

సంగ్రహ
ఆంధ్ర విజ్ఞాన కోశము
నాదిగవ సంపుటము

మామిడిపూడి వేంకటరంగయ్య ఎం. ఏ. ,
అధ్యక్షులు - సంపాదకీయవర్గము

ప్రచురము
సంగ్రహ ఆంధ్ర విజ్ఞాన కోశము
ప్రచురము
1964

పరిష్కారములు
 ప్రకాశించి
 ఫిబ్రవరి 20

మొదటి
 పరిష్కారము ప్రకటించి
 ఫిబ్రవరి 20

ప్రకటించి
 ప్రకటించి
 సంప్రదించి
 విజ్ఞాపించి
 ఫిబ్రవరి 20

తొలి పలుకు

సంగ్రహచోద్ర విజ్ఞానకోశము నాల్గవ సంపుటమును ఆంధ్ర ప్రజానికమునకు అర్పించుటకు సంకల్పించుచున్నాము ఇది యష్టదశ వర్షముగా దూపుదిద్దుకొనవలసి యున్నది వాల్గవ సంపుటముతో ప్రచాహము నడిమికి వచ్చినట్లైతే నదివేగము మధ్యయందు బలవత్తరము కార్యోక్తల కార్యోదీక్షను పరిక్షించుటకు కాలోలు కొన్ని యవాంతరము లేర్పడి వాటిని అయప్రవముగా అధిగమించుట వైవ సంకల్పముగా తోచును

ఆధునిక విజ్ఞానము ఆత్మరహితము నిరీశ్వరము అను అనబాదు ఈ సంపుటమును పరిశీలించుటచే తొలగుచున్నది అంతువుల ప్రపంచ సమస్యలను కూడ పరమ శ్రద్ధతో పరిశీలించి వోరులేని జీవులకు ముఖ సంపాదనముచేయ యత్నించు ఆధునిక శాస్త్రపు గతి దయావిహీనమని యెట్లు చెప్పగలము? దేవాలయములు మన ప్రాచీన నాగరకళకు కూడలి స్థానములు మన ప్రభుత్వములును ప్రజలును దీనిని పునరుద్ధరించుటకు ప్రళంసనీయమైన కృషి చేయుచున్నారు ఈ సంపుటము అంతు విజ్ఞానముతో వారంభించి దేవాలయ వాస్తువుతో ముగియుట యాదృచ్ఛికమైనను అక్షవంశముగానున్నది మహర్షులు అనగా సత్యాగ్రేహణ తత్పరులు-ప్రాచీనకాలమునందేకాదు ఈనాడును విదేశములందును గలరహుటకు ఈ సంపుటమునందు కూర్చుండిన అనేక మహనీయుల జీవిత చరిత్రలు సాక్ష్యమియ్యచున్నది జగదీశ చంద్రబోసు జార్జి స్టీఫెన్సన్ జాన్ డ్యూయీ జాన్ డాల్టన్ శేషు గార్బిట్ట శేషు చాట్ ఛార్లెస్ డార్విన్ కారన్ టైలరు మున్నగు మహాశాస్త్రజ్ఞుల తత్వాగ్రేహణ చింత నేటి యుపయోగకు ఆతర్యము కాగలిగియున్నది

ఆ యీ గుణములతో వాస్తువున్న యీ సంపుటము ఆంధ్రుల కరకమలముల నలంకరించు గాక | దోషములేని గుణము లోకమునందు అరుదు ఇచ్చటను దానిని అనుసంధించుకొనవలెనని విజ్ఞానము కోరుచున్నాను

హైదరాబాదు
28-11-24

వై.వా. గోపాలరెడ్డి
అధ్యక్షుడు

నివేదన

కాలంబితస్థైర్యము— కాల వ్యయం సంపద్యలూచయ్యింపఁగల రెండవది భవభూతి వాక్యము కాఁలము దేశము అంశములని చెప్పుచున్నాడు మహాకవి ఎనిమిది ఈ దేశకాలములు? ఈ మహా పదార్థముల స్వరూపమెట్టిది? వాస్తవమునకీ రెండును పదార్థములేనా? పదార్థములైనచో అవి మన-కర్మేంద్రియములకు గాకున్న జ్ఞానేంద్రియములైనను అందుకాటులో నుండవలసవి కదా! దేశమునది కొంతవరలైనను పదార్థ భర్తము కలిగియున్నట్లు తోచుచున్నది దేశమనగా నేమి? ఆంధ్రదేశమని మహారాష్ట్ర దేశమని భారతదేశమని ఆంగ్లదేశమని వ్యవహరించుచున్నాము వీనిలో నేది దేశభాగము? అక్కడి భూమియో కొండల నదుల వాతావరణమో ప్రజల? వీరి దేశము? వీరి సమాహారమునే దేశమనుచున్నాము అయినచో మనకు పరిచితమైన భూమ్యాది వ్యరూపములేని అసంఖ్యాకమున్నదే ఇది దేశమా కాదా? కాదనుటకు వీలులేదు అదియు ఇంద్రియ గోచరము కాదగియున్నది స్థల భర్తములేవి? స్థూలముగ చెప్పవలసవచ్చినచో అది దిక్కులకును సీమలకును ఒదిగియుండును మనకు తెలివంతవరకు ప్రతి స్థలమునకును క్రిందు మీదు ప్రక్కన అశ్రంతర దిక్కులు చదరము గుండ్రన మున్నగు అనేక లక్షణములు కలవు స్థలముయొక్క మరియొక ముఖ్య భర్తము - దానియందు ఇతర పదార్థములు విక్రాంతిగోచుచున్నవి ఈ భర్తములను బట్టి చూచినచో అసంఖ్యాకము ఎంత దూరమందున్నను ఎంత దూరవగావోము దుర్జ్ఞేయము అయినను అదియు దేశ పదార్థముల క్రిందనే జమకట్టవలెను అసంఖ్యాకము కూడ దిక్కులచే గుర్తించదగియున్నది దానియందే జీవరాసులకు నిలయమైన బ్రహ్మాండ మిమిదియున్నది ఆకాశమున కెల్లలు కలవా? ఎమో లేనట్లే తోచును కాని ఉన్నదని కృతి మడుపుచున్నది 'సభూమిం చిశ్వతో వృత్వా - అత్యంతిష్ఠద్దేశాంగులమ్ సహస్రకీర్తుడు సహస్రాక్షుడు సహస్రపాదుడు అయిన పురుషుడు అసంఖ్యాకమును ఆవరించి దాని మీద నొక చది అంగుళముల పేర నిలిచియున్నాడని వేదము చెప్పుచున్నది వేదము ప్రమాణమో అన్నచో అస్తకులైనవాని అపు నందురు వేదమనగా అత్యింద్రియ విషయములను పందగ్నివంగల ప్రజ్ఞాకాలుల వాక్యములేకదా! దానిని కొందరు గాని అందరు కాని కాదన్నను దానికి ఊతలేదు మొత్తము మీద దేశమనునది పదార్థ భర్తవంతమని భాసించుచున్నది

సలే! కాలము? ఇదియును ఒక పదార్థమందమా అది కర్మేంద్రియములకుగాని జ్ఞానేంద్రియ ములకు గాని విషయము కు నున్నదే కాలాన్ని చూడలేము వినలేము రుచి చూడలేము వాసన చూడలేము ముట్టుకొని చూడలేము ఇది యెట్టి పదార్థము? కాని ఈ దౌంగను వట్టే పోలిమి మనలో ఉండనే ఉన్నాడు అది మనస్సు కాలమును మనస్సుచేత భావించ గలుగుచున్నాము అయితే మనస్సు ఇంద్రియమా? జ్ఞాన కర్మేంద్రియములలో పరిగణనకు రాలేదు అందులేమో! నిజమే కాని భగవద్గీత

ఏమనుచున్నది? మనవృష్టాల్నిండ్రియాలో అంటుంది గీత జ్ఞానేంద్రియమంతో మునుస్సును కలిపి అరు చేసగది కర్ణునితో కలిసి పాండవులు అరుగుడు అయినట్లు మనస్సునే ఇంద్రియంచేత భావించుట కనువై నదిగా ఉన్నది కనుక కాలము కూడ పరార్థకోటి లోనికి వచ్చునట్లే యున్నది - అనునే అనిజ్ఞాత పరార్థమును కొలుచుట తేర్చదిన మానదండములే సూర్య చంద్రులు దివాగామ్రములు నక్షత్రములు గ్రహములు మున్నగునవి

దేశమంటే తెలియకెవ్వ గలిగినాము కాల పరార్థమును తెలియకెవ్వగలమా? దేశ కాలముల వై యక్షిక ప్రాధాన్యమునుగూర్చి భవభూతి ఎట్లు భావించెను? చాలి కాలదు ప్రయోగించిన విశేషణములు సాధిప్రాయములుగా నున్నవి కాలము నిరవధికమన్నాడు పృథివి విపుల మన్నాడు కాని నిరవధికమనలేదు కవి దృష్టిలో కాలమే మహా పరార్థము దేశము ఉప పరార్థముగా భావించుచున్నది విశ్వమునందు ఇద పరార్థము వై తన్య పరార్థము రెండేరెండు వాస్తవములు ఈ రెండును రెండా? లేక ఒక్కటా? అను విచారణకు ముందు వత్తము ప్రశ్నితము-దేశము-ఇదము అభిన్నము అని చెప్పవచ్చును అకాశము ఇద పరార్థమా? కావచ్చును నిదర్శనమేమి? ఇదమైన బ్రహ్మాండము అకాశమునందే పుట్టి పెరుగుచున్నది అది యాకాశ వి- రముకానిచో ఎద్రునుండి యావిర్భవించినది? అకాశమే మారు రూపునంది పృథివ్యాది భూతములై నది - కాము తల్లి బ్రహ్మాండము కూతురు

దేశము ఇదమని స్థాపన గల్గినచో కలము వై తన్యము కాక తప్పదు కాలమగగా మార్పు ఒకడు కాలధర్మమును చెందెనగా మరణించెనన్నమాట వై తన్య యాశ్రయందు మరణమొక మతలి ఒక రకానికేవలము ఒక చెడ్డ మార్పు అయినను మార్చే పరార్థమంతటితో నశించుటలేదు మారు రూపును పొందుటకు వేపథ్యమును ప్రవేశించినది వై తన్యము క్రియాశీలము క్రియావంతము ఇదము స్థితిమంతము క్రియాచంతము కాదని తోచును క్రియాశీలతకు మనస్సు కావలెను ఇదముగల మనస్సు ఉన్నట్లు నిదర్శనము లేదు అయితే ఇదము కూడ మార్పులకు లోనగుచునే యున్నది పర్యంతములు పెరుగుచున్నవి క్రుంగుచున్నవి సముద్రములు వ్యాపించు చున్నవి నన్నగిలుచున్నది ఇదమును వై తన్యమును- రెండును కూడ మార్పు అనే పరమ ధర్మమునకు అధీనములై నట్లే కన్పించుచున్నవి అయినచో వీటిలో భేదమేమి? వై తన్యము స్వాధీనమైన మార్పునకు లోనగుచున్నది అది సమనన్యము ఇదపరార్థము అమనన్యము

వై తన్యక్షి స్వాధీన వికృతి-ఇదక్షి పరాధీన వికృతి(మార్పు) అన్నిచ్చుడు ఇదము తరంతట కాను వికారములకు లోనగుచుండుట లేదా యను ప్రశ్న జనించును వికృతి యననది సర్వపరార్థ ధర్మముగానే తోచుచున్నది వృద్ధి క్షయములు పరార్థ ధర్మములు ఇదము తనదే కానే ప్రభావికమై వృద్ధి క్షయముల నందుచున్నది పంచ మహాభూతములు అవోష్ణస్థితి, వృద్ధి క్షయములకు హేతువులగు చున్నవి ఇలము భూమిని ముంచెత్తును అలమును వాయుతేజములు శోషించేయను తేజస్సు ఇలముచే చల్లారుచున్నది వాయువు తేజస్సుచే సంక వైమై తేలికయందు తొలగిపోవుచున్నది

అట్లయ్యెను అదనునకు వికృతి కలిగించుటలో చైతన్యము ప్రధాన వాత్రను వహించుచున్నది చైతన్యము తనను కాను యుక్తికరించుకొనుటకై అదము సహాయము నర్థించుచున్నది చైతన్య భిక్షమునకు అదనును అద కావలయున్నది అందుచేతనే కాలోలు ప్రకృతిపురుషులను గ్రుడ్డిచాడు కంటివాడుగా సాంఖ్యులు నిరూపించుచున్నారు వృద్ధిబొందవలెనను ఇచ్చ చైతన్య లక్షణముగా తోచుచున్నది అదమువృద్ధిబొందవచ్చుమగాని వృద్ధిబొందవలెనను ఇచ్చకరిగా భావించదు సోకాను యశఃసహస్యాన్ ప్రజాయేయేతి అనుభవి పురుష విషయముగా క్రుతిచెప్పబడునది వృద్ధిహోపాటు కలయమును దెన్నునంటియేయన్నది కలయము మాత్రము జీవికి అవ్యవంగతకాదు కాకున్నను జీవి దానిని తప్పించుకొనలేదు అదమునకు వృద్ధికలయములు హర్షకోక విషయములు కావు అదమునకు మూలమైన ప్రధాన చైతన్యమునకును ఈ లక్షణము వర్తించునని తలంప వచ్చును కార్యకణములు కారణమునందు నిహితమై యుండుట లోక ధర్మము

అట్లు అద చైతన్యములు ప్రకృతి పురుషులు దాగుడు మూతలాడుచు మనకు బ్రాంతి గొల్పుచున్నది ఇది రెండా? ఒకటియా? నాదెమునకు తొమ్మి-తొరుకు వలె ఇది రెండును ఒకే తత్త్వముయొక్క ద్విధాభావమాన రూప సంశేదములా? ఈ రెండును ఒకటియైనదో వీనిలో నేది పూర్వరూపము? ఏది పరరూపము? ఇది చిక్కుననువ్య చైతన్యమే పూర్వరూపము దానిని దేహమైన అదము పరరూప మని ప్రాచీన కాలతీయ మహర్షులు అదపదార్థమే (Matter) ఏకైక వస్తు వని అధునిక శాస్త్రజ్ఞులు భావించుచున్నట్లు మా మిత్రులు శ్రీ తొమ్మింటి వెంకటరమణారావుగారివలన వింటిని పదార్థ వస్త్రుత్వముచే జీవచైతన్య మేర్పడుచున్నదని వారి భావము నాఒవతో విద్యతే భావః అను న్యాయము ప్రకారము చైతన్యము పదార్థమునందు విహితముగానిచో అవాంతరముగా నెట్లెర్పడినది చైతన్యమే పూర్వరూపముట యుక్తి సహజముగా తోచును ఇచ్చ యుండిననే తత్వాధనకు సాచుగ్రి సమకూడును "Where there is a will there is a way అను నాంగ్ల సూక్తి దీనినే తెలిపిది చేయుచున్నది చైతన్యము తనను కా నావిష్కరించుకొనవలె నను కారణ యేర్పడిన తోడనే చైతన్యకోశముగ ప్రకృతి యావిర్భవించుచున్నది దీని కుపవత్తిగా ఉపనిషత్తులు ఉద్దిచాళిని చూపుచున్నవి సాలెపురుగు తన గూడును తన నోటి నుండి వెలువడు తిగురు దారముతో అల్లుచున్నది చైతన్యము కూడ అట్లే అద పదార్థమును తనలోనుండియే అవిష్కరించుచున్నదని యెంచవలెను విశ్వసృష్టికి చైతన్యము ఉపాదానకారణము కులాల స్థానీయమైనది పదార్థము నిమిత్త కారణము మృత్యానీయమైనది అదచైతన్యముల సంబంధము అపాదానకారక సంబంధముగా కను పట్టును అదము ద్రువముగా తోచును చైతన్యము విద్యుచ్ఛంపలముగా తోచును వాస్తవమునకు చైతన్యమే ధృవతరము

సంగ్రహోద్రకోశము చాలుగన సంభుటమును నవనధువును సాహితీవ్రీయు అను అత్తచారింటికి సంభుటకు విశ్వ సమన్వయ విశోపణమెందుకు? నెన్నెల తెదురుచూడగా ఉప్పెనవచ్చుట కాదా యని పించును కాని విజ్ఞానం బ్రహ్మితి వ్యజానాత్ అను మాక్తిని మేలువాక్యముగా చేకొన్న మాకు విజ్ఞాననుననేమో, అది బ్రహ్మమెట్లుగుచున్నదో బ్రహ్మ పదార్థమెట్టిదో ఎడనెడ వివేచించుకొనుట

ప్రపంచ ప్రభుత్వము కాకపోవచ్చును మఱియు మేరువమానమైన విశ్వ సమస్యలనుండి స్వేచ్ఛలను సంఘములకు కలపవలెను చిరుత సమస్యలు ఏ లెక్కకు వచ్చునను గాకాము కలుగును వీరనుభవించు విజయోత్సాహమును బ్రుంంగదీయు పరాజయ చెరుత్సాహమును శక్తికై వశ్యమూర్తి పెడపులపై ఈవస్థలందరూ శోధనాన్ని అవమునే సుగరింపజేయ సమర్థ మగుచున్నది

తలవని తలపుగ గాల్గవ సంపుటమును ఎద్దమార్చేయ్యకాలమున ఎజ్జానకోశసమితి వారిని ముద్రణ సంబంధమైన కొన్ని పెద్ద చిత్తులు ఎదుర్కొన్నవి కార్యవర్గంభము తాత్కాలికముగ కుంటుపడు పరిస్థితి యేర్పడినది ఇవను సత్కార్యములు స్వయంచాలకములు అవి పర్యవ్యాగము నుండి దొర్లు మహాశిలవంటివి ఈ సంపుటము ముద్రణమునందు విస్తారముగా పాల్గొన్న స్వారాజ్య ప్రబంధగు వర్సూచారును వనిని తొందరలో కొరికి తీసుకొనివచ్చుటకు తోడ్పడిన ఏవో ప్రెస్సువారును అభినందనీయులు వివది మిత్రం జానీయాన్ అన్నారు పెద్దలు సమితివారి నెదుర్కొన్న కృష్ణ పక్షమునందును దీర్ఘోత్సాహముతో మాకు అందయై మార్గదర్శకులైన మా సంపూర్ణకులు డాక్టరు జెజువాడ గోపాలరెడ్డి గారు మా విశేష కృతజ్ఞతకు పాత్రులు వెళ్ళానిక సదుద్యమముల కన్నింటికి అంద్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమువారు చరితెందలగా నున్న విషయము చరిత్రకచర్యము ఇదివరలో మా సంఘ మునకిచ్చిన ఒక అణ రూపాయల సహాయము గాక మరియైదు సంపుటములకు ఒక్కొక్కదానికి రు 25000/- తొమ్మన గ్రాంటును మంజూరు చేసి అంద్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమువారు మమ్ము కృతజ్ఞతా బద్ధులమచేసి భారత ప్రభుత్వము వారును మా సంపుటముల ప్రచురణమునకు చేయుచున్న సహాయము నకును మేము కృతజ్ఞులము ఓర్పునకును కార్యదీక్షకును ఒకవడి కాదగిన పెద్దలు శ్రీ ఆదిరాజు వీరభద్రరావు పంతులుగారికిని వారి సహకార్యకర్తలకును నేనెంతయో టుణుపడియున్నాను

ఈ సంపుటము నుండి మఱి రెండు కొత్త కథలు మేము ప్రవేశపెట్టెదమి పరిపాలనా యంత్రాంగము (Public Administration) తెన్నాలి అను కథలు ఈ నాడెక్కువ ప్రాధాన్యము వహించుచున్నది ఉద్దేశించిన ప్రముఖ వ్యాసములలో దేనినిగూడ విడువలేదు అని చెప్పుకొనగల సుదివ మెన్న చెన్నదని మేము తహతహచరురుందుము అంద్రదేశమున కృష్ణజ్ఞులైన విద్యాంసులకు కొడువ లేదు విజ్ఞాన పర్యవస్థములను కోల్పోలుకావు స్వాధ్యాయ ప్రవచనములు రెండును విద్యకు సంహద్యారము అని గుర్తించి విద్యకుహానియులు మా యుద్యమమునకు తోడ్పడవలె నని పరిచ యముగ నివేదించుచున్నాను

ఒకైటకై త్యమర్దనుని గాదిలి కోడల! ఒకటి! అంద్ర భారతీ! లేకులు నలిగిన నని శ్రోశువుచ్చక ఈ వాల్గన సంపుట మను దిన్ని పూవును అంగీకరింపుముమ్మా!

పైచరాకాదు
20-11-1986

ఖండవల్లి అక్కిరంజనం
కార్యదర్శి

ప్ర ము ఖ చి త్ర ము లు

	పుట
*1 ఆంధ్ర ప్రదేశ్	v
*2 గీతగోవింద శ్లోకార్థ చిత్రము	85
*3 గీతగోవింద శ్లోకార్థ చిత్రము	86
*4 ప్రవక్ష తో రాష్ట్రము	96-97
5 మహారాణి యూనిస్ లక్ష్మీకాయ	820
6 రామేశ్వరాలయ గోపురముమీది సాళ్య తిమ్మరుసు విగ్రహము కాడిపత్రి	481
7 ఎంతల వేంకటేశ్వరాలయములోని అమ్మవారి మండపము-కాడిపత్రి	481
8 వజ్రకవచధారియైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి మూలవిరాట్-తిరుమల	518
*9 శ్రీ గోస్వామి తులసిదారు	527

* చక్క చిత్రములు

కాశ్యప నిర్వాహా కలగ్గము

- 1 అభ్యుదయము దాక్షుడు వెలవాడ గోపాలదేవీ ఎం పి
- 2 ఉపాభ్యుదయము దాక్షుడు యం చెన్నారెడి
అభ్యుదయము శ్రీ ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనము ప్రారంభము
- 3 శ్రీ యన్ వి ఎ ఎల్ రామారావు ఎం ఎల్ పి
- 4 దాక్షుడు డి నరసింహదేవీ ఎం పి (Oxan)
అపర్యంతము ఉపాభ్యుదయము విశ్వవిద్యాలయము ప్రారంభము
- 5 కార్యదర్శి అదర్శుడు అంబేద్కర్ లక్ష్మీనరసింహుడు ఎం పి ఆశ్రమ ప్రాధికారము
ఉపాభ్యుదయము విశ్వవిద్యాలయము ప్రారంభము
- 6 సంయుక్త కార్యదర్శి దాక్షుడు శేతనరెడ్డి విశ్వనాథము ఎం పి పిహెచ్ డి
రీడరు ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనము ఉపాభ్యుదయము విశ్వవిద్యాలయము ప్రారంభము
- 7 సహాయ కార్యదర్శి దాక్షుడు వి రామరాజు ఎం పి పిహెచ్ డి
రీడరు ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనము ఉపాభ్యుదయము విశ్వవిద్యాలయము ప్రారంభము
- 8 కార్యదర్శి దాక్షుడు రామారావు సత్యనారాయణ
ప్రాధికారము ఉపాభ్యుదయము విశ్వవిద్యాలయము ప్రారంభము
- 9 సభ్యులు గౌ శ్రీ పూసపాటి విజయరామ గజపతిరాజు
విశ్వవిద్యాలయము ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము ప్రారంభము
- 10 శ్రీ రాజా ఎన్ పి ఆగస్టురావు అహర్దయ
సంప్రదించు
- 11 వర్తమానము మొట్టమొదటి సత్యనారాయణ
సభ్యులు మొట్టమొదటి సభ్యులు
- 12 శ్రీ కల్యాణ మార్యనారాయణ గుప్త
వర్తమానము ప్రారంభము
- 13 శ్రీ శేష విశ్వనరసింహుడు గుప్త
వర్తమానము సంతకము
- 14 దాక్షుడు యన్ వెంకటేశ్వరరావు యన్ డి
అహర్దయ ఉపాభ్యుదయము అభ్యుదయము ప్రారంభము
- 15 శ్రీ పల్లవ సుబ్బారాజు
అహర్దయ ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనము గజపతిరాజు ప్రారంభము

- 16 నట్టలు శ్రీ తి వి సురాదిరావు ఎం పి (ఉస్మానియా) పి యం (కొలంబియా) ఎం ఎల్ పి
హైదరాబాదు
- 17 శ్రీ కానిగంటి రాజేశ్వరరావు
అంబేద్కర్ హాజరుకొండ
- 18 శ్రీ కంచేనేపల్లి పెదవేంకటాచార్య
అంబేద్కర్ హాజరుగొండ
- 19 గౌ శ్రీ యం ఆర్ ఆప్పారావు
సాంస్కృతిక కాగ్రామార్కులు అంబేద్కర్ ప్రభుత్వము హైదరాబాదు
- 20 శ్రీ కె నరసింహారావి మునింపల్ కాంగ్రెసుపార్టీ నాయకులు
మునింపల్ కార్పొరేషన్ హైదరాబాదు

*

సంపాదనీయపర్ణము

విభిన్నము

1 భాష సాహస్యతము లె

வினாக்கள்

అధ్యక్షులు: ఇంకొకటి లక్ష్యరంగునను ఎం. వీ.
అవ్వరే ప్రా.పెం. ఉ.స్థానియో విశ్వవిద్యాలయము
సాక్షరజాతు

2 చరిత్ర

శ్రీ అంధకర్ణి జాతీయశిల్పము ౨౦ శి
 చక్రీకాథ్యూకలు సాయ కళాగారి ఉస్మానియా
 విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు

శి తత్త్వ కావ్యము

డాక్టర్ నయ్యది వహ్నిశ్చిన్
శక్తికామ్రు కాళార్యములు ఉపాధియో విశ్వవిద్యాలయము
హైదరాబాదు

&

రాజ్యం శ్రీసాటి శ్రీదేవి ఎం.ఎ.ఎ.హెచ్.డి.
ప్రెమియోత్ సుమారాకాకాల ఉన్నవీయో విశ్వవిద్యాలయము
హెచ్.రాజామౌళి

4 టూగోళకాన్యము

సాహిత్యరత్న వియస్ రత్నరేడ్డి ఎం పి
భూగోళశాస్త్రశాఖ ఉపాధ్యక్షురాలు విశ్వవిద్యాలయము
హైదరాబాదు

5

శ్రీ వి విద్యానాథ సం పి
భూగోళాశ్రుతాః ఉపానియా విశ్వవిద్యామయము
హెదరాబాదు

5 అర్హాప్రమే

జాతీయ రాంవల్లి విశ్వేశ్వరరావు ఎం.ఎ.డి.హెచ్.డి.
హోదాబాదాదు

2

ప్రతి ఎం ప్రజాపరాధుడు ఎం ఏ
ప్రతిపాత్ ఉపనియం కాశే ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము
సీల్చుకాదు

॥ మానవ శాస్త్రము సాంఘిక శాస్త్రము

శ్రీ జి వి మధాకరరావు ఎం పి (ఉస్మానియా) పేయం (కొలంబియా)
ఎం ఎల్ పి హైదరాబాదు

7 రాజనీతి కావ్యము

అధ్యక్ష మహిదీప్సిధి వెంకటరంగయ్య ఎం పి
 మాజీ ప్రొఫెసర్ లంబ్ర తొంజాయి విశ్వవిద్యాలయములు
 హైదరాబాదు

- 8 మతములు ఆదార్య విద్యాన్ గణకపాటి లక్ష్మీకాంతయ్య ఎం ఏ
సంస్థానాస్థానములు (రిటైర్డ్) విజానా కాలేజీ
పైదరానాడు
- 9 సంగ్రహ కావ్యము శ్రీ అంధవల్లి లక్ష్మీకాంతయ్య ఎం ఏ
ఉస్మానియా ఎన్, విద్యాలయము పైదరానాడు
- 10 శ్రీకవి శ్రీ వి.టి. వేంకటాచారి
భౌతికశాస్త్రము ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము
పైదరానాడు
- 11 చారిత్రక కావ్యము శ్రీ యన్ నరేంద్రమరెడ్డి ఎం ఎ ఎం ఏ
స.ఎ.కె.ఎం. గౌరవ శ్రీక పైదరానాడు
- 12 న్యాయ కావ్యము శ్రీ నల్లూరి వెంకటేశ్వర్లు
అద్యక్షములు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము
పైదరానాడు
- 13 చరిత్రకావ్యము శ్రీ సి. రామమోదరావు
రికెం చరిత్రకావ్యములు విజానా కాలేజీ పైదరానాడు
- 14 విశేషములు శ్రీ వీరేశలింగం రామమూర్తి ఎం ఏ ఎం ఏ
అద్యక్షములు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము విశాఖపట్నం
పైదరానాడు
- 15 యాత్రా అవ్వేషణము శ్రీ దేవులపల్లి రామమూర్తి ఎం ఏ ఎం ఏ
కాశీనాథులు ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ పైదరానాడు
- 16 కళ
- 17 గాన కావ్యము శ్రీ పద్మా వేంకట సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి
సంగీత కళాశాల విద్యాలయము పైదరానాడు
- 18 చిత్రకళ శ్రీ కె. వేంకటేశ్వర్లు
ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము పైదరానాడు
- 19 కృత్య కళ శ్రీ పరిరాజ రామకృష్ణ ఎం ఏ
పై.కె.ఎం. కృత్య విశేషము పైదరానాడు
- 20 వాస్తవికత శ్రీ రామమూర్తి ఎం ఏ ఎం ఏ
ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము పైదరానాడు
- 21 గణక కావ్యము శ్రీ రామమోదరావు ఎం ఏ
అద్యక్షములు గణకశాస్త్రము ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము
పైదరానాడు
- 22 భౌతిక కావ్యము శ్రీ రామమూర్తి ఎం ఏ ఎం ఏ
ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము పైదరానాడు

23 రసాయన శాస్త్రము

డాక్టరు వండూరి వెంకట సుబ్బారావు డి ఎం సి

ప్రెస్విటేరియన్ కళాశాల ఉపాధ్యక్షుని విశ్వవిద్యాలయము
హైదరాబాదు

24 వృక్ష శాస్త్రము

శ్రీ సి వి రఘురావు ఎం ఎం సి

రీడరు వర్ణవసాయశాస్త్రశాఖ ఉపాధ్యక్షుని విశ్వవిద్యాలయము
హైదరాబాదు

25 జంతు శాస్త్రము

శ్రీ పి జగన్నాథరావు ఎం సి

జంతు శాస్త్రోపాధ్యక్షులు ఉపాధ్యక్షుని విశ్వవిద్యాలయము
హైదరాబాదు

జి

డాక్టరు పి సారాయలరావు

జంతుశాస్త్రోపాధ్యక్షులు ఉపాధ్యక్షుని విశ్వవిద్యాలయము
హైదరాబాదు

26 భూగర్భ శాస్త్రము

డాక్టరు కె సి రావు

కారక భూగర్భశాస్త్రశాఖ హైదరాబాదు

జి

డాక్టరు ఎన్ బాలకృష్ణ

భూగర్భశాస్త్రశాఖ అధ్యక్షులు ఉపాధ్యక్షుని విశ్వవిద్యాలయము
హైదరాబాదు

27 అగోళ శాస్త్రము

డాక్టరు భేతవల్లభ విశ్వనాథం ఎం సి సి హెచ్ డి

రీడరు గణితశాస్త్రశాఖ ఉపాధ్యక్షుని విశ్వవిద్యాలయము
హైదరాబాదు

జి

శ్రీ ఎం బాలకృష్ణకర్మ ఎం సి సి హెచ్ డి

రీడరు అగోళశాస్త్రశాఖ ఉపాధ్యక్షుని విశ్వవిద్యాలయము
హైదరాబాదు

28 వైద్య శాస్త్రము

డాక్టరు ఎన్ వెంకటేశ్వరరావు ఎం డి

అవరణి ఫిజియన్ ఉపాధ్యక్షుని ఆంధ్రప్రదేశ్ హైదరాబాదు

29 స్థానకర్మము

శ్రీ వల్లూరి సుబ్బారావు

అగ్రికల్చరల్ ఇంజనీరు గణపమహల్ హైదరాబాదు

జి

శ్రీ జి లక్ష్మీరెడ్డి

ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీర్ హైదరాబాదు

30 వర్ణవసాయ శాస్త్రము

శ్రీ కంఠంపాటి భాస్కరమం

వర్ణవసాయ కళాశాల ఉపాధ్యక్షుని విశ్వవిద్యాలయము
హైదరాబాదు

31 సంఖ్యా శాస్త్రము

శ్రీ డి వి యన్ ద్వారక

ఉపాధ్యక్షులు గణితశాస్త్రశాఖ ఉపాధ్యక్షుని విశ్వవిద్యాలయము
హైదరాబాదు

32 మానసిక కావ్యము

అధ్యాయము 3 వేదాంతాచారి

ఎచ్చారిన కన్నకల కాల ఉద్వేగానియో విశ్వవిద్యాలయము
పైదరాబారు

33 విద్యా కావ్యము

శ్రీ వత్తిరాజు పుష్పరావు ఎం.ఎ. ఎం.ఎ.డి

విద్యావత్ కన్నకల కాల ఉద్వేగానియో విశ్వవిద్యాలయము
పైదరాబారు

34 వాతావరణ కావ్యము

డాక్టరు ఎన్. రాజేశ్వరరావు

ఉపవిద్యాలయము భౌతికశాస్త్రశాఖ ఉద్వేగానియో
విశ్వవిద్యాలయము పైదరాబారు

35 వివిధములు

డాక్టరు బి. నరేంద్రనరసింహమూర్తి

రీడరు భౌతికశాస్త్రశాఖ ఉద్వేగానియో విశ్వవిద్యాలయము,
పైదరాబారు

36 ఆంధ్ర దేశము విశేష క్షితి

పండిత అచారాజు పీఠకద్రరావు

కార్యదర్శి అశ్వమెయి సరిశోధక మండలి పైదరాబారు

37 ఆయుర్వేదము

శ్రీ వేదారతిరుమల వెంకట రామానుజస్వామి

అధ్యక్షులు ఆయుర్వేద శాఖమండలము పైదరాబారు

38 భారతీయ ప్రాచీన విద్యలు-కళలు

కె.ఎ.ఎ. వెంకటదత్త రంగారావు

రీడరు తెలుగుశాఖ ఉద్వేగానియో విశ్వవిద్యాలయము
పైదరాబారు

39 పశువైద్య కావ్యము

డాక్టరు ఎ. వెంకటేశ్వరరావు

రీడరు వెటరినరీ శాఖ ఉద్వేగానియో విశ్వవిద్యాలయము,
పైదరాబారు

40 తెలుగు

డాక్టరు బి.యన్. కులకర్ణి

అధ్యక్షులు తెలుగు తెలుగు ఉద్వేగానియో విశ్వవిద్యాలయము
పైదరాబారు

జి

డాక్టరు రామలింగం కవర్తి

తెలుగు ఇంటింటిగు శాఖాధిపతి తెలుగు తెలుగుశాఖ
పైదరాబారు

41 రాజ్యపాలనము

డాక్టరు జి.యో.ఉద్దీకా భాగ

రాజ్యపరిపాలన శాఖాధ్యక్షులు ఉద్వేగానియో విశ్వవిద్యాలయము
పైదరాబారు

*

ర చ యు ల లు

క్ర సం	దేశీ అక్షరములు	ద్రావిడ కవయిత	బ్రాహ్మణము	పేరి
1	అ శే కా	రాజా ప్రసాద అష్టశేఖరకృష్ణాప్తి తెలుగు పదములు శేఖర మెమోరియల్ కావ్యం ఉత్పర సారకాల వారాయణ గూడ ప్రాచీనము	దయానంద వరప్రసాద్ మహర్షి	844
2	అ రా శ	అనులేఖం రాజేశ్వరశర్మ ఎం పి అంగ్రేజ్ పద్యములు ఎంబ్రావారు శకా కాల ఉత్పాదనా విశ్వవిద్యాలయము ప్రాచీనము	1 అభాగ్య శాస్త్రము 2 శోగిపేట 3 అశ్వసాగరము 4 శ్రీనివాసు తెలుగు తెలుగు తెలుగు	169 272 488 802
3	అ హ కా	అయోధియ వామదేవప్రి ఎం పి తెలుగు ఉపద్యాయములు ముప్పై విశ్వ విద్యాలయము అరిమర్ (ఉత్తరప్రదేశ్)		597
4	అ వీ	నందిక అదిరాజు పీఠప్రదాన కావ్యరత్న అక్షరాల య వరిశోధక మండలి ప్రాచీనము	1 వేద్యు గాత్రము 2 అదివల్లి (దత్త)	265 488
5	అర్ ఎం శో	అర్ ఎమ్ శోషి ఎం పి రిక్టరు రై లెక్కరు పెంట్రిల్ రికార్డు అదిను ప్రాచీనము	దేవాలయ ప్రారంభ విశాఖములు	719
6	అర్ వి ను	అర్ వి మదేశర్ ఎం పి మహారాష్ట్ర కావ్య కావ్యములు ఉత్పా దనా విశ్వవిద్యాలయము ప్రాచీనము	జ్ఞానేశ్వర్	289
7	అర్ రా	అర్ రాజగోపాల్ ఎం పి అంగ్రేజ్ పద్యములు వర్ ఎట్టి కావ్య రాయపెట్టి శకాకాల ముద్రము	1 అపాచి లేఖన (ర) 2 అపి-లేఖన (ర)	82 832
8	అర్ వి శే	ప్రొఫెసర్ అర్ వి శేషయ్య ఎన్ ఎస్ ఐ ఎస్ ఎం ఎం రై లెక్కరు మెట్రిక్ అయిరాజిశర్ స్టేట్ ట్రాన్స్లేషన్ అవార్డులై విశ్వ విద్యాలయము అవార్డులై వేగరు ద ఇండియా	జీవ శాస్త్రము	284

9 ఆర్ సూ చూ	ఆర్ సూచ్యవాదాయము ర్తి ఎం పి పి ఇ డి స్విపాల్ వంపిమేటు రిరాన్ అప్రెన్ టిస్ నివాసాధారు	జానారీశ చరిత్ర	208
10 ఈ వెం ఎం రా	రా ఈ వెంకయ్య ఎం ఎస్ పి డి యన్ పి (జూనియర్) ఎం రాఘవరావు ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ హైదరాబాదు	జల కావ్యము	148
11 ఊ ర	అంధ్ర కరవ్వతి వాణ్ణాది ఉత్తయ రాసా ప్రవీణ ఈ లక్ష్మీకాంక్షమ్మ కావల్ల గుంటూరు (కర్ణా)	దొక్కా సీతమ్మ	487
12 ఎన్ న	ఎన్ వటరాజన్ ఎం పి రాశిశ్రీకాంక్షమ్మ ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు	శమీశరీశ చరిత్ర	488
13 ప వి ము	ప వి ముఖర్జీ భూగోళశాస్త్రాధ్యయనము ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు	1 ఉర్దూ దేశము (భూ) 2 దెహ్లీ దేశము (భూగో)	337 388
14 ప శ్రీ రా	ప శ్రీహరి రామం పి ఎమ్ పి హెచ్ డి వారాయణగూడ హైదరాబాదు	శోభితము	208
15 క రా	కస్తూరి రాజమూర్తికృం ఎం పి ఎం ఇడి గవర్నమెంటు ట్రైనింగు కాలేజీ జపీరు కాగు హైదరాబాదు	1 శేషమ్మ విలియం 2 తరగతి గది దాని వచనము	285 450
16 క వి	కంపకొంతు వివేకానంద ఎం పి అధ్యాపకులు గవర్నమెంటు చారువరపా ఉన్నత పాఠశాల హైదరాబాదు	రాంజీ	384
17 కా ప్ర న	కావూరి ప్రసన్న వత్సవాధాయణ C/o డా ఎన్ పి జోగరావు ఎం పి పి హెచ్ డి కెక్కరర్ (తెలుగు) అంధ్రయూనివర్సిటీ కాశ్మీరు (అంధ్ర)	జానవర వివేదములు	194
18 కా వెం	కావూరి వెంకటేశ్వరరావు కావూరు ఇందరు కావూరా కృష్ణా కర్ణా	ఉత్తమ వెంకటేశ్వర వచనము	504
19 తె వి వ	తె వి వరవింజయ్యరావు ఎం ఎస్ పి రహాయ్ కళాశాలపతి ప్రభుత్వ గిరిరాజు కళాశాల నివాసాధారు	తైలములు శ్రావ్యము	588

20	క వి రె	క విశిఖరెడ్డి ఎం పి డి ఇది భూగోళ శాస్త్ర పరిశోధకులు ఉస్మా యా విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు	1 బూస్టెరియా దేశము (బూ) 2 మిన్నెసోటా	880 388
21	క నో	క పోషముందరరావు అంధ్రప్రదేశ్ ఇంటిని (రిటైర్డ్) ప్లంట్ హైదరాబాదు	తుంగభద్రానది	691
22	కొ న	కొమ్మమూరి సరస్వతీరావు ఇక్ష్వాకుల హైదరాబాదు	రెవ్యూ	374
23	ఖం బా	ఖండవల్లి జాగేంద్రశేఖరం ఎం పి ఉపర్యాపకులు గవర్నమెంటు ఆఫ్ సెనియర్ కాలేజి హైదరాబాదు	తక్కిల	493
24	గ రా శ	వండిక గడియారం రామకృష్ణశర్మ అలంపురం (కె) వహూర్-గరు శిల్లా	1 అట్రోని సంస్థానము 2 దేవకొండ 3 దేవాలయములు	45 702 724
25	గ ల	గణపపాటి లక్ష్మీకాంత్ శర్మ ఎం పి అంధ్రప్రదేశ్ ఇంటిని (రిటైర్డ్) విద్యావగరు హైదరాబాదు	1 దక్షిణ ఆంధ్రా సమాఖ్య 2 దర్శనములు	640 862
26	గా కు	గాడేపల్లి కుమ్మరశర్మ ఎం పి ఉపర్యాపకులు తెలుగుకాల ప్రభుత్వ కళాకాల అవతరము	తిమ్మరుసు	408
27	గు తేం ను	గుమ్మడిరం వేంకటమూర్తిరావు గో.ఎ. అమరాపురం తూర్పు గోదావరి శిల్లా	దుగ్గిరాల గోపాల కృష్ణయ్య	881
28	గొ చా కా	విద్యార్థి వైద్య విద్యార్థి సర్వకంత్ వ్యవస్థ విద్యార్థి అయిదు గోల్లపిల్లి వాసుదేవశాస్త్రి కళ్యాణపురము అలంపురం శిల్లా	1 కంత్కాత్త గ్రంథములు 2 కంత్కాత్తము	410 414
29	చ రా	గొల్ల రాధాకృష్ణశర్మ ఎం పి రిశియవత్ అకాడమి కండియార్-రేట మైరాను 21	1 కమిషనరీ పాపిశ్యము 2 తిరువళ్ళూరు	445 510
30	చా వి గో రా	రాగంబి వెంకటగోపాలరాజు కృష్ణా ప్రాంతీయ అధ్యయన విశాఖపట్టణము	1 శాస్త్ర కార్మిక 2 శేషము గ్రామ	108 200
31	చొ న్న శ	పాపిశ్యరాజు కవిశేఖర విద్యావైకల్యురీతి కొల్లెడ వ్యవసాయశర్మ రిటైర్డ్ అధ్యాపకులు హైదరాబాదు	విందవతి	889

32	జ మి	జగదీశ ఎతర్ శవహ్యవతులు - గవిర్మ మెంటు కాలేతి అఫ్ పైట్ అర్దుప్ ప్రాదేశ క డు	జహను దిక్రఖ	68
33	జి రా	దా జి రామందర్ ఎం ఎన్ పి పి హెచ్ డి ఉవహ్యవతులు గహయిజ్ కాన్స్ర కాఖ పై ప్సు కాలేతి ఉహ్యవయో విశ్వవిద్య అయము హైదరాబాదు	తగరము	430
34	జి ల నా	జి లక్ష్మీదాదాయజి ఎం ఎన్ పి హెచ్ డి గణకకాన్స్రవహ్యవతులు రీజనల్ ఇంజి నీరింగు కాలేతి వరంగల్	దెకాన్స్ రేవె (గజీత్)	382
35	జి స వేం ను	ప్రొఫెసర్ జి ఎ వెంటిటనుబ్బారావు వి యిన్ పి యిం ఎల్ ప్రెస్సిపాల్ జా కాలేతి ఉహ్యవయో విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు	జీమాతవాహనుదు	217
36	జి నూ	జి మూర్త్యదాదాయజి జి ఎన్ పి (ఇంజినీరింగ్) పి ఎమ్ జి ఇ ఎక్స్ట్రాక్టి ఇంజినీరు (సెలెక్ట్ కల్) బోరుల్ గూజ హైదరాబాదు	1 అలదంశ సావత్కము 2 అలవిద్యుత్తు ప్రయోజనము	182 147
37	జో వు	దా జోమ్మల పురుషోత్తం పి యి ఎం యి పి ఎచ్ డి (మాంబె) ఎ యిం ఐ యి (ఇం) డిప్యూటి డైరెక్టరు ఎవిల్ డిటైమిన్ (!) పి యి ఐ అఫీసు హైదరాబాదు-4	దూలములు అవనతి విదలనములు	882
38	టి కె రా	దా టి కె రావు ఇంటర్ వర్క్ ఉహ్యవయో హ్యుటల్ హైదరాబాదు	1 దంతములు వాటి వంరక్షణము	818
39	డి థి కె	దా డి థిమరెడ్డి, రీడరు వెటర్నరీ కాలేతి ఉహ్యవయో విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు	1 అంతువుల ప్రసవ వసువ్యలు 2 అంతువుల శత్రు దిశిత్వ	18 18
40	డి యెన్ పి వ	డి యెన్ పి వకేల్ ప్రభాకరాచార్యులు కాయ మూడల్ కాయ ఎన్ రీజాయ్ అగ్నిరేవా అయము హైదరాబాదు	అరప్రవృత్తము	88
41	డి రా	డి రామలింగం పి పి అంప్రెంటు రీజనల్ అఫీసరు సెంట్రల్ బోర్డు అఫ్ ఎడ్యుకేషన్ హైదరాబాదు మద్రాసు-17	1 బొటి పి యిం 2 భాషన్ మూడింగ్	408 806

42 ధూ ఆ సో	దూపాళ అర్చనోపయోజనాలు ఎం పి క క కాకార్ధములు ఫిమనరిం కాశేరి ఫిమనరిం ఎ గో ల్లా	1 బోర్నిరిర్నిండిమ్మ 2 తోకరుక్కయ	297 578
43 "స్"	వరికేతుడు C/o శ్రీ కె మాదిక్కంరాజు వర్సాపూరు ఎక్కిమ గోల్ పరికిల్	దివ్యభావ వమానము	874
44 న రా	పటరాజ లామక్కప్ప ఉ పి రై రెక్కరు వృత్తాని అనము చిక్కడవల్లి ప్రాచరాలూరు	1 జావ ద వృత్తములు కళావ్యరూపము 2 దేవాలయ వృత్తములు	189 707
45 ని కి నుం	వండిక దిడదవోలు శవ నుండరేళ్ళరలావు తెలుగు పరిశోధకకళ ఉప్పానియా విశ్వవిద్యాలయము ప్రాచరాలూరు	1 ణింజీ దుర్గము 2 చిరుపడి 3 తిరుమల	211 591 598
46 మా కృ కా	మాకం కృష్ణకృష్ణ ఎం పి తెక్కరక్ బ్రహ్మరా కాశేరి విద్యానగరు ప్రాచరాలూరు	1 జిడ్ రాల్లెస్ 2 జీవనంధ్యా కృష్ణము 3 టూఎగ్ 4 వేవనోగ్	218 241 859 408
47 చె వేం	వెల్లుట వేంకటేశ్వరలావు ఎం పి కి కి రి తెలుగు ఉపన్యాసములు గవర్నమెంటు ప్రెసిడెంట్ కాశేరి పరంగల్	1 దివ్య ఎ ఎ ఎవ్ 2 దగ్గక మానవ పద 3 తేదీనింగ	388 881 588
48 వే భా ర	వేమూరి భారతి రత్నాకరాంబ. ఎం పి కి కి రి జీవరు ఉపన్యాస పాఠశాల హయ్యర్ సెకండరీ కాలికల పాఠశాల బాలాయనగూడ ప్రాచరాలూరు	యూమ్మి ఉమ్మిబాయి	829
49 వో న కా	వోరి వరపింహకృష్ణ ఉ పి వి యర్ రేవల్లె గుంటూరు జిల్లా	విక్రమ సోమయాజి	488
50 పా మా	పాటిబండ మాధవకర్మ ఎం పి ఉపన్యాసములు గవర్నమెంటు ఆఫ్ఫి కాశేరి సిసిల్లాకూరు	జపాను బాషా పాఠవృత్తములు	77
51 పి నా	డా పి వాలాయనరావు తెక్కరక్ ప్రెమ్మ కాశేరి ఉప్పానియా విశ్వవిద్యాలయము ప్రాచరాలూరు-18	జీవరథము	228
52 పి య రె	పి యకోదారెడ్డి ఎం పి అంగ్రోవర్సాసములు మహిళా కళాశాల ఉప్పానియా విశ్వవిద్యాలయము ప్రాచరాలూరు	జయసింహ వల్లభుడు	88

58 ఎ వి థా	ఎ ఓ భావనారాయణ ఎం ఎస్ సి వీంకుకాచోదకాగ్రవతులు అంధ్ర విశ్వ విద్యాలయము హైద్రాబాదు	1 అంతు భూగోళము 2 అంతు వర్గీకరణము	1 10
59 ఎ సూ క	అభివ్రత వాగీశ చెన్నాన్ ఎ మూర్త్యవారాయణకర్మ పి ఓ ఎల్ వరకురూపం ముద్రామణి	దాగుడు మూతలు	859
60 పు ప కా	పుష్పా నరరత్నకావ్యి ఎం పి గవర్నమెంటు పురావత్సవరికోధనకాని హైదరాబాదు	దిబ్బాకాదాద్యుడు	871
61 పు వేం	సాహిత్య భాషణ పుష్పాల్లాది వేంకటేశ్వర్లు ఎం పి డి ఇడి గవర్నమెంటు బహుళార్థ సాహితోన్నత పాఠశాల ఖమ్మము	1 జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహి అంధ్రప్రదేశ్ విద్యార్థి సంఘ విలయము 2 బంగుటూరి ప్రభాకం 3 దీపాల దిన్నె	285 324 379
62 పు వేం మ కా	ఎండిక పుష్పా వేం నువ్రహ్మకావ్యి అడ్ల విద్యా ప్రచురణ కార్యాలయము విద్యానగరు హైదరాబాదు	1 భాగవత ప్రాణములు 2 భాగములు 3 జ్యోగరాజస్వామి	474 482 581
63 పు శ్రీ	కీ శీ పుష్పవర్తి శ్రీనివాసాచార్యులు చారిత్రక కాళాచర్యములు ఉభయనియో విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు	బీజెమ్ జేక చరిత్ర	384
64 పే ట	పేర్వారం జగన్నాథం ఎం పి అంధ్రోపన్యాసకులు అట్లెం అండ్ సైన్సు కాలేజీ వరంగల్	తెలంగాణాద్యుడు	545
65 పో శ్రీ అ	డా. బోంబి శ్రీరామ అప్పారావు ఎం పి సి హెచ్ డి పెన్షన్ అఫీసు, పాత్య గ్రంథశాల డి ఎ టి అఫీసు హైదరాబాదు	జాయపనేనాని	188
66 ప్ర రా ను.	ప్రశాం రామచంద్రయ్య విద్యానగరు, హైదరాబాదు	1 జనాభా వనస్య 2 జలాంతరాములు 3 జాన్ హేమింగ్వేస్ 4 జార్జి 5 జార్జి హేమింగ్వేస్ 6 జేపన్న 7 జోసెఫ్ స్వామి విల్సన్ 8 బాంతులు 9 బాలెటె 10 తుపాకీ మందు	58 158 180 189 200 288 293 343 358 589

62	వి ఎస్ ఎల్ చూ	వి ఎస్ ఎల్ మామయంతరాపు ఎం పి చంద్రోపఖ్యాపకలు హిందూ కాశీకి గుంటూరు	దక్షిణ ఆమెరికా	626
63	వి యన్ చ	పాపీత్య రత్న వి యన్ చతుర్వేది ఎం పి ఎస్ ఆర్ ఆర్ యన్ (అంజన్) జై వెళ్ళు రీతిసత్పత్తి ఎంబ్రాజారు	జపాను దేశము (టోగో)	69
64	వి రా	డాక్టరు వి రామరాజు ఎం పి పి హెచ్ డి రీడరు తెలుగుకాళ ఉపాధ్యాయా విశ్వ విద్యాలయము హైదరాబాదు	1 రత్నములు 2 తీరుమల నాయకులు	482 519
65	వి వి వ	వి వి వరసింహారావు సి పి వి టి పరభాషాభ్యాసము గవర్నమెంటు జేఎస్ ట్రైనింగు స్కూలు వీలూరు పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా	1 జానీపర స్వత్యములు	182
66	వి వి ర	వి వి రమణారావు ఎం ఎస్ పి రీడరు వ్యవసాయ కళాశాల ఉపాధ్యాయా విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు	1 జగదీశ చంద్రహాస 2 జార్జి పీఎస్ఎస్ 3 జీవరసాయన శాస్త్రము 4 జేమ్సు వాట్ 5 జార్జికా బాల్ఫోర్ బాలర్డ్ 6 జాల్మా జాకా 7 జేపీ పర్వహంప్రీ 8 తృణ రాశ్యములు	82 205 282 298 388 389 405 540
67	బొ పెంతుళ	డాక్టరు బొడ్డపాటి వెంకట కుటుంబరావు కర్నూ ఎం పి పి హెచ్ డి రీడరు తెలుగుకాళ ఉపాధ్యాయా విశ్వ విద్యాలయము హైదరాబాదు	దక్షిణ ఆమెరికా రాష్ట్రం	634
68	బీ కె భ	బీమేశ్వర కె భట్ రీడరు సంస్కృతకాళ ఉపాధ్యాయా విశ్వ విద్యాలయము హైదరాబాదు	జైన మతము	270
69	మ రా కా	మంగిపూడి రామలింగరావు గౌరవ కార్యదర్శి కారచా అంతర కళా సమితి కొత్తూరు పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా	1 జయంతిరావు ఎంబియో 2 జానకీన గంధర్వ 3 భూకాలం	82 487 550
70	మ సాం	మంత్రి ప్రగడ సాంబశివరావు, ఎం పి ఎల్ డి అనంతశేషం గుంటూరు జి	పెన్సిల్వేనియా	378

71 మం సూ	మంథా మార్గనారాయణ ఎం ఎన్ సి భౌతిక శాస్త్ర ప్రవృత్తిని నిజాం కళాశాల ప్రారంభించారు	1 జోలు 2 కావమాపని	284 472
72 మ ఇ	మహమ్మదు ఇబ్రహీమ్ తెలంగాణ రాష్ట్ర సూపర్ కళాశాల ప్రారంభించారు	జోర్జ్	278
73 మ యూ	మహమ్మదు యూసుఫ్ డిప్టీ సంస్కృతి మంత్రి కళాశాలలు ఉప్పానియో విశ్వవిద్యాలయము ప్రారంభించారు	ఉర్దూ భాషా పాఠశాలలు	342
74 మ రా	మహాధర రామమోహనరావు సబ్ ఎడిటర్ వికలాంగత విజయవాడ 2	హార్ స్టోని ఎల్ ఎన్	352
75 మ రె	రాజ్ కరు మధుసూదన్ రెడ్డి తెలంగాణ డిప్టీ మంత్రి ఆఫ్ ఫిలాసఫీ యూ విదర్బట్ కాలేజి ఆఫ్ ఇన్స్టిట్యూట్ కామర్స్ ప్రారంభించారు	శివాత్మవాదము	248
76 మా రీ	మాదల వీరభద్రరావు అర్జున్ విద్యాలయం ప్రారంభించారు	జగయ్య పేట	40
77 మా శేం రం	అలార్య మామిడిపూడి శేంకట రంగయ్య ఎం సి తెలంగాణ ప్రభుత్వ విద్యాలయం	జాతీయకలకలాపకళాకళ	170
78 ము రా శ	డా. ముక్తామల రాధాకృష్ణ ఎం ఎన్ సి పి హెచ్ డి ఉపాధ్యక్షులు-అగ్రో శాస్త్రశాఖ ఉప్పానియో విశ్వవిద్యాలయము ప్రారంభించారు	1 దక్షిణ మహామయము 2 దూర దర్శనము 3 దృశ్యంశ్రవణము	643 985 697
79 ము రా శ	డా. ముక్తామల రాధాకృష్ణ ఎం ఎన్ సి పి హెచ్ డి ఉపాధ్యక్షులు రాష్ట్ర శాఖ ఉప్పానియో విశ్వవిద్యాలయము ప్రారంభించారు	1 తెలంగాణ దేశము (ద) 2 దేవాలయ వాస్తువు	897 732
80 మో నా	డా. మోహన్ నాయుడు ప్రెంటిస్ అఫ్ సైన్స్ కెంట్రల్ కాలేజీ ప్రారంభించారు	శివకళాము	228
81 యస్ వి జో	యస్ వి జోగరావు ఎం ఎన్ సి హెచ్ డి అగ్రో శాస్త్రశాఖ అంధ విశ్వ విద్యాలయము కామర్స్	జోలు బొమ్మలు	580

82	యన్ వెం	యన్ వెంకట్రావు పి యన్ పి శి బి ఎన్ పి ఎటోమెట్ మెంబర్ ఎ బి ఇ ఇ లాంబ్స్ ఇండ్ బ్రోడ్ లిమిటెడ్ ఉన్ క్లబ్ హౌస్ రోడ్ మోంటురోడ్డు మద్రాసు 31	జంవిద్యుత్తు ఉత్పాదన విరామము 130
83	యం తె ను	యం తె ముద్దిపాళ్ళు ఎలిపి ఉపన్యాసకులు భూగోళశాస్త్ర ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు	I జంతు భూగోళము II 4 2 జర్మనీ దేశము (భూ) 108
84	యం పి	యం పిరరాజు పి ఇ అసిస్టెంటు ఇంజనీరు (ఎలిట్) హైద్రో ఎలక్ట్రిక్ ప్రొజెక్టుల డెవలప్ మెంట్ హైదరాబాదు	జలగోళము 119
85	యం ప	యందేవూరి వత్సనారాయణరావు పి పి (శ్రీ కాశ్యప) లల్ ఇండియా రేడియో విజయవాడ	తెలుగు వాఙ్మయ చరిత్ర 549
86	పా నూ	పాపవల్లి మాళరాజు (రామూపా) మునిసిపల్ హైస్కూలు రాజుమహేంద్రవరం	రామైర్ల రామారావు 682
87	చా రా	చారణ్ రామచంద్రం పి పి అనుభావరం భూమ్యు గోరూపరి ఉల్లా	దక్షిణామము 681
88	వి జ	వి జగన్నాథరావు ఎం పి జంతుశాస్త్రోపన్యాసకులు విజయ కాశీ హైదరాబాదు	1 జంతు శాస్త్రము 24 2 జంతుశాస్త్ర విశాగము 28
89	వి ను	వి నుత్రరాజేవి ఎం పి ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు	1 వ్యాపితి శాస్త్రము 281 2 శ్రీకోణమితి 308
90	వెం హా శ	డా. వెంకటేశ వారాయణశర్మ పి హెచ్ డి (హెల్త్ ఇన్ ఫర్మ్) అవరర్ (వెంచెన్స్) మాతస్థైము ఛిక్లెయ్య గారెట్ స్కూలు 33 ఎక్కర్లు ఇలియట్ రోడ్ మైసూరుల్ మద్రాసు-4	జర్మనీ పాపాత్మము 114
91	వెం నూ కా	వెంనలం మార్కనారాయణశాస్త్రి గౌతమీ విద్యాపీఠము రాజుమహేంద్రవరం	1 కాళ ముద్దిరాయశాస్త్రి 484

92 వే 0 రా	అయ్యేరావల్ వేదాం తిరుమల వెంకటరామసుబ్రహ్మణ్యము అయ్యేర్ కళాపతివల్లం లింగంపల్లి హైదరాబాదు	జాతావర్తి	175
98 వై వా	రా వై నాయుడమ్మ వై లక్ష్మణ్ వెంకట తడవ్ రిసెర్చ ఇన్ స్టిట్యూట్ గండి మైరాను	కోళ్ల పెద్దాలశీ- కోళ్ళ పరిశ్రమలు	585
94 వై వి రా	పీ విరల్ రావు హెచ్ ఆఫ్ డి ప్లాట్ మెంట్ ఆఫ్ హిస్టరీ అండ్ పాలిటిక్స్ నీమవరం కాశీ నీమవరం పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా	జూలియన్ నీమరు	253
96 క హ	శ్రీనివాస్ కందుకూరి హనుమంతరావు ఎం ఏ హైదరాబాదు	1 అర్బునీ దేశము (5) 2 భూమిపై రెండు	101 810
98 శ్రీ గో	డాక్టర్ శ్రీపాద గోపాలకృష్ణమూర్తి ప్రసిద్ధిపాలు అభ్యుదయ కాశీ రావల్ గుంటూరు జిల్లా	1 అభిషేక 2 అదీపశ్రీ II (దేశములు)	458 490
97 శ్రీ శ్రీ	డా శ్రీపాత శ్రీదేవి ప్రసిద్ధిపాలు ఉప్పలియూ విశ్వ విద్యా లయము మహిళా కళాశాల హైదరాబాదు	భారతదేశ్ ఎడ్యుర్	637
98 శ్రీ సో	శ్రీనివాస సోదరులు (వల్లూర్ శత్రువర్తి శ్రీనివాస పార్వ పార్వతి వెంకటాచార్యులు) కళాపాఠశాలలు సంపాదకులు అలంకా పల్లి కేసమ్మ విజయవాడ	1 జగన్మోహన్ పండితరాయలు 2 జయదేవకవి I 3 జయదేవకవి II	85 80 84
99 స వ	డా వయ్యల వసంతదీప్ అభ్యుదయ శత్రువర్తి ఉప్పలియూ విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు	1 పెద్దారి దేవ (కత్తె) 2 శత్రువర్తి శత్రువు 3 శత్రువర్తి శత్రువు	884 487 458
100 స శ్రీ శ	వచ్చిరావం శ్రీధరశర్మ ఎం ఏ కెన్సర్ గవర్నమెంటు ప్రైవేటు కాశీ ఎన్.కె.కాగ్ హైదరాబాదు	జాన్ డ్యూడా	177
101. ఏ వేం	ఎ వేంకటాద్రి ఉత్పాదనలు ఇంటింటింగు కాశీ ఉత్పాదనల విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదు	జలపంపకావ్ర మాత్రములు	122

102	ప జేం ర	ఎ వేంకటరమణ ఎం ఎన్ డి ఎం ఎన్ లెక్చరర్ గవర్నమెంటు హైస్కూల్ కాలేజీ హైదరాబాదు	1 జనరలు సజావీకము	83
103	స్థా న	వర్మల ప్రాసెస్ వరసంహారావు ఆర్ ఇండియా రేడియో హైదరాబాదు హైదరాబాదు	1 డి వి మల్లాది	880
104	హ ల	హరి లక్ష్మీవతి ఎం ఎన్ పి టైప్ వ్రైటర్ న్యూస్ పేపర్ కాలేజీ నారాయణగూడ హైదరాబాదు	1 జీవ భౌతికశాస్త్రము	218

*

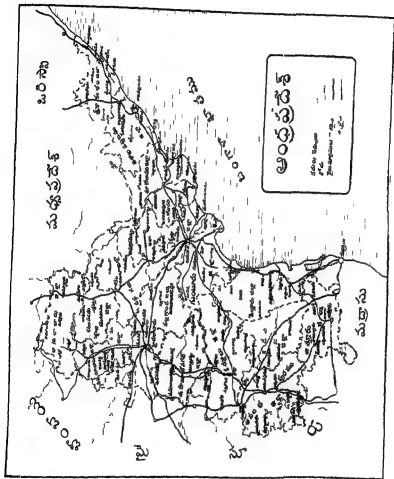
వ్యా పా ను క్ర మ తి క

	పుట		పుట
1 అంతు భూగోళము I (అం కా)	1	30 అలవిద్యుత్తు ప్రయోజనములు	147
2 అంతు భూగోళము II (భూగో)	4	31 అల కాత్తము	149
3 అంతువర్షిళ రణము	10	32 అలాంజగ్గాములు	159
4 అంతుపులి ప్రవహ సముద్రము	12	33 అలాగ్గళ కాత్తము	168
5 అంతుపులి శస్త్ర చరిత్ర	18	34 జాబ్బు కార్మియరు	168
6 అంతు కాత్తము	24	35 జాతీయత అంతర్జాతీయత	170
7 అంతుశస్త్ర వికాసము	28	36 జామాకర్ణి	175
8 అగడిళ చంద్రవోను	32	37 జాన్ డ్యూయూ	177
9 అగర్బూర చండితరాయలు	36	38 జాన్ హేవింగ్ స్పీక్	180
10 అగ్గయ్య పేట	40	39 జానవర వృత్తములు	182
11 అట్రోలు పంపానము	46	40 జానవర వృత్తములు-కళానర్తకము	189
12 అవతులు-ప్రతాపిళము	59	41 జానవర వివోదములు	194
13 అవాళా సమవ్య	68	42 జాయకపేనాని	198
14 అపాను చిత్రకళ	80	43 జార్జి గేర్	199
15 అపానులేళము (చ)	82	44 జార్జి హుంగ్ట్	200
16 అపాను లేళము (భూగో)	88	45 జర్జి స్టీవెన్స్	205
17 అపానుకాపా పాదస్తవములు	77	46 జానాళేళ చరిత్ర	208
18 అయలేవకని I	80	47 శింశి దుర్గము	211
19 అయలేవకని II	84	48 శిక్ చార్లెసు	216
20 అయంపావల్లభుడు	89	49 శిమూతనాచానుడు	217
21 అయోశీరాపు అంధియూ	92	50 శివళణము	228
22 అరధుప్త్య సుతము	98	51 శివశోభిళ కాత్తము	225
23 అర్చనీలేళము (చ)	101	52 శివరసము	223
24 అర్చనీలేళము (భూ)	108	53 శివరసాయన కాత్తము	222
25 అర్చన పాపాత్మము	114	54 శివ కాత్తము	224
26 అలగోవనము	119	55 శివసంఖ్యా కాత్తము	241
27 అలచలన కాత్త మూత్రములు	122	56 శివాత్మవాదము	249
28 అలచలన స్థావరము	122	57 జాతీయత్ నీతి	258
29 అలవిద్యుత్తు-ఉత్పాదన విధానము	126	58 శేము గార్మియరు	255
		59 శేము బ్రూస్	260

	పుట		పుట
60 తేయ్య చాట్	288	92 ది వి మహ్యరావు	880
61 తేయ్య విలియం	288	93 డెక్కర్ రెనె (గణిత)	882
62 తేవయ్య	288	94 డెక్కర్ రెనె (శస్త్ర)	884
63 తైవ మతము	270	95 డెక్కర్ రెనె శాస్త్రము (శ)	887
64 తోగి పేట	272	96 డెక్కర్ రెనె శాస్త్రము (భూ)	890
65 తోర్న	278	97 డేవీ పోర్ట్	408
66 తోసెన్ స్వాన్ విల్సన్	288	98 డేవీ సర్వాంస్	406
67 తోయ	281	99 డెక్కర్ శాస్త్రము	407
68 త్వానవిమృత్తహానానీ ఆంధ్రభాషా విద్యార్థి సంఘ నిలయము	285	100 డేటి ఎ యం	409
69 త్వానేక్	259	101 తంత్రశాస్త్ర గ్రంథములు	410
70 త్యామితి శాస్త్రము	291	102 తంత్ర శాస్త్రము	414
71 త్యోగిర్నందంము	297	103 తత్వం	428
72 త్యోగిషెము	308	104 తగదము	480
	యు	105 తత్వములు	482
73 యూస్బి లెక్చరాలు	220	106 తత్వ శాస్త్రము	487
	ట	107 తమిళదేశ చరిత్ర	489
74 ఓంగుటూరి ప్రకాశం	296	108 తమిళభాషా పాపాశ్రయము	445
75 టర్కిశ్ శాస్త్రము (చరిత్ర)	282	109 తరగతి గడిచాది సమన్వయము	450
76 టర్కిశ్ శాస్త్రము (భూ)	287	110 తర్క శాస్త్రము	458
77 టర్కిశ్ భాషా పాఠశ్రవణములు	242	111 రాటిపాఠ	453
78 టాంబులు	243	112 రాడివర్తి I (చరిత్ర)	453
79 టాల్ ప్టాయి ఎల్ ఎల్	252	113 రాడివర్తి II (దేశములు)	460
80 టాలెమి	258	114 రాజా మహ్యరావు శాస్త్ర	484
81 టాంగ్	259	115 రాచపేట గంధర్వ	487
82 టాస్మెనియా దేశము (భూ)	280	116 రావనూసి	472
83 టెస్సె ఎ పి ఎల్	288	117 రాశరశ ప్రాణములు	474
84 టెకెల్ దేశ చరిత్రము	284	118 రాశములు	452
85 టునిషియా	289	119 రాశ్యపాఠము	453
86 టెర్నిస్	274	120 తిక్కన పోషయోగి	498
87 టెలిగ్రాఫ్	278	121 తిమ్మరుసు	498
	థ	122 తిరువతి	501
88 థగ్లత్ మూసత్ సర్	281	123 తిరువతి పేకశేఖర కవులు	504
89 థాంపే	284	124 తిరుమల	508
90 థార్నిక్ రాబర్ట్ రాబర్ట్	288	125 తిరుమల నాయకుడు	518
91 థార్నిక్ రాబర్ట్	289	126 తిరువళ్ళూర్	519

	పుట		పుట
127 తుంగభద్రానది	521	147 దక్షిణ ఆమెరికా	626
128 తుళారాం	520	149 దక్షిణ ఆమెరికా ఖ వలు	634
129 తుపాకీ మందు	528	149 దక్షిణ ఆఫ్రికా సమాఖ్య	640
130 తులసిదాసు	527	150 దక్షిణ మెరుకుము	648
131 తృణ భోజ్యములు	540	151 దయానంద రస్వతి	644
132 తెలగవార్డుడు	545	152 దర్శనములు	652
133 తెలుగు వాక్యయం చరిత్ర	549	153 దాగుడు మూతలు	659
134 తేజశింగ్	558	154 దామెర్ల రామారావు	662
135 తైలములు-క్రొ వ్యలు	569	155 దిండివది	669
136 తోకచుక్కలు	576	156 దిక్షాగారాచార్యులు	671
137 తోలుబొమ్మలు	580	157 దివ్యజ్ఞాన సమాజము	674
138 తోళ్ళ పెన్నాలికి-తోళ్ళ పరిశ్రమలు	595	158 దీపాల దిపై	679
139 త్యాగరాజస్వామి	591	159 దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య	681
140 త్రికోణమితి	599	160 దూర దర్శనము	685
141 త్రిలింగము-తెలుగు-తెనుగు	602	161 దూలములు-అనక విచారము	692
ధ		162 దృగ్ద్రవ్యములు	697
142 థామస్ మూనింగ్	605	163 దేవరకొండ	702
143 థారాకైక్ ఎక్షర్లు	607	164 దేవాలయ వృత్తములు	707
144 థూనకైత్తు	610	165 దేవాలయ ప్రారంభ వికాసములు	719
ద		166 దేవాలయములు	724
145 దంతములు-బాటి పంరక్షణము	616	167 దేవాలయ వాస్తువు	729
146 దబారామము	621		

అనుబంధములు-737

23

6 జీవావరణ (Ecological) అంశభాగోక్తము 20

వరములపై అంతువుల మనుగడ ఆధారపడియుండును అందుచే ఈ విషయమునవరకు అంతువులను పరివరముల కును గల సంబంధముల ననువదింపి అంతువుల వేర్వేరు ప్రాంతములకు ఎట్లు వర్తించుచున్నవి వివరింపబడును

అంతుభౌగోళమునది వివిధవర్గములు కావచ్చును లేక ఓకరితిగా (Uniformly) ప్రపంచమునకును బ్యాంపి యుండలేదు కాని అంతుబ్యాంప్రమునకు కొన్ని ప్రాంతపరి కలై విస్తృతములైన మండలము లేర్పడియున్నది ఎట్టి పరివరములలో ఉండునపులుడీందుకో తెలుపు ప్రాంతము జీవ్యావరణ మండలము (ecological range) అనబడు చున్నది కాటి ప్రాచీనపుటనిసిని తెలుపు ప్రాంతమును భూకర్మవిషయక మండలము (ecological range) అని ఎలవబడినది ప్రాచీనకాలమున అరిగిన భౌగోళిక అంతుబ్యాంప్రకర్మమును గూర్చి కొలంబియస్ కాన్రము (Theories of fossils or paleontology) వందు మానవ ప్రాయముగా తెలుపబడి యున్నది భౌగోళిక అంతు పర్వరణము (Geographical distribution) భూకర్మకాన్ర విషయక అంతుపర్వరణము (Geological distribution) - ఈ రెండింటిని ఒకదానిమండి మరి యొకదానిని పూర్తిగా వేరుచేయుటలము అంతుభౌగోళిక చెందిన ప్రతి వర్గమునకు సంకాపకాంశ అధికముగా నుండును కర్మభేదముగా అంతుసంఖ్యయొక్క ఉత్తిది తీవ్రమగును ఇట్టి పరిస్థితులలో వర్గీకరణముగ అంతువు లకు తమ సంకాపకపరిధులను విస్తృతపరచుకొన భౌగోళ కల్లును అనగా అవర ప్రాయములై అనువైన ప్రాంతములకు అవి తరలిపోవ ప్రయత్నించును అంతు వులు ప్రపంచమున వేర్వేరు భూమండలములందు ఒకే తీరుగా గాని, భిన్నముగా గాని అగ్రయ మేర్పరచుకొని యుండుట లేవలయు కాకావరణమునంత ఇతర భౌగోళ పరిస్థితుల వలన మాత్రమే కాదు వలన ఎర్థాంతము (theory of migration) వలనను కర్మభేదముగా అంతుకోటిలో సంకపించు రూప పరిణామము వలనను పరివ ర్తనము వలనను, మానవ రూపముల సంఖ్యా కాపర్యం దిశ్మము వలనను అంతువుల యొక్క భౌగోళిక విభజనము సువిదితము కాగలదు యుగయుగముల ముడియు జీవభౌగోళిక వివిధ కర్మగతులయందు కావ్యా

సంబంధమైన ప్రమేయము లేకయే అధికముగను ప్రకృతివిస్తృతముగను క్రమపరిణామము అగుచునేవచ్చును క్రమపుల వలనను జాడ్యముల వలనను అవర లోపము వలనను అనుమూల కాకావరణము మున్నగు కారణముల వలనను తరచుగా అంతు పంకతి ఉండెన కారంభించెను ప్రతి అంతువర్గమునకును తన మనుగడను పోగించుటకై పరివర కాకావరణమును సమానుటకు పరిమితమైన కొంత కక్తి కలదు అంతుబ్యాంప్ర కర్మమును ఈ క్రింద వివరించిన అవరోధములు పరిమితముచేయును

1 భౌతిక (Physical) అవరోధములు అంతురము లకు భూమియు అత్యధిక సంఖ్యగల భూచరములకు అంతును భౌతికమైన అవరోధములుగ దీర్చియున్నది

2 నాకావరణ అవరోధములు పరాసరి (barriers) శీతోష్ణము లేక ఋతుపర్వతమైన (seasonal) లేక అతిత మైన శీతోష్ణమై యెప్పు సూర్యరశ్మి - ఇకాదులు కాకావరణ అవరోధముల క్రిందకు వచ్చును భౌతిక పరి స్థితులు వివిధప్రాంతములలో ఒకే రీతిగా మున్నుంక మాత్రమున అయా ప్రాంతములందలి అంతుసంకతులు కూడ ఒకే విధమగు భౌతికలు కలిగియుండువు కాటి వదునుగల భౌతికలు వర్తకావరణములు అయాప్రాంతము లను వేరుపరచు భౌతిక అవరోధముల యొక్క స్వరూప స్వభావములతో ప్రతిష్ఠపంబంధము కలిగియుండును

3 జీవకాన్రము (biological) అవరోధములు ఉదా హరణమునకు అనుబాంమైన అవరలోపము శక్తి మంక మైన పోటిదాములు క్రమపులు లేక జాడ్యములు జీవ కాన్రము అవరోధముల క్రిందకు వచ్చును

కొన్ని అంతువర్గములయొక్క బ్యాంప్రకర్మమునకు మన ప్రకృతి సంబంధమైన అంకములు కారణములుగా గన్పట్టు చున్నవి తక్కినకాన్రలకు అధికతరముగా అవి అన్య ప్రాంతములకు ఎగత్రావరతి ననెడి వాంఛయే దీనికి కారణము

అయా ప్రాంతములకు భూచరములు వృష్టావరణములుగా చేతికొని తీరించుటచే కాటికి అంతు భౌగోళికమండ లము అని చేరు కలిగెను ఇట్టి మండలములపేర్లను, కాటియందు వంచించు కొన్ని భూచరముల కామము లను ఈ దిగువ ఉదాహరించడమైనది

1 ఆస్ట్రేలియా మండలము ఈ మండలమునందు ఆస్ట్రేలియా టాస్మేనియా న్యూగినియా న్యూజిలెండు వంటక సమద్రపుదీవులును చేరియున్నది ఈ మండలము నందు ఈము అను ఆస్ట్రేలియాజాతి చెందిన పరుగెత్తు పోకవడి గగనసౌహంగములు (birds of paradise) మరాయుగల ఆస్ట్రేలియాజాతిచిలుకలు (orchid) ఆస్ట్రేలియా జాతికి చెందిన లంగ్ ఫిష్ (lung fish) అను చేపలు తోకలు రెక్కలు లేని కోడి ఆకారము కోడి పరిమాణముగల న్యూజిలెండు జాతికి చెందిన ఒక రకపు పక్షులు (kai) వివరించుచున్నది

2 ప్రాద్య మండలము నామాలయో పర్యవములకు రక్షణమున నున్న అయోప్రాంత మీ మండలమున చేరి యున్నది దీనిలో ఇండియా ఎలోన్ మలే ద్వీపకల్పము నున్నచో తోర్నియో జావా సెలెబ్ ఎలిస్ట్రీస్ ద్వీపములు కలవు ఈ మండలము నందు మజ్జే (Maceque) అను పోకజాతి వానరములు పుట్టుపూర్వోత్తరములు తెలియని గిబ్బన్ అను కారకజాతికి చెందిన ఒక రకపు కోతులు మునుజ్రా తోర్నియో దీవుల యందలి అరణ్యములలో నివసించు ఒరాంగ్-ఒరాంగ్ అను పోక జాతి వానరములు కారకజాతికి సంబంధించిన రైవాంగర్ అను జంతువులు ఎనుగులు గ్రెనుల్ల మున్నగు జంతువులు ఈ మండలమున జీవించుచున్నవి

3 ఎసియాటికా మండలము ఈ మండలమున పసారా ఎదారి మెదగాప్యరు తత్పరివరముల యందలి దీవులును చేరిన ఆఫ్రికాఖండ భాగము కలిసయియున్నది ఈ ఖండమందు చింపాంజీ గోరిల్లా ఆఫ్రికాజాతికి చెందిన పినుగు ఎంపాము హిపోపోటమస్ అను నీటిగుడ్డుము గిరాఫీ జింక మడగాప్యరు ప్రాంతమున ముఖ్యముగా రాత్రులు సంవరించు తెమూర్ అవండు ఒకవిధమగు వానరము మున్నగువని జీవించుచున్నవి

4 సూతన ఉష్ణమండలము మధ్య రక్షణ అమెరికా ప్రాంతములు మెక్సికో యందలి వల్లపు భూములు మెక్సికో సింధుభాగ వర్త మన్న దీవులు (వెస్ట్ ఇండిస్) ఈ మండలము వందలి భాగములు ఇచ్చట ఆల్పాకా అను ఒంచె జాతికి చెందిన పెంపుడు జంతువులు పోనురి తనమునకు అలవాటుపడిన ఎలుగుజంతులు, అమెరికా

యందు సంవరించు దంపములు లేని అర్బుడిగ్లాస్ అను పోక తెగ జంతువులు గినియా పందులు భూన ఎకాద జాతులకు చెందిన గర్బి ములు (Vampires) రక్షణ అమెరికా యందలి రియా (Rhea) అని ఎలుకలకు ఉర్బి పక్షులు తేనెటీగ వలె యువారములేయు పక్షులు వివరించును

5 నియోక్విటిక్ (Nearectic) మండలము (ఉత్తర అమెరికాలో జేవమేరువలయమండలమందున్న భూభాగము) మెక్సికోలోవందలి పీతభూములనుండి అర్క్టిక్ ద్వీప యలవరకు గల ప్రాంతములు గ్రీన్ ల్యాండు మున్నగునవి ఈ మండలమున కలవు ఇచ్చట కొందమోలు కారిబ్ (carib) మస్క్రాట్ (Muskrat) అనుజాతి జంతువులు వివరించుచున్నవి

6 పేరియాక్విటిక్ (Palearctic) మండలము ఈ మండలమునందు నామాలయములకు రక్షణముననన్న యూరేషియా ప్రాంతము అష్ట దిక్పాతము పక్షియా పోరా ఎదారికి ఉత్తరముననున్న ఆల్పాఖండదేశములు చేరియున్నవి ఇచ్చట అడవిపందులు అడవి దుర్బులు సంవరించుచుండును

పై న వివరించిన మండలములకు గూర్చియు అందు నివసించు వివిధ జంతుములు గల జంతుజాలమును గూర్చియు పరిశీలించినచో ప్రపంచమున అరుగు జంతు వ్యాపనముయొక్క పూర్వచక్ర మహోధకముగాగలదు

జంతువులయొక్క భౌగోళిక వ్యాపనమును గూర్చి అధ్యయనము గావించవలెనన్నచో పరియోగములైత పోన్ని సూత్రములు అవసరమగుచున్నవి వ్యాఖ్యానముల కంచును అప్రిప్రాయముల కంచును వాస్తవ్యాం ములకి అధికతరమై ప్రాధాన్యము నియ్యవలెను ఈ వాస్తవ్యాంమయొక్క స్వభావమును గూర్చి వివిధమైన భావ మేర్పడవలెను ఈ అధ్యయన కార్యక్రమము పంజీ ప్రముగమ విశంమొగమ ఉండవలెను అధ్యయనము చేయుటకు ఎత్తుకొనబడిన అంశములను పూర్తిగా వ్యక్రము చేయవలెను ఒక ప్రాంతమునందలి జంతుజీవితమునుగూర్చి పరిశీలించువపుడు అజంతువులు ఏదై న పోక ప్రాంతమున కదు పరికారమును చెల్లెల్చేసోమచు పరిణామము చెందుచు వాల్చి మమున మెరెప్పచెచ్చునో

మరణించుచుండునను విషయమును విష్ణురివగూడదు అధ్యయన నిబంధనములతోపెల్ల ఈ విషయము ప్రధానమైనది నూరవ శాస్త్రము అంతుభూగోళము పరిచాచుము చెందుననుచు దీనియొక్క శాస్త్రము చాటియొక్క శాస్త్రము అర్థముచేసిరి చాటిచే ఉపయోగించవలయును తుదకు చాస్తన విషయము తెనవచ్చుదు పరిశీలనము సహాయమున ఉపశోకల్యమున చేయవలయును ఇట్టి ఉపశోకల్యమున వలన గూడ ఉత్పన్నమగు చాస్త్రచాంతములు గోచరించవు అనుభవయుగముందు అంతుభూగోళము అంతుభూగోళము యొక్క ప్రాచీనత (age of the world) అధారపడియున్నది అనగా అంతుభూగోళము పరిచాచుముల కాలుము దీర్ఘమగుకొలదియు ఇతర ప్రాంతములకు అవి వలనపోవుటకు కూడ కావలయునని దీర్ఘమగును ఇట్లు వలనపోవుటకు అప్పటి పరిస్థితులపై అధారపడియుండును

అట్లుప్రాంతములందు కొన్ని అంతుభూగోళము దిగుమతి గానించి మచ్చిక చేసికొనుటవలన మానవజాతికి మేలు చేకూరినది

స్వల్పసంఖ్యగల పెంపురు అంతుభూగోళము మిగిలిన తక్కిన దన్నియు కలుప్రాంతముల నుండి దిగుమతి అయినచే ఇట్లు దిగుమతి గానించుకొనుటతో కొంత ప్రమాదము లేకపోలేదు దిగుమతియైన అంతుభూగోళము తమతోపాటు మానవ విచారము లను పర్యావృత్తిపురి (parasites) కాక అంతుభూగోళము మొదలగు భాగములతో వెంటపెట్టుకొని వచ్చుటయు ఈ ప్రమాదము

ఏ ఏ కా

అంతుభూగోళము - II (భూగోళము) (Animal Geography)

భూగోళమును అందలి అంతుభూగోళమును (fauna) దృష్టించుచుకొని అంతు భూగోళమును (distribution) పరిశీలించు శాస్త్రము అంతుభూగోళము (Animal Geography) ఎలువలనుచున్నది ప్రపంచములో విశేషముగ చల్లగను ఉష్ణముగమందు ప్రాంతములందలి అంతుభూగోళము ప్రధానమైన భేదములందుచే కాక, ఈ అంతుభూగోళము యందు స్థానికములయిన పెక్కు

అపారధాని విశేషములుండును ఈ అంతుభూగోళము విషయముననే వేర్వేరు భూభాగముల మధ్యను భూభాగముల ప్రాంతముల నడుమకూడ వ్యత్యాసములు గోచరించును ఇట్టి భిన్నభిన్నప్రదేశములందును అతివైచిత్ర్యప్రాంతములందును వివేచించు అంతుభూగోళములందు కూడ దోరికలు కన్పట్టును

పెక్కు భూభాగముల వివేచనవిషయములను గుర్తించి యున్నాదు భిన్న అంతుభూగోళములు ప్రస్తుత ముది సంచరించుచున్న మండలములందే పుట్టిపెరిగినవను అభిప్రాయమును కొందరు వ్యక్తించిరి సహజీయములైన అంతుభూగోళములు తమ అవస్థామిలో ఒక నిధిమైన దోరికలతో గుంజుకొనవలయును మన ప్రకృతియంతోపుట్టి అనంతరము వేర్వేరు ప్రాంతములకు తరలిపోయి అప్పుడు స్థిరపాద మేర్పరచుకొని యుండునని తరువాతి శాస్త్రజ్ఞుల క్రమ విశ్లేషణలచే అట్లు మానవ మండలములందు స్థిరపడన పడగొనుటతో అవి సహజముగా కొలది మార్పులకు లోబడు యుండును యూరపు, ఉత్తర అమెరికాలయందలి అంతుభూగోళముల నడుమ గోచరమగు సామ్యము ఈ వాదమును అనవరచుచున్నది ఇటీవలి భూగోళ పరిచాచు యుగముల (geological periods) వలన యూరపు అమెరికా భూభాగములు పై విషయమునందు అన్వేషణ పరిణామముల కలిగియుండినట్లు కన్పట్టును వివేచనములయిన కొన్ని అంతుభూగోళముల కొన్ని ప్రాంతములలో మాత్రమే కనిపించును ఉదా అస్ట్రేలియాలో అందలములైన నను ప్రవనములను అంతుభూగోళము (monotremes), కక్షి అమెరికా మలయా దేశములలో నీటిగుడ్డుములు (saps) అంతు విస్తరణము ఒకానొక కాంతును ఒకానొక ప్రదేశమున ఒక అంత్యంశమునుండి భిన్నప్రాంతవర్గముల యొక్క ఉత్పత్తి (origin of origin) గూర్చిన విషయమును మన మంగీకరించినచో తప్పించి యొక్క నీటి చ్యాపనము ఒక్కొక్క ప్రాంతవర్గము యొక్క చ్యాపనతత్వ క్రిత (power of dispersion) అధారపడియుండి యుండవలెను తొలికొక క్రిత ప్రధానము ఇతర విరోధములు అంతు విస్తరణమునకు ప్రతిబంధములుగా పరిణమించి యుండును అందుచే నీటి ననుసరించి

గురద కొన్ని వర్తకులపై అంతు విస్తరణము అనిగియుండును తత్పక్షముగ వంశస్థమును క్రమవిరుద్ధమునయిన అంతు విస్తృతి వంశవిందినది అందుచే అంతు వ్యాపనమునకు వంశాధిపత పాదములను గూర్చియు పరిధులను గూర్చియు విచారణ అవసర మగుచున్నది

కొన్ని అంతుపులు గొప్ప చలనశక్తి కలదు పరివరస్థితులు అనుకూలముగ మన్నతో అవి క్రమముగా వందల మైళ్లు కదలిపోగలవు నియతకాలికముగా వ్యత్యాసముల కేగుటతో అనేక పక్షులు వేల మైళ్లు ఎగిరిపోవును అలచరములు (migratory birds) శత్రుకృష్ణముల (Scoundrels) వంటి పెక్కు అంతుపులు స్వేచ్ఛగా తిరుగుటచే అవి యావనదళ యందు మిక్కిలి చలనశక్తి కలవై యున్నవని వాదకర్తమునందు అట్టి శక్తి లేక కొన్ని స్థలములలో అవి స్థూరముగ నిలిచిపోవుచున్నవి ప్రాణులను వ్యత్యాసరసమునకు చేర్చగల గొప్ప శక్తి గాని కలదు ముఖ్యముగా ఊటములను పక్షులను కొన్ని నియమిత దిశలయందు ప్రయాణించుకొనుటతో వాటి గమనముపై వాయువు యొక్క ప్రభావము ప్రపంచమునందు ఉపా పశ్యమమునండి నీచ వాయువుయొక్క అనుకూల్యమునవలన అమెరికా నుండి అయిలుకేరు పక్షులు క్రమము తప్పక బ్రిటను చేరుచున్నవి కాని బ్రిటను నుండి అయిలుకేరు పక్షులు పశ్చిమదిశ వైపు ఎగురవలెను లేవలు ఎండ్రవాయులు కష్టము తదితరములై వ ప్రాణులు వాటి గ్రుడ్లను దూరప్రాంతమును చేరుటకు తుపానులే వారణభూతము అగుచున్నవి ఒక ప్రాంతము నుండి మరియొక ప్రాంతమునకు ఉడత తరచుగా చిన్న అంతుపులను పురుగులను మోసికొని పోవుచున్నవి ఊటులను ప్రాణి దూతములను సమస్త ప్రవాహములు చాల దూరమునకు చేరవేయుచున్నవి మంచు దిబ్బలు (ice bergs) చెట్లచేమలు చిన్నచిన్న భూభాగములు (fragments of land) ఇట్టి వహజములైన తెచ్చులు పెక్కు వందల మైళ్లు సమస్తముపై తేలుచు పోవును ఇట్టివి పెక్కు ప్రాణిదూతములు విస్తరించుటకు తోడ్పడుచున్నవి అంతుపులు సలభము వాటికి తెలియకయే తమ కరీరపు మొదలకలో ఊములను (seeds) మోసికొని పోవును ఇట్టి పక్షులును వాటికి తిండి పడును

గింజలను మోసికొని పోవుచుండును ఇట్టి పాదములచే మోసికొనిపోయి గ్రుడ్లవ్యాధిమయములను చివరికి లేవలు శత్రుకృష్ణములు (monsters) వ్యాప్తిచేయును ఉత్తరగోళముగా మానవుడు మానవుడు ఉడతములను విమానములు మున్నగువాటి మూలమున ప్రాణి వర్గమును వ్యత్యాసరమునకు కొనిపోగలగు చున్నాడు యూరపునుండి కలుపు మొక్కలు ఉత్తర అమెరికాకు చేర్చబడినవి ఎలకులు క్రిములు భండభండాలరములకు వ్యాపించినవి

వాస్తవిక అంతరములు సమస్త భూతరములయొక్క చలనమునకు సమస్తము అట్లే ప్రతిబంధకముగ నున్నది కావున భూతరములగు వస్త్రజాతి అంతుపులు (migratory birds) భూభాగములలో ఎప్పుడును సంబంధములేని సమస్త ద్వీపములందు కావరావు పాములుకూడ ఇట్టి ప్రతిబంధకములను అతిక్రమించలేవు కాని అల్లులు తివరచెల్లులు ఉపానాశమునకు ఎమిద్రుతే ద్వీపంలో కనించుచున్నవి తెద్రపుతి అమెరికాపులు (jaguars) కాలెసోనులు (californians) ఎలగులంట్ల పండులు - ఇట్టి అనేక అంతుపులు వాగుల తీరభూమి సమస్తభూమి విశాలమైన నదులు ఒకప్పుడు ప్రాణి విస్తృతి ప్రతిబంధకము అగుచున్నవి విస్తృతభూములలో నివసించు ప్రాణి వర్గమును ఎత్తైన పర్వతములు గొప్ప అంతరములుగా నుండును కాని ఈ పర్వతములు శీతలప్రాంత అంతుపులను మొక్కలను తమ శిఖరముల వెంబడి వ్యాపించుటకు తోడ్పడును అంతుపులు అలపప్పుటి గల ప్రాంతములలో నివసించును అందుచే ఎడారులు వాటి మనుగడకు ప్రతిబంధకములుగ నుండును కుంజిలు ఉపా గిరాఫె వంటి పచ్చికఅయిళ్లలో నివసించు అంతుపుల స్వేచ్ఛా విస్తరమునకు అదవి ప్రాంతములు కాదకములగు చెట్లపై నివసించు తోకలులేని కోతులు (apes) సాధారణములైన పక్షులు మున్నగు ప్రాణుల సంచారమునకు చెట్లలేని విశాల మైదానములు ప్రతిహేలుములుగా నుండును కొంత యందు పరిచయ అదవి మేళవంటి అంతుపుల స్వేచ్ఛావిస్తరమునకు విశాల మైదానములు ప్రతిబంధకములు

ప్రాణి వర్గ సంచారమునకు శిరోస్థి పరిస్థితి మరెంత

ముఖ్యమయిన అంతుభూగోళము నుండును ఉద్యానముల (Vegetation) పెరుగుదల శీతోష్ణమునైన అధారపడును శీతోష్ణవిస్తరియొక్క లక్షణములను జట్టి కోవ్వి ఉద్యాన విశేషములు పెంపొందును కొన్ని నీరపండును అవోర పంజారమును పరిమితము లేయుటచే ఒక జాతికి చెందిన ఉద్యానములను తిను అంతు పంజరములొక్కటి వృత్తిని లేక అంతు గదాల్చివృత్తిని శీతోష్ణముల పరిమిత మొనర్చుచున్నది ఇందు మూలమున మొక్కలను తిను అంతుపులయొక్క క్రిములయొక్క విస్తృతి పరిమిత మొనర్చుండుచున్నది ఇతర ప్రాంతములకు ప్రయాణించుటకు చాలికి అనుకూల పరిస్థితు లున్నను కొన్నికొన్ని క్రిములకు కొన్ని ఉద్యాన జాతులతో సంబంధము లుండుట వలన చాలి విస్తృతి అరికట్టబడుచున్నది

జాతియనులైన ఉద్యానములు అంతుపులు కొన్ని ప్రాంతములను కనువిగా మేలొని అక్రమించియుండుటచే కొత్తగా ప్రవేశించదలచిన చాలికి అట్టి ప్రాంతములు అనుకూలము లగును అవగా పాధారణమైన శీత్రీయ నిరోధము గూడ ఉద్యాన అంతు విస్తరణమునకు ప్రతిబంధక మగును వేగించి విస్తరణములు ఒక లేకమునుండి మరియొక లేకమునకు అనేక మార్గముల ద్వారా కొట్టుకొని పోవుచున్నది చాలి అని మాత్రమే ప్రాంతములలో మొలకెత్తి వేరుగుటలేదు ఉత్తర దక్షిణ అమెరికానడుమ స్వేచ్ఛా ప్రయాణ నిరోధకములు పాశ్చాత్యమైనను తీరేందు ఖండములందరి జాతియ అంతు వర్గముల నడుమ పెక్కు వ్యత్యాసము లున్నది ప్రతి ఖండమునందు అంతువర్గము అచ్చటి భౌతిక పరిస్థితులకు సంపూర్ణముగా అనుకూల పడియుండును అల చరములు విస్తృతి సొండుటకు అంతగా అనుకూలము లుండవు కావున సముద్రములో అంతు భౌగోళిక ప్రాంతములను ఇదమిక్తమున ప్రశ్నించుటకు పాశ్చాత్యముచాలి పది తీర ప్రాంతములలోను తోడులేని సముద్రములలోను విలక్షణమయిన దేవలండును వేర్వేరు తోటల యందు పడవ ఫేదమును జట్టియు శీతోష్ణము ప్రాణవాయువుల వ్యత్యాసములనుపరిచించియు విస్తృతములయిన ప్రాణివర్గములు కాననగును లేవలు మున్నగు అలచరములు వృధాంతరమునకు ప్రయాణములేయుటకు ఖాఖండములు

చాలావరణ పరివర్తనములు అధిగమించజాలని ప్రతిబంధకము లగుచున్నవి ఉదాహరణమునకు పెనామా భూసంధికి వంజించినచిర అట్లాంటిక్ మెంట్ సముద్రముల పాశ్చాత్యములందు శిష్టములైన మత్స్యజాతులు కనిపించును

పైన చెప్పిన ప్రతిబంధకములు అట్లే కాకకముగా నిలిచియున్నచో లేదు అగుచున్న అంతు విస్తరణము దుస్తరమయ్యెడిది భూగర్భకాన్తరీకాల్ప ప్రాచీన కాలములో సముద్ర అలమట్టముల విషయము నందు (elevation of sea level) మార్పులు కన్పక సంకఠించియుండును మాత్రన దీర్ఘములు అలంధులు పీర్చడియుండును మహా ఖండములకు చాలికి వర్తనలే యున్న దీర్ఘములకును నడుమ భూభంధులు (land-bridges) మున్నగునవి కల్పితమైయుండును పూర్వము అధిగమించజాలని ప్రతిబంధకములు తీరికగా తొలగియుండెను దీర్ఘ అంతు వర్గమునకు మహాఖండ అంతువర్గమునకు మధ్యగల పాశ్చాత్యములను జట్టి దీర్ఘములు మహా ఖండములు వర్తమాముగా వేరయిన కాలమును గూర్చి తెలిసకోనగలము ఇండోసియాయా చెందిన పెక్కు దీర్ఘములలో ఆయో జాతులకు చెందిన ప్రాణి జాతులు గోళరించును అస్ట్రేలియా యందును చాలికి పొరుగున మన్న ను గిగినియా న్యూజిలండు దీర్ఘములందును వందరించు అంతుజాతులు నడుమ విస్తృతములైన పరిధిలు ఇతర లక్షణములు గుర్తించెడివి నిర్దమ కి త్రిలో పెక్కు కొను కాంగరూ (Macgillivray) నంటి వివిధములైన అంతు పులకంపె ఉన్నత తరగతికి చెందిన సప్తజాతి అంతుపులు అస్ట్రేలియాలో కనబడవు అరి తోంబిక్ (ఇండోసియాయా) దీర్ఘముల నడుమ గల తోలైన సముద్రపు కయ్యలకు తూర్పునను అగ్నేయమునను తరవసభావములే అది సుమలైన తీర జాతిఅంతుపులు కననగును ప్రకృతి కాన్తరేక్షయిన చాలెన్ (Wallace) యొక్క ప్యూరక విస్తాముగా ఇది చాలెన్ లైన్ (Wallace's Line) అని వ్యవహరింపబడుచున్నది ఇతర ప్రాంతపు ప్రాణి విస్తరణ విభావమును పరిశీలన మొనర్చును సెహో తోయిక్ యుగము (Neozoic period) చాలికి ఆయోఖండముమండి అస్ట్రేలియా విచ్చిన్నమై ప్రాయః

అంటార్క్టికా ద్వారమున అర్ధిభాగ దక్షిణ అమెరికా ఖండములలో నయు క్రమైయుండి యుండవలెను అష్టేరియాలో ఉన్నవరగతికి చెందిన వస్త్రాజాతి అంతుపుల అభావమును (ఈ అంతుపులు మెరికోజోయిక్ యుగము (Mesozoic Period) వలన ఎరవనే అయివుడవలెనని) గూర్చియు అష్టేరియా దక్షిణ అమెరికాలో నయినను నెరుగెత్తు వకుం (విప్పకోడి) యొక్క అష్టశ్యమును గూర్చియు తెలుసుకోవలసి ఖండములలో (యూరేషియా, ఉత్తరఅమెరికాలో లేని) డిప్లొవోన్ (diplozoon) అను కేసం (వీటికి రెండు క్వానలోగములు క్వానెలైయములు కలవు) యొక్క అష్టశ్యమును గూర్చియు చైన పేర్కొన్న విషయములు తెల్లము చేయును

భిన్నభిన్న భూగర్భకాన్త్రవిషయక యుగములలో (Geological periods) శీతోష్ణములందు మార్పులు భిన్న భిన్న జాతులకు చెందిన అంతువర్గములయొక్క విస్తరణములో ముఖ్యమైన పరిణామములు కలుగజేసినవి ప్రధానముగా ప్రవహము (polaria) కరగుటచేతను సముద్రానలోభము తేర్చుటచేతను ఇతర సమయములలో ద్రువమండలముల గుండా ద్వీపాప్రయామములకు ప్రతికూలముగా సముద్రములు గడ్డకట్టుచేతను భూవంధు తేర్చుటచేతను ఈమార్పు తేర్చుడినవి శీతోష్ణ పరిస్థితులందు మార్పులు కారణముగా ఎదురులు అడవులు ఎర్పడినవి అవి అచ్చటచ్చట అప్పుడప్పుడు అర్చకశ్యము కూడ నయినవి తేలియంతువర్గము ఇతర ప్రాంతములకు వలసపోయి మాత్రవ పరిస్థితులకు మాత్రవ వారావరణములకు అలవాటుపడవలసి వచ్చెను ఈ మార్పులనే కొన్ని అంతుజాతులు నశించినవి ఇతర జాతులు మిక్కిలి పరిమితములును దూరగతము లయిన వివేకములందు మాత్రమే ప్రతి యున్నవి

ప్రపంచమున అంతు భౌగోళిక మండలములు వలస పోవుటలో పెక్కు ప్రతిబంధకములకు అధిగమించు విధానములను అనుసరించుటవలన అవసరమీ ప్రతి అంశకములలో గొప్పమార్పులు సంభవించుటవలన ప్రపంచములో వివిధప్రాంతములకు అంతుజాతులు వయస్విని విస్తరిచివాసము తేర్చుచుకొనినవి ఇందువలన దాదాపు కచ్చితమైన అంతు భౌగోళిక మండలము తేర్చుడి

యున్నది వతులకు ఎక్కువ చలనస్వతంత్ర్యముగలను అతిక్రమించవలసిన అడ్డంకులు వాటికి చాల తక్కువగా నున్నవి అయినను అట్టి అంశకములు ఈ ప్రాంతమున నున్న వస్త్రవ అంతుపులకును ఎటులకును సమాన ప్రతిబంధకములుగనే పరిణమించును అందుచే భిన్న పరిస్థితులలో భిన్న అంతు భౌగోళిక ప్రాంతములకును వృద్ధిమైన పరిహారులను విస్తరించుట దుష్కరమును ఎ రెండు ప్రాంతములను పోల్చి చూచినను పరివర్తమునకు చెందిన విభిన్న అంతుపులవర్గముని రెండు వేర్వేరు ప్రాంతములందలి అంతుపులకు ఎట్టిమొలకు మధ్యగాని ఒకే పరిమితిగల భిన్నవర్గము (divergence) గోచరించదు అను గుణ్యము (convergence) యొక్క అంశము (degree) వ్యాపనమునకుగల అనుకుల వివిధములైనను భిన్న అంతు వర్గములయొక్క భూకాన్త్ర విషయకయుగ (Geological age) రధ్యముల చైనను అభావపడి యుండును ఈ రెండంశములు ఎప్పుటికప్పుడు కూరుచుండును ఈ కారణములవల్ల ప్రపంచమందలి అంతు వర్గమును విస్తృతమైన రెండుప్రాంతములకు చెందినదిగా విభజించవచ్చును (1) అర్కిటిక్ (Arctogaea) లేక ఉత్తరమండలము (2) నోటోగ (Notogaea) లేక దక్షిణమండలము అనునవి

అర్కిటిక్ ఈ మండలము బాలుగుభాగములుగా విభజమైనది 1 హోలార్క్టిక్ (Holarctic) 2 ఓరియంటల్ (Oriental) 3 ఎసియాయన్ (Bthio pian) 4 మలాగసి (Malagasy) అనునవి

హోలార్క్టిక్ ఈ మండలము మరల రెండు ఉప మండలములుగా విభజింపబడెను (అ) అయూ యూరపు ఖండములందు ఉత్తరప్రాంతమున నున్న పాలార్క్టిక్ ప్రాంతము (polarctic region) ఇందు ఎద్దులు గొర్రెలు ఒంటెలు గుడ్డములు ఉత్తమమున వస్త్రవ అంతుపులు (primates) అనేక జాతులకులకువలించును (అ) ఉత్తర అమెరికాయందలి నియోార్క్టిక్ ప్రాంతము (Neartic region) ఇచ్చట స్కంక్ (Skunk) రెక్కాన్ (Reconon) అను విచిత్రముగల అంతుపులు కానవచ్చును ఎద్దులు దుప్పలు తోకేళ్ళవంటి మాంసాహారులు (carnivores) విల్లీటులుఅనునవి చెందిన

ఇతర అంతురాలు పెక్కు ఎలక జాతులు ఈ రెండు మండలములందు కలవు ఈ రెండు మండలములకు రక్షణ ముననన్న ప్రాంతమునందీ భారీయైన వలలు అర గిన వారణములే ఈ రెండు మండలములందున్న పక్షి గణములందు ముఖ్యమైన భేదములు కలవు హోలాక్స్ టిక్ మండలమందు ప్రాచీనపాములు మున్నగువని స్వల్ప ముగ నున్నది విశేషముగా రక్షణశీలములందు మాత్రమే కొందరి జాతులపాములు కలవు

ఓరియంటల్ ఈ మండలము రక్షణాయాలో నున్నది అప్రకాలో వహారా ఎడారి రక్షణముననున్న ఎఫ్ యోమయా మండలమునకును ఈ ప్రావ్యమండల మునకును నడుమ పెక్కు పోలికలున్నవి సుమరా లోన్గియోలను చెందిన ఓరాంగ్ ఓటన్ (orang utan) అంతువులోను మలయాకు చెందిన గిబ్బన్ (Gibbon) అను అంతువులోను మానవజాతిములు కనిపించును వలు రకముల కోతులును తెమర్క్ అను మర్కటమును లోలు బాలుగు రకముల సప్రజాతి అంతువులును ఇందు కన్పిస్తును పెక్కు రకముల గిట్టలములు పెద్దపులులు చిరుతపులులు ఎవంగులు మున్నగు మాంసాహారకాంతువు లిందు గలవు ఇవన్నియు ఇటీవల శీతప్రాంతములనుండి ఇచ్చటికి తరలి వచ్చిపట్లు విశ్రాంతిమును చున్నది అచే రకముల ఏనుగులు భిక్షమృగములు వందులు ఎద్దులు ఎలుకలు ఇచ్చట కలవు అందమైన అచేరకముల పక్షి జాతులుకూడ ఇందు కన్పిస్తును ప్రాచీన అంతువులు (reptiles) నప్పటిగ నున్నది ఈ జాతియందు యివట్లు ఊపరచెల్లులు చేయిమ వాని ఇచ్చట తింకలు చాల తక్కువగనున్నది మలయాలో కనిపించు టాపర్ (tapir) అను దోకజాతి అంతువులు ఇచ్చట కలవు దుప్పి కుటుంబమునకు సంబంధించిన అంతువులు పెక్కులున్నది

ఎథియోపియా అప్రకా ఖండములో వహారా ఎడారి రక్షణముగా ఎఫ్ యోమయా మండలమున్నది ఇందు అచేర రకముల తింకలు కలవు ఎలుగులంట్లు దుప్పలు వానరావు తిన్నజాతులకు చెందిన ఏనుగులు భిక్షమృగ ములు కనిపించును మనుష్యాకృతి గల కోతి జాతులలో (anthropoid apes) అత్యున్నత తరగతికి చెందిన గోరిల్లా (gorilla) చింపాంజీ (chimpanzee) అను

అంతువులు కొందరి ప్రాంతములందు కనిపించుచున్నవి సిలి కుటుంబమునకు చెందిన పెక్కు కోతులు ఎంహా ములు దిరుగపులులు కలవు అప్రకాలో తెమార్క్ (lemars) హామ్స్ (hush pigs) వార్థాక్స్ (warthogs) సిటిగుట్టుములు (hippopotamuses) కలవు వాని ఎవరైన చేతియ వరాహములు గాని చేతి యము లయిన మేకలు గొట్టెలుగాని లేవు ఈ మండలము నందు అచేరములయిన శీతాలు గిరాఫీలు కలవు ఓరి యంటల్ మండలమునందు దుప్పట్లు ఈ మండలమున పెక్కు రకముల పక్షిజాతులు వానరావు దిలుక కుటుంబమునకు చెందిన పతులు ఈ రెండు మండలము లందును లేవు పాముజాతులు పెక్కులున్నవి అట్లేలియా అమెరికా ఖండములలో నుండు వరుగెత్తు పతులనుబోలు జాతీయము లై వనివ్యుక్త (osargonites) అప్రకాలో కన్పిస్తుచున్నవి మలగాసి ఈ మండలము మదగాన్నది ద్వీపము వ్యాకమించి యున్నది ఇది అప్రకా ప్రభావ భూఖండము నకు సమీపముగ నున్నను ఇందలి అంతు సమూహమందు విశేషమైన భేదములు కనిపించును అహారాలను వరపుర సంబంధములు లేక ఇవి ఏకాశీ కీచిమును గడయుండు వని దీనివలన వృద్ధులగు ఇచ్చట తోకలులేని కోతులు (apes) గాని పామాన్యమైన తోకలుగల కోతులుగాని లేవు వాని ఇచ్చట ముప్పదియారు జాతులకు తక్కువగాని తెమార్క్ (lemars) అను అంతువులను, అధిక సంఖ్యా కములగు క్రిమి భక్షకజాతులును (insectivores) కలవు ప్రాచీన ప్రపంచమున విస్తృతముగ నుండిన మస్క్ ప్రూ (Muskharew) జాతికి చెందిన ఒక తెగ తప్ప తక్కిన అంతు జాలము ఈ ద్వీపమునకు క్రొత్తయిది చెప్పవలయున్నది సిటిగుట్టుమునకు చెందిన ఒక జాతియు నీటివంది తరగతికి చెందిన మరియెక్ జాతియు ఈ మండలమున కనిపించు చున్నవి ఇవి అప్రకా ఖండమునందు మాత్రం కనబడు చున్నవి ఇచ్చట చెల్లమీద సంవరించు ఎల్లులు శేకుకుట యొక విశేషము మాంసాహారీలగు అంతువులలో ఎనిమిది జాతులకు చెందిన ఏనుగులు మాత్రమిచ్చట కలవు పతులలో గూడ ఇట్టి విశేషములే గోచరింపును మద గావ్కరు (Madagascar) యందలి ప్రాచీన అంతువుల నును అప్రకా యందలి ప్రాచీన అంతువులను నడుమ

గల సమీపాతవృత్తముకంటె భారత దక్షిణ అమెరికా లేకములందలి ప్రాచీన అంతుభులకును మధ్యాపూర్వ నందలి ప్రాచీను అంతుభులకును నడుమ ఎక్కువపొడవును కనబడుచున్నది భారతలేకము అప్రాణ అంతుభులకంటె ఇచ్చట ఉపకరణెల్లులు ఎక్కువ వస్తుత్థిగ నున్నవి

నాటోగెయిక్ ఈ మండలములో (1) మాతవోష్ట ప్రాంతమును (neotropical region) దక్షిణ అమెరికా వెస్ట్ ఇండిస్ లును చేరియున్నది (2) అస్ట్రేలియా న్యూగినియా న్యూజీలాండు పాలిమేషియా అవలకు సంఘ్ ద్వీపములతో కూడిన అస్ట్రేలియా ప్రాంతమును చేరియున్నది నియోట్రాపికల్ ప్రాంతములో పెడ ల్యుయస్ ముక్కులు గల (platyrrhine) కోతు లున్నవి ఇవి ప్రాచీన ప్రపంచమునందలి పుక్కము తులు గల కోతుల కంటె భిన్నము లయినవి మార్కాసెట్స్ (markata) అను పుచ్చుతోకలు గల చిన్నకోతులు (ఇవి ప్రాచీనపాలెమునాటి లెమూర్స్ ను అధునిక ప్రపంచమునందలి బ్రెసిలూపములుగ కాలిగ నెఱచుచున్నవి) రక్షము పిల్లుల వాచ గమ్మిలములు (Vampyre bats) ఈ నియోట్రాపికల్ ప్రాంతమునకు విచిత్రమైన నూతన ప్రాణులుగా భారినెఱచుచున్నవి ఇచ్చట ఒక జాతి ఎలుగులంటి మాత్రమే కలదు రెక్కార్క్స్ (Reconora) వృక్కమ్ము (Sikabaka) అను అంతువులు అనేకములున్నవి ఇచ్చట విలక్షణమైన పెక్కారిన్ (Pecorella) అను దుప్పలును ట్రాపర్స్ (lapira) అను పండులును కలవు ప్రాచీనపు అంటెజాటి పంజరినిండి ఒక విధమగు అంటెలు (Lilana) కలవు ఇచ్చట లేకియమైన ఎద్దులు గొడ్డెలు మేకలు గుడ్డములు శింకలు లేవు అనేక రకముల ఒపోసమ్మ (Opposuma) అను అంతు జాతులును ఎలుక జాతులును (rodents) కలవు ఇచ్చట మచ్చు పక్షి జాతు లలో కొన్ని ఉత్తర అమెరికా యందలి పక్షులను పోలియున్నది దక్షిణ అమెరికాలో వివృకోడిని పోలిక రీ (rhea) అను పౌక పరుగెత్తెడి పక్షిజాతి ఉన్నది కాని ఇచ్చట పౌభారణమైన జాతులు మూకాతులు (ravens) కాన్పింపవు అస్ట్రేలియాలో వలె ఇచ్చట అనేక జాతుల చిలుకలు కనిపించును ఇచ్చట నేలపై ప్రాకు లేకియము లయిన అంతువృక్షములు పెక్కులున్నవి

వాటిలో రాటిల్ స్నేక్స్ (rattle snakes) అను పౌక జాతి పాములు కొండచిలువలు (bora) ఇగ్నానా (Ignana) కుటుంబమునకు చెందిన పెద్ద జిల్లులు ఈ ప్రాంతమున గోచరమగు అంతు విశేషములు ఇచ్చట డిప్ డోన్ (deppona) కుటుంబమునకు చెందిన లేప లున్నది ఇది వోటోగా ప్రాంతమునందును అప్రా యందలి కొన్ని మండలములందును మాత్రమే కలవు

అస్ట్రేలియా ఈ ప్రాంతము నందలి అంతువృక్షము ప్రవృత్తులుగా విచిత్రమైతే ఇచ్చట కొన్ని గమ్మిలములు చిత్రాలుక కుటుంబమునకు చెందిన అంతువులు వచ్చి ఉన్నవ తరగతికి చెందిన అంతువులు గాని లేక అరాయ పంజరి మైన (Placental) పక్షులతో అంతువులు గాని పొత్తుగా లేవు దింగో అను అస్ట్రేలియ జాతి పుక్కలు న్యూ గినియా పండులు ఇచ్చట ప్రతేక చెట్లందిన వృక్షయృగ ములు అస్ట్రేలియాలోను ట్రాస్ట్రేలియాలోను కనిపించు జాతుముక్కుగల ప్లేటిపెక్ (platypus) ఎకడెరా (echidna) ల పండి హెనోటెక్స్ (monotremes) అను గ్రుడ్డు పెట్టు పక్షుల అంతువులు ఈ ప్రాంతమునకు కన్నట్లును ఈ జాతి ప్రాణులలో ఈ మండలమున కేరింది యున్నది ఇది యొక్క శీత గరూ (Kangaroo) అను వెనుక నాల్గు కాలు పొడవుగా నుండు అస్ట్రేలియా జాతి అంతువు పంటి భిన్నావృత్తులుగల అనేక అంతువులున్నవి ఉదా : ట్రాస్ట్రేలియా తోరెలు (Tasmanian wolf) కోలా (Kola) అవలకు అస్ట్రేలియా ఎలుగులంటి చెట్లపై నిమంచు కలగూ అను అపారాధనావృత్తిగల అంతువులు క్విక్స్ లెండు (Quenealend) న్యూ గినియా (New Guinea) మండలము లందలి ఉత్తర భాగము లలో కనిపించును తిప్పులతో నిర్మలను చాచుకోని అతి మనుమైన మార్కూపియెట్స్ (marsupials) అను అంతువులు దక్షిణ అమెరికాలో గల ప్రాచీన పంజరిము మూలమున దక్షిణమునంది అస్ట్రేలియాను చేరియుండి వనేగాని అయో ఉత్తరపు దిక్కునంది వచ్చి యుండి వని కావని పై అంశమువలన తెలియుచున్నది చాలాపు ప్రతి అలవాటునకు లోపగు మార్కూపియెట్స్ అనుజాతి అంతువు తిచ్చట మచ్చుది పౌరలైక పక్షులు అను విచిత్రములైన పక్షులుకూడ గలవు వీటిలో బోబో

అను పక్షి యొకటి తేనె త్రాగు ఒకజాతి వతులును (honey eaters) కొన్ని విచిత్రమయిన వరుగెత్తు వతులును కూడ కలవు కిది (kivi) జాతి అంతువులు మ్యాకలాండు జేయించిన మోహ (Moa) జాతిఅంతువులు అష్ట్రేలియాకు చెందిన ఎమ్మా (Emu) కాటోచారి (cassowary) అను అంతువులకంటె ప్రాచీనములైనవి మ్యాకలాండుతో మిక్కిలి అధిమములైన జల్లులు కలవు కాని అచ్చుట పాములు జేవు అష్ట్రేలియా ప్రాంతమున దక్షిణ అమెరికాయందునలె మామకప్పులు (tree frogs) కలవు అవి అల్పకాయందును భారత దేశమందును లేవనుట ప్రసిద్ధము అవశేషములుగా భావించుట కొన్ని ప్రాంతంలో దీప్ వోల్ కేప (dip-vogon hills) ఒకటి దీనికి సెరాటోడన్ (ceratodons) అని పేరు ట్రైగోనియా (Triangona) అనబడు మోసె (moses) జాతి అంతువులు అష్ట్రేలియా ప్రాంతములోనూ ప్రమేళనిందును పర్వతపుకొయ్యలు (mountain sheep) కూడ ఇచ్చుట గోచరించును అప్పు డిది ఉత్తర పశ్చిమములో విస్తారముగా నుండి యుండును ఈ విషయము అగోపాయంతరి శిలాపాపములచే (fossils) నిరూపక నుగుచున్నది

ఆంధ్రప్రదేశ్ మండలి అంతుజాంతు అంధ్రప్రదేశ్ ము ప్రాచ్య భౌగోళిక మండలములో నొక భాగమైయున్నది అనేక రకముల అంతువు లిందు గలవు అవంభ్యాకములైన క్రిములు కప్పులు గోదురుకప్పులు (larks) జల్లులు పాములు మొదలగునవి కలవు ఇవి కాక ఉప్పు కాళ్ళుతులు గల అంతువర్గములు అనేకములు గలవు బ్రాచుపాము (prait) ముప్పెరుగు (band dard krait) రస్పెల్స్ లై పర్ (Russell's Viper) అను విషఅంతువులును కలవు విషము లేని పాములలో గడ్డి పాము (grass snake) ఎలుకలకు తిను పాము (rat snake) చలుకువంటి మెరికపాము పేర్కొనదగినవి ఇవి విశాలప్రాంతములలో వ్యాపించి యున్నవి ఈ రాష్ట్రమునందలి పెద్ద నదులలో ఒక జాతి మొసళ్ళు కలవు నదులలోను నలమల్లలోను కొన్ని రకముల కాశేర్లు విశేషముగా విస్తరించి యున్నవి ఈ రాష్ట్రముందు మూడువందల రకములకు మించిన పక్షు లున్నవి

వీటిలోకొాలు (gratridges) పాపురములు (pigeons) అడవి కోళ్ళు అడవి కాతులు బుడ్డకోళ్ళు నెరుళ్ళు (peafowls) మున్నగునవి పేర్కొనదగినవి కృష్ణా గోదావరి తెల్లాల నదులున్నట్లు కొద్దెరువద్ద గూడ కొంగలు (pelicans) నీటుకాతులు వుండును

పక్షుల జాతి అంతువులలో గొట్టెలు మేకలు ఎద్దులు పర్వహామావ్యములైనవి అంధ్రదేశములోని అడవి ప్రాంతములలో అనేక రకముల దుప్పలు కాశేములు (bans) అడవి పందులు కోతులు కప్పములు చాచావు అన్ని అడవులందును ఎలుగులట్లు అడవి కుక్కలు ఎవంగులు చిరుతపులులు పెద్దపులులు సంరంించును అయితే మహావనగర జిల్లాయందలి మామంచూరు అనురాకారు మున్నగు ప్రదేశములలోగల పెద్దపులులు చాచావుగా సంపాదించబడినవి పశ్యమృగజాతులకు కద్ర పరచుటకై భారతదేశములో తెక్కు ఆశ్రయములు (sanctuaries) స్థాపించబడినవి యిం తె ను

అంతు వర్గీకరణము

జాతిస్థాపక వియమమునకు వర్గీకరణ శాస్త్రము (Systematics) అనునది పర్యాయపదము తీవశాస్త్ర విజ్ఞానము (biological knowledge) నందలి యొక భాగమిది భిన్నజాతులకు సంబంధించిన అంతువులయొక్క గుర్తింపు (recognition) వర్ణనము (description) పరిభాష (nomenclature) వర్గీకరణము (classification) అను విషయములకు సంబంధించినది ప్రాచ్యా కృతి శాస్త్రము (morphology) కలిగి భర్తృశాస్త్రము (physiology) శిశ్యావరణపరిణామశాస్త్రము (ecology) అనశాస్త్రము (Oenetics) అను చాటి పరిజ్ఞాన మార్గా రముగ వర్గీకరణశాస్త్రము రచించబడినది తీవశాస్త్ర పరిజ్ఞానమునకు చెందిన పీ కాళయం లైనను ద్రవమ ప్రయత్నము చేయుటకు శ్రమజడమయిన యొక వర్గీకరణ విధానము అవశ్యకమగుచున్నది

మానవజాతి చరిత్ర ఎంత ప్రాచీనమయినదో వర్గీకరణ శాస్త్రసరిత్ర (taxonomy) గూడ అంత ప్రాచీనమైనది ప్రాచీనకాలపు మానవజాతులకు ఉత్తమమయిన ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞ (naturalists) అనుగా పరిగణింపవచ్చును జీవీయమయిన పక్షులి నమూనామున

కుమ (flora) ప్రాణజాతమునకుమ (fauna) వియత మయిన నామములుండును హిప్పొక్రటిస్ (Hippocrates - క్రీ పూ 460-377) డెమోక్రిటస్ (Democritus - క్రీ పూ 460-370) అనువారి రచనలలో అంతువులు చేర్చబడినవి అరిస్టాటిల్ (Aristotle - క్రీ పూ 384-322) అను వాతడు తన కాలమునకుగల అంతు విజ్ఞానమును దృఢీకరించి దాని నొక పుష్కలముయిన వ్యాప్తముగా సూత్రించెను అతడు అంతువర్గీకరణము చేయలేదు కాని అతనికప్పుడు వర్గీకరణ విషయమున ఉత్తర కాలమునకుండు అడుగలగల కప్పుడు తోడ్పడెను ఖిన్న అంతువులను గాటి అలవాట్లను చర్యలను జీవవిధానములను శరీరభాగము లనుబట్టి వర్గీకరించవచ్చునని అరిస్టాటిల్ అతిప్రాయంచెను అతడు ముఖ్యముగా రెండు వర్గములకే ప్రతిపాదించెను అవి జాతి (జీవంత) అకృతి (అదంత) అనునవి మొదటిది మిక్కిలి ఉన్నతమయిన అంతస్తుల సమైక్యమనకు రెండవది రెండవది వర్గీకరింపబడిన అకృతికి సంబంధించి నది ఓక జాతికిని (జీవంత) తప్పింపు ములయిన జాతుల కుమ (species) గల శ్రేణమును మొట్టమొదట గుర్తించిన వాడు జాన్ రే (John Ray 1687-1706) అను వాతడు అంతువులందరి రోజులకు శ్రేణములను విలన కట్టుటవలననే అత వానిని చేయగలిగెను స్థానిక ప్రాణ జాతముయొక్క వర్గీకరణమును ప్రవేశపెట్టినవాడు లిన్నాస్ (Linnaeus 1707-1778) అను వాతడు అతని 'సైస్టమానాచూరా' (Systema Naturae) అను రచనయందు అంతువులను వర్గీకరించుటలో లై నామి యల్ (binomial) విధానము ప్రవర్తనముగా ప్రయోగించబడినది ఇది భవిష్యత్తునందు వర్గీకరణవ్యాప్తత లోనర్చు కప్పుడు ప్రజనురోపానమయ్యెను 18 వ శతాబ్దిలో పరిణామచింతన (evolutionary thought) విశేషముగా డి.ప్రెస్లీ గాంబిని అతీతులు దూరప్రాంత ములకు అభిప్రాయా మొదలై అప్పటి ప్రాణజాతమును కేకరించి దానివిగూర్చి అర్థయన మొనర్చిరి ఈ అర్థయనము జాతులను గూర్చియు కుటుంబములను గూర్చియు ఓక విషయాశ్చర్య విధానము (monothecism) పై ప్రతిపాదించుటకు ముఖ్య మొనర్చెను డార్విన్ ఎర్థాకము వర్గీకరణవిధానముపై విశేషముగా అధికారపడి యున్నది

ఎర్రెస్ట్ హెయిజిల్ (Ernest Haeckel - 1800) అను వాతడు కృతములమూలమునకే తేజ వాణోపకాళి లుగా మున్ను తేజాచిత్రములమూలమునకే అంతువుల నడుగుగల సంబంధములను స్పష్టముగా వర్ణించెను బెండ్లొమ్మిదవ శతాబ్ది ద్వితీయార్థమునందలి రచనలు ముఖ్యవిలుగా పరిణామక్రమము నడువరించి (phylotaxis) వర్ణింపబడిన వ్యవజాతులను మొదగుచరచుట యందే ఓకాగ్రత వేసించెను తోలించిన సంబంధములను గూర్చియు అర్థయన ప్రాచీనులను గూర్చియు తెలిసి కొనుట యందు ఈ అర్థయనము ప్రకటన అందింది కర్ణించెను ఇట్టి అర్థయనము మూలమున నూతన మయిన తెక్కు జీవరాసులు (species) జాతులే (genera) కాక తరంతరములును కుటుంబములును గూడ తరచుగా స్పృశించబడెను 19 వ శతాబ్దాంతమునకు ఉన్నత తరగతి అంతువులను గూర్చిన అవిష్కరణము లన్నియు నిశ్చయముగావించబడెను అప్పటి నీలిచియన్న అంతు వర్ణములను వివిధ వాళలుగా నిశ్చయ మొనర్చుట అంతర్గమయ్యెను ఒక్కొక్క తరగతికి రెండవ జీవరాసు యొక్క పరిణామమును గూర్చి అర్థయన మొనర్చుట యే అధునిక వర్గీకరణ వ్యాప్తతల విధానమై యున్నది అపొథంగులుగా ఈ విషయమును పరిశీలించి అర్థయన మొనర్చు ఎర్థాకము (polytypic concept) ఈ వాడు మూలమయ్యెను ఈక్రింది వివరణమును బట్టి అపొథంగులుగా పరిశీలించుట యన నెట్లకో తెలియగలదు ప్రతి తరగతి జీవరాశి (species) యందును అతీతము లయిన ఉపజీవులును (sub-species) స్థానిక జీవరాసు లును కలపు ఇవి పరస్పర భిన్నములు ఒక్కొక్కచాని యందును విశేషముగా అంతర్భేదము లున్నవి కొలది శ్రేణములు జీవరాసుల కుండి ఉపజీవరాసులను వేరు పరచును స్థానికము లయిన కౌగోళిక పరివర్తనములను కల్పించుటయందు పరివర్తములు ప్రముఖప్రాధమిక వహించును ఈ కాలమునందే మెండెల్ అను వతడు ప్రతిపాదించిన ఓర్థాకములు (mendelian laws) ప్రవేశపెట్టబడినవి ఉన్నతి క్రమమును గూర్చిన పరివర్తనముల ప్రాముఖ్యము ప్రాగ్ గుర్తించబడినది గోల్డ్స్మిడ్ (Goldschmidt) నెమ్మర్ (Nemmer), డార్వాన్స్కి-

(Dobzhansky) అను వాని రచనలు వర్గీకరణ శాస్త్రజ్ఞులను (Taxonomists) ఐదవ శాస్త్రజ్ఞులను (geneticists) నన్నింటిని కలపి వర్గీకరణ శాస్త్రజ్ఞులు ప్రతిపాదించిన జనాభా అధ్యయనము ఐదవ శాస్త్రములో ప్రవేశ పెట్టినవారు వీరి 19 వ శతాబ్దివాటి వర్గములు భావనలు ఇరువదియవ శతాబ్దియందు సంస్కరించబడి మెరుగులు దిద్దబడినవి హక్స్లే (Huxley) అను వాతడు రావీరి మాత్రవ వర్గీకరణ (race systematics) పేర్కొని మన శీవరాసులకు గల ప్రముఖస్థావరమే లక్షణముగా గలది ప్రాచీన వర్గీకరణ శాస్త్రము అది జాతిక్రమానుసారముగా (typologically) భావించి ప్రాచ్యకృతి శాస్త్రానుసారముగా (morphologically) కావాలి అని చెప్పినది (non dimensional) గను నిర్వచించబడినది మాత్రవ వర్గీకరణ శాస్త్రమునందు ప్రాచ్యకృతి శాస్త్రానుసారమున శీవరాసుల నిర్వచన స్థావరములో శీవర శీవ శాస్త్రానుసారమైన (biologically) నిర్వచనము ప్రవేశించినది శీవరాసుల సంబంధ శాస్త్రమును (ecology) భూగోళ శాస్త్రమును ఐదవ శాస్త్రమును (genetics) అట్టి ఇతర శాస్త్రములకు సంబంధించిన అంశములును శీవశాస్త్రానుసారమైన నిర్వచనమునందు విరూపించబడును వరుసక్రమము లేక పరంపర (Series) అనునది శీవరాసుల సంబంధ (progenitors) ప్రాచీనికమున పరంపరనున్నది వర్గీకరణ శాస్త్రముయొక్క ప్రాచీనత కను ఇదియే ప్రమాణమైనది తొలికాంక్షను జాతీకావన (typology) వర్గీకరణ విధానమునందు ప్రాచీనికమున పరంపరను అనంతము జాతీకావన స్థావరములో సంఖ్య కావన (progenitors) సంబంధ (typology) ప్రవేశించినది దీనివలన అనేక శీవరములయొక్క (progenitors) పెక్కు జాతులుగా వేర్వేరు పనియొక్క వర్గముల క్రింద కూడా 'జాతి' (type of the category) నుండి భేదించునది అనేకము అంతువర్గము పనియొక్క వర్గములను 6 వ వర్గర అంతువర్గములయొక్క 12 వ వర్గ శాస్త్రముగా శాస్త్రములు వైవిధ్యములు కనిపించును తిన్న వర్గములను నిర్ధారణ మొనర్చుటయే వర్గీకరణమున ముఖ్యవర్గమున విషయము దీనియందు నిర్ధారణ విషయక లక్షణములు (structural features) కూడ

వేర్వేరుచున్నవి అంతువులు అనేక రీతులుగా వర్గీకరించబడుచున్నవి ఇంతకు పూర్వము ఈ క్రింది విధముగా వర్గీకరణము అరుదునందున వర్గీకరణ శాస్త్రజ్ఞులు చిప్పలు (shells) గల అంతువులను అట్టివే ఇతర శాస్త్రాల లక్షణములు కల అంతువులను అనేక వర్గముల క్రింద వేర్వేరుచుండి ఈ విధానమున దొక రోపమున్నది విశేషించి తిన్నముగా నుండు అంతువుల నన్నిటిని ఒక జ్యుంజము క్రింద వేర్వేరుచేసి ఇందలి రోపము అధునిక వర్గీకరణ విధానము నందు నిర్ధారణము (stratigraphy) శరీర శాస్త్రము (physiology) ఎండోక్రిన్ (వృద్ధి) శాస్త్రము (embryology) వ్యాప్తి (distribution) కలిగియున్న ఉపాధియొక్క (data) మున్నగు వివిధ విషయములు సమాలోచించబడుచు ఇందుకొరకై తుల్యత్యక్తి గల లోక తుల్యతాధియొక్క శీవలు వర్గీకరణ నుండి వేరుచేయబడుచున్నది ఒక జాతికి చెందిన శీవరాశి (species) వర్గీకరణ విషయమున ప్రాచీనిక ప్రమాణ (basal unit) మగుచున్నది ఒకేదోరక గల పెక్కు లక్షణములను కలిగి ఒకటి రెండోరకములలో చేరిన వర్గముల కంటే వేరైన వర్గముల పనులయొక్క ఈ వర్గములలో వేరుచున్నది ఒకే జాతికి చెందిన శీవరాశి (species) ఉప శీవరాశిలు (sub species) గా విభజించబడుచు అవి శీవర (abundance) లక్షణములచే కాక శాస్త్రానుసార (average) లక్షణములచే వర్గీకరణ చేయబడుచున్నది ఒకే విధమగు దోరకలు లక్షణములు గల రెండు గాని అంత కంటే ఎక్కువగాని శీవరాశిలయొక్క కలయికచే ఒక జాతి వర్గముయొక్క పనులక్షణములతో కూడిన జాతులు తుల్యతముగా వర్గీకరించుచున్నది తుల్యతము అంతములు (order) గా వర్గీకరణము నొందును అవి వర్గముల లగుచున్నవి వర్గములు మరల పైలా (phyly) గా పరిణామము చెందుచున్నది తిన్నతిన్నములయొక్క పైలాలు ఒక అంతువర్గ (terminal kingdom) గా వర్గీకరించుచున్నది వర్గీకరణ శాస్త్రజ్ఞులు శ్రమపడి సంపాదించిన వాస్తవ వాంఛములయొక్క శాస్త్రము ప్రతిపాదనములను వివరించు అవశ్యక మగుచున్నది వర్గీకరణమునందలి సంక్లిష్ట రూపములయొక్క అధ్యయనము పరిణామశాస్త్రావన ప్రవృత్తులను ప్రకాశమునకు తెచ్చును భూత వర్తమానకాలము

లయిన అంతువులను గూర్చిన భౌగోళికాధ్యయనము పరిచాముగానైన పంపాదనమునకు అత్యంత ప్రభావమైనది ప్రాయోగిక జంతుశాస్త్ర కాలిఫోర్నియాలోని అధికతరమయిన వర్గీకరణశాస్త్రజ్ఞులను అవసరము అట్టి జ్ఞానము సహజవర్గీకరణమున కిష్టమిచ్చును అయిన అంతువులకు గల స్థానమును తెలిపే కొనుటకు వసాయపడును ఎట్టి అలోచనా విధానమును అవలంబించుటైనను వర్గీకరణ శాస్త్రజ్ఞులను ప్రతి జంతు శాస్త్రజ్ఞులకును అవశ్యకమగుచున్నది వర్గీకరణ శాస్త్రజ్ఞులను అవలంబించు చావాత్మ దిశిష్టము నయిన సచేతన ప్రపంచమును (animate nature) విశేషము లేయుటకు తోడ్పడును

అ ది ఖ

జంతువుల ప్రసవసమస్యలు

పక్షవాతము (Paraplegia-Ante-Partum Palsy) బృహదాచార్యముగల అంతువులకు పక్షవాతము సంభవించును ప్రసవమునకు 8 కి 10 లేక 20 దినములు ముందుగా ఈ కాద్యము గోచరించును కాలమైన గర్భాశయము (uterus) కారణముగా పక్షముల యొక్కయు కారులు (vagina) యొక్కయు కేసుక కొనలు అనుగులుకాని కెండుటగాని దీనికి ఒక కారణము ఒకాదొకప్పుడు పృష్ఠకణి ఎంబ (sacro-lumbar) యందును ఎదురుతియించు కండరములందును ద్రవ (ద్రవ్యము (fluid) ప్రసవించుట మరియొక కారణము

రోగలక్షణము గర్భభారణకాయందు పక్షవాతము

చిత్రము 1

పాత్రుగా కనిపించును తోక మదికాగము విశేషముగా దుర్బలమగును కొన్ని పంజర్యములలో ఈవిధ మూడవ లేక నాలుగవలో అన మూడవను పశువులు లేవగల్గును

రోగగతి పూర్ణవిధయము (Prognoosis) ఈమటకు కొన్నిరోజులు ముందుగా పక్షపుటకు పక్షవాత మేర్పడినచో రోగగతిని ముందుగనే నిర్ణయించుటకు అనుకూలముగ నుండును ప్రసవమైనచోడనే పక్షవాతము అత్యుక్తమగును అయినను అంతువు వ్యయముగా లేది నిరంతరం లేదు అకాల ముప్పుచో అది నిలువదగకలుగును

చికిత్స పక్షపుటకు ఒడవించును ఎంబు లేవటంక పొల్లకరమైన పక్షము పట్టకవలెను అ పక్ష పక్షములముగ నుండలేదు కండరములకి క్రి వర్ణము కానింత పాద్యమైనచో అపుడప్పుడు పశువును లేకలేర్చి చింత పరెను మలంబమును తొలగించుటై రాతికి లేవ కొండ (laxative) యెవగవలెను అందర్లమైన అసోదమును కొండములను ఇయ్యవలెను కామలను ఎత్తే పరచు త్రికోనైన్ (strychnine) వర్ణవామివా (Nux Vomica) వంటి కొండరముల నియ్యవలెను తెచ్చెముకను చురుకుదనము కల్పించుటై పూతలు పూయట ఇతర అవయవములకు మద్దనము గావించుట అవసరము

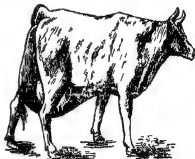
గర్భాశయ అంధ్రవృద్ధి (Hernia of uterus-Hysterocoele) అతడుకొలది అంధ్రవృద్ధి గల్గులందు కలుగవచ్చును ఇతర అంతువుల ప్రసవములో అది కరితములై అవారంగ ప్రాంతమున (pubic region) కుడి

చిత్రము 2

పటము - 1

జంతువుల అంతు

పటము - 2

గర్భాశయంబులందు అంధ్రవృద్ధిగల అంతు

ప్రక్కనగాని ఎడమ ప్రక్కనగాని పొత్తికడుపు (abdominal) వకు సంబంధించిన అల్పభాగముల యొక్కగాని వంశంబవచ్చును ఈ అంశవృద్ధి మిక్కిలి తరచుగా అడ అంతువుల అపొకర్మము కల్పించుచే కాని ప్రవచమున కెట్టి అటంకము కల్పించదు అం రెట్టి అపాయకరమైన అవశయముల కనిపించవు ప్రమాదకరములైన వరీ కామములను నివారించుటకు గర్భాశయము వందలి పదార్థములు అపొకర్మ మొనర్పబడువరకు ఈ అంశవృద్ధి (hypera) పెద్దలయినట్లుండే అలంబ మేర్పరచవలెను శిష్టవయములలో గర్భాశయ విచ్ఛిత్తి కన్పరీకియై యొనర్పవలెను

గర్భప్రావము (Abortion) సంపూర్ణ నివాసము నొందక ఉత్పత్తి యనంతరము శివీంబకాలని రకలో నుండు గర్భస్థంబును దూపికిని అపొకర్మముగను గర్భప్రావము లేక ఈయకొనిపోవుట అనబడును అందుము గర్భస్థునిరే ముట్టి నొందును లేదా అపొకర్మమైన వెంటలే ప్రాణములు గోల్పోవుట అపుడు ఈయకొని పోవుట విశేషముగా అరగుచుండును గొత్తెలకు మేకలకు గుట్టుములకు ఇట్టి అపాంశవియముగు సంఘటనలు అరుదుగ అరుదును

గర్భప్రావమును ఈక్రింది తరగతులక్రింద ఎకశంబవచ్చును (1) అరుదుగ సంభవించు రోగములు (sporadic); (2) ఋతు స్థల సంబంధములైన జాత్యములు (menstrual) వకువులలో అంతుజాత్యములు (epimenstrual or intermenstrual) చనుచావు రోగములు మూత్ర అంధరోగములు (trichomoniasis) బ్రుసెల్స్ వై బ్రోస్ అను బాటివలన జనించును పాచిరోగములు, పోటిరోగములు గొత్తె మహావికము (tubercle pox) జ్వరవ్యాధి (tuberculosis) వంటి జాత్యములలో వకువులకు గర్భప్రావము తరచుగా అరుగునట్లు తెలియుచున్నది గర్భాశయమునకు లేక అవతేంద్రియములకు (genital organs) సంబంధించిన రోగములును మెట్రైటిస్ (Metritis) పయొమెట్రా (Pyometra) అను రోగములును గర్భప్రావమునకు దారితీయును

అవశయము: అపొకర్మమైన అంధము నెడ వల్లి ఉదా సీతవ చూపును అంతేకాక అది పిండమును అంశ్యముగ

క్రొత్తిచేయును గర్భప్రావము అరిగిన వకువు అంధము యొక్క పార్శ్వభాగములను తన ముట్టెతో పుచ్చుకొనును

వరితములు గర్భప్రావమైవుడు అపాయకరమైన సంఘటనముగా పరిణమించవచ్చును అంధముతో పాటు వల్లి యొక్క చనుచాలుకూడ అంధరీంచును దాని మూలమున ప్రవహము (menstris) వంధ్యత్వము (Sterility) అను రోగము లేర్పడవచ్చును అపొకర్మము గర్భప్రావమైన వెంటనే గర్భాశయము యొక్కయు యోని యొక్కయు క్రంశము (prolapse) సుతీర్ణవచ్చును

దీని చికిత్స రెండు విధములు (అ) రోగనివారకము (Preventive) అపుడపుడు సంభవించు గర్భప్రావ కారణములను తొలగించవలెను (ఆ) రోగోపశమనము (Remedical) స్పష్టమై చూల అవశయముల కనిపించిన ఎడత గర్భప్రావమును నివారించుట పార్శ్వముకాదు గర్భప్రావము అరగినప్పుడు వకువును పరిశుక్రమొనర్చి దానిరే గంజిది క్రాగింది సులభముగా శీర్షముగ అపొకమును పెట్టవలెను గర్భప్రావ కారణమును కనుగొనవలెను అది అంతురోగ పేరువులదే పిర్పిడినరో వకువును ప్రత్యేకించి దూరముగ నుంచవలెను

గర్భాశయక్రంశము (Prolapse of uterus) యోని క్రంశము (Prolapse of vagina) ఈ తరములకు గర్భాశయము లేక యోని తలక్రిందగుట యని కావము అనగా యోని తొలి ప్రేలాదుట ఈ విధమైన అవస్థ పాపారణముగా అన్ని అంతువులను కలుపుంచును విశేషముగా ఈ జాత్యము గోడిగలకు (అడగుట్టుము) గొత్తెలకు అపులకు సంభవించును కుక్కలకు ఎల్లలకు ఇది వచ్చుచుగా కలుగును చెక్కు నందభ్యములలో ఈవిధ రెండుమూడు గంటలకు ఎప్పుడు గర్భాశయము యొక్కయు యోని యొక్కయు క్రంశము అరగును జారిన పొత్తికడుపు చుట్టునుండు అల్పవంశర అంధము (loose pelvic ligaments) హైపర్ ఎస్ట్రోజెన్స్ (hyper aetrogenes) కంశభాగము (ovary) యొక్కయు యోనియొక్కయు అననుగ్ర వంశోచము (incomplete contraction) కారణముగాకూడ ఈ యోనిక్రంశము అరగును పొత్తి

కడుపు చుట్టుమగల ఎముకల గూడులోని రంధ్రముతో (pelvic cavity) అతిశయించిన ఒత్తిడియే దీని ప్రత్యేక కారణము. వశువు తనివ వరకైన ర్యకోశమందలి మాయ పూర్తిగా అయిల్చడక పోవుటచే, వజిరటిన్ (vaginitis) పెరిటోటిస్ (peritonitis) మెట్రైటిస్ (metritis) మున్నగు వ్యాధులు రోగముగా దానికే కారణమవుతున్నాయి. యే విశ్రంశము గర్భధారణరకయందు చివరిభాగమున అరగును.

దీర్ఘ వశువువలన ముప్పమందిచ్చిన అనంతరము మూత్రముచేతను మలముచేతను మురికిచేతను దూఱక మైన శ్రంశభాగము ప్రకృతిమందులై దానిని గోరు పెచ్చుని లోపద్రవ్రావముతో (lotion) కడిగి వశువుక మొనర్చవలెను. దీర్ఘకాలకోశగమయించు వ్యాధి సంజా (oedema) గోచరించును. యోనియొక్క శ్రంశభాగమును యశాస్తావమునకు చేర్చి కదలకుండగా దానిని విగుప్తగా మంచవలెను. ఎవర వశువు తన వెనుక కాళ్ళు ఎత్తయిన స్థలముపైదిడి నిలవకుండుటకు చేయ వలెను. వ్రేలాడు భాగమును లోనికి పెట్టి యోని యందును గర్భాశయమునందును కొండగా పల్చమేజా (sulphamexa) అను పదార్థమును ఉంచవలెను. రోగము మరల తల ఎత్తుకుండుటకు కుట్లు చేయ వలెను. ఈ కుట్లను ఒకటి రెండు రోజులయిన ఎవర విప్పిచేయవలెను. అశ్రాగ్ర తవనం రక్తము విస్తప్రయుక్త మగుటవలన మెట్రైటిస్ (metritis) అను వ్యాధియు ఇతరములైన చిక్కులును కలుగవచ్చును. గర్భాశయము మూలకానుటకు ఎట్రైటిక్ (patritia) అను ఇంజక్షన్ లు ౧౦ మోతాదుతో ఇయ్యవలెను. ప్రమాదకర పరిస్థితు లలో శ్రంశభాగమును కోపచేయవలయుండును.

గర్భాశయపు బావు (Metritis or Matrix) గర్భాశయపు బావును మెట్రైటిస్ అనెదరు. ఇది గర్భాశయము నందలి మొదటి రెండు పొరలకు పరిమితమై యుండ వచ్చును. మెట్రో పెరిటోనిటిస్ (Metro Peritonitis) అను వ్యాధి రోగవృద్ధుల వశువులు పెప్పిమియా (septicemia) అను విషరీణామమువలన మరణించుటకు కుళ్ళు పదార్థము అంతువు యొక్క రక్తములోని తెల్లని దేనికే కారణము. తనివ వశువుక 'మెట్రైటిస్

వ్యాధి' ఎప్పుడుటకు గిర్భముతో అవంధియమయిన మలివరక రక్తము నిలిచిపోవుటయే కారణము.

ఎగువు తనివ 10 రోజులలోగా ఈ వ్యాధి సంభవించ వచ్చును. పాదారణముగా తనివ మూడు దినములలో శ్లోరి గోచరించును. ఎంక లక్షణము విష్టుండును.

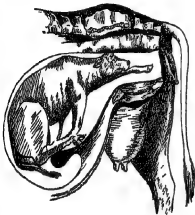
తనివ ఎవర తెల్లని ద్రవస్తావము తీవ్రవ్యధము యోని ఉబ్బుట (oedema) లు టాక్సియా (Toxemia) అను వ్యాధి ప్రారంభమైవచ్చును. ఉష్ణగ్రహణములు ప్రమాణము కంటె ఎక్కువగా (sub normal) మండ వచ్చును. మెట్రైటిస్ మెట్రో పెరిటోనిటిస్ అను వ్యాధు లతో పాటు ప్రవచనమయమున విస్తప్రయించి రక్తము మలివమగు రోగము (paratubercle septicaemia) దుక్కిరి వేగముగా అనగా మూడు రోజు 4 రోజులలోనే ఉర్భుత మగును. మెట్రైటిస్ వ్యాధి ముదిరి గర్భాశయము ప్రకృతివచ్చును. గర్భాశయమును చిమ్మునగొట్టుముతో నిడు కొట్టి కడుగుటకు (deoblation) యత్నించవలెను.

తెల్ల జంతువుల విషయమున పిల్లటిన్ (pituitrin) లోపధమును 5-10 ఎ.ఎ. మోతాదుతో మూడి బాబా ఎక్కించి గర్భాశయ స్వాస్థ్యమును పెంపొందించవలెను. ఆరోమైస్ (Arromycin) టెర్రామైస్ (Terramycin) పెరిటోన్ (peritonitis) డిస్ట్రెస్ (Distress) వంటి అంటి బయోజీ (Anti biotics) ఇంజక్షన్లు ఇయ్యవలెను. రక్తచాళములోనికి ప్రతిరోగము ఫల్కామెజన్ (Sulphamexazolin) ఫల్కామెజన్ మెను (Sulphamexazolin) లోను ఫల్కామెజన్ మెను (Sulphamexazolin) ఒక్కొక్క రోజు ఒదిపుగల శరీరము (pound body weight) కను 1 నుండి 15 గ్రాములకు కొచ్చున మూడిబాబా ఎక్కించవలెను. సమర్థవంత మగు ఉపచారము పరిశుద్ధమైన పరివరములు అవసరము. వలచగానుండు ప్రావము స్థలముగా గట్టడుట యొక అనుబాధ లక్షణము. దీనిచే అంతరీక్షములు కురుటవలెను. చుప్పట్లు తెలియుచున్నది గర్భాశయముయొక్క స్వాస్థ్యమును పెంపొందించుటకు కాల్షియమ్ గ్లూకోలేట్ (calcium gluconate) ఇచ్చుటకుగానై ప్రయత్నించును.

పయెమెట్రా (Pyometra) లేక గర్భాశయమున జీర్ణించిన బావు (Chronic Metritis)

ఎండవంబులకి కారణమయి (1) పరిమాణాధిక్యము (2) వెంట్రుకల పెంపుదలతో అధిక్యము (3) వివిధ నిర్మితులు (4) ఎండవములొక్క అక్రమ విగ్ధమనము వృద్ధి గలుగుట అవయవ పన్నితములు (5) పక్షికాలమున అనేక శిశువుల ప్రవేశము (multiparity) (6) గర్భవృద్ధి ఎండము "పుట్టివోయట"

చిత్రము 4

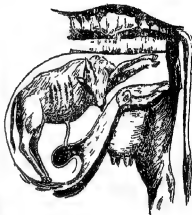
చిత్రము - 4

మండలికైపుతిన కెన్నుపూర మిదికావచ్చును
మండలికాలోకి పూర్తిగా వారయవచ్చును

అధికములు పశువు అవ్యవస్థముగా మారుతు ఎండ మును బయట కేయిలుకలు అది అయోవముతో కలిప ముగా ముక్కుయందును అందుకే అది మిక్కిలి అలవి దోషము గర్భాశయ మందర్భమున్నయెడల అత్యా యోచము ముక్కును కనబడవు యోనిచ్చడములు వారయించుట ములుగులు మ్రోగియించుట వీరుగు ఉన్నయించుట మున్నగు ప్రవర్త లక్షణము బద్ధియి కనిపించును రోగచర్మము పరిశీలించుటవలన పశువు రాణకాలముమంది కష్టపడుచున్నదనియు వారి ప్రయో జనము కలుగలేదనియు విరుద్ధముగను కొన్ని గంట లకు పూర్వమే తెలుసు నీటికివ్రలు విచ్చిన్నములగును పిండముయొక్క అవయవ భాగములు యోనియందు గానీ, బయటగాని కనిపించవచ్చునది తేటపడగలదు

రోగవిదానము రోగముయొక్క చర్మక లక్షణములు యోని పరిశీలనము-కొని పందర్భములలో మర్యాదయ పరిశీలనము-మున్నగు లంకములపై రోగనివాన మార్ధాద పది యుండును

చిత్రము 5

చిత్రము 5

మండలికైపు తిన కెన్నుపూర మిదికావచ్చును
కంసార్భమును వారయవచ్చును

రోగగతి పూర్వ నిర్ణయము పశువుయొక్క రోగ గతిని పూర్వమే నిర్ణయించుటకు ఈ క్రింది అంశములు వహించవలెను

1 కష్టప్రవహమునకు (Diarrhoea) గల కారణము (2) కాణపరిమితి (3) గర్భవృంతము ప్రతినియంతెకా కేక వచ్చియుంటెనా ! (4) పుత్ర పుట్టించివచ్చు రోగము క్లిష్టమయ్యెనా ! గర్భవృంతము పిశపముగ మున్నును తోగవలె చికిత్స జరిగియున్నను తల్లి అధోగ్రస్థికి పక్ష మయ్యును మున్నును అది అలంకారమును రోగగతియొక్క పూర్వ నిర్ణయము అనుమాన మగును దీర్ఘకాలముగా పడచిన కష్టపు కాన్తుల విదయముతో గర్భవృంత పిండము వచ్చియున్నచో పై తెల్పిన పూర్వనిర్ణయము అనుమానముగ నుండును

చికిత్స : కష్ట ప్రవహమునకు గల కారణములపై చికిత్సవిధాన మార్ధాదపదియించును పిండనిర్మాణము,

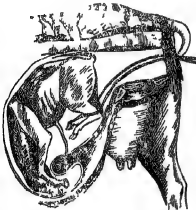
స్థానము వృత్తి ప్రక్రమముగాలేని కారణముచే కాన్పు కష్టమైనచో శస్త్రచికిత్స అంతాగములను పరిశీలించు అవసరమైనచో చేదించుచు శస్త్రమువల్లవలయుండును పశుచికిత్సావిధానమున సాధారణముగా అందము యొక్క స్థానము రుదయవనిర్మాణము మున్నగు తొక్కింది అంశములను ఎదుర్కొనవలసి యుండును

1 తల మెడయొక్క స్థానము తొలగుట

2 అంగములు వంకరపోవుట

3 పిరుగుదల చూపుట మున్నగువని

గర్భస్థ అందముయొక్క పరిమాణము పెద్దదైనచో దానిని తగ్గించి కాన్పును సులభమునర్చుటకు ఎంబ్రియోటమీ - 8

తలము 8

గురికాళ్ళ వృక్కము - తిగిదికొనిపోయిన మడమలు యొంటు (embryotomy) అను శస్త్రచికిత్సా విధానముతోగాని లేక తైగ్రినెట్స్ ఎంబ్రియోటోమీ (Thyges and Embryotomie) అను విధానము ద్వారా గాని చేదించవలెను వీరముయొక్క ప్రమాదము మామూలు దానికంటె కొంతే సుధికముగ నుండి దాని అవయవ నిర్మాణము స్థానము, వృత్తి యధాప్రకముగ నున్నచో దానిని బలాత్కారముగ జయింపుటాగి ప్రవచనీయమును నివారించవచ్చును పెద్ద అంతువుల విషయములో, గర్భాశయము మెలితిరుగుటవలన గాని జాతులవలన

గాని అందము అడ్డము తిరుగుటవలన గాని యోని విస్తరింపకుండుటవలనగాని సంభవించు కష్టప్రసవమును వారించుటకు ఎసిరియన్ శస్త్రచికిత్స (Caesarian operation) చేయవలెను పెద్ద అంతువులకు గర్భాశయ మూర్ఛమువలన కష్టప్రసూతి సంభవించినచో దానిని నివారించుటకు జలవంతముగా అందమును లాగివేయవలెను చిన్నఅంతులైనచో ఎటుట్రీక్ ఇంజక్షన్ ఇయ్యవలెను ఇతర కారణముల వలన కలుగు కష్టప్రసవములలో చిన్నఅంతువులైనచో ఎక్కువ సంభర్షణములందు ఎసిరియన్ సెక్షన్ (Caesarian Section) ఉపయోగించి నివారించవలెను

శస్త్రానంతర చికిత్స శస్త్రచికిత్స అనంతరము రోగిని జలకరమైన అనోరమును అంటియెట్టిస్ (Antibiotics) లేక సల్ఫానిలమైడ్స్ (Sulphanilamides) ఇయ్యవలెను ఈ రోగవధము రిచ్చుట వలన అవశేషద్రవ్య ర్భాగము (genital tract) కుళ్ళి చిము ప్రసవము గర్భాశయము మెలితిరిగి మడతపడకుండుటకై ఎటుట్రీక్ ఇంజక్షన్ ఇయ్యవలెను

డి 6 ర

జంతువుల శస్త్ర చికిత్స (Surgery of Animals)

మానవుడు అంతువులను ప్రకృతి (nature) ఎవ్వమైన పరివరములనుండి వేరుపరచి మర్చిపోవలసిన వారంబించి నపుడు అది భూర్యమువలన దీర్ఘకాలము అనిద్రున్నచును అలోగ్యము వనుభవించజాలని స్థానశస్త్రవేదవలన శస్త్రచికిత్స పర్యవేక్షణవలన చాటి అలోగ్యములో మాన్పు అనియము అందుచే యజమానులు చాటి చికిత్సకొరకు పాధపోషాయములను అన్వేషించవలసవచ్చును ఈ విధముగా అంతులైన దగ్ధ చికిత్సలును, అంతువుల సంతకమువనును అంతు శాస్త్ర విజ్ఞానమునకును, పరస్పర సంబంధము నన్ని నాకత్వము విధిగా నీర్వచియుండును పశులైన దగ్ధ శాస్త్రజ్ఞులలో ఎక్కువ మంది ఈ అంశముపై పీఠికావమును ప్రకటించుచున్నారని ప్రాచీన పాగరిక లేకము లన్నిటిలో పశులైన దగ్ధ వృత్తియందు కారకలేకము అగ్ర స్థాన ములంకరించి యుండెను మానవజాతిని, పశుజాతి కిని ఒకేవిధమైన కైవ విధి (fate) అనిచార్మకమని భావించు అదివ పాగరిక వ్యవస్థలో పశులైన దగ్ధ పరిజ్ఞానము గౌరవ

భావమైనదిగా పరిగణించబడుట తర్కబద్ధముగ నుండ గలదు ప్రాచీన వాగరిక సమాజమునందు అంతు చికిత్స విషయమై విశేషమైన శ్రద్ధావత్తులు నై కొనవడియుండును సామాన్యముగా ఈ అంతున విజ్ఞులు భావించిన చాచికంటి గ్రీకు రోమక శాస్త్రజ్ఞులు అంతు నైర్వ విజ్ఞానమునందు ప్రాండవులకు అతిశయముగా బులువడి యున్నట్లు అంతునైర్వ విద్యనములు కంపు తక్కిన రోజు ముఖంపై నైర్వ విజ్ఞాన విషయమున భారతదేశమును తక్కిన ప్రాంతములను పెక్కు అంతులలో మిన్నగా నుండియుండును అయినను ఈ రోజుముఖములకు పాత్ర చికిత్సమును నైర్వ శాస్త్ర చారిత్రకులు సంపూర్ణముగా వివరించినందుడలేదు అందును విశేషించి పశు నైర్వ చారిత్రకతరంగము పానముగా పరిగణించినది ఈతిప్పు బాటిలోనియా రోజుముఖంపై భారతదేశము పశు నైర్వ శాస్త్ర పాస్త్రానుభవము ప్రాచీనమైనది కాకపోయినను ఈ శాస్త్రమునందు తక్కిన రోజుముఖంపై భారతదేశము విశేషముగా నుండదుగు మేనది వేద కాలమున పశువుల పెంపకము భారతీయుల ప్రధాన వ్యాపకముగా నుండెడిది అబాటి భారతీయులు పశు పెంపకవి అనుబంధమున పంపకగా పరిగణించెడివారు భారతదేశమున విశ్వంపంజరునుండి పువర్వపు అర్ధాంతము వలన మానవులకు పశువులకు నడుమగల రక్త సంబంధము నిర్భూత మగుచున్నది అందువలననే పశు అంతురాశియు ఆదరణమునకు పాత్ర మగుచున్నది అందును కొన్ని పశువులు విశేషించి గోమాత పాచిత్రమును గడించుకొనినవి అవలన వేద కాలమున గోవులు పచిత్రమైన పశువులుగ పరిగణించబడగా మరియొకవంక పెంపకమునకు పంకాశోక్తావస్థమునకు అనుబంధించి కొడెనూడలకు విత్తములు కొట్టుచు ప్రజలు చాచివి అవారమునకై ఉపయోగించుట కలదు అవలంకరకాలముననే అంతువద్ద నివేదము అరిగివట్టు తెలియుచున్నది ఇప్పుడు లక్ష్యమయిన విశ్వప్రముగ పంచారమును లట్టి క్రీస్తుకు పూర్వమే దయోపముద్రు డగు ఆశోక ప్రభువు రాములో అంతువద్ద నివేదించ బడినది ఈకవి పరిపాలనమున, పరివేదకరణములు గల వందలాది పశు నైర్వకాలు రోజుమంతుల పెంపకవి కాచివోడు డను

వశునైర్వ శాస్త్రపారంగతుడు ఎమ్మెల్.బి.ఎమ్మెల్.వి. వర్గమును ఈ నైర్వకాలయందు నియమించెను ఈ నైర్వకాలు ప్రభుత్వవత్తుననే పరిపాలించబడుచుండెడివి తెలివనంతవరకు ప్రప్రథమముగా పరిపాలన ఇట్టి పశునైర్వకాల తెలియనవి నిస్సంకయముగా తెలియవచ్చినది ఈ నైర్వకాలయందు గుట్టుములు ఎముగులు ఇతర పశువులు కేటకు గురియగు ఎములు చేమలు మున్నగు ప్రాణులు శ్రద్ధతో చికిత్సను పొందుచుండెడివి రోమక సామ్రాజ్యరాజమునుండి 19 వ శతావ్దివరకు ఇతర వాగరిక రోజుముఖంపై పశునైర్వకాలయందు గుట్టుములకు మాత్రమే చికిత్స యొసంగబడెడిది కాచి భారతదేశమునం దట్లుగా నకలవరచాములు సారరముతో చికిత్సాపార్యముల నవలంబించెను ఎముగుల పెంపకము కాచి విద్యరానము ఎశ్వప్రధానముగల విషయముగా పరిగణించబడుటయేగాక చాచి సంబంధించిన జాత్యములకు సూక్ష్మము తక్కి చికిత్సా విధానములకు గూర్చియు అంతు నైర్వకాల అవస్థాపామాన్యమైన పరిజ్ఞానమును గడించినందుచే

అంతుశాస్త్రములు (1) శత్రుచికిత్సా విధానము (surgical) (2) ప్రవనశాస్త్ర విధానము (osteolegical) అను రెండు విభాగములందు పరిగణించబడెను పశువులకు చికిత్స కొట్టుకు కొమ్ములు కేడించుట మూత్రకోశమును బాగుచేయుట గర్భాశయములో అవలంబమున మున్ను ఎండమును పవ్యయెవలయు ఈవిధ అవలంబము గర్భాశయమునందలి అబాంతియమునైన అవలంబము అను తెలివినయిటు చికిత్స ఎముకలను పెంపించుట ప్రణములకు చికిత్స యొసంగుట మున్నగు వివిధములైన శత్రుచికిత్సములు అ కాలమున వ్యవహారమున మండెను పశువుల పారాశ శత్రుచికిత్సావత్తు

1 గాయములు (wounds) ప్రణములు (abscesses) గ్రంథులు (tumors) మున్నగువి

2 ఎముకలు దెరుగుట (fractures) ఎముకల ప్లవన ప్రళంపగుట (dislocation) అనగా శిష్ట వత్తులు

3 అంతులనుక శిష్టరెక్కిరియగుట (choking)

4 మెడకలులు కాయలు (yoke galls and yoke tumors)

6 మూత్రాశయమున రాళ్ళేర్పడుట (urethral calculi)

8 శృంగభేదము (రీం boring)

7 విమ్రలు కొట్టుట (castration)

గాయములు శరీరమునకు అభూతము కలుగుటచే అందలి భామక్రమము (continuity of tissues) నందేర్పడు చీలికచే గాయమందుట ఇట్టి గాయముల నీక్రింది విధముగా వర్గీకరింపవగును । తెలువలి గాయములు 2 తోవలి గాయములు

గాయములు

తెలువలి గాయములు

(ఎ) కోతగాయములు (incised wounds)

(బి) చీలుడు గాయములు (lacerated wounds)

(సి) రంధ్రపు గాయములు (punctured wounds)

(డి) చర్మము చిరుగుటచే కలుగు గాయములు (contused wounds)

(ఇ) మహాగిగుండు వంక కలుగు గాయములు (gun shot wounds)

(ఎఫ్) విడుదలిక గాయములు (prolonged wounds)

(జి) విషప్రయత్న గాయములు (venereal wounds)

(హెచ్) ప్రమాదకరములైన గాయములు (Violent wounds)

(ఐ) అలుపుల రూపమున నుండు గాయములు (granulating wounds)

(జి) ప్రణాశకరముగ గాయములు (ulcerating wounds)

విశేషము : పైచేర్చొనిక గాయములచే వాధనకు అంతువులు ఆ గాయములను వాటులకు వదియే మరొక శిష్టము లేనికొనుట విచారించబడవలెను కష్టప్రాపమును అరికట్టుటకై శిశు అలమును ముంచుగడ్డను ఉపయోగించి కట్టుకట్టుట, చీముపట్టుకుండ పొటానియమ్ పర్మాంగనేటు (1:1000 రామాపాలో) ఆక్సిజెన్ (acridiflym - 1:1000 రామాపాలో) టెక్టాల్ సాన్లన్ (Savlon) లై సాల్ (Lyso) మున్నగు రాపాయనిక పదార్థములను గాయములను ఉపయోగించుట

వ్రణమచికిత్సను వంబుంధించిన కార్యములు అటువంటి విధములైన కాతములతో చేర్చేదు అంబులను (ornaments) మిళితమొనర్చి కట్టుకట్టువలెను

ప్రణమలు (Abscesses) శరీరముపై నొకచోట చీము లేక ఇతర కల్మష పదార్థములు కేంద్రీకరణ మైనచో అచ్చుప్రణ మేర్పడును అది స్వల్పప్రణములు పొక్కులు పొట్టులు లేక గుర్లులు (pusules) అని యవలడుచున్నవి ప్రణముల నీక్రింది తరగతుల ప్రధ విధ శింపవచ్చును

(ఎ) ఉగ్రప్రణములు (Hot or acute abscesses)

(బి) ఘోరాప్రణములు (cold or chronic abscesses)

(ఎ) చర్మముపై లేచు పురువులు (superficial abscesses)

(డి) గాఢ ప్రణములు (Deep abscesses)

(ఇ) సాధారణ ప్రణములు (general abscesses)

కొంతములు మాక్ష్యపుల వంపర్చుమో లేక భామపు (tissue) నందు వాధకలిగించెడి రాసాయనిక లేక యాంత్రిక (mechanical) పదార్థమో ఉగ్రప్రణములకు ప్రత్యేకకారణము ఇట్టి ప్రణములచున్నను కలుచని చీమవంటి భామచేర్పడును అది పగులకున్నచో పురుగు పురాప్రణములుగ మారగలవు

విశేషము ఇట్టి ప్రణములను చై దుర్లులు చీముపట్టు నియ్యక ఉచితోపకరణములతో శస్త్ర మొకర్చెదరు అనంతరము వాటికి కట్టుకట్టెదరు ప్రణము తోడుగ మున్నచో అది మొదలంకు మామవట్టుగా రాసాయనిక పదార్థములను తోనికెల్ల దట్టించెదరు

గ్రంథులు (tumors) మంటగారి పొటగారి లేక శరీరముపై ఒకచోట ఉద్బేభుగా కాయగొనినచో చానిది గ్రంథి లేక కణితి యనెదరు గ్రంథుల నీక్రింది విధముగా విధశింపవచ్చును

విషగ్రంథులు (malignant tumors) విషమ గ్రంథులు శిష్టముగ పెద్దపై త్వరత్వరగా విస్తరించి ప్రక్కమండు భామపులను ద్వంసమొనర్చును ఇట్టి గ్రంథులు పైపైచే మావిషగ్రంథులనడిచును పురం మరల పెరుగ వారంశించును

సాధారణగ్రంధులు (Benign or simple tumors) ఈ కడగలిగ్రంధులు ఒకే ప్రకారమున పెట్టుకొని పెరుగుచు ప్రక్కభాగములను ఒత్తిడిచేయుచు కాని చాటిపై దురాక్రమణ జరుపుటగాని చాటిని కావన మొనర్చుటగాని సంభవించదు ఇట్టి గ్రంధులు ఎముకలముగ కట్ట మొనర్చుటచేతో అవిమలర సెలవేయ(మొలకీర్త)వేరవుచికిత్స గ్రంధులతో అవ్యధిక సంఖ్య కట్టమునలనచే నిర్మూల మగుచున్నది పైపై న కనబడు ఉప్పులు తొకప్పుడు దాహకము (osteio) అను రసాయన పదార్థముచే కాల్షి చేయబడినతో అవి విశ్లేషముగా నిర్మూలమగుచు కఠిరాంశర్యాగముననుచు కాలేయము (liver) స్పీరాము (spleen) అను ముఖ్యమైన కాపులందు విషమగ్రంధులను కట్ట మొనర్చుట సంభవము కాజాలదు అట్టిచో ఒ కిరణములను (x rays) తీడియమును (Radium) ఉపయోగించిన పర్యవశములను రూపవచ్చును అస్థికంగము (Fractures) తెలుపల నుండిగని చిత్రము - 7 చిత్రము 8

తోపలమండిగని ఎముకలు అలపైన పెట్టు కగులుటచే అది విరుగవచ్చును దీనిని అస్థికంగ ముందు ఇది తెంచు చిత్తములుగా ముందును (1) సామాన్య అస్థికంగము (simple fractures) (2) మిశ్రమ అస్థికంగము (Compound fractures) ఇందులో మొదటిది సాధారణముగా సంభవించును ఇందు ఎముకపై పగులు ఎప్పుడు ముగి కాన్పించును ఎముక ప్రక్కనుండు మెత్తని భాగములు చీలుటగాని బ్రత్త అగుటగాని అంధ ఎక్కువగా సంభవించదు సామాన్యమైన ఇట్టి అస్థికంగములు అడ్డముగను (transverse) అనుటై ర్థ్యముగను (longitudinal) అమూలగను (oblique) పర్యయమున మిశ్రమ అస్థికంగము మిశ్రమ అస్థికంగ విషయమున అచ్చటి పర్యయమున పెట్టు కగులుటచే కాన్పించున ప్రవలించు గారిని విరిగిన ఎముకకును నడుచు ప్రత్యేకముగను పరోక్షముగను సంభవించుచును పెట్టుకావలములనలన మిశ్రమ అస్థికంగములు మిగుల ప్రమాదకరము లై వదిలిగా ముందును

చిత్రము 1

గడ్డకట్టబోయిన మూలము గల తొడవిముక భంగమగుట అస్థికంగము అన్నిటిలో దీనిది చురుచున్నట్లు చుట్టలము

చిత్రము 2

కన్నపైపకొడవిముక పడవించికి అడ్డ అతో కట్టకట్టబడినది మోకాలుబ్రంధమచ్చి విక్రమచి మారముగా యింత్రము అమర్చి అడివది

చిహ్నములు (Symptoms) విరిగిన భాగము ప్రయోజన సాధనగుటయే అస్థికంగమునకు ప్రధాన చిహ్నము విరిగిన ప్రతీకమున పటరకు మను కల్గముమోడ విలంబును ఒక్కొక్కప్పుడు దాని కడలిక అవసరముగ ముందును రోగగతి హర్షదీహవణము (Prognosis) విషయమిదివలన అంతువుల విషయమందును బృహదాకృతిగల అంతువుల విషయ ముందును రోగగతిని హర్షమే నిరూపించుట అవసరముగా ముగ ముందును

చికిత్స: పటరవుల ఎముక విరిగిన దని తేలికపెట్టుట విరిగిన భాగములను సంధించి కరణియ్యోక ప్లాస్టర్ ఆఫ్ పారిస్ (plaster of paris) అను పదార్థముతో తిగువుగా కట్టు కట్టవలెను ఇట్లు కట్టుటయందు కొయ్యలబ్ధ బువయోగింప అదును ఇటీవల వివిధములైన మూదులు తీగలు, తేలులు ఈ ప్రక్రియయందు ఉపయోగమున నున్నవి పెద్దఎముక యధా రీతిగా కడచిపోవుటకు 3 నుండి 5 వారముల

వరకును చిన్న ఎముకలకు 2 నుండి 3 వారములవరకును వ్యవధి వట్టును

కీళ్ల తొలగింపు (Dislocation) కీళ్లకు చెల్లు తగులుటచే అప్పుట ఎదురెదురుగ ముడుచు ఎముకలకు తుది భాగములు తమ స్థానములు వచ్చు ప్రక్కలకు తొలగును కీలు తొలగుదు సామాన్యమైనది (simple) కావచ్చును లేదా మిశ్రమమైనది (compound) కావచ్చును సామాన్యమైన కీలు తొలగుదు తటస్థులవచ్చుచు వైచిత్ర్యవదిగముగా ఎముకల తుదిభాగములు స్థానభ్రంశములై ప్రక్కలకు తొలగినను కీలుపై ముడుచుచు వలుగక ఎచ్చటినరే వర్తముగ ముడుచు చాటి మిశ్రమ స్థానభ్రంశము (compound dislocation) కలుగునవచ్చుచు ఒక ఎముక యొక్క అగ్రభాగము వర్తముగుండ వెలువరికి దూరమౌచునవచ్చును

కారణములు కీళ్ల తొలగుటకు ప్రత్యక్షముగ గాని, వరోక్షముగ గాని చెల్లు తగులుటయే కారణము

ఎల్లొప్పులు చెల్లుతగిలిన భాగము నిరుపయోగమగును చాటి ఆ ప్రదేశమున అంతగా బాధ ఉండదు

ఎకీళ్ళ కీలు తొలగినంతకే వలపునకు చిక్రాంతి వినగవలెను కంఠరములు పంకోచము చెందుకండ చాటిని ఆచుపుతో చెట్టుకును క్లోరోఫారమ్ (chloroform) అను మత్తుమందును ప్రయోగించినచో కీలు తొలగుదుననక కలుగు అవర్తకములు తొంతమేరకు తగ్గుట కవకాశము కలుగు కీలు వారిన చోట చాటు (practise) పూడినచో చికిత్స మంథసార్థమగును వలపులకు భజముల కీళ్ల వదుముల కీళ్ల తొలగుట వర్తసాధారణముగ సంభవించును

ఎత్తలు కొట్టుట (castration) : తింగావయవములలో (Sex organs) ప్రధానములగు వృషణములను అందకోశముల (ovaries) తీసివేయుట విత్తులుకొట్టుట (castration) అను చికిత్సావిధానము సాంతేజ ప్రక్రియగా వ్యవసాయమున నున్నది ఇది అడ మగ జాతులలో అడగుచున్నది అడజాతిలో ఎండోక్రైటి అడగు అండకోశమును తీసివేయుట (ovariotomy, oophorectomy or oophorectomy) సంభవించును ఎద్దులు శిశువులుగా జలుపెక్కును చాటి మాంసము ఇతర అంతువుల మాంసముకంటె

మార్గవముగను ఒకే తీరుగను ఉండును మగఅంతువులగు విత్తులు కొట్టుటలో మరియొక జలమైన కారణమున్నది ఈ శస్త్రచికిత్స చేసిన ఫలితముగా పంకానోక్రైటి కలుగజేరదు అంతేకాక అంతువులు మంథముగా మధ్యమై చాటి శ్రమకై వెంటోందును

శస్త్రవిధానములు విత్తులుకొట్టుట అను శస్త్రప్రక్రియ బుర్డిజోస్ కాస్ట్రేటర్ (Burdizzo & Casirator) అను సాధనముచే అరవలదును ఈ శస్త్రచికిత్స కోరెడు దలకు సాధారణముగా 2-3 రెలల వయస్సు నందుకు గొట్టె బోతులకు 1-4 వారముల వయస్సునందును అరవలదును

తేజవీర్యశంకుట (chokking) అన్ననాళకు (oesophagus) అవాంఛనీయ మగు అర్ధవర్తాకము అడ్డువదుటచే అంతువులు ఉపరియోధక ఉక్కిరితక్కిరి యగును అంతేకాక అన్ననాళ యందును గ్రంధులు చాటికి (అన్ననాళకు) ఒత్తిడి కల్గించుటవలన గూడ ఈ స్థితి వట్టుంచును కారకరేతములో వలపులు చూచుకొని యందలి నీటిని నములుట చాటి తీసివేసి స్పంధించేయుటకు గల కారణములలో మోటగా గమ్యమున్నది

ఎల్లొప్పులు
1 అవోరము తీసికొనుట అగిపోయి అదివరకే తోలికి పోయిన వచార్థము ముక్కు చాచరా వెలికి వచ్చును

2 తీసివేయడక అటువీటు మనలును

3 మ్రింగుటకు వృశావ్రయత్నములు చేయును

4 చాంతిలేకొనుటకు యత్నించును

5 తొంగు కాచ్చును

6 కడుపు ఉబ్బును (typanitis)

ఎకీళ్ళ ఇట్టిస్థితియందు అంతువులకు ఎలోకాస్ట్రేట్ (pilocarpine) ఎస్కెర్ల్ (eserine) ఇంజక్షనులు ఉపయోగించి అన్న నాళకు అడ్డువదిన పదార్థము దానంతట అదియే గర్భములోనికి జారిపోవునంతవరకు చేరియుండవలెను

2 నడ్డువదిన పదార్థమును చేతితోగూడ వెలికి తీయవచ్చును

3 అన్న నాళోయందు అడ్డువదిన పదార్థమును వలచాటుతో లాగి వేయవచ్చును

4 గొంతులో అడ్డుపడిన పదార్థమును యంత్ర పహాయముతో త్రోవవేయుచున్నది

6 అన్నపాకము శస్త్ర చికిత్స (oesophatomy) యొనర్చునగును

దేహిచ్చేదము (Dehincision) పశువుయొక్క అన్న కవు విలువను అధిక మొనర్చుటకై చాని కాహ్యూతావ మువలకుడ అందచందములు కూర్చవలెను కొమ్ముల నిడివి తగ్గించి చాటిని కూచిగా వోవలెను. ఇవలె పశువుల యాహారవర్ధము పెంచుదును పశువులు శీర్షిచ్చ గను నిర్భయముగను అహారమును తీసికొనుటకు నిడివి గల కొమ్ము లొకప్పుడు అటంకము అగును నిడివిగా నుండు కొమ్ములకు తెచ్చి తగిలినచో ఒకప్పుడు నిడివి పశువునకు వాధ కలుగును ఇట్టి అటంకములను తొలగించుటకై చాటిని పశుపాశములో పరతి చాటి అగ్ర భాగములను దోగగా తెట్టి తీర్చిదిద్దెదరు ఈ కార్యము శస్త్రము మూలముననే చేయవలసి యున్నది ఇంతకు ను ద్వారా కొమ్ములపై పానికముగా చుట్టుకుండు ప్రయోగించి శస్త్ర మొనర్చెదరు

చికిత్సానిధానము బుల్ హోల్డర్ (bull holder) అను పరికరమును పాశలో బొంబించిన తర్వాత చుట్టు నుండును ప్రయోగించిన మేకకు రంపముతోగాని పెను గత్తితోగాని కొమ్ములను నరకవలెను ఈ శస్త్ర చికిత్సా విధుయందుక రక్షణావము అగును చాటిని అరికట్టుటకు దింపరే తెంబాయిను ప్రావేశముతో తడిసిన గాలి గుడ్డతో రక్షణాశముల ముఖద్వారము వొద్ద కట్టు కట్ట వలెను చికిత్స అరిగిన ఏముట్ల, తగలు పాలకుండ గాయము చుట్టును చేపమానె పూయవలెను

మూత్రాశయములో కాళ్ళేర్పడుట (Urethral Calculi) మూత్రాశయములోను మూత్రపాశములోను నిడివ ప్లానములందు అల్పప్రమాణముతో జారవలంబడును అగు రాళ్లు చేరుట వంశవనియము కాశాహారలగు అంతు పులుకుశించు అహారమువందు కర్బునివంశ(carbonate) జారమృగపము (phosphoric acid of lime) ముగ్గుము (magnesium) అను రాసాయనిక పదార్థములు చేర్చెదరు వంతులలో మిశ్రమై యుండును చాటి అహారమువందు కొన్ని పునపదార్థములు శీర్షము కానందువలన కొన్ని

శ్రమ - 2

పటము - 3

మూత్రమార్గములను సంబంధించిన మూత్రపాశలో విషయము

- (1) తిరుగుబడిన శస్త్రము
- (2) ఉబురుచున్న మూత్రము తీయవచ్చును చాని శస్త్రచికిత్స యొక్కచే ఇట్టి ప్లానమును పట్టుకొని పారవోపాయము ఈ కాలములో రాళ్లు అట్లు పడిన ప్లానమున మూత్రమే పారవలయుగా శస్త్ర చికిత్స (urethrotomy) అవలంబించుచుండి

పెడకణి (Yoke gall or Yoke tumor) శస్త్ర చికిత్స పశువులకు పెడకణి పారవలయుగా నుండు ప్లానము పొడవున అన్ని యుతున్నందును పోలి కరమైన చాటిని పశువులపైదలై అంతయుగా దీనించుట వలన కలుగుట కలుగును ఇందువలన పశువులకు వాధ కలిగి పని చేయజాలకుండుటచే వ్యవసాయ కలాపములు దుండుటచే రైతు వ్యవసాయకులు రైతుయొక్క సుఖవేషము నకు ఎదురే ప్రధానపాదములు దుండుటచే శ్రమచేసెను చాటి అంతయుగా కట్టుట వలనను ఎవరైన కలుగుట (true yoke-galls) పశువుల శీర్షమును ప్ర ప్రభు మున మెకై మంటతోటాచిన వాపుకానించును అగ్రవలన వెంటనే పశువుల చికిత్స చేయచివో అచాల గాయమై నుదకు చురుపుగా మారును కలుగులంబడునది అంతగ్రతమైన కార్యమువలన అందరినెదుర్కొనము వాపు చా ప్రవమున కరి కందర విర్యాదుండుగం భాకు విచ్చిన్నముచే కాశ్యమునకు అట్లుగోరించును

వశువుల మెడలపై లేచు ఈ కణుకులు పాదారణముగ ఎక్కుటిని మానవు ఇవి నిర్జీవమైన వాడుల వడుమ గుండ్రని ఆకారముతో పర్వమును ఇవి వచ్చి వచ్చిగా గాయము రూపముతో వర్ణ విహీనములై యుండును పిటిని కుడుపుడు గాయము (bruslinging) అని వర్ణింపవచ్చును ప్రారంభకాలలో గాయము ప్రివమైన వేదవమును కలిపి శరీరములోనికి కొచ్చుకొనిపోవు నట్లగువడుమ కాని అది ముదిరినప్పుడు ఉపరితలముపై కృత్రిమ వర్ణమేర్పడి గాయము అదగాది పోవును ఈ కుడుపులికమును ప్రతిఘటించుటపై రై కాంగము వశువుల మెడలపై కాడిని క్రమబద్ధముగా కట్టెదరు అందుచే వాటి మెడలపై నన్నది పొట్టులు లేవక అదగిపోవును వశువుల మెడలమీద ఎట్టి విధమైన అపాదారణ్యులి పర్యటి నను కొందరు వానికి మెడకణిలి (yoke-gall) యని విడవడా రూపముగ పేరు పెట్టుట అరగుచున్నది

ఎకేశ్వ కణిలి గాయము మానుటపై వ్యవసాయ దారులు రకరకములైన కపాయిక క్రవ్యములతో కట్టు కట్టుటకు అలవాటు పడిరి ప్రతి రయితువకు అభిమాన పాత్రములైన చికిత్సాద్రవ్యములు వ్యవసాయమువందు గలవు గాయమును ప్రిష్టుముగా అదుపట్టు లేని వ్యర్థిక గతిలో మోస్తుగల పదార్థములను (debaudals) కట్టు కట్టుట కుపయోగించెదరు కణిలియొక్క ప్రివ్ర లక్షణ మును ఈ పుమాపుటకు క్రవ్యుడికియై యొక్కను నమర్త వంతమైన పాదవము కొందరు కాష్టమద్యార్కము (Metbylated spirit) అను అవనము ముయోగించి వంత్యుప్రివ్రమైన ఫలితముల వొందిరి వాచి మంట పుట్టెడిరోట రెండు కాపులలో కాష్టమద్యార్కమును (విజిలెచెడ్ ఎస్టె) ఇంజక్షనుల ద్వారా ప్రయోగించి వశువునకు కాలుగు దినములు విశ్రాంతి కొనగవలెను ఒక్కొక్క మోతాను 25 పి.ఎ. వరకు మందవలెను

కొనిపోవన కల్పాక రైకొకదని క్రద్ధ వశువులను కాడికట్టుటయందు మెడల విషయమున అత్యంతమైన క్రద్ధతీకొనవలయు ననుట నిర్వివాదాంశము మెడనుండి కాడిని పిందివతోడనే ఆ భాగమును వెయ్యదిగా మాలిన్ చేయవలెను కార్బొలిక్యామ్మును (carbolic acid) లేక పార్ఫ్యూరిక్ ఆమ్లమును (Sialyric acid) ఉపయోగించి

వాపుపై కట్టుకట్టవలెను మెడను తరచుగా కడుగును దానిపై ఎర్రటి రుద్దవలెను వశువుల మెడవర్క్కులు మంద మెక్కుటకు గ్రామిలులు గారమామెను అచ్చట పూసె దరు గాయము బల్బు వివశితము గాకుండుటకును మెడవర్క్కుము మృదులెక్కుటకునుగ ఈ పదార్థములు దోహద మొనర్చును మెడమీద పామాన్యమైన అవల ప్రావళములను గూడ ఉపయోగించినచో అవాంఛ నియములగు పరివాచములను అరికట్టుటకు పింగును

డి టి రె

అంతుకాశ్రమము (Zoology)

అంతువులను గురించిన విజ్ఞానము తెలియజేయు కాశ్రమము అంతుకాశ్రమ మనదనును ప్రపంచములో పలు విధములగు అంతువులకలవు ఈఅంతువులలోగల పెట్టు జాతులను గురించి మనకు తెలివైన విషయములు కట్టువ గను తెలికొనవలసిన విషయములు ఎక్కువగను ఉన్నది పామాన్యమానవుడు తన కై నందిన జీవితమునకు వంతుంధించిన అంతువులవని ఉపయోగములను మాత్ర మెరిగియున్నాడు కాని వాటినిగూర్చి అతడు తెలిసికొన దగిన కాశ్రమిక రహస్యము లెన్నియో కలవు రహస్య ముల నన్నింటిని తుణ్ణిముగా తెలిసికొనవలె నన్నచో ఉనికి, ఆకారము అలవాట్లు మొదలగు అంతువుల పామాన్య జీవితక్షణములు మొదలుకొని వాటి శరీర అంతర్భాగములు అంతర్భాగముల పరిష్కర సంబంధము వాటి కృత్యములు అంతువులపై వాచావరణ మునకుగల ప్రభావము మొదలగు సంకములను వివిధ దృక్కోణములను బట్టి పరిశీలనవలె యుండును ప్రతి ప్రాచీ జీవికాంక్ష మొక ప్రత్యేక కాశ్రమిక దృష్టితో చర్చించవలె యుండును అంతుకాశ్రమము నిలుభాగ ములుగా విశేషించబడినది ప్రతి విభాగమునకును సేరు లక్షణమును గలవు పూర్వము కాశ్రమజ్ఞులు పెట్టు కాశ్రమలలో పొలంకవ మగు పాండిత్యమును బడల యుండెడివాడు ఇప్పు డట్లుగాదు విజ్ఞానకాశ్రమము వివా నమునొంది వాడులేని మనగముద్రమువలె విస్తరించి పోవుచున్నది అందుచే మానవుడు ప్రతి కాశ్రమములో సంపూర్ణ విజ్ఞతగానుట అటుండ అందు ఒకవిభాగము వందై నను నడుగ్ర పాండిత్యము సంపాదించుకొనుట

అంతభవముగా పరిణమించినది అంతు శాస్త్రమునందలి ముఖ్య విభాగములు ఏడు విధములుగా మున్నవి

1 శరీర నిర్మాణశాస్త్రము (Morphology) అంతు పరిశీలనను దాని శాస్త్రాన్ని లక్షణములతో అంతభవగును అందు అంతువులయొక్క రంగును, ఉనికిని ఆకారమును గురించి చర్చించబడును అంతభవము దాని అంతశ్శాస్త్రముల పరిశీలన జరుగును అంతువులయొక్క శాస్త్రాంతరములను చర్చించునది శాస్త్రాంతర నిర్మాణశాస్త్రము (Inter-tergal morphology) అనవలయు అంతశ్శాస్త్రములను గూర్చి చర్చించువిభాగాలు అంతశ్శరీర నిర్మాణశాస్త్రము (Internal morphology) లేక అవగామి (Anatomy) అనబడును అంతశ్శాస్త్రముల పరిశీలనమునకై అంతువును లేపించి అందలి ప్రతిభాగమును వేరుచేసి దాని యాకారమును ఉనికిని గురించి తెలిపగల జరుగును ఈ భాగమునకు ముఖ్యముగా కంటికి గోచరించు విషయములను గూర్చి చర్చించును

అంతు దేశభవనము లన్నియు ఒకేపని చేయవు వేరు వేరు అవయవములు వేరువేరు పనులను చేరవేయుటకై నిర్మించబడును ప్రతి అవయవ నిర్మాణవిధానమును తెలిపి కొనుటకు మన పామాన్య చతువునకు శక్తి లేదు అందుచే నూత్నవర్ణిని అత్యంతముగా అవసర మగుచున్నది శరీరములోని ప్రతిభాగము కణపముదాయముతో నిర్మించబడియున్నది కణములు నూత్నముగా మండి నూత్న వర్ణినితో పలవలె కనబడును ఈ విజ్ఞానమును హిస్టాలజీ (Histology) అని అందుకు ఒక నిర్మాణమును పని ప్రకరముగా తెలుపువిభాగము సైటాలజీ (Cytology) అనబడును శరీరమందు నిర్దిష్టభాగములు నిర్వహించు విధులను తెలియజేయు శాస్త్రమునకు శారీరక శాస్త్రము (Physiology) అని పేరు

2 వర్గానుక్రమణిక (Classification or Taxonomy) శరీరనిర్మాణము ననుసరించి అంతువు లన్నియు వివిధ వర్గములుగా విభజించబడినవి ఈ వర్గము లన్నియు వరప్రకర సంబంధము కలిగి క్రమముగా విభావము జొందినవిగా మున్నవి ఇట్టి అంతువర్గానుక్రమణికా పరిశీలనమును క్రమబద్ధ అధ్యయన (Systematic Study) నుందుము అంతువును పరిశీలించుటకు ముందు అది ఏ

వర్గమునకు ఏ కణగతి ఏ జాతికి సంబంధించినదో తెలిపి కొనవలెను పాదాధారముగ అంతువులు కణ సంఖ్యను బట్టి (1) ఏకకణ జీవులు (Protozoa) అనియు (2) బహుకణ జీవులు (Metazoa) అనియు రెండు వర్గములుగా విభజింపబడినవి

ఏకకణ జీవులందు ఒకే కణము జనరమును సంపాదించును చరించును పునరుత్పత్తి గావించును బహుకణ జీవులందు అట్లు గాక వేర్వేరు కార్యములను వేర్వేరు కణములు ప్రత్యేకించబడును దీనినే కృష్ణ విభజన (division of labour) ముందు అవసరకణ జీవుల శరీరములోని కణ నిర్మాణము ననుసరించి అది క్రింది విధముగా విభజింపబడినవి

- (1) పోరీఫరా (Porifera) ఉదా - పుంజులు సైకస్
- (2) కోలెంటరేటా (Coelenterata) ఉదా - తెల్లచేప పగడములు హైడ్రా
- (3) ప్లాటెలమింథెస్ (Platyhelminthes) ఉదా - తెల్లపురుగులు
- (4) నెమాటెలమింథెస్ (Nemathelminthes) ఉదా - గుండ్రని పురుగులు
- (5) అనెలిడా (Annelida) ఉదా - రాపహము, అలె
- (6) పట్రూములు (Arthropoda) ఉదా - ఈగ దోమ ఎండ్రకాయ
- (7) మొలస్కా (Mollusca) ఉదా - నక్కగల్ల
- (8) ఎకినోడెర్మాటా (Echinodermata) ఉదా - చిక్కచేప
- (9) ఛార్జాటా (Chordata) ఉదా - తెల్లముకగల అంతువులు

శాస్త్రాటా వర్గమునకు చెన్నుపాము తెల్లముకగల అంతువులు చెందియున్నవి వర్గానుక్రమణిక వలన అంతువులను క్రమబద్ధముగా మించుటకు పరిశీలించుటకు విలగును

3 పిండభివృద్ధిశాస్త్రము (Embryology) ప్రాలు లన్నియు తమ జీవమును ఏకకణస్థితినుండి ప్రారంభించును ఈ ఏకకణసాదమునకు గ్రంథు (Egg) అని పేరు ఖడ్గ గోళము (Sperm) అనబడుతో (Ovum) కలియుటకు

వలన గ్రుడ్డు ఉత్పన్నమగును ఈ గ్రుడ్డు క్రమముగా మార్పులచేసి వేరపూర్ణ రూపమును తాల్చును ఈ మార్పులను గురించిన విశాగము అంధాభివృద్ధి శాస్త్ర మనబడును

ప్రాకంభమున గ్రుడ్డునందు పీకకడమే యుండును ఈ కడము విభజనము నొంది ద్విగదరూపము తాల్చును రెండుకడములు వాలు గగును ఈ విధముగా కణసంఖ్య పెరుగును దీనిని కీ చేజ్ (cell division) అందులు కణవిభజన పరిమాత్ర మగునని కణగుచ్ఛ మేర్పడును దీనిని మూరూ (Morula) యందుకు ఇందు కణములు లైకాల్గమును జల్లి రెండువిధములుగా ముడుచు చిన్న కణములు ఎక్స్ డర్వ్ (Exoderm) అను తెలుపలి పొరను విష్టించును పెడకణములు ఎండ్ డర్వ్ (Endoderm) అను లోపలిపొరను విష్టించును అపు డది గాస్ట్రూలా (Gastrula) అనబడును రెండుపొరల మధ్య కాగమున మెసోడర్వ్ (Mesoderm) అను మూడవపొర పేర్పడును మూడవపొర రెండుగ చీలి పోలోమ్ (pole) లోక లింమును విశాలముగా విండును ఈ మూడు పొరలై క్రమముగా దేహాభాగము లన్నింటిని విశాలము చేయును ఇట్టి మార్పులు ఉన్నక కణానికి రెండిన అన్ని అంతువులందు ఒకేవిధముగ జరుగును లేవ పక్షి కుక్కలందును మానవునియందును అంధాభివృద్ధి క్రమము ఒకే విధముగ ముడుకువలన వాటికి పరస్పర సంబంధమున్న వను పక్ష్యము లయటజడదీని అంధాభివృద్ధియొక్క ప్రతిదశయు అంతు శీతల పరిణామము నందలి మెట్లను మూచుచును

4 పురాణీన శాస్త్రము (Palaeontology) ప్రపంచములో నేడు వానరులు అంతువు లనేకములుగ నున్నవి పూర్వకాలమునకు రెండిన పెక్కు అంతు జాతులు విశ్వము లై నవి అవను భూగర్భములో ఈ అంతువుల కొలా రూపములు (Fossils) పెక్కులు లభించుచున్నవి అందుచే అంతు పరిణామమును గురించిన పరిశోధనము లకు ఒక శ్రోత్త మార్గ మేర్పడినది ఈ కొలా రూపములను శోధించునదియే పురాణీన శాస్త్రము (Palaeontology) అంతువుల అవార రూపరేఖలములను వాటి క లమును నిర్ణయించుటకు కొలారూపములు శోధించుచున్నవి

భూగర్భ శాస్త్రజ్ఞులు కొలెను పరీక్షించి వానిముతో పాటు వాటి వాతావరణ పరిస్థితులను కూడ కనుగొనుచున్నారు భూగర్భమున పెక్కు పొరలు గలవు ప్రాచీనమయిన పొరలందు అల్పవాతానికి రెండిన అంతువు లున్నవి అరువాతము లైన పొరలందు ఉన్నత శ్రేణికి రెండిన అంతువులును కలవు అల్పఅంతువులు క్రమపరిణతి నొంది కీ ప్రమాదము చాల్చిన పని తెలియుచున్నది నెక్సెముకగల అంతువులు భూగర్భములోని క్రింది పొరలందు లేకుండుటచే అంతువు శ్రక్వతిలో రూపము చాల్చిన అపొరినములకు పూరిత్యము నందిన దని తెలియనగును అత్యున్నత శ్రేణికి రెండిన మానవుని కొలా రూపములు మాతన పొరలందుండుటకు కారణము అవి అత్యాధునిక పరిణామ దశకు చెందుటయే

కీ పుణివి శాస్త్రము (Genetics) పుణివి శాస్త్రము శిశువు తన మాతాపదలల గుణముల పెక్కు పొందుతో తెలియనరచును ఈ శాస్త్ర విశాగము 20 వ శతాబ్దములో పుట్టి చెరిగినది నేటి శాస్త్రము మిగుల విస్తృతమొంది యావజ్జంతు ప్రపంచాభివృద్ధికి కారణభూతమై తెలియుచున్నది శాస్త్రీయ పరిశోధనములు మేలరకపు అంతువులను పృష్టించుటకును అలపానమైన సంకలిని రూపుమాపుటకును అంతయు శోధించుచున్నది శాస్త్రీయ పరిశోధనము కారణమున వ్యవసాయ రంగములో లాభకారయక మగు సంకులు పండింపబడుచున్నవి మునుముందు మానవసంకలి మిక్కిలి పటిష్ఠముగను మేధా సంపన్నముగను రూపొందుటకు ఈ శాస్త్ర మెంతటి శోధ్యదగల దని అశంకలించుచున్నది

కీ వాతావరణ శాస్త్రము (Ecology) కొన్ని అంతువులు భూమిమీదను కొన్ని నీటియందును మరికొన్ని గాలిలోను నివసించుచు భిన్నభిన్న వాతావరణములందు అంతువులు తమ యలవాట్లను అయా వాతావరణమున కనుగుణముగ మార్పుకొనును అంతువులకు పరిశీలించ వలెనవచ్చో, వాతావరణమును గురించి తెలికొనవలె యుండును అంతువులు అవాదినందుయి వాతావరణమును ప్రతిఘటించుటకు దేహములో పెక్కు కఠినమ కల్పించుకొన్నవి దేహమునకును వాతావరణము నకును అవివాధానసంబంధ మున్నది చేసే మానవుడు వాతా

వరణమును కన కనుకూలముగ మార్పుకొనుటలో కృత కృత్యమై వారు ఈ విషయమునకు శాస్త్రాణము అవ పులు కొట్టి వర్ణపూయము చేసి వట్టగములను పుటించుట యందు కావనగును ఈ విధముగ వాచావరణమును అనుకూలముగ మార్పుకొనుట వంశస్థులి యవలంబును పరావృణుక్కులు అవ్యక్తివులై ఆధారపడి స్వీయ జీవి తము గడుపును ఇది స్వీయ వాచావరణ మై పరిశ్రమము తట్టుకొనుటకు కేవలము కరమకూలముగ మార్పు కొనును జీవనరీతానుమోదును జీవుల కరిగ నిర్మాణము నందును వాచావరణము ముఖ్యపాత్రను వహించినది అంతువుల పరిశీలనము తెల్ల పుడును వాచావరణమును దృష్టించుచుచుకొనవలె యుండును

7 పరిణామము (Evolution) అంతువుల తొలి రూప మెట్లుండెను? ఇప్పుడు వాటి రు వము ఏ స్థితిలో నున్నది? ఆ రూపము ఏవిధముగ ఈ స్థితికి వచ్చినది? ఇట్టి మార్పునకు కారణమేమి? ఈ మార్పు క్రమముగా జరిగినదా? లేక హఠాత్తుగా సంభవించినదా? ఇట్టి వివిధాంశములను చర్చించుచది పరిణామ మూల విశా గము 17 వ శతాబ్దాంతమునరకు ప్రసిజీవి చేరు చేరుగా నృప్తించబడె నను భావమే అమల కుండియుండెను పిదప విజ్ఞానము ప్రబలినకొని ప్రాణి అల్పముగా వృద్ధిలోనికి వచ్చి క్రమముగా గురుతరస్థితి కొందినదని తెలియవచ్చి వది దీనిని నిరూపించు ప్రమాణములు పెక్కులు గలవు ఈ పరిణామకాదమును పరిశీలించు అధ్యాపములు వివిధ ములు కలవు వాటిలో ముఖ్యమైనవి మూడు

- (1) లామార్కు సిద్ధాంతము (Lamarckism)
- (2) డార్విన్ సిద్ధాంతము (Darwinism)
- (3) డెవ్రీడ్ మ్యూటేషన్ సిద్ధాంతము (De Vries Mutation theory)

పరిణామ అధ్యాపమును అందరును ఒప్పుకొని యున్నాదు అంతుబాగోళశాస్త్రము (Zoo Geography): ప్రపంచములో అంతువ్యాప్తి నమముగా లేదు దీనికి కారణము వాచావరణ మై విధ్యమే అంతువ్యాప్తి వాచావరణ మున కనుబంధించియుండు నమట మిక్కిలి శాస్త్రపిద్య మైనది ఒకచోటగల అంతువు లన్నిటిని కేరొకచోటునందలి అంతువులలో సోల్చి చూచిన ఎన్నియో విధేదములు

కావలదును దీనికి కారణము అక్కడి వాచావరణమే అన్వేరియా బాలాబాంముమంది అనియాలో చేరువడి యున్నది కాంగరూ (Kangaroo) కివి (Kiwi) వంటి వింతవృగములు జేటివరకు అచట కావలదునున్నది అంతు భూగోళమును పరిశీలించినచో అంతువులపై ప్రేర రించు వాచావరణప్రభావము గోరర మగును ప్రపంచ మున ప ప్రపముల వ్యాప్తి దృష్టయం దుంచుకొని ప ప్రప అంతువులు ఈ క్రింది అను వర్గములలోనికి విభజింపబడినవి

- (1) అన్వేరియాప్రాంతము (అన్వేరియా ఓ మార్గిత తెండు)
- (2) ప్రాచ్యప్రాంతము - కారకరేశము
- (3) ఎథియోపియాప్రాంతము (అఫ్రికా)
- (4) దక్షిణ అమెరికాప్రాంతము (నియోట్రాంకో ప్రాంతము - దక్షిణ అమెరికా)
- (5) మాతక అర్కియోప్రాంతము (ఉత్తర అమెరికా)
- (6) యూరేషియా ప్రాంతము (Palearctic Region)

పై విభాగములతోకాకు పెక్కు అనుబంధశాఖలు (Applied branches) ను గలవు అందు ముఖ్యమైనవి ఈ క్రింద నులాపొరొవబడినవి

- (1) పీకకలశవ్యాప్తము (Protozoology)
- (2) హెల్మింథాలజీ (Helminthology)
- (3) క్రిమిశాస్త్రము (Entomology)
- (4) మత్స్యశాస్త్రము (Ichthyology)
- (5) పక్షిశాస్త్రము (Ornithology)
- (6) ప ప్రప జీవశాస్త్రము (Mammalogy)
- (7) వైద్యశాస్త్రము (Medical Science)
- (8) రోగశాస్త్రము (Pathology)
- (9) పశువైద్యశాస్త్రము (Veterinary Science)
- (10) అంతరిక జీవ శాస్త్రము (Space Biology)

ఇట్టివి పెక్కు శాఖలు అంతుశాస్త్రముతో నానా డి ఉప్పువించుచు అభివృద్ధి పొందుచున్నది రూపపును అంతరికమున అంతుపెట్టివారు అంతరిక పరిశోధనము లను జీవల యంత్రములు లాంపు మానవుడు స్వయ ముగా అంతరిక వాచావరణములో ప్రవేశించి, ప్రాణు లను వాపొందుటకు మార్గములను అన్వేషించుచున్నాడు.

జంతుకావ్ర వికాసము

పూర్వకావ్రక యుగములలో మానవునకు అంతువులను గురించినట్లు చాటివలన ఉపయోగములను గూర్చియు విశేషముగా తెలియకుండెను కాని ప్రకృతిమనన అంతువులు మానవుని నిష్కలీనికములలో ఒక ప్రభావమయిన అవతరముగా రూపొందెను అదిమహాతుల భాషలలో అంతువుల సంజ్ఞలకు సంబంధించిన పదములు చెప్పింపులు కాననగను మహాభారతములకును పురాణాదివేదములకును సంబంధించిన చెప్పింపులను పంచమములకు అంతువులను గూర్చిన వివరములు కనిపించుచున్నవి

తేలిలోనియా వాగవికల అతి ప్రాచీనమైనది ఆరామునందు మానవుని కరీరభాగములను మట్టితో చేసి యుండెడివారు మానవుని బుద్ధినియు గుండె(Hear)లో యుండియున్నదని నీయ వాదించుచుండిరి క్రీ పూ 500 సంవత్సరములకాదు యెక్కియనులు అంతువులనుగూర్చి ఎరిగియుండిరి వారు అంతువుల కరీరభాగములను మల మూత్రములను కౌశధములలో విరిచిగా వాడుచుండిరి అంతులతోడను మున్నగు చెప్పింపు విషయములు చాటి తెలియుచున్నవి

గ్రీకులారాములలో శీవకావ్రమునకు విశముగా శీవ మారణమైనది అనాగ్నిమాండర్ (Anagmader) అను గ్రీకువాస్తవ్యుడు శీవ మున్నుండి ఉద్భవించిరదనియు, నూత్యశీవులే క్రమపరిణామిని మానవాచారములుగా పరిణామినిపద పనియు వక్కాణించెను

క్రీ పూ 15 వ శతాబ్దిలో జెనోఫెన్స్ (ZenoPhanes) అను కావ్రజ్ఞుడు శీవుల కిలాసూపము (foals) లను గుర్తించెను ఆ దూపములు ప్రాచీనకాలపు అంతువుల కరీర - అవశేషము లని అతడు తెలియచెరచెను క్రీ పూ 1 వ శతాబ్దిలో గ్రీకుల వైర్యకావ్ర గ్రంథ మొకటి వెల్లడిపడి ఆ గ్రంథములలో అవశేషమునకు ఉపయోగపడు అంతువుల పట్టిక యొకటి ఉండెను అందులో చేసిననుగూర్చి అత్యంత విస్తరముగా వ్రాయబడి యుండెను

అరిష్టోటిల్ అను మహామహావిద్యావేత్తము శీవుల పద్ధతిని వివరించెను అతడు పను ప్ర మానవ విజ్ఞానమును వివిధ కావ్రముల క్రింద విభాగముచేర్చి అయా కావ్రములకు శాంతి వాక్యమును పఠించెను

అతడు చెప్పి కావ్రములలో కూలంకషమును పొందికలమును పంపాదించుకొని అధికారిక గ్రంథములను రచించెను శీవకావ్రమును గురించి వ్రాసినవారిలో అతడే ప్రథముడు అతడు హిస్టోరియా అనిమేలియస్ (Historia Animalium) అను గ్రంథములలో ఆకాలపు అంతువుల కరీరనిర్మాణము చాటి ఉనికి చాటి అలవాట్లు మున్నగు విషయములను చర్చించెను అతడు అంతువర్గ విభేదములను తెలుపకున్నను అంతువుల కరీర నిర్మాణమునుబట్టి చాటి చాటి కుటుంబములను వివరించుచున్న పని మాత్రము తెలియజేసాడు

అరిష్టోటిల్ రచనలను ఆధారముగా తేనకొని తరువాతి కావ్రవేత్తలు అంతువుల వర్గానుక్రమణీకను గావించిరి అతని పరిశోధనముల ఫలితముగా అంతువుల పిండాభివృద్ధి అరగనిధివము, తేలికగలలో పండికరణము గాక యే పిండాభివృద్ధి అరగనిధి మున్నగు విశేషాలములు తేటపడినవి అతడు మానవకరీరమును దృష్ట్యయించుచుకొని, అవ్యంతువులపై పరిశోధన మొనర్చెను కరీరకావ్రము (physiology) ను గురించి అతని విశేషముగ తెలియకుండుటకు కారణము అతడు రాసాయనిక కావ్ర మంతగా అభివృద్ధి చెందియుండుక పోవుటయే అతడే పరిణామ సర్వాంశము (Evolution Theory) నకు క్రొవారము చుట్టినవాడు పరిణామము పలకలే శీవము అబద్ధకమండి స్థూలకళకు మారే పని అతడు తెలియజేసాడు

ప్లినీ ది ఎల్డర్ (Pliny the Elder) అను రోమక పై విధుడు క్రీ శ 77 వ సంవత్సరమున ఒక విజ్ఞానకోశమును ప్రచురించెను ఆ కోశములలో అంతువుల శీవకము చాటి పర్యవక్షణములు విశదీకరించబడినవి ఆ విజ్ఞానకోశమే 14 వ శతాబ్దాంతమునరకు అనులకు విజ్ఞానావగతి పాధనముగా మండెను

గ్రీకు శీవకావ్రవేత్తయగు గాలెన్ (Galen) అను వతడు (క్రీ శ 130-200) కరీరకావ్రముపై ఎక్కువ అభిమానము గలిగియుండెడివాడు పరిశోధనమునకు మానవ కరీరములు లభ్యములు కానందున అతడు ఇతర అంతువులను ఉపయోగించెను అతని పరిశోధనముల మూలమున గుండె (Heart)కు ఎడమ భాగమున నుండు

వది రక్తముగాని గాలి కాదను పత్యము బయటపడెను అతలే ముప్పిర్చియు నరములు వాడి మండలము అను చాటిని గురించి పరిశోధనములు నడిపెను. ఆనరము తీర్చాకయుములో తీర్చుచు కాలేయమునకు పంపిడి అచట రక్తముగా మార్పుకెందు నను అభిప్రాయము చాతకు వెల్లడించెను అతని రచనలు చాటి మత ఎద్దాంశములకు న్యూరికముగా మండవండున చాలకాలము వరకు అవి అదరింపబడెను

గాలెన్ తరువాత వేయి సంవత్సరముల వరకు ౪౯ తీవ్రశాస్త్రజేత్ర యొనకు కాతరాడు క్రైస్తవ మతము నకు చెందిన కీష్ట నరగదాయములును భాంధసారారములును అచాడు విజ్ఞానపరిశోధనమును ప్రోత్సహించుటకు బదులు విరుద్ధాహవరచిన వనియే చెప్పువచ్చును అరిష్టాటిక్ గాలెన్ ప్లీని అనుచారి రచనలే చాలకాలము వరకు తీవ్రశాస్త్ర విజ్ఞానమునకు మూలములై యుండెను ప్రాగ్జీవములు గ్రీకుల రచనలతో ప్రమాదముగా ప్లీవరించి చారు గడత - ఖగోళ - రాసాయనిక శాస్త్రము లందు కొంతకప్పు యొనర్చిరి కాని తీవ్రశాస్త్రము వంతగా అదరించినట్లు కనిపించదు

మహమ్మదీయులు గ్రీకుల రచనలతో అరబ్బి కావలలోనికి అనువదించుకొనిరి క్రీ ౪ 18 వ శతాబ్దములో విశ్వ విద్యాలయములు స్థాపించిన పదవ అరవతలే చాటిను కావలలోనికి అనువదించబడినవ చారు ఆగ్రంథములు పరిశోధన యోగ్యములు కావనియు పతన యోగ్యములు మాత్రమే యనియు భావించిరి

రైజ్జానిక పునరుత్థనము (Reorganization) నన విజ్ఞానమునందు క్రొత్తరీతద పర్యవసాది ఈ యుగములో రేకన్ (Recon) మాగ్నన్ (Magnum) అను మహా శయలు ప్రముఖ శాస్త్రజేత్రైత వరలి రేకనవకు అధునిక విజ్ఞానపత అను త్యాగి యుండెను మాగ్నన్ జంతుశాస్త్ర గ్రంథములు రచించెను అతని రచనలలో కొన్ని స్వతంత్రములును మరికొన్ని అరిష్టాటిక్ రచనలపై చ్యాత్యలును పై యున్నది

ఆ కాలముననే శాస్త్రీయములైన మాతవాంశము లను తెలిసికొనుటకై విజ్ఞానయోగ్ర భారంశముయొను అట్టి యోగ్రములో మార్పిడిలో (Metamorphosis)

చాటికడ గామా (Vasco da Gama) కొలంబస్ (Columbus) మాగెల్ (Magellan) అనుచారు ముఖ్యులు మాగెల్ అనుభావకు ధూ ద్రుడియొనర్చి భూమి గుండ్రముగా నున్నదని నిరూపించెను

క్రీ ౪ 16 వ శతాబ్దములో జంతువులకును పృథ్వములకును సంబంధించిన పరిశోధనము ప్రారంభమయ్యెను రియోవార్డ్ చావిన్సి (Leonardo da Vinci) అను నతడు విజ్ఞానశాస్త్రముయొక్క ప్రతి శాఖయందును క్లుప్త నల్పము అతడు శరీర నిర్మాణమును గూర్చియు అందలి వివిధములయన అనయనములు చేయు పనులను గూర్చియు ప్రత్యేక క్లుప్త యొనర్చెను అతని రచనలను భావములను అచాటి గంభుము గ్రహించక రోవుటలే అవి చాలకాలమువరకు అజ్ఞాతవశలో నుండి రోయెను

క్రీ ౪ 18 వ శతాబ్దములో ఆండ్రెస్ వెజాలియస్ (Andreas Vesalius) అనునతడు గాలెన్ రచనలందలి వైజ్ఞానిక విషయములు అహంస్యములును అసంభూతములు పై యొప్పు వని తలచెను అతడు స్వయముగా పరిశోధనములు కాచించి మానవశరీర నిర్మాణమును గురించి శాస్త్రీయగ్రంథము వోకదానిని రచించెను అతడు అధిపంశరములు గూర్చియు కంధరములను గురించియు బ్రాసన పటములు నున్నట్లముగా నుండెను శరీరావయవములు చేయు పనులను గురించి మార్త మతకెట్టి మాతవాంశములను తెలుపలేదు అతని రచనలు పనుకా విఖల భావములను విరుద్ధముగా నుండెను అందుచే అతడాకాలపు అనులకు అనిష్ట డయ్యెను అతడు తురకు రోధచాప్తత్తిమండి తొలగించబడెను

18 వ శతాబ్దారంభమున వెల్డెరద శాస్త్రగ్రంథము లలో (1) విలియం టర్నరు (William Turner) చతులను గూర్చి బ్రాసన గ్రంథము (2) కెస్టర్ (Cestner) బ్రాసన హిస్టోరియా అనిమలియం (Historia Animalium) అను గ్రంథము (3) వాట్సన్ (Wotton) రచించిన 'డి డిఫరెంటి అనిమలియం (The Differentia Animalium) అను గ్రంథము ముఖ్యరచనలై యున్నది

ఇట్లు ప్రకృతిశాస్త్రగ్రంథములు పెక్కులు వెల్లడిపరి

వాని వాటిలో బుఫన్ (Buffon) రచించిన నాచురల్ యిస్టరీ (Histoire Naturelle) అనునది ముఖ్యమైనది. ఆ గ్రంథము 44 సంపుటములు కలదిగా నున్నది అందు వృక్షములు అంతుకావ్యములు మొదలగు వాటిని గూర్చిన పెక్కు జైజ్ఞానిక విషయములు విశదీకరింపబడినవి.

అంగ్లము అర్చర్డ్ మున్నగు భావలోనికి నయితము అది అనువదించబడినది.

17 వ శతాబ్ది అరంభమునందు విలియం హార్వీ (William Harvey) అను శాస్త్రజ్ఞుడు శీవశాస్త్రమునం దొక శ్రోత్రపునఁను శ్రోత్రిమ అతడు ప్రాచీన గ్రంథములను ఆధారముగా గొనక 16 మాతృపద్ధతిలో పరిశోధనములు వానించెను శరీరవిద్యుత్తము అవయవముల వివిధక్రియలు అనువాటినిగూర్చి అతడు గొప్పకృషి యొనర్చెను ఇటలీలో అతడు దిగ్ధవత్సలమున పుట్టెననుగు ఇంగ్లాండునందు పరిశోధనములు పాగించెను రక్త ప్రసరణమునుగురించి పరిశోధనము గాంచిరి అతడు దీ మోటు వార్డ్ (De Motu Cordis) అను పోక పరిశోధక గ్రంథమును వెలువరించెను రక్తము వీరల ద్వారమున గుండెలో కుడికర్ణికయందు ప్రవేశించును అది అవతలినుండి అవతరించు చేరి శ్వాసకోశములకు పంపబడును ఆ రక్తము శ్వాసకోశములందు కుత్తవరచరిది తిరిగి గుండె ఎడమకర్ణిమున ఎడమ కర్ణికలోనికి ప్రవేశించును అది అవతలినుండి ఎడమ అవతరిగుండా ధమని మందలమునందు ప్రవేశించును అది ప్రవ్రథకుముగ కనుగొనిన భుజ దశచే ఇది శీవశాస్త్రమునం దొక అపూర్వ ఘట్టము అతడు ఎంబోకృత్తినిగూర్చి ఎండాభివృద్ధిని గూర్చి పరిశోధించెను అనుదినము కోడిగుడ్డులో అరుగు మార్పులనుమూడా అతడు పరిశీలించెను.

శీవశాస్త్ర పరిశోధనములకు మాతృపద్ధిని (Microscope) అత్యవసరమునకు పాఠకమై యున్నది ఇది లేనిచో పరిశోధనకార్యము పాఠకమువాదు 16 వ శతాబ్ది వరకు పాఠకరణమునకు భూతఅర్థము (Lenses) ద్వారమునకే పరిశోధకులు మాతృపద్ధినియనుచు గుర్తించెదవారు జాన్ నిస్ (Janssen) అను హాలెండు చేరియు దయక 16 కంటిఅర్థముల వర్ణముల మొట్టమొదట

మాతృపద్ధినిని నిర్మించెను దానికి గెలిలియో (Galileo) అను శాస్త్రజ్ఞుడు మొదలుపెట్టె వాడుకలోనికి తెచ్చెను మాతృపద్ధినిని ఘోరమున శీవశాస్త్రమునందు పెక్కు శ్రోత్ర విషయములు వివిధములైనవి మాతృపద్ధినిని విక్సిరి పరిణామము చెంది చేరు వర్ణ పరిశోధనములకు సహాయభూత మైచది విద్యుత్ మాతృపద్ధిని (Electric Microscope) వేడు చర్మ చతువునకు గోచరమువాని వస్తువులను వేలెట్లు స్థూలముగా కన్పడునట్లుచేసి పరిశోధనము కడుంగడు సులభ పాఠకముగు నట్లానర్చినది మాతృపద్ధినిని పాపాయ్యమునకే రాబర్ట్ హుక్ (Robert Hook) అను శాస్త్రజ్ఞుడు 16 వ శతాబ్ది మధ్యకాలమున వృక్షములందు కణములన్నవి కనుగొనెను మల్పిగ్ని (Malpighie) అను నతడు అంతుకావ్యలందు వృక్షములందుమగల భాగములను పరిశీలించి, వాటియము శ్వాస కోశములు, స్పీషము (spleen) మొదలగువాటి విద్యుత్తవత్సమును ప్రకటించెను అతడు ఎరలగు ధమనులను కలుపు మూలవీరములను (capillaries) యాదగరిగెను లీ వెన్ హుక్ (Leev Wenhook) అను శాస్త్రజ్ఞ శ్రద్ధవ్యయముగా 16 మాతృపద్ధినిని నిర్మించుకొని పరిశోధనములు గావించెను అతడు రక్తకణములు కుత్తగోళకములు కండరములు ఏకకణకీపులు మున్నగు వాటిని పరిశీలించి కన్పిచ్చులమును పది స్తరముగా తెలిసెను అతని పరిశోధనఫలితములు లండన్ రాయల్ సొసైటీ (Royal Society) లో ప్రకటించెది ప్రచురించెదనది.

అదినుండియు ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞులే కలు అంతుకావ్య పట్టికలు వ్రాసిరి వాని వారు వర్ణానుక్రమణికను ఎత్తము చేసిన వారు కాతెరి 18 వ శతాబ్ది అరంభములో లిన్నాస్ (Linnaeus 1717-78) అను మహాకవియును అంతువర్ణానుక్రమణికను నిర్మించెను దానిలో అతడు మాతృపద్ధిని వనలించెను అతడు ప్రతి అంతుకావ్యనును రెండేసిపెట్టె చేసెను దానికి ద్విభావపద్ధతి (Binomial Nomenclature) అని పేరు ఆ రెండు పేర్లలో ఒకటి వానిని రెండవది తెగను తెల్పును ఆ పద్ధతయే చేసింది వాడుక యందున్నది లిన్నాస్ పెక్కు విద్యార్థులను ప్రోత్సహించి వారికి ఈ శాస్త్రాభివృద్ధిని కల్పించెను అతనికి విశిష్టవృద్ధి (Special Creation) యందు నమ్మక

ముండెను కాని మరకతడు కొంతవరకు తన అభిప్రాయములను మార్చుకొనెను

18 వ శతాబ్ది వరకు ఎండోస్మర్టికా చరించి విశేష విజ్ఞానము లేకుండెను అరిస్టాటిల్ తెలిసిన ౯ వర్గ విషయములు మాత్రమే తెలియుచుండెను వాన్ బాయర్ (Von Baer) అను శాస్త్రజ్ఞుడు ఎండోస్మర్టికా శాస్త్రమునకు చాంది కాచింపెను అతడు తన పరిశోధనముల బాహరమున జనన సంబంధపు దౌరం (Germ layer Theory) ను గూర్చిన ఒక ఎర్థాంతమును ప్రతిపాదించెను అతడు వివిధ జంతువుల ఎండాథివర్గి క్రమమును పోల్చి వ్యాఖ్యానించెను

శరీరావయవములు లేయు పనులకు గురించి అనాది నుండియు వివేకము లయిన ఊహలు ప్రచారమున నుండెను హార్వే (Harvey) అను శాస్త్రజ్ఞుడు పరిశోధన క్షేత్రమున ప్రవేశించువరకు ఈ విషయమునందు పరిశోధనములు జరుగుటండెను హార్వే తన పరిశోధనములచే చాడీసుండజమున ప్రతిక్షేపణియ (Reflex action) యొక్క దృగ్విషయము (Phenomenon) ను తెలియ జరచెను హాలర్ (Hallier) అను యుగ చిరియకు 18 వ శతాబ్దములో శారీరక శాస్త్రము (Physiology) ను ౯ వ ప్రశ్నోత్తరమునకు కట్టించి దైర్ఘ్యమునకును దీనిని ఎట్టి సంబంధము లేదని తెలిపెను

జంతువుల శరీర నిర్మాణ విషయమున 18 వ శతాబ్దము వరకు పీడియో యొక జంతువును మాత్రము పరిశీలించి వ్రాయువర్గతి అవరణములో నుండెను ఈ శతాబ్దిలోనే క్యూవైర్ (Cuvier 1769 1832) అను మహా శయుడు ఒక జంతువు యొక్క శరీర నిర్మాణమును మరి యొక జంతుశరీర నిర్మాణముతో పోల్చి వ్యాఖ్యానించుటకు మొదలు పెట్టెను దీనివలన జులూకాత్మక శరీరాంగ విమర్శక విభాగము (Comparative Anatomy) అను నొక శాస్త్ర శాస్త్రవిభాగము పీడితోనిక వచ్చినది

19 వ శతాబ్ది అరంభమున మిల్స్ ఎడ్వర్డ్స్ (Milnes Edwards) అను వాతకు జంతుశాస్త్ర విభాగములకు క్లౌస్ విభజనము (Division of Labour) అను పద్ధతి కలదను విషయమును అభివృద్ధిచేసెను కామస్ హక్లీ (Thomas Huxley) అను జంగ్ల శాస్త్రవేత్తయు

మల్లర్ (Muller) అను జర్మన్ శాస్త్రవేత్తయు ఈ శాస్త్ర విభాగమునకు మొదలుపెట్టి వా ప్రవికరణ చాటిరి నీటి పశుకాంతికుడగు కోప్ (Cope) అను మహాశయుడు జంతువుల శిశువనములను కనుబొమ్మి చాటిరి అప్పటి జంతువుల శరీర నిర్మాణములతో పోల్చి వ్యాఖ్యానించు పరిణామ సూత్రమునకు ఎంతయు జలమును చూపెను

క్యూవైర్ (Cuvier) అను శాస్త్రజ్ఞునిగంటే పూర్వము కొందరు జంతువుల శిశువనములను కనుగొనిరి కాని వ్యాఖ్యానించు వ్రాసిన వరితో ఇకతే ప్రథమము ప్రకృతి దృగ్విషయములు అనగా - భూ ఎండులు అన్ని వర్గముల ప్రేలుడు మున్నగు చాటివలన సంభవించు అవర్థములు చాటిపలికెనులే శిశువనములని ఇతను తెలియుచున్నాడు లియెల్ (Lyell) అను వాతకుడు అతని అనుయాయులును పురా శాస్త్రమును (palaeontology) ను పోషియుగ అభివృద్ధి చెప్పిరి అందుచే శిశువనములు జీవ పరిణామమును తెలియజేయుటకు మార్గ దర్శకము లయ్యెను

హుక్ (Hook) లీవెనెహ్ (Leev Weenhock) అను మహామహులు కణములనుగూర్చి కొంతవరకు పరిచయముచేయుచున్నారని కాని 19 వ శతాబ్దివరకు చాటిని గూర్చిన విశేషజ్ఞానము లభించి యుండలేదు సైడెన్ (Schleiden) హ్యూ (Schwann) అను విజ్ఞాన శాస్త్ర పండితులు జంతువుల కణములను పరీక్షించి కణ ఎర్థాంతమును (Cell Theory) ప్రకటించిరి ఈ విభాగమున కణ శాస్త్రము (cytology) నకు పునాదియైనది ఈ విభాగమునందే జీవులన్నియు కణములతో నిర్మింప జరిగినవియు కణములే లేచాములొనరుగ క్రియాలాబుములకు మూలాధారము లనియు తెలియపచ్చినది

19 వ శతాబ్ది అంతము వరకు జీవుల ఉత్పత్తిని గూర్చియు తదిర్ణయమును గూర్చియు ఏమియు తెలియకుండెను ప్రతిజీవియు చేరుచేటగా పృథ్వియందన దని విజ్ఞాన శాస్త్ర వేత్తలందరు తలచుచుండిరి బుఫెన్ (Buffon) అను మహాశయుడు ఈ అభిప్రాయమును పరియోధిచాడని చెప్పెను పరిణామమునుగూర్చి మొదటి సారిగా అత డిట్లు చెప్పెను జీవుల అలవాట్లు చాలా

వరణ ప్రభావముచే మార్పు చెందును అవయవములకు వని కల్పించినచో అవి దృఢతరమగును లేకున్న అవి కల్పించి వేళించును వాచావరణ ప్రభావము వలన కలుగు మార్పులు సంకతి యందు పొరమాపును ఈ అతి ప్రాయమును లామార్కు (Lamark) అను పక్షుడు దృఢపరచి సిద్ధాంతికరించెను డార్విన్ కొంది దివముల తరువాత జానురల్ సెలెక్షన్ (Natural selection) అను మోక్షము పరిణామముకు కారణమని తెలిపెను దీని అవశరము తీవరపరిణామ సిద్ధాంత మంగీకరింప జడివడి అది అవశరము అగును పరిశోధనములను మార్గ దర్శక మైనది ఈ విధముగా 20 వ శతాబ్ది అవశరించు వరకు తీవరపరిణామ సిద్ధాంతము నిర్విచార విషయమైనది

క్రితులు మానావరణ గుణములు వారి సంకతి యందు సంక్రమించుటని తలచిరి కాని వారు ఈ విషయ మున విశేషముయిన క్రొత్తసూచించుచారు కారు ఈ విష యములో 19 వ శతాబ్ది అంతమువరకు ఎట్టి కృషియు జరిగియుండలేదు 1980 వ సంవత్సరములో గ్రెగర్ మెండెల్ మెండెల్ అను జర్మను శ్రీ ప్రపంచకారాచార్యులు వారవత్స వివరణ (Hereditary) మోక్షములను కమగూనిను ఈ మోక్షములు జతని జీవికాలములో కాకున్నను 20 వ శతాబ్ది అరంభము వాటికి ఆమోదించెడివని ఇవి తీవ్రాస్త్రమునకు సంబంధించిన అధునిక పరిశోధనముల కన్నింటిని కేడు అభారభూతములై నిల్చినది ఈ మోక్షము లాచారముగా కేడు పృథుల కాస్త్రము (Genetics) అను అధునాతన కాస్త్రము స్థాపకమైనది ఈ కాస్త్రము అచిరకాలములోనే ప్రపంచముం దంతటను వ్యాపించి పెక్కు కాస్త్రజ్ఞుల హాళ్యందొందిత ఈ కాస్త్రము మానవ సంకటాస్త్రము (Eugenics) నకు దారి తీసినది

19 వ శతాబ్దమున అగానిజ్ (Agassiz) అను ఎర్స్ అంతుకాస్త్రవేత్త ఆమెరికాలోని హార్వర్డ్ విశ్వవిద్యాలయమునందు అచార్యులుగా మండెను అతడు ప్రయోగాత్మక పద్ధతిచే తీవ్రాస్త్రబోధనము కావించెను విరత రాష్ట్రాల కతడు ఉపన్యాసముల ద్వారమున తీవ్రాస్త్రము నందు అభిరుచిని కల్పించెను

తీవ్రాస్త్రము కేడు యావత్ప్రపంచమునకు కాలోవ

కాఖలుగా వ్యాపించియున్నది మానవసదృశి ననుసరించి అధునిక యంత్రపాహాయ్యమున ప్రాచీన కాఖలందును కృషిజరుగుచున్నది పృథులకాస్త్రము (Genetics) ను ప్రయోగాత్మక అంతుకాస్త్రమును అధికప్రాముఖ్యమును లభించుచున్నది హార్మోనిక్స్ (Harmonies) బోషక పదార్థములు (Vitamins) గుర్తించబడిన తరువాత వాటికి సంబంధించిన పరిశోధనములు మానవమార్గముల ననుసరించుచున్నది రాసాయనిక భావపులను ద్వితాను త్వరము (Cyclotron) ద్వారమున రసవత్ క్రికలిగా (Radio Active) మార్పులందు ఈ పదార్థమును అవోశముగా అందజేయుటనవ తీవులై అది ఎట్టి ప్రభావమును ప్రవరించ జేయునో తెలిసిగొనుటై ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి వివిధపరిస్థితులలో తీవులై ప్రవరించు వాచావరణ్యతని మానవత్వద్వితీ వారా వరణపు మార్పులను వలంచి ఎదుర్కొనగల్గు విధమును తెలిసిగొనుటై యత్నములు జరుగుచున్నవి భూమి యంతరీకాళ ఉత్తరగ్రహములందు గూడ తీవులు కలెరినో తెలిసిగొనుటై అధికముగా అంతరిక్ష పరీక్షలు రాత్రి మూలమున జరుగుచున్నవి ఈ పరీక్షల సందర్భములో జీవి ప్రతులకు అనుకూలపరిస్థితులెన్ని యను విషయమున గూడ పరిశోధనములు జరుగజలచుచున్నది

ది 8

అగడిశచంద్ర బోస్, సర్

అగడిశచంద్రబోసు కారతరేకమునకు చెందిన ఒక సుప్రసిద్ధ నైజ్జానికుడు అతడు పంగరాష్ట్రముందు కర్నాటకలో చారిఖర్ అను గ్రామమున 1868 వ సంవత్సరమున వలంబు 20 వ తేదీన జన్మించెను అతని తండ్రి బాబు శగనాచంద్రబోసు శగనాచంద్రుడు ఫరీదుపూరులో డెప్యూటీ కలెక్టరుగా మండెదాడు

అగడిశచంద్రుడు విశ్రమపురమున ఒక పాళకాలలో ప్రాథమిక విద్య నభ్యసించెను అతని తొమ్మిదవయేట శగనాచంద్రుడు అతనిని కలకత్తాలో వెయింట్ జేవి యర్స్ పాళకాలలో ప్రవేశపెట్టెను అగడిశచంద్రబోసు తన పదునారవ యేటనే ప్రవేశపరీక్షలో ప్రథమ శ్రేణి యందుకు తీర్చుకై అకాదామియంజే 1880 లో పట్టాద్రు డయ్యెను జేవియర్స్ కళాశాలలో నున్నపుడు తాళక

కాస్త్రు సంబంధ మగు పరిశర ప్రదర్శనకాలయందు అగడిశ చంద్రుని బుద్ధి అగ్నువయ్యెను ఆ పరిశరములు మిక్కిలి మున్నితముగ తయారుచేయబడిన విభావమును చూచి అతడు మెచ్చుకొను నుండెడివాడు ఆ కళాకాలలో చెవరెందు ఛాదర్ తేఫాంట్ అను థౌతిక కాస్త్రా చాతుర్ము అగడిశునికి థౌతిక కాస్త్రమందును ఆ కాస్త్ర సంబంధమగుప్రయోగములు చేయుటయందును గొప్ప అభిరుచి కలిగించెను

పట్టుకద్రులైన వరువాత అగడిశ చంద్రుని శుంగులందు నకు బోయి వైద్యకాస్త్ర మధ్యమందుటకై లండన్ విశ్వ విద్యాలయమున ప్రవేశించెను లండనులో అరోగ్యము పరిగా శేవందున అతడు విద్యాభ్యాసము నుండి విరమించుకొని శేంబ్రిడ్జి పోయి ప్రకృతికాస్త్రములను చదువుటకై శ్రీస్తు కళాకాలలో చేరెను అతడు శేంబ్రిడ్జిలో వివిధ పరీక్షయందును లండన్ విశ్వ విద్యాలయములో వియస్ పరీక్షయందును ఉత్తీర్ణుడయ్యెను థౌతిక రసాయన వృత్తకాస్త్రములు అతని అభిమాన కాస్త్ర విషయములు ఆ కారణమున

అగడిశచంద్రునికి అతడు ముద్రపత్త కాస్త్రజ్ఞులగు రాశి లినింగ్ మెకేజ్ ఛాస్టర్ ప్రావీన్ డార్లింగ్ నిస్ మొదలగువారల పాపాచర్యము లభించినది ఉర్బుకో నేర్చుకో పరిశోధనాప్రయోగములు చేయుట, కష్టించి పదిచేయుట అను సుగుణములు అతనికి అలవడినది కాస్త్రవిజ్ఞానమున కాను గూడ ప్రత్యేక మగు కృషి చేయవలెనను కాంక్ష అతనికి కలిగినది

అగడిశచంద్ర భోవ ౪ రవతేజమునకు తిరిగివచ్చిన

వరువాత 1886 వ సంవత్సరములో అప్పటి రాజప్రతినిధి యగు లార్డ్ రిప్పన్ యొక్క సహాయపై కలెక్టరాల్ రాష్ట్రీయ కళాకాలయం రవతికి థౌతిక కాస్త్రాచార్యులదని లభించినది 1887 వ సంవత్సరమున అతని వివాహ మైంది అతని పతిమణి శ్రీమతి అబలా బోన్ ఆ కళాకాలలో చిన్న పరిశోధనాలయమును ఏర్పరచుకొనుటకు

అగడిశచంద్రునికి పరిమంవర్ష రములు పట్టినది రాతలన పరిశోధనాపానుగ్రహి నికరములను అతడు అచ్యుతమగు కక్తితో వయోలుచేకొనెను అగడిశచంద్ర భోవ మొద కాస్త్రీయ పరిశోధనమున మూడు కళ్ళలు గలవు మొదట అతడు విద్యుత్ప్రరంగముల గుణములను గూర్చి పరిశోధన మొనర్చెను ఎదన శేవవేదకాస్త్రములందు గల సంశోచనము (resonance)ను గురించి అతడు పరిశోధనము పలికెను అనంతరము మొక్కలయందును అంతు వైల యందును గల వీచకల సంపాదక (induct) యొక్క కారీర ధర్మగుణములను గూర్చి పరిశోధించెను

విద్యుత్ప్రరంగములను గూర్చి పరిశోధనము చేయు

టను కావలసిన పాదపానుగ్రహిణి అగడిశచంద్ర భోవ కావేష్టయముగ తయారుచేకొనెను 1886 వ సంవత్సరమున కలెక్టరాల్ ఆన పత్రయందు తన కా పాదపానులతో తంతిసహాయము లేకయే కొంత దూరము చార్తాప్రపాదము మీ చూపించెను అంతట అతని చేయ ప్రత్యామ్నసులు నలునెలల వ్యాసంప మొదలిడెను పాశ్చాత్య భౌతిక కాస్త్రజ్ఞులు అతని ప్రయోగపాదనములను చాల మెచ్చుకొనిరి

జ్ అగడిశచంద్ర భోవ

అదవ లండనులోని రాయల్ సొసైటీవారు అతని పరిశోధనములను గూర్చి ఉపహాసము లోపగుటకై అతనిని అహోనిందిరి లండన్ విశ్వవిద్యాలయమువారు అతనిని దాక్షిణ్య నిరుద్రముచే గౌరవించిరి రాయల్ సొసైటీ వారాతని పరిశోధన ఫలితములను ప్రచురించుటకై కొంత ధన విచ్చుటకు నిశ్చయించిరి భారతదేశమున పత్రికాన్నియు అతని ప్రయోగశాలమును చాల ప్రశంసించినది జగదీశచంద్రబోసు లేయు పరిశోధనలు కొనసాగుటకై కలకత్తా రాష్ట్రీయ కళాశాలవారు ఏమేట ప్రత్యేకముగ దు 2500 లు ఇచ్చుటకు తీర్మానించిరి

జగదీశచంద్రబోసు లేతన పరార్థములను విద్యుత్తుచే మొదట ప్రేరేపించి వాటి సంకోచ లక్షణములను పరిశీలించెను అతేతన పరార్థములలోగూడ అట్టి లక్షణములే కలవని ప్రయోగముల వలన అతడు కనిపెట్టెను లోహములతో ప్రయోగములచేసి అవిహిత అలసట చెందు వనియు వాటికిగూడ తేజశక్తి కలదనియు అంతు పుల వలెనే లోహములకుగూడ తీక్ష్ణస్థితి కావ్యా పరిష్కమల అనుగుణ మగు సంకోచము ఉన్నదనియు ఉత్తేజోవధములును, మత్తు పరార్థములును విష పరార్థములును అంతుపులైనను మనుష్యులైనను ఎట్లు పనిచేయుచో లోహములపై గూడ అట్లే పని చేయు వనియు జగదీశచంద్రబోసు నిరూపించెను 1900 సంవత్సరమున పారిస్ పరగమున జరిగిన అంతర్జాతీయ భౌతికశాస్త్ర సభకు జగదీశచంద్రబోసు వెళ్ళెను అచట లేతవాచేతన పరార్థములలో విద్యుత్తువలన గలుగు అలు వికారములను గురించి కాను లేన పరిశోధనలను ఫలితములను అతడు నెల్లడించెను అతడు యూరపు లండనున మరెక్కొన్ని లేతములను అమెరికాదేశ మండలి కొన్ని విశ్వవిద్యాలయములను దర్శించి అపామరేక ముందు పర్యటనముచేసి అవటి ప్రఖ్యాత శాస్త్రవేత్తల మెప్పును గౌరవమును పొందెను

జగదీశచంద్రబోసు అతి మన్నితములగు మాతృ యంత్రములను కల్పించుకొని వాటిలో మొక్కల కరీర ధర్మములను గూర్చి పరిశోధనలు చేసెను 1911 వ సంవత్సరమున అతడు తయారుచేసిన 'రెసోనెంట్ రికార్డర్' 1914 లో తయారుచేసిన 'ఓలేటింగ్

రికార్డర్' 1917 లో తయారుచేసిన 'క్రిస్కోగ్రాఫ్' అను యంత్రములు చాల అద్భుతమైనవి అతడు ఆర్థిక పత్తి మొక్కలపైను పెరిగిగ్రాఫ్ మొక్కల పైను ముఖ్యమగు పరిశోధనములు చేసెను రెసోనెంట్ రికార్డరు పవోయముతో జగదీశచంద్రుడు తెల్పు చేయుటకూడ అంతుపుల వలెనే మనుష్యులవలెనే జ్ఞానశక్తు సంబంధ మగువర్ణలు చూపు వనియు వాటికిగూడ బాధ ధయము మొదలగు వికారము లున్న వనియు విశ్లేషించెను అలీలేటింగ్ రికార్డరు పవోయమున అంతు కరీరమందలి హృదయ స్పందముచే భాతు స్పందము కలిగించుచు రక్తప్రసరణ మెట్లు అరుగుచో అట్లే మొక్కల తేవణ సంహతులలో (translucence) గూడ ద్రవ ప్రసరణమును క్రమ విరామములలో భాతు స్పందమును నిర్వర్తించు పిచ్చులు లున్నవనియు విషద్రవ్యములను మొక్కలపై గూడ ప్రభావమున్న వనియు మొక్కలకు పుల్కణిత ముతో కాటు మేళు సంఘటనమును అకాళ కరంగముల (orange leaves) ప్రసరణమును గుర్తించు కత్తి కలదనియు అతడు తేటపరచెను క్రెస్కోగ్రాఫ్ యంత్ర పవోయమున మొక్కల పెరుగుదలనుగూర్చి జగదీశచంద్రబోసు కొన్ని ఎద్దాంతములు చేసెను రాయల్ సొసైటీవారతని మూడు పరార్థయములు ఇంగ్లండు నకు అహోనిందిరి అతడు కల్పించిన మాతృ యంత్రములను వాటితో అతడు లేని నిరూపించిన ప్రయోగములను చూచిన తరువాత పెమ్మిమంచి నైజ్జానిలు అతని ఎద్దాంతములను అమోదించిరి అతడు రాయల్ సొసైటీలో బోళ పత్రికకుగ ఎమ్మె కొన జెడెను

జగదీశచంద్రబోసు 1919 వ సంవత్సరమునను 1922 వ సంవత్సరమునను మరల విలేజ్ యాత్ర సరిప ఎన్నియో లేతములలో తన ప్రయోగములను ఎద్దాంతములను గూర్చి ఉపన్యసించి ఇంగ్లండు లేతమున అవిషయములను గూర్చి యొక గ్రంథమును ప్రచురించెను మిప్రెథ్ విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తయగు లిఫ్ఫీన్ అక్స్ ఫర్డులో జగదీశచంద్రుని ఉపన్యాసమును విని వాచారాజ్య పరిశి యొక్క ముఖ్య పట్టణమున అతని శిలా విగ్రహమును నిలువదగు పని చెప్పెను

జగదీశచంద్రబోసు 1915 వ సంవత్సరమున కలకత్తా

రాష్ట్ర) కళాశాలలో ఆచార్య ఎదవినందు విరమించుకొని విశ్రాంతి తీసుకొనెను వర్త ఆమె విరుదము నొనగియు తీవ్రవాదమువలన పూర్తి తీవ్రము వచ్చియు ప్రభుత్వమువారు అతనిని గౌరవించిరి 1917 వ సంవత్సరమున నాలుగు లక్షల రూపాయల వ్యయముతో జగదీశ చంద్రకోసు లక గొప్ప పరిశోధన సంస్థను స్థాపించెను తోను పరిశోధనావస్థ అని దానికి పేరు అని ఇప్పటికిని ప్రభుత్వ విరాళములచే చక్కగా నిర్వహించబడుచున్నది ఆ సంస్థ జగదీశచంద్రకోసు కీర్తిచంద్రకోసు ఎల్లప్పుడును నెడలెల్లయుండును

జగదీశ చంద్రకోసునకును విశ్వవిద్యుల రచించునకును చిరకాలికమైన మైత్రియుండునది రచించునకు దినమున కొక క్రొత్తకళ ప్రాస అతనికి వివిధపండితవారల జగదీశ చంద్రునికి ఛాయాగ్రహణమునందు చిత్రకళ యందు కౌశల్యమును సారస్వత రాజీయి సాంఘిక విషయములయందు అభిరుచియు ఎక్కువగానుండెను అతడు 1937 వ సంవత్సరమున నవంబరు 28 వ తేదీన హృదయవృందహాగి చనిపోయెను అప్పటికి అతని వయస్సు 79 సంవత్సరములు అతడు తన ఆలోచనాశక్తియు ఎన్నియో విశ్వాసంపూరిత దాదాపువలెను ప్రాసించుచున్న విశ్వవిద్యాలయమున చిత్రకళాశాలకు చెల్లూరిక కామ్రూప్రేక్ష యగు జగదీశచంద్రకోసు యొక్క మృతికి భారతదేశమేగాక నైజ్జారిక ప్రపంచమునయు శోకించినది

వి వి ర

జగన్నాథ పండితరాయలు

క్రీ శ పదునేవత్సరాలలో ప్రసిద్ధిపొందిన సంస్కృత విద్యకు, పులకు ముఖమువంటివాడు జగన్నాథ పండితరాయలు ఇతనికి పండితరాయల అను విరుదము తిల్లికృష్ణులైన సాహిత్యశాస్త్ర పాదుపాత్ర నానంగడినది తిరునామీశవయెడల ఎంతయు సార్వకమున దని తుల్యమైన గ్రంథములు ముఖ్యముగా రచనగాభరము నిరూపించుచున్నది

పండితరాయలు త్రిలింగ చేతపుడు వేగిబాటి బ్రాహ్మణుడు అభిజనము బ్రాహ్మణ గౌరవనీయుడగుననుచునది యుంగంధ అవసరం క్రీ శ పదునావత్సరాల కడవటి

రశకమున ఉండు అన్నింటి యందునునది చరిత్రకారుల యుగా శాసనల పరిశీలన చేరుకట్టు చేడ చేరుకట్టు తల్లిలక్ష్మి పేరు కట్టు వారణాశిలో జ్ఞానంద్రధిమధుమండితేరాంబమును సుకేంద్రపండితుడి న్యాయులైన శేషములను అందరేవునియెడల పూర్వమీమాంసను శేష వీరేశ్వరపండితుల సన్నిధిని చార్మక రణ ఎకాదశ్యమును గ్ర గాంచిన గర్వ విద్యార్థులును మహాపాద్యాయ ఎకాదశ్య ప్ర సాగపారావారసాని విరుదాంతుడు అందుచే జగన్నాథుడు రంగడికనే నమస్త కామ్రముల నత్తలంచెను జగన్నాథుడు తనంధ్రుని మహాగురువుగా పేర్కొనెను అతని తోరన శక్తివలన ఎంతటి మొదలైన నమ మహాపండితు లగుచుండెనది ప్రశంసించెను అతడు సాహిత్యమునుండి అమృతమును ప్రపంచమెయు నేర్చుకలవాడట

సాహిత్యము పీఠానామ

వృందకే యువ్య సీతయా

తం నందే పేరుకట్టుకట్ట

లక్ష్మికామ్రం మహాగురుమ్ (రచనం 8 శ్లో)

అంతటి వంద్రుడు అటువంటి మహాగురువునకు కిమ్మడు అగుచే జగన్నాథుడు పండితరాయలు కాగలిగెను అతడు యావచ్చారకమునకు చార్మకరణ కామ్రుతిక పెట్టిన శేషవంశీయులారంద్రులు వారు వారణాశిలో కొన్ని వరములుగా వివరించుచుండిరి తన విద్యముగియున్నట్టి తన శంధిగారి గురువులైన శేష వీరేశ్వర పండితులు వృద్ధులై యుండిరి తెలిసి జగన్నాథుడు వారి పన్నితి తేగి కొంతకాలము శుశ్రూష వచ్చెను

కీర్తి కామ్రుగని జగన్నాథుడు రాజాగ్రయముననై యాలోచించెను అతని దెప్పుడును పెద్ద చూచి

తిల్లికృష్ణో వా జగదీశ్వరో వా

మహారథాః పూరయంతి నమర్యః

అత్తైర్మృతానైః పరిధియమానః

కాయా వా ప్యాన్తీ లవణాయ వా ప్యాన్తీ

మానస్తమి మహారథములను పూరించుటకు ఇద్దరే ముద్దులు అతడు తిల్లికృష్ణుడు అంకొకడు వరమేశ్వరుడు అంతేగాని ఇతర రాజులు ఎంత ఇచ్చినను అది కూరకును చాలదు ఉచ్చినకును చాలదు అని అతడు భావించినాడు

అది కృంగారలయకును జహంగీర్ చక్రవర్తి పాలనలో చివరి ఘట్టము తన ప్రతిభాశిశయముచే జగన్నాథుడు కోటలో పాగా వేసాడు చక్రవర్తి మనమన తెక్కివాడు ఈ కాలముననే జగన్నాథుడు గంగానదీరి అమృతంపాది, కయ్యానదీరి అమృతంపాది మఠానదీరి అను ద్విప్రభావర్ణమును రచించియుండునని అట్లొలయువా జహంగీరును గురించి ప్రశ్నోత్తర రూపమున నున్న

కామం యజ్ఞోపవీతం తన కిమితి | మమి
సంగమాత్ ఖత్ర జాతిః |
దోఽయం శివాంకుకన్యామయం కథమథాత్
కర్ణం కర్ణలాక్షమ్ |
కామకన్యామృతదీప ఉతిరమయ రిపు
జ్ఞోతభృత్పత్నలామ్ |
అజాతీయాశ్రుధారా నముదితపరికాం
నర్మకన్యాగమేన
(ద్వితియా ఉత్తరాం)

అను ఈ కవితానా కామపు రసగంగాధరమున ఉదాహరణముగా గ్రహంపండితరి (నూరదీప - నూరుద్దీప్ జహంగీర్)

ప్ర నీ అంకెము వర్ణితవదేమి ?
ఉ : కాటుక అంటివది
ప్ర ఎక్కడ ?
ఉ నర్మకావదీలో
ప్ర అ నీటిలో కాటుక ఎందుకు కలిపివది ?
ఉ జహంగీరు చక్రవర్తియొక్క శత్రురాజుల భార్యల

కన్నీటి ప్రవాహములు లవంకొంది అన్ని వైపులనుండి వచ్చి కలియుటచేత)

జహంగీరు అంతిమ దినములలో జరిగిన కల్లోలముల సమయమున జహంగీ జగన్నాథుడు ఉదయపు రాశీకర్మ దగు జగత్పంపానికడ ఒకటి రెండేళ్లు గడవయ్యెనె ననియు అ సందర్భముననే అతడు జగదాభరణము ను ఆ రాజుపై రచించియుండెననియు కొందరి శంకంపు కాని జగదాభరణము వందలి చివరి స్లోకమున ప్రీమత్పండిత రాయ పక్కని జగన్నాథో వర్ణకాగిదివమ్ అని యుండుట చేతను, పండితరాయ నిరుద మాతనికి పాహుజా వొనగి

వట్టు పార్వతామ శ్రీకాహుజాన ప్రవాదాధిగత వర్ణక రాజ నిరసి విరాజితేన అను అనన్ విలాసము లోని చాక్కము వంద తెలియుండుదుట చేతను ఈ అగ్రప్రాయము వదిలా దమించుచున్నది

జహంగీరు అవంతరము (క్రీ శ 1688) పాహుజాన కాంతున లభించిన పండితరాజ నిరుదములోపాలు జగన్నాథువగు మహాదళ కూడ ఎక్కుకొని యుండును ఇ పాహుజు జగన్నాథుని ఎంత వ్యాధయిపూర్వకముగా ఆదరించెనో అతని ఆదరమున ఇతరెంత ముఖించెనో తెలిసికొనుటకు కాంత విలాసములోని దీక్షివర్ణక పాణ్యుల వ కలే నీతం వనినం వయః అనుపాదములోని పాదవర్ణన కలే నీకమ్ అను పదముల తూకము గమనించదగును పాహుజానను కెతల జగన్నాథువగు గల గౌరవ వరా కావ్యము రసగంగాధర మందలి ఈ స్లోకము తెలుపుచున్నది

భూమిపాత | శహజహం | కవత
మల్లో గుణాహం గత్తై
రేత రూపక భవత్ప్రసన్నా చివయే
వాస్తీతి కిం బ్రామహే ?
భావా మాతవభారత్తై ర్మది పునః
స్వప్నం నహం భావయేత్
న ప్యా దేవ తత్కామ కావత తులా
తేజం దభానో నరః

(ద్వితియా అవసాం)

(పాహుజానో చక్రవర్తి | గుణగణములలో నీకు నమానుడింతువరకును పుట్టియుండలేదు ఇంతేవారు బ్రహ్మదేవుడు కారణాంతరములచేత మాతన పుట్టి చేయవలె ననుకొన్నను నీతో అపలేకము తులనాగడిచా రై నను పుట్టలే పుట్టలేదు)

పాహుజానో అష్టావమునందుండియే జగన్నాథుడు రసగంగాధరమును యమువావర్ణనమును అభ్యాయికను ఘరించెను జగన్నాథుడు ఒక్క చక్రవర్తి కే కాదు చక్రవర్తి శ్లోకపుష్పమైన చాక్యాకోహుకును పార్వతామ వమ్మి నకం పామంతులలో మిక్కిలి సమ్మానపాకముగ మండిన అనిదోఖాన్ నవాబు నకును మిక్కిలి ప్రీతిపాత్రుడుగ మండిపట్లు అవధవిలాసాపాదలవన తెలియుచున్నది అవధోఖాన్ మనః ప్రపాదమునకు ప్రతిరూప

మనదగిన మాధురమలవముక్త్రేమ దయన రాయ
మునుకుంది ఆరేళమున జగన్నాథుడు ఆనందనివాసము ను
రచించెను అది అమృతగ్రముగ లలియచున్నది జగదా
భరణ మును నిఘ్ననావృత్తమును పండితరాయలు బారామ
కోటపై రచించినట్లు అప్రభుత్వపంపన అందలి దిల్లిరరా
వల్లభ ఇచ్చాది పదముల పంపనను సీమాంపలదున్నుది
కాని జగన్నాథు డీ బావ్యమునే దిల్లిరరావల్లభ నామ
మునకు నిడులు జగత్పొంపొంది నేరు చేర్చి యొక వర్యా
యమును శ్రీ శ 1688 నుండి 1690 వరకు కాసు
దూపాధిపతి (అప్పామురాజు) గ నుండిన ప్రాణపారాయ
ణునినేరు చేర్చి ప్రాణాభరణమునుచేర మరియొకమారును
మార్పుచేయుచుండెట్లు కవింతువున్నది పాపాజహాన్
మరణానంతరము పండితరాయలు కాసుదూపాధిపతి
(అప్పాము) కడకు వెడలి మహారాజ యేదాదిపాటు
అడల నుండియుండు వనియు ఎమ్మట కాళి గాని
మధురకు గాని వెడలియుండు వనియు అభిజ్ఞ బాహుంతు
చున్నాడు

అప్రభుత్వపంపన పండితరాయలు అవంగి యను యువన
కన్యను పాపాజహాన్ ముప్పటిపై వివాహ మాడె వని
తెలియుచున్నది అవంగిని గురించి జగన్నాథుడు చెప్పిన
ఈ క్రింది బాముపులు ప్రసిద్ధముగా నున్నది

న యారే గజాశం వరా వాతరాశం
న చిత్తేమ చిత్తం మడియం మనకం
ఇయం మున్నది మున్నకన్య వ్రుంకా
అవంగి కురంగిద్య గంగిగోరు
యవనీ రమణ వివహ కమనీ
కమనీయకమా వనవీరవమా
ఉహి ఉహి వరేఽమృత పూర్ణముళ
న మళి జగతిపా యదక్షుగకా
యవనీ వనవీర కోమలాశ్రీ
శయినీయే యది నీయితే కదాచిక్
అవనీకలమేన పాధు మర్త్య

న వని మానువని నిగోర హేతుః

(బావి ఏనుగులు గుట్టములు భవములు వీరియువలకు
అందగత్తయైన ఈ అవంగి కావలెను ఈ యువమండరి
పౌండ్రయబాధను భోగించువది ఈమెకంటే కోరకది

వది లేదు వెంట్టుబుద్ధవంటిది ఈమె ఎలుగులు అమ్మ
అమే ఈమెను పొందిన వానిది గదా అనుము 1 ఒక్క
మారు వెన్నముద్దవంటి కోమల శరీరము గల ఈ యువన
కన్యను అం మునకు దార్పర్యగిగినచో ఇంద్రుని నందన
వనముకంటే భూలోకమే అలమలమను)

అవంగి మరణమును గురించి పండితరాయలు
ఎద్దయవిచారకముగా విలంపించె వనియు అతని కోకమే
కామినీవిలాసములోని కరుణలూప రచనకు హేతు
వనియు కొంచె దూహించుచున్నాడు అతని కోకరసము
వల్ల క్షీరంతు దీక్రింది శ్లోం ము గమనింప దగినది

ప్రృష్టాస్త్రలే అలు కామినీ ఎత్తు రవ్యం
యా వృష్టవత్సలం న కంచన పాళిలావమ్
పా సంప్రతి ప్రవలితాం గురైర్నిహానం

ప్రాప్తుం కళం కళయ హస్తే వరం ఎమాంబమ్" (1)
(కలలోకూడ ఎమ్మడును సమ్మకవృ ఇతని పాళిలావ
ముగ జూడని దీప్త ఇయ్యడు గుణహీనుడైన (దీప్తయైన) వ
వరపురుషుని (వరమపురుషుని - వర మేళనని) పొందుట
ట్లు చెడలికింది)

అప్రభుత్వపంపన అవంగి మరణానంతరము విరక్తులై
పండితరాయలు కాళి చేరుకొన్నట్లును అవలి పండితు
లొంది శ్రవ్యుడని తెలిపేనట్లును అతడు గంగా పోచన
ములపై గూర్చుండి గంగాపాతని క్షత్రివరనకులై
పరించుచుండగా గంగ పొంగివచ్చి అతనిని తనలో చేర్చు
కొనెననియు తెలియుచున్నది కాని కాంచీవిలాసములోని

"కాస్త్రా బ్యాకలికాని నికర్తవిధయః
వర్ణేఽమ సంభానికాః
దిల్లివల్లభ పాదవల్లభకలే
నీతం వనినం వయః
సంప్ర క్షుత్తి వహానం మదుపురీ
మర్త్య హరిః పేద్యతే
నికర్తం పండితరాజ రాజలింకే
బాకారి కోకాశిమ్ "

అను శ్లోకములో మధుపురీ మర్త్య అని యుండుటచే
వకడు పాపాజహాన్ మరణానంతరము మధురాపురిలో
నుండిట్లు తెలియుచున్నది అయినను సంప్రకర్తంభక
కావనవ్య వగలే క కర్తవ్య వరం చిత్తంకే అను పాకాం

వరముకూడ ప్రచరితమై యున్నందున అవగ్రహి కను గుణముగా విశదు కాశీరవమువలె యుండెనని కొందరి మతము

ఉపలక్ష్య విషయ సమన్వయమున ఇతని ఉత్తర తీర్థము నిష్కూలించవచ్చును పాపాపహాన్ మరణాంతర మితడు కామదూపాధీశ్వరు (అస్సామరూబ) బాశ్రయించి యుండును కాని రాజ్యకల్లోలమున వారేడు ఖూట నువల పారేపోవల వచ్చుటచే జగన్నాథుడు వారణాసి చేరి యుండును

వారణాసియందు అప్పయ్య దీక్షితుడు మున్నగు పండితు లితనిని యవదీపగదూఱుడు ధని తెలిసేసి యుండుదు అప్పయ్యదీక్షి క రచితముగు చిత్ర మీమాంస విశదు రస గంగాధరమున ఖండిచియుండుట ఇందు దీక్షితుల పాత్ర ప్రాచార్యమునకు పామవు కావచ్చును వారణాసి రాగానే తన తండ్రిగారింటి వలకును బాల్మికరణ గురునైన శేష విశేష్యులం తండ్రిగారైన శేష కృష్ణపండితుల ప్రక్రియా ప్రకాశమును తట్టోడిదీక్షితులు ఖండించి ప్రచారము చేయుచుండె నని జగన్నాథునికి తెలిసెను శేషకృష్ణ పండితుల కిచ్చుదయ్య తట్టోడిదీక్షితులు గురు బ్రోహమ యేవాదని మండిపడి జగన్నాథుడు అతని కృతి యగు మహాభమ పై మహాభమా వుపయోగమును కల్పకాస్త్రముపై కల్ప గొప్పభూతాదోత్రేయము ను రచించెను శేషవంశవతంసారాం శ్రీకృష్ణపండికావాం చిరాయార్పితయోః పాదుకయోః ప్రసారాపాదీక కల్పానుభవః శేషు చ పారమేశ్వరం వరం ప్రయోతేషు కలిరాంవళంపదీభవ స్తః తత్రతవస్య దుల్లాసకం ప్రక్రియా ప్రకాశం అభయా వనలోక నివృత్తైః దూష్యతైః అమల్య కాన్తిః అను వాక్యమునలన పండితరాయలకు కలిగిన మనోవ్యథ వ్యక్తమగు చున్నది

జనరళః ఇదేకాలమున పండితరాయలు తన చాటు రచనలకు బ్రోడికలించి ప్రాచారిక కృంగార కరుణ కాంతి విలాపాత్మక మగు భావినివిలాపమును కూర్చి యుండును ఇందులకు కారణమును అత దిట్లు కాంతి విలాసము చితర చెప్పకొనెను

సువృత్తా వారహస్తాదో హరివర్గ నిధి కళ్యాణా

మదీయ పద్మరత్నావాం మజ్జామైవా కృతా మయో కాంతివిలాస పంగ్రథన కాంమున సీతదు మధురావగిరి తేరి శ్రీకృష్ణ స్మరణముతో అంకితు ప్రయాణము పరివి యుండును

జగన్నాథపండితరాయల కృతులకు ముఖియమైన మైవది రసగంగాధరము కాని ఇది ద్విధియాభవమున ఉత్తరాంత్యరమువరకే లభించుచున్నది బాల్మికర యైన వాగేశ్వరమునకు అంతవరకే లభించి యుండి వందున ఈ గ్రంథరచనయే అపమగ్రమని యూహించదగి యున్నది జనరళః పాపాపహాన్ అంధీకృతుడగువచ్చుటి కింతవరకే రచన అరిగియుండును ఎరిశిష్టతీర్థమున దీనిని ముగింప తేయదగిన యాశ్రయ మతనికి లభించియుండ లేదు రసగంగాధర రచనానంతరము చిత్రమీమాంస ఖండనము రచించబడినట్లు అ గ్రంథానిని ప్రస్తావించబడి యుండుటను బట్టి రసగంగాధర రచనము సమగ్ర మనుకొనుట కవకాశము లేదు కాశీ చేరి రసగంగాధర మున తన్ను గురించి చేసిన విమర్శలై మండిపడుచున్న అప్పయ్యదీక్షితుల క్షేపమునకు గురియైవచ్చుచు చిత్ర మీమాంసాఖండనము రచించబడి యుండవచ్చును ఈ యూహను అందరి ప్రతిజ్ఞా శ్లోకము జలవరమచున్నది మాత్రం విభావ్య మయికా పమునీరికావా మప్పయ్య దీక్షితకృతా వినో దూదానామ నిర్వృత్తయే యది పముద్ధరణం చితర్యాక్ అస్మానా ముఖ్యమతే శ్వరణో వచమి

—(చి మి ఖండ)

(అప్పయ్య దీక్షితులు రచించిన చిత్ర మీమాంసలో మాత్రమిచేతనము చేసి నేను చూసె దోషములకు నిర్వృత్తులై యువలై నను సమాధానము చెప్పగలిగిన యెడల అతని పారములు చట్టుకొందును)

జగన్నాథుని రసగంగాధర రచన సమీక్షింపబడి ఇతడు సవ్యభాయము వనవదింది లక్షలు పరిష్కారము లొనర్చి యుండుటచే పాపామృణం కిది చుప్రప్రేక్ష మైనను సాహిత్య కాస్త్రమునకు కాస్త్రకర్త బిందు మునీశ్వరమైనదనుట నిర్విచారము ఇం దీతని బాల్మికరణ చేదానాది కాస్త్రముల మాంశవ ప్రజ్ఞ అనుభవమును అనుభవము

నకు నమ్మించుదును ఇతని స్వాతంత్ర్యమునకు వరాకాష్ట
నిందు గమనించవచ్చును నచ నై యాకరణ విరోధో
దూషణ మితి చార్మకమ్ స్వతంత్ర్య పాలనాధిక
త స్తస్య తస్యిరోధ స్వాధూషణకాష్ట

(రవగం ద్విశీయా ఉత్పేదాప్ర)

రవగంగాధరముతో ప్రభమోచనమున కావ్యంజ
నము కావ్యమేతువు చతుర్విధ కావ్యనిరూపణము
రసనిర్వచనము స్థాయిభావములు విభావాదులు రస
భేదములు ఎరోధి రసవమూరణము రసదోషములు
గుణములు పక్షర్థపక్షములు కావధ్యని రసాద్యాభావ
ములు భావకాంత్యాదులు రసాధికమున సంజన్య
క్రమత్వము ఈ విధముగా రస నిరూపణము పలువ
టిదనది

ద్విశీయావనమున సంజన్యకము రవని భేదములు
అభిధానజణలు నిరూపించబడినవి ఎదవ కావ్యావ్య
యైన వ్యంగ్యమునకు రమణీయకా ప్రయోజకములు
కావున అలంకారములుకూడ నిరూపించబడినవి దుర
దృష్టవశమున గ్రంథము ఉత్తరాలంకారము నకును
అగిరోయినది

రమణీయార్థ ప్రతిపాదకశృంఖల కావ్యమ్ అను జగ
న్నాథుని కావ్యనిర్వచనము తర్కకుద్దికలని కాని దండి
ప్రతిపాదించిన ఇష్టార్థవ్యవర్థిన్నా వచావళి అను నిర్వ
చనమునకును దీనిని భేదములేదని చెప్పవచ్చును ఏ
లక్షణ పరిహ్యారములేనను జగన్నాథుడు మిక్కిలి
మాతృమిత్రతో అచ్చాప్రతిపాద్యులు లేకుండ చేసెను
జగన్నాథవందీతుని ఇతరకృతులును గలవు చాటిలో
గంగాలహరి లక్ష్మీలహరి మధాలహరి అమృతలహరి
కరుణాలహరి అని ప్రసిద్ధిచెందిన లహరిసంపదము ఆసఫ
విలాసము జగదాశరణము ప్రాణాశరణము యముగా
నర్తనమున అశ్వాయిక ప్రాసాదిక - శృంగార - కరుణ -
కాంతి విలాసాత్మక మగు కామినివిలాసము అనునవి
లఘుకావ్యములు చిత్రమీమంహా ఖండవము మనో
రమా కుచమర్దవము, కర్ణకృష్ణకాణోత్థిలవము
కావ్యమిమర్శనాత్మక లఘునిబంధవములు సందేశకాయల
కవికాశైలి అనన్య సామాన్యమైన కయ్యా సామాన్యము
గలిగి మనోహరముగ నుండును భావ సామన్యము

నశీగాక పదబంధ మంజులవ్యమునకును ఎన్నదగిన యీ
శ్లోకములను గమనించినచో ఎండితకాయల గొప్పదనము
మృదీనుమను

అయ్య మాత గ్లక్ష్మి!

• త్వ దరుణ పరాంభోఽనికమే
లుకంతం బాంం మా
నువిరళగళ ద్వాప్సపరితప్తమ్
మధానీక స్తుతైః
రతిమన్యైః ముక్తైః కరతలైః
స్పృశంతి సా రోదీ
రతి వర ఎమూశ్వాసలంకరా (లక్ష్మీలహరి 40)
అయి గర్జములే గత శృంఖ
పథిశేపాల నిచార్యతే అచావ
అవశేవ పతన్ శచార్ణవే
వ నిచార్యో తవకా కథం ఎభో!

(కరుణాలహరి-20)

అంతర్వీరం నదీనా మనుషవ ముదయే

మితికా యే నమస్తా

ద్విరాజితాస్తే రుదంపవృక్షగణ అభిలాం

మేదినిం దర్శయన్తి

విప్రప్రోక్షిత్త సంభ్యాంజలి అలంకరా

జాల మాళాక మర్చ్య

మాణిక్యగ్రావయన్తో మమ మిలారకరా

మాంధ్య ముద్గీరియింతు (మధాలహరి 18)

విధత్వాం విశృంఖం

విరవధి నమూనిం విధిరసో!

మఖం శేషే శేఖాం

హరి రవిరంజం వృత్త్యుతు హరః

కృతం ప్రాయశ్చిత్తై

రం మత తపోదావయన్తైః

నమ్రితే కామాచాం

యది జగతి జాగ్రీ అవని! (గంగాలహరి-20)

అపొద్ధిక్త రవచరో జగన్నాథు దండెవేన చేయ

యనుట కీ శ్రింది శ్లోకములు చాలును

దిగజై ప్రాయజై

మదమణివ గడ్డాకరటణ

కరిణ్య కామరూపు
 పుర మనమశీరాః ఖలు మృగాః
 ఇదానీం లోకేఽపృథ్వీ
 ప్నమనమ శిఖావాం పునరయం
 నఖావాం పార్థివ్యం
 ప్రకటయతు కృష్ణ మృగపతిః ?

ఇందు పండితరాయల అత్యుత్కృతయము పాదార్థము గమనింపవగును

రే రాజ్యంబుఁగోరు మృగాః
 శ్రీతపగా, కల్లోంహతామలా
 మేతా మమృదిరామినిం వ్యవంశాః
 పంగామాకుం నా కశక్తుః ?
 అత్రే వోవుల దమ్మునిర్భర మనో
 వర్తెః నమోవర్తితో
 యథోక్తేన రహితం పున రహి
 యాలోగజగ్రామణిః

మనోగళాః పతాయతే మళకావాంకు కా కళా
 అష్టాక్ష మనోపండితుల వోడించిన తపనై వచ్చు చిల్లర
 పండితుల నదల్పు పండితరాయల పార్థత్య మిందు
 గనవచ్చును

పమరాజిక కవులలో శానపామ్యము కరచు కనిపించు
 చుండును ఈక్రిందనియలిన పితోరి (వాండీకని) పండిత
 రాయల రచనలను పోల్చవచ్చును

ధివోద్ధి ధరితో ముహూః లపై
 దీత ఆఽరల దీర్
 మనో కలానిధి యుక్తమై
 కాలిస్తీ కానిర్ (వివోరి)
 వీలాప్యరేన సువృత
 మానన మాళాశి హరితనయచాయాః
 ప్రతిదిమ్మిత ఇన యమభా
 గభీర పీరాంక రేణాశ్మః

(రసగం ద్విజియా ఉపమాణోపాః)

పండితరాయల పూర్వపురుషులెవరో అయపుర
 పంథీకమున నివాసమేర్పరచుకొని యుండిరనియు తత్వం
 నతిరాగే కేటికిని అయపురరాజు వాస్తవ విద్యాంను
 లుగా మహ్న రనియు కొందరు పండితులు వ్రాసె

యుండిరి కాని అయపురాస్తానమున నప్రమాట్ జగ
 న్నాశపండితులదను మనోరాష్ట్రవిద్యాంను దుం చెననియు
 అతడు యుక్తితో రేఖాగణితము ము సంస్కృతికరించె
 వనియు అతని పంశియులు అయపురాస్తాన విద్యాంను
 లుగా నుండును వచ్చి రనియు అభిజ్ఞాన కలంపు

శ్రీ సో

జగ్గయ్య పేట

జగ్గయ్య పేట కృష్ణాశీర్ణా పండిగాను కాలాకాలో
 మన్నది శ్రీ రాజా పానిరెడ్డి వెంకటాద్రిబాయుడు
 కమ్మప్రభువు పదునేడనకళాశిలో తెలుగురేకమున
 కొంతభాగము నేలినవాడు ఈవని రాజరాని కృష్ణానదీ
 తీరమునవచ్చు అనురావతి ఇతడు అనురావతిలోని
 అనురేకవర్సామి గుడికి మండపప్రాకారాలు మంగళ
 గిరి గానిగోపురము కట్టించెను ఇతడు తన తల్లిచేర
 అచ్చమ్మపేటను తన తండ్రిచేర జగ్గయ్యపేటను విర్రా
 ణము గావించెను జగ్గయ్యపేటను కట్టించుటనుండు
 అచ్చట తేతవోలు అను గ్రామ ముందెడి రట రానికి
 దొంగల తేతవోలు అను వ్యవహార ముండెడిట అట్టి
 వ్యవహారమునకు కారణము జ ప్రాంతములలో దొంగ
 తనములు కరయగా అరుగులుయే అని తెలియబడుచున్నది
 1883 వ సంవత్సరము వరకును దీనికి జగ్గయ్యపేట అని
 వ్రాసె క్రాశిలో తేతవోలు అని ప్రభుత్వపు రికార్డు
 లలో నమోదు చేయించెడివారు అనురావతికి
 వాయవ్యమున 30 మైళ్లలో కృష్ణానదియు పాలేరును
 పంగమించు కానొకటి కలదు రానికి ఉత్తరముగా
 4 మైళ్ళదూరమున తేతవోలు అను గ్రామ ముండెడిది
 అరే ఇప్పుడు జగ్గయ్యపేట అను చేర వ్యవహారంబులు
 చున్నది

జగ్గయ్యపేటకు తూర్పునందు రసంకోడు వద్ద
 ప్రాచీన శిథిలాలును మంటి దిబ్బలును కలవు ఈ మంటి
 దిబ్బలకు రెండువేల సంవత్సరములవాటి వరక కంకణ
 అరట అరిగిన ఖనన పరిశీలనములచే తేటపడినది రసం
 కోడు దిబ్బమ ప్రవృత్తు చుట్టుప్రక్కలనున్నవారు జటికలు
 పిలిచిని పోవుచుండెడివారు అట్టి పందర్బములో కొన్ని
 శిల్పానశేషములు బయలుపడినవి

1882-1887 సంవత్సరములలో జాన్ లెగ్గిన్ అను

వాకడు భవంబోడు వద్దనున్న తొడ్రూపములను గూర్చి ఒక గ్రంథమును వ్రాసెను భవంబోడు వద్ద వాకవమై పోగా మిగిలిన మూపములన్నవోట ఆతడు శ్రవణ్ణంబెను అచ్చట లభించిన శిలాఫలములు అనురావతిలో దొరకిన తొలి తొడ్రూపములను దోరియియ్యచి భవంబోడు గుట్ట 31½ అడుగుల చ్యావము కలదిగా నున్నది అచ్చటి మూపమునకు శ్రీనిధి (చైతన్య వళము) కలదు అదారి నెడల్పు 10½ అడుగులు అచట కట్టడములు మండపములు ఉన్నది అయిమునకు అధిష్టావము స్తంభములు కన్న మున్నగు వాస్తవ శాస్త్రమునకు సంబంధించిన ప్రాతినిధికలు కలవు ఒకటి ధృవాదీపిక మకరముపై నిలువబడి ఒక స్తంభము వామకొనియున్న స్త్రీ దిగ్రహ మొకటి కనిపించును మకరము గంగకు ప్రాంతేశిక చిహ్నము (Symbolic expression) కనుక ఆ స్త్రీ దిగ్రహము గంగాదేవి యొక్క దిగ్రహముగా నునము గుర్తించవలెను తూర్పుద్వార స్తంభములపై శాసన మొకటి కలదు దానియందలి తిల మిక్కిలి ప్రాచీన మైనది మూపమునకు పశ్చిమునకు మున్న మరియొక శాసనమందలి తిల అనునిశముగా నున్నది ఆ శాసన శిలాఫలముపై బుద్ధుని దిగ్రహ మొకటి తెక్కబడి యున్నది వాగాక్షున కిమ్మడలు వరలివవాడు అయ ప్రభాచార్యుడు అతని కిమ్మడగు చంద్రప్రకాశ అను వాకడు ఆ బుద్ధ దిగ్రహమును తెక్కినట్లు సంస్కృత లిపిలో వ్రాయబడి యున్నది

బుద్ధ దిగ్రహమునకు వాలుగు పైపులను అయక కంఠములు కలవు అయక స్తంభముల నిర్మాణము అంద్రదేశ తొడ్రూపములను సంబంధించిన విశిష్ట లక్షణము ఈ స్తంభములు మూపములందును నునోపై శ్లోములందును నిర్మితము లగుచుండెను మూపము యొక్క వాలుగు దిక్కుల యందును వాలుగువిశాలములైన వేదికలు నిర్మించబడును ఈవేదికలమీద లచేపి కంఠము బుండును ఈ స్తంభములకే అయక కంఠములని పేరు అయక=అర్ధక కంఠములు=స్తంభములు పూజ్యములగు కిర్తి స్తంభము అని భావము మక సంబంధము లగు పూజ్యభావములని చిహ్నములుగ నిలుచుటచేత ఆ స్తంభములు పూజ్యము లయ్యెను ఈ స్తంభముల దిగువ భాగము చతురస్రముగ నుండును

స్తంభపాదము అష్టకోణాకారమున నుండును ఈ స్తంభములమీద బుద్ధతగవామని నేనితమందలి సంచకల్యాణము లను శిల్పించెదరు పంచకల్యాణము లభగా 1 బుద్ధ జననము 2 మహాభిషిక్త్యమయము 3 సంబుద్ధి 4 భగ్య చక్ర ప్రవర్తనము 5 మహా పరినిర్వాణము

ఈ స్తంభములమీద తెలువబడే పు దిగువ భాగమున మూపము భర్తవక్రము బోధిృక్షము మొదలగు చిత్రములను తెక్కిదరు ఈ స్తంభములను శరణు నిర్మించెదరు ఈ స్తంభముల దగ్గర కట్టెలు బుద్ధతగవామని యెడ కట్టి ప్రవర్తనతో ఫలములను పుష్పములను దీపములను వేదికలపై పెట్టెదరు ఈ అర్చనా విధాన మంతయు ప్రపంచకల్యాణాభిమో ఉభయలోకములందు కాంతి సౌఖ్యములొకకో భూత భవిష్యత్తుల మూపము లందు తొడ్రూపులను మహాపంపు విశ్రేయిచ్చు (bless) క రతో నమస్తప్రసాద లోకసౌఖ్యాభ్యుదయములొకకో అయియుండును విహారముగా నిర్వాణభద్రని సంపాదనమే పరమాశయముగా నుండును

జగ్గయ్యపేట యందలి మహాచైత్యము ఇక్ష్వాకు పంశమునందలి ఈ క్రింది నల్లని చక్రచక్రలలో బోకడగు చిరపురుషదత్తుని యొక్క పరిపాలనాకాలములో 380 సంవత్సరములలో నిర్మింపబడినట్లు తెలియుచున్నది

1 కాంశమూ I (క్రి ౪ 285-240)

2 జగదీశ కుమారుడు చిరపురుషదత్త II (క్రి ౪ 240-285)

3 చిరపురుషదత్తుని పుత్రుడు ఎరపురు కాంశ మూ II (క్రి ౪ 285-375)

4 జగదీశ విష్ణు పోదరుడు పురుషదత్త II (క్రి ౪ 375-385)

ఈ ఇక్ష్వాకు పంశమునందు తుదివాడగు రిండవ పురుషదత్తుని పరిపాలనా కాలములో నిర్మాణమైనది 380 తన పంశము పేరిట ఈ మహాచైత్యమును నిర్మించి ననుకొంది నట్లు తెలుపు ఒక శాసనము అచ్చట నున్నది

ఈ మహా చైత్యమునకు తూర్పుద్వారమున అయిదు అయక స్తంభము లున్నవి పేర్లొకటి శాసన మొకటి ఇచ్చట అయింపబడినది జగ్గయ్యపేటకు 7 మైళ్ళ దూరమున, కృష్ణానదీతీరమున వేదాద్రి అను బోక తీర్థయాత్రా

వలెము కలదు 21 వేల వీలకు పూర్వము ఆ ప్రాంతము నకు వేల్గిరి అను పేరుండెడి బవి యొక కావన యు బావ్యరమున తెలియుచున్నది మూవమునకు వెళ్ళిమదిక యందున్న ప్రదక్షిణమార్గమున బుద్ధ చిత్రహ మొకటి రి వ కళాజ్ఞాపాటి కావన మొకటి కనిపించినది నేటి బుద్ధ చిత్రహము మర రాను మూర్ఖతయములో భద్రవరచరిది యున్నది

కృష్ణానదితీరముననే ముక్త్యాల అను గ్రామ మొకటి కలదు ఇది ఆరాదు ము క్త్యాలపురం అను రామ ములో వ్యవహారించుచుండెడిది జగ్గయ్య పేట - ముక్త్యాల రోడ్డునకు అనుకొని తూర్పున తీర్థలోడు కలదు ఇచ్చట కనబడిన రావాగుళ్ళ ను బట్టియు గుట్టుపు నంతములనుబట్టియు ఇది పూర్వము అశ్వమేధ యాగము చేయబడిన చోటుగా చెప్పబడుచున్నది ఆక ప్రంశము మీద 11 క రి 4 కళాజ్ఞాములగు చెందిన కావన మొకటి లభించినది హీనయాన శౌర్యమత సంప్రదాయమునకు చెందిన విశ్వానమను మూచించు కల్పములు జగ్గయ్య పేట ప్రవృత్తములలో కనిపించినది అంద్రచేక యులో దొరకిన ప్రాచీన శౌర్యకల్పములలో జగ్గయ్య పేట ప్రాంతములోని కల్పములు పైకము మిక్కిలి ప్రాముఖ్యము కలవై యున్నది

తెడిలోయనది దోగా జగ్గయ్య పేట యందలి ప్రాచీన కల్పకళాభంజములలో ముఖ్యముగా పేర్కొన దగినది రెండు పాఠరాశి ఫలకములు కలవు (1) ఆక ఫలకముపై చక్రవక్రియగు మాంధాకరాజు రాడి యువరాజు మంత్రి వట్టపుచేమగు చక్రము గుట్టుము అను వ ప్రరత్నములు పరివేష్టించియున్నట్లు తెల్లబడి యున్నది (2) రెండవ ఫలకము - రెండంతస్తుల ఆరామవ్యూహ న ములో చెక్కబడిన యొక కాంయై యున్నది దీనిని పుణ్యాల యందును

ఈ పుణ్యాల రెండంతస్తుల భవనము దీనికి క్రింది భాగమున చిత్రాలంకారములతో కూడిన ప్రాచార వద్ద మొకటి కలదు ప్రంశములు, భవనభారమును వహించుచుండును ఈ ప్రంశములలో వాలుగు ముందు భాగమున నున్నది ప్రంశముల మధ్యందును భాగ్యలము మూడు విభాగములుగ నుండును పార్వ్యభాగ మందలి

పటము 1

మాంధాక భావము న ప్రరత్నములు

11 పూ 1 క కళాజ్ఞము

రెండింటిలో ఒక్కొక్క చానియందు పూజాద్రవ్యము లతో నిండియుండిన ఆక వల్లెరమును ఎడమచేత నుంచు కొని ఆకస్త్రీ యుండును మధ్యవిభాగమునందు ఎంబో వన మున్నది ఈ ఎంబోవనమును చుట్టుకొని ఆక చక్ర మున్నది ఈ చక్రమునుండి రెండు పువ్వచారికలు వ్రేలాడుచున్నది

మొదటి భాగమున క్రింది వేల మీద ముందుభాగమున చిన్న పరిమాణమున ప్రాచార చిత్రాలంకారమును పార్వ్య భాగము వందలి రెండు విభాగములలో పైవర్గ వాచాయనములును ఉండును మధ్య భాగములో కప్ప యొక్క ముందరి భాగము వందలి పెద్ద వైవర్ధనాచార యన భారమును వహించుచు అయుచు ప్రంశములు

వటము - 2
పుణ్యశాల

కలపు భవనము యొక్క అర్థ చంద్రాకారపు కప్పు వాలుగు గోపురములతో అలంకృతమై యున్నది. జగ్గయ్యపేట అను గ్రామమునకు ఒక మైలు దూరమున కూర్చుండిన యందు భవనోరు అను గుట్ట కలదు. దీనికి రైలుపాతీ భాగమున పెక్కు మంటి దిబ్బలు కలవు. ఈ దిబ్బలలో పెక్కు స్తూపములు, శిల్పచిత్రశిలాఫలకములు పెద్ద పరిమాణపు ఇటికలు కనిపించినవి. ఒక దిబ్బలో స్తూపపు పువ్వాదులు కనిపించినవి. ఈ స్తూపములు మతోపార శిల్ప చిత్రాలంకృతములై యున్నవి. ఈ దిబ్బకు నమినమున మండప మొకటి కలదు. ఈ స్తూపమునందు దొరకన శిల్ప చిత్రములు అత్యంత ప్రాచీనములును అత్యంత విలువ కలదిగను ఉన్నవి. జగ్గయ్యపేట యందలి స్తూపము నలయోధాకరమున ముడుపు దీని వ్యాపారము 31½ అంగుళముల పరిమాణము కలదిగ నున్నది.

1868 వ సంవత్సరము మార్చి నెలలో జగ్గయ్యపేట నర్థ మఠం ప్రవీణులచే అచ్చట కుండలు, కుండపెంకులు

ఎముకలు తోపాటు దిక్కులు లేకులు పూసలు అభరణములు గానాలు అలవస్తువులు ఇటికలు మొదలగు అనేక వస్తువులు బయలుపడినవి. అచ్చట బలించిన కావనములు, నలువడరపు వాడెములు పురావస్తు చారిత్రక ర్హ్యులే అంత్యంత ప్రాముఖ్యము కలదిగా నున్నవి.

వటము 1

విజ్ఞానకోశమునందు జగ్గయ్యపేట మఠం
చతుర్థాంశ ప్రాముఖ్యము

జగ్గయ్యపేట నోర్థ స్తూపమునందు ఇశ్వరమంగళా లయన రాజుల ప్రాకృత కావనము ఎక్కడ రక్షోమాధరి పువన ఇశ్వానంద పరివర పురిపరవత సంవత్సర 20

కాశాచళమ్ 8 దీపవమ్ 10 కమ్మకళశే ఉడతూరే అడవిప
నాకచందన పుతోగామే మహాకాణ్డా రూరే అవేమి
ఎడదో అవడోమాకలం నాగింబిమ్ పుకళోకసూనమ్
ఘరణిమ్ చదముడవిమ్ కాంకంచ మూంబరిమ్ కాళికమ్
చనాక బుధనికమ్ కమకమ్ చ బుధివకమ్ నవ ఘరణంచ
కనికమ్ భాంకాక నాగపరి చందపరి కాళికమ్ యువళ-

చిత్రము 14

డనికమ్ ఏవమ్ కాళిమిక వమ్మరివగేన నహాగామే
వెంగిరియమ్ భగవతో బుధవ మహాచేరి య పువాడరే
అయక థమ్మే 6 వవనియుతే అవడోరేయ దమ్మమ్
నవనకావమ్ హవ మథాయ పరికావతి

వంమ్మకళాయ ఎడదమ్ - కాణ్డా మూధరిపుత్రవ్య
ఇత్తామూడామ్ శ్రీరీర పురుషద త్రవ్య సంవత్సరే 20

చిత్రము 15

చిత్రము - 14
యక

చిత్రము - 15
యక

నర్సావడం ౪ దినము 10 కర్మాంకరూప్తై నడమూరి అనే శనివారాగచంద్రవస్త్రపుత్తగ్రామము మహాకాండూబూరే అనేకని ఎద్దాద్దం అత్తవారా మారణం వాగిలాపిమ్మ పురతః కృత్వా గృహిణం నముద్రాణిమ్మ కాలంన మూల శ్రీమ్మ కాలికాంన వా కబుద్ధనికామ్ ప్రాశ్నకంన బుధివ కమ్ నవ్యగృహిణంన కర్తికామ్ కాలంన వాగ్రియమ్ చంద్రశ్రీయమ్ కాలికామ్ ఎద్దార్థనికామ్ ఏనమ్ వారి మత సంబంధి వగ్గేన సచాగ్రామే వెలగిర్యామ్ భగవతో బుద్ధవర్ణ మహాత్మ్యే పూర్వద్వారే అయక ప్రంశాః ౪ నవ్యనియతాః ప్రతిష్ఠాపకాని

తెలుగర్థము ఎద్దమ్ ఇజ్జాదు వంశపురా మూలరీ పుత్రుడగు శ్రీ వీరపురుషదత్తుని యొక్క ఇరువదియగు (వరిపాలనా) సంవత్సరమునందు ఎనిమిదవ వర్షావదము నందు పదియవదినమున, కర్మాంక రాష్ట్రములో నడ మూరునందు శిర్దియగు వాగచంద్రుని పుత్రుడును శిర్దియనగు ఎద్దార్థుడు మహాకాండూరము గ్రామము నందు వాగిరాయుడు అనదిని సముద్రాణి యను భార్యను మూలశ్రీయను కాలకుని వాకబుద్ధనికయను కాలికను బుధివనినియను ప్రాశ్నని కర్తికయను అనని భార్యను వాగ్రి చంద్రశ్రీ అను కాలకుని పిద్దార్థనిక అను కాలికను తదితర అస్తియంబునవర్గమును పురవస్థంబునకొని వెలగిరి యెత్తు గ్రామమున బుద్ధభగవానుని మహా వైత్యముయొక్క పూర్వద్వారముందు అయిదు అయక ప్రంశములను సవ్య నియతములుగా ప్రతిష్ఠించెను

ఇది శ్రీ ౪ రి వ కర్మాంకముకాటిని చెప్పెదరు

- 1 స్వస్థ భదంత వాగాధిపాచార్యవ్య
- 2 శిష్యుః జయప్రకాశార్యుః తచ్చిష్యేనవంద్ర
- 3 ప్రభేతకరసి సత మంగళ-గత ప్రపాద-విశేష విశిష్ట వంశారేచనమున
- 4 విభూతి పూర్వకం-బుద్ధవర్ణపాప-నిమిత్తం బుద్ధ ప్రతిమాం ప్రతిష్ఠాపకం అనుమోద(వం)
- 5 కుర్యంతం నచ్చేరీగక్త్యా గ్రామ (7) వోం అని వ్రాయబడి ఉన్నది

శ్రీ చాపిరెడ్డి వేంకటాద్రి బాయుడుగారి మహాత్మ్యమును గూర్చి

వనదావ ర్థార్థావ్వదంబోను అత్తిచే

సవతరంలై వ అగ్గయ్యపేట

తన తండ్రిపేరట వచారాగర్భించి

తల్లిపేరట మహా దానధర్మ

వదనమైనట్టి అచ్చమ్మపేటను వేడ్క

గర్భించి నిజవామ కలితముగను

అని ౬౪ కవీశ్వరుడు వ్రాసిన పద్యభాగ మింతల పొందు వరచరిచివరి

అగ్గయ్యపేట సైదరాబాదు-మచిలీ పట్టణము దండు కాటపై నుండుచేత పూర్వము మంచి వాగ్దాతానంద్రముగా ప్రవర్తించినదలై యుండునెను నిజయినదామంది నైతాం రై బహుగ్రహు అగ్గయ్యపేటకు తగులకుండా నేయలదుటచే అగ్గయ్యపేట వాణిశ్య ప్రాముఖ్యమును కోలుదోయినది అచ్చులీ దాహుకాల్లు ఖమ్మము మొట్టు వరంగల్లు అను పట్టణములకు చేరిపోయిరి అంతటితో వర్తక చాగ్దారాదులు నష్టగిల్లెను నేడు మరల అగ్గయ్యపేట పరిశ్రమల దృష్టచే గూడ ప్రాముఖ్యమును వహించుచున్నది అగ్గయ్యపేటను విమలమునకున్న గుండ్రాయి ప్రాంతములో ముడి ఇనుము రాళ్ళు పుట్టలముగా లభించుచున్నది ఈరాళ్ళు అపొను మున్నగు విదేశములకు నైతము ఎగుమతి చేయబడుచున్నది

మా పీ

జటప్రోలు సంస్థానము

అంద్రపామ్రాజ్య విర్యాలకుని కాళకియ చక్రవర్తుల కాలమున వారికి సామంతత్వము వహించి నివిధ ప్రాంతములను పాలించిన కాళవంశములలో మరళివంశము ముద్రుద్ధము అ మరళివంశమువారు పాలించిన ప్రాంతమును జటప్రోలు సంస్థాన మనెదరు

జటప్రోలు సంస్థానము నేడు మహబూబ్ నగర మండలమునందు కొల్లూపురము కాలూకా అని ప్యవహరింపబడుచున్నది ఈ సంస్థానమునకు తూర్పున కృష్ణానదీ నదికొట్టూరు కాలూకా (కర్నూలుజిల్లా) దక్షిణమున కృష్ణానదీ అలంపూరు కాలూకా పశ్చిమమున వనపర్తి కాలూకా ఉత్తరమున చేవరగోడ కాలూకా (నల్లగొండజిల్లా) ఎల్లలుగా నున్నది పావనకృష్ణానదీ పూర్వదక్షిణ దిగ్భాగములలో ప్రవహించుచు తుంగ

కర్రాసంగమ తవవాళిసీమంగమ కేత్రముతో కూడి యున్నది ఈ ప్రాంతములలో పరిపంతును మొలకగట్టి చల్లి పండించు ఆలార మున్నందున దీనిని మొలకసీమ అనియు వ్యవహరించెదరు ఆటల్రోలు సంస్థానమునందు చెక్కుచోట్ల మట్టికోటలు శివారుగ్రామములు కట్టబడి యున్నది అది అవాటి యుద్ధప్రక్రియల కమగుణముగా నిర్మించబడి యుండును సంస్థాన వైశాల్యము 500 చ. మైళ్లు గ్రామముల సంఖ్య 116 సంస్థానముయొక్క ఆదాయము 5 లక్షల రూప్యములు ఈ సంస్థానము నిజాము ప్రభుత్వమునకు పశ్చిమా రు 70 000 ల కన్నము చెల్లించుచుండెడిది

చరిత్ర : ఈ ప్రాంత మంతయు 7 వ శతాబ్దమున కాదాది చాళుక్యులకు లోబడియుండినది తరువాత దీనిని రాష్ట్రకోటాటులు కళ్యాణి చాళుక్యులు పాలించి వారు ఆటల్రోలు అగస్త్యేశ్వరము తెచ్చిం అను గ్రామములలో అగస్తేశ్వర మైత్రేలోకవర్మల త్రిభువన మల్ల భూలోకమల్ల చక్రవర్తుల కానవములు కానవచ్చు చున్నది అంతంగము కాళియీ త్రిప్రాంతముల నేరిరి గోమహేశ్వరిని గొప్ప శివాలయములోని ద్రుంథముమీద ప్రభావపుడ్రేవుని కాంతి కావన మున్నది దుగ్రదేవ గణపతిదేవుల కాంమున పక్కరింపబడిన ఎల్లంమట్టి తేకాళవాయది కాంమునకో తరువాతనే ఈ ప్రాంతము కాళియీల పిలువబడి రోద్ర యుండును కాళియ సామ్రాజ్య ము ప్రమించునవరకు ఈ సంస్థానము చారికి లోబడియుండి, తరువాత కొంతకాలము పాండ్యవర్మము నకుగలించి 15 వ శతాబ్దమున విజయనగరప మ్రాజ్యము నకు అధీనపాల్గొమై 18 వ శతాబ్దాంతమున కుమర్తాహాల తుమ 18 వ శతాబ్దారంభమున అష్టాహవనామలకు లోబడినది ఇటీవల వ్యవశ్రాంత ప్రభుత్వము హైదరాబాదు రాష్ట్రముమీద పోలిసుచర్య అనుభవరకు పామంక రాజ్యమై యుండెను (1948)

సంస్థానోత్పత్తి ఆటల్రోలు ప్రాంతము 12 వ శతాబ్దమున అమనగంటి పురపర్యేక్షకులుమై రేచర్ల గోత్రులును అయిన పద్మనాయకరాజుల పిలువబడిలోనికి వచ్చెను పద్మనాయకరాజవ్యూలలో మరళివంశము ఒకటి అమరళివంశములో 14 వ శతముచాడు కుమార మూదా

వాయడు (మార్గవరాయలు) శ్రీ శ 18 వ శతాబ్ద ప్రారంభమున అనెగొంది నేరిన ఆర్యిటి రామరాయలరే కుమార మూదావాయడు ఆటల్రోలు సంస్థానమును పారి తోపకముగ పొందెను ఈ దానకావనమును శ్రీ కళము 1838 గోంకొండ మల్లన్ లుబల్ హాన్స్ కావామ పున దుర్గరించుచు నవదు నిచ్చెను ఆ నవదును 1802 లో రెండవ నిజాముగు నిజాముల్లిఖాను పునదుర్గరించెను చివరకు అయికవ నిజాముగు అఫ్జల్ ఉద్దౌలా (1867-1869) ఆటల్రోలు సంస్థానాధిపతియగు రాజారాజ్యారావు అపార్థరు చారికి లిల్ మల్లా నవదును ప్రసాదించుటయే గాక సంస్థానాధిపతులకు రాజా అను బిరుదమును కూడ పారంపర్యముగ అనుగ్రహించెను ఈ సంస్థానము నకు మొదటి రాజధానినగరము ఆటల్రోలుగా నుండెను తరువాత రాజధాని కొల్లూపురమునకు మార్చబడెను కొల్లూపురము చక్క చీర్చి కట్టబడిన పట్టణము

సురభివంశద్రువులు కాళతి గణపతి రేవునిదే పక్కరింపబడి ఎల్లంమట్టి తేకాళవాయ దని బిరుదము నందిన రేచర్ల చరిరెడ్డి ఈ వంశమునకు మూలపురుషుని వంశ చరిత్రలో తెలుపబడినది

రేచర్ల నామిరెడ్డి చెదిరెడ్డి అను నోడరులు అమన గంటి పురపర్యేక్షరులై కాళతి దుగ్రదేవ గణపతిదేవుల కంకిమలై మ్రొద్దివండినవారు ఆ చెదిరెడ్డికి పిల్లలంట్టి తేలిరెడ్డి యని తేకాళవాయ దని నామాంకరము లున్నట్లు కావనములు చెప్పుచున్నది ఇకనినుండి 12 వ శతమునాడగు ఎల మూరానాయనికి మూరానాయడు యాచమనాయకు అను ఇద్దరు పుత్రులు కలిగిరి చారిలో మూరానాయని సంకతిచారు ఆటల్రోలు సంస్థానాధిపతులై న మరళిచా రయిరి యాచమనాయని సంకతిచారు వెంటగిరి ప్రభువులై న వెలుగోటవారైరి

సురభి వంశము ఈ వంశమునకు సురభి యను పేరు వచ్చుటకు ముఖ్యకారణము, పూర్వ రేచర్ల సురభి యను గ్రామము నేరియుండుట కావచ్చును ఇది గ్రామ నామము కాదని బిరుదనామమైయుండునది సురభి వంశ చరిత్రకారులు అభిప్రాయపడినారు ఇది పరిగదని రోచు చున్నది రేచర్ల గోత్రముయిన ట్లి తెగల పద్మనాయకుల లో రావువారు కటూరివారు మూత్రమే పొరువ నాదు

దేయము గలవారు తక్కిన తెగలవా రందరికిని గ్రామ నామములే ఇంటి పేరునై యున్నవి

అంధ్రదేశములో సురభి అను గ్రామం లు మన బాబు నగరము జిల్లాలో పోడియం కడవజిల్లాలో పోక్కుటియం నున్నది చాటిలో మహాబాబునగర మండలములోని కల్యణపత్రి చాలానా సురభి గ్రామమే వీరి స్థావమై యుండును ఇప్పు డా యూరిన గోడల్ అని యనుచున్నారు ఈ మార్పు నవాలం కాణమున కలిగి యుండునచ్చును లేదా గోడలు అను దేశ్య కలము నకు సంస్కృతీకరణ రూపముగా సురభి పీర్వది యుండ వచ్చును లేదెల్ల చారి మూల పురుషులు అను గంటి పురపరేశ్వరులు చారి తరుణ తివారు రాచ కొండ లేవరకొండ దుర్గములను పాలించివారు

పై గోడల్ (సురభి) రాచకొండ లేవరకొండ లకు పమిదముననే ఉన్నందున ఈ వంశీయులు పెద్ద వాయది వరకు గోడల్ పరగణా చేతియొడినందున ఈ సురభియే వీరి స్థావముని చెప్పునచ్చును జటప్రోలు సంస్థానమును ఈ సురభి వంశములోని కుమార మారా నాయకు (మాధవరాయలు) పారిశోఽశముగ పొంది యున్నందున అతని మండియే సంస్థాన రాజవంశ చరిత్ర గమనార్హము

కుమార మారానాయకు సురభిచారి వంశ చరిత్రలో 18 వ శతము వాడగు మారానాయకి నుండియే ఈ సంస్థానము సురభిచారిని పేరు వచ్చియుండును మారా నాయకి కుమారుడే కుమార మారానాయకు (మాధవ రాయలు) ఇతనికి మల్లానాయకు (మల్లిఖార్జున) అని కూడ నామాంతరము కలదు ఇతడు 1500 వ సంవ త్సర ప్రాంతమున పారంపర్యముగ వచ్చిన జటప్రోలు మూగూరు కొ క్రకోట గోడల్ అను పరగణాం చేతను అ తరువాత రామరాయలచే జటప్రోలు సంస్థానమును ఇతడు పారిశోఽశముగ పొంచెను

ఈ విషయము ఈ క్రింది కావనము వలన తెలియు చున్నది

కావనము : పంపా వియూపాక్ష వైదవేనకులయన విజయవికల పాదసేవకులయన శ్రీ గవీరంగవాయులం పాదసేవకులయన శ్రీకృత్తిర్త పన్నిరామలయన విద్యర్థు

వతి ప్రాథ దేవరాయలం పాంవరాయకులైన అయ్యక రాయ కృష్ణరాయలం పాంవరాయకులైన రామరాజ మహారాజుగారు అనెగొండి తప్ప అంహానానికి అధిపతు లైన మూర్ధవంధ్రాయలకు వృష్టి అధిపతులైనవారు మాధవరావు భరణుడు హర్షవరావు దేశములు దేశ పాంహ్య పరగణే జటప్రోలుబాగుంటి మీ మీద కరుణ కాపుర్యం వుంచి సంస్థానం జటప్రోలు గ్రామాలు మీది వరానుటాం అం.భవంవరానకు అమరుడే యిచ్చి నాను మీ పుక్రపాక్ర పారంపర్యంతం అవంధ్రార్యంగా మూర్ధవంధ్రాయలు వున్నవం నేపు అనుభవించుక వాత రుగా వుండవలెను ఇటని మా పెద్దల సుకృతముగాను శ్రీ పంపా వియూపాక్ష పాక్షిగాను వర్ధవపాక్షిగాను అనుకం వ్రామియిచ్చిన రావవక్రం పం

ద పాశ్వ అప్పాశీ సామాన్యముగా సామంతులు కాను. పరిపాలించు ప్రాంతములకు క్రొత్తగా అంహానన ముక్కు చక్రవర్తులచే తదనుగ్రహ విహ్నుముగా వేర్వరులు పొందుట పూర్వా రాధమై యుండెను అట్లే కుమార మారానాయకుకు తన పిలువడిలోని జటప్రోలునకు క్రొత్తగా నవ్వుడును పొందియుండును ఇందు కకవర్ధములు లేవు ఈ కావన మున అయ్యకరాయ కృష్ణరాయలం సంప్రదాయకులైన రామరాజ మహారాజుగారు ఇచ్చినట్లు వ్రాయబడి యున్నది కావనములక్రింద పాశ్వ అప్పాశీ అను వ్రాలున్నది ఈ కారణము వలన ఇది తిమ్మరుసు సుర ణమునకు ముందు ఈజరియుండు వని చెప్పవచ్చును అయ్యకరాయల తరువాత సదాశివరాయల కాలములో విజయవగర ప్రామాఖ్య కావన కర్తలయన రామరాయల కాలములో పాశ్వ అప్పాశీ అను తిమ్మరుసు క్రితి యున్నదాి ఈ కావన వక్రమే వత్సమైనచే తిమ్మరుసు మంత్రి అంశవరపు క్రితియున్నట్లు చెప్పవలయుండును ఏది ఏమైనను సంస్థానము సురభిచారికి వచ్చినట్లు తెలుపు ముఖ్యధారముగు నీ కావన వక్రమును కలపించనవసరము లేదు ఈ మారా నాయకికి వలపురు పుత్రులు కలరు చారిలో పెద్దవాయకు మల్లిఖేడు అనువారు ముఖ్యులు పెద్దవాయకు పెద్దవాయకు గోడల్ పరగణాచేలు చుండి దాని వ్యవహారములను చూచుటకు తన తమ్ము

దగు మల్లివేనీని దియోగించి కాను జటప్రోలునీను నేలు
టకు వచ్చును ఇవనిచేరవే గోదత్తవరగనాలో పెద్దా
పురము కట్టబడవలె ఈ పెద్దనాయకు శటాకారాయ
దేవరా ప్రతిష్ఠల చెప్పితివో టే భర్త ప్రభువని పేరు
పొందెను పెద్దనాయకి తరువాత అల్పకాలముతోనే
అయిన కుమారుడు (2) మల్లభూపతియు అయిన కొడుకు
(3) పెద్దమల్ల భూపతియు వరుచగా సంపాదన మొక్కరి
తరువాత పెదమల్ల భూపతి పుత్రుడు రాజ్యము చేసెను

మొదటి పుత్రుడాయుడు ఇతడు క్రీ శ 1600 వ
సంవత్సరము వరకు అయి రామరాయల పాదుంతుడై
యుండి విజయనగర పతనము తరువాత గుతుకూపా
నుల్లానులకు లోబడి జటప్రోలు నీను నేలెను ఈ మహా
రాజు విద్యాబోధకుడు ఇతని అష్టావసర పలువురు
దివ్యవ్యరేఖ్యు లుండిరి చాలిలో మహాపాద్యాయ
ఎలకూచి బాంబరెడ్డులి పండితు లొకరు ఆ మహాకవి
మరణి మల్లా జను మెట్టముతో కర్తవ్యహరి మహా
తము వంశీకరించెను చానినీ మల్లభూపాతీయ
నునెదరు

శ్రీమ ద్భాంబరెడ్డులి గ్రంథం
లక్ష్మీ సేతులై కాంతలై
యోమోరావహలై
నివాసుభవ చెర్యంతలై

యొప్పు శేఖరు ప్రా
నై మీకున్ విధిలిచ్చుతన్
సురభిమల్లా! నీతి వాచవృత్తి!

(మల్ల భూపాతీయము)
మొమ్మడి మల్లానాయకికి రామరాయడు కుమార మల్లా
నాయకు మార్గవరాయడు అను ప్రకాశవంతులగు
మగ్గురు పుత్రు లుగణించిరి

రామరాయడు మల్లానాయకి తరువాత రామ
రాయడు కృష్ణాక్షరము పందరి దివ్యసూర్యులతో కొటను,
శేఖరాలయమును కట్టింది కావడమే ఉండి జటప్రోలు
నీనును పాలించెను ఇతడు మహా వర్యాకమనాశియై
తనపై నెత్తినచ్చిన యొక ప్లేచ్చ కర్ణాయ తోడింది పార
ద్రోశననియు, గోరింక వనాబులే కటారి రాను

రాయ డను విరుదముచే వన్యాచికు డయ్యెననియు
మృంపా విలాసమున వ వర్ణించబడినది ఇది రెండవ
తమ్ముడు కుమార మల్లానాయకును వర్యామోచేతులై
చాలాగాంచెను అప్పుల తరువాత ముమ్మదగు మార్గవ
రాయడు సంపాదన మొక్కెను

మార్గవరాయకు తండ్రియు అన్నలును 13 వ
శతాబ్దాంతము వరకు పాలించి వచ్చిన ఎడవ మార్గవ
రాయడు 17 వ శతాబ్దారంభమున ప్రభువై రాజకాలము
పాలించినాడు తండ్రియు పోదరులును పరిపాలించు
కాలమున మార్గవరాయడు విద్యావ్యాసంగము చేయుచు
విద్యార్థివైతే మొదలు నరకరాక్షసివైతే మహా
కవియు కవిసోదకుడువై ప్రఖ్యాతివందెను ఈ మహా
రాజు వ స్థానమున ఎలకూచి బాంబరెడ్డులి యను పండి
తుడును అలంకరించియుండెను మార్గవరాయడు రామ
రాజభూషణమహాకవియు ననుచారివై యుండిరి
వసుచరిత్రకంఠ స్వగాంధీర్యముకలిగి రసవివ్యంజ
నమునను కల్పనాప్రౌఢిమమునను నిరుపమానమై
కావ్యయై శేషాదికావ్యముర్యాదల ననుసంధించుచు
మండు ప్రౌఢప్రబంధముగా చంద్రికాచరితయ మహా
కావ్యమును మార్గవరాయడు వ్యయముగ రచించి అన
మావ యశ మొందించెను

మార్గవరాయడు విద్యాంసులై కళాసోదకుడైనం
దున పండితుల రెండరితో ఆగ్రహారము తొనగి వన్యా
నించెను విజయనగర పర్యటించుట తెలియుచిన దివ్య
లేనాయతనములనుచూచి ముగ్ధుడై ఆ కల్పనలతోనే
జటప్రోలునందు మదనగోపాలమందిరమును మంచాల
కట్టలో మార్గవస్వామి అలయమును కట్టించి కల్పకా
లక్ష్మీకి నివాళు తొనగెను సంగపట్టమున నృసింహాలయ
మును నిర్మించెను

మార్గవరాయలు పరిపాలనాకాలముదగుటచే ప్రజోప
యోగ కార్యముల చెప్పితివో చేసినాడు చాటిలో
పంపావసుందరి తటాకములకెల్ల పేటయగు నరసింహ
సాగర మను తటాకము చేర్చి వడగనది సింగపట్టమున
నిర్మితమైన ఈ మహా తటాకము వలన వ్యవసాయాభివృద్ధి
జరిగెను జటప్రోలులోని నాయనిపేటయు సింగపట్టము
దగ్గరి మార్గవరాయ పేటయు, ఇతడు కట్టించినవియే

విద్యావిధియై ప్రజారంజనములై మార్గవరాయడు సురభి
వంశచూడామణియై 1850 ప్రాంతమువరకు పరిపాలించి
విశేషభాగిని గాంచెను ఇతనికి వారాయణరావు తిరు
మలరావు నరసంగరావు అను పుత్రులు పుట్టిరి

8 నారాయణరావు తండ్రి అనంతరము నారాయణ
రావు 1850 తరువాత రాజ్యమునకు వచ్చెను ఇతని
తమ్ముడు తిరుమలరావు వెళ్ళి ములోను చిన్నతమ్ముడు
నరసంగరావు ముటూరులోను ఉండి వ్యవహారములు
చూచుకొనుచుండిరి ఇతడు జటప్రోలురాజై వ తరువాత
అప్పటి గోరికొండ మల్లానగ సుల్తాన్ అలీ హుస్సేన్
కుతుబ్-షాహ్ బాదాషా ఇతనికి ఫర్యాదాను అనుగ్ర
హించెను

మీ తండ్రి కార్యక్రమ వనరుచున్న సంస్థానములు
కడిము జటప్రోలు ప పూర్వ మొత్తాపా గ్రామాలు
వ ముగూరు కొత్తకోట వ దేవోయ నిడి చెన్ను ఇతాళి
దేశము యెప్పటివలె మీ తండ్రి మార్గవరాయని కార్యక్రమ
వనరుచున్న మీకు కావ్యతముగా మొకరరుచేయ వనరు
రించివారము జనుపత్తివారి ముకాళికులను దేశము
మీ హాచారము కొలువ పట్టుట మీ పుత్రులు జంగారు
కటారు మొదలైన వలెమూతాబులు దయచేస్తును గను
మీరు మీరాజు అన్ని సంస్థానములను నన్ను మీరాజులు
వ అనుకూలు వ అనుకూలు నమాతము పూజించు
కొనెడి

ఈ ఫర్యాదా ప్రకారము ఈ రాజులకు రోరుగునఉన్న
వనరులోని కొన్ని ప్రాంతాలుగూడ అప్పుడు కొలు
కచ్చియున్నట్లు తెలియుచున్నది ఈ వారాయణరావు తరు
వాత నరసంగరావు పుత్రుడు చిన్న మార్గవరాయ
రాజయ్యెను

9 చిన్నమార్గవరాయ ఇతడు 1742వ సంవత్సరమున
ఫతహాబాద్ సాహాబాద్ అప్పా విజయములు
పొందుపాడే నన్నయచొండి పెట్టెల్ల రాజువారిగా ఉన్నను
నేలెను ఇతడు పెట్టెల్లలో కోటను పేటను కట్టించి
నగరము నభివృద్ధి చేసెను అతడు శేకవాయ కివా
లయములను కట్టించి బ్రహ్మోత్సవముల కేర్పాటుచేసెను
చేపునిపేరుతో పెట్టెల్ల దగ్గర పెరుమాళ్ళు చెరువును
ప్రవహించి నళల వర్షములవారికి వృద్ధులను కల్పించెను

తన తండ్రితో నరసంగరావుపేటను కట్టించెను భూద్ర
వృత్తి అను అంగరంగవత్తుము వ్రాయించి కృతించిరి
అన్ని వర్షములలో కట్టయెడల శ్రద్ధ వలడవలెసెను

10 వారి గడువులరావు ఇతడు చిన్న మార్గవరాయ
కుమారుడు 1772 వ సంవత్సరము నిజాములీఖాన్ బహ
ద్దరు వారివలన నవదుమరొంది చక్కగా రాజ్యపాలనము
చేయుచు పాలి రాజులలో మేటి అయి యుండెను ఈయని
రాజములో ఆతడు పెద్దపత్తి సంస్థాపాధిపతులు నర్తారు
పేష్కము చెల్లించలేక నిరు పేదరికముతోవచ్చి ఆగ్ర
యించగా వారి వస్తుగ్రహించి ఇతడు ఆ సంస్థానములను
దక్షతతో చక్కచి వ్యవస్థతో నిర్వహించి పరిపాలకులు
నరిచేసి అర్ధిక శ్రేణిములను తొంగించి మరల వారి
సంస్థానములను వారి కప్పగించి కీర్తి వొందెను ఇతనితో
ఈ కాళ సంకలితేక అంతరించగా పెద్దవాయని తమ్ము
డగు మల్లిచేని సంకలితొని పెద్ద రామారాయుడును
అతనిపుత్రుడు జగన్నాథరావును ఉన్నను నేరిరి

11 జగన్నాథరావు ఇతని కాళమున రాజ్య మభి
వృద్ధి నందెను జగన్నాథ రావునకు గూడ సంకానము
తేడు ఉరుగల్లు మండలమువందలి పాపా కాటాకా
గురికాల గ్రామములోని రావు వెంకట జయ్యారావును
ద త్తవ్యకారము చేసికొని అతనికి పట్టాని పేకము చేసెను

12 వేంకటంజయ్యరావు ఈయన రాజ్యమును అన్ని
విధముల అభివృద్ధిచేసి విలువగల వజ్రమును నిజాము
వచానునకు నయంగా వర్పించి పూర్తి సంస్థానమును
(విజ్ఞానా) క క్వత కొలుగా పేష్కము మొకరరునన్న
దును మూడువలె ముప్పవను వెంక నగారాను రాజా
బహదూర్ ఇకాబును ఇల్లత్తు ఏనుగు మొదలైన వలె
మానములను దొందెను ఇతడు పెట్టెల్లలో కోటలో ఉండి
కొంత కాళము రాజ్యము చేసెను ఆ నకుయమున మగ
తల గ్రామము నుండి వాగనగోడు అను నర్తారు బండ్లైన
పైస్కముతో వచ్చి ఇతనిపై దాడి చేసెను ఇతడు వానితో
శ్రీవముగా రోరాడి ఉండిరి తరిమిచేసెను ఈ నిజయము
వృసించా విలాస కావ్యములో మందరముగా వర్ణించెడి
వది

వరివృత్తి వాగబంధం
అవ్యయరాయప్పరాయ పేట నిభు

దురుడే లంకాపురుషాన్

సర్వాన్నిగ్నాదు సకలబంధ విముక్తి

ఈ యుద్ధము తరువాత వేంకట లక్ష్మారావు కొల్లా పురములో కొలను కట్టించి ఆచటినుండి రాజ్య మేలెను ఇతడు కొల్లాపురమున అనురేఖరాజయమును కట్టించెను దెక్కమునకు కడమట చెరువును వేయించి చాచి క్రింద అనేక బ్రాహ్మణులకు భూదానములు చేసెను ఈ రాజవంతుగూడ పుత్రసంతతి లేనందున తన ఇష్టస్థానముగు గురిజాలలోని తమ క్షాతి వంశమునుండి వేంకట జగన్నాథరావును కన్యకుగా స్వీకరించి రాజ్యభారమును అతినిద్రెనుండి విశ్రంతుడయ్యెను

13 వేంకట జగన్నాథరావు ఇతడు ఎంపేషన మెక్సికొ 1861 నుండి 1864 వరకు రాజ్యము చేసెను ఈతనికి గుజ్జుపురి పంఠములపై ప్రీతి మిక్కిలము వెంగురూరు మదరాసు నగరములలో జరుగు పంఠములలో ఇతడు వెక్కిరిపారులు గలిగెను ఈ రాజవంతు దేవకార్యములందును క్రద్ధకలమి కంచి పరదరాజస్వామికి కాలాకాచి నుండి పిండెనెవారైంకర్ణము గేర్పాటు చేసెను ఇత చేల్వగు ఎంగవట్టును పుంసంహాస్వామియొక్క మందిరమునకు మందపారులను కట్టించి కాగుచేసెను కవిపార్వతామ విరుదభూమితులగు శ్రీమాన్ నగోపదుర్గము కృష్ణమూరార్కులుగారిని కన్యించి చారికే తన కృష్ణరైవ మగు సింగవట్టు వ్యసంహాస్వామిపై వ్యసంహారిలాన చంపూ కావ్యమును జటప్రోలు మదనగోపాలస్వామిని గూర్చి మదనగోపాల మూపోత్పల్లము ను సంపన్నత భావతో బ్రాయించి చారితి భువముగా నమ్మించెను ఈ కృష్ణమూరార్కులుగారే నవ్వంబించి మైమూరురాష్ట్రము లోని పరకాల మతమున బ్రవేశకంఠ వరకాలస్వామి పై బాదు వేంకట జగన్నాథరావునకు గూడ పుత్రసంతతి లేదు అయిన మరళివంశ మూంపురుషులలోని యాచను బాయని సంతతివారైన వేంకటగిరి ప్రభువుయొక్క వంశమునుండి వెలుగోటి నవనీత కృష్ణయోదేంద్రుని 1879 వ సంవత్సరమున తిరువతీలో పుట్టెడిగా స్వీకార మొనర్చుకొని ఆతనికి తమ వంధ్రీచేరును పెట్టెను

14 వేంకట లక్ష్మీరావు పూర్వపుర్యాలక వసువరించి ఉయ్యనట 1884 వ సంవత్సరమున మృత్యుశ్మేకము జరిగెను

లక్ష్మారావు పరిపాలనములో సంస్థానము చాల అభివృద్ధి గాంచెను కొల్లాపురములో చక్రవివృణవస్త్రతో రాజవీధులు వివరణీధులు గృహప్రేయలు తీర్చబడినవి జగన్నాథరావు కాలమున ఆరంభించబడిన లక్ష్మీపానగర మను రాజవగరు అభివృద్ధిచెందెను సర్వార్థు కట్టెటలు అనుపత్రి విద్యా కాలలు వ్యాయస్థానము మొదలైన సుందర భవనములు నిలసెను పరిపాలన వ్యవస్థ చక్కవరచబడి ప్రజాప్రీతిగా పరిపాలనము పాగెను కొల్లా పురమునకు తూర్పున తండ్రి పేర జగన్నాథకాగ్ ను నిర్మించి అందులో సుందర మహల్ ను స్థాపించెను పశ్చిమభాగమున కల్లిగారిపేర జగ ఉద్యానవనము ఎంగవట్టును దగ్గర తన జనకవతరుల పేరుతో వొక ఉద్యానవనము ఏర్పరచబడెను కొల్లా పురములోని అనురేఖవసునకు రణోత్సవము కొనపాగెను జగద్గురు విద్యాపాఠశాలపాఠశాల ప్రీతిగా కంఠరమకము సుహమ్మదీయలు ప్రార్థనలు నలుముకై యొక మసీదు నిర్మించబడినది సంస్థాన రోషదములో కలియించబడిన ఉత్తమ సంస్కృతాధ్యైగ్రంథములను ముద్రించుకై తన తండ్రిగారి పేరుతో జగన్నాథవిలాస మను ముద్రాకర కాలమ వెలకొప్పెను

ఈ ప్రభువునకు కర్మకార్యములందు క్రద్ధమిట్టములైన నశక్తి విశేషము కాశికామేళకరాచివ్యుశ్మేకయోగ్ర లనేకపర్యాయములు చేసి అనేక దానము లొనర్చి వస్త్ర వంశావములను వెలయించి అశేషపుణ్యము వార్జించెను

ఈ రాజవ్యవస్థకు పరిపాలనవత్త కర్మకార్య క్రద్ధ లతోపాటు విద్యాదోషదాన క్రితుడ విశేషముగనుండెను దిగ్గంతులవంటి పండితులను తన ఆస్థానమునందు రుచుకొని చారితి శాశ్వతవృత్తిల చేర్చురచెను తన పూర్వులగు మూఢపరాయదు బ్రాహ్మ చంద్రికాపరిణయకావ్యును నకు తన ఆస్థానవిద్యాంసులగు కి కి వెల్లాల సదాశివశాస్త్రి అవధానము శేషశాస్త్రి అను పండితులకే వ్యాఖ్యానము బ్రాయించి ప్రకటించెను ముగ్ధ భూపాలియము ను మదనగోపాలమానోత్పల్లము ను లక్ష్మీవ్యసంహారిలాన చంపుచు ను చక్కగా ముద్రించుకేని సాహిత్యసేవ యొక రించెను

లక్ష్మారాయకు పులివెట్టిలో వగ్రగయ్యుడు తనప్రాంతా రణ్యములో పెద్దపులులు విశేషముగా ఉండి ప్రజలను

కాడించుచుండగా ఇతడు దీరకతో 90 వ్యాఘ్రములను సంహరించి ప్రజాశాంతిని మూపునను ఉపని కుమార్తె తిరుపురును తండ్రివలెనే పులివేటలో ఎడమ వైపున కొన్ని చెట్లపులులను చంపాడు ఉపనియుగ లక్ష్మారావు ప్రజా సంజముగా పాలించి కాశ్యప క్షిర వార్షించిరి తయ నకు గూడ పుత్రవంశంతో లేదు లక్ష్మారావు అనంతరము వారి భర్తవల్లని రాణి వేంకటకమ్మమ్మ కొంకణిము పరిపాలన అరిగి తన భర్త యొక్క అనంతరమునకు చెందిన కొన్ని ప్రభువు కుమారులు అగవ్వాళరావును దత్తస్వీకారము చేసికొనెను

15 రాజా అగవ్వాళరావు తయన కడపటి అటవ్రోలు సంస్థాన ప్రభువు ఇతడు పట్టాభిషేకముచేసికొన్న కొలది కాలమునకే హైదరాబాదుపై పోలిసుదర్శి అరిగి రాష్ట్రములో ప్రజాప్రభుత్వ మేర్పడెను జాగీరులు రద్దుచేయి విడివేయడ తు సంస్థానము కొల్లాపురము కాలాకాగా మార్చబడినది

కొల్లాపురము కాలాకా (1981)

1 జనాభా—1 20 888

గ్రామీణ—1 12 841

పట్టణ—7 868

2 పురుషులు—59 925

స్త్రీలు—60 888

మొత్తము—1 20 288

3 అక్షరాస్యులు—4 421

పురుషులు—1 1 688

స్త్రీలు—3 898

కొల్లాపురము పట్టణము

1 పురుషులు—4 162

స్త్రీలు—3 800

మొత్తము—7 962

2 అక్షరాస్యులు—3 510

పురుషులు—1 828

స్త్రీలు—888

అటవ్రోలు ఈ వంగరమును పూర్వకాననములతో నవమల యందు అటవ్రోలుగు వ్రోలుగు అని వ్యవహరించినట్లు కనబడుచున్నది ఇది హైదరాబాదు వంగర

మునకు అగ్నేయ భాగమున మూడు మైళ్ళ దూరమునను కర్నూలునకు ఈశాన్యభాగమున ముప్పది మైళ్ళ దూరము నను ఉన్నది ఈ వంగరము ప్రాచీనమైనదిగి తోయరున్నది ఇప్పటి కోట ప్రదేశములో అశ్వేశ్వరాలయము కలదు ఇది అటాయువు వధ స్థానమనియు శ్రీరామచంద్రుడు అటాయువు వామముతో ఈ శివలింగమును ప్రతిష్ఠించె ననియు వరంపరాగములై 3 స్థానిక గాథలున్నవి ఆ దేవుని పేరనే అటవ్రోలు నాను మేల్కొడి ప్రసిద్ధివంది యుండును

ఈ వంగరము కోట పేరు అను రెండు విభాగములు గలిగియున్నది వంగరపురమున వొక చెట్టవాగు పారుచు చానిని రెండుగా చీల్చినది కోట పెనురాళ్ళతో కట్టబడి నది అనంతభాగములై నలుమఠాలు ఆగారమైన కందకము చేటికిని కావచ్చును ప్రస్తుత మీభాగము శిథిలావస్థలో మున్నది దుర్గ నిర్మాణ మింకను అరిగెనే నిర్మాత తెనకలో తెలియరాలేదు ఇది కాకతీయుల వాటిని కావచ్చును పేట అవతరుచున్న భాగమున సురభివంశము తోని మార్గవరాయడు తన తండ్రి పేర వాయని పేటను అంటు సుదనగోపాల మందిరమును సుశైశ్వరాలయమును కట్టించి వంగరము పరివర్ధిస్తెనెను

ఈ వంగరమును కవిహర్యభౌమ వలొ పదు గ్గము కృష్ణమార్యులుగారు తను వ్యంహరిలార కావ్యముతో పర్వించినారు

హంకాన్తిట్టవ్రోలు నామవంగి గోపాలదేవాస్వదం మానం బ్యారవంతి త్తుపార్థివమనోదైక్య విశేషితః ప్రాప్తః కిన్ను యభాపురం అనినీ దై త్పున్నిధిం తత్పురిం రుంధానం పరితోప శ్చేయమలపద్యంభిరమంభోధరైః కరువాత పంప్తానపు రాజధాని కొల్లాపురమునకు మారుటచే అటవ్రోలు తన ప్రాముఖ్యమును గోల్పోయినది అంతదాని కళాకాంతులు ఊడించినది

ఈ సంస్థానమునందలి ప్రసిద్ధ స్థలములు

వెన్నెముః ఈ గ్రామము చాల ప్రాచీనమైనది కృష్ణానదికి రెండుమైళ్ళ దూరమున నున్నది ఉరిముందర నూర్పున చెట్టచెరువు కల్వరికి చారుట్లం కాలమున కట్టబడినది కలదు ఈ చెరువు కట్టమీద శ్రీధువనమల్ల

పామంక మండలేశ్వరుడు అతాగార పోషకుడు శిమూశ
చాచాన సంకల్పము అగు పిళ్ళైము పోషేశ్వర దేవతకు
చేసిన దానమును తెలుపు కావన శంభములు వడియున్నది
చెరువులో పోకమూల తేల్చపాలకుడు తెల్లీశ్వరపామ
అయియున్నది అందు మూర్ఖాలచావనయు మూర్ఖాల
ముఖయు అయిన దేవియొక్క మూర్తికలదు ఈమె
చేరేమో తెలియదు కన్నడములో తెల్ల అనగా ఎల్ల
ఈ మూర్ఖులని కత్తివన ఈ గ్రామమునకు తెల్లము
అను పేరు వచ్చియుండును గ్రామముతో కొక దీర్ఘరేవ
మనము కలదు

ఇకటికి 2 మైళ్ళ దూరములో సుమారు 8 10 చిన్న
దేవాలయముల సమూహము కలదు చాటిలో కొన పీఠ
భద్ర దూర్గం కైరవ మూడుమంది ప్రభులి దేవతా
మూర్తులు ప్రతిష్ఠించబడియున్నది వీటిని ఈ ప్రాంతము
చారు మోకగుట్టు అనుచున్నది ఇవి కాలానుభ
వైవ ప్రాంతమునకు చిహ్నములు కావచ్చును ఊరి
ముందరి కాచివక్కన ఉన్న పెద్ద అరుగుమీద వల్లరాతిలే
నిర్మితములున క్రమకాలా మల్లికార్జునుల విగ్రహములు
అందముగా ఉన్నవి

పెల్లబూరు తెల్లమునకు 8 మైళ్ళ దూరములో
కృష్ణానీరమున పెల్లటూరు కలదు ఇందు శిథిలమైన కోట
అటవల వడియున్న ఎల్లరాతి విగ్రహములు కావచ్చును
ఇది గ్రామ ప్రాచీనతకు దీర్ఘకాలములు ఋతుప్రోలు
సంస్థానమున ఇదొక ముఖ్య గ్రామము చారిత్రకముగ
దీనికి ప్రాధాన్యము కలదు

పాల్కురికి పోమరావుడు బ్రాహ్మ వండితారాధ్య
చరిత్రములో "మల్లికార్జున వండితుడు వనిపురమునుండి
శ్రీశైలమునకు వెళ్ళుచు దాక్షకర్ణము వలన నడువలేక
కృష్ణానీరమునందలి పెల్లటూరిలో నిలిచి శివస్మృతి పఠి
నట్లు బ్రాయించినది ఇప్పుడి గ్రామమున వండితారాధ్య
లకు సంబంధించిన అక్షరశివములో పోకటయి కావ
రారు ఇకటికి రెండుమైళ్ళ దూరములో ఉన్న కూడి
సంకేష్వర తేల్చమున కన్నడ గోకర్ణదేవ మహారాజు
మల్లికార్జున వండితకుడు రావయొనగిన విషయమును
తెలుపు కావనము కలదు దీనివిజ్ఞప్తి వండితారాధ్యుడు
నిలిచిన పెల్లటూ రిదియే అని చెప్పవచ్చును

వందలకొద్ది పెట్టెవెలికి 6 మైళ్ళ దూరములో
కృష్ణానీరమున మంచాలకట్ట అను గ్రామమున్నది అందు
సురభి మార్గవరాలయి తన పేరుతో కట్టించిన మార్గవ
సాన్నిధి దేవాలయము మహాపర శిల్పముతో వలరారి
యున్నది ఈ అయిదు విలంపనగర శిల్ప వర్తకిలో
నిర్మించబడి అన్ని విధముల ఋతుప్రోలు సుదన గోపాల
మందిరమును పోలియున్నది అయిదు చుట్టు విశాల
ప్రాకారమును ప్రాకారమునకు విచారంతర్యాగములతో
యోగితులు దిగుటకు వీలుగా స్తంభములపములును
కట్టబడినవి గర్భాలయమునకు ముందు సుందరముగ
కట్టబడిన బాటలమండవము గోడ వెలుపలి భాగమున
తీర్చబడిన శిల్పవిభాగమును దర్శనీయుములై నవి మార్గ
వాలయమునకు ప్రక్కనే విశాలయమున్నది ఈగ్రామము
ఋతుప్రోలు ప్రభువులు సంస్థాన విర్యానుకులకు రావ
యొనగిన అగ్రహారమైయుండెను ఈ గ్రామము వృంహ
విశాన చంపుపులో ఈ విధముగ వర్ణితమైనది

ఓంరా కృష్ణుక దివ్యశ్రీ ౨ శవనం
మంచాలకట్టాధిప
గ్రామే విశ్వజీవ కీర్తి సుహితే
భూమేవతి ర్భాగవత
విర్యాత్మిక్యకై రిరావనకర
విర్యాయ విర్యాయక
స్త్రీకాస్తానయ రాత్మబాదు
మధురం చిత్రాకృతిం శ్రీహరిం
రావతీర్ణము మంచాలకట్టకు 2 మైళ్ళ దూరమున
రామశిర్ణమున్నది అవల ప్రాచీన శివాలయము పుష్క
రిణి ప్రక్కన విర్యానుకులవము లేదు శిథిలావస్థలో
కనబడుచున్నది అయిదివిర్యం వర్తకివిజ్ఞప్తి ఇది చాట
వల్లల కాంమువాటిని చెప్పవచ్చును ఓకప్పు డీ ప్రజే
కము శ్రీ నారాయణులకు నిలయ మైనట్లు కావచ్చును
అగస్త్యేశ్వరము మంచాల కట్టకు 8 మైళ్ళ దూరము
లోని వృత్తి సంకమ తేల్చమున కేవలియొద్దకు మల్లేశ్వర
గ్రామమున కొకమైలు దూరమున ఈ ప్రాచీన తేల్చ
మున్నది ఇది వల్లిమ చాటవల్లల కాంమున కాలానుభ
వై బాచార్య పాఠికమై ప్రసిద్ధి పొందినది
రక్షిదానకమున అగస్త్యేశ్వరాలయములు చాల

కలపు పూర్వము అగస్త్యుడు వింధ్యవలయును దాటి దక్షిణావళమునకు వడలి అంటే విడిచిపట్టు పురాణములో చెప్పబడినది అగస్త్యుడవచ్చి కామ వయసించిన మార్గమున అక్కడక్కడ శివలింగములు ప్రతిష్ఠించినందున చాటికి అగస్త్యేశ్వరములని పేరు కలిగి యుండవచ్చును అట్టి శివలింగములకు అయో రాజుల కాలములో భవ్యరేచాలయములు నిర్మించబడి యున్నవి అట్టిదే ఈ అగస్త్యేశ్వరము ఇది శైవశాస్త్రము ఇందలి అలయములు చాళుక్య-చల్లన రాష్ట్రశిల్ప పద్ధతులలో నిర్మించబడినట్టివి ఇది ఒక పర్యవశ పాదమున కలపు

కల్లాడే చాళుక్యు లి శైవమును చాల అభివృద్ధి యొనర్చిరి ఇచ్చట కాలాముఖ శైవాచార్యులుండి అలయ నిర్వహణ విధ్యారావ అన్నరావ రూప మనకా కార్యములను నిర్వహించి, అగర్తేకమల్ల - భూలోకమల్ల - సంకరసుందరే ఐదొ గ్రామములను రావము వండిచారు ఇచ్చట చిడికర్లవండితుకు అన్నవృక్షమును అగరిందవండి తుడు విద్యానీకమును గోకర్ణరావ వండితుడు అలయ పూజా నిర్వహణమును కొనసాగించినట్లు ఇచ్చటి శాసనములు చెప్పుచున్నవి

అలయమున చక్రప్రసాదాకముగల ముఖమండపము పరవ్వలిచిగ్రహము గోకర్ణరావవండితుని చిగ్రహము పార్వతీమూర్తి చాల సుందరముగా ఉన్నది తోరణ ద్వారము వెలువలనున్న చిన్న అలయములలో ఒకదాని యందు పల్లరాశిలో చెక్కబడిన రంగచాయక చిగ్రహ మొకటి నియవమానమైనది కలకు అలయముల తెరుట కృష్ణానదీప్రవాహము, వడి కిరునైపుల అనేక పుణ్యశీర్షములు భవ్యరేచాలయవముల కలిగి ఈ శైవము రమణీయ ప్రకృతికృత్యములచే కమలసంధ్యైపు తెయుచున్నది

సోమశం కొల్లాపురమునకు ౬ మైళ్ళ దూరములో కృష్ణానీరమున సోమశం అను గ్రామము కలదు ఇందు నాలుగుదిక్కుల అభిముఖమైయున్న 18 శివాలయములకు కలిసి నిర్మించబడిన ఒకేవిధాల మండపము చూపరులకు అద్భుతాకృత్యములను కలిగించుచున్నది ఇందలి ఒక ప్రంశముమీద కాళి ప్రకాశపుద్రచేపుని కామమశాటి శైవమును నొకదానిని గూర్చి అనేక విషయములను తెలియజేయు శాసనము కలదు 18 వ శతాబ్దమున

గోవిందరాజు మ వ్రేమించిన తరువాత ఈ గ్రామమున మరకల ప్రాంతం మేర్పడి అలయకళలములచే నొక పెద్ద మసీదు కట్టబడినది నివృత్తి సంగమేశ్వరశైవమును సంబంధించిన వంశేశ్వరములలో విడి ఒకటి సోమశం తెరుగుగా కృష్ణ కావల ఎల్లేశ్వరశైవ మున్నది

సింగవట్లము కొల్లాపురమునకు ౬ మైళ్ళ దూరమున ఈ గ్రామ మున్నది ఇచ్చటి స్వంహాపాగర తటాకమును దాని కట్టకీంద తటద్రోలు పంపూనపమపుల ఇంటిలైన మగు స్వంహాపాగ్రులు అలయమును కలపు అలయమున వరదించామూర్తి స్వంహాపాగ్రామము - రెండుమ ప్రతిష్ఠించబడినది అలయపమీనమున చెరువుతూము నీటి అద్భుతట్టతో కల్పించబడిన పెద్దమడు గోకటి యాశ్రమం పూనమునకు అనువుగ నున్నది ఈ పావ్యుటి ప్రతియేట ఉత్సవము అరుగును ఆ సమయమున పరివరప్రాంతముల చారు వేలవంశంలో వచ్చి మొట్టకొడులు తెల్లించుకొను చుండురు

గ ర శ

జనవరు - ప్రజానీకము

(Parents and the Public)

విద్యా విషయములందు జనకులు ప్రజానీకముల పాతలంబుగూర్చి విచారణ చేయవలసి యున్నది ప్రజానీకము అనుటలో తల్లి కండ్లులుకూడ మాచించబడుదురు కాన విజయనకు తల్లికండ్లులు పామావ్య ప్రజలకన్న విన్నులు కా ననవలయులేదు కాని తల్లికండ్లులలో మిగిలిన ప్రజలకన్నను కార్యక యధికముగా గోచరించుటచే నిశ్చయము చేర్చవలసివచ్చి తమ విద్వంశ పాతకాలా చాచావరణమును అర్థము చేకొనుటయేగాక తల్లికండ్లులు పాతకాలలో ఉపాధ్యాయుని కృషిని ఫలవంతము చేయుటకు గూడ తోడ్పడవలయును ఇది పొరులైన తమ విద్వంశ విద్యావిషయములందు తల్లికండ్లులు చారి పరకతులకు మిక్కిలి క్రోధ ప్రహంసకు యొగయు ముఖ్యము

పిల్లల ప్రవర్తన పరిశీలనమునంద పాతకాలా తద్గుహా ర్థాకావరణములు రెండును వారిపై ప్రకాశము చూపుచున్నట్లు స్పష్టపడును విద్యార్థుల పాతకాల వెలువరియనుభవములు చారి పాతకాలానుభవములకు తోడ్పడుటయో పేలు గూర్చుటయో తటస్థముగ మెండుటయో

తేజ న్యూనవలయుటయో అనుగుమ స్ఫుటమైన శాన ప్రకటనాగ్రాహిని కాపాడవలయునవల పారకాల అభివృద్ధి చేయగల దనుకొనుదు కాని వారికి దోషోపేక్షమైన మాటలను చెప్పిది అవలంబితములు పారకాలాభ్యుదయి నిరర్థకము చేయును కావున తల్లిదండ్రులు తమ విద్వం ప్రవాణకీయందు విశ్వాసముంచి వారి యజ్ఞానమును పోగొట్టుటకు ప్రయత్నింపవలెను

విద్యావంతులైన తల్లిదండ్రులు ప్రభావము తమ బాలుక విద్యావిషయములనందు నేర్చువగా యుండును విద్యార్థుల పాఠశాలానుభవములు కొంతవరకైనను తెలియనిదే ఇంటివద్ద వర్తకులు చేపొందిన సూక్రమున వారిని నిగ్రహ మార్గమున నడింపించు కష్టమునవలది చాలవలది తల్లిదండ్రులు గమనించిన విషయమే ఉపాధ్యాయులుగ నున్న వారందరును, విద్యార్థుల గృహ సభు పరిష్కరులను అవగాహనను చేసికొనవలయును కావున అవలంబించి ఉపాధ్యాయులుగూడ వారి వారికి సంబంధించిన ఉప సమస్యలపై చక్కని పరీక్షార పూర్వకమైన చర్చలను అవలంబించు చెంతయు అవశ్యకము అధికతరమైన నిరతకార్యక్రమ తొలగించు మనోధ్యమమునకు చేకూర్చు పానుకొనవలెను అత్యధిక సంఖ్యాకులను తర్వాతకలిగి విద్యావంతులుగ చేయుట లెందు మార్గముల ద్వారమున పొందినదగును మొదటిది-పాఠశాలలో శ్రోతగ లేక అత్యధింతు కలుపులకు విద్య గరవుట రెండవది- విద్యయన నేమో యెరుగని పెద్దలకు నయోజన విద్యాప్రచారకా పనోయమున విద్యావంతులుగ చేయుట అధికపాఠ్యాలకు సంబంధించిన ఉప నిరతకార్యక్రమవ్యయ ఫలించుట కొక ప్రణాళికావర్తమైన కార్యక్రమమును దూరంబించుట యెంతయు అవసరము

విద్వం విద్యా విషయములను విద్యావంతులైన పరమాజ్ఞుల కార్యకార్యముగనుగ నిర్వహించగలుగును అట్టి పరమాజ్ఞు లిప్పు ధిన్న విద్యాప్రణాళికల చేర్చురది నిర్వహించి చేకూర్చు ఉపాధిపతం క్రియే నిలిచిపోగలదు మనోగ్రహణ చేకూర్చి అధికపాఠ్యాలకులైన నిరతకార్యముల సంఘమును వెనుకకులాగుచున్న విషయమును గమనింపవలయును ఈ నిరతకార్యములైన తల్లిదండ్రుల సహానవిషయమై ఉపాధ్యాయుని కార్యకార్య కర్తవ్య

ములు కష్టతరము లగుచున్నవి వీరి విద్వంతు విద్యావంతులుగ చేయుటయేగాక ఉపాధ్యాయునకు వారి అవశ్యకతమైన గృహ పరిష్కరముల ద్వారమున కలిగెడు తెలుగును గూడ ప్రతిఘటించవలసిన కార మెరుగుచున్నది వారి విద్వంతు విగ్రహమార్గముతో వదిలించుట కొరకై పెద్దలకు ముందుగ విద్య చేర్చవలయున్నది పాఠశాలలోని శృంగారములు గృహముల అనుభూతి ప్రతిభూతి పరిష్కరములను అట్టియే అభివృద్ధియో వలనమో తెలుగు జరుగుచుండును తల్లిదండ్రులు ఉపాధ్యాయులు కలిసి విద్యా విషయక రంగములో పనిచేసినచో వానివలన కలిగెడి ప్రభావము విద్యార్థుల పురోభివృద్ధి తర్వాతకలిగి పొగుటకు దోహదము కాగలదు కావున విద్వంతులకు కలిసి ఏదై కాళయము ఫలించుటకు తమకృషిని కేంద్రీకృతము చేయుట యెంతే ముఖ్యము

తల్లిదండ్రులు విద్య తల్లిదండ్రులు విద్యకు నయోజన విద్య ప్రాథమిక దశయేని చెప్పవచ్చును అంతకంతకు క్లిష్టమై అనుభవము మూర్ఖు లెందుచున్న సంఘమున తమతమ విద్వం మూలక ప్రవృత్తులను గ్రాహ్యము చేసికొని వారిని సగ్రహ మార్గముతో పెట్టుకొనుటకు తల్లిదండ్రులు విద్య వారి పంజరీ బాలురను మిగుల విన్నవయిష్యునచేరి పాఠశాలలో ప్రవేశింపవలయుటవలన కలు విద్యావంతులగు పాఠశాలలో ఉత్పన్నమైనది ఉపాధ్యాయునకు తల్లిదండ్రులకు మధ్య విద్యార్థులకు సగ్రహమైన మార్గము చూపించి వారివారేకించుటతో ఒకవిధమైన పరీక్షార మవసరము (శ్రీ ౪ 1884 వంద అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్ర విద్యాకార్యాలయమువారిచే జనకులు విద్య అను విషయమును గూర్చి ఈ విధముగ నిర్వచించబడినది)

విద్వం యభివృద్ధి కుటుంబీకముతో తల్లిదండ్రుల విద్వం సంబంధాభివృద్ధులు మరియు కుటుంబ సమాజ సంబంధముల పెంపును ఆద్యము చేసికొనగల్గి అయా సంబంధములందు వారు నిర్వహించవలసిన పాత్రలను విశ్వాసముతో సంశ్కృతముగ కొనసాగించు కర్తవ్యము చెందించించుకొనుటతో జనకుల విద్య, ప్రియం పరీక్షారముతో గూడిన ఒక కృషి

(శ్రీ ౪ 1887 లో అమెరికాదేశమును స్థాపించబడిన

జనకుల ఉపాధ్యాయుల వాణీయసంస్థ అన్ని సంస్థలలో పెల్ల పెద్దది. ౧౮౧౮ లో వెల్కోల్మిడిన కల్లుల వాణీయ సంస్థలోనే ఉపాధ్యాయవర్గము మీద ఎవరి

కాబుర యభివృద్ధి గృహపీఠికపాఠ్యుని ఉన్నతము చేయుటయు విద్వలయొక్క యువకులయొక్క సంతక వార్తము ఎత్తాంతముల సేర్పరచుటయు గృహపాఠశాల చాళావరణముతో పన్నెక్కడ దీనికి కార్యాచరణ పెట్టుటకు ప్రచారకలను రూపొందించుట మున్నగునవి వీని ముఖ్యోద్దేశము అమెరికానాయు క్రిచ్చాస్త్రిము రల్లి దండ్రుల విద్యావిషయమై ప్రకటించిన పేపర్లో సేరెంటు టీచర్ ౮ సేరెంటు టీచర్ ఎస్సోసియేషన్ మాగజైన్ సేపర్లో కాంగ్రెసు బురెటిన్ రిపింక్ గైడ్స్ టు సేరెంటు టీచర్లైన ప్రచురణలు ఈ విషయమై తీవ్రముగ కృషిచేయుచున్నది ఫిష్టిలిష్టి విద్యాకార్యక్రమములను అభివృద్ధిచేయుటకు ప్రజాకాపాళ్యమునకు ప్రకృమ చింతనమార్గము గలుగజేయుటకై ఇల్లి ప్రచురణలు ఎల్ల రోజుములందును వెలువడుట అవసరము అమెరికాలోకము లోని విద్వల పరిశీలన సంస్థలు ప్రజలను విద్యావంతులుగ చేయు కృషిలో తల్లిదండ్రుల, ఉపాధ్యాయుల యొక్క సంస్థలకు సహాయకారులుగ మండి తోడ్పడుచున్నది

ఉపాధ్యాయ - జననము సంస్థలు రెండవ ప్రపంచ సంగ్రామమునకుముందు గృహ పాఠశాలా సంబంధమైన ప్రపంచ సంస్థ ప్రపంచ విద్యాసంస్థకు తోరై అంతర్జాతీయ గృహ పాఠశాలా సహకార కార్యక్రమమును నిర్వహించెడిది తెనరాచారు గృహ పాఠశాలోద్యమముల యందు మిక్కిలి ఉత్సాహము చూపుచురు చాల వరకు స్థానికమైనను పొట్టుంటున్నందునకు ఈ సంస్థ చాల కాంమునుండి పనిచేయుచున్నది త్రిటసులోని గృహ పాఠశాలా సంస్థ పేరుగాంచినచే అపామలో గూడ ఈ సంస్థ అత్యధికాభివృద్ధి పొందియున్నది ఈ గృహ పాఠశాలా సహకారము తల్లిదండ్రులకు ఉపాధ్యాయులకు ఈ త్రింది మార్గములందు తోడ్పడ గలవు

1 ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థియొక్క గృహ పరిస్థితులను బాగుగ అవగాహనము చేసికొని విద్యార్థికోసూచిన రై నందిన సంబంధములలో తన జ్ఞానమును ప్రకృమముగ వినియోగించవచ్చును

2 విద్వల తీవ్రములందుగాని తేజ విద్వల యుపాధ్యాయుల మధ్య మండవలంప సంబంధములందుగాని ఈ తమ వ్యక్తిగత దురభావ కలతలు ప్రతీకేంద్రీయక విద్యార్థుల ప్రగతికి అనుభూతమైన చాళావరణము సర్పరచుటలో ఎల్లిదండ్రులకు సహాయపడును

3 రై నందిన కుటుంబ తీవ్రతములో విద్వలయొక్క అభివృద్ధికి తోడ్పడు సామాన్య మాత్రములను తల్లిదండ్రులు గ్రహించవచ్చును

4 అవ్యోగ్యులు చక్కగా అర్థముచేకొని సవిద్యుదముగ చారిచరి సహస్య ర్పితముల గమనించుటకై ఉపాధ్యాయులు తల్లిదండ్రులు బాగుగ కలం వినియెవచ్చును

సంచాయితీ పద్ధతి గ్రామములందు సంచాయితీ పద్ధతి పిర్వములతో పర్వ కార్యకరలు ఒక కేంద్రీయ స్థానము నుండి రిన్నరిన్న పర్వస్థాయికి వెట్టివేయబడును అందుచే సర్వాధిశేష్యమైన ఆ యున్నతస్థాయినుండి ప్రచారకలు చాటి నిర్వహణలు గూడ తోలగించబడి స్థానిక సంచాయితీలపై అడుగు ప్రజల సహకార ప్రోత్సాహములతో ఆ గ్రామ సంబంధమైన వివిధ కార్యక్రమములు ప్రచారకల నిర్వహణములు మిక్కిలి క్రద్ధతో కాంత్యయము తేకుండగనే పొగిగిగలవు ప్రజాసామాన్య మెప్పుడు క్రద్ధతో చురుకుగా పనిచేయటో అప్పుడు ప్రజా ప్రభుత్వ ఎత్తాంతములు కలకలంబు లయిరచ్చే

5 కాలా సంబంధమైన ప్రజాసంస్థమైనను సమాజావ పరములకు ఫిష్టిమైన ప్రప ర్తన మాత్రము కలిగియుండ బాలరు ప్రజాసామ్యములతో సామాన్య మానవుడు నిర్వల తేక అజ్ఞానముతో మండిపడే ప్రజాసామ్యమునకు తీవ్ర మయిన ముప్పు చాటిల్లగలదు ప్రస్తుతపు సామాన్య మానవుని యుగమున ఈ సామాన్య మానవుని చాలామంది నిర్వాణమునందు అత్యున్నతమైన పాత్రను ధరించి యుజ మాని కాశోపుచున్నాడు ఇట్టి యజమానులను విద్యా వంతులకు చేయుట చేకరేయదుద్బుద్ధులైన అత్యవసరమైన కర్తవ్యము

నియంతృత్వ విధానముచున్నట్లుగాక ప్రజా ప్రభుత్వమున పర్వతస్థులను ప్రజలయందే కేంద్రీకృతముగలచే సమాజముచే గౌరవ తేకమును పై తము ఎదుర్కొను వివిధ

పనుక్కులపై ప్రభావాహంకరము యొక్క పరియోజన దృక్పథమును మరలబట్టు కేంజేని కృష్ణ అనుగవలె యున్నది ఈ జ్ఞానవంశమైన ప్రభావము అప్రమత్తతో చెలగును లేకపోకగాగ్యము కొరకు కృష్ణ వెట్టుటకు ఎల్లప్పుడు సంపద్యమై యుండవలెను లేనిచో అధికార మందున్న ప్రభుత్వము పర్యవేక్షణమైన అభివృద్ధి ములనుండి దిడిపోయి తప్పుదారి పట్టుట కేంశయు అవ కాశ ముండును

విర్యంధ్ర ప్రాశమిక విద్య విలయవంశ త్వరలో అదు నుండి ఎదుగాల్గు పరివర్తనముల పయమ్యుగల విల్లంధ రిది పాకళాలా ప్రవేశము గావింపగల ప్రచారకలు దూడంచవలెను కాని యీ ప్రచారకలను విలయవం తము చేయుటకై లేక మజేక పనుక్కులను చాటవల యును తల్లిదండ్రుల బుందవలెన పాకళాలా విషయక మైన క్రద్దలు జాగ్రతలు విద్యార్థి పయమనకు విలో మానుపాకములో నుండును ఎందువల్లవనగా తల్లిదండ్రు లకు తమ తిద్దల విద్యనుబంధ విషయ పంగ్రహంక్తి కాలుర విద్యార్థివృద్ధికి విలోమానుపాకముతో నుండును కొన్ని కార్యవిద్యవహములందు ప్రాంతం విద్యార్థిండును వలన నుంచి చేకూరుచేయెగాని అన్నిచేకలయం దది మాత్రము నుంచినద్రక్తి కాళంబు విర్యంధ్ర పద్ధతుల ద్వారా సర్వార్థక్తికిని తెలిగింపవలదు అధవా తెలిగించిన త్లోతి నిరాధూమ్యం అదుదొరుకులు లేక ప్రకాశవంశ ముగ ప్రజ్ఞాశిల్లునని చేపట్టు కష్టపాద్యము ఉన్నకాధి కారులజాగీరేయ అజ్ఞలమశిరపావహించి అచరణముతో శిష్టులద్వారా వివిధకార్యక్రమములలో క్రద్దాపత్తు లను పేంబొందించవలెను కావున ప్రభుత్వ విశేషీకరణ విధానము పుక్రమముగ తరిగి పక్షమున అది యెంతయు సమర్థవీయమును పనుంజనమును కాగలదు విర్యంధ్ర ప్రాశమిక విద్యాపట్టుము ప్రింధ కాలరమ పాకళాలకు చుంపి సేరఫలితముగ తెలుపివల గూడ గురియగు తల్లి దండ్రుల నిష్పవోయస్థితి వారి ఉపజాత్యమైన దృక్పథము అచిరకాలముతోనే అంతమొందగలదు పరియోజన విద్యా పాకర్యములు కల్పించవందులకు తల్లిదండ్రులు తమ హుక్కులను వింతెట్టుకొనుటకై వ్యాధియోగములందు ప్రభుత్వమును సహాయచేసిది కాళమును కాగలదు

అట్లున్నట్టిగ గమ్యుధానమునై పు అత్యుపాధనకై ప్రజావీకములో గలుగుచున్న పరిణతము గమనార్హము ప్రతివ్యక్తియు ఈ విధ ప్రాశమికమైన మార్పులను గమనించి దానికి అనుగుణముగ ప్రవర్తించుటకు ప్రయత్నింపవలెను దూరమునుండి గమనించి ఉపేక్షించువారు సువేజాశి యోధ్యముములో పాల్గొనుటవలెన గలిగెది అవంధమునకు దూరమే కాగలదు

విద్యావిషయక మైనచర్యలలో నిజానిములుగుర్తిం చి అకాశవిటుంకములలోగాక యభ్యాధ్యాయ్యమైన భూభా గమునందు కాలమోపవలయును అవతులు విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులు తగిన క్రద్ద ఉత్సాహము వహించనిచే విద్యాస్థాయికి యంతకన్నను పురోగిపర్తి కాకలదు వీరి యొక్క మానవకౌశ్యల్యమే అనరోధకకర్తిగ హురును వీటిని ఏమాత్రము అంత్యము చేసనను మన కేది పతనము వకే కారణము కాగలదు

పరోధన గృహసామాజిక పంజంధములయన వివిధ పనుక్కులను గూర్చి సమాచారములతో పనిచేయుచున్న శిక్షణ కళాకాలలు తరితర విద్యార్థిపంథులు ఈ క్రింది విషయములతో పరోధనములు గావింపవలయును

1 ఉపాధ్యాయుల అవతుల సహకారదృక్పథమునకు కావలెన విషయములను గుర్తించుట

2 ఉపాధ్యాయులు అవతుల ఉకరీవట్ల పోరీకిగల పంజంధానుబంధములను క్రోడీకరించుట

3 ఉపాధ్యాయుల అవతుల సంస్థలనుండి వాయుకు లను గుర్తించుటకు కావలెన ప్రచారకలను దూపాం దించుట - తద్వారమున జ్ఞానమును వివిధప్రాథమికపర్యుతుల కనుగుణముగ పంధచేయుట

4 పాకళాలా గృహసామాజిక పంజంధముల పనుక్కులను గురించి శిక్షితులకు ఉపాధ్యాయులకు బోధించుటకై వలయు పద్ధతులను అభివృద్ధిచెరచుట నీ పేం క జనాభా పనుక్కు

ప్రపంచమునందు అక్కొక్క రోజును అవపంజ్యులో కలుగు పెనుగుదల తరుగుదల పంపి మాట్టులను అవ గాతన చేసికొనవలె నన్నచో అచ్చుచో అనవ మరణముల పంజ్యును గూర్చియు వలెన ప్యుభావమును (Imagination) గూర్చియు తెలిసికొనుట వాంఛవీయము

జననముల సంఖ్య మూడు అంశములపై ఆధారపడి యున్నది ఇందులో మొదటిది రేఖాచిత్రాన్ని ప్రియమైనది లో వివాహమాడువారి సంఖ్య యుక్తవయస్సు వచ్చినవారందరి వివాహమాడు పక్షమున జననముల సంఖ్య ఎక్కువగ నుండును అట్లుగాక వివాహమాడకయే యావత్తనమును గడుపు బ్రాహ్మణులు బ్రహ్మచారులు అనేకులుండు రేఖములలో జననముల సంఖ్య నవీకరించుటలో ఎంతవరకు పెరుగుగదో అంతవరకు పెరుగుటలను నిర్ధారించి వైద్యవ్యవస్థలకు జననముల సంఖ్య తక్కువగ నుండుటకోక కారణము

జననముల సంఖ్యను నిర్ణయించు రెండవ అంశము వివాహమాడువారి నగటు వయస్సు పంచాన యోగ్యత కలిగిన వెంటనే - అనగా కార్యవయస్సులోనే - వివాహమాడు ఆచారముండు రేఖములలో జననముల సంఖ్య హెచ్చుగను కొంత వయస్సు వచ్చినవరకాంత - అనగా 20 సంవత్సరముల వయస్సు వచ్చిన వరకాంత ప్రియమైనది 20 సంవత్సరముల వయస్సు వచ్చినవరకాంత పురుషులును - వివాహమాడు ఆచారముగల రేఖములలో జననముల సంఖ్య తక్కువగను కిండును ఇటీవలి కాలమున చట్టరీత్యా కారణరేఖమునందు కార్య వివాహములు నిశ్చయించిన వరకాంత జననముల సంఖ్య కొంత తగ్గి ముఖము చూపినది

ఈ పరిధర్మమున గమనించవలసిన మూడవ అంశము వివాహమాడువారిలో నుండు పంచానచారం పంచానచారం ఎక్కువగనుండు రేఖములలో జననముల సంఖ్య ఎక్కువగ నుండును అట్టి చారం తక్కువగ నుండు రేఖములలో జననముల సంఖ్య తక్కువగ నుండును

పై న సూచించిన మూడు అంశములలో వివిధ రేఖములందు గోచరించుచుండు భేదములకు పాఠ్యము, పై లోక కారణములు అనేకములున్నను వాటి అన్నిటిలో జీవనప్రమాణ విషయములో (standard of living) కనిపించు కారణములు ప్రధానముగ చేర్చిన దగి యున్నది జీవన ప్రమాణము హెచ్చుగనుండు రేఖములలోను వర్గములలోను వివాహమాడు వయస్సు ఎక్కువగను పంచానచారం తక్కువగను ఉన్నది జీవన ప్రమాణము తక్కువగనుండు రేఖములలోను, వర్గముల

లోను దిన్న వయస్సుననే వివాహమాడుటయు ఎక్కువ పంచానచారము అధిపించుటయు పంచానచారము గ్రహించుటయున్నది

జీవనప్రమాణము హెచ్చుగ నున్నప్పుడు దానికితగినట్లు ఆరాయమును పంపించి కుటుంబమును పోషించు కొనుటకు కాలవ్యవధి అధికముగ కావలయున్నది మానవుడు విద్యాభ్యాసమునందు ఎక్కువ కాలమును గడప వలసి అవసరమేర్పడుచున్నది ఉద్యోగమునందు ప్రవేశించిన వెంటనే కుటుంబోపద్రవమునకు కావలసిన అరాయము లభించుట కష్టపర్యము అందుచేత కొన్ని సంవత్సరములు నేరీయుండి అటు వరకాంత వివాహమాడుట అవసరమగుచున్నది అట్టిచారితో పంచానచారం తగ్గియుండుటకు కూడ కారణమగుచున్నది ఎల్ల అనుబంధించి వారికి విద్యాబద్ధులు చేర్చించుటకు వారు చేయవలసిన ఖర్చులు ఎక్కువగ నుండును అందుచేత వారు పా మార్గముగ ఇట్లను ముగ్గురు ఎల్లల కంటే ఎక్కువ నుండిన వాంఛించు ఎదో విధముగ కుటుంబ నియంత్రణమునకు వారు అలవాటు పడిన వారగుచు వచ్చును అందుచేత జీవన ప్రమాణము అధికముకాను కాను కుటుంబములోని ఎల్లల సంఖ్య తగ్గుచుండుట అనేక రేఖములలో కనిపించుచున్నది

అదేపా అమెరికా ఇండోనాసియాలో ఎక్కువనుండి తమ జీవన ప్రమాణమును అధికమైనవారికొనుటలో అధిక పంచానచారము ఒక ప్రతిబంధకముగా వాంఛించుచున్నాడు పంచానచారము మార్గములను అనుసరించుటకు ఇదియుక కారణము ఇదికాక ప్రియమైన పంచాన భాగమునుండియు కారణక బంధితమునందు రక్షించుటకు కూడ వారు పంచానచారము తగ్గించుకొనుచున్నాడు దీనితోడు మరియొక పాపారణ లక్షణమును గూడ ఈ పరిధర్మములో చేర్చును అవసరము కరచుగా పారిశ్రామికముగ అభివృద్ధిగొందిన పారిశ్రామిక రేఖములలోని రేఖములలోను వర్గరహితమునకు ఎక్కువగ అలవాటు పడిన ప్రజలలోను జీవన ప్రమాణము హెచ్చుగ నుండుటయు పంచానచారం తగ్గి యుండుటయు పంథవించుచున్నది నగరరహిత మధ్య గ్రామీణ రహిత మధ్య కనిపించు ఈ భేదము గుర్తించి దగియున్నది

అవసంఖ్య వృద్ధియగుటలో అవసరము సంఖ్యకు ఎంత ప్రాధాన్యము గలదో అంతటి ప్రాధాన్యము మరణముల సంఖ్యకు కూడ కలదు. పాఠాభాగముగా అవసరముల సంఖ్య ఎక్కువ కావమున (proportion) ఎందు చేతమనలో మరణముల కావము గూడ ఎక్కువగ నుండును అచి తరచుగా వెనుకబడిన చేతములు మటులబోవలయు అట్టి చేతములలో కష్టతరముగ నుండును అందుచేతనే అట్టి చేతములలో అన్నింటివ ఎక్కువ నెలలోగా తీర్చితిమి మరణించు ప్రమాదము ఎక్కువగ నుండును మరణములు అధికముగా సంభవించు చేతములకును అల్పముగా సంభవించు చేతములకును వరుసగల శ్రేణము కాల్య మరణములందు చూపుచును ఇంతర్వ్యక్తియగు అవధా పానీ యోధి లోపముల వలనను అవధాలోగ్ధ వాచావరణ పరిస్థితుల వలనను కాల్యమరణములేకా అధికవయస్సు గాంచినవారి మరణములుకూడ అధికముగ వెనుకబడిన చేతములలో ఎక్కువగ నున్నవి ప్రాచీనాయుశరము లగు చ్యాభులు, అంటకాద్యములు పాశ్చాత్య చేతము లలో పూర్తిగ అంతరించినది కాని వెనుకబడిన చేతము లలో అవి అంతరించలేదు ఇప్పుడప్పుడు వెనుకబడిన చేతములకూడ ప్రజాలోగ్ధ వదుపాయములు లోగము లను వదుపుటకు కావలసిన పదుపాయములు వృద్ధి గాంచుచుండుటచే మరణముల కావము పూర్వముకంటె తగ్గుచున్నది

వలసల వలన గూడ కొన్ని చేతముల అవసంఖ్య పెరుగుటయు, తగ్గుటయుగూడ కలదు అమెరికా అష్టేలియాలలో అవసంఖ్య పెరుగుదలకు యూరపు ఖంధము నందుండి అ ఖంధములకు లక్షలాది ప్రజలు వలస వెళ్ళుటయు ప్రధాన కారణము యూరపు ఖంధములోని మత కలహములు, నిరంకుశ ప్రభుత్వములు ఒకనా డీ వలనలకు ప్రధాన కారణములుగ నుండినను రానురాను వాటి ప్రభావము తగ్గి అధిక పరిస్థితుల ప్రభావము మూలముగనే యూరపు ఖంధవాసులు అమెరికా అష్టేలియో ఖంధములకు వలసవెళ్ళుట సంభవించెను ఈ ఖంధములలో భారీ ప్రజేతములు విస్తారముగ నున్నందున వసు వ్యవసాయము పరిశ్రమలు వర్తక వ్యాపారములు మొదలగువాటికి ఎక్కువ అవకాశములుండుట చేతను

యూరోపియనులు అనేకు లీ ఖంధములకు వెళ్ళి స్థిర నివాసము లేర్పరచుకొన్నారు అనన్యువర్తములో భార వదుచున్న చేతములేకములు అయితే ఖంధమునందున్నవి అయినను అన్నటి ప్రజలు రంగు బొమ్మలవారను కారణమున అమెరికా అష్టేలియో ఖంధములలో పిరికి ఎక్కువగ ప్రజేతము లభించుట లేదు

చేతములోని మొత్తపు అవసంఖ్యలో స్వతంత్రముగ జీవించగలవారెందరో ఇతరులపై ఆధారపడవలసినవారెందరో తెలియజేయుట కూడ అవసరము కొంతవరకు వయస్సును బట్టియు కొంతవరకు లింగమును బట్టియు ఈ శ్రేణ మేర్పడుచున్నది కాల్యరశయందును వృద్ధాప్యము నందును స్వతంత్రజీవనము పొంద్యము కాదు అందుచే ఇతరులపై ఆధార పడవలసిన అవసరము గలుగును స్త్రీలలో కూడ అనేకులు ఇట్టి స్థితియందున్నాదు వయస్సును బట్టి అవాళాను మూడువర్గములుగ విభాగము చేయవచ్చును (1) 15 సంవత్సరములకంటె తక్కువ వయస్సు గలవారు, (2) 15-59 సంవత్సరముల వయస్సు గలవారు (3) 60 సంవత్సరములు పైబడిన వయస్సు గలవారు పాశ్చాత్య చేతములలో పెద్దవారిపై ఆధార పడి జీవించు విధము వయస్సు పాఠాభాగముగ 15 సంవత్సరములుండును వెనుకబడిన చేతములందు 15 సంవత్సరములు కూడ నిండని కాల్యరశయందే సంపాదన ప్రారంభ మగును అభివృద్ధిగాంచిన చేతములలో అలోగ్ధపరిస్థితులు చక్కబడుటచేత 60 సంవత్సరములు దాటిన వృద్ధుల సంఖ్యయొక్క చానూచా (ratio) ఇటీవలి కాలమున పెరుగుచున్నది ఇవి పారిశ్రామికముగ ముందుకు వచ్చిన చేతములగుటచేత 15-60 సంవత్సరముల వయస్సులో నుండువారి అదాయము చారు మెక్కుముగ జీవించుటకే గాక కాల్య వయస్సులో నుండువారిని విద్యావంతుల చేయుటకును వృద్ధాప్యమునందున్న వారిని రోపించుటకును, చాలివంతటిదగ్గ నున్నది కాల్యరశయ విద్యా వ్యాపకమునకై వివిధాంగించుట అచేతముల లభ్యత మునుగల గల ప్రభావకారణములలో వొకటి వెనుకబడిన చేతములలోని పరిస్థితులు పిటికి భిన్నములుగ నున్నవి

వివిధ చేతములలో స్త్రీ పురుషుల సంఖ్య వివిధ రీతులుగా మారుచుండును అదలభ్యతకంటె మగవలెవుచే

అధిక సంఖ్యలో జనించుట పర్యపామావృద్ధివలన గురైనా దాని మగవల్లల మరణవంఖ్య ప్రమాదము అధికమగుటచే ఈ వ్యత్యాసము తగ్గుచున్నది. ఉత్పత్తికముగ 1901-1911 దేశములలో జడువారి సంఖ్య పురుషుల సంఖ్యకంటె అధికముగనున్నది కొన్ని దేశములలో ప్రవేశకాలము నందు స్త్రీలు అధికముగ మరణించెదరు దీనికి ప్రతిగా యుద్ధములలో పురుషులు అధిక సంఖ్యలో మరణించుట వలనను విదేశములకు వలస పోవు వారిలో పురుషుల సంఖ్య అధికముగ నుండుట వలనను పురుషుల జనసంఖ్య యొక్క రావాదా ఉగ్గుటకు అవకాశ మేర్పడుచున్నది. స్త్రీ పురుషుల సంఖ్యలోని తారతమ్యములు వివిధ దేశములలో కనిపించుచున్నవి. ఆచారభేదములకును అధిక ఎరిష్టుతులలోని భేదములకును తారతమ్యముగనున్నవి.

జనసంఖ్య పెరుగుదల ఎట్టి పరిస్థితులలో చాంచలీయమో ఎట్టి పరిస్థితులలో చాంచలీయముకాదో నిర్ణయించుటకై ఇటీవలి కాలమున అర్థశాస్త్రచేత్రులు కొన్ని విశ్లేషణకములను ప్రతిపాదించియున్నాదు. వారిలో ప్రథమముగ గుర్తించదగినవాడు 1790 లో జనాభా లెక్కలను అనుగ్రంథమును రచించిన మూన్ అను అంగ్లేయుడు. ఈ నిర్ణాంతముల పట్టికలి వివరించుట కిచ్చుట అవకాశముందజాలదు. వివరియందలి పారాంతమును మాత్రమే తెలియజేయుచున్నది.

మనపురుషులముగ జీవించుటకు అవసరమైన పదార్థములు అవసరము ఉత్పత్తికమున కిది ఎక్కువగ లభించినపుడు అతడెక్కువగ జీవించినపుడు అతడు పౌఖ్యమువకు డుటకై కష్టపడవలసిన వాడగును. దేశములోకి వసన జనసంఖ్య పెరిగినపుడు ఆ పెరుగుదల కాతమునకు అనుగుణముగ గాని అంతకంటె పొచ్చు కాతమునగాని అల్పవృద్ధి పెరుగుచు వచ్చినయెడల ఉత్పత్తిక వృద్ధికి లభించు పదార్థములు తగ్గినవండుటయే కాక అధికము కూడ కావచ్చును. అట్లు అధికమగుటయే జీవన ప్రమాదము పెరుగును. మనము వాంఛించ వలసినది జీవన ప్రమాదము యొక్క పెరుగుదల ఇటీవలి కాలమున పాశ్చాత్య దేశములలో ప్రత్యేక శాస్త్రజ్ఞానము వృద్ధి గాంచుటచేతను వ్యవసాయాదులయందు క్రొత్త విధానములను యంత్ర

పరికరములను ఉపయోగించుట కవకాశ మేర్పడినందునను జనసంఖ్య పెరుగుదల కాతముకంటె ఎక్కువై యున్నది. అధికముగ అల్పవృద్ధి పెరుగుచు వచ్చెను అందుచేత ఆ దేశములలోని జనాభా పెరుగుదల చాంచలీయమైనదనియే చెప్పవలసిన వచ్చుచున్నది. కాని భారతదేశము పై సా ఆయా అప్రకాశం దేశములలోని ఎరిష్టుతులు ఇందుకు నిష్పములుగ నున్నవి. ఈ దేశములు అధికముగ వెనుకబడియున్నవి. ఇందలి జనసంఖ్య చాలి అల్పవృద్ధి పెరుగుదల కాతమును మించి పెరిగిపోయినది అందుచేత రాగిద్రవ్యము ప్రతి ఉత్పత్తి వృద్ధికి లభించు అవసరమైన పదార్థములు తగ్గుచు వచ్చుచున్నవి. ప్రతి దేశములో ప్రజలకు కావలసినది మున్ను అల్పవృద్ధి పెరుగుదల మాత్రమే కాదు పగలున ఉత్పత్తివృద్ధికి లభించు అదాంశముకూడ పెరుగుటకు అనుకూల పరిస్థితుల తేర్చడవలెను.

భారత దేశమున కూడ దీడు భూములను వ్యవసాయ యోగ్యములుగ చేయుట రాసాయనిక ఎరువులను వాడుట జలాధారములను కల్పించుట యంత్ర పరికరములను ఉపయోగించుట ఇతర పరికరములను స్థాపించుట భూకర్షణమును దీనిదీయుటకు అనివారము అధికముగ పైకి దీయుట రవాణా పౌకర్యములను వృద్ధిచేయుట మొదలగు పనులు జరుగుచున్నవి. దీని ఫలితముగ అల్పవృద్ధి అధికమగుచున్నది. కాని జనసంఖ్య పెరుగుదల అల్పవృద్ధిలో జరుగుచున్న పెరుగుదల కంటె ఎంతో ఎక్కువగ నున్నందున వృద్ధుల జీవన ప్రమాదము వృద్ధి గాంచుచున్నది. అందుచేత ప్రస్తుత పరిస్థితులలో జనాభా పెరుగుదలను ఉపవృద్ధి పెరుగుదలకు అనుగుణముగ అరికట్ట వలసిన అవసర మేర్పడినది.

జనాభా పెరుగుదలను అరికట్టుటకు రెండుమార్గములు కలవు. మరణముల సంఖ్యను వృద్ధిచేయుట ఉ మార్గము. జనముల సంఖ్యను తగ్గించుట రెండవ మార్గము. వీటిలో మొదటి మార్గము అనువరణీయము కాజాలదు. ఉత్పత్తులు కొన్ని ప్రదేశములలో ఆ మార్గమును గూడ అనువరించిన వారుండరి. శివుపాత్యులు వృద్ధుల పాత్యులు దానియొక్క ఫలితములే యుద్ధముల పంపించుటకు కూడ కొంతవరకు జనసంఖ్య వివిధముగ పెరుగుట ఉత్పత్తి

ప్రభావకారణ మగును యుద్ధములలో లభేయలు పాను లగుటచేత జనసంఖ్యలోని పెరుగుదల అరికట్టబడుచు వచ్చెను కాని ఇవన్నియు ప్రారంభమైన హోగ్గములు ప్రస్తుత యుగమున వ్యాధులను నివారణము గావించి ప్రతివారమునాటిమూలమును పెంచి మరణముల సంఖ్యను తగ్గించుటకు సర్వప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి ఇట్టి సమయములో మరణముల సంఖ్యను వృద్ధిచేసి జపానా పెరుగుదలను అరికట్టవలెనని ప్రతిపాదించుచు వా రెవ్వరును ఉండరు

ఇట్టి సందర్భములో జనసముల సంఖ్యను తగ్గించుటయే అనుదరణీయమగు మార్గము ఈ మార్గము మానవ కోటికి ప్రోత్సహించు కొంత సంకాపము కలిగిన తర్వాత భార్యాకర్తలు బ్రహ్మచర్యము ననుసరించవలె ననుట ప్రాచీన సంప్రదాయము ఇటీవలి కాలమున పాప్యాత్యరేశము లన్నిటిలో మరణములసంఖ్య తగ్గి పోవుట చేత జపానా పెరుగుదల ననువృద్ధి నివారితమున ప్రమాదముగ ఎదుర్కొనినది దీనిని ప్రతిఘటించుటకు ఆ దేశముల ప్రజలు కుటుంబ నియంత్రణ మను విధాన మును అనుసరించి జపానా పెరుగుదల కొక హద్దును కల్పించుకొనిరి వెనుకటిదిన మన దేశము వంటి ఇతర దేశములలో గూడ ఇట్టి కుటుంబ నియంత్రణమునకు ఎంతయో అవసరము కలదు అర్థోత్పత్తి యొక్క పెరుగుదలను మించి జపానా పెరుగుదల సంభవించకుండ చేయుటకు ఇంతకంటె పూర్వభావకర మెట్టియు లేదు

త్ర రా మ

జపాను చిత్రకళ

జపాను చిత్రకళకు చిహ్న రేశము అవ్యభూమియై యున్నది కొరియా మార్గమున శౌద్ధమతము జపానునకు చేరెను శౌద్ధము తనవెంటికి వై నీయుల వాగవికళను కొనివచ్చెను ఈ అతి విశాలప్రాంతమును కళాబృందం ప్రాగా నుల్లమైన కళావిభాగములు ప్రవర్తిల్లెను అది విస్తారావహ మైనది దూతప్రావృత కళావిస్తృతియు మహావిస్తృతియు ననుకూలముగా ప్రవర్తిల్లెను వై బా వాగవికళకు ఏ మూలముండి పూడ జపానాకర ప్రతి స్పృహ సంభవించకుండ ముడుచివముగా జపాను భూ భాగము ఉపవశ్యమయ్యెను

నారాయణము (క్రీ శ 840-780) జపాను క్రీ శ 8 వ శతాబ్దిలో తర్జిత పూర్వయుగ దశ మంది జయలు వడెను శౌద్ధము జపానులో ప్రవేశముకొంది వెంటనే అందు లీనమయిన కాలమది ఈ యుగమునందలి అతి మనోహరములయిన గచ్చు చిత్రములు (frescoes) హెర్ యుగీ మతము (Heryuga monastery)లో మన్నని ఇవి నారాయణము (Nara period) న ప్రతింబించెను ఇవి భారత దేశమునందలి గుప్తయుగపు చిత్రకళా ౭ లి అత్యంత సమీపాతము లయి యున్నవి

హయాన్ కాలము (Heian period) (క్రీ శ 784- 1064) నారాయణపు మదికాలమునందు జపానునందలి శౌద్ధ చిత్రకళయందు పారలౌకిక ప్రావృతములు

చిత్రము 18

పటము - 1

దూతప్రవృత్తి దృశ్యము (హాకర) (క్రీ శ 1600-1685) చిత్రకారుడు : హాన్ గోతరింత జొచ్చెను అందు విచార్యచియ్యక కుమ్మర (Academical dryness) పొడగెత్తెను కాని తెంచై (Tendal) పింగన్ (Shingon) అను రెండు శౌద్ధమత కాలం (sects) ఉపదేశముల వలన అల్పిన మహాదేశము హియాన్ కాలము నందలి చిత్రకళకు ఒక మానవమైన ఉత్తేజ శక్తిని (fresh impetus) ప్రసాదించెను

హయాన్ నారాయణము : ఉత్తర హియాన్ కాలము (Late Heian Period) (క్రీ శ 894-1185) పాధారణ

ముగా పూజీయుగ వని వ్యవహరించు అమను ఆ కాలమున యమాటో (Yamato) అను జాతీయ కళాశైలి (National style) వికాసము చెందెను ఆ సంప్రదాయమును జట్టి అత్యున్నతస్థాయికి చేరిన కళాఖండములు శిల్పిష్టుమయ్యెను ఇప్పుడు ప్రతీక చిత్రములే గాక ప్రతిమలు (Portraits) యుద్ధ చరిత్ర చిత్రములు అపొనీయుల జీవితములో అనేక రంగములకు చెందిన చిత్రములు వరిచిన చిత్రములు (Caricatures) కనిపించుచున్నవి

కామాకురాకాలము (Kamakura Period) సంలెండవ శతాబ్ది తుదిభాగమున మినమోతో రాజవంశము (Minamoto family) అధికారమునకు వచ్చెను రానిముఖ్యస్థానము హయాన్ (Heian) నుండి కామాకురా (Kamakura) కు మార్చబడెను కామాకురాయుగము (క్రీ శ 1185-1333) చిత్రకళ పూజీ కాలాయుగము చాటి అలిశమయిన రాజభవన జీవితకళకు వ్యతిరేకమైన కళగా నున్నది అందు రాజభవన జీవిత చిత్రములకు జదులుగా ప్రేమికుల పాపాప కృత్య చిత్రములకు అదులుగా రంగచిత్రములు చిత్రించబడెను హయాన్ కాలమునకు చెందిన కోసీ (Kose) టకుమా (Takuma) కనుగా (Kasuga) తోసా (Tosa) ల వంటి వివిధ సంప్రదాయములచే ప్రతిపాదించబడు యమాటో (Yamato) అను చాస్త్రవికళ (చిత్రకళ) సంప్రదాయము కామాకురా కాలమున (Kamakura period) వికాసము పొందజొచ్చెను

అష్టకా శేత మురోమచి (Ashitaga or Muro-machi period) యుగము అష్టకా యుగపు షోగన్స్ (Shoguns - క్రీ శ 1188-1578) యొక్క షోమొము నందు తెన్ (Zen) ఉపశేతమునందలి సర్వజనీనత (Popularly) అలిశయము పొందెను రాచిప్రభావము జీవితము యొక్క యు, కళయొక్క యు అన్నిరంగములపై ప్రవరించెను ప్రతిగ్రహమును పూజయించును కళాఖండములందును ప్రతిజనించెను తెన్ ఉపశేతముచే ప్రభావితమైన ఆదర్శాత్మకమయిన వై బా చిత్రకళా సంప్రదాయములో కాటు అపొనుతో జాతీయమయిన 'యమాటో' చిత్రకళా సంప్రదాయమును అనుసరించిన 'టాసా' చిత్రకళా

సంప్రదాయము కూడ వర్ణిల ర్దాదగము జాతీయ సంప్రదాయము వై బా సంప్రదాయము అను ఈ రెండు (చిత్ర

చిత్రం 17

వటము ౪

కాళమునై పిరా చిత్రకళము (క్రీ శ 1288 వ సం)

చిత్రకారుడు: ఎంబాయ్

కళా) సంప్రదాయముల యొక్క వర్ణములు (pigment) వర్ణములు కానో (Kano) చిత్రకళా సంప్రదాయములలో మిక్రితములే యున్నవి ఈ చిత్రకళా సంప్రదాయము అపొను చిత్రకళా సంప్రదాయములలో శిల్ల అత్యుద్భావ మైన దమటకు జగియున్నది ఈ కళాసంప్రదాయము అత్యంత విస్తృతమును అత్యంత విశేషమును అత్యంత సర్వజనమును అత్యంత సులభ వర్ణమును వై యున్నది

మొమోయామా యుగము (Momoyama Period - 1573-1615): అధునిక అపొను సామ్రాజ్యమునకు బుని యాదు లియ్యగముననే వేయబడినది ఇందు సాధించబడిన కార్యములలో అత్యంతముగా దేశీభ్యుత్థావమైన విద్యులలో చిత్రకళ యొకటియై యున్నది వై విక ప్రభువుల దుర్గములు ఈ ప్రకృత చిత్రములచే అలంకృతములై యున్నవి చాటి వైలి మృగములైనది అందు అచ్చునర్జితవర్ణాద్యుగముల నెదుట ప్రాళవంతములైన వర్ణములు గోచ

రించును చిత్రకములైన జపానుయవనికల (barren)లో అమృతమములైన వని ఈ యుగమున ఎద్దముచేయబడినచేతై నా చిత్రకకా కృతులును కేవలము జపాను జాతీయ శైలినిబట్టములైన చిత్రకకర్తలేగాక పాశ్చాత్యకళాపంప్ర బాయమునకు చెందిన చిత్రకర్తలుకూడ ఈ కాలమున నిర్వహించబడుచుండెడిది

ఎడో (డోకియో) లేక టోకు గవాయగము (1815-1888) జపానున మింగ్ కళా అకాద్రప్రారాభ్య చారము (Ming formalism) వర్ణ ప్రాధాన్యమును అపుడపుడే గుర్తించుచున్న జపాను చిత్రకళలో కొంత

చిత్రం 18

పటము 3

ప్రేమలేఖలు ఇచ్చుచున్నకొనుట (17 వ శతాబ్ది)

మార్పును కలిగించెను చిత్రకారులు మలకముగా జాణా వర్ణ కళాకళలన్నియు నవలంబించిరి జపానీయులు తమ వ్యక్తావమునకు అనుకూలమైన కళను కనిపెట్టుటలో ఇది అంతమొందెను జపానీయుల వ్యక్తావమునకు వచ్చిన అంతము విది లేక చిత్రమునకై వృథమగు లేఖను ఉపయోగించుట మూర్ఖచిత్రములయొక్క పక్షపాతము గలిగి సుప్రసిద్ధముగా నిరూపితము లయిన వర్ణములయందు అతిమిది కలుగుట అనునది ఇప్పటియు జపానీయుల వర్ణోపేక్ష చారు - కలరముల (Color range) లో సంకృతములై యున్నవి 18 వ శతాబ్దియందు పల్లవి తెల్లనిదారుల తక్షణము ఉపయోగములో నుండెను అయితే 1742 వ సంవత్సరములో వర్ణోపేక్షమయిన (చారు)

తక్షణము ఈ కళారూపమునకు సంపూర్ణావకాశము వొవగెను ఈ కళలో అత్యంత ప్రసిద్ధులైనవారు ఉట మతో (Utamaro) హోకు సై (Hokusai) సిరోసిగే (Hiroshige) అనువారులు 18 వ శతాబ్ది ఉత్తరార్థ మందు జపానుప్రింటు (Print) ప్రాసంగికముగా ప్రైంట్ ఇంప్రెషినిస్టు (Impressionist) చిత్రకారులైన చిశేష ప్రభావమును ప్రవరించేయవలె యుండెను

19 వ శతాబ్ది మధ్యభాగమునకు ఎక్కువ జపాను చిత్ర కళయందు పాశ్చాత్య చిత్రకళయందలి రీతివై అవలంబి ములు (Mannerism) అనున రీతిములయొక్క జపాను చిత్రకళను పాంప్రచారాత్ చిత్రకళగా ఉద్భవించ తెయుటకు చేరువడిన ప్రయత్నములు ఫలవంతములు కాలేదు 20 వ శతాబ్ది తొలికాలమునందు ప్రామ్నతో అధ్యయన మొనర్చిన జపాను చిత్రకళా కారులచే అదటి ప్రైంట్ చిత్రకళయందలి ఆధునికములయిన తెమ్ములు జపానునకు కొనిరావలెను ప్యారిసు వగరములో జన ప్రయమైన (Salon) చాని తెల్ల అనుకరించు పామాన్య చిత్రకారుల బృందమును వడలివదో ఆధునిక కళలో ఎల్ల అంశములో అమృతమములైన చిత్రకళా కారులు జపానులో సున్నాది వారు ప్రపంచములో అతి ప్రుఖ్యులయిన కొందరు కళాకారులలో ముందుగా గలరు

జ పి

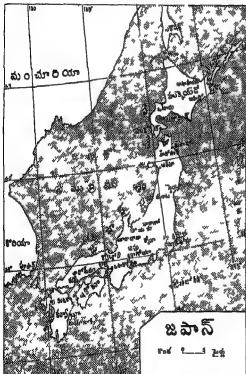
జపానుదేశము (వ)

మమారు 2ి 800 దీర్ఘములు చేరి జపానుదేశముగా ఏర్పడినను అందు వాలుగు దీప్తులే గణించదగినవి అవి హొక్సైడో హోమ్మా క్యూమా ఎగోకూ అనునవి జపానుదేశము యొక్క వైశాల్యము 142,202 చ మైళ్ళు 1950 లో పేకరించబడిన తెక్కల ప్రచారము జనవారి 8ి 21 99 087 ఈ దేశమునకు పశ్చిమముగనున్న జపాను పశ్చిమము యొక్క తోకు చాల తక్కువ (మమారు మూడువేల అడుగులు) కాని, ఈ దేశమునకు తూర్పు తీరమున పశ్చిమద్రపు తోకు 22,000 అడుగులకు పైబడి ప్రపంచమునందు తోకైన పశ్చిమద్రవములలో మొకటి అని చెప్పదగియున్నది జపాను దీప్తున్నియు అంశమునకు సంబంధించిన వర్ణకళాగములే

యెనెడి నాదము కూడ జగతి కలము జపము దీవుల
యొక్క నముద్రకరము మిక్కిలి పొడవును పైదిగ్గ
మును జలియున్నది ఇట్టి పై నదిగ్గ పైదిగ్గ మున్నప్పటిను
నముద్రముల నుండి ఉపాసాని సుఖముల నుండియు
కుపాసల నుండియు ఈ దేశమున కెల్ల రక్షణము లేదు

అపానరేగమునందలి భూభాగము పరునైరు భాగముగా పూత్రమే నివాసయోగ్యమును పశ్చిమసాయయోగ్యమునై యున్నది తక్కిన భాగమునకుయే పర్యవసరముగా నున్నది ఈ పర్యవ ప్రాంతములందు వివేకయాత్రలకనునై వైశ్ణవములు తిక్కక మిక్కిలిగ నున్నది ఇట్టి ప్రక్కభాగయే అపానరేగమున భానారేగపూరి

ପୃଷ୍ଠ - 19

అనుమతి కిందపైర్ల ద్వారా వచ్చును. వర్తకశ్రేణులు ప్రభుత్వ
కోశము ఇమడనిదని తెలియుటయే కాక అసాదురేణమును
వివరించుటకు కిశోర్వర్ణముల నుండి వంగకొనుచున్నది
వర్ణముగాకమున మున్న చుగ్గరి వర్తకశ్రేణుల రేణ
మును వివరించుటకు పరిగణించునది కాదునున్నది
ఈ వర్తకశ్రేణులవలన అసాదురేణమునకు రక్షణముతో
కాదు ఉపద్రవమును కల్లుచున్నదని చెప్పవలయును ఈ
రేణమునకు సుమారు 500 అన్నివర్తకములున్నవి ఇందు
అగ్రక్రమీకృతముయిన పూర్ణియోమా అను అన్నివర్తకము
యొక్క ఎత్తు 12 800 అడుగులు ఈ వర్తకమునందు
18 1707 వ సంవత్సరమున తెలుపదిన లావా

అపామ రేకమునుకు చెప్పినానక ఉప
ద్రవమును కలిపినిది అన్నివర్తక
ములు కలిపించి అర్థములను తోడు
భూకంపముల యొక్క కాదమోర
అపామ రేకమునందు మిక్కుటముగ
మన్నది విజ్ఞాన కాస్త్రపరీక్షలు
అపామనందు దినమునకు చాలుగు
పర్యాయములైనను భూమి కొద్ది
పొంగుగ కైనను కంచుచునవి అతి
ప్రాయ పడుచున్నందు ప్రాణాపాయ
మును అన్ని వస్తుమును కలిపించుట
వను నుచును అరు పంపకృతముల
కోక పర్యాయము పంకవించునట |
జీవారణములరేక, అపామ రేకస్థులు
ఇంట్లు భూములు మున్నగు స్థలాస్త్ర
లపై ఎక్కువ మనుకారము చూపదు
చాచి ఇంట్లందును చెద్ద చెద్ద నీరు
చాలు మున్నగు కొయ్యపానములు
అరుదుగా చూడవలెను అపామ రేక
యలు శవదృష్టినీ అస్త్రహస్త్రలను
నేకరెండుపైగాక, కగా ప్రపంచ
మున ప్రతికాశార్యకముగు రహస్యక
వృద్ధి చె గోడకరించుచున్నందు

దిరిదిగనున్న పర్వత శ్రేణులనుండి
శరపేగముతో ప్రవహించు నదులు

అపామరేళము మహారాజు వందవరకుగలవు ఇది ప్రవహించు వేగమువలన ననుకూల భూములను పారవంశముగు మట్టిని ప్రారముగవచ్చు చేరుచున్నది అందువలన అపామరేళ వ్యవసాయము ముఖ్యముగ కొవ్వపారుచున్నది కాని ఈ నదులయొక్క పొడవు చాల తక్కువ 200 మైళ్ల పొడవును మించిన వరులు మూడు మాత్రమే ఇచ్చట కలవు

రేళ భరిత్ర అపామరేళముయొక్క పూర్వవర్తిత పురాణకథా రూపమున నున్నది అట్టి కథలనందితా ప్రవచరిత్రను చేరువచటకు పూర్వ రుక్మిణ్యమే అట్టి కథలకు మూలాధారములు శ్రీ శ ఎదిమిదవ శతాబ్దమున పూర్వమైన కొంత గానాంకి అను గ్రంథములు అనుతిరమ అను మార్గరేతవ తన రాజవంశమునుండి వాలుగు హిమ మిదువులను నమోద్రమున జారవిడిచెను! ఆ వాలుగు మిదువులే వాలుగు ప్రధాన ద్వీపములుగ నిర్మితములైనవట! అందువలననే అపామరేళమే తమ రేళమును నిచ్చున రేళ విహాగ (మార్గరేతవ యొక్క నెలపు) అని వ్యవహరింతురు దీనికి తనవోదయ తటము (The land of the rising sun) అని వ్యవహారము పూర్వ కలదు అనుతిరమ యొక్క సోదరుడు మగమా అను వతడు భూతలమునకు దిగివచ్చి అత మరేళమున రాజ్య స్థాపనము చేసెనట! మార్గరేతవ మనుమడు తిమ్మా తిమ్మ అనువాడు అపామరేళమునందలి యామాటో రాష్ట్రమున జేరిన యొకటి వక్రవర్తియట! ఈ పేరుగల రాజు శ్రీ పూ 880 వ సంవత్సరము ఎట్రనది 11 తేదీ వట్సాఖి పుడయ్యెనని చరిత్రకారుల అభిప్రాయము ఆ వాన్తి కొత్తవమును పురస్కరించికొనియే ఏట్రనది 11 వ తేదీ అపామరేళమునందటను పెంపుడినముగా వరిగడంబ అరుచున్నది మనకు లభ్యములగు కథలనుండి తెలియనగు తిమ్మాతిమ్మ వంశస్థుల కథలు చాలవరకు వాస్తవమారములుగనున్నవి వారు మానవాతీత కార్యలపారకులుగ చిత్రించబడియున్నారు ఈ కథలనుండి ఈ క్రింది కొన్ని చారిత్రకాండములను మాత్రము పేకరింప వీలగుచున్నది

(1) క్షులురాజ్యపాలనము నందు ప్రముఖ పాత్రను వహించుటయే కాక పెక్కు సాహసగాళంలో వారే ప్రధాన పాత్రలుగ చిత్రించబడి యున్నారు (2) భూతల ప్రయాణ సౌకర్యములు లేనందున ఒకల యొక్క

ప్రాముఖ్య మధికముగ వివరింపబడినది (3) ఆదిమ వివాహం పై రై చాంక సంభూతులగు రాజులు పెక్కు వర్ణాయములు చేసిన దండయాత్రలు వర్ణించబడినవి

తీంగో అమరావతి శ్రీ శ 300 లో కొరియూపై దండయాత్ర కాచించినవట! చీవా రేళమం కథలయందును ఈ వసుయముననే ఇట్టి యుద్ధంశము అరిగినట్లు చెప్పబడియున్నది కొరియూపై ఇట్టి దండయాత్రలు శ్రీ శ మూడు వాలుగు శతాబ్దములలో విరిగిన అరువ అదినట్లు తెలుపబడియున్నది కావున ఈ కాలమున కొరియూ అపామం మధ్య రాకపోకల సంబంధములుండి యుండెనని చెప్పవచ్చును శ్రీ శ వాన్తివ శతాబ్ది కొరి రోజులలో అపామరేళమును పాలించి పెక్కు వీర కృంగార గాళంలో వాయుడుగా చిత్రింప బడిన సింహాసా అను రాజు నవీచా (తేటి ఒసా) నగరమును రాజధానిగా తేటికొని పాలించెను వాన్తివ శతాబ్దము నుండియే మనకు అపామరేళమును గూర్చి విశిష్ట నీయునుగు చారిత్రకాండములు లభించుచున్నవి రై చాంక సంభూతములుగ వరిగడంబవలన కుటుంబము లందు అనిందిన వారికి రాజ్యాధికారము వంశపారంపర్యముగ వర్తించుచుండినది శ్రీ శ 400-500 సంవత్సరములలో అరిగిన అపావో చరిత్రలో ఆరేళము కొరియూ రేళముతో పెంపొందించుకొనిన రాకపోకలే ముఖ్యమైన విషయము

శ్రీ శ ఇదవ శతాబ్ది తొలి దినములలో రై చా వాన్తి యొక్క లిపి అపామరేళమునందు ప్రవేశ పెట్టబడినది తవాదిగ అరేళ చరిత్రములో అగ నూకవాధ్యాయము ప్రారంభమయినది అంతకు పూర్వము ఈ రేళమం కావ కొక ప్రత్యేక లిపి యుండెడిది కాదు తొలిసారిగా 'యామాటో' రాష్ట్రమున ఈ లిపి ప్రవేశ పెట్టబడినది తత్ఫలితముగ అపామియులు రై చా రేళము సంస్కృతిని అవగతము చేసుకొనకొగి మరియు కార్తవ్య సన్న్యాసి యున్ మత సిద్ధాంతములును, వేదాంత శక్త్యములును అపావోలో క్రమక్రమముగ ప్లావము లేర్పరచుకొనుట అరిగినది తాద్రమక ఏదాంక ప్రవేశము విషయమై రేళమున వివరితమైన ఘర్షణము తెలిగినది కాని, శ్రీ శ 676 వ సంవత్సర ప్రాంతమువాటికి తాద్రమక ఏదాంకములు అపావోలో స్థిరముగ వాడుకొనినవి

ఇంతకు పూర్వము మీ రేకన్తులు ప్రకృతి కన్తులను పూరించుచు గుంపులుగుంపులుగా శీవితయాశ్రయము గడుపుచుండిరి ప్రజలలో తెండు ప్రధానమైన తెగలు ఏర్పడినవి అం దొకతెగవారు ఉత్తములు (తెలంగాణ ప్రాంతం) గ భావించెడిది వీరికి వంశనామ మొకటి యుండెను వీరు నాయకులుగ వ్యవహరించెడిచుండిరి మరయొక తెగవారు అధములు (అధిగ ప్రాంతం) గ వరిగణించెడిది వీరికి వంశనామము లుండెడిది కావు వీరు సేవావృత్తిచేతను మనుగడను గడుపుచుండిరి

శ్రీ ౪ మూడవ కళాశ్రియందు ప్రారంభమయిన కొరియో దండయాశ్రయము అదు అదు కళాశ్రియలలో గూడ కొడపగినది కొరియో ద్వీపమునందు ఏ విధముగ నయినను తమ పాలనము నెలకొల్పి తమ రాజ్యమును విస్తీర్ణము గావించినవలయుననెడి తలంపు అపానురేకన్తులకుండినది కాని ఈ విషయమున మూత్రము వీరు కృతకృత్యములు కాలేహాయిరి నడవ కళాశ్రియలకును నుండి వైవాచిక మతప్రవక్తలు, పండితులు వివిధ పుస్తకాలచి విమర్శలు మున్నగువారు అపానురేకమునకు వచ్చిచేరి వీరికడనుండి స్వరేకన్తులు విశ్వానరము బాంధిచుకొని తమ కృత్యములను పొందిచుకొనుచుండిరి యీటాకు రాజు (శ్రీ ౪ 688 691) పంపిన అపాను రాయబారులు వైవాచికమునకు వెళ్ళి అచ్చట మాతనముగ వేర్పడిన టాంగ్ వంశము (Tang Dynasty) యొక్క పరిపాలనా బౌద్ధవమును గూర్చి అద్భుతములయిన వివరములను అరాజ్య పాలనము నందలి ప్రజల శీత వైశ్ణవమును గూర్చిన విషయములను తెలిసికొని అపాను రేకమునకు వచ్చిరి

శ్రీ ౪ 695 వ సంవత్సరమునందు వైవాచిక రేకవర్తకుల నమనరించి అపాను రేకపరిపాలనా విధానమున మాతన సామ్రాజ్యములు ప్రనేక పెట్టుటకు కావనము గావించెడినది ప్రారంభమునందు దీనికి ప్రతిపాదనలు రాజావరణ మేర్పడినవి రి వ కళాశ్రియ నాటికి పెట్టు పను న్దులు అదుపులోనికి కొనిరాడినవి శ్రీ ౪ 710 వ సంవత్సరములో వార యను ప్రాంతమున వైవాచికపు రాజధాని యగు హుయన్ (Hsuan) ను అనువరించి అకక్రొత్త రాజధాని నిర్మించెడిమె ఈ పట్టణమునందు పెట్టు బౌద్ధరేణాయములు నిర్మించెడినవి ఇట్లు

మాతనముగా విశానము నందిన వాగధికం కేవలము వైవాచికమునకి అనుకరణగలుగా మండక అపాను రేకన్తుల స్థితిగతులను అనుగుణముగ నుంచుకొని అభివృద్ధి గాంచినది రి వ కళాశ్రియను అపాను రేకములో నుండిన అరువది లక్షల అపానలో తెండు లక్షల అనులు ఈ రాజధాని యందే నివసించుచుండిరి అహలకముగా పరిపాలనా విధానముపై మతసంప్రద యొక్క ఉద్బిది వగ్గించుటపై వారా వగరమునందు రాజధాని మాతనముగా నిర్మించెడిన హుయన్ క్షో (నేటి క్షోటో) నగరమునకు శ్రీ ౪ 716 వ సంవత్సరములో మార్చెడినది ఈ మాతన రాజధానిలో 9 వ కళాశ్రియలమున అపానా 6 లక్షల వరకు పెరిగినది (ప్రపంచమునం దానాటి విశాలత నగరములలో హుయన్ క్షో ఉత్తమము యుండెను) ఈ క్రొత్త రాజధానిలో మతప్రచారమున కంత ప్రాధాన్యము లభింపలేదు సాహిత్యము చిత్ర శిల్పము మున్నగు లితక కళలయందు ఈ పురప్రజలు తమ యభినివేశమును ప్రదర్శించ దొడగిరి ఇట్లు రి వ కళాశ్రియనకు ముందు 400 సంవత్సరముల కాలములో వైవాచికమునకి అపానురేకపు వాతావరణ స్థితిగతుల కనుగుణముగ దీర్చించుకొనెడినది పడవ కళాశ్రియలకును నాటికి అపాను రేకన్తులకు తమ పౌరములపై కామ నిలువగల నును వైశ్ణవము కేవలము అంతట వారు విశేషముల నుండి (ముఖ్యముగ వైవాచికము) తమ రాయబారి కార్యాలయములను ఉపసంహరించుకొనిరి ఇతర జాతుల యందలి విశేషగుణములను తమ వశము గావించుకొన వలయుననెడి కాంక్షయు దీనిలోపాలు సమాతన దృక్పథములపై గల మమకారమును ఈ రేకన్తుల కధికముగ నుండెను ఇట్టి ప్రాకక్రొత్తం మేలు కలయికయే పడవ కళాశ్రియను అయలుదేరిన అపానురేక సాహిత్యమునందు ప్రస్తుతుముగ గోచరించుచున్న విశేషగుణము పడవ కళాశ్రియనుండి అపానునందు చేరియే సాహిత్యము విరివిగా అభివృద్ధి చెందినది

రి వ కళాశ్రియ తర్వాత రాజ్యాధికారమునకు వచ్చిన పంశములలో పూర్వజారా మటుంజము ప్రథమము ఇరే నయమున ప్రాగు క్షర దిగియందును పెట్టు తుటుంజములవారు రాజ్యాధికారమునపై ప్రాచుర్యా

కొచ్చిరి కాలక్రమమున మీదమోటో అను కుటుంబమునకు వాయుకుడును యుటోమో అను నాకడు రాజ్యాధికారమును తన వశము గావించుకొన గల్గెను పదవ శతాబ్దము తర్వాత దేశమునందు రాజీయంతో శనము తెలగేసినది ప్రజల దృక్పథమునందు విచిత్రమైనదై ధేళలు ధాడరాసనా అట్టి చాళావరణమునందు సువక్యాంకి చారు మత విషయ కార్యకలాపములందును కళ్యాణ్యుల యందును తమ దృష్టిని నిగ్గు మొనర్చినవలె వచ్చెను పదుమూడవ శతాబ్దమునందు జపానులో తెలగేసిన కాటకమును స్థేన రాధ్యులను దేశమును నిర్జీవము గావించెను ఇట్టి విషయ విశిష్టతలలో 1368 వ సంవత్సరమున మంగోల్ చక్రవర్తియగు కుక్లేఖాను జపానుపై దండయాత్ర చేయ పట్టుకొనె యున్నాడను చార్త ప్రజలలో విప్పుపాను కలిగించెను ఇట్టి విరాళతో నీరు తమ విరోధులను గెందు విశ్వాసములు 1274 1281 వ సంవత్సరములలో ఎదుర్కొనిరి చైవక్యవయస్సినీరి తోడగుటచే కుళి ను ప్రారంభమై కుక్లేఖాను చాళాను చిందర పందర గావించినది ఎప్పుడు కొన్నాళ్ళ వరకు శక్తి పామర్థ్యములు గల రాజ్యావళితులమేదీయి ముందు నకు వారెరు దేశ మొకదగ్గమైన నిర్జాణావస్తలో మునిగి యుండెను 1368 వ సంవత్సరములో అయికాగా కుటుంబము రాజ్యాధికారమునకు పర్వతై నా మైలిని పునరుద్ధరించినది పదునాడవ శతాబ్దమునందు జపానుదేశ విశాగ్యము యొక్క పునర్నిర్మాణమునకై ప్రయత్నములు ప్రారంభించబడినవి దీనికి ముఖ్యకారకులైన వారు బోకుగాయా కుటుంబమునకు తెందిన నోబునాగా, హాదెయోషి ఇయానూ అనువారు నీరు తోలుక పామంభులుగ నుండి తమ కార్యవిధులను చాతుర్యముతో దేశమునందు మిగిలియుండిన విద్రోహకర శక్తులను నిర్మూలనము గావించిరి

ఈ పందర్భముననే పాశ్చాత్య దేశములతో జపాను నకు గల సంబంధమును విరిగించుట నమోజనము 1542వ సంవత్సరమున ప్రప్రథమముగా పోర్చుగీసు వాసులు జపాన్ తీరమునకు చేరినవి 1560 వ సంవత్సరములో క్రైస్తవమత ప్రవర్తయైన ప్రాస్టిన్ శేవియర్ అను వశకు కగోషిమా దేవునందు దిగెను ప్రాంతియ

పాలకుల అనుమతిని గ్రహించి మత ప్రచారమునకు అతడు గడంగెను దేశమునందంతకాలమును తెలగేగి యుండి వందువలన ఈ పాశ్చాత్యుల యుద్ధపరికరముల సహకారముతో తమ విరోధులను తుదముట్టినవలెనునని కలచి ప్రాంతియాధికారులు క్రైస్తవమత ప్రచారవిషయమున ఎట్టి అశ్యంశరమును తెలుపలేదు ఇదికాక కొందరు బౌద్ధమత ప్రవర్తయొడ గల శిష్టములో ఈ క్రైస్తవుల యొడ తోలుక అదరమును జూపి ఈ కారణములవలన 1568 వ సంవత్సరము వారికి ముచారు 150 000 జపాన్ దేశస్థులు క్రైస్తవులుగా మార్చబడిరి ఇట్టి తీవ్ర ప్రచారమును పురస్కరించుకొని వాయుకులతో కొంత సంవత్సరము కలిగినది హొర్రుగా 1597 వ సంవత్సరములో క్రైస్తవ మత ప్రచారకుల నందరిని దేశమునుండి జూన్మరించుచు ఒక చట్టము జారీచేయబెను మరల 1597 వ సంవత్సరములో ఆ చట్టము రీత్యా తీవ్రమయిన చర్యలు తీసికొనబడినవి 1616 వ సంవత్సరములో ఇయానూ క్రైస్తవమత ప్రచారము నలచివేయుట యొక దేశాభ్యుదయ ప్రణాళికగా ప్రకటించెను ఇట్టి తీవ్రమయిన చర్యలు తీసికొనబడుటచే 1688 వ సంవత్సరమునాటికి క్రైస్తవుల జాడయే లేదయ్యెను పాశ్చాత్యులు జపానునందు దిగుటయును జపానుదేశస్థులు విదేశముల తేగుటయును చట్టరూపమున నిషేధింపబడెను 1640 వ సంవత్సరమునుండి జపాను ఇతరదేశములనుండి కాశ్యాతికముగ వేరుపరచబడిన దయ్యెను

మతప్రచారముల ప్రణాళిమలను అలబడిన కగ్గిన తెంచి ఇయానూ దీటో అను స్థలమున రాజీయమైనై విక దళములను కేంద్రీకరింపజేసి క్రొట్టో నుండి రాజధానిని అచ్చటికి తరలించెను ఈ మాతన రాజధాని నుద్దేశాగమున ఒక అశిష్టమైన కోటగూడ నిర్మించబెనెను ఈ మాతన రాజధాని జపానా 1728 వ సంవత్సరములో నిమిరత్తై యుండి 1800 సంవత్సరములో పది లక్షల వరకు పెరిగెను మాతన రాజధానిని నిర్మించుటయేగాక ఇయానూ జపానులో ఒక విధమైన పై విక నియంతృత్వమును గూడ తెలకొల్పెను 1815 వ సంవత్సరము వారికి ఇతడు ప్రతిపక్షులయిన వారిని చాలవరకు తనయరిగ తెలుపర్చుకొని చక్కని పరిపాలనా విధానము

నేర్పరచెను లేకమునకుఁగి శిక్షగతులు మోపుటచే వాఁడెల్ల మభివృద్ధి గాంచెను ప్రజాశీవితమునందు మరల నొక మాకవాఁడయ్యెను ప్రారంభమయ్యెను విరాళా నిష్పృహతో ఆంధ్రగోపవంశంబు లభివృద్ధులు మరల చిగు రించినవి కాటకములు చిత్రలేఖనము వనరలు ఈ యుగమునందు ఉచ్చస్థాయి నందుకొనినవి ఇట్టి సుశిక్ష స్థులియై భంకను పెట్టు సంవత్సరములు కొనసాగు నను వాఁ ఁనించెను కాని మధ్య తరగతికి చెందినవారు ప్రజా శీవితమునందు కీంకారము నాగ్రహించు కొందు రనెడి తయము ప్రభువులకు కలిగెను

ప్రకృతికృతుల దయకు మాత్రం ఆపానుచేగము దూర మయ్యెను క్రీ. శ 1760 1780 సంవత్సరముల మధ్య కాలమున లేకమునందు వాసుము మున్నగు వసిష్ఠములు జయలుచేరినవి ఆగ్నిపర్వతముల కాద వివరిత మయ్యెను ఇట్టి ఇక్కట్లాల వలన ఆపానుతో పరిలక్షణముంచి యను పుల కానికి ఈ సంవత్సరమున పాశ్చాత్యలేఖనముల మరల ఆపానుతో వాఁడెల్ల వంశంబులను పునర్నిర్మాణము గావించుకొన యిష్టించిరి రెండు క్రిటిక్ వాచలు వాగపాఠి చేపున లలవంశముగ లంగదును వింపదని ఇదే నమరుమున తమ ఆధికారమును వి వరింప చేయించెనది రవ్యము లేకపులుగుడ హాక్తితో దీర్చమనుచై ౧౪ కన్ను నేం యుండిరి 1854 వ సంవత్సరములో ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములకును ఆపానుచేగమునకును మధ్య కానుడోక్ పెర్రీ (Commadore Perry) వ్యాపార విషయమై సంప్రదింపులు జరిపెను విలేజ్పులతో దొడ్డు గలిపి వివిధ రంగములలో ముందంజ వేయుచున్నవారిలో నరిసమావేశముగ కానుకుడ పురోగమింప వలన పరిష్కరి పర్వదినదని ఆపానుచేగపులు గ్రహించిరి అందుచే వర్షిమ రాజ్యములయొక్క సైనిక కాద్యోగలాపములు విజ్ఞానము అను వాఁడయెడ ఆపానియులు క్రద్ధావస్థ ల జూపి లేకమునకును 1868 వ సంవత్సరమునాటికి పారిశ్రామిక పునర్నిర్మాణమునకై పతకములు పర్వరచనదని ఇట్టి వాచావరణముననే క్రిటకు ప్రాప్తు ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు రహస్య మున్నగు లేకములు ఆపానునకు చేయూక విచ్చుటకు ఉత్సాహము లయ్యెను 1897 వ సంవత్సరములో ఎంపావము పరిష్కరించ

ముట్టుగా నాటో చక్రవర్తి కీర్తి తుటో ఇవోయే ముట్టుకటా యమాకటా-మున్నగు సుప్రసిద్ధ రాజ్యాంగ వేత్తల పాయముతో ఆపాను పునర్నిర్మాణమునకు కంక యము కట్టుక పెను

1875 వ సంవత్సరమునాటికి ఆపానుచేగము నందొక కావనత ఏర్పరచబడెను అందులోని పట్టణలు ప్రజలచే ఎన్నుకొనబడినవారు ౪ గు ఈ విషయమై ఇటాగాని యను ప్రతిపక్షవాయకు రల్లరులకు లేవదీసెను గాని త్వరలోనే అది అదృష్టవేయి అడిగి 1889 వ సంవత్సర ములో ౧౪ రాజ్యాంగపట్టము ఆపానులో ప్రవేశ పెట్ట బడెను ఈ పట్టము ప్రచారము ముగిసినందున కావన పతకుక చక్రవర్తికి కాద్యోగ వనాంచి యుండెను

కొరియా విషయమై ఆపాను వైవా లేకముల మధ్య 1894 వ సంవత్సరము ఆగష్టు 1 వ తారీఖున యుద్ధము ప్రారంభమయ్యెను త్వరలోనే ఆపాన్ లేకపులు వైవా వారిలో సంప్రదింపులు జరిపి కొరియా నొక పక్షంక లేకముగా ఎదిగించుటకు కంకరించిరి ఈ సంవత్సరము ననే రవ్యము లేవలు ముయారియాతో ప్రలేకము గావించి నది తుదయెందుమై ఆపాను రహస్యలేకములమధ్య 1904వ సంవత్సరము ఆగష్టు 1 వ తేదీన యుద్ధము జయలుచేరి నది ఆపాను లేవలు రవ్యము లేవల నోడించుట తక్కిన లేక ములకు ఆశ్చర్యములకుగ నేపదని ఆమెరికా అధ్యక్షుడైన తియోడోర్ రూజ్వెల్టు కలుగలేక 21 1905 వ సంవత్సర ము ఆగష్టు 29 వ తేదీన రహస్య ఆపానుమధ్య పాను రవ్యమును కలుగలేసెను ఈ సంవత్సరముననే 1906 వ సంవత్సరములో ఇంగ్లండు ఆపానులమధ్య వై విగ సహా వారపు టోడంబడిగ యొకటి కుదిరెను ఇట్లు కానుడోక్ పెర్రీ వద్దిన తర్వాత 50 సంవత్సరములలో ఆపాను అంతర్జాతీయ రాజీయ రంగమునం దొక విశిష్టస్థానము వాక్రమించుకొనగల్గినది

విలేజ్ములతో పెంచుకొనిన యుద్ధములవలన ఆపాను లేకమునందు అతికపరిష్కరి దిగకా రెను అంతర్జాతీయముగ గడించిన పేరు వలన ఆపాను వాఁడెల్లపట్టణు లందను, న్యాయాయుక్త వ్యాపారశీలంకములనుండి వంద మిలి యను సొండ్లను (₹ 100 000 000) అప్పుగా సంపాదించ గల్గెను ప్రతమ ప్రపంచ పంక్రముము జయలుచేరునపు

టి అపానురేఖ కానవచ్చు కుంటినడక వడచుచుండెను నవయుదు పెక్కు పిలికలు బయలుదేసినవి ఇంగ్లండుతో అరివ నయిపుండము ప్రకారము అపానురేఖ అర్చము రేఖము" యుద్ధమునకు దిగవలసియుండెను కాని అపానురేఖయులు యుద్ధము సంపెక్కువగా కోల్పోము కల్గించుకొనలేదు కా ప్రవమునకు యుద్ధము అపానునకు ఎక్కువ లాభకారయక మయ్యెను ప్రపంచ చారాపార రంగమువందు అపాను ఒక ప్రముఖ విక్రయరక్షమైన రాజ్యమై అమితమగు లాభమును గడించుకొనినది చారాపార వివరమున అపానుతో పోటికొన ఎక్కువగ లేకుండెను ఈ సంవత్సరముననే అపాను రేఖయులు క్రొత్తా వత్తులూ పారిశ్రామికోత్పత్తి పెక్కువచేసిరి ఇది సంవత్సరములో అపానురేఖము వాలుగువందల మిలియనుల (2400 000 000) లాభమును పొందినది మరియు కాను బుగవడియున్న వంద మిలియనుల పౌండ్లను మ్యూయాన్థ్రీ అండన్ వాణిజ్య కేంద్రములకు మహాయానముగ చెల్లించగలిగెను ఇది అపాను పారిశ్రామికాభ్యుదయమునకు గుఱనూరకమగు కారణమైనది ఇట్టి విషయోత్సాహము 1921 నుండి అపానును యు ఎన్ ఏ బ్రిటన్ ప్రాప్తిరేఖములలో ఒప్పుదమునకు దింపనది వావాతానిసమితి (League of Nations) లో అపాను రేఖమునకు అగ్రగణ్యమగు స్థానము లభించినది

1928 వ సంవత్సరములో అపానురేఖమునందు ఘటిల్లిన భూకంపము అనకు వివేకమైన ఉపద్రవమును కలుగజేసినది దీనికితోడు యుద్ధానంతరము రేఖమునందొక విధమగు అర్థికమాంద్యము (The Post-war economic depression) బయలుదేసెను ప్రపంచలో అల అడి ప్రారంభమయ్యెను 1931 1936 సంవత్సరముల మధ్య అపానులో పెక్కుచు రాజీయ వాయువులు పాత్య గానింపజేసెద

1931 వ సంవత్సరములో అపాను సేవలు ముగ్గుర్లోని వై వాసేనలను ఓడించి మంచూరియాను జక్రమించుకొనినది వై వా అపాను మధ్య కాంతి వావాతాని సమితి చేసిన ప్రయత్నములన్నియు వ్యర్థమయ్యెను మంచూరియాకు మంచుకో అను సేరుపెట్టి రాచిని అపానియులు తమ రేఖమునకు నిలవము గానించుకొనిరి

ఇట్లు వై వాతో యుద్ధము ప్రారంభమై యుండగా 1932 వ సంవత్సరము అవసరలో ఎంగాయ్ వై అపాను సౌకారకములు దండెత్తినవి 1933 వ సంవత్సరములో పీరింగ్ నగరము వాక్రమించు కొనుటకు అపాను సేవలు సంపదములై నవి 1933 వ సంవత్సరము నరకు అరిగిన పోరాటములలో చాలవరకు అపాను సేవలే విజయ వంతములై పెక్కు వై వా నగరములను స్వాధీనము గానించుకొనినవి ఈ దండయాత్రలు కారణముగా బ్రిటను అమెరికా రష్యా రేఖములకు అపాను రేఖముతో నుండిన మైక్రి నమ్మగిల్లినది అపానులోని వై వికాధి కారులు ప్రభుత్వార్థికారులకు లొంగక తమ ఆశీస్థాను పాఠముగ ముందకును నేయుచుండిరి అపానుతోడి వాణిజ్యమునకు సంబంధించిన ఒప్పుదములన్నిటిని ఆరు హువలులలో తెగతెంపులు చేసుకొనడ వలయునని 1930 వ సంవత్సరము అక్టోలో అమెరికానుండి యొక ప్రకటనము వెలువడెను 1933 వ సంవత్సరము సెప్టెంబరులో తెలలేక మహా సంగ్రామము నలవ బ్రిటను యొక్క వలదులది ప్రాగ్గోళములందు నమ్మగిల్లుటలే అపాను వాయువులు అర్బుని ఇటలీ వాయువులతో 1940 వ సంవత్సరము 27 సెప్టెంబరులో ఒక రై విగమయిన ఒప్పుదము గానించుకొనిరి అపాన సేవలు 1940 వ సంవత్సరము నవంబరులో ఇండోసియాయ వాక్రమించుకొనినవి అపాను అమెరికా ప్రభుత్వముల మధ్య సంప్రతింపులు అరుగుచున్న కాలములో అపాను సేవానియైన జెరల్తోతో 1941 వ సంవత్సరము అక్టోబరులో అపాను ప్రధానియై ఇండోనేషియానుండి అపాను సేవలయొక్క ఉపపంపకమును నిరాకరించెను ఈవార్త అమెరికా రాజ్యాంగ కార్యదర్శి (Secretary of State) కి ఒక దూషచరాత్మకమైన లేఖవారా 1941 వ సంవత్సరము డిసెంబరు 7 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 2 గం 30 ని 5 కందతేయబడెను ఈ వార్త అందుకు కొకగుటముందే అపాన్ సేవల పెరక హర్షదను ద్వందము గానించినది ఇదే నవయమున సింగపూర్ హొంకాంగ్ లై గూడ అపాను సేవలు అంబ్రయోగము గానించినది అమెరికా రేఖాధ్యక్షుడు టాక్వెల్లు పునరాలోచన చేసికొనవని అపాను చక్రవర్తికి వార్త పంపెను గాని అది నివృణ

నుయ్యెను. జపానులో కింకసానము లన్నిటిని పేదాది వతులు స్వాధీనము చేసికొనియుండిరి.

మహాసంగ్రామపు తొలిప్రయత్నమున జపాను సేనలు హంకాంగ్ ను మలయాను ఎరిన్రై నీ దీవులను ఐర్యాలో చాల భాగమును ఆక్రమించుకొనినవి 1943 వ సంవత్సరము సేనవి వరకు జపాను ఇలములు విరాటంకముగ దండయాత్రలు చేయుచుండినను మిత్రరాజ్యములవారు క్రమముగా లలములను సేకరించుకొని 1944 వ సంవత్సరములో దౌరాధకములను వాయుదళములను జపాను ద్వీపముపై పై మరలించిరి ఈ పరిస్థితిలో ఇవరలో తోతో మంత్రివర్గము అధికారమును కోల్పోయెను మాతన మంత్రివర్గమేర్పడినది 1946 వ సంవత్సరము మార్చి నాటికి జపాను దౌరాధకముల శక్తి తగ్గినది ఏప్రిల్ 15 వ తేదీ జపాన్ మాతన మంత్రిమండలి రాజీనామానుపదుర్చించెను అప్పుడు మరయొక మాతనమంత్రి మండలి ప్రధాని హుజాకి నాయకత్వమున స్థాపన లడెను ఆ లై జిరి వ కాకిటన అమెరికా ద్రిటను ప్రభుత్వాధికారులు కలిసి ఎల్లీ నియములును రేకయే జపాను సేనలు తొంగిపోవలయునని ఒక పట్టు ప్రకటనమును గానించిరి అగష్టు 15 వ తేదీ ఎర్లొనిమాపై అగష్టు 9 వ తేదీన వాగదాకినై అణ్యత్వములు ప్రయోగింపబడెను జపాను నగరములు నిర్జనము గానించబడినవి అగష్టు 15 వ తేదీ రవ్వెనుసేనలు గూడ జపానుపై యుద్ధమును ప్రకటించి మంచూరియా వాక్రమించుకొనినవి అగష్టు 10 వ తేదీ జపాను సేనలు తమయోటమి సంగీకరించెను అగష్టు 22 వ తేదీ ఇవరలో మెకార్తర్ యొక్క సర్వపై వ్యాధికారమున యు ఎన్ ఐ యు కె సేనలు జపాను దేశములో అడుగిడినవి జపాను దేశచరిత్రయం దింకనవకు పూర్వ మెప్పుడును విశేష వాయకుని అధికారముగాని పరిపాలనముగాని ఏర్పడలేదు

మహాసంగ్రామమునం దిడిపోయినప్పటికిని మిత్ర రాజ్య సేనల వన్నిటిని ఎదుర్కొనవలగి జపాను విజయ పతాకను కొంతకాలము నిలుపుకొన గల్గినది జపాను దేశపు ఓటమికి ముఖ్యకారణ మా దేశమండలి ముడి వరకుం కొరతయే మిత్రరాజ్యములనివలె నైవిక

విజ్ఞానమునందు పురోగతి జపాను దేశమునకు లేదు అప్పటికి జపాను సేనల విరోధాహములు ప్రళంఘనీయములై వరలెను మంత్రిమండలి కానన వళకు వాద్యవహించి యుండునట్లొక మానన రాజ్యాంగ వ్యాయశాస్త్రము జపానులో 1946 వ సంవత్సరము వనంబరు 3 వ తేదీన ప్రవేశపెట్టబడెను సభా సభ్యులు దేశమునందలి వయోజనులచే ఎన్నుకొనబడుదురు కాని చక్రవర్తియే దేశవాయకుడుగ నుండును 1951 వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు 8 వ తేదీ సామ్రాట్సివ్కోలో టి రాజ్యములు విద్వయించిన కాలివట్టమునందు జపాను మాతన వత్సరమును సంగీకరించిన కొరియా సార్వభౌమా మిప్పుగు భూభాగములను కోల్పోయినప్పటికిని జపాను పర్యవ్యాసంక్షయమును మరలబోది మాతన రాజ్యాంగ విధానముతో అర్థక పారిశ్రామిక ముదరత్వమున 2 గట్టి ప్రయత్నము చేయుచున్నది ఆర్ రా

జపానుదేశము (భూగో)

చరిత్ర జపానీయుల ప్రాచీన చరిత్రను తెలిపేటట్లు జెనుకను తిమ్ముచెన్నొ (Jimmu Tenno) రాజ్య కాలము వరకు పోవలయుండును తిమ్ముచెన్నొ అను నతడు మొదటి జపాను సార్వభౌముడు శ్రీ ధౌ 660 అతడు సింహాసన మెక్కిన సంవత్సరముగా తెలియుచున్నది (అయితే కొందరు అభువిక చారిత్రికులు అతని ఎంబోయప్రా కాలమును తరువాత కొన్ని శతాబ్దములు క్రిందికి లాగిరి) జపానీయులు (తమ) రాజకుటుంబము నకు దీర్ఘాంకోత్పత్తిని అరోపించుదురు కావున వారి (జపానీయుల) మహావృత్తి (గ్రహణ) విషయమున ఈ లితిహ్యముల అంగీకారము ప్రధానాంశమైయున్నది తిమ్ముచెన్నొ అను నతడు సూర్యదేవతావంశ వంశపు డుగా జీవించిఉండెనాడు ఇట్లు జపానును దేవతల భూమి' గా గుర్తించదగియున్నది

ప్రప్రళంఘనమునందలి సార్వభౌములు క్రమముగా తమ ప్రభుత్వమును నమ ద్వీపరాజ్యమునందెల్లె నీ స్థిరంప తేలిరి వ్యవసాయవృత్తిపై ఆధారపడిన పంపమొకటి ఏర్పడెను అది (క్రమముగా) కలహం గనములుగా మారించెను శ్రీ ౪ 13 వ శతాబ్ది నాటికి లలంబు లయిన నై విక ప్రముఖుల (దేశీగనుల) ప్రాభవము కారణ

ముగా సార్వభౌములు తమ ప్రాధాన్యమును కోల్పోయిరి నై నిక ప్రముఖులే లేకమున్నె నిక్కముగా ప్రభుత్వమును నెరలరి సార్వభౌములు వామమూత్రమున ప్రభువులై నైరిరి ఇంతకో మండలముతోని గొప్ప సంకల్పము (చై మోల్లు) లేకమును వరిపాలించెదొడగిరి వారి ప్రభువు తమకంటె తక్కువ స్థితిగల భువీనుల (పామురాయుల) జాత్రవరాక్రమములనై ఆధారపడియుండెను

1840వ సం మున బండకపిలులు (Portuguese) ను వారికి నిద్రవ ఇతర యూరపును జాతుల ప్రతినిధులును వచ్చి చేరిరి ప్రప్రథమమున ఎలెంచినవారు ప్రధానముగా నర్థకులును కోమను కాళ్ళతో మతప్రచారకులు నై యుండిరి ఈ ఉత్తరువర్ణములవారికి సాధ్యకము లయ్యెను నర్తక సంస్థలను ఏర్పరచుకొని వాదోజ్ఞమును చురుకుగా జరపుకొనుటకు నర్థకులకు ఆజ్ఞ యొనగ బయ్యెను దివసరీలు స్వేచ్ఛగా తమ మతవ్యాప్తి గావించుకొనుటకు అనుమతించెడిది వారి విషయమున కొంత పక్షపాతము కూడ మాపబయ్యెను

క్రి.శ 1800 సంవత్సరముకాలకి టోకుగవ కుటుంబమువారికి నిరంతరపాధికారము లయ్యెను దానిని వారు 1868 వ సంవత్సరమునవరకు సంరక్షించుకొనగలిగిరి

టోకుగవ టోగను కుటుంబములవారు విచ్చేదక పాంపుక కుట్రలను తొలగించ నడచిరి ఈ కుట్రలలో విశేష నర్థకులు చేరియున్నాదు యూరపువాములు ముఖ్యముగా ఎలిస్ట్రెన్ దీప్తులను పకమందుచుకొనిన ప్లావిన్ వారు జపానును జయించుకలంపుతో కాచింపమన్న ప్రయత్నములకు కాండీప్రవర్తకులుగ మతప్రచారకులు (Missionaries) ప్రవేశించిరి కావున 17 వ శతాబ్ది ప్రథమ కాలమునం దీవ ద్రువులను నీరు పారజ్రోలిరి వైచిత్రవ మతస్థులను దారాపు పూర్తిగా ప్రూరపొంపా మూలమున తొలగించిరి టోకుగవపాలకుల అధిపత్యమున రెండు శతాబ్దములవరకు జపాను వేరై కాంతితో ప్రగతిలేక స్థగపడిపోయెను

క్రి.శ 1858 1854 సంవత్సరములలో కామడోర్ మాత్యూపెర్రి అను వాతవ శిష్యుత్వమున వైచారకములు జపానును దర్శించెను తత్ఫలితముగా గావించుకొనబడిన ఒడంబడికలనుబట్టి జపానునకు సంయుక్తరాష్ట్రముల

(U S) తో వర్తకముచేసకొను అవకాశము లభించెను ప్రముఖములయిన టోపాప్రభుత్వములకుగూడ అతివ్యధికముగా తుల్యములయిన విశేషాధికారములు (Privileges) లభించెను

క్రి.శ 1888 వ సంవత్సరమున తిరుగుబాటువారులు కొందరు పాలించుచున్న ఒక నై నిక ప్రముఖుని (Sino-Japanese) కూల్రోసిరి విప్లవనాయకులు పార్వభౌముని (Emperor) వ్యాయాధిపత్యమును పునః ప్రతిష్ఠించిరి అతడు మెయిజి (Meiji) లేక మెజిజి సేతమయిన ప్రభుత్వము (Enlightened Rule) అనువామమును ధరించెను ఇట్లు 1888 వ సంవత్సరమున జరిగిన విప్లవము సాధారణముగా మెయిజి రెస్టోరేషన్ (Meiji Restoration) అని వ్యవహరించబడినది అప్పటినుండియు ప్రజాప్రభుత్వములు ప్రవర్తింపను జపాను శక్తిమంతులకు రెండవ వ్యర్థవర్గములనే వరిపాలించెదమను నచ్చెను వీరే ప్రభుత్వ యంత్రమును క్రిష్టును సార్వభౌమ ప్రతిష్ఠను పడయుచుండిరి అమెరికానుండి వచ్చి ఆగ్రిమించుకొన్న అధికారులు రెండవప్రపంచ మనవసంగ్రామానంతరము విక్టొరియ ప్రజాప్రభుత్వవిధానమును స్థాపించుటకు ప్రయత్నించిరి ఈ ప్రయత్నములు చిరకాల స్థాయిగల జయమును సాధింపగల్గెనా యెను విషయమున అనల్పముయిన అభిప్రాయభేదము కలదు

టూగోశము జపానుదేశము 1868 వ సంవత్సరము నందలి ప్రభుత్వమువారి అంశవానుబంధి 807 నిలియునుల జవాభాగం లేకము జపాను చాక్కు ప్రధానమయిన ద్వీపములతోను అనంత్యాకములయిన చిన్న ద్వీపములతోను ఏర్పడియున్న దేశము దీని దారాపు విస్తీర్ణము 1 42 800 చ మైళ్ళు

శీతోష్ణ పరిమితులు మొదముమీద జపానునందు శీత కాలము ఎక్కువ పలిగానుండును అందలి పొలితా నర్థ పాతము గాఢతరముగా నుండును దీనికి రెండు కారణములు కలవు (1) జపాను ద్వీపమునకు రెండు ప్రక్కలను వేసవియందు కాలే శీతకాలముతో దక్షిణమున దూర దూరముగా వ్యాపించు వైశ్య ప్రవరణము (cold oceanic) కొంత కారణము (2) ఋతుపవన మార్గమున అవి యుండుట కొంతవరకు కారణము ద్వీపములలో

అణాంశము (Latitude) నందలి భేదములు ముప్పవ్వు ముగ్గా శీతోష్ణస్థితియందు భేదములను కల్పించును ఎత్తు నందలి అధికతరమయిన మార్పు అణాంశముతో విమి త్రము లేకయు స్థానికముగా విశేషమయిన భేదమును కలుగజేయును దక్షిణముననున్న రైర్మి దిశయందును గల సముద్ర తీరములందును శీతోష్ణస్థితి తడిగాను ఉష్ణమండలస్థితి (Subtropical) కంటిగాను ఉండును అచటి శీతకాలము పొమ్మముగ నుండును అచటి వేసవి కాలమునందలి వేడిని శ్రేణికరముగను దుప్పహముగను ఉండును టోక్యో (Tokyo) నగరమునకు ఉత్తరము నందలి శీతము ఉత్తర ఉత్తరము అభివృద్ధిచెందును ఉత్త రము నందును రేఖమునందలి వరిచాపాళ ప్రదేశము లందును ఋతువలంబునైన మార్పులు పరిమిల్చుముగ నుండును

నైవేదికలక్షణములు ప్రకృతిమాత అపానునియమున పొరార్యమును చూపుటలేదు కి వంట అనుట వ్యవ సాయ వృత్తి నవలంబించియున్న అపానునందు చూచుట కి వంట భూమి విశేషముగా కొండలతోనిండి వ్యవసాయ మునకు పనికిరావంత దిమ్మొన్నతముగా నున్నది అపా నియులు తమకు వలస వరిభాగ్యమును తదితర అపార భావ్యములను కొంతవరకు నమకూర్చుకొన గలుగు చున్నారు ఇది తమకు లభ్యమైన భూములను పొంద్ర వ్యవసాయమునకై (Intensive Cultivation) వివిధా గించుట లేకపా ఘటిల్లుచున్నది నగములంపి ఎక్కువ భూతలమును అదృష్ట లాక్రమించియున్నది కాబట్టి అ అదృష్టవంతుల చాటి కావలసిన అన్నివిధములయిన కలస లభించుటలేదు ప్రకృతిమన్న సముద్రములలోగల అనేక నిదములైన వేసవికలన అపానునందలి అప్పులు తిరు మాంసకృత్తులను ఉత్పత్తి చేయు అపారములలో విశేష భాగము లభించుచున్నది అ వేసవి వారికి అమూల్య ంయిన ఎగుమతి వందగల కూడ ఉపయోగించుచున్నది

అపానునందు పెట్రోలియములేదు లభించు తొగ్గు ఉత్తమమయినదీకాదు ఇట్టి తోవములు పర్యవేక్షింపుటల నుండి ఉత్పత్తియగు అలవిద్యుచ్ఛక్తి (Hydro Electric Energy) కొంతవరకే ప్రయోజనకరముగ పూర్వగలుగు చున్నది ఇది పరిశ్రమలకువలసిన ముడిపస్తువులు సమృద్ధ

ముగ లేవు రేఖముయొక్క అవతరములను తీర్చుటకై ఇనుముతోవనో అన్ని తోవానులను నగమో విశేష భాగమో దిగుమతి చేసికొనవలయుచున్నది నూలు నేత పరకులు రబ్బరు పరిశ్రమలు విశేషములనుండి వచ్చు ముడిపత్తి ముడిరబ్బరులపై పూర్తిగా ఆధార పడి యున్నది

గో వ అణాంశమునకు ఉత్తరమునను దక్షిణమునను గల ప్రదేశములను నైలక్షణ్యము (Contrast) కలదు ఈ నైలక్షణ్యమునకు గారణము అపానునందలి దక్షిణ భాగము తొలక అపారాంశములు యుండుటయే దక్షిణ అపానురేఖము క్రిమ్మ కశముయొక్క ప్రారంభ మున అభివేక్షముగా మారివది (అచారు లేయిఉడివది) అచట ముఖ్యముగా రేలీయ నముద్రతరముల చుట్టు అపాను రేఖమునకు ప్యాథానికములయిన లక్షణములు కనిపించును ఆ లక్షణములు - తేలికగా నిర్మించబడిన ఇంజనీర్ల స్వల్పమయిన ప్రదేశమునకు నివసించు అనుల పొంద్రమైన సంఖ్య అక్కల్పములయి పొగుకొన నేలలు అధిక ప్రదేశములందలి పరిమోలములు కొండల పీటచాలు ప్రదేశములలో మిక్కిలితమిండిన సమతేలప్రములందు టి తొలుట మిట్టి ప్రదేశములందలి మట్టిలో స్వకచాటి కలు అచటని అపాను ఉత్తరభాగమునందలి అభివేక్ష ములు దక్షిణమునందుకంటె మిక్కిలి అలస్యముగా తీర్చబడి ఐవంఖ్యయొక్క ఉత్తిది యున్నను సేద్యమున కయో గ్యములయిన భూములు తక్కువగనవచ్చును క్రమముగా అభివృద్ధి పొందెను దక్షిణ అపాను రేఖమునందు క్రి శ 1888 వ సంవత్సరమునకు ఎమ్మట పారిశ్రామిక విస్తృతి అంతకంటె ఎక్కువ ప్రముఖమయినది మరియు అచ్చట పల్లపు ప్రదేశములలో అపారయొక్క సమా హారణము (Concentration) చాలా అధికమయ్యెను

ప్రధాన అపానురేఖ విస్తీర్ణమునందలి బాచాపు కి వంట భూమి కొండల ప్రదేశముగానున్నది ఆ కొండల పీట చాలు ప్రదేశములు మామూలుగా విల్లముగా నుండును అందలి నేలలు క్రమమయిన సేద్యమునకు పనికిరావంత పల్లపై యుండును నివృద్ధి పందలన దళంలోనున్న అనేకములయిన అన్ని పర్యవేక్షించుటలు అభివృద్ధి కమయిన పర్యవేక్షించుటలు ప్రాప్తిములును నేగ

ముతో ప్రవహించునదియు తోవునదియు హా-
యానమునకు విలీనమైనదియునై యున్నది అది ముఖ్య
ముగా అనిద్యున్నట్టి సంపాదనమునకును అనాధిష్టము
లయిన పల్లపు ప్రతేజములందలి నీటిపారుదలకును ముఖ్య
ధారమునై యున్నది

వ్యభిచారముగనే అపానునందలి మైదానము నందలి
మట్టితో నేర్పడి ఒక వేరులేయబడిన (isolated) ప్రతేజ
ముగ నుండును నందలిమట్టి నదులచే వర్షశ సరికాచా
ప్రతేజములందు (Moorland bogland) విశిష్టమగు
చుండును లేదా అది నదులచేగాని వరంగములచేగాని
తీరపు పల్లపు ప్రతేజములందు వంగ్రహా మొవర్చ
బడును దీనివలన తీరముల వెంబడి కలవకట్టుగా పల్లపు
భూములందులేదు కాబట్టుగా విశిష్టములై తోవు
లేనినై యుండుటచేత విస్తృత ప్రతేజములందలి నదులు
హా కాయానమునకు అంతగా ఉత్తయోగపడవు కాని
రాతి ఎత్తైన అలరహాచా మార్గము యాంత్రిక సహాయ
మున (Gravity irrigation) పల్లపు వ్యవసాయమును
సులభము చేయును

ప్రధాన అపానుచేతమునందలి మధ్యభాగము ఒక
విషమమయిన మండలముగా కన్పిండును రాతి పొడవు
800 మైళ్లు అది పశ్చిమముగా కాంటో మైదానము
(Kangra plain) నుండి నగోయా (Nagoya) గుండా
ఒకా (Osaka) వరకును కన్పిండునది సముద్రపు
తయ్యలయొక్క (levelled sea) రెండు తీరముల
పొడవునను నాయవ్యధికయందలి కృష్ణము (Krubhara)
వరకును వ్యాపించియున్నది

కాంటో (కోకో) మైదానము అపాను జాతీయ
తీరద విషయమున ప్రాముఖ్యమును వహించియున్నది
ఇటీవలే అకాదు అయియున్నప్పటికిని ఇది అనేక
విధములుగా ఇంగ్లీషు తోలాండు (English land)
తోను, పారిస్ సరికాచా ప్రతేజము (Paris basin)
తోను పోలుచున్నది 1950 సంవత్సరపు అకాశా త్కె-
లను బట్టి బోక్యోనానగరము 80 78 000 జనసంఖ్య
కలదియై యున్నది 1958 వ సంవత్సరపు అకాశా త్కె-
లను బట్టి 18 00 000 జనసంఖ్య గలదిగా అంతగా చేయ
బడిన గ్రేటర్ బోక్యో (Greater Tokyo) ప్రపంచ

మున గల మూడవ బ్రహ్మాండమయిన పట్టణము ఇది
జాతీయ రాజధాని (National Capital) ఇది కాంటో
మైదానము నందున్నది కాంటో మైదానము అపాను
నందు గల అతి విస్తృతమైన (largest) పల్లపుప్రతేజము
దీని విస్తీర్ణము 2500 చ మైళ్లు ఈ మైదానమునందు
పట్టణములు 80 కంటె హెచ్చుగా నున్నవి ఒక్కొక్కదాని
అకాశా 10 000 కంటె ఎక్కువగా నున్నది బోక్యో
(Tokyo) నగరము యోకోహమా (Yokohama)
నగరము - ఈ రెండును అటుపోటు గల నమ్రద తరంగ
ముల తీవ్రతకు గురియగుచుండును ఇది రెండును అపాను
నందలి రెండవ పారిశ్రామిక కేంద్రముగా నేర్పడి
యున్నది ఇది ఈ మైదానముననే కాక నేటి అపాను
చేతమునకెల్ల వాడబ్బకేంద్రమునై యున్నది ఉత్తర
పశ్చిమ ప్రాంతములందు నైలుబోడ్డు నదివద్దను
నైలుబోడ్డు నదివద్దను

కాంటో మైదానమునకు దక్షిణమున పసిఫిక్
(Pacific) తీరపు పన్నెది చీలిక (Coastal Strip) పసిఫిక్
సహానముద్రపు తీరముల వెంబడి వ్యాపించియున్నది
ఈ పల్లపు ప్రతేజము శిశుమయము అయిన కొండలచే
వేరులేయబడిన స్వల్పదీపములచే పీర్చబడియున్నది ఇది
కోయో (Kyoto) బోక్యో (Tokyo) నగరములకు
మధ్య అనేక శతాబ్దముండి రహదారి మార్గముగా
నున్నది ద్రువమును ప్రాచీనమునయిన బోక్యో
నగరమారీయు లేటి నైలుబోడ్డును దీని అడ్డముగా పోవు
చున్నది ఇచట పొమ్మమయిన శిశుమయము గాఢ
మయిన వర్షపాతము మూడంతే వారింజనంబును
తేయాకు నంటుకును అనుకూలముగా నున్నది అపాను
తేయాకు చెరుతో నగరభాగము అక్కడనే నెండబడి
కాపిక్ కాపి కాపి అనినా తో కుడిచేయబడి అంగరెట్ట
అది పొట్లములుగా కట్టబడుచున్నది

నగోయా (Nagoya) మైదానము బోక్యోకు 180 మైళ్లు
పశ్చిమముగాను మండు అకాశము (Ice Bay) నకు
ముందుభాగమునను గలది విస్తీర్ణమున ఇదే కాన్టో
మైదానమునకు ఎడన ఎన్నరగియున్నది ఇది ప్రాముఖ్య
మున మూడవ పారిశ్రామిక కేంద్రముగా నెప్పుడకు
చున్నను కాంటో మైదానము నందుకంటె ఇందు అన

పారిశ్రామిక అధికారముగా నున్నది. వగోయా పోరా (ప్రయము (10 81 000) తోను లేని గాను 1000 కంటి గాను ఉన్నది. తోకియోకు ఒపాకు ఉన్నట్లు ఈ పట్టణమునకు తోకు నీరు గల రేవు లేదు.

ఒకరి పట్టణమునకు నమృద్రపు కయ్యకు పుచ్చుకై చివరనున్న కిక్కి మండలము బ్రహ్మాండమయిన జలవనశి కలదిగా నున్నది. అందు ప్రాచీనము ఖ్య పట్టణము లున్నవి. ఈనాడు ఈ మండలము జపాను కేశమున వీక్షకమయిన ప్రధాన పారిశ్రామిక ప్రకేశముగా నున్నది. బ్రహ్మాండమయిన ఒపాకా కోట్లలో కోశే అను పట్టణములు ఇంకే అలరారు చున్నవి.

ఒపాకా - కోశే - రాజధానులకు సంబంధించిన మండలము (44 25 000) బోకోయ్కు పట్టణమున విశాలమైన గట్టులు గల బోడోపది యొక్కయు దాని అసంఖ్యాకము లయిన ఉపనదుల యొక్కయు కే హెడ్-డెల్టా (Bay Head Delta) పైన నున్నది. బోకోయ్కు వలె ఈ పట్టణమునకు కాలవలును తోకులేని వండలిగల పోరాప్రయములను కలపు ఇందలి పోరాప్రయములను కిక్కి గల జనీకము లయిన భవములు దొంకులైన గాని తోహపు ద్రమ్యులపై నగాని నిర్మితమైన యున్నది. ఇందలి నీటిరవాదా పోకర్లములు ఉత్తమమైన నైర్వే పోకర్లములు చదునై విస్తృతమైన మైదానము ప్రజల మయిన పరిశ్రమ సామగ్రి. ఒపాకా పట్టణము పారిశ్రామికముగా పరిపూర్ణమయిత్యము పొందుటకు తోహద మైనట్లనవి.

ఒపాకానుండి జాతకము దిగువక గమున 10 మైళ్ళ దూరమున తోకై న నీటిపై కోశే (7 85 000) అను రేవు స్థలము ఒకటి ఉన్నది.

యోకహమా వలె దానిలో దోటి యేయ కోశే పోరా ప్రయము అధునిక వాణిజ్యాంగణమువారి కోరికపై నిర్మితమైనది. ఇది కారవశ్యముకే ప్రముఖమయిన పారిశ్రామిక కేంద్రముగా నిర్మితమైన ఇప్పుడు తోహంబి ప్రముఖమయిన విశేషముగా పోరా నిర్మాణమందును ప్రత్యేకమయిన కృషి జరుగుచున్నది.

జపాను కేశ మధ్యస్థమయిన కోట్లలో (1108 000) ఎట్టయము కి క 794-1889 వరకు రాజధానియై

యుండెను. పారిశ్రామిక ఎత్తైనము వలన అందు మట్టిల్లిన మార్పు మిక్కిలి స్వల్పమైనది. పెద్ద పొక్కిరిలు పట్టణము విశేషమైనది. ఈ పట్టణమునకు ఇంకా సు దాని ప్రాచీన పై భవము పోయి యున్నది. అందుకే నీటి కాంతికాలమున అసంఖ్యాకు లయిన యాదామికులను ఎట్టయకు కును దర్శించగన కేంద్రముగా మారినది. లోనిదారీ కాలమునకు దీనిన కేతిమలకు అనగా - లంకో - ఎంగాలో - వెదురుతో గుచ్చెలను కంచుపాతలను చేయుట - పట్టుకేన గృహనిర్మాణము - బాహ్య పరిశ్రమలు మున్నగు వాటికి పట్టణము అటపట్టయ నిలిచి యున్నది.

ఉత్తరముగా నున్న పట్టణ తీరము యొక్క తీర్పు తలదను ఇది ఎ.మోనోసో అలవలలపై నున్న మోశి (125 000) నుండి పట్టణముగా విస్తరించి యున్నది. ఇచ్చట జపాను నందిలి కారి పరిశ్రమలు మిక్కిలి విస్తారముగా కమాపారించినది యున్నది. పోగోలో విశేష భాగము క్షుధుగనులకే నరభరా చేయబడుచున్నది. ఇతర ముడి పదార్థములలో కొంత వంటిగ్గు అయి : అవిజము దుక్క ఇనుము నిర్మాణముకొరకు ఉపయోగించు ఉట్టు - కేటియ పనులద్ర మార్గమున ఒపాకా నాగోయా బోకోయ్కు పారిశ్రామికాంగణములకు కల జదుచున్నది.

జపానునందలి జనసంఖ్య అధిక పరిష్కరిత జపానునందు పేర్కొమనకు పనికివచ్చు భూ పైకా అయము 28 000 చ మైళ్ళకంటే కొంతెము ఎక్కువగా నున్నది. అనగా ఇది అంద్ర రేశము యొక్క విస్తీర్ణముతో సుమారు 6 వ వంతు ఉండును. జపానులో స్పర్థము చేయబడిన ఒక్కొక్క చరగరపు మైలునందు నంది నంటి సుమారు 3740 నుండి జనులు పోయిపలకుదురు. ఈ సంఖ్యా విషయమున ఏ ప్రముఖమయిన కేశము తొక జపానునకు నెరరాదు. పై చెప్పు జపానునందు అధునిక కాలమున వంశవృద్ధిమునకు సుమారు 10 లక్షల వౌచ్చన జపానా చెయ్యగలుగుచున్నది. 1970 వ సంవత్సరము వాటికి ఇప్పుటి జపానా 10 కోట్ల మొత్తమునకు పెరుగ వచ్చును. కారి ఎత్తైన భూమిని వృద్ధిచేయుము క్రింది తెచ్చు సాధ్యమై జపను జపానునందు ఉత్తమ మయిన

భూమి అంతయు పాగు చేయఁజేయుచుండి అవాళా యొక్క పెరుగుదలను పురస్కరించుచు నీ కేవలము మరలొక భూమిని సేద్యము చేయుట మూలమున లోటును పరిష్కరించుచున్న నేమిదనినను అకంపకము లేదు అపాను యొక్క ఆవరణమున ఎలాగైతే మొత్తములో 4 వ వంతు కలెద్యములను పొందుచు నీ సకాశము చున్నది రేకేయోత్పత్తిల మూలమున అపాను ప్రస్తుతపు అవాళానే చాటి చాచి కొద్ది అవోళముల పోయిన జాలగున్నది

1888 వ సంవత్సరమునకు ఎప్పుడు జరిగిన పారిశ్రామికాభివృద్ధి అనంతరమునాభివృద్ధికి రోపార మొన ర్చెను వహ్యమున పారిశ్రామిక వస్తువులను ఎగుమతి చేయుటకును అ ఎగుమతుల వలన లభించిన డబ్బుతో దిగుమతి చేసిన వస్తువులను కొనుటకును అను వయ్యము కాని నేడు అపానుయొక్క అంతాంతర పాపూజ్యము వస్తువులకులేకను ప్రపంచ విలువలలో ఇతర పారిశ్రామిక రేకములతో పోలికలయిన పోటీ చేయవలె నచ్చుట లేకను పూర్వమునందు అంత ఇప్పుడు అపాను యొక్క వాణిజ్య ప్రవృద్ధి అభివృద్ధిముగా కవిలించు చున్నది అందులేక ప్రవర్తమానముగ నున్న అన నము దాయమునకు అవోళము కల్పించుటకు గురిచిన నమస్కర ను అన్వేషించ వలయున్నది

నేద్యము చేయఁజేయు భూమిలో 9/10 వ వంతుకంటె ఎక్కువ భూమి అవోళమును ఉత్పత్తిచేయు రైల్లకు ఉపయోగించఁజేయుచున్నది హాల్లాలోకు చెందిన ఉత్తర మెరిది ద్వీపములలో కొలుపుకొని దాదాపు ప్రతి ప్రదేశమునందును నీటి పారుదల పోయమున వండించు వరివంటి ముఖ్యమైనది ఉత్తర అక్షాంశమునకు దక్షిణముగా ఎప్పుడునైతే కేకేకోష్టేష్టేతి అలవనతి నేల పీరు మున్నగు వర్షియలు అనుకూలించుచో అచ్చుచే ఇప్పుడు పాగు అగుచున్న వరి వర్షపాయ మంతయు అదుగు చున్నది రెండే వంటలు వండించుట గాని వరివంట ముగించ ఎవన అ పొలమునందే రెండవ వంటను వండించుట గాని అదుగుచున్నది

నీరు పారుదల గల భూ విస్తీర్ణములకు ఇట్టి పరిస్థితులు కలిగి నైరు తెరుగుకాలము దక్షిణ అపానులో

అపారాధముగా దీర్ఘముగా నున్నది అందరి వరిమిత ప్రాంతములలో నీరు కట్టి రెండవ వరివంట వండించ అదుగు అయితే పెక్కు ప్రదేశములలో వరివంట వండిన ఎప్పుడు రెండవ వంటగా శీతకాలపు గోధుమ గాని శీతకాలపు యవలు గాని కొన్నిచోట్ల కూరగాయలు గాని రెల్ల అలుగడ్డలు గాని వండించ అదుగు అపాను లో నేద్యము చేయఁజేయు మొత్తము ప్రదేశములో 64 శాతము మిక్కిలి నీటి పారుదల కలదిగా నున్నది నీటి పారుదల లేని పొలములలో వివిధ భాగ్యములు వంతును వాటిలో యవలు గోధుమలు తోపులు బో గోధుమ (Buck wheat) హాల్కాయ్కోలో ట్టు కొన్ని పెక్కు వరిపైలు కేర్నాన దగనవి నేద్యము చేయఁజేయు భూమి విస్తీర్ణమునను వంతు వంట యందును భాగ్యమునకు ఎప్పుడు చెప్పదగినది అలుగడ్డలు వివిధము లయిన చిక్కుడులు పెక్కు పాపారణ మయిన కూరగాయలు ముఖ్యమయిన పెట్టవంట లయి యున్నది

సార్వమైతంక వరకు నీటిపారుదల గల పొలము లందును నీటిపారుదల లేని పొలములందును గూడ రెండే వంటలు వండించఁజేయుచున్నది పాపారణముగ ఇచ్చిన మిక్కిలి (శీతకాలమున రెండు మూడు నైరు లను పెంచుట) అదుగుచుండును అపానియల పెక్కు పొలములలో కనీసము కొన్ని వండ్లరెల్లయినను పెంచ అదుగు మిక్కిలి పాపారణముగా వంతు నది పెర్ ఎమ్మన్స్ (Persimmons) కేరీవండ్లు (Pears) అలెల్లు మున్నగునవి కొన్ని ప్రదేశములలో ప్రత్యేకముగా పెంచఁజేయు నైర్లలో పట్టుపురుగులకు అవోళముగు మంజీ రెల్లు తయారు రెరకు పొగాకు పీచులు (Peanuts) అనువహార (Flax hemp) నైరెల్లెమ్ (Pyrethrum) పెప్పర్ మెంట్ రెప్పర గనవి హాల్కాయ్కోలో సుగర్ బీటు (Sugarbeets) వంట కలదు

వేముద్రపు కయ్యల పొరుగునను రెల్లగడ్డ పెరుగును ఈ గడ్డి చాచ అల్లుకు ఉపయోగించును అపాను సంరెల్ల ఇంట్లలో పేలెనై వరచుటకు ఈ రెల్లగడ్డి చాచలు సారస్వతికముగ ఉపయోగపడుచున్నది మొత్తము మీద

జాపానునందలి వ్యవసాయోత్పత్తుల యందలి నై విద్యము జాపాను దేశవే మొ పరిపాలకులు వందలను దే మనెడి ప్రచారము అనల్యమునీ తెలుపుచున్నది

ప్రాయశః నీటి జాపానుదేశమును వ్యవసాయాది కర్మము నందు మించు దేశమే లేదేమో! సాగుచేయు బొలము నగుట విస్తీర్ణము రెండు ఎకరములు మాత్రమే ఉండును అయితే హోక్కైడోలో మాత్రము దా క మయిన శీతోష్ణాంతి కారణముగా సాగుచేయు బొలము ఎస్తీర్ణము నగుటకు పదునొండు ఎకరముల వరకు పెరుగును జాపానులో అత్యంత సాంకేతికముగ లభించు వట్టిదయ్యు ఇప్పటికిని విశేషము విలసిల్లు ఎరువుగా ఉపయోగించబడు నదియు సులభమే జాపానునందు ప్రవర్తిల్లు చున్న వృధామయిన ఆర్థిక విధానముతో ప వస్తువును వ్యర్థము చేయుటాడదు కట్టణములలో జమలు పెరిగిన కొలదియై ఎక్కువ అవసరము కావలయును కావున అధిక తరముగ మలమును కూడ కెట్టుదురు అది ఎక్కువ పంటలు పండుటకు సాధన మగుచున్నది

పాలవర్షిగ్రామ కొంతవరకు హోక్కైడోలో అగ్రగృహిణి చెందియున్నను పరిసరములనుండి లభించు వస్తుజాతము ఇతల అంత ప్రధానమైనది కాదు మాంసకృత్తుల అభివృద్ధి చేపలు ముఖ్యార్ధార మగుటచే జాపానీయుల భోజనములో చాలకరకు వరి అన్నముతో కాటు చేపలు ప్రాధాన్యమును వహించుచున్నవి జాపాను చుట్టునున్న సముద్రపు నీటిలో విలువ గల వివిధములయిన చేపలున్నవి జాపాను జాలరులు ఉత్తర సముద్రములో మహా పు ద్రమునందు చాల దూరము వరకు సంచరించుచుందురు. టన్నుల సంఖ్యయందును విలువయందును జాపానునందలి పాలునది పట్టుకొనబడు చేపల మొత్తము ఇతర దేశములందు పట్టుకొనబడు చేపల మొత్తమును మించుచున్నది

మొత్తము జాపాను దేశములో క్లిమకు అదవులచే వ్యాప్తమయి యున్నది జాపానునందు ఇది ఉత్పత్తి స్థావముల అంతగా లేని కారణమున జాపానీయులు కలవనే అనేక రీతులుగా ఉపయోగించుచున్నారు జాపానులో చాడబడు కలవలో క్లిమకు కేవలము ఒక పంటచెరకు కొరకే ఉపయోగపడుచున్నది

జాపానులో మనుష్యుల అనువలను విద్యుదుత్పత్తి మూలముగను కొగనకు సేయవలెను; ఎట్లు చెప్పగినది కలవ ఇది ప్రాయశః జాపానునందు ౧౦ ఎకార్లవృత్తులలో ఎక్కువర మయిన దవవస్తును జాపానునందు భూమిలో సగళ గము అగ్రం పెంపొందునై వినియోగించబడి అందుచేత ప్రపంచము నందలి వాని దేశములలో ఖైల ఎక్కువగా అదవులచే పంపిణీమైనది జాపాను దేశ స అవసరమును

కల గల ప్రాయశః టన్నుల రెండు ముందుకు జాపానీయులు తమ అవసరముల ఎక్కువచేసి జాగ్రత్తగా జాపానుకొన విలసనచేసెడి దైవాతో యుద్ధము నంత విందువరకు సాగివా పెరుగుచుండు అదవి విస్తీర్ణము కంటె ఎక్కువ అదవిని కరుగుచున్నై యున్నములు అరిగినవి ఇతల ఎంత కలబడిగా అదవులను పెంచుచుండుటచే అటవీ మండలము క్రమముగా విస్తృతము చేసెను దక్షిణమునందలి మూడు ద్వీపములందుకు కృత్రిమారణ్యములు కల్పించి అదవి ఇంపు మొత్తపు టదవులలో రెవ నంకు కోసిఫెర్ (మార్బుగ్)వృక్షనంబు కలదు ఇది జాపాను పర్యవసాయ ప్రారంభము లందలి చావ్య శ్రేష్ఠముల వలె పొంపుగా కాదులు నీటి విచిత్రమై ఖాళి కాల్చి యుండును చక్కగ నరకుటకలవ చక్కగా టటుట వలన వివిధ రూపములలో వివిధ రీతి మూలములలో కలవ శ్రేష్ఠముల ఎర్బాముల మీద పలుకై పుల వ్యాపించియున్నది ఇవి వ్యవసాయ భూముల యందు నీర్ని దిద్దడిన తొటల వలె భావంలు చుండును

అటవీ సంపదలో అపియా యూరపులలో పెక్కు దేశములను జాపాను అధిగమించుచున్నది గురువరములును ఎక్కువ అవ్వక నులు పని ప్రయోజనముల దృష్ట్యా జాపాను ఇతర దేశముల కంటె వీర్య చారుత్వ త్తివై గృహ విద్యాన నరకరముల విషయమున ఎక్కువ ఆధారపడుచున్నది పెంతుకప్పు లేక తగరము పూసదగిమవ లేకుం కప్పు చాపలు వరదిన లేంలు కాగిముతామ గాజుతోమ చేయబడి ఎత్తి జార విడువబడు తలుపులు కొంతవరకు మట్టితో పూయబడిన

వెనుదిరుగుతూ తడవలు ఇవట ఉపయోగించడం చున్నను ప్రతి గృహము యొక్క కావ్యంబరసరికర విరూపముల యందు ఎక్కువగా ౧౦౦ చాడూలో మిన్నటి ఇవట కరచుగ ప్రమాదకరమయిన భూచలములు సంభవించుట చేత రాతిని ఇటు ను గృహవిరూపము నందు ఉపయోగించుట అపాయకర మగుచున్నది

అపాను పరిశ్రమలు విరివిగా గల దేశమగుటచే రైలుకోడ్లు సంధనముల కొరకు (tires) ను పెట్రోగ్రాఫ్ స్టేషన్లముల కొరకును గనులలో కలముల కొరకును కలప సామగ్రిలు కాలి పరిమ ఇమున అపానునందు అవశ్యకము లగుచున్నవి అటు ఉత్పత్తులలో కేరడాను, వెదురు చేతి పనులకొరకు అసంఖ్యాక విధములుగా ఉపయోగపడుచున్నవి అపానునందలి తొక్కినలు ఒకటి చెక్కిరి చేయడం యుండుకొనవచ్చును అయినను అవి నేటికి బాదనిర్వికలములే వచ్చుచి కొయ్యపుల్లలు భుజించు నమయింపుండు వాడెందు పాదనములకు బదులుగా ఉపయోగించెదరును అపాను నందు వెదురు బహుముఖ రేఖి యోగవేడుకముల గాంచుచుండుట విస్తయోజనా మగు చున్నది నగరములో కేల తొగ్గు నుండి ఉత్పత్తియైన వాముపు (gas) లభించవచ్చుదు ఇంధనలో నేడిమిని కల్పించుకొనుటకును వంట వంటుటకును అపాను వారు పాండా తొగ్గుచే ఆధారపడి యుండురు

అపానీయులు మహాన వేయి సంవత్సరముల నుండి కాగితపు పరిశ్రమను నడపుచు వచ్చిరి ఈ కాగితమును ౧౦౦౦ చాటర్వంతముగా గదులయం దమర్చెదరు విశజనముల మీదను తెరలపై నను అంటెదెదరు ఇవట కాగితము ముఖ్యములైన వాస్తవికా పాదనముగా మన్నది బహుకాలము క్రింతట శివకాలపు చరిత్రలన బాధనొందిన సున్నెత్తులను అపానీయులు తెలు రుమాళ్లగు బదులుగా కాగితపు ముక్కలను వాడ తేల్చిరి

పరిశ్రమలు అపానునందు కాలిపత్తవ రేఖియ మయిన పట్టు ఆధారముగా యొక్కి పహాయముచే నిర్వహించెడిన తెలరటి పరిశ్రమ పట్టు పరిశ్రమయై యున్నది దిగుమతి చేసినవెడిన ప్రత్తి ఆధారముగా,

మూలను యంగ్రక పహాయమున వ్యక్తములుగా నేయు పరిశ్రమ కూడా తొలుతనే ప్రవేశపెట్టబడెను చతుర ఘాలు వ్యక్తములు గొప్ప మొత్తములుగా ప్రాచ్య దేశం అయిన యందలి రద్దీల జనులను శిల్పకాలముననే అమ్మబడినవి ఇచ్చట ప్రధాన ఖనిజముల ఉత్పత్తి మాత్రము పచ్చుడిగల మొత్తములలో లభించు చున్నది అవి తొగ్గు రాగి ప్రమితము (Chromite) మాంగ నము (Manganese) యశదము (Zinc) బంగారము వెండి గంధకము హాళోరము (Gypsum) మహేష్వి నము (Magnesium) అనునవి దేశమునందలి ముడి ఇనుమునకు సంబంధించిన అవసరముల మొత్తములో శ్చి వంతును చేయిమైన తొగ్గు గాని అల విద్యుత్తుగాని తీర్చుచున్నది అపానునందు కొలదిగా పెట్రోలియము కొలదిగా ప్రకృతి వాయువు (Natural gas) కలవు ముఖ్యముగా కృష్ణు హాక్సైడ్లో అను కావులలో దొరకు అపాను తొగ్గు శక్తున రకపు మట్టి తెలుసునకు సంబంధించినరై యున్నది ఉన్నత నర్లమునకు చెంది ధాతుకాస్త్ర వలంబియ్యిన తొగ్గు ఇవటికి దిగుమతి చేసికొనిజనలెను ప్రస్తుతపు వాడుకపు ప్రమాణమును బట్టి అపానునందు విలువయున్న తొగ్గు ఒకటి రెండు శకలైలు వరకు సరిపెత్తును ప్రసారమునందు గల దేశ ములలో ప్ర వృద్ధ మున అల విద్యుత్తగ్రహణ శక్తి (Hydro - Electric Capacity) విషయమున అపానును అతిశయించిన దేశములు రెండే అవి నయముకై రాష్ట్రీయులును కేరడాయును అయి యున్నవి ఇవటి వ్యర్థకాశీయ పారిశ్రామిక సంస్థలు వందలకొలది కార్మికులను పనిలో నియోగించును ఇట్టి సంస్థలు ఒకాకా పారిశ్రామిక మండలము నందు అత్యంత సాధారణముగా కనిపించుచున్నవి

అపాను పరిశ్రమల అలంబనములు రెండు (1) మునుష్యులు (2) విద్యుచ్ఛక్తి అపాను పరిశ్రమ సాధనమై యుండు ఆప్రాధాన్యమును పరిశ్రమకును పట్టునకును అత్యంత ప్రాధాన్యమును గల పారిశ్రామిక క్షేత్రముగా అనివార్యముగా రూపొందగలదు అనగా చేత వస్తువు లకు శక్తున ప్రాధాన్యము పారిశ్రామిక కళాయుత నమూనృత్తులకును మాతృమయిన ఉపకరణము

లకును నాడెమైన యంత్ర వస్తుదాయమునకును నెఱా విద్యాధిమునకును నెఱా మిగిలినవస్తువును తదితరము లకును ఘనమయిన ప్రాధాన్యము ఇవల చేపూర గలదు ఇది ఉన్నటువంటి ర్మకాళల ప్రమాదమును ఆచేకించును

వి యన్ త

జపాను భాషా సారస్వతములు

భాష జపానీయ భాషయొక్క ఉత్పత్తి విచారముల ప్రారంభరక ఇప్పటిని ఊహించియున్నది తే యున్నది అనాదికాలము నుండి జపాను లేకమునకు కొరియా లేకముతో సంబంధము లుండినవి కాని జపాను భాషపై కొరియా భాష ప్రభావ మెట్టిది? ఎంతవరకు? అన్న అంశములను గురించి ఇవచ్చియున్నది తేల్చి చెప్పుట కారా రము లేమియు లేవు చైతాకోడి సంబంధము లేర్పడిన యంతరము జపాను భాష యొక్క పత్యరూపివృద్ధి ప్రారంభమైన దని మాత్రము చెప్పి విలసించునది చినా చారు ఉపయోగించు భాష లివి జపాను చారు మాత్ర అనలంబించిరి నై నీయ భాష యందలి ప్యరళంగిని మాత్ర చారు అనునదిచిరి కాని కాలక్రమమున నై నానాని ప్యర విధానమునకును రాని వస్తువనిచి యున్నవై నై జపానీయుల ప్యర విధానమునకును విశేషమయిన అంతరము దీర్చివదిరి శ్రీ క మూడవ కళాద్రి ప్రాంతమున ఈ భాష లివిని జపానీయులు అనలంబించినప్పుడు చారా యంతరములను గో - అన్ ప్యరములతో ముప్పరించు చుండిరి శ్రీ క 7 వ కళాద్రినుండి ఆ ప్యర విధానమున మార్పు సంభవించి శ్రీ క 13 వ కళాద్రి చాటికి కాన్ ౬౦ అను ప్యర విధానము రూపొందినది వేటికిని ఇదియే ప్యరసారము యున్నది

భాష లిపుల సంఖ్య వేలకొని యుండును కాని సామాన్యముగా విద్యావంతు లయినవారు విస్తృతముగ వదువుటకు వ్రాయుటకు వేర్వరినది ఉపద్రమిది వేలకు మించియుండవు ఈ లిపుల సంఖ్య తలకు మించిపోవుట వలన 'కటకచా' మారగనా యను అక్షరాంగములు నివృన్నములు చేయబడినవి భాష లిపులను పరిశ్రమించి ఈ అక్షరాంగములను రోమక లిపిలో వ్రాయుటపై జరిగిన యత్నము లిప్పటిని పూర్తిగా ఫలించ లేదు

దేశీయమైన జపాను ఎదకాలము చాల ఎరిమియై యుండెడిది పాశ్చాత్యదేశ భాషా పరిస్పృమల సం ర్మ మారంభమైన వాటి నుండియు జపాన్ భాష అభివృద్ధి అతి లభింపముగా జరిగెను విజ్ఞాన శాస్త్రములందు సాంఘిక శాస్త్రములందు వి య్గ శీపిఃమునంగ పాశ్చా త్యులు ఉయె గించు ఎదము తెప్పియె జపాను భాష యందు ప్రవేశించినవి భాష లివి మండి వివృన్నములైన అక్షరాంగముల సంయోజనములే ఇట్టి పదములను లివి లభ్యములను గాంచుటయు జపానీయులకు ముఖ్యముగ ముందెను ఈ మాతన ఎదకాలము నిత్య వ్యవహారము లోనికి గూడ విశేషముగా ప్రవేశించినది ఇట్లు ఎరవు తెచ్చుకోవిన ఎదకాలమున వి షాభాగము అంగ్లేయులు ఉదాః కాబి కోహి బోట్ - బోట్ - నైక్ నైపు మొదలైనవి వివృన్నమైన వ్యావహారిక గ్రాంథి భాషా శేదము మొదటి నుండి యు గలదు కాని చారాప్రతి లు కాగరిక శేదన విధానము వర్తిల్లిన కలరియు ఈ విశే డము క్రమముగా అంతరించుచున్న దని చెప్పువచ్చును

వ్యాకరణము ఉచ్చారణ విషయము చూచినచో అచ్చులు హేలులు మాత్ర పాశ్చాత్య భాషల యందు కంటె జపాను భాష యందు విశేష పరళములుగా నుండును వదముల యుచ్చారణము వండు స్వరూ పూతము ఇంచు మించు తేదనీయే తెప్ప వచ్చును ప్రాచీన జపానీయ భాషా ఎర్థాంతము ననుసరించి భాషా భాగములు మూడే నామవాచనము క్రియ ఉపార్గము విశేష వాచకము (article) లేదు నామ వాచకములకు లింగ వచనములు లేవు ఓ మే యను ఉపపదములు లేక లింగశేదము నివహించుండు చినా జపానీయ కర్మముల వమ్మేళనము వలన గాని క్రియభు విశేషములకు బో అను కర్మమును బుచ్చుట వలన గాని భావవాచక పదము లేర్పడును అరేపములను చేతనములుగా రూపించు విధానము ఇంచుమించు లేదన వచ్చును తరతమ శేదములు చూచించు ప్రవ్యయములు లేవు కర్మణి ప్రయోగము అతిపరళము రానికే పరీత్య క్రియాచూపము లేదు పాఠాధరముగ భాషాపునకు రేలెను కలుపుట వలన కర్మాధ్యక్షము లేదు కలుపుట వలన విధ్యక్షకము మూచించెదను సంఖ్యా వాచకములు

రెండు విధములు కలవు (1) వై నీయములు (2) అపా నీయములు అంగ్లమున Prepositions అనెడు విశిష్ట ప్రవర్తనములు అపానీయమున Post-positions అనెడును క్రియా శీర్షములు ఈ రాష్ట్రములు లేవు రాశ్య నిర్మాణ ప్రధాన మార్గములు-- విశేషములు విశిష్టములు ముందే యందును కర్మ పదము క్రియా పదమునకు ముందే ఉండును క్రియా పదము రాశ్యాన పావనమందును అప్పుడు వారు అను వర్తము లిచ్చు పదములు అపానీయ శాచయందు కనబడువు

పారవర్తనము శ్రీ 43 కళ్యాణి ప్రాంతమున ప్రారంభమైన అపానీయ పారవర్తనమునక రమారమి చుట్టెడు కళ్యాణమున చరిత్ర యున్నదని చెప్పవచ్చును యుహాతో నరా యుగములు (శ్రీ 4 794 వరకు) ఈ కాలమున జపాను పారవర్తనమున గణనీయమైన అభివృద్ధి అరిగినది సుమారు మూడు కళ్యాణుల కాల ౧ శాబీ మహాశి తేజావాదపరి రమారమి లేని అపా రి వృత్తినుండి ఉన్న ఎంపర్వశి గల వృత్తి వచ్చినది ఈ యభివృద్ధి కారణము వై నీయలతోడి సంపర్కము వై నీయుల లిని పారవర్తన ప్రక్రియలను సంపర్కమిది జపాను వారు ఈ కాలమున భారాళముగ ఎరువు తెచ్చి కొనిరి నేటికిని లక్షము లగునట్లు అప్రాచీన అపానీయ గ్రంథములు రెండు చాటిలో మొంటిది శ్రీ 718 చాటి కొడిగే అనునది రెండవది శ్రీ 4 720 చాటి విహోగి అనునది ఈ రెండును చరిత్ర గ్రంథములే ఇవి యాచాటి గ్రంథము అన్నిటి వలెనే వై నీయ లిని యందు ప్రాయశి యున్నది రమారమి శ్రీ 4 400 చాటి నుండియు నుండిన పెక్కు శాసనక గీతములు ఆ గ్రంథములందు ఉదాహరింపబడి యున్నవి ఈ గీత ములు 'రాకా ఫంజమునకు' తెలిసిన అర్థవచనవృత్తములు ప్రథమ తృతీయపాదము లందు లెడి యాక్షరములు ద్వితీయ పటవృత్త పాదములందు పీఠే యాక్షరములు గగ్గయుండుట ఈ గీతముల లక్షణము ఇందు ముక్తము లగు లభ్య కావ్యములను టంకా యందుకు 6 76 7 7 అక్షరములు గల లిదు చరణముల వర్తము టంకా' వోకా యను దీర్ఘ కావ్యములందు 6 7 అక్షరముల విషయ పాదములు పెక్కింటి యంతమున

పిదు అక్షరముల పాదములు రెండు నిలబడి యిందు ఇదివలె వరకును రాకా కవిరాప్రక్రియయే ప్రామాణిక వై యుండినది ఈ పెక్కు రెండిన 4500 పద్యములు శ్రీ 4 700 ప్రాంతమునందు నంశలము కేయలిన మహోమా అను గ్రంథమునకు దున్నది చాటి అపా నీయ కవిరా ప్రకృతి ఈ నంశల గ్రంథము ఉత్తమ చిహ్నము

నాయాన్ యుగము (శ్రీ 4 794-1185) జపా నీయ పా శాస్త్రమునందీ యుగవంశము లాక్షణి యుగ మని చెప్ప వచ్చును సాహ్య శిల్పము 1000 వ సంవత్సరమున ఉ యుగ సాహ్య రత్నములు గంజోరియందును భావ వ్యక్తియందును రమణీయక ప్రధానముగ అరాధిం బడినది భారాయుగ మందలి అపరక సాకళ్యము ప్రబుద్ధగ్ర పాత్రాధిగ ఉజ్జ్వలమైనది ముగ ఉత్పి ణానియో ముఖ ప్రాధాన్యము కలిగినది మగ్గి క్రియో గవత యయ్యెను

ఈ యుగమునందు అవంత్యాళములగు పద్యనంశల గ్రంథములు దిద్దెను లెదెను పీఠలో ప్రథమమును ప్రబుద్ధమునైనది కొక్కిలు అను గ్రంథము ఈ యుగము నందే ప్రప్రథమ గద్య రచనము వెలువడెను ఇంతకు పూర్వము గద్య రచనలు వై నీయ భాషయందే చేయబడుచుండెడివి వై నీయభాష ఉదాత్తమైన దన్న భావము వై నీయ లిని అపానీయ భాషలో సుదీర్ఘ గ్రంథములు కలెంచుటకు అనువుగా లేదన్న భావము దివి కారణములు శ్రీ 4 81 వ కళ్యాణిమండియు జపాను భాషయందు దీర్ఘము లయిన గద్య కళా రచనలు ప్రారంభ మయ్యెను చాటిలో బోశికి మెకోగకురి యను గ్రంథము ప్రాచీనతమమైనది శ్రీ 4 వరద కళ్యాణి చాటి అపానీయ గద్య పాపాశ్యము గణనీయమైన ప్థాయి నందుకొన్న దని చెప్పవచ్చును

పీక కళ్యాణిములు రాకా యాచాపాశ్యాన సముచ్చ యాశ్యము లగుట ఈ గద్య గ్రంథము లందు వర్త పామాశ్య నుయన లక్షణము ఇతెమెకోగకురితో పానిక్కి వరమనెక్కి యను గ్రంథము లిట్టి యుపా శ్యాన సముచ్చయ రూప్రగ్రంథములు జపాను భాషలో

అత్యంతమైన నవల యని చెప్పినట్లు గెంతెముట్ల గురి
మాతము కన్నెగడ్డము గల మహా కళా గ్రంథము
ఈ యుగము నందలి కళా గ్రంథములలో చెప్పు
రచనలు ప్రబలమైనవి వీటి యందు నడుమ నడుమ
అపరాధిని సంఖ్యాగ్రంథములకు నద్యము లుండుట యొక
విశేషముగా నాయాన యుగము అపరాధిని పర్యవసానమున
నడచుట యని చెప్పవచ్చును

కామకురా సంవత్సరములో ముద్రాపత్రములు -
(క్రీ. శ. 1886-1888) ఇది అపరాధిని పర్యవసానమున ఒక
విధముగ ఓకాయగ మనదగి యున్నది ఈ యుగ
మంతయు అంతఃకలపములతో నుండి యుండుట
వలన సాహిత్య చాతుర్యమునకు అనుకూలమైన కాంతి
సాహిత్యములు కలగజేయును వీర తెద్ర ప్రధానము
లయిన గుంటె మొదటి గుంటె యను యుద్ధ కా
సాహిత్య మొకవల కాంతివల ప్రధానము లయిన
తెద్రగాక లోకనాథ వద్దితెను నో కాంతిలు ఈ యుగ
మున ప్రత్యేకత పొందిన రచనలు నూ విశ్వానరాయణ
లకు పంపించినది ప్రాచీన పృథ్వీనాథములు చిన్న
నాటికలుగా రచితములై ప్రదర్శించబడినవి ఈ నాటికల
ప్రదర్శనములందు మధ్య మధ్య కొన్ని యాచార్య
పృథ్వీనాథములు గూడ ప్రదర్శించబడినవి నో నాటిక
విశేష కాగము రచించినవారు కానరాదు అను
వాతకును అతని కుమారుడు నే అమీ అను వాతకును
వీరి సంవత్సరముల కాలములో ఈ కండ్రి కొడుకులు
తెక్కలేనన్ని నాటికలు రచించిరి

దోతగనా యుగము (క్రీ. శ. 1888-1889) అంత
ర్యుద్ధములు అరాచకములతో నొకటి క్రీ. శ. 1888 నాటికి
అపరాధిని పర్యవసానమున కేంద్ర ప్రభుత్వము తెలిపి మొ
కాంతి సాహిత్యములు చల్లబడినవి కాంతియే దోత
సాంస్కృతిక ప్రవృత్తివలన మారితమాయెను పాపపర్యవసానమున
సాంప్రదాయక మార్గములతోనామ మారితవ
ప్రక్రియలు చెప్పులు వృద్ధులవలెను నాటి సాహిత్యము
చైతన్యవంతమును పృథ్వీనాథము నగుటయే కాక
ఉత్తరము కూడ యుండును దీనికి ముఖ్యకార
ణము నాటి రచయితల స్వభావమే నాటి రచయితలు
సాహిత్య విశ్వానరాయణుల పంపించినవి తెలియండి

లేదా సాహిత్యములై యుండిరి ఈ యుగమునందలి రచ
యింబందో బుచ్చునై చిర విశ్వమునకును పాపపర్యవసానమున
కును తెలిసినవారు గ్రంథ సంఖ్య విశేషముగ తెలి
పావనది అకల్యాపక ముద్రాపత్రము వృద్ధి
యగుటయు గ్రంథము లభ్యుపార్జనమునకే లక్ష్యముగు
టయు ఈ రచనా చాతుర్యము యొక్క స్వరూప విశిష్టత
కారణములు

ఈ యుగమునందు సాహిత్యములు ఎందులకు విశ్వమున
కును ప్రక్రియ వైచిత్ర్యమునకును ఎరుగనిదనిన నో
ప్రక్రియకు మరెందు కాటక ప్రక్రియలు ఈ
చాతుర్యమునకు వచ్చినవి కాంతి యను సాహిత్యముల
యందు ప్రవర్తించినవి విశేషము మొదలమోనో
అను గానం ఇతరులపానియే పేర్కొనరు అవి కాంతి
గడించు పురుష ప్రయోగముల లయన కొలది అను
నాటకములందు నాటక ప్రయోగముల ప్రాముఖ్యము
వలనయే విశ్వ రచనయందు తెలియని అను నూతన
ప్రక్రియ వృద్ధులవలెను పరులకేతనముల పరిమితిని
మించని ఈ కాంతి వృద్ధులు అత్యంతముల నవల్యాద
రచన యను విశ్వమునకు గీటురాయివలెనని పలువిధ
ముల నైత్యనిక సాహిత్యము వృద్ధులవలెను నైయి
సాంప్రదాయక సాహిత్యమును గురించియు కన్పట్టు
యన్ అధ్యంతములను గురించియు చెప్పు విమర్శ
నాటక గ్రంథములు తెలుపజేసెను ఎవలలు కళాని
లెక్కకు మీరెను వీటిలో పాపమునకు ప్రాధాన్యము
గలిగెను కాని ఈ నవలలందు పెద్ద దోషము-ఇది అపరా
ధన కళా నన్నిచేతములకు అతియోగ్యులకు పుట్ట
లగుటయే కన్పట్టుచున్నది తోచినది కత్తి విశ్వాన
రాయణములు ఈ నవలల యందు విశ్వంపద నీలు కాని
ప్రమాణములతో చిత్రించబడినవి

అధికవిశ్వంపద - (క్రీ. శ. 1888 అనంతరము)
క్రీ. శ. 1888 నందు మహారాజు మారు ద కాటక
కాలము అపరాధి ప్రవలలు అపరాధి ప్రవలలతో సంబం
ధములేని విశ్వంపదమునకు దుండీరి క్రీ. శ. 1888 లో
ఈ విశ్వంపదము తొలిగా అపరాధి ప్రవలలతో సంబంధము
లేర్పడినంతలే అపరాధి కాంతియే దోత నైత్యము
పాపపర్యవసానము సాహిత్య సంస్కృతి విశ్వానరాయణుడు

రాధాకమంగ అపానీలోనికి ప్రవహించెను అపానీయుల
శీర్షికమున ఒక మాతన విప్లవము కలిగెను యూరోప
యన్ పానావ్య ప్రక్రియల వర్ణింపబడిన అపానీ రచయితలు
అమరీంద్ర పానీ పాల్వరాణాక విషయములు ప్రక్రి
యలు పూర్తిగా పోయిన వని చెప్పి పిలుకాకున్నను
వడిన మైన దెట్టి దైవము అనుకరించుటకు రచయితలు
సర్వముగ మండిరి మొత్తము మీద వై విరక్తి మీ యుగ
మునకు ప్రరాత లక్షణమైనను ఈ యుగవిరక్తియుగా
విశేషింప దగిన పానావ్య లక్షణము ఇం ను బూపుట ట్లలే
దని చెప్పెనుగును

వచ్చి మిద చెప్పవలె వచ్చులో అపానీయ రాష్ట్ర
యము ఊర్జితము గంభీరము తదాత్త లక్షణవంతు
కాదు అనియు చెప్పవలయుండును ఇంద్రవ
వావాచుల్యము వంశ రచనలకు గౌరవము సర్దింపలేదు
మిరీద్యము లయిన వసంతలు వైశము వస్తువునందు
లక్ష్యమునందు బాగము లేక తానువముచే పొందు
చున్నది ప్రక్రియాత్మ విద్యము కల్పవైచిత్రి సురుమార
కళాబు క రిమనీమార్గక కల్పక మానుర్యము-నీటిని
దృష్టినీటినిదోర చూచినచో అపానీయ రచయితల
కావ్యక రసక కళాశిక్ష యుక్తమౌనీటి శిరించ
వనియు చెప్పదగియున్నది

పా మా

అయదేవ కవి 1

యదిహరిపురజే నరసం మహా

యది విలాసకలాను భమానాంబు

మధురకోమల కావ్యవరాహం

కృణు తదా అయదేవ నరసంకీర్తి

అని గీత గోవింద కావ్యమున శ్రీశంకరాచార్యునిచెప్పాడు
అయదేవకవి అతని శీర్షికలక్ష్యపు అంతర కాదర లక్ష
ణము రీల్లోకమునందలి పూర్వార్థమున వ్యక్తమగు
చున్నది అతని లక్ష్యమునకు అత్యవసరమైనను శరీ
రము విలాస కళ కమనీ అతని కవిత్వము మధుర-
కోమల-నాన్వేదనాపరి యైనది అయదేవుడు తన శీర్షిక
లక్ష్యమైన పారిపురణముచే కాను తరించి వశికలను
తరించలేన మహాకవుడు అతడు గీతగోవిందము
అను కావ్యమును కరించెను అది అకాశమరమైన కృతి

అయదేవుడు పెన గ్రంథమున అందందు తనకు వంశం
ధించిన కొన్ని అంశములు చేర్చివాడు వ్యాఖ్యానాలు
కొన్నింటిని చర్చించినారు చీకడంతె అతని శీర్షికలక్ష్య
ముల తెలిగుటకు చర్చించుచు రచించిన కర్తవూల
ముఖ్యాధారముగ నున్నది

అయదేవుని యుగము నిందు విల్లు నుని కర్తవూలలో
గలదు గీతగోవిందములో కిష్కలిల్లునముద్రవస్తున
లో గానిరమణేన (7వ అష్టపది) అని యున్నది మంశ
రాణ రచించిన వ్యాఖ్యలో కిష్కలిల్లున శర్వావసం
నివాహా వా గ్రామం అని యున్నది కంశరమిక్రుని రవ
మంశరీ వ్యాఖ్యలో కిష్కలిల్లున అయదేవ కవిత్వ
గ్రామం అని యున్నది కీర్తి యను వ్యాఖ్యలో కిష్క
లిల్లునాను కల్పవృక్షాగ్రామం నమృద్ధా కవిత్వ అయ
దేవస్థ పూర్వపురుష ఇతి కథయంతి అని యున్నది
నీటి నమస్థయముచే కిందులిల్లు నును గ్రామము అయ
దేవుని అభిజన మనియు అది యశవి వంశమునకు సుల
వృత్తి గ్రామముగా మండే వనియు వృష్టిమగుచున్నది
అగ్రంశం ఈ కవిత్వ గ్రామము మహా కవుడును
ఇతనికి పూర్వ పురుషుడైన కిష్కలిల్లున కియిది అతని
నామమునచే తెలు యుండవచ్చును

గీతగోవిందములోని పండ్రెండవ సర్గలోని నమహాకం
దవ శ్లోకమున అయదేవుడు తనవంధి శ్రీ శీర్షికేవు
దనియు తల్లి రామాదేవి యనియు చెప్పకొనెను కొన్ని
ప్రతులలో రాధాదేవి అని పాశాంశరము కనియెను
చుండుటచే తల్లి చేరు వికరముగా చెప్పబాంబు దీపకా
వ్యాఖ్య చివర అయదేవకవి శీర్షికమును వివరించు రీ
ల్లోకములు గలవు వాటిని జట్టి తు ర్వు మాతము లోని
కిందులిల్లు నును గ్రామమున చేసరక్కాకరు దను వాక
త్రాహ్మ్యం శ్రీమధుండెను అతని పుత్రుడు పారికాశుడు
అతని కుమారుడు విలాసరధుడు అతని తనయుడు లోక
దేవుడు అతని యాత్మజుడు అయదేవుడు అని తెలియు
చున్నది ఇందు ఈ అయదేవుడు కాండిన్య గోప్రు దని
తెలువ జడివది ప్రసన్న రాసువ వాటక కర్తయైన అయ
దేవ కవియు కాండిన్య గోప్రుచే కాచి మమిత్రా మహా
దేవుల పుత్రుడును వై యువాడు నాను పామ్యముచేత
గీతగోవింద కర్తయైన అయదేవుడు కాండిన్యగోప్రు దని

బాదుజ వడనతో తేజ ఇతడును కొండవల్ల గోరలపడి తిప్పుకొని యే ధారము గీ-గోవిందమున లింగములతోను గీతగోవింద కర్త ఇంత గ్రంథమును రచించెను మించు చంద్రాలోకము మదలగు గ్రంథములు రచించిన అయితేన నామకు లయిన కవులు అ వేరులు కలరు చంద్రాస్రమమును రచించిన అయితేనవి యొకడు అభివవ గుప్తనిదే వేళ్ళున అదేను ఇతడు ఎమిసాగు వారాయలట్లు రామచంద్ర బుద్ధేంద్రులతో ఉదాహరింప బడి యుండెను ఇతడు ప్రస్తుతకమునకు ౧౪/1 రెండు శతాబ్దాలు పూర్వమున నుండి యుండవచ్చు నని ఇతని మాత్రరచనను బట్టి ఊహించ బడుచున్నది

గీతగోవిందమును రచించిన అయితేపుడు మహాశక్తుడు అనె వివాదమైన విందులియును ఉత్కలమున అగస్త్యుల పురప్రాంతమున నుండెను అందు అయితేపుడు విద్యా భ్యాసకరులై పురుషోత్తమ పూజకులై యుండెను విందు లియునుననే దేవశర్మయను మదియొక బ్రాహ్మణోత్తము డుండెను అతడు సంకాశహితుడై మందు పురుషోత్తము వారాధించుచు కనకు గలంబు వ్రతము సంకాశమును ఆ దేవుడనే అర్పించుకొను నని మ్రొక్కుకొనెను అంటి మొదట కన్యకయు కరువాక పుమారులును గలిగి ఆ కన్యకకు పర్యావృత్తి యని నామకరణ మొనర్చి యు క్రమయ్యురాలు కాగనే దేవశర్మ అమెను అగస్త్యుల మున పురుషోత్తమునకు నమస్కరించెను ఆ దేవ దేవు డామెను అయితేపు కన్యకుని అజ్ఞానంబెను దేవశర్మ అట్లే అమెను అయితేపు కన్య వివాహ మొనర్చెను

అయితేపుడు గీతగోవిందమును రచించుచు అగస్త్యుల దేవుని యెదుట గానము చేయుచుండెను పర్యావృత్తి భావ పరవశయై తదమగుణముగా వ్యర్థము చేయు చుండెను అయితేపుడు కాను పర్యావృత్తి చరణ భారణ చక్రవర్తి (1 వ 2 శ్లో) నని చెప్పుకొనెను రహస్య మున కన్య అన్యవిషయములతో భాగ్య వామ ముచ్చ రించుట పాపము అందుకు విష్ణుకథా రచన ప్రసంగ మున మరింత గర్వముగాదా! అని భావించిన కొండరు పెద్దకు పర్యావృత్తి చరణ భారణ చక్రవర్తి యనగా అష్టాక్షరీ మహాశక్తిదేవతయైన లక్ష్మీదేవియొక్క పాద గరిరచార్య విశేషములే భార్యగ్రహీతులై పరదాని అర్థము చెప్పిరి పర్యాయంబులు ఉత్కలార్థములును గ్రాహ్యములే

ఓ బాదు అయితేపుడు గీతగోవిందమున పురవ పర్వము నందు భావను కృష్ణుడు సాంత్వన మొనర్చు మృత్యుమును రచించుచుండెను కృష్ణుడు రాక్షసతో నీ పరమును వా శిరమున మంచుము అనినట్లు అయితేపునికి భావ మగ్నార్థి అయ్యెను పర్యేక్షకుని విషయమున ఇట్టి భావమును రచనా బద్ధముచేయుట కతనికి మనస్ఫూరింప లేదు ఇదే విషయము వాలోరించుకొనుచు అయితేపుడు పూనమునకు లోయెను ఆ పనుయమున పురుషోత్త ముడు అయితేన రూపమున వచ్చి పర్యావృత్తి వడిగి పుష్పకము తీసికొని—

పూర్వగళ అందనం మరుశిరస మందినం

దేహ పరమల్లవ ముదారవే

అర్చితమియ బారులో మదనకదవాదునో

హరకు తదుపా గాత వికారము అమయే (10వ 12 శ్లో)

అను చరణమును బ్రాహ్మ పెడతిలోయె నట! అయితేపుడు తిరిగి వచ్చి ఆ బ్రాహ్మను చూచి విష్ణులరై కగనల్లిలా విలాసమును తెలుపొనెను గీతగోవింద రచన ము ముగించి అతడు శ్రీ పురుషోత్తమునకు నమస్కరించి దన్యక గాంచెను

అయితేపుడు గీతగోవిందమును తన మిత్రులగు పరాశ రుడు మదలగు వారి గోష్ఠిలో కర్త ప్రారంభకముతో పాటుచుండెను ఆ రోజును రానిక గలిగిన ప్రకృష్ట కలాయె రెండి ఆ రోజు రూపా వాగో గోవింద మును రచించి రానికే ప్రతి లంకరును పాదుకొనవలె ననియు అయితేపుని గీతగోవిందము వెనవ్వలను పాదరా దనియు భావించెను రాజాజ్ఞకు తెలిచి ప్రతిబంధకు అట్లే చేయసాగిరి ఒకవాడు అయితేపుడు అగస్త్య భార్యమున తన గీతగోవిందమును పరవశుడై పాటుచుండగా రాజు చూచి మ్రుద్దుడై వాయొజ్ఞ వేరి యుల్లంబుంచుచున్నావో! అని అంటిరి గల్గించెను అయితేపుడు రాజా! నీ గ్రంథ మునే పాదుటకు వా కేమియు అక్కంధరము లేదు వాని ఈ పురుషోత్తముడు వా గీతగోవిందమునకు సంహించి వట్లు నీ గ్రంథమునకు సంహించుట లేదు నీ వాయన వంశనే ఈ విషయము తెల్పుకొను మని చెప్పెను అప్పుడు రాజు తన గ్రంథమును అయితేపు గ్రంథమును అగస్త్యుడు విడుటమంది మేము ద్వారములు లంకించి అయితే పిల్లదము నీ శేరి ఇష్టమో వానిని పై న నుంచు మని ఆ దేవుని ప్రార్థించెను అర్చకులు కలుపులు

రాజము పైకి అందరినీ కొంత భయపెట్టేటట్లుగా మండి పుట్టించి తలుపులు తెరచి చూపి అయిదేవుని గీతగోవిందము పై వ సంకేతము రాజా కోర్కెపై అప్పాపానమును విడిచి కేవలయముననే ఉండిపోయెను ఒక రాత్రి రాజునకు స్వప్నమున శ్రీ జగన్నాథుడు దర్శనమిచ్చి అయిదేవుని గీతగోవిందము కంటే నాకు ప్రయమైన రింకొకటి లేదు నీవును రాజుకుడవే నీ గ్రంథమునకును సంకేతమిచ్చి నాని నీవు కూడ అయిదేవుని గీతగోవిందమునే స్వీకరించి ప్రధానము చేయుచును అని అనెను రాజు శ్రీ పురుషోత్తముని తమారము చేతుకొని అప్పటి మండియి అయిదేవుని తన ప్రాణమిత్రముగా పరిగణించుచు అతని గీతగోవిందమునకే ప్రధానము కలిగించెను

ఒకానొక కూరల యివ్వ గీతగోవిందమును భక్తి పరమగుటై పొదుకొనుచు తన పంగళోటతో కాయలు కొనిపోయెను శ్రీ జగన్నాథుడు దా గానమునకు పరకలపై అమె వెనువెతుకే తిరిగెను పంగముల్లు దగులకొని తన పత్నీయులు చిరిగిపోవుచున్నను ఆ దేవుడు తెక్కచేయలేదు మరునాటి ఉదయమున అర్చకులు శ్రీ జగన్నాథాజయము తెరచి పూజి పత్నీయులు చిరిగి యుండెను రాజు వచ్చి చూచెను ఎవ్వరికిని కాదనెను గోవరించలేదు నాకు వ్యభిచారి అన్న పానీయములు వర్షించి పూజించి పొందెను రాత్రి అర్చకులకును, రాజునకును స్వప్నమున శ్రీ జగన్నాథుడు పాతాళుండి అరిగిన వృక్షాంశము చెప్పి చింతించు దని అభ్యుదయ మొనర్చెను రాజును అర్చకులను తన స్వప్నమునకు పరమార్థము తెలుపుకొని ఆ కూరగాయల అవ్వను అయిదేవ సుహృదులకి ఎంతయు కొనియాడి రాజ కూరగాయల యివ్వకు మాన్యమిచ్చి నిత్యమును గీతగోవింద గానమున నీవు వరించి ప్రజలను కరివవలెయు మని రాజు కోరెను అర్చకుల మండి రాజునకు అయిదేవులపై భక్తి గాఢతరమయ్యెను

ఒకప్పుడు రాజు యొక్క పోదరుడు మరణించెను రాజు పోదరుని కాల్య ఆ వృక్షాంశము తెలిసికొని సవాగమము పలుపుటకు నిర్ణయించెను రాజాంశాత్మరమున అందరును ఆ పరివ్రతము కొనియాడుచుండి అయి

దేవుని వర్షి వర్షావతి మాత్రము ముఖావముగా మండెను రాజు అమెను నమస్కరించి పరివ్రతా తిలకమైన తన కోటి కోడలిని చూచుటకు రమ్మని అప్పా వింపెను వర్షావతి ఇదెను విష్ణురమమ్మా! భర్త చని పోగా నాను అనుగమించుటకు ఇంత ప్రయత్నము చేయుట ఏమి? ఏమి పాతివ్రత్యము! భర్త మరణ చార్త వివరానే లేకపోయె అప్పారోనే భర్త మృత్యువును నిశ్చయించి పరివ్రతా లక్షణము అనెను రాణి తన కోదమును దిగ మ్రొంగుకొని అప్పటి కూరలకుండెను వర్షావతిని పరీక్షించ వలె నను పట్టుదల అమెతో చెప్పి పెరుగుచుండెను ఒక నాడు రాజు అయిదేవునితో గలం జగన్నాథాజయము నకు వెళ్లె ఆ రాత్రి అచ్చటనే ఉండిపోయెను మరునాడు ఉదయముననే వర్షావతిని రాణి ఎఱించి దుఃఖించుచు రాజాగారో కలం వెడతిన అయిదేవుడు అకస్మాత్తుగా మరణించినట్లు చార్త వర్షివ దని చెప్పెను ఆ మాట ముగిసిన తేడో వర్షావతి మొదలు వరకైన చెట్టువలె నేల సూరెను అమె పోయెను తెప్పతో పోయెను రాణి దిగ్భ్రాంతయై కంటికి మంటికి నేకభారగా ఏడువ సాగెను పరీక్ష ఎంత భారదయ్యెనా పరిణమించినది ఇంతలో రాజును అయిదేవుడును వర్షి అరిగిన పంగతి తెలిసికొని మిక్కిలి విచారించి రాజు పరిచారమునకు మేరలేదు అప్పుడు అయిదేవుడు రాజు వోదార్పి మ్రోచు చారులేలే! ముంచుచును మానము విరానమ్ (10 వ 19 గీతము) అను గీతమును పరకలపై పొదుకు వెంటనే వర్షావతికి చైతన్యము వచ్చెను రాజుకన్నకొని రాజు నకును ప్రాణములు మరుట పడెను అయిదేవుని భక్తి మహిమను వర్షావతి పాతివ్రత్యమును ప్రజలు దేవభృకొనియాడిరి

ఒకనాడు అయిదేవుడు దూర గ్రామమున శ్రీమదు అచ్చటి భక్తులచే జాంబావరాంబాకరణములతో సత్కరించెను అతడు తిరిగి వచ్చుచుండెను అడవిచారిలో పలుగురు వొంగ లాకా వెంటించిరి అయిదేవుడు చారిలో 'అయ్యలారా! చేను శ్రీ జగన్నాథమునకు పోవుదానను ముడువతిని చేను ఈ ద్రవ్యమును హరికొని పోకాలకున్నాను మీరు దీనిని హరికొని పోవుచుండుడు చేను మీ వెనువెంటనే వచ్చుచుండును నా శి మాత్రము సాయమునీయుడు అని తెలియ నారాధన మును తీసికొనిపోవుచు అడవి చూచుకొని అయిదేవునిచై

ఇది కరములను పాదములను బంధించి అవని పోక చెట్టు క్రింద పడవై చీ జగన్నాథము చేరుకొనిరి అయిదేవుడు హరి స్వరూపముతో అచ్చటనే ఉదయించెను అంతలో రాజు పేట్రై వచ్చి అయిదేవుని కనుక ని అత్యంత దుఃఖముకై అతని వింటికి తీసికొని పోయి చిట్టచేయించుటకు ఏర్పాటు కానించెను పద్మావతి యతనికి పకలోపచారములు నలుపుచుంచెను అంతలో దొంగలు అయిదేవుని యునికి తెలిసికొని పొడుపుల వేషమున అతని ఇంటికి వచ్చిరి అతడు వారి సంతయను వారించి రాజు లేక వారికి దరచాచార్యుడు తిప్పించెను అవి వారు మోసకొని నుభవముగా అతని దాడిపోవునట్లు చూచుటకు అతడు రాజుతో చెప్పి నలుగురు కట్టులను వెంట పంపించెను రాజుకట్టులతో గల అతని దారిని పోవుచు వారితో ఆ దొంగలు ఇట్లు చెప్పిరి ఈ అయిదేవు డొక గొప్ప దొంగ మీము కట్టులేకవు రాజువొద్ద నుంచెడివారము ఈక దన్ను డొంగకనము చేయగా రాత్రితప కరపాద చేర్చదము చేయించెను మే మీవని యెవల జాలిబూని ఇతనికి స్వగ్రామము చేరుటకు పాయము చేసి యుంటిమి అందుచే ఇతడు మీ రాజుతో చెప్పి మా కిట్టి సత్కారము చేయించెను ఆ మాటలు ముగియు విన్నవించి ఆ దొంగ లపై అపహృష్టగా పోక ఎదుగు పడి వారు మరణించిరి రాజు టులు దొంగల కీయబడిన ద్రవ్యరాశిని తీసికొని తిరిగి తమ రాజు వొద్దకు పోయిరి రాజు వలన ఈ దా ర్త వినిన అయిదేవుడు అత్యంత వేదన చెంది తన మొండి కాలు నేటులతో విలవించి తన్నుకొనెను అప్పు డందరకు అక్కర్తము కలుగునట్లు అయిదేవునకు యశాఘోర్యముగ కరపాదములు వచ్చెను ఈ రహస్యమేమి యని రాజు అడిగెను అయిదేవుడు నన ప్రాకర్తమకమున ఆ దొంగ లచే తనను కరపాదచేర్చదనము తిరిగి నవయి దార్తద్రవ్య కృతమైన వారి దోషమునుకు జాలించెది వారికి రన మిప్పుంచెది నవయి వారు బుద్ధి తెచ్చుకొనక కృత ఘృతై తనను నించించినందున ఎదుగుపడి మరణించి రనియు వారయందు జాలి పూనినందున తన ప్రాకర్తము తిరిగి కరనననుగ్రహ మన తనను కరములు పాదములు మొలిచి నవయి వివరించి ఎల్లరకు అవదము చేర్చుచును అయిదేవుడును అతని పోషకుడగు రాజును పరీక్షి దినము గంగానదికి పాదచారులై వెడలి పొన్నముచేసి వచ్చుచుండిరి ఆ నియమమును వారు పాటించుచుండిరి

కాలక్రమమున జరాగ్రాతుడై వృద్ధుడై పేరుకు వడవలేని ఎత్తికి వచ్చెను ఓది వా దతడు దానిలో ఎదిరోయెను రాజునికి వివర్త పొన్న వర్తము వెడలుటకై యొక క్షి నిచ్చెద ననెను అయిదేవుడు పాదచారియై వెడలు వియను మును భంజించుకొన నొప్పొకవలేను ఆ రాత్రి మకర వాహనయు స్వచ్ఛవస్త్రధారిణియు, పద్మపాణియు నగు వాగిరగీదేవి రాజునకు అయిదేవునకు పోరజను లందర కును స్వప్నమున పాజాహురించి చేపడ ఉదయము మండియు జూచిదేవుని అంగణము నందలి వడవానిలో వ్రవేళించి నివసించును మీకు దృష్టాంతముగా నిత్యము నందొక పద్మ ముదయించు చుండును అయిదేవునితో పాటుగా అందు పొన్నవము చూచుచారు కువ్వలోగుల్లై తనను అలోగ్యమును పొందెదరు అని చెప్పెను మరువాటి ఉదయమున నకల పోరజన సమన్వితులై రాజు అయిదేవు లా నడవానిని దర్శించిరి అంతలి ఇమక దగ్గర నుండి అన్నిటను గంగానది అక్షణములు కనిపించెను చూచు చుండగనే వన్యము పుట్టుకొనినవచ్చెను అయిదేవుని వరకు క్షత్రి వలన ఇట్టి అదృష్టము తమకు గలిగెను గదా యని అందరును అమృతవానందము నందిరి అందరును స్రవతి దినమును అంతే పొన్నవము చేయించు అభివ్యాధిరవానలై సుఖభరితులై యుండిరి ఈ విధముగ అయిదేవుని గురించి అనేక కథలు క్షత్రి ఇమల శిష్యుగ్రముల నటించి సాగెను గోవర్ధనశ్రీ కరలో అయిదేవ ఉమావతి

కవిరాజుగృహ రాజుని వమికా అమృతవృక్ష చ అను వీళ్లోకము వంగదేవాధిపతియగు అమృతవేనుని సభా మందిరద్వార కళాపట్టమున కనిపించుచున్నది ఈ క్లోక మును అట్టి క్లోక 11 వ కళాక్షి ఉత్తరార్ధమున వంగ దేశమును పాలించిన అమృతవేన మహారాజు వాస్తవ మున ఈ కవివరేంద్రు యుడైనది తెలియుచున్నది తన తోడి కవులలో తన అధిక్యమును అయిదేవుచే ఇట్లు చెప్పకొని యున్నాడు-

వాచా వల్లవ య మృతవానరీధర
సంకల్ప కుర్తింగిరాం
జానీతే అయిదేవ వేద కరణః
క్లాన్త్యోదుతూహ్లాదుః
శృంగాలోత్తర పుష్పమేయ రవన్
రాజాధ్యక్షివర్ధన

వృత్తికోవిదునిపుత్రశ్రుతిభద్రా

భోయీ కవిజ్యోతిః (1 వ 4 శ్లో)

అయదేవుని రచన ఉమావతిధర్మని కవిత వలె మైత్రివి
మాటల ద్వైత మాత్రమే కాదు కథలుని కవితము వలె
ఉభయములను సమగ్రముచెట్టి ఉత్పిరి తిత్పిరి చేయదు గోవర్ధ
నుని కావ్యము వలె. కేవల కృంగారమయమై తృప్తియ
పురుషార్థప్రపంచము మాత్రము కాదు భోయీ కవిరాజు
కల్పము వలె మండకట్టుకొని శ్రుతిపాతము మాత్రము
నలుపునది కాదు గీతాం సంకల్పశుద్ధిం అయదేవ దేవ
కావితే - చాగర్థముల సంపృక్తి అయదేవునికి తెలిసివట్లు
ఎంతమంది మహాకవులకు తెలియును ?

శ్రీ పో

అయదేవకవి II (గీతగోవిందము)

పరమశక్తుడయిన అయదేవుడు రచించిన గీతగోవింద
కావ్యము సర్వజ్ఞానాదరణయే మగుటతో అశ్వరథము
లేచు కర్మాచేత పరమకు డయిన ఈ కవివర్యుని హృద
యము నుండి కూర్చొని వచ్చిన రంగులతో ఇందలి కళాత్వ
మున రెచ్చదనము నుండియున్నది. పద సంకల్పమునకు
సంగీతము అయి ప్రవాహకలుగా మచ్చిని దీనిచే అయి
దేవుడు మధురకోమలకావళి పరావశమై అని ముచ్చ
టగా చెప్పివాడు కావముల కనుగుణముగా వృత్తములు
నడచును శివరించును పరువురెత్తును చదువని హృదయ
మును అజ్ఞాతముగనే అనుగమింపజేసికొనును

వేదానుద్ధరతే అగ్నిదేవతే

దూగోం ముద్విశ్రతే

తైశ్శం చారయతే లలిం ఛయతే

క్షత్రశయం కుర్వతే

దౌం వ్యం అయతే హం కలయతే

కాయణ్య మాశ్వుతే

మైర్వామ్యర్యయతే దశాశ్చక్రితే

కృష్ణాయ శుకర్థం నమః

అను పద్యము చదువునప్పుడు చదువని కావీగా ఉత్తేజ్జ
టగా రూపకార దృశ్యములను పరిశీలించును దృశ్యరూప
ములలోని పాశ్చిమాయ పర్యయతే గాఢతావ్యాధిత్వములచే
నిమోహితులముల వలె ప్రాస్తవ్య క్షిప్ర త్వములు
మృదుత్వ భరత్వములు చుక్కత్య రూపత్వములు మొద

లగు లక్షణములు గల పదములచే నిమించికాదుంచిత
ములు గల అందును వృత్తిచి వరితల హృదయములను
రంజింపజేయు అద్భుత కళాకావీశ ఇతని శిష్యులము
లందలి ప్రతిపదమును అహమహానికతో సాక్ష్యమిచ్చు
చున్నది

వివ రతివచేరాధా పాధారణ ప్రణయేనారా

విగిలిత నితోత్పన్నా ద్విహృదవశేన గకావ్యం

కృదిదం లకామంతే గుణవ్యం ప్రవమందలి

ముఖకలికలే లిపా దీపావ్యుతావ రహస్యశిమ్

ఇందలి రెండవ పాదమున రారయే శ్చ ధర్మ్య అయ

తత్వమును రెండవ అర్థభాగమున ఆమె వేదనా పాండ్ర

తను మృతీకరించు పదముల కూర్పుచే నశశ్చ హృదయ

మును శివరింపజేయు కవి కాళ్యము కనుగియుమైనది

శ్లిష్టతీ కామపి మంజి కామ

కామం రమయతి కామామ్

ఎకస్మిన్ సమృత రారుకరామమ్

రామమగచ్ఛతి కామామ్

(1 వ 4 శ్లో)

ఇందు మొదటి అర్థభాగమున శ్రీకృష్ణుని ద్రుతపమ

చేష్టాదరణరసగుణ కగిత గమనముతో పదములు సంకల్పము

లై సవి పశ్యిత్పాదయము పదములతో పాటు పరువు

తత్వవలనచే ఇందలి ద్విలియార్థమున గమనము కగి చిరు

వగిపు మొగము గల మగువను చూచుటలోని కావీతన

మును ఇంతలో చేరక త ననుగమించుటలో ఆమె

చిట్కలు పెట్టుచు పరచుటను (కామామ్ - పరభావ

మును పన్ని చేతమును కగిత లైష్ట్యముచే హరించుట)

చిత్రించి ఒదిపని చిత్రకారునకు వర్ణముల వలె కవికి

పదము లెట్లు పొందుపడునది తెలిసికొనుటకు గీతగోవింద

నుండలి ప్రతి పద్యమును శ్రీ గీతమును ఉదాహరణ

ముగ ప్రహంపవచ్చును

గీతగోవిందము లఘుకావ్య మగుటచే కళాంశ మించు

తక్కువ ఇందు పరిశ్రమ పర్కలు జీత గీతములు పరి

శ్లోకములు గలవు ఇందలి గీతము లను అష్టపదు లని చేరు

పామాద్యముగా ఇది ఎవరిచే వరణములు గలిగియుండు

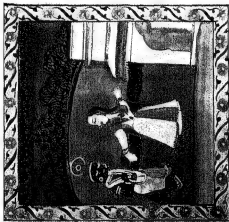
టయే ఇందులను హేమపు కాని కిన్ని గీతములలో

ఎక్కువ పాదములు గూడ నున్నవి

ప్రభవ పర్యమ పామోదరామోదరము అనుగత

మరణవికార మైన పదంత పయమున శ్రీకృష్ణుడు

శ్రీవీర చిత్రములు

“అర్జునా! మౌనము! యుద్ధము! మౌనము! మౌనము! మౌనము! మౌనము!”
 అని ముందుగా ప్రార్థించుచున్నది, అందుచేత మౌనము విజయము.

సీ. ౫౯, ౬౦, ౬౧, ౬౨.

“అర్జునా! మౌనము! మౌనము! మౌనము! మౌనము! మౌనము!”
 అని ముందుగా ప్రార్థించుచున్నది, అందుచేత మౌనము విజయము.

సీ. ౫౯, ౬౦, ౬౧, ౬౨.

అనేక వారీపరిరంభ మంత్రముద్భవమౌచారి విలాసలాఱ
మదై అద్యుం రావ తేలి నలుపుమందెను అ నమయ
మున వాసనీకుమును ముఖమారము లై న అవయవ
ములు గల రాధ కందర్భజ్వరమీక చింతామలయై
తన సహచరితో గలం కృష్ణుని వెదకొనుచు వచ్చి రావ
తేలి చూచినది

ద్వితీయ పదము అక్షే శేవము సా భారణ గోప
రాంతఃకో విభృరముగా క్రిడించుచున్న క్రికృష్ణుని జూచి
జూర్ధూకూప జోలాధిపూర్వచిత్త మై రాధ ఒక నిమిష
మున తేరినది ఆ రావతేలి రృకృష్ణ మామెను ఎరివోవము
చేసనట్లునించినది అయినను బుట్టెమైన అమె మనస్సు
క్రికృష్ణుని గుణగోమముననే తిష్ఠమేకొని యున్నది
అందుచే "వ్రజమందరిగణవృతు" లైన శేఖరు డ మెను
క్షేపము గలిగించుట తీరు గాని కా సారోపవనన
వననము ను మాతమకుల ప్రమాతి యు అమెను
వర్ణరచెట్లు చున్నది

మూడవ పదము ముగ్ధమధుమాదనము కృష్ణుడు
రాధమీది కలెపుతో గోపంజను వదలి రాకృత్త పెదలి
వెదలి వేసారి శక్తవర్ణితికూర్తమంజ మున తేరి విహార
ముతో నుండెను

మామియం పలికానిలోకృ
పుకం వధూనినయేన
సావరాధకయా మయూన
చారికామలికయేన
హరిహరి | గౌరాధరకంపా
గకాపాటులెన |

గోపికలతో తేలి నలుపుచున్న వన్ను చూచి తనపై
అదరము లేదని కోపముతో వెదలిపోయినది మొగము
చెల్లక వేను బ రించ లేకపోయితే అని క్రికృష్ణుడు
కాదే పడుచుండెను

కానినపరము స్వాగ్రమధుమ దనము ఇది రాధ
చెలిక తే క్రికృష్ణునకు రాధ యొక్క విరహోవస్థను దీన
దీనముగా తెలుపును

మూడవ | మనసిందిశిఖయోచిన
భావనయ క్షయ లీనా
సావిరౌ తనదీనా

నీ విరహమున దీనమాలైన రాధ మవ్వర కాణములకు
వెదలి భావనకే నీలో లీనయై యున్నది అని అమె కృష్ణ

మయభావనను తెలిసి అమె బులతయైనదేమో అనుకొను
చున్న కృష్ణునకు ఊటగొలిచెను

వంచము పరము పాశాంశ లుండరీకామము
నే విచ్చుటనే ఊడెగను రాధ వనముయిది ఊకొనిర
మృని చెలిక తెను పంపాదు కృష్ణుడు అమెవచ్చి తన
విరహ వనమాలీ నఖి పీడలి భవతి శిరమయూతే
మరణ మనుకరోతి - నీ విరహ పేదనకే క్రికృష్ణుడు
అనవచ్చులై యున్నాడు ముందు నెన్నెలలో ఆరదు
ప్రాణవంశయముతో ఉన్నాడు అని కరుణముగా
చెప్పినది తన్నుగ్గే! విధలు విలెపున మనోరమ్యాఽ
భిసారకణః అని కృష్ణార్థి సరణమునై తొందరించినది
అరవ పగ్గము ధన్యులైకుంజ బుంకుమును వృథా
మయియైన రాధ కరణలేని స్థితిలో ఉన్నది చెలికతై
క్రికృష్ణుని కడ తేలి రాధ స్థితిని తెలిసి భూర్తద్రవము
మూని అమె నాదరింపు మని కోరినది ఇందు రాధ బాంశ
సత్తికగా చ్చికించ బడినది

చీడనపరము కాగర నారాయణము వండునెన్నె
లలో బుమను శరణిత హృదయయై రాధ మను
మరణ మేన వరమే అనుకొనుచు కాదేమను మాధవ
రసాశయై వచ్చిన చెలిక తెను జూచి తన ప్రయు దన్య
కాంతావత్తులై యుండెనది యువానిది మరంత పేదన
చెందెను కృష్ణోత్సంకాశరమున బ్రధ్ద లగుచున్న తన
హృదయమే వ్యయముగా అతని కడను వెదలగలదనెను
మదమని తన ప్రాణముల గ్రహించు మనియు యమునకును
(ఇక్కడ కృతాంత భగిని | అమె వింబోధనము అద్యు
తము) తనను ముందరేయు మనియు వేడుకొనెను

అమృతపరము బిశత్వ లక్ష్మిచలి ప్రాధ్ద గ్రుంజినది
అనునయ వననములతో బ్రణమిల్లికాడు ప్రయుడు
మృగళర జ్వరణత యైన రాధ
హరి హరి | యానూహరణ | య నాశేవన |
మావదై తన బాదమ
కామమర పరమిహాలోచన |

యోతవహరతి విహారమే
'కల్లలోలి నలుగుల తేనితే! నీ విహారమును పోగొట్టు
గల అమె యొద్దకే పో అని విదలింపింది 'నిన్ను
చూచినచో కోకముకలె ఎన్ను పగా లక్ష్మకలుగుచున్నది"

అని రాధవదనగి అమెహృదయ మాపె కాళ్ళపారాయ 1
వలె ఎట్లుకారి యున్నది ఇందు రాధ కలహంతరితగా
వర్ణించబడినది

కొన్నిదన సగ్గము ముగ్ధముతుండము ఇందు చెలికత్తె
రాధ వోరాద్భుతము... వంశ మంద వరము వీచుచున్న
ఈ వసుధమును కృష్ణుడు కావై నీ పాదముల వర్ణకు
వచ్చినాడు లంకకంఠి గుళి మేమికావలెను? అనినది
ప్రాయము కాళ్ళకడన వచ్చినప్పుడు విపరీత వర్ణన
మనలంబించిన మరల నీకు చెనకదే అవస్థయే కలుగును
మహా! అని మండలించినది

వదన సగ్గము చతుర చతుర్ముఖము ఇందు కృష్ణుడు
రాధ నమనయించును తుదకు...

స్వరగర్భ భండనం మను శిరమండనం
దేహవనవర్ణన ముదారమ్

అని కేడికొనును 1 చండి! 10వకాణి చండా
కాండకనము లే ప్రాణములు దోవుచున్నది అని
తై వ్యము చూపును

పిదప సగ్గము పానంద రామోదరము చిరాను
నయములే రాధను ప్రసన్నురాలిని కేరికొని మారపుడు
కుంభాశ్శంకర కయ్య కేరికొను చెలులు ముట్టించి
రాధను విసంజ నిలయమున చేర్చివారు క్రితరామని
వలె నీ పదాంబుజములు నేచిందు కృష్ణునియెడల ఇంకను
సంక్రమ మెందుకు? అని ప్రోత్సహించినారు రాధ
మంజు మంత్రకంఠకము లో అభివేషమున చేరినది
అప్పుడే కృష్ణుని స్థితిని వర్ణించిన ఈ పాదములు నిరుప
మానములు...

రాధా వదన విలోకన వికంఠ
విదిధ వికార విభంగమ్
జలనిధి మిన విధిమండల దర్శన
తరలిత మంగ తరంగమ్
హరిమేళనం చిర మఖిలంక విలాసమ్
పాదదర్శనమహర్ష వశంవర వదన మనంగనిహాసమ్

ఇంక చెలికత్తెలు మాయమైవారు బారిలో పాటు లు
కుద తల్లికత్తెలు పారిపోయినది నంజూరికాన వ్యంగ
కుదిన దూరం మృగవృక్ష!

రాధక సగ్గము సుప్రీత పీఠాంబరము రాధా
మారవ సమగ్రమావందోల్లాస రసకలిత మిది

ఈ కావ్యమును వ్యాఖ్యాతయొక కుంభరాధా రాధా
మారవ పాదవృత్తి మనీషియైనాడు ఇందు రాధా
మారపుల వారణముచే కృంగారలం ఎర్రవృత్తిము
ప్రసించివలదివ దముల అతికయోక్తి కాళాంబు ఇంక
కృంగార మయమైన కావ్యము వైష్ణవ కృత్తు లెట్లు
ఉపాదేయమైనదో గ్రహించ దగియున్నది అయిదేవుడే
ఇట్లు చెప్పకొనినాడు

తత్పర్యం అయిదేవ కండికక వే
కృత్తై కకా కావ్యం
సానందా షిరోరయన్త మధియః |
శ్రీ గీతగోవిందకః

కాను కృత్తైకానామృతై చెప్పన కావ్య మిది
కృంగారము లోపలి నుండి తొంగి చూచుచున్న అత్త
భూతమైన ఇందలి వస్తువును విద్యాంబులు వరికోడింటురు
గాక అని అయిదేవుని విజ్ఞప్తు కావ్య కావ్య రహస్యైరి
గురించిన కవి వాక్య మిది

పార్శ్వమాస్తికః | చింతా వళవతి
శవకః కర్మరే! కర్మకాం
ద్రాక్ష! ద్రక్ష వ్రీకేశ్యా మమృత! |
మృతమంక్షిర! నీరం రవ త్తే
మాకష్ట! క్రష్టకావారధ! రధనకులాం
గవ్యయ్యచి కావం
యావచ్చుంగార పారం కుళ మిన
అయిదేవవర్ణ వై దగ్ధ కావః

ఇది వైకీ తన కావ్యకైలిని గురించి చెప్పన ప్రాధోక్తిగా
కనినంచుచున్నది కాని ఇందే కావ్యాదరమును గూడ
వ్యాస రత్నము చేసే తన వై దగ్ధ కావ్యము కృంగార
పాదమును అందించుచున్నట్లు చెప్పుటలోనే కాను ప్రపం
చించినది తొక కృంగారము గాక అతొక కృంగార
పాదమైన పరకృత్తి యిది ద్వంద్వమేనాడు కవి అందు
చేతనే పతికృష్ణ ప్రకృతమైన తొక కృంగారమును
దృశ్యమౌనముగా ప్రదర్శించి అంతరమైన పరకృత్తిని
కోడించుకొను ధని రీమంతులకు విజ్ఞప్తు చేసినాడు దీని
తరువాతి ఈ శ్లోక శోకమున విపులకృతి వాసనాడు :

శబ్దం శేరితరివ్యవృత్తయమునా
 కూలేనమం చాంతయా
 తద్రోమావతి మౌక్తిక వత్తియుగే
 వేదీప్రమం విశ్రుతి
 క్రాంతాది కుచప్రయగ ఫలయో
 ర్ని ప్లావతోర్లవయో
 వ్యాపారాః పురుషోత్తమవ్యవధతు
 ప్లికాం ముదాం వందవమ్

ఇందు పురుషోత్తమవైవచారు ప్రవచనము ప్రాంతి
 అనకమై యుండగా (తద్రోమావతి మౌక్తిక వత్తియుగే
 వేదీప్రమం విశ్రుతి) దానియందు వత్తియుగ అంతు
 అనందమయమై దూరంతర్వాప్తవైవచారులకు
 గోచరించు ఉన్నతోన్నతపారమేశ్వర ఫలమున వై
 అట్లులు చావవలె (తద్రోమావతి కుచప్రయగ ఫలయో
 ర్ని ప్లావతోర్లవయో వ్యాపారాః) నవయము దాని
 వలన అనందమయమై అనందకూటులై (ప్లికాం ముదాం
 వందవం) కలుగు ననియు వ్యంగ్యగ్రంథిత శబ్ద తోధించి
 తిగాడు

ఈ గీతగోవింద కావ్యమున రార శీవుడు శ్రీకృష్ణుడు
 పరమాత్మ పత కుటకప్రకృత కూటమైన అచార్యుడు
 త్రిగుణ సంపదమున శీవుడు పరమాత్మనుండి విశ్లేషణము
 ననుభవించుచు దోషాయమానాంతరాత్ముడగుట అచా
 ర్యుడు పరమాత్మను పొందుట కావలసి మార్గదర్శకుడై
 బ్రహ్మ మొనర్చుట తర్వాత శీవుడు పరమాత్మ సాయము
 అర్థము నందుట ఇందలి పరమార్థము ఇట్టి పరమోపా
 దేయమైన కావ్య రత్నమును అంకితము లగు తత్తుల
 కందించిన మహాకావ్యమందు శ్రీ అయదేవుడు

గీతగోవిందము వేద సంకీర్తనావకములకు పూర్వ
 రూపమని చెప్పవచ్చును శేవమునాట అక్షణముందు
 శేకపాయనము ఇందలి గేయములు అభినయ యోగ్యము
 లుగా నుండుట లేకను కళాకాములకు కలుపు శ్లోకము
 లను వదలినచో ఇందు కొందరగు నాటకవ్యము కవి
 ఎంచుచుండుటలేకను దీనిని ఒక విధమున వృత్తవాచికకు
 పూర్వరూపమని చెప్పవచ్చును పాశ్చాత్య గ్రంథములలో
 లాసెన్ దీనిని లిలిక్ నాటక మనియు పర్ విలియమ్
 జోన్స్ పండితుడు దీనిని పాథ్యుల్ (paethral) అనియు

లలిపండితులు ఒపేరా (opera) అనియు పిశ్చెల్
 (pishel) పండితుడు మెలోద్రామా (melodrama)
 అనియు వాన్ స్క్రోడర్ (Von Schroeder) పండి
 తుడు దీనిని రిఫైన్డ్ యాత్ర (refined yatra)
 అనియు పత్తింపయించిరి వైవత్తవత్తి గేయ పరంపర
 అయదేవునితో ఈ కావ్యరచనకు ద్రోశ్యాహ మిచ్చియుం
 డును పామావ్యముగా దేవాలయములకు సంబంధించిన
 ఉత్సవములలో జాతరలలో కత్తి ప్రదర్శకములైన
 కళా కాలక్షేపములు పూర్వకాలము నుండియు జరుగు
 చుండెడివి అగ్రవాత్య దేవాలయాన్నివములలో ఈ గీత
 గోవిందగానాభినయములు ప్రచురముగా అభినియం
 ద పచ్చును కాన ప్రభావమైన ఈ కావ్యము బహు ప్రజా
 రంజకముగా శేవము పురుషోత్తమరేవుని సాన్నిధ్య
 ముతో కల్పించునట్టిగా ఉండినట్లు కర్తవ్యం అను
 గ్రంథము వలన తెలియు చున్నది అంధరేశ్వరున శగవ
 స్సప్తాహములు మొదలగు కత్తి కార్యక్రమములు జరుగు
 నప్పుడు శ్రీ నారాయణాభిధూతా శరణముల కాలక్షేప
 ములతో పాటు అయదేవుని అష్టవదనుల కాలక్షేపమును
 శరచు జరుగుచుండును ఇది గీతగోవిందము యొక్క
 పారవశ్యవిశేష విదర్శనమని చెప్పవచ్చును తిగాటిని
 పాటకర్పిణిలో పాపారణముగా వర్ణము కృతి తిల్లావా
 మొదలగు చాటితో పాటు ఒకటి రెండు అష్టవదనులు
 గూడ తప్పక పాడుచుండుట గానప్రయోగమునకృతం
 తమిళాళ అష్టవదనులకు కొంత ప్రాముఖ్యము కలదని
 చెప్పవచ్చును

గీతగోవిందముతో అరుదరి నాలుగు అష్టవదనుల కలపు
 అష్టవది అనగా ఎనిమిది చరణములు గల గేయ మని
 అర్థము కాని గీతగోవిందముతోని గేయము అనియు
 ఎనిమిది చరణములు మాత్రమే కలిగి కాపు కొన్నిటిలో
 రెండు ముడు చరణములు తెచ్చున గూడ గలవు అయి
 వను ప్రాయశః లక్షణమును లక్షి అష్టవదు అను చాడుక
 తలిగవది అష్టవది యను పదమును అయదేవుడు ప్రయో
 గించి యుండలేదు యది హరిశ్చంద్రుడే అను శ్లోకమున
 అయదేవుడు ఉపయోగించిన మధుర కోమలంబు
 పదావలీల అను అంశమును లక్షి గీతగోవిందమునందలి
 గేయములను పదావలీ అని అయదేవుడు వ్యవహరించి

వట్లు కొందరు విమర్శకులు కావించుచున్నాడు కాని చాగ్యాధ్యక్షులందరును ఆ పదమును పద సంకల్పమువలననే అన్వయించిరి నాలుగవ పర్వమున తొమ్మిదవ అష్టపది చివర శ్రీ అయదేవత భవత మితి గీతం ముఖ్యము లేకపదక మువవితం అని యున్నదానిని జటి అయ దేవుడు తన గేయములను గీతము అని వ్యవహరించి యుండునని తోచుచున్నది గీతగోవింద మును పేరుగుడ ఈ యతిప్రాయమును లలవరమనున్నది కొందరి గీతము లకు ప్రబంధము అని గూడ నామకరణము చేయున్నాడు అయదేవుడు తన గ్రంథముచే ప్రబంధమని చెప్పుకొన్నాడు శ్రీ హనులేన రతితేరి కథానమేత పేరం"లో అయదేవతను ప్రబంధమే ప్రబంధమునకు శృంగారైక ప్రధానోయో గీత కావాలి సంయుతః అధిపార్య విపులః ప్రతి ధః ప్రతీర్తితః అని భోజాదు లక్షణము చెప్పుచున్నాడు

అయదేవుని గీతములు మొత్త మిరువది నాలుగు ప్రధమ పర్వమున 4 ద్వితీయపర్వమున 2 తృతీయపర్వమున 1 చతుర్థ పర్వమున 2 సంకల్ప పర్వమున 2 పంచ పర్వమున 2 సప్తమ పర్వమున 2 అష్టమ పదమ రథమ పర్వములలో ఒక్కొక్కటి పారాక చార్యులక పర్వము లలో రెండవయు గీతము లున్నవి వేడు ఈ గీతములను పాదుకుటే దురయోగింప బడుచున్న రాగకాళములకును అయదేవుడు పయోగింపిన రాగకాళములకును దోషియై లేదు ఒక్కొక్క అష్టపదిని పూర్వ ముపయోగింపబడుచుండిన రాగకాళముల విశేషము ఈ దిగువ వ్రాసగలడు చున్నది

- 1 ప్రళయ పయోగితే - మాలవగౌడరాగము రూపకకాళము
- 2 క్రితకమలాకుచమందల - గుర్జరీరాగము మంక లేక ప్రతిమంక లేక విహారకాళము (ప్రస్తుతము కై రవిరాగము త్రిపుటకాళము)
- 3 లలితలవల్లభకా - వసంతరాగము యతి లేక రూపకకాళము
- 4 చందన చర్మిత - రామ రీరాగము యతి లేక రూపకకాళము (ప్రస్తుతము పంపుపరాశి- అదికాళము)
- 5 సంసరకర్షర - గుర్జరీరాగము - యతి లేక ప్రతి మంక లేక రూపకకాళము

- 6 నిర్భృత విమలగృహమ్ - మాలవగౌడరాగము- వికకాళము (ప్రస్తుతము కాంభోజీరాగము త్రిపుట కాళము)
- 7 మామియం చలికా - గుర్జరీరాగము యతి లేక మంకకాళము
- 8 నిందతి చందన కర్ణాట (కానడ) రాగము విక కాళము
- 9 సునవినిశాతమణి - రేఖారాగము (రేఖాశి) వికకాళము
- 10 వసంతి మలయపవిత్రే - రేఖారాగము రూపకకాళము
- 11 రతి సుఖపారీ - గుర్జరీరాగము వికకాళము (ప్రస్తుతము శేఖారగౌళ-అదికాళము)
- 12 పశ్చితి దిశితి - గుణకరీరాగము రూపక కాళము (ప్రస్తుతము శంకరాకరణము రాపుకాళము)
- 13 కర్ణిశమయే - మాలవ లేక మాలవగౌడ రాగము (గౌడీమాలవ) యతి లేక ప్రతిమంకకాళము
- 14 ప్యర నమరీచిత - వసంతరాగము యతి లేక వికకాళము
- 15 నమదిత మదనై - గుర్జరీరాగము వికకాళము
- 16 అనితలల బవలయ - రేఖారాగ శీక రేఖారాగము - రూపకకాళము
- 17 రజని జనిత గురుజాగర - కై రవిరాగము - యతి కాళము
- 18 హరిరత్నరతి - గుర్జరీ లేక రామకరీరాగము యతి లేక రూపకకాళము (ప్రస్తుతము యదుకుల కాంభోజి త్రిపుటకాళము)
- 19 పద యతి కింది ధం - రేఖారాగము అటకాళము
- 20 విరచిత లాల్య వసవనననమ్-వసంత రాగము యతి లేక రూపకకాళము
- 21 మంజులర మలతల - పరాధీ రాగము-రూపక లేక ప్రతిమంక లేక వికకాళము
- 22 రారావదన విలోకన - పరాధీ రాగము, యతి లేక రూపకకాళము (ప్రస్తుతము మువ్వమావతి - అది కాళము)

23 కివలయ కయనకలే - విభావరాగము - దీక్ష లేక

అధికాశము

24 కురుయదుపదక - రామకరీ రాగము యతి

కాళము

పై పట్టకము గమనించినచో అయదేవునకు గుర్తరీ
రాగముపై అభిమానము పెంచుచి తోచుచున్నది

కట్ట గుర్తరీ కామాంతా

రిగ్రహం కామ మధ్యభాగ్

రికారా రిగ్రహాయితా

శృంగారే కాదీ కామకా

(పంగీత రక్షారగము - రాగగృహేకాధ్యాయము)

అను అక్షణమును బట్టి ఈ రాగము శృంగార రగమునకు
ఎక్కువ అనుభూతియు గా ముందుయే అందుకు కారణమై
యలభదనయ్యను తన్ను మనయించుటకు వచ్చిన శ్రీకృష్ణు
నితో రాధ మిదకడై పలికిన పలుకులను తెలుపు రచన
అనిత గురు భాగర అను అష్టపదిని తై రచి రాగమున
వినిపించుట అయితేపుది రాగోద్యోగ భావమునకు నిదర్శ
నముగా చెప్పవచ్చును

నితంబిని యంబిక వక్రీవర్ణు

ఈక ద్యుతి మిదకలరాన్ ప్రమద

పంగీతకాళాం ప్రవికన్ ప్రదోషే

మూలాధరీ మూలవరాగ రాజ

అను అక్షణమును గమనించినచో మొట్టమొదటి అష్టపది
ఈ రాగము సుమయోగించుట యందలి కొంచిత్యము బోధ
పకగలదు

అష్టపదులలో శ్రీధరవళము మంగళాచారము ప్రముఖ
వదము గరుడవదము వంటి దేశీవంశధర్మములు కలవని
అభిజ్ఞానే గుర్తించి అదివది నిటని పాడుటలో వివిధ
శేషములందు వివిధ మార్గములు అనువరించె అకుచున్నది
రాగముల ప్రాముఖ్యము లేక కాలములను బట్టి మూల
యందుకుయే ఇందులతో కారణమని చెప్పవచ్చును అయ
దేవు యుమయోగించిన రాగములను 100 వం ౧ తరువాతి
కాలపు కాష్టదేవుడు పూర్వప్రబద్ధరాగములుగ చేర్చి
నాడు 17 వ శకాబ్దిలో రాముడు భాగవతార్ అను
కావడు ఈ అష్టపదులకు దక్షిణరేఖములో ప్రస్తుతము
ప్రచారములో నున్న పంగీత స్వరములను రచించినాడు

ఈ గీతగోవింద రచనా శ్రద్ధ తమనరించి రచించినవ

కొన్ని గ్రంథము లిదిగలవ చేర్చిన అదినది

1 శివాష్టపది - శ్రీ పల్లవేశ్వర వరస్వరీప్యాది

2 రామాష్టపది రామకవి

3 క్యాగరాశేఖ్యరాష్టపది - వేంకటముఖ

4 సంగీతగంగాధరము - కళువె పీఠరాజ

5 రామానుజాష్టపది-వాద్యాల శ్రీనివాసాచార్యులు

గీతగోవిందముపై మిగతరాచా యను వాడు రుక
ప్రయ అను ఎమిదవమైన వ్యాఖ్యను రచించెను ఇంకను
శంకరమిత్రుని రమణంతరి వనమాతలట్టు వంశీనిని
కారాయణకట్టు వదర్యోపనిషా గోపాబుని షీః
అజ్ఞాత కర్తృవగున కాబోధిని అను వ్యాఖ్యలున్నవి

అయినపహావల్లభుడు ! (శ్రీ శ 841 878)

మూర్ఖు లాశక్తి వంశములో మొదటివాడగు మృ
ద్ధువర్ణముని (శ్రీ శ 824 841) అనంతరము అంబి శేష్
పుత్రుడైన అయినపహావల్లభుడు శేరి సంకీర్ణకమును
(శ్రీ శ 841) అధ్యించెను ఈతని తల్లి అయ్యలది మనో
దేవిగా తెలియుచున్నది నకల తోకాక్రయ సర్వసద్ధి
యను నిరుద నామములుగల ఈ పుత్రు ప్రజాంజ
కముగా చాచాపు ముప్పదిమూడు వంశ్యరముల కీర్త
కాలము చాచిక్క పాటాజ్యమును వరిపాళించెను అయ
నింహావల్లభ యను పేరు గలిగిన ప్రభువులు ఈ వంశము
వందు మరికొందరుండులే ఈతడు మొదటి అయినపహా
వల్లభుడుగ చేర్చినవలయుచున్నాడు

అయినపహావల్లభుని పరిపాలనా కాలమున అతని
పౌత్రుశాస్త్రపు విక్రీతమును అతని రావళానవములను బట్టి
నిర్ణయించవచ్చును ఇతని పాలనావి (Pulankurru)
కావడమువందు గావనయ్య గుర్తరాదినవయము మూర్ఖు
గోరావరీశిల్లాలోని సేద రామవల్లభపురము కాబూరా
ప్రాంతముగ గుర్తించినదివలె చెప్పవచ్చుని రావళానవము
వందు గల గుర్తవోరనివయము కృష్ణాశిల్లాయందలి
గుడివాడ మాజీమీరు కాలా రాప్రాంతములుగను సేద
నేగి విదుమట్టు కావడములను దురాపౌత్యమున
కంతేరు (గంధేరువాటి) విషయము గుంటూరు రేవల్లె
కాలాకాలము చెందినవిగను లేదు గుర్తించినది

విప్రుల్ల కావడము వీ విషయమునకు చెందినవో అందు
చేర్చి నటక పోయినను ఉండుములగు ఆధారములచే
ప్రాచీన కవులవ్రాసినందు అనగా నేటి గుంటురు లెక్కా
లోని వర్ణాచారములు కావలయు అయింహా
వల్లభుని I యెగులడిక్రింద మండెనో వృష్టమగుచున్నది
మ్రోవట్లు రావకావడమునందు గావడపు చెన్నురు
నల్లి విషయ మెక్కడ నున్నదో నరిగా తెలియదు అయితే
ఈ మ్రోవట్లు ము వల్లిమి గోదావరికికా నీరు రు
రావాకాలోని మున్నట్లు ము - ఈ రెండును ఒక చే
యింహావో చెన్నురునల్లి విషయము ఎటారుప్రాంత
భాగము అగును ఈ విధముగ ఈతని రావకావడముల
యందు చేర్చి నటించిన విషయ గ్రామ వాచుముల
నవన ఈ ప్రభువు చేతు ఉత్తర వర్ణురు అనబడు భూభాగ
మున తన రాజ్యాధికారమును వహించియుండెనని స్పష్ట
మగుచున్నది అయింహావల్లభుడు పెనమర్తాళి కావడ
ముల ఉదయపురము నుండి ప్రకటించివాడు ఈ ఉదయ
పురమే నేటి ఉదయగిరి యని చారిత్రమించే మూలిన
అనుచున్న విషయము నిక్కమేని అతని రాజ్యపు పరి
పాస్సు దక్షిణమునందు మెట్టరుదాటి పాళవాడు మ
రెల్లారు కల్లాయండ్రు ఉత్తర భాగముల చెనమ నీలబడి
రెండువట్లు ఉలించుటకు ఎట్టి సందేహమును లేదు

ఈ ప్రభువు ముచ్చడిమూడు సంవత్సరముల నుండి
మైన కాలము రాజ్యపాలనము గావించినను అతని కాల
ములో అరిగిన యుద్ధవిశేషము తెలియదు గానరావు
అయినను నియమింప గ్రామ రాజ కావడము వసులించి
అయింహావల్లభుడు అవతరవర్ణంభావారము నుండి
కాత్తిక పూర్ణిమనాడు నియమింప గ్రామమును తెల్ల రీయ
కాశమును హాసేశగోత్రుడు వగు కాటిశర్మ యను
విప్రుడు రావము చేసివట్లుగ తెలియచున్నది శ్రీ కావ
వోదంక విషయమును పురస్కరించుకొనియె అయింహా
వల్లభుడు కొన్ని యుద్ధములందు పాల్గొన్నటుల మన
మూహించవచ్చును ఇది శేవలయ ఈతలో మూత్రము
వతే అనకము పోనగుచున్నది గాని యీతడు పాల్గొన్న
యుద్ధము తెల్లమోరూ ఉండిన శత్రురాజు తెచ్చులో
పాపిసేవకరచూసిన భూభాగ మెట్టియో గోచరించుట
లేదు వాదాని రాకుండా రాజ్యవశవానంతరము ఆ వల్లిమ

రాకుండా రాజ్యమునం చేర్చుదిన ఆరాజము వచ్చార
అరిగిన గల్లన విజయవంశము వరికట్టుటకు అపారక అయ
ఎంహావల్లభు దీనమయమునందు వల్లవరాజ్యమున వరంహా
గర్భతో రోరాడి యుండ వోవునని చారిత్రములు అని
ప్రాయ మెదుచూచురు

అయింహావల్లభుడు ముగంజీలో బ్రాహ్మవర్ణుడు
అశ్వత్థ వరాయణుడు పరమబ్రహ్మణ్యుడు కావుననే
సంకానహీమలై నను దాయాదులు దాయాదిమత్సర
మును మూని ఇతనిని నేనిందిరి తమమైన న ఇంద్ర
శక్తురకుడు అతని పుత్రశ్రీరామలగు రెండవ విష్ణు
వర్ధన మంగి యువరాజులు అతనికి పుత్ర నిర్వికేమలై
తంలొ నావలై రాజ్యమునకు చెట్టని కోటగోడలై
నరా యితనిని కొలుచుచుండిరి ఇంద్రశక్తురకుని
కుమారులైన రెండవ విష్ణువర్ధనుడు తన కావడములందు
తన తండ్రి చేరు ముట్టించి కాను అయింహావల్లభుని
కుమారుడుగ చేర్చి ముగ గమనించ దగినది ఈ విధముగ
దాయాదు లీతనియం దనురభులై రాజ్యమును శక్తి
శ్రద్ధలతో కాపాడుచుండ ఈ ప్రభువు ప్రజారంజకులై
విద్యాబ్యాసకులై విద్యాసంఘం విప్రుల రెండరికొ రావ
ములను తెలుసుచుండెను శత్రుముల గడచినను నేటికిని
నిజమట్లు ఉదయపురము విప్రుల పాలనాదు మున్నగు
గ్రామ రావ కావడము లీ ప్రభువు యొక్క విదార్య
మును రావల్లభమును వేదవిద్యా ప్రయత్నమును చాలు
చునే యున్నది అయింహా వల్లభుడు కాను శేవలము
మహానీయులును పండితోక్తములును అవ విప్రులకు
ఘటికాప్రాణములకు రావములను తెలుసుకు గాక తన
శత్రు రాజు లోనంగిన రావములను గూడ మర్దించెడు
వాడు ఇది ఎంతయు క్లాపించగదన కేలమయ యున్నది
విష్ణు కుండిన వంశియులైన మూడవ మాదవనర్క పాల
మూరు ను దురదశర్మ యనురాజు పూర్వీకులకు రావము
చేయించెను విష్ణుకుండిన వంశ వశవానంతరము ఆ
యగ్రవంశము తదర్థంశియులకు చెందెనీ సందర్భమున అయ
ఎంహాదు తన ప్రత్యర్థి రావకావడమని నిగ్రహించక, తిరిగి
ఆ రావమును ఉద్ధరించుట జాడ ఈతని వివాహార్పద
యము మత్సర రాహిత్యము పండితాభిమత బుద్ధియు
నెల్లదియగుచున్నది

ఈ చాళుక్య వ్రతువు తీరారబట్టి సంవత్సరము వనవీర హృదయుడు అగుటచేతనే అమర వ్రతుని న ప్రతి తీవని చేర వర్తవర్తి యను గ్రామమును తెలియింపజేసెనని తలంప వచ్చును ఇంతియేగాక దండిమహాశివుని కృత దళకుమార చరితము ననుసరించి ఈ వ్రతువు రూతుడు శృంగారి అంధుజనాభిమాని సహనశీలిగ గూడ గవ్యట్టుచున్నాడు ఆంధ్రనాథుడైన జయంబహువల్లభుడు కళింగేశముపై రాడి వెడలి తన శక్తిపావర్త్యములచే కళింగనాథుని తెర గొని వుడిచిని కళింగాధిపతిని కూతురును మహాపార దూపనంబున్నయు నగు కనకలేఖ యిందలి శ్రేమాను రాగములను పురస్కరించుకొని కళింగాధిపతిని పంపా రింపక పడలిజేసి వట్లు దళకుమార చరిత్ర యందు లిఖింపబడియున్నది ఇందలి చారిత్రక విశ్వాసశక్యము తెల్లన్నను జయంబహువల్లభుని స్వభావశీలాదుల నీ యుదంతము చాటుచున్నది

నేడు శక్తిమాన మగుచున్న ఆధారములను పురస్కరించుకొని జయంబహువల్లభుని కాలుమునందు కూర్చు పల్కిన చాళుక్యుల మధ్య వరదిన సంబంధమును ఇదమిద్య మని నిర్ణయించుట ముఖపాత్ర్యము కాదు వల్లమచాళుక్య పతనానంతరము చాలి రాజ్యమునందు ఆరాజ్యము ప్రజల రేళము పల్లవుల బాగులకు తోడిది కాంతి క్రంద తలు కొరవడియుండ ఆ పరుయమును పురస్కరించు కొని స్వతంత్రులైన యాయ్వు చాళుక్యులు పల్లవులతో మైత్రిని సాధించిరి రేళ పూర్వ కాంధవ్యముచేత రెండవ పుటరేళ కుమారుడైన ఎక్రమారిత్యుడకు తోర్పు దిరి తేలియడు కాని పల్కిన చాళుక్యాధిపత్యము కావని వేంగిది ఎత్తంక రాజ్యముగ జేసె జయంబహు వల్లభుని కాలుములో మృత్యువు కూర్చు చాళుక్య రాజ్యమునకు పల్లవ బాదుల వలన ఎట్టి ఉపద్రవము కలిగి నట్లు గోచరింపదు

పరమ భాగవతోక్తము దని త్రి గాంచిన జయంబహు వల్లభుడు కాను పండితోక్తములైన విప్రలకు భాగము లనుజేసి యార్జించిన పుణ్యము కన్న విప్రల్ల రానభావము ద్వార నీతడు ఆంధ్రభాషను గావించిన నేవ అమూల్య మైనది గుంటూరు జిల్లా పర్వరావుపేట యందు జయబుద్ధిపట్టిదయ చాళుక్య జయంబహువల్లభునిచే చేయ

బదివదియు నగు విప్రల్ల రాన భావము ఆంధ్రభాషా చరిత్రరేళా చాల ముఖ్యమైనది ఇంతవరకు లభించిన తెలుగు భావములందు సాగరసేమితో విరియే తెలుగు నందు తొలుత బ్రాయుబడిన భావముగ పరిగణింపబడు చున్నది ఈ భావవత్త భావరూపా ప్రాబ్లన్నయ యగము నందలి ఆంధ్రభాషా స్వరూపము నేటి యాంధ్ర భా నీకమునకు తెలియు నవకాశము గల్పించి మహాా చారము గావించినాడీ వ్రతువు

ఈ విప్రల్ల భావనమును జట్టి జయంబహువల్లభుని కాల ములో (క్రి శ 840) ఆంధ్రభాషా పర్వరావును ఎట్లుం డెనో తెలిసికొనుటకై ఆ భావనము నుండి కొన్ని సంక్రమ ఇచ్చుట ఉపాహించుచున్నాము

- 1 వ్యస్త శ్రీమత్ సకలతోకాశ్రయ జయంబు
- 2 నిర్లభ మహారాజాభివక్త వర్ణన మానవిజయరా
- 3 బృ సంవత్సరంబుగ యుంబొది అన్నేన్నీఅమ్మకో పూర్ణ
- 4 మహార్ణవ స్థ విండి రాజుల ఎట్లు కలిముడి రాజుల-
- 5 మూసంజి నమ్మవరకై బాకు లోనేలివ కల్పివి-
- 6 అరుజ్జ మర్దిది మూటికి విప్రల్ల తీవ్రరంబు-
- 7 రంబున తెలుపుచుమాటా కోటక ఎయింబొది పుత్రోపుట్టు ఆ
- 8 జ్జ పట్టుసేను [] మాన్యుకాన కోటి కా[లు తొంటకాయు పడుకా
- 9 రంబు యిచ్చిరి పాజుపడువారంబు మూది [] దీశ్వరంబున కళా
- 10 కండుగ మిచ్చి కుడుచుచారు యిజ్జకాను నీ వెలుగుకా-
- 11 దు విప్రల్లగాంబు (వై) క్లిట్టు [నం]గాంబు చువ్వెట్టుట గాంబు

ఈచని రాజ్యంబునందు జరిగినట్టి యెన్నడగన నంబునవలతో యువాన్ భాగ్యంకో అను ముద్రసిద్ధి కై నా యాత్రికుడు ఆంధ్రరేళమును దర్శించుట ముఖ్యమైనది ఈ యాత్రికుడు కాను దర్శించిన భాం రేళముల వివరము లను గ్రంథశ్ఠము గావించి జయంబహువల్లభుని కాలము

నాటి యాంగ్లేజ్ కట్టిన తెలివోనుటకు కొంతరకు పరిచయపడుచున్నాడు ఎద్యోగమును విధ్యాపంతులై వ అనుసంహరింప 6 వీ కాప్రాగ్ధముల వెదిగవ తప్పజ్ఞుడు కూడ గావచ్చుచున్నాడు వేద విద్యాని మారినై వేదగ్రాహ్య వ్యాసమునకు ఘటిత స్థానము తెలియవ తీసి అగ్రహార తావప్రవాసములచేత బహుద విప్రుల పోషించి రహస్యముయ్యై ప్రత్యర్థుల దానము అను గూడ మద్దరించి ప్రాత్యవర్థులకు అంకురములై అనుజ్ఞుల పోవర్త్యమును చూడగొని ప్రాత్యవర్థులై ప్రజానిదాన పాత్రలై ముగ్ధిమియ్యై సంవత్సరములు తూర్పు దానకర్మ సంహారమును వర్ధిల్లించి మహావైభవముగ పరిపాలించి క్రీ ౪ 878 వ ప్రాంతమున కి ర్రిశేషు దయ్యెను

— య రె

అయోజీరావు ఎంధియా
(రాజ్యకాలము క్రీ ౪ 1844 88)

మధ్య నాంధ్రాప్రాంతమునది సంహారము లన్నిటిలో (౧) రాజా మోహనా పోమ్ (1808 1818) కాలము నుండియు గాఢియరు సంహారము కొరకు పోరాడుట కును రాజకర్తని గావక పోవడమునకును ప్రార్థి గావించి అతని అంతరము ఈ సంహారము మహారాష్ట్ర) తంగ్రువగు రాజోజీ ఎల్లెచార్ హస్తగతమయినది

1788 వ సంవత్సరమున దొలకరావు ఎంధియా రాజ్యమునకు వచ్చి విశిష్టి గర్వితులై ఇంగ్లీషువారితో కలసాగెను ఆ కారణమున అతడు తన రాజ్యములోని ముఖ్యభాగములను వారికి ఇచ్చివేయవలసినవాడయ్యెను ఆ మహారాజునకు పుత్రసంతానము లేదు అందుచే అతని భార్యయగు శారదాయి 1848 వ సంవత్సరములో తాగిరతిరావను దానిని పెంతుకొనెను అతనికి అయోజీ రావని నామకరణము చేసెను

అయోజీరావు 1844 వ సంవత్సరమున పింహారా ఓమడయ్యెను దాని తల్లిదండ్రులమున మంగ్రమించిన చిహ్నులచే అతడు బ్రిటిషు వారిచే ఓహంపడెను 1854 వ సంవత్సరమునందు అతని వద్దనుంచి దాని వైస్ర విరక్త హోద్యమై 18 లక్షల అదాయము వచ్చు లేకమును తీసి కొని గాఢియరును అతనికి అప్పకెచ్చిరి

క్రీ ౪ 1857 వ సంవత్సరమున ఎపాయాల తరుగు నాటు వందర్భమున ఇక్కడి నై నిటులగూడ కలిపి కల పించిరి మహారాజా తన మంత్రితో కూడ రాజ్యమును విడిచి అగ్రావగరమునకు పారిపోయెను దాని ఇంగ్లీషు సేవలు వచ్చి తిరిగి గాఢియర్ సంహారముపై ఆసనని విరివవని

అయోజీ గ వ్య గావనిద్యా బ్రితి కలవాడు రావున అతడు తన తండ్రి వలెనే తన ఆస్థానములో ప్రఖ్యాతులయిన అంత్రగాత్ర విధ్యానులకు ఆగ్రయమిచ్చి పోషించెను అతనికి రూరచేరములకు ప్రాయముడుకు చేతను అప్పుడ ప్రజల సౌజన్యహోద్యములు అదరాతి మానములు గావనిద్యాప్రవీణులను ఇంగ్లీషు యుధులు చేసెను ప్రఖ్యాతగాత్ర పంగివజ్జులను (ఖ్యాతు భాన్ తారి గాయకులు) తలశా పర్వో ఎకార్ మున్నగు వాద్యములందు కృతహస్త లగు ఆనీతులను ఆగ్రయార్థమై పిలవించిరి

అయోజీరావు భాగలు సంగీతమును ఉర్దూ (పండిత) వ శ్రేణావద్ద అత్యుంఠెను ఇంతేకాక ఇతడు గొప్ప వజ్రవజ్రాద్య (మృదంగ)మున వ్రవీణులై వదలెను ఇతని శీవితమున గావయింక అంతర్యాగమై ఇమిడి యుండెను ఇతడు గొప్ప వైభవమున తన తనయుచున్న పురు (భాగలు) వల్లవి ప్రవీణులగు పాద్మా హమ్మూతాన్ అను పోదరులు నుడుకు చందన తిలకమును ధరించి చేతులు తోడించి నిలువబడి గావ మొదయ్యుచుండువారని తెలియుచున్నది ఈ పోదరుల భాగతి చేట వీరకును ఉత్తర కారితరేజమున ద్రువకారవలె ముగ్ధముగా నిలిచి పోయెను అయోజీరావు వీరిని తనలోగూడ తన మిత్రుడగు రామంగి మహారాజా (అయ్యూర్) దర్యావనకు తీసికొని వెళ్ళి అప్పుడు దాని తను గావనిద్యా ప్రదర్శన మొనర్చి రాజవహ్లానములను పొందువట్లొనర్చెను ఈ ప్రభువు తన సంగీతోపారాయణు డయిన వ శ్రేణాకును అనరిమితముగ గౌరవించుచు ఎక్కులై అతని గృహ ద్యారమున వద్ద ఒక పిడుగును కట్టవేయించెను అతనికి అమూల్యము లగు రుజ తాంబూల పావరాత్రములను వంట గిన్నెలను జవారిధి భక్ష్యములను పంపుచుండు చాడు

గ్వాలియర్ భూమిపై జన్మించిన మహావీరుడు ఈ వసు రోదనమును ప్రతిఘోషించు క్రమమునందు రవీయ్య అ గ్వాలియర్ రచ్చానందు నియమించినవన గాయకులు గొప్ప అభివృద్ధిచేసి అవియు ప్రతిఘోషించినది

అయోజీరావుయొక్క అధిపతియను అలంకరించిన గాయక శిఖామణులు తమతమ ప్రత్యేక విధ్యులతో మహా త్రవమైన కాళమును గడించినవారై యుండిరి ఇోచీ మహమ్మదాను భూగండర్వ రహితులైనాను పోదకులు నిహార్ హుషేన్ నరసింహ్ నిహార్లె ఇయోచీ శాను గులే ఇమాం బద్దీశాను జాబానీషిత్ చానురేవ కాన్ బోషీ బాబుగల్ల బాబాతేగ వు ర నఖారాం అబ్దాలిన్ అనువారు భార్యలు పరిశ్రమమునందు ప్రవీణులు వీరును కుండవీటిగో జోరావర్ సింగ్ రామ్ క్రహర్ బందే అల్లిఖాన్ (వీరాచార్య) అబ్దుల్లా నఖా తియా నానాబాబాన్ వికల్ నఖార్ ప్రవీణులగు గజామల్లిఖాన్ పరోదియా పాచకీఖాన్ (అంతరంగ ప్రవీణులు) రోలత్ ఖాన్ (అల్లఖా) బారాయణ్ రామ్ (చృతర్) అనువారును చంద్రభాగ జానకీబాయి సుఖయా అమీరా అను వక్రవీణులును ఈ మహారాజు అధిపతియను అలంకరించి ఉత్తేజిత మొనర్చిరి

ఇట్లు గ్వాలియరు ప్రభువగు అయోజీరావు పర్యయముగ గానవిద్యా విశలుడును గానవిద్యాభోచకుడై గ్వాలియరు పంత్సానమునకు అమర కీర్తిని సంపాదించెను ఆతడు 1898 వ్యవసంవత్సరమున కీర్తిచేమ వయ్యెను

మ రా కా

జరభువ్వో మతము

క్రొత్తమతము తెచ్చుదును ప్రాంతమతములకు అంతు కట్టజదుచుండును మహాప్రజల కైర్లెదును కాను ఉత్తరీందరచివ జాతులయొక్క ప్రాచీన పంప్రచారములు అను పురాదుల వైసవే తను మాతన మత హర్షములను నిర్మించిరి జరభువ్వో అను ప్రవక్త జన్మించి ఈరాను అనెడు ప్రాచీన పర్వత యందు అ జాతికి పంక్రమించి యున్న అస్పృష్టములను అత్యంత ప్రాచీనములు వైన పంప్రచారముల బునియందులై తన మాతన మత హింసమును నిర్మించెను ఈతడు బోధించిన ముంముచీ జరభువ్వో మతము అందురు జరభువ్వోనుకాను యోగములను మనదేశముతో పోల్చి అందురు

జరభువ్వో అత్యంత ప్రాచీనకాలమున నందువులు ఈరానియములు అను తెందు వృ జాతీయులు అర్హులు అను పాఠారణ వామముతో వ్యవహరించ బడిరి వారు అతేక యుగముల వర్తంతము జరభావే నే మాట్లాడుచు జర మతమునే అవలంబించుచు చచ్చిరి పారసీకుల పంప్రచారమును జల్లి యాడగా వారి ప్రాచీన మార్గమును ఉత్తరమున మిక్కిలి దూరమున మందె నని తెలియు చున్నది అది సుంచుచేతను మంచుగడ్డల పాతము లేతను ముంచిచేయబడి వాన మొందెను అ తెందుజాతుల వారును తెమ్మి తరములుగా పంచార మొనర్చుచు విరుల ఉన్నత వర్ణములను సమీపప్రాంతమున తేరిరి అది తేరు పామిర్ నీలభూమి (Pamir Table Land) అను పేరుగల ప్రాంతమై యున్నది ఆ ప్రాంతము నుండి వారు దండమున పర్వతమున మార్చున గల దిగువభాగము నందు సారవంతము లయిన భూములలో కురుదుకొని విస్తరించి బహుకాలము తను తేరిదియోత్రను పంకించి ఈ ప్రాంతమును నిర్మించి అవేమిధిస్తాన్ బాక్ష్మీయ అను చున్నారు

అకానోగ్మిది తెందు జాతుల వారును జరభావము వ్యవహరించి యుండిరి కావున వేదముల భావకులు జరభువ్వోయొక్క గాతల (Gedehs)కును గీతముల భావకులు నేడు బద్ధిపాతమున పోలికలు కొన్ని గోచరించు చున్నవి ఈ నిజ్యులది భాషాభాష్యనందకు లందరు గుర్తించియే యున్నారు కావుననే హిందువుల వైదిక సాహిత్య భావయు, పారసీకుల అవెస్తా భావయు తోడలుట్టిన భావలు (Sister languages) అను వ్యవహారము లో మున కందు

ఈ తెందుజాతులవారును అధికముగా ఎర్నోగమించిరి వీరు వ్యవహరించువృత్తి నవలంబించిరి వీరి భాష సులంప న్నమును పంక్లమును అత్యంత మాత్మము లయిన మాతవుల భాములను అభివ్యక్త మొనర్చు నమతమును వైయంజెను

ఈ తెందు గొప్ప జాతుల వారికి అర్హులగు పాఠారణ పంప్రచారములే పంక్రమించి యుంజెను ప్రాచీన మతములకు చెందిన మహాగురువులు 'లెవెస్తా'లో అమంత్రితు లయినారు ఆ ప్రాచీన మతమునకు మతరయోజ్ఞా

(Masadyasana— పశ్చిమదగ్గర మఠిచా అను వానిని పూజించు) మతమని చేరు జరభువ్యో అను మహావ్రత క్రమతమునకును అదే పేరు కలదు కాని దానికి జరభుష్ట్రీ (Zarathushtra— జరభువ్యోచే రోధింప జడివ) అను విశేషణ పైకట చేర్చబడుచున్నది గొప్ప గురువులచే మహాభుజి రోధింపబడి కాలక్రమమున వ్రహ్మధర్మయన మతసభాంతములు అర్చింపబడు తుండీ యుండును జ గురువులలో పెక్కురు అవెస్తాలో స్థియ నామములతో ఉపాహారవలది యున్నారు ఈ క్రింది గురువులలో కొందరు అవెస్తాలో చేర్చబడినారు

(1) ఈ రెండుకాలల పాధారణ సంప్రదాయములకు రెండిన రాజ్యులలో మిక్కిలి ప్రాచీన దయనచాడు యీమా (యామా) అను నతడు అతడు పర్యాయ వీర మంథలమునకు రెండవచాడు ఎదన అతడు జుంపిదురు రాజ్యయ్యెను అతడు వివాంధువా (Vivanghana) అను నానిని కొంగు అతడు అవెస్తాలో గొప్ప పరిపాలకుడుగా స్వర్ణయుగపు గురువుగా చేర్చిన జడిచాడు అతడు ఎంబూగుతమునందలి వివస్వతి (Vivasvata)గా తెలియబడుచున్నాడు

(2) ఈ సాధారణ సంప్రదాయమునకు రెండిన మరీ యొక గుంబు కాని ఉదయ వీరము నందలి కావ్యాఉపాసను (Kavya Ushana) అను నాతడు అత రోక నదిక నరితునగురాజు తన ప్రార్థనల మూలమున ముష్టి కట్టెను జయింప గలిగినచాడు వేదములలో అతనికి కావ్యుడని పేరు ఇంద్రునితో విశేష సంబంధము కల చాడు భారతీయ వీరకావ్యములలో అతడు జేన గురువుగా ప్రకటించబడినాడు

(3) ము దన యుంబు క్రాయ కాయోథా (Thaeta-ona) అనునాడు తనంతయే—పర్యాయ వీరమంథల మున అతడు శైలిధనుగా ప్రసిద్ధుడు అతడు గొప్ప వైద్యుడుగా మంజ్రసాహిత్యమున రోగములను నివారించువాడుగా ప్రసిద్ధిపొందినచాడు అధర్వవేదమున అతనికి త్రిత (Trita) అని పేరు రెండు సంప్రదాయములలోను అతనికి అథవ్య (Athavya— ఎత్తప్రాస్త మయన) వేదముతో అత్త (Apta) అను పేరుండెను అతనికి (Hama— వేదమునందలి) నోమ — అన్యుత

సానముతో నన్నిహిత వంబంధముండెను నాంధ్రులు ఈరానియనులు — అను నీ రెండు కాళుభు సామ్యము పాధారణముగా గల అనేక నామములు లభించుచున్నవి చాటితో ఈ క్రిందినామములు చేర్చిన దగినవి

వేదమునందలి అమర అవెస్తాయందలి అవచార వేదమునందలి వ్యవ్రాన్ అవెస్తాయందలి వేరెక్ రాగ్న (the Vistonas)

వేదమునందలి నాయూ—అవెస్తాయందలి నాయూ వేదమునందలి నారాగింస—అవెస్తాయందలి నైర్వో పంపు (Sacred fire)

వేదమునందలి మిశ్ర — అవెస్తాయందలి మిశ్ర (Mithra)

వేదమునందలి నోమ — అవెస్తాయందలి నోమ

జరభువ్యోయొక్క జన్మాదికము అర్థ ప్రపంచ మంతయు చింతరవందరయై ఉన్నపుడు ఇర్వానాచైజా అను అర్జుల ఉత్పత్తిస్థానమున చారేజ్యా అను వది యొద్దన రాఁడు (Rae) అనునొక గ్రామముండెను అందు ఎరితుల దరతుడును విశేషధనుడునైన చౌరా పాపా (Pouza Sinsapa) అనునాకనికి దూఘోవా (Dugh Dhora) అను నతిమఠి యుండెను చౌరాపాపా ప్పీటాం అను నంకపుడు చౌరాపాపా కార్య క్రి పూ 4600 వ సంవత్సరమున నైనదింది యొక మగ కుటుంబ కలెను అతడు దివ్యతేజో విరాజితుడు, చరితులకు కేసోత్స మనవృంకోభిమకు అతనికి జరభువ్యో (స్వర్ణమయ నక్షత్రము దీపము) అను నామకరణము చేయబడెను అతడు నరకకత్తి విరాజితు డయిన అహరూచి చామొక్క అగ్రదూతగా ప్రపంచమునకు ప్రసాదింపబడిన అమూల్య ఉపాయనముగా భూమాత గావించిన ప్రార్థనల ఫలముగా అనవరించి ప్రపంచ పరిస్థితులను చక్కఁగఁది అమె మనమునకు కొంతవృక్షమనములను భేషాపుటై ప్రపంచమున అనవరించిన మహానుభావులుగా భావించబడినచాడు జరభువ్యో ఉదయించినపుడు అనేకములయన అమృతకార్యములు ఘటించెను అతని ప్రాణములను హరించుటకు మారాచ్ దూక నంటి అనేకులు దుష్టులు మూంత్రికులు పర్యవ్రేయున్నముల నొనర్చి కాని పర్య

శక్తి సమన్వితమగు పరమేశ్వరు డాతనిని అత్యాశ్చర్య
కరముగ అట్టి అవతల ముడి రక్షించెను

జరభుష్టికు తండ్రియే ప్రాతమేళ శివ నొసగెను
బుర్జు కేన్ కారుస్ (Burgin Karus) అను వాత దతనికి
ఎక్కడ చదువు చెప్పెను ఈ గురువు పృథివ్యాత్మకమైన
జరభుష్టియొక్క బుద్ధికి రూపకల్పన కావించెను

ఒకరేను సంవత్సరముల ప్రాయమున ఎవ్రత రశవను
(Holy girdle) జరభుష్టి దరించెను అంతట అతడు
భగవంతునితో తివాంతముగ సమాలోచన మొనర్చి తన
మత ప్రచార మహోత్సాహమునకు సంబంధ పర్వతై పంపూ
ర్ణమైన వీవాంతవాసమున శేగము అతడు అరడు వాశ్వత
శీలిత సమస్తాన్ని పరిష్కారాచేతనే కిట్ల సమాధియందు
మగ్నుడై తన కాలమును సద్వినియోగ మొనర్చెను
ఈ సమయముననే దుష్టుడగు పై కాను జరభుష్టిను
ప్రత్యోభివృద్ధులైన తర్కమార్గమును ధృఢించినచో సర్వ
లోకాధిపత్యమును పట్టికొల్పెదన నని పై కాను జర
భుష్టితో సవెను కాని జరభుష్టికి సర్వలోకాధిపత్య
మును తృప్తిప్రాయముగ తిరస్కరించి పాపముపై
విజయము కాంచెను దివ్యతేజో విరాజితుడుగా తన
సంపూర్ణాస్పద్యమును నిలబెట్టెను సత్కార్యములైన
జరభుష్టి విరంభర తివ్ర దివ్యధ్యాన విమగ్నుడై యుండి
వదులేనవ సంవత్సరమున సంపూర్ణత నొందెను

జరభుష్టి దీర్ఘ కాల సమాధిమగ్నుడై యున్న కాల
మున అతని ఆశ్మీ వోహూ మానో (Vohu Mano)
అను ప్రధాన దేవతాశక్తి సర్వశక్తి విజిష్టుడగు అనారా
మకేదా యొక్కయు ప్రాప్యవందున్న అతని పిడుగురు
దేవతాతలయొక్కయు పద్మిణికి చేర్చబడెను ప్రవక్షగా
కా నొనర్చునున్న మతప్రచారమును గూర్చి జరభుష్టి
చారితో పడు దివ్య - అధ్యాత్మికగోష్ఠుల వొనర్చెను
తత్ఫలితముగా అతనికి ప్రతిప్రకాశము (Revelation)
లభించెను

దివ్యసత ప్రచారారంభము ఎల్వేశ్వరుని అమగ్రహ
వారణముగా జరభుష్టిని సర్వోత్తమములు (Hunmata)
సద్భావములు (Hukhta), సర్వ ర్హణ (Hwarhta)
సద్భించెను అంతట మహోన్నత పర్యవప్రతేకముమంది
దిగవచ్చి, జరభుష్టి మతప్రచారరత్నతో ఈర మనందలి

ఎల్లిమప్రాంతమున శేగము ఆ సమయమున జరభుష్టితో
ఎయవించినవాడు అతని సోదరు సోక్కచే అభినిషేప
మైదోమూసా దేవతాత కావించిన అద్భుత వార్త
ముల మూలమున సముద్రమునందలి నీరు పగ్గి జర
భుష్టిను మార్గ మొనగెను తన ఇష్టభూమిలో పరి
వేర్చిరములు మతప్రచార మొనర్చి ఎవన అపిడు జహు
దూరగత మయిన కాస్టియా శేగము

కాస్టియా లో అద్భుత కృత్యములను ప్రదర్శించియు
అర్చిటి రాజుని విష్ణుమృతి యొక్క రోగగ్రస్తమయిన
సల్లగుణ్ణులను సర్వ దివిధినిత్య చేయు జరభుష్టి
ఆ రాజును అతని భార్యను అతని పుత్రులను ఇచ్చెంది
యాయను అతని అభివసనునంది ముఖ్యాధికార యి
మలను తన మాతన మతప్రతిష్ఠలనుగా నొనర్చెను మాతన
ని సద్విష్టు లయిన రాజుకుంబమున సుద్ధులయిన
ప్రాదోహ్ని బామాపూ అను సుద్ధు యిహుయొక్కయు
విష్ణుసూని యొక్కయు వామములు గాకలు అను
జరభుష్టియొక్క దివ్య శక్తికి ర్తనములలో ఉదాహరిం
పది యున్నవి

జరభుష్టి మతమునందలి ప్రధాన సద్భావములు

(అ) జరభుష్టియొక్క ఉపదేశమున యు మునిశీతము
నకు సంబంధించిన మూడు ప్రధాన విధియములపై ఆధార
పడియున్నది అవి సచ్చింతవము (Hunmata) ఎత్తాన
యము (Hukhta) ఎత్తార్హము (Hwarhta) అనునవి

(ఆ) ఇర్యాప్రాప్తిసంక్రమము (Freedom of will) ఈ
మతానుయాయలకు లభించు

(ఇ) స్వవిషయమున తోడివారి విషయమున ప్రపంచ
విషయమున తత్తువున గల రైతిక వాద్యత గురుతర
మైనది

(ఈ) ముగర్తము ముఖము నొసగును తనతోడివారిని
అవత్యముమంది మరెవ మగర్తారణమునకై ప్రేరే
పించువాడు దివ్యవిజిణి పుణ్యధిశి చెందిన తమ్మ
మైన పర్వితయ్యతో నివసించగలదు సుఖదుఃఖములు
మమలాల బుద్ధుత దుష్కృతములగు ఫలములు సుపేక్షగా
విరవ్య విరవ్యము మొనర్చుట తత్తువు వాశ్వతానంద
ప్రాప్తి సాధనము కాగలదు

(ఉ) వర్ణము దివ్యగోచరము (Gaseo dliana) అది శుద్ధాత్ముల హాసానము అవలూకానుకా స్వీయ దివ్యభావముల ద్వారమున వన భవముల బొందించు జ్యోతిరాజ్యము (Kingdom of light) నకు వర్ణమును నది ప్రకాశమునకును వర్ణము అనవ్యవహారి నిలయము అచట సాక్షులు భయంకర నిరీక్షణముతో అంధ శనుస్థులలో నివసించురు

(ఊ) మనుజులలో అనవ్యవహారులు (Dregvants) నవ్యవహారులు (Ashavants) గా మార్పబడుదురు అందులో చందన వారధి (Chinvat) అనునది కల్పించి జడనది

(ఋ) ధర్మమార్గ (Ashu) మొక్కటియే కలదు ఇతర మార్గములు అనవ్యవహారులు ఈ భావము పొరపాటు అను అనాది క్రమము లన్నియు ధర్మమార్గ ప్రవర్తనమే ఈ మహాయోగ యుగము భగవత్పూర్ణిణి చేర్చునది

(ఋ) ఈ ప్రపంచమున జీవిత మనగా ధర్మమార్గ గమనమునై నిరంతర ప్రయత్నమే అది సంపత్ కర్మా చరణము అది నాందిపుల కర్మయోగమును పోలును ఎవ్వరైనా మోసపుల ప్రగతి అవలంబించునది అట్టి ప్రగతిని నిరోధించునది వర్ణమును దుష్కర్మమే మంచి చెడు అనునది కెందు నారములు అది నిరంతరము పోరుచుండును అది నిర్మలమృత్యువులు కావు అది భగవత్పూర్ణమై తుదకు విలయము కాంచునది మంచిమే మెంచి తెడుగులను వరించుటకు మనుజులకు సంపూర్ణ సాక్షతంత్రము కలదు

(ఎ) అనవ్యవహారులు అధర్మవర్తనలు దుష్టులు చెల్లారము జన్మములను అనుభవించుదురు అది అవలూకా నుకా విధించెను ఈ విధిని జరభువ్య వన దివ్య కీర్తనముతో జగదోట ఉదాహరించెనువాడు కాని గాత్రంలో ఎవ్వరినను మనుజుడు పాపనివారమునై అనేక సార్లు ప్రవర్తనమున జన్మించెనయ్యె వని స్పష్టము గాచివలెనయ్యెదడు ఈ జోరాష్ట్రీయను మతమున కర్మమూలము యజ్ఞోపవీతముగా వొక్కి వక్కాణించెనది యున్నది కాని మొత్తము మీద తునర్జున రిషయమై అందు వ్యతిరేక ప్రమాదమే కనిపించుచున్నది

(ఎ) అత్యుచిత మూలమునను లేక కర్మమూలము నను మోతమే మనుజుడు భగవంతుని చేరగలడు ఈ వరమగులపు సంకేతము వర్ణమృత్యుతో ముఖ్య సంబంధము కల్గియున్నది వర్ణమృత్యు దుష్కారముల నలచి వచ్చావములను పెంచబడించును

సుతాంతరములుగానై జోరాష్ట్రీయ మతమందును అత్యంతములైన పవిత్ర కీర్తనములు కలవు వాటిలో వొకటి మిక్కిలి చిన్నదిగా నున్నది దానిని అహూనా నైర్యా (గురువచేతమును ప్రముఖ తెలివోనుట) అని పేరు ఈ కీర్తనము స్పష్టి పూర్వమునై భగవంతు నిచే రచితమైనది ఈ కీర్తనము తుర్ల అయితో మువ్వర ముతో ప్రముఖము అర్చాపాఠితో జగదోట పరిపత్ అదినో అహూనారములు పరిపత్ అదినో కీర్తనముల కలవు అధిక తర ప్రయోజనదాయము కాగలదు ఈ కీర్తన పరవము కావించియే జరభువ్య నై కాను కావించిన ప్రతిమైనై ప్రత్యేకమును ప్రతిపాటించి విల యము బొందగలరాదయ్యెను ఈ కీర్తన పరవము శరీర రక్షకము ఇది కర్మముయొక్క పాపిత్వమును ఉపశే శించుచున్నది జోరాష్ట్రీయను మతవోధ సార మెందు పొందునదిచేతని యున్నది ఆజెస్తా యందలి కీర్తనము లలో నెల్ల ఇది అత్యుచ గుణభరితమును అతి ప్రధా నమునై యున్నది ఇది పండితులచే పెక్కు భాషలలోనికి అనువదించబడి యున్నది

జరభువ్య జోగించిన ఈ సూతన మతపారము యధా ర్థముగా ప్రమాతృవర్ణముతో గాత్రము అవలంబి వాతని దివ్యకీర్తనములతో విశిష్టములు యున్నది అజెస్తా అనునది జరభువ్య దివ్యకీర్తనములకు సామరాయిక మయిన వాములు అజెస్తా అనగా మూలగ్రంథము ఇది యానా (Yasna) వీర పిరెడ్ (Virperad) వెండిదార్ (Vendidad), న్యాట్రా (Nyatra) యున్న (Yasna) అను చిన్న ప్రార్థనల నమరాయ ముతో వేర్పడినది ఇది అత్యంత ప్రాచీన పవిత్రగ్రంథము లలో వొకటి

ఈ జోరాష్ట్రీయను మతము ఇరాను నుండి ప్రాతరై వా, హిందూస్తానము వాటిలోనియా, వాక్తీయా తుర్కీస్తానము సిరియా రోము అనయా మైనది

ప్రవక్త జొరాస్టర్

మున్నగు దేశములందును ఇతర ఎక్కువ దేశములందును
వేలమేళ్ళకు రమ్య చాక్రముని యున్నది పవిత్రమగు
ప్రభావ దేవతలు (Amrita Spinta - Holy
Immortal) అందురు వీరు ఒక్కొక్కరు భూతేశ్వరు
డును అమరములకా (Lord of Life) అగు
సర్వేశ్వరునితో సములు కరు ఆ సర్వేశ్వరుడు
అవెహ్లా అహో రతుష్ (Ashahi Ratush)
అని వర్ణన రింపబడుచున్నాడు అరభుష్టి చాక్రము
పారముగా ఆ ప్రభావ దేవతలు మహావాక్యముల
యందు తుల్యత ర్థములగు సుందరు వృత్తకర్త యగు
వరమేశ్వరుడే (అహోరాత్రులకా) వీర లందరకును
తల్లి వీరందరును అహోరాత్రులు అరాధింతురు అనని
పవిత్ర కావనములను శిరముల వహించురు అని పవిత్ర
గ్రంథమున చెప్పబడియున్నది ఈ అరుగురు వరమేశ్వరుని
కళ్యాణగుణముల అధిష్ఠానదేవతలు అరభుష్టి భూత
వీరతో నొకడుగా చేర్చబడినాడు ఇట్లు వీరందరును
కలిసి కీడుగు రగుచున్నారై వీరందరును కలిసి విశ్వ
ప్రభుత్వమును నిర్వహించురు వీరిలో అర్ధులు అహోరాత్రు
లొక్కరి అర్ధులుగ మున్నారు ఈ అరుగురు దేవతలలో
ముగ్గురు పురుషప్రభులుగా శేషించిన ముగ్గురును
స్త్రీప్రభులుగా వర్ణనవారింపబడుచుండురు ఈ మూడవ
మత్రవర్త యగు అరభుష్టి అరమేశ్వరులొక్కరి
పూజార్చితనియ్య తదింగులు కారనియ నొక్క వక్తా
ణించెను ఇట్లాతడు (అరానునందరి ప్రాచీన మతాను
పారముగా) అర్ధమును పవిత్రమును దేశీయరాధా
నతో విశిష్టమును నయిన ప్రాచీన మతచాయాన్ని మత
మును అనులుతోని తెచ్చెను

ఈ పావన పురుషులలో మొట్టమొదటిగాడు అహోరా
త్రు (వరమనత్వము) అను వాడడు ఇతడు నిశ్చ
మయిన ప్రభావ దేవతగా దేవుడు అప్పుడు ప్రభావ
డుగా ప్రభావదేవుడుగా ఎల్ల విశ్వమును ఆజ్ఞాపించు
వాడుగా యోగ్యమయిన మహారాపుడుగా భావించ
బడుచున్నాడు ఇతడు తొక్కొక్కయను మతమునకు
సంకేత (Symbol) మునున అన్ని ప్రాచీనములు
గాతల వసువరించి రెండవ ప్రభావదేవత వోహరా

మహో (పవిత్రము) అను వాడడు ఇతడు మనుజులకు
సర్వదేశమును ప్రసాదించి వారిని అహో (Aha)
వర్తకు చేర్చును ఇతడు గాధ మానవ పారిగుర్యమున
కును లంతువుల యెడను సుమలాల యెడను చూడబడు
ప్రేమాలోమయిన దయకును చిహ్నముగా మున్నాడు
ఇతడు లంతువర్గమునకు రక్షకుడు దేవతలకు లంతులకు
లలిగా వోవగుటకు ఇతడు నిషేధించెను

మూడవ దేవత వాక్ర వైర్యా (అరమశక్తి) అను
వాడు ఇతడు భగవంతుని అరిహర్త క్రింది సర్వదో
ముఖ ప్రభుత్వమునకును చిహ్నముగా చెల్లులగినవాడు
ఇతడు అనిత వర్గమునకును అమూల్య వస్తువులకును రక్ష
కుడుగా భావించబడుచున్నాడు

ఎల్లటా అర్చిత్తల అను వామె యొక దేవదూతిక
తగు పవిత్ర వైర్యక్తి చిహ్నముగా మున్నది ఈమె
భగవంతుని ప్రవృత్తులతో మొదటిది ఈమె తొక్కొక్క
యనులకు యావర్తము రక్షయ్యు స్త్రీలగురామునై
వరలును అవెహ్లా వసువరించి ఒక తొక్కొక్కయను
మరణించిర యెడల అనిత కవమును వంశకులనది
ఈ అర్చిత్తయే ఈమె భూమాత కంఠి అభిషిక్తారాలుగా
నెన్నబడుచున్నది

ప్రారాధ్యాతా అమేరేతా అను నిరుపురు స్త్రీలు
క్రమముగా పంపార్థవర్తమునకును అమృతవర్షమునకును
చిహ్నములుగా నెన్నబడుచున్నారై
మహానీయులు (The Adorable ones) —

అహోరాత్ర మతచాయందు యథార్థ లక్ష్మిగల ప్రతి
వృత్తియు ప్రతి దినమును ప్రార్థనా కాలమందు అర్చా
శ్మిక మహార్త్య విశిష్టతను అమూల్య పారిహాసక
వ్రదాతలను దర్శింపులక వృద్ధయులు వగు ఈ మహా
నీయులను వేడు పూజించును అని సంకల్పించును
అరభుష్టి ఈ మహానీయుల పార్శ్వస్థము సంకీర్తించును
వారి ఒక్కొక్కరును అర్చిత్తముడు వగు వరమేశ్వరుని
ఉపాసనచే అతడు సమృద్ధించును

ఈ మహానీయులు మూడు వర్గములుగా విభజిం
బడిరి

- (1) దివ్యగీతములు మూర్తీకవించిన మహానీయులు
- (2) ఇండో-ఇరానియనుల అద్భుతచేదనలు చిహ్నములుగా మున్న మహానీయులు
- (3) సంకల్పాశములను ప్రకృతి శక్తులను చిహ్నములై యున్న మహానీయులు

ఈ మూడు వర్గములలో మొదటి వర్గము జోర్యాస్త్రియను మతముతో విశేష సంబంధము కలదిగా నున్నది. జోర్యాస్త్రియను మతములో ఎదవ ప్రవేశించిన దేవతాగణముతోకల్గి ఈ మహానీయులు అమృతము నీతిలో అగ్రేవరుడు ప్రాయోహ (Listening to the commandments of shuras) అను నావడు

(1) ప్రాయోహా అనునావడు చైవశాసనము విషయమున యాదరణ విధేయక ప్రవృత్తి అను అత్యున్నత గుణములకు చిహ్నము ప్రాయోహాయొక్క ఇచ్చట విధేయతై ముఖము వర్తింపవలయు నని ప్రవక్త కోరుకు సరోహ విభావతకుడు చేపుట సంకల్పి అపాయము నుండి కాపాడువాడు యజ్ఞ గీతములే అతనికి దివ్యాయుధములు (Taan Mathra) దేహపాశానంతరము తీపుట ముఖ్యత దుష్కృతముల వరలోకమున దివ్యభారతై విరాటసంధువపుడు అతీపులకు దోడ్పడువాడును అట్టి విచారణ యొనర్చు వ్యాయాధిపతులలో ప్రముఖుడు చైవశా దీవతే

(2) అహ మంగుహీ (మిత్రాశ్రవనము) అనునామె ప్రాయోహుని అడు ఇకయై యున్నది ఈమె చేపుట అశ్రవనమునక చిహ్నము అనంతర దశలో ఈమె అవృష్ట చేవతగ శ్రుతిపుటల పావిత్ర్యము పవిత్ర విచారాను మున్నగువాటిని రక్షించు వదిగా ఎన్నుబడినది

(3) ఆహార్ (Ahar) అను నావడు సహానీయులలో మూడవవాడు ఇతడు మానవ హృదయమునందలి దివ్యాగ్నిగణమునకును పారస్థిక దేవాలయములలోని అత్యంత పరివ్రాగ్నిని శాశ్వత వత్సమునకును ఆర్యాగ్నిగణమునకును రక్షణి వంశము అనంతర యుగములలో, ఇతడు ఆహారా మోహయొక్క కుమారుడుగా పను ప్రవీణుల పాదమును తూరికరేయ నెదమసావన పురు

మడుగా గృహభండములందలి అజాస్మాగ్నిగా కానింపబడినవాడు

(4) చైవా (చిశానము) అను నామె మూర్తీకవించిన గుణసశేషము మూర్తీకవించిన మరయొకగుఁ విశేషముతో పాటు ఈమె చేరు అనంతర కాలమునందలి అవెస్తా యందు కవింతురున్నది ఆరాధకు లీమెను విర్భుల భృష్ట కోరకు ఆరాధింతురు

(5) ఓ. రి. రామ్నా మిత్ర అను పేరు ాయ్యాధిగతులు వివిధ ముఖము తీపులను గూర్చి తిర్చువెప్పుదు వ్యాయాధిపతులలో అగ్రేవరు డయిన ప్రాయోహాతో పన్నినావ సంబంధ మున్నది

చేహపాశానంతరము మృతుల తీపుల చాలుగన దినమున ఉదయమునందు చివ్వత్ (Chinvat) అను పంచెనను చాటి వరలోకమున ప్రవేశింపగా ఆ పంచెన కావల అనుటై యుండి తిర్చువెప్పు దివ్యవ్యాయాధిపతులలో రామ్నా మిక్కిలి వ్యాయుదృష్టు కలవాడు మిత్ర అను నావడు వేదవాగ్దయమునందలి మిత్రుడు ఇతడు తమశృంగులకును అదవ్యమునకును విరోధియై పమానావ్యాయములకు చిహ్నమై వెలుగు నిచ్చువాడు గను తీవితమును శ్రేణింతువాడుగను నరుణునితో పన్నినావ సంబంధము కలవాడుగను ప్రసిద్ధుడైవాడు

(7) మరయొక అరుణుల దేవత వేరడగ్న (వేదమునందలి వృక్షవౌత్) అను నావడు ఇతడు అయాధిదేవతగా ఎన్నుబడినవాడు ఇట్లు అవెస్తా యందు 33 మంది మహానీయులు చేర్చొ నది యువ్వాని వీరందరును అహారా మోహ యొక్క పేదకులుగను అతని అధికారమునకు లోబడినవాడుగను మిత్రుడు చైవాడు

జోర్యాస్త్రియను యుగానంతర కాలమున మరల నుద్ధరింపబడినవాడును మిక్కిలి ప్రాచీనులునైన ఇండో ఇరానియను దేవతలలో జామార్ (భూమాక), అగ్నేష్టి అను కాంకిరుత లర్ధమన అను ఆరోగ్యరేవక బస్తివా (అకాశము) మున్నగు దేవతలు చేర్చొన రగినవారు

రక్షక దేవతలు (Guardian Spirits) రక్షక దేవతలు ఆహారా సహవాంతుల కలిగినవారు పీరు ఎటులా మైమూర్ణ అను దేవత షూభమున కవిశిఖువు

వీరు స్వస్థికి ముందు కన్ను వారు వీరు దిగ్విక్రమ్ స్వర్ణమునకు
 తోడ్పాటు కావించుకుని అందుచే వీరు స్వస్థికి ప్రెమార్థవే
 పోషణప బడుదును వీరు మహానీయులందు ౧ నలు చెందిన
 వారు కాని దేవాలు వారు శక్తి పన్నములైన వీరు
 భగవంతుని కార్యములను నెం వేర్చుచుండు వారు వీరు
 మనుష్యులతో కలిసి ప్రతిజిజ్ఞాసులు గాభలయందు వీరిని
 గూర్చి స్వప్నముగ తెలుపబడి యుండలేదు అయితే
 యాహ్నా (విన్నగీ) తో ఒక ప్రత్యేకాధ్యాయునితో
 వీరు మొదటి సారిగా స్వప్నముగా చేర్చినబడినారు
 తొల్యార్చి రును మనమనకు వీరు మిక్కిలి ప్రాప్త
 సయిన పొట్రును విర్రహించుచున్నాను ఆ శిశువు
 జనించిన తోడనే ఆ శిశువునకు సంబంధించి రక్షణ చేయ
 భూమి దిగవచ్చి ఆ శిశువుయొక్క ఆస్తిని ఆహారము
 ముగా రక్షించి దిగుదు

రక్షక దేవతల గుణములు ౫ దేవలు మిక్కిలి
 పరాశ్రమము విశ్రాంతి కార్యక్రమములు కొనసాగు
 వీరు మనము అనే అవ్వనిదేవతలకు తెలుగు వచ్చి చాలా
 జరుగుచున్నది కిరీతి అనేమియును సాధించుచు

[illegible]

(1) జీవించియున్నవారి పేరును కొరకు నిర్మించిన రక రేవలల సారాంశములు

(3) వారు పరలోకమునందు మృతుల అత్తలను శ్రేయస్సు పురోగతి చేకూర్చుటకై కర్మల వాచరించుట సాధారణిక జీవితము మరణము మనస్సుని అర్థబాహిరీకరించుచుండును మానవుడు ఎవని దీక్షించి మరణము ఎన్నిక వచ్చినాకముగా ముందుగా మరణము మానవుని అంతర్విద్రవ నివారించి అతడు పరలోకమున చేరుకొనుట ఈ ప్రపంచమున అభ్యుపేక్ష్యా అను చేత మరణమును ప్రవేశపెట్టెను అహిక జీవితము పరలోక యోగము పూర్వగమము మునుపడు మరణా

[illegible]

నుజునులకు పారితోషికము దుర్గునులకు నిష్కృతి
ఇంతో-ఇరానియనులకును కుష్మియనులకును కారితోని
యనులకును కవితలకును కౌరవ్యులు రానిపు ర్భుము
వర్ణన నరకములను గూర్చి 'వృద్ధి'వృద్ధుల లయన ౬౩ప్రా
యము బుంధెను కాని మును దుర్గునులకు ఎంతో మును
ప్రాంతం ౧౦ పారితోషిక వృద్ధులకును గూర్చిన
నర్మాలి మి కుంధువు గొంతలో ముఖ్యకాగమై యున్నది
ధర్మము కొరతే ధర్మానుష్ఠానము అనునది నర్మధర్మధారణ
మైనది కాదు అది మనవిజ్ఞుల కన్ని విశేషధర్మధర్మము
వచ్చు నగుదుములను అలవచయింతులయే మావపుల
నివీధమున ముఖ్య అర్థమై యుండునలెను ధర్మాను
ష్ఠానమే కాని ప్రవచనము యొక్క అవయవమై యుండు
నలెను అవయవా మేకధారయే ధర్మవర్తనలకు పారి
తోషికమును కుష్మిలకు కుంధనమును నిధియనామై
యగ్నాదు - అని విశేషంబునవచ్చునది

శివుడు నిజకర్మానుభూతమయిన ఫలమునే పొందును
శివుడే దేహమున కర్థివతి అతడే ఇహలోకమున కా

నొనర్చు ముక్త దుష్టవములకు పరలోకమున కాధ్యుడు కాగలడు అధ్యాత్మిక ప్రపంచము శీఘ్ర ముక్త ఫలప్రాప్తికొరకే ముఖ్యముగా ఉద్దిష్టమయియున్నది ఇహలోకమున కా నొనర్చిన ముక్త దుష్టవముల ఫలమును జీవుడ పరలోకమున అనుభవించును అధ్యాత్మిక ప్రపంచమున కాలి వర్ణాది కణ్యాభేదములు లేవు

అవరాధ విగ్లయ పోడి మృతుని శివాత్మ నక్షత్ర మండలమున నివసించుచు ప్రాచీనార్థము నన్నిటి కాని జరభుష్టి ఒక సంకెనయొక్క అక్కలిని చిత్రించి దానిని చిహ్నం (చేరుచునది) అని వ్యవహరించెను ఈ సంకెన అహలోకమును మన కర్మకర్మమైన పరలోకములో కలుపుచున్నది ఇహ పరలోకములను చేరుచుచు ఒక లోకైన అగాళము కలదు శీఘ్రుడు దీనిని చాటుటకు ఈ సంకెనను సాధనముగా చేసికొనుచున్నాడు మరణా నంతరము మృతుల శీఘ్రులు ఈ వారధిని చాటుటకు పూర్వము ముక్త దుష్టకర్మములను గూర్చిన తీర్పు యొగడును మనోవాక్యార్థంబే ధర్మకథలయిన చారికి ఈ సంకెనను చాటుటయందు జరభుష్టి తోడ్పాటు గావించును మనోవాక్యాయములచే దుష్టయిన చారు ఈ సంకెన వర్ధ కయకంబు లందుగుని దండనము పొందుదురు

ధర్మవర్తనులకు మరణానంతరము నివాసస్థానము స్వర్గము ధర్మాధర్మవర్తనులకు పరర్పరా నిరోధమేకండు పరిశ్రామ్యులొరకు నిలిచెట్లందిన కావునకు గారోడి మాతా (గీతి నిలయము) అని పేరు మనోవాక్యార్థంబే ధర్మకథలయినచారి కివల కావు లెంచును అని అహలరా ముఖేదార్యు జరభుష్టియను వచించిరి అత్యంత చేదీప్యమానమును దివ్యగాయక పరివృత్తమును నయిన ఆ గీత నిలయమునందు జరభుష్టిను తక్షణి కొలుచు చారు విశ్రమించురు ఈ ప్రపంచమునకన్నాధ్యాత్మపక్షాన మొనర్చువారు తమ చేమాపాశానంతరము అహలరా ముఖేదా మోహమాదో అధావాహిస్తా అను చారి అనంత ప్రదేశమునందలి సానంద నిలయమున నివసించురు ఆ నిలయము సుమనస్సుల నివాసముగా వర్ణించబడినది

అహలరా ముఖేదా కాళ్యణానందయతురై ధర్మపరా యణుల దివ్యాత్మవర్గముతో ఆచల ఎవలంచును

స్వర్గమున చేతారగల ప్రతిఫల స్వభావము ఎదిగెను లును ధర్మవర్తనులైన చారు అస్మ్యమున అనంతరాతిరయము ననుభవించురు మజనుల క్రింద లోకమున శేషించును చారు పరలోకమున ఉత్తమ ప్రసిధింమును (కాళ్యణానందమును) పొందుదురు జరభుష్టి గీతించిన ఉత్తమ మతమును అనువరించు చారు అత్యుత్కృష్టము లును కాళ్యణములైన అహలరా ముఖేదా యొక్క అశీర్వాదములకు ఇహమున పాత్రులగురు

అవాంతర ప్రతిఫల స్థలము అనంతయమున అరె ప్తాను జట్టియు పట్టోగ్రంథమును జట్టియు స్వర్గ వరక ముల మధ్య కాగమున శీఘ్రులు కర్మప్రతిఫలముగొందు కావోకటి కలదు ఇది ఇహ లోకమునకును పరలోకము నకును మధ్యగతముగ నున్నది ఈ కావు ముక్త దుష్టకర్మములు నను పాట్లుగా గల శీఘ్రలొరకు నిలిపి చెట్టబడి యున్నది అట్టి శీఘ్రులు మది తీర్పు జరుగువరకు ఈ మధ్య ప్రదేశమున విశ్రాంతి నొందుదురు జరభుష్టి తన ఉపదేశములలో ఈ కావును ఉపాహరించి యున్నాడు

వరకము ఇది పావులు మరణానంతరము నివసించు కావు దీని ప్తితి మిక్కిలి నివము నిర్భవము ఇది అత్యంత దుష్టులును నిర్భవములైన చారి నివాసముగా వర్ణించబడినది తమపై ఈ వరకము యొక్క ముఖ్య లక్షణము

దుష్టకర్మమునకు వరకమున లభించు దండన ద్వైత వము గాతలను జటి వరకమునందు దుష్టులు నానను శోకమును శిక్షను అనుభవించురు దుష్టశీఘ్రులు అవృత్త ఎకాచారికముచే అతి కవితముగ ఎంపించబడి యాతరా కారణముగ గీతిని లాడుదురు శీఘ్రే కా ననుభవించు కాళకు కాధ్యుడు అని తెలియుచున్నది

వరకమున దండన కాలవరకుతి పావులకు వరకమున లభించు దండనము నిర్బంధము దీర్ఘకాలములని గాత లను జటి తెలియుచున్నది అని పావులకు పునర్వ్రము లభించువర కుండును గాతలలో నొకచో దుష్టశీఘ్రులకు

సోమనకు మరల అధిపత గలవని ఆ రోపు అశయము అంతేకాదు ప్రాచీనకాలపు రోమనులు క్రైస్తవతను అట్టి క్రైస్తవతర సామ్రాజ్యమును స్థాపించుట రోపువని అంగీకారము కాదు క్రైస్తవ మతము వంటిదిని ఒక రాజ్యమని ఈ మాతన సామ్రాజ్యమును అధిపతిని కావించ వలె నని మూడవ రియో విశ్వయించెను క్రైస్తవ

ప్రభువుచే పాఠం

అడుపట్టియు క్రై

స్తవ మతధర్మమును

సంరక్షించుట కై

కంకణము పూను

వట్టియు ఈమాతన

సామ్రాజ్యము వది

లై రోమక సామ్రా

జ్యమును సేర అర

గుట కమంజనమని

రోపునిర్ణయించెను

ఈ విధముక వదిత్ర

రోమక సామ్రాజ్య

ము అవిచ్ఛిన్నమై

క్రి.శ 800 వ సంవ

త్సరమున ఛార్లెస్

అను మహానీయుడు

ఛార్లెమెగ్ (Char

lemagne) అను

తిరుదుతో సామ్రా

ట్టుగను వదిత్ర

రోమక సామ్రాజ్య

మునకు వాయవ

దుగను వట్టాల్సి

దయ్యెను ఈ చక్ర

వర్తి అనాగరితులగు

ఆర్యుల రాజ్యమును పశ్చిమ క్రైస్తవ ప్రపంచమునందు

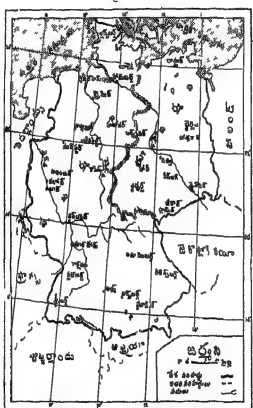
కలిపివై వెను ఛార్లెమెగ్ పాఠించిన ఈ మనకార్యము

కార్యముగ నిలిచిపోయెను

మధ్య యుగముందు ఆ పవిత్ర రోమక సామ్రాజ్య

మును పాఠించిన గి.పూ ప్రభువులలో రెండవ ఫ్రెడరిక్ తురిబాడు (1194 1250) అతడు అగ్ర్యుత్పత్తమును మేళా సంపద గలవాడు లాటిన్ భాషలో సభియై యుండెను అతడు పండిత బోమము ఆ చక్రవర్తి మైకేరీ స్కాట్ అను గొప్ప బోధిచ్చాస్త్ర వికారదని తన ఆస్థానమున నిల్పుక వెను ఆ చైవజ్ఞుడు రసవద మూతములను

చిత్రము-30

ప్రయోగము లను

గూడ కాగుగా పిరి

గినవాడు అతడు

యూను అరబ్బు

భాషలను చక్కగా

అభ్యసించెను

రెండవ ఫ్రెడరిక్

చక్రవర్తి నేపత్న

విశ్వవిద్యాలయ

మును స్థాపించెను

ఈ చక్రవర్తి అనంత

రము పరిశ్రమక

సామ్రాజ్యము లల

పాన మయ్యెను

ఆర్యుని జేతమున

అలగును కేంద్ర

ప్రభుత్వము లేకుండ

పోయెను అప్పుట

దిన్నదిన్న రాజ్య

ములు వెలకొనెను

ఆ పరగణాలని పిలి

కలగువారు పరస్ప

ర్యులకులై తమ

ఇచ్చుచున్నవారైన

రాజ్య పాలనము

కావించసాగిరి

మత సంస్కరణోద్యమము (Reformation Movement) ఈ ఉద్యమము వలన క్రైస్తవ ప్రజలు కాళిలిక్కు మత సంఘము వారి అధికారమునెది సంశయ సందేహము క్రి.పా.పి.పి. ఈ ఉద్యమమునందు ఆర్యుని

రేఖము ప్రముఖపాత్ర వహించెను క్రీ. శ. 16 వ శతాబ్ది ప్రారంభమున రోమును మరాఠీవాడలు ఎను ఎరువు ప్రతిష్ఠలను పూర్తిగా కోల్పోయిరి కాళతిక్కు మరాఠీ వారులతో కావోటముగా కలిసింపు దని అవసామాన్యమునకు మార్టిన్ లూథర్ (1483-1546) అను ఎంప్లర్ ప్రబోధము గావించెను

లూథర్ మహాకవియుడు అర్జునీరేఖమున ఒక పేద కుటుంబమునందు జన్మించెను అందు కొంతకాలము మరాఠాద్యుడుగను ఎవన కొంతకాలము విచ్చెట్ లర్ విశ్వవిద్యాలయమున తత్వశాస్త్రాచార్యుడుగను పని చేసెను అనాటి మతగురువుల ప్రవర్తన బాధనకు పరమాశ్చర్యమును పడయు కలిగించెను కావున అతడు అనాటి మతగురువుల వర్తనలను తీవ్రముగ గర్హించుచు ప్రకటనలను కావించెను అట్టి ప్రకటన యొకటి విచ్చెట్ లర్ చేరాడని కవాలములపై అతింప జెసెను అనాటి పారిశుఠి వచిత్రత పూర్తిగ వశించిన దనియు పారిశు టరై న రేఖము గావించిన వక్షమున వారుగూడ సామాన్య ప్రజల వలెనే దంధనమునకు పాట్రలు కావలె ననియు లూథర్ అభిప్రాయపడెను కాళతిక్కు మత ముందు వలకమిందిన దోషములను రైల్వముగ కొల గింపు దని అతడు అర్జును ప్రభువులకు విన్నవము చేసెను (1520) అందువలన వరమ్మ అను ప్రరేఖమున సమాచార మైన మరాఠీవారులను ప్రభువులును బాధరును విధర్మ విగా ప్రకటించి సంఘము నుండి బహిష్కరించె అయి నను లూథర్ తన శృంగి మానలేదు అతడు తైలిలు గ్రంథమును అర్జును భాషలోనికి అనువదించి ప్రజల అభి మానమును హరగొనెను 1526 వ సంవత్సరమున అర్జునీ రేఖమందలి వ్యవసాయదారులు తమ ప్రభువులపై తిరుగుబాటు గావించి వచ్చుడు లూథరు ఆ తిరుగుబాటు చారులను తీవ్రముగ అందించెను ప్రజలు తమ పాలకు లకు విధేయులుగ నుండి వారి అజ్ఞలను మన్నింపవలె నని అతడు బోధించెను

అతని కాలములో అర్జునీరేఖమందలి కాళతిక్కుల కును బాధరు అనుయాయులకును యుద్ధము సంభవించెను కాని 1536 వ సంవత్సరమున శిరువక్షములకును నంది కలిగెను అర్జునురేఖ ప్రజలు పి మువమును అనలం బించవలె అచ్చటి పాలకులే విధి యున్నవలె నని దిర్యాలు

అరిగెను మరల 1618 వ సంవ అర్జునీరేఖమందు ప్రాతె టైంటు రోమును కాళతిక్కు ఎక్షనలబాటి యుమ్మి ప్రారంభమై ముచ్చరి సంవత్సరముల కాలము సాగెను ముం సంవత్సరగోర్ఖముమును అదరియేయవలె నని అర్జును చక్రవర్తి చాల ప్రయత్నించెను కాని అందు స్వర కృత్యుడు కాలేదు 1648 వ సంవత్సరమున యుద్ధము విరమింప జెసెను కాని అర్జునీరేఖముయొక్క చిగ్గము పూర్తిగ వశించెను ఆ రేఖము ఎర్ల వ్యవలముల అగు కొన్ని మర్ల రాజ్యములుగ విడిపోయెను అర్జును పామ్రాజ్యమున కంతకును సంబంధించిన దయిట్ (Diet) అను వో రాజీయ సంస్థ పెరిగెను కాని ఈ సంస్థ ఒక సమాఖ్యయొక్క కేంద్ర పతంగా వ్యవహరింప లేదు అది యొక అంతర్జాతీయ సంస్థ యొక్క ప్రవర్తిం చెను అందలి సభ్యులు కాము చిట్టాంబ రినిరు తై న్ము నడచుకొనిరి అర్జునీ చక్రవర్తిని అచ్చటి రాజ్య పాలకులు ఎమ్మకొనసాగెరి

ఈ రాజ్యపాలకులలో ఒక్కడగు ఫ్రెడరిక్ విలియం (1640-1688) అను వాతడు గొప్ప ఎలుగుదనీ సంపా దించి అర్జును పాలకులలో పెల్ల మువదని క్రి గాంచెను అతని అనంతరము రాజ్యాధిపత్యము వహించిన అతని కుమారుడు మొదటి ఫ్రెడరిక్ (1688-1713) తన అధి కారమును కారుగా పెంపు గావించుకొని అర్జునీ చక్రవర్తి వలన ప్రహ్లాదేశపు రాజు అను విరుదును సంపాదించెను అతని కుమారు డగు మొదటి ఫ్రెడరిక్ విలియం ప్రహ్లాదేశమును ఒక రైవి రాజ్యముగ మార్చి పై చెను అతని కాలమున ప్రహ్లాదారి బలము అపార ముగ పెరిగెను ఈ ప్రభువు యుద్ధము సాగించి ఒడర్ నదికి ఎగువ భాగమందలి పారవంత మగు రై టియా అను రాష్ట్రమును తన రాజ్యములో చేర్చుకొనెను తన రాజుని చతురతచే అతడు దోరిండు రేఖమందలి ఉత్తర భాగమును గూడ సంపాదించెను అతడు నిరంకుకు డయ్యెను ప్రవాహితు దని పేరు వడ సెను

అస్ట్రీయా ప్రహ్లాదరాజ్యముల వధును పిర్వదిన దోటి వలన అర్జునీరేఖమందు అర్జును సంభవించె దయ్యెను ఇది ఇట్లుండగా ఎంప విద్వద శతాబ్ది ప్రారంభమున ప్రాచి దిరు డగు పెరోత్తియను చక్రవర్తి 1804-1810 సంవత్స

రములలో అర్జునీరేఖమును అక్రమించెను అందు అర్జునీరేఖ ఇంగ్లీషుమును విచ్ఛిన్నము కావించు ఉద్దేశముతో ఉత్తరమున నున్న ప్రహ్వకును రక్షింపజేయు అప్పు యాదులకు వడను 'రై' సుప్రమాఖ్య అను పేరుతో బెరీయోవర్మెంటు బాచిన్స్ అను రాజ్యముల కూటమిని ఏర్పాటు కారించెను కానా సమూహము సంగరకత్తము వహించెను సెపోలియను అధికారము త్వరలో కూలిపోయెను అయినను అతని విజయ పరంపరల వలన అర్జునీరేఖ ప్రజలలో బాతీయ భావములు పెంచెను అర్జును రేఖ మొదట రాజ్యముగ ఏర్పడుటకు సెపోలియను రోడ్ముగ తోడ్పడెను

సెపోలియన్ పతనము తరువాత 1816 వ సంవత్సరమున వియన్నా కాంగ్రెసు సమావేశ మయ్యెను అచ్చట అసిన నిర్ణయముల ప్రకారము అర్జునీరేఖము ముచ్చడి తొమ్మిది వ్యవస్థా రాజ్యములతో కూడిన ఒక కూటమి గ (Confederation) మారెను ఈ కూటమి యొక్క రాజ్యాంగసభ ప్రాంట్ స్టర్ట్ నగరమున సమావేశ మగునట్లును కూటమికి అప్పియోచక్రవర్తి అత్యధికముగను ప్రహ్వరాజు ఉపాధ్యక్షుడుగను ఉండునట్లు నిర్ణయించెను కాని అధునిక యుగముందు వివిధ రాజ్యములు కను స్వాతంత్ర్యమును వాదనాబాధి వదిలికి వశపరచుటకు నిరాకరించినట్లే, ఆ కాలపు అర్జును పాలకులు తమ పరస్పర ప్రాధికారమును కూటమి యొక్క శీఘ్ర పంథులకు వశపరచుటకు నిరాకరించిరి

ఫ్రెంచి విప్లవము ముత్యము కాంమును సెపోలియను చక్రవర్తి ఎరిజాలనా కాంమును అర్జును రేఖ ముసోత్కృష్ట పంథులకి వివాదమునకు నడి పంథు మయ్యెను ఆ కాంమున బిగ్గెన్ గెట్ ఎల్లర్ హెర్బర్ట్ కాంట్ ఫీడ్ హెగెల్ మున్నగు మహామహులు జీవించియుండిరి అర్జును బాతీయ భావము గల మహామహులందు మూర్తీకవించినట్లు చెప్పవచ్చును 1800 వ సంవత్సరమున అతడిట్లు వారోయెను పట్టణములలో గాని గ్రామసమీపములలో గాని ఏ భాగమును మనము అర్జునీరేఖముగా నిర్ణయించెను చెప్పలేము వియన్నా నగరవాసులను ప్రశ్నించినచో వారు తమ రేఖము అప్పియో అని

చెప్పుదురు తెల్లను ఎ మలను ఇట్టి ప్రశ్న మేనకో తమ రేఖము ప్రహ్వ యని వారు ప్రతిస్పందించెను మొదట

ప్రామ్మరేఖను 1848-49 సంవత్సరములలో గొప్ప రాజకీయపు తుఫాను చెలరేగెను ఆ రేఖ మొక ప్రజాస్వామ్యముగ మారెను ఆ మార్పు అర్జును ప్రజలను చాల ప్రభావితం నొసరించెను 1849 వ సంవత్సరమున ప్రజలందరికీ ఎన్నుకొనబడిన అర్జును బాతీయపార్లమెంటు ప్రాంట్ స్టర్ట్ నగరమున సమావేశమయ్యెను రేఖము నంగను ప్రహ్వ నాయకత్వమున పయ్యెగ్గు కాంచినవలెనని గొప్ప యత్నము కారించబడెను కాని ఫలితము లేదయ్యెను అర్జును రాజీయములలో తమకు గల ప్రాముఖ్యమును అప్పియోవారు నిలుపజేయుకొనిరి కాని క్రమక్రమముగ ప్రహ్వరేఖములు 1848 వ సం॥ బాతీ అర్జునుగ అర్జును రాజ్యములకు నాయకత్వము నంపా దించిరి 1854 వ సంవత్సరమున 18 అర్జునురాష్ట్రములు దిగుమతి సుంకములు విధించు విషయమున ఒక సమాఖ్యగ వేర్పడెను కాని ఎందు అప్పియోవారు స్థానము లభించలేదు

అర్జును బాతీయ నాయకత్వము వహించు విషయమున అప్పియో ప్రహ్వల శీర్షిడిన పోటిని టిస్మాక్ అను రాజకీయజ్ఞుడు అంశమొందించెను 1852 వ సంవత్సరమున ఈతడు ప్రహ్వరేఖ ప్రభువునకు ప్రధానమంత్రి అయ్యెను ప్రహ్వరేఖపు నాయకత్వమున, అర్జును ప్రజల వెల్ల పయ్యెగ్గు కారించిన వలెనని అతడు కృషినిగ్గు యుడయ్యెను ఈనాటి మహాత్తర పనువ్వులు ఉపసాధనముల వలనను అధిక పంఖ్యలకు తీర్మానముల వలనను పరిష్కారము కాకాలపు అధిక ప్రజలను, రక్షణము చేతను మార్గమే ఈ పనువ్వులను పరిష్కరించు సార్వత్రిక చేసెను 1860 వ సంవత్సరమున అతని ప్రోత్సాహము వలన ప్రహ్వ ప్రభుత్వము వారు అప్పియోలో గిల్లి కయ్యెగ్గు చెట్టుగొనిరి ఏడువారములలో అప్పియో ప్రహ్వకు పౌరాకాంక్షమయ్యెను రై నదికి ఉత్తరమున నున్న 22 అర్జును రాష్ట్రములు ప్రహ్వ నాయకత్వమును అంగీకరించెను ఉత్తర అర్జును కూటమివలన ప్రహ్వరాజు నేతయయ్యెను ఈ రాజు మొదటి నిర్ణయం

(1881-1870) అనునది మిష్నార్క్కు యహోయుడు ఈ రాజవక్షా ప్రధానమార్గ దయ్యము ఈ రాజ్య కూటమికి రెండు నగరములు దీని పార్లమెంటు ఎర్బాటయ్యను దక్షిణమునను జివేరియ బేడెన్ కర్టెంబర్గ్ హెస్ అను జర్మను రాజ్యముల పార్లమెంటు శ్రమము గుర్తింపించెను కాని ఆ రాజ్యములలో ఆర్థిక సంబంధములు పెంచు కానియకొని క్రమముగా వాటిని కన జర్మను కూటమిలో చేర్చుకొనవలసి విష్నార్క్కు ఉద్దేశించెను 1870 వ సంవత్సరమున విష్నార్క్కు ప్రధాని ప్రాముత్సె యుద్ధ ప్రకటనను గావించెను ఈ సంవత్సరమున దక్షిణమున గల హల్ల జర్మను రాజ్యములు గూడ జర్మనీలో చేరిపోయెను ఉత్తర జర్మనీ రాజ్యముల కూటమి జర్మను పాక్షిక జర్మను మూలమున చేరినవిగాను ఈ భువనజర్మనును పాఠించినచో మొదల జర్మను రాజనీతిజ్ఞులైన విష్నార్క్కు ప్రభువే

జర్మనీదేశమంతయు పీఠమై ఒక పాక్షికజర్మనుగ వీర్య దీప ఎమ్మలు ఈ పాక్షికజర్మనున కొక రాజ్యాంగ విధానము విరచించి మెయ్యెను పాక్షికజర్మనున కంతకును ఒక పార్లమెంటు నగర వీర్యదీప అను జర్మనీరాజ్యముల కన్నిటిని ప్రాతినీర్యము లభించినను ప్రహ్వరేయిలే అగ్రహ్వరము వాక్రమించిరి ఈ పాక్షికజర్మనునకు ప్రహ్వరేకపు రాజు చక్రవర్తిగ నుండునట్లు ఒక సంప్రదాయ మేర్పరచెను చక్రవర్తి ప్రహ్వరేకపు ప్రధానిని జర్మను పాక్షికజర్మనునకు ఛాన్సెల్ (మహామంత్రి) గ నియమించెదవాడు 1871 వ సంవత్సరమున ప్రహ్వరాజుని నియమించెను అను వాతనిని జర్మను చక్రవర్తిగ డక్టారిస్ మ్మని కావించిరి ఈ చక్రవర్తి కన 91 వ ఏట (1898) మరణించెను ఈతని మునుము రెండవ పీఠియం 1888 వ సంవత్సరమున జర్మనుపాక్షికజర్మనునకు ఆధిపతీయై 1918 వరకును రాజ్యపాలనము కావించెను ఈతడు విష్నార్క్కు ప్రభువును మహామంత్రి డరెన్ మండి కొలించి వాని అధీనము నలంకరించెను

ఈరాజమున జర్మనీదేశమున వీనించెయిందేద ప్రీట్జ్కె (Tietzke) అను తత్వజ్ఞుడు గన రోజువార రాజనీతి భావముల యింకొక అపూర్వమైన వరస ద్రవము కావించెను భౌతికమున వర్షవృష్టమైనదని భావించెను

నీతిని దర్శమును అతడు శ్రోతయ్యెను వివిధజాతుల వారు అవోర్థము కానియకొను సంధి బంధములు వాత్సానికి ప్రయోజనముల కొరతై ఉద్దేశించిన వనియు అట్టివాటి నెవ్వరును పదిముగ కావించి వర్మరేదనియు అతడు వాదించెను అవసరమైనప్పుడెల్ల యుద్ధమునకు దిగవచ్చు వని అతడు అభిప్రాయపడెను ఈ విధముగ జర్మనీలో ఒక రాజవ ప్రవృత్తి ప్రజాహృదమున నెలకొనెను జర్మనువారికి వర్మనీ పురస్కారమునం దెట్టి గౌరవమును లేకుండపోయెను క్రమశిక్షణ చేయారి ఏకైక ధ్యేయముగ వర్మనీపరిపాలన

జర్మను చక్రవర్తి పాక్షికజర్మనునకు వాత్సానికి పెంచు పాగెను 1889-71 నడుచు విష్నార్క్కు ప్రభువు ప్రాముత్సె చేయిలను రక్షణంగమున వేడించి అల్పపీ ఠోరైన్ అను పాఠశాలమైన రెండు వేల గాము జర్మనీకి పంపించిరి పెట్టెను కాని ఆరగు ఇతర లండములలో కన వారి వారికి పాక్షికజర్మనును పాఠించి పెట్టుటకు కృషి గావించ లేదు ఈ ఠో.మును కొలించుటకై జర్మనుచక్రవర్తి యగు రెండవ పీఠియం భూమిలో నెను జర్మనువారి వారికి కూడ ఈ విశాలప్రదేశములో నిలువ నీడ కావలెనని అతడు చేరి పెట్టుకొగెను నిలువనీడ అనగా అంగ్లేయులు ప్రాచీనవారు దర్మవారు ద్యేయనువారు మున్నగు ఇతర వాత్సానికి వలెచే ఆప్రకాశం దుండు జర్మనులకు కూడ ఒక పాక్షికజర్మను పీఠము వలెనని అతని ఆశయము బ్రిటన్ వాత్సానికి రోటి చేయగల వాత్సానికమును ఎద్దముచేయుటకై అతడు పథకమువేసెను బ్రిటన్ వగరము నుండి వాత్సాని వరకును అచ్చదీపం పాక్షిక రుద్రము (Persian Gulf) వరకును అయోమూర్లమును నిర్మించ వలెనని ఈ ప్రభువు ఉద్దేశించెను ఈ రైలుమార్గము నిర్మితమైనచో గను భారతీయ పాక్షికజర్మనునకు ముప్పు రావచ్చునని బ్రిటిషు వారికి ధీకతైన అందువలన 1907 వ సంవత్సరమున బ్రిటన్ ప్రాముత్సె దివ్య రేకముల వారు ఒక బంధము గావించుకొనిరి 1911 వ సంవత్సరమున జర్మను చక్రవర్తి ఉత్తరాఫ్రికాయందు ప్రాచీనవారి పెట్టి హక్కు కలదు అని వదలుచేసి తన యుద్ధ వౌ.అను మిరాకో గరమునకు ఎంచెను

నగను ప్రపంచ భూభాగ సంక్రమమునకు వారికి

1912 1918 సంవత్సరములలో జర్మను యుద్ధములు సంభవించెను 1914 జ సంవత్సరమున మొదటి ప్రపంచ పోరాట మారంభమయ్యెను అంతటా ఆఫ్రికా మున్నగు భూభాగాలలో గొప్ప సామ్రాజ్యమును సంపాదించిన బ్రిటిషువారి యెడల జర్మనువారి కేర్పడిన అమాయయే దీనికి ముఖ్యకారణము జర్మనీవారు బెర్లియం దేశముపై రంబెర్తిగోపుట ఈ యుద్ధమునకు ప్రత్యక్ష కారణ మయ్యెను జలహీన బాటలను జలసంతుల రౌద్ధవ్యము నుండి రక్షించుటకై కాము కంఠము పూర్తిపట్లు ప్రకటించి బ్రిటిషువారు జర్మనీతో యుద్ధమునకు తలపడిరి తమ విశాల సామ్రాజ్యమును నీ దిరుముగకై వను రక్షించు కొనవలెనని బ్రిటిషువారి గల అంశోనయే వారు ఈ యుద్ధములో దిగుటకు ముఖ్యపాత్రులు 1918 వ సం వాటి యుద్ధమున జర్మనులు పూర్తిగ ఓడిపోయిరి జ సంవత్సరమున నవంబరు 9 న తేదీన జర్మను చక్రవర్తి రెండవ విలియం రాజ్యాధ్యక్షుగ మొనరించెను జర్మను ప్రజాసామ్రాజ్య మేర్పడెను నవంబరు 11 వ తేదీన కాత్మార్థిక సంధి అరిగెను

యుద్ధ విరమణము అరిగిన కర్తావ్య జర్మనీవారికిని వారి ప్రతిపక్షులకును వచ్చేల్సే నగరమున కాన్ఫరెన్సును సంధి పడినెను కాని ఈ సంధి ఉపరితరంలో జర్మను జాతిని వర్ధిల్లదు అనుమానవలది వారు నుదల తల ప్పెత్తించునట్లు చేయుటకై యత్నములు వాచించునెను అందుచే గూరులును అధిమానవసలును అగు జర్మను లకు ఆహారమగు సూజమును క్రోధమును కల్గెను 1919 వ సంవత్సరమున జర్మను రాజ్యాంగ విరూపణక దీమార్ నగరమున నమాచేగమై జమ రేజముతోరకై ప్రజాసామ్రాజ్య ఏర్పాడెనెను ప్రాంతవిభజింప ౬౪ రాజ్యాంగ విధానమును ఏర్పరచెను అధిక స్వాధీయులుకూడ ప్రజ లకు లభించుటకై ఈ రాజ్యాంగ విధాన విరూపణలు యత్నించిరి ఈ రాజ్యాంగ విధానము 1923 వరకు అమలు నందునెను 1928 వ సంవత్సరమున జర్మనీ రాజ్యము నానాజాతిసమితి (League of Nations) లో నభ్యుపాఖ్య చేసెను

మొట్టమొదటి నుండియు జర్మనుజాతిలో ౪౪ వక్షము వారు వచ్చేల్సే సంధిని తీవ్రముగ అభివేషించుచునే

యుండిరి ఇట్లదేమొనరినవారు జాతీయ సోషలిస్టు (National Socialists) వక్షమువారు వారి వాయు బుడు అప్పగియూ రోయుడును సాహస్య పై ని కోట్లొగియు నగు అలాల్స్ హిట్లర్ అను వానకు ఈ జాతీయ సోషలిస్టు వక్షము 1919 వ సం నెంకోల్బుగడెను ఈ వక్షము క్రమక్రమముగ లలవడి 1933 సం ఎన్నికలలో విరిగి జర్మను పార్లమెంటు (రీక్ స్టాగ్) లో అధికసంఖ్యా లలము లభించెను 1933 వ సం న హిట్లరు జర్మనీరాజ్య మునకు మహామంత్రిగ ఎన్నుకొ నెడెను ఈ ప్రజాసామ్రాజ్య మునకు అర్ధమడు వాన్ హంబెర్గర్లు అను రిక్ ఓంట్ల వ్యర్థుడు హంబెర్గర్లు మొదటి ప్రపంచ పంక్తిగమున అద్యుత మైన వైపుడతో జర్మను చేనలను నడిచిన మహా యోధుడు కాని ఈకాళావలము వాటి అమహోదధుడు జార్జ్యము వలన పగళ్ళుతులను కోల్పోయి నానుమాత్ర మునకు తీరించి యుండెను 1938 జ సంవత్సరమున జర్మను పార్లమెంటు హిట్లరుకు వాల్సు సంవత్సరముల వరకు పర్వవ్యత్యకాధికారముల బొనరును ౬౪ కిర్యా నము గావించెను ఆ దినమున విమార్ పట్టణమున నెల కొల్పడిన ప్రజాసామ్రాజ్య విధానము కర్తయ్యెను 193౪లో అర్ధమడగు హంబెర్గర్లు మరణించగా హిట్లరు జర్మనీ దేశమునకు నియంత అయ్యెను ప్రజాసామ్రాజ్యము (plebiscite) నేకరించగా మాటో తొంబదినుండి హిట్లరు నకు అమరూలుయగా నున్నట్లు తేలెను

హిట్లరు నియంత 1938 నుండి 1945 వరకు జర్మనీ దేశమున పర్యాధిక రిగ రాజ్యమేలెను 1938 వ సంవ త్సరమున అతడు మెయిన్ కాంఫ్ (Mein Kampf) అను పేరిట తన తీవ్రతరవిభజన గ్రామెను అని అతని అనుచరులగు వాతవక్షమువారికి వేరవానికై అర్ధజాతికి నెండిన జర్మనుప్రజలు ప్రపంచముతో పర్వత్యమైలని అతడు వాదించెను యూదులు జర్మను ప్రజలకు ధోర శత్రువు అని అతని భావము వారిని వర్ధిల్లదుల హంపించ వచ్చునని హిట్లరు తొందరెను ప్రుడ ప్రకృతి కాశ్రువేత్త యగు ఐన్స్టీన్ మహాభియ్యుడు అలామున జర్మనీయందు వివసించుచుండెను అతడు యూదజాతికి నెండినవాతను పాతువులే హిట్లరు అతనిని జర్మనీ నుండి తరిమివేసెను 1939 1945 సంవత్సరములనడుమ వాతల

దుర్వాగ్రహము కారణముగా దాదాపు 80 లక్షల మంది యూదులు చంబరి

వాట్లరు అర్జునచరితమున మరే ఇతర పక్షమును వర్ణింపబడినందుకే తనకు అనుకూల రంగు వాడేపక్షము వారి సహాయముతో నిరంకుశ పాలనము పొందినందున అతని అధికారము కేవలము పై విశిష్టములైన వేల అధికారములను పొందినందున అతనికి ఇతర రాజ్యములపై దాడి పోయినందున 1888 వ సం. మార్చి 7 వ తేదీన అతడు రైస్ లాండుపై తన సేవలను పెంచెను అదేసరిలో అతడు అట్టర్బర్గ్ పై దండెత్తినందున ఆ రాజ్యమును తన అధికారము క్రిందికి తెచ్చుకొనెను 1888 వ సం. లో అతడు జెనోవోలోని యందరి మతములకు లాండును చోరలకు పోయెను 1889 పెర్మెంటులో మిగిలిన జెనోవోలోని రాజ్యమును గూడ కలిపివేసెను 1889 ఆగస్టు నెలలో రష్యా అర్జునచరితమును ఒడంబడిక ముద్రాపించి పోలెందు రేజమును తమలోకాను. మరుగో నవలె నది నిర్వయించుకొనెను వాట్లరు నియంత దుర్వాగ్రహణలను అదుపులో నుంచుటపై బ్రిటిష్ రాజనీతిజ్ఞులు కానించిన యత్నములు విఫల మయ్యెను

పోలెందు రేజము విశేషములను అనుసరించు గురి కాకుండ రష్యాదేశ మది బ్రిటిష్ వారు హక్కు ఇచ్చిరి ఈ హక్కును అత్యధికము చేయ వాట్లరు 1889 వ సం. పెర్మెంటు లో పోలెందుపై దాడిచేసెను ఈ దాడియే రెండవ ప్రపంచ యుద్ధమునకు ప్రారంభము ఈ సమయమున అరు సందర్భరముకై కాలము పోగెను ఇటలీరేజువు నియంతయు ఛాంస్లె పక్ష వాయుకుడును ఆగు ముహూర్తమి వాట్లరు పక్షము వహించెను మరికొంత కాలము గడచిన వెనుక అపాను ప్రభుత్వము గూడ అర్జునీ మద్దత గానించెను అర్జునీ ప్రధాన కలెక్షువులు బ్రిటను ప్రాప్త రాజ్యములు 1931 వ సం. వ అమెరికా అధ్యక్షుడుగు రూకె వెల్స్ మహాకయము మిత్రమునది వారికి సహాయ పడ విధియించెను అదే సంవత్సరమున (1841) వాట్లరు నియంత అంతవరకు తటస్థముగనున్న పోలియన్ రష్యాపై ఆకస్మికముగ దాడి చేసెను ఈ కారణముచే రష్యావారు కూడ మిత్రమునది లికి అనుకూలమైరి అసియా ఆఫ్రికా అంధోపా శంధములలో ప్రవర్తించెను

ఈ సమయో సంగ్రామమునకు ప్రపంచ చరిత్రయందు మరే యుద్ధమును పోలికలు వాట్లరు నియంత యొక్క శాసనై వ్యవస్థలు అద్భుత వరాక్రమముతో పోరాడియు మరకు 1946 వ సం. మే నెల 8 వ తేదీన మిత్రమునది లికి లాంగ్వియను వాట్లరు అర్జునచరిత గానించుకొనెను 1946 సం. ఆగస్టు నెలలో అమెరికావారు అపానుపై శాంతిజాంబులను ప్రయోగించిరి అపాను ప్రజలకు తయారక మగు వ్యవస్థను సంబంధించెను అంతట అపాను తన ఓటమిని అంగీకరించెను రెండవ ప్రపంచ సంగ్రామము ఈ విధముగ ముగిసెను

యుద్ధము ముగిసిన తరువాత రష్యా అమెరికా బ్రిటను రాజ్యముల బ్రిటిషులు మహాశక్తియై ఇకముందు అర్జునీచారెట్టె దౌర్జన్యములను దిగమిండుటపై అరేజము యొక్క అంగీకరము విచ్చిన్నము కానించవలె నని నిర్ణయించిరి అర్జునీరేజమును తెల్లీక్ నగరమును వాట్లరాగములుగ విభజించి రష్యా బ్రిటను ప్రాప్త అమెరికా రాజ్యముల వారు ఒక్కొక్క శాగమును తమ అధీనములో ఉంచుకొనవలె నని నిర్ణయించుకొనిరి అర్జునీ అగ్రతన రష్యావారు శీవముగ ప్రతిఘటించిరి అందువలన ప్రైవేట్ ములను వచ్చెను రేజములకును అమెరికా శీవము లగు విశేషములను దీర్చివట్లు ఈవారి రాజనీతిజ్ఞులు అభిప్రాయ పడుచున్నాను 1948 వ సం. న బ్రిటను ప్రాప్త అమెరికా రేజముల వారు అగ్రమించిన వచ్చెను అర్జునీరేజ విశాగములు దీక్షయై 'అర్జును ఛాడ రత్ రిపబ్లిక్ అనుచేర హో ప్రజా ప్రభుత్వము దీర్చి అర్జును పరిపాలన పొందుచున్నది కాని వచ్చెను అర్జునీ రాజ్యము మరల యుద్ధప్రయత్నములు కానించుకుంటున్నట్లై పోకావ్యతా అమలవారు కట్టుబట్టుములు కానించి వారు రష్యావారు అగ్రమించిన తూర్పు అర్జునీ ప్రాంత మందు అర్జును యెమ్మోటో రిపబ్లిక్ అను ప్రజా సామ్య ప్రభుత్వము కమ్యూనిస్టుల అధికారము క్రింద దీర్చివది తూర్పు వచ్చెను అర్జునీలను వచ్చెన్యము గానించుకును తెల్లీక్ నగరమును కూడ ఒకే అధికారము క్రిందకు కొనివచ్చుటను ఇటీవల ప్రయత్నములు అరిగినవి ఈ విషయమును నిర్ణయించుటపై 1990 వ సంవత్సరము మే నెలలో ఒక వ మహా శక్తిము అయినవలె

యందును కొన్ని అమెరికా రహస్య వదులు ఉన్నవైతూ
తీవ్రవిశేషములు ఈ సమావేశము అనుగుణం చేసినవి
ఇప్పటివరకే ఆర్కటికేకము రెండు రాజ్యములుగ విభజించబడి
యొన్నది

— హ

ఆర్కటికేకము (భూ)

ఆర్కటి ఉత్తర శేంద్ర యాకపునకు చెందిన భోగము
ఇప్పటికి మార్పు లేకుండు (Longitude) లో నుండి
ఉత్తర అక్షాంశము 10 అ వరకును ఉత్తర అక్షాంశము
(Latitude) 60° 35' మొదలుకొని ఉత్తర అక్షాంశము
65° 50' వరకును వ్యాపించి యున్నది ఈ భోగపు సరి
హద్దులు అర్ధవృత్తు మార్పును వచ్చిన క్రిత 1871 వ
సంవత్సరమునకు పూర్వము ఆర్కటి అసంపటికము
యొన చిన్న రాష్ట్రములుగా విభక్తమయ్యెను అయితే
ఆ రాష్ట్రములు 1871 వ సంవత్సరమునందు ప్రహ్లాదేశ్వ
రము క్రింద మరల వెయ్యి క్రమం అయ్యెను 20 వ
శతాబ్దియొక్క పూర్వార్థములో రెండు ప్రపంచ మహా
సంగ్రామములందు ఆర్కటి పరాజయమును గాంచెను
అందు ఇప్పటివరకే ఆర్కటి క్రీస్తునంతముగ నున్నది కాని
ఇది ఇప్పుడు మొలచున రాజీయ విధానములు (oppos-
ing ideologies) కల రెండు భాగములుగా చీల్చబడి
యందుకు కొంచెము ముందు విషయము రెండవ
ప్రపంచ మహాసంగ్రామమునకు పూర్వము 1897 వ
సంవత్సరము వాటి ఆర్కటియొక్క విస్తీర్ణము 1,81,000
చ. మైళ్ళు అందలి అనసంఖ్య 6 కోట్ల 90 లక్షలు ఆర్కటి
1 టుమి గాంచిన ఎకవ 60 కోట్ల వెయ్యి (order release)
1 దుకుల మార్పున నున్న భూభాగము చోరెందున కొనగ
బడెను సార్ లెండు (Sarlend) వల అర్ధం వ్యత్యక్తము
అందినైతే శ్రేయించి విస్తీర్ణము ఈ దిగున నుదహరింప
బడిన రీతిగా రెండుభాగములుగా చేయబడెను

(1) ఆర్కటి ఫెడరల్ రిపబ్లిక్ (Federal Republic
of Germany) దీని విస్తీర్ణము 96,821 చ. మైళ్ళు ఇందలి
జనాభా పశ్చిమ వెస్ట్ వరము నందలి అనసంఖ్యతో
కలుపుకొని రాచాపు 6 కోట్ల 80 లక్షలు యుద్ధానంత
రము ప్రాంతీకారులు క్రిటికులచేత అమెరికీయులును
ఆగ్రహించిన మండలముల సంఘటింపబడి ఈ రిపబ్లిక్

రూపొందించబడినది ఇది 1965 వ సంవత్సరములో
సంపూర్ణ స్వతంత్రభోగముగా ప్రకటించ బడినది ఇది
పశ్చిమ ఆర్కటి యని పేరు ఎలువలదియైతే రైన్ నదీ
(Rhine River) తీరమున మన్ను బంసగరము
(Bonn) దీని రాజధాని

(2) ఆర్కటు డెమాక్రటిక్ రిపబ్లిక్ (న. వ. ఆర్కటి)
దీని విస్తీర్ణము 41,476 చ. మైళ్ళు తూర్పు ఫిన్ ల్యాండ్ ము
నందలి అనసంఖ్యతో కలిపి ఆర్కటు డెమాక్రటిక్ రిపబ్లిక్
యొక్క జనాభా 1 కోట్ల 78 లక్షలు

1965 వ సంవత్సరము వరకు ఈ రిపబ్లిక్ సోవియట్
ఆక్రమణము క్రింద నుండునని ఇది ఎందు సోవియట్
రహస్యయొక్క ఆక్రమణాజ్ఞముగా నున్నది ముప్పై మైళ్ళు
వరకును దీని రాజధాని

భౌగోళిక ముగా ఆర్కటి స్థితి చాల అనుకూలమయినది
దీని మూలమున ఆర్కటులు రూపుగన నున్న ఇతర జాతి
యొక కంటే అనంతమైతే వాటిని అనేక పార్ల యుద్ధమున
అయింపగలిగియుండి గత రెండు ప్రపంచ మహాసంగ్రా
మములందలి టుమి అందును ముఖ్యముగా రెండవ
ప్రపంచ మహాసంగ్రామములో ఘటిల్లిన ప్రముఖ పారి
శ్రామిక శేంద్రముల వాణిజ్యము - ఆర్కటుల దుర్భాగ
దర్శమును ఇప్పటికిని అదనజాతి ముండలేదు - పశ్చిమ
ఆర్కటి కొంతవరకు యుద్ధమునకు పూర్వముగల ఉత్పత్తి
స్థాయి నందుకొని తన అర్థిక పరిస్థితిని పూర్తిగా పునర్వ్యవ
స్థీకరించుకొనగ నగ్నమై ఆర్కటియొక్క పారిశ్రామిక పాట
వమె యుద్ధకాలమున మిత్రమండలి యొక్క సంయుక్త
బలమును సంవత్సరముల కొంది ఎడతొక్కినటులో
తోర్చుదినది

నై సర్వీక లక్షణములు ఉపవస్తువు (Resources)
ఆర్కటియొక్క సరిహద్దులు సహజ - పాంసృష్టిక లక్ష
ణముల వైచిత్ర్యముతో సంక్లిష్టములై నవి ఈ భోగమును
మూలముగా రెండు భాగములక్రింద విభజించ వచ్చును
(1) ఉత్తరమున విస్తృతమైన వనరులను కలిగియున్నది
(2) దక్షిణమున ఉన్నతతరమయిన ప్రదేశము - ఇది
అల్పవర్షతరముల వరకు క్రమానుగతముగా ఎక్కువ
ఉండును అల్పవర్షతరములతో వర్షాభాగము
మాత్రమే ఆర్కటి భోగమున చేరియున్నది ఉత్తర

ఆర్యము మైదానములో అధికభాగము నముద్రపు మట్టము నకు 800 అడుగుల ఎత్తు వచ్చునట్లు ఎత్తులో నున్నది దీని ఎత్తు ఆర్యుల స్థుల యందు వచ్చునట్లు 600 అడుగుల వరకు పెరుగుచుండును ఈ ఎత్తుల వరుసలు అంతిమ మామానీ ప్రదానముయొక్క స్థలంవలదు రాళ్ళు రుంధ్రే స్థులవలది ౩ ౩ 7 స్థులము ఈ మైదానమును అవరిం యున్న స్థుల ౨౨,౪౪౪ ముయొక్క అవశేషములుగా పార్శ్వమున నున్న మైదానము విస్తారమగు ఇసుకలోను గల రాళ్ళును నుండి యున్నది ఇందు ఆర్యులవలె పాలద్రవమున లేగడి ప్రదేశములు కనిపించును నముద్ర తీరము నందలి సముద్రతీరములను తోచునట్లు వలస అవి ఎక్కువ పాలవంతముయిన పొలములుగా మారినవి దక్షిణదేశమున ఎత్తైన అర్చన వర్షవలదు అవరించినట్లును ఈ దక్షిణ భూభాగమును సుద్రము మీద దామ్యాత్ నదివైపు క్రమావగతముగా వర్షముగా నుండి అందడు పెక్కు విస్తారమున భాగములు కలిగియున్నది ఈ విస్తారమున భూభాగములు దామ్యాత్ నదికి ఉత్తరమైదానమునకును నదును గలవు నై న తేర్కొనబడిన పర్వతారణ్య ప్రదేశములందు తేర్కొనబడిన దేశమునకు సరసతే యున్న తోహిమియా అంటి ప్రదేశము నై నదికి సరిహద్దుననే యున్న క్లాక్ ఫార్మెట్ నై న మిట్టభూములు ఉత్తర కేంద్రప్రాంతములోనున్న హాగి కొండ ప్రదేశము దామ్యాత్ ఉత్తర నదితీరమును ఆనుకొనియున్న జాతా అను చిన్న కొండలును లేరి యున్నవి

ఆర్యసీలో ఓడర్ ఎల్వ (Elbe) నై న దామ్యాత్ అనునది ముఖ్యమైన నదులు ఓడర్ ఎల్వ నదులకు ఉత్పత్తిస్థానము తేర్కొనబడినట్లు యున్నది ఎట్టట్లే తెలుగు నై ను నదికి ఉత్పత్తి స్థానము ఓడర్ నది దోనిన్ రాజ్యము గుండా కాల్బిక్ నముద్రములో ప్రవేశించును దామ్యాత్ నది వర్షసముద్రములో చేరుచున్నది నై ను నది ఉత్తర సముద్రము (North Sea)లో ప్రవేశించును ఇప్పియు ఆర్యము దేశమునకు వెలువలచే నముద్రమున నదునున్నది మిట్టభూములో నుద్యమభ్యుదయ విశాల

మయిన వర్షపు ప్రదేశముల గుండా ఈ నదులు ప్రవహించుచున్నవి వీరిలో అను నది ప్రేమము ఆర్యసీకి తెందిన నదియై నై ను నది ఆర్యసీయొక్క ముఖ్యమైన అలనాగ్నముగా నున్నది దీని పొడవు 860 మైళ్ళు ఇది ఎత్తైన అర్చనలో పుట్టి కాల్బిక్ ఉత్తరమున ఆర్యసీలో ప్రవేశించుచున్నది ఇది విశాల సమతలము గల తోయ గుండా కాల్బిక్ నదికి ప్రాంత నది ఎంకము స్థలమున నున్న మెయిన్ క్ నదికి సరకు ప్రవహించును ఎదవ అది కొల్లెన్ నదికి సరకును రూర్ పార్క్ రామిక్ మండలము నరకును ఇరుకైన గండి గుండా ప్రవహించును ఎప్పుడు ఈ నది రూర్ కు అవల నున్న మైదానములో ప్రవేశించి నిదర్ లాండ్స్ గుండా ఉత్తర సముద్రములో చేరుచున్నది వీరిలో నది (810 మైళ్ళ పొడవు గలది) విశేషముగా దిగువ సాగ్గనీ (Lower Saxony) గుండా ప్రవహించును బ్రెమెర్ హాఫ్ నద ఉత్తర సముద్రములో చేరుచున్నది బ్రెమెర్ హాఫ్ అనునది అనియెడ్డుననే ఉన్న ప్రధాన మయిన బ్రెమెన్ పట్టణమునకు సంబంధించిన దీని పట్టణము ఎల్వ నది (78౨ మైళ్ళ పొడవు గలది) తేర్కొనబడినట్లు పుట్టి హామ్బర్గ్ నగరమున కావల నున్న ఉత్తర సముద్రము లోనికి వాయవ్య దిశగా ఆర్యసీగుండా ప్రవహించును ఓడర్ నది (ఇది 585 మైళ్ళ పొడవు గలది) ఇందు దాదాపు పూర్తిగా పోలిండు లోనే కలదు ఇది పూర్వము ఆర్యసీకి తెందిన నదియై యుండెను ఇది స్టెట్టెన్ హాఫ్ నద కాల్బిక్ సముద్రములో కలియుచున్నది దామ్యాత్ (ఇది 1740 మైళ్ళ పొడవుగలది) అను నది ఆర్యసీలో కాల్బిక్ ఫార్మెట్ పుట్టి తూర్పుగా అస్సీరియా హంగరీ యుగ్లోస్లేవియా రుమేనియా లగుండా ప్రవహించి వర్ష సముద్రములో చేరును ఈ నదు లన్నింటిని ఉపనదులు కలపు నీటి కల్పింబిని కాలవల మూలమున వర్షపుర సంబంధ మేర్పడియున్నది అందుచే ఇచ్చట ఓడలు ప్రయాణించుటకు విలయన చక్కని అల మార్గ మేర్పడి యున్నది

అర్బుచీయందలి శిరోవృక్షానికి అచ్చటి అనుమతి పలిపాట్లు చేసికొనుటకు మిక్కిలి అనుకూలముగా నున్నది చాయవృక్ష రిశయందు నముద్రప్రభావము ప్రాప్తమైన రిశయందు నుచో దివ్యప్రభావము అర్బుచీరేశముపై ప్రవహించుచున్నది ఉదాహరణమునకు కలీఫ్ (Colonel) వద్ద జవవరి అల్లె చెలల శిరోవృక్షములు క్రమముగా 28 2 దీగ్రిల పా 85 1 దీగ్రిల పా అయియున్నవి తెల్లని వర్ష జవవరి అల్లె చెలల శిరోవృక్షములు నరునగా 21 2 దీగ్రిల పా 86 4 దీగ్రిల పా అయియున్నవి మూర్ఖునికే వర్ష జవవరి అల్లె చెలల శిరోవృక్షములు క్రమముగా 22 2 దీగ్రిల పా 88 2 దీగ్రిల పా అయి యున్నవి విమృశములపై తురియు వర్షము 80 మంది 90 అంగుళముల వరకు మారుచుండును ఈ వర్షపాతము మొక్కలు పెంపొందు టకు సరిపోవును ఇచ్చటి వర్ష పాత విభాగము దాదాపు సమముగా నుండును దక్షిణ రిశయందును తూర్పు దిక్కునందును వర్ష పాతమునకు వేరుకలదు గరిష్ఠముని మానవ కలదు రేశము నందు కిచ్చివృక్షములయిన నేలలు కలవు చాటిలో పెట్టులు చదిటి నేలలుగా గొట్టునేలలుగా నున్నవి కాని ఉత్తర అర్బుచీ మైదాన ములో దక్షిణ ప్రాంతముల వెంటి పెట్టు కావులలోను ఎగువ నైపు ను లోయల లోను కాగున ఫలింపు నేలలున్నవి ఈ రేశమున దానివంత అటవీ సంపత్తి కలదు అది చక్కగా నిర్వహించబడుచున్నది (అర్బుచీ మొత్తమునకు 2 కోట్ల యకరముల దిగ్విస్తములక అటవీప్రాంత మున్నది దీనిలో 70 కాతము పశ్చిమ అర్బుచీలో కలదు) ఈ అరవులలో విశేషముగా ఎక్కువ కలిపమైన నీడనేలలు కలవు అందు ఎక్కువగా కొవి పెన్ టెట్లు పెరుగును అచ్చటి భూములను అరవులందలి ఉపవృక్షాలను బాగ్రేక్షగా అరువునందుచు విధానమును ప్రభుత్వ సువంతులించుచున్నది

అర్బుచీయందు వేలకొన్ని పచ్చనిగిగా గలదు అందుచే ఆ రేశము పారిశ్రామికముగా కలిపింపుమైనది వేల కొన్ని గమలు ఉత్తర నైపువేది వరపాతా ప్రదేశముల లోను విశేషముగా హెక్ అండ్ అను ప్రదేశముల లోను కలవు (1959 వ సంవత్సరములో వర్షము అర్బుచీ

యందు 12 66 56 000 టన్నులు లభ్యమైనది) ఉత్తరపు మైదాన ప్రాంతము వెంటి వృక్ష ప్రమాణములో కొన్ని గమలున్నవి పాట్లానీ (తూర్పు అర్బుచీ)లో విస్తారమున లిగ్ నైట్ నితేనములు కలవు వర్షము అర్బుచీ యందు 2 కోట్ల 80 లక్షల టన్నుల లిగ్ నైట్ క్రద్వి నీయబడెను 1959 వ సంవత్సరములో తూర్పు అర్బుచీలో 41 కోటి 80 లక్షల టన్నుల లిగ్ నైట్లు గమల మండి క్రద్వి నేలువ రించ అడవికి హోజోవర్ నకును ఎగువ ఎర్బీ నడివి మధ్య విభలమయిన రొటాన్ నితేనములు ముఖ్యముగా కలవు తూర్పు అర్బుచీలో పాన్ ఫర్ట్ వర్ష మన్న రొటాన్ నితేన ములు ముఖ్యముగా కేర్నోవ రగి యున్నవి

1959 వ సంవత్సరములో మొత్తము అర్బుచీలో నువూరు 1 కోటి 80 లక్షల టన్నుల రొటాన్ గమలమండి నైట్ నీయబడినది నముద్రపు పాట్లానీలో లోయర్ నైపులందు నందు నేలువరించబడినది రొటాన్ నేల కొన్నిలో నటు నముద్రపు ఉప్పు అనేక రాస యనిక వరిక్రమలకు మూలాధారముగ నున్నది అర్బుచీలో తక్కువ శరగతికి చేరిన ముడి ఇనుము లభించును అందుచేత కాలి ఉప్పు పరిశ్రమలు ప్రభావముగా దిగుమతి చేసికొనబడు ఖనిజములపై ఆధారపడుచున్నది

అనాథా ఆర్థిక వర్ధిల్లుటలు అర్బుచీ రేశము ప్రపంచము నందెల్ల మిక్కిలి పొందగలవైన జనపంఖ్యగల రేశములలో నొకటి ఇందు చదరపు మైలునకు మువూరు 611 మంది జనులు కలదు వర్షము అర్బుచీయందే చదరపు మైలునకు 636 మందికి పైగా నువూరు గ్రామీణ జనసంఖ్య వగర ముల జనసంఖ్య పరిగాక కొంత మించుమించుగా పిక రీతిగా నున్నది వందటి వేలల యందును, నైర్బుచీ రిశ యందలి వేల్ల పు భూములందును గరిష్ఠ జన పొందగలవయ, నీడ నేలలయందును విషమ ప్రదేశములందును తక్కువ జనసాంద్రతయు కావనగును అర్బుచీ గొప్ప నాగరికతా విశిష్టమయిన రేశము ఎక్కు వర్షము అర్బుచీయందే లక్ష అనాథా గల వట్టలములు ఖర గలవు కాగా తూర్పు

అర్బుదీలో అభాగీకృతములయిన అట్ల వగరములు తొమ్మిది మాత్రమే కలవు. దూర్ సాక్షాదీలను చెందిన తొగ్గుగముల ప్రాంతములందు పట్టణములు పాండ్రములై క్రిక్కిరింపి అభివృద్ధి పొందియున్నవి. ఈ రెండుప్రదేశముల మధ్య నున్న పట్టణములలో అనవంఖ్య పాండ్రముగ నున్నది. పోనోవర్ నందలి అవార్థా 5 71 947 కెల్లెన్ యందలి అనవంఖ్య నుమారు 88 00 000 మార్గ్ డెన్లెగ్ నందలి అవార్థా 2 60 618 మ్యూనిక్ యందలి అనవంఖ్య 10 85 104 నూరెంబర్గ్ (Nuremberg) నందలి అవార్థా 4 48 900 ఈ మది రెండు పట్టణములును దూర్ సాక్షాదీలను కలుపుచున్న అక్షమునకు ప్రముఖముగా ఉత్తరమునను దక్షిణమునను కలవు. పోనోవర్ (18 29 574) క్రెమెన్ (5 52 028) అను రేవుపట్టణములు కూడా పాండ్ర అనవంఖ్య గలవి. రైను నది యొక్కయు రావి ఉపనదులయొక్కయు పొడుగునను కొలోన్ (7 80 124) మార్క్ హాయిమ్ (8 05 544) ప్రాంతోఫ్టెన్-ఆన్-డి-మెయిన్ (8 57 785) ఫ్లట్గార్ట్ (8 28 081) నదికి మరికొన్ని ముఖ్యములయిన పట్టణములున్నవి.

దూర్ ప్రాంతము ప్రముఖమయిన పారిశ్రామిక మండలము. పారిశ్రామికోత్పత్తి విషయమున అర్బుదీని అతిశయించిన దేశములు మూడే. అవి (1) ఆంగ్లదేశములు క్రాఫ్ట్లములు (2) గ్రేట్ బ్రిటన్ (3) సోవియట్ రష్యా అను దేశములు. అర్బుదీలో పరిశ్రమోత్పత్తులు మూడు రీతులుగా నున్నవి. (1) ధాతువులు (Metals) ఇనుము ఉత్పత్తి (2) కేరసరకులు (3) రాసాయనికములు. దూర్ పరియొక్క పరిశ్రమ ప్రదేశము నందు కూర్చునుండి పశ్చిమమునకు నుమారు 60 మైళ్లు పొడవు గల ప్రదేశమును ఉత్తరమునుండి దక్షిణమునకు అంతకంటె కొందిగ తక్కువ ప్రదేశమును ఉత్పత్తి విషయమున యీ రవుఖండము నందలి అత్యంత ప్రధానమయిన మండలమునకు చెందినవై యున్నవి. నవత్పరముగను ఇచ్చట 12 కోట్ల టన్నుల తొగ్గు ప్రవృత్తి తీయబడుచున్నది. ఈ ప్వల్లుప్రదేశమునందు 80 అక్షల మంది

అనులు క్రిక్కిరింపి నివసించుచు తొగ్గును ఉత్పాదిత వస్తువులను అర్బుదము వముద్రతీర పట్టణములగు క్రెమెన్ నకును ఎమ్మెన్ నకును పీఠాని పోవుటకై దూర్ యూశ్వర్ లిప్పే అను నదులు కాలువల మూలమున కలువలది యున్నవి. దూర్ యూశ్వర్ అను నదుల లోయలలో ప్రవృత్తి తీయబడు తొగ్గు ఉత్తము నగరగతికి చెందియున్నది.

తొగ్గుపరిశ్రమ ఇనుము ఉత్పత్తి వస్తు పరిశ్రమలతోను సంయోగ కైల పరిశ్రమలతోను (Synthetic fuel manufacture) సంవిలినము చేయబడినది. అర్బుదీ యందు 5 అక్షల అనవంఖ్య గల పట్టణములు మూడును (ఎఫ్ఎస్-7 27 929) దార్మ్ మండ్-8 57 105) దుస్సెల్ దార్మ్-8 51 740) అక్షమైన గల నగరములు. పరుకాలును గలవు. తొగ్గు ఉత్పత్తిలో నుమారు మూడవ వంతు తొగ్గు ప్రాప్త్య ఇంటి కెల్లెయిం పోలెండు ఎల్లెర్రాండ. పొండిలేయీ అను దేశములకు పగునుతి చేయబడును. ఉత్తర నముద్రమును నున్న దర్బి అర్బుదము రేవు స్థలముల గుండా ప్రాప్త్య సిద్ధిగ్గెన్ స్పెయిన్ ఉత్తర ఆఫ్రికా నుండి ముడి ఇనుము దిగువుతి చేసికొనబడుచున్నది. దూర్ నదికి దక్షిణమున పర్యవ ప్రాంతము కందు రెమ్మిన్ పోలింజ్లెం వద్ద వలె లఘుయంత్ర పరికరములును మ్రెంజ్లె టూల్స్ అను ఇతర ఉపకరణములును ఈ పర్యవప్రాంతమునందు తయారు చేయబడుచున్నవి. సిఫ్లెగ్ (5 08 028) లివర్ మెన్లె దుస్సెల్ దార్మ్ అను కాపులందు రాసాయనిక పరిశ్రమలు కేంద్రీకరింపబడినవి. కేరపరిశ్రమలు విశాల ప్రాంతములందు విస్తరించియున్నవి. పీట ముఖ్య కేంద్రములు. షుప్పర్టల్ (4 19 265) మున్లెన్ గ్లాడ్ బాక్ క్రెఫ్ఫెల్ అనునవి. నేడు అర్బుదీ దేశములో ఉత్పత్తి యగు తొగ్గులో 5/8 వంతును ఉత్పత్తిలో 2/3 వంతును 1929 వ సంవత్సరము నకు పూర్వము దూర్ ప్రాంతము నుండియే లభించెను. యుద్ధానంతరము 1949 వ సంవత్సరమునందు వార్ 28 శ్రమలు పీ. వేయబడినది. కాని పశ్చిమ అర్బుదీయొక్క

సంపూర్ణ అర్చనీదేశమును పొందు లేకములయొక్క పాక్షిక అదేశమును ఈ పారిశ్రామిక మండలముపై ఆధారపడి యుండుటచేత పాక్షికీయ పువర్తిర్వాణము కావించబడి 1864 వ సంవత్సరము వాటికి అర్చనీ ద్వార్యము తేటాడను దూర మంతము తరువాత యున్న అర్చనీలో పాక్షిని ప్రధానమునకు పారిశ్రామిక ప్రాంతము అర్చనీ దూర నిశేపములున్నవి అవి యున్న ప్రదేశ కెంతవరకు కార్యకర్తలకు దోహదము చేయుచున్నది వాటిలో గొప్ప కార్యము వేడియ చేయేవారు బుగవివర్తకకర్తలును దృష్టి విషయక ఉత్పత్తిరణములు ముప్పగువాటి ఉత్పత్తి ప్రాధాన్యమునగలదున్నది విలువనుబట్టి శేతవస్తువులు ప్రధానమైన ఉత్పత్తులుగా వున్నవి ఇచ్చట కార్యకర్తలు వస్తువులలో ఉత్తమ కరగిరికి చెందిన వైవాసుగానే పాత్రని నిర్వహించుచున్నట్లు ముఖ్యమైన కార్యకర్తగా ఎన్నిబుడున్నది పారిశ్రామిక కార్యకర్తలలో స్థానిక అను సగరముల వదును కార్యకర్తలలో నున్న ప్రత్యేకమును ఈ పరిశ్రమ కేంద్రీకరించబడి యున్నది (హా అవాళా 2 79 700 రిక్తీకర్త అవాళా 5 82 821 క్రెన్ బెక్ అవాళా 3 98 515 కెమ్మిట్ అవాళా 2 80 226)

ఈ పారిశ్రామిక ప్రాంతములందే కాక ఇతర ప్రాంతములందు గూడ వివిధము లయిన వస్తువుల ఉత్పత్తి విస్తృతముగా అనుగుచున్నది ఆ వస్తుత్పత్తి వర్గము కెల్లర్ (22 06 000) టూర్పు కెల్లర్ (10 02 840) పోమెల్లర్ (02 28 674) ప్రాంట్ ఫెల్ (0 57 005) స్టేట్ గార్డు (0 28 081) శేతక మాన్ పొయమ్ (0 05 544) వంటి పెద్ద పట్టణములలో అర్చనీనుండి ఆ వస్తువులలో రాసాయనికములు మిక్కిలి ప్రధాన మయినవి

ప్రపంచమునందు అగ్రస్థాన మామించిన పారిశ్రామిక లేకములలో అర్చనీ ఒకటి ఇచ్చట వ్యవసాయ విషయమున గూడ శ్రద్ధహంబుడుచున్నది కాని వ్యవసాయానికి వ్యర్థికి కొన్ని ప్రతిబంధకము లున్నవి భూమి విస్తారముగ నున్నను, భూమి యుపరి కలము పెగముకలె ఎక్కు

వగా వివరముగా మృదువు యుద్ధమునకు పూర్వము అర్చనీయ ద్రవ్యుల వలంబించి వచ్చు వలంక ఆహార పదార్థములలో 70 కాక 10 గరిష్ఠ సహ్యకర్తలకి కావించిరి వర్షము అర్చనీలో ఎక్కువ 100 పతల యుగ రముల భూమి వ్యవసాయయోగ్యమైనది లాగు ఇందులో శేవ్యములు అనువగు వగలు గుర్తు లున్న అర్చనీలో కాననగును ఇచ్చట పశువుల పెరుగు మార్పి గృహ పాయము చేయు పద్ధతి అనుబంధముగ కార్యమైన రాసాయనిక ఎరువులు బాగా వాడుదును ఉత్పత్తి అర్చనీయ ప్రాంతమునందు లై ట్టులు అలుగగల్గు ప్రాంతమునైనైర్లు దక్షిణ ప్రాంత ప్రాంతములలో ఎకరంక మైన వండు శీతలయందు గోధుమల సుగంధ దీప సమృద్ధిగా పెరుగును దక్షిణమున గొప్ప ప్రాంతము లందలి అల్లపు భూములలో లై ట్టు యవలు అలుగగల్గు గోధుమల పండును అలుగగల్గు అర్చనీయం దంకలను వండును వైర్లు దిగి లక్షకమున ఎంత నేడిమి గరిష్ఠ స్థాయిలో నుండును అచ్చట పశువ్యాధుల ములు బ్రాక్ వున్నవనములు కూడ గనింపచు నైర్లు ప్రాంతమున అర్చనీయ కమ భూములలో యథాశక్తి గరిష్ఠమయిన వంటలను వండించుట యున్నదిరి కాని పాతవంకమైన భూమిలో అగర్బి భాగము కూర్పు అర్చనీకి సంక్రమించినది వర్షకములలో ఎక్కువ భాగము వర్షము అర్చనీయం దుండిపోయినది అందుకే ప్రాంతీయ అర్చనీప్రాంతములనందును ఆహారవర్తకములయొక్కయు ముడివర్తకముల యొక్కయు ఉత్పాదక వస్తువుల యొక్కయు వివిధయము నిర్మాణముగా అరుగుల లేదు అందుచే వర్షము అర్చనీయందు శేత రిశ్రమలకు వలంబ పడు నాద మున్నగు ముడివర్తకములు ఆహార వర్తకములు విగునుకే శేతావంబుచున్నవి అర్చనీయందలి కర్షకులు ముఖ్యముగా పశువులను పంపలను దోపిండిరు ఇవి సూచనమును పాలపరిశ్రమకు వలంబ వర్తకములను వసుకూర్పును వర్ష వరివర్తన పద్ధతి (rotation system) వర్తకము చెందదు పశుగ్రాహము తెగ్రాహము వందలి పొల్లు మున్నగు వర్తకములు ఈ అంతువులకు ఆహారముగా మున్నవి వైట్ మలము వ్రములు మొదల ఎరువుగా ఉపయోగపడును సాంద్ర వర్తన

సాంధ్ర (intensive System) పద్ధతిలో ఒక భాగముగా ప్రతివేత్తవంతును కోళ్ళ పెంపకము అమలుచేయుచుండును అల్ప పరివృత్తములందును దామ్యాల్ వదిలి రక్షింపమునగల ఆల్పైన్ ఫోర్ లాండ్ (Alpine Foreland) వంతును ఉత్తర సముద్రతీరము వెంజెడియున్న భూములయందును పొడి పరిశ్రమ ముఖ్యమయిన నృత్తిగా మున్నది

జర్మనీయందు ఓడలు మున్నగునవి ప్రయాణించుటకు అనుకూలమైన వరులును కాలువలును కలవు వీటితోడుగా రోడ్లు రహదారులు లైట్లు లేవనెంచబడును విస్తరించియున్నది దేశములో వివిధ ప్రాంతముల వదును పారిశ్రామిక - వ్యవసాయోపకర్తులను కాలీపత్తన విధి మయ మొనర్చుకొనుటకై ఈ రహదారులు లైట్లు అభివృద్ధి చేయబడినవి ఎల్వెస్టర్ తీరమునున్న హాంబర్గ్ (Hamburg) నీవర్ (Weeser) వదితీరమున మున్న బ్రెమెన్ (Bremen) జర్మనీయందలి ప్రభావమైన రేవు పట్టణములు వీటికి మహానెక్ (Cuxhaven) బ్రెమెన్ హానెక్ (Bremerhaven) అనువాటికి వరుసమున తీర స్థలములు (outports) కలవు ఇప్పుటికి చెడ్డ చెడ్డ వము ద్రవు ప్యాంజరు ఓడలు చేరుచుండును

జర్మను వర్తకములో అధికభాగము లైన్ నది పొడవున జరుగును రొటర్ డామ్ (Rotterdam) అను హానెండు రేవు ద్వారా ఈ వర్తకపు పానుగ్రులు పోవుచు వచ్చుచుండును సామానులు లేదాగా వస్తుద్రవుతోడలనుండి వదులలోని చెడ్డ వడవలలోనికి వరులయందలి చెడ్డ వడవల నుండి వస్తుద్రవు తోడలలోనికి తీసికొనిపోవుచును బ్యాక్ (Beck) నుండి రొటర్ డామ్ వరకును డ్యూఎంగ్ ద్యూబ్రాట్ అను రేవుస్థలమునకును అత్యధిక సంఖ్యగల చెడ్డవడవలు లైన్ నది పొడవున ప్రయాణించును డ్యూఎంగ్ ద్యూబ్రాట్ ప్రవచనమునందు గల చెడ్డ వదితీర స్థలములలో హాకెన్ పశ్చిమ జర్మనీలో ఓడలకు వడవలలు ప్రయాణానుకూలమైన జలమార్గముల (వరులు సముద్రములు కలుపుకొని) మొత్తము పొడవు 2810 మైళ్లు తూర్పుజర్మనీలో వీటి మొత్తము పొడవు 1850 మైళ్లు ఈ రెండి జలమార్గములద్వారా గూడా ఎడతెగని వ్యాపారము జరుగుచున్నది :-

- (1) ఎల్వెస్టర్ ; (2) మిడ్లెలాండు కానాల్ (ఇది 378

మైళ్ళ పొడవు కలది) ఇది రూర్ (Ruhr) పారిశ్రామిక ప్రాంతము ద్వారా లైన్ నదిని వీసర్ (Weeser) వదిలో కలుపుచున్నది లైన్ ను వెల్ట్ క్ వట్టూవం ద్వారా ఎల్బ్ (Elbe) ఓడర్ (Oder) వదులలో కలుపుచున్నది (3) దార్ట్ మండ్ ఎమ్మె కానాల్ (Dortmund Ems Canal) ఇది రూర్ ప్రాంతము (Ruhr Region) ఎమ్మె వదిగోను ఉత్తర సముద్రముపై మున్న ఎమ్మె రెట్ తీరస్థలవలతోను కలుపుచున్నది (4) కేల్ కానాల్ (Kiel Canal) 78 కి.మీ. మై. పొడవు కలది) ఇది హాల్ టే సముద్రమును జుట్ లెండ్ (Jutland) దీవి ద్వారా (Punjab) వసు అద్దముగా ఉత్తర ఎమ్మె ద్రవంలో కలుపుచున్నది ఇటువంటివి సాంద్రతగా వ్యాపించియుండుటచే జీతేకి మన రవాణా పౌకర్యములు ఎక్కువగా తీర్చిదియిచ్చును పశ్చిమ జర్మనీలో 2810 మైళ్ళ లైలు దారులును తూర్పుజర్మనీలో 1850 మైళ్ళ లైలు దారులును కలపు శ్రేష్టమయిన రోడ్లమీద జరుగెన వరకులతో మోటారు బ్రట్టులు ప్రయాణము చేయును పశ్చిమ జర్మనీలో ఇట్టి రోడ్ల మొత్తము పొడవు 54,500 మైళ్లు ఇందులో 15,540 మైళ్ళ పొడవుగలవి రహదారులు శీమం దివి చాటు మార్గములు (Country Roads) తూర్పు జర్మనీయందు గల రోడ్ల పొడవు 28,780 మైళ్లు ఇందులో అన్ని రకముల రోడ్లు చేరియున్నవి జర్మనీలో సూపర్ - హైవేస్ (Super Highways) కలవు వీటి అటోబానెస్ (Autobahnen) అని పేరు వీటిలో 1580 మైళ్ళ పొడవు కలది పశ్చిమ జర్మనీయందే కలవు కానీ బ్రట్టులు శీఫ్రాముగ రాకపోకలు జరుపుచు వెల్ట్ క్ వర్తకు చేరువట్టుగా నిర్మింపబడినవి కాని ప్రస్తుతము వెల్ట్ క్ వర్తకమున కర్తముగను చుట్టును ఇనుప పరచాల (iron curialine) తీర్చిదియిండుటచేత ఈ మావర్ హైవేస్ అంతగా ఉపయోగపడుటలేదు విమానమార్గములు కూడా అభివృద్ధి చేయబడినవి ఇవి పూర్తిగా తూర్పు జర్మనీ రాజ్యముచే చుట్టుకొనబడియున్న పశ్చిమ వెల్ట్ క్ ప్రవేశమును సంపాదించుకొనుటకు విశేషముగా ఉపయోగపడుచున్నది

అధికముగను రాణియముగను జర్మనీ దేశము ఎడ్రాంత ప్రాంతవదికై వరపుర ఖిన్నములయిన రెండు భాగములుగా నిర్మింపబడి దీనిచే ఈ రెండు భాగముల

మర్మ వరస్పరముగా జనులను సామానులను మార్పు కొను పోకర్మము విప్పి త్తి వొంచెను హామిల్టన్ రేపు వలముయొక్క లోకట్టు ప్రాంతములోని విశేషభాగము మార్పు అర్జునీ యందుకుటచే హామిల్టన్ రేపువల వస్తుము చాటిలెను ఇంతేకాక తూర్పు అర్జునీనుండి కరణివచ్చిన కరచార్మలను పావత్రపులయిన జనులను గూర్చిన నమ స్కము పేర్చిమ అర్జునీ ఎదుర్కొనవలసినదయ్యెను వీరి సంఖ్య 1945-1990 మనవర్మరముల వదును ఒక కోటి ముప్పదిలక్షలని అంచనా వేయబడినది 1945 న సంవత్స రమునకు ఎమ్మట పునర్నిర్మాణ కార్యక్రమమును చేరుకుగా అదుగుడుబాక పునరావాస కార్యక్రమముకుడ ఇప్పు టిటి చాచాపు సంపూర్ణముగా పరిష్కారమైనది

యం తె ను

అర్జును సాహిత్యము

అర్మబాతివల అర్జును బాతి చారు పెక్కు రేకములను వలవరాలు చాటిని తను ప్యంక భూములుగ మార్పుకొని తను సంస్కృతిని ఆ రేకములలో చిరస్థాయిగ వొనర్చిరి నుద్రప్రభులని అర్మకే పండితుల సాగ్నాత్మ్యం కందు బాటులో నుండునట్లు వేద గ్రంథములను అర్జును భాష లోనికి పరివర్తన మొనర్చుటేగాక బాటికి భాష్యములను కూడ వెలయించిరి అట్టిబాటిలో ప్రముఖుడగు మార్పుముల్లరు నువ్వలయుడు అర్మవీరేశమును కార్యార్థ్య రేకముగా పేర్కొని యున్నాడు ఈ కార్యార్థ్య రేక మునకును భారత భూమిని పెక్కు అంశములలో అని చాచాన సంబంధము కలదనియు అందువలననే భారత సంస్కృతికి మూలభూతమగు సంస్కృతభాషను అర్మములు తను మాతృ భాషవలె ఆదరించి ప్రేమించు యండి రనియు మాట్లాడుముల్లరు నూరించివాడు

అర్జును భాషా విశుంజనులలో అర్మను భాష అగ్ర స్థానము వహించియుండెనని చెప్పినవను ఆ భాషలో ప్రాచీన కాలమున రచించినద కావ్యములను పరిశీలించి వను అరుదిన యుగములో వ్రాయబడిన గ్రంథములను పరిశీలించినను, భారత మన వైశిష్ట్యమనకును, అర్మను బాతీయ మనోభావములకును లక్ష్యంక నన్ని హిత తత్వ మున్నట్లు బోధనదగలది అర్మను భాషా ప్రచార హామందు మునీశ్వర మార్పులవలె ప్రాచీన అర్మను బాతీని

అరుదిన అర్మను బాతీని నడుమ పెక్కు అంశరములు కంపు ఆ బాతి అధికాలము నుండియు ఎన్నియో భూకంపములను మహానులను పెక్కు ఇతర ప్రకృతి విపరీతానుములను ఎదుర్కొనుచు కాలవై పరీవర్తముల ననుసరించి ఒక్కొక్క కరి తను వర్తకత్వమునే కోల్పో వలసవచ్చెను అయినను భారత బాతీయందువలె అర్మను బాతీయం దిమిడియున్న అమృతమగు దివ్యగ్రుతే అర్మను భాషా సంస్కృతులకు రోహదమై ప్రపంచ చరిత్రలో అర్మను బాతికి అగ్రస్థానమును ప్రసాదించ వేసినది

కొందరు భాషాతత్వ వేత్తలు మనవత్వ వేత్తలు పేర్కొనినట్లు అర్మను బాతి యొక ప్రత్యేకబాతి అని పేర్కొనుట నమంజనము నచాస్త్రియము కాబాలను అరుదినమైన తాగోళ దృష్టిలో పరిశీలించుచో అర్మను బాతీయలను వేటి అర్మనీరేఖలు పంచేకాక అస్త్రియ రేఖమువందు కూడ చూడగలము చొరుగునమున్న సాక్షి వేరియో పోలెందు రేఖములందు సహజము వీరి సంఖ్య గలనీయముగనే యున్నది ఎట్లుండెను రేక ములో ముప్పాతిక భాగము అర్మనుల నివాస భూమి ప్రామ్యులో ఉత్తర భాగము చాల వరకు అర్మనులు నివ సంచుచున్న ప్రాంతమే అర్మను సంస్కృతికిని ఈ బాటి తిలియన్ హోలెందు రేకముల సంస్కృతులకును నడుమ ఎంతయేని వ్యత్యాసమున్నను అర్మను భాషా సాహిత్య వాచావరణ ప్రభావమునచెల్పెందు రేకములసాంస్కృతిక జీవితములో నుంజముగా గుర్తించవచ్చును ఇక సార్వే స్వీకరణ తెన్నాదు, ఎవ్వరెందు రేకముల నిష యము చెప్పినక్కరయేలేదు ప్రాచీన అర్మను బాతికి ఈ ప్రాంతములే మాతృస్థానము అని చెప్పబడుచున్నది ఈ అచివాచాన సంబంధమును రాజీయ దినయములలో ముడిపెట్టటందుకుటకు బాలోలు ప్రాచీన అర్మనుసంస్కృతికి మూల శ్లేషములగు ప్రాంతములను వార్షిక ప్రపంచ మనియు అచ్చునివ్వించువారిని వార్షిక బాతీయలనియు లేక విస్తారచారినియు భాషాతత్వ వేత్తలు సాధారణ ముగా పేర్కొనుచున్నారు అరుదిన వాగవికాస ప్రభా వముచే ఈ వార్షిక బాతుల విశిష్టత చాలవరకు కుంకునది కాచి మ రై పపు ప్రాచీన వాగవికాస వైశవ ప్రతినింజమును ఈ ఉత్తరరేకములను సమీపమున, నిలిచు

దీప్తలకుర్తరదిశగా ఉత్తర మహాసముద్రముండున్న అయివ్
తెండు దీప్తములలో ఈ వాటిని చూడగలము

ఈ దృష్టితో ప్రాచీన అర్జును జాతిని అజాతి వృష్టి
చిన పాపాత్మమును పరిశీలించుట ప్రయత్నింపఁగలము
అర్జును జాతియొక్క ప్రాచీనతను అధునిక చారిత్రక
సర్వాంశముల పాపాత్మముతో ఉద్భవమునని నిర్ణయించుట
దుర్లభము కాకలేకమునకై క్రిష్టకు పూర్వము
అర్జును జాతి ఐరోపా భండములో వాయవ్య ప్రాంత
మును నర్తక వ్యాపార కలాపములలో అగ్రస్థానము
వహించియుండెను నది తీరములలో నమద్రపు కోస్తా
లలో గ్రామనీలను నగరవాసములను నిర్మించుకొని
ర్యాతలంతమునందు నివాసము అర్జును జాతీయులు చేరు
వ్రత్యములను జడపరి ప్రతినిత్యతేవికమును చిత్రించు
రచనలు ఆ కాలములో తంజోవతంతములుగా ప్రచార
మున నుండెడివి కారణీయులకువలె అర్జునుకారచన
లను గ్రంథస్థ మొనరించిన వారు వారు అందువలననే
వర్తమాన్య రూపములలోనుండి అర్జును రచనలు ఆనోట
ఆనోట నలుగురు ఆ జాతికి దివ్యశక్తిని ప్రసాదించినవి
ఆ ప్రాచీన పానాత్మమును పోలించుటకు పాశ్చాత్య
పండితులు-ముఖ్యముగా అర్జును భావనోత్పల-కావ్య
ములుగా చేయుచుండిన కృష్ణ స్థాపనయైనది వారి
అపార సరికొరవ ఫలితముగా ఎడ్డా వెలింగన్ అను
మహిష్ట గ్రంథకావములు చేరికె తెలుగులోనికి వచ్చినవి
నీటిలో మొదటిది కార్త్యేయమునందో లేక అన్ తెండు
దీప్తలయందో లభ్యమయ్యెను రెండవది పశ్చిమ అర్జునీ
ప్రాంతములో దొరకెను అకాలములో ఈ తెండు గ్రంథ
ములు రచింపబడిన కావములు ఇవి పండితులకు లభ్యమైన
కాలమున గ్రంథమైన కావమును మిగుల వ్యత్యాసము
కలదు అంతయుగాక దినయో కాగములలో కూడ విశేష
మగు మార్పును చూడవచ్చును ప్రాచీన అర్జును జాతి
యొక్క అపార్యత చేత ప్రకృతిమాత ఈ ప్రకృతిమాతను
ఆరాధించుటకు చేపకా గణము వ్యర్థమునందే భూలోకము
నకు దిగివచ్చెడి దినయు, ప్రపంచ మంతయు ఆమె అదుపాజ్ఞ
లలో నుండెడి దినయు అర్జునుల విశ్వాసము మానవులు
సహజము ఆ దేవత వారాధించి లై నత్యమును పొంద
వచ్చునట! ఆ కాలపు కవులు, పండితులు గాయకులు

వీరులు భూముండల వ్యవహారమునే మార్గగ్రహారట!
అర్జును ప్రజాతి అకాలమున అనుభవించి గౌరవ మర్యా
దలు వరేజాతి యందును కాన్పించవు జాతియొక్క
మానవర్యాదలను రక్షించుచుండు పురుషునితో సమాన
ముగా స్త్రీలు లై ర్య పాపాన క్యాగములను ప్రకటించెడి
వారు వీరపుంగవులను వీరవనితలను ఎండరికో మన
మాఅర్జును జాతిలో కనుగ వగలము ఎడ్డా
వెలింగన్ వంటి ఉత్కృష్ట గ్రంథములలో అర్జును స్త్రీ
పురుషుల వీరగాతలు రచనలైన శిల్పక్రియలో
రచింపబడినవి ఈ రచనలకు లేన చారిత్రక మనవి
తెలియరు వీరిని పూర్తిగా కావోయనను కొంటేరేకట
మున రామాయణ కారతముల తోడను పురాణ
వాఙ్మయముతోడను పోల్చవచ్చును ఈ వాఙ్మయ
మందిరి ఘట్టములతో అర్జును రచనలయందు చూడవచ్చును
అర్జును పానాత్మము చాలవలకు విచార ఘట్టమునో
అంతమగు చుండెడిది

చారిత్రక దృష్టితో పరిశీలించినచో అర్జును జాతికి
తైర్జన మకు స్వీకార ఫలితముగా వాగద ప్రవచన
ములో విభక్త దీర్ఘదైని చరిత్రకారులు అభిప్రాయ ది
యుండిరి అదగా అది క్రీ శ 800-1200 సంశ్క
రముల మధ్యకాలమున యిర్లము అర్జునులు వారి
మాతృభాష కంఠిమై తైర్జన మక ప్రచారమున
కువయోగవడిని పొందిన భావకు అధికకరమగు ప్రాధాన్య
మిచ్చియుండిరి జాతీయ భావతో ప్రాచీన్యము గల
చారిత్ర పండితులయొ పునుచెడ్డదియు దీక్షకులు వీర
క్షరకుమరై న పామరులయియు ఆ వాటి అర్జునుల అభి
ప్రాయము అట్టి పామరులను కట్టుకాటుతోనికి పీఠ
కొని రావలసినవారు జాతీయభావా కోనిమరై న విద్యా
వంతులైనవి కూడ వారి భావము ఇట్లు వందలాది
వందశతములు గడచినవి ఎటుచూచినను అజ్ఞానాంధ
కారము అలముతోనినది ఆ కాలమున చరిత్రకారులు
మధ్యయుగ మని పిలిచిరి ప్రాచీన చైత్రవమును అర్జును
జనపామాన్యము విస్తరించినది అది మహారాష్ట్ర
పంటపండిత దినములు వారు గీసిన గీటును అభిప్రాయించిన
వారు ఎట్టి యమయోగవల గునికావని యుండెనో
జ్ఞానమికోనవచ్చును అట్టి వివేకర పరిస్థితులలో

సహితము పానాశ్రమ దేవత ప్రజాకోటిని మరువలేదు ప్రజలు స్వయంజిత్తిని అవగాహన చేసికొని పూర్వమును స్మరించుచు చారి పోకడలతోనే దివ్యత్వోత్తిమి వనిచిదిగ దర్శించుచు భవ్యత గాంధుత్వ కవిత్వంగనై బుద్ధి విందితి ఇట్టిచారిలో శ్రేష్ఠముగా చేర్చినవలెనవ చారుచార్మి 5 పాదోధాగోత్రేడ్ వోత్వరాంపావో అయి యన్ బా అమ ప్రజాకపులు వీరు కపులేకా గాయ కులు కూడను ధోగోత్తైడ్ అనువాతము వచ్చెందవ కళాగ్ని చెందినవాడ అయియన్ బా అవనికంపె మిగుల చిన్నచాదు పదమూడవ కళాగ్ని ప్రారంభమున అతని క్లాగ్ని దేశమెక్కడ చాటుచుందెది వీరిద్దరి రచనలు మన బుద్ధికళం ననుసరించుచుండును అజ్ఞానాంధకారమున ప్రస్థును కికముక పడుచున్న బహుమాన్యము చిక్షావ కాంతిని దర్శించుటై ఉత్తైమము కొనుగు చెక్కు వీర గాధలను ఈ కవి శ్రేష్ఠులు చెబుచుందితి ఇట్టి ఉత్తైమస్థ రచనలో పాపిచార్ అనువీరకావ్యము ప్రశ్రేష్ఠముగా చేర్చినదనియున్నది ఈ వీరగాధ ప్రాచీన కాగమున బహుళ ప్రచారమున నున్నట్లు తెలియుచున్నది దీనినే అన్నది కాలశిల్పమున ననుసరించి ఉచిత దీనిని సంస్కరించి రక్షితప్రకట్లు అయియన్ బా ఇల్పించియుండెను 11వ కళాగ్ని చాటి అర్జును కావకును అధునిక అర్జున్ కావకును అంతరము విశేషముగనున్నను అర్జును బలులు ఈ వీరగాధను గావము చేయుచు తస్వయు అయ్యెదరు మార్క్సిక్ బాధర్ అను మహానీయుడు వైవ చేర్చిన రచయితల కుంజాను అనుతరకాలమున విజయవంత ముగా అనుసరించెను బాధర్ పండితుడు శ్రీ 1488వ సంవత్సరములో అన్నించెను అర్జునుకాతి తమ మత ధర్మములను చక్కగా అవగాహన చేసికొనుటకు మత చాట్టయనుంతయు అర్జును కావయంతై రచించ బడవలె నని బాధర్ యకవంశబుద్ధయ్యెను తస్మింకల్పానిధికి తైత్తివ మత ప్రచార కేంద్రమై బోము నగరము నుండియు అచ్చటి మతాధ్యక్షుడైన పోత్తునుండియు ఆతడు వేరు కావలెనవచ్చెను అట్లు విశివతుల అంత ముంకమైన కార్యముచాదు బోత్తు అతనికి కల్గించదలంచిన కారణం నేర్పిచిని కల్గించెను ప్రకాంతచిత్తముతో మార్క్సిక్ బాధర్ అట్టి కారణం నేర్పిచిని సహించెను

తైత్తివ కేంద్రంథముగు తై నిలును పామాన్య అవాదర డియమైన నిత్యవ్యవహార కావలోనికి మార్క్సిక్ బాధర్ అనువరించెను తైత్తివ పుల విశ్యానుష్ఠావమునకు అవసరమైన గ్రంథముల కావతు స్వయముగా రచించెను అందువలననే వేటి అర్జును కావకు మార్క్సిక్ బాధర్ ఎకామహాదుగా అర్జునులై ఉగ్గడిన బుచున్నాడు శ్రీ 1548లో ఆవరు కీరి శేషుడైన అర్జున్ అర్జునుకావకు కళారూపములను దిద్దుటకు ఎందరో పులు రచయితలు యొచ్చిందిరి మత సద్భావములను నిలువ తెట్టుటయే చారి రచనోద్దేశము ప్రాచీన ధర్మను గాథలను ఈ రూపములో ప్రకాశమాన్యమున గండు కాటులోనుంచిన ఈ తరుణము అర్జును చాట్టయ చరిత్రలో ఒక విధముగా అయిపోయెకాల మని తెప్పెనుగును

ఒక వంశ అర్జునుల 'సహోకా'మొలయించును మరి యొకవంశ చారి కాషా సంప్రచారయముల యందును వరి వర్తవ ములు సంభవించుచుండెను ఇట్లు 18వ కళాగ్నియందు అర్జును కాలికి అర్జును కావకు విశిష్టత చేహారిన దవచ్చును ఇకాలములో అర్జును కాలి నలు కోవలకు చెందిన రాజమ్యల పావము బ్రంద మనవలని వచ్చెను మర్యయ్యగముల చాటి ప్రభువులవలె కాక 19వ కళాగ్నికాలపు రాజమ్యలు కాషాపోవకులై చాటి గాంచిరి చారు వండితులను కపులను గాయకులను శిల్పులను వచ్చావించుచు చారికి వికల విధములైన సహాయములు చేయుచుండిరి రాజసోదరా ఫలిముగా చెక్కురచనలు వృష్టంబెడి చాటి మూలముగా ప్రాచీన సంప్రచారయములకు రూపలావణ్యములు దిద్దలెకెను

అట్టి కుళప్రదమైన సమయములో (1748వ సం) మహానీయుడగు గోశే (గోటి) ఒక మర్య తరగతి అర్జును కుటుంబములో జననముచెను తరిదంబులెరువువు అతనికి గురుకుల్యులగు వరలిరి చారి లోధనల మూల ముననే అర్జును ప్రాచీన కాగలికా సంస్కృతిల వైభవము కావకు అవగాహనము చేసికొనెను రచనా చాట్టయగము చార్మరా అర్జును కాలికి సేవలెయవలెననెడి ఉత్సుకత అతనికి కాల్యమునుండి బాడ హూ చె ను కాషా చరిత్రకారులాయుగమును 'సహాయుగము'ని

ఎరిచెడిచారు సాహిత్య చేర్లు ఆ తుపానుకెదుర్కొట్టి ప్రతి పుటవలెనయిం దెను అట్టి కుశోద్యమానికి కేటావయినగనది గోథే (గేట్) పండితుడు జర్మను సాహిత్య ప్రపంచమున పునశ్రుత రచనలకు మార్గదర్శకు డీతడే జర్మను సాహిత్యము విశ్వకల్యాణము ఎన్నో తోరణము గా వెలుగొందు వట్లొదెన్నో దృశ్యావృత్తులను రచించెను పెక్కువచన రచనలకు మూల కారకుడయ్యెను ప్రకృతి విజ్ఞాన కాస్త్రరంగమున కూడ ఇతడు ముందడుగు వేసి అవిజ్ఞానమును ముఠా కైతిలో లోకమునకు ప్రసాదించుటకు అపారముగు పరిశ్రమ చేసెను ప్రియ చరిత్ర రచనకు కూడ మార్గ దర్శకుడైన మహా నీయు డితడే ఈ మహోదయ విరచిత మగు ఫాల్ట్స్ అను పాటకు రాజము విశ్వసాహిత్యములో విశిష్టమగు పేరెన్నిక కలిగినది ఆతడు తన నిండి యోగవన మున దీని రచనమున కుద్యమించి పండు వార్తకృత్యములో నమాప్త మొనరించెను గోథే (గేట్) మహోదయ కేవల మొక జర్మను జాతికి చెందినవాడేకాదు తన జాతికి విశ్వదృష్టిని ప్రసాదించుటకై నాగోత విజ్ఞాన సంపత్తును అవగాహన చేసికొనుటకు ఆతడు మార్గదర్శకు డయ్యెను అందువలననే అతనికి విశ్వదయ యను బిరుద వాడు నున్నది

పీల్ జను మరియొక మహోదయ గోథే (గేట్) నను జాతికడు అద్భుతావహములగు అతని రచనలతోకల్ల జాతుకములు దిగుల ప్రసక్తములు జర్మను ప్రజల మనో భావములు మధుర వృష్టిములు అతని రచనలయందు ప్రతిబింబించుచుండును జర్మను జాతీయులు తమ భౌతిక సుఖవందనకు పెంపొందించుకొనుటకై కావించిన శ్రమ పీల్ రచనల యందు చక్కగా దృశింపబడెను తమ స్వయం శక్తిరార్థాక జానగల్గదయమును సాధించిన జర్మను జాతియొక్క గాఢావరంభరమ పీల్ తన శిల్పములో అందరందము లొలుకునట్లు రచించెను

గోథే (గేట్) పీల్ కవులు చెప్పిన ఒకవచనే చారి తరువాత ఎందరో కవులు అనుసరించి జర్మను సాహిత్య మునకు పన్నెలు దిరిది ఇట్టి సాహితీ శిల్పాలలో రాజు కుటుంబితులమంది గ్రామీణుల వరకు పెక్కు ప్రేమలలో కవులు కవయిత్రులు అవతరించిరి ఈ కందర్పమున

ప్రశ్నోక్తముగా శేక్స్పియరుగొన్నది అన్నీటాఫాన్ డ్రోస్టే నూల్స్ హోఫ్స్ (1797-1848) అను ననుజాతి కుర్రాడైన మేరిఫాన్ ఎకనర్ అయింగ్ బాక్ అను కవయిత్రులు వీరి రచనల విశేషముగా పర్యవార్తములు గద్యరచనమునందును వీరు ఎద్దరామనే వీరి శిల్పము అతి సున్నితము రికార్డాహూక్ అనురచయిత్రి తమూర్తమునే అనుసరించెను శేఖారచనము కూడ సాహిత్యము నందొక అపారకృత్యమైన శిల్పభాగమని హోక్ తన రచనల మూలమున స్పష్టపరచెను

అధునిక జర్మనీ సాహిత్యమునకు సంబంధించిన కళాత్మిక మధ్యకాలముతో ప్రబంధాలు నిర్మించబడినవని చెప్పవచ్చును ఈ బృహత్కార్యమునకు డో హా ద మొనగినవారు గోథే (గేట్) పీల్ మహోదయ పండిత్తుడవ కళాభారంభముతో వారు నిర్మించిన సాహిత్య విభులు భూభరితలు దిక్కిన దైక్కిన విలియమ్ హోఫ్ హెలిన్ గెర్బెల్ అను సాహిత్యవేత్తలు ప్రశ్నోక్తముగా శేక్స్పియరుగొన్నవారు వాటి రాజాస్థానములు ఈ కందర్పమున కదించువారులు కవి కుహారీతలు ఇచ్చిన ప్రోత్సాహమునంతము మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానంతరము వరకు ఇట్టి రచనా విధానములు విరాజులముగా సాగిపోయినవి కావగలిగియును సుదీర్ఘమందిన మార్పులు కవి కుమారులు గనుపించి చాటిని తమ రచనలయందు ప్రతిబింబించే తేయుచుండెడివారు అటుపిమ్మట జర్మను సాహిత్య శ్రేణులకు మహోదయైన మార్కువరించెను ప్రధమ ప్రపంచ సంక్రామమున జర్మను రోజులు పూర్తిగా పరాభావమయ్యెను తల్లిని తముగా పరరాజుల పాలనలోన జర్మనుజాతి తలవంచి మనవలంపచ్చెను దుర్భరమైన తీరానిష్ఠినిమంది లయకు పడుటకు ప్రోత్సహింపబడుచును క్రమముగా తలయెత్తెను పాశ్చాత్యవలంబు అధునిక పరిస్థితులకు విధానములకు అనుగుణముగా మార్పుకొనుట అవసరమను వాదము రోజు మెల్లదల వ్యాపించిది ప్రాచీనకాలమున ఇట్టి ఉద్యమములు అనవరతుగనప్పు డెల్ల వాటికి దోహదమొనగుటకు ప్రభువులు ప్రభావాయితలు ఉద్యమించెడివారు కాని ఇప్పట్లున అట్టిప్రోత్సాహము లభించుట దుర్లభమయ్యెను అందుచే ఎటుసూచినను ఆరాజకము అపహవాయకకర్తము

ప్రతిని ప్రజలనుబోధించుచుండు. చారమారు చేయఁపాగెను ఈ అశాంతిని నివృత్తయివలయు యుద్ధానంతరము అరేబియలో వృష్ణులవలన కలహములలో చూడవచ్చును ఇట్టిపాపాత్మ్య వృష్ణులకంటే భామనీమాన్ అను నాకడు ముఖ్యుడు 1876వ సంవత్సరములో అద్విందిన ఈతడు యుద్ధామృత్యుము అర్జునుఁబాతి అను భవించిన బొమ్మత్యమును బోధకత్వములను అతాతి లేమ నీవను ప్రస్తుతముగా చూడగలిగెను అతాతి పరిష్కరములకు కన రవలయందు మహావక్తముగా చీతించెను ఇట్టిరచనలో విశేషస్థాన ముగమించుకొన్నది బుద్ధే - బ్రాహ్మ అనునవల మధ్యకరగతి అర్జును కుటుంబ తీర్థము ఈ నవలయందు మందరముగా వివరింపబడెను ప్రధను ప్రపంచ యుద్ధానంతర విపాదములముల నాతడు 1892వ సంవత్సరములో రచించిన తేజోబిన్ అను నవలయందు ప్రతిబింబిత తీర్థము 1892వ సంవత్సరములో అతడు రచించిన ఇతర గ్రంథములయందు చూడ ఇట్టి బోధకత కన్పింపను ఈతని కోవకు చెందిన నాదే హెర్మన్ హెన్స్ అను ప్రసిద్ధుడని పుంగవుడు 1871లో అద్విందిన ఈతడు సహజకర్తములను నిలువ జెట్టుతుని విశ్వవ్రుత్తుము చేసెను కాంత్రావము ననువరించి తీర్థ వివాదమును నవలించుకొనుట అవసరమైనను తీర్థ ప్రమాదములను మాత్రము చారుమారు చేసెకొనుట మహావక్తకరమని ఇతడు నిర్ణయముగా రాచెడిచారు ఇతడు బొంకాలము కరతలేములో నివసించి ఇప్పటి తీర్థాధ్యక్షములను అవగాహన చేసికొనెను ఇతనిరచనలో ప్రత్యేకముగా చెప్పిన దగినది గ్లాస్ బెర్లెస్ట్రిక్ అను ఉత్పన్నముగ నవల లివాక్ర ప్రపంచము తీర్థమును ప్రహేళికముచేసెనే మానవుడు తన దృష్టిని కేంద్రీభూత మొనర్చనలెననియు అర్హుడే ఇప్పటి భూతంబులను మహానలుకు ఉనుము లను మొదలుతలు అతడు శీలిచెందగనియు అట్టిపాఠ మార్గిక రింతవమే మానవుడు తన తీవ్ర మార్గమును స్పష్టముగా తెలిసికొనుటకు విశేషముగా సహాయ పడుననియు ఇతడు తన రచనలో స్పష్టీకరించెను ఈ ఇద్దరు రచయితలను బోధిం బహుమాన సంఘము నత్కరించెను

అరేబియను (1876-1888) రైవర్ మనియూరిల్ కే అను ప్రుద్ధకవి పాపాత్మ్య రంగములో గావించిన కృతి అనంతమైనది ఈతని దృష్టి అధ్యాత్మిక దిగమైనది అట్టి దృష్టితోడనే ఈలోకమును వ్యర్థధాను మొనర్చు వంకల్పముతో అతడు తన కవిత్వా కత్తిని వినియోగించి నాడు ఈమార్గముచే అనువరించిననాడు స్తీఫాన్ బార్బి (1888-1898) అను మరెయొక కవి

ఇంతలో అర్జును పాపాత్మ్య కేవలముచే యొకపెను తు పా మ విరుచుకు పడెను 1882వ సంవత్సరము నాటి నాతే పార్బి (సేవనక సోపదిష్టుపార్బి) విశ్వాంకించి దాని నాయకుడగు పార్బులు అర్జును రాజ్యాధిపతీకగా నియుక్తుడయ్యెను అర్జును జాతియొక్క ప్రాచీనపు శ్రేష్టత్యమును పునస్థాపించి ప్రపంచములో అర్జునిని జలియమైన విశ్లేష రాజ్యముగా చెలెల్లొట్టుటయే అర్జును నియంతయగు పార్బులయొక్క ఆశయము ఈ ఆశయ సద్భిక్తి విశేషముల తోడను విశేష సంస్కృతుల తోడను అర్జునిక గల సంబంధములను క్రియకొన వలెనని సూతన అర్జును ప్రభుత్వము కాంచెను వివాద విశ్వదృష్ట గల కవులకు రచయితలకు ఉపద్రుక్తువు కళారాచాము కంటకముగా తోడను అట్టిచాదిని నానుమాత్రా సత్వము లను చేయుటకే కాకపాలకులు నిర్ణయించిరి ఇదియే పార్బులు వీర వివాదము ఈ వివాదమును నానా ప్రాంతములలో చాటువలెన వార్ధక కవులైన రచయితలైన గాయకులైన శిల్పిలైన వదెను ప్రభుత్వారేకమును అచరణయందుంచుటకు సద్ధముగా మన్నచారికి మాత్రమే అర్హునిరేకములో స్థానముండి యుండెను తక్కినవారెల్లరు రేకరేవలలుగా జాతి ద్రోహులుగా చీతించబడిరి వివాద మానవకా దృష్టగల పాపాత్మ్యులకు కవులకు రచయితలకు కళారాధకులకు పార్బులు ప్రభుత్వము కంటక ప్రాయ మయ్యెను ఎంతో అట్టిచారు వరదేకములలో తలరాచు కొనవలె వచ్చెను మరెంతో చెట్టులు గుట్టులు పట్టిరి అట్లు చేయకత్తి లేని చెట్టుకు ఎక్కెన్నో యమయాకవల చెట్టుకు మరు ప్రాణములతో కోల్పోన వలె వచ్చెను హోస్స్ కరోపా చె ర్నర్ బెర్గర్ గ్రూవ్ ఎర్నెస్ట్ దిచార్డ్ యుంగర్, హాన్ హోఫర్ అను కవులు రచయితలు

కళాశాస్త్ర చారిత్రో ఆంగ్లయులు విప్లవకవులగు వీరు ఎట్లగు రాజ్యపాలన కాలములో (1882-1945) విప్లవమును లేవదీసి వీరి రచనలు విశ్వసాహిత్యమునందు విశిష్ట స్థానము వాక్రమించుచున్నవి

1945-1960 మధ్యకాలమున జర్మను సాహిత్య రంగము గట్టు పుష్కలమైనది చెరువొనవలె ఎచ్చెను కూలి పోయిన జర్మను సాహిత్య భవనపు ఎత్తాదులను పునర్నిర్మించి సువ్యవస్థక మొనర్చువలెని కాలమని పరదేశములకు వెలసినవారైన కవులు కళాకారులు మాతృభూమికి మరలిరావాలి అర్థమవాలి అనుభవించిన అగ్రవాక్కును ప్రత్యక్షముగా చూచి వీరు వ్యక్తమైనది వారవలెనివలెయున్న కర్తవ్యమెట్టియో గారి కవనకమయ్యెను కవులుగా సాహిత్యవేత్తలుగా కళారాధకులుగా ప్రజలను మేల్కొల్పి వారిని రైతవ్యవసాయకావర్ణములై వారు పశ్చిమ సేవ ఉగ్రదీప దగియున్నది సహనోపేతులగు జట్టికాగ్రములయొక్క ప్రేలు అగ్రస్థానము నొందియుండిరి వీరిలో ఎలిజబెత్ లాంగ్ గానర్ మేరీ లూసికాన్స్ బ్ల్యు అనుచారు ప్రముఖులు ఆ తరుణములో తయారైన వాళ్ళములు ప్రజాసామాన్యమునకు అనంతముగా రైతవ్య ప్రకోపమునరించెను జోల్స్ గాంగ్ జోల్స్ వర్క్ ప్రెటోలానీ జెర్ జోల్స్ ప్రెటెట్ అనుచారలు జట్టివాళ్ళ రచయితలలో శ్రేష్టులు ప్రెటెట్ (1888-1968) రచనలు ఒకప్పుడతని సమకాలికులగు ఇతర కవుల రచనలకు మరెంతో ఎత్తు ప్రెటెట్ తన దృష్టివంతయు మానవ ప్రపంచముపై నిగుచ్చెను ప్రసారావస్థలో కొట్టునిట్టూరుచున్న జాతులక్షణమునకు మానవుల స్వయం పరివర్తన పర్యవేక్షిస్తమైన మార్గమని మానవక్రియలవేరీగల అనంత విశ్వాసమును తన వాళ్ళ కృపలంబుగా ఆశీష ప్రసాదీకమునకు ప్రకోపము గావించెను ద్వితీయ ప్రపంచయుద్ధానంతరము జర్మనీకేవలము కూర్చుండలమనియు ఎల్లము మండలమనియు ద్వితీయములుగావేరై పరవ్వరము కలహించుచుండగా విశ్వమానవ దృష్టికల తమనోపచిరెందుభండముల తమను కృత్రిమముగా ఏర్పడిన ఇనుప తెరను (iron curtain) చూపించాలనే తన దివ్య పంచేకములద్వారా జర్మను జాతీయైక్యమును పునరుద్ధరించు

టకు అవకాశమైన కృషి నర్పించు తనని అనంతరము తూర్పు పశ్చిమ మండలములందరి పెట్టుచు కవులు ఈ ప్రపంచాయమునే కొనసాగించుచున్నారు

జర్మను సాహిత్యరంగము విశ్వసాహిత్యమునందొక తేజఃపుంజము ఆ సాహిత్యముయొక్క అదర్శము లోకవానికి లోక కల్యాణమని జర్మను సాహిత్యవేత్తలు రాటుచున్నారు అశేషకృత జర్మను జాతి తన సాహిత్య శ్రేష్ఠమున వర్షిస్తోంది అందము తొలుకు నట్లు దిద్దికొన్నది అటులే ముందుకూడ తన కర్తవ్యమును తెలికొనుచు సాహితీ ఉత్పత్తి కత్తిరించే సేవ చేయుచుండగలరు

పెం నా శ

జలగోపనము

(Water Conservation)

జలగోపనావశ్యతక - మానవ జంతు ఉష్ణిజ్య వర్ధములయొక్క మనుగడకు విశ్వానవరములగు ప్రధాన ద్రవ్యములలో జలమొకటి ప్రత్యక్షమాలి నిర్ణీతములగు కొన్ని ముఖ్యపులలను మేల్రమే వేర్వేరు పరిమాణములలో వర్షరూపమున జలమును ప్రసాదించుచు భూమిపై పతనమగు ఈ వర్షజలము వరుల ద్వారా మున వాగుల ద్వారా మున నలుదిశలకు ప్రవహించి బాగాపు విస్తరియో జనమే యగును ఈ జలమును అరికట్టి భద్రపరచి అదుపున దురించినేగాని తీవరములకు ఉద్విజ్ఞానమునకు ప్రయోజనము లేకూరదు జలగోపన విధానములను గూర్చి తీవ్రపరక పూర్వము మానవ ఉద్విజ్ఞానములు ప్రధానముగా తీటులుగల వదులు మున్నగు రృప్త గోచరము లగు కాళ్యంత బాధారములపై ఆధారపడి తీవ్రపరకైన అట్టి బాధారముల చెంతనే ఈ ప్రాణి జాతము తీరించి వృద్ధి చెంద సాగెను కాని అట్టి బాధారములు అల్పములకులే మానవ జీవిత విశాసము కు త పరిమిత మయ్యెను అందుచే అవిచ్ఛిన్నమగు మానవ జీవితాభ్యుదయము కొరకు జలగోపనము అత్యవసర మాయెను

పర్యావరణమున జలగోపనము:- ప్రపంచంలోని జల భారములకు సమీపముననున్న ను లేమిన్నను వ్యవసాయము గూడ ప్రముఖంగా విశాసపగలుకునే కాబట్టి జల వినియ

మునుగుర్ని విచారించినచేతను తీర్మాన మొనర్చినది యందు అంతులేనిదని తేలికగానే అనినది పరిశోధన కృషికి పురి గొల్పిన ఫలితముగా అందుకేమిటి తుదకు ఆయుధా వహారులంతర్యాపనము (ground water) కను గొన గల్గెను ఈ గురుజలమును మానవ సాగు ఉద్విజ్ఞ భద్రములకు ఎక్కించే యెట్లైతే శాశ్వతమైన జాపులను ప్రస్తుతులకు ప్రయత్నములు పలుపించెను జలగోళవనమును ప్రోత్సహముగా రాక భద్రతతో కొనసాగించుటకదియే ప్రారంభదశ ఈ ద్వితీయ ఫలితముగా మానవ జీవితము అవిచ్ఛిన్నముగ వికసించుచున్నది

కృత్రిమ జలగోళవన విధానములు - విరంజరము వృద్ధిగొను మానవావసరములచే మానవుడు చేసినట్లు కృత్రిమ పద్ధతుల వలన జలమును భద్రపరచు యెన్న ములో తుదకాతము కృత్రిమగృహములు ఈ బృహత్కృత్రిమ ఫలితముగా చేర్చుకృత్రిమ జలగోళవన విధానములు లేదు వ్యవహారములో నున్నవి

1 తటాకములు - నేటిదేశములకు తటాకములు ఉపయోగమున నున్నవి కొన్ని తటాకములు అంతర్వ యెనగరిపడినవి అందును భద్రపరచుటకై అట్టి తటాకములు ప్రస్తుత మానవుని ప్రధమ ప్రయత్నమున విర్మా రించుట కిందు పాశ్చాత్యదేశములు అలమునొక ప్రతేక మున చేర్చి భద్రపరచుటకై అనువైన పద్ధతులప్రాంతము లందు పరిపరమయించు అభ్యుపగమముతో కట్టలు నిర్మించి అందు ప్రాచీన కాలమున చెరువులు విండుగా గట్టపై పొరలు అలము క్రమంబ్ధముగా మరొక మార్గము ద్వారా అయిత్తెవలకుట అయిన నే సౌకర్యములు మృగ్యము అయ్యెను అందుచే చెరువు గట్టపై అలము ప్రవ నించుటవలన గట్టయందు గుర్తెరుదీ పలువిధముల వ్యయము కలుగుచుండెడిది ఈ పద్ధతమును పరిమిత మొనర్చుటకై ప్రాచీన విర్మాణ విధానము పనుపరించి ఈ గట్టయొక్క ఎత్తు రాతి కాంమువరకు 10 అడుగుల ప్రమాణమునకు పరిమిత మొనర్చుటచే యుండెను

2 మట్టి రేక కాంక్రీటు బృహత్కలాకాయములు - విరంజర పరిశోధనా కృషి ఫలితముగను భూసార భాగ్యభాగ్య పరిశీలన ఫలితముగను విర్మాణ పద్ధతి విశేషముల గురించిరము వలనను క్రమముగా 300

అడుగుల ఎత్తుగల మట్టి అవకట్టలు 800 అడుగుల ఎత్తుగల ఎమెంటు-కాంక్రీటు అవకట్టలు వ్యవహారములోనికి వచ్చి నవి పరిశీలనప్రచారమును పరిశీలన పీఠిని నిలుప చేయుట కొరకు చెద్రెచ్చెర్ల పడులపై అమమాల సగు తాపులం దిట్టి అవకట్టలు నిర్మించెను గట్టపై పొరల పైన గాంబీ తటాక అలముచే నష్టము సంకల్పించుట అగినపునది అయిత్తెవలకుట కళింగలు (apillwys) లను 8 దశ మైన తూములను నిర్మించుటయందు అంగ్లముగు జాగ రు కత పరచుచుండెను

అవకట్టల నిర్మాణము

1 మట్టి అవకట్టలు - మట్టి అవకట్టలయందు విధిగా రెండు విధానములందును (1) హార్టింగ్ (hurling) (2) కేసింగ్ (casing) అంశమున్ను సున్నగు అప్రేర్వర్త (imperial) లు కాగమునుదలి పదార్థము హార్టింగ్ అవకట్టను హార్టింగ్ నకు ఇరుక్రక్కలనుండు కంకరరాయి గుళరాయి మరలము సున్నగు అర్థ ప్రవేశ్యపదార్థములు (semi pervious materials) కేసింగ్ అవకట్టను క్రద్దతో ఎన్నుకొనబడి పరిశీలన పడిన పదార్థములు మూలమైన కేసింగ్ ను పాతగా మలలో ఉపయోగించుటను పర్యవహారముగా మట్టి అవకట్టను నిర్మించు విధానము రోల్డ్ ఫిల్ కన్స్ట్రక్షన్ (Rolled fill Construction) అని పేర్కొనబడు చున్నది ఈ విధానము ననుసరించి విర్మాణ పదార్థము లన్నియు అవకట్టను రూపొందించు వ్యయమునకు తేలిక అ చొట్ట పొరలమారలగా విస్తరింపబడుచు చానిచ్చి రోడ్డు రోలురు యంత్రమునుగాని తేక పిన్స్ పుట్ రోలురు (sheep & force roller) అను విశిష్టముగు యంత్రమును గాని దొర్లించెదరు విర్మాణ ప్రధమముల పిట్ చే పిశక మొనర్చుటచే అవకట్టయందు యంత్ర సహాయముతో గొట్ట ములద్వారా అంతిమ దశయందు వికసించుట విర్మాణ విధానము హైడ్రాలిక్ ఎల్ కన్స్ట్రక్షన్ (hydraulic fill construction) అని ఎలవబడును

2 రాక్ ఫిల్ అవకట్టలు (Rock fill dams) - అవకట్టను నిర్మించుట కనుకూలముగు మట్టి లభింపకపోయినను సున్నము పిమెంటు, కాంక్రీటు విర్మాణము మిగుల వ్యయవంత మైనదైనను అట్టి సందర్భములందు ఇంజనీర్లు

రాక్ పిల్ నిర్మాణవిధానమున కుచక్రమించెదరు ఈ ప్రక్రియ చెందిన అనకట్ట నిర్మాణ వివరము లీవిధముగ నుండును -

1 శ్రద్ధిశీయలకు రాళ్లతో అనకట్ట అమర్చుదును
2 అనకట్ట తెగువగా నీటిపై వైపున కాగుగా మార్చబడిన రాళ్లందును 3 రాచి ఫులోకాగమున నీటితో సంపర్కము కలుగునట్లు మన్నముతో నిర్మించబడు రాతి కట్టడ ముందును దీనియొకమున నీరు అనకట్టలో ప్రవేశించుటకు అసాధ్యమగును

3 రాతి అనకట్టలు (Masonry Dams) - రబ్బల్ అను వరగణితీ చెందిన ఒకమాదిరి ప్రమాణము గల శ్రవ్యకృతు రాతి ముక్కలను ఎమెంటు మన్నముతో కలిపి ఈ నిర్మాణ ప్రక్రియ యందుపయోగించెదరు అందు వ్యభిజ్ఞులగు యంత్రములను అత్యధికమగు మానవ శ్రమకర్తయు అవసరమగుటచే ఈ విధానము ముఖ్యముగా భారతదేశపు పరిస్థితులకెంతయో అనుపూలముగ నుండును దక్షిణభారత దేశమందలి అనకట్టలన్నియు ఈ విధానము ననుసరించియే నిర్మించబడినవి

4 కాంక్రీటు అనకట్టలు - అనుపూలమున రాయి లభ్యమైనది ప్రత్యేకములందు అనకట్టలు ఏయెంటు కాంక్రీటుతో నిర్మించబడును అట్టి సందర్భములందు అధిక పరిమాణముగల ఎమెంటు అవశ్యకమగును కాంక్రీటున కవసరములగు పియెంటు పన్నునీ గులక రాయి ఇసుక వీరు మున్నగు ద్రవ్యములను మిశ్రిత మొకద్రు ప్రత్యేకములైన యంత్రములు (batching plants) ఈనిర్మాణ విధానమున కవసరము జలగోచన ప్రయోజనములు

1 నీటి పాతకం - జలగోచన విధాన ఫలితముగా పంట భూములకు నీరు వరఫరా యగుటచే అసాధ్యకృతి అధికమగుట కవకాశము గలదు వర్షాధారముచే పంట పొలము తొక్కుటకు అతివృష్టి అనావృష్టి రోషములకు గురికావచ్చును జలగోచనము వలన అట్టవృష్టముల కాపాడగముండవలయు ఈ విధానము మూలమున అత్యధిక పరిమాణముతో జలము పంట భూములకే వినియోగమగుచున్నది ప్రస్తుతము నిర్మాణ రోజులందున్న నాగార్జునసాగరము జలగోచన విధాన

మునకు మాత్రోదాహరణముగ నుండగలదు

2 విద్యుదుత్పాదకము - ఇట్లు శ్రద్ధమొనర్చబడు జలములో స్థరమగు ప్రమాణము వనువెరిచి కొంత భాగము పీడారి పొడవున అవిచ్ఛిన్నముగ జలవిద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేయుట కుపయోగించబడును ఈ జల విద్యుత్తు ఉత్పత్తి యగు విద్యుత్ శీంధ్రము (Power house) అనకట్టకు సరస నీ అవస్థలక నమీవమువగాని లేక జలాశయ మునకు దిగువభాగమునగాని నిర్మించబడును జలపుల్ అనకట్ట తత్పరమమున నిర్మితమగు మాన్ లింట్ జల విద్యుత్ శీంధ్రము ఇందులకు ఉదాహరణములు శిశిరార్పయందునుండి పంటకాలువలతోనీ వరలబడు జలమునుండి గూడ విద్యుదుత్పత్తి సాధ్యమగును జలవిద్యుత్తు కొరకే కాక కాపవిద్యుదుత్పత్తి (Thermal power) కూడ జలగోచన విధాన మావశ్యకము ఈవిధానమువలన అచిరి ఉత్పత్తియై అయోనికవలన ఏర్పడు వనిశేయును యంత్రముల కవసరమగు శీతల జలముకూడ ఈ విధానము వలననే ఉత్పత్తియగును కొంత గూడెములొక్క స్థానమును కాపవిద్యుత్ శీంధ్రము (Thermal scheme) నకు జలమును వరఫరా చేయుటకు కిక్కిర పాచి అను నదికి అనకట్ట నిర్మించబడుచున్నది

3 వరద నివారణము - వర్షాకాలములందు పంటు గట్టుతేగి వరదలై పంటభూములకు శీవరూపము వికాశము కల్గించుట సాధారణముగ చూచుచునే యున్నాము రిశిరార్పయల్లయందు జలము శ్రద్ధపరుచి అందులో వరదల కొంతమేరకు అరికట్టబడి పంట భూములకు ప్రాణకోటి భుజిల్లు నష్టమును పరిమిత మొనర్చు విలసను ఈ విధముగా వరదల వలన కలుగు ఖీకపుమును అరికట్టుటయే కాక వేసవి శీతకాలములందు పంట భూములలోగల విద్యుదుత్పాదకములలోగల రిశిరార్పయల్లలందు విలసనమైన జలమును ఉపయోగించి ప్రయోజనమును పొందవలెగును

4 పట్టణములకు వరద్యుగంతు నీటి సరఫరా - సగరభూములకు మంచినీటి వనరులను ఎదుర్కోండి వేసింగ్ (Air conditioning) సౌకర్యములను మురుగునీటి కాంక్షల సదుపాయములను అన్నిమాత్రక సౌకర్యములు మున్నగు పెక్కు ఇతర అవసరములను

తీర్చుటకై విరంతరము నీటి పరభరా అవశ్యకమగు యన్నది ఈపరభరా అలగోపనము వలననే జరుగుచున్నది పైదరరాకాదు నిర్విరాకాదు సగరములకు నీటివనతిని కూర్చుటకై నిర్మించబడిన పామాయత్ పాగరము ఉప్పావ్ పాగరము అలగోపన విధానమునకు ఎన్నడగిన ఉదాహరణములు

1 నౌకాయానము అశాశయములు చాటిమండి నిర్మించబడు కాలువలు నౌకా యానమునకు అత్యంత శ్రేష్ఠముగు పాధనములుగ ఉపయోగపడుచున్నవి ఈ నౌకాయానము మిగుల చౌకగవలయును గోదావరి కృష్ణా నదుల అనకట్టలు చాటిమండి క్రోవబడిన కాలువలు వడన ప్రయాణమునకు నుంచి ఉదాహరణములుగా చేర్చినవలయున్నవి

2 మత్స్యములు పర్యవేక్షణ - అలగోపనము జరుగు రిజర్వాయరులందు మత్స్యాలివ్వడి విశేషముగ పుట్టిల్లుటలే అచోటోళ్ళు తిరిగిమగుట కవశావమేర్పడును ఈ రిజర్వాయరులు పశ్యరాతి విశాసమునకును దోహద మొనగూర్చునపు మత్స్యరంధ్రభివృద్ధిని పశ్యతేవసంశాఖాభివృద్ధిని సంబంధించిన కార్యకలాపము ప్రభుత్వరవాగరమునకు గణనియమగు ఆదాయము చేకూర్చునట్టిది నిశాపాగరు రిజర్వాయరు ఇంబలొక మంచి ఉదాహరణము

3 వివోదశాంతేవము - వన వంతర్పణములకు నౌకాయానములకు ఈతలు మున్నగు వివోదశాంతేవములకు ఈ రిజర్వాయరులు మనోహరములగు శేంఢ్రములుగా ఉపయోగపడుచున్నవి ఈ రిజర్వాయరులు సగరములకు నిమిషముగ నున్నచో అనప్రాశేవములేని సగర తీరముతో విసుగెత్తిన వాగరకుల కట్టి మందరదృశ్యములు ఎంతో ఆనందమును కలుగజేయును హుస్సేన్ పాగరము అట్టి విశేషముల కొక ఉదాహరణము

యం వి

జలవలనవాస్తవ మేత్రములు (Hydraulics)

ఉపోద్ఘాతము - అల ధర్మములను గూర్చి అల ప్రయోజనములను గూర్చి వివరించు వాస్త్రము అలవలన వాస్త్రమును (Hydraulics) నేర జరుగుచున్నది ఈ వాస్త్రమున ప్రభావముగా మూడు ఉపశాఖలుకలవు

- (1) అంతి వాస్త్రము (Hydrostatics = స్థిరముగ ముడు అలమును గూర్చిన వాస్త్రము)
- (2) అలవలన వాస్త్రము (Hydrokinetics = చలనముతోమన్న అలమును గూర్చిన వాస్త్రము)
- (3) అంతి వాస్త్రము (Hydrodynamics = అలము యొక్క శక్తిని గూర్చి వివరించు వాస్త్రము)

అన్ని ప్రవచార్థములయొక్క వర్తనమును నిర్ధరించు మూలపదార్థములు ఒక్కటికీ యుండును రంధ్రముల (orifices) ద్వారా గొట్టముల (pipes) ద్వారా కాలువల (canals) ద్వారా అలము ప్రవాహించువిధానము అలముయొక్క ఒత్తిని గూర్చిన అంశములు మున్నగునవి అలవలన వాస్త్రమునందు వివరింపబడి యున్నవి ఎనివే అంశనిరింగు కాళులో అలవలన వాస్త్రము అత్యంత ప్రాధాన్యము వహించియున్నది నీటిపాయదల సర్వతీ నీటిసరభరా విధానము కానిటరీ ఇంజనీరింగు దాకీ నిర్మాణము ఒడచేపు నిర్మాణ పతకములు మున్నగునవి అలవలన వాస్త్రమునై విశేషముగా ఆధారపడియున్నవి

అంధితి కాన్తము (నీటి ఒత్తి, లేక పీడనము) -

ఒత్తియొక్క తీక్షణత (intensity) లగ యూనిట్ విస్తీర్ణము (చతురపు అంగుళము లేక ఒక చతురపు అడుగు) నందలి ఒత్తి ప్రమాణము (amount of pressure) ఒత్తి యొక్క తీక్షణత అని ఎలువేయును ఈతీక్షణత చతురపు అంగుళమునకు కొన్ని కొను అనియు లేక చతురపు అడుగునకు కొన్ని కొను అనియు సాధారణముగా వర్ణింపబడును

(1) అలోపరిభాగమునకు క్రిందగా 'h' అడుగుల అలోపరి ఒత్తి తీక్షణత (P) - P = Wh P = చతురపు అడుగునకు కొనులు W = ఘనపుటదుగుల నీటి బరువు (కొనులలో)

(2) ఘనపుటదుగుల నీటిబరువు = 62.4 కొనులు

W = కొనులలో నీటిబరువు/ఘనపుటదుగులు

= 62.4 కొనులు/ఘనపుటదుగులు

h = అలోపరి భాగమునుండి అడుగులలో గరిమచాతి యొక్క లోతు

(2) పై సూత్రము క్రింది విధముగనూడ వ్రాయవచ్చును -

$$h = \frac{P}{W}$$

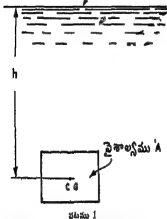
ఇప్పుడు h అనునది ఒత్తిడిశీర్షక P యందున్నట్లు చేయు నీటి మట్టపుపైత్తును సూచించును (ప్రెజర్ హెడ్ (Pressure head) అనియు లేక లిక్విడ్ కాణమ్ యొక్క ఎత్తు (Height of liquid Column) అనియు ఎలువ జడుచున్నది ఈ ప్రెజర్ హెడ్ అనునది P అను ఒత్తిడి శీర్షకను కలుగ జేయును

(3) సమతలముపై మొత్తము ఒత్తిడి P -

$$P = WhA \quad P = \text{పొడులలో మొత్తము నీడనము} \\ \text{చ అడుగులు}$$

చిత్రము-1

జలలో పరిభ్రమము

h = జలలో పరిభ్రమమునందు గరిమబాళియొక్క లోతు (అడుగులలో)

A = ఉపరిభాగముయొక్క పై కాల్యము చ అడుగులలో

W = మువ్వుడుగు ఒకటికి నీటి 4 పొనులు (మువ్వుడుగు అముయొక్క అరుపు)

(4) నీడన కేంద్రము (Centre of Pressure) =

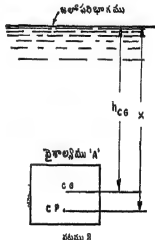
ఉపరితలముపై ఒత్తిడియొక్క ఫలిత ప్రేరణము (Resultant Pressure) పనిచేయు దిండుపు నీడన కేంద్రము న అడుగు

జలలో పరిభ్రమము నుండి నీడన కేంద్రము యొక్క

లోతు X (అడుగులలో)

$$X = h + \frac{I c g}{(c g) A h (c g)}$$

చిత్రము-2

h = గరిమబాళి $(c g)$ యొక్క లోతు అడుగులలో $c g$

$I c g$ = గరిమబాళిగుండా పొపు (4 అడుగులు) అక్షము (axis) పై గల సమతలము నందలి అడవ్యముయొక్క కాలగమనము (Moment of inertia)

A = సమతలముయొక్క పై కాల్యము (చ అడుగులలో)

జలప్రవాహము (Flow of Water)

చలనశీలియందున్న అలమును గూర్చిన సమస్యలను పరిశీలించుటయందు ఈ క్రింద చేర్చినవి నీడన సూత్రములు అత్యంత ప్రముఖమైనవి -

(1) అదిరాను పిచ్చాంశము (పదార్థ విశ్లేషణ పిచ్చాం

తమము-Principle of continuity a principle of conservation of matter or mass)
ప్రక్కమున్న చటముతో మారినదివలననే విభిన్న ములగు చాళనములు గల

ఒక గొట్టమును గూర్చి

విచారించుచున్న గొట్టములో గుర్తించబడిన 1 2 3 భాగ మధ్యచ్ఛేదములు (cross sections) వై చాళ్యములు a_1, a_2, a_3 అనియు ఈ భాగముల వద్ద వేగము వేగములు V_1, V_2, V_3 అనియు ఊహించుకొందము దిభాగము (Section) చాళరా అలము ఏదరల యైనదియు

$Q = a \times v$ అనుమాత్రము వలన తెలియును

$Q =$ అదగా తరళాలములో దిభువలకాలదిన భువ పుటగుల నీరు

$a =$ అదగా మధ్యభాగము(cross section)యొక్క వైచాళ్యము (చ అడుగులలో)

$V =$ అదగా తరళాలములో వేగము వేగము (mean Velocity)

ప్రమాత్రమువలన 1వ భాగముగుండు ప్రవహించిన నీటి భువము-అరుగులలో

$$Q_1 = a_1 V_1 \text{ అనియు}$$

2వ భాగముగుండు ప్రవహించిన నీటిభువము

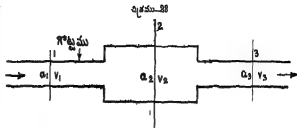
$$Q_2 = a_2 V_2 \text{ అనియు}$$

3వ భాగముగుండు ప్రవహించిన నీటిభువము

$$Q_3 = a_3 V_3 \text{ అనియు}$$

తెలియుచున్నది

1వ భాగము (Section) చాళరా ప్రవహించు నీరల తయ 2వ భాగముచాళరా ప్రవహించ వల యుండును అట్లే 3వ భాగము గుండా ప్రవహించు అలంతుయు మూడవభాగము చాళరా ప్రవహించి తిరవలెను ఎండు

చటము 8

వల్లనగా ఈ భాగముల వడుము వీరు విలువ యుండుటకు అవకాశములేదు అందుచే

$$Q_1 = Q_2 = Q_3$$

$a_1 v_1 = a_2 v_2 = a_3 v_3$ అను సహజము ఏర్పడు చున్నది

జలచలన శాస్త్రములో ఈ సమీకరణము (equation) అవిరామసహజము(principle of continuity)అని ఎలువలడుచున్నది అవిశ్వత్వ సహజము (principle of Conservation of water)అనునది అవిరామ సహజ తమనకు వర్తాయితవడము జలచలన శాస్త్రములో ఇది అత్యంత ప్రయోజనకరమైన సంబంధసామ్యము (relationship) గా భావించలడుచున్నది ఈ ప్రవాహ విధానముపై (flow system)మరియొక ప్రతీకముకొద్ద గాని శాఖయొద్దగాని గల వేగమును వైచాళ్యమును మనము ఎదిగియున్నచో ప్రై మాత్రమును ప్రయోగించి మరొక భాగమందుగల అలప్రవాహ వేగమును సులభంగా కల్పనచయును

బెర్నొలి త నిర్ణయతమ (Bernolli's Theorem) కత్తి నిత్యత్వ సహజము (Principle of conservation of energy),-

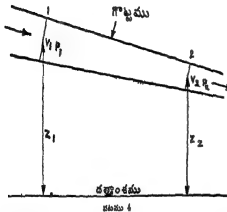
కొంత నిర్దిష్టమైన అలవిమోలుమనందన్న సంపూర్ణ శక్తి మూడు భాగములుగా మండును :

- (ఎ) పీఠావళక్తి (Potential energy) లేక స్థావర విశేషము వలన కలిగెడు శక్తి
- (బి) పీడవళక్తి (Pressure energy) లేక పీటవళక్తి వలన కలిగెడు శక్తి
- (ఎ) చలనశక్తి (Kinetic energy) లేక పీటవలనము

వలన కలిగెడు శక్తి

క్రమముగా తగ్గుచునుండు వ్యావముగల ఎ ల్ల అను వోక గొట్టమును తీసికొందము ఈ గొట్టముమీదనుండు (1) (2) భాగములను గూర్చి విచారించుదము 1వ భాగముగొద్ద నీటి ప్రవాహవేగము V_1 అనియు ఒత్తిడి తీక్షణత (Pressure head) $\frac{P_1}{\rho g}$ అనియు ఉపాంపదిన ద సూచిక దత్తాంశము (reference datum) నుండి యైనను భాగము (section) యొక్క కేంద్రపు (centre of the section) చెవు Z అనియు అనుకొందము అట్లే రెండవ బిందువువొద్ద అనుగుణ్యముగా (corres

పైత్రము-34

పటము 4

ponding) నుండు అంశములు V , $\frac{P}{\rho g}$ మరియు Z అనియు సూచించుము పై విషయములనుబట్టి 1వ బిందువువొద్ద ఒకటావ ప్రవహవ్యావముయొక్క మొత్తము శక్తికి కొలిదివిధముగ తెల్పుకట్టబడును —

$$(a) \text{ ఒత్తిడి తీక్షణత} = Z_1$$

$$(b) \text{ పీడనశక్తి} = \frac{P_1}{\rho g}$$

$$(c) \text{ చలనశక్తి} = \frac{V_1^2}{2g}$$

కాబట్టి 1వ బిందువువొద్ద మొత్తము శక్తి ప్రమాణము

$$= Z_1 + \frac{P_1}{\rho g} + \frac{V_1^2}{2g}$$

అట్లే 2వ బిందువువొద్ద మొత్తము శక్తి ప్రమాణము

$$= Z_2 + \frac{P_2}{\rho g} + \frac{V_2^2}{2g}$$

శక్తి నిత్యవ్యవస్థాపకము ప్రకారము 1వ బిందువు వొద్ద నున్న మొత్తము శక్తి పరిమాణము గొట్టములో రాబడి (friction) నువ్వుగు వాటిచే శక్తిలోగలుగు వ్యర్థ వృష్టములను తెక్కించనిచో రెండవ బిందువు వొద్ద నుండు మొత్తము పరిమాణమునకు సమముగా నుండవలెను అందుచే —

$$Z_1 + \frac{P_1}{\rho g} + \frac{V_1^2}{2g} = Z_2 + \frac{P_2}{\rho g} + \frac{V_2^2}{2g} = \text{ఒక పరిమాణము (Constant)}$$

మాత్రము (Constant)

= పరిమియితర బిందువువొద్ద (2) నుండు

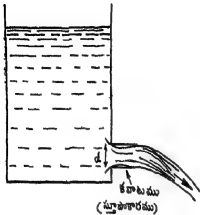
మొత్తము శక్తి

ఈ సూత్రము బెర్నొలిన్ శక్తి సూత్రము (Bernolli's energy Theorem) అని ఎలుకబడుచున్నది నిర్ణయ కాను సూత్రము (Principle of Continuity) తో పాటుగా ఈ సూత్రము జలచలన కాస్త్రము నందలి పెట్టు పదువృద్ధి అను పరిష్కరించుట యందు అత్యంత ప్రయోజనకారి యగుచున్నది

కవాలముల (Orifices & Mouth pieces) ద్వారా జరుగు జలప్రవాహము

ఒక పోత్రమండి నీరు అయిటకు ప్రవహించుటకు పర్వకరిన్ విద్ధివతుగు అకారము (పాధారణముగా వృత్తాకారము) గల రంధ్రము అధిష్ఠి అవలకుని కీనిగుండా నీరు అయిటకు ప్రవహించును ఈ రంధ్రముయొక్క వ్యావమునకు రెండింతలు విధివిగల గొట్టమునకు కవాలము (Mouth piece) అనికేరు (పటము 5 చూచు) ప్రవాహవేగమును V అయిటకు అధిష్ఠి అను రంధ్రము కవాలము (Mouth piece) ఉపయోగమునకున్నది

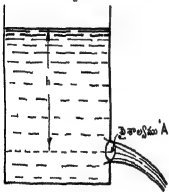
చిత్రము-38

పటము 3

రంధ్రములవల్ల నీటి వివర్ణము ఈ పన్నుది రంధ్రముగూడా ప్రవహించు నీటి పరిమాణము

చిత్రము-39

పటము 3

$$Q = A \sqrt{2gh}$$

$Q =$ ఒక్క.వలములో విడుదలయగు ముప్పు టదగుల నీరు

$A =$ రంధ్రముయొక్క వైశాల్యము (క అడుగులలో)

$h =$ రంధ్రముయొక్క కేంద్రమునైగుల నీటి ఎత్తు (అడుగులలో)

$g = 32.2$ అడుగులు/వలము² (గురుత్వాకర్షణమువలన) పేగార్థిక్యము)

కవాటము (Mouth piece) ద్వారా విడుదలయగు నీటి పరిమాణమును తెల్పే స్థితిని పోత పై స్థితిని వలదిగ మార్చును పన్నుమైదిగా భావించబడుచున్నది పుర్ణతమువలన లేదా రాబడి వలన కలుగు ప్రతిఘటనములు (functional resistance) మూలముగా పైస్ట్రాంగ్ ప్రయోగములవల్ల కలుగు వివర్ణన జల పరిమాణము కంటే అధిక్ అవడం కవాటములగుండా వాస్తవముగా ప్రవహించు నీటిపరిమాణము కల్గునగుండును పై స్థానమును అట్టి స్థితి కట్టు నీటి ప్రవాహ పరిమాణమునకును వాస్తవముగా

ప్రవహించు నీటి పరిమాణమునకును నడుమగల వివర్ణన నీటిపవర్ణము యొక్క గుణకము (Coefficient of discharge) అవడంను ఇదియే అనిపాత పుష్టికరించబడుచున్నది పాత రణముగా ఈ రంధ్రము (orifice) యొక్క గుణకపు ($\frac{1}{2}$) విలువ 0.82 అనియు కవాటము (Mouth piece) యొక్క గుణకపు విలువ 0.82 అనియు తెలియును కాబట్టి ఈ రంధ్రముగూడా ప్రవహించు నీటిపరిమాణము కచ్చితముగా $Q = cd A \sqrt{2gh} = 0.62 A \sqrt{2gh} = 5 A \sqrt{h}$ (మూలము)

$$Q = \text{కవాటములు } Q \text{ (Act = కచ్చితముగా) } = cd A \sqrt{2gh} = 0.82 A \times \sqrt{2gh} \text{ (పర్వతావరము)}$$

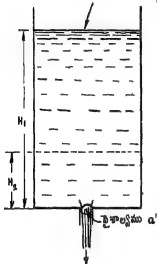
వివర్ణనలైన పీటిపవర్ణములలో ప్రవాహగతి - పైవ చర్చించబడిన అంశములలో రంధ్రముగూడా ప్రవహించు నీటి పుష్టిము మార్పుచెందక పురముగనుండునది ఉపహాస అధియున్నది అట్లుగాక ప్రవాహపరమయములో నీటి పుష్టిము మారుచున్నయెడల ప్రవాహపేగముగూడ దానితోపాటు మారుచుండును ఆ గుంటలోగాని చెరువులోగాని రిజర్వాయరులోగాని నీటి ఉపరితలము

యొక్క ఎత్తును తగ్గించుట అంతకాలము పట్టుకొ
తెలుసుకొనుటకు ఈ సూత్రము వహించుదును

$$(\text{క్షణములలో}) = \frac{T = 2A \sqrt{H_1}}{C_d a \sqrt{2g}}$$

చిత్రము-27

జలపరివహము యొక్క ప్రకారము 'A'

చిత్రము 7

1వ గుర్తునుండి 2వ గుర్తు వరకు నీటి ఉపరితలముయొక్క
ప్రమాణమును తగ్గించుటకు వలయు కాలవరిమితి

$$T = \frac{2A}{C_d \times a \sqrt{2g}} \left[\sqrt{H_1} - \sqrt{H_2} \right]$$

ఈ మూలములో

T = ఉపరితలముయొక్క ఎత్తును తగ్గించుటకు పట్టు
కాలము (క్షణములలో)

A = జలపరివహముయొక్క ప్రకారము - చ
అడుగులలో

a = రంధ్రము (Orifice) యొక్క ప్రకారము - చ
అడుగులలో

H₁ = జలపరివహముయొక్క ఎత్తు (1)

H₂ = జలపరివహముయొక్క ఎత్తు (2)

cd = నీటి వివర్జనముయొక్క గుణకము = 0.62

సూత్రము భాగించెయ్యటకు పట్టుకాలము

గొట్టములవారూ ప్రవహించు నీరు (Flow of
Water through pipes) - గొట్టములవారూ
ప్రవహించు నీటికి సంబంధించిన చెట్టు మూల
ములు ఇదివరలో ప్రచారమునం దుండెను
అట్టి మూలములలో సామాన్యముగా ఉపయో
గము వంతున్న కొన్ని మూలము ఈ దిగువ
చేర్చివడినవి -

(1) మ్యానింగ్ మూలము (Manning's
Formula) ఈ మూలము అందరును
కాగుగా ఎరిగియున్న ఒక చెట్ భావలో
మూలము (Open Channel For
mula)

ఈ మూలము గొట్టములవారూ జలమును
ప్రవహించ వేయుటలో ప్రయోగించబడును

$$V = \frac{1.486}{n} R^{\frac{2}{3}} S^{\frac{1}{2}}$$

V = గొట్టములో ప్రవహించు వేగము -
క్షణమునకు అడుగులలో

n = గొట్టము యొక్క శుద్ధతమును
(Roughness) హరించు గుణకము (Co
efficient)

$$R = \frac{\text{జలవల వ్యాసార్థము}}{4} = \frac{\text{గొట్టముయొక్క వ్యాసము}}{4}$$

S = కాలుదు (slope) = Energy
gradient (slope)

(2) శీశీమూలము (Chezy's Formula) = V = c
 \sqrt{RS} V R S అనునవి పైన వివరించబడినవి
a అనునది పట్టికల (tables) నుండి తీయవల
సిన స్థిరవరము (Constant)

(3) హేజెన్-విలియమ్స్ మూలము (Hazen Will
iam's Formula)

$$V = 1.318 C_1 R^{\frac{1}{6}} S^{\frac{1}{2}}$$

V R S అను వాటి అర్థములు పైన వివరించబడినవి వీ అమచది పట్టికల (Tables) నుండి సేకరింపబడిన స్థిరపదము (Constant)

గొట్టములో ప్రవహించునపుడు అంశక్తిలో కలుగునష్టము (Loss of energy in pipe flow) - దీని గొట్టము గుండా ప్రవహించునపుడు రాబడివలన కలుగు ప్రతిఘటనమును (frictional resistance) అధిగమించుటలో నీటి యొక్క శక్తి కొంత తగ్గి పోవును నష్టపడిన ఈ శక్తి ఓడంబినశక్తి (Loss of head) అనబడును నీరు ఒకరమునకు V అడుగుల దేగముతో L అడుగుల దిడివిగ గొట్టము గుండా ప్రవహించినచో కలుగునష్టము h_f అడుగులు

$$h_f = 4f \frac{L}{D} \frac{V^2}{2g}$$

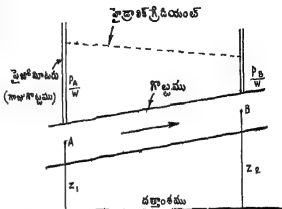
f = పట్టికలనుండి సేకరింపబడిన రాబడియొక్క గుణకము

D = గొట్టముయొక్క చ్యానము-అడుగులలో

g = గురుత్వాకర్షణము వలన కలిగెడి సేగార్ధిక్యత (acceleration)

పై ప్రమేయము "డాసే" నిర్ణాంక (Darcy's Formula) మనబడును గొట్టములందు వంపులు గలుగుట వలనను అశక్యముగా అని పంకోచ చ్యాకోచము లొందుట వలనను నీటియొక్క ప్రవాహశక్తి ఓడంచును కానీ ఈ నష్టము చాలా వల్లమైనచిగ వరిగడంపలందు చున్నది లంబుడే తరచుగా ఈ నష్టము అంత్యము చేయబడుచున్నది తెక్కలుపేసి అంపచాలుకట్టు పరివర్తములో రాబడి వలన కలిగెను ఈ నష్టమును గూర్చి పాఠాశయముగా విచారించుట

చిత్రము-38

పటము 8

జంజలన పాతము (Hydraulic Gradient) - గొట్టములోగల నీడన స్థానములను కలుపు లేఖను హైడ్రాలిక్ గ్రేడియంట్ (Hydraulic Gradient) అని యందురు అనగా ఈ లేఖ గొట్టములోనుండు రెండు విత్తివ్వుములైన నీడన స్థానములను (Pressure heads) నిరూపించును (పై పటమును చూడుడు)

వాటర్ హామర్ (Water Hammer) - గొట్టము నుండి అలము బయటకు వెడలు మార్గము నందుండు కవాటము (Valve) అశక్యముగా మూసికొనెనచో పాశూచ్యముగనుండు స్థితివీడనము (Static pressure) వరు తోడుగా పగులవీడనము (dynamic pressure) గొట్టములో కల్పించబడును ఈ పగుల వీడనమే వాటర్ హామర్ (Water Hammer) అని పిలువబడుచున్నది

నీటిపరఫరా విరామమువందు ఉపయోగించు గొట్టపు నమూనాలను (designs) పరిశీలించుటకు ఈ క్రింది గ్రంథములు మా వినవలయుచున్నవి

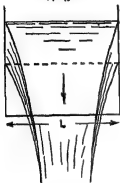
1 "నీటి పరఫరా ఇంజనీరింగు" (Water supply Engineering) రచన-బాబ్లెట్ (Babbitt) - Mc Graw Hill Publication-U S, A

2 "నీటిపరఫరా ఇంజనీరింగు" (Water Supply

Engineering) రచనాస్థిత్ (Steel) Mc Graw
Hill Publication-U S A

చిత్రము 29

ఓ స్త్రోమము

చిత్రము 9

చిత్రము-30

చిత్రము 10

అలుగు (కళింగు = Weir)
అమీదుగా నీటిపారుదల -
రిజర్వాయరు లో నిలిచి
చెరువులోనికి ప్రవహించు
వరక నీటి వలన ఆవకట్టలకు
ప్రమాదము కలుగవచ్చును
అట్టి ప్రమాదమును నివారించుటకై రిజర్వాయరుల
యందును చెరువుల యందును
'అలుగులు లేక కళింగులు
(weirs) నిర్మించబడి

వాటిద్వారా నీటిని అయిటికి ప్రమాంచేయుదురు
జలవలన కాస్త్ర పరిశోధనాగారములలో నీటి
ప్రవాహ గమనమును కొలుచుటకు పరిఖలను
(notches) గూడ ఉపయోగించెదరు నీటి పరిమాణములు
చాల చిన్నవిగా మండును ఇవి అనేకమైన
అశ్శువులలో కయారగుచున్నవి ఇవి పాధారణముగా
దీర్ఘచమర త్రిభుజాకృతులలో వాడుకయందున్నవి
అలుగులద్వారా పరిఖలద్వారా పారుదలయగు
జలము పటములో చూపబడినది

దీర్ఘచమరాకారమునందు అలుగు లేక పరిఖ
ద్వారా అయగు అప్రవాహ వేగము ఈ క్రింది సూత్రము
ప్రకారము లేక్కుకట్టబడును

$$Q = \frac{2}{3} C_d L \sqrt{2g} H^{\frac{3}{2}} = 3.33 L H^{\frac{3}{2}}$$

(సామాన్యముగా)

$Q =$ జలకాలములో ఘనపుటకుగుంజలో విడుదల
యగు నీటి ఎరిపూరము (c f s)

$L =$ అడుగులలో అలుగుయొక్క నిడివి

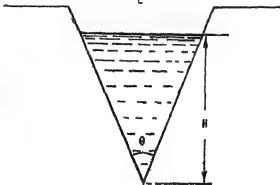
$H =$ పూర్వముపరి భాగముమీది జలోపరిభాగము
వరకు గల నీటిలోతు

$C_d =$ నీటి పారుదలయొక్క గుణకము = 0.62

త్రిభుజాకృతిగల పరిఖ లేక అలుగు -

$$Q = \frac{8}{15} C_d \sqrt{2g} \tan \frac{\theta}{2} H^{\frac{5}{2}}$$

$Q =$ జలకాలములో విడుదలయగు ఘనపుటకుగుంజ
చిత్రము-31

చిత్రము 11

నీరు (cubic ft per second)
 $Q =$ ఏటవాలుగానుండు పార్శ్వముల వరుగుల
 $H =$ నీటిలోను అడుగులలో
 $Q = 90$ ద్వీరయినచో $Q = 2$ 45 45 అగును
 అలుగులపై నీటి పారుదలను గూర్చిన పరిశీలనము
 చాలాకాలమునుండి జరుగుచున్నది

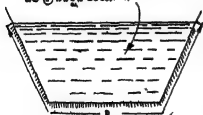
ఓపెన్ ఛానెల్స్ నందు నీటిపారుదల (Flow through open channels) - కాళావరణ పీఠముచే ప్రభావముచేందు మార్గములగులా ప్రవహించు నీటికాల్లులు ఓపెన్ ఛానెల్స్ (open channels) అనబడును నదులు కాలువలు అడ్డుదట్టాలు (acqueducts) మొదలగునవి ఇందులో చేరును

కాలువయొక్క అడుగుభాగము (bed) ఏటవాలుగా నుండుటచే అందు నీరు ప్రవహించును పార్శ్వముగా ఈ కాలువలు దీర్ఘరతుకాళారముతోగాని నమలంబ చతుర్భుజాకారము (Trapezoidal) తోగాని ఉండును ఈ కాలువలయందలి నీటిప్రవాహ వేగమును తెల్పించు టకు పెక్కు మూత్రములు అవరణమునందున్నవి ఈ క్రిందనివరించిన మూత్రములు పర్యవహారణముగా రాదుగయ్యవచ్చు

అడ్డుభాగముయొక్క కై కాల్లుము (1) చూచుకోగ
 మూత్రము (Manning's Formula)
 (Cross section area) A

చిత్రము-22

జల ప్రాప్తికర్త అరియా A

(చుట్టుకొలత)

పటము 22

$$V = \frac{1.488 R^{2/3} S^{1/2}}{n}$$

$V =$ ఫీట్స్ పార్సెల్లో ఉండుమునకు అడుగులలో ప్రవహించు నీటి ప్రవాహ వేగము
 $n =$ ఉపరితలము యొక్క ఘర్షణ (roughness) గుణకము

$$R = \frac{\text{కాలువ నీటియొక్క మధ్యస్థైర్య}}{\text{నీటిభాగముయొక్క కై చారము (Perimeter) (చుట్టును చూచుచు)}}$$

(2) షీ చీ మూత్రము (chesy's formula)

$$V = C \sqrt{RS}$$

నీటిలో V, R, S అనునవి పై వ నివరించ బడినవి పట్టి కలెనుండి ఏ అను స్థిరపదము (constant) లెట్టి మగును

కెన్నెడీ అనుకూల ఇంజనీరు వంటాను రాష్ట్రమునందలి కాలువలను గురించి పెక్కు పరిశీలనములు గానించి యుండెను ఈ పరిశీలనములను ఆధారము చేసికొని వమూనాలో (designed) ఉపయోగించుట కొరకు కాలువల యందలి అల్పప్రవాహ వేగము (velocity) నకు సంబంధించిన సంబంధ పామాన్యములను పెక్కింటిని అతడు కనిపెట్టెను ఈ వేగము క్రిటికల్ వెలాసిటీ (critical velocity) అని ఎలువబడుచున్నది

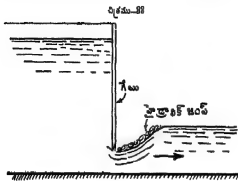
క్రిటికల్ వెలాసిటీ (Critical Velocity - Kennedy) - కాలువయొక్క ఏ నగలు వేగము వలన సంవత్సరము పొడవున కాలువయొక్క కయ్య అంతటా చేరుకొన బుండగను కోమకొనబుండగను ఉండుచో ఆ వేగమునకు క్రిటికల్ వెలాసిటీ యని పేరు వాని సంబంధ పామాన్య మీ క్రిందిగ ముగ నుండును -

$$V = 0.84 D^{0.64}$$

$V =$ ఉండుములో గల క్రిటికల్ వెలాసిటీ (అడుగులలో)

$D =$ ప్రవాహము యొక్క తోపు (అడుగులలో)

సామాన్యముగా సాధారణమైన పేలలో తలమునకు ౩౬ అడుగులకంటె ఎక్కువ వేగముతో వీరు ప్రవహించు నట్లుగా కాలువ నిర్మించబడ జాలదు

చిత్రము 13

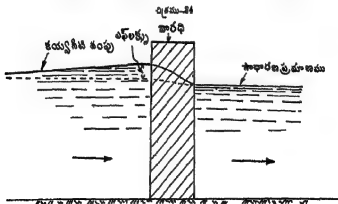
హైడ్రాలిక్ జంప్ లేదా స్టాండింగ్ వేవ్ (Hydraulic jump or Standing wave) - ఉద్యమముగ ప్రవహించు అంతు అకల్పకముగ మందగమన స్థితిలో లేక నిర్భయముతో నూరు విచిత్ర సంభవము హైడ్రాలిక్ జంప్ (Hydraulic jump) అని పిలవబడుచున్నది

బాక్ వాటర్ కర్వ్ (Back water curve) - వీటి ప్రవాహము వంతెన వంశములకు దీక్షానువర్తించు

వంశములకు ఎగువగా వీరు పైకి ఉలికి వెనుకకు వచ్చును అట్లు పైకి ఉలికి వెనుకకు వచ్చు అంతు ప్రమాదము ఎక్స్ ఫ్లక్స్ (Afflux) అనబడును ఇట్లు ఎగువన కొంతవరకు వెనుకకువచ్చు వీటి ఉపరితలపు అగ్నివీణ బాక్ వాటర్ కర్వ్ (Back water curve) అని పేరు ప్రవాహపు మీటర్లు (Flow meters) వీటి ప్రవాహమును కొలచు పద్ధతులు సామాన్యముగా ఈ క్రింది విధానములలో ఏదేని యొకదాన్నింటిది సర్వకరించబడుచున్నది

(౧) వేగము - వైశాల్యము నకు సంబంధించిన విధానము (velocity area Method)

(2) వైశాల్య దీక్షా విధానము (Direct Discharge method) వేగము వైశాల్యము నకు సంబంధించిన విధానము నందలి వీటి ప్రవాహమునకు కాలువయందలి వీటి ప్రవాహము యొక్క చక్కని వేగపు కొలత అవసరము చక్కని వేగము యొక్కయు సుదృఢపైద (cross section) వైశాల్యము యొక్కయు ఉత్పత్తి (product) ప్రవహించు వీటి యొక్క మనసరిమూల మగును కాగా

చిత్రము 14

తై. చెట్టు దిక్పూర్తి విరావమునకు వేగము యొక్క కొల
పరిమాణముతో ఆవవరముండదు

వేగమును కొలచుటకు కరెంట్ మీటర్ (cur-
rent meter) లేక పిలట్ గొట్టము (pilot tube)
ఉపయోగించబడుచున్నది ప్రవాహములపు యవవరిమాణ
మును కొలచుటకు వెంటూరి మీటర్ (Venturi
meter) లేక వెంటూరి త్తూమ్మి (Venturimeter)
అనునది సాధారణముగా ఉపయోగమున నున్నది నీటి
వరభరా విధానముతో ప్రవాహమును కొలచుటకు
మీటరు ఉపయోగించబడుచున్నది వివరములు రావలె
నన్నచో జలచలన శాస్త్రమునకు సంబంధించిన
ప్రామాణిక గ్రంథములను చదువవలెను

జలచలన శాస్త్రములో నమూనా (Model) పరీక్ష
నమూనా - అలప్రవాహమునకు సంబంధించిన పెట్టు-
చివయములు చాల చిట్కములతో కూడినవి యుండును
ఇట్టి నమూనాలయందు వేగము గణితశాస్త్ర పరిష్కారము
ఆవరణ యోగ్యమును సంభూతమును కాణాదు అట్టి
పరిష్కారము అసాధ్యము గూడ నగును కాబట్టి ఈ దిన
ములలో ఇట్టి అలప్రవాహ పనువర్తలు జలచలన విద్యా
యమైన (Hydraulic structure) ప్రయోగాత్మక
పరిశీలనలు అగుచు నలవన నవిష్కరింపబడగలవు కొన్ని
చివయముల పహాయమున మూలముల పహాయమున
ఈ జలచలన విద్యానిమలయొక్క పర్యవసానము గురించి
ముందుగా ఊహించుటకు అవకాశము కలదు ఈ చివ-
యమునకు సంబంధించిన పరిశీలనములు ప్రయోగములు
పరిశోధనాగారములయందు అగునను

జలచలన శాస్త్ర దత్తాంశము (Hydraulic Data)

1. పువర్తలదుగు నీరు = 8.2% గ్యాలనులు

= 89% పాములు

1 గ్యాలను = 10 పాములు

1 పువర్తల బదుగు/క్షణము = 87.4 కి గ్యాలనులు (ఒక
చివయమునకు)

1 అడుగు హెడ్ లెఫ్ హెడ్ (Head of water) =
0.433 పాములు/చ అంగుళ వీడనము

1 పాము/చ అంగుళ వీడనము = 2.31 అడుగుల హెడ్
లెఫ్ హెడ్

వాతావరణ వీడనము = 34 అడుగుల నీరు = 14.7
పాములు/చ అంగుళము

1 అక్షరశక్తి = 8.8 పువర్తలబదుగుల అము ఒక అడుగు

ఎత్తుమండి ఒక క్షణములో పడుటవలన కలిగెడు శక్తి

పారిశ్రామిక వర్తమాలు

శక్తి (Energy) - పనిచేయుటకు వలయు సాను
ర్యము శక్తియనబడును కాలువయందు లేక గొట్టము
నందలి ఏ కాగపు మొత్తము శక్తి యెవను దత్తాంశము
(Datum)యొక్క వీడనము (Pressure) వలన శక్తి
యొక్క మొత్తపు పరిమాణమని చెప్పబడును

హెడ్ (Head) భూములపరిశలమునై గల ప్రవాహ
అము యొక్క ఎత్తు

అలశాస్త్రము (Hydrology) - వేర్వేరు భూవము
లలో భూములపరిశలమునై నుండు నీరు దానియొక్క
ఉనికి చ్యావణము గమనములు మొదలగు వాటిని
గుర్తించ శాస్త్రము

హైడ్రోగ్రాఫ్ (Hydrograph) - కాలమునుబట్టి
వీడి ప్రవాహమును మారించు గ్రాపు లేక వక్రరేఖా
విధానము

అలప్రవాహ వేగము (Velocity of Approach):
పరిశల అవకట్టు లేక కవాటములకు వరదగా ఎగువనే
యున్న ఎదురు ప్రవాహముయొక్క నగటు వేగము

ఉర్భృత ప్రవాహము (Turbulent Flow) - ఉర్భృత
భూవములలో వరదపు తొట్టు అలప్రవాహము

నీ వేగ

జలచలన స్థావరతత్వము

(Hydraulic Engineering)

భిన్నకరగతుల శక్తిని ఉత్పత్తి చేయుటకవసరమగు
ద్రవ్యపాళనములను (sources of energy) భిన్నముల న
ములలో ప్రకృతిమాత మానవ జాతికి అనంతముగా
ప్రసాదించియున్నది మానవుని కేమ్యాన్వృద్ధులై ఈ
ద్రవ్యపాళనములను ఉపయోగించవచ్చును ఈద్రవ్య
పాళనములను-అందులో ముఖ్యముగా జలము-ఉప-
యోగించవచ్చును లేక అదుపునందుంచుచున్నను ప్రజలకు
నీటిచే ప్రతిజయైన కన్యకలములు వివాహము సంకల్పించు
ముఖ్యముగా నీటికి అట్టి వివాహకరమైన శక్తికలదు

ప్రభావముగా వర్ధిల్లేశమువలన ఉన్నవృద్ధులందు
కరగని మంచువలన జలము లగించుచున్నది వర్ధిల్ల
ప్రాంతములందు ప్రవహించు శాలువలు నీలయేరులు
మిశ్రితములై నదులుగాఁబోయి ఏకత్రూముల మీదుగా
మైదాన ప్రదేశములలోనికి ప్రవహించి తువకు నముద్ర
ములలో కలియించుచువి

అమలుచేసిన విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేయగలగోరేంతవరకముంపై ఆధారపడియుండును । అంతావము యొక్క ఎత్తు 21 అంతరిమాణము అనెడిమీదమైన అంతావని నమమ ప్రముఖత కరలింనుకోనిపోవు నదులపై అనగట్టలను లేక సేదువులను (barrage or dam) నిర్మించి వాటిని అదుపుచేసిన తేనెచ్చును ఇట్లు అదుపుచేయుట నడిఅలమును కాలువలోనికి నుదలించి వంతుకాములను పారుచుట్టొనరింపజేయును పైపద్ధతి ననుసరించి కృత్రిమముగా రేంపలను నిలిపివేయుము (water level) విద్యుత్తును ఉత్పత్తిచేయుటకు ఉపయోగించవచ్చును కొంతవరకు ఉత్పత్త్యలముమంది భుజిల్లు అంతావము మూలమున ఉత్పత్తియగు యాంత్రిక విద్యుచ్ఛక్తి చాలకాలముగా యంత్రములకు పనికియుటకు ఉపయోగించబడుచున్నది వాని ఇన్జనీరింగమున ఇట్టి అంతావముమంది జనించు విద్యుత్తును విద్యుదుత్పాదక యంత్రమును (electrical generator) పడవట్టు ఉపయోగించ వలెగుచున్నది ఈ విద్యుత్తు దూర ప్రాంతములకుగూడ ప్రసారమై మానవకోటికి పయోజనము కల్గించుచున్నది

జలపాతమునుండి జలించు విద్యుత్తు = ఒక జ్ఞానమునకు వత్తనమగు పాపము జలము × అదుగులలో ఎక్కు అని లెక్కకట్టదనది

ఈ విధముగా అశోక్ కుడు తనమునుకు ఉత్పత్తియగు ప్రతి 660 అడుగుల దూరం విద్యుత్తు (660 foot pounds of energy) ఒక అశ్వశక్తి (1 horse power) నుంచు మనదని తెలిపించడమే జ్ఞానప్రసాదము యాంత్రిక శక్తి విద్యుదుత్పాదక యంత్రమును (electrical generator) ననువుటకు నివహించగలెదమను 'వాటర్ తుర్బైన్ ను (water turbine) ఉపయోగించి విద్యుదుత్పాదకయంత్రమునకు పంపించుటకు ఈ ప్రక్రియ పాత్యమగును రాధామూలమున యాంత్రిక విద్యుత్తు విద్యు

చిత్తూరులో యంత్రమునకు చేరును ఒక అగ్గి శక్తి
0 74888 వాట్టు గంటలు (Kilowatt hours) గాని
తేజ పానూవ్యముగా వ్యవహరించబడు ఎన్ని శక్తి
యూనిట్ (electrical unit) మొత్తం 0 7488 గాని
నమోదువును

మూడుఅడుగుల ఎత్తువంటే 5000 అడుగుల ఎత్తువరకు వరుస అలసాతములు ఏర్పడ్తున్నట్టి తొరకై ఉపయోగ పడగలవి అయి లోడికి వరుస ఎత్తు (స్టేము)వగు హెడ్ (head) అనునది సాధారణముగ సాం శేతిక నామము 80 అడుగులనుండి 100 అడుగుల ఎత్తువరకు గల ఇట్టి స్టేములు లోహెడ్స్ (low heads) అనియు 400 అడుగుల ఎత్తువరకుగల స్టేములు మీ డియమ్ హెడ్స్ (medium heads) అనియు, 400 అడుగులను పై అంచె ఉన్నత స్టేములు హైహెడ్స్ (high heads) అనియు సాం శేతికముగా వర్ణనాచరించబడుచున్నవి ఈ హెడ్స్ యొక్క తరతమ క్షేత్రములపై ఆధారపడి అట్టి రకములకు చెందిన ఉర్రెప్పనుకను ఉపయోగించవలెను హైహెడ్ ప్రాజెక్టు తొరు పెల్టన్ (pelton) ఎక ములనుగాని ఇంజనీస్ (Impulse) ఉర్రెప్పనులనుగాని ఉపయోగించదగును లోహెడ్ ప్రాజెక్టు నిమిత్తమై రియక్టన్ ఉర్రెప్పను (reaction turbines)అను గాని ప్రాన్సిస్ ఉర్రెప్పను (Francis turbines) అను గాని ఉపయోగించవచ్చును

విదేశీ అలవాతముగల నదులు చాల అరుదుగా నుండును. పర్యవసరములచేతనే నదులకు పైకొన అలవాతముల వలన ప్రయోజనముల చేసారును కాని తరతమ భావములే నమకత్తులను తేజమున ప్రవహించి నదులు గూడ విస్తారముని విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేయుటకై ఉపయోగపడగలవు అయితే అలవాతము ప్రకృతి సిద్ధమైనదిగనాది ఇంజనీర్లయొక్క కృషివలన విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేయుగలిగినంత ఉన్నతమైనదిగ నాని యిది యుండలేదు.

ఏ నవీయం దైవము జలప్రవాహము (Inundation) నంద
వృద్ధియు పొడవున ఉబిచిన్న ముగా నమోన ప్రమాద
ముతో ఉండవలయు ఉన్నదేజములలో నవ్వాకాలము
నందు మృతమే నడుము పంపూర్ణములె యుండును

వేసవిలో నవ్వివహానము అంతకంటె తగ్గుటయొక తేజ అనలు తేజహోవుటయొక గూడ సంభవించును ఇట్లు జరిగి నచో వర్షాకాలమునందు తన్ను ఇతర కాలములందు అట్టి నదీ జలమునుండి ఉత్పత్తియగు విద్యుదుత్పత్తికై ఆధార పడుటకు విలువదను అట్టితరుణములలో విద్యుదుత్పత్తికై ఇతర ద్రవ్య పాదవములమీద ఆధారపడవలసి వచ్చును కాని సంవత్సరము పొడవున విద్యుదుత్పత్తిని ఒకే రీతిగా కొనసాగుచుటకై కాలువల తరువగా నీటిని నిలువజేయుటకై పెద్దరిజియాయరులు నిర్మించబడి అసీరు టర్బైనుల తోగిలి నీక్రమముగా ప్రవాహించుచున్నారట గాచిన వలెను ఈ రిజియాయరులు నీటిని నిలువ చేయుట కువ యొగ నడుపుచు కాక దీనివలె భాగమున కాలువలు వర దలై ప్రవహించుచున్నట్లు అవి అడుపునందుంచగలవు శుద్ధిరముగా వరదలను విచారించుట సంతుష్టములను నీటిపారుదలను కల్పించుట విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేయుట అను మూడు కార్యములు ఒక కాళమున విత్తివాంఛించును కావుననే నేటి నదీలోయ ప్రాంతెట్లు (river valley projects) ప్రాయశః జనాభాకృషిపాదక ప్రాంతెట్లు (multipurpose projects) లని చెప్పవలయుచున్నవి ఇట్లు వరుల యందలి కాలువల యందలి ప్రవాహ జలమునుండి విద్యుదుత్పత్తిగాచించు విధానమును స్థూల ముగా గ్రహించితిమి కానాముఖములుగా పరివాహక ప్రతేజమునుండి వరిలోనికి జలము ప్రవహించు నది మొదలు అలవిద్యుదుత్పాదక స్థానము (Hydro electric project) లో విద్యుదుత్పత్తి అయిన ఎప్పుడు జలము కాలువలోనికి విడుదలయగువరకు ఘటిల్లు వహజము లను కృత్రిమములగు విర్యాణములకు సంబంధించిన వివిధ పారిశ్రామిక పదములు ఇక వివరింపబడును

- (1) నదీ పరివాహక ప్రాంతము (catchment area) వర్షజలము ప్రవాహమునముతో వరిలోనికిగాని కాలువలోనికి గాని వచ్చుచేరు విశాల ప్రాంతము నదీ పరివాహకప్రాంతము నందును
- (2) రిజియాయరులు అవసరమును తట్టి నీటిని నిలువజేయు రిజియాయరులు చిన్నవై యుండవచ్చును లేక పెద్దవై యుండవచ్చును ఈ రిజియాయరులు నదీ పరి వాహక ప్రాంతమునందు అంతిమముందు ఉత్పత్త కలము

అందు నిర్మించబడును ఈ రిజియాయరులు గ్రహణశక్తి (capacity) అరుమానములకు పరిధివు నీటిని నిలువము ధరించునదిగ నుండును ప్రవాహము వేగము ము గా నుండని 400 అడుగుల ఎత్తుకు పైవన్న కొండకాలువల విషయములలో అధిక పరిమాణముగల జలమును నిలువ జేయవలసి వచ్చును అప్పుడు పెద్దపెద్ద రిజియాయరులను నిర్మించవలసి వచ్చును దీర్ఘకాలికమైన నీటి ఎద్దడికి నట్లు కొనుటకై చాలినంత నీటిని అచ్చట నిలువ జేయుట అవ సరము కావచ్చును సంవత్సరము పొడవున పుష్కలముగ ప్రవహించు తీవ్రదలల నుండియు ఎడతెగని నీటి ఎల్లయిగల కాలువలనుండియు తక్కువ ఎత్తు జలపాతము గల ప్రాంతెట్లులకు జలము అందజేయబడును ఇట్టి సందర్భ ములలో చిన్నరిజియాయరులు సాచేక్షముగా నిర్మించబడ వచ్చును

(3) హెడ్ వర్క్స్ (Head works) నదీజలమును పెన్ స్టాక్స్ (Penstocks) అను గొట్టములలోనికి మర ల్లుటకు అనువైన స్థానములలో హెడ్ వర్క్స్ నిర్మించ బడును పెన్ స్టాక్స్ అను ఈగొట్టములచా్వర నీరు టర్బైనులలోనికి చేరవేయబడును హెడ్ వర్క్స్ నిర్మాణ మొకప్పుడు నీటిని నిలవజేయుట కొరకుద్దేశించబడు ప్రధా నముగు అవకాశయే కావచ్చును లేక ప్రధానమైన అవ కట్టముండి క్రమబద్ధమైన ప్రవాహ జలముచే నింపబడు కలింగ (weir) గా గూడ అభివృద్ధిపచ్చును

(4) పెన్ స్టాక్స్ - ఇవి పాధారణముగా ప్రత్యేకముగు ఉక్కు-రేఖలతో గుండ్రముగా చేయబడు పెద్దగొట్టములు రిజియాయరులయందుండు గోతుల (pits) నుండి జలము ఈగొట్టములచా్వర టర్బైనులలోనికి ప్రవహించును హెచ్ టే ప్రాంతెట్లు యందీ పెన్ స్టాక్స్ మిగుల పొడవుగను లోహాద్ ప్రాంతెట్లు యందు మిగుల కురుదగను ఉండును

(5) ఫోర్ బే (Fore Bay) - పైన చెప్పిన ఒక పెన్ స్టాక్స్ రిజియాయరులలో పొకభాగముగు ఫోర్ బే మండియలుచేరి జలమును గొట్టముల కందించును విద్యుదుత్పత్తి యొక్క అవసరముల ననుసరించి ఫోర్ బే మండి వివిధ పరిమాణములలో జలము సరఫరయగుటకు అవకాశ మేర్పడును

(6) స్క్రీన్ అండ్ ప్రెయివర్స్ (Screen & strainers) ఇవి ఫోటో రే యందు పెన్ షాఫ్ట్స్ యందు లేదు కావున అనుభవమును అందుచే కొయ్యలు దుంగలు మున్నగు అవాంఛనీయమైన అవ్యవధానము లేవియు చాటిలో ప్రవేశించవు ఇట్టి పరికరములు టర్బైనుల యందు చేరినచో అవి వస్తుమును కలుగజేయ గలవు

(7) వీటిటర్బైనులు (Water turbines) ప్రైవ్ నివ రింపబడిన విధముగా వీటిమండి యంత్రిక శక్తిని ఉత్పత్తి చేయు ప్రధాన పాదనములు ఈవీటి టర్బైనులే పెన్ షాఫ్ట్స్ అను గొట్టములద్వారా అలము ఒక యంత్రముతో ప్రవేశించును ఈయంత్రమునందు పోమ్పింగును లోలు అల్పా త్పత్తిగల అటలు (blasses) అనుభవజీయించును టర్బైనులకు అత్యంత వనియమున నుండు పెన్ షాఫ్ట్స్ ద్వారా అలము తూము మూతుల (nozzles) లోనికి వచ్చి లేరును ఈతూము మూతులు అలప్రవాహమును అతివేగముతో టర్బైనుల యందుండు అటలు (blasses) యొద్దకు మరలించును అందు వలన అటలు సముదాయము వెలుపలికి వచ్చును చాటి స్థానములో మరెయ్యక అటలు సముదాయము ప్రవేశించును మరల ఎత్తివీసరే తూమువద్ద నుండి ప్రవహించు అలము ఈ అటలుల వచ్చి కాకును ఈ ప్రక్రియలే అటలుమర్చబడిన ఇరువు సలయాలకాగమగ తిరుగును విద్యుదుత్పత్తి కొరకై ఇరువు విద్యుదుత్పాదక యంత్రమునకు (electrical generator) సంధించబడును తూముల (nozzles) లోనికి వచ్చు అల ప్రవాహము కలుపుల (gates) వేగాని చ లులు (Volves) వేగాని అదుపునం దుంచబడును

(8) టెయిల్ రేస్ (Tailrace) టర్బైనుగుండా ప్రవహించు అలము తన పనిని పూర్తి చేసి ఎడన 'టెయిల్ రేస్ (Tailrace) అను తుడి కాగమునందు ప్రవేశించును మరల టెయిల్ రేస్ నందలిఅలమును ప్రధాన మగు పడిలోనికిగాని కాలువలోనికి గాని మరలించ వచ్చును

ఆంధ్రం ప్రాంతములో పనియించే అలప్రవాహ పరిమాణము పానూశ్యముగా ఉండునును కొన్ని భువనపుటదుగు లని రెక్కలములును

1 ఉండునును 1 భువనపుటదుగు = ఉండునును 824

పొనులు అనగా వినియమునకు 874 గాల్లములు

అలవిద్యుత్కేంద్రముల విద్యాభివృద్ధి పథం పరిశీలనము వివరము

18లో చాట్టు విద్యుత్తును అల విద్యుత్కేంద్రమునుండి ఉత్పత్తి చేయుటకు తప్పనిసరియైన కార్యకలాపములకై రు 1500/ నుండి రు 3500/ వరకు వ్యయమును పని అంచనా కట్టబడినది వ్యయముతో గల ఈ తరగతు వేదములు అయితాంతులములయొక్క ప్రైవేట్ కలెక్షన్లములపై ఆధారపడి యుండును పొన్నునుండి శక్తి ఉత్పత్తియగు విద్యుత్కేంద్రమును నిర్మించుటకు చాచాపు రు 1000/- నుండి రు 1800/- లు మార్గమే వ్యయమునను అయితే అల విద్యుత్కేంద్ర నిర్మాణము వలన కొక ప్రయోజనము కలదు ప్రాంతములలో ఈ నిర్మాణమునకగు భవవ్యయము అధికమైనను అరిగిపోయిన యంత్ర కాగముల స్థానములలో అమ్మకపుడు నూతన కాగములను ప్రైవేట్ టెక్టులు వలన వ్యయము తప్ప అనుభవమును లభి చూడగా ప్రాంతైయంత్రములకు ప్రకటముగా పడవుటగాని ఇతర కలెక్షన్లముల గాని భవవ్యయమునకు అవసరమే ఉండదు కాగా పొన్నులో పడవలకు విద్యుత్కేంద్రమునందు ప్రతిదినము పొన్నులో విశేషవ్యయము వ్యయమునను ఒక్కొక్క 18లో చాట్టు విద్యుచ్చక్తిని ఉత్పత్తి చేయుటకు చాచాపు 1 నుండి 2 పొనుల వరకు పొన్ను కాయలగ్గలో నుండుచుండవలెను

అలవిద్యుత్కేంద్రమునకును డెర్బట్టి విద్యుత్కేంద్రమునకును వ్యయము విషయములలో వ్యత్యాసములుండగా స్థానభేదముననుసరించి వేర్వేరు అలవిద్యుత్కేంద్రముల కగు వ్యయములూ వివిధరీతులూ లేదనిచుండును అందుచే అవసరమైన పాఠశాలములను ప్రాంతైయ నిర్మించుటకు లేక పడి ప్రాంతైయ నిర్మించుటకు అనువైన స్థలములనుగూర్చి విస్తృతమైన పరిశీలనము అగవలెను వర్తపాఠశాలమును గూర్చిన పూర్తి వివరములు ప్రధానమైన అవకాశములకై విద్యాభివృద్ధి అవసరమైనచో కలెక్షన్ (wells) నిర్మాణ ప్రాంతము అవకాశ నిర్మాణావసరము ముందుకాగల స్థలకై కలెక్షన్లు అవకాశములకై వెలయును కాగములయొక్క వ్యయమును పీటి సంబంధించిన వివరములు పరిశీలనార్హము చేకరించబడవలెను ఈవివరములను

నేకరీయకాని అలరాగి ప్రాప్తమగు సౌత్ వర్క్స్ పై నైనను అభారపడి యాంత్రికవిద్యుత్ యంత్రముల యొక్క క్రమసమీపమును నిర్ణయింపవలెను ఎవరో ఎత్తిగిరి కార్యకలాపముల కగు మొత్తపువ్యయమును మదింపు సేవనకో అధిస్థానక క్తి (installed capacity) గల ఒక్కొక్క రిలోవాట్టు విద్యుచ్ఛక్తి వి ఉత్పత్తి చేయుట కెంత వ్యయమగునో తెలగలదు అలవిద్యుత్తును చొకగా ఉత్పత్తి చేయుటకు ప్రతిపాతకమునందును ప్రాంతెట్లను అనుసరించు లగు కాపు అన్నియు తుట్టముగా పరిశీలించ బడవలెను అన్నిటికంటె మిగుల చొకగా తయారు కాగల ప్రాంతెట్లనునే ప్రభవమున ప్రారంభింపవలెను

అలవిద్యుత్ ప్రాంతెట్ల విశ్వాసము ప్రారంభించ బడినది మొదలు అది భారత్ పుట్టిదనకు వచ్చువరకు చాచావు ? సంవత్సరముల కాలము వట్టు నది అంతహావేయబడినది అందుచే అయోపాతకములందలి నీటియొక్క యు విద్యుచ్ఛక్తి యొక్క యు అవసరములను పురపూరించు కొనియు, ద్రవ్యోపకర్తి ననుసరించును ప్రకాశ్యుడయ ద్ద్యుత్తో బృహత్తల విద్యుత్ప్రవాళిలను క్రమపద్ధతిపై నిర్మించుట ఉద్దేశ్యమనవలెను

శీ మా

అలవిద్యుత్తు-ఉత్పాదన విధానము

రెండు వల సంవత్సరములకు పూర్వమే యంత్రములకు వడపుటకు అంతర్జాతీయమోగ మారంత నుయ్యెను విద్యుదుశ్చాదక యంత్రముల (electrical generators) అభివృద్ధి ఫలితముగా అరుణిక యుగముతో ప్రచాపా అలము సంకలిగిని విద్యుత్తుత్పత్తికి ముడి పెట్టుట వహి అరిరాను మాయెను

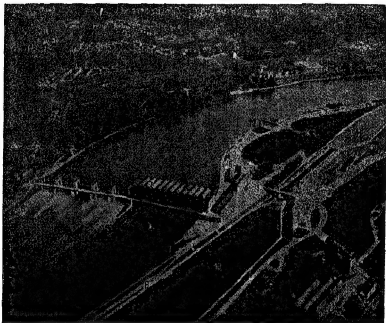
ప్రకృతి వలువిధములుగా అలవిద్యుత్తును ఉత్పత్తిచేయు చున్నది నీటితో కొన్ని విధానములు వలించి ఇంటివల మానవుడు ప్రయోజనమును పొందక పూర్వము ఇంజనీర్లు తత్కలంబంధమగు కృషిని విశేషముగా చేయవలసి యుండును ఇతర ఉత్పత్తి స్థానములనుండి ఎట్టికృషియులేకయే, చాచావు సర్వోద్దముగ విద్యుత్కలంబమును ఈ రెండిన విధానము వనువలించి యంత్రోపకర్తము మూత్రమువల్ల వలసియుండును మొదటి కరగతికి వధులు లేరగలవు నదులను విస్తరింపగల వహి అలవిద్యుత్తును నీటి అన

కట్టలు నిర్మించుటచే అందలి నీరు నీలువయగును మరి యొకవరగతికి రెండు పహాలోశ్చాదకములతో ఉన్నత స్థలములనుండి హాట్రుగా వదు నదీఅలపాతకములు చేరును అలవిద్యుదుత్పత్తికొరకు ఉన్నత తలమున ప్రవహించు వదిపై నిమ్మకాగమున ఒక స్థానమునుండి మరి యొక స్థానమువరకు కాలవలను నిర్మింప వలెను ఈ రెండు స్థానముల నడుమపై నుండి క్రిందికి ప్రవహించు నదీ అలమునకును కాలవలకును తరగతు స్థాయిలో శేడ ముందును ఈశేడము అలంకములను (water wheels) క్రిప్పు నదీపించుటకు చాలవంతగానుండును

మొదటి పటము వందు ఉన్నతతలమునుండి నదీగర్భము లోనికి ఉత్పతముగా ప్రవహించు అలమును విద్యుదుశ్చాదక శీంధ్రము ఉపయోగించుట కావసగనును ఇది విసూనము పైనుండి తీయబడిన ఛాయాచిత్రము. నిలువలేయబడిన మొత్తము నీటితో నిర్మితముగా విద్యుదుశ్చాదన మొనర్చుట సార్వముకాక పోవచ్చును విద్యుదుత్పత్తికి చాలగా మిగిలిన నీటిని వెలువలికి విడుదల చేయుటపై తూములు (weirs) నిర్మింపబడును నదీయందలి చేపలు క్రిందికిపైకిని శ్వేచ్ఛగా పడవలించుట కవకాశము కల్పింపవలెను, చేపలుపైకి కదలుటకు ఫిష్ లేడర్ (fish ladder) అనుపాళనముకల (లిఫ్ అండ్ గుర్తు) అనుర్బుణియున్నది వడవలు విచాళుముగా వదిలో ప్రయాణించుటపై ప్రత్యేకముగా లాక్ (lock) అను సాధనము అనుర్బుణియుండును (ఫివ అంగిగుర్తు) నాకావరణిత్తి అనునూముగనున్నచో శిఖర చిత్రములో చూవబడిన విద్యుదుశ్చాదక స్థానమునందు భవనవిశ్వాస మునకు అవసరము కలంకపోవచ్చును దైవమోయింకో లేక మోటారువండో గిరగిర తిరుగు లాటర్ (rotor) అను పాళనమును పై తెత్తుటకు మనుష్యుడు దూరిపోదగిన రంధ్రముతో (man hole) ఒక అంబుమను నిర్మింప వచ్చును స్టాట్ ఫారమును (generator type) లోను ఒక ప్రత్యేక సాధనమును ఇందుల మివయోగించవచ్చును (వినవలము) బృహచ్ఛక్తిగల ఇట్టివి రెండింటిలోనె ఎక్కువ ఉన్నకొని అలవిద్యుదుశ్చాదక యంత్రము వలన విద్యుత్తు చొకగా తయారు కాకాలదు

యూర్థాంతరము విద్యుదుశ్చాదక శీంధ్రములు

చిత్రము-88

చిత్రము 1

విమానములో నుండి తీయబడిన జలవిద్యుదుత్పాదక స్థాన భాయా చిత్రము

భూగర్భమున సర్వసాధానముగ నిర్మింపఁ జదుచునే యున్నది సామాన్యముగా విద్యుదుత్పాదక శీంధ్రములకొరకు తయారు కావలె ప్రామాణికే ఈ భూగర్భ జల విద్యుదుత్పాదక విర్యాణములకు మాత్రం ఉపయోగించెదడు కాని ఈ శీంధ్రములను నిర్మించుటకు విశేషముగా శ్రవణ్యులు పని ఆవసరమగును శ్రవణ్యుగా వచ్చునుట్టి కంకర మున్నగు పదార్థములు అవశ్యక విర్యాణమున నుపయోగపడును ఇట్టి పదార్థములలో శవనవిర్యాణప్రపత్తి ఉదయించదు యంత్రమును అమర్చుటకు మౌళము నెడల్పుయిన థాళీ ప్రచేతము తీర్చునుచుండును

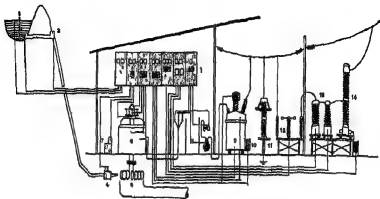
నీటిని విరక్షణతో వినియోగించవలె నన్నకో విద్యుదుత్పాదక స్థానరములు సామాన్యముగా జనాభానములు లేని దూర ప్రాంతములందు నిర్మింపబడ వలెను

ఉత్పాదక స్థానరములు లో ప్రచేతములో అదుపునం దుంచబడి వ్యవహరింప బడుటవలనను వ్యయించుకోవడము లగు యంత్రపరికరములు అందమర్పణచే యుండుట వలనను నాటి నిర్వహణయు అంతగా వ్యయశీలమైనది కాజాలదు

H అడుగుల నెడల్పుగల గొట్టము ద్వారా వడము నకు Q కుపెట్టుల ఘనపుటదుగుల జలమునైనచేడి క్రిందికి ప్రవహించునని ఊహించినచో మౌళముననునరెండి అది QH/88 అశ్వశక్తి (Horse power) అను పాంతేతిక జానుముచే విలువలందును

దీని నుమునందు జలవిద్యుదుత్పాదక శీంధ్రము యొక్క అను పం థాన ప్రాతినిధ్యము (Schematic representation) కావ్వించును 88 నుములందు

చిత్రము—28

Abstract 2

అంతర్గత శీతోద్రమముయొక్క అవసరమగుట కరణములు (interior and out door equipments) వర్తింపజేయుచున్నవి

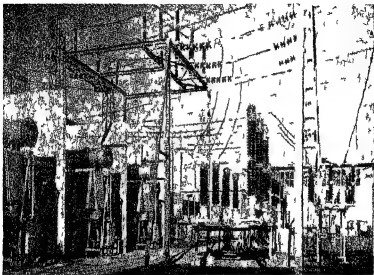
విజ్ఞాపనలో నిలువచేయబడిన అంశము కొట్టము
చార్జరా టర్బైనుల (Turbines) లో ఏ కి మరల్చు

అందుకు అతోపశితకలము వందలి నరకము శ్రేధము విద్యు
దుక్తానగ శీలద్రువునందు యింతవరకలము అమర్చ
అదన చక్రముతో నూచించుటదని (2) (3) అం శిశువులు
గొట్టుములయొక్క వ్యాధివము తరలించ వలయున్న
అవధిమాదము పెను దాని వేగ ప్రమాదములైనను

అ. శ. ము. — ౧౭ వసుమతి ౩

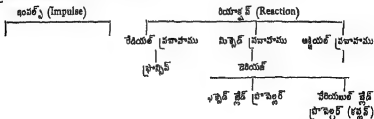
చిత్రము-29

చిత్రము 4

అధారపడియుండును కాగా గొట్టము యొక్క మందము యాంత్రికమగు సాంకేతికాంశములపై అధార పడును వర్తమానకాలానుభవమునుబట్టి ఒక్కొక్క విద్యుదుత్పాదక కేంద్రమునకు ఒక్కొక్క గొట్టము మూత్రమే ఉపయోగించబడు చున్నది అనకట్టలకు పమీ నమున నిర్మించబడు విద్యుదుత్పాదక స్థావరముల విష యముతో గొట్టములు అనకట్టలయందే నిర్మించబడును అం విద్యుత్తును అభివృద్ధిగొనించెడి సాంకేతిక వైపులన్నియు చేతు ఉన్న కష్టాయి నందులో నొకటి అనకట్టకు ఎగువన ఒక మైలునుండి దిగువన కొంచె అడుగులవరకుగల అలమును

పొరువుగా ఉపయోగించుకొనుటే సాంకేతిక వైపులన్నియు వలన అవకాశమేర్పడెను టర్బైనుల ప్రమాణ శక్తి 2 00 000 అశ్వశక్తివరకు పెరిగెను ఇతోధిక శక్తిని గూడ పొందించుట కిచాతు మాతనావకాశము లేరనడిచి రవాణాకార్య కలాపములొరకై విధించబడ భారవరి మితి (weight limitation) మాత్రమే టర్బైనుల శక్తి సామనమును పరిమితము చేయుటకు ముఖ్య పాత్ర వగు చున్నది పాఠాభ్యాసముగా ప్రాచీనాలో టర్బైనులను రెండు తరగతులుగా వర్గీకరింప వచ్చును -

అంబియన్ ట్రైబ్యునల్ విధానము

టర్బైన్లను అనుసరించుటలో మౌలిక ప్రాధాన్యము గల సంబంధ హస్తము (relationship) ఉపయోగించబడును

$$N_1 = N_2 \sqrt{P/H^{3/4}}$$

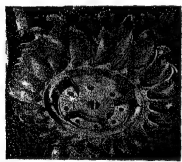
$$H = హెడ్ (అడుగులలో)$$

$$P = అశ్వ శక్తి$$

$$N = RPM లో గతి వేగము$$

N_1 అనునది విద్యుచ్ఛక్తి వేగము (specific speed) జ్యూలియన్ ట్రైబ్యునల్ టర్బైన్లకు మరల యొక టర్బైన్లకు RPM యందలి గతివేగముగా ఈ గతివేగము వివరించబడినది ఈ రెండవ టర్బైన్లకు వన్ ఫుట్ హెడ్ (one foot head) గా వ్యవహరించునపుడు ఈ క్రింది సూత్రము ప్రకారము అది 45 అశ్వ శక్తిని ఉత్పత్తి చేయగలదు

చిత్రము-39

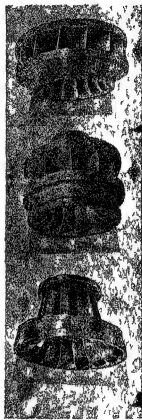

చిత్రము 3

$N_s (F.P.S.) \times 4.45 = N_s$ మెట్రిక్
అంబియన్ ట్రైబ్యునల్ టర్బైన్లు (ఇంజన్ లోక ప్రాప్యన్ లోక కనెక్ట్ ముప్పుగవని) పరివహించునవనవ్య విద్యుత్కేంద్రముయొక్క పరిమితిని ఇట్టి పరిమితినించును అవిగా అచ్చటి అంబియన్ ట్రైబ్యునల్ మూలము, అందరి మార్పులు విద్యుత్త శక్తియును ముప్పుగు అంశములు పరిశీలించబడును

బృహత్తర (large capacity) విద్యుత్కేంద్రము

చిత్రము-40

చిత్రము 4

అందరి వేర్వేరు హెడ్స్ (heads) కొరకు వేర్వేరు టర్బైన్లు ఉపయోగించబడుచున్నవి

హెడ్ ట్రాన్సమిషన్లనుగమిస్తూ 100 అడుగుల హెడ్ వలె క్రిందుగా స్థిరమైనయొక ఫ్లేట్ ప్రొపెల్లర్ టర్బైన్లు (blade propeller turbine) ఉపయోగపడవచ్చును మూడు రీ అడుగులనుండి 20 అడుగుల నీటిచిగల హెడ్స్ కొరకు గొట్టములను లోలు టర్బైన్లు (tubular turbines) గాని అన్ని టర్బైన్లను

అక్షముదిశగా (axial direction) దిద్దుదును వదిలి
లేయును

ప్రాప్తిస్ పెల్లిక్ టర్బైనులను 900-1600 అడుగులు నిడివిగల హెడ్స్ యందు ఉపయోగింపవలెగును పెల్లిక్ టర్బైనులకు గల ప్రాప్తిస్ టర్బైనుయొక్క పేగమధికముగ ఉచే తుల్యిది ఫలితములు కలుగును

- 1 అధికతరమైన విద్యుత్పారముచే (load) టర్బైను పామర్త్యము అధికతరమగును
- 2 విద్యుదుత్పాదకముల (generators) వ్యయము స్వల్పతరమగును
- 3 విద్యుదుత్పాదక తేంద్రముల పరిమాణములు తగ్గును
- 4 బరువులను ఎత్తిరించు యంత్రముల (cranes) నిడివి తగ్గును
- 5 బరువులను ఎత్తిరించు యంత్రముల తక్షణగ్న స్థాయియందునుదును

ఒక్కమాటతో చెప్పవలెనన్నచో విద్యుద్యంత్ర వము

చాయమును స్థాపించుట కగు వ్యయము స్వల్పమగును ఈ ప్రయోజనములకు ప్రతిరూపముగా పరిణమించు దిగువ వస్తువులను గూడ వ్యష్టయందుకు కొనవలెను

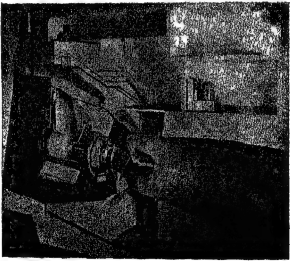
- 1 టర్బైనుయొక్క పమాణాను జాగ్రత్తగా తయారు చేయవలెను
- 2 నీటి మట్టమువగు క్రిందుగా రిన్నయను అమర్చవలసి యందుటచే త్రవ్వకపు పనిని ఎక్కువగా అర్ధవచలెను

త్రవ్వకమువకుగల అవకాశములను అట్టియు విలువు చేయబడిన విరాజితామృగిని (expended material) బట్టియు నుడివిర్తయము చేయబడును నీటియందు ఒండ్రుగాని ఇసుకగాని ఉన్నచో ఇంవర్స్ అను టర్బైనుచే తవ్వక ప్రాపించవలెను

కప్లన్ అను టర్బైనువందు నీరు అక్షముదిశగా (axial direction) ప్రవహించును నిమ్నప్రాంతములలో వివిధములైన హెడ్స్ యందు విశేష పరిమాణముగల అంపహాయముచే అత్యున్నత సామర్త్యముతో విద్యుదుత్పత్తిచే యొనరించుట టర్బైను యంత్రమును ఉపయోగించుట కవకాశము కలదు

ప్రారంభ దశలో 100 అడుగుల పరిమితి మాత్రమే గల కప్లన్ టర్బైనులు ఉపయోగింప బడినను చాని పరిమాణమిప్పుడు 250 అడుగులవరకు విస్తరింప బడినది చాని వింశమ విస్తరింప చేయవలెగునని తెలియుచున్నది చాని రెక్కలు (blades) కురువ యగుటచే అవి విశేష భారమును వహించవలసి యుండును అందుచే వట్టము

చిత్రము-48

వక్రము 8

అధికమగును. డెరియట్ అను ఉర్రెన్నును యంత్రము క్లస్ట్ ప్రాప్తిన్ అను ఉర్రెన్నులయొక్క సాంకర్థ్యముగా వ్యవహరించుటయన్నది ఈవిధము తరగతి ఉర్రెన్నును 800 అడుగుల హెడ్ వరకు ఉపయోగించవచ్చును ఈ ఉర్రెన్నుతో హబ్బు (hub) వంపు తిరుగుచోట రెక్కలు (blades) స్థరముగా అమర్చుచు యుండును ఈరెక్కలు థిస్టరువలెములతో మండవచ్చును ఈవంకరణాతి ఉర్రెన్ను లోయర్ బ్యాండ్ (lower band) లేని ప్రాప్తిన్ ఉర్రెన్నువలె ఉండును. దీని వలెమును పరిశీలించినచో లోహెడ్ క్లస్ట్ ఉర్రెన్నును యంత్రము (low head Kaplan) వంటు బూరం తర ప్రవేశ ద్వారముల నడుమ జలము పెటమార్గమున ప్రవహించుటచే వచ్చును పంపుచుండు మార్గముల దిశపరిమాణముగల దీనితో వ్యవహరించవలెన వచ్చుటచే దీని భారాశముగ ప్రవహించుటలై బూరం తర ప్రవేశ ద్వారముల యొద్ద పంపుములు (Pipes) నిర్మించుటను పై తెల్పున లోపములను అధిగమించు నయత్నించుటను లోహెడ్ ను వినియోగించుటకును గొట్టపు ఆకారముగల ఉర్రెన్నులు (tubular turbines) అభివృద్ధి చేయబడిన ఎక్స్ట్రాక్టర్ గొట్టపు ఆకారముగల ఉర్రెన్నులు అడ్డముగనుండు (horizontal) క్లస్ట్ ఉర్రెన్నును దీని యుండును జల ప్రవాహశాల (flow chamber) గొట్టపు ఆకారముతో తయారగుటచే దీని ముఖ్య లక్షణము బూరం తర ప్రవేశ ద్వారముల నడుమ జలప్రవాహము నిగ్గిత మార్గమును తప్పక వచ్చుముగనే సాగుచుండును అక్ష (axis) రూపముననుండు యంత్రము అడ్డముగనో లేక కొంచెము వీటచాలుగనో ఉండును అప్పుడు యంత్రమున తయారగు విద్యుదుత్పాదకములు (generators) పాదారణముగా జేరిండు ఆకారముగల కన్వర్టర్ (Converter) యందు అమర్చుండును ఈ కన్వర్టరు చుట్టును దీని ప్రవహించుచుండును జలప్రవాహ మార్గము మది గుండముల ప్రమాదమునకు గురికాకుండ నిర్వహించేయిండును.

జనరేటరు ఉర్రెన్నును పంపుచుండి ముందుభాగమున ద్రె ననులేక వెనుక భాగమున ద్రె వను ద్రాఫ్ట్ ట్యూబులతో (draft tube) ఉండలను ఇట్టి యంత్రముల

వయోజాలను ఉపయోగించుట వలన పెక్కు ప్రయోజనములు కలుగ గలవు -

- (1) జలప్రవాహ మార్గములు అత్యంత సరళములై యుండుటవలన శిథిలాకారముననుండు అంశక్ ప్రవేశ మార్గములును (inlet spiral case) వక్రముగనుండు డ్రాఫ్ట్ ట్యూబులు మి (draft tube bend) అవసరము లగును ఈ విధానము అన్ని పరిస్థితులయందు వమర్తవంతముగా పనిచేయును.
- (2) యంత్రములను ఒకదానితోకటి దగ్గరగా చేర్చుట వలన కొద్ది ప్రదేశముచే యంత్రాగారమునకు దినిర్మించుటకు వీలగును.
- (3) అల్ప విద్యుత్తుకృత్తి భవనము (lower power house) యొక్క నిర్మాణ పద్ధతియును తగ్గించుకొనవచ్చును ఉర్రెన్నులను అనశక్తియుండుచుండు సార్వభౌమమును.

హెడ్ యందును లోడ్ (load) యందును మార్పులు కలిగినను లేకున్నను ఉర్రెన్ను స్థిరదేగముతో పనిచేయవలెను యుండును ఈ దేగము నగటు హెడ్ చేతను నగటు శక్తి (capacity) చేతను నిర్ణయించుచు ఈ దేగము మార్గమునకు అనుగుణ్యమైనదిగ మండవలెను

$$\frac{N=120f}{P}$$

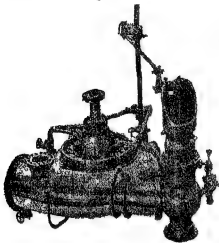
$N =$ దేగము

$f =$ అవృత్తుల (cycles) యందు తరచుదనము (frequency) లక్షణములు (భారతదేశములో 60)

$P =$ జనరేటరును ఉపయోగించు పంపుముల సంఖ్య (ఇది ఎప్పుడు సమసంఖ్యలో నుండును)

గతి దేగమును సమప్రమాణముతో నుంచుటలై దిగుదలయైన జల పరిమాణమును తగ్గించుట హెచ్చించుట జనరేటరుయొక్క శక్తియన్నది రియాక్షన్ ఉర్రెన్ను (Reaction Turbine) యందు గైడ్ (guide) అను సార్వభౌమ పరిస్థితులనుజేటి మారుచుండును ఇంపల్స్ ఉర్రెన్ను (Impulse Turbine) యందు వాతతో అను వచ్చుచి గొట్టము మోత అట్లే మార్పు చెందుచుండును క్లస్ట్ ఉర్రెన్నును రోచాకారముగల డ్రాఫ్ట్ రెక్కలు (blade angle) పరిమాణి అమర్చవలెను యుండును 7వ పటములో ప్రాప్తిన్ ఉర్రెన్నును

చిత్రము-48

చిత్రము 49

చూడవచ్చును నిలువుగా (vertical) నున్న కడ్డి కలువ అడవి లేకుండు పంటలు కడ్డిల వలయాకృతిలో నున్న చక్రమునకు కంట్రోల్డ్ నూతముగా పంపించబడును. అక్కొక్కప్పుడు గవర్నరు పనిచేయుచు అట్టి పంద ర్థములో అనలేకుండు స్థావరప్రజ్ఞము (rural survey) లెందును చేర్చుచు కరగటం అనలేకుండు చేర్చుచు వేగ ప్రమాణములతో ఈ దిగువ విధముగా తమ ప్లాన్ముల మండి తప్పిపోవును.

ఇంజిన్-మూలము వేగముకంటె ప్రమాణము

18 రెస్ట్రక్టువ
ప్రాప్తి - , 20-35 రెస్ట్రక్టువ
కంప్లెక్స్ - , 30-40 రెస్ట్రక్టువ
ఈ వేగమును తగిలించు విధముగా అనలేకుండు రూపా దివ్యబలవలెను మూలము నిలువ (valve) కంటె ఈ వేగమెక్కువైతే అనలేకుండు లాభంకంటె అతియే వేరైపోవును.

విద్యుద్బలమును అక్కరముగ ఎక్కువ చేసినపుడు గాని లేక తొలగించినపుడు గాని అలవలనము మంద గించుటవలన, గవర్నరు పెంటట్ పనిచేయుటందు

మంద ప్రతిక్రియ (Staggish reaction) గల యొక పీడన తరంగము (Pressure wave) కలిగి (Penstock) యందు నిర్మించబడును అం ప్రవాహము అక్కరముగా అగినపుడు విచ్చివేసిన కల్లము అయిలు పేరును ఇట్టి కల్లమును సాధారణముగా పీటి మకాయల మండి వివగలము

లోహాక యంత్రాంగములలో (low head plants) పీటిని పరస్పరా చేయు గొట్టము తురుచుగా నుండును వాటియందు గవర్నరు లను మూసవేయు కాలుమును (governor closing time) కలిగి (penstock) యందు అవసరముగా పీటి పీడనము అధికము కాకుండునట్లు నిర్ణయించు కొనవచ్చును పీటి పీడనము యొక్క తీవ్ర తమ గూడ దృష్టియందుంచుకొని పీటి

పారుదల గొట్టము యొక్క మందమును నిర్ణయించవలెను

పీటి పరస్పరా గొట్టములు మందీర్థములైనపుడు పీడన ప్రమాణమును తగ్గించుటకై వాటి తుది భాగములను క్రమానుగతముగా మూసవేయవలెను కాని అందుచే విద్యుద్బలపారమునకు అంతరాయము కల్గును ఆ కారణమువలన ఇంజిన్ టర్నెసు వివయమున తెల్ల యంత్రము గవర్నరుచే మరొక దిక్కునకు త్రిప్పబడును; అవంతరము అలవీడనమును పొందించు అవసరమునుబట్టి మూసయొక్క తుదిభాగము మూసవేయబడును సామాన్యముగా పీడనముయొక్క ప్రమాణాధికృత సాదో 10 వ కావము పరకే పరిమితమైనపుడును తెల్ల యంత్రముతో సమానాంతరముగా పీడికావమచే వలయుటకొకటి తియ్యి యంత్రభాగములను నిర్మించుటకొకటి తెచ్చుటకై లోహానలయొక్క చెనుకభాగము పీడికి మరియొక తెల్లయంత్రము త్రిప్పబడును అనలేకుండు (brake) గూడ అనుభవమును

'ప్రాప్తి' టర్నెసు వివయములతో విద్యుద్బలము విడుదలైనపుడు వాయు విద్యుద్విక యందలి రెక్కలను

(vanes) గవర్నరు ఒకవంక మూలవేయించు మరియొక వంక వీటిని రిలీఫ్ వాల్వ్ (Relief valve on the Rh side of fig 7)యొద్దకు వదులుచు ఎత్తుకు వీడ వాళికృతము నిలిపవలెన పాదంతో ముంచుటకై రిలీఫ్ వాల్వ్ వెబ్బుడిగా మూలవేయబడును పాద యందు వీడన ప్రమాదము 80 కాశమువరకును సరఫరా గొట్టములు కాంక్రీటు కట్టడముతో అనుకూలించుచు వీడన సంఖ్యను 50 కాశమువరకు పెంచవచ్చును

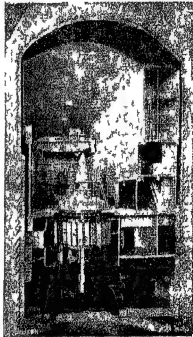
రన్నర్ నుండి విడుదలయగు అలముతో గుడ గొప్ప కత్తి మిగిలి యుండును విడుదలయైన వీటిని బ్రాట్ టూల్లు ద్వారా అలదారులు (tail race) లోనికి ప్రవహింపజేయవలెను అలదారులోనికి అలము చేరుటకు పూర్వమే దాని యొక్క గతి వేగమును క్రమముగ తగ్గించ వలెను బ్రాట్ టూల్లు యొక్క పార్శ్వములు దెబ్బకొనకుండ పోక ఇవవలెను అలతో అది కావటము చేయబడి రక్షించబడవలెను

రియాక్షన్ రన్నర్ (Reaction runner) నుండి విడుదల యగు వీటివేగము అధికముగా నుండుటచే అందులో నుడు తెచ్చుటకు కవచాళ ముండును అలము అదిరిగా మారుటకై కొన్ని కాపులందు వీడనమును తగ్గించవచ్చును అధికతరమగు వీడన స్థానము వార్దము అదిరి బుడగలు పోయి చేర వచ్చును అది అచ్చుట మరల ఘనీభవించ వచ్చును తత్ఫలితముగా దాదాపు కూర్పు పుట్టుదును అట్టి కూర్పునకు అశక్యముగా అభ్యుక్త మగు ను ఈ కూర్పునకు లోపపు లేకు యొక్క (Surface of metal) ఉపరితలము వార్ద పుట్టదనచో అది బ్రహ్మాండ మైన సంఘర్షణమునకు గురి యగును ఈ సంఘర్షణము వలన వల్ల మేర్పడి త్వరగా అది వృద్ధి యగును ఇట్లు వల్ల మేర్పడ కుండుటకై రన్నరును వీటి యందు ముంచి యుంచవలెను పై పాద రియాక్షన్ టర్బైన్లు (High head reaction turbines) అలదారులు (tail race) నుట్టునుకంటె ఎక్కువ లోపగా నిర్మించబడవలెను బ్లేడులు (blades) కాకరము పైన పాద పైన అత్యంతమైన విశిష్టగతి వేగము (Specific speed)

పైన వీటియొక్క ఉద్దేశ్యమైన వాతావరణ వీడనము పైన వీటి ముంపుదల (submergence) యొక్క పరి మాణ మార్ధారదును అలదారి నిర్మించబడునప్పటికీ అట్లు కట్టుటగల అవకాశమునందు అలమును విడుదల చేయవచ్చును

ఎలక్ట్రికల్ అవరేటును టర్బైను యంత్రము వడ పును రిన ఎటుమునందట్టి అవరేటురు టర్బైను యంత్ర మును గల పౌక్షిక ద్వ్యము కాన్పించును

చిత్రము 44

చిత్రము 10

రొటర్ (rotor) నకు కై రెక్టు కరెంటు' (D.C) అవసరము అందుచే ప్రత్యేకముగా ఒక డి సి యంత్రము ఎ సి ఇవరేటురుపై ప్రియంబులును గవర్నరు వది

లేయటకు కాళ్ళనమైన ఒక అయస్కాంత విద్యుదుక్పాదక యంత్రము (magnet generator) అవసరము చాటారునకు ఒక చక్రము అమర్చబడును అవలేటరును అవుటపై చక్రమునకు క్రేసులు అమర్చబడును అవలేటరు పనిలేయవచ్చును కండక్టర్లకు లేచెక్కును అందుచే కాటిని నిర్వికామముగా చల్లాల్పుచుండవలెను వాయు ప్రసారమునకై చాటారున కిరు ప్రక్కల వివరకరణవంటి ఉపాంగము అమర్చబడును వాయుచేటికల (air coolers) యందలి ఉష్ణవాయువును చల్లాల్పు ఉష్ణమును పూర్తిగా తొలగించుటకై అందులో నీటిని ప్రవేశపెట్టవలెను

ఈ క్రిమంతములు బృహదాకారములు నగు అవలేటర్ యొక్క టర్నింగుల యొక్క ౪ క్రి 90 శాతమును మింగియుండును యంత్రముల ౪ క్రి పాటవములను పరిశీలించు విధానము విమగ్న క్రించుచే కాక కాటపారణమును గూడ కల్గించును ఈ పరిణా విధానమునకు విస్తారమైన పాదన సామగ్రి అవసరము ఒకప్పుడు యంత్రముల యొక్క సంపూర్ణ పాటవమును కూలకవముగా పరిశీలించుటకు అవకాశముండకపోవచ్చును అధునిక యుగములో పార్శ్వబింక కల్పాకారములందే చిన్నచిన్న వస్తువా టర్నింగులను గూర్చి ఇట్టి పరిశీలన పర్యపాధారణముగా అరుద బడుచున్నది నర్తక సంపూర్ణమగు యంత్రాంగముయొక్క పాటవసంఖ్యను (efficiency figure) తెలిసికొనుటకై క్రమం మాత్రము లవసరములే పాటవ పరిశీలనకు తేలిక సంఖ్య ఇవనుచింపబడును పైన పేర్కొనిన పల్లమేర్పడకుండుటకై రచ్చపు మ స్థాపించు విధానము గూడ ఈ సమకా పరిశీలన పర్య విధ్యయగును

పైన వివరించిన విషయముల దృష్ట్యా ఏ తెండు విద్యుదుక్పాదక తేంద్రములును ఒకే కిరీటా నుండవని తెలిసికొనగలము ఈ ఉక్పాదక తేంద్రములయొక్క పాల్ పాటవము స్థలకేవలముల అయో ప్రాంతములను బట్టి తేలించుచుండును అందుకే అంపిడ్డుదుక్పాదక యంత్రములు (hydraulic generators) టర్నింగులు, తేలము దట్టి పనిచాని కలాపమువంటి వని (tailor made jobs) కావలసవలెను

పామానర్యముగా అంపిడ్డుత్పేంద్రములు మానవ ప్రయోజనానుకూలములగు ప్రదేశములను (utilization places) సుదూరమున నిర్మించబడుటచే అట్టి దూర ప్రాంతములనుండి విద్యుత్తుప్రసారము కావలసియుండును పాధారణముగా అవలేటరుయొక్క ఉత్పత్తి (voltage) 11 కిలోవాట్టులందును ఈ ఉత్పత్తి ట్రాన్స్ ఫార్మరు సహాయముచే కొంతవరకు ఇనుమడింపబడును (ఇవ పటము నందు 9 అంకె గుర్తును చూడుడు) ఈ పెంపుదల విద్యుత్పేంద్రము యొక్క దూరభార తేంద్రము (Distance load centre) పైన లేక గ్రిడ్ (grid) యొక్క ఉత్పత్తి పైన ఆధారపడును అంద్రప్రదేశములో ఇంతవరకు 88 182 కిలోవాట్ల ఉత్పత్తిలు ఉపయోగించబడినవి నూతనముగా నిర్మించబడిన విద్యుత్పేంద్రములలో 220 కిలోవాట్ల ఉత్పత్తి ప్రసారమగును

బృహత్పాటవము (large capacity) గల ట్రాన్స్ ఫార్మరుల యందలి చమురుతోగల ఉష్ణమును తొలగించుటకై కాటియందు నీటిని చల్లిజరుచు కాటర్ కూలర్స్ (water coolers) అమర్చబడియుండును చమురును పరపరా లేయటకు ప్రత్యేకముగా ఒక గొట్టము కూడ అంబేర్పడి యుండును (ఇవ పటములో 10 వ అంకె గుర్తు చూడుడు) కీనిని ఉపయోగించు విధానముగూడ విద్యుత్పేంద్రమందలి యంత్రాంగములలో కాన్సింపును ఈ సంపు పనిలేయనిచో విద్యుద్ధారము చేరులేయబడును (load disconnected)

విద్యుత్తుప్రసారమును అవుటపై ఉపయోగించు మీటను (meter—ఇవ పటములో) ట్రాన్స్ ఫార్మరునకు పై కాగమునందు కూడగలము విద్యుద్ధారము లేవపుడు మూత్రమీ మీటను మూయుటకు (close) గాని, లేక తెరచుటకు (open) గాని పింగును

వరుస క్రమములో తర్వాత వస్తువది పర్యాప్తోత్ (షేకర్ (circuit breaker—ఇవ పటములో 13 వ అంకె గుర్తును 9 కవ పటములను గూడ చూడుడు) అను పాళనము ఇది ఒక్క అయిల్ (bulk oil) మినియమ్ అయిల్ (miniluma oil) ఎయిర్ బ్లాస్ట్ (air blast) అను మూడువిధములగు నుండును మొదటి రెండింటియందు 'పర్యాప్తోత్ షేకర్' తెరువబడినపు డేర్పడు

వర్తల భాగము (arc) లై లైవ్ యోగముచే చల్లబడును. వివర పేర్కొనబడిన ఎయిర్ బ్రాక్ట్ యందును వరపుర సంబంధములు విడిపోయినవెంటనే వాయువు ఒక్కిప్పుడిగా పై తెగబోవును. ఇవరేటరువందుగాని లేక ట్రాన్స్ పార్షరువందు గాని లోపమేర్పడినపుడు ఈ నర్మూల్ ప్రేతరు కావంతటయే వ్యయముగా తెరచుకొనును.

కొన్ని సంరక్షణములో ట్రాన్స్ పార్షరువను పైవలై ట్టింగ్ అరెస్టర్ (lightning arrestor) అనునొక పాఠనము సంబంధించును (దీని పటములో 11 అంగుర్రు చూడుడు) ఈ పాఠనము ఉరుములు మెరుపులవలన కలుగు దుప్రభావములను అరికట్టగలుగును. క్షిణితోడుగా మరియొక లై ట్టింగ్ అరెస్టరు విద్యుత్కేంద్రమునోద్గ అనువర్ణమును ఈ లై ట్టింగ్ అరెస్టరు నందు కొన్ని భాగించుచు ఈ భాగించు వడుచు వడుచు అక్షరపు రేకులు (mica separators) ప్రతి ఘటచాళక్తిగల లై లైవ్ రిసెటరు (non linear resistor carboredum) పావరాయి పార్శ్రము దట్టించబడును. ఇట్లయి రోన్సి రెయిను గొట్టునునం దనువర్ణమును తక్కువ పట్టేతేయందు లై లైవ్ రిసెటరువకు విశేష ప్రతిఘటనాళక్తియు ఎక్కువ పట్టేతేయందు తక్కువ ప్రతిఘటనాళక్తియు కలుగును.

పెక్కు జలవిద్యుత్పాదక స్థానములుగల బృహద్విద్యుత్ కేంద్రము (grid) నందు విద్యుత్పాదకము (load) యొక్క స్థితి యెట్లున్నను స్థిరపరిమాణముగల నీటిని ప్రవహించేయనపుడు పెక్కు విషయములను పరిశీలించవలసి యుండును. అట్టి సంరక్షణముతో అవసరపు జలమునంతటిని పూర్వారోనియ్యక, రానిది మొదల కిజరాయరులో నిదురదేలు ఎయ్యట యంత్ర సహాయమున గొట్టుములర్రాకూ ఇతర అవసరములను అందకేయనపును ఇది గొట్టుములర్రాకూ నీటిని నిలువ చేయుట కుపయోగపడు యంత్రాగమము (pumped storage installation) అట్టి సమయములలో మూడు యంత్రములను (1 ఇవరేటరుగనో లేక మోటారుగనో ఉపయోగించబడు విద్యుదంత్రము 2 టర్బైను 3. పంపు) వర్తపాపారణముగా ఉపయోగించెదరు.

ఈవారు జలవిద్యుదంత్రముల యొక్క సమూహాలను తయారు చేయుటలో పాధించబడిన అభివృద్ధి మూలమున పైవలైవ్ ను మూడు యంత్రములకు అందులుగా రెండు యంత్రములు వాక్రమే ఈ కార్యకలాపమునందు పరిపోవును. అవగా పంపు టర్బైనులకు అందులుగా ఒకే యంత్రము పరిపోవునది అర్థము. రన్నర్ అను యంత్ర పాఠనము ఫ్రాన్సిస్ రన్నర్ (Francis Runner)వలె కాన్సింపును ఇదివరలో చెప్పబడిన మిక్సెడ్ ప్రవాహ టర్బైను దెలియక అను యంత్రము (Mixed flow turbine design) కూడ నీటిని పంపులర్రాకూ నిలువ చేయుటకు నిర్మించు యంత్రాగారములం దుపయోగించబడును.

యన్ పెం

జలవిద్యుత్తు - ప్రయోజనములు

మూడు రెండు వేల సంవత్సరముల నుండి యంత్రములను సడపుటకు జలశక్తి (water power) ఉపయోగించబడిన ట్రాడ్లారములు లభించినది విద్యుదుత్పాదక పాఠనముల (electrical generators) అభివృద్ధి ఫలితముగా ప్రవాహ జలమునంతటి శక్తిని విద్యుదుత్పత్తి ముడిపెట్టుట పాఠనముయ్యెను.

జలము నువకు అనేక విధములుగా లభించుచున్నది ముఖ్యముగా వర్షప్రవాహ జలము. జల విద్యుదుత్పత్తికి అనుకూలముగా నుండును నదీ ప్రవాహములకు అర్థముగా కట్టలు (Dams) నిర్మించియు నదీ జలపాతములను విలై న విధముగా మరలించియు నదీ జలములను టర్బైనులు (Turbines) అను యంత్రములలోనికి పోనిచ్చి వాటినుండి విద్యుదుత్పత్తి గాంచుచున్నారు.

నదీ ప్రవాహ ములకు అడ్డుకట్టలు అమలై న స్థలములలో నిర్మించవలెనను ఇట్టి అడ్డుకట్టలు తరచుగా అరణ్య ప్రాంతములలోని విర్నివ పేగును ఈ కట్టలకు పడిన వ్యయములయందే విద్యుదుత్పత్తి యంత్రములు (Power Station Machinery) అమర్చుచును ఒక్కొక్కపుడు ఇట్టి యంత్రములను ఆ కట్టలయందే అమర్చుట కూడ సంభవించును.

జలమునుండి అనించు విద్యుదుత్పత్తి ప్రధానముగా రెండంశములపై ఆధారపడి యుండును (1) నీటియొక్క

పరిమాణము (volume) నీటి పరిమాణము ఎక్కువగా నుండి పీరుపడు ఎత్తు తక్కువగా వస్తును లేక నీటి పరిమాణము తక్కువగా నుండి నీరు పడు ఎత్తు ఎక్కువగా వస్తును అది విద్యుదుత్పత్తి అయ్యుటకు అనుకూలముగ నుండును కాని పై న ప్రకృతినివలన రెండు ప్రత్యేకములలో వేళ్ళేరు విధములైన రెండు ఉత్పత్తులను అమర్చవలెను ఈ రెండు విధములైన ఉత్పత్తులను పొందే తీగముగా కొన్ని ప్రత్యేక అవకాశములు కలిగియుండవలెను అందును అందువలన ఎత్తును తక్కువగా నుండిన యెడల అట్టి సరి ప్రవాహములలో విద్యుదుత్పత్తి తయారుచేయుట వ్యయహీన మగును

అం విద్యుదుత్పత్తి స్థానములను సుఖ్యముగా ఈ క్రింద ఉదహరించిన విభాగములను (sections) కలిగియుండవలెను సరి ప్రవాహములను అడ్డుముగా నిర్మించిన కట్టలు (Dams) నుండి పెన్ స్టాక్స్ (pen stocks) అను ఇనుప గొట్టములద్వారా అడ్డుకట్టయందు నిలువ చేయబడిన నీరు ఉత్పత్తిచేసి ప్రసరించును ఈ ఉత్పత్తులను అనేకములగు చిన్నచిన్న తొట్టెలను అక చక్రమున కమర్చబడి యుండును ఇనుప గొట్టములనుండి వచ్చు నీరు మిక్కిలి నవ్వుచి కొన్ని గొట్టముల (nozzles) ద్వారా ఇనుప తొట్టెలలోనికి ప్రసరించును ఈ నీరు అ అనకట్టలోని నీటి ఎత్తును (Head) అట్టి అతి కత్తిమంతముగా ఉత్పత్తి యందలి తొట్టెలలోనికి వచ్చును ఇట్లు వేగముగా వచ్చు నీరువలన ఒకతొట్టె తరువాత మరి యొక తొట్టె ఈ నీటి ఒత్తిదే శ్రేయబడి తొట్టెలమధ్య జరిగిన చక్రము ఉత్పత్తిచే అత్యంత వేగముగా తిరుగుచుండును ఈ వేగము పై న వచ్చున అతి వచ్చుచి ఇనుప గొట్టములలో (nozzles) నుండి వచ్చు నీరుపై ఆధారపడి యుండుటచే ఉత్పత్తిచేయుచి తయారగు కత్తిని అనువులలో నుంచుటకు నిలుగా ముఖ్యములు (valves) అమర్చబడియుండును ఈ ఉత్పత్తిచే నీటితొట్టెలమధ్య జరిగియుండు ఇనుప కత్తికి ఒకపై వున్న విద్యుచ్చక్తిని ఉత్పత్తి చేయు సాధనము (Electrical generator) అమర్చబడి యుండును ఈ నీటితొట్టెలు తిరుగుటవలన ఉత్పత్తిచేయుచు నుండు నీటి కత్తియను, దానికి విగించిన అవకాశము

దును అతి త్వరితముగా తిరుగును ఈ అవకాశములలోనే కావలసిన విద్యుత్తు తయారగును ఇట్లు తయారగు విద్యుచ్చక్తి కేబిల్స్ (cables) ద్వారా భూమిలోనుండి వెలువల నుండు ట్రాన్స్ ఫార్మర్లు (transformers) సంవలించు ఈ ట్రాన్స్ ఫార్మర్లు అ విద్యుచ్చక్తిని దూర ప్రాంతములకు పంపుటకు నిలుగా మార్చబడి అచ్చట నుండి నిర్మించబడిన హై వోల్టేజీ ట్రాన్స్ మిషన్ లైనులు (High Voltage Transmission lines) ద్వారా అనేక వందల మైళ్ళవరకు ఈ విద్యుచ్చక్తి సరఫరా చేయబడును

అం విద్యుదుత్పత్తి స్థానములలో తయారగు విద్యుచ్చక్తి పేటోగ్గు ముప్పుగు ఇంధనములనుండి తయారగు విద్యుచ్చక్తి కలిపి (Thermal power) కాళా చౌకగా తయారగును ప్రధానముగా నదికి అడ్డుగా ఇట్లు అనకట్టలను అం విద్యుదుత్పత్తి స్థానములకు (power houses) వలయు వ్యయము తప్ప అనంతరము ఏదేమి కాటికగు వ్యయము అతి వ్యర్థముగ మాత్రమే యుండును మరియు అనకట్టయందు నిలువ చేయబడిన నీరు విద్యుదుత్పాదనమున తుపయోగించిన తరువాత కాలువలలోనికి మరలించబడి వ్యవసాయ కళాపములకు ఉపయోగపడుచున్నందున ద్వారా అదియును గాక ఒకే సరి ప్రవాహముమీద అనకట్టమున్న ప్రత్యేకములలో రెండు మూడు కాలుగు నైగా అనకట్టలు కట్టుటచే, తరచుగా వరులవలన కలుగు వరద కాటలు నివారించబడుచున్నవి ఇట్టి అనకట్టలను నిర్మించుటవలన వీర్చుడు వరమ్యులలో (reservoirs) సుత్యం పరిశ్రమను అభివృద్ధి చేయుటకు మిక్కిలి అనుకూలముగా నుండును

పై న ప్రకృతినివలన విద్యుదుత్పత్తి ప్రయోజనములను అం విద్యుదుత్పాదక స్థానములన్నిటినుండియు పొందుటకు సాధ్యము కాకపోవచ్చును కాని ఇట్టి ఉపయోగములన్నియు కలిగియుండు అనేకార్థ సాధక ప్రాజెక్టులు (Multi purpose projects) ఈనాడు దాదాపు లేక మందగిని రాష్ట్రములలో నిర్మించబడుచున్నవి ముఖ్యముగా అంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రములో నడినందన భువ్వలముగా మున్నందున సాధ్యమైనన్ని అనేకార్థ సాధక ప్రాజెక్టులు కృష్ణ గోదావరి మున్నగు నీరవలనుండి

నిర్మించినయెడల విద్యుచ్ఛక్తి తర్వాత సాధారణ పరిక్రమలు వ్యవసాయము మత్స్యపరిశ్రమ వరదాధ విహారణ మున్నగు సౌకర్యములతో రాష్ట్రముభివృద్ధి నొంద గలదు

భారతదేశములో మూడవ సంవత్సర ప్రచారక నమనరించి ప్రానింగు కమీషనువారు దేశములో ప్రధానముగా అవరోధ కారకము తగ్గించుటకు పారిశ్రామికాభ్యుదయమును సాధించుటకు అనేకములైన అపరాధార్థ సాధక అల విద్యుదుత్పత్తి స్థానములను పెట్టి శీతవదులపై విర్బించుచున్నారు కొన్ని ఇదివరకే విరాజిల్లుములైనవి కాగ్రానగర్ రామోదరలోయ వాగర్జునపాగర్ ప్రాతెట్టలు ఈ అపరాధార్థ సాధక ప్రాతెట్టల క్రిందికి రాగలవు

శీత మ

జల శాస్త్రము (Hydrology)

1 గాఢి లేనిదీ ప్రాంతము లేదు అట్లే నీరులేక ఏ ప్రాచీయు బ్రతుకకాలదు " అని అనుకొనుట పర్యపామాశ్రయము జలశాస్త్రమునది నీటియొక్క వివిధ రూపములను వివిధ లక్షణములను వివరించు శాస్త్రము భూమ్యంతరికలముపై నీటిల్లు ఉద్భవించునో పెట్టుట పములలో అట్టిల్లు వ్యాప్తివగునో భూగర్భము నందలి పాళలో దాని ఉనికి ఎట్టిదో జలశాస్త్రము వివరించును అంతేకాక అలోగ్ధ రక్షణమునకును వ్యవసాయ కలాపములకును వాణిజ్య కార్యక్రమములకును నీటిల్లు ఉపయోగపడునో జలశాస్త్రము వలన తెలియగలదు భూతలమున వివిధ ప్రాంతములలో నీకకాలము వనే నీరు నూడు రూపములలో లభ్యము కాగలదు అ మూడు రూపములివి 1 మంచుగడ్డ ఇది సంవత్సరము రోదపునర్వ ప్రాంతముల (polar regions) యందును అత్యుష్ణతములైన ఇతర ప్రదేశముల యందును లభించును అష్టోత్తరీయాంధములలో తప్ప ఇతర ఖంధము లన్నిటియందును సంవత్సర మంతటను మంచు గడ్డకట్టు ప్రదేశములు కలవు 2 ద్రవరూపమున నున్న నీరు ఇది నిత్య శీదీకములతో ఉపయోగమున నున్నది 3 అది రూపములలోనున్న నీరు ఇది వాతావరణములో పంపిణీయై యుండును అట్టిగా గాఢి చెట్టుగా నుండును ముతరర్థము నమనరించి ఈ మూడు రూప

ములును పరివర్తనము చెందుచుండును ఈ మూడు రూపములలో నీటియొక్క ఉపయోగము అత్యంత విస్తృతము మిక్కిలి ఉపయోగకరము నగుటచే చాని ప్రాముఖ్యము అధికముగ నున్నది

2 భూమ్యంతరికలము నూటికి 72 భాగము నీటిచే అక్రమించ అదయున్నది ఈ జల భాగము వస్తుద్రవములుగను నదులు గను పరస్పరులు గను గోచరించుచున్నది సముద్రతరీర ప్రాంతము లందుండెడి నీరు పై నచేర్చొనిన జలభాగములతో చేరక భూభాగముగా పరిగణింపబడుచున్నది 20 కోట్ల చతురపుమైళ్ళు విస్తీర్ణముగల భూతలముపై దాదాపు 14 కోట్ల 80 లక్షల చతురపుమైళ్ళు ప్రాంతము నీటిచే ఆవరింపబడి యున్నది తక్కిన 6 కోట్ల 40 లక్షల చ మైళ్ళు విస్తీర్ణము భూప్రాంతముగ నున్నది చాని పై చెప్పిన నీటి ప్యాంశములతో భూగర్భమునందున్న నీరు కలిసియుండలేదు

ఈ మ్యంతరికలమునకు క్రిందిగా కొన్ని కొన్ని వాపులలో అనేకతేల మైళ్ళు లోతునకు టీలు దారిన కిల నడుమను కిరాంతర్యాక మాక్షరంధ్రములందును నీరుండును ఇట్టి నీరే జల మూలమున కావులలోని ప్రవేశించును ఒక్కొక్క ప్రదేశమున ఈనీరు విశేషమైన పరిమాణములలో గనుల లోనికి కూడ ఉద్భవముగ ప్రవహించును నవముగ కానిప్పు భూమండల మంతటను ఈ భూమ్యాంతరర్యాగమందలి నీరు నిరంతరముగ ప్రవహించును కిలను జలపూరిత మొనర్చుచుండును నముద్రము లందరి మిదీర్చుములైన చల్లపు ప్రాంతములను కాశ్యకముగ ముంచెయ్యి నీరు కూడ దీనికి చెందినదియే నీటితలము భూమ్యంతరికలముపై సమముగా వ్యాపించ మొనచో మొదము భూమండలమయొక్క పై కాశ్యమునకు నమానమైన సముద్ర మేర్పడగలదు అట్టి సముద్రముయొక్క సరాసరి (average) లోను 9900 అడుగు లుండగలదని అంచనా చేయబడినది సముద్రపు మట్టముపై భూమియొక్క సరాసరి ఎత్తు 2400 అడుగులవలెయు సముద్రముల సరాసరి లోను 12 000 అడుగులవలెయు లెక్కకట్టబడినది

3 ఇది జలమండలమను (hydrosphere) చేయన వ్యవహరింపబడుచున్నది భూ మండలమునకు కాపాశ్రయము

మన్ను ముఖ్యముగా వాగ్గమంధలములో ఈ అణుమండల మొకటి వాయుమండలము (atmosphere) తీవ్ర మండలము (Biosphere) శిలామండలము (lithosphere) అనునవి మూడును తక్కిన మండలములుగా వ్యవహృతమగుచున్నవి అణుమండలము (hydrosphere) వందు ఒక్క సీరు మాత్రమే యున్నను మిగిలిన మూడు మండలములందును నీటి పరమాణువులతో నీరుండును గానియుండు నీరు అవిరి రూపమున మండలము లయ్యెను అను మండలములోని తేవరూపంబుయొక్క రక్తము అధికభాగము నీటితో కూడియున్నది రిథోస్ఫియర్ అను మండలమునందును కిలంథోస్ఫియర్ అను అణుమండలమునందును అతితేజావ శరచరములు అతితేజావ యందును అంతేజావ శరచరములను కొన్ని రకముల తెల్ల అణువులను (అగాడి తయారీయందు చువయో గింబులను) 60 కాంతము నీటిని పిల్చుకొనగలుగును

4 అణుమండలము (Water cycle) - వంగ్రహము యొక్క ఉపరితల అణుమండలము భూమ్యంతరభాగ అణుమండలములకు సూర్యరశ్మిచే క్రమశక్తియగు అవిరియగును ఇట్లేర్పడిన నీటియాచిరి ఉష్ణవాయువులచే ఉత్పన్నమునకు కొన్ని రోజుల గానిచే వాతావరణము (atmosphere) లో కలిసిపోవును అచ్చటి నీటి అవిరి భుజిపించుటకు చాలి వంత కీలకవాయువు ఉన్నచో అది పొగమంచు వలెనే తేజ తేలుమువలెనే గోచరించును అది ఇంకను చల్ల అణిపయెడల వర్షరూపమునతో తేజ మంచురూపమునతో పురియును ఈ విధముగా పుడిచిన వర్ష అణుమండలము కొంత భాగము భూమిపై ప్రవహించి మరికొంత భాగము భూమిలోనికి ఇంతును ఈ సీరితయందు పుడకు అలాగయి ములకు చేరి మరల అవిరిగా మారుటకు సిద్ధమగును ఈ విధముగా అణుమండలము (Water cycle) పూర్తియగును

5 అవిరి (Evaporation) - నీరు క్రవరూపము నుండి గాని తేజ సునరూపమునందు గాని అవిరిగా మారుట ప్రభావముగా వాతావరణ పరిస్థితినిబట్టి అవిరిగా పరివర్తనము చెందు పరిమాణము (amount) ఎక్కువగా మారుచుండును ఈ పరివర్తనమునందు కీలోష్ట్ర ప్రితి అత్యంత ముఖ్యమైన పాత్ర నీటియాచిరి అవిరి

విరువు (vapour tension) వాతావరణోష్ణము (temperature) వాయు చలనములు (wind movements) అనునవి నీటియాచిరి అనువునకు దునుకొను ప్రభావమైన వచనస్థితి శాస్త్రీయశాస్త్రములు Meteorological factors) అవిరి విరువు తరతమ స్థాయిలో గానియుండున్న అర్హతను సూచించును అర్హత (humidity) వలన వాతావరణములో ఎంత పరిమాణమున ఎంత తేమయుండునో తెలియును ఇది మరల రెండవ అంశమైన కీలోష్ట్రతి (temperature) పై ఆధారపడి యుండును సాధారణముగా నీటియొక్క పరాచర సాంపత్తికి కీలోష్ట్రతి గానియుండునది కీలోష్ట్రతికంటె కొంచె మధికముగా నుండును ఈ రెండింటి నడుమగల వ్యత్యాసము నీటియొక్క తేమను అనుసరించి మారుచుండును నీటియొక్క ఉపరితలముతో సంపర్కము చెందిన వాయువు చెమ్మగానినీ నీటియొక్క ఉపరితలముతో సంపర్కము చెందిన వాయువు చెమ్మగానినీ తేజ చెమ్మ తక్కువగానుండు గాని గాని ప్రవేశచెట్టును ఈ విధానము వలన ఇతరభాగముగా పురు అవిరిగా మారుటకు అనుకూల పరిస్థితి ఏర్పడును పై అంశమునుబట్టి ఏ ఇతరమైన ప్రభావము కలదును నీటి యాచిరిపై వాతావరణ తరంగములు గల ప్రభావము అత్యంత అవిరియముగ నుండును మునుగగడ్డల యొక్క ఉపరితలములనుండి వ్యర్థ ప్రమాణముతో మాత్రమే అవిరి అనించును

అన్ని రూపములలోనుండు ఉద్యమించిన ముఖ్యముగా అరణ్యములు-భూమండలమును కొంతవరకు ఆక్రమించు కొనియుండి భూమ్యంతరభాగము నుండి అవిరియొక్క ప్రమాణమును తగ్గించుచుండును అంతేజావ ఉద్యమముల వలన ప్రవర్తమాన మగుచున్న మొక్కలయొక్క ఉపశ్వాసము (transpiration) చే అవిరియొక్క పరిమాణము వ్యర్థముగ అధికమగునయ్యు కలను వర్ష పాతము (precipitation) యొక్క పరిమాణముచే పూజ నీటి అవిరి ప్రభావిత మగును తరచుగా వడు వర్షపు అల్లంల మూలమున అత్యంతమైన పరిమాణములో అవిరి అనించును వానికు వర్షమువలన నీరు భూమియందున్నచగా ఇంకపోవును కుంతవ్యర్థమైన నీరు కాలువలు కట్టి చేరిన ప్రవహించును ఈ రెండువిధములైన వర్ష పాతపు నీరు

అదిరిగా మారుటకు అంతగా అనుకూలముగ నుండదు. ఇతరయములందును పడు వర్షణల ఎరిమాణము కంటె అందులో పరివర్తనము లేదు అనిరి. పరిమాణము అధిక పరముగా నుండును భూభాగమునుండి వర్షణలము ఇతరయములలోనికి క్రమబద్ధముగా ప్రమాంశుచు భూమి మీద ఉత్పన్నమగు అదిరియొక్క పరిమాణముకంటె చాచిమీద ఎదు వర్షణల పరిమాణ మెక్కువగా నుండుటయే దీనికి కారణము నీచ అదిరిగా పరివర్తనము లేదు టకు లోకుకంటె తేమగా నున్న భూతలముయొక్క చివ్వికరే ముఖ్యమైన కారణముగా భావించవలెను గాని చీవినచో లోకుతేని ఇతరయములందు నీ తెక్కువగా అదిరియగును. తేవనికాంతములో అదిరి గరిష్ఠ పరిమాణములో తయారగును అట్టి తరుణములో లోతైన పెద్ద ఇతరయములందు కంటె లోకుతేని చిన్న గుంటలందును చెరువులందును గల నీ తెక్కువ పరిమాణములో అదిరియగును ఈ చిన్న ఇతరయములందు ఉష్ణోగ్రత అధికముగా నుండుటయే ఇందుకు కారణము.

వర్షపాతము (Precipitation) - అంతలము నుండి ఉత్పన్నమైన నీటియాదిరి గాతె దిగడ ప్రాంతములకు కొనిపోయెడు 32 F వందు ఒక మెపపుడుగగు గాతెలో 2.37 గ్రెయిసుల (grains) గరిష్ఠ పరిమాణముగల చెమ్మయిమిడియుండు నని ప్రయోగాత్మకముగా తెల్లడియయ్యెను అదేయే సంపూర్ణతత్వమును మూచించు ఖిందువు (Saturation point) అట్లే 70 F వందు వాయువులో 8 గ్రెయిసుల గరిష్ఠ పరిమాణము గల చెమ్మ ఉండును అనగా ఉష్ణోగ్రత ఎక్కువై నకొంది గాని తరలో అధికతర పరిమాణములో తేమకు ఇనుబట్టుకొనగలదు అందుచే శీతల ప్రదేశములకు వాయువు వయమించుటవలన గాతెలో ఉష్ణోగ్రత తగ్గను ఇందువలన వాయువువందు గల కొంత తేమ భుజివించును గాతెలో నుండు తేమలో నగ భాగము 8500 అడుగుల ఉన్న కాంతము (altitude) నకు పైడుగా నుండును ఈ తేమలో 1/10వ వంతు భాగము 20 000 అడుగుల ఉన్న కాంతమునకు పై వ ఉండును దీనివలన ఘేమముల రూపమున ప్రయోజనము చేయు నీటి అదిరిలో అత్యధిక భాగమును ఎత్తయన

వర్షణములు కలిగించుకొనుగా అరికట్టుకంటె గాతె ఇట్టి అటంకములను ఎదుకొన్నపుడు జలవంతముగా అరి ఉత్పన్నభాగమునకు పోవలె నచ్చును అట్లే తడిగాలి పైకి పోయి అంతటను వ్యాపించి చల్లబడును ఈ గాతె చాలి వంత మేరకు శీతలమగుచో వర్షము పరియును పాఠారణముగా గాతె కాలగు (Windward) నుండు పర్వత పానుపులందు వర్షములు పరియును.

చిత్తడి ప్రదేశములు అరణ్య ప్రాంతములు శీతల వాతావరణమును వృష్టించుటయే గాక ఇతర పరివర ప్రాంతములకంటె అచ్చుల వర్షములు అధికముగా పరియును వర్షపాతముయొక్క పరిమాణము ఎక్కువగా ప్రాంతీయ భేదములమొట్టి మారుచుండును ఉత్తర భారతదేశములో అత్యంత పరస్పర భిన్నముగా వర్షములు పరియు ప్రాంతములు లేండు కలవు రాజపుత్ర స్థానములో చాచాపు వర్షములు వృద్ధిమనీయే చెప్పవచ్చును కాగా ఎట్లాగో నగరమునకు దక్షిణముగా నున్న అస్సాము కొంతలమీద అమిత వర్షములు పరియును అచ్చును ప్రాంతమందు గల చిరపుంతి (cherrapunji) అను చాచిన గత తెక్కువ సంవత్సరములందు ప్రపంచము దప్ప దేశములలోకంటె అధికతమముగా వర్షము పరిగెను ఈ చిరపుంతియందు 28 సంవత్సరముల కాలములో పేదాదికి సరాసరి 457 80 అంగుళముల వర్షము పరిపడెను తెక్కువ వలన తెలియుచున్నది అనగా సంవత్సరము పాతపున దివము నకు 1½ అంగుళముల చొప్పున వర్షము పరిపడె దని అర్థము.

వర్షణల ప్రవాహము (Run off) - వర్షణలములో అధికభాగము అదిరి రూపమునకు (evaporation), ఉదాహరణము (Transpiration) వలనను భూమిలో ఇంకుట వలనను (absorption) వ్యయపడగా మిగిలిన అలము కాలవల మూలమునకు నదుల మూలమునకు నదులు ప్రవహించు చేరుచున్నది ప్రవాహం అంటె పరిమాణముకంటె వర్షపాతముయొక్క పరిమాణము ఎల్లప్పుడును ఉత్పన్న భిక్షముగ యుండును తులనప్రవాహం అలము వర్షణల పానువుల మీదుగా నదులలోకిరి పుదరా లబధించునయ నమర్రమునకలియుచున్నది కొంత వర్షణలము భూమియందుండి,

దోషిదోషము ఇట్టిదోషియన నీటిలో (1) కొంత కాగము భూములపరిశోధనమున క్రిందిగా వేచిననువదే యుండి కాలువలోనికి ప్రవహించును (Superficial flow) (2) మరికొంత కాగము భూమికి అట్టడుగున మన్న శిలాచయ ప్రదేశమునకు దిగిపోయి అచ్చట లోపలన నీటిని క్షీరేయించు ప్రవాహమును విరాళం కముగ కొనసాగించును (3) కొంతజలము భూమి యందలిగగా మరికొంతజలము ఉష్ణజలములచే గ్రహించ బడును అంతరము ఈ జలములూడ అవిరిగా మారును వర్షజలములో వర్షజలములు వేముద్ర ములో చేరుటకు పూర్వముగాని లేక భూగర్భములోనికి దిగిటకు ముందుగాని అవిరి యగును ఇది ప్రత్యక్ష ముగా అవిరియగు విధానము ఈ కారణముచే ఇది వరలో చెప్పుకట్లు జలాశయములలో కురియు వర్షజలము కంటె చాటియందు అవిరియగు జలవర్షమాదము అధికతర ముని భావించవలయున్నది భూకాగముమీద అవిరిగా మారు అలవిమాదముకంటె అచ్చునరు వర్షజలము అత్యధికముగా నుండును భూకలముపై ప్రవహించు వర్షజలవిమాదము (ఎ) నేలయొక్క ఎత్తకావమును బట్టి తరతర వర్షజలముతో మారుచుండును నీరు హారాచి రాచి ప్రదేశములందుకంటె ఇరుక నేలయందు నీరెక్కువగా ఉండును (2) భూమియొక్క ఉపచాలుదు అనగా, భూములపరిశోధనము విప్రుముగవచ్చుచో నీరు వది వదిగా ప్రవహించి భూమియందొండుటకుగానిలేక ప్రత్యక్ష ముగా అవిరియగుటకుగాని అవకాశముండదు (3) అరగాడి (arid) వర్షపాత వ్యాప్తము (distribution) అరగాడి (arid) వర్షపాత వ్యాప్తము (distribution) కొండి కాలుములో మిశ్రవర్షము కురియుటచే గరిష్ఠ పరి మాదములో వర్షజల ప్రవాహ మేర్పడును

మనము ప్రతి దినము వివిధ కార్యకలాపములను నివ యోగించు జలమును పెరుగుతరగతులుగా విశేషింపవచ్చును 1 భూములపరిశోధనమున నుండు కాలువలు నదులు, నరవల్లులు సముద్రములు మొదలగునవి 2 భూగర్భమున నుండు ఉపనీరు జలం గొట్టపునూగులు బుగ్గలు అనిజ అలము (Mineral water) వర్షజల ప్రవాహమే జలా శయముల కాధారముగానుండును భూగర్భమునందలి

నీటికి (అంతర్భూమిలము) భూమియందొండు వర్షజలమే ఆధారమగును

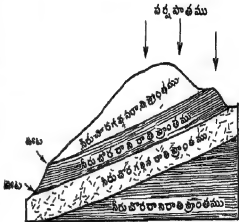
భూక్రమజలముల వలన వర్షజలము చారాశముగా ప్రవహించుటకు పటచాలు ప్రాంతము లేర్పడు చున్నది అదియునుకాక అగ్నివర్షజలములు త్రవ్వలగునలసహిత ప్లానికముగా పటచాలు ప్రదేశము లేర్పడును ప్రపంచము వందలి పెద్దనదులలో అత్యధిక కాగము ప్రారంభము నుండియు సహజవర్షముగా వ్యవసాద్రావమున ఏర్పడిన పటచాలు ప్రదేశములయందే ప్రవహించుచున్నది అధిక వంశ్యాశ్రమయిన నదులు గురుకావ్యకర్తృకపుల సహాయ ముతో చాటి ప్రవాహమార్గమును అవి వ్యయముగనే ఏర్పరచుకొనును వర్షజలము మొట్టమొదట ఎల్లి కాలు వల రూపములో ప్రవహించి అనంతర మా క బువలు పీరులై పారి అటుపిమ్మట ఉపనదులై తుదకు నదిగా ఏర్పడును ఉపజలము నదీజలము - తిరెండును సమృద్ధి గను కాశ్యకముగను ప్రవహించుటకు వర్షజలమును ముంచుకలిగిత జలమును పరిచివును భూమిపై ప్రవహించు జలమునలనను మందుగడ్డలు కరగగా ఏర్పడిన జలము నలనను నదులు సమృద్ధ్యను లగుచున్నది పెక్కుగానున్న తరుణములో భూగర్భమునందలి ఉపన దులమున నదులకు నీరు లభించుచున్నది ఈ ఆధారములూడ లేనిదో పదాదిలో కొంతకాలము నదులు పూర్తిగా ఎండిపోవును చారాచౌ నదులన్నియు నేరుగా సముద్రములో కలియును కాని కొన్ని నదులు కాలువలు పీరులతోనిగిని పరస్పర లోనిగిని ప్రవహించుట మాత్ర కలదు సరవల్లులయందు కొంతనీరు అవిరిగా మారుచుండును తదీగముగా నర వల్లులలో ఏర్పడిన నీటిలోటును పరిశరములనుండి ప్రవ హించుచునచ్చిన జలము పూరించుటచే, ఈ నరవల్లులు నశి నముగ నుండగలవు పెక్కు ప్రదేశములలో ఉప్పునీటి నరవల్లులు కూడగలవు నరవల్లులు ఎక్కువగా మంచు నుంచుమైనవికాక భూకాగములవలన పోషించుండుచున్నది కాని ప్రవహించునందలి ప్రవృత్తియందలై న నరవల్లులు కాగో శిక రంభములందలన ఏర్పడుచున్నది ఇట్టివలనముల వలన భూకాగములపై ప్రవృత్తియందలై న నీళ్లు ప్రాంతము లేర్పడుచుయో లేక నదీ ప్రవాహమునకు చాటి గుట్టులు ముద్దెట్టులు అట్టుకరలులయో సంభ

యందును చెట్ల చెట్ల వరకునును చెట్లవలనములుగా
 భావించునను సముద్రములు మహాసముద్రములు మహా
 విస్తృతములగు అంశములుగా పరిగణించుచునునును
 ఇవియే భూగోళముపైనుండు ప్రభావములైన మహాఅంశ
 కలములు అంశము అయిగా పరిగణించుచుండి అనం
 తరము వర్షించుటకు కూడ ఈమహాసముద్రములే కార
 ణము ఉపరితలముపై వీరు గాఢితమ వివిధములగు
 శీతోష్ణ తారతమ్యముల చేతను సూర్య
 చంద్రుల భౌతిక గురుత్వాకర్షణముల చేతను
 ప్రభావితములగు సముద్రముల యొక్క
 మహాసముద్రముల యొక్క అంశములు
 చలించుచుండును ఈ చలనము వలననే
 సముద్రపు పొంగులు పోటు పాటులు
 తరంగములు ఏర్పడును ఇవి భూగర్భ
 కాస్త్రముయొక్క పీఠముగా సముద్ర
 ముల యొక్క మహా సముద్రముల
 యొక్క కార్య కలాపమును నిర్వహిం
 చును

అంతర్భూమి నీరు (under ground
 waters) భూమ్యంతర భాగమునకు
 క్రిందుగా నుండు రాతిజంతులు నీరు
 వారి రంధ్రములు కలిగియుండును అది
 అంతర్భూమి నీరు యుండును దీని పై భాగమునను
 భూమ్యంతరభూమి నీరు కొంచెము క్రిందుగా ఉండు
 ప్రాంతము చాటర్ టేబిల్ (water table) అన
 యును నీరు క్రింది దిగిపోవు రాళ్లను ఇమకరాళ్లం
 దురు నల్లరాయియుండు నీటిని పీల్చుకొను రంధ్ర
 ములు లేకున్నను చానియందు సహజముగ నుండు
 నందులు నీరు మూలమున నీరు క్రింది దిగి పోగలదు
 పతకరాళ్లు తెలమర్ద గల భూములందు నీరు క్రింది దిగ
 నేరదు చానియందలి రంధ్రములు అతిమాత్మముగ
 నుండుటయే ఇందుకు కారణము నీరు వ్రచించి ఉట
 లుగుట వలననే కావుననే నీరు ఎల్లప్పుడు లభ్యమగు
 చుండును అభేద్యమైన రాయి అభేదముగా నున్నచో
 నీరు చొరగగల్గెనంతదూరముండి అంశము పైకులికి వచ్చును
 అగర్తల (dykes) వలనగాని భూమిలో గల చొరం

యందు అంతర్భూమియందు మార్పులు (faults) వలనం
 చుటవలనగాని పైన చెప్పిన రీతిగా అంశము పైకి ఉలికి
 వచ్చును బ్రహ్మాండమైన నల్లరాతి అండల నడుమగల
 పగుళ్ళురాయికూడ నీరు పైకి ఉలికి వచ్చును ఈక్రింది
 పటము వలన ఎల్లవిధములలో అంశము పైకి ఉలికి వచ్చునో
 తెలియగలదు

చిత్రము-48

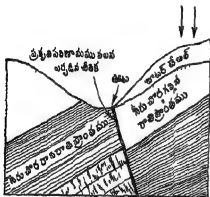
పటము 1

బోటునుండి నీటి ఒత్తిడి (hydraulic pressure)
 వలన పైకి ఉలికివచ్చు నీటిప్రవాహమునకు గొట్టపు
 కాపు అనిపేరు (artesian wells) సాధారణపు
 కాపు అనలే ఇట్టి గొట్టపు కాపునుండి నీటిని పైకితీయగ
 వలెన అవసరముండదు గొట్టపు కాపుల ఉలికి ఉండ
 వలెన ప్రధాన లక్షణములు (ఎ) నీటిని పీల్చుకొను
 ఇమకరాయిగల ఉటచాలు ప్రేరేకములు ఇది ఉల్లి
 పైయర్ (euphrate) నీరు గగ్గోనిం ది పరపరా లేయు
 నది అని ఎలవలెనుచున్నది (బి) ఈ ఇమకరాయి
 ఎత్తయిన ప్రేరేకమువద్ద భూమ్యంతరభూమిపైనుండు
 కాన్యించవలయును (సి) అట్టి ప్రేరేకమున వర్ష పాతము
 కానినంతగా మందపాటును (డి) అప్పుడందు వర్ష
 అంశము గొట్టపు కాపుల ద్వారమునకాక మరొక మార్గ
 మున వచ్చుచునునీటిపోవుటకు అవకాశముండగలదు.

ఇన్ని అనుభూతియు వై పరిస్థితులు వస్తుందివచ్చుచే గొట్టపు కాపులు ఉపయోగమునకు వచ్చును

గొట్టపు కాపులకు అవసరమగు అనుభూతి పరిస్థితులు ఈ దిగువ వస్తువునందు చూడవచ్చును

చిత్రము 41

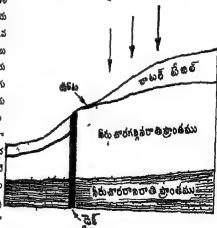

చిత్రము 42

సామాన్యముగా గొట్టపు మాతులయందలి అంతు ఇది కను(Ground) గను చెప్పుకుంటున్న భూగర్భము లోనుండు అంతుకంటే కలిపివను అది భూకల మునై నుండు మొత్తపు అంతు వయదాయ మంతటా కోరికి కాగము కన్న ఎక్కువ యుండదు భూమునికంటేను నుండి క మొదలు రి మైక్ల లోతుగా నుండు క్రతకమున నీరు లభించును గొట్టి ఉప్పునీటి వరవ్వుల అడుగు కాగమున కూడ భూగర్భపు పొరల యందు నుండినీరు లభించును నిర్దిష్టమైన విషయము ఉదాహరణమునకు అమెరికాదేశములోని ఫ్లోరిడా నగరమునకు 10-15 మైక్ల దూరమున నముద్ర ములో 100-200 అడుగుల లోతున నుండినీటి అంతు కనుగొనబడినది భూగర్భమున నుండు పొరలలో నీరు లభింపదముగలనగా మనవృ రమునకు ఒకటి రెండు మైళ్ళు కొచ్చునక్షత్రయా నము చేయును భూగర్భ నిర్మాణము యొక్క

వ్యూహప వ్యూహప వై విధ్యమును అనుసరించి భూమికి అడుగు కాగమున వేయవలయుగా నుండు నీటి పరిమాణ మును లోతువలనందు గొట్టపు మాతుల నీటి పరిమాణ మును కనుగొన వచ్చును భూమికి అడుగు కాగమున నీటిని పీల్చుకొను రాతి పొరల యొక్క నిర్మాణ మును కనుగొనుట కూడ ముఖ్యమైన విషయమే ఇట్టి రాతి పొరలు లేకున్నచో భూగర్భముందు ఎన్ని పొరలు నిర్మింపబడి యున్నవో అందుకును లభింపదు ఈ సందర్భములో భూగర్భ అంతును గూర్చి ఒక చిత్రమైన అంశమును తెలియజేయుట అవసరము కావలెను భూమియందు అంతులకు పరువో తెల్పునది అలాగక వాత్రము (water diving) ఈ వాత్రము ననుసరించి అలాగక వాత్రజ్ఞులు (water diviners) కాపులు క్రతక స్థలమును నిర్ణయించెదరు వీరికి భూ గర్భ వాత్రములో పరిచయ మేమియు నుండుచే నేటి కట్టకో భూమిపై విలసి అచ్చటి కచ్చుకు చారికి కల్లు కావలయును అధారముగాగొని ఈ వాత్ర వేత్తలు అంతులకు పరువో ఉపయోగముగ్రమే కచ్చుగలుగురు చెప్పుమందికి ఇట్టి ఉపయోగో నిర్మాణ

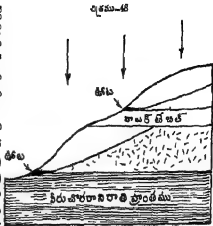
చిత్రము 43

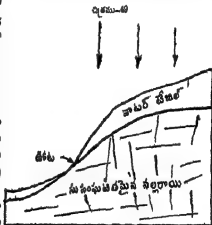
చిత్రము 44

మున్నగు చూటికి వది వంతులు మౌళము ఇట్టి ఊహలు విజయగు చున్నవి 1918 లో గిల్డ్‌ఫర్డ్ (Guildford) లో జరిగిన పరీక్షలకు ఇందుకు కాల్కరము అయినను కొన్ని వందలములలో ఈ కాల్కరము చెప్పిన జోన్లము యిద్దాళ్ళ మగు చున్నది అదివర్తమానము గల కొన్ని ప్రదేశము లను కూడ వీరు కనెనగల్గిరి

కొన్ని రకముల అలల మూలమున తెచ్చిది వీరును కొన్ని రకముల అలల ద్వారమున విలీన అవిన అలమును (dissolved mineral water) లభించును మొత్తము మీద ఇది భూతల (surface) అలముగనో లేక అంతరిక్ష (meteoric) అలము గనో పరిగణించబడు చున్నది ఈ అలము భూమి యంతటి లోతుగా దిగిపోయి తిరిగి తెచ్చిది విలీన అవిన అలము (dissolved mineral waters) గా లభించుచున్నది కొన్ని కొన్ని ప్రదేశములలో ఊరిగల విషకణ (radio active) అలలు కూడ మనకెదురగును కొన్ని రకముల అవిన అలములలో ప్లానెటరీయన్ లోకములు కూడ కాయును అందువలననే చూటికి పుట్టుకొర్రము అని పేరువచ్చినది ప్రవాహములు (water in Action) భూగర్భ భూగోళక కాల్కరముల పతనము వలన భూమ్యుపరితల నిర్మాణ పరిణామమునందు ప్రవాహములు విలీనమైన పాత్ర వహించు వని తెలియుచున్నది ఇందులే ప్రవాహము అలము ప్రకృతి యొక్క ప్రవాహ కల్పిగా (nature's architect) వ్యవహరించుచున్నది చదువైన ప్రదేశములు విలీన ప్రవాహము వలన లోతును తెచ్చుచునుగల లోయలుగా మారినవి అవంతరము అవిన కనకు కానై వ్యుత్పన్నమైన ఇరుకు వంతు ద్వారము నను చాలువల ద్వారమునకు ప్రవహించుచు పోవును కొన్ని కొన్ని ప్రదేశములయందు అలప్రవాహ సేగమువలన కొండలకు కూడ రాచిడి కల్గును అల ప్రవాహపు లోకములయందే తీర్చిదిద్దిన అక రకముగు కొండలు (relict hills) కూడ కలవు కొన్ని భూభాగములు కొంచెం పోవును అలప్రవాహములు భూత నీటి

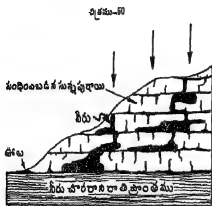
చిత్రము 4

చిత్రము 5

ప్రవాహమువలననే ఏర్పడుచున్నది కారణ సేతువగా భూమ్యుపరితలము వంతలి వివిధము లగు రాతిపాతల నిర్మాణ దృఢత్వము వివిధములుగా నుండును

వరదలు (Floods) - గృహలో వయోగము నై నవవర్షమువలన ముమారు 0.1 అంగుళముల వర్షము పరిహీనమైన ప్రవాహములలో ఇది అతి వృద్ధమైన

చిత్రము 50

పీటర్సు బర్గ్ బ్రావ్ ప్లాట్ నగరముల ప్రాంతములలో 10 000 మంది ప్రజలు ప్రాంతములు కోల్పోయిరి వరదల వనరుములతో ప్రవాహపు పరిమాణము పరిమితముగను నీటి యొక్క శ్రోతి మహా వేగముగను శయంకరము గను ఉండును అదే విధముగా అది కాచించు వివాళము కూడ అత్యంత ప్రమాదకరముగా మండును

ఉదాహరణమునకు నిలవయున్న (store) లక్షకోట్ల ఘనపు టడుగుల నీరు ఒకటి రెండు లక్షలు అణాణా గల నగరమునకు ఒక సంవత్సరము వరకు చాలును లేక అంతే పరిమాణము గల నీరు 4 000 నుండి 10 000 ఎకరముల తుడ్డు ప్రదేశమును

చిత్రము-51

చిత్రము 51

కాళము మాత్రమే పాథారణముగా వర్ష అంశములో మాత్రం 50 కాళము వైగా ప్రవాహ రూపములో మండును కాలువలు కట్టి భూమిని ప్రవహించు అంశము, రాతి వలన భూమిని కోల్పోయి ప్రవాహ అంశము మనము గమనించలేకపోయినందున అంతగా అర్థమగును సాగిపోవుచున్న యుండును కాని అత్యంతము గను, కాశ్యానికముగను వంతవించు వరద అను క్రమంగా గమనించవలయును ఇట్టి వరదలు ధన ప్రాణములను వివాళము కల్గించుటయే ఇందుకు కారణము లేకా నది 1894 లో వరదల మయమైనపుడు సెయింట్

(arid land) ఒక పంటకాంశము పూర్తియగువరకు తడుపుటకు పరిశోధించు లేదా అదే పరిమాణము గల నీరు 10 లక్షలకు మించిన అక్షకోట్ల గంటలను (Million horse power hours) ఉత్పత్తి చేయును కాని సెయింట్ లూయీ (St. Louis) వసించున మిస్సిసిప్పీ నదియొక్క మంచగమన ప్రవాహ పరిమాణమును ఎదిమిది గంటలకంటె తక్కువ కాంశములో మాత్రమే అది రెండు రెట్లు అధికము చేయును అదే ప్రదేశమున గంటవూర కాంశవ్యవధిలో వరద నీటి ప్రవాహము యొక్క పరిమాణము లక్షకోట్ల ఘనపు

టడుగుల నిలవ నీటికంటె అత్యధిక మగును ఈ అంశము వలన సామాన్యముగా ప్రతి దినము-విశేషించి వరదల నమయములో-ఎంక పరిమాణము ౧౦ నీరు వదుల ర్వాచా ప్రవహించుచో ఊహించ గలము వదుల వీరి చాచాక ప్రాంతమం దంతటను దీర్ఘ కాలము అత్యధిక పరిమాణముతో వర్షము కురియుట వలననే వరదలు ముఖ్యముగా సంభవించుచున్నవి ఆ యా ప్రాంతముల కై వర్షిక విశేషములు భూమ్యుద్భవకల స్థలిగతులు ఉప వదుల నీరుకెప్పులు వరదలు సంభవించుటకు గల ఇతర కారణములుగా భావించెదరుచున్నవి ప్లానికము లగు నింకనర్థములు ప్రధానములైన నవదులకై తమ ప్రభా వమును ప్రవహించేయకాలపున్నను చాటి ఉపవదులు పొంగి కెల్లువలై పొరువట్లు చేయగలవు అత్యధికముగా కురిసిన వర్షణము ఇరుటిగా మండు వదుల గట్టులను త్రొంచుకొని వరదలై పొరుగు ఈ ప్రమాదమును తగ్గించుకొనుటకై వదులను విస్తృతమైనను చేయవలెను లేదా ఎరువన అనకట్టుకై నను నిర్మించవలెను వరమ్యుల యొక్క అనకట్టులు బ్రద్రంగుట వలనను మంచు దిబ్బలు కొండగట్టులు విరిగి నీటిలో కొల్లి వదుల కడ్డముగా వదులు వలనను దీర్చడన కట్టులు కాలక్రమమున నీటచారుట వలనను (ఉదా వరుసగా గంగా ఎంధు నదులు) వరదలు సంభవించుచున్నవి వదుల గట్టులను ఇతోధికముగా ఎత్తు చేయుట వలన కాశ్యాధికముగా వరదలను అదుపునం దుంచవచ్చును *

వరదలయొక్క తరచుదనమును (frequency) గూర్చి విచార మిప్పటికిని కందు కాని ప్రతి సంవత్సరము సామాన్యముగా సంభవించు వరదల కంటె 5-10 సం వత్సరముల మధ్యకాలములో తటస్థమైన వరదలు అంక కంటె మరింత ప్రమాదకరముగా మండును అట్లే కాల వింశభవము అధికముగా అరుగును 50-100 సంవత్స రముల విరామ కాలముతో సంభవించు వరదలు మరింత భీకరముగా వరిండుంచును

జలాశ్ర ఆన్వయము (Application of Hydrology) :- ఇంజనీరింగు కార్యకలాపములలో జల శాస్త్రము చెందు విధములుగా ముఖ్యమైన ఖాత్రమ నిర్వహించును (1) వర్షము కురియు నమ వమృతము

లేనప్పుడు నీటిని ఉపయోగించుకొనుట అట్టి పంథకృ ములలో ప్రయుజేటు వర్షికో నీటి సరఫరా సంస్థల ఉప యోగము కొరకును వ్యావసాయక భూములను పొగు చేయుకొరకును విద్యుదుత్పత్తి కొరకును రేఖాంశగ్రహ రచాగా పొకర్థముల కొరకును ఈ జలము ఉపయోగపడును (2) నీటి పారుదలను అదుపులో పెట్టుట వగరములలో మురుగుకాలంల పొకర్థము కలిగించుట కొరకును వరదల నుండి రక్షణము పొందు టకును జలశాస్త్రము మానవ పునకు దోహదము చేపూర్వును

వరదలను అరికట్టుటకు కాశ్యాధికముగా కట్టలను (levees) ఎత్తుగా నిర్మించినను అట్టి కట్టలకై గూడ ఒకచేక నీరు పొంగి కెల్లువలై పారివలె కాని వలన కలుగు మహాప్రదనము కట్టులు ఎత్తు చేయవచ్చుట కంటె అత్యధికముగా మండగలను అందుకే నది ఇరుటుగా మన్న కాపున కానికె ఎగువగా అనకట్ట కట్టుట వలననే వరదలను అదుపుదముగా అరికట్టుటకు పొద్ద మగును ఈ విధానము వలన అనకట్ట వరద నీటిని అవసర కాలమున అమగ్ని అభవకరము క్రమబద్ధముగా దానిని విడుదల చేయగల్గును వరదలను నిరోధించుటలో పాటు ఈ అనకట్టులు పైన చెప్పిన రీతిగా జలశాస్త్ర పాఠకములుగా గూడ వ్యవహరించును అనకట్ట యొక్క విశ్వాసము విషయమై ఇంజనీరు అనుభూమైన స్థలమును జాగ్రత్తగా ఎమ్మకొనవలం యుండును ఎట్టి పరిస్థితుల లోను నీరు కొరకాని అగర్భవలె మన్న కాని ప్రచోదము అనకట్ట విశ్వాసమునకు అనుసూ మగును అట్టి కాపున లలకరమైన పరికరములతో కైపుధ్యముగా అనకట్టును నిర్మించినచో అది ఎట్టి కెల్లులకై నను అగియుండగలను దీనికి తోడు రిజర్వాయరులను వంట కాల్యాలకును అదుగున మండు రాంజుండల కూడ నీటలు లేనికై నీరు కొరకానికై ఉండవలయును ఇట్లు నీరు వృధా కాని వ్షులో అది ఎత్తున కాలము అన్ని కార్యకలాపములకు ఉపయోగ పడుదులు గాక అనకట్ట కూడ మున్నికతో చిరకాలము పనిచేయును

నీటి రంక్షణము :- నీటిని ఉపయోగించుటకు ముందుగా అది ఏ కార్యమునకు ఉద్దేశించబడినదో :-

క్రాగులుకా లేక గ్నహోదయోగమునకా లేక ప్లాస్ట్ రీ లలో నుండు కాంయిర్ల కోరకా లేక విర్యాణముల కోరకా లేక పారిశుద్ధ్యమును కాపాడుటకా... తెలివిన వలయును ఎందువల్లననగా అన్ని రకములైన అణుములు శుద్ధమైనవి కాకపోవుటలే కోప్పికోప్పి వసులను అచరి శుద్ధమైన అణుము హానికరము కావచ్చును వర్తనమే సాధారణముగా ప్రకృతి సిద్ధమైన నిర్మల అణుము వర్ణ అణుము భూమిపై పడిన వెంటనే అది లోహ విశేషముల లోను చెక్కు చేసుకు గడ్డి గాదములతోను వంపర్కము వొంది మరినవగును అందుచే భౌగోళిక భూగర్భ కాస్త్రీ యాంశములను పరిశీలించవలసి యుండును నదుల యందును కాలువల యందును ప్రవహించెడి నీరు ఆ ప్రదేశము యొక్క భూమి పొరల స్వభావమును బట్టి ప్రభావము చెందుచుండును పాదారణముగా ఎలైట్ (phyllite) వంటి వలె సంబంధమైన రాయిపై నను గ్రావైలు అను వల్ల రాయి పై నను ప్రవహించెడి అణుము అగ్నివర్ణక సంబంధమైనట్టి (volcanic), గల సంబంధ మైనట్టి (sedimentary) ప్రాంతములు ప్రవహించెడి అణుముకంటె ఎక్కువ నిర్మలమైనది నముద్రము దిక్కుగా నదులు ప్రవహించుచున్న కొలది వడి అణుములు మరింతగా మూలివ్యము చెందును యోగ దట్లగు క్లాయ్కు యొక్క అధిపాయమును బట్టి ప్రతి సంవత్సరము నదులు 350 కోట్ల టన్నుల అద పదార్థమును ప్రవహింపములో నముద్రము నకు చేర్చుచున్నది ఇట్లే భూగర్భఅణుము యొక్క పైర్వర్ణము గూడ అల రూపములో అది అయటికి వచ్చుటకు పూర్వము అది ప్రవహించు రాతి పొరల స్వభావము మీద ఆధారపడి యుండును పాదారణముగా కాచి నీటిలో మాత్రమే స్పష్ట పరిమాణములో లోహసంబంధమైన పదార్థము విడిచిపై యుండును నీటిని పరీక్షించుటకు రానిది సంబంధించి ఈ క్రింది వివిధ విషయములను పరిశీలించవలెను (1) వర్షా వము రంగు నావన రుచి మొదలగునవి; (2) అట్లు ఎత్త విశేషము జారము, కాఠిన్యము (hardness) కాశ్యాతికమైనచా లేక కాశ్యకమైనచా? అను రాపాయ నిక అంశములు మొదలగునవి (3) మాతృతీవులకు ఆకరమగు పరిస్థితులున్నచా?

విర్బటిక అణుము (soft water) శ్రేష్ఠమయినను రుచి లోపించుటచే క్రాగునటకు అపార్థాయముగా మండదు అత్యంత ఖటిక అణుము ప్లాన్ నము చేయుటకు ఏమాత్రమును అనుకూలముగా మండదు గ్నహోద యోగమునకు నిర్మలమైనట్టి వర్ణ హీనమైనట్టి స్పష్ట జారము గలిగినట్టి అణుము ఉత్తమమైనది ఇట్టి అణుములో కొలదిగా ఖటిక కర్పవీకము (కార్బియం లై కాల్షియేట్) ఇమిడి యుండును కాంయిర్ల ఉపయోగమునకై నిర్మల మై వట్టి యు నిర్బటిక మై వట్టి యు (soft) అస్లత్వము ను (acidity) వివిధ వాయువులును (dissolved gases) లేవట్టియు అణుము ఉత్తమమైనది ఇట్టి అణుమును ఉపయోగించెదలో వాయులన్ని చెడిపోవాలపు సూక్ష్మజీవులు (bacteria) వాయులన్ని అవశారము కలుగజేయుచు కాశ్యాతిక మైనట్టియు కాశ్యక మైనట్టియు ఖటికత్వమును (hardness) బోగొట్టుటకై తేరియం కాల్షియేట్ తేరియమ్ ఆక్సైడు కలిపిన ఉప్పునీటిని గృహనిర్మాణం కలపవలెను ఉపయోగించెదరు అట్టి అణుమును ఉపయోగించినచో ఆకాంఛనీయమైన పదార్థముల వలన ఇటుకరాతి కట్టు ధములు చెల్లుచున్న పీఠముల శుభ్రవరచుటకు ముందరగా చెడి అణుము దుగ్గంధపూరితమై యుండరాదు ప్రమాద కరములైన సూక్ష్మజీవులు బుండుడకు నదు అందుచే ఖటిక అణమైనను లేక మట్టిఅణమైనను సూక్ష్మజీవులు అందు లేకున్నచో పీఠముల శుభ్రవరచుటకు దివ్యముగా మండును భూగర్భమున మురిగి నీటి కాలువలను శుభ్ర వరచుటకు అంతగా నిర్మలమైన అణుము అవసరమండదు ఈ కార్యము కోరకు ఇనుప లోహ విశేషములో కూడిన అణుమును ఉపయోగించినచో మురిగి కాల్షియందు దుగ్గంధమును విరిచి చేయుటకు అది వహించవచ్చును ఉపయుక్తమైన దత్తాంశములు (Data) -ప్రస్తుతము ప్రచారములో నుండి విశేషముగా ఇంజనీరింగ్ కార్యక్రమములకు అవశ్యయించుటకు సంఖ్యా సంబంధమగు ఉపయుక్తమైన దత్తాంశములు (Data) ఈ దిగువ వివృతమై నవి కిరి డిగ్రీల 1 ప్రదేశమున వాయువు సంపూర్ణ శక్తిము వొంది (saturated), 2 87 గ్రెయినుల చెప్పును కలిగియుండును

90 డిగ్రీల 7 స్థానమున వంపుార్థత్వము వొందిన చాయపులో 82 డిగ్రీల 7 స్థానమున వంపుార్థత్వము వొందిన చాయపులో కంటే 8 రెట్లు అధికముగా నీటి అవరి నీనమై యుండును

ఒక చదరపు మైలు ప్రదేశములో వర్షపాతము 1 అంగుళము వర్షపు జలము సంవత్సర మంతటను దినమువకు 88 000 గ్యాలనుల వంతన నీటిని అందజేయును

ఒక యశశరము మేరలో పడిన ఒక అంగుళపు వర్ష జలము యొక్క బరువు 100 టన్ను లుండును ఆ వర్ష జలము సంవత్సర మంతటను దినమువకు 82 గ్యాలనుల చొప్పున నీటిని సప్లయ చేయగలదు

ఒక గ్యాలను నీటి బరువు 10 పౌనులు లేక 7000 గ్రెయిలు లుండును అంతే పరిమాణము గల నీరు 0.18 ఘనపు టడుగుల స్థలము వ్యాక్రమించును

ఒక ఘనపు టడుగు పరిమాణము గల నీటి బరువు 82.5 పౌను లుండును అది 222 గ్యాలనుల నీటికి సమాన మగును

82 ఘనపు టడుగుల జలము 1 టన్ను లేక 2240 పౌనులు తూగును అది 222 గ్యాలనులకు సమాన మగును

ఒక ట్యూనెక్కు (cusec) అనగా ఉదమునకు ఒక ఘనపు టడుగునకు సమానమగును లేక ఉదమునకు 1.35 గ్యాలనులకు పరిసమాన మగును

ఒక ఎకర అడుగు (one acre foot) ఒక్కొక్క గంటకు 48 680 ఘనపు టడుగులకు లేదా 27 75 ట్యూనెక్కులకు సమాన మగును

ఒక సంవత్సర మంతటలో ఒక ట్యూనెక్కు పరిమాణము గల నీరు ఏకచాటిగా ప్రవహింపవలె నన్నచో 3 కోట్ల 25 లక్షల ఘనపు టడుగుల జలము అవసర మగును ఒక చదరపుమైలు ప్రదేశములో 14 అంగుళముల వర్షజలము పడినచే గానీ పై తెప్పిన పరిమాణము గల నీరు లభ్యము వాదు

ఈ పెం

యం లా

జలాంతర్గామములు

జల గర్భములో ప్రయాణము చేయు ఉడలను జలాంతర్గామము లందురు ఈ జలాంతర్గామములు ప్రప్రథమమున క్రీ.పూ. 3 వ శతాబ్దిలో కనిపెట్టబడినట్లు చరిత్రాధారములు కన్పిస్తున్నప్పటి యింకా అర్చి. మెడీస్ అను ప్రముఖ కాన్స్టాంటిను ఉడలను నీటిపై తేలుటకు మూలాధారములైన సూక్రములను కనుగొనెను అనాటి నుండియు ఉడల యొక్క బరువును పెంచుటవలన గాని లేక వాటి స్థలమును మార్పులోకి తరలించుట వలన గాని ఉడలను నీటియందు ముంచి తర్వాత కేకమైన విధానము ద్వారా మరల వాటిని ఎప్పుడైనా నీటిపై తేలుటకుగా నలుపును కాన్స్టాన్టీనుల పరిశోధనములు అరి. కృతకృష్ణులై కి అయినను కీర్వ. కాం పరిణామానంతరము 19 వ శతాబ్ది ఉద్ధారణము వరకు జలాంతర్గామములను అభివృద్ధి చేయుటలో ముఖ్యమైన పరివర్తనములు జరగలేదు అందుచే ఉడలు తేలుటకు అంతర్వ్యంన యంత్రము (internal combustion engine) జల గర్భములో ప్రయాణించుటకు ఎలక్ట్రిక్ స్టోరేజ్ బ్యాటరీ (Electric storage battery) చానీకి తోడుగా ఒక మోటారు యంత్రము (motor) వాచయం దనుర్పరచెడివి అంతరము 1868 వ సంవత్సరములో అయిక్త. సహాయముతో ప్రథమముగా నాటిల్స్ (Nautilus) అను అమెరికా జలాంతర్గామము నీటిలో ఎత్తున కాలము ప్రయాణము సాగించుటకు ప్రారంభించెను

క్రీ.శ. 1878 వ సం. వరకు జలగర్భమునందు అధిక సంఖ్యలో వాచలు ప్రయాణము చేసినట్లు చరిత్రాధారములు కానరావు ఆ సంవత్సరములో బోర్న్ (Bourne) అను పోక ర్మిటకు గడత కాన్స్టాన్టీ కల్పనలు పాదనములు (Inventions and Devices) అను పోక గ్రంథమును ప్రకటించెను ఆ గ్రంథములో వాచలు జల గర్భమున పంపించుటకు అవశ్యము గలదని అతడు తెలియజేసెను ఆ వాచల చక్రములు కొయ్యతో నిర్మింపబడినవి నీరు తోనీకి పొరనివ్వని చక్రముతో చక్రములు పూర్తిగా కప్పచేయ జడవలెనని అత చా గ్రంథమునందు మార్చించెను హెడ్స్ పై చెప్

(hand vises) అను పాదవముల నుపయోగించి వావ యొక్క పార్శ్వములను పింఛించుట వలనను చాచి పరిమాలనును తగ్గించుట వలనను వావను వీటి గర్భములో వదపుటకు పాద్యముయొనను చాచి తోల్పి వ్యయముగా అట్టి వావలను విర్మించి యుండలేదు అతడు తయారు చేసిన నమూనాను అనుకరించి మార్గన్ పెగ్లియన్ (Maseius peglius) అను సాహసకుడు క్రీ శ 180వ సంవత్సరములో ఒక వావను విర్మించి చాచిది అల గర్భమున వదలెను ఆ వావ ఇంగ్లండు నదలి థేమ్స్ (Thames) వది గర్భములో 12 మైదలు 15 అడుగుల లోతైన ప్రయాణించ వారంభించెను ఆ వాచి ముది ఇట్టి రకపు వావల యొక్క పరిమాణము విషయ ముందు సాంకేతిక విషయములందును పలు విధములుగా పరిశోధనములు అరవణిది అభివృద్ధి సాధించ లెనెను క్రీ శ 18 వ శతాబ్ది ప్రథమ భాగమునందు జలాంతర్గాముల వంశ్య అధికముగతే ఉండి యుండెను 1787వ సంవత్సరము వాటికి అక్క ఇంగ్లండు దేశమునందే 16 రకముల జలాంతర్గాములు ఉపయోగమున నుండెను ఒక అజ్ఞాత కాలానికుడు వావలు అతి వేగముగా అల గర్భములోనికి మరల అచ్చటనుండి అలోపరి భాగము నకును ప్రయాణము సాగించుట కొక చదుర్కారమైన విధానమును కనుగొనెను ఉద యందలి స్థూల భాగముతో (hull) పెక్కు వేగవర్ధములతో నిర్మించ బడిన నందులు అమర్చబడి అడుగున మళ్లు రంధ్రముతో ఈ నందులకు సంబంధము కలుగ జేయబడెను చర్యపు నందులను వీటితో విసిరి ఉడకు వీటిలో ముంచుట కావడు యల్పించెను మెలిరిగిన కొక కడ్డి నవాయముతో నీటిని ఈ నందుల నుండి భాగియే యధాభార్యముగ వదన నీటిపై తేలునట్లుతడు చేయగలెను అధునికమైన బాల్కెట్ బాంకు ను (Ballast tank) వదన అటు నిటు పొల్లమంద అడుగు భాగమున బిరుదు చేయుట తయారు చేయుట ఓదియే ప్రథమ ప్రయత్నమని చెప్పిన బడినది

అమెరికా దివన యుద్ధమున 1776-1781) వారికా వ్యాధాములో శత్రువునై విజృంభించి యెట్లు తియుటకు జలాంతర్గామి మొట్టమొదటిసారిగా ప్రయోగించి బడినది డేవిడ్ బుష్ నెల్ (David Bushnell) అను నావకు

ఒక వృత్తి మాత్రమే కూర్చోవగల టర్టిల్ (Turtle) అను జలాంతర్గామిని నిర్మించి విచిత్రమైన ఒక పాదవము ద్వారా దానిని చేతి తోడనే నడుపుచు న్యూయార్క్ వగరపు ఉడ రేవులో ఒక బ్రిటిష్ యుద్ధనౌకను ముంచి దేయ యత్నించెను

జలాంతర్గాములను సమర్థవంతముగా నడువగల సాధ నములు చాచినన్ని లేకుండుటచే చాల కాలము వరకు వాటి అభివృద్ధి కుంటులదెను చాచి కాలానికులైన కాన్రెవే క్లీవ్ అరుగురు లేక ఎవమందుగురు ప్రయాణించ గల జలాంతర్గాములను కనిపెట్టుటకు పట్టు పడలని పరి శోధనములను కొనసాగించుచుతే యుండిరి అమెరికా అంతర్వృద్ధి కాలమున జలాంతర్గాములను అభివృద్ధి గాచినవలెనను అప్పటి మొదయ్యెను చాచి చోడక పరిశరములకు సంబంధించిన నమస్య ఈ అభివృద్ధికి అంత రాయము కల్పించెను పరిశోధనలు అరుచగా అరుచగా నుదకు అవిరి నవాయమున చోడక శక్తి అధికము కాగందనీ కనుగొనబడెను 1880 వ సం.లో బార్ని నిలియమ్ గార్లెట్ అను కొక ఇంగ్లీషు మైన్రైన్ల నుక ప్రచారకుడు అవిరి నవాయముతో జలాంతర్గామిని నడన గలెను అతే కాలమున బార్నెస్ ఫెల్ట్ అను స్వీడ్ డ్ లు అంగి విశ్వాకరూడ అవిరి నవాయముతో నడచు జలాంతర్గామిని నిర్మించెను

ఈ లోగా విద్యుద్ధ్యంత్రముల వలన పెక్కు రంగములలో చోడక శక్తి అధికముగ పృద్ధి నొంద గలదని ద్రువపడెను కాంట్ బెల్ (cannon bell) అడ్ (A.L.B) అను విద్యుద ఇంగ్లీషు చాచిచే విద్యుత్ జలాంత ర్గాములు కనిపెట్టబడెను బ్రహ్మాండమైన ద్వీపకల్పాటరీ నుండి 50 అశ్వశక్తి (50 H P) గల ఎలెక్ట్రిక్ మోటార్ల నవాయముతో ఈ జలాంతర్గామి అలోపరి భాగమున గలటకు 6 నమద్రపు మైళ్ళు (6 knots) వంతున ప్రయాణము గాచించెను చాచి అందలి క్యాటరీలను తరచుగా మార్చుచు మరవట్టుకు చేయవలెన వచ్చుటచే ఆ జలాంతర్గామి యొక్క దూరగమన ప్రమాణము (range) 80 మైళ్ళను మించలేదు ఇది యొక లోపముగా గుర్తించబడెను అప్పటి నుండి తెల వారెండ్ పై మకే లే మున్నగు చాచిచే ఈ విషయమున

వరికోరవములు చేయబడుచుండెను ఈ విధముగా ప్రభుత్వ ప్రపంచ వంగ్రామమునకు పూర్వమే ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ నిర్మించుట యందును నడపుట యందును ప్రాథమిక మౌలికములు నిర్మించుచుండి అవకాశముతో చాలి కత్తి పామర్యములు గూడ రుజువు కావడము చానితో ప్రాథమికాభివృద్ధి పూర్తియై నావికా యంత్రములతో ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ యొక్క పాత్ర ఉన్నత స్థాయి నందు కొనెను

నిర్మాణము - ఆధునికమైన ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖను పంపించిరిన వివరములతో కొన్ని వర్ణనాత్మకములు ఉన్నవి చాలి సాధారణ విద్యార్థుల మాత్రములు ఒకే విధముగ నుండును ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ అలోపరి భాగమున విలసిల్లుచున్న పామర్యముల పరిమాణములతో స్వల్ప భాగము మాత్రమే నీటిమీద గోచరించును చాలి నిజ పరిమాణము కంటే అతి ఎక్కువ పొడవుగను ఎక్కువ వర్ణముగను ఉన్నట్లు మాత్రమే కానించును రెండవ ప్రపంచ యుద్ధములో (1939-1945) అమెరికా ఉపయోగించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ యొక్క నిద్ర 312 అడుగులుండెను చాలి రోకట్లు వెడల్పు 18 అడుగులుండెను చానితో రెండు మంది 75 మంది వరకు పై నిలుబడు రినుండి రి మంది వరకు రోదక సాంకేతిక రకముల చారును కూర్చుండి యుండిరి చాలి ఉపరిభాగ విద్యార్థులకు రెండు చివరల యందు కోనుగా మొదలు చేరి యుండును ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ యొక్క విద్యార్థులను అర్థము చేసి కొనుటకు, అతి వీలముగ గర్భమున ప్రయోచించుటకు ఉద్దేశించబడుతో ఆ అంగర్భము యొక్క స్థితిగతులను కూలంకషముగా గ్రహించవలెను ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ యందు నీరు ఏమాత్రమును ఎప్పుడును ప్రవేశించగూడదు అట్లు ప్రవేశించినచో అత్యధికావధి వంశించును అందుచే నీరు ప్రవహించని పాదర పామరగ్రోతో ఆధునిక వర్ణములపై ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ విర్మించ బడుచున్నది ఎంతటి బలీయమైన నీటి ఒత్తిడి నై నను అది ప్రతిఘటించగలిగి యుండవలెను

యుద్ధానుభవములను పురస్కరించు కొనియు నముద్రముల యొక్క తోను పామరను, నీటి ఒత్తిడిని అంగర్భ మందలి వివిధ రహస్యములను రుద్ది

యందుంచుకొనియు అధునిక సాంకేతిక విద్యార్థుల విభావములపై ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ ఉన్నది చేయబడు చున్నది

ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖము - ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖము పంపించిరిన యుద్ధ ప్రక్రియల విధియందు టార్పెడో ట్యూబులు (Torpedo Tubes) ప్రధానమైన విధ్యుత్తాపక అయుధములుగా పరిగణించ బడుచున్నవి ఆధునిక ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ యందు 24 అంగుళముల నిద్ర 312 గల అంగుళముల అమర్చబడి యుండును ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ అంగర్భములలో నున్న మేళ అలోపరి భాగమున నున్నది అందుచే చేతితో నై నను మేళ విమర్శింపరకములతో నైనను టార్పెడో ట్యూబులను ప్రేక్షకులకు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధములలో అమెరికా ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ యందు కనిపించు ఒక అంగుళము పామర్యమును (one inch calibre) ఒక్కొక్కప్పుడు 20 కి 30 అంగుళముల పామర్యమును గల సాధారణ మగు తుపాకులును ఆధునికములైన మర తుపాకులును అమర్చబడినవి ఇది చాయ మండల మందున్న లక్ష్యములను క్రింది పడగట్టు గల్గెను నీటి తోడుగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ యందు స్వల్ప తరగతి అయుధములను గూడ అమర్చుట కవకాశముండును రెండవ ప్రపంచ వంగ్రామము నందు కొన్ని రకముల ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖలతో ముందు గమలు (mines) కూడ అమర్చబడినవి ఈ ముందు గమలు టార్పెడో ట్యూబుల ద్వారా క్రమబద్ధమై క్రెల్పండి విశిష్టము కలుగ చేయబడెను

ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ యను భావము టార్పెడో బోటు అని యుండును టార్పెడోను ప్రయోగించుటయే ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ యొక్క లక్ష్య మగుటచే చాలి కీ చేరు గల్గెను టార్పెడో ట్యూబుల యొక్క పరిమాణము చాలి పరిష్కారముగా పెరిగెను 30 వ కళాశ్రీ మధ్య భాగమున 24 అంగుళముల నిద్ర 312 గల టార్పెడో అను టార్పెడో ట్యూబుల ద్వారా పక కాలువన ప్రయోగించ బడెను

అలోపరి భాగమున ప్రయోచించుటకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ యందు అవకాశమైన యంత్ర సముదాయము అమర్చబడి యున్నట్లే ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖము నంచరించు ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ యందు గూడ టాంకులు నున్నవి కీ వ్యవస్థ యంత్ర పరికరము లమర్చబడి యుండును

జలాంతర్గామీలు యందు యంత్ర వస్తువార్యము చూచుట చిట్కగా కన్పించినను యంత్రమునకు పాటి విర్యామునందు పాత్రము పాత్రేకై పుట్టెను అధికముగా ముడుచు అందుచే పామర్త్యము నందును వేగము నందును జలాంతర్గామీలు గరిష్ఠ స్థాయిలో నుండును

జలాంతర్గామి ఉదలుకు గాఢ ప్రధానమైన పాదవస్తు ఒక ఖాళీ టాంకునందు యంత్ర వస్తువునుచే వాయువు నిలవ చేయబడి యుండును గాఢీ ఉత్తిరే జల యంత్రము (hydraulic machine) జలాంతర్గామిని జల గర్భములో నడపించును టార్పెడోలు గాఢీ వహి యమున ప్రయోగించే జడును ప్రధానములైన చోదక యంత్రములు గూడ గాఢీ వలననే కదలును ఉత్తుగా అందరి యుంచబడిన వాయువుతో (compressed air) ప్రాణ వాయువు మిశ్ర మగుట వలన చాల కాలము ప్రయోజము చేప జలాంతర్గామి యందలి గాఢీ కల్పన మగుట అత్యగత్యవసరము అట్టి గాఢీ ప్రాణ వాయువు శుక్రవరదలి జలాంతర్గామిని జలలోపరి భాగము నుండి జల గర్భము లోనికి మరల జలగర్భము నుండి జలలోపరి భాగమునకును విరాటంకముగా నడిపించ గల్గును జలాంతర్గామిలో తిరుమానమునకు (lightness) పాటవమునకు ఉత్తిరేక పీడనము (pressure) గీటు రాయ వంటిది ఈ పీడనము గాఢీని క్రమ విధానములో వివిధయోగించుకోవను అట్టి గాఢీ ఒక్కొక్క అంగు శమునకు 2000—3000 పౌండు వంతున 300—700 ఫువపు టడుగుల వరిమానము గలిగి వీధెమిది అరలు గల టాంకుల యందు అలాదియించబడును ఈ టాంకులు జలాంతర్గామి యందు గల వంపు గది (pump room) లో ఎక్కించబడి యుండును

జలాంతర్గామిలనుకొని ప్రమాద పరిస్థితిలో తప్పించు కొని జలము నడుపుట మరొకవైపు మార్గములు అందవచ్చునది యుండును అట్లు తప్పించుకొని జల గర్భములో గల మిశ్ర వర్గమునకు చెందిన మరయొక జలాంతర్గామిని చేరుకొనుటకు గాఢీ లేక జలలోపరి భాగమునకు వచ్చుటకు గాఢీ అనుమతములైన పాదవస్తు లుండును ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామ (1914—1918)

మధ్యమనందు డచ్చివారు (హోండు చేసీయులు) కలి చెట్టిన జలాంతర్గామియందు జర్మనులు డొడ్ రెక్టర్ అను ౧౪ ముఖ్యమైన యంత్రభాగమును చేర్చి జలాంతర్గామి నిర్మాణమును సంపూరించిరి అనంతరము బ్రిటిష్ క్రాస్ట్రులు నుకొన్న మార్పులు రానియందు ప్రవేశ చెట్టిరి గాఢీని ఎక్కించుటకు మాతనముగా ప్రవేశ చెట్టబడిన పాంత్రేక పాదవస్తు పొడ్ రెక్టర్ అనునది

యంత్రవంతరము జరిగిన అభివృద్ధి — రెండవ ప్రపంచ సంగ్రామములో గడించిన విశేషానుభవములను పురస్కరించుకొని పార్వాత్వము జలాంతర్గామిల యందు గణపీయమైన పెక్కు సంస్కరణములు ప్రవేశ చెట్టిరి గాఢీ జరుగుగా జల యంత్రము యొక్క కత్తి వలన టార్పెడోలు ప్రయోగించబడెను పూర్వము ఉంటె ఎక్కువ లోతు నీటిలో నడుపుటకు జలాంతర్గామిల యంత్ర భాగములు ఇత్యధికముగా నదెక్కు మొనర్పబడెను టార్పెడోలను క్రమ తక్కువములై మూటిగను నిశితము గను చేర్చుటకు వీర్యాలు చేయబడెను జల యంత్రముల యొక్క పాటవము పెరుగుట వలన జలాంతర్గామిల కత్తి పామర్త్యములు కళాధిక మయ్యెను ఇంకనులు ఎల్లెక్ట్రిక్ మోటారులు అనలేకుండు మున్నగు యంత్ర వస్తువుయము ఎంపూర్ణముగను నకు గ్రము గను వరివర్తము చెందెను

1950 వలె అవంతరము రహస్య అమెరికా ఇంగ్లండు ప్రాప్త్య చేశములు అనుబోధితములైన జలాంతర్గామి లను విరివిగా తయారు చేయవారంభించెను సంగ్రహాయ న్నములైన (conventional) తుపాకుల యొక్క ఎరంగుల యొక్క టార్పెడోల యొక్క పాటవమును అధిక మొనర్చుటకై వాహికా కళము వీర్యాలు మిస్సైల్స్ (missiles) అను ప్రవంతమైన విధ్వంసక అయుధములపై ఆధార వదుటచే జలాంతర్గామిల యందు కూడ ఇవి అనుర్వ జడుచున్నవి అధిక సంఖ్యాకములైన జలాంతర్గామిలయందు వీర్యాలు రాత్రి టు గూడ అనుర్వ జడుచున్నవి జల గర్భమున నుండు జలాంతర్గామి నుండి 1500 మైళ్ల దూరము వరకు రాత్మును దిలయ సంతముగా నివర వచ్చునది ప్రయోగాత్మకముగా రుజువైనది జలాంతర్గామిలు అక్కంత వచ్చు వంతముగను,

విద్యుదముగను తయారగుట వలన క్రతు తీరములపై రంధ్రయాక్రమణ నబ్బుటకు అవి కత్తిమంటములైన పాద నములుగా పరిగణించ బడుచున్నవి క్రతు రహితములను చ్యాపారపు బోజము ధ్వంస మొనర్చుటకు క్రతు వర్గము యొక్క పై నిక సమాచారిమును రహస్యముగా నేకరించుటకు క్రతు అలములకు చెందిన జలావర్ణము లను విద్యుదించుటకు జలావర్ణములు అప్రతిహతమైన యుద్ధ పాదనములుగా విశియోగ పడుచున్నవి

ప్ర రా మ

జలాగ్రోళ శాస్త్రము

అర్థంత ప్రాచీన కాలము నుండియు భారతదేశము వ్యవసాయ ప్రధానమైన దేశము కృషి ముఖ్య భారము అలము జలము ను నుపాదించుటయు సంపాదించిన అలమును పర్యవీయోగ మొనరించుటయు వాటినుండి లేదే వరకును ఈ దేశమున పాగుచున్న యుద్ధమును తప్పకముగా అర్థంత ప్రాచీన కాలముననే భారతీయులు అలమును గురించియు దానిని నిలవ చేయు విధానములను గురించియు అనేక వైజ్ఞానిక విషయములను గ్రహించి యుండి కనుటకు చెక్కు ఉపాహరణములను జాన వచ్చును జలాశయములను అనేక విధములుగా విర్మించి వాటి వలన వివిధములైన ఉపయోగములను ప్రాచీన భారతీయులు పొందియుండిరి నీ యే విధము లగు జలాశయములు నీ యే ప్రయోజనములకు ఉపయోగించునదియు నీ యే జలాశయములను నీ యే ప్రదేశములలో నీ యే విర్మించుదు విర్మించ వలెనదియు వారు ముఖ్యముగా తెలిపిని యుండిరి ఈ జలాశయ నిర్మాణము భూమిలో ప్రవహించు అల సరలు మున్నగు విషయములను వివరించు శాస్త్రము జలాగ్రోళ శాస్త్ర మనబడు చున్నది

ఈ శాస్త్రము మన దేశమున విక్సిత ప్రాచీన కాలము నుండి వృద్ధి పొందుచు వచ్చె వని చెప్పుటకు అలైన ఉపవస్తువు కలవు అయినను అప్పటి గ్రంథము లేనియు ఇంతదనుక మనకు లభింపలేదు మనకు లభించినది ముఖ్యమైన వరాహ మిహిరారాధ్యుని జలాగ్రోళా ధ్యాయము మాత్రమే ఇది అతని వృహత్సంహిత లో దొక అధ్యాయము

వరాహ మిహిరారాధ్యుడు ఈ జలాగ్రోళాధ్యాయ ముననే తనకంటె ప్రాచీనమైన ఇద్దరు జలాగ్రోళ శాస్త్ర కర్తలను పేర్కొని యున్నాడు వారు పారశ్వత ముని మనువు అను పేర్లు గలవారు ధర్మశాస్త్ర కర్తలైన మనువును ఈశును ఒక్కరే యగుదురో కాలో తెలియదు కాని మమస్మృతి యందు జలాగ్రోళ విషయము లున్నట్లు మాత్రము కావరారు పారశ్వత ముని ఎవరో కూడ తెలియరారు వారి గ్రంథములు మనకు లభింపలేదు అయినను

పారశ్వతేన మునివా జలాగ్రోళం యర్హ్యురం

తదవ లోక్య

అర్యాణి కృతమేత ద్వ్యుత్తైరం మానవం నత్యై!
(బృ సరి ౧౬ ఆ ౨౫ శ్లో)

అను శ్లోకమును బట్టి వరాహ మిహిరారాధ్యుని కాలమునకు పారశ్వత ముని రచితమైన జలాగ్రోళమును మను రచితమైన జలాగ్రోళమును ఉండెనని వృద్ధముగా చెప్పవచ్చును పై శ్లోకమున వాటిని కాని దూరీకల్ప వరాహ మిహిరారు చెప్పుచు నీ యున్నాడు గదా! ఇంత కాక పై శ్లోకము మరియొక విషయమును గూడ ఉపాదించుటకు అవకాశము విచ్చుచున్నది

పై శ్లోకమునందు వరాహ మిహిరారు కా నంతదనుక పారశ్వత ముని ప్రదేశ గ్రంథ విషయమును వివరించి నట్లును ఇక తరువాతి గ్రంథమున మను విధానములను వివరింతుననియు కరించిరాదు ఈ శ్లోకమునకు పూర్వము గల గ్రంథ భాగమునందు చెట్లు పుట్టుట గుర్తుగా జూచి జ ప్రాంతమున గల భూమి యందలి జల సరలను గుర్తించు విధానము వివరింప జేసినది ఈ శ్లోకమునకు తరువాతి గ్రంథ భాగమునందు భూమిపై నుండు కలల వర్ణమును భూమి వర్ణమును బట్టి భూమిలో నుండు అలవరాహములను గుర్తించు విధానము వివరింపజేసినది దీనిని బట్టి పారశ్వత ముని రచించి యుండిన గ్రంథము లోని విషయమును మను రచిత గ్రంథము లోని విషయమును పేర్కొని జలాగ్రోళము ప్రవర్తము లయ్యెనో ఊహించుటకు నీలగుచున్నది నీమైనను ఇది ఊహయే

పైచారు ఇరువురే కాక వరాహ మిహిరారాధ్యునిదే

భాస్కరమరలియును పోక పండితుడు కూడ పోయినట్లు ప్రవర్తకులైనట్లు పరోక్ష ప్రవృత్తిని గానుభూయించి పరిశీలితా భాస్కరమరలివల్ల అనుభవించిన భాస్కరమరలిని గురించి కూడ పరిచయ తెలియదు అయినను వరాహ మిహిరుని కంఠం నీరు ప్రాచీన లభియ పారి రచనలోని విశేషముల నన్నింటిని వరాహ మిహిరుడు తన రచనల యందు చేర్చి యప్పుడవన ఆ ప్రాచీన గ్రంథములకు ప్రచారము తగ్గిపోయి అవి కాల గర్భమున కలిసిపోయి యందు ననియు పోయించుట పాత దూరము కాదు

బృహత్పంచాంగంలోని జలార్గళ కావ్యము యు చిన్న దయ్యదు అది యొక పృథక్ గ్రంథము కాదున్నను జలార్గళ కావ్యమునకు సంబంధించిన వర్ణ విషయములను అది వివరించు చున్నది తూమిలోని జల నిరలను గుర్తించుటకు ప్రయోజనము జలార్గళ విర్వాణమే గదా! కనుక వరాహ మిహిరారాధ్యుడు గ్రంథారంభమున జలార్గళములను అను విధములుగా విభజించి చాటింది ఈ క్రింది రీతిని విధయించినాడు

వ్యాక పానో భవమ్నూరో వ్యాకేరై శేవ వాచా రై క చ్యారా వుష్కరిణి దీర్ఘాకారాకు దీర్ఘి కా ర్థ్యా విధాక తోయ్యా క్షరాః పరిశీలితాః :

(బృ పం అ ౧౪ శ్లో ౧)

ప్రాస శేరిది కూడము ఒక్క వ్యాకరము మాత్రమే యున్నది కానీ అగోళ మార్గములు కలిపి వుష్కరిణి పొడవని అకారము కలిపి దీర్ఘ కారకపోకలకు మార్గముంది జల సమృద్ధి కలిపి తటాకము ఈ విధములగు జలార్గళము లగోళములు మన రేఖమునందు చాటి ప్రాచీనతను కాంచుచున్నవని పేర్కొని చెప్పి యిది పేరు

వరాహ మిహిరుడు పై జలార్గళములను ఎక్కడ పోయే ప్రదేశములలో నిర్మించ వలెనో వివరించి చాటింది అలంకరించు విధానములను గూడ చెప్పి చాటిలోని నీరు జారముగ నున్నచో శేయవలెనన చికిత్సను గూడ ఉపదేశించినాడు (చూ బృ పం అ ౧౪ శ్లో 10) బురదను, నగరును దుర్గంధమును పోగొట్టుటకు పంక ముద్దిశెట్టు పట్టు తుంగ గడ్డలు పట్టి పేర్చు పొంటి

ఉపరిగ పొట్టు చిల్లగింజలు అను దినుసులను చూర్జము చేసి నీటిలో కలుపవలయు నట అందు కొన్నింటిని చాటుట పేరును గలదు కదా!

వరాహ మిహిరుడు జలార్గళమును అందుకు ఎరలను గుర్తించుటకు పీలుగా చాటి యింకటి శీతములను వివరించి చాటికి వేర్వేరు చేర్చుచు చెట్టివాడు ఈ జల ఎరలు అన్న దిక్కుల మండియు వచ్చుచుండును ఇది భూమిలోనుండి మన దేహమునందు గల రక్త ప్రవాహము వలె ఒక చోట మిక్కిలి లోతుగను మరియొక చోట మిక్కిలి పై కాగమునందును ప్రవహించు చుండును ఆ ప్రవాహములు ఎక్కడ లోతుగ నుండునో ఎక్కడ మిక్కిలి పై కాగమున ప్రవహించు చుండునో తెలిసి కొనుట జలార్గళ విర్వాణమునకు చాల ఉపకారకము

అట్లే ఆ ప్రవహించు జల నిరల స్వభావము కూడ మనకు మిక్కిలి ఉపకరించును తూర్పు మున్నగు దిక్కుల నుండి వచ్చు జల ఎరలను వరాహ మిహిరుడు ఆ యో దిక్కులకు నామములతో వ్యవహరించినాడు ఉదాహరణమునకు తూర్పునుండి వచ్చు జల ఎరల ఇంద్రి యని పేరు తూర్పు దిక్కునకు ఇంద్రుడు రాజ గదా! ఇట్లే కదను దిక్కుల నుండి వచ్చు ప్రవాహములకును ఆ యో దిక్కులకు నామములు గలవు ఇవి కాక క్రింది నుండి పుర్వ ముఖముగా ప్రవహించు మరియొక విధమగు ఎరలు కలెను నీటికి మహా నిర లని పేరు జలనిర లన్నచో ఇది చాల గొప్పది ఈ నిరలు గల కాపు లున్నచో ఇక నీటికి ప్రమనక నవనర ముండదు

వరాహ మిహిరుడు వ్యవసాయోపయోగము గల కాపుల విర్వాణమునకే ఇంద్రున ప్రారాధ్యమున కొనగి వాడు చాటిని నిర్మించుటకు ముందు ఆ స్థలమున నీ రెంక లోమన ప్రవహించు చున్నదియు ఆ చాటిలో లభించు నీటి పరిమాణ మెంతకు పరిపక్షపదియు పరిశీలించి చూచి లాభకర మగు విధముగా కాపులను నిర్మించ వలె వని ఈ కావ్యజ్ఞుని యుద్దేశము అతడు చెప్పిన గుర్తులను జాగ్రత్తగా పరిశీలించి, చెప్పిన విధముగా ప్రవర్తించినచో, ఆ చోట ఎట్టి నిర లుండునదియు, అందుక నీరు లభించునదియు ఆ చాటి ఎంత కాలము ధనుక నీటితో నిండి యుండునదియు తెలిసికొన వచ్చును

భూమిలో ప్రవహించు అల ఎరల ఎత్తిని స్వభావమును గుర్తించుటకు వరాహ మిహారుడు చెప్పిన గుర్తులలో చెట్లు పుట్టులు శిలలు వేల స్వభావము ముఖ్యములైనవని చెట్లయినచో అది నీరు లేని ప్రదేశము అందుండవలెను అనగా అది కృతకముగా పెంచినది కారాడన్న మాట ఇది యొక్కొక్కటే అల ఎరలను గుర్తించుటకు ఉపయోగించు నట కాని కొన్నింటిని చెప్పి అనగా చెట్లు పుట్టులును భూమి శిలల వర్ణములును కలిసి కూడ అల ఎరల ఎత్తిని గుర్తించుటకు ఉపయోగించు వని చెప్పి జడవరి ఉదాహరణమునకు చెట్లు గుర్తు చెప్పిన యొక శ్లోకమును చూడము

యదివేక పోలు రహితేదేశే

హస్తే ప్రుఖిప్తః పశ్యాత్

సార్థే పురుషే తోయం

వహాశిరా పర్ణమాయతా :

అనగా నీరు లేనిచోట ప్రబులి చెట్లు కలిగితేని ఆ చెట్టునకు వడవంటి దిక్కున మూడు మూలలందు రములలో అరు గలముల లోకున వడవంటి దిక్కునుండి ప్రవహించు చాదులే యను నీర యుండును

రేహ్నుము సార్థ పురుషే మంహాః

పాండరోఽ ధన్యుష్టిః

పుట శేదకస్తు తస్మాత్పాహా శ్చ తపతి తోయ మధః :

అనగా ఆ చాదులే ఎరల కొంచెము పై భాగమున చూచినచో ఒక తెల్లని కప్పుయు దానిక్రింద సన్న రంగు గల మట్టియు దానిక్రింద ఒక శిలయు ఉండునట ఈ శిలను శేదించినచో దానిక్రింద వర్షార్దమగు అలయు లభించునట

ఇట్లే మరెన్నో గుర్తు లియర్థాలయమున చెప్పబడినవి వీటిలో నొకటను గమనించగదా పామాన్య ధర్మ మొకటి కావచ్చును అది మొదటి గుర్తు భూమిమీద ముండుటయే ఇది చెట్లు గాని పుట్లు గాని శిల గాని భూమి వర్ణము గాని కొన్నిచోట్ల గడ్డిరంగు గాని కావచ్చును రెండవ గుర్తు కొంత లోను క్రవ్యవన తమనాక కావచ్చును ఇది పామాన్యముగా కప్పగాని పాముగాని చేప వంటి వని ఏదేని బంతువు గాని కావచ్చును కాని పామాన్యముగా బంతువు రంగు తెల్లనిదై యుండునట్లు చెప్పబడినది

పామాన్యముగా మనము వదులుగా నుండు చాలి మెట్ల క్రింద ఒక విచిత్రమైన తెల్లని కప్పలను చూచుచుండుము ఈ బంతువులును అట్లుగాని వలెనే యుండవచ్చును మూడవది ఇక నీరు నడువనగా కనిపించునది ఇది మట్టి రంగు గాని రాయగాని మ చేద యి న గా ని కావచ్చును

దీనిని బట్టి చూడగా ఈ శాస్త్ర ప్రవర్తకులు ఎంతటి పరిశోధనా పాలవమును ఎంతటి పరిశీలనా నైశిఖ్యమును గలవాలో వ్యవస్థను పై చిహ్నములలో అన్నింటిని వీటితో సంబంధమున్న విషయమును మనము ముంఛముగా గమనింపవచ్చును నీరు లేనిచే చెట్లు బ్రదుకు గదా! ఏ చెట్టున తెంక దూరమున ఏ దిక్కుగా నిలుండునలె? పరిశీలించి ఈ విషయములను శాస్త్ర చారులు చేసి యుండవచ్చును పుట్టలకును నీరు కావలెను గదా! చెరలయినను చివరకు రదిలేనిచే రాదనుట మనకు తెలియనిది కాదు కన్న మున్నగునది అలమును అగ్రయించి యుండునదియే కదా! వీటి నన్నింటిని పరిశీలించుటలోనే యున్నది శాస్త్రజ్ఞుల మహాత్వము! కాని ఈ గుర్తులను చూచుట యందును వరాహ మిహారుడు మరల దింకొక శేదమును చెప్పినాడు అతడు పామాన్య భూమి విషయమును చేరు గను నురు భూముల విషయమును చేరుగను వివరించినాడు అంతే కాదు వరాహ మిహారుడు నీరు లోత్తరగా లభించని ప్రదేశములకు కూడ గుర్తులను చెప్పినాడు అవియే చెట్లు శిలా ఘా వర్ణములే

వరాహ మిహారాధ్యుడు శాపులు క్రవ్యవనపుడు మధ్యలో శిలలు వడివచో చాటిని బ్రద్దలు చేయుటకు గూడ అనేక విధము లగు ఉపాయములను చెప్పినాడు ఇవి యన్నియు ఎక్కువ ధనవర్తయే మనవరము లేని సులలోపాయము లగుట ముఖ్యముగా గమనించ వలసిన విషయము మున్నవను సాధారణముగా బ్రద్దలు కాని యొక శిలను శేదించు సుపాయమును చూడము

శేదం యదానై తి శిలా వదా సిం

పాలాం కాత్మేన్నదో తిండు కానాం

ప్రత్యా యిక్వాడవం మగ్నివర్ణా

మధ్యాహ్నం వ్రాసినది ప్రచురించుట

(ప్ర) సం అ 54 శ్లో 118)

అనగా మామూలు జీవితపు బ్రహ్మ కాని వాయి
పడినకా చాచిమీద మోయును తమిళ కట్టుకలు చేర్చి
పెద్ద మంట చేయవలె నను బేటిక వాయి ఎర్రగా కావ
డవలె కానినై ముచ్చు నీరు చల్లవలె నను వెంటనే
ఎంత గట్టి కిల యయినను బ్రహ్మై పోవు నను ఎంత
మలకమైన దీ ప్రక్రయం బ్రహ్మై అనెనుమి కింకను గలవు
అంకేశాదు ఈ పదార్థముననే కిలంను మరలగొట్టు
పొడవముల యొక్క- నునును చెడకుండు కాపాడుటను
ఉపాయము లిందు చెప్పబడినవి

న కా హామిచారాచార్యుడు ప్రపంచ వశమున తటాక విచారణమునకు సంబంధించిన విషయములను గూడ చెప్పిరి. అందు వివరించిరాదు. తెచ్చిన కట్టుకు తూర్పు పడమరలుగా ముందోనో మంచి జరుగుగా ముందుకు దక్షిణోత్తరములుగా తెచ్చిన కట్టుకు రోగోదయో పడమర గాడి అలలు కొట్టి కట్టు తెచ్చినవి వనియు ఇందు తెల్లజీడికరి తెచ్చిన కట్టు చాలాకాలము భృగముగా నుండుటచే రాహిద వలనమట్టి మట్టి మామిడి జాబ్బి కడిమి మొదలగు తెల్లను కాకు వలయు నని చెప్పురాదు. ఇంతేకాక తెచ్చినవిను కూచు తెల్లలు నిర్మించవలసినదియు వివరించిరాదు.

ఇవికాక ఇంట్లో గృహోపయోగమునకై నిర్మించ
దగిన చేప కాపులు ఏయే చిన్న, చిరునదులవలెనే వాటి
యోరంపుమును ఏయే నల్లనదులు వదిలి పరుచుకో
కుండా ఇంటి చుట్టూవదిలి

వరసా మిగిలాకాదాల్సింది ఈ జాతీయోత్సవాల్లోయిస్తున్న పరిశీలించినచో దీని ప్రాచీన మూర్తు లెంత పరిశోధనను పరిశీలనను గాంచి నిర్మించాలో తెలియ గలదు ఈ వాస్తవమును మృద్ధి పొందిన చుటలో వాస్తవాలను లోకమునకరి చేసు కూర్చుండిగా ముంద కలిపి మూత్రములో పాటుగా అంతటి విధానములు అతిక్రమ్యంయేములు గాక మంత పాత్రములుగా ముంద కలయి వని కూడ ఎంచెట్లు వ్యవస్థముగా గమించును ప్రాచీన వాస్తవముల రెండ ముందు క్రమ క్రమముగా ముగియును కనగనమును ఈ వాస్తవము వనమనోచి

శ్చవీటిని కావుల నిర్మించుటకు పరియైన స్థలమును చూపించుచున్న చారింకను కొందరు లేకపోలేదు ఈ కార్యకాంక్ష ప్రస్తుతము చూచి చక్కగా చాచి వెలిగినచో మహా నంది మున్నగు క్షేత్రములలోని జన ఎరలను ప్రాచీను తెల్లని గుర్తింపి లోకమున తెలిత మహావీరకార మునవించిలో తెలియగలదు పశ్చ్య నిధములుగా ఉద్ధరించి జనుననింప దగినది కావ్యము

5 6 7

జాన్స్ కాన్స్ యర్లు

కామ్య కార్మికులకు ఒక ముఖ్యమైన ప్రాచీన గానము ఇకదు శ్రీ కి 1491 వ సంవత్సరము డిసెంబరు 31 వ తేదీన ద్రివిషిలోని రెయింట్ మాలో అను పట్టణమున జన్మించెను ఇకదు రెయింట్ లార్గెస్స్ నదీని పశ్చిమీదిని వెనదాలోని మ్యూట్రాము అను భూభాగమును కనుగొనెనుచు దీరిరి.

1884 వ సంవత్సరము ఏప్రిల్ 20 వ తేదీన జపాను వసుమ పైను దీవులకును ఇతర మార్కు దేశములకును వర్తమానాత్మక మార్గమును అన్వేషించుటకు ఫ్రెంచి ప్రభువగు జాన్ టెనెన్ ప్రావిన్సును క్యాన్డియరు పంపెను. అతడు రెండు వారాల్లో రెయింజ్ మాట్లో చేప్చునుండి బయలుదేరి మే వెనానోకి మార్కు ఖాండ్ బాండు మార్కు సీరములోని బోషివెస్టా (Boasvesta) అను ఆగమం చేరి అచటనుండి బాయవెస్టాను ప్రవేశించి కెల్లే దీవిని (Belle Isle) చేరును. ఈ దీవిని విడిచి అతడు బెనా మార్కు సీరములోని లాబ్బాన్ స్క్రిబ్లో సీరముల వరి మార్కు ప్రాంతమున గల బ్లాంగ్ సైబ్లాన్ (Blanc seiblan) కెల్లే (Brest) చేప్చులు చేరును.

శాస్త్రీయరూప శైలిలో ఉన్నది నిది. దానిని గ్రహించి
వదలకుండా తానుగూర్చి తీరమున కంకరలాంటి
వర్ణనలు వ్రాసి ప్రయోగము చేసిన అది పట్టు
చేసుకుని దేని కంకర ప్రాంతము అన్న ఆటవిగుల అలా
చరమును శాస్త్రగ్రహము గమనించి శాస్త్రీయరూప శిక్షి
నన్ను శైలి దీనిని చేరుకొన్నాను శైలిమంది ప్రాగ్భర
ముఖమనను తర్వాత దీనిని ముఖమనను అతను
ప్రయోగము పాగొనెను ఈ ప్రాంతము చిన్న చిన్న
లంకల తోడను ఇటుక దింకల తోడను నిండియున్నది

అందువలన ఓడలు పొగుడు కష్టమైనది కానికీ లోడు సెయింట్ బార్న్లీ చే (St. Conrage Bay) వద్ద సుపాను రేగి కార్మియురు ఓడలు మార్గము అప్పు రానికి వచ్చి మమున గల అభారముతో ప్రవేశించినది అయితే ఈ సుపానున లిట్ థామ్స్ బ్రియోన్ మార్గ్ లేవ్ అను దీవులను కనుగొనటకు చాలిసీసరి

కార్మియురు అక్కడ నుండి దక్షిణముగా పాగి బ్రిస్ ఎడ్వర్డ్ దీవులను చేరెను ఎడమ ఆ దీవుల దక్షిణ తీరమున ప్రయాణముచేసి చాలియర్ లేవో ప్రవేశించి గాప్స్ ద్వీప కల్పము మ్యాగ్నెట్ లిక్ పరిపాట్ల ప్రాంతమున లోని కి లొచ్చుకొనిన ఆ సముద్ర భాగము చా ననుకొనినట్లు ఊర్పు రేకములకు మార్గము చాదని తెలిసి కొంతమ అంతట నడచు వెనుదిరిగి ప్రాగ్తరమున కొంత దూరము చాయవ్యమున కొంత దూరము ప్రయాణించి గాప్స్ అగ్రమును చేరుకొని అంతట ప్రాంతి కళాకమును ప్రతిష్ఠించెను ఇకడు గాప్స్ రేవున పదిరోజుల కొలొరానాన్

ఇకలోర్న్ తెగకు చెందిన ఇరువురు అటవికులను చూచి చాలిని కనడలో ఎక్కించుకొని పశ్చిమోత్తరముగా ఓడల ప్రయాణము పొగించెను

మీటి గూడు (midge) చే కలిగిన అటంతము వలన కార్మియురు వన ఓడలను మరల్చి అంటికాస్టి క్విజ్కో తీరములకు మరల్చి గల సముద్ర మార్గమును కనుగొని

విస్తారమున బ్లాంక్ పెల్లాస్ వెల్లె దీవుల మీదుగా 1816 పెప్టె బరు 17 వ తేదీనాటికి సెయింట్ మాలో చేరి తైర్ల్య పొందాచోనేత మయిన వన మొదటి యాగ్రము గుంజించెను

ఈ యాగ్రా ఫలితముగా కార్మియురు ప్రాంతి ప్రభువు నకు గాప్స్ ద్వీపకల్పమును సంపాదించి పెట్టెను క్విజ్కో

చిత్రము-52

గాప్స్ కార్మియురు చిత్రము 1

అంటికాస్టిల నడుమ గల అంతమార్గ మెట్లు ఉండెనో గమని నకు వచ్చెను అంతకు పూర్వము ఒక పాఠావలమైన అభారము గానే భావించి అందును వచ్చిన వెల్లె అలసంతి కార్మియురు యాగ్ర తరువాత చాలా మార్గముగా ప్రాముఖ్యమును తెంచెను

కార్మియురు గ్రేట్ హెరిమివా ఫిటిల్ హెరిమివా హెల్ మేరి ల్ అను మూడు వానలను చాలివా బృందమును సెయింట్ మాలో రేవుతో ఆయత్తవరచి 1816 వ సంవత్సరము 17 వ తేదీ వాడు రెండవసారి పశ్చిమోత్తర యానమును ప్రారంభించెను

అంతలో గాగి ప్రతిభూల మైనది సముద్రముపై

చారు మేఘములు వ్యాపించినది సుపాను గాలల మరల్చి దూరదిశమైన చానావరణముతో ఓడలు ఒండొంటిని చానక యానము చేసినది జూన్ 20 వ తేదీనాటికి సెండు ఓడలు మార్గము మ్యా ఫొందుకొందును చేరినవి కార్మియురు ప్రయాణించుచుండిన గ్రేట్ హెరిమివా అచ్చటికి చేరలేదు అది ప్రభావ భూభాగమునకు 18 మైళ్ల

అందొక చిన్న గుట్టును చూచిరి ఆ అభివృద్ధి అనునది గెయింట్ లాగెన్స్ అభివృద్ధి అని కార్తీయరు చేరు చెప్పెను ఆ చేరే పరువాక అతడు కనుగొన్న నదిని అంతవరకు గల సముద్రభాగ మంతటిని వాడలెను

కార్తీయరు తన మొదటి యాత్రలో తనతో కొని పోయిన చైగ్నోగ్నీ దోమగియి అను తెనడా దేశపు అరుదు లిరువురును ఈ రెండవ యాత్రలో అతని వెంట నుండిరి

కార్తీయరు అవధిమంప జయలుచేరి లరెండే అఫ్ ఎన్వెంషన్ అగ్రము చేరి చానిని ఎరికిరించెను వానినులు మరువాడు పయనమై రెండే అయిరెండే సు పరికిరించి ఆ ప్రాంతమున మహారు ద్ది మైక్కు వెదలు గల నది ముఖమును జొచ్చిరి అనినెన మార్గమును వానక వెనుదిరిగి ది మైక్కు చై కార్తీయము గల మరియొక నది ముఖమును చేరిరి పాయలలోని పోటు నీరు పల్లపు ప్రదేశమున వ్యాపారగా పర్యవహరించుచున్న ఆ అగ్రయము చానిని చుట్టయియున్న మూడు లంకలకు గెయింట్ లాగ్ లంక లని పేరు పెట్టిరి అటునుండి తెనడా చై పురీగా మరియొక నది ముఖమును వొడ్డ వాలుగు నడవలలో అరుదులు కాన్సిందిరి కార్తీయరు ఓడలలోని అరుదులు చానిని నిలువరించి చారి క్షాత్రలో ముగ్గాడిరి ఆ ప్రాంతమున చారి క్షాత్రలు అగ్రుది గల మచ్చలేని తెల్లచేన యొకటి కావచ్చెను అట్టిది అచ్చట తప్ప మరెచ్చటను లేదు

ఎదన కార్తీయరు అతని అనుచరులు అవధిలో నిలిచి మైక్కు ప్రయాణము చేసి ఆ చిన్న లంకనుచేరి అచ్చట కొకలకు అగ్రయ మేర్పరచుకొనిరి ఈ దీవిని సమీ పమునకే యున్న 14 చిన్న దీవులను వారు నిల్చుట్టు దీవులని పేరుపెట్టిరి అచ్చట అరుదులు పెక్కు కానక తిచ్చి వృత్త విశోదములతో యాత్రికులను అంద వరచిరి ఇట్టి క్రాంత వాతావరణమున మ థా మ భూమిలో కార్తీయరు ఓడతో తీరము వెంట అగ్లిన్స్ దీవి వరకు పయనించెను

గెయింట్ బాల్లెట్ నది లాగెన్స్ నదిలో కలియుచోటు కార్తీయరు తన ఓడల వాని విడిచి చేసెను చాని కాకకు మోరీ గ్రాన్ అని పేరుగల అది ప్రకృతి రామదేయక

మైన అగ్రయము అవల గల దీవికి అతడు పెక్కున్ అని పేరొడెను అవలకి దగ్గరలోనే ప్లాడకోవా అను వల్లె కలదు అది దోవకోవా అను వానిని అభివృద్ధిము లోనిది ఆ వల్లె వాయువును వచ్చి కార్తీయరును మిగుల నొకరించెను ఆ వల్లెపాంకమే చేతు క్షిరే మహా వగరముగా వెలు గొం దు చున్న ది చైగ్నోగ్నీ దోమగియిలు కార్తీయరు అనుచునది పొంది దోవకోవా లోనే ఉండిపోయిరి

1888 సెప్టెంబరు 19 వ తేదీన కార్తీయరు తన ఓడలలో ఆ చిన్న ఓడవను రెండు పొడుగు నడవలను తీసికొని వది ఎగువ భాగమునకు పోయి అగ్లింబు 21 వ తేదీన మోరీచిలాగాను చేరెను మోరీచిలాగాను క్వి మైక్కు దూరమున మోంట్ రాయల్ అను పర్వతము గలదు ఇంతలో కొకరామము ప్రవేశించగా అచ్చట వరులు సముద్రములు గిడ్డకట్టుకొనిపోయెను ఓడలను నడుపుట కవకాశము లేక కార్తీయరు ప్లాడకోవా వద్దనే కాలు గడవ వలె వచ్చెను ఓడలలో వ్యర్థి కార్తీరి వ్యాపారము మహారు మూడు వందల జనులకు వ్యాధి పోగి 20 మంది మరణించిరి అచ్చటనే అతడు నము ద్రమును విడిచి 900 మైక్కు ఖండాకర్మలై ఆ మహానదిని ఆ మహిళా భూభాగమును కనుగొనెను

కార్తీయరు 1888 వ సం॥లో ప్రామ్మును తిరిగి వచ్చి విక్రాంతి తీసికొనుచుండెను చాని క్రింది ప్రభువగు ఓటన ప్రాన్సిన్ అతనిని ద్రోక్షునాంచి మరల పంపెను 1841 లో అతని పర్వతేక్షణ క్రింద 6 కిలోలు ఎడ్లము చేయించెను చాటితో కార్తీయరు గెయింట్ మాలో నుండి జయలుచేరి ఓడతోను 9 మైక్కు దూరమున శేర్ లోగ్ లో అన పర్వతముకొనెను అక్కల వాటికి కొన్ని రక్తములును నుది లోనామును లభించెను తెన్వో అను వెలువలను చాటు ప్రయత్నముతో అతడు అధిక ప్రయాణమున కోర్కుకొనవలెన వచ్చెను చానికి రోమగ అరుదులు వలె కాదలు అధిక మయ్యెను వానిలలో పెక్కురు కార్తీగ్రస్తు లయిరి క్రింది రావలకు మైక్కులో దేశమును గూర్చిన వివరములను తెలియ నేయుటకై కార్తీయరు దోవకోవాను చైగ్నో గ్నీను మరికొందరు ప్లాడకోవా వాయువులను తన

ఉదాహరణకు ఇంగ్లండులోని ప్రాముఖ్య చరిత్ర

కార్మికులకు చేసిన వివిధ ప్రయోజనాలతో కాదు చూచిన విద్యారంభనకులు చేసిన కార్యక్రమాలకు చేసిన అటవీనిలు వారి అధికారులు కూర్చోబిటులు మున్నగు చాటిని గూర్చి వేసిన ప్రియ చరిత్రయందు పరిశీలన పూర్వకముగా వర్ణించి యున్నాడు కార్మికులకు తన పేరిట తెచ్చిన రక్షణలు పుడి తోపాటు నిజమునకు నిలువ కలిపి కానీ తేలికపని అతడు పోయ్యగిను దుశాసనా నాచార్యుల పాఠశాల వలనోచార్యుగా తెయింట్ మాలోయింట్ తన తీవ్రత తేదమును గదల 1867 వ సం. సెప్టెంబరు 1 న తేదీన తన యోక్ర చారింబెను

భౌగోళికముగను చారిత్రికముగను అతని యోక్రలు అత్యంత ప్రధానములైనవి కార్మికులకు ప్రేరించి వారికి కాక ప్రపంచమునకు మార్గదర్శియు చిరస్మరణీయుడు నై యున్నాడు కొలంబసు అమెరికా వర్త మన్న పశ్చిమ ఇండియా దీవులను మొదలు పరిపాతు వాని అమెరికా ప్రధాన భూభాగమున కాతని నయనించిన ప్రపథముడు కార్మికుల అని మార్గము తెచ్చి తప్పదు అపోపా రాజ్యములలో అందరికంటె ముందు ప్రేరించారితే వేదాలో వివాదములు కల్పించి వలన రాజ్య పౌడనను అమెరికాలో పువారులు చేపవారు కార్మికులే కార్మికులకు తరువాత అదేపునానీనై పొన్నేను అనవతకు తేదీ రోగ్ వర్త ప్రాన్స్ రాండ్ (France Roy) అను తోటను నిర్మించి మ్యూ ఫ్రాన్స్ (New France) రాజ్యమునకు మ్యూరైన పువారులు చేపరి

కార్మికుల కారించిన తెయింట్ లానెస్ అభావ ప్రవేశమును పురస్కరించుకొని 1906 వ సం.లో వేదాలో అధికారికముగా (400) చతుశ్చక్రము కార్మి కొల్పము అవసరమై అతని తీర్మాన్య పు వాయెక్ (Discoase in Voyage) అను గ్రంథమును పురోగమము ముద్రించి ఇట్టి అమూల్య సేవ కారించిన వర్తమేని అమ్య కార్మికుల

కా వి గో ర

జాతీయత-అంతర్జాతీయత

జాతీయత (Nationalism) అంతర్జాతీయత (Inter Nationalism) అనునవి మానవజాతిని ఒక విభజనైన కానమును చాని వాదాభిముగ తేదీకొని నిర్వచించబడు వాక రాజీయ సర్వాంశమును స్వరింపజేయు పాఠశాల వడమలు

తమలో తమకు అర్థికముగను పాం య క ము గ ను లేదము తెచ్చి యున్నను రాజీయముగ కా మందరు ఒకరే అనియు ఇతరులు కేరదీయు జాతీయ మానవజాత వముచాయమును కాతి (group) అనియు అట్టి కా నమునకు జాతీయత అనియు పేర్లు

ఒక స్కూలు జాతీక ఒక వర్తపౌడ్యము గల ప్రత్యేక రాజ్య ముండవలె వనియు ఒకే జాతీక చెందినవారు భిన్న రాజ్యములలో విడివిడి అం ద రు కలల ఒకే రాజ్యముగ కేరదవలె వనియు జాతీయకా సర్వాంశము ప్రతిపాదించుచున్నది దీని దృష్టిలో ప్రపంచమును రాజీయ సార్వభౌమ్యమును వాంఛించు జాతులు ఎన్ని యున్నవో అన్ని రాజ్యములు బుండవలెను ఒక స్కూలు రాజ్యమును ఒక జాతీక చెందినవారు మాత్రమే యుండ వలెను గాని అనేక జాతులూ బుండవారు జాతీయస్కూలు వాద్యులు రాజ్యము యొక్క వాద్యులు తీకము కాదనెను జాతీయకా సర్వాంశములోని మూలమార్గ మిదియే

ఈ సర్వాంశము దీని వాదాభిముగ తే స కొని న జాతీయోద్యమము వరుచెదిమిన వకాజ్యపు ద్వితీయార్థ కాగమున యూరపు ఖం ద ములో ప్రారంభ మై వం దొ మ్మి ద న క కా జ్ఞ ము లో ౩ అం దము దంతును అమెరికా ఖం దమును వ్యాపించి, అటు ఎచ్చుట ఓయూ ఆఫ్రికా ఖం ద ము కం దు ప్రాజ్యముగాకాంబెను దీని ఫలికముగ అన్ని ఖం దములలో జాతీయ రాజ్యము లవేక్షములు ప్లాంశము అయ్యెను

జాతీయకా సర్వాంశముతో మానవ చరిత్రయందు విప్లవాత్మకమయిన మానవ కళ మొకటి ప్రారంభ మయ్యెను ప్రపంచ చరిత్ర ప్రారంభమైన చాటిక, ఒక రాజ్యము మరియొక రాజ్యమును, ఒక జాతీయ మరి యొక జాతీ పారిని తెయించి గొప్ప సామ్రాజ్యములను స్థాపించుటలో ధర్మవిరుద్ధ మేదియు లేదను కానము

చాణ్డీయర్ యుద్ధము ఇది మృత్యువు భయమున కుదర
వ్రేలించునట్లు మన దేశములో విశేషము దీర్ఘకాలము
గాంచి సామ్రాజ్యములను స్థాపించి తమ పాత్రవలె
తమమును చాటుచున్నట్లు రాజమాయాది యోగములను
తెలుసుచుండి ఇదే విధముగ తక్కిన దేశపు రాజులు
కూడ ప్రవర్తించు చుండి ప్రపంచ చరిత్రలో చాల
భాగము సామ్రాజ్యముల చరిత్రయే కాని వరుసమైనవిదవ
కళాజ్ఞములో యూరపు ఖండమును జాతీయత
సామ్రాజ్యము ప్రాంతము గాంచినప్పటి నుండియు
సామ్రాజ్యముల సంస్థాపనము ధర్మ విరుద్ధమును భావము
చాణ్డీయర్ చాటి ప్రాంతమున జాతీయ రాజ్యముల
నిర్మాణము జరుగుచున్నది సామ్రాజ్యముల విచ్ఛిన్న
చారిత్రవ కర్మలో జాతీయోద్యమము అగ్రస్థానము
జూచుచున్నది

మరుసెనిమిదవ కళాజ్ఞమునకు పూర్వము దేశము
లదేశములలో ప్రజల యందు జాతీయతా భావము
తేలుచున్న ప్రజలలో సంఘటితము లగు కులాధి
మానములు ప్రాంతీయభిమానములు గాఢముగ
నుండి దీనికి మన దేశ చరిత్రయే విదర్శనము తక్కిన
దేశములలోని ప్రజలు కూడ ఇట్టి మనోభావమును కల
చారుగ నుండి ఉపాధారము జర్మనులందరు ఒక
దేశమునందు నివసించుచుండిన వారే ఒకే భావము
కూట్టుచుండిన వారే ఒకే విధమైన ఆచారములు
సంప్రదాయములు కలిగియుండిన వారే ఒకే సంస్కృతి
వసునరించిన వారే ఇన్ని సంబంధములు ఉండినను
కా మందరు కలసి ఒక జాతీయ రాజ్యమును స్థాపించు
కొనుట ధర్మమని వారు భావించి యుండలేదు దేశ
మంతయు మహారు వాలుగు వందల చిన్న చిన్న
రాజ్యములుగ విభక్తమై యుండెను ఒక్కొక్కప్పుడు
వరాయివారు జర్మనీలోని కొన్ని ప్రాంతములను జయించి
వరిపాలించు చుండి దాని మూలమున గూడ చాల
కాలము వరకు వారిలో ఎట్టి మార్పులు కలుగలేదు
దాని జాతీయతా సిద్ధాంతము ప్రాంతములు గాంచిన
వర్యాత దాని ఫలితముగ వారందరు 1871 లో ఒక
జాతీయ ప్రభుత్వము నేర్పరచుకొనిన వారై ఇటలీనంట
మరికొన్ని దేశములలో కూడ ఇట్టి ఫలితము జరిగెను

దీనిని జట్టి జాతీయతా సిద్ధాంతమునకు విశాలము
లగు సామ్రాజ్యములను విచ్ఛిన్నపరచు కర్తవ్యము గాక
చిన్న చిన్న రాజ్యములను కలసి విశాలగున విక
రాజ్యమును స్థాపనగల నిర్మాణ కర్తవ్యము మనదని
స్పష్టమగుచున్నది ప్రస్తుతము అట్లా అందములో ఇట్టి
నిర్మాణము జరుగుచున్నది సామ్రాజ్యం సామ్రాజ్య
వరిపాలన కాలములో అనేక తెగలు (Tribes) విభజించి
బడినవారు ఇప్పుడు కలసి విస్తారాభివృద్ధి గల రాజ్యము
లను స్థాపించుకొనుచున్నారు

యుగ యుగములుగ నుండునట్లు కులాభిమానము
లకును మండలాభిమానములకును గురియైన ప్రజలను
జాతులుగ మార్పునొనగించి వారు మాటలాడు భాష
యని కొందరును వారందరు అనుసరించు మతమని
కొందరును వారి సంస్కృతి యని మరి కొందరును
చాదించుట కలదు వారి దృష్టిలో ఒకే భావము మాట
లాడు వారియందు మాత్రమే జాతీయ భావము స్పష్ట
పెరుగును దేశ ఒకే మతమును గల వారిలో మాత్రమే
ఇది పాఠ్యమగును ఇన్ని భావలు ఇన్ని మతములు ఇన్ని
సంస్కృతులు గల దేశములోని ప్రజలెన్నడు ఒక జాతిగ
నేర్పడ జాలరు కాని ఈ వాదమునకు విస్తారమగు బలము
లేదు ఒకే భావ ఒకే మతము ఒకే సంస్కృతి గల
వారిలో జాతీయ భావ ముదయించుట సులభపరమైనను
ఇట్టి నడుపాలములు లేనిచో చెప్పటికి ఒక జాతిగ
రూపొంద జాలరని ప్రెస్టుటకు నీలులేదు నేనదా దేశమందలి
ప్రజలు-రెండు భావలను మాటలాడు వారు రెండు
మతములును అనుసరించువారు స్పష్టరూపులలోని వారికి
వారు భావలు రెండు మతములు ఉన్నవి కాని ఈ
రెండు దేశములలో జాతీయ భావము గాఢముగ
కూటుకొని యున్నది తమ కందరికి మార్పుదేశము ఒకే
అనియు దాని స్వాతంత్ర్యమును రక్షించుకొనుటకు తమ
పూర్వంబందరు కలిసి పోటునడి రచియు కాము ఒకే
కర్మమునుభవించు సంచుకొనవలసిన వారమనియు వారు
భావించుచున్నారు భారత దేశములోని వారును అనేక
భావలను మాటలాడువారు అనేక మతముల ననుసరించు
వారు అనేక సంస్కృతులు గలవారు అయినప్పటికిని
భారతీయులందరు ఒక్క జాతీయభావ భావమును

కలిగిన చారము యుష్మదు ఓకటి తెండు కళాక్షముల
కాలము పోయి ప్రతిభయు వలన కలుగు వస్తువులను
భారతీయు లందరు అనుభవించినారు దానిని తొలగించు
టకు చారందరు కలిసి జాగ్రత్తములు తీసుకొని వారు
సంపాదించిన పాత్రలన్నియును నిలబెట్టుకొనుటకు వారు
కలిసి వని చేయవలసి యున్నది నీటి వంతను గ్రహించిన
చారగుట లేక చారలో చాతికి వరపుర తేదము తెచ్చి
యున్నను ఇటీవల కాలమున చారలో జాతిగ రు పొంది
వారు ఈ వివరణములను జట్టివ్రాసిన జాతులుగ మార్చు
గల కత్తి ఒక కావతు మృతమే ఉన్నదని గాని ఒక
మరలనునది మృతమే ఉన్నదని గాని ఒక సంస్కృతికి
మాత్రమే ఉన్నదని గాని రుజువు చేయుట సాధ్యము
కాదని వృద్ధ మగుచున్నది ఆ యా ప్రజల చరిత్రకు
వరిశీలించవచ్చుచే వారు జాతులుగ మారుటకు ఏ సాధన
మంత్రి అనుకూలించెనే తెల్పుటకు నిలగును అన్ని
జాతుల వివరణములో ఒకే మాత్రము వర్తించు

సామ్రాజ్యములను విచ్ఛిన్నము గావించి చాటి
స్థానమున జాతీయ రాజ్యములను స్థాపించుటయే ఉత్త
మాధర్మమని తెల్పుటకు చారము లనేకములు కలవు
ఒక జాతీయ చారాక్షర జాతి చారాక్షర వియించి
సామ్రాజ్యమును స్థాపించవచ్చును పాత జాతి అధికార
మాయండుటయు పరిపాలన మంతయు చాచి జాతీయ
మతేతనించి అనుగుణము పాత జాతి వెనుక జరి
పోవుటయు కచ్చుకు పాత జాతులవారు కలెట్టి అట్లు
గౌరవము లేక అధికార జాతికి కానివలె ప్రవర్తించ
వలసిన చారగుచున్నారు అన్ని జాతుల సమానముగ
వృద్ధి గాంచుటకు అవకాశము తోచించు చున్నది ఇది
గాక పాతరాజముగ ఒక్కొక్క జాతికి ఒక విశేషమైన
సంస్కృతి కలదు ఒక్కొక్క రంగములో దానికి ప్రత్యేక
ప్రజ్ఞ అభివృద్ధియు ఉండవచ్చును కాని చాటి ప్రత్యేక
రాజ్యము లేవచ్చును ప్రభుత్వము మూలమున కలంకు
సంస్కృతికి లభించవలసిన పరిమితము లభించక అవి
నశించుట మరల కలదు దీని మూలముగ ఆ జాతి
మాత్రమే గాక మానవజాతి అంతయు వర్ణవరును
మానవ జాగరకత, అన్ని జాతుల చారి సంస్కృతుల
వరపుర ప్రభావము లేక వికసించి వృద్ధి గాంచుచున్నది

మానవ జీవితము ఉన్న వృత్తిలోనికి వచ్చుటకు సామ్రాజ్య
జాతుల విజ్ఞాన కాస్త్రము తెంక అవశ్యకముతో సామ్రా
జాతుల కత్తె కాస్త్రములు కూడ అవశ్యకములే
జాతుల వృత్తియు ఒక మూసలో పోషణకు రూపొందరాదు
వాగరక కాశివృద్ధికి విజ్ఞాన వైదికము అవసరము వివిధ
జాతుల ప్రత్యేక రాజ్యము లేర్పడిన గాని ఇట్టి
వైదికమున కవకాశ ముండదు అంతేగాక ఒక జాతికి
అనుగుణమైన పరిపాలనా విధానము మరెయ్యక జాతికి
అనుగుణము కావలదు సామ్రాజ్య విధానములో ఈ
మాత్రమునకు విరుద్ధముగ అన్ని జాతులవారు ఒకే
పరిపాలనా విధానమునకు తొలగ వలసిన చారగు
చున్నారు బ్రిటిష్ పరిపాలన కాలములో భారతీయ
పరిపాలనములను పరిపదని బ్రిటిష్ పరిపాలనములు
కొన్ని ప్రత్యేక తెల్పుటలయ్యి చాచి మూలమున
భారతీయుల కనేక కష్టపథములు కలుగుటయు అంత
తెరుగుదురు కనుక అన్ని జాతుల సమానముగ వృద్ధి
గాంచుటకును అన్ని సంస్కృతులు సమ సముగ పోషణ
అందుటకును అన్ని పరిపాలనములు మృగముగ
నిలబడుటకును అన్ని జాతుల వారు అట్లు గౌరవముతో
మునుగడ పోగించుటకు ఒక్కొక్క జాతికి ఒక ప్రత్యేక
రాజ్యరూపమును అవసరమును జాతీయరాజ్యరాజ్యము
చాలవరకు సమర్థవీయ మని తెల్పుటకు యున్నది

ఈ రాజ్యము యొక్క ప్రభావ ఫలితము గ
మెయిన్ బ్రిటిష్ ప్రాంత దర్శి మరు ము
సామ్రాజ్యముల వంటి సామ్రాజ్యములు కూలిపోయి
చాటి స్థానములో అమెరికా అండమందు యునైటెడ్
స్టేట్సు మెక్సికో తెలియ మొదలయిన స్వతంత్ర జాతీయ
రాజ్యములు యూరప్ అండమందు గ్రీసు ఇతలీయా
రుమేనియా యోగొస్లావీయా పోలాండు అర్మేని ఇటలీ
పంటి జాతీయ రాజ్యములు ఏమియో అండమందు
ఇండియా పాకిస్తాన్ బర్మా ఇండోనేషియా ఫిలిప్పైన్
పంటి జాతీయ రాజ్యములు అప్రెహా అండమందు ఈజిప్టు
అర్మేనియా ఫుజా వైగీరియా పంటి రాజ్యములు
స్థాపనలెదు ప్రపంచములో ఏదెనిపించి విరాం
సామ్రాజ్యము లుండుటకు అదులు ప్రస్తుతము సుమారు
మాట వది స్వతంత్ర రాజ్యము లేర్పడి యున్నది నీటి

రంజకు జాతీయతా ఎర్థాంతము ప్రధాన కారణము

కాని ఈ ఎర్థాంతము కొన్ని అవర్తములకు కూడ చారిత్రీయులు చేత దీనికి ఇదీవర కుండిన బలము క్రమ క్రమముగ వర్గమున్నది అనేక జాతీయ రాజ్యములలో ప్రజల యందుండు జాతీయతాభిమానము దురభిమానమై ఇతర జాతులను ద్వేషించు నట్టిదిగి ఎరిగమించినది ఎమ సంస్కృతియే ఉత్తమ సంస్కృతి యనియు తమ జాతీయే ఉత్తమో తమ జాతి అనియు ప్రపంచమందంతట ఎమ సంస్కృతిని వ్యాపింపజేయుట తమ విధి యనియు అందుకై బల ప్రయోగము చేయుటతో ధర్మ మైదుర్మమైట్టిది లేదనియు అనేక జాతులవారు భావించి తమ లాభములను పెంపొందించు కొనుటయందే క్రద్ధ వహించి తమ చర్యల వలన ఇతర జాతులకు ఇతర రాజ్యములకు కలుగు నష్టములను ఏమాత్రము గమనించక ప్రవర్తించు చాచి వారు ఇట్టి అహంభావము ము లభింప ఇటీవలి కాలమున జాతుల మధ్య పోటీలు చరవ్వర విరోధములు పెరిగి ప్రపంచ యుద్ధముల వంటి భీకర యుద్ధములు సంభవించెను స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించిన బర్మన్ ఇటాలియన్ జపాన్ వంటి జాతులవారు ఇతరుల పాత్రంత్ర్యమును గౌరవించుటకు బలము వారిని అయింది గొప్ప పాత్ర బలములను సంపాదించు ప్రయత్నము లొనగి దిగిరి మానవుని అభిమానమునకు తుడి అడ్డము అవని జాతి అనియు జాతీయత్వము చేరు ప్రతిష్ఠలను అధికారమును వృద్ధి చేయుటయే అతడు పొందిదగిన పురుషార్థ మనియు దీనిని పొందుటతో ఇతర జాతుల కష్ట సుఖముల నతడు గమనించవలసిన అవసరము లేదనియు జాతీయతా కష్టనేత్ర లనేమిట జాతీయతా సిద్ధాంతమునకు వివేకార్థమును కల్పించిరి ఎట్టటు ముసానిని మొరలయ్యవారు ప్రతిపాదించిన బాహిం (Nasism) ఫాసిజం (Fasicism) అనునది ఈ వివేకార్థ స్వరూపములే

ఒక్కొక్క జాతికి ఒక ప్రత్యేక స్వతంత్ర రాజ్య ముండ వలెనను కారణమున స్థాపించబడిన జాతీయ రాజ్యములలో అనేకములు ఇవసంఖ్య యందును విస్తీర్ణ ముండును మిక్కిలి చిన్నది అందుచేత వివి తమ రక్షణకు కావలసిన ప్రైవిక బలమును సమకూర్చుకొన లేకున్నది ఇది గాక

వీటిలో అనేకములు అర్థికముగ లాల వెనుక బడినట్టివి వీటిలోని ప్రజలు అవారాని విషయమంతో రమ కని ఎ అవసరములను కూడ తీర్చుకొనలేక కట్టిక దారిద్ర్యమును అనుభవించుచున్నారు మృత్యుచేత తమ అర్థిక స్థితిని చక్కచెట్టుగ నలేనట్టిది వీటి పాత్రంత్ర్యము ప్రజలకు ఎంతవరకు లాభము చేకూర్చగలదో చెప్పుటకు వీలులేదు

ప్రపంచమున స్వతంత్ర రాజ్యములు ౧౦౦ బల్య వివిధముగ పెరిగిపోవుట వలన రాజ్యముల మధ్య రాక పోకలకును వర్త రాజ్య రిములకు తెక్కు లేని అవరోధములు కలుగుచున్నవి ఇండియా బర్మా కలెం ఒకట ప్రభుత్వమునకు లోబడి యున్న కాంములో ఉన్న చ్యాపారానుకూల్యములు ఇండియా పోస్టాన్ బర్మా అను మూడు స్వతంత్ర రాజ్యము లేర్పడిన తర్వాత పూర్తిగా తగ్గిపోయినది ప్రతి రాజ్యము స్వయం పోషకత్వమును స్వయం సమృద్ధిని సంపాదించు ఉద్దేశముతో ఇతర రాజ్యముల నరకులై ఎక్కువ నుంకములను విధించుట నర్య సాధారణము

ప్రజాజ్యములు విచ్చిత్తి గాంచి వాటి స్థావరమున స్థాపించబడిన అనేక దేశములలో ప్రజలయందు రాజీయ ప్రైవత్వము గాని కాదుదయ ఒక జాతికి సంబంధించిన వారన్న భావము గాని లేని కారణమున ఒకే దేశమందు అనేక స్వతంత్ర రాజ్యములు స్థాపకము లగుటయు అట్టిది అరగవచ్చుట ప్రజల మధ్య అంతకంతకములు చెల రేగుటయు సంభవించుచున్నది జాతి అన్న మాటకు ఇదమిశ్రమని చెప్పుకగ్గ అర్థము లేకపోవుటచేత కూడ కొంతవరకు ఇట్టి ప్రమాదము కలుగుచున్నది భరత ఖండిమ వారందరు ఒకే జాతివారని అనేకులు అంగీకరించినను సుసామ్యుడీయులు ప్రత్యేక జాతి వారన్న భావము బలపడుట చేత దేశము రెండు స్వతంత్ర రాజ్యములుగ చీలిపోవలసి వచ్చినది ఇప్పుడు దక్షిణ భారత మందలి బ్రాహ్మణులు కాము ప్రత్యేక జాతివార మనియు తమకు బ్రాహ్మణత్వ మను బ్రత్యేక స్వతంత్ర రాజ్యము ఏర్పడవలె ననియు వాదించుచున్నార జాతీయతా ఎర్థాంతము సామ్రాజ్యముల విచ్చిత్తికే కాక సహజముగ కొక ప్రభుత్వము క్రింద మండదగిన దేశముల విచ్చిత్తి కూడ చారిత్రీయు మున్నది

ప్రపంచములోని అనేక దేశములలో ఒక జాతివారు గాక అనేక జాతులవారు నివసించుచున్నారని ఒక్కొక్క జాతి వారిక ప్రత్యేక భౌగోళిక ప్రాంతమున వివసించుచుండు పక్షమున జాతీయతా సద్భావముపాఠము దేశమును విభజించి ఒక్కొక్క జాతికి ఒక ప్రత్యేక రాజ్యమును కల్పించుట సార్వభౌమ రాజ్యము కాని అనేక దేశములలో ప్రతి ప్రాంతమునందు వివిధ జాతులవారు కలిసి నివాసము చేయుచున్నారని తరతరములుగ వారు నివసించుచుండు ప్రత్యేకములనుండి వారిని లేవదీసి వారి నందరినీ ఒక ప్రాంతమునకు తరలించి అప్పుడు వారికొక రాజ్యమును కల్పించుట సార్వభౌమకాని పని జాతీయతా సద్భావము అనేక దేశములలో అవతరణ యోగ్యము కాకపోయిన కొన్ని దేశములలో జాతీయ రురక్షిమానము పెంచు పెరిగి అల్పసంఖ్యాక జాతుల వారిని దేశమునుండి తరిమివేయుటయు అనేక కష్టములకు భరించవలసిన కారణముల కడతల మొక గడ్డు సమస్యగ పర్యవహించు సందర్భించును

పాఠక జాతులు పౌరీక జాతులు అను విశేషమును అర్థముగ తెలిసి పాఠక జాతుల లాభమునై పర్యవేక్షింప సామర్థ్యములు నిర్విచ్ఛిన్నము కావలసినదే దీనిని గురించి పీటాటి అభిప్రాయ భేదములు లేవు కాని వాటి స్థానమున పర్యవేక్షింప జాతీయ రాజ్యముల మూలమున కలుగుచుండు అవకాశములను తొలగించుటకు సాధన మొకటి అవతర మగుచున్నది 'అంతర్జాతీయత' (Internationism) అట్టి సాధనమని అగ్రేటుల అభిప్రాయము

రాజ్యములకు గల పరస్పరప్రతిష్ఠా స్థాపకత్వములను పోషించు గర్హించి ఒక రాజ్యము యొక్క చర్యల నెవర తీర్చిన వాటిని ఎట్టి ప్రమాదము కష్టనష్టములు కలుగకుండు రాజ్యముల పన్నీటిని అనుభవించే పట్టగల ప్రాపంచిక సంస్థ యొకటి ఉండుట కాంక్షియవను శావమే "అంతర్జాతీయత" రాజ్యముల మధ్య ఉత్పన్నములగు వైషమ్యములను తగ్గించి అన్ని రాజ్యముల నమ్ము సౌభాగ్యమును వృద్ధి చేయునగు 'అంతర్జాతీయతా సద్భావము' యొక్క ఉద్దేశము కావాలి పదిలి అర్థరాజ్య పదిలి మొదలైనవి ఈ యుద్దేశము

నెరవేరుటకు సాధనములైన అంతర్జాతీయ సంస్థలు విషయములైన ప్రపంచ పరిష్కరములో ఈజాటి సంస్థలుండుట ఎంతో అవసరము ఇప్పుడు యంత్రాయుగము రాజ్యముల మధ్య రాకపోకలు వర్తక వ్యాపారములు అవసరముగా వృద్ధి గాంచెను అన్ని విషయములలో రాజ్యములు పరస్పరప్రయత్నము లైనవి ఇట్టి సన్నిహిత సంబంధ మేర్పడుటచేత ఒక ప్రభుత్వము యొక్క చర్యల ప్రభావము తక్కిన రాజ్యము లన్నిటియందును కనిపించుచున్నది అందుచేతనే ప్రతి ప్రభుత్వము యొక్క చర్యలను కొంతవరకు అదుపులో ఉంచగల అధికార సంస్థ ఒకటి అవసర మగుచున్నది

ఇదిగాక రాజ్యముల మధ్య సంఘటించు వివాదములు సాను దాన భేదోపాయముల మూలమున పరిష్కారము కావచ్చును యుద్ధముల మూలమున పరిష్కారము లేనీ కొనుట వ్యాయ నమ్మక మను అభిప్రాయము అనాదిగ వ్యాపించి యున్నది కాని ఈ కాలపు యుద్ధములు పరస్పర రాకపోకలకు పీఠములు ఏరేండు రాజ్యముల మధ్య యుద్ధము సంభవించినను వాని మూలముగ అ దేశములలోనివారే గాక ఇతర రాజ్యములలోని వారు కూడ నష్టపడుదురు ఇట్టి సందర్భములో యుద్ధములు సంభవించుచుండునట్లు వివాదములను పరిష్కరింప గలదియు ఆ పరిష్కారము లను అనుబంధో మంచుటకు కావలసిన శక్తిగలదియు వగు ఒక అంతర్జాతీయ సంస్థ అవసర మగుచున్నది దీనిని అట్టి అంతర్జాతీయతను అవసర మున్నదని అందరు అంగీకరించినను ప్రపంచములోని ప్రజలలో చాని కనుగుణమైన శావమును కల్పించుట సార్వభౌమ అను సంబోధమును అనేకులు తెలియచుచున్నారు ఇది వెంటనే సాధ్యము కాకపోయినను ప్రచారము వ్యాపారా లాభమునకు సాధ్యము కావచ్చును ఒకప్పుడు తన పులమునకో తెగకో గ్రామమునకో పరిమితమై యుండిన మానవుని అభిమానము ఆ పాల్గొను అతిక్రమించి విధించు విచారమైన జాతి అను మానవ సమూహమునకు వ్యాప్తము కాగలిగెను ఇట్టి అసంభవ మని కొన్ని దేశరాజ్యముల త్రిందట అనేకులు భావించిరి కాని ఇప్పుడిది అతిగినది మానవుని అభిమానమునకు ఆ ట్లి మైన సమూహము కాలక్రమమున విచారతర మగుచున్నది

ఇది చెరిగారు లక్షణము యుద్ధము వలన ప్రమాదము లెట్టివో మానవులకు తెలియును కనుక చారి అభిమానము ప్రచుక్రమముగ విశ్వవ్యాప్తము కాగలదనుటతో అర్ధరథ వదనమునది లేదు రాజ్యములు వలన పరస్పరాభిమానము లగుటయు అన్ని రాజ్యముల మధ్య సంబంధములు నన్నివాతము లగుటయు ఇట్టి భావమునకు దోహదము కల్పించుచున్నవి కాశీయత అంశర్వాశీయత అను నమవ్యయ పరవగల ఎక్కువలు వృద్ధి గాంచుచున్నవి (దీనిని సంబంధించిన కొన్ని వివరములకు మొదటి పంపుటలోని అంశర్వాశీయ సంస్థలు అను వ్యాసమును వదునవచ్చును)

మా నెం రం

జాతూకర్ణి

అయుర్వేద ధర్మ ప్రవర్తనైన పునర్వసు అశ్రేయీ మహర్షి కులపతిగా గల బ్రహ్మర్షి గురుకులము నందు సుశీఘ్రమున అయుర్వేద విద్య చ్ఛిక్ష్మకులతో మూడవ వాడు జాతూకర్ణి

బ్రహ్మర్షి మండలము నందు గల యీ అయుర్వేద గురుకులముతో 1 అగ్ని వేకుడు- 2 కేళికుడు- 3 జాతూకర్ణి- 4 పరాశరుడు- 5 హాతికుడు- 6 జాతపాత అను నీ యాచ్యురు ముఖ్యులు నీరు అయిరాగమము నందు గురుకులములను-నమకుటిత విద్యార్థులును ఈ యాచ్యురును-అష్టాంగ సంశోభితముగ-అయుర్వేదము నందు-శను శను వామధేయములతో వ్యతంత్రములుగ-సంహితాగ్రంథములను రచించిరి గురుకుల పన్నతకోత్సవ సంకర్షణముగా సమావేశమైన మహర్షి మండలము నందు ఆ రచనలను వినిపించి మెప్పు నందరి ఈ గ్రంథములకు సంహిత అనియు తంత్రము అనియు వాడుక కలిగినది ఆ సంహితా గ్రంథము విధి

1 అగ్ని వేకసంహిత - ఇది చరక సంహితగా ఈ వాడు ప్రసిద్ధి నందియున్నది దీనిని చరక దృఢ లలి కాశులలును సంస్కరించినను నవరించినను కాలవశమున కలిగిన పొచ్చు తప్పులను నవస్తాయికి తెచ్చిరి ఈ చరక సంహితపై ముప్పది యుద్ధయ వ్యాఖ్యాతలు గారు

2 తేల సంహిత - ఇది కొంత కలమైన గ్రంథము

ఈవాడు ముద్రించెడి లభియించు గలను అదియు మూలము మాత్రమే దీని యందు వ్యాఖ్యాత లున్నట్లు లేదు

3 జాతూకర్ణి సంహిత - ఇది క్రవ్యముగానే యున్నది లక్ష్యార్థి లేదు లక్ష్యముగానున్న చరక వ్యాఖ్యాతలతో జ్ఞులు చక్రపాత దత్తలు-మాత్రము చరక యాలమును నమర్చించుట యందును శ్లేశభావమును నిరూపించుట యందును-జాతూకర్ణి సంహితనుండి ఉపాహరణములను ప్రమాదములను కనుకను వ్యాఖ్య లందు ఉల్లేఖించి యున్నారు ఇట్లే ముక్తత-అష్టాంగ హృదయ వ్యాఖ్యాతలు దర్శించి అయిదవట్టులు పై కను జాతూకర్ణి ప్రమాదములను చూపించి యున్నారు

4 పరాశర సంహిత - కొన్ని ఉపాహరణ చాక్రములు కన్న దీని అచూకరేగా లేదు

5 హాతి సంహిత - ఈ పేరుతో ప్రాచీన ముద్రితముగల వాగకాంతముల గ్రంథ మొకటి ప్రచారమునందున్నది గాని దీని యందు సంహితా సిద్ధి లేదు మహర్షి ప్రణీతముగా గానరారు దీనిపై సామాన్యమగు హిందీ వ్యాఖ్య కలది రచన పామర్యము భావ గౌరవము కూర్చున్నది

6 జాతపాత సంహిత - జాతూకర్ణి సంహితవలె నిది అచ్చటచ్చట వ్యాఖ్యాతలచే ఉపాహరణములుగా ముప్పది గాని కళేబర లభిలేదు

ఉప లభ్యములుగ నున్న చరక ముక్తత అష్టాంగ సం గ్రహహృదయ వ్యాఖ్యానములతో జ్ఞులు చక్రపాదులు చరక వ్యాఖ్యానము నందును దర్శించి అయిదవట్టులు ముక్తత-అష్టాంగ సంగ్రహ హృదయము లందును-అచ్చటచ్చట నిల్చి ఉపహరించి యున్నారు అందు-

జ్ఞులును-చరక చిక్చా స్థానమందలి మూడవ యధ్యాయమును-జ్వరచిక్చా నెప్పునప్పుడు విద్యోపశేషము గా విశేష విజ్ఞాన దర్శనమునకై-తిరిగి జ్వరనివాతము వివరిన అదివది అందరి కి-మించి ౧7వ కోశము నరకు గల యీ గ్రంథము-అత్యంతవృత్తి కృతయక చతుర్థక-జ్వరములను వివరించినది ఈ వందర్శనమున వ్యాఖ్యానించుచున్న జ్ఞులును "కరాచ-జాతూకర్ణి రచన 1 న ప్రతః

ఈమధ్య నిరాధారముగా తేలివది తిలక్కువందును వైవా
భాభాగము వందును గల వసు చార్త ము కియె. ౩ టి
వివరించుచున్నది నిమగ్నభావ్యమగు అపేక్షవలమున గాని
యిందలి నిజము తేలదు

జాతూకర్మి సంవాతము ప్రమాణముగా సుభహ
రించుచు వచ్చిన లక్షటారి పాఠ్యభావల కాం మిచ్చుటికి
రమారమి పది పన్నెందు వందల సంవత్సరము లకు
పూర్వముగా అధునిక చరిత్రకారులు విద్వంసులు
చున్నారు మన మట్లే యనుకోమివను వేయి సంవత్స
రములకు పూర్వము జాతూకర్మి సంవాత సజీవ కళ
లరముగా నున్నట్లు గ్రంథవలె యున్నది కాం
గర్భమున చాగియున్న ఈ అయిదేడక విజ్ఞాన
సంపదను కాంమె తెలుపరించ వలె యున్నది

పై విక పాఠ్యయమువందు గల శత వళ బ్రాహ్మణ
బృహదారణ్యకములు జాతూకర్మి వధివర్ణించినది జాతూ
కర్మి జాతు కర్మి జమరాయచాప్త యాప్తాల్పము
రాయణ బృ ౩ ౪ బ్రా ౬ అని బ్రహ్మ విధిగంకామ
క్రమణిక యందు గలదు ఈ జాతూకర్మి అయిదేడక
కర్తయే వది రుజువగుట కింప అత్యేయ అగ్ని వేకులును
అగ్నిములును అభివర్ణించినది యున్నారు

పురాణ బ్రాహ్మయము వందును లింగ పురాణముకను
జాతూకర్మి ఇందునీ వీడన బాగుమడుగా రానున్నట్లు
తెలియ వేయించినది జాతూకర్మి హరి పృథ్విక కృష్ణ
వైష్ణవాదునోముది బాగూప్తైవశక్యంబున కల
యోగేశ్వరరాన్ క్రమాక : (లిం పు అ 18) అనియు
స ప్రసిద్ధి పునఃపాత్రై పరికరై క్రమాగత జాతూకర్మి
యచా బాధో భవివర్ణి కళోరహ : (లిం పు అ 19) 120
అనియు కలదు

స్మృతి కర్తలగు బ్రహ్మణు జగద్రథు పరిపాలకులగు
సింద్రులు ప్రజా పరిపాలకులగు చమర్లక మువ్రులు
మున్నగువారు కాలానుగతి ననువరించి అయా సమయ
ములయందున్న చారిత్రో యోగులల వా యా పదవుల
యందు నియోగించుచున్నట్లు ప్రాచీన చరిత్రక మనవిధిధర్మ
సముగా నున్నది అంజనేయును భవిష్యుర్ముఖ్యగా వర
మంది యున్నాడని మన కొక ప్రతీతి అట్లే జాతూకర్మి
కలియందు బాగుమడుగా బాధున కృత్యముల వోవయ్య

చున్నాడమట వందేవోపునము కాని వివయము భార
తీయల విజ్ఞానము పరిమిత విశాసము కలది గాదు
క్రికాలావిచ్చిన్నము తళోరమై గమ్యుక మయ్యలైన
వరబ్రహ్మకృష్ణ లగు మూర్తుల కేవలకాల మనకము
వ్రణావ మునిత్యము ఈ గంధీరావృత్తమగు ఇతివృత్త
మందలి యభార్యకము విజ్ఞాన గమనించి సంశయించు
గాక

నే ి ర

జాన్ డ్యూయీ (1859-1952)

ఇకటోక గొప్ప అమెరికాకేశపు రత్నసేవత్రయు
మామక కాన్త్రవేత్తయు విద్యా వేత్తయునై యున్నాడు
ఇకడు తెర్యాంట్ రాష్ట్రమునందు బర్లింగ్ టన్ అను
గ్రామమునందు 1859వ సంవత్సరమున అక్టోబరు 20వ
తేదీన జన్మించెను 1879లో తెర్యాంట్ విశ్వ విద్యాలయము
వందు పట్టభద్రుడై ఎడవ వెస్టన్ వే నియో
తెర్యాంట్ రాష్ట్రములందు ఉపాధ్యాయుడుగా కొంత
కాలము పని చేసెను 1884లో జాన్ హావీట్స్ విశ్వ
విద్యాలయమున ఏ బిఎడ్ పట్టమును పొందెను

జాన్ డ్యూయీ 1888-89 ప్రాంతమున మిచ్చెటోటా
విశ్వ విద్యాలయమున తత్వ శాస్త్రాచార్యుడుగాను
1888-94 సంవత్సరములలో మిషగన్ విశ్వ విద్యాల
యమున అచార్యుడుగాను పనిచేసెను 1894లో చికాగో
విశ్వ విద్యాలయమున తత్వ శాస్త్రాచార్యు డాయెను
1898లో యూనివర్సిటీ లాలోరేటర్ హ్యూలును స్థాపిం
చెను చానివి 1904 వరకు ఎనిమిది సంవత్సరముల
కాలము-వడిసెను అచ్చటి నుండి కొలంబియా విశ్వ
విద్యాలయమున జీవశాఖా మాధర్య పదవి వర్జిం
చెను 1900లో ఉత్పాదకము నుండి విరమించుకొనెను
కొలంబియాలో నున్న కాలమున అకడు వైవాలోని
వెకింగ్ విశ్వ విద్యాలయము వందు 1919లో జ
మానును వరల 1911లో వేలొక మాదును పని చేసెను

జాన్ డ్యూయీ జామాను ట్రస్టీ ప్రభుత్వాధ్యక్షమున
ల రేకమువల రంకటము పర్యటించి పాక కాం
పువర్విద్యాలయమును గూర్చి గొప్ప వివేదికను పిదమ
చేసెను అంతరము రహస్య జాపాను మొదలగు రేక
ములను పందర్శించి అవటి విద్యా విధానములను గూర్చి

జాన్ డ్యూయీ తొలి జీవితం అతడు అమెరికా మానవ శాస్త్ర సంఘమునకు అమెరికా వత్త శాస్త్ర సంఘమునకు విశ్వ విద్యాలయాధ్యక్ష పదవియును అధ్యక్షుడుగా ముద్రెను

చి కా గో విశ్వ విద్యాలయాధ్యక్షుడుగా ముద్రె కాలమున జాన్ డ్యూయీ అమెరికా యందు కాదు ప్రవర్తింపుచున్న విద్యా విధానము నందు పెక్కు తోపములను కనుగొనెను అతడు మిక్కిలి ఆలోచించి ఆ తోపములను నవలించి అదర్శప్రాయ మగు విద్యాలయమును ప్రారంభించు పుట్టెను తో 1898 తో యూనివర్సిటీ లాబొరేటరీ స్కూలు (University Laboratory school) ముద్రెను కాని విద్యాలయముల కది మాధ్యమికముగా ముద్రెనె నని అతడాశించెను

చిత్రము-54

జాన్ డ్యూయీ

జాన్ డ్యూయీ కాటి పాఠశాలలో కొన్ని ముఖ్యమయిన తోపములు కనుగొనెను పాఠశాలమిక విద్యవాంశంకరము అమెరికా పాఠశాల వ్యవస్థ యందు కలిగిన గొప్ప మార్పులకు అనుగుణముగా విద్యాలయములు అభివృద్ధి చెందలేదు 19వ శతాబ్దమునందలి విద్యా విధానము పాఠశాలమిక విద్యవ్యవస్థకు పూర్వమున గల పాఠశాల వ్యవస్థకు అనుగుణమైనదిగా ముద్రెను ఆ కాటికా విద్యా విధానము చక్కగా పని చేసెను కాని డ్యూయీకాలమునందు శిశువులకు పుట్టిన కాటినుండియు శృంగారమున యుక్తములచే నడువబడు నష్ట పము దాయముతోడి అవసరమైన పరివరముల మధ్య జీవితము గడవ నలసిన అవసర ముద్భవెను కాని ఉపయోగించు పాఠశాల మెట్లు ఉత్పత్తి చేయబడెనో కాలు చెప్పగలుగని పూర్వము కాలునకి విషయములన్నియు కాలము ముడియు పహా పరి వరముల పరిశీలనముచే తెలియుచుండెను ప్రత్యేకముగా నడుపుకొను అవసరము లేకయే కాలునకి వర్గ విషయములు తెలియుచుండెను గృహశృంగారములందు పాఠశాలమిక తనకు తెలియబడు పెక్కు విషయముల నడకు తెలివితోగలగుచుండెను నేర్పుకొనుటకు ఆకాటికాలునకు లేని ప్రేరణములు అనాడు చెనందిన జీవితమునందు వచ్చునదిగ అతనికి లభించు చుండెను కాని డ్యూయీకాలము కాటికా విద్యా విధాన మింకను మార్పలేదు పరివరములు మార్పలే గాని విద్యా పద్ధతయందు మార్పు కలుగ లేదు విద్య యనునది కొందరికొకటి! పాఠశాల అనుట విద్య చేర్వరాదు! అను అర్థాంతము కాటికా ప్రజలచుండెను ప్రాక వర్తకి మీదనే అనగా ఉపాధ్యక్షములు చెప్పుట కాలుచు వినుట వంటి పద్ధతలకు అనుకూలముగా నేనాటి పాఠశాలలు విద్వింప అడినవి క్రియలదాహరణ నేర్పుకొనుటకు చారిత్రక అవకాశము లభించుట తీరు కాలుర వందర వొక గుంపుగా భావించి పాఠములు చెప్పుటకు చుండెను కాని వ్యక్తిగతమైన శ్రద్ధకు అవకాశము లేకుండెను దీని ఫలితమే మన కాలునకు నేర్పుకొనవలె నను ఉపాధ్యక్షము లేకుండెను సంఘము యొక్క అదర్శములకు, అవసరములకు

ఇతరులలో సహకరించి సంఘ శేషమునవలె పని చేయుట మానవ్యుని అవసరము అట్టి అదర్శము పూర్వపు విద్యా వర్గము యందు మృగ్య మయ్యెను ద్వారాః తనకామునాటి విద్యా విధానము నందు గోచరించిన లోపము లిట్టివే

కావున సంఘమునందు పరిపూర్ణమైన శీవితమును గడుపుటకు విద్యాభ్యుదయ ఉద్దముచేయుటకు శిక్షణము నిచ్చు విద్యాలయ మవసరమై యుండెను ఇట్టి అదర్శమును సాధించుటకే అతడు తన పాఠశాలను స్థాపించెను దీనియందు చాడకును అతని పాఠశాలాధ్యక్షులును ఈ క్రింది కొన్ని ముఖ్యపనులవలన పెరుక్కొన వలసిన వారైరి

1 పాఠశాలకు గృహముతోడను సంఘము తోడను ఎక్కువగా సంబంధము కలుగునట్లు చేయుచుట్లు

2 పఠనము లేఖనము గణితము మొదలైన పాఠానికై నందిన శీలికానుకూలములను అధారముగా గైకొని తోధించుచుట్లు

3 పరిశ్రమ పామాన్య శాస్త్రమును తోధించుట ద్వారమున చాటివ్రకావమును కాలాని శీలితము నందెక్కువగా కలుగజేయు చుట్లు

4 వ్యక్తిగతమైన కర్తులకు అవసరములకు అవకాశ మిచ్చు చుట్లు

కాలాని గృహముకే ఒక అదర్శ పాఠశాలగా ద్వారాః భావించెను గృహ శీలితమునందే కాలాని అనేక విషయములను నేర్చుకొనును గృహపవరములను ననుకూర్చుటకును గృహ పవర్తలలో పాల్గొనుటకును వలసిన విజ్ఞానమును క్రమించి పరిధేయమునకు వలసిన క్రమశిక్షణ వద్దతిని అవసరపరచుటకు అతడు ఇతరుల భావము లందును పాశ్చాత్య యందును గౌరవమును చూపును కుటుంబము యొక్క వర్తమాన శేషమునవలె పాశ్చాత్యము విడిచి పరిధేయమునకు నేర్చుకొనును పాఠశాల కూడ ఇట్టిదే విజమునకు పాఠశాల ఒక విస్తారమైన కుటుంబమని చెప్పవచ్చును కాలాదు క్షణ గృహమునందు నేర్చుకొను గుణములనే పాఠశాల యందు ఇంకను పరిపూర్ణముగా నేర్చుకొనును గృహమునందు లేని

పాఠశాలములు ఒకటికి పాఠశాల యందు కలుగును అవసరమైన వస్తు సామగ్రియు శాస్త్రీయమైన సహాయ సంపత్తియు అతనికి అవలంబించును పాఠశాల అనునది శీలితముతో ఏ మాత్రము సంబంధము లేనిదిగా నుండరాదు విజముగా పాఠశాల కూడ ఒక సంఘము వలె మండవలెను అది విద్యార్థికి ఉచితముగా కలుగజేయు విషయములను పనుకూర్చవలెను సంఘ శేషమునకు కాను తోడ్పడుచు ఇ నియందు కా ను కూడ భాగస్వామిగా నుండవలె నను భావమును విద్యార్థికి పాఠశాల కలిగించవలెను

ఈ అదర్శములను సాధించుటకు ద్వారాః ఈ క్రింది మూడు పద్ధతులను ప్రవేశపెట్టెను 1 పరిముట్లతో కర్మాగారమునందు పని చేయుట 2 తోజనాదికమునకు ఏర్పాటు అనటనే చేయుట 3 నేత కుట్టుపని మొదలైనవి ఈ మూడింటియందు కాలకాలికము స్వయముగా పాల్గొనుట నేత పనియందు చారు స్వయముగా పని ముట్లను తయారు చేయు పద్ధతి విడిచియుట కుక్రమము చేయుట నూలు తీయుట చేయుట మొదలగు పను లన్నియు చేయుదురు ఉపాధ్యాయుడు చాటి మాగ్గ దర్శకుడై చారాదీనిన ప్రశ్నలకు సమాధాన మొసగును ఇట్టి ప్రశ్నోత్తరములకే విషయభావము పొందుచు నేతితో పనిచేయును అన్ని విషయములు చారు పూర్తిగా నేర్చుకొందురు ఇట్టి పనుల ద్వారమున విజ్ఞానశాస్త్రము చరిత్ర చిత్రకళ మొదలైన వన్నియు చారు నేర్చుకొందురు వంట చేయునపుడు రసాయన శాస్త్ర విషయములు పుడంగము చేయునపుడు రేఖా శాస్త్ర విషయములు (Geometry) నూలు విషయము భూగోళ శాస్త్ర విషయము తదితరములు చారు నేర్చుకొందురు

పై విషయములు అనువంగముగా కాక ఒక చక్కని ప్రణాళిక ననుసరించియే చెప్పబడును ద్వారాః ప్రాశమిక పాఠశాల యందుని అధ్యయన కామును మూడు భాగములుగా చేసెను ఈ మూడింటి యందును పైన చెప్పిన మూడు విధములైన క్రమబద్ధముగా చాటి నేర్పబడును మొదటి క్రితా కాలము-(కాలాని నుండి ఎనిమిది సంవత్సరముల వయస్సు వరకు), రెండవది

సహా శ్రద్ధాకాలము (సిమిటి నుండి వంద్రెండు సంవత్సరముల వరకు) మూడవది విచారాత్మక శ్రద్ధాకాలము- (వంద్రెండు సంవత్సరములనుండి పదునాడు వరకు) ప్రాకారమునందు శిశువు తన పరిపరమలతోడను సంఘముతోడను పరిచయము కావించుకొనుచు ఈ శిశువునకు సమవ్యక్తికింకను ప్రారంభము కాలేదు మొదటి సంవత్సరమునందు శిశువు గృహము నందలి వస్తులే చేయును తెండవ సంవత్సరము నందు సంఘము యొక్క పనులను చేయుటయందు ఉపాధిపాము కలిగి యుండును మూడవ సంవత్సరమునందు పశివరము లందలి విషయముల పుట్టు పూర్వోత్తరములు తెలిసికొనును పశవము లేఖనము ఈ మూడవ సంవత్సరమున ప్రారంభమగును భౌగోళిక శాస్త్రము క్రమముగా చెప్పుట ప్రారంభ మగును నహా శ్రద్ధాకాలమున శిశువు వివిధములైన కత్తులను ఆలపకమకొనును అదర్శములు, పాఠవాగములు వృక్షము గా తెలిసికొనును విషయములను వివరముగా విశ్లేషించుట చేర్చుకొనును స్వవిషయము లందు నియమ బద్ధముగా నడచుకొనుట అలవాటు చేసికొనును దీని నంత విషయమునందును విషయ బోధనము నందును గూడ మాట్లాడు కలుగును మానవానుభవములను పీఠికించి విశ్లేషించి చాటిని పరిశీలించుటయే విషయపరమగు మాట్లాడు కావించుట చున్నది ఇట్టి అనుభవముల యొక్క అభివృద్ధి కనయించే కలుగుచున్నట్లు కాలానికి భారము కలుగజేయుటయు ఈ అదర్శములను పొందుటకు అవకాశ యొగ్గుములైన పద్ధతులను పాఠ్యదశము చేసికొనునట్లు అతని నొనర్చుటయు బోధనాపరమ లగు మాట్లాడు అలవాటు మూడవత్రైవ విచారాత్మక శ్రద్ధాకాలమును గూర్చి ద్యాయా సరిపరముగా తెలుపలేదు

చిట్ట మానవానుభవములతో ప్రారంభించవలె ననునది ద్యాయా ప్రతిపాదించిన విద్యా ప్రణాళిక యందలి మూలమూలము జ్ఞాపార్థము ఉజ్జావలై ఆధారపడి యున్నది ఈ ఉజ్జావ కాలాని అనుభవములపై ఆధారపడియున్నది భావనార్థయనములు తెండును (Thought and learning) మానవానుభవము లందు కలుగు శంక లేక అనుభవమునే ప్రేరేపించిన విచార

లమున ప్రారంభమగును విచారణ మూలమున జ్ఞానా చేర్పడత తద్వారమున జ్ఞానము కలుగును ఈ జ్ఞానము మానవానుభవముల యొక్క సమ్మతయే యని చెప్పి వచ్చును "డెమోక్రసీ అండ్ ఎడ్యుకేషన్ అను గ్రంథమున అనుభవముల యొక్క పునర్నిర్మాణముల పరంపరయే (Continuous reconstruction of experiences) చిద్రు యని నిర్వచించబడినది

ద్యాయా ఎథ్నాథము అంగమున ప్రాగ్జాటిజం (Pragmatism) అనడును ఈ ఎథ్నాథము విలియం జేమ్సు అను కాత్తిజునిచే ప్రతిపాదించ బడినది దీనినే చిద్రు అన్వయించి ద్యాయా ఇన్స్ట్రుమెంటలిజం (Instrumentalism) అని వ్యవహరించెను పీతయన సమన్వయను పరిష్కరించుట యందును అనుభవము లందలి క్లిష్ట విషయములను సరిష్కరించుట యందును ఇ సమలు తృప్తికరము లయన పాఠనములు

ద్యాయా పిద్ధాంతము అమెరికా లేకము నందలి విద్యావేత్తలచే మిక్కిలి ప్రాబల్యము నహించెను కొందరకది భావములను గైకొని చాటి యాధారమున అభ్యుదయోద్యమమును (Progressive movement) ప్రారంభించి

మన లేకమునం దిప్పుడు ప్రబలుచున్న 'మూలవిద్యా' (Basic Education) పద్ధతిని ద్యాయా పద్ధతిని చెప్పు సామ్యములు కలవు మూల చిద్రుకు మూల మాత్రములైన సాంఘిక చర్య చేతివని విషయ నకు స్వయము (Community activity, craft, correlation) అనునవి ద్యాయా విద్యా విభాగమునందు కలవు చాటి ఈ తెలివితీరి అదర్శము లందును పద్ధతు లందును కొంత భేదము కలదు

ప త్రి క

జాన్ హానింగ్ స్పీక్ (1827—1884)

జాన్ హానింగ్ స్పీక్ (John Hanning Speke) అను ఇంగ్లండు లేకయుడు ప్రఖ్యాత భూ పరిశోధకుడు (Explorer) గను విమర్శిత్తున ప్రకాశకుడు (Discoverer) గను పరశువు ఈతల్లి లేకమున ప్రవహించు ప్రవిర్తమైన లైలు మననచి ఉత్పత్తి స్థానమును ప్రవర్ధనుమున కనిపెట్టి పలువురి ప్రశంసలను పొందుకొని డిక్షను

ఈ ప్రముఖ పురుషుడు ఇంగ్లండువండు పామర్ వెల్ మండలములో జార్డన్స్ (Jordans) అను నగరమున
 1817వ సం. మే 4వ తేదీన జననముచేసి ఇతడు
 1844 లో కారక పై వ్యవసాయము ఉద్యోగమున
 ప్రవేశించి పంజాబు రాష్ట్రములో సర్ కాళిస్ క్యాంప్
 బెల్ (Sir Collin Campbell) అను పై విశాధిపతి
 కాయకవ్యమున ఒక దశమునందు కొంతకాలము
 కొలువు చేసెను ఒకవృత్తి తీరకు వెలపుపై మండగా
 హిమాలయ పర్వత ప్రాంతమును పరిశోధించుటకు
 వెడలి ఆచ్యుతీనుండి తిరెట్టులో ప్రవేశ మొనర్చి అందు
 దీర్ఘ సంచార మొనర్చెను 1864లో ఇతడు మరి
 యొక ప్రత్యాక భూ పరిశోధకుడగు రిచర్డ్ బ్రౌన్ అను
 వాతనిని అప్రకా ఖండమునది సోమాలి ల్యాండ్
 రేఖములో కలిపిచి అతనితో పన్నునాక సరిబంధ
 మేర్పరచుకొనెను అతే సంవత్సరము ఫిబ్రవరి నెలలో
 సోమాలిలు అను సెగ్రో జాతీయులతో ఘటిల్లిన సంఘర్ష
 యమున చాలితే ఇతడు ఖీవముగ తనకాగ్రు దయ్యెను
 కాధిపతియైన అత దంతుల రేఖపై స్వల్పకాలమునకు మరలి
 కొంతకాలము పుల్లగ్రామమున విశ్రాంతి గైకొనెను
 అనంతర మాతడు క్రిమియా (రష్యా రేఖములో బొక
 రాష్ట్రము) యుద్ధము లో టర్కీ పై ఒక దశమునందు
 వ్యర్థుల పై విలుడుగ ప్రవేశించి పోయిలో పోగొనెను
 1868వ సంవత్సరములో స్పీక్ మరల బర్మన్
 రోరసు కలిపిచి అప్రకా ఖండమునందు పరమ్యంను
 చాచి ఉనిచి పరిశోధించు కార్యక్రమమున అతనితో
 సహకరించ వారంధించెను ఇట్లు పరిశోధన మొనర్చిన
 పరమ్యలలో బ్యాసా (Nyasas) అనునట్టిది మిగుల
 సేద్యకర గమనట్టిది ఈ పరమ్యునకు చేరు మార్గము అరబ్బు
 జాతీయులచే దిగ్బంధ మొనరించబడుట వలన బర్మన్
 వేత్తవ్యవస్థమున వియనమున పరిశోధక బృందము 1871
 లో జాంబిజర్ అను మార్పు అప్రకాలోని
 నగరము నుండి బయలుదేరి ఉత్తర తీరగా మహారమున
 మున్న మార్గము ననుసరించి తమ యోగ్రమ పొగించెను
 ఒకానొక అరబ్బు నర్తకుని వలన రేఖాంశర్యాగమున
 మూడు గొప్ప పరమ్యు లుండె నని ఈ పరిశోధకులు తెలిసి
 కొనిరి ఉత్తర దిశాగ్రమున మున్న పరమ్యు లైలు నది

ఉత్పత్తి స్థానమై యుండి యుండవలె నని హరింగ్ తన
 విశేషమైన భావనా వలననే జీవించియున్నాడు 1868
 జనవరి నెలలో పరిశోధకులు వెక్కుకవ్వములకు గురియై
 తుదకు టంగ్వియా పరమ్యును చేరుకొనిరి అప్పుడు
 వారు తమ ఆశ్చర్యవణి తావములను ముగించుకొని అటు
 నుండి ఆ సంవత్సరమే జూన్ నెలనాటికి కాచి అను
 కావునకు మరలి వచ్చిరి బృంద వాయకుడు బర్మన్ దుర
 ర్థమై వ శ మున వ్యాధి గ్రస్తుడై ఒక వ్యాధివం
 మును కొనసాగించుటకు అతడు వ్యాధివంతుని అగ్ర
 దయ్యెను
 ఉత్తర దిశాగ్రమున మున్న పరమ్యును ఎర్విడమున
 నైన ఆశ్చర్యవంతులు స్పీక్ బృందసంకల్పమై రావచ్చుట
 సోపుటకు అనుమతించుమని తన వాయకుని ఆశ్చర్యించెను
 తున కాతనిని సమ్మతి పరచి అనుమతి గైకొనెను ఉత్తర
 దిశగా వెడలిన అతడు క్రిందముల కర్యాకర బర్మన్ కింద
 తేదీన నొక రిప్పి సముద్ర కాళును చేరుకొన గల్గెను ఆ
 సముద్రకాల వెలు కాతడు అగమ్య తీవ తేదీనకు
 ప్రయాణించి తుదకది యొక సరోవర జలముతో సంసర్గ
 మైవట్లు కనుగొనెను ఈ పరమ్య ఉత్తర దిశయందు
 దిబ్బంధంము వలకు ని ప్రతినియున్నట్లనడిగి గోచరించెను
 ఈ మనిశాల సరోవరమే విప్లవకరముగా లైలు నదికి
 మూలభూతమై యుండి యుండునని స్పీక్ నిర్ణయించు
 కొనెను అనంతర మీ పరమ్యునకే విక్టోరియా బ్యాస్సా
 (Victoria Nyansa) అను నామమేర్పడి ప్రసిద్ధి
 గాంచెను అగమ్య తీవ తేదీన స్పీక్ కాచి కి మరలివచ్చి
 కాను కనిపెట్టిన సరమ్యునకు సంబంధించిన వివరములను
 తన బృంద వాయకుడగు బర్మనుకు తెలియజరచెను కాని
 బర్మను అతని చాదమున విశ్వసించనే లేదు
 కొంతకాలము గడచిన ఎవ్వరు ఇంగ్లండునందు
 రాయల్ జిగ్రాఫికల్ సొసైటీ (Royal Geographical
 Society) అధ్యక్షుడు డగ్లస్ రోడెరిక్ మర్చిసన్
 (Sir Roderick Murchison) అను ప్రముఖుని సహ
 కారము హరింగ్ స్పీక్ వఖ ఖంధెను మర్చిసన్ పారధ్య
 మున ఒక సూతన పరిశోధక బృందమేర్పడి ఆ బృందము
 నకు స్పీక్ వాయకుడుగా నియమితుడయ్యెను అతర
 రేఖియంతోపాటు కర్నల్ జె ఎ గ్రాంట్ (Col

J A Grant) అను వాతావృత్తి ఈ బృందమున ప్రిక్ నకు సహచరుడై పరిశోధనాత్మకముగా రావణిలో సహజరెండిన ప్రిక్ కి ఐరోపా ఖండమున రెండువందల మంది నపుణులతో ఈ పరిశోధక బృందము 1880 అక్టోబరు నెలలో బాంకాక్ నుండి బయలుదేరి 1881 జనవరి 24వ తేదీన కాశీ ని చేరెను 1881 అక్టోబరు నెలలో పరిశోధనలు విశ్వాసియా వ్యాప్తా వరము యొక్క నైర్వృతి పరిహరణకు చేరుకొనిరి ప్రిక్ ఆ వరము యొక్క పరిమిత పరిమితులను వెలువరించి ప్రయాణము చేయుచు కాగెరా (Kagera) అను ప్రదేశమును 1882 జనవరి 18వ తేదీన అధిగమించెను తరువాత 18వ తేదీన అతడు ఉగండా లేకవు రాజధాని నగరమును చేరెను ప్రిక్ ఆ లేకవు ప్రభుత్వచే కొన్ని మానవుల వరకు నిర్బంధమున మంచబడెను తుద త్తొలి ఆతడు ప్రభుత్వమున పనిచేసి తన పరిశోధన కృషియందు దుర్లభములైన నాదములను సహాయపడుటకు రైల్వే పాసపోలేకులైన కొందరు వ్యక్తులను తోడుగా నియమించి అతనిని అధించెను ప్రభువాతని అత్యధికమును మన్నించి నలున వర్తకమును మాత్రమే కొనగను ప్రిక్ మిగుల సంతుష్టులై ఇనుము దిండిన ఉత్పాదములతో తన బృందమును వెంట దిరిగిరి విశేష కష్టముల ననుభవించుచు 1882 అక్టోబరు 2వ తేదీన నైలు నది వరము నుండి ఉద్ధరించిన స్థానమునకు వచ్చి చేరెను శ్రమించి పొందిన ఈ విజయ మాత్రమే అనంద వరకునని గానించెను

అల్బర్ట్ న్యాంసా (Albert Nyansa) అను నేరొక గొప్ప వరమునకు గూడ నైలునదిలో సంబంధమున్న షెరి కా రవుడు కనుగొనగల్గిరి కాని ఆ వరమును చూచుటకు వారి కనుమతి యొనగడలేదు అందుచే పొర్రుమొనక మేకకు ప్రిక్, గ్రాంటు లిరువురును తమ బృందములతో నైలునది ప్రవాహగర్భి వనవరించుచు ప్రయాణము చేసి తేల తుదకు 1883 డిసెంబరు 15వ తేదీన కాహో ప్రాంతమును మరల చూడగల్గిరి

1883 ఫిబ్రవరి 15వ తేదీన వారు 'గొండోకోరో' (Gondokoro) అను నగరము చేరి అచ్చుల 'సర్ కామ్యూల్ జేకో' (Sir Samuel

Baker) అను ఇంగ్లండు చేరియుని కనిగొనిరి సుదీర్ఘమును దుర్లభమును నగు తమ అన్వేషణ పథమునందు కామ్యూల్ జేకోనది అమూల్య వనూచారమును వారు జేగరు తొలగు విప్లవకారముగను ఉదారబుద్ధియువముగను ఎరుక వరచిరి తుదకి సమాచారము మూలముగనే కామ్యూల్ జేగరు దుర్లభమును అచ్చుల్ న్యాంసా వరమును కనుగొనగల్గెను

అదే సంవత్సరమున (1888) ప్రిక్ నైలునది ఉత్పత్తి స్థానమును కనుగొనిన తనపాద సోదనమును వివరించుచు 'జర్నల్ ఆఫ్ ది డిస్కవరీ ఆఫ్ ది సోర్స్ ఆఫ్ ది నైల్' (Journal of the Discovery of the source of the Nile) అను గ్రంథమును ప్రచురించెను ఈ గ్రంథము విప్లవము మర్మరహితము అక్షరము నగు కుర్చు మధుర్యంలో రచింపబడెను నైలు నది మూలస్థానమును గూర్చి ప్రిక్ వెల్లడించిన నిర్విశాసితాయములతో జర్నల్ మాక్స్ ములర్ తుదకు డిక్షనరీ ఆఫ్ ది నైల్ బేస్ (The Nile Basin) అను తమ గ్రంథములలో (1884) ప్రత్యక్షి వాదమును పూర్వవక్త యొనరించి టంగన్యికా (Tanganyika) అనునదే నైలునది నిష్పంతయమైన ఉత్పత్తి స్థానమని విరు నలుమారులు యిచ్చాటింటి ఈ వివాదమును గూర్చి డిక్షన్ ఆఫ్ ఏయిషన్ యొక్క భౌగోళిక వాణా సమాచారమున పెన్సెంబరు 18వ తేదీన ప్రిక్ ప్రత్యక్షముగా జర్నలులో వర్ణించుటకుగూడ నిర్ణయ మయ్యెను కాని దురదృష్టవశమున 1884 పెన్సెంబరు 15వ తేదీన ప్రిక్ కవుల పట్టను కేటాకుచు ప్రమాద పశమున తన తుపాకీ గుండు చేతనే కామ్యూల్ నైలుముగా గాయపడి అమృతుల కాసెను

జానపద పుస్తకములు

జనపదము అనగా గ్రామములు అందు నివసించు వారు జానపదులు పుస్తకమున, కాశము యు మున్నగు వాటితో గూడిన అటు జానపదు లొనర్చు పుస్తకము జానపద పుస్తక మనబడుచున్నది భారతదేశము అనేక జన పదములను, జాతులను అద్భుతమైన జానపద పుస్తకములను నిలయమై యున్నది ప్రస్తుతము ప్రచారములో

మన్న కాశ్రియ నృత్యము లన్నియు జానపద నృత్య రీతులమంది రూపొందినట్టివి

జానపద నృత్యములలో సమాజవర్ణము వరికత, నిందితగా కనిపించును వీటివెనుక నాక కావగాంధీర్యము పరిపూర్ణ అభివ్యక్తి గోచరించును ఈ నృత్యములందు ప్రయత్న పూర్వక సంభార సంపాదనము తప్పక కారణము ఇగి న్యయం ప్రేరేపము లగుటయే కనువు లను రోగియున్న అదిను వాసులలోని అదివపు టుక్కా హము వారిని అపై తణములో వాల్మీకీమృగముగా అయర్తము చేసిందిది నిజముగ వారి నృత్య ప్రరర్ప నములలో నర్తకులు ప్రేక్షకులు అను లేదమే యుండెడిది కాదు అందరును నృత్య మాచరించుచారే అందరును ప్రేక్షకులే ఎవరికి వారు అప్పటి కప్పుడు సిద్ధపడి ఒక యెరుకు బట్టలై నృత్యము చేయుట బరుగుచుండెను అంగ విశేషములు అభినయ విశేషములు ఆ విధికి కష్టాయిలో నుండవలెనను వియమము తేనుండెను వరసకకరే నమల వలె పని పాపవలె అనందముగ నృత్య మొనరించుట వారికి పరిపాటియై యుండెను

జానపద నృత్యములు అయా జాతుల శీవికములలో వరుగు చేశవలె అట్లుకొనియుండెడిది శ్రేణవములోని ప్రతి చలనము మానవుని కాని శీవికమున గుర్తెక్కింప యెడవట్లు వాగవికా శ్రేణవములోని తి యారీమజాతుల నృత్యములలో ప్రకటితమగు సర్వాంగ చలనములును వారి నిత్య కృత్య నిర్వహణమునకు వహాయ పడుట గోచరమగును అంతేకాదు ఇట్టి నృత్య పాధనము వారి నిత్య కృత్యములను తోడ్పడునట్లే అటు వారి కృష్ణ వేట యర్థము మున్నగు కలాపములందు పరిపాటిగా సాగు అనయన చలనము వారానందముగ తేయు నృత్యములందు న్నెమ్మటమై అతిశయించును అందువలన వారి శీవికము నిత్య ను తనముగ లై కవ్య విలసితముగ అనంద భరితముగ అన్ని వేళల పారుచుండును

జానపద నృత్యములు జానపదుల శీవిక విధానములను బట్టియు వారు నివసించు పరిసరములను బట్టియు భిన్న భిన్నముగ గోచరించును ఈ లై విధ్యము కాలతీయ జానపద నృత్యములలో ప్రత్యేకముగ గోచరించును ఉదా పార్యతీయులు ఒకరి చేతుల కొకరు చెదవేసికొని

కారులు తీరి వంగుచు లేచుచు ఒయ్యారముగ తిగుచు లేయు నృత్యంబు వర్తక ప్రేలులపై నున్న పృథ సంకతిని తలపునకు తెచ్చును మిడిపూరు గిరిజనుల నృత్యముల

చిత్రము-1

పటము 1

జానపద నృత్యములు-అంబాదీ నృత్యము

లోని ప్రవృత్త కావ భంగిమముల మార్పు నుభవూర మైన కర విచారణములు ఒక్కొక్కసారి విబంధించు తీవ్ర కాండనము పృథ చలనములను కయంకరమైన తుపానులను మృగధనునకు తెచ్చును మైదానముల నివసించు జానపదుల నృత్యములందు వృష్ణ కాంతి అనందము వ్యక్తమగును అటునిటల నృత్యములందు విరితణము జాగ్రహృత ఆహార్యభంగ గోచరించును

అదిను మానవులు తమకు అనందమో లేక ఆనందమో కలిగినప్పుడు కొన్ని చాద్య విశేషముల సాయముతో విలక్షణమైన యంగతులతో అంగిక చలనములతో అనుచు పాడుచుండుట కలదు తేవలము అనందమును వ్యక్తము చేయుట కొరకును కాంతివ మొనర్చుట కొరకును వారు చాద్య మొనర్చెడివారు కాంతి గదదినకొంది

జనరసములు ప్రకటించుట వమర వివాహములు ప్రదర్శించుట వారు చేర్చిరి వమర సహృదయుల రస ప్రదర్శనము కొరకు చేయు వృత్తములు నేటికి అరణ్యక బాములలో నున్నవి లంకేశ్వరు పూజారాధన క్రియగా వాటన్నియు మువయ్యగవలయు వచ్చుచున్నది ఈ కృతి ప్రేమలో అపేక్ష నంది చుట్టును పూజారులు వాటన్నియు చేసెడివారు గ్రీకు ప్రజలు వైవాహికవై వమర సహృదయులై వాటన్నియును ఉపయోగించెడివారు ఇజ్రాయిలు (Israel) రాజైన దావీదు అనువాకము వాటన్ని మొదలైనవారిని తెలియుచున్నది

మానవుని యంతరి ఉత్తములును నీచములు వైన భావములు కూడ వాటన్ని సమయమున రసని వృత్త మగుటకు అవకాశమున్నది అత్యంత భాగిక సమాజములలో కూడ వాటన్ని నేటిక విశాస విషయముగా చలామణి యగుచున్నది అనగా వృత్తములను అది యందున్న స్థితి ఉపాధును అట్లే విశిరియున్నది అనగా నన్ను నేను అభిమానితేరి అనందమునకు లోనగుచున్నాను | అని ఉపరైత అప్పుడప్పు డనుకు మనము వినుచుందుము అ స్థితి యుక్తము వాటన్ని క్రియకు మూలా

చిత్రము-కీ

నమము కి

జానక వృత్తములు-కీయ వృత్తము

భారము అగుచున్నది మానవుని కై నవము భాగికవా కై నవము ఈ యానందోద్వేగమునకు కై నవము అనుచైన రక

ప్రపంచ చరిత్రను పరిశీలించినచో వృత్తము చెరుగని జాతియే కనిపించదు ప్రతి జాతియు తన జీవన విధానమును ఇట్టియు పరివర్తములను ఇట్టియు ప్రత్యేక జానక వృత్తములను సృష్టించుకొనెడిది భాగికవా భాసన నెరుగనివాడే అదిను మానవులు అనేక వృత్తము లను అలవరచుకొనివారు మాటకంటె అటనే వారు ముందుగ అలవరచుకొనిరి వృత్తకళ వారికి అనందమును కూర్చి అనందములను తీర్చి మానవజ సాంఘిక భాషా విషయక వృత్తికి చక్కగ తోడ్పడు పాఠ సమైవది మానవ జీవిత పరిణామమున కది గొప్ప దోహదభారి యైవది

భాగికవా కై నవములో నున్న అదిమహానులు ప్రకృతిలోని కావ్యా ప్రేరణములకు వృత్తిలో తోరై అంతలో పారవశ్యక వరాకాన్త వందుకొని తమను కాము అభిమానితేరి ఆ వేగమునకు తోరై తెగు తెగునగు తెగురు తెగలవరై తెగవరై వృత్తము చేసెడివారు క్రమముగా వారు తమ అటు అనుచైన గీత వాద్యములను కూర్చు తొనివారు అది నుండియు వృత్తము పరిశీలము తెలిసి కత్తెలుగా తెలుగురు వర్చివని అదిను వాసుల వాద్య విశేషములు సామాన్యమైన దస్య, జోలు జొమ్ము బార ఎల్లవగ్రోని పంటివై తనరారినది

అదిమహానుల జీవితమునందు ప్రత్యంకముగ అంక ర్చివాకమైయున్న ప్రియ వ్యయత వారి జానక వృత్తములందు చక్కగ ప్రతిబింబిత మగుచున్నది అనాదు అరణ్యక అదిను జానులు బృందములుగ నేర్పడి తమ అనందావేశపూరిత కార్యక్రమములను వృత్త గాన, వాద్య విశేషములతో నిర్వహించెడివారు ఆ కార్యక్రమములు వారిని అక్కపెట్టున ఉద్రేకమునకు కార్య మ్మొకటని పురిగొల్పెడివి నేటికో యుద్ధమునకో సాంఘిక మత సంబంధ కార్య నిర్వహణమునకో వారిని సన్నద్ధ పరచెడివి ఈ వృత్త భేదోద్వేగము వారి జీవితమునకు అత్యంతావధరమైనదిగ పరిణమించినది

నిర్దిష్టమైన లంగిక చలనములు మానవుని మనోగత

చిత్రము-87

పటము 3

జానపద నృత్యములు-పంచాల

భావములను తెల్లడించునట్లే కావ్యకర్తము కాని విలక్షణ చరితములు గూడ అతని అంశః ప్రకృతిని అవగతము చేయును తొలి మానవులు తమ కావ్యము కలిగినప్పుడు విశ్వంఖలమైన అనయన విశేషములతో ముఖ రాగ ములతో ఆనందముతో విచారముతో అశవో విరాళతో ప్రేమతో ద్వేషముతో వ్యక్త మొనర్చుచుండెదవారు నృత్యము వివా మానవుని నువోగత భావములను సంపూర్ణముగ తెల్లడించు ప్రక్రియ వేరొకటి లేదు

పెంగ్ ద్వీప భానులు చేరినది తమ ప్రాచీన నృత్య సంప్రదాయమును చెక్కు చెదరనియక పదిల పరచు కొనుచు వచ్చుచున్నారు రాత్రివేళల మంటల వెలుగులో బిరు తలలకు కెచ్చరి రొప్పెలు కొమ్ములుగా అలంకరించుకొనియు రాళ్లకు చేతులకు చాటిని అశరణములుగా కట్టుకొనియు వర్తలాకారముగ వాట్లము చేయుదురు ధృష్టిలు పూసలు నవల ఉకలు కూడ వారిచే అలంకారములుగ గ్రహణవిధము చేతులతో చప్పట్లు చరచుచు నడుచు నడుచు గుండెపై తొడలపై చరచుకొనుచు ముందునకు వచ్చుచు వెనుకకు పోవుచు వాట్లము చేయుదురు ఈ వాట్లము ఒక దొంగవాని చేయన ప్రారంభ మైనట్లు చెప్పుదురు వాట్లముతోని గమనములు వస్తడి లేకుండ పొంచి దొంగను వట్టుకొను నట్లు చేయు అభినయములు ఈ విషయమును బోధింపను

చేయును మొదట విలంబ గతితో ప్రారంభమై మధ్యమ గతితో వహిగి ఎప్పుట ప్రవగతి సందుకొను ఈ వాట్లము అంతమున మూడు పర్యాయములు ముక్త యింపుల వంటి పొంగరెంపులతో ముగియును

మధ్య అగ్రవాలోని అరికోవాలో పర్యాగమనమునై ప్రజలు నృత్యము చేయుదురు ఉత్తర ఆమెరికాలోని మంచాస్ ఇండియనులు అనేకప్పు కొరం లిగివపుడు నృత్య మొనర్చెదరు అష్టేసియాలోని అదిమ జాతివారు వెట ఫలించుటకును వన్య వస్తుధర్మ సమారుటకును వాట్లము చేయుదురు గోడ్స్కోప్స్ దేశము (ఇప్పుడు ఇది భూభా అని ఎలవండు చున్నది) నందలి స్క్రిగో వనితలు యుద్ధములలో రమ ఎరులలకు విజయము లభించుటనై నృత్యము గావించుట ఓర్పును సూచించు సూర్య వాట్లమును ఉత్తర ఆమెరికాలోని ఇండియనులు

చిత్రము-88

పటము 4

జానపద నృత్యములు-పంచాల

చేయుదురు ఎండతో మార్పుని వడే దృష్టితో విడించుచు శరీరమును చిత్రముగ వికృత పరచుకొనుచు వారు వాట్ల మొనర్చురు హాస వాగ నర్తనలు బ్రతి యున్న పాములను దంకములతో గట్టిగ పట్టియుంచి దింక రీతిని వాట్లము చేయుదురు

ఒక జాతియొక్క జీవిత విధానమును అట్టి యు పరివరములను అట్టియు నృత్య రూపములు భేదించు నమల పరామృత దానములను వన్యద్ర ద్వీపవాసులు జాలూ

జాతివారు ఆల్పకా యందలి వీగ్రాలు అష్టయోలోని అదిను వాసులు శ్రేణి చేతక అగ్ర్యక జాతులు చేయు వృత్తములందు కొన్ని వర్ణింపఁబడునై న వీరికలు కవలము అవాగరిక వాగరిక జాతులవారెల్లరు యుద్ధ వృత్తములు చేయుదురు అట్టి వారిలో ఎర్ర ఇండి యనులు అటా వీరులు ప్రముఖులు ప్రాచీన కాలము చాటి అదిను జాతుల వృత్తము లందలి చెట్టు ఛాయలు నేటి వాగరికకా సంప్రదాయ వృత్తములందు కూడ పొడగట్టును ప్రతి జాతియొక్క ప్రత్యేక లక్షణములను ఆ జాతియొక్క వాట్లమునందు వ్యక్తమగును రవ్యము వృత్తములలో కర్షక ఇతివృత్తములు చెట్టులు గోర రించును ప్రాప్తు సంవర్షము గల పాప్లైండు వృత్తములలో జానపద సంస్కారము ప్రస్తుతముగ కవలము పాప్లైండు సంరతి కత్తి కాములును వృత్త ములును గ్రీకుల యొక్క రోమనుల యొక్క యుద్ధ వృత్తముల నుండి తప్పిందినవి

మార్పు ఆల్పకాలోని మొంజాపా నంటి నముద్రకర చట్టములలో పాల్పాతి జాతికి చెందిన స్త్రీ పురుషులు వీధులలో విచ్చల విడిగా జానపద వాట్లములు చేయు చుండురు రక్షణ వ్యాపారములను నింది వివించు యె జాతివారు భావవరతి వాగరికలై యుండును, తమ ప్రాచీన వృత్త సంప్రదాయములను విడువకుండ ఇప్పటికిని వరిపోయిపోవుచు ప్రదర్శించు చున్నారీ జాతి తెనుయావా జాతులవారు గోరవ వ్యభిచారులు కాంతి కాములు ఆ జాతుల యొక్క మంచి లక్షణములు వారు గావించు వృత్తములందు ప్రకటిత మగుచుండును ఆ జాతివారు గావించు వాట్ల రీతులను అట్టి జాతిని గూర్చిన విశేషములను తెలిసికొనుట ఆల్పకా యందములో ఆ విశేష విషయము తెనుయావా జాతివారు కావు కష్టము చేయు మంచి కర్షకులు గూడ వగుటచే, తెన్నెల ర్యాతులలో వారు పంటల వృత్తములు చేయుదురు ఈ వృత్తములు విరికైనై వివిధ కళగములలో అరగును రోడియూ చేగ్గలను వృత్తమునకు ఎక్కువ ముక్కువ విక్రమింపు పెద్ద పెద్ద గడ్డలు కట్టుకొని అవధులలో విచ్చల విడిగా వారు వృత్తము చేయుచుండురు మఱిగా

స్త్రీలు ప్రత్యేకమైన దుస్తులతో తేటులు వికృతముగ త్రిప్పుచు పేతుక మీరగా వృత్తము చేయుదురు

అదిను వాసుల వృత్త విశేష ప్రపంచమున ఒక్క విషయము ముఖించును ఈకకా వాళలమున వాగరికుల మనిషింపుకొను శ్వేత జాతీయులకంటె వల్ల వారైన వీగ్రాలు శ్రేష్ఠులుగ ఎంచుకొందురు ఈ అదిను వాసుల అచార వ్యవహారములు వార్య కలాపములు మిక్కిలి సహకార భావముతో సహజముగను సమష్టగను పాగు చుండును కలవాడు తేనివాని కింత అష్టము చెట్టవపుడు అతిథి కృతజ్ఞకా సూచకముగ వృత్త మొన న్ని యుండును తీర్పుకొనును నుక కర్షలు ఎత్త కర్షలు విర్వర్తింపజేసిన నందర్భములో వృత్త మొనర్చిన యెడల విశ్వ చేవకలు తృప్తిచేసినంతవరకు తొలి మానవుల విశ్వాసము

అదిను జాతీయు లందరును వృత్తము నొక విశేష క్రితగను వ్యాధియను పాదనముగను వానించున్నట్లు తోచుచున్నది వస్తువు తీసిన విశ్వాసమునకు అలవాటు వడిన లంబాడిలు మున్నగువారు సంధిగ దినములందును పెండ్లి సందర్భము లందును దిండు లారగింది సారాయి మున్నగు మత్తు వర్ణాశ్రములు సేవింది ఆరు చు పొడుచు అవంధముగ కాలక్షేప మొనర్తురు తీపావళి దసరా వోలి మున్నగు సందుకలలో పురుషులు పామోళ్ళమైన కప్పెట వార్తములు వాయింపుచుండగా స్త్రీలు క్షౌర వృత్తములు చేయుచుండురు వారు పొడు పొడులు వ్రాయజేసినవి కావు వారు చేయు వృత్తములను గ్రహుగణముతో నేర్వజేసినవి కావు అది వారికి తల్లలనుండి నిర్జలకు సహానుగతముగ సంక్ర మించుచు వచ్చుచున్నది లంబాడి స్త్రీల హస్త పాదా కరణములు వారు వృత్తము చేయునపుడు లయ్యాన్ని తముగ కదిలి వింత దృశ్యలను కలిగించి సొంపు గూర్చును

ఈ జాతుల కాల జాతికలు చిత్రమైన అలంకార విశేషములతో స్వజాతియొనకమైన దుస్తులతో, పురుషులు పేటకు వెడలుటకు ముందు వృత్త మొనరించు అచారము కలదు యెచులు నెమళ్ళను కొండముచ్చులను అనుక రించుచు వృత్తము చేయుదురు గోండు జాతి స్త్రీ

పురుషులు నమ్మి నాట్యము గాచించు అచారము కలదు యువకులు దున్న కొమ్ములను కిరమ్యులై అలంకార విశేషములుగ భరించుచు యువకులు వ్యవహారము అలంకరించుకొనియు అవధానముతో నాట్యము చేయుచుండగా వయసు మళ్ళినవారు ఆ నాట్యమును సంపూర్ణతో విడిచి చూచుచు వారో జాతి స్త్రీలు పాఠశాలకై ఇల్లి అను పాఠశాలమును నేవించి వ్యవహారము చేయుదురు

అదిమ జాతుల వారికి పాఠశాలము వ్రాగి వ్యవహారము మొనర్చుట ఒక పాఠశాలకు సంప్రదాయముగ నుండెడిది పెద్దల నయములలో వెంచుట ముఖ్యముగా వ్రాగి వ్యవహారము చేయుచు వరుసలును ఆ కేసుతో పాఠశాలకు వ్యవహారముతో కొలుపు - స్త్రీ పురుషులతోనవో గోండులను అనుకరించుచు వసరలను నాట్యమున ప్రతి విశేషము ఒకటి నొక పచ్చకొట్టతో మొదలొక పూసల దండలతో వీరు నాట్య మొనర్చుచు జీవిత అను పండుగ పరిధియంతో గడజూచి స్త్రీ పురుషుల కెల్లరు వ్యవహారముతో కాంక్షల మొనర్చుచు పురుషులు కేసుల పెళ్లి నయములతో వారికి పుట్టములు లాభములు మార్చుటకై ఇంట్ల వద్ద స్త్రీలు నాట్యము చేయుచుందురు

అమెరికా అమెరికానైన ఎర్ర ఇండియనులు దినముల కరదీగ నాట్య మొనర్చుచుందురు ఒకరు అడవి దున్న చర్యమును కొమ్ములను భరించి దున్నవలె అభయించు చుండగా మిగిలినవారు కొమ్ముల కట్టలు జోలించుచు వారిపై లంబించునట్లు వ్యవహారము చేయుచు వారిలో నొకడగు మాంత్రికుడు పొడవైన గొట్టమును నోట నుంచుకొని పొగ ఉడు చుండును పొగ పోవు దిక్కుగా ప్రజలు వ్యవహారము చేయుచు పోయెదరు ఆ మార్గముననే వారు పట్టోపు అడవియందు ఉండుననియు దున్న యున్న దిక్కును మార్చుచు కత్తి మాంత్రికుడు కలగనియు వారి విశ్వాసము అంతయు కాదు చీకటి గుహలలో దీపము నవోయమున మృగముల కొమ్ములను చిత్రించి మాంత్రికుడు కనప్రభావమున ఆ మృగములను అంధించునట్లును కేసులతో అవి పుష్కలముగ లభింపగల నట్లును వీరు నమ్మము పుట్టించెడివారు

మరికొన్ని కావులందు భావ్యత క్షీణి కృతజ్ఞత చూపుచు స్త్రీలు నాట్యము చేయుట కలదు వర్షాగ మనమునకై వయల పూజలు చేయుట అనాది యాచారము విశ్వకవి టాగూరు యునుపురిను మాచించు నాట్యములను ప్రోత్సహించుట మన మెరుగుదుము ఇట్టి నాట్యములు అదిమ మానవుల విశ్వాసములను నొకటి ఉద్బవించినవే

పై నీరయ కావలు ఎలుగులంటిని కేటాడి తెచ్చి చాచి ముట్టెచె వోక రొట్టెను ఉంచి చాచి మొట్టి పెట్టు రాత్రులు జాచి చుట్టును వ్యవహారము చేసే తుదకు చాచిని పంపించి చాచి మాంమును వండుకొని తినెడి అచార ముండెడిది తమకా అంతుపు మాంసమును ప్రపాచించు చున్నందుకు వ్యవహారము మాంసముగ వారి నాట్య మొనర్చెదరు

ఇట ప్రాము రేకములలో కార్నివల్ దహనము కోలాహలముగ జరుగు వోక గొప్ప వ్యవహారముగా వరిగ దంపజుచున్నది కార్నివల్ అనగా మృత్యురేవత చరితాంశముతో ఇది మంచు రూపమున భూమి నంతయు కప్పివేయును వనంశ కాలము నచ్చునప్పటికి ఆ రేకముల ప్రజలు చరిత్రకథను దహన మొనర్చి వనంశము వాహ్య నింతురు బ్రహ్మాండ మగు విశ్వకాలమున ఆ రేకా ప్రతిమును ఎడవరచి ఉండెను వెళ్ళుదురు వారిలో అగినప్పు తెల్ల ఆ విగ్రహ వాహులు మద్యమును నేదించుచు దిగ్రహము చుట్టు యువకులు యువకులు అచ్చటముతో అరేకముతో వ్యవహారము చేయుదురు మన రేకమున మాడ కత్తి పూజలు వీరుల కొలుపులు జరుగు వందర్శములతో ఆరేక పూజములను ఇట్టి వ్యవహారము చేసిరి మాడగలము మదకా దిగ్రహమును మంచుచుండు అన్నిలో పడవైచి రోలించుచు ప్రజలు వ్యవహారము చేయుచు వంద భూతములను ఆహ్వానించుట రేకరేకములతో వివిధములగు వ్యవహారముల గలవు ఈ వ్యవహారము చిరదిగ్రహముగ మంచును ఈ వ్యవహారములచే వంద భూతములు మానవులపై పాపభూతి నూరి వారి మేలు చేయవచ్చును కావము రోగకము కాగదు

అంకా దీపములతోని కాంధర్వ జానక వ్యవహారము చాల పేరెన్నిక గన్నది అటునక స్థితిలో నుండిన ప్రాచీన

మానపురి వృత్త విశేషము నీ వాటి లంకా ద్వీప వృత్తములలో అంశద్వీపమై యున్నవి ప్రకృతిపద్ధతైన వరమరచావ్యయములు అద్వీప వర్తకులు తమ అట పాటల మూలమున అచ్చుకముగ ప్రరంభింప గల్గుదురు కొమ్మల మధ్య చెమ్మలమధ్య వికసించు పుష్పాలవలె వస్తుద్రము నుండి పైకి లేచి తిరిగవడు ఉద్భవమైన అలంకార వరమధ్యలలో అయ్యారముగ ను గును తూగును శేలి యందు పాంచలవలె బొరలించునై రంగు రంగు చీరలు చాల్చి రమణీయముగ తెరుగు పీతాకోక చిలుకల వలె వెంట కేటలో పని పాటలు బేసికొను కృష్ణక జనమువలె ఆ వర్తకులు మనకు అరేక రూపములలో పాతాత్కరించెదరు

కాండ్యకు జానపదుల కేవల భూషణములు కారణీయ సంప్రదాయమునకు చాల నన్ని పాతముగ కనిపించుచు వారి వృత్తాంతకారములు భిక్షములై నవి వక్షమునందు తెల్లని వక్షత్రముల వంటి వాటిని వక్షము వరకు ధరించెదరు నల్లని వారి కరీరముల మీది తెల్లని యలంకారములు నీగి యాకారమునందలి తెల్లని వక్షత్రములను తలపించు కలంపై గూడ అల్లికే వారు ధరించెదరు వారి వస్త్ర విశేషములు కేరళ కళాకళ వర్తకులు ధరించు వస్త్రములకు బోలియుండును వారి జానపద ప్రదర్శనములు రాత్రికేళం దివిలం తెలుగులో జరుగును చీకటిలో నుండి తెలుగులోకి ప్రవేశించు వర్తకులు వికసించు పుష్పము లట్లు గోచరించెదరు మొట్ట మొదటి మొగ్గంపలె విలంబితతో ప్రారంభించి చివరకు వికసించిన పుష్పములవలె ద్రువగతితో వృత్త మును పూర్తి చేయుదురు ఈ వృత్తము యొక్క కేగమునకు అనుగుణముగ ప్రేక్షకుల హృదయములలోని అనందోత్సాహము గూడ తర్జితముగ అతిశయించును

జానపదుల వృత్తరూపములు రాం వెంకటములై నవి వీరు వృక్షములు పొందు అంశద్వీపము తెల్ల వృత్త కాండ్యముల కాండ్యమున చక్కగ వర్తకము చేయ గల్గుదురు వస్త్రాంశకరము వృక్షములు పొందు తృప్తిని అనందమును పొందించుటకై వీరు కొమ్మలు నట్టుకొని ప్రార్థనా పూర్వకముగ వృత్త మొనర్చుదురు

లంకా ద్వీపములలో మ్రొగ్గిగవిన మరీకొన్ని వృత్తములు గలవు గుర్రము తొమ్మిదోకానివి తీర్చుకొని వర్తకులు చానిపై పూర్తి చేయుచున్నట్లు వృత్తములు చేయుట కలదు ఈ వర్తకి మన కేకములలోను లలి జానా ద్వీపములలో కూడ వస్తుంది కాని ఇటల గుర్రపు పూర్తి వృత్తములు ఎక్కువ కాకమును స్థలమును ఆక్రమించును మరియొక వృత్త రూపమునందు వర్తకులు పీతాకోక చిలుకలవలె రంగు రంగు దుస్తులు ధరించి పుష్పములలోని మకరందమును ఆహ్లాదించి రుచి చూచినట్లును ప్రేమభావములు అరిగినట్లును వరుసలలో తిరుగుచు చిత్ర విచిత్ర గతులలో వృత్తము చేయుదురు

ఈ పీతాకోక చిలుకల వృత్తమునందు వనంశకోక వస్త్రాలు చిందును చివరకు పీతాకోక చిలుక అన్నియు నీలి యాకాశములోని కేగిదోపునట్లు అభివయించి నిష్క్రియింతురు మరియు కర్షక కార్యకలాపములను వివరించు కొన్ని వృత్తములన్నవి చీటిలో ఎంట్ల కామునందు కోతలుగోయు విభానమును అడుగుల విన్యాసములతో వాద్యముల ఉద్భవగతితో ప్రకటించెదరు ఇంకను విచిత్రములైన తొడుగులు తొడుగుకొని సంక్రతంత్రములతో భూత వృత్తములును అవలంబించెదరు

లంకా ద్వీప వర్తకుల అడుగుల విన్యాసము అలంకరణ విభానము కేరళ కళాకళ వర్తకుల పాద విన్యాసాల అంశరణ వర్తకులను పోలియుండును ఒకప్పుడు లంకా ద్వీపమును పాలించిన గజానాథు చక్రవర్తి తన వారిని కొందరిని దక్షిణ కారతమునకు పంపి ఆచటి వృత్త విశేషములను వేర్వేరిన వచ్చునట్లు వియోగించెనట తద్వారమున కొన్ని కారణీయ వృత్త సంప్రదాయములు లంకా ద్వీపములో ప్రవేశించినవి

ఆంధ్ర ప్రదేశమున తెనుగు ప్రాచీన జానపద వృత్త విశేషము లిప్పటికిని తెలుగు తెదగక నిలిచియున్నవి పూచిపూడి కావ్యయ సంప్రదాయములలో కూడ జాగ్రత్తగ పరిశీలించినచో ఎన్నియో జానపద వృత్త లక్షణములు గోచరించును మార్గ వృత్తగీతు లన్నియు అద్యములైన దేజీ రూపములనుండి వచ్చినదే కాగవళ బాట్లము లన్నియు బ్రజల కొరకు బ్రజల యెక్కువను పాదము తీర్చుదినదే

తెలంగాణాలోని పీఠీలి అగ్నేవృత్తమునకు ఒక ప్రత్యేక కందు ఇది భారతీయవర్తమైన జానపద వృత్త విశేషము 14 వ కళాశ్లోక ఆశ్రమ సంకతిచారైవ ఈ పీఠీలు ప్రాచీనాచారములకు వలె వచ్చియుండిరి విశాము నచాలు అంగరక్షక దళముతోను అగ్నిక దళముతోను వారు నియుక్తులై ప్రశస్త గడించుకొనిరి అగ్నే వృత్తముతో బీరు ప్రాప్తులు అంద్ర ప్రదేశమునందు గల గరిజన జాతులలో గోండులు వృత్తమునకు విశేషముగ చేరు పడవినవారు దేవరా మందుగలు అవతరము చెందు వారములపాలు అగ్నే గ్రామములవారు ఉత్పన్న వాళా వరణములో కలిసిట్లుగ నమ్ము వృత్తము చేయుదురు నీటిని దండారీయూ పర్వతలద్వయ వృత్తవారింతురు నీటిలో వురుకులే వృత్తమున పొగ్గించురు వాలులు అడవిల్లలి వేషములను ధరించెదరు

కురవంతి యక్షగానము వివిధ భాగవతములు కుండలభావార వృత్తములు అగ్నిక రోలుకొమ్మలాటలు పగటి చేపములు బీధి నాటకములు కోలాటములు బుట్టాకొమ్మలు మద్దులు పోరు వేపములు నితకమ్మ అటలు అంతరుపెట్టె చెంచిత పోలికల డెక్కలవలు కనక రోప్పెటలు తోప్పెట గుండ్లు మొదలగు అనంత్యాక జానపద కళారూపములు జానపద వృత్తయ వములు అంద్ర మాగాణమున చేటికిని ప్రశస్త గడించుకొని ప్రచారమున నున్నది

ది వి ష

జానపద స్మృత్యములు—కళాస్వరూపము

జానపద స్మృత్యములను వాటి కళా స్వరూపమును గూర్చి తెలిసికొనుటకు ముందు వృత్తకళ యననేమి? దాని విభాగము తెన్నెగి అది ఎన్ని రూపములలో ప్రచుర ముందు ప్రచారములో మున్నది? వృత్తకళ ఎట్లు వృత్తంపజిది వృత్తితెలిసి మొదలగు చెట్లెరిది కాస్త్రీయ రూపము దాన్ని పండిత పామర రంజకముగా విరా తిల్లనది?—ఇత్యాది విషయములను గూర్చి తెలిసికొనుట అత్యావశ్యక మగుచున్నది

స్మృత్యమన నేమి? మానవుని మనమునకు కలిగిన-ఒక అనుభవమును-అది మహాశక్తులమైనను రుణాశక్తులమైనను- కావ్యముగ వ్యక్తపరచుట స్మృత్య మగుచున్నది

అనుభవమును కావ్యముగా వ్యక్తపరచు చెట్లు?

చేత్రముల ద్వారమునము ముఖ లక్షణముల ద్వార మునను పాటి పాద అంగుళి ప్రకృతి- నివిధ కళారూప యవములను కదిలించుట ద్వారమునను అనుభవమును లాఁ ప్రకటనము చేయుచున్నాము పామావ్య మాన వుడు కా చెరుగకయే వ్యభావ్యముగ అయో భావము లను ప్రదర్శించుచున్నాడు ఇట్లు ప్రదర్శించెడిన వివిధ భావ పరంపరలను క్రోడీకరించి అర్థమందుటకు పాథకము చేసికొనుటకు అన్యులు కోరిన స్వరూప్రదర్శన గలుగుటకును అనువైన పద్ధతులలో సూత్ర ముల చేర్చురచి నాట్యకళాశిల్పాలు కాస్త్ర నిర్మితి గాంచిరి ఈ సూత్రముల ననుసరించి పాథక మొనర్చి వివిధ భావ పరంపరలను వ్యయముగా ప్రదర్శించి అయో భావము లందలి మార్పర్థమును ప్రేక్షక లోకముచే అనుభవించి తేయగలవాడే కాస్త్రాశిల్పకర్త కళాకారుడు మూర్ఖోదయార్య ప్రజయే పర్థంకము మానవుని జీవితములో అతనికి గలిగిన వివిధానుభవములను అతడు క్రమపద్ధతిలో కాళ అయోనిష్టముగా ప్రదర్శించుటయే కాస్త్రీయ వృత్త్య కళావైదర్భన మగుచున్నది

పాత్రిక అంగిక అపర్య చాచితములే ఈ అభినయ ప్రదర్భన క్రమము చరిత్యకము వివిధ నన్ని చేకముల ననుసరించి మానవుని మనస్సునందు జనించు మార్పులను ప్రంత ప్రళయ రోమాంచ సేద వై వర్ణ్య వేపధు అగు వై వ్యర్థ ద్వారమున ప్రదర్శించుట పాత్రికాభినయ మనందును మనకు కలిగిన ఒక అనుభూతిని కమ్ముల కమలముల ముక్కు పెదవులు కిరము అంగుళులు చేతులు మున్నగు నయనముల కదలిక ద్వారమున ప్రదర్శించుట అంగికాభినయ మనందును అయ్యలమథూరితే పంగిక అయే కాళాధారములతో ప్రద ర్శించుట నాట్యమగుచున్నది అట్లుగాక చాలిచేగద్యవద్య పాచోయ్యముతో ప్రదర్శించుట చాటక మగుచున్నది ఇట్టి ప్రదర్భనమును అంగికాభినయ ప్రధానమైన అంగార రక్షణలు చేర్చొనుచున్నారు ఒక నన్ని చేకమున కను గుణముగా పాత్రలు భూషణాలులచే అలంకరించుకొనుట అపార్యము, పాట రూపమునకో ఎద్య రూపమునకో గేయ రూపమునకో గద్య రూపమునకో గణిత నర్తన

అయితే ఒక అనుభూతిని గానీ ఒక పద్ధి లేకమును గానీ కంక వ్యర్థమును పోయ్య వగ్గులుగా వనరించుకొనును ఆ కాప ప్రకటనమునకు సహకరించు రీతిచే రాగ క్రమముతో అయి కాకముల కట్టుబాట్లతో ఒకానొక పాత్ర గానము చేయుట చాలాశ్రమం ముఖ్యమును వ్యత్య పాత్రములతో ఈ వాచికాశ్రమం పోషణము అత్యావశ్యకత మగుచున్నది ఇందు కంకకము(వ్యర్థ అయి కాకములు) అత్యంత ప్రముఖపాత్రను వహించుచున్నది ఒక ధావము ననుసరించి తనముగిరి రాగ క్రమములకు కాకముల మార్పుతో చేర్చి పాదుట రసదోషమునకు అత్యావశ్యకము

మరియు నృత్య కళ - బాట్ల నృత్య నృత్య
కాంచన - బాట్ల శేరమనే సంవిద్యము నరక
కారిత - పాట్లకాంచన - బాట్లకాంచనము గూడ
నాయక ముగ్ధానుభూతి బాట్లము - ౬ కథ యంత
నిధిధ మునునలు అంక కాచిత జనార్దన పాట్ల
కాయం పాచాయ్యముతో ప్రదర్శించుట బాట్ల మ
జనుట కాచాయ్య మైతి నృత్యము ౬ గీతము
నందరి అర్థమును అంగీకారయ ననాయముతో ప్రద
ర్శించుట నృత్య మనకును కాక అయాస్తికమైనది
నృత్యము అయ కాచము కాచమునందరి విధి
విధానములు గలి ౬ గలి కలియితి విధానములు
పా నై అంగులం కదళితే ప్రదర్శించుట నృత్య
మనకును నృత్య నృత్యములు ఉత్తమము అంగులము
కాంచన మనందరిగను పురుషాను గూడములును గలి
కొత్తములు నై న అంగ విధానములు కలిగియున్న
కాంచన మనకునున్నది నృత్య నృత్యములు అంతము
అంగులము లాన్య మనకును ముందర, మునుమాం అంత
కొనుమునై న అంగ విధానములనే పొన్నది లాన్య
మరి తెలుసుకును

ఇట్లు పూర్వ క్రిత వ్యత్యక్త అవగాహనములనే వ్యక్తించి ప్రచారములోకి వచ్చినది కాస్త్రీయ వ్యత్యక్తి అనివ్యక్తి తెలిపవచ్చు కళ ఇన్ని విధానములనే విధములనే రూపొందినది కాని వీటిలో అన్నింటికంటె అతిలో సున్న కళాపాపమును గూర్చి తెలిపినందుకై ప్రయత్నించినా, ఆ ప్రారంభ రకలో మంచియున్న కళ

జానపద సృష్టకళయే అని తేటపదగలదు. ఆ జానపద కళా ప్రారంభ రూపము వాఢాడముగా తేటకొనియే కాన్త్రుగారు వివిధ విశాగముల చేర్చడవి రాచికోక రూపకల్పన చేసి యున్నారు కావున కాన్త్రుయే సృష్టకళకు మూలమిటువలె జానపద సృష్టకళయందే కన్పించుచున్నది తెన్నవలయును

కానన వన వృక్షకళక - అయి, గతి ప్రధానమైన అంగ విశ్వావ రూతమున ముఖ్యముగా మనకు కన్పించు చున్నది వృక్ష కీతకార్యముల నమముగా మందుల అయి యవలడును అయి యనునది విలంబితముతో మొదలై మధ్యభాగ అయిండు ముగియుటగాని మధ్య అయితో ప్రారంభమై ప్రకటయితో ముగియుట గాని పాధారణముగా అయిగించుదును

శ్రిక చక్రశ్రిక ఖండ మిశ్ర శైవములే గరిత చక్ర
ద్విగ్రము అందు 1 మూడవగ్రముల నడక గరిత శ్రికము
ఉదా శ్రిక పుత్ర శి బాలుగవరముల నడక గరిత చక్ర
రక్తము ఉదా శ్రిక పుత్ర శి బివరముల నడక గరిత
ఖండము ఉదా శ్రిక శ్రిక పుత్ర శి బివరముల నడక
గరిత మిశ్రము ఉదా శ్రిక పుత్ర శ్రిక మి శి బాలు
రక్తముల గమలశాసిత శి వృత్తశ్రిక యంతయు ప్రవర్తించు
అనుచున్నది

ఈ వ్యవస్థకా ప్రదర్శన క్రమ మెట్టిది? ఇందుండి
కాశ్మీరీయ కళ ఎట్లు వ్యక్తమైనది? అను విషయమును
తెలుపుట కొద్ది ఉపాచారములు -

ఆ తర్వాత రేయి - ఆ వర్తమాని ప్రాంతమున - అరుదైన ఆ విధానమైన మైదానములో ప్రీతి పురుషులు గురికూడుచు కొందరు పెద్దలు ముద్దలు బాదుచుచుందురు కొందరు జేబుపురి నూచుచును మరికొందరు ప్రీతిను పురుషులను కలిసి ఆ సంగతము ననుసరించి ఇడుచుచుందురు నేలుపులిపై ఎరింగవలదు పాపం ఇది -

పాడి రాగము త్రిశ్రవతి

వచ్చెరి చిచ్చెరి కు ఓయూరి కానూ ||

వెన్నెల కాకిరి ఎవటి శేగుచుంటవి.

ಎವಟಿ 'ಶಿಗುಮಂಟಿಪೆ'

గర్భ గర్భవ కాల ముగ్గు

గత్తె అంబెలు మ్రోయగ
తళ తళ నీ ముక్కాణ
చలువరుచ మెలయగ
ఓయ్యార మొలుక ముద్దులు గులుక
వచ్చెల చిన్నెల నడతకో : వెన్నెలలో

|| వచ్చెలలో ||

ఈ గీతము వెలుపుపై ఆశాంశవలన తోడనే దీనిని తెల్పుచు మరెలలు మ్రోగును అంతట ఆ లయ గతులను తెల్పుచు స్త్రీలును పురుషులును పాడే పాదములను కరించుచు చాట్యు మాడుదురు

-ఇర్లుట దీరు ప్రదర్శించు నర్తక మెట్టిదో వర్ణించబడును

చల్లది చాత్రి పుచ్చ పువ్వుల కాణి నోలు వెన్నెల కాంచుచున్నది ఆ అనందమును వెలిబుచ్చుటచే చక్కగా ముహూర్త న పత్తె పడుచులును పురుషులును ఒకచోట జేరి నర్తించుచున్నాడు ఇందులో ఆ పాటయొక్క అర్థమును తెల్పునట్టి అంగిక విన్యాసములు గాని వాచిక ప్రాధిద్య ప్రదర్శనము గాని తోడోయినను ఆ వెన్నెలను చూచివచ్చుచు నూచపులు పొందు అనందము అడుచు పొందు కాంత మెనకవలయును చారి కోరిక-ఇవన్నియు చారి కదలికలలో ప్రదర్శితము అగుచున్నది నేలు పొడువనకు మధ్య మధ్య తన వేణువాదము నాం చేసవచ్చుట ద్రుతలయలో మరెలలు మ్రోగుచుండగా యువతీ యువకులు వదివడిగా అడుగు తిడుచు చాట్యు మాడుచుండుటను గాంచినచో చారి అనందము ద్విగు చేకూరకమైట్లు మనకు తెలియగలదు స్త్రీ లందరును కలిసి భూమిపై తమ పాదములను కట్టినపుడు చారి కాళ్ళనున్న అంబెలయల రసములు క్రవల ముత్యముగ నుండును ముక్కాణ పరులవంటి వలు వరుచు పలు ప్రదర్శించుచు అడుగు తిడుటలో ఓయ్యార మొలుత చుండ ఉల్లాసముతో అనందముతో వారు నర్తించుచుండుట కనుల పండువుగ నుండును ఇట్లే చాట్యుము ముగియు తోచల ఆ పాటలోని భావ సంతోయ ప్రదర్శించబడును మన మెరుగుదుము

ఆ పాటనే కాస్త్రీయ వృత్తిలో ప్రదర్శించినచో-వృత్త ప్రదర్శనమని తొలి కర్తవ్య మిది -

అతడా పాటయందలి ప్రతి పదమును తెన్నగా అర్థము చేసికొని ఆ మాటలను తగిన అంగికాభివ్యంతులను అనగా ఆ పదము లందలి అర్థమును తెల్పు హస్త విన్యాసములను కూర్చుకొని ఆ భావమును పూర్తిగా బోధించుటకు వీలగు వృత్తిలో చార్వగ్వంధి సమకూర్చును నర్తనమున పాల్గొను స్త్రీ పురుషులచే ఆ వెన్నెల రేణువీ అనువగు రీతి వస్త్రాంశారములు ధరింపజేయును ఆ పాటలోని భావములు అభివ్యక్త మగునట్లు లయరచి పొచ్చునగ్గలతు కట్టించి వృత్తిమున కీ క రూపకల్పన కావించును అటుపై వృత్తము ప్రదర్శించబడును

పూర్వోక్త- ద్వివిధ జానపద-కాస్త్రీయ వృత్తములు ఒకే రీతిగా మనకు గోచరించినను అందు భేదము లేక పోలేదు

(1) అంగిక ప్రాధాన్య విశిష్టమైన జానపద వృత్తము -

పల్లెటూరి చా లొనర్చు చాట్యముతో లయప్రధాన-అంగిక విన్యాసములు ప్రదర్శించబడుచున్నది అది ఆ పాట యందలి అర్థము గారు అది అనంత భావమును స్ఫురింపజేయు లయ ప్రాధాన్యముతో గూడిన అంగికానందము మాత్రమే మైయున్నది ఆ అంగికానందము చూచుటచే మనకా పాట యందలి యర్థము తోడవడదు గాని ఆ పాటలో ప్రదర్శించబడు ఉత్సాహము ను మాత్రము మనము గ్రహించ గల్గుదుము ఉత్సాహము ద్విగుచేకూడే మైనపుడు వారు వదివడిగ అడుగు తిడుచు నర్తన మొనర్చుట మనము కాంచ గల్గుచున్నాము

ఆ అంగికాభివ్యంతు కాస్త్రీయ కళాకారులు ప్రదర్శించినపుడు- వారు ముందుగా ఆ పాట యందలి ప్రతి పద అర్థమును హస్తములతో ప్రదర్శించి అటుపై లయ కాళముల ననుసరించి నర్తన మొనర్చుదురు

ఇందు ముఖ్యముగా మనము గ్రహించవలసిన విషయమిది -రెండు రీతులందును నర్తన మొనర్చుట ముఖ్యమే కాని జానపద వృత్తరీతిలో నేపథ్యము లయ కాళముల ననుసరించి చేయబడు వృత్తము మాత్రము ప్రదర్శించబడును ఇది ప్రాథమిక దశకు చెందినదై యున్నది ఇక కాస్త్రీయ వృత్త్యకలో-ప్రాధాన్యముగ ఆ పాటయందలి అర్థము దివ్యరచనమును విస్మయ కాళ లయల ననుసరించి

వృత్తము చేయబడును జానపద రీతిలో ఈ వృత్తము గూడ కేవలము అయి నమనించి మంత్రశ్లోతిలో నుండగా కాస్త్రీయ పద్ధతిలో ఇది లక్ష రీతుల ప్రదర్శించబడుచున్నది దీని వలన మనకు తెలియు పద్ధతులు - కాస్త్రీయ వృత్తకళా మూలరీతిములు జానపద వృత్తకళలోనే ఇమిడియున్న దనునదియే ఆ జానపద వృత్తకళ సంస్కరింపబడి విస్తరింపబడి క్రమ పద్ధతిలో ప్రదర్శింపబడుటయే కాస్త్రీయ వృత్తకళా స్వరూప మగుచున్నది కావున కాస్త్రీయ వృత్తకళకు మూలము జానపద వృత్తకళ అనుటయే సమంజస మగుచున్నది మరియు క ఉదాహరణము -

పల్లెటూరి వాకొనయ్య కోలాట వృత్తమును తిలకించి వరే - అందు కోలాటము చేయుచారు తమ రెండు చేతులతో కోలు పట్టుకొని చాటిలో బొకచాటిలో రెండవ చాటిని ప్రహరించుచు ఇట్లు పాడుదురు -

నల్ల నల్లని వాడే - వామాల గల్ల వాడే
కమల గానరాడే - గోపాత్యక్ష కాలుడే

ఈ మంద పాటకాగి - ఏ మంద కేగివాడే

ఈ విధముగా పాడుచు పల్లెటూరి వలెలు కోలాటము చేయునపుడు - వారానునట్టి అటవసు పాడునట్టి పాట యందలి భావమునకును ఎట్టి సంబంధము కనిపించదు కాని మనన మొనర్చుకొనుచు ద్రోశ్యాహముగ చాట్య మొనర్చుటకు చాలికా పాట ఉపయోగ పడుచున్నది ఆ పాటయే కాస్త్రీయ పద్ధతిలో ప్రదర్శింపబడినదో - ముందుగా - నల్ల నల్లనివారు అను పాటను పాడి ఆ నల్లని స్వరూపమును జూపుటకు వివిధ హస్తములు పట్టబడును అటుపై నర్తనము చేయబడును కాని పై రెండింటిలో ప్రదర్శన క్రమము మారినప్పుటికిని మూలమైన ఆనంద ప్రకటనను మాత్ర మొక్కటియే యైయున్నది ఆ మూలమాత్రము పైవనే జానపద కళ అభివృద్ధి చెందినది కాని కేవల అలంకారములు మార్చబడినపు డది కాస్త్రీయ కళగా మారినది

మరియు క ఉదాహరణము -

ధనుర్మాసములో కాలికలు గొప్పమ్మలను పెట్టి పూజించి పరియోచారమున క్రిమగును, గొప్పపాటలు పాడుచు వచ్చుట్లు కొట్టుచు నర్తన మొనర్చుచు వారు

పాడునట్టి ద్రోశకీతమునకును వారు అడు అటవసు ఏ విధమైన సంబంధము మనకు కన్పించదు అయితే ఆ ప్రదర్శనము నందలి ఆంగిక వాచికాభినయములు రెండును మనకు కన్పించుచున్నది ఆ రెండింటిని సంబంధము లేకపోయినను వాచికము వాదారముగ తేలికొని నర్తన మొనర్చుటకు మాత్రము ఆ గీతము వారికి ఉపయోగించుచున్నది

ఈ రీతిగా జానపద వృత్తకళలో కేవలము కాళ అయి ప్రధాన వృత్తము మాత్రము ఎట్లువగా వృద్ధి చెందినది ఆ వృత్తము ద్వారముననే వివిధ రసానుభూతులను ఆ జానపదులు ప్రదర్శించుచు న్నారు అనందము కోకము క్రోధము ఉత్సాహము భయము - ఇత్యాది వివిధ భావములను వారు వృత్తము ద్వారముననే ప్రదర్శించుచున్నారు ఈ కళ ప్రధమ కళలో నుండుట వలన వాచిక పాశ్చికాభినయములందు పుష్ట వికాసము నొందలేదు కాని కేవలము వృత్తమే ప్రధానముగా గలదగుట వలన ఈ వృత్తము మాత్రము పర్యాంగ ముండరముగా వృద్ధి నొందినది ఈ వృత్తము నుండియే కాస్త్రీయ కళ యందలి అనేక వికాసములు వృద్ధిపొంది పంపూర్ణ కళాస్వరూప మేర్పడినది మట్టి విత్తువందు మహావృక్ష మిమిది యున్నట్లు జానపదుల అయి ప్రధాన వృత్తముతో విజ్ఞు రీతుల ప్రదర్శింపబడుచు వివిధ వాచములతో ప్రచారముతో నున్న వృత్తకళ ఇమిడి యున్నదని చెప్పవచ్చును

జానపద వృత్తకళ సహజవృత్తమునకు మిక్కిలి సన్నిహితముగా నుండును కాస్త్రీయ వృత్తకళ ఊహా ప్రసంగమున విహరించుచుండును ఆహార్యధోదాహారణము వెచ్చెల రాత్రులకు నర్తన నర్తనలు చాట్య మొనర్చుచున్న దృశ్యమును గైకొందము కళాకారులు చక్కని దుస్తులను ధరించి అందముగా ముస్తాబును ఆగుదురు కాని ఆ అలంకరణము అప్పటి వాచావరణమునకు అనుగుణముగ నున్నచో ఆ వెచ్చెలకు తగిన రంగుదుస్తులతో, అభరణములతో, పుష్పరామములతో చార లంకృతులై వారా! అని మనము యోచించినచో కాస్త్రీకారులు నిశ్చేరించిన విధమున ఆ అలంకరణములు లేకపోయినను అలంకారము చేకొనవలయునను కోరిక అలంకార ప్రీతి

మాత్రము మానవులలో నహముగి కలవని తేటపడ గలదు చారు ఎనుకు వోచిన వధువున యశా సంభవముగా దుస్తులను శిరోజాంబుకరములను ధరించి నర్తనములో పాల్గొనుచున్నాడు కాస్త్రీయ కళాకారుడు ఈ విధానమును సంవత్సరము సంస్కరించి ఆ వెన్నెలకు తగిన రంగు దుస్తులను పుష్పములను ఆ హస్తము నందలి భావములను నువగు ఆభరణములను విర్ణయించి వాటిని పాత్రలు ధరించున పైర్వాట్యు చేయును అలంకరణ నువ్వది ఉభయదిగ వృత్తియు లందును ముఖ్యమైనదే కాని జానపద వృత్తియు నందలి కలంకరణము నహముగ ప్రకాశించును కాస్త్రీయ వృత్తియు నందలి సంస్కరించబడి కళార్యముగా రు పొందించబడుచున్నది ఇదియే ఈ రె గొంటిక గల తేదము

సాత్వికాభివ్యక్తి జానపద వృత్తకళ - కాస్త్రీయ కళలయందునరె గాక- ఈ జానపద వృత్త కళలందు సాత్విక భావప్రకటన అంగముల కడలిక ద్వారముననే చేయబడును గియోగము విరహము ఆనందము ఉత్సాహము- ఇత్యాదు లన్నియు నర్తన ద్వారముననే ప్రదర్శితము లగును ఇందు ప్రత్యేకముగా అభినయ ముండదు సాత్విక భావ ప్రకటనము శేవలము అంగచలన మాభారముగా ప్రదర్శించ బడుచున్నది ఇది జానపద వృత్తకళ యందలి అంగిక నాచిక అహర్భగ పాత్వికాభివ్యక్తి పోచిన విధానము

జానపద కళ - హస్తము - అను విషయము వివరించ బడుచున్నది ఒక ఇతివృత్తము (కథ)లో అయో నన్ని రేఖముల ననువరించి పాల్వస్తానమహావ చేషములను బాల్చి, ఆవేక పాత్ర లభినయించుట హస్త మనబడును బృందహస్త్య-దీర్ఘపాత్ర హస్త్య ఓకపాత్ర హస్త్య తేదములే జానపద కళ కలిపినము బృంద హస్త్యములో కొన్ని పనులుయిలందు శ్రీమద్రామాయణాధి గాథలు ప్రదర్శించబడినను అందు అభినయారులు విశేషముగా పోషించబడవు పాత్రధారులు కథను గానము చేయుచు హస్త్య మోడుమోడును అప్పటికప్పుడు విమిత్త మాత్రముగా పాత్ర ప్రవేశము లందుననుట ఉచితం తెలు గానములోని చిరుతల రామాయణము - అను కథను అభినయించున పురు నర్తకులు రామాయణము నందలి

అన్ని పాత్రలు ధరించి హస్త్యమోడునను అందలి పాత్ర పోషణము ఉత్తమ శ్రేణికి చేరినరై ఉండబాలను పాత్రల రూపములను ప్రేక్షక నమజమున ప్రదర్శించుటయే ఇందు ముఖ్యోద్దేశమై యుండును కావున అంగిక పాత్విక కముల పోషణము ఉత్తమ స్థాయిలో నుండబాలదు అయితే అయో పాత్రల స్వరూపకల్పన మాత్రము నువకు చక్కగ గోచరించి శ్రేణానంద సంభారయక మగును వృత్తము - ఓకపాత్ర గాని పాత్రవర్ణయము గాని అదివపుడు ఆ అటయందు గానము చేయబడు పాటల అర్థమునకు తగిన (అంగికము గాక) పాత్వికాధిక హస్త ఎవ్వార ప్రదర్శనము మాత్రము నువకు గోచరించును ఉచిత -

ఎరుకుల పాని వచ్చె
ఎరుకో యగుచు
ఎరుకుల పాని వచ్చె
ఎరిగింపే కుళములు
ఎల్ల లోకపు అమలు
ఎంతో వేదగను
ముంగి వచ్చెరీర
చెంగులు శీరాడ
నంతలి లా గూడి
కంగు గుత్తి పూరవిక

X X X X

గరుడాచల యక్షగానములోని ఎరుకుల ఈ దరువు వాడుట వీక్షించినచో ఆమె వర్ణించు విధమిది పాటను పాడుచు హస్తములను అంగుకులను విలాసముగ కదిలించుచు అడుగులు వేయుచు ప్రక్కలకును ముందు వెనుకలకును శిరశంప మొనర్చుచు ఆ ఎరుక సకలో ప్రవేశించును ముంగి వచ్చెరీర - చెంగులు శీరాడ అనుచు ఆ పాత్ర కాను ధరించిన పుట్టుపు రుచ్చెల్లల బదు ప్రక్కలకు అందముగా కదలునట్లు పాదవిచారన మొనర్చుచు అంతియ కాని అందు ఆ పాట యందలి హాస్యాత్మకమును చెలువు నర్తనము కనిపించు అందు ఎరుకతలు గల జానపదము మాత్రమే ప్రకటికృత మగును

వృత్తము : జానపద వృత్తకళకు శీఘ్రము వృత్తమే

ఈ నృత్తము కొన్ని వయయములందు కావ ప్రకటనము వలన గూడ ఉపకరించుచున్నది నృత్యకళా ప్రారంభరక వృత్తమే అని చెప్పువచ్చును అటుపై నృత్యము చాట్యము అంగము... ఏవం విధముగా క్రమవర్తకతో కళాభివృద్ధి ఘటిల్లినది సాత్వికాభివయముతో మన నృత్య కళ పరిపాకావ వంతుకొనినది కావున నృత్తము లేని జానపద కళయే లేదనవలయును నృత్తమే ప్రపంచ నృత్యకళకు మూలము అభివయము నృత్యము చాట్యము అనునది ఆ నృత్తము యొక్క వివిధ భాగములే యై వనరాదు చున్నవి

ఇంతవరకు జానపద నృత్యకళ యొక్కయు కాస్త్రీయ నృత్యకళ యొక్కయు స్వరూప వ్యభావములు వివరింపబడినది కాస్త్రీయ నృత్యకళ యందలి అన్ని విధములైన విశ్వావములకు జానపద నృత్యకళయే మూలము విహిత బౌందర్యముతో విరాజిల్లు ఈ జానపద నృత్యకళకు వివిధభూచూడులచే అలంకరించి ప్రదర్శించినచో అపుడది కాస్త్రీయ కళ యగుచున్నది జానపద నృత్యకళకు అలంకరణ ప్రకృతికి పన్నిపాదముగా ముందును కాస్త్రీయ కళ అనునో జగత్తులో భూమణ కాపర్యాంశకృతమై వివరించును ఈ పెండింటి యందును ప్రకృత్యాధారము ప్రాముఖ్యమును వహించుచున్నది కాగా ఈ ప్రకృత్యాధారము నందలి ప్రళకును పోపాదము జానపద కళ యనియు అంశ్య పోపాదము కాస్త్రీయ కళ యనియు ఎదితార్యము

జానపద వినోదములు

వస్తువు మానవ ప్రకృతి సుఖప్రదం మైనది మానవుడు తన నిత్య ధైర్యవైఖరి తీవ్ర వ్యాధులతో నృత్య ఎత్తముగా సంకృష్ట ధయ్యూహ వలేనది కాని అట్లు అన్నిచోట్ల అందరికిని తీవ్రము సుఖప్రదమైన కాచేరదు లోకమున వెచ్చుచును నేడో యొక లోక ముండుచునే యుండును ప్రతి మానవుని తీవ్రమున చేదో యొక అసంకృష్ట పెన్నంటుచునే యుండును కావున తన అసంకృష్ట వి గూర్చిన చింతను అనుసరించి కాశ్యాది కముగా నైన లోక వినోదమును కల్పించ గల ఉపాధులు జాతకు అచ్చెప్పించును తీరిక చేతల ఉలునుచో

గొన్ని కార్యోపక్రమ వస్తుబాహుమనకు ఉద్బోధక ముగా అట్టి వినోద కాలక్షేపము ల యనవల మెంతెని గలదు (విశ్రాంతి జవనం కాలే పాట్ల మేత ధృవిష్టతి అని పాట్ల కాస్త్రము) అనువంశికముగా వంతు కొన్ని కొన్నిట లోక లోకం తెల్లని ప్రతివర్తి ధర్మ ప్రబోధము గూడ ముందును ఈ లోక వినోద కాలక్షేపముల ప్రధాన ప్రయోజనములు

వినోద పరాయణత వగరచ సులభము జానపదులకు సమానమే అయితే వాగవి ఎనోదములందున్నంత వాచాతుర్యము జానపద మైన చాటి యందు లేక పోవచ్చును కాని చాటియందలి స్పృశ ప్రవృత్తి యను ఇందు తక్కువే అనే వినోదములు ఉభయ కారకము లై వనియు గలవు

ప్రపంచ మున మానవుని ముగడకు అచ్చద మైన ప్రతి దేశమునను ఈ వినోద కాలక్షేపము లేన్న వెలసినవి ఆ యా మానవ సమాజపు టభిరుచులు అవసరములు పరివరములు మొదలగు చానినీ అట్టి చానిలో తెన్నెన్నె వింత వింతలు రక రకములు వీర్చుచు వచ్చినవి ప్రకృతము మన తెనుగు మాగానముపై ప్రాయర్యము వహించిన కలియ వినోద కాలక్షేపములు మాత్రమే యుట ప్రసక్తము లగుచున్నవి

చిత్రము-1

చిత్రము 1

జానపద వినోదములు-చిత్రం

క్రితాభుని భీమేశ్వర ఆరాధనముతో (1-15) హరి వినియంతో కుచోదేవు డట్లనివాడట అంధ్ర దమక ప్తతిం బోదెను యునుబో కు వివోదముతో ఎరిపింప గన్ అనగా నా తాండ్రదేశమున వివోద కాలక్షేప ములు ఎంత ప్రయోగముగా నున్నవో ఊహించ వచ్చును

ఈ వివోదములు ముఖ్యముగా మూడు విధములుగా కన్పట్టుచున్నవి క్రింది ద్యూతములు కాలక్షేప ములు- ఇంక కేవలము అరవ్యత నిరక్షేపములు కావు ఊదాని తర్జునను మరియొక దాన లేనిది కావు సంకర్షణము దేశము కావము మున్నగు సంకములను బట్టి ఊదాని దూపు మరియొకటి కై కొననివియు కావు ఊదాని యందు మరియొక దానిని అంతర్యూతము చేయుటకు అనువు పడనివియు కావు క్రిడలు ద్యూతము లకు దారి తీయును ద్యూతములు కాలక్షేపములు కావచ్చును కాలక్షేపమునకు ద్యూతములును క్రిడలును ఉపాధియుములే ద్యూతము ఊహకరి క్రిడ కావచ్చును వేరొకరి కాలక్షేపము కావగును క్రిడ యొకరొ ద్యూతము కావచ్చును వేరొకరొ కాలక్షే పము కావగును అయితే అన్నిటను మోక్షమైన వీరియు వివోదము ఉపాధిలేదము సంకర్షణము మొదలగు చాటిని బట్టి అది జరిగి భంగములుగా నుండును అది కొందరికి నేరుక మరి కొందరికి వ్యవసము నేరుకలే క్రిడలు వ్యవసములే ద్యూతములు అది యొకప్పుడు వ్యర్థముగా మరియొకప్పుడు నష్టముగా నుండును అది ఒకప్పుడు జర్మికము వేరొకప్పుడు కైమిత్తికము

క్రిడలు - ఇందు పాల్గొను వారికి వివోదమే ప్రధా నము అందు కిది క్రిడలు కారంగం—గురుగుడు గుండాలు—అప్పులప్పు కాండ్ర—దాగిలిమాతలు— ఉయ్యాల బాగుట—అనుబాట—బొమ్మరిల్లు మొదలగు నవి చేరి యున్నవి ఇందు క్రిచ్చి పురుష భేద పరిగణనము లేదు అచ్చనండ్లు - అచ్చలంబు—కెమ్మకెక్క—విలవిల బండి—కోలాటము మొదలగునవి కేవలము వారికల అటలు చెడుగుడు—ఉప్పనబట్టలు—కోకి కొమ్మచ్చి—గాలి పటము—కొంగరములు—బిల్లగోడు మున్నగునవి కేవలము వారికల అటలు వారి వారికల కలి యాడునది చారుడు మూతలు—మిమ్మింద లేమింద—మూలకానిశ్చి-

ద్వితము-80

వీరము 2

జానపద వివోదములు-మిదపురి

ఉమనగుంటలు-పుట్టరెండ్లు మొదలగునవి పచ్చిసోపానై కుంఠసోపానై-అపారమ్యా మున్నగునవి కేవలము క్రిచ్చి క్రిడలు పులి మేక-చందరంగము మున్నగునవి మగవారి యాటలు దొగటాటలు మున్నగునవి క్రిచ్చి పురుషులు కలసి యాడునది వాగరక క్రిడ వేళములు వాక్యాయన కామ మూతములందు (1-4-48) వేర్కొన బడినవి

ద్యూతములు భేద మందలి వందమే పంచెమై అలిదిదేశమే వ్యవసమై అవకరించిన వీ ద్యూతములు అప్రాదేయ్యూతమున ఫలభాక్తుం వివోదమునకును పాదేయ్యూతమున ప్రేక్షకుల వివోదమునకును ప్రాధా న్యము కలది పులి జాదము చందరంగము- దొగటా టలు (ఈ అక్షక్రిడ అతి ప్రాచీనము ఋగ్వేదము 10 మం శికి మా న ఇది దురవ్యవసముగా పరిగణంబ అది ఇండియ లిందలి)-వగదా-గెంజిపాడి మున్నగు నవి అప్రాదే ద్యూతములు ప్రాదేయ్యూతములు కున్తీ క్రిడయే కాక ద్యూతమును గూడ -ఇందలి ఫల భాక్తుల సాధారణముగ పురుషులే-చాని క్రిచ్చివ్యవసాయల కాంక్షన వనకాక్షతోత్పన్న మధ్యాహ్న సమయము లందు కళానటులను కున్తీ వస్త్రధారణ విధికి యోగితుల వ్రాతలు తెల్పు చున్నది కున్తీ యను నది మల్లయుద్ధ

చూపమునను ముప్ప యుర్ల బొనమునను ఉండవచ్చును పాము గరిడిలును ఈ కోవతోవివే (వీటిని గురించి ప్రత్యేకముగా కావ్య గ్రంథములు వెలసినందు వలన వాటి గల ప్రాచుర్యము తెల్ల మగును) తమగు పులి ఎంపాము ఎనుకోకు ఎద్దు పొట్టెలు మున్నగు తిక్కలతో మానవుడు వివోదార్థము పోరాడుటయు గలదు కోట్ల-పిలిలి ఎట్టలు-ఎద్దులు-పోతులు-పొట్టెలు-గుట్టలు మున్నగువాటి పంకెములును లేవలము తిక్కలో దూర్ణతములును పండుగ వజ్రములందు పల్లె పిములలో ఈ వాటిని ప్రత్యేకమగు చుండును (ఇందు కోడి పంకెము-మేనె యుద్ధము క్రితాధికారము వచక్కగా వర్ణించి ఉంది)

కాలక్షేపములు - జానపద వివోదములందు ప్రధానమైనవి కాలక్షేపములు ఇవి తెలుగువారి పొంక యొద్ది లేవలము ప్రాచుర్యము యగు వర్ణమే యిందు ఉద్దిష్టములను వివోదముతోపాటు విజ్ఞానమును ఇది భారతరథ ప్రపారించుచున్నది కాలక్షేపములందు ప్రదర్శనల కంటే ప్రేక్షకుల వివోదమే ప్రాధాన్యమైనది గీత వృత్తముల తెచ్చి వ ప్రవక్తి కలదు వీటిని మూడు విధములుగ విభజించ వచ్చును 1 ప్రదర్శనల దృష్టతో 2 ఫలభాక్తిల దృష్టతో 3 ప్రయోగ వంధ్యమును బట్టి మరల నందు కోర్కెలై యెత్తికములు పామూహములు పొన్న లేవల వివోదములు - యెత్తికము అను లేద మేర్పడుచున్నది ప్రదర్శనల దృష్టతో పాములకు - ఇంద్రబాహు-విభ వివోదము మున్నగువని యెత్తిక కాలక్షేపములు, పాంశము- యజ్ఞగానము- కలాపము మున్నగునవి పామూహక కాలక్షేపములు ఫలభాక్తిల దృష్టతో చిత్రలేఖనము మున్నగునవి వృద్ధి కాలక్షేపములు పులి చేపములు పగటి చేపములు, గంగి రెద్దుల యాట కోడియాట పొమ్మలకు గారడి భూప కములు మున్నగునవి పండ్ల కాలక్షేపములు గ్రామ చేపకల జాకరలు, ఆ పంధర్కమున ఎడి ప్రేలాడుట గుండములు త్రొట్టుట ఉగాడి-పిరుచాక పుష్పము-వన రాశ్రులు- రీపాక- వాగుల చవిలి- వంకాంకి- కళ నవ్వు-రీపరాశి మున్నగు పండుగ పల్లములు తిరువాళ్లు, తిక్కపములు, పెండ్లి చేరంతుములు వోములు,

వ్రతములు మున్నగు వంధ్యములందు అదుగు వీధులకు వివోదములు యెత్తికములు

ఇక ప్రయోగ ఫలికములైన లేవల వివోదములు ఇవి గీత కాలక్షేపములు- వృత్త కాలక్షేపములు - భూపక ప్రక్రియలు అవి మూడు విధములు ఇందు జానపద వివోద వ్రేవంచమును గు తగిచ్చువి గాన భూపకభాగ్యములు అట్టులు అంగములు పంపారు బలిపీలు ఎచ్చుక గుట్టు కారడకాండ్రు వీరములువారు వీరస్తంభువారు పారిదాసులు రావరులు గొల్లభాగవతులు మొదలగు వారు జానపద గీత కళా కాలక్షేప ప్రవర్తకులుగా ప్రవర్తించు అట్టుక్కని కళాభాగ్య ఫలిక అట్టుక తీరుగా నుండును కొందరికి లేవలము పాట కొందరికి అటతోడి పాట పాటతోపాటు ప్రక్క-వాద్యమును ఉయ-చాదా తిగి తరతరముల నుండి విరవరతులగు మన జానపదులకు వివోద వైసాదముతోపాటు విజ్ఞానశిక్ష పందినెట్టుచున్న మహానీయులు వీరు గ్రంథ విజ్ఞాన గ్రంథమునకు వోచ్చునది ఆ చరమ పాములకు మన కారత భాగవత రామాయణాది మహావివోదములతో మంచి పరిచయ భాగ్య మేర్పడిన వచ్చు, ఆ భాగధేయ ప్రధానలు వీర వీరు ఆ పురాణాదిపాట కథలచే కాక పన్నాటి యుద్ధము పాటచరాళ కళ అంగారు తిమ్మరాళా దేంగు రాళ కళలు పొన్ని యుద్ధము మొదలగు అంద్రజాతీయ వీర గాథలను కామవృత్తి అశ్వవృత్తి మునశ్శు మొదలగు పార్శ్వ శిరోమణుల జారి కళలను గూడ చక్కగా రర్పప్రకోధ పురస్కరముగా ప్రవరింతురు యెద వీరవంశములకు పండిత బాధ్యయమున లేని ప్రతివృత్తి వీరి తివ్యోపచలములందును వీరి కళలు విన్న జానపదుల ముగ్ధ పౌదయములందును వచ్చుత్తిగా గలను పచ్చి కర్మంగారము మోటు పోద్య మున్నగు అవి వారి వివోదపు వియ్యములలో విందునజాళ్లు ఈ కాలక్షేపములు మన ప్రచారమునకు తోడ్పడినవి

పొమ్మలకు యొకటి ఈ కళా కాలక్షేపములందును అతి ప్రాచీన కాలమునుండి చేకమంతువును వియ్య ప్రచారమును పొంది ఖల వదములందు వివోదపు జాకరలు చేసినది జానపదులచే తన కొరకని తాగర యిక తోగముగా వివాదానికి విరక్తములు చేయించినది ఇది

సామాన్య కాలక్షేపము గాదు రూపక ధర్మగర్భితమైనది ఇందు గంభీరీగాదు అట్లుదోరిగాదు బంగారక్క మొదలైనవి శేషము జానపదుల వివేచము కొరకు సాంప్రదాయకముగా రూపొందించబడిన పాత్రలు తొమ్మిది తాటలు గూడ భారతాది కథల ప్రచారమునకును సాంప్రదాయక విజ్ఞాన బ్యాంకునీ విశేషముగా ఉపయోగించినవి

అల్లిక-వరరా 9-చిందు-చ పదము- తక్కిది-కోగిలే పంతు- దురువదము- చేరలే (చేరడి) - గుజరాతి- గుడ్డి - పాట్ల కదిలము - ప్రబంధ అక్కిలే - దండ తానకము - మదనలల రూపకము- మైసి - వాల్మీకి- విశ్వరు- కొరరా సామ్రాజ్యము- శుభలిల- నవతి మర్చకము- కొరము మున్నగువని శేషం వృత్త కాల క్షేపములు ఇంతకువ 17 18 కథాల్లలో తంజావూరు మధుర మొదలగు రక్షితకేళ పంథానములలో ఆంధ్ర జాత్యక కాలం పరిపాలన కాలమున ప్రయోగ ప్రాచుర్యమును పొందినవి

రూపక ప్రక్రియలు తక తరములుగా ఆంధ్ర ప్రజా నీకమును విశేషాల్ని పీడితలలో ఉలూడించినవి

జహ రూపములు - ముగ్ధ లలల గ్రంథములలో పీటి ప్రకృతిలేదు మన బాల్మీకియమున మూత్రము పీటి ప్రకృతి కలుకాపుల కాననగును ఈ జహరూపములు చతుర్విధాభివయోక్త్యక మైన రసీయు సాంగ భాషాంగ క్రియాంగాభిరామ మైన రసీయు యవనిక మేళగాంధ్ర కార్యక్షేపమును మూత్రభారమును గల ఒక విశిష్ట రూపక ప్రక్రియ యనియు శేలుచున్నది

వెర్దంగము - పండితకార్యకర్తలకిత (పర్యవ ప్రక రణము) ను అట్టి ఇదియొక రూపకవిశేషమై యుండునని యూహించనగును దీని స్వరూపము ఇరమిత్తమని తెలియ రాదు

పీడి నాటకము - ఇది పాటక కళాశక్తిని పీడినదల మారేగించి జన సామాన్యమునకు వచ్చిపాకము చేసినది జనన పురాణమున కేర్పించబడిన ఎరియోక పాటకము ప్రాశ్నిరామమున కేర్పించబడిన మానలదేవి నాటకము వీర నరసింహరాయల కథ రూపిస్తాది వారు ప్రదర్శించిన పంజెట గురవరాజు పాటకము కృష్ణరేవరాయల వాటి

కాయకొండ పాటకము మున్నగువని వాటి పీడి పాట కములు కావోపును ఇందు ప్రాచీన గాత్రకేళ కళ పను కాలికోదంశములును ఇతివృత్తము లగుట గమనింప దగినది రాజకీయాధికారి యగు గురవరాజు యొక్క ఘోర కృత్యములను ప్రతిఘోషయును అప్పటి వ్వురు పాటకముగా రచించి పేర్మాట్లు వెనుట ప్రదర్శించిన కు చిహ్నాది కావాలల పాపము క్షామనీయము అట్లా వాడు పీడి పాటకక వివేచనమును మూమే గా ఉన్నరమైన సాంఘిక ప్రయోజనములను గూడ సాధించిన దని తెప్పవచ్చును

కలాపము - ఇది కూచిపూడి పులలయగు ఎడ్డేండ్ర యొగి వృత్తించిన అద్భుత కళాఖండము శిరి ద్వివిధము 1 కారు కలాపము 2 గొల్ల కలాపము - కారు కలాపము అశ్వాశ్రయ ఫక్కి-మైన రసవేద పాట్లవేర పవనీకము గొల్ల కలాపము ప్రావృద్ధిద్వ్యా నియూన చపకము ఎడ్డేండ్రుని కృతిక మానవ ప్రితికలుగా ఆంధ్ర కేళమున ఎలు కాపుల కలాప రచనలు ప్రదర్శనలు వెలయని ఇవి ఎక్క నిర్మియేగాక దోక్కనిర్మియు 9ల నట్ల వోలకే ప్రదర్శించబడినవి ప్రజామోరమును అశేషముగా రూరగొన్నది ప్రతిలో ఉత్తమ కళాభిని ఉచాత్త విశ్వజ్ఞానయు పెంపొందుటకు దోడ్పడినది విద్వ పంజల్యుడగు ఆ మహాయోగి యుద్దేశ ముదయే కావాల కారు కలాపమున పత్యా యుట్టులు నవతి కయ్యము ఘట్టము గొల్లకలాపమున విదూషక ప్రాయు డగు బ్రాహ్మణుని ప్రవేగములు తరుచాది గొల్ల కలా పములలో సుంరి కొండయ్యగొల్లకలామల వరస నల్లా పములు జానపదుల వివేర విభావంతులు

యక్ష గాపము - ఇది మెదకట అప్పుల పురంజలల గీతాభివయోక్త్యక కళా కాలక్షేపముగా నుండి తమపి పీడి పాటక సాహచర్యమున రూపకముగా రూపొంది జూపినది పంగీత కంగీతరంగీతమై రూపిస్తాది నటరాజల చేతిలో ఉత్తమ తరకవిద్వ్యా పరిహృగము నంది ఉత్తలల కళాఖండమై రక్షిత కేళమున రాచప్రాధ్ని రంగభోగము గాంచి అటు కోటలోని రాజగారికిని, పేటలోని ప్రజ అనును సమావేశముగా లభరసాత్రమైనది ఈ యక్షగానము ఆంధ్రుల వ్యతంత్ర ప్రక్రియ అమృతము పనుకార్యమైనది

విశాలమైన వివరములైన విద్యముతో శృంభదముగీత
తైవిద్యముతో ఇది తరతరముల అంధ్ర
ప్రజలకు విశేషము చూపింపి చేసి సంస్కృతి
కోశమున కెత్తిన పతాకగా విలసిల్లినది ఇందు ఆవాటి
పామర్యము అన తీవ్ర ప్రతినిధియను వివిధ ప్రాంతీయ
భాషా వ్యవహార భిన్నతలు పాంధ్రప్రదేశ్య వాస్తవ్య
పాత్రలును భావనగును కందుకూరి రుద్రకవి అప్పకవి
తంజావూరు ప్రభువులైన విజయ రామపురు కార్తీకరాజు
ప్రభువులు ప్రుద్యుమినికావ కర్త లగుటచే భావ
తనికానాడు పదోద్ధయన తంజావూరు జీతిన కవిత
ప్రభుత్వ మహారాష్ట్ర ప్రభువులను తెనుగు నుంచి మరగి
అందు యతగాన రచనము చేయుచే దాని విశిష్టతను
కావ్యాంశము

కీరవంశీ - ఎరుక పాత్రకు ప్రాధాన్యము గల
యతగానమే కీరవంశీ ఎరుక పోషకులము విశేష
విశ్వాసములు రెంటిని ప్రత్యేక అమె చేకదివ్యుని
ప్రయాణము సుకరము కాని అ రోజులలో ఒక ప్రాంతము
దాని ఇతర ప్రాంతముల విశేషములు కొన్ని తెలియుటకు
ఇం దవకాళ మేర్పడితి ఎం గి సింకళ్ళ వంశాద మొకటి
జానపదులకు విశిష్ట యుద్ధము గొల్పుచది

మొట్టాది భాగవత పేజీ నాటకములు - చిరకాలము
నుండి భక్తిని చేకమున ప్రావృత్త భాగవతములే ఈ
మొట్టాది భాగవత నాటకములు ప్రవర్తిల్లుచున్నవి ఈ
నాటకములందు కూర్చుండి సంప్రదాయ పరిమిత భావ
నగును కూర్చుండి చాలి ఎన్నెంద యోగి యెట్లో
మొట్టాది చాలి వెంటల రామకృష్ణ అల్లు కూర్చుండి
చాలివలెనే నీది వ్యక్తి రూపములైన (Dagob
daga) ప్రజలలో భాగవత భక్తి చోరారమున కెత్తున
యవశగించినది మొట్టాది వలెనే బాల్యభావముల
గర్భం భుం భుంలలో చెల్లు భింగుమనన పనిత్ర తేత్ర
ములు పుట్టుకాదు కూల మంగళము కాలియ మంగ
ళము వర్ణాలు తేవ ప్పెరుమా కొనర్లు దు అమె
గ్రామములు

ఇట్లే తెలుగు మాగాణములైన తరతరమున జానపద
విశోధముల రెన్న తెలుగుని అనవదములే మన సంప్ర
దాయమునకు ప్రాంతీయపులు అ ప్రాచీన జాతీయ

వంశస్థునికి ప్రతినిధులే ఈ జానపద విశోధములు
అయితే ఈనాడు అనవదములలోను ఒక కృతకమైన
నాగరిక భావన ప్రాచీన విశేష యధిపులు ప్రజల
ప్రాచీన మన్న ప్రతినిధిలైన ఈనాడుపులు అయిలుచేరి ఈ
ప్రాచీన పరవ్యతి ప్రతికలు ఒక్కొక్కతే కాల యవనిక
వెనుక తిరోపాత మగుచున్నవి

రా ప్ర వ

జాయప సేనాని

జాయప సేనాని అయ్యలకు సంజానుడు తల్లి
దామమ్మ తండ్రి ఎన్నెంద నాయకుడు భావ భారవ
నాయకుడు ముత్తాళ భీమనాయకుడు వీరిది తెలవాటి
లోని కొయ్యాయి గ్రామము వీరి పూర్వులు చంద్రవోలు
రాజధానిగా తెలుగు చేకమును పాలించిన తెలవాటి కోళ
మహిపతులకు పామంతులైన చాలిని సేవించి భారవ
నాయకుడు తెలవాటి రెండవ చోరుని భావముతో
కృష్ణానది సముద్రమున కలియకొను నున్న దీని యందు
ఇకపూర్వము అన విశావమున కయోగ్యమైన ప్రాంత
మున గొప్ప నగరమును నిర్మించెను నాటి నుండి
వీరపుటే విమంశపాగిరి శ్రీ శ్రీ 1208 లో కాళగణపతి
చేన మహారాజు దీనిపై దండెత్తి పిన్న రోదనాయకుని
ఉదించి దీనిని నగరమొక్కను. చాలి అయ్యలకు అలల
పరాక్రమాదులకు మెచ్చి అతడు చాలిలో సభ్యులు
చేకొని జాయప అక్కల నిరువురను నారను సేనను
అను విశావము చేకొనెను జాయప అప్పటికి కాల
చిన్నవాడు అతని సామ్యభారమును నయి చివరకు
కొర్ర గాంధీర్యములను కళాకాళ్యమును గమనించి
గణపతి చేవుడు అతనిని వెంట గొనిపోయి విద్యాలభులు
చెప్పించి పెద్దమనే అందోళనపాత్రాది గౌరవములను
ప్రసాదించి గణపై బాల్యముని కావించి శ్రీ శ్రీ 1218లో
కామపురి కి గుంటూరు తల్లాలోని చేత్రోలు ను) వరి
పాలించి నానగను

జాయప మహాయోధుడు అక్క గణ సేనానికి
యగుటచే కాళియ గణపతి చేవుడు కలిగిగా చేకము
అను అయింతుడు ముఖ్యభారములైన ప్రకాశించినాడు
చేత్రోలు అభివక్త్యమును వడపి జాయప నాయకు
ఈ నగరమును ఇతే విధముల వృద్ధి తెచ్చినాడు

గణచేత్యులయము చోచేత్యులయము మొదలయినవి ఇతర నీర్మించినవాడు మొదలయిన అను గ్రామమును చోచేత్యుల చేతునకి రావ మిచ్చి అంగరంగ భోగములు అరు గువట్లు చేసెను గణచేత్యులయమువకు చివ ఎప్పుడు రావమిచ్చెను తయవకు వైరి గోసముధురట్ట అను నిరుద మున్నది చోచేత్యుల చేతలయముతో వృత్తి గీతమలకు ముమ్మాట చేత్యులకుగాను రెంగంపట్టు ఇత్తు కట్టించి యిచ్చిపాడట ఇవి ఇప్పుడు కావరావు తయవ గొప్ప పాట్లకాస్త్రు ఎండితుడు సంస్కృతములో విల తోక పాట్లకాస్త్రుము బ్రాహ్మణుడు ఇందు చేట్లోలులో 1880-1881 సంవత్సరములలో చేత్యులయములు కట్టించి విగ్రహములను ప్రతిష్ఠించినెనను జాయవ జాయ తుడు ముప్రద్య కమ్మ వంతుడు

గణచి రేపుది బ్రోత్సహములో గుండామూర్తుల వారి కుట్రావతో జాయవ 1818 వాటికే నృత్య కళా గోవిందు వై నట్లు తెలియుచున్నది అ సంవత్సరమే వరంగల్లు జిల్లా పాలన చేసిన నృత్యకళకు ముప్రద్యమగు రామప్ప చేత్యులయము నిర్మితమైనది

నృత్య రక్షావళి - గణచి రేపుది బ్రోత్సహము లోనే జాయవ చేపాది తన నృత్యకళా పండితి అను భవమును పురవర్గించుకొని నృత్యరక్షావళి అనెడి కాస్త్ర గ్రంథమును 1853-54 లో సంపూర్ణమున రచించెను తెనుగుపాట తెలుస ఉత్తమ పాట్లకాస్త్ర గ్రంథములలో నిడి యొకటి ఎనిమి దధ్యాయములు గల ఈ గ్రంథమును రెండు భాగములుగా విభజించినప్పుడు ఇందు ప్రథమ భాగమున భరత బ్రోత్సమగు మార్గ నృత్యము ద్వితీయ భాగమున రేచీ నృత్యము విపు లముగా వివరింపబడినవి మార్గనృత్య వివరణమురెండు భరతుడే కాక ఇతనవ గుప్త కీర్తి భరతారాధ్యులును ప్రామాణికులుగా వీక్షకరింపబడిరి ఇంక రేచీనృత్య వివ రణమునందు పువంగుడు భూలోకముల సోమేశ్వరుడు మున్నగువారు ప్రామాణికులుగా పేర్కొనబడిరి

నృత్యరక్షావళి యందలి తోలితధ్యాయము వర్తన విశే షము రెంభవది అంగ నిరూపణము మూడవది చాలి పాతక మందల లక్షణము బాల్యవది కరణ-అంగచోర విచేతనము అయినవది రేచీనృత్య-కరణ-అంగచోర లక్ష

ణము ఇంక అరు డేను ఎనిమిది అధ్యాయములందు అ రణమున తెలుగు రేత్యులలో ప్రచారమందున్న చేరణి చర్యరి దండరావళము భుజవరి లోహమావము లిందు రోలాటము ప్రేమలయము కందుకము కాండకము చరణవల మున్నగు జానపదులు ప్రాంతీయములు వైచ రేచీ నృత్య ఎర్థమలను వివరించెను పాట్లకాటి పోపనాధుడు ందికారాధ్య చరిత్రయందు వివరించెను లగు రేచీ నృత్య భేదములను పేర్కొని యుండెను తిక్కన పోలయూరి సంస్కృత మూలమున రేచోయ నను- బ్రహ్మవల నేర్పిన దంధయును రేచీ నృత్యులను గానె చేర్కొని యుండెను ఈ ఇరువురును జాయు సేవానికి ఇందుమించగా ఎమకాలము వారు

నృత్య రక్షావళి ఇదవ అధ్యాయములో నకా ప్యాది ముఖ్యంగీత రక్షావళ్యాం ప్రవచితి. అని తెల్పు కొనుటచే జాయవ గీత రక్షావళి వి వివర రచించినట్లు నృప్తమగుచున్నది అంతేకాక వాద్య రక్షావళి వి వివర రచించినట్లు వినిడి కాది ఈ రెండు గ్రంథములును లభింపలేదు

పోలీ అ

జాబ్బి గ్రే (1758-1810)

జాబ్బి గ్రే అనువాక తో ముద్రిత వర్ణ చిత్ర రకా కారుడు ఇతడు ఉత్తర ఇంగ్లండు రేత్యులలో పైన్ వది తీరమున నున్న మ్యాకాల్ రేత్యుల నందు 1768 వ సంవత్సరమున జన్మించెను అతని తండ్రి యగు గిడ్ జెబ్బి గ్రే క్లెక్ టర్ లెగలు రెండిన వైచ్చిన మత బోధకుడు వ్యక్తిగ్రామమున నున్న గ్రామర్ మ్యాలు నందు జాబ్బి గ్రే తన విద్యా వ్యాసంగమును నమాప్తి చేసికొని బ్రునెల్స్ మునున పండ్ల బొమ్మలపై (fruit tins) రంగులు పేసి కీచిను బొమ్మ అను వర్ణ చిత్ర కళాకారుని (fruit painter) యొద్ద నృత్య పేతనముపై శిక్షితుడుగా (apprentice) కొలుపులో ప్రవేశించెను తొలికి వగరమున కాపుర ముందు బొమ్మల పాటుగా అతని ఇంటికి జాబ్బి గ్రే కొంత కాలము నివసించుచు యుటచేసి యొక్క ప్రేమాద రమలకు పాట్ల వయ్యెను కను తీక్షణమువకు వినుచు వరీక్షణకు గురి చేయబడిన జాబ్బి గ్రే తన విషయ విధేయ

తది వలన కుక్కాగ్ర బుద్ధి వలన అచిరకాలముతో వర్ణ
చిత్ర కళ యందు అంశమైన శేయిగా పరిణతి
పొందెను

వచ్చు చిత్ర కళాకర్తను మొక్కచే గాక ఇతడు రచయిత కావ్యమును అనికా కావ్యమును వ్యక్త కావ్య మును అర్థమయ మొనర్చును ఈ కావ్యాంగ్రహ యన మనశయి నిర్విచారు మని అతని స్వయం కృషిచే శ్రీ క 1786 వ సంవత్సరమున వ్యక్త కావ్య పరిశోధనమునై అతడు ఉత్తర అమెరికా అంధమునకు వివిధ యత్ర గాదింప వెడలెను తన చార్తమున తరి న్నూర్త నిలయురై జాన్సిగ్రే మాతృక కేవలమున మరలి వచ్చెను ప్రభుత్వ మాతలి పరిశోధనా పాటనమునకు నిజమును ప్రక్షాళి నిత మగు మేధా కక్షి అచ్చెరు నని శ్రీ క 1791 వ సంవత్సరముతో పోయెడు రోజు ఘోగర్థ అడవిమునకు పరిశీలించి తత్ఫలితము లను తమకు వివేచించుచు అతలి కాకపిని పంపెను తనపైన పడిన చార్తర భారమును అతడు కడు నవధృతతో నిర్వహించి తన ప్రభుత్వమునకు ప్రజలకు ప్రయోజనమును కూర్చి శ్రద్ధన ఫలితముగా జార్జిగ్రే అధికారుల ముద్రనలకు పాటుపడెయ్యెను

తన అభిమాన విషయ మగు వర్తక చిత్రకావలె చేసిన
తన మనమును కేంద్రీకరించి రానిది చెందించింపు
కొనునతనిని బాంబ్లె నిర్ణయమును కొనెను ఈ నిర్ణయ
మును ప్రకటించింపుకొని అతడు వర్తకము మగు
మూలకాతక వనగమునకే స్థిర నివాసమును ప్రకాశం
చిత్రమునకే చిత్రకావలె కల్గె. యథాకాతక చేసే చేయి
కొడగెను అతని వర్తక కళాఖండము పొందుచు
నుండి వేరుచేసి వరకు అన్ని వర్గముల ప్రజానీకము
యొక్క దృష్టిని ఆకర్షించి అతని ఆశయ భాగ్య
గడించి వెళ్లెను అతని ప్రతీకావలె గురించి విద్యా
కాథానికలు లావణి వోక ఉన్నత విద్యాలయములో
చిత్రకావలె చిత్రమునకే వియమించి ఘన విజ్ఞాన
మొనరించి

అదే కళాక్షేత్రము వంటే కాక పౌరశైలిక రంగమున గూడ జాస్తిగే నైపుణ్యము వలనవచ్చు కొన్ని కంద మూలాదుల మధి దిలికరము అగు లొకై అను కయ్యా

రోనవించును దూరగొండి మొక్కల వారలో మేకొళ్లను
 నేయును మున్నగు వివిధ ప్రక్రియలను తన పృథ్వికాకృతి
 కక్రితే రూపొందించ గల్గెను వ్యక్త్యుద్ధము ననుయో
 చితము సుష్టితము నగు పోవ్య ప్రపంగము వందు
 విశ్వమగు ఉపజ్ఞానకవా దగనులే ఆశేష జవహూమాన్య
 మున కాతడు అతిమానహృది డయ్యెను

కాంచు జీవిత మధ్యమున ఆతను తోటి అనుభవ్య వివాసము వివాహ మొదగా దురదృష్టవశమున భర్త కంటి కార్యయే ముందుగా మరణించెను అనంతరము జాబ్బిగ్రీ వడ్డింగ్ చేర్ (Pudding Chare) అను రస ప్రియము నందు క్రీ ౪ '819 వ సంవత్సరము దీనిందు 9వ తేదీన అనువులు నిజము ముద్రపూర్వము తోడను వివిధ వర్ణాలకరణముల తోడను జాబ్బిగ్రీ చేత మంతరముగా చిల్లించెడి మిశ్రముగా దూపుతేలులు తీర్చి దిద్దినవ జాన్ డెర్ అను ప్రుద్య పురుషుని చిత్రము మిప్పటిని మ్యా కాల్ నగరము నందు కామరల్ నాబ్బిగ్రీ సొసైటీ (Natural History Society) కారి శవనమున గల చిత్రము ప్రదర్శన కొల యందు కానగలము

प्र. १३

తారి వాషింగ్టన్

కాశీ బాంధవం అమెరికా పంయక్త రాష్ట్రముల
యొక్క ప్రభుత్వముచే విశేషవిధానము గలది
మహానీయుడు ఇతడు క్రీ.శ. 1782 వ సంవత్సరము
మార్చి 22 వ తేదీన జన్మమునెను పంధ్రెంజన శాస్త్రి
మండేయి ఇంగ్లండులో నివసించుచుండ ఇతని పరిచయము
అమెరికా పంయక్త రాష్ట్రములందలి పరిశ్రమయే కాశీ
పనుల పరిశ్రమ అప్పుడే స్థలవివాహ మేర్పరచుకొనిరి
పీర్లెరు బాంధవుల పంపములనియు, పరోపకార పాఠము
లనియు కాశీయంశములనియు కాశీ గన్నాధరు
బాంధవుల పూర్వముల పరిశ్రమయే రాష్ట్రములో వ్యవ
సాయమును పొందియు, అనేక పర్యావరణముల విశే
షములను భావ్యమును యంత్రముల ద్వారా అనేక
యోగ్య మొనర్చియు ఇనుప పరిశ్రమలను ప్లాంట్
చాశీయమును తెలియు శీవ పంప గురువుమండరి
బాంధవుల కందియుగ అగ్రని 5 అనువాదము వన మొదటి

చిత్రము-81

భార్యవలన ముప్పులు కుమారులను 'రెండవ భార్యవలన అర్చురు కుమారులను కనెను రెండవ భార్యయగు మేరీ పోల్ అనువామెను జన్మించివాడే జార్జి వాషింగ్టన్

దై న శక్తి పరుడును ఉచిత గుణవంపియును నగు అగ్నెస్ తన మ్రయ ముదగు జార్జి వాషింగ్టనుకు శ్రేష్ఠ దళమండయు నగుదాములను నచ్చిలమును వ్యవహార్య వడి పాలనమును అలవడునట్లు తీర్చిదిద్దెను తండ్రి రోధనం వలన కాలగర్భావస్థా జన్మములగు తన యవగుణములను గుర్చి జార్జి పెక్కు సంరక్షములతో పెక్కు రీతులుగా వ్యాపారము కొంది కదాదిగా తన పోదరి పోదరుల విషయముననే కాక అన్యంబయెడ మోతము ముగ్ధా ద్ధానముతో నడచుకొన వారంబిడెను జార్జి వాషింగ్టను యొక్క నత్త సంరక్షకు గుర్చిన యొక ఉదంతము కలదు అగ్నెస్ తన తోటలో కొక పృథమును ఎక్కుచు మట్టునతో పెంచుకొనుచుండెను జార్జి యొక నాటు ఉద్యానవనమునకు వెడలివచ్చుట తన బేతమున్న గొడ్డతితో జ పృథమును నరలిదై చెను మరువాడు అగ్నెస్ తనదికి నచ్చి లేదించితియివ్వు పృథమును గాంచి విచారించు చుండెను అ నమయముననే గొడ్డతిపూని జార్జి వాషింగ్టను తోటలో ప్రవేశించగా ఆ యశృత్యమును వొనర్చిన వారెవ రని తండ్రి ప్రశ్నించినంతనే కుమారుడు కాతే ఆ రెల్లును కూల్రోదితివని తెలుపే సమాధాన మిడెను అందులకు తండ్రి ప్రహేరము కొంది కుమారుడు సత్యమాపివంటుల కాతనిని గుర్చి కొగించుకొని ముద్దాడెను అంతకు నత్తవాళ్ళియిదికి గలుగు ప్రయోజనములను గూర్చియు అశృత మాడుటవలన మరల్లు అవర్తకములను గూర్చియు అతడు కుమారుడును ఉద్ధాహించి వెలికిన

జార్జి వాషింగ్టను అశృలించిన పాఠశాల విద్య అల్ప మైనది అయినను విశాల ప్రపంచమున ప్రియములనముచే గడించిన రోజ్జానము అపామార్తమైనది చిరుత ప్రాయ ముననే అతడు గణిత శాస్త్రమునందును భూవరిమాల శాస్త్రము (Science of Survey) నందును అత ధంవరచుకొనిన నేర్పరితనము పూవుపుట్టగనే పరిమళించిన చందముయొందు అతడు తన చదువునంబెడ క్రద్ గణితి యుండువాడో కాగాదు అటు పాడిలయందు గూడ అంత అపక్తి గణితి యుండువాడు క్రిత రంగమునే

జార్జి వాషింగ్టన్

అతడు అపావ రంగముగ కాలించి తోడి బాలురు తనను మించిపోలించునట్లు చూచుకొనుచు కాతే జయము సంపాదించి యిట్లించెడివాడు ఇట్లు వాషింగ్టను తన విద్యాభ్యాస విషయముననే యుద్ధ కలాపములతో అనుభవము గడించ మొదలిడెను జూర్గతముగున్న అతను ధీశక్తియు రాశలమును వతి దంబ్రులను నపావరులను ముగ్ధులను గావించెను క్రమముగా వాతడు ప్రాపంచిక వ్యవహార ములను అవగత మొనర్చుకొని తరమగుణ్యముగా రేయి పనువ్యలకు వెలిష్కార మార్గములను మూపొందించుట యందును వివిధ వైజ్ఞానిక కళా విషయములను ఉపా పించుట యందును క్లిష్టమైన కాతేయ అర్థిక సదుప్య లను అభ్యయన మొనర్చుట యందును పరాజయైన ప్రజ్ఞా ప్రాళవములు ప్రదర్శించ వారంబిడెను ప్రకృతి రహ వ్యములను తోధించి, అమూల్యములగు అనుభవములను

గడించుట అతని! అల్లెరకరమైన విషయము మానవ మనస్తత్వములను అవగత మొనర్చుకొనుట కావదు వర్తమానుకుమారుల వరెడివాడు

జార్జి వాంగ్స్ 11 వందవర్షముల ప్రాయమున మండగా ఆతని శంధి గఠించెను పలు ప్రాంతములలో ఆత ధార్మిచి యుద్ధిపోయిన పాతవంశములగు భూములలో కుమారుల లంఠన వ్యవహారము లావములు సాగించు కొనుచుండిరి వ్యయంకృత్యములను చే ధవార్జన గ చేయుట చార్వా కిర్తివర్తివలె సంపాదించె నెంచి వాంగ్స్ గురూ కర్తవ్యవృత్తి అత్యుత్సాహముతో చేపట్టెను తరాదిగా వాతకు దీక్షావశంతో తత్కార్య పాతవమందు నిమగ్నడయ్యెను ఒకానొకప్పు డాతని తల్లి అతనిని బ్రిటిష్ రాజకములో చేర్చు ముచ్చటపడగా ఇంగ్లండు నందుండిన అమె నవరోదయము అమెను నిరుత్సాహులచేరి ఆ ప్రయత్నమునుండి నివారించెను పదునైవ వయసు వాంగ్స్ ను వర్తనమధురైతే న భూమి వర్తయదుగా తర్జితయ్యెను భూపరిమాణ కాస్త్రమునం రాతనికి గల బుద్ధి కై శిశ్యమును గ్రహించి లార్డ్ ఛెయిర్ ఫాఫ్ అనునొక ధనిక భూస్వామి తన ని కాళిమగు భూములపై కొంచుటకు వాంగ్స్ నును ఉద్యోగమున నియమించెను ఈ యుద్యోగమున ప్రతీకించి తన తర్జిమును పనురక నెరవేర్చెను వాంగ్స్ సడరాని పాట్లు పడుచుండెను దూర ప్రాంతమునున్న వన యముని భూములకు కొలచు కార్యకారముతో అతడొక్కొక నమయమున నిర్వాహకములు గూడ వివర్ణించి తలరాచు కొనుటకు సిద్దయైన తేక కడు ఇటుములు వరెడివాడట జార్జి వాంగ్స్ కు కార్యదీక్షంగని వర్జివియూ రాష్ట్రధికారుల అనిది తను రాష్ట్రమునకు భూపరిమాణ కార్యనిర్వాహదొర్యోగ నియమించిరి మాతవోద్యోగమున తన విద్యుక్త తర్జముల వాతకు క్లాభుపాత్రముగ నిర్వహించుచుండెను

క్రి.శ. 1761 వ సంవత్సరములో వాంగ్స్ తన పోతదండగు లారెన్స్ వెంట వెళ్లె ఇండిన్ దీప్తింబరి 'బార్బోడాన్ అను ప్రాంతమునకు పయనమై పోగా, అచ్చట వాతకు పోట్లకవ్యాధి గురియయ్యెను అందుచే నాతడు తిరిగి వ్యవస్థాపియనకు మరలి రావలె వచ్చెను

1762 వ సంవత్సరములో లారెన్స్ మరణించగా అని యొనై యంతయు జార్జి వాంగ్స్ నును సంక్రమించెను నానాటికి ఇదొకమగునన్న వ్యవహారము వ్యాపంగమును కడు పావర్ధ్యముతో సాగించును ప్రత్యుతి సాంధ్యమును తన్నులార గాంచును వాంగ్స్ ప్రాంతమైన తీవనము గడుపుచుండెను

వ్యవహారముపై దీవదిన మాతనికి ఆశీషయించుచుండిన మక్కువచే వాంగ్స్ క్రొత్త భూములను పయకము కొని తన కలాపములను విస్తృతపరచ వారంభించెను వ్యయంకృత్యములమున అతనికి కలిగిన అనంతమునకు అవధులు లేకుండెను వైర్య పాపవములు శరీర పాటవము మతో విభురము అతనికి సహజ లక్షణములై నందున వ్యవహారము తేజ్రముగా ఈ గుణములు ఇతోధికముగా చాటించి అతని శీలమునకు మరింత మెరుగు పెట్టెను గుణ దోషములనుండి అనుభవము గడించి తర్వాతా ప్రయోజనమును పొందుటలో అతడు అతురకు ను చెడితాడు నిండానిన అతోవనకు పూనుకొననిదే అతడే కార్యరంగమున వందై నను ప్రవేశించెడివాడు తాడు వాంగ్స్ కు చాతాళముగ వాంగ్స్ తేకున్నను ప్రపంచ తాళక వ్యవహారములను గ్రహించి నాటిలో వ్యవహారించుటయందు తొవ్యుకృత్యమును ప్రజ్ఞా విశేషములను ప్రదర్శించెడివాడు

క్రి.శ. 1760 వ సంవత్సర ప్రారంభములో బ్రిటిష్ ప్రాంచి ప్రభుత్వములు రెండును వరపురము కలహించి అమెరికా యంబరి ఓహియో నది ఊర్ధ్వభాగమును ఆక్రమించుకొనుటపై అపా మప మిశతో ఉద్యమించుచుండిన రోజులవి ఉచ్చుట్టుండి ఆకస్మాదముగా అతిపైసి నది తీరముననున్న వెబాంగ్ అను బ్రిటిష్ సైనిక శిబిరమును ప్రాంచి కళములు ముట్టించెను దీవనట్లు అందోశిబుడై న పర్జివియూ రాష్ట్ర గవర్నరు బ్రిటిష్ వారి హక్కులను సంగక్షించుటపై 1763 వ సంవత్సరములో వాంగ్స్ నును అవటికి పంపెను తన ప్రయత్నములో ప్రాంచి తకాధిపతులయెడ వాంగ్స్ కు రాకచక్రముతో పంచరించి కృతకృత్యుడై తిరిగి చాగా గవర్నరు రాతనిని తకాధిపతిగా బోధి ఓహియో తీరమున మండిన బ్రిటిష్ సైనిక పార్వరములను రక్షించ నవటికి పంపెను అచ్చునీ

మేలకు ఎరచి నందుకొనియున్న వాషింగ్టను కార్య
పర్యాయములు ప్రవర్తించి బ్రిటిష్ పక్షముల వాగ్దా
మిందలి యున్న ప్రాంత రక్షణమును ముగించుచు మొదటి
అఖండ విజయము సాధించెను కృత్రిమముగా వాతనికి
కర్నల్ పదవి లభించెను మొదటి దృక్పథమున వనక్రింది
పై నికుల నాడు అంగ్లంక ప్రేరణదరములతో చూచుచు
చారికి వలసన పై దృక్పథ ఆపక పాపియారి సర్వ పా
ర్యములపట్ల మిగుల శ్రద్ధ చూపెడివాడు యౌవన దశ
యందు ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు రాజకీయ
కల్లోలమున కట్టుబట్టుతున్నట్లు ఆ దరుణములో
వాషింగ్టను కరోరమున శిక్షణతో సమర్థుడగు పై నికుడు
గను దక్షతగల రాజ్య తంత్రజ్ఞుడుగను మానవత్వముగల
వీరపాలా దురీయిడుగును విడిచి వాషింగ్టన్ కారం
భించెను

జార్జి వాషింగ్టను తన పై నికోదృక్పథమునకు 1763 వ
సంవత్సరములో రాజీనామా విచ్చి బొంబే వెర్నల్
అను పక్షానమునకు మరలిపోయెను 1769 వ సంవత్స
రములో ఆతడు మార్బరాండ్రీకి అను విశంకువును
వివాహపూరించెను ఆమెను మొదటి శ్రద్ధవలన ఇరువురు
పుత్రులును ఒక పుత్రికయు కలిగియుండిరి అందు ప్రథమ
మకుడు ఒక కండ్రి జీవించి యుండగనే మరలించెను
కావున జార్జి వాషింగ్టను వివాహ మాధున పుత్రిక
దాండ్రీకి వకు ఒక పుత్రుడును ఒక పుత్రికయు నుండిరి
నీలి నిర్దేశిని వాషింగ్టను కన్న దివ్యంతులకు గారాములతో
యాయాగిడివాడు వాషింగ్టను సతి తన వెంట 16 వేల
యెకరముల మేతలైన భూవననియు 150 మంది
స్లీగ్స్ సోకరులను కొనివచ్చెను ఈ కారణముచే
వాషింగ్టనుకు వ్యవసాయ కారము అధికతర మయ్యెను
ప్రతి విషయమునను ఆతడు అతని కార్యయోగి కాని
ప్రాచుర్యము గలవాడై అత్యధిక వ్యాపారముతో
వర్తించుచుండిరి

వాషింగ్టనుకు ప్రథమమున పొగాకు వ్యవసాయము
నందు వ్యవస్థ ఘటిల్లెను బ్రిటిష్ చట్టముల వనవలించి
తన పరకులను బ్రిటిష్ ఓడలలో త్రవ్వకును మాత్రమే
ఎగుమతి చేయవలసి యుండెను అంతేకాక, తన కనవడ
మను పారిశ్రామిక పర్యావరణము గూడ ఇంగ్లండు

నుండియే అందు చేయవలసి వచ్చెను ఇది మిగుల నష్ట
కార్యమైన వ్యాపారమని అతడెంచి బ్రిటిష్ వ్యాపా
రులు ప్రయోగించిన వాషి వంధనములనుండి విముక్తి
చెంద నిశ్చయించుకొనెను

ఇట్లుండగా ఉత్తర ఆమెరికానుండి ప్రెంచి వారిని
తరిమిపై చిన బ్రిటిష్ అధికారులు హియో నది ప్రాంత
ములో అధిక భాగమును తమ అగిన మొదట్లొక
నుండుచునుండిరి హియో నదికి ఉత్తరముగా కాను,
కన్నుమే యుంచిన విశాల భూ మండలమును పశ్చిమ
రాష్ట్రమునుండి విడగొట్టి వాషి క్విక్ రాష్ట్రములో
కలిపిచేచిరి బ్రిటిష్ వారి ఈ దుందుడుకు చర్యవలన
వదిలి దక్షిణ తీరముననున్న తన భూములను ప్రమాదము
కలుగ గలదనియు తన పక్షములను విభావము పంథ
వివగలదనియు వాషింగ్టను అనుమానమును క్షియి
చెందెను ఇట్లుండగా పశ్చిమ గవర్నరు అడియో యొక
పాకు కల్పించి పూర్వము వాషింగ్టనుకు వాషిచ్చిన
భూములపై అతని యధికారమును 1776 వ సంవత్స
రములో కర్తవ్యతనెను ఇట్లు వాషింగ్టను శ్రమించి
సాధించుకొనిన అమూల్యమును ప్రయత్నమున నయిన
ఫలమును కోల్పోవలసి వచ్చెను

బ్రిటిష్ పాలకులు ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రము
లలో నిలువయుంచిన పై నిక దశముల రోషమునపై
వలన ప్రజలమీద దుర్భరమైన పన్నులను విధించిరి ఈ
రక్షన విధానమును వాషింగ్టను 1776 వ సంవత్సరములో
పూర్తిచేసిరి బ్రిటిష్ వారిపై ప్రతిహత ప్రచారము చేయ
మొదలించెను పెక్కురు భూస్వాములు ఇతర ప్రజలు
సమాచారమై తమ హక్కులను పంపించుకొను పాద
సోపాయములనుగూర్చి ఎచ్చించిన ఫలితముగా వాషింగ్టను
చేత్తకర్తమున నొక ప్రతినిధిపక్ష మెమ్మెంబరుడనెను ఈ
ప్రతినిధి పక్షము ఎలెక్షయో నగరమున సమావేశమైన
అఖల ఆమెరికా మహాసభయందు పాల్గొని తమ కష్టస్థితి
రములు వివరించెను బ్రిటను నుండి ఆమెరికా ప్రజలు
ఎవ్వరైనా తిగుమతులను చేయకూడదను కఠోర తీర్మా
నము ఈ మహాసభచే వేగగ్రీవముగ ఆమోదించెడి అనులు
అరపడెను క్రమముగా ఈ మహాసభ ఒక ప్రతిపక్షముచే
వ్యతిరేక కఠిన చర్యల ద్వారా బ్రిటిష్ పాలనమును

పై కము ప్రతిపదించి నమకైదు జాగీర్ వాంగ్మన 1774 వ సంవత్సర మంతయు వర్షియీ రాష్ట్రమువలె గడపుచు వ్యవసాయ ప్రతిపత్తి గల పై విక ర్శములను విధింప వారంభించెను

1776 క్ష సంవత్సరములో బోస్ట్ అను రేవు పట్టణ మందు ఇరువత్తముల వరును పోరాట మారంభమయ్యెను వరునాళ్లు నేలమంటి అమెరికను పై విజయచే బ్రిటిష్ దళ ములు చక్రవర్తి మొవర్నూడెను మెహారునెట్స్ రాష్ట్రము తిరుగుకాటు ప్రియమవ్వుట్ట బ్రిటిష్ పార్ల మెంటు ప్రకటించి అచ్చటి ప్రజలపై మారదండన విధా నము నమలు పరచెను వాంగ్మన అమెరికా యందలి వివిధ ప్రాంతములందు పై విక ర్శములను సన్నద్ధ పరచుచు కాను సర్వ పై వ్యాధ్యుడై ప్రజాపై వ్యయము లకు ప్రజలకు మాత్రోపాసమును పుడిగొల్పుచు విజయమును కాంచించుచుండు ఈ సరటి నిర్వహణ మున అతడు సేదర్పించిన ప్రతికా ప్రాశంకములు అనన్య పానాన్యము లై నవని ఉగ్రదండనలకు పై విక రాజీయ దండములందు అతిపాదులు మితపాదులు అను పర్వము తేర్చుడగా వాంగ్మను సమరం కావముచే ప్రేరితుడై ఇరువత్తములకు ఒక బ్రాటిమీద చేర్చి వారి విశ్వా సమును చూడకొన గల్గెను తన రాజీయ పశురకరేపను నపాతరాధ్యము చేతను అతడందరకు మొంది మాత్రు లేక రక్షణపై అందిరి సహకారము అడయగల్గెను నవ యుగిడయమును పాధింపసన్న తన ప్రజలకు గాఢమైన జాతీయాభిమానము జాతీయ పవైకత్వము అచంచల వాయవ్యము అత్యంత వాంఛనీయమని వాంగ్మను ఉద్ఘోషించెను

ఇంగ్లండు ప్రభువగు మూడవ జార్జి ముఖ్యముగా జాగీర్ వాంగ్మను యొక్క నిర్దుత కావముల కాగ్ర ంచి యాకవిధి చేకర్చోగాగా ప్రకటించి కఠినతక పాత్రమును పెడరించెను ఎట్లయినను యుద్ధమున అమెరికా పై వ్యయము వోడించెంచి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము విలేజము లలో కిరాయి పై వ్యయము (mercenary armies) పై కము ప్రోగుచేయ వారంభించెను కాని ధర్మబద్ధుడైన వాంగ్మను విశ్విక మనస్కుడై మొక్కవోని రీతితో యుద్ధముచే కొనసరకు పోగించి బ్రిటును విజయము

పాధింప నమకైదు 1778 అగష్టు నెలలో టెనడా ప్రజల మధ్యేళించి పడమూరు వలన ముడలములతో వమైకము జతీయము అఖండమునైన పర్యవ్యవసాత్ర మహాసమూ ఖ్య ప్రభుత్వమును స్థాపించుటకు తోడ్పడుచు నీ ఎలుగెత్తి కాచెను నెంటులే ఒక ప్రక్క టెనడాలో గల ఇంగ్లీషు పై వ్యయముచే దండయాత్ర ప్రారంభించుచు నీ మరొక ప్రక్క తన కాచికా ర్శములను బోస్ట్ రేవుకు పరకు లను చేరవేయు బ్రిటిష్ ఓడలను బంధించివేయబడై అర్యోటికి హుటాహుటిగా ంపై వెను అమెరికాలో బ్రిటిష్ పామ్రాఖ్య ప్రతినిధులుగా వర్తింపచుండిన బోరి వాయుకులను విరాయధుల వొనర్చి నిర్బంధించు టకు వాంగ్మను కావనములను జాగీర్ చేయించెను

పర్యవ్యవసాత్ర చుక్కపడునై పర్యుతులు విజయించగా 1778 వ సంవత్సరము మార్చి 17 వ తీదిన బ్రిటిష్ దళ ములు అమెరికనుల ధాటికి కాళజాలతో బోస్ట్ ను సగర మును వడలి తిరోగమింప వలసి పర్వను దీనితో వాంగ్మనుకు ప్రకమ విజయము సద్దించెను వెనునెంటులే బ్రిటిష్ దళములపై చక్రవర్తి ప్రయోగము జరపబడి నుగ్గునూర మొవర్నూడెను ఇట్లుండగా దక్షిణ మ్యాయార్కు ఎలెక్టియూనగరములపై అన్యాయముగా దండెత్తిన లిచోళ సంఖ్యాకములగు బ్రిటిష్ దళములను వాంగ్మను వ్యయ బలముతోడనే చుట్టుముట్టి నెయ్యి మందిని తైదిలుగా పట్టుకొనెను ఈ పాటాన్యలయ ఫలితముగా బ్రిటిష్ పై వ్యయము అదురు వెళ్ళి తిని శివు ముగ సజాయిత్యము లయ్యెను ఈ యుద్ధ సంధర్భముతో వాంగ్మను ప్రయోగించిన పూర్వారచనా కాకుర్యము అపారోధమైనదిగా ప్రకంపించబడినది వాంగ్మను మిది పారిగా 1781 వ సంవత్సరములో వర్షియీ రాష్ట్రముందు క్రమపును పరాజితుని గావించుటతో యుద్ధము చాచాపు నమా ర్ష మయ్యెను అతని కీర్తి కిఖరాగ్రము నందు కొనెను అల భూమార్యములచే బంధితుడై చారి తెన్ను కావజాలని కారన్ చాల్స్ అను బ్రిటిష్ సేనాని 7000 పై వ్యయతో 1781 అక్టోబరు నెలలో వాంగ్మనుకు కరణాగతుడై అకవితో పంథి గావించుకొనెను ఈ సంధి మూలముననే అమెరికా స్వాతంత్ర్యము ఇంగ్లండు వలన గుర్తించబడెను

సాక్షాత్కారము సమరానంతరము చెక్కు-రాష్ట్రములలో తలయెత్తిన అలలు కల్లోలములు వాండ్రును వ్యూర యమును గాయవరచెను పీఠికి తోడుగ ప్రతిష్ఠాప్రభుత్వము కల్పించిన చిట్టలు వాండ్రును చీకాకు వరచెను బ్రిటిష్ వ్యాపారులు తమ ఎకతులను ఆమెరికా యంతట విరజిమ్మి ఆ రేళపు ఆర్థికాభ్యుదయమును అరిష్ట వారిం దించి విరేళములతో ఆమెరికా వాణిజ్యము ఎరువు ప్రతిష్ఠలు సన్నగిల్లెను అందుచే ఆమెరికా ఆర్థికాభివృద్ధి అతుగంట నారంభించి తన ఋణములను పరిష్కరింప జాలక దివాలా పట్టి దిగబారు ప్రమాద మేర్పడెను ఆమెరికా యందు నయితము ౯ న్ని రాష్ట్రములందు ఋణదాతలను ఋణగ్రహీతలను వదును సంఘర్షణ మేర్పడి అంతర్భుద్ధముగా పరిణమించి తుదకది పాపాం ప్రముగతీ పారింతునంతటి ఉపద్రవము వాటిల్లెను ఈ విషయమున రేళమును రక్షింపవలెనని వాండ్రును చెను వెంటనే పరిశ్రమలను వెలగొల్పుటకును దిగుమతులను తగ్గించి క్రమముగా ఎగుమతులను పెంచుటకును బృహత్ ప్రచారణలను ప్రతిపాదించెను రేళ తేమానుగుణ్యముగ ఆర్థిక విభాగమును సమూహముగా సంస్కరించెను ఇట్లా తమ సర్వ సమగ్రముగను స్వయంపోషకముగను రేళ మును అస్సరయ పడమున కొంతపుటకు తన శక్తియుక్తి లను వినియోగించెను వాండ్రును ఆమెరికా కొనరించిన ఉత్పన్నములపై కాపన పత్రపాలు వాల్గుచేసి బాల్ విలువ గల అస్తులను అతనికి సహజముగ వోసగగా అతని యభివృ తము సనునలించి అతని క్యాగ విరతికి కార్యాణముగా ఆద్రవ్యముతో కొంటియా రాష్ట్రములో వాండ్రును కళాకారులు అను విద్యార్థులను నిర్బంధించి తీసివేసి తీసివేసి వీరిని మనలనే ప్రచారించుచున్నది

ఆమెరికా వారు తమ రాజ్యపాలనార్హతకు విరహ్య సముగ 1789 వ సంవత్సరములో జార్జి వాండ్రును తమ రేళములకు ప్రభుత్వార్హమునకు చెన్నుకొనిరి నీయ మిత కాంక్షు ముగియగనే మరల పెంచిన వర్యాయ మకనిత ప్రజలు అధ్యక్షపదవి త్తుకొనిరి మూడవ సారియు అతనినే యధ్యక్షమునకు చెన్నుకొన జూచు చుండగా వాండ్రును తన ప్రజాభివృద్ధి ప్రదర్శించిన ఆదరాధిమానములకు విసమ్రుతై చాచి యభిమతమును

విప్లవార్థి చింతతో బ్రోవుచున్న అతని క్యాగ గరిమ తును ఉదార కావమునకు విరాళంబర తీవనమునకును వినయ శిలవమునకును ఈ యుదంతముగ జాల్లూము జార్జి వాండ్రును ఇట్లు 1789 వ సంవత్సరమునుండి 1790 వ సంవత్సరము వరకు ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల ఉధ్యమించి. నుంకెను వదలి వింతుగా గావించగనే ఆందు లోగతేని, శ్రేష్ఠమును స్వగ్రామమున గడవవలెనని యట కరిగెను అగవా తరతేని ఎనిమిద పెడలి కర్తమున చిదిం ఇంటికి మరలిరాగా అనంత జ్వరము పోయి చిరం ది లొంగగ తుడకతది 1790 దింబందు 14 వ తేదీన మృత్యు పొందినందు కల్పించెను జార్జి వాండ్రును విర్యాణ వార్త వినిన ఆమెరికా వాస్తవ్యులు దుఃఖ పాగరమున మునిగిపోయిరి అన్య రేళముల వారా మహా మహాని మరణమునకు అల్పదములు లాగిరి

అతని భౌతికాయము అధ్యక్ష మయినను అది గాధ రేఖాభిమానము కార్య తర్కతక పరోపకార పారీణత మున్నగు సద్గుణలతో అతనికి సార్థక తీవిగను చిరస్మరణనీయునగు అవచ్చెను

ప్ర రా మ

జార్జి స్టీఫెన్సన్ (1781--1848)

జార్జి స్టీఫెన్సన్ రాజ్య స్టీఫెన్సన్ అను నాతని పెంచిన తుమారుడు జార్జి ఇంగ్లండు రేళపు ఇంటియరు రాజ్య ఇంగ్లండులో మ్యా కాలో వర్త లైలు అను చోట జొగ్గు గమంలో భూమి యంత్రమున నిపునెయు పని చేయుచుండెడివాడు జార్జి స్టీఫెన్సన్ క్రీ ౧781 వ సంవత్సరం 9 వ తేదీన జన్మించెను కార్మిమున అతడు అపుల కావరిగా నియమించబడెను పదునాళ్లన యేట అతడు తన తండ్రికి సహాయకుడుగా జొగ్గు గమంలో చేరెను తదుపేదన యేట నిరుదోడు యంత్రము వాడ్ల వియోగింబడెను అంతవరకును అతనికి చదువేమియు రాదు బోర్నిస్ తేమ్యువాల్ అనువారలు తేను మాతన కల్పనలను గురించి తెలిసికొనవలెనను వాంఛ అతనికి త్రివ ముగ ముందుచే అగ రాగి పాకళాలో చేరి చదువ వారంభించెను చదువాతదికి రాం తర్వరితముగ వర్తిపది జార్జి స్టీఫెన్సన్ 1801 వ సంవత్సరం బ్రాంకెస్ (branks pens) గను 1802 లో ఇంటిలో వనిచాడు గను

(engineerman) ఉద్యోగము చేసేను అతడు 1804వ సంవత్సరం బిల్లింగ్స్ వద్ద అనుచు పోయి వచ్చెను 1812లో అతనికి యింగ్లీషు లెఖనము (engine wright) సంపుటము నకు 100 పూర్వ పేజీలముపై చొక చొకరి పొలిపిది 1815వ సంవత్సరం అతడు భారత గవర్నమెంట్ పని చేయుచుండ వారిని రక్షక సేవము చొకచొకరి కల్పించెను

[illegible]

స్వాగత్ - వాంగ్మన్ రైల్వేవారిలో బాన్సు
 ప్లీట్స్ వన గల వంశం కాలమున అతడు వివర్
 పూర్వ-మాన్ బెర్నర్ రైల్వేలో ఉద్యోగిగా నియమిం
 జరినా. రైలు మార్గము పూర్తయిన తరువాత ఆ
 రైల్వే అధికారులకు కూత గమన కత్తిగల యంత్రమును
 ఉపయోగించుట వీరి ఫెస్ వన్ వసుచెప్పిన వారు
 వర్తయిన యంత్రమున తయారు చేసిన 500 కొండ్లు
 కలవానా మిచ్చినవని ప్రకటించిరి. ప్లీట్ వన్ తయారు
 చేసిన రాజ్ అను యంత్రము 1898 అక్టోబరు మెలో
 శ్రేష్ఠమైనదిగా ఎన్నుకొనబడి 1880 సెప్టెంబరు నెల
 15వ తేదీ ఆ రైల్వే ప్రారంభించినపుడు 8 యంత్ర
 ములు వియోగించబడినవి అనియున్నయు 1822వ సంవ
 మ్మొ కాళి వర్ష బాన్సు ప్లీట్ వన్ అవని రాయచి
 కామన్ రిఫ్ట వన్ మరియు ఎగ్జర్జు వన్ అనువారిలో

కవిప్రారంభించిన కాథావాదో విద్వింపవలదినే గ్రాండ్
అండ్ కా రెస్పెక్టివ్ రెస్పెక్టివ్ గానామ్ అవిద్వింపవలదే
అండ్ నై రెస్పెక్టివ్ ప్రిన్సిపల్స్ అంబియెంట్ గా నుంచెను
రెస్పెక్టివ్ ప్రిన్సిపల్స్ రేజీములలో రైలు మార్గములను
విద్వింప నుంచెనుమున అ రేజీముల అభివృద్ధిలు జూన్
ప్రిన్సిపల్స్ వలె నుంచెనువిధి అవలంకన వివరి రోజులలో
రెస్పెక్టివ్ ప్రిన్సిపల్స్ రేజీముల వ్యవసాయమును
అభివృద్ధి కల్పించు చేయను కాలము గడచెను అ
దచేయుట 1948వ సం అగస్టు 12 వ తేదీ ముగి
నొంచెను

0 2 5

జావాదేశ చరిత్ర

కానా లేక ముగి ద్వీపము అది మలయా ద్వీపకల్పము నకు అగ్నేయముగ నుండు మహా సముద్రములో కాల్చియున్న గొప్ప ద్వీపముకాయమో నొకటి ఈ ద్వీపము భూమధ్య రేఖకు దక్షిణముగ లేఖాం వృత్త రేఖలో న్యాంబి యున్నది ఎత్తైన పర్వతశ్రేణి దీని వెన్నుమీదగా నున్నది సాదవలకమగు భూమిని అన కాపాళ్యమునకు భాగ్యవంతుడైన శేవులకు ప్రసిద్ధి కలిమైన నాగరకము ఈ ద్వీపము | పలానిది చెందినది

జానా(మల్తీయా)యందే ప్రాయశః మానవ కుటుంబ
తైశవము గదలి యుండువచ్చునని కొందరు చరిత్ర
కారు బాహుంకెదరు ఇప్పటి ప్రజలయందు సెగ్రితో
ఇండో అర్ధము ఇండోనేషియను మంగోలియను జాతుల
రక్తము వర్మియై వున్నది

తానా రేగీయుల భావ శుండోపేషయను అభినయము.

అది సంస్కృతం - పోలికలయిన కావలె ముచ్చెక్కువము
కాళి కావము నుండి ఈ రేకను బాగా ద్వీపము
లేక యపద్మము లేక యపరాధ్య ద్వీపము అని వ్యవహా
రింపబడుచు వచ్చినది అతి ప్రాచీన కావము నుండి
హైందవ నాగరికకావ్రభావము ఈ ద్వీపముపై ప్రసరించి
యుండినట్లు గ్రీకు భూగోళ శాస్త్రవేత్త యగు టాలెమీ
మూచించెను ప్రస్తుతము కాళి కళాబ్జం నుండియే ఈ
ద్వీపమునకు హైందవ వలస విధాన మారంభమైనట్లు
కావ్యించుచున్నది శ్రీ క నకళాద్వీప భారతరేఖమును
దర్శించిన వెళా యౌగతినుకు పాటాయాను మాత్ర

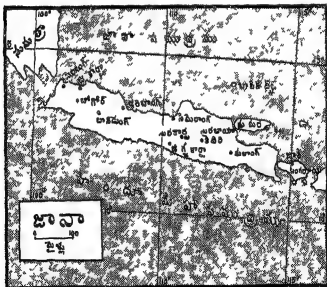
దేశమునకు మరలిపోవుచు జావాను సందర్శించి ఆచట బ్రాహ్మణ మతము ప్రబలముగా వ్యాప్తమై యున్నట్లు చెప్పి నెను

జావా ద్వీపమును ప్రవ్రేషింపగల ఎరిన యాకడు దేశవర్ణ యను ప్రభువు ఇతడు క్రీ ౪ శతాబ్దమున బాటివాడు ప్రథమములో (క్రీ ౪ 420) పార్థమును జావాలో ప్రవేశపెట్టిన గుణవర్మన్ అను ప్రభువు కాశ్మీర దేలియుడగు ఆనంతరము జావా ఎరిక యగు క్రిమర ధర్మవర్మన్ క్రీ ౪ 425 లో వైదియ రాజాస్థానమున కొక రాయబారిని పంపెను చై నాలో నుంగు వంశియు డవుడు పాలకుడుగా నుండెను ప్రాచీన కాలమున జావాను పాలించిన రాజు తుటుంజములను గూర్చి చై నా రికార్డులందును స్పష్టముగ నమోదారము కాన్పించదు కాంగ్ నంక కాలమున మధ్య జావా యందు కళింగ యను రాజ్య మొకటి నూచిగమైనది ఈ రాజ్యమునకు

తెండిన ఎను అనునొక రాజు క్రీ ౪ 874 వ సంవత్సర ప్రాంతమున రాజ్య మొనర్చెను ఆమె వ్యాయార్థనములు కలదిగా ప్రబుత్తమై యుండెను ఈ కళింగ రాజ్యము కొంకాలము కర్మా ఆర్యభ్య మయ్యెను

మధ్య జావాయందు కనుగొనబడిన ఇన్ గ్రేట్ కానవము (క్రీ ౫ 750) ఎల్లవ గ్రంథలిపిలో వ్రాయబడి యున్నది అంతటి భాష ఎంపర్వతి భాష కుంజర కుంజ అను ఎవిల ౪ మీ యందలి దేవాయనమును ఆదర్శముగా గ్రహించి యొక శివాలయము పునర్నిర్మింపబడె నను విషయము కానవములో వేర్పాడవడినది ఈ కంజర కుంజయి దక్షిణ భారతమున ఆ పేరే కలిగియున్న అగస్త్యాశ్రమమును జూచి అరి విరూపాక్షవచ్చును ఎన్న హెడు ఇతని పుత్రుడగు నంజయిడు అను ప్రభు పులు నునువు వలె దీర్ఘకాలము వ్యాయాసరీరాజననం చెరవనట్లు ఇందు బాచింపబడినది నంజయిడు నుహా

ప్రథము-82

విశేషగా కన్యకాపూజాదు మహాత్ర జరి మలయా ద్వీపముల రాజ్యపు జానని పార్యకౌమవ్యమును గుర్తించి యున్నట్లు జానా చరిత్ర తెలుపుచున్నది

ఆ కావనమును జూర్చి శ్రీ 780 సంవత్సరముల నుండి గలయును డను రాజా నరము కురియుటకై వర్ణరాశిలో అగ్రముని చిగ్రహమును తెక్కించెనని తెలియుచున్నది శ్రీ 800 వ సంవత్సరముల నుండి కావనము కొంత భాగము సంస్కృతమునను కొంత భాగము కవి లేక జానా భాష యందును వ్రాయబడినది ఇందులో అ గ్రస్తుడు వాలెయంగ్ అను జానా భాషా శబ్దముతో వ్యవహరించ బడినాడు ఈ కాలమున జానాయందు కైవము ప్రజా సుఖముగ వ్యాప్తమును దులెను దయెంగ్ పీత భూమిలో నిర్మించబడిన పెట్టు కిరాయములే ఇందుకు కారణము

శ్రీ 8 రివ కళాశిక్షుడి ఈ ద్వీపమున రాజీయముగా గొప్ప మార్పులు వచ్చెను సువర్ణ ద్వీపము (మయకా) రాజధానిగా గల శ్రీ విజయిని (పాలెంకాంగ్) సామ్రాజ్యాధికారము క్రమముగా జానా అంతటకై విస్తరించెను శ్రీ కైలద శ్రీ విజయ సామ్రాజ్యము శ్రీ 778 నుండి 878 వరకు జానా ద్వీపమును పాలించినట్లును కైలద ప్రభువులకు ఒప్పా యందలి కైలోద్భవ రాజ్యముతో సంబంధ ముండినట్లును తెలియుచున్నది ఉత్తర హిందూదేశపు సంస్కృతి ప్రభావము జానాపై విజయముగ ప్రవరించినది అక్కాంమున జానాయందు మహాయాన కౌర్వమున తెక్కిన ప్రాశన మేర్పడి యున్నట్లు కోచుచున్నది

జానా వాస్తవి సంవత్సర మహోన్నత కావనది లోలో ఉధూర్ అను నియమాన కొలా శిల్పము ఈ కాలము వాటికే ఇది ప్రపంచమున ఎనిమిదవ అయ్యక కళా బంధముగా ప్రసిద్ధమైనది ఇందలి వేలకొని చిత్రములు బుద్ధ భగవానుని శివశివారాధనములుగా ఎక్కువ గన్నవి జానా మధ్య భాగమునందు కలశన్ అను రావున నిర్మించినది జానా దేవ్యాయము మిగుల మహోన్నమైనది అది కూడ కైలద సామ్రాజ్యాధికారముల కాలము వాటిలే

సంఖ్య రాజవంశము శ్రీ 8 878 వ ప్రాంతమున

జిరిగి వ్యవహారాధికారమును సంపాదించుచు జానా కైలద ప్రభువులు వియమించిన గవర్నర్ల నుండి జానా మధ్య ప్రాంతమున విస్తృత భాగమును గెల్చుకొనగలెను మరల దీనితో హిందూ సాంస్కృతిక పునరుద్ధరణము ఉద్దించినది

మహాని శ్రీ 8 877 లో ప్రబలమైన నూతన రాజ్య మొకటి జానా ప్రావ్యభాగమున పూరిండ్ల (Mpono Sindoek) అనునాకని అధిపత్యమున స్థాపించబడెను ఈ రాజ వంశమునకు చెందిన ఎల్లింగా అను ప్రముఖుడు (1018-1048) కైలద ప్రభువులతో శీతముగ పోరి జానా అంతటకై తన అధిపత్యమును స్థాపించుకొనెను ఈతని కాలములో రామాయణము మహా భారతము ఇతర కృతులు కవి అలలు జానా భాషలో అనువదించ బడెను శేరిరి రాజధాని నగరముగా గల ఈ రాజ్యము వానాటికి ప్రబలతమై పరిధివిస్తూపాగెను ఈ అష్టాదశమును త్రిగుణ పెమలూ ప్రత్యక్ష మహావీరులలంకరించుచుండి కృష్ణాయనమును రుక్మిణీ కృష్ణుల కల్యాణోదంశము స్మరదహనము భారత యుద్ధము హరివంశము మున్నగు పెక్కు గ్రంథములు ఈ కాలమున ప్రాచీన జానా భాషలో గ్రంథము లయ్యెను జానా సాహిత్యమునకు 12 వ శతాబ్ది వర్షర్థ యగముగ భావించదగదు

ఎల్లింగా ప్రభువు అనంతరము రాజ్య మేలి న కామేశ్వరుడు (1128-1185) అయ్యాశయుడు (1185 - 1195) అనువారలు కూడ భాషా సాహిత్య సోపములై వరజిరి ఈ కాలమున కెల్ల హిందూ మతములు ప్రవర్తనూనములై యుండెను శ్రీ విజయము నుండి జానా నుండి నాంనూ వలసదారులు మెడగావచ్చు వరకును పోయి ఆ ప్రదేశమును ఆక్రమించినట్లును వర్తకము విరివిగా పెంపొందినట్లును జానా మున్నగు ద్వీపములలో అరబ్బు వర్తక లనెకులు ప్థిరవిహనముల నేర్పరచుకొని నట్లును అధారములు కలవు

శ్రీ 8 1220 లో శేరిరి రాజ్యమునకు వనతము వాటిల్లి కేన్ అర్థ అను సాహసవంతుని అధిపత్యమున ఆ మాతన రాజ్యము అనవరించెను నంగసారి అనునది ఇతని రాజధాని పాచాచోపేతము అగు ఇతని పున కార్యములను గుర్చి పెక్కు గాథలు ప్రచారమున

గలవు ఇతడు కాను జయించిన రాజ్య భాగమునకు
స్వైర్యము చేపట్టెను 1237 వ సంవత్సరములో ఇందు
నిహతు డయ్యెను ఈ సంవత్సరమున వాల్మీకి ప్రభువుని క్రింద
వగరుడు తొడ్రావయ వాల్మీకిని పాపావ్యములందు
అపారముగు పరిశ్రావము గడించెను ఈ సంవత్సరము
పెక్కురు రాజులు విలీనులు తొడ్రావయవలెను పైకి
కాని అధిక సంఖ్యకు లగు ప్రజలు ఎందుకా మహిమ
యాయెనై వాల్మీకియును పైకి ధర్మబద్ధమై యుండెను
అనవశ్రీ ౪ 1294 1295 వత్సరము ముఘలూర్ వగరుడు
రాజధానిగా రాజెన్ విజయుడు శ్రీవరాహ పండు
వర్షన అను విలీనుడుతో ముఘలూర్ పాపావ్యమును
పైకినముగా పాలించెను అతని అనంతరము రాజ్యమేదన
వారిలో అతని అత్తకు యగు త్రిపురవనోత్తుంగదేవి జయ
విష్ణువర్ధని మున్నగువారు మిగుల శక్తి సంపన్నులు త్రిపుర
వనోత్తుంగ దేవి కత్తియగు గాయత్రి దేవి తొడ్రావయ వరా
యకు గలమద అను ప్రధాన మంత్రి జానా పరివర
దీప్తముల శిల్ప జయించుటకు ముఖ్యకారకు డయ్యెను
దీని పరిపాలనమున తొడ్రావయ మహామాయయు లగు
భుంకు రెండు విద్యవ్యుధిహితులు రాజ్య వ్యవ
హారములను వర్ణన చేపించుటకును మహత్వమును జనుగ
లంద యాచుటకును పాపావ్యమునదలి దూర ప్రాంతము
లకు గూడ పిగుచుండిరి ఇంద్రజాలము నందు మంత్రి
ప్రయోగము లందు వరలలు లందు విశ్వానరాయ గల
కాంత్రిక ఎద్దాంతములకు తొడ్రావయ నియమై
యుండెను ఈ క్రింద ప్రధానకారములు సంకరేళము నుండి
జానా మువ్వరా దీప్తములకు దిగుమతి యయ్యెను

అనంతరము చేకమున చెలరేగిన రాజీయ అంతః
కలహములు పాపావ్య విద్యుత్తి కారణమౌతమయ్యెను
పెక్కు పామక రాజ్యములు పాపావ్యమును ప్రక
టించుకొనెను పాలెంబాగ్ (మువ్వరా) యందలి
జానదేయ రాజ్యము స్థిరపడి యుండలేదు పురనిహను
లగు పై నైయులు కడల దోపిడిని తమ ప్రధాన వృత్తిగా
చేకొనిరి వర్తకము కొరతై అరబ్బు లంటి అధిపరకే
లపరాళముగా స్థిరనివాసముల చేర్చుచుకొనిరి 1478లో
మొదట తెల్లనీనవాదు రణ విజయుడు కేరళ ప్రభువు
హయవర్ధనుగ మరణానంతరము కేరళ రాజ్యము

వర్షంబ్ర మయ్యెను ఇహము మరము మువ్వరా
మలయా దీప్తములతో ఉత్పన్నులై వచ్చెను దీని దాయ
దుండిన ముఘలూర్ రాజ్యము కొలకాణము పై నైయుల
వశము దుండెను జానా దీప్తమును జయించుటకు
మున్నములకు అనుమతి పెట్టెను తొడ్రావయ

ముఘలూర్ ప్రభువుల సాంవత్సర విదే మారాధి
దేవతా పూజా ఉధావము ప్రాతిపదిగా గల నాందూ
మర పై దీప్త కర్మకాండకు సంభాగ్య నిలయము నిర్మించెను
తూర్పు జానాయందును ముఘలూర్ నగర ఎమిలమునను
శివాయములు ఇతర జలయములు పెక్కు
విద్వంస లయెను నందూ విశ్వవిద్యాలయము యొక్క
సంగరాజ్య ప్రభువుల పాల రాజుల యొక్క ప్రభా
వమున కాంత్రిక కర్మకాండయు మహాయాగ కర్మ
కాండయు పెక్కు తాత్పర్యతో అమృతంబును పచ్చెను
దీని కావ్యము వరకాటన్ (రాజుల చరిత్ర) మున్నగు
రచనములచే జానదేయ నారప్రభుము మధువన్న మొదలగు
లయెను ఈ యుగమున నాందూ తొడ్రావయ మరములు
కీలందీ ఇల్లమునకు విజయము చేకూర వారలించెను

జానాలో మహమ్మదీయ పాలనము ౧౪౪౪ కాలక్రమే
పెక్కున కాలము పొగలెను 1511 లో మలక్కా జానా
లకు అదనవీయల పాలనయిరి 1600లో దచ్చివాదును
1603 లో బ్రిటిష్ వాదును తమ తమ ప్రభుత్వముల నుండి
వదలుట కొంది తూర్పు సముద్ర తీరములలో వర్తక
రంగమున దూకిరి అంత పోర్చుగీసు వారి గుర్తవ్యాపార
మదగిపోయెను దచ్చివాదు బ్రిటిష్ పోర్చుగీసు వ్యాపా
రాలను వర్తక రంగము నుండి తరిమికొట్టి తమ మార్గ
మును నిష్కంఠము మొనర్చుకొనిరి (1814) దచ్చి
తొట్టిందీయ కొలెనీ ఈ దీప్తములను 150 సంవత్సరములు
పాలించెను 1798 లో దచ్చి ప్రభుత్వము దీప్తములపై
పాలనా కారమును వహించెను

ఈ దీప్తపాపావ్య విస్తీర్ణము 7 88 494 చ. మైళ్లు
దీనిలో జానా అవ్యంత సంపన్నమును అనవత్సరమును
గల భాగము జానాను ఇతర దీప్తములను జయించి
బ్రిటిష్ పాపావ్యములలో వాటిని దీన మొనర్చుటకు
1811 లో ఇండియా గవర్నరు అధికరణ తొందరీయతో
వత్సర వర్ణము పైకికొనెను లదు సంవత్సరము లేరే

అదన ప్రతిపాదన చాకిరి ద్వారములను దచ్చి ప్రభుత్వమున కప్పగించిరి దచ్చి పరిపాలనము పాత్రాజ్య కాంక్ష నిర్వహణాచేతలతో కూడుకొన్న దగుటలే ప్రజాశాసనము అంతయు చేయబడినది తెలుగు కాకిటి దుగాలు పీఠములను రచ్చి పోక తోటలందు దచ్చి భూస్వాముల చేతులతో పాట జనము కడు కష్టముల పాలయిరి దుష్ట భూయిష్టమైన ఈ వ్యవసాయ విధానమునకు విరుద్ధముగా పోరెందు ప్రజలతో గూడ తీవ్రవాదోద్యమము తెలకేగెను 1970 లో అమలు జరపబడిన వ్యవసాయ చట్టము ఈ దుష్ట వ్యవసాయ విధానమును అంత మొందించెను ఈ చట్టము భూమి అన్యజాతీయులకు సంక్రమించుటకు అనుకూలము కాకపోయిన అర్థిక పరిస్థితులను దృఢీకరించుటకు గాక మైన వ్యవసాయ కర్షకులను చాలి జ్ఞమున కూడ ఈ ద్వీపములకు ప్రయోజనము చేకూరెను యూరపు టుయూ ఇంజనీరులతో ఇప్పుడు తయారైన వస్తువులను గిరాకీ విధముగా కలిపెను జానా మున్నగు ద్వీపములలో రెజిస్ట్రేషన్ ద్వారా చేసిన రాజ్యముల యందు చేసిన సంస్కృతి క్రమపరచబడెను దచ్చివారు జానా వ్యక్తి ప్రభుత్వ ద్వారా తోక ప్రతినిధుల ద్వారా తోక ఈ ద్వీపము పాలించుటకు చాలి పాత్రా ప్రభావము అధిక పరిపాలనలను గ్రామీయులపై బడకుండును

మూడు కారణములను ద్విగా వివరించిన దచ్చి పాలనను చెప్పి రంగములలో సమైక్యతను పురిగొల్పెను 1968 నుండి ప్రజలతో జాతీయ భావములు పెంపొంద పోగెను 1968 1971 సంవత్సరములలో కాన్ఫిడెన్స్ ద్య మములు నిర్మించి సమైక్యత తెలకేగెను చెప్పి ది నాయకులు ఒప్పావ్యులైరి ప్రజల స్వాతంత్ర్య కాంక్షను తీర్చుటకు దచ్చి ప్రభుత్వము చెప్పి దిగా కార్య కరణమునకు కడంగెను తత్ఫలితముగా 1971 లో ఒక సంవత్సరమున వశయ రాష్ట్రీయ రామన వశయ పరిమితమైన పార్టీలతో విరాగము అయ్యెను

ప్రభుత్వ ప్రపంచ సంగ్రామభారము దచ్చి పాలనమున ఎట్టి మార్పును కుట్టించెను కానీ ప్రాచ్య ఇండోనేసియ ప్రభుత్వమును తప్ప జపాను ప్రభుత్వాధికారము జానా జాతీయ చాదులపై వేరొక ప్రభావమును ప్రసరించ లేకునది ప్రభుత్వ ద్వీపీయ సంగ్రామముల

అనంతరము జాతీయ చాదులకు దచ్చి ప్రభుత్వమునై ప్రతిపాదన భావము ప్రజలను ద్విగతము చేసెను వారు సంపూర్ణ కార్యకర్తలయిన భావనమును వాంఛించిరి దచ్చి ప్రభుత్వ మందుకు ముఖ్యము గాకుండునై ప్రజల కండ్లపై ముడుచుటకు మరల వారొక కమిషను చేర్చుట చేసి విచారణ సర్వీ కొన్ని కొన్నింటి మూత్రమే సమైక్య ప్రకటించిరి ఈలోగా జపానీయులు బ్రిటిష్ వారైరి విజయములు గాంచుచు ప్రజలపాగిరి తురకు 1940 లో వారు ఇండోనేసియానే అయివగా ఇండోనేసియా నాయకులు జపాను వారికి వానకుగా నిలిచిరి

ద్వీపీయ ప్రపంచ సంగ్రామ సంగ్రామము జపానీయులకు ప్రతిపాదన గమ్యముగా 1944లో ఇండోనేసియాకు స్వాతంత్ర్య మొదగెద నని జపాను చాగ్గాన మొనర్చెను 1945 ఆగస్టు 15న తేదీన స్వాతంత్ర్య ప్రకటనను గావించ బడెను ఇంతలో జపానీయులు యుద్ధమున పరాజితులైరి తత్ఫలితముగా చేర్చబడిన భూభాగము ఎవరి సహాయము లేకయే ఇండోనేసియా స్వయంశక్తితో పురించుకొని వలన రాజ్యాధిపతుల అధికారము తమ గర్భదీక్ష పైన స్థాపనము కాకుండ ప్రతిఘటించుటకు వలయు శక్తి పామర్థ్యములను సంపాదించుకొనెను

ఇండోనేసియా స్వాతంత్ర్య ప్రకటనము పరిగెనవెంటనే బ్రిటిష్ వారి తో ద్విగుతులతో దచ్చి సామర్యము ద్వీపములను స్వాధీన మొనర్చుకొనుటకు యత్నించగా అది అపార్య మయ్యెను రాయబారాంతరము దచ్చివారు సమాజ్య స్థాయిలో ఇండోనేసియా యందు ప్రజాధీన రాజ్య తంత్రమును (Commonwealth) స్థాపించుటకు ప్రతిపాదనములు గావించిరి అందు గర్భితములై యున్న మరలవలన ఇండోనేసియా నాయకులందుకు అంగీకరించ వర్తకంత్ర స్వతంత్ర రాజ్యారమునే వాంఛించిరి ఈలోగా బ్రిటిష్ బోర్నియో పర్వము ఇరియన్ మున్నగు చెప్పి ద్వీపములపై దచ్చివారు తమ అధికారమును స్థాపించుకొన గల్గిరి అంతకు 1948 జూన్ లో అధ్యక్షుడగు సుకర్నో జానా యంతకు అపారాధన పరిపాది పర్చిదనము ప్రకటించి సంపూర్ణ పార (civil) నైనిక (military) అధికారములను స్వీకరించెను 1948 జూన్ లో వారెంచున దేర్చున సూతన ముంద్రగ్రము ఇండో

వేషయా చాయునితో ఒప్పుదమును మిరున్నుకొనెను
 వారి ఆ ఒప్పుదము అదరింపబడలేదు అదే తెలితో దచ్చి
 ప్రభుత్వము ఇందోవేషయాపై దోపిడీ చర్య లీ
 కొనెను రహస్యమున ఇందోవేషయా రిపబ్లికునకు
 చెందిన నగముకంటె ఎక్కువ కాగమును దచ్చిచా రాక
 మించుకొన / గిరి

జక్కరాజ్య సమీపిలో ఇందోవేషయా స్వాతంత్ర్య
 సమస్య చర్యకు వచ్చెను ఉదయ పక్షముల చారితే
 రెవేరిల్ల ఒప్పుదము ను అంగీకరింప లేదుటై ప్రయత్న
 ములు జరిగెను వారి ఆ యొప్పుదము అవరణము లోగి
 రాలేదు దచ్చిచాదు ప్రజా ప్రభుత్వము నందుండిన
 ప్రాంత మంతటిని అక్రమించిరి జాతీయ పం ప్తలు
 భయంకర విప్లవ కక్షలను తేకము చెల్లడల విశ్వాసించ
 తేసెను పెక్కు ప్రాంతములలో వర ప్రభుత్వమునకు
 వ్యతిరేకముగా తిరుగుకాటులు చొర్యములు హత్యలు
 ప్రతిఘటనములు గెరిల్లా దోరాటములు చెలరేగెను
 నిరు సేదరీకము రాజీయ అపరిమిత్తు మహావ్యూధము
 నిలయ కాండనము తేను

1949 మార్చిలో కడచా పంపుము ఇందోవేషయా
 వ్యవహారముతో జోక్యము కల్గించుకొనిన ఫలితముగా
 దచ్చి-ఇందోవేషయా ప్రభుత్వముల రదును తర్జన
 తర్జనలు జరిగిన అనంతరము ఒక సమాధానము మిదిసెను
 ఈ సమాధానము ననుసరించి ఇందోవేషయా రిపబ్లికు
 ప్రభుత్వమునకు అధికారము అప్పగించబడెను 1955 లో
 ఇందోవేషయా ప్రభుత్వము దచ్చి ప్రభుత్వముతో తన
 సంబంధములను క్రొంచుకొనెను ఇందోవేషయా దీవులలో
 నోకటి యగు పర్ళిను ఇరియన్ (West Irian)
 ప్రాంతము మాక్రము కాక్యానికముగా దచ్చిచారి
 స్వాధీనమందుండి అనంతరము కొంతకాలము జక్కరాజ్య
 సమీపిచారి పర్యవేక్షణమున నుండెను 1988 ఏప్రిల్
 మాసమున ఈ ద్వీపము జక్కరాజ్య సమీపి అధీనముమంది
 ఇందోవేషయా చారిణి వెంక్రమించి చానిపై ఇందో
 వేషయా రిపబ్లికు ప్రభుత్వమునకు వర్తకం ప్ర
 స్వాతంత్ర్యము తిరిగి అక్క మయ్యెను

ఇందోవేషయాలో పాండువులు చొరులు ముల్లు
 ములు క్రైస్తవులు విమకారాధకులు నివసిం చు

చున్నారు అందరిలో ముల్లముల సంఖ్య అత్యధిక మైనది
 ఇందోవేషయా యందలి మొత్తము అరుకోట్ల ఒక
 పంఖ్యలో ఒక్క కాచా ద్వీపమునకే 4 కోట్ల 70 లక్షల
 మంది ప్రజలు నివసించుచున్నారు ఈ ద్వీపము ప్రపం
 చమున గల అత్యంత గరిష్ఠమైన అవసర్యుర్ల ప్రాంతము
 లలో ఒకటిగా ఎరిగిందెందుచున్నది

అర్ సూ మా

శీలీ దుర్గము

బలిష్ఠమై క్రమ దుర్భేద్యమై రక్షణ భారతమున
 తెలిసిన గిరి దుర్గములలో శీలీ దుర్గమొకటి ముద్రాకు
 రాష్ట్రములోని రక్షణ ఆర్కాటు మండలమున ఎల్లి
 మోక్షర దిశ కామకోని చేరి శీలీ నగరమునకు 14 15
 మైళ్ళ దూరమున గల మూడు పర్వతములు చాని
 మర్మభాగము కలిసి శీలీ దుర్గముగా పేర్కొనబడి రుణేన
 గమ్యత ఇతి దుర్గమై క్రయాసము చేత చేయబడి గమకే
 దుర్గ మని నామకరణము చేయబడినది గది దొరలదేద
 పాకొగొండ చేత గలుగు తిరుగుకాటుల నడుచుటకు
 అయ్యదములను అనోర భావ్యములను రహస్యముగ
 భద్రపరచుటకు దూరమున మండియే క్రమమై వ్యవ సంత
 వమును కనిపెట్టుటకు దుర్గములు అవశ్యకములు

శీలీ దుర్గము స్వాభావికముగా పేర్కొనబడిన గిరి దుర్గ
 మైనను ప్రవారి కందకము బురుజులు భవనములు
 లేచాఅయములు తెరువులు మానవ నిర్మితములే శీలీ
 దుర్గముదలి మూడు పర్వతములను నిం చు చు లు గా
 గుర్తించి రేఖలచే కలిపబట్టయిన ఈ ప్రలేఖ మంతయు
 ఒక సమఖుజ్జ్రికోదాకారముతోనీ యుమిడినట్టుండును
 80 అడుగుల దట్టముగా పల్ల రాముతో కట్టబడిన ప్రవారి
 గోడ చానిది అంటియన్న 80 అడుగుల వెడల్పు గల
 కందకము ఈ మూడు పర్వతములను చుట్టు కొ ని
 యున్నది ఈ పర్వతములలో 500 అడుగుల ఎత్తుగల
 పర్వతమును చానిది యనియు దీనికి ఉత్తర దిశగా
 నున్న పర్వతమును కృష్ణగిరి (English Mountain)
 యనియు రక్షణమున నున్న గిరిని 'వంక్రయాన'
 (St George) దుర్గమనియు ఎలుమరు అత్యున్నతమైన
 రాజగిరి పర్వత తిళుకాగ్రమున రాజప్రాపాదము చెలరేగి
 యున్నది దీనిని చేర వలచివాడు ఉత్తర దిశమంది

చాగిని కేరుటకు అవకాశము కలదు అచ్చట కోటగోడ వామకొని పెద్ద అగారము కలదు ఈ అగారమును 24 అడుగుల వెడల్పునకు ఎత్తరింపఁజేసారు 80 అడుగుల

చిత్రము-93

శింశి దుర్గము-మొదలు 1

పర్వత కిక్కిరాగ్రమున నున్న రాజగిరి ప్రాసాదమునకు చేర్చు వంతెన

లోమగల ఈ అగారము మీదుగా తీగిప లాడుతుండెడు వంతెన యొకటి పెరుళ్ళతో కట్టబడినది ఈ వంతెన ద్వారము పై మెముతో చూడవగును పర్వత పాదము నుండి వంతెన వరకు కలిప పాపాణములతో సోపాన

వరంవర నిర్మితమైనది ఈ పర్వత కిక్కిరములపై పెద్దపెద్ద గుండ్రాయిలు భౌతికముగా వేర్పడినవి ప్రధాన దుర్గ మనియో లేక కక్కివ పర్వతములకంటె చెప్పుగా యందు

టను బట్టియో దీనికి రాజగిరి పార్శ్వ వామధేయమైనది దీని పైకి 10 గజములు

వెడల్పుగల అగారమైన రహస్య మార్గము లందు రాజగిరి యందు పెండు

చల్లచెన ముంచినిటి ఊటలు గలవు దుర్గమున కంతటిని నీటిని ఈ పెండు

ఊటలు పరశరా చేయుచుండెడిది రాజగిరిని చేరుటకు న ప్రవ్యాకరములు చాట

వలెను ప్రోవలో నొక ఉపవనము, నీటిని నిల్వఁజేయు భవనము కనుల స్థితియందు

లేవకము గలవు కనుల కిన్నియమ్మ యిచ్చుటవలెన న ప్రకన్యలలో నొకఁ

ఈ నైవేకవ్యలు కవ్యలుగా మున్నును అరిగిన పరాశవమును సువాసనావ

అత్త హత్య గానించుకొనగా వారి వారి పేర్ల నచ్చుటచ్చుట గుట్టు పెరిగె ననియు

వృత్తాంతము వృత్తాంతము పెరిగెనమ్మ యను కవ్యక పేర ఈ ప్రాంతమును

ఎదురు చుండుటచే నెంతి శింశియని యీ ప్రాంతమును విలుచు చున్నారట

అనెకొలమ్ చక్రకొలమ్ చట్టికొలమ్ అను మూడు చెరువులు దుర్గములోనే

నిర్మించబడినవి వీరిపర్వగము చూరగొన్న కేళింగునకు వాంచూ భర్తవాస్త్ర మర్యా

దంతో దహనాది అంశ్రుణ్రియులు అరిగినది చట్టికొలమ్ పదమన్ను చేడిగవైకే

చక్రకొలమ్ పద్ద, 16 20 అడుగులు యెత్తున గల ఒక గుండ్రాయి దిగిన

వేర్పడిన అగారముపై అంచు చుట్టును నీరులేని మాయుగా మార్చి అందులోని

గుండ్రాయి ఎత్తుననుండి అరిగివచ్చునై న శక్తు నై న్యము లను పద్మద్రోయు చుండెడి వారు ఆకలి ద్వంకలని

అర్థంతాది ఆ పై దిగులు మరచుంచెడివారు దీనికి

ప్రతి రోగి గొయ్యి (prisoners wall) అని విశేష పేరుగలది. ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది. ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది. ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది.

చిత్రము-84

శివశిల్పము-పటము 84

ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది. ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది. ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది.

ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది. ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది. ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది.

మూల విగ్రహము లేదు. ఇక్కడ ఎక్కడను మూల విగ్రహము లేదు. ఇక్కడ ఎక్కడను మూల విగ్రహము లేదు. ఇక్కడ ఎక్కడను మూల విగ్రహము లేదు.

ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది. ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది. ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది.

ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది. ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది. ఇది విశేష రంగులతో రంగులైనది.

క్రిటివ్ ప్రభుత్వము పతనమున వున్నాము మనో వీరు డి
(Hero of Madras) చేరొంబెను

శిరిశి దుర్గమును లోజరుమకోసన రాజ వంశముల
చారందరు దుర్గమునకు కట్టరిట్టుములు చేయుచు వచ్చిరి
విజయనగర రాజులు మహారాష్ట్రులు వ్రెంచివారు ఈ
విషయమున ఎక్కువ శ్రద్ధ వహించిరి

దట్టమగు అడవులే క్రమ్ముకొని కొండలు గుట్టలుగా
వచ్చును ఈ ప్రదేశమును కురుంబద్రులను అటవిక జాతివారు
చక్కజరచి వానరదొంగలముగ నేరి

ఈ కురుంబద్రుల చరిత్రను తెలిసికొనుటకు ఆధారములు
భక్తున చోళరాజుల కావనము లీ ప్రాంతమున కనబడు
చున్నను దుర్గముగా నీ ప్రదేశ సుప్పటికి రూపొందెనని
తెల్పుటకు వీలులేదు 18 వ శతాబ్ది వరక క్రాంతము నుండి
14 వ శతాబ్ది వరక వార్యభాగము వరకు మోయటలు లీ
ప్రాంతమును పాలించిరి మోయటలు నుండి విజయ
నగర రాజుల కీ ప్రదేశము వంగ్రహించిరి ప్రధమ బుక్క
రాయల కుమారుడైన కుమార కంపన కాసు రక్షిం
ప్రాంతమునకు పరిపాలిగా నుండి తన ప్తి కృత్యములైన
గోపన యను వాగవీది శిరిశి దుర్గాదర్శనవిగా వియ
మించెను ఈ గోపన దిష్టకత్తుడు వేరాంక రేఖలం
శిక్కుడు శ్రీరంగ మందలి రంగవార వ్యక్తిహమును
మహమ్మదీయులైన వనము గుండు వేరాంక రేఖలం
వారిచే తిరువతి రేఖలైన ఎప్పుడు గోపన తిరువతి
వేంకటేశ్వరస్వామి రత్నవమునైన పోయివచ్చు డీ బృగ
హమును తన వివాహమున శిరిశి గొప్పవర్చి మహమ్మ
దీయులైన రంగయోధ జరిసి శ్రీరంగమును విరుదం
చేసి రంగవార వ్యక్తిహమును యధా స్థానము
నకు వేర్చి భుజ్యరేఖ వేసెను ఈ మహాత్తర కార్యము
నకు ఆపని గురునైన వేరాంక రేఖలం మొదలైన వచ్చిన
శ్రీకములు శ్రీరంగ రేఖలం కుర్చుకొనివచ్చి కార్యక
ముగ కావనమునైన విహారాంక రాయలు క్రీ శ
1881 లో శిరిశి బాహుళాలోని ఆంధ్రాది గ్రామమును
బ్రాహ్మణులకు పరస్పరాపార్థముగ విచ్చినవారిని జట్టియ
పాళ్ళ వృంహా రాయలు ఈ శిరిశి విజయించినట్లుగా
విల్లంబులె పవరెన తన వై మిని కారతములో శిరిశి
కొన్ను చారాపురి పెగ్గించా వ్యక్తులైన కుర్చువారల లది

వెప్పుట చేతను ఈ ప్రాంతము ఎఱువు నగరాధీశుల చేరి
క్రంద మున్నట్లు తెలియుచున్నది క్రీ శ 1484 లో బాల
వేంకటవతి నాయకుడు నేయుచిన కావనమును జట్టి
నాయక రాజ్యస్థాపకు నాది క్రీ శ 1484 వకు ముచే
జరిగినట్లు కావించ వచ్చును మొకటి ప్రాంత పరుసరించి
శిరిశి నాయక రాజుల క్రమ విట్టున్నది

ముక్కాంబ నాయకుడు	క్రీ శ 1478
కృష్ణప్ప నాయకుడు	1511
తెప్పప్ప నాయకుడు	1588
విజయప్ప నాయకుడు	1575
గంగమ నాయకుడు	1580
వేంకట కృష్ణప్ప నాయకుడు	1605
వేంకటరామ భూపాలుడు	1685

క్రియంబవల్ కృష్ణప్ప నాయకుడు
వరదప్ప నాయకుడు

ఈ క్రమము చారిత్రకముగా అడమిక్కుమిది విస్తరించు
టకు సమాచారములు లోరకుటలేదు క్రియంబక కృష్ణప్ప
నాయకుని కరుణాక వరదప్ప నాయకుడు క్రీ శ 1570-71
మధ్య రాజ్యమేరినట్లు తెలుగు కావనాధార మున్నది
ఈ కావనము మధురకు వచ్చినమున మున్న ను ప్రసంగ
కుమార కేత్రమగు తిరుప్పరం గుండ్ర మును గ్రామము
వందలి వేరాంకయమున గలది ఇతడు కమిశమునందు
గుడ వొక కావనమును వేయించినాడు వరదప్ప
నాయకునిని నైన 25 వరములవారు అలరనియి వీరిది
కొలుక ఆర్యాన ద్రముడు గల పరిణాగ నగరమని నై
కావనములందు తెలువరినది ఈ శిరిశి నాయకులు
విజయనగర రాజులకాలమున ఆర్యాన ద్రము నుండి వలస
వచ్చినవారి వలె కానియిం చువారు

అయ్యల నాయకు డను దుర్గులుడు నాయక రాజుల
చినది కాలమున రాజ్యమేరినట్లును ఈతని పోడనే
నాయకరాజ్యము కరకవార్తము పరిశిట్టును చారిత్రకులు
చెప్పుచున్నాది 1680 నుంచి 1677 వరకు మహమ్మ
దీయులు పరిగా 1677 లో మహారాష్ట్ర నాయకులైన
ఫతవతి కొనో శిరిశి క రోజరుమకోసను బుంలేలు ఖండ
వామలు రాజ్యుక్త రేఖలంబలైన రాజా నరహోసంగు
1700-18 వచ్చును ఇతని కుమారుడైన రాజా అయినంగు

(దేశింగు) జనవరి 1714 నుండి అక్టోబరు 1715 వరకు - వది తెలుగు పాటు - రాజ్యమేలిక బంధ్ర దేశముచే గాక రమిళ కట్టాటక దేశములందు కూడ కలిలు కట్టి పాడెడి దేశింగురాజు కథ యీ అయివలెనదే అర్హాటు నవారైన పాదకుల్లాభానుజీ యుద్ధముచేసి రణరంగము నుంచే దేశింగు వీరికయ్య నలంఠించెను దొరంగ శిలు వద్దముండి కండ్రి గడించుకొన్న శింశి దుర్గమును ఎలకెట్లు కొనవలెనను ఉద్దేశములతో ఎవరెండు చెప్పనను వివర తన యిష్టచే నమైన రంగనాథస్వామి పెడముగము పెట్టి పోవలెనని సూచించెను తెల్లచేయక కార్యగమవించిన దుశ్శతునముల నైనను మరలెంతకన్న స్వల్ప నై వ్యముతో విశేష నై వ్యములము గల పాదకుల్లాభానుమ ఎదుర్కొనెను ఎదిరి కత్తి తన కత్తి యుద్ధమునకు ముందుగా గ్రహించవలె నన్న యుద్ధశక్త పరిజ్ఞానము లేనివాడయి మొండిపట్టుతో పోరాడి మరణించెను అగ్నిమయ్యకు కాల చంద్రుడు మొదలైన కుమార పిరుజులదే దేశింగు తేజ్రాయమువారు ముందు వెనుకలు తెలియనివాడు నేడు ముద్రాను నగరమునకు నమీనమున నున్న రాణిశిలు యను పట్టణమును పాదకుల్లాభాను దేశింగు కార్యశీర కట్టించిగా డట !

శింశి దుర్గ పాలకులలో నాయక రాజులు తెలుగు వారు వోడి నాయకులవలె వీరికి గూడ అంధ్ర పాపా త్యమునై అభిమానము మొందు దేవాంత దేశికుల కిష్టు డగు గోపన శింశి దుర్గాధ్యక్షుడేగాక కావ్యకర్త గూడ గోపన రచించెను సందుమతీ విలాపము సంస్కృతాంధ్ర మిత్రవాన్యము కృష్ణ భూపాలుని నేరీకులకవి యను నాకడు కృష్ణ విలాపమును గీర్వాణ భూపా వాన్యమును సంకరించి యుచ్చాడు కృంగార గాధేయోపాఖ్యాన కృతికర్తయగు రేపూరి అనంతయజ్ఞ శింశి రాజుల శివ వహ్యానికుడయ్యెను రత్నశిలు శ్రీనివాస దీక్షితుడను ఉద్ధంద సంస్కృత కవి శింశి యాస్థాని కారాకళాంక కృతికర్త వెంకటవతి పూర్వంలో వోకలైన వెంకటకృష్ణ కారి శింశి వెంకటన్న వృషతి పాపివ్యకారి యట ! వరద నాయుని వారి యాస్థానమున ముఖర కాణి విలాస సౌఖ్య కారణి తిరువేంగళాపూర్వులు వర్ణిల్లి పెట్రు- కృతులను రచించినాడు వనరము చిన వారాయణరాజు

తన కువలయాశ్వ చరిత్రను తండ్రి కంకిర మొవర్చినది శింశిలో ననియె నని ప్రఖ్యాత చారిత్రికుల యభి ప్రాయము ఇందుదాస్యమైన వారాయణరాజు మణివాగ వరద కాసు డనియు మణివాగ ప్టణ విక్రమ వోష్టలు డనియు కీర్తించెనుటయు కారణము

క్రీ శ 1607లో ఎమోటా యను పోర్చుగీసు పాపరీ కాను చూచిన శింశి దుర్గము నిట్లు వర్ణించెను

మేము శింశిని రేరుకొంటిమి మేము చూచిన భారత దేశ పట్టణములలో శింశి చాల గొప్పది పోర్చుగీసులో దీనిలో పరిపూర్ణుడగిన పట్టణము రాజధాని నగరముని లిస్బన్ (Lisbon) మాత్రమే పట్టణ మధ్యభాగమున గల దుర్గము పెద్ద నగరమువలె కావించును ఈ నగరము యట్లును శల్లరాతితో కట్టబడిన యెత్తైన గోడ గలదు ఆ గోడ నానుకొని అలపూరింపైన కంఠకము దుర్గమును చుట్టి ఉన్నది శిలామయమైన ఈ దుర్గమును అయింపు టకు పార్శ్వముగాడు రాజుగారి ఉపయోగమునకు గాను రెండు బంగారు బురెలతో మందీర్చిటికి తీసికొని పోవు చున్న రాజ కృత్యులను చూచితిమి ఆ మరునటి దినము కోటలోనికి పోయితిమి మేముండి పై నిరులు రాజ గృహము ముందు గన్తీ తిరుగుచుండిరి వీరులలో మూడు వందల యెనుగులు యుద్ధమున నాయుద్ధవరదేవట్టు పిద్దముగా నున్నవి సింహాచార్యము వద్ద నందిమాగధులు తిరుచాళుకులను చదువుచుండిరి ఇది ఆనాటి లై కనము కృష్ణప్ప నాయకుడు పరిపాలించుచున్న దినములలో పోర్చుగీసు పాదరీశులు శింశి దుర్గమును దాని లై కనమును కన్నులార గాను భాగ్యము కలిగినది కృష్ణప్ప స్వయముగా తన అజానాను పాదరీశుల తిరిగినిదీయి చూచె నట 1715 ననే దేవరాయ విర్యాయమునై కృష్ణప్ప నాయకుడు పాదరీశులు 200 సం గారు దీవారముల నిచ్చెను

1808లో రక్షిం అర్హాటు కిల్లా కలెక్టరు బోర్డు అన్ రెవిన్యూ వారికి శింశి కోటను నేలమట్టు మొవర్చుట ప్రయోచాయక మని సూచించినాడు దాని అరి సాగ లేదు బోర్డువారట్టి ఘోరకృత్యమున కొడిగట్టకపోవుట రక్షిం భారత దేశియుల అర్హుడై యనవచ్చును అట్టి ననే అరిగినదో విశేష యాక్రమించే Troy of

the East" అని పేరు తెచ్చుకొన్న ఈ తండ్రి దుర్గపు దూపు తేటలను ఈవాడు పొంది సంభావించు అవకాశము మనకు మృగ్యమయి యుండును.

వి క సుం

జీడ్ చార్లెస్ (Olde Charles)

ఫ్రెంచి మేధావంతులలో జీడ్ కుటుంబము వారు మిక్కిలి ఎక్కువ గన్న వారు పేటి ఫ్రెంచి పాపాశీ పయంలో బెల్జీడికి పేరు ప్రతిష్టలను పొందినవాడు ఇతని కండ్రి జీడ్ పాల్ అనునతడు రోమును బ్యాలయకాస్త్రాచార్యుడుగా ప్రసిద్ధి కాకెను జీడ్ పాల్ తన పోదరుడును దండీ జీడ్ నటు ఎనకండ్రియు నగు చార్లెస్ అర్థిక శాస్త్రవేత్తగా పేరు గాంచినవాడు.

దక్షిణ ప్రాన్సులోని యువెన్ అందు 1847 వ సంవత్సరము జూన్ నెల 23 వ తేదీన చార్లెస్ జన్మించెను పౌత్రక కళాకాలంలోను పారిస్ విశ్వవిద్యాలయములోను ఇతడు విద్య నభ్యసించెను.

అరంభమున బోర్డో మాంట్ పెల్లియె యందలి కళా కాలంలో అర్థ శాస్త్రోపబ్యాచులుగా కొంతకాలము చార్లెస్ పనిచేసి 1869 లో పారిస్ విశ్వవిద్యాలయమున సామాజిక అర్థశాస్త్రాచార్యుడుగా పురపదెను అప్పటి నుండి 1820 వరకు ఇతడు ఆ ఉపబోధకమునందే ఉండెను.

అతోచనా పరులను ఆకర్షించిన అవాటి ఉద్యమములలో క్రిష్టియను పోపలిష్టు ఉద్యమ మొకటి తన తొలి సంవత్సరములలో ఈ ఉద్యమ ప్రాణియను క్రిందకు వచ్చిన ఫ్రెంచి మేధావంతుడు జీడ్ చార్లెస్ 1894 లో ఈ ఉద్యమమును గూర్చి ఇక డిప్లు బ్రాసెను క్రిష్టియన్ పోపలిష్టులు చెట్టుండిదారి విధానమును తాళ సంపాదనమును వడ్డీని భువ్యుకొనుటను కీచముగా విరసించుట వారి అపరాధ వారసత్వము వేతనములు కూలి అనుచాటి వ్యారమున తపాధి నశ్యపించుట మున్నగు మన ప్రాథమిక పాపాశోక వ్యవస్థలను కమ్యూనిష్టుల వలె వారు నిరూపించి యుత్తించితి క్రైస్తవ చార్లెస్ పీఠిచే చాటింది ఉపాధ్యక్షుడైన చాటినిగా చేయుటయే వారి ధ్యేయము 18 వ శతాబ్దపు అంగ్లేయ క్రైస్తవ పాప్యు చారులకు సహాచర విధానము ఇష్టమైనది ఇంగ్లండు అమెరికాలోని క్రైస్తవ పాప్యుచారులు పోటి విధా

నపు వస్త్రములను పోగొట్టి చాపారస్థుడు పొందు అధిక లాభముల వలన వివిధోగచారులను నచ్చు కష్టములను మార్గము ఉత్తమ మార్గముగా సహాచర విధానమును ఈ చాటినిది పరిగణించుచున్నాడు.

చాస్తవమునకు తన అభ్యుధిక కాలమును ప్రాన్సు దేశమున సహాచర విధానమును బ్యాంకింగ్ తేయుటకే జీడ్ చార్లెస్ వినియోగించెను తన రచనల యందు ఈ విషయమునకు ఇతడే సగిన ప్రాధాన్యము అనన్యము ఇంగ్లండునందలి వినియోగచారుల సహాచర సంఘములు ప్రాన్సు నందలి ఉత్పత్తి సహాచర సంఘములు అర్బునీలోని పరపతి సహాచర సంఘములు రెవ్యూయ్యు నందలి గ్రామీణ సహాచర సంఘములు అమెరికాలోని గ్యూవెర్యూల సహాచర సంఘములు కాగుగా పని చేయుచున్నవని ఇతడు తన పరిశీలనముల వలన తేల్చెను పాపాశోక పరిష్టతులను చక్కచరుటకు తనన మార్గముగా తన సమాజ విద్యాలయమున కొక సమగ్రమైన పత్రముగా సహాచర విధానమును ఇతడు ప్రకటించెను 1900 లో సహాచరము క్లిగిరింది ఇత కొక ఉన్నాంశమును నైతము రచించెను.

జీడ్ చార్లెస్ యొక్క రచనలలో 1894 వ సంవత్సరమున బ్రాసె అర్థశాస్త్రము పేరు గాంచినది ఈ గ్రంథము ఇంగ్లీషు మున్నగు అనేక యూరపీయను భాషలలోనికి అనువదించబడినది.

ఎరిక్ రోల్ బ్రాసెట్టు అర్థశాస్త్ర ఎర్థాంశములను చారిత్రక భృష్టాన్ని పరిశీలించుట ఫ్రెంచి విశ్వవిద్యాలయముల ప్రత్యేకత 1909 లో రిష్టు అను రచయితతో కూడి జీడ్ చార్లెస్ అర్థిక ఎర్థాంశ చరిత్రము అను నొక గ్రంథమును బ్రాసెను ఇది కూడ ఇంగ్లీషులోనికి అను వదించబడినది కేటిబి విశ్వవిద్యాలయము లందు ఉన్నత తరగతుల విద్యార్థుల డి పాత్య గ్రంథముగ గూడ మున్నది.

జీడ్ చార్లెస్ రచనా విధానము అర్థశాస్త్ర విద్యార్థులచే కాక పాఠవ్యవస్థానియలను కూడ ఆకర్షించినది ఉదా:- సంవదెను ఉత్పత్తి చేయుట యందు మాత్రం కృషి గల ప్రాధాన్యమును గూర్చి ఇక డిప్లు బ్రాసెను- తెలలో పాతిన గింజ కూడ గాటిని పీర్ని చెలకురు

మాచుటకు భూకనమును పీల్చుకొని జయత్వములు చున్నది నముద్ర కయ్యునై వదిలి ముక్కయై ఎదుగు తున్నట్లును గల నీటినుండి తనకు వృద్ధిచెచ్చు అవోరమును పొందుటకై తన కవాటములను మూయుచు తెరచుచు నుండును సాతెవుడుగు గూడు వల్లము వక్క భోదేలు వేటకు వెడలును విరంజకనం ఎడతెగని కాయకవైము చేయుట చేక చే నరుడు తన కోరికలను తెరవేయకొన గల్గుచున్నాడు. వృక్షములలో నిగూఢమును పకు నశి ట్టుములలో స్వార్థవాదమును సూత్రపులలో అశోకనా వనుస్థిరమును అగు ఈ కృపయే క్రమ (Labour) అని వ్యవహరింప జరుచున్నది నరుల చెనుటచే తడియే కదా భూమి భవపు పంట పండును

జిడ్ బార్లెస్ అన్ని దేశములను వెండిన అశోకనా వరుల వదును మహారాష్ట్ర వహారములను వెంబొం దించుటకు మిక్కిలి కృషిచేసెను ఇతడు 1882వ సంవత్స రమున మరణించెను

సూ కృ కా

జీమూత వాచానుడు

జీమూత వాచానుడు వంగదేశ మందలి ధర్మశాస్త్ర గ్రంథకర్తలలో ముద్రపేరు ఇతడు సంప్రదించిన కళాగతి చెందిన వాడనియు వివృతమైనను వంగ ప్రభువు కొలు వులో మంత్రిగా ఉండె ననియు విజ్ఞానాంబులగాదు కాల వివేక మను గ్రంథములో జీమూత వాచాను డి క్రింది విధముగా తనను గూర్చి ఉల్లేఖించివాడు

ఇతి పాలిశాస్త్రీయ మహామహాపాద్యాయ జీమూత వాచాన కృత ధర్మరత్నై కాం వివేక వహూః దీనిని జిట్టి ఈ ధర్మ శాస్త్రవేత్త వరికద్ర వంశీయు డనియు మహా మహాపాద్యాయ కిరుదాంబితి డనియు ధర్మ రత్న గ్రంథకర్త అనియు తెలియుచున్నది

ధర్మ రత్న మను గ్రంథము మనకు అందించుట లేదు ఈ గ్రంథ మందలి భాగము అగు కాం వివేక ము వ్యవహార మాతృక' దాయ భాగము అనువది మాత్రము ఇప్పటికిని కలదు నీటి వలననే జీమూత వాచా నునికి ధర్మశాస్త్ర ప్రణయములో అర్పించియైన స్థానము చేపూరినది

కాల వివేకము లో జీమూత వాచానుడు వేద వక నమునకును వివిధము లయిన ఎందుగలకును వైవదివ మత సంబంధ ప్రాక్రియా కాండలకును వగన కాలమును కాస్త్రాధారములతో విరూపించివాడు వ్యవహార మాతృక లో వ్యాఖ్యపాఠములు సాక్ష్యము ఎమనెని మీది ఎవార కాండలు దిశాపురేయు పద్ధతులు మొదలగు విషయములు విపులముగా చర్చించెడినవి కాశ్యానన కారద బృహస్పతి ప్రబృతి స్మృతులనుండి విషయ సే రణము చేయబడినట్లు తెలుపబడు కాక ఇందు మనకు ఉపలబ్ధము కాని ధర్మశాస్త్ర గ్రంథములను కూడ కొన్ని టిని జీమూత వాచానుడు ఉదాహరించివాడు అశ్రీంద్రియ యోగలోక మంతరికార ప్రభృతి ధర్మశాస్త్ర రచయిత లితనిచే ఉదాహరించబడినవాడు గాని చారి గ్రంథము లిప్పుడు గోచరించుట లేదు

జీమూత వాచానునికి ధర్మ శాస్త్రకర్తలలో విశిష్ట స్థానము చేపూర్చినది ఇతని దాయ భాగ మను ఉద్దేశ్యము వారవత్సమును గూర్చిన భూరికడ చర్మ ఈ గ్రంథమందు గలదు దాయభాగము దీక్ష స్మృతిని వ్యాఖ్యానము గాదు అన్ని స్మృతులను ఆధారముగా గొని వారవత్స ఎష్టాంశము లిందు వంశకలనము చేయబడినవి

ఇందు మీమాంసావేదిక ముఖ్యనిదయములు దాయ కర్మ నిర్వచనము కుటుంబపు అస్తయొక్క విభాగము విభక్త కుటుంబము అవిభక్త కుటుంబముగా మరల అవిర్భవించుట కుటుంబపు అస్తవై తంత్రీకం హక్కులు స్త్రీ భవము వారవత్స హక్కు యొక్క అభావము వారవత్స విరూపణయొక్క నిలంధనలు మొదలగునవియై యున్నది ఈ గ్రంథమును వివరించు వ్యాఖ్యానములు సంప్రదించు కలపు దీనిని జిట్టియే ఈ గ్రంథము యొక్క ప్రాశస్త్యము ఊహించెనగుట అవ్యక్త మాదామరే రమునందన అచ్యుతానంద చక్రవర్తి రామ కద్ర వ్యాఖ్యానంకార మహేశ్వర శ్రీనాథ రత్నాంబంకార ప్రభృతి ముద్రపద్య వ్యాఖ్య శాస్త్రవేత్తలు జీమూత వాచానుని దాయ భాగమునకు వ్యాఖ్యానమై వరధరి

దాయ భాగమును జీమూత వాచానునిచే ప్రతిపాదించె డిదన పితృభవములు కొన్ని మోతనములుగా నున్నవి

అదివరకు వర్తించుచున్న విజ్ఞానేశ్వరుని ఎద్దాంతములను కొన్నింటిని జీమూత వాహనుడు ఖండించెను విజ్ఞానేశ్వర యతి యాజ్ఞావల్క్య పృథ్వితి సై మితాశ్చరి అను వ్యాఖ్యానమును రచించెను ఈ మితాశ్చరి వ్యాఖ్య యావద్భారతములో ప్రసిద్ధి చెందెను వంగ దేశమందు కూడ ఇందలి ఎద్దాంతములు వీర్తిచుచుండెను జీమూత వాహనుడు విజ్ఞానేశ్వరుని ఎద్దాంతములను ధివ్యములగు కొన్ని ఎద్దాంతములను ప్రతిపాదించి చాటితి వంగ దేశమందు ప్రాచీనములు లేనాస్తియు ఈ కారణమున భారత దేశమందు మితాశ్చరి బాధాభాగము అను చెందు వ్యాధిభాగ్య పువస్తలు అవతరించుట తటస్థించెను

మితాశ్చరిని బాధాభాగమునకును గల ఎద్దాంత శ్లేషములను పరిశీలించినచో జీమూత వాహను డెట్టి గ్రహణానుభవములను పొందిన చెందెనో తెలియవలెను

(1) అష్టవక్తవ్య భావ తందనము తవనమవ్యవహార స్థానము - సైత్యవక్తవ్య అస్తియందు నుతునీ పుష్ట్యోజ్యోజ్యో హక్కు ఏర్పడునని విజ్ఞానేశ్వరుడు ఎద్దాంతిక రించెను తండ్రి ప్రతి ఉండగనీ కుమారునికి ఎలానునో పాత్రమయిన అస్తియందు తండ్రి హక్కుతో నమాన మైన హక్కు కలుగుననియు తన భగమును విశక్తముగా చేసికొనుట కుమారుడు సమర్థుడనియు మితాశ్చరి అనునాయుల మతము దీనికి యాజ్ఞావల్క్య పృథ్వితి తోని ఈ క్రింద ఉదాహరింపబడిన శ్లోక మార్ధము

భూభాగ్య ఎవా మహోపాత్తా

తదవ్యక్తవ్యమేవత

తద్రహ్యోక్త వస్త్రకం పాస్త్రమ్యం

ఎవం పుత్రవ్యక్తవ్యై వై పితా

పితామహుని నుండి వంగ్రహించెనట్ల వర రూపము లయిన అస్తులందు తండ్రి కుమారునికి నమానమైన హక్కు కలదని ఈ శ్లోకము నందలి భావము దీనిని అర్ధముగా గొప్పియ విజ్ఞానేశ్వరుడు ఇవ్వనైవ (ఇవ్వ చేతనే) పాస్త్రమ్య ఏర్పాంతమును ప్రతిపాదించాడు ఈ ఎద్దాంతము వలన ఎక్త్యముగు అస్తియందు తండ్రికి స్వేచ్ఛగా అవ్యాజ్ఞాంతము చేయు హక్కు నశించినది

ఈ క్రింద ఉదాహరింపబడిన శ్లోకము దీనిని సువ్యక్తము చేయును

ఏకోపస్తావరం బుభాగ్

దావారమన విక్రయం

అవక్కాశీ కుటుంబార్థే

ధర్మార్థైవ విశేషతః

అవక్కాశి మందును కుటుంబ శేమము కొరకును ధర్మభార్యముల కొరకును మౌక్తమే స్థూప్తిని దానము చేయుటకు తనకా ఉంచుటకు విక్రయించుటకు నిలు వడునని దీని అర్థము

ఈ విధముగా విజ్ఞానేశ్వరుడు సైత్యక మగు అస్తి యందు పుత్ర పౌత్ర ప్రతి ప్రతిభులను అన్నింటిని వైచే హక్కు కలుగు నని తీర్మానించి కుటుంబ కర్తకు అస్తి అస్తిని అవ్యాజ్ఞాంతము చేయు హక్కును అరికట్టాడు దీనికి ధివ్యముగా జీమూతవాస నుడు ఉపరమవ్యక్తవ్య ఎద్దాంతమును ప్రతిపాదించెను తండ్రి జీవితకాలములో కుమారునికి కుటుంబ అస్తియందు ఎట్టి వక్తును ఉండ దని దీని సారాంశము తన ప్రతిపాదన కారధముగా జీమూతవాసను డీ క్రింది మనుస్మృతిప్ర శ్లోకమును గ్రహించెను

హిర్వ్యం ఎవ్యక్త మాతుభ్య

సమేత్య క్రాతరః సమం

భవేత్ సైత్యకం రిక్త

మనీకాప్తేనా జీవనే

తలిదండ్రుల మరణానంతరమే అవ్యదములు కలిసి కొని విక్రయముగు అస్తిని సమముగా పంచుకొనవలె ననియు తలి దండ్రులు జీవించి యుండగా వీరు అపితులు లేక వ్యక్తము లేనివారు అనియు ఈ శ్లోక భావము తండ్రి మరణానంతరమే పుత్రునికి కుటుంబ అస్తియందు హక్కు ఏర్పడ గల దను జీమూతవాసనుని ప్రతిపాదన వలన కుటుంబపు అస్తిని యధేచ్ఛముగా అవ్యాజ్ఞాంతము చేయ గల హక్కు తండ్రికి సిద్ధించినది దీనిని అట్టి విజ్ఞానేశ్వర జీమూత వాహనుల ఎద్దాంతములకు గల వ్యభాగమును ముతముగా ఊహించవచ్చును

(2) అనంతరింద బాధును నవతిలంబ బాధును అను వర్గీకరణములపై అజీవతము - విజ్ఞానేశ్వరుడు అస్తిని

అప్రతిబంధ దాయ మనియు ప్రతిబంధ దాయ మనియు ద్వివిధముగ విభజించెను ఏ అస్తియందు పరివర్తనమును పరిచి మరలెట్లుగనీ స్థావరములు కలుగుటకు ప్రతిబంధము లేక అవరోధము కాదో అట్టి అస్తి అప్రతిబంధదాయమని వ్యవహరించెను అదానమునా అస్తి అస్తి అట్టిది ఇందు లభింపజేయుటకు కుమారుని స్థావరమునకు భాగవారి కాదు కనుక కుమారుని అస్తి అప్రతిబంధదాయము అస్తి అట్టిది పంక్త మొనరించుటకు అతనికి నలుగురు పుత్రులు కలిగినచో అ నలుగురికి వెంటనే ఆ అస్తియందు పాత్రములు కలుగు చున్నది ఈ నలుగురు పోదరులకును వారి తండ్రికిని ఆ అస్తి అప్రతిబంధదాయమై ఉండును తండ్రి మరణించిన తర్వాత వారిలో ఒక పోదరుడు మరణించినచో తక్కిన ముగ్గురు పోదరులకు ఆ అస్తి చెందును మరణించిన పోదరుని పుత్రులు కూడ ఈ అస్తిని అప్రతిబంధదాయ ముగా గ్రహించి పన్ను లగుదురు వారి తండ్రి భాగమును వారు గ్రహించి పన్నులు మరణించిన పోదరుని విత్తి పుత్రుడు లేనియెడల తక్కిన అవిభక్త పోదరులు మాత్రమే ఆ అస్తికి అర్హులగుదురు మృత పోదరుని భార్యగాని అద సంతానము గాని ఇతర వారసులుగాని ఆ అస్తిని గైకొనలేరు ఎవరికి ఒక అస్తి అప్రతిబంధదాయముగా ఉండునో అందొకరు మరణించినచో తక్కిన వారికి ఆ అస్తి మిగిలినపుడు మరణించినవాని వారసులు ఆ అస్తియందెట్టి హక్కులను పొందలేరు మరణించిన వానికి పితృమగన అస్తి భాగ స్థావరమగు అస్తి ఉండినచో అది అతని అవిభక్త పోదరులకు చెందదు ఆ అస్తి పోదరులకు ప్రతిబంధము భార్యకు కుమారులకు ఇతరుల కెవరికైనా కూడ అది ప్రతిబంధదాయమే అగుచున్నది దీనికి యాజ్ఞ పరివృత్తి స్మృతియందలి ఈ క్రిందికోశ మార్గము

అశ్వ ద్రవ్యాని విరోధేన
యదవ్యక్త వ్యయమార్జితమ్
మైత్ర మోహావాళం తైవ
దాయా దాహం నవభృతే
ద్రవ్యార్థాగతం ద్రవ్యం
హృతమ వ్యర్థరేతుయః

దాయా దేహ్యోన తద్ద్రవ్యాణి

విద్యయో లభ్యమేవ

పైభృతమగు అస్తి వస్తుము లేకుండ సంపాదించిన అస్తి స్థావరమునకు అస్తి మిగిలినవలె లభ్యమైనను వివాదము వలన లేకుండునను విద్యవలన ప్రాప్తించినను అది స్థావరమునకు ఉపాహారము నగుచున్నది ఇట్టి స్థావరములను అస్తియందు పోదరులు అవిభక్తులుగా నున్నను వారికి భాగములేదు ఇట్టి అస్తి ప్రతిబంధ దాయ మనబడుచున్నది సొంతదారుని అనంతము అతని వారసులకు పంకమించును అప్రతిబంధదాయము అతని అవిభక్త పోదరులకును పుత్రులకును పంకమించును ఈ విధముగా విజ్ఞానకోశమున ప్రతిబంధ అప్రతిబంధదాయ వర్గీకరణమును అంగీకరించెను

తీర్మానవాచానుమతి పై అధ్యాయమునకు ప్రతి కూలుకై యుండునను అస్తి అంతయు ప్రతిబంధమే అని ఇతని వాదము ఉండుననుపక్షము వాదము నంగీకరించినచో అప్రతిబంధదాయము కలుగలేదు కుటుంబము అవిభక్త ముగా ఉన్నను పుత్రులు లేకుండు ఒక పోదరుడు మరణించినచో ఇతర పోదరులకు అతని అస్తి ఈ అధ్యాయ రీత్యా పంకమించును అతని వారసులు (భార్య భూతులు చెందలగుదురు) అతని భాగమును పొందుటకు అవకాశము కలుగును విజ్ఞానకోశమున అధ్యాయమునకు తీర్మాన వాచానుమతి అధ్యాయమునకును గల వారతమును దీనివలన తెలియదగును

(2) వనితశక్తి విద్యవనము మను స్మృతిలో వార వత్తమును నిర్దేశించుచు—

అనంతరః సహజోయః

తస్య తస్య ధనం భవేత్

అని ఉన్నది మరణించినవాని పేరును అతని అస్తి చెందునని భావము ఇందు సహజ అను పదమునకు అర్థ మేర్పడుచునను విజ్ఞానకోశమున ఒక గర్భవ పిండము నకు సంబంధించిన అను అర్థమును గ్రహించెను వార ములు దీని అవయవాన్వయు లనియు రక్త సంబంధము గలవారనియు అర్థము చెప్పి యెవని తెల్పున ప్రత్యా వర్తి (రక్త సంబంధము) గలదో అతని వారసు డగుటకు అర్హుడని నిర్ణయించెను వారసుల పన్నుపాతకమును

నిర్ణయించుటకు సగోత్ర పరిమితినియు భిన్నగోత్ర సంబంధులను విశదించి భిన్నగోత్ర సంబంధులు అట్లు బంధువులు ఎట్లు బంధువులు మాత్రపు బంధువు అని మూడు విభాగములుగా చేసెను ఈ విభాగము వలన భిన్నగోత్ర సంబంధులు సగోత్ర సంబంధుల తర్వాతనే చారిత్రకము లగుచును అ సైచారు ని కుమార్తె యొక్క తేక పోదరి యొక్క సంపత్తిచారు భిన్నగోత్ర సంబంధులగుదురు పరమాన గోత్రాను పరమాన ప్రవరాను భార్యభక్తిమున దీప్తద్యుతే అను విజ్ఞానేశ్వరుని విధానము వలన స్వయం గోత్రములలో కుమార్తెను వివాహము చేసినచో ఆ వివాహము భాస్త్రి యము కాదు వధూవరులు అపమాచార్దిక గోత్ర జాలుగా ఉండవలెనని యాజ్ఞ సర్వస్వ స్మృతి ప్రమాదము గలదు వరుని గోత్రము వధువు తండ్రి గోత్రము కన్న భిన్నముగా ఉండవలెను కనుకనే కుమార్తెను, సోదరిని ఇతర గోత్రజాలతో ఉర్వాహము చేయవలెను వివాహము వలన వధువు గోత్రము మారుదు అమె తర్పు గోత్రీయురాలగుచు అమె సంపత్తిచారు కూడ అమె తర్పు గోత్రీయు అగుచును అందుచే దొవ్వాతుడు మేనల్లుడు భిన్నగోత్ర సంబంధులగుట తప్పకును మిక్కిలి పన్నిహతులగు దీరులగా సగోత్ర సంబంధుని ఎంతటి దూరస్థునిైన ఎక్కువ రక్తసంబంధము గలదనుట తగునా! విజ్ఞానేశ్వరుడే అందరి అచేచిత్యమును గ్రహించి దొవ్వాతునికి బద్ధకము చారములలో తన విమల్య చామర్మముచే ఉన్నత స్థానము కలుగజేసెను యాజ్ఞ సర్వస్వ ఋషిక్రమగు బద్ధకమును ఈ క్రింది స్లోకము వలన తెలియుచున్నది -

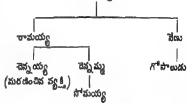
పక్షి దుపాతరైవై (యూతరః పక్షి)

అతరాభాతరస్తథా
తస్మతో గోత్రజా బంధుః
కీర్తిః పరిపృథాకీతిః
ఏదా మభావే పూర్వభృ
ధవభా గుత్తరైవై
వ్యర్థాభవ్య అపూర్వవ్య
వర్త్య వర్జ్యమయం నిధి"

అప్రమదుగా మరణించిన వానికి భార్య కూతురు,

మరియు (=చ) తలిదండ్రులు సోదరుడు సోదరిని కుమారుడు సగోత్రజాలు బంధువులు శిష్యుడు పరభాగ్యులు క్రమముగా చారను అని తీర్ణకమున కర్తము భిన్నగోత్రాచారం సంబాధాం బంధు కర్తవ గ్రహాచారో అని విజ్ఞానేశ్వరుడు భిన్నగోత్ర సంబంధులు బంధువు అని అర్థమును చెప్పెను దొవ్వాతుడు భిన్నగోత్ర సంబంధుగాన బంధువుగా సగోత్ర సంబంధుల తర్వాతనే చారిత్రకమున కర్తుడు కావలెనన చాదగుచున్నాడు కాని విజ్ఞానేశ్వరుడు చర్యార్థ దొవ్వాతాను ధనభాగ అని సముచ్చయమగు చ కర్తము పార్థకమగుటకు మామండ్ర తర్వాత దొవ్వాతునికి స్థాన మేర్పరచెను అంతవరకు మేలు కలిగెను కాని దొవ్వాతుని సంపత్తిని సోదరి సంపత్తిను సగోత్రజాల తర్వాతనే చారిత్రకము చేయాల వలెనన స్థితి ఏర్పడినది అత చారిత్రకము వలన ఇందరి అచేచిత్యము తేటతెల్ల మగును

చెంకయ్య

చెన్నయ్య మరణించగా తనని అ సై చెల్లెలి కుమారుడు సోమయ్యకు చెందవలెనా లేక తండ్రి రామయ్య సోదరు డగు వేలుయొక్క కుమారుడగు గోపాలుడుకు చెంద వలెనా! అనున ప్రశ్న! గోపాలుడు సగోత్రు డగుటచే సోమయ్య కన్న పన్నినాత చారిత్రమనని విజ్ఞానేశ్వరుని ఆశ యము ఇది పరిమిత మయిన నిర్ణయమా?

తీమాక చారిత్ర మడు సంబంధ కర్తమునకు నిర్వచనము లేదుగా చెప్పెను ఎంతమనగా గర్భభిరుచి వార, బ్రాహ్మకర్మయందు ప్రయుక్తమగు ఎంత మని ఎన్నియకు అన్నపు ముద్దగా ఇతడు భావించెను బ్రాహ్మయందు ముఖ్యమగునని తెందు కలపు ఏ కోర్తి ప్త బ్రాహ్మము, పార్వతి బ్రాహ్మము తీర్థోద్దిష్ట బ్రాహ్మము మరణించిన వ్యక్తి బాధించిన ఉద్దేశించి చెప్పబడును చనిపోయిన కర్వాత మొరటి సంపత్తిరహితో ఇట్టిది 18 బ్రాహ్మములు అను

గును సంవత్సరము కాగానే గాని తేజ వనిచోయిన 12వ వాడు గాని సంవత్సరము మును క్రాంత్రయను అనుభుదురు దీనివలన మరణించిన వానికి ప్రేతత్వము వలన అతడు ఎవరు దగును కర్మాత ఈ ఎవరునిగ్రతి పాంవత్సరముగా ఎకోద్విష్ట క్రాంత్రము అనువలదును పార్వత క్రాంత్రము కొన్ని విధిష్ట తిథులందు ప్రయోగింప దగినది అమావాస్యవాడు పార్వత క్రాంత్రమును చెర వేర్చురు తల్లిరంధ్రుల ఎవరులను మూడు పురుషాంబ రముల వరకు పురుంచి వారి ముక్తేరించి ఈ క్రాంత్రయను అనుభుదురు దీనికే తెల్లపూరిక మను వామాంతరము గలదు తల్లి వై పునమ తండ్రి వై పునమ మూడు పురు షాంతరముల వరకు తల్లిరంధ్ర నుక్తేరించినది గాన దీని కీ పేరు పార్వతము ఇట్లు క్రాంత్రయలవలన మాతామహా ఎవామహాది ఎవరులకు పుణ్యలోక ప్రాప్తి కలిగించుటకు వీలు కలుగుచున్నది దీని వాచారముగా గొప్ప తీమాత వాహనుడు పాంవత్సరమును నిర్ణయించెను ఒకే ఎవరుల కిరుపురు ఎందముల వర్షమును చేయగగ్గివలె మరణించిన వారికి వారిరుపురును ఎందు అగుచున్నాడు ఎంద ప్రవాహార్ధత ఎవరుడుగా ఎంద స్వీకరణార్ధత పాలింద్యమును ఎద్దించెయ్య వని తీమాత వాహనుని ఎద్దాంతము మరణించిన వానికి గలుగు పుణ్యప్రాప్తిని బట్టి పాంవత్సర సాన్నిహిత్యమును నిర్ణయించుటకు తీమాత వాహనుడు ఆచారముల వేర్వేరవెను ఇట్లు చేయుట వలన భిన్నగోత్ర సంఘాలు నగోత్ర ఎందులు 10వలెవలది కొంత మంది భిన్నగోత్ర బంధువులు నగో త్రులకిన్న వారవత్సరమున వెక్కువ అర్హతను సంపాదిం చుట కనువగును పై ఉదాహరణమున కిచ్చిన సంవత్సర ములో చెన్నయ్య తన తండ్రి రామయ్యకును తన ఎవా మహాదగు వెంకయ్యకును క్రాంత్రములు చెట్టును గోపా లును తన వివాహమహాదగు వెంకయ్యకు క్రాంత్రము చెట్టును అట్లే సోమయ్య తన మాతామహాదగు రామయ్యకు అతని తండ్రియగు వెంకయ్యకు ఎంద ప్రవాహము చేయును వీరు ముగ్గురికీ ఎవరునిగ్రతి క్రాంత్రము చెట్టువారగుటచే సంఘాలు సోమయ్య చెన్నయ్య తండ్రియగు రామయ్యకు కూడ నింద ప్రవాహము చేయును గోపాలుడు చెన్నయ్య తండ్రికి ఎంద ప్రవాహము చేయవలదు కనుక

చెన్నయ్యకు సోమయ్య గోపాలుని కన్న ఎన్నిహిత వారము దగు చున్నాడు ఈ ఉదాహరణము వలన తీమాత వాహనుని ఎద్దాంత ప్రయోజనము సువ్యక్త మగుచున్నది కొమార్త సోదరి మొదలగు స్త్రీల చ్చారమున భిన్న గోత్రత అగుచున్న వన్నిహిత వారములు న గోత్ర సంఘం అవంతరమే వారవత్సరమునకు అర్హులగుదు రను నిబంధనము నడలుట కవకాశము కలిగించుట యే తీమాక వాహనుని అశయము

(4) శ్రీ రస విద్యవేదము - వారవత్సరమును నిర్ణయించుటలో శ్రీ ధనముమిగిల్చి వర్షము ముఖ్యస్థానము అందు శ్రీకి చెందిన ఆస్తు అమె మరణానంతరము అమె కొమరికకు చెందును కొమార్త తేనివో అమె ఆస్తు ఇతర వారములకు చెందును శ్రీ ధనము శ్రీ రస స్వేచ్ఛగా ఆధ్యాకాంతముచేయుచున్నాలో సమర్థిగమై యున్నది సంపూర్ణ స్వత్వము శ్రీకి వేత శ్రీధనము నందు కలదు ఎట్టి ఆస్తు శ్రీ ధనాభిదమో తెలియుట కీ క్రుంద మవాహించిన యొక్క ఎల్కాన్ది పుట్టికొని గోళము ఉండించును

గోళ విషయ మాత్ర పది క్రాత్య
దత్త ముఖ్యగ్గుని పాకం
అధివేదని వార్ధం
శ్రీ ధనం 10కి ర్తితం

1 తండ్రిచేత 2 తల్లిచేత 3 భర్తచేత, 4 సోదరుని చేత ఇయ్యబడినది 5 వివాహాన్ని ఎదుకు అవకాశంవ బడినది 6 వేరొక భార్యకు స్వీకరించుచున్నది ముదటి భార్యకు ముఖ్యోప కమవార్తము తర్వాతే జానగడినది మొదలగునవి శ్రీధన మని భావము

విజ్ఞానేశ్వరుడు అధ్య శక్తైన విక్రందరు నువిజ్ఞా మధి గను ప్రాప్తమే తన వరదల శ్రీధనం మవాది ఖిల క్తం' అని వ్యాఖ్యానించెను అది శక్తము వలన ఏ విధముగా శ్రీకి ప్రాప్తించెను అట్టి ఆస్తు శ్రీ ధనమే అగునని దీని భావము వారవత్సరము వలన కొనుట వలన విభాగము వలన జాతుకు వలన మరి ఏ ఇతర విధముగానైన శ్రీకి చేతులిన ఆస్తు శ్రీ ధనముగా చెంచవలెనదే అని విజ్ఞానేశ్వరుని అశయము శ్రీ ధనము యాగక శక్తము

పాపిశ్వాత కర్మము కదు స్త్రీకి చెందినది వర్తము స్త్రీ ధనమే అని అతని విధ్వంసము

శీమూత వాహనుడి సర్థాంతమును అంగీకరించలేదు యాజ్ఞవల్క్యుని క్లోకమును అదృశ్య ముగా వీచి అను పాశాంతమును ప్రతిపాదించెను దీనివలన క్లోక ముందు ఉదాహరింపబడిన అరు విధములగు ౩ స్త్రీ మూతమే స్త్రీ ధనమని యర్థము ఎర్పించును స్త్రీకి శారవత్వ ద్వారమున నుచి ఇతర విధముల అర్థముగు ధనము స్త్రీ ధనము కాదని భావము స్త్రీ ధనము క విచిత్ర కాశ్యానియవస్థ్యుని ప్రధానము క్లో అప్యైత్యాయనంధ్రుః

పాంయ నీ గుర్వాకా

భుక్తా మరణమ్ కాదా

దాయదా షిర్వ్య ముచ్చయన్

స్త్రీ ధనము కాని ఆ స్త్రీయందు ఆమెకు శీవీకాంతము వరకు అనుభవించు హక్కు మూతమే ఉండును అమె అనంతరము రాయములకు ఆ యాస్త్రీ చెందును రాయము లనగా ఆమెకు పూర్వము వీ పురుషువ్విక్తి ఆ ఆస్త్రీదారుడై యుండునో అతని వారసుని అర్థము స్త్రీ ధనము కానీవో ఆమెకు స్వేచ్ఛగా అన్యాయము చేయు హక్కు ఉండదు అమె అనంతరము అమె వారసు లకు గాక పూర్వము హక్కుదారుని వారసులకు సంక్ర మించును ఈ విధముగా మహర్షి హక్కులు గల స్త్రీ ధనము కాని ఆస్త్రీ వోచానినీ శీమూతవాహనుడు దంగీక రించెను ఈ సర్థాంతము వంగరేశమునందే కాక కొందఱి ప్రాంతములలో కచ్చి యావర్త్యారకములో న్నీ నీ గొప్పిలు వారి పీఠ్విల ద్వారమున ప్రయుక్తమాయెను

వంగ రేశములో విశ్వాశేష్వరుని సర్థాంతములు శ్రీమదేయబడి శీమూత వాహనుని సర్థాంతములు అంగీక రించెందుటకు గల కారణము లరయ దగినవి శీమూత వాహనుని కర్మాంత ప్రముఖ ధర్మకాస్త్ర వ్యాఖ్యాన గ్రంథ విశ్వాత లగు మల్లకాశ్వులు కూలపాదీ హాళి యుభుడు మొదలగువారు శీమూత వాహనుని సర్థాం తములను ఉదహరింపలేదు శీమూత వాహనుని అభి ప్రాయములును ప్రామాణ్యము లని వారికి శోచలేదు అట్టిచో వంగరేశము నంతయు అనువాసించు ప్రామాణ్యము

శీమూత వాహనుని రాయ భాగమున తెల్లు ఎర్పించెను? అనునది యొక ప్రశ్నయై యున్నది

ఈ ప్రశ్నకు సమాధాన మూహించవలసినది శీమూత వాహనుని గ్రంథ రచన వాటికి వంగరేశము మహమ్మ దీయ సంప్రదాయములకు వర్తిహతముగా ఉండెను ఆస్త్రీ యందు స్వేత్వము గలవానికి స్వేచ్ఛగా తనకేవల కాం ములో అన్యాయము చేయు హక్కును మహమ్మదీయ వ్యాఖ్యాత్ర మొనగుచున్నది ఇట్టి హక్కునే రాయ భాగ గ్రంథమునందు మటుంకాస్త్రీస్వేత్వమునకు అన్యాయం చేత శీమూత వాహనుని సర్థాంతము ప్రభుత్వారధనమును పొందుట కనువుగా ఉండెను ప్రజలకు కూడ ఈ సర్థాం తము ప్రయోజనకారిగా కావించెను అప్పటికి వంగ రేశము వాణిజ్యముందు సురోగమించు యుండెను అన్ని అన్యాయము చేయు హక్కు స్వేచ్ఛగా ఉండినచో అది వాణిజ్యమునకు దోహదకారిగా ఉండును అట్టి వానికు ప్రతిపాదించిన శీమూత వాహనుని సర్థాంతము దక్షిణకు శిరోధార్యు మయ్యెను అది తమ ప్రయోజనములకు పాధించువదిగా ఉండెను మటుంకములు విశక్త్యు లగుట అప్పటికి నరికాటి యయ్యెను చెద వండి సైదవాతల సంకతికన్న రోహిత్రాదులు మేనల్లుళ్లు మటుంకములలో ఉండుట తటస్థించెను ఈ సన్నిహిత వర్తతులు కాదని దూరపు వగోగులకు వారవత్వపు హక్కు నొసగుట అవమంజన మను భావము ప్రజలలో పాదుకొనెను

ఈ విధముగ శీమూత వాహనుని సర్థాంతములు ప్రజాభిప్రాయమునకు అనుగుణముగా ఉండెను ఇంతే కాక రాయభాగ వ్యాఖ్యాతలు గొప్ప విద్యాంశు లగుట కూడ ఈ సర్థాంతములకు ప్రామాణ్యము చేకూర్చెను 18వ శతాబ్ది చాదగు రఘునందనుని వ్యాఖ్యానము నన ద్వివ వండితుల చున్ననలను జడపెను వారన్ హేమ్లెగ్స్ గవర్నర్ జనరల్ గా ఉన్నప్పుడు హిందూలకు వర్తించు వ్యాఖ్యాత్రమును వివాదార్థవ సేతువు అను పేరుతో అతడు వండితులచే విరచింప చేసెను అగస్త్యార్థ కర్మ సంహానదుడు వివాద భంగార్థవ మను గ్రంథమును పాలనా నింత్యము కొరకు ఇంగ్లీషు కంచెసి వాటి రచించి చెప్పెను పవద్వివ వండితులచే ప్రకంశల నందిన రఘునందనునిచే వివిధ ప్రకరము పొందిన శీమూత

చాపానుని ఎడ్రాంతములు పంగళేశము కంఠము వర్తింపజేయు ఈ గ్రంథములందు వ్రాయబడెను ఈ విధముగా ఆంగ్ల పరిపాలనలో జీమూత చాపానుని ఎడ్రాంతములు పంగళేశము కంఠమును ప్రామాణ్యమును పొందెను స్త్రీ భవ నిర్వహణ విషయములో సీనీ కాన్పుల్ తీర్పులకు విజ్ఞానేశ్వరుని ఎడ్రాంతము పరిగా తెలియనందున జీమూత చాపానుని ఎడ్రాంతమునే యావచ్చాదకములో అనులు పరచిరి

1858వ సంవత్సరములో నాందూ వారసత్వ చట్టము విధింపబడెను సీనీ కాన్పులుచారి పౌరపాటును నవ రించుటకు ఈ అవకాశము దివియొగింపబడెను స్త్రీలకు నీ విధముగా అన్ని సంక్రమించినను స్త్రీ భవము అగునని చట్ట చార్వరమున స్థిరీకరింపబడినది ఇతర విషయములలో జీమూత చాపానుని విధాంతములు చట్ట విరూపకం కాకగిరినెను ఉపరమ వ్యత్యచారమును యావచ్చాదకములో నర్పింపజేయు ద్రయత్నము అరిగెను కాని అది కొంతవరకే ఫలవంతము కాగలిగెను 1860వ సంవత్సరపు చట్టమునకు పూర్వము మిశ్రాతరి అవిభక్త కుటుంబములోని అప్రతిబంధ చాయమును మరణ కానముల రూపమున అజ్ఞానాంశము చేయింపటం చేయబడెను ఈ విషయమును 1861వ సంవత్సరపు కానము తొలగించినది చాయభాగ అవిభక్త కుటుంబములలో అట్టి నిషేధము ఎప్పుడును లేదు ఈ విధముగ మరణ కాన భాధికారము నొసంగుటలో జీమూత చాపానుని ఎడ్రాంతమునే 1863వ సంవత్సరపు నాందూ వారసత్వ చట్టము అనువరించినది దీనివిజ్ఞప్తి జీమూత చాపానుని ఎడ్రాంతము లెంత పారవంతములో వాణిజ్య దోహదకరణ నమర్తములో తెలియనగును

వార్షిక కాన్పుమును పొడవముగా గొని పంపు పరిస్థితును వర్కొదిల్లి పంపు పురోగమనమునకు వోడ్చు దిన చేతి ధర్మకాన్పువేత జీమూత చాపాను ధని విశ్రయముగా కెన్నవచ్చును

జీ పి వేం సు

జీవకణము (The Cell)

జీవకణ (cell) మను కల్పమునకు జీవ వరమాలు రూపమైన నైటో ప్లాజమ్ (nucleated cytoplasm)

యొక్క అల్ప భాగమని (piece) అర్థము తెల్పవచ్చును కేంద్రీకృతమైన ఈ జీవవరమాలు ఎడ్రాంతము (nucleus) జీవ పౌరతే అవరింపబడి ఎంతవరకు లభింపజేసిరి ఈ జీవకణము జీక్సటిగా మండవచ్చును లేదా గ్రాములుగా (groups) కూడ మండవచ్చును నీటియందు వెక్కు రీతులుగ విరూపము లేర్పడి యుండును

జీవకణమును పంపు 17వ శతాబ్దిలో రాబర్టు హూక్ (Robert Hooke) అను కాన్పువేర్తే ప్రయోగింపబడెను అతడా వరమును తెచ్చి ఎట్టును తీసి నిర్మాణముల యందుండు రంధ్రములకు అన్వయించెను ఈ విరూపములు మత్పరగని యంత్ర పహాయముతో వ్యత్యకణ జాలములందు కనుగొనబడెను ఈనాటి కల్పము ప్రధానముగా జీవ వరమాలుపుతో కలిసియున్న ప్రోటో ప్లాజమ్ (Protoplasm)యొక్క భాగమును గూర్చించుచున్నది ప్రప్రథమమున ప్రతి అంకువునందు ఒక జీవకణము మాత్రముండును ఈ జీవకణము అల్ప తర రూపముతో వికాసము గొని సంక్లిష్టమైన అంకు కరిరమునందు వెక్కు భావపులుగను అంగ ఉపాంగములుగను ఏర్పడును సంక్లిష్టమైన అంకు కరిరమునందు అంగ ఉపాంగములుగా చేర్చుడు జీవకణములు నిర్దిష్టములైన ప్రత్యేక ధర్మముల వారించించుండును ఈ జీవకణముల పరిమాణ వ్యభావములు గూడ మార్పు చెందును జీక్సటి జీవకణము యొక్క పరిమాణము చాల చిన్నదిగ మండును దానిని మాత్పరగని అను యంత్ర పహాయమున మాత్రమే చూడగలము

ప్రతి జీవకణము పండును జీవిత విధానము క్రమ అర్థముగ కొనసాగుటకు అత్యంత స్పష్టమైన రాపాయనిక క్రియా కలాపము అరుగుచుండును వేర్వేరు భావపులుండు జీవకణములు ఘనముగా పరస్పర సహాయ మొనరించుకొనుచు జీవిత కలాపములను నిర్వహించుచుండును ప్రతి జీవకణము జీవితము యొక్క అన్ని విధానములను (processes) అనగా అహారము వృద్ధి పునరత్పత్తు (reproduction) యొక్క సంయోగమును యధావిధిగా కొనసాగించగలదు కాని ఈ జీవకణము కరిరాయవముల నుండి వేరైనచో, దాని కార్యక్రమము ప్రంశించిపోవును కొన్ని ప్రత్యేకములైన

పరిష్కృతులయందు చూడవచ్చు జీవకణములు అందు కఠినమునకు పరిణామమును పరిణామమునకు ప్రత్యేకముగ వ్యతిరేకముగ గలవు.

వర్తన పాదరణముగా జీవకణమునందు ఒక అవ్యక్త జీవకణ స్థానము (nucleus) ప్రోటో ప్లాజమ్ (protoplast) మైటో కాండ్రియా (mitochondria) గోల్జి అను పదార్థము (Golgi material) సెంట్రోజోమ్ (centrosome) అను వస్తువులేవీవీ యందును నైట్రో ప్లాజమ్ (cytoplasm) నందు శీలకణము లేక అవ్యక్త జీవకణ స్థానము (nucleus) వస్తు జీవకణమునందును ఇతర పదార్థము అన్నియు మిశ్రమై యుండును జీవకణము నందును ప్రతిభాగము చాచి జీవకణ విభాజనమును కొనసాగించు కార్యక్రమములో నిష్పాదకముగా నిర్దిష్టమైన పాత్రము యొకటి కలిగియుండును జీవకణము నందును వివిధ భాగములయొక్క వర్తన వంశీకరణముగా ఈ దిగువ వివరింపబడినది.

అందు కఠినములో నుండు జీవకణములలో అవ్యక్త భాగము నైట్రో ప్లాజమ్ అను చుట్టయందు పొర (membrane) లేదనిపించు మొదటివంటి యుండును ఈ పొర పొగులుట ద్వారా ముందును పురస్కృతులు గూడ చేయుట కవకాశ ముండును ఇది జీవకణములో పశీవముగ ముందు చురుకైన భాగము.

జీవ కణములో అధిక భాగము ప్రోటో ప్లాజమ్ అను ఒక కాళియముగ (homogeneous) ద్రవ పదార్థము ఇమిడి యుండును కాపాయవికముగా ప్రోటో ప్లాజమ్ అను పదార్థము సంక్లిష్టముగ అభ్యర్థకరమైన ఒకవర్ణముగల పదార్థము విభాజనమును గూడ నై యున్నది జీవకణము క్లిష్టమగునగున చురుకును పనిచేయుటకు ప్రోటో ప్లాజమ్ మొక ప్రాతిపదికగా గూడ వ్యవహరించును జీవ పరమాణు పదార్థము (nucleus) నకు దూరమైన నైట్రో ప్లాజమ్ (cytoplasm) దీర్ఘకాలముగా చాచి కార్యకలాపము సాగించును జీవకణము.

మైటో కాండ్రియా (mitochondria) అను పదార్థము అవిభాజ్యములైన జీవకణములలో ముందు నైట్రో ప్లాజమ్ నందు కణములలో మొదటివంటి, గో కా కారము గ ముందు పరమాణువుల రూపమునకు విభాజ్యములై

యుండును జీవకణము విభజన అయిదు కాణములలో మైటో కాండ్రియా కొన్ని పరివరణములు చేయును.

జీవ కణములలో జీవ పరమాణు వను కేంద్రకము (nucleus) నైట్రో ప్లాజమ్ నందుండు అత్యంత ప్రధానమైన పదార్థముగా నెంచబడుచున్నది ఇది సామాన్యముగా జీవకణములలో కేంద్రక స్థానమున గో కా కారము గ ముండును జీవ పరమాణువునకు కళంక మేర్పడినపుడు అందు వర్తన విశేషము గల అల్పక వల యొకటి గోళరీచును ఈ వల పెక్కు మార్పులు లోనై జీవకణములుగా విభజనమగు చుండునులో క్రోమోజోములుగా (chromosomes) రూపొందును ఈ క్రోమోజోములు అకారములో సాధారణముగా కణములలో నుండి పంక పారంపర్యముగా వచ్చు ఉత్పాదక కణములను (genes) తమమెట్లో దెచ్చుచుండును ఒక్కొక్క జాతియందు క్రోమోజోముల సంఖ్య మార్పుచెందక క్లిష్టము గ ముండును జీవ పరమాణు వను కేంద్రకము (nucleus) జీవకణమునై అధిపత్యము కలిగి యుండు నని విశ్వసించబడుచున్నది ఉత్పాదక కణముల (genes) ప్రభావము చాచినై ప్రసరించుచుండును జీవ పరమాణువు యొక్క కేంద్రము పొడవ గో కా కార మగు పోక పదార్థము గోళరీచును ఈ పదార్థము జీవస్థాన గర్భము లేక అంశకీకరణము (nucleolus) అని పేర్కొనబడుచున్నది.

అందు జీవకణములలో పదార్థముగా గోల్జి (Golgi) అను వస్తువులేవీ మొకటి ఇమిడియుండును ఈ పదార్థము చిన్నచిన్న వస్తువుల రూపములలో గోళరీచున వచ్చును లేక నైట్రో ప్లాజమ్ నందు కొంచెం మించు మించుగా నివృత్తకరణములో గూడ చాటుచు యుండవచ్చును గ్రంథితకరణ ప్రావీణ్యముతో (secretion) గోల్జి అను పదార్థము ప్రత్యేకమైన పాత్ర పోషించును.

సెంట్రోజోమ్ (centrosome) అను పదార్థము జీవ స్థాన కణము (nuclear membrane) నకు వెలుపలి ప్రక్కన చాచిన పరపదే ఉండును ఈ సెంట్రోజోమునకు జీవకణ విభజన విధానములో పశీవమైన పద్ధివాతవంబంధముండును అవిభాజ్యమైన జీవకణములలో సెంట్రోజోమ్ (centriole) గో కా కారమునందలి పరమాణువు (tiny granule like centriole) గోళరీచును జీవకణము

చురుకుగా విభజనము జేయుచున్నట్లు వరమాణువు దూరములో నుండు సెంట్రోమెర్ (centriole) రెండు భాగములుగా చీలి లేచి వరమాణువు (nucleus) యొక్క ఇరు పార్శ్వముల వివరణయొంద. వచ్చి తీరును

విభజన విధాన ప్రక్రియలో (process) తీగ్గడము
తెచ్చుకొనిన ద్రవములు పొంగును ఈ విధాన ప్రక్రియ
శీతకణముల యొక్క పెంపులలో కొంతవఱకును ఎరు
పూర్తి వలె పారంపర్యమునకు (heredity) సంబం
ధించిన అగ్రవనపరమగు అంశపుల యొక్క ప్రక్రియ
గణముల (daughter cells) గుర్తావృతి పరిమాణాత్మక
విభజనమును కలుగజేయుచు శీతకణముల విభజన విధాన
ప్రక్రియను చూచుట ఓకటగా వేరు చేయబడినది ప్రోఫేజీ
(Prophase) మెటాఫేజీ (Metaphase) అనాఫేజీ
(Anaphase) తెలాఫేజీ (Telaphase) అనునవి ఈ
చూపుట దశలలో తెలియుచున్నది శీతకణము విభజనమును
చూచుటలో శీత వరమానువు నందుచు క్రోమాటిన్
దౌర్భాగము (chromatin material) ముఖ్యమైన మార్పు
లకు గురియగుచు క్రోమాటిన్ అను పదార్థము కుంగ
ద్రవమును తోలు ముడుతల రూపము (chromatin
loops) పొంది యభోజితి స్థానములకాగ్రమించుటయ
నీవ పరమాను విభజన కదురు (nucleol spindle)
అభాగముగా చేర్చుటయను పై తెచ్చిన మార్పులుగా
వర్గీకరించు నదియగుచున్నది - తెండు అంటల పుక్తిగా
క్రోమాటిన్ములు కదురు యొక్క ద్రవముల ముఖ
ముగా ప్రయోజించు మార్గమువద్ద వేరగుట శీతకణ
గర్భము యొక్క విభజనము తెండు మార్గన శీత
పరమానువుల యొక్క రూప కల్పనము

కొనుపాటి అను పదార్థము యొక్క వితరణము (distribution) మిటోసిస్ (mitosis) మియోసిస్ (meiosis) అను రెండు విధములుగా కొనుపాగును మిటోటిక్ శీవకణ విభాగములో సమాన పంపు గల క్రోమోజోములు రేఖాంశ వృత్తములో (longitudinal) విభజించబడి పుత్రకా శీవ కణమునకు (daughter cell) వివిధయే మొనరించబడును కాగా మియోసిస్ అను శీవకణ విభాగములో క్రోమోజోముల పంపు యందు పగ్గకాగము పుత్రకా శీవ కణమునకు

మంచి శైలిని అనుసరించి, ఎంతో విశిష్టమైన శివరూప
గర్భముతో (body cell) అనుగుణ మియోటోసిస్
విభజనము గలిగి ప్రాకరముతో (germ cell) అనుగుణము
మో జా నా

జీవ భౌతిక శాస్త్రము (Bio physics)

జన పదార్థమునుండి జీవోత్పత్తి ఎట్లు సాగినది? అనుచు విశేషమున నేటికిని విచిత్రత విలసిత భవ్య క్షేమ పనువ్యగా ముప్పది శతాబ్ద రసాయన శాస్త్రమున నీర్జీవ పదార్థమును సురింపియు శాతక శాస్త్ర యరణ సాధ్యములు కట్టుబడి యుండు నె థక రకములను లేల సద్ధాం ములను గురింపియు విశేష వివరముల తెలియ నచ్చినది అనే పయమున అంతు పృథకాలముల క్రమబద్ధ శ్రేణిక రణమునకు జీవ శాస్త్రమున ఒక విస్తృత స్వరూప మేర్పడినది సూక్ష్మదర్శిని మూలమున అరిగిని ఎరికనడలల ఫలితముగా జీవ పదార్థముల ఎరగు ప్రమాణముల దేవ కణము (cell) అని నిర్మాప మైనది విశేష ఎవరములై అన్వేషణలు సాగించగా దాని ఎంపిక కాగమగు మూర్ఖియనే యొక్క పరిజ్ఞానము కోరిమోజీము లోజీ జీవు లోజీ ఎవో ఎద్దిరిచిది జీవజన్మ యొక్క గ్రహణ శక్తి ను వృద్ధి పునరూపాదన సామర్థ్యమును గురింపజేర్చియు వంశముగల అణుములైన జీవులకు గల నియంత్రణమును సురించి జటియుల పరిశోధనములు నేటి జీవ శాస్త్రమున ప్రాముఖ్యము మూరినవి జీవ శాస్త్రము నందలి జీవ పరిశోయనై శాతకశాస్త్ర ఎద్ధాంతముల ప్రకారము ఎంపికరచుండును? అనుచు జీవ శాతక శాస్త్రమున ముఖ్యము పరిశో శాతక శాస్త్రము వర్తకులను గాని శాతక నిర్మాణశముల రూపమున జీవ వికాసములను పరిశోధించుచు జీవ శాతక శాస్త్రము యొక్క పరిపాకము

రాగి కొమ్మమునకు ఉప్పు పిగిండు పోరాడ కియి
 ఐదు కప్పుయెక్కు శంకరములు ముడుచుకొను వర్ణము
 పట్టి విడువచ్చు కారితో పరిచాములు కల్గించి నవీ
 తెలుపు గాల్గవీ పోయెగము కేరపు పోగిమీక
 బాగిమీయ ప్రభా విజ్ఞానమును రాని పుష్కరి పమా
 యోజనములకు గూర్చి భావన యింక రావించిన
 వివరణములు తీగ ప్రకములలో తీగ పురకమును

గూర్చి మేయరు చేసిన విశ్లేషణను చట్ట (క్రా)కింద
దిద్దరుములు పెట్టజేయి విధానమును గూర్చి పార్టీ
హోల్డ్స్ కాందించిన అభ్యయనము ఏమనవలసి వినదలము
మదత బంతులుగి అట్లు పంజరముల చొరబాళ్ళకను
గురించి బద్ధవిధన పరిశోధనములను నీవ తాకికాన్త్రు
తొలి ఉపముఖుగి పరిగణించ వచ్చును మాత్యరకన
కాన్త్రుము ఉద్దగతి కాన్త్రుము పరమాలు తాకిక
తత్వము విద్యుదుంకతదములు ఎంతాగిలో పరికర
ములు- నీటియందు అనిపత ఉభివృద్ధి పదవ తాకిక నీవ
కాన్త్రుము పీఠుల నిర్మితిని గూర్చి ఒక స్పష్టముగ అవ
గాహన మేగివదది

అనినది తోడ మాత్యదర్శిని సహాయమున తీవ
రణము చేసి యితో మండగా చాచి తోలింప అయిన
రసాయన మార్పులను గురించిన పరిజ్ఞానమును గడిపి
పాద్య మగుచున్నది 'ఫేడ్ కాన్సెల్లింగ్స్టు' మారదర్శిని
మూలమున వివిధము లగు తీవరణ విధాన దళము
కంటితో కనుగొన పాద్యమయ్యెను వివిధ తీవరణముల
యొక్కయు తీవరణ యొక్కయు విధాన యొన
నాటిలో తీవరణ విధాన విశేషములను దృనియతరణ
మాత్యదర్శిని ద్వారా పరిశీలనవచ్చును అందు వై రమణ
అంతర్విద్యుదమును తీవర వై రమణ తత్వత్విని వృక్ష
వై రమణ నివృద్ధిని వివిధ జాతుల మాత్యతీవరణను
ఎలక్ట్రానియ-మాత్యదర్శిని మూలమున పరిశీలనవచ్చును
సాగోర్యపాది తీవరణాధార కార్యములను తీవరణముల
లోను తీవరణ లోను అయిన వివిధ రసాయన పదార్థ
ముల ఎవ ములను రసాగర్థల వివరణల సాగోరి
పరిగమ విధల రవ పచ్చును

శీవ విచారములలోనే చిగ్గి కీర్తనా ఉత్థమును శీవ రసాయన పరివర్తనముల మూలకముగా చిగ్గిలో జనించిన చానినీగా పరిగణించవచ్చును అప్పుడు జీవరహము శీవ పరార్థములలో అంగు అంగిను చిగ్గియు అవ్యవృత్త శ్రోతా శివదేవ అనువుల కా కీర్తనార్థగత అస్పృశము కలగుటకు అంగముగ నుండు పని గుర్తించ జదివిన ఈ సంతకమున ఉద్ధిగతము నిర్మలమైన మొదట్లు జగ విశ మగు చిగ్గియైన శివార్థము కానివండుటలే అంగులు వుల కీర్తనములు కావ నిర్ధారములుగా పరిగణింపు

౯౦ ఆ పద్ధతియనుచు మానవ చేతగియు కదు శక్తి
 మంతమైనది అది అట్టి లేక పెక్కులగు కాంక్షింపుండును
 అని ప్రతి వాగ గలదు దృక్-రౌతక కాన్త్రు విశ్లేషణ
 ముల వలన చేతగియు యొక్క వ్రాకా శంపేదా లెక
 మగి నేడదేది దృక్ అనిన లోనాక కిరణములు
 వృక అను నెంబడవైన జీవ ల కనములు పాక
 గవృతమే పెంబొందించును కొన్ని క్లిష్టములగు
 మార్పులు జీవకల వదార్థముల కాన్త్రుతో జరిగినందు
 వలన పునీతవ మగుటకు చాలియును అనిన లోనాక
 కిరణములను కొన్ని చర్య వార్ధులకు రిజేప్ అను
 వ్యాధికి విశ్లేషణములు కునయొగించెదరు అని నీల
 లోనాక కిరణములచే ప్రకృతములైన అవశర వదా
 ర్థములతో దీ విధమిను అధికముగను థిస్ ఫోరెడ్
 వికరణములను శరీరముతో పొందిముగా రక్త ప్రవర
 ణముతో మార్పులు కలిగించుటకును శరీర వాధా
 నివారణ కొరకును వినియోగించురు

పొగ్గిరానంది ఉత్పన్నమగు ఉత్పన్నం త కాంతియే
 తీవోత్పన్నత తేజ మనబడును నచ్చి నీరులలో కనవడు
 మెలుగురులు గంభీర సాగరములలోని మత్స్యములు,
 కొన్ని మాత్స్యతీవులు ఛంపై జాతులలో కొన్నియు
 కాంతి నముక్తమును ఉత్పన్నము చేయుగల ఉత్పన్న
 కలిగియున్నది ఈ కాంతివర్ణము ఆయా జాతివర్ణము
 ననుసరించి హరిద్రా వర్ణమునుండి వీరిహరిత శోణక
 కాంతుల వరకు భేదించి యుండును దీనినిగా కంతును
 అతి మందముగా జరుగు అను అనిగరణ ఫలితమే ఈ
 తీవోత్పన్నత అమలు లూపాధీరత ఎంతైనా నమ
 తమన లూపాధిరత అను 'రాద్రము పొగ్గిరా వాయు
 పూరి తేలికను వెంబడించిన అన్న నినిగరణము నుండ
 నునుగ జరిగెను ఈ తీవోత్పన్నమగుచు అవర్ణము చేస
 బయ కాంతి విప్రకీర్తియే కాదు అది ఆ పొగ్గిరానులు
 అంతాంటి కలుముగ నుత్పన్నమగుడ నవోయ పను సున్నది

ద్వేషి శరణగమించి ఉద్వృత్తి కర్తాంశకర్తక నిర్వాణమును
వివాళ మొనర్చిను కర్మకాండక ద్వేషుల వలన జీవరాసు
లలో శాపము వెడలగాకము మరణమును సంతపించును
సూచన చేసే ముత్యంని క్రాష్ట్ర పౌరలు క-దరములు,
ముఖలు సైరలగు వివిధ కాగముల ద్వేషి బీజినింబ

తై శక్తిక (characteristic impedance) అం శోషణ గుణాంకము (coefficient of absorption) మారుచుండును అధోగోళ రమ్య తై నల్లి ముష్టములై నల్లి టిమ్యాల శ్రవ్య ధర్మములు తిమ్మము లగుటచే పరిధమ దరయంతే అల్ప మెగా పై టు మండలములోని ఆ ప్పుర్తి లగిన శ్రోచ్యార్థి ధ్వనులను ఉపయోగించి కాన్పుడు వ్యాధిని విద్యయ మెవర్పవచ్చును ఈ దుష్టము లగు టిమ్యాల విద్యుత్తలవ్వ శ్రోచ్యార్థి ధ్వనులకు రాధ్వనుగును శ్రోచ్యార్థి ధ్వని పరిపాక ఎక్కియలను ఉపయోగించి మెదడు కండలి కంటులను పరిశీలించుచును బాష్పలు ఎద్దాంతమును ఉపయోగించి శ్రోచ్యార్థి ధ్వని తరంగములను గురితై నైపుతు మరలించి వ్యాధియమును పరిశీలించుచును రక్త ప్రవాహ వేగమును శ్రోచ్యార్థి ధ్వని ప్రవాహ-మాంశ విభావమున కనుగొనవచ్చును అధోగోళార్థిక శ్రోచ్యార్థి ధ్వనుల ప్రభావములలో జీవ కణములలో రంగ్రములు చేయుట ద్వారా విద్యార్థులు సంవలము కలిగించి టిమ్యాలను నష్టపరచుట కందరములలోను ఎముకలలోను ఉష్ణమును కల్గించుట మున్నగు అంశములు పేర్కొనదగియున్నవి మిశ్రుతీవులను సంహరించు చర్యను ఉపయోగించి పాశను పరిశుద్ధ మొనరించుటను కందరపు రోచల లుకమును పడలింపగలుగు చర్య నుపయోగించి మౌంకమును మెత్తపడ జేయుటకును శ్రోచ్యార్థి ధ్వనులు వినియోగ పడుచున్నవి

మొదట పౌనర్యము మొదలగు అవయవములలో జరించు అల్పరమ వోల్టేజీల విశ్లేషణమునకును జీవ విద్యుత్ పృథావ పరిశోధనమునకును కాశీ శ్రోతల విద్యార్థాశ్రయ పరిశీలనమునకును అభివృద్ధి పరచబడిన విద్యుత్ మాపక పాధనములు ఉపయోగపడదని జీవ విద్యుత్తులనుకది జీవపర్యాయములలో జరుగు ఘటనా విశేషము ఇది అంతు వృక్షముల జీవకణములలోను టిమ్యాలలో గూడ జరుగుచున్నట్లు కనుగొనబడినది తరచుగా స్వల్ప విద్యుత్-విశ్రాంతరములు (electrical potential difference) కలిగియున్నవి అయా రాగముల వృద్ధి వేగములలోగాని ఉపయోగ చయోత్పత్తి (metabolic) వేగములలోగాని పర్యకు భేదము

లను సంబంధించినతై యుండును అంతు వృక్షములలోని కొన్ని రోగల మధ్య అగూ పోరలగుండా అయోనులు అవలంబు విద్యుత్తుక కణములు ఉద్భవముగా రవాణా అగుట వలన హెచ్చు విశ్రాంతరము తేర్పునును దక్షిణ అగూకాలో ముందు జీవిత అను జేసి 800 వోల్టుల వరకు విశ్రాంతరమును పేర్పరక గలుగునని కనుగొన బడెను విద్యుతల చేయబడినపుడు ఇంత విద్యుత్తు చేతలకు మూర్ఛను మరలమును మానవులకు దీచాభూతమును కలిగిం గలదు

మాంవృక్కముల యొక్కయు మ్యూస్క్యుల్ అందు యొక్కయు త్రిమితీయ (Three-dimensional) నిర్మాణము ఎక్స్ రే తై ప్రాజెక్ట్ ఎరిశోధన ముల వలన తెలిసినది 1920వ సంవ తో చాచ తె ములగు ఎక్స్-కిరణములు జీవులలో ఉత్పత్తి నర్తన మును కలిగించుట ద్వారా జీవ పర్యాయముల విశ్రాంతర గుణములను మార్పులవని నిరూపించుట జీవ భౌతిక శాస్త్ర పరిశోధనములలో ఒక ప్రాస్తరక మారంభ మయినది కండ్ల తిగలలో పునరుత్పాదక కణము తేర్పుడు సమయమున కాచిది ఎక్స్-కిరణ ప్రకాశించుట పొనర్చి ఉత్పత్తి నర్తన వేగమును హెచ్చింప గలిగితి ఈ అవిష్కరణము జీవ పరిశ్రమల ఎద్దాంతములై జరుగు పరిశోధనములను వ్యతిరేకమొనర్చుటచే జీవ భౌతిక శాస్త్రమున రేడియేషన్ తెజులై అను పాశ విమాతన కాశ పర్యరెను

ఎక్స్ కిరణములు శ్రోమోశోములను ద్రివిలింప గలవు ఈ కణములు జీవ కణవిభజన సమయమున ఒక్కొక్కప్పుడు వివర్యయముగా పునఃసంయోగము చెందుట యో ఇతర శ్రోమోశోములను అంటుకొనుటయో కాక స్వతంత్రముగా తై టోప్లాజములలో తేలియాడుట యో జరుగుటవలన తోన భూయిష్టమును ప్రతి అవయవక్రాంతము (genetic machinery) పర్యకును ఎక్స్ అల్పా నిగూ గామా కిరణముల ప్రసారమునకును, మ్యూట్రాకు ప్రసారమునకును గురికావించినతో నదేతన ప్రాచీ ఘమయములతోనుకాగల పరిశ్రమలగు ఫలితములు రేడియేషన్ హెజార్స్ అను క్షిణి యందు వచ్చింప బడినది ప్రవేశ కిరణములగు ఈ కాంతి ప్రసార

ములు జీవ కణములను టిమ్యూలును అవయవములను వివిధ గమలలో వివేకించుట వానమును కలిగించగలవు ఇది సత్యమే మండలముల పంచాంగమునకు ఆధార భూతములును విశేష ప్రత్యేకత గలయు వగు రసాయన బంధములు అవ్యక్తమై మొదలగుచును చర్మము కీరణములు రక్తచిర్యాణములు అగు టిమ్యూలు శేత్ర కలకము అతి కాంతి ప్రసారములను అతి శీఘ్రముగ గ్రహించును సత్యము అగు టిమ్యూలు అప్రసరణమును నిలిప మొనరించుకొను ప్రారంభిక దశకును శరీర ఘనమొందులకు రెండువూటల్లు కరమ దశకును అంతరమున కదాను పూర్వ పారవర్తనలో జన్మ గుటవా వివరములై ఇంకను అన్వేషణ వలన యుద్ధుని ఎంతవరకు ఈ కిరణ ప్రసారమునకు జీవ మండలము గురికావచ్చును? ఏ పరిమితి దాటిందో అది జీవ మండలమునకు హద్దకరముగ పరిణమించును అను నిష్పయములైన దాదోపదాదములు కలవు ఈ కిరణ ప్రసారమునకు ఎక్కువ గురి అయినచో కేతురు వట్టి అంశము ఫలితము మరలమే కిరణ కాన్ఫిట్టును మోకాను ప్రసారము మానవునకు మరలము కలిగించునని తేలికది అసాను శేషములోని ఎల్కెఎమ్ వగనా అను వగరములైన అలూకాలులు ప్రయోగించబడినపుడు వెలువడిన అంశముల ముగి విశ్లేష ప్రసారమునకు శరీర మంతయు గురియైన కారణమున మానవులు అక్షాప అక్షలుగ రూపుమాని అల్పస్థ ప్రయోగము అరిగిన ప్రత్యేకముమండి దూరముగనున్న వారుకూడ కిరణ ప్రసారము వలనను ఎర్రరక్త కణములను నిర్మించు కత్తిని ఎముకలలోని మెల్ల కోల్పోవుట మూలమున కలిగిన నిప్పుకున వలనను అనేక వర్ణభావములైన కేవలము గురియై రేడియేషన్ వ్యాధి పీడితులై మరణించిరి మితిమీరిన రేడియేషన్ ప్రసరణమునకు మాటగా గురి కానివారును రాజీవర్యోపశితములకు అతికాచివారును అగు కొన్ని వందలమంది ప్రాంతో ప్రాంత వంశధమగు మార్పులు అరిగినవి వారు కండ్లు కనురెప్పలు మొదలు మర్యాదరియములు చేసినవారై నిమియు వారు అంతామైన ఎముకలు తోపభూయిష్టములైన కండరములు కలిగిన పంచాంగము కలవారైరి

రేడియో అక్రిత బహోటోపుల మండి విగ్గమించు విశ్లేషణములు వాటి ఉనికిని కనిపెట్టి గణనా సాధనము లతోగూడి పరిశోధన రంగమున ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యము నందినది చై ఇన్ఫ్రా వర్ణమగు శరీరములోని రేడియో బహోటోపులకు ప్రత్యేకము కల్పించికో అది అన్వేషణములుగ ప్రవర్తించి ఉపాప వయోగిక క్రియలో దత్తాలువుయొక్క గమనమును గుర్తించుటకు అవకాశమును కల్పించుచున్నది మందులు నిత్యము విధానము ప్రాణిమల పరియోగమున కగు నిర్దిష్టతము అక్రమమొనగు జీవకణములైన కైరములు సాగించు ప్రచందమైన ముట్టుడి-మొదలగునవన్నియు అన్వేషణముల పరిణామమున నర్థోన్మితములు కాకలవు రసాయనోపధి చికిత్సా విధానమున రేడియో బహోటోపులు సహాయకారులుగ నున్నవి కైరములు గ్రహణము వారియటకు రేడియో అయోడిను చర్మవ్యాధ్యులను వారియటకు రేడియో కాన్సర్ము వచ్చునని నిర్దేశి తొలగించుటకు రేడియో కోకాల్బు వాడబడుచున్నది

జీవరసము (Protoplasm)

జీవకణములను వాటి యందు కల జీవ పదార్థమును వాటి లక్షణములను తెలిపియుట మాత్రమే రసాని కనుగొనబడిన తరువాతనే సాధ్యపడినది హ్యూగో (Hugo) అను జర్మను వృక్ష శాస్త్రజ్ఞుడు వృక్ష కణము లందు ప్రసరణమున ఒక విధమగు తిగురు (Slimy) పదార్థమును రాచి యందు చలనమును (Move ment) కనిపెట్టెను మాక్స్ మాట్స్ (Max Schultze) అను శాస్త్రజ్ఞుడు అంశువు లందును వృక్షము లందును కల జీవ పదార్థము ఒకటే అని విశద పరచెను పూర్వము శాస్త్రజ్ఞులు జీవ పదార్థము ఒక విధమగు సాధారణ రాసాయనిక పదార్థ (Simple Chemical Compound) నని భావించిరి కాని జీవ పదార్థము సాధారణమైన రాసాయనిక పదార్థము కాదు; అది జీవ లక్షణములు కల కొన్ని క్లిష్ట పదార్థములతో కూడిన వ్యస్థ (System) అని ఇప్పుడు వ్యక్తమైనది

జీవ పదార్థము అనేక పదార్థములు నీటితో కల

ఋణద్రావిణి కొలాయిడల్ (Colloidal) స్థితిలో నుండును ఈ కొలాయిడల్ స్థితిలో నుండు ఈ అణువులు చిన్న చిన్న బిందువులుగా నుండును ప్రతి బిందు సమాహారముతో అనేక అణువులుగాని ఒక చెదర్చ అణువుగాని ఉండును ఈ అణువులు అనేక శాశిక చర్యల కొరకును రాసాయని చర్యల కొరకును ఎలా అమైన ఉపరితలమును సమకూర్చును

జీవ పదార్థము అను పదము జీవకణము వందలి పంపూర్ణ జీవ పదార్థమున కవ్యయించును ఇందులో (అ) కణవనము (cell membrane) (ఆ) కణ పదార్థము (cytoplasm) (ఇ) జీవాణువు (nucleus) అనునవి ముఖ్యముగ జేరి యుండును

జీవాణువులతో కూడిన కణము లందు జీవ పదార్థము మూళ్ళు మైన బిందువుల రూపములో నుండును ఈ పదార్థము సాధారణముగా అమృగ కేళి నిష్పారక మైనదై (Translucent) రంగు లేనిదై తీగటగా నుండును మూళ్ళు కర్పిని సహాయమున చూచినచో ఇది ఒకప్పుడు దీర్ఘకలో (fibers) నిర్మించబడిన పంయాకారము వలె కనబడును ఒకప్పుడు అతి మూళ్ళు మైన వలలులతో (granular) నిండి యున్న ఆకారములో కనబడును ఒక్కొక్కప్పుడు ఇది బుచ్చుకాకారము (Alveolar) కలిగి ఎక్కువ గట్టి వడని చిక్కని పదార్థము వలె లేక స్పృంశి వలె (Spongy like) గోచరించును జీవ పదార్థము చిక్కగా నుండునపుడు దానిని సాల్ (Sol) అని యందురు ప్రేరణ వలన ఇది ఈ స్థితి నుండి జెల్లీజ్ (Jelly) స్థితికి మారును నర్తక సాధారణముగా అంతులో మాటికి జెల్లీజ్ వంతులు నీరుండును అసామాన్య (Extreme cases) దశలలో నీటి కాల్ (Jelly fish) లందు కొంబి కొమ్మిది వంతుల నీరు ఎండిన గింజలలో మాటికి వరుసెను వంతుల నీరును ఉండును సామాన్యముగా అంతువు లందును వృక్షము లందును జీవ పదార్థ మవనదీక్షాచోరక లోగియుండునని అనుకోవలయును జీవ మునునది అసంఖ్య ఒకటి విధముగా నుండునని తెలుపుటకు ఇట్లుచేసెదయి భార్యముగా జీవ పదార్థము వివిధ రూపములు దాల్చుచుండును వివిధ జీవులయందు ముందు వర్ణనాన గుణము

లును వాటి వివిధ భాగముల కేర్పేరు రుణములు గీత పదార్థముల యొక్క వివిధ రూపములని కారణములు ఉపనయోజనము క్రియల పెరుగుదల (Growth) పునరుత్పత్తి సోక్రల చలనము మొదలగునవి జీవ పదార్థముల యొక్క ప్రముఖ ధర్మములు ఈ ధర్మము లన్నియును కదానినై కకటి యారాక పడి యున్న వని చేయి తెన్నుకర లేదు చలనము లభ్యత పునరుత్పత్తి పెరుగుదల అనునవి సుక్ష్మ లగ్నిని సహాయముతో ఎరిగింప వగును అంతరిణము యొక్కయు వృక్ష కణము యొక్కయు భేదమును నలనము లగుర్చిన వచ్చును అమీబాయిడ్ (Amoeboid) చలనము అంతు కణము యొక్క ఎక్కువ కాని జీవ పదార్థము యొక్క అంతర్మలనము వృక్ష కణములందే ఎక్కువగా కావనగును జీవ పదార్థములయందు వ్యక్తమగు అనేక చర్యల సమూహమును ఉపయోగించి చలనము లందురు వాటి కర్తవ్యములు తెండు మొదటి కర్తవ్యము ప్రాణి అసోరమును సమీకరణము చేసకొనుట దీనిని అసకాళిం (Anabolism) అందును తెండవ కర్తవ్యము కెటబాలిం (Katabolism) అనునది ఇది విచార్య క్రియ (Destructive process) ఉదా - ఉచ్ఛ్వాస విశ్వాస క్రియ (Respiration) దీని వలన శక్తి విడుదల జొందును జీవ పదార్థ ధర్మము లందు గల పరిణామ గుణముగ మారు శక్తి (Adaptability) జీవ పరిణామమునకు కారణము

రాసాయనిక దృష్ట్యా జీవ పదార్థము నందు కర్పిని తము ఉదాని అమృతని సోకబి గుంధకము పొటాషియము ఇనుము మొదలగునవి ఉండును ఇందులో మాటికి కొంబి కొమ్మిది సొల్లు అమృతని ఉదాని కర్పినికములే మిగిలినవన్నియు మాటికి ఒక భాగము మూతము ఉండును

జీవ పదార్థ మందలి అతి ముఖ్య విజ్ఞానములు చాటి యందలి మేల్కొనియ (Organic) పదార్థములు ఈ పదార్థములు కష్టగ్రహము చెందును ఇది చేర్చేరు భాగములుగ విడిపోవును ఇవి మాటికి రెం భాగము మోంప కృత్రిం (proteins) తో 12 భాగము ఎండి పదార్థములతో 12 భాగము క్రొచ్చు పదార్థములతో

హూడి యందును ఇతర పదార్థములు 21 కావము లేరి యందును

అంది పదార్థము కర్మనికము ఉదాహరింపబడిన అనుచాటి సమ్మేళనము (compound) లో ఉదాహరింపబడిన మధ్య నిచ్చుతి 21 నొప్పున ఉండును ఇది గ్లూకోసు వలెను మోనో (mono) ప్యాక్టైడ్స్ మాట్లోను వలెను టైపాక్టైడ్స్ టైకోటన్ వలెను ఉంది పోస్టాక్టైడ్స్ అనుచాటి రూ మున నుండును ఈ అంది పదార్థములు కలము లందు సులభముగా అమలబడితే కలం భవ్యమైతేయి 3 క్లిని విడుదల చేయును ఇది 3 క్లిని విడుదల చేయగలదును క్రొవ్యు పదార్థములు కూడ కర్మనికము ఉదాహరింపబడిన అనుచాటి సమ్మేళనములే కాని ఉదాహరింపబడిన మధ్య గల నిచ్చుతి 21 గాక వేరుగా నుండును అమలబడితే వలెను నుండును క్రొవ్యు పదార్థములు మూడు విధములై యున్నవి (1) పాచారణ విమోచయములు (simple lipids) ఇవి సులభముగ అమలబడితే కర్మనికము చెంది 3 క్లిని ఉత్పన్నము విడుదల చేయును (2) పరిమితములైన విమోచయములు (compound lipids) ఉపాచారణము నుండి చేయబడును (cerebrosides) ఇవి పాచారణముగ నాదీకలము (Nerve cells) లందు నుండును (3) పాచారణము (Steroids) ఇవి కోలెస్టెరాల్ డి విడుదల చేయగలదును (Sex hormones) వలెను భౌతికావకము కలిగి కాదే (physiological) దర్శము లందు ఎక్కువ ప్రాముఖ్యమును నమోది యున్నది

మాంసకృత్తులు వేంగియే పదార్థముల కూటమిలో సమృద్ధిగానుండి కర్మనికము ఉదాహరింపబడిన అనుచాటి సమ్మేళనము కలిగియుండును ఇందులో గంధకము అయోడిన్ ఇంక కొన్ని పదార్థములుకూడ కలం యుండును ఇవి పేదపదార్థములలో కలిగి నుండునాంసకృత్తు (glycoproteins) అను క్రొవ్యుపదార్థములలో కలం విడుదల మాంసకృత్తు (Lipo proteins) అను మూక్లియన్ (Nucleic) అమలబడితే కలిగి వ్యక్తి మాంసకృత్తు (Nucleoproteins) అను తయారుచేయును

ఇవి అవిజముల ² కూడి 4 అ అ మాంసకృత్తుల (Metallo-proteins) ను నిర్మింపజాలును వీటిలో మూలమైన పరమ లు సముదాయము లుండును ఒక్కొక్కప్పుడు ఈ పరమాణువుల భారము (Molecular weight) 850 000 వరకు నుండును మాంసకృత్తులు అమెనో అమము (Amino acids) ల కూడికలో నిర్మితములగును మొత్తముమీద 25 రకముల అమెనో అమములుకలవు ఇవి భిన్న భిన్న నిర్మాతలలో అంశాభ్యుక్తములగు మాంసకృత్తులను నిర్మించును ఈ మాంసకృత్తులే జీవ పదార్థములయొక్క ఎవలక్షణమును మార్చించును మరియు అవి జీవమునకు ఆధారభూతములై యుండును మాంసకృత్తులు కొన్ని లిపిడ్ (lipids) లో కలం జీవణముల రూపక్షణములను వరిరక్షించును

మూక్లియన్ అమములు (Nucleic acids) అను పేరి కిచ్చుమైన వేంగియే పదార్థములు ఇవి కలములందు వ్యక్తియుగానుండును ఈ అమములు స్ట్రెప్టియముల (Nucleotides) లే నిర్మింపజుండును మూక్లియన్ (Nucleotides) వివిధ క్రమములందు కలంబోయి మూక్లియన్ (Nucleic) అమముల మూలపరమాణువుల నిర్మించును మూక్లియన్ (Nucleotides) లెండు విధములుగా నున్నవి డెసాక్సిరీబోస్ (Deoxyribose) ఉండుటలే ఇది డెసాక్సిరీబోస్ మూక్లియన్ (Deoxyribose Nucleic D N A) అను మనడును ఇది జీవాణువు (Nucleus) నందుమాత్రమే ఉండును ఈ అమము ఇకర మాంసకృత్తులలో కలం ఎక్కువమాత్రముల (chromosomes) ను నిచ్చుతియును డెసాక్సిరీబోస్ మూక్లియన్ (Deoxyribose nucleic) అమముయొక్క పరమాణువులు ఉపయోగపడయే క్రియలకు ఆధారమనియు అవియొక ప్రాచయొక్క పృథ్వీకృతమును ఒకజాతియొక్క ప్రత్యేకతను నిర్వహించుననియు దృఢపడినది ఇవి అంతర్గత పృథ్వీకృతము (self replication) భారముగా భారసక్తమునందు ప్రముఖప్రాత్ర మనంది యున్నది రెండవ మూక్లియన్ (Nucleic) అమము రీబోస్ మూక్లియన్ అండ్ (Ribose nucleic acid R N A) అనునది ఇది

జీవకోశ ఒక ప్రత్యేక ప్రాణి మూలకృత్తుల సంయోగము (Synthesis) ననుసరించుచున్న అల్ ఎన్ ఎ (R N A) అనునది చివ్వులును రూపకమున కలరసమును ముగ్గియై (Nucleoli) యందును ఉండును

జీవపదార్థము నందు గల మూలకృత్తుల యొక్క పేర్లకే తెగ సేంద్రియ ఎక ములు (Organic catalysts) గా పనిచేయును అవి ఫేజము (Enzymes) అనునవి రాసాయనిక చర్యల జరిగింపును ఆధారము చేయును కలరసమును జరుగు రాసాయనిక చర్యల పరిసరములో కలవు ఇందు ప్రతిచర్య యొక్క పరిమితి ఒక ప్రత్యేక ఫేజము (Enzyme) కలదు ఏమియు ఫేజ కములును (Enzymes) ద్వయ క్రియలో గాని ఉనికిలో గాని ఒక విధముగా మందపు కావున ఫేజములను రాసాయనిక యంత్రాంగమును నడుపు జరియమైన పాదనములుగా సెంచవలెను కలరసము (cytoplasm) నందు మైటోకాండ్రయా (mitochondria) ఫేజములు ఉండును ఈ మైటోకాండ్రయ కలమునందు కావలసిన క్షయకరణము ఉపయోగపడయ క్రియలను (oxidizing metabolism) సలుపుచు ఎల్లప్పుడు చర్యల క్రియలో నుండును అది జీవపదార్థమునందు జీవకోశమునందు ఇంకొక కోశము కావలసిన ప్రక్రియను సలుపుట చలించుచుండును క్షయకరణముగా కలరసమునందు జీవ పదార్థము యొక్క రాసాయనికావస్థ రాసాయనిక గల ఫేజముల (Enzymes) ప్రక్రియల నున వచ్చును ఈ ఫేజములు అవసరము ఉపయోగ పడుచుండును రాసాయనికమున మార్పుల యందును రాని వివిధ భాగ సంయోగమునకును తోడ్పడుచున్నది

జీవపదార్థము నందు పై న పదాలైన సేంద్రియ పదార్థములే కాక ఇతర కలరసములకు చెందిన కొన్ని మిశ్రమ పదార్థములు కూడ కల రవిన్న మొత్తములలో నుండును జీవ యందు ఉష్ణజ్వాలకృత్తులను నీరు తన భౌతిక ధర్మము ననుసరించి ఎంతయైనను సహాయకారి యగుచున్నది కలరసములకు జీవ ప్రయోగ (Inorganic) పదార్థములు అతల రూపములోను సేంద్రియ పదార్థ ఎకమూలువులతో మిశ్రమ రూపము

లోను కావవలగును అవలములు తేరుచేయబడిన కాంబలములను అల్కల మూలకములు (Base and acid Radical) గను ఉండి జీవపదార్థమునకు విద్యుద్వాహక క్రియ కలగజేయును అవలములు జల విధములగు ఫేజములు (Enzymes) గను విటమినులు (Vitamins) గను హార్మోన్లు (Hormones) ములుగను ఉపయోగపడును

జీవపదార్థము ఒక చిన్న దీప పదార్థపు ముద్ర నునకు ఒక క్షయమైన రూపముగ కలదునున్నది జీవపదార్థము ఒక చిన్నమొత్తములో ఎ పిదప ఎలు విధములగు క్షయమైన పదార్థములను కూర్చుండినవో అవి కలరసములో జీవకోశముల ఎల్ల పాదనములకు వినిచేయుచున్నవో తెలుసుకొనుట వ్యవసాయము ఇచ్చుట జీవ పదార్థ అంతర్భూమి కాక కావ్య ప్రవేశముల ప్రక్రియలను క్రియలు జీవయందు కలరసము గలగ వచ్చుచు మరల పదార్థమును ముద్రపరచు క్రియలు జీవి విజ్ఞ పదార్థమునుండి తేడవరచు చున్నది ఇట్టి క్షయమైన క్రమములు (Complex systems) జీవ విధముగా ప్రకృతమున పుష్టములై వనో మనకు తెలియదు ఈ విషయమును మనము తెలిసుకొనుటకై కేట కలములు కాటి యునిటివి లట్టి ఎట్టి యాధారమును మానలేవు నేడు ఈ పరిణామ చరిత్రను విపులీకరించుటకు కావలసిన మధ్య సాహసములు పెక్కులు లభించి కారణమున ఇట్టి మరల పుష్టపడిన స్థూలముగ పరిశీలించవో జీవులకును విజ్ఞ పదార్థములకును మధ్యగల ఈ అభావమును విజ్ఞానములు (Viruses) కొంతవరకు పూరించ గలవు జీవజలన నునకు భూగోళ చరిత్ర (History of Earth) యంకొక కలరస భూమియొక్క ప్రభావమున కర్మనిత మిశ్రమ పదార్థములు విరివిగా నున్నట్లు తెలియుచున్నది ఈ పదార్థములు కలరసమైన ఎన్నియో పర్యవసానముల ఫలితమున అవసరముగా పునరుత్పత్తి జోగ్యత పెరుగుదల వర్తకక్రియ మొదలగు గుణములతో పుష్టమైనవి ఇదియే జీవపదార్థము

జీవ రసాయన శాస్త్రము -- (Biochemistry)

రసాయన శాస్త్రవిజ్ఞానముయొక్క ప్రత్యేకమైన శాఖలో జీవరసాయన శాస్త్రము ఒకటి. ఇది జీవ విజ్ఞాన శాస్త్రములలో నొకటిగా పరిగణించబడుచున్నది. జీవ రసాయన శాస్త్రమును ప్రాణిజీవములకు జీవిత చర్యలకు సంబంధించిన రసాయనము లే ఖాళీ. రసాయన ప్రక్రియలను తెలియజేయు శాస్త్రము ని నిర్వచించవచ్చును అందుచే జీవరసాయన శాస్త్రవిజ్ఞానమునకు జీవశాస్త్రము లగు-వృక్ష జంతు శాస్త్రము లే గాక రసాయన శాస్త్ర శాఖలగు సేంద్రియ రసాయనశాస్త్రము (Organic Chemistry) భౌతిక రసాయన శాస్త్రము (Physical Chemistry) అనునవి కూడ సుఖ్యాంగములు ఈ శాస్త్రములో జీవ భౌతిక శాస్త్రము (Biophysics) వరుగుచు పరిణామము కలదు.

జీవరసాయన శాస్త్ర విజ్ఞానము క్రీ. శ. 18వ శతాబ్దము నుండి ప్రారంభమైనట్లు చరిత్ర వలన తెలియుచున్నది. కాని 18వ శతాబ్ద మధ్యమున లెవాయిసీర్ (Lavoisier) శార్లెస్ట్ షాల్స్బరీ (Karl Wilhelm Scheele) మొదలగు రసాయన శాస్త్రజ్ఞులు చేసిన పరిశోధన కృషిలో ఈ శాస్త్ర విజ్ఞానము రూపిగా ప్రారంభమైనదని చెప్పక తప్పదు. తరువాత 19వ శతాబ్దపు మొదటి భాగమున లీబిగ్ (Liebig), బెర్నార్డ్ (Bernard) పాస్చర్ (Pasteur) మొదలగువారు చేసిన కృషివలన మరికొంత పునాది ఈ శాస్త్రమునకు లభించినది. ఆ శతాబ్దపు రెండవ భాగమున వృక్ష రసాయన జంతు రసాయన శాస్త్రములను సంబంధించిన పరిశోధనలు చాలా తీవ్రముగ జరిగినవి. కాని అవి వేరు వేరుగా ముందుచే ప్రాణిజీవ మూలజీవ మగు జీవ కణము (Living cell) వలన ఆ పరిశోధనలను మువ్వయించునో ములో మూలమునై జ్ఞాన రహిత పుష్ప పుష్పముగా లగ్నము కావేరు. వీర కళాశాఖ (1800వ సంవత్సరములో) జీవరసాయన పరిశోధన అను పేరకు పాక ప్రతీక ప్రవచన సంపుటము వెలువడి ఈ కుతన రసాయన శాస్త్ర శాఖకు జీవశాస్త్రములలో ఒక ప్రత్యేక స్థానమును కల్పించెను. తరువాత క్రమముగా పెద్దది నైజ్ఞానికులు చేసిన పరిశోధన కృషిలో ఈ శాస్త్ర విజ్ఞానము

ఈ రోజు వరకును దిననివాళిపట్టి పెంచుచున్నది. జీవరసాయన శాస్త్ర విజ్ఞానము తోడి శాస్త్రము లగు సేంద్రియ రసాయన శాస్త్ర భౌతిక రసాయన శాస్త్రముల విజ్ఞానాని పుట్టిచే ఆధారపడి అభివృద్ధి చెందిచు విస్తరించి

ప్రాణము అను మాటకు ప్రాణము నిర్వచనము విచ్చుటగాని వృద్ధిలోనున్న పీత అనే న పదార్థములను చాటి లక్షణములను అట్టి ప్రత్యేక పదములు చాటి మధ్య పాక విశేషమున కేగిన గియుట కాని మిగుల కష్ట పాఠ్యమున కత్తై వేర్తలు గ్రహించిన పదములే కాని అవార పరిగ్రహము కృతపలు పునరుత్పత్తి పుట్టి ప్రవర్తనము వలనము ప్రేరేపకములను ఉత్పన్న వివర్తనములు (Secretion and excretion) మొదలగు జీవికావనర శరీర ధర్మములను గుర్తుగా ముంచుకొని శాస్త్రజ్ఞులు చేరక అచేతన పదార్థములను ప్రత్యేక పదన గణిగిరి ఈ ధర్మములలో ఏ ఒక ధర్మమైనను వేరుగా తీసికొన్నచో అది లేనన పదార్థ లక్షణము ప్రత్యేకముగా కాణులను ప్రాణమునవది ఈ ధర్మము లన్నిటియొక్క పుష్టి కావము ఈ జీవికావనర శరీర ధర్మములను ప్రాణిజీవలో ఒక కణజీవులైనను అవల కణజీవులైనను, జీవ కణములోనున్న జీవరసము (protoplasm) అను పదార్థమే నిర్వచించ గలుగుచున్నది.

జీవరస మునవది జీవజాతియ మగు పదార్థము కాదు అది అనేకము లగు రసాయన ద్రవ్యములతో వివిధ లక్షణములు గల పెక్కు ముతలములతో నిర్వచిత సంపుటి పదార్థము జీవరసములను కన్పరిమున శరీర మందును గల వివిధ పదార్థములేవి? చాటి లక్షణము లేవి? అయి పదార్థములను పురపృథివియొని జీవ రసము ఏయి రసాయనిక భౌతిక రసాయనిక క్రియ లతో జీవికావనర ధర్మములను ఎట్లు నిర్వచించ గలుగుచున్నది? అవలకణ జీవులలో ఒక జీవకణ సంపాదించి మరయొక జీవకణ సంపాదించి గల పార్థికర సంబంధము లేవి? అను విట్టి పనులను శాస్త్రీయముగా ఆ మూలా గ్రముగా పరిశీలించి పరిశోధనముల ద్వారా విజ్ఞానోదయము కలిగించుట జీవ రసాయన శాస్త్రము యొక్క ఉద్దేశము మాత్రాని మాత్రము లైన జీవరసాధ్యములు

చాల వరకు ఎవ రసాయన శాస్త్రము పాఠశాలముననే చేరు మునుకు గ్రహించుచు నుండుట అవసరమై యున్నది.

శరీరములో జీవకర్మ వికాసము గర్భ మెట్లు నిర్వహించెదను చున్నదో తెలియుటకు కావలసిన ముఖ్య విషయ భాగము చాల తరల అవలసినది. గర్భమున జన్మించి యున్న గర్భరసాయన ప్రక్రియలను వైఖరి ముగ వర్గీకరింప ము తెట్లు చేయుట ఎవ అవశ్యక అంగీకరింపజేయవలయును. వీరమును చేరు అంతు జాలము అవశ్యక సంగ్రహమును చేసికొను విధానము చేరు ఈ రంగునును తెట్లు చేయుటలో కరణ అంతు సంయోగ ప్రక్రియ (Photosynthesis) ఎట్లు జరుగుచున్నది? ఈ ప్రక్రియలో జన్మించి యున్న రసాయనిక భౌతిక రాసాయనిక ప్రక్రియ చేరు? అటుల యందున్న చక్ర పరిరము (Chlorophyll) అను సదృశ ఎట్లు ఉన్నది యగుచున్నది? కరణ అంతు సంయోగ ప్రక్రియలో విశేషపరిర మెట్లు పాత్రను నిర్వహించుచున్నది? ఈ ప్రక్రియ భౌతిక ముగ ఎట్లు సంగ్రహించుచున్నది? వర్తమానము తెట్లు జరుగుచున్నది? ఈ ప్రక్రియలో మొక్క తీసికొను పదార్థ నిర్మించు సదృశము తెట్లు ఉపయోగ పడుచున్నది? చాలా ఈ ప్రక్రియలో జీవకర్మమును సేంద్రియ మండలములు (Enzymes) పరిగె అనువది కొన్ని ముఖ్య విషయములు అంతు కోటి మొక్క అవశ్యక సంగ్రహమును గూర్చి విచారించినచో అంతు తన శరీరములోని తీసికొనుచున్న వివిధ అవశ్యక ద్రవ్యములు ఎందు కల్గునచే పదార్థ మార్పులు చేసి శరీరమునకు కట్టి వృద్ధిని ఇచ్చు చున్నదో? జీవ కణములలో మున్న అదృశ్యమైన పదార్థ సేంద్రియ మండలములు (enzymes) వ్యాపార మార్పులు జరుగు చున్నదో? అవశ్యక మెట్లు జీర్ణముగు చున్నదో? జీర్ణ మైన అవశ్యక పాత్ర మెట్లు కోపించి అంతు చున్నదో? మొదలగు వనద్రవ్యము జీవ రసాయన శాస్త్ర జ్ఞానము వలన రోగములను చున్నది.

ఇట్లే శరీరము ప్రక్రియ ప్రతి ప్రాణిని నిల జీవించువర మైనది. శరీరము ప్రక్రియలో ఆక్సిజన్ (oxygen) శరీరములో మున్న ప్రతి జీవకణమునకును ఎట్లు సంబంధించుచున్నది? శరీరము ప్రక్రియను ప్రవరణ మండలమునకును

(Circulatory system) నిల సంబంధ మేమి? గర్భములో మున్న హార్మోన్స్ గర్భము శరీరమున కంతుకును కావలసిన అంతును నిట్లు ఉత్పత్తిచేసికొనుటలో కెటి తీసికొని పోయి అంతుచేచుచున్నది? అంతు అని లవణ సంయోగము చేయు సందర్భములలోను అంతు ప్రక్రియ చేరు అంతులు ఎందు సేంద్రియ మండలముల వ్యాపారములగు చున్నది? ఈ మొదలగు విషయములు జీవ రసాయన శాస్త్రమున తెలియును.

ప్రాణులలో జరుగుచున్న ప్రక్రియను ఎరిగించి వర్గీకరింపజేయు అంతు నిట్లుగా చేసికొని పోయి కెటి రోగములను నివారించుట సేంద్రియముల ద్వారా అంతు సేంద్రియములను ఎందు కరణముల వృద్ధి జీవకణముల మొక్కయు ఇతర జీవకణముల మొక్కయు వృద్ధి అని చేయు మున్న మున్న ప్రకారము మొదలగు విషయములు రాసాయనిక ప్రక్రియలైనను భౌతిక రాసాయనిక చర్యలైనను అవశ్యక యున్నది. సంతానములో జన్మించు ముగ గిరిర అంతు ములుగుల విశేషమైన అవశ్యక విషయములను ఉపయోగించుట అనువంశముగ వచ్చు వివిధ వృద్ధి వర్తములు వివిధ అంతులను కరణము మున్ను మొదలగువిధముల ఇట్లే అయినా ప్రాణుల రక్షణము అంతులను రాసాయనిక భౌతిక రాసాయనిక విధానములను అవశ్యకముగా చేసికొని జీవించునది అంతు చున్నట్లు తెలియుచున్నది.

తెట్లు చేయుట అంతులను సేంద్రియ ములకు వికాసము జేయించుటకు ఈ వ్యాపారములను ముఖ్యమైన ప్రత్యేక ద్రవ్యములు (growth-factors) చాలా ఎటులు ఈ వనద్రవ్యమున కొన్ని నిర్మించు (Inorganic) మూల ద్రవ్యముల అవశ్యకత విలక్షితములు శరీరమునకు చాలా అవశ్యకత ప్రాణులలో గోచరించు వివిధ చరణ విశేషములు ముఖ్యముగా కరణముల సంబంధముల వ్యాపారములు మొదలగు విషయములను గూర్చి జీవ రసాయన శాస్త్ర దృష్టితో విచారించినచో వర్తమాన తెల్లప యగును.

అంతు మొక్క ఉత్పత్తి ప్రక్రియలు (Processes of secretions) మొక్క వివర్ణక ప్రక్రియలు (Processes of excretions) మొదలగు అంతు ఉత్పత్తి పీర్వకములు

(plant hormones) అంతు నిర్వర్తములు (animal hormones) - ఈ క్రియను నిర్వర్తించు వివిధ గ్రంథులు వృక్ష అంతు శరీరములలో జీవికావనముగ సుందరమున ద్రవ వాయు పరార్థములు (body fluids) రకరక ములగు విశేషక్రియలు మాత్రు దండితల సంబంధముగు మార్పులు మొదలగు ఎన్నియో విషయములు జీవ రసాయన శాస్త్ర పరిశోధనముల వలన వృద్ధముగ తెలియుచు జీవిత రహస్యములెన్నియో మనకు లోభవదు చున్నవి

జీవి ర

జీవశాస్త్రము (Biology)

అవంతమగు విశ్వసరిహాము నందు మన భూప్రపంచము అటు ప్రపంచముగ నున్నది అయినను అది ప్రాణుల ఉత్పత్తిని పరిణామమునకును రంగభూమియై యున్నది ఇతర లోకములలో కొన్నిటిమించుచున్న ప్రాణులు బుడవచ్చుచేసే వాని అందులకు నిదర్శనములు వృద్ధముగ మన కింతవరకు దొరికెను

ప్రాణము యొక్క తొలిక తత్వము ప్రాణుల లక్షణములు వ్యాపారములు పరిణామము మొదలగు విషయములను తెలియజేయు విజ్ఞానము నకు జీవశాస్త్రమని పేరు

అద ప్రపంచము జీవ ప్రపంచము అను రెండి విధములుగా మన ప్రపంచమును విభజింప వచ్చును జీవ ప్రపంచము నందు వాహాశ్యము నై నిర్వర్తము విశేషముగ అగవకు చున్నది ప్రాణిపక్షము గణాంకముగ భూలోకమునం దంతటను వ్యాపించి యున్నది (పరిణమ బుద్ధి యోగము పర్యము అంతు సుయంబు) పర్యత కిందములు మొదలు పముద్రములో అరున్నర మైక్రో లోకు పరకును అంతువులు వ్యాపించి యున్నవి ఈ యగ్రత పముద్రమున వెలుగును లేదు అంతు అతి కీతంబు నీటి యొత్తిడి అత్యధికము ప్రాణిరూపమున నుండు జీవ పర్యము మొత్తము పిద భూమిపై నున్న వాని కంటె పముద్రములో అధికముగ నున్నది తేలుచుండు వ్యర్థ ప్రాణులును పముద్రపు నీటిలో దట్టముగ వ్యాపించి యుండును ఈ వర్ణన జీవులను ప్లాంక్టన్ (Plankton) అని పేరు వ్రతి ప్రాణి జాతి పంక్తియు

విశేషముగ అతివృద్ధి చెందగలదు బాక్టీరియ (Bacteria) అను మాత్రు జీవుల పంక్తిలకు మితి లేదు చేపలు మొదలగు అంతువులు లక్షల కొలది గ్రుద్దము గ్రానంపత్తురమును పెట్టుచుండును పె్లు చేమల యొక్కయు వటి విప్రముల యొక్కయు పంక్తిలకు గురించి ప్రత్యేకముగ చెప్పవలయు లేదు మానవ జాతి యందు గల సంశ్లాశివృద్ధి మన మెరిగి యున్నాము

నై నిర్వర్తము (Diversity) - అగ్రములోని పనుప్ర ప్రాణులను ఒకే పర్యాయము అగ్రగరిగినా మను కొనుడు అనగా జీవలోక రూప దర్శనము ఏక పర్యాయ మైన రమకొనుడు అప్పుడు పశ్యమేపార్థ రూపాణి శతకోఽత పర్యాయః : వావావిధాని దివ్యాని వావావర్ణాకృతినిన అను గీదలోని శ్లోకము జ్ఞాన కమునకు పచ్చును రూప వర్ణ పరిహాణ వ్యాపార ప్రపర్రవ భేదములు అవంతములుగ ప్రాణులం దున్నవి ము దు లక్షల ఉద్విజ్ఞ జాతులును ఇరువది లక్షల అంతు జాతులును ఇంకవరకు జీవశాస్త్రజ్ఞులు కనుగొని యున్నారు ఇవి గాక ప్రతి సంవత్సరము 750 క్రొత్త ఉద్విజ్ఞ జాతులును 10 000 క్రొత్త అంతు జాతులును కనుగొనబడు చున్నవి ప్రతి జాతి యందును పెక్కు రకము బుండును ఉన్నత జాతి అంతువులలో వృక్షీశ్వము కొంత కవలకు చున్నది మానవజాతి యందు వృక్షీశ్వము విశేషముగ నున్నది

పరిణామము మనకు ఇప్పుడు ప్రపంచములో కలిగించు లక్షణకొంది అంతు జాతులును ఉద్విజ్ఞ జాతులును ప్రపంచ వృద్ధితోజాను పీర్చిదవచి వాపు బాదాపుగ మూడు పంథల సంవత్సరముల క్రిందకు పముద్ర తీరము నకు పవీపమున ప్రాణుల యుత్పత్తి అనుబాంబు లయిన పరిణమ లేర్పడెను ఎప్పుడు కొంత కాంమునకు ప్రాణుల తొలిక తత్వమునకు అవతర మగు రాసాయనిక పర్యాయము లేర్పడెను మరికొంత కాంమునకు వ్యర్థ నిర్మాణములో నుండు గ్రథము జీవు లేర్పడెను నీటి నుండి కోట్లకొలది సంవత్సరముల పర్యంతము వివిధ ప్రాణులు క్రమముగ పరిణమించుచు వచ్చెను పూర్వము ప్రపంచములో నుండిన ప్రాణులలో అగ్రములు ఇప్పుడు

కావరావు పూర్వము లేనిది ఇప్పుడు కావవచ్చుచున్నది పృథ్వీ నిర్మాణములు గల శీవుల నుండి నిర్మాణాధికృతము గల శీవులు పరిణమించినది చేతల నుండి కప్పలు మొదలగు ఉభయ చరములును ఉభయ చరముల నుండి పరివృంతులును చిటిమొడి 1. అలును పొలిచ్చు జంతువులు (న ప్రవములు) ము అరిణమించినవి అన్ని దిశములైన ప్రాణులును పరిణామము వలన ఎక్కడనో నిర్మాణ అరిణామ మూలమున తెన్నెముగ గల జంతువులలో మొదట అరిణమంచి మహాలిణ మను పౌర్యమైనది పాచురాయిక శీవికములు పాంశ శీవికములు సహజ జ్ఞానము మానవ జాతికి గల తెలివి లేటలు జలోచనా కత్తి-ఇవన్నియును పరిణామ ఫలితములే ఎల్లప్రాణి లోకమును పరిణామపద పోపావముగ భావించే వచ్చును ఈ పోపావ పథమున మానవ జాతి అగ్రస్థానమున నున్నది పరిణామ దృష్ట్యా జాతిన ప్రతి ప్రాణిజాతిని నంశ చరిత్ర కలది తెలియుచున్నది ప్రాణుల పరిణామ వాటకము కొట్టికొని సంవత్సరముల క్రిందట ప్రారంభమై ఇంకను ప్రవర్తించు చున్నది మానవజాతి 50 000 సంవత్సరముల నుండియే ఈ శీవిక వాటక రంగములో కలబడుచున్నది ప్రాణి ప్రపంచము నందుండు కావశ్యకము వై విధములు పరిణామము వలననే కలిగినది చార్లెస్ డార్విన్ అను అంగ్ల శాస్త్ర వేత్త అంకుల ప్రమాణములను పరిణామ విధానమును విశదపరచి పరిణామ వాదమును శీవశాస్త్రమున మూల సద్భావముగ స్థాపించెను

చార్లెస్ డార్విన్ 1859 వ సంవత్సరములో ప్రచురించిన జాతుల ఉత్పత్తి (Origin of Species) అను పుస్తకము పరిణామ వాదమునకు మూలగ్రంథమైనది

డార్విన్ సద్భావము లోని ముఖ్యాంశములను ఇచట పంగ్రహముగ వివరించెదము ప్రాణులన్నిటిలోను అన్ని భాగముల లోను వికారములు (మార్పులు) పుట్టుచుండును వికారవృత్తి ప్రాణులకు సహజ లక్షణము ఈ వికారములలో కొన్ని ప్రాణులకు శీవికమును సహజమొనర్చు కొనుటకు అవసర మగు పాపుర్యము నిచ్చువదిగ నుండ వచ్చును అటువంటి వికారములు గల

ప్రాణివర్గము కృత్రికతను గాంచుచున్నది తక్కినది నశించుచున్నది యుక్త వికారములు తరతరమున అగవతుల వలన-అనగా మౌఖ్యగతముగ సంభవించుట అలన-వృష్టిమైన క్రొత్త ప్రాణు లేర్పడుచున్నది ప్రస్తుతము మనము జాతు గుణమునకు వాలుగు కాళ్ళ యందును ఒక్కొక్క జాతికి ఒకే ప్రేలు గలదు ఈ ప్రేలు పొడవుగ నుండి గుణము వేగముగ వరుగెక్కుటకు అనుగుణముగ నున్నది కాని కొట్ల కొంది సంవృద్ధముల క్రిందట గుణములకు ఒక్కొక్క జాతికి వాలుగే ప్రేళ్ళుండెడివి తర్వాత మూడే ప్రేళ్ళుండెడివి ఇట్లు అశ్వ పాదాంగుళి పరిణామవల అశ్వ రూప పరిణామములో అరిగినది పూర్వము భూమిపై నుండిన అశ్వములు నశించినాయి భూమి చొరలలో శిలాజములు (Fossils) గ లేర్పడినవి యుక్త వికారములు గల ప్రాణు లుద్భవించెడి కృత్రికత గాంచుచున్నది యుక్త వికారములు లేని ప్రాణులు నిర్మాణము అడుగులను పుట్టిల్లును దీనిని ప్రాకృతిక పరణము (Natural Selection) అని డార్విన్ వర్ణించెను

పరిణామవాదము శీవశాస్త్రమునకు మూల సద్భావమైనది ప్రాణులలో నగవడు అమరణ్యము అనగా-పరివరములకును వ్యాపారములకును నిర్మాణములు శగియుండుట-పరిణామము వలననే కలిగినది ప్రాణి జాతులలో ఆహారార్థమో ఆశయాభ్యుదయార్థమో సంభుద్ధులు కలుగుచుండినను భరవృద్ధ సహకారము సహాజీవనము శితుపోషణము పాపుర్యప్రేయముననే గాక పంపు ప్రేయార్థముకూడ పాటులుట-మొదలగునవి శీవిక సాధ్యు విధానములగు పరిణామమున లేర్పడినది ప్రాణిలోటి యంతయు పోక జాలము (పా) ప్రాణు లన్నియు ఆ జాలములోని పోవలసలే ఆకలిచి మీద మరెయ్యకటి అధారపడి యున్నది ఉదగమిస్తం బావకృతమే! అప్పులుల ఎరను పంపించు కొనుటకును చానిది తీర్చించుకొనుటకును అనేకవిధములయన నిర్మాణములు పరిణమించినవి కొన్ని గొల్లభామలు అటులు ఎండిన పుల్లలు గడ్డిపోచలు మొదలగువాటిని పోలి యుండుట వలన ఎరను నులకుముగ పట్టుకొనగల్గుచున్నది గొల్లభామల రూపము వలన మోసపోయి చాటిని నమింపు

అంశపులు వాటిలోను దునున్నవి కొన్ని సీతాకోక చిలుకలందును అవస్థల (Innate) అనునవి ప్రకముగ నుండును ఇవి కనుకను దునికముగ అచేర జాతికి చెందినవి ఏటిలో మగచిలుకలు వాటి పూజ అవస్థలతో నుండును అదే చిలుకలు ఎదురుకు అరుచిగ నుండు అచేర అనుభవతి లింగయుండును ఇవన్నియు పరిణామ ఫలికములు

ప్రాణుల విభజన విధానము - ప్రాణిలోటిని ఎరిచాను దృష్ట్యా అచేరతో అది కాలోకాళలు కలిగిన సుహృద్ వృక్షమువలె వగవరును మూలమునకు నమియును నేరెండు ముఖ్యకాళ శేర్షుడినవి ఇవి (1) ఎక్కువగ్రము (2) అంశవగ్రము వృక్షవగ్రము నందు ముఖ్యములైన మూడు ఉపకాళలుండును (1) పూలుపూచి కాయలుకాచి విత్తనములు కలిగియుండు అంతయోర్పెరస్పే (Angiosperms) అంతయోర్పెరస్పే అనగా అంశకాయములు విత్తనములు కలిగిన మొక్కలవి యర్థము సాధారణముగా మనము చూచు మొక్కలన్నియు ఈ కాళతోపితే (2) వగ్న పీఠ వృక్షములు (Gymnosperms) పీటిలో అంశవగ్రముల అంతులందు పీఠము శేర్షుడునుండును దేవదారు వృక్షము చైక్ వృక్షము చైకాస్ (Cycas) అనునవి ఇందులకు సాధారణములు (3) గుప్తపీఠ సంవర్కము గలవి (Cryptogams) ఈ 3 వృక్షములకి చాలుగు చిన్నకాళలు పుట్టును (1) ఫెర్నస్ (Ferns) అను నొక పర్వజాతి సంబంధమగు మొక్కలు (2) గోడల మీద ఎరుగు పాచి (Bryophytes) (3) శీలీంధ్రములను బాళలు కుక్కగొడుగులు (Fungi) (4) పీటిలో నుండు పాచి చైటములు (Diatoms) మున్నగునవి ఇవి శైవలము (Algae) అనబడు చున్నవి ఇవికాక బాక్టీరియా (Bacteria) కూడ వృక్షవగ్రముతో చేరియున్నది అంశవగ్రమునందు ముఖ్యములైన రెండు కాళలు కలవు (1) వెన్నెముక లేనివి (వృష్ట విహీన వంశములు) (2) వెన్నెముక గలవి (వృష్ట వంశములు) వృష్టవిహీన వంశ కాళలో ఎనిమిది ఉపకాళ శేర్షుడి యున్నవి (a) ప్రథమ అంశపులు ఉచా అమీకా సులేరియాశీవి (b) రంధ్ర పూర్వకశీర వంశములు ఉచా

నముద్రపు పాచి (c) పీలంతుకటులు ఉచా వగడ పురుగులు ఎముద్రముతో తేలు నీటికాయలు చచ్చుట పురుగులు వాచాపురుగులు (d) వెన్నెటోడా అగు గుండ్రచి పురుగులు ఉచా ఎలిమెంటులు (e) వలయక శరీరవంశములు = (Annelida) ఉచా ఎర అగ (f) కీళ్ళతో నుండు శరీరములుగల అంశపులు (సంధియుగ్మ శరీరవంశములు = Arthropoda) ఉచా పీకలు రొయ్యలు తెల్లులు రోకటి బండలు బొడ్డిగ గొల్లికాయ మియక చీగు దోమ తేచెటిగ చెరలు సీతాకోకచిలుక మొదలగు నెక్కువ అంశపులు తేక్కు సాశీడు-ఇవి యన్నియు సంధియుగ్మ శరీర వంశములు (g) మృదు శరీరవంశములు (Molluscs) ఉచా నక్షతంశము అలిచిప్ప మొదలగునవి (h) అంశక శరీరవంశములు (Echinoderms) ఉచా గంగెడ్డు చేప వముద్రపు దోవకాయలు మొదలగునవి

పరిణామ పరంపరను చైవర్తమును పరిణామచక్రమున కాంధవర్తమును మోచించునటుల ప్రాణుల వర్గీకరణము చేయబడియున్నది ఉచా ఇంటిపిల్లి అడవిపిల్లి మానుపిల్లి నామాలుపిల్లి-ఇవి వివిధములైన పిల్లిజాతులు (Species) ఈ పిల్లిజాతులన్నియు మార్బాల కుటుంబము (Genus)నకు చెందినవి పిల్లి పులి చిరుక అంహము ఇవియన్నియు మార్బాల వంశము (Family) నకు తేరినవి మార్బాలవంశము కునక వంశము మరికొన్ని వంశములు కలవి మాంసాహారులు (Carnivora) అనబడు గణముగ (Order) శేర్షుడియున్నది మాంసాహారులు గిట్టలుగల అంశపులు ఎరుగులు తిమింగలములు ఎలుకలు గడ్డింకములు వాచరములు మానవులు- పీటికన్నెటికి ఎల్లవంశముల పాతివ్యులు అనునవి సామాన్య లక్షణములు ఇవన్నియు నస్తనము నలకు వర్గము (class) నకు చెందినవి నస్తనములు వక్షలు పరివృతములు ఉత్తయంతములు చేపలు ఇవన్నియుతేరి వృష్టవంశ్య (Vertebrata) అనుకాళ (Phylum)గలవర్తయున్నవి ఇంతవరకు చెప్పబడినవి పల్ల ప్రాచీన పముచాయమునకును అవ్యయించు విషయములు

ప్రాచీన లక్షణ సంగ్రహము (1) సంభాషప్రాచీ ప్రాణులకుండు ముఖ్య లక్షణము సాధారణముగ

గురువే ధీశుఁడు ప్రతి ధీశునియందును అయోగము నులు పంపెను. ధీశము లెల్లదీని పాదమునందీ పంచకము (1) గలదును. మున్నటి ఇట్లు జరగవలయును ఎప్పుడు లక్షణములు పంపగ్రహించుచున్నందున కాదులు చరకాలము మీసం గలుగుచున్నవి ఎప్పుడు లక్షణములు పంపము వాగము నొందును. అప్పు ధీశుడు తత్వము జరగవలయును. అప్పు మించి ఆ తరంగముందు వ్యక్తతా లక్షణములతో జరిగెను ప్రకటించుటకు కారణమగుచుండును (2) ఎన్ని మార్పులు జరుగుచుండును అంతగ్రహమున్నంత కాలము ప్రాణులు తత్వస్థితియందు పాదపంచకాలపు దీనిని తెలుగు చేశాడు అని పేరు చేసవిధానముతో ముగియవలయుననుచును పోయెను. అందలి ఉన్న మర్మముగా నుండును నీరు విశేషముగ ప్రాణవతో నది కొంత ముత్రముగ వివర్ణించుటయు రక్తముతో నీరు అధికముగా కాయించును చర్మము నుండు గాయము కలిగినచో క్రొత్త చర్మము పుట్టి గాయపు పరిమార్చుమును కప్ప చేయును (3) ఉపవయావతరముక్రియలు - ఎల్లటకు ఎదుగుటకు కదలుటకు రసముగలు తయారుచేయుటకు విడియవ్వింటి కక్తి కావలయును ప్రతి ప్రాణియు కక్తిని గ్రహించి రు పావరము చేసి వివిధ వ్యాపారములను పొందుచున్నది అనగా అపరము గ్రహించుట ఉచ్చాక్షుల విశిష్టములు గానించుట వివిధయోగము లైన పదార్థములను విశిష్టములగుచు మొదలగు వస్తువులు జరుగును విడివన్నది ఉపవయావతరముక్రియ లనెదరు. (4) విశాఖత్యములు ప్రాణులందు జరగవలయుననుచును (5) అయిదవ జరగవలయునను జాతి లక్షణములు కనబడుచునే యుండును పులికి పులియే పుట్టును కాక ముత్రాకల లక్షణములు నుంజరియిం దగునదులు కలదు దీనిని పంచానుగతత్వ మనెదరు పంచానుగతత్వము నలననే విశాఖత్యమును పరిణామమును పంజరించు చున్నది (6) ప్రతికార కక్తి మొక్కల యొక్క జనులు మార్గరక్తి యుండు వైపునకు తిరుగు చుండును. అట్లే ప్రాణు లన్నియు వివరములనలన కలుగు ప్రేరణలను ప్రతికారముగ తమ చర్మముల మార్పుకొను చుండును ఈ ప్రతికార కక్తి యుండుచేతనే, క్షుణ్ణమేరియము

పాదీమలంకారములు మొదలు అరిగిపోయినవిగదని వీటి
ముందు వేసి వాల్చువలె వ్రాసినట్లు గాన వచ్చును. ఇందు
తయ్యి యున్న మునుపటికలము వల్ల ముగిసి శేష
అను శ్లోకము (ఆల్ గారెన్) అరిగిపోయినది. మ
సాక్షాత్తునది (7) కాగమున ప్రతిపద ప్రాస
లందు మార్పులు జరిగినందున, ఎందుకనిననుకొని
దైత్యులను జంపివచ్చునోమ కలగు మార్పులు బడ
మిగిలినవే. ఎంతకా ఎములో వూపున విధి
కోరికలుగా గానము చెయున జనన మరణము
చెప్పునది ముదిరి-ఇవన్నియు కాగమున అరిగిపో
నవలలో అనేక జాతులు ప్రతిపదమున గురువుల
ననుసరించి ఎంతో యాత్ర చేసి తిరిగి వాటి ముదిరి
యనీగి వచ్చుచుండును (8) ప్రాసల ఎంతకా గానపాద
ములు జీవగార్వమునను నేడ ఎంతకా గానమునను
తయ్యి చుండును

ప్రాణుల నూతన శరీర నిర్మాణము - ౩౧ వ్యయము - పార్థముల నిర్మాణమునకు మూలము అయివుండు మూలపుట పరిశోధనము మూలముననే అదృష్టముల నితర త్రైకము తెలియపర్చినది ప్రాణుల శరీర నిర్మాణమునకు మూలము కణములు (cells) కణముల మూలముననే ప్రాణుల లక్షణములు వర్ణము లగు నున్నవి ప్రాణుల లక్షణములును ప్రాణము యొక్క శారీరక త్రైకమును చోడపరచుటకు నీవకణముల పరిశోధనము అవశ్యకము మరియు అనందమై నివిధ వర్ణిస్తవములతో వివిధముల తీ వీనవందర మంతయు కణ నిర్మిత మను అంశమును కాని ఏకకణమును కాదునున్నది మనము పాఠాధ్యయనము గాను ప్రాణుల శరీరములు బహు కణములతో నేర్పడియున్నవి కాని వర్ణన చేయులో అనేక చేపుల శరీర నిర్మాణము కణాధారకణముతో గాక ఒక కణముతో వర్ణింపి యుండును కణములు పాఠాధ్యయనముగ ను త్యమయై నవి కాని ఎవల గ్రుడ్లు అవలగ వర్ణములను విశేషముగ కలగి యుండుటనలగ బహు స్థూలముగ ముండును పక్షి గ్రుడ్లు నలంబి చిన్న తెల్లని పర్వకము (అల్బుమెన్) గాక గుండె కాగ మంతయు ఒక కణముతో నేర్పడి యున్నది బహు కణములు గల ప్రాణులలో గూని, పార్థకముల

ననుసరించి కణ భేదములను గురించినవస్తువును శక్తికణములు కందర కణములు రక్త కణములు వాటి కణములు నీల కణములు మొదలగునవి అంతు శరీరము లందుండు కొన్ని కణ భేదములు ఇంటిలోని గుంజలు అరుగులు గోరల ఇంటికంటే కట్టలడి యుండునటుల ప్రాణుల శరీర భాగములు కణములతో విర్భిన్నములై యున్నవి కాని కణములు ఇంటికంటె గౌరవ సజీవములు నీలకణములు పాదారణముగ ప్రాణు లన్నిటి లోను సంతానోత్పత్తికి గూల పోషకములు

నీల కణములు ప్రతి ప్రాణియు జీవ ప్రభువా వస్థలో ముందునపుడు నీల కణ నిర్మితమై యుండును ఈ ప్రభువావస్థ యందలి కణము స్త్రీ నీలమునకును పురుష నీలమునకును సంయోగము కలుగుటవలన ఏర్పడిన సంయుక్త నీలము (జైగోటు) పురుష నీలము కంటె స్త్రీ నీలము మిగుల మాత్రమైనది అంతుపులలో అనేకములందును వాటి ఈక మొదలగు కొన్ని ఉద్విజ్ఞ భావలందును పురుష నీలములు స్త్రీ నీలములు ప్రత్యేక స్వర్గి శరీరగతము లగుచున్నవి అరటి వసువు మొదలగు మొక్క లందును పగడపు పురుగు మొదలగు స్వల్ప అంతుపు లందును అంతురము లేర్పడి సంతాన ప్రాప్తి కలుగుచున్నది స్త్రీ నీలములు పురుష నీలములు వేర్వేరు శరీరములందు గాక ఒకే శరీరములో ఏర్పడును ఎర్ర అంతు వత్త మొదలగు అంతుపులందును ఉద్విజ్ఞములలో అనేకములందును ఇట్లే అయిగును స్త్రీ నీలములు పురుష నీలములు వేర్వేరు శరీరములం లేర్పడుట వలన ప్రాణులలో లింగ భేదములు వరింపించినవి మానవ శరీరము ప్రభవించుటకు మూలమగు సంయుక్త నీలము 0.18 మిల్లిమీటరు ద్వారముతో ముందు నొక జీవపదార్థపు బొట్టు ఇది కంటి కగవడదనియే చెప్పువచ్చును ఈ జీవపదార్థపు బొట్టు మొదట రెండు బొట్టు గను ఎవ్వుల వాలగు బొట్టు గను ఇట్లు వరు మారు విభజనము చెంది ఉత్తరార్ధ ప్రముఖుగ ఎంజముగ ఏర్పడును అది 200 జీవములలో రెండు అక్షల కోట్ల కణములతో నిర్మితమై 7 పౌండు అయిపు కలిగిన ఒక శిశువుగ ఏర్పడును ప్రాథ వయస్కుని శరీరము నందు అయినది అక్షల కోట్ల కణము లుండును ఈ విధ

ముననే వస్తు ప్ర లంఘన శీఘ్రమును ప్రభవమున విక నిరావస్థలో నుండి జీవకణ దళ సందుకొనుచున్నది మహాకాయములు కల గజము తిమింగిలము మహా వృక్షమగు నటవృక్షము మాత్ర సంయుక్త నిరావస్థ నుండియే ప్రభవించుచున్నవి కణముల సమగ్రతా పరికరముగ భావపు (Tissues) లేర్పడుచున్నవి ఈ భావపులు (Tissues) సమగ్రకావ్యధికముగ అవయవము లును అవయవముల సమగ్రకావ్యధానమున శరీరమును ఏర్పడుచున్నవి

కణముల పామావ్యధి నిర్మాణము - కణముల కన్నిటి టిని పామావ్యధి నిర్మాణము గలదు కణము లన్నియును అనగా ఎల్ల ప్రాణుల శరీరములును మూలపదార్థము లేక ప్రోటోప్లాస్మ (Protoplasm) అనుభావితో లేర్పడి యుండు వలె పాదారణముగ చెప్పుడుచున్నది కాని ప్రోటోప్లాస్మ నీలక త్వము గల రాసాయనిక ద్రవ్యము గాదు అది జీవద్రవ్య వస్తువాయ సమగ్రతా నిర్మితము అందులో కణ నిర్మాణములో నంది వలె లేర్పడి యుండు కణతత్వము రానితో తిగట పదార్థము వలె తిగట నుండు కణ పదార్థము (Cytoplasm) రానితో తేలును గోళము వలె ముందు కణకేంద్రము (Nucleus) అను మూడు ముఖ్య భాగము లున్నవి కణతత్వము ద్వారా కణమునకు కావలసిన పదార్థములు అలుపులు వెలువలి నుండి కణములోనికి గ్రహించుచున్నవి అట్లే కణములో ఏర్పడు రసములు అవసరమగు పదార్థపు అలుపులు వెలువలి కణతత్వము ద్వారమున పోవుచుండును

కణముల రాసాయనిక నిర్మాణమునందు మాటికి 80 పాళ్లు నీరును 18 పాళ్లు ప్రోటీనులును 2 పాళ్లు నీటి పదార్థములును 2 పాళ్లు క్రొవ్య పదార్థములును 1 పాణు లవలపదార్థములును గలవు నీటిలో మాంశ కృత్తులు (Proteins) మిగుల ముఖ్యములైనవి ప్రోటీనులు లేనిది ప్రాణరక్షణము పాథ్యము గాదు ప్రాణుల భౌతిక తత్వమునందు ప్రోటీనులు ప్రత్యేక అక్షణము కలిగియున్నవి ప్రతి ప్రాణిజాతియందును ఒకటికొక అక్షణములుగ నుండు కొన్ని ప్రత్యేకప్రోటీనులు గలవు ఎల్ల జంతుపాలు బ్రాగినదో ఒక పాలలో నుండు

ప్రోటీనులు ఎల్లీ కరీరమునకు లక్షణముగనుండు ఎల్లీ ప్రోటీనులుగ మార్పులగుడు మనము ఆ పు పాలు ప్రాణివశో పాలలోని ప్రోటీనులు మనకరీర తత్వముతో నుండు ప్రోటీనులుగ మార్పులగుడు ప్రోటీనులు మిగుల మూలమగు అనువులు అమినోఆమ్లము (aminoacids) అనబడు పదార్థముల అనువు లనేకములు సంధించబడి ఒక ప్రోటీను అనువుగా ఏర్పడుచున్నది ప్రోటీనుల నిర్మాణములలో పాల్గొను అమినోఆమ్లము (aminoacid) అనువులు చాలా పుగ ఇరుపదియైదు విధముల మున్నవి ఇంగ్లీషు భాషలో నుండు పు ప్తము అన్నిటిలోని పద ములు చాకర్లములు ఇరుపదియారు ఇంగ్లీషు అక్షరము లతో వేర్పడియుండునటుల వివిధ ప్రాణజాతులందుండు ప్రోటీను అన్నియును ఇరుపదియైదు అమినోఆమ్లములు (Aminoacids) కో నిర్మితములై యున్నవి ప్రాణు లందుండు వై విధ్యమునకు ప్రోటీను లొక ముఖ్యకార కము

కణపర్యాయము మూలమునవే ప్రాణుల లక్షణములు వ్యాపారములు అరుగుటకు పార్థమికముననున్నది ప్రాణము అనునది కణములన్నిటియందు అరుగు వ్యాపారముల నమగ్రకా పరిత మది చెప్పవచ్చును కణములు ఎదిగి విభజనమగుట వలనవే కరీరము ఎదుగుచున్నది కణ పర్యాయమునకు ఎదుగుటకును పిండవాడ్యయందు పిండము ప్రకరించుటకును అననరమగు అంధవ శక్తి యొకటి కననగు చున్నది అనగా మార్పులవేముల రాసాయనిక శక్తిగ మారుచున్నది కణపర్యాయములోని ఎంతై ముల నివోయముతో గ్లూకోజు క్రమముగ విచ్చిన్న మగుచు వచ్చి కొంచెము కొంచెముగ రాసాయనిక శక్తిని పదలుచున్నది ఇట్లు అరుగుటలో ఉష్ణాధికము కలు గదు మానవుడు నిర్మించిన యంత్రములలో ఉష్ణాధిక క్తము లేనివో శక్తి పుట్టజాలదు కణపర్యాయములో గ్లూకోజునుండి వెలువడు శక్తి వెలువే ఉపయోగించ బడక కావ్యుర ద్రవ్య విశేష మగు (Phosphorous Compound) వొక విధమైన పర్యాయ నిర్మాణముతో ఎత్తిచెట్టలదు చున్నది

అదీనాసిన్ ట్రిఫాస్ఫేట్ (Adenosine tri phosphate) అను ఈ పర్యాయమునకు సంబంధము

ఏటీఎ (ATP) అనునది దీనియందు అనువుల అంధవముగనుండు రాసాయనిక శక్తి పాఠాగర పర్యాయము లందుండు శక్తికింటి పరికేట్లు అధికముగనుండును కావున ఏటీఎ యనునది యొకవిశేష శక్తి సంతా యో ద్రవ్యముని చెప్పవచ్చును ఏటీఎ లోని శక్తి కావలసినప్పు డల్ల వివిధ అవయవములు ఉపయోగించు కొని ప్రాణవ్యాపారములను అర్చించుచును అంధరముల సంబంధమునవలన చలనము కలుగుటకును ములు ప్రదించుటకును వాడులందు మెరుగునగుండు ఉత్పత్తిని (ఎక్జిక్యూట్) యందు విద్యుచ్ఛక్తి కలుగుటకును ఎలగురు పురుగునందు వెలుతురు కలుగుటకును చీటి కన్పించునవి కావలసినవి ఏటీఎ నుండియే ప్రాప్త మగుచున్నది కణపర్యాయము దైవమో (Dynamo) వలె శక్తిని పుట్టించు పార్థవము ఏటీఎ యొకసంఖా యక పార్థవము (accumulator) వివిధ అవయవములు శక్తి రూపాంతరీకరణ పార్థవములు (transferers) ఏటీఎ ప్రాణులలోనేయుండు ద్రవ్య విశేషము ప్రాణులన్నియు రూపాంతరీకరణ పార్థవ సముచాయము లనియు రూపుదిద్దే శేషము రూపాంతరీకరణ మగుటవలనవే శీవ ప్రపంచము వ్యక్తముయిన దనియు భావించ వలయును

కణ కేంద్రము (Nucleus) - ఇది కణమునకు మర్యాదాన మని చెప్పవచ్చును దీనిలోని కాగములలో క్రోమోసోములు (Chromosomes) అనబడునవి మిగుల ముఖ్యమైనవి చీటి రూపము పుల్లలవలె గాని చుక్కలవలె గాని యుండును చీటి కణములందు దప్ప ఇతర కరీర కణముల దన్నది యందు ఇది అతలుగ నుండును ఈ అతిల పంఖ్య ఒక్కొక్క జాతికి ఒక ప్రత్యేక లక్షణముగ నుండును అనగా మార్థవజాతి కణములందు 22 అతలు రోగాలు మొక్కల కణము లందు 24 అతలు ఇట్లు ప్రతి జాతికి క్రోమోసోముల అతల పంఖ్య పాఠాగరముగ భిన్న భిన్నముగ నుండును ప్రతి అత యందు ఒక క్రోమోసోము ఎల్లీ నుండియు రెండునది తండ్రి నుండియు వచ్చి చేరి యుండును చీటి కణములందు మూడము క్రోమోసోములు అతలుగ నుండున అంటిగ నుండును ప్రతి క్రోమోసోముల

అవలోచనలో మేరీస్ ద్వారా మొదట పురుష జీవమునకును, స్త్రీ జీవమునకును సంయోగము కలిగి వలయునని జీవ మేర్పడినపుడు దానిలో అతలు "సర్విర్విధముల లభ్యమగు సంయుక్త జీవము" చీలి రెండు కణములై ఎవ్వరు ఆంబి టిలి నాలుగు కణములై ఇట్లు అనేక పర్యాయములు కణ విభజనములు కలిగి ఉదకు కోట్ల కొలది కణములతో విర్విధమున "జీవము" సృష్టించుచున్నది కణ విభజనము అరుగవపుడు మొదట, క్రోమోసోములు నిలపువనకు చీలునున్నవి ఎప్పుడు కణ ఎదర్భవం చేయును ఇట్లు కణ విభజనము జరిగిన కలుగు ఎల్లకణములందు కనబడు క్రోమోసోములు మాత్రమే కణమునందలి క్రోమోసోములను అచ్చవలె చేర్చుచును కణ విభజన పర్యాయము లన్నిటి యందును ఇట్లు క్రోమోసోములు పమముగ నిలుపువనకు చీలుట వలన సంయుక్త జీవములోని క్రోమోసోముల (copy) నిలబడు వలె కరీకములోని ప్రతి కణము నందు క్రోమోసోములు ఏర్పడి యుండును సంయుక్త జీవము లోనికి కల్గి రంధ్రము క్రోమోసోములకేదా వచ్చి యుండును! వారి కణములందందు క్రోమోసోములు వారి కల్గి రంధ్రము క్రోమోసోములై యుండును ఈ విధముగ పూర్వ వంశము నుండి తర తరముల వరకు పరంపరగా క్రోమోసోములు తప్పకకలిగి సంక్రమించుచుండును నీది ఘటక మేమి! నేక ఆంబి (టీట్టా) లోని నేక ముక్కులు అనేక పర్యాయములు కలువలది వటుల సంశాసనమునందు రెండు ప్రత్యేక వంశముల నుండి వచ్చిన తల్లి రంధ్రము క్రోమోసోములు తరతరము నకు కలియించుచును

క్రోమోసోములు ప్రోటీనులతో నిర్మించి యున్నవి వాటి యందు పంజానుగముగ వచ్చు లక్షణములు గల మూలాలున్న యందును విడివలననే కరీకములోని పంజానుగత లక్షణము లన్నియు సేర్పడుచున్నవి క్రోమోసోములను జీవల సంపాత లక్షణములు పూర్వ వంశముల నుండి వచ్చు క్రోమోసోములు తప్పకకలిగి యందు వివిధములుగ కలిసి యుండుటవలన కాక ముఖ్యతల రోజులో నేక ముడి యవ్వల రోజులో సంకలియం దగవదుట సాధ్యమగుచున్నది క్రోమో

సోములను గురించి మరియొక విషయము చెప్పదగినది కలదు పురుష కరీకకణములలో నుండు క్రోమోసోముల అతలలో పోలిక అసాధారణముగ నుండును చీటిలో పాక క్రోమోసోమ "పెర్వదిగను" రెండవది చిన్నదిగను మండును పెద్ద క్రోమోసోమును X క్రోమోసోమనియు చిన్న క్రోమోసోమును Y క్రోమోసోమనియు పృథక్ రింకురు పురుష జీవముల యందు X క్రోమోసోములును Y-క్రోమోసోములును వరుస సంఖ్యతో నుండును ట్రిబియూ లెన్జిటిలో X క్రోమోసోములు యందును సంయుక్త జీవములు XY క్రోమోసోములు కలిగినవియు XX క్రోమోసోములు కలిగినవియు ఎవ సంఖ్యలుగ చేర్చుచును XY క్రోమోసోములు కలిగినవాటి నుండి పురుష కరీకములను XX క్రోమోసోములు కలిగినవాటి నుండి ట్రిబియూ లెన్జిటిలోని పురుషములను ఇట్లు సంయుక్త జీవ మేర్పడుటను జట్టి సంకలి యొక్క లింగ నిర్ణయము సంకలింపచున్నది

జీవము - 19 వ శతాబ్దములో మెండల్ (Mendel) అను రోమన్ క్యాథలిక్ పాస్టరు అనిన మొక్కలలో కొన్ని ప్రయోగములు చేసి పంజానుగత లక్షణముల ప్రాప్తములను ఉపసారింపెను పంజానుగముగ వచ్చు ప్రాణుల లక్షణములలో ఒక్కొక్కదానికి ఒక ప్రత్యేక మూలాలున్న కరీకములో నుండు వను భావమే ఈ మాత్రముల పాతము ఈ అనుభవలను గున మిచ్చుచు జీను ల కరీకము టి హార్జ్ మా ర్గ్ (T H Morgan) అను బైజ్జినికుడు ఈ శతాబ్దములో ద్రోసోఫిలా (Drosophila) అను ఈకలో ప్రయోగములు చేసి తమ నులమున జీవ అను పాస్టరుకమును (Gene Theory) ఉపసారింపెను జీవము క్రోమోసోములతో సంబంధియు, జీవములో కలుగు మార్పులే పంజానుగతముగ సంక్రమించు కరీక వికారములను కారణము లనియు జీవల వికారములు పరిణామము సంకలింపచుటకు మూల సాధనము లనియు మార్గ్ చేసె ప్రయోగముల వలన తెలియవచ్చినది

X-కరీకములు మొదలగు జీవముల వలన జీవల వికారములు కలుగగలవనియు ఈ వికారములు వాగి

కోశముగ నుండు ననియు ఎఫ్ మ్యుల్లర్ (F Muller) అను వైజ్ఞానికుడు తెలియఁగెను. ఈ కారణము వలననే ఆటమిక్ యుగవలలో అయితే క్రిమియోగము వలన మానవజాతి యందు హానికరములగు ఎంజములు కలుగగలవను భీతి ఏర్పడినది. గ్రహించి నీ సంవత్సరము లలో అన్యధిష్టమైన ప్రయోగములు పూర్తయినవి వీటి మూలమున జీవుల విచ్ఛిన్నము ఎనుగవలది ప్రాణము యొక్క భౌతిక తత్వము కొంతవరకు గ్రహ్యమైనది. ప్రోటీనులవలె పీనులు కూడ పూర్తయిన అణువులు స్థూలజీవనగా అవి అణువుల వలనగాయ ఎదురై కానిధిగ మగు నొక పెద్ద అణువు ప్రోమోసోముల వలె జీవులు విభజనము పొంది గలవు అనగా ఎంతానోత్పత్తి శక్తి జీవులకు గలదు ఇటువంటి ఎముదాయవలు లేండు. వేలకు తక్కువ లేకుండ ఒక జీవవం యందును ఒక్కొక్క ప్రోమోసోములలో అనేక జీవు లుండును. ప్రోమోసోము లన్నిటియందును వేలకంటె గ్రహముల వలె యుండును.

జీవు యొక్క రాసాయనిక విచ్ఛిన్న మొకపెద్దమైన మాక్యులే అమ్లము (nucleic acid) లో ఏర్పడి యున్నది. ప్రాణులలో లేండు విధములగు మాక్యులే అమ్లములు గలవు వీటికి సంక్షిప్త నామములు (1) RNA (2) DNA అనునవి. RNA అను అమ్లము కణ కేంద్రము లందు నొక చిన్న గోళము నందును కణ కేంద్రము నందును ఉండును. DNA అనునది జీవులలో మాక్యులే యుండును. జీవు ఒక DNA అణువు పై న చెప్పినటుల ఇది విచ్ఛిన్నములైన అణువు దీనిలోని కొన్ని అణువుల అనుక్రమణము సంకానుగత లక్షణముల పంజానంగ్రహ మనలందును తెలిగింపులో మోర్స్ కోడ్ (Morse code) వలె ఈ అణువుల అనుక్రమణ మొక పంజానంగ్రహము ఈ యనుక్రమణము అణు వలనగాయముల పరంపరలలో వేరువేరు విధముల మారి యుండును. ఈ అణువుల గణము ననుసరించి ఒక విధమైన RNA అణువు ఏర్పడమై దూత సమాచారము గొంపోవునటుల అవి కణసమాచారము లోనికి కోయి అచ్చును నుండు RNA ప్రోటీను అణువుల నిర్మించునటుల వేయును. వివిధ పముదాయములం

దుండు 1) ర అణువుల అనుక్రమణము వివిధము లగు ప్రోటీనుల అణువులను నిర్మించునటుల వేయును. దీని సార మంతయు నొక యుగములముం విభజము లేయ వచ్చును. ప్రోమోసోములు విభజనవచ్చును (వంశ పారంపర్యముగ) ఆ ముంపు అణువుల కార ప్రాంతములు జీవులు వాటిలో మార్పులులగు మందు లిం RNA వ్యాఖ్యానకారులు ప్రోటీనులు వ్యాఖ్యా నములోని పలు ప్రాణుల పరమములు వాటి లక్షణములును వ్యాఖ్యాన ప్రాంతము.

ఈవ నవీన జీవశాస్త్రము ప్రాణము యొక్క భౌతిక యుగం కంతవరకు తెలియజేసినది. ప్రోటీనులు DNA అణువుల వాణువులు ప్రోటీనులు ప్రాణుల విచ్ఛిన్నములకు పరిమళము DNA అణువులు జీవి ప్రపంచము వంతు గల వ్యాఖ్యానము వైవిధ్యము వ్యక్తి గ్రహం సంకానోచ్చితి అనువాటిని వంశములము గను అంశముల అంశములములకు లంకారణ ములు ఏవ ప్రాంతము మార్పులైనవి గలం? కాని దూపాంతరీకరణములను పాఠించి ప్రాణము ను వ్యక్తిగతము చుట్టది.

అర్ వి 3

జీవ సంఖ్యా శాస్త్రము (Vital Statistics)

జనన మరణములు వయస్కరిమితి ననుసరించిన ప్రస్తుత పురుషుల సంఖ్య విశాసములు విశాసాలు లేకములోనికి వలం వచ్చినవారు లేకమునుండి వలన బోయినవారు మున్నగు ఒక లేకపు జనసంఖ్య లోని ఇట్టి మార్పులకు కారణభూగమైన విషయములు విశేష యోగములు గా గల విజ్ఞాన విభాగమే ఈ సంఖ్యాశాస్త్ర మనందును.

ప్రాచీన కాలమున క్రీస్తుకు పూర్వపు కళాక్ష ములలో ఇట్టి అంశముల పాపావ్యయముగా మహాదీ కాలులే. క్రోడీకరించు మందిరి అయో యూరపు లేకము లన్నిటియందును ఆ రోజులలో ఇట్టి పట్టాలు లోని పంజానంగ్రహము కాక, మత పంజానంగ్రహముగా ఉండెడిది. లోకాధికారులు పేకరించినను మహా ద్యోగముల ననుమార్చినను కౌటెట్టది కామనాదీ

జీవ సంఖ్యాశాస్త్రపు మొలకలు భారతదేశమున
నుపరిచితము అయ్యెను కావున పుట్టుకలను
సెందిండ్లనును సంబంధించిన అంశమున తయారు
చేయుట రీతి కళానిపు జపాను వాగ్వికలలో పి
త్తరమైన కార్యక్రమముగా ముట్టుకు తెలియుచున్నది
1895 వాటికి జపానుదేశపు శాస్త్రజ్ఞులు ఈ
కార్యక్రమమున కొక పమగ్ర పద్ధతినను నిర్వచన
యూరపు ఖండమున 15వ కళాబ్దములో స్థాయిమ
నందు ఈ అంశములను వివరించు మొట్టమొదటి
చిట్టాలు తేలికము మతములచే ఏర్పాటు చేయ
బడినవి 1588 వాటికి ఇంగ్లండుదేశపు మతోద్యోగులు
వామగణములు వివాహములు మరణములు
సమోదాయముల పారంభించి 1588 నుండి ప్రాప్త
దేశపు మతాధికారులచే కూడ ఇట్టి కార్యకలాప
మారంభించినది పిల్లల పరిశోధనలకు క్రమముగా
స్థిరము అయి ప్లండ్ రెహార్సు అను దేశము
ందును 17వ కళాబ్దమున ఇట్టి అంశము గ్రంథవృ
త్తుగుల జరిగినది ఇట్లు అధునిక పారిశ్రామిక
విప్లవ వాగ్వికల అనిర్వచించువరకు ఈ రెక్కలను
మతోద్యోగులచే పనుకూర్చుచుండిరి

మతోద్యోగులచే కాక పరిశోధనోద్యోగులచే
జేరబడుచును పాంపుక శాస్త్రముల ప్రయోజ
నములకు రోజుకావరములకు వినియోగించబడుచు
జీవ సంఖ్యాశాస్త్రముగా జీవసంఖ్యాశాస్త్రము
యాభూతములు 19వ కళాబ్దమున జరిగినది 1904 లో
సెంటిలియను పాథించిన వ్యాయచిట్టముల సంపుటి
కరణము ఈ పరిశోధనను ఎంతయో ప్రయోజన
కారియైనది కానీ పమగ్ర ఈ విజ్ఞాన విభాగమునకు
శాస్త్రీయమైన పునాదులు వేసినది జీవసంఖ్యా
శాస్త్రవేత్తయగు లాక్లెర్ విలియం షార్ అను
అంగ్లేయ శాస్త్రజ్ఞుడు ఇది ప్రాచీనతరంగా జీవ
సంఖ్యాశాస్త్రము 18వ కళాబ్దముందు అన్ని
యూరపును దేశములలోను పమగ్ర పద్ధతినను
నంది కర్వరలోనే యూరపునులచే పరిపాలించ
బడుచుండిన అయో దేశములందును పాంపుక
ప్రయోజనముల దృష్ట్యా వినియోగించబడుట జరిగెను

అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ఈ వాడుక కళాబ్ద
పరిమిత ప్రకటనలకు త్రైమాసిక నివేదికలలో
నుమారు 21కి భాగోళిక ప్రాంతములకు జీవసంఖ్య
వలకు సంబంధించిన తోగట్టా అంతయు లభించుచున్నది

మోర్య పామ్రాశ్చర్య వివరములలోనే ఇట్టి అంశము
కాచి యోద్యోగులు చేకరించిన పేర్చియుండిరి
బ్రిటిషువారి హయాములో 1871 కళాబ్దమున
జనాభా లెక్కలను చేకరించిన వారంభించినపుటి
మొదటియు ఈ అంశములను గ్రామ్యమైన
పునాదును నొవగలదెను 1881 వ సంవత్సరమునుండి
వది సంవత్సరముల కొకసారి ఇండియాలో జనాభా
లెక్కలు తయారు చేయబడుచున్నవి ప్ర ప్రభువముగా
జనాభా లెక్కల కమిషనరులుగా నియోగించబడిన
అధికారులు విదేశీయులగుటవలన వారు జీవ
సంఖ్యలపై తమ దృష్టిని కేంద్రీకరించ జాతి
మత మతముల ఎవరణలకు తమ నివేదికలలో
ప్రాధాన్యము వహించి 1890 వ సం వాటి రాజీయ
వాతావరణమున మోర్య నిరకరణోద్యమపు
అంతర్భాగముగా 1881 వ సం జనాభా లెక్కలను
జాతీయవాదులు నిరీధించిరి చట్ట నిర్మాణ
సభలో మత ప్రాతినిధ్యము కొరకు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ
మీ జనాభా లెక్కలను వినియోగించుట జాతీయ
వాదులకు కొంత కారణమైనది ఇంతేకాక ఈ లెక్కలను
అధికారము చేసుకొని దేశమున రోజు రోజుకు పెరిగి
పోవుచున్న జనాభా దేశ దానిద్రవ్యమునకు ముఖ్య
కారణమని బ్రిటిషువారు వాదించుచుండిరి విదేశ
పరిపాలనయే అన్ని అవర్తనలకు మూలమని భావించు
జాతీయవాదులకు మూలముగా ఇట్టి వివరణలు
వీవగలనైనవి జనాభా లెక్కల నివేదికలు జీవ
సంఖ్యలవలకు ప్రాధాన్యము నొవగలు 1881 వ సంవత్స
రమునుండి ప్రారంభమైనది ఇట్టి మార్పునకు కొంతవరకు
1890 వ సం లో చట్టమైన కారణాన్ని కారణము
నీది పరిశ్రమముగా జీవ సంఖ్యాశాస్త్రమునకు విలాసము
లైన మాతృకవృత్తి లేటు మార్పు మరణముల లేటు
శిశుమరణముల లేటు మున్నగు అంశముల వివరణము
అరంభమైనది ఈ పరిశోధన ప్రకటించినది కొన్ని

ముఖ్యగ్రంథములు— (1) ఐ గాకమిత్ ముఖర్జీచావన్

40 పేజీలు కలది అనేకపు విశేషము

(2) దాక్రు బ్లావచదుబ్రావ్ పెరిగిపోవుచున్న

భారతదేశపు జనాభా అనునది

పాక్షికత్రయముపార్శ్వగమనపు రహిత 1888 వ

సంవత్సరమున ౬౪,౪౪,౪౪౪ పెహ్లా అవ్వలమున

అఖిల భారత జాతీయ కాంగ్రెసునకు ఉపాంగముగా

సెలెక్టెడ్ గ్రామీణ ప్రభుత్వము పంపింపును అంతట

౬౪,౪౪,౪౪౪ వివరించుచు మంచి కృషిచేసి ద్వితియ

ప్రసంగ సంక్రమణమునకు ప్రభుత్వము సెలెక్టెడ్

అవ్వలమునకు సెలెక్టెడ్ గ్రామీణ ప్రభుత్వము

అవ్వలమునకు ప్రభుత్వపు దృష్టికెచ్చినది స్వతంత్ర

భారతదేశమునకు మరలవచ్చు ప్రభుత్వము పారంభించినది

నవ్వలమునకు అంతట ప్రాధాన్యము మరల

హెచ్చరించినది ప్రాధాన్యము మరల హెచ్చరించినది

చంద్రశేఖరన్ గోఖలే షిఫ్ట్ మెంట్ లు చెందిన

యన్ పి గోఖలే ప్రభుత్వము అంతట

సేకరించినది ప్రభుత్వమునకు 19౪౬, ౪౬, ౪౬

వ సంవత్సరములలో సేకరించినది జనాభా లెక్కల

నివేదికలు జీవ సంస్కార శాస్త్రాంగములకు అధిక

ప్రాధాన్యము నిచ్చినది పరిశోధనా శాస్త్రము

జీవ భారత ప్రభుత్వము జీవ సంస్కారమునకు

అనుగుణమున ఉన్నతస్థాయి పరిశోధనములలో జీవ సంస్కార

శాస్త్రము వర్తించుచున్నది పరిశోధనము అనుగుణమున

ఇది ఎన్నడైనా కృషి చేయుచు భారతమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

గణాంకములకు అనుగుణమున ప్రభుత్వమునకు

కొనెని కొనెని ఎన్నటి కప్పుడు పెరిగవలసిన భార్య

జనాభా లెక్కల ఉద్దేశ్యములపై కావలసిన ఉద్దేశ్యము

పై కలదు ఇంగ్లండులో జీవ సంస్కారములపై

ఇట్టి ఎన్ని పాఠములు జనాభా లెక్కలపై

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

ఉద్దేశ్యములపై ముఖ్యమైన ప్రభుత్వమునకు

శేయదు శిశుజనముల వివరముతో కూడ ఇతరుల కొక ఆశ్రయ మొందును జననము వచ్చినది చేయుటకు పూర్వము విద్య బ్రతుకు వో లేదో కొంతకాలము నిరీక్షించి తరువాత ఇతడు గ్రంథస్థ మొనర్చును తపోవో కావున అందఁడేయవలెన అందు వివరు

కాదులెక్కలు గా వచ్చింది ల వివరమున ఎట్టి ఉద్భావమును జూడదు ఎట్టడ ప్రాంతము లందు ము పరిష్కలుల దీమంత పెరుగుగా లేవు కొంత కాల వ్యవధిలోనైనను జనన ముండుముల భోగ్యుల సైరపాలక పురుషులచారిత్ర అందఁడేయవలెన కా ర్థము ప్రజలచే నున్నను-ఇది సక్రమముగా జరుగుటలేదు ఇందుకు భిన్నముగా జరిగిన సకమున జరిమానా విధించు అధికారము పురపాలక సంఘములకు లందు జనము ఈ నాడు మనకు గల పౌరసత్వ వైతన్యము దృష్ట్యా ఇట్టి జరిమానా ఏమార్లు తెలియుగా సార్వభౌమ కాపు పురపాలక వైద్యార్థికి కన అజమాయిషి క్రిందవచ్చు జీవ సంఖ్యల నన్నిటిని జను చేసి జిల్లా వైద్య కాధికారికి సంపుట జిల్లా వైద్యార్థికి కాచాలి యముతో గ్రామీణ-పట్టణ ప్రాంతముల రెండింటి సంబంధించిన అంతెన్నియు సంపుటికరింపబడును తరువాత జిల్లా కలెక్షను సంబంధించిన నివేదిక తయారు చేయబడి రాష్ట్ర ముఖ్య పట్టణములలో నున్న రాష్ట్ర వైద్యకాళ వైద్యులకు సంబంధము అలోగ్య మంత్రవ్యకాశ్రయ లేకమున కంతకు చెందిన ఈ అంతెలు వైద్యుల జనరలుచే నమీకొనబడి ఒక నమగ్రమైన నివేదికగా తయారు చేయబడును

ఈ మర్కణమున జీవసంఖ్యల సేకరణలో కొన్ని మార్పులు వచ్చినవి లేక సాక్షాత్కార్యవంతము ఈ అంతెలు సేకారోగ్యకాళ వైద్యుల జనరలుచే ప్రతి సంవత్సరము ప్రకటించబడు నివేదికయొక్క గణాంక ము లందములుగా వెలువడు చుండెడిది కాని ప్రస్తుతము లేకము మొత్తముపై జీవసంఖ్యల సేకరించుచు ది రిజిస్ట్రార్ జనరల్-జనాభా లెక్కల కమిషను అను అధికారి యె యువ్వాడు ఈవిని కార్యాలయము హాం మంత్రవ్యకాళ క్రింద నివేదికయును క్రిందిప్రాయితో జనన మరణముల రిజిస్ట్రారులు అను ఉద్దేశ్యము ఈ

అంతెను సేకరింతురు కాని మార్గరణివేదిక గ్రామీణ పట్టణ ప్రాంతము లందలి జీవ సంఖ్య సేకరణోద్దేశ్యముల ప్రితియే గ్రామీణ పట్టణ తెలు లున్నను కనీసము మన ఎట్టడ ప్రాంతములం దైనను జీవ సంఖ్య సేకరణ వాతావరణము మెరుగు కావలెను ఇందులకు కొన్ని పద్ధతులు యూహించును లేకములందు నతి జీవ సంఘటన భోగ్యులకు అంది చేయుటకు కపాతా కార్యాలయ ప్రజాసేవమునకు ఉచితముగా లెక్కలు గురించుట ప్రభుత్వము చేయవలయును లేకముయొక్క అన్ని భాగములనుండి జీవసంఘటన నివరములు సేకరింప బడుట లేదు ఇది యొక సుఖ్యమైన తోచెను పిత్తకంత్తమునకు పూర్వము ద్రిటిమచారిత్ర పాఠికము దైన రాష్ట్రముల నుండియే ఈ భోగ్యుల సేకరింపబడు చుండెడిది జనాభా దృష్ట్యా లేకము యొక్క మొత్తము జన సంఖ్యలో నూటికి 75 మంది నుండియే ఈ అంతెలు సేకరింపబడు ముండెడి వెన్నునూలు సాక్షాత్కార్య వంతమును ఈ పరిష్కలులలో తెచ్చుకొన గిన మార్గమియు రాతెను నీలవన జీవసంఘటనల వందచేయుట యందు కానబడు నివరములన్నియు తెలియజేయబడుట లేదు ఇది అన్నిటిని మించిన ముఖ్యమైన తోచుము శిశు జననముల వివరముతో కావలెన నివరములు-పేరు లింగభేదము పుట్టినకారీలు పుట్టినవ్యంము తండ్రిచేరు తండ్రివృత్తి కులము చల్లి వయస్సు ఈ శిశువు తల్లికి ఎన్నవ శిశువు? అనువని మరణముల వివరములతో సేకరింపబడ వలెన అంతములు-పేరు లింగభేదము చనిపోయిన తీధి, చనిపోయిన స్థలము వయస్సు వైచి కూక జీవకర్మి (అనగా మరణించెడిది తర్వాతయే కాకర్మ నశించియో లేక ఇంకనుముందే మరణించెచె? అను సంకము మరణించెడి తర్వాతయేనో ఇది పుణ్యస్థి మరణమో లేక విశంసు మరణమో? అను వివరములు భార్యకాని తర్వాని మృతిచెందువాటికి ఎంతముని సంకావము? ఇచ్చాది వివరములు) కులము స్త్రీ చనిపోయినవారి తండ్రి లేక తర్వాత చనిపోవుటకు కారణము -అనువని మత్తకపురేలు జనాభా మార్పులం లేలు గడుచుటకు వైన చెప్పబడిన వివరములతో కొన్ని

యందుగా చానిది జనవరము లెటుగ తెలియదు
 ఈ పరిశీలనము ప్రకారము జనవరము లెటు
 1951 1954 సంవత్సరముల నందును 20-40 మధ్య
 మన్నులు లేవనది (2) 40 జనవరముల పూత నాది -
 ఇది 1-1 కు నడుమ మన్నులు పరిగణించబడినది అనగా
 ఇట్టి కాగల నయ్యుతో జీవ కారకములు గలను
 అరుగురు లేక పిడుగురు ఎల్లలను కనుచున్నది
 అక్షము ఇతర రీతముల అంతలో పోల్చినచో మన
 రేఖమునది 40 జనవరముల పూత నూది ఎంత
 ఎక్కువగా నున్నదో తెలియగలదు అపామతో ఈ
 అంశ 10 కి అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములలో 3 కి
 ఇంగ్లండునందు 2 కి (3) పుట్టిన శిశువులు 1/5 సంవత్సరము
 1/3 వరకు తల్లిలకంటె నుండి మరణించుచు నున్నారు
 1/5 వరకు అలోగ్యులకి తెలియ నేయగల అతి ముఖ్య
 మైన సూచిక జీవ మరణముల సంఖ్య మన రేఖమున

అరుగుచున్న ప్రాంత వస్తుము తలచుకొనినది నిజముగా
 అయితే మైనది ఇది అరుపు చేయవలసిన అవకాశ
 మొత్తం కలదు (4) 15 సంవత్సరముల నుండి 44 సం
 వత్సరముల వరకు ప్రతి స్త్రీ తల్లి కాగల నయ్యుతో
 నుండును ఈ నయ్యుతోని స్త్రీల మరణముల సంఖ్య
 అదే నయ : పరిమితిలోని పురుషుల మరణముల సంఖ్య
 కంటె సోచుగా నున్నది ముఖ్యముగా ప్రపంచమయ
 మరణము అతికట్టవలసిన దివదనమై యున్నది

అఖం కారక అలోగ్యకాళా లై టెక్టుల జన రో
 క ర్యాంయము నుండి 1955 వ సంవత్సరములో
 ప్రతివలసిన సాంవత్సరిక నివేదికయొక్క గణాంకాను
 బంధములలో మరణ కారణముగా దుష్టతల ప్రభావము
 పరిశీలించ బడినది మరణించినవారి సంఖ్య జనాభా
 లోని ప్రతి వేయి నుండి అనుభవ ఎంతై యున్నచో
 చానిది మరణముల లెటు అని అందుచు

మరణ కారణమైన దుష్టత	మరణముల లెటు (వేయిమందికి)		
	1946	1949	1950
కలరా	05	02	04
మలారి	02	01	08
చేగు	01	007	008
జ్వరములు	108	85	88
విశేషములు	08	08	08
కామ రోగములు	14	12	12
ఇతరములు	58	49	49
మొత్తము *	190	158	161

పై పట్టిక నమపరిచి (1) జ్వరముల వలననే కారక
 రేఖమున ప్రాంతమున దుష్టముగా అరుగుచున్నటుల
 తెలియవచ్చు చున్నది కావున జ్వర చికిత్సకు సంబం
 పించిన వైద్య పరిశోధనము కనుచు మన కారక
 ప్రభుత్వము క్రద్ధ వహించవలెను (2) మరణముల
 లెటులో తగ్గవల కనిపించుటయే గాక ఇంచు మించు
 అన్ని దుష్టతల వివరములను సురణముల సంఖ్య

జీవ సంవత్సరము నుండి మరయుత సంవత్సరమునకు
 తగ్గుచున్నది ఇది ప్రగతి మానవ కారకరేఖమున
 వైద్య సదుపాయము తెల్లనివచ్చి యగుచున్నచో దీనిని
 అట్టి తెలియ గలదు

సంఖ్యా కామ్రవృద్ధి జీవ సంఘటనలను అకంపు
 చేయవలయు అవసరమైన పరిశోధన ముఖ్యములు
 (1) జనాభాలోని స్త్రీ పురుషుల నిష్పత్తి (2) నయ :

(* మొత్తములందు విద్యముల వివరములతో)

పరిమితి ననుసరించి జనాభా వ్యాప్తి (ప్రత్యేక వా
ప్తి-సున్నగున వెల్లువలలో ౧౦౦౦, ౧౦౦౦౦, ౧౦౦౦౦౦
లెక్కల వివేచిణి తాదాగ్రముగా పరిశోధించుట
(1) జనాభా లెక్కల ప్రతి వేయిమంది స్త్రీలకు
ఎంతమంది పురుషులతో కలియ-యు అంశము
పురుషుల నిష్పత్తి యందును ౧౦౦ లెక్కలకు
జనాభా లెక్కల ప్రతి వేయిమంది యందును
సంవత్సరము ౧౯౦౬ నిష్పత్తి
1881 — 968
1881 — 961
1881 — 948

సంవత్సరము 1౯౦౬ నిష్పత్తి
1881 — 947
1881 — 940
జనాభా లెక్కల నిష్పత్తి (2) మిగతా గ్రామములు యందు
ముఖ్యముగా ఉర్రగిరికి గోవులయే ప్రధాన సంఖ్య
గలదిగా గుర్తించుట కరణము కావచ్చు ఏది
ప్రజా మరణములు గూడ ఇందుల దొ ముఖ్య
కారణము (3) ఎయిస్ లిమిటి సమయమున ౧౯౦౬
వ్యాప్తిని జాగ్రత్తగా పరిశోధించుట కేవలము
సంఖ్యమైనదిగా

క్రమ సంఖ్య	వివరము	వయస్సు పరిమితి	జాతము
1	పురుషులు	0-4	185
2	జాతము	5-14	248
3	యవనీ యవనీలు	15-24	174
		25-34	168
4	మధ్యవయస్కులు	35-44	118
		45-54	85
5	పెద్ద వయస్కుల (పురుషులు)	55-64	51
		65-74	32
		75 కు పై వయస్సు వారు	10
			1000

మన దేశమునందలి ఈ అంశముల అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల ఎక్కువగా పోలికనుగను

వయస్సు పరిమితి	జాతము	అంశము
0-4	185	108
5-14	248	168
15-24	320	304
25-34	304	268
35-44	88	168

15 సంవత్సరముల లోపుగా మున్న జాతములకు 271 జాతము మొత్తము మగలు
జాతములతో 388 జాతములతో సంయుక్త జాతముల అమెరికాను గృహములకు వసు నిర్వహించు

పెద్ద చేయుటకు వేమ వసుగట్టి శాశి పాఠశాలను
లున్న వసుగట్టిను కారక రేఖమువందలి ప్రతి నిర్ణయము
అమెరికను నిర్ణయ పోలికతో ఇట్టి భౌతిక పాఠశాలను
అందు కట్టుచు కారమును అనుభవించు చున్నదని దీని
యర్థము ఏదైన అనే భౌతిక పాఠశాలను అమెరికాలో
వేయమంది అనులకు 271 మంది నిర్ణయ ముక్తమే అను
కొనినదో కారక రేఖముతో 288 మంది అనుకొను
చున్నాడు వాస్తవమునకు అమెరికను కుటుంబములకు
గల భౌతిక సంస్కృతి కారక రేఖమువందలన్న ఎక్కు
వగుటచే పెంచిన పెద్దచేయవలసిన నిర్ణయ పంఖ్యలో
ఈ పెంచు రేఖముల నడుమ గల కారకమృతము
మనము మరింత అలోచన చేయవలసిన అంశమగును
ఈ అంతె యందలి అఖలు గుణములు ఎంతో అర్థవంత
మైనది కోమల గృహ నడుపాయములు అనారోగ్య
సంకల్పమున లభించగల రక్షణము ఏర్పా
గొనగలములు నమగ్ర జీవితమును తవ్వకముతో
గడుపుటకు ఏర్పాటు చేయవలసిన అన్ని విధములైన
వంగును ఈ అన్ని విధములలోను కారకరేఖ
సంకానము అత్యంత వేగములను పొందగల
కున్నది

ప్రతి పంఖ్యలో ఏదంటే ప్రతి పంఖ్య ఎంత కాకము
అను అంశము నైవాచాగ నిర్ణయించిన ఒక
ముఖ్యమైన జీవపంఖ్య 1981 వ సంవత్సరపు తేక్కల
చాటికి అది 18 ! కాకమైనచో 1961 తేక్కల చాటికి
అది 12 కి కాకమునకు తగ్గినది దీనిని ఇట్టి విశంకు
విచారము తెక్కువగా అనుగుచున్నదని చెప్పలేము
రేఖమున అయ్యు : ప్రమాణము పెరుగుచున్న దనియు
మునుపటి కన్న ఇప్పుడు పురుషులు ఎక్కువకాలము
బ్రతుకు చున్నారనియు దీని అర్థము

జరిగిన వలన మరియొక కారణము జానా
పెరుగుదల తెలు 1841-50 సంవత్సరముల నడుమ
జానా పెరుగుదల నగను సంవత్సరమునకు చేయి
మంది 18 1861-80 సంవత్సరముల నడుమ ఇది
20 1961 వ సం. లో 80 కోట్లన్న కారణములు
1961 లో 48 కోట్లకు పెరిగి

ఈ పేదరేఖను కుటుంబ నియంత్రణమున పెంచే
అవశ్యత అందు 1961 వ సంవత్సరపు జానా
తేక్కుల వేడి వసువరించి అప్పటికే ముగ్గురిని కాని
అంతకన్న ఎక్కువమంది నిర్ణయము కాని కన్నతల్లి
రిగి మా మృత్యుమును పొందినో అది అజాగ్రత్తగా
రిగించిన వలన యుండునని వ్రాయబడినది

గణాంక గ్రాన్థమున సాంఘిక అర్థి నిర్ణయము
మారించు అంతెను గల ప్రాధాన్యము కలదో జీవ
పంఖ్యలకును అంత ప్రాధాన్యము అందు విశేషించి
జీవపంఖ్యలు విజముగా జీవమున్న పంఖ్యలు ఈ
ప్రాణమున్న ప్రతి అంతయు దీవకభవ విభులముగా
విప్పచెప్పగలదు ఈ అంతె భల అర్థము కాగుగా
తెలివ నున జీవ పంఖ్యా గ్రాన్థవేత్తలయు వరి
పాలకులయు కర్తవ్యము కారణము జీవన గ్రాన
మును చక్క దిద్దుటయందు సరియగు స్థాని
వలయు

మా కృత

జీవాత్మవాదము (Spiritualism)

మానవుని గూర్చియు విశ్వమును గూర్చియు తెలుపు
నది జీవాత్మ వాదము ఇది దేహాత్మ వాద (material-
ism) దృక్పథమునకు ఇన్న మయిన భావమును
తెలుపును జీవాత్మ వాద మనునది ఒక కాత్తిక
పిర్ణాంకమునకు చెట్టిన సేను జీవాత్మ (soul) కన్న
తక్కిన దంతయు అవిశ్వ మనియు అచాన్తగ మనియు
ఈ అధాంకము లోనిచు చున్నది శరమ నక్యము
(ultimate reality) దేహాత్మ వాదముపై కంటె
ముఖ్యముగా అదర్శ రేఖ జీవాత్మ వాదము పైనలే
అధారపడి యున్నదని భావము ప్రకృతి (matter)
కంటె వేరైన జీవాత్మ వాస్తవిక మయిన అన్తర్భవమును
కలిగి యున్నదని జీవాత్మ వాదము తెలుపుచున్నది
దేహాత్మవాద మొక వంక ఎట్లు క్రమ ప్రమాదమునకు
లోపై యున్నదో అట్లే మరియొక వంక జీవాత్మ పిర్ణాం
కము కూడ క్రమ ప్రమాదమునకు లోపై యున్నది
కాబట్టి ప్రాణాధిక వస్తువుల యొక్కయు మానవుని
అలోచనల యొక్కయు సహజకారముల యొక్కయు

వాదము జీవితమునకు సంబంధించిన మాయా జాలమును దూరము చేయును జీవాత్మ వాదము ఎత్తాత మయిన నను ప్రముఖ అతిశయించు వర్ణియు విగూఢమును అజ్ఞాతము నైన విషయములకు మతం నమగమించ జేయును ప్రాచీన కాలమునందు ప్లేటో (Plato) అను మహాశయు దొక జీవాత్మ ఎత్తాతమును అనివ్యసించి యుండెను భావములకు వాస్తవికమైన వత్త కలదనియు విశ్వమందలి దృశ్యవస్తువులు అత భావములు ప్రతి బింబము లనియు అతడు ప్రతిపాదించెను అధునిక కాలములో రెనె డెకార్తే (René Descartes) అను నతడు ఈ జీవాత్మ ఎత్తాతమును ఉద్ఘాటించి జేసెను దీనిని లీబ్ నిజ్ (Leibniz) అను వాతడు ప్రచురించెను ఈ వర్ణ ప్రవేశము యొక్క పాఠము అత్మ అది అధ్యాత్మికము వీరము కాని అది చెక్కు అధ్యాత్మిక పరమాణువులు (Monads) గా విభక్తమైనది లీబ్ నిజ్ యొక్క అప్రాప్తమును అట్టి పరమాణువుల అనిభావ్యత యొక్క పత్తి (Existence) నామమాత్రమై యున్నది అని అధ్యాత్మిక పరమాణువుల రాతిగా మన్నని కర్మ ప్రరణము వర్ణితకము అది శక్తియొక్క పరవత్త (Co Existence) మాత్రమే ప్రవీణము యొక్క పాఠము (అత్మ) ఒక పరీక్షన శక్తి యై యున్నది ఇట్లు అయివు ఒక అధ్యాత్మిక శక్తి తో ప్రవృత్తియై యున్నది ఈ శక్తి విరంతకము అనపాక్షాతములచే వ్యక్తమగు చుండును ఇది విశ్వాత్మ యొక్క పరీక్షనమును కావ్యతమునైన ప్రతిబింబము అందు అనంతమునైన పాఠ్యభావములు ఇమిడి యున్నది ఈ భావములు అవలంబించుచు పరివర్తనకు గమించుచున్న అత్యంతముగా క్రమించు చుండును పరివర్తన అనునది భావముల యొక్కయు చిత్తవృత్తుల యొక్కయు దొక ప్రవాహము ఈ ప్రవాహము ప్రవృత్తులు నుండి ఉదవర్తనతో గ్రమ్మి చుండును ప్రకృతి (Matter) అనునది యొక పవనము అయి రాశియై యున్నది విరేక్షన స్థితియందున్న అణువులు కణులు అనబడును మృత పదార్థము అట్టి అణువులచే ఏర్పడినదే

ప్రకృతియొక్క పాఠ వ్యభావమే శక్తియని లీబ్ నిజ్

మదిని యున్నాడు ఈ శక్తి అప్రాకృతికమును (Immaterial) అనివృత్తమును అనిభావ్యమును అని నాన్యవలనై యున్నది ప్రకృతి (Matter) కొంత వాస్తవికతను కలిగి యున్నదని లీబ్ నిజ్ అంగీకరింపగా బెర్కెలే (Berkeley) అను నతడు ఎత్తేదముగ పురోగమించి అతి చిరాత్మ వాదమును (Extreme idealism) వృద్ధి పరిచెను అతడిట్లు బోధించెను - భౌతిక పదార్థము యొక్క వత్త కేవలము మిథ్య అత్మతో మనస్సు ఒకటి నూర్చుమే వాస్తవమైన విషయము మనస్సు కొన్ని భావములను గ్రహించిన ననుకూలముననే వస్తువులను గూడ ఉత్పత్తి యొనర్చును మనస్సు లేనిచో పర్యము సూచ్యమే కాని మనస్సు లేవలము వ్యయముగా కాని స్వేచ్ఛా శక్తిచే గాని భావములను గ్రహించ గలదు మనస్సు శక్తి విప్లవమున అత్మ యొక్క తోక కావ్యతుడగు లేవుని యొక్క పర్యాయముననే భావములను గ్రహించ గలుగు చున్నది అందుచే మనస్సు లేవునినై నాధార పడుచున్నది ఈ అత్మ మనస్సులందు భావ ముద్రణ మొనర్చును ఈ భావగ్రహణమునే మనము పాధారణముగా యధార్థ వస్తువుల క్రింద వ్యవహరింతుము

కర్తవ్య కాస్త్రము యొక్క చారిత్రిక విధానము లన్నిటిలో నిరుపాధిక చిరాత్మకత్వ వాదము (Absolute idealism) అత్యంత విప్లవముగా సంభవితమై యున్నది విశ్వమును నిరుపాధిక కాత్మ (Absolute Spirit) గా నిర్వచించు వేదాంత దర్శనమే నిరుపాధిక చిరాత్మకత్వ వాదమును చేకరించుచున్నది అది పాధారణీకత్వమును నైతికమును జ్ఞాన విశిష్టమును గుణజ్ఞమును నైన మానవ నైత్యమే లేదా అది నిరుపాధికమును అతీతమునగు మనస్సునిచ్చుచున్నది కాని పంపూర్ణ జ్ఞానదళ పరిమిత మయిన పర్యవసాతోచన యందు ఉపలక్షిత మగుచున్నది దీనినిట్టి విశ్వమును నిరుపాధిక మయిన అత్మగా గాని అనంతమును పరమును కావ్యతమును వ్యయం పవ్యర్థమునైన వత్త (Being) గా గాని నిర్వచించ ప్రతిపాదన అధికరణి ఈ వత్త (Being) ప్లేటో (Plato) సైన్సా (Sphinx) లు నిర్వచించిన వత్తనుంటే

దైవము ఆత్మ సంబంధమయిన వ్యక్తిత్వ (Personality, *personahing*) గుణములనూ కలిగి యున్నది

వాచి విశ్వప్రత్యక్ష (Universal Consciousness) మనమది మానవ జ్ఞాన వివరణము గా మానవ గుణ గ్రాహ్యమునకు పాశాఠ్యకృత Unvalued ప్రతిస్వయము మాత్రము కావని స్పష్టముగా చెరుగి యును నిరుపాదిక వాస్తవికత (Absolute Reality) నీకాణముననే వ్యక్తిగతమును (Individual) అక్షర అనివదమును (Universal) పాంచోక్తిమును (Transcendental) అయి యున్నను తద్వేదము మాత్రము గుణాత్మకమై (Qualitative) యున్నదని భావన వేయను ప్రాచీనమున అనిరుపాధి శత్రు దార్శము నందు గల వాస్తవికత మానవుని మనస్సునకు స్వయం వ్యక్తము కాదు మానవుడు అన శరీరము లంటి అత్యున్నముయిన దనియు సేవలముయిన దన మనస్సు కంటిను ప్రాణము కంటిను అతి ఉత్పన్నమై నైవ దనియు మానవముగా తెలిసికనలుగు చున్నాడు వాని అతనికి అత్యున్న గూర్చిన మృష్టమయిన భావముమాత్రము లేదు తన ప్రకృతిపై అత్యున్నము ప్రభావములు (Effects) మాత్ర మాతని మనస్సునకు అజ్ఞాతముగా గోచరించును ఈ ప్రభావములు మనోహరమును లేక ప్రాణ దూపమును భరించినపుడు భేదము దృఢముగను నిశితముగను అనగరము కాణాదు అత్యున్నము (Soul perception) మున్నవనును ముగియకల వగు స్వాతంత్ర్యమును వీందకాణు వాని ఈ అమృతత ప్రపంచగములు కాకాని పరిణామ దశయందు అనివార్యము అగును ఈ దశ విధిగా అనివార్యమైన అంశరజ్ఞానము (Intuitive Perception) తో అంశరజగును అందులే అధ్యాత్మికత (Spirituality) అనునది గొప్ప మిట్టి కాణముకాదు అని చిరాత్మకతయు కాదు మనస్సుయొక్క ప్రతి పరివర్తనము కాని ప్రతిక పారిభర్యము కాని ప్రత విమరత కాని కాదు అని చాల్చి తత్వరత (Religiosity) కాని ఉత్తమమును ఘనమును నైవ భావ మయొక్కటత కాని కార్యకము లయిన నమస్త ఉత్తమ గుణముల యొక్క మిగతమువాని కాదు మరియు మత

నైతిక న్యాయములను జట్టి మానవ విశ్వాసము (Mental faith) ము సద్భావము విశ్వాసము (Creded or faith, భావముల వాంఛ (Emotional aspiration) అభిరుచిని నియంపనము (Regulation of Conduct)-ఇది యిష్టియు ఆధ్యాత్మికతా సాధనము అనుభవమును కలగజేసి ఇది అన్నియులు భాగ్యముగా చిత్తమునకును శివీకమునకును మిక్కిలి సులభము చేయవచ్చుననియు నది ప్రాథమిక ప్రవృత్తులుగా ఆధ్యాత్మిక పరిణామ విధానమున అభ్యుదయమైనవి అనెడి యున్నది ఇది అనుభవశాస్త్రము (Disciplining) ప్రవృత్తి పాపిత్రమును నైతికతయును చేయవచ్చుననియు నగుట మేలగుటయందు కుశలము లగును ఇందు అని మానవ నైతికత మనునకు చెందిన యిష్టియు మోక్షమును యొక్కయు అంతర సత్యము యొక్కయు మునుపటియును ప్రాచీనములైన శరీర లాభమును శిష్టమయిన ఆత్మ యొక్కయు ప్రవృత్తి పాపిత్రము ఆధ్యాత్మికత యొక్క పాపిత్రము అనియు అనియును నానావిధ విధానములను నెరవేరి యున్నది ఆ పరమార్థము విధానములైన సుపర్యయము అధ్యయనము పాపిత్రమును అట్టి పాపిత్రములను అధ్యయనము ఫలముగా మనము ఆ ప్రవృత్తి పాపిత్రముగా మారుటకును ఆధ్యాత్మికత యొక్క పరమ పాపిత్రము యున్నది ఇట్టి మానవ అభ్యుదయము మూలకాభ్యుదయము మూలక ప్రవృత్తియొక్కయు ఉపయోగము ఆధ్యాత్మికత యొక్క పాపిత్రము యున్నది

ఆధార్నాల్నికే యొక్క ముఖ్య కర్తవ్యము భూత వర్తమాన మానవ ప్రాతినిధికమై ఆధారపడిన మానవుల పునర్నిర్మించుట కాదు కాని ముఖ్య కర్తవ్యము మన ఆప్తికర్తమైనకు మన దీనికమునకును మన జ్ఞానమునకును ఒక మోక్షమైన ప్రణాళిని నిర్మించుటయే ఆధార్నాల్నికే యన మానవ

జీవితమునో ఎట్టి సంబంధములేక కైకె లగుటయు కాదు అధ్యాత్మికత యనునది వర్తక మాంపులలో అధ్యై కావమును కల్పించును విశ్వమానవ శ్రేణు లిరుదా పాశములను కృత్రికతలనును విద్య మానవ శ్రేణులను కైకె వర్తక కల్పలను వినియోగించుటకు ఎరివిన ఇచ్చును పెంపొందించును ఇది అర్థించు కైకెవంత నుయిన అవ్యయము కైకె ప్రపంచమును కేంద్రము ఎంటవని శ్రమద్దుగగ్గిత వచించు చున్నది తెల్లలు విశ్వజీవ మయిన అమెరికనును కైకె లకును పాపభూరినీ అవ్యక్తము ముందు కైకె ప్రపంచముగా ఉన్న పాప మెరిగిరి కైకె ప్రపంచ (మానవ) శ్రేణుల పట్టుము గట్టి ఇది అధ్యాత్మిక వర్తకము కైకె ప్రపంచముల వాంఛలే మోచించు చున్నది ఈ వసువర్తకు అధ్యాత్మిక ప్రపంచము ఎరిపొగరము కావ్య పాపభూరి పెరివది ఎరు కావ్య పాపభూరి మానవ ఉపయోగించదగినది కైకె యున్నది అ పరిపూర్ణము అంకర పరివర్తకమునకు సంబంధించినది అనగా కైకె వర్తకము యొక్కయు శ్రమ యొక్కయు పరివర్తకమునకు పెరివిన తన భావము

మరి

జూలియన్ సీజర్

జూలియన్ సీజర్ ప్రాచీన రోము పామ్రాణములో రోక రాజీయ వాయుకుడ ఇందు రోము వగరమున క్రీ పూ మూడు 100 వ సం॥ ప్రాంతమున రోక భవిక కుటుంబమున జన్మించెను సీజర్ బాల్కము మండలము చురుకుదనము కలవాడై పాపావంతుడై పరాక్రమములు కల్గి యుండుటయే కాక కొన్ని విశేష కావలె నను కాంక్ష కలిగి యుండెను అతడు తగు మాత్రము విద్య వశ్యపించెను తన బాల్కనున రోక నును సేను క్రమ క్రమం కాకగిది ఎన్నకొని రోకగా అతడు రాకవర్తకముతో బాంసుంది తప్పించు కొని మరలు వారిని కలిపెను అత డనివ యందరకు ఇష్టము మొదలుగా మందెడిది అక బాడు గేడ్ న వగరమున అల్లెగొండరు పిగ్నవ మును చూచి అతడు కలల నీరు పెట్టకొను చుండెను అది యేమని యొక

రదుగగా తేక ప్రాయమున అల్లెగొండరు ఎన్ని తేకములతో అయించెను గదా! కా నేమియు ఎయివ తేకపోయితి నని సీజర్ ఇప్పుడ యొగ్గు అల్లెగొండరు వలెనే యుక్తములు సేు అయిమును సంపాదించ వలెననియు ప్రపంచమును అయింప వలెననియు అతడు కోరిక కలిగి యుండెను

అ కాలమున రోము న, రమున ప్రలాస్థియు ప్రభుత్వము నెలకొని యుండెను వింతుక రాజ్యాధి కారము అధునించెను కాని పెగరమున రెండు రాజీయ అక్షము లుండెను 1 ధివికర్తము తేక పెట్టె యనులు 2 ప్రవావర్తము తేక నెలియనులు అంక కలహములు జరిగిన పరితముగా మరలు నెలియనులు పెట్టె యనులతో పరి వమానమున పొక్కులను పొధింప గిరిరి రిపల్లిక్ అను అ ప్రలా ప్రభుత్వమున ఇద్దరు కాన్సులులు ఒక సంవత్సరము కాలము వరకు అధికారము వహించురు రిపల్లిక్ తో పెట్టె అను రోక వగ ముఖ్యమయినది ఈ వగ కాన్సులులై కొంత పెట్టె ప్రము చలాంచుచు ఇరువురు కాన్సులు ప్రజలకి ఎన్నుకొన ఇడుదురు పెట్టెలతో ప్రములు లయి యుక్కొగులు వశ్యముగా మొదలు పీరు కా మేకన్యోగులు ప్రేర్ణు మరీ ఇతర ఉత్కొగులు గూడ అందుండి రావందదను నియమములు పామ్రాణ్య మున్నట్టి పొందిన కొంతయు శ్రేష్ట సంఖ్య హెచ్చయ్యెడిది ఇంకను లిందితరగతి వోకరులు పెక్కు రుండిరి పామ్రాణ్య విప్లవమునకును కాంతి భద్రతల రక్షణమునకును పై నికప్రాముఖ్య మెట్లును ఉండెడిది

జూలియన్ సీజర్ ముదల నీ మందయ ప్రలావక్షము నెడల పాపభూరి కలిగి చిన్న మేకన్యోగుల వగవుల వాక్రమించి అనంతరము పొందెన్న మాన్సువ అను వదని క్రీ పూ రిరి లో వహించెను అ నను యముతో రోము రాజీయ వాయుకులుగ గ్రావ్స్ పొందె యను వారలుండి సీజర్ వారిలో నెల్లము రేలొని ప్రైరాజ్యాధికారము తో ప్రయంవర్తకోను ప్లావించెను పెట్టె వగతో అప్పుడున్న ప్రతి వక్షమును పీరు ముచ్చెరును నిరోధించు చుండిరి పొందెయొక్క వలుకుండియు, పొందె గ్రావ్స్

ధన సంపదయు అను యొక్క నైవి ంతీయ
సామర్థ్యమును వారి ఆధి రమును వింపి

క్రమమున

జూలియస్ సీజర్

యందును పొంచే అనుయాయులకును క్రాఫ్ట్ అను
యాయులకును ప్రయోజనము కలుగురిల్లిగా సీజరు కొన్ని
భూసంస్కరణములను అర్థిక సంస్కరణములను
ప్రేరేపణము చేసి వారికో మంచి చేసిన వెను
దిరికి ప్రతిపక్షులయిన కేటో సులతోలు సీజరు రో
మా ప్రజాస్వామ్య భాగములందు విధియు అయిన ములు
కల్పించి సంకల్పము కలిపి వారిని తన మార్గము
నుండి తొలగించి నవ యధికారమును స్వీకరము
చేసికొనెను రోము ప్రభుత్వము రోము నగరమునకే
కాక రానురాను ఇటలీయందుగల ఇంక నగరములకు
కూడ విస్తరించుచుండెను క్రమముగా పాప్రూజ్యము
ఇటలీదేశపు సరిహద్దులను దాటి ఇతర ప్రాంతములకు
వ్యాపించి పోయెను అట్లు వ్యాపించి తీవ్ర వారిలో
జూలియస్ సీజరు ప్రముఖ పాత్రము వహించెను
అందుచేత ఆ సీని యాభివ్యక్తి నగర రాజ్య
(City state) విభావముగా కాక పాప్రూజ్య విభావ
ముగా మారెను

కాని క్రాఫ్ట్ చరిత్రయి సంకతే సీజర్ పొంచే
లిరువును కలంబు కొనిరి సీజరు తన కుమార్తెన
జూలియాను పొంచే కిచ్చి వివాహము చేసి ఆతనితో
వివాహమును మానుకొని తన యాశ్రయ నెరవేర్చు

కొనుటకు కలంబును సీజరు ప్యూబ్ గార్
(ఇబ్బిట్ల నపు) చేతి ములను అయిదుమడుకా
ట్రెన్స్ నై గుడ దండెత్తెను గార్ నై దండయా
జరిపి ఎలితముగా సీజరును 800 సంవత్సరములు 300
సంవత్సరములు వ్యవ మయ్యెను 10 లక్షల మంది
ప్రముఖులతోపాటి వదిలక్షలమంది ప్రముఖులై సీ
నియరి ఆగ్నేయదరు నైకే సీజరు కే 77 కను

ఆది యట్లుగా రోము నగరములో పీరు కుమార్తె
యయి సూలియా చరిత్రయెను పొంచే జననా
వివాహము అయిదు యయ్యెను ఆ వార్త వినిం
సీజరు గురువులము అట్లెను అయితే రోము సగం
వాసులు సీజరు నెడల అనురాగము అ చాగుట
చాలమంది సీజరు నైపున చీలి ఇరుక్షములకును
పార్శ్వాలనీ అనుబంధ యుద్ధము జరిగి పొంచే
యుద్ధమున పోడి కలాయితు డయ్యెను అంతట
సీజరు రోమునగరము ప్రవేశించి సీనిత యయ్యెను
అతడు నగర మంతయు పార్శ్వమును చూచి పొంచే
నెంటునెను పొంచే అక్షిప్తులకు చారిరియ గా
సీజరుకూడ ఆచ్చటికే బయలు చేయెను సీజరు
మిత్రులు అక్షిప్తులందు పొంచేను నమయించి అది
లింమును సీజరుకు అహూతమునుగ నెంపి ఆ
విధముగా సీజరు శత్రువైన పొంచేను ములు మాయ
మయ్యెను సీజరు అక్షిప్తు వ్యవహారములకు చక్క
పెట్టి క్లియోపాట్రా అను యువతిని రానిగా చేయెను
క్లియోపాట్రా అందగత్తె సీజరు ఆమె వలననే చిక్కు
కొని తన వాద్యతచే మరలెను తుదకు పాచ్చిక నొంది
ఎక్కు మంచుకొని మరల రోము నగరమునకు
ఆతడు రాగలిగెను క్రి పూ 44-43 సం.లో సీజరు
నియంతగా అధికారమును వహించెను

అధికార ముండున్న కాలమున సీజరు కొన్ని
సంస్కరణములను గానించెను ఇటలీలో ఇంట్లెల్లె
లను అం సంవత్సరము వరకు రద్దు గానించెను భూమి
తనభూమి అభ్యుదయ నింధనము లందలి కాకివ్యమును
తగ్గించెను తన అనుచరులకు ఉద్యోగముల నెక్కువ
చేయెను నెవేటులో వర్ణుల సంఖ్యను ఎక్కువ చేసి
కొన్ని స్థానములందు తన అనుచరులను నియమించెను

అట్లు చేయుటలో ఎక్కువ కష్టములు వారు వియమితులగుటయే కాక సమయమును కూడ వృథాచేసి కాని వారిలో పెక్కుమంది రోము వగర వాసులు కావున యింటిలో ఇతర ప్రాంతములకు చెందియుండిరి అందుచే రోము పామ్రాఖ్య భాగములలో కొంత రాజకీయ ప్రభుత్వ మేర్పడుటకు అవకాశ మేర్పడెను రోము వగరమునకు ౪౫ క్రీ.శ.ములకు సీజరు రద్దీగడెను కాని వారులు వ్యాయస్థానములకు విరాజింపబడి ఓడిన పరిస్థితి వారి ఎగ్గులు అన్ని ప్రభుత్వము పార్లమెంట్ వరకుపోయెను అట్లు కానివము గావింపబడెను అట్లు ఎందుకు తగ్గించుటయే కాక వీరు దొంగలకు నిష్పక్షపాదులకు పని చేయించుటకు ట్రడములను ప్రోత్సహించుటకు వారు సమయము చేయించెను భూమికి లేనివారికి భూములను సంపత్తికి ప్రోత్సహించెను పరిశ్రమ స్థాపించుట కాస్త్రీకి కొంతో ఎక్కువ ఎనోవ్ మొదలగు ప్రాంతములందున్న పరిశ్రమ ప్రముఖములైన పరి ఇతర పామ్రాఖ్య భాగములందు కూడ పరిశ్రమ చేర్పడెను రోము వగర బాహ్య ప్రాంతములకు తగ్గించుటకు ఇంటియంటి యితర ప్రాంతములకు ప్రజలు తరలి వెళ్లుటకు చర్యలు పీకొనెను

సీజరు ప్రతేజ చెల్లెడ సంవత్సరము అన్నిటిలో ఎంతాగము తో కార్యాలయ సంవత్సరము ముఖ్యమైనది అది వగలలో సంవత్సరమునకు టెక్ రోజులు మూడ్ర ముండెడిది ఈ సంవత్సరము ప్రకారము టెక్ రోజులు ఏర్పాటుచేసి టెక్ సంవత్సరము (అనగా 4 వల ౫ వల సారి ఎక్కువరి నెలలో 21 రోజులుండు విధానము) కూడ ప్రారంభమైనది ఇంకను రోము ఎంప్రాయమును నిలబెట్టుటకై ప్రైవేట్ శిక్షణమునకు అర్హులగు యుక్తవయస్కులయిన రోమువగర వాసులు ఇతర ప్రాంతములలోని సంవత్సరముల కంటె ఎక్కువ కాలముండ కూడదని సీజరు కానించెను పెనేటు సభ్యుల పుట్టుకు ఇంటిని వరలి పోకూడదనెను రోమును సంప్రదాయమునకు అర్హులైన వారికిని రోమును పామ్రాఖ్యమునకు అవసరమగుటకు వారిని పామ్రాఖ్య భాగములను పాలించు కాన్సులు అనుకు ప్రేటర్లు అను ఉద్యోగులను అధికార కాలవసమితిని నిర్ణయించెను

అందుచేను అందుకన సీజరు తన ప్రతిష్ఠను బలపరచుకొనుటయే కాక తేజ పోకర్మమునకు కూడ సంస్కరణములను గావించి పరిపాలనాదాడు డని నిరూపించు కొనెను పామ్రాఖ్య విధానములో సీజరు సభ్యకము తగ్గించుండి అన్ని సంవత్సరము వడగ్రును కరిగితులను కన అనువుతో మంచుకొన గలిగెను శ్రేయాలకు వియమములను విధించియు గ్రామవాసులకు పని కల్పించియు ఇతర సగరములలో కూడ ప్రాంత ప్రభుత్వములను ప్రవేశ పెట్టియు అతరెంతయో క్రమ చేసెను ఈ క్రమయే అతని వాసులను చిర స్థాయిగా చేసినది తరువాతి రోమును చక్రవర్తులగు అగ్స్టుస్ మున్నగు వారికి సీజరు మార్గదర్శకుని డిరెక్టును

సీజరు విజయమునైన కారణమున రోము ప్రజల తాతనిని సత్కరించిరి అతని శ్రేయస్సును కోరుచు ప్రజల చేతులండిరి వారిలో మార్క్ అంటోనీ ముఖ్యుడు కాని బ్రూటస్ కాన్యస్ ఎంటో మొదలగువారు అతనిని సీజరు వియంపియై చక్రవర్తి యగుటకు కాంక్షించుచున్నాడని యనుమానించి అతనిని సంభ్రమకు కుట్ర పన్నిరి పూర్వము సీజరుకు మిత్రులైన వీరు ఇప్పుడు శత్రువులైరి సీజరా వాడు (క్రీ.పూ. 44 మార్చి 15) సెనేట్ సభకు వెళ్ళవలయుననెను తన కార్య కార్యనియోజనమునకు విజ్ అతడు జయలు చేరి వెళ్లెను సెనేట్ మందిరమున కుట్రచారు తాతనిని చాకిచి చంపిరి

సీజరు రోము పామ్రాఖ్యమునకు చేసిన సేవ మరువరానిది అయోథిలా యయినను అతడు పరిపాలన యందు శ్రద్ధగలవాడు రోమును సంప్రదాయముల బాతు నిలబెట్టుచు కైర్మ పానానములు అలవాడై రోము ప్రతిష్ఠ కోర పెంతయో పాటు వడెను ప్రపంచ చరిత్రలో అతని స్థానమును గుర్తెరిగిన చెక్ స్పీయరు తన అంగ వాక్యమున సీజరు వాడు మును చిర స్థాయిగ చేసెను

సీజరుయొక్క భువన బాహ్యమును గుండు కూడ గలను అతడు గొప్ప రచయిత గాక మున్నగు ప్రతేజములను అయిన పృథ్వీకమును అతడు

లాటిన్ భాషలో వ్రాసెను అదియే ౬ సంవత్సరములలో గాల్గోట్ అను పేరు వచ్చింది. దీనిని ఎరియస్ మెరియోస్ గ్రెగోరియస్ గూడ అతడు రచించెను. ఒక వ్యాకరణ వ్యాఖ్యానమును కొన్ని పద్యములను కూడ అతడు రచించెను అంతయు గాక సీతల పేటి వ్రాయని హుమన్ ట్రిత్తి అనివశ్యులలో ప్రథమ వ్యాఖ్యానమును ఎంతో మంచి పేరొందిన సీతల వ్యాఖ్యానము నుండినది. అతడు తన పోటీదారులగు సురేంద్ర చంద్ర బెనాల్ జి ప్రజల బలప్రాయము.

దీని ఎట్లున్నను సీతల అనుబంధము కావలసిగా నిరంకుశుడైన ప్రవర్తి అను యర్థమునకు నామాంబర మయ్యెను అప్పుడు ప్రకటనలకు తెలుపబడిన అని పేరు గలదు రహస్య ప్రకటనలకు జారులు అని పేరు ఈ పేర్లు సీతల నామమునందు యున్నవి. చివరి నిర్ణయారాజు తెలుగులో ఇ. ఎ. ఎ. ఎ. (నామాంబర ప్రకటన) అని అనువదలెను మన సీతల నామ ప్రభావ మెంతయు ప్రబలమైనది.

తేమ్మ గార్పిట్ట -

ఉత్తర ఆమెరికాయందలి క్షుద్ర రాష్ట్రములో అట్రాగార్పిట్ట అను నొక నీడవాడు నివసించుచుండెను అచ్చటి అడవినికొట్టి వ్యవసాయము చేయుటయే అతని జీవిత అయ్యెను అదనిలోని కష్టాలతో ఒకరితో నొకటి చేర్చి కట్టి కష్టము గుడినెయే అతని దివ్య భవనము ధర్మశిరియగు అతని కుటుంబ నిర్వహణను నందు అతని కెంతయు అభ్యుదయించెను కడు నీడలగు ఆ దంపతుల వారల సంఖ్య మే తేమ్మ గార్పిట్ట గార్పిట్ట సంఖ్యను తేమ్మ 1881 న సంవత్సరము వసంతము 18 వ తేదీనాడు అన్నించెను తేమ్మ పుట్టిన కొద్ది కాలమునకే అతని కుటుంబము అట్రాగార్పిట్ట అని లోక గుండయ్యెను అందుచే ముఖము నిర్వహణ కార మంతయు తేమ్మ తల్లియగు ఆ చేర యిల్లాలోనే అతను వాల్లు సంవత్సరముల ప్రాయమునకు మండగా తేమ్మ నకు అట్రాగార్పిట్ట అని పేరు ఒకటి రెండు సంవత్సరములలో తేమ్మ మొదటి ఇంగ్లీషు వాచును

గొనుటయే కాక చదువుట వ్రాయుటగూడ కాగుక వచ్చునెను. ఆ సమయమున బోయర్స్ వి. కి. యింట యందు అదివచ్చుచు పాఠశాలనుండి వచ్చిన రచనా పాఠ్యపుస్తకములకు మెరుగు వందు చేసి వరుసగా అన్నియొక్క నున్న ప్రస్తుతము అన్నింటిని ప్రవేశపెట్టి అరిచియెడలెను. ఇంతటి విశిష్టతను గల వాడు అందుకు విద్యార్థులకు దోహద మొనర్చెను. విద్యార్థులకు దోహద మొనర్చెను. ఎవ్వరైనా గోవనము గల వాడు కష్టముగ దోహద మొనర్చుచు గాము వ్యత్యాసమున ఉత్తీర్ణుడై వెళ్లెను అందుచే నేర్పరమును నిర్వహించి కారమునందు 60 మిల్లవాడగు తేమ్మగిరికే అతను కష్టముల కేర్పు స్వభావమును నిర్వహించు తేమ్మ రచన అన్ని వయస్సును అత్యంతమైనది చేయగలగ వీర్యమును అను నిర్వహించి దిగి గను అని తిగిమును అది ముగియలే అచేత కారణము అతనిని ఎప్పుడైతే అని ప్రేమించి అతనిని గిరి వ్యవసాయపు పను లాతని విద్యార్థివృద్ధి కొలం భంగము కలిగించెను కాని అతడె అటులములను తెచ్చి తెచ్చి తన విద్యార్థిభంగమును కొన సాగించుచునే ఉండెను.

కొంత కాలమునకు తేమ్మ దోడదుడు కాదు. తిరిగి వచ్చెను అతడు ఎంతానించి రెచ్చిన డబ్బుతో వివాహ యోగ్యమును పోక గృహమును చాచుకుంటు నిర్మించు కొని గృహ విద్యారాజవశమున ప్రాంతమున వ్రడంగు లొనర్చు పనిని చూచుచున్న తేమ్మ చాతీతోగల పనిచేయుచు వ్రడంగు ఎక్కడను కొంత చేర్చుకొనెను తిరిగి సమయములందు ఇతర వ్రడంగుల యొక్క పొలిపి చేయుచు కొంత వ్రడంగును మంపానించి తేమ్మ కుటుంబ పోషణమునకు తోడ్పడుచుండెను మెరుగునోయగా నిర్మించు వ్రడంగును చేయుచున్న తేమ్మను మెచ్చుకొని ఒక వ్రడంగు తన కార్యాలయమున పెం కిరునది దూర్గముల చేతనమునై వదిలెను నియోగించెను నీక కాలమునందు తేమ్మ పాత కాలమునకే విద్య వ్రడంగునందుండెను ఇట్లు 60

శేషు-గార్బిల్లా

శేషు గార్బిల్లా

సంవత్సరముల ప్రాయమువఱి అతడు విద్యార్థిగను
అభ్యసించుచును ముఖ్యము ప్రకాశించెను

కాశీప్రమున విద్యార్థిత్వము చేసికొనవలయునన్న
ఉత్సాహ శేషునకు గురుతర మయ్యెను అందుచే
అతడు అచ్చ కాంధపుటల చెడిన ఇద్దరు కాలురతో
హరి వరుస మందున్న చెట్టు అను గ్రామమునకు
వెడలి అచ్చటి పాత కాలయందు ప్రవేశించెను
వ్యయముగ సంకల్పించుచు ఎంత దూరపుగ వ్యయము
చేసినను గృహము నుండి కొంతోయిక తొడ్డి పైక
మరిగకాలముననే యయిరిగెను కావున అచ్చటి
సద్రంగి దుకాణము అందు శనివారమునాడు పూర్తి
గను శేషులైన దినములలో దినమునకు రెండు రూపాయలు
గంటల పొట్టునకు శేషులు పనిచేసి ప్రత్యేకము కాల్పించి
తమ్ములమనఁ జోలొకకాచమునకు వలసిన వ్యయమును
పరి పూర్తి కొనుగొనెను వగలు పాకళాలో

చదువు కొనుచు విదవ ముగింత కాంచు తీవ్రతో
పాల్గిలై మునివని చేయుచున్నను పాకళములు సన్నిహితులు
అను క్రొత్త ప్రవేశములు చదువుటకును ఎట్లో కొంత
సమయమును కనుగొని పరీక్ష అరిగినపుడు అందరలో
మిన్నగ నుండుట ప్రశంస నీయుము గదా! పద్రంగివని
దేయటయం కాకని శ్రేణి మాత్రము సంతోషము
శేతులెను దీయవ డిద్దొగ మెట్టి రూమును ధరించి
వను దాని యొగ్గవ యుత్తము మునుపటిగా ముండునని
యాశకు చువచ్చురిగ వచ్చుయందు అరి పరియే
కదా!

శేషు గార్బిల్లా చెట్టు ఎద్యాలయమునందు
చదువుచుండగా ఒక ముచ్చటగ ల్లు విజయము అరి
గెను శేషు ఒకవాడు తరగతిలో గుచ్చుండి పాకళము
విడువడ ప్రక్కన గూర్చున్న కలువలో ముట్టాడు
యెనెను ఉపాధ్యాయు డగ నమించి ఆ కాలుర
నిరుత్సాహి మంఠించెను కొంతసేపటికి మరల శేషు ఆ
యెద్యాలయము ప్రవేశములు ప్రారంభించిరి ఉపాధ్యాయు
డి పారీయం గమనించి వారి నిర్లభిని లేచి నిలుచుండు
మనెను మీ ఎత్తగములు తీసికొని ఇండ్లకు పొందు అని
వారి వాక్యాంశము అంత వారిద్దరును లేచి పుస్తకము
లను గైకొని తరగతిని విడిచి వెడల వలె వచ్చెను రెండవ
కాలురు పాయంకల మగువరకు అటు నిటు తిరిగి
అది విడుపు లేకను ఇల్లడంబ్రలు కనుమూడము కలుగ
కుండి నిల్లులేరెను శేషు చెలకే ఒకే పరుగున
ఇంటికి అరి గడవలో కాలుచెట్టి గిరుత్తున మరలి
వదిగెట్టుచు వచ్చి ఉపాధ్యాయునకు వమస్కరించి
“రగతిలో ముచ్చుండుకు నునుతి వేగ ను

నిన్నింటికి చెప్పువలసిదిగా అల్లడం యుంటినిగదా!
ఇట్లు వచ్చితి వని ఉపాధ్యాయు డదగెను
“చిత్తము కామాక్షాంబించిన విధమున ఇంటికి
చెళ్ళితిని కాము మరల కావలసిది అల్లంబంచెతి గదా!
అందుచే తిరిగి వచ్చితిని అని శేషు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను
శేషులు యొక్క బుద్ధి కామరస్యమునకును విశేష మున
కును సమయమూర్తికిని ఉపాధ్యాయుడు పోతులై
మందహాస మొనర్చి తరగతి యందు గూర్చుండ
అతని కనుమతి కొనగెను శేషులు తీవ్రమనఁ ఇట్టి

వంపుటనము మరి యెప్పుడును జరిగి యుండితేడు
 చెప్పరు పాఠశాలలో నున్నపుడు తేమ్ము అధ్యయనము
 మొనర్చు వర్తతి ఉపాధ్యాయులకును పాపాతులకును
 అనుకూలంగావున్నవలయునని కఠినించెను ఆ పాపాతుల
 పుస్తక భాండాగారమున తేమ్మునకు అవతరించు యువ
 పుస్తకము లేదయ్యె అట్లే ఎ విషయ చర్యవనరము
 నందై నను తేమ్మును మించిన విద్యార్థి అచ్చటి విద్యార్థి
 బృందములో కొకడై న లేదయ్యెనన నుతోక్తియు

విద్యావముపాక్షనవృద్ధి తేమ్మునకు అధికారికమగు
 యుండెను అందుచే అతడు కొంత కాల మచ్చటపుట
 ఉపాధ్యాయుడుగా నుండి కొంతదనమును కూడజెట్టు
 కొని ఒక మిశ్రునితో గలిసి విద్యాభ్యాసార్థమై హిరాం
 తోని విద్యాలయమునకు వెడలెను ఆ విద్యాలయము
 నందు విద్యార్థిగా మన్నపుడు తేమ్ము ఆ జిదిగంట కొట్టు
 టుటను పాఠశాల గదులకు అవరణమును పీల్చి నరి
 కుడ్రము చేయుటకు ఒప్పుకొనెను తన స్వయమువ
 లగింను దబ్బు అతని వ్యయములను సరిపుచ్చుకొనుటకు
 కొంత సహాయకారి యయ్యెను ఆ వసులను చక్కగను
 నకాలము నందును తెగవేర్చి యచ్చుందున విద్యాలయాధి
 కారు లెంతయు నంతసంచరి అన్ని వసులందును
 నర్యానము కలవా డగుటచే తేమ్ము కానినదన్న
 కృత్యములు నివములని గాని అగౌరవ ప్రదము
 లనిగాని తలంచి యుండలేదు అచట నతని వచావర
 ముతో జూచిన వారెవ్వరును లేకుండి మీదు మిక్కిలి
 అతడొక అదర్శ విద్యార్థిగా చెప్పులది అందరి ప్రేమకు
 పాత్రుడయ్యెను

హిరాం విద్యాలయము నందరి పుస్తకాలయములో
 20 000 గ్రంథములుండెను తేమ్ము గార్పిల్లు ఆ పుస్త
 కముల నన్నిటిని చదివెను మరియు ఆ గ్రంథములలోని
 విషయముల నన్నిటిని బాగుగ నవగాహనము చేసికొని
 బానిసొక పెట్టి తయారు చేసెను ఆ గ్రంథములలోని ఏ
 విషయమును గూర్చి యెవను ప్రస్తావన వచ్చినప్పుడు
 తేమ్ము ఆ విషయమును గూర్చి యోధార పూర్వకముగా
 మాటాడ గలిగి యుండెను అవసరమైన వందర్శములతో,
 ఫలానా పుస్తకములో ఫలానా విషయము చక్కగ
 వ్యాఖ్యానియె యున్నదని ఉపాధ్యాయులకు వయతము

అనడు సూచించు చుండువాడు ఈ విధముగ ఉపా
 ధ్యాయులకును విద్యార్థులకును విజ్ఞాన సముపార్జన
 యందు మార్గదర్శియై అందరినీ ఒకలో నాలుగవరె
 తేమ్ము ప్రవర్తించుచుండెను

సంవత్సరముందు ఒప్పు యోగ్యతను
 గమనింప అధికారులు ఆ పాఠశాలయందీ గ్రీకు లాగటను
 అను ప్రాచీన భావము చేర్చు ఉపాధ్యాయుల వదలి నాని
 కొనిగి ఉపాధ్యాయుల వృత్తియందు ఎండియు అల్పదవుడు
 వేద్రంగము ఇండ్ల గుంపుల చేయు ఎనిది చేయుచు
 కొంత డబ్బును తేమ్ము కూడజెట్టుకొనెను

హిరాం విద్యాలయమున విద్యను ముగించు కొని
 తేమ్ము వెడలువపుడు నరక శాస్త్రవలల నభ్యసించి
 తిరిగి ఈ విద్యాలయమునకు ఉపాధ్యాయుడై వచ్చెదపు
 గాక!" అని అధికారులు డివిచి అని ఎవ్వరైన ప్రజ్ఞా
 విశేషములను గుర్తించి ఎదిరి రుద్రములు పాఠికో
 కముగ వోవని అతనికి వగైరవముగ నిడ్కొలు చెప్పిరి
 తేమ్మునకు కళాశాల యందు తేరి శాస్త్రముల
 నభ్యసించ వలయునను కలంపు కలిగెను అది ఎక్కువ
 ద్రవ్యోపవతితే పాఠ్యమైన పని అగుటచే అతని చిత్త
 ముట్టుక లూగ పొగెను అట్టి వయలయున వోక
 గృహస్థు తేమ్ముకు 1000 రూపాయలు అప్పుగా నొసగి
 అతని చదువును కొనసాగించ వలంబించెను కాని మద్య
 కాలమున గలించిన యెడల ఆ గృహస్థునకు వద్దము
 వచ్చునని రచించి తేమ్ము 1వ తీవరమును రు 1000 అను
 భీమా చేయించెను ఇచ్చయుండిన యుపాయము తనక
 టదియై స్ఫురించుచు గదా!

1854 వ సంవత్సరములో తన 24 వ ఏట తేమ్ము
 గార్పిల్లు విలియమ్ము కాలీడోలో ప్రవేశించెను ఉత్తమ
 విద్యార్థులనవ వర్తతి పొందు వర్తనము అఖండ బుద్ధి
 కాళిగియు విలియమ్మున వక్తృత్వ పాటవము మున్నగు
 మగుల వంక్తరే తేమ్ము కాలేడో విశేషభాగి
 చూడెను

ఆ కాలమునందు అమెరికాలోని కానిన ప్రకరణ
 మును గూర్చి ఉత్తర తేలియులకును దక్షిణ తేలియుల
 కును పోరాడవలసిగి పోరాటము అరుగు యుండెను
 అటులు రెండు వక్షములుగ చేర్చి ప్రతి వ్యయనందును

వధలు అరీప వాగ్వివాదములు నలుపుచుండిరి అట్టి పథ వినియము గారేటితోను అరీగెను ఆ సమయమున తేము గారిన వ్యాపారమును ౧౦ డిం చు చు నేన గంభీరవ్యాధివలనను ఉభయ పక్షముల వారిని విష్ణుయోగిని సునస్కంధ తేము 1880 వ సంవత్సరపు శాస్త్ర పరిశీలనయందు తేము ఉత్తముడుగ మత్తెర్లు డయి పండితుల యొక్కయు సహపాతుల యొక్కయు సేవలకు యొక్కయు అభినందనములను గైకొని ఇంటికి మరలివచ్చి వంశేమహారం అనుచు వన మాతృశ్రీ చరణాదరించుకములకు అభివాదనము చేసెను

ప్రతిభావంతుడగు వారిని తేము మరచిపోదు ఏ హీరాం పాతకాల యందు తేము పతం కష్టముల నొల్పుతో నూంచి విద్యార్థియైన మొవర్ని మొవర్ని బొంబే ఆ హీరాం పాతకాలాధికారులే అతని వాగ్వివాదాలి చాళకాల ప్రభావోపాధ్యాయ వరచి వాతని కొనగిరి అడవియం చాతనిని సంవత్సరము నకు రెండురేల రూపాయల వసతియు ఇచ్చుచునునెను తేము ఉత్తమ బోధకుడుగ ప్రసిద్ధి పొందెను అతని యొద్ద చదువుకొనుట మహాభాగ్యముగ విద్యార్థులు కలచుచుండిరి అతని విద్యాభివృద్ధి విశాల మెంతనియచు అర్థముగ నుండెనే అతని పద్ధతి ప్రపంచము గూడ అంత నియమితమై యుండెను అవశ్యావరణ మున్న అతనికి గొప్పదేవతాదు అతని ధర్మశాస్త్రము నవ్వర్త నమును వారు రంధ్రము అనుకరింప రోడగిరి తేము చిహ్నతనము నుండియు ప్రతి అభివాదమువారును రేచాలయమునకేగి దైవ ప్రార్థనము గానించు చుండెను అంతే వేరైన విలువలతో అతడు వ్యయముగ ధర్మోప దేశమును గూడ జేయు చుండెడివాడు అట్లు తేము ధర్మాధిపతు డగుటకు ముఖ్య కారణము అతని వృద్ధ మాతృశ్రీయై ఆమె గొప్ప పార్వతి ఆమె పరా శార మంతయు దైవమనై వైచి తన కర్తవ్యములను విరక్త హించు చుండెడిది

దేశమందు వారిని వ్యాపారమును గూర్చి గొప్ప అంకితనము అరుగు చుండెద యుద్ధ చిహ్నములు రోడగట్టు చుండెను ఇంతలో 1880వ సంవత్సరమున ఓహయో మండల రాజును స్థానిక రాజులను సభయందు

(Senate) తమ ప్రతినిధిగ తేము గార్పిల్ల వెన్నుకొనిరి అతనికి వానిన వ్యాపారాధిపతి యంతమాక్రమము గిట్టుదు వానన స్వతంత్ర రాష్ట్రములకు (Independent States) అర్హుడై వానిన వ్యాపార పద్ధతిని రూపు మాన కం డము కట్టుకొన్న చారణలో ముఖ్యుడైన ప్రెసిడెంటు ఆద్రహం లింకను తక్కువర్గ విరక్తహామను తనకు తోడ్పడుచుని కోరుచు తేము గార్పిల్లవకు వ్రాసెను అంత గార్పిల్ల ఇరువదిరేల వంతులగు అనులను నై వ్యము వందు చేర్చించుటయే గాక నలుగురియైదు లక్షల రూపాయలను గూడ సే రింప గలిగెను

గార్పిల్లన కంతటితో వృత్త కలుగలేదు ఇట్లమున్న వారు సేవతో యుద్ధకటులుగా చేర వచ్చునను అర్హుడుని ప్రకటన ననుసరించి గార్పిల్ల వడుము కట్టి దేశ హతము కొరకు విపాయ యయ్యెను తేమును కొంతకాల మొక వర్ణము (Platoon) నకు ఆమెచాదుగా నియమించిరి ఆమెచాదుగ ముప్పువుడు తేము అనేక ప్రదేశము లందు ప్రతిపక్షుల నెదుర్కొని తన పరాక్రమమును ప్రకటించెను

అటు తర్వాత 1883 వ సంవత్సరము నెలైంబరులో చికామాగ్య అను ప్రదేశమును తుముల యుద్ధము జరిగి యుండెను ఆ యుద్ధము వందు తేము తన అంత పరాక్రమము ప్రదర్శించి వీరపతాకము నెత్తెను అంతట అతడు అనరల్ అను ఉన్నత పదవి యందు నియుక్తు డయ్యెను

తేము గార్పిల్ల చేరు ప్రభావులు అతల గోపాలము నకు దిద్దితము అయ్యెను వానన ఓహయో మండల వాసు లోకనిని తమ స్వతంత్ర రాష్ట్రముల ముఖ్య రాజులను సభయగు కాలగ్రము నకు సభాసదునిగ వెన్ను కొనిరి ఈ విధముగా గార్పిల్ల రాజ్య కార్య విరక్తహామము వందు ప్రభావత పురుషుడని అనించు కొనెను ఆ గొప్ప పథయందు అతడు కాంచిన శ్రేష్ఠ ప్రవంగములు సభ్యుల ప్రశంసలను చూడగొనెను తేము యొక్క పత్యమందక సహాపాక పారిణక దేశహితైక తత్పరత కారణములుగా ఎవ్వరిని అతనికి నిరుద్ధముగ మాటాడుటకు పాపమును లేదయ్యె

1880 వ సంవత్సరమున ఆమెచా యందలి స్వతంత్ర

రాష్ట్రాధ్యక్ష పదవి శాశ్వతమైనది అని భావించినందున ప్రయత్నించు మనీ గార్బిల్లను మిత్రశక్తులందఱు జలవనం చెట్లపొగెను ప్రయత్నించుట గన పని కాదనియు నవ నేన రావలసి యున్నదో తోటకులే నవ చెన్నకేశావైర దనియు మిత్రులకు లేముగ భూధానము చెప్పెను

ఆ సంవత్సరపు యెన్నికల ఫలితముగా అమెరికా
సర్వత్రా రాష్ట్రములకు వేము గావీర్లు అధ్యక్షుడుగ
నియమింప బడినది అందు రావందించిరి కాని ఆ దుష్టు
వర్ణములు కాలేదు

అత్యర్థముగా నియమించబడిన ఉపకరము తనకు తెలిసినవలెనే గొప్పియ్య తన తల్లివద్ద 'గీ! అమ్మా! ఈ నియమున నీ అల్లిపాయ మేమి? అని అను నడిగెను. ఆమె నాయనా! ఇదంతయు దైవ ప్రేరణము వాతంతో అత్యర్థముగా నున్నది అనెను అంతట అతడు తన భార్యను నడిగెను ఆమె వ్యవసాయ వృత్తియే మన కానవలసినదాయకముగ నున్నది చాచితిమి లింక గొప్ప అధికారముగ కలిగి నట్లయి అత్యంత కాళకూతాయత మైకట్టియను వదలి వాతంత ముంచిరిగా కనుంనుటలేదు అని అనెను ఈ సందేహములను బట్టి కుటుంబ సభ్యులము కాంతి అధికార మహాత్వము మొదలగు విషయములను గూర్చి వీరి యల్లిపాయములు స్పష్టముగ తెలియుచున్నవి

తేము గాల్చిల్లు వ్యవసాయాన్ని అభ్యుదయ పరచి
తాను సేకరించు వసుధమున ఇటు పరిశ్రమ -

తెల్లచారు నల్లచారు క్రిముతులు దరిద్రులు
ఎవ్వలు పెద్దలు-అను శేదములేక అందరును సమాన
ముగ పౌరసత్వ రాజకీయ వ్యవస్థములు పొందుటయ్యు
అందరును ధర్మశాసన బద్ధముగ సంరక్షణము పొందు
టయ్యు అందరికిని స్వాతంత్ర్యము ప్రాప్తించుటయ్యు
సంకల్పించినవేగాని యుద్ధము గాయములు పూర్తిగ మాను
టను దేశమందంతటను అందరియెడల పౌరశాసనము
పరిపాలకును అవశ్యము లేదు

స్వాశంశ్రమ్యమునకును శ్వాసమునకును తరువాత ప్రాముఖ్యము వూరిన నదియే విషయము జాతీయ విద్య ఇది లేకపోయినచో స్వాశంశ్రమ్యము గాని శ్వాసము గాని చిరకాలము నిలువ జాలదు

ఆర్థికావసర-సమారోహ సమారంభము 1881 వ

సంవత్సరము మార్చి 4 న రేడియోను ఆరిగెను ఆ సమయం మండలకు సెక్రటరీవారాధికారులు మధ్యగొను అట్టి సందర్భ సమయముందును సేము గాల్గొట్టిన తన సమీకరణ కర్తవ్యమును వివరించినవాడు కాదు ఆ సమయమును ఆరకు ఆతర్వాత పూర్వకావముతో వారి కేదగ్రంథమును కై విలు సకు సమస్యించెను అనంతరము నల్లియెద్దకు అని ఆరకు సహాను మొదలైనను

తేమనూ గార్పొల్లు అగ్నిపాములు మిగుల క్షామ
నియములు అతడు దర్శన ద్రవమగు విప్రుడు పోయెను
ఉచార శిలుగును రేఖాప రక్షణ పరమ ద్రవమనై
యందు వెను అపని ఎరిపాలమున రాష్ట్రం నై కపము
విశేషముగ తెంపించ గలదనియు అచట పోల్క మొన
గూడ గలదనియు | అంబు గ్రహముగ నుడువ సాగిరి

వరమేళ్ళదివి ఇప్పుడు వేరు విడముగ నుండెను కా
కాకలి తలచిన దైవమొకటి తలచును గదా! ఒక
కుచ్చుడు కన కెట్టి ఉద్యోగము ప్రభుత్వమున లభిం
లేదను కోపమున ఒక నాడు ప్రెసిడెంటు గారిన్ని పొగ
బండి వెళ్ళుచోవు నవయమున కుపాఖిల నాగదినై
గురి చూచి కాత్తును అదాదా కారణమున రీప్రమంగా
అప్పుడది మిగిలిన వశమే దయ్యెను

అంతర్జాతీయ సమీక్షించు చున్నదని గార్హస్థ్యనని
 స్ఫురించెను కాని మరల శీతని మాత్ర మాతడు పొంద
 లేదు నా శరీర స్థితిని గూర్చి కన్న దున్నటుల చెప్పెడు
 ఎంతమాత్రము చాచినందు నాని మృత్యు భయము
 లేదు అని అతడు నై దుర్గుని పుష్పముగ నది గెను

అలాగే తమ కంత్వ కామము నమీంచినది అని నై మల్గులు చెప్పెను ఆ మాటలు విని గార్గీల కాలము ప్రకరహారి మంచినది వరమేకమని ఇప్పు యిటో అటులే కానిండు అంచును నేను సంభ్రమం నున్నాను అని తేము పార్థివైనను తరువాత కొంచెము సేవరితే తేము గార్గీల వ్యక్తిత్వ తపో వోక పొందు తీరి ప్రాణమును త్యజించెను అదేవిమరణము 1881 వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు 19 వ తేదీన సంభవించెను ననునై చోకముతో హావో వారములు చెలరెగెను

ಶೆವ್ಪು ಬ್ಯಾನ್ —

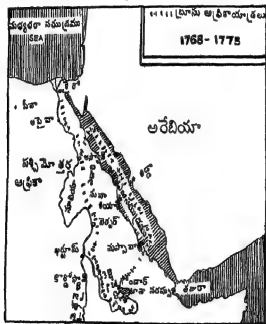
శేషులు బ్రూన్ అను వాడుకు పాల్పడ్డందు చేతయు
 దగ్గర నోక అత్యధికముగా బాధ్యుల కాబోయి మునుపటి రెండవ
 వారు ఇతడు ఎవని కావని కోరినదనకు ప్రత్యూ కాశి
 క్రి. శ. 1780 ఏప్రిలు 16 న తేదిన మైసూర్ పైర్
 అను నగరమున ఇతడు బిచ్చింపెను పాపమున నీవగమున
 శేషులు బ్రూన్ అత్యంత దురుద్దమ్యవంతుడును సుప్రసిద్ధ
 నాదినెడగ పాపున్ పతి ఇతడు నీవగము యాశ్రయ
 గలనని చెప్పెదది

తేమిష్ట్రాలో హోలీ ఎడింబర్గ్ విద్యార్థులు
యములలో పట్టే తీర్పులై బాగుయివార వృత్తి
నవలంబింబగగి బాగుయివార వృత్తి
వారంబింబగగి బాగుయివార వృత్తి
విడిచిపెట్టి లంబన నగర బాగుయివార వృత్తి
అను చదివిన 1754 లో వివాహమాడి అప్పటికి గతం

చిన యామె వండ్రిగన రాక్షస పాపాయి వ్యాపారమును
 కొన పోనిన మొదలెదమ వివాహమైన కొంత మాన
 ములతో అనన్ భార్య గణించెను అంతకు వానవి మనవల్పు
 విధుగుంటి వ్యాపారమును కట్టెట్టి వియోగ దుఃఖోప
 శమనమునకై పోర్చుగీసు స్వామీవు భార్యను పరిశో
 ధించుచును "దం గెను ఈ వంశపువంటో నానకు
 పోర్చుగీస్ స్పెయిన్ హోలెండ్ జర్మనీ రోజముల వర్తకు
 నమనకు ఉపకమించెను

భావతః (1758) వ్రాసిన తండ్రి మరణించగా ఆతడు తన పర్యటనలను వాని ఇంకొందరు మరలీ రావలసి వచ్చెను తండ్రి మరణానంతరము వంశాను గతమగు ఆ వ్రాసిన వంశీవ్రంధనగా ఆతడు రావణి కృతముగ వాచానుగోమను ఎవారత వాంఛై మూడేండ్లపాటు ఆరగిచాడు పతనము గానిలెను ఈ సంఘటన మూగి అంతర జీవమును పూ ర్తిగ మూర్తివై లెను

చిత్రము:-

క్రి.శ. 1782 లో బ్రిటనుకు చెందిన యుద్ధము ఘట్టినివపుడు బ్రాను యుద్ధముపై దండయాత్రా పథకమును ఎర్లమునెర్ల బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమునకు నివేదించిన ఫలితముగా అతనికి ప్రభుత్వముతో పరిచయ మేర్పడెను బ్రిటిషు మంత్రాంగ నిర్దేశయగు హోలిఫాఫ్స్ ప్రభువు బ్రానును అంగరాయ కారవర్గ ప్రతినిధిగా అప్రకాశ పంపి కార్యరీతిరమును శోధించుచు నియోగించెను అప్పటి కా తీరమున కొంత భాగము మూత్రము శోధించి జడపడి ప్రపంచ పరమున హోలిఫాఫ్స్ ప్రభువు నైలునది జర్మిస్తానమును గూర్చి ముచ్చటించగా సాహస యాత్రానెత్తుచై వేము బ్రానున కా విషయము ఉత్సాహము కలిగించి నైలు మూల స్థానమును కనుగొనుట కాతనిని స్థిర పంకల్పునిగా పొందెను

అట్టివిలో రాయకార ప్రతినిధిగా న్యవహరించుచుండిన బ్రాను తన యాత్రా పథకమును అమలు జరుప బారి 1786 లో అట్టియును విడిచి చారి తెగువ నున్న అప్రకా తీరమును పరిశీలించుటకు కడగెను అప్పటికి బ్రాను టూనిస్ లినియా త్రికొరి ప్రాంతములలో పర్యటించి ఆ ప్రాంతముల భౌగోళిక స్థితిగతులను గమనించి యుండెను ఈ పంపదర్శమున అధిగత హాతంగము వలన బ్రానునకు గుప్పెరాట్లెము ఆ ప్రమాదము నుండి ఎప్పటికీ బయటపడదను అవంతరము తీవ్రవాద్యిగ్రస్తుచై కొంత కాలము మంచము పట్టును దుగ్ధత నుండి కోల్పోని అత డాయ మైసరు వందలి కాలిజ్ పోర్ మిరా ప్రాంతములను దర్శించి అక్కడి ప్రుద్య కిలింధ్రకములను న్యయముగా గీసి అవంతరము లందను వగరమున నున్న రాయల్ గ్రంథాలయమునకు చాటిసి పమర్పించెను

క్రి.శ. 1788 లో తన చిరకాలంబిమైన నైలునది జన్మస్థానమును కన్గిను నిశ్చయముతో, అతెగ్గాండ్ర యాకు నయన మొనర్చెను అప్పుడు రోగిపీడితుడై యున్న టర్కి అధికారి దుగ్ధతను కాచి అతని మండియు ఆ గ్రీకు మహాధికారి నుండియుం పారపలెను గ్రహించి అప్పటినుండి ఈజిప్టు రాజధానియగు తెయిరో వగరమునకు బయలుదేరెను, అదే పంపదర్శమున దీపెలరు 12 వ శతీన బ్రాను నైలు నది తెగువన గల పయెనే

చేరి అక్కను వదిలి విడచి ఎడారి మార్గమున వెళ్లి వి.సుద్ర గు రీపు పట్టణమగు కొ.పె.యి.రో చేరి అప్పటినుండి మరల ప్రయాణము ఎ.గెం. 1788 ఏప్రిలులో జేర్డా వగరమును ప్రవేశించెను ఎజ్జెనముద్రి తీరమును ఎ.రీ.శీ.లించుచు కొన్ని వెలలతరు ఎ.త. ఆ పీఠపు అవలి ప్రస్తాన గల అరబ్బియా దేశపు రిపు పట్టణమగు మహ్సానా ను అతడు కేర.కో.నెను దుర కాంచుదు ద్రోవ దిండును అగు మహ్సానా పాలనాధికారి కలిగించి టు ముల వలన ప్ర.ను తెందు మానము లరటచే అగి పోవలం వచ్చెను అనంతర మాతడు మూడునెలల పర్యంతము ఎర్లకారణ్య ప్రాంతము లందు కష్టపర మైన ప్రయాణము సాగించి క్ర.శ. 1770 ఎప్రిలలో అరబ్బినియా రాజధానియగు గోంజాల్ వగరమును చేరెను తన విశిష్ట పరవము వలనను నైదిగ్ నై.య్యము వలనను వేము బ్రాను అరబ్బినియా రాజ్యయంతరి ప్రధానాధికారియ అతరమును చూడగ నై ప్రభువు ప్రధానియు అతని యెడ ప్రత్యేక ఖిమానును ప్రకటించిరి

క్రి.శ. 1770 అట్టియు వెలలో బ్రాను నైలునది జన్మస్థలను ప్రస్తావన వందలి తుది ఘట్టములో అడుగు పెట్టెను అప్పటివరకు బ్లానైలు (కా.హి.రె. అ.క.రె.) అనునది నైలునదికి మూలకాళియని భావించుచుండెను ఆ గౌరవము నేడు కా.హి.రె. అనియర్ లేక నై.టు.నైలు (White Nile) న కొనగండినది టానా పరమ్యను చూచిన తరువాత నైలునది వంటి కొప్పనదికి అట్టి చిన్న పరమ్య మూలస్థానము కాకాం దనియు మరియొక బృహత్పరవము వానికి మాతృ స్థానమై యుండి యుండవలె ననియు అతడు నిశ్చయించెను ఈ బృహత్పరవము 12° ఉత్తర అక్షాంశ లేఖ 37° 2 తూర్పు అనుదైర్ఘ్య లేఖలచే నాలుగు వమాన భాగములుగా విభజింపబడును ఈ సరోవరము నముద్ర మట్టము నుండి 6858 అడుగుల ఎత్తున 3800 చ. మైళ్ళు చై కాల్యము కలిగి యున్నది తూర్పు పడమరలకు దీని వెడల్పు 40 మైళ్ళు బ్లానైలు అప్రకా ఉత్తర ఎర్లక పంతులలో అరబ్బినియా యంతరి గేట్ "

సక్రాంతం శివరముల వసుమతి (11) ఉత్తర అంతఃకము
వొడ్ల చిన్న నెలలోయగా ప్రారంభమై ఉత్తరముగా
పారి టూరా పరివరమును చేరి అవతలివంది సరి
స్థాయిలో వెలువడు వస్తుది ఇట్టిది 100 మైళ్ల ప్రద
నంది ఖర్చుమీద వైరల్ లో రో కలిపి మహా
వదిగా పరిచామును చెంది తుట్టిన రోజుమును సోకాగ్గ
వంతు గానించువస్తుది

టూరా పరివరం పరివరముల ప్రకృతి రామ కియ
కడను మ చి అయ్యరవదివ బ్రామి అంతే కొన్ని దిన
ములు గడప నవలెదు నెలలో అవతలివంది గోదాల్
వగరమునకు మరల చెల్లెడు ఇంతటి మహాకార్యమును
సాధించినను కష్టతమగు దీర్ఘ పర్యటనా ఫలితముగా
అతని దృష్టి ఇంటిపై మరల మాతృదేశమునకు మరల
చనుటకు అతని మనస్సు తేగర వదపాగెను

అతేకాలమున అతిపిరియ (ఎలియాయ) రామ
పై వ్యవసాయకుని తిరుగుతాడు తనమునుకు వసుమతి యోగ
రొరాలము పొందుచుండు బ్రామి వంటి పాదా
శేతుడు రాజున కృష్ణున అవతర మయ్యెను రాజా
శక్తిగతము వాతకు ముగ్ధుల వలననే వాడయ్యెను
వరుగా మూడు రోచాలములలో బ్రామి పొగ్గిని
విక్రేపాల వదలి రాజుకు విజయము చేపొచ్చెను
అమూల్యునిగు రామ పేరా చిహ్నముగా పుష్కరమాలచే
అపూర్వమైన బ్రామి రామమర్తి అనుమతితో 1771
డిసెంబరు నెల యందు గృహోష్ఠులు కయ్యెను

తిరుగు ప్రయాణములో శేమ్స్ బ్రామి ప్రాచ
చిట్టనకు మహానా పాలకుని కాలివంది కప్పించు
కొనుటకై కష్టతరమైన మార్గము వసుమతిని కడు
చిట్టల పాలయ్యెను సమయోచితమగు విశేష మృత్తి
ప దిశిని పాపమునుకు ప్రదర్శించి ప్రశస్తిలను
వందించెను మెప్పుంచెను తన ప్రయత్నమును కొన
సాగించుచుండు రహా శాసముచే వాతకు మూర్ఖు
రాజునయైన సెర్వాన్ యందు వాలుగు నెలలు
అగిరివలన వచ్చెను తుదకు గతంతరము తేగ బ్రామి
తనకు సహానుతిగా వొసగ లిడిన పుష్కరమాలను పూతము
తెగవచ్చు వలన వచ్చెను అతడు మూర్ఖు ఎడారి గుండా
ప్రయాణమును తిరిగి ప్రారంభించెను తన ప్రయాణ

మంతటిలో కడు దుస్తరమును ప్రాచాపాదు కరము
వగు తు దిశయందు ఒకవం ఇనుక తుపానుల వలనను
వేరొక వంక అవతర వర్షావృణుల కొరత వలనను మరి
యొవంక అరగి దుండగిడులచే ప్రాంతయము కలనను
పెట్టికార తమతమింప వలనవచ్చెను అతని ఉండు
అన్నియు మార్గమున మర డించినది పరిచారకులును
అనువులకాలి బ్రామి తన పరిశ్రమా పరికరములను
ప్రాత పుతముల వంటి ఇతర వస్తువులను మార్గమధ్యమున
వదలివేసి తనయొద్ద మిగిలిన చిట్టనివరి అవతర పర్య
ములను పూతము అనుచును కిచ్చి నేడు దుర్బాధను అతి
కష్టముతో నిలువ కొట్టుకొనుచు అడుగోక అమడగా
తులమెక సంవత్సరముగా గడప తుర కెట్టెలో ప్రా
ములతో అస్సాన్ చేరుకొనెను అస్సాన్ లో బ్రామి
నకు నశల సౌకర్యములు వసుమతియే కొన్ని దినము
అచ్చటనే విశ్రాంతి గైకొని నీరస పురిమంది కొలుకొనిన
వెనుక తిరిగి ఎడారి పోయి కామ విడిచి వచ్చిన పరి
కరములను తెచ్చుకొనెను వీటిలో ప్రాచి రాజును పడు
వైదవ బాలూ అతనికి అపూర్వమైన మూడుగుల
వ్యావసాయక విలువైన పతకముకూడ నుండును

బ్రామి అస్సాన్ నుండి వెలువడిన ప్రయాణించి
కెయిలోనగరము చేరినది (1778) అచ్చట నుండి
ప్రాచ్యుదేశము చేరి మహా వైశ్వానరుని అగ్ని ప్రకృతి
నుండి వయ్యలచే ఘన వహ్నియము నందికొనెను అచ్చటి
నుండి అయిలుదేరి 12 సంవత్సరముల క్రిందకు విడిచి
వెళ్ళిన మాతృదేశమునకు మరల వచ్చెను (1776)
దేశంర చేరియు తాతవారి గౌరవాంజలు లభించి
మహాత్మర పశ్చాత్తము గానించి అంగలక్షకనై సహా
మాతవారి అత్తలంతముగ గౌరవించెను

అంతరము బ్రామి తన ఎట్టియు వ్యవహారములను
చక్కదిద్దుకొనుచు కాలము గడవ ప గెను 1778 లో
అతడు తిరిగి పరియ మూడవ మిస దుండాన్ (Miss
Dundas) అను వామె ముగ్ధుని విధ్వలను కనిన వెనుక
1786 లో మరణించెగా, వియోగ దుఃఖమునుండి ఉప
శమనము పొందుటకై మిశ్రుల వలన వసుమతిని
బ్రామి తన పరిశ్రమా పరికరములకు సంబంధించిన
ప్రాశస్త్యమును ముద్రచానుమూలముగా రచించె బ్రామి

కొనెను 1790 లో ఈ గ్రంథ ముద్రణము పూర్తియై చిత్రములు వివరణ ఎట్టి అక్షో 6 ఎంపుటములుగా వెలువడెను బ్రాహ్మ రచనలు పంఖావణములు ఖండవ మండవములను చూడణ భూవచనములను గురియై కట్రు మిక్ర వర్గములను వృష్టించు కొనెను

బ్రాహ్మ కొందరిచే తీవ్ర విమర్శలకు గురియైనను అతని ప్రతిభా పుష్కలములు అంగ్ల ప్రాచీనముచే గుర్తించి నిడి ప్రశంసలను లభింపని అపాదాకృత్య కరములుగను, అవహానములుగను తోచిన వెట్టు విషయము లందలి వర్ణములు బ్రాహ్మ భద్రవాతి యాత్రికుల చే ద్రువ ఎరువ లభింపని బ్రాహ్మ పేకరించిన భౌగోళిక పాంశుక పరూరారము అతని యవంతకరము వెలుగులోనికి వచ్చునై కాక అవంతక యాత్రికుల కశ్యంత ప్రోత్సాహమును ఆర్జ్యమణి క మగమును కలిగించినది ఈతని భద్రవాతి వాడగు సర్ హేన్రింగ్ స్పీక్ బ్రాహ్మ పేకరించిన పరూరార విషయముతో నై బువడి భూగోళమును పంపూర్ణముగా కొదిచి 1వ పామాన్యముగ విశవ వరచెను

1794 ఏప్రిల్ 28 వ తేదీన తేమ్ము బ్రాహ్మ పరిచయరాలైన 16 వ వరిపను పొగవంపును మెట్టమిడి నుండి దొర్లి పడి పుట్టునా తప్పగా అట్టి యింకే అతడా మరునాటి ఉపయమున మరణించెను మరణించు వచ్చుటికి అతని వయస్సు 81 వ వర్షరములు అప్పటికి అతని రచనల ద్వితీయ ముద్రణమునకు పన్నాహములు అనుగుచుండెను

అతని మరణానంతరము అతని మిత్రుడును పురూక త్తర్త కాథామండితుడును అగు డా అల్ఫ్రాండ్ డ్ ముర్రే 1808లో బ్రాహ్మ తేదీక కథతోను దిన బ్రాహ్మ యాత్రలు (Bruce's Travels) అను శీర్షికతో 16 గ్రంథమును రచించి ప్రచురించెను

బ్రాహ్మ యాత్రికుడు (traveller) గానే తోక మునకు పరిచితులై నవ్వటికు నిజమునకు అతడు పురూకానా విరుదు పాపాతి పరుదు కళాకారుడు (కాన్యోక్ పార్థివాల చిత్రములు కాలహా) ఉదాక వృద్ధయును యుద్ధము రాజీయము కైర్ద్యములందు ప్రవేశము గలవాడు 1677 మాలలో చెప్పవల్సెవన్న అచయముల ప్రజ్ఞాకారి తేమ్ము బ్రాహ్మ

డా వి గో డా

తేమ్ము వాద (1738-1819)

తేమ్మువాద అను నామి ఎట్టొందు యేపు 1738 ఏప్రిల్ 10 తేదీన అధునిక అవిరియంక్రమును (stern england) కల్పించి రాత్రి విజ్ఞాన ప్రసారమున అతడు విశ్వయియగు పేరు గడించెను అందు గ్రాహ్ అను కోట 1780 ఎ.ఎం. 1వవరి 10 వ తేదీన అప్పించెను అ.వి తండ్రి యొ చెప్ప వర్తకుడుగా మంబడివాడు దుర దృష్ట వశమున అతని వ్యాపారము చెడిపోయెను దన వస్త్రముయొందు తేమ్ము దన పంపొమ్మిదన యేట అందను వగరమునకు పోయి అచట జాన్ మార్గెట్ అను నానా యొద్ద కాత్రి పంపందమగు పనిముట్లు చేయుట చేర్చు కొనుట కై ప్రవేశించెను మార్గెట్ యొద్ద అరడోగ పంపు యు మూడ్రమే పనిచేసి తిరిగి పొట్టుటందునకు వచ్చి 1787 వ సంవత్సరమున గ్లాస్గో పట్టణమున విశ్వవిద్యాలయములో గడితకాత్రి పాఠములు చేయు పనివాడుగ ప్రవేశించెను ఆ విశ్వ విద్యాలయమున రహాయన కాస్తా విద్యాలయదగు తోనెట్ క్లాక్ అను నాకని తోడను విద్యార్థిగా నున్న జాన్ రోచివ్ అను నాకని తోడను తేమ్ము పేరేమను చేసికొని అవిరి యంక్రమును అభివృద్ధి చేయుటకు గల అవకాశములను గూర్చి చర్చించుచుండెడివాడు

ఆ కాలమునాటికి కామన్ మ్యాగ్ మెన్ (1688-1728) అను నాకడు కల్పించిన అవిరియంక్రము శ్రేష్ఠ మైనదిగా పరిగణించ బడుచుండెడిది అతడు అవిరియంక్ర విద్యాలయమునకు మూలవిరాట్టు కాని అది ముఖ్యముగా గమితో నుండి నీరు తోడిచేయుటకు మూడ్రమే ఉపయోగ పడుచుండెడిది అది మోటుగా నుండుటయే గాక చాని యందు పంటకెరకు కాక వృధా యగుచుండెడిది న్యూక మెన్ కల్పించిన అవిరియంక్రమునంటి యంక్రమొకటి ఆ విశ్వ విద్యాలయమున నుండెను అది చెడిపోవుటచే చానిని మరమ్మత్తు చేయు వనకాశము 1784 వ సంవత్సరమున తేమ్ము పట్టునకు లభించెను

మ్యాగ్ మెన్ యొక్క అవిరి యంక్రముతో నిలువుగా వోక స్తూపక ముండును ఆ స్తూపకముతో వోక ముడ అకము (Piston) పనిచేయు చుండును చేరుగా వోక కాలులలో అవిరి ఉత్పత్తియై ముసలకము క్రిందికి

వస్తువును పంపించుట కొరకు మూలమును అనువర్తించి యందును ఆ దూరమునకు అతడును ప్రదేశమునుండి దానికి అనువర్తించిన ఒక కడ్డి పోయియున్న నీరు తోడు సాధ్యము అనియును. వాతావరణ పీడనము కంటె ఎంతై యెక్కువ పీడనముతో అది ప్రవేశించి ప్రాసక్తమును పైకియెత్తును తరువాత అది విడిచి మూలమునకు వచ్చి చలించి పీడనముతో మూలములో వచ్చి అది ప్రవేశించి మువ్వలములందర కొంత భారీవల మేర్పడును తరువాత వాతావరణ పీడనము పోయి మువ్వలమువలముల వలన క్రింది వచ్చును ఆ యంత్ర పీడనముగల వలన మేర్పడుగా వలనయును దానియందు కొంత అది పీడనముగా అయితి కవచ్చును అందును అది పీడనమును పంపించు దెబ్బలు (stroke) కొట్టుచు నుమారు 50 గాల్లల దీనికి 150 అడుగుల తోడు నుండి తోడగలదు ఈ యంత్రమును పడవులకు ముగ్గురు మనుష్యులు విడిచియునుండవలెను

కాను మరొకమును చేయవలసిన మూలమున యంత్రమును గూర్చి శేషువాట్ మొదటి కొన్ని నిష్పల ప్రయత్నములు చేసెను అది యొక్క భౌతిక ధర్మములను గూర్చి అతడు ఎలవెరు మిగతావలన పంపించియు అది 1785 వ సంవత్సరములో అతడు పాడికామిగ విజ్ఞపన పత్ర యమిలించుకొనుటకు ఆ అలోచనయే "అంత్రము మూలమున యంత్రముతో యంత్రమును కనుక్కు కామిగల వారిని అందుచే ఆ అది పొయ్యియగు చున్నది కనుక అది పీడనముగా ఉపయోగించుయంత్రమును నిర్మించుట వలన అవలసిన అవధికి కొద్దిది దీనికి రకు తెలుగు పద్ధతులు ముఖ్యముపరమని అతడు గ్రహించెను ద్రవీకరణము చేయు గదియొక్క ఉష్ణోగ్రతను తక్కువగా మంచుట యొకటి మూలము యొక్క ఉష్ణోగ్రతను పొయ్యిగా మంచుట మరొకటి మూలమున యంత్రముతో వచ్చు మూలమున అది గుర్రవలన ప్రవేశించి యందు చేయవలసిన శేషు దానిని పోక గదిలో అది గుర్రము ఎక్కువ చేసెను మూలమునకును దానికిని సంబంధ మేర్పరచెను దాని వలన మూలము యొక్క ఉష్ణోగ్రత తగ్గ బుండగనే దానితో తాళి వల

మేర్పడుటకు అవకాశము కలిగింది ఆ భారీవలము విలువగా పీడనమును ద్రవీకరించిన అదిని తొలగించుటకును అతడు గాలి పంపు (air pump) పోకదానిని కొత్తగా చేర్చెను ఈ అదియంత్రము కూడ పీడనముతో ఉపయోగించిన అదిను దాని వలన పంపించుట అయ్యి మూడు వలలు తగ్గినది మూలమున యంత్రము కొన్ని వలలతో చేయు వలని వాట్ యంత్రము కొన్ని వలలతో పూర్తి చేయు గలిగెను ఈ యంత్ర నిర్మాణములో కావలసిన వల చిన్నచిన్న విషయములను అతడు అభ్యర్థి చేసెను

ఈ తోపున ఎంత ఇంజనీయరుగా శేషువాట్ భౌతిక పాఠశాలనుండి తెచ్చుకొని వలలను పర్యే చేయుట అతడు నియోగించినదెను అతడు బర్ మొదలగు వార్యర్ల ప్లానులను పోయిల్ వద్ద క్లెర్ పరిచి వలలను కట్టుటకు ప్లానులను వలల దూరములను కొలుచుట చేసి మైక్రో మీటరు అను యంత్రమును తయారు చేసెను

1788 వ సంవత్సరములో శేషు వాట్ అర్మింగ్ హామ్లో మాత్రుల తొల్లన అను వాతనిని కలసి కొనుకొని తొల్లన దోహా ఇంజనీయరు ఎవలకు యజమాని శేషు వాట్ అనినరతే కారన్ ఇనుప పనులను ప్లానుచేసే దాడులు వాన్ రోల్తో అదియంత్ర కల్పనలను ప్లానచేసే అధికార పత్రములు వాటి లాభముల విషయములో చేరియుండెను 1789 వ సంవత్సరమున అతడు తన అది యంత్రమును గూర్చి పేరుచేసి అధికార పత్రమును పొందెను 1776 వ సంవత్సరమునాటికి శేషు వాట్ అర్మింగ్ హామ్లో పరమ తొల్లన అండ్ వాట్ అను కంపెనీని ప్లానుచే అది యంత్రములను తయారు చేయుట ప్రారంభించెను

తరువాత విడి సంవత్సరములలో శేషు వాట్ తన అదియంత్రమును అభివృద్ధి చేసి అది కత్తిరి పూర్తిగా వివిధయోగము తోటి తెచ్చెను కాను కల్పించిన అది యంత్రము యంత్ర చలనమును కుపయోగించుట కొరకు దానిని రెసిప్రొకేటింగ్ (Reciprocating) పద్ధతి మండి రొటేటింగ్ (Rotating) పద్ధతి మార్చవలెను దాని కొరకు క్రాంకును (Crank) పై ప్లాను

(Fly wheel) ను ఉపయోగించిన వలెను 1781 వ సంవత్సరమున తేమ్యు చాల్ తన రెండవ అధికార పత్రమును పొందెను ఎవరో దొంగలు అతని అధికార పత్రమును దొంగిలించిరి అతడు పేన్ అండ్ ప్లానెట్ (Sun & planet) పత్రములను చేర్చి మరియొక యంత్రమునకు అధికార పత్రమును 1782 వ సం॥ వ పొందెను 1784 వ సం॥ వ సమాంతర చలనము (Parallel motion) అను విధానమునుగూడ చేర్చి తేమ్యు చాల్ తన వాగ్దాన అధికార పత్రమును పొందెను కడవకు యంత్రము పను చేగమును పొందుటకును పీడనమాపకమును పీడన కక్తిని గుర్తించుటకును పెంట్రీ ఫ్యూగల్ గవర్నర్ (Centrifugal governor) అను దానిని అతడు కల్పించి ఆ అదిరి యంత్రమును పరిపూర్ణముగ వృద్ధి చేసెను అది కరువాత గమలలో నీరుకోడుట కల్పా గారములలో యంత్రములను నడుపుట ఎండిమరలను త్రిప్పట పొరంగములను క్రవ్యుట గృహ విద్యాలము మొదలైన పనుల తెచ్చితికో కాం లాభకరముగ నుపయోగించెను తేమ్యు చాల్ చేసిన కల్పనల కన్నిటిని కావలసిన ధనమును దాక్ర రోజ్ హుమ్బ్ లాస్ట్ అను చారల నుండి లభించుచుండెడిది

1800 వ సంవత్సరమున అవిరి యంత్రవిద్యాలములో డొక్టరీతో తనకుగల భాగమును తనకుమారులగు తేమ్యు గ్రాగర్ అను చారల కిచ్చి తేమ్యుచాల్ డొక్టర్ హోమ్ నమీనమున హీత్ ఫీల్డ్ హోల్ అను చోట తన తీవ్ర శేవమును ప్రకాశముగ గడపెను అతడా నమయమున శిల్పమునకు నకలు చేయు యంత్రము వొక దానిని కల్పించెను దానితో నతడు శిల్పముల పోకల్లను తయారు చేసి ఒక యువక కళాకారుడు తన ఎఱుకరి మూడవ ఏట చేసిన కృషి గా ప్లేయటల కిచ్చుచుండెడి వాడట తేమ్యుచాల్ ప్రాత ప్రతులకు నకలు తీయు ముద్రణ యంత్రమును పూడ కల్పించి దాని అధికార పత్రమును 1790 వ సం॥ వ పొందెను నీటియొక్క సంఘటనమును తెలిసి కొనుటలో తేమ్యుచాల్ నకు గూడ ప్రాముఖ్యము గలను

అదిరి సహాయముతో గనున కక్తిగల యంత్రములను నిర్మించి, పూచుచై రవాణా పోకల్లములను చేగముగ

కల్పించిన రివల్టర్ సెవిస్కో కార్మిక్స్ ప్రిన్సిప్ అను చారలను తేమ్యుచాల్ మార్గదర్శకుడయ్యెను

తేమ్యుచాల్ 1788 వ సం॥ వ తన రాయారు చాలస్ (cousin) మార్గరెట్ మిర్లర్ అను వామెను వివాహమాడెను వరేండ్ల కరువాత ఆమె మరణించుటచే 1776 వ సం॥ వ అతడు అవిమాల్ గ్రామి అను వామెను పెండ్లి యాడెను తేమ్యుచాల్ హీత్ ఫీల్డ్ లో 1819 వ సం॥ వ అగష్టు 19 వ తేదీన చనిపోయెను

డి వి ర

తేమ్యు విరియమ

19 వ శతాబ్దపు చివరి భాగమున తేమ్యువిరియం అను వాతడు అమెరికాలో ఆధునిక మనశ్శాస్త్రము (Psychology) యొక్క వికాసమునకు గావించిన సేవ ఉన్నత స్థాయికి చేరినవై యున్నది ఎర్నెస్ట్ ఎనుర్నస్ ల ప్రేరికి చేరినవ కావనా పర్వతలో నిర్మించిన స్థానము నందుకొన్న కత్తవైత్రగా తేమ్యు విరియమ్ ను సో శయిండు ఎరిగింప జేయుచున్నాడు

1842 వ సంవత్సరమున అనవరి 11 వ తేదీన అతడు మ్యూయార్కు లో జన్మించెను వై నట్లాన శాస్త్రవేత్త (Theologist) యగు హెన్రీ తేమ్యు ఈతని తండ్రి మ్యూయార్కులోను యూరవ్ ఖండము నందును ఈతడు నిరర్థనశ్యులయెను ఇతడు 1861-1880 ల మధ్య హార్వర్డ్ విశ్వ విద్యాలయమునకు చెందిన లాకెన్స్ సైంటిఫిక్ మూలు లో చదువుకొనెను 1870 లో హార్వర్డ్ మెడికలు మూలు నందు ష్ట్రక్చరల్ డ్యూను 1872 వ సం॥ వ ఆ సంవత్సరే ఎనాటమీ (ఆరిర భాగములను విశ్లేషించి పరిశీలించు శాస్త్రము) యందును ఫారిరక శాస్త్రము (Physiology) నందును ఉపాధ్యాయుడుగా ఇతడు నియమించ జెయెను

తరువాత 1876 వ సంవత్సరములో హార్వర్డ్ విశ్వ విద్యాలయములో తేమ్యు విరియమ్ ఉపాధ్యాయుడు (Assistant Professor) గి నియమించబడెను 1889 లో మానవ శాస్త్రము (Psychology) నందును ఎరద కత్తవైత్రమునందును అధ్యాపకుగ ఇతడు నియమించబడెను

ఎలింగబో విశ్వవిద్యాలయమున గిఫ్ఫర్డ్ (Gifford)

ఉపన్యాసముడుగ 1889-1901 సంవత్సరముల మధ్య ప్రకృతి ఎద్ద మఱుము (Natural Religion) ను సూర్తి విలియమ్ ఉపన్యాసించెను అంతే నట్లు ఉపన్యాస ముడుగా 1908 లో ఉపన్యాసించెను హిబ్బర్ట్ (Hibbert) ఉపన్యాసముడుగ 1909 ' సంవత్సరములో అమెరిక తత్వ శాస్త్రస్థానమును సూర్తి అన్వేషణలోని మార్క్ చెప్పెడు కళాకాలలో ఇతడు ఉపన్యాసించెను ఇతడు విశవవాక్యక మానక శాస్త్రము (Analytical Psychology) నందు కారించిన కృషి యారవ్ ఖండమందలి విజ్ఞాన మన్ననలకు పాత్రమయ్యెను

తేమ్మ 1878లో మానక శాస్త్ర ప్రయోగశాల (Laboratory of Psychology) ను స్థాపించెను అది ప్రపంచము నందలి ఉత్తమ మానక ప్రయోగశాలలో నొకటిగను అమెరికాలో మొదటిదిగను పరిగణించబడెను తరువాత 1890 ప్రాంతమున సంయుక్త రాష్ట్రములలో ఇట్టి ప్రయోగశాలలు స్థాపన జరుగు కితని ప్రభావ మొక కారణమయ్యెను అందులో 1882లో మానక శాస్త్ర పరిశోధన సంఘము (Society for Psychological Research) స్థాపించబడుట కితడు తోడ్పడెను 1884 లో తేమ్మ మానక పరిశోధనము కొరకు ఏర్పడిన అమెరికా సంఘమున తోడ్పడి చారి కార్య దర్శియగు రిచర్డు వాట్సన్ లో పనికొనినెను ఇతడు 1894-95 లో ఇంగ్లండు సంఘపు అధ్యక్షు డయ్యెను

ఈ యుద్యమము మానక జీవితములో ఈవత్ లేక వాంఛము (Subconscious factor) యొక్క పాత్రను వెల్లడించెనయియు అందుచే కీర్తి ఆధ్యాత్మిక (Mental Physical) విషయమును మానక శాస్త్రనిషయ ముందును పాక్షికక కలదియను తేమ్మ వివరించెను అత్య శాస్త్రము (Spiritualism) మొదలగు వాటచే రుజువు చేయబడకలది రవాణము (Data) లిందు కలవని ఈవి అభిప్రాయము

1890 లో మానక శాస్త్ర మూలములు (Principles of Psychology) అను గ్రంథము నొక కానిని తేమ్మ ప్రచురించెను ఈ గ్రంథ రచనమునందు ఇతడు 12 సంవత్సరములు ఏకాగ్ర దీక్షతో కృషి చేసెను 1898 లో ఇతడు మానక శాస్త్ర సంగ్రహము అను

గ్రంథమును ప్రకటించెను ఈ రెండును ప్రజా రంజకత్వము పొందిన గ్రంథములై యున్నవి ఎవర 1898 లో మానక శాస్త్రమును సూర్తి ఉపాధ్యాయులతో అరి భాషలు అను గ్రంథమును ఇతడు ప్రచురించెను ఇది ఇతని భావనా లై ఖిది ప్రకాశించే యియుయే కాక విద్యా విషయకమనశ్శాస్త్రము (Educational Psychology) అను మానక శాస్త్ర లోక శక్తి మంతమైన ప్రోత్సం మిచ్చెను మానక శాస్త్ర విషయములను ఇత డెడతెగక చదువుచు అలోచించుచుండెను మానక శాస్త్ర తత్వశాస్త్రములు అర్థిదిగిగా పెనపేసినవి వరల్విర సంబంధములు గల్గియుండిన వని ఇతడు భావించుచుండెను ఇతడు మానక శాస్త్రమునకు గల తత్వ శాస్త్ర మూలకత్వమును సూర్తియను తత్వశాస్త్ర సమవ్యతి గల మానక శాస్త్ర ప్రాజ్ఞులమును సూర్తియను పరిశోధనములు పాగించుచుండెను

1890 వ సంవత్సరమునకు పూర్వమే తేమ్మ యొక్క మానక శాస్త్ర మూలముల ను సూర్తిచే వ్యాసములు అనేక క్షేత్రాలలో ప్రచురించెను వచ్చెను వీటిలో యోచనాత్మక తత్వశాస్త్రమును గురించి స్పెన్సరు యొక్క నిర్వచనము (Remark of Spencer : Definition of Speculative Psychology) అను తేమ్మ వ్యాసము గమనించ దగియున్నది వీనిలో వికడు క్రియా శక్తి మంతమును, అభిరుచి వికట్టమును వగు మనస్సు యొక్క ముఖ్య లక్షణమునకు ప్రాధాన్యము నిచ్చెను ఇది యిరవి భావనా సంపత్తిలై ముఖ్య కార్యాణమై ఎవరెను

తేమ్మ మైండ్ ('మనస్సు') అను పత్రికలో మానక యుగ వ్యవస్థాపకము లై న రెండు వ్యాసములను ప్రచురించెను అంతర్నితల మనశ్శాస్త్రములోని కొన్ని లోపములు (Some omissions of Intropective psychology) అను ఇందలి మొదటి వ్యాస ములో సంయుక్తత్వము (Associationism) ను ఇతడు పూర్తిగా నిరాకరించెను సంబంధానుభవము (feelings of Relation) ను గుర్తించెను లైతన్యము' (Consciousness) ఒక ప్రవాహము వలె ఎడతెగనిది నొకప్పుడు వ్యాసించెను

భావోద్వేగము (Emotion) అనగా శేమి ? అను నీవని రెండవ వ్యాసములో తేజస్విని లాంగ్ సర్జాంథము (James Lang Theory) అని పేరు పొందిన సర్జాంథము వివరించు తీరుతో భావోద్వేగము అనునది రాని వ్యక్తికరణమునకు సంబంధించిన కఠినతలలోనూ భాగముల యొక్కయు వెలువడి అవయవముల యొక్కయు సంబంధము (Sensation) లో కూడినదై యున్నదని ఈ సర్జాంథము వివరించుచున్నది.

ఉదాహరణ — కంఠము అను ప్రాతిపదిక భావోద్వేగము అపాయము అను ప్రేరేపకముల వలన కలిగిన కారకమైన ప్రతిక్రియ మరయు వ్యక్తిగతమైన భావోద్వేగము ఈ ప్రతిక్రియను అనుబంధముగా కలిగిన ఎయ్ (Awareness) వలన ఏర్పడుచున్నది సర్జాంథములు అను నీవని గ్రంథము 19 వ కర్మాపుటకు భాగము వందలి మానవ కర్మాపుటకు గూర్చి వివరించుచు రానితోక పాదంగా మున్నది అంతేకాక పూర్వ సంప్రదాయము నుండి తీసుకు వచ్చిన కర్తవ్యకర్మాపుట పాపపర్యవసానమున మానవ కర్మాపుటను విడిచి ఒక ప్రత్యేక కర్మాపుట యొక్క స్వతంత్యములను రక్షణను పొందుట ఈ కర్మాపుట హక్కును ఉద్దేశమును అయి యున్నదని తీసుకు ప్రకటించి యున్నాడు.

1907 లో తేజస్విని కృత్తిక పాఠశాల వారము (Pragmatism) ను వెల్లడించెను ఆ కర్మాపుట ఈ కర్తవ్యకర్మాపుట తేజస్విని అనివాద వంశంధము కలిగి ముడిపడి పోయెను ఈ సర్జాంథమును ఈ క్రింది విధముగ వివరించుచున్నాను — ఒక భావన (Idea) యొక్క అర్థము రానినండి ఏర్పడు ప్రత్యేక ఫలితములపై ఆధారపడియుండును ఈ ప్రత్యేక ఫలితము అవగతజ్ఞాన సంబంధము (Perceptual) గా రాని ప్రత్యేకముగా రాని లేనితో భావోద్వేగ సంబంధముగా రాని యుండవచ్చును ఒక భావనకు అట్టి ఫలితము లేనితో, రానితో అర్థములేదు రెండు భావనల ఫలితము లొకటియే యగుచున్నది మరయు ' అనుభవకైక భావము (' Empiricism ') యొక్క విధానము ననుసరించి

అనుభవము నుండియే మానవ జ్ఞానము కలుగుచున్నదని తీసుకు స్థిరముగా వాదించెను.

తేజస్విని 1898 లో కాలిఫోర్నియాలో ఉపన్యాసము లిచ్చుచు వలం దము చేసెను మానవ కర్మాపుటను గూర్చి ఉపన్యాసములతో ప్రసంగములు జీవ వాదర్థములను గూర్చి విచార్యంతో అభిభాషణలు అను శీర్షికలతో ఈ ఉపన్యాసములు 1899 లో ప్రచురించు బయట ఆ కరుణమున అతనికి సామాన్యమైనపుటి సామాన్య జీవితము వందలి పార్శ్వకరణములకు సీతత్వము యొక్కయు వందల చాల గొప్పది అను ముఖ్య భావ మేర్పడినది.

1 మానవునిలోని ఒక గుర్తింపము 2 జీవితమును అర్థవంతముగా చేయునది 3 జీవితమునందు చాటువలయు మూలమున తేజస్వినియొక్క సాంఘిక కర్మాపుట పాఠశాలము 4 క్రింది విధముగా వెల్లడి యగుచున్నది

లోపలినుండి బయటికినది ప్రతి మానవ జీవితము యొక్క అంతర్గత సంబంధము మనకు గోచరించ గలదు మానవుడు పైకి ఎంత పాపారణుడుగా కనెడుచున్నను మన తెలివితేజము తెలియబడగలే అతనిలోని సాహసవర్తక ఫలితము భావోద్వేగమైన వెన్నదనము అను లక్షణములు వెల్లడి కాగలవు అందుచే నమానమును ఉపాధో కూడిన సానుభూతియును మానవుల చర్యల సంబంధములతో అవగతములై యున్నది.

ఈ క్రింది అంశములు తేజస్విని జీవిత కర్మాపుటకు పాఠశాలమునకు కారణములై యున్నది 1 విశ్వజీవిత 2 ముగ్ధత్వమును కత్తిమంతమునగు రచన 3 జీవితమున ప్రతిఫలముల వెల్లడి చేయు అతని వ్యక్తిగత లక్షణము

ప్రధానమగు వ్యక్తిగత లక్షణములు — 1 వివిధరూపములలో కనెడు మానవత్వము చెడల అతనికి గల గాఢాదరము

2 జీవిత పరమార్థం నెరుక్కొనుటలోను జీవితాదర్థములను ననుసరించుటలోను అతడు చూచిన విరోధ భావము మానవ పురోగమము యొక్క ప్రభావములతో అయిగలిగి సంబంధ మేర్పరచుకొనగల ప్రతిభా విశేషము కలవాడుగా తేజస్విని చేర్చిన జడుచుకొనుడు

తేమ్ము యావన కాంపు భావనా విభావము అవని తర్వాత వచ్చిన తరముల వారి విభావముతో దీక్ష వించుచున్నది

1 ప్రకృత్యానుభవము సాధారణముగా క్షిప్ర మోచనవి పృథావము పరిశీలించుచు మానవ వ్యవహారములకు ఉపయోగించుటకు ముఖ్యవనరులు 2 మనమును కాన్తు విజ్ఞానమును ప్రకృత్యానుభవమును సాధారణది సమర్థయములు లేనివనగలిగి యుండునని 3 తత్త్వశాస్త్రములో తేజము మేరగా ఎకవమునకే గాక ప్రత్యక్షానుభవము (Perception) నకు గూడ ప్రాధాన్యము నియవలెను 4 విజ్ఞానము ఉత్పాదకము పరిశీలించు యొక్కయు (feeling) తర్క గుర్తింపబడవలెను ఇది తేమ్ము పాఠించిన ఫలము లోని ముఖ్య విశేషము అని విజ్ఞాన అభిప్రాయము 1910 వ సంవత్సరము అవని 11 వ తేదీన తేమ్ము విలియమ్ క్రిస్టియన్ దయ్యం

క రా

తేజస్వ

విలియమ్ స్టాన్లీ తేజస్వ అనువాదకు ఇంగ్లండు దేశమున ప్రముఖమైన అర్థశాస్త్రవేత్తగను కార్మికుడుగను గలంతిత్తిను ఇతడు విజ్ఞాన శాస్త్ర వేత్తయు అర్థశాస్త్ర శాస్త్రాధ్యక్షుడై వేత్తయు పనులొడగు ఉత్పాదకాధికారియు నై వ కామన్ తేజస్వ అను వాదనలుచూచుడు

విలియమ్ స్టాన్లీ తేజస్వ 'రివీల్ ఫూల్' పదమున 1886 వ సం. పెప్టెంబరు 1 వ తేదీన అనవ మొందెను ఇతడు అందును విశ్వ విద్యాలయ కళాశాలయందు విద్యా నమూనానవ మొనర్చెను 1888 వ సం. వ్యవహారములో ఇతడు అధ్యక్షునిగా దేశమునందు ప్రభుత్వపు టంకపాలలో (Mint) లోనా పరిశోధకాధికారిగా నియమింపబడి తదాధికారి అయి పరివర్తనముల వరకు ఆ యుద్ధాగమునకి విరమించి, 1890 వ సంవత్సరములో అందను నగరమునకు తిరిగి వచ్చెను ఎప్పుడు వాడను 4 ఏ, 50 ఏ పరిమలయందు కృతార్థులై, పట్టకముల దామెను

తేజస్వ ప్రధానముగా పదాలు శాస్త్ర నిర్ణయముల అర్థయనమునందు అధికతరమైన అవకాశాల నై యుండియు తేజానానము వరకు ప్రకృతి శాస్త్రముల యందు గూడ తనకుగల అభిమానమును వదలకుండెను తేజానాన శాస్త్ర విజ్ఞానములో అతడు గడించిన పాండిత్యము అనంతరకాలమున అతడు ప్రముఖ తర్కశాస్త్ర గ్రంథములను రచించు విషయమున మిగుల సహాయకారి యయ్యెను అట్టి గ్రంథములలో విజ్ఞానశాస్త్ర సిద్ధాంతములు (Principles of Science) అను ఉద్గ్రంథము ఎప్పుడగనది

1886 వ సంవత్సరములో ఓకెన్స్ కళాశాల యందు తేజస్వ తర్కశాస్త్రము (Logic) నందును మానసిక నైతిక తత్త్వ శాస్త్రము (Mental and Moral Philosophy) అందును అర్థశాస్త్రమునందును అధ్యాపకుడు గా నియున్న దయ్యం

మరునది సంవత్సర మొకడు మాన్ ఫెర్లరు గార్డీయన్ అను ప్రముఖ దినపత్రిక వ్రతించినది యగు విశ్వకర్మ యొక్క కుమార్తె యగు హేరియట్ అని చెయిండ్ అను వధివను వివాహ మొనెను అదోగ్యము నడచుటచే అతనికి అపరాధ శాస్త్ర విషయములను బోధించుటకు క్షిరాలదయ్యెను అందుచే అతడు ఓకెన్స్ కళాశాల యందలి ఉద్యోగము నుండి విరమించుకొని లండన్ విశ్వ విద్యాలయ కళాశాల యందు 1878 వ సంవత్సరమున అర్థశాస్త్రాధ్యాపకుడు గా ప్రవేశించెను అదోగ్యము గూడ అధ్యాపక కృత్యవిరమణ మొనరితే భారముగ బోధెను ఇతర ఉద్యోగముల నైతికము కలిగెను అందుచే 1890 వ సంవత్సరములో తేజస్వ తన పదవిని విసర్జించెను విదన 1892 వ సంవత్సరము ఆగష్టు 18 వ తేదీని పోస్టాంగ్స్ వగర నమీనమున అతడు పనులద స్థానము చేయుచు ప్రమాదవశమున ప్రాణములు గోల్పోయెను

తేజస్వ ఆపార కృషి అర్జమైన పాండితీ పత్రములు, విశేషమైన బుద్ధి నైశర్మ్యమును కలవాడు ఇతడు చిరుత ప్రాయముననే తన వృత్తాంతముల క్రిత విశిష్టములయిన అధిక కార్మిక ఎంపానములను సూతనముగా ఆవిష్కరించెను అందుచే ఇతనికి ఘనమున కిచ్చి ప్రతిష్ఠలు లభించెను సాధారణ అర్థశాస్త్రము నందు కీలక విషయ

మగు ఉపయోగమూత్రమును (Theory of utility) అతడు సూత్రముగ 1838లోంచి అర్థ శాస్త్రములో నూతన మార్గమును చూపించెను 1880 వ సంవత్సరములో అతడు తన మిత్రులను వ్రాసిన లేఖలయందు దీని మూలమును విస్తరించెను అట్లే 1881 వ సంవత్సరములో తర్కశాస్త్ర మందలి ఉపమాన ఉపయోగములను గూర్చి కాను ప్రతిపాదించిన సూత్రములను అధ్యయనములను తేలిక మూలముగా అవిష్కరించెను వివిధ విషయముల నడుమగల పార్శ్వశక్తియలను మార్చియుండు అర్థ శాస్త్రము యొక్క రర్థము అనునది అతని సూత్రము విష్కరణముయొక్క సందేశ పాఠము

గతశాస్త్రము ననుసరించి ఒక పదార్థముయొక్క ప్రయోజనము ఆ పదార్థ మొక పరిమాణములో అర్థ మగు నను అంశముపై నిరంతరము ఆధారపడి యుండు నని తేలవచ్చు ప్రతిపాదించెను ఇదియే అతని మూలార్థము అనగా అర్థశాస్త్రమునందు గతశాస్త్ర సూత్రములు గర్భితములై యుండు నని భావము ఒకవిధముగా అర్థశాస్త్రము గతశాస్త్రముగా ఎరిగింప జడవలే ననియే అతని వాదము 1882 వ సంవత్సరములో బ్రిటిష్ అసోసియేషన్ వారి వ్రాసిన అర్థ శాస్త్రము యొక్క పాఠాంతరము గత శాస్త్రము అను కరచిత్రము నందు తేలవచ్చు తనభావమును వ్యక్తపరచెను కాని 1882 వ సంవత్సరములో గాని బాలుగు సంవత్సరముల తరువాత అది ప్రచురింప జడినదిగాని ఆ సూత్రము ప్రతిపాదనము అర్థశాస్త్ర వేత్తలను అంతగా ఆకర్షించలేదు 1871 వ సంవత్సరములో తేలవచ్చు అర్థశాస్త్రముయొక్క ప్రయోజనమును వివరించుచు కాను ప్రతిపాదించిన సూత్రములను అధ్యయనము యొక్క విశిష్టతను గూర్చి విచారణలను నచ్చు చెప్పెను తన పితృలము ప్రకటించిన అర్థము తేలవచ్చు గత శాస్త్రములను అర్థశాస్త్రమునకు అన్వయించుటలో సులభ మార్గములను కనిపెట్టి ప్రజారమును జడపెను తేలవచ్చు ప్రతిపాదనమును ఆధారముగా గొని అస్ట్రేలియాలో కాంబ్ మెంగర్ అనువాతమును పిట్టర్స్ బర్గ్ లో కాంబ్ అను వాతమును 1870 వ సంవత్సర ప్రాంతములో ఉపయోగ మూత్రమును (Theory of utility) వ్యవహారముగా

అర్థయన మొనర్చి వలు విధముల వారిని గుణవర్తన మొనర్చి మా రకపు ఎలను (Value of Exchange) తమ అర్థ్యవలయై లేక తొలిపయోజనము (Marginal utility) నను నడుమ గల సంబంధమును కనిపెట్టిన వారిలో గోప్పెన్ అను ప్రఖ్యాత ఆర్థిక వేత్త ప్రథముడు అయినను ఉపయోగ మూత్రమును సుప్రచలనముగా ప్రతిపాదించి బ్రిటిష్ ఆర్థిక విధానమును తేలవచ్చు కానించిన మహోపకారము యొక్క ప్రాముఖ్యము గోప్పెన్ యొక్క ప్రతిపాదనను వలన ఎంతమాత్రము నమృతమైనది

తేలము అర్థశాస్త్రము యొక్క చోటిని అధికములను గూర్చి చర్చించుటచేగాని రచనలు గాంచుటచే గాని తేలవచ్చు ఒక ప్రముఖ వ్యక్తిగా గుర్తించి జడలేదు కాని అనంత యోగ్యములగు ఆర్థిక సమస్యలను పరిష్కరించి ఆహారములైన అతి రచనముల ద్వారా ఇతని అనుభవమును తెచ్చుచేతనే అతడు సుమారు 1925 వ ఆర్థిక వేత్తగా గుర్తించబడెను 1888 వ సంవత్సరములో బంగారపు మూల్యం పతనము (fall in Value of gold) 1895 వ సంవత్సరములో తొగ్గు పనుల అను ఉత్పత్తియలను ప్రయోగార్థక ఆర్థిక పరిశోధన శాస్త్రములను (applied economics & statistics) అధికరించి తొమ్మిది ప్రామాణిక గ్రంథములను రచించి తేలవచ్చు శాస్త్రగ్రంథ రచయితలలో ప్రథమ స్థానమును జడపెను

1875 1878 1882 వ సంవత్సరములలో తేలవచ్చు (1) దవ్యము-మారకపు విధానము (2) అర్థశాస్త్ర ప్రాథమిక సూత్రములు (3) కాల్పిక-ప్రభుత్వ సంబంధములు (4) సాంఘిక సంస్కరణ విధానము (5) వాణ్యముల చలాచలనము మున్నగు పెక్కు గ్రంథములను రచించెను అనుభవమున అర్థశాస్త్రమును గూర్చి పరిశోధన గ్రంథమును పార్థివానిక నిర్వహణ విధానమును మరయొక ముఖ్య గ్రంథమును ఇతడు రచించెను అతని మరణానంతరము 1905 వ సంవత్సరములో ఆ రెండు గ్రంథములు ప్రచురింప బడెను

అర్థశాస్త్ర గ్రంథ రచనములో పాటుగా తేలవచ్చు తర్కశాస్త్ర పరిశోధన కృషిని పాగించెను పరిశోధన

య తత్వ మైనది కాక (Qualitative) గుణాత్మకమైన (Qualitative) తర్కశాస్త్రముచే ప్రామాణికముగా పరిగణించిన 'శేవన్స్' పుర్వతర్కము (Pure logic) అను ఉద్గ్రంథమును 1834 వ సంవత్సరములో వ్రాసెను పూర్వము తర్కశాస్త్రమును గూర్చి బూట్ అను పాశ్చాత్య వండితుడు వ్రాసిన గ్రంథములను ఆధారముగ తేలగాని అందరి గూడ తోషములను వివరించి మారన గణితశాస్త్ర ప్రాతిపదికపై పోక తర్కశాస్త్ర గ్రంథమును 'శేవన్స్' రచించెను ఎవర 'శేవన్స్' ఓక తర్కయంత్రము మ (Logical machine) కనిపెట్టి దానిని రాయల్ సొసైటీ లోచాసి ఎదుట వ్యయముగా ప్రదర్శించెను కార్మిక పరిశ్రమలు దాని ద్వారమున పొందిపెరిచి ప్రజలకు సుఖక గ్రాహ్యము లగునట్లుగా యంత్రము నిర్మించి దాని ఆవిష్కరణ మొక ఆయుధ విషయముగా భావించబడెను 1838 వ సంవత్సరములో వర్తక ప్రచారము యొక్క ప్రితి యములను గూర్చి 'సెంటినిల్' చెప్పగల విశిష్ట కార్మిక జ్ఞానము కనకు ఉదయించిన ప్లాకరు భావించి గర్వ పడెను ఆకలి ఆత్మ విశ్వాస మంతటితో ఆరికయించెను ఆ కార్మిక జ్ఞానమును పురస్కరించుకొని ఆతడు 1839 వ సంవత్సరములో ఉపమాన ఉపసేయములు అను మాతన ప్రాథమిక మాత్రములను ప్రకటించెను ఆ మాత్రములను తై నందిత శీర్షికముతోని వివిధ సంఘటనముల కవ్వయించి ఆతడు ప్రశంసనీయమగు ఫలికములు పొందినట్లు తెలియుచున్నది 1870 వ సంవత్సరములో ఆతడు ప్రాథమిక తర్కసాధారణములు అను గ్రంథమును 1874 వ సంవత్సరమున విజ్ఞాన శాస్త్ర నిర్మాణములు అను మరెయొక గొప్ప గ్రంథమును కలిపి ప్రకటించెను ఆ గ్రంథము పరిచాతు పూర్వము వ్రాసిన విషయ పారాభములతో పాటు తర్క శాస్త్రమువలదు కాను హితవముగా పరిశోధించిన మరొకన్ని అంశములను జోడించి తొలుత పరిచెను

"సంభవనీయతా సాధారణము" (Theory of probability) గూర్చియు 'సంభవనీయత సు (Probability) గూర్చియు సంభవనీయత మను ప్రతిపాదనము (Induction) నకును నడుమ గల

సంబంధమును గూర్చియు = గ్రంథములలో 'శేవన్స్' ప్రతిభావంతముగా చర్చించెను వివిధములైన ప్రకృతి శాస్త్రములందావనిగి గల పరిజ్ఞానముచే తర్క సాధారణములను విశ్వ జీవితము పైక అవ్యయ సేవనని చాటిని ఆచరణ యోగ్యములుగ పోవర్త గలిగెను

వీచెక్ (Wheel) అను కార్మికుడు పూర్వము ప్రతిపాదించిన ప్రతిపాదన సాధారణముచే (Principle of induction) పునరుద్ధరించి 'శేవన్స్' దానిని ద్విగుణగా పుష్టి చేసి చెప్పెను 19 వ శతాబ్దములో ప్రచార ప్రాముఖ్యము కలిగియున్న కార్మిక సాధారణములలో చెల్ల ఆకలి సాధారణము మిగుల ప్రసిద్ధి తెచ్చెను కాల్పనికము పృథువాత్మకములైన మేధావంతద కలవాదగుట చేతనే ఆతడు గానించిన మాతన ఆవిష్కరణములకు నిందుగా అలిమి చేసి దిగి కార్మికుడుగా అర్థ శాస్త్రవేత్తగా పరిణామము పొందగలుగుగా కాను పొందించిన విశ్వాదాత్మక ఫలికముల మూలమున 'శేవన్స్' లోకమునకు చిరస్మరణీయు డయ్యెను

ప్ర రా సు

తై న మతము (Jainism)

తై నము అను పదము తన ('శేవ అనగా రాగాదులను విరమించినవాడు) అను కల్పము నుండి పుట్టినట్లు మైనది తై న మతమందు ముఖ్యాత్మలు (Liberated Souls) శిర్వంకరు లని తేక మక పండ్జీపకు లని వర్ణనపా రించబడు చున్నాదు వీరిలో ప్రథముడు ఋషభదేవుడు కడపటివాడు మహావీరుడు తై నమున కొక మాతన దృక్పథమును కల్పించెను ఈ కారణముచే అధునిక మయన తై నము మహావీరుని ఉపదేశ పరిణామ మని యభిప్రాయముగా చెప్పవచ్చును

తై నమత తత్వము — తై నమును అట్టి అవరోక జ్ఞాన (Immediate knowledge) మనియు, సరోక జ్ఞాన (mediate knowledge) మనియు జ్ఞాన ము ద్వివిధముగ నుండును అవరోక జ్ఞానము ఆ ప ది ' అనియు, మనః పర్యాయ' మనియు, 'శేవల' మనియు ప్రివిధము సరోక జ్ఞానము మతి అనియు, 'ప్రళ' మనియు ద్వివిధము విద్యకల్పక జ్ఞానమే (Perceptual knowledge) సరోక జ్ఞానము దాని పూర్వ భావిగా

విచార ప్రవృత్తి (activity of thought) అనేది ముగించుకున్నది మరియు కానియందు నిర్వికల్ప జ్ఞానము (perceptual knowledge) అనుమానిక జ్ఞానము అంశకశములై యున్నవి ప్రమాణము (Authority) నుండి ఉత్పన్నమయిన జ్ఞానము శ్రుత మనందునున్నది అవధిజ్ఞానమే యోగ్యప్తి (clairvoyance) అగుచున్నది మహాబ్రహ్మ మనగా అన్వర్తిత జ్ఞానము (telepathy) శేవల అనగా పరగ్ఞాన తత్వము (Omniscience)

జ్ఞానము మరల ద్వివిధము — (1) ప్రమాణము లేక ఒక విచయముయొక్క యధార్థజ్ఞానము (2) నయము లేక ఒక వస్తువుయొక్క సంబంధ జ్ఞానము ఒక నిర్ధారమును గూర్చి ప్రతిపాదనము చేయుచుండు పాధన మయిన కావ దృక్పథము నయము అనబడును నిజావశ్యమును మన దృక్పథములక పాశేకమై (relative) యుండును నయములు నీడు నీటిలో మొదటి నాలుగును పరార్థములతి సంబంధించిన వగుటే అర్థనయము అనబడుచున్నది కదనటి మూడును శక్తిములతి సంబంధించిన వగుటే శక్తినయము అనబడుచున్నది నయ మనవటి హే త్యా హా న (fallacy) మగుచున్నది మనవంటి సామాన్యులకు ఒక పరార్థముయొక్క నిర్వచనము అను గ్రాంతుల పా ధ్యము కాదు మనము కొన్ని పరార్థముల యొక్క కొన్ని లక్షణములను మూర్ఖులు గ్రహించ గలుగు చున్నాము మనము కా న్నది క త (reality) యొక్క కొన్ని అంశములపై గ్రహించ గలుగుదుము కావున మన నిర్ణయము లన్నియు అవశ్యముగా పాశేకము లగుచున్నవి అనువట్టి జ్ఞానవివర్ణా-వర్ణాయ కాన్త్ర విషయక వచనము స్మార్తాద మనలగును నీటి జ్ఞానసా షేకా వాదము (Theory of relativity of knowledge) అని పేరు వైన వర్మము వైన నిర్ణయ య పమలను (Seven forms of judgment) అంగీకరించుచున్నది (1) స్మార్త వై (సా షేకముగ ఒక పరార్థము సత్యమైనది) (2) స్మార్తానై (సా షేకముగ ఒక పరార్థము అసత్యము) (3) స్మార్త వై వాన్తై (సా షేకముగ ఒక పరార్థము సత్యమైసత్యము) (4) స్మార్త వై వాన్తై (సా షేకముగ ఒక పరార్థము అసత్యము)

(6) పార్లమెంట్ అవకతవర్తి (పాపేక్షముగ ఒక పరిార్థము పశ్చిమవర్తియు) (7) పార్లమెంట్ అవకతవర్తి (పాపేక్షముగ ఒక పరిార్థము అపశ్చిమవర్తియు) (7) పార్లమెంట్ అవకతవర్తి (పాపేక్షముగ ఒక పరిార్థము పశ్చిమవర్తియు)

ఈ హ్యారీ పోర్స్ ష్రీవల్సరి స్టేముగా కనబడుచును
వరికారు హ్యేవ్లివెన్మునులుయన ఈ రహస్యములు
అకార్యమున అకాలమున అవస్థపువును దెలియుండు
వని తై నము హ్యేవ్లివెన్ ప్రతిబాంధి యుండదేను అ
వహారము ప్రియురూపము పుష్క (matter) స్థానము
కాము అమచాది దృశ్యోపేషమునుబట్టి వ ర్త్యముగ
కానివ పడుచున్నది ఇతల ప్లివెలివెన్ ర్తి కాపు లేదు
వేదాంతులు హ్యారీహ్యేవ్లివెన్ మరయుక దో పము
వారోంచుచున్నారీ శేవల మొక నం రా న్నకలై
అకార్యవర్తి అర్థాంశము ముదకాలదు నిరుపాధిక వస్థపు
లేకుండ సావేక్షకు మనకాలదు సావేక్షకు వ్యయముగా
నిరుపాధిక వస్థపుతో వంబంధము కలిగిగను దాని పూర్వ
కావలయుము అవేక్షించుచుగిగను ఉన్నది

జ్ఞానమంతయు ఆపశ్యమముగా సాపేక్షము (relative) దౌపాధికము (conditional) అనుపదము (Partial) అని తై నము పుష్కమునుగతే నిరూపించెను మానవ విజ్ఞాన మంతయు ప్రత్యక్ష నియమోక్తము (empirical) అనుచే సాపేక్షమునై యున్నది నిరూపాధిక వస్తువు అను భాదము (theoretical) తేనినో పూర్వార్థవిధ్యయము నకు చెందిన నీడు నయములను చేరాంత శాస్త్ర మూర్తి కగా గ్రహించ జడశాంతి ఆ న వ్రనయములందలి గుణము లను రక్షించుటను అవగణయమును దూరీకరించుట ను తే అన్ని నయములయొక్క నం థా న ము (Synthesis) అవనశమగుచున్నది కేవల జ్ఞానము సంపూర్ణము (perfect)ను అభాధికము (absolute)ను అతీంద్రియము (Transcendental) ను నై యున్నది ఇది నిష్పక్షయముగా నిరూపాధికవస్తువును (absolutism) అంగీకరించుటయే అఖండ సత్యము (whole truth) సాపేక్షక సత్యముయొక్క అతిసూక్ష్మ సాధారణము అనుపద భాదము నిరూపాధిక కేవల జ్ఞాన నిర్ధారణమును అనుమాదిరేంచును

తై నవేదాంతము — తై నవేదాంత విచారము వాస్తవిక (realistic) మరియు పరమ తత్వాతేకతావాదము (realistic and relativistic pluralism) దీనికి అవీరాంతకావాదము లేక వాస్తవికతావాదావ్యక్తవాదము (doctrine of the manyness of reality) అని పేరు ఇందు పుడకము (matter) ను జీవుడు (spirit) ను ప్రత్యేకములును వ్యత్యక్తములు నైన వ్యక్తులుగా (realities) కాలించి ఎదుట కలదు ఇవి అనంతములయిన భౌతిక పరమాణువులను అనంతములయిన వ్యక్తిగత అత్మలను నైయున్నవి ఇవన్నియు ప్రత్యేకముగను వ్యత్యక్తముగను వాస్తవికములై యున్నవి ప్రతి అత్మయు ప్రతి పరమాణువును అనుభూతమయిన స్వీయ వ్యవూప వ్యభావ లక్షణములతో విరాజిల్లుచున్నవి ప్రతి పరమాణువును అనంతములయిన స్వీయ విశేష గుణములు కలవు

పరార్థము పెచ్చు విశేష గుణములను వ్యత్యక్తవత్తమ కలిగియున్నది దానికి ద్రవ్యమితి (substance) పేరు విశేష గుణములను కల్గిన పర్యాయములను (modes) కలిగినది ద్రవ్యము అని ద్రవ్య నిర్వచనము ద్రవ్యముయొక్క అనంత విశేష గుణములలో కొన్ని నిత్యములును అపత్యక్షములు నై యున్నవి ఇతరములు అనిత్యములుగాను యాదృచ్ఛిక (accidental) ములు గ ను న్నవి అనెద విశేష పూర్వములు (the former) గుణములని (attributes) యు పరములు (the latter) పర్యాయము (Modes) అనియు వ్యవహరింపబడు చున్నవి ద్రవ్యములును గుణములును అవిచ్ఛేద్యములు (Inseparable) పర్యాయములు (modes) అనిత్యములు యాదృచ్ఛికములు నై యున్నవి వత్తవ్య (Reality) మనగా తిన్నవ్యముతో ఏకత్వము (unity in diversity) లేక ఏకత్వముతో తిన్న త్వ ము (Diversity in Unity) అని యర్థము

విశ్వమంతయు (whole universe) వేదవర్ణమనియు అవేదవర్ణమనియు పెండు వర్ణములుగా విశ్లేషమయినది అనెద వర్ణ (అనాత్మ) మందు పుడ్గల (Masters), ఆకాశము (Space), కాలము (time), ధర్మము (motion) అధర్మము (rest) అనునవి లేని యున్నవి జీవుడు

(Spirit) పుడ్గల (Matter) ధర్మము (Motion) అధర్మము (rest) ఆకాశము (Space) అనునవి అస్త్రుకాయ ద్రవ్యములుగా వర్ణించ బడినవి లేక ఇవియే అనంతమున వ్యాపించు ఫలకావయవములు (Constituent parts) గల ద్రవ్యములుగా పేర్కొనబడినవి కాల మొక్కటే అనంతమున వ్యాపించి అవాస్తవకాయద్రవ్య మైయున్నది

ఇతర వాస్తవికతా వాదావ్యక్తవాదములకు రెండవ మంత్రకాయములది జీవుడు లేక పురుషుడు అను పరమమగు జీవుడు లేక అత్మ అనునది సమానార్థకము కాని ముఖ్యుడే మిది తై నమతమునందు జీవుడు లేకనా లక్షణ లక్షిమను అధర్మము మొదలుకొని ఉత్తమ స్థితి వరకు గల ప్రతి జీవుడును వై తన్య విశిష్టత కర్మ ప్రతి బాధకములను బట్టి వై తన్యస్థాయి మారుచుండును భౌతిక పరమాణు నివాసులగు అధమ జీవులు ప్రాణ రూపము గను వై తన్య విహీనులుగను కనిపించుదు కర్మ లేక రహితులయిన ముక్తజీవులలో (liberated souls) అత్యంత తుదైత్య వన్యము గోచరించును వై తన్య స్థితి యందున్న జీవుడు అనంత విశ్వావస్థతో అనంత జ్ఞానముతో అనంత అనందముతో అలరారును జీవుడు జ్ఞానయు యభాగ్యకర్తయు యభాగ్య భోక్తయునై యున్నాడు రూప రహితునై యుండియు జీవుడు కాను ప్రకాశించేయు శరీరముయొక్క అత్యంత నిధరించును అతడు పెరిగి పంటి కాదు చీమ యందలి జీవుడు చీమ శరీరమంత స్థూలముగ నుండును చీమగు నందలి జీవుడు చీమగంత స్థూలముగ నుండును జీవుడు శరీరముతో సమావ్యాపనము (Co-extensive) జ్ఞానమే అత్యపారము పుడ్గముక్తి యన న రస్య జ్ఞాన యు (omniscience) ముక్తియు (emancipation) నై యున్నది

పుడ్గలము (matter) ఆకాశము (space) ధర్మము (Motion) అధర్మము (rest) కాలము (time) అను రీతిగా అవేదవర్ణము విశ్లేషించ బడినది కాలము ఆకాశమున వ్యాపించునది కాదు అది అనంతము కాలమునలే ఆకాశముగూడ అనంతమైనది అది వ్యాప్తి నిదానము (locus) ఆకాశము ద్వివిధము అకదానిలో ధర్మము

(motion) పార్థమికునున్నది చాటి రోజాకాశమునీడు అందు జీవితము ధర్మము (life movement) పార్థమికులు జగత్తులన్నియు నుండును రోజాకాశ శిలలను నందు ఎద్దాకాశము కలదు అది ముక్తశీవుల రావత్తనము ధర్మాధర్మములు (movement and rest) విశ్వములును అధ్యక్షములును దుఃఖ రూపములును విష్కృతములును కైయున్నది ద్రవ్యము (matter) నకు పుట్టల అని పేరు పుట్టల అనగా పూర్వీకరణ-స్వతంత్రత కలదు కలది (liable to integration and disintegration) గుణమును జటి పరమాణువు లన్నియును గుణములును అనిశేయములు (indistinguishable) కైయున్నది వర్ణము (colour) రుచి (taste) గంధము (smell) స్పర్శము (touch) అనువాది గుణ సంపర్కములే పరమాణువులు విశ్వము లగు చున్నది మాతృభూతమున నున్న పుట్టల యే (matter) కర్మగా పేర్చుచు చున్నది అది శీతలలో ప్రతే శించును వారిని సంపాద జన్మల వానరును శీవుని కరీరముతో జంధించు గ్రంథివంటిది కర్మము కర్మలేఖములు కర్మబద్ధుల వానరులుకై శీవునికై పుష్కలముగా ప్రవహించుట యెడలికు నట్టి రోజ అపాన మనలకును ఈ కర్మలేఖములు శీవునియందు ప్రవేశించి అతనిని బద్ధుల వానరు దళకు బంధము (bondage) అని పేరు నమృత్యుత్థాపనము (right faith) ను నమృత్ జ్ఞానమును (right knowledge) నమృత్ ప్రవర్తనమును (right conduct) అలవరచుకొని అశ్వమందులేక మాత్రం కర్మప్రవాహము అరికట్టు లదును ఈ దళకు సంపర్కము (stoppage) అని పేరు పంలిక కర్మమును నిశ్చయమొనర్చు రోజ నిర్మల (Wearing out) అనలకును రాగములు (passions) కర్మసంబంధి పుట్టల ప్రవాహమును (flow of Karmic matter) శీవులలోనికి అగ్నించును రాగములు వారలము అజ్ఞానము వాపున అజ్ఞానమే బంధమునకు యధార్థ కారణము పాంఖ్య-వార్ధకరూప వేదాంత శాస్త్రములతో కై నము పీఠీకరించుచున్నది జ్ఞానమే ముక్తికారణము నమృత్ వర్మకము నమృత్ జ్ఞానము నమృత్ ప్రవర్తనము అనునది కై నమునందు (Jainism)

మాదు రత్నములుగా పరిగణిత బడుచున్నది కై న సంఘము (Community) నందు శ్రమణులు (Monks) శ్రమణికులు (Nuns) ఉపాసకులు ఉపాసకలు అవలంబు సంపాదింపు కలదు ఈ శ్రమణుల లోనయ్య కవశములు అయిచు చాటికి మహా కవశము (Great Vows) అని పేరు ఆ కవశములు - అహంస వశ్యము అస్తేయము బ్రహ్మచర్యము అంధిగ్రహము అనునది అవంత ఎరువైయు మనగా అవంత వర్మకము అనంతజ్ఞానము అనంతమఖము అనంత వీర్యము అనునది కై నము కేపుడులేది మనము వాపున కై నులు వాపున లవలదు చున్నాదు కాని వాపు మతమని వర్ణపరిణత బడునది రాకాశక ము యొక్కతే కలదు కై నము అత్యంతముగా పారమాధికము (spiritual) ను కై న శమును అయి యున్నది కై నము కేపుడు కేదననను కేవల్యమును నిరంకునది కాదు ముద్దులయిన ప్రతి శీవుడును ఒక కేపులే శీర్షకలులు మననలే నున్నది కై నము యున్నను వారు స్వయ ప్రయత్నములే ముక్తిని పొందిరి ఈ శీర్షకలు తెల్లగుడును పారమాధిక రింకను లకు శావాశేషమును గగ్గించు చుండురు పూర్వ మాన వోదాహరణములను జటి నర్మకమానవులును రాగాలు లను అయింప గలవారు (Jinas) అగురు రమల సంభా వ్యమే నిరుపాధికత (absolutism) నిగా కై న మతము యొక్క సాక్షాత్ శాస్త్రికాంశము కర్మబద్ధముగా నిలువ జాలదు అయితే కై నము కై నైన అపమృదిని ప్రకటించు చున్నను అందు నిరుపాధికత అవశ్యక తర్క సంబంధములే భృషిక మగుచున్నది

శ్వేతాంబర కై న మనియు దిగంబర కై న మనియు కై నమతము రెండు సంప్రదాయములు కలదిగా నున్నది

ది కే క

జోగిపేట

జోగిపేట మొదల శిల్లాలో హైదరాబాదునుండి నంగా రెడ్డి బాబా నివాస గురు నకు లోపు మార్గముతో నున్నది ఇది హైదరాబాదు నుండి సుమారు పదిని మైళ్ళ దూరమున గలదు ఇది అందోలు బాలాకాశ ముఖ్య శేంద్రము అంధోలు అనునది జోగిపేటకు సుమారు మైలున్నది దూరమున నున్న ఒక ప్రాచీన గ్రామము

అండ్రియను జోగిపేటకును మధ్య ఒక చెరువు ఉన్నది ఈ చెరువు వలన దీని ప్రాంతములను అరేడు వందల ఎకరముల వరిపంటకు నీరు లభించుటయే కాక జోగిపేట-అండ్రియ గ్రామ వాస్తవ్యులకు మంచినీటి వసతి కూడ ఉన్నది యున్నది ఈ చెరువు మూలముననే ఈ రెండు గ్రామములు వేళ్ళుగా నున్నవి ఇది లేకున్నచో ఈపాటి కి రెండు గ్రామములును కలిసిపోయియు యుండెడివి నిజమున కి రెండు గ్రామములకును కలిసి ఒక్క పుర పాలక సంఘ మేర్పడి యున్నదన్నచో ఈ రెండు గ్రామ ములకును గల సమాదరము నున్నదేము కాగలదు హనుమ కొండ-వరంగల్లులవలె ప్రాచీనాచారములను అండ్రియ-జోగిపేటలు అంలగ్రామములై యున్నవి అందుననియు ఈ ప్రాంతమునాని దీనిని అండ్రియ జోగి పేట అని వ్యవహరించుట సుభవించినది

జోగిపేట రాజకీయముగా తాలూకా కేంద్రముగ నున్నది ఇది వర్తక ప్రాముఖ్య విషయమున మెదకు తిల్లాయందు మూడవ కాక తెలంగాణమునం దెల్ల ముఖ్య కేంద్రములలో ఒక్కటిగా పరిగణింప జడుచున్నది ఇక్కడ జలపురు ధనవంతులయిన వ్యాపారులు నివసించు చున్నారు ఇక్కడ వివిధములయిన వరకులు అమ్మ బతును మెదకు మండలము కాకతీయుల కొంము నుండియు వరిపంటకు మిగుల ప్రసిద్ధి పహించి యున్నది ఈ తాలూకను ఈ ప్రసిద్ధి కలదు కనుక జోగిపేటలో కి య్యోము వ్యాపారము విరివిగా జరుగు చున్నది నియ్యోముతో పాటు వస్తుదీనునూల గోధుమలు చేరు పేసగ కేలము మొక్కజొన్నలు జొన్నలు మిరన కాయలు మున్నగు వరకులు కూడ ఇక్కడి జ్ఞానులకు వచ్చు చుండును ఇక్కడ వ్యాపారము జొన్న తెలల వర్తకము మూడవ కాక సువర్ణరము పొరుగునను పొరుచుండును

జోగిపేటలో విద్యుత్తీవముల యొక్కయు తెలిగోమల యొక్కయు సౌర్యములు కలవు ఇవల ఒక ఉన్నత పాఠశాల కూడ నున్నది ఈ యూరిలో వారమున కొక పారి చెడ్డ అంగడి పొగును ఆనాడు విశేషముగ పుకుపుల వ్యాపారము జరుగును ఇక్కడి పశువుల వంక రాం చెడ్డదని వాడుక జ్ఞానులో వొక చెడ్డ గంట సంతము

(Clock-Tower) కలదు ఊరి నాలుగు ప్రక్కలను ప్రాచీనములయిన గవతులు కలవు గవతుల నానుకొని కట్టబడిన గోడ యొక్కటి పూర్తిగా కిలిమియై పోయినది

జోగిపేటకు తూర్పున కొంచె మెత్తయిన కొండవంటి మంటిదిట్ట యొకటి కలదు దీనిమీద జోగివాళ్ళపాస్విని దేవాలయము కలదు జోగివాళ్ళ పాస్విని దేవాలయము చూచుట శ్రేయంక గొప్పదిగా కనిపించదు అది ఒక చిన్న మంటవము ఆ మంటవ మధ్యమున రెండు గజముల తోవకు జొన్న మెట్లు కలవు అక్కడ ఉత్తరపు దిశకు చిన్న గూటిలో జోగివాళ్ళపాస్విని విగ్రహము కలదు అక్కడ పావనపట్ట మొక్కటే గాని వానిపై లింగ

చిత్రము ౧౧

చిత్రము 1

జోగిపేటకు తూర్పున దిట్టై నున్న జోగివాళ్ళాలయము

ములు మూడవ రెండు కలవు దీనినే జోగివాళ్ళ అను పాముదాయిక వాచుము ఈ జోగివాళ్ళపాస్విని పేరనే జోగిపేట ఉర్పడినట్లు తెలియు చున్నది జోగివాళ్ళపాస్విని ప్రతి వైశ్రమావమునను కుర్చుదశమి నుండి పూర్తినుదనుక రళ్ళోపువము జరుగును, ఆ సందర్భమున అనేకులగు జనులు పాస్విని దర్శించుట ఆ గొప్ప తిరువాళ్ళు దర్శింప దగినది జోగివాళ్ళపాస్విని యాలయము గల యీ కొండల పరువకు వైశ్రావ వర్తక మను చేరు వ్యవహారమున గలదు

జోగివాళ్ళపాస్విని యాదగిరి వాగుడు చెన్నరాయలు రామేశ్వరవాళుడు, తిరుమలవాళుడు అను వంతుగురు

దోదరులు కలరసి ఇక్కడి జనులలో వారుక కలదు ఈ నల్లరిలో చూడగలిగ వాగున రేచాలయము అందోలు తెలుపు కట్టపై ఉండెడి టట ఇప్పు డక్కడ టిక్కి పావన వట్టము నందలి కొంత భాగము తక్కు మరేమియు కావ రాదు చెన్నరాయల రేచాలయము జోగిపేటకు మమారు నాలుగు మైళ్ళ దూరమున నున్న దాఖారు గ్రామమునకు దగ్గరగా నున్నది ఈ రేచాలయ నమీమనవ నొక కావి కలదు ఈ కావియందలి నీరు చాల ప్రళవ్త మైనదిగను రోగములు కుదుర్చు మూడు గలదిగను ప్రుద్ధి పొంది యున్నది రామేశ్వరవాగున రేచాలయము జోగిపేటకు మూడుమైళ్ళ దూరమున గల చందూరు అను గ్రామమున నున్నది ఈ మూడును శివాలయములు వాగ్గవది యగు తిరుమలవాగున రేచాలయము అందోలు గ్రామమునకు డక్షిణ దిక్కున గల తిరుమలవాగున గుట్టమీద నున్నది ఈ రేచాలయము వెంకటేశ్వరస్వామికి అంకితమైన విష్ణ్వలయము ఈ రేచకా ద్విగ్రహముల పోడర సంబంధ మెట్టిదో!

జోగిపేట గ్రామ మధ్యమున దాఖారు గవను ప్రాంత మున ఒక నందులో నున్న చిన్న యింటిలో తై న మంది రము ఒకటి కలదు ఇది చాల ప్రాచీనమయిన వదని తెలియు నున్నది ఇది చూచుటకు హిందువుల గృహము వలెనే కనించుచు కాని తోనల ఒక గదిలో అశ్వము లగు (చిన్నవి పెద్దవి) తై న ద్విగ్రహము లున్నవి పాల రాతితో నిర్మింప బడిన ఈ చిన్న మందక ద్విగ్రహముల సంఖ్య నూటికి మించి యున్నది వీటిలో శివలవాళస్వామి నేమివాళస్వామి అదివాళస్వామి వ్రక్కతి తై న ద్విగ్రహ ములు కలవు ఈ ద్విగ్రహములు ఇప్పుడును తై న మకానుసారముగ పూజాధికము నిర్వహింప బడుచున్నది

ఒకప్పుడు జోగిపేటలో తై నులు బహుళ సంఖ్యాకు లుగ నుండెడి వారట ఇది యొకప్పుడు చేరు నదీనవ తై న బిట్ట ఈ యూరిలోని వ్యాపార మంతయు తై మల ప్రాంతలయమునకే పోగు నుండెడట కాని ఈనాడు తై మల సంఖ్య చాల పల్లయుముగ నున్నది శేషించిన అల్ప సంఖ్యాకులగు జనులును తై నాచార వ్యవహారములను చాల భాగము వదలి ఇరుగు పొరుగున నున్న జనులతో కలిసి పోయియున్న వానవత్తురు అయినను వివాహోది

కార్యములందు మూత్రము నీరు వసు ప్రత్యేకతను నిలుపు కొనుచున్నారని తెలియు నున్నది తై నులు జోగిపేటలోనే కాక చందూరు మున్నగు నరెవర గ్రామము లందును అల్పసంఖ్యాకులుగా మన్నారు ఈ యూర నింక నెక్కడను తై న ద్విగ్రహములు కావరావు కాని ఈ యూరికి దగ్గరగా నున్న దాఖారు అల్లారుగ్రము మున్నగు చోట్లలో తై న ద్విగ్రహములు కలవని తెలియవచ్చినది కనుక ఒప్పుదు ఈ ప్రాంత మంతయు తై న మరమునకు స్థావరము యుండెడి ఐదుటలో ఎట్టి సంచేపమును లేదు

ఈ గ్రామ వాసుము జోగివాళస్వామినిపెట్టి ఎర్పడింది ఈ జోగివాళస్వామి శివభక్తుడగు జోగ్గయను నొక శ్రేష్ఠతేజ స్థానిం బడెనట! జ జోగ్గయే ఈ గ్రామ మును స్థాపించివాడు అనెనీ యేగీ ఈ గ్రామము లెంతవనియు కొంద రందుకు తరుచు ౩ నీ ప్రాంతకు వికతైవుల ప్రాంతలయము తోనకి వచ్చి యుండును

కాని నవవాగులలో నొక యున జోగివాళస్వామి చేరవే ఈ గ్రామము నిర్మింపబడెనని కూడ కావించ బడు నున్నది పాచ్చుపేట సంస్థాన ప్రభువులలో వూరికిని డయిన అల్లమయ్య రొడరిగారికి సంకలి లే దయ్యెను రామజోగి యను సిద్ధు డీ జోగివాళస్వామిని ప్రతిష్ఠించి ఆ రొడరినే ఈ శివుని నేమింప వేసెను అందు వలన అల్లమయ్య రొడరిగారికి సంతానము కలిగినదియు అదిత యుగా జోగివాళ రేచాలయము ను ఆ స్వామిచేర క్రొత్త గ్రామమును ఏర్పడె ననియు తెలియుచున్నది అందుచేతనే మొదట ఈ జోగిపేట గ్రామమును కొత్తూరు అని కూడ వ్యవహరించు ముదిరట ఇక్కడ జోగిపేట ఏర్పడుటకు పూర్వము లెందు పట్టణూరు లుండె ననియు అనియే తరు వాక జోగిపేటగా మారె ననియు నింకొక్క కథనము కలదు అల్లమయ్యరొడరి రామనగలే జోగివాళ ప్రతిష్ఠి అరిగి యున్నచో మొలకుల సంస్థానాధిపతులలో ఏ యొక్క యును ఈ పూమెకి తమ వైభవమునకు తగినట్లుగా ఒక రేచాలయము చేరి నిర్మించి యుండరైది? అను నొక సంచేపము కలుగు చున్నది

జోగిపేటలో కా న న ము లు బంపవలెను కాని ఈ ప్రాంతము మొదట కళ్యాణి చాళుక్యుల సంగమునకు దుండివట్లు దాఖారులలో అనియే తై న్నితోళ్ళముట్లని

కావనమువలనను అల్పాదుర్గమున లిఖించిన శ్రీమహామల్ల
భూలోకములలో కావనముల వలనను అందోలు రంగ

చిత్రము-లి

పటము ౩

రంగరాజులయందు ముందర మున్న గోపరాజుల చిత్రపాము
కాకాలయము ముందున్న గోపరాజుల చిత్రపాముల
వలనను స్పష్టమగుచున్నది తరువాత పీఠాంతము
కాకతీయరాజుల పాలనము లోనిన వచ్చినట్లు ముందు
శేఖరమాల ముది మాత్యమము అను గ్రామములలో
లిఖించిన ప్రకారము ప్రకారము గల కావనముల కలన తెల్లది
యగుచున్నది నిజము రాజుల పరిపాలన సమయమున
అందోలు రాజధానిగా మెరుగుగ్రామమున మనకరించుటతో,
జోగిపేట నిర్మితముగా వారి పరిపాలన లోనిన వచ్చెను
శరీరావత అందోలు నుండి రాజధాని మెరుగుగ్రామము
అక్కడినుండి పావన్న పేటకును మార్చబడెను పావన్న
పేట సంస్థానాధిపతి అను నిజము ప్రభువులలో వేర్వడిన
నైదిర్గము ఫలితముగా వారి ప్రాంతము భాల్సా
చేయ నివసించుట జోగిపేట నిజాం ప్రభువుల చేతిలోనిది
వచ్చెను తరువాత అందోలు కాటాకా పీఠాంతము
మొదట అందోలు దుర్గములోనే తవ్వించు కచేరీ మున్నగు
వని పిచ్చాటు చేయబడెను కాని ఆ గ్రామము కచేరీ
అవసరములు పీఠాంత చేయెను ఆ కారణముచే మరల
జోగిపేట కాటాకా కేంద్ర మయ్యెను ఇది 1905 వ
సంవత్సరమున జరిగెనను వరి మూల పరిగణనము అచ్చటి
నుండి జోగిపేట క్రమ క్రమముగా వృద్ధిపొంద
వారంభించెను

1980 వ సంవత్సరములో నిజాం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాంధ్ర
మహానగర అరువు భాగము జోగిపేటలో లిఖించినది
ఆ నగరకు వృద్ధియులు శ్రీ మంజులము ప్రకాశరెడ్డిగారు
అధ్యక్షత వహించిరి ఈ నగర గ్రామ మధ్యమున గల
శ్రీ చిత్రేశ్వరస్వామి మందిరమునకు దగ్గరగా మన్న
మైదానములో జరిగెను అచియే తెలంగాణ మున
ప్రారంభ మయిన ఆంధ్రోద్యమమునకు శ్రీకార మున్నచో
ఆ నగర ప్రాముఖ్యమును అట్టి నగర అరిగిన జోగిపేట
యొక్క ప్రాముఖ్యమును బోధాదగలవు ఆ నగరలో
తెలంగాణా ప్రజల అభివృద్ధికి పెక్కు పిచ్చానములు
కారింప బడెను అప్పటినుండి జోగిపేట అనేకములయిన
క్రొత్త ఉద్యమములకు కార్యరంగ మయ్యెను ఆర్యసమా
జముచారితి మంచి పలుకుబడి గల తెలంగాణ ప్రభుత్వము
లలో జోగిపేట యొక్కటి యై యున్నది

ఇక జోగిపేటలో ఒక భాగము ప్రాచీన కాలమున
గొప్ప వైభవము నమకవించిన అందోలును గూర్చి కొంత
వ్రాయుట అవసరము కాదు

అందోలు చుట్టును రాతిగోడ యొకటి కలదు దాని
ముందువైపుల ఎంపారాద్వారము లున్నది మధ్యలో పోక

చిత్రము-70

పటము ౩

అందోలు రంగరాజులయందు

రాజులవనమును దానిపేరుగా పడచుచున్న పీఠము అను
మునెల్లాను నైదిరులు వంతు పెద్ద భవనమును ఉండె
దని జోగిపేట వచ్చెను భాగమున రంగరాజుస్వామి దేవా

అయియు గలదు ఈ దేవాలయమును కోట గోడలును గల పై భవమును బాటును వేడు ఇంకొన్నియు నియంతున్నది అంధోలు చెరువుతోనుండి ఒక కాలువ రంగనాథాలయమునకు ముందు గల కొలకుల వింపుచు గ్రామ మధ్యమునుండి పారుచు ప్రామ్యులముగ ప్రయాణము చేయు చుండెడిది దాని పారిశుధ్యము అపుడు కాపాడ అడు చుండుటచేత ఆ కాలువ అచట నున్న దారికి నుంచి అల వనతిని కల్పించు చుండెడిది కాలువ ఇప్పుడును గలదు దాని దాని పారిశుధ్యము ఇప్పుడు కొరత పడినది

చిత్రము-71

పటము 3

రంగనాథాలయ ఎంపావార్తము

రంగనాథస్వామి గుడికిని రాజభవనమునకును నడుమ ప్రాకారానికి యొకటి కలదు రాజభవనమునకు మార్పుగ గ్రామ మధ్యమున హరిజనుల వాడ కలదు ఈ హరిజనులందరును సంస్థానమునకు పై విధులుగా పనిచేసెడివారట

అంధోలు చాలాకాలము మెనుకు సంస్థాపాధిపతుల రాజధానిగ నుండెను ఆ సంస్థాపాధిపతులే కోటను నిర్మించి అంధరచిరట అందుగులకోట యనునది దీనికి వీర్యదీప మొదట పేరనియు క్రమముగా నదియే అంధోలు అయ్యె ననియు తెలియు చున్నది 'శేతుంజెడ్డ (శేతు మహల్) యను మరియొక గ్రామ మీప్రాంతము తోనితే

శేతుంజెడ్డు ఎక్కువగా మండుటచే అది ఆ పేరు పొందినది అట్లే అందుగులజెడ్డు ఎక్కువగా మండుటను బట్టి ఈ ప్రాంత మునకు అందుగులకోట అను పేరు వచ్చియుండు ననుట యుక్తియు క్రముు చే కనపడు చున్నది అందలు అను మాటను బట్టియే అంధోలు అను పేరు వచ్చెనని ఆ యూరి పెద్దలు వరింతురు దాని కథను వారిట్లు చెప్పుచున్నారు

పా న్న పేట సంస్థాపాధిపతుల మూలపురుషుడు దాని నీరు ఇవనికే మార్చిరెడ్డి యను రామాలయము కు కలదట ఇదడు ఆ ప్రాంతపు భూమిలను గుర్తుకు నెనె నట అప్పుడీ యంధోలున్న ప్రాంతమున జోగ్గను వానజెట్టు అందలు అను నీటికంట బుండెడివట ప్రతీతినమును అదడు ఈ జోగ్గను వానజెట్టు దానికి కలిసికొని భూమి వివయములను గూర్చి ముచ్చటించుటకై అందల కడకు వచ్చెడి వాడట ఆకడే అచ్చట చెరువును నిర్మించి గ్రామ మును స్థాపించెనట ఆ అందలు అనునది క రిక్రమమున అంధోలుగా మారి అదియే గ్రామ నామముగా విలసిల్లె నట |

దాదే శంకరమ్మ గారి కాలము వరకును అంధోలు మెనుకు సంస్థాపాధిపతుల రాజధానిగ నుండెను తరువాతి వారు మెనుకునకు ఎను రాజధానిని మార్చిరి దానితో అంధోలు పై భవము తిరిగి నింకిత మయ్యెను కాళక్రమ మున జోగిపేట అభివృద్ధి పొందెను

జోగిపేట అభివృద్ధికి మరియొక కారణము కూడ నున్నది యప్పుది అంధోలు చుట్టును వరిపోలము బుండుట వలన అది అచ్చట పట్టణముగా పెరుగుటకు సరియయిన విశాల స్థలములు లేవు ఇంకే కాక అప్పుది చాలాటను తమ పనివరములను చేరుగనియటండ అతిగట్టి యుండు రన పచ్చును లేచా పక్షపక్షులై న వ్యాపారులు రాకాలకు కొంచెము దు రముగా నుండుట శ్రేయస్కరమని క్రొత్త గ్రామమున తేరియుండు రనపచ్చును ఏమయినచేసి | కాళపురుషుడు ఈ రెండు గ్రామములను రెండు కండ్లతో వేరెట్టుగా బాడెను అనని మాపు భరితమే చేసి ఉన్నది

అ థ య

జోర్డన్

హోర్న్ మైట్ రాజ్యము తూర్పు జోర్డన్ అవతలి బ్రాన్స్ జోర్డన్ (55 801 చ మైళ్ళు) యొక్కయు పుర్వ పాల ప్రాంతాని కొంత భాగము (మొత్తము 2 000 చ మైళ్ళు) యొక్కయు కలియకచే ఏర్పడియున్నది ఈ పాల ప్రాంత దేశ భాగమును ఇప్పుడు పశ్చిమ జోర్డన్ అని ఎలనుచున్నారు ఈ పాల ప్రాంత భూ భాగము జోర్డన్ - ఇజ్రాయెల్ దేశములు కాల్కూలిక పంధి (Armistice) చేయబడిన 1949 వ సంవత్సరములో జోర్డనులో చేర్చబడినది అంతట పూర్వము ఈ రాజ్యపు పశ్చిమ ఎరిత్తాపు జోర్డను వదిలి అనుసరించుచు రక్షణముగా దెడ్ సముద్రము (Dead sea) వరకు పోయి కరువా కాడి అరాబా (Wade Arabia) పెంబి అరాబ అను నయ్యుక్తాగ గుడము (Gulf of Aqaba) వరకు వ్యాపించినది

జోర్డనునకు ఎల్లలుగా ఉత్తరమున ఇజ్రాయెల్ (Israel) ఎరియా (Syria) లును దక్షిణమున సౌదీ అరేబియా (Saudi Arabia) యు ఉన్నది సౌదీ అరేబియా నుండి సరిహద్దు నూర్పునకు వ్యాపించి యున్నది ఈభాగమున ఇరాక్ (Iraq) కలదు పశ్చిమ సరిహద్దును ఇజ్రాయెల్ రాజ్యము (Israel Territory) అంటి యున్నది

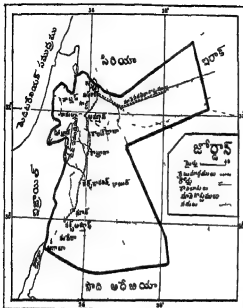
జోర్డనునకు ఈ క్రింది వై సర్గిక విభాగములు (Physical Divisions) కనిపించు చున్నది

- (1) మధ్యప్రాంతమున పల్లపు భూమి (Central Depression)
- (2) తూర్పున మిట్ట (హిల్) భూములు (Eastern Highlands)
- (3) పశ్చిమమున పర్వతప్రాంతము (Western Hill Regions)
- (4) నదీయ పల్లపు భూమి ఆక గుహార్వాప్రాంతము ఇది బొడుగుగా పగిలిత కొండలలోయగా (Rift Valley) కనిపించును నీ ముద్ర మట్టమున కు దిగువ నున్న ఈ భూమిలో ఎల్లముల యొక్కయు తోచిన గుంటల యొక్కయు పరంపరలు కనిపించును అవల తోయట ఉత్తరముగా లేబనన్ (Lebanon) నుండి తొర్కస్

(Herman) ప్రాంతమువరకు గల భూమి నిస్సారమున వదిలి అట్టి భూమి దక్షిణముగా దెడ్ సముద్రము (Dead Sea) గుండా తూర్పు అగ్రానా వరకు ఎడతగ కుండ కాన నగును అవల జోర్డన్ తోయలో సున్నము పంటి పదార్థము (Cretaceous material) కనిపించును గతిలి సముద్రమునకు నాయవ్య (northwest) దిశ యందును తెరిత్ (Cherith) నది యొక్క ముఖ నమీప మందును అతి పురాతన మయిన కట్టడములు గోరనించును అ తోయకు ఉత్తర భాగము-ముఖ్యముగా గతిలి సముద్రము చుట్టునున్న భాగము-కెలాద్రవముతో (Lava) కప్పబడి యున్నది

తోయ సుధ్యయించున్న జోర్డను నది ఉత్తరము నుండి దక్షిణమునకు ఉన్నతముగాను సమముగాను ఉండు వలెమునై గా ప్రవహించును ఆ నది ప్రవహించు దూరములో 2/3 వంతు సముద్రపు మట్టమునకు దిగువన మందును అరట డడ ప్రయాణము (Navigation) సాధ్యము కాదు ఆ నదికి రెండు ముఖ్యముయిన ఉన్నతి స్థానములు (Sources) కలవు వాటిలో నొకటి తెల్-ఎల్-కడి (Tell-el-kadi) అనునది అరుపుట నహార్ లెద్దాన్ (Nahr Leddan) అనునది ఉన్నదిను చున్నది రెండవది ఆక గుహ అది ఉత్తరముగా నాల్గొ మైళ్ళ దూరమున నున్నది అక్కడనే నహార్ బెనిన్ (Nahr Benien) అనునది యొకటి పుట్టుచున్నది నహార్ బార్రై ఫిట్ (Nahr Barrighit) నహార్ హాబానీ (Nahr Hasbany) అను వాటిని కూడ ఉన్నతి స్థానములలో చేర్చ వచ్చును ఈ వాలుగు నదులును తోయకు ప్రాచీన ముఖ్యకార మయిన బనియాన్ (Banias) అను కాపునద్య కలియ చున్నది ఇట్లు కలవన ఈ నది లంములు హల్చ్ (Hulch) క రెండిన బురద నేలలో ప్రవహించు చున్నది జోర్డను నది యొకటి దేశలో ప్రముఖ గ పటాలుగ మిన్న భూమిపై నను ఎదన వేగముతో నిర్మొచ్చుత ప్రదేశములపై నను బహు దూరము ప్రవహించును హల్చ్ దక్షిణ భాగముండు జోర్డన్ నది సముద్ర మట్టమునకు క్రింది భాగమున ప్రవహించును ఈ జోర్డన్ మైళ్ళ పొడవుతో మైలునకు 75 అడుగుల తొప్పున దిగుదు (Gradient) కనిపించు చున్నది ఇప్పుట

చిత్రము-72

జోర్డను పది మైళ్ళముదో గరితీ నముద్రముదోదితీ ప్రవేశ పెట్టు దెట్టా టూమిలోదితీ ప్రవహించును గరితీ నముద్ర మునకును దెడే నముద్రము నకును మధ్య ఈ నది కాలుగు మైళ్ళు దెడల్పుగల తోయతో మైల్లగా కారును దోవును ఇచ్చట ఈ నది మైలునకు తి అడుగుల దిగుతు గల టూమిమై నంకర నంకరగ తిరుగుచు ద్రవహించును బెత్ హెష్ (Bethshahan), జెరికో (Jerico) అను రెండు చిన్న మైదానములలో ప్రవేశించును ఘోర్ (Ghor) అడుగున తోర్ (Zor) నందలి వల్లపు టూమిదీ తోలుచును ఘోర్ నుండి తోర్ వరకు గల దిగుడు మైల్లగా పొగును కురునూర్తుబే (Kurunurthube) తోయ చాల ఫలవంత మైనది ఇక్కడినుండి దెడే నముద్రము వరకు అనేకము లయిన మరుకార్యలము (Oases)లున్నవి గరితీ నముద్రమును వదలిత ఎడన నీరు పూర్తిగా కుక్రముగ నుండును కాని సెలకే అ నీరు రాతి యొండును మధ్యధరా నముద్రపు నుట్టుముట్టున 1390 క్రిందనున్న దెడే

నముద్రముదోదితీ కొనిపోయి అచ్చట నిశేపించును (Deposits) కుడినై తి నుండి జాలూర్ (Jalud) ఫారా (Fara) అను నదులు నీటిని ౯ నినయ్యను ఎడమ నై తువ కాబ్బక్ (Zabibak) యార్మక్ (Yarmak) అనునవి ఉప నదులుగా నున్నవి తోయ యెదిలి దిగువ జా మున అనేకము లయిన ఉప్పు శిథిలు లున్ని నిన్ను ప్రాంతముగు ిర్దను తోయకు మార్పున నుండు స్థు (escarpments) ల వరువ ఎత్తు ప్రతు ముగా అతిక్ ముగును పాధారణముగా 2500 అడుగుల పెరకు దోవును కాని అచ్చటచ్చట 4-5 వేల అడుగుల వరకు ఎత్తుగల పీఠభూములు కూడ కని పించును ఈ పీఠభూ ములను యార్మక్ (Yarmak) తెక్ర (Zekra) మాజిల్ (Majil) వంటి ఎండిపోయిన ఎలి గర్భ ములు విడదీయు చుండును మరి కొంత మార్పున ఎడారి భూములు

కనిపించును ఆ ప్రాంతము నంతెల్లెడలను ఎత్తువు రాతి ణంబలు (Rocks of Limestone) కలవు ఉత్తర మున తరువాతి కాలపు శిలారద్రపు మట్టులు (Lava) కన్న డును అగ్నేయము (Southeeast) నందు కూడా శిలా ద్రవ్యపుట్టు గల విశాల ప్రాంతములు కలవు అరాకా నడి గర్భము యొక్క మార్పు నందలి ఎత్తయిన భాగములు ఇసుకరాయి వల్లరాయి నిర్మాణాత్మకము లయినవి కలవు ఈ ప్రాంతము నందలి 2000 అడుగుల తోవుగల దిబ్బలు (canyons) పెట్రో (Petro) యొక్క శిల లమలను తెలుపుచుండును పాలెస్టిన్ తీర మైదానము లకును జోర్డను నీటిలోయ (Rift Valley) కును మధ్య నున్న ది వీర్తముదో నిశేవ కాగమును 2000 అడు గుల ఎత్తునకు మించని చిన్న చిన్న నద్రవనములును, గుట్ట లును ఆక్రమించి యున్నవి తెరుా జెరమ్ (Jerusalem) వకు అగ్నేయమున కడతైవ గొడ్డు భూములును, కొత్తిగా నే త్తము న కు యోగ్యముగై భూములును వ్యాపించి

యన్నది కాని ఉత్తరముందు సరివంత మయిన మైదానములును జోయలును గన్పడును

జూలెయ్ కొండల మీదను జోర్జ్ నీలభూముల మీదను ఉష్ణోగ్రతా పరిస్థితులు (Temperature conditions) చాలవరకు సమానములై యున్నవి పశ్చిమము నందలి ఉష్ణోగ్రతయొక్క పగలు గరిష్ఠ పరిమాణము తూర్పువంతు కంటె తక్కువగను పగలు కనిష్ఠ పరిమాణము తూర్పు వంతుకంటె అధికముగను ఉండును వేసవియందు తెలుపు తెము వర్ష ప్రతి దినము నందును గరిష్ఠ ఉష్ణతా ప్రమాణము 86 F ఉండగా అమ్యన్ (Amman) వద్ద ఉష్ణతా ప్రమాణము 80 F వరకు పెరుగును మధ్యనున్న పల్లపు భూ భాగముందు దున్నపో మయిన ఉష్ణోగ్రతా పరిస్థితులు కలవు ఖోర్ (Ghor) నందలి చేడిమి శీతమైనది నీలజోర్జ్ 110 F ఢిల్లీలుండును వేసవి గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రతా పరిమాణము 120 F వరకు పెరుగును శీతకాలముందు పల్లపు జోర్జ్ ను జోయ పల్లపు భాగమున ఉష్ణోగ్రతా పరిస్థితులు పూర్తిగా విరుద్ధముగా నుండును రాత్రుల యందు ఉష్ణోగ్రత 40 లకును ఒక్కొక్కప్పుడు 30 లకును 20 దాకా వచ్చును అమ్యన్ (Amman) వద్ద ప్రతి దినపు పగలు ఉష్ణోగ్రత 48 F అయి యున్నది వసంత ఋతువు నందును శరదృతువు నందును ఉష్ణోగ్రతల తెల్పులు చేడి గాడులదై నిరోధించి యుండును

పడమటి కొండల ప్రదేశము నందును తూర్పు కొండల పైవను పల్లపు ఋతువు నందు మూడ్రమే చాటికల్ల ప్రతి చాల్వార వలదములు (Arid trade winds) వర్షపాతమును నడు తూర్పును వేసవికాలము దొడిగ నుండును పశ్చిమముందు సంవత్సరమువఱకు పగలు వర్షపాతము 22 అంగుళముల ప్రమాణము కలదిగ నున్నది కాని నీలభూమి యందును వర్షరాశియ (Rain bearing) ప్రాంతము లందును, కొన్ని అంగుళముల వాన మూడ్రమే కురియును మధ్య నున్న పల్లపు ప్రదేశము లందు 4 అంగుళముల వర్షమే పడను అక్టోబరు నెల నుండి మే నెల వరకు ఉత్తరము నందలి ఉష్ణత భూములకు 24 అంగుళముల వర్షపాతము లభించును దక్షిణ భాగమున 7-8 అంగుళముల వాన పడును ఉమాత్రపు చావయైనను పశువును

పశువును లేదు ఎబ్రవరీ నెలయందు ఉష్ణత భూములపై నానుపాతము (Snow fall) సాధారణముగ నుండును పల్లపు భూములలో చలి యుండదు మంచు గడ్డలు తరచుగ పడుటయు తేజదోలేదు

ఉష్ణోగ్రతా వర్షపాతముల వ్యాప్తి ననుసరించి జోర్జ్ ను రేళము నందలి వృక్ష వర్షము నందును అంతు వరకు నందును మధ్యధరా సముద్రపు మైప్పీల (Steppes) యొక్కయు ఎడారుల యొక్కయు రకములు చేరి యున్నవి చాటిజో ఎలియోయన్ రకముల మిశ్రమలు జలశయముగా కనబడు చుండును గరిలి పముద్రమునకు దక్షిణమున గల భాగము నందలి మైపు వచ్చులు (Vegetation) చాదాపు ఉష్ణ మండలపు (Tropical) మైపు వచ్చుల వంటివి యున్నవి మైపు ప్రాంతములలో అనేకము లయిన గడ్డిజాతులు పెరుగును అచ్చుల గొట్టెలు మేకలు - అధికముగా మేకలు - రేళ ద్రిమ్మరుల ప్రధాన పశుధనము మంచి గడ్డిగల జయళ్లలో 8000 వ సంఖ్యకు మించిన పశువులు ఉండును తూర్పున గల ఎడారి ప్రాంతములలో అచ్చులచ్చుల ముండ్లదారలు గల భూములు కనిపించు చున్నవి మరుభూద్యులముల చుట్టును మృదులము లగు పచ్చిక జయళ్లు చిన్న చిన్నవి కలవు అచట కొంత సంచార శీలము గలచారు జంతులతో పుర నివాస మేర్పరచుకొని యుండురు

వ్యవసాయ వివరమునకును పచ్చిక జయళ్ల సంబంధమునకును పరి దోషణమునకును తీసికొనిన వర్తమాన ఫలితముగను రేళాక్షిక పరిస్థితులు భిన్నరూపములు చాల్చు చుండును ఇచ్చటి 12 కి కాతము భూమి మాత్రమే ఫలప్రద మయిన దని అంగణా చేయి అడిగి వర్షరేళము చేయించినచో 12 లక్షల ఎకరములు సేద్యము వలె కనిపి 15 లక్షల ఎకరములు పశుగ్రాహిని యోగ్యములు వర్షపువై చాల్వముల అధికముగా చిట్టదని గానో యుండును ఎడారులును గొడ్డు చేలలును అధిక భాగము గాత్రమించుకొని యుండును మచ్చు జోర్జ్ నులలో అంతకు చేరి యున్న చిన్న చిన్న భూభాగములు సేద్యము చేయబడు చున్నవి పశ్చిమ జోర్జ్ ను నందలి సాగరంతము లయిన మైదానములలో వ్యవసాయ పరిస్థితులు ఇంత కంటె మెరుగై యున్నవి పాటునకు చాదాపు 6 కి లక్ష

టన్నుల గోధుమలు 50 వేల టన్నుల కాగ్లియు ఉత్పత్తియగుచున్నది. మిథితమలగు సంవత్సరములలో

ఈభాగ్యముల విషయమున కోర్కసు స్వయం సమృద్ధిమై యున్నది ఇవిగాక పోర్టు అతిథి ప్రాశ్న కూరగాయలు ఉత్తర భాగమున ప్రత్యేకముగ లభించును

క్రూసేడుల (Crusades) మత దండయాత్రలు కాలమునుండి చెరకు పంట పండించెడు చున్నది వ్యయము క గా వినితన తిండి పదార్థములు ముఖ్యముగా గోధుమలు యవలు (Barley, గొడ్డెలు ఉన్న కూరగాయలు పొదుగు లేకములకు ఎగుమతి చేయబడుచున్నది కాని ఎగుమతి చేయబడు భాగ్యార్థముయొక్క విలువ కంటే అనేక రెట్లు విలువకల కొన్ని అచోర పదార్థములు గృహ విర్యా లోపకరణములు (building material) లేక పామానులు లేక పరిశ్రమ వస్తువులు (manufactures) అధిక పాస్తర్లము లేని ఈ లేకమున దిగుమతి చేసికొనబడుచున్నది 1946 సంవత్సరమునకు ఎవ్వుల కాండికల (refugees) ప్రత్యేకము కారణముగా కోర్కసు నందలి అధిక పస్తుల ఎక్కువ కిక్కి మయ్యెను వ్యయ భారమును తట్టుకొనుటకై అవ్వలేకయి పశ్చిమము అవతర మయ్యెను

కోర్కసు నందలి లభి సంపద సమృద్ధిమైనది కాదు స్ఫుటికముల (Phosphate) రాకుపు (Deposits) లను క్రచ్చి చాటిని ఉపయోగము కోనిత లేవలే నని చూచిరి అవని ఎంతో అభావముగా నున్నది తెదే నముద్రపు ఉప్పు పంటమగూర్చి క్రక్క సింకొముల అవతరముగా కనబడుచున్నది మాంగనము (Manganese) రాగి (Copper) వీటి పరిశిధ వ్యవహారము కృత్రికముగా సాగుటలేదు గనుల నుండి కైలమును పంపించుచున్నయవ్వుములు అరణ్య మయినది ట్రాన్స్-అరేబియన్ (పైపు) లైను (Trans Arabian Pipe Line) హామ్మైట్ రాజ్యమును (Hosmit Kingdom) చాటుచున్నది కోర్కసు నందు పారిశ్రామికాభివృద్ధి (Industrial Development) నుండగించి యున్నది చీలికలోయ యందలి తెత్తని లేక కచ్చుట్టి అవకాశము నుండియు ఇటికలు తయారుచేయుటకై ఉపయోగింపబడుచున్నది సోలమను (Solomon) అనువాతకు ఇక్కడిని

పోతపోయ కచ్చాగారమును నీర్వరయెను ప్యానిరుల అనవరములను నీర్వుటకై 1954 సంవత్సరములో ఎండుకు ప్యాన్లర్ అవివృత్తముయొందు చిన్న పరిశ్రమలలో పొగాకు పరిశ్రమ ఎండి వివరులు అతీవ మాత్రము తయారు చేయుట మవ్వలపరిశ్రమ చేర్చిన దగినదిగా నున్నది రక్షిణమున మానెను కుర్తయేము కచ్చా గారము స్థాపన బడినది

కోర్కసులో వివసంచువారిలో సెక్కుమండి ముసల్మానులే ప్రాచీన కాలము నుండియు స్థర వివాసులను లేక ద్రిమ్యురులగు అనమునకును మర్కె వోక విభాగ రేఖగా కోర్కసు నది తవలి యున్నది జ్ఞముగా నున్న తోయ ఎల్లప్పుడును-ఇప్పుటికిని వలువలైన అబాఖా కలై యున్నది స్థరవివాసులు విలీనమైనట్లుగా ఆయా ప్రత్యేక భండముల యందు నివించుచుండను లేక ద్రిమ్యురులైన అమలు తోయ వచ్చి అయిళ్లను ఉపయోగించుకొనుచు చరికాలమునందే బునువునకు అనువగు నీర్వయను చేయుచుండురు లేవని పేరును-అ తోడిలే వారు తమ కృషి కర్మముండి దిరమింతురు అమృతము ఉన్నత భూములందు (Ammann High Lands) ను కెరక్ (Kerak) మాన్ (Maan) అను వాపులెట్టును కొంత సంపార శిలముగల అబాఖా (Semi Nomadic population) కనిపించుచున్నది తెదాయుని (Beduents) లను తెగ వారు తమ గొడ్డెల మందలోను మేకల మందలోను శేపించిన లేక భాగమున వ్యాపించి యుండురు కోర్కసు వదియొక్క ఎత్తిను దరుల యందును ట్రాన్సు కోర్కసు (Trans Jordan) యొక్క వాయవ్య ప్రాంతములందును స్థరవివాస మేర్పరచుకొనిన అబాఖా కచ్చుమును 1943 వ సంవత్సరమునకు పూర్వము మాన్ కోర్కసు వచ్చును కోర్కసులో ఒక్కొక్కచాని యందు 400 000 అబాఖా ఉండి యుండును కాని 1946 వ సంవత్సరము కాంతి రూప మయిన ప్రత్యేకములనుండి కాండికల ప్రత్యేకము కారణముగా మొత్తము అబాఖా 1 40 00 000 వరకు పెరిగెను ముఖ్య పట్టణముయిన అమ్మను (Ammann) లో 1,70 000 మంది ఇనుబున్నాది

హెజాల్ లైన్స్ (పన్ను లైలు మార్గము)

Narrow gauge) విశ్వాంశము 1900 వ సంవత్సరమున అరబ్బి మధ్యను అది 1904 వ సంవత్సరములో మాన్ (Man) అను శాస్త్రవేత్తకు నిర్మించబడిన 1908 వ సంవత్సరమున మదీనా (Madina) వరకు అది పొడిగించబడినది. ఎర్రతమయమున రేఖమొక్కట కూర్చున్నది. అది అరబ్బి అను ముఖ్యపట్టణమునకు చేరును ఈ రైల్వేకు వలసన ఇంజనులు (Locomotives) కాగములు నడుచుచున్నవి.

జోర్డన్ నిర్మించు కార్యక్రమములు అనుబంధమునందు అన్నియును ఉపయోగించు రోడ్లు 400 మైళ్ళ వరకు వ్యాపించి యున్నవి. మాన్ అను ప్రదేశమును అగ్గా (Agga) అను ఒకరేవును కలుపు రోడ్లు అరబ్బి నుండి దీర్చివేసి అగ్గా అనునది రేఖమునందలి ఏకైక వాహనము యున్నది అది కాగము అని పిలువబడుచున్నది.

క్రీ.పూ 1800 వ సంవత్సరమునాటికి కంతు యుగపు (Bronze Age) వైభవము అంతమొందెను. దానికి ఎప్పుడు 500 సంవత్సరముల వరకు అంత యుగముగా నుండెను ఈజిప్టుయును (Egyptians) ఎడ్మైటు (Edmites) మొబైటు (Mobites) అమొరైటు (Amorites) అనుచారి రాజులు పునరుద్ధరించిన ముఖ్యమైనది కరారుల వాణిజ్యము (Caravan) రేఖమును మునుపటి మొదటినుండి ఇజ్రాయేలు దేశములు అరబ్బి కలిగించు కొన్ని దేశాలనుండి కాంతి క్రమము పొందుటకు యత్నించిన పాతమును అనురామరచారము అనునది (Amman) రాజ్యము సాక్షాత్కరమును మరల సంపాదించు కొన్నది కాని యాదుల రాజ్యము అర్థమింతులకు పురమే దానికి చేరినది. బ్రాన్స్ జోర్డన్ ప్రదేశముల వెళ్ళి కొల్పోయెను ఎడన వాణిజ్యములు (Nabataeans) అధికారము వహించి పెట్రా (Petra) పట్టణమును రాజధానిగా చేసికొని పర్వత సామ్రాజ్యము నిర్మింపున యున ఎప్పుడు ఉత్తరము నందలి వర్షరహితములు ఇబ్బందుల పొందుచున్న అట్లు పెట్రా రాజధాని ప్రాముఖ్యమునకు వచ్చెను. క్రీ.పూ 3 వ శతాబ్దియందు ఈజిప్టుయును మార్బు జోర్డన్ అరబ్బి

మించుకొనినది కాని దానిని క్రీ.పూ 2 వ శతాబ్ది అరబ్బమున సెలూసిడ్లు (Seleucids) అను జాతి వారు పార్శ్వద్రోణి వారు అనేకముల యుద్ధాలతో ముగించి (Colonies) సంపాదించుచు క్రీ.పూ 18 వ శతాబ్ది ఉత్తర జోర్డన్ యూదులకు సంబంధించినదిగా నుండెను. కాని దక్షిణ భాగమును వాణిజ్యమును జాతీయులు (Nabataeans) పాలించునదిగా ఎడన బ్రహ్మములు వాణిజ్యమును ఉండిరి. బొమ్మల వగలమును రాజధానిగా వండిరి. రోమును సామ్రాజ్య కాగముగా క్రీ.పూ 2 వ శతాబ్ది వరకు ప్రాచ్య జోర్డన్ విశేషముగా వర్ణింపబడును.

క్రీ.పూ 1 వ శతాబ్దినాటి పెట్రా పట్టణము నిండిరి. అరబ్బి వాణిజ్యము జాతీయుల స్థానమును అరబ్బి రాజు మించుకొనినది అరబ్బులు రోమును ప్రభువుల కొలువారులై (Zenabts) యుండిరి. క్రీ.పూ 7 వ శతాబ్ది పూర్వమున వారు కూడ ముఖ్యములే అయిన అరబ్బి 300 సంవత్సరముల దీర్ఘకాలము అభిజ్ఞానముగా గడిచి పోయెను. మరల బోమ్మల రాజ్యము క్రీ.పూ 11 వ శతాబ్దిలో కంతు ప్రదేశమున కార్యకాశమును పొందినది. అట్టి మన్ సామ్రాజ్యము (Ottoman Empire) నిర్మింపున యున మొదట కొంతకాలము వరకు జోర్డన్ యొక్క బోమ్మల అనిశ్చయముగ నుండెను. ప్రభు ప్రభుల మహా మంగ్రామాంతమున జోర్డన్ పరిపాలనము క్రిందిను ప్రభుత్వమునకు అప్పగించబడినది. క్రీ.పూ 1922 వ సంవత్సరమునందు దాని జోర్డన్ నదికి కూర్చు కాగమున అమీరు ప్రభుత్వమును నిర్మింపి 17 సంవత్సరముల కాలము దయ్యించుచు నిరంతరము పరిపాలన మొనర్చిన బెదాత్ రాజు కుమారుడు అబ్దుల్లా అనువానిని అమీరు పదవిపై కూర్చుండ జెట్టిరి. 1928 వ సంవత్సరములో బ్రిటిష్ సైన్యము అధికారమును వహించెను. ప్రజాప్రభుత్వమును (Democratic rule) నిర్మించుటకు ప్రయత్నములు జరిగెను. కావున గ్రేటు బ్రిటన్ 1946 వ సంవత్సరములో క్రొత్త సంధి చేసి కొన్ని అరబ్బి 1946 వ సంవత్సరములో నవంబరు 1 వనకు అమీరు (Amir) ను సర్వకాలిక

పెళ్ళవం ప్రకటనలుగా ప్రకటించి
1940 వ సంవత్సరమున కాపించిన తర్వాత
ఇస్లామీక్ కాన్ఫరెన్స్ (Armistice) వలన
మధ్య పాలస్తీనా లోని కొంత భాగము తర్వాతను
అందించిన అరబ్ లీగ్ (Arab League) కు చెందిన
సభ్యులు కొందరు ప్రజల మధ్య ప్రాతినిధ్యమును ప్రక
టించి కాని ఆస్థానము మార్చబడిన అస్థాన
ప్రభుత్వ రాజ్యాధికారము నిర్వహించుచు వారి మాత
నములైన కష్టము లేర్పడెను కొందరు అరబ్బు జాతీయ
వాదులు ఆసాదించిన ద్వైతము వూరి ఆశకు ఆశాంశ
నియమ దని ప్రకటించి విశాల అరబ్బు దేశము ను
నిర్మించవలయు నను అభిప్రాయాన్ని అనుసరించు
కలరాని అరబ్బులోని ప్రజా పక్షాధిపతి ప్రముఖులు
కలన చెందిన పాలస్తీనా భూభాగమును కొంత తర్వాత
దేశములో కలిపివేయుట పాలస్తీనా వాసులను కలన
వలెనను గ్రేటు బ్రిటనులోను ఇస్లామీక్ లోను అభిప్రాయ
గల స్నేహ సంబంధములు సహాపరాధినిగా నుండెను
ఆసాదించిన ద్వైతము క్రమముగా ప్రతి పోయెను
తర్వాతముగా శివవారి యొక్క అభిప్రాయం 1951 వ
సంవత్సరమున చంపిన చెను అభిప్రాయాన్ని అరబ్బు
అను వాడు అంబేద్కర్ మొట్టమొదట కాని అతడు ఎన్ని
వాదగులనీ సహాధిపతి క్రమముగా కానిన అభిప్రాయం 1958 వ
సంవత్సరములో అభిప్రాయం ముందుకు వచ్చెను
అను వాడు పట్టాభిషిక్తుడయ్యెను అతడు కాన్ఫరెన్స్
అంబేద్కర్ (Baghdad pact) లోని సభ్యత్వమును
నిరాకరించి అరబ్బు సమాఖ్య వాసులను అభివృద్ధి
నుండి తొలగించి అంగ్లో-తర్వాత అంబేద్కర్ చెల్లవీరదని
ప్రకటించెను 1940 వ సంవత్సరము వరకు నాబుల్స్
(Nabulsi) అనువాదినీ కేవలమున పాశ్చాత్య ప్రతి
పక్షం (Anti Western) మని రాజనీతి అనుసరించ
వలెను 1957 వ సంవత్సరపు మాత్రం మంత్రివర్గము
(New Cabinet) తర్వాత అరబ్బు సంఘాలో నడచెను
తర్వాతమున అరబ్బులోను తీవ్రమైన అంబేద్కర్
ములు చెప్పెను 1958 వ సంవత్సరములో అంబేద్కర్
తర్వాత - ఇరాకు ప్రభుత్వముగా అరబ్బు సమాఖ్య
(Arab Federation) ను ఏర్పరచెను 1958 వ సంవత్సరము

రమణుడు తోర్ణమ ప్రభుత్వము క్రొత్తదిల్లీ (New Delhi) లో రాయబార కార్యాలయము నెలకొల్పి ఇస్సాన్ హాషమ్ (Ihsan Hasham) అనువాతనిని ఇంటియాకు ప్ర శ మ రాయబారిగా నియోగించెను

36 ■

తోనెఫ్ స్వాన్ విల్సన్ - (1828 1914)

దోస్తో సాగ్గే విల్లెస్ అను వాడు ఇంగ్లండు నందొక ప్రముఖ కౌత్తిక కామ్రేడే తగను విద్యుద్వాహకమును గను గలుగి కెక్కినను అతడు పండ్లెండే (Sunderland) అను నగరమున 1838 వ పండ్లెండము అక్టోబరు 31 వ తేదీన జన్మించెను. డోస్తో విల్లెస్ కార్మము నందు తన స్వల్పయువన వౌక బొందెద కాలలో ఐరెండ్స్ గా తిలగయును బడను అంతరించు మ్యూజిక్ (New Castle) అను నగరము నందొక బొమ్మదొప్పితి కర్మా గారము నందు పనియును (Assistant) గా ఉద్యోగమున ప్రవేశించెను దీర్ఘ కాలక ముయన అనుభవమును గడించు కొనిన ఎమ్మట ఆ కర్మాగారముదే అతడు కాగ పొయియెయ్యెను ఆ కర్మాగారము ఇతర కార్య కలాపములతో పాటుగా ఫోటోగ్రాఫ్ స్టేషను కూడ కయ్యారు చేయి సాగెను

అట్లు పోటోగ్రాఫీ పరికరములను నిర్మించుటలో అనుభవమును గడించు కొనితన విద్యుత్ తన మృణాళకృత కత్తిరే మాతన విదయములను కనుగొని ఛాయాగ్రహణ (Photography) విశేషమును అభ్యుదయ పథమునకు గొలిపియెను విద్యుత్ తన పరిశోధన కత్తిర రసమగా ద్రైశ్లేష్మము (Dry plates) ఉత్పత్తి చేయగల్గెను రజత రసాయనము (Silver emulsion) వలన సంబంధించిన గెలటైన్ బ్రోమైడ్ (Gelatin bromide) అను పాక విదమను పరిశోధము యొక్క సున్నితమైన లక్షణమును సంబంధించిన గల ఉష్ణకత్తిరి విశేషము పరిశోధించి ద్రై శ్లేష్మము ఉత్పత్తి చేసి అతడు తన పరిశోధన కృషయందు విజయము పొందిన గల్గెను

1884 వ సంవత్సరములో ఛాయా ప్రహార వాస్తవము నందు కార్బన్ ప్రింటింగు (Carbon printing) ను

రూపొందించుటపై చాథాపర రీతిచే అవరణ యోగ్యమైన విద్యార్థ విధానమును ప్రవేశపెట్టుగా విల్సన్ ప్రతిపాదించెను 1879 వ సంవత్సరములో అతడు కాను స్వల్పించిన బ్రోమైడ్ కాగితములను (Bromide papers) చాథాపరార్థము ఉత్పత్తి చేయు అన్ని హక్కులు తనకే యిందువల్లు స్వత్వమును (Patent right) ప్రభుత్వమునుండి సేపాదించుకొనెను

ఎడవ 1880 వ సంవత్సరములో విల్సన్ కార్బన్ పొర (Carbon filament) తో విద్యుద్దీపమును తయారు చేసెను పలువని కాగితపు ముక్కలను తొగ్గుచునది ఒక మూడయిం దుంచి కాచిని అత్యధిక వోల్టేజీవలకు గురి చేసి తప్పులితముగా అతడు కార్బను పొరను ఉత్పత్తి చేయగల్గెను ఇట్లు తయారైన కార్బను పొరను ఛాళిగా నున్న గాలి పొర యందు అంధమైన వత్తి రూపములో దగ్గించి గ్రోవ్ బ్యాటరీ సెల్లలము (Groves battery cells) అతడు సంధించెను తప్పులితముగా కార్బన్ పొర విద్యు కలమువలె ఎట్లుగా ప్రకాశించెను కాని బ్యాటరీ యొక్క శక్తి సవన బాధ్యం ఉత్పన్నము కాకల మించెను ఈ విధంగా విధానమునీ చాథాపు ఇరువది సంవత్సరముల అనంతరము ఎడిసన్ అను ముప్రసిద్ధ తోరికా వాస్తవ్యుడు అనువరించెను

అనంతరము జోసెఫ్ విల్సన్ గంధకామ్లము (Sulphuric acid) యొక్క రాసాయనిక ప్రక్రియ సహాయముచే నోక విధముగు మాలు వత్తి (parachmentised cotton thread) విచ్చించెను 1880 వ సంవత్సరము అక్టోబరు 20 వ తేదీన మ్యాథాతిక వనరము నందు అతడు కనిపెట్టిన విద్యుద్దీపములు శాస్త్రజ్ఞుల మానముగా ప్రకాశించునట్లు ప్రవేశపెట్టుముగా అతడు బహుళంగ ప్రరభవము అరిచెను అతనిచే కనిపెట్టబడిన మరయొక వాస్తవిక విధానము వసువరించి "కాలోరిడ్" అను నోక ద్రావణము తోగ్గులెటోగ్ పొల్యుమ్ అను మరయొక ద్రావణముతో మిశ్రమొనర్చబడిన ఫలితముగా అను సమ్మిది గరుకు చారములు ఏర్పడెను ఆ గరుకు చారములు ఉత్పత్తిచే కర్బనీయ మొవరించ బడెను

విద్యుత్తరంగముల క్షితి తోల్పు పాఠనములను కనిపెట్టుచు యందును, ' సంభారయకముల ను (acoumanu)

stores) అభివృద్ధి పరచుచుయందును వివిధ తోహానులందు గూఢముగ మండు విద్యుత్కణములను పరిశీలించుచు యందును జోసెఫ్ విల్సన్ తన పరిశోధన క్షితిని వినియోగించెను

జోసెఫ్ విల్సన్ ఛాయాగ్రహణ వాస్త్ర రంగము నందును విద్యుత్క్షేత్రమునందును క వించిన పరిశోధనములును నూతన వానిష్క రంగములును అతనికి క్రి ప్రతిష్ఠలను కార్యర మొనర్చినవి అతని ప్రతిభా శక్తిని గుర్తించిన బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము 1904వ సంవత్సరములో అతనికి "కైట్" (Knight) అను ఖిరము పొసంగి అతనిని ఘనముగ సన్మానించెను ఇట్టికే పెట్టు గౌరవ వీరుదము లావని ప్రపాదించ బడెను 1914 వ సంవత్సరము మే 20 21 వ తేదీన జోసెఫ్ ప్లాన్ విల్సన్ మరణించెను

ప్ర ర మ

జౌలు (1818 - 1889) (Joule)

బ్రిటిషు వాస్తవ్యుడైన తేమ్ము సైన్సాటు జౌలు (Joule) పాల్ ఫర్ల అను గ్రామమున 1818 వ సంవత్సరము డిసెంబరు 18 వ తేదీన కాగ్ననంతుల ఇంట జన్మించెను అతని తండ్రి కాతల పారాయ కయారు చేయు వృత్తి నవలంబించిరి ఆహారోగ్యము వలన జౌలు పదునారు సంవత్సరముల ప్రాయము వరకు ఇంటి వద్దనే విద్య నభ్యసించెను తరువాత నువనీద్ద వాస్తవ్యుడైన బాల్లను వద్ద కొంచి సంవత్సరములు విద్య నభ్యసించెడి కాగ్న మాతలి లించెను ఇదియే అతని పరిశోధనా విధే మునకు మొదటి పెట్టు వాస్త్ర పరిశోధనలై తన మమారునకు గల అం ధిని వండ్రి గ్రహించి తన గృహము నం దొక గదిని అతని పరిశోధనలై విశ్రింబించెను

ఇరువది సంవత్సరముల ప్రాయమునకే జౌలు విద్యు కయంత్రాంశ యంత్రము నొకదానిని తయారు చేసి దాని సాయమున పదునైదు పౌండు బరువును ఒక నిమిష కాలములో అడుగు ఎత్తునకు లేచునట్లు చేసెను తన యంత్రమున కి క్షి ఎట్లు వచ్చెనో జౌలు నకు మొదట తెలియలేదు మూడు సంవత్సరములు ఒక చాటిగా పరిశోధనలు చేసి 1841 వ సంవత్సరమున తన యంత్ర

శక్తికి గల యీ కారణమును తెలిసి కొనెను అదిరి యంతము బోగ్గను ఎలయోగించి శక్తి వెల్లువలవలించునో అట్టి విధముగా అనే యంత్రములు కూడ బానిస నడుపు విద్యుత్తు ఘటము నందలి ఉత్పాదకమును విని యోగించగా వచ్చి శక్తి వలన పని చేయ గలిగిన దని గుర్తించెను అనగా రసాయన శక్తి యంత్రాధి శక్తిగా మారిన దమృతము మరియు కొన్ని పరిశోధనలను చేసి రసాయన శక్తి విద్యుచ్ఛక్తిగను విద్యుచ్ఛక్తి ఉష్ణతా శక్తిగను మార గల విధియు శక్తిని మనము స్పష్టించ చేయియు నశించి యేయను చేయయు ఒక రకమైన శక్తి ఎంత నశించునో అంతయే పరిమాణము గల శక్తి చేరక య పనునో లేక బాహ్యమునో జయిల్పడు పనియు 1897 లో శాలు నిమాయించెను ఈ విధాంతమునే శక్తి వికల్పతా సత్యాంత మందురు

ఇట్టి పరిశోధనలను కావలసిన కొంతలు ఎంతో ఖచ్చి తము (accurate) గా మండ వలెను ఇది పొందించుటకు శాలు చేసిన కృషి పథ్య పాఠికము యంత్రాధి శక్తి కారణముగ చేడి అనియ నుచుటనమునో ఖచ్చియన యంత్రాధి శక్తిని అనించిన కావలసినచును మధ్యగల పరిణామ మెప్పుడును ఒకచేయని అతడు నిర్ణీతముగా ప్రకటించెను ఈ పరిణామమునే కాన యంత్రాధి తుల్యాంశ (Mechanical Equivalent of Heat) నుందురు ఈ తుల్యాంశమును శాలు బాలుగు ఎథములుగా నిర్ణీత ముచింపెను (1) నీటిలో బోక విద్యుత్తరయస్కాంతమును (క్రిప్పి అందువలన అనించిన చేడిమిని ఆ యంత్రమును క్రిప్పటకు వలసన యంత్రాధి శక్తిని నిర్ణీతముగా కొలిచెను (2) నీటిని వచ్చని గొట్టము ద్వారా పంపించి అందుకు అవరోధ మగు శక్తిని ఉద్భవించిన చేడిమిని కొలిచెను (3) అనించిన వాయువును ఒత్తిడిచే నొక్కి అందుకు వలసన శక్తిని అనించిన చేడిమిని కొలిచెను (4) ద్రవ ములను కలియపెట్టు చక్రమును (paddle wheel) నీటిలో క్రిప్పి అందు కవరోధ మగు శక్తిని దాని రానికి వలన అనించిన చేడిమిని కొలిచెను పై చెప్పిన విచారములను అనేక పర్యాయములు ప్రయోగము చేసి పథ్యమలను పరిశరములను క్రమముగా పట్టి చేయుచు కాన యంత్రాధి తుల్యాంశము

యొక్క విలువను శాలు ఖచ్చితముగా తమగొనెను కానియువందు ప్రపంచము విద్యుత్ ప్రవాహ తీక్షణతను అందు వలన కావ శములు అనియ చేడి మికిని గల సంబంధమును కూడ తలు కనుగొనెను ఘన ఎకాద్రములను సె గలియుట వలనను ఒత్తిడిచే నొక్కుట వలనను ఆ టి ఉద్భిక్త శక్తి గలుగు మార్పులను లు పరిశీలించెను లాథ్ కెల్వినునో కల వాయువులను సూక్ష్మంధ్రముల ద్వారా ఒత్తిడి ఎంపించి అందుకు కావలసన శక్తిని రంధ్రములకు ఇరు ప్రక్కల నుం కావాయువుల ఉష్ణ తేడములకును గల సంబంధమును తమ గొనెను మారుచున్న అయస్కాంత క్షేత్రమునో అయి స్కాంత గుణములు గల విస్తృతల మంచినో వాటి నిడివి మారుచుండు నణి (Magnetostretion) శాలు గ్రహించెను ఉపరి భాగములపై అదిరి ప్రవీణమగు విచా నమును ఉపయోగించి అదిరి యంత్రముల పాపుత్యమును తెంచవచ్చు నని శాలు తెలిసికొనెను

శాలు చేసిన పరిశోధన విషయముల నన్నింటిని బంధము అనేకలో నిూనైటి వారు తెండు భాగములుగా ప్రచురించి 1850 లో రాయల్ సొసైటీఫో (F R S) గా శాలును ఎమ్మె కొనిరి ఇతే సంవత్సరము 1858లో రాయల్ పతకమును 1860 లో కౌన్సిల్ పతకమును శాలువకు అవరూపించిరి ఒకే వ్యక్తికి రెండు పతక ములు లభించుట చాల అరుదు ఎన్ని గోరవములు తనకు ప్రాప్తించినను శాలు గర్వింపక నిరాశంబరము తోడను సమ్రత తోడను కా ప్త్రీ పరిశోధనములను చేయుచు 1869 వ సంవత్సరము అక్టోబరు 11 న కీడు తన వ్యక్తమును వందే మరణించెను భాగ్యవంతు జైతను తన తీవ శక్తులను విజ్ఞాన పనుపార్జనముననే చారవోసి (అంతే ప్రఖ్యాతి కొందర్యమును) అన్వేషమును సందర్శించిన మహానీయుడు నేమిప్పు ప్రెహ్మకు శాలు

మం సూ

జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహి వ్యాంధ్ర భాషా విద్యార్థి సంఘ నిలయము - భివృద్ధి

ఈ నిలయము యొక్క మొదటి పేరు జ్ఞాన విద్యుత్ ప్రవాహాని అంధ్ర భాషా నిలయము ఈ నిలయమునో

విద్యార్థి సంఘము కలసిపోయి ఆరెండును ఒకే సంస్థగా రూపొందిన వందర్శమును పురస్కరించుకొని జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహాని ఆంధ్రభాషా విద్యార్థి సంఘ నిలయము అను శ్రోతరాములు చార్మి ప్రకాశించు చున్నది ఈ గ్రంథాలయ చరిత్ర అవగా గత అరువది సంవత్సరముల నుండి అమృతము పురములో విచిత్రమైన ఆంధ్రభాషా సేవా చరిత్ర మని చెప్పుకొన్నాము

ఇటువదన కళ్యాణ ప్రారంభమున ఆంధ్రుల మాతృ భాష యగు ఆంధ్రభాష మీ విశాం రాష్ట్రమున నిలవ నీడ లేకుండ సంపాదించు మాతృ భాషోద్ధరణకు కడంగి రాచిరెడ్డి రంగారాయ ప్రభువులు 1901 లో హైదరాబాదు నందు శ్రీ శృష్టిదేవరాయ ఆంధ్రభాషా నిలయము మీ స్థాపించి శ్రీ శృష్టిదేవరాయాంధ్ర భాషా నిలయపు అధ్యక్షములు ఆశయములు కార్యక్రమములు ప్రయోజనములు క్రమముగా యువకుల వాకర్లను పాఠకుల అట్టి యువకులలో అమృతము పురవాసులైన సందీప హరి కావయ్య గారు శ్రీ కావయ్యగారు

ప్రకము-78

పరిమితి

శ్రీ జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహ వ్యాంధ్య భాషా విద్యార్థి సంఘ నిలయము నుండి దృశ్యము

అమృతములో ఆంధ్రభాషావికాస వోద్యమమునకు అవకాశము చెప్పుకొన్నాము

సందీప హరి కావయ్య గారు హైదరాబాద్ వెళ్ళి వచ్చుచు శ్రీ శృష్టిదేవరాయ యాంధ్ర భాషానిలయ కార్య కలాపములను తెలిసిచి నిలయపు చార్మి క నివేదికలను చదివి ఉత్సాహ భరితులయిరి వారు అమృతమునకు వచ్చిన తరువాత మంచుగోడ రామయ్య ఇటీకాల సేంకటరాజేశ్వరరావు అమలాపురం సేంకటేశ్వరరావు ముగ్గుగు మిత్ర బృందముతో సంగమించి యువకులను మోడరీజీకొని చంచాల నమూనా 1908 మార్చి 10 వ ను లో హరిహరవాఢాంధ్ర కళానిధి అను చేయన గ్రంథాలయమును సెలెక్ట్ స్టోర్ ను చేచార్ వదన విరాజితులైన శ్రీ రాజారాయ ముదకీధరు అవధ్యురవాగు చానికి ప్రారంభోత్సవము సలిపిరి

ఈ గ్రంథాలయాభివృద్ధికి యువకులు మార్ప భాషాభి మానముతో ఎంత శ్రమించు చున్నాను చెప్పలయిన చాకి పానుభూతి సహకారములు గ్రంథాలయమునకు లభించ

లేదు పైగా ఆ పెద్దలు నిలయపు ప్రయోజనానికిములను గూర్చి వికటాశ్రములు చేసేకొని ప్రతిభుజించిరి అభివృద్ధి నిరోధకులు కొందరు ఎప్పుడును ఉంటుచుందురు గదా! వర్తమానము హరిహరవాఢాంధ్ర కళానిధి గ్రంథాలయము అంతరించినది

శ్రీ హరి కావయ్య ప్రభుత్వి ఆంధ్ర భాషాభిమానులు కాను తినికొనిన క్రమ యంతయు వర్తమానము గదా యిది మిగుల వగచి గ్రంథాలయ స్థాపనకు తిరిగి అర్థ సంకలులయిరి వాటి కొందరు పెద్దల పానుభూతి యీ తదవ లభించినది చాకి కృప ఫలితముగా 30-1-1908 నాడు కారచా నిలయము అను చేయన గ్రంథాలయము స్థాపక మయ్యెను పుర ముఖుల యైన శ్రీవర్మదేవభట్ల అగ్గయ్యగారు అధ్యక్షత నవారి ప్రారంభోత్సవము గావించిరి యువకు

తెన కాశ్య క్తలకు ఆకాంగముగ నీ కారణా విలయము" కూడ కొంగరి తువంప్రమల మూలమున ఒకటిన్నర సంవత్సరములలోనే హరిహరచారాంధ్ర కళానిధి వలెనే తెరచుకునిన ఎడి పోయినది

శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషా విలయ ప్రాచుకు అయిన రావిచెట్టు రంగారావు గారి మరణమును పురస్కరించు కొని అమృతములో 27-7-1910 రేదిన పాపపూరి ఎక అరిగను ఆ వనయమున గ్రంథాలయోద్యమ విషయము ప్రస్తావనను గల్గెను అప్పటి కముగ 1-8-1910 రాదు ఈ శ్రీజ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహిని ఆంధ్రభాషా విలయము" అస్తత్వము నకు వచ్చెను ఈ విలయమునకు శ్రీ కల్లూర గోపాల కవిరావు గారు అండగా నిలిచి నారి కావయ్య అనువాద్యరం దేశక పుకర్తరరావు దేవుగుటి రామకవిరావు రావుగార్లు ప్రధాన కాశ్య క్తలుగా నుండి వ్యవహరించిరి ఇది ముచ్చటగ మూడవ ప్రయత్నము ఈ మూడవ ప్రయత్న ఫలితము అయినద్రముగ కొనపాగు చున్నది

చిత్రము-14

చిత్రము 2

శ్రీజ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహి వ్యాంధ్ర భాషా విద్యార్థి సంఘ విలయము వలన మండిక విశాఖ దృశ్యము

ఇంపవరకును గ్రంథాలయమునకు నొంత ఇల్లమనది లేకుండెను ఉదాహరణకు ఉపరముగా నొనగిన గది యందులో లేదా కిరాయి గృహమునందో గ్రంథాలయము లుండు చుండెను ఆ నిర్వాహకు స్వీకరములుగా లేకుం డెను పైగా ఆ నిర్వాహకు పూర్వగ్రంథాలయముల విరాళమునకును కారణభూములై యుండవచ్చునని ఎడెను అందుచే ఈ మాతన సంస్థ ఇతరుల నిర్వాహము గ్రహముల నమూరించి చలదాచుకొన నసక్రమ లేకుండ నుండుటకు ఆ యువక ప్రయము స్వరం నవం నిర్వాహమునకు కడంగరి తెచ్చ జూరులోని శ్రీరామాలయము ప్రకృమచ్చ భాగ వలమును క్రయము చెం 11-1-1914 వ రేదిన భవనమునకు కంటిపూస గానించి ఈ కార్యకరణమునకై పూనుచేరి పాపాలలు చంచాలు వనూలు చేయ జిదినని ఎందరో ఉదార సుహాళయలు ధన సహాయముతో ముందుకు వచ్చిరి విద్యాభిరులును కాయ కష్టము చేసిరి కృత్యులకుగ చక్కని మండికము నిర్వాహ మయినది ఎంకెనాను

సంవత్సర విలయదశాబ్దికి సరియయిన 25-12-1917 వ తేదీనాడు మండిక ప్రసోత్పనము అత్యంత వైభవముగా జరిగినది జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహిని ఆంధ్ర భాషా విలయ మండికమున ఆ నాటిమండికేటి వరకును వరప్రతిభిదో ముద్రకాళ వంతమై తనరూపును ఈ పట్టణముగ జరుగు వివిధ సాంస్కృతిక సాహిత్య సంఘకాది కాశ్య కళానములకు ముఖ్య రంగమయి క్రొత్త తొడవులు కొడుగుచు విరాచ వంతముగ నడచు చున్నది

అంకోక విలయము విద్యావేత్త అయిన వరదా రామచంద్రరావుగారి యధ్యక్షత్వమున కాల సరస్వతి నిలయము. అను పేరుతో మరియొక గ్రంథాలయము స్థాపిక మయ్యెను అమృతము వంటి పట్టణములో ఎన్ని గ్రంథాలయములైనను ఉండ వచ్చును గాని ఆ తొలి దినములలో కాశ్య కర్తలు దొరక

నలయము గదా జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహి పీఠం భాషా నిలయ పట్టణము కాల పరస్పర నిలయ పట్టణము పీఠాశయ బద్ధులై పరస్పర సహకారముతో రెండు సంవత్సర యందును ఎదిరిన పాగిరి అయితే కొంత కాలము తరువాత కాల పరస్పర నిలయ కార్యకలాపములు సన్నగిల్లెను పీఠ నిలయము జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహిని అంధ్ర భాషా నిలయముతో విలీనము గావించి కడెను

ఇట్లుండగా ఉత్సాహ సంఘం దైన విద్యార్థులు వీరేశ్వర విద్యార్థి సంఘము మి 10 1981 వ తేదీన పూర్తి మహా శయముతో కృష్ణ నలుగు పాగిరి విద్యార్థి సంఘ పాఠశాల విలీనముతోను దానిని పూర్తి చేయించుటలోను శ్రీ పేరెన్సెట్ల అనంతరామయ్య గారు అనంతముగ క్రమించిరి ఈ విద్యార్థి సంఘ పతనమును మించి కృష్ణ జరిగినది ప్రతిభా వ్యక్తమైతే కూడ విద్యార్థుల కృష్ణ వర్ధిలయమై యుండెను

విద్యార్థి సంఘమునకు తగిన గృహ వసతి లభించక అది పొద్దు జ్వలించు పాలు గావించి పచ్చెను అంత కా సంఘము వారు తమకు భాషా నిలయ మందిర మొనంగు మని జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహిని అంధ్రభాషా నిలయపు చెర్లకుల బి-కె-1989 వారు ఒక విజ్ఞాన వ్యవస్థను పంపు కొనిరి జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహిని అంధ్రభాషా నిలయము వారు విద్యార్థి సంఘ విజ్ఞానమును పాఠశాలముగా పరిశీలించి రెండు సంవత్సర ఆశయములతో భేదము చేసరును ఉభయ పక్షముగా రెండు సంవత్సర పేర్లందు పట్టుగా శ్రీ జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహి వ్యాంధ్య భాషా విద్యార్థి సంఘ నిలయ మను పీఠ వాసుముతో వ్యవహరించు నిర్ణయించిరి (1980) ఆ తరువాత విద్యార్థులును చెర్లకులను పరస్పర కౌన్సిలముతో జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహి వ్యాంధ్య భాషా విద్యార్థి సంఘ నిలయము' ను ప్రవర్ధ మానము గావించును కృష్ణ నలువు యవ్వారు ఇందు విద్యార్థులకు బుద్ధి పరిక్రమతో పాటు చేపా పరిక్రమ గూడ రాం ముఖ్య పైపడిగా భావించి క్యాంట్ మెంటన్ చదవంగము ఎంగరు తిరియర్లు మొదల అయిన ఆలంకు గూడ గ్రంథాలయమునకు అను బంధముగ ఏర్పాటు చేసిరి ఈ ప్రధా కలాపములకు శ్రీ రాజా

వాయవి వేంకట రంగారావు బహద్రు గారు భాగిగా మున్న తమ స్థలములో వసతి కల్పించి ఇచ్చి యువ్వారు ఈ ఏర్పాటు కొంత కాలము వడచెను ఈ నిలయము మీద విద్యార్థులకు కల్ప వృత్తముగా మండి తోడ్పడుచున్నది

వందీత వారాయణరావు మిత్రులు గారి అధ్యక్షతన గ్రంథాలయ రక్షణ కృషివములు జరిగినవి ఆ సందర్భమున ఒక ప్రత్యేక సంచిక వెలువరించి జరిగినది

కాల మొక్క రిగిరా సుందరు కదా! 1949 పోలీసు చర్యకు పూర్వము రజాకారుల యంత్రుల సమయమున ఈ అంధ్ర భాషా నిలయము కార్యక్రమములకు భంగము చాలెనెట్లు గ్రంథాలయము మూసివేయ వలసి వచ్చెను నిలయములోని గ్రంథములు తీరువారు పరిశరములు తప్పించి జరిగినవి తరువాత గ్రంథాలయ పునరుద్ధరణమునకు గట్టి ప్రయత్నములు చేయ జరిగినవి గ్రంథాలయ మిప్పుడు సర్వాంగ శోభితముగ రెండు చేయంతి యున్నది ప్రస్తుతము గ్రంథాల యావ్యక్తులుగా నున్న శ్రీ వర్ధచేపట్ల విశ్వనాథం అధ్యక్షులు గు ఈ విషయమున శ్రద్ధా భక్తితో అధికముగ క్రమించి స్పృహ తీరుచు యువ్వారు దాక్షరు యన్ వి పీఠా రాసు రావు గారు ఇదివెండు రాసు చంద్రరావుగారు గుర్రాల రామయ్యగారు రాయ్ హీరాజాల్ మోరియా గారు వర్ధమానమున ఈ నిలయమునకు పట్టు కొమ్ములుగా మవ్వారు జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహిని అంధ్రభాషా నిలయ పాఠశాల కర్తవ్యము కృష్ణ సత్పత్తి శ్రీ అయిన అమలా పురపు వేంకటేశ్వరరావు గారి కుమారులు శ్రీ పత్త వారాయణ రావు గారును శ్రీ కల్వల వేంకటరాజారాం పంతులుగారును నిలయమునకు తీరువారు గ్రంథములు బహిరంగించి నిలయాన్నివృద్ధి తోడ్పడిరి

ఈ గ్రంథాలయ పతనమున విద్యారంభమున గౌరవ సహాపములు అరుద జడెను సహృదీకులతో కవిశోధ అంశవి కేవల అవధాన భురంధర శ్రీమతి శ్రవణరావు మధ్యకాస్త్ర సంపన్నులు వేంకట దాసారాధ్యులు ప్రవర్ధ హితకతులు సందూరి తిరువేంగళారాధ్యులు సహచారి భామలు అంధ్యాల ముద్రావ్యుత్త కాస్త్ర అధికార వీర కదరావు శివకాం నిలంకరావు మున్నగు వారు

కలదు కొలిపాక మథుసూదనరావు గారు పుట్టానట్లు వెలకచేస్తున్నగాదు మున్నగు ఉత్సాహ శీలం రచనలు నిలయమున అవిచ్ఛిందించ బడినవి గ్రంథి కర్తలు పన్నా వింపబడివారు

నిలయము వందు వివిగ కాళంకు చెందిన వాలుగు వేల గ్రంథములు లంపు మరియు అంధరేకముతోను ఇంక ప్రాంతములలోను విశిష్ట సమయములలో అంధ్ర నాండి భావలలో వెలువడిన చార ౬౫ మాన తెల్లమాన ఉగారి సందికలు చక్కగ తెలుసు చేయించి ఇందు భద్రము చేయ బడినవి ఈ నిలయము సాంధ్య ఎరిశోకకులకు ఎన్నువగ మువ్వరించ గలదు

తెలంగాణములో స్థాపించిన ప్రాచీన గ్రంథాలయము లలో నొక్కటియైయు పర్యాంకు మండలమై అధువారిచ వర్తకుల కనుగుణముగ నడచుచు అక్కడయి మైవట్టిది ఈ జ్ఞాన విద్యుప్రవాహాని అంధ్ర భాషా విద్యార్థి సంఘ నిలయము

పు వేం

జ్ఞానేశ్వర్

జ్ఞానేశ్వరుడు పదుమూడవ శతాబ్ది ఉత్తరార్ధమున జీవించియున్న మహాను భావుడు మహారాష్ట్రయుడు అతడు భాగ్యదీపిక యను గ్రంథమును శక సంవత్సరములు 1212 కు నరియగు క్రీ శ 1290 వ సంవత్సరమున రచించెను 'జ్ఞానేశ్వరి' యనునది ఆ గ్రంథము నకు లోకమున ప్రచారముగా నున్న భాషము

ఆ కాలమున దేవగిరిలో యాదవ చంక్రుడయిన రామదేవరావు పరిపాలన మొనర్చుచుండెను దేవగిరియే దొంకాకాదు అని వేడు వ్యవహారంబు బదు చున్నది అనంతర కాంమున యాదవ రాజ్యాధిపతిని అల్లాఉద్దీన్ ఖల్జీ ఓంపెను కాని జ్ఞానేశ్వరుని వీరిక కాంమున మహారాష్ట్రము తురుమ్మల వలది ఉత్తరదవమునకు గురి కాలేదు

జ్ఞానేశ్వరుడు ప్రాచీన మహారాష్ట్ర పారశ్వుతము నకు ఎకగా నిర్యాతగా వార్కూరి అను నొక మాతవ మత సంప్రదాయమునకు స్థాపకుడుగా విఖ్యాతు డయ్యెను ఈ మత సంప్రదాయమునకు చెందిన వారు పండిత పురము నందలి విశ్వేశ్వరుని ఆరాధించుచుండిరి

వారు భక్తి ప్రాధాన్య మొనగిరి ఈ వార్కూరి సంప్రదాయమునకు భాగవత సంప్రదాయ మనియు వ్యవహారము కలదు క్రీ మత మందును తుళ్ల పక్షము నందలి వీరాడక వాడు నియతముగా చేయబడు పండిత యింద్రుని వారి (Var) అని పేరు అట్లు నియతముగా ఎందరి యికి యార్కైతై చెడలు వారికి వార్కూరి (Varkari) అని పేరు జ్ఞానేశ్వరుని జీవితకాళ ఎంక మహావోహామో అని పారశ్వుత రచనలును అంధ చిత్త రంజకములుగా మున్నవి

జ్ఞానేశ్వరుని పండి విశత్వంబు ఆతడు బ్రాహ్మణుడు భక్తి పరాయణుడు అతడు దుష్టిజనాయి అను నామెను పొందితి మొన కొంది కాంమున నే నవ్యంబం కావనగర వాంమై యున్న క్రీపాద స్వామి వారికి శిష్యు డయ్యెను ఈ క్రీపాద స్వామిల వారు రామేశ్వర యాత్ర గావించుచు మార్గ మధ్యమున ఎకల గంతు యొక్క అవస్థలమైన అలంది పురములో విడి ఎరి విశల పంతు భార్య అలంది లోనే ఉండెను క్రీపాద స్వామివారు కనుంధగానే పన్నాంబ యిది ఆమె అయిన నకు పాదాభివందన మొనర్చెను క్రీపాద స్వామి యథా ప్రకారము పుత్రపతి భవ అని ఆమె వాకీర్వరించెను ఇది పారాధరముగ నొనగ బదు అశీర్వదనము స్వామి వా రొనగన అశీర్వాదము విది దుష్టజనాయి కల వరము నొంది యెప్పుడుక స్వామి వారికి తన కథను విన్న విందెను స్వామి వా రామె కథను విది పంగతి నందర్బుములను కారిచి విరిచి అడిగి తెలుకొని ఆమె తన నూతన శిష్యుడగు విశత్వంబు భార్యయే యిది గ్రహంపెను తత్ కడమే క్రీ స్వామివారు కాకీ వగరము నకు పోయి విశత్వంబును దీవాట్లు పెట్టి అలందికి తిరిగి పోయి గృహస్థ జీవనము గడుపుచు గృహస్థ ధర్మములను నెరవేర్చుచుండ వలంపడిగా అతనికి ఇతే గించెను

విశత్వంబు గురువర్ణుల ఆదేశాధీనులై గృహస్థ జీవనమును నిర్వర్తించు తోచ్చెను అతనికి ముగ్గురు కొడుకులును ఒక కుమార్తెయు కలిగి జ్ఞానేశ్వరుడు అతనికి చెందన కొడుకు విద్యుత్తి నాథుడు మొదల కొడుకు కవిష్టుని పేరు సోపామడు కుమార్తె పేరు ముక్తకాయి.

అబ్బండి కామలు పూర్వాచార పరాయణులు అందుచే చారు విరల్ పంతు కుటుంబము నెల్ల వెలి పేరి ఈ ఎల్ల అందరు ఒక పరి సభ్యులయై మరల గార్హస్థ్యమును వీక్షించిరి చాక్షి స్థితి వారు అందు చేత విశల్పంతు తన పనయనలు ఉపనయన సంపాదనము విర్యవైచి గోరగా బ్రాహ్మణులు చాచిరి చేయింప నిరాకరించిరి విద్యాపీఠమై వరలు చున్న చైతాను (వత్తిపాద) వగరము నందలి మహా పండితుల వేద అనుష్ఠాన గోరని రమ్మ అని బ్రాహ్మణు లాకనిరి తెప్పరి

జ్ఞానేశ్వరుడు ఒక సుమాపము చేత వేద పక్షమును గాంచినట్లె పద దివ్య మునాన ప్రదర్శించె నందురు అంతట బ్రాహ్మణులు అతని కుమారులను ఉపనయన మొనర్చుటను అనగి అనుష్ఠానానికి

అప్పటిని ఆ కుటుంబపు కళంకము తో లగి పోలేదు విశల్ప పంతు తన కుటుంబపు పాపమును వారించగల ప్రాయశ్చిత్తము నుపదేశించు నది బ్రాహ్మణుల వర్ణించెను తనకు తెలిసి పంక వరకు లేనా క్యాగమ తగిన ప్రాయశ్చిత్త మని ఆ బ్రాహ్మణులు నుడిచిరి అంత విశల్పంతు అతని భార్య చిట్టలేకాయ-ఉత్తయలును గంగానది అం ముల బడి ముదిగి రేయిరి ఈ విధముగా ప్రాయశ్చిత్తము అరిగినది చారి నట్లును చువిర్చిలు చారి చారి గ్రహదార మలకు నడలి లేయి బడిరి

విశల్ప పంతును కగ్గిన ఈ ఎల్ల అందరును మహా బ్రాహ్మి భావయించు వేదాంత విషయక - మత విషయక గ్రంథములను రచించిరి కాని చాటిలో నెల్ల ముద్ర సిద్ధుడైన బాదు జ్ఞానేశ్వరుడే జ్ఞానేశ్వరుడు తన అగ్రజ డగు సివ్యక్తికాకుని తన గురువుగా పెట్టి కొనెను నీ రిరువురును చాత సంప్రదాయము నకు చెందిన వారే

కొంద కామనకు ఎప్పుడు జ్ఞానేశ్వరుడు శ్రీ మద్భగవద్గీత పై ముద్రపెట్టెనై బ్యాగ్యానమును రచించి దొడగెను ఆ బ్యాగ్యు టి (Ovi) శంకర్మున మహా బ్రాహ్మి భావతో బ్రాయణిసది అతడు తన గ్రంథము నకు ఎట్టి బాను కరణము వారిని యుంకలేదు అతడు చాచిని మహారాష్ట్ర భాషా (రచిత) గీతా భాషయముగా పేర్కొనెను కాని అది భాషాత్మ టీకా గా

విశుత మయ్యెను కాను రేవుడు చాచిరి జ్ఞానేశ్వరి తా జ్ఞానదేవి అని పంజ్జ వానగెను అప్పటి నుండి ఆ బ్యాగ్య ఆచార వేద వర్ణనవారిం బదును వచ్చెను మిక్కిలి అగ్రగ్య కరమైన విషయ మేమన పదునేను పదునారేండు తే బ్రాయమున మన్నపుడే జ్ఞానేశ్వరుడు ఆ అత్యుత్తమ కృతిని సంకరించి తన వేదాంత విషయక మత విషయక విజ్ఞానమును మహారాష్ట్ర భాషా విశుక్తమును గనా పములై న విజ్ఞాన శాస్త్రము అందలి లోను పామలను అట్టి కృతి యందు ప్రకటించ గలిగెను

స్పష్టత సర్వప్రాంత విషయ ప్రతి పాదన కశ్చి సంవాద గ్రంథన రీతి వియను సహిత వస్తు విశ్వాస నైపుణి అన్నింటిని మించిన అద్భుత మంతా సద బాల ప్రయోగ చాచిరి లయ విభూతి-అ లక్షణములచే లక్షితమై ప్రాచీన మహారాష్ట్ర సారవ్యక్తమున అత్యుత్తమ మైన కృతిగా గలన తెల్సినది ఈ జ్ఞానేశ్వరి అట్టి ఈ గ్రంథము నూతన చార్మరీ మత సంప్రదాయము చాచి లేదముగా పరిణమించిన దనుటతో అగ్రగ్య మే మున్నది అందచే అందరి పెద్యములు ప్రకటనము ఆ సంప్రదాయము చాచి గాత పాదారణ ప్రణలకు మూడ పాదాయణ యోగ్యములై వరదకు

జ్ఞానేశ్వరి అను గ్రంథము అతి కవితా ఫలము అది ప్రయత్న పూర్వకముగ బ్రాయ ఇదిన గ్రంథము కాదు

ప్రాచీన భారతి యాహ్మాయములు సంస్కృత మున బ్రాయణి యుండెను అని సామాన్య జనులకు అందితో లేకుండును కావున జ్ఞానేశ్వరుడు బ్యాగ్యాన రచనమునై మహారాష్ట్ర ముదయొగించెను భగవద్గీతలో 700 శ్లోకము లున్నవి జ్ఞానేశ్వరి యందలి టి (Ovi) పృత్త పద్యములు చాలావు 9 000 కలవు చాటిలో అతడు భగవద్గీతా భాషానమును పదుగ్రముగా అవివృ కించుటకు యత్నించెను భక్తి యను నది పన్నుక్ జ్ఞానమునకు ఫలము అని నమ్మకగర్భకు మూలము ఇదియే గీతా సంలేకము జ్ఞానేశ్వరుడు ఈ సంలేకమును అత్యుదాత్తమును అతి స్పష్టమును అతి మహావారమును నగి భాషణములతో చాచెను

జ్ఞానేశ్వరి యే గాత అమృతామృతము

చంగ లేవ ప్రక్షు పరిపాకము నమనము నాచాదిరము అయిన అభంగములు జ్ఞానేశ్వరుని ఇంక కృతులై యున్నవి

యోగ వాంఛయు భక్త రాజము మంచీరణము లుభాష్టకము గాయత్రీ లేక ఉత్తర గీత ప్రాప్త్య గీత సమాసము - ఇట్టి ఇంక గ్రంథములు జ్ఞానేశ్వర కృతములుగా నొక స్థలము చెప్పు బడినవి కాని అవి జ్ఞానేశ్వరి నంటి ఉద్దేశ్యములు రచించిన మహా కవి లేనిది నుండి వెలువడిన ననుటకు అవకాశము కనుపించదు

అమృతానుభవము మహారాష్ట్ర పారమ్యమున నొక మహాత్ముడు మైన పేరొంద గ్రంథము అది ఉపనిషత్తుల నంటి లేక పేరొంద మూత్రముల నంటి ప్రాచీన ప్రామాణిక గ్రంథము తాదారముగా వ్రాయ బడినవి కాదు జ్ఞానేశ్వరుడు వ్యయ మకానుభవములు వ్యయ మౌతిక పేరొంద కావములు ఆధారముగా ఈ గ్రంథ రచన మొనర్చెను

చంగ లేవ ప్రక్షు లో రీతి వర్ణములై కలవు ఆ వర్ణములు ఒక గొప్ప హామోగి మైన చంగలేవు నకు సంబంధన రూపములుగా మన్నుచి జ్ఞానేశ్వరునితో సంబంధము కలిగినపుడు చంగలేవును హామోగమును తగ్గించి అతనికి శిష్యుడయ్యెను

హరి పాకము అను గ్రంథమున 111 అభంగములున్నవి అందు జ్ఞానేశ్వరుడు నామ స్మరణము యొక్క ప్రాధాన్యమును వర్ణించెను

నమనము అను గ్రంథమున 108 పద్యములు కలవు అందు ప్రార్థన యొక్క ప్రాముఖ్యము వర్ణితమైనది

జ్ఞానేశ్వరుడు రచించిన అభంగములు చాలావు 900 లనించు చున్నది అది మత సంబంధ గీయములు అని వివిధ విషయముల వర్ణించి వ్రాయ బడినవి

జ్ఞానేశ్వరుని కృతులు మహారాష్ట్ర పారమ్యమునకు అంతరార ప్రాయములై యున్నవి అవి అల్పే వరతరముల వరకు ఆ పారమ్యతమునకు అభరణములై వరంగంపు ఇట్లు పానాచార్యాశ్రమన నొక ప్రభాతరక జ్యోతియై ప్రకాశించిన తరువాత జ్ఞానేశ్వరుడు తన సోదరుల యొక్కయు అనేక శిష్యుల యొక్కయు

నమనమున అలండి పురమున నహారీ వ్రదిల్చి డయ్యెను ఆ పమయమున అతని పయస్వ వేది సంవత్సరములు మాత్రమే

ఆర వి మా

జ్యామితి శాస్త్రము (Geometry)

మాన చర్మితో వాగరి ప్రారంభమే జ్యామితి శాస్త్ర ప్రారంభముగా కనిపించు చున్నది గ్రీకు శాస్త్రో జ్యామెట్రి (Geometry) అనగా భూమిని లెచుట అని అర్థము ఊక్తితోని నైలు నది వరదల పలి ముగా పొలముల సరిహద్దులు తరుచుగా కొట్టుకొని పోచుచుంటుంటే ఎప్పుటి కైనను సామలకు కొలుచుట అగౌరవ మాయెను అందువలన ప్రారంభమున భూములను కొలుచుట శాస్త్రమునాద బడినది ఎప్పుడు భావ్యము గున్నది నది కొలుచుటకు మాన పుల నివాసములను లేవాలయములను నిర్మించుటకు కూడ ఉపయోగించ బడెడిది మన దేశములో యజ్ఞ వేదికల యొక్క భవనముల యొక్క నిర్మాణము నందు భూములను కొలుచుట యందు గూడ వాస్తవ్య నందు ఈ శాస్త్రము యోగము కాన వచ్చును కాల కాలికలు ఇంట్టు కట్టుకొను తిమ్మెలను (building blocks) చూచినచో జ్యామితి శాస్త్రముయైన నమూనాల (models) యందలి అక్షరణము తెలియ వచ్చును నమకలను నందు కాని అంతరాళము నందు కాని గల విందువులు లేఖలు కోణములు ఉపరి తలములు భుజములు మున్నగు అకృతుల స్వభావ ధర్మములు చర్చించు శాస్త్రమే జ్యామితి శాస్త్రము ఈ శాస్త్రమును త్రేత గణితము లేఖ గణితము అనియు అందురు

చరిత్ర నైలు వాగరికత (ఉబ్యు) మైగ్రిన్ యూక్లిడ్ అగరికత (కాలిడోనియా) సాథునడి వాగరికత (హిందూ దేశము) యాంగ్ ల్స్ ఎల్లనదుల వాగరికత (నై నా) వర్తన పులం జ్యామితి శాస్త్రము అత్యంత ఉన్నత రకయందుండి వట్లు ఆధారములు గలవు కాని అప్పటి గణిత శాస్త్రాన్ని పృథ్వి గూర్చి పునకు తెలిసిన విషయము చాల స్వల్పము తిజ్జివానులు వాటిలోని యివల తమకు తెలిసిన విషయములను కొన్ని మట్టికల్పంపై వ్రాచి యుంచిరి చాటి వలన ఆ శాస్త్ర జ్యామితి

కాస్త్రాగ్రీవృద్ధి కొంప బోధ ఎడ గలదు కాబట్టిని యనుటలు త్రిభుజములను చతుర్భుజములను సమాంతర తేజఃకు గీయుట కాగుగా చేర్చి పట్టు కాచించుచున్నది వృత్తములు గోళములు దీర్ఘ ఘన చతుర్భుజములు ద్వివచనానాంతర చతుర్భుజములు (trapeziums) భూమికగా గల ఎరచిత్తను స్థూపముల నిర్మాణమును పై కాగరన్ ఎర్థాంతములకు సంబంధించిన కొన్ని గణనములను చారు మంతముగా చేర్చి గర్భి చారు 1 1 5 5 అతలు గల పను భుజములను మూల మట్ట ముగా (Set Square) వాడెడి చారు వారి వాహన వక్రముల చిత్రములను చూచినచో వృత్తమును వాలుగు లేక ఆరు పను భాగములు చేయుట వారికి తెలిప వట్లు ఎప్పటి పడ గలదు కాబట్టినియనుటల మీట్రాం వరిచే వృత్తము యొక్క పరిధికి వ్యాసము కను గల నిష్పత్తి అగు 2 నిలువ 3 అని తీసికొనిరి

1 1 5 5 వలనవర్తనముల వాడు నుచేరియూ ఈతప్పు దేశములు వ్యాధితి కాస్త్రాగ్రీవృద్ధి యెడల మిగుల శ్రద్ధ చూపవట్లు తెలియుచున్నది గ్రహ మార్గమును కను గొనమునై కాగ్రాంతర కల్పనములను ఎరచియును నిర్మించుటకు పూర్వము ఇవికతో పరి యైన సమానానుమతులను గీసి వారి సహాయముతో నిర్మాణములను సాగించెడి చారు నీడ సహాయముతో ఎత్తును కనుగొనెడి చారు దీనిని ఇట్టి వారికి సహజ ప్రతిభ లునుగల గూర్చి తెలిప యుండ వచ్చును నీగణితము లేకా గణిత కాస్త్రీయములగు చిత్రములతో నూడిన ఇటు కలచే ఇంక యందలి గోడలను తేను అలంకరించెడి చారు పేరి (Papyrus) అను దేవాలయపుష్పచిత్రము లను బట్టి అచారు (1 1 5 5 0) అంశ గణితము నీగణితము లేకా గణితము మిగుల ప్రాచీనమై పట్టు తెల్లము కాగలదు అమెన్ పవిత్ర ప్రాత్ర ప్రతి చూచిన (1 1 5 5 0) ఇంకను కొన్ని వివరములు తెలియుచున్నవి నను ద్విగుణ త్రిగుణ వై కాల్పము = చారు భుజము X భూమి

అనియు సమగుణముల గల ద్వివచనానాంతర చతు ర్భుజము (trapezium) యొక్క వై కాల్పము = చారు ఎత్తు X 2 భుజముల యొక్క మధ్య అనియు అచారు

గణన చేయవలెను వృత్త వై కాల్పమునకై వ్యాసము మండి వాని యొక్క 1 1 వ భాగమును తీసి వైచి మిగి లిన చాని వర్గమును కనుగొన గర్భి ఈ వృద్ధి ప్రకారము 2 యొక్క నిలువ 3 18 అగును 18 మిల్ యొక్క ఘన పరిమాణమును కనుగొనుటకు అనా బోళ మోలము కనుగొన బడినట్లు తెలియుచున్నది

ఇంత వరకు గణిత కాస్త్రముల కాస్త్ర జ్ఞానార్థము కంటె విశ్వావసరముల కొరకే లేకా గణితమును అభి వృద్ధి పరచి యుండిరి దీనిని ఒక క్రమ బద్ధ మైన కాస్త్ర ముగా విశాసమునకు తెచ్చిన వారిలో థేట్ పై కాగ రన్ అను వారలు ముఖ్యులు (1 1 5 5 0 00 - 5000) తేలును మరియు అది కిమ్మెలుగు కింక కొలముల సమా వేశము గూర్చి సమర్థింపజము నందలి భూమి కోణముల సమావేశము గూర్చి వ్యాసము సహాయముతో వృత్త మును ద్విఖండనము చేయుట మున్నగు అంశములను గూర్చి చర్చించి యుండిరి నీడ సహాయమున ఎరమగ్గ ఎత్తును వాచల యొక్క దూరమును కను గొనిరి గ్రీకులు లేకా గణితములో ప్రసిద్ధులైన ఈతప్పు దేశి యులు త్రికోణమితికి సంబంధించిన వై కాల్పము ఘన పరిమాణము మున్నగు విషయములతో ఎక్కువ ప్రణే కము కల్గి యున్నట్లు అధారములు కన్పించు చున్నవి

ఇట్టి లోని పై కాగరన్ గురుమలము చారు (1 1 5 5 0 0) భుజ సహజమైన చతురము యొక్క కర్ణ ములను కరణ్యంకములను (irrational numbers) కనుగొనగర్చి - తేమై వగర వానులు ఒక ఘన పరా క్తము యొక్క తెట్టింపు ఘన పరిమాణమును కొలక బద్ధ వృత్త లేఖము (Compass) సహాయముతో కను గొన గర్చి ఇదే విధముగా మరి చెందు పనులను గూడ 2 వగరము నందు 'రోఫ్టు' అను చారు పై తెప్పిన ఉపవర్తనములతో పరిష్కరింప గర్చి ఇది మిగుల కష్ట సాధ్యముగు వార్తల నుచి తరువాత యు వై నది

1 ఒక కోణమును మూడు పను భాగములుగా విభజించుట

2 ఒక వృత్తము యొక్క వై కాల్పముతో సమాన మైన వై కాల్పము గల చతుర్భుజమును కనుగొనుట

దీనిని బట్టి గ్రీకుల శివ కాస్త్రానిమేము ముఖ్య ప్రశంస పీయే మైనదని వస్తువులు కాగలవి ఈ సంఖ్య మున ఎరిగి వగరచాచి యగు వాస్తవ్య అను కావదు 'క్వాడ్రాట్రిక్స్' (Quadratrix) అను పత్ర రేఖను కనుగొనెను దీని సహాయమున గోళమును సూదుల సమ కాలములు లేదు వచ్చును శృంగము అంతే వైకాల్యము గల చతురస్రము సూర్య వచ్చును కాని ఈ రేఖను గీయుటకు అగణన మగు స్టెప్లు (steps) అవసర మునవరే ఈ పద్ధతి వనంశించుట వలన ఉత్పన్న మగు సమస్య వాస్తవ్య అను వొగ్రీకు రేఖియుదు కొన్ని చాము (arc or lune) లకు పక్కములను కను గొనెను దీని సలన పత్ర రేఖలో విశిష్టమైన ఒకదాని వైకాల్యమును కొన్ని పత్ర రేఖలలో పరిమేయించి ఒకదాని వైకాల్యమునకు సమానము లేయ గల్గుట సాధ్య మయ్యెను నికోమిడీస్ (Nicomedes) కను గొనెన కర్ణ చంద్రము (Conchoid) వలన ఇతర విధముల వలన $X = 2\sqrt{2}$ (అనగా ఒక చతురస్రమునకు రేఖింపు భుజ పరిమాణము గల మరెయొక చతురస్రము) అను మాత్రమును కనుగొనెను మెనెజ్ మేన్ (Menaechmus) అను మరెయొక గణిత శాస్త్ర వేత్త గ్రీకు పూ 400) శంకుచంద్రముల (Conic sections) వివరములను పరిశీలించి వారణించెను

ప్లేటో అతని అనుచరులు నిండువు రేఖ ఉపరితలము మున్నగు చాటికి వున్నమైన నిర్వచనముల విచ్చిరి ప్లేటో కామమున ముఖ్యముగా మానవ వికాసము కొరకు బ్యామితిశాస్త్ర పత్రము గానించెది వారు నిత్య తీవ్రముతో వానిని ప్రయోగించుటకు యత్నించ లేదు ఎండొక్సెస్ (Endoxes) (గ్రీకు పూ 400-350) థియెటెటస్ (Theaetetus) అనువారు విస్తృతి కావమును (Theory of proportions) కనుగొనిరి ముఖ్యముగా ఎండొక్సెస్ అను కావదు 'మెథడ్ ఆఫ్ ఎక్సాష్టేషన్' (Method of Exhaustion) అను విధానమున చాల ప్రసిద్ధి చెందిన వారు ఈ పద్ధతిచే ఉపయోగించి అర్కిమెడిస్ (గ్రీకు పూ 287-212) వస్తువును గోళము స్తూపము శంఖము, పర్వతములు (spirals) గోళ భాగములు అంద గోళములు (spheroids)

గల విలయా కావములు (Paraboloids) భుజాని ఎరి ఎలయములు (Hyperboloids) రేఖల క్రమముచే నేర్పడు భుజ పరిమాణముల యొక్క తెలిమితికి సంబంధించిన ఎమిష్యలను యత్నించి పూర్తిగా శక్తికల్పిత్య దామెను ఇందు యిది పాతక శాస్త్రము (statics) బ్యామితి శాస్త్రము (Hydrostatics) లకు సంబంధించి ఎక్సాష్టేషన్ములను ఎంప్ర క్ష బ్యామితి శాస్త్ర బ్యామితిములను కను గొనుటకై భూత ఉపయోగించెను

అప్పటి వరకు కనుగొన బడన బ్యామితి శాస్త్ర వివరములను యూక్లిడ్ (Euclid) క్రమ ఎడతలో క్రోడీరించి అది భుజపులు (Elements) అను గ్రంథమును (గ్రీకు పూ 330-270) లో రచించెను ఇది నేటినిగిబ్యామితి పాత్ర గ్రంథముగా మున్నది ఇందు అతర విషయములను యూక్లిడ్ బ్యామితి సుండి నేతరించెను వైకాగరని బ్యామితిమును సమానము మత్రము అతరే ఇచ్చెను ఇందు గల 13 భాగములలో మొదటి 6 భాగములు మిది 3 భాగములు సమకల బ్యామితిని గురించి భుజములను గురించి వ్రాయ బడినవి

అరోలోనియస్ (గ్రీకు పూ 280-170) అను కావదు శంకుచంద్రములను గూర్చిన సమస్యలను సమగ్రముగా పరిశీలించెను ఈతడు 7 యొక్క విలువ 3 1/3 పంఖ్యల యొక్క పగటు (మార్గమితి) పంఖ్యగా పరిగణించెను ప్రపంచ గణిత శాస్త్రములలో ఇతడును అర్కిమెడిమ్యును మిగుల ప్రముఖులుగా ఎన్నుండిరి తరువాత గ్రీకు బ్యామితి శాస్త్రవేత్తలలో కర్ణచంద్రము (conchoid) ను కనుగొనిన నికోమెడిస్ తిండిని (cassoid) అను రేఖను కనుగొనిన డయెటెట్స్ కొన్ని బ్యామితి శాస్త్ర సిద్ధాంతములను ప్రతిపాదించిన పప్పుస్ (Pappus) అనువారు ముఖ్యులు

ప్రాచీన గణితము - పూర్వము హిందూ లోకమున గల గణితము అంత గణితము భిన్నశాస్త్ర విషయములో ప్రకటించిన అపక్తి బ్యామితిశాస్త్ర విషయములో అంతగా మానసిక యుండలేదు కాగా వృత్తాంతగ్రహ మైన (Inscribed in a circle) చతుర్భుజ బ్యామితి, చాని కర్ణములను గూర్చిన మాత్రములు మాత్రము కొన్ని ప్రతిపాదించింది భుజ సమకల బడినవి బ్రహ్మ

గువ్వుడు క్రి. ౪. ౧25 వ ప్రాంతమున ఈ విషయములో
కొంత క్షమ పలికెను

అశోకయోగ కేశమున పరస్పర భంజకము చేయు శంఖచక్రప్రముల ఎవోయమున సున సమీకరణముల (cubic equations) సమస్యలను త్యాగమీతి మాత్రముల ప్రకారము పరిష్కరించుటకు కొందరు యత్నించిన భారత విశేషముగా కృష్ణ పత్నివనాదు మహాకవి ఉపయోగము (క్రీ. శ 1129) అశోకయోగ కేశీయులు ఈ గ్రాన్థ ద్వితీయమున ఎక్కువగా కృష్ణ చేయబోయి నను గ్రీకు గణిత గ్రంథములను కను కావడో అనుపదించు కొనిరి పరపాత గ్రీకు విజ్ఞానము స్త్రీ ప్రప మత కావ్యము వలన ఉడియగా ఇతి ప్రయోగ ఫలితముగా ఈ అనువాదముల ములమున మనకు మరల ఆ విజ్ఞానము లభించినది క్రీ. శ 1120 లో అరబ్ పర్షియన్ అఫ్ థాల్ అను అంగ్లేయుడు ముసల్మాను నిర్వాహక బేషమున పంచ రింది యూక్లిడ్ రచితమైన అది భాషాపుట (Elements) అను గ్రంథమును పంపారించి చానిది కావడే థాల్ అను పదించెను అతని పతననే ఈ గ్రంథము యూరపు భంజకులకు పరిచయమైనది నియోమ్యాట్ అను కాతకు వ్యాసభార్యము ప్రాచ్యు కేశములలో పంచ రింది క్రీ. శ 1220 లో ప్రాక్టికా జ్యామితికా (Practica Geometrica) అను గ్రంథమును రచించెను బాల్ డియోట్ అను కాతకు అలోలోనియన్ అర్మీ మెడిక్ సెరార్జెన్ మొదలగు ప్రుద్యోగ గ్రీకు విజ్ఞానవేత్తల గ్రంథము అను అరబ్బీ కావ్యమంది క్యాబిట్ కావడో అనుపదించెను ఈ విధముగా గ్రీకు నాందూ అరబ్బు విజ్ఞానము యూరపు భంజకులకు పరిచిత మయ్యెను

పద్మయుగ గాఢమతి గాఢము - కానీ చెల్లెలి అను
కామ్రుతి కై పరమానుభవంబు చిహ్నది (Infiniteatimally
small) ప్రాణిమాయకంబు చెల్లెలి (Infiniteatimally
big) అను కావమును ప్రతిపాదించెను ఇతడు వృత్త
మేను అవసాధ్యకముకై న భుజములు గల అపొఖుతి
(polygdon) గను గోళ మును అవసాధ్యకముకై న
ఎరచిడు గల ఘనము (cube) గను వ్రాచించెను ఒక
వలగలేని చెందికి వగరేకా బెరిక్రమణము వలన నీర్మదు
ఘనముల ఉత్పత్తిని వే కాన్యములను ఘనపరమాణువులను

ఈనడు కనుగొన్న ఖిలీ సీరియస్ న కొనసెంటురా (Binaventura) అను గిరియో శిష్యుడు జామెట్రీ అఫ్ ఇండివిసిబిల్స్ (Geometry of Indivisibles)ను అభివృద్ధి చేసి క్లెర్క్ వనవ్యులో ఘన పరిమాణమునకు పరిణామించిన పేర్లు నమవ్వలను పరిష్కరించెను

17 వ శతాబ్ది ప్రారంభములో పిర్మా (Pierre de Fermat 1601 1665) రేనీ దెకార్టీ (Rene Decartes) అను ప్రాచీన గణిత శాస్త్రజ్ఞులు వైశ్లేషిక రేఖా గణితమును (Analytic Geometry) ప్రారంభించి యుండిరి అంతవరకు గీత గణితము శేత్ర గణితము ఒక చాచి కొకటి వంశంబుము లేకుండ వేరు వేరుగా విభాసము వొందినది ఈ యర్థపు శాస్త్రజ్ఞుల ప్రయత్నముల ఫలితముగా గీత గణిత సహాయమున శేత్ర గణిత మూత్రములు సాధారణీకరింప బడినది వస్తువులు పూరింప బడినది వస్తులందు మిడి ప్రతి బిందువు ఒకచాచి వొకటి బంధించు సరళ రేఖల సహాయమున గుర్తించి బడినది ఆ సరళరేఖల అక్షము లని (Axes) అంట బడినది ప్రతి బిందువు x y అను రెండు భుజ యుగ్మముల (co ordinates) సహాయమున గుర్తించి బడినది నను తలముమిడి రేఖలు చాచి వ్యక్తకావ ధర్మములు గీత గణిత సమీకరణముల సహాయమున సాధించి బడినది అవే విధముగా అంతరాళ మందలి ప్రతి బిందువు x y z అను మూడు భుజ యుగ్మముల సహాయమున నిర్ణయించి బడినది పరిశీలనములు రేఖలు చాచి వ్యక్తకావ ధర్మములు గీత గణిత సమీకరణముల సహాయమున సాధించి బడినది దీనిది పూడు పరిమాణముల జ్యామితి యందును దెకార్టీ ప్రాచీన జామెట్రిక్ (1637) అను ప్రధానాధికారముతో నేటి భుజ యుగ్మ రేఖా గణితము (Co ordinate Geometry) ప్రధానముగా ప్రారంభ మొనర్చుచున్నది

అల్ కహ్లాబీ (1642-1727) టిఫ్లీస్ (1642-1716) అను వాస్తవ్యేత్రుల వ్యామితి వాస్తవ్యేత్ర గణితముల కలయికమంది ఉద్భవించిన కలన గణితము (calculus) నకు మూల పురుషులుగా భావించిన వచ్చును. 1704 లో ఘన వక్ర రేఖను (cubic curve) గూర్చి హ్యూబ్స్ పుస్తకముగా విశదీకరించు బోగెర్సి

(Torricelli) వివియూని (Viviani) రోబర్ వల్ (Roberval) డిసార్గ్వే (Desargues) పాస్కల్ (Pascal) వంటి ప్రముఖులు అభివేష సంయోగ షేత్ర గణితము (Synthetic Geometry) ను గూర్చి వ్యాసించి జాకోబ్ బెర్నోలి (1653-1705) జాకో బెర్నోలి (1667-1713) అను పోదరులు పోలార్ కోఆర్డినేట్స్ (Polar Coordinates) యొక్క ప్రయోజనము లాచనరీ (catenary) లెమాస్కాటు (lemniscate) సంసర్గమాన వర్ణింపు (Logarithmic spiral) మున్నగు అనేక సమరేఖల ధర్మములను కనుగొని వైశేషిక కలనము (Calculus of Variations) లో పెక్కు సమవర్ణమును కుణ్డముగా చర్చించి దత్త పరిధిలో గరిష్ఠతము వైశాఖ్యము గల రేఖ వృత్త ముని చాచు కనుగొనిరి

18 వ శతాబ్దిలో కలన శాస్త్రాభివృద్ధికి పాటుపడిన గ్రేట్ యిర్ శ్రేమర్ రియోబార్ట్ అయిల్ గాస్ మాల్యే (Malaise) మున్నగు గణిత శాస్త్రజ్ఞులు జ్యోమితి శాస్త్ర విషయములో గూడ కృషి చేసిరి 1748 లో వైశేషిక రేఖా గణితమును గూర్చి అయిల్ బ్రాచువ గ్రంథమున పెక్కు అంశములు నేడు కళాశాలలలో బోధించు రీతిగా చర్చించబడినది 1785 లో గాస్పర్డ్ మోంజే (Gaspard Monge) రచించిన జ్యామెట్రిక్ డిస్క్రిప్టివ్ (Geometric Descriptive) అను గ్రంథము వైశిష్ట్యమున వైశిష్ట్యకేంద్ర బడినను అవసరము ఇంజనీర్లకు విశేషముగా ఉపయోగ పడెను అంబాజ్ దా వైశేషిక విభానములను పయోగించి వివరముగా తెలుపు పద్ధతులను (descriptive methods) మార్గమే చాచెను ఇతడి అనుచరుడగు విక్టర్ పాన్సెలే (Victor Poncelet) అను ప్రముఖుడు సంయోగ జ్యామితికి (Synthetic Geometry) వృద్ధి కల్పించెను

కరువాక ఈ సంయోగ షేత్రమితి విభానము చెంది విశేష షేత్రమితి (Projective Geometry) గా మారెను ఈ పరిధర్మములలో వీక్ష్యరేఖలు చాస్త్రపుడు జాకోబ్ స్ట్రెయిసర్ ను గురించి ముచ్చటించు వంటి యున్నది ఇతడు అపరాశక్త్య నిష్పత్తిని రేఖ మధ్య నిష్పత్తిని (Anharmonic or cross ratio) మొదటి పాఠికా చాచెను సంయోగ షేత్రమితి విశేష షేత్రమితిగా

మారుటయం దీతము చేసిన కృషి అపారము

గ్రీకుల కాలు 9 మందియు జ్యామితి శాస్త్రమునందు పరిమాణము లను గురించి ఎవారింను లదుచునే యున్నది సమవలము రేఖలు పరిమాణములకు (two dimensions) చెందినదిగను అగు చిహ్నము మూడు పరిమాణములకు చెందినదిగను రిగడంను లదుచు వచ్చెను మ్యాట్రీక్ గను 1 లికుడు కీంద్రీకీ విభాన అగు జెమీ గ్రూర్ లను వారకు వారకు పరిమాణమును లర్చి యుదటి పాఠిక అలోచించెను 18 వ శతాబ్దిలో డి అలెంబర్ (D'Alembert) లెగ్రాంక్ (Lagrange) అను వారలమును (time) వ్యాఖ్య పరిమాణముగా భావించి అపార్శ్వము చలనములో నిండిన ఈ అవసర విధ్యములో రేచివై సము కాలము వృత్తి అవినాశాన సంబంధము కలిగి యుండును అందుచే విధ్యములో తిరిగింపు x, y, z, t అను చాచుగు ఖు యుగ్మములలో అనువృత్తుగునని వీరు భావించిరి వైశేషిక రేఖా గణితములో రెండు మూడు పరిమాణములను గూర్చిన జ్యామితి విభానములు నిర్మించబడి యుండెను అనే విధముగా ఎన్ పరిమాణముల జ్యామితి గూడ అర్థము శాస్త్రజ్ఞులగు గ్రాస్మన్ చే ప్రతిపాదించబడెను అతని సమకాలిని డగు అర్థర్ కెలే (1821-1896) చాచి అభివృద్ధికి తోడ్పడెను అధునిక యుగములో అవతత పరిమాణములు గల జ్యామితి వృద్ధి చెందెను

జూలియన్ ప్లూకర్ (Julius Plucker) అను వారకు ద్యుయ బిట్ విభానము (Principle of Duality) ను పరక రేఖలకు వ్యతరేఖలకు అనువర్తించెను ఎనే పని కరణమునకు రెండర్థముల నిర్వి చర్చించుట ద్యుయంబిట్ అనబడును ఉదా $bx + y = 0$ అను సమీకరణములో xy లు ఒక నిరువు యొక్క ఖు యుగ్మములు (coordinates) గను bx లు స్థిరములు (constants) గను భావించి బడినచో అ సమీకరణము ఒక పరక రేఖను నిర్ణయించును అట్లుగా xy లు స్థిరములయి bv లు పరక రేఖ లయి ఖాదించినచో ప్రాపీకరణము ఒక నిరువును నిర్ణయించును ద్యుయంబిట్ యందు ఒకే పద్ధతి (process) రెండు విభానములకు ప్రాపీకరణము వర్తిం గుననుచు రేఖలలోని ప్రత్యేకతలను (singularities)

పరిశోధించి చాలుగు సమీకరణములను కనుగొనెను చానిచే వర్గరేఖ సమీకరణము లందును ఎల్లెవ్వేర్ అట్టి హైపీ అనుచారు దిశలన్నియు (determinants) వహాయమున అవసరమును (elimination) సులభముగా పొందించు పద్ధతి కనుగొనిరి చానిచే పూర్తిగా వృద్ధిచేయుటకు మోనియర్ వర్గరేఖ అనుచారలు అవరల్ హోమోజీనియస్ కోఆర్డినేటు (General Homogeneous Coordinates) ప్రవేశ పెట్టిరి

అదేమిటి జ్యామితి కొత్తరూపము - 19 వ శతాబ్దిలో గణిత శాస్త్రము అద్భుతముగా అభివృద్ధి చెందినను అందరికీ కొన్ని భాగములు మాత్రమే అర్థమయిన మొదట్నుండి యుండును అన్ని భాగములను ఒకే మూలముచే అందించుటని యత్నములు అరుగు చున్నవి 18 వ శతాబ్దిలో లెగాంట్ తెల్లెస్ మున్నగువారు కొంత విషయము పొందిరి 1880 ప్రాంతములో గాల్వా అను వాతడు ప్రతిపాదించిన సమూహ వాదము (Theory of groups) అందుకొక ఖేత్ర గణితములను ఏక రూపము చే కట్టి వేసెను దీనిచే కోణముల (త్రిభుజ విభజనము ఘనములు) తెల్లెస్ మున్నగు సమస్యలు పరిష్కరించు అడుగుయే వాగ గణిత శాస్త్రము అన్నిటిని ఏకీకరణము అనియెను తెల్లెస్ వ్లాగ్ పోర్టర్ లి అను వారు కూడ ఈ విషయమున కృషి పట్టి కృత్యములై వారు గాల్వా ప్రతిపాదన మైన సమూహ వాదము సమసరించెను వారు పరిశోధనము లను పట్టిరి వ్లాగ్ ప్రతిపాదించిన ఎలిమెంట్ సమూహములను (Finite Groups) లి ప్రతిపాదించిన అనిమెంట్ సమూహములను (Infinite Groups) వారు పరిశోధించిరి జ్యామితి శాస్త్రమునందలి వివిధ భాగాలన్నియు సమూహ విధిని గ్రహములు (group transformations) యొక్క సహజ శాస్త్రోత్పత్తియనుచే వేర్వేరుచేసి వ్లాగ్ రూపు చేసెను కేలీ (Caley) అను హాకవిచే కనిపెట్టిన చిద్రేఖ (Metric) సహాయముచే వేర్వేరుచేసి వేరుకొని జ్యామితియొక్క అయూక్లిడ్ జ్యామితి అని అతడు గ్రహించెను వర్ణములు కేవలము కొందరు ఈ సమూహ వాదమును వ్యవహరించిన సమీకరణములను దీర్ఘ వృత్త ప్రమేయములను అను వర్ణించెను

ఈ సమకాలమునందు లెగాంట్ ఒక అంశవరేఖ అందించి వర్ణము చానిచే ఒకే వైపున వున్న లెగాంట్ అంతర కోణముల మొత్తము లెగాంట్ సమకాలముల కంటే తక్కువ ఉన్న యెడల ఆ లెగాంట్ వేఖలు ఒక చానిచే పోలి అందించు పని యూక్లిడ్ యొక్క 'సమాంతరముల సీద్ధాంత వక్రము (parallel postulate) మూలకమిచ్చును పూర్వ శాస్త్రజ్ఞులకు కూడ ఈ సీద్ధాంత వక్ర విషయమున పూర్వ శాస్త్రజ్ఞులకు కూడ ఈ సీద్ధాంత యూక్లిడ్ ప్రతిపాదనము లైన సర్వయం ఎల్లముల (axioms) వహాయమున దీనిని నిరూపించుటకు లెగాంట్ కృషి పట్టి విఫలమైరి అయినను ఈ సీద్ధాంత వక్రము అనువర్తించు జ్యామితి శాస్త్రమును కనుగొని వృద్ధి చేయుటకు ప్రయత్నములు అరుగుచునే యుండును అట్టి జ్యామితి శాస్త్రములో అంతర కోణముల మొత్తము లెగాంట్ సమ కాలముల కంటే తక్కువ ఉన్నను ఆ లెగాంట్ వేఖల వేగం పొడిగించెను అని కేలీని కొనకాలపు చానిచే అయూక్లిడ్ జ్యామితి (Non Euclidean Geometry) అందుకు నికాల్ లెగాంట్ చానిచే విచ్ఛిన్న అను రహస్య చేతయును జోర్డాన్ అను సమాగరి చేతయును కూడ అట్టి ఉపాధిలో అయూక్లిడ్ జ్యామితి ని ప్రారంభించిరి టైమెన్టము సమాంతర వేఖలను గురించి ఈ ప్రాంత జ్యామితి మూలములు ప్రతి పాదించు అని యున్నది -

- (1) సమాంతరముల సీద్ధాంత వక్రము మీద ఆధార పడిన పారబోలిక్ (Parabolic) వేఖ యూక్లిడ్ జ్యామితి
- (2) ఆ సీద్ధాంత వక్రమును నిరూపించుట వలన వేర్వేరుచే మైన్ టోలిక్ (Hyperbolic) వేఖ లొకాచే విచ్ఛిన్న కృత్యము
- (3) వృత్తులో సమాంతర వేఖల వేగం అంతరముల వారమునై ఆధార పడిన ఎలిప్టిక్ (Elliptic) వేఖ లొకాచే కృత్యము

పారబోలిక్ భాగములో లెగాంట్ పరిమాణముల చిత్రములు సమకాలమున ఉపాదించు చున్నవి మైన్ టోలిక్ భాగములో లెగాంట్ పరిమాణముల చిత్రములు సమకాలమున ఉపాదించు చున్నవి ఈ చిత్రములు

పల్లెటూరు జీవ ఆకార ఒక గోళాకార మౌలిక ఘనం (Pseudo sphere) వంటి ఉపరితలముపై ఉండాలని భావించి పరిష్కారం దాగమనో ఉంది గోళాకారపు ఉపరితలం (Surface of a sphere) మీదికి గల అంతర్లీని ఉత్పత్తి అని భావించి విశ్లేషణ చేయడం చేస్తుంటారు అంటే ఈ మూడు భాగాలు ప్రాముఖ్యమును పొందినవి మన విశ్లేషణ సమీక్షలో గల ఉపరితలం దానికి పరిష్కారం కల్పించి వర్తించునది ఉత్పత్తి చేయడం చేస్తుంటారు అంటే భావించునది

ఎమ్మీ నోథర్ (Emmy Noether) 1920 లో
అభినివీక్షణ గణిత శాస్త్రమున గుర్తింపును
అబెల్ (Abel) యొక్క గణిత రాజ్యంవలె
అది సూరించిన దగిన వలె రామలు దాని అభివృద్ధి
దారి సహాయ పడెను

1840 లో బ్యామిలి క్రాస్ట్రు మండలి క్రొత్తి స్థల
చాదము (topology) పై మరళు జీవీమ్లు తోచు
చున్నది సర్వక చిత్రణము (Conformal mapping)
లోని నిర్మాణము బ్యారా రామన్ కలము విద్య
చింతది స్థలచాద సహాయముతో చానివ్వకావ వ్యరూప
ములు చర్చించ బడెను 1888 లో గాన్ అను చాకతు
స్థల చాదమే శనివర్ష బ్యామిలి క్రాస్ట్రు మని చెప్పి
యున్నాడు అట్లే గేడు రామన్ క్రౌమ్ వలన పాయిన్
కేర్ (1864-1912) సరిశోధనల వలన 1940 చాటి
బ్యామిలి విశ్లేషణముల కలయిక ఫలితముగా స్థల
చాదము పృథ్వి చెందు చున్నది అనంత పరిమాణము గల
గోళమును కూర్చి బాల్బల్లి అను చాకతు తీసాంచెను
ఈ కాలన 1910లో అను నర్తక గణితము పను (Applied
Mathematics) చాల సహాయ పడెను 90 న కళాశా
యందు టీఓ గణిత విశ్లేష గణితములతో పాటు శైక్ల
గణితము కూడ విశేషముగా అభివృద్ధి చెందు చున్నది

గణతాంత్రికము నందలి కాగము అన్నియు ఒకే
మూత్రము నుండి అదిగవు పించిన వని నిరూపించి అందరి
అది పరస్పరానికి వ్యతిరేక అభిప్రాయ ము యొక్క
అభిప్రాయమును అనుసరించి గణతాంత్రికమునకు ఒక
మార్గమునకు మిక్కిలి దోహదము చేసినందున

25

శోచిష్కండలము

భౌతికశాస్త్రమును ప్రాచీన కాలములో ఆధ్యాత్మిక
 జీవనానుగుణ మహర్షులు ఉద్భవించి నిర్మించి తెలి
 సినది శాస్త్రము పాశ్చాత్య శాంఛములలో ఆధ్యాత్మిక
 మార్గమున కాక దోయును జిజ్ఞాసా మార్గమున చాల
 వ్యాపించి యున్నది 12 వ శతాబ్దములో విశిష్టమైన
 అను - రంధ్రము మొదలుగని 16 వ శతాబ్దములోని
 మ్యాంటుల వంటివని వరకు 1౮ శాస్త్రజ్ఞులు పాశ్చాత్య
 అంగీక శాస్త్రమును గూర్చియు దొర పట్టించువనకు
 చెందిన గ్రహస్థితి గణము గూర్చియు (Astronomy of
 the Solar System) ఎట్లువగా విమర్శ చేసి
 సేద శాస్త్రము గణితయోజనితత్వ దూర దర్శన
 యంత్రముతో ప్రారంభ మైనది మరియు దానితోపా
 మిక్కిలి సునిశితమైన యంత్రముల సాహాయ్యమున
 మార్పుని తెచ్చియో రెట్లు అవలంబింప కాకత్ర విశ్వ
 మునుగూర్చి తీవ్రమైన విమర్శలు ఈ శాస్త్రము నిలుపుచు
 అనేక అద్భుతములైన విషయములను ప్రకటించి యున్నది
 ఈ శాస్త్ర భాగము కాకత్ర విశ్వము (Stellar
 Astronomy) అను పేరను దానితోని అంతరగ భాగ
 మొకటి భౌతిక ర్శన శాస్త్రము (Astro Physics)
 అను పేరను మిక్కిలి నిర్దిష్టయ చున్నవి ఇందలి
 ముఖ్యాంశములు —

పోర కుటుంబము — సూర్యుని చుట్టు తొమ్మిది
 గ్రహములు తిరుగు చుండును. మే దశ్యవీ చుట్టు ముండుగూ
 (1) బుధుడు (2) శుక్రుడు (3) మంగళము వివేచించు భూమి
 (4) అంగారకుడు (5) గురుడు (6) శని (7) యశ్వత్
 (8) కైటబ్ (9) ప్లూటో అను తొమ్మిది గ్రహములు వరు
 వగా సూర్యుని చుట్టు ఇంద మించు "ప్రముఖలో" (క్లిప్ట
 వ్యవస్థములో) తిరుగు నున్నవి. వాటి దూరములు
 సూర్యుని నుండి ఇంచుమించు 4 7 10 15 52 96
 192 300 380 ఏమ్యునులో నున్నవి. ఇందు భూమి
 సూర్యుని నుండి 80 00 000 మైళ్ళ దూరములో నున్న
 దనియు చివర నున్న ప్లూటో గ్రహము సూర్యునకు
 350 కోట్ల మైళ్ళ దూరములో నున్న దనియు తెల్సె. వేసి
 వారు 350 కోట్ల మైళ్ళ దూరములో నున్న ప్లూటో
 గ్రహమును కూడ సూర్యగోళము వల ఆకర్షణ శక్తి

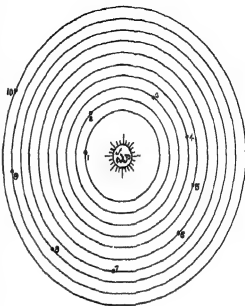
ఈ భవ చక్రము త్రివృత్తము మున్న
దవగా అది యెడటి కత్తి కలిగి
యుండు వలయును !

మరియు బుధునకు సూర్యుని మట్టు
808 వచ్చుటకు 80 దినములు కుట్ర
నకు 222 దినములు భూమికి 906 దిన
ములు కుట్రనకు 887 దినములు
గురునకు 4988 దినములు 4వది
10769 దినములు యురేజన్ కు
80698 దినములు వెస్టాగ్ కు
80188 దినములు ప్లాటో గ్రహము
నకు 246 సంవత్సరములు పట్టువది
తెలియు చున్నది

సూర్యుని నుండి గ్రహముల
యొక్క దూరములను చూచి
ప్రముఖ శాస్త్రములను సంబంధము
కలదు తెల్ల క్ అను పండితుడు
గ్రహముల ఎవరుమేల సూత్రములు
చెప్పబాడు అంద గ్రహ ప్రముఖ
శాస్త్రముల వర్ణముల యొక్కయు
సూర్యుని నుండి దూరముల యొక్క
భవముల యొక్కయు వివృత్తి
సమావేశముగా నుండు వను వది

ఈ సూత్రము వెనుక చెప్పిన
గ్రహ దూరముల వివృత్తికి లోక అను భావము ద్రవ్య
మున సూత్రము నిచ్చెను ఈ సూత్రము ప్రకారము
0 8 12 24 36 48 192 384 - ఇట్లు అంతెను
ప్రాచీన చాణక్యీయ 4 కలుపగా గ్రహ దూరముల
వివృత్తి వచ్చునని లోక తెలిపబాడు ఈ సూత్రమును
బుజువు చేయుటకు అకారము లేదు ఈ సూత్రము
వనువలించి పైచెప్పిన వివృత్తి సంఖ్యలలో 28 అను
అంతెను పరియగు దూరములో గ్రహము కనబడ లేదు
కావున లోక పండితులు ఈ సూత్ర యాభావ్యమును
తెలియగోరి దూరదర్శక యంత్ర పరియమున నిశిత
ముగా పరీక్షించగా ఆ దూరములో కొన్ని చిన్న
గ్రహ భండములను (Asteroids) కనుగొనిరి

చిత్రము - 76

చిత్రము 1

సూర్యుని నుండి గ్రహముల కక్షణలు

1 బుధుడు 2 కుట్రుడు 3 భూమి 4 కుట్రుడు 5 గ్రహభండములు 6 గురుడు
7 శని 8 యురేజన్ 9 వెస్టాగ్ 10 ప్లాటో

ఈ విధముగా లోడి సూత్రము ఉపకరించినది
ఈ భండము లేర్పడిన విధ మిది — అకారోగ్యము
సూర్యునకు అదూరములో ఒక గ్రహ ముండెడి దనియు
అది అవల నున్న గురుమండల ప్రభువమునకు పోయి గురు
గ్రహము యొక్క అక్షరముల చేత చిన్నావిష్కములై
పోయెననియు ఆ ముక్కలు ఇప్పటికినీ కను పంద్రయగు
(అంద్రైడ్) గ్రహము యొక్క సూర్యమునకే సూర్యుని
మట్టు తిరుగు చున్న వనియు కావ్యములు అనిప్రాయ
పడినారు

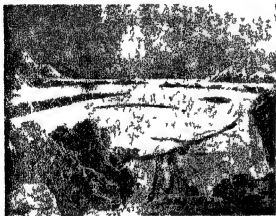
ఈ గ్రహములకు తిరిగి ఉప గ్రహములు గలవు
భూమికి చంద్రుడు లోక ఉప గ్రహము ఇట్లే అంగురకునికి
ఇద్దరు చంద్రులు, గురునకు పదుభాగముగురు చంద్రులు

అనిటి జోమ్యుండుగురు చంద్రులు లూసోస్కు నలుగురు చంద్రులు వెల్ట్రాన్కు ఒక చంద్రుడు కలరు

బుధుడు - సూర్యునకు అత్యంత ఎమీనలవ మవ్వ మొదటి గ్రహము బుధుడు ఈ గ్రహ గోళముయొక్క చ్యాసము 8000 మైళ్లు ఈ గ్రహము సూర్యునకు 360 00 000 మైళ్ళ దూరముతో మవ్వది ఇది నెలందు నకు 33 మైళ్ళ వేగమున సూర్యుని చుట్టు తిరుగుచువ్వది అనగా గ్రహము లన్నిటి కంటె ఇది ఎక్కువ వేగము కంది దీని గ్రహణ కాలము 88 రోజులు అనగా ఇది సూర్యుని చుట్టు తిరిగి వచ్చుటకు 88 రోజులు వట్టును మనకు చంద్రు వెట్టు ఒకే ముఖముతో కన్పట్టుతో అట్లే బుధుడును సూర్యునకు ఒకే ముఖముతో కన్పట్టును దీనికి కారణము బుధుడు తన చుట్టు కాను తిరుగు

మాడ గలుగును ఇటీవల రష్యువారు చంద్ర మండలము యొక్క రెండవ వైపునకు లూనిక్ (Lunik) అను ఉప గ్రహమును పంపి చానిస్కరా కెరివిజ్కో ఫోటో గ్రాఫును తీసువారు బుధుడు సూర్యునకు 33 కాగలు చాటి దూరముగ వెళ్ళును కాద్రవర అత్యయము మానసము అందు తెల్లవారు వల్లదు పొడుపు చుట్టయై కన్పట్టు నప్పుడును ఫోటూల వైక్రము అందు నియంకాలము పెక్కిము తితితిమున సూర్యాస్తమయాయంతరము ప్రదోష వక్షత్రమై కన్పట్టు వచ్చుదును బుధుడు రోహిణి వక్షత్రము వద్ద కాళవంతుగా మందును మిగిలిన కాలము అందు బుధుడు రేతో హిమవై తిందుట గాని సూర్యుని కిరణము లతో అస్తమించుట గాని తిరుగును బుధుడు కళావృద్ధి కళా వయములు ఉన్నది కాని అది యంత్రముతో

చిత్రము-78

వటుము 2

బుధ మండలమును దూర రశ్మిని యంత్రముతో చూచవచ్చుదు కనదు దృశ్యము

కాలము మాడ సూర్యుని చుట్టు గ్రహించు కాలముతో పాటు 33 రోజు లగుటయే చంద్రుడు తన చుట్టు కాను తిరుగు కాలము భూమి చుట్టు తిరిగి వచ్చు కాలము సమాన మగుటచేత భూమి చంద్రుని ఒకవైపు మాత్రమే

న్పిస్తముగా కనూరవు తుక్కుడు - సూర్యుని చుట్టు తిరుగు గ్రహములలో తుక్కు గ్రహము రెండవది బుధుని వలెనే తుక్కుడు మాడ మార్య నమివములో నుండును తుక్కుడు సూర్యునకు తీసి కాగలు చాటి దూరముగ వెళ్ళును అందుచేత అతడు పొడుపు వక్షత్రము గాను ప్రదోష వక్షత్రముగాను కన్పట్టును తుక్కుడు గ్రహములలో వెల్ల ప్రకాశవంతమైన గ్రహము దీనికే చుక్క పొడిచింది అది వల్లవవోరము వచ్చినది చుక్క యను కల్పము తుక్కు కల్పరవము ఈ గ్రహ గ్రహణ కాలము 33 రోజుల వయములు ఇది

మాడ సూర్యునకు ఒకే ముఖముతో కన్పట్టు నని కొందరి అభిప్రాయము దీని చ్యాసము 7 680 మైళ్లు చుట్టును రట్టమైన వాకావరణ ముండుటచే ఈ గ్రహము దూరరశ్మి యంత్రముతో వున్నముగా కన్పట్టు దీనికి చంద్రుని

వలెనే కళావృద్ధి—కావ్యము బుద్ధులు యంత్రముతో
సృష్టముగా నింపెను

భూమి — బుద్ధ భుక్తుల కరువాత మార్పుచే చుట్టు
ఎరితమించు మూడవ గ్రహము భూమి ఇది తన చుట్టు
కాను ఒక దినమున అక్షరక్షణము చేయుచు వెనకకు
రమున కొంచూరి మార్పుచే చుట్టు లరక్షణము చేయు
చున్నది ఈ గోళము యొక్క వ్యాసము 8000 మైళ్లు
ఇది సూర్యుని నుండి 92000000 మైళ్ళలో నున్నది
దీని చుట్టు తిరుగాడుచు చంద్రుడను పేరుతో 11 ఉప
గ్రహమున్నది ఈ చంద్రుని హారము భూమి నుండి
280000 మైళ్ళు ఈ భూమియొక్క గర్భమునం దగ్ని
కలదు గర్భమున అగ్నిచేతను మార్పుచే చేడిమి చేతను
భూమియందు నందు జీవోటి అనునగు ఉష్ణమున్నది
గ్రహమునకు భూమి చల్లారిపోవుచున్న దనియు కాళ
క్రమేణా గురు శక్తియే గ్రహముల వలె భూమిమీద
జీవోటి నివాస యోగ్యము కాదనియు నుండితు
లూహించుచున్నారు భూమి చుట్టును వృక్షము వలె
వాతావరణము కలదు ఈ వాతావరణము 200 మైళ్ళ
వరకు వ్యాపించి యున్నది అమైత వాతావరణము లేక

చిత్రము—77

వలెము 8

అంగారక మండలమును చూడదగ్గిని యంత్రముతో చూచునపుడు కనబడు దృశ్యము

దోపుటచే మార్పు కోశమునందు ప్రతి తలము బ్రదికగు
చున్న పరమానువుల యొక్క ప్రళయకాలిక దృశ్య మన
చెవులకు పోకతుండ కరుణామయునగు భగవంతు దేవ్యాను
చేయు చున్నాడు అందుచేతనే మానవుడు భూమియందు
నందు నివసించుటకు పితైయున్నది మానవ జీవితమున
కవనరమగు ఉష్ణ వృద్ధిని ఉష్ణమును వాయువును
నీర్వాతు చేసి అదయామయు గుభగవంతునకు
జోహార్లు!

ఈజాదు — మార్పుచు చుట్టు తిరుగు గ్రహములలో
ఈ గ్రహము వాలుగవది ఈజాదు అంగారకు దనియు
పేరు గలదు ఈ వ్యాసము 1200 మైళ్లు ఈ గ్రహ
త్రమణ కాళము 887 దినములు ఇది మార్పుచే కలిముఖ
ముగా నున్నప్పుడు మనకు చాల దగ్గరగా వచ్చును
అప్పుడు దీనియొక్క ప్రకాశము 211 రెట్లు పెరుగును
అంగారక మండలము మనకు చాల దగ్గరకు వచ్చినపుడు
దాని దూరము 3 కోట్ల 40 లక్షల మైళ్లు అని ఇంకను
దగ్గరగా వచ్చుటయు కలదు అట్లు వచ్చినపుడు భూవాతా
వరణము జీర్ణించుచును ప్రతిమైన గాలి వానలు నీర్వుడు
కుటు నుంజించును అంగారకునకు రెండు ఉప గ్రహ

ములు కలవు చాటి 8

హిలోలో అనియు

దీమెన్ అనియు పేర్లు

అందు మొదటిది అంగారక

గ్రహ పృష్ఠము నుండి

మాచినతో దినమునకు

రెండు వర్షాయములు

వచ్చునునకు నుదయించి

మార్పున అస్తమించు

చుండును ఇట్టి చిత్రము

నీ ఇతర గోళమునకును

లేదు ఇటీవలి రష్యన్ వండి

కుడు ఒకడు ఇది అంగారక

పృష్ఠపక్షి ప్రతిచేత అంత

లితమునకు వెనకదివ

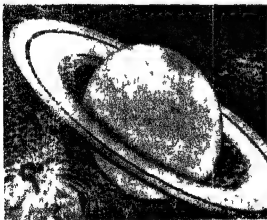
గ్రహ మని చామ్రుపైను

కారణము దీని బయట వర్షము

మగుటయే అంగారక మండలము కూ మండలము అని
రోజుకోక ప్రత్యాయము వన చుట్టు కామ సాగు
మరియు కూ మండల మందువలె అంగారకమి యందు
కూడ చాచావరణము నీరు గలపు ఇం యేకాక ఇంచు
మించు భూమి యొక్క శీతోష్ణ స్థితి కలిగి యుండుట
చేత ఈ మండలము మీద కూడ మానవుడు వృషిం ది
యందువని 1862 మంతు శుక్రాదు

గ్రహ అంశములు (Asteroids) — వెమక తెచ్చి
వట్లు 18 గ్రహము ఏర్పాట్లనుయి కిచ్చి వేరి
ముక్కలై పోయినది అందు పెద్దము క్కుట ఎరీస్ అని
నేరు చాచి వ్యాసము 480 మైళ్లు బ్రోడ్ మాత్రమును
ద్రువవరకు వచ్చుట కనిపెట్టు దిన దినయే పెంపవ
ముక్కలు అరేస్ అని నేరు చాచి వ్యాసము 300 మైళ్లు
మాత్రమే అది భూమికి చాల దగ్గరగా వచ్చు చుండును
అదగా 1 88 40 000 మైళ్ళ దూరము లోనికి వచ్చును
భూమికి దగ్గరగా వచ్చు గ్రహ మిదియే దీని వాతావరముగ
కేలినది కూడగ్గని దూరము గణితము చేయు విధానము
కలదు

చిత్రము-78

చిత్రము 4

కని మండలమును దూరదర్శిని యంత్రములో చూచువపుడు కనలకు దృశ్యము మూడు చుట్లు
గల ఒడ్డులము వలె బ్రద్దలయిన చంద్రాంశములను చూడుము

గురుడు — మూర్ఖుని చుట్టు తిరుగు గ్రహములలో
గ్రహము అయివది ఈ గ్రహమునకు బృహస్పతి
అను మే 1847 నేరుచు అనుభూతిముగా గురు
గ్రహము పొం బుటుంబములో వెల్లె పెద్ద గ్రహ ము
అంతింతు 1 300 ద్లు పొయి వరిమాణము కలది
గని ఎల్లవ 11 400 మైళ్లు తుట్టుని ఎల్లవక ఆకా
మున తుట్టు ప్రకాశవంతముగా న్నిం బ గ్రహ
మిదియే తన చుట్టు కాను ఎరుగుట : గ్రహమునకు
9 లీకి ఎరివా 10 100 ద శక్తును గురుని డ్లు
తిరుగు 11 డ గ్రహము లలో వాటుగు పెద్దది వాటిని
గిరియే కామ విర్మించిన దూరదర్శికి యంత్రము
య్యచా మెదట చూచికాదు అందుచే వాటి కారని
నేరు చెట్టు బరికది వాటి కోక వంబంధి వ్యాసములు
వరువగా 2 100 1 885 8 278 3 142 మైళ్లు ఈ డ
గ్రహములకు గ్రహావళు వట్టులు దూరదర్శికి యంత్ర
సాహాయ్యమున కావ నగును ఆ గ్రహాల కామమును
చూచి గని కాగత కామమున తుట్టు వర్తిత్యాన సము
పురవర్తించుకొని మూర్ఖుని దూరము కట్టుటకు

గణితము కలదు

కరి — మూర్ఖుని చుట్టు
తిరుగు గ్రహములలో కని
గ్రహము అరవది ఇది గురు
గ్రహముకంటె చిన్నది దీని
చుట్టు ఒడ్డులముల వలె
మూడు వలె యుములు
ఉంగరములు దూరదర్శికి
యంత్రములో కన్నులును
నీటిని Saturn & rings
అందురు ఇప్పుడు కనిచుట్టు
తిరుగును కన్నులు తొమ్మిది
ఉప గ్రహములు కాక మరి
యొక గ్రహము చిన్న
భిన్నము కాగా ఆ ముక్కలు
ఒడ్డులముల వలె గ్రహము
చుట్టు తిరుగుచున్నవని
మండితుల అభిప్రాయము

4వ చుట్టు తిరుగు ఉప గ్రహములో పెద్దదాని యొక్క వ్యాసము 3100 మైళ్ళు పొడవునుం గ్రహముల చంద్రులలో ఇదియే పెద్దది దీనియొక్క మరీయెక్కు ఉప గ్రహము లన్నియును ఉదయించి మారుచు అస్తమించు చున్నది

యూరేనస్ — మార్కుస్ చుట్టు తిరుగు గ్రహములలో యూరేనస్ చీడవది హర్షల్ అను వాడను ఈ గ్రహమును 1781 లో కనుగొనెను ఇది మన కేత్రమునకు కనబడుట చాల అరుదు ఇది దూరదర్శక యంత్ర సహాయముననే చూడ వలెను

నెప్ట్యూన్ — మార్కుస్ చుట్టు తిరుగు గ్రహములలో నెప్ట్యూన్ ఎనిమిదవది ఈ గ్రహము 1846 లో కనిపెట్టబడెను దీనివల్ల (Astron) అను అంశ వండితుడును తెనెరియర్ అను ప్రాంతి వండితుడును ఇంచుమించు దీక్ష కాలముననే గణిత శాస్త్రమునకు అక్షరణ ఎర్థాంతమును ఉపయోగించి ఒక గ్రహము ఉన్నదనియు అది ఆకాశమున ఒక నిర్దిష్ట భాగమున ఒక నిర్దిష్ట సమయమున కానించు ననియు చెప్పిరి ఆ మూడవమూర్తముగ దూరదర్శక యంత్రము సహాయముననే దీక్షించగా ఒక శ్రోత గ్రహము డ్యుగ్లీవర్ తయ్యెను దానికి నెప్ట్యూన్ అని పేరొంది ఈ అక్షరణ ఎర్థాంతమునను అచార్యుడైన ఖగోళీయ గణితమునకు Dynamical Astronomy అనియు Celestial Mechanics అనియు పేర్లు ఈ గణితమునకు మూల పురుషుడు మ్యాటన్ సుహృదయుడు

ప్లూటో — ఇది మార్కుస్ చుట్టు తిరుగు గ్రహములలో కొమ్మిదవది ఈ గ్రహము 1930 లో అరెల్ వండి తునిరేత గణిత శాస్త్రము అధ్యయనముగా నెప్ట్యూన్ వలె కనిపెట్టబడెను దీని వ్యాసము 4000 మైళ్ళు అనగా ఇది భూగోళ వ్యాసవలెనే సగము మాత్రమే ప్లూటో ఒకప్పుడు నెప్ట్యూన్ గ్రహమునకు ఉప గ్రహముగా నున్నట్లు భావించెడు యందెను కాని దీనికి ఒక సంవత్సరము పరిశ్రమముగా నెప్ట్యూన్ యొక్క గురుత్వాకర్షణ పరిధివందే ప్లూటో బయటపడి గ్రహముగా మారి నట

మార్కుస్ — ఇక మార్కుస్ దీనియము ఈ గోళము యొక్క వ్యాసము 81400 మైళ్ళు ఇది భూగోళము

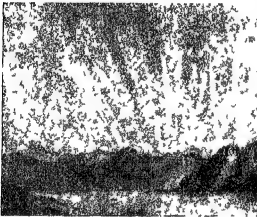
ఓంబె 8190000 కెల్లు పెద్ద గోళము మార్కుడు తన చుట్టు కాను తిరుగుటకు రహారము 216 దినములు పట్టును ఈ గోళ వృత్తము మీది కెంపకేరకు 81000 దీగ్రిలు ఈ గోళ గర్భముందు రహారము 4 కోట్ల దీగ్రిలు కలవు మార్కు గోళము గ్రహముల వలె ఘనపదార్థము కాదు అందు ముఖ్యముగా ఉదజని కార్బన్ నైట్రోజన్ హీలియం వాయువులు కలవు తోహములు లేవని కాదు అవి పర్యవసరగు పాళ్ళలో నుండి వాయు రూపముననే యుండును త్యోతిర్మండల కాస్త్రముందు మార్కుస్ యొక్క వేడిదీ పక్షత్రముల వేడిదీ కెప్పుడైన ఉప శ్రీ ఇది — పక్షత్ర గోళము తేర్చదిన తరువాత (మార్కుడు మోత ఒక పక్షత్రమే) అని సంకోచము చెందుచుండు నపుడు వాటి ఉష్ణత్యము క్రమముగ పెరుగును అట్లు చాచావు కోటి దీగ్రిలు పెరుగునకి కాని యందు 90 ఉదజని అంటుకోమను అది అంటుకోమి ముందుండుటయే పక్షత్రముల కాంతికిని వేడిదీ కారణము చాక్షణిగ్గు కాని ఎట్లు ముం యగునో అట్లే ఉదజని కాని హీలియం వాయువుగా పరిణమించును ఉదజని వాయువు ఉన్నంత కాలము పక్షత్రము యొక్క వేడి కాని కాంతి 3 ని సహించు అనంతరము ఆ పక్షత్రము చచ్చుచోయె నని చెప్పుదురు ఈ తప్పు ప్రకారము మార్కుస్ లో 3 వుండు 216 పాల్లు ఉదజని అయిపోవుటచేత మార్కుడు 216 సంవత్సరముల పయస్సుతో మున్న యవకు దనియు ఇంకను 216 సంవత్సరములు జీవించు ననియు త్యోతిర్మండల కాస్త్రజ్ఞులు చెప్పుచున్నారు అనగా మార్కు గోళము పుట్టి 3 వుంటికి రెండుకోట్ల సంవత్సరము లగుదో ఇంకను చాచావు వాలుగు కోట్ల సంవత్సరముల వరకు మార్కుడు చల్లార దని అతిప్రాయము

మార్కుగోళము 814000 మైళ్ళు వ్యాసము కలిగి 216 లక్షల మైళ్ళ చుట్టుకొలంక కలిగి గర్భముందు 4 కోట్ల దీగ్రిల ఉష్ణత్యము కలిగియున్న ఒక మహాన్ని గోళము అంత ఉష్ణత్యముతో అందుండు వలమూపులు బ్రహ్మ లగుచు బయలెత్తదనెన ఎకాగ్నిను ప్రోటాను కణములు సెకండునకు మమారు 210 వలె మైళ్ళ వేగముతో పరు గెడు యందు నట ఆ మార్కుగోళము నుండి బయలెత్తదనెన అన్ని జ్వాలల పొడుగును కూడ కాస్త్రజ్ఞులు తెల్పించిరి

1910 వ సంవత్సరమున దక్షిణ మెక్సికోలో మార్చి 19 నాడు వాయుమండలంబున జయలెక్కవలెనట్టి ఒక జ్వాలామొక్క దిగును 47,000 మైళ్ళు దీర్చినది. ఆ జ్వాలామొక్క మాత్రము గోళములోని ప్రళయకాలిక క్రాంతికి కారణకర్తవ్యమును వర్ణనాతీతమును నై యున్నది.

భూమి కేంద్రము కూడ సూర్యుని గుటుంబములోనివే. చాటికలను సుదీర్ఘములైన వృత్తములు అనుమనకు

చిత్రము-79

చిత్రము 78

7 తోళంలో పున్న భూమి కేంద్రపు యొక్క చాయామండలము

కోటానుకోట్ల ప్రైవేటు మార్కెటులో తిరుగాడు వాయు సహారములు అందుచేత అది మనకు దగ్గరగా వచ్చు నట్లుచే మనకు గోచరించును. హాల్లీ పండితుడు కనుగొనిన భూమి కేంద్రపు 76 సంవత్సరముల కొకసారి వచ్చుచుండును. భూమి కేంద్రపులు బయటనుండి సూర్య గుటుంబములోనికి వచ్చినవి కావు. ఏ వాయు సహారము వృష్ట్యాదినుండి కాల్గినవమున మార్కెట్ నక్షత్ర గోళములుగా పరిణమించుచుండునట్టి, వాయుసహారములో కొంత సూర్యుని ప్రభువములో కేంద్రించి సూర్యునిచేత ఆకృష్టమై సూర్యుని చుట్టు తిరుగుట ప్రారంభించగా చాటికల భూమి కేంద్రపు అనిరి. అట్టి భూమి కేంద్రపులు సూర

కుంబములో పెక్కులు కలవు. ప్రారంభములో అది ఒక పరియ (Parabolic) త్రిమండు తిరుగాడును. 1 ర గుటుంబములోని పెద్ద గ్రహముల వలెను వచ్చి చాటికల సూర్యవృత్తములై అప్పటినుండి దీర్ఘవృత్తములలో ప్రవేశించుచు వచ్చునని ఎడ్వార్డు హేలెంబర్గ్ గొన్ని గానము చేసెను. అందు గనుగ్రహ వృత్తములు కావున అది గురు గుటుంబములోని వనియు గొన్ని కని గుటుంబము

లోని వనియు యూరేనస్ తులెం దిన భూమి కేంద్రపులు కూడ తెండు కల వనియు తేల్చిరి. హాల్లీ పండితుడు 1811 పెట్టిన భూమి కేంద్రపు సెప్టెంబర్ గ్రహ గుటుంబములోనికి ఇది ప్రవేశించిరి. 176 సంవత్సరముల కొకసారి మనకు గోచరించుచుండును. 1088 వ సంవత్సరమునుండి చరిత్ర కాల్పయము ఆధారములుగా దీని రాకను గూర్చి వివిధ హాల్లీ అనువాదకులు ఇది 76 సంవత్సరముల కొకసారి వచ్చు వనియు 1811 వ సంవత్సరములో వచ్చు వనియు అప్పటికి చాను నీనించి

యొండుట అనంతవ మనియు రావోపువారలు అది అట్లు వచ్చినచో అది కామ గుర్తించిన భూమి కేంద్రపు అనిరి. వన కేంద్రపు వృద్ధిచన వలయు ననియు అతడు ప్రాసెను అది ఆ ప్రకారము 1769 లో రాగా చాటిక అతని పేరు పెట్టిరి. అది 1810 లో మరల వచ్చినది. 1811 లో రాగెడు చాటిక తోళములో మూడవ మంతుకంబు ఎక్కువ రాగుగు కలిగి యుండును. ఆ తోళ మార్కెట్లవైపు కాక తెండవలై వునకు ఉండును. 1811 లో వచ్చిన పెద్ద భూమి కేంద్రపు 17 మాత్రము బున్న యు. 1811 లో వచ్చినది ఆక సంవత్సరము వరకు కనిపించినదట. భూమి కేంద్రపులు

హిందూ పక్షం దూరములను కొంత దూరము వరకు వెళ్ళి
అందుచేత ఎండినట్లు మరయుచు కే. మాస్టరు వారు నిర్ణయించి
అది కాంతి కిరణము సాంధ్యము 18.00
మైళ్ళ దూరమున 25 వంతెనమునకు పోవు దూరమే
దీని విలువ 5 కి 500 00 00 000 మైళ్ళ దూరము
అనగా అందులకలకు సుమారు యెనిమిది వేల కోట్ల
మైళ్ళ దీనిని కాంతి సంతృప్తమునకు (Light year)
అనగా ఎదురు 26 అంగుళముగా హిందూ పక్షమునకు
సుమారు 20 నుండి వచ్చే పరిమితులు 16 అంత
కాంతి సంతృప్తముల దూరములలో మున్నగును. మరకు
దగ్గరగా మున్న వచ్చే పరిమితులు కాంతి సంతృప్తముల
దూరములలో మున్నగును. మరకు ముందే అందులకలకు
కాంతి ముందే దగ్గరకు ఎప్పుడో 8 నిమిషములు నిట్లు
మున్నచో దగ్గరగా మున్న వచ్చే పరిమితుల దూరములలో
మున్నచో చూడుదు. అందుచేతనే వచ్చే నిమిషములు
అంత దగ్గరగా కనిపించుచున్నవి

మార్కుగిరిపై చిన్న పక్షత్రములు కొన్ని యున్నవి. వీటిని మార్కుగిరిలో పెద్ద పక్షత్రములు కొలవకొమ్మల కంటే తెలివవని అందులో కొన్ని పక్షత్ర గర్భములలో మన మార్కుగిరి వంటి గోళములు ఉంచాలని సుముగ ఇమురును అట్టి పక్షత్రములను Glaxos అనియు Super Glaxos అనియు అనగా రాక్షస పక్షత్రములు అని రాక్షస పక్షత్రములు అందుకు వచ్చి పక్షత్రము అగస్త్య పక్షత్రము (Arcturus and Canopus) అట్టివే మన మార్కు దున్న దూరములో అని యున్నచో ఆగస్త్యుడు కాంచులో యావత్తు భూ మండలము కదిలి వాయు రూపము ధరించును! మన దూరములలో అని యుండును లేకనే మన భూమి సులభముగ తీసింది యున్నదన్న మాట! మరియు మరల్ గోళముమంది భూమికి వచ్చు మరల్ మార్గములో వాయువు లేకపోవుచేత మనము భూమి మీద తీసింది యున్నాము లేదో మార్గ గోళ గర్భములోని పరమాణువులు బ్రద్ధ లగుచుండగా ఆ పరిస్థితియు ఎవర వుద్దిన శక్తియు ఇప్పటి వరకు వచ్చి భూమిమీద జీవరాశి జీవములనే అపరివ్రముగానిచును కాస్తవ మన మార్గగోళములు మహారములో నుండి మధ్య కావారణల భూమియును ప్రదేశ

మేర్పడి మనసు తీరించుటకు అవకాశ మేర్పడినది ఇది వృద్ధుల రహస్యము లేక వృద్ధుల దయ విశేషము నేమిట! భూమి మార్పిడి చుట్టు తిరుగుచు వస్తున్న సరిగా ఎంత దూరముతో నుండిన మనము తీరించుటకు అవకాశ మున్నదో అంత దూరముతో భూమి తిరుగు చుండును ఇప్పు డున్న దూరము వర్గినదో మనము నే ని ఁచి ఎట్లున నేడిచి పోం చి మాదిరియి యుండుము ఇప్పుడున్న దూరముకంటె భూమి మార్పిడి నుండి దూరముగా వెడలిపోతే శీతకాలము నందు కంటె ఎట్లున శీతము సంభవించి భూమిమీరి యావత్తు ననుగ్రహణము పునిగిపోచి తీరికము అసంభవ మగును అట్లు భర్తృబద్ధముగా భూమి రంగు దూరముతో నుండి మార్పిడి చుట్టు క్రమబద్ధముగ క్రమశీలము చేయు చుండుట ఎంతటి మహోపకార విశేషమో గదా!

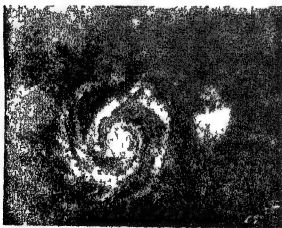
మనకు దిగ్విజయము కలిగించు వశక్రవంశులు లక్షల
కొలదిగా మనకు వసుకొందుము అది పొరపాటు మనకు
దక్కొరవము కలిగించు వశక్రవంశులు ఐంద్రుని తొక్కించు
చుటే కాక చాలి స్థితిగతుల వచ్చినది వేద శాసనము
చాలి పంజ్ఞు కాలము కేవలము ఏనుగునే లేదు కాని
దూరదర్శక యంత్ర సాహాయ్యముల తలంపాలిది వశక్ర
వంశులు కన్పట్టునది అట్లు విన్నవే వర్తకర మందరి నూరు
అంగుళముల వ్యాసము కలిగిన దూరదర్శక యంత్ర
సాహాయ్యమున చాటుతే అను వందతుడు 1995 లో
వశక్రవంశులను వేద శాసనముచే ఒక వశక్ర వంశము
వకు భార్యవతుము కిది దాని దూరమును గణించు చేసి
అది ఎది లక్షల కానికి వందవర్షముల దూరములో
నున్నట్లు తెల్పెను పాదారణముగా మన చుట్టు నుండు
వశక్రవంశులు వేయి రెండు వేలు అట్లనది 15 వేల
కానికి వందవర్షముల దూర వర్తిమితి కలవై యుండగా
ఆ వశక్ర వంశము యొక్క దూర మంత అధికముగా
నుండుట చేసి కారణము అది జ్ఞాపక చేసి ఆ వంశ
ములో నున్న వశక్రవంశుల పంజ్ఞము గణించుట కాకదు
ఉపగమించి ఆ ఒక్క వశక్ర వంశములో అతడు నిదీ వేల
కొట్ల వశక్రవంశులు బుంధవచ్చునని తెల్పెను అంత భగవంతు
కావ్రుకొ కావ్రుకొ చుకొనె లైరి ఎదవ చిన్న తెల్లనుల్లు
వలె కన్పట్టు అట్లే వశక్ర వంశము లింకను పెక్కులు

ఉండవచ్చునని యుహించి దూరదర్శన యంత్ర పాహ్
య్యమున కీర్తనమైన పరిశోధనము అని అట్టి నక్షత్ర
సంఘములు తేలారాగ మన్నవని తేల్చిరి

అంతట మన చుట్టు నుండు నక్షత్రము లన్నియు ఒక్క
సంఘములోని వనియు ఇటువంటి సంఘములు కోటాన
కోట్లు కలవనియు లోకోళ కాన్త్రజ్ఞాలు తీర్మానించిరి
ఒక్కొక్క సంఘమునకు చారు గెల్లె (Galaxy) లేక
అలెండు యూనివర్సు (Island Universe) లేక స్టెల్లర్
యూనివర్సు (Stellar Universe) అని పేరు పెట్టిరి
పాఠాళ మేనునగా మన గెల్లె (Galaxy) లో నున
సూర్యుని నంటి సూర్య మండలములు వరికాపు పదివలె
కోట్లు కలవనియు ఇట్టి గెల్లెలు విశ్వములో మొత్తము
పదివలె కోట్ల వరకు ఉండవచ్చు వనియు అంచనా వేసిరి
దీనిని ఇట్టి బ్రహ్మాండము యొక్క వర్ణన వము ఎంత
గొప్పతో మనకు తెలియ చున్నది మన గెల్లె కాక
పై మన్నచాటిని ఎక్స్ట్రా గెల్లెక్ సిస్టమ్స్ (Extra
galactic systems) అందురు ఒక్కొక్క నక్షత్ర
సంఘమునకు ఒక్కొక్క నాక్షత్ర విశ్వమని పేరు ఇక

ఒక్కొక్క నాక్షత్ర విశ్వము మూర్ఖుడును మన నక్షత్ర
విశ్వమునే చోటి యున్నది మన నాక్షత్ర విశ్వము
ముంచానీ అకాళ గంగ పాలపుంత అను పేర్లతో
వర్ణనవారింప బడునదియే దీని చుట్టు దూరముగా
కన్నుట్టు నక్షత్రము లన్నియు దీనిలోనినే ఈ నక్షత్ర
సంఘమునకు సుదగ్గగా నున్న మనకు ఈ నక్షత్రములు
చుట్టు ఉండినట్లు గోచరించు చున్నవి మన నాక్షత్ర విశ్వ
మొక ఇద్దీ వలె నున్నదని కనుగొనారు ఇద్దీలో నున్న
ప్రతి ఒక్క కణము ఒక సూర్యునోక మనవచ్చును అట్టి
సూర్యునోకములు మన గెల్లెలో పదివలె కోట్లు గలవని
తెలియు చున్నది ఇద్దీవలె నున్న ఈ గెల్లె యొక్క
నాడీ మండల సూర్యసృష్టు అంతాంతి మనవర్ణనములు
ద్రువ సూర్యసృష్టు 17 వలె కాంతి సంవత్సరములు
ఇందున్న సూర్య మండలము లన్నియు నిశాంతముగా
మండక గెల్లెయొక్క శేంద్రము చుట్టు తిరుగుచున్న
వని కనుగొన్నారు మన సూర్యుడు మన గెల్లెలో
శేంద్రముమండి నీటి వలె కాంతి సంవత్సరముల దూర
ములో నున్నచాకై శేంద్రము చుట్టు సెగండునకు 125

చిత్రము-80

చిత్రము 81

పదివలె కోట్ల సూర్యమండలములు గల నక్షత్రమంటి (గెల్లె)

మొక దేగముతో ప్రస్తు
తము అభివృద్ధి నక్షత్రము
(Vega) వైపు చోపు
చున్నాడు సూర్యుని
చలనము లేదన్న మాట
అబద్ధ మని తెలిసది ఈ
సూర్యునిములో నిశ్చల
మగు కోళమే లేదు

ఇంతకంటె అగ్రగర్భ
కరమగు దినయము మరి
యొకటి కందు హెబుల్
సెండిమరు 1925 లో
కనుగొన్న ఇతర నాక్షత్ర
విశ్వములను జాగ్రత్తగా
ఇవరులు పరిశీలించిరి
అప్పుడు తేలికపిచ్చయము
అ నక్షత్ర సంఘము
లన్నియు దూర దూర

ముగా సుహృదేషములతో వదిలివేయవలసివచ్చును. అందులో దగ్గరగా వున్న సంఘముల వేగము వృద్ధిముగా సున్నది. దూరము వెళ్ళినకొద్దీ ఇతరము అధిక మగుచున్నది. అందు అంత్యం దూరగతి మైన వక్ర సంఘము యొక్క వేగము వెకండువకు 24 కి (9) మైళ్ళు.

ఆ వక్ర సంఘములు ఆ ప్రకారము ఎన్నటికి వరుగెట్లు చున్నవి? అను సమస్య వచ్చినది ఇంకా అవ్వలయును అదియని పాశ్చాత్య సాంకేతిక సాధనములతో గణిత లంఘనకేత అరకు విశ్వము వ్యాపించుచున్న దను సాధారణమును ప్రతిపాదించెను విశ్వము వ్యాపించుచున్న దమటో అర్థమేమి? — ప్రాచీనకాలము నంతయు ఒక సబ్బు బుడగనుగా పోలించును. ఆ బుడగను విద్యుత్తుచేయమును పెద్దదిగా చేసి మనుకొనుదు చిన్న బుడగ పెద్దది యగుటలో ఆ బుడగమీద నుండు కొండు తిరుతుల మధ్య దూరము పెరుగును కదా! అట్లే కొండు గెల్లెల మధ్య నున్న దూరము పెరుగు చున్నదట మన గెల్లెలలో నుండి

యూరినప్పుడు మన భేదితమున ఇతరము లైన గెల్లెలు దూర దూరముగా వరుగిడు చున్నట్లు కన్పట్టుచో అట్లే ఆ గెల్లెల నుండి యూరిన మన గెల్లెల నూడ మన వేగముతో వరుగిడు చున్నట్లు కన్పట్టుట! దీనికే విశ్వము వ్యాపించు చున్నదని చెప్పిరి.

ఈ విశ్వము గోళము క్రిందకే వ్యాపించు చున్నదా లేక గోళశక్తియు చెడిపోయి గెల్లెలు దూరదూరముగా పారిపోవు చున్నదా? అను సమస్య కలిగింది. ఈ సమస్య పరిష్కారమునకు దూరస్థములైన గెల్లెలను పరీక్షించి వలె వచ్చెను. అందులకు చిట్టచివరికి వర్తించుమైన శాఖాంగుళ దూరదర్శక యంత్రములు ఇది దయ్యెను. అప్పుడు ఆమెలకా లేకయులు చాక్ ఫెల్లర్ అను మహారాజ ఇచ్చిన ధనము నుండి 180 లక్షల యాచార్యులతో ద్విశాఖాంగుళ దూరదర్శక యంత్రమును నిర్మించి పేలె మోర్ పర్యవేక్షణ దానిని ప్రతిష్ఠించి దీని యధ్యక్షమునకు రాజన శైలముని చేసిరి. అనగా ఆ యధ్యక్షము గుండా యూరినదో మానవుడు అతాళ గర్భముతో 200 కోట్ల

విక్రము-కి!

పటము 1

1. కోటి ఎనుండి లక్షల యాద్యముల కలిగి గల పేలెమోర్ పర్యవేక్షణ దూరదర్శక యంత్రము యొక్క రోజురోజున కలక అర్థము

కాంతి సంవత్సరముల దూరము యాదగల దట! దీనివలన 2 లక్షల 40 వేల మైళ్ళ దూరములో నుండు చంద్రుడు 60 మైళ్ళ దూరములో నున్న విధముగా కన్పట్టి చంద్ర మండలము మీద నున్న 20 అడుగుల వైచారము కూడ వృష్టిముగా కనబడు నట!

కాస్త్రాల్ల దూరస్థములైన గెల్లెలు గోళయముగా వ్యాపించు చున్నదా లేదా? అను సమస్య పరిష్కారమునకే గాళ అంగారక మండలములో శీషకోటి యున్నదా లేదా? అను సమస్య పరిష్కారము కొరకును ఈ యంత్రములు

జ్యోతి అనగా దీపము అటుగు ప్రకాశము ప్రకాశము ఎల్లెడల ప్రకృతి వలన వానరించి యుండును ఈ ప్రకాశము అంధకారము నుండి బయల్పడితి ౩౦ గర్భమున దాగి యున్న దానిని ప్రకాశము చేయును ఈ తెలుగును నూర్చి చర్చించు నదియే జ్యోతిశ్శాస్త్రము దీనిని హోరా శాస్త్రమని గూడ పేరు హోరా అనగా కాలము హోరా అను పదమును పాశ్చాత్యులు అనర్ (hour) అని అదిరి

ఈ శాస్త్రమునకు 18 నుండి ఋతులు మూల ౨౫ ములై యుండదని ప్రతితి కలదు వారి దిగు : జ్యోతిశ నందు పేర్కొన బడిరి

సూర్యుః సరామహో బ్యాధో వశిష్టాశ్ర
వరాహా :

కర్కటో వాశిష్ఠో గార్గ్యో మరీచి భృగు రంగిరః ।
రోమకః రోహిణ్యో వృశభో యవభో గృగుః ।
కనకో ప్లావకాశ్చ్యోతే జ్యోతిశ్శాస్త్ర వికారదాః ।
వారిలో వరాహుని హమ్మి నుండి తెలువదిన అభిషేకములు తెందు గ్రంథములుగా ప్రాముఖ్యము పొంది నేడు ప్రచారములో నున్నవి పారవశ్యముగా వచ్చు బదు చున్నది ఇందు మొదటిది అస్టారము (Astro nomy) రెండవది సర్యాస హోరా (Astrology) మొదటిది గ్రహములను వాటి చలనములను నూర్చి ప్రకటించు గణనము రెండవది ఆ యోగ్రహములు ఒక విశేష పరమయమున మున్ను పుటులను స్పృశును లేని వాటివలన కలుగు ఫలములను తెలుపు శాస్త్రము

ఇప్పటికి 5000 సంవత్సరములకు పూర్వము ప్రవచించ బడిన ఈ శాస్త్రమును 5000 సంవత్సరముల కరుచార అనగా క్రీస్తునకు పూర్వము ఒకటవ శతాబ్ది కాలములో వరాహ మహారాచార్యుని వండితుడు క్రోడీ కరించి బృహత్సారక మను గ్రంథమును రచించెను ఇప్పుడది ప్రచారములోనికి వచ్చి యున్నది ఆ కరువాక కాళి దాసు స్పృశుమళమునై మిది శక్తివృత్తులును వేం తెలివైన వైవల్లదు పర్యాచార్యుడు కల్యాణ వర్మ మంత్రేశ్వరుడు నైపుణాళ దీక్షితులు యవనాచార్యుడు నాగాయన వండితుడు శాస్త్రులారాచార్యులు మున్నగువారు బ్యాజ్యాలములు ప్రాచీనిలులు వలులులుగా ఈ శాస్త్రము

ప్రకమును పెంచి లించిరి మహాప్రము బవరగు లరక్క బ్యాగల భర్మ మీమాంస అయ్యేర భోతి ములలో వెల్ల జ్యోతిశ్శాస్త్రము అనన్యవై నైనది ఇది కర్మచారమునకు లోగవదియు జీవితోగావమునకు అంద విదియు నై యున్నది

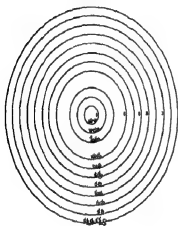
కలయు అను వరకు మన కర్మమువందు కాల ఎదులుదు అవలరగును కలపురుమనకు అను అంగ పలులు ౧౦ (1) పాదములు (2) చేమలు (3) చెవులు (4) ముక్కు (5) ముఖము (6) కండ్లు ఈ ఆరము ౬౦ బాంకములుగా భావించు చున్నది ఇదియే ప్రముగా సంకల్పము వున్నము శివ బ్యాకర యము క్యోతిషము అనునది నై వడంగములలో జ్యోతి షము లేరయడల భావనము లేని చేమమువలె తక్కిన కారంగములు వివృయోజనములై తెలుగు లేని విద్యునువలె నుండును

బ్రహ్మాండము - అపా హారము - భగవంతుడు సృష్టించిరి జలములను పృథివి అందుండి నునకనయే మగు బ్రహ్మాండమును (universe) తెలుపించెను ఈ అబ్రాహ్మము అంధకార బంధుర మగుటచే నూర్వ భగవానుని సృష్టించి తొలుత తెలుతురు వానశము తదవంతరిము సంవ గ్రాహములు ప్రకటించెను అది గ్రాహిని నీరు జగ్ని వాండుపు అకాశము అనునది ఈ ఖాళిములనుండి నీరు గ్రహములు ఉద్భవించెను బ్రహ్మ వ మహాబ్యావములే మేహాది ద్వారా రాను అను అశ్వివ్యాది వైవించిరి వజ్రములను పృథివితెను

ఈ బ్రహ్మాండము మధ్య పూర్వ పశ్చిమములుగా కక కత్వ గలదు మధ్య లోతు ఉత్తరముగా 9 డిగ్రీలను దక్షిణముగా 9 డిగ్రీలను కలిగి మొదము అది 18 డిగ్రీల వెడల్పు కలిగి నున్నది ఈ కత్వతో అపా హారముని భ పరమనీ మండలి యని పరమనీ, ఎక్లిప్టిక్ (ecliptic) అను పర్యవసరము కలదు ఈ కత్వ యందునై మహాది రింపబడిన గ్రహములు వజ్రములు ఇమిడి యుండి అంతే గుండ్రముగా తిరుగు చుండును ఈ పరిభ్రమణమే చక్ర మనుటకు కారణము ఈ కత్వ పొడవు 25 78 70 012 యోజనములు పరిభ్రాచరముగ వెన్నురో దీని బ్యావము 72 కోట్ల యోజనములు

గ్రహములకు నక్షత్రములకు చేరు చేరు కక్ష్యలున్నప్పటికిని చాటి యున్నట్టి కంటేను దూరమునై యున్నను ఈ ప్రాంతాండ కక్ష్యయే వెళ్ళగొప్పమి (back ground) గా కలిగి వక్రీవ కక్ష్య లన్నియు ఈ కక్ష్యతో ఏక కేంద్రముగ (concentric) కేంద్రమిం చు చుండును (చటము 1 చూడు)

చిత్రము-వీ

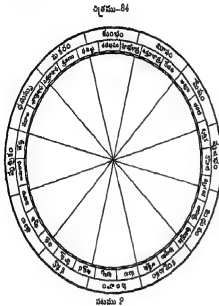
చటము 1

1 నక్షత్ర కక్ష్య	257870012	యోజనములు
2 కి	127888.55	
3 గురువు	61875784	
4 బుధుడు	8148707	
5 రవి	4888500	
6 శుక్రుడు	2884887	
7 బుధుడు	1048208	
8 కేంద్రుడు	824000	
మేఘ	—	
9 వాయువు	—	
10 భూమి	8068	

భూమి కక్ష్య మార్పున కక్ష్యగా పరిగణించ వలెను ఈ కక్ష్య 12 భాగములుగా విభజించబడినది ఒక్కొక్క

భాగము ఒక్కొక్క రాశిగా పరిగణించ ఎదు చున్నది ఇదియే మేషము వృషభము మిథునము కర్కటకము ఎంకము కన్య మల వృశ్చికము ధనుస్సు మకరము కుంభము మీషము ఇను రాహుక రామలు ఒక్కొక్క రాశి ప్రమాణము 80 దీర్ఘిలు ప్రాస్తాంధములో అనంతాక్ష కములగు నక్షత్రము లున్నది అది అన్నియు ఈ కక్ష్య తోవిడి రావు పై నువాపరించబడిన 18 దీర్ఘిలో ఈ రాద కాటలోవిడి వచ్చునది 27 నక్షత్రములు మూత్రమే అన్నిది భరణి కృత్తిక రోహిణి మృగశిర అర్ధి పునర్వసు పుష్యమి ఆశ్లేష మేఘ పుబ్బ ఉత్తర హస్త చిత్త ప్లాతి విశాఖ అనూరాధ కేంద్ర మూల పూర్వాషాఢ ఉత్తరాషాఢ శ్రవణము ధనిష్ఠ శతభిషము పూర్వా భాద్ర ఉత్తరాభాద్ర కేవలి అను ఈ 27 నక్షత్రములు కూడ రామలనలె క ఉక్రమును సమ సముగ ఆక్ర మించును ఒక్కొక్క నక్షత్రమును వాలుగేసి పొదిము లుగా విభజించినారు అప్పుడు 27 నక్షత్రములకు 108 పాదము లేర్పడుచున్నది ఈ 108 పాదములను 12 రామలయందు సంచగా ఒక్కొక్క రాశి 9 పాద ముల చొప్పున వచ్చును 9 పాదములనగా 81 నక్షత్రములు ఉరా అన్నివిడి భరణి కృత్తిక 1 పాద ములు మేషరాశిలో నుండును కృత్తిక 8 రోహిణి క మృగశిర 2 పాదములు పృవభ రాశిలో నుండును ఇట్లే ఇతర రామలకును నక్షత్రములను పాదములను గ్రహించ వలెను (చటము 2 లో ఆ విభజనము చూచి బడినది)

గ్రహములు వాటి వర్తితముల కొలము — ఈ ప్రాంతాండ కక్ష్య వెళ్ళగొప్పమి (back ground) గా యెరాను లలో గ్రహములు సంచరించుటకు నిర్దిష్ట కాలములు కలవు కేంద్రమునకు దగ్గరగా నున్నది స్వల్ప కాలము లోను దూరమునకు నున్నది దీర్ఘ కాలము లోను 380 దీర్ఘిలు చుట్టి వచ్చును మార్క బుధ కుటులు చెల కొక రాశి వంతున వెళ్ళున 12 రామలను (80 దీర్ఘిలు) 12 మాసములలో చుట్టి వచ్చును చంద్రుడు చెల కొకసారి చుట్టి వచ్చును భూకు 18 మాసముల కొకసారియు గురుడు 12 సంవత్సరముల కొకసారియు కలి 80 సంవత్సరముల కొకసారియు ఈ 12 రామలను (80 దీర్ఘిలు) చుట్టి వచ్చును ఈ ఏడు గ్రహములు నవ్య ప్రదక్షిణము

దేవులు గాఢగ్రహములగు రాహు శేనువులు మూడు అవతరము ప్రదక్షిణము చేయుచు 18 సంవత్సరముల కొకమాది 880 దీక్షలు చేయుచు వచ్చును

చైత్ర చైత్రులైన గ్రహ పంచాంగముల మీదనే శాస్త్రాధిపతిగ్రహములు 9 ప్రకారము గ్రహములు 7 గాదు సూర్య చంద్ర కుల మధ్య గురు కుక్ర శములు అప్రకారము గ్రహములు 2 గాదు రాహు శేనువులు

శాస్త్రాధిపతిగ్రహములు యుగేంద్ర మెల్లెంద్ర మ్మోహనీ అని మూడు గ్రహములు మాత్రముగా కనిపెట్టబడినాడుకాని వచ్చినవి అధునిక శాస్త్రాధిపతిగ్రహములు గాదులు కొందరు వీటికి ప్రకరముగా ఇందుకు వరులుడు యముడు అని నామకరణములు చేసిరి

ఈ గ్రహముల పరిభ్రమణమునకు సూర్యుడే మూల శక్తియు సూర్య పుంజమునకు శీత్రమును అయి యున్నాడు గ్రహములలోకి అకర్షణ శక్తియు సూర్యునిలోని అకర్షణ శక్తియు మేళవించి యుండుచే

అయి గ్రహములు చాటి చాటి కదలగలగాది తప్పక పరిభ్రమించు చున్నవి

గ్రహములకును సూర్యునకును మధ్య మన్న దూరమును చాటి కర్షణముల కాలమును 70శత దినరములను ఒకటవ అనుబంధములో చూడవచ్చును

సూర్యుని చుట్టు నిమిషమునకు 1000 మైళ్ళు వెగమున మనము నిమిషము సూర్యుని చుట్టునవి యుగ్మేదము (vii-2-10-1) లోను యజుర్వేదము (iii-6) లోను చెప్పబడి యున్నది

సూర్యుని పరిధి సూర్యునకు బ్రహ్మాండము చుట్టు నిమిషమునకు 12000 మైళ్ళు వగమున పరిభ్రమించును

గ్రహములు మానవకోటి మీద భయశక్తిని ప్రసరింపజేయు విధము చాటి పర్యవసానము ఇక్కాది విషయములను నిరూపించుటకు ఆయా గ్రహముల గుణ గణముల పరచారములను స్థానములు

అనున పద్ధియు పాదములను గ్రహముల కుభవ్య అనుభవ్యములు వర్ణ-లింగ భేదములు తదవ్యవస్థ మిత్రశత్రు శత్రుత్వములు గ్రహములు అన్యగ్రహములతో కలియుట-ఈ మొదలగు అంశములను గ్రహాంశి క యాభిమంతుల చేర్చి వచ్చునను ఈ గ్రహములకు మేహాది రాసులతో ఒక అనివాదాన ఉపబంధము కలుగుచు గ్రహమునకు వ్యక్తము అచ్చు సీద స్థానములు అను విషయములు కలవు (అనుబంధము 2 చూడుడు)

చైత్ర చైత్ర కుభవ్య గ్రహములు — గురు కుక్రములు పూర్వచంద్రుడు కుభవ్యతో కలిపి యుండును-వీరు చైత్ర చైత్ర కముగా కుభవ్య లభి కుభ కములు క్షిణచంద్రుడు పాపులతో కలపిన యుండును రాహు శేనువులు - వీరు చైత్ర చైత్ర కముగా పాపులు గ్రహములకు లింగ వర్ణ భేదములు కారకత్వములు చాటి అనుభూతిములగు వన రత్నములు కలవు (అనుబంధము 3 చూడుడు) గ్రహముల అన్యోన్య మిత్రశత్రు-శత్రుత్వ-సమత్వములు అనుబంధము 4 మంది తెలియ వచ్చును

శ్లో॥ కృత్రివప్రమాణే నర్హే

శని వేద మూలః సతః

విశేషశక్తి ర్విధిః

ప్రకాశం చతుర్థాక్షరం ॥

గ్రహంబు లన్నియును అం దన్న రాశిమంది పడు రాశిని పీడించును శని గురు కలలకు పై ఎత్తు దృష్ట - క విశేష దృష్ట కలదు శని కానున్న రాశిమంది 11-10 రానులను గురుడు ౧౦ శి రానులను కుశా 1 8 రానులను పీడించుదు

గ్రహములకు వలెచే రానులకు క్లా ౯ ౧౧ ౧౩ రానులగు విలక్షణములు (peculiarities) కలవు అవి వర్ణ తింగ భేదగుణ నిధుత్వ ప్రావర్త్యములు అనుభూతి మగు దళలు దృశ్యాములు కలిసి యుండును (అను బంధము ఏ చూడుదు)

ఈ పరిగ్రహ రానులను కాంక్షింపవలసి వేరు వేరు అంగములుగా భావించవలసి చున్నది

మేషము కల ముఖము వృషభము మేఘ దిగు నము భుజములు చేతులు కర్కశము రొమ్ము ఎంపము గుండె కన్న ఉదరము పుట మూత్ర పండ్ల ములు నడుగు వృశ్చికము బడలేనియములు భవస్య గూర్మము మందము కొదలు పంకము మోకాళ్ళు ఎక్కలు మీదకు పాదములు

శ్లో॥ ఎర్ధాంత సంభాతా హోరా

యావత్ పునః ప్రయాత్యం

వేదస్య విర్వణం చతుః

జ్యోతిశ్శాస్త్ర మకల్మషః ॥

జ్యోతిశ్శాస్త్రము మూడు సుఖ్యమైన భాగములుగా విభజించబడినది (1) ఎర్ధాంతము (2) ఫల భాగము (3) ముహూర్త భాగము ఇవి కాక ఇందు కొన్ని అప్రకాశ భాగములను కలపు పాముద్రెము సంఖ్యా శాస్త్రము ప్రశ్న భాగము అను నీ మూడింటిలో మొదటి రెండును సులభ గ్రాహ్యములు మూడవది ప్రశ్న భాగము ఇది ఫల భాగము వలె కొంత కష్టము నలన గ్రాహ్య మగును

1 విర్ధాంతము - గ్రహముల చలనము ప్రతి సంవత్సరము చాటి అక్రమిక స్థానము ఒక రాశిలో అది

యుండు కాల పరిమితి? ఆ రాశిని చాటి తరువాతి రాశిలో ప్రవేశించు కాల పరిమితి- ఇత్యాదులను నిర్ణయించునది ఎర్ధాంతము

2 ఫల భాగము - ఒక ప్రత్యేక క్షణమున ఒక ప్రాణి వృత్తివతో లే ఒక రాజ్యము స్థాపన బడినచో ఆ సమయమునకు గ్రహస్థులము చేస లగ్నము నిర్ణయించి ఆ లగ్నము మంది ఆ యా గ్రహములు నీ స్థానములో నున్నచో చాటి ఫలము తెల్పిచో తెలియజేయు నది ఫల భాగము

3 సుహార్త భాగము - జీవి జనన మొందినది మొదలు వామరణము అర్చి ప్రాణనము విర్యారంభము ఉపనయనము వివాహము ఆధానము పుంసవనము పీఠంపము ఉర్ద్యోగ స్వీకారము. కంఠ స్థాపనము గృహ నిర్మాణము గృహప్రవేశము మాసారంభము యుద్ధ యాత్ర విశ్రాంతములు వల్లుట శిర్డయ్యాత్ర - ఇత్యాదులు జరుగుటకు ఈ భ సమయములను నిర్ణయించునది ముహూర్త భాగము

ఎర్ధాంత భాగమును గురించు నపుడు మహర్షిలు అనుసరించిన కాల ప్రమాణములు సూక్ష్మాతిసూక్ష్మ విషయములుగా నున్నవి స్రావీక కాలమానమునకును అధునిక పాశ్చాత్య కాలమానమునకును గల కార తమ్యము ఈ క్రింద వివరింప బడినది -

ప్రాచ్య కాలమానము పాశ్చాత్య కాలమానము దిన ప్రమాణము

80 భుజియలు	దినమునకు 24 గంటలు
భుజియకు 80 విభుజియలు	గంటకు 60 విమిషములు
విభుజియకు 60 విప్రలు	విమిషమునకు 60 సెకండులు
విప్రకు 60 విలిప్రలు	ఒక దినమునకు సెకండులు
విలిప్రకు 60 వరలు	24 × 60 × 60
వరకు 60 తవ్వరలు	= 86 400
ఒక దినమునకు తవ్వరలు	
= 80 × 80 × 80 × 80 × 80 × 80	
= 40868000000	
ఒక సెకండునకు తవ్వరలు	
= 80 × 80 × 80 × 80 × 80 × 80	
= 24 × 60 × 60	= 5 40 000

అట్టి వరమాలు కాల ఎరిమిని విధియించుటకును ప్రాంచుటకును మహర్షులు చేసిన పాదము దివ్యశృంగ యోగాభ్యాస ప్రహస్తానముల వలన కల్గినదే ఏ గడి యోగమును ఏ ఎనిమిట్లును ఏ అయిదములును ఇం అచ్చివముగా ఇంత నూత్నముగా కాల పరిమితిని ఎరూపించుట

సకాంత కాలముగోరకు ఎవత్వరములు వామము లు పేర్కొన బడినది అందు నుభ్యమైనది

1 తాండ్రమాన సంవత్సరము — ఇది ౩౬౫ కుద్ర పాద్యము మొదలు పొగ్గన మాన సంమవగకు ఉండునది ఇది ౩౬౫ దినముల ఎరిమితి కలది

2 పౌరమాన సంవత్సరము — ఇది మారుదులు చేప ములో ప్రచేరినది మొదలు మీవము చాటి తిరిగి చేపములో ప్రచేరియరకు ఉండునది ఇది ౩౬౫ దిన ముల ఎరిమితి కలది

3 పావన మానము (12x౩౦) — ఇది ౩౬౦ దిన ముల ఎరిమితి కలది

4 వార్షవృత్త మానము — ఇది ౩౬౫ దినముల ఎరి మితి కలది

5 వక్షత్ర మానము (12x౩౧) — ఇది ౩౭౨ దినముల ఎరిమితి కలది

శ్లో: పృథే త్వగ్నగ్న, ర్భాగౌరౌ
రాండ్రమాన: ప్రవర్తతే
సౌరమానో వివాహారౌ
యజ్ఞారౌ సామ: స్మృత:
అద్వితే ఎత్త కాశ్యేచ
రాండ్రమాన: ప్రవర్తతే
అయ్యురాయ విశాగగ్న
వాత్సరే మాన ఉత్తరే:

ఇట్లు పీటిలో ఒక్కొక్కదాని ప్రయోజనము చెప్పబడినది అట్లు లగ్నమునాచివి ముట్ట మొవర్తపు విధము — ఘామి కోద్రిగ్నగ్న అకారము కలదై తన ఇరుము మీద విడి గంట లలో ఒకపాటి తిరుగు చుండును కాని భూతలముపై నున్నచారిత్ర మాత్యుడే గ్రహ మండలితోను అపా మగ్గముతోను భూమిని చుట్టి వచ్చు చున్నట్లు గోచ రించును ఈ అపా మార్గము 12 రాములుగా విభజించబడి

ఒకదాని కెనుక ఒకటిగా జరుగును తెండేమ గంటల కొంటగా లూపు తిక్కముమీద కనవడును ఎదు నించుటచే దిన పరిమాణములో 12 లగ్నములు మారు చుండును ఒక విధి క నమయములు ఏ రాశి పూర్వదిక యొక్క ది ల్లం దం ము మీద దృగ్గోచర మగునో ఆ రాశియే (ఉదయ లగ్నము) అనవకాల లగ్నము అని గ్రహించె నగును

స ద్యము చేపరాశిలో అయలుదేరి దినమును ఒక డిగ్రీ రోపున ౩౬౦ దినములకు ౧౨ డిగ్రీలు ముందుకు చరించి వృషభములో చేరినయను ఇదే కలిగా 12 గూన ములలో 12 రాసులు విగ్రహించి తిరిగి మేషములో ప్రవేశించును నై మరాసరిం బడిన లగ్న ముము ఉదయము మారుదుడే రాశియం చుండునో ఆ రాశియందీ గణన అరంభమై విధి క నమయము వరకు ఎన్ని లగ్న ములు గడచెనో తెల్పించి అప్పటి వచ్చిన రాశి తిక్కంద అము మీద దృగ్గోచరమగు లగ్నము గా నిర్ణయింప బడవలెను

ఫలములను చెప్పుటకు తిక్కమును అచ్చివముగా ముట్టుము చేయవలెను ఇందుక పాదపాలు వాటిల్లికనో అ యా శావముల ఫలములు వివరితముగా లేరించును

ఈ జన్మ లగ్నము వేరు జన్మరాశి వేరు జన్మ కుండ లిలో చంద్రుడు ఏ రాశియం చుండునో అది జన్మరాశి యగును గ్రహముల గోచార ఫలములను ఈ జన్మరాశి ముందీయే తెల్పించ బడను భావ ఫలముల కోరకు జన్మ లగ్నమే ముఖ్య మైనది

ఈ జన్మ లగ్నము మొదలు 12 రాసులు మానవ్రుని జీవితములో 12 భుక్తుములుగా శావములుగా అను సంధించ బడినవి జన్మ లగ్నముముందీ

1 వ రాశిని బట్టి జాతకుని కిరవ్వు చేప ము వర్షవ్వు పొడవు కురువకనము ఇశ్యాదులను తెలుప నగును

2 వ రాశిని బట్టి జాతకుని ముఖము కుడిదన్ను చెవ్చెన చావు, కుటుంబము భవనము, మృతి — పీటిని గూర్చి తెలుప నగును

3 వ రాశినిబట్టి జాతకుని తమ్ములు కెల్లెళ్లు కైర్య పాపన వరకాలములు వరార్థ భక్షణము మొదలగు విషయమును గూర్చి చెప్ప నగును

4 వ రాశినిబట్టి జాతకుని విద్య, పిల్లి, ఇల్లు, కేత్రవాని
బంధువులు కయ్యి చావ నము మున్నగువాటిని
తెలుపవగును

5 వ రాశినిబట్టి జాతకుని బుట్టి పంశావము అలో
చన కొనావనము గౌరవము వీటినిగూర్చి విశదీకరింప
వగును

6 వ రాశినిబట్టి జాతకుని శత్రువులు, భ్రాతులు
బులము రోగములు గెలుపు ఇశ్చారములను వివరింప
వగును

7 వ రాశినిబట్టి జాతకుని వివాహము, కార్యము జీవించి
యున్నారా లేదు మృతి చెందియున్నారా అను విషయము
జాతకుని కార్యవలెని పంశావ లాశము కార్య
యొక్క రూపరేఖా విలాసములు కార్యవర్గము మార
కత్తము మొదలగు వాటినిగూర్చి వివరింప వగును

8 వ రాశినిబట్టి జాతకుని అయిదాయము స్థావరాశ
వము గృహ భూవాళవములు వ్యవేశ పరచేశ ప్తితి
వ్యవేశ మరలము పరచేశ మరలము - వీటిని గూర్చి
వివరింప వగును

9 వ రాశినిబట్టి జాతకుని తండ్రి గురువు తపస్సు
భాగము మారచేశ ప్రయాణము లేవకావత్తి-ఇశ్చారము
లను తెలుపవగును

10 వ రాశినిబట్టి జాతకుని శీవన వృత్తిని ముద్రికాధి
కారమును జ్ఞానమును విశదీకరింప వగును

11 వ రాశినిబట్టి జాతకుని అన్నలు అక్కలు మొల్ల
కన్ను లాశము చార్మిద్రవము మున్నగు విషయములను
తెలుపవగును

12 వ రాశినిబట్టి జాతకుని రనవ్యయము అక దొనయ్య
వది నవ్యయమా దురవ్యయమా జాతకుడు బుద్ధాధిదా
ఆస్తికదా? నాస్తికదా? అను విషయములు చెప్ప
వగును

ఈ విధముగా ఆయా శావములను ఆయా రాసు
లలో నున్న గ్రహములను ఆయా రాసులను పీడించు
గ్రహములను వాటి గుణములను, వాటి వసువరించిన
ఫలములను చెప్ప వగును

II

పంశాగము - అగ్నిముతో పాటు గ్రహా మృత్యుము

లేని రాశి కుండలీని వదనంతరము వచాంశ కుండలీని
గుణించి ఫలములను చెప్ప వగును అప్పు అగ్నిము మురలు
కొని పంధ్రెండు రాసులకు పంధ్రెండు భావములు చెరి
గడంబ అదీపని

ఆయా శావములలో నున్న గ్రహములను బట్టియు
వాటిని పీడించు గ్రహముల జలమును బట్టియు ఫలము
లను నిర్ణయించ వగును గ్రహములకు స్థాన జలము
దిగ్బలము శీష్టా జలము కల్పలము నై నిగ్గ జలము
అను జలములు కలెప్పు ఈ జలములను గుణించి అనంతరము
ఫలములను చెప్ప వలెను కొన్ని జాతకుములలో రాశి
చక్రముకలె వచాంశ కుండలీ జలముగా నుండును

గ్రహముల కలయిక లేక కూటమి యోగము అన
బడును ఈ యోగములు కుళ యోగములుగాను ఆశాన
యోగములుగాను విశదీకరింప బడినవి

వచావా మిహారాధార్యులు బృహస్పాకకములలోను
వేంకటేశ్వర వైవర్ణ్యుల కళయోగ ముంబరిలోను వీటిని
గూర్చి వివేచనముగా చర్చించిరి

ఈ యోగములలో కొన్ని మూత్రము ఇటు చేర్చిన
బడినవి చంద్ర మంగళ యోగము - చంద్రునకు కుళాడు
శేంద్రముండుండు గురు మంగళ యోగము - గురు
కుళాడు ఒకరి కొకరు శేంద్రముండుండు గణ శీవరి
యోగము - చంద్రునకు గురుకు శేంద్రముండుండు
ఈ యోగములలో వృద్ధివచారు విశ్వ కళ్యాణము నరి
పంచద కలిగి భూస్మితులుగా ను శీర్షిమంతులుగాను
ఉండురు

పంచ మహావృధుడ యోగములు - కుళ బుధ గురు
కుళ కములు వారి వారి వ్యక్తేశములందు గాని ఉచ్చ
స్థితలయందు గాని ఉండి అట్టి స్థితి అగ్నిమునకు గాని
చంద్రునకు గాని శేంద్రస్థాన మగుచో క్రమముగా రుచక
యోగము తద్ర యోగము హంప యోగము మాంబ్య
యోగము కళ యోగము అనబడును ఈ అయిదును
ఒకటి గాని రెండు గాని మహావృధుల జాతకములలో
కావ వగును

కర్కటక అగ్నిము - మళరములో కుళాడు -

రుచక యోగము

శబ్దా లగ్నము — స్వలోగాని — బుధుడు —
 మిథునములో గాని } గ్రహ యోగము
 కుటా లగ్నము — కుటలో గాని — బుధుడు —
 మౌళ లగ్నము — మౌళములో గాని } శక యోగము
 'రక్కట' లగ్నము — కర్కటకు ములో — గురుడు —
 శంఖ యోగము

మీన లగ్నము —
 మీనములో } కుట్రకుడు } మాలవ్య యోగము
 కుంభ లగ్నము — కుట్రకుడు }
 వృషభములో

ఈ యోగములతో జన్మించినవారు రాజ సమానులు
 ప్రభావామాన్యులు చక్రవర్తులుగా ముందురు లేక
 తత్సమానులుగా ముందురు

మారికా యోగము — లగ్నము మొదలు పరుషగా
 మూడు గాని వాలుగు గాని 6 8 7 8 రాసులలో
 వరుసగా గ్రహములు బుధుడైనచో మారికా యోగ
 కునకుడును

ఉదా — వంశగ్రహ మారికా యోగము వర్జిత
 మారికా యోగము పక్షగ్రహ మారికా యోగము
 అష్టగ్రహ మారికా యోగము—ఇత్యాదులు ఇట్టి మారికా
 యోగమున జన్మించినవారు విశేష భాగ్యము పనుభ
 వింతురు కాని గ్రహముల ద్విర్భూతక స్థితిల వలన ఒడు
 దుడుకుల పాలగుదురు

ప్రతి లగ్నమునకును కుట్రాంగారకులు పౌన్యులుగా
 ప్రాయశః యోగ కారకులుగా మారకులుగా వాటి
 అధిపత్యమును బట్టి నిర్ణయించిరి ఆ యా వివరములు
 అనుబంధము 8 లో కావనగును

జ్యో లగ్నము జ్యో రాశి — ఈ రెండింటిలో ఏది
 అలవత్తరమో పరీక్షించి దాని వర్తననుండి భావములను
 పరిగణించుట కలదు ఈ రెండింటిలోను అలవత్తరమైన
 దానినుండి శీఘ్ర గోళములు తెల్లించవగును

శీఘ్రములు 1—4—7—10

గోళము 1—5—9

ఫల వరములు 2—6—8—11

అచోక్షములు 3—9—12

శీఘ్రాధిపతులకు శోభాధి పతులకు లగ్నాధి

అథో అంబంధము కలిగినచో రాజ యోగము ముద్రాధి
 కారము కలుగును శీఘ్రాధిపతులు శోభాధిపతులు
 అశోభ్యవ్యముగ ఒకరి ఇంటికి వెళ్ళి దున్ను యెడల వివరక
 థా వసతియు అధికారమును పరస్పర విజయమును
 పలుకుటయు యశస్సును కీర్తియు మహా భోగము
 లును కలుగును

కుంభతి చూడగానే గమనింప వలసినవి ఆయువు
 ధవము వివాహము వృత్తి అనునవి అందు మొదటిది
 ఆయుర్యావము ఆయుర్యావమునకు వాలుగు పాదాలు
 కలవు (1) పూర్వాయువు ఇది 80 సంవత్సరములైన
 జీవితము కలది (2) మధ్యనాయువు ఇది 24 సంవత్సర
 ముల నుండి 80 సంవత్సరముల వరకు జీవితము కలది
 (3) అత్యాయువు ఇది 2 సంవత్సరముల నుండి 12 సంవత్స
 రముల వరకు జీవితము కలది (4) కాలాధిష్టము ఇది
 జన్మము మొదలు 2 సంవత్సరముల వరకు భుజిలును
 కుళ గ్రహములు శీఘ్రము లందున్న పూర్వాయువు
 కుళ గ్రహములు పల వరములతో మన్న మధ్యమాయువు
 అని అచోక్షములతో మన్నచో అత్యాయువు గ్రహ
 ములు—అధిష్ట స్థానములో నున్న కాలాధిష్టము

గ్రహములకు అధిష్ట స్థానములు — చంద్రునకు 8 వ
 స్థానము కుజునకు 7 వ స్థానము రాహువునకు 9 వ
 స్థానము శని 11 వ స్థానము 1 వ స్థానము గురునకు
 (బ్రహ్మహరి) 8 వ స్థానము కుట్రునకు 6 వ స్థానము
 రవికి 12 వ స్థానము బుధునకు 7 వ స్థానము అధిష్ట స్థాన
 ములు ఈ గ్రహములు రెండు గాని మూడు గాని ఒకే
 పారి ఆ యా స్థానములలో నున్నచో శీఘ్ర కాలాధిష్టము
 పర్యో కాలాధిష్టము అనగా జన్మించిన 10 దినముల
 లోపలనే కుటుంబము మృతి సంభవించును లగ్నము
 లగ్నాధిపతి అష్టమ స్థానము దాని అధిపతి చంద్రుడు—
 ఏటిలో ఏ ఒక్కటి అయినను పాప గ్రహముల మధ్య
 మన్నచో కాలాధిష్టము సంభవించును ఇట్టిది రెండు
 మూడు కలిపిచో శీఘ్ర కాలాధిష్టము సంభవించును

రెండువది ధవతావము విద్య లగ్నము నుండి వర్ణంబుల
 పాప గ్రహములున్నచో విద్య తక్కువగ ముందును గురుడు
 4 లో గాని, 10 లో గాని బలముగా నున్నచో న్యాయ
 వాత్సవిద్యలభించును బుధ కుట్రలు 2 లో గాని 6 లో

గాని ఉన్నచో ఆ కుటు బోధితివ్యాప్తైర్లా దగును గురు కుక్కులు శేంద్రములు దుండి బుధులకి వీరివలె అదీవచో జాతకుడు ప్రవృత్తిచారణ చేయవా దగును భవాధిపతి బంధము వైవచో మంచి వాగ్దాటి లభించును బిగ్నాత్తు 2-5-11 స్థానముల ఆచారయ లాభములను తెలుపును ఈ స్థానాధిపతులు ఈ స్థానములలో నున్నచో విశేష ధనయోగము ఘటిల్లును ఈ అధిపతులకు 3 రి 12 స్థానముల అధిపతులతో సాంగత్య మున్నచో రాజతి తమిళ వ్యయము ఎక్కువ అగును బుధాశాధిపతి 4 రి రాహు కుక్కులు ధన స్థానములలో నున్నచో ధన వ్యయము కలుగు భవాధిపతి 5 వ ఖంట నున్నచో ఎకాదశిక భవప్రాప్త కలుగు కుక్కులు 1 వ ఖంట నున్నచో కార్యానుల భవప్రాప్త కలుగు

మూడవది-వివాహము సంకతి - సప్తమము కళక్ర స్థానము - అందు గురు యున్నచో కార్య విద్యవతియు సాందర్భవతియు అగును సప్తమాధిపతి రిలో గాని 12 రిలో గాని ఉన్నచో కళక్ర సప్త మేర్పడును సాధులతో కలిసినచో కళక్రము భూరైయగును కుటుంబాధిపతి కళక్రధిపతి ఎన్ని గ్రహములతో కలియున్న అన్ని వివాహములు అరుగును వారు కుటుంబ వచో అందరు బ్రతికి యుండురు వారు పాపులైవచో అగు గణించిర వెనుక వోరుగా వివాహము అగును కుటుంబ 2-1-1-8-12 స్థానములలో నున్నచో కొన్ని అగ్నములకు కళక్ర కంటమును స్త్రీలను వైధవ్య యోగమును ఘటిల్లును సప్తమమున రాహువు ఉన్నచో విధవా అంగములు కుట కను బున్నచో అగ్రస్త్రీ రాసి వంగమును కుక్ర రాహువు బున్నచో రుక్మస్త్రీ వంగమును సంకవించును అగ్నమునుండి 6 వ స్థానము పుకప్రథమ-సంకాస కారకుడు గురుడు సంవత్సరాధిపతి - రాసి అధిపతి గురుడు వాటికి 28 మున్నచో సత్సంకాసము వారివల్ల ముఖము పేర్పడును వారికి దీర్ఘాయు పొందును సంవ మాధిపతి ఉచ్చదశలో నున్నచో సంకతి మంచి వృద్ధి లోనికి వచ్చును కొన్ని యోగముల వలన జాతకుడు జారపుత్రులూ అను వంశము కూడ తెలియ వగును

- (ఎ) సత్సంకాసవిధి 8-12 రా ము లో నున్న మ
- (2) సత్సంక గ్రహము 1 వ రాశిలో నున్నను (ఎ) కవి

కుక్కులు రిలో గాని 10 లో గాని కుగ్రహ సంబంధము లేక యున్నను (2) అగ్నము వృషభముగాని శుక్రభిక్రము గాని అయి 4 వ సేవములో నున్నను జాతకుడు వర్ణం పతి దగును ఇటువలె కొన్ని గ్రహముల వలన స్త్రీలకు వంశ్యావృ యోగము విరూపించి వచ్చును

జాతకములో ముఖ్యాంశము ఎండిత పాదులకు వాధించునది

వృత్తి ఉద్యోగము - అగ్నమునుండి 10 వ స్థానము దశమ భావము ఇది శృంగి ఉద్యోగమును జీవనమును జ్ఞాన మును వశవర్ణకవ్య-అకర్మకవ్యములను తెలియ జేయును

దశమాధిపతి ఏ వచాంశలో ముందునో ఆ వచాంశాధి పతి ఉన్న రాశిని బట్టియు అతని పాశ్చిముల బట్టియు జాతకుని వృత్తియు ఆ దశమ భావ ముందును గ్రహ ముల కారకత్వమును బట్టి ఆ జాతకుని జీవనమును నిర్ణయించ వగును

దశమాధిపతి అస్తంగములైనను నీచస్థులైనను క్రమ శ్రేక్రమం దున్నను రాహుభక్తి కూడినను కర్మక్రమక కలుగు దశమ ముందు కని యున్నచో తూద్రుల వలనను రాహు వున్నచో స్త్రీవృద్ధి వలనను బుధ చంద్రు బున్నచో వైశ్యుల వలనను రవి కుట బున్నచో రాజుల మూలము నను వృత్తి ధనము లభించును

సవను దశమాధిపతులు కలిసి సవముందున్నను దశమముందున్నను లేక అశ్యోవృద్ధి పరివర్తము కల్గి యున్నను లేక తదవృ శేంద్ర కోణములందు కలిసినను వారు రాజయోగము నిర్మిరు తమిర్ల భాగ్యధిపతులు గాని పంచమ రాజ్యాధిపతులు గాని కలిసినచో వారు రాజయోగ కారకు అగుదురు వారల పరివర్తనము ఎవేమ యోగదాయకము కూడు గ్రహములు ఉచ్చ స్థితియందున్నచో జాతకులు రాజవంశ జీవితమును రాజ పూతిములును అగుదురు వారుగని గాని బదుగాని గృహ ములు ఉచ్చ స్థితియందున్నచో జాతకుడు చక్రవర్తి యగును రాశి చక్రములో గ్రహములు ఉచ్చ యందుండి వచాంశ కుండలిలో గ్రహములు నీచ ముందున్నచో రాజయోగ కంఠము కలుగు రాశి చక్రమునది నీచ గ్రహములు వచాంశ కుండలిలో

ఉచ్చయం దున్నచో నీచంగా రాజయోగము కలుగును
మారకము—అయోధ్యాయము — అగ్నియై ఏ గ్రహము
అని మారకత్వము కలదో అమలంధము లీ లో చూప
బడినది అగ్నియు మండి ద్వితీయ వ ప్రమ స్థానాధిపములు
గాని తృతీయ (8) అప్తమ (8) స్థానాధిపములు గాని
చ్యావళ (12) స్థానాధిపతి గాని పృథ్వీకారకులు
చారితో కలిసి యవ్యపాదు మారక మగుదురు
28 వ శ్రేణి—చారితవతి మారకుడు కాగలడు పై గ్రహ
ములలో అతివక్రముగా మన్న గ్రహము వలన మరణము

కలుగును ముందు కారకుల యువనో ర్హతోవసూలవలన
మృతి కలుగును 2వీ అల పై చారితో మన్నచో అల
అంధము పుట్టిల్లును
2వీ భూ పైతి అ మలతో—
అంధకార క మరణక నిష్ఠ అంధ కులంక యైనను
6వ శ్రేణి సుదుర్గా యైనను
1 శ్రేణి కనిపక యైనను
7 వ శ్రేణి రావణకయైనను
అ దశలలో ఏకాగ్రత సంగమించి 2వీ తెలియ కనును

ఏ గ్రంథ

అమలంధము 1

గ్రహముచేరు	మార్కులని మండి గ్రహములకు మారము-చారిత వ్యావరములు	మార్కులని మండి మారము	గ్రాంతి వృత్త ప్రమణము	అత్యంతదక్షిణము
	మార్కులని మండి గ్రహములకు మారము-చారిత వ్యావరములు	మార్కులని మండి మారము	గ్రాంతి వృత్త ప్రమణము	అత్యంతదక్షిణము
మార్కుడు	8 84 400	0	—	—
భూమి	8 000	0 8	805 దినములు	24 గంటలు
చంద్రుడు	4 280	X	—	—
కుజుడు	8 100	14 0	088 దినములు	24 గం 37 దినములు
బుధుడు	8 000	8 6	88	88 దినములు
గురుడు	88 000	48 1	4 267	03 గంటలు
శుక్రుడు	7 780	8 7	234 7	72 దినములు
శని	74 000	88 7	10 760	—
యురేనస్		178 4	80 885	94 సంవత్సరములు
నిప్ట్యూన్		279 0	80 187	185
ప్లూటో		887 0	90 170	248

X భూమినుండి 28 వ అక్షర మైళ్ల మారము

అమలంధము 2

గ్రహము	వృత్తము	ఉత్తర వృత్తము	దక్షిణ వృత్తము
మార్కుడు	అంహము	మేషము	10
చంద్రుడు	కర్కటకము	మృగశిరము	8°
కుజుడు	మేషము	మృగశిరము	28°
బుధుడు	కన్య మిథునము	కన్య	18°
గురుడు	ధనుస్సు మీనము	కర్కటకము	8°
శుక్రుడు	మృగశిరము	మీనము	27°

గ్రహము	వృక్షేతము	ఉద్యతేతము	వీర్యేతము
శని	మధ్యము కుంభము	మల	మేషము
రాహువు		మిథువు	ధనువు
శేతువు		ధనువు	మీనము

అమలంధము 3

గ్రహములకు లింగ వర్ణములు

గ్రహము	లింగము	వర్ణము	రంగు	స్థావరము	కారకత్వము	వ్యర	రాగములు	రత్నములు
శని	పురుష	తక్కియ	రాగి	దేవు	తల్లి	న	వసంత సారాస్వతి	మాణిక్యము
చంద్రుడు	స్త్రీ	నైశ్చల్య	తెలుపు	నీళ్లు	తల్లి	న	అపారేతి	మాంత్రికము
కుజుడు	పురుష	తక్కియ	రక్త	అగ్ని	అవ్వరములు			
బుధుడు	నపుంసక	నైశ్చల్య	అటువచ్చిన	అటు	అక్కచెల్లెళ్లు	ధ	సంచను మరణి	వ్రణాళము
గురుడు	పురుష	బ్రాహ్మణ	పసుపు	భూమి	మంత్ర	ని	భూపాల మూలవ	మరకతము
కుక్రుడు	స్త్రీ	బ్రాహ్మణ	అన్నిరంగులు		సంకాప	ని	అరాణా పారంగ	పుష్కరాగము
శని	నపుంసక	కుండ	నలుపు	నిద్ర	భార్య కర్త	మ	శ్రీరాగము	వజ్రము
					అయ్యురాయము గ	నైరతి	యదుకుల	
రాహువు	స్త్రీ	చందా	మోషధము	మూతా			కాంధోశి	నీలము
								గోమేధిశము

మహా

సంఖ్యలు

అథామూలా

శేతువు	నపుంసక	సంకరజాతి	సంఖ్యలు	—	—	నైరూత్యము
--------	--------	----------	---------	---	---	-----------

అమలంధము 4

గ్రహముల అర్థవ్యక్తి మిత్రవ్యక్తి శత్రువ్యక్తి పశువ్యక్తి

గ్రహము	మిత్రులు	పశువులు	శత్రువులు
శని	చంద్రుడు కుజు గురులు	బుధుడు	శని కుక్రులు
చంద్రుడు	శని బుధులు	కుజు గురు శని కుక్రులు	—
కుజుడు	గురుడు చంద్రుడు శని	శని కుక్రుడు	బుధుడు
బుధుడు	శని కుక్రుడు	శని కుజు గురులు	చంద్రుడు
గురువు	శని చంద్రుడు కుజులు	శని	బుధుడు, కుక్రులు
కుక్రుడు	బుధుడు శని	గురువు కుజుడు	శని చంద్రుడు
శని	బుధుడు కుక్రులు	గురువు	కుజు శని చంద్రులు

Note — ఇదిగాక కొన్ని పరిస్థితులలో — కాశ్యాతికముగా శత్రువులు మిత్రులు గాను మిత్రులు శత్రువులుగాను మారుదురు

అనుబంధము 5

రామరా 17-2 గుణములు

రాశి	లింగ భేదము	గుణము	తత్త్వము	వ్యధావము	వర్ణము	దిశ	ఉదయ
మేషము	పురుష	క్రూరశక్తియు	అగ్ని	చర	హత్రియ	సూర్యు	మృగ్ధోదియ
మృషభము	స్త్రీ	సాధుత్వము	భూ	స్థిర	వైశ్య	దక్షిణము	
మిథునము	పురుష	క్రూరత్వము	వాాయు	దివి	కుమార	దక్షిణము	శిశిరము
కర్కటకము	స్త్రీ	సాధుత్వము	జల	చర	వైశ్య	ఉత్తరము	మృగ్ధోదయ
సంహము	పురుష	క్రూరత్వము	అగ్ని	స్థిర	హత్రియ	అగ్నియము	శిశిరము
కన్య	స్త్రీ	సాధుత్వము	భూ	దివి	వైశ్య	నైఋతి	
మిథు	పురుష	క్రూరత్వము	వాాయు	చర	కుమార	వాయువ్యము	
మృగ్శిరము	స్త్రీ	సాధుత్వము	జల	స్థిర	హత్రియ	ఈశాన్యము	
ధనుస్సు	పురుష	క్రూరత్వము	అగ్ని	దివి	హత్రియ	అగ్నియము	మృగ్ధోదయ
శుకరము	స్త్రీ	సాధుత్వము	భూ	చర	వైశ్య	నైఋతి	
మంథము	పురుష	క్రూరత్వము	వాాయు	స్థిర	కుమార	వాయువ్యము	శిశిరము
మిషము	స్త్రీ	సాధుత్వము	జల	దివి	హత్రియ	ఈశాన్యము	ఉపయోగము

అనుబంధము 6

రాశి	గుణము	సౌమ్యము	యోగ కారకులు	పూరకులు
అగ్నిము	క్రూరులు	సౌమ్యులు		
మేషము	బుధ	రవి	—	బుధుడు
	శుక్ర	కుజ		శని
	శని	గురులు		
మృషభము	చంద్ర	రవి	శని	గురు
	గురు	కుజ	—	శుక్రులు
	శుక్రులు	బుధులు	—	—
	—	శని	—	—
మిథునము	రవి	శుక్రుడు	బుధుడు	కుజ
	కుజ	శని	శని	గురులు
	గురులు	—	—	—
కర్కటకము	బుధ	కుజ	మిథుడు	బుధ
	శుక్ర	గురులు	—	శుక్రులు
	శని	—	—	—
సంహము	బుధ	రవి	మిథుడు	బుధ
	శుక్రులు	కుజులు	—	శుక్రులు
	శని	—	—	—
కన్య	కుజ	—	బుధ	కుజ
	చంద్ర	శుక్రుడు	శుక్రులు	గురులు
	గురులు	—	—	—

అక్షరము	ప్రభులు	పాములు	యోగ్యులములు	మార్గము
మల	రవి	బుధ	చంద్ర	గురువు
	కుజ	శుక్రము	బుధ	—
	గురులు	శని	శుక్రము	—
మృగము	బుధ	రవి	రవి	శుక్రము
	కుజము	చంద్ర	చంద్రము	బుధుడు
	శని	గురులు	—	—
ధనుస్సు	శని	రవి	రవి	శుక్రము
	శుక్ర	కుజము	చంద్రము	—
	బుధులు	—	—	—
మకరము	చంద్ర	బుధ	బుధ	కుజ
	కుజ	శుక్రము	శుక్రము	శుక్రము
	గురులు	శని	—	—
మీనము	గురు	శుక్ర	కుజ	గురువు
	చంద్రము	కుజ	శుక్రము	—
	—	రవి	—	—
	—	శనిము	—	—
మీనము	రవి	—	—	—
	బుధ	కుజ	కుజ	బుధ
	శుక్ర	చంద్రము	గురు	శుక్ర
	శనిము	—	చంద్రము	శనిము

ఏ త్త ర్థ

రూప్య లక్ష్యములు

ఇతర ఖండమున కొరకు వైరూధి గుణ గణములచే ప్రత్యక్షమైన వారిమణులలో రూప్య లక్ష్యములు అగ్ర గణ్య యై యున్నది ఈమె రాజ్యము ఉత్తర నామూ ప్తానమున బుందెలు ఖండమున ప్రతేక మందలి యొక భాగము

రఘునాథరావు అను వాతని ప్రవాసమునకు మెచ్చి అయిన రాజ్యమును పూజ యందలి యొక పీఠా ప్రవేశించి యుండెను రఘునాథరావు మరణానంత రము అతని కమ్మకు శివరాంభావు రాజ్యమున కధిపతి యై యున్నది అతడు పీఠాని యాజమాన్యము నధికరించి పట్టాభిషేకము చేయించి శివరాంభావునకు అంగీకరించు ముద్రలై యుండును

శివరాంభావు అనంతరము అతని కేంద్రమునకు

కృష్ణారావు యొక్క కొడుకగు రామచంద్రరావునకు రాజ్యాధికారము లభించెను రామచంద్రరావు పుత్రహీను డగుటచే అతని అవంతరము శివరాంభావు రెండవ కుమారుడు రఘునాథరావు అతని అవంతరము శివరాంభావు మూడవ కుమారుడు గంగాధరరావు ఈ రాజ్యమును వరుసగా పాలించిరి పీఠాని రాజ్య మంతరించుటచే గంగాధరరావు అంగ ప్రభుత్వ ప్రాంతమున కెగురు యుండెను ఈ గంగాధరరావు ధర్మవర్మియై ఈ చరిత్ర నాయిక యగు లక్ష్యములు

లక్ష్యములు తల్లి భాగీరథీయై కంద్ర మోరీ వంతు కాంతే ఈమె 1886 వ సంవత్సరము నవంబరు 19 వ తేదీన రాకే శత్రువునకు అర్పించెను మోరీవంతు కాంతే వంశము కొరకు వర్తకమాది గుణములను పుట్టి విత్తి వరలెను లక్ష్యములు తన మూడు నాలుగు సంవత్స

హుస్సేన్ రాయ

సముల ప్రాయముననే ౧౯౧౨ త్రవ్వించి ౧౯౧౩
మామిడి పండ్ల పరిశ్రమను ౧౯౧౩
సీమీయ కార్యాలయ పరిశ్రమను మొదలై కార్యాలయ
దత్తపు సలహా కార్యాలయ కార్యాలయ సామాన్యము
ఆర్థిక కార్యాలయ మొదలై కార్యాలయ లక్ష్యాలు
సాధారణ విద్యను అభ్యసించుటను లక్ష్యాలు
మొదలగు విద్యను అభ్యసించుటను లక్ష్యాలు
తెలియని సామాన్య గుణములు సామాన్య మొనర్చు
కొనెను ఇట్లు కొంత కాలమునకు 1913 న సంవత్సరము
ఆమెకు గంగాధరరావుతో ప్రేమ సంబంధముగల ఎవామను
అనినను

గంగాధరరావు పోరలు డగ్లస్ రహదారిరావు అని
మొదట రుకవి పరిపాలనను తోచి భూమినిముగా
మొదలై కార్యాలయ కార్యాలయ కార్యాలయ కార్యాలయ
మును తన యధీనమును దుంచుకొని రహదారిరావు
మరణాంతరము గంగాధరరావు యోగ్యతను సమర్థ
తను పురస్కరించుకొని రూర్క రాజ్య పరిపాలనము
గంగాధరరావు యధీన మొనరించు అయెను

లక్ష్మీకాయ-గంగాధరరావుతో కలసి పురము కలిగెను
ఆ కాలమున మూడు మాసములు జీవించి మృతుడయ్యెను
ఆ కాలమున దంపతులు కుమార్తె రాజ్యంకి గురియైరి గంగా
ధరరావు రోగమునై తనకు మరణకాల మనస్సు
మరిచుకొని గుర్తించెను 1వ మరణమునకు పూర్వము
తన పంతులగు అనందరావును ఎల్లవానిని యభిషేకముగా
ముగా దత్తపుగా స్వీకరించెను దత్తపుతోను కాలమున
ఆ కాలమున రామోదరరావును వామకరణ మొనర్చు
అయెను గంగాధరరావు కొంత కాలమునకే మృతి
యెదెను

దత్తపు మరణాంతరము తన దత్తపులనకు రాజ్య
మొనరునది లక్ష్మీకాయ కంచెనీ ప్రభుత్వమునకు విజ్ఞాన
యొనర్చుకొనెను కాని ఆమె విజ్ఞాన ప్రభుత్వమునకు విద్య
అనాదు గవర్నర్ అనరుగా విడి చేయుచున్న దశ
వ్యాస ప్రభువు ప్రభుత్వమున 'రాజ్య పరిపాలన' అనాదు
తము ననుసరించి రూర్క రాజ్యము కంచెనీ రాజ్య
ముతో విడిచియు చెందినదిగా విడిచియు అయెను కంచెనీ
ప్రభుత్వమునకు లక్ష్మీకాయ ఇట్లును రాజ్యమును

1916 సంవత్సరమున కేంద్రీయము పూర్వము
కంచెనీ వివాహార్థము గ్రామమునుంచి రాజ్య పరిపాలనమును
అని పూర్వమునుంచి ఆమెకు 1వ ముగా
5000 రూపముల భరణముతో 1917 యొంది ఆమె
అందుల కంగీ రించి రాజ్యమునకు సీమను 1వ
వారిద్వారా అప్పటి ప్రభుత్వమునకు అప్పటి చేసెను కాని
అది విద్యుల మధ్యను అదన కార్యమునై కంచెనీ
ప్రభుత్వము కంచెనీ అదన కార్యమునకు వ్యయించి
1918 యొ తన దత్తపులనకు ఉపయోగము చేయుకొని
వసుల ప్రభుత్వముగా అయెను

సంజాన ఎవామను సంప్రాప్తిముల రాజ్యములు
అయెనీవారి రాజ్యమున విధిగా విడిచియు కాలమున
అనంతరము అట్టి దశ వ్యాస ప్రభువు చెప్పి సంజానము
అను కంచెనీ ప్రభుత్వముతో చేర్చి చెప్పి యూర్పి
రాజ్యమును అట్టి అప్పటికే గురి యయ్యెను ఇట్లుండ
దశ వ్యాస తన పదవిని విరమణ మొనర్చెను కానింగీ
ప్రభువుయొక్క మానవ పాలనాకారమున దశ వ్యాస
కృతములైన సంస్కరణముల దుష్కరములు చేశము
నది కాన దూరమున పరిణమించెను రాజులు ఎవా
యలు ప్రజలు - మున్నగు వారి కందరకు దౌర్జన్య
పూరించెను కంచెనీవారి యాచార్యము కంటకప్రాయ
మయ్యెను ఇంచుమించుగా కానిన తనవసు గదపుచున్న
అందరి హృదయము అందుకు పూర్వకం ద్రవ్య వాంఛ
విరలు చుండెను

ఇట్టి వాంఛా ఫలితముగా అంగ్లేయులచే ఎవా
విప్లవ ముని వ్యవహరించినదన ప్రభువు కారక పూర్వకం ద్రవ్య
నమరాగ్ని రుక్మాని చేశ వ్యాస ప్రభు ప్రభుత్వమున
కారక పూర్వము దిశలో కానప్పుడు నగరములందు పరి
యూర్పి యందరి సహాయము కూడ తిరుగుకాదు చేసి
కొట యందున్న అంగ్లేయులను హత్య కాపించిరి మనో
రాజ్ లక్ష్మీకాయ రాజ్య దివ్యానుగ పూర్వకం ద్రవ్య
మును చా చెగురచేయును ఆ రాజ్యము ఆమెచే యెని
అయ పినాదములు చేసిరి అదనమునుంచి రాగి లక్ష్మీ
కాయ తిరుగుకా దొరగించిన మూలములతో కలిపి,
వ్యవసాయించి రూర్క సంస్థానమున తన అధికారమును
స్థాపన ప్రతి ప్రయత్నములను చేయుకొను

కర్తవ్యము రాజవంశము కట్టుట మొదలు అను
వారోక్తి లక్ష్యాలు విషయమున అవ్యక్తము కాకొక
గెను ఎట్లన లక్ష్యాలు కత్తి సామర్థ్యముల చెరుగక
అమె సంకల్పదగు వరాశివ వారాయణ అను వతడు
రూపి ఎమివమున గల కలేరా అను దుర్గమును
వశపరచుకొని అచట కాసు రూపి రాజ్యమునకు అతి
ఎక్కు దయ్యెను కాని సర్వసమర్థ యగు లక్ష్యాలు
అతనిది కట్టి చెప్పించి రూపి అల్లాలో బంధించి
యొనెను

మరియు రూపి సమీపమునకు ఉరదా అను
సంక్రాంతి దివాను సరేఖా అను నకట గొప్ప సైన్య
ముతో బాడి వెదలి అంగ్లేయ ప్రభువు నీయ నిర్ణయించిన
తీతమును కాచే ఇచ్చెద ననియు రాజ్యమును తన
స్వాధీన మొనర్చు మనియు లక్ష్యాలుకే వాగ్దానము
అనుట కామె సక్కువిన దయ్యె అందుచే దివాను
కుంకురై రూపిని సైన్యముతో పంపించెను కాని
సైన్య సాహసోత్సాహ యగు లక్ష్యాలు పురుష తేజమున
సేనాధిపత్యము నహించి దివాను సైన్యముతో భార
యొక్క మొనర్చి అతనిని పరాశితు నొనర్చి అతని నలన
అటంకొంది దూర్యములను అపరాధముగా గొని విడిచి
పుచ్చెను ప్రభువ తీర్పుచా యిది జరిచాను అమెతో సంధి
యొనర్చుకొనెను

లక్ష్యాలు రాజ్యపరిపాలనా రక్ష గొప్ప రాజనీతి
నిపుణ అమె ప్రణయం దాదరమును చూచి చారి
పూర్వమును మారగిన గల్గెను సైన్య సాహస
సమయమూర్తి ప్రవృత్తి గుణముల కామె అటవట్టు
అంగ్లేయులు తన ది న న కి ప్ర క్తమును శ్రోతపుచ్చి
వకే వార్యులతో సేనానాయకత్వమున తనపై యుద్ధ
మును ప్రకటించి ముప్పి విషయమును లక్ష్యాలు తెలిపి
కొని అసైన్యవడక అగ్రహించి వశపాశోక రణ
మొనర్చినపుడు ఎద్ద మొనర్చిన విశేష సైన్యమునకు
సామర్థ్యతల వీరుల సైన్యములు తోడువడగా కూరుగు
కామారులతోడను విశ్వాపార్థులగు పరామలతోడను
ప్రవృత్తమైన సంయుక్త సేనకు వ్యయముగా పురుష సేన
ముక సేనానాయకత్వము పహించెను మిగుల విశాల
మును అశేద్యమునైన రూపి కోట బురుజులపై

అగ్నిగోళి ఎరంగిలి అగ్నిగోళి యుద్ధ కళా నిపుణుని
నియోగించెను 1857 వ సంవ దీపెందు 25 వ తేదీన
ఉదయ సైన్యములు మహా సంగ్రామ మారంభ
మయ్యెను

అ యుద్ధమున కోటలోని వారు పరిపంచిన అగ్నియ
కాణవృద్ధి కారణముగా శత్రువులు రూపి ఇల్లాను
సమీపంబ కాంచెరి 24 వ తేదీన కూడ అంగ్లేయ సైన్యము
దీవర్తితి యందులెను 25 వ తేదీ ఉదయమున అంగ్ల
సైన్య విజయ శతముకాణవృద్ధి రూపి ఇల్లానైన పురము
పైన ఎరపాగెను అచట హాతాకారములు ఉప్పొంగెను
కాని రాణ సైన్యము వడత తన సైన్యముల నుత్సాహ
వరతి అంగ్ల సైన్యములను ధిక్కరింప గల్గెను 30 వ తేదీ
వరకు ఉదయ సైన్యముల నడుమ సంగ్రామము సాగు
చునే యుండెను ముగియకలెన అంగ్ల సైన్య విజయ ఎదుట
లక్ష్యాలు సైన్యము నిలువజాలక దూరమి యనెను
విరవనిత యగు లక్ష్యాలు స్వీయ బుద్ధికామర్థ సైన్య
ములను ప్రదర్శించి యుద్ధ కళావేదములను సాగించుచునే
యుండెను అంగ్లేయులకు ఎట్టి దుష్టత యుండనను లోకజ
వలె నను అలోచనయే అమెకు కలుగలేదు అమె తన
దృష్టిని కర్మదా వర్తక నిగుడించుచు లోపములను
తొలగించుచు సైన్యములను అహంకారానికి కములచే
ఉత్సాహవరచుచు యుద్ధ ధర్మములను లోపించుచు
ఉత్సాహములకు వెంటనే రిక్షిత్తు చేయుచుచు సైన్యమును
అధికారవేళ పూరిమల వొనర్చెను

దశంబరు 31 వ తేదీ వరకు అంగ్ల సైన్యములు చాణి
కోటను తేరింప జాలవలెదు ఇంతలో నానాసాహెబు
సీహాద్ సేన వాయుకు డగు కాంతియా టోకే అను మహా
సామ్రాజ్య సంపన్నుడు గొప్ప సైన్యముతో రాణి
తోబుడులై కాల్పి నుండి వచ్చుచుండెను గాని
వకే వార్యులతో ప్రేరణమున అంగ్ల సైన్య తేగి
మార్గమునందే కాంతియా సైన్యములను పారకొరి
ర్చిగుండెత్తుకోల్పానాముతో అంగ్ల సైన్యములు కోటపై
గుండ్ల వర్షమును కురిపించి సాగిరి మూడు నెలల మహా
సంగ్రామానంతరము 1858 ఏప్రిల్ 2 వ తేదీన
వకే వార్యులతో ప్రదర్శించిన యుద్ధకళా పూర్వముచే
క్రేరితులై అంగ్ల సైన్యము గ్రామ ద్వారములనుండియు

బుగ్గవ్వరించుకొని తాంబూళిలోనే కర్తవ్య నిర్ణయమునకై అమ్మివాయి వర్తింపెను అమె కొంత సైవ్యమును చక్క బరచెను తన పేదను అనేక భాగములుగా విభజించి యుద్ధ నస్కర్త యయ్యెను తన పేదను గావతీరు మార్చి దీక్షయందు మోహించి నిలిచెను

17 వ తేదీన బ్రిటిషయరు ఎడ్వీ అను సేనాపతి రాజగారి సైవ్యమునై కాణచ్యుట్టిని పరచెను రాజ సైవ్యములు అంగ్లేయుల సైవ్యయులను దైర్ఘ్యముతో పెదుర్కొనెను రాజ సైవ్యముగ యుద్ధమున వీర విహార మొనర్చి టయే కాక తన సైవ్యములను నమ యోచితముగ ప్రోత్సహించు చుండెను కొందరు సైవీకులు దైర్ఘ్యముతో బోరును విహతు లగుచుండిరి

ఇట్లు యుద్ధమున పురోగమించుచున్న రాజగారి శత్రు పక్షయులగు కొందరు అగ్రయులు పట్టుపంది అమెను నిరోధించ దొడగిరి కొద్ది ఖని యగు అమె అంకక వారిలో నవేలలను తన కరవాలమొలే అండాది యను సదనమున కతిథుల గావించెను కాని ఒక్క అగ్రయుడు మాత్ర మామె విశేష కరవాలమునకు అంకక ఒక్కగా నిలిచి కుడి సైపుగా అమె శిరమును పరచెను అట్టి శిరమునుండి కర్తవ్యులు స్రవించ తొక్కిన ఎవన ఇ అగ్రయుడు ఉప అగ్రము నామె యిరమున గ్రుచ్చెను ప్రమాద స్థితియందుండియు ప్రతికార వాంఛలే రాజ అతని శిరమును తన అగ్రములే ను క్తరించెను అమె పుష్పహను గోల్పోవ నున్న పసుయమునకుడు రామచంద్రరా వను వొక లేక ముఖ శత్రువుల లేక ఇవకుండ ఇ వీర వారిమణిని పట్టి పనున గల యొక పక్షపాతీరముతోనికి గాని చనిన 1888 వ సంవత్సరము జూను 13 వ తేదీన కారశీంం వీర వారిమణులలో అగ్రగణ్యయు దైర్ఘ్య కొద్ది పాపా పాది గుం గతాలంకృతయు వైన ధూన్తి మహారాణి ఇహలోక మను వీడి వీరవృద్ధ మలంకరించెను

ధూన్తి మహారాణి యగు అమ్మివాయి విషయమున ప్రతీనకులు నయితము పరస్పరావయమలను తెలియచ్చిరి పర పరకారోకే అమె నిట్లు మ్రోపించెను— రాజ అమ్మి వాయి యొక్క అమృత్యుక మైన పునీతక వంతును అమె అగ్రత అను విషయములు మరియొ సైవీకు విషయమై చూపిన యపారమైన యోధాత్వము వంతును గొప్ప

గొప్ప సంకట సమయము లందును చటిపని దైర్ఘ్యము గలిగియై యుండినందునను సైవీకులలో నామెను గురించి పూర్ణ భావము పెచ్చి యామె పక్షము మాకు భయంకర మయ్యెను

అమె అలల యయినను మాతో దిరుగండిన వారిలో వతి కూరయు వ స్వర్గ క్తు సే నా గ్రణియు నై యుండెను

ఇ యుద్ధమువందు వత్సంక దృఢ నిర్ణయమును తేజమును జవానరాగమును గలిగినట్టి సైవ్యాధ్యక్షులర లయిన ధూన్తి రాజ— అని రాజ్యురు లో అను ఎవడు

ప్రాణము పోయినను చింత లేదు గాని మానసాది ప గాంప నన్ని యభిమాన మామె కుండెను అని మార్గిను ఆ స్త్రీయే ప్రచండ సైవ్యముయొక్క యాధిపత్య యును స్వీకరించుటకు సంపూర్ణముగా సమర్థురాలని మాకు ఇ వ్వుడు తెలిసెను అని ఎడ్వీను అర్చాట్టుడు

శత్రువులలో నవ్యుత్తమ మనీష ధూన్తి మహారాణియో అని జ్యోప్ మెనా స్త్రీయ ధూన్తి మహారాణిని ప్రశంసించిరి

నే కా టి

టంగుటూరి ప్రకాశం

భారత స్వాతంత్ర్య సమరములో పాల్గొని గొప్ప దైర్ఘ్య పాపావములను ప్రదర్శించి అఖండ విజయమును పొంది యాచర్యారత ప్రజల మన్ననలను పొందిన దక్షిణ భారత నాయకులలో ఓ. ఓ. ఆంధ్ర శేఖరి విరుదాంకితుడు టంగుటూరి ప్రకాశం వెంతులు అగ్ర గణ్యుడు

గుంటూరు జిల్లా ఒంగోలు తాలూకా వల్లూరు గ్రామములో గోపాలకృష్ణయ్య ముఖ్యుడు అను పుణ్య దంపతులకు ఇద్దరు కుమార్తెల తరువాత మూడవ సంతానముగా ప్రకాశం వెంతులు 1888 వ సంవత్సరము ఆగష్టు 31 వ తారీఖున జన్మించెను ప్రకాశం తరువాత క్రీరాములు జానకిరామయ్య అను ఇద్దరు కుమారులును అన్నపూర్ణ అను కూతురును కలిగిరి

ప్రకాశం వెంతుల కాక యగు నరనరాజు టంగుటూ రను గ్రామమున కొంత కాల ముండెను ఎరవ వల్లూరు

నకు వచ్చి అప్పుడు వర్తనివాని మెచ్చరయ్య నీనమి ౫ నీ టంగురూరి వారినుండి వచ్చిన వర్తనిని క్రమముగా ఈ వేరే ఇతని గృహ వాసులు వర్తనినివేయవలె ప్రభాకం ఎంబుల వర్తని మంచి ఎంబు గృహస్థులై యుండిరి ఇందు ఇతని వలగుట ఎంబులు అప్పటి వలకు కొనుటకు వచ్చి ఎంబు అప్పటివలె ఇతని తండ్రి గోపాలకృష్ణయ్య కొంత కాలము వర్తనివారు వచ్చి అతని కాలమేనము చేయుట వచ్చెను ఎంబులు కుటుంబము పెరిగిపోయెను ఆదాయము ఇంత వేగవంతము అయ్యెను ముఖ్యము అందు ప్రజలను ఆ న్యాయమున నీకము కుటుంబ వర్తనివారును చాలా అప్పు కష్టములు పడెను గోపాలకృష్ణయ్య ప్రభాకం ఎంబులకు చదువు చెప్పించ లేకపోయెను చివరకు అప్పటిలో ఇతని పెద్ద అబ్బునివద్ద కొంతకాలము ఇంటికి వచ్చుచు చెప్పించెను ఆ తరువాత వాయుకుటుంబము ముగియించెను ప్రభాకం ఎంబులకు చదువు పొందెను

1884 కు వనశ్రవణములో ప్రభాకం ఎంబుల తండ్రి గోపాలకృష్ణయ్య బాలవార్షికోదయ వర్తనిని నొందెను ఎంబు తల్లి ముచ్చయ్య వంపర భారము వహించి 7 ను కొంతకాలము అతని వన అప్పుగాని గ్రామమును కనువర్తి లో నుంచెను కాని ఎంబు కుటుంబ భారమును ఇతరులైన మోపుటకు ఇచ్చుటకు అతని వన అప్పులతో అక్కడినుండి తన గ్రామమును కొంగోలునకు పోయి అక్కడ హోటలు పెట్టి తమ్మలమున వచ్చు వారాయముతో ప్రభాకం ఎంబులకు చదువు చెప్పించుచుండెను ఆ రోజులో హోటలు పెట్టుకున్నవాళ్ళుంటే ఎంబుల ఎంతో చురుకైన వారై వారు కాని అతని కుటుంబము మీద ఆధారపడి వారికి వాడంతివలనంకన్న వీధిదగ్గర వీధివార్షికోదయ వలగుట కింత అప్పుల పెట్టి కీచించడమే గౌరవప్రదం అని ము అప్పుగాని విధమునంచిరి అని ప్రభాకం ఎంబులు పట్టుకుని చివర వర్తనిని లిఖించి యున్నాడు అయితే ఆ వదాయము మొత్తము కుటుంబమునకు చాలా పోవుటచే అతని వంతులకు సంపన్న గృహస్థుల భావంతో వారాలు పలికించెను అతని కష్టము మీద ప్రభాకం ఎంబులు మాధ్యమిక పరీక్ష (మీడిట్) కు

కు రిగ్యుండ్ కు రికార్డు క్రమ ప్రకారం ఉద్ధిష్టతయ్యెను ప్రభాకం ఎంబుల ఆ రోజులో ఏ వర్తని కాదీ గా వేయ పొందెను అప్పుడు వర్తని అప్పుల చేయుచుండెడి వారు అందుకు అధికారులు అరెస్టు పెట్టి ఎంబుల యములు పాకకాలమంది ఎంబులించిరి అయితే ముచ్చయ్య ఉద్ధిష్టతయ్యెను వారాయించి మరల పాకకాలలో ఎంబులను చేర్చించెను

చిత్రము 66

ఓంగురూరి ప్రభాకం ఎంబులు

ఆ దినములలోనే ప్రభాకం ఎంబులకు వాటక రంగముతో వర్తనిపాక సంబంధ మేర్పడెను పూనా నుండి ఒక వాటా ఎంబుల కొంగోలునకు వచ్చెను ఆ కంపెనీవారు అక్కడ నాండిలో అనే వాటకములు ప్రదర్శించిరి ప్రభాకం ఎంబుల తన మిత్ర బృందముతో ఈ వాటకముల వర్తనివారి వారు చుండెడివారు వాటకముల విషయమున విక్రమించి అధికారము గల శ్రీ ఇమ్మానెల్ హను మంతరావు వాయునితో ఆ కాలమునందే మంత్రముల వలె చదువు చేర్పడెను వాయుకు అక్కడ మున్న విమలకు ముగియించి ఉపాధ్యాయుడై యుండెను అతను గొప్ప ఎంబులకు ఎంబుల వర్తనియై ఆరేడే ప్రభాకం ఎంబులకు చాలా అధికారము తెచ్చెను వా రందరును కలిసి వారు వాటకములలో వేదములు చేయుచుండిరి ఎంబులు ప్రియవర్తని పాకకాల రెండును ధరించుచు మంచి నటుడుగా వేయ పొందెను

ఎ మమంరవావు వాయుని వాటకువేంద్రవరమునకు

అపిరి అగుట వలన ప్రజాముఖ సకల వేల అక్కడికి
 తిరిగిని పోయెను అక్కడనే వంగులు మెల్లదొడ్లవేసెను
 ఇంటరు వి వి వరకు చదివెను తర్వాత ప్రముఖుగా
 లా పరిశుభు చదివెను కాని ఇరువది సంవత్సరాలు నిద్ర
 చేడను శాశ్వమున అధికారులు ఆ పరిశుభు కూర్చొంద
 నియ్యక పోవుటచే అతడు మర్రాను కాశీలోనే చేరి
 1892 వ సంవత్సరమున పెండు ప్రేమ క్షీ డరు గా
 వట్టాను పోయెను 1894 వ సంవత్సరమున రానుపాంధ్ర
 వసమున కిది పంతులు ప్రాప్తి మను ప్రాశంశించెను
 ఎల్లప్పు రాములలోనే పంతులు వాణ్యులవాడ వృత్తిలో
 మంచి చేర్చుకొనితలు తనన అజాయమును సహపాఠియ
 కొనెను 1898 వ సంవత్సరములో అతడు ముమిబాల్
 రాజీయాలలో ప్రవేశించెను ఆ వ్యవహారాలలో మూడు
 శాస్త్రములులు ఎన్నికలో ఓడిపోయి చివరకు అతి
 చ కనకముతో హేమా హేమితో ఢిల్లీ 1899 వ
 సంవత్సరములో ముమిబాల్ కి రానియగా ఆ యే ము
 పోయెను 1901 వ సంవత్సరములో అతడు పురపాలక
 సంఘమునకు అర్హము డయ్యెను పంతులు ఆ పదవిని
 అత్యంత సమర్థతతో నిర్వహించుచు తన ప్రతిభవలన
 మున్నవలను పొడ ౧1 కెను ప్రజాకం పంతులు ఇట్లు
 అర్హములైన తరువాత తన గురువగు క్షీ హేమమున
 రావు వాయని మునిసిపల్ శాస్త్రాలయ కార్యదర్శిగా
 నియమించి అయినకు తన ప్రహారము చేసి తన ముఖ
 మును తీర్చుకొనెను

ప్రభావం వంటలు పెట్టికట్టేసినవి వరికట్టి ఉత్తరువులైన తిరుపాళ శక్తిగారి శోధన ముగిసింది గవ. పెద్ద అక్కగారి కూతురైన హేమమాయమ్మను 1890 వ సంవత్సరములో వివాహము చేసికొనెను అతడు తన కుటుంబములో దర్బాగా ఉపయోగము గడుపుచు తన కమ్మమ్మ నిర్దిష్టాది బాగుగా చదువు సంధ్యలు చెప్పించుచు తన మాతృదేవత అయిన కాకతలలో నడచుచు బంధువులలోను మైసూరులోను మంచి యేర్పాట్లందు సంతోషించుకొనుచుండెను

ఒకానొక శత్రు వందలములో పెనులు ముద్రాను
హైకోర్టుకు వెళ్ళును అక్కడ అతనికి దాక్షయ పాపమి
నాడనో పరిచయము వీర్వదీనతి అదాకది ప్రకాశం

పాదకాక్షిపి కార్యక్రమములపై ర్యక్త పాపాపములను
తెలిపితములను గ్రహించి ఇంగ్లాండును వెళ్ళి కార్యక్రమ
పరిక్షకుల చేతుల వలన పది ఆరేనిది ప్రోత్సహించెను
ప్రకాశం పంతులు ముందు కొంత తలవట్టాయించెను
కాని వరుసగా రామచంద్రవరమునకు వచ్చి కార్య
లోపించుకొని తన నిశ్చయమును శన మిక్రలైన
శ్రీ గంధుల శ్రీ రామచంద్రరావులకు శ్రీ మాంజి
లమ్మరామలకు చెప్పెను తనకును రాక్షసు స్వామి
రాక్షసులను అనితన పంపాదనమును చాటి విజయము
చేసెను అంతట చారిత్రక శ్రీ రాక్షసులకు ప్రకాశం
పంతులుకు కావలసిన ధన పరిమితియు చేయ నిష్పదించి

ప్రకాశం పంతులు శక్తి తన కుమారుడు విశ్వము
నకు చెప్పినవో యెదిపోగలదను భయముచే అందుకు
వ్యతిరేకముగా నిరాకరించెను కాని దైర్ఘ్యకాలియైన పంతులు
శక్తికి అనేక విధముల నచ్చ చెప్పి ఒప్పించెను కార్యము
మీద అంగీకరింప జేసెను ఎడమ అచ్యుత తన చిన్న అక్క
గారి ఇంటియందు నిడిచిపోయి పంపారమున గల చిన్న
బిడ్డయొక్క పట్టుకొని 1908 వ సంవత్సరములో కార్యస్థులు
చదువు కొరకు లండనునకు వెళ్లెను అక్కడ అతడు
గ్రే-ఇన్ (Grey-Inn) లో చేరి కార్-ఎల్-లా
చదువుకును ప్రారంభించెను తోడి విద్యార్థులు లండనును
దీక్షిస్తున్న హాకరును అనవసర కార్యకలాపాలలో భగ
వ్యయము కావహరణము చేయుచుండిరి కాని పంతులు
మౌనము గొప్ప ఉత్సాహముతోను పట్టుదతోను
లా కు పంజరించిన అనేక ఉత్తము గ్రంథాలను చదు
వును కార్యుల్ అఫ్ లిగల్ ఎడ్యుకేషన్ చాది
పిర్వాము చేసెన ఉపన్యాసములకు హాకరువును ఇంగ్లీషు
కొద్దులతో అరుగుచున్న వ్యవహారములను స్వయముగా
అకంఠు చేసికొనుచు గొప్ప అనుభవమును ప్రజ్ఞను
గడించుకొనెను

ప్రభాకం పంతులు లండనులో చదువుగానున్నప్పుడు
 పయ్యయముననే తనను తీరిక గల కాములతో అంగ
 దేశములో నున్న ముఖ్య పట్టణాలను విశ్వవిద్యాలయ
 ములను పారిశ్రామిక కేంద్రములను పందర్శించి అనేక
 మానవ దినములును తెలివిగోపెను అక్కడ అగురు
 అభివృద్ధి కార్యోగములను ఆ దేశముల విజయమును

పనికే కంపెనీలతో వారు సంబంధించిన ప్రగతిని ఈ ఏ
ప్రకారం ఎంతలు చూడ జరగవలసి వస్తుంది.
చాలాకాలమునుంచి పని భారతదేశము గూడ అట్టి అవస్థ
లోనే వుండి వలయునని అతడు కాంగ్రెసుకు చెప్పాడు.

అంధకారుని పంపిణీలో యుద్ధ యుద్ధ పర్యాయం అను నదిని కలిగి చదువుకొను చుండెడివారు వారిద్దరు ఎన్నింటికి ఆన్ ఆఫర్ ఎంపాడింగ్ పంపించు వను చట్టం దిలకి ఆహార క్రమము నిర్దిష్టముగా కట్టు చేయు చుండెడి వారు కనవ దనుగ్రహము వలన కార్యకర్తలు దైవ ప్రకారం పంపించుచు ఎన్నింటికి ఆన్ ఆఫర్ లింగియెను దారి వలన అవధి 100 తామరల బహుమానము కూడ లింగియెను సంతుల్య ప్రాసన వ్యాసమును చూడవ తోడవ (క్రిస్టియన్) అను పదము అమిత సంకోచమున పర్యయముగా బహిష్కరిత అనినది అభివర్ణించెను.

అంధమలో చదువు ముగించి రవివాత వంతులు
బోపా అంధమం దంతులు పెర్యటించి మన దేశమునను
తిరిగి వచ్చునప్పుడు చాచావు పదివేల రూపాయలు విలువ
గల అచ్చురూపమున లా గ్రంథాలను వాయిదాల వారిగా
అప్పు తీర్చుకొను పద్ధతిని తనవెంట తెచ్చెను

విశ్వాకాం వంతులు చిన్నప్పటి నుండియు వంతు నాచ్యుర్తయై శిశువంతులగు వంతులును అనునరీయ చుండెను అందఱు నుండి తిరిగి వచ్చిన కరుణాక వంతుడ్ర యాకము నాందు భర్త కాన్తమునకు విరుద్ధము కనుక ప్రాయశ్చిత్తము చేసొను నుని శ్రీకంఠర స్వామియ బారు వంతులును అజ్ఞానాచరి కాని అయిన శ్రీస్వామియ బారి అజ్ఞము తెక్క చేయక విరాళింపెను అట్లే అందఱో చదువుకొను చున్నపుడు కారు (Bar) విందు లతో అందరికంటె చిన్నదైన విద్యార్థి భోజనానంత రము ఒక చిన్న కువర్చాన మొకటి దొక క్రాగుటుకు కుపాధ్యాయురీ అమృతము పొందుట అమృతం మయిన అంగ్లయుల అకాదమై యుండెను అది విశ్వాకాం వంతు లును నచ్చక పోవుట చే రావిని నూడ అడకు విరాళింపెను

అంధో దేశములో మొట్టమొదట కారితెలుగు వజ్రాను
పుచ్చుకొనిన గౌరవము వశికాశం వంతులకే దక్కివది
అందు నిదేశాంతో వజ్రుల నిర్ద్యోతహతు వికారమైన
కావాలను మంచి అనుభవమును పొందానియకొని

పల్నాడు ఆ వి' ర జనమహోద్రవము ఎంటి విన్న
 ఎల్లదము వన కాద్యతంగమునకు కల బడుటగా అ' ప
 న గెను అందువలన మితుక్రిల వలదని నలవో ఇచ్చినను
 ది. శ్రీ. ము. ఎం. 1907 వ సంవత్సరవంతో మృత్యు
 ట్టలమున) ఎని ము కామును ఎలలు మార్చెను
 ఆ రోజులో అక్కడ మైతానూరు నందలి మేధావులై వ
 పెద్ద పెద్ద వేళ్ళలోను సాక్షిలు జడ్జిలోను అనేక
 సంఖ్యలో ఎక్కరుముగాను నిర్దేశమాయుగాను
 కొనుచు గన అవలంబమైన అక్క విశ్వాసమున
 ఎలుగునకు తొమ్మిది నీ పువు మంచి గెంప మర్యా
 దలను పుష్కల విలువన ధనమును బ్రోకాం బెంతును
 అర్జించి సాగు గ్రామం గెలుపు కొంత నానను
 కానిట్ల గ్రామం దేవునను వం అక్కడుకూ ముడిను
 అతడు మర్యాన మంచి సహజము నా మైప్పు నకు
 సంపాదకుడుగా నుండి దానిని వన కన్నకాగయాల
 విరహంబును అనేక కాలము లో నిర్దేశమాయుగా
 జడ్జి ప్రవ ర్తమును గు డ విమర్శించెను

1907 వ సంవత్సరము నుండి 1921 వ సంవత్సరము వరకు సేతులు నిర్మితము నుంచి యొగ్గములతో కూడియించి కాగుగా ప్రాప్తి పొందుచున్న అతడు నాలుగైదు లక్షల రూపాయల వగదు మద్యపు ఉదకమునందును ఒంగోలు రాజాహార్యధికరము మొదలయిన పట్టణాలలో జ్యోతిష్కం ఇల్లు ఇంక ఇతర విధములైన స్థల చర ఆస్తులు సంపాదించి ఎన్నియో కీటుల ఎరి సంవదలకొను భోగ గౌరవములతోను పులి తుగురుంగెను

[illegible]

ప్రకాశం పంతులు మృదాంగులో తాగుగా ప్రిక్ష్మ
నేయును మంచి యుక్తును సంపాదించుకొనుచును

రోజులలోనే ఆనందము గలిగి వచ్చును అందుచేతను
 తనను చిన్నప్పటినుండియు పాపి చెడ్డలను విద్యాబుద్ధులు
 చేర్చించిన మార్గచేత మరలమునకై వంతులు మిక్కిలి
 దూఱుచును అదనిచాలా కొంత కారణమున అతనికి
 నరకంహారాధి పాపమహారాధి అను శిర్యుత తపయలు
 జన్మించిరి పంతులు గారు శిర్యుత కమ్యునికల ఉన్నుల విద్యు
 తున్నులచేను తన మేనల్లుండగు మేనకొండ్రయ కాగన
 ఉడుపు చెప్పించి చెండ్లకు మున్నగునవి చేసి వారిని
 వ్యర్థులు చేర్చెను మరియు తన అభివృద్ధియై మూల
 భూమిపై తన జీవితమునకు తెలుగును ప్రచారించిన
 పాపమహారాధి నాయకుల రాజముపేంద్రనరమూరక
 జులూలో నుండగా అందరిని ముద్రామునకు తీసికొని వచ్చి
 దిక్కు చేయించి అతని కుటుంబమునకు మిక్కిలి వనా
 యము చేసెను

౧) కాశం పంతులు జీవించునపు మంచి వెలుగును
 కీర్తిని ప్రసాదించినది అనని రాజీయ జీవితము బాని
 విభావము వల్లనే అయిన యావ ద్భారత నాయకుల
 మున్నవలను పొంద గలిగెను

అందులో కానిష్ట కమ్యూనిస్టు రోజులలోకి అతని మంచి రేకకు ప్రతిబింబం గొప్ప మేధావులలోను పరాకాంఠ సంపలుకు సినయము కలిగిన అక్కడనే వారి హృదయములో రేకకన్న క్షిమము చాటుకొనెను సంపలు అక్కడ పరోక్ష అను పారోక్ష మిక్రమీ ప్రోత్సాహముతో రెండవ థియేటర్ స్టాల్ కి తో మొలకలుగా చేరెను అందులో మొలకలు మన్న దివసములోనే ఆరేళ్ల గ్రాంథములు చదువుటకే అతని జుట్టి కాగుగూ వీలనని స్వాతంత్ర్య పోరాట మొలకై వెను చావితోడు ఆ రోజులలో కెంగాలులో వంగ పీరులు చెరచిన విప్లవ చర్యలు అతని ప్రోత్సాహము ను మెలిపించెను దాదాభాయి నెహ్రూ కలగంగురక తిలక లాభా లభి పరిచారు దట్టము అ వెన్నెర రమేశచంద్ర దత్తు గోపాల కృష్ణ గోకల్ మొదలయిన స్వాతంత్ర్య యోధులతో అక్కడనే చిగిత్వక పరోక్ష పంజాభిముఖ నిర్వరుకు వలన అంగ్ల పరిపాలన యెడల విమోక్షశక్తియు భారత స్వాతంత్ర్య సంపాదనయు వెదక అభిముఖ్యము అభివృద్ధి కాదే చెప్పెను అంతియేగాక సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య విజయ

చారిత్రాత్మక శిల్పం కట్టడ వర్క్ యొక్క పరివాహకము
౨౬ ఆంధ్ర వివి స్వాతంత్ర్య పోరాట సోదరులను మే
జాగుగా ప్రతి కోలుతు

జట్టి మనవల్లుకి భార్యతో పోక కంపెంతులు
భాగ్యంబు మండి మన దేశమునకు తిరిగి వచ్చి మరా
ఠలో తన బారిష్టరు వృత్తిని పొందించుచు దేశములో
ఎక్కిరి పంపిణీకము జరుగుచున్న కాంగ్రెస్ మహావలంబు
వారోధకులు అతివాద మిత్రవాదులు రాజకీయము లయిన
పోకడలను అతకింపు చేసాను చుండెను ఆ రోజులలోనే
విప్లవంధ్రులూ మిథ్యామనకు వచ్చెను అతడు వెంగ
రాష్ట్రములో గొప్ప దేశభక్తుడగును మంచి వక్రగును
తేరు గలవాడై యున్నందున అతడు ఉపన్యాయుడు
వచ్చుడు అధ్యక్షతను వహించుటకు అంకర తయారు
చుండిరి తన జీవము కోరిక మిట్టలు అందనివను దినక
పోకాళం పంతులు దైర్ఘ్యముతో అధ్యక్షుడుగ నుండుటకు
అంగీకరించెను

1916 వ సంవత్సరములో హోం రూల్ ఉద్యమము అభివృద్ధిచేసి కాలాగంగాధర శిలపి మహాశయులు ప్రారంభించిరి ఆ ఉద్యమము ప్రకాశం పంతులను లెఫ్టెంట్ ఆఫ్ సర్జెంట్లను అయిన అందులో చేరి గోఖలే హోంలలో జరిగిన ప్రతి సమావేశమునకును హోంలగు యువ రెడీవాడు అయితే పంతులు వరకు స్వేచ్ఛించుచు తనకు నచ్చని విషయంలో ఎందరు ఎన్ని విధముల చెప్పినను అతడు తోకవ్రము కలిగించు కొనెడివాడు కాదు తనకు నచ్చిన స్వయంశోర విషయమున ఎందరు ఎవరిని చినను తెక్క. చేయువాడును కాదు హోం రూల్ ఉద్యమములో పని చేయుచు తనకు నచ్చని పాక్షిక రిపోర్ డ విధాన వ్యమూల సకలముపై చేరవాడు చేయ పంతులును అప్పటికి తనకు పంజరము లేని గాంధీజీ ప్రారంభించిన వక్ర్యాగ్రహ ప్రమాణ ప్రకము పై 1916 వ సంవత్సరములో పంతులు చేయుటయు ప్రస్తుతము నకు నిరంతరములు

సాగవుయ కాంక్రేట్ శిశ్వాపము ననుసరించి నవోయ
విశాకరణోద్దమమును అవసరమయి మహాశ్వా గాంధి
యొక్క ఆశీర్వాదము చిత్రరంజనరామ సంజీవ
మీశిల్పి ప్రభువు మొదలయిన మహా నాయకులతో

అప్పుటనే భారత దేశమునకు అవత్యరాయుని మైన అమీం రారీ వ్యవస్థను రూపుమాపుటకు ఒక బృహత్తర మయిర పరీక్షాశాసన అతడు రచించెను

1905 నీలి 31 సంవత్సరములలో వరుసగా మూడు పర్యాయములు అతడు ఆంధ్ర గౌరీమ సంఘమునకు అధ్యక్షుడుగా నుండి రాచి కార్యక్రమములను విజయ వంతముగా కొన సాగించెను

1907 వ సంవత్సరములో మద్రాసు రాష్ట్రమున రాజాపరారాచారి నాయకత్వమున ఏర్పడిన మంత్రి వర్గము నందు ప్రకాశం సంఘము రెవెన్యూ మంత్రిగా నుంచెను అప్పుడు అమీందారి వర్గతి నిర్మూలనమునై అత్యంత పరిశ్రమ పూర్వకముగా గొప్ప వివేచికను ఎద్దము చేసెను ఈ మహాకార్యము వలన పంతులు యాన పార్లమెంటునకు మార్గదర్శకుని డయ్యెను రాజీయ నందర్పములను పురస్కరించుకొని కాంగ్రెసు వారు మంత్రి పదవులను ఎదలి చేసిరి ప్రకాశం పంతులును మంత్రి పదవినుండి విరమించుకొనెను

ప్రకాశం పంతులు వెంటనే గామీ వ్యవసాయ అనుచార ప్రక్రియకు స్థాపించి ఆంగ్ల ఆంధ్ర తమిళ భాషలలో రాసిని మిక్కిలి పామర్యముతో నిర్వహించెను

రాజీయ కాంగ్రెసు తీర్మానము ననుసరించి ఆంధ్రీ 17-10-1940 వ సంవత్సరమున ప్రారంభించిన వ్యక్తి పర్యాగ్రహ పోర్టమునున ప్రకాశం పంతులు పార్లొనెను బీటింగ్ పరీక్షలను అయినను కారాగృహమున పద నై చెను 1941 వ సంవత్సరము అక్టోబరు మొదటి వార ములో తెలు నుండి అతడు విముక్త డయ్యెను

1942 అగష్టులో అరీన ఉద్యమము భారత జాతి చరిత్రలో సువర్ణాక్షరములతో విశిష్టపడిన యొక మహావ్యూహము అది భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమము నందు తుది పోరాటము అయితి ఆంధ్ర దేశపు చూపన నై ర్పా సాహసముల వెలసిన కార్యక్రమములు అవస్థ సామాన్యములుగా చెప్పి దగినవి తప్పకముగా అవని ముడు సంవత్సరముల మరీర్పకాలము కారాగృహ వివాసము ప్రాప్తించెను

అసాముల ప్రజాశాసన మైన ప్రకాశం పంతులు రెడ పాలయించే ప్రజా శాసనాధ్యక్షమునకు అర్హుడు చేతముగా

1 వగ్గిలా వ్యాఖ్యానము ఈశావాస్య వ్రాసిన కరోప వివర్తనలు తెలుగులో ప్రతిపదార్థ వాస్తవ్యములు యోగ ముక్రాలపై ఒక ప్రత్యేక వ్యాఖ్యా గ్రంథము రచించెను ఆ కాలమున ఆంధ్ర దేశానికి వాణిజ్య యాత్ర అను పీఠము చరిత్రను చూసి వరకమైన భావతో రచించెను ఇత రెంతటి నిర్భీక చేతముడో ఎంతటి కార్య వ్యక్తక శిలవాడో ఈ గ్రంథము స్పష్టము చేయుచున్నది ఇంకను అత్యంత కరములగు తన చిరిపచేష్టలను పీఠయ నరికొనియందు దానక అంకు గంకు లేకుండ ఉద్ఘాటించి తన పర్యామరకత్తిని పోకటించి యుండుట ఒక నూతన శిష్యము గదా

1940 వ సంవత్సరము నుండి వరుసగా 1948 వ సంవత్సరము వరకు ప్రకాశం పంతులు ఆంధ్ర కాంగ్రెసు సంఘమునకు అధ్యక్షుడుగా నుండి ఆంధ్ర ప్రజాపీఠ ములో నవ నైవేద్యమును కలుగజేసెను 1918 వ సంవత్సరములో ఆంధ్ర గౌరీమ సంఘము పోలింగులను విడి పన్నటి నుండియు ఇంత పుద్గర్హ కాలము దాని అధ్యక్షు డుగా నున్న గౌరము అప్పారావు పంతులికి తక్కి పది అందు వలన అయిన దానికి గొప్ప అనివృద్ధి కల్పించెను 1942 వ సంవత్సరము నుండి 1945 వ సంవత్సరము వరకు గల మరీర్పకాల ప్రజా సాధనకరము ఆంధ్రదేశాని తెలు నుండి విముదల పొంది వచ్చిన తరువాత నీలి రేల యాపాలయను ఆంధ్ర ప్రజాపీఠము అవనికి స్వాధ్యక్షపదవి ప్రజా సేవా చిహ్నముగా నున్నది

1948 వ సంవత్సరములో మద్రాసు రాష్ట్ర ముఖ్య మంత్రి పదవి వలం రించిన ప్రకాశం పంతులు ఆంధ్ర గౌరీమ అధ్యక్ష పదవికి రాజీనామాను నున్నించి రాష్ట్ర మంత్రివర్గానికి సారథ్యమును నూలించెను ఇతడు ప్రధాన మంత్రిగా నున్న కాలములోనే (1948) ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ యాధికారులు అవనికి డి.వి.ఆ. అను గౌరవ మాతక మయిన డిగ్రీతో వివాహరందిరి

ప్రకాశం పంతులు మద్రాసు రాష్ట్ర ముఖ్య మంత్రిగా నున్న కాలములో అరబ్బిప్రాయ మైన గాంధీయ రాజ్యమును స్థాపించు తలంపుతో ఎన్నియో మాతన పథకములను ఎద్దము చేసి కాంగ్రెసు అగ్రి నాయకులను పద తము ధిక్కరించి గామీను పీఠయను,

“ అ సాధాగ్య సంపన్నములమగా చేయుటకై రాష్ట్ర మంతటను సాకార సంఘములను అవతరింపించి అనుభూతి బోధనలు చేయించి వ్యవస్థాపించి యొక్కయు భూతుల రాష్ట్రములవారి యొక్కయు పురపాలన సందికొనెను అనాడు ఎంతయు అలెచటను రాష్ట్ర దెవల్ వెంటు పోరాళి లే చేటి క్లాగ్ దెవల్ వెంటు పోరాళి బుగా మారినవ తు విషయము అని అందరవచ్చునని మనస్సు మేధా సంపత్తిని సునకు సభ రకు మన్నది కాని దురదృష్ట వగమున పరివారించు రాజుతోనే ఎకాళం పంతుల పుష్కలము పడిపోయింది ఎకాళం పంతులు కాంగ్రెసు సంస్థలో ఎక్కడిన గు

తల్లియును పులితత్వములను గూర్చి కాల ఎరారవడి అ సంస్థకుంది వైదొలగి స్పృహని ఎం షోన్ మొదలైన నాయకులతో కిసాన్ మర్చి గ్రామ పార్టీని స్థాపించెను కొంత కాలమైన ఎవత కిసాన్ మర్చి గ్రామ పార్టీని పోషింపు పార్టీతో విలీనము చేసి కానిని పంతులు పోనా పోషింపు అను సంస్థగా రూపొందించి అందులో గూడ పని చేయ పోను

1953 వ సంవత్సరములో మద్రాసులో చ రాజ గోపాలాచారి ఏర్పాటు చేసిన ముఖ్య వర్గమునకు కామ పక్షముల సన్నిధిని కలబుట్టించి కానిని కామ ప్రతిపక్ష నాయకుడుగా నుండి తన ముగ్గురైన తెచ్చేటి చిక్క వారముగో కలిసి ప్రదర్శించిన రైర్ల వాహనములు రాజునిది ప్రజా స్వాధీనములతో చిరకాలముగా పాట్ల కొని పోయినది

1953 వ సంవత్సరము డిసెంబరు 18 వ తేదీన అమల పీఠ పాట్ల క్రైరాములు ఆంధ్రరాష్ట్ర సంపాదకమునకు తన పోలింపును సలహాగా కెట్టి ఉపనంది కీర్తిచేయ దయ్యెను అప్పుడు పండిత అవహరలాల్ దెహరా ఆంధ్ర రాష్ట్ర పాఠశాల సమర్థులెనే కాని మద్రాసు పట్టణములో కూడన ఆంధ్ర రాష్ట్ర విద్యార్థమునకు మార్గము పవ్యులించలేదు అయితే ఆంధ్ర కేంద్ర క్షేయము మద్రాసు పట్టణములో కూడన ఆంధ్ర రాష్ట్రము మార్గము పంతులు తన ఆశయమునకు అనుగుణముగ చెప్పినగదవు పుట్టు పూర్వోక్తకాలము కాని యిది విశాఖమును విధించుచు, సోదాపాలనముగ

చెప్పినగదము ఆంధ్ర వగదమే అని ఒక చక్కని గ్రంథము కూడ ప్రాస ఎప్పుడొచ్చెను అయితే ఆంధ్రుల అక్షేయము వలన పరిష్కమల ప్రజావానిని అది యొగ్గి చెప్పినగదము గాక మిగిలిన ఆంధ్ర రాష్ట్రమున కే పంతులు కూడ పవ్యులించవలసి వచ్చెను

మానవముగ ఏర్పడవచ్చు ఆంధ్ర రాష్ట్రమునకు ఎట్టదలను రాజధానినిగా చేయవలయును అను ననువచ్చునై చెప్ప కోలాపాలము ద్విపత్తి కామకు అందరు అ కోక పట్టణము చేరు సూదించుటచేత ఎ కానవల కుదరక వివరకు చెప్పందరు కొని ఆంధ్ర రాజునియ పుర్రాచార్యులైన ఎకాళం పంతుల విద్యయము నకు పడలి చేసి దూరదృష్ట గల పంతులు కన్నాబు పట్టణమును ఆంధ్ర రాజధాని వగదముగ విద్యయించి నప్పుడు నర్కాచు కిల్లాలో ఒక చెర్ల సంకలనము లయలు చేరెను అగవి విద్యయమునై పరిగి అతో తీవ్ర విమర్శలు అయలులేరెను అచంచలమైన అ విద్యార్థము గల పంతులు రైర్లముతో ఆ విద్యయమును ప్రజలు నచ్చ చెప్పుకు కొరకు అన్ని నర్కాచు కిల్లాలో సందరించి కొందరు భానించి పట్టు పంతుల పట్టణం ఆ విద్యయము అయిగలేదని వివరించి ప్రజా స్వాధీనములను తన కను కూంముగ మార్చుకొన గలిగెను

మానవముగా ఎక్కడు ఆంధ్ర రాష్ట్రమునకు ముఖ్య ముంలి ఎవరు? అను ప్రశ్న మరల ఉత్పన్నమైరది నాయకులందరు ప్రకాశం పంతుల చేరి సూదించిరి అయితే అయిన ప్రజా సోపనిష్ఠ పార్టీతో ఉండుట వలన కానిని విడిచిపెట్టి వచ్చుటకు అంగీకరించలేదు కాని పండిత అవహరలాల్ దెహరా మొదలయిన అగ్రనాయకుల కోరిక ననుసరించి ప్రకాశం పంతులు సోపనిష్ఠ పార్టీని విడిచి వర్తక హాతిరిత్తుడుగా ఉండి మరల రాష్ట్ర నాయకవర్గమును పీల్చకొంచుటకు అంగీకరించెను అతనివార మర కొంత కాలమునకు పంతులు పూర్తిగా కాంగ్రెసు మతో పంష్ఠతో చేరెను అప్పుడు కొందరు ప్రకాశం పంతులు పదవి వ్యాపాసముతో కాంగ్రెసులో మరల చేరెదనని అతనిని విమర్శించిరి కాని “నా చేతుతో స్థాపించిన కాంగ్రెసు పంష్ఠతో చేరు చేరుటకు అత్యంతర చెప్పవారెవ వని అందర చేసి విమర్శముగా గడ్డించెను

1968 వ సంవత్సరము అక్టోబరు 1 వ తేదీన కర్నూలు నగరమందు అంధ్రో కేసరి ముఖ్యమంత్రిగా వచ్చాంధ్రో రాష్ట్రో మేల్పడినది

మావరముగా పర్యవేక్షణ అంధో రాష్ట్రము యొక్క అధిక వ్యవస్థను స్వల్ప వరములకు పోకాక పంతులు నిరంతర పరిశ్రమ మొనర్చును తనని మంత్రివ్య కాళముతో నిరుపేక్ష చేకూర్చుకొని విద్యావ్యయము పెరిగించి యిది ఇది రాయలసీమ ప్రజలకు ఆమోదమును గూర్చుచు గాక వారి విద్యాభివృద్ధికి వరమొనకారముగ పరిణమించు చున్నది నియంత్రణ వల్ల కృష్ణా తేలేక విద్యావ్యయము పెరిగి ప్రారంభించి యిది అంధో తేలేక అభ్యర్థనమునకు ఆ విద్యావ్యయము పూర్తియై యిది వాక అంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వము దానికి ప్రకాశం చేరిత అని నామకరణము చేసి పంతులయొక్క తమను గల ఆచారమున కిది క్రమము పెట్టించి ఆ మనోమహాని యక కృష్ణాకలము దిగిన ది కాంక మొనర్చును

అంధ శేషరి యొడలి అంధ ప్రజలు చూప అపార
మైన కష్ట శ్రద్ధలకు నిజయవాదలో స్థాపించబడిన వారి
కాంక్షల విగ్రహము మరయొక నిదర్శనము

వివిధ రాష్ట్రములలో వెల్లడైన యిట్లు అంభో
భూ భాగమును తేల్చి విశాలాంధ్ర పేర్యాసు చేయుట
ప్రకాశం పంతురి విభాగం వాంఛియుండును
శ్రీహరి వీధి చరమ భవయందు ఆ భాగమును పూర్వ
ముగిసినవేదన పైదరానాడు రాజధాని 1119వ
వాడు అంభో భోజక రాష్ట్ర అవతరణోత్సవములో
శ్రీహరి మహోత్సవములో పాల్గొని

సాక్షాత్కరించిన మరొక ముఖ్య ప్రాజెక్టు పరిమళం పరిశోధనా
చేసిన మన ప్రభుత్వం ప్రైవేట్ పాక్షికంగా వారి క్యాంపస్ పరిశోధన
గుర్తింపి కారణం కేంద్ర విశ్వవిద్యాలయాల వారు నెలకు
750 రూపాయలు చొప్పున పాక్షికంగా ఉన్నప్పుడు
సాక్షాత్కరించిన ఒక పాఠశాలకు ఇయ్యే కొనుగోలుకు
మంజూరు చేసి ఇది యొక్క అవసరం గానవచ్చు

సమాప్తమాన తేది యైన ప్రకారం పంతులు తన తీరు
కాశాయము లన్నియు ఎక్కించిన తరువాత 88 వ ఏట
1957 వ సంవత్సరము మే 29 వ తేదీన అంధ్ర ప్రదేశ్
ముఖ్య మంత్రియైన పౌరరాజాధిపతి పదమున తన కార్య

దేవ మును చాళిందెను ప్రభువ్యమువాడు నిరోచిత రాజ
 లాం గవములతో పై నిక మర్యాదలతో ఆంధ్ర కేసరి
 అంగ్ర క్రియలు గావించి తేరితి ఇ పుణ్యపురుషుని మరణ
 వాద విధి దేశము నలు సూత్రల మండి అనేక వేలమంది
 క్రైలు వచ్చి అంగ్ర క్రియలతో పొగ్గించి తమ ప్రయశము
 వాడునుగి శక్తిద్రాంజులతి నచ్చించిరి ప్రకాశం పంతురి
 మరణమునకు యీ వ చాంధ్రి లు ముఖ నముగ్గిమున
 మునిగిరి

[illegible]

३५ ३०

టర్కీ దేశము (చరిత్ర)

అయో ఐరోపా ఖండముల నడుమ తెండింటి నడుమ ద్వారము వలే అయో నర్మదు చివరను ఐరోపా తూర్పు చివరను టర్కీ రాజ్యము స్థాపవలసి యున్నది ఇది యాలో నున్న టర్కీ రాజ్య భూ భాగముకను అనియో మైనరు అను వాహుంజరము గలదు అయో ఐరోపా ఖండములను వేరు వరచుచు చిన్న చిన్న అల వంతులున్నది కాని దీనికి చిన్న నదలం మూలమున దాట వచ్చును వల్ల నముద్రమును మార్పొకా నముద్ర ములో కాప్పరన్ అల వంధియు మార్పొకా నముద్ర మును వీరియన్ నముద్రములో దార్జెన్లన్ అలవంధియు కలుపుచున్నది ఈ అల వంధులును ఈ ప్రదేశములు, ప్రవంశ రాజ్యయ దానిజు చరిత్రలో అతి ప్రముఖ స్థానము నాక్రమించినది పెక్కు యుద్ధములును మహా సంగ్రామములును, ఈ ప్రదేశమును పొడిగినము సేస గొనుటకై జయలభించిన అమెరికా ఖండమును కొలెంబ

1. మనము బాప్టోమియా లే వానియేరే మునకు నూతన జల మార్గము చూపబడుచు నున్నది. ఇది మనమును మనమును మున్నగు వంతులును ఈ ప్రకారమును కొంతమందిని నేర్పించుచున్నది. ఇది మనమును మనమును మున్నగు వంతులును ఈ ప్రకారమును కొంతమందిని నేర్పించుచున్నది.

టర్కీ రాజ్యాధిపతి ముహమ్మద్ రెహ్మాన్ సమీర్ము
 ఒక నైపుణత కలిగిన రాజ్యాధిపతి అతని ఉత్తరమున వల
 ముద్రమును శివుమున వీరియొక వసుధాధిపతి యొక్క
 ముద్ర ముద్రాధిపతి సమీప్మున ఉన్నది ముద్రాధిపతి
 ఇరాన్ దేశములను ఆగ్నేయమున ఇరాన్ సరిహద్దు
 దేశములను కాంచుమున అగ్నేయ దేశము గాను దేశము
 లను వెలగించుచున్నది టర్కీ భూభాగము భావనకు
 అనంతరము వీరభూమి యొక్క అగ్నేయ దేశములలోను
 దేశమున ఒకభూమిని విడిచియున్నది టర్కీ రాజ్యాధి
 పతి 1914 వ మైక్లూ టిల్ ఇర్బాన్ యూనివర్సిటీ
 ముద్రాధిపతి అగ్నేయమున ఉన్న దేశములలోను
 ముద్రాధిపతి ఇచ్చితి నందు వెలగించి దేశము
 ప్రతి ఉన్న ముద్రాధిపతి టర్కీ ముద్రాధిపతి
 ముద్రాధిపతి యొక్కముద్రాధి 1915 లో ఈ దేశము

సాధారణ 2011 778 అసాధారణ ఉత్తరాలు రాబాధించి
 ప్రాంతంలో ఇప్పుటి వ్యవస్థలు అన్నిటిన్నీ చెడ్డదిగా మారు
 న్నాయి. ఎవరైనా పాఠశాలలో ఉన్నా వాళ్ళను గాని నిజా
 తేవు లోను ముఖ్య నివాసమున ఉన్న వ్యవస్థలున్నా వాళ్ళ
 తన వాళ్ళ పాఠశాలలో ఉన్నా వాళ్ళను గాని నిజా
 తేవు లోను ముఖ్య నివాసమున ఉన్న వ్యవస్థలున్నా వాళ్ళ

తప్పి వాస్తవ్యులందఱును ఎఱుమర్పఁబడి యి
 యెవ్వఁడును వందయానఱింక ఆ దేశమునందు లేరని
 తుదినియక సంకరాచారే తెల్పు గుండు వేరైనది ఆ దేశ
 మున నున్నాడు ఏ యి నాగమనఁ బట్ట జాతకాదు
 వెల్లెఱి ముండు నిది వల్లెలు వెర్కముగ నీర్పించెడి
 యున్నవి తుల గుండె వలె నిది క్షుద్ధుల సత్తయిన
 కొండల వివరమునఁ జేతాదు యెందుల మనకు జగద్రు
 తును కలింపును ఆ వెల్లెటాళ్ల వాస్తవ్యులు పరియె
 కాఁయొక్క మారదల యును మూర్ఖులునుద నీర్పి
 కరుదుట్టులుగా ఎరిగఁజుంతురై సువిక్ల ప్రభుత్వ
 మెంత యెక్కుండినను నీరు తునిట్టులుగా మారుట
 కష్టములేక ఆ వర్షయర్పమును నీర్పించుచుండును చూడ
 వరాజన భర్తముండు నీతి గల గౌరవము తెలియు
 చున్నది

சி.கே.மு. 94

యెమ్మలు నువ్వో
 అనియోలో క్రి శ అవన
 శకాద్మము ముడి ఉన్నా
 నమనకు ఆకారము యున్నది
 మంగళీయనుల పొగిగవ్వ
 మంగళించు శకాద్మము నురు
 మ్మ. పొగిగవ్వ మేర్చుడి అది
 తొమ్మిది పొగిగవ్వ శకాద్మము
 పొయినది 10 శకాద్మము
 అలో పోయెనై పోనీ నీయ
 మ్మలు మహమ్మదీయులుగా
 మోక్షించిరి ఒక్కొక్క
 పొయించిన పొయిన మహమ్మ
 దీయులు నెమ్మో పొయెమ్మలు
 11 శకాద్మమున నురు
 మ్మల నుగియె పోయెము

అయినా పశ్చిమ భాగమునందు ప్రవేశించి గోపడిలు చేయి నారంభించెను ఈ దోపిడీ దండలంతో ౪౪ తెగవారై వ పెట్టుకున్నటు మిక్కిలి జలాభ్యులు వీరు 1066 వ సంవత్సరమున హరిహరము నా గ్రామించి అవతారియూ రాజ్యమును స్థాపించిరి మరియు పాం ద్రవముల తోని అరణ్యమును ఆంధ్రూ మైదో తోని కై జాన్ తెనై రాజ్యమునకు దండవ కై గ్రవపులు వీరు ఓడించి 1071 లో వీరు కై జాన్ తెనై రాజై వ యెఱిగినవ రోమన్ వ ప్రవర్తింబులయిది తెలు సజేమునకు వశరచుకొనిరి ఈ ప్రాంతపు కై గ్రవపులు రోమన్ తో ను మహావిజయ గురి తో ను విరలు చొచ్చిరి దీని విజయముగా విరోధాంతం కై గ్రవపులు వీరు ప్ర సేద్య (దండయాత్రలు) గా పురుష్యులతో పోరాటులు పాడించి ఈ దండయాత్రముననే పెట్టుకున్నటు మరియు దండయాత్రలకు గురి యైరి ఈ మాతవ దండయ కాగి దశమునకు నాయకుడగా మొరలి అవ్వన్ అవ్వన్) అను నాతడ అతని పేరుకై అ తో మన్ సామ్రాజ్యము స్థాపన మొనరి చొచ్చెనునకు పెట్టుకున్నటు మరియు విరోధియన యొక కాళాచారె అటోమన్ మరుష్యులు పశ్చిమవ చరిత్రతోని అటోమన్ రాజ్యము పాలించినంత కాలము మరియు రాజ వంశమును అధికారమునకు దండతేరు మహారు వీరు కళాభ్యులు విజృంభింప అధికారమును తెలియించి ఇ రో పాటుయూ అచి కా భంధము బంధలి ని కై గ్రవై వ భూభాగమును ఈ రాజ వంశము తన అధిపము పండుచుకొని యుండునె ఇది పశ్చిమ పశ్చిమవ పంగామానంతరము అంతరించినది అం తిగాత కై జాన్ తెనై రోమన్ మానోనియూ గ్రీకు పశ్చిమూ చాతీతోనియూ అగ్నిరియూ తుజుట్ట వేగములను పాలించిన ప్రాచీన రాజ వంశములను అటోమన్ ప్రభువులు ఓడించి ఇ రోమలను తమ అధిపముకొని కెచ్చుకొనిరి

మొదటి అత్యంత (1869-1898) అత్యంత రాజ్యము నకు ప్రభావము చేయగా అతని నివారించు అధ్యక్ష (1898-59) రానిది అంతరంగి హ్యూంబం చేయగా ఇతడు తన దంపత్యాలకు తీయడం మునుపటి క్రిమునకు మరలించి యాధ్యక్షులకు భూభాగమును గట్టిపెట్టి యను భుజియమును కొన్ని సంవత్సరాల మూలమున

18వ వంశాన్ని వై బాన్ లైన్ ౪ వ వంశ స్థాపకుడు హోనుటయే కాక అవని పుత్రులైన యగు శివయోధరాను ఆర్థాత్ వివాహ మాడెను తన తేనె పుత్రులమును బల పరచుటకు ఆర్థాత్ మాత్రవ పద్ధతిని ప్రవేశ పెట్టెను రాజ్యములోని క్రైస్తవ పౌరుల వంశ తిలో దృఢ కాయులు పుగలబిడ్డ కలవారు వైవ కాంతులను ప్రతిష్ఠ పకము గావించుకొని వారికి మనోరమైన సైనిక శివమునందు తరిఫిరు నిచ్చి మహమ్మదీయ ఎర్థాశము అందు విశ్వాసము గల్గునట్లు 9వ గవం సైనిక దళము అను తయారు చేసెను నిరీగ్ జవిజారి వైనిక దళము అని పేరు ఆర్థాత్ తర్యాతి పాలకులను ఈ విధానము ననుసరించి కయారు చేసెను ఈ సైనికులు మిస్సోరి కొర్రు పంతులై బరోహా అమలుకు దుచ్చేర్లు కైరి పారా రణముగ దండయాత్రలో కొల్లగొట్టబడిన ధనమే ఈ సైనిక వర్గములను హోయటకు వినియోగించెను చుండినది ఆర్థాత్ పుమారుడు మొదటి మురార్ (1859-89) బరోహాలోని థ్రేస్ (Thrace) ను అయింది ఎడ్రయన్ పోల్ (Adrianople) ను రాజధానిగ చేసి కొనెను ఇతడు 1889 లో నెర్మియాను అయించెను కాని రణమున హనుడయ్యెను సామర్కండ్ నుండి మంగోల్ వీరుడు వైముల్ అయూ మైనరులైన రెండై మొదటి అయిత్త రాజును అందించి తీసికొని పెక్కుటలో బరోహాలోని రాజ్యములకు తురుష్కుల వారి నుండి కొంత విరాళు మేర్పడినది 1898 లో మొదటి అయిత్త అక్కవీ హంగేరి ప్రాన్సు తేజను అయింది బల్గేరియాను కక పరచుకొనెను రెండవ మురార్ (1891-1911) గ్రీసులో కొంత భాగమును మానిదోనియాను (1890) అయించెను 1912 లో రెండవ మహమ్మదు (1851-81) కాన్ స్టాంటినోపల్ ను అయించుటలో హుచ్చు రోమ్ ను పాప్రాజ్జు మంతరించినది ఈ విషయమునకు ముఖ్యముగ ఖిజారి సైనికులే కారకులు ఈ సైనికులు అనగరములోని ధన రామలను క్రియ అలంకరముగ తమ వశము గావించుకొనిరి తురుష్కు రాజధాని కాన్ స్టాంటినోపల్ ను మారినది ఈ రాజు మొదటి మురార్ కాలమున మిగిలిపోయిన నెర్మియా దండయాత్రకు పూరి చేసి బోస్నియాను, అల్బేనియాను

గ్రీసు దేశమున¹ చాల భాగమును ఆటోమన్ వామ్రాజ్యమున చేర్చుకొనెను ఇటలీ యందును ఎవల ఆటోమన్ నలును ప్రవేశించిన) ఎప్పుడు జెనివాలో సైన్యముల సహాయముతో 1612 న మొదటి పరీక్షను సంపాదించుకొనినది (1612-20) పరిణామమున ఆటోమన్ సైన్యములు తొమ్మిది దశాబ్దాల తేజములతో దండయాత్రలు పాగించి సరియైన 1615 లోను మొవరాటేమియా ఆరేబియా తుర్కీ దేశములను 1616 లోను జయించినది ముక్కాలో ఈ సమయమున ముగ్గురేయి వారి కంబములు అధికారమును పొంది అరేబియా యొక్క అట్టమును గ్రహించెను ఈ సమయమున పెర్సియనుది సైన్యములు యూదులు పండుకుచుండి చాలి యువితీ తేజ సమైక్యమునకు భంగపరచుచు భావించి వారందరిని మువచ్చు దీయులుగ మార్చుట కిరాకీ ఉద్యుక్తుడయ్యెను ఆ సమయమున మొవచ్చుదీయరు మొగరువులు కొందరు ఎమాల తేజములు ఖురాన్ వాక్యముల మర్యాదలను విలసముగ ఇతరులను తమ మతమున తేర్చుట పాపమని విలసించిరి వాడు ఆ విధముగ నిరుచ్చు పాపములములొని సైన్యములను సురాన్ కాపాడినది

సులైమాన్ కాంమున (1580-88) ఆటోమన్ రాజ్యము అయ్యున్నదయిన స్థాయి నందుకొనినది వీరి పరిపాలనము ఎందుకు ఉండములలోని తేజములతో పాగినది వెల్లడించును 1591 నాటికి జయించి 1598 మొదల ఎంజెరి తేజముతో చాల భాగమును వశపరచుకొని సులైమాన్ 1599 లో వియన్నా నగరమునకు చేరువను నడిపించెను వాని వియన్నా యందు తురుచ్చు సేనలు ప్రవేశించితే పోయినది ఈ విషయమును యూరప్ ఉండి మంతయు ఎర్పించినది స్పెయిన్ వెనిస్ వాదికా దేశములు పోర్టుగెల్లెక్క ఉదలలో కలిసి రాగా తురుచ్చు వాదికా దేశములు వానిని ఓడించి ఉత్తర ఆఫ్రికాలోని కొన్ని రాష్ట్రములను వశపరచుకొనినది రోమ్ ద్వీపమును వెనిస్ సేనలు లోబోయినవి

సులైమాన్ తర్వాత ఎంజెరమునకు వచ్చిన సుల్తానులు సైన్యములను తేజ ఉన్న రాజ్యముల పంతులను చెంది అవధ చాయలము లగు లోగముల చాపత్తిలో జీవితమును ముఖముగ గడువ వారంభించిరి

ఈ సమయములందు ఎంజెర అధికమునువలెను వలెను సేనలను సమైక్యమునములతో అంతా కలసి ములు చెలరేగుచుండినది తురుచ్చు వాద్యములు చేసుకొనిది సైన్యముల ముగ్గురేయి వాడు పోర్టుగెల్లెను వశపరచుకొనినది అట్టివాడు సురా రియముగ ఎని స్థానములు జలసరములొందుటై తొమ్మిది వేదరులను సంపాదించి పరిపాలన అయినది

మొగ్గు యువక్ తేజముల సామకా దేశములు పోర్టు వానిలను 1601 లో తివాట్లో యుద్ధముని తురుచ్చు వాని తురుచ్చు సేనలను మొదల కే వంది పంపుకొనెను ఎర్వాక 1608 లో తురుచ్చులు తమ తురుచ్చు ప్రయత్నములతో గుడి వియన్నా నగరము నాగ్రములములతో 1608 లుండి 1700 వాళ్ళమున తురుచ్చులు ముఖ్యముగ ఎంజెర వెనిస్ యుద్ధములు జరిపి 1719 లో ఎంజెర వంది తురుచ్చులు ఆఫ్రికాలో సేనలు పారలొనినది 18 వ శతాబ్దమున తివాట్ల సురా మండి రవాణా సేనలు మురుచ్చులను ఉత్తర యు వారం భించెను చిరకాలముగ రవాణా టర్కి దేశములను జరుగుతున్న పోరాటములకు వారిగా 1780 లో యుద్ధము జరిగినది 1788 లో క్రీమియాను రవన్న సేనలు గెలుచుకొన్నది టర్కికి ఎంజెరవీనిన ఈ పోరాటముల గుర్తించి 1812 లో గ్రీక్ దేశము పాక్షికత్రయమునై టర్కికి యుద్ధము ప్రారంభించినది ఈ పందర్బముననే ఇంతవరకు తురుచ్చుల విజయములకు వారములకు మండిన జెనివా సేనల ముద్దల ఆకాంతి చెలరేగినది ఆ యుద్ధానికి ఆగవ తేజ విధులై సుల్తాను 1828 లో జెనివా సైనిక దళమును రద్దు చేసెను వీరకు వేలు ఎకాంతము అతడు ఎర్ద్య గావించెను 1833 లో రవన్న సేనలు తురుచ్చుల నుండి కాశాన్ ప్రాంతమును వల్ల పంపించునకు తివాట్ల భాగమున మున్న రాష్ట్రములను ఆక్రమించుకొన్నది మరల 1880 లో తురుచ్చులని రవన్నతో జరిగిన యుద్ధము వారలముగ గ్రీసు దేశమునకు ఎర్ద్య పాక్షికత్రయము ఎర్పించినది రవాణా పాగుడు వాల్ వికోల్డ్ కాపురన్ జయించి వాల్తా జరుగు తమ వాల్ జ్యమునకు అటుములు కేర్పించు చుండిన తురుచ్చుల పాపములమును ఎంజెరముగా నిర్మించిన సమైక్యించి

పాంట్స్ టైండ్ పర్వతములు ముడుచి (folded) రూపములో కన్నట్టును ఆ పీఠభూమి ఎత్తు సుమారు 2 000 అడుగులు కాని ఆ పర్వతములు మోతము 10 000 అడుగుల ఎత్తును మించి యుండును పొడవుగా నున్న పెళిసు ఆచటోలియా పర్వత శ్రేణులు లేత శ్రేణు వలె తోయిలుగా వేర్వడి యున్నవి చాటి గుంతా మీండర్ (Meander) గెడిస్ (Gediz) ఉలు-టాచియ్ (ulu Tachai) స ర్య (Sakarya) అను సంతోక కరమగు (turbulent) చిన్న నదులు ప్రవహించును ఆచటోలియా పర్వతములు మిక్కిలి అల్పము లై నా అనట కాధారములుగా మోచిమిట్టి ఘటిల్లు భూకంప ములే అందుకు నిదర్శనములు తూర్పున ముప్రెహర్మైన్ అరబక్ (Ararat) అను పర్వతము కలదు దాని ఎత్తు 18 918 అడుగులు అది ఇప్పుడొక ప్రచ్ఛన్నమైన అగ్ని పర్వతము దానికి దగ్గరగా టర్ని నియను గ్రంథి (Armenian Knot) కలదు అప్పటి పాంటన్ రోడ్ పర్వత శ్రేణులు కలియు చున్నది

ఆర్మీయన్ పర్వత భూములు టర్ని మొత్తము బిస్టర్లములో మూడవ భాగము పాకమించి యున్నది అందు పచ్చిక బయళ్లు ఇరుకైన కాలువలు తూర్పు మైదానములు కలవు ఈ ఉన్నత భూములలో పెక్కు ప్రాంతములు మిక్కిలి విహ్వన్నతములుగ నున్నవి వీటి యందు అగ్ని పర్వతములు తూడ కలవు తూర్పు పరి పార్శ్వ పర్వ చాన్ (Van) అను పరమ్య కలదు ఉప్పు నీటి పరమ్యలు చదునైన మైదానములు ఆ ర్యగ్గోచర ప్రారేఖ చిత్రణము (lineation) యొక్క సహజ లక్షణములు

శిశోస్టన్తి టైరు పర్వతా; వేలం — టర్ని చేతుమును భుజముగ రెండు శిశోస్ట మండలములుగా విభజింప నగును (1) తీర మండలము ఇందలి శిశోస్టన్తి పర్వతరూప సమద్రపు శిశోస్టన్తిని పోలి యుండును (2) లోకట్టున నున్న (interior) ఆచటోలియా — ఆర్మీనియా లోకభూమి ప్రదేశము; ఇందలి శిశోస్టన్తి మహా భాదము (Continental) వందలి శిశోస్టన్తి పంటిని తీర ప్రదేశములందు వేసపులు వెచ్చి పొడిగా నుండును ఇందలి చలికాలము చల్లై వర్షము లోకీ తూడి

యుండును ఉష్ణోగ్రత చలికాలము వందు 30 ఛా నుండి వేసవియందు 80 ఛా వరకు మారుచుండును సగటున సంవత్సరమునకు 30 అంగుళముల వర్షపాత ముండును కాని ఇది వాఛాపు మొత్తముగా చలికాలమునకే 30 మిగిలె యుండును అందులో విశేషముగా తూర్పు లుండును నల్ల పసుద్ర తీరమునందు సంవత్సరమునకు నగటున సుమారు 100 అంగుళముల వర్షపాత ముండును ఈ వర్షపాతము కర కాన్. 8 శీతకాలముల యందు విశేషమై యుండును చలికాలమున లోకట్టు లోకభూమి నుండి వీచు శీతల వాయువులు 30 అంగుళ వరకు వీచినవి నుండును

ఆచటోలియా పీఠభూమి యందు వనంత శీతకాలము లో వీచు ఈకాన్య వాయువులు అత్యంత శీతముగా నుండును కుమ్మ. వనంత ముతువులలో వీచు వేడి గాడులు గాఢమూడములు భూ భాదము వందలి ప్రకృతి పరిణామము వలన ప్రకాశింపము లగు చున్నది శీతకాలమునందు సరాసరి సుమారు 10 అంగుళముల వర్షము కలియును చలికాలములో మూడు నెలల నుండి వాలుగు నెలల వరకు భూమిపై మంచు అవరించి యుండును ఆర్మీనియా పర్వత ప్రాంతములందు చలికాలము అరు నెలలుండును అప్పటి వాతావరణము ఆచటోలియా పీఠభూమి యందుకంటె ఎక్కువ పొడి గాను శీతముగాను ఉండును

ఈ పర్వత పామవులయందు క్రింది భాగమున రస రకములైన పొడలును లాచారులును అన్నె 000 అడుగుల యెత్తున లేవరారు ఆలయములును కాలమానము వనునరించి అటులు చాలున కిరిగి చిగురు తొడుగు లక్షణములు గల పుష్క జాతులును గలవు దానికి పైగా అగ్ర భాగమున అల్పమైన మైదానములు గలవు

పశువులు పుష్క జాతులను గుర్తు లాచారులను అమితముగా మేయుటవలన పెక్కు ప్రాంతములలో ఉష్ణిక్త వంతతి వలించి వికార భూభాగములు అరిచిడి లోకతు గురియగు చున్నవి ఈ దుస్థితి టర్ని చేతునకు సహజ లక్షణముగా వేర్వడినది చివ్రి ప్రదేశములందు ఉష్ణిక్తములు క్షయరగా ఓడించును అక్కట వ్యవసాయ కార్య కలాపములు ఆలయముగా అరుగుల వలన గూడ భూమి

1817 జరుగుటకు అవకాశ మేర్పడు చున్నది చివ్వు కదుల యొక్క తోయల పొడవున వండు పర్వతము ఆ దేశము నకు గల మరి యొక లక్ష ము దీని వలన భూములు పరవంతములై నన్నిటి నుండు అధి ముగ లభించు చున్నది అర్వీవియ డిన్న ప్రాంతముల యొక్క అంత ర్యాగములందు అన్ని పర్వత లక్షణములు గల భూములు కన్పించును

అర్విక విధానము — టూగో అర్వి నంద పర్వతముగా వ్యవసాయముపై నె పె నందపైన ఆధారపడి యున్నది ఇటీవల వ్యాపక దిగ్గ పంటలు ప్రత్యేకములైన కొన్ని రోముల వైరులు ప్రత్యేకములైనవి అయినను అయినా ఖండములో అర్వి కాగము లందు వలె టూగో వ్యవసాయ విధానము వెనుక బడియే యున్నదని చెప్ప వచ్చును పట పాఠ బోధ్యములు వండును ప్రాథమిక లక్షణములే కనిపించు చున్నది విశేషముగా తోకట్టున నున్న పెట్టు ప్రదేశములలోను పర్వత ప్రాంతములలోను నకువుల మేవకము కేంద్రీకృతమై యున్నది టూగోలో వివిధములైన చెరు వంటలు విశేషముగా విశాలమైన కిశోర్ పట్టణమై వాధారవదీ యందును టూగో మొత్తము నై కాశ్యముతో 18 కాశము భూమి సేద్యము చేయించు చున్నది అందులో 80 కాశము భావ్యము వండించ బడు చున్నది దేశము దంతుల గోధుమలు యవలు కండుము భావ్యము వండించు మొత్తపు భూ విస్తీర్ణము లో 18 కాశపు ప్రాంతమువందు గోధుమలే వండు చున్నది 1892 వ సం॥లో జరిగిన విప్లవానంతరము టూగో దేశము గోధుమలను దిగుమతి చేయు స్థలి నుండి ఎగుమతి చేయు స్థలికి మారినది ఎకరమునకు పగమున 11 బురెల్లు (బురెల్ అనగా 10 గొల్లలముల) గోధుమలు వండును తోపిట్టు ప్రాంతములో వాతావరణ నిర్విఘటన అనుమాన్యమును బట్టి గోధుమలు చాల విశేషముగా వండును

భావ్యము ట్టులై వడ్లు తోపులు తోప్పి ప్రాంతములలో మాత్రమే వండించ బడును ఇకమీర్ (Imir) నకు వెనుకప్రక్క నున్న భూమి (hinterland) లో నర్విను తీర ప్రదేశమందు రాక్ష అత్తి అలిన్ పొగాకు నల్లముందు వండును నీటి పారుదల అధారముతో ఇచ్చట కొంత వరి భావ్యము వండును

1802 నుంజో అమెరికా నుండి తేలిన పొగాకు పంట టూగోలో ప్రదేశ పెట్టబడెను పొగాకు ఎకేషముగా దూర గతములైన పర్వత ప్రదేశములో నందును అది తీర ప్రాంతము లన్నిటి యందు పెంచుచు చున్నది నల్ల వముద్రము పొడవున పొగాకు పండు పారవంతమైన భూమి ఇన్స్ ఆగ్రము (Cape Ince) నకు నూర్చున నున్నది గాలి దెప్ప తగులని ఉపిటలు ల ప్రదేశము లందు పొగాకు విస్తారముగా వండును మొత్తము పొగాకు ఉత్పత్తిలో మూడింట రెండు వంతులు ఎగుమతి చేయబడును మరొకరా వముద్ర తీర ప్రదేశములందు ప్రభుత్వ యావభావ్యమున ప్రత్తి నండించబడు చున్నది ప్రత్తి ఉత్పత్తి మొత్తముగా వస్త్రు పరిశ్రమయందు విని యోగ మగు చున్నది ప్రత్తి సుమారు పది లక్షల ఎకరముల భూమిలో వండించబడు చున్నది ఈ పంట ఎగు మతులకు మిగులు పట్టుగా వోక పతకము ప్రకారము వండించ బడును అర్వీవియా ఉన్నత ప్రదేశములలో అన్ని పర్వత లక్షణములు గల వేలలు ప్రత్తి పంటకు సహజమైన ఉత్పత్తి స్థానములుగా నున్నవి అందుచే అది అచ్చట విస్తారముగా ఉత్పత్తియగును వాడబ్బ ప్రాముఖ్యము గల ఇతర ఉత్పత్తులు — అల్ బెర్ట్ నట్స్ (Gilbert nats) వల్లముందు హాకెల్ నట్సు (hasel nats) వల్ల వముద్ర తీరము పొడవున వండించ బడును టూగో దేశము ప్రపంచములో ఇల్ల హాకెల్ నట్సును ఉత్పత్తి చేయు ప్రధాన స్థానముగా ఎన్నడును చున్నది

టూగో ప్రజలయొక్క మరియొక ముఖ్యమైన వృత్తి వల పోషణము ఇది దేశము దంతులను కాపించును అర్వీవియా అవదోలియా పేక భూములందు ఇదియే ప్రధానమైన వృత్తి మేకలు గొత్తలు ముఖ్యమైన వల వంపక పశువులు గుట్టములు బురెలు నీటి గేరలు గాడిదలు కంచర గాడిదలు కూడ విశేష ప్రాముఖ్యము కలిగి యున్నవి ముఖ్య జీవనాధారమైన సేద్యమునకు వల పోషణము అనుబంధముగ నున్నది అనబోలియా ఉన్నత భూములందు దేశద్రిమ్మరి తెగవారు మేకలను గొత్తలను తడి పొడిగా నుండు పచ్చిక జయ్యి యందు పెంచుదురు అర్వీవియా ఉన్నత భూభాగములందు కూడ

ఈ జాతివారు భారీ యెత్తన ఎగువలను మేపలను బరువు చూపుదురు.

ఘనీభవించిన పుల్లని పాలు (yogh hurt) టర్కీ ప్రజలయొక్క ప్రధానమైన భోజన వార్తము అవటోలియ లోను ఆస్ట్రేలియాలోను అంగోరా మేక ఉన్న (Moh hair) విశిష్టమైన యొక పదార్థము ప్రపంచమంతటా ఈ అంగోరా వేల రాని ఉన్న ప్రాంతములై యున్నది ఈ ఉన్న గాఢపుగా పట్టు వలె మెత్తై యుండును. దీర్ఘమైన కంఠపు వస్త్రములు కయూరు చేయుట కొక ఉపయోగమునున్నది.

అసల పండ్ల టర్కీలో వివిధ ప్రాంతములందు ఎత్తైన యున్నది వల్ల సముద్రపు దరి యందున్న ఎయిడీక్ (Aidin) ఎరెగ్లి (Eregli) అను శాపురులు భోగ్యములు (యెచ్చి) టర్కీ యందలి వర్ష ఆంశగ వాణ్యమైనది కాదు. నయగ్ల ఖాగ మండలి గుట్టమన (Guttaman) వద్దను అన్నయ దిశ యందున్న ఫేతయే (Fethiye) వద్దను క్రోమియమ్ (Chromium) గనులు కలవు. అచటి క్రోమియమ్ ఉత్పత్తి 80,000 టన్నులు ప్రపంచములో క్రోమియమును ఎగుమతి చేయు దేశములలో టర్కీ మొదటి దేశము అంగోరా వగరము దొర్ద మోలింగ్ బెడమ్ (molybdenum) అను మెడిసిన్ దీనిలో పొదును గనుల మండి తీయుచు యున్నది. వండి తీసినను దుప్పరాగము అను తొహములు కాల్ బిలీక్ (Bilikisiz) వద్ద ఉత్పత్తి యగుచున్నది.

టర్కీ సాంప్రదానిక దేశము కాదు 1928 వ సంవత్సరం అచ్చట ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వమును (Republic) స్థాపించిన తరువాత అధునికమైన పారిశ్రామిక ఎథా సము కూడ ప్రారంభించి కెరెమ ప్రభుత్వాధీన మందున్న పరిశ్రమలలో గిట్టవ శాగము అటు పరిశ్రమలై యున్నది ఈ పరిశ్రమల పై నిక పాంథిక రాజీయ ప్రాతిపదికపై స్థాపించి లభింప.

భారీ పరిశ్రమలలో ఇనుము ఉక్కు లోహ ద్రవ్యములు ఎమెంటు విద్యుత్తు కరీకరములు రాసాయనిక పదార్థములు వీరి యున్నది ప్రభుత్వ యాజమాన్యమున వ్యవహరించు ఇనుము-ఉక్కు ఫ్యాక్టరీ బాయెవ్ల దిశ యందున్న కార్బుక్ (Karbuk) వద్ద స్థాపించి లభింప.

50 మైళ్ళ దూరమున నున్న ఎరెగ్లి (Eregli) మండి తొగ్గు వల్లయు మత ఇనుము (iron ore) 600 మైళ్ళ దూరమున ఉద్విగి (Divriga) మండి వచ్చుచున్నది ఇది సంవత్సరమునకు సుమారు 1 లక్షల టన్నుల బొప్పి, ఉత్పత్తి యగుచున్నది.

నేల పరిశ్రమ టర్కీలో విశిష్టత పొందిన మైసా ప్రజలమైన వారల వల్ల కలకట్ట కూడ అచ్చట నేలను గునుల కలకు కూడ చిన్ని నిటీరి పారిశ్రమల కేంద్రములలో నేయబడును ఇట్టి నేలముల పాదారణముగ అవటోలియా అర్మీనియ ఉన్నత సామంతులు సంవత్సరముల వారు చేయుచుండును వారు గావించు వస్త్రాన్ని యొక్క విశిష్టత వస్తు బాణ్యతే కాక నన్ను సాంకేతికములను 12వ మగును.

ఎవెస్ (Sivas) అంగారా (Ankara) ఇస్టాంబుల్ (Istanbul) అనుకోట్ల 5 : 1 (అటు ఫ్యాక్టరీలు స్థాపించి) ఉడివది రసాయన పరిశ్రమలలో (Chemical Industries) జాగములు (alkalies) సుపర్ ఫాస్ ఫేటులు (super phosphates) కయోరగును స్మిర్నా (Smyrna) యొక్క సిలికాన్ లు అదన చర్య పరిశ్రమ గుర్త అక్కర్లై కొంచు యున్నది అచ్చట అవటోలియా ఉటు రెట్ట (Valonia oaks) మండి తొగ్గు పదము చేయుటకు ఎలవ అమ్లము (acid) లభించును.

జవాబా - వగర కేంద్రములు — టర్కీ దేశమందు ప్రజలు ఎలవ పలుచగా నివసించు చున్నారు అచ్చట కగటు అవ పాండ్రవ చ మైలును 70 మంది మృగమే టర్కీ యందలి మొత్తము జవాబా ది కోట్ల 50 లక్షలు డిలియన్ వస్తుద్రవము వల్ల సముద్రము మధ్యరా సముద్రముల శీత ప్రాంతములందు మైలునకు సుమారు 75 మంది 100 వరకు అవ పాండ్రవ కలదు లోకట్టున కల విశఖాని యందును ఉన్నత భూములందును చ మైలునకు 1 మొదలు 25 మంది వరకు మృగమే జనులు నివసింతురు గ్రామీణుల జవాబా (మొత్తము జవాబాలో 75 శాతము) వగర బాసులకంపె మూడు రెట్లెక్కువగా నున్నది (మొత్తము జవాబాలో 25 శాతము) జ్రామ బాసుల జవాబాకును వగర బాసుల జవాబాకును మధ్య గల ఈ వ్యత్యాసము దేశముయొక్క మొత్తము జాతీక

నంద్యాలలో శ్యామసుందరి గుడి ప్రధానమైనది. మునుపటినుంచు చున్నది.

బీర్లపై యంత్రంపై పట్టు వసూలతో అధిక కాగము లున్నా
 జనాభా లోగా నున్నది ఎండ్లెడలమునా ల
 రవాణా గూర్చుంటాను ఇది లెక్కబ్రాహ్మణ మేర పట్టు
 భూదోండ్లంబు లు ౧౭ 1950 వ సంవత్సరములో
 11 శాతములతో జిక్కిరిస్తూ పట్టణమునందు ౪౦ శా
 తమునందు మాత్రము జనాభా యుండెను 11 శాత
 ములతో జిక్కిరిస్తూ పట్టణమునందు ౫0 శేతల మొదలు
 50 శాత వరకు క్రైస్తవు జనాభా యుండెను టెక్
 మద్యంలకు ఎములర తీరమున నున్న ౪ పట్టణాలైన
 రమల వరే యొప్పిది ఈ నగరములు ప్రాచీన కళ
 గులకు మన దేశంలో పేరునులి నింపిరి

ఇప్పటి వరకు నగరము అర్పించి అతి గొప్పది అయినది. దేవు పట్టణమును బ్రీ ౧౦ 08౩ ౪ సంవత్సరము లో వైజుంటియను అను పేరు గ్రహించి అగ పెరి ౧౧ ౧7 ము బ్రీ ౪ 080 సంవత్సరములలో వాన్ స్టాంటినో ౪ అని మరల వాచు రణము చేయబడింది 168౩ సంవత్సరములలో ప్రభావవంతము ప్రభుత్వ చేయబడ నడచి వాచి 1౮ శతాబ్దములో మా రుణదేవి అని నగరము ఇర్బైన్ హేంట్ అభిమానులలో హొమ్బోర్ని యున్న కొంత కొంత యుంబుట్టదేవి అని కాస్పొర్ని (Bogsporus) నకు రెండు ప్రక్కల వ్యాపారి ముప్పది ఈ కాస్పొర్ని ౧౧ ౧౦ ౧0 అయిన యూరపు ఖండమునకు వదిలించు వార డిగా నున్నది ఇస్తాంబుల్ టర్కీ దేశమునందు సాంస్కృతిక చారిత్రక కేంద్రముగా వాం తెలియున్నది చాచి ౧౪ నవంబరున ఉత్తరం వెళ్ళాయము ప్రస్తుతమైన రైల్వే స్టేషన్ నుంచి అది టర్కీలో ప్రధానమైన పారిశ్రామిక కేంద్రమై యున్నది టర్కీ దేశమునకు ఇతర దేశములకు గల న రక్షణములో చాచాన్ ౧౧ ౪ మును వీర వ్యాపార మంలయును ఇస్తాంబుల్ ద్వారా అరుగుచున్నది లోట్టన గల అంకారా నగరము టర్కీ దేశమునకు రాజధాని అది టర్కీలో గల పెద్ద నగరములలో రెండవదిగా నున్నది దేశ రక్షణ రుక్మిణి ఈ నగరము అవతారియ ప్రాంతములో ఉన్న మైగిరి అది రాజయముగా దేశమునకు గుండెయను పేరిడి

శ్రీమంతుల గారి గ్రంథమును పఠించినప్పుడు మనము ముందుగా
 బలమును ప్రశస్తతిని పొందినామని విశ్వసనీయముగా భావించు
 నున్నాము. ఇది ప్రపంచ కర్తవ్యము అని గ్రహించి
 గురువారమునకు పుత్రుల కేట్రమై పుత్రుల నుద్ధరి
 పాగింపదు అని పుత్రుల ముఖమున కుద్ధరి పు
 యెందుకని అని పుత్రులను కృపియుగా భావించు
 అంగురమును అంగురముగా

[illegible][illegible]

1928 వ సం. పురమునకు ఎమ్మెల్యేలై తల్లి మార్గములు ప్రభుత్వ పర మయ్యెను అది ట్రంక్ ఎస్టమ్ (trunk system) క్రింద అభివృద్ధి చేయబడెను 1962 వ సం.లో రైలు మార్గముల మొత్తము పొడవు 4800 మైళ్ళు 1928-1940 సం.పురముల నుద్ధృత ప్రభుత్వము కి 170 మైళ్ళకు పైగా రైలు మార్గములను నిర్మించెను ప్రాచీన కేకమైవ అటంకముల వలన పెమ్మల రైలు మార్గములు ఒంటి మార్గ (blind track) నుయ్యై యుండుటచే బహు దూరము చుట్టి రావలె వచ్చుచున్నది రవాణా వ్యయము మిక్కిలి అధికముగా నుండుటచే రైలు మార్గముల ప్రయోజనము చాల వరకు తగ్గినది

టర్కీ అర్ధికాభివృద్ధికి రోడ్డు మైలేజీ (Road mileage) శేషము చాలని స్థితిలో నున్నది 1961 వ సంవత్సరములో అన్ని రకముల రైల్వే మార్గముల మొత్తము పొడవు 16,000 మైళ్ళ మార్గమే తోకట్టున గల ఉన్నత ప్రదేశములలో ప్రయోజనములు అధిక పంజ్యులో దేశ ద్రిమ్మరులచే స్థిర పడునదివలన సంప్రదాయ నిర్వములైన మార్గముల బ్యాకా అదుగు నుండెను అది గుడ్డుములు నడచు కాటలు తోయ మార్గములు రైలుయన్నది అర్ధీ నియా ప్రాంతమున మెరక భూము లందలి వర్షిక బయళ్ళలో రవాణాకు విశేషముగా ఉపయోగ పడు అంతుపు ఒక్క గుడ్డుమే అంకర్యాగములోని విహామగు మెరక ప్రాంతమందు ఒంటె పొడ ఉపయోగపడుచున్నది టర్కీ యొక్క ఒక రవాణా విభావమునందు గూడ న్యర్థమైన అభివృద్ధి మార్గమే అనినది అచ్చట ఇస్తాంబుల్ ఇకమిర్ అను అనుభవ వైకాగ్రయములు రెండు మార్గమే కంపు టర్కీ విశేష వర్తకములో 70 శాతము మొదటి వైకాగ్రయము ద్వారమునను 16 శాతము రెండవ వైకాగ్రయము ద్వారమునను అదుగు చున్నది చిన్న చిన్న ఉద్యోగపుల సుద్యమిక కొందిగ వర్తకము పాగు చున్నది

ప్రభుత్వ యామాన్యమున వ్యవహరించు విమాన యాన విభావము టర్కీ యందలి అన్ని పెద్ద నగరముల నకును సంబంధమును కల్పించు చున్నది విదేశీయ విమాన మార్గము ఇస్తాంబుల్ గుండా టర్కీ దేశమును శేషించిన ప్రవేశముతో కలుపు చున్నది

వర్తక విభావము — టర్కీ ఎగుమతి వర్తకము విశేషముగా వ్యవసాయోత్పత్తులపై ఆధార పడు చున్నది పొగాకు హాజెల్ నట్సు (hazel nuts) ఎండు బ్రాక ప్రత్తి అంగోరా మేక ఉన్ని గోధుమ అక్షిపండ్లు తోళ్ళు చర్మములు కాల్షీ—ఇవి ఎగుమతి చేయబడు వ్యవసాయోత్పత్తులు క్రోమియమ్ ము ల్యుమైన బిడితోక్సైడ్ ఇది విశేష ప్రమాణములో ఎగుమతి చేయ బడు చున్నది అంగోరా మేక ఉన్నితో కయాలైన జగత్ప్రసిద్ధ మగు శివారీలు టర్కీ నుండి ఎగుమతి యగును పాలుపకు అచ్చట పట్టుకొనబడు చీలతో సూదింట్ల రెండు వంటలు ఎగుమతి చేయబడు చున్నవి దిగుమతి అదుగు వస్తువులలో యంత్రములు కొన్ని ఇహోర ప్రవర్తములు కేటోన్ వ దగినవి

ఎ ని ము

టర్కీ భాషా సాహస్యతములు

టర్కీ అను పదము అనలు రూపముకాదు మొట్ట మొదటి రూపము టుర్కి ఇంగ్లీషుభాషా అక్షర క్రమము నలన యూరప్యముల మూలకముగ ఈ క్షణము టర్కీ అను ఉచ్చారణమును పొందెదది ఆంగ్లము ఈ టర్కీ జాతివానిది టర్కీలు టుర్కులు అనక అనలు రూపము వసునరించెను తురక అనియు వంశ్యులీ కరణముచే మురుమ్మ అనియు రచనలు గావించి యున్నారు తురకశేషము తురకనుకను తురక సంప్ర దాయము అను పరియైన రూపములే ఆంగ్లదేశముందు చాడుకలో నున్నవి 'తురక మైరా తురక భాష (పామెక) తురకల పేర్లను పరికలపాలు (పామెక) తురకల నై పంపు (నునువర్చెక్)—ఇట్టి ప్రయోగములు తెలుగు సాహస్యతములో కంపు కావున తుర్కులు తురకలు టుర్కులు టుర్కులు అను పదములు దీర్ఘ కములే

ఈ తుర్కులు తురేనియన్ జాతివారు ఏరు దేశ ద్రిమ్మరులు పూర్వము చీరీ కాష వాగ్రూపముగనే యుండి యుండెను

చెంఱివీణాను పర్వత దండయాత్రల వమ్మోగమున ఘటిల్లిన ఇరాను జాతీయుల వివాదము ఇట్టి పంపుట ములు అనియా మైనన పండు తెల్లారెడదగ నుండిన

టర్తి అర్థములు అనుమానములతో నిశ్చయముగి
చాట్టయమును వృత్తిని వికసనం వేసికొనుటకు
దోహదము. మును తుదిదముగ 13వ శతాబ్ది కుది
భాగమున అంబూ మైనదు వందలి టర్తి. అమీరాని
ప్రభుత్వ కార్యాలయములలో అరబ్బి లిపియందు వ్రాయ
వడిన టర్తి భాష అధికార భాషగా ఉపయోగించు మొద
లయ్యెను.

అందుచే టర్తిలో అటోమను పాలనమున ప్రభువును
తెన నంబ్రదాయ ప్రంతముల రచనము 13వ శాబ్ది
కుదిపోలేక 13వ శతాబ్ది అదికరి అర్చన మయ్యెను
మంగోలు దండయాత్రల కాలమున టర్తి తీగలలో పోక
దాని తెందిన ముఖ్య వాయువులను ఉపాధాన భాను
టర్తిను అనుబాదు అంబూ మైనదువందు అతుగు పెట్టిన
కరుణమున గూడ ఈ సంప్రదాయ గ్రంథ రచనము
ప్రాచీనమై యుండి యుండవచ్చును విరియియరు తను
పాలనమున టర్తి లేకమును వర్ణకర్మచరది అటోమను
పామ్రాత్మమనకు పుష్కరాముల నిర్మించి ఈ అటోమను
పాలనము ప్రభు ప్రపంచ సంగ్రామ కాలము (1014-
1918) వరకు కొనసాగెను.

ఈ దశయందు విభాన మొందిన వాట్టయములో
మొట్టమొదట గద్య పద్య పాఠ్యకమున తెండు భోర
యలు అయిల్పెదలెను 1 నంబ్రదాయ తెలివి ని నర్చ
ణన పచ్చుక మగు టర్తి తెలివి మొదటిది రూపమున భావ
మున గూడ వర్ణియో వాట్టయమును అనుకరియ
యించెను తెండవది వాగ్రూపమున మొదిన భావన
సావాక్యములే అనేకమై యుండెను.

13వ శతాబ్దారంభమున నంబ్రదాయ తెలివి అనున
రిందిన కవులలో ముల్క్ నెలెక అను వాకదోక ప్రము
లుడు ఇతడు మోహనాశాఖాస్థిను రూపి అను వావని
పుత్రుడు ఈ కాలమున వర్ణములను వర్ణియను టర్తి భాష
లలో రచించెను ఇది కాక తన తండ్రి రచించిన చిర
స్మరణీయులగు మత్తవి (Masthavi) అను గ్రంథ
మును టర్తి భాషలోనికీ అనువదించెను.

ఈ కాలముననే రాజీయముగ ప్రసిద్ధి చెక్కున అచిక్
పాదా (క్రీ.శ. 1888 లో మరణము) గరిజ్ వామా
(కాటసారి) అను కావ్యమును ఉత్తమమున పరీక్షము పగు

భాషలో రచించెను అ కావ్యము ఈ కాల ప్రభా
వాత్మ్యము.

13వ శతాబ్ది అతి దశయందు టర్తిలో స్వర్ణ రచన
లన ప్రసిద్ధి తెందిన కవులలో లె. కనె ఎన్సి అను వాం
క కడు అను యోగి పోల ని పుట్టును శాఖాస్థిను యొక్క
విభాగా వై భరి తెందిన క వ్యవహార అధ్యయనమును
(Monist mysticism) మూలవిక వాద నమస్థిలమును
అగు విభాగా పాదనమును ఇంటి పేర్చెను.

దర్బారుకవులు — 16 శతాబ్దిలో అటోమను
న ప్రాశస్త్యము ముప్పదరా అంబుద్రి ప్రాంతీయ
ఇస్లాము రాజ్యముగ అభివృద్ధి చెంది మహావై 3వము అత
యటతో టర్తి. ఎ రవ్వతము అస్తాన (దర్బారు) పాంపర్
ఎముగా ఎరిమించెను ఇక శాబ్ది వాదగు అహమది
(క్రీ.శ. 1112 లో మరణము) అను పోర్చుగీస్ ఎన్సియా
పానిన క వర్ణ పరశని అనువదించెను అరని గోంధ
ఎలలో నో టియగు అరెగ్గాండియ చరిత్ర నిజాని
విరచితమగు అరెగ్గాండియక టి అనునరచయే 16 వ
శతాబ్దిమంది 19వ శతాబ్దివరకు గల చరిత్ర కాలమును
అంబోవలోకన మొనర్చినదో ఆ యుగ మనందు టర్తి.
మల్తామలలోను అ ప్టే నమును తెందిన ప్రబుధమం
లోను పామూర్తి మందలి మతి గురువులలోను విభానా
మలలోను గద్య పద్య కావ్య విభాగముల పెట్టెరు గోర
రించు చున్నారు.

మూరాద్ (ప్రభుము) — మురాం అను కేరగిల
మల్తామ అలికమగు కవిరను చెప్పినాడు టుల్ ఖయ్యుమ్
అను కవివర్యుని తెలివ నమనరించి అతడు చరుచ్చుదులను
(Quatrains) రచించెను.

మెహ్మెత్ (ద్వితీయడు) — ఇతడు మురను
మహారుడు ఇతడు మల్తామహాస్థురు (ద్వితీయుడు)
అలియు విశేషమైన మెత్ (Conqueror Mehmet)
అలియు వర్ణనవారిం అయినాడు ఈ మల్తామ గొప్ప
విభానములుగా వర్ణిలెను ఇతడు గద్య కౌశ్యము కవి
నవత్తానా విభాగముడు ఇతడు నేర్పిన భాషలలో స్త్రీకు
ఇటలి భాషలు ముఖ్యములు ఎన్సియా టర్తి భాషలలో
ఇతడు పద్యరచన మొనర్చెను అరప్ప దీతడు అని అను
గుప్తానామముక మూడ కవిగా వ్యాపించు అరుపువాడు

తెలిసిన మేనాచెల్ యొక్క మహిమలక్ష్మి మండగ మహాయాత్ర పాపాపహరణ మహిమలక్ష్మి వారసుల అంశము కవులు రచయితలు కవీంద్రులు కావ్య వేదాలు వైఖ్యము మృగముల పొందినవాడంటి

మీరా — 16 వ శతాబ్దము టిప్పు లో అర్చనము ప్రాచీన విరాటపురం చెప్పినది సంద్రాయ నాచార్య రచనలు ఉన్నవి మీరా అను పదం వారిలో నెల్ల అర్చనల ప్రార్థనలకు (1614 లో మరణము) అను అమలయో విరాట శృంగార విరాట ధర్మయోగ వ మె ప్రేమకుమారులు (Flower of love) అను సుప్రసాదము ధరించి యుండెను రాజాస్థానమునందలి అప్పలదండేరి అను పోక కుట్రను ఈ ప్రయత్న ప్రేమించెను కాని అతడాయెను తిరిగి ప్రేమించు పోకటే ఆ వారి కుడి అవిచారాధిగత ఉండిపోయెను

మొదటి పరిచయము — 16 వ శతాబ్దిలో పోగొట్టిన పాంధ్రయొక్క కవికారవము గురువరమైన తైత్తిరము కొనసాగెను గురుకులము మొదలు (1614 1650)లో మరణము) తిత్తిర దేశమును అయిదవ అవతరము అయిన ముగ్ధులకు అభిషేకం కలిగించి అతడు అతడు టిప్పు లో అర్చనలకు పరిశోధించిన కవిత్వమును సంపాదించి తెలిసి అనునది అతని గుప్త ప్రాసము

పరిచయ మరణానంతరము అతని రాసునాడు గురుకులము మరణమును రాజ్యమునకు వచ్చెను తిత్తిర అభిషేకము మొదలు అందరిలో నెల్ల మహిమలక్ష్మి గురుకులము తెలిసినది సంద్రాయ నాచార్య ద్వితీయ కావ్య పాఠావళి వర్ణనలకు పరిశోధించును తన పరిచయ అను సంపాదనముల పాఠావళిలో ఇతడు చెప్పి ఘన కార్యముల కావరించెను ముగ్ధులు అను గుప్త ప్రాసముతో ఈ ప్రయత్న పురుషుడు టిప్పు పరిచయ కావంతో కావ్య గుప్తము అను రచించి కీర్తించెను (1650)

పాఠా — మరేమాను పాంధ్రములో పాఠా అను పోక టిప్పు కానా కవి పుంగవుడు కావ్యము నగరమున వివర్ణించుచుండెను అభిషేక ప్రాసములు ఆచార్యత్వ వగరమును అయిదవ పాఠావళి కొనుటకు పూర్వమే

ఈ సహజము యందు రాసాస్థానమున ప్రవేశించి యుండెను ఇతడు పాపాపహరణ అనుకరించుచు తైత్తిరము అను పుంగవ గేయ కావ్యమును టిప్పు కావంతో రచించెను అందుగానుండి ఇత కృతులలో నెల్లమందు ప్రాచీన పాఠావళి అను ముగ్ధ కావ్యము చేర్చినదిగనెడి కావ గాంధీవర్ణముగను రూప చిత్రమునకును రుచి కావ్యములు ప్రశంసములు

పాఠా — మరేమాను కర్నాటకము అలంకర భూమి దైవవాడు కాశీ కవి ఈనె ప్రభువు కూడ తన కృతులలో ఇంద్రుని గగ్గడంచెను టిప్పు యందు అర్చనములైన గేయ కవికా వికారములలో తన దేశముగా ఎన్నుకొని యుండు ప్రాచీన 1650 వ సంవత్సరములో కాశీ స్థానిక పోలల నగరమున ఉద్భవించెను యావన దేశయం దీతడు గుర్రపు షేతులు తయారు చేయుచు తీవ్రము గడిచెడి వాడు కాని శివుముగనే తన కాలమునెల్ల పార్వత వ్యవహారమున గడచి వారించెను ఈ కవి పృథ్వీ మంత్రి యగు అరమాని కారా మహమ్మదు ఎచ్చెండి అను నాతని కొలువులో ప్రవేశించెను అతడు రచించిన హోంస్ అను ప్రాచీన కావ్యము మరేమాను మొదలు ముగ్ధులకు పాత్ర మయ్యెను మొదలున కా గ్రంథము అంతక మొదలక అతడు ఈ విమూలన ముగ్ధుల ప్రభువు వలన విశేషముగు అనుగ్రహ గౌరవములు అతనిను ఇతడు బాల్యకావ్య కోవిదులై పాపావళియున గల అమృతము కర్నాటక సతయందు వర్ణించుగ గూడ వ్యవహరించెను ప్రాచీన 1600 వ సంవత్సరమున ఇంద్రు కాశీ స్థానిక పోలల నగరములో మరణించెగా అచటే అతని మృత్యు దేహమునకు అవన పంపారములు అరిగెను

పాఠా — 17 వ శతాబ్దిలో ప్రాచీన సంప్రదాయ కావ్య రచనము కొనసాగించెను ఇరువదిమంది కవులు టిప్పు పాఠావళి కోశమును మహమ్మదు మొదలైన మొదలలో విశేష పంఖ్యలును ప్రముఖ వ్యక్తులును తమ తమ కాలములలో కవులుగా పండితులుగా చాసి తెలిసి టిప్పు కవులలో పాఠా అను నాతడు అత్యంత ప్రముఖుడు ఇతడు ఎల్ల తెలివైన అను కావ్య ముందీ పరిచయ ముగ్ధులు యొక్క అర్చన కవిగా ప్రవేశించెను పాఠావళి ముగ్ధులు కూడ తన పూర్వము వలె కవియై వరలెను

తన రచించిన ప్రధానమైన రచన విధి కథములు (Shafts of Fate) అం అర్థ మిచ్చు చేరుకొని గ్రంథాల వలన సాక్షులు అతి యొక పిమ్మట నామ దానికొక అర్థమును అందుచును అతడు నవ విక యందుకు దొంగిలించి ర్య సేవ మైన కావల మనన టర్కి సామ్రాజ్యములంద రెక్కరు లలవంతులతో క్రమశక్తిము తెచ్చుకొను ములాను అవిని రాజరాని నుండి అం అర్థము వొనర్చును కాని కామ తిరిగి అవారు దగ్గునట్లు సేవించు అవధ ద క్రియగి ఈ చిత్రకవి అర్థమును వైది ఎ యు వర్ణనావ్యక్తము లు కావ్యములను న క్రిత కావ్యములో రచించి యుండును

టర్కి యగము — 16 వ శతాబ్దముందు ప్రాచీన సాంప్రదాయక కవికా రచనము కొనసాగించి యెను లోపా కావ్యములు లోపా వాగవిక విలాసము టర్కి సామ్రాజ్యముపై ముద్ర చేయసాగెను ఇదిగో గారిల్ అనువారు అ కళాత్మిక రెండిన ప్రముఖ కవులు

వెయ్యేది-అరి పాపా ఇచ్చాం పాపా అను నీరువురు సహచరులకు వర్ణనతో నిడిమి కవికి వంశంధ ముండును అత డొక పుస్తక కాంధాగారమును స్థాపించెను ఇతడు ముఖ్యముగా దొంగనై వచ్చిన కావ్యములను కీర్తనలు రచించెను

గారిల్ కవి టర్కి పద్య కవులలో ప్రముఖుడు అతడు మోలానా జలాలుద్దీను కూమి కవికా సంప్రదాయమునకు రెండిన గూడ తత్వవాది కూమియొక్క వేదాంత తత్వ మును గూడ అత డనుసరించు చుండును టర్కి ప్రాచీన సాంప్రదాయక కవికా యుగము నందలి మిగి మహాకవి ఇతడు గారిల్ 1795 వ సంవత్సరమున ముక్తా యాత్ర వ్రాసెనని తిరిగి వచ్చిన ఎడవ ఎ రి యా దేశము లో మరణించెను

అర్చి పదవ వాఙ్మయము — అహ్మద్ యా ప్రాంతము నందలి తొలి పదవ కావ్యము కూడ టర్కి పద్య కావ్యము వలె మత విషయకమై యుండును అత్యంత ప్రాచీనము లైన టర్కి పదవ కావ్యములు 14 వ శతాబ్ది నుండి రచించి యెను ఇవి ఖురాను యొక్క అనువాదములు గను, వ్యాఖ్యానములుగను ముఖ్యముగా జోషెపునకు

సంబంధించిన వైదిక కథలుగను ఉండెను ఆ గ్రంథముల వైది సుబ్బష్టమును సులభమును వై ప్రజల వ్యవహార కావ్యము వచ్చినట్లై యుండెను 16 వ శతాబ్ది అరబ్బీకావ్యము నుండి 19 వ శతాబ్దము వరకు కవులు అనేకములైన అర్థమును పదవ కావ్యమును సంపాదించి అందు వారు అహ్మదు విద్యార్థులు నుండుననిచి వారి కవిక యందు రెక్కరు అరబ్బి పదములును పర్షియను పదములును విరాటకముగా విసరించిన

భాషా పాఠశాల — మూడవ మురారు వాలుగవ మొన ముక్కు ములాములకు గురువును చరిత్ర లేఖకుడును అగు భాషా పాఠశాల 18 వ శతాబ్ది రచయితలలో మహా శక్తిమైదుగా పరిగణం అయి చరిత్ర గ్రంథ ముటటును (Crown of histories) అనునది అతని ఎక్కి గ్రంథ కావ్యము అందు అహ్మదు సామ్రాజ్య పాలనారంభము నుండి ముల్తానగు మొదటి సరిమే అను వాని రాజ్య పాలనను వరకు గల చరిత్రము వర్ణించి యున్నది

నేమా రషీద్ ప్రభుత్వ కవులు — అహ్మదును పదవ కావ్యమునకు పదునేడవ శతాబ్ది స్వర్ణ యుగముగ పరి గణించి యెను అందు చెలెర్ నేమా అను చరిత్రకారు లును ఇలిత్ తెలిక్ అను భూగోళ శాస్త్రజ్ఞుడును విశిష్ట గ్రంథ రచనా ధురీలులు

ప్రజా పాఠశాల విద్యుత్తము — ప్రాచీన టర్కి పదవ రచనము ప్రవర్తిల్లిన యుగములో సామ్రాజ్య ప్రజలకు వచ్చినట్లైన కావ్యము వాడుచట్టి పాఠ్యశాల పదవ రచయితలు రెక్కరు రుండిరి అధునిక పాఠశాల విద్యనము ముఖ్యమైన వాటినుండి అట్టి పదవ రచయితలు తమ భాషా పాఠశాలములే టర్కి పాఠశాలమున ప్రముఖ స్థానమును గడించు కొనిరి వారి కావ్యము అందు కావనగు పాఠ్య శాస్త్రములైన కొన్ని మాన్యులు ఈ దిగున రచన వరకు రచించి —

- (1) ఎవ్వరును భవము చేతలే మనుజులు కావలెను
- (2) దానికర్తము దోషము కాదు — భరితుని అనంత దోషము
- (3) జగ్గితే కనకము అపరతే మానవుడు కోపించి యును

- (4) ఎంతో సుమారు 1000 మంది ముస్లింలు ముస్లింలైన వారు మానవులు
- (5) మిగిలిన ముస్లింలు గాక అరబ్ కుటుంబం నేటికీ వీరికి వీరికి ఉన్నాయి
- (6) అందుకు వైసలు మాట్లాడి పోరాడే సగ్గరినాడే ఉన్నాయి, ఎందుకు
- (7) తెల్లని పట్ల వర్ణం - రెండు ముక్కలే
- (8) కాంచనపు పోలికమయ్యే గాడిద గాడిదయే
- (9) విజ్ఞాన విహీనుడు చిరీతపు నడవీడు

రాష్ట్రమును చేకూర్చుచున్న పరిమళ రచయిత గను బామిర్ కమల్ (1840-1898) అనునతడు టర్కి-తైక్కానిక పునర్జన్మ యుగ నాయకులలో అత్యంత ప్రముఖుడుగా ఎరిగినట్లుగా అతడు అనేక పద్య కావ్యములను పద్య కావ్యములను రచించెను అతడు బాటక కళా శైలియు ప్రత్యేక విభిన్నమును ప్రదర్శించెను వరన్ పాప మాత్రాంత అట్లే నేటి మునుప వంశము జలాబుద్దీన్ ఖుస్రూ షాహానామ అనునది అతడు రచించిన బాటకములు బాగ్యులీ తెకీమీ రెండవ మొదటి పలాదిన్ ఒకటవ తెలివ్ బెర్రోకీ నేటికీ చరిత్రలు అట్లేమును పాత్రాల్ని చరిత్ర అనునది బామిర్ కమల్ రచించిన చరిత్రాత్మక కృతులు విభిన్నమగు ప్రాచీన టర్కి చరిత్ర విధానమును భంగ మొనర్చిన ప్రథమ కవి అతలే

అబ్దుల్ హాక్ పామిర్ (1852-1894) అను నతడు బామిర్ కమల్ యొక్క ప్రముఖ శిష్యురక్షుడు అతడు తన గురువువలె అధునిక అట్లేమున్ పాత్రాల్నియు యూలమున ఇస్లాము మత సంస్కృతి పునరుజ్జీవము తరుగ గలదిని విశ్వించెను అత్యంత కఠినమగు ప్రాచీన చరిత్ర నియమ విధానములనుండి టర్కి రాషా పద్య కావ్యమును విముక్త మొనర్చి అ పద్య రచనమున సమగ్రమగు విశేషమును అతడు ప్రచేత పెట్టెను బాంచే రాష్ వాల్ని నేటికీయు అను బాని అదర్శ భూమిలుగా అతడు గైకొనెను

పామిర్ రచించిన గేయ కావ్యములు బాటకములు టర్కి పారవ్యకములందు అత్యంతమై చిలకైతే రోష వరంబర అభాగిని చిరీతపు మిత్రులు బా కల్లి

అనునది పామిర్ రచించిన ప్రముఖ కావ్యములు 18 వ శతాబ్దాంత్య భాగము - బామిర్ కమల్ పామిర్ అను వారికి ఎంబి వెలసే ఎల్లెమ్ సెలాయీ అను కవులు రాజీయాల్పక కావ్యము లందుంచి కళాత్మక కావ్యములందే అమ దృష్టిని ఎ శేషముగా కేంద్రీక రించిరి తెక్-తెక్ పాషా కాను రచించిన చరిత్రాత్మక కావ్యములలో అధునిక గద్య రచనావిధ్యములను ప్రద ర్శించెను తెక్ పాషా యూరూయేను గ్రంథములను అనుసరించి సుందరి టర్కి-అవతరీయూ నిఘంటువును రచించెను ఇంకేకాక మోలియర్ రచించిన బాటకము లను ఇతడు అనుకరించి టర్కి-బామిర్ నీకి చాటిని అనున దించెను సులేమాన్ పాషా ప్రపంచ చరిత్రను రచించెను ఇంకేకాక పద్య పద్యరచయిత సున్ను అట్లేమున్ పదము నకు ఇరులుగా టర్కి-టర్కి-ము (టర్కి-టర్కి-ము) అను పదములను బాదిన ప్రచురణకు రచయిత తీతలే అపామర్ మెర్ హాక్ పాషా రచించిన చిరీత విషయకాత్మక బాం బానికీవయోగి లెము గ్రంథములను పామిర్ అను నతడు గ్రంథన మొనర్చిన అట్లేమును ఇస్లాము గ్రంథ కర్తల శీలిక చరిత్రాత్మక నిఘంటువును 'తెక్-తెక్ దగ్గరిని

18 వ శతాబ్ది తుది భాగమునందు మోల్లిమ్ నే అను కవి ప్రాచీన కవిగా మార్గమునను అధునిక స్వచ్ఛంద కవిక పద్ధతిని కావ్యములను రచించి ప్రసిద్ధి తెచ్చెను

అ కావ్యములందే టర్కి-యందలి యువక రచయితలు ఒక పారవ్యక మందలిని పూరించి వారు కళా సంపద అను పోక సమీక్షను ప్రచురించిరి అ కావ్యమందలి పారవ్య కౌద్యముల యొక్క చరిత్ర అందు వివరింప బడెను అ మందలి పథ్యులలో తెక్-తెక్ ఫిక్-తెక్ అను నతడు ప్రముఖుడై రాశిలైన సమకాలిక ప్రాచీన పారవ్యక రీతులను అనుకరించుచు కళ కళ కొరకే అను విధాన మును ఈ మందలి పథ్యులు అనుసరించు చుండిరి ఖాలిక్ తియో అను నతడు పారవ్యక మన ప్రత్యేక సంబంధము లైన సవలా రచయితలలో అగ్రయోయుగా నుండెను పాచూవ్య ప్రజలయొక్క శీలికమును గూర్చి ఇతడు కి భావికలను ప్రాచీనాదు

20 వ శతాబ్ది పారవ్యకమున తెవాజే సహజుడైన యొక్క శీలి సహవాన్ పద్ధిహించెను యూరపు

మండి లేకుండు ఇలాగే లేము మున్నగు ఇతని కృతులు సమకాలీనుల ప్రశంసల నందుకొనెను

తెహ్రీ రిఫిక్ అను పుంసకలయందు ఆ కాలపు పానురచనల జీవిత చిత్రములు అద్భుతముగా పొందుపరచబడినవి. లాఫ్టర్ నాస్తిక్ జీవిత అను కవులు తమ కథానికలలో ఆనాటి ఉర్దూ కవిత్వ జీవిత విధానములను వర్ణించిరి

మెహమూద్ అహ్మద్ తే అను కవి ఓరకావ్యరచనలే కీర్తిగాంచెను గ్రీకుల దండయాత్రను టర్కీ ప్రజలు ప్రతిఘటించిన విరగాలను ఇతడు ముఠా కైతిలో వృష్టముగ వ్రాసెను ఈ కావ్యము పామావ్య ప్రజల మధ్య కించుచు రంపకమైనది

20 వ శతాబ్ది — ఇరుపదయన కళాబ్ది ఆరంభమున టర్కీ జాతీయ తత్వమునే అవీక్షింపజేసిన విజ్ఞానపంతులు తమ భాషను పరిశుద్ధమునవర్చుకొన దలచి వారు అరబ్బీ వర్ణియను పదభాగాము స్థానమున ప్రాచీన టర్కీ పదజాలమును ప్రవేశ పెట్ట ముంకించిరి ఇట్టి టర్కీ ఉద్యమమునకు కీయంగాగ్ అక్బ్ అనువతడు అత్యుత్తముడైన ప్రసిద్ధి

ఆకాలమున వర్ణింప ప్రముఖ జాతీయ కవికా రచయిత్రీ వారిలే ఎదిగ్ అనునామె ఆమె రచించిన పదలలు పెట్టులు కలవు అగ్నికంచుకము (ది చిల్డ్ అఫ్ ఫైర్) అనునది చాటిలో అత్యంత ప్రసిద్ధమైనది

1908 వ సంవత్సరమునకు ఎమ్మట అబ్దుల్ హమీద్ పతన సంకరము పాఠశాలకై శ్రేష్ఠమున గుఱుకొన వివేచనము (Censorship) అగిహోయెను టర్కీ కవులు మరల రాజకీయ పాంపుక పనువ్వలను అధికరించి వ్రాయు వొడగిరి యూరోపయముల తత్వ గ్రంథములును పాంపుక వ్రాస్త గ్రంథములు అనుపదించి కలెమ ఆలోచనను సామ్రాజ్యమునకును యూరపునకును నడుమ గల పాంపుకక సంబంధములు వివృత్తిపొందెను

ఖామి కాలోరయము' (హాక్ అఫ్ ది ఫూర్వర్డ్) అను వొక పాఠశాలకై సంఘ మేర్పడి కళ కళకారితే అను మూత్రము అందరి నభ్యుదయే విశేషముగ పాటించబడెను ఈ సంఘముయొక్క అను యాయలగు ఆహమద్ హామీద్ యాహ్యాకెమల్ అనువారు ప్రాచీన కవికా

రూపములను ఉపయోగించిరి కాని వారివిధ్యము ఉపజ్ఞాయనమై సంగీత ధర్మ విశిష్టమై పరకెను

మెహమూద్ అహ్మద్ అను వంతు ఇహ్మయ్యుక్క సర్కార్ కిక్కయే మహా అనుకు ప్రాతిపదికపర్ణాంశముగా మండవలెనని నమర్చించిని మిది ఆంగ్లం టర్కీకవి

కెమల్ అటాటర్క్ నాయక ప్రముఖ టర్కీ జాతీయ వాదులు విశేషము దండయాత్రలను తిరస్కరింప టర్కీ జాతీయ స్వాతంత్ర్యమును ప్రాప్తయ్యవ్వము మరల రూపొందించుకొనిరి అంత అహ్మయ్యుక్ అర్యము పాక కాలపు ఉత్తమైహోయెను అప్పటినుండియు అధునిక టర్కీ జేగముయొక్క అయమునకు జియోగ్ అక్బ్ వారిలే ఎదిగ్ అను జాతీయ కవులు ప్రసిద్ధిపొందిరి

జాతీయకా యుగమునకు చెందిన ప్రముఖ పామావ్య కేవల పెట్టెరున్నాది వారిలో అత్యుంది ప్రముఖులు టమర్ సెయిపుద్దీను రాంజ్ ఖలిగ్ అనువారు యాకుక్ కిద్రి అనువతడు ఉపజ్ఞానికుడైన మరియొంవి ఇతడు గూఢభక్త్యావయ విశిష్ట కృతి విరచనయగు నొక ప్రముఖ పవలా రచయిత ఫాతిరిఫ్ అతే అను మరియొక రచయిత పాంపుకయు యుద్ధములను రోషన్ ఎన్ రెఫ్ అను జేరోగ్ టర్కీ స్వాతంత్ర్య పనురములను వర్ణించెను తెహ్రీ హాక్ అనువాదకు ఓక ప్రముఖ అధునిక నవలా రచయిత గా నన్నెకెక్తివవాడు తెహ్రీద్దీన్ హామీ యాహర్ నజీ అనువారు కూడ ఈ యుగమునకు చెందిన కవులే

టర్కీ ప్రజా ప్రభుత్వపు తొలి సంవత్సరములలో తెహ్రీ అటాటర్క్ అను జాతీయ వాయకుడు నర్సియా అరగ్నీ మూలములగు పదములను పరిశుద్ధించుటకై కాక టర్కీ భాషానికీ లాభము అవకముల రూప మెనుగటకును ప్రజా ప్రభుత్వ సంప్రదాయములను టర్కీలో ఇష్టాము మనము ప్రవేశించక పూర్వముండిన సంస్కృతిపై నిలుపుటకును గూడ విశ్రయించెను ఈ జాతీయ సంస్కృతి కార్యక్రమములు అధునిక టర్కీ పాఠశాలకై వంశములను దాని అరగ్నీ-పన్నయను-ఇష్టామిక్ పూర్వ చరిత్రకును మధ్యకాలములో నుండిన పాంప్రదాయక శృంఖలములను విచ్ఛిత్తి గాంచెను రోషను అవకములలో టర్కీ భాషా కర్ణధర్మములను ఎత్తిన కవులముగా

విశేషించుట యందుగల పోకర్తము కారణముగా మొత్తమును దట్టి లిపి లాభము అతరములుగా మార్చుటవలన ఆ రేఖములందు అక్షరాస్యత పెంపొందెను

టర్కీలో ఈ వాల్టయము జాతీయముగా పెంపొందుచు పోక్త్యు రేఖములవలన సమకాలీన విద్యా విభావమును జిగ్గి జాతీయవాదులు అనుసరించుటయందులో వశమే నాకే ఎంత అనువాదము టర్కీలో సర్వము దగు క్రొవ్యునిట్ల కవిగా గలుగితేకై ను ధంకో రనాక మైకే పేర్చా కవిత్వో ఇతడు తన పద్యముల ద్వారా ధర్మవాదమును అందించుచు టర్కీయందలి పేదవర్గము వారి ఊరి భావమును తీరికమును వర్ణించెను టర్కీ సారస్వత శ్రేణుల నశింప నాకే మేకే అను యాయలు కొందరుండిరి కాని వారి అభిప్రాయముల కంటె దివ దిన ప్రవర్తన నగు జాతీయ కవికారాణియే ప్రజల రకమై చలామణి యయ్యెను

ఈ వాడు టర్కీయందు శక్తిమంతులైన రచయితలు కవులు పెద్దరులగుట తమ ఇతి వృత్తములలోవారు సేమకాలిక సాహిత్య ప్రక్రియలను యూరోపియను సారస్వత సంప్రదాయములను అనుసరించుచున్నారని వారి ఇతి వృత్తములు టర్కీయందలి నగర గ్రామీణ పాంథుల తీరికమునుండి గ్రహపరిచుచున్నది

యూరోపియను నమూనా ల సమకరించుచు టర్కీ చాటకలంగము కూడ ప్రగతికొందినది స్త్రీవాద్యునిమోచ నాశంకరము వట్టి బృందము అనిపొకమయ్యెను కాటక కళాప్రక్రియలు అవిచ్ఛిన్నముగా అభివృద్ధి గాంచుచున్నది మే యీ

టాంకులు

వ్యయం దోడితము లయిన అధునిక సైనిక కళటము లకు టంకు లది మేని ప్రచండమైన విధ్వంసక శక్తి అప్రతిహతమైన చలన శక్తి పాశేతిక సైనికదళ రక్షణ శక్తి-ఇది టాంకులకు గల మూడు ప్రధాన లక్షణములు టాంకులు పరాధి రక్షణములో వొక ప్రత్యేకమైన విధ్వంసక శక్తి కలిగినను క్రతు సైన్యముల జాడలు కనిపెట్ట గల సాధనములుగను ఉపయోగ పడుదు

అధునికమైన మిలిటరీ టాంకు ప్రభవ ప్రపంచ సంగ్రా

మమువందు గడింపబడిన పాశేతిక అనుభవములను జట్టి ఉత్పత్తి చేయుటవేది కాని ప్రపంచములో అరిగిన పెక్కు యుద్ధములలో అధునికములైన టాంకుల వలన పొందు ప్రయోజనములు ఇంచు మించుగా పిడి యొక పాధ వము మూలమున ప్రాచీన కాలము నుండియు సాధించ బడుచునే యుండినట్లు చరిత్ర వలన విదిత మగుచున్నది పెక్కు రేఖములలో యుద్ధ రకములు క్రతువులపై విఖ్యాం ధించు సాధనములుగా ఉపయోగ పడినట్లును తన్మూల మున క్రతు వర్గము నుండి రక్షణము పొందినట్లును చరిత్ర వలన తెలియు చున్నది టాంకుల వలన ఈవాడు ఎద్దించు చున్న ప్రయోజనములే గత చరిత్రయందు రోమివాల్ మిల్లయివాన్ మున్నగు వీరులు ఉపయోగించిన యుద్ధ గణముల వలనను యుద్ధాగ్రముల వలనను ఎద్దించినట్లు తెలియు చున్నది

18 వ శతాబ్దిలో రియెవాల్వ్ కానిస్సీ అను కాకడు నలువైపులు మూల చేయబడిన పాయుధ రథములు (armoured chariots) అప్పుడే సైనిక పూర్వామములో మారనముగా ప్రతేక పెట్టబడిన ఫిరంగి రక్షణములను ద్వందము చేయగల ప్రచండ శక్తిగా వ్యవహరించ గలవని అనినెను అవాడి నుండియు ఎందరో పాశేతిక క్రాత్తు వేర్తల ఇట్టి ఊహను పురమృంచుకొని పెక్కు రకము లయిన యుద్ధ కళటములను తయారు చేయును వచ్చిరి కాని కాండి (Conde) టురెన్నీ (Turenne) ఫ్రెడె రిక్ ది గ్రేట్ (Frederic the Great) నెపోలియన్ (Napoleon) మున్నగు యుద్ధ వీరులు యుద్ధ రకముల పాయమున క్రతు ఎన్నూలన ప్రయత్నములు చేసినట్లు ప్రత్యక్షాభావములు కానరావు

రహ్య అమెరికా ద్రిమ స్రాప్య అర్పనీ లేకీ యులు క్రతువుల కంటె ఇత తోవరి నుండియే ఎరంగు లను ప్రేర్చు పాయుధ కళటములను నిర్మించుటకై సరి తోధనములు అరిప విలయము గాంచుచు వచ్చిరి ప్రభవ ప్రపంచ మవే సంగ్రామ ప్రారంభ మునకు కొరితి కానియు క్రిందట అగ్ర రాజ్యములలోని యుద్ధ రంక్ర వికారదులు ఇట్టి పాయుధ కళటములు శక్తిమంతులైన పాక్షకు విధ్వంసించ గలవని ఊహించి యుండలేదు చర తుపాకులు (machine guns) ప్రయోగము వలన కందక

యర్థము (trench warfare) పెండు పందిరి వల్ల వస్తున్నది. వీరిని చూచి శత్రు సేనలు విస్మయము పుట్టించినవి వారు కావలసింది అట్టి పందిరి వల్ల వీరిని అతిక్రమించుటకై పోరాడనేయదులు అర్థవంతమున వారు ఉద్బాధించిరి కాని వారు సూచించిన అభిప్రాయము వంటిది ఎవ్వము 1914 వ సంవత్సరములో ప్రారంభమైన ప్రతిమ వం గ్రామము వం దు ఎంసెన్ (Aisne) అను కావున అనుభవ రూపములో వస్తువు మయ్యెను సాధికారం దు ములకు చాటగల అయ్యద శకట విర్యాణమునకు అధికమైన పోరాధానిక మొనగ జరుగు

పోరాడమైన అర్థము అర్థవంతములో పోరునకు తలపడిన పందెపుములో దీర్ఘకాలిక యుద్ధ పూర్వాము (delaying actions) ను కొనసాగించుటకై పైచించి తెల్లయిం ప్రవికాశికాలు పాయుధ శకటములను (armoured cars) టెంక్లతో నిర్మించిరి 1914 వ సంవత్సరంలో వీరిని రంగమునందు పోరాటము పూర్తిభూత మయిన పనులుములో క్రిటివ్ కానికా దళాధిపతి యగు చర్చిల్ విమాన దళమునకును పాయుధ శకటములకును నడుమ గల పరాకాష్ఠా పాస్తిని అర్థమును కీర్తి ముగా గుర్తించ గలెను తత్ఫలితముగా ఘరసలు మర తుపాకులు అమర్చబడిన కనక శకటములు యుద్ధ భూమిలో పోరాడన పోయి పరాజయించి యుద్ధ కలాపములు పోరాటము అవిచ్ఛిన్నమైన ఒకే ఒక రంగమునకు పరిమిత మయ్యెను ఘరస కేరీటు వలన కలుగ్తు నుండుట చొప్పునగాని కాలిక పోయెను ఈ పాయుధ శకటములే కనీస క్రిమముగా టాంకులుగా రూపాంతర మొందెను స్టన్ లిన్ అను వాతడు ఈ శకటమునకు టాంకు అని పేరెడెను టాంకు విర్యాణము ఎరికోడన దళయం దుండగా హల్ (hall) చాస్పిన్ (chassis) అను విడి భాగములు చేరు చేరు కావలసి తయారు చేయబడు చుండును ఈ శకటము చేరు అన్ని భావలలో టాంక్ అని ఎలవబడు చున్నది

మొట్టమొదట బ్రిటిష్ టాంకు వమూనా మేల్ (పురుషుడు) టీమేల్ (ప్రీ) అను రెండు తరగతులకు ఉత్పత్తి అయ్యెను మొదటిదాని బరువు 31 టన్నులు కాని ఉపరి భాగముపై అది పొండ్ల (Pounders)

కాటగు మర తుపాకులు (machine guns) అమర్చబడినవి ప్రీ టాంకు బరువు 30 టన్నులు కానిపై అది మర తుపాకులు అమర్చ బడనవి ఈ టాంకుల పదవు బిలి అనుగల 5 అంగుళముల వెడల్పు 13 అంగుళం 5 అంగుళముల 1 ప్రొ 9 అడుల 1 అంగుళము దీని 78 పై మేగము గంటకు 37 మైళ్ళు ఈ టాంకు 45 అడుగులు ఎత్తు గల అడ్డంకులను 115 అడుగుల వెడల్పు గల కండ్లములను చాటుగలదు పైకిగల ఎలుకలు ప్రదేశములను మలకముగా ఇది ఎక్కువ పోగలదు ఇది పూర్తిగా ఉప్పుతో నిర్మించి ఎక్కువ కనము యొక్క మందము 0.5 అంగుళముల మండి 0.5 అంగుళముల 20 గుండును మొదటి యుద్ధ కాలములో బ్రిటిష్ వారు విచ్చెప్ (Whippet) అను మధ్య అరగతి టాంకులను తయారు చేసిరి బరువు 157 టన్నులు కాలి టాంకులో 5 మండి 3 సాంకేతిక లక్షణములు మధ్య 45 గతి టాంకులో 5 మండిగల సాంకేతిక లక్షణములు ప్రయోజనము చేయగలిగి యుండును చిన్న వైక టాంకుల యొక్క గమన వేగము పైచాటికలతో అధి ముగ నుండును

ఫ్రెంచి టాంకులు — ఎనిగ్లీషములుగా యుద్ధములో టాంకులను ఉపయోగించినవారు బ్రిటిష్ వారు అయినను ఫ్రెంచి శాస్త్రజ్ఞులు బ్రిటిష్ వారికంటె ముందుగానే టాంకు నిర్మాణమునందు పరిశోధనమును జరిపిరి అర్థము మర తుపాకీ దళములను పడించుటకంటె ముక్కు తిగతో నిర్మించిన పూర్వాములను (barbed wire entanglements) కన్నము చేయుటకే ఫ్రెంచివారు తమ టాంకులను సూతన విధానముపై ఆధారపడి పరిచి తదాదిగా రేవాల్యే అను ఉత్తమ తరగతి టాంకులను వారు నిర్మించిరి ఈ టాంకునందు 37 M M కత్తి గల మామూలు తుపాకులు మర తుపాకులు అమర్చబడినవి దీని బరువు 74 టన్నులు వేగము గంటకు 37 మైళ్ళు మిగిలిన ఫ్రెంచి టాంకుల పరిమాణములకు ఈ తరగతి టాంకుల యొక్క పరిమాణము చిన్నది

అర్థము టాంకులు — టాంకులను అభివృద్ధి చేయుటలో అర్థములను అవకాశములు అధికముగ నున్నను ఏ కారణము వలననే వా రట్టి కార్యమునకు ప్రావీణ్యం లేదు

బ్రిటీషు టాంకులను 1917 లో ఆర్మీలు పట్టుకొనిన తర్వాతనే చాటిని వారు తమ యుద్ధ కలాపములలో ఉపయోగించిరి. ట్టుడిన టాంకులను ఆర్మీలు కాగుగ ఉపయోగించుకొనిరి. బ్రిటీషు టాంకుల వమూనాలను అనుకరించక స్వంత వమూనాలను అనువరించియే ఆర్మీలు టాంకులను క్రొత్త విధముగా తయారు గావించి చాటినే యుద్ధముతో ఉపయోగించు కొనిరి.

అమెరికన్ టాంకులు — పోథమ పోథమం నంగా మునుతో పోలేం. పూర్వము అమెరికా దేశము పోయోగావృత మయిన కొన్ని టాంకులను నిర్మించెను కాని తుదకు రేపార్ట్స్ ను పోల టాంకు నిర్మాణము నైననే వారు 15వ దశ్యుతి కేంద్రీకరించి చాటినే యుద్ధముతో ఉపయోగమునకు తెచ్చిరి.

రష్యను టాంకులు — 1914 వ సంవత్సరపు తుది భాగములో రష్యా దేశమున మోటారు దళ నిర్మాణము ప్రారంభ మయ్యెను విదేశములనుండి దిగుమతి చేసొన్న మోటారు కళములను కాను నిర్మించిన కవచములను అయ్యధములను అనుర్చి చాటిని ఆర్మీలకునై పోయోగించిరి. విప్లవాంతరము రష్యాలో ప్రవేశించిన బ్రిటీషు ఫ్యాంబి పోథ్యతి విదేశీయ నైపుణ్యముల రష్యనుల మీద టాంకులను పోయోగించెను. దిగ్గవమును అంది చేయుటకు కాను చేసిన యంత్రములు నిధలములై తమ నైపుణ్యములు తిరోగమవము గావించుచున్నవి. ఫ్యాంబి బ్రిటీషు నైపుణ్యములు రష్యా విప్లవమునకు పోతి కూలైన తెల్ల రష్యను లు (White Russians) తమ టాంకులను అప్పగించిరి. తుదకు ఈ టాంకులు రష్యా దోపిడీపట్ట పోథ్యమునకు ప్యాదిన మైనవి ఈ వము వాలను ఆధారముగా చేసికొని రష్యా పోథ్యములవారు మేరికాములైన టాంకులను 1920 నుండి వేరొకగా తయారు చేసికొనిరి. రష్యను టాంకులు అన్ని విధముల పోయి చెందిన వను పోతికి గలరు.

ఇతర దేశపు టాంకులు — పోథ్యామి కాథివర్తి లోపించిన చిన్న దేశములు టాంకులను ముఖ్యముగా రెపోస్టావేయగా పోయి ఇంగ్లండు అమెరికా దేశముల నుండి కొనుగోలు చేసికొను చున్నవి. పోథ్యములలో టాంకుల కొరకు అపాను దేశము ఇతర దేశములను

ఆధార పదవను 1928 వ సంవత్సరమునుండి పెక్కు రకములయిన టాంకులను కావే స్వయముగా నిర్మించు కొన వారంభించెను. పోలేండు అట్టోయా అట్టోలియా బెల్జియమ్ హంగరీ వెనాదా భారత దేశములు కొన్ని సాయుధ కళటముల వమూనాలను తయారు చేసికొనుచు నురి కొన్నిటిని ఇతర దేశములనుండి దిగుమతి చేసికొనుచు వచ్చినవి ఇటలీ దేశము రేపార్ట్స్ వమూనాను అనున రించి పోథమ పోథమం నంగా ముముయొక్క తుది భాగమున స్వల్ప సంఖ్యలో భారీ టాంకులను కూడ నిర్మించెను.

స్పెయినులో 1936 వ సంవత్సరమున జరిగిన అంత యుద్ధమున ఇర్లై న యుద్ధ రంగములో టాంకులను పోయోగించుట వలన విపరీతమైన వడ్డము లేర్పడెను. 1938 లో పోలేండునై ఆర్మీలులను రాది నిర్మింపుడు టాంకులను వారు అధికమైన పోథ్యావ్య మొనగిరి అందుచే వరాతి దళముల సాయముతో వారు క్రక్తు అలములలో గండి కొట్టి కిక్కి కాలుములలో లోనికి చొచ్చు కొని పోగిరి. ఈ పూర్వమును వచాయముగా గొని ఆర్మీలులను రెపోస్టా అధిక భాగము కాళి మించ గిరి కాని ఆర్మీలుల రష్యానై గావించిన కండ యాత్రలో వారి టాంకు పూర్వము అయినవిధము కాకాలించెను.

యుద్ధారంభమునందే టాంకులయొక్క సామర్థ్యమును గూర్చి వలు దేశములలో అధిక ప్రచారము జరిగెను. నై నిక వాయువులు టాంకుల వచాయముతో ఎంతటి అలయమైన క్రక్తు మీదనై నను విజయము పొందిన వచ్చు నను అల్పప్రాయమును తెలియచ్చిరి కాని అనంత రము అనుభవము రుప్ర్యా ఇర్లై న యుద్ధ రంగము లలో టాంకులతో నై నిక వర్తలు పొగించుట దు వ్రత మనియు వడ్డభాయక మనియు రుజై నది అయినను యుద్ధము ముగియునరకు రష్యా ఆర్మీలె నడుము జరిగిన యుద్ధ మంతయు అధికముగా టాంకుల వచాయముననే కొనసాగి చాటి మూలముననే కొన్ని విజయములు కూడ పొందిన జిదవని అనుకూలమైన వర్తలతో నై నిక వాయువులు వివక్షగా జ్ఞానము మనయొగించి మూక ఉమ్మడిగా టాంకులను ఉపయోగించుటచే పెక్కు విజయ ములు కలిగినవి విమాన దళముల వచాయముకొను

అన్ని రకగతులకు చెందిన ఒకటి దశ 100 ఎం.ఎల్.లో
 తోను టాంకులు అధిః సంఖ్యలో ప్రయోగించబడినచో
 చాటింగున బ్రతుకుటకు వివేచనమున విధ్వంసకరముగా
 గలదు కాని టాంకులను ఎక్కువగా చేయగల ఎం.ఎల్.
 గ్రేనేడ్స్ (High Explosive) లు ఆ గుండు యుక్తముగా
 ప్రయోగించబడెను రక్తాభివృద్ధి యుక్తములో అర్థము
 టాంకులు పోలెడ్ గ్రేనేడ్స్ యోగముల హానికరమే
 ద్వంద్వమైనది

యూరప్రికలై గణ్యములో రష్యను టాంకులు ఇతర
 దేశముల చాటింగులకు మిన్నగు టాంకుల నిర్మాణము
 మొదలు 1939-40 వ సంవత్సరములలో రష్యా దేశము
 విస్తృతకరమైన మాధ్యమ ప్రదేశ పెట్టెను ఉత్తమ తర
 గతికి చెందిన రష్యను టాంకులు గతిమైన విధ్వంస
 శక్తితో గలదు 80 మైళ్ల దేగమున ప్రయాణము చేయ
 గలవు చాటింగు 85 M M ప్రమాణము గల
 శతస్థూలు అమర్చబడి యుండును ఈ మర్తకశామముతో
 విధ్వంసక శక్తిని అనుమతించే చేయటయందును దూర
 దర్శక యంత్ర నిర్మాణమందును కనక నిర్మాణమందును
 దేగమును అభివృద్ధి చేయుట యందును గణనీయమైన
 సాంకేతికాభివృద్ధి సాధించబడినది

తేలిక రకపు టాంకు అనియు మధ్యరకపు టాంకు
 అనియు భారీరకపు టాంకు అనియు టాంకులలో మూడు
 తరగతులు కలవు శత్రువుపై ఎరంగి కాల్పుల ద్వారా
 కలిగించగల విధ్వంసమును అట్టియు వివిధ పరీక్షలు
 లందు చేసిన శక్తిని ప్రదర్శించి శత్రువుపై చెల్ల శీయు
 టను జట్టియు టాంకు యొక్క పాటము విధ్వంసన
 జనును టాంకులయందు ఎరంగులు మతో శ్రేణుల తో
 (machine breakers) అమర్చబడి కాపటము చేయబడును
 అత్యంత దేగవంక మయిన ఎరంగులు స్వల్ప కాలములో
 అలిన కాల్పుల ఫలితముగా శీఘ్రముగా హరించి పోవును
 టాంకుల సమూహాలను పయని చేయుట ముఖ్యమైన
 సాంకేతిక విషయము కాదు అధునికమైన టాంకు నిర్మా
 ణము వ్యయ శీలమైనది క్షీణమైనది టాంకును విజ్ఞించు
 టకు దాదాపు 40 వేల డాలర్లు టాంకులు అవసరమని
 అంచనా చేయబడినది పరిశోధనముల ఫలితముగా మిలిటరీ
 తోనాము (allies) లతో టాంకులు ఉత్పత్తి కాగల

వనియు ఈ టాంకులు ఏ మాన్యమైన ఇతర టాంకుల
 కంటె 40 చెల్లు తేలిగా సులభమయి పాట
 ములతో ఇతర టాంకులకు ఖనీ తీసుకోవలసి కావనియు
 ప్రతి దినది

టాంకుల నివీక్షణ — పెన్ట్రన్స్ (penetration) అను
 యొక్క క్రిమల పై న టాంకులు యుక్త రంగ
 లలో ప్రవేశించుట యొక్క స్వల్ప
 గణాంకములు షాద్రిగ్ మారిన్ యుక్తమును గూర్చిన
 గానము మొగలంట షాద్రిగ్ ఎవర్లకము చెందెను
 యుక్త కాత్రి ఎకారదులతో షాద్రిగ్ రకచా విభావ
 మును గూర్చిన అంతర కాత్రిగ్ ముగా గందరగోళ
 ఎన్నికలలో వదెను 1950 వ సంవత్సరమునకు అంతరగమే
 పై విక పూర్తిగా రకచా విభావము వ మ గ్రము గా
 రూపొందిన ఈ అణు యుగములో ఖా యుక్తమునందు
 గరిల్లా పైవ్యములు గాని ఇంక పైవ్యములు గాని
 అత్యంతముగా శీలక్షితములై శత్రువుపై పెరువు
 బాది (blitzkrieg) చేసి ఉత్తర ఉదయ మరల పడి
 వడిగా వియను జర్మముగా నలు దిక్కులకు తెల్లారెడలై
 పోవుటయే సాధ్యమైన అధునిక యుక్త పూర్వము
 కాగలదని పూర్వ రకచా దక్షులు అభిప్రాయము
 మార్చించుచున్నది అధ్యాయక ప్రయోగము వలన
 శత్రు అణుములు చెడబోయినను తిరిగి అని సమాయత్తము
 కి క పూర్వమే అట్టి అణుమును ఉపయోగించుకొని
 పై విధముగా పూర్వమును పన్నెన యెడల పర్యాయ
 నము చేకూరును టాంకుల వలన అందుకు పై దిగులను
 అత్యంతము అధునికమైన అణు యుక్తములైనను
 టాంకులు సమర్థవంతముగా వ్యవహరించగలవని కొందరి
 అభిప్రాయము శత్రువు అధ్యాయకములను పర్యాయ
 గించినను టాంకులను గల అమర్చమైన చలన శక్తి మగం
 మున అని జర్మనీకు శీలక్షితమైనదే గలవు అట్టి
 పందర్బములలో సమర్థ వంతముగను చాళిచక్రముగను
 చురుకుగను వ్యవహరించుటకు పరాకె పైవ్యముల వలన
 పర్యాయక మంతగా నుండ కాదు మున్నందుగా
 శత్రువుపై అణుచి చెల్ల శీయు టాంకు రకములను
 పరాకె రకములు అనువదించుచు పర్యాయముగా నుండ
 గలవే గాని పర్యాయమున పాకె పరాకె రకములు

నిర్వహించ జాలని అభ్యాసములు ప్రయోగించ గడిచిన ప్రియోగం జున్నును భూ యుద్ధములో ఎల్ల చేతల యందును టాల్స్టొ దళములను సహా దళము అనును నిరూప దళములను వధును ఎన్నివాతమైన సహకార నుండినకే గాని అన్ని యుద్ధములందు విజయ పట్టి అవకాశ ముండినాడు

ప్ర రా మ

టాల్ స్టాయి ఎల్ ఎస్

టాల్ స్టాయి యొక్క పూర్తి చేతు కొంటెన్ నికోల యేవెన్ టాల్ స్టాయి ఇందులో లెవ్ అనునది అని అనుచును నికోలయేవెన్ అనునది అంతర్జాత్య కము నికోలయేవెన్ అనునానని పుక్కుడితడు టాల్ స్టాయి అనునది సంకవాము అతడు అప్పించిన తుటుంబ వోదా ననునది కొంటె అను నీరు ద కా మ మేర్పడినది

రష్యా కేకపు రాజధానియగు మాస్కో నగరమునకు నూటపది మైళ్ల దూరములో కులా రాష్ట్రము నంతటి యాహ్నా యాహ్లానా అను గ్రామములో టాల్ స్టాయి 1828 వ సంవత్సరమున సెప్టెంబరు 9 వ తేదీనాడు జన్మించెను అప్పటివోఅను గ్రామములో 1910 వ సంవత్సరము 30 వ తేదీనాడు అప్పమించెను

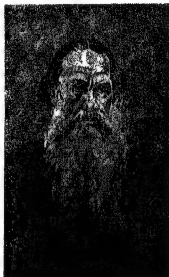
యాహ్నా యాహ్లానా అనునది టాల్ స్టాయి యొక్క పైతృక అమీంచారి గ్రామము ఇది తండ్రి చేరు కొంటె ఎన్ ఇ టాల్ స్టాయి తల్లి చేరు ప్రెస్నె ఎం ఎన్ చార్ కోన్ స్కాయా టాల్ స్టాయి కాగుగా నిన్ను నాడుగా నున్నచే తల్లి మరణించినది టాల్ స్టాయి తన తీవ్రములో హెచ్చు కాగమును యాహ్నాయా హ్లానా లోనే గడపాడు

1844 వ సం. నుండి 1847 వ సం. వరకు కాజాన్ విశ్వవిద్యాలయములో టాల్ స్టాయి విద్యాభ్యాస మొనర్చెను తరువాత కొంత కాలము నల్లగ్రామము నందలి పాఠశాలలో వ్యవసాయదారు నిర్దేశు నిర్వహకరపురు కాలము గడపాడు

1851 వ సం. మేముండి 1854 వ సం. అనవరి వరకు టాల్ స్టాయి కజేవ్ వర్యరములోని పై విక శిబిములో పనిచేసెను ఆ కాలములో వర్యక ప్రాంత

యాలలో జరిగిన యుద్ధముల యందానడు పాల్గొనెను ఆ తరుణములోనే (1851 లో) అతడు వెల్ స్ట్రో (కాల్యము) అను నవలను రచించెను ఈ గ్రంథము 1852 వ సంవత్సరములో ప్రచురింప జరిగినది "ట్రో రెస్ట్రో (స మారము - రచన 1852 - 54) నాజెగ్ (రాడి - రచన 1852) అను నవి అతడు రచించిన ఇతర గ్రంథములలోనివి నాజెగ్ అనునది యుద్ధమునకు సంబంధించిన కథల సంపుటి ఈ రచనల సు అముననే టాల్ స్టాయి రష్యా యందలి వాస్తవిక (Realist) రచయులలో ఒకడుగా వాచితక్కును

చిత్రము-37

టాల్ స్టాయి

1854 వ సం. నవంబరు నుండి రష్యా యందలి క్రిమియా రాష్ట్రములోని సెవాస్టోపొల్ అను నగర రక్షణములో శత్రువు దళోద్యోగిగా టాల్ స్టాయి పనిచేసెను అతడు యుద్ధరంగమున మహా ప్రమాద భరితమైన సమయములో ఏ భారత పై నిటల ప్రశ్న ననిలది విశేషానుభవమును గడించెను రష్యా పై నిటల ఆ నగర రక్షణములో ప్రద

ర్యించిన పీఠాన్ని ప్రతినిధిగా ఉన్నట్లు అందు పెంపొందిన కథలు అనుగ్రహమును రచించిన అకథలలో రెండింటిని అతడు యుద్ధరంగములోనే (1813) ప్రాసెసు యుద్ధమును ఎవరినోకొను అందు ప్రకటించిన అధి ప్రాయములు వాదనలు అకథలయందు విస్తృతముగా కావించును

వివాదాలలో వగర వివరాలలోను టాల్ స్టాయ్ పీటర్స్ బర్గ్ (ఈ వారి రెండవ గ్రాడ్ వగరము) వగరమును చేరుకొనెను అప్పుడు యూరోప్ (యూరప్) అను గ్రంథమును ప్రాసెసు ఇది 1865-66 లో రచించి 1867 లో ప్రచురించెను

1868 లో టాల్ స్టాయ్ టెక్నోలోజీ మెయిన్ (కూర్మామి ప్రాతఃకాలము) అను శీర్షికతో ఒక చిన్న వచనము రచించెను 1881-82 లో రోలింగ్ స్టా అను మరియొక వచనము ప్రాసెసు ఇది 1883 లో ప్రచురించబడినది ఈ రెండు వచనాలలో అతడు రష్యా రైతుల యొక్క దుర్భర దారిద్ర్యమును వారిని భూస్వాములను వదులునున్న నిరీక్షణను రైతులములను సంపూర్ణ అములను చీలించినాడు

1888 నుండి కొంతకాలము టాల్ స్టాయ్ ఫ్రాన్స్కు ఎట్టరారు అంటే జర్మనీ నున్నగు దేశములలో పర్యటించెను ఈ పర్యటనకు వచనములు ఇతే జాన పోర్టె టెక్నోలోజీ బుక్స్ లో ఎన్వై టెక్నోలోజీ రచనలు అను చేయిన అతడు కథలుగా వ్రాసెను అధునాతన యంత్ర వాగకళను మానవ చరిత్రలో అది విరహించుచున్న ప్రతిభాని పాశ్చాత్య (Negative Role) అతడు వర్ణించెను రై కాంగ్రెసులో తిరుగుకాటు తత్వము ప్రతినిధును చున్నట్లును జార్ ప్రతినిధులము వర్ణనలను సంస్కరణములై సహృదయములు గావించు చున్నట్లును కాల మది ఆ వచనములలో ప్రముఖ కార్మిక పక్షం రెన్ని చెప్పి మున్నగు వారిని టాల్ స్టాయ్ ని రాజకీయ కార్మికాభిప్రాయములలో భేదములు పొడవైనవి

అదే కాలమున టాల్ స్టాయ్ తన గ్రామములలో రైతుల నిర్ణయాలకు ఒక పాఠశాలను వేడవెను పెట్టెను అతని ప్రయత్నములను అనపాకవము చేసి కాని వారి

వాడు రైతులయొక్క కాను వ్యయముగా వయారు చేసే పాఠశాల క్రిమము వసువచించి అందు మహా త్యాగాముతో కార్యక్రమమును పొందించుచునెను యుద్ధ రంగంలో అతడు గడించిన అనుభవముల వలె ఉపాధ్యాయుడుగా రైతులకు మద్దతి గడించిన అనుభవములు కూడ అంది రచనలను ప్రభావిత మొనర్చెను

1892 వ సంవత్సరములో టాల్ స్టాయ్ స్వయాం అందరి యేర్పాటు అను పదమును వివాహ మాదెను వారిరువురు పరస్పరముగా ప్రేమించి వివాహము చేసి కొన్ని కాని ఇద్దరి స్వభావములు ఉత్తర రక్షణ గ్రువములవలె వయ్యెను ప్రజలకు లేని అవ్వతన పెంచు కని టాల్ స్టాయ్ దానిని విడిచిపెట్ట వలయునని వాదించెడి వాడు ఈ భావమునకు అంది కార్య అభిప్రాయము ప్రతిభాముగ ముందెడిది ఎట్లెట్లూ ప్రజలలో పీడ పాఠశాలకు తిరుగును వారిని అభివృద్ధికి చేవలయునను భావము టాల్ స్టాయ్ గాథముగ ముంచెను అట్టి ఉపవము వసుకోటి వారికి అపమాన పరమని అమె అభిప్రాయ పడు చూడెడిది టాల్ స్టాయ్ తన రచనలకు 'పీటర్స్ బర్గ్ వలదను వాడు అట్టోనెర్బుట్' లుగు భవన వ్యయమునకు అమె గొరిగి వెడిది అంది రచనలకు శుద్ధ ప్రభులు వ్రాయటయందు అమె పరియమి టర్ను చూచునది అతని వచనాలలో 'స్టెల్ మిక్కిలి పెద్దదయిన వోయ్ జానిర్ (యుద్ధము కాంతి) అను ఉద్గ్రంథమున కామె పీరు పర్యాయములు శుద్ధ ప్రభులు వ్రాయ వలె వచ్చెను ఎప్పుటి కప్పుడు-మదకు 'నెన్ ప్రాప్తిలో గూడ-కొత్త విషయములు చేర్చుట కొన్ని భాగములు పీడ చేయుట టాల్ స్టాయ్ అలవాటుగా ముందెను పైచేరి అను కథను అతడు 1892 పర్యాయములు మరల మరల వ్రాసాడట

వివాహానంతరము టాల్ స్టాయ్ తన జీవించారితోనే ఒకవంక వర్ణనలయొక్క సులు వ్యయముగా చేయుచు మరియొక వంక తన రచనల పొందుచునెను 1892 వ సంవత్సరములో కాజోలోరమ్ములు అను వచనము అతడు వ్రాసెను దానిలో అతడు కోపము, దాడి ప్రజల జీవితమును వారి స్వభావమును అభ్యుక్తిను బల పొందిర్యములను చీలించెను

1889 వ సంవత్సరము నో టాల్స్టాయి పోయ్వా యిన్ (యిద్దము-కాల్) అను పెద్దవలెను ప్రారంభించి ప్రాసెసు తు వలలో సూక్ష్మతము పెడ అతడు అవమానించిన ప్రేమను ప్రదర్శించెను వెబ్బియను రహస్యతై రిండెలు ప్రేమపుడు రహస్యను ప్రతిబింబించుచున్నందును సెలవివను అందరికి చిత్రించెను అది 'ఎస్ క వ్యూహ'మును ధరి నది చరిత్రలో ప్రతి పాత్రయే విశ్వాసాన్ని మని అతడు బావితో వివరించెను ఇంచుమించు 600 పాత్రలతో ద్విగ్రాథముయే మనక త వ్వి అంతిమా ఎవరిముతో యుద్ధరంగమును కడుతుంటున్న చిత్రము అవనల 19 వ శతాబ్ది చాన్సిల్ (Realist) వలన రచనలో ప్రభావవంతగా బాంబుల బతుకున్నది అందు దానిని 1889 లో పాసింబెయ

1876 సంవత్సరము మొల 1877 సంవత్సరము వలెను టాల్స్టాయి అన్న రెవివా అను వలెను రచనను ఈ గ్రంథము 1875-77 వర్షపు ప్రచురించెనెను రైలల తిరుగు కాలులు బయిందానీ సేరి ఘోరమైన చాడులు ఆయుగమందలి సామాజిక - చారిత్రక వస్తువులు సమాజములోని స్త్రీల దుస్థితి చారి చాగ్గి శిక్షలు సమాజములో కిలించు అంతర్జాతీయము హృదయ కాశ్మీరము ఇన్నయను ఈ వలలో ప్రతిబింబించుచున్న ఇక్కడకు వస్తువరి గత కాలములో అరనికి రైతి ములయన విలవలనై పర్యటియన్న అగ్రప్రాయములు అలోచనలో దీక్షలు కనిపించు మెన్డ్రముగల అందరి దృష్టిలో సమాజము రహస్యంలో ఎడన ను భావము ఈ వలలో గోర రించును

రై కాంగములో కడలు బ సూక్ష్మమిక కుటుంబ జీవము పెడ టాల్స్టాయికి అంతరలో నన్ను ఆగ్రహయములో నిగమన ద్వి 1880 సంవత్సరమువకు ఎన్నుకు వెలవడన అని రచనయను ప్రతిబింబించు చున్నది ఇట్లెన్ (కాకాము - 1880-83) వేరెమ్ మోయారెకా (సా విశ్వాస మేనిటి - 1889) 'చాన్సెలేషన్ రెలా' (ఏమి చేయవలెను) పొన్నుల బానిసవలలో జె నిక ర్తవము గోచరించును

ఈ రచనలో క్రైస్తవ మత సభావమువకును విరంకుక శిఖరమువకును వ్యతిరేకముగా మనస్సును దూరించి పోవడం విశవముగా టాల్స్టాయి వివర్యవము పాసింబెను ను తనమైన సైన్యంతో పాసింబెను మూడ అంతు అంబ క్రిష్ణముగనే అభిమోదించు చాటి యెవల ఎక్కిలు చూసన దిక్పాఠము అందలి రచనలో ఎక్కిలి వింబించెను కని అనని రచనలో జె జె రైతిక ముకా శాస్త్రీక బావలను గల నిర్దిష్ట రూపము కంటె చాటి యెడ అందరికి గల అనుచూసములే అనిష్టములే బాగుగా కనిపించును

రై ఉదాహృత గ్రంథములే కా 1880-1900 సంవత్సరములవకును టాల్స్టాయి అనే ములైన కడలు చాటములు ప్రాసెసు చాటిలో ప్లక్త ఇవానా ఇలిచా (ఇవాన్ ఇలిచ్ మరణము - ఇది క రచన 1888) వ్లాద్మెను (అంధకారము లంఘించి ఒక నాటకము రచన-1890) గ్లాది ప్రోవ్వెప్పెని మో (క మేర్బాని అనుభవములు - ఇది ఒక ముఖంక రచనము-1899) చిపోయ్ గ్రావ్ (జీవనము - ఇది ఒక నాటకము - 1900) అందువి ముఖ్యముగా పేర్కొన కనివి

1891-92 మధ్యను మరల 1898 కింద స్వరము లోను రహస్యలో పెన్డె రహస్య మంతించెను టాల్స్టాయి చొరవ తీసుకొని రహస్య నివారణ సంఘములను స్థాపించెను స్వయముగా చాగ్గోన్ కుట్రా క్లిక్స్ అను మండలియులతో అతడు గానించిన స్పృహ పెక్కు ప్రాధాన్యములు కాపాడినది

1899 99 సంవత్సరములలో టాల్స్టాయి పోస్ట్మెన్ (అధికారము) అను వలను రచించెను చాటిలో అతడు రహస్య యందలి విరంకుక వ్యవస్థను దానిని లలలము చుండన సామాజిక నిర్వాహ విధానమును విరహింబు చాని దుర్లభతలమును అలకు వెల్లడి చేసెను క్రాంతములో క్రైస్తవ మతాధికారులు అమాను శ్చమును అతడు అంధించెను అందుచే మత విశ్వాస బాగవని వెలి మేలి క్రాంతములో టాల్స్టాయి యుక్కు అగ్రప్రాయములు లక్షల సంవత్సరముగా జయలు పడి వని నీతిని వ్యయం ఎవరిను ముక్త సాంఘికము

అను కళావ్యక్తముగా చిత్రించుటలో టాలెమీయే గల ప్రతిభ అనన్య వే మూవ్య మైనది అని భారతముగా ప్రజల అభిప్రాయము. ఆ దిక్కులు ఆ గ్రహులలో వారిలో వచ్చుచుండిన మార్పులను వారి అవస్థలను అవస్థానుబంధము అరదు మిక్కిలి జేమ్యోతో చిత్రించెను విమర్శన రహిత మైన అశ్రుతిమత చిత్రణముతో (crusial realism) అరదు గొప్ప భావారుదుగా భావించుటగా పోకోధ కుడుగా ప్రశస్తించబడు

1900 వ సంవత్సరముల నెలలో టాలెమీయ అర్థ శత వర్షానికి పోచియట్ రచయితో రాని పెద్ద ఎత్తున అరిగినది ఆ వర్ణనల పరిశోధన అతని రచనలు తెలుసు మొత్తము 80 సంవత్సరములగా పోచియట్ గ్రంథము ఎప్పుడు రించినది

మరి

టాలెమీ (Ptolemy)

టాలెమీ అను వరకు అగ్రహాంధ్ర గాంచిన గణిత భగోళ భూగోళ శాస్త్రజ్ఞుడుగ క్రీ. శ. 2 వ శతాబ్ది వర్షాధిక భాగముందు పర్షియన్ యుద్ధము అతని పూర్తి కామము గానియట్ టాలెమీ టాలెమీ అనునది అతడు గ్రీసు దేశమునలి టాలెమీయే పోచియే అను వగరమున అర్పించెను. ఇది అతని కాలము తెలియ వచ్చుట లేదు కాని ఈ మనో విచారముడు గ్రీసు ప్రభువు అగు పెట్రోయిస్ అంటోనిస్ యుద్ధ అనుచారు క్రీ. శ. 127-161 సంవత్సరముల వధులు ౧౭౭౫ పాఠముల చెరసవచ్చుట జేసింది యుద్ధ వేది గ్రీకు చరిత్రకారుల ప్రాకార వలన తెలియు చున్నది అర్థగ్రాంధ్రయోగ వగరములైన కానో పో అను గ్రామమున టాలెమీ 40 సంవత్సరములు నివసించి యుండినట్లు అర్థగ్రాంధ్రయోగ విద్వాంస అదిన శిలా ప్రాంతములపై గల శిలా భాగముల వలన ప్రుప వేదినది టాలెమీ పరిశోధించి వెలువరించిన భగోళియోగ ఫలితములు ఈ ప్రాంతముల మీద చెప్పబడినవి తన గ్రీకు సంవత్సరముల జీవిత కాల మంతయు ఈ మనో నియము భగోళ శాస్త్ర విశావమునకు అంకిత మొనర్చినట్లు పాంధ్రరాము కములైన ఆ రీతియన్ కళనముల వలన తెలియు చున్నది

గణిత శాస్త్ర వేత్తత్వము — టాలెమీయ అతనికి పూర్వీకుడు ౩ పాఠ్యము అను వండితుడును కేవలము

గణిత శాస్త్రానివృత్తి కొనసాగించిన వేన అనన్య పామూవ్య మైనది ప్రధానముగా త్రికోణమితి (Trigonometry) అను గణిత శాస్త్ర విభాగమునకు ముఖ్య మగు పురాదులు విద్వాంసులయందు నీర్విరుద్ధులు కానించిన కృష్ణ శక్తినించ దగినది సరళ త్రికోణమితి (Plane Trigonometry) అనియు గోళాకార త్రికోణమితి (Spherical Trigonometry) అనియు త్రికోణమితి ద్వంద్వ మైనది వీటి యందు వృత్త భాగముల పట్టిక (Table of Chords) కూడ అంతర్గతమై యుండెడిది ఈ త్రికోణ మితిని ప్రాథమమున భగోళ శాస్త్రజ్ఞుల ఉపయోగార్థమై నాపార్యం అను ఉద్దేశ వండితుడు స్పష్టంచెను అతని అనంతరము టాలెమీ దానిని తేటతెల్లముగ వివరించి వ్యాఖ్యానించెను ఈ విపుల వ్యాఖ్యానము టాలెమీ యొక్క అఖండ పాండిత్యమునకు ప్రజల నిదర్శన మని పలువురు గణిత శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయము అతని అనంత రము 1400 సంవత్సరముల వరకు తల్లి తల్లి మను వ్యాఖ్యాన మెనకును కానించి యుండలేదు

గ్రహ చలనములను గూర్చి టాలెమీ అనివృత్తినించిన వర్ణనాంశములు ఈ 1400 సంవత్సరముల కాలములో వండిత అపాధ్యతములై తోక ప్రసిద్ధి గెనెను టాలెమీ రచించిన గణిత శాస్త్ర వంగ్రహాంధ్రము అను బృహద్రంగంక ములో భగోళియ త్రికోణమితి సంబంధములైన ప్రక్రియలు పొందు పరచ బడినవి వీటికి ఖిన్నములైన భావములతో అరిస్టార్చిస్ యూక్లిడ్ థియోడోసయస్ మెనిస్ నాప్టోల్డ్ అంటోనికస్ అను వండిత వర్ణులు రచించిన వివరణములు కూడ వంకలన మునర్పణి ప్రచురితములై యుండెను కాని టాలెమీ యెడల కత్త ప్రవర్తులు కలిగి యుండిన అరబ్బులు అతని ఉత్సాహ రచనము యొక్క వైశిష్ట్యమును గుర్తించి దానికి అల్బానెస్ అను శ్రేష్టతను మగు వాను మిడిరి ప్రామాణిక మైన ఈ మనోగ్రంథము వేటిని వ్యవహారమున గలదు

ఈ అల్బానెస్ అను గ్రంథమున, వృత్త భాగముల పట్టికను (Table of Chords) పూర్వ విభాగమును టాలెమీ విశద పరచెను భూ మండలము యొక్క పరిధి 8000 నను భాగములుగనో లేక ద్విగ్రుగనో విభక్త

మైనట్లు ఆవరణ గాంచెను అట్లే ఇంకను చాని వ్యాసమును అందు 150 ఎమ క్యూబిలు చేసెను.

పరిధి యొక్కయు వ్యాసము యొక్కయు ఎకాదశము ఇంచు మోక్ష్యకరము లగు అంశములుగా నయి టవై అశదు పద్మంతు గుణికాంశములు (Sexagesimal fractions) డి రెహానించెను ఇంచు విమిషము లనియు క్షణము లనియు చేర్చిన బదిపది

వృత్తము నందలి పరళ రేఖలను గురించి క్రీ. శ. 100 కి సంశ్చరముతో నాపార్శ్వము అంచి కరుచావ మెనిల్స్ వ్యాఖ్యాన గ్రంథములు రచించి యుండిరి ఈ వృత్త భాగములకు సంబంధించిన గణనము రేఖాగణిత మందలి సీ మాన్య వృత్తు సంఖ్యాక మాత్రములపై ఎక్లెథారపడి యుండుతోటాలెమీ విరూపించెను ఈ విరూపము క్రమ బద్ధముగను శాస్త్రీయముగను సంక్షిప్తముగను సులభ గ్రాహ్యముగను కారించ బడినది ఈ చాటి పరకు ఇంతకంటె అధికపరమైన సౌలభ్యముతో సుబోధకముగా జిత్తి ఎవరణమును చేసిన వారెవరును లేరు

రెండు కోణముల యొక్క వృత్త భాగముల మంది చాటి మొత్తమును గాని చాటి భేదమును గాని ఊహించి తెక్క జట్టుటకు టాలెమీ ఎథ్థాంతము పర్యయ ఎదెను అనది ఎథ్థాంతము $\sin(A+B) = \sin A \cos B + \cos A \sin B$ అను సూత్రమునకు తుల్య మైనది అతడు రచించిన మరియొక సూత్రము ప్రభావము ఏ కోణము యొక్క వృత్త భాగము మంది యెవను చాని అర్థ కోణము యొక్క వృత్త భాగమును ఊహించి తెక్క జట్టుట సౌలభ్య పడెను

అగోళ శాస్త్రజ్ఞుల ఉపయోగము కోకకు నాపార్శ్వము నందితుడు తన ఉపజ్ఞచే త్రికోణమిదిని కనిపెట్టి అవంతర తరములచాని కృతజ్ఞతకు పాత్రుడయ్యెను గోళాకార త్రికోణమితి ప్రస్థాపకముగా అగోళ శాస్త్రమునకు అవ్యయింప దగినది అగుటచే చాని అతివృద్ధి యంతయు పరళ త్రికోణమితి యొక్క వికాసమునకు పూర్వమే అది యందుల సంఖ్యాగము పరీక్షము కూడ నై యున్నది గోళాకార త్రికోణమితి రూపముతో తన కవపరములగు అంశములను టాలెమీ నందితుడు భూ మండలమునకు

అన్వయించబడుచుండిన ప్రాథమిక మగు మెనిలాస్ ఎథ్థాంతము (Menelaus theory) మంది క్రొంతెను తిర్గ్రగ్రేఖ (Transcassal) చే గోళాకార త్రిభుజము యొక్క సర్వములనుండి ఉప ఖండములుగా చేయబడు వృత్త ఖండములకు ఈ మెనిల్స్ ఎథ్థాంతము సంబంధించి యుండెను మెనిల్స్చే ప్రతిపాదించబడి ప్రయోగ పూర్వకముగా ప్రువచరచరితవ ఈ ఎథ్థాంతమును టాలెమీ పులకై తైలిలో వివరించి గణక శాస్త్ర చేత్రలకును అగోళ శాస్త్ర చేత్రలకును ఎరమోపకార మొనర్చెను క్రీ. పూ. 721 న పంచత్వరముతో సుభిల్లిన చంద్ర గ్రహణమును గూర్చి నాపార్శ్వన్ సాధించిన పరిశీలన ఫలితములను టాలెమీ అర్థయన మొనర్చి చాటి అభావమున విశేషముగా పరిశోధనములు జరిపి అగోళ శాస్త్రమును ముంజుపన్న మొనర్చెను నాపార్శ్వను గిర్మించిన ప్రాతిపదిక వైసనీ టాలెమీ పట్టిన కృషి విశేషముగా అభారపడి యున్నను పంచగ్రహముల చలనమును గూర్చి భక నిర్దిష్ట ఎథ్థాంతమును టాలెమీ మాత్రముగా ప్రతిపాదించి యుండుటచే అతని ప్రతిభా-వ్యుత్పత్తులు కీర్తి ప్రతిష్ఠలు దిగంత విశ్రాంతములయ్యెను

ఇతర గణక శాస్త్ర గ్రంథములు — టాలెమీ రచించిన ఈ దిగువ గణక శాస్త్ర గ్రంథములు మిగల ప్రకృత గాంచినవి

(1) అనలెమా — ఈ గ్రంథమున ఇత సమకాలమునై అగోళ మండలము వందలి నిండుపులను చాపము అను విరూపించు విభావము వివరించ బడినది ఈ విరూపణము పర కపురముగా నను కోణము జుండుడు మఖ్యాన్న రేఖ (Meridian) దిట్టించుచు ము (Horizon) పైన్ వర్తికల్ (Prime vertical) అను పను కంములయొక్క లంబ సంబంధమగు విశేషణము (orthogonal projection) వలన సంభవమగును ఈ విరూపణము వలన మగటి వేళ సూర్య నింజును ధి పమయమున ఏ స్థానముం దుండుతో తెలిపకొనవచ్చును గ్రీకు భాషతో కవించబడిన ఈ మూల గ్రంథమునకు సంబంధించిన కొన్ని అవశేషములు మౌలక్చే అనాదు లక్ష్మము అగుచున్నవి చాని అరబ్బి భాషానువాద మగు

టాటెమి గ్రంథము యొక్క పూర్తి పాఠ మీనాడు లభించు చున్నది

(౨) ప్లానిట్ థోరియమ్ - ఇది 1858 వ సంవత్సరములో అరెస్టి భావయించు సంశయ మొనర్చు జరిపింది అందులో లా.వ. భావలోనికి అనువదించి జరిపిన గ్రంథ మీనాడు లభ్యము కాగలదు ఈ గ్రంథమందు పైరియోగ్రాఫ్ అను బొక విధముగ విశ్లేషణ చేయ వివరించి జరిపింది ప్లానిట్ థోరియమ్ లింగ్ మండలముపై గల విందువులు భూమధ్య రేఖయొక్క పను లలము నందు విహించుట అందు రక్షణ ద్రువమును ఒక నిండు పుగా గొని అవతరించి ఉచితముగా ప్రయత్నం లు చేసి వన విధానమును ఫలపంక మొనర్చెను

(3) పేలా పెగ్గా - అది గ్రీసు దేశములలో వర్ణవహ రించి జరిపి మరీయోగ గ్రంథము సంశయమును బోలి యుండును ఉప పాఠము సంశయ కాలములందు గోళ రేచు కను దేకిన పనుయములలో నవగ్రహము ఉప యా ప్రవయములను శిశోష్ట వాచానరచారి స్థితి గతు లను తెలుపు గ్రంథ విధి

(4) గ్రహసంభావనము (Planetary Hypothesis) ఇది రెండు సంపుటముల గ్రంథము పీటిలో మొదటిది గ్రీకు భావ యందును రెండవది అరెస్టి భావ యందును ప్లానిట్ కాలమున లభించ గలవు

తేజశ్శక్తియు (optics) గూర్చియు టాటెమి ఒక గ్రంథమును గ్రీకు భావలో రచించెను దాని యందు 18 వ శతాబ్దంలో అరెస్టి నుండి టాటెమి భావలోనికి కొన్ని భాగములు మాత్రమే అనువదించి ఉపామను లభించు చున్నది సంపూర్ణముగ మూల గ్రంథము లి సంపు టములలో రచించి జరిపి తెలియ చున్నది పీటిలోని మరీ భాగము అంగుళాకర్ణముగ ముద్రపెట్ట వేర్వేరు మందములలో నుండు యానముల ద్వారమున పరీచా శింకు కరణము యొక్క ప్రవేశమును గూర్చివర్ణనము మును దూరపరించుటకు గూర్చించిన ప్రథమ ప్రయత్నము ఈ చివరి భాగమున వివరించ జనుచున్నది ఈ అర్థము నకు కారణము ఇందులో ఖగోళీయ వర్ణనమును గూర్చి కూడ వర్ణించి జరిపింది అంతకు పూర్వము ఖగోళ శాస్త్రజ్ఞులు తెలిసిన అంశములకు అధిక ప్రయోజన

లకు లభించు ఎకేషన్ములు ఇందు సహజముగ లభించు జరిపి

అనంతర కాలమున గాన శాస్త్రమును గురించి టాటెమి వర్ణనగా అను గ్రంథమును టాటెమి మూడు సంపు టములలో రచించెను 18 వ శతాబ్దములో గ్రీకు టాటెమి భావలయందు ఇది ప్రథమ మైంది

భూగోళ శాస్త్ర వర్ణనము - టాటెమి ఖగోళ శాస్త్ర శాస్త్రము ఎంతటి పరిశీలనా సం స్కృతిలో భూగోళ శాస్త్ర పాఠముగా గలది అంతటి ప్రజాకాశియై వరిచెను అర్థశక్తియు అను ఉద్దేశ్యము వలెనే భూగోళ మార్గశిరశి అను అతిపరిగ్రంథము గూడ ముఖ్యముగా పాఠశాల సంస్కృతయ పునరుద్ధరణ దశయందు ఖగోళ శాస్త్రాధ్యయముపై అపారముగ పాఠశాలమున ప్ర రించ వలెను శాస్త్రీయ పాఠశాలలకు రచించి జరిపి ఈ గ్రంథము ఖగోళ శాస్త్రజ్ఞులకు మహోపకారముగా తోడ్పడినందున సంశయములో దానికి ప్రత్యేక స్థాన మేర్పడినది ప్రాచీన కాలములో భూగోళ విష యులను శాస్త్రీయముగా అవగాహన మొనర్చుకొనుటకు శాస్త్రీయముగా చేసిన ప్రయత్నము దిది భూవలముపై గల ప్రయోగ సంస్కృతి లన్నిటియొక్క అజ్ఞాన శీలమును దీక్షా శ వ్యవహారము జరిపించుట అననే మానవ ప్రపంచము యొక్క విశ్వసనీయ మగు కలమును (map) నిర్మించుట పాఠ్య మగునది టాటెమి ప్రయోగశక్తి ముగా నిరూపించెను దాని ఆ కాలమున అట్టి రీతిలనమునకును పట విశ్లేషణమునకును అవకాశముగ వరికరములు అంతగా లేకుండెను అందుకు టాటెమి శాస్త్రీయ అన్నది వర కును గల భూప్రపంచమును విశదముగా అజ్ఞాన శీల లుని వర్ణనపరిచినందు విభాగముల క్రింద విధించి టాటెమి శిశోష్ట పుటలు అది పేరికెను శీతాశ వ్యవస్థమును ఇవ మిగ్గముగా నిర్ణయించ గల పాఠ్య పాఠ్య ముగ్గ మగుటచే వి రమయగు అజ్ఞాన శీల లులకు వరిక ములు అతి వర్ణనముగ నే అభ్యము లయ్యెను టాటెమి పూర్వము జరిపి యుండిన మెరిస్ అను శాస్త్రజ్ఞుడు వ్యయముగా ఎర్థ మొనరించుకొనిన అనుపూర్వము లగు శాస్త్రీయ వర్ణనములతో ఈ శీతమున కొంత మేరకు పరిచయముచెను కాని పలుగమగు వర్ణనములు

అర్థం లేదు ఇకను పొందిన ఎన్ని శిరములను
 పూరిగా ఎన్ని బిటెములను ఉత్తరమున
 రింగులైన మధ్యకావ్యము ప్రాంతం దేవులందు
 థాగో పరిశోధనము గావించి గెలుపు పొందు
 లా మారు గుండ్ల ప్రాంతములకు గురికిన పేరించిన
 ఎకాదశి నుండి ఖాతగా గొప్ప ఉండ పరిశోధనలు
 పొందెను మూలములను తన రీతివలన గురికిన
 యూదులములు కరణములుగా తన పురుషుల అగ్ని
 ప్రాయముతోట బలెను ఎక్కువ బాంధవ్యమును
 తీసుకొనియున్న అయ్యో అయ్యో థాగోగళ
 ఎక్కువను గూర్చి పురుషులకు బలెను ఎక్కువ
 నైవేదికమును పొందించియున్న అది కరణములను
 వివరించును

అగ్ని పుట్టివచ్చిన గూర్తులను అయ్యో
 గురికిన కావ్య ఎక్కువను గూర్చియున్న ముందలము
 నలకు అగ్ని ముందలములను / సంబంధమును
 గూర్చియు తన పురుషులకు బలెను ఎక్కువను
 వంశమును ముందలమును వివరించు / లెను
 ఖాత ప్రవచము యొక్క పొడవు వెడల్పును
 అంతగా నెయ్యుటోట బలెను అది పురుషులకు
 విస్తరిత కావ్యము ప్రకటించి యుండెను పొందిన
 గ్రీకు భూగోళ కావ్య చిత్రంలోను అగ్నిదళముల కర్తరి
 (Cosmographers) తోను అగ్నిదళ సంఖ్యలు
 మానవ ప్రవచములకు వికల వికల యందును మనోవ్యక్తి
 ములే పరిశోధన చేసిన మొత్తం ప్రవచమును స్వీకరించు
 రముతో నుండి యుండెనది ఊహించి కాని ఈ అగ్ని
 ప్రాంతము ప్రక్క పరిశోధనమునై అధారము యుండి
 నది కాదు టాంగ్ భావము ననుసరించి భూమండ
 లము చతుర్విధ యందును (అయ్యో అయ్యో అగ్ని
 ఖండములు) అవంతముగా విస్తరించి యున్నది అగ్ని
 ఊహించిన పాగ్లను అగ్నిగూర్చి హుం అగ్ని వికల
 యందు అగ్ని ప్రవచము అందు నుండి యుండెనది
 అగ్ని దూహించు గగ్గెను ఈ ఊహయే అవంతము
 కొలంబు మున్నగు పాపము యుగములు చెక్కు అంద
 లుతో గల వివిధ భూ రిశోధనలను పరిశోధనలుగా
 యధార్థమున

టాంగ్ రచించిన గ్రంథములందు మన దేశములందలి
 అఖండ దేశాంత గుర్తుల మూలలో వివిధ ప్రాంత
 ముల ఉత్తర దేశముల వాతావరణ లక్షణములు
 ప్రవచించుచున్నట్లు అగ్ని దేశముల అగ్నిదళము
 అతడు ప్రమాణిగముగా - అగ్ని పా మధ్యధరా
 ప్రాంతము అయ్యో అయ్యో అయ్యో మన దు
 వలె అగ్ని పా మొదటిమొదటి అగ్నియో అయ్యో అగ్ని
 భారత దేశమునకును సంబంధించిన భాగోగళ ప్రవచముల
 లందు గుర్తి పరిశోధనములు అగ్నియో అగ్ని పా ఖండము
 నను సంబంధించి వందలకు టాంగ్ మొదట బ్రిటిష్
 దీవులు ఎవరెందరు కావ్యమును వ్యవధి ప్రాంతము
 ప్రాప్తు అగ్నిదళ గ్రంథముల యొక్క భాగోగళ
 స్వరూపము అయ్యో అయ్యో అగ్నిదళములు గావించెను
 అనంతములకు భూగోళ కావ్యగ్రంథముల దులు
 అనంతములకు పరిశోధనలు ఉపయోగించి దీనిలములు
 తయారు చేసినట్లు వాటి వరకు ఖాతముల దూరమున
 అగ్నిదళము టాంగ్ దేశములకు ప్రాధాన్యము మొదటి
 కాటెరి తన గ్రంథములలో అగ్నిదళముల ప్రవచములను
 టాంగ్ రచించిన భూగోళ కావ్య గ్రంథములను
 రిశోధించినవారు అతడు భూగోళ కావ్యచేతగా అగ్ని
 ప్రధానముగా అగ్ని కావ్యచేతగా అగ్నిదళములను
 రచించి యుండెననియు అగ్ని కావ్యముతో అగ్ని విక
 లముగా ఉపయోగించుననియు అగ్నిప్రాయము వెల్ల
 దించిరి అగ్ని భూగోళ గగ్గె కావ్యముల యందు
 పరిశోధనములు అగ్ని అందలి మధ్యములను ప్రాధాన్యము
 గల అగ్ని మూల సంబంధములను అగ్నిదళములను
 ఈ మనో మందిరము లుపాధ్యక్షములు ఈ కావ్యము
 ప్రామాణికములుగా చేర్చిన అందుచే అగ్ని అగ్నిదళ
 పరిశోధనల యందు మూలము మూలాధారములుగా
 ఎరిగించునందుచే చిరకాల వాగ్దానము కొనసాగెను

ప్రకాశము

టాంగ్ (Tang)

ప్రాంత వివిధ టాంగ్ అను వాడుక ప్రముఖ
 గ్రంథ అగ్నిదళ అగ్ని కావ్యచేత యుండెను అగ్ని
 వివిధ మధ్యధరా దేశముల రిశోధనలను
 అయ్యో యందు వివరించెను

టూన్ విద్యార్థిత్వము వార్యర్లు 20 ను ఎక్కువ విద్యార్థులములతో జరిగినది 1879 వ సంవత్సరములో ఇరదు 10 ఎ పట్టమును 1880 వ సంవత్సరములో ఎ హెచ్ డి సి 1880 వ సంవత్సరములో న్యాయ శాస్త్ర పట్టమును పొందెను

టూన్ 1882 వ సంవత్సరమున వార్యర్లు నందు ఉపాధ్యాయుడుగా నియుక్తుడయ్యెను ఎదవ పరిపాలనపు రములలోనే వార్యర్లు విశ్వవిద్యాలయము నందలి అధ్యక్షాదులు ప్రభావాలయ్యెను

టూన్ తేవలము విశ్వ విద్యాలయాలార్యులుగా పేరెన్నిక గడుచుచు గాక ఇతర వార్యర్లు రంగములలో గూడ పని చేసే ప్రతిష్ట నాస్తిం చు కొనెను అతడు అమెరికాయందలి అధ్యక్షాదు విజ్ఞానమునకు రూపురేఖలు తీర్చుచుండు ఇతడు నిరవసారింప పాత్ర ఎప్పుడగనది 1890 వ సంవత్సరమునుండి 1907 వ సంవత్సరము వరకు ఇతడు క్వెన్స్ లాండ్ ల్ ఎక్ ఎక్ బిల్డ్ అను పత్రికను సంపాదకత్వమును 1904 వ సంవత్సరమునుండి 1906 వ సంవత్సరము వరకు అమెరికన్ ఎక్ బిల్డ్ ఎగోడయెదను తు అధ్యక్షతను వహించెను మరియు 1908-7 వ సంవత్సరములో కొందరు మిత్రుల సహకార తోమనవ్యములతో ఇరదు వార్యర్లు మూన్ ల్ ఎడ్మినిస్ట్రేషను అను పంపును స్థాపించెను

టూన్ యొక్క అధ్యక్షాదు విజ్ఞానము ఒక విశ్వ విద్యాలయ రంగమునకే పరిమితము కాలేదు ఇతడు పరిష్కరించిన అధిక సమస్యలు పెక్కు లున్నవి ముఖ్యముగా ఇరదు అంతర్జాతీయ వాణిజ్యపు పన్నుల విధానమును దూరంబించుట యందు పల్లిన కృషి చరిత్ర పుటల కెక్కినది 1917 వ సంవత్సరము నుండి 1919 వ సంవత్సరము వరకు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల టారిఫ్ కమిషనుకు ఇరదు అధ్యక్షుడుగా ముందెను మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ సంగ్రామము ముగిసిన ఎదవ అంతర్జాతీయ వాణిజ్యపు జీవనాదికలపై శ్రాంతి ప్రభుత్వమునకు సలహా లొసగుటపై 1919 వ సంవత్సరములో ఇరదు పారిస్ వగరమునకు బయలు పేరి వెళ్లెను బ్రిటిషు శ్రాంతి తెల్లమును ప్రభుత్వములు ఇరది వరకే విధముల గౌరవించినవి

టూన్ మూలపు మిల్ ప్రవచించిన వేతన విధి (Wage Fund) అను సర్వాంశమునకు ఒక శ్రోత రూపము పొనగట వార్యరమున టూన్ అధ్యక్షాదులద్వారా చరిత్రములో తన కొక స్థానమును కల్పించు కొనెను (1) అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల వాణిజ్య-మంత్రి ముల చరిత్ర (1880) (2) అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల లోని వెండి పత్తి (1882) (3) వేతనములు మరియు పెట్టుబడి (1888) (4) అధ్యక్షాదు ప్రాథమిక విద్యములు (1911) (5) విదేశ వాణిజ్య మంత్రి సమస్యలు చెందిన కొన్ని అంశములు (1915) (6) శాస్త్ర పరిశోధకులు మరియు ఉపన్యాయకులు (1915) (7) అంతర్జాతీయ వాణిజ్యము (1927) (8) అమెరికా వాణిజ్య ప్రముఖుల పామాతక భూమిక (1882) అనుగది టూన్ రచించిన గ్రంథములు

ఇట్లు అమిత మేధావిగను శ్రాంతి ప్రభుత్వమునకు గొప్ప సలహా దారుగను ప్రముఖ అధ్యక్షాదు వేతనము ఉదాత్త తీరినమును గడిసిన తరువాత తన 82 వ యేట 1940 వ సంవత్సరములో ప్రాంత విధియం టూన్ కాలధర్మము గంచెను

సూ కృ ప

టామ్మీనియా దేశము

అతల్ టూన్ బాన్ టామ్మీన్ అను పేరందు కేటాయుడు 1642 వ సంవత్సరము నవంబరు 24 వ తేదీన వాన్ డై మెన్స్ లాండు (Von Diemens Land or Tasmania) అను దేశమును శ్రోతగా కనిపెట్టెను ఇది ఆస్ట్రేలియాకు దక్షిణముగా నున్నది మ్యా రీస్ వేల్ యొక్క పామంశ రాజ్యముగా (dependency) ఈ ద్వీపము 1808 వ సంవత్సరములో బ్రిటిషువారికింద పంపిప్రాంత మయ్యెను మ్యా రీస్ వెల్లులో దీనికి గల సంబంధము 1855 వ సంవత్సరములో తురముపైను 1851 వ సంవత్సరములో ఒక వియోజక శాసన పరిపత్తి (Elective Legislative Assembly) స్థాపించబడెను 1856 వ సంవత్సరములో ఇచ్చట బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము (responsible Government) అమలు లోనికి వచ్చెను 1901 వ సంవత్సరము అనంతర 1 వ తేదీ వాటికి ఆస్ట్రేలియ లోని ఇతర రాష్ట్రములతోపాటు

టాస్మేనియా ద్వీపము ఆస్ట్రేలియా జనాభా రాజ్యముతో (Commonwealth) తేర్చుకొనెను టాస్మేనియా యొక్క మొత్తపు విస్తీర్ణము 28216 చ. మైళ్లు 1868 న వం॥ బాన్ వెలెంటి అంచనాను అట్టి టాస్మేనియా యందు 17688 మంది పురుషులు 161766 మంది స్త్రీలు ఉండిరని తెలియుచున్నది ఇప్పుటి మొత్తము జనాభాలో 440 కాకము బ్రిటిష్ దీవులు జన్మభూమిగా గలవారును 880 కాకము ఇతర యూరోపియను దేశములు జన్మ భూములుగా గలవారును 8188 కాకము ఆస్ట్రేలియా న్యూజిలెండు దేశములలో జన్మించిన వారు కై యున్నారు అచ్చ మయిన అదిమవాసులు అంకరించినారు

టాస్మేనియా దేశము ముఖ్యముగా పాలియోజోయిక్ (Palaeozoic) అను ఒక రకమైన కఠిన శిలలు అంధ గోడగా గల మట్టి పర్యాయాలచే ఏర్పడి యున్నది ఈ దేశము యొక్క విశాలమైన మధ్య భాగము తూర్పు భాగము పైన చేర్చొనిన శిలల తోడను గమల చేతను దానికి సంబంధించిన మట్టి పర్యాయాల చేతను నిండి యున్నది ఇది ఉత్తి నచ్చిన తగ్గు శిలలచే కప్పబడి యున్నది మధ్య గతమై యున్న పీఠభూమి ఈ ద్వీపము యొక్క ప్రస్తుత మగు లక్షణమై యున్నది డెర్వెంటు సిస్టమ్ (Derwent System) వలన వాయవ్య దిశ యందు కొట్టుకొని పోయిన ఈ పీఠభూమి 8500 అడుగుల ఎత్తు నుండి ఈశాన్య దిశకై చు గ్రమానుగతముగా గుర్రాలుగా లేర్పడి యున్నది ఈ పీఠభూమి హార్స్ (horst = భూమిపై నుండి పైకి ఉత్తి న కఠిన తలము) వలె కనిపించు చున్నది ఉత్తర దిశకు తూర్పు దిశ కును విస్తరించిన నిన్ను భూములు పోపాన మాన ప్రళంభముల వలన (step faults) తరతరము కావముచే ప్రంకి యుండుచే ఇందుకు కారణము ఈ పోపాన మాన ప్రళంభముల వలన ముప్పై ముగ్గురై న లోయలు (scarpes) ఏర్పడి యున్నది ఇది స్థానికముగా టయర్స్ (Tiers) అని పిలువబడుచున్నది వడవంటి అంచున 79 పీఠభూమి అగ్రస్తుతముగ నుండుటచే అది క్రేడిల్ పర్వతము (cradle Mountain-5088

అడుగులు) ఎలెడన్ పర్వతము (Eledon Mountain-4788 అడుగులు) అను శ్రేష్ఠ శిఖరములను చున్నది డెర్వెంటు తేవ్ మూరానము యొక్క రక్షణపు అంచు మీద మైల్ వెస్ట్ (Mt Fild West-4726) వెల్లింగ్టన్ (Mt Wellington-4188) అను పర్వతములు ముఖాయమానముగ ఏర్పడి యున్నది ఉత్తరపు అంచు గూడ ఉన్నతముగనే యున్నది ఇదియే లెండ్ టౌన్ (1796) అను పర్వతము కాని పీఠ భూమికి తూర్పుగా నున్న ప్రాంతము మిక్లిని నిమ్నముగా (1860) నున్నది ఇది ఓట్ లాండ్స్ (Oat Lands) తూర్పు నీర పీఠభూములలో కలుపు చున్నది

టాస్మేనియా యందలి నదీ నమూనాదీ పర్వతము (Hydrography) నందు రెండు విశిష్ట లక్షణములు గలవు టాస్మేనియా కై లగ్గి న స్వహాసము నందు ప్రధానము కై నదీ న మూలకరములయిన మూడు గొప్ప లోయలు పీఠభూమి అనేక పర్వతములచే వ్యాప్తమై యున్నది ఈ క్రింద పేర్కొనబడిన మూడు లోయలు ముఖ్యమైనవి (1) టామార్-మాక్వారి కై నియెమెంట్ (Tamar Macquarie Lineament) (2) లేక్ స్ట్రైయిట్ క్లైయర్ డెర్వెంటు కై నియెమెంట్ (Lake Strait Clair Derwent Lineament) (3) మాక్వారి హార్బర్-గార్డన్ హ్యూక్ కై నియెమెంట్ (Macquarie Harbour Gardon Huon Lineament) ఇవన్నియు కై యిది నీరమునకును పర్వత రాజములకును సమాంతరములుగా నున్నవి ఆ ప్రాంతము ప్రంగుటచే నీటిలో రెండవ మూడవ లోయలు ఏర్పడి యుండును అట్లే సమాంతరములై భూ విధి కావమును వలన ఏర్పడిన అశాకములు నమిన మందలి ప్రధాన భూ భాగమున నున్నవి

ఈ ద్వీపము నందు పముద్రాగిరి శిఖోష్ఠ స్థితి బోలు చల్లవి శిఖోష్ఠ స్థితి గలవి నవవర్షరము పొడవున పల్లవు నవవములు (Westerlies) వీరు యందును ఈ ద్వీపము నందలి వర్షపాతము అచ్చటి కై నల్గిరి లక్షణముల ననుసరించి యుండుట యొక ముఖ్య విశేషము టాస్మేనియా దేశము 40° అక్షాంశమునకు

రక్షణముగా గలది కావున అది ఇతర రాష్ట్రములను ప్రభావితము చేయు ద్విపుట కంటె ఢిన్నమైన ద్విపుట తోనగు చున్నది రుప్పిరికిముగా ఉష్ణమండలపు ప్రదర్శిత ప్రభావము చాల స్వల్పముగ నున్నది అయితే వేసవి కాలములో పరిశుభ ప్రభావము అధికముగా నున్నది బ్రేవ్ వెస్ట్ విండిస్ (Brave West Winds) అను వనములు నీచు మార్గమున ఈ ద్వీపమునకు చేరి వచ్చు సంచక్రము చోడవున అధిక సంఖ్యలో వర్షములు కలియుచున్నవి ఇక్కిను పర్యవ మండలమున గల లెయల్ (Mt Lyell) అను దర్శనమై గరిష్ఠ వర్షపాతము (పాదానా 116 7 అంగుళములు) సంభవించును కాని అచ్చరి మాన్యైరై నదికి చెందిన రోస్ ల్యాండ్ లోయలో రాస్ (Ross) అను కావున నన్ను లోగర్త ప్రదేశమున (Inland) సంవత్సరమునకు 18 అంగుళముల ప్రమాణము గల గరిష్ఠ వర్షపాతము మాత్రమే పడును

వృక్ష సంపద ఈ దేశమున అధికముగ నున్నది ఎక్కువ భాగము యూరేసియన్ వృక్షావర్ణములయొద్ద నున్నది గాక వర్షములు కాలముగా ప్రభావ భూభాగ మందలి రాష్ట్రముల యందు కంటె తరతమ భావముచే ఇచ్చట నున్న యూరేసియన్ వృక్షములు సాధారణముగా ఎక్కువ ఎత్తైనవిగా నున్నవి వెల్లింగ్టన్ పరివర్తమునకు రక్షణమున నున్న కిరారణ్యము వందు 500 అడుగుల ఎత్తునకు పైగా పెరిగిన యూరేసియన్ వృక్షము దాన్నది లావెల్ (laurel) అశేయన్ (acacia) బీచ్ (beach) అను రేఖీయ వృక్ష జాతులు ఇచ్చట నుగా పెరుగవు వెల్లింగ్టన్ పర్యవముపై ఉన్నత భాగమున గల జడరకపు తిగుడు తెల్ల పొట్టిగ వుండును రిపో కాంధవందలి కలుపు మొక్క జాతికి చెందిన పెనియో (peniclor) కెడ్ ఫోర్నియా (ced fordia) అను చిన్న మొక్కలు కూడ ఇచ్చట కాన్పించును

వ్యవసాయము ఇచ్చటి ప్రజల ముఖ్య వృత్తులలో నొకటి ఆస్ట్రేలియా జనతా రాజ్యములో సేవ్య మగు భూమిలో కూడి 2 పంతులు టాప్సేనియాలో గలదు అయినప్పటి ద్వీప రాజ్యము విస్తృతి చోద్య మైనదిగా

నున్నది ఇచ్చట మిక్కిలి మెదకగా నున్న భూభాగము లందే శుభ్రముగా వ్యవసాయము చేయబడు చున్నది టాప్సేనియాలో కూడ కాయలు భావ్యము కంటె పండ్లలే విశేష ప్రాధాన్యము కలదు ఓటెన్ (oaten) అను ఎండు గడ్డి కంటెను వచ్చి గడ్డి కంటెను భావ్యం పైరుకు తక్కువ ప్రాముఖ్య మియ్యబడు చున్నది మూలముగా విశతంపెదిన మూడు వ్యవసాయ మండలములు అందలి పైరు పంటలు ఈ క్రింద పొందుపరుపబడినవి -

- 1 ఉత్తర తీరము - ఇందు ముఖ్యముగా ఆలగడ్డలు టిట్లు ఎండు గడ్డి గోధుమలు జిహ్వా పండును
- 2 కేంద్రవర్తులాంశము (Central Arc) - ఇచ్చట కొంది పరిమాణము గల ఎండు గడ్డి పెరుగును టిట్లు గోధుమలు కూడ ఎండును
- 3 రక్షణ తీరము - ఇది పండ్ల తోటలకును తేలికాయలకును ఎండు గడ్డికిని ప్రసిద్ధ మైనది

టాప్సేనియాలో 7 తేల ఎకరములందు 30 లక్షల గ్యాలును గోధుమలు మాత్రమే పండు చున్నను అచ్చట నగటున ఎకరమునకు 178 గ్యాలును పంట పండుటవలన ఆస్ట్రేలియాలో ముఖ్యముగా గోధుమ పండు ప్రాంతములలోని పంట కంటె ఇచ్చటి పంట చాల గొప్ప దనమే చెప్పవలెను

టాప్సేనియా లోని పంట సంపద చాల గొప్పది 1960 వ సంవత్సరములో ఈ దేశము నందు 98 000 గొట్టాలు 2 08 000 పాడి పశువులు 17 000 గోసంపదయు ఉండెను ఆ సంవత్సరము నందే 3 28 06 000 పాము ఉన్నియు 1100 టన్నుల వెన్నయు అచ్చట ఉత్పత్తి చేయబడెను

టాప్సేనియా యందలి ఇనికి సంపద మిశ్రమైనది 1960 వ సంవత్సరములో అచ్చట 28 028 టన్నుల యశదము (Zinc) 20 078 టన్నుల కుర్చుమై అంగారము 18 48 458 టన్నుల వెండియు ఉత్పత్తియయ్యెను

ఈ దేశము జలశక్తి (Water Power) వలన గరిష్ఠ ప్రయోజనమును పొందెను పచ్చిద్దిగా వర్షములు కలియుట నలనను కేంద్రమున నున్న విశభూమి నిల్వ

మనగా చాచుకు ఎలవను (steep descent) ఇది సాధ్యమైనది నీటి వివచనమై ఎవూలోనూ చలన మనోసగటాశ్చేయిగా పోవు మొదట నీటి క్ష 7 అంత అక్క క్ష 2 ర్గి యుండునది అంశా నవది దీనిలో నుమారు 10 శాతం క్ష 2 ఇంతు పూర్వము వర్షిణి నొందిన అదనది దీనికి వంశినించిన పరిణామల వర్ణమాన (Widlingham) మార్గల్ అవయ (Lake Margaret) లాన్ డెస్క్ (Luncheon) అను కాపు అందు కలవు విద్యుత్ క్షిప్తేనల అవగద పరిశ్రమ (Calcium Carbide) ఉన్న వత్తయలు పరిశ్రమ చాళాల్లి పరిశ్రమ మున్నగు ప్రధాన పరిశ్రమలు ఈ క్షేత్రములో ను విద్యుత్తుపై ఆధారపడి నెలొల్లు అదెను

ఎగుమతి చేయించు వస్తువులలో ఈ క్రింది
మిశ్రిత ముఖ్యము లైనవి 1 కుర్చి చేయించిన తోహ-
తులు (refined metals) 2 వార్తా పత్రికలు ప్రచు-
రించు తెల్ల కాగితములు (Newsprint) 3 ఉర్బి
సామానులు పండ్ల గుళ్లు (fruit pulp) హోబర్ట్
(Hobart) వకు ఎలక్ట్రమను వస్తు లోకడ యొక్క గల
విద్యుద్దీప్తికలు-రుకడ కర్మాగారములో పెద్ద-రకము
లైన ముక్క తోహతులు నుండి క్షత్రి చేయించిన యాక-
డము (zinc) గంధకామ్లము (sulphuric acid)
హాఫర్ ఫాస్ఫేటు (super phosphate) నహాఫర్
గంధకము (sulphate of Ammonia) ఇతర
వస్తువులు ఉర్బి క్రి గావించెడు చున్నది యాచన్ల
అభావము (North west bay) వద్ద నున్న కర్బురిక
కర్మాగారములు (carbide works) జార్జీసియా
దేశమువకు వలస వస్తువులను వహుకూర్చి గెలుగు
చున్నది 1969 వ సంవత్సరావమున ఈ దేశమునందు
గల 1500 పారిశ్రామిక సంస్థలలో 89 084 మంది కార్మి-
కులు పనిచేయు చుండిరి

టాప్సినియా చేజుమందరు దాదాపు 18 000 మైళ్లు
దొడవు గల రహదారులు అన్నది వాటిలో 2 188 మైళ్ళు
నిర్మించి గల రహదారులు వర్గీకరించబడిన రహదారి
మండలము (classified Road system) లోనివి
అని శ్రుతిముదిత పరిరక్షించబడు చున్నది శ్రీమంత్

రహదారులు స్థానికాధికారులచే ఏకీకృతం చేయబడుతున్నది
 తిమ్మి ఎ.సి.ఎస్

మావత్తును నా రథులై న ప్రేమించియు 'నయ్య'గా
దుఃఖము గొవరించి యుద్ధముల ముగుసన నయ్య
నఖిలించి ప్రక్కటి రహస్యముల తెలివిత ప్రయత్నించు
చుండెను మావన నేనుమును ప్రక్కటిని వాచావర
మును వశగరచునో యెత్తించుచు భాగో గెయ్య
ములుకూడ / మగోముముడెను కారవరేపు ఋషులం
లర ప్రక్కటిని విధించి విధించినను కాన్యాధోగ ప్రక్కటిని
ఐయించుటకు మావపుని యున్నమాగలేదు లిరోపాఖండ
ములో ఐదుమీద కళాత్మియందు విజ్ఞాన యున్నపాద
సోద్యమము (Renaissance) ఐయించుచు కాన్యా
ధోగ ప్రక్కటిని తెలిసికొని దానిని ఐయించుచు మావ
భాగోగ విషయం జ్ఞానులై కొందరు ప్రార్థనము
లను ప్రార్థనములందు తెలియని ప్రార్థనముల విశేష
ములను తెలివిత నాపావనయ్యప్రభు సాగించిరి ఆందు
కొందరు కృత్యములైరి మరికొందరు వీరమరణము
నొందిరి ఆ సాపావనయ్యప్రభులలో ఆల్పా ఖండమున
పంచరించిన కుమారి తిమ్మ ఎవరెట్లు నదిరోపావన
తేజింగో నాల్గిరి దక్షిణప్రభుల విశేషములను గనుగొన్న
వర దగవనమున మొదలగు వారు గణనీయులు

అంధకార భండమను పేరుగలిగిన అపరాధ సాహసులు యౌతలు చేసే పలు విషయములను లోకమునకు తెలిపి అందు ఎదుర్కొనక పోయిన ఆరు వారిలో టిన్నె ఎం ఎఫ్ అను కన్య యొక్క ధైర్య అనుభూతి పేరు టిన్నె అలెగ్జాండ్రీన్ ట్రెన్స్ పుట్రోనెల్లా ఫ్రాన్సిస్కా (Tinne Alexandrine Putronella Francina) అను హోలండుకేశ వర్తకస్తురగు ఎఫ్ ఎఫ్ టిన్నె మామరు అరడు సెవోరియను యొక్క సమయమునందు ఇంగ్లాండునకు వలస వచ్చెను సెవోరియను వసోవీపు వస్థు దామె వయస్సు అడు సంవత్సరములు ఇనను హోలండు లో అమెను రాజ జ్ఞు వచ్చెను అమె హోలండు రాజధాని యగు హాగ్ లో 1889 వ సంవత్సరము అక్టోబరు 17 వ తేదీన జన్మించెను వార్షిక ఇంటి మార్పు నిబంధన ప్రకారము అమెను గోండాకొ గోమీవమున నెల

నది యొడ్డునను ఆమె ఎక్కువకాలము సంచారము
కావించెను 1881 లో నైలు ప్రాంతము నందు తిరుగుట
కామె ఐరోపానుండి మరల జయలుచేసెను తల్లి ఎవతల్లి
యెటురాగా ఆమె 1882 వ సంవత్సరము జనవరి 9 వ
తేదీన కామెలోకు ప్రయాణము చేసెను కార్తంలో
కొంత కాలముండి వారు గోడాకొలో ఆమె ప్రదేశము
మీదుగా తెల్లని నైలు నది దగ్గర దిగి పోల్ లో కొంత
దూరము పయించి నవంబరులో కార్తం తిరిగి వచ్చిరి
అక్కడ వేరన్ థియోడర్ వాన్ హెన్ స్లిన్ మరియు
డా హెన్ స్ట్యూర్ట్ ఆమె వారలు ఆ వసతిలను గలిసి
కొనిరి వారందరు 1882 వ సంవత్సరము ఎప్రిల్ నెలలో
జూరెల్ గజల్ ఆమె కాపునకు జయలుచేసిరి

జూరెల్ గజల్ వరకు మాత్రమే పోయినను
సాగును కనుక అక్కడవారు పోక దిగి మెహ్రా ఎల్ రెక్
నుండి భూమి మీద పయనించి వియోం వియోం దేశపు
నరిపార్శ్వకు తెజ్ కొహంగ్ పరకును ప్రయాణము చేసిరి
ఆ ప్రయాణములో వారందరకు జ్వరములు తగిలెను
షిర్ గల్ నెలలో స్ట్యూర్ట్ మరణించెను జూన్ నెలలో
ఆమె తల్లియు మరణించెను మిగిలినవారు పెక్కు
ముప్పులను లోనై యిం. 1884 వ సంవత్సరము
అక్టోబర్ కార్తం తిరిగి వచ్చిరి అక్కడ బీచ్చె యొక్క
ఎవతల్లియు మరణించెను తెర్నల్ బోన్ చూచుచు ఆమె
కామెలో చేరెను 1889 వ సంవత్సరము జనవరిలో ఆమె
రాజీ సరస్వతి నైలునది యెగున భాగమును చూడ
దండి యొక కిడారుతో త్రిరోతీనుండి జయలుచేసెను
ముక్రీనుండి భూటుకు పోవుచుండగా అగష్టు 1 వ
తేదీన అర్ధమ ద్దచ్ వాటిసులతో కలిసి ఖ్యూరేగ్ ఆమె
వారు ఆమెను హత్యచేసెను హంతకుడు ఆమె సీరిక ర
శేష్యరచుకొన్న యిసుపటానులో అంగార మువ్వదని
క్రమించెను

నరించి వల్లభుడు లభింపండున అ విధముగ ఆమె
యాత్రలకు జయలుచేసెనని వాటి పత్రికలు ప్రచారము
చేసెను కాని అందరి నీంము చేపునకే తిరియును
ఆమె కనుగొన్న విషయములు అమూల్యములై చరిత్రలో
ఆమె కొక స్థానమును తెచ్చెను ఆమె యొక్క డిగ్రీ
నను ఒక సుహృదావళి పయనించెను అక్కడి నీడజుల

కామె వస్తువులను వంచిపెట్టుచుండెడిది రాని వలన
వా రామెను చిరకాలము జైలు యందుంచుకొనిరి
వయనములో విమగ్నియై వేళలందు ఉలుసుపోకకు ఆమె
ఎదలు వాయించు చుండెదట

నె నే

టి.బెట్.దేశ చరిత్రము

యట్లును పర్యవేక్షణములు మధ్య ఎత్తైన పీఠభూమి
వివేకమైన చరిత్ర మును చిత్ర చిత్రితము లగు వ్యక్త
సంపద జీవరాసులు వాగా అనిజములు (ముఖ్యముగా
అంగారము) కార్లీ పంట మున్నగు విశేషముల వలన
టి.బెట్లు ప్రపంచము దంతటిలో విదీకృతమైన దేశము

ఇచటి ప్రజలు అవలోకిత్యమయి ప్రయ కిమ్మలైన
ఒక మర్కటమునకును అవనిది వరిచి బ్రతిమాలి
వరియి మూడిన రాక్షసుని జనించిన సంతతిచా రని
ఒక ప్రాచీన టెటెట్ గాక కలకు అవలోకిత్యమయి
మహాయాన బౌద్ధమతము నందు ప్రధాన దేశ జుద్ధవి
ప్రధాన ఆమెనరుడు బుద్ధ భగవానుడు కర్మాచరణకు
పూనుకొనడు కాలక్రి క్షి పరిపాలన అంతయు అవలోకి
త్యమయి చేయుచుండును ఇట్టి అవలోకిత్యమయి
ప్రయ మున్నవత్తములైన మర్కటము యొక్క సంతతి
వారగుట చేతనే టెటెట్ వారికి నహనము రాన కింత
వత్సవత్తము ధర్మాధికారి పాపవ్యక్త మున్నగు ముగి
ములు కలవని వారు చెప్పుకొనెదరు కాని రాక్షసి
రక్తము కూడ తనులో నున్నందున వట్టులల బ్యాపార
దక్షత పేరాన ముంగోపము మున్నగు దుష్టజనులు
కూడ సంగ్రహించిన వట

ఇట్టి వారికి లభవత్తము చేర్చి రాజ్యము నెలకొల్పి
రాత్త న ప్రళమ వాయుకుడు భారతీయుడే అని మరియొక
విటెట్ పారాదేశ గాక మధువుచున్నది ఇతడు కర్ణ
దనియు మరుతైత సంక్రామమునుండి స్త్రీ మేషమున
పారిపోయి వచ్చిన దూతతి అనియు బుద్ధుని కామమునాటి
కోపల రాజగు ప్రవేషతత్ పుత్రు దనియు కాశ్యపిచ్చుని
వంశ రాజపుత్రు దనియు వాగా సర్ధాంతములు కలవు
ఇతడు నామాలయ పర్యవేక్షణము లను చాటిరాగా చూచి
పెద్దము నుండి దిగి వచ్చె నని వానించి టెటెట్లవారు

అతనిని చారు పీఠమున కూర్చుండబెట్టి తమ భజనములపై మోగొనిపెళ్ళి రాజుగా చేసికొనిరట!

టిబెట్ ప్రాచీన చరిత్రము గుర్చి మిక్కిలి కొలదిగ మాత్రమే వైవాచారి గ్రంథములలో గాన్పించును. శ్రీ శ వీధవ శకాబ్ది వరకు టిబెట్ ప్రజలకు ఒక స్మారక రాజ్యము ఏర్పడినట్లు గాన్పించదు. చారి శ్రవమ చారిశక మనోపురుషుడు సాంగ్ - ట్సే - గాంపో (Song Tsen Gampo) ఒకడే ప్రాంతమువారైన ఇతడు టిబెట్ దేశము నంతటని వశపరచుకొని యెవంతునై వైవా చారుమూరిని పరిణయమాడ నెంచి రాయబారము నంచెడు ఇతని శౌర్యము తెలుగని వైవా రాజు ఇతనితో జండుత్వమునకు నమ్మకమునకదోయెనట అందుపై ఈ పరాక్రమశాలి వైవానై దండెత్తి విశేషమై వైవా చారుమూరిని పరిణయ మాడి తన పామర్యమును ద్రక్షితులను కొనెను.

ఇతని పెద్ద భార్య నేపాల్ రాజుమారిక ఈమెయు ఈమె వనతి యైన వైవా చారుమూరితయు కూడ శార్ద మత్వము లగుటచేత రాజనకు కూడ పురలో శార్ద మత్వము నందు కత్తి విశ్వాసములు నెలకొనెను ఎట్లుట తవ్వక బ్యాపల్లై కత్తివందన లేక క్రమపడి అతడు టిబెట్ దేశమున శార్దమును స్థాపించెను శార్ద మత్వముతోకాటు వాగరకత కూడ టిబెట్టు నందు పృథ్విరెండ తొచ్చెను భారతదేశము నుండి రప్పించబడిన శార్ద భిక్షువులు వాగరి లిపి వాచారము చే కొని టిబెట్ న్ భాషకు ఒక లిపి కల్పించి శార్ద గ్రంథములను టిబెట్ క్ భాషలోనికి అనువాదము చేసి విరంతులము యుద్ధము నంచే వాలము గడుపుచుండిన మోటు లామలకు కొండ జాతు లను క్రమముగ వశ్యుక్రావంతులగుగ నేరి వంశ పారంపర్యముగ నచ్చిన తమ తొన్ మత్వమును సంప్ర రాయములు టిబెట్టులు పూర్తిగ వదలజాలక దోయ నను శార్దమత్వ ప్రభావము టిబెట్ లో అధికయింప తొచ్చెను.

సాంగ్ ట్సే - గాంపో (Song Tsen Gampo) మర చావంతులము జలవంతు డగు రాజు దేశదోపుటచేత టిబెట్ మరల ఒకమత్వమును స్మారక రాజ్య పాలనను కొంతవరకు గోల్పోయెను కాని శార్ద మత్వ ప్రభావము

వలన కాంతియు స్మారకయు వాగరకతయు అరుగంటి పోలేదు ముమారు ఒక శకాబ్ది యనంతరమున పద్మ వంశపు డను ఒక మహామహాదు భారతదేశము నుండి టిబెట్ నకు వచ్చి శార్ద మత్వమును వాగరికతను పునర్నిర్మింపింప చేసెను ఇతడు తొల్లిండిన శార్ద మత్వమునందు కాంతిక సంప్రదాయము అధికముగ చేరి యున్నందున అది టిబెట్ చారి మహాప్రవృత్తికి అనుగుణముగ నుండి చారిని కాగుగా అకర్షించెను నేనట కేలు ప్రజలు ఈ మత్వము నవలంబించి నందున త్వరలో శార్ద మత్వములు శార్ద భిక్షువులు దేశానియములు అధికముగ పెరిగి తమ ప్రాచీన తొన్ సంప్రదాయము భారతీయ కాంతిక సంప్రదాయము శార్ద మత్వము—ఈమూ డును కలిసిపోయి క్రమముగా నేడు లామా మత్వ మని ప్రసిద్ధి గాంచిన టిబెట్ మత్వము పరిణామము గాంచెను లామా మత్వము ప్రాముఖ్యత గాంచుటకు భారతము కుత్తెఖాన్ అను మంగోలియా చక్రవర్తి ఇతడు జలయా ఇందమును ఇంచుమించు సంపూర్ణముగ జలయించిన చెంగిస్ ఖాన్ నునుమడు మంగోలులకు అ వాడు అతలు మహా శేరు క్రూర మృగముల వలె వ్యవహరించుచు, రణ పాండిత్యము తప్ప ఎట్టి వాగరిక తను తెలియని మంగోలులకు కాంతి భద్రతలను నెల కొట్టుటపై కుత్తెఖాన్ వారి టిబెట్ లోని లామా మత్వమును నేర్పుటకు నమకన్యెను మునుముందు అతడు లామా మత్వ వాయకు డగు కాక్య మవాధిపతిని రారించి గౌరవించి అతనికి తొడ్ ముద్ర బొసగి అతనిని వైవా చక్రవర్తుల మత్వ గురువుగ నేర్పరచెను ఈ అధికారము వలన టిబెట్ లామాలు కాము వైవాచారికి మత్వ వాయకు లని భావించుకొన తొచ్చిరి వైవాచారికి మత్వ వాయకులుగ నేర్పడినందున ప్రత్యుత్పత్తిగ వైవాచారు టిబెట్ దేశమును పంరక్షించుటకు అంగీకరించిరి.

ఎట్టి రాజులకును లేని నలుమది క్రమక్రమముగా టిబెట్ లో లామాలు ఏర్పడి యున్నందున లామా వాయకు డగు కాక్య మవాధిపతితో కుత్తెఖాన్ చేసి కొనిన జడంబడిక వలన ఈ అగ్ర లామా వాయకులకు టిబెట్ దేశమున మవాధిపత్యము గాక రాజీయధి పత్యము గూడను స్మారకమాయెను.

రాజీయములు ఎట్టివారి వై నను అమ్ముకొన కను నుండి లాభమునకు లాగియును లామారును లామా వాయుటును రాజీయ లంఘనము లోనై క్రమముగా భోగలామై అచివితీ పాలైరి ఈ లోనము లను నివారించి పుస్త్రస్తమును భర్త్య దీక్షను వెల కొల్లుటకు ఒ విప్లవము లయలుచేసెను కాని ఎదు కాల్వల కొరత మధ్యమమున సాంగ్-కప (Tsong-Kapa) అను మహాశ్వుడు పూనుకొనువరకును ఎన్నియులు కాగుపడ లేదు సాంగ్-కప అనుయాయులు కిర దీక్షితులు యనుయాయులతోను సదాచారము లోను కను నరితుడై దీక్షమును మార్గదర్శకముగ నుండునట్లు చేయించు అపహవ్యమును అభ్యర్థ్య చరితులుగ చేయించి క్రమముగా దీక్ష ప్రత్యేక కాళగా శేర్వది గెలువ (Gelupa = వర్ణ్యార్థ కాళ) అని ప్రసిద్ధి చెందిరి ఇకల లామాలు వలె నీరు ఎటువు రంగు టోపియను ధరించక పసుపు రంగు టోపియే ధరించు వలె నీది పసుపు టోపియ వి మాడ ప్రలు ఎటుచు చుండిరి

సాంగ్-కప (Tsong Kapa) స్థాపించిన గాండెన్ లుంపో (Ganden Lumpo) మతము ఈ విప్లవము నకు కేంద్రమై వింశతి శేషిని లేవలలోని ప్రభావ మైన మతప్రయములో పోకటిగ ఎరిగించెను చున్నది కాని యింతకన్న ఎక్కువ శక్తిగ గాంచిన తనీ లుంపో (Tashi Lumpo) మతమును సాంగ్-కప అవంతరము పీరాధిశక్యము వహించకవారు ఎగెప్ప (Shigatse) పట్టణమున స్థాపించిరి వారుగన పీరాధిపతులువంగోలు ప్రజలను మరల లామా మతమునకు మార్చి వారి వాయుట దగు ఆల్ఖన్ ఖాన్ (Alkan Khan) వద్ద నుండి దలై లామా ప్రజలక యను నీదుదమును పంపించిరి దలై అవగా మంగోల్ ఖాన్ లో సముద్ర వర్తక వైశాల్య ముచి యర్థము

వాటినుండి దలై లామాలును ఓరి అనుయాయులును క్రమముగా కనవలమై లంఘనమై మనము దలై లామా రామకు నుఖాన్ (Gushki Khan) అను మంగోలు రాజు పహాయము చేత ఎట్లు టోపివారిని పూర్తిగలవారి వైచిరి

లామాలు వర్ణములు వారిలో వాయుటదై న దలై లామా కై కనమువందే సర్వాసము స్వీకరించును కాబట్టి వివాదము గాని వంశావము గాని ఉండదు అవలోకిత్యయిని అవతర గును దలై లామా చనిపో యిన వెంటనే అగవలో మున్న అవలోకిత్యయిని అంగ అరే కనయమున లించిన వర్ణ లక్షణ పనువ్విటు దగు ఒక శివువు నందు ప్రవేశించును ఈ శివువు ఎవరో కని పెట్టుటకై చాల క్రమపడి టిబెట్ దేశమునం దంతటను సంచరించి వామా శివువును దర్శించి అవలోకిత్యయిని అంగ పీశివువనం దున్నరో పరిక్షించి నిశ్చయించి చిన రకు సరియైన శివువును కనిపెట్టి అతనికి దలై లామా పదవిని ఒనగూట జేయుటలకు అవాదిగ మున్న అచారము కాబట్టి పి ఒక్క వంశము గాని ప్రాంతము గాని దలై లామా పదవిని తమ చేత్తోంచుకొనుటకు నీలులేదు కాని దలై లామా పదవి మూలము కళాజ్ఞుల కరబడి టిబెట్ దేశమునకు లామామూల్యములను రెండింటిని పితృక వాయుటని వొనగి దేశమునకు లంఘనము నిర్దుష్ట పరిపాలనా విధానమును నిర్వహించెను

దలై లామాలు పరిపాలనను సమగ్రముగ వివరించుటకు ఇటు సార్వముగాదు కాని వారిలో ముఖ్యులను గూర్చి మూత్రమే ఇటు ప్రస్తావన చేయవగును

పంచమదలై లామా టెటిట్ చరిత్రలో గొప్ప మేటి ఇతడు చేసిన మహాకార్యములలో దీక్షల ప్రాసాద ఎర్పాదము ఒకటి ఇటీవలనే ఒక అమెరికా దేశస్థుడు టిబెట్ ను గురించి వ్రాయుచు దీక్షలను వర్ణించుటకు పదములు చాలవు అని వ్రాసెను ఇది ఎంత మూత్రమును అతిశయోక్తి కాదు ఊరియట ఎట్లురాతి కొండపైన కట్టిన ఈ దీక్షల ప్రాసాదము దిగువ రోడ్డువండ్ల మమారు 900 అనుగుల ఎత్తున గలదు దీని పొడవు పొడ సుమారు అన్ని అడుగులే ఇందుకు తగిన వెడలెప్పు కందు ఈ ప్రాసాదమున సుమారు వెయ్యి గదులు అనంత్యాగ ములైన కిటికలు తలుపులు కలవు క్రింది భాగము మన్నును కొట్టినందన తెల్లగ గాన్పించినను పై అంత పైలు ఎట్లురాతితో కట్టబడినందున చూచుటకు ఎంతో అందముగ నుండును గొడలు లోనై పునకు వేరిగందున కొండ చరియలవలె గాన్పించి అవలు కొండ భాగము

పీఠి గోడలు ఎవో తెలియక ఇదం యు కొండవలె
పెరిగినదే కాని మానవ విద్వత్తము కావలదని తోచును
ఎట్లై మృగముగాను కలమలును గోవురములును
కొన్ని మైళ్ళ దూరం నమండి ఆగ్నిని పట్టి వారిని
చుట్టును చేయును

పంచమదలై లామా ఎవన మహాకార్యము ఇది ఒక్కటే
కారు లామా ఆచార ధ్వజవర్ణములను పుష్కరా
యములను ఇతడు నేరమర్చుముగ వండిల బృంద ఎవోయ
ముఖ రిష్టమిది గ్రంథముల చేసెను నేటిని టిబెట్
చట్టములు దక్కరాస్త్రములు ఈ గ్రంథములలో పొందు
ఎరువబడి యున్నవి

కాని ఇతడు తేనె పనులలో ఒకటి మాత్రము కాం
క్రమమున లేచిపోని వివాదములకు కారణమాయెను
ఇతడు ఒక ముసలి గురువును గౌరవించవలసి అనతి
ఛాన్ టెన్ - రింపోచె (Panchen Rimpoche)
విద్యా మహోరక్ష అను పిరుకము వొసగి ఇతనిని
టిబెట్ రేఖములోని పర్వత ప్రాంతము వంతటినీ
మహాధిరారి నియమించెను అతని పేరము యూఝె
(Yigzhe, యందలి మృతపక్ష తమంబో (Tashu
Lunpo) మకమగుటచే కాల్కశమునకు ఇతడు కూడ
అవకాశ పురుషుని అతని మహిమలతో గాక టిబెటు
అందరును భావించి తోచుచిరి

మహారు ముప్పదియైదు సంవత్సరములు పరిపాలిం
చిన ఎడన ఇతడు రాజ్యభారమును రాజు ప్రతినిధి అన్న
గించి ఆశ్రమవాసము చేయుచుండెను ఆ రాజు ప్రతినిధి
మూర్ఖుడు పార్శ్వపరుడును కూడ అందువలన ఈ ముసలి
దలై లామా మరణించిన ఎడన కూడ ఆ విషయమును
ఎవరికిని తెలియనీయక ఈ రాజు ప్రతినిధి తన యధికార
మును పొగించుచుండెను చివరకు ఆతన వృద్ధుడు అయి
పడన ఎప్పుడు వ్రోలు దలై లామా కొరకు వెతకి ఒకనిని
పర్యాటకు చేసికొని కాని అతడు వంశము దలై లామా
మరణించిన వెంటనే పుట్టినవాడు కాబట్టి అన్నదే
పెద్దవాడై పరిపాలనము అనుభవించు చుండినందున
ఎడన పద్మించిన ఎడన గూడ అవకాశ పురుషునివలె
ఉత్తమ దీపన విభావము వసంజించాలా విషయ
అంటున్న దుదృఢభావము చేయుచు ప్రసాంగవ్యమును

గోరుచు మర గ్రంథములను పఠించుటన్న మామూలు
పాలకు రిచించుటయే ప్రధానముగ వెంచుచు కాలము
గడచెను దీని టిబెటులు ఒక విధము లీక్షగా
భావించి కాని బృతలో రాజు ప్రతినిధి చంపించెను
దలై లామాయను లేక శ్రమలై రేఖం రమున మర
ణించెను దువార దలై లామా ఎర్పరమకొనుటలో
లేకమున రెండు కక్ష లేర్పడి ఇరువురు దలై లామా
లేర్పడి లేకము విభజనమై అంబీకర పంకించెను
వరిగా ఈ ఎదురుముందే రై వా లేకము వందు ముచూ
వంశము విశ్వాభించి ముగోలులను అణగరై చిటికే
లేకమునై తమ అధికారమును స్థాపించి దలై లామాను
ఎన్నుకొను అధికారమును తమ రై వంశము చేసికొని
కాము పిర్వరదిన దలై లామాకు ఒక్క మహాధికార లు
మాత్రమే ఉంచి పరిపాలనను ఒక ముదునలి మంత్రి
చ్యారా కానే నిర్వహించ తోల్చును "అంబే
(Ambe) అను ఇరువురు రై వా ప్రతినిధులే టిబెట్
రాజీయధికారము వంశటిన తమ హక్కువను లేచి
కొనిరి దలై లామాకు గాని టిబెటులకు గాని ఈ పద్ధతి
వచ్చలేదు కాబట్టి వారు తిరుగుగా తొవర్పి రై వా
నేనలు టిబెటులను అవశీలగ అందిచేయ గలిగిరి కాని
ప్రజా వమ్మతి లేవపుడు రాజకాలము పరిపాలనము
పొగించుట దుష్కరము మరల మామూలుగ దలై లా
మా పరిపాలనయే స్థాపకమాయెను గాని రహస్య
ముగ రై వావారు టిబెటుల వమ్మను ఒక దలై లామా
తరువాత వొకనిని పదునెనిమిది సంవత్సరముల వయసు
రాకమునుచే చంపించుచు రాజు ప్రతినిధులను రమ
చారినిగ తేసికొని వారి ద్వారా అన్ని పనులను తమ
క్రియము వచ్చినట్లు పొగించుకొనుచు వచ్చిరి ఈ రీతిగ
క్రి. శ 1880 వరకును పొగెను

క్రి. శ 1880 లో పదవీ స్వీకర మొనర్చిన పదు
మూడవ దలై లామా చాల వయస్సుడు చిన్న వయస్సు
వందే ఇతడు ఉన్నత వంశయువకులకు తన చుట్టు చేర్చు
కొని వారిలో జాతీయపక్షము నేర్యాటు చేయుచి
రై వా ప్రతినిధులగు అంబే (Ambe) అను బృ
హమును పలుకుటయే టిబెట్ చేపట్టి రై వా
విషయములన్నియు తెలియకుండగే కాక చక్కముతో

మొదటి సర్వాధికారములను కై వసము చేసుకొనెను

అప్పుటికి వై చాన్ యొక్క దుర్భరముగ నుండెను
 1895 వ అక్టోబరు నెల నుండి వై చాన్ వాదించెను
 1900 నుండి బాక్సర్ తిరుగుబాటు (Boxer Rebellion) వందు పాక్షాత్తులను వై చాన్ ఒడిచిరి
 మంచూ వంగవన మారకనూయెను ఇట్టి పరిస్థితిలో
 వై చానారు టిలెగ్రాఫ్ రేఖమును వీచి చెయ్యగలరు |

వాని భారతరేఖము నుండి టిలెగ్రాఫ్ రేఖమునకు బ్రిటిష్
 వారి రాజీది కొంత అంతరము కలుగజేసెను 1890 లో
 బ్రిటిష్ వారు టిలెగ్రాఫ్ వనము భారత రేఖము
 నకును మధ్య మున్న ఒక్కొక్క రాజ్యమునై వన యధికార
 మును స్థాపించి టిలెగ్రాఫ్ వారితో ఎట్టి మంతనములును
 జరుపజేరే వై చానారితో కను రాజ్యమునకు పన్నులివి
 పంపించిరి టిలెగ్రాఫ్ వారు బ్రిటిష్ ఒక్కొక్క అంతరీక్షను
 ఒప్పుకొనలేదు బ్రిటిష్ వారు టిలెగ్రాఫ్ రాజ్యపాలమునకై
 సంప్రదింపులు జరిపి ఇందునకు గూడ టిలెగ్రాఫ్ వారు
 కను అర్హతను చెబుచున్నది

పదుమూడవ దలై లామా క్రమముగ రహస్య ప్లే హా
 మునకై ప్రయత్నించసాగెను ఈ ప్రయత్నమునందు
 అతనికి దార్జిలింగ్ (Darjeeling) అను లామా రాజ
 వహాయపడెను దార్జిలింగ్ లామాయే వాని రహస్యలో
 పట్టి రహస్యలో పెరిగి చదువుకొని తన ముప్పది
 యైదవయేట లాసా నగరమును చేరి పదుమూడవ
 దలై లామాకు కొంతకాలము విద్యాలోభకుడుగా కూడ
 పని చేయుచుండెను ఇతని మాటలను విని రహస్యకు కను
 రేఖమునందు ఎక్కువ శ్రద్ధ కలదనియు తనతో ప్లే హాము
 జూపువనియు దలై లామా కలెసెను బ్రిటిష్ వారు టిలెగ్రాఫ్
 కై రేఖ విధానమును జాగ్రత్తగా గమనించుచుండిరి
 వారు 1903 నందు వర్ ప్రావిన్యాయంగ్ హాన్
 టెండ్ (Sir Francis young Hunsford) అను వారిని
 సంప్రదింపులు జరుపుమని టిలెగ్రాఫ్ వారు మంపురు అతని
 వెంట కొంత సేనను కూడ పంపి రహస్య నగర ఈ పను
 యనుమతే అక్టోబర్ యుద్ధము చేయుచుండినందున
 టిలెగ్రాఫ్ నకు ఎట్లవహాయమును చేయలేకపోయెను టిలెగ్రాఫ్
 సేన యుద్ధ పాండిత్యమును బ్రిటిష్ వారి యెంతమాత్ర
 మును అగణాంకపోయెను దలై లామా యు అతని సలహా

చారుడు దార్జిలింగ్ ను మంగోలియాకు పారిపోయిరి
 బ్రిటిష్ వారు దలై లామా యొక్క ప్రతినిధికి చక్కగ
 పంపించియుకొనిరి వారి ఒక్కొక్క వీర్యాన్ని ఒప్పుకొన
 బడెను వ్యాపారమునకై మూడువేల బ్రిటిష్ వారి
 శేంద్రములు వీర్యాలు చేయబడెను విలేజ్ వ్యవహార
 ములలో బ్రిటిష్ రేఖమును మిక్కిలి స్నేహపాత్రముగ
 పరిగణించుటకు గూడ టిలెగ్రాఫ్ ఒప్పుకొనవలసి వచ్చెను

1890 వ సంవత్సరమున టిలెగ్రాఫ్ అంతరీక్షకు
 వై చాన్ ఒప్పుకొనెను మరుసటి సంవత్సరమున రహస్య
 కూడ ఒప్పుకొనెను వాని వై చాను టిలెగ్రాఫ్ పార్శ్వ
 తోనుకలదు కలదనిమాత్రము బ్రిటిష్ వారు ఒప్పుకొన
 వలసివచ్చెను దీని వాదారము చేసికొనియే తరువాత
 కాలమున వై చానేఖము టిలెగ్రాఫ్ తన అధికారమును
 పునఃప్రతిష్ఠించెను సమకాలిను దలై లామాకు మంగో
 లియానుండి పెకింగ్ (Peking) కు రమ్మని పంపించి
 వై చా వారు అయినకు వీరో ఒక విధము నిచ్చి టిలెగ్రాఫ్
 తను స్వంత రాజ్యముని తోనునట్లు స్వనహించుచు
 ఎచ్చెవన్న ప్రయత్నములను చేసిరి వాని పదుమూడవ
 దలై లామా సమర్థుడు కాబట్టి ఈ ప్రయత్నములను నగర
 పెరుక్కొనుటయే గాక కాను వై చా నకు గురునై నట్లు
 వ్యవర్తించుచు మంచూ చక్రవర్తియు అతని తల్లియు
 చనిపోయిన సమయమున పోలోనాత్యమును కూడ వాని
 విద్యపొంది మాతన చక్రవర్తికి సలహా నొసగి టిలెగ్రాఫ్
 ప్రాధాన్యతను చాటి చెప్పెను కాను స్వతంత్ర రాజ్య
 పాలకుడని తోనునట్లుగనే పెకింగ్ లో నున్న విలేజ్
 రాయకారులకు తన దూతలను పంపెను కాను లోగడ
 బ్రిటిష్ వారిని గూర్చి పొరబడినవి ఒప్పుకొని క్రమముగ
 వారితో ప్లే హామును వృద్ధి చేసుకొనెను

వాని వై చా మాత్రము తన తల్లిదండ్రుల వదలలేదు
 దలై లామా టిలెగ్రాఫ్ వారికి వచ్చి పోతలలో వివాహము
 వీర్యాలు చేసికొనినా పోత అతని వెంట వై చావారి
 సంపద పాలకుడు చాన్ ఛెంగ్ (Chao-Cheng
 peng) అను వతడును అతని వెంటవచ్చిన సేనయు, లాసా
 ప్రాంతంబు లది వారిని అందించెని దలై లామాను పట్టు
 కొనుటకై పోతల ప్రాంతము మీద చాన్ చెడలిరి దలై
 లామా అతిశయముతో అవతరుండి కన్నులమీద భారత

దేవుని ముఖ పారినాయి వచ్చెను బ్రహ్మచారు దత్త
తానాకు సోయము చేయనాకునైనా వ్రాసా
య్యెను నన్ను అందివని వారు ఇయ్యకి నంది
వ్రాసానా కత్తి గురు శే పోయెను ఇ నాన
కితెనో చును ఘోరములకు లెక్కయేలేదు ఈ దివం
కుక రిపాలన ఎట్లు రిపమించియుండుకన్ ది ట్ల
సల రకమగును అవతారోత్తరక చేయెను వారిని కాప
దెను వ్రాసాలో క్రి ౪ 1911 నును వ్రాసెను బయలు
దేరెను కిరెనును వ్రాసా వ్రాసెనును కరిమిసే
దత్త తానాకు కారం దేకమునుండి ఎలింగి ఎవనవ్రెట్టి
దేరి

విప్లవానంతరము నై నాలో గణరాజ్య మేర్పాటు కాని అ స్తతి వి ప్రే నానాటికి టి: టి: ప్రే ఎను అధిక రి మును వరలుగొన విప్లము శేతులెను సాను దాన శేద రంధోపాయములను అన్నింటిని వారు టి:తులై ప్రయోగించిరి కాని శిశి:గోపాను నై నా - టి:గోప మధ్య అస్తి కలతయు ఇచ్చగించి క మనదేమున ఎన్నోలో క్రి ౧918 నందు ఇయిపురిలోను నం:ప్రతిభలు అని మైశ్రి కల్పించుటకు యత్నించిరి ఈ ప్రయత్నము విఫలము కాకపోయెను ఈ లోగా విశ్వము ప్రపంచ పం:గ్రామము అంతంత మైనందున అంతకాశియి గియదు ములలో టి:గో వలనవోరము దెనుక అవిషయ

వదుమానాన దత్త బ్రాహ్మ మంగోలియాతో ప్రియము
కలుపుకొని చైనా వారికి ఎంతమాత్రమును ప్రభావము
లేకుండ చేయుచుండెను అరియేకా అనడు తన దేశపు
అంతరంగిక సమస్యలను పరిష్కరించు బాముకొని ఎంతో
క్రమబద్ధ చక్కిని పరిపాలనా విధానమును స్థాపించెను
తాను కూడ చాల సంవత్సరములు దేశాంతరము
నందుండి ఆధ్యాత్మిక పంపత్తిని కోల్పోయి నందున
తనమ్మునందు చాలకాలము గడపుచు యుండి ప్రతి
జనబాధిమానములకు పాపపుణ్యాదును తనకు ప్రతి
స్పర్ధియై చైనావారికి లొంగిపోయిన చెక్ చెక్ లామాను
దేశమునుండి తరిమివేసె. అతని కిమ్మలయై గూడ చాల
వరకు తన ప్రభావమును ప్రసరింపజేసెను క్రీ. శ 1988 వ
సంవత్సరమునందు ఇతడు తన 87 వ ఏట మరణించెగా
టెడెలులు ఒక మహాపురుషుడు కాదు ఒక మహా

దేవతామూర్తియే మృత్యు కాండోమొనవి నిలసిందిరి
 చైనా దేశమున విప్లవ వ్యవస్థలు కొనసరకు మారి
 చియింగ్ కై షేక్ (Ching Kai Shek) పరిపాలన
 ౧౯౪౯ నుంచి ౧౯౭౬ కి 1984లో మరల చైనా ప్రజా
 ఎము తానీలో స్థాపించుటకు ప్రయత్నము జరిగెను
 చైనా ప్రభుత్వ కార్యాలయము తానీలో స్థాపనచేసెను
 ఇది బ్రిటిషువారికి ఆగ్రహం సేపుచేసెందుకే వారు కూడ
 గుం కార్యాలయముల తానీగరమునందు స్థాపించిరి
 ఇంతలో రెండవ ఏంవ ఎంక్రామము జయలులేరి
 నంబు అమెరికావారు కూడ క్రి.శ 1949న టిబెట్
 వకుట గల రాయబారవర్గము నంబి చియింగ్ కై షేక్కు
 అమెరికనుల కోర్కెము నిరవధలేదు అతడు ఎ.బాంగ్
 (Sikang) టిప్ మై (Tsin Gih) గవర్నరుల ద్వారా
 టిబెట్ ను డివిడి సౌష్టివనవరకు కొనవలెనని ప్రయత్నించి
 ఎడల సునీరధుల దాడులు జని యాచిని కోరికలు
 మార్చిము మారలేదు మంచూ సామ్రాజ్యవాద వర్తక
 మునకుము ఈగని అదర్శములకును ఎముంగ్ గొప్ప శిక్ష
 లేదు చైనా మంగోలియా మంహూలియా ముష్టము
 ప్రపంచము టిబెట్ అన్నియు కలంబోయి ఒక మహా
 సామ్రాజ్య మేర్పడవలె నను అచని ఆశయమును అతడే
 వ్యవస్థముగ చైనా యధృష్టము (China's Destiny)
 అను కాను వాగ్దాన పు నకములో తెల్పుకొనెను

కారకరేణుముక్తి 1947 నందు స్వాతంత్ర్యము లభించుటతో టీఎల్ రేణుముకుము బ్రిటిష్ రాజానికి అతి వరమున్న సంబంధము మోలిపోయెను ఇదివరకు బ్రిటిష్ వారు టీఎల్ రేణుముకుగారిని కలెక్టర్ల పాథియరు నన్నియ రాజానికి యంతయు కారక పాలకులై నితను వారి వీరికి అంతరంగిక సమన్వయే అతి దౌర్భాగ్యము మూలించియున్నను ఇకర కారణముల వలనను బ్రిటిష్ వారి రాజాధిపతి కారకరేణుము అనుసరించుటకు సమ్మతింపదాయెను

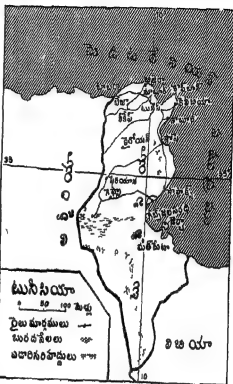
అవినీతి

ఓసిఎయ్ మహారు 48 196 వ మెట్ల చిట్టము
గల రేణు ఇందలి జనాభా 37 88 199 ఇది
పూర్వము ప్రెంచిగాని సంరక్షిత రాజ్యము ఈ రేణు

ఈ అను ప్రభువు యొక్క రామ మూలపు పాలనము క్రింద మొదలు ఇటలీవారి యొక్కయు యూదుల యొక్కయు గల ప్రాంతము లిందుల దెను వీటి జనాభా 80,000 లకు మించి యున్నది యూదులు ఈ రేగమున నమగ్రుగు పోరవత్తమును సమావత్తమును జనుకలించు చున్నారు

ఈ రేగమున నొక భాగము ఎదారిగా మన్నుది వాగు లకుం కదియె జనాభా గల టునిస్ నగరము ఈ రేగమునకు రాజధాని అల్జీరా అందముతో స్థల టునీషియా ఉష్ణాధిష్టము కల రేగము ఇది కేంద్ర మధ్యరచా ప్రాంతపు అగ్ర భాగమున ఇసుకతోని యున్నది దీని చరిత్ర నిశ్చయమైనది కొన్ని కళాఖం ది రేగము కుకుష్క పాలనమున కారు మాలై కొన్ని కళాఖం ది లు కే లు అను ప్రభువు స్వీయ పాలనము క్రింద ఈ రేగము భారమును దుర్బిలి గురి యయ్యెను క్రైస్తవి ప్రభుత్వము బ్రిటన్ ద్వారా అరబ్ వర్తమానం ను కనుగొని టునిస్ నగరమును వశ మొనర్చు కొనెను మైసూర్ దీనిలో

ఇంగ్లండునకు వర్తమానం ను కనుగొని ఎర్బియట్లై అ దీని ప్రభావముగా టునిస్ యాను లార్డ్ కాలిఫోర్ని అను అంగ్లరాజ్య కంప్రెహెన్సివైరివారి కిదివేసెను రాజ్యాధికారము కొరకై వేడు ముఖ్యమున మెగరాలా విశిష్టమయినది ఇందు అ మెరికా సెయిన్ క్రాస్టోములు మధ్యప్రాంతమునది అరబ్బి రాజ్యములు ఇతర ప్రభుత్వములు చిక్కుకొని యున్నది ఇది క్రైస్తవి ప్రభుత్వమునకును టునీషియా రాజీయవాదకును వదును ప్రవర్తిల్లుచుండిన ప్రవృత్తి రోరాటము టునీషియను ప్రజలు వర్తమానం ను ఉల్లాస వంతులు విహారములు యూ ను దీ వా దు టునీషియా మండి అక్కడకే వంశ్యలో అల్జీరెయిలు

రేగమునకు కరలి పోవుచున్నది టునీషియాకు ఉత్తరమున జూర్జును మధ్యరచా నమగ్రమును వల్లిమమున అర్బిరియా యందలి యొక రాష్ట్రమును దక్షిణమున నవోరా ఎదారియు లిబియా రాష్ట్రమును ఎల్లలుగా మన్నది ఈ రేగమును అను భాగములుగా విభజించ వచ్చును 1 ఉత్తరమున పారవశమునై నోయలు దింతుల మైన వర్తన విర్యాదములు కంపు (ఉదా మెజెర్బా లోయ మెరేగ్ మాటూర్ వేగా మైదానములు) 2 ఈభాగమున కాన్ కాన్ దీవు కల్పము కలదు ఇందు ముఖ్యముగా వారింజ నివృ

ఎట్రస్కీ ఫలములు ఎందును

8 పాపాల్ అను ప్రాంతమున అతిపు వృక్షములు పచ్చుర్దిగ పెరుగును

4 శీలప్రప్రాంతమున ఉష్ణులములగు పీఠభూములు పచ్చిక బయళ్ళు గోచరించును

5 దక్షిణ ప్రాంతమున దుండు ఎడారల వరుసు ఎలవంతము లగు భూములును మరుమర్దకావ్యలములును (Oasis) లపు ఇచ్చట అర్ధారములు పుష్కలముగా గలించును

ఈ రేకము ద్రైవిప వలన ప్రాంతములలో నెల్ల చిన్నది లవన ఇందలి ప్లల దృశ్యములలోను (topography) వృక్ష సంపద యందును వైగర్లము కాన్పించును

దక్షిణమునకు పోయినకొని వర్షపాతము అధి-
కుగ ఊరించి పోవుచు వాయవ్య తీరము వందు 80
అంగుళముల నుండి టునిస్ వగరమువద్ద 18 అంగుళ
ముల వరకును గోష్ట అను మంచుయ్యగ్రుడ తీరముపై
7 అంగుళముల నుండి 8 అంగుళముల వరకును గర్వ
పాతము ఊరించుచుండును దూర దక్షిణమున దెప్పు
కొనదగిన వర్ష పాతము అతలే లేదు. దీర్ఘమైన తీరరేల
కారణముగా ఈ రేకము నమ్మద్ర వాకావరణ ప్రభా
వమునకు లోగురు చున్నది ఇచ్చటి శీతోష్ణస్థితి అత్యంత
శీత్రమయినది వేసవికాలము అత్యుష్ణముగను మిక్కిలి
దీర్ఘప్రమాణము లందిగను మేఘరహితముగను
ఉండును చలికాలము చెమ్మచే శీతలముగ నుండి
అరొక్కదాయకముగ నుండును సముద్రతీరమున నున్న
టునిస్ వగరము గూడ 80 డిగ్రీల శీతోష్ణస్థితి
యందుండును పాపాల్ యందు వర్షపాతము 10 నుండి
15 అంగుళముల వర కుండుటచే అచ్చటి శీతోష్ణస్థితి
పొడిగా నుండును పరివహమున నున్న మువ్వపు రాతి
భూములు కారణముగా వాకావరణము అంతకంటె
పొడిగా నుండును ఎక్కువ తడిగావున్న ఉత్తరపు మిట్ట
భూములపై 25 లక్షల ఎకరముల వైకాల్గము గల
అరణ్యము లున్నది ఎలదో అను రేవదారు వృక్షము
లును ఎల్ల ఋతువుల యందు అభివృద్ధి గుండు
సింధూర వృక్షములును చచ్చు (వరకు) చెట్లను పోలు

బావిఫర్ వృక్షములును ఇందు ముఖ్యములైనవి
వీరదాలు వయారుచేయుట కవియోగవదు టు చెట్లు
పెరుగు శ్రేమిలి పీఠభూమి అమూల్యమైనది ఇచ్చటి
నుండి కాలియెత్తున వీరదాలును కయారుచేయుటకై టు
కలవ ఇవర రేకములను ఎగుమతి యగుచున్నది ఈ పీఠ
భూమియందు చున్నది యగు ఎస్ పార్ట్ అను పోక
విధమగు / డ్డి విలువ గలది ఎగుమతులలో ఇది యొక
ముఖ్య పదార్థము ఉత్తమ కరిగతికి చెందిన క గలము
లను చేయుటకీ గడ్డి ఉపయోగవదు చున్నది ప్రతి
సంవత్సరము 80 000 టన్నుల గడ్డి ఈ పీఠభూమియందు
ఉత్పత్తి యగుచున్నది ఈ గడ్డి పానీ సోపాక్స్ అను
కాపుల నుండి ప్రిడిమకు ఎగుమతి యగుచున్నది ఈ గడ్డికి
లదులుగా ఇవర వృక్షముల గుడ్డను (pulp) ఉపయో
గించుటవలన బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము చలామణి నుండి
లంగారు ప్రమాణము ను (gold standard) వివర్ణ
చుట వలన ఎగుమతులపై విశేష మంశమును విధించుట
వలన అపోర పదార్థముల సమృద్ధిగ మున్నపుడు స్వదేశీ
శస్త్రులు ఈ గడ్డిని స్వల్పముగ మాత్రమే నే రించుటవలన
ఈ వ్యాపారమునకు ఇటీవల విఘాతము కలిగినది

టూనిషియా ప్రధానముగా వ్యాపకాయక రేకము
అరట చెడ్డ ఎక్కువ హెచ్చుగా నున్నది వాటి విశిష్టము
15588000 హెక్టర్లు సుమారు 11184000 హెక్టర్ల
భూమి యందు ఈ దిగువ ప్రమాణములలో ఫలితములు
కలుగు చున్నవి 8448000 హెక్టర్ల భూమి పేర్కొ
యోగ్య మగునట్టిది 1080000 హెక్టర్ల భూమిలో
అరణ్యములు కలవు 980000 హెక్టర్లలో ఫలవృక్షముల
కోటలు మధువనము లున్నవి 8681800 హెక్టర్ల
భూమి యందు పచ్చిక బయళ్ళు గడ్డితీర్పు కలవు
8440000 హెక్టర్లు పేర్కొము వారి పానాన్య మగు
భూమి పేర్కొయోగ్య మగు భూమిలో వగ భాగము
నందు గోధుమలు యవలు మువ్వగు అపోర పాన్య
ములు పండు చున్నవి వగలు పండు ఇచ్చట పాదారణ
ముగ తక్కువగ నుండును ఎక్కువ భాగము
చేరీయులు ప్రాసిన వర్షకుల పనువరించి వ్యవసాయము
చేయుటయే ఇందుకు కారణము వర్షపాతము తక్కువగ
నుండుట గూడ ఇందుకొక కారణము 1885 వ సం.లో

8 86 000 మెట్రిక్ టన్నుల మెక్సికోన్లు 1 82 000 మెట్రిక్ టన్నుల గోధుమలు 18 60 000 మెట్రిక్ టన్నుల యెరులు ఈ దేశములో వందలల అర్బులములు రాక్షస పాచాయము రాక్షస ఫలములు కాదము కాయలు వారింబలు విషములు గోరంట గడ్డి మున్నగునవి ఇతరములైన ప్రముఖోష్ణపులు మద్యము రాక్షస ఫలములు విశేష భాగము ప్రాముఖ్యత ఎరువుల యగుచున్నవి ఉత్తర మద్య టునియా యందును ముఖ్యముగా పాపే సోఫాక్షులు వెనక మన్న పాచోక్ ప్రాంత మందును అతివ వృక్షములు పెరుగు చున్నవి పశ్చిమా అతివ నూనె ఉత్పత్తి రాదాపు 80 లక్షల గ్యాలులు దీనిలో 50 భాగము పరిశుద్ధి కొరకు ఇంటిరేజీమున తెగుమతి యగుచున్నది శేషించిన నూనె ప్రాముఖ్యత ఎరువుల యగును లేదా దేశమునలే కుద్ది చేయబడి, ఉపయోగించ బడును మద్యరహా ప్రాంతములోని ప్రధాన పండులగు కాదములు విషములు ఉత్తర టునిషియాలో ఎందుకు రక్షితపు మరుకార్యం ప్రాంత ములోని (Oases region) పాల్స్ తెరియల్ చట్టును గేట్స్ పరివరములందును అర్బులములు మందును

టునిషియా అంతర్జాతీయ పరిమింపర గల దేశము 1960 న సంవత్సరపు తెక్కలముట్టి ముగ్గుడి లక్షల గొట్టెలును ఇరువది లక్షల మేకలును 4 50 000 పశువులును అందులెను అధిక పంజ్యులో గుట్టెలులు అంశులు పండు లుంబెను ఎరువులును జాతికాలోని తెక్కల పశువుత్తి పరార్థములలో మెహెయిన్ ఉన్న గొట్టె కోళ్ళు మేక కోళ్ళు ముఖ్యములైనవి పౌనిగముగా ఉన్న పశువుత్తి పరిశ్రమలు కలవు వీటి యందలి కంబుల తిచాచీలు ప్రసిద్ధములైనవి తిచాచీల వర్తకము టెయిరోలో శేంద్రిక మైనది

టునిషియాలో చేపలపట్టు వృత్తి ముఖ్యమైనది తోలు పన్నుద్రమలో మేర చేపలు (Muller) దొరంగి చేపలు (whiting) లక్ష మగును తీగ ప్రాంతములందు ఉన్న అను లేలు పన్నుద్రపు పాచి(spongic) కొరకును సోఫాక్షో అనునది ముఖ్యమైన చేపల రేపు 1968 లో 41 800 మెట్రిక్ టన్నుల చేపలు పట్టుకొనబడినవి

ఈ దేశమందలి ఇవిల ఎంపర అల్పమైనది 1966 లో గలూ మండలమున ప్యురిఫమ (phosphates) నను గొని బడినది ఈ లోహ గవలను చేరుటకు ఎన్నిక బయళ్ళు సింగు 200 మైళ్ళు పొడవు గల రైలు మార్గము నిర్మించబడినది ఇటీవల ఈ ప్రాంతమున ఈ లోహము 20 లక్షల టన్నులు ఉత్పత్తి యైనది దీనిలో 17½ లక్షల టన్నులు సోఫాక్షు రేపు రాక్షస ఇంటి రేపు ప్రాముఖ్యత దేశములకు ఎరువుల చేయ బడెను ఉత్తరమున ఇగర లోహ నిరులు ఇంకను స్వల్పముగ గలవు లోహ ఎంబధములైన ముడి పరకులలో ముఖ్యముగా ఇనుము పీపము యగదము లభించును ఇవి పాచోక్ టెయిరోన్ మండలముల యందు కాయవృ దికాగ్రమున పన్నుద్ధికా కొరకును కుద్ది గావించబడిన పీపము ప్రాముఖ్యతను అర్జియోకును ఎరువుల యగును యగద లోహసారములు (Zinc concentrates) ప్రాముఖ్యతను తెల్లియమగకును ఎరువుల యగును పన్నుద్రము మండియ దేశాంతర్జాతీయంబులు ఉప్పు మళ్ళ మండియ ఉప్పు ప్యుముగ ఉత్పత్తి యగు చున్నది

టునిషియాలో భారీ యెత్తున పరిశ్రమలు రేపు నిన్ను చిన్న కుటీర పరిశ్రమలు మార్గమే కలవు అట్టి పరిశ్రమ లలో దుస్తుల కొరకు ఉన్నిన వడకుట చేయుట తిచాచీలను చేయుట చర్మములై బుతేచారునవి చేయుట తీములు కుటుట కాచి కోళ్ళ భాంధములు రాగి పాత్రలు నిర్మించుట చర్మములను పరుగులేయుట ఎట్లు చేత ఇశ్యాలులు ప్రధానములైనవి దేశమందును మూడు 50 000 మంది పారిశ్రామిక కార్మికులు బున్నారు చేతి పరిశ్రమల మూలమున 40 000 కార్మికులు తీంచు చున్నారు 76 వర్గపాయ సహకార సంఘములు ఈ దేశమున వ్యవసాయము నందు గలవు

ఈ దేశమున 1981 వరకు చెప్పదగిన రవాచారులే లేకుండెను 117 మైళ్ళ వివిధ గల రైలుమార్గముమార్గ ముండెను నే ఉచ్చుట 2100 కిలోమీటర్ల రైలుమార్గము నిర్మించబడి యున్నది టునిషియను క్షేట్రం రైల్వే 1871 కిలోమీటర్ల పొడవు కలది దేశము యొక్క ఉత్తర భాగమున నిర్మింప వీలైన రైలుమార్గము ఈ ప్రధాన

రైలుమార్గవల మెత్తగా తోయట పాఠశాలలను
మాగాటి సూర్యుల దిగువ కాగమునకు అట్టిరెండు
చివ్రులై వెంట పోవుచున్నది ఈ తోయ
ప్రాంతము ప్రాంతమగు విస్తారమయిన మంజులములలో
నొకటి ఈ రైలుకాగము పొడవు ఎనిమిదవ
వరకు పెళ్లొకటివలన కాగముని యెనిమిది మీటరు
గోడల నుండించిన పక్కన రైలుమార్గములలో ఒకటి
టుని వగరము నుండి రైలుతిరుగుగా పీఠామి
తేరును మరియొక మార్గము టుని వరకు దక్షిణదిశగా
సా పి నొకప్పుడు పోవును మూడవ మార్గము సా పి
నుండి ముడిలో గాములు మృత్యువలన ముండలము
లకు పోవుచున్నది 450 కిలోమీటర్లు పొడవు గల
ఈ మీటరుగోడ రైలుమార్గము పోవుచు నుండి గెల్పా
వరకు దివ్యరేఖనది ఇది మృత్యు తోహము యొక్క
రవాణా కొరకు నిర్మించబడినది వాగ్గిల సుమారు
మూడు వంతుల వ్యాపారము ఇప్పటికిని మృత్యుమున
కును నుండి తోహమునకును నుండించిన యున్నది

ఈ మైళ్ళు నిడివినది దివ్యరేఖ రైలుమార్గ మొట్టమొదట
వగరమును గొల్లెట్ అను రేవువలనుతోను తామెల్లా
తోను కలుపుచున్నది ఈ రైలు మార్గము టుని
చుట్టును గల ప్రదేశము యొక్క అభివృద్ధికి ప్రోత్సహ
మిచ్చుచున్నది ఈ రేఖమున 1968 లో ఉత్పత్తియైన
విద్యుత్తునిమాత్రము 2125 మెలియను కిలోవాట్లు

ఋషిపూర్వలో రవాణా రవాణా అంతగా అభివృద్ధి
రెండవేడు ఇప్పటివరకే అభివృద్ధి దశయందున్నది
1957 లో 914 కిలో మీటర్ల నిడివిన రవాణావలన
వాటిలో 500 కిలో మీటర్ల రవాణాను ముఖ్యములై
నవి 2020 కిలో మీటర్ల రవాణాను రెండవ వగరంతి
రెండినది 581 కిలో మీటర్ల దివ్యరేఖ రవాణా ప్లానిక
ములై నది విమానయాన మించు అభివృద్ధి కాదన వగ
యందున్నది ఒక ప్రెంచీ కంపెనీ టుని-మాచ్యుయిల్లు
వగరముల వడుమను ఒక షూలీయను కంపెనీ టుని
లోము వగరముల వ్యవస్థ విమానయాన పౌరశ్రమము
లను కూర్చుచున్నది

ఈ రేఖనుండి రైల్వే వగరము (కానా 2008)
శవ్య రైలవలన అంతర్జాతీయ వగరముల వేపు

రైల్వే యను వు రైవము ముఖ్యము ప్రవర్తనగరము
ప్రస్తుతమున యొక ముఖ్యమైన అభివృద్ధి కేంద్రము
అభివృద్ధిములైన వాటిగు రేపు క్షయము రేఖగమం
లవు కి రైల్వే అన వగరమున 40 కిలోమీటర్లు
లకు మించిన ఎరువుల కి రైల్వే ముఖ్యమయిచున్నది
రేపు వ్యవస్థలలో రైల్వే టుని పోవుచు రైల్వే
విశేషముగా ఎగుమతులు అందును టుని వగరము
రాని కా వ్యవస్థల వలనను లాగ్ కెలెట్ అను పరమ
గుండా రి మైళ్ళు వగరముల అను ముఖ్యమయి
ఇది టుని వలన రైల్వే అభివృద్ధి యందును
మరొకటి మగు అను రైల్వే యందును రేపు
మండలములలో రయారగు వస్తువలన రాయమునకు
అంతరేఖ నుండుటరేపు టుని వగరము అనుమ
మగు స్థానమున మున్నది చెల్ నది కెల్లా తోయ
వీతభూమి ఇప్పటియు ప్రాచీనకాలమున కా కై
వగరాలివృద్ధికి కారణము అయ్యెను కేడి కై
ములు లాగ్ కెలెట్ కి ప్రాంతమున మున్నది ప్రస్తుతము
టుని వగరము రైల్వే కేంద్రముగను ముఖ్యమగు రేపు
వలముగను వ్యవహరించుచున్నది కేడ్ల అను
ఉత్తర భాగమున మున్న పోవుచు ఒక కృత్రిమమైన
రేవులము ఇందలి కానా రిందలి ఇచ్చు అభివృద్ధి
వర్తము వేదల వర్తము విరివిగా సాగుచున్నను
ముఖ్యముగ మృత్యువలన ఎగుమతియగుటలే దీనికి అధిక
ప్రాధాన్యము చేయాలెను సా పి అనునది షునిముల
ఎగుమతికి ఉపయోగించు రేవులము ఇప్పటి వరకు
43 172 కిలోమీటర్లు నగరి వలన వలన 43 కిలో
ఇదియుక
వ కాగ్రయము మాగ్రమే కాక చెల్ మెత్తగా
మండలము లందరి నుండి ఇనుమును వ్యవహారము
లను అనుమతా చేయుటకు టుని ఎగరమునకు మరియొక
రైల్వేరముగా ఉపయోగించుచున్నది

ఎగుమతులలో 70 శాతము వ్యవహారములను
శేషించిన అను వ్యవస్థల దిగుమతియగు వస్తువులలో
వగరములకు హెచ్చుగా పారికామిక వర్తకములు
కలవు ఇందు వస్తువులము ముఖ్యములై నవి ఈ రేఖ
మిగుల చిన్నవలన అభివృద్ధి కొంది విండుటకమై
యున్నది ఇది ఎక్కువగా వ్యవహారమునందలి కలిది దీని

అర్థిక పాఠ్యాగ్రంథమునకు భాగ్యవం ముగ్ధము మృగింపు
 టుకెట్టు(Cork) అతిపుమానె ఆచారములు ఈ రేజము
 విశేషముగా పాఠ్యాగ్రంథములయందు ప్రభావితమై
 యూరపువకు ఎన్ని హింముగ నున్నది అది మిక్కిలి
 ప్రగతిహించిన రేజము ఇచ్చటి ఇస్లాము మత విరూపము
 అంశ ప్రతిబంధకాన్నికమైనది కాదు మనీయలోనికి
 యూరపువకు కూడ పేర్చుగా ప్రశంస వచ్చును
 తె వి తె

తెన్నిస్

తెన్నిస్ అనునది 1878 న సంవత్సరమున
 వేల్సు(Wales) రేజములో మేజర్ బార్న్ బార్న్
 వింగ్ పిట్టు అను బ్రిటిష్ సైనికోద్యోగి వచ్చుకొనుటచే
 అతిథులకు రేసిన విందు వందర్పుమున కారణి ఎరుకవర
 చెను అ దినములలో ఈ కారణముచే ఆ యాట
 ఎచ్చికపై తెన్నిస్ (Tennis on the lawn) అని
 వర్ణనహరింపబడెడిది తరువాత ఆ పేరు లాన్ తెన్నిస్ గా
 (lawn tennis) మారి ఈ రోజువరకు అటులనే అలవ
 డుచున్నది ఖరకగా కత్తిరింపబడిన పచ్చని మీద
 తెన్నిస్ కోర్టు పొడవును సున్నముతో గీసి అడుగుచే
 ఈ అడుగు ఆ పేరు క్లిగిన అంతరము వల్లరేపడితో
 తయారైన కోర్టులు (clay courts) కంకరతో తయ
 రైన కోర్టులు (gravel courts) కూడ పాఠ్యాగ్రంథ రేజ
 ములలో నిర్మించబడినవి వీటికోసము అచ్చాదికములైన
 కోర్టులు (covered courts) కూడ వీర్చుడినవి
 ఈ కోర్టులయందు వర్షాకాలము నులైనను తెన్నిస్
 అటను అడవచ్చును ఈ క్రింద విషయమై అరుగు వంటె
 ములు లాన్ కోర్టు ఛాంపియన్ షిప్ అనియు హార్డ్
 కోర్టు ఛాంపియన్ షిప్ అనియు కవర్డ్ కోర్టు ఛాంపి
 యన్ షిప్ అనియు అన్ని రేజములయందు వర్ణనహ
 రింపబడుచున్నవి వీటి యందలి క్రీడా విధానములు
 గూడ పరస్పరభిన్నములుగ నుండును లాన్ కోర్టు మీద
 పడిన బంతి ఎత్తుగా ఎగురవండున చానిపై అడుపారిన
 డ్రైవ్ గేమ్ (drive game) అనవడును హార్డ్ కోర్టుపై
 పడు బంతి ఎత్తుగా పైకి ఎగురగల్గుటచే చానిపై అడు
 పారిన చాప్ స్ట్రోక్ (chop stroke) అనవడును
 ఈ వందర్పుమున తెన్నిస్ కోర్టు విస్తీర్ణమును గూర్చియు

ఈ అటయందలి వివిధములగు స్ట్రోక్స్ (strokes) ను
 గూర్చియు అట తెక్నింపుము (score) గూర్చియు
 చేర్చినవలసి యున్నది

తెన్నిస్ ఎంకౌంట్ కోర్టు పొడవు 78 అడుగులును
 వెడల్పు 27 అడుగులును ఉండును డబుల్స్ కోర్టు
 వెడల్పు ఇరువెక్కి షా ఛానెల్స్ అను పేరున 4½ అడు
 గులు పెంచబడుటచే చాని మొత్తము వెడల్పు 88½
 అడుగులుండును తెన్నిస్ కోర్టు విలువుగా రెండు భాగ
 ముల క్రింద విభజింపబడి చాని వరును వల (Net) కట్టు
 అడును ఈ వల కోర్టు మధ్యభాగమున 3 అడుగుల
 ఎత్తును ఇరువెక్కి అండుకు ప్రంభముల యొద్ద పిక్ అడు
 గుల ఎత్తును గలిగియుండునట్లు అనుర్పించి ప్రంభములకు
 పిగించబడును కోర్టు వందలి వివిధములైన విభాగములు
 వృష్టముగ కాన్పుంచునట్లు నాలు భాగాలతో సున్నపు
 గీతలు గీయబడును ఈ దిగువ పటముతో చూపబడిన
 కోర్టు యొక్క రెండు చివరలయందుండు గీతలు బేస్
 లైన్స్ (base lines) అనబడును ఇరువది వీడడుగుల
 జేన్లై మను రెనెనగము చేయుచు 3 అడుగుల గీత ఒకటి
 పటముతో కాన్పుంచును ఎడమ కోర్టుగను కుడి కోర్టు
 గను విభజించు గీత ఇదియే జేన్లై మను 18 అడుగుల
 దూరమున 2½ అడుగుల వెడల్పుగల మరియొక విభజన
 రేఖ కూడ కాన్పుంచును దీనిని సర్వీసులైన్ (Service
 line) అని యందురు రెండు ప్రక్కలనుండు సర్వీసు
 లైనులను సమానముగ విభజించు 4½ అడుగుల నిడివి
 గల మరియొక విలువు గీతను గూడ పటముతో చూడ
 గలము ఈ గీతములముగ విభజింపబడిన భాగములు
 రైట్ సర్వీసుకోర్టు లెఫ్ట్ సర్వీసుకోర్టు అనబడును
 ఈ క్రింద పటమునవలె తెన్నిస్ కోర్టు ఆకారము చాని
 విస్తీర్ణము అందలి విభాగములు వోడవడగవు

ఈ అటలో పాల్గొను వారు ఇద్దరే అయినచో అట్టి
 అటను ఎంకౌంట్ అనియు నలుగురైనచో డబుల్స్
 అనియు అనెదరు ఒకేపాటి నలుగురుండు పట్టుకవలసిది
 ఈ అటయందు పాల్గొన నీలవేడు ప్రతి అటను పార్టీరం
 ణించునపుడు సర్వీసు చేయు చానిని సర్వీస్ అనియు,
 ఎదుటి వటముతో బంతిని తిప్పుకొట్టు చానిని వ్రేక్
 అనియు ఎలికెదరు ఇక అట తెక్నింపుము (Score),

ఆ తరువాత వివిధమాలకు స్ట్రోక్స్ (Strokes)ను గూర్చి తెలియజేయును ఇందు మొత్తము ౨౭ నవి 1 నల్లము 2 చాన్స్ స్ట్రోక్స్ 3 ట్రైప్ 4 లాట్ 5 క్యాండ్ 6 వాక్ 7 హాఫ్ వాక్ 8 ట్రాప్ అమనవి అనివి వివరముతో గుర్తించి ఎత్తుగడయు ఉపాంగి దాని సెమిస్ట్ నగలుగు సామర్థ్యము (Anticipation) ఏకకాలమున కొద్దిపాటి ప్రదర్శించెడి మోటుక శారీరక లాభమును పట్టుకలై దర్శము మున్నగు వివిధ అవకాశములు అట్లు గి శోధించుకొని దోహద మొనర్చును

ప్రపంచ సులో ఈ అంశముకు వ్యాప్తి గల ర్పియు
దీనికి సంబంధించిన పోటీ 10 కెముఅను గూర్చియు వివిధ
కేళ' బంధన ప్రదాయాధుల అంశకాశీయ ప్రశస్తి
గూర్చియు అంధ్ర ప్రదేశ్ సమంశ శీర్షి ప్రశస్తి
గూర్చియు ఓంక తెలివీందయు

1878 వ సంవత్సరములో ప్రథమముగా ఈ ఆట ప్రజల చెప్పుబడినది 1874 లో ఆమెరికా చెప్పును ఎక అని ఎలువకెడి దా కేమ్మై క్రైస్టు మొదటిసారిగా విలియమ్ ఆంటోన్ ఎప్టెలు అను కాపున ఒక చెప్పును కోట్లను నిర్మించెను ఈ ప్రథమ నియంత్ర మొనర్చుటకై (Control) 1881 లో ఆ పాకే డిటర్ క్రిప్ట్ అను గాతకు యునైటెడ్ స్టేట్స్ లాన్ ఫ్యూర్స్ అలో ఎమెషన్ అను సంస్థను స్థాపించి దానితో నిలదెవావకే నేర్పరచెను 1881 లో మొదటి ఆమెరికన్ షేపర్డ్ ఛాంబయన్ ఎన్ వంటెములు మూర్ఖబుద్ధి లో ఆరంభించి 1891 లో ఫార్వెర్డ్ పార్ట్స్ కు మార్చబడినది తరువాదిగా ఇప్పటివరకు ఆ సంఘము అచ్చులపై అదుగు చున్నది 1881-1900 ఎంజి అ మధ్య కాలము లో ఈ క్రిత ప్రథమమువందల అన్ని గౌరవకే రేజములలో విస్తరించినను మధ్య తరగతి ప్రజలు పొల్గొను అటుగా కాక ధనికవర్గమువలన చెందిన కులీత వంటియులు (aristocrats) ఉన్న కాశీకార్యం నరకే పరిమితమై యుండెను 1900లో ఆమెరికా-చేరియన్ల క్రైస్ట్ యన్ డేర్డ్ అను వాతకు ఇంగ్లండు - ఆమెరికా రేజముల వదును అరెజ్ పోలీలో గెలుపొందిన రేజమువలన ఎవరూ కరియలుకై ఒక రకకపాత్రను వెదోల్చెను అప్పటిలో ఈ పోలీ ఆ రెండు రేజములకు మౌక్తమే పరిమితమై

యందు వెను ఆ పోటీని చేసే శక్తి కాంటిటివ్ అనియు
 లోపములి ప్రకాశచేరిలు ■ రుణపాపము చేసినవే
 అనియు ఎటువేరగురి ఆ వాటినుండి ఈ వాటివరకు
 అంతర్జాతీయ పెద్దైన క్రిడాంగమున విరిగి దేశముల
 నడుమ ప్రముఖములైన చేసినవే కాంటిటివమ లు
 అరుగువచ్చుచి

మొదటి ప్రపంచయుద్ధకాలము వరకు ఈ డేవిస్ కప్పును అమెరికా ఇంగ్లండు ఆస్ట్రేలియా నుండి తొలగి చేకములే గెలుచుకొనుచుండెడిది అనంతరము ముగ్గురు యోధులుగా (three musketeers) గణపితమైన పాకిస్థాన్, ఆస్ట్రేలియా, అమెరికా ఇంగ్లండు ఈ రణశత్రువులు గెలుచుకొని తమ మాతృదేశమునకు గౌరవమును సంపాదించిపెట్టిరి తరువాత ప్రెజ్ బెర్ట్ షిప్స్ ఆఫ్స్ అను మేటి ఇంగ్లండు అటగాండ్లు ఈ పోటీలో విజయము సాధించి రణశత్రువులను గెలిచి అనంతరము గురువారా కొన్ని సంవత్సరములు ఈ శత్రువుల అమెరికాదేశమే గెలుచుకొనెను అటు ఎప్పుడు కానీ ఆస్ట్రేలియా సంపాదించుకొనెను 1940 నుండి 1945 వరకు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధమున కారణముగా ఈ పోటీలు ఆరుగడలే 1946 లో ఫునర్వర్ధింపబడి వచ్చెడినుండి 1910 వరకు అమెరికాదేశమే ఈ పోటీలో గెలుచుచున్నది కాని 1960 నుండి 1982 వరకు ఇంగ్లండులో జరిగిన వింబిల్డన్ అను అంతర్జాతీయ చెన్నిను పోటీలో ఆస్ట్రేలియాదేశము డేవిస్ కప్పును గెలుచుచుండుటచే ఈ దేశము చెన్నిన్ క్రికెటర్లగమున అగ్రస్థానము నుండును 1982 లో జరిగిన వింబిల్డన్ పోటీలో అమెరికా అటగాండ్లైన చోక్ మెక్లే ఆస్ట్రేలియా అటగాండ్లు ప్రెజ్ బెర్ట్ షిప్స్ అడిచి ప్రపంచ విజేతగా (World Champion) ప్రఖ్యాతిమెచ్చును పొంకాయలో జరిగిన డేవిస్ కప్ ప్రాబుండం మది పోటీలో అమెరికా అటగాండ్లు కారణమునకు 50 లో ఓడించి 1988 సంవత్సరమున నెలలో ఆస్ట్రేలియాపై చాలెంజ్ రౌండు (Challenge Round) ను ఆధునికుల ఆరంభ సంపాదించెను

వివిధరేఖముల మధ్య జరుగు డివిజన్ కన్ సంలెము
లును వివిధ రేఖమునందలి వ్యక్తుల నడుమ జరుగు

పెన్సిల్వేనియా ఛాంపియన్స్ 1990 ఎంఐటికి చెందిన డేవిడ్ బ్రెన్ (క్రికెటర్లముఠా వేరు) నేటి పోటీలుగా స్థలం దిగి ఇది ఇల్లుంటే వేరే స్థానం లేదు. ముందుగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎంఐటికి జూబిలీ క్రీకెట్ గ్రౌండ్ (National Championships) అనుబంధం.

బిల్డప్ అను ఆంగ్లీషా అటగాడు మెప్పుడు యు
 పెన్నిను పోటీలలో ప్రాంత వివేకగా క్రిగడించెను
 ఇవిను అటయందు సుపాకెన్నిను పోలు స్పెషు
 (Cannon ball service) లిక్ష్మీన్ కైర్ అను
 నది విక్ష్మీమైన క్రిడా ప్రక్రియలుగా చెప్పడచున్నవి
 నీటిని పరీక్షింపటించుట దుర్లభమైన కార్యము కోమె
 అను ఛాంది అటగాడు కాను ప్రత్యేక నైపుణ్యము
 గడించిన వాక్స్ వాటోస్టోకును ను ఉపద్రవకరమైన
 అయితముగా ప్రయోగించి అనమానమైన ఉపాధిలో
 అప్పటిలో ప్రపంచ విజేతగా పేర్కొడన బిల్డనును
 కడించెను తాకాన్తీ అను మరియొక ఛాంది అటగాడు
 నీలము యంగ్రమునర అడెడివాడు జోహ్రా అను
 వేరొక ఛాంది అటగాడు పెన్నిను కోడ్లలో మెరుపుగిగ
 వర చలాకితనమును ప్రదర్శించి పోపంచములో తెల్ల
 మేటి డబల్ అటగాడుగా పేర్కొంచెను ఇంగ్లండు
 రేకియగడు పెర్రి అను వాడడ. తోపవరాకమైన స్టోకు
 లను ప్రయోగించును కోడ్లనుగటి వివిధ కాగమునుండి
 అమానమైన వాచనకముతో అడెడివాడు అల్వీ అను
 వేరొక ఇంగ్లీషు అటగాడు అన్యంతమైన లాటింగముతో
 అడెడివాడు కరుచాన అస్టోరియా అమెరికాదేశ
 ములలో పెన్నిను క్రిడ గొందర్కరవామైన ఒక్రిడి
 అటగా (Power game) పరిణమించినది నేటి ప్రపంచ
 మున ప్రముఖులైన అటగాండ్లలో కారణీయ యోధు
 డగు (Champion) క్లప్లక్ పెన్నిను క్రిడయే నీవనో
 పాథిగా గం అస్టోరియాదేశీయుడగు డెరోక్ వాట్
 మిననో తక్కిన ప్రముఖ అటగాండ్లందరు పర్యయతోను
 వాటిలోను కైర్లోను క్యాష్లోను విజ్ఞమైన ప్రతి
 థను ప్రదర్శించ గర్వనాచరే వేటి పెన్నిను క్రిడయందు
 రాటలు (Rallies) గెల్పునగుటనవ అటయందలి
 లాటింగము (Artistry) నగించిన యే కెప్పనచ్చును
 నీడు పెన్నిన్ క్రిడా షేకమున పోపంచమునరటిలో

భారతీయ యోధుడగు రామబాబ్న్ స్పెషల్ ఒక్క డే
కీ రీ | నివలు గడించియున్నాడు

1915 వ సం. పోలీసుల భారతదేశము కుదుర్చుకొనినది యిది 'చేరగొనిన మూర్ఖు'ని పేరు భారతదేశమున కిది అం ద్రాళింగులు గాన భాగ్యుని గంతును ఆ విధమున వారకు వాన్ యొక సోషలిజం పోలీసు గాన మూర్ఖుని ముందు మీదా దివిజం పోలీసు నగరమునా గ్రహములు బాధ ప్రభువలె విభజించి బాధనువారకు గిరందరిలో గాన మూర్ఖుని అగ్రహములు అగ్ర భారత యోధులుగా వాన్ గొనిన అగ్రహములు ఇంకవరకు పోలీసులముగా కొంతగానెందు యున్నాది ముద్రాము ద్రాగ్తమునకు చెందిన కృష్ణుని బాధ గొనిన పంపురములనుండి అగ్ర భారత భాగములముగా గ్రహించుచున్నాదు 'కృష్ణుని' సాధనములను ప్రేమించుటలు తెలిసిన ముఖ్య అగ్రభారత ప్రభువులు ఇంతటిగాముగా అనుభవమును గడించుచున్నాదు

సుమారు నలువది వేలవర్షముల క్రిందట అంతర్జాతీయ అటలాండ్ కోవకు చెంది దక్షిణ భారతమున పర్వత శిఖ్రిను యెరుపుదుగ వెలుగొందదనీ చారుమంచి వారాయనమూర్తి అతని పరిస్థితు నందలి వైశిష్ట్యము కొట్టడలనుకొన్న కాపుకు వెంటిని కొట్టటయందు గల నిశితమైన జీర్ణు వహించాచి చాలి క్యాప్ ను మున్నగు ఎత్తుగడలను చూచి అవదించవలసదనీ అతనిని పరివర్తించి వైవ అటలాండ్ (Master of All court Tennis) తొప్పుకు ప్రధానమను అందరు ఉగ్రదీక్షురు నంబూరి వెంకటకృష్ణయ్యి మాజీ హోకోరు ఉజ్జి కి లి అర్జును రావు మహాంతి సూర్యుండుయను ఇక్కాదులు అతనికి పనుకాచికులు వీరి తరువాత చారు రామకృష్ణుని కృష్ణ ప్పాణి ప్రవేశనందరావు ప్రస్తుతము అంధ్రప్రదేశ్ మంత్రిగా మన్న యం అర్ అప్పారావు ప్రకృతులు వీరితో అంతర్జాతీయ ఖ్యాతి బాణించిన రామకృష్ణుని కృష్ణప్రాయమిగారలు అగ్రగణ్యులు తన ప్రధానాచార్యము వలన రామకృష్ణుని శిష్యులైట్టా (Cambridge Blue) అను బిరుదము బహుల తు ని అటయందు స్థావీకులు తుపాచి గుండ,వంటి పరిస్థితు టానోస్కీ

సర్వము టూల్స్ లైట్ డ్రాఫ్ పాలు గణించగిన విశేషములు తెల్పిన దలచి అటుందు కృష్ణపాపమి ఇరవి! సహచరుడుగా (Partner) నుండితాడు

ప్రస్తుతము ఈ అట థారకరేకమున మందముగ ముందుచే ఉత్పన్నములవంటి యోధులు అధిక సంఖ్యలో తయరగుటలేదు ఎక్స్ ప్లెస్ తయివారల అంతర్భూతీయ తెల్పిన రంగమున థారకరేక భ్రాంతిని నిలువజెట్టగల అటగాడు ఎవరూ అనువది టు నమస్కామ నున్నది! ఈ మాంద్యమును దోగ్ ట్రట్టకై ప్రభుత్వము విద్యా సంక్షోభం ద్రాడా ఎత్తలకు ఇతరముగా ద్రవ్య సహాయ మొకటి నడయునపుడు ప్రోత్సహించుట వాంఛ నీయును

కొ న

తెలిగ్రాఫ్ (Telegraph)

ఒక ప్రదేశము నుండి మరొక ప్రదేశమునకు తీగల ద్వారా వా ద్రవము పంపు విధానము ఇంగ్లీషులో 'తెలిగ్రాఫ్' అనియు తెలుగులో తంతివార్త అనియు పేర్కొనబడు చున్నది ఈ విధానమునంద పేరికొంటి మైక్ నుండి పంపు వా ద్రవము తలదాములలో తెలిసి కొను చున్నాము ఈ వ ద్రమాన వింత దూరము నుండి ఇంత శీఘ్రముగా ఎట్లు వచ్చునో తెలిసికొందము

విద్యుత్ ఘటముల (Battery) నడయమున తీగల యందు విద్యుత్తు ప్రసారమగు చుండును తీగె ఎంత దూరపుగల వై నను ఒక కొన యొద్ద విద్యుత్ ఘట మూను అమర్చినచో అంతటి విద్యుత్తు రెండవ కొన వరకు ప్రసరించు చుండును కాని తీగె దూరపు పొచ్చిన కొలది ఘటముల యొక్క శక్తి తదనుగుణముగా పెరుగ వలెను ఇట్లు రెండు స్థలములను తీగతో కలిపి ఒక వాపున దానికి సుటమూలతో సంబంధము కల్గించినచో అంతటి విద్యుత్తు వాహమును ఒక రోల ఎట్ల దించెదమో రెండవ రోల గూడ నట్లే యాడును ఉపాధానమునకు కాలో విద్యుత్ ఘటముల యున్నదనుకొందము అప్పుడు నుండి తీగ ద్వారా రామేశ్వరము వరకు విద్యుత్తు ప్రసారమగు చున్నదని ఉహించము రామేశ్వరములోని తీగె కొన యొద్ద వ్యవస్థగా దిగునుకొక అయస్కాంతపు మానిని ఉంచినచో ఉత్తర దక్షిణములు చూపవలెన

అయస్కాంతపు మ రి మూర్త్యు పత్తిను దిగవలసి తిరుగును కావున కాళిలో నుండు విద్యుద్ధృతుమానును తీగతో సంధిపగవే రామేశ్వరము వందలి అయస్కాంతము మూర్త్యు పదమరలకు తిరుగును వెంటనే కాళిలోని విద్యుద్ధృతుమునకును తీగకును గల సంబంధమును తొల గించినచో రామేశ్వరము వందలి అయస్కాంతము మరల ఉత్తర దక్షిణములకు తిరుగును తేక తీగ నుండి ఒప్పుడు ధనవిద్యుత్తును మరొకప్పుడు ఋణవిద్యుత్తును ప్రసరింపజేసెద యెడల రామేశ్వరములోని అయస్కాంతము కుడివై పునకును ఎడమవై పునకును తిరుగు మండును ఇట్లా అయస్కాంతము ఒకసారి కుడి వై పునకు తిరిగిన త అను అవకాశమును కుడివై పు నుండి ఎడమ వై పునకు రోయిన త అను అవకాశమును గుర్తులు పెట్టుకొన్నచో కాళిలోనివాడు తను వా ద్రవము ఈ తీగె సాయమున తలదాములలో రామేశ్వరములోని వారికి తెలుపవచ్చును ఈ కుడి ఎడమ శ్రమదములను బట్టియు వాటి కాలవ్యవధిని బట్టియు శ్రేణావధానము పాస్తావ ధానములలోవలె అంగ్ల అక్షరమాల ననుసరించి (సీరి అక్షరములు) సంకేతముల పేర్కొనవచ్చును వార్తా వర్ణ ప్రముమును ఒకదాని తరువాత వొకటి గ్రహించుచు వా ద్రవము వంగ్రహించవచ్చును ఇదియే తెలిగ్రాఫ్ (తీగె టపా) యొక్క సాంకేతిక విజ్ఞాన రహస్యము ఇప్పు దింతవలెను ముఖ్యమైన సాంకేతిక విధానము వర్ణన వారములో నున్నది

అభివేగ విధానము :- అభివేగ తంతి వార్తా విధాన మున వాడుగు ముఖ్యాంశములు గలవు

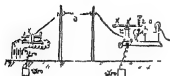
- 1 ఉత్తయ స్థలములలోని విద్యుత్తు వాహ జన కములు
- 2 విద్యుత్తు వాహ జనకములను ఉత్తయస్థలములకు కలపు తీగె
- 3 వా ద్రవము పంపు ప్రేక్షక యంత్రము (Sender)
- 4 వా ద్రవము గ్రహించు గ్రాహక యంత్రము (Receiver or Indicator)

ఈ క్రింది పటములలో ఈ వాడుగు అంగములు చూడదినవి

క' అనునది కాళి రా అనునది రామేశ్వరము

ఈ పరికరమును వాడతూ ఉన్నప్పుడు

ప్రతిదినము

వస్తువు

గ్రామము

ఈ అనువది వాడతూ ఉన్నప్పుడు ప్రతిదినమును గూడ ఉండును. ఆ అనువది రెండు స్థలములను కలుపుచేసి ఈ రెండు స్థలముల నడుమ అప్పుడున్న ప్రక్కములు పాతి పాటిమీద ఎండాడి గియ్యెలవంటి పరికరములను వేర్వేరుచేసి వాటిని తీగింపుచున్నట్లు గ్రామము నుండి మరియొక గ్రామమువరకు తీసుకొని పోయెదరు. ఎండాడి గియ్యెలవంటి పరికరములు విద్యుద్దాహకములు కాకపోవుటచే తీగెలలోని విద్యుత్తును అవి గ్రామమునకు ముందుకు పోనిచ్చును. ఈ పరికరములు లేనిచో విద్యుద్దాహకములగు ప్రక్కములు తీగెలలోని విద్యుత్తు వంతటని అవియే గ్రామము దానిని ముందుకు పోనియేరుండును. ఈ అనువది కాళియందుండు ప్రేమకము గ అనునది కామేశ్వరమందుండు గ్రామము వాడతూ ఉన్న ప్రేమక యంత్రము ఇ అను అధికము మీద నిలిచి యుండుగా. ఆ అను బొత్తమును ఒత్తి నపుడు చ అనుదాని మది కాగము క్రిందిని మీదికి లేచుచుండును. ఈ ఉత్తరణ మంబయి ఇచ్చికో లేయ లది కట్టిమీద నిలిచెదను ఇందు దూరపుడు. చ అను నూరులు మాత్రము ప్లాటినము అను లోహముతో కయారు కాండును. ఆ అను బొత్తము అవిద్యుద్దాహక పదార్థముతో చేయెదను కట్టిమీద గ ము. ఆ అను ఇచ్చికో బొత్తు మూడు కలవు అందు ము అనునది యంత్రమున కెల్లపుడును సంధింప జేసి యుండును. ఇ అను అంతంతము చానిమీదనే కరలుచుండును. మూడు ఇచ్చికో బొత్తులను మూడు

తీగెలు ఎంధింపజేయును. ఆ అను బొత్తును ఒత్తి నపుడు బొత్తి (battery) బలమును పుచ్చుచు గియ్యెలను అటు తీగెలవంటి పరికరములపై మున్న ప్రధానముల పైకి తీసుకొని పంపిండును. ఆ అను క ము గియ్యెలను చ వాడతూ ఉన్న స్థలము నుండి (కాళి) గ్రామము లెచుగా కామేశ్వరము నుండి కచ్చు సమాధి కమును గ్రామము యంత్రముతో-ఎంధము లిగి యుండును. వా రింతపు విధము రెండవ వస్తువు (ప్రేమకము)తో

చివరము- 10

అనుము 2

ప్రేమకము

ఈ అను సుచి గ అను బొత్తులకు దగ్గరక ఎడముగ మున్నట్లు చూపబడినది. ఆ అను బొత్తమును వాక్కినచో చ అను సూచి మీదికి లేచును. ఆ అను సూచి క్రిందికి వచ్చి గ అను బొత్తులకు ఎగులును. చ మీదికి పోయినందున గ్రామముతో దానికి సంబంధ ముండును. క వచ్చి గ కు దగ్గరనుండు చానిని విద్యుత్తు పరచుటకు సంబంధ మేర్పడును. అందుచే విద్యుత్తు క అను తీగి దాహక కామేశ్వరము వరకు ప్రవహించును. లేయ దీనితో మరల పైకి లేచును. అంతలో విద్యుత్తు పరచుటకు తీగెలను సంబంధము విడిచిపును. తప్పుచేయును. విద్యుత్తుపార మాగిపోవును. ఇట్లు యంత్రమును క్రిందికి మీదికి ఉండును. చుండినచో విద్యుత్తుపార ముండును. అందుచే మరల యొకప్పుడు దానితోపు యుండును. క గ అనునది తీగెల వస్తువు విద్యుత్తు తీగె యందు ప్రవహించును. అది విడిచి పోయినప్పుడు ప్రపార ముండుండును. క గ లు ఎక్కువ కాకము కలిసి యున్నచో విద్యుత్తుచాహకము

కూడ ఎక్కువ కాలము అరుగును ఎక్కువ కాలము కలిపి యున్నచో (ప్రాపాచము) ఎక్కువ కాలము అరుగును వదలకాలము కలిపియుండిన చాన్స్ చుక్క (dot) అనియు కొంచెము కాల మధిరముగ మించిన గీటు (dash) అనియు పాఠశ్రీతి వాచుములు గలవు ఒక చుక్క ఒక గీటు కలిపితో అంగ్ల వర్ణమాల యందలి ఏ (A) అను అక్షర మగును ఒక గీటు మూడు చుక్క అయినచో బి (B) యగును ఇట్లు ఇంగ్లీషు భాష యందలి అన్ని యక్షరములకు పాఠశ్రీతికి చిహ్నము లేర్పడి యున్నది కాళియందు ఏకప్రకరముగా ప్రేక్షక యంత్రమును ఆదించెనమో వామేశ్వరము నందలి గ్రాహక యంత్రము గూడ అట్లే యాడును యంత్ర మానునప్పుడు చాన్స్ ద్వవిధిలట్టి ఇంగ్లీషులో చార్తల యందలి శక్తిములకు ప్రాసకొనవచ్చును

తంత్రి వార్తా కృత్జ్ఞులు - తొలుదొర్లె చిప్పీ (Cheppe) అను ఫ్రెంచి లేఖియుడు క్రీ. శ 1782 వ సంవత్సరములో ఒక పత్రికేము నుండి మరెయ్యో పత్రికేమునకు చార్త సంపుటకు రైలు వదుపుటకై ఉపయోగించవలకు ఎట్లు వచ్చు రంగుల అండాకారము రంగు దీపముల తోడను పాస్త్ర పండ్లలు మున్నగు పాఠశ్రీతికముల తోడను పని జరిపెను 1816 లో రౌండ్ (Round) అను బాంగ్లేయుడు విద్యుచ్ఛక్తికి తీలుగు తెందు ముక్కలచే గంకులు చేయించి చార్తల సంపెను 1819 లో ఓల్డ్స్ (Olds) అను యెన్నాదుర్క లేఖుడు విద్యుచ్ఛక్తిచాహము నంతరి అయిష్కాంత శక్తిని కనుగొని మోచిని అడిచెను ఈ మోచి చేసిన చాట్లము వలననే అనంతరము కూక్ పిట్స్టోన్ (Cooke and Wheatstone) అనువారు 1837 లో చార్తా సాధనములను వాడుకలోనికి తెచ్చిరి నీరు మొదట అయిదు శీగలకు అయిదు మోచిలను ఉపయోగించిరి తరువాత తెందు మోచిలతోనే పని జరిపిరి అనంతర మొక్కచాన్స్తోనే పరిష్కెటకొనిరి

శక్తి సంకేతములు - చిహ్న రైల్వే చుక్క () గను పిర్లె రైల్వే గీత (—) గను పాఠశ్రీతి విధ్యయును లేర్పడెను అన్ని భాషలలో రైల్వే అంగ్ల భాష యందు అక్షరమాల వ్యవహరించెది (28) అక్షరములు

మొంగ్లీమే) ఈ శేరిండిరి (చిహ్న రైల్వే పిర్లె రైల్వే) వదుల మూడు రైల్వే కాలవ్యవధి కలదు అక్షరముల వదుల వచ్చి వ్యవధియు ఎదముల వదులు అని వ్యవధియు మండును

A — చుక్క రైల్వే	M — —
(Dot Dash)	N —
B — (రైల్వే	O — — —
3 చుక్కలు)	P — —
C — —	Q — — —
D —	R —
E —	S —
F —	T —
G — —	U —
H —	V —
I —	W — —
J — — —	X — —
K — —	Y — — —
L —	Z — —

అంతలు

1 — — — —	6 —
2 — — —	7 — —
3 — —	8 — — —
4 —	9 — — — —
5 —	0 — — — — —

పై వ వివరించిన మోన్స్ (Morse) పాఠశ్రీతి విభావము లేటి తెలిగ్రాఫ్ వర్ణికి యందు చాడుకలో మన్నుది ఈ విభావము నందు చేదు చాడుకయందు గల ఇతర గుర్తులు చాటి అర్థములు ఉపయోగములు ఈ దిగువ వివరించెదరి

గుర్తు	అర్థము—ఉపయోగము
VE VE VE	అలుపు (calling up signal)
K	ఎద్దముగా మన్నుచో V E తి
	వమాధానము (carry on)
Q	చార్తను తిరిగి నుటకు పిర్లముగా లేకున్నచో వమాధానము; అనగా అగును (Wait)

గుర్తు	అర్థము (యోగము)
T	సోదరములుగ అన్న గుర్తులు యిచ్చు తధా ౧ అంక చార్తర్ ఫుర్తి అయినది (Final of message signal)
A R	చార్తర్ ఫుర్తి అయినది (End of message signal)
R	A R గుర్తు సమాధాన ౨ (Message received corre ctly)
8 Dots	తొలగించేయము (Erase)
GB	చార్తలు ఎంపుట మానివేయు వస్తుడు తెలుగు పంక్తి (Good bye)

1987 లో వైస్ కేరన్ నీవ్ గ్రాహ్ ప్రేష యంత్రముల వాడుక అరంభమైనది దీనికి విద్యుదయస్కాంత శక్తి ప్రయోగ సాధన మని పేరు సూచి యొక్క కదలికలను చూచి అందరి భావమును గ్రహించుటకంటె శక్తియులను విని చాటి భావములను గ్రహించుట ముఖ్యము దీనియన కండ్లు మూసికొని తెలివో వినుట వలన సీతాగ్రత ఎక్కువై భావ గ్రహణము ముగియదుగాని దూరము పోల్చినచో విద్యుత్ప్రసార శక్తి ఊహించుట సహజమగుటలేదు మధ్య మధ్య గ్రామములలో చిన్న చిన్న పాత్రాగ్రహణను అనుభవి ప్రసారశక్తిని నిల తెట్టుచు అందెలమీద ఎంత దూరమైనను చార్తలను

౧౮౮౫ విద్యుదయస్కాంత యంత్రము గానా ప్రవర్తమునై విలియమ్ ట్రూప్ (William Truett) అను వాడు 1885 లో ప్రయోగించి వారంశించి కొంప క్లుప్త చేయువాడు ఇతడు ఇంగ్లండునందు డర్లమ్-దార్లింగ్టన్ (Durham to Darlington) అను గ్రామము నడుమ పరిమెళ్ల దూరమున రెండు సమాంతరశ్రేణి ముయోగించి చార్తలను నడిచెను ఈ పరిశోధననువలన రెండు టీలలో వోలటేజీ నడుమ తెలియను అను క్రవణ యంత్రమును అనుభవించుటకు మూడు నుండి పదియవరకు అందు తెలివో ఎక్కువ అనగా తెలిగ్రామ నడచుచున్న సమయముననే తెలియోను నుడ వివేచనమును ముఖ్యపయన మొకడు తెలివోని యని అను యోగమును ప్రజలలో వ్యాప్తపరచెను ఈ ప్రయోగములు కార్లిఫ్ (Carliff) అను గ్రామము నకు మూడు మైళ్ల దూరముననున్న ఓచిన్న ద్వీపముపై జరిగెనట

ప్రేరణ ప్రేరేత మాత్రము (Lens & Law) — ప్రేరణ ప్రేరేత మాత్రముల నడుమగల ఎల్యుర సంబంధము లెంత లా అను మాత్రములే సూచించబడుచు ప్రేరణవాహిని (Current) ముఖ మెప్పుడును ప్రేరేత శక్తులకు వ్యతిరేక ముఖముగా మారుచు అనగా తీతద్వలమునకు వ్యతిరేక ఫలితము విచ్చును అనగా చాటిని అణచివేయు శక్తి గలిగియుండును

మం పాం

డగ్లస్ మానన్

మనము వివేచన భూగోళమునకు ఉత్తర రక్షిణ దిశలందు రెండు భ్రువములు కలవు చాటివే ఉత్తర భ్రువము రక్షిణ భువము అని అమలువానిది ఉత్తర భ్రువమున అర్కిటిక్ రక్షిణ భువమున అంటార్క్టిక్ అను సముద్రములు కలవు అర్కిటిక్ సముద్రమున మంచు దట్టముగ నుండును అర్కిట వివిధముగ నుండు

జాలము కలదు దాని చుట్టును భూభండములు కలవు కాని అంటార్క్టిక్కు నలుమ భూభండములను నడుమ గొప్ప సముద్రము లున్నవి అని మంచులే కన్పించిన గొప్ప భూభండములు విశ్వమున చెల్లెలగా

అర్క్టిక్కు విషయక మగు అన్వేషణము అరుగు మండగా మెయో మున్నగు ఉన్నతేశములు కాక రక్షిణ భ్రువమునది వేరుగా లేదని ప్రజలు అనుకొనకొడగరి

(Crevasses) కూడ ఎక్కడును కలుచున్న వలచు కు పర్యవసర ప్రాంతములై కబాట్లు తేలుల అట్టి ప్రదేశమున వర్షవనశ్చే వెళ్లయి రది ఎక్కడి కు ౨ అంచుల దిగిండు కలదును అట్టి యర్ధము మానవ అనుచు ౪ అంచుల దిగి నిర్మింపరులెడిండు ముక్కయి టి ముగ్గులయ్యెను ఎం పరి కుక్కలతో ను ఎంబుగా ఒక పైటిబిది అందు గా విశేష శ్రమతో కట్టిన అట్టి రోయలెను పేల పరి దురదృష్టవశమున నిర్మింప రు కుక్కలతోదిను పైటి బిదిబోదను కయ్యలో నడి అర్ధశక్తినుయ్యెను శేర్పరియగు మెట్ట అను నా కడు గాని మానవుగాని అతనిని రక్షించలేకపోయిరి నిర్మింప దిగిండు 160 అడుగుల లోతుగల గంధిలోనుండి అతనిని రక్షించుటకు చారియపురు చారియము అం బలమైన క్రాటిని పించి, మూడు గంటల కాలము విశేషముగా శ్రమపడిరి కాని శ్రమ విఫలముయ్యెను నిర్మింప జాకయే వారికి గోచరింపలేదు ఈ దుర్మృత చారి ప్రధాన మిదికి 300 మైళ్ల దూరమున సంభవించెను టిప్పులొందును చూచి వచ్చుటకు సంకల్పించిన మానవ అ దుర్మృతవలన తిరుగుముఖము వచ్చెను వేరొంపారి మానవ అంటిగా తిరుగుచున్నప్పుడు మంచుకయ్యలో అంటి బిది కూరుకొని పోయెను కాని అ బిది టిప్పుబిదిన క్రాంతాధారముగ ఎత్తిపై అకడు పైకివచ్చి మృత్యుముఖమునుండి రప్పించుకొనెను అట్లు బయటపడుటపై అకడు లేసిన శ్రమ మూలమున అకని వరములు సంపాదములై ఒక గంట కాలము మూర్ఛియైను

నిర్మింపకోపాటు అవారసకార్యములు గల పైటిబిదియు మంచుకయ్యలో పడిపోవుటచే మానవునకు అతని సహచరవర్గమునకు అవారసకార్య పర్యవసర చానికోపాటు గుణారవృ పామానులుకూడ రవచ్చెను వేరు ఉపకరణములతో మెట్టు పై పులయ్యునో వో గుణారమును నిర్మించెను కాని అవార సమ్యక్ అట్లే ఎదుర్కొనుచుండెను కుక్క మాంసము తిములే చారి అవార్యము చెడి కడుపునొప్పు వికేసములు వెంటబడెను మిక్కిలగుగు చలి అవయవములు కంకణము పోవుటయు గంకలు వచ్చుటయు అవార్యవలన ప్రేలుటయు

కలుపులు కలుగఁబడు పాదమాంస ఎంబు మెట్టు మరల 300 కల ప్రధానము విది 100 మైళ్ల గుం కు ౨ అంచులయెను

అనుచుండుల కర్యము కలుంటున్న ను నవ ప్రధాన గుం కు ౨ అంచుల క్రయాశించుచు ఎక్కియె ప్రమాదము వ్రకి నెను గ్రవ్యవల మానవ అకస్మాదుగా మంచు య్యలో బిదివచ్చుచు అక్కరకు అచట క్రాటిక కి క నిర్మేవలటి నాధానము అట్టి చాని పిలి కా వలను అంటి ఎంటి కట్టి రెండవ చివరను తన ఎడమ కుంబునీరు చావును ఈ ప్రయత్నవలతో ఎం పరి పొంతులకు వచ్చి రిది చాటియైన ఒండు మాటిమాటి కెదుగుచు బాట్లు అడుగు భాగములు తిడి వచ్చెను గొట్టె ఉక్కిరి వచ్చి అంధవలకు అతడు తన పరములకు చుట్టి చాటియై ఉక్కి మేకోగ్లను ఉక్కితో కూడిన దృఢ బాట్లను చాటియై కుంచు బాట్లను (creeping lines) రరించెను అతడు కుపానుకు కట్టుకొని యెంటురితనమును నిర్మించి అవార ప్రయానతో కయించగా అవార్యము కొంచెము చెది పాగెను కాని నాకర్ణగరము లొకని కరిగముపై ప్రవరించుటకై క్రొత్త అకడు అకని కేకూర పొగను కరిగముపై కేర్పడిన ఒక గ్రామగు మచ్చల వాకడు కాగుచుకొనెను కాని అవారము లేమిచే ప్రధాన మిదిని కేరు అక అరనికి అంకరించెను కై వపుటచే అక్కేయల వర్గముచారు నిర్మించిన గోపురముల చాలవి అవారము లన్నిచెను క్రాటి కయలచే అతడు తీరము లేరునప్పటికి అవారా నొక అక్కేరియొకు పయన మయ్యెను ని కుంటి సమారాగ మంపనను కెక్కికే తెలివ కుపానువలన తిది మానవ యెంబుకు చాలాలక అక్కేరియ ఇంగ్లండు లేకములతో కూరి విశాళములు ప్రోగుండుకొని పరువటి సంవత్సరము మానవని కేరు కొని పశివుల యున్న బరుగురను చొక కెక్కించుకొని ప్రయానము పి గించెను

ఈ యుగ లో అంటి క్రిటికా ప్రాంతమున ప్రవర మముగా విస్తరిత కెక్కియలెను కెక్కిన్ డెవ అడిలేలాండు తీర ఎముద్రమున 000 మైళ్లు మొలటి పారిగ వాకాయన మొవర్తి-స్థానికవలతో కూడి

యున్నను—ఒక ఎటమును (nap) ఎర్దము చేసెను ఈ క్షౌందము వందలి ఎ టి మాడిగన్స్ అను నొక పాపాపికుడు గంటకు 60 మైళ్ళు వేగము గల గాలితో ఒంటరిగ ద్రయ్యాగించి 3౭ మిలి వేర్పరచిపోన తన పాపాపమును ప్రదర్శించెను ఎఫ్ హెచ్ మిర్లన్ అను వేర్కొడు అడిలేలాండు శిరభూమి సంకయము అట్టి వచ్చెను తెల్లనెంటు అల్ లేమ అను నీలొడు రక్షణ అయిష్కాంశ ద్రవమును చూచి తిరుగు ద్రయ్యాగముతో ప్రధాన మగు మతలిః 1000 మైళ్ళ దూరమున 60 మైళ్ళ ప్రాంతము అపారదీక్షిత పుంజువలె చెరిగియు కానక తిండి లేదుకుటల చెక్కు ఇదుములకు తోవయ్యెను

మానన్ అవధించిన పాపన కృత్యములు చాల గొప్పది అతడు పాకల్స్ వర్గముతో వచ్చినప్పుడు ప్రాఫెసర్ ఎడిల్ వర్డు డెవిల్తో 1909 వ సం॥ జనవరి 18 తే తేదీనాడు ఎరిల్ అను పతీకాన్ని డర్మతము నొర్లకు పోయి 18 870 అడుగు తెక్కి. రక్షణ అయి ప్కాంశ ద్రవమును చేరుకొనెను చొరరాని వాచా వరణము గల అడిలేలాండు లింగ్ బాల్టి V లాండులపై మానన్ సంపదించెను డెవిల్ అగ్రమున మాననుచే నిర్మించినదన వాచా ప్కావరము వచ్చుగా మంచుతో నిర్మించిది అంటార్కిటికాలో నిర్మితమైనదై అర్విశీయ ప్కావరము నందుకొనినది లింగ్ బాల్టి V లాండు మండి ఎండర్లైలాండు వరకును గల శిరభూమి చీలికలు తేక నుమారు 1000 మైళ్ళ పొడవు గలిగి యున్నదనియు దాని పటమును ఎర్దము చేసినది మానన్ అనియు తెలియ వచ్చినది ఇట్లు మానన్ గానించిన పాపావపూర్ణమైన కృషి విప్లయాశ్చర్యములు కలుగజేయుట సహజము అంటార్కిటిక్ ప్రాంతమును మానవ దృక్పథమునకు మోటిగా ప్రదర్శింపజేసే వారితో పకే డగ్లస్ మానన్ అగ్రగణ్యుడుగా ఎన్నుకొనుచున్నాడు

న వేం

దాంఠే (Dante)

దాంఠే అనువకడు ప్రపంచ మహాకవులలో నొకడు ఇతడు ఇటలీ రేకమున ప్లారెన్సు నగరములో క్రీశ 1౨65 వ సంవత్సరమున జన్మించెను ఇతని తండ్రి చేరు అలి ఫేరి అత డొక సంపన్న గృహస్థుడు దాంఠే

చిన్నతనమును గురించి తెలిసిన విశేషాంశములు లేవు డశవర్షప్రాయమున అతడు స్ట్రీట్స్ అను న్యాయము తొలి పారిగా జూచెను తొమ్మిది వత్సరముల వయస్సు గల ఆ కన్యను చూచగనే ఆమెపై అతనికి ఎప్పటిమైన ప్రేమ అనించెను తరువరి ఆది ప్రేమయిముగ మారెను ఇరువది సంవత్సరములు నిండక పూర్వ సే అతడు తల్లిదండ్రులను కోల్పోయెను అతడు ప్రేమించిన కన్య పోర్టువారి అను నాతని గారాబుపట్టి ఆమెపై దాంఠే కొన్ని ప్రయత్న గీతములు రచించెను దాని తండ్రి యగు వారి ఆమెను పై ముడి బాల్కి ఇచ్చి నివాహము జేయుటచే వారి ప్రయత్నము విఫలము కాలేదు దాంఠే రచించిన గీతా సంపుటి పీటామటవా (మాత్స జీవితము) అను శీర్షికతో వెలువడినది

ఇరువదియైదు సంవత్సరములు ముగియక మునుచే స్ట్రీట్స్ మరణించెను ఆమె మరణము దాంఠేను విరాళా నముద్రముతో ముంచిపైచెను జీవితముపై నిరక్షి కలిగి అత డంతట చెరిచానివలె తిరుగపొగెను పైలిక విషయమయిం చాతడు నియమములు పాటించుట మారెను క్రమముగా నాతడు నగరముల యందు గ్రుమ్మరుడు దుర్మృగవనములకు మరగి వేళ్ళాలోలుపై పైలికనుగా వనము చెంచెను

దాని త్వరలో నర్మితులు మారెను దాంఠే తన దుష్కృత్యవర్తనమునకు పశ్చాత్తప్తపై జాతీయ పైన్యమున తటుడుగా చేరి ధర్మార్థము చేసెను క్రీశ 1290 వ సంవత్సరమున నాతడు జమ్బా యను కన్యను ఉద్యాపా మై ఆమె యందు నలుగురు పిల్లలను కనెను

ఆ నాటి ప్లారెన్సు ప్రభుత్వము ధనిక వర్గక పంతు ముల అధీనమం దుండెను అట్టి ఒక సంఘముతో దాంఠే పశ్చు డయ్యెను దాని అతడు నభ్యుదయగా చేరిన రాశి కీయ పక్షము ఎన్నికలో ఓడిపోగా ఇతర నభ్యులతో పాటు ఇతడు గూడ మాతన ప్రభుత్వముచే బాండ్లకు డయ్యెను అతడు స్వరేకమునకు మరలి వచ్చినకో మరణశిక్ష విధించెడు నని ప్రకటించెడలెను

అత డొక సంవత్సరము వరకు స్వరేకమునకు తిరిగి రాకుండనే కాలము గడపుచు వచ్చెను ఎక్కువ కాల మాతడు ఇటలీ రేకముననే గడపెను డెరోవా అను

వగరములో అగ్రాధిక మిట్టలు పెట్టి పుట్టమును
 పెండు గ్రంథములను వ్రాయుటకు వెళ్ళినను మొద
 టిది కన్పించుట 'Convulsionnaire' అంటుంది
 ది వల్గర్ ఎలోక్వెన్స్ (De Vulgar Eloquentia)

కొరిది దివములలో కనకం పుట్టించుమునకు గెర
 విముగా అవ్వబడినందు 'హాచమ' అంటున్నదిమనము
 వాని ప్రభుత్వముచే ఎఱివడినందు అందు ఆమాన
 అవ్వనందుగ వోచుటచే ఆ అంతు అగ్రకరిం చేదు
 అందుచే ప్లానెట్సు ప్రభుత్వ మా విస్తై విధించిన వా
 స్కరణ కావనమును అట్లే అమలునం నుంచెను

మాతృదేశమునకు మరలి వచ్చెను అతను దాంతు
 కావ్యాధికముగ వీడి విదేశములలో పర్యటించుచు
 లోకానువచనము పొందు చుండెను ఎలావృత్తి
 కారణముగా జనించిన కాళింకి వంశ అతని మానసమున
 పెక్కు భావము లుద్భవించెను వాటిచే ప్రేరేపితై
 అతడు గ్రంథ రచనమును తిరిగి ఉపాసించెను దాంతు
 తన అవసరకళను వెల్లెగా రెవెరా అను వగరము
 లలో నవ్యరాయలు సంపన్నులు వగు మిట్టలు లక్షయ
 మున సుఖముగా గడపెను అతని కేవలములో
 ఆ దివములే అనందకాయకములయ్యెను ఆ రకయందే
 అగర్విత్వాతి నొందిన 'డివైన్ కామెడీ (Divine
 Comedy) అను మహాకావ్యము వ్రాశుడు రచించెను
 లోలుక ప్రారంభించి నిలిపివేసిన గ్రంథములను గూడ
 అతడు పూర్తి గావించెను

దాంతు దివత్వము వంశ కవచా వగరమునందు
 1881 వ సంవత్సరములో మృతించెను అతని
 మృతశరణము వెబ్స్ వగరమునందు మహా ధి యొనర్చ
 లెను పామాన్యమైన పాదగరి యగు వాతడు కొం
 ముఖముతో ఉంగరముల వెండ్రుకలతో అక్షరణీయ
 మగు స్ఫురద్రూపము కల్గి యుండెను

దాంతును పోలిన మహావి ఖంజనకు ఇటలీ
 దేశములో జన్మించి యుండలేదని "లువురు మేధావుల
 అభిప్రాయము ప్రతిభా విషయమున ఇతడు మహామో
 వర్ధిల వంటి మహాపుర శ్రేణికి చెందినవాడని లోప
 వాచు లభిప్రాయపడిరి కవికాశ్రీతి విషయమున ఇతడు

కాదా భవభూత్యాది మహా పులకు పాటయైన
 గాట దాంతు రచించిని కొన్ని గెర గాథల కలన
 ఆ విధము ఎక్కింపు లెక్కున కెక్కినైరి నైటో
 వోవా అను అగ్రద్రవ్యము రచనమున అతనికి గేయ
 కవిగా (lyrical poet) ఖనీకీర్తి లభించెను దాంతు
 వెలువరించు అగర రచనలను లేఖనము ఇటలీ
 పాకాన్యమునదే కా అలల ఎక్కింపు పామాన్యము
 నందును అతని సమచిర స్థలము మాన్యమైను
 అందు దేవ కాంముతో ఇటలీకాం యుదు పెక్కు
 పాంతులయ శేషము (dialects) లుండెను వాటిలో
 కొన్ని అత్యుత్తమమును మధురము నగు టువ్వన్
 నైతిలో వాతే ఉప గ్రంథ రచనము గావించెను ఇ
 డువయొగించిన పాంతులయ కామాన్యమై అవసరము
 మనోహరమగు పారస్థ్య కవిగా దూరించెను మానవ
 విమానములో ఎక్కిన శ్రేణికి చెందిన కష్టములు వాడెడి
 కామయె సావత్వకమునకు యుక్తమైనది అతని అభి
 ప్రాయము

డివైన్ కామెడీ అను కావ్యము దాంతు రచించిన
 గ్రంథములలో వర్ణింపబడ్డ మైనది కష్టపామాన్య
 మందలి ఉత్సాహములలో అది యొకటి సంస్కృత
 రామాయణ కారకాదులం కుల్యమైనది ఈ కావ్యము
 పెక్కు భావలలో అమనోహరించినది వరకమును
 సుబోధనమును అన్వయ శ్రేణిరహితము నగు ఈ గ్రంథము
 దాని ఉత్సాహమును ఒట్టి ఖండ ఖండాలకర పరిణ
 కావ్యకారకాభిమానములను చూరగొనవది నానాటి
 పరిసరములో విద్యావంతుల సంఖ్య పెరుగుచున్న
 కొరిది ఈ కావ్యమునకు విపుల పరిచారము లభించు
 చున్నది గత కళ సంవత్సరముల నుండియు దీని
 పాంతులయము కళాభిమైనది ఈ ఉత్సాహము రచన
 యందలి కల్పనల ఉదారములును కాన బుధుర
 ములు నై యున్నది అందలి కళాకళన విభావ మిత్యంక
 కుహారమునకు నుండి ఎన్ని పర్యాయములు చదివినను
 వలెనకు విమగు జనించు దాంతు మహాకవి వర్ణించిన
 అయా సుట్టములు వాని చిత్రకారుల మత్తెవరచి
 కళాశిష్యులై వ్రాచి పాస్తములలో నొగవైన వర్ణచిత్ర
 ములుగా వరిణి నొందినది ఈ కావ్యములో మరణా

వంశరము మానవు యెదుర్కొనవలసిన పుట్టుములు వర్ణింపబడినవి. అం బారడు స్వర్ణముతో దర్శించిన వరలోక పాప విమోచనకరలోక ప్రకృతి సర్వలోక పృథ్వాంశము అను వర్ణించెను తన పూర్వుడును మనోకవియు వగు వర్ణియను తనలోకవిభాగ స్త్రీని ప్రేమించి వర్ణమున కేగిన తన ప్రాయురాలు బ్రిటన్ యు-పీరియర్ స్వర్ణ వందర్భవ మట్లములతో దాంచుకు మార్గదర్శకు లైరి

డైరెక్ట్ కామెడీ అను నీ మనోకావ్యము మారు అధ్యాయములుగా విభజింపబడినది ప్రథమాధ్యాయము నందు ఉరోధ్వాతము బ్రాయలెడినది మిగిలిన తొందరి తొమ్మిది అధ్యాయములు మూడు భాగములుగా విభజింపబడినవి ఒక్కొక్క భాగములో ముప్పది మూడు సర్వములు కలవు (ఉదా వరక నిందర్భవ భాగము-పాప విమోచనకర లోకము వర్ణనలోకము) ప్రతి భాగములో ఏపాఠ్యము వలెను మరచానంతరము మానవుడు గావించు పరలోక యాత్ర డైరెక్ట్ కామెడీ యందు వలె విస్తరితముగ సులభగ్రాహ్యముగ వర్ణింపబడి యుండ లేదు ఈ గ్రంథమువలెనే వరకమువలెని తొమ్మిది వైచారములు మనోకవిచే వర్ణింపబడెను రెండవ లోకములో వోక సర్వకమును తరచువోచాములోని తొమ్మిది మతములుగా వర్ణము వందలి తొమ్మిది మండలి ములు వర్ణింపబడినవి ఆ తొమ్మిది మండలిములు రాజుడ ఎదవే భగవత్పాదాభ్యాసము లభించును ఈ గ్రంథమువందలి మూడు భాగములను మనోకవి విస్తరితముగా విశదముగను వర్ణించెను తొలుదొలుక వరక నిందర్భవము వర్ణింపబడెను దాంచు ఒకానొక యెదవి యందు దీక్షలో తిరుగుచుండెను అట్టిచేక రాజునిపై వోక నింపాము ముగియె అనంతర మాతనిని చోచుచు కలి కనిపించి వెంటనే అపృథ్వియందు తరువాత వర్ణింకని ప్రత్యక్షమై ఉగ్రులను బాధించు విధమును చోరులను భీకర సర్వములు కరచు విరావ మును చూపెను పిదప యమధర్మరూప వందర్భవము ప్రాప్తించెను ఇది మొదటిభాగము వందలి పృథ్వాంశము రెండవ భాగములో దాంచు, వర్ణింక మనోకవి తిరువును వర్ణన మారోహించుచుండు అచ్చట ఒకానొక కని యొక్క అశ్వ వర్ణింక కని వసుమతించును ఒకా

నొక సర్వ మనకు ఎగుదుచు దృష్టి గోచరమగును ఇది పాపవిమోచన కేంద్రము గర్వికమను లగు బారలరే లిరువగు పాపాణములు మోయునవ లెదును అమాయ వరులు బారీమ లగుచుండురు సెయింట్ పీటర్స్ అను నాశడు రాళ్ళచే మె కబడిన దృశ్యము కాన్పించును అత్యాశావరుల యొక్క భోజన ప్రయుల యొక్క అశ్వలను చూచుదురు పాపాప్య లందరు అగ్నిబ్యాంధలో దొరలించబడుచుండురు అనంతరము వర్ణిం దాంచులు ఇరువురు ఒక పురావన వనమును తొచ్చెదరు అచ్చట వోక యోగివంశవ సమూహము క వృష్టు ను ఈ పృథ్వాంశ మంతయు భారక యుద్ధానంతరము వరక మున ధర్మరాజునకు చూపబడిన దృశ్యము వలె నున్నది దాంచుకు తన ప్రాయురాలగు బ్రిటిష్ లేవనాగణము మధ్య కప్పట్టును

మూడవ భాగమున దేవత లందరు వర్ణన సోపాకములు దిగుచుండురు ఉత్తరభాగ్యం వలయాకార మొకటి కనబడును దాంచు బ్రిటిషులు మిఖలోకమునకు (Spirits of Miss) కొని పోయిరి ధర్మాత్మ వసురాచుము అకాశములో గురువ పక్షి అకారమున ఏర్పడును ఋషి ల్పంధ మొక గులాబి పువ్వు అగ్నితో నేర్పడును కావ్యాంశమున దాంచుయొక్క విశిష్ట ప్రేమను గూర్చి సెయింట్ బోన్ పోర్టోక్కర్నమును ప్రకటించెను

“డైరెక్ట్ కామెడీ” అను నీ కావ్యరచనమునకు దాంచుమి పురిగొల్పినది బ్రిటిష్ సై అతనికి గల ప్రేమయే ప్రభుత్వముచే బహువృత్తును దగుటవలన దేశ నిర్వృత మొనర్చి విశేషమగు లోకానుభవమును గడించుట కాక విక సదవకాశము కలిగినది ఈ కవిప్రేమని భావనా కత్తి అమోఘమైవది ఈ కావ్య రచనముచే పాపభీతి గగ్గి పుణ్యకార్యముల నొనర్చుటకు పాశకుల మనస్సు తపావహలయను ఇట్టి ఉద్దగ్ధమున రచించిన దాంచు ప్రవచన మనోకవులలో వోక్కడుగ పరిగణింపబడుచున్నాడు

క పి

దార్విన్, థాల్స్ రాబర్ట్ (1808-1882)
థాల్స్ రాబర్ట్ దార్విన్ అను వరకు ఇంగ్లాండు దేశపు ప్రఖ్యాతి కావ్యచేత అతడు (జీవకోటిలో), ఉద

యుం చెప్పే 1840 మొదలుకొని 1854 వరకును అతడు గుల్లగల అంపులలో కొన్ని శిశువంత రు పములు అను విషయమును గూర్చి వ్రాయు అందుకు విమర్శించె యుండెను

పెంపుడు అంపులలోను మొక్కలలోను గల వివిధ జాతులను మానవుడు తయారుచేయు విధము అను విషయమును గుర్చి కొన్ని పంకమలను దార్విన్ 1871వ సంవత్సరము నుండియే పేరించుటకు మొదలుపెట్టెను మేలై నదానిని పేర్చుకొనుట లేక వరణము (selection) అందలి ముఖ్య రూపక మే అతడు వెంటనే గ్రహించెను కాని ప్రకృతిలో నున్న జీవజాతులలో అవి అరుగుచున్న విధము మాత్రము కొంతకాలము వరకు అతనికి పనువ్యుగనే ఉండెను పరిచాచుమును గూర్చి అతనికి గల అనేక భావములను అతడు ప్రోంపుచును చూపు అను మాత్రము ఉపాఖ్యాతుల మీద వర్తించును అని తుదకు వశించును వృద్ధి పక్షిని చూపు అనునవి ప్రతి జీవి గలవు ప్రతి ఉపజాతియు సంశాసము లేవిదో అంశరించును అను ఈ భావములు దార్వినుకు స్ఫురించెను 1883 వ అక్టోబరులో మార్టిన్ బ్రానా జనాభా నిర్ణాతములను దార్విన్ ఒదిపెను ప్రకృతిలో ప్రాణజీవీక బ్రతుకుకొరకు పోరాటము గండు అను వమ్మకము అతని హృదయమును బాధించెను అందులలో అనుకూలములగు వృత్తాంతములు నిలిచియుండును ప్రతిజాతియునై నది పశించును దీని ఫలితముగా క్రొత్త ఉపజాతు లేర్పడవచ్చును 1842 వ సంవత్సరమున అత దీ విషయమున ఒక ఎర్థాంతమును సంక్షేపముగా బ్రానా 1844 లో దాని నొక వ్యాసరూపమున సుమారు 220 పుటలలో వ్రాసెను ఆ సంవత్సరముననే తన స్నేహితులగు వర్ డ్ హాకర్ అను వాతనిని 1857 లో అమెరికాదేశపు వృక్ష కావ్యజ్ఞుడగు అప్పగ్గే అనువాతనిని తన ఉద్దేశముల వాతకు తెలియజేసెను 1859 వ సంవత్సరమున ఎచ్చుగో మక్కా అను ప్రదేశములో నున్న ఎ ల్ హాక్ అనువాతడు దార్విన్ వద్దకు తన వ్రాతప్రతి నొకదానిని పంపుచు దానినిగూర్చి అతని అభిప్రాయమును వర్ థాన్స్ లెయిట్ అను వాతనికి వ్రాయు వలసివచ్చి కొరెను

ఆ వ్రాతప్రతిలో ఎవ ఎర్థాంత మగు ప్రాకృతిక వరణము (Natural selection) యొక్క సారాంశము ఉండుట చూచి దార్విన్ అభ్యుత్సాహము ఉయ్యెను అయిట్ హాకర్ అను ఇరువురును చాల్స్ బ్రానాన వ్యాసమును దార్విన్ చూప కృషియొక్క సారాంశ మును తిప్పియిట్ సమితికి అంపుటకు నిశ్చయించిరి ఈ సంయుక్త విషయమునకు ఉపజాతుల నుండి ఎంను లేర్పడు సూచన ప్రాకృతిక వరణము మూలమున ఉపజాతులను-రకములను కాశ్యకముగా నుండుట (on the Tendency of Species to form Varieties and on the perpetuation of varieties and Species by Natural Means of Selection) అని పేరు పెట్టిరి 1859 వ సంవత్సరమున నిమితి ఎమాజేజములో ఆ విషయము చదువ జెడెను ఆ సంవత్సరముననే తిప్పియను పనిని యొక్క చారాపత్రికలో అది ప్రచురింపబడెను ఈ ప్రాకృతిక వరణ నిర్ణాతము నందు దార్విన్ చేసిన కృషి తెండు భాగములుగ నున్నది మొదటి భాగములో 1844 వ సంవత్సరమున అతడు రచించిన వ్యాసము నుండి ఎత్తి బ్రానా విషయములు ముఖ్యముగా గలవు తెంపన భాగమున 1857 వ సంవత్సరమున అతడు అప్పగ్గేను బ్రానాన ఉత్తరముయొక్క సారాంశము జతచు

లెయిట్ హాకరుల యొక్క సలహాను అనుసరించి చాల్స్ దార్విన్ ప్రాకృతిక వరణము వ్యాపా ఉప జాతుల ఉత్పత్తి లేక జీవిత సంగ్రామములో అనుకూల ములుగా నున్న తెగలు కాశ్యకముగా నుండుట" (on the origin of Species by Means of Natural Selection or the preservation of favoured Races in the struggle for life) అను గొప్ప గ్రంథమును ప్రచురించెను ఆ ముద్రణలో అచ్చుచేసిన 1250 ప్రతులును ఒకేరోజున అమ్ముడుపోయినవట ఆ గ్రంథముచై 1860 లో అప్పిల్లరులో దీప్తమైన వాద ప్రతిపాదములు జరిగినవి టి హెచ్ హాక్సెల్ అను వండితును అందలి పరిచాచుమును గూర్చియు ప్రాకృతిక వరణమును గూర్చియు దృఢముగా నున్నది

1868 వ సంవత్సరమున లార్డ్స్ "వెంక" అని మొక్కలలోను జంతువులలోను గలగు వ్యత్యాసములు (The Variations of Animals and Plants under Domestication) అను గ్రంథమును 1871 లో మానవుని ఆ తరలించు మరియు తెలిగింపబడున వరణము (The Descent of man and Selection in relation to Sex) అను గ్రంథమును 1872 లో "కావ్యప్రకాశము (The Expression of the emotion) అను గ్రంథమును ప్రచురించెను అతడు ప్రకార గ్రంథములో మరీక "నీ ముఖ్యమైనది" అను వ్యత్యత లోలో పరిపరిచిత్వ వ్యవస్థలను వివరించుట ఫలితములు (The Effects of cross and self Fertilization in the Vegetable Kingdom) అను గ్రంథమును 1876 లోను "ఉష్ణాతి యొక్క మొక్కలపై భిన్నరూపములు గల ఫలములు (Different forms of flowers on plants of the same species) అను గ్రంథమును 1877 లోను "పైకి ప్రాచీన మొక్కలు మరియు ఉష్ణాతిరముగల మొక్కలు (Climbing plants and Insectivorous plants) అను గ్రంథమును 1879 లోను "యొక్కలలో చలనశక్తి (The power of improvement in plants) అనుచానిది 1880 లోను డార్విన్ ప్రచురించెను

డాల్టన్ చార్లెస్ డార్విన్ 1815 వ సంవత్సరమున ఏప్రిల్ 12 న జేడియందు ఎర్రమరుముగొండెను అతని మృతశరణమును ఏప్రిల్ 23 వ తేదీయందు వెస్ట్ మిన్స్టర్ ఆశిలో భూ స్థాపన చేసిరి అతనికి జన్మదు తమూరైలును బదుగురు కొడుకులును అందరి

కాశ్మీరీగృహమునందు ఎవరి గల ప్రీతి విషయ వర్ణాలోచన యందు కామ చూపన అమృతముగు ఓర్పు యధార్థ విషయమని యొక్క పరిణతముచందుగు వేరణమునందును కా గ్రహిత్వ పరిశ్రమ అనగల్గినా శక్తి ప్రపంచ జ్ఞానము వ్యవహార వివరములు లున్నచో తనకు మిక్కిలి ప్రయోజన సాధనమును గూడ వరలు కొనువనత యధార్థమైనవివరము — అమగుణములే తనకు తీవ్రమున విషయము లభించుటకు ముఖ్య కార

ణము అయ్యెనని ఆ ప్రపంచ తీవ్రత ద్వారమున నియమించెను

ఇట్టి చార్లెస్ డల్టన్ కాలాని దీనికాశ్మీరీ విజ్ఞానా వ్యవస్థలను ఎంచుకొని గాని దీని బదుగ రిగం ఎగివన ను

ది వి ర

డాల్టన్ జాన్

జాన్ డాల్టన్ అను సంఖ్యలను రూపయవ కాశ్మీరీ అను గ్రంథ కాశ్మీరీ అను గూడ ప్రయోజనము అతడు ఎంతలాంటి కా ర్ " వగరనున్న జగత్వ ఫీల్డ్ అను గ్రంథ 1768 వెస్ట్మెండు రిచి పేషన్ అభ్యుపేక్ష అ వి రెండ్ర పేషన్ డాల్టన్ అను గ్రంథ సాతెచాడు డాల్టన్ చన తలె యొందు ఈగిల్ ఫీల్డ్లోని కాశ్మీర్ పాతక లోలో ఉప ద్వాయుడుగా నున్న జాన్ స్లవర్ అను వాని యుద్ధము ప్రాగమి విజ్ఞత న్యాయం చెను 1773 లో స్లవర్ పాద్యయ పరిమితుగ ఎర మించుకొనిన రిరుచా అనిని స్థానమున డాల్టన్ ఉపా ద్వాయుడుగా వియమించును అతనికి వారసునకు ఓ ఎల్లింగుల వీత ను మార్గమే అందు యుడెడిది

తెంచు సంవత్సరములై వ తరువాత అతడు పాంము ఎది చయ వారంభించెను దూశ్య అంధునిగు ఎదిచెని చానివన్ అను వాతవియ్యగ్ డాల్టన్ గణితమును శేర్పు రి చెను ఎడవ 1761 వ వయ లో తెండల్ అను చోట వన రాయాదియగు జార్జిలు స్థితి అను వాతకు పాపినిక పాతకాలయందు ఉపాద్యాయుడుగా పేరెను అచట ఎండ్రెండ్రు గడచెను 1785 వ సంవత్సరమున తన అన్న యగు జావార అను చానితో కలిసి ఆ పాతకాలం సంయుక్తాధ్యయముగా నుండి 1790 వరకు ఆ వచని గిరగం చెను

అదివాత డాల్టన్ మాంధ్యం వగరమునకు వచ్చి మిగిలిన తీగరమును అచట వే గడచెను అచట అంధుడును త త్తవే ప్రయు గొప్ప పాంధ్రవాయుడును గణిత కాశ్మీరీ ప్రయు వగు జాన్ గో అను వాతని పాయమున మ్యాకాలేజీ యను చోట గణితకాశ్మీరీ ప్రకృతి కాశ్మీరీ అను చోటించుట శేర్పడియున్న ఉపాద్యాయ వచిని డాల్టన్ పంపించెను చిర 1790 లో ఆ రకాలం

డి వి సుబ్బారావు 1888 వ సంవత్సరమున కృష్ణా జిల్లా బండరు తాలూకా గూడూరు గ్రామములో జన్మించెను

చిత్రము-82

డి వి సుబ్బారావు

ఈ గూడూరు ఎక్స్టెండ్రయోగి మూలమున ప్రసిద్ధి పొందిన నాట్య కూచిపూడి అను అగ్రహారమునకు అత్యంత పసీచమున నున్న కారణముచేతను, కూచిపూడి చారి నాట్య-నాటక-యజ్ఞానములు అనాడు అశేష అనుల చిత్తముల నాకర్షించు చుండుటచేతను నాట్య రశయించి నాటక రశయించు సుబ్బారావునకు అభిరుచి అంతు రించెను

బాగ్యూడి నాట ప్రదిర్భవమును జూచిన మరునాటి నుండియే తన తడుగల ఎల్లరులకీ అట్లుగా పింజి వి వసుపురు నుండుమరు విభూషిని ఎంగ్రహించి చాటిని మొగమునకు పు ఎం ని దొగ్గమును మీనములగు రిద్దు కొని వచ్చియు రాని భావతో కూచిపూడిచారి రరు పులలో ఏ రెండు యాడు పాదములతో పాడుచు అందుచు వారణ్యకపుడుగా చేరగాని గంతు రిడుచు ఉండునాడు సుబ్బారావు

ఇట్టి స్థితిలో మండగా సుబ్బారావును అల్లి దండ్రులు విద్యాభ్యాసము నిది క్తమై గూడురు నుండి గుంటూరు జిల్లా బాపట్ల కాంగ్రానాలో పో గ్రామముందున్న బంధు పుల యొక్కకుంబి అక్కడ ఈ నాటకమునకు నేలం రించిన భావాచరణము లేని కారణముచేతను తనలో రెంబొందుచున్న నాటక శాసనాన ఉండి కారణము లేనను సుబ్బారావు చదువు నందంకగా అప్తని చూప లేదు అందుచే అందు విధిగి అనె నివృత్తివమునకే పంపబడెను

చరిచించుటకై తండ్రి ఎంత ప్రయత్నించినను సుబ్బారావు ముట్టు నాటకాభినయమునకే అగ్నుమై యుండెను అందుచే అతనికి నాట్యమును చదువు జల్లులేదు పరునాక తండ్రి భగీరథ ప్రయత్ని మొనర్చి సుబ్బారావును బండరు నందున్న పోలిక్ హైస్కూలునుండు శబ్దభారమునకలకి చరిచినవ గలిగెను ఉన్నత కక్ష్యంకలకి చదువుచై సుబ్బారావు దృష్టి ప్రసరించలేదు అందుచే అ యువకుడు అక్కడగూడ మువయ్యులగు ఎల్లరితో గూడి అంబు భావాలు దుప్పట్లు తెరలుగా నమర్చి ధ్విజోగ్ గృహవరణ ములలో చిన్నచిన్న నాటకము లాడు చుండెడివాడు

అతన కొంతకాలమునకు యువకుడగు సుబ్బారావు నందరికి కళాభావ్యామోహముల భావి ఎరిచానము నూహించిన రమణయ్యి పంతులరెడ్డు మహారాయు కొకడు అతని చాడరించి 1906 వ సంవత్సరములో బండరు భువనరంజని ధియెటరు నందు అతనిని ప్రవేశముగు లిచ్చించెను అందులో ప్రసరిధముగా రరించిన చిన్న తెలికతై వేషముతో సుబ్బారావు నాటకరంగ జీవితమున కంతురార్పణము జరిగినది

తరువాత కలి సంవత్సరములకు 1911 వ సంవత్సర

ములో) నల్లారి బ్రహ్మసంరక్షణగాలి ద్వారా మన బుద్ధిని నందే ఇందియన్ డ్రెస్సులో ఉంచిన లో సుఖ్యరావు నకు ప్రవేశము లభించెను ఆ కంచెపైయే కొంతకాలము నకు సుఖ్యరావు వ్యవహారం చెప్పియే ఆ విచార్యతముననే దారాపు 40 సంవత్సరముల కాలము అవిచ్ఛిన్నముగా విద్యనాంబుడివది 1914 వ సంవత్సరములో బందరులో ఎన్.కే.యే హాల్ వుంటే ఎగ్జిక్యూటివ్ అధికారి డి.వి. రాధాకృష్ణమూర్తి శిక్షణము పొంది యున్న సుఖ్యరావు ఆ పోటీయందు గత ఉత్తమ ప్రదర్శనమునకు ఫలముగా ఎరఫెట్టి విగ్రహమును బహుమతిగా పొందెను. అధ్యక్షుని ఆంధ్ర పట ఎలా నువీ అను బిరుదాంకితుడయిన గౌరవపాతరావు అధ్యక్షమున గుంటూరు వుండదు 1917 వ సంవత్సరములో అధికన పారిశ్రామిక హాల్ వుంటే పోటీలో సుఖ్యరావు ఉత్తమ కళ్యుటించిన పారిశ్రామిక పాఠశాలగా విద్య యింపటి వ్యవహారముతో అపరాధింపబడెను

డి.వి. సుఖ్యరావు విరామంబుడు లోక ప్రపంచ ములకు నరకునీయక అవసర వ్యాపకముల పొంద లోక గత కళారాధన యిందే నిమగ్నమయిన కళా గ్రామ్య ఆశయ పాశ్చాత్య ఆంగ్ల కామగ్రామ్య కాకపోయినను అవసర పరిణామములందు ఆంగ్లము నుపయోగించి అలవాటు చేసికాదు కాదు అంధ్ర భాషాభివృద్ధి లోకభాషము పెద్దల విమర్శనముల యొడ సవినయ ప్రపర్యము మొందుగా కలవాడై న్యక్షి సామర్థ్యముల చేతనే ఆంధ్ర హాటకరంగముందు ఒక విశిష్ట స్థానమును అందుకొన్న నటరాజు డి.వి. సుఖ్యరావు

డి.వి. సుఖ్యరావు యొక్క వ్యాయ వర్తనము కవులకన్నెడలెవరి నుండు నటసంఘములకు ధర్మవర్తన మును నేర్పువడిగా వి.ఎస్.కె.నది తనకు మిక్కిలి హెచ్చు శీనముమగాని విలువగల కట్టుములను గాని ఇచ్చెదనుని లోకపెట్టిన వృత్తి హాటక సాధనముల అవసర ములకు నరకునీయక తన కంచెపైయందే నిలిచి అందలి నటుల పురోగివృద్ధికి రక్షే మిక్కిలి పాటుపడిన ఉచార చరితుడును వ్యాసగీతయైన నటరత్నము డి.వి. సుఖ్య రావు పరియు పాచ్చయిన రవాణా వాళదే తన అరోగ్య

లను పాడుచేసికొనక తన ప్రదర్శనములలో ఎంత ప్రవృత్తి చేతులనీవ దానిని దుర్వినియోగము చేయక వియమబద్ధుడై వ్యాయమానముగామియై తన హాటక సంఘము ద్వారాముననే ప్రదర్శనము లిచ్చిన పద్మవిభావ పరాశితుడు ధనేరావుడు డి.వి. సుఖ్యరావు

బందరు వట్టరామున 21-5-1914 వ తేదీయందు పుర ముఖాలచే అఖండ సభ్యవర్గపురముగ నటరాజు శేఖర అను బిరుదుముచే పత్కరించిన అధ్యక్షుని డి.వి. సుఖ్యరావు

సుఖ్యరావు తన 40 వత్సరముల నట శీర్షములలో చరిత్రించిన వివిధ హాటకములు 45 ప్రపన్న యారన ములో కృష్ణుడుగా గయోపాఖ్యానములలో అర్జునుడుగా పాండవోద్ధృగ విజయములలో కృష్ణుడుగా చంద్ర వాసలో దుష్టబుద్ధిగా రసపున విజయములలో దుర్గా రామగా చిత్రవళియములలో నల కామలకులుగా పారిశ్రామికలో పారిశ్రామికముగా రామరాజులో పరా దిగా పాపిత్రిలో పశ్యవంతుడుగా పారంగధరలో రాజ రాజుగా నా రాజులో విశ్వసనిగా వింద్యరాజులో వింద్య రాజుగా నవనాసనలో శివారుడుగా నటించి ప్రేక్షకుల వృద్ధయములకు చూడగొనిన నటాగ్రేసరుడు డి.వి. సుఖ్యరావు

అట్లు నటులది సంవత్సరములకు పైగా ఆంధ్ర హాటక రంగముందు నటరాజుశేఖరుడుగా వాట్య మొనర్చి అఖండ విశ్వాతి వార్తించుకొన్న డి.వి. సుఖ్యరావు 19 వ జనవరి 1980 వ సంవత్సరములో అనాయాసముగా నిర్వాణ ముంది ఆ నటరాజు పాయబ్యమొంది ధన్యమయ్యెను

డాక్టర్ రేసి (గణిత)

డి.వి. డాక్టర్ అను ప్రసిద్ధ పురుషుడు 1914 వ సంవత్సరము మార్చి 21 వ తేదీన ప్రాస్టు రేజమున పోక మధ్యమతగర్భి కుటుంబములో జన్మించెను అతడు గణిత శాస్త్రమునందును విజ్ఞాన శాస్త్రమునందును వత్తవ్యాప్తమునందును గలుగి క్షేపనవాడు సుఖమూర వైన అరోగ్యము కలవాడగుటచే అతని విద్యాభ్యాసము ఎవనిచేర్చి పోయియున్న లాస్యెస్ కెన్సల్ కళాశాల యందు పారిశ్రామికముయ్యెను ఆ కళాశాలయందు నిచా

భాగవ మొనర్చిన ఎనిమిది సువర్ణముల కాణముతో భాషా సాహిత్యములను సంబంధించిన పాఠ్య ప్రణాళిక తోను చరిత్రీయందును కల్పిత కళా రచనమందును తర్క గణిత శాస్త్రము లందును వస్త్రోత్పత్తి చమరక యందును కవనమునందును నీతి మత రత్న శాస్త్రముల యందును విరివూర్ణ ప్రజ్ఞను సంపాదించెను పీఠిక తోడుగా అతడు అభ్యర్థము గొల్పు అపురూపములైన పెక్కు పాఠ్యేతర గ్రంథములను గుడ అర్థయనము గావించెను గణిత శాస్త్రమున - అందును ముఖ్యముగా చాచి ద్రుతి (Method) నెడ అతనికి అభిమానము అభిరుచి మెండు కళాకాలను వీధన ఎదవ నాతడు సాహిత్య వర్ణనసామ్యమును సంపు ర్ణముగా వివర్ణించెను సాహిత్య వ్యాసంగము వలన కా ప్రవమైన జ్ఞానముగాని, పరిశోధనమున వివరముగను శక్తిమంతమైన విధానము గాని అవతరదని అతడు విశ్వసించెను తనను గురించి విశ్వము ను గురించి జ్ఞాన మార్జించుటకై అతడు పదు మూడు సంవత్సరముల కాఠము భ్యాసమగుటకై దేశ దేశములు సంచారము గావించెను వ్యాయాసములను నైదిక శ్రేష్ఠములను అతడు సందర్శించెను వెలుయుద్ధ ములలో య మాన్యమైన నైనితుడుగా అతడు సేవ చేసెను ప్రజల అచార సంప్రదాయములను పరీక్షా సంస్థలను ఎరిగించెను వివిధ్యులైన మనః ప్రవృత్తులు అభివారణము గల ముద్బుద్ధ గణిత శాస్త్రవేత్తలను విజ్ఞానశాస్త్ర ప్రదీపాలును అతడు సందర్శించి చాచితో సంభాషణములు అరచెను ఈ విధముగా గడింపన విశే సానుభవములను పురస్కరించుకొని వివిధ శాస్త్ర విషయ ములపై పరిశోధనమును అరపుటకు దీర్ఘ కాల మాతడు వెలుప్రదేశములందు ప్రణాళికాపాఠావరణముతో కాఠము గడచెను అనంతర మా తడు తన జీవితమును తన శక్తి యుక్తులను సంపూర్ణముగా విజ్ఞాన తత్వ శాస్త్రముల పరిశోధనమునకు అంకితమొనర్చి విశ్రయించెను ఆ తరువా మున జన దేశ పరిస్థితులు అల్లర్లలోముగా నుండుటచే అతడు పోలెండువలన ప్రయోగమై అచ్చట థియేట్రీ సువ వర్సరములు (1889 నుండి 1890 వరకు) వివరించి ముద్ర ఎత్తమైన గ్రంథములను కొన్ని రచించెను కరణ వక్రీభవన శాస్త్రము (Dioptrics) ఉల్కలు (Metereors) రేఖా

గణితము (Geometry) భాగవ ముద్రలు (Meditations) తత్వ శాస్త్రాంశములు (Principles of philosophy) మనోభావములు (Passions of mind) విశ్వము (The world) అమనవి అతని ప్రముఖరచనములు

అతడు 1887 వ సం. లో ప్రచురించిన రేఖాగణిత శాస్త్రము ను విజ్ఞాన గణిత శాస్త్రముల చరిత్రలో మహా త్తరమైన సంఘటనముగా నిగదించవచ్చును తెందు చేరి సంవత్సరముల వాటినుండి అవిచ్ఛిన్నముగా పొగుచు వచ్చిన యాగ్లెడ్ ప్రభావమునుండి గణిత శాస్త్ర జీవ శక్తిని (Mathematical spirit) విముక్తి రచుటకు మిగిలిన గ్రంథములకంటె ఈ ఉద్గ్రంథము విశేషముగ రోపార మొనర్చెను అట్లు విముక్తి యగుటవలననే అనంతర కాఠము నందు గణిత శాస్త్రము పెక్కు భంగులుగా అభ్యుదయము పొంది అధునిక ప్రపంచమున మేధావు లందఱు అది గర్వకారణ మయ్యెను

మానవుని తత్వ విచార చరిత్రయందు దెక్కానీరేన జీవించిన మనో ముగరు శాస్త్రీయక అభ్యుదయకంటె ఉత్కృష్టమగు మరియొక విషయము కానరాదు గణిత శాస్త్రమునందు అతడు పద్ధతి (Method) ని గూర్చి చర్చించుచు ఒక గ్రంథమును రచించెను ప్రియమైన మానవ జీవితమును ప్రతిబింబించు మనోరంజకమైన గ్రంథమిది కాశ్యావద్ధతో అగ్ని యొద్ద అతడు స్వస్థము ఖదుచు తరుణమున కొన్ని విచిత్ర విషయములను కనుగొని చాటిని తన వ్యుత్పత్తిరశమునకు చుంచుకొని అతడు చాటిని అత్యంత వారంజించెను చాటి యంతా తనకి దృఢమైన విశ్వాస మేర్పరచెను ఇట్లత్యంతయుట ద్వారా అతడు పారశ్రవానీషము పారశ్రవానీషము వగు విజ్ఞాన శాస్త్రమును ప్రతిపాదించగల్గెను ఈ విజ్ఞాన శాస్త్రము సంపూర్ణముగా హేతుబద్ధము చార్మికములైన విశ్వవృష్టి విషయక శాస్త్రము (Cosmology) వరీణాను మొదలైన ఈ శాస్త్రసంఘమున విశ్వముచే కాక మానవ మనః ప్రవృత్తులను గూడ అర్థము చేసి కొనుటకు అతనికి అవకాశము గల్గెను తన శాస్త్రీయక మార్గములను రూపురేఖలు దిద్దుటలో దెక్కానీరేన గణిత శాస్త్రమునందలి పద్ధతుల చే (Methods) విశేషముగా

ప్రకాశించుచున్న విద్యార్థులమైన అనెడిగ్మైన వత్స ప్రమామంత్రి (ఉదా. తే. వా. రి. వి. చ. అందుచే నేను శిష్యునియైనాను) ఆధారపడి మందరమగు భవవ మునుగోలు విశ్వస్థుని విషయక శాస్త్రమును (Cosmology) విశ్లేషించుట అతడు బృహదాచార్యులకు ముఖ్యమైనది. అతడు విషయములలో ఇతర సాధారణములచే ప్రభావమును గావించుటకు ప్రోత్సహించుటకు సర్వశక్తియును ప్రతిభాశాలియును దెక్కార్టేస్ యొక్క అనుభవన మేధా సుపరితేజస్వీయ శాస్త్రము ప్రత్యక్షమైన కాళ్యోగ విద్యార్థిమయముగా కావించుచున్నది అతని మరణానంతరము (క్రి. శ. 1644 సం. లో) విశ్వము అను అతని గ్రంథము ప్రకటించబడినది అందులో అతడు ఈ ప్రపంచము అనంతమైనదనియు భూమి సుదూర్విచుట్టును పరిభ్రమించుచున్నది ప్రతిపాదించియున్నాడు.

దెక్కార్టేస్ గొప్ప పరిశోధకుడు గూడ కావచ్చు. యుద్ధము పరిణామములను ప్రయోగములను అతడు భౌతిక శాస్త్రమునందెక్కో శరీరవ్యవస్థ శాస్త్రము (anatomy) నందు చేసా ధర్మశాస్త్రము (Physiology) నందు గూడ అమూల్యములైన పరిశోధనలను పొందించి కాపిని స్థాపించగలిగెను కాదులే హాప్స్లే యొక్క దెక్కార్టేస్ పుణ్యభావన చేసా ధర్మశాస్త్రవేత్త గను అతనిచేతనే విద్యనభ్యసించుచున్నాడు (Dissector) పరిశోధించుచున్నాడు గనుక దెక్కార్టేస్ అతని ధర్మ శాస్త్రమునందు కాదేదమును గూర్చి దెక్కార్టేస్ రచించిన మూల సాధారణములలో కొన్నిటిని హాప్స్లే చదివినాడు తన గ్రంథములలో ఉపయోగించెను.

క్రి. శ. 1640 సం. లో 19 సంవత్సరముల వయస్సు గల ప్రిన్సిప్స్ లేకు రాజ్ బ్రిస్టా అను వాని దెక్కార్టేస్ తన అధ్యాపకులకు రమ్మని అప్పగించెను. ఆ య వృత్తమును అతడు ఇష్టములేకున్నాను అంగీకరించి ప్రిన్సిప్స్ లేకుమునకు అయినవయస్సు అది శిక్షణాముఖ్య ప్రతి ఉదయము అయిదుగంటలవేళ దెక్కార్టేస్ మిమ్మిటమగు చరిత్ర రాజానానమునకు పాఠములనుబోధించుట కాతడు వెళ్ళువలసవచ్చు చుండెను అట్లుపోవు సందర్భములలో అతని ఊపిరితిత్తులు వాని క్రి. శ. 1650 ఎప్రిల్ 11 వ తేదీన అతడు తన ఊపిరితిత్తులను విడుదలచెను ఇటు

మహామేధావియగు దెక్కార్టేస్ ఒక రాజీయొక్క వాద్య మిదివ అహంకార గర్వములకు బలియయ్యెను.

శి. ర. వ.

దెక్కార్టేస్ (తత్వ)

దెక్కార్టేస్ అను పండితుడు ఆధునిక తత్వశాస్త్రమునకు బిరుదుగా ప్రసిద్ధి పొందినవాడు అతడు ప్రాముఖ్యత ట్రాక్టేయన్ అను ప్రచేశమున క్రి. శ. 1596 వ సం. మార్చి 31 వ తేదీన అన్నించెను ఇతడొక టెమాట్ కళా కాలలో విద్యనభ్యసించి అనంతరము ధర్మశాస్త్రమును (Jurisprudence) అధ్యయన మొనర్చెను ఎదవ గతశాస్త్ర పరిశోధనమున నిమగ్నుడయ్యెను సమకాలిక గత శాస్త్రజ్ఞులతో గల సంబంధములవలన దెక్కార్టేస్ గత శాస్త్ర పరిశోధన విషయమున ప్రభావమైన ప్రోత్సాహము లభించెను.

దెక్కార్టేస్ వివిధ సందర్భములందు విశ్వ విద్యా లయమున విద్యాభ్యాస మొనర్చు చినందులతో అతని మిత్రుడు మెరెస్మె (Merseme) ఈ సందర్భములలో దెక్కార్టేస్ తనయగు అమెరికాను దెక్కార్టేస్ తన కాంమున సైనిక కార్యకలాపములందు గూడ పాల్గొనెను ఎదవ వాతడు సంపూర్ణమైన శిక్షణానామము సమకాలిక విద్య అతని కృతులు క్రిమముగా అదర పాత్రము లయ్యెను కాని తనకాలమున అతడు సంతక విచారములలో చిక్కుకొనెను.

క్రి. శ. 1640 వ సంవత్సరమున తత్వశాస్త్రమును బోధించుటకై ప్రిన్సిప్స్ లేకు యగు క్రిస్టోఫ్ గానించిన అభ్యాసమును దెక్కార్టేస్ స్వీకరించెను కాని మరుసటి సంవత్సరారంభముననే అతడు మృతిపొందెను దెక్కార్టేస్ రచించిన అత్యంత ప్రముఖ గ్రంథములలో 'దెక్కార్టేస్ తనకాల 1 వద్దతి భావన విధానవిషయక ప్రవచనము (Discourse on Method Meditations) 2 తత్వశాస్త్ర మూల సాధారణములు (Principles of Philosophy) 3 వశ్యాశ్చేదనము (In quest of Truth) 4 ఒక అనంతర వచారము (An Incomplete Dialogue) 5 ప్రశ్న విధానమును గూర్చి లాటిను భాషలో వ్రాయబడిన వ్యాసము (A Latin Treatise on Methodology) అను పదవి అత్యు

రాగములు (The Passions of the Soul) అను కృతి దెక్కాల్లే యొక్క స్వయంచూచునా నైతికాశయము లను వివరించు గ్రంథము కాస్త్రీయ ప్రతిపాదన విధానము, శిల్పబద్ధమైన ప్రవచనము దెక్కాల్లే కీర్తి ప్రతిష్ఠలకు మూల భూతములు దెక్కాల్లే దృష్టి అంతర్నివాసము అది అంతర సత్యమును అన్వేషించును ఆ దృష్టి అంత సృష్ట్యను ధారముగా జ్ఞాన ప్రపంచమును నిర్మించును జీవిత దృక్కృత్యమునందు దెక్కాల్లే సంపూర్ణమైన సంశయ వాద విధానము (Scepticism) వ్యాఖ్యించెను అస్తత్వ నిరూపణము (Certainty) పార్థమికముగా కాదా? అను విషయమును తెలిపినందులకై సంశయ వాద మితనికే వరాకాశ్యకు తీసికొని పోవడమిది

చిత్రము-38

దెక్కాల్లే

సంశయమనునది అంతర్లూప్యము కావాలను అది పాఠనము మూలమే తత్వవేత్త సంఖ్యించ మొదలిడి వస్తువు ఆ సంఖ్య విస్తృతి (Range) అతనికే నిష్ఠయూ విష్ణు భోగ్యును సంఖ్యగ్రస్తము కాని విషయమే తీందజాలదు నైతికవిముగ పాంథికముగను ఒక సందర్భమున విర్భవాదముగ చెన్నులొక విషయము మరి యొక సందర్భమున నైతికముగా పాంథికముగా వివాద గ్రస్తము కావచ్చును సంఖ్యమునకు అస్తత్వో పోరు ఘటిల్లగా ఒకరు వహిం పొందితికే తన అస్తత్వమును తెలిపకొనిన తోడనే ఎట్టియ అస్త్రీస్తత్వము కారణముగా సంఖ్యము నిష్ఠత్వముగను నే మన్నాను అది అనుకోనుట తోడనే ఆ కావ సరికి అస్త్రీత వివాదమైన

దిగా గ్రహించబడదగి యున్నది ఆ కావమునందు పర్యవశేతన క్రియారు పములను ఇబిడియన్నది కావున సంశయించుట తేక తేదములకు అంతర ప్రయ (నైత్యాన్వృత్య క్రియ) అగుచున్నది నేను సంఖ్యించు వస్తువు నే వాలోచించును నే వాలోచించునపుడు వా అస్తత్వమును నేను తెలిసికొందును ఇట్లు సంఖ్యమున కవధిగలదు పరేతనమైన వా అస్తత్వము అనుదిగ్రము నిష్ఠురేహమును వా నైత్యమునకు గవ్యమేది? అది దాని అవధులకే తేదించుకొని అవలకు చాటిపోవును వాకు కావములు ప్రతి పాద్యాంగములు గలవు వీటిలో అనిర్వచనీయమగు వీర కావము గలదు నేను సంఖ్యుడను కావముల వృష్టము అయినను ఒక పరిపూర్ణ వృత్తిని గూర్చిన కావము వాకు గలదు ఈ కావము వా తెలియించి ఉదయించినది? కుల్యమైన వా ప్రవికత తేక అస్తత్వము (Reality) తేదీలో ఆ సంపూర్ణ వృత్తిని గూర్చి వాకు కావోదయము కలుగ జాలదు ఈ కావము నేవలము మన మనక కలవన కావాలను ఎందుకేతన దాని మూలమునకే మన అస్తత్వము కూడ పార్థమికమగుచున్నది ఇట్లు మనకు ఫలత్వమగు ఒక సంపూర్ణ వృత్తికై ప్రాతిపదికపై దెక్కాల్లే భగవంతుని యొక్క అస్తత్వమును గూర్చి చాచించెను

మరియు దేవుడను కావము నందే తత్వపారము (Fasence) అస్తత్వమును సంపదించుచున్నది (Coincide) దేవుడను కావముందే అతని అస్తత్వము గూడ ఇబిడియన్నది ఈశ్వరాస్తత్వ విషయమున దీనికి ఈశ్వరానుమానము (Ontological argument) అను నేను గలదు తత్వ పరికలో ఈ వాదము ఎంత తరుచుగా విరాగించబడినదో అంత తరుచుగా పునరుద్ధరణము గాచించబడినది

దెక్కాల్లే ప్రవచనమున పర్యయం పృక్తముగా (Self evident) తన అస్తత్వమును తెలిపకొనిన తనలో కాను వీడించిన సంపూర్ణ వృత్తి త్వవిషయక కావములన తన అస్తత్వమును పార్థమికమైనట్లు వీర సంపూర్ణ వృత్తిని గూర్చి అతవాలోచన దొడగెను కాను, దేవుని అను పర్యయం పృక్త వా ప్రవికాయములగు నిరుపురిని

మొవర్చును తెన్నామర్చి భాగమునందు వైశ్యము మహా
వికార వివరమున నెందును రాజవర్ణము అవశ్యము
అని మదిలెను అభ్యుదయము ప్రేమ ద్వైపము ఇచ్చి
విహారము సంతోషము - అను అరుదు ప్రభావములగు
మహావికారములు (భావములు) వాటిని వశీకరించు
కొని అవి సుఖరాయకము లగునట్లు వాటిని ప్రవర్తించి
శేయుట సాధ్యమైన కార్యమే

తెన్నామర్చి ప్రతిపాదించిన నీతి శాస్త్రము ననుసరించి
మహామహాశివై శీవీకారము మనియు శీవీక ఫల
మనియు స్పష్టము కాగలదు ఇట్టి మహామహా శివసంకర
మైన భార్యక శీవీకమునై అభారవదీయుడునని తెన్నామర్చి
భావించెను

యన్ ౪

తెన్నామర్చి దేవము (చరిత్ర)

తెన్నామర్చి దేవము ఉత్తర జిల్లాలో మన్నది
అట్లాండు ద్వీపకల్పమును వివరమున నున్న అనుబంధం
చిన్న ద్వీపములు కలిసి ఈ దేవ మగుచున్నది కోచిన్
రేగన్ అను మహాద్వీపము తెన్నామర్చి యొక్క
రాజధానియై యున్నది

దేవము ట్యూటను తెగలు చెందినవారు దేవు
తెన్నామర్చి ప్రజలలో ఇరువదియే భాగము ప్రజలు
కోచిన్ దాగను "ట్యూటము"ను ఇరువదియైదు భాగము
ప్రజలు చిన్న నగరములలోను గ్రామములలోను నివ
సించు చున్నారు తక్కిన భాగము జనులు వర్ణవసాయ
శ్రేణులలోనే కాపుర ముందురు

దేవిడ్ భావ ప్రియర్ వార్షికోత్సవ భావలను దోరి
యుండును తెన్నామర్చి-నందు జర్మనులు వర్షపు సంఖ్యా
కులై యున్నారు వీరి సంఖ్య ఇరువది శేలు వీరు
అట్లాండు దక్షిణభాగము నందు నివసించుచుండురు

తెన్నామర్చి-నందు ప్రజా శీవసమ పరులొకండు శేల
సంవత్సరముల క్రితమే మొదలై యుండెనని శాస్త్రజ్ఞులు
డిశాంబుచున్నారు తెన్నామర్చి-నందలి అధిమనిషాములు
తెన్నామర్చి వేటగాంధ్రులై యుండిరినీ తెలియుచున్నది
కొన్ని శేల సంవత్సరముల వరకు తెన్నామర్చి నందలి
ప్రజలు చిన్న తెగలగు విశేషంబులకి స్థానిక వాయుకుల
పాలనములో నుండిరి

క్రి.శ 800 ఎ. సంవత్సరములో దేవిడ్ వైలింగులు
(Vikings) ఇంగ్లాండు వైశ్యుల భాగమును జయించి
ప్రామ్మిగోని వార్షికోత్సవ ప్రాంతమున తమ స్థిరనివాస
మేర్పరచుకొనిరి క్రి.శ 960 వ సంవత్సరమున తెన్నామర్చి
బ్లాటూక్ అనునందు తెన్నామర్చి దేవమునందు జ్యోమును
వెలొల్పెను అతని కుమారుడైన ప్రియర్ పోర్టు-వియర్ట్
అనునడు ఇంగ్లాండుపై దండెత్తి (క్రి.శ 1014 ప్రాంత
మున) ఆ దేవమువెల్ల క్రి.శ 1013 వ సంవత్సరములో
జయించెను తరువాత ప్రియర్ పోర్టు-వియర్ట్ కుమారుడు
ప్రఖ్యాతుడగు కామార్చి (క్రి.శ 994-1095) అను
వారు రాజయ్యెను క్రి.శ 1028 వ సంవత్సరములో
కామార్చి కాల్వే దేవమును జయించెను క్రి.శ 1085 వ
సంవత్సరములో కామార్చి ప్రభువు మరణించిన తన
యధీనమున నున్న ఇతరదేవ ప్రాంతవలలను తెన్నామర్చి
కోల్పోయెను అంతరాలవములు ప్రంబెను పెక్కురు
దేవిడ్ అంబోవనము నర్పించి దోరినది

దేవిడ్ పామ్రాజ్య స్థాపన తెన్నామర్చి చరిత్రలో భాగ
ములగుటకునై యున్నది ఇందును కారకులు తెన్నామర్చి
పాలించిన ఇరువురు జియర్లైన రాజులు వారు
వార్డ్ మార్ ది గ్రేడ్ (క్రి.శ 1181-1187) వార్డ్
మార్ ది విక్టోరియన్ (క్రి.శ 1170-1241) అను
మహాపురుషులు వార్షికోత్సవమున ప్లాంబెనెడన్ దేవిడ్
పామ్రాజ్యములో ఉత్తర జిల్లాలోని అధిక భాగమును
గాట్ రెండ్ ద్వీపమును ఇంగ్లీషియాయు చేరి యుండెను
వార్డ్ మార్ ది విక్టోరియన్ అనువాతకు తెన్నామర్చిలో
ప్రప్రథమమున అట్లాండ్ కోర్డ్ అను వ్యాయ విధాన
మును వెలొల్పెను ఈ విధానము క్రి.శ 1283 వ
సంవత్సరము వరకు అమలులో నుండి అటుపిమ్మట
వీర్యుడైన వ్యాయ విధానములకు పునాదిగను జరగము
గను ఉండెను ఈ ఇద్దరు వార్డ్ మారులు నిర్మించిన
తెన్నామర్చి పామ్రాజ్యము క్రి.శ 1280 వ సంవత్సర
ములో విచ్ఛిన్న మయ్యెను అటు వెనుక జియర్లైన
హోస్టియాల్ నమాజ్య వీర్యుడెను ఇందు పెక్కు
నగరములు వరపుర వాటిల్లు పరిశ్రమ దాక్షిణ్య చేరినవి
హోస్టియాల్ నమాజ్య యందలి పట్టణలో ఆసెటలు
జర్మన్ నగరవాసులు చేరియుండిరి ఈ కారణమున

దేవుల సాంఘికాచారములలో అనేక అర్థము వర్తకలు ప్రవేశించెను

పరుగులైన కళ్యాణమున దెవ్నాయ్యు మరల ఉన్నతస్థితి వచ్చెను శ్రీ శ 1858 వ సంవత్సరము నుండి 1412 వ సంవత్సరము వరకు పరిపాలించిన మార్గరెట్ అను రాణి వసుద్ధురాలును పరిపాలనా దక్షుడగు గెరియన్ యందులకు శ్రీ శ 1807 వ సంవత్సరములో ఈమె దెవ్నాయ్యు వార్యు స్వీడన్ దేశములను దీగ రాజ్యముగా చేర్చుచును ఈ అర్థము మార్గరెట్ మహారాణి మరణానంతరమున అంత మొందెను దెవ్నాయ్యు రాజైన రెండవ క్రిస్టియన్ అనువాతని పరిపాలనా కాలమునందు (శ్రీ శ 1481-1660) స్వీడన్ ప్రభుత్వవర్ణముచారు విప్లవమును తేవడి శ్రీ శ 1628 వ సంవత్సరములో స్వీడన్ దేశమునకు స్వాతంత్ర్యమును సాధించిరి

మొదట క్రిస్టియన్ (1593-1660) అనంతకు శ్రీ శ 1588 వ సంవత్సరములో లూథరానియను రానిని రాజారంభమును కొందిన మతముగా వ్రాసెను భార్యను రోమన్ క్యాథలిక్ వచ్చి స్వాధీనమున నున్న విశేష సంబంధము భూములను అతడు తన పక్షము చేసి కొనెను అందువలన దేనివ్ రాచరికము లుండునెను

దెవ్నాయ్యు స్వీడనుల మధ్య రెండు కళ్యాణములు పోరాటము పాగెను మొదటి కళ్యాణమున మరల స్వాధీనియన్ కూటమిలో తన రాజ్యాధికారమున స్వీడనును చేర్చుటకై దెవ్నాయ్యు ప్రయత్నించెను అర్థపుతో చాణియము నిరంతరాయముగ పాగించు కొనుట కొరకును అట్లాంటిక్ మహాసముద్రమునకు రహదారిని పొందుటకొరకును స్వీడను కార్లిక్ సముద్రమును స్వాధీనము చేసికొనవలెను వారి స్వీడను అభయములకు దెవ్నాయ్యు వార్యులు అడ్డుపడినెను ఇచ్చటికి 181 శ్రీ శ 1849-1850 సంవత్సరముల మధ్య అట్లాంటిక్ మహాసముద్రమునకు స్వీడనుదేశము రహదారిని పొందగలెను తమూరులను స్వీడనుదేశమునందు తన యధీనమున నున్న స్వాంతములకు దెవ్నాయ్యు కోల్పోయెను మరియు కళ్యాణమునకు దెవ్నాయ్యు కానుకోల్పోయిన స్వాంతములను మరల స్వాధీనముచేసికొన ప్రయత్నించెను

అంత స్వీడను మరలొచ్చి పరిశ్రమలను గూడ అభివృద్ధి పొంది యున్నందున శ్రీ శ 1814 వ సంవత్సరములో వెనోటియన్ యుగాంతమున దెవ్నాయ్యు వార్యుదేశమును స్వీడను అధీనము గావించవలసిన దయ్యెను

ఈ సంఘటనల తర్వాత దేనివ్ పశ్చిమపుల అధికారము తగ్గెను మధ్యతరగతి ప్రజలు లల మధికమయ్యెను ముఖ్యముగ చాణియ తరగతుల పాయమున మూడవ ఫ్రెడరిక్ (శ్రీ శ 1809-1870) అనువాతడు తన రాచరికమును క్రమక్రమముగా వాదించెను చాణియము లలితకళలు పెంపొందించెను శ్రీ శ 1726 వ సంవత్సర స్వాంతములో దేనులు స్వీడ్ లాండులో స్థలపాదము చేర్చుచుకొనిరి శ్రీ శ 1788 వ సంవత్సరములో దెవ్నాయ్యునందు కానివ్ విధానము (Serrfdom) రద్దు గావించుననెను ఇది పెక్కు భూసంస్కరణములకు చాలి తీసును చెడ్డ భూస్వాముల అధికారము తగ్గెను ప మూవ్య ప్రజలు ముఖతనమునకు ఈ మార్పులు దోహద మిచ్చెను

19 వ కళ్యాణమునందలి మూడు కాలగు దళాల్లములలో దేనులు ఉదాత్త అభయములు గల రాజ్యాంగమును పోరవత్సములను కొరిరి చానివలన దెవ్నాయ్యు రాజాధికారము తగ్గెను స్లెస్విగ్ అను దెవ్నాయ్యు పామంతరాజ్యము హోల్స్టీన్ అను అర్ధవ పామంతరాజ్యము—ఈ రెండింటిని దెవ్నాయ్యు ఉప అధీనమున నుంచుకొనెను కొత్త రాజ్యాంగము దెవ్నాయ్యునకు మాత్రమే పరిమితము కావలెనా లేక స్లెస్విగ్-హోల్స్టీన్ స్వాంతములకు గూడ వర్తింపవలయునా అను గొప్ప సమస్య అంతరించెను హోల్స్టీన్ నందలి అర్ధము ప్రజలు స్లెస్విగ్ హోల్స్టీన్ పరిశ్రమలందలి ప్రజలు అర్ధవ కూటమి (German Confederacy) లో చేరవలయునని సంకల్పించిరి హోల్స్టీన్ దక్షిణ స్లెస్విగ్ స్వాంతములందు శ్రీ శ 1848 వ సంవత్సరములో తిరుగుబాటు లగెను పరిష్కార ఆర్జియా దేశములు విప్లవచారులకు పాయమొనర్చెను శ్రీ శ 1848-1850 1864 సంవత్సరములందు యుద్ధములు లగెను తత్ఫలితముగ హోల్స్టీన్, స్లెస్విగ్ స్వాంతములను పరిష్కార ఆర్జియా రాజ్యములకు దెవ్నాయ్యు అనువలసిన వచ్చెను

1914 వ సంవత్సరము నుండి రెండవ యుద్ధము వరకు దెన్నార్కు యొక్క అర్థిక పాటు చైతన్య రంగములలో గొప్ప మార్పులు వచ్చెను. స్థానిక పరిశ్రమల మారేను పనికారోద్యమములు బయటలేకను పరిశ్రమలు చాడెట్లము తెంపించెను వాద్యోగపరక వేతనములు ఆరోగ్య ధిమాలు అమలుపరచబడెను

మొదటి ప్రపంచ యుద్ధమున దెన్నార్కు కట్ట విరాచము నవలంబించెను 1918 వ సంవత్సరము లో ఐస్లాండ్ యొక్క ప్యాకల్త్రమును దెన్నార్కు గుర్తించెను అయినను దెన్నార్కు రాజు 1944 వ సంవత్సరము వరకు ఐస్లాండు రాజుగ నుండెను 1914వ సం.లో ఐస్లాండ్ విభాగీయమిక రాజ్య మయ్యెను 1914 వ సంవత్సరపు ఎన్నికలలో ఉత్తర వైస్మిగ్ బోలు దెన్నార్కులో నురం చేరుటకు నిశ్చయించు కొనిరి

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధము పొరంకనుగుటలో వీయ సంవత్సరములుగా దెన్నార్కు అనుభవించిన స్వేచ్ఛా కేవలకాళమున కాదుమట్టులు క్రొమ్మకొనెను 1940 వ సంవత్సరము నీచెర్ 9 వ తేదీన కొన్ని గంటల లోనే అర్బు దెన్నార్కును ఆక్రమించుకొనెను కొద్ది కాలము అర్బును వర్షితవ్వము అర్బును పంరక్షణము అను పద్ధతి ననుసరించి చేసు పరిపాలనాం విషయము లందు కోళ్ళము కలిగించునలేదు కాని తమ చేత మాళగ్నించుచున్న అర్బునులను చేసులు రహస్యముగ అధికారము నుండి తొలగించ యత్నించిరి నమ్మెలు విధ్వంసక చర్యలు విశాలెను 1948 వ సంవత్సరము అగటు నెలలో దెన్నార్కు రాజగు వరవ క్రిస్టియను (1870-1947) నై విక రక్షణముకొంద నుంచబడెను చేర్బ్ పార్లమెంటు రద్దయ్యెను నై న్యము వరచ్యుతము గాంచుటచేను చేను వేకాంకాధికారులు తమ వేకా దళమును కోవెన్ పేగ్ వేకాళ్యయమున ముంచి చేసి

" క్రికమ్ కాన్ఫెర్ " వాయిత్యమున చేసులు పార్లమెంటు పోరాటమును పొగించిరి వారు అర్బు వేకా చాడెట్లమును రహదారులను విధ్వంసము చేయ వారం

ఖించిరి దెన్నార్కునుదు వివంచుచున్న 8000 మంది యూదు ప్రజలను అర్బునులు అంధించి అర్బునీ పంచ యత్నించిరి కాని చేసులు అందు 8000 మందిని మాత్రమే మంక్షితముగ స్వీదనునకు చేర్చిరి 1944 వ సంవత్సర ములో అర్బునులు చేర్బ్ పోలిసు దళమును విరాయుధ మును గావించిరి అనేకులను కాన్ఫెస్సర్స్ కాన్ఫెస్సలకు గంపరి 1945 వ సంవత్సరము మే 5 వ తేదీన దెన్నార్కు మాతే వేనలు అర్బునీ అధీనమునుండి గొన్నార్కును విముక్త యునార్చెను

తొమ్మిదవ ప్రెడర్క్ 1947 వ సంవత్సరములో రాజ్య మునకు వచ్చెను 1945 వ సంవత్సరములో ప్రపంచ రాజ్య పద్ధతిలోను 1948 వ సంవత్సరములో ఉత్తర అట్లాంటిక్ ఒడంబడికలోను పశ్చిమమును దెన్నార్కు సంపాదించుకొనెను 1968 వ సం. లో దెన్నార్కులో క్రొత్త రాజ్యాంగము అమలులోనికి వచ్చెను దీనిని బట్టి గ్రీన్ లాండు దెన్నార్కు దేశము ప్రధన పరిపాలకముగా నుండక చేర్బ్ కానున్నట్లలో పశ్చిమమును పొందెను

1968 వ సంవత్సరములో ప్రెడర్క్ అను రాజు రోవెర్ట్ అను విశేషము నొద్ద అయిక్రిది కాంచయుత ముగ వినియోగించుట కొరకొక అయక్రత్తి పరిశోధనా బయమును తెలొచ్చెను

1980 వ సంవత్సరము నవంబరు 16 వ తేదీన దెన్నార్కు పండు ఎన్నికలు అరిగెను అందు పోవల్ దెన్నార్కులో పక్షము అయముగించెను అనంతరము రేడికల్స్ ఇక్లావీ పక్షములకు కలుపుకొని పోవల్ దెన్నార్కులో పార్టీ వారు పంక్షిత్త ప్రభుత్వమును తెలొచ్చిరి

దెన్నార్కు దేశము (భూగో)

అరోపాణంధపు తీరావర్తి రిగయంపుచ్చి చిన్న దేశము లన్నిటిలో దెన్నార్కు ప్రముఖమైనది ఆ దేశము పొలిం చిన గణనీయమగు అర్థికాభివృద్ధియే చాని భువనకు వారంము దెన్నార్కునకు దేశాంతరమున గల పంప ప్రదేశముల పాపాన్యము లేదు చేనలము చాని చాన్వనాయక ఉత్పత్తిపై ఆచారపడి తన అర్థికాభివృద్ధిని పొలింపగగ్గినది ఆ దేశ మొక ప్రక్క అర్థికముగ అభ్యున్నతిని పొలింనుటకోపాటుగా మరియొక పంప

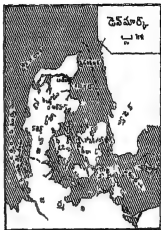
సాంస్కృతికముగ గూడ ఉన్నవమైన ప్తాయి నందు
 కొనెను దెవ్నార్కర్ ప్రకృతి పంచదలో నేరయైనను
 విశ్వావృత్తమైన వ్యావసాయక విధానమునవను అందును
 ముఖ్యముగా పాడి శిలీమీ (Dry farming)
 వృద్ధి చేయుటవలనను తన లక్ష్య వృత్తమును పెంపొం
 దించుకొనెను

నిర్వాణశిల్ప దెవ్నార్కర్ మధ్య యూరపులో పోక
 భాగమై యున్నది కాని శిశోవృత్తి రృప్త్యా ఆ రేళము
 వాయవ్య యూరపు మండలమునకు చెందియున్నది
 ఆ రేళములో విశేషక గము 8 తూ- 12 తూ నదులు
 నున్నది కాగా 50 ఉపనదులు 50 ఉ యొక్క ఎమోం
 తర రేఖలు దెవ్నార్కర్ ఉత్తరమునను రక్షిణమునను
 పరిపాల్తులుగ నేర్పడి యున్నది ఈ విధముగా దెవ్నార్కర్
 నను శిశోవృత్తిమండలమున నున్నది ఆ రేళము ద్వీప సము
 దాయముయైన ప్తాగ్నెల్లాక్ కలెక్ట్ అను సముద్ర
 జలములచే పరివృత్తమై యున్నది దెవ్నార్కర్ దాదాపు
 జీత రెండు ద్వీపకల్ప మంతటని అవలంబియున్నది పశ్చిమ
 మున గల ఉత్తర సముద్రమును (North Sea)
 తూర్పున గల బాల్టిక్ సముద్రమును దెవ్నార్కర్ నకు
 పూర్తియైన సముద్రతీర (Maritime) రేళముగ
 ప్రాముఖ్య మొనగినది దెవ్నార్కర్ రేళము సముద్రము
 మూలమునకే వాత్యా ప్రవహనముతో పంపిణీయై నేర్ప
 రచుకొన్నది

ప్రకృతి సంపద దెవ్నార్కర్ రేళము ద్వీప కల్పముల
 తోడను, ద్వీపములతోడను కూడన రేళము రక్షిణాగ్ర
 మున ఈ రేళము అర్ధసరేళమును సంధించు చున్నది
 అట్లు సంధించు చోట కాని నెడల్యు 30 మైళ్లు మాత్రమే
 కలదు రేళమండలము పర్యవహారముగ సమతలము
 గను ఒక్కొక్కచోట అలలవలె స్థలాముగ ఎగుడు
 దిగుడుగను ఉన్నది ప్రాచీనకాలమునకు దప్పుట దిప్పడిక
 మంచు దిబ్బల పోక నముననే ఈ లక్షణము లేర్పడినది
 భూగర్భమంతయు విశేషముగా హిమానీ పరివాహము
 యొక్క గట్టులందు గల రాళ్ల పరులతో (Moraine)
 గాని రేళ రోర విలుకాని చట్టురాతి (Till) తో గాని
 నిండియున్నది ఈ వారణములే దెవ్నార్కర్ లో అధిక
 పొంతుము ఈవాద్య లోహా మైదానముతో పోక

అంతర్భాగముగా పరిగణించబడినది మన్నది రేళములో
 అమృతమైన ప్రాంతము సముద్ర మట్టమునకు 600

చిత్రము-36

అదుగుల ఎత్తున నున్నది ఎక్కువదికగా మన్న అట్లాండు
 మండల ప్రాంతము కొంతమేరకు పల్లముగను నమతల
 ముగను ఉన్నది ఇది ఇసుక మయమైయున్నది ఉన్నత
 ముగ నున్న తక్కిన ప్రాంతము పాకాలపు పాదాల
 పుల్లమైన మంచుగడ్డలచే అవలంబించి యున్నది తూర్పు
 అట్లాండు ప్రాంతమందు వాహనీ కా తిగుట్టులు
 (Moraine hills) ను అందు వరుసు వరుసు పరస్ప
 లును గలవు వర్షపు అట్లాండు తీరప్రాంతము ఎడతెగని
 ఇసుకదిబ్బల పరులతోడను తోకులేని పరస్పరంతోడను
 నిండియున్నది అట్లాండు ఉత్తర తీరము ఉప్పుచేరుల
 (Flords) మయమైయున్నది ఏమీ అనకుడు స్పృశియ
 అమృతకలెను ముఖ్యమైనది ఇది ద్వీప కల్పమునకు
 సుదర్శనా ప్రవహించుచు ఉత్తర అట్లాండు ద్వీపమునకు
 రూపము నొనరుచున్నది

దెవ్నార్కర్ తూర్పు పొంతుమున అసంఖ్యాకములైన
 చిన్న ద్వీపములు గలవు అట్లాండు పీఠదే రేళములను
 కలుపుచుండిన కూకాగముల తిథిలానకేదములే ఈ ద్వీప
 ములు తూర్పునుండి వర్షపు దిశగా విస్తరించి యున్న

అభివృద్ధిని అన్ని దశలను చాలే సునిహంగా తయారుచేసే పర్యావరణ అభివృద్ధి నిరంతరమును ఉత్తమముగను ఉంచుటకు ఎన్నడైనా చర్యలు తీసుకోవలయును ముఖ్యముగా పారిశుధ్యము, నీటి సమయముల్ని రయింపు అను భవ మొనగవలయును ఈ కే ఈ పర్యావరణ మందిరియోగే అన్ని భవమైన ముదినమృత్యులు వారలకును పై వారలకును అందేటట్లు చెప్పారు. ముఖ్యులు జన మేలకై ముదిగముగా గల పారిశుధ్యిక రేగములలో చెప్పారు. ఎరుకుల గొప్ప గొలొ నిధిగా కలుగునవలన చెప్పారు. నందరి పోడి ఎదావరణ నిరంతరముల్ని నిర్మింపున పునాది గమ్యకముగా వేర్వేరు

పై కేసు పాటి విచారణలోపాటు గొట్టెం
పెంకము చేరని కలిక్రమ కోళ్ల పెంకము కుండల
పలిక్రమ మువ్వగు అట్లక ప్రాముఖ్యముగని చాచినక
ములు దెబ్బాదుల్లో కొవ్వొంటివలదు చుప్పి

దీని అను సేవగల ఉత్పత్తి చేరు పొడవున చేరుట
పట్టు కార్యక్రమము ఉత్పన్నముగా పొగుచున్నది
ఈ చేపలతో ప్రధానముగా ఫ్లోయిడ్ ఈస్ట్
అయిస్ట్ అను రకములు అచ్చట లభ్యమగుచున్నవి
ఉత్తర సముద్రము (North Sea) లో నున్న డాగెర్
బాంక్ నందును స్క్వాగెలాక్ కలిగిట్ ప్రాంతము
లందును ఉత్తమ కరగతికిరెందే చేపలు పుష్కలముగ
దొరకును వెస్టాద్, బాలరులు కూడ ఈ పొద్దులందు
చేపలపట్టు అవకాశము కలదు ఇచ్చట లభ్యమగు చేపలతో
చాడీ హెర్రింగ్ పోడ్లాక్ అనుచవి ముఖ్యమైన
రకములు చేపల పరిశ్రమ వెస్టాద్, యెజ్జు, అర్లిక్
రంగుమందు ప్రతల తమ ప్రభువులెరువును కొనపొగిన
గతినిలవనవలదు మాత్రమే మేముమునె పొకవపు నాం
చునుగాని అంతకుమించిపోయినట్లొక పుష్కలమునకు
దోహద మివ్వదు

గొట్టెల పెంపకము పెళ్ళిమ అడ్డంకు వదిలి అరణ్య ప్రాంతములలోను చిరుగడవులలోను అనిగ్రుమువ్వుడి 40 ప్లానిక పాల్గొనుటవలన గల చ్చావంగము మూత్రమే అడ్డంకు మధ్య ప్రాంతమునటి గ్రామములలో గూడ ఈ చ్చావంగమువలన కొంత స్థావ మువ్వుడి

దేశస్థాయి నందున్న అటువంటి సమాచారాన్ని

మైన పోర్టియెను పాశ్రల తయారీ విశిష్టమైతి
 ఈ పరిశ్రమ స్థాపితుముగా తొరకు కాల్డ్ (Kaolin)
 తమ నైవాణంకొన్నతె ఆధారపడియున్నది పాడి
 పరిశ్రమవలెనే కోళ్ళ పెంపకము గూడ పవాకార పంపు
 ముందే విస్తరణపడెదున్నది కోడిగ్రద్ద వాటి వాడె
 మును ఇట్టి తరగతులుగా విభజింపబడి వాటిపై ముద్రలు
 గూడ పేయబడును

ప్రతిభా వారి క్షణములు రాశియుగమువారి క్షణము విధి వస్తుకాలము ప్రాచీన కాలమువనీ మూవనకాశి దెవ్వాల్కుతో ప్రవేశించి శ్రురవివాస వేర్వరయకాశి వసుకుతు పావ్యారామ గ మన్నుది రాశి వస్తువులను మందరముగను కకాశ్యకముగను మందరగరి పాంవ్యులి శి వ్యందములు దెవ్వాల్కును పగు దెంచిన కరుణముతో అక్కట వ్యవసాయ విరావము మొట్టమొదటగా ౭౭ యెత్తెను వీరితో పెక్కురు ప్రాయశః అరలో - కామి యన్ వచ్చిక యెళ్ళ ప్రాంతమునుండి దెవ్వాల్కునకు వచ్చి చేదెట్లు తెలియువన్నుది అనంతరకాలమున వీరు కామియ్య లోపా ప్రాంతమునుండి వచ్చిన వార్తర్ (వీరు పా దారణముగా అర్థము జాతికి చెందివచ్చారు) జాతివారని గుర్తించబడిరి వీరి ఆచారవలె అక్షణములు అపారారణముగ మండును వీరి తలలు పొడవుగను ముక్కులు ప్రముఖ ముగను విడువుగను నన్నుగను కొప్పువచ్చి నట్లుండును వారు అజామకావాలగు మండును శరీరవ్యాధి గ.గూడి తెలుపు మిశ్రమును వారి దెండ్రుకలు రవ్యముగను నేతములు సీలవరముగను ఉండును

తెల్వార్యులు ఆన నమ్మర్దము గల దేశము చతురపు
మైలు 1 కి 284 మంది జనులు నివసించుచు వ్యావసా
యిక ప్రాధాన్యము గల ఈ దేశమునకు ఇది అతిశ
వ్రవాచిముగల పాండ్రత యధియే చెప్పవలెను 1864 వ
సంవత్సరమువారికి ఆ దేశపు అనంతల్యు క్రి లక్షలు ఆన
పాండ్రతలో ప్రాంతీకులు కేదములు కాన వగనులు ఆన
నమ్మర్దము అతిశయంగా మన్న దీర్ఘములకును నివార్చ
మైన జిల్లాందు పశ్చిమతీర్ ప్రాంతమునకును అంతరము
5 లు

వ్యవసాయ శ్రేణుగుటచే డెవ్లొప్మెంట్లో పగరములు
గాని పగర అక్షయములుగాని అంతగా కావరావు గొప్ప

పట్టణములు నల్లయిగురుగ్రామములతోపాటుగా 1000లకు పైగా దేశీయ బిని దానిని పీక రులు అందుకొని 1000లకు పైగా దేశీయములను రాష్ట్రమునందు పట్టణములలో ప్రధాన పరిశ్రమలలో ఒకటిగా ప్రతిపాదించుచున్నది. అందుచే కోపెన్ హేగన్ డిప్లొమ్యాను ప్రకటన ప్రకటించుచున్నది ఈ నగరము ప్రధానమైన శివప్రాంతమును పారిశ్రామిక కేంద్రమును గాని ప్రైముమ్యురి నీలెందు ద్వీప నమరాయములో పారవంతున వాని ద్వీప మధ్యనగున గల నావికా మార్గముల పూర్తి యందు కోపెన్ హేగన్ నగరము నిర్మించుచున్నది ఇది రోపా అంతముదలి ప్రధాన నగరములలో నొకటి.

కెప్టెన్ నగరములలో ఎస్టెర్గ్ (Esbjerg) ఒకటి ఇది అట్లాండు పశ్చిమతీరమున నున్నది ఇచ్చట సహకార సంఘములచే తయారుకావలసిన పరిశ్రమలను ఉదాహరించి ఇంగ్లండునకు ఎగుమతి చేయుటకు ఉత్తరపు దిక్కింపడి నది ఉత్తర సముద్రమున నున్న చేపల పరిశ్రమ లన్నిటికిని ఇది ప్రధాన కేంద్రము నొప్పు అట్లాండు కోస్తా యందు 70 అర్బన్ నగర మొక విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రము 120000 జనాభాగల ఈ నగరము వాణిజ్య పారిశ్రామిక కేంద్రమై దెవ్యార్కునందు రెండిన గొప్ప ఎత్తలముగ వలలుచున్నది ఉత్తరపు దిక్కింపడుచున్న ఉత్తరపు అను మరయొక శివప్రాంతమునందు నల్లయిగురు ముగా పెక్కు పరిశ్రమలు కలవు అట్లాండును ఈకాన్య విశయము అకాన్య అను వాని చిన్న శివప్రాంతము

రవాణా మార్గములు వాణిజ్యము దెవ్యార్కు చేరము పశ్చిమపు పాయలచే పెక్కు ద్వీపములుగ విభజింపబడియున్నది ఈ పాయలు రోడ్డు ప్రయాణమునకును రైలు ప్రయాణమునకును అవరోధమును కల్గించుచున్నది అందుచే ఈ చేరమునందు రాకపోకలకు కష్టములు నడుచుచున్నది ప్రధానమైన ఒక రహదారి డెన్మార్కు నుండి అర్బన్ గుండా ప్రెజెర్గ్ వాక్ వరకు దీని చున్నది దీనినుండి చివర యొకకొక మార్గముగా కోపెన్ హేగన్ నగరమును చేరుచున్నది ప్రధానమైన రైలు మార్గము ముఖ్యమైన రహదారిలను అనుసరించుచు (Parallel) దిక్కింపబడినది కాలువలపై నిర్మించబడిన నంతెనలపై రైలు మార్గము చేయబడినది ముఖ్య

నగరము లన్నియు ఏమాట రహదారిలను కలుపబడి యున్నది వ్యాప్తి పుట్టిగది చేపమీదలను పుట్టిగది అధిష్టించుచున్న ద్వీప ల్లు పుట్టిగదిను రాకపోకల ప్రధానమగు కోస్తా ఉదాహరణముగానే అందుచున్నది

ఒకవారు అవరోధములను ఎరుగు చేయగలిగిన దెవ్యార్కు చేరము ఈ వారు ముఖ్యముగా పాలు మీద పెక్కు అన్ను గ్రామములందు మున్నగు పాద రహదారిలను మార్చి ఎగుమతి చేయుచున్నది దిగుమతి చేయుచు ముఖ్య రహదారిలతో అద్దంబివా నుండి మెర్సియర్ను ఇతర చేరములనుండి దొంగ్ల మారె లట్టలు యంత్రములు అవరోధ భావ్యములు చేరి యున్నది దిగుమతిచే మాత్రం 40 వంతులు ఇంగ్లండు నుండి వచ్చుచున్నవి

ప ది సు

దేవన్ పోర్టు (Nayenport)

పెర్మ్యుకోవో దేవన్ పోర్టు అను - అందు అమెరికన్ అర్థశాస్త్రజ్ఞుడుగా రచయితగా విద్యావేత్తగా ప్రసిద్ధి పొందిన ప్రాజ్జుడు ఈ విద్యార్థుడు 1801 వ సంవత్సరము అగష్టు 10 వ తేదీన అమెరికా వంతు క్రాస్టింగులందు గల విల్లింగ్టన్ అను కాపున అభ్యుదయించెను

దేవన్ పోర్టు దక్షిణ దక్షిణాగ్రము విశ్వవిద్యాలయము నందును పోర్టు వ్యాపారాత్మక కార్యాలయమునందును విద్య నభ్యసించెను తరువాత ఇతడు రెండు సంవత్సరములు ఇతర చేరములలో విద్యార్థులనుగ మొనర్చెను 1808 వ సంవత్సరములో చికాగో విశ్వవిద్యాలయము నుండి ఇతడు డాక్టరేటు డిగ్రీని పొందెను

దేవన్ పోర్టు 1808 వ సంవత్సరమునుండి 1808 వ సంవత్సరము వరకు మూడు సంవత్సరముల కాలము - లింకన్ ఉత్తర పారిశ్రామిక పారిశ్రామిక పరిశ్రమల విద్యార్థులను 1808 వ సంవత్సరమునందు చికాగో విశ్వవిద్యాలయములలో ఉపన్యసించెను ఇత డిక్టింగు చెను 1808 వ సంవత్సరములో ఇతడు చికాగోను వీడి ముఖ్య విశ్వవిద్యాలయములందు అర్థశాస్త్ర శాస్త్రాధ్యక్షుడుగా అధ్యక్షుడుగా పునఃపరిచెను ఏమట్లు ఇతడు కాల్వేరీ విశ్వ విద్యాలయమునచే 1810 వ

దేవీ, వర్ణ హంస (1778-1829)

ఈ హంసకీర్తి అనుచు వసు శిల్పిని పంపింపించి రచన చేయవలెనని ఆజ్ఞాపించి, అందుచేతనే పెన్ బాన్స్ అనుకొని 1778 వ సంవత్సరమున 17 వ తేదీన జన్మించెను. హంసల పెన్ బాన్స్ లో నకలై దుర్బునియొక్క చదివేద్యుని నేమి అనుయాయమున అవతరించెనాంకకావ్యమును నీల కావ్యమును గణితకావ్యమును అభ్యసించెను. 1797 వ సంవత్సరమున అతనికి రసాయన కావ్యమునందు అభిరుచి కలిగినది. విజ్ఞాన తెలుఁబాఠశాలను స్థాపించి గురించి చదివిన పదునాఱు దేర్ల వరకు అధ్యయన పరిశోధనలలో రసాయన కావ్య ప్రయోగములను కొన్నిటిని చేయుటకు వలసగా మొదలు పెట్టెను. ఆ సమయమున వివిధ రాయపులల వైద్య ధర్మములను పరిశీలించుటకై బ్రిట్ లో మెడికల్ స్కూలులో ఇన్స్ట్రక్టర్ అను బానిని డాక్టర్ ఫామల్ డెగ్రీస్ అనుచు నామ స్థాపనముచేసెను. దేవీ అంబి వద్దకొని సహారమును కొనిపోయి ఆ సంవత్సరమున 1798 లో అరబిక్ అతడు విచారణాధికారి అయ్యెను. ఆ మరుసటి సంవత్సరమునదే తేమియొక్క రసాయన పరిశోధన ప్రక్రములు తెలుగు ప్రచురింపబడెను. కాని అతని ప్రయోగములను ఎర్థాంకములను అభ్యుదయ అవనిష్కృతములుగానే ఉంచెను. కాని చాటి పూరించున దేవీ చేరు మరకములు బలహీనులై వెళ్లెడియైనది.

అందమలో నూతనముగా స్థాపనచేసిన రాయల్ సంస్థలో 18 వ రసాయన కావ్యోపహ్యుతముడు కావలసి వచ్చెను. 1801 వ సంవత్సరమున కాంట్ రెవెన్యూ దేర్లని ఆ పదవియందు నియమించెను. 1802 వ సంవత్సరమున దేవీ అచటనే రసాయన కావ్యోపహ్యుతములను తోడ్చు పదును చేయుటలోగల రసాయన మాత్రములను గురించి కొన్ని ఉపహ్యుతము లిచ్చుటకై దేవీ ప్రవ్రథముమన నియోగించెను. ఈ విషయమున కావ్యమునందు చేసియున్న ప్రయోగముల చాచరా అవిష్కృతములయిన ముఖ్య విషయములను గూర్చి 180-181 లో రాయల్ సమితిలో దేవీ విశ్లేషించెను.

1803 వ సంవత్సరములో వ్యవసాయమునకు సంబంధించిన విషయములను గూర్చి శ్రద్ధ వహించవలసినదని

వ్యవసాయ సంఘమువారు దేవీని కోరి రాయల్ హంస దేవీ వారి అనుమతిపై వ్యవసాయ సంవత్సరములను గూర్చి 1808 మండుచి సంవత్సరములను అనుసరించి కొన్ని ఉపహ్యుతము లిచ్చెను. 1812 వ సంవత్సరమున వ్యవసాయ రసాయన కావ్యప్రాథమిక విషయములు అనుగ్రంథమును పూర్తి చేయించెను. ఆ గ్రంథమును మొదలు 50 సంవత్సరముల వరకు ఆ విషయముపై ప్రమాణముగా నుంచెను.

రాయల్ హంస దేవీ మండుగా దేవీ ముఖ్యముగా ఎదుర్కొనవలసిన కావ్యోపహ్యుతము అభిరుచి కలిగెను. ఈ విషయముగ అందు చేయుటకు ఎక్కువ కృషి కలిగి ముగా విద్యుత్తు యొక్క కొన్ని రసాయన కారకములు అనుకొని అతడు మొదటి తేరియన్ ఉపహ్యుతము నివ్వెను. ఎదన ఆ ఉపహ్యుత విషయమును అభ్యుదయమున దేవీ ప్రచురించెను. ఆ గ్రంథమునకు ప్రైండ్ సంస్థవారు గాల్వనిజం పై ప్రైండ్ సంవత్సరమును అభ్యుదయమున ప్రయోగమున కొన్ని ఉపహ్యుతములను అభ్యుదయమున దేవీ వివరాలిచ్చిరి. హంసయం పోడియం భావపులను దేవీ అవిష్కరించెను. చాటిని విద్యుత్తురణ పద్ధతి 1807 వ సంవత్సరమున అతడు రాయలదేవీని దేర్ల చివర కృషిలో ఇది గొప్ప ప్రాముఖ్యముగలవై యున్నది.

దేవీ జాతములను జాత భూలోపములను గూర్చి తరువాత చేసిన పరిశోధనల ఫలితములను గూడ తన తేరియన్ ఉపహ్యుతములలో (1807-10) తేట పరచెను. ఆ క్లి మ్యాగ్నియాంట్ లో అట్లము అను పదార్థము అవిష్కరించెనది. దేవీ చేసిన మరయుక అవిష్కరణము గూడ చాల ముఖ్యమైనది. చాచి కడకు క్లార్క్ అని పేరుపెట్టెను. అతడు ఉపహ్యుతము తయారు చేయగలిగెను. హెల్మింగ్స్ చెల్వార్తర్డ్ హెల్మింగ్స్ ఫాస్ఫేర్డ్ మొదలగు ప్రయోగ పదార్థము లెన్నియో దేర్ల అవిష్కరించెను.

1812 వ సంవత్సరము ప్రైండ్ సెంట్రీ దేవీ రాయల్ హంస దేవీ రసాయన కావ్యోపహ్యుతముగా తన పీఠోపా ఉపహ్యుతము నిచ్చెను. ఆ సెంట్రీ దేవీ దేవీ అను విధులను పొందెను. హెల్మింగ్స్ అను

వాతవిరుమాత్రయు అనె వారమరాలును అగు మిసెస్ అక్రీస్ అను వామెను : 1815 మే నెమ 17 న మైన కొన్ని మాసములు కుంభయశాస్త్ర తర్కము యొక్క పాగోవెను విషయములు అను గ్రంథము యొక్క 17 వే పంపులను సర్ హాంట్రి చేత చదివెను

1818 వ సంవత్సరమున వాంట్రిచే అన భార్యతో యూరప్ లంద పర్యటనమునకై బయలుదేరెను రాయల్ సొసైటీ పరిశోధనాలయమున తనకు సహాయుడుగా నున్న మైకేల్ ఫారడే అను వతకు ప్రయోగములయందును ప్రాత విద్యయందును సహాయుడుగా వారితో వెళ్లెను అదినవంతులో ఇంగ్లండునకును ఫ్రాన్సు నకును యుద్ధము జరుగుచుండెను ఇనను చేరితి ఫారిన్ సగరవాసులు పొర్చుగల్ మిచ్చిరి అచ్చటి సంతోషతో అతనికి మొదటిశ్రేణికి తెరిసిన సభ్యులము కూడ లభించెను, అరటినుండి చేరి జిజోవాకు వెళ్లి బార్నిడో చేపయొక్క విద్యుచ్ఛక్తిని గూర్చి విచారణచేసెను ఫ్లారెన్స్ నగరమున వజ్రములను ప్రాణదాయువుతో మండించి అది వ్యవస్థులగు కర్పనము లభి చేసి విశ్రయించెను

అరవ సర్ హాంట్రి చేసి అర్బుదీరేళమునకు కూడ పోయెను 1816 వ సంవత్సరమున అతడు తిరిగి లండను నగరమునకు వచ్చెను తరువాత గమలతో పనిచేయు వారికొరకు సురక్షితమైన దీపమును (Davy & Safety Lamp) తయారు చేయుటకు అతడు మొదలుపెట్టెను అతనికి యో మారిటులో అదినమును తయారు చేసెను ఆ మారిటు లిన్నియు రాయల్ సొసైటీ వారి అధీనమున నున్నవి చేసి కనిపెట్టిన సురక్షిత దీపము 1816 వ సంవత్సరమున గమలతో ఉపయోగమునకు వచ్చినది అతడా మాత్రం కల్పనకు అధికార పత్రికను పొందలేదు మ్యాకేజీలో బొగ్గుగమల యజమానులు చేరితి భోజనపాత్ర పామగ్రాకోవాలు తెండి వెళ్లెమును అచారకలించిరి అది అన పోరదుగురు డాక్టర్ జాన్ చేరితి తెండవలెననియు అతనికి వారములు లేనివిడంబాచిని కరగించగా వచ్చిన పొమ్మ రాయల్ సొసైటీకి తెండవలెననియు ఆ ద్రవ్యము ప్రతి సంవత్సరమునను యూరప్ లో గాని ఇంగ్లండు అమెరికాలో గాని రహాయత శాస్త్రమున అతి ముఖ్యమగు అవిష్కరణము

దీనివ వారికి వకకముగా నివృత్తయందుకై వివిధయోగములచేసెనియు చేసి సురక్షాశాసన మొకటి వ్రాసెను ఆ తెండి వల్ల మన 700 పొండ్లు ఎలువగల తెండి గండు రూపై 1000 వత్తిడి చేసి చేరుమీద 500 పవకము విప్పుట కేర్పాటు జరిగినది ఆ వత్తిడి ము 1877 వ సంవత్సరమున విచ్చిన్నకిరణ (కల్ప వర్ణ) విశ్లేషణము (Spectrum analysis) ను అవిష్కరించిన బుక్ సెన్ కీర్ చాప్ అను వారలకు లభించినది

పత్రికమాఖివృద్ధికి ఆ విధముగ అచి భారణమైన సేవచేసి సంవత్సరము 1818 వ సంవత్సరమున సర్ చేరితి 17 సంవత్సరమును జమీందారు పదవియు (Baronetcy) లభించినది

1807 వ సంవత్సరము మొదలు 1818 వరకు అతడు రాయల్ సొసైటీకి భార్యనర్చిగా నుండెను 1820 లో అతడా సొసైటీకి అధ్యక్షుడయ్యెను చేసి విద్యుదయ ప్యాంథలంపము మొదలగు వివిధ విషయములపై పరిశోధనములు చేసెను తన ఆరోగ్యము దీనించుచుండుట చేత చేసి 1828 వ సం. మండి విశ్రాంతి తీసికొని 18వ అవత అతడు జీవితాలో 1828 వ సం. మే 28 వ తేదీన మృతికొనెను అతడు వ్రాసిన కన్సోలేషన్స్ ఇన్ ట్రావెల్ (Consolations in Travel) అను గ్రంథము 1880 వ సంవత్సరమున ప్రచురించబడినది

చేరి వీ విషయమును గూర్చి ప్రయత్నము చేసెను సహజమైన ఉత్సాహమును శక్తిని కనబరచుచుండెడి వాడు పర్యటనములు వచన రచనములు అతనికి జీవితమునకు ఉత్సాహము నిచ్చుచుండెడివి అతనికి గొప్ప కల్పనా శక్తి యుండెడిది అతడు ప్రథమ రసాయన శాస్త్ర శేక్ష కామండినతో అతని కాంక్షను అతడు ప్రథమ కవియై యుండెడివాడు అని చేసిరి గూర్చి కోర్కెలిడ్డి కవి మండినెనకు అతనితో కవికి ఉండవలెనను అతడను లిన్నియు ముందెను-చేర్చు తప్పు అని నకే అను రాశడు అనె నకు

చేరి వైకి మోటుగకు అచారణముగకు కనిపించెడివాడు ఇనను అతడు తన బాధాభ్యాసములు, ఉదాహరణములు కారణముగా జనరంజకు దగ్గు ఉపన్యాసముగా భాగ్యి గాంచెను అతడు ప్రయోగములను బుద్ధికుళకళతోను శిష్యులుగకు చేసెడివాడు సర్ హాంట్రి

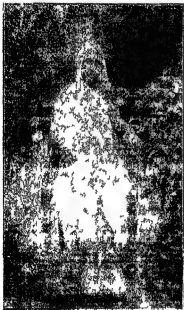
దేవుని దీక్షానమును మానవ పీఠమున నుంచెను
ది వి

దొర్నా పీఠము

యావదాంధ్ర దేశమున అంధకరము నందును గోదావరీ దానవపుడు మేను ౧౯ దొర్నా పీఠము బాగుగోదావరీ దీక్షా యందలి లంక గన్న వరమునందు శ్రీ ౪ 1811 వ సంవత్సరమున అగస్త్యునికి నరసమ్మ భవాని కంకరుల కడుపు పంటగా అన్నించిన పుణ్యపాద్య

పీఠము కల్గి కంధులు అంధకారము నుండి అందువలన పీఠమును పారు ఎటువై దొర్నా పీఠము కల్గిందో తెలియని అపార పాపములను బట్టి పూజ పీఠము గొప్ప చదునరి కాలేకపోయిన దన వచ్చును అమె అరి పామావర్ణమైన విద్యావతియే

చిత్రము III

దొర్నా పీఠము

అయినను దాని గురించి వివరము అతి వర్ణనాత్మకమై అమోఘా యావదాంధ్ర దేశమున వినకే ఎవరే శక్తిని వాల్చించినది అన్నదాన సమవర్తి పీఠమును పూజించును అదియే అమెకు కన్యకాపాటి నుండియు అలవడిన పాప విద్య అని వాల్చము ముందుగా పీఠము అన్నదాన పీఠము ఎంబంధించిన అలవడి అదేది అది కాని కాని అమె అతివి అగస్త్యుడలలలో అటగా అలవడిగా గుర్తైన గండ్లపంటి అంతులు కన్యకాము పెట్టెడి డట ము కడియే అమెకు వచ్చిరి పేదవరా మైనది అట్టింటి పారు వాల్చవంతులు కావోవుట అని అన్నదానమునకు పీఠము అవకాశ ముండెడి కార

కాల్చమునకు పీఠమును పురుషులయిప్పు ప్రాప్తించిన వెనుక ది కాల్చ కోగన్నతో ఎరియమైన వెనుక విర కాల్చ దానశిల యగు పీఠము ఎరరణ గుణము సంపూర్ణ విశాస మొందినది పీఠము కర్తయగు కోగన్న సహకారము దానిక కారణము కోగన్న మనముకల పీఠము మానిన దానవీరముచే సహకారముగనే పుట్టమయిన అతని అంతకరణ ప్రవృత్తి సహకార్యదారిణి యగు పీఠము దానశిలకు పరసశించి అర్చనమై పోయినది తన కూరిని కల్లాలైన పీఠమును కోగన్న అన్నదానమున సంపూర్ణ సహకార మిచ్చి పాయ మొనర్చెను కర్త మిక్కిలి ధన వంతుడగుటచేతను తన అర్చనమును బాన్దె నానటగా నిలుచుటచేతను అర్చనాంతి శివన వెనుక పీఠము చేతి వెనుక లేకుండ అన్నదానము గురు కారణంబైన

పీఠము అన్నదానరతిని గూర్చియు కోగన్నగారి కర్తవ్యమును గూర్చియు ఆ దానముల అగస్త్యుని గూర్చియు లేకమున ఎన్నెన్నియో కథలు గాథలు వ్యాప్తి చేరినవి

అకావోక పమయమున అపార పీఠము గోదావరి దీక్షా కల్పెరు కోగన్న రెల్లంపలంప అన్న పమయ విషయమై కోగన్నతో మాట్లాడవలయుండి దొర్నా పీఠముగారి కర్తవ్యము ఎలుచును కండి అని అంతుల సంపాదకు కోగన్న విశాసంబు దగుటచే భోవతి కట్టుకొని, ౭ అంగవస్త్రమును మార్పామే చెననేక విధి రెల్లరును పూజించి యెవల అయ్యయే కోగన్న యని కల్పెరులను తెలియక పమయ్యో దొర్నా పీఠముగారి కర్తవ్యదాని

అని అచ్చట నిల్చుండి పోగన్ను చే ప్రశ్నించెను అది
 ఎదుట ఎన్నడన మిగిలినను చలించుచు పోగన్ను
 చిత్తులు! చేపెండి పాపము మొగ్గుచే అది
 బయటించెను అది గొప్ప సంపన్నుడు ఇంక విరాడంబర
 ముగా పండుట కాళ్ళరక్తము కలెట్టు గుర్తించ లే
 పోయినందులకు పోగన్నును కమలాదా పేరుతోని అయిన
 సెంతో గౌరవించి పంపె నట

ఇక పీఠముగారి అన్నదానమును గూర్చి వివరించ
 నరె ననిన అరియొక గ్రంథమునను ఆ రోజులో అవస
 రముచేత గాని అవసరముగాని పేదనముచేత గాని
 పెద్దరికము చేతగాని పీఠము అతివ్యయి పొందని వా
 రెవరును ఉండి యుండరు

ఆ కల్లి చేతి చలువకే కాక కొదారమునకు పర్వ
 భూత పనుకల్పమునకు కూడ ఎన్ని క గన్నడనుటకు
 ఈ క్రింది సంఘటన మొక చిన్ని యువాచారణము

అది నిండు గోదావరి వడతల పయమును ఒక అర్ధచాక్రి
 చేక పీఠము దంపతులకు అతిథుల అన్నాద్రివి పీఠివ
 చేయి తడియెను ఇంక అరలేని అరచాక్రి పీఠివది
 ఇక కొంచెము పేర్చు మంచము మీద ఉరగనచ్చు! అను
 యెనుచు పీఠము ఎడకట్టు చేసినది ఇంకను ఒక కుమటు
 ఎట్టెడో తోడో ఎక్కడో దూరమునుండి పీఠము కట్టి
 పీఠము కట్టి! అను అర్ధచాక్రి! ఉత్పిన్నపదనట్లు
 పీఠము మంచముపై నుండి తేచినది తేయటము తడవుగా
 కర్తవ్యులకు తండ్రి కుమారులను పోగన్నయను
 లేరి అయి కర్తవ్యము వారినించి చిమ్మ పీఠి!
 కన్ను పొడుచుకొన్నను కాదరాని గాధారకారము! ఉరు
 ములతో పెరుపులతో వర్షము! ఎక్కడనో పీఠి కవతల
 అర్ధచాక్రి! పీఠిలో పోయి వంధకము! అయినను
 ఆ దంపతులు వెనుకంబు చేయలేదు చిమ్మ చేత నిరుకొని
 ముందు పోగన్నయను అన్నపుమూల పట్టుకొని వెనుక
 పీఠముగారును! వర్షాదినిట్టి పీఠి కర్తవ్యము! ఆ దంప
 తులు పోగన్నయను వరదలో చిక్కుకొని ప్రాచా
 సాయంత్రంలో పీఠము కట్టి అని అర్ధచాక్రి ము
 చున్న ఒక దంపములు దంపతులు సమీపించి పెంతుచే
 కరుణా విలయైన పోగన్నయనుతో పీఠము ఆ ఇవడను
 తన ఒడిలోని పీఠిని చిరుకులు చేర్చి, ఘోషించి

ఒడలుగాని కాను తెచ్చిన అన్నమును మళ్ళిగలో "లిపి
 వాని పోట ఇంక ఎండి భారము కల్పించి కాపాడినది
 అది మొదలు ఆ అవద వారికి సుతప్రాయుడై ఆ మర
 దావ్రము చేనలు సర్వము పీఠము కీర్తికాంక్షములతోని
 ఏ మాన్యమైన ఘట్టములు ఇట్టి చెప్పియో కలవు

కావుననే ఆ మహాపాక్షి దివ్యగాధ వల్లెనుండి ధర్మ
 వరకును ధర్మముండి సీమవరకును వినునములపై ఎగ
 జాగ్రహించి 1908 వ సంవత్సరమున జీవ్రము ఎడవట్టు
 సార్యభాముడు ఆ మె విరళాన్నదానమును ప్రకటించుచు
 యోగ్యభావ్య మంచెను అంతియేకాక ప్రతి పట్టాభి
 షేక వార్షికోత్సవ పయమునందును ఆమె చిత్రమును
 ప్రభువును ప్రదర్శించు వారారము సెలకొల్పి ఆమెను
 పంపించెను ఇట్లు దిగంక విశ్రాంతమైన ఆమె కీర్తి
 కవులకు కళాకారులకు ప్రకృత పన్నులైన దనిన అతి
 కయోక్తి కాదు కాని పంపే కీ శే నేమిది వారి
 చాటు పద్య ముదయంతోని యొక్క పద్యము మాత్రమే
 ఇచ్చి యుండును

గృహకృత్యములు నిర్వహించుకొనెడి ఒక సామాన్య
 గృహిణి యగు దొడ్డా పీఠము తన దాన విరళిచే అంధ్ర
 రేఖమునే అన్నపూర్ణ పత్ర సువర్ణకాశెను

చాటు పద్య ముదయంతోని ఎడవట్టు
 శ్రీగల్లు రాముడి పోగన్నయందు
 భరణి కమాం పీఠముగారు
 కాళి విశ్వకుండి ఘనుడు పోగన్నగారు
 తగు పన్నపూర్ణ పీఠముగారు
 మరలపాక్షికు డి పోగన్నయందు

అనిన వాటి పీఠముగారు
 దాన చంద్రుడు పోగన్న మహావీర్యముడు
 చెమ్మి కొనియెను పీఠముగారు
 అనుచు యాచకుల మీము గొనియోడు చంద్రు
 అహహ తమ కాగ్ని మేమని యభిమతింతు
 అమల గుణధాను దొడ్డావ్యయ్యా దోషు
 దొర పోగన్న వాను పీఠాధిపాను

మధ్యమున అరబ్బు లెవని ఎప్పుడును తాగుకొని కొట్టిరి కాని కైఫ్ ప్రాంతము వలన అదరించిరి

1878 వ సంవత్సరము జగద్గురునిలో వాటి ఎట్లు సముద్ర తీరమున నున్న తెల్ల కు పోయి, అవతీనుండి ఇంగ్లండు దేశమునకు ప్రయాణమై పోయెను

వాటి అరేబియా ఎడారిలో ముడుచుండలలో బహుళ పరిమలు విస్తృతము తినుచు అచట లభించిన నీరు త్రాగుచు సర్వయాణము చేసెను అందుచే అతని అరోగ్యము ఏలించెను అని కనుచూపు అగ్నిపోయెను అట్టి స్థితిలో అవడు ఇంగ్లండు చేరుకొని నవ అరేబియా యాత్రా విశేషములను కిచ్చెమైన ఎలిజబెత్ అంగ్ల వచన కైతిలో ట్రావెల్స్ ఇన్ అరేబియా దీక్షా అనుకొన బృహద్గోళమును రచించెను దేశ దేశముల ఎండితులు దానిని ఒక విశిష్టమును పరిశీలనముచేసె గ్రంథముగా ప్రకటించిరి

వాటి అరేబియాను గుర్చి ఇట్లు వ్రాసెను

ఇదియొక భయంకరమైన ఎడారి భూమి ఇచట ఎల్లప్పుడు ప్రాణములు దీవజ్వలకొని యుండవలయును ఈ యెడారిలో ఒకడు మరొకనిపై ఎల్లప్పుడును కత్తి గురికెట్టుకొని యుండును ఇచట త్రాగుటకు నీరు లభించదు ఎల్ల ప్రదేశము చుమ్ముకొని ఇరుకలో నిండియుండును వాటి తెరూయిన్ తెగ

చారి 1878 సంవత్సరము గూర్చి ఇట్లు వ్రాసె యున్నాడు తెరూయినుతో కొన్ని రోజులు మూలమే ది సంచిత క్రిక్తి ఎడారిని మరచిపోలేదు తేవికాంతము అ ప్రదేశముపై అతని ముక్కున యుండితిరును

వాటి ఇంగ్లండునకు వీరి అచట కొంతకాలము నిర్మించెను ఎడారి అచట వివాహము చేసకొనెను 18 వ తీవితోవము నకకు ఇంగ్లండులోను ప్రావృతోను కవికా రచనా ముగ్గురై గడపెను ఇతని రచనలలో దాన్ ఇన్ బ్రిట్ అను చారిత్రక కావ్యము ప్రకటనమైనది

అరేబియా ఎడారిలో ప్రయాణము ప్రాచీనముగా ముందిన కాలమున వాటి వైర్య సాహసములతో అ ఎడారిలో ప్రయాణించి సర్వ అరేబియా అంతయు పరిగి అ దేశమును గూర్చియు అచటి ప్రజలను గూర్చియు అంతకుమునున పాశ్చాత్య లోకమునకు తెలియని అనేక విశేషములను తెలిపకొనెను అరేబియా ఎడారిలో భూగర్భమును గూర్చియు జలాశయములను గూర్చియు అరబ్బు తెగలను గుర్చియు తెల్పు విశేషములు అతని వ్రాతల చలన పని ప్రకరముగా అందరికి తెలియరచ్చినది

దీ ర్

తండ్రి శాస్త్ర గ్రంథములు

తండ్రిగారు ముఖ్యముగా అరువది వాలుగు జయో శాస్త్రములను బట్టి ఈ దిగువ అరువది వాలుగు తండ్రిగారు వును విశేష మతములకు చెందిన విష్ణుశాంతములు రథ శాంతములు అశ్వశాంతములు అను శేధములచే ఈ 64 తండ్రిగారు శాంతములు (తీర్థాగరితములై 182 తండ్రిగారు అగుచున్నది

(1) విష్ణుశాంత తండ్రిగారు :

- (1) ఎత్తీర్థము
- (2) కాశీ తండ్రిగారు

(3) కుళార్థము

(4) జనార్థము

(5) నీల తండ్రిగారు

(6) కైటికారి

(7) దేవ్యాగ్రములు

(8) ఉత్తర

(9) శ్రీకృష్ణము

(10) ఎత్తియ మతము

(11) ముఖ్య మార్గము

(12) నిర్మితము

- (13) ఎద్దిపి రవ్యము
- (14) చారాచా
- (15) యోగిని
- (16) గదేశ విమర్శి
- (17) నిత్య తంత్రము
- (18) శివాగమము
- (19) చామండ
- (20) ముండమాల
- (21) హంస మహేశ్వరము
- (22) నిరుత్తర
- (23) కుల ప్రకాశము
- (24) జేబి కల్పము
- (25) గాంధర్వము
- (26) క్రియా పాఠము
- (27) నిలంధము
- (28) వ్యక్తతంత్రము
- (29) వహ్నిపాఠము
- (30) కంఠకావ్యము
- (31) లలిత
- (32) రాధ
- (33) మాళిని
- (34) దుద్రయామకము
- (35) బృహత్ క్రియాము
- (36) గణాక్షము
- (37) సుమమునిని
- (38) విశ్వేశ్వరము
- (39) మాళిని విజయ
- (40) సమయ కాలము
- (41) కైరవి
- (42) యోగిని స్మారణము
- (43) కైరవము
- (44) వనమృతము
- (45) యోగి
- (46) కంఠకావ్యము
- (47) వనరత్నము
- (48) కుల యాజ్ఞము

- (49) కవయిత్రము
- (50) దేవతాము
- (51) కామార్థము
- (52) కామధేవు
- (53) కుమారి
- (54) హంస మహేశ్వరము
- (55) యామకము
- (56) ప్రహేళికాము
- (57) విశ్వపాఠము
- (58) మహాకావ్యము
- (59) కుల ప్రకాశము
- (60) కుల మృతము
- (61) కుమారి
- (62) యోగిని చింతామణి
- (63) కాళి విలాసము
- (64) మాయా తంత్రము

(2) రత్నాంశ తంత్రములు

- (1) చిహ్నము
- (2) మత్స్యమూర్తి
- (3) మహామర్త్యము
- (4) మాతృకోదయము
- (5) హంస మహేశ్వరము
- (6) కైరవి
- (7) మహాకావ్యము
- (8) మహాకావ్యము
- (9) భావకామర తంత్రము
- (10) దేవతామరము
- (11) కీల చింతామణి
- (12) పీతకావ్యము
- (13) కామధేవు రహస్యము
- (14) బృహత్ క్రియాము
- (15) వనరత్నము
- (16) యామకము
- (17) బృహత్ క్రియాము
- (18) బృహత్ క్రియాము
- (19) గురుము

- (20) వర్ణలంకా
- (21) కాలా విలాసము
- (22) భార్యురణ చంద్రిక
- (23) పురస్కరణ రసోత్థాపము
- (24) సంవదన
- (25) ఎచ్చిల
- (26) ప్రపంచపి రము
- (27) వద మేళనము
- (28) వవర శ్లేష్మరము
- (29) వారదీయము
- (30) వాగార్జునము
- (31) యోగసారము
- (32) వక్షిణాపూర్తి
- (33) యోగసర్వోదయము
- (34) యక్షిణీ తంత్రము
- (35) సర్వోదయము
- (36) జ్ఞానశై రవము
- (37) అకాశశై రవము
- (38) రాకాశశై రవము
- (39) శేష
- (40) సారవము
- (41) ఇంద్రజాలము
- (42) కృతకాల రీతి
- (43) కంకాళమాళిని
- (44) కాలోత్తమ
- (45) యక్షదాసురము
- (46) సరస్వతి
- (47) కారవ
- (48) కత్తిపంగమము
- (49) కత్తి కాగమ సర్వవృత్తము
- (50) సమోహిని
- (51) అకారసారము
- (52) చిహ్నారము
- (53) వరాహ్మయము
- (54) కంకాశై రవ
- (55) శోభ

- (56) మహాశక్తి
- (57) శైవ్యము
- (58) విల శక్తావము
- (59) శక్తికాండ
- (60) శక్తిపాఠము
- (61) కాలశై రవము
- (62) శక్తిపాఠము
- (63) మహాకాలము
- (64) గూఢశై రవము

(8) అశ్వత్థాంత తంత్రములు

- (1) భూతశక్తి
- (2) గుప్తశక్తి
- (3) బృహత్పాఠము
- (4) ఉత్తరపాఠము
- (5) వర్ణపాఠము
- (6) క్రియాపాఠము
- (7) గుప్తపాఠము
- (8) గుప్తపాఠము
- (9) బృహత్పాఠము
- (10) బృహత్పాఠము
- (11) బృహత్పాఠము
- (12) బృహత్పాఠము
- (13) కాలశక్తి
- (14) శివశక్తి
- (15) సారాశక్తి
- (16) గౌరీ శక్తి
- (17) యోగ శక్తి
- (18) భర్తృ శక్తి
- (19) శక్తి చింతామణి
- (20) విందు శక్తి
- (21) మహాశక్తి
- (22) బృహత్పాఠము
- (23) శివార్చన
- (24) కాండశక్తి
- (25) భూమి
- (26) మహాశక్తి

- (27) మా పం
- (28) బృహద్రామాయణము
- (29) మహాభారతము
- (30) బృహద్రామాయణము
- (31) గోపీ భాగవతము
- (32) భాగవతము
- (33) కామిని
- (34) సామంతము
- (35) మోక్షము
- (36) సమంతము
- (37) కామిని
- (38) మహాభారతము
- (39) మామంతము
- (40) సురభి
- (41) గోపీభాగవతము
- (42) పితృము
- (43) మంత్రము
- (44) కమంతము
- (45) గోపీభాగవతము
- (46) బ్రహ్మసూత్రము
- (47) పితృము
- (48) మహాభారతము
- (49) భాగవతము
- (50) గాయత్రీ
- (51) విష్ణుసూత్రము
- (52) మోక్షము
- (53) భాగవతము
- (54) మంత్రము
- (55) భాగవతము
- (56) విష్ణుసూత్రము
- (57) భాగవతము
- (58) పితృము
- (59) బ్రహ్మసూత్రము
- (60) మంత్రము
- (61) భాగవతము
- (62) పితృము

- (68) సూరూపి

- (84) 8.

[illegible]

మూడు గారితో కలిసి

- రే ముఁదావత్తు పువేంద్రరాం నృత్యానికి రసచారా
రత్న మేఠానర్యం ధామయ్య "వ్యర్థకృత్యం
ఇది కావ్యం కవితేనై వి వ్యక్తముః శాస్త్రమన్వేష్యతీతి"
ఇట్లు శ్రీ లలితా వహాద్రికామ కావ్యమున చతుష్టయ
కలాగణనా నందర్యమున శ్రీ కావ్యం రాయలబాదు
నై వంశరసంబంధ ప్రాచీన మతామహారము వేర్పొని
యొద్దాది మరియు కామికా గమున శ్రీ పం మేళవరి
తకారముగ ఈ వంశకలాంబు వేర్పొన జడదీ
కామికం పాదకమటం యోగంబగుయొద్దగుం
పాదవిద్యయంగుచిరాచే కాలం ప్రవృత్తావ్యాయ
అతానామయగళం తీవ్రమూదవ్యయం విధి
వృత్తకాగోంబు మానస్య తాత్పర్యి మప్రతీదకం
విజయం జతం ప్రాపాన విశ్వాసం వ్యర్థయాత్మకం
ప్రాయం భువం ప్రవర్త్యంవ్య మనలో కోవనప్రయం
నీరాగమ కంకరేకో దురుశంబ్రం ప్రతిభ్యయం
మనటం మనటం వంశం కాన వో విధిరాగమూ
చంద్రకావ్యమురః ప్రోక్షం విజయవద పంకజం,
ప్రొక్షిక శంఖం రసహ, లలితగంధ యొద్దగుం

పిదపం బలాటపరికం నాకానం కుండలపైయం
కిరణం రక్తభూషాన్యం దానమలం పవనావృతం
అంగోపాంగుని రోమాణి తంబ్రాణ్యుద్ధాని కృష్ణికుః
పిదపం తంబ్రాణ్యుద్ధాని దూపం మహాదేవ్యాగ్నింపయేత్
దీపిని జటి దేవీతంబ్రం పృథురాచము మనమ తేజవదు
చున్నది

పర్యవంశిక- పర్యవంశిక- పర్యవంశిక- పర్యవంశిక- పర్యవంశిక-
ములు అనిర్వాచ్యవృక్షములు

మాతృకులు అకారాది కారాంశములు గుణాది
రూపములు కలెనై యున్నవి ఈ విషయమును గూర్చి
పదస్యపూర పరిపాశయించు-

అకారాద్యావృక్షాదు మాత్రామూలమారామామికాయః
దాదిభావా గౌరవర్థా అనితాః పంచదాదయః
అకారాద్యాః కాంచనాభాః పాకారాత్పైశ్చిత్తేనాభి
అనియును తంబ్రాణ్యుద్ధాని

పుటికాకా పృష్ఠాః ప్రోతాః పుష్పానిద్రుమ పన్నికాః
యాదయో న పరికావృష్టాః కకార పృష్ఠానిద్రుమ
అనియును మరియొక తంబ్రాణ్యుద్ధాని పర్యవంశికా
అనియును మాతృకా నిరేకమునందు

అకారం పర్యవంశికం రక్తం పర్యవంశికం
అనియు చెప్పబడినది ఇత్యాదులతో తంబ్రాణ్యుద్ధాని
పర్యవంశికము చెప్పబడియున్నది పిదపయొక్క అక్షర
స్వరూపము ౩ పర్యవంశిక స్వరూపము అంబ్ర కావ్యము
వరించుచున్నది ఇట్లే "తంబ్రాణ్యుద్ధాని" అని పి
యును గూర్చి తంబ్రాణ్యుద్ధాని

మరియు శ్రీ మన్మథరథగవత్పూర్ణ పాదులు
గౌరీ వృక్షమున

'అదిశాంకాం అక్షరమూర్త్యా ఎలనంశం
కు శే భూత కదంబం ప్రపరిశ్రీం
శక్తి ప్రసాదవం ముఖాంకాంతము మధ్యాం
గౌరీమంకా నుంబులితోక మహామిత్రే

అని ప్రసాదవం స్వరూపమును గూర్చి మరియొకప్పుడు
తంబ్రాణ్యుద్ధాని స్వరూప జ్ఞానము లేకపోవుటచే అర్థ
విజ్ఞానము అలంబనము చేసి అయ్యెనది ఈ కావ్యము
సర్వకావ్యములకు హృదయము వంటిది శ్రీ లలితా
సప్తావతారు కావ్యమునందును భుజావతారు కావ్యమునందును

అంబ్రాణ్యుద్ధాని ఈ అంబ్ర కావ్యమును లలితు
చున్నది పర్యవంశిక తంబ్రాణ్యుద్ధాని యంబ్రాణ్యుద్ధాని నివా
స్థానమును పర్యవంశికానికమును వగు శ్రీ విద్యాయు
కాకా లలితా మంబ్రాణ్యుద్ధాని భుజావతారు తంబ్రాణ్యు
దును భుజావతారు యంబ్రాణ్యుద్ధాని గాయత్రీ సందేహ
ముఖగాని తెలియబడవు అట్టి జ్ఞానము లేనిది అర్థవిజ్ఞాన
మగోచర లలితాని

కావ్యం చతుర్విధం పురుషార్థాన్ని గోరు మానవుడు
పూర్వోక్తమున పర్యవంశికా స్వరూపమును పర్యవంశిక
స్వరూపమును పర్యవంశిక గమ్య శ్రీ సద్విభావం
స్వరూపమును మంబ్ర తంబ్ర యంబ్ర స్వరూపమును
భూరాది కావ్యవృత్తి స్వరూపము వగు గాయత్రీ సేవ
మహానందనమును విశ్వక్సేయోనివృత్తి తంబ్రకావ్య
కావ్యం మత్యావళ్యము

గా దా

తంబ్ర కావ్యము

పరమేశ్వర స్వరూపమునై దీక్ష విజ్ఞానము నమస్త
మానన విజ్ఞానమునకు మూలభేదము బుగ్గళాశాస్త్ర
మాతృకర్థములనై తనరూపములే తంబ్రములు (మరియు
అగమములు) పీఠిక విశేషముగా ప్రపంచ చిత్రమై
మానవుల కాచరణ సాధ్యములైన వివాకామయ్యు
ధర్మార్థ కామ మోక్ష చతుర్విధ పురుషార్థములకు సార్థక
ములుగా ఈ తంబ్రములు శాశ్వతమైనవి

తంబ్ర ముంబులివారలే అను భావపునలన తంబ్ర
శక్తిము ఉత్పన్నమగుచున్నది అగమములకు తంబ్రశక్తి
స్వవహారము నై దీక్ష పర్యవంశిక పర్యవంశిక

చందోయోగాన్ విజ్ఞానశీ! కల్పతంబ్రాణి సకా

హాహా! పర్యవంశిక పర్యవంశిక ఇత్యాదులు అంబ్రాణ్యుద్ధాని

అయో కర్మలకు నెలన మహావాక్యాయముల లలి
ము లోక కావ్యసామగ్రి సంఘటిత పరచలది అకారా
వనిని చక్కగా తెలియే క్రితి యని తంబ్ర ముంబు
లారలే అను భావపునలన మనకు విశేషము తెలియచున్నది
తంబ్రశక్తిము ఇప్పుడు లోకమున ఈ క్రింది అర్థములతో
వాదబడుచున్నట్లు శక్తిరకావ్యకరము తెలుపుచున్నది

- 1 ఉ, యోగ్యసి ధిమైత ఉపాయము
- 2 స్వరాష్ట్ర చింత
- 3 వ్యాకరణశాస్త్రము
- 4 కుటుంబ వ్యవహారము
- 5 ఉత్తమమైన శాస్త్రము
- 6 సర్వాంగము
- 7 ప్రధానము
- 8 మగ్గము మాలింగుడు (అతి కొంగుడు)
- 9 పరివారము
- 10 ఒకానొక వేదికా
- 11 చతుర్ముఖము
- 12 ఇట్లు చేయవలసిన విధము

బృహత్ సాంధ్య కోశము ఈ క్రింది యర్థములు :

- 1 దామిని వ్యర్థము
- 2 నిర్ధానము
- 3 ఉపధి
- 4 ప్రధానము
- 5 పాలెవాడు (నీటినిగ తీయ ఒక కీలు ను అని కొందరు)
- 6 వేదముయొక్క ఒక భాగము
- 7 హేతువు
- 8 రాష్ట్రము
- 9 రాజ్యము
- 10 పేద
- 11 ప్రబంధము
- 12 కానక ప్రబంధము
- 13 సమూహము
- 14 ముఖము
- 15 శివభవము
- 16 భవము
- 17 గృహము
- 18 వ్యవహారము
- 19 అలంకరణము
- 20 నియమము
- 21 కులము

- 22 పరివారము యొక్క భరణ పోషణములు
- 23 నీతియొక్క ఒక అంగము
- 24 వ్యక్తమును నిర్మించు ఒక యంత్రము
- 25 అభివృద్ధి
- 26 విజ్ఞాన సంబంధమైన విగ్రహము
- 27 భవత యొక్క నిర్మాణము
- 28 ఇట్టి భవతయొక్క ఒకానొక అధ్యాయము
- 29 వివేకము వ్యాపనము అభివృద్ధి పరచు
- 30 ముఖము చేయుచున్న కళాకృత్యము
- 31 అగమము
- 32 గీత మొనలగువాని గీతములు
- 33 చాళము
- 34 అల్లెకాడు

తంత్ర గీతమునకు సమాన్యముగా లేక నిమిషముగా విచ్చిన అర్థము లిగి మరయు శత్రువును వధమునకు అంధ్రజాలము అట్టివలెడి పెన్నుగల తోడము మాయ అను సర్వములు కూడ తోడ పెను వాడుకలో నున్నది ఇన్ని యర్థము లందీ పదము వాడబడి యుండుట ఈ పెను యొక్క అతి ప్రాచీనము విశేష వ్యాకరణము యుభయ చేయుచున్నది సుఖ్యముగా అభివృద్ధి ములైన విధానములకు శత్రువులను వ్యవహారము వాటిని చేటిని ప్రసర్దముగా నున్నది

కల్పకృత్యమునకును వైదిక తంత్రములకును వర్గ విభజనంబును కలది చెప్పుటకు విశేషావకాశమున్నది ముఖ్యముగా కర్మ ఉపాసనాజ్ఞానకాండములలో ఉపాసనాకాండము తంత్రము అగమము అను పేర వ్యవహరించబడినవై కర్మసాధనా విశేషములను కర్మసాధనములను చేటిని ఒకవం తోధించుచునే యున్నది అందు వై వాదిషణ్యముల కన్న మిన్నగా కా కర్మమునకు గల అగమము చేరిన తంత్ర కృత్యముని తోడములో బాధిగాంచుచున్నది

తంత్రములు ప్రధానముగా వైదిక తంత్రములు అవైదిక తంత్రములు అను రెండు విభాగములు కలవై యున్నది అందు వైదికమార్గము ననుసరించిన తంత్రములు వైదిక తంత్రములు వైదిక మార్గమున వారిచే రచింపబడి ఉన్నవగు అచరణములలోనుండి తోడ

రంధ్ర మహావక్త్రము ఎందుచే ననగా అది అమర కక్షిని తెంచి వానిని అధః పరిచిచే చేయును కేవల ఆధ్యాత్మికవిప్లవగలవానిని గల మనవరము ఎందు చేర ననగా ఆధ్యాత్మిక నిష్ఠగలవానిని క్రియ భలమున ఎరఁగు అందుచే అని పంధ్రము విష్ణుయోజనము కావున ఇహపరార్థ పాధములను సంపాదించు గురించియే లక్ష్యము ప్రవక్ష్యమై యున్నది లోకమునకే లంకాను పవిత్రముయై యున్నదని నిర్ధారణగా చెప్పుచున్నది పంధ్రమునకు మంధ్రములతోను యంధ్రములతోను భావ నిరంబరముగా మన్నది

కారణము అర్థవిజ్ఞాన మంబయు భావోగ్య ప్రతి పాతకముయన త్రివ్యవస్థరణ క్షోభిని కలది పాంశ్య కాప్రయ- పంచీకరణ పద్ధతిని లోబడియున్నది అర్థ్యంబు వ్రీతి ఉద్యమమునందును ఆధ్యాత్మిక దృష్టమనకే ఎక్కువ ప్రాధాన్యమునుబట్టికే కావోగ్యతరణముల కన్న అంతరక్ష క్తి మత్పరార్థములకే లంధ్రములు కూడ విశేషప్రాధాన్యము వహిసినది మహాబుద్ధుని యిందులను అనంత మహామార్గక మగు కల్ల కక్షిని దోధచేకొనుటకై మనము తంధ్రముల నవ్వేలించితి మేని పై వాటి ప్రాధాన్యము మనకు గోచరింప గలదు అట్లని కావోగ్యమృత్యులయొడ ఉత్తమ అర్థ్యలు కనబరచి యుండలేదు ఈ విషయము రసతంధ్రములను చూచి నచో మనకు విచిత్రము కాగలదు మహావాక్యాయముల సంఘటిత- పక్షిక కార్యమృత్యుమహా తంధ్రము అను పద్ధతరము కలదు కదా!

ప్రాచీనుల కాంక్షిక సంపదలు క్షుత్తి విప్లవగలది నవ్యుల భౌతిక కాంక్షిక (పై మృ) విజ్ఞానము ప్రమాణవిప్ల గలది ఒకప్పుడు అర్థ్యుల విజ్ఞానము ధనుర్వేదాది భౌతిక విషయముల నెడ మ్రొగు చూచిన దనుటకు కారణముల యందు మనకు న ఉక్తము లభించుచున్నది కేదవల లంధ్ర కృత్యా ప్రయోగాదు లింబులకు ఉదాహరణములు కాగలవు మహానుంధరముల తంధ్ర-పాదక దృష్టకల వారే ఐనవదుర్యాపారులు విశేషించి మహాయంత్రో క లంధ్రుల నెవలమహాని కొందరే కానించుచున్నాదు

ధర్మార్థ రామపాదనలై కల్పకాత్రమునక త్తవిప్లము పుష్టముగా మనదేహివలది యున్నది క్రిమరామాయణ

మున దగరభువి పురరామేష్టయు యుగ్ధాంధమున అమర స్వరావహారిను దగు ఇంద్రవత్సని కంఠిలా హోమూదులును పాశ్చికా కాసున యాగముల లేక ఇష్టల విరయమును గూర్చి తెలియజేయుచున్నది అట్లే తదింక కాంక్షిక క్షుత్తి విభావములను గూర్చి కూడా వేదము లును గదనుకీ ధర్మకాత్రములును మనకు దోధించు సునే ఉన్నవి మనము చాటిని కేటగి కొన్ని ప్రకారుల రూపముల ఆరంభించుచే ఉన్నాము కాని పక్షి ఉన్నది లంధ్ర కాత్ర సంబంధి అని మూలము ఎక్కువైతి ప్థతిలో నున్నాము ఇంచుట ? చరాచరా ల్లక ప్రపంచ మంతయును భగవంతు దేవతలు ఒకానొక అభిజ- అర్థ్యుల కక్షి పం మృత్యునై కాల్గిరిమి కంధ్రపు విభావ యమ అని పంధ్రులకి కరస్సులును గీతా ప్రహేళికాచాది- అనేక ప్రామాణిక గ్రంథములును కంధ్ర క్తిగా మనకు తెలియజేయుచున్నది సాంఖ్యయోగాది దర్శనములతో ఈ చిత్రమును గూర్చిన ప్రశ్నోక విమర్శగలదు

ముఖ్యముగా ప్రధాన తంధ్రములను గూర్చి అతి ప్రాచీనులను పంధ్ర కాల్పకాత్రముల నగు ప్రామాణికా చార్యులు గంధ్రములు చతుష్ట (84) యని వాటి కొక సంఖ్యానియను మిచ్చి కేర్పొనిరి అందు కేర్పిన ప్రపంచ పార- కారణా తిలకారులు పైదిక తంధ్రములును వాగ్ధ్యములైన కుళాగమపంచకము మొదలగువనియు కూడ కంపు

ఈ తంధ్రములు హేయవస్తు- హేయభావనల నకే ఉంచునది యొటనే ప్రామాణికమైన క్రిమర్థక పారా ద్యాదాద్యవస్థలనే అని విశేషించి యున్నది అట్లయ్యును వత్తర్థక పాదముల ఆ తంధ్రముల నగున రింది ర త్తర్థకములను పాదించియున్నాదు ఈ విషయ మును గూర్చి పరస్పరముల క్రిమర్థక తగవత్పూర్ణ పాదులు తమ సొందర్యంబోకి ప్రపంచము—

చతుష్టకా తంధ్ర క్రిమర్థక మతి పంచాయ భవం ల్లక ప్రకృతి ప్రపంచ పరకంధ్ర క్రిమర్థకా తంధ్ర క్రిమర్థక రథం బ్రయోగైక సుఖా

ప్రకంధ్రంకే తంధ్రంక్షి రం పరాధివరదిరం అని పై అయవదివాల్గు తంధ్రములను గూర్చి వాడుచు యున్నాదు

ప్రస్తుతములైన ఆ అరుదరివాని సంక్రమణ నామములు చతుష్టయశ్రుతిశ్రావణ మార్గముల ముక్తమైన మహామాయా శంఖరంబు యొగిసి కాళ శంఖరంబు రక్త శంఖరంబులైన కైరవాష్ట్ర మేవ జహురూపాక్ష కంఠైవ యమశాస్త్ర మేవ చంద్రజ్ఞానం మాణిర మహామోక్షావేశం రకా నామజ్యోతి సుహృదేవం నామం నామతోక్తరం హృద్యేదం తంత్రశేఖరం గుహ్యతంత్రం నామికం కలాహరం కలాపారం తాపశ్చక్రంబుండి నామం మహోక్తరంబు పితాశక్తం బోజం బోజతోక్తరం పంచామృతం దూతశేఖరం భూతార్థామర మేవ నిలపారం కుశోద్ధేఖం కులదూరామణి ప్రభా వరక్షణతోక్తరంబైన మహాకాళమంతంకా భూర్యశక్తి నవం ఉత్తరంబు విమిత్తరం అరుదేఖం మోదినిఖం విమిత్తోక్త మేవ విమలం ఎమహోక్తం దేవీ మతమతంత్రమ్

ఇది యొక ప్రాచీన గ్రంథోక్తమయిన చతుష్టయ శంఖనామములు మరియు కాది ఆది వాది తంత్ర ముల నూట తొంబదియెండును వేరుగా తంత్ర శాస్త్ర కోవిదులు గణించుచున్నారు ప్రత్యేకించి తంత్రము లన్నియు తంత్రపురుషార్థ పాఠకములే

ఈ తంత్రము లన్నియును ఇంచుమించు భౌతిక పురుషార్థ పాఠకవరములై యున్నవి అందుచే ఇయ్యది విరివిడివములై యున్నవి ఈ తంత్రములును ఇమాన్యుల్ ములును తాళ నామ మార్గములకు వివాదములే గాన నమయారావరణం కిందు ప్రవేశము లేదని పై తంత్రముల ౩ ముఖముననే విశేషముగా చెప్పింది యున్నది తాళ నామ వసుయ మతములను గూర్చి అబాదిగా గొప్ప చారిత్రావరము లున్నవి నామ తాళ మార్గములే క్రుతిశ్రుతి విహితములు నమయారావరణ కృత్రిమ నమ ఎకాంతము పరమరామ కల్పమోక్షా దులలో పుష్టముగా వ్రాయబడి యున్నది నమయారావరమే క్రుతిశ్రుతి వివాదమైన దని అగ్రగణ్య శ్రీ శంకర భగవద్వాచాదులు ఎఱ్ఱాంతరీని యున్నారు శేవల కాస్తముననే ఈ తాళ నమయమార్గ తైత్తిర్యము కల దనరాదు పై కాది మంత్రములకును పై ద్వీధికోపాసా

వర్తములు తంత్ర తంత్రములు బోధించుచున్నవి అలింగక మంత్రాంక మమరామాంక రక్తం

అథపాష్టక పాలంబ అమ మంత్రములు తమనే స్థాపించబడిన వని శ్రీ మన్మంజర భగవద్వాచాదులు నుడిచియున్నారు దీనిని తాళములో ప్రుద్ధమంత్రములు పైవ పైవవాదులు నామ నమయశేఖరములు ప్రవర్తిల్లి యున్నవని తెలియుచున్నది

ఇక గంధర్వ యజ్ఞామర నామ కాశిని థాశిని గణము లను ఉపాసించువార లవలంబించు మార్గము సంపూర్ణముగా నామమార్గ సుని విరూపంబ అనవరమే లేదు పాత్రిక రాజుల కామన తాపావనలు మూడింటిలో పాత్రి కోపావన శేవలము నమయమార్గై తాళంబై యుండు వనియు ర జవ- బాపావన విశేషవత్త ప్రభావమైనను కామబాపావనా విధులను కొన్నింటిని గణియుండు వనియు కామనకాపావన శేవలము కామకాళ తంత్ర జటిలంబై యుండు వనియు తంత్రశాస్త్రము స్పష్టముగా ఉద్భవించుచున్నది గీత ఈ విషయమున పై అగ్రాయమును మూత్రప్రాయముగా సూచించియున్నది

అనె దిశ తంత్రములు టిల్లు మొదలగు దేశములందు వేటిని చాడుకలో మున్నవి తరవర్తమున ద్వితీయంబు యవలంబనమున వేటికి ఇది అవ్యుత్పన్న నిలిచియున్నవి వక్కాత్కరణములు ప్రాంతావ్యుత్పన్నములు విద్యేషణ మారణములు అను పత్ర ప్రయోగములు గల్గిన నామకా గమములు ఉత్తయ మతములయందున్నవి తంత్రవృత్తి పామగ్రీ నమయారం శేవలము ముఖ్యముగా గమనింప దగియున్నవి

వర్తనమయములందును వర్తంత్రముల యందును వ్యతంత్రంబు లగు శ్రీమద్రావర యోగింద్రులు స్వీయ మతగోదయ ప్రవహన తాళ మతమును చతుష్టయ తంత్రములను నిలిపియున్నవని వని కంతోక్తిగా నీ క్రింది కోశమున వచించియున్నాడు —

చతుష్టయ ప్రాంతావ్యుత్పన్న మతం నిలిపివదం, తరేతప్రకాశ్యం మత ము తరేతప్రకాశ్యం మహా కుళాభ్యాం సంకై తే క్రుతి పరమార్థాః ప్రకృత్యోయో మహావిద్యాప్రాపం శనతి పరమార్థాభివేది విష్ణు ప్రతిపాద్యమైన పాంచరాలాళాగమమును కవ ప్రతి

పార్శ్వమును పాశుపతము మొదలగువియు నైతిక సూక్తిపరములని అనేక స్త్రోతములు పార్శ్వమును ముగిసి పీఠి యొకముని ద్వివేదియని గాని ద్విజాను కాలని తత్వరం గ్రంథము (ఆ మమలే) ఒక్కొక్కచో నుడిచి యున్నది

శ్రీపురానానాకాగనా కళా నీమదాములు తంత్ర శాస్త్రపర్యవ్యయమును ఉన్నెన్నెవ్వరమున పోగడుచున్నది తత్వద్యాత్మకాంబులు తమతమ మతానుసారముగా వాటిని వ్యాఖ్యానించుకొనిరి కాని సిక్కులు విచారించితిమేని కేవల మీ యునివమైదుల సంప్రదాయమును సద్ధాంతికి రించుచున్నది కాకవామ మతము తింద వింద్యములు అంతియేగాక అవి పరోపాదేయములను సద్ధాంతము అందరును ప్రమాదకరించు శ్రీపురోహిషమృతంత్రే అర్థించు చున్నది మరియు దీ విద్యా కల్ప సూత్రములతో శ్రీమద్గోడపాదులు స్పష్టముగా వామ పమయగ్రంథము తత్వరంబలను పేరుచేసి వామ సంప్రదాయము ద్వివేదియని ఉపదేశించితిమని వాల్మీకియున్నాడు సద్ధాన్యత్వాన కంకరానందులు పరకలరామ కల్పమూలముల నుదాహరించి యట్లు మువత కిన్నెపాదేయమని వ్యాఖ్యానించియున్నాడు

ప్రపంచపాద కాంధా తిలకాదులందును ఈ విషయమై యొక ప్రత్యేక సద్ధాంతము గలదు నై రెండు తంత్రములు నైతిక రేవతోపాదనా ప్రాధాన్యము గలదంటే అనైతిక తంత్రప్రవర్తి కందు స్థానములేదు శ్రీమద్భాగవత గగనవర్షాబ్జాపాదోదిత మోటలే ప్రపంచపాద తంత్రమును లక్ష్మణ సూరివరేణ్య రచితమగుటచే శారదాతిలక తంత్రమును నను ప్ర నైతిక మూర్త్యంబులు తల భరింప నలసినై యున్నవి

మొదట తంత్రశాస్త్రమును గూర్చి సంప్రదాయగ రహస్య మను నొక ప్రాచీన తంత్ర గ్రంథమున నైతికా ప్రాంతికాశ్రయ మంత్రాధారం వప్రకోటయః పోష్టవాద ప్రణవణాః అనంత కాంత్యధికారాః అని వలంపిరియియున్నది అందుగ నైతికములు కాంతిని ములును అను రెండు విధములగు సంప్రదాయములు నీరు కోట్లున్నవనుట స్పష్టము అయ్యింది పోష్ట (కాశీ) వాద (ధర్మ) అములు ప్రణవణములు అని రెండు తెదగుల

మన్నవి వాటిలోఁకార (గ్రంథ) అములనువమంత్రము లను అందుచే అయ్యింది తంత్ర పార్శ్వపాంశులై యుండు అనేక పర్యవ్యయ పోష్ట (కాద) ములు తత్వరంప్రపాంశలోని అంగవ్యాస తత్వరంములందును దదగునగా సర్వసంప్రదాయములు కలమానికమైన శ్రీవిద్యయే ఎమ ప్రముఖ తంత్ర రేవత కము పాందర్వ లవ రితో శ్రీ మచ్చలర గుమవరేణ్యులు నను ప్ర యంత్ర మూర్త్యంబు మగు శ్రీ చక్రమను గూర్చి అట్లు చెప్పి యున్నారు -

చతుర్వి శ్రీకంఠ శ్చివ యువతీరిః పంచభిరప
ప్రభివ్యాభివ్యంకోశా వభిరముఖాః ప్రతిష్ఠిరిః
చతుర్విశ్వాంశి కర్వమదశ శాశ్రుత్రమయ
ప్రతిభాభిసాన్యం తవతకఠాదాః రింతః

వాల్మీకి శివచక్రములు అయిదు శక్తి చక్రములు తెదను తొమ్మిది శక్తిములుగా నేర్పదిన శ్రీ చక్రము ప్రత్యేకం దము- మరియు ఎందఁడను అని స్పష్టము ఒక ప్రణవమే శివస్వరూప ముగా తలంపెనపుడు వాల్మీకి పాదములు గను తారక ఉతార మతాక ఆర్కమ త్రాకారముగను శక్తిసర్వాయముగ వానించి నపుడనే ప్రణవమే సంక థాతాత్మక ప్రపంచముగను ఈ రెంటి మిధస్థంయోగమే శివశక్త్యాత్మక- అవాక్యానన గోచర- అనిత్య ప్రకాశనమిష్టిశివ- పద్విరానంబాత్మ- వ్యవూపముగను తెలియజడుచున్నదని శాస్త్రర్యము నేనేన వివాదశక్తిః న శక్తిరమాత్యునః అను సూక్త్యమనరముగ ఈ శ్రీచక్ర విద్యా రహస్యము మన కమోఘ దివ్యజ్ఞానమును ప్రసారించుచున్నది (ఈ శ్రీ విద్యా విశేష విషయములు శ్రీ లలితా నవోపనామ శాస్త్రమున వివరింప జడివె)

అన్నా విష్ణు శివాత్మకమును అర్థాల్ పృష్ఠితి అయాత్మకమును పగు ఈ విషయములు మరియు శ్రీహ్నిన ములను చక్కగా తెలుగుచే విద్య యవతరము అట్టి విద్య తంత్రాధీనమై యున్నది అన్ని విద్యలందును సూర్గ మిట్టిలే సర్వజేత వ్యవూపమును నను ప్ర రేవతా వ్యవూపము పగు ప్రణవరహస్యము తుడ తంత్ర మార్గ పాపోయ్యము తేతుడ మనకు అనుగ్రహము కానేరదు

అష్టాంగంచ చతుష్కర్మణమ్
త్రైస్థానం సంపదైః పంచమమ్
ఓంకారం యోగజానాతి
బ్రాహ్మణోప కనేతునః ।

అని తంత్రిము వచించుచున్నది ఈ శ్లోకమున కనేకార్థములు తత్తత్తంత్రిములును నుడివి యున్నవి శక్తిబ్రహ్మ అష్టమూర్త్యుత్పత్తికమును అకార ఉకార మకారార్థ మాత్రతో యగు నాల్గు పాదములు గరిదియు బాగ్ర త్పిష్ఠి నును ప్తపాదములు గరిదియు పశ్చిమ బాహు పంచదేవతా స్వరూప విలంబమును ఆగు ప్రణవమును ఎవ్వ రెరుగడో అట్టివాడు బ్రాహ్మణుడు కాదని యర్థ మగుచున్నది

తంత్రిము విద్యా స్వరూపము గావున అది గురుముఖ ముననే తెలియబడదనవలె యున్నది అట్లు కానివాడు పలుష్టిమాట యటుంచి అట్టి పాదము దవర్ణములకు గురి కావలసవచ్చును ఎద్యా కలంపవలన మానవుడు యోగి యగుచున్నాడు కావుననే శక్తపక్షీకార్యాయ అంశ్య గర్భములందు ఇతి శ్రీ మద్భగవద్గీతా సూపనిషత్పు బ్రహ్మ విద్యాయాం యోగకామ్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే అని వచించబడి యున్నది ఈ కృష్ణార్జున సంవాదము అర్యాదీపము లగు యామక తంత్రిములకు ప్రారంభమై యున్నది

ముఖ్యముగా కాత్వ సంప్రకాయమునగల సంవసుకారములు ఎరుగని వారిచే అది వినిపింపజేయు తంత్రిమునకు కలుగజేసినది ఇది బాహ్య పూర్వాద్రవ్యములు కాహ్య పూర్వా నక ద్రవ్యక ద్రవ్యా కాహ్య జాతిః అను విశేష వచనమున్నది

ఇక అంతరాపానకులయెడ ఈ సంవసుకార శక్తిముల కర్థమును తంత్రికారక మిట్లువలెఁబోలుచున్నది

యచ్చంద్ర శ్వేతచారా విగళిత మమృతం టక్తితే
శ్చైవ మధ్యం

పంచాక్షా మిందిరీయాణాం వివేచనీయసం

చర్యణం తన్నమాంసం

అలింగ్యాన్నాయ కాంకామిచళర సమికాం నాది

కాంకాం సుషుమ్నాం,

మాష్యే చక్రేఽపి వరశనమితు నే మేథునం

తన్నయో నా ।

ఇట్లు కిందోక్తిగా తంత్రి శీతముల మహాత్వమును ప్రశ్లోకము కొనివియోచుచున్నది ఇంతకును ఈ తంత్రిము పాంఖ్య శక్తిమున కిచ్చట అవ్యర్థమైయున్నది దీనిని చక్కగా చెరుగువాడు యోగియు యోగిగ్యుడును అగుచున్నాడు ఈ విషయమునే స్పష్టముగా గీత గానము చేసినది

తౌతిక తంత్రిములు అభేద్య సరదతో నుండుటకు కారణ మది చాటి పాయమున అనర్థుడు తోకముల కవకారము చేయును గావునను అర్థునిచే అట్టి అగద ప్రవృత్తి అరుగడు కావునను వాటిని సంశేరించి తంత్రి మానియ్యవలెననిది

ఉదాహరణములు —

ఇమకామిరాగక్రమ పృథ్వికాగాః దివాకరాంతం

పుటపాకదర్శం ।

ఏవేమ వేదోక్తమిదం ను విద్యాం హీనం సువర్ణం

గురుతేజివర్ణం ॥

నల్లరెల్లి అయుంజమా నులారెండు నాలమా

నల్లరెల్లిక అటుత్తిక్కి మిక్కిపూరి నెల్లరెల్లి

ఉన్నాదె పాపాదనాదె టిడి బుక్కిమా ।

ఇత్యాదులు తద్వైతజగు వారిచేత ప్రవరించబడి తన్ముఖముగా తదర్థములు చెలిక రావలసవలె గాని మరొక మార్గముగా వాటి అర్థములు తోటల కవగతము కానేరవు

పై రెండు శ్లోకములను యోగిని తంత్రిము నుండి యుదాహరించినది యున్నవి ఇంతియేగాక పెమ్మకావల తీరులను ఈ తంత్రిములలో మనము చూడగలము కాని అ కావల టిడి పంఖంబించినవి కావు వీటి యర్థముల చెట్టి విద్యాంసులై నను వచించబోలు కారణమేమన తస్మానే తముల స్వభావము చేరు అదర్శనముల రీతి చేరు

ఇందులకు గీతలలోని ఉద్వర్ణ మూల మదక్కాని మశ్వత్థం ప్రాచారవ్యయం ఫంధాం యవ్య వర్ణానీ యస్తం చేత నచేదచేత ఇత్యాదులలోని తంత్రి మర్యాదలు గుర్తించగలవని

అదికావ్యమగు శ్రీమద్రామాయణము గాయత్రీ

మంత్ర సంపుటివము అట్లే ప్రాశస్త్యం వైదికావ్యం
శ్రీ సుప్రసాదా వై - మంత్రా వైదికా
కావ్యం బుద్ధివంతం బలం బుద్ధివంతం
యందు బుద్ధి శ్రీ మద్భక్తిగీతీ తత్త్వ ముద్దా వై
కావ్యకావ్యే మంత్రము అగు ప్రస్తుత పుడి ఇట్టి కావ్య
నిబంధనలతో ఆర్థ సంప్రదాయ సముపాగతములు స
మచార్యుర విషయము

మంత్ర మున్నపుడు సంప్రము కూడ అందెయు
దిష్టమైయుండును దానివెంట యంత్రము సూచించబడి
యుండును అగు ప్రవచన కావీదాసు శ్రీ కాళానుం
తంత్రాచార్యమును మగను మొదలైనయన్నాడు పుష్పదం
గంధర్వరాజు పృథ్వీక మహమ్మ ప్రవచన అంశమంత్ర
మును తరంగములకు ఉపదేశించియున్నాడు ఇట్లు మన
కావ్యప్రాంత కావ్యయమున దాగిన మంత్ర సంప్రములు
తెల్పుట మనకు వినించుచున్నది అందుచే తత్వగ్రంథ
కావిద్య లించి అందువలన ఇహలభలముల నంద
వలయు నని మహాత్ముల యొక్కయు కవుల యొక్కయు
ఆశయమైయున్నది కాని సత్త్వగ్రంథ సద్గుణావధిష్టము
కావలయున్నది

తంత్రము మంత్రాధీన పరి తెలిసికొంటిమి ఆ మంత్ర
ములు అక్షరార్థములు అయ్యితి తంత్రకావ్య ప్రాంత
లగు మహాత్ములచే సమస్తేష్ట పాదనలకును వదిష్టములగు
దేవతలుగా ప్రతిపాదించి అదనవి అందురేతనే శ్రీమదా
వైష్ణవ మహర్షి వై అక్షరములను గూర్చి భావోత్పత్తి
కాని పృథాకృత్యము : లిందనః కిలకాని అని వదించి
యున్నాడు ప్రకృతి బ్రహ్మ విష్ణు శివాత్మకము అట్లే
సప్తసక శ్రీ పుష్పకృత్యము కాపురనే శ్రీమన్మంగళ
తనకమ్యుల్యపాదులు శ్రీ విష్ణు సహస్రనామ కావ్య
మున సప్తసక లింగానామము లన్నియును బ్రహ్మచార
కము లనియు శ్రీలింగ వాచక కర్మము లన్నియు శివ
భోధకము లనియు పులింగవాచక కర్మము లన్నియు శివ
భోధకము లనియు అన్ని కామములును అపృథోధకము
లనియు వదించియున్నాడు కాపుర మంత్రమునకు నలన
ముసచ్చందో దేవతా పుష్ప పది ము తంత్రకావ్యము
వననే మనకు తెలియుచున్నది ఇందులకు గాయత్రి
ప్రముఖములైన చంద్రాక్ష లన్నియు పాక్ష్య మొనగు

మన్నురి తంత్రకావ్యము విశేషం బంత్రాధీనము
ఇట్లు సత్త్వగ్రంథ విష్ణు శివాత్మకములైన
కావ్య సత్త్వగ్రంథ సంపుటలకు మహాభార
మున భిష్మపర్వము ప్రాంతము ఆ గ్రంథముతో భిష్మ
పర్వమును సత్త్వగ్రంథము నందర్పించు-

దక్షురే సత్త్వగ్రంథము సంప్రము
పిష్టాదీన కరుణీ
వదంతెడు చాంతలకు నలనము నాకు
వశంబుగారు

అని భవద్విద్యతో గల సంప్ర ప్రామత్త్యము గుర్తించి
బదుష్టము వదించియున్నాడు

ఇట్లు సత్త్వకావ్యములకును సమస్త కళలకును బహు
ప్రాంతమై పురుషుని సత్త్వార్థ సద్ధి అభ్యుదయమై తంత్ర
కావ్య మొనర్చుచున్నది

అభేద్యవలెను సంప్రములను తెలిసిన మనకు
పాదసములుగా వర్ణ విభిన్నములు శివ విమలములు మహర్షి
విభిన్నముల పక్షకామసారముగా మన్నుని తరంగము
లగు మంత్రా విభిన్నములు మన్నునిచే కూడ కలవు అని
విరళ వర్ణారములకై యున్నది (ఇట్లు వర వశ్యంతి
మధ్యమానైశ్చరీ మార్కా కావలసి తంత్రకావ్యము
ముఖ్యము దిష్టభూమి యలరారుచున్నది)

తంత్రకావ్యమున మహాయాన ప్రవక్తయు తొట్టా
చార్యుడునైన శ్రీ నాగార్జునాచార్యుడును శ్రీలై
వాచాయగు వైదిక శ్రీ సర్వనాగార్జునాచార్యుడును
తంత్రకావ్య ప్రవీణులై యుండిరి అట్టివారు ఎందరో
మహావీరులు భారతావనితో నుండిరి కాని గ్రంథములు
కొన్ని మనకు లేదు లభించుచున్నది వశ్య కామ దేవా
దులు కల తనకమ్యవంతులు శ్రీ తంత్రకావ్యములు
వైదికవలెనైన వైవ శ్వాదేవతలు తెల్పురు తంత్ర
కావ్యమున అపార పాండిత్యము కలచార వరలెరి
ఎముని నలుగురు (84) రవసద్గుణులు చారిత్రం
ప్రాచీనులైన తత్త్వగ్రంథయాది యోగవేదములును విశే
షించి తంత్రనే తత్త్వ యుండిరి యోగ తంత్రముతోని
అలమద్యస్థ సద్గుణులు విశేషించి తంత్రాధీనము లగుచే
మహామార్గము లగు మహావీయు లందరును తంత్ర
విద్యార్థిభారదులే

కాలిదాస మహాకవి కావ్యములలో దండకమున పర్య
మంత్రాన్నితే పర్యవంత్రాన్నితే ఎర్యయంత్రాన్నితే
ఎరమేళ్యునిని మతిరియియన్నాడు అట్లు ప్రభుమున

కాంత్రీ మంత్రోద్ధార క్రమమును
ఆ ఈ ఎల్లవిలై : పరమ్యరయ్యులై : ద్విత్రిత్ర
మాత్యంకరై :

కాల్లెణాం గై ప్పర్వరాది శిరకణాంకై శ్చ
తై ప్పర్వరై :

వామానిద్రిష్టరే భవంతిఖలు యాత్యశ్యంత గుహ్యోవితే
తేభ్యోతై రవపత్తి వింగతి సహస్రేత్యుః ఎరేభ్యోనమః
అని అతడు సంప్రదించియున్నాడు కనవత్తువంతి మహా
భాష్యమున వచ్చువాన్నాకమున వరేభ్యోనాః సర్వాన్త
వాచకః తదమయోగీష్యతా వాన్త్యర్థ్యతా అని శబ్దముల
యొక్క అనంతర్యశక్తి యోగులకి తెలియునని వలించి
యున్నాడు

మహాకావ్యాయముల త్రివ్యక్తరణముచేత నేర్పడు
ప్రాణిజాత విహారమంతయు తంత్ర మనుట లో నతి
శయోక్తి లేదు కివత్తు లందఱు ప్రకృతి పురుషుల నీలా
దిలానము తంత్రముగా తెలిగిన వార లొకటే యోగులు
తూట్లంభావము చెందుదురు ఇంతకును ప్రకృతివరమగు
దిద్యా విలాస మంతయు తంత్రమే మనస్సు తంత్ర
వ్యధాపము శరీరము తదభివము అత్తు శరీరవర్తి
ఈ విషయమును శ్రీ వరాహ మిహిరారాధ్యులు చక్కగా
బృహత్సంహితలో స్త్రీ ప్రళంసారాధ్యయమున-

అశ్వాపహృతి మనసామన ఇంద్రియేణ

సాన్వయేన తేంద్రియ ముక్రమ ఉపశీఘ్రః
అని వలించియున్నాడు తంత్రమే (ప్రకృతియే) లేకున్న
దిర్భవించరాని పరమాత్మును ఎత్తులైన చెట్లు వలించ
గలదు ? కావున తంత్రశక్తి అపారము అమోఘము
దివ్యము అమృతము వచ్చివానంతవ్యధావము శ్రీశంక
రులు వ్యత్యంబహందర్యల హో ప్రహరంతమున అట్లు వరా
శక్తిని స్తోత్ర మొనర్చిరి —

వశ్యక్త్యా యుక్తోయది భవతి కత్తః ప్రభవెమం
పదేదేవం దేవో నఖలుభగవః పుండితు ము

అవస్తామూచార్యాం హరిహర విరిచార్యాది శిరః
నలంతుం నోమం చా కథముకృతపుణ్యాః ప్రభవతి

తంత్ర కాస్త్రావగతి కుపకరించు నీలాది నిఘంటువులకు
కొన్ని ఉదాహరణములు—

అకారః తేకవో విష్ణుః శ్రీశంకరీఽపి వ్యవరాదికః
మస్తకంప అలాటంప వ్రావ్యశ్చ పరవర్తిని
అ-ద్రేణిష్టా యుఖం దీప్తం చారాఃకుశోన్యనంతకః
ఇ-కారోమారుమ్యాక్ష్యో రక్ష చేతంత లోచనం

ఇత్యాదులు

—మంత్రానిరాస నిఘంటువు

ఓంకారో వర్తులస్తారో వామశ్చ హంస వారణమ్
మంత్రాద్యః ప్రణవప్యశ్యం తిందు శక్తిస్త్రు రై వతం
సర్వ విశోక్త్యాదకశ్చ మంబ దేవోద్రువప్యశ్చః
సాచిత్రి త్రిభో ద్రవ్య త్రిగుణో గుణవేదకః

—ప్రకారాంతర మంత్రానిరాసము

అదివీణం కేరహారో కేద నీలమః పరమ్
పంచ రస్మిప్రహాతుత త్రికవో భవభావనః ।

గాయత్రీ నీల పంచాంక మంత్ర విద్యా ప్రమా । ప్రభుః
అక్షరం మాతృకా మోక్షానందారో రత్నైశ్చ మోక్షదా

ఇత్యాది నంతములు ప్రణవమునకు చెందియున్నవి అంటే
అక్షరంతః మరేభ్య లలాటంబైక మాతృకః

పూర్వోదరీ పృష్ఠమేదో సారవృతః ఎయంవరః
మహాబ్రాహ్మీ వామదేవో భవేశః తేకవోఽమృతమ్

శీర్తివిశ వృత్తిర్యాగో వరకార్యర్యో మరుత్
బ్రహ్మవామూర్త్య తోవ్రావ్యః కరమః ప్రణవావ్యః

బ్రహ్మణీ కామూరశ్చ కామే కాంబి నియత్
ఎత్యేశః శ్రీవిష్ణుశంకా ప్రతిపత్తి రారాంబి

అర్చ-మండల వర్ణాద్యై బ్రాహ్మణః కామశ్చక్షిణః
ఇట్లు ఇన్ని యర్థము లొక్క ప్రావ్య అకారమునకున్నది

కం శిరోజం మాత్యాశం కంఠుఖంప ప్రశీర్తితమ్
వృధిధ్యాంతుః సమాఖ్యాతా కుక్యాయాం

కుః ప్రశీర్తితా

అమింద్రియం సమాఖ్యాశం అమాఖావమారావ్యతం
అం వ్యర్తేన సమాఖ్యాతం అం సవేదా చ ప్రశీర్తితమ్

—మంత్ర కాస్త్రీయ వివాక్షరకోశము

శ్రీ శంకరాచ
అ-దివిష్ణుస్తోత్రః ఇ-కాంపశ్రీ ఇ-గర్భిని ఈ-ఘామ

శైలిపి ఉ-కాలరాశి -వివాది -మహాకాశి
మూ- శయనం గి ఇశ్యామలు

—మంత్రం—

అకారో మ ప్త-ద్వియ 10 గ్రామ్యో

నారాయణస్తావా శంభో మఖవృత్తం గురుస్తా

—మూలకా నిఘంటువు

ప్రతిపక్షం ప్రాధ్యక్షం సంపదే? ద్రువప్రసా

శ్రీకంఠ జగత్తో ప్రద్యోతనాశ్చై వాది మూలకా

సురేశ్వరైవ కాగిః పారివ్యంఠో లలాటజ

-ఇశ్యామలు

—ప్రకారాం మూలకా నిఘంటువు

ఉపాధిమనకు

విజయమున్నట్టి విష్ణు విష్ణుకృత్యంకరేంద్రికే

గణాంకు శోదతక్షణో శృతాశ్చ రమశేషర

—పద్ధ నిఘంటువు

ప్రాంతాధిమనకు

శివసంకేత బోధార్థం సమాప్త్యాశ్చాస్త్రా కాస్త్ర

శివామాది గతినికే వత్సాని విమలములే

ఉపాధిమనకు మనో గూర్తు శైరవ్యంకృతి

వాదించి సమాప్త్యాశ్చ శివ ప్రభుశంకృత్యం

—విశాఖాధిమనకు

ప్రాంతాధిమనకు

మంత్రార్థం శంకరాద్వైత శృంగవృత్తి రమేశ్వరి

వివాదేన మద్వైత ప్రాధ్యక్షం శోదకృతి

అదే ప్రాసాదానిక మంత్రార్థం శృంగ పాద్యతి

శివవాదికాం మై శై వారధి శ్చే వరాశి

శుభ్యం దుఃఖపాద్యం తవ్యాశ్చే శివయతే

—మంత్రార్థాధిమనకు

అశ్రమద్రా ప్రవత్సాని సర్వకలయ గోపకా

యానిర్విరచితాశ్చ మోదంతే మంత్రరేవకా

అదే శివవాదేనాదే కావ్యే చ కర్మ

స్వాదే వాచావారేణ శ్చే శివ్యాశ్చ కక్ష

నై వేద్యం వకాశ్చే చ శృంగ శ్చే వరాశి

స్వాదేముద్రా శ్చే ర్తవ్యా శ్చే శివయతే

అవాదానికా ముద్రా వేదపాద రవామకా

ఇశ్యాది కాస్త్రము శంకరముఖము తెలియదగ

యన్నది కలకాస్త్ర మొల్లరకు అవశ్యావలంబ
నీయమై యున్నది

గో వా కా

అక్షరం

రక్షణ యమ శ్చేకలు 2 రక్షణయనం వర్ణం

ప్రసద్దముగ ప్రాసీ వగరములలో వా స్థితి ఉత్పాద

రోపము వలన రక్షణ యమ ఎ-మునకు టాక్సి

(Taxila) అను అప్రభం గూర్చున్నదివది ఈ మహా

వగర శిథిలములు పర్వత ఎంబాని (పాక్షిణ) రాష్ట్ర

ములోని రావత్పండి వగరమున ఎ-మున వానపర్వ

నది ఈ పట్టణ మేకావో కాంమున ఎ-గర్వరీతేని 4

పట్టుగ నుండెడిది శాస్త్రము మనంబును అభివ

తంతకు పూర్వమును గూడ ఎచ్చు విగర్వరీతాగింక

యొ విగర్వరీతాగింకము మోగినయొదెను ఈ విగర్వ

రీతాగింకమును గూర్చిన అనేకాంశములు శాతక ధర్మ

వలన మనకు తెలియవచ్చుచున్నది వారీతక యుగము

గూడ ఈ వగరమును గూర్చిన వివిధ విశేషములు చివ

నచ్చుచున్నది యవన వీరులైన అత్యాంధరు ప్రీ పూ

లిగి వ సంవత్సరమున వారకదేవమునై దండెత్తి వచ్చిన

వందర్పములో తక్షణిరా రాజ్యపాలకులైన యొక

శ్రాంతవరాజు యవనుల పరీకాపమునకు భయపడి

అత్యాంధరునకు వశంబు దయ్యెను వారక భూమి

అయినచున్న యవనుల ఎ-గింక యర్జునులలో ఈ

శ్రాంతవరభువు వారికి విశేష సహాయభూతులైనట్లు

చరిత్ర తెల్పుచున్నది మోర్పుల రాజ్యకాలమున తక్షణి

వగరము ఉత్తర వారా ప్రాంతమునకు రాజధాని

నందవట్టు రాశికింబు తెల్పుచున్నది

విశ్వాగముగు ఈ మహావగరము ను వరదేవ దండ

యాత్రకు గురియయ్యెను ప్రీ పూ లివ శతాబ్ద

పాలనీయుల వాదించిన దండయాత్ర మొదటిది వీరు

కొంతకాలమీ వగర వాగ్రమించి పాలించిరి ఆ సందర్భ

ముననే ఇచ్చటి వ్రాతకాలలో ఖర్చులీని వాదకము

ప్రాంతానికై గుంజుచున్నది చరిత్రకారుల కావము

అంటు చ ర్యము జాగీరుయగు క్రాస్తి నివీయందు

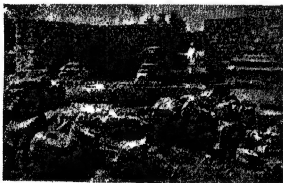
సంపత్తి గ్రంథములు వ్రాయబడుచుండెను పాలనీయు

తరువాత గ్రీకు లి పట్టణమునై చాది పర్వతి ఈ దండ

యాత్రా ఫలితముగ భారతీయ విద్యాలయములు గ్రీకు పాపాత్య తత్వశాస్త్రములతో ఎరివయ మేల్పడి గుండ వచ్చును అటువల్ల ఎరియములు కుపామలు శకులు అను భావలు ఇతీ సగరముపై బాదులు వెడలిరి శకులను వా రచ్చటనోక విచ్చురాశ్యమును వెలగొల్పిరట ఈ బాదులు పా గిన స మ య ము న విద్యా నిలయమగు తక్షణం రణభూమిగ మారవలెనచ్చెను తత్పరితముగ అచ్చట విశ్వవిద్యాలయము రాం వస్త్రము వకు లోను క వలెనచ్చెను విద్యాలయ శివనములు భాండాగారములు పూర్ణముగ నశించి యుండును విద్యా లోభకులగు అచార్యులు నగరమును వీడి అన్యప్రాంతము లకు పోయియుండురు ఇట్టి యావలెను గురియియుండు ఈ మహానగరము తన కీర్తి ప్రతిష్ఠలను వేటికిని నిలువ లెట్టుకొన గలిగెదీ అచ్చట చిరకాలమునరకును వెలగొని యుండిన కుపావిద్యాలయమే ఇందులకు ముఖ్య హేతువు మహానడికును సంస్కృత వ్యాకరణ శాస్త్ర మునకు మూంపురుమడులై వ పాలిని ఈ విశ్వవిద్యా లయమందు విద్యార్థిగ నుండెనవి చెప్పెనవో ఆ విద్యా శ్రేయము యొక్క ప్రాశస్త్యమును గుర్చి వేరుగ వర్ణింప నక్కరలేదు గదా |

ఈ విశ్వవిద్యాలయమును గూర్చిన కొన్ని ముఖ్య విశేషములను విశదీరించుటే ద్రివి జాతక కథ దీప యోగవారి కాగలదు ఒకానొక కాలమున కాశీనగర మున బ్రహ్మదత్తుడను రాజు పాలించుచుండెను అతని కుమారుని నామము కూడ బ్రహ్మదత్తుడే తమ తమ రాజ్యములలో విభాగపరిచిరి యున్నను ప్రాచీన కాలపు ప్రభువులు తమ పుత్రులను విద్యాభ్యాసమునకై దూర దేశములకు పంపుచుండెడివారు ఇట్లొనరించుటతో కొన్ని ముఖ్యదేశము లుండెను అత్యున్న మగు చుండివ విద్యను సంపూర్ణము కావించుకొనుట ఈ యాశయ ములతో నొకటి దూరప్రాంతములలో నివసించుటచే రాకుమారులు వారిలో సహజముగ నెలకొనియుండు గర్వమును అహంభావమును విడవారవలె నచ్చును వాడ శత వాతావస్థలతో కొన్ని కష్టపహిష్టువు లగు దురు లోకానుభవమును గడింతురు ఈ యంశములను మనమునం దిడికొని ప్రభువగు బ్రహ్మదత్తుడు దేశభవర్త వయస్కుడగు తన కుమారుడు బ్రహ్మదత్తుని రానించి అతనికి పలుకని పారరక్షణ అతను ఒక కాటియారుల గొడుగును వేయి అంగారులబాదెములను ఇచ్చి కుమారా నిపు తక్షణంకు పోయి అచ్చట విద్యాభ్యాసము పూర్తి

చిత్రము-లి

చిత్రము 1

తక్షణంకావగర శిథిలములు

గామించుకొని రమ్ము అని అరేంపి" అనుట మూరుడు అందరి జ్ఞానుపాదము అంతరితా వగరమున తేగి గురు సవాన నుకొని అచ్చటి చేతలు అచ్చటికి గురువు రన విద్యార్థులను పాఠములు చెప్పుట ముగించి ఇంటి ముంగిట మెల్లమెల్లగా అడుగు తిడుచు తిరుగుచుండెను గురువును దర్శించి నే రానుమారుడు పాఠరక్షణను విడిచి గొడుగును దించి మిక్కిలి వివరముతో ఆచార్యున కభివాదన మొనర్చెను అందుకు మిగుల అలసయున్నట్లు గ్రహించి ఆచార్యుడు దానిని ప్రేమతో అహోనింది అంటికి భోజన సదుపాయము కానించెను అగ్రహారమును దప్పించి భుజించి విశ్రాంతిగైకొనిన ఎవ్వలు ఆచార్యుని కడ తేగి వగరమున వసుమతిని విలువలెను అంతి వారిట్లు సంభాషించుకొనిరి

వచ్చా! నీ వెంటనుండి వీరెంచెది!
ఆర్యా! మాది క శివగరము
మీ దండ్రి ఎవడు?
నేను కాశీపురాధీశ్వరుని కుమారుడను
నీ రాకను కారణమేమి?
నేను విద్యార్థిని గురుద్రమ!
నుంచినీ నీవు గురుదక్షిణను తెచ్చితివా? లేక
కా లోడనే నివసించుచు నాకు సవర్యాదాము తొనర్చి
దించితివా?

ప్రాయ! కను గురుదక్షిణ విధే సమర్పించుచున్నాడను

అని నలుకుచు బ్రహ్మదత్తుడు దండ్రి కన కొనగన వేయి అంగారునాడెముల పండిని ఆచార్యుని పాదముల కడ నుంచెను గురు వా దక్షిణ పంజరంబెను

బాటనుండియు రాకుమారుడు గురుని ఇంటియందే నివసించుచు అని పుత్రునివలె మొలగుచు కాలము గడవసాగెను ఆచార్యుడు పన్నెత్త కుతదివములందును రాకుమారుడను ఇతర భ్రాతృలతోపాటు విద్య గరవు చేయెడివారు ఈ విధముగ బ్రహ్మదత్తుని విద్యాభ్యాసము చక్కగా పాగిబోయును

పైన తెలుపబడిన కా క భాగములవలన కవితా వగర విద్యార్థి కేంద్ర విశేషములు పెక్కులు తెలియ వగును ఈ విద్యార్థులయొక్క కొంతమేరకు పరిణతి చెందిన

యువక విద్యార్థుల కొడకేకాని కేవలము ప్రాథమిక దశయందలి కాలక క ర తేర్పుదనది కాదు ఆ వగర మందు నుంచెడి ఆచార్యులు యావచ్చురక విద్యార్థి లెవారు కావుననే దూరిప్రాంతీయులు కూడ వారి యొద్ద విద్య వృత్తింతుట కేరెంచెడివారు బ్రహ్మదత్తుడు దూరస్థ మగు కాశీవగరమునుండి వచ్చును పాఠశాలము నందలి ఈ వగరమున కేరెంచుచు ఈ విద్యార్థి కేంద్రపు ప్రాశస్త్యమును వేదోక్త చాటుచున్నది కాశీ రాజ గృహము మితిల ఉజ్జయిని మున్నగు పట్టణముల నుండియు కోవల కురు ప్రాంతముల నుండియు ఇతర దూరదేశములనుండియు జ్ఞాన సాహిత్యపురి విద్యార్థు లెవరికి వెళ్లుచుండినట్లు జాతక కథలనుండి పెక్కు నిదర్శనములు జానవచ్చును

మనములైన ఈ గురువుల యొద్ద విద్యాభ్యాస మొనర్చు యువకులలో రెండు మూడు వగరముల వారుండిరి మొదటి వగరకీవారు పంచమనల విద్వంసు బ్రహ్మదత్తునివంటి ఈ శ్రేణికి చెందినవారు గురు దక్షిణగ వేయి అంగారునాడెములను ఆచార్యునకు సమర్పించుచుండిరి కాని విద్యార్థులలో అధిక సంఖ్యాకులు సేద వారు వారు భవభూషణుగ గురువున కెట్టియు నొనగ జాలరు ఇట్టి భ్రాతృలు దినమంతయు గురువున కావశ్యక మగు సేవ తొనర్చుటయందు గడపెడివారు రాత్రికేళ అందు ఆచార్యుడు వారికి విద్య గడపెడివాడు సేర్వ పలువ విద్య మిక్కిలి కష్టసాధ్య మగుటచే దినమంతయు వారు గురు సేవయందు కాలముగడపజాలకుండిరి ఇట్టి శ్రేణి విద్యార్థులను ఆచార్యులు బాహ్యులముతో విద్యా భావము గావించెడివారు వీరు విద్యాభ్యాసము ముగించి ఎవ్వకు నుండియైన భవము వేగరెంచి గురుని ఋణమును తీర్చు కొనెడివారు కాశీపురనివాసి యగు కొక సేద బ్రాహ్మణ యువకుడు కవితయందు విద్యాభ్యాసము పొంది ఎవ్వకు నాకడు దూరదేశముల కేగి యావచ్చురక ముగి భవమును వేగరెంచి గురుదక్షిణను సమర్పించిన యువకల మొకటి కలదు

పైనవికముచే గురుదక్షిణ నొనగజాలని విద్యార్థులకు ఉదారు లగు భవాత్మకులు పవోయము కావించెడివారు ఉచితముగ భోజన పదుపాయములు కావించుట కంగక

సంపూర్ణ సాక్ష్యంబు ముందేది ఏ అలంకారా రామిం
వ నుని ఉదయి నగు నుల్లము వ్రాసె ను ను ను
నిర్వర్ణము రసంబు కల నుల్లము వ్రాసె ను
ఇంద్రజాలము గాంధీవీధిగిరి యుల్లము వ్రాసె ను
వాటిని అర్జునచెడివారని వారచాముంటి యె
వ్రాసెను విద్యార్థి మృగయా ముల్లంబున వ్రాసె ను
కృష్ణ సత్యము సుకొంటుని బాలురు 12 ద్వయమున
గానిచెడివారు అదికలులు అర్జునక కల నుల్లముచెడి
వారు విద్యార్థి లే వర్ణములను చెందివారైనను
ధా రెల్లరు గురుగులమున నమానులుగ కావించుట
యందేరి అర్జుని కలములవారును అర్జుని వర్ణముగవారును
రామమారులును బందోరుతో కల నుల్లము వ్రాసె
వారు చేసె విద్యార్థులు గురువునకు విద్యవ్రులుగనెవరు
యెవరును అర్జునితో వారెంతో కామకన్యమునకు
లోనగునుండే గాని అంత సుందరములే వారి కెల్ల
మృగయకయ్య కెల్లదికాదు విద్యార్థులెల్లరు ఇగ్గసునిను
ఒకేవిధమైన వలకమగు ఒత్తులను వారెడివారు ఎల్లరి
వర్ణము దశము బ్రహ్మముగ-మంధేదికాదు

అక పరంబ్రహ్మయే కాశీ రామమూర్తు ప్రమాదవశాత్తు
ముఖే శోక నిమగ్నుని నిశాకాంక్షుడు దురితగ్రాసే
దాని మూర్ఖత్వమును విడుచుచు కిష్టమగు అవినీత భవ
జేమగ్నశ్రమము లేకుండెను రామమూర్తు సంస్కృత
వింగులకలపవతి విడుచుచు, క్షయోః కర్మమ నాయెత్తు
అక క్షాననమలేదు లేమి ఘోరాత్మకమునకు మరలి
పోయిన వెనుక నిష్కాపవతిని పొన్నప్పుడు తనకేనైనవచ్చును
అని భూతనిని నమోరాశిపరశువునకు తప్పుచేసిన విద్యాద్రి
ఎండ్లకి తున్నక తద్రాశికి వెంటనకు అవనికి నిజ అపదించి
కాదు అక భాగ్యులు ద్రువు, తిప్పబారావము ఇప్పుడు నిల్లక
చాల్లరానినన్నది పొన్ను తియ్యకదేని కొంచె వికారానిని
నిలక వెనుక ఈ విషయము గుర్తువ ద్రువుకి భాగవే
జగద్గునినివిడిచి ఎలావమలెమని ఇరువురు మహాభార్యయు
బావని తెచ్చి చేతులను గట్టిక న్నకుకావగా నిర్దుష్ట
చెయ్యకుత్తక అ కాశ్యపుత్రుని ఘనమ బెల్లబాకట్టి ఇక
ఘనంబెప్పుడును అట్టి పేరమును చేయవలది పొన్నుని
నిను, పేరపు తెచ్చి తిమ్మక నరగతికి వెంటనకు అత్తను
దండెడి కదా!

[illegible]

పర్యవేషారణముగ నుంటే వ్యయముగ విద్యార్థుల
 సంఖ్యను చూపుతే తేల్చేదాడు కానీ 500 మంది
 కాలంకోసం పూడిత గురుకులమును ఒక స్కూల్ ప్రగతిముగ
 ప్రగతిగలుగు మిగుల ఉన్నటు కావున కొన్ని సంవత్సరము
 లందు గురువు ఎవరి కొన్ని సంవత్సరములకు చెల్లదాడును
 సమర్థులుగను చాలి మెప్పుకొని వారికి చివ్వు కరగలుగు
 చాలి పోషణలు పెంచుచుంటుందిదాడు, కమిషి
 యందొక ఆచార్యుడు కావ్యార్థకమున వార్యునినగర
 మునకు పోవలె వచ్చెను అంత వాడుకు సమర్థమునైన
 ఒక పెండ్లిని చేరెదనని, కాను నుకరి వచ్చునదను అతడు
 గురుకుల నువ్వారావచ్చు వార్ధకపు నమాపుమని యాకే
 కించెను కావ్యార్థకముగ ఉపాధ్యాయ ధర్మమును
 విరక్తిచివిన అి యుపవర్తి కొంతకాలము నచ్యుత
 కాను ఇందులకు గురువులకు మా రేదదాడు.

విద్యార్థులను పగులు పాఠశాలకు గాఢపరిచి
 వాటికి ప్రత్యేక గుర్తింపును చేత విద్యార్థుల
 పాఠశాలకును గుర్తింపును పురస్కారములు
 లోకంలోకివచ్చి, అనేక విద్యార్థులు దివ్యమునకును
 అవధిమైతే, పాఠశాలకును కూడ విద్య నువ్వలించి
 పుండరి, నవరూపములు లు ఆ వాటిని పుండరి
 ముత్యములకి వాటిని ముగించివేసి విద్యార్థులు తెలి
 వాటినిముగించి వేసి, విద్యార్థులకి విద్యమును
 పాఠశాలకు ముగించివేసి వేయించివేసి.

అ యుగమున వాడుకయందు గల యొక అపూర్వ
నడక నమనినదియని. ఆ వాణినివారు ఆ తిరుత్తురు

వసులను పెంచుచుండెడివారు అవి వక్రమి వామ్యుర్తిగల వసులు వేదముల ప్రసంగము కూడ అంశములు ౩ విం దెడివసు అనాటి విద్యార్థుల ఓ ఓమలవే కా మత్వంబుచు చుండిన వేదశాస్త్రములను వదిలించుకొని ౧వీ చాటివి పువ్వలెడన కావించుచుండెడివారట ఆ ప్రాచీన యుగ మందు కూడ వ్రాతకోతలు ప్రచారమందుండెను ప్రాథ మిక దశయందు విద్యార్థులు తెల్లరు విధిగ్రాతవత్వంబుచు చుండిరి వివిధకాస్త్రీయల వత్వంబుచువారా పిర్ణిక పాత కాగములను విశుక గ్రంథములనుండి ఇతరులచే వదిలించు కొనుచుండినట్లు నిదర్శనములు కలవు తోదినప్రకృతి తో నందర్భమున కాను కావించిన వ్యాయస్థిత్వయముల నన్నిటిని ౬వ గ్రంథమున పొందుపరచించి దాని ప్రకారము భవిష్యత్కాలమున అగ్నియోగములలో తీర్పుచెప్పు దని తన శిష్యుగణమున కాదేశించెను ఈ విధముగ తక్షణిలా యుగమందు కింక గ్రంథముల ప్రచారము విరివిగ నుండినట్లు ఎడగవలెను

తక్షణిలా యుగమునాటి విద్యార్థులు ముఖ్యముగ వేదములను కళలను అభ్యసించుచుండిరి వారు మూడు వేదములను నేర్చుకొనారు అయ్యది బుగ్గలసామము అని తెల్పవచ్చును ౬ కారణమువలనవో కాని అధర్వణ వేదము మాత్రము వారి పాత్య విభాగములో చేర్చి యుంచబడలేదు కాస్త్రము వలనగు విద్యలలో ముఖ్యముగ పడుకెనిమిది చేరియుండెను చాటిక కొన్ని ఈ దినన పేర్కొనబడినవి-

- 1 గణితము 2 భవద్విద్య
- 3 ఇంద్రజాల విద్య 4 భవిష్యత్కళనము
- 5 మృతసంజీవనీ విద్య 6 వహ్నిపాన విద్య
- ౭ మృగయా విశోధము 8 తోగవిదానము
- 9 వసువజ్ఞయల కావ 10 వైద్యవిద్య

అనాటి విద్యార్థుల ఓ అష్టదశ విద్యలను ఉపై న వాక్ చాటిని తమ అభిమాన విద్యగ్రహించి దానియందు విశేష పాండిత్యమును సంపాదించెడివారు అత్యవధులగు విద్యలు వేదలక్ష్యాంశ రూపమునవేళాక అచరణ రూపమున గూడ గురువు శిష్యులకు తోదించెడివారు ముఖ్యముగ వైద్య కాస్త్రాభ్యాసమునందు తీవ్రమున కాస్త్రయస్థాంశముల తెల్లు పర్తివతేయవలెనో గురువు

శిష్యులకు వేర్పడినాడు వైద్యకాస్త్ర విద్యార్థి వివిధము లగు ఉపధులను మూతలను వ్యయముగ వరీక్షించి చాటి వినియోగమును గ్రహించుచుండెడివాడు ఇతర విద్య లభ్యంబుచువారు అచరణ విభాగమును స్వయంబ్యులచే పెరుగుచుండిరి

తక్షణిలానగరమున భవద్విద్య వేర్పిన యొక బ్రాహ్మణ యువకుడు ౩ విద్యను అచరణయం దిడుట యెట్లొక అశ్వేషంబుచు అంగరచేకమువరకును ప్రయాణించెను | కాము వేర్పిన విద్యలను తీవ్రమునకు వర్తింప వేయి విధానములను పరిశోధించుచు కాస్త్ర విజ్ఞాన పారద్యుక్తులగు యువకులు వలుపురు దేశాటనము గావించినట్లు ప్రాచీన గ్రంథములలో పెక్కు నిదర్శన ములు కలవు

కాతక కళల యందు తీవ్ర దను వైద్య విద్యార్థి ప్రత్యేక కలదు ఈతడు కాస్త్రాభ్యాసము కావించుచున్న కాలమున శస్త్ర చికిత్సావిధానమును చక్కగా వేర్పి యుండెను కాని కళాక అను విధికి వచ్చిన ఎవ్వరు ఆతడు తన శస్త్రచికిత్సా వైద్యుని ఇరదులగు విద్యించు నిమిత్తము కొందరు భద్రపూరితుల ననుక్షమున శస్త్ర చికిత్సలు కావించినట్లు గాదల ప్రచారములో వచ్చుచి

తెందుచే సంవత్సరములను వైద్య ప్రాచీనకాల మున కూడ విద్యా విధానము మిగుల విజ్ఞానపూరితమైన మాత్రములచై అధారపడియుండుట గను నింపదగి యున్నది వైద్యకాస్త్రము నభ్యసించు విద్యార్థులు వివిధములగు ఉపధులను మూతలను చాటి లక్షణము లను పామనశవమువలన తెలిసికొనుటచై గురువులు వారి శిష్యులను శ్రద్ధతో పరిశీలనము కావించవలసదనిగ ప్రోత్సహించుచుండిరి ఈనాడు కూడ మన విద్యా విధానమున ప్రకృతి పరిశీలన యొక ముఖ్యాంశముగ నున్నది కదా | కొందరు విద్యార్థులే కారణమునవో చాల ముదలుపులుగ నుండురు గురులెంత శ్రమనీ తోధించినను మందమకి యైన శిష్యులెట్టి లాభమును పొందకాలపోవును అట్టి అరుది మానసిక శక్తులను ఉత్తేజిత మొనరించుటచై గురు చాతవిక పశ్యయం వహియో విధానమును చికిత్స విధియించును అట్టి విద్యార్థి వేరైన వొక వనమృ నిర్మియో తో వస్తు పరిశీలనమునచై యొక ప్రత్యేకాన

కాళమును కట్టించియో గురువావని బుద్ధి మాంద్యమును తొలగించుటకై నేమి చేయుచున్నామో అట్టి రీతి నమొనర్చుట తక్షణ యుగమునాటి యొక గురుసంఘము చెప్పిల్కి చెను

ఆ విద్యా కేంద్రమునకు నూర్పును విద్యార్థులు జ్ఞానార్థమున రానించుచుండిరి చాలితో వేకడు చాల మంద బుద్ధిగ నుండెను ఎంత యుత్సాహించినను గురువ తన జడవ్యము తొలగించుట దయ్యము తన కొక పనువల్లగ వరిగమించిన తీ విద్యార్థిని గురించి గురు విట్లు చింతించె నట ఎంత కష్టించి తోరించినను తీ కాలుని బుద్ధి మాంద్యము తొలగుటలేదు కావున తనవని మనోవిభావమునకై మరెయ్యక మార్గమును అరయవలయును తీ బాడి కాలుని అందరితోపాటు పదిధన. నేకరించుటకై అడవికి ఎంచెదను మరల వచ్చిన ఎమ్మటు ఆ వాడొకడే యే వస్తువున. వీయ పంపునలను రాంచెనో చాలిన గూర్చి పుచ్చుకొనివెదను తీ ప్రాన్నవశి నవారాధనము తిమ్మటతో తీ కాలుని మనోవ్ర విమున పంచలను కల్గును అతడు కాను చూచిన వివిధ వస్తువులను అందరితో బోర్చి చూచుకొనును వివిధ సంఘటనలకు గల కారణములను గూర్చి విమర్శ కానించును. తీ కృపవలన తీ ముందు బుద్ధిజాడ్యము క్రమముగ తొలగుట కవకాశము కలదు తీ మాతన విభావము వలన ప్రాచీనులైన ఉపాధ్యాయులు నత్యంతములు పొందగల్గెదట!

పాశ్చాత్యతేజములలో మధ్యమ యుగవ శందును అధునిక యుగమునందును కూడ విద్యను పరిష్కారీ కానించుకొనటకై వివిధ తేజములలో పంచారము కానించుట వినుచున్నాము కళాకాల యందు నేర్చు విద్య తేజమును పైర్చాంతము దానికి ప్రపంచముతో విశేష పంబంధ ముండదు కిద్దాంక భూవమున మన్న విద్యను నిత్య జీవితముతో పనువ్యయవరచుటను వివిధ తరగతుల ప్రజలను స్వయముగ చూచి చారి ఆచార వ్యవహారముల తెలిగి తర్వాతా చారి మన ప్రవృత్తములను గ్రహించుటను తోకానుభవమును పంపానించుటను చేకూరుము కంచె ఉత్తమమార్గము లేదను నత్యమును ప్రాచీన కాలతీయులు కూడ వ్యక్తి గుర్తించి యుండిరి

కావున విద్యా పనుపార్థవావంతయు కడతీలా వగరయు, అందరిలు లే, దళ ౧౦ యులు ర్యటించుట చాచు గ నుండెను ఉన్నుల పిమ్మటయులకు రాజవంశములకు చెందిన విద్యార్థుల తీ చేకూరును ఇంతను అవసరమని కానించుచుండెను లేక పర్యటనమువలన కష్ట ననాష్టుల అలవధును నిరంతర స్త్రీయాజము వలన చేహము గట్టవదును జలము పొచ్చును అక్షాగ రివగములలో ఎంచెటి ఉన్నత గుటులీకుదై నను తన గుటివతను ధన రివ్యమును మరచి ఎల్లచారితోదను కలం మెలం వ ర్తింపవలం యుండును తీ విద్యముగ ఉన్నత వంశీకుల రాజవము తగ్గి చారు తోటి మానవులలో పాశ్చాత్యమును తెరవుట అలవధమౌచురు చారి మనస్సులలో ప్రజాపావ్యమృత కావలుల తెలగొనును

తక్షణలా వగరము పందలి విద్యా కేంద్రములలో ఉన్నత విద్యా బ్యాపంగముతోపాటు కొందరు విద్యార్థులు కొన్ని ప్రత్యేక కాలాంధు నిష్కాస్యమును సంపాదించెడివారు తక్షణయంతాకాలమున నైవ్యకాస్త్రము ధర్మకాస్త్రము ధమర్మధర్మ యందు ప్రత్యేక శిక్షణ మొనగెడివారు రాజుమారు తక్షణలు వివిధ పాంగములనుండి తక్షణకాపురి కేరెంచి యుద్ధనీ విభావముల గను ధమర్మధర్మ పారంగతులగును శిక్షణపొంది వెదలు చుండెడివారు నేడత్రయమును ధమర్మధర్మమును అశ్యంబులకై తీ వగరమున కేరెంచెడి విద్యార్థులలో వమర్మతములగు చారిని గురువు ప్రత్యేకముగ మన్నించెడివాడు

ఆ పందర్భమున కారణానుండి తొక్కిపాటుదను నోక బ్రాహ్మణ విద్యార్థి ధమర్మధర్మము వధ్యించుటకై తక్షణ కేరెంచెను అచార్యుల తాతని అపామృత్య పామర్మములకు మిక్కిలి పెంకలించి అతడు విద్యాభ్యాసము పూర్తి కానిచేగితే అతనికి తన ఇడ్డమును ధమర్మములను కవరమును బహుళగించి అచారీనుండి అతడే ఆ విద్యా కేంద్రమున ప్రజాపాచార్యుడుగ నుండునట్లు అరేరించెను

తక్షణలావగర విద్యా కేంద్రములనుండి మిక్కిలకై వెల్లడిన విద్యార్థులలో ఫలువులు రాజనీతిజ్ఞులు రాజ్య కార్యనిర్వహణ దురంధులతో క, ప్రాపంచిక బోధ్యము

వేదికను కూడ దీనిని తయారు చేయవచ్చును
ఇది తెలుపుగను లేక గుడిద రంగుగను ఉండు
యార్జము ఇది గాఢ ఎండాలో పరిశ్రమతో
మెరుగుపెట్టుట కువయోగింపబడును
తగగముగల పి పదార్థమునైనను హైడ్రోజన్ గ్యాస్
ముతో రంగుచగా వచ్చిన ప్రాచయముతో నీరు గల
లోధన వాళిగను ముంచి వేడిచేయచో నీ రి కాంతి
(Fluorescence) కావవచ్చును

శి ర

తత్త్వములు

మోక్షపాదపమగు జ్ఞానపూర్ణ మత్తం త గవావము
మనోబుధు శి మూర్తమున మోక్షమును పొందిరి లాభిరి
లోకమున బహురా వ్యాప్తి గానించినారు మన వేదాంత
మందున్న యోగవిద్య మున్నగునది విశిష్టమై యితర
లేకముల వేదాంతములకు లేని పరిశ్రమకను మన
లేకమున కాపాడించినది పంపకమున వేదాంతమును
సూర్తి యపార కావ్యయ మున్నది చానితో పోల్చి
యాదిన కిష్టుల రచించిన లేకభావ కావ్యయమున నది
తక్కువగా మన్నది కాని జానపదులు మాత్రము
కిష్టులన్న తెమ్మడుగా నీ పంపరమి పంపరమి కాని
అక్షర భక్తిము కావోయినను ఉపనిషత్పాదమును
యోగవిద్యయను తెలుగు కిష్టుల పోల జాలుచానిన
చానిని జానపదులు పోలకొని గోతి విలసిల్లుముగా
తమకు దోచిపట్టల, తమ బాలుల తాదీపట్టల గేయ
యాచమున పాడుకొనుచున్నారు జి గేయములందలి భావ
ములు జానపదుల శివవరకు అమలవండ్లములను నూట
చేరు కాని, పటపులను కాను బాలుడు యెవల
ముద్రికగ్ని వరకు బురు మాని

గూతు చిలువేదికాదివన్నా

గూతు చివరేయెరా - చివరన్నా

అను తత్త్వ మూలాంశము తత్త్వ విషయము
బంధులదే విట్టి వేదాంత గేయములకు తత్త్వములకు
చేరు వచ్చినది ఈ తత్త్వము లోకముగా వర్తెత్త
వేదాంత సంయములు తత్త్వములను ప్రాచయమును
ప్రచార మొనర్చినచాదును అధికముగా ప్రాచయజేయలు
కూచాదులు అర్తెత్తమున వీపుని ప్రవృత్తము పోతి

పాదిక మగుటచే పంపు వర్తెత్త యందున్న యెక్కు-
వములను వేదాంత విచారమున మందఱు బంధును
ఇంచుకలం చై తత్త్వము కనబరచినచో నీకుల మని
యవరకాలము ప్రియమ అగ్రవర్తెత్తములవారు కుమారాన్న
విద్యా విద్యవహించుమందిరి కనకరాసు వీరబ్రహ్మ
ముల కాంమువరకు మందిరి వీరి తెవ్వెత్తమున కర్తెత్త
తత్త్వములును

నీ కులమని నను వివరముగితే నీమని 'బురుదు

లోతులూ - లోతులూ పలుగానులూ

అను పాటలును పోటి ను అర్తెత్త ము కనుక అధికారులు
లోధనచై అవధిచారులు సంకల్పచై యిట్టి పాటలు
చి దులు యాచారమైనది కనుకనే అగ్రజన్మములచారి
యాదంతముతోడి కర్మ విష్ణు వ్యాఖ్యచారాద విధులు
పూజా పురస్కారములు ప్రవచనములు మున్నగునది
యా గేయములందు కొన్ని కాపుల గర్వించబడినది గార్ల
పాటి లక్ష్మయ్య వేమనయొగి పోతులూరి వీరబ్రహ్మం
దూరేకుల ఎర్తయ్యలందరి నిజమైన యోగులనూట బాతగా
గొని యాచార్యుల మెరుగని తరువాతి యోగిబ్రువులు
కనుక వర్తెత్తములు దొంగ గురువులు చిలువకులులు
వరికి పోయిలందల మట్టిగొట్టి పొట్టి పోలకొనుచున్నారు
తత్త్వములందు మర్మ కవిత్వ మధికము పాచారణముగా
రాజయోగ మంతయు (పాంథ్యకారకామనన్యములు)
ఈ గేయములందు గోప్యముగా తిరు తిరు గుర్తులతో
విసూధముగా మర్మముగా చెప్పుబడినది కిష్టులమును
కూర్చుకొని యిట్టి తత్త్వములు పాచుచు తిరిగెడు గురు
వులు కూడ లోకవర్మ డి గుర్తుల కర్తెత్తము చెప్పుకాలందు
కనుకనే

మొనలు మీదుగ కలలు క్రిందుగ

మొలచియున్నది వృక్షమూ

మోదమంతగ మింటిపిందను మదగమను విహరించెరా
చిదిమివట్టిన బంతుల నడి చీను యెమగుగ మ్రొంగెరా
విట్టిచీగుచు లేక చేయెను యీ గేమంచము మ్రొంగెరా
యను గేయము సుబాహురించి విద్యా లేఖరు
లగుచార నిది యంతయు పద్యముయ మన్ని కాని
యా చావ్యయము మీద చులుకనగా నీసేయ నీలు
వదలు అర్తెత్తము చెప్పుకొని కనుకయోగులను పురస్క-

రింబున నిజమైన ప్రవృత్తిలను సరువులను కలసిం
 ఎదిరిన వీరినిచేచారు పోలీసు రి పీట్రావ్యాం ఎనువ
 ఎగ్నెస్ కేచావోపాస్మి విప్లవవంధ ఎరవర్తిపిత్రిమి
 సుకురామమంతుల లింగమూర్తి పోరామ స్థరామ
 రామ మున్నగు అమితభక్తలైన యోగు లట్టి రచనము
 లచేము చేయుచున్నది ద్రుష్టింపించిపో వాయో
 గేయము లందలి మర్యాదలనులు కొన్నియైనను
 తెలియగల వనుటకో సందేహములేదు

వేదాంబ గేయముల ప్రవృత్తిములు ముద్రింపమొకవారి
 కిన్న సముద్రితముగా వెల్లడుచున్నది ముద్రిత మైన
 వాటిలో పరశురామమంతుల లింగమూర్తిగారి సీంపాట
 కవి యెవరో తెలియని వారాయెద కళము పోట
 వెంకటరామ రచనమని చెప్పుదు రామరామ కళము
 సుమారునదిమొంది రచయితల తత్త్వముల విశదో చేర్చిన
 అప్పారావుక తత్త్వములు పోలీసు రి పీట్రా
 వ్యాంబగారి కాంక్షాన తత్త్వములు పోలీసు కాం
 దామ కల్పనమాం రత్నవీధిలను కాగవతుల కృష్ణ
 రామ కుద్దనీలల తత్త్వ కంఠాద్ రచింపులు గుళ్లల
 వారాయణరామ కారకామృతపారము అట్లారి
 రాశేశ్వరుని శ్రీరామగీత యెను రామయ్య శ్రీరామ
 రామ మాహాత్మ్యము పాయల వరదరామ వసుధ
 వాయ గేయామృతము వేదాంబాం మరదరావృత్తి
 వేదాంబ కుచ్చల కళ వీగంటిచారి వచనములు
 వేదాంబ పరబ్రహ్మరామ బ్రహ్మవంధ కీర్తనలు
 ఎల్లమరామ గురుజ్ఞానామృతము వీరిచేట రామయ్య
 జ్ఞానకోరాధ్యాయలు గొల్లపూడి రామలింగరామయ్య
 కైరాంధరేన మున్నగునవి ముఖ్యములు నైన
 శేషోపనిషత్ అప్పారావుక తత్త్వములు కాం
 జ్ఞాన తత్త్వములు మున్నగు వంశకవంతులందు రావనగు
 వివిధ రచయితల పోలీసు రి పీట్రా వ్యాంబ వేదాంబ
 రామ రామరామ వీరరామ వరసంపారామ భోజ
 రామ ఎడ్ల రామరామ వారాయణ పారిరామ ముల్ల
 కవి కాలియ్యవయ్య వంశయ్య పరిమి వీరయ్య యదివతి
 శేషపులు వీరాపావమంతుల హైందవులే కాక మహాత్ములు
 నానెన్, వీర మొనాయెద్రును దూడేశుల ఎద్దయ్య వంటి
 మరకలను దూడేశులవారును కలరు ఈ విధముగా

ప్రత్యేక ప్రవృత్తిముల రూపమున గాఢ వందీరాజ వంశి
 రావుగారు ప్రకటించిన ప్రతి పాటల సంపుటమందును
 వేయవర గొంగారధంగారు శ్రీపాద గోపాలకృష్ణ
 మూర్తిగారు ప్రయోగించారు చింతా దీక్షితులుగారు
 ఎల్లారామ గారి ఎంకీత వాట అరామీవారు అంధ
 సారస్వతి రివేల్చారు ప్రచురించిన గేయ సంకలనము
 లందును ఇట్టి తత్త్వము లనేకములు గలవు పూర్వ
 కాళవక్ర గ్రంథములందు వృద్ధులవోళ్ళయందు భిక్షుల
 ఎగ్నెస్మల భోజిలం రిం కెన్సియో యముద్రితములుగా
 మిగిలిపోయినవి ఇంక గేయవాణ్యందు మున్నగు వీరిని
 రచించిన వారి యూరిపేరులు పోలీసుదిమందివో తప్ప
 తప్పిన వారి వివరములు తెలియరావు

వేదాంబముకు మర్యాదముగా భోజింప తత్త్వములును
 వీ గేయములును కీర్తన పాటల రూపమున ప్రచుర
 తుందున్నది కాచిపాటలు తోరపాటలు మేలకొలంబలు
 మంగళహారతులు తుమ్మెద పాటలు వీల పాటలు భిక్ష
 గీతములు వంశాదములు వేదాంబ పాటలు మున్నగు
 వీరుచేరు పాటల రూపమున తత్త్వము లున్నవి సాధా
 రణముగా వీ తత్త్వములందు రాజయోగము అవల
 వేదాంబము గురుత్వ వీరితోడను సంకు సంస్కా
 రము వర్ణనమాంబాధరపరావము వైరాగ్యము వశ్య
 వర్తనము అహింస మున్నగు విషయము లందును
 కాంమును లట్టి వీగంటిచారి వచనములును వారి కిమ్మ
 దని తెచ్చుకొన్న వంశయ్య తత్త్వములును ప్రాచీన
 ములుగా విశ్రియింపవచ్చును పాట్యులి పోమవాళుడు
 శేషోన్న తుమ్మెద పాటలు వీలు ఇంతకన్న ప్రాచీన
 ములైనను ముఖ్యవి లభింపలేదు అటు కరువాక శేషో
 దగివది కాళ్ళపాక అన్నమయ్యగారి శోరపాట వస్తు
 గోరవము కైలిని లట్టి చూచినవో పరశురామమంతుల
 లింగమూర్తిగారి వీర పాటయును రామరామ కళక
 మును వారాయణ కళకములును శేషోన దగివది

వీగంటిచారి తత్త్వములందు తుమ్మెద పాటలును
 వీలును ప్రవృత్తిములు పాదాంశమున తుమ్మెదయని
 వందోధన ముందుటచే నిది తుమ్మెదపాట యని ప్రవృ
 త్తిపదవి

శివశివ యన మేలు తుమ్మెరా
శివు ధంచెనె చినమేలు తుమ్మెరా
ప్రకంతుడను పూపు
మూడు-తోకమ్మబూయెనే
పాకాకమై యుండు
వర-మైకాంతమువ జూడు
అను లేటలపూపు
అది-మీరునే కావవలె
వేరుసేయక నీవు
శివు-తేరి శ్రవణుంబవే
అన్వరకముల మీద
నీ-వంటి చరించెనె
కష్టము వెనుగనె
నీవు-ప్రవృత్తై యుండవే
తొమ్మిది కాశంధ్య
నీవు-వమ్మి దరించరా
ముమ్మూల కోదాల
నీవు-నెమ్మూడినుండా వె
పది వదలెంటాను
వెండి-పది రెండు కాపుండు
మెదలాక నిర్మిచా
విమ్మ-కదలింపగలరచే
వేయిలేటల పూపు
అది-వెలుగును జగమెల్ల
వడ్డాడు వడుగానె
పువ్వు-వద్యతాపు నీరు
గురునాకు గురునాకు
అంతలుపు లేదేమి
గురు పాదకద్యలు
నిమ్మ-దరించునుంటిని

పై పాటలోని తుమ్మెదవడము అక్క పుడ్రేకించినదే అరు
లేటల పూపు పట్టుకములును వెయిలేటల పూపు
వద్యప్రాశమునకును అన్వరకము అన్వదించయ వృత్తుల
కును, తొమ్మిది కాశంధ్య శరీరమందలి నవచ్యూరముల
కును ముమ్మూల కోదాల పామ్యవృత్తును వది +

వలేను = ఇరువదియైదు పంచవించి తత్త్వములకును
గుర్తులుగా భావించవచ్చును

ఏలనాట వెలుగునాట కాం ప్రాచీనమైనది కరక
వశంగ కార్యదేవాదులు దీవిగుర్ని ప్రహరించిన దగంటి
చారి యెలపాటులు దీ క్రింది పాట ప్రవృత్తమైనది

సూర్యా సోమావహ్ని వడుమా-
కౌర్యామానే చిలుకా గంటి
సూర్యాగ్ని ప్రికాయూనుండాగా-యా/ంటిలింగా
మాడ చూడార్పర్యమోగాచా
ఇంటిగుండా మాయుండా
కంటి నుదయాగిరి మీదను
పాముతేనె సంక్త తెలిసితే- :యాగంః
సారమైన పుట్టాతేమామా
పాముతేనా రెప ప్రివిషమా
అడకాదా కళ్ళే గదరా
చీమ యెనుతోమా కడుపూనా :యాగంః
దీనుపమున మింగియుంటిరా
అకాకానా తునీ కోడి
చీకటితో బ్రాధూ తొడిదే
చింతలేయి రాగధ్యానామో :యాగంః
యేకమైన తెన్నెల గానేరా
కావరానీ యడచితోనా
చావలేనీ మడుగు వింతే
చావలేనీ మడుగు మీదటా :యాగంః
మావరాని అగ్ని పువ్వురా
అకులేని అడవిలోనా
తోకలేనీ మృగమూ బుచ్చే
తోకలేనీ మృగమూ కడుపునా- :యాగంః
తుజవేరి పక్షి బుచ్చేరా
వెయ్యవారె మేనాటాకి
వెయ్యవారె దుదానాలు
వెయ్యవారె శివునీ హజూ :యాగంః
కోయ్యవారె కర్మ అంధములూ

ఈ గేయపు మొదటి పాదము యోగకాన్త్ర పెరిగిన
చారికి మిలిగినమే రెండవ పాదమున కుండనీ ద్రవక్తి
యమిచ్చి మూడవ పాదమునుండి ప్రారంభమైన రూర

కరుణ కర్మమేమో వృద్ధముగా తెలియరాదు మనస్సులో
పుట్టెను సంకల్పములను ప్రకటనగా నీ కర్మము చేయు
బడి యుండును ప్రారంభమున వేర్కొన దివి

మొదలు మీకు కలలు క్రందుగ

మొదలియున్నది కృతము

అను కేయమున కూడ నిట్టి మర్మపుమాట లున్నను చాటి
యర్థము కొంత తెలియుచునే యున్నది

శుద్ధ్యుల మధ్యకాళ మగ్నవృత్తి ప్రాసారవ్యయమ్
అను గీతా వా గ్యకావమే సై తెలుగు మాట అందున్నది
చీను నై చాగ్యమునకును నీమగు వివరము కమెన
బుద్ధిగని గుర్తులు ఇటులే యీగ సంకల్పమునకును
మించును మహాబుద్ధి చిత్తాహంకారములకును గుర్తులు

తెలుగుదేశ మంతటను అహంకారచారము గాంచిన
జోలపాలందు జో అయ్యకావంద అను పాట
యొకటి దీనిలో గవనముక దిత్తార్థ మున్నది దీనిని
తొలుది రచించినది కాళహస్తి అన్నచుయ్యి కాని ఇమల
వోటనది ఇంచుతో కొత్త పరణములు ప్రవేశించి ప్రాక
రరణములు మరుగున ఎదిరియుచు ఇమలలో ప్రచార
మందున్న పాక మీ పీఠగా నున్నది -

జో అయ్యకావంద జోజో ముసుంబా |

చారకరమావంద రామగోవిందా జోజో

తొలుత బ్రహ్మాండంబు తొట్టెగాంచి |

వాలుగు వేదముల గొలుగు అనుచిందీ జోజో

ఇటువై పడరాజు పామ్యవసుంచి |

అర్చితమనియెటి దూలమునువేసి జోజో

తొమ్మిది వాకిండ్ల దొడ్డిలోనలమా |

క్రూరులగు అర్జునా మూర్తులున్నాదా జోజో

తెలివి దెబ్బెడివాడు చేపురున్నాదా |

వాని ప్రార్థించండి వరుసతో మీదా జోజో

కట్టవలె వాగ్గర్ని పరిణంబుగానూ |

కట్టవలె ముగ్గుర్ని కరణిందగనూ జోజో

ఉంచవలె ఒక్కర్ని పృథ్వీమలమందూ |

ఉండవలె నెండు వేర్వేరి నిండగానూ జోజో

ఈదుగానీ చాటి కూతుండవలెనూ |

జోదుగానీ చాని కాకగవలెనూ జోజో

మెదమీదా నున్న మేలుగవలెనూ |

కోరి యాగోవింద గురుగి నన తెనూ జోజో

సద్ధితో వాటో గొంబంబయి |

కోటలో ఖేరి మృదంగములు మ్రెయా జోజో

కోటలో జోలందివయా |

దీటులేనీ పృథ్వు దొరలనన్ను చేయ జోజో

టాకారమనియెటి ఒక తొట్టెలోనూ |

కర్తవ్యము యనియెటి చలువలందరదీ జోజో

నేడక్కో పాల్చి వీర్యాక్షుచేసి |

ఎదు కవనములవాడు ఏకమై పాడ జోజో

ఇట్టి పరమార్థమును పాలబుగ్గల పాపంబు కండించు
తెలుగు కల్లులు తమ పిళిపులవేచాదు బ్రహ్మాండమనును
సైరము జోకొట్టగలను ఈ కేయమునది అను
ముందు ఒంటి యను సంఖ్యలు అనివద్యగ్లములను త్రిగుణ
ములను అర్చకు పరములుగా చాడబడినవి ఈదుగానిది
ముక్తికలవకును జోడలేనిది యెల్లెలమునకును ఎన్నో
ములు వాడలు మేడమీదనున్న మేలనగా వహిస్తార
మందలి కాంతియై యుండును

తుండలిని యోగమును మంతముగా జోధించుకట్టిది

ఈ చందమామ పాట

చందమామ చందమామ చందమామా |

దీని పంథిరెలిసి జ్ఞానులవలె చందమామా |

కాయమనీ పుట్టతోన

పాము-నూయగాను వెలుగుచుండు

పవనకుంభకలంబుతోనూ

పాము ప్రాచీ తిరుగుచుండునయ్య

తొమ్మిది వాకిండ్లు మూసలే

పాము వెమ్మడిగా ముడుచయ్య

పహిస కమలమందు

పాము పోచాచునీ నల్లుచుండు

రాగయోగ మేకమైక

పాముతోకముల నేలునయ్య

నూతి కట్టు తుడవ నిర్మి

పాము చ్చాక్రి పగలు జాచునయ్య

లేహిచేమాముల పండు

పాము తెలియకుండ చుట్టుకుంది

కోకవంటితేని పాము

పాము కోపగించి లేచునయ్య చందమామా
అంట వాగవ్యధము బూడి
పామునంటి పూరి లే పలయు
భక్తియనే పట్ట గట్టి
పాము యుక్తిలేక పట్టవలయు
అలవలంత భాగ్యముచేత
పాము అఖండకళలతో వెలుగుచుండు
పాముపట్టే తోగి యేవరి
అతని చేతే ఎద్దగుదు చందమామా

అంతటి యోగమెరిగిన చారికందరికిని పాటలోని
మర్యాదము లన్నియు మతముగా తెలియగలవు చివరి
పాదమున గల ఎద్దగుదుడనునది ఎద్దించిన గురుడో లేక
రచయితయో తెలియదు కాని రచయిత చివరియే
కావించవచ్చును

తేమన తరువాత తెలుగుపాట అధిక ప్రచారము
గాంచిన వాడు పోతులూరి వీరబ్రహ్మయోగి తేమన
రచనల వర్ణనలు అగుటచే అది శిష్టపాపాధ్యమున తేరి
పోయినది కాని పోతులూరి వీరబ్రహ్మయోగి కాంక్షాన
తత్వములు గేయ రచన అగుటచేత జానపదులందు
అధికాదరమును గాంచినవి కాంక్షాన మనగా భవిష్యత్
జ్ఞానము జానపదులకు ప్రీతి పాత్రముగు అద్భుతరచనము
వీరాంశముతో కలిసి కాంక్షాన తత్వములందు కాన
నగును కాంక్షానములు పోతులూరి వారిం చెల్లార్వమే
కలవు వీర శైవమత విమంశముతో కాంక్షానములు
భుక్తిసప్లు విదర్శనములు కలవు విశ్వ జీవితమునందలి
యంతములను పురస్కరించుకొని రూపములు సృష్టించి
గవాలమైన ఆరైత్తర తత్వార్థములను వీరబ్రహ్మయోగారు
గేయ రూపమున ప్రజా కావ్యశృంగము లు పరమ రమణీ
యముగా నొందించి చెప్పలేదంతవక పోయేదు వరుణార
గురుని చేరి మొక్కితే బ్రతుక బెచ్చేదు నంటి వ్యవర్థ
తత్వము లన్నియు పోతులూరి వీరబ్రహ్మయోగారి రచన
ములే ఏమి జన్మం జేమి జీవనము- ఈ మాయకాయం
జేమి జన్మం జేమి జీవనము అను ప్రార్థ తత్వము ఎద్ద
రానురాముగారిది దీనిలో ఎంతో స్పృశి క్రమము వర
జన్మము సంపాద మందలి దుఃఖము విషయలొల్లము
అప్పుని విషయములు వర్ణించబడినవి

కొన్ని తత్వములు పంచాదమావమన గూడ కలవు
గురువు-శిష్యుడు అ - చెల్లు అన్న - ఉమ్మడు
అన్న-చెల్లు - ఒరిలో పొది ఎంచడించుకో ను
చున్నట్లును సంబంధములు వాని వివృతీయు ప్రశ్నలు
వేయగా ఉత్తరములు చెప్పచున్నట్లును ముందు
ఈ క్రింది తత్వము గురు శిష్యుల పంచాదయావమన
మన్నది -

రాజయోగము రమ్య మందురు
బోధ తెల్పుదు గురువరా
తేజమైనది రామ వామము
రాజయోగము శిష్యుల
మార్గమెరుగక మాయలోబడి
మరచితిని పదునవరా
సర్వలోకము శేరెదవరి
వర్గములు నరికె శిష్యుల
నరికెను వర్గముల మర్మము
మరుగు తెలియదు గురువరా
ధరను కాను క్రోధలోక
మోహ మదగులు శిష్యుల
మదగలులు ఎదిమిదందురు
విధము తెలియదు గురువరా
చదువు యావన రూపలలి
ధన ముములందురు శిష్యుల
అదిభూతము లైదు గండు
పాదు తెలియదు గురువరా
వృత్తి వాయు వాకాళ మగ్న
జలంబు లైదుర శిష్యుల
కావాలం పవ్రములు కమండలువు ధరించి కంఠం
పీటుచు దీధులు శిరిని నివృప్తలైతి వారు సాధారణ
ముగా పాదు తత్వ మీ క్రిందిది
శీవు తెనుజది వాణులంబు
రావు ప్లాట్టుక లోకరా
ఎవరుజేసిన వారి కర్మము
లనుభవించే రక్కాదా
తత్వార్థములు అన్నరమ్ములు
సకులు మకులు ఇక్కడా

జాండు పాశ్చాత్య తేజములందు మార తత్వశాస్త్ర విషయమున ఖిన్నునివాని ప్రాయములువాస్తవములందుండి యున్నవి క్లేటో వంటివని మతానుపారముగా ఎర మావ్య (Ereng) విషయశాస్త్రము లోక శాస్త్రమును నిర్వి కారమునైన వస్తు విషయశాస్త్రమే తత్వశాస్త్రమని తెలియపర్చినది కాగా పరార్థముల (విషయముల) ఉపని గూర్చిన పాశ్చాత్యులను ఏర్పాతములను అవ్వేయించుటకు తత్వశాస్త్రమని అరిస్టోటిల్ మహాశయుడు చెప్పినను అత్యవసరములను (Sicence) తత్వ శాస్త్రమును ఎర్పాతపు ర్యమైన (Theoretical) ఆవరణపూర్వకమైన పార్థమికమును పాంచుటకై ఆరువు సాధకశక్త్యముగా నిర్వచించితి ఇహాశాస్త్రముల ననుభ వింపగల శక్తినివచ్చుచేయే తత్వశాస్త్రమని ఎపిక్యురి యనులు (Epictureans) అను వీరొకవర్గముగను చెందిన కాత్తికవాదులు నిర్వచించియుండిరి కొందరు కాత్తి కులు మరల చింతనమును గూడ (Contemplation of death) తత్వశాస్త్రముగా నిర్వచించిరి క్రిమ్యక మావ్యమిక యగముతో తత్వశాస్త్రము ఈశ్వర విజ్ఞానము (Theology) కంటే ఖిన్నమైనదిగ విరూపించ జినది తత్వశాస్త్రము ఎహాశక్తమైన పాశ్చాత్య ముపై పాశ్చాత్యుడు ప్రాచీనిక తాళకజ్జాన మనదగును కాగా ఈశ్వర అజ్ఞానమునకు శ్రుతి యవలదు ఈశ్చరారోపణ (Revelation) ఉపకరించును అందుచే తత్వ శాస్త్రము ఈశ్వర విజ్ఞానమునకు దోహదకారిగా పరిగ లించుటచున్నది మానవపార్థమయగు విషయము లన్నిటిని సంబంధించి తత్వశాస్త్రమునకు క్రిస్టియన్ వుల్ఫ్ (Christian Wolf) అను ప్రాజ్ఞుడు తత్వశాస్త్ర మని పేరెడెను అట్టి విషయములు వీల ఎట్లు పాధ్య మగుతో తత్వశాస్త్రము విరూపించ గలదని అవని విశ్వా సము క్లేటో వంటివను విశంధకానిని (Siphant) కాత్తికునను ౧౦ అంశమును వృష్టమొనర్చివారు విశంధకాని యగువాడు జ్ఞానిగా వలించును జ్ఞానతోధ యొనర్చువారివలె కవిలయను కా నొనర్చు వలెనే వేదమును స్వీకరించుట కవకాశము కలుగజేయును కాగా కాత్తికుడు అనుభవముగనుండి తన అజ్ఞతను గుర్తించును అతడు స్వీయజ్ఞాన ప్రకారే అపేక్షకుడై

సంపూర్ణ విజయమును గాంచునను జ్ఞానార్జనమునకై తన జీవిత సర్వవ్యయము ధారపోయును అరిస్టోటిల్ వంటివను ప్రాథమిక తత్వశాస్త్రమును ఇంకమైన తత్వశాస్త్రము జ్ఞానమునకు ఖిన్నమైనదిగ భావించెను అనంతరకాలమున ప్రాథమిక తత్వశాస్త్రము ఆధ్యాత్మ విద్యగా (Metaphysics) వ్యవహరింపబడినది అది వీలైన ప్రత్యేకమైన జ్ఞానశ్రేణిమునకును పరిమితము కాలేదు పరమాత్మ సంబంధముగు ఆధారములను ముల తత్వశాస్త్రమును విచారణ చేయుటయే దాని లక్ష్యము తత్వశాస్త్రమునకును విజ్ఞానశాస్త్రమునకును ౧౦ పరస్పర సంబంధము మార ఖిన్నవిఖిన్న మార్గములతో నిర్ణయమైనది ఖిన్నవిఖిన్నమైన విజ్ఞానశాస్త్రములు వాస్తవికత యొక్క ఉక్కిరికక్కి యావమును గూర్చి మాత్రమే వివరించగా తత్వశాస్త్రము అవాస్తవికత యొక్క నమగ్రమున సంపూర్ణ రూపమును గూర్చి చాట్టావించును క్రి విజ్ఞానశాస్త్రమునకు టను కొన్ని కావములు గర్భితములై యుండును అయితే వాటిని గూర్చి ప్రత్యేకమున కయ్యమునకు కాలు దుద్వి వారిపై సవాళ్లు విసరదు కాగా తత్వశాస్త్రము లేనినైనను నొక స్థానికవిషయముగా స్వీకరించక పూర్వాభ్యాసక పక్షముల (Presuppositions) నన్నిటిని నికమైన మత్వపరిశీలనమునకు గురి యొనర్చును భౌతిక విజ్ఞాన శాస్త్రము వీల్లు నై యక్షిక మనోనిరకేతమైన భౌతిక ప్రపంచముయొక్క అస్తవ్యమును నివాదరూపకగు స్థరపరార్థముగ ముందుగనే అంగీకరించుచుండగా తత్వ శాస్త్రము వాస్తవ ప్రపంచము యొక్క వాస్తవికత విషయమై మనకు గల విశ్వాస ప్రామాణ్యమును (Vail dity) పరిశీలించును కొందరు అధునిక కాత్తికోధ్యమ వారులు తత్వశాస్త్రము ప్రవృత్తిని భావ స్ఫురకకరణ మునకు గూడ పరిమిత మీనర్చెదరు వారు అతిపైక్ష యిక వాస్తవికతా సంబంధమైన ఆధ్యాత్మిక ప్రతిపాదన ములను అర్థభూమ్యముగ భావించెదరు ఇంగ్లను మరియొక విమర్శక సంగ్రహయమునకు చెందినవారు కొంద రున్నారు వారు విజ్ఞానశాస్త్ర పరిశోధనా విషయమున వాస్తవిక విషయభావము నొక శ్రేణిముగ భావించెదరు ఈ కోవకు చెందిన వారు తత్వశాస్త్రాధ్యయన విషయ

అతని పర్యాయములలో ఎన్నడగమని చెందు
| తోచిందే చెప్పి వర్ణించు పాండ్యరాజు యొక్క
సంయుక్త సైన్యములపై పోడిన అఖండ విజయము
ల నీ సంగతులపై వర్ణనవాయుతుల (Chieftains)
సమాఖ్యపై పోడిన విజయము అతడు ఎంపాళముపై
అడి దోచుకొనె ననియు కావేరీ పట్టణము (పువోర్) వర్ణ
రాజురాని వర్ణము నిర్మించెననియు తెలియుచున్నది
కవికారుని ఉత్తరాధికారియు అతని మనుమడునైన
నెరుముడిక్కిల్లి అను వాతని రాజ్య కాలముందే
కోతుల ఓడవళ అరంభ మయ్యెను కోతుల లలము
ఓడించుచుండగా ఒకనైపున చేదులు పొందులు దక్షిణ
మున తమ రాజ్య విస్తృతిని కాంచుకొనిరి మరియు
నైపున ఉత్తరమునుండి పల్లవరాజుల దాడులు కోతుల
మరింత బాధపడిరి దిగకొచ్చెను అప్పుటి నుండి కొన్ని
కళాజ్ఞముల వర్ణనములు కోతుల నిర్వహించిన పాత్ర
అర్ధభావమైనదిగ ముందెను

సంగమ యుగమున అత్యంత సుప్రసిద్ధుడయిన పాండ్య
రాజు నెరుముడియన్ అను వాతడు అకడే తలెయ
లంగడము నీడును అచ్చుల అతడు చేర కోతుల
యొక్కయు తదితరులగు లదు గురు నాయకుల
యొక్కయు సంగమక్త సైన్యములపై పోడిన విజ
యము వారణముగా తమిలోపాదే యొక్క వాయవ్య
మును ఇళాక్కారముగా పోడినెను అతడు కవులను
మతవిద్వ గణపాదిని రోపించెను అతడు మూడవ పంగము
యొక్క కీర్తిప్రతిష్ఠలకు విశేషముగా ప్రోత్సహించెను

మొదటి తీరరాజు ఉరైయంతిరాల్ అని తెలియు
చున్నది కురుక్షేత్రమునందు కొరవ పొందవలె చేసెను
ఎరిప్పుయొనర్చిన వారణమున అతనికి ఉరైయన్
తీరాల్ మహాన్న ప్రభాత అను నీరుదము లభించెను అతని
కుమారుడైన నెరంతిరాల్ అదన్ అను వాతడు మలకారు
తీరమున ఒకా నొక రాజుపై పయ్యర యుద్ధమున విజ
యము పొంది అనేకులగు మనవ వర్తకులను బంధిలుగా
గైకొనెను ఉత్తరములములమున లోక విజయ గంగారంబు
పోడిన దీరవ అతడు సామాయములపై తన విజయ
ధ్వజమును ప్రాపించెను తెలియుచున్నది అతనికి ఇమయ
వరంజన్ (సామాయములము సరిహద్దుగా గణపాడు)

అను పేరుండెను అతని పంతులలో పోడు సెంగుతువన్
అను వాతడు ఎరవార్ అను గ్రంథమున అమరీకృష్ణు
(Immortalized) డయ్యెను అతడు పత్తి వ్రాత ధర్మ
మును ప్రచారము చేసిన కారణముగా (కన్నకి అను
అతని భార్యను అతడు కన్న భావముతో అదరించెను)
విశేషించి ప్రఖ్యాతి నొందెను

ఈ కాలమున తమిళనాడును పరిపాలించిన వాయ
నలలో పారో అను వాతడు మిక్కిలి ప్రసిద్ధుడై
యుండెను అతని రాజ్యము (Principality) పాండ్యన్
మండలములో కొడుంగువన్ తేళ ఎరన్ మలై అను
ప్రాంతము చుట్టు మండెను అతడు కలకార్ యొక్క
చోడుకుడును యావత్తన మ్మితుడునై యుండెను అతడు
ఉదార చాక్కిగణమునకై ప్రసిద్ధి నొంది యున్నాడు
అదీగను తేళ నెరుముడి అంజ అను వాతడు మరియు
వాయుకుడు

ఈ సువశోకృష్ణుడై యుగమునకు ఎమ్ము మూడు
కళాజ్ఞములనకలి అందయుగము కొనసాగి యుండెను
ఈ కాలమున తమిళదేశము కలకాసుల అను వివిధ
మైన తెగవారిచే ఆక్రమించబడి ధ్వంస మొనర్చబడెను
విది భూమి కలికారధి నిర్మించుచును ఈ కాలదీపకము
నీలు రాక అది యొక వివాదగ్రస్తమైన సమస్యగానే
నిలచిపోయినది ఈకాలమున తొర్ణునైన మతములు
ఉన్నదక యందుండెను అది యొక విశిష్టమయిన పాత
వ్యవహారముచే ఉపలక్షితమైన కాలము ఈ యుగము
నకు చెందిన విశిష్టము లయిన నీరపుడును వార్యములు
లెందు అని కొలంబిరారము మడిమేఖలెయ్ అనునది

కాల క్రామం వశము పాండ్య చరిత్ర నంశముల
పునరుజ్జీవమునకు దారి కిచ్చెను అరవ కళాక్షి కుది వర్ష
ములనుండి మహారు మూడువందల సంవత్సరముల
కాలము పాండ్యులు వర్ణపులు కాదామి చాక్కియలు
అను మూడు రాజవంశముల మధ్య సంగ్రామము జరుగు
చుండెను ఈ పాండ్య వంశోజ్జీవన కళమునకు చెందిన
మహామహుడైన రాజులలో అమృతామృతైన వాడు అరి
తేనరి పరామిత మారవర్ణ (క్రీ శ 670-710) అను
వాతగు అతడు నెల్వేలి (తిరునెల్వేలి తిల్లా) వర్ణము
చెప్పిలమే వర్ణము లేందు మహా విజయములను గడించెను

అతడు పోర్చుగీసు ను వీలవ్వలేదు. బెల్జియోజువకర మైన తురువాడు ధ్వంస పరిచి కేంతులను ఓడించెను. అతడే విద్యముగ / బృహద్రథ్య పామ్రాశ్వా విస్తరణను గావించెను. అది అంతర్రాగత మయిన పరిపాధిని కావలగు గుడి విస్తరించెను. ఈ పామ్రాశ్వా విస్తరణ నీతి అతని ఉత్తరాధికారం అనుననిం బెను. దీని ఫలితముగా ఆ పాండ్య సంకమగను చెందిన మహా పామ్రాశ్వుగు అరాంత రెమంజయింట్ కాంమున పాండ్య రాజ్యముతో సంబంధము తిరుచిరాపల్లి నేలము కోయంబున తిరువాన్కూరుతో వా ప్రాంతము అంతర్భాగమై యుండెను.

సంపాదించుచు రాజ్యకాలమున వల్లన సంక పునరుత్థివ నము అరిగెను. అతడు పొందిన మహా విజయములు కారణముగా అతనికి అవసంపాదము చేరువీర్చుచెను. అతనికి ఎదన అతని తిరుమాలును అంబావిష్ణు వను వాతడు రాజ్యాధిపతి యయ్యెను. అతని ముప్పది సంవత్సరముల రాజ్యవంశము అనే విధముల పుర్రులయైనది యుద్ధ సంబంధము దృష్టికి అతని కాలముననే వల్లపులను చాళుక్యులకును వల్లన పాండ్యులకును నడుమ యుద్ధము లారంభ మయ్యెను. ఆ యుద్ధములు అతని ఉత్తరాధికారులచే మాట ఓడి సంవత్సరముల విధ్వంసము కొన పొగింపబడెను. కలిగిన రాళ్లను తొలిచి అలయములను నిర్మించుటకు వికృతముగా అంతురావ్వణ మొనర్చిన చాదాకడ అతడు తిరుచిరాపల్లి వల్లమ్ మహేంద్ర చాడి దలంపూరు అను కాపులందు అలయములను కట్టించెను. రాజస్థాని సమర్థమయిన సరిపావమును ద్రవ ర్తియైన కాంఠియును అభ్యుదయమును కలకము యొక్కయు సంశీకము యొక్కయు చిత్రకళ యొక్కయు తదితర కళల యొక్కయు అభివృద్ధి ప్రణంమగ దోహద మొనగెను.

మహేంద్రవర్మకు ఏమట్లు రాజ్యాధిపతియైన చాడు మొదటి సరిసంపాదర్థ (మహావల్లడు) అతడు క్రీ. శ. 880 నుండి 880 వరకు రాజ్యమేలెను. అతడు రాజ్య రాజులైన దండయాత్రలు గావించి కన అర్ధవము నందలి సంపాకరేణ (Ceylon) కాండిటీతుడగు మావవర్మను తిరిగి సంపాకరేణుని చేసెను. ఈ సంఘటనము శ్రీరాముని

విక్రమమును దోల్చిందినది అది దక్షిణ భారతము నందలి పరిణామమైన మానవముగ ప్రపంచమైన ప్రభావమును ప్రసరింపజేసెను. అతడు గొప్ప విర్యావ మహావీరుల మను పట్టంమును అతటి కలయందు ప్రస్తుతిక అలయములును అవిని దోహద్యమున ఉదయించినవే అతని ఉత్తరాధికారుల పరిపాలనలు గొప్ప ప్రాధాన్యము లని కావు. రోమ్మివన కళాధి పురి భాగవన చోళ రాజగు అదివర్మకు అతడు తుని ఓడియటతో సంబంధములు అప్రభావమైన పురి దిగబాదిన చాల్లెరి సంపాదించుచు పండి మహా పల్లవ రాజుల యుగము

దక్షిణభారత పంపురి యొక్క అంధ్రం ముఖ్యమైన విర్యాదావృక కాంమై యుండవచ్చును. ఆ యుగమున ఉత్తరభారత పెంపురి యొక్క పన్నినాద సంపర్కము వలన ఏమి క సంపర్కపరి సంప్రదాయము ముంపన్న మయ్యెను. ఉత్తర భారతమున గుప్త రాజుల కాలముతో అరిగిన విశిష్టమయిన మత సంప్రదాయం యొక్క మహాపునరుద్ధరణను అదే కాలమున దక్షిణ భారతముతో గొడ ప్రతినిధించెను. ఒక విధముగా దక్షిణ భారతముయొక్క శిల్పకాస్త్ర చరిత్ర క్రీ. శ. 10 వ శతాబ్ది అంతమునుండి అరంభమైన దని చెప్పవచ్చును. వల్లన రాజులచే శిల్ప కళాపాదములు దక్షిణ భారత శిల్పము యొక్క మొట్ట మొదటి మచ్చుమమకలుగా మన్నని కలా (చామ్ర) శిల్పమును గూర్చి అంతకు మున్నే తెలియజేయున్నను గృహ నిర్మాణములందు రాళ్లను పచ్చడిగ నుపయోగించిన చాదు పల్లవరాజులే కత్తి మార్గము అభివృద్ధి యగుటతో నైయత్తిక నైవహాళ ప్రణా సమృద్ధమైన దయ్యెను. ఇది కారణముగా రాజ్య మందంతటను అదేక లేచాలయములు నిర్మింపబడెను. కాండిపురమునందు మహావిశిష్టరసమునందు అత్యంత నిశ్చయమైన దేవాలయములను మూర్తి నిర్మాణములును (Sculptures) వెలసెను. వల్లపుల రాజ్యకాలము నందు దేవాలయ చామ్ర శిల్పము విశిష్టమైన దామును పొందికట్లు ఈ లేచాలయ కట్టడములును మూర్తి నిర్మాణములును నూచించుచున్నవి. అనంతరకాలమునైన శిల్పములని అని అరభ్యమై అయ్యెను. ఈ యుగము అభ్యుదాత్తమైన పాదవృత్తో కామ్రాముతుని ప్రెయ్యమైనది భారతి దండి భానుడు.

నంటి కవులు ఆ రాజ్యపురి పశ్చాతరాయముల వంశం
రించిరి మహేంద్రవర్మ వంటి రాజులు వర్ణముగా
కవులై నిరాధిష్టి కొందరు వైవ అధియాయలు వైవైవ
అశ్వాదులు ఆ యుగమున వైవైవ వర్మిరి ఈ కృత్త వర్ణము
యొక్క అశ్వాదులములైన క చాచివర్మ రాయము ప్రత్యక్ష
ముగా హృదయరంజనములైన ఉదాత్త భావనంపర
లయ వర్ణముల మధురము అను గుణములకు ప్రసిద్ధి పొంది
నది కాచిపురము పంపర్వత నిర్మలము ప్రసిద్ధ శేంద్రమై
యుండెను పార్వత వైవ వివేకములును హిందూ
దేవాలయములును ఉన్న కర నిర్మలము వోధించు కావు
లుగా మండెను కదంబుల ప్లావకులైన మయూర
కర్మయము వంశం విశ్వవిద్యాలయము యొక్క అర్చకు
లలో వోదగు కర్మయములును కాచిపురము వర్మనే
విశ్వ వర్ణించిరి

వర్ణనరాజుల అధికారము పీఠించిన ఎడన వోళ
రాజులు మరల అధికారము చేపట్టిరి శ్రీ క రివ కళాశ్రీ
మధ్యకాలమున ప్రాచీన వోళ రాజవంశములైన విజయాల
యుదు రక్షిణ కారకము వందలి వివము పర్మితులను
శ్రీయూధికార ప్రాంతమును సంపాదించుకొనుటవై
నినియోగించుకొనవందలి అంతకు ముందు వోళ్యులైన
వోళరాజ్యములలోని విశేషభాగమును తంజావూరులో
వనో తిరిగి లాగుకొనెను తంజావూరు వరదు ముఖ్య
పట్టణముగా కొనబట్టెను రాజ రాజ వోళుడు
(శ్రీ క 988-1014) రాజ్యాధిపతి దగుటతో వోళ
రాజుల మహోన్నతమైన వైవ పోతవములకు నూతన
కళ మారంభమయ్యెను రాజరాజ తేర రాజుల వోళా
దళమును కందలూరు ఏ తెయ్ వర్మ నాళన మెవర్మి
వోళు అధికారమును మరల పాండ్య రాజ్యమున స్థాపి
లెను ఎంపొకపు ఉత్తర భాగమును తన రాజ్యములో
కలుపుకొనెను పేంగిని మైసూరు రాజ్యములో కొంత
భాగమును ఇయించి కల్కొండ చాళుక్య రాజును పశ్చా
త్రయు పోదించి తన సామ్రాజ్యమును తుంగభద్ర వరకు
విస్తరింపజేసెను ఇతని కొడుకగు రాశేంద్ర వోళుడు
(శ్రీ క 1012-1044) తన తండ్రి రాజ రాజ యొక్క
పార్వత్యపూరిత మగు పత రాష్ట్రాధిపతియగునగుటకు
మంజురించిన రాజుని నిధానమును తన తండ్రికంటె

అత్యంత విజయవంతముగా కొనపొగించెను రాశేంద్ర
వోళుని యొక్క ఉత్తరాధికారుల కాలమున వోళులకును
వర్మిను చాళుక్యులకును వదును చారులమైన యుద్ధములు
తెలలేగెను చాళీ ఫలితముగా ఈ రెండు ప్రధాన
సామ్రాజ్యములును శ్రీ విహీనములై పీఠంపడగెను

వోళ సామ్రాజ్య నివతుల యుగము (శ్రీ క
988-1044) తమిళ సంస్కృతి కొక స్వర్ణయుగము
అది రమ్యమును పారవ్యక కళా విద్యకమును అయిత
ఉద్వములతో విలక్షణమయినది ఆ యుగము నందలి
అత్యంత ప్రసిద్ధి లయిన పారవ్యక పాపకులలో ఎన్న
దగవారు నూరావని అను కృత్తి ర్మయగు తిరుకక్క
దేవన్ అను నాతడును మొదటి తుల్యులగుని అష్టాన
విద్యాలనుదగు అయిక్ కొందరును కల వక్షవర్తిగా ముద్ర
స్థాపనయిన ఉట్టుక్కుట్టన్ అను కవులు వై యున్నారు
మత విషయక అతివోధక పారవ్యక క్షేత్రములయందు
కంబె అను నాతడు కవి పారవ్యకములైన వరదెను
అతని రామాయణము చాచ్చికి రామాయణముతోడను
తులనీరాన వికచిత కాను చరిత మననముతోడను తుల
దూ గుచున్నది పెక్కిలారు కదించిన పెరియ
పురాణము వ వైవ సిద్ధపురుషుల తీపత చరిత్రములు
శ్రీనివలదినది అది పర్వపాధారణముగా తమిళములో
పంచమ వేదముగా అంగీకరింపబడినది అది అచేక విధ
ములు సంకలిత రూపమునను అనుచార రూపమునను
తమిళనాడు నందలి వైవలనే కాక ఆంధ్ర కర్ణాటక
రాష్ట్రముల యందలి వైవలను నయితము ప్రభావితం
పొవర్చినది వర్మన సంప్రదాయమును అనుసరించిన
వోళులు అచేక దేవాలయ నిర్మాణములకు ప్రోత్సహి
ంచిరి అట్టి దేవాలయములలో మిక్కిలి దివ్యమయినవి-
రాజరాజ పరిపాలనాకాలమున తంజావూరు వర్మ నిర్మించ
బడిన బృహదీశ్వరాలయమునకు వంబంధించినయెను
అతని తుమారుడు రాశేంద్ర వోళుని రాజ్య కాలమున
గుగై కొండ వోళపురమున నిర్మించబడిన కివాలయమువై
యున్నది

వోళుల పీఠరక పాండ్య రాజాధికారము యొక్క
పునఃస్థాపనమునకు అవకాశము పొవగెను ఈ రెండవ
సామ్రాజ్యమునకు చెందిన మొదటి ముఖ్య పరిపాలకుడు

అటార్నీ కులశేఖరుడు (క్రి.శ. 1110-1216) అతని ఉద్ధారణకారుల కాలమున కి.వ.పా.న. ప్రగతి జటవర్షమునందరపాండ్యుని (క్రి.శ. 1261-1272) కాలమున వరాహాద్రి నందెను పాండ్యరాజు కావములును వెసెరు యాత్రికుడగు మార్కోపోలో (క్రి.శ. 1298) చెప్పిన నాయములును వహిల్ అను నాడు వివరించిన అంశములును పాండ్యదేశము మిక్కిలి అభివృద్ధి దశ ౧౦ వృత్తుల తెలియజేయుచున్న వాని (క్రి.శ. 1310 వ సం.) కరంజ్య నుందరపాండ్యుల నడుమ వుదలివిన అంధ్యుడైయు అట్ల ఉద్ధిష్ట శిల్పి యెల్ల సేనానియైన మారకో కాధర్ యొక్క మధ్యన ర్వింశమునకు అవకాశమును కల్పించెను. ఒకప్పుడముగా పృథ్వియనుచున్న పోడరు తిరువురును మిక్కిలి పీడించిన అధికారముతో రాజ్య పాలనము కొనసాగించినను అది పామ్రాజ్య వాళనమునకు దారితీసెను కాశీయుల ప్రగతియు చేర రాజగు దగివర్ష కులశేఖరుని నాయములును కారణములుగా చెందిన పామ్రాజ్యము కడ కంజ్యమొందెను.

మారకో కాధర్ గాదించిన కందయోగ్ర దక్షిణ భారతము నందలి అజుదీవి అతిశయింప జేసెను మధుర యందు మువల్సానులు తమ సేవనను ప్రమాదుత్తము చేయుటకులే అది తమిళదేశముందు మువల్సానుల అధికారస్థానము దారితీసెను. క్రీ.శ. 1318 వ సం.లో ఖుమ్రాఖను సేర్వర్షమునను క్రీ.శ. 1327 వ సం.న మహమ్మద్ బీక్ ముగ్లీ నాయకత్వమునను మువల్సానుల రామలు మూటి మూటి అరిగెను. మేఘాని సంస్థానము ముగ్లీ పామ్రాజ్యంకర్మాగముగా నిర్మాణము చేయ ఎగెను దానికి అలాలుద్దీన్ గవర్నరుగా నియమించబడెను అలాలుద్దీను (క్రి.శ. 1385 వ సం.లో పామ్రాట్టుపై తిరుగులాటవచ్చి మేఘాని అను పేరుతో లేక మధుర అను పేరున) పామ్రాజ్యమును స్థాపించెను.

తదా కంగురమయిన ఈ మధుర పామ్రాజ్యమును వాళన మొనర్చి దక్షిణ భారతమును మువల్సానుల పాస్త్రములమంది విముక్తిపరచిన క్రి.శ. ఐదవ శతాబ్ది పుగ్రులలో నొకడగు కుమార కంపనకుడు దక్కను తుమారకంబునది దిక్కుయములు అతనిచేరి యగు గంగా చేరితే మధుర విజయమున వర్ధింపబడినది.

దక్షిణదిశగా కాచిం ఒడివ విజయనగర పామ్రాజ్య న్న రణము కారణముగా నిమగ్నదేశము విజయనగర పామ్రాజ్యధిపతుల అధికారము న్రింది పెచ్చెను. అపామ్రాజ్యధిపతులు ఈ రాష్ట్రమునై తమ అధికారమును నాయకులవి ఎలువలకు పాలెగండ్ల రావరగున నిర్వహించిరి అట్టివారిలో మిక్కిలి ముప్రస్తుతయులువారు వెల్లరు కిం వంశావధుడు మధుర అను ద్రేక్షము లకు చెందిన నాయకులు ఈ నాయక రాజులు నాయకుల కాలపాదమున సుప్రసిద్ధి యున్నాడు తిరుగుల నాయకుడు (క్రి.శ. 1328-1350) ముఖ్యముగా పేర్కొన దగినవారు అతడు మధుర పెద్ద నొక అప్పన దాలయమును నిర్మించెను అదియు అతని ప్రాధాన్యమును తదితర కట్టమొలులును నామ కల్ప నిర్మాణ కళలమునకును కల్పమూర్తి నిర్మాణ మునకును ప్రసిద్ధి నొందినది. విటి మూలమున తిరుగుల నాయకుని రాజ్యపాలనము అనూహక ర్తి నొందినది ఈ కాలమున రామనాథునకు చెందిన సేతుకుటును పుదుక్కోటకు చెందిన తొండమాపునులెందు ప్రముఖమయిన తమిళ (రాజ) వంశములుగా ప్రాధాన్యము గడించెను మారనాల్లు కల్లాధునంటి ప్రాకారములచే నివసించినదన ద్రేక్షములందు కాంతి కద్రతలను వెలకొల్పుటకును తమిళ నాజ్ఞయనవచ్చుటలను చెందొరించుటకును వారు యధాశక్తి యత్నించిరి యధార్థములకు వారి రాజ్యము దక్షిణ తమిళ దేశమున మధుర నాయక రాజుల పరిపాలన యొక్కయు బ్రిటిషువారి అధిపత్య స్థాన యొక్కయు మధ్యగత కాంమున గల విశ్వదమునై నొక వారధి వంటిది.

విజయనగర పామ్రాజ్యము విచ్ఛిన్న మగుటతో తమిళ దేశమున మువల్సానుల అధికారము మరల విస్తరించెను. క్రీ.శ. 1448 వ సంవత్సరమున తిండి దివానూరులు వచ్చాచే అయింపబడెను దొరంగజులు కాలమున తురుష్క ప్రాళనము అత్యున్నత స్థితి నొందెను అరవయ్యందు వంశావధుడు తిరుచిరాపల్లి అనునది మరల అతని అధికారమును గుర్తించివంశగా ఉత్తిది అరిగెను అదే కాలమున తమిళ దేశమున మహా ప్లాగ్

కందుకూరు విప్లవం దొడగెను | క
1878వ సంవత్సరములో శివాజీ వంశీ సోదరు డయిన
పెంకోజీ అను వారకు కులపూరు వాయవ్య రాజస్థాన్
ప్రదేశ రాజుని రాజీ రాజయ్యెను కాళక్రమమున
ఈ మహారాష్ట్ర రాజ్యము సాంస్కృతికముగ అత్యంత
ప్రాముఖ్యము పొందిన వెల్లూరు శివజీ మండలములు
శివాజీ సామ్రాజ్యమున చేర్చుకొనబడెను ఈ మహా
రాష్ట్ర పేరును మరణించినవరకు భారంగశివజీ ధోరా
కుటుంబు వరుగుకామున శివజీ మహారాష్ట్రలో ప్రధాన
కార్యాలయ మయ్యెను | క 1880లో మొగలులు
శివజీని యిరిగించిన ఎడమ కర్ణాటక రాష్ట్రము నవారి గా
శిరచ్ఛేదం బడెను

[illegible]

కలుపు కొనెను 1801వ సంవత్సరమున దక్షిణ
పోర్టిగల్ యుద్ధములు ముగిసినదన, కాక క్రమమున
జమీందారులు పాలిగారు బ్రిటిష్ వారికి తొంగిపోయిరి
బ్రిటిషువారివెరికి వర్గాకమముతో యుద్ధమొనర్చిన
వారితో కట్టకొమ్మ వాయుని దొరకు అతని వర్గాకమ
కృత్యములు ఇప్పటికిని తమక జానపద గేయ
ములందు కీర్తించి విడుచువచ్చి ఇట్లు క్రమముగా
తమక తేకము వన రాజుయి పూర్వకంత్వమును కోల్పో
యెను

భారతదేశములో పాశ్చాత్య విద్యా సంస్కృతుల వ్యాప్తికి మొట్ట మొదటగా తాళమును పోడిన వాటిలో తమిళులు ఒకరై యున్నారని గత నూరు సంవత్సరముల కాలమున దేశములో అతివేగముగ వ్యాప్తి పొందుచున్న భువదక్షిణ భారతమున తమిళులు విశిష్టమయిన పాత్రను నిర్వహించిరి అంతర్జాతీయ విఖ్యాతి వ్యాపించిన వ్యక్తులలో వంశ ఎంపర్పరణ మత బాన్సుయి శ్రీకేశములలో భారతరత్న ఎ రాజగోపాలాచారియలను- విజ్ఞాన శాస్త్రమున (science) భరతరత్న ఎ వి రామన్- గణితశాస్త్రమున ఆచార్య రామానుజము- వక్తృత్వమునను బాగాడమనకు రై జీ అవరణలో వి యన్ శ్రీమివానశాస్త్రయును గణిత యులు తమిళ దేశముయొక్క సాంస్కృతిక వారసత్వమునకు దోహద మొనర్చిన అంధ్ర సువీక్షణులలో శేర్గొన దగవచారు రామభక్తాగ్రేధరు దగు శ్యాగరాజ తేజీవీ తమిళులలో శ్యాగరాజ విరచితములయిన కృతులు అత్యుత్తమ మయిన కల్పాటక సంగీత కళాఖండములుగా పాదరముగ స్ఫురింపజదుచున్నవి భారత పాస్తకశ్రోత్ర్యంగమునందు కూడ తమిళులు గణనీయులైన పాత్రను నిర్వహించిరి 1941లో పాస్తకశ్రోత్ర్యంగయైన వాటిమండి శ్రీయో రాజ్యమునకు చెందిన అజ్ఞానాశ్రమయొన ఆరభ్యములపై ఆధారపడి నవభారత విద్యాంశ కార్యక్రమమున తమిళులు పాల్గొనుచున్నారు

తమిళ భాషా సాహిత్యములు

ద్రావిడ భాషా కుటుంబమునకు చెందిన భాషలలో తమిళ మలయాళ భాషలు తెలుగు వ్యవస్థలు ప్రధానములు తమిళము చాల ప్రాచీనమైన భాష ఇందలి వాక్యయము మాత్రం ఎన్న ప్రాచీనమైనది తమిళ భాష ప్రాచీనతను తమిళ ఎండితులు ప్రస్తుతపు పూర్వము కొన్ని కాల సంవృద్ధములవరకు నీటి నీ వెక్కిరి కాని క్రిష్ణ కము తోకముగా / కాత్తిములలో తమిళ భాషావాక్యయములు ఎవరూ చూచిన నకుల వత్తమని చెప్పబోయినను

తెనుగు వలె తమిళము మాత్రం తియ్యని కృత్యము యున్నది తమిళ మను మాటలు తమిళ ఎచ్చాంబులు ముఖ్యమైనవి అర్థము చెప్పబడు తమిళము సంస్కృతము వందలి ద్రావిడ కృత్య భవనని భాషానామక కావ్యముల అభిప్రాయము ఏది తమిళ ఎండితులవాదమును అంగీకరించు తమిళ భాష ప్రాచీనత విషయమున తిచ్చాట్టిరాయములు బుద్ధిమంతులే తమిళ కర్మ పుస్తకాన్ని ఎవరయినను మాత్రం అభిప్రాయభేదములు కలవు

తమిళ లిపి ప్రాచీన లిపివందలి వీధి ఎవరి విజ్ఞులు తలచుచున్నారు తమిళమున ముప్పది అక్షరములు గలవు వీటిలో పల్లెలెండు అచ్చులును ఎరుచెనిమిది హల్లులునై యున్నవి ఇందు ఒక్కరకములు లేవు

తమిళ వాక్యయ చరిత్రలో తొలియుగము పంగ యుగము అంగమమూలము కలిగి వమూల మని అర్థము చెప్పబడుచున్నది అట్టి కవిసంఘములు మూడు వర్ణిల్లి వట్టు తమిళ ఎండితుల విశ్వాసము కవుల కృతుల యందలి కాగోనలను నిర్ణయించి సత్కావ్య నిర్ణయ మొనర్చుటయే పంగము చేయవలసిన పని పంగ కవుల యామోదమును అపవద గ్రంథము అనాదు ప్రచారము తోటికీ పచ్చయంకెను మొదటిపంగము ముఖ్యరాచన రమున వర్ణిల్లెను ఇందు 630 మంది కవులు వర్ణిల్లి రనియు శివుడు అగస్త్యుడు మొదలగునాదు అందు వర్ణిల్లి వరలిరనియు చెప్పబడు మొదటి పంగ కావ్యమున చాన్ద్రాక్షిణి వర్ణన గ్రంథములలో అగస్త్యుడు ద్రావిడని చెప్పబడుచున్న అగస్త్యయం 'అను గ్రంథము చేర్చిన దగినది ఇది యొక అక్షర గ్రంథము ఇది

నేడు లభ్యముగనులేదు ఇ వరి కొన్ని మాత్రములు మాత్రమే తెలియ వచ్చినవి ఏ యెట్లున్నవి ప్రధమ తమిళ అక్షర గ్రంథమ ను ఏని దించిన యర్థము అగస్త్యునితో చెప్పవలెను

తెనుగు సంఘంలో 100 మంది కవులుండెడిట అ గాదు ఎటువంటి స్థూప స్తోత్రము అందు తొల్లి ఎ యవార్ అను కవిలెవన తొల్లి స్థూపయం అను అక్షర గ్రంథము 19 వ మైసిన తొల్లి స్థూపయవం అనువనదు అగస్త్యుని 100 అందుగల స్థూపయలో ప్రముఖుడన ప్రతిది అంద్రాప్రదేశ్ కంఠ 11 నమసరించి సంకరించిన స్థూపయమునందు 1800 పద్యములు గలవి ఇందు ఎక్కువ (అక్షరముయము) సోత (కృష్ణు) పాదు (కావ్యావస్తువు) - అను యుడు భాగములు గలవు కలిగి రెండు భాగములును వలెను వ్యాకరణాంశములను సంకరించినది మూడవ భాగమునందు క మను దానికి సంకరించిన విషయములు చందస్సు తోక కృతులు ప్రయోగములు యుక్తవంశము మొదలగు చెప్పు విషయములు చెప్పబడినవి

తొల్లి స్థూపయవార్ అనువది కావ్యమునాటి సంస్కృత భాషా వాక్యయములు తమిళ భాషలో ప్రచారమున నుండ వని చెప్పబడుచున్నది తొల్లి స్థూపయ వార్ తన గ్రంథ రచనమున పాదనీయును భక్త కావ్యము సున్నగు గ్రంథముల ననువరించ వని తెలియుచున్నది

మూడవపంగము 1800 సంవత్సరములు వర్ణిల్లెని వియు అందు 400 మంది కవులుండెడి వారనియు తెలియుచున్నది వారిలో తిరుప్పావ ' అను నీర్వృత్తికక గ్రంథమును రచించిన తిరువళ్ళవర్ అను కవికర్మ కర్మరుడు పంభావుడు తిరుప్పావ అను గ్రంథము తమిళ వేదమని ప్రసిద్ధి చెప్పినది

ప్రసిద్ధకావి తెనుగు చేర్చినది వీరవట్టు చరిత్ర కొంది తిరుప్పావలో నుదుర మోహములగు భావములు మృగించు చుండును తెనమిగుల గీతములు దులారా అని చేరు అలలి యలలి మాటలతో కొలదన భావమును కులుకులో కుదిరి చెప్పిన ప్రతిభా విరాజితము తిరువళ్ళవర్ అను మహాకవి తిరువళ్ళవర్ కైపు

దని కొందరును తైవ మతావలంబించి మరి కొందరును భావించుచున్నారు అతని మతమునుగురించి శిష్యాశిష్యానియు మున్నగుల నే తిరువళ్ళువల్ యొక్కకుల కాలాదికమును గురించి గు డ అధిక తోరమున శిష్యాశిష్యానియుములు కలవు

తిరువళ్ళువల్ తర్వాత క మములును సంబంధించిన పలువిషయములు మనోజ్ఞముగా వివరింపబడినవి కనుకనే ఈ పరిశ్రవకమునకు శ్రీ గ్రంథము చేరు కలిగెను తర్వాతంధమునందు ప్రస్తుతి నిష్ఠుత్తి మార్గములు చెప్పబడెను అర్థభంధముతో రాజ్యాంగ విధానము మిత్రత్వము మున్నగు విషయములు ఉపాసించిన బి నవి కాను భంధముతో బ్రేయసీ ప్రయలు ప్రధమ నమోగనుము చారి ర స్మృతిను విధి పశమున చారి నదును నేర్చుదు యోగము అందువలన పుట్టిలు దుంజును మొదలగు విషయములు పాత మందరముగ చేర్చిన బడినవి తిరువళ్ళువల్ కవికావ్య క్తినిగవించుటకే కానుంధము తోడ్పడుచున్న బివచ్చును అతని దృక్పథమున నేలబడించు గ్రంథ పాఠ్యము - ప్రకరముగ గృహస్థాశ్రమమును నిర్వహించు గృహస్థులను పతియై లై వనమి సంభావించు పదతియు పూరించ దగినవారే కావునోడ మోహములే మానవుని కష్టములకు కారణ భూతము అగుచున్నవనియు ఇది తొలివగాని ఆ కష్టముల నుండి మానవుడు బయట పడజాలదనియు తిరు వళ్ళువల్ రచనమునుండి గ్రహించవచ్చును ఈ పరిశ్రవంధము పెక్కు ప్రాచ్య పాశ్చాత్య భావలోచిక అనున దింపబడుట గమనించగ నంశము తెలుగున కూడ దీనికి యథా మూలానుబాదములు వెలయుండుట హర్షించ దగినవిషయము

తిరువళ్ళువల్ నత అతని పోదరియని చెప్పుదు అట్లు అనునామె కూడ గ్రంథములైయుండును కడపంగ కాంముననే తమిళ మునుందు సంకలనగ్రంథములు కొన్ని తెలుగులోనికి వచ్చెను అట్టివాటిలో ఎట్టుతొగై పత్తుపాట్టు మున్నగునవి చేర్చిన దగినవి ఇది బహు కర్తృకములు ఎట్టుతొగై తోని అగ్రహములు, 'పురణామాలు అను గ్రంథములు ప్రకర్త రచనములనదగును అగ్రహములు అనునవి

జన ప్రయోగితా సంపుటము పురణామాలు అను నది పీఠ గీతముల సంకలన గ్రంథము ఈ సంపుటముల నుండి అనాది తమిళుల యారాద వ్యవహారము తీవన విధానము మున్నగు విషయములను తెలిసికొన వచ్చును అంతేకాక తమిళ రాజ్యవ్యవహారము నేర చోళ పాండులను గురించి కూడ తెలిసికొనుటకు ఈ సంకలన కృతులు మిక్కిలి తోడ్పడు ననుటలో నందేహములేదు

సంగయుగమునకు తరువాతికి తైవ బౌద్ధయుగము ఈ యుగమున తమిళ పాపాత్మక తైవ్రమున అచ్చమైన కావ్యపువల పం చెను మణిమేకలై శిలపుడిగారం తీవర చించామణి మొదలగు కావ్యములు తైవ బౌద్ధతా నమాదరణమున తెలుగులోకి వచ్చెను ఈ కావ్యములు తమిళ మంతకావ్యములు అను యోగమునను పొంద గలుగుట గమనించదగిన విషయము

రచనకాలమును జట్టి ప్రచురముమైనదిగా గణించ బడుచున్న మణిమేకలై అను కావ్యమును కీర్తతై కా త్త వార్ అను నతడు రచియించెను అతడు శ్రీ శ ఎరిదివన కళాశ్ర ప్రాంతమున జీవించి యుండ నోర్చును అతడు మధురా నగర నుందు రావ్య న ర్తకులై యుండు అని విదిశముగుచున్నది అతని కవితయందు పారశ్యమెక్కిన వేళ్ళాగృహమునందు జన్మించిన మణిమేకలయను నామె జీవిత విశేషాదికము నభివర్ణించు నక్కావ్యము మణి మేకలై

రాజకవయిగు ఇళంగోపూజ్యురారులు శంతరించిన మధుర స్పృహయే శిలపుడిగార మను మనోకావ్యము నతీరేచి అచి చేరుపెంపుట గడించిన కర్ణక యొక్క దివిజారిత్రక మికావ్యమున మనోజ్ఞముగ అభివర్ణించ బడినది మణిమేకలై శిలపుడిగారము లను పలు కావ్యములనవచ్చును కళార్యులతో చూచినచో శిలపుడి గారము అర్చితియమైన కావ్యమని మునియందు ఇది 1 లికిని పర్వములుగల మనో కావ్యము ఇది చాలక చేపముపేసికొనిన పర్వకావ్యము తర్వచు గ్రమ ననుసరింపని రాక ధర్మచేపకలే మరకు విహతుడగును విధిని మానవుడు మార్చలేదు పతియై లై వనమి భావించు పదతి తేవతల మెప్పును కూడ పొందగలుగును - అను

సవ్యసూరిను వికడి రింపు మర్కటవంశో శిలపూరిగము రచించుటచేసి మడుపవచ్చును

కృష్ణారకవ ప్రభావముగ సంకరించిన దీవిక చింతామణి వివిధ కృష్ణ శేష అమృత తైలముల రచించెను ఈ కృష్ణము బరువారి కవులకు మార్గదర్శక మయ్యెను ఈ కృష్ణవంశుండి ఆచారీ వమిలల సామాజిక స్థితిగతులు తైల శైలి మర రహస్యములు మొదలగువాటిని తిలకింపవచ్చును

తైల వృత్తులు కావ్యములకేకాక సంకీర్ణకారి గ్రంథములను కూడ సంతరించి తమిళ కావ్యయమును సుసంపన్న మొనర్చిరి అమిళ సాగుదుడు రచించిన యా వుదంగలం బుద్ధ మిత్రుడు ప్రాసన పిరవోళి యను ఎడతంది విరచించిన నన్నూల్ గ్రంథకర్త కావ్యము తెలియని దండియలకారము మొదలగునవి చేక్కెన దగిన సంకీర్ణకారి గ్రంథములు నన్నూల్ అమృతము తొల్కన్యాయము ననువరించి వ్రాయ బడినదై యెనను విమలకంఠ కావ్య గ్రంథములం దిది మఱి పూసయినవచ్చును కృష్ణముమీర తైల వృత్త మకావలంబులగు కవులు సంకరించిన గ్రంథములు అమృత ల్యము అందగును అచట సంస్కృత కావ్య వాఙ్మయ ములకు తమిళ కావ్యతో ప్రవర్త ప్రచారము లనించెనని చాటివలన స్పష్టమగు చున్నది

తైల వృత్తము ప్రచారకు ప్రాబల్యము వగ్గు ముఖము పట్టు కొంది రమిళవాడుతో తైల వైష్ణవములు ఎల్లంబించెను తైల వైష్ణవములు తెందును చాల ప్రాచీనములు ఈ మఱ విఖ్యాతం మొకతైలు సాగుచుండగాను అక్క తైలవ కన్యకృష్ణముము ప్రచారముతోపాటి వచ్చెను కృష్ణ ప్రచారమైన ఈ యవస్థకుము కుల విమలకంఠ విరచించెను తైల మకావలంబులు చలువురు ప్రాంతపు తెలి

తైల వాఙ్మయము వాయవ్యులనియు వైష్ణవమకా చారులను ఆళ్వారులనియు వ్యవహరింపిరి వీరెల్లరు శక్తివాదముచలించు అను తమిళ మహామలంబు నను ప్రతి యారదమును చూడగొనిరి

11వ శతాబ్దారంభమున సంకీర్ణకారి వంటి అను అచ్చుకుడు తైలుత గీతముల వన్నింటి చేకరించి చాటి

వదుజోకండు కాగులలుగా వ్యక్తించెను తిరుణ్ణాన పంబుధర్ తిరు వా వక్కాళర్ మందరమూర్తి మాణిక్యవాచకర్ కంబల వాయవ్యులు ఈ గీతములను పాడిరి వా లక్కారులు మొదలగు అరుది మువ్వకుండి అప్పారె వామానరముగల తిరువా వుక్కరగర్ అను న డ వాయవ్యులలో కడు ప్రబల యుడు ఇతడు దంగీ ప్రయుమియు వైశ్ణవముగ సంక్రమించిన యైశ్వర్యము కూడ ధర్మకార్యములకు వినియోగించిన చాన ప్రకంధపదయు తెలియుచు న్నది అప్పర్ పాడిన సములందు కట్ల పాండర్యము ప్రవృత్తిమగ గోచరింప చుండును అతడు చెప్పి గీతములు తెలియంబులు చెప్పింపు గాని కొన్ని మాత్రమే దొరికినవి మాణిక్య వాచకార్ కూడ ఎంబురచియుడే అతని రచనములతో తిరువాచకం (వేదిత్ర ప్రవచనము) చేక్కెన దగినది పొంగులువారు భక్త్యావేశముతో రచించింబు ఈ గీతములందు అతల ములగు కావ్యిక రహస్యములు వైకము వంటి పామరులకు మరొకప్పుడు నల్లు చెప్పబడినవి

వాయవ్యుల తీవ్ర విశేషములను చేక్కార అను కవినిండితుడు చెరియ పురాణ మను గ్రంథము నందు అభివర్ణించెను దీనిని తమిళకేళపు పండు చేడ మది కొందరు ప్రశంసించురు

ఆళ్వారులు స్మిద్దరు కందు ఆళ్వ రను మామకు ఆళ్వార్లొక్క జ్ఞాన పంపన్నుడని అర్థము చెప్పబడుచున్నది విష్ణుమూర్తి నస్తూవాహనములకు ప్రతిరూపములే ఆళ్వారు లని కొందరు భావించుచున్నాడు వాయవ్యులతోపలి ఆళ్వారులందును అన్ని కులములకు తెలిసినవారు ఉండి రకులు విచ్చరించరాని విషయము

సన్నిధి రాళ్వారులందు సమ్మార్వారు అనువకకు చాల విశిష్టుడని చెప్పదురు వాలాయిర అను దివ్య ప్రణయము వంటి గీతములతో చేయించెడి ఈవని వే కలవు నమ్మార్వార్ యొక్క మధుర రచన మగు తిరు వాయ్ మొక వైష్ణవులకు పరమప్రీతి పాత్రమయిన గ్రంథము ప్రతిగీతమువందును భవపాగరము పండి తన్ను అభివీచుటచే చేయుమని నమ్మార్వారు విష్ణువును ప్రార్థించిరారు

శ్రీమదైశ్వర్యం నమమహాద్భుతం కలెపు ననిక
పాపాశ్శము శక్తిక : ప్రభావమై కాంతున్నదనుట
స్పష్టము కులశేడములను నిరసించిన వికల గౌరవయులు
వారు! వారిలో నిష్ఠునికావారు కూడముందు పాక్షింప
దగు నంశము

సమీక కాశ్మీరు చరిత్రకలో రోజు మూసలకు పరిపాలనా కాలము (క్రి.శ. 850-1200) స్వర్ణయుగమని రచయిత పండితుల అభిప్రాయము ఈ కాలమున కంజ్ జుట్టూర్, కత్తర్ జయంగ్, ధార్ వంటి మహాపురుషుల నివాసించి రసవతా శిల్పములు పురాణములు వైద్య బోధిని గ్రంథములు-ముఖ్యమున పౌర యోజనా పద్ధతి ఈ కాలమున స్వర్ణయుగమనుట సమర్థమే

మొక సాహిత్యమునందు తిరుప్పవ్వు వరుసకు ఏమట్లు
కంటివివరి విశ్లేషించిన కవి ప్రవరుడు మరియొకడు
లేడు కవిశ్రేణులకి కిరుదానికొకడు కంటివి అకవి
ఇంటిలోని కట్టకొయ్యి కూడ కమ్మని కవిక చెప్పగలిగెడి
రచుఁ జచ్చి మహాకవి కంటపఁ జంటి రచనములలోనే
రాదు కంటి కావ్యములలో వెల్లె అకవి రామాయణము
కడు ప్రసిద్ధమైనది కాత్తిలి రామాయణము నమన
రించియే అకడు రామ గాథను కవితమున వెలయుచి
నను అటు నటు కొన్ని మాటలొకడు లేనెను ఆ మార్పులు
కళా గౌరవమును ఇమడుపించుననిగా ముందుచే వాటి
వలన కంఠరామాయణమునకు శ్రోత శోధ కలిగినది
వివాహాపూర్వకము నీకారాములు అకలి కలిగి యాచ
కొనుచున్నారక ప్రేమించుకొనుట రావణాసురుడు
వల్లకంతో కూడ నీక నవహరించుకొని లంకేశ్వరుడు
వివరుడు రావణుడును వారణాశి కట్టని వృక్షాంశమును
పురస్కరించుకొని వాతోపలేకము చేయుట మొదలగునవి
కంటివి లేనది కొన్ని మార్పులు అంత రామాయణ
కర్తవలె కంటివి కూడ రామవంధుని దై వమనయే
సంభావించెను

కంబజి రామాయణమునందలి ప్రియ పాత్రచోదనము
జనపదా ప్రశంసనీయము ప్రపరదాని గురించి అపకృ
ములును అశ్రియములునగు విషయములు అంబకవంశపు
చాలి విగత శీర్షరయిన ఎడవ కాక విరక్త మనస్కుగా
మృదుత్వ కంబామాయణమున చెప్పబడినది అటు

యందు ప్రగీవుడు మాతృభావమును వహించెను

ఇదివరకే బాబుగనపేట కోశములు రామాయణకావ్యము కంఠం వలె తెలుసుకొని వ్యక్తముతో రచించిన కవ్య అక్షర మొదలగు కొన్ని తెలుగుమాటల పరిశుభ్రతయందు కానవచ్చు గమనించదగిన యంశము కంఠం మొదటిప్రకాశనము (1155-1165) అర్థానామ నకు పోయినదియ అది కంఠని కమనీయ కవితను విడిముగ్ధదయ్యె నవీయ తెలియుచున్నది కంఠని గుణ గణము లందు అతని కృతజ్ఞతాగుణము ప్రశంసార్థము బాల్యమున తన్నుదరించిన కదయప్ప ముదలి అను నవ్యోదయవీ కంఠం రామ యణమున నలుకాపుల ప్రశంసించెను ఈ కంఠాచార్యయణమును మరల మ్మైత్రే కింబుదిగారమ్ అను కావ్యములను (1) పూతలమ్మ

శ్రీశుభ కాశమున వర్ధిల్లిన కవి మందిరంలో నక
బెత్తూ (నలో పాశ్చాత్యము) అను కావ్యమును రచి
యించిన పుగళించి అనుకవియు ౩ శింగుత్తురణి (యుక్త
కావ్యము) అను కావ్యమును రచించిన అయ్యంగింబాల్
అనుకవియు శరీరకరుణను మ్రగిల్పినారు

దేశో మహావతులు అలగొనుంగుటలో కమింక వాల్మీయమురాజాశ్రయమును కోలుచోయెను అయినను తరువాత కాశమున విజయనగర వహ్మిష్టులు వారి పానులను బనదగిన మధుర తంజావూరు నాయక రాజ వ్రత్యులు కమింక కావూ పానాశ్రయములను పోషించిరి వాయక రాజుల కాశమున దైద్యనూనాత్ముని మనుచరిత్రము రామరాజ భూషణుని మనుచరిత్రము నంటి కొన్ని తెలుగు కావ్యములు కమింకములోనికి అనుసరించబడినవి ఇది యేలవయ్య గొప్పన దగ్గన విషయము నాయక రాజులు కూడ అలగొనుంగుటో మరాధివతులు కమింక పానాశ్రయమును పోషించిరి వారి నమూనరచిముఖ పురాణములు వ్యాఖ్యానములు వేదాంత గ్రంథములు మున్నగునవి ఎన్నియో రచించెనెను-విశ్నీపత్తరాలో అను కవి తెలుసుచిన భారతము హరిరామని శబ్దవనయని విశక్తిం అను రచన కాశమేను వెండిమీరి కృతులు అరుదిగిరాభుని తిరుప్పగిలో అను కావ్యము - ఈ మొదలగునవి జనాదు తెలుసనన

రమ్యము లైన ప్రాంతములలో నుండి దిగివచ్చి
ప్రస్తుతము ఎదురైనది నందరి పాత్ర
అట్లు వాటిలోనుండి నేరమును కాపాడు
పాపించి వాని పాపములను ప్రచారము
కు చేరువేయునట్లు ముగియవలెనని
కొందరు తమిళ భాషానుబంధముగా అర్థ
యవలయునని అభిప్రాయించి అను
వాదమునకు పాపములను అనుబంధము
మును అందుకొని వీరి ముగియవలెనని
కావ్యమున ముగియునని అనుబంధము
ఇందు తమిళము-తామిళము విషయము
గ్రామీణులమును దోచుకొని-తామిళము-విషయము
మును మొదలగు గ్రామీణులను మోడరన్
అమిళ వాక్యమునమును ముగియవలెనని
తమిళ భాషావర్ణమునను ముగియవలెనని
మును గురించిగాని అనుబంధముగాని ప్రస్తుతము
రచనలు చేసిన తర్వాత విద్యామండలిలో రెవరెండ్
పోర్ కాల్లెర్ రేనియర్ అనువారును వేరక
యకు ఎల్లె రేన్లె ఎల్లె రేనాయం ప్రభువులును
సీనియర్లగువారు

అంగ్ల ప్రభుత్వము స్థాపనన ముట్ట మన దేశములో
అంగ్ల భాషా వ్యాప్తియములకు ప్రచుర ప్రచారము
లనించెను

అంగ్లభాషా సంస్కరణమునకు న్యూటన్ మన దేశ భాషలందు అధునిక యుగము 19వ శతాబ్దమున ప్రారంభమయ్యెననవచ్చును. తమిళ భాషయందుగూడ అధునిక యుగము 19వ శతాబ్దముతో ప్రారంభ మగుచున్నది.

1వ శతాబ్దమునకు గల తమిళమునందు అపూర్వపుష్టి ప్రతిపాదక గ్రంథము లనేకములు వెలుగుచు నున్నవి. కామనాదములు శేషురచయలు మొదలగునది మూడవయిది దేవుడు ఈ శతాబ్దమున వర్ణించినారితో రామలింగస్వామి ముప్పవద్దియై అతడుగల క్షుణ్ణ అంబి ఎదగలముహూర్తమునకు దీనివగును అనిచేసి రామలింగ స్వామి కవితలో భక్తిభావము బాగుబాగు చుండును

అవసరమైతే గృహం వద్దే ఉన్నప్పుడు కూడా సులభంగా చేయవచ్చు. ఇలా చేయడం వల్ల ముత్యం పుట్టినప్పుడు అది మృత్యువును సూచిస్తుంది.

మనమీదా మహా మందరంపై పెక్కుష్టం పురా
ణములు రచించెను అయన శిష్యుడు మహామహో
పాధ్యాయ చాపీత శ్లోకానిధి డాక్టర్ ఉ నే
పాపమినార అంబులు ఇందు పండిత ప్రాచీనుడు
గొ వి విఘ్నేశుడు ఉ డ వంకాతామసెను చెందిన
పెక్కు శ్లోమాలకు పక్షగా ఎక్కడించి ముద్రిం
పించెను అని వాల్మీకికునకు ఇచ్చినవీ
మనోహరము పిల్లవాడమైనది ఇందు నవ
గురువేదవీధి మను మీత మందిరంపై రచింప
తమ గ్రంథాలమున తెలుసు రుతుచి వారి కీవ
దర్శి రచా విధానము మార్గదర్శకు డయ్యెను
అటులే ప్రియదర్శి రచనా విషయమునకు ఇ
దివే ఆచార్య పీఠము పర్వతాశయ్యులుగారి ఆహ్వానము
ప్రతిభను గుర్తించి పదియలు గారి ఇలా విగ్రహమును
పెక్కుష్ట రూపానిధి ౧౮౭౮లో స్థాపించి యుండుట
పంతులు పొందిన దగిన విషయము

ఇరువదవ శతాబ్దమున రెవీ హిస్టరీ 'సెంటు
మరీం' ఎ వ్యక్తి 'మిలెయ్యోను' పదన రచనమునకు
ప్రాధాన్య మేర్పడును అందును వ్యావహారిక భాష
తోని రచనమునకు విడిచి ప్రాధాన్య మేర్పడెను
ప్రాచీన శాస్త్రమునకు వ్యాఖ్యానములు వెలసెను ౧౮
శతాబ్దగ్రంథములు వెలువడిన పాఠశ్వర చక్రికలు
వెలుగుతోడికి వచ్చెను

ఈ కార్యక్రమ ప్రారంభమున మా ఉప సునందీమణిలు
నలుపును పరీక్షించి వి. కె. మార్కనాచార్యునికార్యక్రమ
సందర్భం ఎక్కి ముగిసినట్లుగా చాచాను అయ్యి
గాని విమలరేఖ వినియోగం ఎక్కి ముగిసినట్లు
అదిగో వి. కె. మార్కనాచార్యుల సునందీమణి ము
రానున అయ్యిగాని ప్రభువులు అమృతములగు
రవములు పెట్టులు పెరియించి పనికి పాపనందమును
మనవివేక ముగిసి

మహావ్యూహం కారతపి కించు గేయకవితగా ను
కొంచు విప్లవవీగా అభివ్యంతురే కొంచరకనని
జాతీయకవితగా కొంచాదురు నిజమునకు కారత
కాల్చిత వ్యూహం జాతీయ కవిత్వయున్నాడు అయన
గేయములు రచించెను కథలు గ్రామీణ గాల్చిత

విషయములను గురించి చెప్పు. వ్యాసములు తెలియించెను కావ్యములు వంశవంశము భారతి ప్రముఖ ప్రతిభా సుపాదకుడుగా కూడ విశేషము అవని కావ్యములలో 'పాంచాలి కవిత'ను 'తెల్పి'న దగినది అయిన రచియించిన కర్ణాట్ గేయములు జ్ఞానరథ మను కావ్యోత్తర చనము మొదలగునవి తమిళ సాహిత్యమున విశిష్ట స్థానము సంపాదించుకొనెనని చేతిని భారతి ప్రభావము ప్రతిభా రచనము మీదను చెప్పు రచయితల మీదను గోచరించుచున్నది మొత్తము మీద ముద్రాపాద్య భారతి తమిళ నవయుగ ప్రభుత్వ అని చెప్పుచున్నది

భారతి వివర్ణుల అంశ ప్రతిభావంశమున కని తమిళ సాహిత్యరంగమున మరెవ్వరినూ లేదని చెప్పుట అతి కయోక్తి కాదు ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలలో పోల్చి చదివే అధిక తమిళ సాహిత్యము వంశ వదితా ప్రభా రము తగ్గు ముఖము వచ్చెనని వివర్ణనముగ చెప్పు వచ్చును నేడు వరక కవితలు గేయములు అనేకములు మొనడుచున్నది నేటి తమిళ కవులలో కానక్కర్లే లే రామలింగంపై కృష్ణానంద భారతి కి పా జగన్నాథన్ భారతిరావన్ తెలియపాట్లు కూర్చో సోము మొదలగు వారు ప్రస్తుతం భారతిరావన్ అత్యుదయ కవిగా సరిగణించబడుచున్నాడు

సాహిత్య విమర్శకుల సంబంధించిన రచనలు అనేకములు మొనడుచిన తరువాత అంశ రామాయణము వంటి ప్రాచీన గ్రంథములకు ప్రశస్తతమైన చాట్టలు తెలుపవలసి కలం రామాయణమును చక్కగా పరిష్కరించి ప్రకటించుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి విజ్ఞానకావ్యము భాషా కర్తృకావ్యము ప్రయోగము కాక చాట్టయము మొదలగు కావ్యలో కూడ ఈ పదును చక్కని గ్రంథములు ప్రపంచవలెనని కొందరు ప్రకాశకులు చోక ధరలకు ఉత్తమ గ్రంథములను ప్రజల కంద తెలుపుచున్నది ఈ ప్రయత్నము విజయముగా ప్రశంసార్హమయినది

ఈనాడు జనాభా ప్రభావము గలిగించిన సాహిత్య ప్రక్రియలలో నవలారచన ముఖ్యముగా చెప్పువలెనని అందును తమిళములో చారిత్రిక నవలలకు ఎక్కువలేని ప్రభావము లభించినది చారిత్రిక నవలను దీని యొక

రూపమున ప్రకటించి సమీక్షాత్మక లేదన్నను అతి కయోక్తి కాదు నవల యనగానే కల్పి రా గుప్త మూర్తి పేరు ముద్రలమునకు వచ్చును కల్పి నవలలు జనాభా జనాదరమును చూరగొనెనని ము నరధరాజన్ సోము అర్ వెంకట్రామన్ ప్రకృతులు రచియించిన నవలలు కూడ తమిళుల ఆదరమును పొందినవి

ఇక కళావికాసంపుటములు అనేకములు మొలగు లోనికి వచ్చినవి వచ్చుచున్నవి ప్రస్తుతమైర్వీర్తకు 'రాజగోపాలర్ అఖండ ఎన్టీ మూర్తి కి జాతక రామన్ సోము త నా మహారాష్ట్రము- అంశకు 'లు పురు ముద్రాపాద్య కళావికా రచయితలుగా ప్రసిద్ధి పొంది చారు ఈనాడు రంగస్థల నాటకములు పిళాంక నాటి కలు లేదయో నాటికలు చెప్పుట రచించుచున్నది అన్వయార్ రాజరాజ చోళన్ వంటి ఉత్తమ నాటకములు తమిళ నాటక రంగమునకు వచ్చిరివైలు సను కూర్చినవి తమిళనాటక సామాన్యము దనదగిన వి వంశం ధమ్ ముదలియారు వాల్మీకీ మునవల నాటక రచన ప్రస్తుతము చేయుచున్నది అయిన తమిళ నాటక రంగమునకు చేసిన అపారమగు సేవ జనాభా ప్రశంసన దగినది

అధునిక సాహిత్య ప్రక్రియలను ప్రోత్సహించుచున్న కల్పి మంగళ కల్పి మున్నగు తమిళ ప్రతిభలు సంభావించదగినవి

క ర

తరగతి గది - దాని పనువ్యలు

తరగతి గది సాకశాలా సంస్థ యొక్క ఒక భాగమై యున్నది సాకశాలా సంస్థ విద్య యొక్క చాలుగు శీల నవ్యులలో నొకటిగా దాక్టర్ కర్నీంగ్ హామ్ విద్యా వేత్తల యథిప్రాయమును వికసించుచు చున్నాడు ఈ సమస్యల వాత దీ గ్రామి విధముగా వివరించుచున్నాడు -

1 విద్యార్థి 2 ఉపాధ్యాయుడు 3 గోధర్మవినయము 4 సాకశాలా సంస్థ

విద్య పడేవలెనైన దగ్గులే కాని వివిధాదయన నవ్యులును ఒకరానితో నొకటి అనుబంధములై అంతాటికై నెడతెగని గాథ ప్రభావమును కలిగి యున్నది అందుచేత తరగతి గది సమస్యలు సాకశాలా

అనువ్యతికాదము ఇది తెలిగి 1 విద్యార్థి 2 ఉపాధ్యాయుడు 3 బోధ్యుడు 4 అనుమూడు ప్రత్యేక అనువ్యతికాదము చెప్పవలసి 5 అపవాదావ పరిణామము కలిగి యున్నవని గమనింప సగును

విద్య సీతమ్మ మహా శిష్యుల మువ్వ ప్రవాహము
వలె సెడతెగ కెల్లొప్పుడు లందువలె నీ గీతపు
అక్షరము గలది

దివ్య సేవలు - ఈ రెండును ఒకే వారము
యొక్క రెండు ముఖ్యాలంతలే నా దాని కొరత ప్రతి
హింసములే యున్నవని ఎక్కా వేలం తెల్పవచ్చారు.
ఇవివివాదానందంకము కలిగి ౬ దాని కొరత వారం
వారములు ఉత్తరములు ఎరిగే ముందులు
యున్నవని వారు విశదీకరించుచున్నారు.

అందుచే తరగతి గది పట్టుకుని విద్యార్థి పనువల్లో
గొడిచిన ఇది తిరిగి తీవ్ర పనువల్లో తడవు తెచ్చుతే
లోపైనే ప్రజల పంజరము తిరిగి యున్నది అనగా
తీవ్రమైన యోగ్యతగలవలె అగు అతని ముఖ
నూర్చుకుని దివ్యలోను చాచిది అట్టి తరగతి గది పనువల్లో
లోను అను రూపములైన అతనిముఖము నూర్చుకును
ఓల్లించుచుందును

అంతర్జాతీయ విమర్శకు లేదునవ్వేమో నీవవమో నందుమో
 కానిది ఏట్టి విమర్శయందుమో సర్వస్వకావము (1) మార్పు
 పొందవలసి (2) మార్పుచున్నది అను తెందు మొఖములు
 కలదిగా కనిపించుచుండునవి ఆధునిక విద్యా కర్తవ్య క్ష
 శ్రీ బ్రాహ్మణ వివరించుచున్నాడు అందుకే ౧౯౭౫
 గది సమస్యలు (1) మార్పు తెందవలసి (2) మార్పు తెందు
 వలె అను భండు తెగగులుగా మున్నవి

శాసితం తేనోమయై నీవత్యురభిషిక్తుః
 కౌముదీకలహతి సన్నవాచమయై అన్యోన్యవత్సయము చక్రియ
 సంబంధము ఇతిగ్రీయుండుట గమనించదగిన విషయము

తదగతి గతి ప్రత్యేకముగా పాఠశాలలో విద్యా
క్రమం అనిగిడి కాదు ఇక్కడ వైవేదిక వేర్వేరువందన నిర్ది
యింకా నాలుగు కిలో సమస్యలును ప్రత్యేకములై వను
ప్రకాశములను జూపుచున్నవి కాని తదగతి సమస్య
వ్యవస్థలు పాఠశాల అందు విద్యాక్రమ నిర్వహించు
నగు రంగము నిలిచి పరిణామించిన సమస్యలు ప్రత్యేక

ప్రాముఖ్యము నొనర్చుచున్నది వీటివై విద్యార్థి ఉపా
ధ్యాయుడు శ్రీధర్మమొపు- ఈ మూడు సమయ
యొక్కయు ప్రభావము బాగ్రం గా పరిశీలించవలగును

మార్పు పొందినది చరగిది గది లక్షణములకు కొన్ని
ఉదాహరణ లీ దిగువ పేర్కొనబడినవి —

1 విద్యార్థి విద్య కృతికి కేంద్రము 2 గురు లోక జ్యోతి స్వాగతము 3 విద్య మామవునిలో నిదురెందు కృతులను వినియము 4 భావము విద్యార్థి కృతికి 5 ఎరమామతి అ భావము నులు 6 సమరమై అధిక ఎర ర్థము అధికెర భావ ఎందు 7 సమరము 8 వలెను

పై సాటిని చట్ట పరిగ మార్పు చెందని ఈ క్రింది
భక్తము లేకకుచున్నా —

1 విద్యార్థి క్రూరువును దీక్షితుడును కావతేను
2 గురువు కిష్టంవకు బ్రహ్మ వరదానము 3 గురుకా
వని మిగులుకు చ త్వవేత్త మార్గదర్శకుడుగా నుండి
వతెను రంధ్ర కొడుకుల నడుమ నుండు బ్రహ్మకాండ
శ్లోము చారిత్ర సేకంపవరయును

పై ధర్మములు ఆరభ్యము అగుటచే సంపూర్ణరూపముతో చేర్చుదును ననుచు విద్యా రంగములో ప్రత్యేకముగా శనంతపు అందుచే నిరంతరములును విద్యపరిచుటయుపై శాఖలో చేర్చుదునందు కొంతలసంపూర్ణము విద్య యొక్కయు దానిమంది కరగతి గది యొక్కయు ననువర్తనగా వేర్వడి నునల నెదుర్కొనుచున్నది

మాదును కొన్ని ఉరగలి గది వమవ్యం ! క్రింది
కొన్ని ఉర వారణములు —

దీనికి పది ద్విపాద అపూర్వాచారంతో (పద్యము అంటే కాది వానిని ద్విపాదులు పేరు పేరు దిగములుగా చెప్పుచున్నారు - త ప న స మై) అను దృక్పథముపై దృక్కోతర పద్యము యొక్క భద్రపము ఆ కార పది యందును అందుకే అది శిష్టరీతిగాగా కనబడుచున్నది మారుటయే పరిచేయు దృశ్యావము కలిగి యందుకులయే తీవము కలగాని లక్షణములై యున్నది

శీవశము వందీను దానిని జట్టి విద్య యందును

కలుగు మాన్యులో ముఖ్యములే వీరికి న్ని యాశ్రింది విధములుగా మండును —

1 మానవము శారీరకములు మౌనమే కాక పాఠములను నేర్చుకొనుట నీ దేశము కలము పాఠములు శిశువులు మొదలగు వాటిలో నిరంతరము కలుగుచుండు మాన్యులు నీ శాస్త్రీయములును అర్థములును అగు మాన్యులు

కాకకాలము తరగతి గదియు విద్యార్థియు ఈ మాన్యుల కనుగుణముగా మారుచు పునర్వసములు అగుచుండుట తప్పనిది యగును నూతనమైన పురాణ (పేర్వచర్యము మానవమును పురాతనమును గూడ అనుచున్నది) అని హక్తి

అని ప్రాచీనకాలమున ఇపోరము ఇల్లు పడవ మొదలగు ప్రాథమికావసరములకై కృషి చేయుటయే మానవుని ప్రధాన జీవిత లక్ష్యముగా మండిది అట్టి స్థితిలో పాకళాం చేపితక పాక ప్రత్యేక సంస్థగా చేర్చబడియుండలేదు తల్లిదండ్రులే గురువులు తరగతి గది అవాలి జీవితమును ప్రపంచ రంగమునై విస్తరించియుండెడిది

కర్మావక్రముగా మానవునిలో మనస్సు అన్యదేహి సలంబించిన జిజ్ఞాస విశాసము వొంది విద్యాకృషిలో మానవావసరము చేర్చబడినది

అందుకే ప్రాచీన ప్రపంచ వాగవికాసము అలవాటునైన కారకలేకములో తొలుదొల్ల ప్రహ్లాదుని విద్యయు అచ్యుత్కింక తత్వ విచారమును తరగతి గదికి ప్రధాన లక్ష్యములుగా మండిది గురువు తపస్విగను యుగము జిజ్ఞాసువుగను అశ్వేషకుమగను వ్యవహరించుచుండెను విద్య కొందిమండి మార్గమే ఉత్తీర్ణమందెందుకొంది అలాగు తరగతి గది మహాశిష్యములలోని ఆశ్రమ వాటి కలయింపును తెల్ల పీడలలోను పెంకొని యుండెడిది

ఆ సరువాక కాలము గడచి, జీవనము యొక్క అర్థగీతము ఎక్కువై పోయెను తరగతి గది సమస్యలో మార్పు తేర్చబడినది 1 విద్యార్థుల సంఖ్యలో పెరుగుదలయు 2 కాస్త్రతోరణము వలన ఉపగ్రహములు మొదలగు వాటిలో పెరుగుదలయు నీ ఉపాధ్యాయుల విశాస స్థలములలో మార్పును రాని సంది

తరగతి గది యొక్క స్థలములలో మార్పును కలిగినది ద్రోణుడు రాజధానిలోనే రాజుమారులకు విలువిద్య గలవుట నై మూడవ అంశ మన కొక ఉపావేశనము వాలంద తక్షణ మొదలగు విద్యార్థులయము చేర్చబడినది క్రమముగా అభివృద్ధి ౧. లిమము మనము సమీపించి కొలదియు తరగతి గది ముఖ్యంలో కలిగిన మాన్యులలో కొన్నిటిని ఈ శ్రింది కాళులుగా విడదీయ వచ్చును —

1 సామూహిక విద్య — అనగా అపరి సంఖ్యకు లెను ఒక తరగతిగా విభజించి అందరినూ కలిపి ఒకే సమయమున ఒకే ఉపాధ్యాయుడు కొరకా విషయమును విశదీకరించుట ఇది సంప్రదాయ ఉద్దమము చారిత్రకముగా ప్రాచీన పరమునై యున్నది

2 వ్యక్తిగత విద్య — ఈ విధానములో ప్రతి వ్యక్తి యును ఒక ప్రత్యేక తరగతి యగుచున్నాడు విద్యార్థి వ్యక్తియు అభివృద్ధి చెంది విద్యను గురి పో వ్యక్తిగత వ్యక్తిగతమును గణించువాడు అతనికి వ్యక్తిగత మగు ఒకా వోక మనస్సు కలదు ఈ విద్యార్థి యొక్క మానవత నై చిత్రిని గూడ కొరకా విషయముతోకాదు గుర్తించి చానిది ప్రాథమికమును శీలరమము అగు అంశముగా వ్యక్తిగత విద్యార్థులు అభివృద్ధి సన్నది వ్యక్తిగత విద్య యందలి ముఖ్య మౌనము నీవిని గమనించర రోయినదో విద్యార్థులు వివరముగను శాస్త్ర విద్య వ్యక్తిగతము కావలయునని ఇందలి అభివృద్ధి

ఈ రెండు కాళులు మౌనమే కాక లక్ష్యముల ను అట్టి పరిశీలించినదో తరగతి గది సమస్యలు తిరిగి రెండు విధములుగా చేర్చబడుచున్నది:—

(1) వ్యక్తిగత విద్య — వ్యక్తి యొక్క సంపూర్ణ విశాసము రాని ప్రధాన లక్ష్యము వ్యక్తిలో విద్యార్థులను యొక్క శక్తి అను విశ్వాసమును ప్రధాన గమ్యము వమానము యొక్క అవసరములను పురోగి వ్యక్తిగత విద్యార్థుల కాచించుకొనుచున్న అభివృద్ధి వ్యక్తిగత విశాసమును పొందించు ఈ విధమైన విద్య యొక్క అభివృద్ధి యొక్క ఉపావేశనము ప్రజా స్వస్థి పాఠమైన అధికారమున దేశముల యందలి విద్య (అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు కారకలేకము ముఖ్యములలో)

(2) సామాజిక లక్ష్యము గల విద్య — సమాజము

అందుచేత అనువంశము నొనరించుచు వ్యాప్తి గ్రాహక తర్కము (వ్యాప్తి ఎకాగ్రమునాశము Inductive Logic) నందు విశేషము (particular) ముందే సామాన్య నిగమన మేర్పడుచున్నది. వ్యాప్తి గ్రాహక నిగమనములు (Inductive conclusions) నిగమన ఎక్కమువందలకి విరుద్ధములగుట దూడమైనా కావున ఇందుకు కారణమిది వ్యాప్తిగ్రాహక తర్కము నందలి నిగమనము (ఎంతాంతము)లకు (Conclusions) అధార భూతములయిన ఉదాహరణములు ఎం అనుభవములు యున్నవని అనిగమనములు సంభాష్యములు మాత్రమే అయియున్నవి అని అంగీకరింపగలగలములైనవి కాకాలపు ఎట్టి వ్యాప్తి గ్రహణములే వైతము ఉదాహరణము లన్నియు తీగరుపుచుటకు అసంభవము కావున అందలి నిగమనముల (ఎంతాంతముల Conclusions) లో శేషమూగియు అవ్యక్తములతోనందియుండును ప్రత్యక్ష ఎజ్జానవాక్యములు (Empirical Sciences) వ్యాప్తిగ్రాహక తర్కపద్ధతిని (Inductive Procedure) అనుసరించును వ్యాప్తిగ్రహక తర్కమునకు తెండు అభ్యుపగమములు (postulates) అధారములై యున్నవి అ తెండును సామాన్యకారణకా మూత్రము (Law of universal causation) ప్రకృతి సమావేశా మూత్రము (Law of uniformity of Nature) అనునవి ప్రతి సంఘటనకు ఒక కారణముంది యుండవలెనని సామాన్య మూత్రము ఉపాంచుచుండగా ప్రకృతి సమావేశా మూత్రము ముఖ్యోద్దేశము లున్నదో ప్రతికారణమున కొక కారణము (Effect) ంది యుండ వలెనను సూహించి ఆధారము చున్నది

నిగమన ఎక్కము యొక్క శీలక్రకము (Nucleus) వ్యాప్తి ప్రయోగము లేక త్రిపాది (Syllogism) అనునది అది యొక అనుమానము (Inference) అందు నిగమనము తెండు అధారవాక్యము (ప్రీకృత వాక్య) లపై (premises) అధారమునది యున్నది అ తెండు అధారవాక్యములకు ఎంతెంతము శేర్వరచు ప్రత్యయము (Concept) వకు చుక్కవర్తి పదము (Middle term) అని పేరు వలములతో సూత్రించి వచ్చును నిర్ణయము ప్రతిజ్ఞా వాక్యము (Proposition)

అనుచున్నది ప్రతిజ్ఞ వాక్యము లన్నిటియందును తర్కపదము విధేయపదము (Predicate) ఎంతెంత పదము (Copula) అనునది లెపు యి ఎంతెంత ఎం అని తర్కము విధేయపదము అనుచు అనవలయును (కాదుటా) మున (Positively) గాని వర్ణితేడు (అభావము) యు (Negatively) గాని సంధాని అనును ప్రతిజ్ఞ వాక్యము యొక్క ఎంతెంతము కొన్ని లేదు అన్ని అందు అను గదములకే తెలుపలయు ప్రతిజ్ఞ వాక్యము యొక్క గుండు అనగా లాభి అనయ (కాన) కియు లే వర్ణితేడు (అభవ) (Negative) కియు సంధాని (ఎదము) లే తెలు అనును ఉన్నది పేరు ఉన్నది కిచ్చారు లే లేవు లేదు ఇట్లు ప్రతిజ్ఞా వాక్య గుణము యొక్క యు సమాధానము యొక్కము చివ్వుమును వలతోలే అనుభవ్యులని యుండును అనై యు నిర్ణయముల నత్తి కార్మికుల కొక మాతన సమర్థము కల్పించింది అని ఇట్టి తర్కపద గ్రాహకములైన నిర్ణయములై యున్నవి ఉదా వర్ణించున్నది చరిగానున్నది అనగా ప్రతిజ్ఞావాక్యము నందు క తర్క పదము ను (Subject) విధేయపదమును (Predicate) ఉండవలెను అను ప్రాచీన అశయము వర్ణితేయముగా అవ్వయింప జాలదు అని దీని అశయము ప్రాచీన ప్రయోగమును పరిత్యజించిగాని అనై యు నిర్ణయములతో తర్కనిముగా కర్తకు ఒక నిర్ణేతము ఉండునట్లుగా ఆ అనై యు నిర్ణయములను పునర్వావ్యాఖ్యానించి గాని తర్కశాస్త్ర వికారములు ఈ శ్లేశము వర్ణించింది సాంప్రదాయకమైన వ్యాయక్రమోగము (త్రిపాది) యొక్క ఉదాహరణము ఈ దిగువ పాండువరన ఇదివర

మనునా తెల్లని మరణిలము గలచారు
దోక్రటిమ మనుచారు
కావున దోక్రటిమ మరణిలము గలచారు
నిగమనతర్కము వాఱుని అలోచనా సూత్రములుగా సూత్రించుటతో వర్ణించియు చున్నది

(1) వాచ్యార్థ్య సూత్రము (ఏకాగ్రహేయము) (Law of Identity)

- (2) 1st వర్గం వైరుధ్య విషయక మాత్రము (Law of Contradiction)
- (3) 2nd వర్గం లింగమాత్రము వ్యవస్థిత మాత్రము (Law of Excluded Middle)
- (4) 3rd వర్గం హేతుమాత్రము (Law of sufficient reason)

చారాత్మక మాత్రము పాశేతికముగా ఈ రూపములో చూపబడినది - అ = A లేక అ = A అయి యున్నది ప్రతి విషయము దానితో సరి చారాత్మకము కలదై (identical) యున్నది నిరీకమాత్ర మిట్లు మాత్రక రింపబడినది = ఏకకాలమున వ అయి యుండుటయు వ అ యుండుటయు పొడగు నిరీక మాత్రమువలె చార్వాకీరి లింగమాత్రము రెండు విరోధ ప్రతిజ్ఞా చాక్యములైన ఆధారాది యున్నది రెండు విరోధ నిర్ణయములతో రెండును చాప్రతికములై యుండ జాలవని మొదటి ప్రతిజ్ఞా చాక్యము ననుసరించుచుండగా - (చాటిలో వోకటి అచాప్రతికమై యుండవలెను) రెండు విరోధ ప్రతిజ్ఞా చాక్యములతో రెండును అచాప్రతికములై యుండజాలవు - (చాటిలో వోకటి చాప్రతికమై యుండవలెను) అది రెండవ ప్రతిజ్ఞా చాక్యము ననుసరించుచున్నది తంగ్యంతరములే చెప్పవలయు నన్నచో అది హేతుక పాశేతిక రూపమున (Hypothetical) ననుసరించుచున్నది రెండు విరోధ నిర్ణయములతో జరిగి అచాప్రతికమైనచో రెండవది తప్పుకా ప్రతికమై యుండవలెను ఎచ్చార్వాక హేతుత్వమునకును సర్వ తేజయ ప్రయోగత్వం (Applicability) కును సంబంధించిన మాత్రము ప్రప్రథమమున లీబ్ నిట్ (Leibniz) అను నొక జర్మను వేదాంతశాస్త్ర విభాగదనితే మాత్రంవలెనది అనగా ప్రతిచార్వాకమునకు వోక చర్వాకప్రతిక శాంతి ముదిరినవలయును చాప్రతికమై యుండవలయు నన్నచో ప్రతి నిర్ణయము తర్క శాస్త్రానివేశముగా అచర్వాకప్రముయన కారణము నవేక్షించుచుండును అని దీని యర్థము

సాంప్రదాయక తర్క-శాస్త్రము అధునిక కాలమున తీవ్రముయిన విమర్శనకు గురియైయున్నది దానిని పరిష్కరించుట గాని, దాని పాపములలో వోక పాశేతిక

అర్కమును ప్రజ్ఞాపెట్టుటగాని తీవ్రముయన ప్రయత్నములు జరిగినవి అట్టి ప్రయత్నముల యొక్క అర్థము లీబ్ నిట్ పండితుని మాత్రములలో కూడ లక్షితమున చున్నది పాశేతిక తర్క-శాస్త్రము ప్రత్యయములను (Concepts) నిర్ణయములను సదముల మూలమున అతివర్ణన యొనరింప యత్నించదు అది వాటిని సుస్పష్టముయన చిన్నముల మూలమునను సూక్రములద్యారము నను అశక్యక యొనర్చి యత్నించును ఈ పాశేతిక శాస్త్ర ప్రేమమున అధునిక కాలములలో నైట్ హార్డ్ రస్సెల్ అను బ్రాహ్మణులు మార్గదర్శకులుగా నున్నాడు శిక్షాన శాస్త్రముల యొక్క విస్తృత వివిధముల తత్వశాస్త్ర విభాగములు కలవనియు కావున శిక్షాన శాస్త్రయంతిజ్ఞానకు సంబంధించి విశిష్ట పరిధులకు ఉచితముయన చార్వాక వచార్థములను కనిపెట్టి వృద్ధి కలుగు అవశ్యకమైనట్లు భావించబడినది ననుకూలక వేదాంతశాస్త్రమున జ్ఞాతమైనది పాశేతిక శాస్త్రక విజ్ఞానశాస్త్ర సంబంధి తర్కము యొక్క అభివృద్ధి ప్రముఖముయన తద్వ్యాటలు కానినవిదని చారిత్రకముగా విచారింపవలె తర్క శాస్త్రాభివృద్ధి శాస్త్రాత్మక శాస్త్రజ్ఞులే తనలను కారకులుకాదు ఈ తర్క-శాస్త్రమునకు నీ పుణ్యము కారణియ తర్క-శాస్త్రమున గలది ముఖ్యముగా అది న్యాయ-ప్రశ్న-సంప్రదాయమునకు చెందిన తర్క-శాస్త్ర సంబంధి భావనలతోను అనంతయు వెళ్ళియ భావనలతోను కనిపించుచున్నది

న న

కాటిపాక

కాటిపాక గోదావరి డెల్టాలో రాజ్ కులం లోక మీద రాజ్ కులకు నది మైక్లతో మన్న గ్రామము ఈ గ్రామము ప్రాచీనమైనదని చెప్పుటకు ఈ గ్రామ విధులలో జగదాని నకును నన్ను తైవ నిర్ణయక విగ్రహము ఆధారము అది అర్థ వర్ణానవాసముడై నాలు గడుగులు ఎత్తిన నున్ను తైవ వన్యానిని ఎత్తయన మనినవి కూచి నన్నుకు ఈ రోజుల యందును గోదావరి మండలవాసులు 'క టి పాక' తైవ వేదవేదికలకు నున్నాడు అని అనుకుని 'సిపాటి' చేరుకుంటే కాటిపాక ప్రాచీనతను అమోఘతేను పుణ్యమూలుడనే రాజ రాజ్ కులం లోకమీదనే యున్న

పది గ్రామముల కలగలిగి నీలిచివరియు చాటిపాళ పడువగ నున్న ఎగరము లను గ్రామముల కోనలకు రాజులకు రాజుల గిగ నుండిన నీయుల నిర్మాణములు గలవు అరుద్రు గ్రామములో నున్న కొంచాచామలవాటి కెక్కడ నున్న ఈ ప్రాంతము ప్రస్తుతము దముగనే యుండెనని మూలముగాని ఆ గ్రామము కలమువాటి చిహ్నము లేనందున చాటిపాళలో నిలిచి లేవు కాననము వ్రాయించుటకు కందు గూడ గోరావరి పాయలను దాటించి తీరించుచే యెక్కడో కల వగల కొట్టుకొనుటకుయినను కిల కలగలిగి నీలిచివరియు లేనియు ఇక్కడ లేకపోవుటలో అసంగతము లేదు

కోనమండలము అన్న పేరుతో ప్రసిద్ధిగన్న గోపి నీలిచివరి చాటిపాళ మధ్య ప్రదేశమును పరిపాలించిన మండలేశ్వరులలో చిక్కిరి తెలిసిన మొదటివాడు వెలెనాటి చుక్కయ పేరికికి చెందినవాడు వెదురయ్య వెదురేశ్వరుడు ఈతని ప్రతిష్ఠామే 'మిలోద్దుంగ రాజేంద్ర చోళుని కిలగి దండయాత్రకు పయనం ప్రాంత యనంతలు కోనరాష్ట్రమును పాలించి పీఠిలో ప్రథముడు ముమ్మడి కిమరళ తిగిని కుమారులు వెదురాల రాజులరేను అను వారలు రాజవరేణి కోనరాజవరేణి వామాంతరము కలదు రాజవరేణి తిగిని రాజపు గగరై యుండవచ్చును

ప్రాచీనముల ఎక్కడ పాలించినను వైన మచాళి మూలమును చూపట్లు వారి పగిరములలో లేటిని విలించును వైన కిలగి వరములు చూపు చేయు చున్నది చాటిపాళ గ్రామమునకు వైన కి వైనాచాయల గాంనునందే చేరియుండుచు వైనముల గొప్ప రాష్ట్రముల కోర్కెలముతో అలంకర ప్రక్లి కలవాడు కనుక రాజవంశముల వారందరిను వైనముల అకరించి యుండి రాజవంశలో పరిపాలించుచుండ ప్రభువులకు మువచారాధికములు విధించి పాయము చేయు పగిరములకు చాటిపాళ వైన వల్లగా వెలయుచు వని తీరించవచ్చును వైనాచాయలలో అన్నదమ్ములు రాజ్యమును పంచుకొని పరిపాలించు ఆరము చిరకాలాను గతముగ మించు వగర ప్రాంతములో వైన వాపు తిప్పటికిని గలవు

చాటిపాళ వైన చేవుడు నీందు కిల్లి విగ్రహము
చి) చేతులు వెమో ప్రగ్మమున్న చాటి వెలుకు అరి
గ్రహము కి

వైన చేవుడు-చాటిపాళ

నట్లుండు అర్చకశిల్పము వాడు చేయు భుజముల నుండి అరచెయివరకు నీడుగనే తీర్చియున్నది చెవులు మిళి పురుషి కలగలిగి నీర్చియున్నది న్నులు తెలియియున్నది (నీర్చింతులు అని మేములు) కలమీద దుర్రాక్షుల మిళియుని పోతిన ఉంగరముల అట్లు కలదు దీక్షా ప్రియము చేసిన వైన నాచాయలు అట్లు కిల్లింతున పీఠి కొందురు అందుకే మిగిలిన కొంచెము అట్లు ఉంగరములు వలె చేర్చుచు మొదట కిగిలిన వస్త్రపుటించుచు పోలు ప్రకరేణి యొటి కలదు వారి భుజములైన ఉపవాస క్లేశమును పాచించు తోయి లున్నది కనుక ఈ విగ్రహము చిగంజర వైన కిల్లిం కలదిచే వని గ్రహించ వలయున్నది కిల్లిం కల విగ్రహముల కలచుట్టును కాచించు ప్రక మండలము ఈ విగ్రహమునకు లేదు తలవెనుక ప్రీతి కేళంధమును పోలి కిల్లి వల్ల వారాగ ములో తోవపుగలిగి కిల్లి కలదు నీది కేళంధము వొక్క ఈ ఆచారముతోనే ఇంకకలె చిన్న కిల్లి మరయొకటి కలదు కలమీద ఉట్టివము అను చేరుకో మనవురువ లెదల మగు కొడిమ ఈ విగ్రహమునకు లేదు పర్యవసరములలో అర్చకము చేయుటకు ఇది నిర్ణయించి యుండును విగ్రహము యొక్క చురుకు పూర్వకము అను అర్చి ఇది వైన మళము ఉచ్చదళలో నుండిన మండ్రుదన కళాశి మధ్య కాగమునకు చెందిన వైన యుండి

యుండవచ్చును వల్లరాతి విగ్రహ మగుటవల్ల ఇది రోప మండలములో నిర్మించబడి యుండదు అల వెనుక కేళి అంధముండుటచే ఈ విగ్రహము ప్రాంతవ శిల్ప సంప్రదాయము వాగుగా పాదుకొన్న కాకతీయుల కాలము ను తీర్చి యుండవలయును ఉపవాస కార్యమును గాంచిన రోయలు ఎకాపురి వైవ విగ్రహముల లోను పెనుమంచిలి నెముఖశిథ్యం కరుణలోను కాన్చిం చును ఈ విగ్రహము లన్నియు నమకాళికము లగుటకు నేని అధికము లేదు

రెడ్డి రాజులవారి అరణ్యవట శాస్త్రము కానిముఖో తాటిపాక గ్రామము కొడుకొండ రాజ్యము యొక్క నరిపార్వత మున్నరని చెప్పబడినది తాటిపాకను బాల్కి వింపను దుండవ విశేషము తెచ్చియు తెలియరాదు

శ్రీ గో

తాటిపత్రి I (చరిత్ర)

ఎనాటిని నడితీర మండలి భాగ్యంర శ్రేణిముచకు రక్షణమున అరణ్య ప్రాంతమున ఒక తాటిపడము ఉండు చుండెను ఈ తాటి పడములో తాటి గుడినెలు చేసికొని కిరకులు వానము చేయుచుండిరి

ఒకనాడు వారాయణశిథ్య అను ఒక వీర బ్రాహ్మణుడు కుంగగద్రాణిరము నందు విర్యావగరము నిర్మించి నుపా యోగ్యునివై ప్రభాశించుచున్న శ్రీశ్రీ విర్యావరణ్య ప్రియముల వారిని దర్శించి ఎనాటిని వీరిముందలి బ్రహ్మము అత్యంత రహస్యముగా మున్నదని ప్రియములవారితో మువవి చేసికొనెను శ్రీ విర్యావరణ్య ప్రియమివారు ఆ వీర బ్రాహ్మణుని యొడ దయాశక్తి కింక భవ యెరుంగి కాళ్ళపత్రి తెల్ల అచ్చుల నొక తేజాలయము కట్టించి అచ్చుల పుటుంబ వసేతముగా వివంశవలసనదిగా ఆదేశించిరి వారాయణశిథ్య కుటుంబసమేతముగా అచ్చటికి వెళ్లి కిరకులకు ప్రియమివారి శిల్పము తెలిపెను వారందరు ఆయనకు శిష్యులై వనవరులై యుండిరి అతడు అనివారాయణమూర్తి అలయమును అంజనేయప్రియమి అలయమును కట్టించెను కొన్ని బ్రాహ్మణ కుటుంబములు వీరించి అచ్చుల నివాసము చేసికొనెను తాటిపత్రి నరికి భూమి రదునుచేసి, గ్రామ విర్యాణము గాంచవలెనెను ఆ గ్రామమునకు కాళ్ళపత్రి అను వాడు మేర్పడెను

ఈ కాళ్ళపత్రి గ్రామమును శ్రీ వీరవ్రతాన హరిన ర దేవరాయలవారు నార యణశిథ్యునకు అగ్రహారముగా దయచేసిరి

విజయనగర రాయల ఎడమున గుండికోట రాజు ధావీగా ఈ సీమను వీలుచున్న సందేరి వీరరాఘవ రాజు కాళ్ళపత్రి గ్రామమును పెంపుచేసి పెక్కు తేజాలయములు నిర్మించిరి

విజయనగరమున శ్రీ ప్రాప్త దేవ రాయల వారు రాజ్యము చేయుచున్న కాలములో పెర్చుపాని తిమ్మా వాయడను వాతనిని ఈ సీమ వ్యవహారములను నుచు టును సంపించిరి తిమ్మావాయని అనంతరము అతని కుమారుడు రామలింగవాయడు ప్రభుత్వము చేయి పాగెను రామలింగవాయడు కాళ్ళపత్రికి అందరందములు చేకూర్చి దానికి తాడిగ్రతి అను మాతన న మకరగము చేసెను ఈ వాయడు ఒక టును కూడ అచ్చుల నిర్మాణము చేసెను తదనంతరము ఎరకురాముల వారి చే, ప్రతిష్ఠితులయిన శ్రీ రామేశ్వరరంగము అంతర్వాసముగా మండెను ఈ చేవుడు రామలింగ వాయనికి వ్యర్థముతో కనిపించి 1వ యుద్ధినికి తెలిపెను రామలింగ వాయనివారు ఆ వ్యయమునకు వెచ్చి అచ్చటి పుట్టుకు త్రవ్వించి ఆ లింగమునకు దేవము నిర్మించెను ఈ చేజాలయ నిర్మాణము నకు చుట్టుప్రక్కల నున్న కొండలనుండి బండగిర రట్ల తీసికొనివచ్చిరి కనుక ఆ కనుమను బండ కనుమ అను చేరు పర్వతెను ఇట్లే గుట్ల గోపురములు కట్టించి అ దేవరంభ పూజా వై తేర్చియులకును ఉత్సవాదులకును కట్టుదిట్టములు చేసెను రామలింగవాయని శార్య పర్యాకములు వీ క్రింది చాటు వర్ణమునకును వర్ణించివది —

జాటూరి మండర — కూరవర్ణ మేర్పడ రణభూమిలో నల్ల — రాజ గర్భి రోరి వేకముర్ర — కోట ధూళిగ చే చింతగుంటుదిని — పంక మంది తెడలంటి కయ్యన — వీరరంజుగ నీపు వెండియు నల్లని — విరుగడోలి పాపామండై వట్టి — పవాతయ్యల భామిని నరికించి యారవ — పంకతోన

ద్రుమ్మరై వట్ట ౧౦ ౫ - ఎమ్మ విఘని

ద్రుంబి రాయల పట్ట - ౫౦ ౧౦

పుదుక గెల్లుల మలర - పట్టన పి

చన్నవిఘి రామలింగ ౩ - ౫౦ ౦౧

(చాలు ఎద్ద ముద్రంబరి)

రామలింగనాయని యం ర ము జ పి ముమారుడు
వస్త్రానంద రాజ్యం నెను ఎమ్మనాయని
యనంబులు అంబి ముమారుడు యరంమ్మనాయని
గండికోటమండి ప్రభుత్వము పెరమెను ఇయవగరములో
అయ రామరాయల వారి గోరెలు ఎర్రదీనందున
రామరాయలవారు గండికోటకు వచ్చి యీ యరతిమ్మ
నాయని గరలు వొచ్చిరట రామరాయలను వట్టి ఇయ్య
లంబడిగా శ్రీపురుట లలమ ము చేసినను రామరాయ
లను విడువలేదు అందు కోమలి జత గ్రామ లు వొడ్డ
య్యమ్మను జరిగినట్లు ను అయ్యనమోత్త్రు వైన్యము
జరిగిపోయి నట్లును కాడిగ్ల యింట్లకు రలు
చున్నది రరునాం రామరాం ఎయనగర రాజ్య
భారము వహించిరట యరతిమ్మనాయని యనంబరము
జరిగి ముమారుడు వారంపానాయకు ద్రుమ్మముచేసెను
ఈ వారసీంపా నాయని క్రితి ప్రభావంబును తెలుపుచు
పి చాలు వద్దము కలదు -

రమణ మీ చెరంపత్రి - రామలింగ విఘనుడు

మునుదు వేదేర్ల - మొక్కచెరె

మీ కండ్రి ఎరిమ్మ - భూరళార్యులండు

వస్తూరి భానుకు - మన్నంబి

మీయన్న జరిదిన్న - నాయలొండుకు మస్త

భానుమి లలమ పి - కాకు పరిచె

అరి విచారింబి పి - వగ్గరాయని లల

మదవచే అమ్మల - మదుకు జయల

అనాపా పి గెల్లు ఎమ్మల - వనవిలోన

కరమే శేషువీరై నమ - మ్మరయిమ్మ

మస్తకన్నవై చరణం - మస్తక వై

నన విరుంబంపా - చెమమ పి వారంపా

(చాలు వద్ద ముద్రంబరి)

వారసీంపానాయని ముమారుడు చిన తిమ్మానాయుడు

చిన తిమ్మానాయని ముమారుడు వారంపానాయుడు
గండికోట దుర్గాధిపాలుగా మండివ చెమ్మ పి
చారు శిరే

క్రీ శ 1685 లో కాకోట చిన్నంపా జయవగర
ప్రాజ్యతామ దైవమించెను గరవా గండికోట
దుర్గము గోలకొం ముత్తామల యడవమ్మమ్మను (1685)
గోలకొండ ఎత్తాను అగ్లం ఎన్ కానా ఒంబులో
అక్కన్న మోదన్నల రాచకార్యములు దిద్దుచున్నప్పుడు
కరి యాజ్ఞ ప్రకారం పొరిచె తిం గుగారును గండి
మట్ట గుమ్మగారును ఈ ప్రాం ఎయనకు వచ్చి రాజ్యయ
ములై న సంస్కరణములు గ ఎంచరి వారంగరేము
చు వర్తి అటలేపానన్ నాకాపామ రెంట్ట ఈ ప్రాం
మును వశము ఎంకొం (1687) ఎయన 1708 లో
జల్లెనానాభాన్ దిక్కిముకు సురేదానా ఎచ్చెను ఈగు
కాడిపత్రి దేవాలయములను పొరుచేసెను రంగస్వామి
దేవాలయము రెడగొట్టబడెను అచ్చు ముందు నిర్మా
మయ్యమ్మను ఎంబల రాయస్వామి చేరి లయమున వర్తి
రింగుండు దిమ్మలచే చాల్ల గర కాడిపత్రి ప్రితి
లను వచ్చెముచే పాదుచేసిరి

ఈ కాలమున దామూపానాన్ అను వాడు కర్ణాట
మునకు నవారయ్యమ్మ అనవి రాజధాని అరకాడు
(కర్ణాట) అందుచే ఈ నవాలము కర్ణాట నవా
బుడురు తిరవి కాలములో మె కు ఎమ్మల తిమ్మయ్య
మరులు కాయవంతులు జగ్గన్నమంతులు రాడిపత్రి
ప్రాంగము నేలుచుండిరి

రునాం ఈ ప్రాంగము అసోవా నికాముల్ ముల్లు
పొట్టివమయ్యమ్మ తిరవి పామమకయన కడన నవాల
కాలమున కాడిపత్రి ప్రాంగమునకు గెంబానా రో
వంతులు ఎమ్మల గోవిందగ్గ వై ముమమ్మగూను
అను వారల అములువారులుగా మండి 1740 లో
మచారామ్మిలు దొక్కాయి నిమిర్తము గుత్తి గండికోట
లకు వచ్చి ఈ దేశము వంశయు వంశభవరచి రె చాయి
దూంలు కొనిపోయిరి 1757 లో మరియ్యల సరి
మరవోటి దండయాత్ర అరిగెను కాడిపత్రి మచో
రామ్మి దండనాయకులైన ములారాచాపు పొట్టివము
లోనికి వచ్చెను తిరవి వంశమున అములువారుగా మన్న

రంగో గోవిందును బంధించి అనంతపురం జిల్లానాయకుల
వైభవ సంవత్సరమైన కాడినతిలో రోచుకున్నట్లు అనంత
పురమున కైపుయ్యెడు తెలుపుచున్నది

ఈ కల్లోల వర్షియగుట గమనించి రాజ్య సంపాద
నాభిలాషులై ఇంగ్లీషువారును ఫ్రెంచివారును రంగము
లోనికి వెళ్లి ఆయా రాజులకు మద్దతుగా నిలువహరించి

తరువాత హైదరాబాద్ (మైసూరు) 1775 లో గుత్తి
దుక్కుమును జయించి పార్వతీవరమహేశ్వరుని అంశవరకు
గుత్తి మహారాష్ట్ర రాజ్యమున చేరియున్న కాడినతి
మైసూరు క్రైతంగ ప్రభుత్వము వరాజీవ హైదరాబాద్
మరిపాతమును క్రింది వచ్చిన హైదరాబాద్ మరచానంత
రము బిర్లు మల్లాత్ ఈ ప్రాంతమునకు అధిపతి
యయ్యెను ఈ దేశపు సుల్తానును జయించుటకు మరాఠీ
వారును విజామువారును కుంబడివారును ఒకరినొకరు
చేరి 1785 లో మరవతి వారి కాటాకు అక్క
పై న్యాయ పర్చి కాడినతి గ్రామమును దరొంపు
దొంగరాజును

1788-1790 సంవత్సరములలో బిర్లు సుల్తాను నెడ
వగడేక నిజాముల్లిఖానుని పరచారును వలబడినెల గుట్టము
లలో వచ్చి గండికోటను ముట్టడిచెను దానిని పొందించి
మావము దినములు ముట్టడిపానించి దోరాడవ మీదగావి
యూ కాడినతిలోను వారి వశము కాదేమి అప్పామియ్య
యను నరచారుడు కాడినతికి అధిపతి యయ్యెను
1792 లో కాడినతి ప్రాంతము గుత్తిరాజ్యమునుండి
విడదీయబడి హైదరాబాదు రాజ్యమున చేర్పబడెను
మిక్రముదతి వారు (మహారాష్ట్ర)ను కుంబడివారు
నైజాము) బిర్లుసుల్తానును యుద్ధములో వధించిన తరు
వార ఇప్పటి రాయలసీమ అను ప్రాంతమును కుంబడి
వారికి నైజాము దత్తము చేసెను క్రీ.శ 1800 లో
ఈ కాడినతి కూడ కుంబడివారి పశ్చిమయ్యెను కుంబడి
వారు దేవాలయము లన్నింటిని జూరదయించి ఆచార
నాడులకు మంచి విచ్చాటు చేసి

1847 లో బ్రిటిషువారు వెదతిపోవుటయు ఇండియాను
పక్షరాజ్యము లభించుటయు జరిగెను 1850 లో ఇండియా
గణరాజ్యము (Republic) అయ్యెను 1958 లో ఆంధ్ర
ప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఘోషణకు కాడినతి అప్పడు

అంధోర దేశ పర్జా ప్రభుత్వములో నున్నది
కాడినతి పురము అనంతరము జిల్లాలో కాడినతి
కాటా 3 కు ప్రధానస్థానము మునీసిపాలిటీ కలదు
ఈ పురములోని జనాభా సంఖ్య 22185 ఇందు 11088
మంది పురుషులు 11487 మంది స్త్రీలు కలదు విద్యా
వంతులు 6438 విద్యావంతులు 2488 మొదలము చదువు
కోన్నవారి సంఖ్య 8940 - 1707 కారము (1981
Provisional figures)

అ.వి

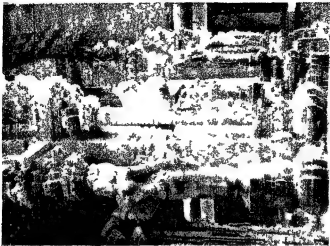
కాడినతి II (దేవతములు)

హైదరాబాదు రాజమున గుత్తి గండికోట రాజ్య
ములను పాలించుచుండిన చెమ్మపాటి రామలింగనాయకు
నవాసీని దక్షిణతీరమున కాళ్ళపల్లి యను గ్రామమును
తూర్పుదిశగా వెంచి దాని కాడినతి యను చేరినెను
నవాసీని ఈ గ్రామమునకు ఉత్తరమున తూర్పుదిశగా
ప్రవాహించుచు వెండు భుల్లాంగుల దూరమున ఉత్తరము
నకు తిరిగి మరల తూర్పుదిశకు మరలి ప్రవహించు
చున్నది నవాసీని నది వెండు ప్రవహించి అగడ్తనై
రక్షించగల చదు నమృతముతో రామలింగనాయకు
అచ్చట కోట కట్టు నిర్మయించి నవాసీని శివమునకు
గట్టు కోయకుడుటపై తీరమువెంట రాతిలో అగతి
కట్టించెను నది ఉత్తరమునుండి తూర్పునకు మరలుతోట
రామేశ్వర లింగమునకు అలయము కట్టించి కోటను
పూర్తి చేయించెను నవాసీని నదియు దాని ఉత్తర
వాసినీశ్వమును అచ్చటి శివాలయమును ఈ మూడును
చేరి కాడినతిని పుణ్యస్థానముగా నెలయింపినది

రామేశ్వరాలయము - రామలింగనాయకు నిర్మించిన
రామేశ్వరాలయము చెర్మిపూర్తిమంతముగ నున్నది
గర్భాలయములో లింగము ప్రతిష్ఠించబడి యుండలేదు
పావ పుష్ప ఆచారముతో శివ యొకటి కలదు కోటను
నిర్మించు యత్నముతో పావపూర్ణులు రుద్రమున శివయు
దానినై లింగరూపమును తేలియుండిన కారణముచే
త పుణ్యం భూలింగమునకు రామలింగనాయకు ఆలయ
మును కట్టించెను దొంగరాజు పరచాగని అల్లికకోటను
కాడినతిలోని రంగనాథాలయమును పక్షగట్టి అచ్చట
మనీషును నిర్మించినాడట ఆశీర్వాదముగమును

రాష్ట్రవ్యాపక గోవులమంది
పాల్వ తిమ్మరేణు విగ్రహాలు - కాకినాడ

రెండవ మేకాదేవాలయమంది
అచ్చుదారి మంటపం - కాకినాడ

శివప్పటి నుండి మైన కిల్లిపు ముక్కుంను తెక్కుంచి
యొండవచ్చును ఈ దేవాలయపు గర్భాలయము భువ
నాన అర్చిమండపము అను మూయిదిదేవ మండపము-
ఈ ము దును భిరంకారముగ నున్నను అర్చమండపము
యొక్క వైపునకులో నున్నది శివునిలేదు గర్భా
లయము మీది కిళరమును ప్రాధ దేవరాయలకు నను
కాళిబై న పెమ్మలించి రామలింగనామయ ను నిర్మించి
యొండవచ్చును

ఈ ఆలయపు అవరోహములో ఒకమూల ఉదయాదిపృథ్వీ దను నౌక తెలుగు నౌకదళ ఆ నిర్వహించిన కాము మొకటి కలదు దానిని జిల్లా కాచిత్రీ ప్రాంతము కల్లాః చాళుక్యుల చాళుక్యులలో ముందే వస్తుము ఎద్దనుకు లేవ ప్రాంతా. చాళుక్యులకైన వై న మం ద లేక వరులు ఈ ప్రాంతమును పాలించినట్లును కాగలది నిమిత్తమగు కామవీర కర్ణాటకును అతని కుమారుడు మేనుపండ్రి మునియ్యి ఇచ్చిలే చంద్రావధి పార్వతీనాథా సమరంలో నివాస ముండినట్లును ఈ వనపర్తిను ఉద్ధరించుటకై వ్రీ క 1208 లో ఉదయాదిపృథ్వీ దను ప్రభువు రావము తిప్పినట్లును తెలియుచున్నది అది వై న మకము ఉచ్చ దళలో ముందే కాము ఈనాడు ఆ వై నవనమ లెక్క నున్నలో ఈనాంచుముకు కూడ ఆధారములు లేవు దీనిగిరి కండువీర వై నాయము ఇంచుమించుగా ఆ కామునాటికే కాచిత్రీలో రానిది పోలేర వై న చిహ్నము తెలియును క నరపు

విజయనగరం పాండ్రాజ్యమును వీర వసంహరారాయలు
 పాలించుచుండెన నమయములో అతని ప్రధాని పాళకు
 తిమ్మయ్యంగారు (నేటి కాడి త్రి తై త్త్యే స్థపమనరుడు
 పెన్నాకరిగి వరుచునున్న) దెండవపాడు గ్రామమును
 కాడిఁగరి రామేశ్వరేశ్వరిని వసుగింపెను ఆ దేవునికి
 భోగ మంటవమును కట్టించి గోపుర ప్రాసాదాది
 నిర్మాణములను శేషాపురుషుని విష్ణుభావైశ్వర్యము
 గోసము పై రావము చేసెనాడు ఉనాడు రామేశ్వరా
 లయమునకు ఉత్తర దక్షిణములలో నున్న గోపురములు
 తిమ్మరుడు నిర్మాణములని తీలుచున్నది వీటి నిర్మాణ
 ములో శివపురాయణంబి మెత్తయిన వల్లరాయ -
 హోయనలులు ఉపయోగించిన శిలలంటి ఉపయో

గిరిని ఇప్పుడు ఉత్తర గోపురము బంధంకర ప్రసాది
గన్న బాడిపై నిర్మాణమున కాచాచి ఈ గోపురము
దీని దిగ్గజం శిలాస్థూపములైన శిలా బంధములచే
నిర్మించబడిన ముప్పది అడుగుల ఎత్తున బోలి అంతస్తు
నూ ప్రముఖురై అయినది దానిపై శివుల కట్టరము
పారంక మెనలు తోచరు

హామయవ శిల్పము ఇట్టి వర్ణన విధి మైననును
మలచివట్టు భారాళముగా మలచివారు హామయ
తోను హామయవ శిల్పకళానియముతోను ఇట్టి వర్ణములు
గలవు అయితే ఆ యర్థములునుప పోయి నలువరేను
తగా శిల్పకళానియతో గతవేగా క్రిష్టినిహించియునది
హామయమలల శిల్పముతో ఈ అయి పేర్లున్నమును
శీలముచారినట్లు మలచుట యందు పొందగర్హముండు
చాతుర్వర్తము అతితతవరముగా ప్రదర్శించెదను కాచిప్రతి
యందలి ఈ అయి గోప్యపాల్పములు పాల్పముల
వస్తువుమలలన కాక గళ్ల వై విధియు వలన విరిగినవి
నుంజ మలచములు దేవాలయ శిల్పములును రక్షగా
రక్షింపుటై విడివిడిగా గోచరింపు మున్నవము గాని
విచిత్ర పొందగర్హమును చేపాల్పమును

గోశ్వరపు అధిపాతము నీది అర్థచారలు గ ని
వాటిపై గల అర్థ సంతానాకారములు గాని విడుచు
కొని వచ్చియున్న కావ్యమనె నే అభిరామము నీది చిన్న
చిన్న కొమ్మలు వర్ణరాకారముతో నీర్వి ర్దిష్టచిహ్న
అధిపాతమునై గోశ్వరము చుట్టును దళసరిగా కున్న
చెట్ల చారలు ముందువకును వెనుకకును కరలు జరిగెల్ల
కలములతో సాగినోపుచు దు రపు చు నునకు గోశ్వర
ములమును నిలకడరపుగా క్రిందపనియక ఎత్తును ముగించి
చేయుచున్నది నీటికి ట్టుముగా పీడన నెలుపుగా నీర్వి
రర్థచిహ్న వంశ వంశరములును దేవతా శిల్పములును
వాటిమీది అలయ శిలరాంభారమును గోశ్వరమును
ఎదిమిది అడుగుల ఎత్తువరకును సెంచుచున్నది కురర్థవృ
క్షమున విరాట్లయను అంశతోడో అనిదోయనది దేవతా
శిల్పములతో విష్ణుశక్తియను మానానందమర్తవి విజ్ఞాన
సమయేయ అశక్తియను శక్తియను విరాజితమదగ నిష్కపు
సరసంబా మూర్తి వంటి ప్రవృత్తము లైదు వాలుగడుగుల
యొత్తున నుండుముగా మలనచిహ్నది ఇచ్చనీ విజ్ఞాన

మొనర్చు శివుని దిగ్గజము అతిమందిరిమైన శివుని నై ఎల్లమునకు కార్యాధిపతి గోపురద్వార శివుము మాటికి చూచుచున్న విజయనగర సంప్రదాయమును ప్రతినిధించుచున్నది పృథ్వీ శివుమును అతనిను గోపురమును చేరుటకు ఎక్కడనున్న మొట్టమొదట ములును దీర్ఘములును ఎకాదశములు వైన శిలముండి మలనందిన ద్వారాంధ్రములును మహాపర దానములతో శివు దిండి యున్నది ఈ ఉత్తరపు గోపుర ద్వారాంధ్రమును పిలిచుచు దిగ్గజములు లకా ముఖమార కరీరములు వై తవ్యమును గుర్తించుచు (అశ్వ) దోహద విభాగమును ఏర్పాటుగా గోపరీతిని శివును పంపారును విభేదకావ్యములను గూడ మొందుచు సహాధిక ముద్రా ప్రకరములలో దిద్దిన మిచ్చుచున్నది విజయనగర శివుముతో వీటిని మించిన పృథ్వీ దిగ్గజములు మరీతేపు ఈ గోపురమునందు కీరి విజయనగర గోపుర శివుమునకు తలమాని వైన అపూర్వ రచనగా ఎన్నిక గన్నది ఎన్ని శిలాభం, ములును ఎం పుటమైన శిలములతో ఎం పుట్టమైన కొంతలతో ఎంక పంపుచున్న పామరవ్య వస్తువునములతో శివుచారు దక్షిణ గోపురము కూడ ఒక పురుగు శివు కళాభంగముగనే ప్రసిద్ధిశివు యున్నది కాని కాంక్షనున అది విస్తృతమైయున్నది చాటింది అవల రూపమునకు అమర్చుచు ఈచూడ అతివపు వది మరీ దీనిని ఉపాసించి కల్పించి కల్పించి నిర్మించిన చారిత్రక భవ్య వీధుతో గదా

ఈ ఉత్తర గోపురముయొక్క దక్షిణ ముఖము నందలి కొంతలో దేవకా మూర్తులు కాని రెండు దిగ్గజములు రెంపు అంబోకలి ఈ గోపురమును శిల్పించిన కళాకోడు నది అని కలమీది లోప- చాని పైకొన మనవైపు ముగిసి వంగి నట్లుండును విజయనగర రాజుల కాలము నందలి శివు భరించుచుండిన ఉత్తమమును ఇది దోలి యున్నది ఏకగ్రుచ్చు రేపాయి శివు నై తివ్రమము తేపాక్షి (వర్ణ చిత్రములలో) శివు నై తివ్రమము ఇట్టిదే ఒక విభాగము కలదు గోపురమునకు అటువైపున నున్న దిగ్గజము ఈ గోపురములను కట్టించిన మహా ప్రభావీ యగు పామర వీర్యముల్యుగారిది (తిమ్మరుసు) అతడు భరించిన మహా ప్రభావీ ముఖము ఈ ముఖ

టము యందు వైపునకు అంచుతో వై పానలో (వాయుకు ఉత్తమములందరి నిటారుగా నుండక) స్వల్పముగా ముందుకు వంగియున్నది అయితే దున్నలో పక్ష ద్వారాంధ్రముతో అంబోకలిములలోనే గా- ముఖ కవళి కలలో ౧ ౬ ౬ ఈ దిగ్గజము పాశ్వ తిమ్మరుసును యథా తథముగా శిల్పించుచున్నది యని దక్షిణ దేశములో విజయ : శివు ఎల్లప్రదాయము లేదమచారు అడుగ- చున్న రెడ్డిరాజులు నిర్మించిన చాచారాను కోరు కొండ సర్వవరముల రూప శివుములును శివుములలోని ఎరువలరాయి వేరిటనిరాయల రూప శివుములును రాతిలో తేదగన పోలికలనే నిర్మించుచు ఇది రూప శివుము కాదనుటకు ఎట్టిచారణమును లేదు

పాశ్వ తిమ్మరుసు గోపుర ప్రాచారమును భోగ మండపమును కట్టించెను అతని అంతరము అయ్యక దేవరాయలు పడమర దిక్కున గల గోపురమును కట్టించి పట్టు ఆ గోపుర ద్వారము ప్రక్క నున్న అయ్యల రాయల క నవమును చాని ప్రక్కన నున్న విజయనగర రాజాంధ్రములను వరాహా శిర్ష మార్గ చంద్రుల అర్ధ శివుములును సూచించుచున్నవి

రామేశ్వరాలయమునకు దక్షిణముగా అమృతాది రేచాలయ మొకటి కలదు దక్షిణ ముఖముగా శ్రీరామ దిగ్గజము ప్రతిష్ఠ చేయబడిన దిన్ని అయ మొకటి గలదు ఈ అయములు దక్షిణ నందు దేశమందు అంతటను విరివిన విజయనగర సామ్రాజ్య శివుకళా సంప్రదాయమునే ప్రతినిధించు చున్నది శిఖరమునకు నుండరమైన వరులును రూపమును లోపించి యున్నది కాని మండపముల యొక్క పంపుచారు జమిలి శిలా స్తంభములు యాళి గమముల అల్పముల ప్రాకారములు గల ఈ అయములు- ఇవన్నియు చేరి అయములు విజయనగర శివు సంప్రదాయమునే అనుసరించి నిర్మించబడినట్లు ద్రువపరుచున్నది వీటి యొక్క నిర్మాణము పలాని చారని చెప్పగలుగుటకు కావనాధారము లెవ్వియు కావరావు దక్షిణ ద్వారమునకు ఎదురుగా భవ్యస్తంభమును ప్రతిష్ఠించుటతో ఈ అయ విభాగము యొక్క యయ్యును

ఈ అయపు టావరములలో రెండు మాతృకల శివు

ఈ అలయపు తూర్పు గోపురము ౮ మేళకరాలయపు ఉత్తర దిశను గోపురమువలె విశేష శిల్ప సంకరంబుగ గ్రహమునందలి గృహము లన్నిటికంటె ఉన్నతమై తీహారు దూరమునుండి ప్రముఖముగ కన్పించు గోపురమిదియే ఎట్టితయో రహితయో అనువారలు శ్రీ ౪ 1740 వ సంవత్సరములో ఈ గోపురము యొక్క రెండవ కాకిలి మీదికి ఎరంగి కెక్కించి రెండు అలయములకు నడుమ నున్న కోటలోనికి ఎరంగులు ప్రెచ్చిరట ఈ పురంగి ప్రేటులవలన ఆ గోపురము పై భాగము పడి పోయి యుండునపుడు ఆ గోపుర ద్వారాంధ్రముల మీద గూడ వృక్ష శిల్ప మొకటి కలదు అయితే ఈ వృక్ష గాది గోపుర శిల్పముగాని శివ్యురును కట్టించిన గోపుర వృక్షకాండను శిల్పముతోడను పరితూగ లేవు ఇచ్చటి కళా రక్షణము అత్యంత ముగ ప్రశంసనీయమైనది మంజులము ఎదుట నున్న రాతి రథము విభల రామాలయపు రథము యొక్క పొందర్యముతో రీటు రానిప్పుడు కనీసము పెనుకొండ యందలి కొండపై గల వరసహాయము ముందటి రాతి రథముతో లేవను తీరుదనపుట లేదు

అమ్మవారి అలయమునకు ఉత్తరదిశగా నున్న ముఖ మందిర వ్రంధములకు ఎదుట లేని కైలికైల విగ్రహములు మహోపాసముగ కెక్కబడి యున్నవి ముఖ మంద నము యొక్క శివ్యనకు పడుమ గల రాతి పద్మము అతి మందరమైనది మూడు పేర్లులుగా కూర్చబడిన ఇట్టి పద్మము పశ్చిమ కాకున్దిల అలయములలో కొన్నిటి యందు కాన్పించును ఈ అమ్మవారి అలయమును రామేశ్వరపాక్షి అవరణములోని అమ్మవారి అలయమును అచ్చటి శ్రీరామాలయమును ఒకే కాణమున నిర్మించి వట్లు శిల్ప పానురవ్యమునలన తెలియుచున్నది చుక్కలూర చెన్న కేశవాలయమునకై చింతల వెంకటేశ్వరాలయము గూడ ముఖ మందనము కేశయే నిర్మించబడి యుండెనేమో అని ఒకే మట్టముతో లేని ముఖమందనము వలన అనుమానము కల్గుచున్నది ఈ మందన వ్రంధముల మీది పాల తంకలును రామేశ్వరుని యొక్క కేవేరి నేంశేయపు మందనము మీది పాలతంకలును ఒకే విధముగా నున్నది కొరంగుల వరదారైన జాన్ ఫిల్

శానుడు చింతల వెంకటేశ్వరాలయపు అర్ధ మందనము నందు మందు తిత్తులుపెట్టి పెల్లగా కప్పు రాళ్లు ఎక్కి క్రింద పడినవట ఈ అలయము నందలి పాలతంకల యొక్క ముక్కలు కూడ అకాలముననే విరిగినవి ఎవలయన విజయనగర సుందరాయముతో నిర్మించబడిన ఈ అలయము తీహాటిని నిలచి యున్నది

శ్రీ గో

తా సుబ్బారాయశాస్త్రి

ఆంధ్రదేశమందును భరతఖండ సుంద్రై గల మహా పండితులలో అగ్రగణ్యులై గురుసహచారి వ్యాకరణ శాస్త్ర గ్రంథ ప్రవేశలై దిగంత విశ్రాంత యశస్సులై నవారు శ్రీ కాళా సుబ్బారాయ శాస్త్రు వీరి అప్ప వంశమును అతిశయించినది వీరి విద్యా పంశము

అప్పవంశము - ఆంధ్ర బ్రాహ్మణకాలలో ప్రాచీన పంజనలల కాళో కాళావారి వంశము వేదవేదాంగ నిలయమై కోనసీమయందు అనేకాగ్రహారములలో మెరయుచున్నది అందు బాదారు లంకనుండి శ్రీ సుబ్బారాయశాస్త్రు పూర్వులు ఎలయనగరానాన ప్రస్థులు మన్ననలకు పాత్రులై విశాఖ మందల మందలి బండికాడ అను వగ్రహారమున కొన్ని వరమలనుండి నుంచుచున్నారు

శ్రీ శాస్త్రుగారి తండ్రిగారయిన సూర్యనారాయణావధాని యజుర్వేదవేదము ప్రాశస్త్యార్థ నిధియు శ్రీ వరలిని కల్గి సోదెమ్మ యను పాక్షినుగే వీరి అన్న శ్రీ అప్పనావధాని యజుర్వేదాధ్యక్షులుగా ప్రసిద్ధులు అయిన మహారుడు వేంకట వరసంహారధాని పండితులై విజయనగర వేద పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుడుగా నుండెను

శ్రీ శాస్త్రుగారి రాయదుశాస్త్రు అనునది లోక ప్రసిద్ధ మయిన పరిగ్రహనామము వీరు అతయనవ్వరమున పువ్వలపాళ నకున్ది బుధవారమున (1887, జనవరి 25) అచ్చించి కాల్వమున తండ్రి పార్వత్రమ్మ నంశయు వీరి తెప్పరి కాని కల్గి సోదెమ్మ ప్రేరణమున శ్రీ శాస్త్రు సంస్కృతము పశ్యసించుట వీరి వీరి ప్రథమ కార్యయగు సూర్యము బాల్యముననే గలిగెను విదవ శ్రీ వీరి కాళిదాశశాస్త్రు పుత్రుల యగు పాద సోదెమ్మను వీరు

మెట్లాది ఈ పరిణామము ఇరువురు గ్రహములు ఇరువురు పురికిలను జనించినది

అంతాని యంతయు ముఖము పైకి చూపుచును దగ్గరుగా! అప్పు విజ్ఞానము ముందున్నది మున్ను (శ్రీ) రాముడుగల తొలుత భార్యయగు పాప సోదమ్మ మురి క్షుర దిక్కుయ నుగ్రహము వైభవమును ఎం ఎవ్ ఎ ఎడిక్షన్ ఎద్యో విజ్ఞాన గ్రామమున ప్రథమ కన్యతో ప్రథముడ గ ముద్దియై కాకా కళాకారి యందు కి లలితామయ అర్చావతులముగా మండి క్తి వాద్దించిన శ్రేష్ఠపురుషుడు మూర్త్యువారాయణ యొక్క అకాలమరణము ఈ మూడును మూడగునై పీరి స్వరాయమును దూరం దొడగెను అనకు ధీరు లగుటచే శ్రీ గాత్రు ఈ అమృతము తెప్పించెయె తమ కవిక శేషమును గడచిరి

చిత్రము-100

కాకా సుబ్బారావుగారి

ఇక రెండవది శ్రీ రాముడు గాత్రవర్ణము విద్యా సంకము కావలెనని భావించినందుకొనిన అలము కొనుయ్యు అలముకే వలె శ్రీ గాత్ర విద్యా సంకము వలె నీలముగ వెన్నదగినది వారి విద్యాభ్యాసము వల్ల యగు సోదమ్మ ప్రేమమున విలయవరము సంపదల సుఖము పాతకాలయందు శ్రీ బులును ముఖ్యులైన గాత్రుల ఉపదేశ మహిమచే శ్రీ గాత్ర మంబులెందల వయసునకే పాంసక్కుక గాత్రముకములందు పాపాశ్చ మలవరచుకొనిరి అ నగరమునకే ముచ్చుకై యాకరణ

అను భూప్రాయములను వివాహమును నిరవధానముగాను శ్రీ దుర్రాక్షుల రామగాత్ర లక్షణగాత్ర అను నామగెయ్యులతో వలచాన ఇరువురు సోదర అదిలల వారాధించి గాత్ర భావ్యంబమున వ్యాధరణ గాత్రమును అంకర గాత్ర అను ఎరిగిరి శ్రీ గాత్ర దీక్షను తొంది శ్రీ ర యదుగాత్ర రామలక్ష్మణ బంధులను కన్యమౌనుకే కా సునిర్వీక్షణమై విరియ రంతునివ వలె ఎరాల్లిరి వాటికి గాత్రగారి యవస్థ ఉమా రమి యురువరేంద్ర మూర్తము ఎంపి లక్ష్మణాత్ర ఎండితులగు శ్రీ మూర్తిగల మూర్త్యువారాయణ గాత్రుల వారి యొక్క శ్రీ గాత్రవర్ణము గర్భ ప్ర రణములను పూర్తి యొనరించి అపూర్వ విశాకాని యని భాగి వనాంచరి

ఇట్టి పుట్టిలో శ్రీ మదానంద గజులి రాశేంద్రులు తమ రంధ్రగారు వెలకొల్పిన సంస్కృతి పాతకాలయందు శ్రీ గాత్రుని వ్యాధరణ గాత్రాధిపాధ్యాయ పరమియందు నియమించిరి అందు శ్రీ గాత్ర వ్యాధరణమును బోధించుచు ఆ పాతకాలయందే తర్క గాత్రాధిపాధ్యాయులుగా నున్న శ్రీ గుమ్మూరు వం గ మే క్షర గాత్రుల యొక్క తర్కగాత్ర మంపయు జనిరిరి శ్రీ కొల్లూరి కామగాత్రుల వారి యొక్క పూర్వీకర మిమాంసా గాత్రములను ఎరిగిరి అట్లాన గాయక శిరోమణి యగు కట్టు మూర్త్యువారాయణకడ గాత్రుయ నంగీకరమును నేర్చుకొనిరి స్వయంభ్రముగా వ్యవహరింప గలుగు ఇంగ్లీషు భాషాజ్ఞాన మలవరచుకొనిరి స్వయ ముగా తర్కగాత్ర మర్కములను తెలిసిరి శ్రీ గాత్ర వర్ణము పర్యవంశ వ్యవంశమున విశాఖులైరి

ఇట్లుండ అంగ కళాకాలము సంస్కృత కళాకాల మను ప్రచారాధ్యాయులుగా నుండు శ్రీ కొలలి రామాను జాధార్యులు (రామనాథారము) శ్రీ రామడు గాత్ర యొక్క పర్యవంశ పాండిత్యమును స్వయముగ తెలిసి సంపన్నులై చీనిది సంస్కృత కళాకాల యందు ప్రధాన ఎండితులగా దొనర్చి గౌరవించిరి

శ్రీ గాత్రుగారి శిష్యులు ప్రతి వంపర్వర మందును అవతీతులు భాషాజ్ఞంక వైయాకరణులై వెడల తొప్పిరి కొందరు కాకాత్ర పరిక్షలను పంపించి పరిక్షలలో

ప్రథమ కన్యాయందు ఉత్తీర్ణులు కాశీపూరి అది కాశీ పండితులు అయి యిది కన్యాయందు విద్యయందు గుర్తింపి శ్రీ రామమహారాయణులుగాను చెప్పుచు వివిధ విద్యాయందు విద్యయందు ఉన్నది శ్రీ రామమహారాయణులు ప్రధానాధ్యక్షకర్తయగు మొట్ట మొదట విద్యార్థి కిరీమణి తరగతులను విద్యయందు వంశమున కళాశాల యందు నెలకొల్పిరి

అంతయున్న శ్రీ రామయ్య యొక్క ప్రాచీన వర్ణనల వ్యాకరణ శాస్త్రము పాఠముగా చేరిన కళాధిక కిరీమణి వంశయై కాళా కిరీమణి కన్యాయందు వ్యాకరణ శాస్త్రమునను విశేషించి అంతర శాస్త్రమునను ప్రథములుగా ఉత్తీర్ణులయిన పండితుల వంశయై అధికమై చారి కీర్తి ఆంధ్ర ప్రదేశ్మున ప్రత్యయపునను మాపుచేసినది శ్రీ రామయ్య కిరీమణి వంశము వరుసగా ఎకాపుత్రమును వరదినది కిరీమణియై శ్రీ రామయ్య గల వామనయ్య మనవల్లులను వంశమున కీర్తియై

శ్రీ రామయ్య శాస్త్ర గురు ముఖమున చేరిన శాస్త్ర ములను అంతర శాస్త్రములతో కలిపించుట యొక దిశముగాను అన్యులను విడిచి యెరుగని శాస్త్రము లను గూడ తన బుద్ధి పాటనమున చేరించి కిరీమణి కళాశాలను కళాశాలముగా కలిపించి కలిపించిన చారి ప్రతిభ అప్రతిభ రుతుల వృద్ధము అన్యులను కుమారులగు శ్రీ వేంకటరమణాచార్యుని కళాగారి తన కమంజితయైన ప్రాచీనాధ్యయములను వృద్ధయముగా నవనయించి చాటిచి చారి విరాజ్యం గ్రంథములను శ్రీ రామయ్య కలిపించి ఖంజితం వింత విషయము మరొకటి కలను 1981 న వంశ లో రామయ్య అన్యు కాశీకీర్తి ప్రధానాధ్యక్షులుగా నుండిన శ్రీ పుత్రవర్తి తన కాశీకీర్తి వంశమున కలిపించుట వ్యాకరణ కిరీమణి తరగతిలో శ్రీ రామయ్య శాస్త్రగారి గురుత్వమున ప్రథములుగా ఉత్తీర్ణులైన చారులను వగు శ్రీ రామయ్య అన్యుశాస్త్రములైన మత గ్రంథములను తనకు కలిపించి వగిరి శ్రీ అన్యుశాస్త్రము ఈ వంశగిరి శ్రీ రామయ్యగారి విన్న వింపిరి మరువలె శ్రీ రామయ్య శాస్త్ర ఆ గ్రంథము లను తెచ్చింది హరి ప్రభుపాలుగారి అవమైనను కంజ గలుగకుండా కలిపించుట శ్రీ అన్యుశాస్త్రము కలిపించి

అంతరి కంటిలనున్న శ్రీ మోహన కంటిలను కరువాక వంశమునకు గల శ్రీ రామయ్య మునియను ప కళాశాలను ప కళాశాలను శ్రీ రామయ్య శాస్త్రము అవగతము కావలెనని చారు చదువని అంతర శాస్త్రములను గు వర్ణి వివేకమును మీమాంసాశాస్త్ర కిరీమణియగు శాస్త్రవంశమును వ్యాఖ్యశాస్త్ర మును మనదగిన కుమారులని తరితర గ్రంథములను పెట్టిచిని వ్యయముగ అవ్యయించి అన్యుశాస్త్రమున కళాగారి కలిపించి విద్యమును గన్న మనో మే ధా పు లు శ్రీ రామయ్య శాస్త్రము

మరియు కావశ్యయందు గాని అన్యుల యందు గాని శ్రీ రామయ్య తన కలిపించు పెండును అవయ మును మూలను ఎరుగ రను అలిగయో శ్రీ రామయ్య వంశము శాస్త్ర వక్రవర్తి ధర్మి పట్టాధిపతి నయమున ఉపగిన మనోమహాపాద్యాయ విరుదము ఆంధ్రదేశ పక్షమున పొంద గలిగిన పక్ష వర్ణి శ్రీ రామయ్య శాస్త్రయే వాడు దర్శాంగ మనోరాజ కాలకేశమున గల మనో మనోపాద్యాయుల నందర వామనయిరి నన్యాయిన వగ నీర్వరదరి అందర ప్రాంతములనుండి వచ్చిన మనో మనోపాద్యాయులెల్ల రేకమై ఒంటరిగా నున్న ఆంధ్రదేశ పండితుల శ్రీ రామయ్య శాస్త్రము వారమునది దిరిగి తుదకు శాస్త్రము అయియు కలిగిన అన్యుల దర్శాంగ మనోరాజ శ్రీ రామయ్య శాస్త్రము అంగరు పక్షమును నేలవ తోడును మూల పదార్థము నున్నది వక్రవర్తి ఖంజితము విషయగర్వా నముచారు వంశగా గోత్ర ప్రవర గ్రంథములై పురుష్కం పంజానమున కేరి ఆ పంజానమున విచా నుగా నున్న శ్రీ వీరము రామరామనాయకు రాక్ష దాశ్య శాస్త్ర పండితుల వక్రము నమావేశవరదరి ఆ వక్ర యందు అన్యు శాస్త్రములందును వరుసగా అరు రోజులు ఆ పండితులతో శాస్త్రముల వాటిని చారి చేసి ప్రాంతా వ్యాప్తి అయివక్రములను గ్రహించి ఆ ముక్తిపర్యు తోనగిన అవయవము ను శ్రీ పురుష్కం ఒంటిచారు నవనయించిన వేమాలవర్ణము దుష్టులను క్షీరించి వ్యర్థమునకు వచ్చిన మనోమూల శ్రీ రామయ్య శాస్త్రము మనో మనోపాద్యాయ శ్రీ విషయానంద గణపతి (వర్

అర్హావతులనుగా నియమించెను ఇట్టివడు గావలియరును ఒక ప్రభావత కళా కేంద్రముగ చేసి అనేకమంది విద్యార్థులకు పంపిణీ విద్యార్థ్యమున మెనకపట్టుకు గొప్ప అవకాశము కల్పించెను రాజామాన్ తోమర్ భార్య (మృగనయన) కూడ గాయని వడియై వరతెను, తిగ్గాలియర్ కళాకళలోనే పన్నిమిత్ర శేక వన్నెలంబా అను నవరు సంగీత విద్య నభ్యసించెను ఇతనికి తొమ్మిదిరావను దనపతి కావేంబా రవ్వానుగ్ర అల అల్లెలాన్ అనునవి ఉపనామములు

వాందూర్లోని మహా గాయకులలో పంగీవ నామ్రాట్ అను వీరురముచే అంకితుడైన వారు కాన్ సేన్ అక్కరు దర్బారు సందర్శించి రాజా వీర్ బత్ రాజా మాన్ సంగ్ రాజా తోడరమర్ పాకిమ్ పొప్పేన్ ముల్లా దూబ యాజా పైతీ అలుల్ ఫజల్ మీర్జా అలుల్ రహీమ్ ఖాన్ ఖానా అను పండితులతో గలిసి తొమ్మిదవ రన్న

పుటము-101

కాన్ సేన్

ముగా కాన్ సేన్ విశ్రుతుడైన వారు గాయక శ్రేణిలో అతడు నేటి వి అగ్రస్థానీయుడుగా వరిగడింపబడుచున్నాడు గతించిన 860 సంవత్సరముల నుండి అతని కీర్తి ప్రధవకారవలె పంకిరాళమున లేచివ్యవహముగ వెలుగుచు నే యున్నది

ఇతని పంఖ్య తిప్పుడు పెద్దాల్లు అని ఎలువలకు చున్నారు కాన్ సేన్ మహమ్మదీయులలో కలిసిపోయెనను నొక వరంతి కలదు వారి అతి అనంగత మని ప్రభావత లలిహాకులు మడివియున్నార కాన్ సేనువకు ఒక వాందూ వనితయు ఒక మహమ్మదీయ వనితయు శార్యులుగ నుండి యుండిరి అవనికి వాందూ పత్ని యందు మరత పన్ వరపత్నిలేవి అను వారును ప్రేమ కుమారి పొప్పేన్ అను ముఖియు పత్ని యందు కాన్ తరంగభాన్ లిలాన్ ఖాన్ అను నిధిరు కుమారులును ఉదయించిరి అతని పంకతిలో వాందువులు వాందూ అచార రర్వములను ముల్లుము రర్వములను అమ్మించుచుండిరి వరపత్నిలేవి మిక్రింగ్ (హాలిఖాన్) అను నై డికురి వివాహమాడెను కాన్ సేన్ పొక్రులు రకాని యాలు దృవర గాయకులుగను రొమ్మలు నై కిక్రులు గను విభాగములైరి తిమ్మ పంకాంకురము ప్రభావత శ్యాలు రచయిత యగు మియా వచారంగ్ ఉదభ్ వియా మోఖాను అను వాతడు ప్రస్తుతము కాన్ సేన్ పంఖ్యుడగు దఖాల్ ఖాను అను నై డికురు కలకత్తానగర మందున్నాడు

మీర్ మున్షీ అలుల్ ఫజల్ అను పండితుడు తన ఆక్సర్ వామా ఆయిని అప్పటి అను గ్రంథములలో వీరి మంది ఎక్కువ గాయకుల నామములను పేర్కొని వారిలో కాన్ సేన్ అగ్రగణ్యుడనియు, అట్టి అపూర్వ పంగీత కోవిదుడు అతనికి నేయి పంపత్పరి ములు పూర్వము వందును నేయి పంపత్పరిములు వరమందును ఉదయించి యుండలేదనియు ప్రకటించెను

కాల్వడక - విన్నపృత్తాంతము — గావలియరును పడు మైళ దూరములో నున్న తెనాన్ అను గ్రామము కాన్ సేన్ విన్నపృత్తము వరను కివత్తుడును గొడ క్రావృయిడునైన మారందపాంజే అను వాతనికి ఒక ముల్లుము పాదుపుంగపురి ఆకర్షణ వ ప్రభావమువలన

కాన్ పేన్ పుత్రుడుగా జన్మించెను. బ్రహ్మచారి వచే
 ఉండి మకరందపాండే ప్రతిదినము కొరకు అపమము
 చేసెడివారు. జన్మించిన యుద్ధవంతుడు కాన్ పేన్
 ముగ్ధుడుగా మందెను అందుచే అతని కండ్రి కివలెగ
 ముక్త బుళివడముల నుంచి గోక్షరములతో అభిషేకము
 చేసెడివారు. ఒకచాటి గాథాంధకరములో అపు పాతెళ్ళ
 డను దొడగని కారణమున మకరందపాండే పోరుగింటి
 వారి మేనడుగట్టి పాలు ఎరికి కిప్పున కళిపెన యెవర్పు
 చుండెను. నాకామగోలింగము నుండి శ్రీమదన, గుగర్వన
 దినవర్షము ఆర్పవలె అతని బాలునిగు కాన్ పేన్
 కెప్పుడన కే వేసెను. తెలుపచే అతని వోటినుండి మాటలు
 వెలువడెను అంతట అతడు కైరవరాగములో పోయి
 తా పా బ్రహ్మమూనా విష్ణుమూనా మనకా అను
 పదమును అనుభారగా పొందెను.

ఒకనాడు హరిదాసస్వామి (గురుశ్రీ) కాళియాకాకర్మమై
 కిష్కంధలో గూడి బోధించుచుండెను అతడు కాన్ పేనుని
 కంకడంబి దివి అతని భవిష్యత్తును గ్రహించి అతని పోక
 గాయక ప్రముఖ పోతయ్య కలంబుతో అతని కండ్రి
 యగు మకరందుని అనుమతి పొంది తన ఆశ్రమమునకు
 గొనిపోయి అతనిని పంకిత విద్యా ప్రవృత్తి వౌభుచ్చిని
 తెలియుచున్నది మరియొక చరిత్రకావని ప్రాత ముం
 మన కాన్ పేన్ మన ముద్ద గెన్ అను పండితుని
 యొద్ద పంకిత మధ్యమంచెన తెలియుచున్నది రాజా
 మాన్ కళాశాలలో చేరి ఇతూ మహామృద్ అను
 విరువును గాయకుల యొద్ద కాన్ పేను గాన విద్య నశ్య
 ఎంచెనని మరికొన్ని ప్రమాదములవలన తెలియుచున్నది.

విద్యార్థిదశలో నున్నపుడు కాన్ పేన్ రాజు మృగ
 నయనకు వెండి కరచరికలతో పోత యగు హంసేనీ
 బ్రాహ్మణుడై అను కన్యను వివాహమాడవలె కండు
 యిది వ సంవత్సరముపాటికి ఇతడు పంకిత విద్యా
 పాఠంగను డయ్యెను ఎప్పుడు కేవలపాఠ్యై ఇతడు
 రొంకపా వాక్రయించెను.

ఒకనాడు కాన్ పేను రికా ప్రాంతమునకు పోయి
 రాజా రామచంద్ర లెహలా యను వాతని దుర్గమునకు
 నమివ పోరేళములో తంబర మీటుచు కైరవి రాగ
 ములో మాహివేద తూనా పురానా తూనా హరిష్

తూనా కరవ తూనా భాగ్య తూనా జ్ఞాన త్రిభువ
 నేక అను పదమును పాడుచుండెను ఆ పనుయమున
 ఆ రాజా పూతుచున్న కిలింగము కాన్ పేన్ వైభవము
 తిరిగెను ఈ విచ్చిత సంఘటనమును చూచి రాజా
 కాన్ పేనును అవ్వనించి అతనిని తన దర్బారులో
 గాయకుగా నియమించెను ఎప్పుడు ఆ ప్రభువు కోటి
 టంకములన కాన్ పేన్ అను విరుదమును అరవి
 ప్రపాదించెను తెలియుచున్నది.

కాళిక్రమమున కాన్ పేన్ కీర్తి ప్రతిష్ఠలు అప్పుడు
 చక్రవర్తి వీరుకు పోతెను అప్పుడు చక్రవర్తి అలూర్దీన్
 బుర్రై అను చాని కాన్ పేనును పోతెయ్యిరి అట్లా
 ఎంచెను అలూర్దీను ఈ చార్తను రాజా రామచంద్రు
 నకు నివేదించెను రామచంద్రుడు కాన్ పేనును అతి
 వైభవముతోను అన్ని మర్యాదలతోను పంకిత శిక్షించి
 పురపాస్య ప్రదేశమునకు ప్రియముగా చతురంత
 యానమునకు వాహుడుగా మండి అతనిని అప్పుడు
 అప్రానమునకు సంపత్తె చెను పుర పాస్య ప్రదేశములో
 పంకిత యంబున్న కాన్ పేను పల్లకి వాహుకులతో
 పోతె యున్న రాజాగారిని చూచి కమార్వంశిగిరి
 అతని పద్మిద్రిని క్లాసుంచి అతనిని తన కుడిచేక
 వలాము లేని ఆ మాటనుండి కా నెరికిని కుడి
 చేతితో నూము చేయవని ప్రతివ బు నెను.

అగ్రా నగరము చేరిన ఎప్పుడు కాన్ పేను పల్లకి నుండి
 దిగి అప్పుడు చక్రవర్తికి ఎరచుచేతితో వలాము చేసెను
 రావసుర్యార్ధ సెదుగని కాన్ పేను ముఖమును చూచుటకు
 విరాళించి అప్పురానిది సంపత్తె చెను.

ఈ సంఘటన అరగిన నెరిదినములకు కాన్ పేన్
 పాటును దినవలెనను మాతాపాలము అప్పునకు అనించి
 అతనిని రప్పించెను ప్రభువు దర్బరకాలమున కాను ఎడమ
 చేతితో పతాము చేయుటకు గల కారణముపుడు కాన్ పేన్
 అప్పునకు నివేదించెను అప్పుడు పంకిత ముద్ద యెప్పుడు
 కాన్ పేన్ గానమును విని అనందపదనకు డయ్యెను
 కాన్ పేన్ ప్రభుమునకు డర్బారు రాగమును పొదెను
 ఇట్టి అశ్శుత రాగాలాపము దర్బారు నటముంబ
 చాటుంచెను పాముతులు, నరబారులు, గాయకులు-
 అందరును వెతానని కాన్ పేనును పొగడిరి అప్పుడు

అతనిది ఒక రూపాయల అవసరమున మిచ్చి తన దర్బారు
వందలి గాయకు రక్షణలతో నో రక్షణగా అతనిని
పాప మొనగెను

ఒకాడు అక్కడు కాన్ సేనుతో కలిసి మామిడితోటకు
చావోగి కేగెను అతడు అరమగ్గిన బంగారు కలశ మును
మామిడి ఫల మొంటి కాన్ సేను దృష్టి వాంఛించెను
అక్కడు కాన్ సేనువకు గల అశ్విప్రాముమును గ్రహించి
అతనిని బవ పీఠపై డెక్కించుచు నీ మామిడివండను
కోసొమ్మునెను అప్పుడు కాన్ సేన్ తనపై అప్పుడు
యావ అపారశ్రమమును సంకలించి తెందు చేతులు
బోడించి అతనిని వసువ్యునించెను

కాన్ సేన్ కీర్తి వివక్షముముగా అభివ్యుంచెను
అందుచే తోడి గాయకుల లభిస్తే ఉత్సాహాయలచే
కుశలము పొంది చారు ఒకాడు బ్రహ్మచారి అను
గాయకుని ప్రేమించి పట్టపుతీసుగువకు సుదమెక్కి
నదను కావము క్రోశము మునించు వట్లాతనిచే నీ
పాట పాడించిరి అంతలో ఆ మాత్రమున పోవుచున్న
కాన్ సేనుపై ఆ తమిళుల అంబువ ముద్యమించెను
కాన్ సేను ఖిజ్జిక గతోగ ద్రిక్రమును మహారాయ
రావణా రాగముతో

మన గజ తయొ అరువమాన

అతి ప్రలంబ చక్షనమనక పో నరచం

ఒకటి చారిద్ర్య అష్టాదశో

అని అనువుగా రించిపాడెను అంతకు ఏనుగు మంకోష
ముతో కాన్ సేనును తన విచ్చిస్తే డెక్కించుకొనెను

తను కుట్ర వస్తులు పోయెనని ప్రకటించుచు తోడి
గాయకులు హాళుకులై అరమగ్గిన అను గాయకుని
ప్రోత్సహించి కాన్ సేనుచే దీపక మను రాగమును
పాడించవలెనన దని అక్కడు చక్రవర్తిని ప్రేమించుతొరి
దీపకరాగ ప్రవాహము నెరుగని అక్కడు చక్రవర్తిని నిందోల
గంబువ ఆ దీపక రాగమును పాడువని కాన్ సేనును
విర్బంధించెను కాన్ సేన్ చారము వివముల గడుపు
నై కొని వివముల నోకనాడు దర్బారులోని దీపముల
నన్నిటిని అర్పించి ఒక గంబునెపు దీపక రాగము బాలా
పించెను ఆ రాగ ప్రవాహముచే, దీపము అన్నియు మరల
నెప్పుటివలెనే వెలిగెను కాని కాన్ సేను చేపము

కామమువలె ఎట్టిగా కాలి బొబ్బు తెక్కినను ఆ దీపక
రాగాలాడబడినమైన కావమును అప్పుడు నైరిందవలె
వచనోకారములతో పక భవనముమంది పాఠింబెను
కాన్ సేను యొక్క విహృద్విధి చూచి నైదులులు పోవ
చేసిరి కాని ప్రయోజనము కలుగదయ్యెను తుదకు
సంకల్పి వదిలితరమున నిర్బంధించి ఒక దేరా యందతడు
చేర్చులెను పరివరమున నున్న ఇద్దరు రాజపుత్ర స్త్రీలు
అతనికి నీటికై వచ్చి కాన్ సేను యొక్క నైవ్యునిని
చూచి మేను మల్లారు రాగమును అంబించిరి తత్పరి
ముగ బావానరణము చల్లచేడి కంఠవస్త్రము కురిచెను
ఆ బావానరణము కాన్ సేను కరీరకావమును అవయం
చెను అతడుతంబు వెలుపరికి వచ్చి తనకు ప్రాంథిక
సోపనక స్త్రీలకు అప్పుడుచే నవ్యావము చేయించవలె నని
సంకల్పించి చారిని అప్పుడు పక్షా భవనమున కావోనిం
చెను అంతపుర స్త్రీలగు చారు ఆ చార్తను తను కర్త
లకు తెలిసిరి చారు క్రుస్తులై ఆ స్త్రీల కిరములను
ఖండించి మొందెములను మూత్రము ఒక దోలితో పెట్టి
కాన్ సేన్ దేరావల్లము పంపి కాన్ సేన్ ఆ దోలిని
చూచి అందు స్త్రీలు కలసిరి శ్రమించి నిర్బంధించెను
కాని చారిలో రక్షుక్రము అగు మొందెము లాతనికి
కప్పించెను ఆ మొందెములకు గట్టిబడిన పోం-కావా
అను వనములను అతడు చదివెను చారి యొక తన
శేర్పడిన కృతజ్ఞతను తెల్లించుటకై కాన్ సేను
తోం-కావా అను తరావాలును రచించి గాయకులు
వళతో ఆ తరావాలును విధిగా పాడవలెనను నిష్కర్ష
చేసెను

హరిదాన ప్రియితో నమూగనుము - కాన్ సేనువకు
గురువగు హరిదానప్రియమ యొక్క పాటను వివవలె
నను అకతో ఒకాడు ఛద్యుచేదమును దాల్చి అక్కడు
కాన్ సేనుతో కలిసి ఆ ప్రియితో కుటిరమున కేగెను
అప్పుడు ప్రియితో ఛాద్యుచుగ్గులై యుండెను అతనిని
చూచి కాన్ సేను వసువ్యునించెను కాన్ సేను రాకకు
ప్రియమి సంకలించి గాన ప్రదర్శన మొనర్చుమని అతనిని
అజ్ఞాపించెను అంతకు కాన్ సేను కల్యాణరాగము బాలా
పించుచుండెను అందు ప్రియితో అప్పుకుని గోచరించెను
ప్రియమి అగ్రహించి, అతనికి చూపించెను వెంటనే,

పాపములే ఆ కళ్యాణి రాగములే దివ్యముగా మనోహరముగా అలించెను పొందుచు నిమిషము అప్పుదు సంతోషము పుట్టేక మేళావలా అని తేకవేసెను అప్పుదు చక్రవర్తి ఆ కళ్యాణి రాగమును కవితోపాయముతో వివిధ కారణముచే పాపము ఆ రాగమునకు ఎవ్వన కళ్యాణి (ఎమన్ కళ్యాణి) అని పేరిడి దానిని అపామృతమునకు గాక దేహాయములతో ఆ రాగమును గానము చేయరాదని కాంచెను వాటినుండి దేహాయములతో భగవత్పురమునకి ర్తవములను మహమ్మదీయులు పొతుటకు ప్రత్యేక స్థలములు నిర్దేశించబడినవి

అప్పుదు చక్రవర్తి తన అల్పవ్యయమునకు వగది పారి దానిపాపము పారములపై అడి, రోవ ఎరిహార్యమై ఆ రత్నహారమును కానుకగా అతనికి సమర్పించెను కాని పాపము ఆ రత్నహారమును గ్రహించ నిరాకరించి యముగాఢుట్టుము వద్ద అనురృతివ రత్నవిశేష (రీతి) యొ బి భగ్నుమైన రవియు దానిని పునర్నిర్మింపవలయు ననియు అజ్ఞాపించెను అంతట అప్పుదు యముగా వదిలి పోయి ఆ వ్యక్తమును చూచి తన అనుభవము సాపక్షమున నివేదించి తమవలయు నర్పించెను

అపార అప్పుదు మీరాబాయి పాటను వివరణయు నను భవ మహానాయకుడు తానసేవ తరిగించెను ఇరువురు రక్షాం వర్తకుల వేదములతో చిహ్నము నందు ప్రవేశించి ఆనాడు శ్రీకృష్ణుని పాస్విధ్యముతో మీరాబాయి భక్తి తత్పరతతో మేరేలో నీరధర గోపాల అను భజన గీతమును గానము చేయుచుండెను శ్రోత్రపేయమున ఆ గానమును విని అప్పుదు తవ్వయులై ఆ రత్నహారమును శ్రీకృష్ణునికి కానుకగా సమర్పించి వెడలిపోయెను

1686 వ సంవత్సర ప్రాంతములో తానసేవ బృందావనము నందలి వల్లభారాని పీఠాధ్యక్షుని విశాలవాఙ్ పాపము వారి రక్షానివకు పోయి అచ్చట గానవళ చేసెను అతని పాండిత్యమునకు పెచ్చి పాపము అతనికి 10 వేల రూపాయల రక్షణ విచ్చి దానిపై ఆ గవ్వముంచి భక్తిభావ తేని గానము వృత్తా యని పలికెను అనంతరము ప్రఖ్యాత వైష్ణవ పదావళి గాయకు డగు గోపాదేశ్వరుని యను నతడు కృష్ణ శ్రీరత్నమును గానము చేసెను

ఆ పాటను విని తానసేవ మిక్కిలులై అతని యొద్ద శిష్యులుగా చేరి విష్ణువాసు పంక్తిరత్నము చేయుచు వ్యయముగా కొన్ని శ్రీరత్నములను రచించెను తన తీరక తేనెమును అతడు అచ్చటనే గడిపెట్లు వల్లభారాని తంప్రదాయితులు చెప్పుచున్నారు

తానరచన - తానసేవ మువ్వపిడ్డ గాయకుడును పంగీత శాస్త్రజ్ఞుడునువై యుండుటయే కాక గేయ రచనా ధురంధరులై గూడ వరలెను గోపన హరి లేక దాగురాదు అనువది ఇతని వాటికి పేరు ఇది శివనట హనుమవ్యవముల మిశ్రమముచే అవివర్ణించబడిన నూతన విధానమని మనస్ తో మూలకా అను గ్రంథములలో వ్రాయబడినది

తానసేవ మారచానునకు నన్నియక మిక్కిలు మధ్యయుగములో తానసేవ మహావి భక్తిజ్ఞున పీఠము లను ముంచి సర్వలూప నవనీతమును అతిక వ హ వ్యర్థ మింకములలో నిం మన కందించిన మహా భాగుడు తానసేవ యొక్క భాగ్యి అయివాక్కురా మంత అహంగారా వీర కామాదయము అను కావ్యములలో విస్తృతముగా అభివర్ణించబడినది ఉదా -

తూతే భవిష్యత్కలం వర్తమానే
న తానసే - సప్రతిమోదరభాగం
తళా మ్రుద్ధాశ్రి తిరేజిమన్వే
వై కాద్యళా కోచివ్యవ వర్ధ విద్య

తానసేవ అక్షణ గ్రంథము రక్షాకరము మున్నగు కావ్య గ్రంథములను పఠించి పంగీత పారము రాగమాల అను పంగీత గ్రంథములను రచించెను పంగీత పారమందు 184 రోహిణును రాగమాల యందు 308 రోహిణును గలవు పంగీతపార్ అను గ్రంథ మందు, వాద తాన వ్యర్థ రాగ కావ్య కాళములను ప్రకరణములు కలవు వాదభేద వాదీ తాన గ్రామ వ్యర్థ మ్రుతి మూర్ఖురా రాగాలార - గవతభేద - గాయక గుణబోధములు అను ప్రకరణములు రాగమాల యందున్నవి

తానసేవ రచించిన దృవదలు చాచాపు 360 గలవు 'రాగకల్ప'మును వాద విహార మాలిపున్ వగమార్ 'దృవదప్యర లిపి అను గ్రంథములలో ఇవి ఉదాహరింప బడినవి వీటియందు గణిత, భౌతిక ప్రవృత్తులు

వరసన్నిధి-గంగా ప్రాంతములను అల్లా హీ - గామ-
ప్రాంతములును నయితాళిరములును రాగి గిరి లును
రామచంద్ర-అపరీత ప్రభువుల కొరకు విశేషములును
తైలా-గోపాలరావుల అవ్యవస్థ పుష్కలములను
లును వర్ణించబడిన ఇదిగాక ఇతరుల వర్ణించిన కృష్ణ
శీల-మహాత్మ్య కాశ్యపములుగా కామగన్న
వీరిలో కొన్ని ప్రతి భావలోను మరొకటి అలభ్య
పాఠశాల భావలోను గూర్చబడినవి

కాన్సేను రజాన్ అను బాధ్యమును తోడి మల్లార్
పాఠశాల మేధావీ మున్నగు రాగములను
సృష్టించెను వీరికి మియో అను ముగ్ధ కలను అనగా
ఈ రాగములకు మియో తోడిరాగము మియో మల్లార్
రాగము మియో పాఠశాల రాగము మియో మేధా
రాగము మియో దర్శాను రాగము అని వర్ణనలోరము
కల్పించి

కాన్సేను గంధర్వ అనువది మూలెండ్లు కీ విం చి
1680 వ సంవత్సరము ఏప్రిల్ 28 తేదీన ఆగ్రానగర
మందు మరణించెను ఆతడు అట్లెన్ని ఇతని శిష్యులు
వాంటూ ధర్మానుపాదముగ కలంబ్రీతిలో ఇతని శవమును
ఉపేక్షించి రహస్యసాక్ష్యమును అరచి అందుచే మాటి
మారువకులు కాన్సేను హిందువుడు ఇతడు మహమ్మ
దీయులై మిర్జా అను వీరులమును భరించె నని కొందరు
అందురు ముస్లిములుగ నుండిన ఇతని శిష్యులు
గొల్లించు నందు మహమ్మదు గామ నమాది ప్రక్కన
ఇతని సమాధిని నిర్మించిరి తెలియుచున్నది

అప్పుడు చక్రవర్తి కాన్సేన్ మృత్యువును విని శోకిం
చిన విధమును గనుదు

సఖంసూ! సుఖిన్ గయ! కావేవమా! రాగ్
న కో రమిలో కోరితో గయో వీర జోపాన్
కాన్సేన్ యొక్క మృత్యువును మోసించు రృపర
అట్లన్నది -

అట్లాను తేరిగతి అనగతిమోనై అనగతిజాన నారా
యణ విశంభవ విచారార 'రమేశ్వర వస్త్రీయ కిద

అనరా! శివశంకర అనరా కోవేవక పారక
భరణ, శంకర విశేషక తేరి విశంభవ ముఖే! పరణ

స్త్రీ పురుష వారీవర అలోగ్! కావేవకే ప్రావ ఉదకరై!
జానవహై సఖ పురపర

ముస్లిములుగ నుండిన కాన్సేన్ శిష్యులచే గొల్లం
యరు నందు ప్రతి సంవత్సరము మేలా (ఉర్స్)
యొకటి ఘనముగా జరిప బడును ఆ ఉత్సవములో
పాల్గొనుటకు పెక్కురు గాయకులును ఘోరులును
అచ్చటికి పోయి క్రధాంతి ఘటించురు అచ్చట నున్న
చింతెట్టు అటును వాని చెరుకును గాని కిదివర కిదివ
వారికి కిన్నరుని గాత్రమువంటి గాత్రము ప్రాప్తించగల
దని వారు నమ్మిరి

కాన్సేను అనుయాయులు లెండు వర్గములుగా
నువ్వారు ఒక వర్గమువారికి రజానియార్ అని పేరు
లెండు వర్గము వారికి వీరావార్ అని పేరు
కాన్సేను అనుయాయులైన ఈ లెండు వర్గములవారు
రాంపూర్ ప్రాంతములో ఇప్పుటికి వి కనలడు
నువ్వారు

1825 వ సంవత్సరము నుండి కీ రాజామార్గన
రాజా సింధియా ఈ ఉప్పు వ్యయము కొరకును భరిం
సంకల్పమును కొరకును రు 700 లు పాతాగాగా శీలా
యించెను 1946 వ సంవత్సరము వరకు ఈ విధానము
అనుసరించబడెను 1947 నుండి భారత ప్రభుత్వమువారు
రావి రూపు లెఖలు మార్చి రావి కొక పాంపక్కులిక
రు నము కొనగలి ఈ ఉత్పాదములలో శేంద్ర రాష్ట్ర
ప్రభుత్వ ప్రతినిధులును, ఇతర ఉద్యోగులును పాల్గొను
చుందురు

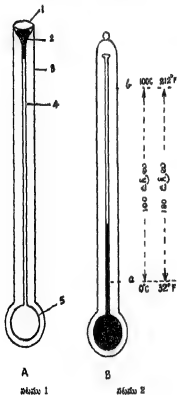
నుం రా కా

అవమానవి (Thermometer)

ఒక వస్తువు యొక్క కావ్యమును లేక ఉష్ణోగ్ర
తను (Temperature) కొలుచు పరికరమును కావ
మానవి లేక ధర్మానిటర్ అనెదరు కావముచే క్రమ
బద్ధముగా మారు త గుణము వై నను కావ్యమును
కొలుచుటకు వినియోగించవచ్చును ద్రవ ద్రవ్యముల
కావ్యోచము (Expansion) విద్యుత్ కావ్యోచముల
నిరోధము (Resistance) ధర్మోగ్రాఫ్ (Thermo-
couple) యొక్క కావ్యవిద్యుత్ (Thermo electricity)
యొకదై న గుణములు కావ్యముచే క్రమ బద్ధము గా

మారుటవలన ఈ గుణములను నియోగించి వేర్వేరు ధర్మామీటర్లు తయారు చేయబడినవి

క్రి. శ. 1698 వ సంవత్సరములో గెరియో అను వాతకు ప్రోథమముగా ఉష్ణోగ్రతను కొలుచు పాదరమును కనిపెట్టెను ఇది కొద్దికొద్దిగా మార్పులు చెందుచు 1841 లో పారాయి యొక్క ధ్యాకోవగుణము గలిగి యోగించబడిన ధర్మామీటరుగా వాడుకలోనికి వచ్చెను ధర్మామీటర్లలో వాడబడు ద్రవమునకు కావలసిన మగుణములు పారాయికంటె పాదరద్రవమునకు అధికముగా నుండుటచే పాదరద్రవముందు ధర్మామీటర్లు ప్రథమముగా నెలువడినది 1714 లో ఫారన్ హీట్ అను వాతకు మును ప్రస్తుతము తెలిసిన రూపములో నున్న ధర్మా

A

పటము 1

B

పటము 2

మీటరును తయారుచేసెను ఇదే ధర్మామీటరును 1742లో పెర్సీయస్ అను వాతకు రూపొందించుచు స్కెలులోని డిగ్రీలలో మార్పుచేసి పెంట్జ్ గ్రేడు ధర్మామీటరును వాడుకలోనికి తెచ్చెను

పై వ తెచ్చిన ధర్మామీటరు యొక్క క్రింది భాగమున పాదరద్రవముతో నిండిన గోళకమును (Bulb) రానిపై న ఒకే పరిమితిలో శీతవాత గల గాఢ గొట్టమును ఉంచుచు గాఢ గొట్టముపై డిగ్రీలను చూపు స్కేలు చిత్రింపబడియుండును ఇట్టి ధర్మామీటరును తయారు చేయుటకు ముందు గాఢ గొట్టముపై పాదరద్రవముతో నింపబడిన గాఢ గర్రాటు ఉండుచు గోళకమును కంచెము తెచ్చుచేసినచో అందుండు గాలి ఉష్ణమువల్ల బయటికి రలుమొడి గోళకము చల్లారగనే పై నున్న పాదరద్రవము గోళకములోనికి దిగి వారును గోళకమును గొట్టములోకి కొంత క గమును పాదరముతో నిండిన తరువాత గర్రాటు క్రింది భాగమును వేడిచేసి గాఢము కరగించి గర్రాటును చేరుచేసి నీలు చేయవలెను కరగించున్న ద్రవ్యమైన మంచుగడ్డలలో గోళకమును ఉంచి గొట్టములో స్థరముగా వచ్చి నిలిచిన పాదరద్రవ మట్టమును గుర్తించవలెను దీనినే అధోస్థర స్థానము (Lower fixed point) అందుకు అట్లే 76 పెంజీమీటర్లు వారమితి గలిగిన నీటి బదిలిలో గోళకమును ఉంచి ఉర్ధ్వస్థర స్థానమును (Upper fixed point) గుర్తించవలెను ఫారన్ హీటు ఈ వాతక్రమ మినులను క్రమముగా 32 డిగ్రీలు 212 డిగ్రీలు అని విశేషించి చాటి మధ్యమన్న విరామమును 180 నకు భాగములుగా విభజించెను ఇట్లు వచ్చిన డిగ్రీలను ఫారన్ హీటు (°F) డిగ్రీలని యందురు అదే వాతక్రమ మినులను పెర్సీయస్ నున్నా డిగ్రీలనియు కూట డిగ్రీలనియు గుర్తించి మధ్య విరామమును నూరు నకు భాగములుగా చేసెను ఇట్లు చేయగా వచ్చిన డిగ్రీలను పెంట్జ్ గ్రేడు (°C) డిగ్రీ అందురు ప్రస్తుతము వాడుక నుండి తొలగిపోయిన రాయమర్ స్కేలులో ఈ మినులు ప్రథమముగా నున్నా డిగ్రీలుగాను 80 డిగ్రీలుగాను ఉండి మధ్య విరామము 80 పదుభాగములుగా విభజింపబడియుండెడిది ఫారన్ హీటు డిగ్రీలలో నున్న

దేయటకు రెండవ కల మని చేరు అనగా అక అక్షర కాంక్షన అరచెందు కాంక్షనలోనే రెండవరమును ఉచ్చరించుట రెండవ కల మగును ఉదా - వరి-గమ-వధ-విధ

(ఇ) మూడవ కాలము -

కాళము ప్రథమకాలము వలె నదయమంద గీతము అంతకంటెను రెండు రెట్లు వేగముగా అమృతంబులు మూడవ కాలమని చేరు ఉదా - వరిగమ - వధవివ పై ఉదాహరణములలో స్వరములకు అరుగు ఒక గీటు రెట్టెపువేగమునకును రెండు గీట్లు రెండు రెట్ల వేగము నకును గుర్తులు ఈ క్రమములలో రెండవకాలమునందు ప్రాప్త్యాక్షరము అరచెందు గాలములలో వగముకాలము లోను మూడవ కాలమునందు అరచెందులో వాలుగవ వంతు కాంక్షనలోను ఉచ్చరించుట అరచెందులో వగము కాంక్షనకు చతుర్థాగ కాల మయి వాలుగవ వంతు కాంక్షనకు కళా కాల మయి పై దీర్ఘాక్షర ములు మొదలగునవి రామాసా ప్రకారము పై విధ ముగా వినియోగమగును

II క్రియా పాఠశాలము -

శ్లో|| హస్త ద్వయవ్యవహారో వియోగేదాఽనర్తకే |

హస్తౌ మాత్రే దళ ప్రాణకాలప్రాళ సంశ్లితః |

రెండు హస్తముల యొక్క సంయోగ వియోగముల వలన దళప్రాణములలో కూడి చ్యాపించిన కాలమాన మునకు కాళ మని చేరు రెండు హస్తముల యొక్క సంయోగ వియోగముల వలన కలుగు సంఖ్యలకు క్రియలని చేరు అవి హస్తక్రియ అనబడుచున్నవి కాళమునకు ఈ క్రియలే మూలములు ఇవి (1) మార్గము అనియు (2) దేవీయము అనియు రెండు విధములు వీటిలో ముందు మార్గ క్రియలు వివరింపబడుచున్నవి

(1) మార్గ క్రియలు

మార్గ క్రియలు (1) శక్తిము కలిసి (2) శక్తిములు తేలివి అని రెండు విధములు. ఇందు

(1) మార్గ శక్తి క్రియలు

(1) ద్రువము (2) శక్తిము (3) కాళము

(4) పన్నీపాళము అని మార్గ శక్తి క్రియలు వాలుగు విధములు వీటి లక్షణములు :

(1) ద్రువము-శక్తి పు ర్యక్తమైన చిటిక

(2) శక్తిము- కుడిచేతి యందు ఎడమ చేతితో రెండు కొట్టుట

(3) కాళము- ఒకను గా వ్రమునందు కుడిచేతితో రెండు కొట్టుట

(4) పన్నీపాళము- రెండు హస్తముల యొక్క మూడవ పన్నీపాళమునందు రెండు హస్తముల తోను అనకు అని ముఖముగ ననుసరించు చున్నట్లు రెండు కొట్టవలయును

(1) మార్గ విశ్లేషణ క్రియలు -

(1) అకాము (2) నిష్కాము (3) విశ్లేషము

(4) వ్రవేళము అనునవి వాలుగును మార్గ విశ్లేష క్రియలు వీటి లక్షణములు -

(1) అకాము- పైకి ఎత్తబడిన వ్రేళ్లను ముడుచుట

(2) నిష్కాము- అకాము హస్తమునందు ముడువ బడిన వ్రేళ్లను చాచుట

(3) విశ్లేషము- ఒడిచార్పణమును వెలువలకు వివరుట

(4) వ్రవేళము విశ్లేష హస్తమును అరోముఖముగ వ్రేళ్లను వలచి వ్రవేళ పునకు తెచ్చుట

(2) దేవీ క్రియలు -

ఇవి కూడ (1) శక్తిముతో కూడినవి (2) శక్తిము తేలివి అని రెండు విధములు వీటి వివరములు

దేవీ శక్తి క్రియలు -

దేవీ శక్తి క్రియలలో ద్రువకము అను చేర ఒకచే శక్తి క్రియ కందు దీని లక్షణము

ద్రువకము - డను అరచేతితో కుడిచేతితో రెండు కొట్టుట ఇది మార్గ శక్తి క్రియలలో కాళము అను క్రియకు సమానము

దేవీ విశ్లేషణ క్రియలు -

(1) పన్నీ (2) పన్నీ (3) పన్నీ (4) వివరిక

(5) విశ్లేష (6) విశ్లేష (7) విశ్లేష అని దేవీ విశ్లేష క్రియలు 7 విధములు వీటి లక్షణములు -

(1) పన్నీ ఒడమపై పునకు చేతిని రానిచ్చుట

(2) పన్నీ ఒడమపై పునకు వివరిక అర్ధవంధ్ర హస్త మును కుడి పార్శ్వమునకు వివరుట

(3) పద్మిని ఎడమచేతికి క్రిందుగా అభోముఖముగ కుడి హస్తమును చాచుట

(4) విద్యుత్ కుడి హస్తమును తెలువలకు విద్యుటు

(5) విడిచి విద్యుత్ క్రియయందు చెప్పులదిక హస్తము యుక్తప్రేక్షకు ముతచి కవనైర్వచకు రానిచ్చుట

(6) పకాక హస్తమును మీదికి పట్టుట

(7) పకిత హస్తమును క్రిందికి రానిచ్చుట కాళమువందు ఈ క్రియలలో ఒక్కొక్క దానిని ఎంత కాలము నిలిపి ఉంచుటయినో ఆ విషయమును మార్గ ప్రాణ అవగాహన తెలియదగును క్రియలలో మార్గ క్రియలు మార్గ కాళములందును చేళ్ళ క్రియలు చేతులు కాళము లందును వినియోగ మగును

III మార్గ ప్రాణలక్షణము —

కాళమును చేయునపుడు ఒక్కొక్క హస్త క్రియను ఎంత కాలమువరకు నిలువనలెదో అట్టి నియమములే మార్గ ప్రాణలక్షణమునందు గలవు కాళము వడచు మార్గమును తెలుపునది కాబట్టి దీని కి పేరు వచ్చినది

మార్గములు చెప్పులు కలవు కాని చాటి నన్నిటిని పామాన్య మౌనపులు అమృతమహారతి అనువలన మొదటి అరు మార్గము అనే గ్రంథముతో పరాపారించుచున్నాడు

అని మార్గములు

శ్లో: దక్షిణోహస్తీ కళిత్రప్రక్త చిత్రత రవృత్తితః

తథాచిత్ర తమళుప్యాదితీ చిత్రతమో మతః

పరేపం కలికా మార్గా ప్రవృత్తిరూపం నిమాన్యతే

దక్షిణము హస్తీకము చిత్రము చిత్రతరము చిత్ర తమము అతిచిత్రతమము అనునది అని మార్గముఅనుచు చేయి చీటి లక్షణములు —

(1) దక్షిణ మార్గము 8 మాత్రల కాలము కలది (అనగా 8కి లభ్యుత్తరముల కాలము)

(2) హస్తీక మార్గము 4 మాత్రల కాలము (చదు వారు లభ్యుత్తరముల కాలము)

(3) చిత్రమార్గము 2 మాత్రల కాలము (ఎనిమిదిలభ్యుత్తరముల కాలము)

(4) చిత్రతర మార్గము 1 మాత్ర కాలము (అనగా వారుగు లభ్యుత్తరముల కాలము)

(5) చిత్రతమ మార్గము : అరమాత్ర (½) కాలము అనగా రెండు లభ్యుత్తరముల కాలము

(6) అతి చిత్రతమ మార్గము వారునక వంతు (1) మాత్రకాలము అనగా ఒక లభ్యుత్తరకాలము

కాళమువందు ఈ కాలమున ఒకటికి మింప మార్గములు వినియోగము కాకలపు కాళమును ఏ మార్గముతో లబ్ధులైనెదో ఆ మార్గమునకు చెప్పినది అవగతముల ముల ముద్రమువందు ఒక్కొక్క హస్త క్రియను నిలువలయును

ఉదా కాళము వడచు మార్గమున వడచునపుడు ఒక్కొక్క హస్తక్రియ ముపుడిరెండు అవగతముల కాలము వలనను నిలువలదును లభ్యుత్తరముల యొక్క కాలప్రమాణము అవగతము (అవగతము) అని లోక కాల ప్రాణలక్షణము వందు నిరూపించినది మార్గ త్రికాలము

లోగా కాలప్రాణ లక్షణమున చెప్పినది క్రికాలములు ప్రస మార్గమునను కలవు ఒక్కొక్క క్రియ ఎన్ని అవగతముల కాలమువరకు నిలువలదునో అదే కాలముతో గానమును అమృతమౌన అ మార్గమున కలి ప్రకమకాలము కాళమును అదేవిధముగా అమృతమౌన గానమును అంతకు రెట్టింపు చేగముగా అమృతమౌన రెండవ కాలమునను అదే విధమున కాళము వడచు కాలముకలెను రెండు రెట్లు చేగముగా గీతము వడచుట మూడవకాల మవలదును ప్రతి మార్గమునను ఈ విధముగ మూడు కాలములు కలవు గీతము ఒక ప్రకమకాలముతోనే నిలిచియుండగా కాళము మూడు విధములుగ రెట్టింపు రెట్టింపు చేగమున వడచు వద్దలికలది అది యియ ప్రాణలక్షణమున రాగలదు గానమందు ప్రాస్తవ దీర్ఘా తరములను చామపాత్ర వ్రాగవు అవగతకాలము ననువ రించి వినియోగించుకొనవలయును ఇంతవరకు వివరించిన మార్గములు అందు చతురశ్రమార్గములు ఇవి గాక త్రికాలి మార్గములు వారుగు కలవు

IV అంగ ప్రాణలక్షణము —

ఒక హస్త క్రియను గాని, ఒకటికి మించిన హస్త క్రియను గాని తెలియజేయునట్టి వంట్లకు అంగమని చేరు ఒక అంగము లేక ఒకటికి మించిన అంగముల వలన

కళము వీర్వడుచున్నది అందువలన ఇవి కాళాంగముల
అనవదించి కాళాంగములు పదునారు అందు వలన
ములు అరు విధములు అవి

కొలి విరామంచ ద్రుతం దైవ త పురుషుల కళ

కాళపాదం కళాద్రోశం కాళాంగమివ వద్యధరం
ఎరామము ద్రుతము లుపు గురువు స్థితము
కాళపాదము అమవి కాళాంగములకే చేర్చి వీటి
గుర్తులు

కొలి ద్రుతమునందు కాళి లభ్యమార్థ్య కళాకృతిః

పురుషుల కళములైనా పు కళ పరకాసురుః

విరామ మైక్త్య వలద్రవ్యుల కళకాళపాదవత్

విరామము — U

ద్రుతము — O

లభ్యు — I

గురువు — S

స్థితము — దీ

కాళపాదము — +

ఈ కాళాంగములకు ఒక్కొక్కదానికి పేరుగా వ్రాసి
కాదుములు తెక్కులు కలవు ఇంతకొ విరామమే విశేష
ముగ అనుద్రుతమే కాదందుచున్నది

కాళాంగముల వినియోగములు

(1) అమద్రుతము—U ఎవమ అకలేలలో కుడి అర
లేతిలో దెబ్బ కొట్టుట ఒక్కటే ఈ అంగమునకు
పాస్త్రక్రియ దీని? క్రియా ప్రాణాంతమున
ద్రుతక క్రియ అని పేరు ఇది పస్త్రకాళములలో
ఒక యుంపకాళమున కూడలే వినియోగమగు
చున్నది

(2) ద్రుతము—O దీనియందు రెండు పాస్త్రక్రియలు
కలవు అందు మొదటిది అమ ద్రుతమునందువలె
అరలేతి ఘాత రెండవది దెబ్బకొట్టిన కుడిలేతిని
ఎరుటి వైపునకు వివరము ఇందు మొదటిది శక్తి
క్రియ, రెండవది విశ్వక్రియ క్రియా ప్రాణాంతము
ములో మొదటి దానికి ద్రుతక క్రియ అనియు
రెండవ దానికి వివర్ణక క్రియ అనియు పేర్లు

(3) లభ్యు—I పస్త్రకాళము అందు లభ్యు అవగా
దెబ్బను కొట్టి కరువాక (ఈ కళాద్రుతమున మొదట

కాళములలో చివరిదైన ప్రకారము)
వేళ్ళను ఎంచుట అది వేదము వసుధదీని పస్త్ర
కాళములలో లభ్యువునందు ఎన్ని క్రియలు చెప్ప
దీవో అందు మొదటి క్రియను దెబ్బ కొట్టుట
రేమ మిగిలిన వాటిని వేళ్ళను ఎంచుటలోను
వినియోగ మగును మార్కకాళములలో లభ్యువు
అకఘాత (ద్రుతక క్రియ)లోనే అమమంబలము—
పస్త్రకాళములలో వినియోగ పుచున్నందు ఇందలి
క్రియలలో దెబ్బ కొట్టుట శక్తిక్రియయు వేళ్ళను
ఎంచుటదీని విశ్వక్రియలు అనుచున్నవి

(4) గురువు—S రెండు మార్కకాళమునకు చెప్ప
ఎదవ సంఖ్యకు గురువని పేరు మార్క లభ్యువు
అమవి ఎమూవాద్యములు ఇందు మొదటి
లభ్యువు కాళమును ద్రుతక క్రియతోను
రెండవ లభ్యువు కాళమును పతిక అను క్రియ
తోను అమమంబలమును అవగా దెబ్బను కొట్టి
లభ్యువు కాళము వరకు అది ఎమ్మటు కుడిలేతిని
ఒక లభ్యువు కాళము వరకు క్రిందికి వదలితీయ
వలెను ఈ రెండు క్రియలును పరమాకాళములలో
వినియోగమగును

(5) పుంజము—దీ మూడు లభ్యువుల కాళమునకు
దెబ్బపడిన సంఖ్యకు పుంజమని పేరు ఈ మూడు
లభ్యు కాళములును ద్రుతక వర్షిడి కృష్ణ-అను
మూడు క్రియలలో అమమంబలమును ద్రుతక
క్రియ పై కాళాంగములలో వలెను వర్షిడి క్రియ
కుడిలేతిని ఎవమ పార్శ్వమునకు వివరముతోను
కృష్ణయను క్రియ ఎవమ పార్శ్వమునకు వివరము
కుడిలేతిని కుడి పార్శ్వమునకు వివరముతోను
ఎనియోగమగును ఈ మూడు క్రియలు పరమా
కాళములలో (మూడు లభ్యువుల) అమమం
బదును

(6) కాళపాదము—+ నాలుగు లభ్యువుల కాళము
కొరకు చెప్పబడిన సంఖ్యకు కాళపాదమని పేరు
ఇది వర్షిడి కృష్ణ పకాళ పతిక-అను నాలుగు
క్రియలలో అమమంబలము కుడిలేతిని ఎవమ
పైపునకు వివరము తెలి కుడిలేతి పైపునకు వివరము,

విశాళ ఎల్లముగి పైకి ఎడమకు క్రింది ఎడమ
వయములు ఇవి క్రియలకు వివిధయోగములు
ఇంతవరకు వివిధయోగములు కలెప్పటివఱకు కాళాంగ
ములలో మొదటి మూడు అంగములు- అనగా అమృదు
తము ద్రిశము ల్పయివు అమవతి మూత్రమే వస్త్ర
కాళము లందు ఎయె గురువు మార్గకాళము లందు
మొదట అమృత కాళాంగములు వివిధయోగములు
లయ గురువు కాళాంగములు జాతి కరములు

V జాతి వివిధరక్షణము

అమృత జాతిమార్పు నొందుటవలన కలుగు శేదములు
లోగ గురిపెదలించి గురువు వ్యక్త కాళాంగము లందు
అమృతములు మార్గ జాతి శేదముల ననుసరించి అయి
లేని ఎడమ లగుచున్నది అటులే ఈ కాళాంగములు
వివిధయోగములు కాళములు మార్గ జాతి మార్పు నొందు
నందు అయిదే ఎడమ ల వివిధము

సం	కాళములు	కాళాంగములందలి అమృతములు	జాతి శేదమువలన కలుగు అవధికాళములు				
			చతుర్వి జాతి	త్రివి జాతి	ద్వివి జాతి	అవధ జాతి	సంకీర్ణ జాతి
1	అమృతము	1	4	9	7	6	0
2	గురువు	2	8	6	14	10	18
3	వ్యక్తము	3	12	9	21	15	27
4	కాళాంగము	4	16	12	28	20	36

పై ఎడమలోని సంఖ్యలు కలిగి మార్గ శేదముల
ననుసరించి మారుచుండును మార్గ శేదములు మార్గ
ప్రాణ లక్షణమున విహింసించునవి

(8) ముము- కాళమును శీతమును పీక కాళమును
అనగా జ్వర మయ్యాయమే ప్రారంభముగనుట
వివేచనా మనీ చేరు

VI గర్భా పోషణరక్షణము

శ్లోకము- శీతోష్ణవాగతశ్చ ఎవశ్చ విషమస్తథా |

ఏవం చలత్విధా ప్రోక్త ప్రాణగ్రహ విచక్షణైః

(1) అతిశయము (2) అవాగతము (3) నమము (4) విష
మము- అని గ్రహములు నాలుగు విధములు

(1) అతిశయము- ముందు శీతమును ప్రారంభించిన ఎప్పుడు
కాళమును నియమము ప్రకారము ప్రారంభించుటకు
అతిశయము చేరు అనగా కాళావర్తమున
గల కుడి క్రియను అనుసరించిన అనువాకము కలిగి
కాళమును ప్రారంభించు లోగాను శీతమును
ప్రారంభించుటకు అతిశయము చేరు

(2) అవాగతము- కాళమునందు మొదటి క్రియను
అనుసరించిన తరువాతను రెండవ క్రియను
ప్రారంభించు లోగాను శీతమును ప్రారంభించు
టకు అవాగతము చేరు

(1) ఎముగ్రహము- కాళమునందు రెండవ క్రియ
ప్రారంభమున గాని మరొక క్రియ మరొక క్రియ
ప్రారంభమున గాని ఈ రెండు క్రియలు మధ్యను
గల ఏ క్రియ ప్రారంభమునవైన గాని తే
ఈ క్రియలలో ఏ రెండు క్రియల మధ్యకాలములో
గాని శీతము ప్రారంభముగనుట విషమగ్రహము
చేరు విషమగ్రహము శేదమునందు కలదు
గాని అనుసరించుచున్న యున్నాదు

VII జాతి వివిధరక్షణము

కళ అను పదము అనేక అర్థములలో వివిధ గాత్ర
ములలో వివిధయోగములవలన జన్మించు లోకము
జన్మించు కళా మందును అవధికాళములో నాలుగవ
మకు కాలమునకు కళా కాలమని పేరు కాళము
యొక్క పక్షలోను కాళమును అవధికముల పక్ష
లోను ఈ అవధికముల ననుసరించి ఏర్పడు కాలాంతి
మొదలగు వాటిని వివరించి వివిధయోగములతో రక్తి
ఏర్పడుచున్నది ఇదియే కళా ప్రాణలక్షణము ఇందు

క తులు గతులు మొదలగు చాటి ప్రాచీన క్రమమున
౧౦ భేదములు అవశము లైనవి

VIII అయి పాదాంశములు —

శ్లో: ప్రయానంతర విశ్రాంతి ర్థయస్పృహిత్రి విధోమతః ।
ద్రుతో మధ్య విళం లభ్య గ్రుత స్పృహ తమోమగః
ద్విగుణ ద్విగుణౌ త్తేయో తస్మాద్మధ్య విలంబితౌ ॥
ఇందు హస్త ప్రాయశు మధ్యముందు కాలమునకు
అయికాల మని పేరు అయిలు (1) విళంబితము
(2) మధ్యము (3) ద్రుతము అని గుండు ౧౨ములు
ఈ మూడు అయిలకును వినియోగములు పెక్కులు
కలవు ఒక విధము మాత్రమే వివరింపబడుచున్నది దీనిని
జట్టి శేషించిన భేదములు తెలియవగును
(1) హస్తప్రియ కటి అంతకు రెట్టింపు అక్షరము
౧౦ మాధ్యములో కాళము మాత్రమే వడచుట విశంస
అయి కాగలదు

(2) కాళ శీతములు ఒక మాధ్యములో వడచునపుడు
అది మధ్య అయి యగును
(3) కాళ శీతములు ప్రారంభమయిన మార్గాక్షర
ములలో హస్త ప్రియ ఒకటి వగము అక్షరముల
కాలములో కాళము వడచుట ద్రుత అయి యగును
ఈ మూడు అయిల యందును శీతము మాత్రము
ప్రారంభించిన మార్గములోనే అమ్మంపబడును త్రికాల
అర్థతయందు కాళము చలనములే ఒక మార్గములోనే
వడచుచుండ శీతము మాత్రము మూడు కాలములలో
అమ్మంపబడును ఇచ్చట శీతము ప్రారంభించిన కాలము
లోనే వడచుచుండ కాళము మాత్రమే మూడు కాల
ములలో వడచును ఇది ఒకచాది గోళతి రెట్టింపు రెట్టింపు
కాలములలో నుండవలయును ఉదా శీత కాళములు
హస్తప్రియ ఒకటి చాలు అక్షరముల మార్గములో
వడచుచుండ కాళము మాత్రమే హస్త ప్రియ ఒకటి
రెండక్షరముల మార్గములో వడచుట ద్రుతఅయి అని
పేరు అటులే కాళము మాత్రమే హస్తప్రియ 1 కిది
అక్షరముల వంతున వడచుట విశంస అయి పేరు
ఈ విధముగనే మిగిలిన చాటిని గ్రహింపవగును

IX యిది పాదాంశము —

శ్లో: అయ ప్రవృత్తి నియమో యితివ్య దీధియతే ।
సమస్తోన్యో తోవహా భ్యాకా గోపువృత్తి ఎవీతితే ।
మృదంగా భ్యావ వివమోపద్యి ధాయతి రువ్యతే ॥
అయికాల మనగా రెండు క్రియలకు మధ్యముందు విశ్రాంతి
కాలమని అయ ప్రాదంబమున విభజమైనది జట్టి
విశ్రాంతికాలమున శీతము పై కాలభేదములతో అమ్మంప
బడుటకు యితి అని పేరు అందునంతే అయ ప్రవృత్తి
నియమము యతిగా రెప్పలవది అయితే క కాలముల
పొందిక వనువరించి కు ద యితి యను వర్ణి కలదు
ఈ ఎర్థతయందు కాళమునకు ఒక యితియే యుండును
(1) సమయతి (2) ప్రోతోవహాయతి (3) గోపువృ
యతి (4) ఎవీతికయతి (5) మృదంగయతి (6) వివమ
యితి అని యతులు అయి ఎర్థములు
౧౨వరములు —

(1) సమయతి — కాళమున ఒక్కొక్క హస్త
క్రియకు రెప్పలవది అక్షరకాలములో అన్నిటిని ప్రాప్త
ముగ గాని దీర్ఘముగ గాని తేక ఇంక ఏ కాలములో
వైవ గాని పగుముగా వచ్చుటకు సమయతి అని పేరు-
ఉదా (1) తక తక తక తక } ఈ యతులందు శీతము
(2) కార్యం కార్యం } ఒక కాలములోనే
వడచును

(2) ప్రోతోవహాయతి — ప్రోతోవహా మనగా వది
వది పొరుట రెడల్పు కచ్చునగా నుండి రోను రోను
వికాలమైనటుల కాళమునందు గాని హస్త క్రియ
యందుగాని శీతము కాలభేదములతో వడచుట ప్రోతో
వహా యితి యిది రెప్పలవది ఇందు శీతము మూడు
కాలములందును వడచును ఉదా — తరికిలి తరికిలి
కార్యం కార్యం ఇందు ప్రదమ అర్థము కలది మూడవ
కాలాక్షరములు ప్రాప్యక్షరములు రెండవ కాలాక్షర
ములు దీర్ఘాక్షరములు మొదటి కాలాక్షరములు

(3) గోపువృయతి — ప్రోతోవహాయతిని వదినుండి
ప్రారంభించి అమ్మించినదో గోపువృయతి యగును
గోపువృ మనగా అపుతోక ఇపుతోక మొదట మ్హంము
గమ రోను రోను వచ్చుగాను ఉండును గాన క విధ

ముగా గానమును అనుష్టుపుతు తు చేరు విర్ణయించ
బడినది

ఉదా - కాయం తళతళ తరికిటు

ఇందు అక్షరముల క్రింద ఒక గీటు కలిపి రెట్టించు
కాలములోను రెండు గీట్లుకలిపి అంతకు మించిన వేగ
ముగా రెండు రెట్లకాలములోను అక్షరకాలము
వస్తువున వలెను

(4) పీఠిక యతి - చీమ వదుము వచ్చుముగను
ఇరుపార్శ్వములు స్థూలముగను ఉండును అదే విధముగ
గీతము కాంక్షేదములతో నడచినచో చాదికి పీఠిక యతి
యని చేరు

ఉదా - తళధిమి కీలశర తళధిమి

ఇచ్చట మొదట ప్రాప్తాక్షరములు మధ్యమ కాలము
లోను ఎమ్ముట క్రింది గీటు కలిపి (మధ్యమ కాలముగను
రెట్టించు వేగముగా నుచ్చరించునట్టి) ద్రుతకాలములోను
తుది యందలిది తిరిగి మధ్యమకాలములోను అనుష్టుప
జతును ఇటులనే శీఘ్రించిన కాలములందు గానము
అనుష్టుప దగును

(5) మృదంగ యతి - మృదంగము మధ్య తావుగను
ఇరుపార్శ్వములందు కొంచెము తక్కువగను ఉండును
అందు ఆ మాదిరిగ లయ నడచుటకు మృదంగ యతి
అవలసివచ్చి

ఉదా - తరికిటు తళతళ తరికిటు

(6) విషమయతి - పై అయిదు నియములలోను
చేరక లయకాలము వ్యత్యస్తముగ నడచుట విషమయతి
యని భేష్యుడినది కాళముందు మంచి జ్ఞానము, అనుభ
వము ఉండినచో గాని ఈ యతి విషయము బోధనదడు

ఉదా - యం, త తళ కిటు

ఇంతవరకు ప్రతి కాళమునందు అయి యమలు వంశ
వించు విధానము వివరింపబడినది ఇక కాళాంగము
యొక్క పొందిక వస్తునందిన వీరేని ఒక యతి మాత్రమే
కాళముందు వంశవించు వర్ణితో అయి యమలు దిగువన
ఉదాహరింపబడు చున్నది

(1) వమయతికి ఉదాహరణములు

(1) I I I I = కాళాంగములు

(2) O O O O = కాళాంగములు

(3) U U U U =

(3) ప్రోవోవనా యతికి ఉదా

(1) U O I S

(2) I S S

(3) గోష్ఠ్యయతికి ఉదా

(1) S S I O U

(2) S I O U

(4) పీఠిక యతికి ఉదా

(1) O U O

(2) I O I

(3) S I S

(5) మృదంగ యతికి ఉదా

(1) U I U

(2) O I O

(3) I S I

(6) విషమయతికి ఉదా

(1) U S S O S I

(2) U I O U

(3) U S S O I U S

X ప్రస్తార పాఠాంతము -

కాళముందు ప్రస్తారము రెండు విధములు... అందు

(1) కాళాంగముల ప్రస్తారము ఒకటి (2) కాళముందు
గాన ప్రస్తారము రెండవది కాళాంగములందు ప్రస్తార
క్రమమున అనేక కాళములు వీర్యధుతు అనకాళ
మున్నచే గాని ఈ వర్ణితో కాళమున ప్రస్తారముననది
ప్రాచ మెట్లయినచో నిహించుటకు వీరియే అనకాళము
లేదు అందువలన కాళముందు గానము వస్తుంచునపుడు
గానమందలి ప్రస్తార లక్షణమే (యమలందువలె) కాళ
ముందు ప్రస్తార ప్రాధాన్యము కావలెను కాళము
నందు నడచు మాత్రాక్షరముల కాలములలో స్వరము
చేతను గాని స్వరపాపాత్యముల చేతనుగాని అనులోమ
విలోమముగా గానము ననుష్టుపుతు ప్రస్తార మని
చేరు ఇందు దీర్ఘ అక్షర చతుర్యాగ కళకాలము
లందు స్వరపాపాత్యములు ప్రస్తారక్రమమున వృద్ధి

నందును నీటిలో చురుగ్రాది జాతులు గతులు మొదలగు
గ్రహ కూడ ప్రస్తావనమున అనుష్ఠింపబడును

ఇట్టి విధానములు సాధారణముగ వర్ణింపఁబడియున్న
నందు వినియోగ మగుచుండును పంగతి పంచర్యముల
ననుసరించి అనుభవజ్ఞులు నీటి వస్తువులగు

పు నే ను కా

రాశములు

లోని వానామౌగైర్లయొ యత్ర యితివాంసాక్ష కానిధో.

ఈ రక్షణం కివం నామి చిత్తవృత్తి మయంద్రువం

అనేక మార్గములు కలవాడును "కలలు స్థావరమైన
వాడును ఎవనియందు యతులను చిత్తము లయముగనో
అట్టి రక్షణామౌగి యాపుడను చిత్తవ్యాపార
స్వరూపుడును కావ్యుడును పరి కిపునకు ననుసరించు
చువాడు

దక్షిణము చా ర్షికము మున్నగు అనేక మార్గములు
కలదియు గురువు లభ్యువు మున్నగు కళలకు స్థావరమై
నదియు ననుసారోపనోది యతులను ద్రుత మధ్య
వికలములను అయిలను కలిగి పవర్తమైనదియు చిత్త
వ్యాపార ప్రచురమైనదియు మంగళప్రదమైనదియునైన
కాశమునకు ననుసరించుచున్నాను అని మరియొక
అర్థము

గీతపాద్య వృత్తములు చేసి మూలమున ప్రకాశించు
చున్నచో అట్టిది కాశ మనబడినది కంఠుడు అధిరేవతగా
గల 'క' కారమును కత్తి అధిరేవతగా గల 'ల' కార
మును చేరి కాశమును కల్గము పుట్టెను కివళ వ్రులవమా
యోగమే కాశ మగుచున్న దని కావ్యవర్ణము కివ
ళవ్యావృత్తమైనదియు పృథ్వీమును యశస్యును ఖిత్తి
ముత్తలను ఇచ్చునట్టిదియు దళ ప్రాణాత్మకమునైన
కాశమును తెలియవాకే కత్తవే క్త లగుచును

కాలము, క్రియ మాతము అనునవి మూడును ఏక
కాలమున నుట్టిల్లు నపుడు కాశము ఏర్పడుచున్నది
ఇందు తలము మున్నగునవి కాలము రెండు వస్తువుల
యొక్క సంయోగ వియోగములు క్రియలు క్రియలకు
మధ్యమందు విరామకాలము మానము రెండు హస్త
ముల సంయోగ వియోగములవలన క్రియలు కలుగు
చున్నది ఈ క్రియలకు మధ్యమందు కాలమునకే మాన

మవిచేరు లోకం తెలిక కాళంబు వాక్కులకును
పారములకును ఇంకను అనేకములగు గమనములకును
కాశముచేతనే కత్తముమైన గతి కలుగు చున్నది కాశము
చేనిచో చాటికి స్థానిత్యము కలుగును

కాశములు మార్గములనియు చేరియగులనియు
రెండు విధములు మార్గకాశములు కావ్రనియుమను
లకు ఇద్దమైనవి ఏ కాలములోను నీటికి మార్పులుండవు
చేరియకాశము చేక జనుల గతి ననుసరించి స్వేచ్ఛగా
నిర్ణయించు కొనిన వగుచున్నది ఈ రెండు విధములగు
కాశములలో ఒక్కొక్కటి కిరిగి తుడము సాగగము
సంకీర్ణము అని క్రివిధము మార్గకాశములలో పెక్కులు
మరుగుపడినవియనవి అద్భుతర కళ కాశ లక్షణము
లనునవి కొంతకాలము క్రింద ప్రచారములో నుండినవి
అని కూడ నేడు ప్రచారముమండి తొలగినవియనవి
కాశము లన్నిటి నుండి ఏడు కాశములు మాత్రము
ప్రత్యేకించి చెప్పబడినవి ఇవి నస్తకాశములనుచేర
వాడుకలో నున్నవి రాసురాసు నీటిలో కూడ
కొన్ని కాలవరకు చెనుకొడినవి అనకు నీటి చేర్లను
మాత్రము స్మరించుచునే యివ్వారు

నస్త కాశములు

లోని ద్రువ మధ్య రూపకళ యందు క్రిపుట ఏకన.

అటకాశిక కాశాన నస్త కాశా ప్రకీర్తికాః

(1) ద్రువకాశము, (2) మత్యకాశము (3) రూపక
కాశము (4) యువకాశము (5) క్రిపుటకాశము
(6) అటకాశము (7) ఏకకాశము అనునవి నస్త
కాశములు

ఈ కాశములలో (1) అనుద్రువము (2) ద్రువము
(3) లభ్యువు అను మూడు కాశాంగములు మాత్రమే
వినియోగమగును ఈ కాశాంగముల వివరములు -

(1) అరమన్న = U ఈ గుర్తునను అనుద్రువమని
చేరు అనగా ఎడమ అరచేతిలో ఖడి అరచేతిలో ఘాతము
వేయుట దీనికి కల్పక్రియ అని చేరు ఈ కాశాంగమునకు
ఒకతే హస్త క్రియ

(2) మన్న = ౦ ఈ గుర్తునను ద్రువమని చేరు
నై అనుద్రువము నందినది ఎడమ చేతిలో చెల్లెను
(ఘాతము) కొట్టుట తరువాత అ ఖడిచేతిని ముందు

వైపునకు వెళ్లిపోగా వివరము అను రెండు వాస్తవ క్రియలు మూలమే ఈ లాగాగలవు నందు వినియోగముగను చీకటి ముందుకు వివరము రెండు క్రియలు ఉప అని అందురు

(3) నిలుపు గీటు = 1 ఈ గుర్తులకు అభివృద్ధి అని పేరు పైకాకాగములందు వలె ఇచ్చట కూడ ముందు ఎడమ అరచేతిలో వెళ్ళును కొట్టి ఎప్పుడు ఎడమచేతి వ్రేళ్ళను కుడిచేతివ్రేళ్ళతో చిటికెనట్లు మొదలు ఎంచవలెను ఈ విధముగా ఎంచునప్పుడు 6 వ్రేలును ఆ వ్రేటితోనే ఎంచవలెను

అభివృద్ధి - ఈ అభివృద్ధి అయిదు భేదములు ఈ భేదములకు జాతులని పేరు అరచేతి పూత మొదలు 4 3 7 6 5 సంఖ్యలు పూర్తి అగువరకు అయిదుసేతుల వ్రేళ్ళను ఎంచుటే అయిదు అభివృద్ధి అభివృద్ధి అని ఈ జాతులకు క్రమముగా (1) చతురశ్ర (2) త్రిశ్ర (3) మిశ్ర (4) బండ (5) సంకీర్ణ అని పేర్లు వివరములు -

చిత్రము 104

చిత్రము 1

(1) చతురశ్రజాతి అభివృద్ధి ఇందు అరచేతి పూతకాక ముందు వ్రేళ్ళను ఎంచిన పూతతో 4 వ సంఖ్య పూర్తియగును

(2) త్రిశ్రజాతి అభివృద్ధి ఇందు పూత అయిన ఎడమ రెండు వ్రేళ్ళను ఎంచవలెను

(3) మిశ్రజాతి అభివృద్ధి ఇందు అరచేతి పూతకాక 6 వ్రేళ్ళను ఎంచవలెను ఒక వర్ణాయము అయిదు వ్రేళ్ళను ఎంచుట పూర్తి అయిన తరువాత తిరిగి చిటికెనట్లు మొదలు ఎంచవలెను ఒక కాకాగమున రెండు కళ్ళ

క్రియలు ఉండవు కావున వ్రేళ్ళను ఎంచుట పూర్తియైనది కదా యని తిరిగి పూతను వేయవలెను

చిత్రము 105

చిత్రము 2

చిత్రము 106

చిత్రము 3

చిత్రము 107

చిత్రము 4

(4) బండజాతి అభివృద్ధి ఇందు పూత కాక నాలుగు వ్రేళ్ళను ఎంచవలెను

(5) సంకీర్ణజాతి అభివృద్ధి ఇందు పూత కాక ఎనిమిది వ్రేళ్ళను ఎంచవలెను రెండవవర్ణాయము వ్రేళ్ళను ఎంచునప్పుడు మళ్ళీ వ్రేటితో ఈ వంఖ్య పూర్తియగును

చిత్రము 108

పటము ౯

ఇంతవరకు పంచతారాళముల కేర్లు మూడు తారాళములు చివరికి వచ్చినవి ఇక పంచతారాళములలో ఒక్కొక్కటి ప్రత్యేకముగ వివరింపబడును

(1) ద్రువ తాళము - రై తారాళంగములలో ముందు ఒక లఘువును పేసి తరువాత ఒక ద్రువమును విచ్చుట రెండు లఘువులను వరుసగా పేసేవతో, ద్రువ తారాళ మగుదు అప్పుడు తారాళంగముల పద్ధతావములు ఈ విధ

ధ్వనితాళ నిరూపణపద్ధతము 1011

సంఖ్య	జాతి తారాళముల పేరు	తారాళంగముల క్రియలు				మొత్తము అవర్త క్రియలు
		1	0	1	1	
1	పమరతారాళ ద్రువతారాళము	4	2	4	4	14
2	రితితారాళ	3	2	3	3	11
3	మితితారాళ	7	2	7	7	23
4	ఖండజాతి	5	2	5	5	17
5	సంకీర్ణజాతి	9	2	9	9	29

2 మత్స్యతారాళము

ధ్వని తారాళంగములలో రుద్రీనైపున ఇహగా వుండి యందుగల లఘువును తొలగించినతో అది మత్స్యతారాళ మగును అప్పుడు ఈ తారాళంగములు ఈ విధముగ మారుదు '101' అనగా ఒక లఘువును ఒక ద్రువమును తిరిగి మరొక లఘువును గ్రహముగా చేసిన మత్స్యతారాళ మగును

మూగూ మందుము 1011' అను ద్రువమువలనను ద్రువ మువలనను ఎన్నడును జాతిమార్పు ఉండదు లఘువునకు మార్తమే మార్పుకలదు అయితే ధ్వని తారాళములలో అయిదు జాతుల లఘువులయందును 5 లఘువును వినియోగింపవలయును? అను సంశయము కలుగవచ్చును ఒక తారాళములో ఒక పర్యాయమే రెండు జాతులను గాని అంతకుమించిన వాటిని గాని వాడకూడదు అనగా తారాళమందు ఎన్నె లఘువులున్నను ఏదేని ఒక జాతిలోని లఘువునే అచరింపవలయునని తాళవర్ణము అప్పుడు ఏ జాతి లఘువును వినియోగించుకొనిన ఆ జాతి ధ్వని తారాళము తారాళము లఘువును అయిదు జాతులలోను ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా వాడవచ్చును అయిదు ద్రువ తారాళములు తారాళంపు తారాళమునకు చెప్పబడిన తారాళంగ ములను అన్నిటిని ఒక పర్యాయము పేసినతో అది ఒక అవర్త మవలదును తారాళంగములందు జాతి భేదములతో ఏర్పడిన అయిదు ద్రువ తారాళములును దిగువ పత్రమున నిరూపింపబడుచున్నవి -

ధ్వనితారాళము పంచవలె మిగతా ఆరుతారాళములు గూడ లఘువు యొక్క జాతి మార్పు ననుసరించి అయిదేని తారాళము లగుచున్నవి ఈ ప్రకారము మత్స్యతారాళము పంచు అయిదు జాతుల తారాళములు నిరూపింపబడు చున్నవి

అయిదు జాతుల మత్స్యకాళములు 101

సంఖ్య	జాతి కాళముల పేర్లు	కాళాంగములు			మొత్తము అవర్త క్రియలు
		1	0	1	
1	చతురశ్రజాతి మత్స్యకాళము	4	2	4	10
2	త్రిశ్రజాతి	3	2	3	8
3	మిశ్రజాతి	7	2	7	16
4	ఖండజాతి	5	2	5	12
5	పంకిర్ణ జాతి	9	2	9	20

8 రూపక కాళము ఈ విధముగా నుండును - 01 లభ్యువు యొక్క జాతి మత్స్యకాళ ప్రారంభమున గల ఒక లభ్యువును తొలగించినచో అది రూపక కాళము కాగలదు ఒక ద్రుతము ఒక లభ్యువు అనవది ఈ కాళమునకు అంగములు లవి అయిదు జాతుల రూపక కాళములు 01

సంఖ్య	జాతి కాళముల పేర్లు	కాళాంగములు			మొత్తము అవర్త క్రియలు
		0	-	1	
1	చతురశ్రజాతి రూపక కాళము	2		4	8
2	త్రిశ్రజాతి	2		2	5
3	మిశ్రజాతి	2		7	9
4	ఖండజాతి	2		5	7
5	పంకిర్ణజాతి	2		9	11

ఈ పై పథకములోని చతురశ్ర జాతి రూపక కాళమునే సాధారణముగా పేరు రూపక కాళ నుని వ్యవహరించుచున్నాదు ఈ కాళములలోను ఒక యింపకాళమునందు మాత్రమే అనుద్రుత (U) మహాకాళాంగము వినియోగ మగుచున్నది ఈ కాళాంగముల క్రమము ఈ విధముగా నుండును - IUO లభ్యువు జాతి మార్పు నొందునంత వరకు అయిదు జాతుల యింపకాళములు ఈ విధి పథకమున విరూపింపబడుచున్నది

సంఖ్య	కాళముల పేర్లు	కాళాంగములు			మొత్తము అవర్త క్రియలు
		1	U	0	
1	చతురశ్ర జాతి యింపకాళము	4	1	2	7
2	త్రిశ్రజాతి	3	1	2	6
3	మిశ్రజాతి	7	1	2	10
4	ఖండజాతి	5	1	2	8
5	పంకిర్ణ జాతి	7	1	2	10

పై పథకములోని మిశ్రజాతి యువ తాళమును మూత్రమే ఒక విధముగా చేదు అనుభవించుచున్నారు

(6) త్రిపుట తాళము

యువ తాళాంగములలో మధ్యగతి అనుద్రుతము ద్రుతముగా మా 3 న చో అది త్రిపుట తాళాంగము లగును అనగా ఒక లఘువు రెండు ద్రుతములు పరుగుగా

సేవచో అది త్రిపుట తాళమగును అప్పుడు తాళాంగ ములు ఈ విధముగా నుండును - 100 ఇందలి లఘువు జాతి మార్పు నందుటవలన వీర్వదు అయిదు జాతుల త్రిపుట తాళములు ఈ దిగువ పథకమున నిరూపించెదను చున్నది

అయిదు జాతుల త్రిపుట తాళములు 100

సంఖ్య	తాళముల పేర్లు	1	0	0	మొత్తము అవర్త త్రియలు
1	చతురశ్రజాతి త్రిపుట తాళము	4	2	2	8
2	త్రిశ్రజాతి	8	2	2	7
3	మిశ్రజాతి	7	2	2	11
4	ఖండజాతి	5	2	2	9
5	సంకీర్ణజాతి	9	2	2	13

పై పథకములో చతురశ్ర జాతి త్రిపుట తాళమును అది తాళమనియు త్రిశ్రజాతి త్రిపుట తాళమును త్రిపుట తాళమనియు వ్యవహరించుచున్నారు

(6) అటతాళము

త్రిపుట తాళాంగములకు నుండి మరొక లఘువు చేరినచో అది అటతాళ మగును అనగా రెండు లఘువు

లను రెండు ద్రుతములను గ్రమముగా అనుసరించినచో అది అటతాళమగును ఇందు తాళాంగములు ఈ విధముగా నుండును - 1100 అప్పుడు జాతి మార్పు నందుటవలన కలుగు అయిదు విధములగు ప్రవతాళములును ఈ దిగువ పథకమున నిరూపించబడుచున్నవి

అయిదు విధములగు ప్రవతాళములు 1100

సంఖ్య	తాళముల పేర్లు	1	1	0	0	మొత్తము అవర్త త్రియలు
1	చతురశ్రజాతి అటతాళము	4	4	2	2	12
2	త్రిశ్రజాతి	8	2	2	2	10
3	మిశ్రజాతి	7	7	2	2	18
4	ఖండజాతి	5	5	2	2	14
5	సంకీర్ణజాతి	9	9	2	2	22

పై పథకములో ఖండజాతి అటతాళమునే ఒక విధముగా చేర్చి అనుభవించుచున్నారు

(7) దీపతాళము

ఒక లఘువు మూత్రమే దీపతాళమునకు తాళాంగము

ఇది కూడ జాతిమార్పు నందుటవలన అయిదు విధము లగుచున్నది అది దిగువ పథకమున నిరూపించబడు చున్నది

అయిదు జాతుల వీరకాళము 1

సంఖ్య	కాళముల పేర్లు	కాళాంగములు 1	మొత్తము అవర్త క్రియలు
1	చతురశ్రజాతి వీరకాళము	4	4
2	త్రిశ్రజాతి	3	3
3	మిశ్రజాతి	7	7
4	ఖండజాతి	5	5
5	సంకీర్ణజాతి	9	9

పై పంచకాళములలోను ద్రువ మర్యా రూపక వీరకాళములలో చతురశ్ర జాతులును యువకాళ మందు మిశ్రజాతియు త్రిపుట కాళమందు చతురశ్ర త్రిశ్రజాతులును అటకాళమునందు ఖండజాతియు - మొత్తము ఎనిమిది జాతులలోని కాళములు లేదు గానమునందు అత్యుపవలదున్నది పంచకాళములను పూర్వము తకతాది వాద్యకల్పములతో అత్యుపలెడి వారు కాళమందలి పాస్త్ర క్రియలను అంతేతో గూడ పస్త్ర కాళవర్తకము

వెంచుచు అత్యుపవలయును ఒకటి నుండి ఆ పరాంశము వరకు ఎంచి తిరిగి లెంపన ఆ పస్త్రమును ఒకటినుండియే ప్రారంభింపవలయును ఇట్లే ప్రతి ఆ పస్త్రమునకును ప ర్చించును క్రియలను అన్నిటిని సమానకాలములలో అమృతంపవలెను

పస్త్ర కాళములను జాతి భేదములతో ఈ దిగువ వర్తకమున నిరూపింపబడుచున్నవి

సంఖ్య	కాళముల పేర్లు	కాళాంగములు	కాళ జాతులు				
			చతురశ్ర జాతి	త్రిశ్ర జాతి	మిశ్ర జాతి	ఖండ జాతి	సంకీర్ణజాతి
1	ద్రువ కాళము	1011	14	11	22	17	29
2	మర్యా	101	10	8	18	12	20
3	రూపక	01	6	5	9	7	11
4	యువ	100	7	6	10	8	13
5	త్రిపుట	100	8	7	11	9	18
6	అట	1100	12	10	18	14	22
7	వీర	1	4	3	7	5	9

ఇంతవరకు పస్త్ర కాళములు చతురశ్రాది జాతులతో నిరూపింపబడినవి ఇవిగాక గతి కాళములను కలపు ఈ గతి కాళములలో మిశ్రగతి త్రిశ్రగతి ఖండగతి మధ్యాది అనునవి ఘట్టములు

(1) మిశ్రగతి - తట తకతక

ఈ కాళమును అత్యుపించునట్లు పై అక్షరములను ఉచ్చరించుచు పైవ గీటు గల అక్షరములను ఉచ్చరించు వపుడు మాత్రమే తేలికో ఘాతము పేయవలెను ఇటులనే

మిగతా గతులను ఉపించవలెను మిగతా వివరములు గురు ముఖమున ఇతియెడగును

(2) త్రిశ్రగతి - తట

(3) ఖండగతి - తకతట

(4) మధ్యాది - ఈ కాళమున చతురగా మూడు ఘాతములను అమృతంబి వివర్ణుట ఉపిని (పునరుపక చేతిని విరయు) పేయవలెను దీని కాళాంగములు ఈ విధ ఘుగా నుండును UO' అనుద్రువ క ము లు

(U) రెంటిని రెండు క్రియలు ద్రవమునకు (O) రెన్ని ఈ అను రెండు క్రియలును చేరి మొత్తము ఈ కాళ్ళమున వాలుగు క్రియలు గలవు ఈ వాలుగు క్రియలను వహనశాలములలో అమృతవనములు

ద్రవి కాళ్ళమునకును పది నియమములు కలవు వీటి ప్రాణము లని పేరు అందున అవి కాళ్ళరక ప్రాణము లని పిలిచివహించినవి వు వేం ను కా భాగ్యపాత వాడు

మూడు అక్షరపుర కళ్యాణము తను సంకీర్తనముల ననిచ్చివస్తుముగా శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి సమర్పించి కాదు కాళ్ళపాత వాడు గృహపాదుమునకు మూలమును పది కాళ్ళపాత గ్రామము అది గడవముడలమునందు రాజు శేష బాలాచారి నున్నది ఈ ప్రదేశమున కాదాదు పాత్రవా తని వర్తనలో ముండును కాళ్ళపాత వారి ప్రారంభవివాద మిదియే ఈ కళా క్రమమునకు మూల పురుషుడు అన్నమయ్య అన్నమయ్య కాణ్యము మోడ ని యూరిలోనే గడచెను అన్నమయ్య పదు వా దు సంవత్సరముల ప్రాయమున నీ యూరు విడిచి తిరుమలై ప్లామి చేర్చిరి వివాద మేర్పరచుకొనెను అప్పటినుండి కాళ్ళపాత వారికి తిరుమల నివాస మైనది అన్నమయ్య నందనరీతి నియోగి శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి యాజ్ఞాను పారముగా భుజ నిష్ఠు యశింద్రులు ముద్రా భారణము చేయవలగా అవధి శ్రీనైష్ఠపు తయ్యులు భుజవిష్ఠ యశింద్రులు అన్నమయ్యకు శ్రీనైష్ఠవత్వ మిచ్చుటయే గాక అయవను తను సంకీర్తన మంతుకొని శ్రీనైష్ఠపుంతో గూడి తోడను గారించిరి వాటినుండి కాళ్ళపాత వారు శ్రీనైష్ఠపు లయిరి వేంకటేశ్వరస్వామి నన్నిదిని అన్నమా దాయ్యులు వారి సంతుల్యులు తను సంకీర్తనచేత ప్లామిని పెట్టిరి అలయ్యలై అలయ మర్యాదల గాంచిరి అన్నమాదాయ్య పని అన్నమయ్య అన్నమయ్యలగురు అన్నమాదాయ్య, అన్నయ్య అను వామాంశరములు కలవు అన్నమాదాయ్యుల వారి జీవిత చరిత్రము సమగ్రముగా ప్రకటింపబడినది (చూడు సంపుటము 1 పుట 208 209)

కాళ్ళపాత అన్నమాదాయ్యుల ద్రవము కళాత్రము తిమ్మక్క, ఈమె మళ్ళరా కళ్యాణ మను పాటను కడు నుంచి తేట పలుకులతో రచించెను సుఖద్ర పాత

దీనియందు మహావారముగా చిత్రించబడి యున్నది ఈమె తరువాత సుఖద్రా కళ్యాణమును విజయ విలాస మున వర్ణించిన తేమటార వెంకట కవి యంకచా పీఠే పలుకులందులను వర్ణనములను జేసి గ్రంథమునకు రచన రించె నప్పుడో ఈమె కవికా పాటవమును పేరుగా పేర్కొని జనిలేదు అన్నమాదాయ్యులకు కార్య విమర్శన గర్భమున నరసింగన్న అనియెను ఈతనికి నరసింగన్న నరసింగయ్యలగు నరసింగప్ప అను వామాంశరములు కలవు ఈతడు కవియై యున్నట్లు

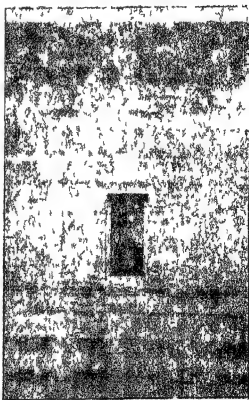
చిన్నప్ప ద్వితీయ తెలుగును నన్నగ రెడ తిరుమలయ్య పరమున తెలుగున్ మిప్పంది మెలసి నరసింగన్న కవికళలు వర్ణ గద్య శ్రీశ్రీ: అను తెనాలి రామకృష్ణుని పద్యమునకున తెలియుచున్నది కాని ఈతడు రచించిన గద్య పద్య కృతులేవో తెలియ రాలేదు ద్వితీయ 109

సమయ 1
కాళ్ళపాత అన్నమాదాయ్యులు

అన్నమ చాగ్గం ద్విశీయ 1 శ్రం మగు అశ్వాంబు
యందు పెదతిరుమాలాచార్యులు అవించెను ఈవని
భార్య తిరుమలమ్మ పెరంబగమ్మ త్వేష్ట కమారు లైనను
గర్భ పర్వ రవనవే కీర్తి గాంచిన వాడైనను అన్నమయ్య
పెదతిరుమలయ్యవే తన కనుపాద కాసు గావించు
యెడన పంకిర్తన పేరకు వియోగించెను అన్నమయ్య
లరీవామప్పక వివా తై శనములకు పెదతిరుమ
లయ్యయే వారసు డయ్యెను అన్నమచార్యులవలెనే
ఈయనయు కలకాలము స్వామికి
పంకిర్తన రూప తైంకర్తయు
గావించి స్వామి యనుగ్రహమునకు
పాత్రుడయ్యె పెదతిరుమల
చార్యులకు పెదతిరుమలయ్య
పెదతిరుమలయ్యంగారు అన్నయ
తిరుమలయ్య అన్నయ తిమ్మవార్య
నెరియ తిరుమలయ్యంగారు
తిమ్మయ్య తిమ్మవార్య తిరుమల
తిరుమలార్య తిరుమలగురు
తిరుమలార్య తేళి పెద
తిరుమలార్యుడు కాళ్ళ పాక
తిరుమలయ్య అను వామూతర
ములు కలప్తి పెదతిరుమలయ్య
తన తండ్రి యాజ్ఞానుపారముగా
వేంకటేశ్వర స్వామి వారిపై
శృంగార పంకిర్తనములు
పైరాగ్య పంకిర్తనములు
రచించెను మరియు శృంగార
సంధకము చక్రవాళమంజరి
శృంగారవృత్త శతకము శ్రీ
వేంకటేశాచారణము మదర్శన
రగడ శేషణకారిములు
శ్రీ వేంకటేశ్వర పంచనములు
నిలిపిన శతకము అంధ్ర భగవద్గీత
అను గ్రంథములను గూడ అయిన
రచించెను

పెద తిరుమలయ్య యొక్క పద కవితను కీర్తించి
రామకృష్ణ కవి పద్యము పై సుదాహరించబడినది ఈవని
వేంకటేశ్వర పంచములు గావించును బట్టి మొదటివి
కాక రోయినను రచనమును బట్టి మొదటివిగా లెక్కించ
దగి యున్నవి భక్తుడు ఎవడు మోక్ష మిచ్చుచి ముద్దు
ముద్దుగా వేడుకొనుట ఇందరి విషయము తైలి ఇందుకు
మిక్కిలి యమగుణముగా నున్నది ఈ పంచనములు
రాగయంత్రముగా చనువుకు కనుకూలముగా నున్నవి
శ్రవణము 110

పటము 2

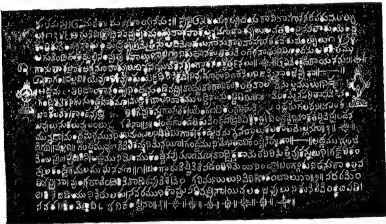
కాళ్ళపాక వారి పంకిర్తన భాగవతము-తిరుమల ముఖ్యారమునకు వీధి నైపుర
అన్నమచార్యులు పదమరైపురు తిరుమలయ్యగార్ల ప్రిగ్రహములు

ఈయన కృంగార కంఠము అనుప్రాసారకార
యవమై చవులు వింపునగా మున్నీ రేఖకారము
లందు పాగురేఖయక వదములు కళక రేఖయక వద
ములు ఆకారాక్షగ గూర్చుబడి యున్నవి

పెద తిరుమలార్యులు (1) కావమాయ (2) మమ
కాకై (3) విగ్నము (4) కళంగువము (5) మన్న
నమువ్రము (6) పూడి (7) సంగమకొట (8) కాయల
పాడు (9) గోమయోజాపల్లి (10) కత్తమువారిపల్లి
(11) ఎల్లూరిపాడల్లి (12) వల్లిపురము (13) గండతిమ్మ
పురము అను గ్రామములు అగ్రవారములుగా స్వామికి
అర్పించెను మరియు స్వామి శివా సంబంధమున
పెక్కు చావములు నమర్చించెను

మీరు (1) స్వామి పుష్కరిన తీర్థాధికారము పెక్కు
మండవము (2) వీరారు మండవము (3) కొండమీద
కాళహస్తియారి యింటిమందు మండవము (4) సంతి ర్తన
భండారము (అన్నమయ్య స్థావరంగా ఈయన చెంపు
శేవు) (5) దీపారాధనలు (6) చెరువులు కాలవలు
కాగుచేయించుటకు ధన బావము (7) శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ
యస్వామి ప్రతిష్ఠ (8) కాటాకుంటిద మన్న అన్నమ
ార్యుల సంతి ర్తనములను రాగి రేకుల మీద చెక్కించిరి
మీరికి (1) శ్రీ మ ద్వేద మార్గ శ్రీ తిల్లపనారాధ్య
(2) శ్రీ రామానుజ ఎత్తావ స్థావరాధార్య (3)
వేదాకారార్య (4) కవికార్యక కేవరి (5) శరణా
గత పుజారంబు అను విరుదములు కలవు

చిత్రము-111

చిత్రము 111

అన్నమార్యుల వారి కీర్తనల రాగిరేకు తిరుమల

పెదతిరుమలార్యులను చిన తిరుమలయ్య
అన్నయ్య పెదతిరువేంగళయ్య చినతిరువేంగళ
కాళును, కోనేటి తిరువేంగళకాళును అను అయదుగురు
పుత్రులు కలిగి ఈతడు కంఠవశేషే పూర్ణ పురుషా
యవ శీలియై తన సంతి ర్తనముల చేతను కావ భర్త
ముల చేతను మేళమీశ్వరస్వామికి నేవలు గాంచి

కొండి సంవత్సరములను వైన శ్రీ ౪: 1647 ప్రాంత
మున స్వామి వచ్చిరికి చేరుకొనెను

పెద తిరుమలార్యుల కరువాక స్వామి వచ్చిరిని
సంతి ర్తనలు నమర్చించినవారు అతని పెద కొడుకు చిన
తిరుమలయ్య ఈతని కార్య పెద మంగమ్మ కొడుకు
తిరువేంగళయ్య చిన తిమ్మయ్య, చినతిమ్మ దీక్షిద చిన

తిరుమలారాధ్య దిన తిరుమల రీతిల చినతిమ్మ చిన తిమ్మన్న చిన తిరుమలయ్యంగారు తిరు తిరుమలయ్యంగారు తిరుమల అను నామాంతరములు కలవు ఇతనికి తిరుమల రీతితుడను నామాంతరము కలదు దీనిని జట్టి చిన తిరుమలయ్య యజ్ఞము చేసెనని యానాంచ నవకాళమున్నది తిరుమల రీతితుడు తండ్రి కాతల వలెనే శృంగార పనికి ర్తనములను అధ్యాత్మ పనికి ర్తనములను రచించి వేంకటేశ్వరస్వామికి సమర్పించెను మరియు ఇతడు అష్టభాషా దండకమును ఎంకి ర్తన లక్షణమును పద్యకావ్యమును రచించెను పంకి ర్తన లక్షణమును మొదట తాళపాక అన్నమాచార్యులు సంస్కృతమున రచించె ననియు తన తండ్రి యజ్ఞమేరకు తండ్రి కార్యణ్య పనునని? అంధ్రమున పద్యములతో ననియునని చిన తిరుమలారాధ్యులు చెప్పకొనెను ఇతడు అమర సింహాని నామలింగాను కామనమతు జాల ప్రబోధిక యను తెలుగు జీవయు ముమ్మటుని కావ్య ప్రకాశకు నుధానిధి యను బ్యాఖ్యయు రచించెను

అష్టభాషా దండక మనునది సంస్కృతము ప్రాకృతము కూరసేది మాగధి అనంతి తైళాది స్థాని సార్యరేగి అను తెలిమిది భావంతో శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి పై చెప్పబడినది

చిన తిరుమలారాధ్యులకు శ్రీ రామానుజ ఎఱ్ఱాంశ స్థాపనారాధ్య వేదాంతారాధ్య కవికార్మిక శీవరి అను తిరుదము బువ్వట్టానని కావనములవలన తెలియుచున్నది తిరుమలారాధ్యులు మూడ తన తండ్రి కాతల వలెనే స్వామికి దావాదుల గావించి శ్రీ ౪: 1547 ప్రాంతమున దివంగతుడయ్యెను పంకి ర్తనలు రచించిన కాళ్యపాక వారిలో ఇతడే చివరివాడు ఇతడు తండ్రి కాతల వలెనే తిరుదములను పొందియున్నాడు ఇది పంక పారంభ్యముగ సంక్రమించినటులు కనిపించుచున్నది ఇతడు కావించిన పుస్తకములలో గో విం ద రా అస్వామికి తైళాపాకాళ్యవము నామములను చేశాడనియునాలో నరసింగప్పైరుమాళ్ళను ప్రతిష్ఠించుట మంగాపుర మందలి కల్యాణ వేంకటేశ్వరాలయ శిష్టోద్ధారణము అందు అన్నమాచార్యులు అశ్వామిని విగ్రహముల వెంకొల్పుట

చెదతిరుమలారాధ్యుని వాటగన కుమారుడు చిన తిరువేంగళనాథుడు ఇతడే చిన్నన్న యని ప్రస్తావించెను తెనాలి రామకృష్ణుడు పొగడిన ద్వివద రచయిత ఇతడే తనవీరి చిన తిరువేంగళ చిన తిరువేంగళనాథయ్యరు తిరు వేంగళనాథ తిరువేంకటానాథరు తిరువేంగళ నాథయ్యంగారు వేంగళార్య అను నామాంతరములు మూడ కలవు పంకపారంభ్యముగ వచ్చుచున్న పంకి ర్తన రచనమును చెద్రన్నగారు కావించుచుండుటచేత చిన్నన్న దానిని విడిచి ద్వివద రచనములచే స్వామి వారానించి నట్లున్నది ఇతడు రచించిన పదమయ్యోగి నిలాసము అష్టమనాషీ కల్యాణము తిరు విజయము అన్నమాచార్య వరీతము అను వాణ్ణు కృపలును ద్వివిదకావ్యములే ఈ చిన్నన్న చిననాలోననే వేయి ద్వివిద తిలపొంద విమత వర్ణనతో విరచించువాడే ననే ప్రశ్ని గావించిన అశ్వ ప్రత్యయవిభాష శ్రీ వేంకటేశ్వర పారవర్ష్య వాచనాలోలు న స్వాంతక పట్టుదుడు విమత కిలుడు

అనునను శ్రీ వేంకటాద్రి కదత్త మకరకుండల యుగ్మ మండితకర్ణ పకల వై మ్మన పాద సంసేవకాల్ల పదనావ భూర్ణ్య పరవనవిత్వ

అను పదమయ్యోగి నిలాపాశ్వాపాంశ రచనమును జట్టి చిన్నన్నకు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి మకర కుండలములను అంగములిగా నిచ్చినదియు ఇతడు వచ్చానతీ కరుణాత్మ పరవ కవికా వికారరుద్రాయు మత్తమ వైష్ణవారాధకు డనియు తెలియుచున్నది ఈతనికి వేంకటేశ్వరస్వామి పై వ్రతాచారమున కలతో కనిపించి కా నారగింపగా మిగిలిన ప్రసాదము పొసగి ద్రావిడ ప్రబంధోద్ధరీతిగా అంధ్రమున పదమయ్యోగి నిలాపము రచించి తనకును అంజెల్లంగకును కంఠము కావించవలయునను కోరెనట స్వామి జ్ఞానుపారమగా చిన్నన్న పదమయ్యోగి నిలాపమును రచించి శ్రీ వేంకటేశ్వరుడను శ్రీ అంజెల్లంగకును అంజితము కావించెను పదమయ్యోగి నిలాపమున పద్యంతములతో సంకతము కావించుట ఒక కథా ప్రారంభముననే కాక అన్ని యాశ్వాపాంశము లందును కలదు

చిన్నప్పై పరమయోగి ఎలావము నందు పన్నిదరా
కాళ్ళపాక చరిత్రములును రామానుజాది శ్రీశైవైష్ణవులచరిత్ర
ములును మహాపరమములుగా వర్ణనము అయినవి ఇతని
దిద్దిదడ మంపచేగముగా పరుగిడు భారతాది పదలంధము
వాణి కథనములు ముద్దులు గులుగుచుండను దేవీయపు
శాసనము లన్నియు నలక్షణముగా గూర్చుండి¹ ఎన్నియో
పురాణ గాథలు సామెతలుగాను దోరికలుగాను
సందర్భించియుగాను ఉదాహరణము అయినవి పెద్దవలు
సాక్షాదాదిములుగాను మహాపరమములగునా భాగము
నున్నది ఇందు ఎనిమిదాకావ్యములు కలవు చిన్నప్పై
కృత అష్టమాచార్యుల చరిత్రము చిన్నదయ్యను అన్న
మయ్య మహాపాదమును కన్నులు గట్టువట్లు వివరిం
పును అనేక చరిత్రాంశములు తెలుపవడిగా నున్నది
అష్టమాచార్యుల పూర్వీకులను గూర్చి తెలుపు వాచార
గ్రంథ మిదియే అన్నమయ్య తీర్థమును గురించిన
అన్నమయ్య రచనములను గురించినవి ఇందు తెల్పు
చికిషము లున్నవి

చిన్నప్పై కృతమైన ఉదా పరిణయము పారివంక కళ
అధారముగా రచించబడినది ఇతని అష్టమాచార్య కళ్యా
ణము శ్రీకృష్ణ తెనమంతుగురు పట్టమహామలను శేట్టి
కళను పల్లించి కావ్యము దీదీయందు శ్రీకృష్ణుని కాల్య
క్షేణము కూడ పల్లించబడి యున్నది చమత్కృతి సంఘ
దిన చతుర శృంగార వాచా ప్రాధిమ్యము కా నష్ట
మాచార్య కళ్యాణము ప్రాయమువని చిన్నప్పై చెప్పువాడు

చిన్నప్పై శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామిని శ్రీ గోవిందరాజు
స్వామిని ఇంక వికరదేవతలకును వాదించిన దానరచ్చాడు
లను ప్రకటించు కావనములను దేవప్రీతము వారు ప్రక
టించిరారు చిన్నప్పై కొండవీటి నీమలోని మల్లవర
గ్రామము పై నవ్వరాణిలో వేంకటేశ్వరస్వామి
అయిదు దినములు కళ్యాణముచోత్సవము జరిపించుటకు
ఉచ్చాసు చేసెను (17-7-1548) సదాశివరాయల
నుండి గొర్రెవోలుపాపి పుష్కరిణిపర్వ స్థయముగా
దానమును పరిగ్రహించెను గుండగర మను అగ్రనేర
మును కూడ సదాశివరాయల నుండియే గ్రహం
చెను ఈ రెండును గుంటూరు మండలము నందున్నవి
అన్నమయ్య ప్రారంభించిన యాంధ్ర కవిత్వా ప్రాళవము

చిన్నప్పైతో అగిదోయనవియే చెప్పవచ్చును

తిరువేంగళము — ఇతనిది తిరువేంకటయ్య అని కూడ
అనుచురు అంధ్రీ చిన తిరుమలాచార్యుడు తల్లి పెద
మంగమ్మ

గోవిందరాజు పెండ్లి తిరువాళ్ళుండిందు ఇతడు లక్ష్మీదేవి
గుంటపము పొత్త స్వామికి శైవ్యగ్రంథములు (18 3 1574)
చేయించెను వాగవ్యసమును సక్తు ఇరువురకు
సంవత్సరమునకు తీతములు ఉచ్చాసు చేసెను తల్లి పెద్ద
మంగమ్మ పెర పెద్ద చిన్నకుటును కట్టించి అందు పెరి
యాళ్ళారలను ప్రతిష్ఠించెను కాంచీపురమున అరుణా
పెరుమాల్ దేవాలయమునకు కల్లత్తవీరి పరివృం
తాకమే అను రెండు గ్రామములను కా నము చేసెను
(మే 1558)

కాళ్ళపాక తిరువేంగడ దీక్షించిన నొక కవి ఈ పంక
ములో నున్నట్లు కనిపించుచున్నది ఇతడు వేంకటేశ్వర
దీక్షితుని తనయుడట! ఇతడు అనుచుక మను అలంకార
గ్రంథమును అంధ్రీగురించినవాడు!

అన్నయి— ఇతడు పెద తిరుమలాచార్యుని రెండవ
కుమారుడు విమలకాండ నీమలోని మిన్నకల్లు గ్రామమును
1548 లో సదాశివరాయలనుండి జడచెను

గోనెడి తిరువేంగళవాడు — ఇతడు పెద తిరుమలా
చార్యుని వాగ్దేవ కుమారుడు సదాశివరాయలజన
1544 లో ఓంవల్లి లొల్లగిల్లియను అద్దంకి నీమలోని
రెండు గ్రామములను దానముగా తిరిగెను స్థయముగా
కడవజల్లాలోని పుష్కరిణి చెప్పరాయనికి 1559 లో కొంక
ఘామిని దానము చేసెను ఈ కుటుంబము వారు మిరర్ప
సోపానపులేమో యని తలంచుటకు కొన్ని ఆధారములు
కన్పించుచున్నవి

కాళ్ళపాక వారి పంకములో స్త్రీవాసు దమదానము
అడు లక్ష్మీ వేంకటేశ్వర నీవ గ్రంథముల కళకము
నొక చాదిని రచించె నని తెలియుచున్నది తిరువేం
కటేశ్వరమునకు కీర్తిని చెప్పుటలో కాళ్ళపాక కవులు
గాదించిన కృతి అపభ్రాంశము అలక్షణముగ వారి
యింటి యాడుచుండు అందుకనియే వారు స్వామివారి
కళ్యాణోత్సవములలో నీటంచై కూర్చుండి స్వామికి
కళ్యాణదానము చేసెదినవారట తిరుమలపై కాళ్ళపాక

చారి యింటకడ నుంటున్నమున పొమ్మికి ఉత్పచారులు అరింపజేసెడివని పొమ్మికి కాళ్ళపాక చారు కావించిన నేన మద్రము చ రి క్రింది కాళ్ళవనకారగా నిలిచి యున్నది

అ ర క

తిక్కన సోమయాజి

అంధ కవు అందరిలో "విశయముకను వి శేష గౌరవము కలదు విమర్శకుల రుచిశ్రదమును గట్టి ఒక్కొక్కరి" చారిలో నొక్కొక్కరి యందు అభిమాన ముండినను పిమ్మటం దికి పూర్ణమునైనచారు తిక్కన సోమయాజి ఉత్తయ ౬౧ మిష్టము దను దిరుద ముండుటచే సంస్కృతాంధ్రములలో ఇతడు కవిత్వము చెప్పినది అహంవనలెను ఇతడు రచించిన సంస్కృత శ్లోకములు రెండే ఉపాఖ్యము అగుచున్నది తననది కవి బ్రహ్మయందును ఇతని "విశా పా సుర్వమును బట్టియు ఉచార గుణములను బట్టియు ఇతడు జీవించియుండ గనో కొంచెము ఎప్పుడునో ఆ విరుదు విశోమలో ఎర్పించినది

తిక్కన 18 వ శతాబ్ది ప్రథమ దశకములో జన్మించి ఆ శతాబ్దమున ముప్పాతివ భాగమువరకైన జీవించి యుండియుండు నది చెప్పవచ్చును మంత్రిత్వ దండ కాళత్వములు నూనించియు కవులును నైతిక విద్వా గరిష్ఠులును అయిన చారి వంశములో కాతడు జన్మించెను అయిన కాళ శాస్త్రరమంత్రి పాద కవికాళిరామునైన గుంటూరు విభుడు కండ్రి గుంటూరు విభుడగు కొమ్మన దండనాథుడు పొంగనేడవేది తిక్కన వ్యయము గ మనుమండ్రి యొద్దలవంశమున ప్రధాన మంత్రిగ నున్న చారు ఇతడు మహాకవియు సోమయాజియునై వరలెను తనని పెదవండ్రి కుమారుడగు మురయొక తిక్కన మమవండ్రికి దండనాథుడై అద్ద తిక్కన యచి ప్రబుద్ధుడయ్యెను

కొట్టరువు తిక్కన యని శేషవైఖ్యలచేత కొట్టరువు అనునది తిక్కన యింటిపేరు కావచ్చును, లేక భాండా గారార్యుడువను ఉద్యోగము చేసెనను కావచ్చును తిక్కన వంశమును వర్ణించును శేషన దశకుమార చరిత్ర ములో అయిన పెద వంధ్రుల మనుమలను ఒకరి ముని

మమమవిది గూడ చేర్చియు ౫ ని తిక్కన కుమారుని మూత్రము చేర్చిని యుండలేదు అందుచే తిక్కనను పుట్టులున్నట్లు తోచదు తిక్కన మీది గౌరవముచే ఎన్నియో కళలు తోకములో వ్యాపించినవి కాని అవి వచ్చుదగినవి కావు తిక్కనది గౌరవము గోత్రము అవేమిది మూత్రము అకడ కృష్ణయజుర్వ్యాఖ్యానానుబంధముగా వాకెత్తెను

తిక్కన సోమయాజి శేషలము విను మంత్రిగనే కాళ తన అమల చరిత్రముచే ఉదాత్త గుణములచే నమకాళికులకు కూడ ప్రేమ గౌరవ భావమునై యున్నట్లు కూడ శేషన కృతక కుమార చరిత్రములోని అవకాళిక అకావ్యపార్థ్యం "వ్యంబులును మూరన ఎరయ తిక్కనల చాత్రములును ఉద్వేషించుచున్నది "మరి వింధ్ర బృంద రక్షకుడు చిత్త నిర్వృత్తిక కవుడు దళివా విశ్రాంతయతుకు కల ఎత్యాదులును మమవండ్రి ననున రాజ్య భాగ్యంబై యేయుడు అనినా కావళివుడు దీవ జనకా నిధానము అని తిక్కనను ప్రశంసించి అతడు సేకూర్పు అగ్రహారములుగా నిచ్చెనని చెప్పి అతని దివాా నై కమమును శేషన వర్ణించెను తిక్కన దూపము మనవిజుంధరమై యుండెడినది మరల సురల శేషన వర్ణించినది వత్సమైయుండనలెను శిష్యుడైన మూరన అతడు వరతత్వతోధమదనియు నగిన చరాళర మానుదనియు ఉగ్గడించుటచే తిక్కన ఎంత పూర్ణ వురుచునై యుండెనో ఉపాంసవచ్చును

తిక్కన రచనలో నిర్వచనోత్తర రామాయణమును విరాటపర్వ మాదిగా పల్లవారోహణ గానాంత కుగు మహాకారకమును ఇప్పు డింకశ్యము అగుచున్నది ఇది గాక విలయవేషము కవి పాఠ్యభావ ఫలదమ్మ కృష్ణ శతకము అను గ్రంథములు కూడ తిక్కన రచించె నను అవశ్రుతి కిందు

కాను సోమయాజి కాళపూర్వము మ మ ముండ్రికి మంత్రిగా నుండగనే తిక్కన నిర్వచనోత్తర రామాయణ మును ప్రాం అనెనే అంతక మొదలైన అప్పటికే తిక్కన వలవదెంట్లు చాటిన ప్రాథ వ య మ్మనై యుండును తిక్కన గ్రంథావకాళిలో తన కవికా శక్తిని గూర్చి కొంచెము గర్వముతో కూడిన అత్త

విశ్వానరముతో అమలోదా త్రమనీవ తే మతయ కావ్య ప్రాధి బాహించు శిల్పమునం బారగుడను కబాదిరుడను అని చెప్పకొనెను పత్కపింబు దమవరింపదగిన మార్గమును నిరూపించుచు దళములంగు బొరక మిచ్చు గంధ వహ చందముగా ప్రకటము చేయవలెననియు చుట్టటుల వలె రసభంగ మొనర్చుదగదనియు వలలు ప్రానములు పులిమిపుచ్చరాదనియు విశేషణ విశేష్యములకు లింగ వచనములు కేడివెరాదనియు శిక్ష్నన చెప్పెను జాత్యము కాని సంస్కృతము పోషించుట వచన మెక్కడను చెప్పను శిక్ష్నాక్షరములను ప్రానములతో ఉండును లలితవడములతో అలలి యలలి తునియలుగా కావాల (కాళా) వట్టివ విధముగా రచన కాపంతును ! అని శిక్ష్నన ప్రతిజ్ఞ చేసెను

నిర్వచనోత్తర రామాయణముతోని అవకారికను హుత్వముగా పఠించిన వారితో అందులో ఉదాహరించ బడిన దోషములతో కూడిన కావ్య రచన యొనర్చు కవులు కొందరు శిక్ష్నన మనఃపూరిత ఉప్పట్లు స్పష్ట మగును వీరకైవ మకావేశముతో వరమత ధ్వజము కావించ నుద్వేగించిన పాల్కుశిలీ నోమకాళి... తదను యాయులై శిక్ష్నన అవకారికలో ఉద్దేశించెనని భావించు నవంజనము మూత ఉదార వంటి రచనములు సంస్కృత పురాణములతో విహంగముగా మున్నవి అని కూడ తేటండ వ్రాయుట ద్వివరణతోనే పార్థమిది డంబములు నలుకుదానికి దాగ్గుంధముగా శిక్ష్నన ఈ నిర్వచన కావ్యమును శక్తిమంతముగా నిర్వహించెను ఈ నిర్వచన పద్ధతి కారక రచనలో శిక్ష్ననయే వడలి వేసెను దీనిని ప్రుద్ధ కపు తెనవరును ఏమట్లు అనుననింపలేదు

రామాయణ మంతయు వడలి ఉత్తర రామాయణ మే శిక్ష్నన వ్రాసెను ! అమనది యొక గడ్డు ప్రశ్న యే! ఆ భాగము. లుకకరము కాదని వేడుచు కాడుక అవాడు లేదా ? ఉత్తర భాగమును చేపట్టుటకు పారకవికాళి కాముడయిన శిక్ష్నన కాక భాస్కరుడు ఎ ద్ది యైన రామాయణమును వ్రాప యుండుటగాని రంగవాళ రామాయణమును కాను పూరించుట కుద్దేశించియుండుట గాని కారణమై యుండెనేమో విశ్వయవలెము

వాల్మీకి రామాయణము వందలి విశేషభాగమును మంశేంచుచు కొంత భాగమును వదలుచు కొన్ని వర్ణనలక కల్పనలు చేయుచు శిక్ష్నన నిర్వచనోత్తర రామాయణ రచన చేసెను శ్రీరాముడు వై మించు చేరుటను ప్రాకృత మానవులు అమంగళముగా భావించు రని ఆ భాగమును వడలి మేయుండవచ్చును లుకలపులిను రావదీర్చులు నేర్పుచు ధర్మపరిపాలనము చేయుచుండుటతో గ్రంథ సమాప్త కావించెను కంబాక వధ సంరధ్యముతో శ్రీరామునికి విశ్లేషము కనిగిట్లు భవ భూతివలె శిక్ష్నన ఇందు వర్ణించినాడు ఏకారాముల వనవివారమును అలక్రితను వర్ణించుటలో వాక్యాయనుని వాగవిక వృత్తము వనువరించి మనోకవి విశేష శిల్పము చేసెను

నిర్వచనోత్తర రామాయణముతో శిక్ష్నన పద్ధతి రచనా విధానము స్థిరపడినది బడను అందులో మరల మరల పఠించుటకు యోగ్యములైన ఘట్టములు కల్పన కంకంటి పావరాళా రచించిన ఉత్తర రామాయణము అంగ్రులకు ఎక్కువ అతిమాన పాల్వమైరిది

శిక్ష్నరామాయణము కొంతకాలము తరువాత యజ్ఞము చేసి నోమయాశియయ్యెడు అతనికి వైదికాధ్యాయుల అంజనెను అతడు వైదిక ధర్మవిష్మగున వర్తకము నిర్వహించసాగెను అతడు మంత్రివడవినుండి వీరమించి యుండవచ్చును కేవల కర్మాచరణమువలననే ఎర్థించి అంతర దృష్టి ఇప్పుడతని కలవడినది మునుముగ్ధికి మంత్రియైనపుడు శిక్ష్నన శిల్పమున పారగులైన ఏకాదిరుడు ఇప్పుడు హరిహర బ్రహ్మము బాధానముతోని కనియై మనో కనికర్ష దీక్షానిధి నొంది ఇదియు అరాధనా విచేతమని మనో భారకాంక్షికరణమున కువక్రమించెను

శిక్ష్నన విరాటపర్వముతో వారంజింది వర్ణనారోహణముతో వదులై యు పర్వములు పూర్తి కావించెను నేటిన్ని వింతవాదములు వచ్చుచున్నను సన్నయ్యి యంతవానికి విప్రులు ముగిసిందివ అరణ్య పర్వమును అతడు వడలి వేసెనను విశ్వయము కాని చేత అరణ్యపర్వము మనోభారక కోశమున గృహస్థులు తమ ఇండ్లలో ఉంచు కొనుట అమంగళమని ఇతర వాద్యములు భావించుట మంగళాంతము చేసిన నిర్వచనోత్తర రామాయణమును

కృతించిన ఎవ్వకునే మనుమనిద్రి రాత్రి ప్రవృత్తియందును తిక్కన మహాభారతమును తన తండ్రి అంతఃకమము చేయవలెనని తలచుచుండగా తండ్రిని ముందుంచుకొని కలలో హరిహరవాణుడు ప్రత్యక్షమయ్యెను

నన్నయ పర్యామృతములో హరి వంశమును భవిష్యత్కర్మమును చెప్పినను వెంటనే చెప్పిన పర్యవంగ్రహముతో అమృతక పర్యములు స్వర్గారోహణముతో పూర్తిచేసి యందుకుచే పర్యవంగ్రహము నమనరించి తిక్కన హరివంశమును వదిలివెను

తిక్కన సోమయాజీ యొక్క శస్త్రవృత్తాంతమును నిర్వయముగా తిరిగి చూచినచో అయ్యనలో అప్పుడు వెంటనే భక్తి భర్తములు మెలిమెలొప్పులు కలుగుచును ఊటి మంత్రవ్రతాపవ అందువల్లనే హరిహరవాణుడే యాచునై కృతి పతిత్యమును అర్పించి వచ్చినాడు ఇక రుద్రవేది మోక్షవృత్తి కాతకు చేయుచున్న పాదములు కామ భావవ్యభాషితు ఉపలొలొందగు దింకకుండు తన కొలది యెందుగక మహాపరాక్రమం పడు నిధంబున నతడు కోరుకొన్నది జాగ్రాంతక ముఖములు తొలగిన బ్రహ్మాండవృత్తికి భగవంతుడు వెలుగు ప్రసాదించినాడు

మహాభారత రచన పాగివకొనియున్న నై చాటిక రెండవ లక్షణము క్రమవృద్ధి నొంది తుదకు పరిణతి నంది నది నిర్వచనోత్తర రామాయణ రచనా కాలమున అతడు లోక కవియు భారత రచనా ప్రారంభమున కిక్కిరియింపుచు తుదకు ఋషిబ్రహ్మదైవ కవియు నై వరలెను మహాభారతమును ఆంధ్రీకరించుటలో తిక్కన అవలంబించుచు వచ్చిన విధానము అతని కవికా శిల్పము నందలి క్రమ పరిణతిని స్ఫురింపజేయును

వివాదోద్యోగ పర్యములలో మూలములో కంచె విప్పితికల మెక్కువగ నున్నది నీవక ఘట్టములో సామాన్య కవులకుండు కృంగార రచనకపాతమును తిక్కన ప్రదర్శించినాడు అతర్వాతి పర్యములలో కళాభాగము దలమీంచుచే అంతఃకమము ఎక్కువయినది అక్కడ కూడ మధ్యమధ్య ఎత్తరించుట లేకపోలేదు అనువాదనిక పర్యములో మధ్యమధ్య అన్నికట్టారకుడు

ప్రేమించు ఘట్టములో పహణము వదిలము నగు నృంగారవర్ణనము చేర్చి అన్నిహాస్యవిధియందు హాస యాజులకుండు అభిమానమును ప్రదర్శించినాడు తిక్కన

ఉద్యోగ పర్యములలో ముఖ్యముగా మూడు రాయకారములు లున్నవి మూలములో ద్రువద పురోహితుని రాయకారము కారవలను చతులను శేష అమహాత్ముని అర్థవాక్కుచే ముందుగానే కావోపహాసులను చేసినది పంజయమిది తీయని మాటలతో ఎదిరిన మోసగించుటకు చేసిన యత్నము తిక్కన ఆంధ్రీకరణములో ద్రువద పురోహితుని రాయకారము వర్ణనవోరక్షానము లేచిచారి కలుపై నవత్య వాక్కులవలె కలుగుచును అందుచే అ వెంటనే నచ్చుది పంజయ రాయకారముతో పంజయ దోళవంతు భర్తరాలా మరొకవంతు ఉగరి కొకరు చిక్కమింద మాటల నేర్పు ప్రదర్శించుట వ్యతిరేక వ్యయములచే మరింతగా అతర్థకముగా ముందును ఇక శ్రీకృష్ణుని రాయకారములో మూలమున నున్న చైతన్య మంతయు తిక్కన ఆంధ్రములో మనకు ద్రువదించినాడు

వ్యాస మహాభారతము తేనెల పురాణమే కాదు అది యొక ఉత్తమ కావ్యము అని అలంకారిక మూర్తమంత మొప్పదనీక మహానీతిక అందులో స్పష్టమిదివన పాత్రల చైదిధ్యము నభూతో నభివ్యక్తికి ఉపాఖ్యాన మొక్కొక్కటి అక్కొక్క అవర్ణ మే యవదగియున్నది

చాటయక వ్యాసుని విశిష్టత వాక్రలు కారి పంకాపణలలో తమ వ్యభావములను ప్రదర్శించుచే కాదు నాటకములలో కొన్ని విశిష్టసాధులను అపూర్వ మయిన చమత్కారముతో అద్భుతముతో సంతకముతో అవదముతో పుట్టించుచు మహాభారత యుద్ధము నకు పూర్వము దిక్కి తన సేనతో ఉత్తమ రక్షములదేవు వెళ్లుటయు తిరిగి ముంపేయిండుటయు శ్రీకృష్ణ పారర్థమునకు ప్రతిగా కలుగిని పారధిగా ముందుమీ వేదగా వతకు 'కర్ణ పారర్థము' నిర్వహించుటయు గదా యుద్ధకాలమునకు సరిగా తీర్థయాత్రలకు లోయిన జలరాముడు దిగుటయు ఉత్తమము అయి కావలెనని శ్రీకృష్ణుని వరము వేదగా భగవానుడు కరుణించి అమృతమే మనగా, చందాం పుర్వ కలిగినదని ఉత్తమము

బ్రాహ్మణుడు ఈతని తండ్రి రాచిరాజు నామామహేంద్రుడు నేమరాజు తల్లి వాడెంద్రువారి దుర్యోధన తిమ్మరుసు శ్రీ ౧ 1480 వ సంవత్సరం చంద్రగిరి యందు జన్మించెను ఈతనిని ఈతని తమ్ముడు గోవిందరాజును వరలి తల్లి దండ్రులు వీరి బాల్మముననే పుట్టినట్లేరి తిమ్మరుసు చిరుప్రాయమున అతి చైతన్యంతి పాఠ్యమును అడవిలో ఒకనాడీతడు గిరించుచుండగా నోక నర్మము వడగొట్టి తనదని యెడమది రక్షించుట చూచి యొక ఎద్దుడు ఇతడు గొప్ప పదవి వందగలదని చెప్పినెడి గాధ యొకటి కలదు

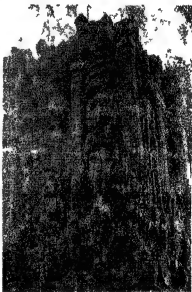
రామలక్ష్మణులవలె ఈ అన్నదమ్ము తిరువురును కలం మెలకు నింపరించుచుండిరి వీరికి రాజీయారి విద్యలు నేర్పిన పద్మ కి చిట్టి గంగనామామహేంద్రుడు చిన్నతనమునందే చార్మిద్ర్య మనుభవించుచు గూడ విద్యావక్త్రితే నకల సంస్కృత ఆంధ్ర గ్రంథములు అర్థశాస్త్రము రాజ కీయ తత్వశాస్త్రములు వచ్చిటిని చక్కగా పరిశీలించి అకలింపు చేసికొను మేళా సంవత్తరమునందుండి కచ్చి నది తన యనపాన దినములలో చిట్టి గంగనామామహేంద్రుడు ప్రారంభ భర్త సంతాన విషయమై తన కర్తవ్యమును వివరించి దేశము మేల్పాత్రాంతము కామింక చూచు కొనవలసినదిగా తిమ్మరుసునకు ప్రసాదించెను

అప్పటి రాజీయ పరిస్థితులు నవ్యముగా లేకుండెను సంగమసంకమున అనమర్దులు జన్మించిరి ఒక ప్రక్క నీదరు ముల్తారు మరొక ప్రక్క కర్మరాజగు పురుషోత్తమ గజపతియు ఈ రాజ్యమును కలసింప రాచుకొనియుండిరి సంగమ సంకీర్ణము అవమర్దుల ప్రారంభ పౌత్రులైన వివాళమునకు సేతు వగనని కలది పాశ్వ నరసంహ భూపాలుని కర్ణాటక పాత్రాత్మ మంతకము ప్రభువు గావించిన గాని ఈ యుద్ధద్రవము తొంగి పోయి చెప్పిన చిట్టి గంగనామామహేంద్రుడు యాజ్ఞాపాతము పాశ్వ నరసంహ భూపాలుని పై న్యాధ్యక్షులైన తుత్తర వరస రాజుతో మంతనములు ఎఱి అట్లు చేయ నిశ్చయించు కొనెను

విద్యానగరమున ఇమ్మడి చిరుపాకరాయలు మద్య పాన రామిని పరివేషణాది క్రితంకో కాంము గడుపు చుండెను ఈతనిని చంప పెద్ద కొడుకు రాజు కాగా

అతనిని మట్టు పెట్టి అతని తమ్ముడు ఎంబోనన మెట్టను ఎండ్రవలె నీతడును మద్యపాన రామినిరతుడు ఈ ఎమ యమునకు నుకున నరసరాజుతో కలు దండెత్తినచ్చి విజయ నగరమును పూర్ణివము చేసికొని పాశ్వ నరసంహ భూపాలున కక్కడ శ్రీ ౧ 1488-87 ప్రాంతమున తిమ్మరుసు వట్టుము కట్టించెను ఈ విధముగా తిమ్మరుసు మంత్రి మెల్లగా రాజ్య పరిపాలనా విషయములందు తోడ్పాటు కలిగించుకొన తొచ్చెను

చిత్రము-112

తిమ్మరుసు

పాశ్వ నరసంహుడు పట్టాభిషేకమువలన గలిగిన మహోత్సాహముచే తిమ్మరుసు నధిపతింపి తమకు విశ్వము కల్పింపులుగా మన్న పురుషుల-అశ్వనకులము కళింగ-గజపతులను గూడ జయించవలయు నని తిమ్మ రుసును కోరెను తిమ్మరుసు జ్ఞాని చింతనకొని తమ మన్న నరణలము తుర్కీ-మొల అశ్వలయముతోగాని గజ పతుల (కళింగుల) గజ లలముతో గాని ఎంతమాత్రమును

అప్పుడు తన గ్రామమున నీర వరంపారాయణేశ్వరస్వామి రావలయు నను దురాలోచన వరసరాయలు మిక్కిలి ప్రేమించుచు పక్షపాటును చూపు నవసరముగాంబట్టి దైవరాయలకే రాజ్యము లిచ్చించు నేమో అను అనుమానముచే స్వదేవరాయని రహస్యముగా చంపించుటకు పలుమార్లు ప్రయత్నించెను కాని బుద్ధిమంతుడైన తిమ్మరుసు అయి పట్టుకొనడము వడ నిచ్చినవాడు కాదు కాదు రాజులకుంబు భారమంతయును తిమ్మరుసు మీదనే యుంచెను తిమ్మరుసు కృష్ణదేవరాయని ఎడవు గరపు గుట్టపై వాడియొక పర్యవ్రాజకుల వలన చిరకాలము బాధియై నలచియుంచెను

వరసరాయలు క్రీ. శ (1508-1509) మృతి నొందుచు తన పెద్ద కుమారుడు నీర వరంపారాయని తన యంత్రకరము కాఁచు గావించవలంపడగా తిమ్మరుసు మంత్రిని గోరెను తిద్దలను తిమ్మరుసున కప్పించుచు మంత్రి మాటలు వినవలయుముగా విని తీసుము నొందవలంపడిగా వారికి బుద్ధులు చెప్పెను అతని కోర్కె ప్రకారమే జరిగినది తిమ్మరుసు నీర వరంపారాయణేశ్వరస్వామి నియమించెను (1508) కృష్ణదేవరాయలు మాత్రము వారి నందరందగ నుండి ప్రవర్తిం దియమింపజెసెను

తిమ్మరుసు మంత్రి తురుష్కుల నుండియు గజపతుల నుండియు ప్రమాదములు సంభవించుటకుటై తుంగ భద్రా తటమునను ఉడయగిరి ప్రాంతమునను కొంత కొంత ప్రైన్యమును నిలియించెను విశ్వానరసాదులైన దండనాథులును నియమించుకొని అట్టివారిలో తిమ్మరుసు నోరరుదు గోవిందరా జొకడు తిమ్మరుసు మేనల్లులైన అప్పనమంత్రి గోవనమంత్రి గణపయ్యలై యుండిరి

రాజ్య తీసుమునకై మెల్ల మెల్లగా ఎదురు తిరుగ ప్రయత్నించుచుండిన పోరాంధ్రము అందు నుద్యమముతో కృష్ణరాయని మైసూరు ప్రాంతమునకు ప్రైన్యము నిచ్చి పంపెను ఈ ప్రస్థావమున కృష్ణరాయలు అయియు నొందెను

నీర వరంపాడు మరణించుచు (1509) తన కొడుకు తిరుమలరాయనిని తన యంత్రకరము పట్టుము పట్టుమనియు కన్నులైన కృష్ణరాయలు అతని కేవల మైన అటంకముగా నుండజేయుటకై అతని కన్నులు

మెరించి చూపగా ని తాను తప్పుగా వరంపాయు మెల్లగా మంత్రి తిట్టడము చేసి కన్నులు పెట్టి యాంగి చూపెను నీర వరంపాడు లచ్చనా ప్రాంతములు వరసెను ఎమ్మట 1509 న పంజాబు 4 తెలిది (కా. శ 1480) కుక్కనామ సం. మాఘశుద్ధ యమి 1)

తిమ్మరుసు మంత్రి కృష్ణరాయలకు "కృష్ణము గల్పెను" కృష్ణరాయని "కృష్ణ" అంటున్నది కృష్ణముగా అమ్మరుసు కృష్ణరాయని 1509 నెంపెట్టెను పెట్టి ఎవరికేని అధ్యాయముగా తీసుచు నర్దుకు వారెంచి వారి కదునుతో గ్రహించు పని చెప్పెడు

కృష్ణరాయలు తిమ్మరుసు యొక్క అయిదుకొండల కొంటిమిదలను అయిదు రాజుల హేంద్రవరము వరకు గల ప్రాంతములను పాపినిము గావించుకొన వలంపగర్వముతో కృష్ణదేవరాయలై దండయాత్ర చేసెను అది లభింప కారని తిమ్మరుసు వారించుచునే యుండునని కాని కృష్ణరాయలు మిలేకు ఎదురాయగల పాపి హేందులతో రాజ్యమేలుచున్న ప్రభావమైన గజపతి కృష్ణరాయలు కయ్యమునకు కలంబెను పట్టణము మిక్కిలిగా గల వీరియొక కృష్ణరాయని పైకి కత్తి పనికి వచ్చినదిగాను ఉటుది కప్పదని గ్రహించి కృష్ణరాయలు తిమ్మరుసు మంత్రిని వీరేని మాగ్ల మాలోచించు పని ప్రాధేయదజెను బుద్ధివాలియైన తిమ్మరుసు మంత్రి హేందులకు ప్రభావమైన గజపతి మనో వైరుధ్యములు గల్పించగల వొంగ యుత్తరములను కల్పించి పంపెను వారిలో వారికి ఫేరము పట్టుచి ఎల్లో వై చాపాక పండి తుదిర్చి చల్లగా కప్పించుకొని వ్యవేశమును తేరు మాగ్లను పట్టెను

తిమ్మరుసు తన మేనల్లుడైన వా రెండ్లి అప్పవా మాతుగిని 1509 నీటి దుగ్గమునకు ప్రతినిధిని గావించెను తరువాత గోల్కొండ విజాపూరు మెల్లమల తెలిదిచి వ్యవస్థాపమును మరణింపము గావించుకొనెను

తిమ్మరుసు బుద్ధియే అలంబముగా 1509 న పరిపాలనలో ప్రాంతవ మతమే గాక తైన క్రైస్తవ మతము లును సమకాలముతో అవలంబింపదనవి శిశు మతివృద్ధి తెలివినది భావతమ పోషణము లభించినది

కృష్ణరాయ నిరచితమైన అమర్త మాల్గడలో విని

ఎంచు రాజనీతి కంఠమును తిమ్మరుసు మంత్రియే జలంబు నమా అరించుచు మంత్రి తంజనంబున గుణములను చెప్పుకొట్టి తిమ్మరుసే మన కండ్లముందు గోచరించుచు తన అనంతరము తన కుమారుడగు తిరుమలరావుచేత రాజ్యము రావడెనని కృష్ణదేవరాయల వారు అరిచిరి లై న ప్రాతికూల్యముచే అరేండ్ల పయిమ్మగల ఆ రాజును రుదు అకస్మాత్తుగ మరణించెను మహా ప్రభాని తిమ్మరుసే రాజపుత్రుడు ఎవఁడు పెట్టింప నందిరె నని ఆ నది వోత్తముని అభివత్తము నహంబని కొంద రుద్దొగులు రాయలకు చాటిలు చెప్పి రాయలవారికి యుక్తాయు క్త వివక్షణానిము నశించెను చిన్న వాడినుండియు తిమ్మరుసు తనను అంతగా అదరించి పోంపించె ను ఏకాగ్రము అట్లరావేను అకపిని అపృతి యని ఎలుచునంతటి చనుపు గోరవము కూడ రాయల మార్గమున నిలిచినది కాపు వెంటచే కృష్ణరాయలు తిమ్మరుసు మంత్రిని నవాంధవముగ పెరకపాలయను తెట్టించి కుడకు తిమ్మరుసు కమ్ములు పెరికించెట | తరువాత కృష్ణరాయలు శీరించి యున్న కామున తిమ్మరుసు కా రా గా ర ము నంచే మరణించెట | ఇది యొక విశిష్టము ఈ విషయమును నమ్మి ఆ అను రోషుగిను చరిత్రకారుడు మోక్షమే బ్రానిమ గాని మరి యే చరిత్రకారుడును ఏ కని గాని వక్కాణించి యుండలేదు ఈ విశిష్టము ఎంతవరకు నమ్ముదగి యున్నదో | గజాను గతిలోకం అనునట్లు నమ్మి ఆ కథనమును రోకటి పాటుగా అందరును పాడ పాగిరి | గ్రంథముల శిక్ష్కం-౦౦౦ |

పై కథనము నట్టి అభూతకల్పన మునుటకు అధారము లేకపోలేదు కృష్ణరాయల అనంతరము అచ్యుతదేవ రాయలు శ్రీ ౪ 1599 లో ఎంబోన మెట్కిను అచ్యుత దేవరాయల వారి కాలమున గూడ (1599-1648) తిమ్మరుసు శీరించుచున్నట్లు తిరుమలయందు చేయించిన మూడు కావనములు గలవు (వాల్మీకి పెం IV కావన సంఖ్యలు 72 74, 88) మొదటి కావనము చాటిలు 32-3-1598 రెండవ కావనమున చాటిలులేదు మూడవ కావనము చాటిలు 32-12-1598 ఈ కావనములయందు చాళ్లపాక చెద తిరుమలారాధ్యుని ప్రవక్తి కలదు నవరకు చాళ్లపాక చెద తిరుమలారాధ్యుల వారి ౪ నవములు

1517-1548 వరకు కవలించున్నది 1598 నాటికి తిమ్మరుసు 78 ఏండ్ల ముదువరి అచ్యుతరాయల వారి అష్టావమాన తిమ్మరుసు మహా ప్రభానిగా మంబోన రేలో తెలియదు ఏది యెట్లున్నను తిమ్మరుసు కృష్ణదేవరాయల వారి కాలమున మరణించలేదని స్పష్టమగుచున్నది శ్రీ ౪ 1599 లో చరిత్రయిన కృష్ణరాయలు శ్రీ ౪ 1598 వరకు శీరించుచున్న తిమ్మరుసును ఎట్లు చంపించగలడు ? కాస్తవ విషయం మిట్టండి యుండవచ్చును ఎవరి ప్రాకృతపాము లేకపో తిమ్మరుసు అను యే గలవా యెవడో అట్టి అపూయిత్యమున కొడిగట్టి యుండును నామపార్వత్యములే ఆ పురుషులే మహా ప్రభాని తిమ్మరుసని నమ్మి ఆ చరిత్రకారుడు ప్రమదించుండును ఏక నామరేయలున్నపుడు ప్రెద్ద పురుషునకే నుంచి చెదు అనగలుగుచెంది అచ్యుతదేవరాయలవద్దకూడ తిమ్మరుసను నాశము చేకోవడు దండనాయకుడుగా నున్నట్లు కావన ములవల్ల తెలియుచున్నది (సంపుటము 4 నం 158 81-12-1540 తిరుపతి తిరుమల దేవస్థానం కావనముల రిపోర్టు పుట 288 289) ఈ తిమ్మరుసు కాదుగదా అట్టి పదిలి పూనుకొన్నది ఈ రెండవ తిమ్మరుసు అచ్యుతదేవ రాయలకు ప్రీతి పాపముగా నున్నట్లు గ ను నరు చున్నాడు ఈ పూరకార్యమునందు అచ్యుతదేవరాయ లకు ఏకయిన సంబంధ ముండియుండెనా ? ఏమో ! రాచరిక వారసత్వ సంబంధమున అన్నియు సంభవములే పాశ్వ తిమ్మరుసు రాజులయే శీరితము విచారణము కాదు రాయలు నిర్దోషి నమ్మి ఆ పుక్కిటి పురాణమును అంధులు విస్మరించవలెను ప్రభాని తిమ్మరుసు శేవలము రాజనీతి కొనిదుడే కాదు నంగీక పాపాత్మము అందు కలవృత్తు మగు పాండిత్యము గలవాడు అగస్త్యకృత కాం శారకమునకు మహావారము అను వ్యాఖ్య రచించిన మనిషి అందరి పీతికా శ్లోకములను అట్టి మాడగా కొన్ని మాతన విషయములు తెలియుచున్నది తన వంశమునకు వందలాది మూలపురుషుడు తన తల్లి వరదాంబిక కాను నంగీక విచారము డట ఇది శ్రీమద్రా జాధికారా పెరమేశ్వర శ్రీకృష్ణరాయల కర | ప్రభాన నకలా గను పారానార పారిణి పాశ్వ తిమ్మరు దండవాద విరచి కా యామ్ మహావారాధ్యాయామ్ అని న క వ

చాన్యత్యయందు తెలిపియున్నాడు

రాయల వారికి వలెనే ప్రధాని తిమ్మరుసునకు గూడ వేంకటాచారీపై ముక్కున యుక్కున 10-1-1513 వ తేదీనాడు పాపిపానికి పీఠాంశ మొనగను తిమ్మరుసు చెప్పిన శ్లోకములు అతని కర్తవ్యప్రవృత్తిలను చాటుచున్నవి తిమ్మరుసు ఛార్వ తత్వము 25-12-1511 వ తేదీనాడు దానకావనము తిరుమలయందు నెలకొల్పి వేంకటేశ్వరునికి ఆదేశ కైంకర్యములు చేయించినది తనకు అబ్బడును మాదయగారి మల్లయ రాజశేఖర చరిత్ర యను కృతికి పాపియేయ నగు వాడెట్ల అన్నామామృతికి పాపి వారి ప్రసాదము కొంత చెందుటల్లు కట్టడిచేసిన మహా పాపి తత్వము

తిమ్మరుసు నత్యశీలుడు మహా మేధావి అవమాన రాజనీతి కోరిమడు అతర యోగంధరాయలుడు దుర్బుట కార్యనిర్వహణ చాతురీ భుజిలుడు పంగ్రామ వీరుడు దృఢవ్రతుడు

గాతు

తిరుపతి

ప్రత్యేకం నైకుంక మని ప్రసిద్ధిచెందిన తిరుమల వేంకటేశ్వరాయమును కల్పించు అనులకు ప్రథమ వసతి తిరుపతి ఇది తిరుమల కొండల దిగువ భాగమున నున్నది కనుకనే దీనికి దిగువ తిరుపతి యనియు కొండ పై భాగమునకు ఎగువ తిరుపతి యనియు వాచుము లేర్పడియున్నది ప్రాచీనకాలమున దిది ఎగువ తిరుపతి శేగు తైర్తికులగు దిది ప్రత్యేకముగా శేర్పడిన ఒక ట్టుగ్రామమై యుండి యుండును ఆ గ్రామమున కర్పడు కొట్టారు అను కేరుండెడిది

తిరుపతి పట్టణము విజయనగర రాజ్యాధీశుల పాలన కాలమున చాల అభివృద్ధి కలెదెను పూర్వకాలమున తిరుపతిలో నున్న కొన్ని చిన్నచిన్న కేలుతు పురము లని వర్ణనచేర ముడెను అట్టి కొన్ని చీల్లవాటిని వివరించుచున్నవి ఉదా భార్యకాల్ల అగ్రహారము శ్రీనివాస పురము రఘునాథపురము తిరువేంకటపురము నరసింహ రాయపురము అచ్యుతరాయపురము, కాశముని అగ్రహారము, వారిరాజపురము మొదలైనవి ఇట్లులే కావన స్థలమై యున్నది

వేంకటేశ్వరస్వామి వారి పేరు ప్రసిద్ధులు మహాత్మ అతిశయించిన కొందరి తైర్తికుల సంఖ్య క్రమముగ అభివృద్ధిచేయుటయు తమూలమున ఈ గ్రామ మభివృద్ధి చెందుటయు చేత దిది వర్తనంపన్నమైన నగరముగా రూపొంది మిగుల ప్రాముఖ్యము పొందియు తిరుపతి తిరుపతి అనగా శ్రీపతి ఇది యిచ్చుట వెలయున్న వేంకటేశ్వరస్వామిని బట్టి పర్యాయుండును తిరుపతి నగరము అంద్రప్రదేశ్ మండలి చిత్తూరు జిల్లాలోని చంద్రగిరి తాలూకాకు చెందియున్నది ఇది 15 చ. మై. విస్తీర్ణముతోను 30 000 జనాభాతోను ఉప్పుచున్నది మద్రాసు-తొంకాయులైలు మార్గమున గల శేగుంట యను బండ్లమునకు 7 మైళ్ళ దూరములో తిరుపతి యున్నది శేగుంట నుండి కాటూర్తి రోడ్డు మీదుగనేది మార్గమున తిరుపతి నూర్పు అను స్థలము కలదు

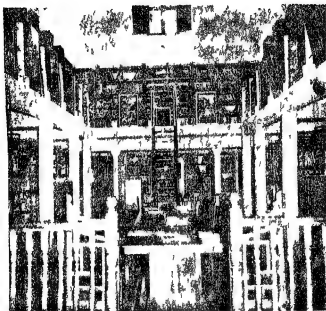
1961 వ సంవత్సరముతో తిరుమల-తిరుపతి రేవస్తానము వారు వర్తక పాదమునుండి తిరుమల మీదికి 12 లక్షల రూపాయల వ్యయముతో 11 మైళ్ళ దూరపు గల రోడ్డును ఏడు కొండల పానువైల మీదుగా వర్తక శిఖరాగ్రమునకు చేయించిరి కాశివర్ధకలో రోవువారు కాక ఈ మార్గమున దీనమునకు నగరము 50000 కై ప్తికులు దిగువ తిరుపతి నుండి ఎగువ తిరుమలకు చేరుచుండునది

ప్రతి మాసమునకు మహారు ఒక అంక ఏడిశేల రూప్యముల అదాయము తిరుమల-తిరుపతి రేవస్తానమునకు అధింపుచున్నది

రేవస్తానము వారి ముఖ్య కార్యాలయము లన్నియు తిరుపతి యొకే కలపు తిరుపతి యందు దర్శింపదగిన విశేషములు చెప్పుచున్నది

రేవస్తానము వారి యాజమాన్యమున వర్తిల్లుచున్న సంస్థలు - వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయము (తిరుపతి) శ్రీ వేంకటేశ్వర కళాశాల- (తిరుపతి) శ్రీ వేంకటేశ్వర కళాశాల- (శిల్లి) ప్రాచ్య విద్యాకళాశాల (తిరుపతి) వచ్చాపతి మహాకళాశాల పై ద్యుకళాశాల ఉన్నత పాఠశాలలు-(తిరుపతి నెల్లూరు) ప్రాథమిక పాఠశాలలు-(తిరుమల, తిరుపతి) అచార్యరచాలయము వూర్ చోమ్- (వికలాంగులకు బుద్ధి రోగులకు) ముగ్ధులయను గోళాల బ్రామ్మచోట్ల వర్ధిష్టు, అను

చిత్రము-118

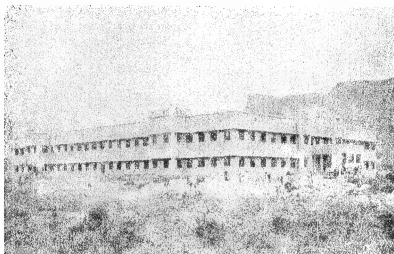

చిత్రము 1

ప్రాచ్య పరిశోధన సంస్థ భవనావళిగార్ల దృశ్యము తిరువతి

సంస్థలు వర్ధిల్లుచున్నది ఈ సంస్థలో తెల్ల విశ్వవిద్యాలయము ప్రముఖమైనది 1954 వ సంవత్సరము ఆగష్టు 6 వ తేదీన తిరువతి యందు శ్రీ మేంకేశ్వర విశ్వవిద్యాలయము నెలకొల్పబడినది 1958 వ సంవత్సరమున ఈ విశ్వవిద్యాలయము ఎనిమిదివేల కార్యకర్తలతో కలసి కర్నూలు అవతలికొరము చిహ్నము పెట్టారు తిరువతి యందలి కళాశాలలు మేంకేశ్వర విశ్వవిద్యాలయమునకు అనుబంధ కళాశాలలై యున్నవి ఈ విశ్వవిద్యాలయ స్థాపనకు 1954-55 లో ఆంధ్ర ప్రభుత్వము నారు శ్రీ లక్ష్మణ రూపాయ గ్రాంటును 4 లక్షల రూపాయలను అర్జునును ఒకటి తిరువతి తిరువతి తేనెపానము వారు ఈ విశ్వవిద్యాలయ స్థాపన కమిటీని వసతుల తేనెపానమువారు 1954-55 వ ఆర్థిక సంవత్స

రమునకు రిక్తి లక్షల రూపాయలను గ్రాంటుగా నొసగి ఈ గ్రాంటును గాక సాలీనా రిక్తి లక్షల రూపాయలను విశ్వవిద్యాలయమున కిచ్చుటకు తిరువతి తేనెపానము వారు తీర్మానించినట్లుగా శ్రీ ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వమునకు వార్షికంగా తేనెపానము వారికి నష్ట ఈ విశ్వవిద్యాలయ యాభివృద్ధికి అనేక విధముల దోహద మొనర్చుచున్నారు గోవిందరాజులయము - శ్రీ 1180 వ సంవత్సరములో శ్రీ రామానుజాలవారు వచ్చువరకి అచట పాఠ్య పాఠశాలయినచో పేర ఒక చిన్న తేనెపానము మూలమునెను శ్రీ 1180 వ సంవత్సరములో విష్ణు తేనెపానము శ్రీ 1180 వ సంవత్సరమునకు గ్రామిణులతోను సన్నిహితరాల

చిత్రము 2

శ్రీ వెంకటేశ్వర కళాశాల భవన దృశ్యము తిరుపతి

మొదటి కిరాత్తురతరం నాల్గవ అను బట్టి తేలివస్తు చేత మందంబును చాటింబించి చాటి వస్తుండిన పరిచి చేత్రాటు చేయు దని బలవంత పెట్టుటయు అందుల కంగీకారము చూపని చాటిని నిర్మంధింపుటయు జరగెను ఆ పనులయమున శ్రీరామ సుఖం కిచ్చుచైన పూరనారుడు ఆ తేలివము క్రింద ద్రోణ మ ప్రియతాపం అని వ్రాచి పంపెట అంతట రాజు కుటుంబం చిదంబర మండలి గోవిందరాజు విగ్రహమును పముద్రమున పారవేయించె నట! ఆ విగ్రహమును రామానుజులు పంపించి రానినీ తిరుపతియందు ప్రతిష్ఠించిరట! ఇది ద్రోణమును తల క్రింద పెట్టుకొని కయినించిన విష్ణు విగ్రహ మనుటలే నై కథనమునకు ఈ విగ్రహమునకు కొంత సంబంధ ముండి యుండవచ్చును ఇది గాక రాయవేలూరున

మేయ్యులైన రాం కడు గోవింద విగ్రహమును పంపెన రామిగా మపయోగించెన నియు శ్రీరామానుజుని కిచ్చురా తొకతే తన వరక కళా వ్రక్షలే ఆ మేయ్యుని మెప్పుంది ఆ విగ్రహమును కొనికెచ్చి శ్రీరామానుజుల కిచ్చె ననియు, అచార్య మాత్త ముక్తావళియందు గలదు శ్రీ రామానుజుల వారు గోవిందరాజు విగ్రహమును తిరుపతియందు ప్రతిష్ఠించిరనియు ఆ కాలము మహారు ద్రీ క 1180 ప్రాంతమనియు చారిత్రకుల నిర్ణయము ఈ గోవిందరా జాలయమును అర్చకము గానించిన చాటిలో సంధ్యా వారసరాజుళకు తనకు 1549 వ సంవత్సరములో ఈ అలయములో ద్వార పీఠంబును ప్రతిష్ఠించెను 1828 వ సంవత్సరమున ఈ అలయమున పెద్ద గోపురమును నిర్మించినవారు మట్ల కుమారాచార్య

రాజ అచట మున్న ఇతరాలయములలో 1522 వ సంవత్సరమున పొతున గోవిందరాజు (ఇ దు చా చి రాజు నయ్యడు) గోపాల కృష్ణాలయమును గోవింద పుష్కరిణి యొద్దన కట్టించెను ఇదిగాక వీర వరసంహా పెరుమాళ్ళ దేవాలయము వరసంహాస్వామి ఆలయము కళాశి పానుమదాలయము రఘునాథాలయము చితలేశ్వరాలయము కలశేశ్వరస్వామి ఆలయము కోదండ రామ స్వామి ఆలయము ఈ తిరువతిని వెన్మిశ్శిరించు చున్నది తిరుమలపై గల దేవాలయములు తిరువతి తిరుదామూరుల యందలి దేవాలయములు ఇవన్నియు తిరుమల- తిరువతి దేవస్థానము అను పేర కిత్తివైరు గావించబడినవి

ఆర్యులం విగ్రహములు — చైత్యవ మతమునకు తిరువతి శ్రేష్ఠ మని ఇచ్చటి ఆర్యులం విగ్రహములే చెప్పర చెప్పుచున్నది ఇవటి ఆర్యులం విగ్రహములలో తిరుమలపై ఆర్యులు (1284) నమ్మాళ్ళారు (1287) పెరియార్ళారు (1300) అండాళ్ళారు (1308) తురుత్తళ్ళారు (1488) మధురకతి ఆర్యులు (1548) తులశీ ఆర్యులు (1688) మొదలగు వారిని ముఖ్యములు

పుష్కరిణులు — (1) గోవింద పుష్కరిణి- ఇది గోపాల కృష్ణాలయ వసమమున నున్నది (2) కలశ శిర్డము- ఇది కలశేశ్వర వాయివార్ పేర వెలసినది వాని దీనికి ఆర్యులు శిర్డమని నామాంకరము కలదు కాననము లందిళ్ళై వర్ణనవ్యారమైనది ఇందలి అంఘము గోవిందరాజుల వారి అభిషేకమున తువయోగించురు

కాననములు — తిరుమల- తిరువతి దేవస్థానమునకు సంబంధించిన కాననముల వర్ణించిని చక్కగా పరిష్కరించ వేయించి తిరువతిలోని దేవస్థాన కార్యాలయము వారు కి సంపుటములలో ప్రచురించుచున్నది లభించిన 1000 కాననములలో 840 కాననములు మౌళికము తిరుమలలోని ప్రధానాలయమునందే కలవు 840 కాననములు తిరువతి గోవిందకాలాలయము నందును 80 కాననములు చిన్నచిన్న దేవళముల యందును కన్పించుచున్నవి ఈ కాననములు సంస్కృత తెలుగు అరవము కన్నడ భాషలలో నున్నవి

స్వామివారి కానకలు నమర్చించి కానములుదేసి,

కాననములు వ్రాయించిన ప్రముఖులు- తప్పివరములు పొతున వరసంహారాయలు (1445-1505) ఇమ్మడి వరసంహారాయలు - వీరుభయలు వేయించిన 188 కాననములలో 188 కాననములు చరిత్ర తువయోగించు నవిగ నున్నవి శ్రీకృష్ణదేవరాయల వారు (1505-1580) వారి ఆశ్రమలు వేయించిన కాననములు 222 ఇందు 185 కాననములు పూర్తి పారములు గలవిగా నున్నవి అచ్యుతదేవరాయల కాలములో వెలువడిన 251 కాననములలో 178 కాననములు సంపూర్ణ పాళములు కలవిగ నున్నవి పరాశివరాయల కాలమున 178 కాననములు వ్రాయించబడినవి అందు 184 కాననములు చరిత్రకు ననికి వచ్చును అరవీటి రాజులు (1575-1880) వేయించిన కాననములు 186 దీనిలో 88 మౌళికమే చరిత్ర తువయ క్రమముగ నున్నవి

ఈ కానన సంవయమునందు గ్రహము కాననము వల్లన రాతై వ కోవిలయందంకినరక్కది దీని రచనా కాలము క్రీ క 880 చివరి కాననము 1908 లో శ్రీ ప్రయాగ దాస్ జీ అనంద నియంతురై మనవర్త కలశము పెత్తించిన కటిది కి-7-1889 వ సం వాడు పొతునమొగు వేయించిన కాననము తెలుగు కాననములలో మొదటిది

ఈ కాననములను బట్టి చారిత్రకముగ శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి వారికి వేయి సంవత్సరములకు పైగా ప్రవర్తి యున్నట్లు స్పష్టమగును

వి శి సం

తిరువతి వెంకటేశ్వర కవులు

“తిరువతి యతందు వేంకటేశ్వరుడ నేను వెరస తిరువతి వేంకటేశ్వరుల మేము అని చెప్పుకొన్న ఈ అంకుశపులలో మొదటివారు వివాళర్ తిరువతికావ్రు- అననము ప్రతీత్యుక్తి సంవత్సర పూర్ణాదా తుడ దళమి బుధవారము తండ్రి వేంకటాచరారి తల్లి శేషమ్మ అవ్యుత్తము- పశ్చిమగోదావరి మండలములోని పెండగండి- వారివన గోమ్రులు రెండవ వారు చెల్లనళ్ళ వేంకటకావ్రు తూర్పు గోదావరిలో కడియము కాపురము తండ్రి కామయ్య తల్లి చంద్రమ్మ-అననము- ప్రమోదూత సంవత్సర వ్రావలకుడ్డ చావరగో నోమ వారము- తారకానగ గోత్రము తిరువతి కావ్రుగారిది

వెలవాటి కాళి వేంకటశాస్త్రిగారిది అరామ
ప్రావిదకాళి

అడవి యువరీశాయ పమ్మద్రపు టుక్క అన్నట్లు
వీరిరువురు పోయినదానరి మండలమున కడి
యెడ్ల గ్రామవాసులగు చర్ల బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిని
వారి యెడ్ల సహోద్యాయులై శాస్త్రాంతము
పాఠనీయ ముక్త్యుంది అంటకపులై తిరుపతి
వేంకటేశ్వరునిది శ్రీమద్గీగాంచిరి

అంధ్రమున అది కవియగు పమ్మయ్యకట్టు—
భారత యుద్ధమున అద్భుతమగు వారాయణునివలె
భారత రచన ముగియ వారాయణభట్టు తనకు
తోరై వీర్యునివలె వన్నాడు కా తిరువురును
సహోద్యాయులు అది మొదలు అంధ్ర కవీశ్వ
రులలో నందినట్లయ్యి ఘంటసంగయ్యల
వంటి మరీకొన్ని అంటలు వెలసెనది మరల 1875
శకాబ్దిలో వెలసెనది వేంకటేశ్వరుల అంటకు సహోద్య
యవమే కాక శకావధాన విద్యల గూడ తోరై వది
బ్రహ్మయ్యశాస్త్రి వేంకటాద్వైతమున వేర్వేరు వీరిరువురు
1880 వ సంవత్సరమున తొలిసారిగా కాకినాడలో
అద్భుతమగు శకావధాన తంత్రమును నెరవేర్చిరి అది
మొదలు తెలుగులేకము వాలుగు తెరగల— కాకాష్టావ
ములందు పట్టణములందు పల్లెలందు పది సంవత్సరముల
పాటు సంవరించుచు వీరు అష్టావధాన శకావధానము
అను నెరవేరి ఒక వరణాలంతందు మరియొక్కటి నేమ
మరొక్క దాతడున్ బ్రకటకరాలభారతో అమరు
వీరిరువురు ప్రదర్శించుచు వచ్చిన అవధాన తంత్రము
పండితులను పొమురులను గూడ ఆ కృత్య రసమున
ముంది యెత్తినది వీరిని కాల వరప్రసాదనియు కాల
కానిదులనియు పండితపథలు కొనియోడినవి మొదలు
అవధాన విద్యయే అపారాధర భారబాహుధ్యము మరి
దాని నిరువురు కలసి యెయ్యక వరణముగా యెప్పు నెర
వేర్చుట వింతలతో వింత

అప్పటికి నూట యెనిమిదిగా అంధ్ర కవీశ్వరులు
గ్నేత ద్విక కవిత్వములతో పొడివడి పాటగా కాల
క్షేపము చేయుచుండెడి కాని ఉపక్లా మహిమములైన
కావ్యములు జయశైల్యదశినది లేదు కాకాష్టావములు

తిరుపతి వేంకట కవులు

చిత్రము 115

చిత్రము 116

చిత్రము 1

చిత్రము 2

వివాహ కవిత్వ తిరుపతి శాస్త్రి

కెళ్లదిగ్గ వేంకట శాస్త్రి

గీర్వాణ పండితులతోను పట్టణము లొంగ్గ కాచా పండి
తులతోను నిండిపోయినవి అంధ్ర కవిత్వ వివాహ
పదమ్యులలో కృత్య ఇకవలె సంభావన కరమై పోయినది
అందు ఒక రిద్దరు ప్రతిభావంతులగు కవులున్నను వారు
కాలేషిలో పండితులుగానో జనియారులైన వెంకటాద్వైత
కవులుగానో కాలక్షేపము చేయుచుండుటచే అంధ్ర
కవిత్వ ప్రచారము ప్రభావము పన్నుగల్గినది తిరుపతి
వేంకటకవు ల్బృతయలమున అవధాన విద్యా ప్రదర్శనము
సీతగా లేకము నలుదెవల సంవరించుచు అంధ్ర కవిత్వ
ప్రచారమును అంధ్ర కవులకు గౌరవమును సుపొందింది
చెట్టిరి

వీరు కేవల కవులుగాక పండిత కవు లగుటవలనను
కేవల అవధాన కవులుగాక రసవత్కవిత్వా నిధులగుట
చేతను అంగ పండితులకు సంస్కృత పండితులకు గూడ
సమ్మాన్యస్తలై కవిత్వా రసజ్ఞుల వలెరింత గల్గిరి మీరు
మిక్కిలి వీరి వ్యక్తత ప్రవృత్తి అంధ్రకవి గౌరవమునకు
పును ప్రతిష్ఠ కల్పించినది శ్రీనాథ చెడ్డవల కాళ్లవలె
అంధ్ర వరప్రసాది పల్లవులపై నీమగులపై చెట్ల మరల
మానేగినది

తిరుపతి వేంకటకవులు కావ్యైక్య తీవ్రములై కాకా
ష్టావ పండితులను కాష్టావ్యములందు ధీశును అంగ
విద్యావంతులను అవధాన విద్యా ప్రదర్శనముచే రచన

1

బాటు కవికచే అశ్రుర్య రమగ్నులను జయము పొందిం
అంద్ర కవిశాపవ్రము పాశ్య చరిత్రకు క్రొత్త పక్షాలు
పెట్టినది వీరి బాటు కవీలు అప్పు శిష్యులముందే తోటల
నాలుకలపై కాండవిన జొచ్చినది రాజాస్థానము లందు
నీ రావర్షన సందారము శ్రీరాధావి విరాహాట ను
తలంపనేయును నానారాజ నందర్శనము అను
గ్రంథము అమృతగుడ వీరి శ్రీశ్రీవృత్తి పట్టి యిచ్చు
చుండును కవిరా రాకాంగివే ధనము ప్రధానమా
రంజకాధిక కా సుఖకే ప్రధానమా అనియు రంజు
లు గావట్టి రాజుల గదానీయు విల్లర కవులలో చేర
తోము అనియు కవులము ఇప్పటి రు ల్లుకు గట్టు
లనము చేవునైన లక్ష్మీపట్టము మాకు వల్లభులు లేరు
అనియు ఈ విధముగా వీరు క్షైవ వర్ణములు చూచి
వరో వీరు రాజుల పాత్రయందుకు గాక అనుగ్రహం
చుకే అయా ప్రభువులకు దర్శించిరని వృద్ధ మొనర్చును
ఓ రాజారా! మీ పంచరలు రాజ్యములు కాశ్యక
ములుగావు కవులను పూజించుట వలననే మీ యశస్సు
కాశ్యకముగను రాముని పర్వశిష్యును రావణుని దుర్బల
మును నేటికి నిలిచియుండుటకు కవిశ్యరులే కరా
కారము! అని తిల్లల కవి క్షైవ శ్రీరీతులవంటిది
మరల వీరివలన వినగలిగిమి గురుకుల మందున్న కాం
మునకే వీరు సంస్కృతమున కాకే పశ్చానము అష్టక
ములు శృంగార శృంగాటక మను వీధి పాటకమును
భాటు రక్షాకరమును కవించిరి భాటు రక్షాకరమున
భాటు రూపములను లక్ష్యముతో రామాయణ కథ
వనచుండును లేక సందార మొనర్చుచు వీరు లేచి
భాగవతమును చెరిగించుటే కాక శ్రవణానంద లక్షణా
వరియ పాశ్యహీన ఓటా మాహాత్మ్య శ్రీవిభావ
విలాపాది ప్రబంధములను కవించిరి

అయా కావ్యములందు పూర్వ కవిశ్యరుల మర్యాదల
వనునందుచుకే వీరు కాటా వివరమునను వస్తు
వరణమునందును క్రొత్త మార్గము శ్రాశ్శిరి శ్రవణా
నంద పాద గృహీతలలో వస్తువు ఉత్పాద్యము లలంబ
విభావములే కాక ఉద్దీప్త విభావములగు లేకాణములు
లూడ మనకు పరిచితములైనవి ఈ రెంటియందును బాయి
కలు ఈ కాలపు బేళ్ళలు ఒకచానిలో నాయకుడు చేటి

కాలపు వీరి రెండవ చానిలో ఒక గెంపన్న గృహిష్టుడు
అర్జుము మిత్రమును వగు వస్తువులందు బాయికా
నాయకులు దివ్యులు దివ్యా దివ్యులును అగుటచే అవటి
ఉద్దీప్త విభావములు కల్పనా మాతములై అద్భుత
ముగు రవతోకమును స్పృహించును మరి ఈ కాలపు
వస్తువును గ్రహించినపుడు బాయికా నాయకుల అకార
కాన చేష్టారలును లేకాణములును వ్యభావోక్తి రమణీ
యములై తదనుగుల రసభావాదులచే వలెకల హృదయ
ముల నిట్టి యిలింపుచుండును

తీరుపతి వేంకటకవులు శ్రవణానంద పాశ్యహీన
లని సూతవత్సమును పాఠించిరి కావుననే లండుగుల
మైన కావ్యభావ వలంబించిరి నేటి లేకాణములను
వర్ణించునపుడు ఉత్పీఞాతి కయోప్తి లక్షణగారినింపవు
అట్లే పూర్వ ప్రబంధము లందలి ప్రాధ పద లం ధ ము
గుడ వింతయై తోచును కావున వీరు సులభ సుందర
మైన కావ్య భావన దానికీ తరువాతి కాలపు కవిశ్య
రులకు మార్గము చూపెట్టి నేటి వ్యవహార మందున్న
అవ్య రేఖ్యములనే కాక శక్తిమానములను గూడ పరు
భారాళముగ నాడుకొనిరి శీలం గ్రామ్యులమలం
నేవగించి అనులు వాడెడి దములు వస్తువులను అదిరి

తెలుగున కున్న బ్యాకరణ శీగము చిన్నది కావున
భారవాది కవులు అను కాలములందు వ్యవహార
మందున్న కల్పరూపములు గ్రహించినట్లే చారి లక్ష్య
విశేషములను గ్రహించి నేటి వ్యవహారము నందలి కల్ప
రూపములు బాధుకొన దగునదిరి చిన్న చిన్న బ్యాక
రణపు తీర్తముల గొడిగి కయ్యము పెంచకు డని
చాగ్నిరులను పొచ్చరించిరి అంతియే కాదు తనకు
నాల్గు విఠులకు పదములు వస్తువనుచు—నూరు మూం
పదములు గుప్పన ముచ్చులుగనె! ప్రతిపదమున రస
ముట్టిపడెద గాక యిది ప్రతిజ్ఞ గావించి చానికి నెర
వేర్చికొనిరి ఎప్పుటి కాలమున బ్యాకరణకా భాటా
నారమవకు అచార్య యిరుమని చేరందిన శ్రీగిడుగు
వేంకట రామమూర్తి పంతులు లకి! తీరుపతి వెంక
టేశ్వరులు! వీరే మాకు మార్గ దర్శకు లని తమ
వారము వారంబించిరి

తీరుపతి వేంకట కవుల విధముగా లేక కాలాదుగుల

మైన కావ్యభాషకు మార్గము ను అనుసరింపక వ్యాకరణమును గద్యమును గూడ శిరోధార్యములగు రచనలు గావించి యాచరి విశ్రమాంశదేవ చరిత్రను సంప్రదించిన చరిత్రను హర్షచరిత్రను గూడ గద్యమున వ్యాకరణమును తొల్లిటి కావ్యభాషనే అవలంబించిరి కాని శ్రీకృష్ణాక్షరములను మున్నగు ప్రహసనములందును వృత్తికావాదములందును శోకాల్లలుగా రచించిన శుభర వ్యాసములందును శ్రీ వెంకటాచార్య శిష్యవర్గచారమునకు లక్ష్య భూతమగు గద్య రచనను చేసెదమ అచార్యములు కథలు- గాథలు అను పేర విస్తరింపబడిన - శిష్య వర్గచారమున వాంఛ్యముతోపాటు గాంధీర్యమును సాధింపవచ్చునని చాటి చెప్పెదమన

1900 వలెనో తిరువతిచార్య కాశీబాదలో పోలవరము జమీందారు వెంకటాచార్య చుట్టూడయ్యను వేంకటాచార్య అందరు హిందూ సామ్రాజ్యములో అంద్రాప్రాధ్యక్షత్యము వహించి 1916 లో పుట్టగాను మగు కడియము శేతను తిరువతిచార్య 49 వ యేట 1930 లో స్వర్గస్థుడయ్యెను

వీరువురు దేశాటనము చేసినది ఇట్లు విలుకడ వహించిన ఎవ్వరైనా కాక కథను వాఙ్మయముగా రచించిరి వీరిలోని కవిక కారక కవిత్వమును మరలించుచుండు నన్నచో నశితయోక్తిగాను ముద్రాచాక్షరము మృచ్ఛికవిక కాలరామాయణ వాఙ్మయములను వీరు చేసిన తెలిగింపు గూడ భారాళమై స్వతంత్ర కవిత్వతె దోచుచుండును అనర్హనారధము దంశనావనము మనస్య వందీకరాజము అనుకవి వీరి స్వతంత్ర వాఙ్మయ రచనలు పాండవ ర జయాయ మను కావ్యము నగము శ్రవ్యము నగము కృత్యమునై వీరి స్వంత్ర మార్గమునకు పాక్ష్య మిచ్చుచున్నది

అంద్రమున విశేషింకగము సంకులు ప్రియ చరిత్ర రచించుటకు మున్నే వేంకటాచార్య జాతకచర్యయను పేర తన చరిత్రను వర్ణనావ్యముగా రచించె నన్నచో అంగ్ల భాషావాసన లేకున్నను వీరిట్టి స్వతంత్ర మార్గములు త్రొక్క గలిగిరో పుష్టము కాగలదు ఈ జాతక చర్యలో అక్కర్లగుట అపొక్తికి కావు లేనిందు నట్లు, తనకు తట్టుచిన పేరు క్రింద జాతక చర్యనుండలి

గ్రహాంతరే కారణముగా వీరూపంచును జ కళ వెగరో చెప్పెదమన్నట్లు రచించుటయే విశేషము కాక మర సాంప్రదాయమున కిందులదెమి చెప్పవలెను ఈ జాతక చర్య ఫల జ్యోతిషమునకు అన్య గ్రంథము ల్లి గ్రంథమునని చెప్ప నొప్పు గద్య ప్రాయమును పద్య రచనచే నొప్పునున్నది అందు ఉత్తరార్థమును ఇటీవలి చర్యలో వెంకటాచార్య సహజముగా భావజేసి మందరు కావ్యగును వీరి రచనలో గీతములు గుంటూరి పేరు జయంతి అనునది గ్రామ్యవివాదము నంబంధించిన కావ్యములు ఇది మన సాహిత్యమునకు కొత్త విధిలో పుట్టించెలగు వీర రచనతో రోహ్య రచన వర్ణనము కళించినది అగ్రముగాములగు ఇట్టి రచనలందు ఈ కథల భావాజేయు వెల్లి విరియు చుండును కామేశ్వరి అలోగ్య కామేశ్వరి పాదాగ్గ కామేశ్వరి మృత్యుజయము అలోగ్య కామేశ్వరి ములకు శతకములు గూడ అర్పించెదమనై భావ నై వర్ణము అపారముల శోక్తావముతో నొప్పుచున్నది వేటి కాల్య సంపూర్ణములయిరి వీరియందు వరాచ్యుష్ట మునై నది వీటిలో- మున్నదియెట్ల వర్ణ ప్రాయమున రచింపైన కామేశ్వరి శతకము వీరి భీరవప్రతిష్ఠి పుష్కలంబులకి వరమోదాపారముని చెప్ప నగును అధర్వము అనత్యము దంశనము ఎరకున్నను వీరు సహజజాతకములకు గీరకావాయలగు కావ్యము లన్నియును ఉదాహరణమునై యెనను- ఈ విషయమున మల్లేశ్వరీయము శోకాల్ల యిమనది ముఖ్యముగా వేల్పినదగినది భర్తాభి నివేషమున అధర్వ విరాసమున వీరు స్వతంత్ర వరవక విద్వాంసకాములు వీరు వేవల పూర్వార్ధర వరాయలంబయి, నవీనత్వము వీరికి గిట్టదనియు స్థానాచ్యుష్టి శోచినను విజయ కళి దురధి మాదము వీరికి లేదనెనుటకు లక్ష్య చరిత్ర మను వీరకావ్యమే ప్రణాపాక్ష ప్రతిపదియించు వోటి సంపద్యకవేదగు గాక తేక తత్వకీయగు గాక పోయిది తప్పదు వర్ణము శోశము అని వీరు చెప్పగొనిరి ఆ మాట యధార్థము తోశము మెప్పునకై అవ్యయ వంశించునొక కనుకు తోచిన మామ ఖండితముగా చెప్పియుంటుంటే వీరు వృద్ధకృత బ్రాహ్మపురంధరులు వీరి గ్రంథజాతములలో

మూడు మతులు ఎక్క రక్షణముతోవనః వ్యవర్తిత
రక్షణము కోవము పుట్టినవలె చెప్పవచ్చును

రవర్షుడై పడింది వీరి గ్రంథములలో నిగ్గరేల్ప
దిన వరుణమిది కాదు కాలమే వీరి కావ్య చాట
కాదులలో సేలేర్పి కాపాడుకొనలదు ॥ మాటలేమి
కాని గురుజాడ అప్పారావు పంతులు చెప్పవట్లు వీరి
ప్రతిక ప్రాచీన కవుల ప్రతిభవంటిది వీరి కవిత్వపు పాపు
మోపులు అరునికులలో గానము యుద్ధములో వీరు
అట్లుమలే శ్రీ వేల రి కవరామకృష్ణ చెప్పవట్లు వీరు
మెట్టిన చోటెల్ల తెలుగులేమున కవిత్వపు బంటవండి
వది వీరు పొందిన దీర్ఘ పాఠశ్రవణ వ్రతమున పాపాత్మ
నీక్షితులై వరారి నంబు అపారము వర్ణపాపాత్మ్యధ్వము
మున కందుకూరి గురుజాడ పంతులవలె వీరును ముఖ్య
ముగా వర్ణకవితులు విధానంబు చెప్పవలెను

పాపాత్మ్య చరిత్రమున ఈ అంతుకవుల వర్ణము అపు
దునమైనది వీరిలో ఎవ్వరు రచియించినయిదు
కాదగు తిర్వతి వేంకటయ్యమై అని వీరు వీర్వరచికొన్న
దయయును తిరుపతి కావ్య గణించిన విమర్శకు గూడ
1960 లో వేంకటకృష్ణ కవరాత్రి పుణ్య కాలమున
శ్రీకృష్ణము చెందువరకు అట్లే కొనపొగవది వేంకట
కృష్ణి వట్టుకూర్చున్నవము అరిగవపుడు తిరుపతికృష్ణ
శ్లోక పుటకు శ్రీ వేంకటాచారి

మృతదేయుండగు గాక స్వీయ కవికా సామాఖ్య
విమర్శికి
గురుకావ్యుని పటాంబి తోడినకులై కూలంకషంబైవది
క్రమై వీరిక వర్ణకోదములు కాగపూమియో వేంకటే
కర్మరూపమున మన్న తండ్రికి వమోహకము

అర్పించెదన్ః
అబ్బాడు వేంకటకృష్ణ అరువదేడ్లు నివృతవృత్తుగా
అంధ కవికా రాజ్యము వేలికొని అంధ యూనివర్సిటీకి
1938 లో కళా ప్రధాన్లు తిరువంతుకొని 1949 లో
మదరాసు ప్రభుత్వం ప్రాప్తాన విధిగా వర్తింపై కవిగా
పొందలంపన గౌరవములెల్ల ఇరువుర మారుగా కావే
పొంది తమ వర్ణమును పాపాత్మ్య చరిత్రమున అంకిత
మొనర్చెను కవిగా పుట్టి కవిత్వముతోవమే ప్రతి
మృత్యువును గూడ కవిత్వముచే అయిందితిని చెప్ప

కొన్న యీ కవి వీరుని రచన లె క యెత్తు వర్ణగర్భ
వై భవముతో వోవ్య వై పుడికో పాపాత్మ్య పళా వేదికలను
రాకా స్థానములను ముంచి యెత్తిన ప్రపంగము లొక
యెత్తు ఈ కవులు పల్లిన రేక వంశారము చేస
అవరాన ప్రంశనములు రచించిన రవత్కృతులు కళ
వచాన వళారంగములందు నిలది జాలుకాల్సిన వరస
ప్రపంగాలు వీరి రాటుపులు విద్యా వివాదములు నీర
ప్రవృత్తి- ఇన్నిటిని మించి వేంకటకృష్ణ రసవంతముగా
వర్ణము చదివే వర్ణం- ఇది యెల్ల వర్ణాంధ్ర కావ్య
పాపాత్మ్య ప్రలోచనము పలికెను అరువది యేండ్ల
పాపాత్మ్య చరిత్ర వీరికి అల్లుకొని చిత్తు తొడిగినది
వీరు మేన జాతులు చక్కగా నశిగి రాచకాటలైవది

కా వేం

తీరుమల

కళియుగమున వేంకటకృష్ణుడై వ్రనము అట్టి వ్రనము
వెలసె కొండ తీరుమల ఈ తీరుమలను తీరుమకు అరు
కొండలు చాటవలెను ఎదవ కొండ శిఖరాగ్రమున
వేంకటేశ్వర స్వామివారు వెలసె అలయము కలదు
అందుకే వీరుకొండ వాడని ఆ వేంకటేశ్వరుని వర్ణవహ
రింపరు అతనికి అవద గ్రెసుకూల వాడనియు వర్ణి
కామల వాడనియు వర్ణవహరము కలదు శ్రీ మహా
విష్ణువు వై మురమును వీడి వెంకటేశ్వరుడుగా ఈ తీరుమల
యందవతరించుటచే కళియుగ వై ముకమని కూడ కీనిని
కొనియాడుదురు ముదవ కళాఖ్యుండరి శ్రీయాశ్వాసు
తన పాటరములందు తిరుమలై యిది ఈ కొండకు
ప్రస్తావించి యున్నారు శ్రీకైల మను సంవత్సర
వదమును తిరుమల అనునది ప్రసిద్ధకరణము

శ్రీ వదకృత్తి శ్రీయోవాసాన్ శక్తి శక్త్యానయోగతః ।
దూర్భా శ్రీకైల శక్త్యేవమ్ నామచావ్యగిరే రభూత్ ।
(వరాహ పురాణమ్ అధ్యాయ 38 శ్లో 38)

వర్ణమలకొండ వరులతో రకయోజన విస్తీర్ణంలై
ముప్పది యోజనముల విడిచి గరిగియుండు వర్ణక ప్రదేశ
మొకటి శేషుని రూపముతో వలచారునుచెడినది పురాణ
ముల వలన తెలియుదున్నది శేషుని ఘన ప్రదేశము వేంక
టాద్రి, మధ్య ప్రదేశము అహోబిలము పుచ్చ ప్రదేశము
శ్రీకైలము కృతయుగమున ఈ అద్రికి వృషభాద్రి

యనియు ప్రతాపయ్యమున అంజనాద్రి యనియు
ద్యావరమున శేషతైల మనియు కలియుగమున
వేంకటాద్రి యనియు వాసుము బుచ్చట్లు పురాణములు
తెల్పుచున్నది మరియు కల్పభేదముల ననుసరించి
నారాయణాద్రి గరుడాద్రి శిర్డాద్రి కళావోద్రి
జ్ఞానాద్రి శ్రీనివాసాద్రి వృషభాద్రి పృషాద్రి పుష్క-

రాద్రి అని వేంకటాద్రికి వర్ణయవాసుములు వివరించుచున్నవి

తిరుమల 18-41 కి తరల అంశమునకును 79-31
తూర్పు రేఖాంశమునకును మధ్య నున్నది సముద్ర
మట్టమునకు 2800 అడుగుల ఎత్తునగల ఈ తిరుమలను తిరు
వతిమండి కాలి వడకను అచ్చు వహాయమునను చేరుకొన

చిత్రము 117

చిత్రము 1

తిరుమలను కాలికాటను వెళ్ళుచున్న రైల్వేమార్గము

వచ్చును ఇదిగాక కూర్మికిళ్ళ మన్న మామంజూరు
అడవి మార్గమునుండి ఎక్కిమునున మన్న వాగవట్ల
ద్యావరా తిరుమలను చనుటకు మరి రెండు దారులుంటెదెదవి
1901 వ సంవత్సరపు జనవరి 10 వ తారీఖున
తిరుమల యందు ౪ల అవసంఖ్య ముక్తము 6118
అందు పురుషుల సంఖ్య 2888 స్త్రీల సంఖ్య 2280

తిరుమలనుండి కాలి దారిని ఎగువ తిరువతిని చేరుటకు
మొదటి పర్యవసాదమున నున్న అలిపి వృంధావారి
తలయేరు గుండును ఎడమవైపును కవురపు కాలు
వను దాటి వడదినదో మోకాళ్ళ పర్యవము చేరుదురు
అలిపివడకున్న చెర్ల దింకరెట్టును గూర్చి చించ
మున్నెడ్రు సుకగాం దివ్యాం తవ్యూల తట్టులే అని

శేషాక్షరమున ప్రశంసగలను ఒడలి నొప్పిలు కలుగ
కుండుటకు కొండపీడి శివార్థివారు అచ్చట గల
గుండును తలతో మోకాళ్ళతో వాగుచురు కనుకనే
ఆ గుండునకు తలయేరు గుండు అని పేరు వచ్చెను
రెండు జలం శిలాచూపమున నున్న పాదములు శ్రీ
పాదములనియు ఇచ్చట నున్న మంటపమును శ్రీపాద
మంటపమనియు వ్యవహరింతురు దీనిని మట్ల కుమారా
వంత రాజు శ్రీ ౪ 1828 వ సంవత్సరములో కట్టించెను

కొంత దూరము వడచిన తరువాత కనిపించు
కుమ్మర మండపము అందున్న కళా శిల్పము ఘనోపక
ముగ నుండును మోకాళ్ళ ముడుపులకు గొంపోపు
మార్గమున ఒక్కొక్క మెట్టు మోకాళ్ళ ఎత్తుననుండి

అంహానము కష్టాలకమనీయమను అలిసి వండి గాలి గోపురముపెరకు గల పోహన ఎరివి మట్ల కుమారా నంకరాజు 1812 కి వంపురముతో కట్టించెను ఈ ఎర్హామును తేప్పది యందురు త్రోవ శాస్త్ర కాల్లు అవలదు రామానుజుని గుడి ఈ త్రోవయందే కలదు శ్రీరామానుజార్యులవారికి దేవాలయ తొంభవ ములతో తిరుమలనుం ప్సాగక తు విచ్చినది ఈ ప్రదేశ మునందే

తిరు"కి వండి తిరుమల పేరుకును కాతి కాటను 7 మైళ్లు ద్రవిణము ఇందువల యందును కొంత దిశామైన చక్కని కాట కొండల తెట్టుచు దిగుచు తెలయ నున్న తరుచ్యాయల పేద పీర్నికొనును పర్యత కోకను వన పొందర్యమును తెలయించు చేయు నదక అంకోశ్యాపకరముగా నుండి వేయని గొల్పుచుండును దిగువనుండి తిరుమల శిఖరాగ్రమునకు రోడ్డు నిర్మాణముచేసి జుప్పలను నక పుచున్నాడు అన్న మార్గము 14 మైళ్లుండును

తిరుమలను దేవత తెల్లికులు మొదల ప్సామి పుష్కరిణి" యందు గ్రుంకులిడి కుదిర్చాకులై నరాహా ప్సామిని దర్శించనలెకు ఈ ప్సామి పుష్టక గూడ చరిత్ర కంధరాకున్నది ప్సామి పుష్కరిణికి నీరాకు వెట్లును నుక్క మంటనమును కట్టించినచారు వాగ్గేయకాలిలైన కాళ్ళపాక పెద తిరుమలార్యులు వీరు సంకీర్తన కాటను పోలై న అన్న మార్యుని కనయులు యాత్రికులు పెద్ద గోపురము చాటి ఉభయ పార్వత్యులు లందు అంజలి వలములతో నిలబడియున్న తోహ విగ్రహములను చూడగలుగురు కుడి ప్రక్కనున్న విగ్రహములు శ్రీశృంగేషరాయలను చాటి మళయ పార్వత్యములందు గల తిరుమల చిహ్నా దేవులను చెంది యున్నవి రాయలచారు నకల భూదామములను ప్సామికి నమస్కరించి ఆ వ్యతాన దీక్షక మహాచారాలున్నా చేసి నంబిరిని నిత్యశేవగా అంజలిపూజలై పూర్వ ద్వార మునది ఉభయపార్వత్యముల తిరుమలదేని చిహ్నా దేని పరాశంగా ఉండేటట్లుగా కాంత్రాన వ్రేలితిండుము చేయించి ప్సామికి యెదురుగా నిలిపి వట్లు రాయ చాచకము తెల్పుచున్నది ఈ విగ్రహములను 1617 వ

సంవత్సరంబు జనవరి తెదిగ తెదీవారు రాయలచారు పం నమోదమందే పోహోయించిరని చారిత్రకుల కలంపు ఎదును ఎక్కిన పోకతో వేంకటాచి తిరుమల రాయల తోహ విగ్రహములను తదేదురుమట్ల కుండులపు విగ్రహ ములను కలపు చంబ ద్రవక్షిణము దివ్య ప్రసాదము లొనగు ప్రదేశము శాస్త్ర్యకార్ల (రామానుజుల) మంట నము కాళ్ళపాకవారి సంకీర్తన శంకారము ఆ శంకార మునకు వెలువలి గొడి యందున్న అన్నమార్యుల పెద తిరుమలార్యుల వార్ల కుక్క ప్రతిమలు యగళాల కళ్యాణ మంటనము లంగారు గదుకాహనము నుగంధి మంటనము లంగారు గాదె లంగారు చాటి మొదలగు నవి దర్శనీయములైన అలయ విశేషములు గ్రాహ వాలయ గర్భ గృహమున ప్రవేశించి వేంకటేశ్వరస్వామి చారి దివ్యమంగళ వ్యరూప దర్శనమును చేసికొనుట తైర్లిటల యాశ్రోక్షేషము పూర్తియగును కాలాశీ

దేవరహోలు తిరుమల దొరకు కాలాశీ అని పేర్కొనెదరు తిరుమలను వైవక్షేత్ర మని నిరూపించ దొరకొనునారు ఈ పదమునకు కాలా శ్రీపురసుంధరి శ్రీ చ"ము మొదలగు వాటితో సంబంధమును నిరూ పంతురు తిరుమల వైష్ణవ వైష్ణవులయే వ్రాసిపొందిన చారు ఈ పదమును ఉితగా గొని కనుద్యుక్తులు కాలక మంటలై కుటమ్ అను భాగవత శ్లోకములోని అంధరర్థ మును చ్యాళ్యానింతురు తెలుగుచాలైన రాయనము వేంకటవతి (18 వ శతాబ్దము) కాలా గూహన అని తన స్మృతి ప్సామియైన వేంకటచాధుని సంబోధించి యున్నాడు

వేంకట శక్తిమే

వేంకట శక్తిము ప్రాచీన సంస్కృత పురాణేతిహాస ములయందు లేదని పరిశోధకులు చెప్పుచున్నారు అపలి పదము సంస్కృతమా? అంగ్రమా? కవళమా? అను తెగని చర్చయందు గలదు ఈ పదమును సాధించుటకు సంధిశులు ఎందరో క్రమించుచున్నారు ఋగ్వేదము నందు "అరాయితాదే వికటిగిరిం గచ్చ న చావ్యైః కిరిం విమన్తరశ్యతిః శేర్తిష్ఠా రాత యామస" (71818) అను ఋక్సంధుర్ "వికటిగిరిం అను పదము కలదు

పాదమాశ్రితో నివర్తంత్యైవ రాతము లందీ పుష్కలై
ప్రయత్నమై కవచ వికటగిరి వేంకటగిరి
కావచ్చును వేద భాష్యకర్తల పరిష్కారమును గూర్చి
అట్లు మాటలనును చెప్పవచ్చును కారవనది అంశై
వేదము నంశ్యుల వరాహ పురాణ మందలి వీరి క
అర్చాయమున వి వ శ్లోకముతో

వేంకాశోఽమృత శీటమ్
కట మైశ్వర్యమువర్ణితే
అమృతైశ్వర్య సంపత్కాన్తే
వేంకట ద్రి రీతిదర్శితే

వేం అనగా అమృతశీటము కట మనగా శ్వర్యము
అమృతైశ్వర్యముల అయి గల సర్వత మగుటచే
వేంకటాద్రి అని అలవలదుచున్నది అని ఈ శ్లో-
మృచ్చితీ తెలుపబడినది కవయిత్రి కరిగొండ వేంక
మాంబ (1800) తాను కరించిన వేంకటాచల మాతేశ్వర్య
కావ్యమందు

విను వేం మృమ పావేంభవ
సును కట యుగళాకాకాగ్ని ముఖ్యులై కా
తెను గాపున వేంకటగిరి
యను పేరా యద్రి కొప్పెనవనీ నాకా |

వేం అనగా పాపకాష్టములను కట మనగా అగ్ని గహ
నము చేయునది గాన ఆ యద్రి వేంకటగిరి యన
బొప్పనది అని వ్యాఖ్యానించినది వేంకటాచలము
వేంకటాద్రి యని పట్టావ్రణద అక్షర వ శ్రీ నా శ
లల అమృతై ఎవరీరవ మొదలగు పులుల తమతమ కావ్యము
లందు ప్రయోగించియున్నాదు కాళ్ళపాళ వారి మాట
చెప్పనక్కరయే లేదు సర్వ శ్రీ వేంకట శక్తిము ప్రచుర
ప్రకారమును బడసినది

ఈ వేంకట శక్తిమును తమిళులు వేంగడ మున్నాదు
తమిళ కావ్యయ మందలి కాపాలకణ గ్రంథమైన రి వ
కర్తానునాటి బొల్లప్పయ్యను అను గ్రంథమున
పెడ వేంగడమ్ తెమ్మనునీ యాయితై
తమిళో మ్మయి వల్లభమ్ అని కలదు
అనగా— ఉత్తరమున వేంగడమునకు రక్షణమున కర్పా
నిమూరి— అగ్రమునకు మధ్య మున్న తేళము తమిళ కావ
మాట్లాడు దేశము— అని వర్ణించబడియున్నది ఈ కవిక

దేశ విశదనముతో ఉత్తరమున వేంకట మున్నట్లు స్పష్ట
మగుచున్నది ఈ వేంగడము అనునది వేంకటాచల
మనియే గ్రహించవలయును అప్పుడు శతబ్ది పర్యంతము
ఎలాగైన అక్కాదులు గూడ తిరుగులను వేంగడ మునీ
తిరుమలయ్యను వేంగడరావ్ అని పాకురములందు
పొయించి పిష్టరావయ కాంమున (1600—1620)
నిలబెట్ట కూచిరాళు ఎట్లు కవి తన పోల నీరి కథా
నికావము న ఈ వేంకట శక్తిమునకు ద్రవిడ కావము
గుంముగ ఇట్లర్థము వివరించినాడు —

కట మనగ నావకాష్టము వెంబ
ఎవ నామ మయ్యై ద్రవిడకావ
కావకటము వెంబ శక్తిమున వేయును
వేంకటాద్రి యనగ వెంబెనెడు

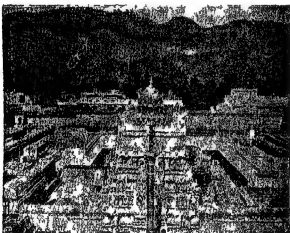
అనగా పాపములచేదు శక్తిలను వెంబ అనెడు అగ్ని
శక్తిము చేయును. గాపున వేంకటాద్రి యనగ వెంబ అని
ఇంకొక ఎడముగా మృచ్చితీని వివరించినాడు ఈ నిర్వచ
నము కరిగొండ వేంకమాంబ చెప్పిన ప్రతి ఎవార్కమునకు
విరుద్ధముగా మన్నది ఎవరెన్నె విధముల నిర్వచించినను
నిశ్చితార్థము అందు తేలెదలు
మాంబూర్తి— దేవాలయము

వేంకటనాథుడు వ్యయం వర్ణకమైన గ్రహమూర్తి
ఈ మూర్తి అగమములందు చెప్పబడిన కానించె నిన్న
మైనది పోమూర్తియైన శ్రీచేవి కావ్యకమం విగ్రహ
వత్సలమున కుడి ప్రక్కయందు మలచ బడినది పాద
ములకై పు మారించు పాస్తము వరదహస్తము ఆగదు
తన పాదాభ్యులకు మలభదనీ దీని కాత్మర్యము కంఠ
చక్రములు మూలమూర్తికి అనుర్వణియున్నవి ఎడమ
చేయి ప్రేళ్ళు కటవ్రేలు భుజమునై నున్న చారలు
మొదలగు దిన్నములు పరిపించినచో ఈ విగ్రహ మింక
కానుమృగినిగా జోచును ఇది శ్రీ రామావతార చిహ్న
మని శిలపూర్వకారమ్ తిరువాయ్ మొగి అను తమిళ
గ్రంథముల యందు వచించబడినది ప్రాణంబు మాత్రము
కడిమాత్రము పురుష విగ్రహమని తెల్పుచున్నది
తిరుమలకై వచ్చాడు గు శ్రీమన్నారాయణుడు
నిలువబడియున్నాడు పట్టెనై కవకాంబర మొప్పునంద
వత్సలమున మనోహరమైన పదమాల వ్రేలాడుచుండ,

కారవింశములను తీవ్రమైన చక్రము ధ్వజశాంతులతో తేలికలు కంఠము అంకరించుచుండ ఆంధ్రధవర్గియైన నీలమేఘమువంటి తపస్వయితో బొప్పారు చుట్టాడు అని శింపిరికార మను గ్రంథమున పాపమి ద్విగ్రహము వర్ణించినది కాని అంతకు ముందుగనే శేయాశ్వాసపాపమి వారిని వర్ణించుచు పాపమి ద్విగ్రహము శంపై అదలు సువర్ణ కిరీటము చేతులలో గొడ్డలి, చక్రము మొలలో కాగాకరణము లంగారు మొలచూలు కలిగి హరిహర సమైక్యమును చాటుచున్న దనె తన కిగి తిరునందాకి రీతి న పాతురమునందు తెలియబ్బుడు తోలివచ్చుచు కర్తయు అరుణగిరి కాథుడును తిరుమల శ్రేష్ఠపాపమిని ముద్రావృత్తి పాపమినిగా చేర్చునుచున్నారని మూలమూర్తి శ్రీన ద్విగ్రహ ము కనుకనే అభిషేకాది విశ్వాగ్రహలకును ఊరేగింపునకును రజత-ఉత్పన్న ద్విగ్రహ మొకటి తిర్యాట గావించబడినది పట్టణారముతో మూల-ఉత్పన్న ద్విగ్రహ ములు రెండును కలుపబడినవి

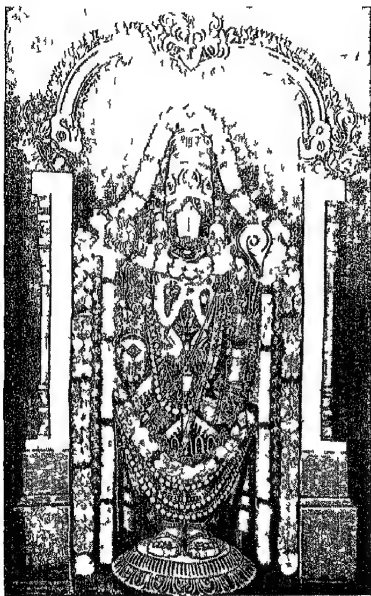
శ్రీ శ చక్రము కళ్యాణముతో ఈ ప్రాంతమును పరిపాలించిన తొండమాను చక్రవర్తి ఈ దేవాలయమును ద్విగ్రహము 118

నిర్మించినట్లు తెలుగు గాథలు కలవు తిరుమల యందు గల ఒక పుట్టపర్వత అచ్చటి పరివరముల మీయి గో నమా న ము వచ్చి పొరుగులనుండి పాళారణము పుట్టలో విడిచి పోవుచుండెడివనియు ఈ వార్త వినిన తొండ మాను చక్రవర్తి అ దరికివచ్చి అందెదియో విశేష ముందునవి పుట్టను తొలిపంపగా అంజోక విగ్రహము కావించెననియు ౨ చక్రవర్తి శక్తుడగుటచే అచ్చట పోక పాలవంటి దేవాలయము నిర్మించెననియు ఒక గాథ కలదు తొండమాను పరామాయును పేటాడగా అది యొక రోటునకు వచ్చి నిలిచి అచ్చక్కలంబు నిద్దు మూర్తిగా అవతరించెననియు అట్టి పరిశ్రమలమున తొండ మాను అలయమును మంజువములను కట్టించెననియు తెల్పెడి వేరొందు గాథ కందు ౨ వ కళ్యాణమున విజ యాదిమర్మధను జాణరాజు వెలిగించిన వందా దీపమును ఇదేకాలమున వల్లవరాలి చేయించెనని (పారుచై) ప్రత్యిం చిన ఉత్సవ విగ్రహములను 1018 వ సంవత్సరములో రావేంద్రచోళుడు నిలిప 23 తెల దీపములను 1 కర్పూర దీపము మొదలగు కైంకర్య చిహ్నములను ఒట్టి చూడగా దేవాలయ మంటన గర్భగృహ నిర్మాణ ద్విగ్రహము 118

పటము 2

శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామివారి అలయగోపురద్వారములు అక శమునందు

పట్రకవచదారియైన శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారు
మూలవిరాట్ - తిరుమల

ములు కొందరినో గొప్పగానో విస్మించుచు యున్నట్లు తెలియినవచ్చును 12 వ శతాబ్ది తొలిపాదమున భగవద్రామానుజుల చారు శిరుమరివాళుని పేరించుటయు 24 వ శాసనమున శ్రీ మాలివారి కైంకర్యములు చేయనిది ఇద్దరు యశీశ్వరులకు కలరాజు కూన సంకీర్తముచేసిన గృహస్థము గట్టుటయు పూజాక్రమమును కట్టుకాటుగా నేర్పరచుటయు అరిగినవి శ్రీ శ 1280 వ సంవత్సరములో పిర నరసంహా యాదవరాయలు శిరుమరియందే తులాకాళము తూగు తన యెత్తు సువర్ణముతో అనందనిలయ గోపురమును స్వర్ణమున మొనర్చి మేరు కోతను కల్పించెననియు అయిన పీఠిక యగు అనావర్ణ సుందరపాంచ్యుడు సువర్ణకళమును ౩ అనందనిలయ విమానమునై వైత్తింజెను అచ్చటి నుండి యే శిరుమరి మేరు పర్యవశాంతులను వెదకల్లుచుండెనట విజయనగర రాజ్యాధిపతులలో పాళవ తుళువ సంకజాలకు పేంకటాచలకోశ్వరుడు ఇలవేల్పు పిరు ప్పామి పేరిట నొనర్చిన అమూల్యములును కాళ్యణములును అగు కైంకర్యములకే శిరుమరి విశ్వకర్మాదులు వచ్చు తోరణమైనది పరమశివం కత్తిగారి పరరాజుల రావీరి గారి దురాశలకుగారి శిరుమరి గురికాలేదు

విజ్ఞానరత్న

ప్రాచీనమునకే అగ్రకుడు విశ్వకర్మానుష్ఠానములకు తీర్చికొని తన ప్లాస్థనముతో వచ్చు గర్భ గృహాచార్య కళాము యొక్క కాళములకు నమస్కరించి ఆ కాళములను భుజములపై నిడికొని తన ఇంటినుండి అయిలుకేరి పరిచారకుడు వెంట రాగా దేవాలయమునకు వచ్చి ముఖములను నందలి చార్వరపాంతులకు నమస్కరించి తలుపులను దీయును ప్లామివారికి ప్రణామము లాచరించి భోగ శ్రీనివాస విగ్రహమును తీవ్రపాదమునకు మార్చును ఇంతకో పరిచారకుడు దీపములను వెలిగించును అగ్రకుడు ప్లామివారికి మంగళావహాది పంపారము లొనర్చి దర్శనమును చూపించును ఎప్పుడు అప్పుడే ఎఱిగిన అపుపాలు వెన్న పంచరార ప్లామివారికి నైవేద్యముగా విడును ఈ ప్రణామ మంతయు ముగియవరకు యాత్రికులకు ప్లామి దర్శనము కాదు ప్రణామోదకరము లగు ముద్రాకాళ కోశము లి సమయమునందే వివరించును శ్రీ శ

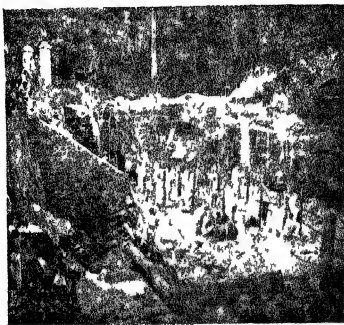
14 వ శతాబ్ది కుది పాదమునందు వింశతిన శ్రీవారి తయంకర అర్చానో అను వతడు ఈ కోశములకు ఉద్దయని తెలియుచున్నది ప్రణాక విధి ముగిసిన ఎప్పుడు విశ్వమాన దర్శనము నిర్వాణ్య కోదనము తోమూచిన కొలుపు నవస్థానామూర్తనము నైవేద్యము రాత్రి దర్శనము ఎకాంతవేన (పామ్మవేన) ఉదయమునుండి రాత్రివరకు క్రమముగా పాగును ఉత్పవములు

విశ్వోత్పవము తెప్ప ఉత్పవము బ్రహ్మోత్పవము (కరన్నవరాత్రములలో) ధనుర్మాసోత్పవము అభ్యయనోత్పవము (వైకుంఠ ఏకాదశి) రథ వస్త్రవి అనువవి ముఖ్యములైన ఉత్పవములు మరియు తెలుగు సంవత్సరారినాడు మాతన సంరాంగమును ప్లామి ఎదుట చేరివి వినిపించుట అనివర ఉత్పవము (కర్కటక సంక్రాంతి) దినమున క్రీత తెక్కలు బ్రాయ నారంభించుట దీపావళ్యనూనావ్యధాడు దీపాంకారములతో దేవాలయమును దివ్య తేజోవిరామవనము గాంచుట— ఇది అష్టాన ఉత్పవములు పరిచార దేవాలవనములు

శ్రీ పరాహస్యామి - ప్లామి పుష్కరిణికి వాయవ్య దిశవచ్చు చిన్న దేవశమునందున్న విగ్రహము అదివరాహాస్యామిది ఇది అశ్విపాదీనమైనది సంకసారిలో తయారైన ప్లామివారి ప్రసాదము మొదట పరాహస్యామి వారికి అందును అందిన వెంటనే గంట మ్రోగించురు ఇది వినిన వెంటనే మూల పెరుమాళ్ళవద్ద వచ్చు గంటకు మ్రోగించురు ఈ విధముగా నైవేద్యము మూలపాదము నందుకు పరాహస్యామి అయిముగించును ఒకే దమయమున అరుగును శ్రీ పేంకటేశ పరాహస్యామి చార్ల అవకార నక్షత్రము క్రమమే శ్రీ పరరరాజు పరిసంహా శ్రీ రఘువాత శ్రీకృష్ణ ప్లామిల విగ్రహముల కిట ప్లావముల కలెత్త కావ్యచార్ల గుడియె, గరుడ విష్ణేశ్వన అలయములును కలెత్త

మతములు - శకగోప మతము 1880 వ సంవత్సరము లోను శియ్యరు మతము 1890 వ సంవత్సరములోను చార్లవరాయ మతము 1894 వ సంవత్సరములోను హత్తిరాం మతము 1848 వ సంవత్సరములోను నిర్మితము

చిత్రము—119

వశిష్టము 8

పాపనాశన తీర్థము-అంబాతమ్మ తిరుమల

తై నవి ఇది అచ్చటనున్న | హింద్ మతములు

శిర్మములు - పాపము పుష్కరిణి పాపవిశాసము
కలల అభాగిగల మలము చక్ర జాతాని పాండవ
గోగర్భ ముపుట మహారాధార రామకృష్ణ వనకవ
నందన కైలంక సీతమ్మభార వీరు అభ్యుదయ అను
శిర్మములు ముఖ్యముగా చేర్చినవగనవి

అనేదికే సానుకూల - ఊహించిన ఉత్పన్నమూర్తిని
యశాస్థానమునకు చేర్చుటకు ముందు హాళి ఉత్పన్నమైన
రీపి నే నుభవహాళి యందును ఈ హాళి వర్ణుటకు
ఊహించుమున్నవములలో మేళకాళములలో అర్థయం
నుటకు సేవకావీని నిర్మాణాంతరీ విధిని నిర్వచి
సానుకూలమగు విధి యునికి 18 వ శ్లోకము వాగ్దే

[illegible]

పులు దేవాలయమును అనే ధర్మగుణము కేరి
సామింకలములు ౧౦౦౦ రు ముఖ్యులు
గారి సహాయముతో ౧౦ మాసములు కుటుంబముల
వ్యయములను చెల్లించి దేవాలయమును అనేక పరిపా
యము లొనర్చిరి పాప తీ పనులారంభం పార్యభోముడు
మండలాయ మర్యాదలు ముఖ్యుల రాయగండడు
అను తిరుదగులను చాల్చి పిడికరేము నేతన చక్ర
వర్తనలో ప్రభావములైన పుష్కరాయలను వేంకటగిరి
వాడు డెవ్వరైనను అతడు ఎదుమారులు పిడికరేము
చాపిని పందర్పించివాడు ఈ యంత్రంలో ఒక పారి
రాయలవారి చేతులైన తిరుమల దేవీయు చిన్నా
దేవీయు రిమమలను వచ్చి ఇతోధిముగా కామతల
నర్పించి రాయలవారు పాపము లొనగిన కామతలో
నందర్పించిరి తిరిమల ప్రభావతో మకరతోరణము
జ్ఞానవరద ప్రభులములు ఉత్పన్నులు పులు తిరిమలములు
మూలము రీతి కనకాళి పీక పరభ్రం అవందలయమునకు
బంగారుపూక వనకర్మములతో పొడిగించి పీతాంబ
రము ముఖ్యములైనది అమృతరాయలు పశ్చిమ
వనకర్మముగా తిరుమలను వచ్చి శ్రీనివాస నహా
వామార్చన వ్యయముగా అరువులయేగాక ప్రతి సంవత్స
రము సత్కారవ్యయ ప్రభుల వ్యయములతో పమర్పించుచు
కీర్తి ముఖ్యముల సంపాదించుకొన్నాడు

తిరుమలయందు వేంకటేశ్వర శ్రీ వేంకటేశ్వర
పాపములను తెలుగు వారికి ఇంకెల్ల అంద్ర కపులు
తమ కావ్యములతో వేంకటేశ్వరపాపముల అనేక విధ
ములుగా స్తుతించియున్నాదు నీరిలో శ్రీ కాళ్యపా
అన్నమారాధ్యులు శ్రీకృష్ణదేవరాయలు పరిగొండ
వెంకమాంబ చిన్నయసూరి మొదలగు ముఖ్యుల కపులు
కలరు కాళ్యపాక అన్నమారాధ్యులు (1483-1508)
అను వాగ్గేయవారును అనన్తి సంకీర్తన వారును
వేంకటేశ్వర తెలుగులో వేదాది పరములు పాడి అం
ములను కామ ఫలములైన చెక్కించినారు అ కామ
ఫలములు భద్రముగ ఇచ్చిదిని కాపాడబడుచున్నది
శ్రీకృష్ణదేవరాయలవారు పురగత అము క్తమార్తంద్ర ము
శ్రీ వేంకటేశ్వరి అంతిములే కన ఇష్టదైవములైన
కీర్తి ప్రవక్తలను వెల్లడించినారు పరిగొండ వెంకమాంబ

(1800) తిరుమలయందే వివాస మేర్పరచుకొని వికరి తమె
రతి కలలంకరించి పీక ము లోయ ఎద్దనల
పల్లెలోకి రెండు నుగళ మె టాంబూలపాత్రము
అను క వ్యయముల కనించిన పరమభక్తులు

దర్శిత - శిష్యులు తోకులు యాదవులు
పాంశ్యులు విజయనగరాధీశ్వరులు గోలకొండ మల్లా
నులు ఆర్యాదు సవాములు వైశాంపకుపులు శైవరి
వారు తిరిమలవారు తిరుమలతో ప్రభుల పరిగొండ
అంతరములను కలిగిన పాంశులు వైది రాని పం
చివనపుడు కూడ తిరుమలపై తన పై నిలం నెక్కి
విచ్చినవాడు గాడట (మండూ) పామ్రాశ్యము 1806 వ
సంవత్సరములో కూలినవెనుక తిరుమల గోలకొండ
మల్లానులైన ముయ్యెను (1800) 1801 వ సంవత్స
రము నుండి తిరిమల రి క్షిపాతము లొగ్గుమయ్యెను
శ్రీ 1804 వ సంవత్సరములో తిరుమల దేవాలయ
వికర్షన చాళి కరము పే చాచాన్ తీ మహాతులకు
తిరిమల వాగ్గేయలరి 1808 వ సంవత్సరమువరకు
మహాతులు విచారణ కరలుగా వ్యవహరించిరి మహా
తుల ఎరిపాలన లోపభూయిష్టముగా మంజుమ కాపున
1808 వ సంవత్సరములో తిరిమలవారు ఒక పరిపాలన
సంఘము చేర్చాడు గాంపరి అంతోక పుష్కలగా
మాత్రము మహాతుల పియుత్తుడయ్యెను మండూ దేవా
రాయ మతారాయ కానన మూత్రామసారము రాష్ట్ర
ప్రభుత్వముచే బోర్డు ఆఫ్ ట్రస్టీస్ అను సంఘము 1861 వ
సంవత్సరము నుండి తిరుమల- తిరుపతి దేవస్థానముల
పరిపాలనమును నిర్వహించుచున్నది ఈ బోర్డు పక్షమున
వ్యవహరించుటకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వముచే ఒక పాదపత్ర
కాదు (ఎక్సిక్యూటర్ ఆఫీసరు) నియుత్తుడయ్యెను స్వామి
వారికి వచ్చు విశేషాదాయము మూలమున దేవస్థానము
వారు విద్యార్థులైన వైశ్ణావిక సంక్షేమ వ్యయముగా
నడుపుటయేగాక పాపములారీ చేర ఇతర సంక్షేమకు
భూమి రాగము లొనగించునూని అంద్ర రాష్ట్రమునందే
కాక ఇతర రాష్ట్రములందు కూడ యాత్రాతిల సోగర్
గ్రము పరమార్థ శేంద్రములను చెల్లించి అధికారులు
తిరుమలతిరుపతి విద్యాధిని ప్రభాగములయేనూని ఒక
ప్రచారకాలయము చెల్లించి తిరుమల-తిరుపతి సంబం

ధించిన కానకములను ప్రాచీన వాఙ్మయమును అచ్చు వేయుచున్నాడు తిరుమల కీర్తనము ఎన్ను అధునిక సౌకర్యముల కలగించి యాత్రికులకు వసతి సౌకర్యములను నొనగూర్చుచు అక్షరలేయమైన పవిత్ర వాచావరణ సంభరితమై భక్తిభావ సంబంధమైన మహాప్రభావ సంపన్నమైన మహా భాగ్యవంశమైన నిరుపమాన పుణ్య క్షేత్రముగా విరాజిల్లుచున్నది

ది ౪ మం

తిరుమలనాయకుడు (క్రి. శ. 1822-1859)

మధుర శేఖర నాయకరాజులలో తిరుమలనాయకుడు మిక్కిలి ప్రముఖుడు ఈయన ముద్దు కృష్ణవేదాచార్యులగు పులకాదు మరియు మొదటి పుద్దు వీరప్పనాయకలకు (1808-1838) అనుబంధ తిరుమలనాయకుని కాలమున మధుర రాజ్యమునకు అటు విజయనగర కేంద్ర సామ్రాజ్యముతోడను ఇటు పాటిదగు శంజాపూరు సామంతు రాజ్యముతోడను గల ప్రాతః పగలు ఇనుమడించెను విజయనగర రాజులు అదవరదన సేవో మునుపులు తెల్లించుకొని పరమేశ్వరుని రాజుకొనవలయుననియే గాని ఏమేలు కప్పములు కట్టి నివసించెడివలెనని ప్రకటించు తిరుమలనాయకుని సుతిలోని మాటలచే అటులని యాశకు శవ యేలులకి తొలిపదములచే విజయనగరమునై కయ్యలనునవి కాలు దువ్వలేదు మొట్టమొదట కాశకు శవ లంఘన మృత్తిలేకొనుట యందును రాజ్యమును సువ్యవస్థాపన చేయుటయందును విమర్శన దయ్యము రాజ్య శంకరమునను రణరంగమునను రామప్పయ్య యను మంత్రి మార్కండేయ మిశ్రుని బుడికలముగా నుండెను

తిరుమల నాయకుడు పట్టాభిషిక్తుడగునాటికి మధుర రాజ్యమునకు తిరుచినాపల్లి రాజధానిగా నుండెను కాని దూరదృష్ట్య గల తిరుమల నాయకుడు తన రాజధానిని మధుర మధురకు మార్చెను తన పై వ్యయము 80,000 వరకు పెంచెను మధుర రాజ్యము లండనేక దుర్గములు విర్మించెను ఈ ప్రయత్నము లన్నియు విజయనగర సామ్రాజ్యమునకు చుట్టుప్రక్కల రాజ్యముల వారిని కంటగించు లయ్యెను

తిరుమలనాయకుడు క్రి. శ. 1859 లో మైసూరు

రామరాజు ఒడయరుతోడను క్రి. శ. 1884 లో తిరువాన్కూరు ఉద్భి కేశవకర్మకర్తయను యుద్ధము లొనర్చి విజయలక్ష్మిని చేపట్టెను దళవాయి సేతుపతిని అనెచి దాయాచులకును కలిగిన కలహములందు తిరుమల నాయకుడు రెండవ పక్షమునకు నానటగా నిలచి పోర్చుగీసువారి సాయముతో క్రి. శ. 1889 లో సేతుపతి వలచి నై చెను ఇవను ఈ సేతుపతుల యంతః కలహములు చాలాకాలము సాగెను అందరి మరణము తరువాత రఘునాథ సేతుపతి రాజై మధుర తిరుమలనాయకునకు ఎధేయులై చివరకు పాపును కృష్ణరై మధుర రాజ్యము నకు అపారసేవ యొనర్చెను

తిరుమలనాయకుడు చాల కాలమునరకు (1884) విజయనగర సామ్రాజ్యాధిశ్వరుల నామ మాత్రమే మాత్ర పత్యమును అంగీకరించెను ఆనాటి రక్షణభారత రాజకీయ చాళానరణము ననుసరించియు తన పరిస్థితి గమనించియు విజయనగర సామ్రాజ్యాధీశు డగు రెండవ రెంకట రాయలు కూడ తిరుమలనాయకునితో సైన్య పోరాటములు లేక కామలు గడచెను కాని యాశని యనంతరము రాజైన మూడవ శ్రీరంగరాయలకు తిరుమల నాయకుని యవిధేయత వచ్చలేదు సామంతు లందరితో పాటు తిరుమలనాయకుడు కూడ యిథావిధిగా కప్పము గట్టి అరిగించి యుండవలయు నని శ్రీరంగరాయల మతము ఈ యుద్ధేళముతో తిరుమలనాయకు వలచుటనై రాజధానియగు వేలూరునుండి శ్రీరంగరాయలు గోపు సేనతో నియలుకేరెను రాయల సైన్యగొడ్డుటకు తిరుమల నాయకుడు మధుర శంజాపూరు జింజి నాయకుల కూటమి వేర్పరచెను కాని యీ కూటమి చివరికి తనకు నిలవలేదు శంజాపూరు నాయకుడు శ్రీరంగరాయల లతో చేతులు కలిపెను తన వన్నగడ నిలల మైవందున పాపతంత్ర్యమును గోల్పోవ నిచ్చుకొనని తిరుమల నాయకుడు నిధిలేక గోలకొండ నుల్లాను ను రాచి సామ్రాజ్యముపై దండెత్తుటకు పురికొల్పెను అదనునై వేలూరున్న గోలకొండ నుల్లాను అపారపై వ్యయతో వెంటావలసిన తరలివచ్చెను

శ్రీరంగరాయలు తన పట్టణమును కాపాడు కొనుటనై వేలూరుకును మరలిపోవలసినవచ్చెను రాయ

తిరుమల వాయువీ కాంమున మధురరాజ్య మొదలైనది యుక్తములందు ముగిసినచేత (అనగా) పంచదళలో గూడ ముగిసినది లభ్యమల నాయుడు తన కర్మములను పంచయు యుక్తములను ప్రజాత కావ్యములను తెల్పి నెను అతడు మహావీరుడు మరియు ప్రజా అన్యతాగ్రాహి అని గుణములే తిరుమల వాయువీ కాంమున ద్వివి మరలయన కీర్తిని అంబుగట్టినది ఈ గుణము లాధారముగా నలువురు దర్శితులు కలు విధములుగా వాదవి చిత్రించినవని కావన పత్తితుల నమరచించి అతడు వైచిత్ర్యముగలు కొందరి దృష్టి కర్పింతురుగా అందు అతని యవగూడుము చంద్రమునుకు సుపులవంటిది

తిరు నా వాయువీ కీర్తి చిత్రించిన ప్రియమి గుర్తినది అతడు నిర్మించిన గుళ్ళు గోపురములు పుష్కరములు మరియు రాజ ప్రాసాదములు మధురలో ముగిసినచేత ప్రాసాదము అతడు నిర్మించినదే మహావీరుడు మందరేశ్వరుల దేవాలయ గోపురమును ఈతని వైభవమును ముగించి చాటుచున్నది పాశ్చాత్యులకు వైభవమీతని కట్టడములు ఇల్లులమును కట్టించెడిది పంపురాకాండ్ర తమిళ కవులను పండితులను పండిత భరత కాస్తూర్తిజ్ఞులను తిరుమల వాయువీ స్థానము లున్న గోమృత్యునది నీలకంఠ విజయ చంద్రపు మున్నగు గ్రంథములకు కర్తయైన నీలకంఠ దీక్షితుడు తిరుమల వాయువీ స్థాన విద్యార్థుని రుక్మిణి పరిణయము పశ్య కామా సాంత్వనము మున్నగు కృతులు రచించి ముద్రక గిరి అంకితమునగన లింగనమయి క్రీ. శా. మేళ్యుర కవి కూడ తిరుమలవాయువీని పర్యవేక్షించె నెడమ పశ్య కామా సాంత్వనమున నీ కవిశాను రక్షిణి అంకిత వాద్యుల తిరుమల కవితాకాండ్రు దాదాకూటాక్ష అంకిత పశ్య మున్నగునవి అనన్తర వామర కవితాకాండ్రు కవితాకాండ్రు రాజీవరామి నని చాటుకొనెను అట్టి కీర్తిపాదములు నిలుపుకొన్న తిరుమలవాయువీ వాయువీ ప్రామాత్య వివాద కారకు డనడ ముల కన్న అది విధివిధాన మనుకొను మిన్న

నీ రా

తిరువళ్ళవర్

తమిళవాక్యమును తలమానికముగ నెలుగొందుచున్న తిరువళ్ళవర్ అను నీర్వచ్యుర గ్రంథమును ప్రసాదించిన మహావీయుడు తిరువళ్ళవర్ ఈ గ్రంథము లుగ వేదములను ముగిసినది కాగా తిరువళ్ళవర్ తమిళ వేదకర్త అని యభిప్రాయపడెనాడు

మహాకవియు మహా తత్వజ్ఞుడై యున్న తిరువళ్ళవర్ చాల ప్రాచీనుడనుట విస్మయము తమిళ పామాత్య పరిశ్రలో తొలియంగమైన అంగయుగమునందే యుగము పరిశ్రయించె నని కొందరు పండితులు తలచుచున్నారు పరిశ్రయించె నని కొందరు తొలి మూడు శతాబ్దాలలో వళ్ళవర్ జీవించియుం నేనో నని తలచు చున్నారు తిరువళ్ళవర్ అంగ ముగిసిన దెవరెందో జీయుచున్న మతము నమరచించి యాతని జీవిత కాలము క్రీ. శ. 800-1000 ప్రాంత మగుచున్నది యొక్కము మీద వళ్ళవర్ కాలము వివాద గ్రస్త మగుచున్నది

అటులే తిరువళ్ళవర్ తలమును గురించి కూడ భిన్నాభిప్రాయములు గలవి అతడు వైపున కొందరును వైభవ మభివృద్ధిచెందునని భావించుచున్నారు అనలు ఈ కవి విజయచేయమే వేదపరకు తెలియరాకేను వళ్ళవర్ అను మాటకు ఏమగునెక్కినగారా మ్రోగించుచు రాజాజ్ఞలను తెలియజేయు తలమునకు చెందినవాడనియు అది వ్రాచియునో నో మాత పృథ్వి నవలంబించిన వాడ యు కలవములను లట్టి భగవద్భక్తు మానాంబుడనియు ఇత్యాది శైలి అర్థములు తెల్పబడుచున్నది ఈతని ప్రభావమును గురించి కూడ వివరములు కలిగి యొకటి ప్రభావములో నున్నది

భగవానుడను బ్రాహ్మణుడు మరయొక బ్రాహ్మణుని గృహమున దేవనమన్న అది అను మారణదునును పరిణయమడగా వారికి అన్యై కన్యై కంబన వళ్ళవర్ అను వారు కలిగెదట! ఈ కథను పుక్కిటి పురాణ మన వచ్చును

తిరువళ్ళవర్ తలమును (అగస్త్యుడు) పంపిణి చెందినవానని విశ్వసించువారు కూడ కొందరున్నారు ఇతడు పాండ్య భూపతులు రాజధానియైన మధురా వగరములో జన్మించె నని కొందరును, మదరాసులోని

శ్రీము-120

తిరువళ్ళవర్

మైలాపూరులో అవ మంతె వని కొండరును శలయ
చున్నారని వళ్ళవర్ అలయము మైలాపూరులో
నిర్మితమై యుండుట గమనింప దగు వంశము ఇట్టి
మహావీరి కుల కాలారితము తిన్నాల్లిప్రాయములకు
పొల్చుదుట కోవనీయము

వేదవృత్తి వాచారముగ కేలొని వళ్ళవర్ జీవిత
యొక్క సాగించె వని తెలియ చున్నది మిత్రుడు వముద్ర
చార్మపాఠియునైన కేలొంగన్ అమ వశదు వళ్ళవరు
నకు ఉచితముగ నూలు కై వగెడిచాడు చాచిలో
వస్త్రములువేసి అందువలన లభించు నాళిని మాత్రము
వళ్ళవర్ గ్రహించుచుండె నటపాంసారిక జీవనము నిశ్శక్తి
ప్రదముగ పాగవత వన్నచో మహాధర్మచారిని చల్లని
చూపులు ఎంతెని అవసరముగరా తి మహాభాగ్యము

వళ్ళవరునకు కలిగెను ఇతరి నశి తిరిగము
వల్ల విధముల వశనకి తగినట్టిది తర్జుమనః
ప్రవృత్తి వి అమవరించి సంసారమువేసిన
పార్వీ లలామ మామె! ప్రేమైక శీపులైన ఆ
దంపతులకు సంబంధించిన రుచికరము లైన
గాళలుకొన్ని నేడును ప్రచారమున నున్నవి

ఒకనాడు పట్ట గలు వళ్ళవర్ వస్త్రము
నేయుచు బుద్ధిపూర్వకముగ నాదెను క్రి ద
వడవేసి నాడె క్రింద పడినది దీగము తెన్ను
అని భార్యను ఎలివెనట అప్పటికప్పుడే జీవము
వెలిగించి ఆ దీగముతో ఆమె శర్త యొద్దకు
వచ్చెను ఆమె మధురవాసును నాను!

నానుకి మరణించిన ఎమ్మట వళ్ళవర్
వేదాగ్రాహకమును ప్రియకరించెను ఆమె
గుణగణమును కొనియాడుచు వళ్ళవర్
చెప్పిన యీ క్రిందివద్యము నివట ఉదహ
రించుట నమోజనము

తీయని బువ్వకంటె గడు

తీయనిచానపు కాళులొత్తుచున్

రేయిలయిది కామలలి

రేవకడన్ వడిలేచు చానవ

యొగ్గి యలి నీలవేసి! యెటు

లోర్తును! నిన్నెడనాదు నాడు కం

దోయికి నిద్రవట్టదు ను

నోపార భామలీ! క్రేమయాని!

తిరువళ్ళవర్ తెలియించిన తిరుప్పావళి పూర్వ
జీవితము పూర్వ కాలికము నగు నీతి గ్రంథమన వచ్చును
ఇందలి మాటలు సుధార దోర్తులు దీనికి ప్రాశస్త్య
పాక్కాత్య భావలతో అనువాదము తెన్నీ వెలసినది
తెనుగున కూడ తిరుప్పావళివల యభానువాదములు
కొన్ని వెలయుండుట వాస్తవ దగు విషయము

తిరుప్పావళిలో ధర్మార్థ కామములకు సంబంధించిన
విషయములు వర్ణించబడినవి తిరువళ్ళవర్ కాత్రివ్
చ్చిష్టచిగాని అతని మహాన్నత భావములనుగాని తెలిసి
కొనుట కి గ్రంథమే వరము ప్రమాణము అల్పాక్షర
ములలో కల్పించబడిన అనర్పార్థ రచన మీది ఒక ప్రాచీన

కవి సామంతులను పోషించుచున్నాడు.

నీటిపూర్వ ప్రతినిధియగు నుచు వ్యవసాయమును పోషించుచు నున్నాడు. మునీషములైన భావములను తెలుపుచు వర్ణములను పోషించుచున్నాడు.

ధర్మార్థ భావములు ప్రజలముగ నిర్వహించుచున్నాడు. మోక్షము వసంత కాచే కలుగునని తిరువళ్ళువర్ అతి ప్రాయము అనని వృత్తితో వ్యాపారమును కంటె గృహస్థాశ్రమము ఉత్పన్నమగునని తన విద్యార్థ దర్శనమును ప్రజలముగ నిర్వహించుచున్నాడు. గృహస్థ వ్యాపారమున వైవర్ధనముగా భావించుచున్నాడు. అతని దేశ దేశాధిపతిని ముఖ్యుని యిఖములకు కారణభూతములు కాను క్రోధ మోహములనియు ఇవి నశించినచో చుట్టూలుకూడ నశించుననియు తిరు వళ్ళువర్ చెప్పినాడు.

వళ్ళువర్ గృహస్థమునందు కర్మమును పూర్తిచేయు తీరును ప్రసంగించుచున్నాడు. అతడు కనుక దొరుకుచున్నాడు. అప్పుడే విశాల విశ్రాంతి కారణము వల్ల నతడు అందుకునని తన దేశాధిపతిని ముఖ్యుని యిఖములకు కారణభూతములు కాను క్రోధ మోహములనియు ఇవి నశించినచో చుట్టూలుకూడ నశించుననియు తిరు వళ్ళువర్ చెప్పినాడు.

అనుభవమునందు అధ్యాత్మిక వసంతమును మనో విషయమునందు తిరువళ్ళువర్ పూరించుచున్నాడు.

చ ర త

తుంగభద్రానది

నదీగమనము — కృష్ణా నదియొక్క ఉపనదులలో తుంగభద్ర మిగుల పెద్దది. దక్షిణ భారతదేశములో గోదావరి కరువాక కృష్ణానదియే మిక్కిలి పెద్దది. తుంగ భద్ర అను దిన్న నదులు తెలుగు సంగమించుచున్నాడు. తుంగభద్ర అను నాడు మేర్పడినది, ఈ నది చిన్న నదులు మైసూరు రాష్ట్రము నందు గల పదిమర కనుమల యందు ఉత్పత్తి పొంది మైసూరు రాష్ట్రములో ఎ.మోగా నగరమునకు తి మైక్ల దూరమున నున్న

తుంగభద్ర అను గ్రామమునందే కలియుచున్నది.

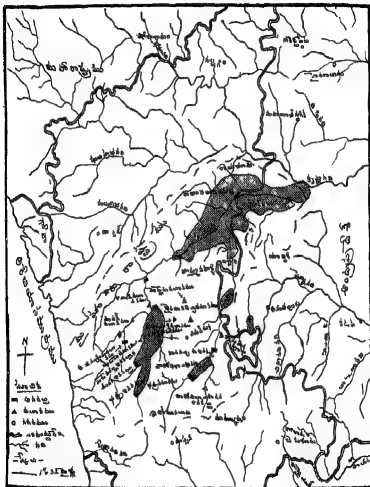
అదమర కనుమలలో విజ్రముగనుండు సామంతుల మీదినుండి దిగువను ప్రవాహించు నది తుంగ భద్రానది. రాయచూరు జిల్లాలో కొరిగల్ అను ప్రదేశమునందే గల అనకట్టును చిరువరకు ప్రవాహముగ ప్రవాహించును. దిగువన వీడు మైక్ల దూరములో నున్న సామంతుల వరకువచ్చును. హంపివద్ద భేరించుచు ఈ నది చీలికాత్మకమైన మియనగర సామంతుల యొక్క రాజధాని గుండా ప్రవాహించును. ఆ రాజధాని నగర మిప్పుడు ముండ్లపాళం చేతను సువోత్సాహమునైన దేవాలయ కిరీటముల చేతుల చిన్నాకమై యున్నది. 34 మైక్ల దూరమునకు ఈ నది అలము యొక్క చాలు (Bed Fall) 300 అడుగు లుండును. కంపలి గ్రామమున కనంతము మేలయి యొద్దనున్న అనకట్టును చేరు నరకు తుంగభద్రానది కొంచె మేలచాలుగా ప్రవాహించును.

తుంగభద్రానది మైసూరు జంధి రాష్ట్రముల గుండా ప్రవాహించును. తీవ్రమైన కృష్ణానదిలో 219 వ మైలు కర్ణ కలియుచున్నది. ఈ సంగమము నువ చాలు నగరు జిల్లాలోని అలర్రోలు గ్రామమునకు దక్షిణముగా చాలుగ మైక్ల దూరమున అగుచున్నది.

తుంగభద్రానది వరీహాళ ప్రదేశము యొక్క నైకాల్లము 219 వ మైలు అనగా కృష్ణానది యొక్క వరీహాళ ప్రదేశమై నైకాల్లములో ఇది నాల్గవ వంతు ఈ నైకాల్లములో 217 వ మైక్ల ప్రాంతము పశ్చిమకనుమల భాగములో నున్నది. తీవ్ర ప్రాంతము మైసూరు భాగములోనున్నది. ఈ వరీహాళ ప్రదేశము యొక్క చాలు (Slope) నైర్మతి దిగినుండి ఈనాల్గి దిగవరకు చాల్చించి యున్నది. తుంగభద్రానదికి అక్క మగు నీటిలో 90 శాతము నైర్మతి మును పవనముల వలనను తీవ్రమైన నీరు ఈనాల్గి యును పవనముల వలనను వంకమించుచున్నది. 1934 వ సంవత్సరములో శ్రీవగ్ల శేంద్రములో నమోదు చేయబడిన తెల్లంపు జల్లి పశ్చిమ కనుమలలో గరిష్ఠ పర్వతము 2246 గిజి అంగుళము అనియు దీనిచే శేంద్రములో 1906 లో నమోదయిన కనిష్ఠ పర్వతము 2050 అంగు

శము లినియు తెలియు చున్నది పశ్చిమ కనుమల Period) 85 సంవత్సరములలో వగటు 75 పాతము
యందలి మహాచక్రవాక కాలావధి (Cyclonic మమారు 85 అంగుళములనియు 1902 లో ఎ.కామ్రూరు

చిత్రము 188

తూంగభద్రానది

శేండ్రములో వసూదు చేయబడిన ప్రకారము మైదాన అంగుళములనియు ముదర్శి శేండ్రములో 1901 వ
ప్రాంతములందు భుజిల్లిన వగటు వర్షపాతము 22.68 సంవత్సరమున వసూదు చేయబడిన ప్రకారము కనిష్ఠ

వర్షపాతము 10 14 అంగుళము అగ్నియు తెలియు చున్నది

తుంగభద్రానది పరివాహక ప్రదేశమును మూలముగా గెండు వర్గములుగా విభజింప వచ్చును (1) లేగడచేరి (2) ఎర్రని ౫౦ క మట్టి చేరి మొదటితరగతి చేరి మొత్తము ఎర్రట్టముతో 2 1/4 వంతు లాక్షమింది యున్నది కొన్ని ప్రత్తి చేరుచేతగ ముప్పుగు అరీఫ్ వంటలకు ఈ నేల అనుకూలమైనది ఎర్రని లంకమన్న చేరి వరిపై యవకు విక్సీలి అనునై నది ఇతర నదుల పరివాహక ప్రదేశము లందు వండు వంటలకంటె తుంగ భద్రానది పరివాహక ప్రదేశములందు ఫలియ వంటల ప్రమాణము తక్కువగ నుండును నకాలముతో నీటి పారుదల నన తులు తో నుండు వంతు పరిమైన ఎరువులు లభించు వందు నలవను ఇట్టి ప్థతి వీర్చుడు చున్నది

తుంగభద్రానదికి గల ఉపనదులు మూడు (1) వర్ణ (2) వేదవతిలేక పాగరి (3) నాంబి నీటితో మొదటి ఉపనది తుంగభద్రా నదితో మల్లాపురమువకు ఎగువగా కలియు చున్నది తక్కినరెండు ఉపనదులు దానికి

దిగువగా తుంగభద్రలో చేరుచున్నవి వర్షపాతము సవ్యముగానున్న సంవత్సరమువందు ఈ నదికి నమ్మ కముగా లభించు నీరు సంవత్సరమునకు 88 28 000 లక్షల ఘనపుటదుగులు లేక 78 లక్షల 80 వేల ఎకరపు టదుగుల (Acres Feet) పరిమితి కంటి అనగా కృష్ణా నదితోని నీటి పరిమాణముతో తుంగభద్రలోని నీరు దాదాపు 6 వ వంతువరకుండును

పురాతనపు అనకట్టలు మొదటి వందవర్ష ప్రణాళికకు పూర్వము నీటి పారుదల సౌకర్యములు — అనేక కళాబ్దముల నుండి తుంగభద్రానది లక్షల కొంది ఘనపు టదుగుల లక్షమును సమస్తముతోనితి చేర్చుచున్నను, దీనివలన నదీ తీరముననున్న ప్రజలకు మంతయు ప్రయోజనము కలుగలేదు ఇట్టి ప్థతిలో 80 085 యకరముల విస్తీర్ణము కల సారవంతము లైన వ్యర్థ భూభాగండు ములు మాత్రమే పూర్వము వల్లకళహూయనకును రాంపూరునకును వడము విలయనగర పామ్రాకాల్ గ్రామము నిర్మించిన 17 అనకట్టల క్రింద పొగుచేయి జడెను దీనికి తోడుగా 8 00 000 యకరముల భూమి మునేరుల అనకట్టక్రింద వేద్య మగుచున్నది

నదుల సంఖ్య	అనకట్ట	కాలువ నీరు	సాగుజడియగు భూమి యకరములలో
లక్షల శిల్లా (మైమారు రాష్ట్రము)			
1	వల్లకళహూరు	జనవన్న కాలువ	2 200
2	నారావళోట	రాయకాలువ	5 204
3	నకోనూరు	తెల్ల కాలువ	1 280
4	టరా	టరాకాలువ	2 280
5	రామపాగర్	రామపాగర్ కాలువ	1 280
6	కంట్టి	కంట్టి కాలువకు తెల్లగొండన కాలువ	1 900
7	దిరిగుప్ప	దిరిగుప్ప కాలువ	2 280
8	వేదనూరు	వేదనూరు కాలువ	1 100
			మొత్తము 17,284
రాయచూరు శిల్లా			
9	కొరిగ్డల్	కొరిగ్డల్ కాలువ	1 495
10	పొంగి	పొంగి కాలువ	654
11	శివపూరు	శివపూరు కాలువ	998
12	వనపూరు	అనెగొంది కాలువ	2 000

వరుస సంఖ్య	అవకట్టు	కాలువ పేరు	పా గుంటి యగు భూమి చ. కములలో
		కల్వారి తిల్లా (మైమారు రాష్ట్రము)	
18	ఎగువ గంగావతి	ఎగువ గంగావతి కాలువ	1 919
19	దిగువ గంగావతి	దిగువ గంగావతి కాలువ	1 419
15	మెయ్యూరు	(పూర్తిగా నిర్మూలనమైవది)	—
16	బుర్రకో	బుర్రకో కాలువ	2 218
			మొత్తము 10 701
మనూబువగరు లో కర్నూలు తిల్లాలు (బండ్ర ప్రదేశ్)			
17	రాంపూరు	రాంపూరు కాలువ	1 950
18	మంజీరు	కర్నూలు-కడప కాలువ	8 00 000
పూర్తి మొత్తము ఎకరములు			8 80 086

పూర్తి అవకట్టును ప్రవేశముగా తెలిపిన బుక్కరేవ
 1899 వ సంవత్సరములో నిర్మించిన నియ
 వగర పాత్రావ్యము అవ్యవస్థాపకయందున్న కాలువను
 శ్రీకృష్ణరేవరాయలు మున్నగు ప్రసిద్ధులైన పాత్రా
 వ్యవస్థాపకరులు నిర్మించిన అవకట్టును 1808-1890 సం
 వత్సరమున నిర్మించినది

మంజీరు అవకట్టు కట్టకుండునది నిర్మించబడినది అనంత
 కము కృష్ణా కుంగళరావడి అంబు నియమచాడ
 యొద్ద నిర్మించబడిన కృష్ణారేవతి క్రింద కృష్ణా రెడ్డా
 భూమియందు గల 13 లక్షల యకరముల భూమి
 మాత్రమే ఉపయోగించుటయందు వర్తించినది తిల్లాలో
 (సంసిగ్గించ) బహుళార్థ పాత్ర విరూపాక్షమునందున్న
 బాగాత్మవహదు ప్రాంతెట్టు పైచాచి క్రింద కేరదు

పైన చెప్పినవివరములకు కుంగళరావడి లోయలో
 1897 చెరువులు కలవు ఈ చెరువుల అధికరమున
 1 50 000 యకరముల భూమి సేద్యముగుండునది చిన్న
 చిన్న కాలువల ద్వారాను ఈ చెరువులకు నీరు లభించు
 చున్నది స్థానికముగా వర్షాకాల మేర్పడునపుడును
 సకాలములో వర్షములు కురియనపుడును చెరువులు
 నిండక కంటలు మండకపోవుటచే ప్రమాదకరమైన పరి
 స్థితు లేర్పడును అందుచే ఈ పరివాహక ప్రదేశమున
 తటాకముల క్రింద పీఠేటా తవ్వక కంటలు మండునను
 నమృతము కలుగజాలదు.

కుంగళరావడి పరివాహక ప్రదేశము యొక్క
 80 47 000 ఎకరముల మొత్తము విస్తీర్ణము లో
 4 80 886 ఎకరముల భూమి నీటి పారుదల పర్యాయ
 ముకే పాగుచున్నది ఇది మొత్తము వైశాల్యములో
 15 76 వ కావదు

పైనచెప్పిన మద్రాసు ప్రభుత్వముల నడుమ
 చెక్కు పరీక్షలును చర్చలు జరిగిన ఎడన 1944 వ
 సంవత్సరములో నీటి సమస్య అయ్యెనుగా పరిష్కార
 మయ్యెను దీని ప్రకారము ఈ రెండు ప్రభుత్వములు
 తెలి 18 000 కోట్ల ఘనపుటకులని నీటిని సమానముగా
 పంచుకొనుటకు అంగీకరించెను 1962 వ సంవత్సరములో
 తుదిపాటిగా మైదరావాడు ప్రభుత్వము యొక్క వాటా
 10 లక్షల లక్ష ఘనపుటకులని (100 T M C)
 భోపా కమిటీ నిర్ణయ మొనర్చెను

ఇటీవలి పాతెత్తులు
 అవిశాల్య మద్రాసు ప్రభుత్వము మైదరావాడు
 ప్రభుత్వము ఈ ప్రాంతెట్టు సంయుక్తముగా నిర్మించు
 టకు నిర్ణయించుకొనెను
 ప్రాంతెట్టు ప్రయోజనము

(అ) ఈ పేరు బంధనము (dam) వలన 18 80,000
 లక్షల ఘనపుటకులని (T M C Feet) నీటిని సము
 ద్రములోనికి ప్రవహింపజేయక, 5712 అడుగుల పొడవున

విద్యుత్తు శక్తిని ఉత్పత్తిచేసేది దీనిని (E Long 76 20 10) మైసూరు రాష్ట్రమునందు వాడవలసిన ముఖ్య మైసూరు 8 మైళ్ళ దూరమున గల మల్లపురము వద్ద విద్యుత్తును నిల్వజేయుచు

(అ) 2500 హార్టెక్స్ అల్యూమినియం కెపాసిటీ (capacity) 217 మైళ్ళ పొడవున గల రైతులకు (Right Bank canal) ఇచ్చి కర్షణలు జరిపించుట (Irrigation) నిశ్చయించబడినది దీనినే వర్క్ కెనల్ (విద్యుత్తును ఉత్పత్తిచేయు కెనల్) అని యందురు ఈ కెనల్ మొదలుగా 92 000 ఎకరములు మైసూరు రాష్ట్రములోను 1 58 000 ఎకరములు ఆంధ్రప్రదేశ్ లోను సాగుచేయబడును

(ఆ) ఎడమకెనల్ (Left Bank canal) పొడవు 127 మైళ్ళ ఇందులో ఉత్పత్తిచేసిన అల్యూమినియం కెపాసిటీ (capacity) 7000 హార్టెక్స్ ఈ కెనల్ వలన మైసూరు రాష్ట్రము నందు రాయచూరు జిల్లాకును మహబూబ్ నగర్ జిల్లా (ఆంధ్రప్రదేశ్) యందు గర్భాంతరపురము కాలా కాలమున దీని పొడవున ప్రయోజనము కలుగ గలదు

(ఇ) 4 000 హార్టెక్స్ అల్యూమినియం కెపాసిటీ గల హై లెవెల్ కెనల్ (High level Canal) విద్యుత్తును ఉత్పత్తిచేయుటకు ఈ కెనల్ ద్వారా మైసూరు రాష్ట్రములో 1 88 లక్షల ఎకరములకు ఆంధ్ర

ప్రదేశ్ లోని ఇతర ప్రాంతములకు ఉత్పత్తి చేసిన అల్యూమినియం కెపాసిటీ 217 లక్షల ఎకరములకు దీని పొడవున వాడవలసిన ముఖ్య మైసూరు 8 మైళ్ళ దూరమున గల మల్లపురము వద్ద విద్యుత్తును నిల్వజేయుచు

(ఉ) ఈ ప్రాంతములమున అల్యూమినియం కెపాసిటీ (hydro Electric Power) అభివృద్ధి చేయుటకు గూడ విద్యుత్తును ఉత్పత్తిచేయు

అల్యూమినియం కెపాసిటీ 2500 హార్టెక్స్ అల్యూమినియం కెపాసిటీ 217 మైళ్ళ పొడవున గల రైతులకు (Right Bank canal) ఇచ్చి కర్షణలు జరిపించుట (Irrigation) నిశ్చయించబడినది దీనినే వర్క్ కెనల్ (విద్యుత్తును ఉత్పత్తిచేయు కెనల్) అని యందురు ఈ కెనల్ మొదలుగా 92 000 ఎకరములు మైసూరు రాష్ట్రములోను 1 58 000 ఎకరములు ఆంధ్రప్రదేశ్ లోను సాగుచేయబడును

అల్యూమినియం కెపాసిటీ 2500 హార్టెక్స్ అల్యూమినియం కెపాసిటీ 217 మైళ్ళ పొడవున గల రైతులకు (Right Bank canal) ఇచ్చి కర్షణలు జరిపించుట (Irrigation) నిశ్చయించబడినది దీనినే వర్క్ కెనల్ (విద్యుత్తును ఉత్పత్తిచేయు కెనల్) అని యందురు ఈ కెనల్ మొదలుగా 92 000 ఎకరములు మైసూరు రాష్ట్రములోను 1 58 000 ఎకరములు ఆంధ్రప్రదేశ్ లోను సాగుచేయబడును

హైడ్రోఎలక్ట్రిక్ (glance) గోడరమన విషయములు

1 హైడ్రోఎలక్ట్రిక్ (Dam)

1 అలుగు లేక కళింగ మిషన్ (non spillway) రాయి మొదలగు వాటిలో	విద్యుత్తును ఉత్పత్తిచేసిన అల్యూమినియం కెపాసిటీ	2412 అడుగులు
2 అలుగు లేక కళింగ కాగము		2800
3 అల్యూమినియం కెపాసిటీ		168
4 కళింగ యొక్క గేట్లు 80 కి 20 అ		88
మొత్తము శ్రవణము		
(అ) రాతి శ్రవణము	1 కోటి 25 లక్షల ఘనపుడుగులు	
(ఆ) మట్టి శ్రవణము	1 కోటి 8 లక్షల	
మొత్తము హైడ్రోఎలక్ట్రిక్ విద్యుత్తును ఉత్పత్తిచేయుటకు	8 కోట్లు 20 లక్షల	
మొత్తము కాంక్రీటు పరిమాణము	17 లక్షలు	

పెక్కిడిగా నిర్మించిన పేతులంధనము (Composite Dam)

పొడవు	1794 అడుగులు
ఎత్తు	70
మట్టి అవకట్ట పొడవు	600
మట్టి అవకట్ట ఎత్తు	80
మట్టి పేతులంధనము కాంక్రీట్ పేతులంధనముల యొక్క మొత్తపు పరిమాణము	
(అ) కాంక్రీట్ (masonry)	12 లక్షల ఘనపుటదుగులు
(ఆ) మట్టిపని (Earthwork)	58 లక్షల 20 వేల ఘనపుటదుగులు
రిజర్వాయరు	
నీటి పరిపాహక ప్రదేశములు	10 880 చ. మైళ్లు
నీటి భారణయొక్క స్థూల శక్తి (gross storage capacity)	188 T M C అడుగులు
నీటి భారణయొక్క నికర శక్తి (net storage capacity)	180 7 T M C అడుగులు
రిజర్వాయరు అలము చ్యాపంచిన వైశాల్యము	148 చ. మైళ్లు
అంచనా కట్టబడిన వగటు పావపురిక అలపరిమాణము	407 1 T M C అడుగులు
పరిశీలించబడిన గరిష్ట వరద నీటి ప్రవాహము	8 80 000 క్యూబిక్ ఫీట్లు
సప్తపదిగల గ్రామములు	90
స్థాన క్రమమైన ప్రజలు	54 452

నీటి యోజనలు

కుడిప్రక్కన	వంఖ్య	పై అ	లో మట్టము
హైలెవెల్ తూములు (sluices)	10	80×20 అ	+1585 00
నీటి అం చ్యాపము గల గొట్టము	1	24 అం చ్యాపము	+1579 00
అమలు నందున్న నీటి పారుదల తూములు	1	6 అ×12 అ	+1580 00
హైడ్రో ఎలెక్ట్రిక్ బలమైన గొట్టములు (విద్యుత్తు కొరకు నీటిపారుదల కొరకు)	4	11 అ చ్యాపము	+1580 00
నది తూములు	2	6 అ×12 అ	+1580 00
నిదన ప్రక్కన :			
హైలెవెల్ తూములు	4	4 అ×6 అ	+1585 00
నీటి పారుదల ది హైడ్రో ఎలెక్ట్రిక్ తూములు	10	24 అ×11½	+1580 00
24 అం చ్యాపముగల గొట్టము	1		+1579 00
పేతులంధన నిర్మాణము ముగిసిన పనులకు వ్యయము—	మ	16 98 కోట్లు	

II కాలువ

	కుడిపార్శ్వము	ఎడమ పార్శ్వము
	లో లెవెల్ — హైలెవెల్	
పొడవు	217 మై	127 మై
అందినవ్యవస్థ (విద్యుత్తుకు పేద్యమునకు)	2500 హ్యూ	7000 హ్యూ
పేద్యమునకు మాత్రమే	1808 హ్యూ	8100 హ్యూ

కాలువ యొక్క మట్టి ప్రవృత్తి వరమాణము	8 50 000 యూ	5 70 000 యూ	12 18 000 యూ
కాలువ వెడల్పు	72 అడుగులు	85 అడుగులు	84 అడుగులు
కాలువ నిండు పొరుదల లోతు	10 అ 6 అం	12 అడుగులు	14 అడుగులు
వగటు వేగము	8 0 అ / వడిగము	4 5 అ / వడిగము	4 5 అ / వడిగము
వాగు (bed fall)	1 10580	1 10000	1 10000

కట్టరములు

(అ) పెద్దతూములు చిల్లర తూములు	125 Nos	24 Nos	100 Nos
(ఆ) తెగ్గులేటర్లు	15	9	8
(ఇ) అలవాహికలు (aqueducts)	85	34	19
(ఈ) గొరంగములు (under tunnels)	145	115	64
(ఉ) రూపర్ ప్యానేలి సైఫనులు	8	11	9
(ఊ) రైల్వే వంతెనలు	8	8	1
(ఋ) రి తరగతి వంతెనలు	14	17	7
(ఋ) యల్ తరగతి వంతెనలు	90	49	41
(౭) పరివాహికలు (escapes)	10	5	8
(౮) కాళి వంతెనలు	4	6	2
(ఎ) తక్కిన చిల్లర కట్టరములు (అవశ్యవాక్			
అం ప్రవేశ మార్గములు) 118	5	7	

580	271	242
-----	-----	-----

పొరుదల పొద్దు (gross commanded area) ఎకరములలో	8 80 000	18 48 480	10 80 000
పొగు విస్తీర్ణము	7 50 000		8 00 000
పొరుదల పరిమితి	2 50 000	2 98 800	5 80 000

కాలువల విధానము

మడిపార్వపు కాలువ — ఈ కాలువ తుంగభద్ర నదమ్మ (రిజర్వాయరు) నుండి + 1550 00 మట్టముతో (all) విద్యుదుత్పత్తి క్షిణియు కాలువగా 14 మైళ్ల దూరము ప్రవహించును ఇది 2500 పూర్వెత్తుల అం మును వివర్ణించును దీనినుండి రెండవ దశకు సంబంధించిన విద్యుదుత్పత్తి అనిన కరువాక 700 పూర్వెత్తుల అం ము నదియందును మిగిలియుండును ఈ నీటివలన కృష్ణా రెడ్డా ప్రాంతము యొక్క దిగువభాగమునకు వలయు అవ వరములును కరువరి గుండాలకేవల లోయకు నమిన మున అనకట్ట(water) యొక్క నిల్వంపడినది దీని అం ము వల్లమున నున్న 48 కాలువలోని నభవంబుచున్నది ఈ కాలువ యొక్క పొడవు 208 మైళ్ళు దీని ద్వార

మున 1800 పూర్వెత్తుల అం ము నిరుదల యగును ఈ కాలువ క్రింద మైసూరు ప్రాంతముతో 82 000 ఎకరములను కర్నూలు జిల్లాలో 1 58 000 ఎకర ములను సేద్య మగును

ఎడమపార్వపు కాలువ — 7000 పూర్వెత్తుల అం ద్వారా క్రింద 15 మైళ్ల దూరమునకు ఈ కాలువ విద్యుదుత్పత్తి కొరకువయోగపడుచున్నది అటు ఎత్తుకు 8100 పూర్వెత్తుల అం ము మాత్రమే ప్రవహించు తక్కిన కాలువ భాగము శేవలము వ్యవసాయమునకు మాత్రమే ఉద్దేశించినది ఈ నదినుండి 3800 పూర్వెత్తుల అం ము కృష్ణానదిలోని విరుదల చేయబడు చున్నది ఈ కాలువ పొడవు 127 మైళ్ళు దీని క్రింద పొగునకు రాదన భూమి మొత్తము పై కాల్పు ము

8 లక్షల ఎకరము లుండునది అంచనా వేయబడినది నీటి పారుదలకు అనుకూల ప్రాంతము 5 80 000 ఎకరములు ఈ కాలువ టీ మైక్రో దూరము వరకు వూరి కాచింపబడినది తక్కిన భాగము కూడ వ్యవసాయ వూరి కాగలదు

హై రెవెన్యూ కాలన

మిగిలియున్న నీటిమంది 9 లక్షల 5 వేల లక్ష మనపు టకుగుం(90 5 T M C) నీటిని మాత్రము ఈ ప్రణాళిక క్రింద చెరిసగముగా పంచుకొనునట్లు తోస్తూ కమిటీ 1961 నాఁ జూలై 1961లో పూర్వపు హైదరాబాదు ప్రభుత్వమునకును అవిభాజ్య మద్రాసు ప్రభుత్వమునకును తీర్పు తెచ్చెను ఈ నీటి వినియోగముకొరతే హై రెవెన్యూ కాలన విద్యార్థము ఉద్దేశింపబడినది ఈ పథకముక్రింద ఈదిగువ నిర్మాణములు చేయింపబడినవి —

- 1 హై రెవెన్యూ కాలన కుంగట్ల రిజర్వాయరు మండి + 1585 00 మట్టముతో ప్రవహించి చెన్నానదిలో ప్రవహించక పూర్వమే ఎడమ ప్రక్కన గుంతకల్లు కాళ ప్రారంభ మగును
- 2 చెన్నానది మీదుగా నదీ మధ్యమున ఒక రెస్ట్రు లేటు దానికి ఉత్తరమునను దక్షిణమునను కాలువలు

3 చెన్నానది దిగువభాగమున గండికోట ఆవకట్ట (well) దానికి దక్షిణోత్తరములందు కాలువలు

హెడ్ వర్క్స్ వద్ద 4000 మ్యానెక్సుల నీటిని భరింపగల కాలువ యొకటి ఈ ప్రణాళికలో ఉద్దేశించబడినది ఈ అలముమండి 1965 మ్యానెక్సుల నీరు మైసూరు రాష్ట్రములోని లక్ష్మారీ జిల్లాయందు వ్యవసాయమునకు ఉపయోగించునట్లును అదే 2085 మ్యానెక్సుల నీరు ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి అవంతపురము కర్నూలు కడప జిల్లాలకు ఉపయోగించునట్లును ఉద్దేశింపబడినది ఈ ప్రణాళిక క్రింద నీటి పారుదల అందుకు భూ వై కాల్పము 8 87 878 ఎకరములు దీని నిర్వహణమునకు కాగల వ్యయము 21 97 కోట్ల రూపాయలు

పొందిన కొరతములు 1968-69 సంవత్సరములలో ఈ కాలువలలోనికి నీరు విడుదలైనది కాని చెప్పకాలు వలు ఎల్లకాలువలు అప్పటి వరకు శ్రవణిది యుండలేదు 1964-65 సంవత్సరములలో శ్రవణికి ప్రకారము నీటి పారుదల ప్రారంభమైనది ఈ క్రింది పట్టికవలన పాగు కావగిన విస్తీర్ణము పాగు కావము అచోర పంటల యొక్కయు చాల్లపొరపు పంటల యొక్కయు ఉత్పత్తి ప్రమాణము తోడవదగలదు

సంవత్సరము	పాగు కాగల భూమి యొక్కము	పాగు చేయబడిన భూమి యొక్కము	పాగు కాగల భూమిలో పాగయిన భూమి కావము
1965-64	5 000	—	—
1966-65	58 000	7 800	14 82
1965-66	1 18 681	87 728	81 82
1966-67	1 91 500	88 511	84 12
1967-68	2 48,795	1 09 688	44 80
అచోర, వ్యాపారపు పంటల ఉత్పత్తి			
సంవత్సరము	అచోర ధాన్యములు	వ్యాపారపు పంటలు	
1965-68	30 800 టన్నులు	87,000 టన్నులు	
1966-67	26 000	1 82 000	
1967-68	87 087	1,88 881	

అం విద్యుచ్ఛక్తిదాత

సేమింధనము (dam) నకు దిగి ప్రక్కగా అంద్ర ప్రదేశ్ భూభాగమునందు పెట్టెంబరు 1968 వం వరకు 425 గ్రామములకు విద్యుత్తు లభించినది పారిశ్రామిక శ్రేణులనే గాక వ్యవసాయ శ్రేణుల కొరకును గృహోపయోగము కొరకును విద్యుత్తు వరఫరా చేయ జదుచున్నది

III (2) రాజోలి బండ ఆవకట్ట - కాలువ

ఈ ప్రదేశిక వలన 2 కోట్ల హెక్టారులకుగల నీ మాణము గల తుంగభద్రా నదీతలము అవిభాజ్య ముద్రా సులో నుండిన కడమ కర్నూలు కాలువకు ప్రతిగా పూర్వపు మైదరావాడు ప్రభుత్వము కొరకు కేటాయించ జినది ఈ ప్రాంతపు యొక్క ఉత్తేజము తీ క్రింద చేర్చిన లిదినది ---

- (అ) తుంగభద్ర రిజర్వాయరునకును ఈ ఆవకట్టుకును నడుమగల 12 827 చ మైళ్ల తుంగభద్రా నదీ నదీవాహిక ప్రదేశము కొరకై అంమును దిని యోగ మొనర్చుట
- (ఆ) తుంగభద్ర ప్రాంతపు కాలువ క్రింద సాగు భూమి నుండి వచ్చు నురుగు నీటిని వినియోగ పరచుట
- (ఇ) తుంగభద్ర ప్రాంతపు నందలి ప్రధానమైన కాలువ

యొక్క చివరిభాగములో నీటిని పర ఫరా చేయుట

(ఈ) ప్రదేశిక యందలి విభాగములు ఈ దిగువ చేర్చిన లిదినది

- (1) రాయచూరు జిల్లా మువ్వే కాలువా యందలి రాజోలి బండ గ్రామము పొద్దు తుంగభద్రా నదీపై 2 000 అడుగుల పొడవును 21 అడు గుల గరిష్ఠపు వెత్తును గల ఆవకట్టును నిర్మించుట
- (2) ఎరను ప్రక్కనుండి 85 మైళ్ల పొడవు గల కాలువను నిర్మించుట

ఆవకట్టు నిర్మాణమునకును కాలువ ప్రవ్వకమునకును సంబంధించిన కార్యక్రమ మంతయు దాదాపు పూర్తి కావించబడినది పంతు భూములకు నీటి సరఫరా సాగు చున్నది పాడి వర్కెస్సుకు సంబంధించిన (ఆవకట్టు పాడ్ ప్లాయిన్ ప్లూరింగ్ ప్లాయిన్) నిర్మాణములు కాలువ యొక్క మొదటి 27 మైళ్ల ప్రవ్వకము మైసూరు రాష్ట్రము వందే లిగినది తక్కిన కాలువ నిర్మాణ మంతయు అంధ్రప్రదేశ్ములోనే జరగుచు నచ్చేను మైసూరు రాష్ట్రము నందలి అయకట్టు 27 000 ఎకర ములు అంధ్రప్రదేశ్ నుండి అయకట్టు 21 000 ఎకరములు

ప్రభావక యొక్క ముఖ్య లక్షణములు

పొడివర్కెస్సు

(1) పడి పరివాహక ప్రదేశ విస్తీర్ణము	29 717 చ మైళ్లు
(2) వరదనీటి యొక్క గరిష్ఠ పరిమాణము	7 50 000 క్యూబిక్ ఫీట్లు
(3) ఆవకట్టు పొడవు	2000 అడుగులు
(4) ఆవకట్టు శిఖరపుమట్టము (crest level)	+ 1090 00
(5) ప్రధానమైన తూముల ప్రమాణము	5V (30 × 7 అ)
(6) ప్రధానమైన తూముల మట్టము (Still level)	+ 1082 00
(7) వండుకోశ తూముల ప్రమాణము	8V (60 × 7 అ)
(8) వండుకోశ తూముల మట్టము	+ 1080 00

కాలువ

- (1) పొరుదల ప్రమాణము

కట్ట భాగము

కట్టని భాగము
850 క్యూబిక్ ఫీట్లు

(2) కాలువ పొడవు	68 మైళ్లు 1 ఫ	16 మై 7 ఫ
(8) కాలువ వెడల్పు	28 అ	82 అ
(4) కాలువ నీరు పారుదల లోతు	అ 7-6 1/2 అ	అ 5-3 అ
(5) కాలువ చాలు	1 8000	1 5000
(6) కాలువ వేగము	2 6 1/2 అ (మైళ్లు)	2 24 అ (సాండుకు)
(7) పారుదల విస్తీర్ణము	—	2 16 000 ఎక
(8) అయకట్టు	—	1 14 000
(9) 1961 వరకు అయిన పాగు విస్తీర్ణము	—	80 000
(10) ప్రణాళిక వ్యయము		
ప్రభుత్వ అంచనా	రూ 182 88 లక్షలు	
రెండవ అంచనా	రూ 400 00 లక్షలు	

III (3) తీవ్ర ప్రాజెక్టు

ఋహద్యార్థపార్శ్వమైన ఈ ప్రణాళికయందు ఈ దిగువ శీర్షికల కింద వివరాలు ఇవ్వబడినవి —

- (1) తీవ్ర ప్రాజెక్టు 1961 అందుకు ఎత్తు గల స్థానాలకు 100 ఫీట్ల వరకు మైలుదూరం వరకు రాష్ట్రము నందలి చివర గ్రామాల వద్ద నిర్మించుట దీని అంశం. దీనిని 1961 ప్రభుత్వము 1 అక్టోబర్ 16 నుంచి అమలుపరచును. (2) 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి అమలుపరచును. (3) 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి అమలుపరచును. (4) 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి అమలుపరచును. (5) 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి అమలుపరచును. (6) 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి అమలుపరచును. (7) 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి అమలుపరచును. (8) 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి అమలుపరచును. (9) 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి అమలుపరచును. (10) 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి 1961 అక్టోబర్ 16 నుంచి అమలుపరచును.

IV రాష్ట్రముల పునర్నిర్మాణ ఫలితము ఇతర వివరాలు

రాష్ట్రముల పునర్నిర్మాణ ఫలితముగా ఎడమ కాలువ యొక్క దిగువ కాగమున 141 418 ఎకరముల ధృవీకృతము గాను పేదలకుగా అవకాశము లభించినది ఈ భూమిని గూర్చిన వివరము లి దిగువ ఇవ్వబడినవి —

- 1 మంగళగిరి ప్రాజెక్టుకు చెందిన రక్షిత గర్భావస్థ కాలువకు (T B P) రాజ్ కోట ప్రాజెక్టు

కాలువకును (R D S) వదుగుల కాగము 68 200 ఎకరములు

2 అంపురం క్రాంతి కాలువ మొదటి భాగమున భువి రాజ్ కోట నంద కాలువకును వదుగుల కాగము 78 218 ఎ

మైళ్లు 141 418 ఎ

1961 న సంవత్సరములో లోపల కమిటీవారు మంగళగిరి ప్రాజెక్టు 100 T M C అందుకు నీటిని నిర్ణయించి కేటాయించి యుండిరి ఎవ్వరు ఇచ్చినట్లే పరిశోధించారు ఈ అంశమును ఉపయోగించి పరిశోధించుట గూర్చి మినిస్ట్రీయము గాంచిరి ఆ నిర్ణయము ప్రకారము 87 T M C అందుకు నీటిని మంగళగిరి ప్రాజెక్టు (T B P) కాలువ యొక్క 141 వ మైలు వరకు ఉపయోగించవలె ననియు తక్కిన 18 T M C అందుకు నీటిని మంగళగిరి కాలువ యొక్క 188 వ మైలువరకు పై న శీర్షికల విస్తీర్ణముతో వ్యవసాయము కొరకు ఉపయోగించవలె ననియు ఏర్పాటు జరిగెను 72 వ మైలువకు అవతలి ఈ కాలువను పొడి గొనుటకును అన్నివర్షాల్లో వరచుటకును కూడ నిర్ణయము చేయబడెను

2 నో

తులారాము

ఇంద్రావతి పరీక్షణమున 'చేప' అను గ్రామము కలదు 'అందు వ్యాపారవృత్తిలో నుండిన బోలోడి కనక

కాయ అను వాచములు గల దంపతులకు మహారాము 1808 వ సంవత్సరములో జన్మించెను కాల్యము వనే మహారామునకు పూర్వజన్మ పుణ్యవిశేషమున జ్ఞానోదయ మయ్యెను అందువలన లోక వ్యవహారములందు అతడు నిర్ణయముగ నుండెను కాలగ్రహమున మహారాము పరమ భాగవతోక్తము దయ్యెను 17 వ శతాబ్దమున మహారాష్ట్ర రేళమునందు శత్రుగ్రగణ్యుడని మహారాముని ప్రజలు కొనియాడుచుండిరి పండరీనాథు డగు విరోచా రేవునియందు గల శక్తిచేత మహారాము తన వర్తవ్య మును జ ఎరోచా రే అర్పించెను

మహారాము కాల్యముననే ముఖ్య జంతువులను గోల్పోయెను అందువలన అపర్యధా కరణం వాస్తవమునకు అతడు పండరీనాథుని నమ్ముకొని నిరంతరము పండరీపురమునందలి విశాలదేవుని వాసు భజనయందే నిమగ్నుడై యుండెను

కుటుంబ పోషణమునకై అతడు వ్యాపారము కొనసాగించుటకు అతని కార్య కర్మయోగమున్న స్త్రీ ధనమును శక్తి కిచ్చివేసెను దాని వంతయు మహారాము ధర్మ కార్యముల కొరకు వినియోగించెను గృహకృత్యముల యందెట్టి కర్మయము అతడు చూపక పోవుటచే కార్య నిర్బంధ మెక్కువయ్యెను

దానిని మహారాము ఇంటినుండి వెడలి భామ వాడ్ వర్తకమునై వివాహరీతితో తన మొదటిరైవ సాక్షాత్కారమును జూపెను అప్పుడు ఎరోచా దేవాలయోద్ధరణకై మహారాము కాపీవాళ్లతో కలిసి కల్పించి పనిచేసెను ఎరోచాలో రైవాన్యగ్రహమువలన ఆయాచితముగ ప్రాప్తించిన ద్రవ్యమును వెంటనే ధర్మ కార్యములకు వినియోగించుచుండెదాడు

అట్టి సమయమున కార్య మహారాము కొరకు వెతకుచు మదకావని కనుగొనెను అంతకు వా మహాపాణ్ది మహారామును తన ఇంటికి తీసికొని పోయెను మహారాము సహజముగ కాల్యము నుండియు ప్రాపంచిక ముఖములందు ఇచ్చలేని వాడగుటచే ఇంటికి చేరగనే ఇంటిలో గల వ్యవహారములకు వంజరించిన కాగితములను పుస్తకములను గంగ కర్పించెను నిరంతరమాతడు ఓరేచా ఈ పాంచభౌతిక దేవమును వా కొనగిరి

తీవ్రత మంతయు నీ వాసు భజనము చేయుట ను అనున నీ జుయమును తీర్చుకొనవలెను నీ కంటి వా కొరులెవరును లేరుగదా! కావున అవవరతము నీ వామవ్యవస్థలనుండే వా మనస్సు లగ్నమై యుండు నట్లును గ్రహింపుము అని శక్తి పారవశ్యముతో పండరీనాథుని భజన చేయుచుండెను

పొన్ని యప్పగ్రహము వలన మహారాము వాక్కునుండి గాత యోగ్యములగు ఎనిమిదివేల గీతములు వెడలెను ఈ గీతములను అభంగము లనియెదరు ఇవన్నియు గ్రంథిష్ట మొనరించబడినవి ఈ అభంగములలో దర్పణమునందు వలె మానవుని తీర్థము ప్రతిబింబించెను వాటిలో దర్పణములు నీకులు మున్నగునవి మాచింపబడి యున్నవి

మహారాము కూడ్రుడగుటచే కొందరు అతని అభంగ గ్రంథమును నదిలో పారవైచిరి అంతకు మహారాము విభ్రాహారములు మాని షోడీక్షతో పడుగొలు దినములు పండరీనాథుని గురించి భజన వల్లెను పడువై దన దిగ్గమున ఆ గ్రంథము నితని చేతియుండి నను ప్రతీతి యొకటికలదు వ్యావహారిక కావలీనుండిన ఈతని అభంగములు కర్మజీయములై మహారాష్ట్రరేళమున అకలగోపాలమును ఆర్పించినవి వేటికిని మహారాష్ట్రరేళమున మహారాము రచించిన అభంగములు లేనిదే యెట్టి భజనయు అరుగదని చెప్పవచ్చును ఓ భజనయే గాక గానవత్సలు మొదలగు కాలక్షేపములలో గూడ ఈ అభంగములు వినియోగ మగుచున్నవి

మహారామునకు ఓక రోజున కాకాడి అను సభురువు వ్యవస్థముతో కనిపించి రామకృష్ణ హోత అను వాచమునువలెనంది అచ్చత్యు దయ్యెను, అంతకు పూర్వము రానున రైవమృదు కేశవ రైవమృదు అనువారలు మహారామునకు గురువులై యుండిరి గృహవర్జితమైన మంత్రమును మహారాము జూచుచు తనవ్యవస్థాయందు కాలము గడుపుచుండెను జ్ఞానదేవుడు వాచుదేవుడు మొదలైన మహాకృతుల రచనలను మహారాము పారాయణ చేయుచుండెను ఓ రోజున ఖండోవా అను భక్తుడు జ్ఞానమును ప్రసాదించు నుని మహారామును వేరెను మహారాము అతనికి శక్తి అధ్యాతములను ఉపదేశించెను

ఒకనాటి రాత్రి వామదేవుడు పొందుగంగవో వనో మకారమునకు వ్యవస్థముక పాపాత్మ్యంబి కత్తి గీతిముం ను వ్రాయుమని ఆతని వాడేసియెను ఆ ఆచారముపారముగ మకారము అనేక గీతములను రచించెను కత్తి తెల్లదు గీతములు విని అనందించిరి అనూయగ్రస్తులైన కొందరు ఆ గ్రామమున గల రామశాస్త్రి అను పండితు నకు మకారమునై అనేకములగు చాతీలను చెప్పిరి రామశాస్త్రి మకారము రచించిన కత్తి గీతముల గ్రంథమును గంగలో పారవై చెను

ఒకనాడు రామశాస్త్రి గోవా గ్రామ పరీమమున గల మార్గమువెంట పోవుచు ఒక కొలనులో పొన్నము చేసెను ఆ కొలనును అరిగడపా అను ఘోరు తనకై ఉపయోగించుకొనుచుండెను రామశాస్త్రి ఆ కొలను పండు పొన్న మొనరించుదురా ఘోరు అగ్రహము చెంది దేహముతయు నుంటలు కలుగునటుల రామ శాస్త్రిని కలవెను రామశాస్త్రి కరీర పారకు కాళ జాలకుండెను ఉపాయమొక్కయు బోకక అతడు కొందరి నంతాచారము అలంబి బోయి జ్ఞానేశ్వరుని సమాధి యొక్క కూర్చుండి ప్రార్థించుచుండెను జ్ఞానేశ్వరుడు వ్యర్థమందు కనిపించి మకారము పాదములపై నిడి ఉపూర్ణుడ నేమికోను మని రామశాస్త్రి తన వంశ కొన గెను అంతట రామశాస్త్రి మకారము కొద్దకు బోయి అతనిని ప్రార్థించెను రామశాస్త్రి కరీరమందలి నుంటలు నమసిబోయి యాచారము అలోగ్యమంతుడయ్యెను రామశాస్త్రి మకారమునకు రామదేవ్యును ఈ విధ యము లేకమున నలుమూలలు వ్యాపించెను

మకారము కడు కీచవాదు అను తీవ్రోపాధిపై ఎట్టి ఆరాటమును పొందెనువాడు కాదు అపారాక్రమము పొందుగని కలవ యందే విసుగ్గుపై యుండెను తరచుగ ఆ ప్రాంతమున గల కాళగిరి గుహలో తన మొనర్చుచుండెడివాడు అతని కార్య తన శరమ గాతక వెళకొనుచుపోయి అతనికి అవకాశమును అందించుచుండెడిది

ఒకనాడు మకారము మిత్రులలో కొకడు, తనపాలమును జాగరూకతతో కాపాడవలె విశ్వ భోజనమునకు పరిగడు భాగ్యము నిచ్చెదనని మకారముతో అమెను

అందులకు మకారము అంగీకరించెను కాని ఎర్యభూక దయోపద్రులైన మకారము తన కాపుదలయం దుండిన పొంమునందు కంటులపై వ్రాచిన ఎట్టలను అరచివక పోవుటచే ఎట్టల వలన పంటకు వృష్టును పుట్టిలెను ఒకనా డీ విషయమును భూమి యజమాని వ్యయముగ జూచెను అంతట వాతడు గ్రామాధికారి యొక్క మకారము మీద చేరాలోపల గావించి కలిగిన వృష్టును అతనిచే యిది పత్రమును వ్రాయించుకొనినెను ఆ సంవత్సరము పండిన పంట లోగడ సంవత్సరపు పంటకంటె ద్విగుణముగ నుండెను భూమి యజమాని పశ్చాత్తాపము చెంది మకారమును ఎఱిపించి పండిన పంటలో నగభాగమును అతని కిచ్చి అతనిచే అగ్రముగగ వ్రాయించుకొనిన పత్రమును రద్దుచేసి మకారమును గౌరవించెను

చక్రవర్తి శివాజీ మహారాజు మకారమునకు పరమ భక్తుడాయెను నిలువ గల అతీత వస్తువులను మకార ము నకు లంప అతనిని తన దర్బారున కాపాట్వించెను కాని మకారము ఆ వస్తువులను అపార్థముముగూడ గ్రహించి నిరకరించెను మకారము ప్రభావమును వినిన ఎవ్వరైన శివాజీ అతని భజనను వ్యయముగా నిధి కత్తి పారవశ్యముచే తన బాధ్యమును నయితము పరిత్యజించి పట్టణంబ నుదుర్చుట్ట దయ్యెను గోక్రాహ్యం నేచాది రాకర్ష్యములను కాపాడుట యందు ప్రతిభునకు గల కార్యక లను గూర్చి మకారము శివాజీ మహారాజునకు బోధించి పట్టణంచుటను మాన్పించెను

నండ్ ముకుందరాజు అను బొక బ్రాహ్మణుడు ప్రియ రచితమగు వివేకసంధువు అను గ్రంథమును తెచ్చి, మకారము మనుష్యమున పడించి అతనికి అర్పణానమును బోధించి యిచ్చించెను కాని భ్యానముగ్గుపై యున్న మకారము అతనికి సమాధాన మొనగలేదు అంత వా బ్రాహ్మణుడు మునుపై మకారమును దూపించెను కాని మకారము కాంత మనస్సుపై 'నేను అద్వైతక వాదిని కాదు నాకు బ్రహ్మమత వనశ్యాము చేమ నని బోపానకుడను భగవంతుని మూర్తి ఎదుట నిలలిడి నేనమినివలె, అతని ప్రేమను యాచించుచాడను ఆయన ప్రభువు చేమ నేనమినివలె అతనిని కీర్తించి భజించి, అతని కరుణకు పాత్రుడ నయ్యెదను ముక్తికొనెను కత్తి

చాలా ఉన్నత వరమైనది అని సమాధానమిచ్చెను. ఒకవాడు తోపాగావు అను గ్రామములో ప్రతిరోజునై భక్తమండలిలో తుకారాము భజన చేయుచుండెను ఆ బృందములో తోపి యను వాడడు భక్తి లీనుడై భజన చేయుచుండెను ఇంతయొద్ద నున్న తోపి కాలుడు మరణించగా తోపి కార్య భక్తమండలి యొద్దకు పరుచెమిగిలి పర్యేను తోపి గణపతో తన్మయ్యుడై యుండుటచే తన కుమారుని మరణవార్త వినుటలోలే లేకుండెను భక్తయొక్క బాహ్యవ్యవహార మకారామే కారకు డని ఆమె తుకారామును దూఱి సాగెను తుకారాము ఆమెను వింటింక మృత కాలుని పునరుద్ధరిమిని చేయు మని పొందుకొని ప్రార్థించగా ఆ కాలుడు బ్రతికెను

భక్తి మహిమకు తోడుగ తుకారాము ఆనాగత వేదయై గూడ వరకెను తనకు రానున్న మృత్యువును అతడు తెలిసికొనగలెను మరణించుట ముందాతడు పారికథా క్రవణ ప్రాముఖ్యమును గూర్చి శ్లోమవ్యంబున 'పారికథ యనగా దేవుడు భక్తుడు రానుము అను మూడింటి పంగమును అందుచే పారికథ విన్నవారి పొగములు పటాపంచలు కాగంపు పారికథ జరగు కాపునందలి గుంజకాచ్యుమాడ పూజములు అవిమోచ పూజన దగినది మీతో భగవత్పూర్వరహస్యమున బోధించినవారు పొందుకొని భక్తి మరుత గూడదని భక్తుల కాదేమిచ్చెను

తుకారాము మరకు చేసెను గ్రామములో 781840 వ తేదీన జరిగిన దోరా యాత్రా సందర్భములో జలసమాధిగతులై పండరివాళునియం దైక్య మయ్యెను

మం రా కా

తుపాకీమందు (Gun Powder)

ప్రాచీనాయుధ యుద్ధ ప్రక్రియందు తుపాకీ మందు వాడుకలో నుండెను ఈ యుద్ధ ప్రక్రియల విధానము లను గూర్చి భనుశ్చరము సమరాంగణ సూత్రధార మున్నగు ప్రాచీన కాస్త్ర గ్రంథములు తెలిపితి చేయుచున్నది

ప్రాచీనాయుధుల తుపాకీని నాళిక' అనియు తుపాకీ

మందును అగ్నిచూర్ణ మనియు అనుచుండిరి మరియు 'సుక్తాయుధములను చాటిలో అగ్నిధారణ , షేష్యో అగ్నియోగ విశ్వాసపూరితము చేర్చు గల మూడు విధములైన అగ్నియ యుధము లుండెను ఈ అగ్ని యాయుధములకు చేర్చేరు విధములుగా తుపాకీ నుండు తయారు చేయుచుండిరి ఈ అయుధములు శాంబులను పోలియుండి అత్యధికముగ జ్వలన స్వభావము కలిగి యుండెదని ఈ జ్వాలలను చల్లార్చుట మిగుల దుర్లభము ఈ శ్రేణికి చెందినదే అగ్నికాణము

అగ్ని చూర్ణమును సురేకారము గంభీరము జల్లేడు తొగ్గులు పట్టా అను ద్రవ్యములను కత్తెలతో నార్చి యుముచెట్టి తయారు చేయుచుండిరి అగ్నిచూర్ణ మను తుపాకీ నుండుకు తయారుచేయు విధానమును అరబ్బులు భారతీయుల నుండియే నేర్చికొని యుండి రని చరిత్ర కారులు వ్రాసారు

అగ్నిధారణను గాడిద ఒంటె మేక గొడ్డలలో వేదేని యొకదాని ఉద్ధిలో సరళ చేవరారు పూతిప్రతి ముల ఔక్కుల కొడి గుగ్గులు శ్రీరే వ్రక (టర్పెంటైన్) లక్కయు కలిపి చిన్న ఉండలుగా తయారు చేయుదురు

షేష్యో- అగ్నియోగము- గుట్టము గాడిద ఒంటె మున్నగు పశువుల చెంకతో ప్రయాణ మార్గమును, ఆవలగుమును దీపపు మనీషి మైనమును కలిపి యారు చేసిడివారు

విశ్వాసపూరిత- అగ్నివలె ఎర్రగానుండు ధోవముల భస్మముతోగాని పంపి సీసము తుక్కువారముల భస్మమును పారికథ వలన తెండ్రుకల భస్మమును తొగ్గుల చూర్ణముతో మిశ్రమొనర్చి గాని అక్కచూరెను, శ్రీరే వ్రకను చేర్చి తయారొనరించెడివారు

అగ్నిధారణాది శాంబుల ఫలికముగా ప్రవర్తిల్లిన మంటలను చల్లార్చుటకు ప్రాచీనకాలములో విర్లవ్యక అనెడి యంత్ర మొకటి వాడుక యందుండెను

స్పందనావార మను యుద్ధ కిరీటము నందలి పదార్థ సంవయము నందు శ్రేణుడు పదార్థములు కూడ మండి యుండెదములకు కార్కాణముగా తురుశ్శత్రు సంగ్రామ రంగమున శ్రేణుడు వస్తువులు కానవచ్చినట్లు లలిహాని కార్కాళములు గనబడుచున్నవి తురుశ్శత్రు సంగ్రామ

లగమున బొగ్గులు కూడ విద్యుదవేగ పాఠవములుగా ఉపయోగపడినట్లు దృష్టాంతములు గలవు.

ప్రాచీనకాలములో ధూప అను పేరుతో ఒక పెద్ద పరికర ముండినట్లు తెలియుచున్నది. ఈ శక్తిమే రాసు రాసు లోపు అను ప్రదర్శనము కాల్చినట్లు కన్పించు చున్నది. మన మిచ్చుతు రానిది ఎవరిగి అనియు శకపు అనియు పేర్కొనుచున్నాము. ధూప కు పాళదీప అను మరియొక పానుమును కలదు. పాళదీప యొక పెద్ద కుపాకి. పాళక యనునది చిన్న కుపాకి. ఈ రెండింటిని అగ్నిచూర్ణమును పానుచుండిరి. ధూప ద్వారా సీపపుగుంట్లు ఇనుపగుంట్లు ప్రయోగించుటకు చుండెను. ఇనుపగుండును అయోగుడ సునుచుండిరి. పాళ దీపమును ఎద్దులు ఒంటెలచే తీర్చుటకు శకటముల పైన పాళకను మనుష్యుల ఘటములపైన గొంపోపు చుండిరి.

కుపాకి యొక్క విడుదల ఇనుప గొట్టములో కుపాకి నుంచును. కాగుగా దట్టించెదరు. కుపాకి చెది యొద్ద విడువబడినచేదరు. ఈ కార్యమునకై కాలుచున్న పానీ క్రాదును ఉపయోగించెదరు. ఈ క్రాదు కుపాకి చెది యొద్ద అమర్చబడియుండును. మీట పొక్కగనే అక్రాదు కుపాకి నుంచున కంటివొని అది ప్రేలుకు. పానీ క్రాదున కొకపాటి విద్యు రశ్మి యుంచినచో అది రజ్జారక క్రాదు ఉత్పంక వరకు కాలుచునే యుండును. పూర్వ పారిశ్రామిక యుగము.

పారిశ్రామిక యుగోదయమునకు పూర్వము రోగర్ శేక్ అను అంగ్లేయుడు క్రీ.శ. 1845 లో ప్రద్రుణు మున కాస్త్రియముగా కుపాకి మందు తయారుచేయు మిశ్రమ విధానమును ప్రచురించెను. ఈ విధానము ననుసరించి కుపాకిమందులో సురేకారము 41.2 గ్రాము గంభకము 29.4 గ్రాము బొగ్గుము 29.4 గ్రాము మిశ్రితమైయుండెను. పాల్గన హెన్రీ ప్రభువువొద్ద రాజ వైద్యుడుగ నుండిన డా. జాన్ ఆర్థర్స్ అను వ్రాసులుడు క్రీ.శ. 1850 లో ప్రతిపాదించిన మిశ్రమ ప్రక్రియ ప్రకారము సురేకారము 86.8 గ్రాము గంభకము 11.2 గ్రాము, బొగ్గుము 22.2 గ్రాము కుపాకి మందు నందు పొక్కుగా నుండెను. తిన్నములగు పెక్కు మిశ్రమ

విధానము లానాదు వ్యవహారమున నుండెను. తేగను మిశ్రమమును సురేకారమును నిర్వహముగా కుద్ది యొనర్చుచేకాక కుపాకిమందును తయారుచేయు వివిధ ద్రవ్యములను కాస్త్రియముగను వమర్తవంశముగను మేళవించు ప్రక్రియను గల విశిష్ట ప్రాముఖ్యమును గుర్తించ గల్గెను. ఈ మిశ్రమ ద్రవ్యములందు అలమును ప్రయోగించి కుపాకి మందు తయారు చేయుటవలన ఈ పరిశ్రమయందు భవమైన అభ్యుదయము సాధించి ందినది. అంతకుపూర్వము పొడిచూర్ణములనే మిశ్రమ మొనర్చెదవారు. ఇట్లభివృద్ధి గాంచినచేత కుపాకిమందు పొటవము అవరణ యందున్నతన పూర్వకముగా వెల్లడి యైనది. పొడిచూర్ణములకంటె తడిచూర్ణములను కలుపు వపుడు కలుగు ఉత్పిది అధికమైనను ప్రమాదమంతగా నుండెడిది. కాదు అట్లు తయారైన కుపాకిమందు 15 వ శతాబ్దిలో చేతి కుపాకులను (hand grenades) అను అయుధములను (small arms) ఉపయోగించి ందెడిది. కాని ఈ కుపాకి మందుయొక్క ప్రేలుకు శక్తిని తగిలినగల నియములగు ఎరంగులు 18 వ శతాబ్ది వంట ఉత్పత్తికాదు. క్రీ.శ. 1700-1800 మధ్య కాలములో ఉపయోగమునుండిన వివిధములగు పొడి చూర్ణముల నందును అణువరిమాణము (size of grains) విషయమున మాత్రమే వ్యత్యాస ముండెడిది. కాని క్రీ.శ. 1450-1700 వందవర్షముల నడుమ ఈ అణువరి మాణముల విషయముననే కాక సమ్యేకన విధానమందు గూడ భేదముండెడిది. క్రీ.శ. 1540 లో ప్రామ్మచేక మున అరగిన పరిశీలనా ఫలితముగ అధిక పరిమాణపు అణువులు గల కుపాకిమందు ఎరంగులకు అత్యుత్తమ మైనదని రుజువయ్యెను. వివిధ అయుధముల ఉపయో గముకొరకు ప్రాచీన ప్రభుత్వము పేక మయోగవిధానము ననుసరించి మూడు రకముల అణుప్రమాణములవరకు మాత్రమే కుపాకి మందు ఉత్పత్తిని నిలిపివే మొనర్చెను. 18 వ శతాబ్ది తొలికాగమున రెండు లేక మూడు రక ముల అణుప్రమాణములతో ఒకే ఒక మిశ్రమ ప్రక్రియ ననుసరించి కుపాకిమందు పర్యపాధారణముగా తయారు నుండెను. చేర్చెదరు లేకములందు చేర్చెదరు సందర్భర ములలో వ్యవహారమందుండిన సమ్యేకన విధానము

నందిని వదాన్యముల కావము దిగువ వట్టికలో వివరించబడినవి

ఇంగ్లండు వందలి వమ్మేళన విధానము

సంఖ్య	1260	1360	1530	1647	1870	1742	1781
సుకేశారము	41 2	68 8	50 1	68 8	71 4	74 8	76 0
బొగ్గుము	20 4	22 2	28 8	16 8	14 8	12 5	15 0
గంధకము	29 4	11 2	16 8	16 8	14 8	12 7	10 0

ఇతర దేశములందలి వమ్మేళన విధానములు

సంఖ్య	ప్రాన్సు	స్విడన్	జర్మనీ	రెస్టాల్	ప్రాన్సు	స్విడన్	జర్మనీ
సుకేశారము	1388	1580	1605	1808	1650	1697	1682
బొగ్గుము	50	68 8	52 2	68 8	75 8	78	78
గంధకము	25	16 7	26 1	26 2	18 6	17	19
	25	16 7	21 7	8 5	10 8	10	8

బొగ్గుము నలుపువర్తమునకు కాక గోధుమవర్తమునకు తిరుగువరకు కాల్చబడును ఈ ము పాదారణమైన కలవ నుండికాక కొన్ని రకముల గడ్డి వదాన్యములనుండి తయార గును మహావీరుడు ఉత్పత్తియగు వదాన్యములలో శుద్ధి యొనర్చబడిన ఏ ద్రవ్యమైనను చాళావరణములలో గల చెమ్మకు గణనియమగు పరిమాణములలో గ్రహాంశజాలని సుకేశార మొక్కల ద్రవీకరణము కొందు వదాన్యము గంధకము బొగ్గుము సుకేశారములు మూలము విశ్లిత ములైన అనుపాతములలో ఒక పాత్రయందు ప్రత్యేకము ముగా కలప బడును గంధకము బొగ్గుము కంటె సుకేశారము విశేషముగు జరుపు కలవగుటచే ఈ వదాన్యము తక్కిన రెండింటినుండి వేరై పాత్ర అడుగు ఖాగము నకు క్రమముగా దిగవారంశించును అందుచే పొడి చు ద్రవములు మిక్కిలి మెలపబడినవి అవి కాస్త్రీయము లైన అనుపాతములలో నుండకాని సుకేశారము గంధకము రహితయైన ద్రవ్యముల క్రిందికి వచ్చును అందుచే అవి శుద్ధిచేయబడి ఎల్లప్పుడు ఒకే అనుపాతములలో మిళిత మొనర్చ బడును కాని బొగ్గుము విషయ మట్లు కాదు దాని అనుపాతము కాల్చు ప్రమాణము మున్నగు నవి అవి ఉత్పత్తియగు కొయ్యల వ్యత్యాసములైన వలె కాక ఉష్ణోగ్రతలైన కాల్చుయొక్క భావపరిమితిలైన గూడ అధారపడియుండును బొగ్గుము తయారగు కొయ్యల యందు కల్పనము ఉండని ప్రాంతాయువు గర్భితములైన

యుండును వీటిలో మరి రెండు వదాన్యములు కొయ్య కాలువప్పుడు దానినుండి సంపూర్ణముగా విదాన్యతము కాకాని అట్లుగనే కాలుగా కేసుండు బొగ్గుము మహావీరుడును మహామోగవదను 1 నుండి 3 కాతము వరకు ఉత్పత్తిదము 8 నుండి 15 కాతమువరకు ప్రాణ వాయువును విగులు బొగ్గును మూత్రమే మహావీరుండు నకు అనుపాతముగ నుండును బొగ్గును తయారగు విధానముమీద కొయ్యయొక్క గుణవిశేషము మీద ప్రేలుడు యొక్క ఉగ్రత కా ల వ ర కా ధార వడి యుండును

ద్రవ్యంశజములు మహావీరుండు తయారగు ద్రవ్య ములలో కొన్ని ప్రధానముగా బొగ్గుముయందు మూత్రమే ప్రజ్వలన లక్షణము ఇమిడియుండును బొగ్గుము ధారాక ముగా నుండి పార్శ్వమైనక వ్యుత్పముగ కూత్రమే అందునుండి బాడిన విగులవదెను మహావీరుండును మహామోగవద బొగ్గుము బాగ్ ఫెడ్ (dogwood) విల్లో (willow) అల్డర్ (Alder) అను విశిష్టములగు మొక్కలనుండి తయారుచేయబడును విల్లో నుండి ఉత్పత్తియగు బొగ్గుముకంటె బాగ్ ఫెడ్ నుండి తయారగు బొగ్గుము చురచుర కీట్రముగా నుండి పోవును ఈ రెట్లునుండి వరకలదు కొమ్మలైన తెరలు ఒలిచి కాల్చుట మహాయుక్తమగు లీతిగా చాటిని రెండు మూడు సంవత్సరములు విలువచేయుదురు అనంతరము

చాటిని నమముగా ముక్కలుచేసి గుండ్రని ఇనుపగొట్టములలో 6 నుండి 7 గంటలకాలము కొలిమి యందుంచి మునియెనపుడగు అల్ప ఉష్ణోగ్రతయందు చాలినవో కొద్దిమంది అధికపరిమాణముతో తయారగును అధిక ఉష్ణోగ్రతయందు కొద్దిమందిని ఉడకని ప్రాణదాయువులు లేందును వ్యర్థముగ మార్చుకొనుచును

ఎలీ (ఇటలీయన్) రాష్ట్రముందు శత్రువుల గంధకము ఉత్పత్తిమైనదగుటచే అది పాచారణముగా కుపాశీమందులొకర కుపయోగింపబడుచున్నది వేర్వేదన ప్రక్రియ (distillation) మూలమునకు కరగబడవలెనను మూస కట్టుట (moulding) చేతను గంధకము కుత్తియగును కొద్దిమంది వలెనే గంధకము చూర్ణ మొనర్చుచి అలెద పట్టుదును

అతనిక ప్రేలుడు పదార్థములు అధునిక యుగముందు ప్రేలుడు పదార్థములను అయిదు రకములుగ విభజింపవచ్చును

(1) కుపాశీమందు 19వ శతాబ్ది మధ్యభాగము వరకు సురక్షారము గంధకము కరగొనితొ తయారగు కుపాశీమందొక్కటియే తెలిసియుండుటవలన అప్పుడినరకు చాని ఉపయోగము అధికముగ సుంచెడిది తరువాత రసాయన పరిశోధనము ఫలితముగ పెక్కుమందులను కనుగొనుటచే అధునిక యుద్ధములందు చాని ఉపయోగము తగ్గినది పాచారణ మగు కుపాశీమందు కంటె 25 శాతము 6 శాతము క్లాస్టిక్ కంటె 10 శాతము ఉత్పత్తిమైనవి

(2) ప్రేలుడు మిశ్రద్రవ్యములు న్నిసెన్ అను జీగురు పదార్థము సక్రికాన్లుముతో సంయోగము చెంది సక్రిగ్నిసెన్ (Nitroglycerine) అను ప్రేలుడు మిశ్రద్రవ్య మొనర్చును ఇది వర్షపాతమున నైలమునలె కప్పట్టి తియ్యగా నుండును ఒత్తిడిచే గాని ఉష్ణముచే గాని ఇది ముగివుగా ప్రేలును

కుపాశీ దూది లేక పత్రపెన్సిలైన్ (Gun cotton or Nitro cellulose) సక్రికాన్లుముతో దూది సంయోగము చెంది 'కుపాశీ దూది అనెడి పత్రపెన్సిలైన్ లోను' పదార్థ మేర్పడును ఈ దూదిని ఉండలుగాచేయించుట చాలా అట్టలుగా తయారుచేయుదురు

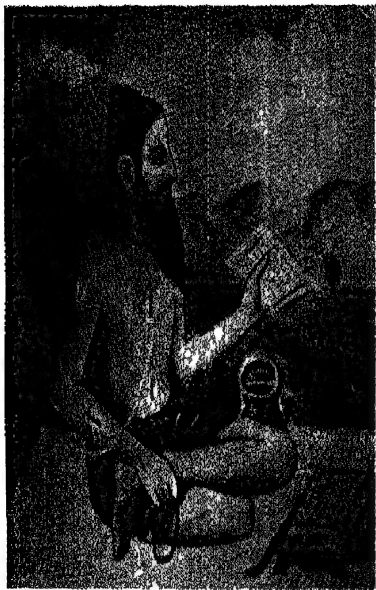
ఈ అట్టలు ఎండినచో అవి ప్రేలును అందుచే ఉపయోగించు వరకు వీటిని వడిగా మంచెదరు వీటి వెక్కువగా టార్పెడోల యందును అజాంథ్ గాములచే ప్రయోగింపబడు మందు గమలందును ఉపయోగించెదరు ఇది వ్యర్థగా ప్రేలుకుచే మహాబలం దుపయోగించదు వీటిని కంటెజ్ అను రసాయన ద్రవ్యముతో కలిపి కుపాశీమందు దుపయోగించు కూటాలను తయారు చేయుదురు

త్రైనిట్రో టోలొల్ (Tri-Nitro-Toluol) ఇది మిగుల శీఘ్రమైన ప్రేలుడు పదార్థము ఒక కొను బరువుగల ఈ మందు ప్రేలితచో పది టన్నుల బరువుగల ఎట్టి వస్తువైనను పది గజముల ఎత్తున కెగుర గలదు ఈ మందును తోపాటు కూటాల యందుంచినను అది తోపాటుతో సంయోగము చెందదు దీనిని టార్పెడోలలో ఎక్కువగా వాడుదురు

టోలిన్ అను ద్రవ్యము గంధక సక్రికాన్లుముతో సంయోగము చెందినచో జీగురుగా నుండు ఈ మందు ద్రవమునై తెలుసు తేలిత ఈ పదార్థమును నేరుచే అమ్ముల నుండి కుత్తిచేయుటనై పరికర కాగు వీటితో చాని సంకెదరు తరువాత చానిని చల్లది నీటిలో పోయిగా వెంటనే అది పుటికాకృతి గల ఘనపదార్థముగా మారును అది మరల కుక్ర మొనర్చుదును

(3) పొగ పుట్టించు మందులు కుపాశీమందు ప్రేలుగా వెంటనే నివృత్తపడదు పొగ బయలుదేరుటచే శత్రునై దీనిని ఉనికి మలభముగ తెలియగలదు అందువలన పొగ పుట్టని ప్రేలుడు మందు లవనరమాయెను వీటిని కుపాశీమందు పరంగులకు ఎక్కువ ఉపయోగించుదురు

బాలిస్టెట్ (Ballistite) దీనిని 1887 లో నోబెల్ (Nobel) అను వాతకు కనిపెట్టెను సక్రిగ్నిసెన్ లను కొలిపియును దూది వెల్లితోనతో సమ్మేళన మగుట వలన ఇది తయారగును ప్రేలునపు వెక్కువగా ఉష్ణోత్పత్తి యిగుటచే ఇది కుపాశీ గొట్టములను తిని వేయును అందుచే దీనికి బదులుగా కాల్చెట్ అను మరియొక మందు అధికముగా ఉపయోగము పొందిన పచ్చినది దీని వెక్కువగా కుపాశీమందులను చిన్న పరంగుల లోను వాడెదరు

శ్రీ గోస్వామి తులనదాసు

(4) వగలగొట్ట మందులు(Blasting Explosives) యొక్కములందు విశోగమిందు పై వితులు ఈ మందులతో వంశేతవ శవవములను ప్రేక్షియేయదురు గండశిలలను కొండలను వగుల గొట్టుటకు కూడ ఇది ప్రయోగింపబడును నక్ర గ్లి ఫరిమను రవాడా చేయుట మిగుల ప్రమాదభరిత మగుటచే కిపెక్ గూర్ అను నొక విధ మగు ఇసుక మట్టి వశాయములే ప్రమాద రహితమైన ఔనమైతే తయారు కాబడెను రీపెక్ కూడ వంశేతలను శవవములను కొండలను భేదించ వచ్చును ఔన మైతును కూటాలుగా గూడ చేయుదురు

చెడైట్ (Cheddite) పొటాయ హరితమును అముదముతో కలిపినచో ఈ మందు తయారగును కొన్ని రేఖములతో అముదమునకు బదులుగా క్రొవ్వును పయ్యెగించెదరు వీటిని మిశ్ర మొనవచ్చి కర్ర అయ్యల ద్వారా కూటాలు చేయుదురు

అమెరియన్ వక్రిత మిశ్రములు వీటిని చొకగను మరక్షితముగను తయారు చేయవచ్చును తేమ సోషియో ఇని పిచేయవు వీటిలోశిల్ల అమెికార్ (Ammonal) అను మిశ్రమును విరివిగా వాడుక యందున్నది దీని యందు మాటికి ఔ పొట్ల అల్యూమినియము చొక్కము మిగిలిన ద్రవ్యములతో అమెరియన్ వక్రితము మైక్రినక్ర టోలోలు కలిపి యుండును దీనిని గూడ కూటాలుగా చేసెదరు

6) ఒత్తిడి టోపిలు రగుల్పు మందులు వత్తులు (Percussion caps Detonaters Fuses) ఔన వివరించిన మందు రిటార్జములు యొక్క రికిరములందు ఉపయోగించు వచ్చును వాటియంతకు అని ప్రేల జాలవు అందుచే వాటియందు అగ్నిని వృద్ధిచి రగుల్పుట అవసరము ఇట్లు రగుల్పుటకు ఒత్తిడి టోపిలను రగుల్పు మందులను వత్తులను పాఠవములుగా ఉపయోగించుట వీటియందు శీఘ్రముగా మందు ర వ ప త్తి కేటు (Mercury fulminate) తేక పిచ్చు అల్లెడ్ (Lead azide) అను రసాయన ద్రవ్యములను పాఠారణముగా ఉపయోగించుట ఎదుర్కొనచే రగుల్పుండు టెట్రామెటరు అను వారు తుపాకులందును యొద్ద వెళించై అమర్చుండు శకపన్నులందును వాడుచున్నాడు

చేతితో వివరెడి కాంబులందు (hand grenades) తర్రమగు వత్తులను (Safety fuses) ఎక్కువగా వృషయోగించుట వత్తిని అంటించిన కొంతకాలము తిరు టెట్రామెటరు ప్రేలను అమెరియన్ మ్యూరికము (Ammonium phosphate) వందు ముంచిన వారతో ఈ వత్తులు చేయబడి అందు తుపాకీ మందు దట్టించబడును తెమ్మరిగా కాంబతెనన్న సురేకారముతో ముంచిన మాలు వత్తులు పయ్యెగించబడును

గుల్లలో ఉపయోగించు వత్తులు (shell fuses) వీటిలో కాంబిలి వత్తులు (time fuses) ఒత్తిడి వత్తులు (percussion fuses) అను రెండు తరగతులు గలవు తుపాకీ ప్రేలింపకే గుల్లలోని కాంబిలి వత్తి అంటు కొనును ఈ వత్తి పూర్తిగా కాలునప్పటికి గుల్ల కొంగ దూరము ప్రయాణించును వత్తి కాని టెమకళాగ మండలి మందును రగిల్చి గుల్ల ప్రేలునట్లు చేయును అందుచే తుపాకీని విడచిన కొంతసేపటికి గాని గుల్ల ప్రేలు ఒత్తిడి వత్తు బయ్యెండు గుల్లలు పిచ్చైన వస్తువును కాకు నరకు ప్రేలు కొన్ని గుల్లలలో రెండురకముల వత్తులను గూడ అనుచ్చెదరు

అధునిక యుగములో పారిశ్రామిక పురోగతివృద్ధికి పాఠించిన రేఖములందు యంత్రకారములలో ఔన తేగ్మింప బడిన తుపాకీ మందులు వారేయెత్తున తయారగుచున్నవి విజ్ఞాన పాఠశీతిక శాస్త్రము బనివృద్ధియొక కొంది పరిశోధన కృషిగూడ తడమగున్యుముగా మొరై అత్యధిక విధ్యంతక కత్తిగల తుపాకీ మందులు తయారకర మారణాయుధముల కొరకు ఉత్పత్తి గావించ బడుచున్నవి ఈ తుపాకీ మందులను అంతర్జాతీయ రంగమున విశేష మగు వాణిజ్య ప్రామాణ్యము పట్టించినది

ప్ర రా మ

తులనీదాసు

జీవితము గోస్వామి తులనీదాసుని జీవితము స్వప్నముగా ఒక తీరున వడదినదిన చెప్పుట కష్టము తులనీదాసు ఉత్తరప్రదేశము నందలి చాచా జిల్లాలోని రాజా పురము (పీటా జిల్లాలోని సోరో అని కొందరు) గ్రామమున క్రీ శ 1688 వ సం లో జన్మించెను దూశే (మురారి మిత్రయని కొందరు) వారితో అప్పు ధంపతు

అను అన్యోచనము తల్లిదండ్రులు అవధికి రామ్మోరా (ఈ చేరు తరువాత ౬వృద్ధివరకు కొందరు) అని పేరు పెట్టిరి తులసీదాసు దురభ్యుష్ట వశమున తల్లిదండ్రులను చిన్నవాడే కోలుటోయెను కావ్యపుష్ట బ్రాహ్మణ సుతులము (అందులో వరయూహారీని కాళి యని కొందరు) నకు తెలిసిన తులసీదాసు వివాహమున తీవ్ర యోషనమును తెలుసుచు నరహారిరాసు (వరహారి చౌధరి అని కొందరు) అను గురువు వార్త విద్యార్థియన మెనరించెను శంకరునే గురువుగా భావించెను అని కొందరు చెప్పుచున్నారు శేషమాతను దళు మరణించు గురువు మౌళ శిష్యుని కలెదరుదు మొత్తము మీద సంస్కృతము వండును కాస్త్ర పురాణములందును వలయు పాండిత్యమును శిశువు సంపాదించెను మా క ర త్తే మున శ్రీరామ కళా వ్రణము చిన్నవాడే ఎరించెను

దీవంధుపాళకు దళు ఎదిగెను తులసీదాసునకు రజ్జావళి (యమున అని కొందరు) అను కన్య నిచ్చి వివాహము అరిపెను తులసీదాసు శివ భార్య యందు మిగుల ప్రేమకలకాడై యుంచెను అకపాతి అమె పుట్టి నింటికి వెళ్లగా ఇతడు అర్ధరాత్రి మన ఆ యూరునగేరి అమెను తీరెను అమెకు ఈ ప్రవర్తనము వచ్చక విసుగు కొనెను! ఇంతటి ప్రేమాపత్రిలు శ్రీరాముని చరణములపై నున్నచో భవ బంధములు దీడును గదా అని అమె హెచ్చరించెను తులసీదాసు చక్కని హృదయ సంస్కారము కలవాడగుటచే వెంటనే సంసారమును త్యజించి వర్ణాశి అయ్యెను కాల్ అయోధ్యానికేత్ర ములయందు ముంచుచు అతడు తోకమునకు పెక్కు కావ్యరత్నములను ప్రసాదించెను గంగాశిరమున ౧౩ 1888 న సంవత్సరములో అతడు వరమనరించెను

కృతులు ఇతడు పెక్కు కృతులు రచించినట్లు కనబడును కాని వందకులు వాటిలో పంచైం దింటిని మాత్రము తులసీదాసుని ప్రామాణికము అగు రచనములనుగా అంగీకరించిరి (1) రామాజ్ఞ ప్రశ్న (౧౩ 1604) (2) శ్రీరామచరిత మావళము (౧౩ 1674) (3) పార్వతీమంగల్ (౧౩ 1685) (4) దోహవతి (5) కవికావలి (౧౩ 1812 ప్రాంతము) (6) విరచై రామాయణము (రచనాకాలము తెలియదు) (7) వివయ

వృత్తి (౧౩ 1809 ప్రాంతము) (8) గీతావలి (౧౩ 1809 ప్రాంతము) (9) కృష్ణగీతావలి (కాలము తెలియదు) (10) జానకిమంగల్ (కాలము తెలియదు) (11) రామ్మోలా వహాళూ (కాలము తెలియదు) (12) వై రాగ్య సంధిపతి (రచనాకాలము తెలియదు)

తులసీదాసుని గ్రంథములలో మిగుల ప్రఖ్యాతమొందినవి - (1) శ్రీరామ చరితమావళము తులసీ రామాయణము మానవ రామాయణము అని దీనికి కామాంక రములు (2) వివయవృత్తి (3) కవికావలి (4) దోహవతి (5) గీతావలి (6) కృష్ణగీతావలి (7) పార్వతీమంగల్ (8) జానకిమంగల్ అను కృతులు

ఈ కృతులలో కవికావలి యనునది కావ్య కళా ప్రధానమగు రచనము వివయ వృత్తి కల్పి ప్రధానమగునది దోహవతి అనుభవ భూర్వక్ మయిక మిక్కిలి విలయము పార్వతీమంగల్ జానకిమంగల్ అనునవి తేటిని వివాహ సమయమున పాడబడు కావ్యములు కృష్ణగీతావలి కృష్ణవరమైన చక్కని కృతి శ్రీరామచరిత మావళము కావ్యకళా కాలు కల్పి రసాయనమును పండియున్న అమర కృతికావలము

మానవము కల్పి జ్ఞాన వై రాగ్యముల రచెను శ్రీవేణుల సంగమస్థానము మానవము నందు అవగాహన మొనర్చు కొనగోరు పతితలకు పత్ర దోహవములు (కాండలు) అనుల్పంది యున్నది రామ బాసు మణిదీపమును తిహ్న రేహళి యందు అలరించి తులసీదాసు తన ఈ మహాకావ్య ర్వారమున అంకపూర్వగత్తులకు వెలుగు ప్రసాదించెను ఇందు వావా సంస్కృతులకును విధిన్న దార్పణిక దృక్పథములకును చక్కని సమన్వయమును తులసీదాసు సాధించెను శివశేవన కల్పి మార్గములకు అభేదమును అవ్యోధ్యాశ్రయ భావమును మనశవి ఇంగు ప్రతిపాదించెను కాగా సంస్కృత మందలి అధ్యాత్మ రామాయణము నందువోలె శ్రీరామ చరిత మావళము నందును శివుడు ప్రధాన రామ కళా ప్రవర్తగా భావించెను తులసీదాసు వివిధములగు పురాణాధిపముల సుందరము వాత్సల్యమున్నును మహాపురు రామాయ గముల ముండియు ఇతివృత్తమును గ్రహించుటచే కాక తన మహాభక్తిములకు అనుకూలముగా సమస్త సంధును, నిర్వ

హరిమనందును గుడ వలయు ఎదవ ర్తనములను గావించెను తులసిదాసు తన మహాకావ్య మగు రామచరిత మాననమున కాపి నిర్దేశములను ప్రధానము లగు ప్యుష్కర్తి ప్రతిభ తొడ్డులుగా భక్తి రహితమును నిర్దేశించి గంగా ప్రవాహమును ప్రవహించినను శ్రీ కృష్ణ భక్తి శ్రీమ ద్యాగవతము అధారమైవట్లు శ్రీరామ భక్తి తులసిదాసు రచించిన రామచరిత మాననమే ఉత్తర భారతదేశమున అధారగ్రంథము శ్రీమ ద్యాగవత ప్రభావము గ్రంథమునం దంతటను అంతర్వహిగా వ్యాపించి యున్నది సామంతము సమాగమము సాహిత్యము సేవ యథాభావ వంతులైన పరమాంబుల శీవ దర్శనమునకు అదర్శములుగా అతడు భావించె నని ఈ గ్రంథమును లిప్తి చెప్పినప్పుడు సార్వత్రికములందు కనకేశవాదేవము కల ప్యుష్కర్తి ప్రాధాన్య మిచ్చెను తులసిదాసు కానీ గ్రంథమును పాఠ్యములుగాకొరకు రచించిన చెప్పకొనెను ఈ సుఖము పాఠ్యము లిచ్చె చేతులునది గ్రంథాంతమున సూచించెను ఉత్తరమున సాధారణముగా మతము నాంచు కళాభాము అనగా తిరిగి సీతా నిర్దేశము వాల్మీకి యొక్క అక్రమమున లభింపకు అననము ఇత్యాదులు లేక ప్రధానముగా కాకతలందీ ద్వారమున జ్ఞానభక్తి నైరాగ్యముల వర్ణన రామ సుమామాభివర్ణనము మొదలగునవి ఉండుట ఈ కృతీయందలి విశేషము ఇట్లే అధ్యాత్మ రామాయణము వను రించి మంతరము సరస్వతి ఆశీంతుట నిజమగు సీత అస్తియందు ప్రవేశించుట భాయానీత మాత్రము ర సమయిలే అవహరింప బడుట మొదలగు మార్పులు గమనింప దగినవి పాఠ్యములుగాకొరకు లోక సంగ్రహము కొరకును తులసిదాసు శ్రీరామచరిత మాననమును రచించినను అత్యుపార్జనమును వదులారమును ఆపేడించి అంతరంగించిన భక్తి పద్ధతికి (దావ్యభక్తి) ఉత్తర తోదాహరణముగా అతడు వివరము పత్రికను రచించెను

వివరము పత్రికను స్థానముగా మూడు భాగములుగా విభజించ వచ్చును (1) వివిధ దేవతాస్తోత్ర ఖండము (2) శ్రీరామ సుమామైశ్వర్య శ్రేణుల వర్ణనము (3) తులసిదాసుని అభ్యుదయమును దావ్య భక్తియందు

అధ్యక్షులై వశము యొక్క నైకన గరిమ వన సీతవ్య దీవత్వములు అమితములు ముఖ్య విషయములు ఉదాహరణమునకు ఈ క్రింది ఉత్తము ---

సూరయోగ దీవ్యతా తూదాని హాని నిధారి హాని ప్రుద్ధ పాతకీ తూ పాపపుణ్యహారి హాన్ తా అహాన్ హాన్ అహాన్ హాన్ మోహ మోహనాన్ అరణ్ సహా అరణి హరహాని తువు దయాధ్యుని వేమడిమండ తువు సుహృద్ హేమ నిశుతుర నీ వహావతిని నీ వహావధను నే మహా పాపై నిగడొందుచాద నీ వొనర్తువు పాప నిర్మూలనమ్ము నాయంత యర్దుడు వ్యాయమ్ములేడు వ్యాయమ్ముగా వాదించారును నీ యంత నాండి సాహిత్యము వు 159-160

తులసిదాసుని కలి భయపెట్టినట్లును అందులకుగాను శ్రీరామచంద్రునికి అతడు వివరి పరమును (దీవ్య పత్రిక) ముద్రించు కొన్నట్లును చెప్పెదట ప్రభువును అక్రయించుటకు పూర్వము తప్పనిసామల వాక్రయించిన చందముననే తులసిదాసు గూడ సీతాదేవిని తన్ను గూర్చి శ్రీరామచంద్రునికి చెప్పవలసదనిగా కోరుకొనెను శ్రీరామచంద్రుడు తుదకు తులసిదాసుని వివరి పరమునై అంగీకార ముద్ర వై చెనట ఈ గీతా కావ్యమున మొత్తము 278 పంక్తి ర్తనములు కలవు ఇందలి ప్రతి పంక్తి ర్తనము భక్తిభావమును అవనము నంట లేయ ఉపయోగముగా లేదు ఉత్పంగ అవారియై వైయర్తిక మహా భక్తము శీవన సుదేశము

తులసిదాసు ప్రచురిల్లిన కాలము ఉత్తర భారతమున రాజీయముగను ధార్మికముగను నాంధ్రులు జోర కొందుచున్న కాలము అర్ధవందలై చక్రవర్తి కొంత వరకు పవనవయమునై కృష్ణ దేయమును ఆ కృష్ణ అంతగా జనసామాన్యమునకు సపకరిమును అందలేయ లేదు అది అటుంచి నాంధ్రుల తోనే సాంఘికముగను ధార్మికముగను వివిధ భావనా పద్ధతులు ప్రతి యుండిన కాల మది విగ్నల శ్రవణోపాసన మను చేర నిరంతర తులను ప్రవృత్తులుగా కలి విధ్యాభివల లగు కృష్ణ

అను భిక్కురించుచున్న కాలమది ఘటములోచే పర మ్నాశ్వును దర్శింపు దని పాచ్చరించుచు బూర్ణగత్తువ ప్రత్యయపున వ్యాంబించియున్న శగవద్విభూతిని దర్శింపచే దర్శింపక ఇమలు కనులు మూసకొన్న కాలమది శైవ మతము వైష్ణవమతము అను పేర కివళివ షేదమును పొటింది రగడలతో రచ్చ కెక్కుచున్న కాలమది ఈ విధ ముగా నలుమూలల సంపూర్ణమువలె గురియగుచున్న కార తీయులగు జన కవిత విధానము చేతను కావ్య రచనము చేతను చక్కని పనువ్వయె మార్గమును జూపి అల్పొన్న యమునకు అనిరోధ మగు లోక సంగ్రహ వృత్తికి రాచ కాటలు వై చిన మన నీయురు మలలీరాను వివిధములగు మత పథములకొను ప్రతిపత్తునమగు హరిశక్తి పథమును జూపన కనెంపు ఇతడు అంతియే కాదు తన కాలమున ప్రచురితములయె యున్న వివిధ కావ్య పథములను భాషా శైలులను తన రచనము లందు జయప్రదముగా చాడి ఉచారమగు పామాత్యరృచితమును ప్రదర్శించిన శక్తి బ్రహ్మోపాసకుడు శ్రీరామచరిత మానవమును లెక్కె రాచూరింజమును అపధియందును కవికావళి గీతావళి యెవలగు కృతులను ప్రజాకావయందును ఇతడు రచిం చెను కవితపద్ధియో పద్ధతి చౌపాయీ దోహపద్ధతి గీత పద్ధతి మొదలగు కవికా శైలులను ప్రయోగించి వివిధ శైలులపై కావలపై తనకు గల అధికారమును వ్యక్తపరచెను

మలలీరాను మానవజాతి కొనగు మరేళము ఎంత ముహోదాత్రయో అంత పర శ మైవది అనాంపా పరమోదర్శక అను లాటలి పొటించుచు యశాలాళ సలక్ష్మ కలిగి సరళాశరత మతియై సుమజురు తీరిత మును గడప వలెను ఇది కావ్యకాయతుకు శ్రీరామ చంద్రుడు సుకార్యధా పురుషోత్తముడు దీరోదాత్తుడు శేవల సౌందర్యమే గాక శక్తి శీలములచే ఎరిమగించు దివ్య చరిత్రము కలవాడు అట్టి వానిని భారతీయులకు అదర్శమూతునిగా జూపి అతను భారతీయుల తెల్లరు పమగ్రమును శక్తిశీల సంపన్నము పగు నీవన దర్శనము కలిగి యుండునయే కాంచించెను కలి కలువ విధ్యంబన

మువగు శ్రీరాముని యందు అచంచలమగు భక్తిని కలిగి యుండుట మిగుల అవశ్యకమని అతడు ఉపదేశించెను

అ హ కా

తృణధాన్యములు

ప్రపంచ మందలి అన్ని రేకములలో ప్రజలు ఉపయో గించు అహార ద్రవ్యములలో వృణ ధాన్యములు చాల ముఖ్యమైనవి తృణధాన్యము లనగా గడ్డి జాతుల గింజలు వీటిలో తెల్ల జొన్న కొర్ర గంటె చోడి అరిక చామ మొదలయిన పన్నుకానుల గింజలు చాల చిన్నవిగ నుండును వీటికి చిరుధాన్యము లను వ్యవహారము కందు తృణ ధాన్యములతో వరి గోధుమ యన ట్టు మొదలగ పన్నుకానుల గింజలు చిరుధాన్యముల కంటె పెద్దవిగ నుండును

వృణ ధాన్యకానుల మొక్కలలో జొన్న మొక్క జొన్న తప్ప శేంబడినది పామాత్యముగా చుట్టులుగా ఎదుగు చిన్న మొక్కల వీటికి తల్లి చేరులేదు ఏనుచేట్లు మాత్రమే ఉండును వీటి కాంజములకు పామాత్యముగ కొమ్ములు తెమ్ములు ఉండవు కనువులు మాత్రముండును ప్రతి కనువునకును ఒక మొగ్గ కూడ ఉండును కొన్ని పన్నుకానుల కాండములు గట్టిగను మరి కొన్నింటిని బోలుగను ఉండును వీటి జతుల జొడిను భాగము పొధా రణముగా కాండమును చుట్టుకొని యుండును అని భాగము పన్నుగా పొడవుగా నుండి ముట్టుమైన ండి ఈనెను కలిగి యుండును తక్కిన ఈనెలు పమాంతర ముగా నుండును తొడిమ లేకుతో కలియు చోటు ఒక చిన్న ఉ దళ ముండును

ఈ తృణ ధాన్యపు మొక్కల పుష్పాలు మిక్కిలి చిన్న విగా నుండును కాండపు కొనల యందలి కాటోపకాథలు గల గుత్తులుగా జయలుచేడును వీటిని పెన్నులని లేక కంకులని అందురు ఈ పెన్నులకు పాధారణముగా చిన్న చిన్న తెమ్ములు కూడ ఉండును వీటికి కడకములు (spikelets) అనియందురు ప్రతి కడకమునకు నాలుగు గాని అంశ కంటె ఎక్కువ గాని ఈక సాయంవంటి మనము లుండును పుష్పములు లోచలి తుపముల చుర్వ సుండును పుష్పమును చుట్టుకొని బుసము అను నొక మృదువైన దళము కూడ తరచుగా నుండును తృణ

రావ్యపు మొక్కల పుష్పములకు రక్షక పత్రములుగాని అక్షరముల ప్రకములు గాని ఉండవు. వీటి స్థానమున సామాన్యముగా రెండు ఉరకములు ఉండును. పుష్పములలో రీతేక రీతిని గలములు ఉండును. అందకోశములో సామాన్యముగ ఒక గది మూత్రమే ఉండును. కీలము రెండుగా చీలి యుండును. కీలాగ్రము పక్షి తుళవలె నుండును. కృషిభాగ్యపు ఫలములో ఒక గింజ మూత్రమే ఉండును. ఫలకవచము చలువని పొరవలె గింజ నంటుకొని యుండును. ఫలము తుపములచే కప్పబడి యుండును. గింజలో అంకురము చిన్నదిగా ఒకమూల యుండును. తక్కిన భాగము అవోరముచే నిండి యుండును.

కృషిభాగ్యములలో వరి గోధుమ మొక్కతోన్న యవలు ట్టులను గురించి కొన్ని ముఖ్య విషయములు దిగువ ఎంక్రహముగ వివరింపబడినవి —

(1) వరి

ప్రపంచము నందు అనేకమంది ప్రజల కావోరముగా నుపయోగపడు నవ్యములలో వరి రెండవ స్థాన ముక్రమించుచున్నది. దీని అధిమస్థానము రక్షింపబడుచున్నదిగాని అగ్నేయ అయోధ్యాగముగాని అయి

విజ్ఞానము-124

1. పొద్దు బొగడము; 2. కేరెడ్డు; 3. కేరెడ్డు కాయ; 4. కేరెడ్డు కాయము

చిత్రము 1

యంద వచ్చునది కాస్త్రుజ్ఞు లానాచిరి వరి సాగుబడి మిగుల ప్రాచీనమైనది. వన్యజాతుల వరి రోములలో ఒకటి యగు విచారి ఇప్పటికిని పెక్కుచోట్ల కనబడుచున్నది. క్రీ. పూ. మహాను 2800 సంవత్సరముల క్రిందటనే చీవారేకమున వరి సాగుబడితో ముక్కులు చాళిత్రకా చారముల వలన తెలియుచున్నది. యజుర్వేదమునను రికరయ బ్రాహ్మణమునను పాణిని రచించిన అష్టాధ్యాయ యందును బృహదారణ్యకోశమునను నందును వ్రినా యనియు మహావ్రినా యనియు వరి ప్రళం ఎంపబడినది. బుద్ధుని కాలమున వరి చక్కగా సాగుబడితో ముక్కులు తెలియుచున్నది. చార్మికి రామాయణము నందును చాగ్మిని మహాకారకము నందును వరిని గూర్చిన ప్రళం కలదు. ఇప్పుడు ప్రపంచమున అన్ని ఖండములందును పెక్కు తేజములలో వరి సాగు చేయబడుచున్నది.

ప్రపంచమున వరిలో కొన్ని వేల రకములు కలవు. భారతదేశమునందు మహాను 4000 రకములు బుక్కులు తెలియుచున్నది. అంధ్రదేశము నందలి వరి రకములు మహాను 2500 కి మించియున్నవి. ఉదా. అక్కుళ్లు అర

వర్షాలు కాశీ ఎవోది కిర్పిద సంఖ్యా కృష్ణ కాటుకలు కొర్రామణి కొమ్మర పూపు భాగ్యము చిట్టి ముక్కాలు చిత్తెరలు చింతపుష్పవర్ష చిన్న జయ్యం పండా పెక్కుంగి తీలకర సంఖ్యా ధీశీ భోగాలు దుళు చాపా నాలు తెల్లరాచా ప్రయోగ చాళిత్రీలు దోసకాయ నవ్వులు నల్లవరి నవకోటి నవ్వులు వీటికావర వసుపు కంటికలు పాదుచూభోగాలు పాటికాచాలు ఎప్పురి కావనలు పాతకెక్కురాలు జంగారు తీగలు జలరామ భోగాలు జనంగి బుడమ బోరదోసకాలు మహారాజ భోగాలు మువ్వవరులు మొలకొలు వలు మోదుగపుష్పి నవ్వులు, రసంగి, రాజనాలు రామకాచాలు

చేయుచున్నారని వాదన వల్ల
శివశాస్త్రములు వందలకు మించినట్లు మనము
పరిశోధించి చూచుచున్నామని అనుచు కొన్ని రకములు
మాత్రమే

వందలకు రంగు విమానము అకారము విద్యుత్తు
రంగు దాని పరిమాణ సంఘటనలు చెప్పుచోడవు గింజ
కూర్పు దుట్టు యొక్క ఎత్తులు ఎంతవలె సంఖ్య అను
చోడవు చెడవు రంగు చెప్ప వేయటకు వట్టుకాదు
వలెనుటకు కావలసిన పరిస్థితులు మున్నగు ముఖ్య
లక్షణములలో శీదములు అయి రకములలో కాన
వగును ఇట్లే వలె ప్రభుత్వ వ్యవసాయశాస్త్రము అనేక
పరిశోధన స్థానములలో అయి ప్రాంతములను పరిశీ
లించు ప్రకృతిమను వరి వంగడములను తెల్లని పి
తయారు చేయుచున్నది

వరి పరిశోధన శాస్త్రములలో పెరుగుచున్నది
అది పరిశోధన మండలమున గూడ చక్కగా పెరుగును
మహారు 8000 అడుగుల ఎత్తుగల పర్వతముల యందు
కొన్ని రకముల వరి పెరుగుచున్నది తగినంత వర్షము
వలె నైరుతుకు కారణమును ఇది అత్యంత ముఖ్యమైన
యందు తెలుసుచు వాయువు సంపత్తిగల వరి వరి
నైరుతుకు అత్యంతావశ్యములు

వరి నైరుతి దీక్షవలె అనియు దంపవలె అనియు
రెండు రకములు కలవు మొట్టవలె వందల వేలలు చాల
ప్రకృతిమైనది దంప వరికి నీరు ఎరువు గలుగు వలె
అనుకూలమైనది కొన్ని అనుకూలమైన ప్రదేశములలో
పొలములకు రెండు మూడు పంటలు కూడ పెంచుచుండును
వరిపంటకు వలె యొక్క భౌతిక, రాసాయనిక పరిస్థి
తులు రెండును అనుకూలముగ మండవలెను వలె
యందలి సూక్ష్మజీవులనై గూడ వరిపంట ఆధారపడి
యందును వరి విస్తారముగా నీరు కావలయును

వరి పొలములకు కొన్ని అంశములు మిగులము మొద
లగు కొన్ని శాస్త్రములకు కొన్ని శాస్త్రములు
కొన్ని సూక్ష్మజీవులు వర్షము కలుగజేయు చుండును
విద్యుత్తేజస్వ భావములకు గూడ నై వాటివలె వర్షము
కలుగుచుండును వరి నైరుతివలె శివులకు భావము
గాక పరిశోధన గడ్డి కూడ లభించును

ప్రపంచము వందల అనులలో వరి భాగమునకు మించిన
వారు వరి అన్నమే శివులకున్నాదు వర్షదంప విద్యుత్తు
తయారుచేయుట ఎ మాన్యుమైన పద్ధతి వరి విద్యుత్తులలో
మాంసకృత్తులు భార ఎ భాగము చమురు ఎటు వ్యర్థ
ముగ మందము వీటిలో విటమినులు అనికములు
కూడ చాల తక్కువ కర్బనోద ఇవికములు ఎక్కువగా
నుండును భావము మండి విద్యుత్తు తయారు చేయుట
వలె వర్ష వర్షము ముక్కులు (మిక్కిలి చిన్నమూలలు)
చిట్లు ఈ మొదలగునవి చాల ఉపయోగకరమైనవి
కొన్ని ప్రదేశములలో భావము మండి పాచాలు తయారు
చేయుదురు విద్యుత్తు ఎండి గంజి అట్లు లేములు
యందును అట్లు ఇట్లు చేయుట యందును మిక్కిలి
ఉపయోగపడుచున్నది భావము పాకర్లకు వరి తెట్టు
యందును ఇంట్ల కప్పుటకును ఎరువు తయారు చేయుట
కును కాగితములు అట్లు ఎక్కువ చేయుటకును వరి
గడ్డి ఉపయోగపడుచున్నది

(2) గోధుమ
ప్రపంచమున పెరుగుచున్నది సేద్యము చేయ
బడుచున్న పృథ్వీభాగములలో గోధుమ ప్రళయ స్థానము
వాక్రమించు చున్నది గోధుమను ముఖ్యభాగముగా
ఉపయోగించు ప్రజల సంఖ్య ప్రపంచమున చాల ఎక్కు
వగుచున్నది గోధుమ మొట్టమొదట ఎక్కడ ఉత్పత్తి
చేయబడినదో వరిగా చెప్పుట తప్పదు భారతదేశమున
ఈ మొట్టమొదటిగా కాంచు మండి పాగులలో నున్నది
వి వలె వందల క్రిందటనే మొదలగుచో ప్రజలు గోధు

విశ్రమ-126

గోధుమ పండ్లు విశ్రమ-126 భాగము
వలెను

మన ఉపయోగమును చూడలేని చెట్లకును నిరర్థకములు అయిన యజాశ్చేదన ప్రక్రియ చేపట్టు అందును జ్వర వాతగ్గొ కోపనివేర్చు వందును చమకము వందును గోధుమను గు ర్నిన ప్రళంప ఉన్నది చేదు అద్ది ఖండుము అందును గోధుమ విరివీగా పా గు లేయియును చున్నది

గోధుమ మొక్క 2-3 అడుగుల ఎత్తు వరకు దుబ్బుగా ఎదుగును. గోధుమలలో పోలే రకముల కలవు అవి వ్యర్థి చేయబడిన మరొకప్పుడు రకములను వ్యక్తము ప్రకటించుచోరు. ముప్పూరు గింజల పొడవును కాకవ్యమును రంగును బట్టి పామవర్ణముగా బొట్టి గోధుమల పొడవు గోధుమల మరొక గోధుమల ఎండ్ గోధుమల తెల్ల గోధుమల ఎర్రగోధుమల అవి ఎత్తులను చెప్పవచ్చును

గోధుమ ప్రైవేట్ కిక్స్ మంజూరుతో తెలుగును ఇది ఫలింతుకు డి-వై వెలుప వట్టును పెమ్మ-శోము లందు వల్ల నేలలోనే గోధుమ ప్రైవేటు విస్తారముగ చేయుచున్నాడు దీనిని క్రూరాధరమున గాని నీరు పెట్టి గాని పెంచవచ్చును

గోధుమ పై దుశకు వసిమివచ్చు తెగులు అను పోక
 బాకీ శీలిధ్రము తరచుగా చాం వట్టము కలిగించు
 చుండును గోధుమకు కాకుంక తెగులు కూడ తరచుగా
 గోకుచుండును

గోధుమ బలకరమైన అవోరము గోధుమతో చమురు
వర్షార్థము మాంసకృత్తులు వారవర్షార్థములు వూడిన
వతోకోరించి ఎక్కువగ మందును కర్మవోడ అనికములు
కొంచెము తక్కువగ మందును గోధుమను అన్నముగా
గాని రొట్టెగా గాని ఉపయోగించుచుండును గోధుమ
మాకను అనేక విధములు లగు వంటకములను తయారు
చేయుటకు ఉపయోగింతురు గోధుమ పొట్టు గోధుమ
గడ్డి మంచి పట్టుగావము గోధుమ పొట్టు అది విప్పట్లు
చేయుటకు గూడ ఉపయోగపడుచుండును

8 మొక్కజొన్న

ప్రపంచమందు హిగుణి తెయబడుచున్న తృణభావ్యములలో మొక్కకొన్న మోడన్ స్టేషన్ మాగ్నెటియన్లున్నది దీని అతిమ స్థానము అవకాశం ఉందనుటదని మెక్సికోరేజముగాని ఎయిరేజముగాని అయియుండవచ్చునని తెలియుచున్నది అంతటి స్పందిత వనమేయు ఇతర

అందమంటే హ్యాంబుర్గ్ లోని భారత రేజీ మున శ్రేయోక్తి
తోన్న మహారు 150 సంవత్సరముల క్రిందటి నుండియు
సాగులదిలో నున్నట్లు తెలియుచున్నది

మొక్కకొన్న పాఠాధ్యక్షులుగా 5 కి అధ్యక్షులు ఎన్ని
వరకు చెరుగు వ్యవస్థ దీని అనుబంధ 2 కి అనుగుణ
పాఠాధ్యక్షులు కి అనుగుణము చెబుతున్న కలిగి యందును
దీనిపై తోడువలెను ప్రక్కనుగా కాగుగా వ్యాసం
నును కాంధముపై కొన్ని కనువుల నుండి గానిపై

ವಿಷಯ 128

பெரிய பூங்கா

పరిమళం

ఇయిలెదో భూమిలోని 80 మొక్కలను నిఘోషింపకు
మనోయవలయును మొక్కలొప్పు మొక్కల సాధా
రణముగా ఎకలుండువు తక్కువ వృద్ధాధాసం జాతులతో
పోలి చూచినచో మొక్కలొప్పుకు మగ పూవులుండు
వెన్నులు అద పూవులుండు వెన్నులు వేరుగ నుండును
మగ వెన్నులు కాండపు కొనయందును అద వెన్నులు
అకలి వంగిలోను ఇయిలుకేరును తయారైన అద
వెన్నును కంఠ లేక పొత్తు అని యందురు అద
పూవుల అంధాగయములైన మందు కింములు పట్టుచార
ముల వలె మంద పొత్తుచిరక తున్నగా నేర్చుదును
మొక్కలొప్పు గింజలు వృద్ధాధాసం గింజలలో పెదర

ప్రతి మొక్కకును మృదుముగా ఎరిగిన కంచెలు ఒకటి గాని రెండుగాని ఉండును తక్కిన కంచెలు అంత దృఢముగా కాయారు కావు

భారతదేశమున పొగుడి చేయబడుచున్న మొక్క తొన్న రకములలో తెలుపు పసుపు రంగులు గల గింజల రకములు ముఖ్యమైనవి ఎరుపు ఊదా రంగులు గల రకములు గూడ కొంత పొగుడిలో నున్నవి ఆమెరికా దేశమున మొక్కతొన్నలో చెట్టు రకములను కాస్త్రజ్ఞులు అభివృద్ధి చేసిరి చాటిమండి తయారైన పొత్తులు చాల పెద్దవై గింజలతో నిండియుండును చాటిలో మృదువైన గింజల రకములు మాకకు పనికి వచ్చు రకములు తియ్యగానుండి పోలాతి ఉపయోగించు రకములు పోయ్యక పంటించు రకములు కొన్ని ప్రత్యేకముగ ఎంచుకొని పొగుడి నున్నది చాటిలో హోరీరింగ్ గోర్డెన్ బూట్ల జయంటు ఎల్గ్ జయంట్ కైట్ అమెరికన్ మాకో స్టిజిల్ మన్ మొదలగునవి కొన్ని ముఖ్యమైన రకములు ఇటీవల ఆమెరికా దేశమున పంకరపు మొక్కతొన్న రకములు విరివిగా పొగుడిలో నున్నది ఈ రకములు పోయ్య పంట విచ్చు పంకర విరగమును (Hybrid Vigour) కలిగియుండును ఇట్టి పంకరపు మొక్కతొన్న రకములు ప్రపంచమందు చెట్టు దేశములకు ఆమెరికా నాయుక్ రాష్ట్రములనుండి పంపిణీ ఇచ్చుచున్నది పరిశీలనకు వున్నది

మొక్కతొన్న పనుకీకొత్త ప్రదేశములలో చాల పసుపుగా చెరిగి మంచి పంట విచ్చును ఇది ఉష్ణప్రదేశము లందును శీతం ప్రదేశము లందును గూడ పెరుగును 19 వేల అడుగుల ఎత్తు వరకును గల ప్రదేశములలో గూడ మొక్కతొన్న పొగు చేయబడుచున్నది అయో వర్జీయకుల తన రకముతో అచ్చుల చక్కగా చెయ్యి చుండును మొక్కతొన్నకు పోటవేల వందలికల మిక్కిలి అనుకూలముగా నుండును మొక్కతొన్నను వంప పైరుగను మెట్ట పైరుగను కూడ పొగు చేయు చుండును అయో రకమును బట్టి మొక్కతొన్న పయారు 25 వేల మొదలు 45 వేలతో పొత్తులను విడుచును

మొక్కతొన్న పైరును రోలువుడు పురుగులు, మిడుతలు మొదలైనవి కాకనయు లేయు చుండును ఎర్ర

మచ్చ తెగులు రాగిరేకు తెగులు కాటుక తెగులు అప్పుడు మొక్కతొన్నకు దోకుచుండును

పచ్చి మొక్కతొన్న పొత్తులను కాల్చి తినుచుండును నరకపామావ్యమైన అలచాటు ముడిసిన పొత్తులను గాని గింజలను గాని ఉడక పెట్టి తినుచుండును కూడ కలకు కొన్ని చోట్ల మొక్కతొన్న గింజలను అన్నముగ వండి తినుట కూడ ఆచారము గింజలను వేచి వేలాలు తయారుచేసి అపారముగ ఉపయోగించుట కలదు ఆమెరికాలో మొక్కతొన్న గింజలనుండి కాష్ట్యోక్ అను ఎండిన తయారు చేయుచుండును పచ్చి మొక్క తొన్న అకులను ఉడక పెట్టిన గింజలను పశువులకు అపారముగా చెట్టుదురు మొక్కతొన్న గింజలలో బూడిద మాంసకృత్తులు చమురు వార వచార్థములు వియ్యములో కంచె ఎట్టు వగాను కర్మబోదలనెకములు మూత్రము కొంచెము తక్కువగాను ఉన్నది

4 యవతి (బిల్లి)

భావ్య జాతులలో యవతి అన్నిటికంటె ప్రాచీనమైన పని విధర్థనములకు బట్టి తెలియుచున్నది ఋగ్వేదమున యవతి ప్రత్యేకముగ చేర్చిన బిడ్డని యవతి మొక్క గోధుమ మొక్కను యవతి గింజలు గోధుమలను పోలి యుండును యవ పవ్యము కూడ శీతం దేశము లందు పెరుగును యవతికు మధ్య అశియా ప్రాంతము అదిను

చిత్రము-127

యవతి

అనుము 4

ప్రాంతముగా పరిగణింపబడుచున్నది యవతి విస్తారముగా పొగు చేయు అకు దేశములలో ఆమెరికా నాయుక్ రాష్ట్రములు మొదటిదిగా చేర్చిన దగినది ఈ భావ్యము ఇండియా హైయర్, కేవలా జర్మనీ, రుమేనియా మొదలగు దేశములలో గూడ ఎట్టువగా పొగుడిలో నున్నది యవభావ్యమును వైద్యమునకు ఎక్కువగా ఉపయోగించుచుండురు చాచాము తిరుటకును మూత్రము, జారి లగుటకును యవతితో కాచిన పీరు త్రాగవలయును కొన్ని చోట్ల యవ అను కూడ కొత్తలకు ఉపయోగించురు,

యన నుండి మాట్లి విరివిగా తయారు చేయుదురు
హార్నిక్స్ను ఎద్దము చేయుటలో మాట్లను ఎక్కువగా

వేసి దబ్బాలలో కేంద్రపరచి మానవాచారముగ్గ
పాశ్చాత్యరేశముల నుండి రవాణా చేయుచున్నార
ని వీరి

చిత్రము 188

1. దిట్టపెట్టు
2. గిట్టు
3. పొట్టుపొట్టు

పటము 5

ఉపయోగించుట యవలంబు గుట్టములను రాదాగా
పెట్టుదురు గోధుమలలో నున్న పదార్థములే ఇంచు
మించుగా యవలలో కూడ కలవు

6 టిట్టు

గోధుమల వలెనే టిట్టు పైదు కూడ మహిషోష్ఠ
మండలములలో పెరుగుచు పాశ్చాత్యరేశములలో
టిట్టు పంట ప్రాచీనకాలము నుండియు పొగులలో నున్నది
అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములలో టిట్టు పంట చాల
పొయ్యగా నున్నది తెనడా అట్లనీ ప్రాప్య రోలెండు
అర్జెంటీనా రేశములలో కూడ ఈ పంట ఎక్కువగా
పండుచు ఇటీవలే టిట్టు పంట కారకరేశమున ప్రవేశ
పెట్టబడినది హిమాలయములకు దిగువను బొంబాయి
రాజధాని యందును, ఈ పైదున. కొంతవరకు పొగు
చేయుచున్నారు

టిట్టులో మాంస కృత్తులు చమురు వార పదార్థ
ములు తక్కిన గృహధాన్యములలో కంటె ఎక్కువగా
నున్నది కర్మవోడ జింజిములు పిటిలో అన్నిటియందు
కంటె తక్కువగా నున్నది టిట్టును అట్టులకు వలె ఎద్దము

తెలగనాల్గొడు

అంధ్రకావలలో తప్పకుముని తప్పవముని శేక్ష్మము
నిది పంటములు మూడు విధములు అందులో తప్పవ
ములును శేక్ష్మములును మాత్రమే కలిపిన కాన గుర్తాం
ద్రము లే అచ్చ తెలుగు అని వ్యవహరింపబడుచున్నది
పూర్వము తెలుగు కావలలో తప్పను కల్లములు తక్కు
వగా మందెదిని కాని తరువార వన్నయారులు తమ
తమ కావ్యములలో సంస్కృత కావల కల్లములను
విరివిగా వాడుచు వచ్చిరి అందువలన వేడు అంధ్ర
కావలలో తప్పను కల్లములే మిక్కిలిగా కనిపించు
చున్నది అర్వ కల్లలలో కొందరు తమ కల్లములలో
అక్కులములనుచున్నది అచ్చ తెలుగు పద్యములు
ప్రాచీన కాలమున 18 వ శతాబ్దికాటికి నిర్మాణంధ్ర
కావలలో కూడ రవన క్షర కావ్యములు న్నట్లనవచ్చు
నగు అర్హతాయను. అనిచినది అట్టి ప్రయత్నము చేసిన
వారిలో అచ్చ తెలుగు కావలలో యియ్యాది చరిత్రము
వంటి ఉత్కృష్ట కృంగార ప్రబంధమును రచించిన
పొన్నికంటి తెలగనాల్గొడు ప్రవేశముడు

ఈ విషయమును గూర్చియు తెలగనాల్గొడు తన
ప్రత్యక్షకారికలో ఈ క్రింది విధముగా చెప్పుకొనినాడు
మున్నెవ్వరు నుడువని

తెన్నిది కడుమీటి యచ్చ తెనుగుల గల్లుం

తెన్నిక మీఅగ తెన్నిన

విన్నులొగడంగగంటి తెలకాల్గొయినన్ (1-11)

ఈ అచ్చ తెనుగు పద్య మొక పైదను గల్లుములలోన
నుండినన్

పొచ్చని యాడుచుందు రది యెన్నుచు శేర్పన

కొత్తపెల్ల ని

ట్లచ్చ తెనుగున న్నుడువ నందరి మెరుగు
వారు నిన్

మెచ్చులో అట్టులొనరన్ మేలదో కొని

యాతరో నిమిశ (1-12)

తెలగనాల్గొడు యిట్లుకాళి చరిత్రము ను అనీను

స్థు అను మువల్ద్యాను ప్రభువునకు అంకిత మొనగిను ఈ కృష్ణులను గోల్కొండను పరిపాలించిన కుతుబు షాహీ సుల్తానులలో మూడవ చాడైన ఇబ్రహీం కుతుబు షాహీ వర్ణ సరదారుగా మంజెడివాడు ఇబ్రహీం కుతుబు షాహీ గోల్కొండను 1560 మంది 1581 వరకు పాలించెను కరుక తెలగవార్తలు 18 వ శతాబ్దపు టుత్తర భాగములో తీసింది యున్నాడనుట నిర్విచారము

కుతుబుషాహీ వంశమువారు ఆంధ్ర భాషా సాహిత్యములను ప్రోత్సహించుటలో వాని గాంచితి ఇబ్రహీం కుతుబుషాహీ విజయనగర సామ్రాజ్యమును పాలించిన అరబ్బీ రామరాయల కడ కొంతకాలము రక్షణ శిక్షణ మొనరు పొందియున్నాడు కావున అతనికి తెలుగు భాషపై అవధము మొందుక మందెము అందుచే తెలుగు వారాతనిని మర్సికరాం అనియు ఇతరము దనియు ముద్దుగ ఎలుచుచుండిరి

అమీనుఖాను యయాతి చరిత్రము' ను తనకు కృతి యిచ్చునపుడు తన వద్దనున్న మరింగంటి అప్పలారాధ్యుని ప్రేరేపణగా అతడు తెలగవార్తలను యొద్దకు వచ్చి అతనికి అందులకు ప్రోత్సహించినట్లు యయాతి చరిత్ర ద్రక్షమాభ్యాసము వంశతి ఈ క్రింది వర్ణములచే తెలియుచున్నది —

తనకున్న చుట్టు చారిని ఎరుక

చై చాణూగ అల్ల మా

పున చెల్లెళ్ళుకు తాచి ముప్పగల చెల్వోకడన్

మరింగంటి యి

పునగారిన్ మదిలోని మాట తెలియం

బాటించుచుం గాంచివన్

గది యా పేట కలంబెతగిని పొనగంగా వచ్చు

మన్నించుచున్ (1-8)

ఎలిచి పొన్నకంటి తెలగవర్త 12 చేయు

వచ్చు తెమగ గణ్ణ మన్నియెడల

మించి తెలయగా వసుమతామర కిచ్చి

పుడమిలోన ఎరుక బొగడ గడుము (1-10)

ఈ అప్పలారాధ్యుడా కాలములో అశ్వవతి గజవతి వరవతులచేత గౌరవించబడుచు అత్యున్నత స్థానము దుండెట్లు కొన్ని ఆధారముల వలన తెలియవచ్చుచున్నది

ఆంధ్ర భాషా గ్రంథమును ఒక మువల్ద్యాను ప్రభువునకు కృతియొనగుటలో కూడ తెలగవార్తల ప్రథముడు తెలగవార్తలును సమాఖ్యకు దయన అర్థంకి గంగాధర కవి కూడ తన తవతి వంశవర్తి పాభ్యాసము అను ప్రబంధమును మర్సిక రామునకు కృతి యొనగి అతని మెప్పు అడ సమ ఈ ఇద్దరు కవులను కృతి రక్షణయిన మువల్ద్యాను పాదుషాఅను నాంబూ డై వ శ ములు కాపాడు వట్లు ఆశీర్వదించియున్నాడు చై అయింటి విలాసమును చ్రాసిన పారంగు తమ్మయ విరంతుశోపాభ్యాసమును రచించిన కందుకూరి రుద్రకవి హరిశ్చంద్రోపాభ్యాసమును వంశరచిన శంకరకవి సమృద్ధికర్త చరిత్ర పద్మపురాణము మున్నగు కావ్యములను నిర్మించిన మల్లాధ్వైయ తెలగవార్తలకు కించమించుగా వసుకాళికులు

తెలగవార్తలు యయాతి చరిత్రములో అభ్యాసాంత గద్యములందు ఇది క్రి మదనోపాం నుం ద్ర పార ల్ల పారస్వత మకవి అన వర్ణనీయ వరో విధన భావనా మాత్య తమాతన పొన్నకంటి వంశ్య తెలగవార్తల ప్రదేశంబయిన అచ్చ తెమగు కల్లుంబు అని చ్రాస బొనియున్నాడు ఈ గద్యములనుబట్టి తెలగవార్తలకు మదన గోపాల ప్రపాద ల్ల పారస్వత విధపుడనియు మకవి వర్ణనీయ చాగ్నిలాను దనియు భావనా మాత్య పుర్రు దనియు పొన్నకంటి వంశ్యుడనియు తెలియుచున్నది కందుకూరి వీరేశలింగము వంతులు ఈతడు నియోగి చ్రావ్యులుడని అన వ్రంబు మాత్రుడని చ్రాసయిన్నాడు తండ్రి పేరునకు అమాత్య పదము చేర్చి వంతున 3 విధముగా ఊహించుటకు అవకాశ మేర్పడిన చేమా 1 కవి కృత్యవరాలతో తన వంశ చరిత్రను గూర్చి పదియు చెప్పకొని యుండలేడు

తెలగవార్తలని వివాస స్థానమును గూర్చి మదితులలో శివాన్నిపాదము లున్నవి అమీనుఖాను పొట్లచర్ల అను గ్రామములో మనీరుకు కట్టించి నట్లును అమీను పురములో తటాకమును శ్రద్ధించి వట్లును తెలగవార్తలకు యయాతి చరిత్రములో చేర్చిన యున్నాడు అమీనా కాదు అను పేరుతో గుంటూరు మండలములో బొక గ్రామమున్నది పొట్లచర్ల అను గ్రామము కూడ గుంటూరు

మండలము నందే యున్నది అమీనాబాదులో ఇథరాము సేనా నాయకు డయిన అమీను ముల్కు శ్రీ 1582వ సంవత్సరములో వేయించిన కావన మొకటి కలదు దీనిలో ఇథరాము కొండచీటిని శ్రీ 1580 వ సంవత్సరములో జయించె నను విషయము తెలుపబడి యున్నది ఈ కావనమును అమీనుభానుడే తన సీతయైన ఇథరాం పాదుషా పక్షమున అని అనంపరము చేయించి ఆ గ్రామపు పూర్వనామమును మార్చి తన సోయకో అమీనాబాదు అని ఎలవబడునట్లు చేసి యుండవచ్చునని కొందరు భావించుచున్నారు దీనిని బట్టి అమీనుభాను నివాసము అమీనాబాదు యందు ననియు తెలగ బాద్షాని వివాహ స్థానము కూడ గుంటూరు మండలమే యైయుండవచ్చు ననియు భావించబడుచున్నది కాని పెక్కుమంది చరిత్రకారులు దీని వివాదము తెలంగాణమే యైయుండునని భావించుచున్నారు గోకొండ కపురి నందిక లో కూడ దీని గ్రామము గోకొండ అనియు యున్నది నటన్ తెరుపు అను గ్రామము గోకొండకుమీ పములో నున్నది ఇదియే పొట్టలయై యుండునని ఆంధ్ర సాహిత్య చరిత్ర అంగ్రహకారులు వ్రాయుచున్నారు ఇదియే పదునవ మిని తోచుచున్నది సేన మార్చి నంత మాత్రమున అదియే వారి నివాస స్థాన మనుట సేతు బద్దము కాకాలదు తెలంగాణమున ముచిత్వాను ద్రువుల పేరులతో ఎన్నియో గ్రామములు బుద్ధిని అపన్నయి వారి నివాస స్థానము అని భావించ జాలము గదా!

తెలగబాద్షాడు యయ్యాతి చరిత్రము ను బరాక్లాప ముల క్కంగార ప్రసంగముగా రచించివాడు ఇందులో యయ్యాతి క్కంగార జీవితము మాత్రమే చిత్రీకరించబడినది యయ్యాతి కేటకో కథ ప్రారంభమై అతడు దేవయానీ కన్యకల యందు సంభావనమును బడయుటతో కావ్యము ముగియుచున్నది అక్కావము అందలి తొలి పద్యము అన్నియు శ్రీ విక్రమి యగు నది అను పదముతో ప్రారంభ మగుచున్నది ఇష్టదేవతా మ్రుతితో అక్షియేనో శ్రీమంతు శ్రీమన్నా రాయలుడు అమీనుభానును రక్షించు గాక అని ఒక పద్యముతో కవి తోడ్కొని యున్నాడు దీనిచే యయ్యాతి క్కంగారమయ జీవితము మూలించబడి యుండును దీనిని తరువాత కృతివతి వంశ వర్ణనాదులు

కంపు వీటివంద అనాటి రాజులయ పరిష్కమములకు దొన్ని తెలియవచ్చుచున్నది

అమీనుభానుని కుమారుడైన ఫాజులుభాను విజయ నగరాధిపతి యగు శ్రీరంగరాయలను ఇబ్రహీం పాదుషా వద్దకు తీసికొని వచ్చి మైత్రి చేసెట్లు పర్థింపబడి యున్నది (1-51) ఈ శ్రీరంగరాయలు మరువత్సరము కృతి గొన్న తిరుమల దేవరాయని పుత్రుడు విజయనగరమును శ్రీ 1574 నుండి 1580 వరక పాలించిన వారు దీనిని బట్టి ఈ యయ్యాతి చరిత్రము శ్రీరంగ రాయలు రాజ్యమునకు వచ్చిన తరువాతము ఇబ్రహీం పాదుషా మరణించుటకు పూర్వమును రచించబడి యుండునని తోచుచున్నది అనగా శ్రీ 1574 1581 ప్రాంతములో రచించబడి యుండును

ఇందులో విరుదులును పేరులును వచ్చు తప్పుము కల్పములుండ వని కవియే ఈ విధముగా తెలిపి యున్నాడు

క తెనుగనను నూలు పీడ్చి
పెనచిన ఎవగూడ దనుచు విరుదులు పేట్చెన్
మునుపేట్లు కావ వెంటి
మనిరెడ గా దనకుదయ్యె యుల్లము అందున్
(1-14)

అచ్చ తెనుగు గ్రంథములలో నిదియే మొట్టమొదటి దై నను కవి చక్కని పదముల కూర్పుతో నక్షింత మహాకావ్యముగా మహాత్త కావ పూరితముగా రచించి యున్నాడు చాట్టియమటుకు బదులు కను నిను కలిసి తెలపు పుట్టు అనియు సీత యమటుకు బదులు చాలు కేరింటి పూడికి యనియు గరుడ పచ్చలు అమటుకు బదులు పావమేపి పచ్చ పంలు అనియు చమత్కారముగా ప్రయోగించినాడు ఇట్టి ప్రయత్నము మెచ్చ దగినదే యైనను కావ్యము కృత్రిమముగా తయారై రసానుభూతికి అటంకము కలుగుచున్నది రాజు మగదైన పెంకనము గాన గడయము (11-107) వంటి పామెతలను కలి చక్కగా ప్రయోగించినాడు పట్టయ పాదుషాలు పాజులు వంటి అవ్యక్త దేవయము రీ కావ్యమునం దచ్చటచ్చట ప్రయోగించబడినది అచ్చన గండ్లు కుమర గుంటలు గుడ్డవగూళ్లు ఎరికొమ్మ పెండ్లిండ్లు

ఇట్టి అనాటి కన్నీయల క్రీడా విశేషములను ముచ్చటించి యున్నాడు మల్లెలు ఎల్లాండు వీర మత్రియలు మొలమారు ఒడ్డాణము ఉంగరములు మొగపు తీగ మున్నగు అనాటి ప్రియ ఒడ్డలక విశేషములను తెలగవార్తకుడు శేక్స్పినివాడు చుట్టముల పాలిటి కంగెటి జమ్మ - చిన్నారి చొన్నారి చిలువపాయం బుల తెలగు వంచల చెండ్లి చీల తేల వంటి యోగ ముల వలన తెలగవార్తకుని పూర్వ కవులగు పెద్దన శ్రీనాథాదుల ప్రభావ మున్నట్లు వృత్తముగా కనిపించు చున్నది

యయోతి కళ భారత భాగవతములలో మున్నది కాని తెలగవార్తకు భారత కళివే విశేషముగ అనువ రించినట్లు యయోతి చరిత్రము నందలి పుట్టు పద్య మును సాత్య మిచ్చుచున్నది ఉదా -

మతి లోక క్షరమై వయంగిరసు మృగం
దాక్షిణిండా బృహ
వృత్తిం బురుగు మీకు శిష్యుడు మరూప
బ్రహ్మచర్యాశ్రమ
వ్రతసంపన్న దశావతారం దనుక వ్రతపాదితుండైన న
చ్యుత భర్తృజ్ఞ మహావ్రత యుక్తుడువశే
శోకం తెలుగుదునీ - భార (ఆది-III-118)
గోపములలోక యంగిరసు కూరిమి మవ్యుడు
తెల్పుటొక్క చే
ర్చిని గనుగొన్న కిద్ద మతి మీకును బట్ట కడించి
రూపు చే

య్యను గడు పేనుముం గలుగు ద్రోడవికా తొలు
తెల్పు మూకచే
అదిన కయం దలంవ మది జాతిగరంగకె యెట్టి
వారికి - (య చ III-131)

పై పద్యము లందలి పావ్యముల వలన తెలగవార్తకు భారతమును కాగకు రచిసి యుండెనని ఊహించ వచ్చును ఈ ప్రబంధము భారతము ననువరించి వ్రాయబడి యున్నను అక్క దక్కడ ఇందలి కథాంశములు భారత కథాంశముల కంటే భిన్నములై యున్నవి

యయోతి చరిత్ర వ్రతమాశ్వాసముతో ఎలుకు వాయుకులు వచ్చి వస్త్ర మృగముల రసన తమకు ఘటిల్లిన

భారతను గూర్చి యయోతికి విన్నవించి రాజును పేటకు పురిగొల్పుదురు తరువాత యయోతి పరిపా రముగా పేట కి రగు అరగ్యమున శేరుకు వరకు వర్ణిం బడినది కాని భారతముతో యయోతి వ్యయముగా గాన పాఠ్యమే పేట శేగినట్లు మాత్రము కలదు

దిక్కి యాశ్వాసమున పేట వర్ణనను విపులముగా వ్రాసర్పరిచి యున్నది అప్పించుకొని వెళ్లిన యిట్టిని వెదకుచు యయోతి జాకాలి ఆశ్రమమును తెలుక నును అప్పుడు పూర్వము రాముడు లేచిని పేట కి వోయి యిరునును ఉదిన విధమును యయోతికి తెలుపుచు శ్రీరాముని 100 జాకాలి చెప్పి నారంభించును ఇదే వందర్పముతో రావణుడు రంభను కామించుటయు నల కూడయనిచే కావము వ్రందుడుయు చెప్పబడి యున్నది రామ శత్యంభరక శత్రువులు విలసిగల్గలు శేర్పి శాకాటికి నీటు గలిగి పెరుగుచున్న నమయముతో శాస్త్రమిత్రుడు దశరథుని కొలువు కూటమునకు వచ్చు వరకు ఈ ఆశ్వాసముతో రామ కళ వర్ణన మయినది రామ కళ వర్ణనాంశములతో రీ వర్ణనములు కలుపు

ఎవన యయోతి మిగిలి కరకవితో జను తెంచు నప్పుడు దప్ప గొని నలుగడలు పరికించి యొక పాడు మాతిలో చేవయోనిని కనుగొని అమె మద్దరించి యామె కల నామాడు అడుగును అప్పుడు చేవయోనిని వెనుక వచ్చిన ఘుర్జిక యను తెలికతైయనూనికి చేవయోని పృతాంశము తెలిసి మాతిలో వడిన విధమును వివరించును భారతములో చేవయోనియే తన కుల నామాదులు తెలిసికొని ప్రమాద నశంబున నిన్నూనికి ఒడితినని మాత్రమే తెలుపును చేవయోని వృతాంశమును తెలికతైతో చెప్పించుటయే యుచినట్లుగా మున్నది యయోతి తిరిగి వెళ్లిన ఎవన కుశాచార్యులు వచ్చి శర్వవృత్త వగ బూచిన చేవయోనిని బుజ్జగించును వృషపర్వుడు గూడ నశటిచే వచ్చి చేవయోని కోరిక ప్రకారము తన కూతురు శర్వవృత్తను చేవయోనికి రాచిగా వియమించును ఇదే వసుయముతో వృషపర్వుడు కుశునిశో

క: పిత మీట గుల గుంటం
జాతము ముంగులులు గూడుచుం గొనబున ని
ట్టిచేతి కట్టు దప్పన

చేడియ వికలై నఁ బెండ్లి చేయఁ దగిరే (III 101)
అని చేవయ్యా గూర్చి ప్రస్తావనను అప్పుడు కుట్రకు
కరుని పృథ్విరాజును కనుకు లేయూనికీ కన
మిచ్చిన పిదయమును వర్ణించుటతో ప్రాచీనము
ముగియు చున్నది ఈ విధముగా కన ప్రస్తావనలు
ఇందులో వలె భార్యముతో ప్రావంగిముగా చెప్పబడ
లేదు కన ప్రస్తావనలు కేవల హాస్యమే చెప్పబడినది

చమత్కారముతో శర్మిష్ఠారులతో కలిసి చేవయ్యాని
వన ఎవారము చేయుచున్నది లేబుకుచున్న యయాతి
వీరిని కనుగొనుట చేవయ్యా తనను వరించ వలెనదిగా
యయాతిని ప్రార్థించుట కుట్రకు వచ్చి యయాతిని
అందులకు ఒప్పించి వివాహము జరపించుట యయాతి
చేవయ్యాని-శర్మిష్ఠవుతో తిరిగి తన పురమునకు వెళ్లుట
మున్నగు విషయములు వర్ణించబడి యున్నవి

ఇక కంచమాశ్వాములతో చేవయ్యాని యందు యదు
దుర్వములను నిద్రయ కుడు రులను గనుట శర్మిష్ఠము
కామించి యాపె యందు ద్రువ్యా అను పూరు లను
ముగ్గురు కుమారులను గనుటతో ప్రబంధము ముగియు
చున్నది కాని కన యనతి నశ్రికమించి శర్మిష్ఠము
కామించి నందుకు కుట్రకు యయాతికి మురునలిని
కమ్మని కావ మిచ్చిన కుట్రము కాని వరుహతి వృత్తాం
తము కాని వర్ణించుట లేదు

విషయ వర్ణనమునకు దీ కవి ఎద్దవచ్చుడు ప్రతిష్ఠిత
పురమును యయాతికి పరాభవమును వనంశ ముకు
పును లేకును పాం కడలిని ఉద్యానవన విహారమును
తెలగవారుడు వర్ణించిన విధ మెంతయు రమ్యము
ఇందు జలక్రీడ మార్యవైష్ణవయ చరిత్రోదయ వివాహా
వృత్తిోదయాది వర్ణనములు చక్కగ కురుదుకొని
యొప్పుని అందుచే నిది ఉత్తమ ప్రబంధ లక్షణ లక్షిత
మగుచున్నది అను ప్రాపంచిక శాస్త్రములను అను
ఉపమా రూపక ఉత్పత్తికా అర్థాంతరవాదన అతి
శయోక్తి ప్రశస్తి అర్థాంతరములను కవి వర్ణించు
తాళిమముతో మనమొగించినారు

ఉపమా— పుట్టు గట్టు చలిచి నొడము తమ్ముల
నిందు కరదే (III-143)

రూపకము— పరగ మిన్నను కమ్మలి పంజరము
తెట్టుగా గూర్చి (II-67)

ఉత్పత్తి— ఒక్కొక్కటి జూదిన తెలిచాయ
పువ్వుల నే (II-71)

అర్థాంతరము— కెన్నది వగగా యున్న
తెలఁ లఁ బామన్ (II-73)

ఇత్యాద్యంతం— రములు పెట్టులు కనిపించును

ఈ పద్ధతి యందు ప్రధానమయిన కృంగార రస వర్ణ
నము సంయుక్తముతో గావించబడినది కావాల్యాశ్రమ
వర్ణనముక కాంతరస ముట్టిండుచున్నది కావాల్యాశ్రమ
వర్ణనము కయనక భీకృష్ణముల కాంతరసము కుట్రకు
యయాతికి దేవయ్యాని వ్యంగించుచు పరిశన మాటలు
కడల రసాత్మకములు పాల్ పోషణము నందును కవి
అనవుచ్చులై వలెనను యయాతి అపృథ సంయుక్తము
కావాల్యాశ్రమ చేవయ్యాని విషయ అర్థాంతరములు శర్మిష్ఠ
గయ్యాశ్రమము పోషించబడినవి

ఈ ప్రబంధమున తెలగవారుని అపారమైన ధంధ
శాస్త్ర పాండితీ తీట చదువన్నది కరల మత్తకోకిల
ప్రగ్ధర మహోగ్ధర వరల మత్తకోకిల తోరకము వంధ
రామరము ఉద్యానా తోరకము రగద జంధుర
వృత్తము లయిగ్రానా లయ విభాతి మున్నగు వివిధ
పుంజోదూపములను వసుధవతో ప్రయోగించినా దీ కవి
ఈ కావ్యము ప్రతి కటపు గాక మృదువుగను
పొందికగను మన్న యది అచ్చ తెలుగు గ్రంథములలో
మేలైనది విరవ్యత్వంవకు గురియైనట్టిది తెలగవారుని
కావాల్యాశ్రమ ధంధో విరుద్ధములు అనితర కుట్రములు
కవివర్ణము లెచు రసవంత మయినది

తెలగవారుడు అచ్చ తెలుగు కావాల్యాశ్రమ ప్రవక్తకు
మున ఈ రమ్య కృంగార ప్రబంధమును కలిగి పద్య
ములలో తెలయించినారు మూతన పారవ్యత ప్రక్రియకు
మార్గము మేపాడు అగ్ర పారవ్యతమున గదియించు
ప్రకాశించినాడు

పే ౪

తెలుగు వాక్యపు చరిత్రము (1800-1881)

తెలుగు పాపాత్మ చరిత్ర వనంశోపనము చేయు
వపుడు, అయి శకాబ్దం నాటిగా విభజించుటకు అపా

దృష్టమై పానాత్మ్య మొక పితృతరణ శీవ ప్రవంతి రావీరి అవధులు లేవు పరిపాద్యులు లేవు అది మధ్యాంత రంక మయిన ఈ పానాత్మ్య పురోగతికి వేవము కొన్ని కొండ గుర్తు లేర్పరచుకొను చున్నాను అట్టి కొండ గుర్తులలో శ్రీ శ 1800 లో మైలు రాయుగా కవిమయము వాటి నుండి అంగ్రరేఖముతో మత పాంశుల కాశీయ అర్థిక వ్యవస్థలలో పోన్న మార్పులు వచ్చినవి మీదు మిక్కిలి పాశ్చాత్య వాగవికా కా ప్రావము మత శీవముమై పాశ్చాత్య ప్రవరించినది అందు లేవనే శ్రీ శ 1800 నుండి పరిగణింపబడిన పానాత్మ్య విశేషము మోతన మార్గము ప్రోత్సహి అనువాదన వాఙ్మయ స్పృష్టికి దోహదము చేసిన దనవచ్చును II వ శతాబ్ది వాఙ్మయము కొండ రమనట్లు అధ యుగము పీఠ యుగము కాక పంథియుగ మేని చెప్పవచ్చును 1800-1800 వరకు మధ్య గల పూరు సంవత్సరముల కాలములోను తెనుగు పానాత్మ్య మెప్పెన్నో క్రొత్త పోకడలు పోయి కనదు పలుకు అది తీట పరదినది ఈ యుగ చరిత్రలో తెలువడిన పానాత్మ్య స్వరూపము లనేకములు ఇది యొక ప్రయోగాత్మక కృప దీనిని పర్యావర్తనము చేసినచో కొన్ని చుండి అక్షరములు గోచరించును

(1) ఈ శతాబ్ది అరంభములో (1808) అమీంచారి వ్యవస్థ యేర్పడినది అంగ్రరేఖ మంతటను రంక హృద యులైన అమీంచారులు భవనంతులు భాషా పోషకులై పానాత్మ్యమును కవి పండితులను పోషించిరి ఈ అమీంచారుల యాచరణమున కవి పండితులు తమ స్వీయము గోల్పోవన సూతన భావములను యేర్పడుముగా ప్రకటించు కొనిరి

(2) పండిత జేద్యమైన కవిక సర్వజ్ఞుల వృద్ధమై వా వా రాజ సందర్శనము చేసి పతా గౌరవము లందు కొన్నది భూర్త పత్రములనుండి కాటాకు ప్రకములకు చేతి కాగితములకు వ్యాపించినది ముద్రణ యంత్ర పోకడయు నంత అనేక గ్రంథములు అవంతాత్మకముగా తెలుపడి పొచ్చు పాఠకుల కరకమలముల నలంకరించినది

(3) సంస్కృతము నందు గల గౌరవముతో పాటు తెనుగు గ్రంథముల మీద అతిమానము ప్రబలింది కల్పిత మంతా పాల్గొని ధీనిత్ర ము నుండి పాశ్చాత్య నుండి

మల కృపవలన ప్రాచీన గ్రంథము లనేకములు అజ్ఞాత వాచము వీడి వున్న రూ ము చాలినవి అంతవరకు తెలుగు రూపవి పురాణములు కావ్యములు కథలు కై పీఠములు తొలిపారి తెలుగులోనికి వచ్చినవి గ్రంథాలయములలో భద్రముగా నుండి సర్వ అనులకు అందు కాటులోనికి వచ్చినవి

(4) అకారాధి క్రమములో విమలంపులు వచ్చినవి వ్యాకరణములు అలంకార కాస్త్రములు భాషా పరిశోధన గ్రంథములు ప్రకటితమై తెనుగు వారి దృష్టిని భాషా పరిశోధనము కై వు మరల్చినది

(5) కావ్యములలో అరంభిరము నుండి భద్రగిరి వరకు కటకము నుండి కన్యాకుమారి వరకు అక పలుకులది అక మడిక రము వాచుకలోనికి వచ్చినవి కావ్య కావ గాను వ్యాసవారిక భాషగాను భాషా వానాని రెండు పాయలుగా ప్రవహించి తెలుగు పానాత్మ్య క్షేత్రమును పవ్య క్యామలము చేసినది వికారాంగధ రేఖము అక్క కంఠముతో మృదు మధురముగా పలికిన కల వాటి తెనుగు పానాత్మ్య పరస్పతి యైనది

(6) ఉత్తర రక్షణ భేదములు రాయలసీమ తెలంగాణా తీర స్థాంధ్రులు అను ప్రాంతీయ విభేదములు పాటించ మారుచు కొట్ల తెనుగు వారికి కావ్య క్షేత్ర ములలో దీక అక్షరము దీక దృష్టి దీక సమన్వయము ఎట్లించెను

(7) పాంచూన్ శ్రీప్రస ద్ధర్మములే కాక బ్రహ్మ సమాజము దివ్య జ్ఞానము ఆర్య సమాజము యొదలయిన క్రొత్త మతముల ప్రచారమునకు పానాత్మ్యము సాధనముగా ఉపయోగించినను పానాత్మ్య స్రవంతి అక సామరస్యమునకు తోడ్పడినది కాని దీ సుతమునకును ప్రత్యేకముగా అంకితము వాలేదు అది అన్నింటి సారమును తనలో తీసెను చేసికొని అక అధ్యాత్మిక కత్తవము వలనవరులకొని చాటించినది

(8) మన భావను ఇరుగు పొరుగు భాషలతో సమన్వయ పరచి తొలిపారి పరిశోధనలు ప్రారంభ మైనవి డివిన్ కాల్డ్ వెల్ ఛార్లెస్ ఫిలిప్స్ క్రైస్తవ మొదలయిన పండితులు దారి చూసగా తి యం శేషగిరి శ్రీ చిన్నయనూరి ఫిరేశలింగం శ్రీనివాసయ్యగారు

గిడుగు రాసునూర్తి గురజాడ అప్పారావు మొదలయిన వారు తెనుగు చలుకుబలబడు గూర్చి గొప్ప రిపోర్టులు చేసిరి

(9) దక్షిణాది కంఠము సంగీతములో అమృత గుళిక లనదగిన యక్షగానములు ఎర కవితలు కృతులు కీర్తనలు వెలువడిన కాల మిది కర్ణాటక పంగీతమునకే చిరత్న రత్నము లనదగిన అమూల్య కృతులు రచించిన చాగ్గయ్యచారులు ఈ కాలములోనే వర్ణింపి క్యాగరాజు క్యామకావ్య దీక్షితులు అను పంగీత త్రిమూర్తిలే కాక పావ్విరి తిరుచాన్ మేలట్టూరు వెంకటరామకావ్య, రెంగల్లు రాయకావ్య ఎర్రవొడ్డయ్య కవి పభాతి సారంగపాణి మొదలగు గేయ కర్తలు తమ విశిష్ట గేయ రచనలతో తెనుగు గాన పరంపరలో అమూల్య భూషణులై మేలిరి

(10) తెలుగు పాపాత్మ్యములో దీ కాలములోను లేచి నై తన్యము వనన చాక్యయములో వచ్చినది కఠిన పర భూయిష్టమై యమకామప్రాసాలతో కూడిన గద్య రచన పర్వ జన మహోధకమై తేట తిల్లిముగ పామాన్య లకు తెలియ పద్ధతిలో కామ తెనుగు కైతిలో నడచి వది గ్రాంథిక మైవకు చాక్యవహోక మైవకు భాష తేట తనమును నేర్చుకొన్నది

(11) కావ్య ఎజ్జాన విషయములలో మాతన పరి కోధనల ఫలితముగా కమగొన్న విషయములు అంగము నుండి సంస్కృతము నుండి ఇరుగు పొరుగు భాషల నుండి తెనుగులోనికి వచ్చినవి తెనుగు పాశకుల దృష్టి విజ్ఞాన పరికోధనల వైపు మరలివది

(12) విద్యా విధానము మారుటచే వీధి బడుల నుండి విశ్వ విద్యాలయముల వరకు తెనుగు భాష పశ్య పించుటకు పాశ్య శ్రు ప్రకములు కావలసి వచ్చినది 1881 లోనే పోర్టుపెంటుకార్ని కోటలో పాశ్య పుస్తకపంప్త యేర్పడి ఎన్నోపుస్తకములను ప్రకటించెదది 1887 వ్వసం లో మద్రాసునిగ్రహవిద్యాలయ పేర్పడుటతో తెలుగుభాషలో కృషిచేసిన పండితులు గొప్ప గ్రంథములు ప్రకటించిరి తిరా చిన్నయమారి నీతి వంక్రిక కాం చాక్యరణము మహాభారత ప్రకటనము లిహంజవల్లి పీఠారామా చార్యుల వారి కర్మ రత్నాకర పును విమంతుప్రకటనము

(13) పాశ్యత్వ ప్రభావము వనన అనేక సాహిత్య ప్రక్రియలు తెనుగులో తొలిసారి తలమూచుచి తుటితో వనలుల కళావికలు చాక్యనములు జీవ: చరిత్రలు విమర్శలు చాక్యజ్ఞులు పేర్కొన వచ్చివి వీటి అన్నింటి డి ఇంచుమించు కంటుకూరి వీరేశలింగ ముగారే ఒక వడులు చూపుటచేత చారు గద్య తిక్కన యని పేరు పొందిరి

(14) తెనుగు భాషనుండి ఇతర భాషలకు ఇతర భాషల నుండి తెనుగు లోనికి అనువాదములు అరిగిన ఎ జట్టి అదాన ప్రరావముల వనన ఇరుగు పొరుగు భాష లతో సామరస్యమును పొన్ని పాశ్యమును సంబంధ కాంధన్యములను పెంచుకొని ఎక వికాల దృష్టితో అన్ని భాషలలోని ఉపయోగి చదవాలమును తెనుగు భాష తనలో ఇముడ్చుకొన్నది

(15) అంధ్ర భాషలో అధిక ప్రాభావ్యము వహించిన చాటక రచనము ప్రదర్శన యోగ్యముగ ఈ కాల మునందే పొడమూనది తొలి పాంయక నాటకము 1888 లోనే కోరవల రామనంధ్ర కాక్యగారు రచించిరి లనమ రంగవల్ల ప్రదర్శన పొందిన నాటకమును కంటకూరి వారే 1876 లో రచించి ఒక క్రొత్త మార్గ మును చూపించిరి

(16) ప్రాచీన సంస్కృత కావ్యముల లోని చాక్యజ్ఞాన పద్ధతిని రచ ప్రభావముగానే కాక అనువిక పాశ్యత్వ పండితుల ధోరణిని భాష ప్రభావముగా కూడ విమర్శ పద్ధతి వర్ణింప దీ కాలములోనే మొదటి పద్ధతి వేదము వెంకటరాయకావ్య పాగపూతి పుష్పసామయ్య తంజ వగరం వేవపైరుచూళ్ళయ్య ప్రకృతులు మార్గ రభకులైరి విమర్శనలో అధునిక పద్ధతిని కట్టుమంచి రామ లింగారెడ్డిగారు ప్రవేశ పెట్టిరి

ఇన్ని లక్షణములు గల 19 వ శతాబ్ది తెనుగు పాపాత్మ్యము తెనుగు పాపాత్మ్య చరిత్రలో ఎక మాతన యుగమును ప్రారంభము చేసిన పండితాలము రామన్న మహోదయమువకు వై కాకగీతములు పాడిన యయ: కాలం వది ముగించెడు శతాబ్దముల చరిత్రలో మారు సంస్కరముల కాలము ఒక లెక్కలోనిది కాను అయినను (1800-1900) ఈ శతాబ్ది మాత్రము లుత్పత్తిక

మైన గ్రంథములు ఉన్నదిని ఆగ్రంథక ప్రధానమైన పాఠ్యాన్ని దిద్దవలసినదిగా వారికి ఉంది ఇది యొక సంధి యుగము ఈ కాలములో తెలుగు పాఠ్యములో తెలుపడైన కావ్య పద్ధతులను అన్నియును తిరిగి ప్రవర్తింపజేయు గాక మాత్రం కావ్య ప్రక్రియలు కూడ తొలినది అవలంబించినది

పద్య వాక్యములు ద్వయము కావ్యములలో ప్రాచీన సంస్కారము నుండి మొదలైన కావ్యములు వచ్చినవి ప్రబంధములు వచ్చినవి అనేకాద్య ప్రతి పాదములైన కావ్యములు తెలుపడైన ద్వితీయ కావ్యములు శబ్దములు వాక్యములు వచ్చినవి పురాణ పద్య రచనలో గోపికాభిమానము వేలకలది రచించిన రామాయణము గోవిందములోపాటు చక్కని శైలిని ప్రదర్శించెను వాటికి రామాయణమునే పాఠ్యముగా చేసి తెలుగు భాషలోనికి అయిన అనువదించెను అప్పు తెలుగులో అల్లమరాజు రామకృష్ణ కవి భాగవతమునే రచించెను ఆ కాలపు కవులలో అశ్వత్థ కర్ణాధికము ఎరిపాటియెనది ఎన్ని గ్రంథములు రచించినను వాటికి మూలము భారత రామాయణాది గ్రంథములలోని కవితే వీటిని మించి చరిత్ర కావ్యములు రచించిన కవులు లేకపోలేదు తొమ్మిది యుద్ధమును ఇతి వృత్తముగా రచించిన రంగరాయ చరిత్ర మొక ఉదాహరణము అతేక అమించారులు తమ తమ అష్టాశ ములలో తెలుగు కవులను పోషించుచు వచ్చిరి అ అమించారులు కవులను అదరించిన పొగడ్తలు లేకున్న తెగడ్తలు ఆ ప్రకారము తిట్లు వివక్షలు కూడ ప్రచారములోనికి వచ్చినవి ఎంతద్రోహ అవ్వగా కవి రచించిన రామణి దమ్మయ్య మను అంకా విజయము కవికి అంకా పాపాపామిలో కలిగిన కలహమును వర్ణించుచు రామాయణ కావ్యాధ్యక్షము ఇందు కూడ మేళవించి ఉదినది ఇది యొక అవశాసన కావ్యము ఇట్లే కవుల కృష్ణమూర్తి కావ్యము కూడ తొమ్మిది పొగడ్తలతోను తెగడ్తలతోను కావ్యములు రచించి వారికాలికలను అలల గ్రంథము చేసెను మొత్తము మీద ఈ కాలములో ప్రబంధ కావ్య సుందరి అచ్చ తెలుగు స్త్రీల యొక చతురాలులతో అనేకాద్యములతో శబ్దాలంకారములతో రాజవాసము చేసినది

ఈ విధానం అంతానికి వానారాజు పంచరత్నము చేయుచు స్వేచ్ఛా విగ్రహము కల్పించిన వారు దీనివలె వేలకల కవులు సంపదించుచు భూతావచానములు గాన రోమాణము కవితాశైలియు వందలి శతావధానము అటు కవిత్వ ప్రదర్శనములు చేసి ఆ తీహాంత్ర ప్రాచీనముగను అంద్ర కవికాశిమానము కలిగించినవారు వారికి ముందు అటు కవిత్వము అవధాన విధానములు అనుబంధములలో నున్నవారు వారే వారే యిటు పట్టు కవికా సరస్వతిని తమ తిహాంత్రములపై గ్రహించినవారే వారు- తిరువతి వేలకల కవుల వివిధ రాజ్య సందేశ సమయందు తమ మృదు మరుర విధాన ప్రదర్శనముల చేత వారు అత్యధిక అనుబంధ సమ్మోహములను చేసి వారు అనాదు అందలకు పోక కవి ఊహార పోక గ్రంథ కర్త ఎందుకూచినను అకావ్యా పోషకులు ఎందు విచ్చును కవికాగోష్ఠులు అగు క్రొత్తది యేది చేసినను వారికి అనుకరణ లోకమైనది

కవిత్వమునే వృత్తిగా చెప్పుకొన్న కొందరు కవులు వాని పోక అయ్యదముగ చేసినది ముద్రణ యంత్రము వచ్చుచే భారత భాగవత రామాయణాది ప్రాచీన గ్రంథములను తిరిగి అచ్చుచే ప్రకటించి కూడ పురి మాహాత్మ్యము కవితన మహావర్ణము అను గ్రంథము అను రచించిన కలాపాచారి రంగయ్య కవి భారత భాగవత రామాయణములను రోషరహితముగ ముద్రించి ప్రకటించెను రామాయణమును భారతమును ఆ కాలములోనే కాక చేరు కూడ రచించిన వారువారు అనుమించి శేషాచారి కర్మ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి కావ్య వానిని కొలను ను వ్యాపాని మున్నగువారు రామాయణమును తిరిగి రచించివారు అధునికంలో విశ్వవాద సత్యవారాయణ గారు రామాయణ కల్ప వృక్షమును ప్రాత్ర పద్ధతిలో రచించుచు వారు ఆ ప్రాచీన మహా కావ్యములు ఎందరు రచించినను తిరిగి విను వారికి చచ్చి లూరించును శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి కావ్యగారు వ్యాస భారతము వల్లె తెరిగించి చేసి భాగవతమును తిరువతి వేలకలవులు వాను శ్రీరాములు మున్నగు వారు తెలిగించి ప్రకటించి వారు ఈ కాలములో పాఠ్యగా ఉత్తమియైన దినుష

ప్రబంధము ఈ రచనలో కవి వ్యయం ప్రతిభ పొంది వ్యక్తము ప్రదర్శించుటతో యను పట్టు యనుక చమకము లతో అనేకార్థములతో గాఢత చేసి ప్రబంధ రచన ఒక నిర్దోష్య నిర్వచన ప్రక్రియగా చివర కొక నిర్గంధ భుసుమముగా చేసిరి అందు చేతనే కొంద రి రకముల రచనలను అట్టి ఈ కాంఠమును ఓదయుగ మనీరి కాని ఆ ప్రబంధములలో నున్న వై విధ్యమును గాంచినచో అయో కృత ప్రతిభ వ్యక్తి మగుచునే యుండును అది గమించియే విలయనగరము తొమ్మిది మాడుగుల నీచాపురము వేంకటగిరి కాకహస్త తంజావూరు మైసూరు పుదుక్కొట్ల పంపునమల అధిపతులు తమ ఆస్థానములలో కవి పండితులను రప్పించి వారి చేత రచన త కావ్యములను వ్రాయించివారు తెలుగావాలో కూడ అట్లట్రోలు వన వర్తి గర్వాలు పంపు వాధిపతులు కవులను పోషించిరి

ద్విపదలు ఈ కాంఠములో ద్విపద రచనలలో వైచ వై శ్లేష పాదమ్యమును తొధించు కావ్యములు గలవు దక్షిణాంధ్రమున ద్విపద కావ్య రచన వృద్ధి గాంచినది అట్టి కావ్యములలో వర్షా కవిగిరి దుక్కాంగడ చరిత్ర భోగం పోత రామాయణము పరమాపదశిలిని శివ జ్ఞానమంజరి చేర్పించి దగినది తరిగొండ వేంకటాంజ (1840) రాజయోగపారమును వ్రాయుటయే గాక భాగవతమును ద్విపద కావ్యముగా రచించెను అర్ధవన కాంఠములో మామిడన్న మళద్రమ్మగారి అధ్యాత్మ రామాయణమును గార్లదియై నుక్కారాయ కవిగారి పోగొండ కావ్యమును పల్లెపూర్ణ ప్రజ్ఞాచార్యులుగారి ద్విపద మేఘమాళయును చేర్పించి దగినది ద్విపద కావ్యమున భావ భావము వస్తువు, లేఖయములై వివర నునోపాదములుగా జాతీయ పం దమ్య లో అలరారు యుండుటచేత ఇది తెమగు వారి వ్యంక ఆస్తు అయినది

యక్షగానములు దక్షిణాది భావలలో తెమగు భారు ప్యంకము చేసి కొన్న మరొక పాపాత్మ ప్రక్రియ యక్ష గానము 18 వ శతాబ్దిలోనే ప్రారంభమైన యక్షగానము 19 వ శతాబ్దిములో విశిష్టతయి నందుకొన్నది చాగ్గ రాజ రచించిన వావా చరిత్రము, ప్రహ్లాద శక్తి విజ

యము అపూర్వ మయిన సంగీత క కాంధ ముగ్గు 1810 లో దక్షిణాది తెలంగాణలోని తెగల్లూరులో కావ్య మండలేశ్వర విలాసమును తంజావూరులోని భోగం పహాళి శంకరవల్లకి సేవా ప్రబంధమును విష్ణు వల్లకి సేవా ప్రబంధమును మేలట్టూరులోని వెంకటరామ కావ్య యక్షగానములను రచించివారు మేలట్టూరువారి రచన లయిన ఉపా పరిణయ రుక్మాంగడ చరిత్ర ధ్రువ చరిత్రల నంటి వాదినీ వేటికిని ఆ గ్రామము లో ప్రదర్శించు చున్నారు కూచిపూడి భాగవతుల భాగ వతుల రామయ్య అను వారు గొల్ల కలవమును పెంట చింతల చిదంబరం ఉపా పరిణయమును జుమ్మె గిల్లవల్లి గ్రామ వాస్తవ్యులయిన చొదరి కళిరేఖా పరిణయమును రచించివారు ఈ వాటములనే కూచిపూడి భాగవతులు వలుచోటుల ప్రదర్శించుచున్నారు ఈ యక్షగానములు వలుచాపులలో స్త్రీ పురుషులు కలిసి విధి భాగవతము లుగా ప్రదర్శించిరి కొన్నింటిని తోలు త మ్యులతోను కీలు తొమ్మలతోను ప్రదర్శించు చున్నారు ఇట్టి ప్రదర్శన ములకు అనువుగా లక్ష్మణమూర్తి కళింక వాణాసుర వాటము అనునది ఉదయించినది

ఈ యక్షగానములకే పాఠోపలుగా మార్చి ఒక గాయకుడు వృత్త గీతావర్ణనయములతో కాళక్షేపము చేయుట పరిపాటి అయినది దీనికి మార్గదర్శి అక్షాద అదిభల్ల వారాయణరామగారు ఈయన యధార్థ రామా యణ మను చేయన రామాయణ మంతయును పారికళగా రచించెను దుష్టిడి కళ్యాణము మార్కండేయ చరిత్ర మొదలయిన పారి కళంక రచించెను ఈ యక్షగానముల తోను పారికళలతోను గద్య పద్యములే కాక మాత్రా పంధప్యులలో కూర్చిన దరువులు తొహరాలు రగ డలు జంపెలు శ్రిపుటులు మొదలయినవి- నిదర్ గతు లకు అనువైచ వృత్త గీత ఫలెతులతో కథను రచనంక ముగా ప్రదర్శించుటకు తోడ్పడును సంగీత సాహిత్య ములతో గాక తెలుగు వాటక ప్రదర్శన రీతులను యక్ష గానము ఒక చక్కని దృష్టాంతము

గేయ రచనలు అంధ్ర పాదవ్యక్తముతో నిధి నిశేవ రూపమున చాగియున్న అతయ్యల కువర గేయ వాఙ్మ యము ఇది మార్గదేవ పద్ధతులు పెండిసి యందునను

అతడముగా వృద్ధిగాంచి అంధులకే గాక దక్షిణ భారతమున కందరమున తలమొనగ మైవది వృత్తి పంగీత కీలకు అవకాశ మిచ్చు ఉత్తమ గేయ రచన అన్నియును 19 వ శతాబ్దిలో చెలువడినవే చాట్య ప్రదర్శనమునకు పోయిన పదములు జానకులు శర్మ ములు తిల్లానలు జితీ స్వరములు పద పద్ధతులు మొదలయిన విశిష్ట రచన లీ కావ్యములో లయలుదేరినవే తెనుగులో గేయ రచన చేయుట ఒక అఖండ గౌరవ ముగా పొటించి బాగురాక పారంగపాటి పంటి తెనుగు కర్తలే గాక స్వాతి తిరుదాళ బామనాస్త్రి పోతే కివాళి పడినెలు పొన్నయ్యలశ్మి శతాబ్ది ఇతర భాషా పండితులు కూడ తెలుగులో గేయ రచనలుగాంచి ప్రసిద్ధి గాంచిరి తెనుగు భాష ఇంత చక్కగా పంగీత మునకు అదిగన కారణములేకనే పాశ్చాత్య విద్వాంసులు తెనుగు లీయదనమునకు చొక్కి ది అటాకియన్ అఫ్ ది యూస్ట్ (the italian of the east)అని తెనుగును పేరొక్క పొగడినారు

దేశ రచనలోనే కాక జానపద వాఙ్మయములో కూడ బొమ్మిలి కథ చేరినారూ కథ పర్యాయ పావన్న కథ ఈ కావ్యములో వీర పదాలుగా మంచి ప్రచారము పొందినది ఉర్దూకాదేరి నిర్మల తత్వం చే నర వత్స పితమ్మ అకబాల్ల మొదలయినవే గేటికి తెనుగు పీఠంలో అనులకుచులు పాడుకొను అనంద గీతములుగా అలరారు చున్నది కాలకాగమ్మ చిన్నమ్మ కామమ్మ తత్వమ్మ కథలు పంటి పెరటాండ్ర కథలు పాటలుగా ఆ పోటు ఆ పోటు వ్యాప్తి చెంది తెనుగుపాట అన్ని రోముల విధి ఎంచు చున్నది చంద్రమ్మ పాట గోపరెడ్డి పాట చల్ మోహనదంగ పంటి వృత్తుల కథలతో కూడి జీర్ణ కళా గేయములు జల్లి జులం పెనపులై చిందులారుచు వృందయ్యుండి యైన రసానేకముతో తెలుగు వారిని మైమరపించు చున్నవి వేయి చెండ్ల పాటలు విసరు రాతి పాటలు రంపుళ్ళ పాటలు కపతి (పిరుతోడు మోటు) పాటలు ముద్దికమైన పోవ్యముతో తెనుగు కన్నెల కృంగార ప్రయత్నమును వేరొక్క చెక్కడించు చున్నది లాటి పాటలు జోల పాటలు మేలుకొలుపులు ఓలలు, పన్నుకొంపు పాటలు ముద్ది పాటలు మొదలయి

నవి తెనుగు జీవితములో పంగీతమునకు స్థానమును ప్రకటించుచు పకలాండ్ర మానవములను అన్నోడ పరచు చున్నవి ఈ రచనలను కొందరు విమర్శకులు పారస్వత ముగా పరిగణించుచు కొందరు లాక్షణికులు పీటిని వ్యుత్త పంపృష్టుతు లని నిరసించుచు కాని ఈ విభాగము తెనుగు జీవితములో తెనుగు వాఙ్మయములో కలిసిపోయిన జీవన ప్రవంతి యగుటచే దీని చెప్పరును వేరుపరచ లేదు

కళకములు పాపాశ్వుము జీవిత విమర్శ యను పాశ్చాత్య వ్యాఖ్యిణిని విజము చేయు రచనలు కళక ములు ఈ పాపాశ్వు రచన కూడ 19 వ శతాబ్దిలో అత్యంతముగా వృద్ధి గాంచినది 19 వ శతాబ్దిలో కవులందరును కళకములు రచించిన చాలే పీటిలో హెచ్చు భాగము ప్రోత్సములుగా నుండును ఈ తెగకు చెందిన చాలిలో తిరుపతి వేంకట కవుల కామేశ్వరి కళకము వర్ణాది ముఖ్యరాయభుగారి కర్త రింకామణి రామ క్రిరాములుగారి చక్కల దండ అను కళకములు మంచి ప్రచారముతో మున్నవి కళకములలో పెక్కులు కత్తి శృంగార భావ విలంబములై ముప్పిళ్ళమైన పోవ్యముతో గూడి ననుకూలిక ప్రజా జీవితమును పరిచయము చేయు నవి కలవు తెనుగు భాషలో నుదికారమును బాధనపో రిక భావమ గూర్చి గిడుగు పీఠాపతిగారు రచించిన భారతి కళకము ప్రుద్ధమైనది అనువాదన కవులలో... దేవులొల్లి కృష్ణశాస్త్రిగారి చేతున పద్యములు క్రిక్కి గారి ఎనిసి మువ్వ కళకము బాగ్గచారి మాట చాళరథిగారి చాళరథి కళకము పోవ్యరీరణి ముచ్చు ముకుళులు

ఈ కావ్యములో... పద్యరూపమున అనేక పాపాశ్వులు అంబార శాస్త్ర గ్రంథములు వ్యాకరణములు ఉదయించి నవి ఉరుమా పారశి కావలు తెనుగుపాట పీ విధముగా మిళితమైపోయి పరియము తెలియ తెప్ప వేరీ పద్య ములు పచ్చిపచ్చి ప్రతి విషయమును పద్య రూపముతో చెప్పుట పరిపాటి అయినది తమ చేరు కూడ ఒక ఆట తెలిసి పాదముతో ఇబ్బి చాచిలాల చానుదేవ శాస్త్ర అని సంకతము చేసిన చాచి బ్బురు 19 వ శతాబ్దిలో వెలవడిన పాపాశ్వుములో... తెనుగు పాపాశ్వు స్వరూపము అన్నియును విభావము గాంచినది అంతే కాక పాశ్చాత్య ప్రభావమునవన విచారాంత కావ్య

ములు ఖండ కావ్యములు కూడ వెలువడినవి

అధునిక కవిక కట్టమంది రామలింగారెడ్డిగారు రచించిన మువ్వమ్మ మరణము (1897) వి హ రం క కావ్యములకు వాని యయ్యెను ఇందు కరుణ రస ప్రధానమైన ఒక కావు వదలి శ్యాగ వ్యతాంశము కావ్య వస్తువు ఇది అపూర్వమును అన్నిటియును వై నది తిరుపతి వేంకటకవుల బుద్ధ చరితము పాశ్చాత్య ప్రభావ మును తెనుగు కావ్యములలో ప్రవేశపెట్టిన తొలి కావ్య మేమో 1912 లో పేగుచుక్క పొడిచినది ఆ వాటి వేటవజ్రముకా తెనుగు హృదయములలో క్రొత్త భావా లను మెలుకొనినవై కాళికుడు గురజాడ అప్పారావు— ముక్కాంట నరాలు ప్రాణ అధునికాంధ్ర కవిత్వమునకు రాష్ట్రీక అయినాడు అతడు అమలందు అంగి ముదగిన కవిక కోటిలను పరిపించినాడు కొయ్యి తొమ్మల మెచ్చు కళ్ళకు కోనులల పొరెప్పనట్లు చూచు చున్నది తొమ్మ పూర్వమ్మును అవలంబా కంఠ కవిచా చిత్రాలుగా చిత్రించినాడు

1913 లో రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారు— లలిక అను మాత్రవ కావ్య రచనతోపాటు రావ లేదు రావ లేదు అందుగ్గిల మవోక్ష్యంబు చరిత్ర అని హృదయముల రీర్పి చదివించినారు అప్పటికి తెనుగు పీఠలో జాతీయ భావములు చేకర్చుకొని పొరలినవి అందుచేత రాయప్రోలు వారు చేసిన ప్రతోరము చేకము మొత్తము మీద వెలువడిన అయిదుంకళ గీతిలో కలిపినది అఖల భారత జాతీయ కవి యగు రవీంద్రుడు పాడిన భారతీ తీర్థ గానము జరించుద్రుడు వినిపించిన వందే మాతరమే గీతము తెనుగు వారి హృదయాలలో మూపు మ్రోగినది ఏ చేక మేగినా ఎందు వానికద పొగడరా నీకల్లిభూమి భారతీని అని ప్రతోర గీతాలున్న కావలసి ఈ భోరణిలో విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారి అంధ్ర ప్రకృతి తమ్ముల సీతారామ మూర్తిగారి రాష్ట్ర గానము ప్రసిద్ధి చెక్కినవి ఇ రత మాతృ సంకీర్తనములతోపాటు అంధ్ర పోరులమును అంధ్ర గౌరవమును ఉగ్రులించి పాటలు పాడుట నిరపాటి అయినది జాతీయక వికలించి అంధ్ర జాతీయక వీర్వదన ఎదవ ఈ ఇరువదన క కావ్యిలో మొదటి పాదము గదచిసరి, రెండు యుద్ధాలు గదచిన

తరువాత వ్యక్తుల భావములలో పరివర్తనము వచ్చిందే అంధ్రజాతి భారత భూమి అను భావములు పోయి మన మందరము మానవులను అను విశ్వమానవ భావము పెంపొందినది మానవుని కృపి హర్ష భావములు ప్రకటించుచు శ్రీ శ్రీ గానము చేసినాడు దీనికి ప్రాతి పదికగా గురజాడ అప్పారావుగారు ఇట్టి సూత్రములనే ప్రచారములోనికి తెచ్చినారు

మానవుని ప్రేమించుట మనకి తెలిసి పాపారణమైన మామూలు జీవన సూత్రం అని 21-5-1908 లో ప్రాసన ఒక లేఖలో వెలువడినదివారు రాయప్రోలు చేకర్చుకొని పూరిత కవికతో గాక ప్రయయ కావ్య రత్నములు ఖండ ప్రోన మానవారు వీరు రచించిన తృణ కంఠముల ఇష్టకముల పైపాలన—ప్రయయ కావ్య పద్ధతిలో నిష్ఠాను చింతనకు వాంది పరికినవి ఈ భోరణిలో పెక్కులు కవులు నిర్భల ప్రేమను వర్ణించు కావ్యములు ప్రాస వారు వారిలో అబ్బూరి రామకృష్ణారావుగారు తీవ్ర గానము చేయని సత్యనారాయణ కావ్యగారి దీపావళి వాయవి సుబ్బారావుగారి హృదయ ప్రాయయాత్ర కొన్ని ప్రుద్ధ—ప్రయయ కావ్యములలో వేర్వేరు దగినవి ఈ కవులందరినైవము చెల్లి తీక్కు పర్వవర్తన పండి రొమాంటిక్ కవుల ప్రభావము ప్రసరించినది

ప్రకృతిని ప్రేమించుచు కర్షక కావ్యములు రచించిన కృషివలుడు దువ్వూరి రామిరెడ్డి వీరు రచించిన వనటమారి వంశారమ్మ అగ్ని ప్రవేశము అలంకార కృషివలుడు ప్రకృతి కవికను పరిచయము చేసినది రామిరెడ్డిగారు పార్శ్వ భావ కాగుగా చదివి ఉమక అయ్యోమ్ రచించిన పాపకాలము పాడినది రచించిన గులాబి తోట మ (గులిస్తాన్) పండ్ల తోట మ (తోస్తాన్) అనువదించిరి (హౌస్ రచనలను మెరవించి వారు) రామలహరిరచనలతో—అపూర్ణుల కూర్చే బొర ప్రేరణ లేక తెనుగు చేకపు నివర్గ పౌండర్యమును చూచి గానము చేయు కవులు ముందువకు వచ్చినారు వారిలో కవి కొండల వేంకటరావు అడవి వామరాజి, సందూరి వేంకట సుబ్బారావు ముఖ్యులు కవి కొండల వారు చక్కని పాటలు రచించి గద్దె పువ్వులను గూర్చి వదన కాండము గూర్చి చక్కని భావములతో బాసపర గేయ

మొదటి రచనలను చేసినారు కావవర గేయముల ధోరణిలోనే కాక ఆ కావలో ఆ పలుకుబడితో సందూహితులైనా వాళ్ళు రాక పాత్రనే వృత్తి చేసి ఆ పాత్రకు యెంత అని కావవరము చేసినారు యెంత పాటలు చెప్పని పాపాత్మ్య ప్రపంచములో గాలి దుమారము లేవని ఒక స్పృహమందక ప్రకృతికి ఒక ముగ్ధ మోహన లావణ్యమూర్తికి ఈ పాటలలో రూప కల్పన అరిగినది దీని రచనక శిల్పి కావవరము తెలుపు పాటలు చెప్పని వచ్చినవి విశ్వకాశచారు గిరిభూరుని గీతములను కన్నెరసాని పాటలు కోకిలమ్మ పెండ్లి ని రచించినారు

తరువాతి తరముల చారితో కొనకళ్ళ వెంకట రత్నముగారి బంగారు మామ పాటలు యెంత పాటలను మరచించినది గేయ రచనలో ఎద్దరాస్త్రులు దేవుల బల్లి కృష్ణకౌత్తుగారు బ్రహ్మ సమాజ ప్రార్థన గీతాల ప్రభావము రచించుచు రచనల ప్రభావము వీరిపై కానిగా పరిచినది వీరి కన్నీటి పాటల విశ్రేణి వంటి ఉత్తమ రచనలు చేసినారు కన్నీటి తెరలం వెన్నెలలో అను పాట చాల ప్రసిద్ధి తెచ్చినది గేయ కర్తలలో అతని కావరాజు బనరజా అప్పారావు కావ్యరేఖము కరిగిన మంది పాటలు రచించినారు దేవులబల్లి కృష్ణకౌత్తు గారు మూడి తత్వము వైష్ణవ సంప్రదాయమైన వైష్ణవ భావములను తీర్చివేసినారు ఆత్మాశ్రయ కవిత్వముతో కూడిన పుర్య కవిత్వం (Mythic) ఛాయా వారము వకు ప్రాణము పోసినారు తీయన కమలలో స్త్రీ అప్పు రమ్మందరి దివిమంది భువి కేతెంచిన శివరత్న వికంఠ చారిత్ర్య రేవత !

నా వివాసమ్ము తొలుత గంధర్వ లోక
మధుర సువమా మధా గాన మంతాచరి
వివోక వియోగ గీతిక చేసు నిరుత

వెన్నెలల చారి వోక తేయ వెడలిపోతి
కృష్ణకౌత్తుగారి కృష్ణవత్సము శివరత్న ప్రభావము
అను కావ్యములు ఎందరో తరువాతి కవులకు ఒకవడు
లయినవి కావ ప్రభావములు ఈ లిలిక్ పోయెట్రిక్
భావ కవిత్వ మని పేరు చెట్టుటచేక ఇది ఇతరుల ప్రశంస
కును హాళకమువకును కూడ హేతువైస్తది

తరువాతి తరములో వచ్చిన ఇంద్రకంటి సాను మర్యాద్రు మల్లవరపు విశ్వేశ్వరరావు పులివెందుల అప్పల పామి వెనుమర్తి వెంకటరత్నం కొడాలి వెంకట మహారావు కరుణాశ్రీ మున్నగు వారు ప్రణయ గీతములు పాడినారు ఇంద కావ్యములు వ్రాసినారు చంపూ కావ్యము లిల్లివారు ఈ కవులందరిలోను అనిచ్చిన్నముగ రచనలు చేయువారు విశ్వకాశ వత్సవారాయణ వాయని మర్యాద్రు శి బామరా వేదం వత్సవారాయణకౌత్తు మొదలయిన వారు ఈ కవుల ప్రణయ కావ్య రత్నంలో కాని ప్రాచీన ప్రబంధ ధోరణిలో గాని చేరక స్వతంత్ర కావ్య రచన చేసిన బలం కవులు కామూరి వెంకటేశ్వరరావు ఎంగళి లక్ష్మీకాంఠము గారలు తొలకరి పేరుతో సాహిత్య పీఠంలో కవిత్వాలోపలము చేయుచు పంపృథకమునుండి అశ్వినోధుడు రచించిన పౌండర సంధిమ అను తొద్ద కళా కావ్యమును వీరు తెనుగులోనికి ఒక మౌలిక రచన యనించు నట్లు పునఃస్పృష్ట చేసి ఈ బలం కవులు రచించిన ఈ మాతన కావ్యము తెనుగులోనికి ఉద్భవమగుకా కావ్యములలో ఒకటిగా కావ్యక కీర్తి గడించుకొన్నది

అభువిక కవిత్వా చరిత్రలో మరొక అధ్యాయము శ్రీశ్రీ మహా ప్రస్థానములోని మరో ప్రపంచం అను పాటతో ప్రారంభమైనది శీవీక మొక పద్మభూషణం కవిత్వ మొక శీరని దాహం అను లక్ష్యముతో ప్రారంభించెను ఈ కవి ఆకాశావముతో కవిత్వభూలో బంగారు కలలు కన్నాడు పరిమళార క్రష్ణమూర కాధావర్స దమ్మలారా నీడవకండి నీడవకండి అని అగన్నాళ రథ చక్రాలు సమూహా యని అశ్వయ హస్త మిచ్చివాడు రేక చరిత్రలకు మాతన నిర్వచన మిచ్చివాడు కవిత్వా ! ఒక కవిత్వా ! అని మాతన గావము చేసినాడు ఎందరం ర కచందనం కలకత్తా కాళి నాలుక ఇవన్నీ కవిత్వా వస్తువు అని కవిక కేరీ లనర్వన లేదని పడి హాడ్ హాడ్ అని కేకలు చేసే కాన్ కాన్ మ్యాన్ మ్యాన్ బుదాగ గవ్వత్తుగా అని కొంచె కొడాలిలో చందోబందోబిస్తులు తెంచేసినాడు తీయన ధోరణిలో శ్రీ రంగం వారాయణకామ వరాళి అరుద్ర మొదలయిన వారు క్రొత్త రచనలు చేసినారు

తెనుగు భేజములో తెండవ ప్రవచన యుక్తావంతకము అభ్యుదయ రచయితలు కొందరు ఒక దశముగా ఏర్పడి రాజీయి సాంఘిక ప్రచారములకు పాపాత్మ్యమును ఉపయోగించిరి అట్లు ఏర్పడినదే అభ్యుదయ పాపాత్మ్యము (వర్తనేదమును మూర్ఖుల సర్వసాధారణ ప్రచారము ప్రతిపాదించి చానితో పాపాత్మ్యవాద సర్వసాధారణ ప్రచారమే ప్రధాన పాథనముగా కల వీరి) ఈ అభ్యుదయ రచనలలో కూడ కొంత ఉత్తమ పాపాత్మ్యము లేకపోలేదు ఇట్టి రచయితలలో అనిశ్చిత్తి సుబ్బారావు అంతా తెల్లం కొండ రామరామ బాగ్గల చిరంజీవి మున్నగు వారు రాగలను వీరందరికీ ధిష్ణమైన కంఠముతో రాయలను కరువు కాటరానికొచ్చి కన్నీటి పాటును పెట్టేటి పాటగా పాడిన అభ్యుదయ విద్యుత్కవి విద్యాన్ విశ్వం ఏ వరి వత్తులకు ఏ సంఘములకు చేరక చారిత్రక కథా వస్తువులు తీసికొని రచించిన వారు గడియారం వెంకట శేష రాస్త్రి దుర్బాక రాజశేఖర శకావధాని తెలంగాణాకు చెందిన వానమామలై వరచాచార్యులు అను వారు శేషరాస్త్రిగారి శివ భారతము (శివాశీ చరిత్ర) రాజశేఖర శకావధానిగారి రాజా ప్రతాప్ వరచాచార్యులు గారి పాతన ఇటీవల తెలువడిన మధువామతుల సత్య వారాయణరాస్త్రిగారి అంద్ర పురాణము చారిత్రక కావ్యములు శి బామరాగారి ఘరౌపి అంధ్యాం పాపయ్యరాస్త్రిగారి కరుణాస్రీ ప్రణలలో ఎక్కువ ప్రచారము పొందిన కథా కావ్యములు

రాజీయము ప్రధానములో తెలంగాణములో ఒక పెద్ద సంఘమును అయలుకేరినది అక్కడ పోలీసు చర్యలు అందుకు కవులు పాపాత్మ్యవేత్తలు పాపాత్మ్య సమరములో పాల్గొని అంగ్రోద్యమములో పని చేసినవారు వారిలో రాజశరణి తన అగ్నివీణ ప్రసాదించి 'నా తెలంగాణ కోటి రక్షాం వీణ అవి ముక్కోటి అంద్రులను ఒక్కముడిలో ముగించినాడు తీర్చిన రచించిన 'మహాంగ్రోదయము మహాలోధి తెలంగాణములో గొప్ప చైతన్యమును కల్గించినది తీర్చినతో పాటు, అభినవ కవితా రీతిలో వాగార్జున పాగరము కర్నూర వసంతకాయలు అను కావ్యములు రచించి

వయ్య కావ్యములలో క్రొత్త దనము తెచ్చి వాడు వారాయణదేవ్

వృత్త రచనలో గేయ రచనలో క్రొత్త శీవములు తెలుపుచు తెనుగుతనము పోలీయక తేటతనము కూర్చు కొన్న కవుల రచనలలో బాగ్గల వెంకేశ్వరరావుగారి అగన్నాటకము మా పూరు లోయ ధీమన్నగారి దీపవళ ఉప్పాడ రాజారావుగారి మధురాయము పేర్కొన దగినది

ఇవి గాక వచనములో ఒక యిం ఒక అవ్యక్త వంగితము కల్పించి రచనలు చేసినవారు గుడిపాటి వెంకటవలం శిష్ట ఉమా సుపేశ్వరరావు శ్రీ శ్రీ అరుద్ర మున్నగు వారు ఈ రోగదలో ఇటీవలి చారిలో మీదుర్తి అంతఃకేయలు మారిరాజ రంగారావు గోపాల చక్రవర్తి విశ్వ రచనలు గాదించుచున్నాడు

మొత్తము మీద తెనుగు కవిత అధునిక పాపాత్మ్యములో పోయిన పోకడలు గమనించినచో కొన్ని అక్షణములు పాపాత్మ్యముగా కనిపించును పాపాత్మ్య భావ ప్రవచనములో విన ర్తనము తెచ్చిన రొమాంటిజమ్ మిష్టాంత సరయితిజమ్ ఎగ్జిస్టెన్షియలిజమ్ అనాస్థిగవంటి అన్ని ఉద్యమములను తెనుగు కవితలో ప్రయుక్తములుగా కనిపించుచున్న యున్నది వీటి మచ్చుకుమకలు వైకాళికులు ఉదయ ఘంటలు కల్పన తెనుగు కావ్యమాం సంఘ సంకలనములలోను వివిధ పాపాత్మ్య ప్రకారంలోను చూడవచ్చును మాతన ప్రయోగములు చేయుటకు తెనుగు కవులు వెనుకొనలేదు అట్టి మాతన ప్రయోగములలో చమత్కృతి యున్నచో అమోచించుటకు తెనుగు పాకకులు సంకయంచలేదు కవిత ఉక్తి చమత్కృతి యను పదవి ఈ ప్రయోగా అన్నింటిలోను గోచరించును ప్రాచీన సంప్రదాయములైన అధునికులు దీనిని తిరుగుకాటులు ఈ కవితా సంపుటములలో ఎడవెడ కనిపించి చదువరులను చకటించు చేయును వీటితోపాటు అనుభూతముగా పురాణ గాథలు చరిత్ర గాథలు మొదలయినవి కవితా వస్తువులుగా తీసికొని కవులు కావ్య రచనలు చేయుచున్న యున్నాడు శత పాపా సంఖ్య గల ఈ కావ్యములలో తెనుగు పలుకు అదివి తెనుగు సంప్రదాయములను నిలిపి, తెనుగు

వ్యాసయ రాగములు విరచించిన కావ్యములు వర్ణములై నను భవ్యములుగా చిరకాలము నిలిచినవి ఇవియే చిరంతపుత్ర కలకాలము జీవించ గలవు

నాటకములు — వాటికలు

19 వ శతాబ్దములో చేర్పడిన మరొక సాహిత్య పుష్టి పాటక రచన 1900 లోనే తొలి తెలుగు పాటకము మరొక రచనగా వచ్చిన దని యందురు ఇది కోరాడ రామచంద్ర శాస్త్రిగారి మంజరి మధుకరీయము ఇది క్రొత్త వర్ణితో నచన వర్ణన సంభాషణలతో వ్యతంత్ర కళతో రచించబడిన పాటకము అంతవరకు తెలుగులో నున్న పాటకములు యక్షగానములుగాను సిద్ధి పాటకములుగాను భాగవతములుగాను కోలు రొమ్మలాటలుగాను ప్రదర్శితములైనవి అధునిక వర్ణితో ప్రదర్శించుటకు పిలుగా కందుకూరి వీరేశలింగముగారే 1875 లో పాటకములు రచించి రామచంద్ర కళాశాల విద్యార్థులచేత రంగస్థలము మీద వాటిని ప్రదర్శింపజేసినారు ఆకాలములో తెలుగు పాటకము అన్నియును సంస్కృత పాటకములకు అనువాదములు కొల్పోయిన పేదరికమును సంతులు నరకాసుర విజయవాక్యయోగమును వాచిలాల బాసుదేవశాస్త్రి ఉత్తరరామ చరిత్రమును కందుకూరి వీరేశలింగము కామంజరి పాటకమును సంస్కృత మాతృకనుండి అనువాదము చేసినారు తిరువతి వేంకట కవులు చేసేము వేంకటరాయశాస్త్రి అయ్యతి రామయ్య పంతులు వర్ధానీ సుబ్బారాయుడు గారలు చెక్కు పాటకములను తెలుగులోనికి అనువాదము చేసినారు ఇంగ్లీషు భాషనుండి జూలియన్ పీటర్ పాటకమును వాచిలాల బాసుదేవశాస్త్రిగారు 1875 లో ప్రకటించి కందుకూరి వీరేశలింగముగారు వెనీసు వర్ణకుడు చుక్కార రక్తాచళి (రామెడి ఆఫ్ షీరక్ట్) అను వాటిని ప్రకటించి విద్యార్థులచే ప్రదర్శింపజేసిరి ఇంగ్లీషు భాషనుండి యూరూపయన్ రచయిత లయిన మోలియర్ ఇబ్సన్ గోగోల్ షాప్ ఎరూడెల్లో, మిలరయిస్ చారి పాటకాలు తెలుగులో అనుకరింపబడి నలు కాపులలో ప్రదర్శింప జరిగినవి

సంస్కృత అంగ్ల పాటక పరిచితములను మేళవించి భర్తృవరం కృష్ణమాచార్యులుగారు చక్కని పాటక

ములు రచించి వాటిని లక్నోలో ప్రదర్శింప చేసినారు ఆ కాలములో బొరాలేక పాటకములను వారు బ్రాహ్మ ప్రహార చిత్రవశీయము పారంగధర చంద్రవేద వంటి ఇతి వత్తములతోనే క్రొత్త ప్రయోగములు చేసినారు బొరాలేక పాటకములలో చిలమి న్ని లక్ష్మీనరసింహంగారు పాసుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావుగారు ప్రదర్శన యోగ్యమైన గొప్ప పాటకములను రచించినారు చితక మర్రి వరి గయోపాఖ్యానము పాసుగంటిబారి పారుక రాధాకృష్ణ విప్రవారాయలు వేటికిని రంగస్థలములో ప్రదర్శింప పాటకములు తిరువతి వేంకట కవులు భారతము నంతయు పాండవ పంచకముగా అయిదు పాటకాలలో రచించిరి వాటిలో వారి పాండవోద్ద్యోగ విజయములే రంగస్థామిపై వేటికిని ప్రకాశించుచున్నవి అచ్చే శ్రీరాముల నర్పితాశురకాష్ట్రగారి పాపిత్రి మల్లాది అమృతరామశాస్త్రిగారి ద్రౌపది ప్రదర్శనాను మూలములుగా వాని గాంచిన పాటకములు

బొరాలేక గాళలలోని పొక్కలకు కొంత సహజ వ్యత్యాస ఎద్ది కలిగిరి అధునికులు కొన్ని పాటకములు రచించి క్రొత్త పంభా క్రొత్తిపారు అట్టి రచనలలో గుడిపాటి వేంకటచలంగారి హరిశ్చంద్ర ముద్దు కృష్ణ గారి ఆలోకం అమంచర్ల గోపాలరావుగారి నారద్య కళ్యపుడు చేర్పిన దగినవి

చారిత్రక పాటకములు ఆంధ్ర పాటక ఎకామహేష్వర భర్తృవరం కృష్ణమాచార్యులుగారు రచించిరి వారి నమకాళికు లయిన కోలాచల శ్రీనివాసరావుగారి రామరాజ (fall of Vikramaditya) అను పాటకమును రచించుటతో ఈ రకపు రచనలకు ఒక స్థాయి యేర్పడి పది తరువాత పిమ్మటారాయణరావు రోమహర భవ పుత్ర విజయము చంద్రగుప్త హిరన్యకశిపుమేష్వర శాస్త్రి రాజ్య పతనము వంటి పాటకములు ప్రసిద్ధి జేసినవి ఆంధ్రదేశ చరిత్రకు సంబంధించి నంతవరకు వేదం వేంకట రాయశాస్త్రిగారి ప్రకాశ రుద్రయము శ్రీపాద కృష్ణ మూర్తి శాస్త్రిగారి తొమ్మిది యుద్ధము గొప్ప పాటకములు

పాంపుక సమవర్ణలు గ్రహించి ప్రచారభోగితో గద్య పద్య పంభాషలతో భాగ్యులారి వారాయణరావుగారు,

చింతామణి కరవిక్రయము మధుసేన మొదలయిన వాటకములను రచించినారు అది చేతికిని అంగ్రహాటక రంగస్థలిని విశేష ప్రచారమును పొందియున్నది సాంఘిక సమస్యలను చాచి చిత్తముగా చిత్రించిన తొలి వాటకము ఎ చి రాజమహేంద్రవరం తప్పెనది? అనునది దీనితో తెలుగు వాటక రచనలో గొప్ప విప్లవము వచ్చిన దన వచ్చును దీనిని అమూలించి లక్ష్యాంశ కావన పరివడని పంగతులు ఎ చి రంగారావు దంపతులు అను వాటక ములను రచించి ఎన్నో చోట్లను ప్రదర్శించినారు కాని సాంఘిక వాటకములలో నిజముగా విప్లవాత్మకమైన రచన కవ్యానుష్ఠానము దీనిని 1897 లోనే గురజాడ అప్పారావుగారు రచించి కవ్యానుష్ఠానము అను దురాచారముపైన తీవ్ర విమర్శ ప్రకటించినారు ఇది 1910లో క్రొత్తపూరముచాల్కి 1916 నుండి ద్రవర్ణముల పొందుచు సాంఘిక దురాచారముల విమర్శమున ప్రతిబింబి కనువిచ్చు కలిగించుచు వచ్చినది వ్యావహారిక కావ్యలో నడిచిన యీ తొలి రచనలో కాస్తవ దృశ్యాలు వ్యక్తపరిచియున్న పంతుటనలు సహజ వ్యంగ్యముతో కూడిన సంభాషణలు చేరి వాటక పాపాత్మ్యము లోకి కవ్యానుష్ఠానము అత్యుత్తమ స్థానము నందుకొనుటకు చేసినది తరువాత ఎన్ని సాంఘిక వాటకములు వచ్చినను అది కవ్యానుష్ఠానము అందుకొన్న ప్రమాణము నందుకొన లేకపోయినది

ఇటీవల అంగ్రహాటక కళా పరిషత్తును స్థాపించిన తరువాత ఈ పాటక సంవత్సరములలోను చాలా వాటకములు రచించబడినవి పరివత్తులో అహంకారముల పొందిన వాటకములలో కొండముడి గోపాలరాయ శర్మగారి ఎదురిత బుచ్చి బాబుగారి అశ్వమందన వరసరాజుగారి వాటకము అచార్య ఆశ్రయగారి యర్ తి తి కప్పలు మొదలయినవి చేర్చిన దగినవి

యద్యదానములో వాటకమును ఒక ప్రచార పాఠనముగా ఉపయోగించి ప్రజా వాఙ్మయంబోధి వారు విజయ సంవత్సర ప్రదర్శన చిత్రియమైనారు ఈ రచనలలో చాలాది కృష్ణాకావ్యములకు సంబంధ పర్యవాయయల గాకలు రచించిన ముందడుగు మా ఖుమి అనునది ప్రతిరో గొప్ప సంవత్సరము కల్గించినది రంగస్థలము మీద వెలుగు నీడలతో క్రొత్త ప్రయోగములు చేస

అచార్య పరిశోధక కథలవంటివి ప్రదర్శించబడిన వాటకములు ఉన్నవి ఈ కోసలోనికి ప్రత్యక్తి గ్రామముగారి గారి కళాకాల్కి యే అవసరం మారాత్మాధ్యుగారి సంవత్సరము కలిగి వేరము-కెక వేర గలవు

మామల ప్రవృత్తిలో కలిగిన మార్పులతో ప్రాయశః సర్వాంశముల ప్రచారము చిత్రించ రచించిన వాటకములు సర్వాంశం యవసరాలగారి ఆలోకము నుండి అవ్యవస్థము అనిపెట్టి సువ్యాధ్యుగారి గారిమేదలు , శ్రీ వాఙ్మయగారి తీరిక కోరికలు అనునవి

కొందరు రచయితలు వాటకములను ఇకల వాఙ్మయ నుండి అనుకరించి అనువదించి స్వయం చేసికొని అది ప్రదర్శించుచున్నారు కాని అంబలి పాత్రలు నన్ని వేళాలు పంపుటవలె మన వాచావరణమునకు పరిమితం అని విరుద్ధమై ఎన్నెన్నగా కనిపించు చున్నది ఉదా గొగోల్ రచించిన ఇన్ స్పెక్టర్ జనరల్ అను వాటకమునకు ఏదెమిది అనువాదములును స్త్రీత్వ రచించిన ఇన్ స్పెక్టర్ కాల్పు అను వాటకమునకు నాలుగైదు అనువాదములును తెలుగు రంగముపై ప్రదర్శన యోగ్యతను పొందినవి

వాటక రంగముపైన స్వామ్యభవములను పురస్కరించుకొని వాటితో రచనలు చేసి అయిప్రదమైన వాటకములు రచించిన వారు కొందరున్నారు ఈ రచనల పాపాత్మ్యప్రాయ పెద్దగా లేకపోయినను ఈ వాటకాలు రంగస్థలము పైన నూటికి నూరుపాళ్లు అయిము పొందినవి చెప్పవచ్చును ఇటువంటి వాటకములలో ఎనిమిది శ్రీరామమూర్తిగారి పల్లెపడుచు అన్నా చెల్లెలు కొబిలి గోపాలరావుగారి కంగ వీరకు లంకె లింకెలు వీయ పిమ్మగారి పాతెరు , కూలిరాజు కొట్టపాటి గంగాధరరావుగారి మా చాలు" గ్రుడ్డి లోకం తెల్లకొండ రామరామగారి మావ్వ రీతి పువర్ణవృత్తి కొల్లపాటి శ్రీరామమూర్తిగారి పువర్ణవృత్తి రాం గోపాలకృష్ణగారి చిల్లరకొట్టు చిల్లరవృత్తి వీటిని ఉదాహరణములుగా చెప్పవచ్చును ఈ వాటకము లన్నింటిలోను మన రంగస్థలములో కొత్తగా వాటక సమాజములు ప్రదర్శించుట అనువుగా తక్కువ స్త్రీ పాత్రలతో తక్కువ రంగస్థలం మార్పులతో, రచించిన

విశ్వానరము గోచరించును ప్రేక్షకులను దిగ్భ్రాంతములను చేయు నివారణముతో కూడిన సంభాషణములు వచ్చి చేకములు గోచరించి అసహజము వ్యభాచ విరుద్ధము అయిన సంభర్షణమును ఎంచయము చేసిన వాఙ్మయములే గాని సాహిత్య స్థాయిలో వర్ణాల్లభార భూషణములుగా చక్కని వాఙ్మయములు తెలువడలేదు అందుచేతనే యేమో అంతర్జాతీయ స్థాయిలోనే కాక అతల భారతస్థాయిలో కూడ రచించునట్టి కాని కథకే చంద్రునితో కాని నరి కూగ గల్గిన ఉత్తమ వాఙ్మయ రచయిత తెలుగు లేకములో ఇంత వరకు రావేదు రంగస్థలము మీద భవానంద్రము కూడా వ్యాపార వరకతో రచించిన రక్తగర్భిని కాంతి నివాసము వంటి వాఙ్మయము ఎదుపు తెచ్చుకొను చున్నారు.

ఇంత వాటికా రచనలో కూడ తెలుగు భాషలో సంఖ్య పొచ్చుగజేయునట్టి టరైపు బొచ్చానాక వాఙ్మయ సమాజముల అవసరము మరొకటై పు రేడియో శీఘ్రముల అవసరము తీర్చుటకు వాటికలు పొచ్చుగా ఉన్నట్టి అగుచున్నది వీటిలో కొన్ని ప్రదర్శన యోగ్యములు కొన్ని వినయ యోగ్యములు కొన్ని రేడియోలో ప్రకట యోగ్యములు రేడియో రాక మునుపే శ్రీ శివ శంకరశాస్త్రిగారు రచించిన వాఙ్మయ రచించినారు రేడియోను సంగీత వాఙ్మయము పొచ్చుగా వచ్చుచేత చక్కని వాఙ్మయము వచ్చినది శ్రీ శివ శంకరశాస్త్రి రేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి కాలాంశపు రచనాంశరావు దింజువారి శివరామరావు ఎలకా గణపతిశాస్త్రి మల్ల వరపు విశ్వేశ్వరరావు ఇంద్రకంటి హనుమచ్ఛాస్త్రి దాళగలి సారాయలరెడ్డి ఖర శ్రీవత్స మున్నగు వారు చక్కని సంగీత వాటికలు రచించి వారు దివి రామభాగం యన్ వి శోకారావు శ్రీరామ్ భుజంగరావు కర్ప మున్నగు వారు కూడ మంచి సంగీత వాఙ్మయము రచించి రేడియోలో వినిపించుటయే కాక రంగస్థలము మీద వాటిని వ్యక్త గీతాభినయములతో ప్రదర్శించి కృతకృత్యులై వారు ఈ సంగీత వాఙ్మయములలో కొన్ని సాహిత్య స్థాయిలో కూడ ఉన్నత ప్రమా థము అందికొనిన వసుటకు రేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి గారి "భస్మరాసు" గోమంతము అంబాకే కళ్యాణము

రచనీ కాంతరావుగారి అమృతవర్షిణి సారాయల రెడ్డిగారి రామపు దాళగలిగారి యశోధర వత్స రచించిన ఎలారి పూవులు ఉదాహరణములుగా నున్నవి.

ఏకాంతికలు ఏకాంత వాటికా రచనలు సాహితీ సమితివారే ప్రారంభము చేసినట్లు శ్రీ శివశంకరశాస్త్రి గారి సద్భావతీ చరణ భారణ చక్రవర్తి నోలి వరమహా శాస్త్రిగారి సర్వయాగము శ్రీనివాస శిరోమణిగారి పరివర్తన ఉదాహరణములుగా భావుదురు ఇవి వరసయములే కాని రర్పణీయములు కావని- వీటి ప్రదర్శనల వల్ల తెలివనది సాహితీ సమితికి చెందిన చింతా దీక్షితులు గారు సాహిత్యములో ఉన్నత స్థాయికి చెందిన కావ యావకములు (Lyrical plays) రచించి వాటిలో శ్రీకృష్ణుడు రేణుక తిరుమంగైయాళ్వార్ అను నవి చిరస్మరణీయములైన వాటికలు ఇవన్నియు వక నీయములే అంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమువారి ఆమెహ్యార్ రంగస్థలము లిటిల్ థియేటర్ మూవీ మెంటి రేడియో శేంబ్రాలు వచ్చిన కరుణాక ఏకాంత వాటికలు పొచ్చుగా అభివృద్ధి చెందినవి వీటిని రచించిన వారిలో ఎలకా గణపతిశాస్త్రి ఇంద్రకంటి న సమర్పాస్త్రి సోమగుమ్మి వద్దరాజు కొడవటికంటి కుటుంబరావు బుచ్చిబాబు గోపిచంద్, వరసరాజు యన్ ఎం. వై శాస్త్రి సుదరణయన్ రచయిత తెండలో కలిసి మూడు వాలుగు వేల సంఖ్యకు ఎంచిన ఏకాంత వాటిక బురయించిన వస్తుంత మాత్రమున తెలుగు సాహిత్యము పుష్టి పొందిన దనుటకు నిలు లేదు ఈ ఏకాంతికలలో కొన్ని సంపుట ములుగా కూర్చబడినవి ఈ సంపుటములను వర్ణావ లోకము చేసినతో ప్రదర్శన యోగ్యమైన రచనలతో పాటు ప్రవృత్తయిత వినయ యావకములు పొచ్చుగా కనిపించును ఇటీవల ప్రకటన వారిలో ఉంది కృష్ణారావు బుద్ధవరపు వాగరాజు అంగర మోరారావు రావి కొండలరావు గోరశాస్త్రి అరుద్ర కుందుర్తి అంజనేయులు, తె రామంకృతి కనుపర్తి వరంకృష్ణ మున్నగు వారు ఏకాంత వాటిక రచనలో అద్భుత విజయము సాధించినారు.

ఒక రకపు క్లాంకు వర్ణు (Blank Verse) లో అరుద్ర రచించినది ఏకాంతిక విలక, ఉద్ధాక అను

నవి క్రొత్త ప్రయోగములకు ఉపాచారములు
రంగస్థలము మీద విలయవంశము కాదన నంగీకరించుటలో కొప్పురపు మహారావుగారి అభిప్రాయము ననుసరించి కృష్ణమహారాష్ట్రము గారి తెలుగు గడ్డ అనునది గారి పాలనలోకి తెచ్చుదగినది నేటిది అనేక ప్రదర్శనలు పొందిన ఏకాంతంలో కొప్పురపు మహారావుగారి కేటానము. యస్ యస్ కై శాస్త్రగారి పెద్ద మనుషులు రిపోర్టులు గోటల్ వంద కన్న తీరితాయి గోపిచంద్ కత్తయ్యము రూపి కొండలరావుగారి స్వయంవరం తుక్కంటి దొరికింది వార్త వేంకటేశ్వరరావుగారి క్రొత్తగడ్డ ౨ వి రాజమహేంద్రవరం దయ్యాల లంక వీధి మగచావు మల్లాది వెంకట కృష్ణకర్మగారి దొంగలం దొంగలో పరామ ముద్దు కృష్ణగారి కీ కప్పులో పుపామ బుచ్చి కామగారి దారిని పోయే వానయ్య పేర్కొనదగిన రచనలు ఇవి రంగస్థలము మీద పెక్కు ప్రదర్శనలు పొంది సభితుల పార్శ్వస్థలం నందికొప్పుది ఇవి పూజ్యస్థానంలో వనరవములకు రోపించు రవ లంక ములుగా పేర్కొనదగినది తెలుగు పూజ్యము వందు కాటక రచనలో లంక పూజక వాటికా రచన లోనే పొచ్చు కై విద్యము విలయము కనిపించును

గడ్డ పాఠ్యము ౨౪ భాషలో వమగ్ర మయిన శాస్త్ర పరిజ్ఞానమును అంశరచనకవలె వచ్చుచో అది వచనము మూలముననే పాఠ్యమగును ఈ విషయమును గురించి 19 వ శతాబ్ది మధ్యలో విద్యా సంస్థలవారు మత ప్రచారకులు వేదాంత సంస్థలవారును తమ గ్రంథములను వచనములోనే వ్రాస ప్రకటించిరి అంతవరకు ప్రబంధ కై రిలో నున్న భాషను తప్పించి సులభ కై రిలో గడ్డ రచన గావించిరి తెలుగు భాషలో ఇంగ్లీషు గడ్డ వారంబించుటతో వాచకములుగా కళలు కావలం వచ్చినవి ఆ యవనరమ స్థిరులకు ఎన్నో కళలు ముద్రించి ప్రకటించినారు 1811 లోనే చార్లెస్ బెల్జియన్ కళలు అను పుస్తకము వ్యావహారిక భాషలో వెలువడినది 1819 లో విజ్ఞానమును కళలు 1824 లో పంచతంత్ర కళలును రూపిచిటి గురుమూర్తి శాస్త్రీగారు రచించిరి 1820 వ సంవత్సరము క్ర గ్రంథకరణ రేక

భాషా సభ (The Madras Text Book Vernacular Society) ఏర్పడి అందులో పాఠ్య గ్రంథములుగా నిర్ణయించిన పుస్తకములు- అనేక విషయములను సంబంధించిన ప్రకటించుచు వచ్చినది కానికనుక మండి భారత భాగవతములవరకు వచ్చు పుస్తకములను వచనము లోనే వెలువడినవి ఇవేగాక చరిత్ర భూగోళము విజ్ఞానము వేదాంతము మహాపురుషుల జీవిత గాథలు మొదలయిన సులభ కై రిల రచనములతో పండితుల చేత వ్రాయించి ఈ ప్రచురణ సంస్థ ప్రకటించినది చివ్వుయ నూరి 1860 లో పీఠి చరిత్రకము రచించి తెలుగు వచనమును గ్రాంథిక కై రిలో పేర్కొనినది కాని 19 వ శతాబ్దిములోని తెలుగు వచన రచనలో మంచి పుస్తకము లెన్నియో వచ్చినవి మొదటి రకలో వచ్చిన వాటిలో క్రీస్తు మత ప్రచారక గ్రంథములు పొచ్చు తరువాత మెకంబి దొర వ్రాసిన దొర స్థానిక చరిత్రలను పేకరించి కళలుగాను కై పురుషులుగాను తెలుగు మైన తెలుగులో రచన చేయించిరి

తరువాత ఈ పాఠ్యపుస్తక ప్రోత్సాహముచేత కవుల చరిత్రలు జీవిత చరిత్రలు పూర్వ గాథలు మొదలయినవి వెలువడినవి గడ్డ తిక్కన యనియు అంధ్ర గడ్డ నిర్మాత యనియు పేర్కొనిన కందులూరి వీరేశలింగము గారు వచనములో అన్నివిధములు యున్న రచనలను చేసి పిరు చరిత్ర కళలు కాటకములు రచించి నూతన మార్గములను వేయుటయే గాక వలె యను భావన తెలుగులో తొలిసారి రచించి మార్గరర్థము లైరి అన్ని విధములుగా క్రొత్త పంథలను ప్రోత్సహించు వారి పీఠి కాలురకు పనిచే వచ్చు వాచకములు మొదలు ప్రాచీన కవుల చరిత్ర వరకు వీరేశలింగముగారు ఎన్నో వచన గ్రంథములు రచించుట చేత పీఠి యుగ కర్త లనిరి

1803 లో పామిసేని ముద్దు వరంసావాయుడుగారు ఎనిమిది విషయములపై వ్యాసములతో 'నాక సూచన' యను గ్రంథమును ప్రకటించి ఏమగు నిరాపాద్యములు గారు 1820 లో కాశ్యపు చరిత్ర యను యాత్రా గ్రంథమును వ్రాసి ఇట్లనేక నూతన రచనలకు 19 వ శతాబ్ది ప్రారంభము చేసినది వీరేశలింగముగారి ప్రభావము అధునికమైన అత్యధికముగా పని చేసినది వారు

రచించిన నవలలు చరిత్రలు తీవ్రత చరిత్రలు ప్రచురణములు చాగ్గనములు... ఇట్టివే చిత్రమునై అష్టావర సంహముగాని రచించినారు వీరేశలింగముగారు పాపాత్మమును ఒక పంపు పంక్తిరచి సాధనముగా ఉపయోగించిరి వీరి వలెనే చిత్రమునై అష్టావరసంహముగాయను పాపాత్మమును పంపు దురాచారములను విమర్శించు ప్రజ్ఞాయుధముగా ప్రయోగించి పంపు పంక్తిరచి సాధించుటలో కృతకృష్యులైరి

వీరేశలింగముగారు రచించిన రాజశేఖర చరిత్ర తెనుగులో తొలి నవల యందురు ఇది వికార అఫ్ డేజ్ ట్టియ కథను కొంత అలంబముగా టేమిన్సును తెనుగు తీవ్రతమును తెనుగు అచార వ్యవహారములను వర్ణించు కథ యగుటచేత వీరిని తిరిగి ఇంగ్లీషు భాషలో టైజ్ ఒకరు అనువదించి ప్రకటించినారు వీరేశలింగముగారి అదుగు జాడలలో చిత్రమునైచారు- కామ చంద్ర విజయము సౌందర్య లీలక కర్పూర మంజరి వంటి ఉత్తమ మయిన నవలలు రచించిరి జ కామలలో చింతామణి పోటీలో నవలలకు జ పాను తు తియ్యటవలన పెక్కు నవలలు వెలువడినవి

1905 లో విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథమాలను కొనుజ్ఞాన అవ్యయరావుగారు స్థాపించి నవలలు చరిత్రలు కాస్త్ర గ్రంథములు ప్రకటించిరి ఎవ్వరును దేగుచుక్క గ్రంథమాల అంధ్రప్రచారిణి పరవశి గ్రంథమాల వంటి సంస్థలు ఏర్పడి రోటీలుపెట్టి జనానుభవం నిచ్చి పెక్కు నవలలు ప్రకటించినవి

ఈ కాలములో ఖండవల్లి రామచంద్రుడు శ్రీగరాల వారాయలమూర్తి శేఖరపు వెంకటకృష్ణ మంగారి మక్కారావు కాచి ధర్మారావు మున్నగు వారు మంచి నవలలు రచించినారు తొలి నవలలు పంగళాచ నుండి అనువాదము లనవచ్చును 1905 లోనే కి. వి. కొర ప్పామయ్యగారు కపాలశుంకల దేవి చౌధురాలి వంటి నవలలు వెంగారి నుండి తెప్పించినారు వెంకట సారస్వతి క్వర కవులు అసంఖ్యాకములైన గ్రంథములను పంగ మాత్యకల నుండి తెనుగులోనికి తెచ్చిరి

అనువాదములే కాక క్యామల, ప్రమదావకము తిరుగుడు పెండ్లి వంటి వ్యక్త రచనలు కూడ వీరు చేసి

వారు తెనుగు నవల సౌందర్య వికాసమును గమనించి నవో దానిని వచ్చు వికాసమును జట్టి వాలుగు రకములుగా విభజింప వచ్చును మొదటిది చారిత్రక నవల కారణరేఖ చరిత్ర తెనుగు రేఖ చరిత్ర అధారములుగా తీసి కొని రచించి జీవిత స్వతంత్ర చారిత్రక నవలలు శేఖరపు వెంకటకృష్ణగారి వాయుమాయ యుద్ధము శ్రీగరాల వారాయలమూర్తిగారి విమలాదేవి అల్లారో అక్కర్ చిత్రమునైచారి హేమలత అగ్నిరాజ ఉమాకాన్తము గారి తిప్పనులాన్ వేలాల మక్కారావు గారి రాణి సంయుక్త ముఖ్యమైనవి

ఇటీవల వెలువడిన రచనలలో- వీరి నరసంహకృష్ణ గారు కవిశ్రయ తీవ్రములైన అధారముగా రచించిన నవలలు వారాయలమూర్తి మల్లాపెట్టి రుద్రమదేవి శేక్స్పియర్ దగినవి విశ్వవాళువారు రచించుచున్న పురాణనైర గ్రంథమాలలోని వాస్తవ భూమియు అశ్వ మేధము మొదలయినవి చెప్పదగినవి వీటిలో చరిత్ర విషయములు పక్కరారము లైనను కల్పనలో కళా విధానముతో కొంత యుక్త్యాధము కలదు దీనిలో పాటు కొద్ది భావములను ప్రచారము చేయు నుద్దేశ మిందు గోచరించును అందుచేత కళాత్మకముగా పాపాత్మ స్థాయిలో ఇట్టి నవలలకు విలువ తగ్గును

సాంఘిక వాతావరణమును చీల్చియు నవలలను ప్రోత్సహించుటకు 1905 లో అంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము వారు ప్రచార రచనలో పోటీ పెట్టిరి ఆ పోటీలలో పెద్దన నవలలు విశ్వవాళ పత్తనారాయణ గారి వేయి పదగలు అడవి కాచిరాజుగారి వార యలరావు అను నవి వీరువుచును తరువాత పెక్కు నవలలు రచించి వారు సాంఘిక కళలలో విశ్వవాళువారి చెలియిరికట్టి తేలు దొంగలు వర్ణనావిక నిర్వేదలు శేక్స్పియర్ దగినవి జాలరాజుగారి నవలలో వామరీందు కోనెగిరి, తుపాను జాతమర్రి వరుడు వెప్పుకోనదగిన నవలలు

ఇటీవల వాస్తవిక దృశ్యములను తీసికొని యధాశక్తముగా రచించిన ప్రజా రచయిత లున్నారు వారిలో కారద అన్న మారు వామమును ధరించిన యువకుడు 'మంచి-వెను' 'ఇవ్వరాని ఇట్టి మంచి రచనలు చేసి, అకాల వ్యుత్పత్తివాడ అనెను ఎన్.కెట్టి ప్రాముఖ్యమునై

రచించిన ద త్రత మనుక అనునవి ఒక రకపు కీర్తికమును వరించుము చేసెనని ఈ వాస్తవక రోగశలో స్త్రీ పురుష కామ ప్రవృత్తులకు ప్రాధాన్య మిచ్చి గడిపాటి వెంకట చలంగారు చెప్పి, వనలలు రచించినారు నీరి రచనలో వివాహ వద్దతి స్త్రీ పాంసుక స్థితి కీప్ర విమర్శకు గురియైనవి చలంగారి క్రాహ్యలోకము మైరావము కీర్తికార్యము అనునది మంచి నవలలు చలంగారి ప్రభావము అనునవిలపై ఒడి వారిచేత పోయ్య నవలలు వ్రాయించినది

నవలలో మూడవ రకపు నవల రాజీయ నవల యన వచ్చును ఉన్నవ లక్ష్మీవారాయణగారి మాంవల్లి దీనికి నిదర్శనము ఇది సంఘ సంస్కరణమును సత్కాగ్రహణోద్యమమును ఒక క్రిమినల్ పెటెట్ మెంట్ యొక్క చుట్టటమిచ్చి చిత్రించిన పెద్ద నవల ఇది కొలిపారి వెలువడి నపుడు పెద్ద సంఘనకు కలిగించి అప్పటి బ్రిటిష్ అధికారులచేత నిషేధమునకు గురియైనది

ఇటీవల రచయితలలో కీ కీ నట్టిలోక అశ్వాసు పాశ్చిమగారి కలల మనీష అను రచన రాజీయ చరిత్రను పాంసుక దృశ్యకము నుండి ప్రవర్ణించెను మహాధర రామ మోహనరావుగారు రచించిన రథ వక్రాలు ఓమూలు ఈ రాజీయ వివరములను సరికొరకీతి ప్రవర్ణించినది కావ్యరథక్లృష్టపారావు రచించిన యుగసంధి యా జీ వి కృష్ణారావుగారి కీలు తొమ్మలు కొదాళిచారు రచించిన కారుమారు ఈ రకపు నవలలు ఉత్తమ శ్రేణికి చెందినవి

నాలుగవ రకపు నవలలు మానక ప్రవృత్తికి సంబంధించినది ప్రాయ్ద అర్థాంతర ప్రభావము మనీషలో దాగిన కోరికలకు భావనలకు రూపొల్పన చేయు ఈ రచనలలో హృదయాంతర గాథలు వైకి వచ్చును కొడవటి గంటి మునుజరావుగారి చదువు తెదిన మమమలు గోపించుగారి అనమర్తవి కీవయోక్త రావకొండ విక్రవాళకాశ్రమి అల్పకపులు ఎ శ్రీకేవిగారి కాలాతీత వ్యక్తులు బుచ్చిబాబుగారి చిత్రా మిగలేటి అను రచనలు ఈ కరగణికి చెందినవి

పాశ్చిమలో ఉత్తమక చేసి చరించు రచనలలో అవరాధ వరిగోరక నవలలు స్త్రీ పురుష కామ ప్రవృత్తి

కథలు చేరును తెనుగు వారిపై అనువాదాల ప్రభావ మింకను పోలేదనుటకు శరత్ చంద్రుని రచనలు కాల్పాణ ములు ఇవి తెనుగుదేశములో మంచి ప్రచారములో నున్నవి వీటిని చూచి తెనుగులో అనుకరించి వ్రాయు రచయితలు బయలుదేరి కథలు వ్రాయుచున్నారు

తెనుగు దేశమును తెనుగు రచనమును తెనుగు సంప్రదాయములను చిత్రించు మంచి నవల యొకను రచించబడ వలయును వేయి వడగలు మాంవల్లి చినకీ మిగలేటి కాలాతీత వ్యక్తులు అనునవి ఒక రకముగా ఉత్తమ నవలలే అయినను తెనుగు పాపార్థములో ఉత్తమ స్థాయివందుకున్న ఉత్కృష్ట రచన వెలువడలేదని కొందరు విమర్శకుల కావన

నవలలోకంతు కళానికా రచనలో పోయ్య విజయ మును తెనుగు రచయితలు పొందినట్లు అనంభ్యాగము లయిన కథలను బట్టి గ్రహించవచ్చును 10 వ శతాబ్ది అరంభములోనే అనేక కథలు ముద్రించి సుభక్ భవనము నకు పాశ్చిమ ప్రభావ సంస్కరణకు తోడ్పడిరి కాని వేటి చిన్న కథనంటి కళానిక రచన 20 వ శతాబ్ది అరంభములో గురజాడ అప్పారావుగారు మొదలుపెట్టి వారు నీరు రచించిన దిద్దుపాటు మెటిల్లా వంటి కథలు కళాత్మక రచన లగుటయే కాక సంఘ సంస్కారము నకు గూడ తోడ్పడినవి పెట్టి లక్ష్మీనరసింహముగారు అనేక కళానికలు రచించిరి వాటిలో సంక్రాంతి కామ కలు అను చేరున బాధికముగా వ్రాసిన కథలున్నవి ఇవిగాక నావారి వంటి కథలు ముద్రికమైన పోవ్య ముతో కోరిల్లుచున్నవి 20 వ శతాబ్ది ప్రథమ భాగము గడచిన తరువాత పాపాతీ నమికిచారు చాల కళానికలు వ్రాస పాపాతీ నక వంటి ప్రతికలలో ప్రకటించిరి వీరిలో శ్రీవివాహ తిరుమతి వంద వంటి కథలు మొక్కపాటి వరసంపాకాశ్రమిగారి ప్రతినిధులు చించా దీక్షితులుగారి ఏకాదశి కథలు మునిమాడగొం వరసంపారావుగారి కాంతం కథలు, గొప్ప ప్రభాతి సంపాదించినది ఈ కథలలో అన్ని రచనలను పోలించుటకు ప్రయత్నము లరిగినది వేలూరి శివరామకృష్ణ కవికొండల వేంకటరావు శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకృష్ణ, ఉత్తమ కథలుగా గంప త్కెరి ఈ రచయితలు

తెలుగు వచనమును తెలుగు పరివర్తనములను చిహ్నించు
తెలుగు పలుకుబడిని తెలియించును ఈ కాలములోనే
గుడిపాటికి వెళ్ళుటవలనగాను స్త్రీ పురుషుల వ్యేక్త
వలంబులముల గూర్చి కథలు వ్రాసినారు కొందఱుంటి
కుటుంబరావు పాఠశాలపై పర్యవేక్షణ గోపీచంద్రు
ఇంద్రకంఠి హనుమచ్ఛాస్త్రి రవికొండ హనుమంతరావు
బుచ్చిబాబు వంటి వారలు ఇంచుమించు వలంగా రి చేత
ప్రభావించుటై వరుసగా వ్యవసాయ కలంబు వర్ధిల్లవచ్చు
కొన్నారా

మూలక విశేషములను వెలుబింపిన కథ లనేకములు
ఈ వచనములకు రచించినారు వరుసగా పరిశీలన ప్రచు
రము పొందు కాగానే కథలకు గిరాకీ పెరిగినది ఇప్పుడు
నిదిధ వ్యతిరేకముల వారములను మారు కథానికలు
తెలుపదు చున్నది వీటిలో మధ్యకథగతి వీరివచనముల
కన్నించుచున్నది కాని నిదిధ కథగతులలోని ప్రజల
సాంఘిక వ్యతిరేకముల చిత్రములు ఇరుగుంటున్న వ్యవస్థ
రచనలు చేసిన వారిలో కరుణకుమార గోఖలే
అదవి కావరాజు విశ్వకాశ పర్యవేక్షణములను మున్నగు
వారు ప్రయోగములు తెలుపు చున్నారు తెలుగు
రచయితల చేతులలో కథానికలు విశిష్ట స్వరూపము
సంపాదించు రచనలను ప్రపంచ కథానికలలో వీరిలో
చేయుచు అఖల భారత స్థాయిలో మున్న తెలుగు వారి
కథలేని దలచుచున్న వారు పాఠశాల పర్యవేక్షణగా
రచించిన గాథానికలు పదవ ప్రయోగం ప్రపంచ
కథానికలలోని అనువాదము పొందినవి చేతు కథానికా
సాహిత్యము సంఖ్యలో అతివచనముగా అభివృద్ధి చెందు
చున్నది వీటిలో తెలుగు పీఠ కావలగు తెగగులలో
ప్రత్యేక మగుచున్న పదవ రచనము గోచరించు చున్నది
అంతటిలో కాదు తెలుగు సంఘములోని ఆచార వ్యవ
హారములు చిహ్నించి వాటి మూలముగా తెలుగు వృద్ధ
యమును రచయిత అవగాహనము చేసికొని ఇతరులకు
పరిచయము చేయు వాస్తవిక రచనలు తెలుపద వలె
యిప్పుడు ఆధునికాంగ్ల గద్య వాక్యములలో కథాని
కలే అగ్రస్థానము

వాస్తవ రచనలో ఆధునిక పద్ధతి వీరేశలింగము గారే
వారి పరిచయ చరిత్ర వాస్తవము విశ్వాసము మున్నగు

విషయములపై లెక్క లేనన్ని వ్యాసములు వచ్చినవి
వానిలో సామగ్రిలో లక్ష్యవసంహతులుగా రచించిన
ఎ ట్లె-అనాథాములు అధునిక ఆచార వ్యవహారము
లపై సునిశిత విమర్శ లనవచ్చును

చరిత్ర రచనలో కొనుక్కుటల అత్యంత పుణ్య
విశ్వాస చరిత్రకా గ్రంథమాలను పాఠశాల పుస్తకాల
రచించినారు భారతదేశ చరిత్రను వివిధ యుగము
లుగా విభజించి అరితేరిన విద్యాలయాల చేత చక్కని
గ్రంథములు వ్రాయించి ప్రకటించినారు ఆంగ్లదేశ
చరిత్రను కూడ చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు 20 వ
శతాబ్ది ఆరంభములో రచించి ప్రకటించినారు వాటి
మండి ఈ చరిత్ర విషయములో భావరాజు వెంకట
కృష్ణారావుగారు మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మగారు మారే
మండ రామారావు పుట్టపర్తి శ్రీనివాసారావులు
ఆదిరాజు వీరభద్రరావు జాక్షుల ఓరుగంటి రామ
చంద్రయ్య మున్నగు వారు వరిశోధనలలోని ఆంగ్ల
చరిత్రకు వెలుబింపిన ఆసో మానవ విషయములు పైకి
వీరి

ఇంక సాహిత్య చరిత్రలో 19 వ శతాబ్దిలో నావరి
వీరయలు సేసినచివ చరిత్రయే గాక తెలుగులో
గురజాడ శ్రీరామమూర్తిగారు కందుకూరి వీరేశ
లింగముగారు ఆంగ్ల కవుల చరిత్రలను రచించినారు
వంగూరు ముక్కారావు గారో ఆంగ్ల వాక్యయ చరిత్ర
కవిత్వవేది యొక చరిత్ర రచించినారు ఇటీవల బండ
పల్లి అశ్వదంబముగారు దివాకర్ల వేంకట వరాధిగారు
పల్లెగూడెముగా తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలు ప్రకటించి
వారు ముద్రాపక విశ్వవిద్యాలయము వారు నిధనశోలు
వేంకట్రావుగారి చేత- తెలుగు కవుల చరిత్రమును
దక్షిణదేశీయార్య వాక్యయమును వ్రాయించి ప్రక
టించినారు శిష్య రామకృష్ణశాస్త్రిగారు రచించిన ఆంగ్ల
వాక్యయ చరిత్ర పర్యవేక్షణము కూడ ముద్రాపక విశ్వ
విద్యాలయము వారు ప్రకటించిరి

సాహిత్య విమర్శ- 19 వ శతాబ్దిలో- వ్యక్తిగతమైన
వాద ప్రతిపదములుగా ముందెడిది లేక సంస్కృత
మర్యాదవనువలించి టీకా టిప్పణులతోకూడ వ్యాఖ్యాన
ములుగా ముందెడిది క కాలములో వేదము వేంకట

రాయశాస్త్రము కాశీశక్తి ప్రవృత్తియొక్క శయంతి
రాయశాస్త్రము వంటలు యొక్క రాయశాస్త్రము వంటలు
వీరికాని అంటలు గలవారు కష్టములను మున్నగు వారి
వీరికి విమర్శలు చేసి పాపములలో కలిగి గాని వి
కృతులగు గాని ప్రాధాన్యము చెప్పగల అని జనన కా
మును జన్మప్రాప్తమును కుల గోత్రములను గూర్చియు
వాదన కల్గి రూపములను గూర్చియు ఎక్కువ చర్చించి
వారు వైగా పాపాశ్చర్యములోని కాశ్యాశ్చర్యము గ్రహించు
టకు వీ విమర్శకులును ప్రయత్నము చేయలేదు

ఇది గమనించి ప్రాచ్య పాశ్చాత్య పాశ్చాత్య వర్తమాను
అవలోకనము చేసి క్రొత్త రకపు విమర్శనమును
శ్రీ కట్టమంది రామలింగ రెడ్డిగారు విశ్వ తత్త్వ
విచారము అను గ్రంథముతో చూపావారు దాని తరు
వాత పారస్పరక ఉపవాదములు వీక్షింపబడినందున
వాటిలో తమ వర్తమాన దృష్టి నిరూపించినారు వీరివలెనే
నూతనపద్ధతిగా విమర్శించినవారు రాశ్యాశ్చర్య అవంత్య
కర్మగారు చేసినను గూర్చి రాయశాస్త్రము రసకళను
గూర్చి వాదకములను గూర్చి వీరు ఎవ విమర్శలు చాల
మేలిరకపు రచనలు విశ్వపద్యాలయములలో అచార్యు
లుగా ఉండి విద్యార్థులకు మాత్రం దృష్టి కలిగించిన వారు
అచార్య అంగళి లక్ష్మీకాంతముగారు రాయశాస్త్రము
నుకూలముగా వుదాహరించి పాపాశ్చర్యముగారు చిలు
వూరి వారాయనరావు చేయూరి ప్రభాకరశాస్త్రము మొద
లయిన వారు ఇట్టివారే ఇటీవలి వారిలో విమర్శకులు
చేసినవారావు భూవతి లక్ష్మీనారాయణరావు ఇంద్రవల్లి
లక్ష్మీరంజనము గారలు మాత్రం విమర్శన పద్ధతిలో
విద్యార్థులకు శిక్షణ గలవారైనవారు

తెలుగులో శాస్త్ర గ్రంథములు లేని కొరతను తీర్చు
టకు విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథమాల అతిథి శాస్త్రము
కౌత్తిక శాస్త్రము రసాయన శాస్త్రము మొదలయినవి
ప్రకటించి తేసిన ఈ పంపును స్థాపించిన కొమఱ్ఱా
లక్ష్మీనారాయణగారే ఆంధ్ర విజ్ఞాన పర్యవేక్షకులు
ప్రారంభము చేసినవారు తెలుగు భాషా పనికి వీరు
తెలుగు విజ్ఞాన పర్యవేక్షకులు ప్రకటించిన పంపుములు
అవిష్కరించినారు పం గ్రహ ఆంధ్రవిజ్ఞానకోశమును
చేయులో అచారాది ప్రముఖ హైదరాబాదులో పం గ్ర

హంధ్ర విజ్ఞానకోశ పనికి ఇంతవరకు యూదు పంపుట
ముది ప్రకటించి యున్నది

శ్రీ మ దాక తెలుగు ముది అంగ్లీ సులోని కింగ్లీ ము
ముది తెలుగులోని నిమిషములను రచించి ప్రకటించెను
19 వ శతాబ్ది చివరి భాగమున లిపిలక్షణశాస్త్ర సీతారామా
చార్యులుగారు అచారాది సు చిక గల విమర్శకులను
కష్ట రక్షాకరము అను పేర ప్రకటించి వాటిని
నేటికిని తెలుగులో ప్రమాదమైన విమర్శకులు ఈ కష్ట
రక్షాకరమే

వాక్యరచనమునకు పాపాశ్చర్యమునకు కార్యాలంకార
శాస్త్రములను సంబంధించిన గ్రంథములే కాక వాక్య
శాస్త్రము పరిశోధన శాస్త్రము వేదాంతము తర్కము
సాంఖ్యము మొదలయిన శాస్త్ర గ్రంథములు కూడ
తెలుగులో అచితముగా చెలువడినవి మహా పపాద్రము
వలె కవిలంఘన సంప్రదయ మహాద్రవిలో ఎక్కువ
వీరికిని తెలుగులోని గంభీరమైన అలోచనలు దిగి వ టిరి
వెలికి తీయు పద్ధతయను పారకులు కావలెను

భాషా శాస్త్రమును ముదిచిన పేర్లకు కొరత రామ
కృష్ణయ్య చేయూరి ప్రభాకరశాస్త్రము చిలువూరి వారా
యనరావు వర్ధుల చిన పాపాశ్చర్యశాస్త్రము గంటి తోగి
రీమంయాలలు ప్రభువులు తెలుగు భాష వివిధ యుగ
ములలో వాడిన తీరు తెన్నులను గూర్చి గొప్ప విషయము
లను పరిశోధన చేసి తెలియజేసినారు

మొత్తము మీద 19 వ శతాబ్దములలో తెలుగు
పాపాశ్చర్యము అనేక మాత్రం పథములను త్రొక్కి ఎక్కువ
పని విషయములను తెలుగులోని తెచ్చినది గుణములో
కాని గణ పంపులో కాని యింత హెచ్చు దానొకప్పుటి
జరిగిన కాములు తెలుగు పాపాశ్చర్య చరిత్రలో మరియొకటి
లేదు ఈ కారణమునకు యుగ కర్తలు యుగ పురుషు
లును ఎందరో కవిలంఘన కాని విశమునకు మార్గ
దర్శకులయిన మహానీయులు ముగ్గురు వ్యక్తులు ముఖ్య
ముగా కవిలంఘన మన్నారు వీరిని గూర్చి వై కాళికు
లను గ్రంథ పీఠంలో ముద్దు కృష్ణ యిట్లు చేర్చినారు
పంపూరి సంభాషించుచు పార్థ రహిత జనమును
అయిన పీఠేశ్వరము పంతులు లక్షకరించిన మాత్రా
దర్శనము అనే తెలివైన పాఠ్యము విషయ ప్రాధికా

చిత్రము-129

తేనెజింగ్

పర్యాయము కాని చాచి తిల పర్యాయము మేర్పడ లేదు ఈ జాతివారు పార్యవశ్యమునై పర్యవసాయము పర్యవసాయము చేయుచుండుదు చారు పండించు పార్యవశ్యము కాన్తి వారి పరిశ్రమ పర్యవశ్యము అనుచు వారిలో కొందరు ఖంబూ ముండి దాక్షిణింగు చేరి మామూలు యాత్రికులకు పర్యవశ్యము యాత్రికులకు పర్యవశ్యము చేయుచుండుదు చేరు పర్యవశ్యము లందు మాతి పర్యవశ్యము చేసి తీవ్రయాత్ర గడుపుచుండుదు వారిలో వొక్కడు తేనెజింగ్ నాగే (Tensing Norgé)

పర్యవశ్యము కాచి తిల పర్యవశ్యము చేసి తీవ్రయాత్ర గడుపుచుండుదు వారిలో వొక్కడు తేనెజింగ్ నాగే (Tensing Norgé)

చున్న ముగ్గురు పోదరి ముఖముతో పంగార్తో వాగ్ధి చేర పామాతో వుట్టి కామెలో పెరిగి దాక్షిణింగులో ముండి కిళ రాగ్ర మెక్కడ వాడే తేనెజింగ్ వాగ్ధి ఆ మాటలు తిలెట్టు వాడేలో కాగ్ధివంతుడగు చాక్షికు దని యెక్కుము అనుచు జన్మించినము అరి లేక 28 వ మే 1911 వ సంవత్సరమున వాని జన్మించెను చున్నది

తేనెజింగు వాగ్ధి కామె అను పల్లెటూరిలో తన చిన్నవారు తన పరువుల వెంట బోవుచు ఎన్నియో మారులు ఎవరెట్లు పర్యవశ్యము వెక్కుచుండెను వాటి ముందేయే కిళ రాగ్రమునై కిరవలెనని అతడు సంకల్పించు కొని కలలు గమించెను కాని వయస్సు చిన్నదగుట చేతను గ్రామీణులు వెళ్ళు కట్టు కళల చేతను దాని కళ దప్పుడు వూనుకొనలేదు కావున అతడు దాక్షిణింగు చేరి అచట ముండి పర్యవశ్యము యాత్రికులనుపరిచి కిళర మెక్కుటకు తలకాట పడుచుండెను

చదువు కొనకున్నను అత డెన్నియో కాళిల నేర్పిన వారు ఎన్నియో ప్రతేకములకు లోయి పనుల్లు డయ్యెను పర్యవశ్యము కావడే కదా! తేనెజింగ్ నామానై గడవాలి పంజాబీ ఎక్కిమీన్ యాల్సో పర్యవశ్యము మొదలగు కామె అనుచు వచ్చును నేపాల రాజధాని యగు కళమందు (Khatmandu) దాక్షిణింగు ఎక్కిం గడవాలి పంజాబీ కాక్షిరము అచ్చ నిర్మాణము రహ్య పరిహారులు తిలెట్టు లాపా భారతదేశ మంతయు ఇంగ్లాండు ఎక్కిర్రాండు లోన్ మొదలగు ప్రతేకములకు అతడు చూసెను

1711 లో ఫ్రెంచి వెహాట్ ఫాదరిల మాధన ప్రకారము వైవా ప్రభుత్వము 1785 లో నామాలయ పటమును ఎక్కిము చేసెను 1848 లో ఇండియా పర్యవశ్యము వారు ఎవరెట్లు కిళరమును గుర్తించి అది ప్రపంచమున మున్న పర్యవశ్య శృంగము లన్నింటిలో నెత్తిన దని ప్రకటించిరి 1921 లో మొట్టమొదట ఎవరెట్టు నెక్క ప్రయత్నించినది బ్రిటిష్ యాత్రా దళము ప్రతి యాత్రా దళముతోను పర్యవశ్యము కాచి వారుండుదు వారిని దాక్షిణింగులోని ప్లాన్టరు క్లబ్బు వారు (హిమాచల్ పర్యవశ్య యాత్రికుల క్లబ్బు) యాత్రా దళమునకు పిలుచుచుదు ఈ యాత్రా దళము కిళర మార్గానై పర్యవశ్యము గయలు

తేనెదీగు కాని అలాంటిది గాదు తేనెదీగు నుండి వర్షకమును తేనెదీగు వారి కాళ్ళు తేనెదీగున బిడ్డలు నుండియే బయలుదేరిరి మొదట వారు రోంగ్ జో తోవార మును తేనెదీగు రోంగ్ జో వామానీవదము ప్రక్కనుండి 22 000 అడుగుల దూరము దానిని ఉత్తర కాల్ అరిరి (కాల్ అవగా వర్షక పంక్తి యందలి పల్లపు కాగము లేక కనుమ మార్గము) అందు ప్రస్తుతుడు జార్జి.ఎ.మల్లారి అను వాడు 1922 లో బ్రిటిషు అధికారి యా కా దళము బయలుదేరిన వారు వెనుకటి మార్గముననే 21 000 అడుగుల కన్న ఎక్కువ ఎత్తు పోక 211 కాని అచ్చుల అవర్ణిత పరిమాణమున వామ వజన ముంచెను కొప్పుగొచ్చు మంచు గడ్డలు పర్వతోపరి కాగము నుండి అంచుల పెంజెరి క్రిందికి దొరికి వరు చుంచెను ఈ వివరణ నిర్దిష్టించిన పీఠునకు పర్వతలు చరిత్రీయిరి 1924లో బ్రిటిషు యా కా దళము మరొకటి వచ్చెను వారిలో కర్నూల్ ఖ ఎస్ బార్న్ 22 000 అడుగుల వరకు పోకాడెను కాని అ పయమున మల్లారి ఇర్వినులు అక్కర్చులైరి 1928 లో హార్వెర్ట్ అధ్యర్థమున మరొక యా కా దళము పోయెను వారును 22 000 అడుగులకు మించి పోకెదీగు అప్పుడే అరవ మిలిరీ నిర్మించబడెను 1924 లో విల్సన్ అను వాడు ఇరువురు పర్వతల సహాయమున అగ్ర మెక్సో.దీగును కాని తరువాత వెళ్ళిన దళము వారికి అతని కోరికలను మార్గము దొరకెను 1928 లో పెరిక్ ఎర్న్స్టె ఆధిపత్యమున ఓ యా కా దళము బయలుదేరిన దానితోనే తేనెదీగున మొదటి ప్రయత్నము జరిగెను వారు ఉత్తర కాల్ పర్వతమున 22 000 అడుగుల కన్న ఎక్కువ యెత్తు పోయెను 1928 లో హార్వెర్ట్ ఆధిపత్యమున మరొక బ్రిటిష్ యా కా దళము దొరికిన నుండి కాళ కలిం పొంగి నుండి బయలుదేరి వాళావరణ దుష్కలిత గాల్ పర్వతమును మించి పోయెను ఇది తేనెదీగు యొక్క రెండవ ప్రయత్నము 1928 లో పదవ ఖ రిగ హెర్ట్ డబ్ల్యు తిరీ మన్ వాయకత్యమున పోక దళము జపాని దళముల ప్రయత్నమున వాళావరణ దుష్కలిత మంచు వానకు (avalanche) దిక్కు తప్పుచుకొని అరవ మిలిరీ నుండియే తిరిగి వచ్చెను ఇది తేనెదీగున చేసిన మూడవ

ప్రయత్నము 1947 లో అగ్రా నుండి బ్రిటిషు అధికారి యగు అర్నెస్ట్ సన్ గంగునమున పర్వతము పిక్క దలిచి తేనెదీగు సహాయమున కాల్ పర్వతము వరకు పోయి వచ్చెను 1950 లో హెర్ట్ డబ్ల్యు తిరీ మన్ అమెరికా దేశముడగు డా బార్నెస్ హార్వెర్ట్ క్రొత్త మార్గ మగు పోకోఖులు నుండి యెక్కుటకు ప్రయత్నించెను 1951 లో పెరిక్ ఎర్న్స్ దళము ఖుమూ.వామానీ వదము వకు పోవు మంచు కయ్యను బాక లేక తిరిగి వచ్చెను 1952 లో డా బెర్న్సన్ అధ్యర్థమునను 66 ఎల్స్ దళము పోయెను నుండి పర్వతారోహణము చేసెను ఇందు తేనెదీగుగ పర్వతగు నుంచెను ఇంతకు ముందే తిరీ మన్ అతనికి పర్వత వ్యాప్తి సత్యమును జపాళ రించెను విల్సన్ అధ్యర్థ పర్వత పారస్థానమున అగిపోవుటచే దిబ్బె అను వాడు రోమున కరిపతి యయ్యెను ఈసారి గొప్ప పోయిన కార్యము జరిగెను మంచు కయ్యను బాక దక్షిణ కాల్ పర్వతము నుండి వారికను పైకి పోగిరి ఇద్దరు పాప నులు- తొందర తేనెదీగులు 22 250 అడుగుల యెత్తువరకు పోయి అరట పాపాంపలేక తిరిగి వచ్చిరి తిరిగి వచ్చు సమయ తేనెదీగుగ సర్వారోహణ పథిలలో వెళ్ళి డబ్ల్యును అదే సంవత్సరమున అ ఎల్వెన్సన్ తిరిగి వెళ్ళి బుతువు (september) తేనెదీగును పథిల సమీపిగ వాచికినించిరి ఈ పారి యొక ప్రాంత వర్షము కలిగెను పంజ కాలుమున పోయినంత మేర కూడ వారిచ్చుదు పోలేక పోయిరి గారి చరి వారి ప్రాంతములను తియు వర్షమునందున పర్వత వారు దిగి వచ్చిరి

1953 లో కర్నూల్ వానీహార్ట్ (బ్రిటిషు సైనికుడు) ఆధిపత్యమున మరొక బ్రిటిష్ దళము బయలుదేరిన వారిలో ఎర్నెస్ట్ హెర్ట్ గూడ ముందెను 1951 లో అతడు ఎరెస్టె మార్గాన్ని పరీక్షించి పోకె 1952 లో ఎవ్ టును అనునరించి రోయు పర్వత మెక్సోను అతడు మ్యాజిలాండ్ దేశముడ పర్వత మెక్సో చేర్చి పాపాంపడు వారు యా కా దళముగ తేనెదీగు వాచికినించిరి అతడు పంజ పర్వత్ సందాచి కాంగ్ కిలము కాళ్ళరము, గడవాల వేదాలము బిడ్డలు మొదలగు ప్రదేశములలో తిరిగి వాడు, ఇప్పుడు పర్వ

సర్పాదుగను అశోహతుడుగను అత దాహ్యునింబ నడెను ఇది యరసి యేడవతు రి చివరి ప్రయత్నము చారు స్వోదగము చెప్పిన మార్గముననే పర్యవమును తేరిరి అవన్ను మరియు బోర్డిలాన్ ఒక అవగను ఎద్దుండ్ ప్లాగ్గి మరియు తేవ్ తింగ్ మరి యొక అవగను ఉండు టటు నిగ్గియింపబడెను పెదటి అవగ అయియు లలింప కున్నచో రెండవ అవ ప్రయత్నించును అటు కాకున్న నిర్ణయంప నున్న మూడవ అవ కూడ ప్రయత్నించును ఒకతూరి ప్లాగ్గి మంచు కయ్యలో పడిపోయెను తేవ్ తింగ్ అవనిగి కవ చ్రాటి నదిచ్చి పైకి బాగెను ఎరవ్ తొన్నకర్ణమునకు పోవు కొండి అకలి యుండదు దేహము గడ్డ కట్టిపోవును తల గాప్పు గొంతు నెప్పు దగ్గ పడి చెము ముదలగునది కలుగును చాటిమండి తవ్వకొను టటు తేవ్ తింగ్ ఎచ్చుకును ఎరుయొ రిచ్చి రేపకొనెడి చాడు చానివలె రక్తము కలిగియున్న ప్రవహించి వేడిగ మండును అ స్కడ రప్పక కూడ వెక్కువ యగుచుం డును అట్టి నమయమందు మంది నీటిని చ్రా గమండ టి కాట్టి లేచా ఏదైవ వేడి పొనియము చ్రాగుట మందిరి ఈ యోచా దశము చారు విమృషాదీని పెంట్ తెచ్చికొనిరి ఇ పొడిని మంచరాలో వేడి నీటి యందు కలిపి చ్రాగి రప్పకను తీర్చుకొను మండిరి

బోర్డిలాన్ మరియు అవన్ను తమ యాత్రను పొగిం చిరి చారు రక్షణ కాలో చాటి పోయిరి ప్లాగ్గి మరియు తేవ్ తింగు రక్షణ కాలో మతినిపి చేరిరి పూర్వు ఒక పట్టితో తొమ్మిదవ మతిని నేర్పరచుటకు పోయి లేత కాక అలం తిరిగి వచ్చెను తేవ్ తింగ్ అవనిగి నిమ్మ పులును పొనియమును బీని ఇచ్చి రక్షించెను కరువాక బోర్డిలాన్ మరియు అవన్ను శిశురాగ్ర పాదము వరకును పోలేక యలం నొంబ రాత్రి యక్కడ గడిపిన చావు నిగ్గయ ముని తిరిగి వచ్చిరి చారికి తగిలెట్లు తేవ్ తింగ్ ఉపచారములు చేసెను అక్కడ వర్యవము ఏటవాలుగ నున్నదనియు ఎక్కువ కష్ట మునియు చాచావరింపము నదిగ మన్నపుడు పోయిన చా రధృష్టమేతులనియు చ రి నలక తెలియవచ్చెను మరుచాడు చాచావరణము చెడి పోయెను కుపాను వీరెను వెయి పులుల గర్భవలను బోలు భట్టితో గాని విశ్మాంశించెను రెండు

చాన్లులు ఒక్క వగలు చార్లు గడిసిరి చాచావరణము తాగయ్యెను తేవ్ తింగ్ మరియు ప్లాగ్గి యధిరోహణమునకు ఉపక్రమించిరి చారికి నొ పర్వా కూడ కన్ని యడుగుల యెత్తురాక మార్గ గును కాగుచేయుచు వచ్చెను శిశురాగ్ర పాదతలమున వోక వికార ప్రదేశమున గుడారము వేసకొని చా రియ్యరు ఆ రాత్రి అందు గడిపి మరునటిచాడు మరల ఇయిలు చేరిరి ఆ స్థలము ననువుగా బారుడు రింకవలె నుండెను కొంత గూర నుక్కడి మంచు పెల్లగ నుండెను మరి కొంత దూరము గోడవలె నుండెను ఆ పత నంతయు బొంతులంబో చిన్న చిన్న యెత్తు పంపులతో బారిపోవు గును కుప్పలతో నిండియుండెను అక్కడ ప్రతి వస్తువు చలికి ఇనుమునలె గట్టిపడుచుండెను అరుదని పొనుల బరువును కలుగది పానులవరకు తగ్గించుకొని ప్రాణ చాయూ శరణములను మోసకొనుచు ఎత్తు పంపు స్థల ములను కప్పకొనుచు బొద్దంచువలె నెత్తైన స్థలము లందు బారిపోయెడి యెటలు బోట్టి కడుముగా చాడు నడచి ఎవరెట్లు శిశురాగ్రము వెక్కిరి చివరకు మావపుడు ఎవరెట్లును పొందినెను (బిలి-1-1861)

నె వేం

తైలములు, క్రొవ్వలు

శిద్ధు పర్యాయములకు తైలములు క్రొవ్వలు అను పంప్రచారయ్యవ్వమైన వాచుములు వ్యవసారమున గలవు ఈ పర్యాయముల వలన కాగితములపై మరక ఏర్పడినచో లంక మేరలో ఒక ప్రక్కనుండి చూడడ యెడల మరయొక ప్రక్క నుండు పర్యాయముల గోచరమగును బిలి పెంటిగ్రేడు ఉత్తరగ్రతయందుండు తైలములు పాచార లముగా ద్రవచూపముతో నుండును అంతే ఉష్ణోగ్రత యందుండు క్రొవ్వ పర్యాయములు ఘనచూపముతో నుండును అందుచే ఈ రెండు పర్యాయముల నడుమ మండు వ్యత్యాసము భౌతిక పరమైనదే నదివర చాచావరణము గూడదచో తైలముల భౌతిక లక్షణము కూడ మార్పు చెందును అల్పఉష్ణోగ్రత యందు తైలము లన్నియు మనీభగించును ఇతోధికమైన ఉష్ణోగ్రత యందు క్రొవ్వ పర్యాయము లన్నియు ద్రవీభూత మగును ఎట్టి క్రొవ్వ పర్యాయమున కొన్ని పరిస్థితులందు కచ్చు

ఎన్నడును సంపూర్ణముగా ఘన రూపముతో నుండ జాలదు అంతేకాక ఎ ఖ నెయిలీ అను కావ్యకారుని ఎచ్చాంజము వసునరించి క్రొవ్యైల వార్తము లన్నియు పాఠాధరముగా ఘన రూపముతో పురుటములుగ నుండి టువంచిన అటు వంగు చుడును చాటియందు వృక్షిక రేణువులతో (Crystalline Particles) మిళితమగు ద్రవతైలము గల్గింపై యుండును

తైలములకు క్రొవ్యైలు లకు నడుమ రాసాయనిక భేద మెక్కియు నుండదు పరిశోధనముల మూలమున నహా ఎర్థములగు తైలము లందు క్రొవ్యైలు వచార్తము లందు వర్ణహీనములును సంయోగి కరణములు నగు నిగనిగలాడు ముగంధ తైలములు లీనమై యుండు నని భ్రువపడదని

తెండియ ప్రాణి జోటి (Living Organisms) నుండి జనించు నహా తైలములు క్రొవ్యైలు వచార్తములు నై సాయనములే (ether) కరగను కాని అవి నీటి యందు కరగవు అవి స్థూలముగా లిప్డ్స్ (ఒక విధమగు క్రొవ్యైలు వచార్తములు) అను నామమున వ్యవహరింపబడు చున్నవి ఇవి మరల 1 ఎఫ్తల్ లిప్డ్స్ 2 కాంబోడి లిప్డ్స్ 3 డి రై వుడు లిప్డ్స్ (derived lipids) అను తరగతులుగా విభాజ్య మైనవి వీరిలో ఎఫ్తల్ లిప్డ్స్ అనునది క్రొవ్యైలు వంజుంధము లగు అమ్లము లను వివిధములైన నువ్వు పాకములను (alcohols) సంయోగ మొనర్చి న తత్ఫలితముగ వీర్చుకును ఇవి (ఎ) తైలములు క్రొవ్యైలు (జీ)మైసపు వచార్తములు (waxes) అను తెండు తరగతులుగా వర్గీకరింప బడినవి ప్రాణి జోటిని పటిష్ఠ మొనర్చుటకు క్రొవ్యైలు వచార్తములు ప్రధాన ద్రవ్యములుగా పరిగణింప బడుచున్నవి ఈ వచార్తములు ఏండి నమృతల (carbon hydrates) లోడను మాంస కృత్తుల (proteins) లోడను పంచెగ్గములై యుండు కణముల (cells) యందుండును క్రొవ్యైలు వచార్తములకు తెల్లపు గల ఎండి వచార్తములొండును తప్పిమాత మైన బియ్యగల మాంస కృత్తుల కంఠెను గూడ ఈ క్రొవ్యైలు వచార్తముల యందు అధిక తరమైన కక్షి తెండ్రి భూతమై యుండును అందుచే ప్రభావముగా ఆహారావసరములను తీర్చి కోనుటకై

క్రొవ్యైలను తైలములను నమకూర్చుకొన నలవి నచ్చు చున్నది వార్మినులు రంగులు ఎరాలు రసాయనములు లోషధములు మున్నగు అహారేతర పరిశ్రమలను నిర్వహించుటకు కూడ తైలములు క్రొవ్యైలు ప్రాథమిక ద్రవ్యములుగా ఉపయోగపడు చున్నవి

చారిత్రకృతి — అంతు ఉద్భిక్త మూలములగు నహా తైలములు క్రొవ్యైలు పూర్వచారిత్రక యుగము నుండి ఆహార ద్రవ్యములుగా కాదుకయల నుండి నట్లు వృద్ధిముగా తెలియు చున్నది హైందవసాయక కావ్యములొంథము ననుసరించి చరకుడు పూర్వ తొర్థ యుగము నంతే అంతు ఉద్భిక్త తైలముల నడుమ వర్తకాన ముండినట్లు భావించెను

క్రీ పూ 1400 సంవత్సరముల క్రిందనే ఈజిప్టు రేణియులు తమ రథములకు తైలములను స్పర్శికరణ పాధనములుగ (lubricants) కంచెన తైలములు అని వ్యవహార నామము) ఉపయోగించి యుండిరి నమృతలు తెడకుండ పూర్ పూయ తైలములు (drying oil) క్రి క రి న శకాశ్రియందు ప్రజలకు అవగరమై నాడు లోనిన వచ్చెను ప్రాచీన హైందవులు తైలముల నుండి నబ్బులను తయారుచేయు కళాసంవిధానము తెలిసి యుండిరి క్రి క 1080 వ సంవత్సర ప్రాంతమున చక్రపాణి యను భారతీయుడు అన నూనె కొన్ని రోముల మొక్కలను కాల్చగా మిగులు బూడిద నున్నను గాడిద మూత్రము మున్నగు వాటి నమ్మేళనముచే తెండుకలను నిర్మూలించు (depilatory) నబ్బులను తయారొనర్చు విధానమును ప్రతిపాదించి యున్నట్లు హైందవ రసాయన కావ్యము నందు పేర్కొన బడినది బాప్తిపార్థవ్ అను నాతడు విజ్ఞాన కావ్య చరిత్ర అను గ్రంథమందలి అవతారికలో (1881 సం) ప్రాచీన కాలము నుండి మధ్య యుగమువరకు క్రొవ్యైలు వచార్తముల ఉపయోగమును గూర్చి పోచాచరణముగా వర్ణించెను

భ్రువము ప్రవేశ సంగ్రామానంతరము క్రొవ్యైలు అట్లు ముల యొక్క గ్లిజరైడ్స్ (Glycerides) అను సంయోగీకరణ క్రొవ్యైలు తైలముల యొక్క మిశ్రమమును గూర్చి విస్తృతమైన పరిశోధన కృప జరిగెను అనంతరము పెక్కు రసాయన వచార్తములను తయార

రొసరుకులకు క్రొవ్వ పన్నులు ముడి వదార్థములుగను పాధన ద్రవ్యములు (intermediates) గను విశేషముగ ఉపయోగపడ వారంభించెను తదాదీగా వేటివరకు ఈ క్రొవ్వ వదార్థములవలన ఉత్తేజమైన (stimulated) రసాయన పరిక్రమ శీఘ్ర గతితో అభ్యుత్తమైన శక్తిగా మారగమించుచున్నది

సేంద్రియ ప్రాణులందు క్రొవ్వ తైలముల పాత్రము ముఖ్యముగా సేంద్రియ ప్రాణు లందు క్రొవ్వ వదార్థములు అవసరపు నిలువలుగా (food reserves) వ్యవహరించును ఈ క్రొవ్వ వదార్థములు రాసాయని కాన్లు అగ్ని కరణములే (enzymatic oxidation) దిన దివాని వృద్ధి పొందుచు క్రియావరములై యుండు భావపులకు అవసర్యములు కల్పించును అట్లే కాక పీఠము (Vegetable seeds) లందలి క్రొవ్వ వదార్థములు నాడ గర్భవ్యమైన అంకురమునకు అవసరముగా వర్తించును

అంతేకాక చర్మము క్రింద ముండు క్రొవ్వ వదార్థము చలి కాదమండి అంకుపులకు రక్షణ పొసగును చెట్ల యాకులపై ప్రసరించు క్రొవ్వ వదార్థము జలాభ్యాసము గలవ గాని జల పశువులవలన గాని కలుగు ఎట్టి ఫలితములనుండి యైనను లోపలి కాగ ముందుండు భావవర్గమును సంగ్రహించును

క్రొవ్వ వదార్థము లందు కానవ్యర ద్రవ్యములు (Phosphotides) ఘనీభవించిన ఉత్తమ మద్య పాత ద్రవ్యములు (sterols) ఎ డి థి విటమినులు కారోటిన్స్ (carotenes) కారోటినాయిడ్స్ (carotene noids) అను వివిధ వదార్థము లుండును ఈ వదార్థములలో అధిక కాగము గలవి నిర్మూలకీయ యందు జలీయమైన పాత్ర వహించుచు ద్రవీకరణ పాధవములు (emulsifying agents) గవో లేక శరీరాభివృద్ధికి దోహదకారులుగవో వ్యవహరించును ఈ విధముగా క్రొవ్వ వదార్థములు పశు గ్రావ తీర్థ విధానమువలనైన చేర్చవలసిన వదార్థములకు వాహకములుగా (carriers) పనిచేయును అంకుపుల అభిగమముతో కనవరములైన క్రొవ్వ అమ్లములు క్రొవ్వ వదార్థము వందు లోనుండిపో అట్టి అంకుపులలో పెక్కింటికి శరీరములపై చాలెను (scaliness) కేర్పడి వెండ్రుకలు ఎలచగా

మొలచుటయే గాక చాటి మెనుగురలకు అల్పస్థాయి యందుండును

భలములు ఎ క్షుతి యందున్నప్పుడు, చాటి యుండును అంటి విశ్చవముల యందును గల మధుర ద్రవ్యమును మండి ఎండి ఎదార్థముల మండి కాసాయని కాన్లు ప్రక్రియ (enzymatic action) వలన క్రొవ్వ తేర్చును ఈ కరణ వివర్ణన పరిశీలనకు (Radio Active Tracer) వ్యక్తము లందును అంకుపులందును ఎండి వదార్థముల నుండి జనించు క్రొవ్వ ప సేంద్రియ గము చేందునది దూడయైనది

క్రొవ్వ వదార్థములు అంకుపుల తీర్థ కోశము లో లాలా జలముల ద్రవీభూతమై పాక్షికముగా గ్లిజరల్ (Glycerol) లోనికిని క్రొవ్వ అమ్లముల లోనికిని జల విచ్ఛేదము పొందును అవయవముల యందుండు శ్లేష్మ కళ మీడి పొర (epithelium) ద్వారా క్రొవ్వ వదార్థములు మైటోకాండ్రియాలోను మూత్రాది ఎ క్షుములైన పిండులకు రూపములో ఈ క్రొవ్వ రక్తము వందు ప్రవేశించి అందులో నిలువ గుండును

రక్తమువందు నిలువ యందు క్రొవ్వ వదార్థము వివిధాంగములకు ప్రవేశమై అందు వయ వచయప్రక్రియ (Metabolism) జరగును అందుచేత కత్తి ఉర్బన్నమై విడుదల యగును అయితే ఈ విధాన మేరీడిగా కొనసాగునో స కల్యముగా వోధగడుతు లేదు కాని ఈ కరణ వివర్ణన పరిశీలనము (Radio Active Tracer studies) వలన క్లిష్టముగు శరీర యంత్రాంగాగము నందలి మద్యములను గూర్చి కొంతవరకు కాన్లు వేర్తలకు పరిజ్ఞాన మేర్పడెను

పరీక్షరణము ప్రకృతి యందు చాలుగు తరగతుల తైల వదార్థము లున్నది (1) సాధారణము జగు క్రొవ్వలు తైలములు అంకు ఉర్బిక్ల మూలములైన ఇవి ఉన్నత ప్రేరేపి చెందిన క్రొవ్వ-అమ్లములకు సంబంధించిన గ్లిజరైడ్స్ (glycerides) గా పేర్కొనబడినవి విడియందు సాధారణముగా ఓలిక్ (oleic) పామిటిక్ (palmitic) స్టెయిటిక్ (stearic) అమ్లములచేత కర్బపాలువులు (carbohydrates) ఇమిడియుండును (2) ఖని తైలములు ఇవి ఖని మూలములగు

దీనితోపాటు చాటి వర్ణము గూడ మారును. జలవిచ్ఛేదము (Hydrolysis or Saponification) తైలములను క్రొవ్వలను నీటిచేతను 2-3 శాతము గల పువ్వుపుతేట చేతు మగ్నము (Magnesium) యాక్షిణము జనిరముల (Zinc-Oxide) చేతను నీడన భారమున 40-150 సెంటీగ్రేడుల వడుమ ఉష్ణ మొనర్చినచో జలవిచ్ఛేదనమును సాధించ వచ్చును.

ఉదాహరణము (Hydrogenation) ద్రవ తైలములు ఉదాహరణము (పరిశీలనము) చెందును. సున్నితముగను నిర్బలముగను తుది చేయబడిన గ్లాస్ లోహము ఎదుట 120-170 సెంటీగ్రేడ్ ఉష్ణోగ్రత యందు (80 హెన్రీల నీడనము కింద) వ్యవస్థపైస ఉదాహరిత హాయ్డ్రజన్ తైల తైలములు ఘన రూపములైన క్రొవ్వ వర్ణములుగా మారును. నిజోలోహమును తుది యొనర్చుటకు 240 సెంటీగ్రేడు ఉష్ణోగ్రత యందు చానిన తైలములో ఉష్ణ మొనరింపవలెను. ఈ ఉదాహరిత తైలము వనస్పతి యధియం కావ్యుత (Vegetable ghee) యధియం వ్యవహరించుటకు చున్నది మార్గరైన్ (margarine) పప్పు పువ్వు వస్తులు మున్నగువని కయారు చేయుటకు ఘనరూప తైలములు విస్తారముగా వాడబడు చున్నది.

క్రొవ్వ తైలముల వ్యవచ్ఛేదము తైలముల యొక్కయు క్రొవ్వల యొక్కయు వైభవము నమ్మకనము చాటి పారిశ్రామిక మూల్యము నందు అత్యంత ప్రాముఖ్యము నొంది యుండును. అందుచేత క్రొవ్వ వర్ణము యొక్క గుణదోషముల వైస్యను నిర్ణయించుటకు పెక్కు శాతక రాసాయనిక పరీక్షలు కల్పించబడినవి.

సహజోత్పత్తి స్థానములనుండి తైల వంగ్రహణము తైలమును గ్రహించుటకు మూడు పాధారణ విధానములు గలవు (1) కరగుట లేక ఉడకతెట్టుట (Rendering), (2) పిండుట (Pressing) (3) ద్రవకారకము (Solvent extraction).

(1) కరగుట (Rendering) ప్రాచీనకాలమున ఫలములను ఎండవెట్టుగా ప్రాంత తైలమును నిలువచేయువిధానము అమలలో నుండెడి ప్రస్తుత సూక్ష్మత యందలి

వృద్ధిపాధించబడినది అధునిక కాలమున వర్ణ ఫలములను 1 వనములను (చాటి అలీవ వంటివి) నీటిలో ఉడక పెట్టి ఉండరించుచున్న తైల తైలమును వైచైవ ఉత్పత్తినియు చున్నారు. తిమింగిలము మున్నగు అంతు తైలములను క్రొవ్వలను ఉత్పత్తి చేయుట యిది విధానము. భారీ యెత్తున అమలు అనువబడుచున్నది క్రొవ్వతో కూడిన భావపులను ముక్కలుగా చేసి చాటిని వికారముగు తొట్ల యందు నీటిలో ఉడక పెట్టెదరు. భావపుల యందుండు కణముల నుండి ప్రవించు క్రొవ్వ నీటిపై తేలగనే అది ఉత్పత్తి పైకి తీయబడును. అందున మిగులు వర్ణము ఎరువుగనో లేని పశుగ్రాసముగనో ఉపయోగపడును.

ఎండుట (Pressing) తైల గర్భితములగు పెక్కు రకముల కాయలను గింజలను ఉడికించుటవలన చాటి నుండి మలభముగా తైలము ప్రవించు నుండుటచే చాటిని చితు కొట్టియు ఎండియు ఉత్పత్తి యొనర్చియు తైలము తీయుదురు.

శీతల కాళావరణములో ఉష్ణ ప్రయోగము లేదు. కయారుగు తైలము సుఖ్యతైల మనబడును. దీని యందెట్టి కల్పన వర్ణములను ఉడకబాలపు అందుచే మరల దీనిని తుది యొనర్చుట అవసరము. ఇట్టి తైలములు అహార యోగ్యము లగును.

ద్రవకారకము (Solvent Extraction) ద్రవకారక విధానమును భారీయెత్తున అనువరించుచో అది ఉత్పత్తి విధానము కంటె ఎక్కువ పోడిని గలదిగా నుండును. తైలము యొక్క మూల్యము అహార మూల్యము కంటె అధికమైనచో కి నుండి 12 శాతము వరకు మాత్రమే యిది యుండు. తెలకాండి గూడ ద్రవకారక విధానమునకు (Solvent Extraction) నుడి చేయుండును.

కృత్రిమ ఉత్పత్తి విధానము (Synthetic Methods of Production) ద్విశీయ ప్రపంచ వంగ్రామ కాలములో ప్రేమించు వర్ణములకు వలయు క్రొవ్వ వస్తులను గిరతి అత్యధిక మగుటచే చాటి ఉత్పత్తి కొరకు కృత్రిమ పద్ధతులు అభివృద్ధికి తేలెను. సేరాస్ మైనమును సోడియం-కల్పన ద్రావణముతో కలిపి యోగ చాచాక నీడన (catalyst lead) మాంగనము లేక

వనాదుము (Vanadium) ఎదుట 170 పెంటగ్రేడ్ ఉష్ణోగ్రత యందు వేడి చేసినచో అందుండి వరుసగా క్రొవ్వొత్తి అస్థములు వెలుగుడును ముగిసేయము అను (glycerols) క్రొవ్వ అస్థములతో మేళవించి చాటిచి కాపటము చేసిన గొట్టములలో 200 మొదలు 280 పెంటగ్రేడ్ ఉష్ణోగ్రత యందు వేడి చేసినచో కృత్రిమ మైన క్రొవ్వ అస్థకృత్తి యగును

తైల ఉద్దీకరణ విధానము ఈ విధాన మందు (1) ఉద్దీకరణము తెలుపు లేయుట మొదలు పదార్థము లను వేరుచేయుట ఘనీభవనము అను దశలు గలవు ఈ విధానముల వలన తైలములకు దునియు స్థైర్యమును (Stability) కలుగును

ఉష్ణప్రయోగ ప్రచారాళ ప్రక్రియల వలన తయారైన తైలముల యందు వర్ణము కాపటయు సంగ్రహించును అందు మధ్య రేయితరములైన ద్రవ్యము (glyceride components) బంధుబయై ఇందుకు తరారణము వీటిలో దీర్ఘాయుతమైన క్రొవ్వ అస్థములు రంగు పదార్థములు తిగున వచ్చుటకు పూర్వ ప్రార్థన (phosphonatedes) వంటి పదార్థములు అభాంకరీయ లక్షణములను కలుగజేయును గానికె వెలుగు దుట చెప్పుట అంగక మొదలగుదలతో అవి రెడి ఊర్లును

పార్శ్వక్రామిక అవరోపయోగములకు తైలములను ఉద్ధి యొనర్చు విధానములు పెక్కులు గలవు ఇట్లు ఉద్ధి చేయబడిన తైలములు ప్రతిహితములు (neutralis) గను తక్కువ తిగున గలవిగను తేత రంగు గలవిగను దుర్గంధరహితములుగను ఉండును

తెలుపుదన మొనర్చుట గానికె వెలుగుద సోదీయ కృమిము (Sodium dichromate) అస్థము వరి మాంగనికము (Permanganate) అధిహారాయితము Hypochlorite) పరవస్థ అనిదము (peroxide) మున్నగువని తైలములను తెలుపు చేయుట కుపయోగ పడు రసాయన ద్రవ్యములు తైలములను క్రొవ్వొత్తి అను అవరోపయోగములుగా పోషింపటకు తౌలికముగా కోషణముచెందు (physical absorption) విధానము లను అమలు జరిపెదరు ఉత్తేజకరమైన కర్మకమును

(activated carbon) కోషణ ప్రక్రియ మూలమున ఉష్ణ తైలములకు ప్రయోగించి తుర్ది చేసినచో పత్రవారి తము (chlorophyll) మున్నగు మలిన పదార్థములను ఇది మండి వేరు చేయ వచ్చును కాని తెలుపు చేయుటకు తైలములు దుర్గంధరహితములు కాదుటకు తైలయు క్రొవ్వటగా కృత్తి చాటిచి తక్కువగా నుండును ఉదాహరణము (Hardening or Hydrogenation)

అవరి పదార్థములు (unsaturated acids) గల ద్రవ తైలములు ఉదాహరణముచే ఘన రూపముతో క్రొవ్వొత్తిగా మారును ఇట్టి క్రొవ్వ అవరోప పదార్థముల కుపయోగపడును

తైలములు ముఖ్యముగా అవరోప పదార్థముల కుపయోగపడును వల్లు పరిశ్రమ యందు గుడ అధికముగా మారెలు చాడబడు చున్నది గంభీర తైలములు (sulfonated oils) పర్వ ఉద్దీకరణ మందును పత్ర పరిశ్రమ యందును ఉపయోగింపబడును కుపయోగమైన క్రొవ్వ అదార్థములను క్రొవ్వ పత్రము చేయుటకు కాకెదరు వైద్య శాస్త్ర రీత్యా రేతక లక్షణము (Purgative nature) గల అమలము ఎది విటమినులు గల కొలెస్టెరైలము ప్రపంచమున తైలవిధిగా కాలింపబడుచున్నది అతిపు తైలము కారము తైలము కొదవ పరిశ్రమ యందు వినియోగింపబడు చున్నది

పార్శ్వక్రామికముగా అవిసె మానె టంగ్ మానె (Tung oil or China wood) గానికె అరిపోపు ఇతర తైలములు పార్శ్వము లందును రంగుల యందును పక్షాకారము లందును (resins) రాసాయనిక రంగుల (emulsion paints) యందును తిగోలియముల (linoleums) యందును చాడబడును టంగ్ తైలమును కాలి యెత్తిన రాసాయనికముగా ఉద్ధి యొనర్చినచో పెట్రోలు తయారగును

రసాయనముల యొక్క గ్లిజరాల్ యొక్క క్రొవ్వ అస్థముల యొక్క ఉత్పత్తి రాసాయనిక పరిశ్రమ యందుకా మాత్రవా ఛాయమును అవిచ్ఛేదణ మొనర్చెను ఉద్ధి కారక ద్రవ్యములను (detergents) ప్లాస్టిక్ పదార్థములను కంచెన తైలములను (lubricating oils) వివిధములగు పక్షాకారములను తయారు

చేయుట యందు రసాయన పర్యాయములు ప్రాంత ప్రవృత్తి ములుగనో లేక తైలము పర్యాయములను సంబంధించు పాఠవ ప్రవృత్తిములుగనో (intermediates) వ్యవహరించును. వాణిజ్య ప్రామాణ్యము ప్రసవమున మాత్రము మాత్ర గింజలును ఉత్పత్తిచేయు లేకములలో భారతలేకము ముఖ్యస్థాన మాక్రమించి యున్నది ఈ లేకమున 280 లక్షల ఎకరముల భూమి నుండి సంవత్సరమునకు 70

లక్షల టన్నుల చేమురు గింజలు తప్పి యగుచున్నవి ఈ చేమురు గింజలలో చేరువైన ఆచాలు లభింప నున్నవి కొన్ని అముదములు ప్రత్తి గింజలు ప్రధానములైనవి వేల గవగసాలు కునుమ వంటి వృక్షముల నుండియు కొన్ని అడవిజాతి వృక్షముల నుండియు నీయ లదు నూనె గింజలు తొందర ప్రాంత మాక్రమించును

తైలము పేరు	చేమురుగింజలు లక్షల టన్నులలో	తయారగుతైలము లక్షల టన్నులలో	ఉపయోగములు
చేరు పెనగ	14 00	5 45	అహార పర్యాయములు నబ్బలు వనస్పతి తైలము
అన	8 2	2 7	అహార పర్యాయములు కందెన తైలములు దీపపు నూనెలు
అదిపె	2 84	0 745	రంగులు చార్మిములు
నువ్వులు	2 28	1 204	అహార పర్యాయములు తల నూనెలు నబ్బలు
కొబ్బరి	1 78	1 28	అహార పర్యాయములు తల నూనెలు నబ్బలు
ప్రత్తి గింజలు	8 00	0 44	నబ్బలు వనస్పతి తైలము
అముదము	1 50	0 44	పాదరసములు కందెన తైలములు టర్పిడెన్ ఆయిల్

భారత లేకములో నూనె తీయుటకు ఎక్స్ ప్రెస్సర్ ఫార్మ్ లోక్స్ మన్ అను యంత్రములును ఉపయోగములో నున్నవి

ఈ దిగువ పేర్కొనబడిన ఉత్పత్తి తైలములను అంకు తైలములను క్రొవ్వలను తయారుచేయుట కవసరము లగు ముడి సరకులు ఏ లేకములందు లభింప గలవో క్రింద వివరింప బడినది —

I ఉత్పత్తి తైలములు (అరిపోషకవి)

- (1) అదిపె నూనె — అర్జెంటివా ఇండియా ఈ ఆమెరికా రహ్య
- (2) టంగ్ (రై నూనె) — రై నూనె అహారము సంయుక్త రాష్ట్రములు
- (3) పెరిల్లా — రై నూనె కొరియా అహార ఇండియా

II కొంతవరకు ఆరేకు తైలములు

- (1) పోయా చిక్కుడు — ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు రై నూనె అహారము
- (2) మొక్క కొన్న భాగము (corn) — ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు అర్జెంటివా అహారము
- (3) ప్రత్తి గింజలు — ఈ సంయుక్త రాష్ట్రములు ఇండియా ఈజిప్టు

(4) రేప్ సీడ్ — ఇండియా అహారము

III ఆరేకు తైలములు

- (1) పీనట్ (అరేబిక్) — ఇండియా ఎక్స్ ప్రెస్సర్ తై నూనె ఈ సంయుక్త రాష్ట్రములు
- (2) అలివ్ — మెడిటరేనియన్ సముద్ర ప్రాంత లేకములు
- (3) అముదము — తూర్పు ఇండియా మెడిటరేనియన్ ప్రాంత లేకములు

IV ఉత్పత్తి తైలములు

- (1) కొబ్బరి నూనె — ఫిలిప్పైను దీపము తూర్పు ఇండియా దీపము అహారము టి టి యానియా ఈ ఆమెరికా శీత ప్రాంతములు
- (2) కాటన్ సీడ్ తైలము — పశ్చిమ ఆఫ్రికా
- (3) కాకా బెర్న (cacao butter) పశ్చిమ ఇండియా దీపము

V అంకు తైలములు

- (1) సముద్రపు చేరలు
- (1) మెన్ హేనెడ్ — ఉత్తర ఆమెరికా అట్లాంటిక్ తీరము

- (3) పెన్సిల్ — ఉత్తర సముద్రము అపాను
(4) కాశీయము
(1) కాన్ థివర్ — ఉత్తర సముద్రము పూర్వ
తీరము ఉత్తర అమెరికా

- (2) బ్ల్యూట్
(1) వేర్ అను తిమింగలము — ఆ రిక్కిటి
అంటార్కిటిక్ సముద్రములు
(2) సీల్ అను నీటి సంయత — ఆ రిక్కిటి
అంటార్కిటిక్ సముద్రములు

VI అంతువుల క్రొవ్వలు

భౌతికములు (Terrestrial) - అరసిది

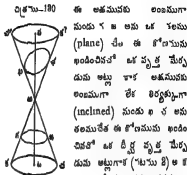
- (2) కారీరకముల క్రొవ్వలు
(1) టిఫ్టాలో అర్థేటికా అమెరికా సరిహద్దులు
(2) హార్లాండ్ — ఆ సరిహద్దులు అమెరికా
(3) పారాంటిక్ (Foot on)
(1) టిఫ్టా ఫుట్ అయిత్ — ఆ సరిహద్దులు
(2) పారాంటిక్
(1) వెస్ట్ క్రొవ్వ — ఆ సరిహద్దులు
చాయర్ల అమెరికా అస్ట్రేలియా వెస్టా

తె వి వ

కోశచుక్కలు (Comets)

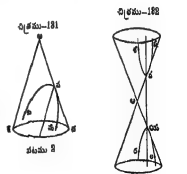
సూర్య కుటుంబమున బుధ కుగ్రాహి గ్రహములే కాక
కోశ చుక్కలు అనేకవి కూడ కలవు ఈ కోశ చుక్కలు
సంస్కృతమున భూమి కేతువు అందురు గ్రహము
లే ప్రకారముగా సూర్య కుగ్రాహి యొక్క దీర్ఘ వృత్త
ములలో పరిభ్రమించు చున్నచో అట్లే కోశ చుక్కలు
కూడ సూర్య కుగ్రాహి యొక్క కోశ రేఖలలో పరిభ్రమించు
చుందురు కోశ రేఖ యొక్క ప్రతి వివరము

మొదటి పటము వందలి ఆకాశ చ అమరది ఒక
కోణము (శంకువు) లేక అంగమున దీనిని కోణ (Cone)
అని అనుకొనుదు ఈ పరమనకు మూడు అనియు చేరు
గలదు అంగ శక్తి పామ్యము కొరకును అర్థహస్త
కొరకును ఇది కోణ మనియే ఈ పామ్యమున క్రింద
లిపిపడును ఈ కోణము యొక్కయు నీకముల
యొక్కయు కేంద్రము అగుట త అను తిరువులను
కలవు లేఖను కోణము యొక్క అక్ష మందురు (axis)

పటము 1

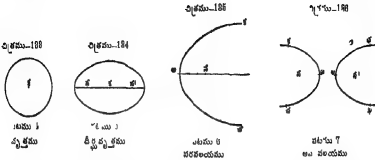
అందించినచో వ అను పరమనము (parabola)
దీర్ఘము అనియునుగాక కోణము యొక్క రేఖ
వైపుల అందించు ర అను వ అను తలములేత
(పటము 2) అందించినచో రేఖ వైపుల ర అను
లేఖయు వ అను మరయొక రేఖయు నేర్పడును
ఈ రేఖల రేఖలు కూడ అవరమలము (Hyperbola)
అను ఒక రేఖ యొక్క భాగములే ఈ ప్రకారము కోణ
మును తలములేత చేరినచో దీర్ఘ రేఖ అగుటలేక
ఈ రేఖలను కోశ రేఖ అని చేరు (Conic sections
లేక Conics) కావున కోశ రేఖలు (1) వృత్తము
(2) దీర్ఘవృత్తము (3) పరమనము (4) అవర

పటము 2

పటము 3

వలయము అని వాలుగు విధములుగా వుండును చాటి వర్ణనములు 4 5 6 7 పటములలో కావవగును

దీర్ఘ వృత్తము (5 వ పటము) వందలి వ వో అను బిందువులను వాళ్లు అని (Foci) కేరు అట్లే అవరవలయ ముందు కూడ రెండు వాళ్లు బుండును ప ర వ ల య ముందు వ అను బిందు వొకటియే వాళి

కెప్లర్ అను అగోళశాస్త్ర వాదిగారు 16 వ శతాబ్దము వాటివాడు ఇతడు గ్రహ శ్రమణమును గుర్తి మూడు నిర్ణాంతములను వాళ్లుకొను (Kepler's laws of Planetary motion) అందు మొదటి ఎ ధ్ధాంతము గ్రహము లన్నియు సూర్య వాళిగా దీర్ఘ వృత్తములలో (పటము 5) పరిభ్రమించు చుండు వని తెలియజేయును (అనగా సూర్యుడు వ రేక క అను బిందువు వద్ద వుండు నట్లు దీర్ఘ వృత్తములో గ్రహములు తిరుగాడు చున్నవి)

ఈ గ్రహము లే విధముగా మార్పుచే అక్షరణ కక్షి లోనిది సూర్య వాళిగా దీర్ఘములలో తిరుగాడుచున్నవో అట్లే తోక చుక్కలు గూడ సూర్య వాళిగా దీర్ఘ వృత్తము లందుగాని సూర్య వాళిగా పరవలయ కేంద్రము లందు గాని సూర్య వాళిగా అవరవలయ కేంద్రము లందు కాని తిరుగాడు చున్నవని తెలియజేసింది వని మరియు అది అట్లు తిరుగాడుటయే గాక కెప్లర్ ఎ ధ్ధాంతములను అనువర్తించు చున్నవని గూడ కనుగొన బడినది చాటి కక్షలు మిదీర్ఘమైన వగుటచేత అవి పర్య సాధారణముగా భూమి ముది చాల మూలములలో తిరుగు చుండుట చేత దృగ్గోచరము వావు అని దూర దర్శన యంత్రములలోనే కావవగును ఒకప్పుడు దూరదర్శన

యంత్రము వందు మోడ గోచరించవల దూరములలో అది తిరుగు చుండును అని సూర్యుని పమిసములలోనికి వచ్చు నప్పుడే కావచ్చు నప్పుడే మార్పు పొంది అను వాదకు కనుగొనవ తోక చుక్క మ ర్యుని పమిసముందు తిరుగు కాలమున పెద్ద తోకతో అకాశము వందు చాల భాగము వాళ్లమించి ప్రకాశమావముగా గోచరించును అప్పుడు చావని ప్రతి వృత్తియు భౌతిక పైకములతోనే చూడ వచ్చును

మొత్తము సూర్య కుటుంబములలో తిరుగాడు తోక చుక్కలలో వాలుగవ వంతు మ ర్య వాళిగా దీర్ఘవృత్త ములలో తిరుగు చున్నవని అంచనా జేయబడినది నిత్య పరియద్యమాన కేంద్రములు (Periodic Comets) అని పేరు అనగా అవి పునః పునః వియత కాంములలో దృగ్గోచరము లగుచుండును చాటి పరిభ్రమణ కాం ములు 5 వంపత్వరముల వాలుగు మానములు మొదలు పదివేల వంపత్వరముల వరకు కలవట అనగా ఒక తోక చుక్క మూడు వంపత్వరముల వాలుగు మానములకే తిరిగి కన్పట్టుచుండు మరి యొకటి పదివేల వంపత్వరముల తరువాత గాని పునః దృష్ట గోచరము కాదన్నమాట ఎంకి (Encke) అను వాడకు కనుగొనవ తోక చుక్క మూడు వంపత్వరముల వాలుగు మానములకే తిరిగి కన్పట్టుచుండును హేలి ధూమ కేతువు 75 వంపత్వర ముల అరు మానముల తోక తూరి కన్పట్టు చుండును మొత్తము తోక చుక్కలలో ఇదవ వంతు అవరవలయ కేంద్రము (Hyperbolic orbits) లందు తిరుగు చుండును మిగిలినవి అనగా రహారము వగను పరవలయ

పేరబోలిక్ (Parabolic orbit) తిరుగుచుండును. భౌతికశాస్త్రముల పుస్తక భౌతిక శాస్త్రములు (భూమి శాస్త్రము) సూర్య కుటుంబములోనికి బయటనుండి చాలేపు సూర్యగోళము చుట్టు ముందు గోళములకు ముగిసిన వాయు పదార్థము (Cosmical matter) ఆ సూర్యగోళము చేత ఆకర్షించబడి మొదట పరవలయ పేరబోలిక్ తిరుగు ప్రారంభించి కాల్క్రమమున అది గురు శక్తిగల గ్రహ గోళముల పరిమేషములో తిరుగుచుండగా ఆ గ్రహములచేత ఆకర్షింపబడె దీర్ఘ వృత్తములందును అపరవలయ పేరబోలిక్ తిరుగు అందుకు తిరుగు ప్రారంభించె నట. ఇచ్చట గోళ భ్రమ పరవృత్త (Cosmical matter) మన జేమో పాఠములు తెలిపినవలెను ఇటీవల ఏలిన సంవత్సరముల నుండి తీర్మానించినట్లుగా (Astrophysics) మన వలె వృత్తి పొందుచున్నది అందు మొదట తీర్మానించినట్లును ఇటీవల క్రమముగా తదితరులును చేసిన జేమో చంద్రాభిరేఖ మున్నగు పరిశీలనలు నక్షత్రముల తేర్చడన విధమున వాటి నుండి గ్రహముల తేర్చడన విధమును తేర్చించిరి అదిలో ఆటెం (ylem) అను భౌతిక వాయు పదార్థమును ఒక శీతలము నుండి బయల్పెట్టెననుచు జేగమున వ్యాసంప సాగె ననియు వాని యందు వ్యాసభక్తి వ్యయభూతరక్షణ భక్తి-అను రెండు భక్తులు పని చేయుచుండగా ఆ వాయువు మూలముల క్రింద ముక్కలుగా తేర్చడె ననియు అది తేలు చేరుగా ఆకర్షణ భక్తి చేత కేంద్రీ భక్తితములై నక్షత్ర గోళములుగా పరిణమించె ననియు పితాగోరెంచెరి మన సూర్య గోళ నక్షత్ర గోళమే ఇట్లు నక్షత్ర గోళముల తేర్చడె నవ్వడినది అంశభక్తిత చేత కలుగుండు ఆ వాయు పదార్థ మింకను కొంత కొంత మిగిలిపోయి యుండును దానిని గోళభ్రమ పదార్థ (cosmical matter) మందును ఈ పదార్థము నుండి ఇంకను నక్షత్ర గోళములు కూడ తీర్చుచు చున్నవట.

తక్కిన క్రమణికాలముల కల భూమిశీతపు లన్నియు గురు శక్తి యూరేనస్ పెప్టోన్ గ్రహముల చేత ఆకర్షింపబడె నట. పరియధూమ శీతపులలో (periodic Comets) మాటికి వలెబడి భూమి శీతపుల క్రమణికాలము 5 సంవత్సరములు మొదలు 9 సంవత్సరముల

వరకుండును వీటికి సూర్యుని నుండి చేరిన మగు దూరము (దగ్గర దూరము) గురుని చేరిన దూరముతో ఎమాన మగుటచేత అవి గురు గ్రహ శీతపులములై నవని తీర్మానించెరి వీటికి గురు కుటుంబీయ భూమిశీతపు లని చేరు వచ్చినది అట్లే శని గ్రహము కూడ కొన్ని భూమి శీతపులముల వలెగలించుకొనెను వాటిలో ముఖ్యమైనది టెర్రెస్ అను వాతము కనుగొన్న భూమిశీతపు ఈ విధముగనే యూరేనస్ గ్రహశీతపులముల రెండు ముఖ్య భూమిశీతపులలో ఒకటి కెంప్ అను వాతము కనుగొన్న భూమిశీతపు కనుగొనుట యనగా ప్రవేశము ములో భూర శిల్పన యంత్ర సాహాయ్యమున భూమి శీతపును దర్శించి దాని స్థితిగతులను తెలిపించి వాటి క్రమణికాలములను కణా ప్రమాణములను నిర్ణయించి చెప్పుట.

హాబి భూమిశీతపు అన్ని భూమి శీతపులలో ప్రవర్తమైన పరియధూమ శీతపు (Periodic Comet) హాబి పండితుడు కనుగొన్న హాబి భూమిశీతపు దీని క్రమణికాలము 75 సంవత్సరముల అని మానవులు పరియధూమ శీతపులలో ప్రగతిని కలిగి యున్నది ఇది యొక్కచే ప్రగతి యనగా ఆశ్విని నక్షత్రము నుండి కరణలోనికి పోక కరణ నుండి ఆశ్వినిపైపు ప్రగతిగా పోవుట ఇది పెప్టోన్ గ్రహము యొక్క కుటుంబము లోనిది దీనిని చిత్రకాలము నుండి మనుజులు చూచినట్లు చరిత్రలో కానవచ్చును క్రీ.శ. 1066 న సంవత్సరములో వార్షిక విజయ సంవత్సరములో చరిత్ర యందు తిఖున లెవన భూమిశీతపు విడిచె ఈ భూమిశీతపును అట్టి పురాతన కాలములోనే వెలుపురు దర్శించి యున్న వృత్తిని హాబి పండితురు మార్గము దీని కణాక్రమణికాలములను వాల్కర్షిన్ వాదామొను 1581 న 1607 వ, 1682 వ సంవత్సరములలో చూడబడి ఉత్తరంబడిన భూమిశీతపు విడిచె యని హాబి చెప్పును దీని క్రమణికాలమును వివరించుచు హాబి తిరిగి ఇది 1769 న సంవత్సరంబడిన భూమిశీతపు కాన వగనని చెప్పును అప్పటికి కామి తీనించి యుండుట అసంభవ మనియు ఈ గూమిశీతపును చూచిన ప్రజలు ఇది తనదే కనుగొనబడె నని చెప్పుటకు గాక యనియు తన దినచర్య గ్రంథ మందు (diary

ప్రాచీన యుగము నకు! అట్లే అతడు చెప్పిన మమయమందే ఆ ధూమకేతువు చూడబడినదే కానినీ హాళి ధూమకేతు వని పేరు వచ్చినది ఈ ధూమకేతువు యొక్క తోక 50 భాగము అనగా అతాళముతో మూడు బాలుగవ వంతు స్థల మాత్రమింది యుండె నట! ఇది తిరిగి 1810 వ సంవత్సరముతో అతడు చెప్పిన క్రమణి కాలముతోనే కన్పట్టెను ఇది మరల 1986 వ సంవత్సరము మార్చి మాసముతో కన్పట్టెను ఈ ధూమకేతువు అను గూర్చి వరాహ మిశ్రాచార ద్యుతు బృహస్పతి అను గ్రంథముతో వర్ణించి యుండెను అందుచేత అనాటి నీ ధూమకేతువు అను గూర్చి భారతీయులు తెలిసి కొని యుండి దీని కెప్పు దిలగుచున్నది

1910 వ సంవత్సరము మే నెలలో ఈ హాళి ధూమకేతువు ఉపగ్రహమున ప్రాగ్ధి యందు చూడ పొందె యుండె నట! క్రమక్రమముగా అది పెద్దది యగుచు తోకవంతు మగుచుండెనట! అనగా అది క్రమక్రమముగా భూగోళమును పసిమించెనన్న మాట మే 18 వ తేదీకి రాని తోక 60 భాగం వరకు ముండెనట అనగా అతాళముతో మూడవ వంతు వరకు బ్యాంపరి వచ్చెమాట అది అతాళమందు మనము విశ్వము చూచు మందాకినవలె బ్యాంపరి యుండె నట! రాని తల కానిగా ప్రకాశ మాన మగు నక్షత్రము వలె ప్రకాశించు చుండె నట! మే నెల 18 వ తేదీకి అది భూగోళమునకు మార్గగోళ మునకు మధ్యగా పయనించియే మార్గగోళము నాచూచించెను

ధూమకేతువు సుదూరమున కెల్లది మే నెలము వలె కన్పట్టెను దానిని కోమా (Coma) అందుచు ఇది అవరించి యుండునదే గ్రహము కంచెను నక్షత్రము కంచెను యెన్న మైన అగోచ్య వస్తువని తేలివది ఆ ధూమకేతువు భూమిని పసిమించిన కొలది ఆ కోమా బ్యాంపరి రాని కేంద్రము వద్ద నక్షత్రము వంటిది కన్పట్టెను దానిని న్యూక్లియస్ (Nucleus) అని యంటును అనగా కేంద్ర మన దగు ప్రకాశ భాగము అది ఇంతకు దగ్గరకు వచ్చిన కొలది రానికీ తోక బ్యాంపరి క్రమముగా మార్పు ని కిడినమగు స్థానమున మండగా (Minimum distance or aphelion) ఆ తోక దీర్ఘ క సముగ

మంతును మరియు ఆ తోక మార్పున వ్యాధి క యందుండును అనగా మార్పు యెన్నవైపు కాక కేంద్రవలె పు బ్యాంపరి యుండును తిరిగి సూర్యుని మంది ఆ ధూమకేతువు భూరముగా పోవు తరి ఆ తోక క్రమముగా ప్రాగ్ధిభూత పగుచుండును ఇదిను దూరముగా పోవుచుండగా తోక అద్భుతమై కేవలము కోమా యను దేవ భాగమే కన్పట్టుచుండును మరియు కొన్ని దినము లకు ఆ కోమా కూడ అద్భుతమగును 1811 వ సంవత్సరముతో ఒక పెద్ద ధూమకేతువు 17 మాసములు కన్ప డెను 1861 వ సంవత్సరముతో కన్పట్టిన మరియొక ధూమకేతువు దరిచాపు ఒక సంవత్సరము కనబడు చుండెను 1899 వ సంవత్సరముతో అగ్రదశన ధూమకేతువు రెండు సంవత్సరముల అధిమాసముల వరకు కూడ కనబడుచుండె నట

పెద్ద ధూమకేతువులు చూచుటకు చాల అందమై నవియై వరషేళ్లయి వృష్టి విరావమును చూచుచుండును అది వగల భాగమున గూడ కనబడుచుండును మరియు వాటి కిర్లము కుక్క గ్రహమువలె ప్రకాశమానముగా నుండును హాళి ధూమకేతు వల్లదయే కిర్లము నకు కేంద్రమందు కుటు నంతు పెద్దదీగానుండు నక్షత్రము వంటిది ఉండును దాని చుట్టును చంద్రునివలె మంతున తెల్లని మేఘ కళంకము వలె కలయుండును కొన్ని ధూమకేతువుల తోకలుయావరాళము బాక్రమించు నంతటి కైర్లము కలదియై యుండును మరియు ఇంకొక అగ్రభృత్యులైన విషయమే మన కొన్ని ధూమకేతువులు అనేక వృష్టిములు కలిగి యుండును కుడుకోలు గల ధూమకేతువు యొక్క కూన పలుము 500వలె పులతో చూడ నగును ఇట్లు అపహూవ ములతో విజ్ఞానముగా తోక చుక్కలుండును ఇది యొక విచిత్ర వృష్టి

దినదినము మార్పుతో నగనదు ధూమకేతువు యొక్క వర్ణరూపమును గూర్చి పండితులు తర్కించి తేల్చిన విషయమిది రాని దేహభూతమైన వాయు పదార్థ మగు ఆ కోమాయే రానికీ తోకవలె పరిణమించుచుండును మార్పుని పసివమునకు వచ్చిన కొలది ఆ వాయు పదార్థము విస్తరించి తోకకు కైర్లము నాపారించును మరియు క్రమముగా మార్పుని యొక్క చేదిని చేతన

యన్నట్లు ఆ తోకలోని చాయ వర్ణము దూరా
పాస్తై ప్రముఖగా ఆ తోక ప్రాప్తి భూత మగు
చుండును తిరిగి తిరిగి మాట్లాడి నమీచించు వపుతెల్ల
ఆ తోక క్రమ క్రమముగా ప్రాప్తిత్యము నొందును
కాబట్టెనును భూమికిమీపు తవ పృథ్వీమును కోల్పో
వును భూమికిమీపు యొక్క తోక కేవలము చాయ
వర్ణ మగుటచేత కాని మధ్యమంది దూరస్థలము లగు
వక్షత్రములు గూడ చూడ నగును మొత్తము యావ
ద్భూమికిమీపులలోని వర్ణావళి మంతయు కలిసి భూమి
యొక్క చాళ వరకు మంత మాత్ర మందము అందుచేత
భూమికిమీపులు భూగోళమున కమ యోగ్యతచేత ఎంత
మాత్రము అంతర కలుగజేయ నేరవు 1881 వ సంవత్స
రము నందు కన్పడిన భూమికిమీపు యొక్క తోక యావ
ద్భూగోళమును చుట్టి న్నట్టిది భూగోళ మందు ఎంత
మాత్రము చాళావరణము చేరినంత దోపుటచేత భూమి
కిమీపుల అర్ధంజ క్తి అర్ధంజ మని తేల్చి లడినది

గ్రహములను భూమికిమీపులకు తీసికొని భారతవర్షము
కందు గ్రహముల వలె భూమికిమీపులు కూడ మార్గ
కుటుంబము లోనికే గ్రహములు తొమ్మిది మాత్రమే
కాని భూమికిమీపుల సంఖ్య చాల అధికము గ్రహములు
సూర్యుని సుదీర్ఘ ముదయిక వక్షత్ర సంకుటనముచే
జనించిన వని కీన్సే మండితుడు చాన్రెన్సును భూమికిమీపు
లట్లు గాక సూర్యుని చుట్టు నుండు చాయ వర్ణము
(cosmical matter) సూర్యాశ్శక్తియై భూమికిమీపుల
ఉత్పత్తి కారణమైనది గ్రహముల వలెకే భూమికిమీ
పులు కూడ మార్గ వాళికా రేఖలలో తిరుగుచుండును
కాని గ్రహము లన్నియు ఇంచు మించు వృత్తములలో
తిరుగు చుండగా భూమికిమీపులు సుదీర్ఘము లగు దీర్ఘ
వృత్తము లందుగాని పరవలయ క్షేత్రము లందును
అవలయయ క్షేత్రము లందును గాని తిరుగు చుండును
గ్రహము లన్నియు సూర్యుని చుట్టును క్రాంతి వృత్తం
మందే (Elliptic plane) ఒకే దిశలో-అనగా పశ్చాత్తిక
మందే ప్రాగ్గోళమై పు తిరుగు చుండును భూమికిమీపు
లట్లుకాక క్రాంతి మందలమునకు తిరస్థితి యందు
కొన్ని ప్రాగ్మలంకను కొన్ని ప్రత్యగ్మలంకను ఉండును,
గ్రహము లన్నియు ఘన వర్ణాభూయిష్టమైన గోళములై

యన్నవి భూమికిమీపులు లఘుతమమైన చాయ వర్ణ
ముతో కూడిన దేహాలులు కలది భూమికిమీపులలోని
చాయ లేహములు కొంతవరకు వర్ణయంత ప్రకాశము
లై కన్పటిని కొంతవరకు ఇది మార్గ రస్మిత్యేత ప్రకా
శించుచుండును భూమికిమీపుల సూర్యాశ్శక్తియై భూమికిమీపులు
ఉండేహము కలదిగ నుండును అందుచేత ఒక పా రి
కన్పట్టిన భూమికిమీపు రెండవపా రి గుర్తు పట్టుటకు ఏలు
లేనంత మార్పునకు లోనై యుండును

పరియద్ధాను కేమిపులు (Periodic Comets) కాం
క్రమమున కీర్ణ శీర్ణములై పరిచి ఉల్కలుగా పరిణ
మించి ఆ భూమికిమీపు మార్గమందే సూర్యుని చుట్టు
క్రమించు చుండును ఆ ఉల్కలు లక్షలకొని మిదతల
దండువలె సంచరించు చుండును అవి గ్రహ గోళముల
సోమము నందు తిరుగుచున్నవని వారిచేత అభ్యుష్ట
ములై చాచి యెరు ది వడుచుండును భూగోళ సమీప
మందు పరిక్రమించు ఉల్కా సంఘము లో కొన్ని
భూమ్యాశ్శక్తివర్షములై భూ చాళావరణ సంకుటముచేత
మంది భూమి రూపమున పడిపోవుచుండును గురు గ్రహ
కుటుంబములలోని లైలా భూమికిమీపు (లైలా యను
చాని చేత కనిపెట్టి లడినది) క్రమదాళాలము అరున్నర
సంవత్సరములు కలిగి యుండి 1882 వ సంవత్సరములో
దివ్యభాస్విమై కొంతకాల ముక్తే రాంవత్సరములో తిరు
గాడి హళాత్తుగా అదృశ్యమై తక్ ప్తానందు 1872 వ
సంవత్సరములో భూమి చాని కళా సమీప ముండును
తది ఒక గొప్ప ఉల్కాశ్శక్తియు పడుటచేత భూమికిమీ
పులు శీర్ణమై ఉల్కాశ్శక్తియు నెందు నని స్పష్టమైనది
మార్గ కుటుంబ మంతయు ఈ ప్రకారముగనే పెద్ద
గోళములు బ్రద్దలై చిన్న గోళములుగా చేర్చబ
డుచుండును స్పష్టమైన విషయమే భూ ఆ పో
కోణబొమ్మలు

మానవు తెలిగిన మొట్టమొదటి రూపము లేక చలన
చిత్రము లొమ్మిదాలు సామాన్యమూనవుని పరీక్షలైన
కళా క్రమం ప్రవేశకన్నమే క్రమముగా గాన రూప కళా
కాల కేవలములను లొమ్మిదాలులను నాటకములను
చారి కిసదే పూర్వము మనలేకమున అశ్శానక మను
చేర ఒక విధమైన ఆకర్షణ వ్యాఖ్యాన పద్ధతి ప్రచారమున

నుండెడిది (మా కాండలి పూళా) ఇదే బొమ్మ లాటలు పూర్వ రూపము అవదగును ౬ విధాల ఎటు మున్నె ౬క కథలోని నన్ని వేళము లన్నియు చక్కని వర్ణ ప్రకర్షతో చిత్రించుచు అది సామాజికుల కభిముఖముగా నొ వేదికనై మంచలమడు (వాక్యానియమడు వేద్య)నిన అభ్యాసకవతు ఎముగా నిట్టిరై యెయుచును) అభ్యాసక సంజ్ఞాంతర్గత తే యదభివయన్ వరన్ గాయన్ గ్రాంథిక ఏకః కథయతి గోవిందవ దమోతే నదమ అని శృంగార ప్రవాళముతో లోపలేపు ఉన్నట్లు అంతలి కథ వొకడు గావాలివ యోగముగా అభ్యాసించుచుండును అట్టి అభ్యాసము రైత్రములు గ్రాంథికులు లేక కౌఠికులు అనెడివారు నీటి ప్రయోగముల వలన ఆ కథలు విజముగా సామాజికుల కనులను గట్టివట్టె యుండెడివట

కత్రామ వాట్యురాయగ్గొకలై వాట్యురైవ హ్యమి కాగనిచ్చుందా క్కర పుత్రికా ఎత్త ప్రకృతయో గ్రాంథికాది పరికల్పిత పాతాళాకర కల్పవృక్షయై వంచదా అని అనినవ కారతి వ్రాత బొమ్మల మారల యా కథ రెవ్వులు ప్రాకమివావర్త చేతితో బొమ్మల నాడించుచు వాని కదలిక పేలు కళా భ్యాసము సేయుట మధ్య మావర్త బొమ్మలను బదులు మనుష్యులే భూమివా గ్రహణము సేయుట పరిణామవర్త

అది ప్రాచీనకాలము నుండియు మన దేశము నందు బొమ్మలలు యొక ప్రవృత్తి విహార కాలక్షేపముగా నొక నివర్త మనోజ్ఞ కళా స్వరూపముగా పరిగ్రహిల్లుచు వచ్చి నది అస లదే రూపావేష్టానికి దారితీసిన వని విజ్ఞాన భావన ఒకడు సూత్రము వట్టిన గాని బొమ్మల అటయే లేదు మన ప్రాచీన రూపక ప్రస్తావన లందరి మూత్రధారయి వాలక మోపదారికము సాంకేతికము అ వ్యుత్పత్తి విహ్యము అది బొమ్మలాలల వల్లనే పాతకము—అని పెద్ద లందురు కథక వాట్యు కాస్త్రముతో మూత్రధార ప్రసక్తి యున్నది సంవృత్త మహాభారతమున ప్రవక్త మైన రూపావేష్ట తీవన' మను విషయము గురించి కచ్చాట్టి భ్యాసక యగు పరికంక వండితును— రూపావేష్ట తీవనం బాలమంద ఎకేతి రాక్షసాత్మ్యము ప్రవర్తమై యుక్త మాత్మవస్త్రం వ్యవధాయ చర్యమయై రాకాలె: రాజా మాత్యునిహం చర్యాం వ్రదర్శిత అని వక్కాడించి

నాదు అవగా రూపావేష్టవన మను నది జాల మండవ అను చేర దక్షిణదేశమున ప్రవృత్తిమైనది అందు వలననది అట్లునై చర్య ఎత్తికలి దాన్వరా రాజామహాత్మ్యులల చర్యలు ప్రదర్శించ బడును ఇటు రూపావేష్టవ మను మాట గమనించదగినది రూపావేష్టము వలన నేర్పడు రూపక కళావిమృశికి కారణభూతమై యుండు నవదగిన బొమ్మలాల కా పేరెంతయు తగియున్నది రూపకకళ క్రిష్ట ౪క పూర్వమే మన దేశమున నుంచి ప్రచారమును పొందిన దని బహుశోం వ త్తిముగా పరిశోధన లెవరులు నిరూపించినారు అట్టిదే దానికి అప్పు అవదగిన బొమ్మ లాల ప్రాచీనమైన దమటలో వింత యుండదు అయితే రూపకములను ప్రాచుర్య మేర్పడుటతో దాని ప్రతిష్ఠ అడుగుంట లేదు పరికరా లేక ముండుట మిగుల వ్యాప్త వండినది అశోకుని గిర్నారు (కొర్రాప్ప) గాటి (ఉత్కళ) కాసములలో విగ్రహ ప్రదర్శన మా చన లున్న వి వాక్యానియవ కామ మూత్రము (1-౩-౩8) లో నాగరక క్రిదా విశేషముగా వేర్పొనబడిన పాంచాలాను యాన మనుగది ప్రాజ్ఞలరై బొమ్మలాలగా భావించబడుచున్నది అయమంగళ వ్యాఖ్యలో అది మితిలా ప్రాంత మున ప్రచారమున వండినట్లు తెలుపబడినది

క్రి ౪ 10 ౪ నాటికి బొమ్మలాల దేశాంతరములను గూడ వ్యాపించినది దక్షిణ రై నా దేశమున పుక్కిన్ రాష్ట్రమున నంగ్ వంశ రాజుల కాలమున (క్రి ౪ 980-1279) తోలు బొమ్మలాలలు వ్యాప్త వండినట్లును తెర్య గాథలు జానపద గాథలును ఇతి వృత్తములుగా అత్యంత మనోహరమైన పంగీతము కళా వానాకగా గల రూపక రచన లా బొమ్మలాలల కు పయి క్తము లగుచుండె నవీయును తెలియచున్నది క్రి ౪ 10 వ క నుండి జానాలోమ వినిగి ప్రచార మేర్పడెను అచట వినివి వాయంగ్ విహారము లందురు వాయంగ్ పూర్వ యనగా తోలుబొమ్మలాల వాయంగ్ క్లిటిక అనగా కొయ్య బొమ్మలాల అందు మన రామాయణ భారత కథల ప్రవర్తించుచును ప్రజావరము నందుట విశేషము అది మన ప్రపంచమే క్రమ క్రమముగా బొమ్మలాల ప్రపంచ వ్యాప్తమైన ప్రతిష్ఠ గడిచినది

చిత్రము-137

చిత్రము 1

కావాలి కోలుగొమ్మ

చిత్రము-138

చిత్రము 2

కావాలి కోలుగొమ్మలు

చిత్రము 3

అండ్ర లేకము పండుగు కోమ్మలాటలు చాలకాలము నుండి ప్రచారము పొంది పట్టానాం పవళాళములు గలవు వెనుకటి నుండి మన బాబ్బాయమున గూడ చాది

ప్రతి తరచుగనే కన్నట్టును (చూ మూర వంశవము ఉత్తర పరివంశము రంగవంశ చామాయణము పల్నాటి వీర చరిత్రము 1 అంబోపాఖ్యానము పాంచాతీ పరిణయము మొ) పండితాచార్య చరిత్ర పర్యవ ప్రకరణమున శ్రీకైలాసి పుర్యోజితము అందు శివరాత్రి జాగరణాది పండుగములం దివి దర్శితము అగుచుండె వనియు భారతాది కథలు తదగ్రస్తువు లనియు గలదు

చిత్రము-140

చిత్రము 4

తెలుగులేకములో కోలుగొమ్మ

ప్రతి కోమ్మలాట ప్రదర్శనమునకును సర్వసాధారణ ముగ నేటి యొక కళాపరిణామ ముందును కోమ్మల జాదీంచుచు తెరవెనుక నుండి పర్యమలలో పడములలో దరువులలో అయి పాత్రల వ్రేసే ప్రవంగాదులతో కళ నడుపుచు నడుమ పండితవసులతో బ్రవర్తకము కళాను పంభావము చేయుదురు అందులకు పాహిత్యము బాక్ యింపవలెను కోమ్మలాటలలో కేవల గర్వ రక్తి కట్టుదు అందుచేతనే దీ లేకములో వ్రేసే కోమ్మలాట ప్రదర్శనకు వెనుక గేయ భాగాధికమై యానకీప యుక్తమైన రచనయే ప్రయోగింపబడుట పరిపాటి పాశ్చాత్య లేక

చిత్రము-141

నటము 5

తెలుగుదేశములో తోలుబొమ్మలు

చిత్రము 142

నటము 7

తెలుగుదేశములో తోలుబొమ్మలు

చిత్రము-143

నటము 8

తెలుగుదేశములో తోలుబొమ్మలు

ములలో తోమ్మలాటలను వెనుక పా ఛా ర ణ ము గా
ఒపేరా' (opera) లను గ్రేయ రూపకములను జానాలో

లాకన్ అను కార్త్యక రచనా విశేషమును ఉపయో
గించుచు సంస్కృతమున భాయా నాటకము లట్టివి
మథుని (క్రి శ 1172) వ్యాస రామచేతని (క్రి శ
1402-15) రామాభ్యుదయము పాండవాభ్యుదయము
మత్తరా నరణయము మొక వని భాయా నాటకములే
అ చేరొకటి గమనింపదగినది అంగమున చేరొ ప్లే అను
చాదితి పమాభాగ్యకముగా వుదిరి యున్నది తోలుబొమ్మ
లను అటలో తెరకు వెనుకను దిద్దెరు ముందును ఉంచెదరు
ప్రేక్షకులను కనలందున చాని భాయలు మాత్రమే అందు
లకే ఆ చేరు కొయ్య తొమ్మలాటలో తెర ముఖగుండను
చాని వానికి గూడ భాయా నాటకములు పనికి రాకపోవు
మైనను రురూ వ్యవసేన చక్కలద గొంతె మాత్రగొంతె అను
పేర్లతో వ్యవహరింపలడుచున్న తోలు- కొయ్య తొమ్మ
లాటలు రెంటికిని వెనుక పాటుగా యక్షగానము బుడయోగ
పడుచున్నవి కన్న భాగ్యములు యక్షగానములను
కాచాచు లగుటచే అచట తొమ్మలాటలను యక్షగానము
లుపరంతుట పహతిము అవలు కొందరు యక్షగాన
కవులే తొమ్మలాటలను గూడ దృష్టిలో పెట్టు కొని
యక్షగానము రచన చేసి నట్లుభాగములు గలవు మరియు
గంటి శిట్టరు రామానుజాచార్యుల (1860) శ్రీరామ

నాటకము బొమ్మలాట రామానుజముగా ప్రసిద్ధి పొందినది సంతవేలూరు కుళంపుల నాటకము కోలు వెంకటప్పయ్యకాపురాధామర నాటకము మొదలగునవి ఉత్తేశ పూర్వముగ ఉత్తేశ ప్రయోజనాత్మకములు (బొమ్మలాటకు మనుష్యుల నాటకమునకును వర్తి వచ్చునవి) ఇంకను లంకా దహనము లక్ష్మణమూర్తి రామ వన నాటకము మైరానల ఉత్తర గోగ్రహణము కీచక వధ మొక శతలను బొమ్మలాట వారు ప్రదర్శించురు అవి కాక బొమ్మలాట వారిచే కొన్ని రచనల గలవు ప్రాచీన పురాణాలలో సం 1804 బొమ్మలాట బొమ్మల నాటకము— ఇది పక్షిల సంహారానికి దోహదము చేయు నేతు రహదానా తూపాలవి నాటకం కాంట సంబంధించినదట ఇది యొక బొమ్మలాట ప్రదర్శనకు ప్రస్తావన వంటిది అనలు బొమ్మలాట వా రాడరలనుకొన్నది శ్రీకృష్ణ విలాసము కానీ కేళిగానీ పెండ్లి యీ ప్రస్తావనలోని ప్రధాన విషయము ఇందు ప్రదర్శన సూచనలు

చిత్రము-144

పటము 8

ప్రెంటిజ్ ములో కోలుబొమ్మలు

హంగు వివరములు గలవు బొమ్మలాట కానకుడు మోహన కవి వినిదాంధికుడు వైవ బొమ్మలాట ఎర్దయ్య కొనుకు సంబంధం (1760) తెనుగున కిరాకాల్పవీయము కన్నడమున కరియ లంబన విజయము పారంగధర చిత్ర అను యక్షగానములను రచించెను

ఈ బొమ్మలను మొదటి నుండి బట్టె సేక గొట్టె తింక మొన వాని చర్యములతో (కనుపరి బొమ్మలతో ఇప్పటివ్వుడు అట్టలతో గూడ) కయారు చేయుచున్నారు వాని నుండి రేఖలు గీచి అకారములు సులనుటలో

చిత్రము-145

పటము 9

ప్రెంటిజ్ ములో కోలుబొమ్మలు

అయా పాత్రల స్వభావాను రోరముగా రంగులు చేయుటలో మొలాములతో అభరణబోధనము చేయుటలో కొంత చిత్రకళా కళాశాస్త్రము కన్నట్లును వ్యయ ప్రయాసలతో కూడిన వని ప్రదర్శన హంగు మాత్రము స్వల్పము— అక చిన్న పందిరి తెల్లని గుడ్డచేత చమురు దీపము తిత్తి మృదంగము కాళపు చిట్టలు ప్రదర్శనలు ఈ బొమ్మలచే అక్కముఖ వికారములను ప్రదర్శించుటే గాని మాత్ర లాభవమున సర్వాంగాని నయము చేయించి కథను రక్షి కట్టించ గలరు బొమ్మలాట కలుకు బొమ్మల వాడించుటయే కాక అయా పాత్రల కమగుణముగా గొంతు మార్చును అట్టి భార్య వంక పాడును మరియొక రిద్దరు వారికి అనరా యగుదురు వారి కళా భావనములో పద్యము గద్యము— గేయము అన్నియు నుండును సంధివచన పతనము కాక పాత్రల సంవాదము పాగు నవ్వుడు “శ్చేతుట నిలముగా వొక యావక ప్రదర్శనము— కాదు— అక్కొకప్పుడా కథ యుక్తుడ అరుగుచున్నట్లే యుండును పురాణ పాత్ర ప్రవేశాదిక సందర్భము లందు అమరకళాశాస్త్రము తేకరుపు

పెట్టుట యొకటి చారి యారాదము చారి పు ర్వులకు కొంత దొక్క. తుట్టి యుండినట్లు కోయును ముఖారి రాగాలాప మొకటి వీరి ప్రత్యేకత యందును జానపద విహారాధ్యము బొమ్మలాటలందు గుర్తింకగాదు తేలిగాదు లేక కట్టే గిత్తిగొడు అల్లాలపైయ్యి అట్లు పోలిగాదు అంగారక్క మొల పోవ్య పాత్రలు పాండ్రయకముగా దూపించినవి ఈ పాత్రల చావరా ప్రదర్శించబడు పోవ్యము మోటుగను కృంగారము పచ్చిగను ఉండును అయితే అవి లేకపోయినకో చూచుటకే గాదు. దీవములను కుడుకు వచ్చును అవే తరతరముల పామాన్య జనా దీకమువకు విహారపు విందులు గూర్చినవి కాని బొమ్మ లాటల చల్ల పట్టి విహారమే కాదు కొంత విజ్ఞాన ప్రచార మును పొంద దలి చెల్లవచ్చును విరక్షర కుడు అగు జానపదులను భారత రామాయణాది మహావిహారగాళ లతో ధర్మ బోధలకో గాడ పరిచయము చేపూర్చినవి అనావృత్త్య నమయము అందు బొమ్మలాట తేర్చుట చేసిన వానలు పడు నను వొక వింత ఎక్కావము గూడ జానపదులకు గందు

విక్రము-140

పటము 10

ప్రెంచికేళములో తోలుబొమ్మలు

మన బొమ్మలాట చారిలో ఎక్కువ నుండి ఇరెజాతి చారు పీరెవ్వడో తెలుగు లేకమునకు మనోరావ్యము నుండి వచ్చినట్లు పెద్దలు చెప్పుదురు పీరిలో కొందరు చాల కాంము క్రిందటనే కన్నడ మంయ క రాష్ట్రముల కును జాచా అలి ద్విగిద్దులకును వలెలు దీసి ఒకప్పుడు

తెనుగు గడ్డపై ప్రజావరము పీకముగా చూరగొని లేక మంతట స్వాంతి యుండిన చారు ఈ వా జామూల వామూల చెదురుగా మున్నారు పాపము! పది యేటగా పది రూపకే రాత్రి యంతయు గొంతు చించుకొని యర చెర మన్నను కీరి వాదించు చారు కరవగు చున్నారు విలేకములం దిది యొక వింత సంతకతో నాగరికులకును మోజ గొలుపును ఒక గొప్ప కళా నిశేప మగు కాం తే ప యుగా పరిగణించబడి వింట్లు చున్నది అప్పుడు మరి— అది ఉత్త తీసుకోని కాపకు మౌక్రము గాదు యావక ధర్మగర్భిత మైనది సంగీత పామాన్య చిత్ర కళా విలాస ముల కాణయాది ప్రయోక్త యొక్క ప్రావీణ్యమును అట్టి జనములమైన ప్రయోజనమును పొధించ గలదు

తోళ్లపెత్నాలి—తోళ్లపరిశ్రమలు

చర్మము పర్మక లగించు పదార్థము ప్రాచీన కాంము నుండి యుద్ధ నమయమునకు కాంశినమయమునకు మానవులకు అనేక ఆకర్షణ లందు చర్మ ముపయోగించుచు వచ్చినది గుహావీచాది చర్మమును కరీరాచార్యవనముగను అక వికుడు ధనుర్కాణముల కొరకును ఎదారులందు ముంచు మనుజుడు చేరాను విట్టించు కొనుకును ద్రాక్ష పారాయముల అంమును త్రిదవరచుట కొరకును చర్మము నుపయోగించిరి అరువిక యుగమున మాన వును కిన్న ఫిన్నములైన 300 ప్రయోజనముల కొరకు (ప్రియ పారిశ్రామిక రక్షణావసరములు) చర్మము మపయోగించు చున్నాడు

చర్మము యొక్క సహజ లక్షణములు విభిన్నము లును విశిష్టములు నై యున్నవి పాదరక్షణ అదుగు జాగము వందలి తోలు గట్టిగను ఇది చికి గను ఉండ వలెను అది జారువదిగను పొగువదిగను అరిగి పోవునది గను ఉండగూడదు నై చర్మము మృదువుగను నులభ ముగ వంగెడిదిగను కలద్రములు కలదిగను కాపక్రమ విరోధకముగను ఉండవలెను ఎలకొ క్యాండ్ చర్మము (pickling band leather) మిక్కుటమైన అయోద మును అడలింను శరంపజానివదిగను నై విన పాదరక్షణు లితోడ్డ పరిశ్రమలను నిరోధించజాలినదిగను ఉండవలెను చర్మము వందలి జగ పదార్థము ఇన్ని విధు లివి లో

అందరికీ ఉపయోగించు అగ్రగణ్యత మైన విషయము
చర్మ పరిశ్రమను గూర్చిన కాస్టిన్ విషయం

ఈ అమ్మిక పదార్థ స్వభావం పెట్టెడిది? ఇది ఎట్లు ఉత్పత్తి చేయబడుచున్నది? చర్మం లేక చంపబడిన చర్మం అంతుపు యొక్క గాని పెట్టె అంతుపు యొక్క గాని చర్మము అతిచే చేయబడును ఒక అంతుపు చర్మము యొక్క గుణము (హిమతా హిమతములు) ఆ అంతుపు యొక్క పరిమళం లింగము అతి అపకరము శీతోష్ణ స్థితి మున్నగు అంశములపై ఆధారపడి యుండును తోలునకు 80 కాళము నీరు 20 కాళము మాంస కృత్తులు (proteins) మిశ్రమములై యుండును తేమ చిన కాళము నందు క్రొత్తు పదార్థములు అనిత ద్రవ్యములు కలిపి యుండును మాతృకేవులు త్వరగా పెరుగుటకు నీరు మాంసకృత్తులు మంచి పాత్రములు ఉత్పత్తిక ముగా దుర్గంధము అనియును

మండి చర్మము మండి అభాంశమును 100 లక్షల ములను తోలించి అది మాతృకేవులను ఉత్పత్తిచేసి ఉదజీవికరణమును (hygrolysis) నిరోధించ గలుగునట్లు చేయుటయే కోళ్లను పడును చేయు కాస్త్ర ప్రక్రియ యొక్క ప్రయోజనము పాదారణముగా ఎండకెట్టుటచే గాని చర్మజలములే గాని ఉత్పత్తిచేయ దుర్గంధములే గాని చర్మము మండి అంతును తోలించి ఆ చర్మమును మూడు వారములు మొదలు ఒక సంవత్సరము వరకు భద్రపరచ వచ్చును అట్లు భద్రపరచు వాణిజ్యము అ చర్మమును కాగుచేయు విధానముపై ఆధారపడి యుండును

అట్లు చాగు చేయబడిన లేక భద్రపరచబడిన చర్మము పడును చేయు కాగిత పరిశ్రమను చర్మమును మున్నములో కానకెట్టిన తరువాత వానిని అదితేజో మోరుట మూలముగా అందుకు అభాంశమును లై న వెంట్రోమెంట్ కల కరగెడి మాంసకృత్తులు నీరు గల అక్షర పదార్థములు తోడ్పడు పడును చేయు వానిచే తోలించు పరిమళం వెంట్రోమెంట్ మాంసము యంత్ర పరికరముచే చేరు చేయబడును కంబళు మెత్తలు తలగడలు మున్నగు వస్తువులను తయారుచేయుటకు వెంట్రోమెంట్ యుపయోగించబడును మాంస పదార్థములు అపకర ద్రవ్యము లైన

గెలెటిన్ (gelatin) యందును జెల్లీములు కాళా తెల్ల యందును బాటోగ్రాఫ్ గెలెటిన్ గ్లూ (glue) మున్నగు వస్తువుల యందును చేర్చబడును

వెంట్రోమెంట్ మాంసము తోలించబడిన చర్మము పడును చేయు వాని కానకే పెట్టె అంతును ఇది ఒక కోణములో చేయబడిన మాంసకృత్తు పాత్రముల వలన వంటి అల్లిక పదార్థ మాంసకృత్తు అనునది ధివ్యము లయిన 20 అమినో ఆమ్లములు (Amino acids) 90 దీర్ఘ కాలము ను అభివృద్ధి చెప్పునవేన్నుచే అది ఒక గొలుసునకు గుచ్చబడిన విధిమములగు రంగు పూసలచే చేర్చబడునది ఆ గొలుసులు మూడు పరిమాణముల అల్లికగా (Three dimensional network) విస్తరించి యుండును వాటిలో ప్రతి క్రియాశీలములైన పర్వములు (reactive groups) ముందునకు క్రోమోమిన్ వర్షి యుండును

చెల్లీ అను చర్మము ఒక ప్రత్యేక రకమైన పడును చేయు వస్తువుతో ప్రతికరించు (react) విధముగా అల్లిక పడును పడును చేయు వస్తువులు ఈ క్రింది విధముగా అపకరమును అట్టి మారుచుండును తెల్ల తెరకులు వెంట్రోమెంట్ కృత్క (synthetic) గొలుసులు (organic) కాబోయినవిక పదార్థములు లేక క్రోమో అమ్మోమినియము ఇనుమువంటి తోహా పరిమళపదార్థములు

ఈ వస్తువులు వారక స్వభావము గల మాంసకృత్తుల దములతో ప్రతికరించి గొలుసులను కాపకు మొనర్చిన ఫలితముగా చర్మమును పదార్థ మున్నుతి యగును ఆ చర్మ పుపుడు ప్రత్యేక ఉత్పత్తిచే ఉదజీవికరణమును మాతృక క్రిమిలను (bacteria) ప్రతిఘటించ గలుగును

మందము నందును పరిమాణము నందును మెత్త దిన మందును ఒకే విధముగ ముందుకులై ఆ తోలును యంత్రాకారముతో పెట్టు. యంత్రాకర ప్రక్రియలను గురి యొనర్చుట తోలును మృదులైనదిగను మంథముగ వంగు పదిగను దృఢమైనదిగను చేయుటకై కొంతెములై తాప తేజమును (oil emulsion) వానిని పట్టించెదరు తోళ్లు చర్మమునకు నీరు దిగింప చేయి మైనము పూయించుట అనునవియు ఆ తోలునకు రంగు చేయించుట

వివరము దానిని మెరుగు వర్ణముల (pigments) తోడను నత్రాశ పెల్లొలోస్ (Nitro cellulose) తోడను కృత్రిమ గుగ్గిలము (Synthetic resins) మున్నగు వాటితోడను కుడి రూపములు దిద్ది దానిని అలంకరింపుచు పురుషులు మెడలకు ధరించు పై (tie) లకు ప్ర్రులు ధరించు చీరలకు నూతనము చర్మము కొరకై గిరాకీ ఏర్పడుట తనవాడు సామాన్య విషయమైనది

మానవుడు కృత్రిమ జీవ ప్రాచీన వర్ణాశ్రయములతో చర్మ మొకటి అది ఇంకను మానవత్వముతో శోధిల్లుచున్నది మానవ జాతి చరిత్ర తోడను వాగవికల తోడను చర్మము సంబంధములందములు కలిగియున్నది

కోశ పెద్దాంశ - కోశ పరిగ్రహ
 అంతు పోషణము (animal husbandry) మాతృ జీవి పరిశోధక శాస్త్రము (bacteriology) జీవ శాస్త్రము (biology) జీవ రసాయనము (Biochemistry) కవశ శాస్త్రము (mycology) కీటక శాస్త్రము (entomology) మాతృ శరీరశాస్త్రము (histology) భౌతిక శాస్త్రము (physics) రసాయన శాస్త్రము (chemistry) రసాయన శాస్త్ర శాస్త్రము (chemical engineering) వంటి బాధాపు అనుబంధ విస్తృత విభిన్నములైన శాస్త్ర కాలలు చర్మపరిగ్రహ కువశరించుచు చర్మ పరిగ్రహ శాస్త్రజ్ఞునకు నిరూపకమును అవసరము పగు పనులయైనది అందు అనేక సంక్లిష్టవ్యవహారోపకములైన శాస్త్రీయ పనులయైన ప్రమేయ ముందుకు యే ఇందుకు కారణము

భారతీయ దర్మ పరిగ్రహ వేద వాఙ్మయము వందు తోలు వాడకమును గురించి శ్లోకముల వేదవేద వేదవేద చర్మ పరిగ్రహ అత్యంతము అభివృద్ధి పొందుచున్న రేఖీయ పరిగ్రహముగా నున్నది తోలు పరిగ్రహ మూలమున భారత ప్రభుత్వమునకు పాలుకు మహారు 40 కోట్ల రూపాయలు లభించుచున్నది వాటిలో 30 కోట్ల రూపాయలు అత్యవసరమైన విదేశీ మారకము (foreign exchange) ద్వారా సంపాదించబడుచున్నవి దాని వలన పెక్కు మంది లాభకరములైన ఉద్యోగములు లభింపుచున్నవి ఇటీవల అరుదైన పరిశోధన మూలముగా రేఖనుండు తోళ్ళను పడుచు చేయు పరిగ్రహ

శేంద్రములు 750 వరకు పని చేయుచున్నవి తెలియుచున్నది పెక్కు ఉత్పాదకుల గురియై వృత్తిని భారతీయ చర్మ పరిగ్రహ విశ్లేషణించబడిన గృహ పరిగ్రహముగా నిలిచి యున్నది అది ప్రస్తుతము విజ్ఞానయంత్రముల అభివృద్ధి విభాగము (Small industries Department) నందు వ్యవహారించబడుచున్నది భారత రేఖమున చర్మవృద్ధిలో 30 వాతము లును పరిగ్రహ విభాగమునందే అరగు చున్నది ఇప్పటికిని ప్రపంచ మంతటా భారతరేఖము వలన సంపద యందు ప్రముఖ మగు ఏకైక రేఖముగ నున్నది భారతరేఖ మందు 14 కోట్ల అప్పులు ఎప్పులు 4 కోట్ల 80 లక్షల గే తలుచున్నది 4 కోట్ల 70 లక్షల మేకలు 3 కోట్ల 80 లక్షల గొట్టలు 80 లక్షల ఇతర అంతుపులును కలెవు సంవత్సరమునకు కోట్ల ఉత్పత్తి 8 కోట్ల 50 లక్షల వరకు అరుగుచున్నది వీటిలో 80 లక్షల మంది 90లక్షల వరకు అరుగుచున్నది చర్మములు (hides) 2 కోట్ల మంది 2 కోట్ల 80 లక్షల వరకు అరుగు అంతు చర్మములు (skins) మద్రాసు ప్రాంతముందు ప్రపంచ ప్రసిద్ధిగన్న తిట్ల అంతుచూ చర్మ పరిగ్రహమార్గము వందు పడుచు చేయుచు చున్నది అచ్చుల కయారగు చర్మములను ఎగుమతి చేయుట ద్వారా భారత ప్రభుత్వమునకు పాలునకు ఎదురు 20 మంది 30 కోట్ల రూపాయలు లభించుచున్నది భారత చర్మకార పరిగ్రహము సంబంధించిన ప్రధాన పనులయినది

(1) మృత కళింకములను పుక్తముముగా ఉపయోగించుట దీని మూలమున సంవత్సరమునకు అదనముగా మహారు 350 కోట్ల రూపాయలు అదాయ మేర్పడగలదు

(2) చర్మన రేఖ చంపబడిన అంతు చర్మములను పక్తముముగా అంతుకు వాటిని క్షరముగా కాపాడుట; పచ్చి చర్మములకు చెదకుండ చర్మకారుని యొద్దకు వంపుట

(3) పక్షివంతుల అంతుపులు శాస్త్రగత పోషించి చర్మ ప్రాశస్త్యమును పెంపొందించుట వలన మైన అంతుపు యొక్క వయస్సు దాని లింగము (sex) జాతి అవారము అధోగమము మున్నగు వాటిపై చర్మ ప్రాశస్త్యము అభివృద్ధి యుండును

(4) అధికారి విద్యార్థ విధానము ననుసరించు చర్య కాదును నేటి ముగియకయున్న పాఠశాలముల ఉపయోగించు చుండ అప్పుడు గృహ పరీక్షలును లేచిన చర్య కాదులు అభ్యాసుములును పరిష్కారముల నర్థములు నైన ఉపరేఖములను ప్రక్రియలను నిాత్రమే ఉపయోగించు చున్నారు ఈ అప్పుడు గృహ పరీక్షను ఎలాగను వందు నని లేయకారి విద్యార్థి ప్రమాణము పొడిచి (economy) ప్రమాణము అంత ఉన్నది మైనవి కావు ఇందులో తోళ్ళను వదును లేయి అధికారి పర్యటనము ప్రవేశములు మిగిలెను ద్వరము అందుచే క్రమ కక్షిని తేలికగించి ఈ పరీక్షను అభివృద్ధి చేయుట కిది భార్యక మగు క్షీత ప్రయత్న మావర్ణ్యము దీనితో పాటు ఇందుపయోగించెడు ముడి వరకునకు కొన్ని తెలుగు అధికార మైన ప్రతిపంమును పొందుతున్న అన్ని భాగములను నైన పర్యటనము ఎలాగములను పాఠశాలములను ప్రవేశములు అవసరము

(6) చక్క బిళ్లకు పాంక్రాటియాకుమగా ఎంతయో అలవ్వు మొనరించిందిదీ ఈ పక్కా యొక్క అర్థిక స్థావరము అనిపిస్తుంది. ఇప్పుడు ఎక్కువైన పన్ను ప్రయత్నమైనను సంపాదించు నట్లయినా చక్కకార వృత్తి ననుసరించు వారి అర్థిక జీవనము మెరుగు పరచుటకు వచ్చు కి దోహద మవును అన్ని ప్రయత్నము గొప్ప పాపంకా సాముఖ్యమ కలది యుండును

ఎగుమతులు — దిగుమతులు గత వరి సంవత్సరములో చర్మ పరిశ్రమ యందు ప్రవేశపెట్టయ్యిన ప్రశస్తి అభిగతి ౧౯౩౧-చర్మము గూడ ఎగుమతి చేసే యందు జడలేదు అవసరములకు మించిన చర్మములలో నెలిమిక సంఖ్యకు దెచ్చి మేక తోళ్లు మాత్రమే ప్రస్తుతము ఎగుమతి చేయబడుచున్నది లేక ప్రాణకు క సంపద చర్మములలోను చర్మ పుష్పకలోను విశేష భాగము లేకము సంకె తోళ్లు చేయబడుచున్నది పదుము చేయి ఉత్తమ తోళ్లను వయలైన తోళ్లను తోళ్ల పరకుము ఎగుమతి చేయు ప్రయత్నములు ప్రభుత్వము అడుగు చున్నది

చక్క వై విధ్యము భారతదేశ మందు విధిచము
లయిన చక్కములు అప్పుత్తి యగుచున్నవి అనవలయువ
తోళ్ల పరకుల విషయమున భారత దేశము వ్యయం

పవనస్థమై యున్నది విశ్వములైన కొన్ని రకముల
చర్మములు ఎక్కడ వీ వ్యర్థ నిర్మాణముతో దీనిమీద
యగుచున్నవి గుణ విశిష్టమున భారత దేశపు మేక
చర్మము బ్రాడ్ బొంబేరీ గ్రేడ్డ్ (మేకబల్ల) మ్యూడ్
కీడ్ (suede kid) అను రక రకములైన మేక బల్లల చర్మ
ములను పరుచు నీల తయారొనర్చుటకు ఎక్కువగా
అవకాశములు లభిస్తానని వాటిని అమ్మకం చేసినప్పుడు
యొక ప్రధాన పవనస్థ యైనది ఈ ఎవయమున వైదే
కి వాటిల్లి పంపిణి పరికరములు అదరముతో స్వీకరింప
దగినది ఈ ఎరిక్రమ యొక్క ప్రధానపరకములకు
తీర్పులైన బల్లల మిల్లలలోను నార మిల్లలలోను
ప్రస్తుత ముపయోగించబడుచున్న ఎరిక్ర బ్యాండ్స్
(Picking bands) ఎక్స్ (pickers) అనునవి
గొప్ప మొత్తములలో వయారా చేయబడు చున్నవి
ప్రముఖ కాలమున పరిచరణలనుండి వర్మము అక్కరగా
చర్మము విదేశముల తెగుమతి చేయబడు చున్నది

చర్మపు నరకులు చర్మముతో తయరగు మాటు
 కీములు ప్యాన్సీ నందులు బాట్లు రకరకములైన సార
 రకలు వివిధములైన నగ్గి సామానులు విశేషములను
 ఎగుమతి చేయఁజూచుచున్నది 1967 జ సంవత్సరమున
 ఉత్పత్తియైన అన్ని రకముల పాదరక్షలు సుమారు 8 కోట్లు
 80 లక్షల నుండి 9 కోట్లు 50 లక్షల వఱకు నని అంచనా
 చేయఁబడినది వాటిలో 1 కోటి 60 లక్షల నుండి 1 కోటి
 70 లక్షల వరకు ప్యాన్సీకల్ల ఎత్తిపై న శిమిరినది
 చేతయ వర్తతిపై నవయూరు కాఁబడినది కారణజేత నుదు
 నిత్యాలు ముఖ్యము గల 12 కాలి చర్మ ర ర్మా గ ర
 ములలో పాదవ్యతిర ఉత్పత్తి 80 లక్షల చెప్పితి అల
 వరకున్నది కాగా గృహ యు పరిశ్రమాయములలో
 సంవత్సరమునకు అరుగు ఉత్పత్తి సుమారు 8 కోట్లు 80
 లక్షల నుండి 9 కోట్లు 80 లక్షల వరకు నని
 అంచనా కట్టఁబడినది చేతమున కవనర మగు పాదరక్షల
 పరిశ్రా సంవత్సరమునకు 8 కోట్లు 50 లక్షల నుండి 9 కోట్లు
 50 లక్షల వరకు పెరుగు గలదిని ప్లానింగు కమిషను వారిచే
 అంచనా చేయఁబడినది ప్రధమ ద్వితియ సంవత్సర ప్రణాళి
 కల వివరహాసాం మందు కారణ చేతమున పాదరక్షల
 మొత్తము వాడుక 20 లక్షలము పాను లాగఁబడి

జూలై ౧౮ వ తేదీన అనగా 1980-81 వ సంవత్సరములో ముమాయి 10 కోట్ల 45 లక్షల అక్షర వరకు పెరుగుదల గల దన్నుమాట ఛార్జీస్ వర్క్కు వరకును తయారు చేయుటలో ఉత్పత్తికాదు తెరుగొమ్మ ముఖ్యమైన చిక్కు. సమస్య యొక్క కలదు యంత్ర భాగములు (Gears) ఇతర ఉపకరణములు (Auxiliaries) లేకుండుటయే ఈ చిక్కును సమస్య అందుచే ఈ యంత్రభాగములను విదేశముల నుండి దిగుమతి చేసుకోవలసి వచ్చుచున్నది కాగా పాండిత్యముగా సులభతరములైన యంత్ర పరికరములు మాత్రమే భారతదేశమున నిర్మించబడుచున్నవి.

నాణ్య నియంత్రణము (Quality Control) చర్యములను ఎదుసుకేయు అధికారములు ప్రభుత్వము వారును ముఖ్యముగా ఎగుమతి చేయు వరకుల వాణ్యము చేడకుండ కాపాడుట అవశ్యకమని గుర్తించి చర్యములను తరగతి వారీగా తయారు చేయుట పాంప్రదాయకముగా ఇప్పటికిని అరుదునచేయుచున్నది వ్యాపారాయక మార్కెటింగ్ బోర్డు వారు (Agricultural Marketing Board) ఉన్నది పెండ్లకలను తరగతి వారీగా విభజించు ప్రణాళికను ప్రవేశపెట్టిరి భారత ప్రమాణ నిర్ణయ సంస్థ (Indian Standards Institution) వివిధ వస్తువుల ప్రమాణమును అభివృద్ధి పరచు విజ్ఞానకోశముతో స్థాపించబడినది కేంద్ర చర్య పరిశోధక సంస్థా నిర్వాహకుడు (Director of Central Leather Research Institute) భారత ప్రమాణ నిర్ణయ సంస్థకు సంబంధించిన చర్య విభాగ సంఘము (Leather Sectional Committee) నకు ఆధ్వర్యముగా వ్యవహరించుచున్నాడు వరుసు చేయబడిన వివిధ రకముల చర్యముల ప్రామాణిక వివరములు (standard specifications) తయారు చేయబడినది ఇట్టి చర్యములలో విశేషభాగమును ప్రాచీన మగు తూర్పు ఇండియా చర్యభాగ సంస్థ అధికారులు విదేశముల తెగుమతి చేయుచుండిరి ఈ పరిశ్రమ యందు నాణ్యములను కాపాడుట ప్రవేశ పెట్టబడిన చర్యలను ఫలితం చేయుచున్నది.

దిగుమతులు - ఎగుమతులు ముడి చర్యముల ఎగు

మతి పూర్తిగా విశేషించబడినది కాని ప్రతి సంవత్సరము 8 కోట్ల రూపాయల విలువగల మేతల్స్ ఎక్కుగా అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములకు ఇంగ్లండుకు ఇతర దేశాలకు భారతదేశములకు ఎగుమతి చేయబడుచున్నవి ఇటీవల రష్యాదేశము తప్పుబంధమును (పోషరిపు) ఇతర దేశములు ఈ వాణిజ్యమున అరుగు పెట్టగలిగి సర్వముల యొక్క ముడి చర్యముల ఎగుమతి గూడ అనుమతించబడినది వరుసావర్తించిన చర్యముల యొక్క చర్య సరకుల యొక్కయు దిగుమతి కలిగినముగా కట్టడి చేయబడినది ఏమీ తూర్పు ఇండియా చర్యభాగ సంస్థ ద్వారా విదేశములకు 21 కోట్ల రూపాయల విలువగల వస్తువులను చేయబడు చర్యముల తెగుమతి యగుట భారతదేశపు భాగ్య మనవచ్చును ఎరిగో త్యాండ్స్ తోలు తెల్లులు స్వల్పములైన కొన్ని మేలికముల చర్యములు తక్కు భారతదేశమున ఉన్నది చేయబడిన వరుసు చేయబడిన చర్యముల యొక్క చర్య వస్తువుల యొక్క ముఖ్యములతో దేశీయవనరములను పోషించి విదేశముల తెగుమతి చేయుటకు కుడ కొంతవరకు కేసుంది యుండగలదు ఇటీవల పాదరక్షల దిగుమతి భారతదేశమున ఎగుమతి గలవియముగా వృద్ధిచెందినది 1985-86 వ సంవత్సరములో ముమాయి 80 లక్షల రూపాయల విలువ గల పాదరక్షలు ఎగుమతి చేయబడినది ఈ ఎగుమతి వలన 1957 వ సంవత్సరములో 1 కోటి 80 లక్షల రూపాయలకు పైగా భారతదేశమునకు ఆదాయము లభ్యమైనది.

ఆశ్చర్యవరమైన విదేశ మార్కెటును అర్జించుటకై ఇశోధికముగా ఎగుమతులను వృద్ధి చేయుటకు కేంద్ర సంఘ మొకటి (Leather Export promotion council) స్థాపన జరిగినది వగము తయారైన చర్యము లను ముడి చర్యములను అదులుగా, పూర్ణముగా వరుసు చేయబడిన పరిమితికము లయిన చర్యములను ఎగుమతి చేయుటకును చాలా సాధనము లను ప్రమాణకరించుటకును తగు విక్రయ మార్గము లను కనిపెట్టుటకును, ప్రయత్నములు అరుచి అడుచు చున్నది ప్రస్తుతము తూర్పు ఇండియా

చర్మ పరిశ్రమలో పనిచేసే వారు చర్మపాతము లందను వగరమున చర్మములు విక్రయించుట తీర్చుకొనే వేలంపాటలపై ఆధారపడి యున్నది అనుకూలముగా విక్రయ విధానములను ప్రత్యేక పట్టుటకును విశిష్ట విక్రయ కాలము (alternaite markets) ఏర్పరచుటకును అనుకూల ప్రయత్నములు ఫలించినచో ఈ సంస్థ అత్యంతమైనది కాగలదు తోలు పానానులను ఎగుమతి చేయుటకు విక్రయ మార్గ పరిశోధనము గూడ అవసరము మేక చర్మములను ఎగుమతి చేయుటకు అనుకూల కారకరేఖ మండ్రి గ్లాస్ కిడ్ (Glass kid) పరిశ్రమను స్థాపించుటకు గల అవకాశములను గూర్చి ట్రాన్సాల్టేషన్లు అందుచున్నది ముక్కువద్ద కైరేఖ వాణిజ్య సంస్థల పరీక్ష రేఖలతో ఈ పరిశ్రమను స్థాపించుట యందు కల పరిశ్రమ గూడ అభ్యుపగమించుచున్నది చర్మములను పడుచు చేయు ఒక కోటి రూపాయల విలువ గల ఉపకరణములు దిగుమతి యగుచున్నవి అట్లే 2 కోట్ల రూపాయల చేయు పెట్టు చర్మపరిశ్రమములు చర్మములను పడు పొనర్చు 2 కోట్ల రూపాయల విలువగల యంత్ర పరికరములు చేరు దిగుమతి యగుచున్నది

పరిశోధనము విన్న మొదటి వరకు క్రమ బద్ధముగా పరిశోధనము అందుటకును తత్పరిశ్రమలను చర్మ పరిశ్రమకు అనువర్తించే వేలంపాటలను వలస పోకర్మములు తీసుకొని అట్టి పరిశోధన ప్రాముఖ్యమును గుర్తించి కారక ప్రభుత్వము చెక్కుపట్టణమున 1955 వ సంవత్సరములో శీర్ష చర్మ పరిశోధక సంస్థ ను (central Leather Research Institute) స్థాపించెను ప్రపంచమున గల అట్టి సంస్థలో పెల్ల అతి మిగుల గొప్పది అందు చర్మ శాస్త్రమునకు సంబంధించిన వివిధ రంగములలో పరిశోధనములు అందుటకును తత్పరిశ్రమలను పరిశ్రమ యందు అనువర్తించ వేలంపాటలను అనువర్తించే పోకర్మములు గలవు పరిశోధనా ఫలితములు ఎప్పుటి కప్పుడు ప్రత్యక్ష ప్రయోగ రూపములో చర్మ పరిశ్రమగారములకు అందజేయబడుచుండును పచ్చి చర్మము మొదలు ఆ చర్మముతో చేయబడు పరకులు తయారగు పరకు-ఈ మధ్య గత

క్రమపరిచయము మంతయు చర్మము వదును చేయు వారికి ప్రత్యక్షముగ చేసి రూప బదును ఈ ప్రత్యక్ష ప్రయోగములను (demonstration) చర్మమును పడుచుచేయు చేర్చుకు పారిశ్రామిక శీర్షములు అనుసరించుచుండును తయారైన తోలు పరకులను అన్యుకము చేయు పడుపాదములను గూర్చి గూడ ఈ పరిశోధక సంస్థ పరిశోధన చేయుచుండును తోళ్ల పరిశ్రమకు సంబంధించిన సమాచారమును పరిశోధన సహకారమును ఈ సంస్థ చర్మ పరిశ్రమగారముల కొనసగించు ఎప్పుటి కప్పుడు తత్పరిశ్రమలను పరిశ్రమ ప్రవరించుచు ప్రచార శీర్షములను స్థాపించుచు చర్మము నడపుచు పరిశోధకములను కలపములను దిగుమతించుచుండును అధునికములగు యంత్ర పరికరములను సుపయోగించు విధానమును తత్పరిశ్రమలపై పాఠశాల ప్రక్రియలను గూడ చర్మ పరిశ్రమలకు ఈ సంస్థచేత జోడించెదరు కొంది సంవత్సరములలోనే ఈ సంస్థ యొక్క ప్రయోగ సమయ చర్మ పరిశ్రమ యందు అవరణ పూర్వకముగా ఉన్నది

శీర్షము 1955 వ సంవత్సరము వాటికి చర్మ పరిశ్రమ యందు పాఠశాల శీర్షము పొందడగు అవకాశము గుర్తించ బడినది 1956 వ సంవత్సరముందు ముద్రాను ప్రభుత్వముచేత చర్మ వాణిజ్య సంస్థ ను (Leather Trade Institute) స్థాపించి అది కారక రేఖమున తీర్చిన ప్రస్తావన సంస్థ చాణికి పెను పెనుచే కలకత్తాయందు చర్మమును పడుచుచేయు సంస్థ యొక్క స్థాపన అయిన ఇది నెలకొల్పు బడిన అనంతరము కొంతకాలము జులందర్ (Jullander) వగరముల యొక్క తోళ్లను పడుచు చేయు ప్రాంతీయసంస్థ తీర్చెను ఆ సంస్థలో తోళ్లను తోళ్ల నరకులను తయారు చేయుట యందు శీర్ష ప్రాంతీయమును సంపాదించుటకై డిప్యూటీ తోళ్లను ఏర్పరుచ బడినది ఇచ్చట శీర్షము పొందుచుండు చర్మ పారిశ్రామిక సంస్థలో చర్మపేకకులుగా (foremen) వ్యవహరించుటకు అర్హత కలిగి యుండుట ఇటీవల గావించిన వద్ద గూడ ఇట్టిచే మరీ యొక సంస్థ స్థాపన బడినది

1947 వ సంవత్సరమునకు దిమ్మకు తోళ్ల పరిశ్రమలో

(Leather Technology) యందు దీగ్రి కోర్సులో శిక్షణ నిచ్చునట్లు యొకటి స్థాపన జరిగింది. ఈ కోర్సును అరంభించి గౌరవము మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు దక్కినది. శేంద్ర చర్య పరిశోధన సంస్థ స్థాపన జరిగింది. మొదలు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము వందలి రెడర్ టెక్నాలజీ కాల ఈ సంవత్సరము మొదటి యేడాది యున్నది ఇందు ని యన్ ఎ (టెక్నాలజీ) దీగ్రి కోర్సుల యందును ఎమ్ యస్ ఎ ఎ టెక్ డి వంటి ఉన్నత దీగ్రి కోర్సుల యందును విద్యార్థులు శిక్షణము పొందు పోకర్మములు నమూనా జరిగింది. దీని ననుసరించి కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము వారు 1980 వ సంవత్సరమున ని యన్ ఎ (టెక్నాలజీ) దీగ్రి కోర్సును ప్రవేశ పెట్టిరి.

చర్య పరిశ్రమకు సంబంధించిన అను కర్యాగారముల ఉపయోగార్థమై భారత రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము అభివృద్ధిమున వ్యవహరించు అను పరిశ్రమకాళ (Small Industries Service Board) వారు యంత్ర పరికరములను తయారొనర్చు చున్నారు. వస్తువుల మృత కళింకములను పేకరించి వాటి చర్యములను ఒలుచుటలో పని చికిత్స కళాశాలాధికారులు భారీ కమిషనువారు కొన్ని ఇతర ప్రభుత్వ సంస్థలవారు శిక్షణ మొనగుచున్నారు.

ఫోర్డ్ ఫౌండేషన్ (Ford Foundation) యొక్క నివేదనములో భారత ప్రభుత్వము వారు 1981 వ సంవత్సరములో గర్భ మొంతు ఫుల్ టేర్ టెక్నాలజీలో ఇన్ స్ట్రక్టర్లు న మద్రాసువందు స్థాపించిరి అందు పై రేకే నిపుణుల పేకర్మమున పాదరక్షణ తయారు చేయుట యందు విద్యార్థులకు శిక్షణ మొనగి వారిని పర్యవేక్షకులు (foremen) గను మేనేజర్లను, కర్మిని చేయ వారంబించిరి. భారతరేకముల పలుప్రాంతములలో మేలి రకముల పాదరక్షా నిర్మాణ శేంద్రములు స్థాపన జరిగింది అందు చర్య పరిశ్రమలో పనిచేయు నిపుణునికి శిక్షణ పోకర్మములు కూడ కల్పించి జరిగింది.

ఈరేట్ (Ecate) అను మండలము వందలి రేకము లో (అయిదో దూర ప్రాంత రేకములు) గల చర్య

పరిశ్రమాగారముల ఎన్నింటికి శిక్షణ మొనగుటపై ఈ శేంద్ర చర్య పరిశోధనసంస్థ యందు వివిధగా పోకర్మములు కల్పించి జరిగింది. ఇలాగే జర్నల్ ఆప్టోమెట్రిక్స్ వంటి రేకముల అట్టి పోకర్మములను ఇది వరకే వివిధయోగించు కొనినవి.

చేతి పనుల యందు భారతీయ కిల్లంతుగల పైపు ద్వారము యుగముల తరవాదిగా ప్రపంచము యొక్క ప్రళంబల సందుకొని యున్నది అండ్ల సెనర్య జీవ చర్య పరిశ్రమకు ఇతర ప్రోత్సాహము నొనగుటపై చేతిపనుల సంఘము (Board of Handicrafts) వారు నమూనా శేంద్రములను స్థాపించుట యందును చేతితో చేయబడు పాదరక్షల పరిశ్రమను చర్యపు పరకుల పరిశ్రమను ప్రోత్సాహ మొనగుట యందును క్రొత్తాపట్లను ప్రకటించు చున్నారు.

పై వా

త్యాగరాజస్వామి

అంద్ర రేకములో కర్మాలు మండలమున కంఠం అను ఉప మండలము వందలి కాకల్ గ్రామ మందు త్యాగరాజ స్వామిగారి పూర్వులు నివసించి రని తెలియుచున్నది. విజయనగర రాజ్య పతనా నంతరము అ సామ్రాట్టుల సామంతులు కొందరు దక్షిణ రేకమున కేగి కంజాపూరు మున్నగు శాస్త్రులందు రాజ్య స్థాపన వారిచి కొనిరి. వారితోపాటు తరాస్త్రుల వందతులు కూడ దక్షిణ రేకమునకు వెదలిరి. అంద్రరేకము సంగతి వందతులు కూడ కొందరా రేకమునకు పోయి యిప్పుడు స్థిరపడిపోయిరి. త్యాగరాజ పూర్వులెల్ల దక్షిణ రేకము నకు వలస పోయి యుండిరి. వారు కంజాపూరు జిల్లా యందలి తిరువారుగన పుణ్యక్షేత్రమున ప్రవేశించిరి. వారు అరేబి వియోగి బ్రాహ్మణులు. అంద్ర రేకము వందలి ములకవాటి మండి వలస పోయిన వారగుటచే వారు ములకవాటి వారని ప్రసిద్ధి పొందిరి.

త్యాగరాజ ముత్రాత చేరు సంవత్సర బ్రహ్మము అ మహాత్మునకు పరా నిబ్రహ్మము, పరా వంద బ్రహ్మము వచ్చిరావంద బ్రహ్మము కాక బ్రహ్మము గిరిరాజ బ్రహ్మము అను వయదుగురు రుతు బుధయించిరి. వారిలో కడపటి వాడగు గిరిరాజ బ్రహ్మమునకు రాచు

బ్రహ్మ మను తమూరుడు కలిగెను రామ బ్రహ్మమువకు మగుణభవీ యగు కాంతమ్మ అను వామ భగ్యమ్మయై వరదెను శంఖాపూరు నందు వెగోరవముగ అయ్యారి ప్రభువగు పుటాశి II (1732-1737) వనక పగిల గృహ మందు నివసించుచు రామ బ్రహ్మము వేద శాస్త్ర విష్టాతుడును శ్రీరామ కారక మంత్ర జుతయు యధా విధిగ శ్రీరామ చంద్రాయతన పూజను కత్తికో నొనర్చు వాడునునై కాలము గడుపుచుండెను రామ బ్రహ్మము కంచాన ప్రాప్తై నవత్తితులై శ్రీరామ చంద్రుని నిష్ఠతో మహించెను తప్పరితముగా అయవకు పంచనద

పుటము-147

శ్యాగరాజస్వామి

బ్రహ్మము (బ్రహ్మకుడు) గంచానకే బ్రహ్మము (రామ వాతుడు) అను విరుపురు తలయులు అనిందిరి వారు అవిధేయులై అతనిని క్షేత్ర పెట్టిరి అందుచేత అతడు భర్తవత్తితో గూరుకొని తిరువారూరున తేగి అందు వెలయున్న శ్రీ శ్యాగరాజస్వామివారిని కత్తి క్రథలతో ఆరాధింప దొడగెను

శ్రీ శ్యాగరాజస్వామి పంపిమలై రామబ్రహ్మము నకు వ్యష్టమున పాతాక్కురింది అతని కార్యము మూడవ గర్భమును పంశోధారకుడును భాగవత్సాగ్రేనరుడును వాగ్గేయకార కిరమణియు నగు మమూరు ధువణుంప

గల ధనియు అతని కి శ్యాగరాజము వామ కరణము అరుగవలయు ననియు తెన్ను అంత ర్విమ దయ్యెను అట్లే మమూరు దుదయించుట అతనికి శ్యాగరాజము వామకరణ మొనర్చుట జరిగెను

తిరువారూరు నందు శీవనము అరుగుట కష్ట మగుటచే రామబ్రహ్మము కార్యా పుష్కలతో నమీవమున గల తిరువయ్యూరున తేగి అచట పంచదేశ్యరాయము నందు గల పంచదేశ్యర స్వామిని చేరించ మొదిలిరెను తిరువయ్యూరు (తిరువాడి) నకు పంచనద క్షేత్ర మును వామము కలదు కోలమూరు కోడ మురుతి కావేరి పెట్నూర్ పెట్నూర్ అను అయిదు నదుల మధ్య మండలులే ఆ తిరువయ్యూరునకు పంచనద క్షేత్ర మును చేరు నచ్చెను

శ్యాగరాజ కార్యము నందే వేదశాస్త్రాధ్యయన మొనర్చెను ఆంధ్ర భాష యందు ఎట్టాతుడయ్యెను తండ్రి రామబ్రహ్మమునలన రామ మంత్రోపదేశమును రామకృష్ణానంద స్వామిల వారి నలన రామ వడవరీ మంత్రోపదేశమును అతడు పొందెను తలి దండ్రులు పాదగా కామ క్రవణధారణము లొనర్చిన అష్టపదలను పురందరరామ కీర్తనములను, శ్రీ వాచాయణ తీర్థల తరంగములను తది తరములను నివ్యము పాడుకొనును శ్యాగరాజ అవంతమగున్ గు డ గు య ర తె ను

శాలక్రమమున అతడు అనువ్రాసిన కీర్తనముల రచించినట్లును తలిదండ్రులు తిరువారూరు వందలి ఎండితులు చాటిని శ్రవణ మొనర్చి అందలి శాసనములను మెచ్చుకొను చుండిరి

సంగీత విద్వాంసుడయిన కొందరి వేంకట రమణయ్యగారిని శుశ్రూషించి శ్యాగరాల అవతీకారముననే సంగీతశాస్త్ర పారగ్రుడయ్యెను మరియు మూడూ మరూ డగు వీరి శాశన స్వయ్యగారి గృహమున గల సంగీత శాస్త్ర గ్రంథముల నన్నింటిని పేర్కొనముగ అధ్యయన మొనర్చెను కాని శాస్త్ర విషయమున అయినకు కొన్ని సంగీతములు బుద్ధివృద్ధులయ్యెను అట్టివరి కైవ పోమున పూర్వోపదేశవలన రామకృష్ణానందస్వామిల వారే శ్యాగరాలనకు పట్టమున గణించి వారర మంత్రతోప రేణ మొనర్చి తరువాత వామధ్వజముల చేతన. అప్పుడే లభించు నున్న ప్యరార్థన మను గ్రంథ ఎరికొనము నలనను అతనికి సర్వ సంగీత విద్యార్థి భుజిల్లి గలవనియు తెప్పి అంతర్ధానము వొందిరి నెంటునీ శ్యాగరాల మేల్కొంది రామకృష్ణానంద ప్రతిభకు మొన ప్యరార్థన మను గ్రంథము గోచరింపగా దానిని తిలకించి పరమానందముతో—

రాశిల్లు వీరి కల్గి నురురాయ (తైరవి) —

శ్రీవారద (రావడ) —

వరవారద (విజయశ్రీ) అను కీర్తనములను సహజము విశ ధోరణితో రచించి పాడెను

శ్యాగరాల తన 18 వ సంవత్సరమున పాల్వశమ్మ అను కన్యను పెండ్లిలి యయ్యెను పాల్వశమ్మ మరణించగా ఆమె పోదరి యగు కమలాంబు శ్యాగరాల వివాహ మాడెను తండ్రి మరణానంతరము దేవశార్వభ యందలి రామ రూరాయ, నన్ను గూడన విగ్రహముల నత్యంత కత్తి శ్రద్ధా పూజాకై అతడు అర్చించు చుండు వాడు గుర్రాక్షానుపారముగ— సంపదచేక్యరాలయ మున నుపవిష్టడై దినమునకు 1 క్షే 000 హోమన, దాదాపు 300 సంవత్సరములలో 30 కోట్ల రాష్ట్రములు అనమును పూర్తి యొనర్చెను తత్ఫలితముగా అతనికి శ్రీరామ చంద్రమూర్తి యొక్క దర్శన శ్యాగ్యము లభించెనట | ఆ సమయమున శ్యాగరాల అకాదా రాగ యుక్తముగా

వీరి దయరారు—వరూరు తేనీనేల—నమయమువారు అను కీర్తనములను రచించి పాడెను శ్యాగరాల శ్రీరామమని గుణగణ వర్ణనాత్మకముగా 24 000 కీర్తన ముల రచించి గాన మొనర్చెనని ప్రతీతి కలదు చాటిలో వీడు దాదాపు 700 కీర్తనలు మాత్రమే ప్రకటితములై లభించు చున్నవి

ప్రప్రథమమున శ్యాగరాల గిరిరాజమతానయా (రింగార) అను కీర్తనములే విశ్లేషణనీ ప్రవించెను ఇందు శ్యాగరాల తాత గిరిరాజ బ్రహ్మ సునియు అతని పుమారుని పుమారుడు శ్యాగరాలనియు రెండవ యర్థము నుర్పించు చున్నదని కొందరి యూహ

శ్యాగరాల శ్లోక సోదరులకు అతని కత్తి రత్న మనిష్టమై వారు అతని నుండి వేరు వదిలి శ్యాగరాల నకు ఆ విభాగానుపారము తండ్రి గృహములో వగము భాగమును అతని దేవశార్వభయ సంగ్రహించెను ఇట్లు తనకు లభ్యమైన రామ రూరాయనకు నాత కొక నిధిగా భావించుచు అందలి పీఠారామ— లక్ష్మణ— అంజనేయుల విగ్రహములను అలంకరించి తత్పూజా సమయమున కత్తి తాన ప్రవేశించె అనువుగా—

కొలుకై యున్నా దే—కోదండపాణి - (నటకైరవి)

కొలుములేగదా కోదండపాణి—

అను కీర్తనములను రెచ్చెను

వారద మహర్షిని ధ్యానించి శ్యాగరాల—

గురువు తేజ యెటువంటి గుణతి తెలియగోరు—

(గారి మహోహరి)

నీ చిత్తము నిర్మలము — (భవాంబ)

బుద్ధిరాదు బుద్ధిరాదు పెద్దల నుద్దులు దివ

(శంకరా భరణము)

ఇక్కారీ కీర్తనములను గాన మొనర్చెను వారదమహర్షి పర్యాయ రూపమున శ్యాగరాలనకు దర్శన మొనగెనట | అతడు గాన మొనర్చిన

రామా నిష్ఠై నమ్మివామ నిజముగ పీఠా - (నటకైని)

'శ్రీ వారదవార సరసిరుహ భృంగ, శుభాగ' -

(రావడ)

అను కీర్తనములను వారదకు విని, అనందించి అతనికి

చారక మంత్రోపదేశ మొనర్చి వెదలిపోయె నని చెప్పి బడినది త్యాగరాజు—

సీతీగర— స్వరరాగ సుధారస— గీతార్థము— పంగీక రాస్త్ర జ్ఞానము— పంగీక జ్ఞానము— కాదో పానన— మోక్షము గలదా— అపంద పాగర— శోభిల్ల వస్త్ర స్వర— రాగ సుధారస —

ఈ ప్రశ్నతి కీర్తనములచే సంగీత మహిమను ప్రకటించెను శ్రీరామ శంధ్రమూర్తిని ప్రత్యక్షము చేసికొనదలచి త్యాగరాజు—

ఎన్నడు జాతునో— నే నెందు వెదకుదురా— వివ రయమున తనవనమును— వివరే కి మనసా— మరువ భురా— పరలోక పారదమే— తెలిసి రాను— కడ శేర రాదా—

ఈ మున్నగు కీర్తనములచే శ్రీరాముని స్తుతించెను జకరాదు శ్రీరాముడు పవరివారముగ త్యాగరాజు నకు రచ్చన మీర్చెనట! ఆ పయయమున తనకు గల్గిన అపంద పారవశ్యముతో త్యాగరాజు—

‘గిరిపై వెలకొన్న— కనుగొను బొళ్ళము— పొగను చూడ— ఎంత ముద్దు— నిన్ను వివా మఖము—

మొదలయిన కీర్తనములతో సవరిచాడుదగు శ్రీరాముని స్తుతించెను జకరాదు రాత్రి పూజా పయయమున త్యాగరాజు—

‘అరగింపచే’— విజెము సేయచే —

అను కీర్తనములకు కాదుచు పూజా మందిరమున వివేచన మొనర్చి ఉంచిన పాలు పండ్లు మరువా దుదలుమున చూచునది! నగము పగముగా శ్రీరామరంధ్రునిచే అర గింపబడి యుండునట! అంతట తచ్చేవమును నవత్నియై పీఠకరించి త్యాగరాజు—

‘నినుకాట— రాను నీ నమాన— మేరువమాన —

‘కరుణా నమ్రద— తనవనకా —

ప్రశ్నతి కీర్తనములచే శ్రీరాముని మఱించెను పోదరులైన జచ్చేకుడు త్యాగరాజు ప్రతి సంవత్సర మొనర్చుచుండు శ్రీరామ నవమ్యువ్వనములకును శంఖ ములకును సంభర్తనములకును విచ్చేయులు కల్పించ యెత్తించినను శ్రీరాముని కరుణ వనం అని నిర్విఘ్న ముగనే కోవపొగుంచుడెను జకరాదు జచ్చేకుడు త్యాగ

రాజు తన ప్రాణదముగా ఇర్పించుకొనుచున్న సీతా రామ లక్ష్మణ— హనుమద్వి గ్రహములను రహస్యముగ దీసికొనిపోయి కాచేరి యందు బడచె నెను త్యాగరాజు ఎవయమును తెలివొని శిరని గారముతో—

అన్యాయము సేయకురా — న యెద వంచన — మరియొడ గాదురా — రాని రాదు —

ఇత్యాది కీర్తనములచే శ్రీరాముని ప్రార్థించెను కాని విగ్రహములు లభించవచ్చు తద్వియోగమును భరింప జాలక—

ఎందు దాగినాడో — ఎఱి నేరము — చేరరాగ చెమరా — నమ్మి త్రోవ —

ఈ మొదలగు కీర్తనముల కాదుచు అచార నిద్రా విహీ నులై తరేక గృహతో శ్రీరాముని భజించు చున్న త్యాగ రాజునకు జకరాదు ప్యర్షమున పా జా త్కరించి శ్రీరాముడు కాను పరిచారులై నదితో నున్న ప్రతేక మును వివరించెను మరుభాడు కాచేరి యందు వెనుకగా త్యాగరాజునకు జకరో ఇమక తిన్నెలో ఆ రే వ కా మూర్తులు కనిపించెను వెంటనే ఆయన

చార మా యింటిదాక — రఘువీర రణధీర —

మున్నగు కీర్తనములకు కాదుచు ఆ విగ్రహములకు నవ యింటికి తీసికొనిపోయి పంజ్రోజ్జ్వలాదీక మొనర్చి చాటిని తన నిత్య పూజ యందుంచుకొనియెను

జంజాపూరి రాత్రి న కరలోజ్జ్వల త్యాగరాజు నావోర్తి దించెను అప్పుడు

నిధి చాల మఖమా—రాముని పన్నిది చాల మఖమా

అను కీర్తనమును కాదుచు కర్పించుకొని రాజాస్థానమున కేగ విరాళకరించెను దురహారకముతో రాజు తన బాదలకు బంబ త్యాగరాజును కలవంతముగా తన వద్దకు తీసికొని రావలెనని యి ఙ్గాంచెను అంతలో ఆ రాజునకు మిక్కిలొక ప్రారంభమయ్యెను కాని చెట్టి గొప్ప లై దువ్వులును విచారించ జాలరైరి త్యాగరాజు వెదక శా నొనర్చిన అవచారమే తన మిక్కిలొలను భారణ మని మంత్రులవలెనె చెలిగి ఆ రాజు పారచారియై నెడలి త్యాగరాజులకు జమాభిక్షును నర్పించి కాదా విముక్తుడయ్యెను

జకపారి తిరుపతి యందు పావని అలయ ప్రాకార,

మున గర్భాంబు ప్రసాదన ద్వారమునకు తెర వేయబడి యుండి శ్రీ వెంకటేశ్వరస్వామి దర్శనము త్యాగరాజు నకు దుర్లభ మయ్యెను అందు త్యాగరాజు—

తెర దీయగ రాదా

అను కీర్తనమును పాడెను వెంటనే తెర తెగి పడిపోయి అతనికి స్వామి దర్శనము లభించెను

అనాటి రాత్రి త్యాగరాజు పశ్చిమై వల్లకిలో కోపురు నుండి వెడలి యనియి చుండెను హనులా పురము విమలమన పాండ్రారెడ్డిమున వల్లకి పోవు చుండెను వల్లకిని తొందరు కొంగ యెగిరిరి కిమ్మల వలన ఆ వృత్తాంతము సినెన త్యాగరాజు ఆ వేరుల వలన తనను తెట్టి భయమును తేరవెను కొని కోపురు నుండి బయలుదేరు వపుడు అదటి శబ్ద భంగ మందచేసి మొదలి త్యాగరాజునకు దెలియకుండ అతడు పయ పించు వల్లకిలో వేయి రూప్యముల నంది మంచెను కిమ్మల రా వృత్తాంతమును త్యాగరాజునకు దెలిసి అప్పుడు త్యాగరాజు వల్లకిని అంది శ్రీరాముని స్మరించి

ముందు వెనుక - రమ నిర -

అను కీర్తనములను వాడి అతని ద్వానించెను రాను లక్ష్మణు లంతట భట లేవములను చాల్చి వల్లకి కిరునై పుల నడచుచు కొంగను వారక్రొలి అరుగోదయ పర్యంతము అనుగమించి అంతర్ధానము గొందిరి

శిల్ప కోటయ దినములు పోయినా మొన ర్చుచు త్యాగరాజు పుత్తూరు అను నొక అగ్రహారము చేరెను అచట నొక బాగిచ్ఛానురు నటులులముగ తిరు.తి యాత్ర తేగును ఆ గ్రామమున నొక రాత్రి యొక గుడి యందు బస చేయుటై యత్నించుచు ప్రహర వళమున ఆ గుడి యందలి బాదిలో బడి మరణించెను ఆ వృత్తాంతమును విని త్యాగరాజు తరుణార్ధి హృద యులై

నా శివాధారా -

అను కీర్తనమును వాడి శ్రీరాముని ప్రార్థించెను శ్రీరాముని దయ వలన నా బ్రాహ్మణుడు నశిపు దయ్యెను

త్యాగరాజునకు దెక్కురు కిమ్మల లుండి వారిలో వారాశి సేతు వెంకటరామ తాగవతులు, నిల దుప్పయ్య

అయ్యో తాగవతులు ముల్లరంబ తాగవతులు తిలస్థానం రామయ్యగారు ఉమయ్యపురం శ్రీ సుబ్బేశ్వర వతులు మందర తాగవతులు శ్రీ బారవల్లి ముప్పయ్యోళ్ళ తంజా పూరి రామ రావు లాకీ గుడిరామయ్యోళ్ళ గణేశయ్యోళ్ళ అను వారు ప్రముఖులు—

త్యాగరాజు కీర్తనములు ముఖ్యతైలిలో తట తెమగు నందు యెప్పటివని చిన్న చిన్న పదములు పరకమైన పదములు యమకము అర్థగంభీరక తానాచిత్యము మున్నగునవి త్యాగరాజు కవిగా లక్షణములు సంగృహ తము నందలి వాక్యీతి రామాయణమునకును అంధ్ర పద్య కావ్యములలో పోతన తాగవతులనునకును కీర్తన సంత్రాచయమునందు త్యాగరాజు కీర్తనములకును సామ్య కావలభ్యము లవి

త్యాగరాజుకృత కీర్తనములలో చక్కగా వివరింప బడిన అనేక వాక్య విషయములును తోరామకవము లును కినించును గానములో పాటు త్యాగరాజు కీర్తనములు గూడ అపాక మధురములు త్యాగరాజు కీర్తనములు వివగనే అందలి గానమునకును సావాత్మ్యము నకును అనందించని వారుందరు తె వరత్త అమృత వాగ్విలాస కానియగు త్యాగరాజు కీర్తనములను సర్వత్ర వినిపమానమైన పరిగ్రహ ప్రచారము ఏర్పడనని కీర్త నము నందలి అర్థభావము చెడకుండు నటుల గానము చేయవలయునని త్యాగరాజు కాంక్షించెను

త్యాగరాజునకు గల సంగీత వాక్య పాండిత్యమును అయిన కీర్తనములే విధి ఎంచు చున్నది సంతకమైన గానము ప్రచారము నుండి తొలగిపోవు సమయమున త్యాగరాజు సంగీతవాక్య గ్రంథము అన్నిటిని అడిగెను అంతాయనకు గొప్ప అనుభవము సిద్ధించెను అతడుదాడు వాగుని రాగవిలోధ కాల్పదెన్నిని సంగీత రత్నాకరము వారదుని మతదంధము మొదలగు సంగీత వాక్యగ్రంథ ములను పరిశీలించి నటుల అతని కీర్తనముల వలన వికర మగు చున్నది సంగీత వాక్యము నందలి అనేక లక్ష ణములను అతగా కొన్ని తొలగముల కావ్యర్యమును త్యాగరాజు భక్తిము క్తి దాయకములగు తన కీర్తనము లలో వివరించెను కొన్ని యాచారములు -

1 వ శ్లోకము వ ప్రవర్ణర మందరుల శశింపవే
మనపా (జగవృహవ)

అనున్ వాణిహృత్కంఠ రవవ వాపాదులయందుశో
అను కీర్తనముతో త్యాగరాజ గాత్రమున ఉచ్చరింప
లడ దగిన వ ప్రవర్ణరములతో—ఏయే స్వరోచారణము
నకు రేహమందలి ఏయే స్థానము మండి ప్రయత్నము
అరుగ వలయునో—అ యా స్థానములను రేరిసేను అనగా—
త రి గ మ ప ధ ని—అను వ ప్రవర్ణరొచారణము
వకు వారి హృదయము కంఠము శివ్యా నానక
మొదలైనవి ప్రయత్న స్థానములని త్యాగరాజ పై
కీర్తనము నందలి పల్లవి—అను పల్లవుల యొక్క
తాత్పర్యము ఇందు స రి గాది అందు వర్ణరములను
మాత్రమే స్థానములు చెప్పబడినవి

శ్లోక తాత్పర్యముకతాదాము
వాదాంతోష్ఠయోగ్రహాత్
వర్ణర్యర్థగంభారే
మధ్యమంపవమ ప్రకా
రైవతకృపిపాదకృ
వర్ణరా వ ప్ర ప్రకీర్తితాః

అను శ్లోక తాత్పర్యములే త్యాగరాజ శ్లోకము
అను పై కీర్తనము నందు చెప్పెను కాని రైవతకపిపా
దములకు స్థానములగు దంశ్యవ్యయములు ఈ కీర్తనము
నందు ఇముడ నందున అయిది ని చెప్పబడెను

(2) వ వాద తను మనిశం కంఠరం
నమామి, మే మనపా శిరహా-

అను కీర్తనము నందలి భావమువలె మూలము సంగీత
రత్నాకరము నందలి

నందే వాదతమం తముద్ధరణగర్జితం మురే కంఠరం

అనుశ్లోకము

(3) వ వాదోపాననదీ కంఠర

నారాయణ విధులు తెలసి యోమనపాణాః॥

అనునది వాదరేవుని సంగీత రత్నాకరములోగల

వాదోపాననయారేవా

బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర్యా'

అను శ్లోకము నందలి భావ సంగ్రహాలనే

(4) వ మోక్షము కలరా యును వృత్తితో

ప్రాణాగ్నిల వయోగమువల్ల
ప్రణవనాదము వ ప్రవర్ణరములై పరగ—

అను నది సంగీత రత్నాకరము నందలి—

వకారం ప్రాణవానూనం

దకార మవలం విదుః

జాతః ప్రాణాగ్ని ఎయో గా

తైవవాదోభిధియతే

అను శ్లోకము నందలి భావమే ఈ విధముగ—

వర్ణరగా మధారన మొదలగు కీర్తనముల అక్షర
ములు అల్పమ ఈ లక్షణములతో పాటు తన కీర్తన
ములను లక్షణముగ గానము చేయ వలెనన నియమ
ములను

ఎందరో మహామహాపురు

మున్నగు ననేక కీర్తనములందు త్యాగరాజ వివరించె
యున్నాడు త్యాగరాజ లక్ష్యలక్షణ తే త్రయయిన
గాన వాస్తవోవిధ శిరోమణి

త్యాగరాజ తన ఎనులది సంవత్సరముల వయః
కాలమున

జ్ఞాన మొనగ రాదా

ఇది నమయ్యుంరా కృప జానుటకు—

అను కీర్తనములచే తనకు మోక్ష మొనగు మని
శ్రీరాముని వస్తుయై కీర్తించి అత్యర్థించెను
శ్రీరామచంద్రుడంతట దర్శన మొనగి శేటి నుండి
ఏడవ దినమున నీకు నా వదలి నొనగుదును నవ్వల
పుము అని త్యాగరాజనకు వాగ్దానాదేశముల నొసంగి
అదృగ్మృదయ్యెను

ఎదవ త్యాగరాజ ఒక అనుభూతిమైన విధి గుండు
వేదమూర్తులగు బ్రాహ్మణుల సమక్షమున వాగవతోక్త
ముల సహకార సాహిత్య సామవస్థములతో శిష్యులతో
విండియున్న పీఠ్య గృహమందు యథా విధిగ ఆశ్రమ
వ్యవహార మొనర్చెను ఎదవ శ్రీరామ నిర్దిష్టమైన
వస్త్రము దినమందు—అనగా పరాశ్రవ నామ సంవత్సర
పుష్య కనక పంచమి యందు (వా శ 1786 శ్ర శ
1847 వ సం) బ్రహ్మనాకు దయ్యెను ఆ సమయమున
అయన శిరస్సుమండి చెల్లెడన ఒక అపూర్వమును అద్భుత
మునగు తేజోమండలము గగన మార్గమున దృష్టమై

ప్రేక్షకజనులను ఆశ్చర్యపరచుచున్న ముగ్ధుల నొనర్చు నట! కిన్ముఖ శ్రీరామభజన మొనర్చిరి వందనరత్నరేఖ మగు తిరువయ్యూరు నందు అభిషేకాదులు కావించ బడెను

అట్టి మహానీయుడగు త్యాగరాజస్వామి చారి ధౌత్య కేవలము ఆ తిరువయ్యూరు వందే గురువయ్యలగు శౌరి వేంకటరమణయ్య సమాధికి నమీపము సందే శావేరినది తీరముననే యథా విధిగ నమాధి చేయ బడినది

త్యాగరాజస్వామి చారు బ్రహ్మభూతు లయిన ఎమ్మట చారి కిన్ముఖ-పితృల పుష్ప లా వంచమి చారు గుర్యారాధ నోత్సవములను ఆరంభించిరి దక్షిణ భార తమున నటులొట్ల తేటిపి అట్టి ఉత్సవములు జరుగబడు చున్నది ఆ సందర్భమున ముద్రుగ్ధ సంగీత విద్యాల ములు తమ జంభ గాత్ర సంగీతాదికముచే శ్రోత్రి జ్ఞులదమును ఆహంబాసంద రవ సున్నుల గావించుచు శ్రీచారి సంగీత కాన్త్రు వైశారద్యమును మూలూది కమును కత్తుల స్మృతి తేజముల నిర్విక నర్మముల నొనర్చు చున్నారు

త్యాగరాజ గొప్ప అత్తైత్తి అగుటచే

త్తైత్తిము ముఖమా అత్తైత్తిము ముఖమా

నీ చారి సంచరింతురా అను కీర్తనములో కాను అత్తైత్తి నని మదిలెను కాను రామభక్తు దయ్యై నావన లోలుదా శివ మహావిధ మెరుగడు మున్నగు కీర్తనములలో శంకరుని గూడ మఠించి తనకు గల శివశేఖర తేదాభావమునుబాడ త్యాగరాజ అనిష్కరించెను అత్తైత్తి శివునకే ఉపవిషదర్శములను గానమున మేళవించి ద్రాక్షాపాక విలంపములైన కీర్తన ములను లోకమునకు ప్రసాదించెను

కీర్తనలు గాక త్యాగరాజ రచనలు మూడు గలవు 1 సీతారామ విజయము ఇది కడుం గడు హృద యంగను మగు కృతి యని తెలియు చున్నది

2 సౌతా చరిత్రము—ఇది జగ విధమైన యక్ష గానము గర్భములు వర్ణములు రయిపులు మున్నగు నవి కలవు ఇందలి రచన వరస మైనది ఇందలి కథ పురాణ గాధ యయిన గోపికా వస్త్రీవహారము

అయితే కళావిభావ మంతయు సూతన కల్పనము గోపికామినులు రూపసౌందర్య యావన గర్భ ముం బులచే అభ్యుపగోపము కలిగి తమకు ఇ లో సమామ తెనదు లేదని ప్రగల్భ ములు పలుకుచుండగా శ్రీకృష్ణుడు చారల గర్భయణంద సంతర్పించి గొప్ప తుపానును కల్పించెను ఆ తుపాను దెప్ప వలన చారు పయవించు చున్న పాకకు రంధ్రము తేర్చుడును అట్టి పంకట నమయమున గోపలు విధిలేక శ్రీకృష్ణుని అగ్రప్రకా రము తమ తమ రచికలను చీరలను విడిచి వాటితో రంధ్రములను లోనికి నీరె పుడవల పూర్వ స వచ్చును ఆ ప్రయత్నము వృధ యగును రచికలు చీరలు ప్రకాశములో కొట్టుకొని పోవును ఆ నమయమున శ్రీకృష్ణుడు చారి విలాసములను అఱించి దయ దల చినవాడై కన్నులు మూసికొని తనన దము నుని గోప కలను అజ్ఞానమును చాకట్టుచేసి కన్నులు తెరచు నప్పు టికి తుపాను మాయమై పాక మరక్షితముగా ఉద్ధవతు లేరి యుండును చారి శరీరముల మీద రచికలు చీరలు యథాస్థానార్థముగ నుండును సౌతా చరిత్ర యందు శ్రీకృష్ణున కెట్టిరోపము వల్లగమించు తుండ కథకు మనోజ్ఞ మైన రు దము కల్పించ బడినది

3 ప్రవృద్ధ భక్తవిజయము ఇదియు పురాణ కథయే గాని అవలు కథకు ఇందు స్థానము లేదు వారణ్య కళిపుడు మొదలగు పాత్రల టిందు స్థానములేదు ఈ గ్రంథమువందు శ్రీహరి యొడ తనకుగల భక్తి కాత్మర్యములను ప్రవృద్ధుడు నిరేదించుటయే ఇందలి విషయము ఇచ్చట త్యాగయ్యయే ప్రవృద్ధుడుగా తన శాశ్వతమును వెళ్లలోనినట్టులుగా కవింపు చున్నది చివరకు పత్తామాత్రుడు నిత్య శుద్ధ జుద్ధ నిర్వికారయడ అదిమధ్యాంశరహితుడు సర్వరానందుడు సీతావమేతుడు శ్రీరామచంద్ర పూర్వపుడు అగు శ్రీ సారాయణ చేపుడు దర్శన మొనరి శ్రీ ప్రవృద్ధుని అదరించుచు ఇది గర్భములు పద్యములు దరువులు మొదలగు యక్షగాన లక్షణములను కలిగి యున్నది ఈ కృతి రచనంతమైనది

త్యాగరాజస్వామి ఉత్కృష్ట శ్రాత్రియుడుగా మహా కవిగా సంగీతాది కాన్త్రు విశారదుడుగా, శ్రీరామ

తర్వాత వరుసగా చువచుచున్నట్లుగా నిశ్చయించు
దుగా అమలైతే ఫల విరాగిగా పాపకర్మవలన
అవకాశం కలిగి విరాగిగు (యెదురు) వు వే ను కా

త్రికోణమితి (Trigonometry)

మూడు కోణములు గల త్రిభుజమును కొలచుటకు
సంబంధించు కొత్తము త్రికోణ మితి అనియు లేక
త్రికోణ కొత్తము నియు అలవనడు చున్నది ఎంతటి
సున్నితమగు లెక్కరములతో నై నను కొంతల యందు
కొంచెమైనను పొరపాటు లేకుండ దత్తాంశములతో
త్రిభుజమును గీయుట పాధ్యము కాని పని పరియగు
కొంతలు కావలె వనిన కొత్తపద్ధతి ప్రకారము దత్తాం
శముల నవాయమున మిగిలిన అంశములను గణించు
టయే (calculation) ఉత్తమ మార్గము ఈ విధముగా
చిత్రమును గీయక దత్తాంశములనుండి కావలసినవాటిని
గణించు పద్ధతులచే త్రికోణమితి యందురు దీనిని
గణితకొత్తము వంటిది ఒక భాగ మనుట కంటే గణిత
కొత్తమునకు అవతరమగు ఒక పాఠప (tool) మనుట
యుక్తము.

ఇంత వరకు కోణమును ఈ క్రింది మూడు పద్ధతుల
ప్రకారము కొలచు చున్నాడు

(1) సెక్సజెసిమల్ పద్ధతి (Sexagesimal System)
దీని ప్రకారము ఒక సరళ రేఖ మీది కోణము యెందు
లంత కోణముల మొత్తముగా పరిగణింపబడు చున్నది
ప్రతి లంబ కోణము 90 నను భాగములుగా చేయబడి

అట్టి ప్రతి ననుభాగము దిగ్రి అని అలవనడు చున్నది
ప్రతి దిగ్రి 60 ననుభాగములుగా చేసి వాటిని మినిట్లు
అనియు ప్రతి మినిట్లను 60 ననుభాగములుగా చేసి
వాటిని సెకను అనియు అలవచు చున్నాడు

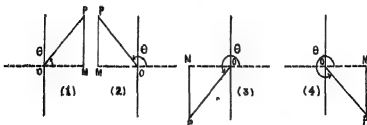
(2) సింటీనెస్ రేఖ ప్రతి పద్ధతి ఇందు ఒక
లంబ కోణమును 100 ననుభాగములుగా చేసి వాటిని
గ్రేడు అనియు ప్రతి గ్రేడును 100 ననుభాగములుగా
చేసి వాటిని మినిట్లు అనియు ప్రతి మినిట్లను
100 ననుభాగములుగా చేసి వాటిని సెకను అనియు
అలవచు చున్నాడు

(3) సర్క్యులర్ కొంత ఏదేని ఒక వృత్తము
నందు కాని వ్యాసార్థ మంత పొడవు గల చాపము
(arc) కేంద్రము నొక నిలబెట్టు కోణమును చేడియన్
(radian) అని అలవచు చున్నాడు ఏ వృత్తమును
తీసికొన్నను కాని పరిధిని కాని వ్యాసమునకును
మధ్య ఒక స్థరమగు నిష్పత్తి గలదు ఒక లంబ కోణము
నందు ఆ నిష్పత్తి యందలి సగము సంఖ్యలో చేడియను
అందును సాధారణముగా ఎడ్రాంట్ వివరణము అందు
ఈ కొంత వాడబడు చున్నది

ఒక కోణమునకు సంబంధించి నిర్వచించ బడిన కొన్ని
నిష్పత్తులు త్రికోణ మితికి మూలాధారములుగ
నుండును

OP అను రేఖ OX అను రేఖతో $\angle XOP$ అను
కోణమును చేయుచున్న యెడల P నుండి OX కు
PM అను లంబము గీయబడిన దనుకొనుము

చిత్రము-148

$LXOP = 0$ అయిన $\sin \theta = \frac{MP}{OP}$ కోసైను θ
 OP టాంజెంట్ $\theta = \frac{MP}{OM}$ కోటాంజెంట్ θ $\frac{OM}{MP}$ సీకెంటు
 $\theta = \frac{OP}{OM}$ కోసీకెంటు $\theta = \frac{OP}{MP}$ అని నిర్వచించ బడినది

(1) (4) పటములలో OM ను పొడిచివు గా
 పరిగణించిన (2) (8) పటములలో OM వెగటివు గా
 పరిగణించి చున్నది అదే విధముగా (1) (2)
 పటములలో MP పొడిచివుగాను (3) (4) పటములలో
 MP వెగటివుగాను పరిగణించబడు చున్నది OP
 ఎల్లప్పుడును పొడిచివుగనే పరిగణించబడు చున్నది
 దీనిని బట్టి θ కోణము O నుండి 90° ద్వీగ్రహ వరకు
 చేరుచేసి విలువలు పొందునపుడు రాని శ్రీకోణమితి
 నిష్పత్తుల (trigonometric ratios) గుర్తులను విలువ
 లను నిర్ణయించ వచ్చును అంతే కాక నిర్వచనములను
 బట్టి ఎట్లాంశములను బట్టి దీకోణమున కైనను ఈ
 క్రింది సంబంధములను కూడ గుర్తించ వచ్చును

$$(1) \sin \theta = \frac{1}{\text{కోసీకెంటు } \theta} \quad \text{కోసైను } \theta$$

$$= \frac{1}{\text{సీకెంటు } \theta} \quad \text{టాంజెంటు } \theta = \frac{1}{\text{కోటాంజెంట్ } \theta}$$

$$(2) \sin^2 \theta + \text{కోసైను}^2 \theta = 1$$

(3) గుర్తులను లక్ష్య పెట్టక నిష్పత్తుల విలువలను
 (numerical values) మాత్రమే పరిశీలించిన సైను θ
 కోసైను θ ల విలువలు ఎప్పుడును 1 కంటె ఎక్కువగా
 ఉండవు సీకెంటు θ కోసీకెంటు θ విలువలు ఎప్పు
 డును 1 కంటె తక్కువగా ఉండవు టాంజెంటు θ
 కోటాంజెంట్ θ దీ విలువల కైనను పొందవచ్చును

$A B C$ అను ఏదేని త్రికోణము యొక్క భుజములు
 కోణములు వరుసగా a, b, c, A, B, C అయిన
 వాటి మధ్య ఈ దిగువ చూపబడిన సంబంధములు నిర్ధా
 రింపబడినవి

$$A + B + C = 180^{\circ}$$

$$(1) \frac{a}{\sin A} = \frac{b}{\sin B} = \frac{c}{\sin C}$$

$$(2) \text{టాంజెంట్ } \frac{A-B}{2} = \frac{a-b}{a+b} \text{కోటాంజెంట్ } \frac{C}{2}$$

$$(3) \text{టాంజెంట్ } \frac{A}{2} = \sqrt{\frac{(S-b)(S-c)}{S(S-a)}},$$

$$S = \frac{a+b+c}{2}$$

ఒక త్రికోణము యొక్క మూడు భుజములు ఇయ్య
 బడిన సై మూడవ మాత్రము బట్టినే మరి రెండు
 మాత్రముల ద్వారా రాని మూడు కోణములను కను
 గొన వచ్చును రెండు భుజములు వాటి మధ్య
 కోణము ఇయ్యబడినచో 1 కి మాత్రముల సహాయ
 ముతో మిగిలిన భుజములను కోణములను కనుగొన
 వచ్చును ఒక భుజము రెండు కోణములు ఇయ్యబడి
 నను లేక రెండు భుజములు వాటిమధ్య లేని ఏదేని
 ఒక కోణము ఇయ్యబడినను 1 వ మాత్రము ప్రకారము
 మిగిలిన భుజములను కోణమును లేక భుజమును కోణ
 ములను కనుగొన వచ్చును

ఇ అను కోణము లేదయినచో కొలవబడిన సైను
 ఇ అను కోసైను θ అను దిగువ తీయబడిన విధముగా
 అనంతముగా పొడిగించబడగల శ్రేణి (infinite power
 series) గా ఎరిగడం వచ్చును

$$\sin \theta = 0 - \frac{\theta^3}{3!} + \frac{\theta^5}{5!}$$

$$\text{కోసైను } \theta = 1 - \frac{\theta^2}{2!} + \frac{\theta^4}{4!}$$

$1 = -1$ యొక్క చక్రమాలము అయినచో (కోసైను
 $\theta + 1$ సైను θ)ⁿ = కోసైను $n\theta + 1$ సైను
 $n\theta$ గను రానిది బట్టి కోసైను $n\theta =$ కోసైను $n\theta$
 $- n C_2 \text{కోసైను}^2 \theta \sin^2 \theta + n C_4 \text{కోసైను}^4 \theta$
 సైను 4θ సైను $\theta = n C_1 - \text{కోసైను}$
 $n\theta$ కోసైను $n\theta$ సైను 3θ సైను 3θ +
 గాను కనుగొన వచ్చును ఇంకను

ఈ త్రికోణమితి నిష్పత్తులను గురించి పెక్కు
 ప్రయోజనకరములైన ఎట్లాంశములు కనుగొన బడినవి
 ఎత్తులు దూరములు మనము చేరలేని ఉన్నత
 శిఖరముల ఎత్తును గూర్చి దిగలేని అగ్రధముల లోతును
 గాని కొన్ని కనుగొన గలిగిన దూరముల సహాయమునను

క్రికోణమితి నిష్పత్తులవహాయమునకు కనుగొన వచ్చును గోళక్రికోణమితి (Spherical Trigonometry) O అను శీఘ్రము గల ఒక గోళము యొక్క ఉపరితలముపై A B C అను మూడు బిందువులను తీసికొని వాటి చాపముల (arcs) ద్వారా కలుపగా తీర్చుడు త్రిభుజమును గోళత్రిభుజ (spherical triangle) మని అందురు దీని భుజములు పాదార్థగ త్రిభుజములవలె పరక లేఖలు కావు అవి చాపములు AB BC CA అను చాపములు గోళ శీఘ్రమైన O వద్ద కేయు కోణములు (గోళము యొక్క) చాపార్థము 1 ప్రమాణముగా (unit) కొనివలెనవలెను ఇది త్రిభుజము యొక్క భుజములుగా పరిగణించబడు చున్నవి AB BC CA చాపములు భాగములుగా కలిగిన బృహద్రస్త్వితములను గీయబడిన పృథ్వీరేఖల మధ్య కోణములను A B C త్రిభుజ కోణము లందురు త్రిభుజము యొక్క భుజములు a b c (ఇవి మీద కోణములే) కోణములు A B C అయినచో క్రింద సూచించబడిన సూత్రములు గోళ త్రికోణమితికి ఎక్కువగా ఉపయోగ పడుచున్నవి

$$S = \frac{a + b + c}{2} \text{ అయితే } \frac{\sin \frac{a}{2}}{\sin \frac{b}{2}} = \frac{\sin \frac{b}{2}}{\sin \frac{c}{2}} = \frac{\sin \frac{c}{2}}{\sin \frac{A}{2}}$$

$$\sin \frac{a}{2} = \sin \frac{b}{2} \sin \frac{c}{2} + \sin \frac{b}{2} \sin \frac{c}{2} \cos A$$

$$\cos \frac{A}{2} = \sqrt{\frac{\sin \frac{a}{2} \sin \frac{b}{2} \sin \frac{c}{2}}{\sin \frac{a}{2} \sin \frac{b}{2} \sin \frac{c}{2} + \sin \frac{a}{2} \sin \frac{b}{2} \sin \frac{c}{2} \cos A}}$$

కాకా యానము నందు, భాగోళాశ్రుము నందు ఇది ఎక్కువగా వాడబడు చున్నది

ఫోరియర్ శ్రేణి (Fourier Series) - పటిపటి పర్యాచిక ప్రమేయమును (periodic function) సైను కోసైను అను పదములతో అనంత శ్రేణిగా విస్తరించవలెనవచ్చును అనంతశ్రేణి (infinite series) పీకరితిగా పరిచ్ఛిన్నమాణముగా (uniformly con-

vergent) ఉన్న యెడల ప్రమేయము (function) పంపనముగా (Continuously) నున్న ప్రతిబిందువు వద్ద శ్రేణిమొత్తము ప్రమేయమువలెను పనునముగా నుండును ఇట్లు సీను విస్తరికరణము ప్రకారము

$$\sin \frac{1}{2} \int_{-\pi}^{\pi} -f(x) \cos nx dx \quad \sin \frac{1}{2} \int_{-\pi}^{\pi} f(x) \sin nx dx$$

$$\text{అయితే } f(x) = \frac{a_0}{2} + \sum_{n=1}^{\infty} (a_n \cos nx + b_n \sin nx)$$

అగును $f(x)$ ను తదిధముగా విస్తరించవలెనగా పరిపక్వ శ్రేణికి ఫోరియర్ శ్రేణి యందురు పటిపటి పర్యాచిక ప్రమేయమును ఈ విధముగా విస్తరించవలెనగును ఫోరియర్ విశ్లేషణము (Fourier analysis) లేక హార్మోనిక్ ఎనాలిసిస్ అందురు $f(x)$ అనునది పర్యాచికము కాకపోయినను ఈ విస్తీర్ణణమును తీసికొనవచ్చును కాని అప్పు డది $\frac{1}{2} \int_{-\pi}^{\pi} f(x) dx$ గానున్న x విలువలతో సైనును ఎక్స్కోసిన్స్ మిషను వంటి వాటితో ఈ విశ్లేషణమును ఎక్కువగా వాడుదురు

వికోనుక్రికోణప్రమేయములు (Inverse Trigonometric Functions) $y = \sin^{-1} x$ అనిన $x = \sin y$ అని యర్థము $\cos^{-1} x$ ను $\frac{1}{\sin x}$ గా

కానించరాదు $\frac{1}{\sin x} = (\sin x)^{-1}$ అని చూయవలెను $\sin^{-1} x$ కొన్ని $\sin^{-1} x$ వంటి ప్రమేయములను వికోనుక్రికోణ ప్రమేయము అని అందురు ఇట్లు చూయుట వలన క్రొత్తగా కనుగొనబడిన వేమియు లేక పోయినను క్రికోణమితికి సంబంధించిన కొన్ని విషయములను పాఠించుటకు ఇట్లు చూయుట ఎక్కువ అనుపొందుముగా నుండును

పరిశ్రం బాశికోష్ వగరమున కొరగిన విశ్లేషణ (tablets) మీది ప్రాకప్రకారము అశాంతముతో

ఎంతయో కృష్ణ పల్లి రానిది అభివృద్ధి పరచినను
రాని ఇటీవలిక విశావమునకై ఇంకను ఎందరో మహా
నీయులు వని చేయవలసి యున్నది

1 వి మ

త్రిలింగము-తెలుగు-తెనుగు

త్రిలింగము అనగా తెలుగు చేశము త్రిలింగులు
అనగా తెలుగు వారు త్రిలింగులు మాట్లాడు శాప కమక
తెలుగు కూడ త్రిలింగ పదములే వ్యవహృత మైనది

త్రిలింగ పదము మొదట మనకు విద్యారాశ మహా
కవి కృత ప్రశామపుర యశో భూషణ మమ అలంకార
కావ్య గ్రంథము నందు కనిపించును అందు

మైశ్య కృత్రి ఫిరేవ యాతి మహాతిం త్యాశిం

త్రిలింగాయో

యేమాం కాకతిరాశి కీర్తి విశ్లేషైః కైలాస శైలాః

కృతాః

శేలేరాః ప్రవకవ్యుపాద మధురాః శ్రీకైం కాశ్యేర

ద్రాక్షారామ వివాహనః ప్రతి దింప వక్ష్యేయేనే

జాగ్రత్ :

అన్ని ప్రశామపుర మహారాజ సంకీర్తన లక్షితాన. దీనిని
జిల్ల శ్రీకైం ద్రాక్షారామ కాశ్యేరము లందలి మూడు
లింగములచేత ఈ అంధ్ర రేకమునకు త్రిలింగ మమ
సంజ్ఞ కలిగినదియు ఈ శ్రేష్ఠములు కాకతియ రాశి కీర్తి
ధనకమరే కైలాస కైలములై కీర్తి గాంచె నదియు వివిధ
మగుచున్నది

ఇదిగాక ఎదిగ్రాఫియా ఇండికా పరువాగ్గిత సంస్కృతము
నందలి శాపవములో

మహ్నాత్పు రస్తారపి యవ్యురేకా- క్యాతా మహా

రాష్ట్ర కళింగ సంజ్ఞా

అవాగు దక పాండ్యక కన్య పుత్రా- రేకపు

శక్రాత్ త్రిలింగ వాచూ

పురాతి లింగాన్ ప్రతిమంది కొండా- వాచానయన్

వాయక సంక ముఖ్య

కాశ్యానిది నిర్మా విశవహత్వ వామ్య- పురం

మహావృష్టి తాంధ్ర రేకే :

అని వ్రాయబడి యున్నది దీని యందు త్రిలింగ శక్తిము
రేక పరముగాను, అంధ్ర జన పరముగాను వాడబడినట్లు

శాప నగును కాని ఈ శాపవ మెప్పుడో తెలియరాదు
కళింగరేక చరిత్ర సంపాదకు లయిన శ్రీ రాళ్లకండి
సత్యారావుగారు తగ్గరింపాను బంధ ములకు రొక రాజులో
గంజాం జిల్లా యందలి పెక్కతికి సమీపమున త్రిలింగ
మమ నొక గ్రామ మున్నట్లును ౩ గ్రామమున తమ
కొక శాపవము లభించి నట్లును ద్రావ యు వ్నారు
ఈ గ్రామ ప్రాచీనత యెట్టిదో ఈ గ్రామ నామము
వీర్యదుటకు కారణ మేమో తెలిసినది గాదు

అధర్వచారాధ్య కృత మని చెప్పబడు త్రిలింగ
శక్తిామ శాపవ మమ అముద్రి తాంధ్ర వ్యాకరణ ప్రతి
యొకటి మదరారు ప్రాచ్య లిఖిత స్త్రీత కాండాగా
రమునం దున్నది రాని పేరులోనే త్రిలింగ శక్తిమున్నది
అది కాక అందలి తృతీయ కాండమున తక్కువ

అంధ్ర వాణో మహావిష్ణు విశుంక నమజాపహా
పురాహిత్యం భువ మహో రాలో కలియుగే హరిః ।
కామలే రాజ పర్యవ్యు మంధ్రద్రవ్యతమా శమ
ప్రాథమిక పర్య రేకైశ్చ మ్మేతో రోక పూజితః ।
శ్రీకైం కాశ ఫిమేక మహేంద్రగిరి నయ్యుతం
పాకారం మమహో కృత్యా త్రిత ద్యారాణి
రాజకర్క ।

త్రిలోచనో మహాశక్తి త్రిభూతం కరే దధత్
త్రిలింగ రూపేదావ వత్తీ ద్యాదేమ గదై ర్వృత్త ।
అంధ్రవిష్ణు మృరయుతో దమజేన నిమింభువా
యుధ్యా క్రయోదక యుగాన్ హవావృతం రాత
సోత్తమం ।

అవప త్తత్ర ముపభివృత్తో గోదావరీ దిశే
తక్మాం ప్రకృతి శ్రేష్ఠం త్రిలింగ మితి విశ్రుతమ్
అని త్రిలింగ శక్తిము అంధ్ర రేక మగుటకు కారణ మయిన
యొక కథను తెప్పయున్నాడు ఈ శ్లోకములనే కొన్ని
మార్పులతో ఉపహరించి మంద లిష్టవృత్తినిహా కవి
తన అంధ్ర గ్రాముది నామక అముద్రి తాంధ్ర వ్యాకరణ
మున్న కానీ శ్లోకములను రావణదేవి ము నండి
గైకొన్నట్లు వనించెను రావణాసుర కృతమగు ప్రాకృత
వ్యాకరణ మొకటి యున్నట్లు తెలియ వచ్చినది కాని
రాని ముద్రదాని నివయములు తెలియ రాధగదున
ఈ శ్లోకములు అందున్నవో లేవో తెలియరాదు,

మండ లక్ష్యవరమున కవి తన ఆంధ్ర కాముది యందు అభర్వణోక్తము అని చెప్పిన శ్లోకములు త్రిలింగ కర్తానుకూలమున రావ వచ్చినవి కనుక లక్ష్యవృంధానా కవి కన్న అభర్వణ వ్యాకరణము ప్రాచీన మనుట స్పష్టము ఈ అభర్వణుడు భారత కర్తయైన తిక్కనకు కొంచెము ముందుగ మన్న వాడగుట దీనిని బట్టి ప్రకాశ చంద్రియమునకు ముందు గూడ త్రిలింగ కర్త మున్నట్లు చెప్పవలసి యుండును కాని ఈ ఆంధ్ర వ్యాకరణము అభర్వణ కృతమా కారా అను విషయమే సంశయాస్పద మని విమర్శకులు భావించుచుండగా అభర్వణుని కాలము కూడ సంశయాస్పదమే యని మరి కొందరు భావించుచున్నారు

తేజన రచించిన ఆంధ్ర భాషా భూషణము నందు గాని ఆంధ్ర కర్త వింశామణి యందు గాని వికృతి విశేషము నందుగాని త్రిలింగ కర్తము కావరారు విచ్చుకోట పెద్ది రాజా రచించిన కావ్యాంశర కావ్యామణి యందు ధర్మశాస్త్రక కాశీ

కర్త బ్రాహ్మరారు సంక్షిప్త పతల త్రిలింగా కరమగుట నంద్ర రేఖ

బరుదారః త్రిలింగ రేఖ మహా జను గృహులౌ

అని ప్రకాశుడ్ర యశోభూషణుడారు లందున్న విషయమే చెప్పబడినది ఇంతి కాక త్రిలింగ పదము వర్ణనం జగుటచే తెలుగు రేఖ మహంగ రేఖపడియె నని పూర్వ చెప్పబడినది

ప్రకాశుడ్ర యశో భూషణమునకు పూర్వము త్రిలింగ కర్తము వాడబడినట్లు స్పష్టమయిన ఆధారము దొరకని మాట వస్యమే అయినను శ్రీ ౪ 1027 కు సరి యగు 140 వ గాంగ సంవత్సరమున జేయబడిన ఇంద్ర వర్ష పుర్ణిమాను కావనమున తిలింగ వాస్తవ్యుల అను పదము వాడబడి యున్నది

అంతకంటె పూర్వమే తారానాథు డను టెట్టు పండితుడు ఆంధ్ర రేఖమును త్రిలింగ కర్తముచే వ్యవహరించి యున్నాడనియు అతడు ఈ విషయమును, వెర్ణము రేఖమున ప్రజల ప్రకారము పండువు పుడు వ్రాయ బడిన గ్రంథముల నుండియె గైకొని యుండువచ్చును గనుక ఇది చాల ప్రాచీన విషయ మనియే భావించవల

వలయు ననియు వివచ్చి కాట్టుబేర వ్రాసు యున్నాడు శ్రీ ౪ రెండవ కాలానివాటి వాడగు గ్రీకు భూగోళ వాస్తవ్యుడు ట్రిగ్లిఫాన్ అను పదమే ఆంధ్ర రేఖను విషయమును వహించి యున్నాడు

శ్రీ శ్రీ కొమజ్జాణా వేంకట లక్ష్మణరావు పంతులుగారు త్రిలింగము నుండి తెలుగు పుట్టెవా రేఖ తెలుగు నుండి త్రిలింగము పుట్టెవా అను వ్యాసము పండు తెలుగు అను ఆంధ్ర పదమునకు సమావేశ్యారణ్య గల సంస్కృత పదముగా నుండవలయు నని త్రిలింగ పదమును సూచనముగా నిర్మించిరి నా అతి ప్రాయము అది వ్రాసిన ప్రకాశుడ్రుని కాలమున అనగా శ్రీ ౪ 1800 ప్రాంతముననే ఇది జరిగి యుండు నని చారి తుత్తిప్రాయము కాకతీయ ప్రకాశుడ్రుని అస్థాన పండితుడగు విద్యావాళ మహా కవి యొక్క బుద్ధి వైభవమే ఈ మాటన కర్త విద్యామమునకు పాటు నని నా యొక్క తాత్పర్యము అను శ్రీ లక్ష్మణరావు గారి న కర్తములు గనుపిన దగినది

కర్త ప్యూషములను బట్టి వాటికి సమీక్షార్యరణము గల సంస్కృత కర్తముల గల్పించుట అనునది మన రేఖ మున నున్న మాట యథార్థమే అయినను ప్రకాశుడ్రుని యమునకు 250 సంవత్సరములకు పూర్వము జేయబడిన పుర్ణిమాను కావనములోని తిలింగ పదమును తారా నాథుని వ్రాయు గ్రీకు భూగోళవాస్తవ్యుని ట్రిగ్లిఫాన్ లోని రేఖమును శ్రీ లక్ష్మణరావుగారి అతిప్రాయము నకు ప్రతిబంధకములుగా నున్నవని చెప్పవలసి యున్నది ఇంతేకాక కావనములలో కనుపట్టు తిలింగ తేలింగ తిలింగ తెలింగ తిలంగ తిలంగ తిలంగ అను పదములు కూడ ఈ పట్టున అలోచింప దగినవిగా నున్నవి ప్రాచీన లక్షణ కర్తలతో ఈ విషయమును తెప్పన వారందరును త్రిలింగ కర్తమే ప్రాచీన మని భావించినారు అంతేకాదు - త్రిలింగమే తెలుంగయు తెలుంగే తెలుగు తెనుగు తెనుగు కర్తములుగా మారె ననియు చారి అతి ప్రాయము

ఇక తెలుగు అను కర్తము ఆంధ్ర భాషా భూషణ మున తెలుంగుడః గల భేరంబులు తెలుగై సంస్కృతము చేర్చి తెలుగులు అని ప్రాసమిటిక మయి కను

కట్టుచున్నను నన్నయకట్టు కాలుమువశే తెనుగు అను వాదముతో పాటుగా తెలుగు అను పదము కూడ వ్యవహారమునందెట్లును రాజరాజు సేనా నాయకుడు తెలుంగర్ అను వాని వోడించెట్లున్న కాననమును బట్టి తెలియుచున్నది ఈ రాజరాజు శ్రీ ౪ 985 నుండి 1014 వరకు రాజ్యమును పాలించినవాడు శ్రీ ౪ 1022 లోని మరయొక కాననముక మొదటి రాక్షసుడు తెలుంగర్ అని కూడ కలదని శ్రీ మల్లంపల్లి పోసేశ్వర శర్మగారు చెప్పియున్నారు కనుక నన్నయకట్టు కాలుము వాటికే అంధ్రము తెలుగు తెనుగు శక్తిములు ఏకాగ్రములుగా వ్యవహారములు వాటివైనవి తెలుచున్నవి

ఈ తెలుగు శక్తివృత్తి గురించి వండితులలో అల్పప్రాచీన భేదములు కావనమును చున్నవి అంధ్ర భాషా భాషా మన ఈ విషయ మేమియు చెప్పబడి యుండ లేదు కాని కావ్యాంశార చూచుచుండి యందు శ్రీలింగ శక్తిమే తద్వనములు తెలుగుయ్యె నని చెప్పబడినది అనంతం కలియు అచ్చ కవియు విల్లె వరించిరి మంత్రెళ్ల వాసుదేవ కవి అచ్చపైచాటి భవా అని పైచాటి ప్రాకృతభవములు గురించి వచించుచు వైకృత చంద్రిక యను అముక్తి కాంధ్య వ్యాకరణము వందు ఉత్తం కాన శ్రీలింగ లోక భారత చాట్ట నిల యా మ గ గోనన అకల్మయోగేను అను మూత్రముదే శ్రీలింగ శక్తిము లోని చివరి అకారమునకు ఉకారమును శ్రీలింగే పోరుచు అను మూత్రముచే తిలోని ఇకారమునకు ఉకారమును తిలోని ఇకారమునకు ఎకారమును విధించి తెలుగు అను రూపమునుపొందినవాడు శ్రీలింగేవోవా అను మూత్రముచే అకారమునకు నకారమును విల్లెము గా విధించి తెనుగు అను పదమును పొందినవాడు అతని ప్రక్రియను బట్టి తెలుగు తెనుగు అను పదములు పైచాటి ప్రాకృత తద్వనములుగా అతడు భావించె ననుట స్పష్టము

మరి కొందరు అర్జునిక వండితులు తెలుగును క్రిశాంగ శక్తి భవముని పొందిన ప్రయత్నించిరి ఉక్కిరింగ మధుకళింగ కళింగ రేఖములు మూడిటిని కలిపి క్రిశాంగ మను సంఖ్య కావనము లందు గమనములయు ఈ క్రిశాంగము లందు తెలుగు రేఖము కూడ గొంత చేరి

యుండుటయు ఈ వాదమునకు హేతువులు కాని కాన వాదారములు పెక్కులు ఇట్టివేటిగా నుండుటయు అందు వూర్వమే వాతావామయ క్రింద శ్రీలింగ తెలింగాది శక్తిములు వాడబడి యుండుటయు ఈ యూహ వే ప్రతి బంధకములుగా నున్నవి

ఉత్పన్నుల కర్మాబాంధ్ర భావలు తెందును కలిపయే యుండెడిది కనుకను కన్నడ భాషా భేద మొకటి యొక ప్రాచీన లాక్షణికునిచే తెలుగున్నడ మని సేర్పొనబడి యున్నందువలనను ఆ తెలుగున్నడమే తెలుగు యుండ వచ్చునని యా చిలుమూరి వారాయణరావుగ రి వాదము తెలుగున్నడము మారినచో తెన్నడము కావలయును గాని తెలుగు వాడు కనుక ఈ వాదము సరియైనది కాదని శ్రీ గండి తోగ పోయూతగారు వచించిరి

మరి కొందరు తెశ్శా అగు = తెలుగు అయినదనియు అనగా ఈ భాష చాల తెల్లమయినదే కనుక దీనికి వ్యుత్పత్తి చెల్లె ననియు వచించి తెలుగు తెశ్శా అను కిన్నడపు పొనుకను తను వాదమునకు బలముగా అంటి అగు లో అరసున్న తెమండుటయు ఈ యూహను బలవరకు ప్రాచీన అకారము తెమండుటయు దీనికి ప్రతి బంధక ములుగా నున్నవి

వరహానలవర్ణాతో యక్రవంతి వహావ్రళా, వరే శ్చ అగుర్నామ ... అనగా తిలవంతె వరవములై న గోవులు వేలకొందిగా నుండు రేఖము తిలగురేఖ మనియు అదియే తెలుగుగా మారిన దనియు ఇంకొక్క యూహించినారు కాని ఈ క్లోక మొక్కడితో ఏరేఖమును గూర్చి ఏ సందర్భ మున చెప్పబడినదో తెలివైన గాని ఇదమిత్యముగా నిర్ణయించ నిలులేదు

తెలివాహో వడితీర భూమి యగుటచే ఈ రేఖము తెలుగవ తెల్లన దని మరియొకరి ఉహా కలదు మరికొందరు క్రిశాంగ శక్తిము తెనుగయు అందలి నకారము అకారము కాగా తెలుగు యు న దని కూడ ఉహించిరి

కార్యారేఖము వందు తల్లెగురు అను ప్రజలున్నారే ఆ రేఖమును పొందిన ప్రాచీన రాజవంశ మొక్కటి తల్లెగురుది కలదు ఆ రేఖముతోని తల్లెగురు మట్లగు భావము తల్లెంగని పేరు కార్యారేఖునకు తీరాంధ్ర

భూమినుండి వలసలు చాలా ప్రాచీన కాలము నుండి పొగు మంచెను కనుక బర్మాలోని తలైంగులు అంగ్రెజ్లను నుండి వలస పోయిన తెలుగువారి యనియు తలైంగు లనగా ముఖ్యులైన వారని అర్థ మనియు ఆ తలైంగు శక్తిమే చేటి తెలుగు శక్తిమునకు సులభమై యుండవచ్చు ననియు శ్రీ ఖండవల్లి లక్ష్మీకంఠవముగా దూహించినారు ఇట్టి శక్తిమునకు పృథ్విభూతము పలువురు పలు దిగము లుగా చేయుచున్నారు

ఇక చూడవలసియున్న తెనుగు శక్తిమును గురించి విచారించినచో దీనిని నన్నయ తెనుగున రచియింపు మని ప్రాసభుటతముగా ప్రయోగించి యున్నాడు కనుక వాటినుండియు ఇది వర్ణన చేయవలయు నందున దనుట నిచ్చుచున్నది

ఇది (తెనుగు) త్రివేగ శక్తివలన మని కొందరనిరి తేనె + అగు (తేనెవల తియ్యుచుండి అగుటచే) తెనుగయిన దని మరి కొందరు వదించినారు మహాదాగిరి కాళ పాస్త్ర శ్రీకృష్ణము అను మూడు నగరములచే చుట్టబడుట చే అంద్రాధిపము తిక్కన ముయిన దని మొదటి వారి యభిప్రాయము తేనెవల మధుర ముయిన కావయగుటచే దీని కీ పేరు వచ్చిన దని తరువాతి వారి అభిప్రాయమై యున్నది

తేక్ అనగా చార్మిక కావ యందు దక్షిణ మనియు దక్షిణమున నివసించు వారు కనుక తెనుగు వారని వర్ణనపొందిన బడి రచియు ఇంకొక్కరి యూహయై యున్నది

పార్మిదీన లాక్షణికులు మాంత్రిము త్రిలింగము తెలుంగయు తెలుగు తెనుంగుగా మారిన దనియే వదించి యున్నారు

అ రా క

తామస్ మానింగ్

తొడలానూలు ప్రసిద్ధ కేంద్రమును ఆ తామూలు సేపుడైన దలై తామూలు నివాస స్థానమునైన వవిశ్ర తాసా నగరమును దర్శించిన తొలి అంగ్లేయుడు తామస్ మానింగ్ అను వాడగు టిల్మన్ రోజములో నున్న ఈ నగరమును తామస్ మానింగ్ గోపెన పూర్వమున యూరపు ఖండవాసు లెవ్వరును చూచి ఎరుగు

తామస్ మానింగ్ 1772వ సంవత్సరము నవంబరు 2వ తేదీన ఇంగ్లండులోని బ్రామీ అను గ్రామమున జన్మించెను ఇతడు రెవరెండ్ విలియమ్ మానింగ్ అను వాడ నిక రెండవ కుమారుడు

ఇతడు కేంద్రద్వి యందలి ౬౮ కళాగారి విద్యా శాస్త్రము చేసిను వట్టకర్లును కాక పూర్వకే టీచింగడత మునై ఒక గ్రంథమును గణితశాస్త్రమునై వరియొక గ్రంథమును ఇతడు రచించెను

1808 వ సంవత్సరములో తామస్ మానింగును వెస్టేలియన్ నై విశాల ఆరెస్టు చేసి కాదుకను ఇత రెట్లో ఆ నిర్బంధము నుండి గొనుటకై ఇంగ్లండు చేరు కొనెను అట్లు చేయకొనుటకు ఇతనికి లభించిన అనుమతి పత్రమునై వెస్టేలియను స్వ సముగా సంరక్షము చెప్పెను అంగ్లేయులలో పొదుకును ఆంధ్రముగ నెవరి యను చేచాలము పొందినవాడు లేడు

తామస్ మానింగ్ వకు మొదటి మంతయు చీకారేక మును చూడవలె నను కొరక యుండెడిది రాయల్ హౌసు లి అధ్యక్షుడైన సర్ జోసెఫ్ బ్యాంక్స్ ఇతని ఉత్సాహ మును గమనించి ఇతడు చీవా వెల్లెటకు అనునగు రీతిగా ఎఫారను చేసెను అంతకు ఇతడు సంచెలిచారి ఓడలో చీవాకు తెచ్చి అచ్చట కాంటన్ నగరములో 1810 వరకు నివసించెను ఆ కాలమునచే విశ్రాంత అంగ్లే వనన రచయిత యగు బార్నెట్ లాంజ్ ఇతనికి ఉత్తర ప్రస్తుతరములు జరిపెను కాంటన్ లో నుండగ నే మానింగ్ చీవా కావను పేర్కొనిన నై వా వారి సంస్కృతి మర్యాదలను తెలిసికొనెను

మానింగ్ కాంటన్ నగరము నుండి కలకత్తాకు చేరుకొనెను ఈ కాలమున బార్మింగ్ అను వాడడు కారకరేకమున గవర్నర్ జనరలుగా నుండెను

కలకత్తా నుండి మానింగ్ పొడనైన గడ్డము కల ఒక నై వా పేదమని వెంటజెప్పుకొని జయలు చేరి టూటానులో ప్రవేశించి 1811 వ సంవత్సరము ఆక్టోబరు నెలలో టిల్మన్ వనిహార్డును చేరుకొనెను అచటి నుండి ఒక చెద్ద వడన సాయమున బ్రహ్మపుత్రా నదినీ చాటి తాసా నగరమునకు వీరుమైళ్ల దూరమున నున్న ఒక ప్రదేశమున కొన్ని దినములు విశ్రమించి 1811 వ సంవత్స

రము దీనిని 19 వేదీవ తొట్టెలు పేర్వమైన లాపా నగరమున ప్రవేశించెను

లాపా నగరమున 3౪ సింగ్ తొట్టె లామా లతో ప్లేమామోచేమోవ పుష్పహించెను కాని చాల తనివి అనుమానిం బొడగిరి ౬౪ రోజున మాసింగ్ వెంట నున్న ముద్దీకి చారు పంకెట్ల వెలిరి అయినను మ సింగ్ కయ దడక అచటనే కొంతకాల ముండి దల్లెలామాను మ ద విశ్వయించుకొని అందుకు వలెనే పరివరమును పంపా రించ ప్రయత్నించెను తుద కావని ప్రయత్నములు ఫలించెను 1811 వ సంవత్సరము దీనిని 17 వ తేదీ ఉదయమున మాసింగ్ కొండ యెక్కి పోటాలా అను పేరున వ్యవహరింపబడు దల్లెలామా యొక్క పొరము నా పోయి అతని దర్శనము చేసికొనెను అప్పుడికి దల్లెలామా ఏదేదేక కాలముగ నుంచెను దల్లెలామా నిరూపణముగ నుండె నదయి తెలుపబడెనె కన్నెనై నదయి అందమైన అయన తేక పెదవులపై చిరునవ్వు బొంతకలుగ నవ్వించెనయి మాసింగ్ అతనిని వర్ణించెను మాసింగ్ తీర్థము చేయుట అధారము కనుపరించి దల్లెలామా ముందు మోగిలి బోపీ (హాట్) నీల అవల పట్టి పాష్టాంగ ప్రణామ మాచరించి కామ తెచ్చిన కామకలను నమస్కరించెను అప్పుడు దల్లెలామా మాసింగ్ ను ౬౪ అంగదప్రస్తుముతీ నత్కరించి గీచించెను

ఉన్నదమైన పోటాలా పొకము మాసింగును మిగుల అక్షంించెను ఆ పొకమును అతడు విశేషముగా కొని యాడెను కాని లాపా నగరము అతనికే మృతము నచ్చలేదు అంతకు మునుపు యూరపు అందవామలు ఆ నగరమును గూర్చి ఎక్కియో అతిశయోక్తులు చెప్పి కొనుచుండిరి కాని మాసింగ్ ఆ నగరమును చూచి నిరుత్సాహపూరిత హృదయ దయ్యెడు నగర సింహా ద్యారముపై గల అలంకారములు ౬౪ తిరు తెన్ను లేకుండ నున్నది కాక మార్గము విశాలమై యున్నను అతి తొట్టె పర్యావరణోను విచ్యూంధ్రతోను విండి యుండెను నగరములో విశేషయిం కాకన్దించు పట్టి కాపులు కట్టకములు లేకుండెను జనావాసములు భూతో రోగతో భూనశితములై యుండెను పీఠులలో ఎక్కడ చూచినను కుక్కురి పగలారము విరిగి నుండెను

మొత్తము మీద ఈ నగరమును చూచిన విశేషియులు నిరుత్సాహమునై చెందురు రవి మాసింగ్ తన బిడ్డ తీత నములో ప్రాంత నియున్నాడు

మాసింగ్ లాపా నగరమున పాలుగు వెల టున్న ఎడం అచట మండి తీర్థము చేశములోని మారు మూల ప్రాంతములు చూడవలె నని కుమాహలనరెను కాని అంతలో చీవా ప్రభువు అచిది బట్టి బంధించి తెంచని అధికారుల కాజ్ఞాపించెను ఈ వార్త వినిన మాసింగ్ కామ నచ్చిన మార్గముననే యనించి 1818 వ సంవత్సరము జూన్ 10 వ తేదీన భారతదేశములోని మాన్- డివోరు అను ప్రదేశమునకు మరలి తముగా నురలి వచ్చెను

1819 వ సంవత్సరము అక్టో తెరిలో మాసింగ్ సురల రెహోలియన్ చక్రవర్తిని సేంట్ చాలెనాలో దర్శించి మున్ను 1౪ పార్లమెంటు సంతకము సేయన్న విషయమును అయనకు జ్ఞాపకము చేసెను అందులకు రెహోలియన్ మిగుల సంతసించెను

పంజెండ్రకు ఎమ్మట మాసింగ్ సురల మార్కూలే నగు ఇంగ్లండునకు వచ్చి చేరుకొ నెను కాని స్వదేశము నకు వరలి వచ్చినపుడు కలుగవలసిన ఉత్సాహ మాకనిలో పొడగులేదు 18౧7 వ సంవత్సరము నుండి 1889 వ సంవత్సరము వరకు అతడు ఇటలీలో నుండి సురల ఇంగ్లండునకు వచ్చి వెక్స్లేతో వ్యవహరింపెను అతడు అతడు నియమరహితమైన తీరుకము గడపెను అందు మొదటి మండియ కొంత విపరీత ప్రవృత్తి గల వ్యక్తియై యుండెను తత్ఫలితముగ తుద కాకడు నకరాక రోగ పీడితులై ఆరోగ్యాభివృద్ధి కొరకు కాన్ శను పట్టణము నకు చేరుకొని అచటనే 1840 వ సంవత్సరము మే 20 వేద తేదీన మృతి తెంచెను

కామవన మాసింగ్ తీర్థము చేశములో విప్రశముగా ప్రయాణించిన వాడు కాదు అనను లాపా నగరము నందు ప్రవేశించి దల్లెలామాను దర్శించిన తొలి యూరపులంద వాంగా అతని పేరు ఆంగ్ల యాత్రికుల వామానతో చిరస్మరదయముగ నుండ గలదు

డి ౪

భారత్ ప్రైక్-ఎడ్యుర్స్

ఎడ్యుర్స్ డి భారత్ ప్రైక్ అను న తదు 19 వ శతాబ్దపు చివరిభాగంలో ఆమెరికా యందు గల ప్రఖ్యాత అంతు మనవ్రత్య శాస్త్రవేత్తలలో నొకడు అడు మెయ్యర్స్ సెట్స్ రాష్ట్రమునందు గల విలియమ్స్బర్గ్ నగరమున 1874 వ సం. ఆగష్టు 31 వ తేదీన జన్మించెను అతడు కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయమున విద్య నభ్యసించి ముఖ్యుడయిన ప్రొఫెసర్ విలియం షేప్స్ వర్త్ కిష్టరి కము చెరిసెను కాని అతడు శేషము వర్త అభ్యసించిన విద్య యందు కాక మనవ్రత్యశాస్త్ర మను వేరొక విషయ మందు విశిష్టమయిన పరిణతిని గడించెను ప్రొఫెసర్ ఫుల్ ప్రొఫెసర్ లాయిడ్ మార్గ్స్ అను వారలచే రచించినదిన గ్రంథముల మండి అతడు విశేష మైన పరిజ్ఞానము సంపాదించెను ఈ పండితు రిరువురును అంతు మనవ్రత్య శాస్త్రమును అధ్యయనము గావించుటలో మార్గము మూలవారు రిరు తమ శేషములలో టుక్సెం మీద చెక్కు ప్రయోగములు జరిపి ఆ అంతువులు ఎక్కు విషయగ్రహణ జ్ఞానమును పొంద గలిగినవో విశిలించుటకు ప్రయత్నించిరి ఆ కాలమున మనవ్రత్యశాస్త్ర జ్ఞాలే కాక శీషావ్రత్యము కారితక శాస్త్రజ్ఞులును అంతువులు ఎంతవరకు సేతు దృష్టి ప్రరస్థించెడివో కనుగొనుట యందు అనంతిని చూచెడి వారు జ్ఞానోద్రియముల కత్తిని ప్రకటించు విషయము నందును చలన కత్తిని ప్రదర్శించుట యందును ఈ అంతువులను మూనపు నకును పోలిక బుండుటయే దీనికి కారణము ప్రొఫెసర్ ఫుల్ వర్త్ ప్రాసవట్లు కారితక నిర్మాణములో అంతువులన్నియు రక్త బంధువులై యున్నవో ప్రవర్తన మందును మనవ్రత్య మందును అవి యన్నియు నమత్తమును కలిగి ఉండవలదా? అను ప్రశ్న మూలముననే మనవ్రత్య శాస్త్రవేత్తలలోను ఇకలెలలోను పరస్పర వాదోపవాదములు చెలరేగినవి అంతపుకలె మనవ్రత్య ప్రవర్తనయే అవనీ చర్యలు చే ను బర్తములుగానుండు ననియు దీనికి ధిన్నముగ అంతువునకు సేతు దృష్టి మృగ్యులనియు నహజ జ్ఞానము లేక అంతయృద్ధి నలననే దాని చర్యలు జరుగు ననియు టొంకరు శాస్త్రవేత్తలు వాదించిరి కాగా ఉపాచారలమునకు టుక్సెంవంటి

కొన్ని అంతువులు కొన్ని పందర్బములలో సేతు దృష్టిగల మూనపునీ వలె వర్తించు నని మనీ క్లిం దరు శాస్త్రజ్ఞులు పరిశీలన గలిగిరి ఈ పంపులవలన అంతువు నడవడిని పరిశీలించుటకు మనవ్రత్య శాస్త్రవేత్తలకు అవకాశము కల్గెను అట్టి పరిశీలన ఫలితముగ ప్రొఫెసర్ ఫుల్ అను నతడు సూచన అంతుము ప్రవర్తనవ్యాసములు అను కిక్కికలో వొక బృహద్ర్ధంభమును రచించెను ఈ గ్రంథము అర్థము కావడలో 1892 వ సంవర్సరములో ప్రచురించినది ఇది ఇంగ్లీషు కావడలో 1894 వ సంవత్సరమున అమనరించబడెను మలనాభ్యుక మనవ్రత్య శాస్త్రమునకు అవకాశిక (Introduction to Comparative psychology) అను నొక గ్రంథమును చెరి లాయిడ్ మార్గ్స్ అను వాడు రచించెను ఈ గ్రంథము ఇంగ్లండులో 1894 వ సంవత్సరమున ప్రచురించెన ఈ గ్రంథములో ప్రతిపాదించినదిన అంతు మనవ్రత్య నిర్మాణము ప్రకారము టుక్సెం పరస్పర పోచర్యము నలనకు ప్రయత్న ప్రమాద నెంకములగు (trial and error) పోచర్యముల వలనను విషయము అనుగ్రహించగవే గాని సేతు దృష్టి నవనయముచే గ్రహించజాల నని వివరించినది

ఈ రెండు బృహద్ర్ధంభములును మనవ్రత్య శాస్త్ర రంగమందు సంఘటనలు కలిగించి ఆ కాలము వాటి యువకులైన మనవ్రత్య శాస్త్రజ్ఞులపై అమృత మయిన ప్రభావమును కలుగజేసెను ఆమెరికన్ జాతీయు డయిన భారత్ ప్రైక్ వీరిలో నొకడు అవనికాలముననే కళా కాలం యొక్కయు విశ్వవిద్యాలయముల యొక్కయు మనవ్రత్య పరిశోధన కాలంలో అంతు మనవ్రత్యమును గూర్చిన పరిశోధకులకు స్థాన మొనగలగెను అప్పటి పండియు పరిశోధన కాలం యందు కాత్తిక ప్రాముఖ్యము కలిగి శీవశాస్త్ర విద్యుక్తమైన ప్రాముఖ్యము అధిక మయెను 19 వ శతాబ్దము తిరుగక పూర్వమే పోర్వార్థ కొలంబియా క్లాస్క్ విశ్వవిద్యాలయముల మండి అంతు జ్ఞానవికాసమును గూర్చిన పరిశోధన ఫలితములు తెలుపబడెను అనంతరము చికాగో విశ్వవిద్యాలయమున కరితక విశ్వవిద్యాలయములు ఈ కార్యమునకు వూనుకోవెను, ప్రాళమునైన ఈ పరిశోధన కృషి యకార్యముగా,

నవశక పరిశోధనను మునుపే వాటి యొక్కందు విస్తృతమైన
వర్ణనలు పూర్వద్రవ్య వర్ణనలు పరిశోధనములు పరిశోధన
ములు తో విచిత్రముగా కొనసాగుచున్నాయి ఆ పరిశోధన
ముల నుండి తెలుసు సహజత వల్ల వచ్చుచున్నాయి తీసుకొన్న
మనస్సులుగా భావించుచున్నా ఆ కృతి శక భార
శము అది ప్రాచీన పరిశోధన వ్యాఖ్యానించెను
ఈ తెలుసు సహజతములలో ఆ తీర్థ భారతదేశ ప్రతి
పాదించిన వేలవారము (Connectionism)
తెలుసుచి చాట్ల ప్రతిపాదించిన ప్రవర్తన వారము
(behaviorism) అనునవి

ప్రొఫెసర్ భారత్ రైల్ జంతు మన ప్రకృతి కాన్పుమునకు సంబంధించిన పరిశోధన త్వరితముగా పూర్ణముగా విడుదలై యెప్పుడు భరితముగ మనకు పరిశోధనమును తెరపుచునునది కలయునయ్యె అగమ్యతీత జడను యోచనమునుండి (1998) పెక్కు సంవత్సరముల పర్యంతము జంతు మన ప్రకృతి కాన్పుము నందు పరిశోధనము జరుపుచునే యుండెను తన పరిశోధనముల యందు చేసెలను కొడి ఎల్లలను ఎల్లలను ముగ్ధులను తుదకు కోమలను గూడ ఇతడు తీసివేసిగొనెను ఎల్లలను తనయొగినించి ఇతడు బహుళముగా కాచించిన పరిశోధనములు పరకృతి విడితములు ఎల్లల క్రమ క్రమమును గూర్చి భారత్ రైల్ కాచించిన ఈ క్రింది పర్యాయము-జంతు మన ప్రకృతి కాన్పుమునకు సంబంధించిన ఆధున్యముల యందు ప్రముఖ స్థాన ములభరించినది కోమల శోధనంబునది ఎల్లలంకోకనమును అత్యామును విస్మయముగా ప్రదర్శించి నిరంధము ముండి తప్పించుకొనుటకు అపరత మాపును ఎంత నన్నది మార్గము ముందయెనను దూరిగినిదోపుటకు అని యర్పించును ఇమవ తీవలను గాని కిగెను గాని కాని గోళ్ళతో అని గిరును పండ్లతో కలయను ఎట్లె నన్నది కంఠ ముండి యెనను తన ముందు పాదములను మార్చి జంపిన లేచి నైవను కాని గోళ్ళతో అరుగును ఏ పన్నునైవను పరిశో యున్నదని గాని పరులగా కరలయన్నదని కాని కోచినతో ఎల్ల తన ప్రయత్నములను కొనపొగించుచునే యుండును ఇట్లు కోమల పరితయ తన గోళ్ళతో గిరుయించె ఎల్ల, ఎల్లయనను తలుపును తెరువ వలయు నను ముడితో రక్షణంధమునీ, తిరు

పినిపైనే బొత్తామునీ బరకులు కూడ వేరక వంప
 వచ్చును అంత క్రమముగా అదగా అట్టి ప్రయత్న పరం
 పరలో శ్రద్ధ ప్రయత్నము లోనియు దాని నువచ్చు
 మంది మర మగును వివిధ ప్రయత్నములలో ఫలప్రద
 మయిన సంతోష కారక మయిన ప్రయత్న విధానమును
 మౌళ్యము అతి జ్ఞానక ముం చు కొనును అది తిరిగి
 బొత్తామో పడుట సంభవించినచో చెంటు విమోచ
 నాత్మక మగు నా బొత్తామునీ ఉమ్మరే ఒక ప్రత్యేక
 విధముగా గోళాకార గీరును

క్రి.శ. 1898 వ సంవత్సరములో థారన్ డైక్ లె
థారన్ డైక్ లె అఫ్ ఎఫ్ఫెక్ట్ (Thorndike Law
of Effect) అను ప్రఖ్యాత సూత్రాంతమును కనుగొన్న
దీనిని అతడు 1906 లో ఈ క్రింది విధముగా సూత్రీక
రించెను

పాపాహా క సంధర్మములో సంకృప్తి కలిగించు చర్యయైనను ఆ సంధర్మములో అపభ్రాంశ మగు పక్షి సాత సంబంధము కలిగి యుండును అదే సంధర్మము మరల తటస్థమచో అక్షి చర్యయే పునరుత్పన్న మగు పక్షి అగును అవకాశము కలుగును తద్విధిద్వముగఁ జ సంధర్మములో అసంకృప్తి అభ్యాంశమును కలిగించుచును ఆ సంధర్మము నుండి వేరగును అదే సంధర్మము మరల తటస్థమచో అక్షి ర్త్రయ మరల సంభవించును పూర్వము గంచు ముదిత తస్మిన్ అవకాశము కలదు

ప్రయోజన సాధారణము (Law of Effect) అను నదిగల సిద్ధాంత మని (Law of Association)అభ్యుత్పన్నమగుచు వచ్చినది. ఇట్లు సంకల్ప పరిణామావస్థలకు రూపు మారుట గూర్చియు జీవితము మార్పును గూర్చియు చైతన్యము ప్రయోజన సాధారణము ఒక నియమమును ప్రతిపాదించును. ఉదాహరణముగాను ఒక ప్రశ్నేకే సంబంధమునకు ఒక ప్రతిక్రియ (response) చేసికొన వచ్చదు అట్టి అనుభూతియగుచు ప్రతిభాఅముగాని ఆయన ప్రతిక్రియా ఫలమును ఒక సంబంధముతో ఆ ప్రతిక్రియకు గల సంబంధమును బలపరచుటగాని దురుల మొనర్చుటగా గలిగి ఒక అంగముగా చేర్చుచు చున్నది. ప్రారంభ దశలో ప్రయోజన సాధారణమును గూర్చి విమర్శించిన వారి ఏ కారణమునకో ఆ సాధారణము యొక్క యధార్థ స్వభావమును

గ్రహించి యుండలేదు ఆ ఎద్దాంతము అవంగనమైన దని విమర్శకులు వాదించిరి పరియగము ఒక క్రియ యొక్క పరిణామ వ్యాప్తిని ద్రవచే అంతకు పూర్వమే అగిన ఆ క్రియను అవగతముచేయఁ జేక అలపావ పరచుటయొ సంతోషించు నని ఈ ఎద్దాంతము ప్రతిపాదించుటయే దీని అవంగతత్వమునకు కారణమని ఈ విమర్శకులు నడిపిరి కాని ఈ ఎద్దాంతము ప్రతిపాదించిన విషయము చేరు ఒక క్రియ ఫలితము (outcome of act) అవిచ్ఛిన్న సంబంధమును అవగతముచేయఁ జేక అలపావ పరచుటయొ జరుగు నని ఈ ఎద్దాంతము నిర్దేశించెను కారన్ దైక్ వ్యయముగా అంగీకరించినట్లు ఈ ఎద్దాంత మందు ఎలా వ్యాప్తిమునకు సంబంధించిన వివరణము (neurological explanation) ఇమిడి యున్నది ఇరియును కాక ఈ ప్రయోజన ఎద్దాంతము ఫలవంతమైన సమాధానము (successful response) ను పొందించుటకై ప్రయత్న ప్రమాద సంకలములను (trial and error) అంధవిధానమును ఉపాదించి యుండిన నది గూడ విమర్శకులు నడిపి యుండిరి అట్లువానిచే ఊహించి యుండవచ్చును కాని ఈ ఊహకును ప్రయోజన ఎద్దాంతమునకును సంబంధమే లేదు ఈ ప్రయోజన ఎద్దాంతము ప్రతిక్రియ (response) ఎట్లు ప్రజేక పెట్టబడెనే వివరించుటకు యత్నించదు కాని అది ఉద్వేగింపబడి అన్యుంపబడి వచ్చును అట్టి ఫలితము లను అలచరుటకు గాని లేక అలపావ పరచుటకు గాని తగిన లక్షణములు అందిమిడి యుండును

ప్రయోజన ఎద్దాంతము వరమాణుచీయ మైన (atomistic) దని గూడ విమర్శించి ఇదిదని ఈ లక్షణము పెక్కు ఎద్దాంత విప్రచారయములకు చాలా ప్రతికూల మైనది కాని ఈ ఎద్దాంతమును విశ్వవిచ్ఛిన్నముతో పరిశీలించినచో దీని యందు వరమాణు సంబంధమైన లక్షణ మేరియును లేవట్లు స్పష్టమగును సంపూర్ణ క్రియవంద కలుగు ఫలితము ఆ సంపూర్ణ క్రియయే పువప్యంశన మగుటకు ప్రేరణము చేయు లక్షణములను అవగతము చేయఁ జేయఁ జలపావ పరచుటయొ జరుగును

అవగతము కారన్ దైక్ మానవాభ్యుదయము అను విషయముపై విస్తృతమైన ప్రయోగములు జరుపుట ద్వారమున ఈ అంశమును పునః పరిశీలనము గావించెను

తత్పరిణామముగా ప్రయోజన ఎద్దాంతము ను సులభమైన రీతిలో మరల పరిశీలించి వివిధములైన ఈ ప్రయోగములలో ఆ క్రియ పకు వి యొక్క కార్యత అట్లా కార్యత (physical box) కంటే పూర్తిగ వేరైనది అనుమాన మగు ఫలితముతో (response) లేక ప్రతికూల మగు ఫలితముతో ఎల్లప్పుడును కలుగుట మాత్రము యథా ర్థము అనుమానమగు ఫలితములే కలిగినచో పరిశోధకులు వాటిని క్లాసుచి అపరమత ప్రధానము కూడ కావించుట ప్రతికూలమున ఫలితములు కలిగినచో వాటిని తప్పుదము లని త్రోవైన యు మొత్తము మీద ఈ ఫలితములు అపరమత ప్రధానములే కలిగిన అని యము పవ్యము వగు ఫలితాంశములే నిరూపించును కాని తులనాత్మక మగు అపవవ్యపు ఫలితాంశములను నిరూపించవు ఈ కారణముచే ప్రయోజన ఎద్దాంతమును పరిశీలనపుడు అపవవ్య గున ఫలితములకు కంటే నవ్యమగు ఫలితము లనే అతడు అధికతరమైన ప్రాధాన్యము చెప్పెను

కారన్ దైక్ లే కా అన్ ఎ స్కెన్స్ ఈ అను మరి యొక ఎద్దాంతము అట్లు మోక్షిరంపించెను ఒక సంబంధమునకు ఫలితముగా (response) సంకలించు పి సంఘటన యెవను అవగతముచేతోనే ముడిపడియుండు ననియు అట్టి సంఘటన అవగతరమగు కొండియు ఆ సంఘటనకును సంబంధమునకును అవగతరమైన సంబంధ మేర్పడు ననియు కాగా దీర్ఘకాలికమైన విరువయోగిత్యము వరప్పర సంబంధమును అలపావ పరచు ననియు ఈ సూతన ఏద్దాంతము ప్రతిపాదించుచున్నది ఈ ఎద్దాంతము గూడ విమర్శకు గురియైనది పై తెప్పరిచిన వందగ్గ ఎద్దాంతము (law of association) సంబంధములకు (connections) అవ్యయించు అదేమ కాని ఈ సంబంధములు కావములనకును కాక పరిస్థితులకును ఫలితములకును వదును వ్యతిరేక ముండుండును

కారన్ దైక్ క్రి క 1889 నుండి 1940 వరకు కొలం బియా విశ్వవిద్యాలయమునకు అనుబంధించినది 'టివర్స్ కాతే' యందు నున వత్త కాప్రొచామ్యుడుగా పనిచేయు కాలమున పెక్కు గ్రంథములు రచించెను వీటిలో విద్యా విషయక వన వత్త కాప్రమము (Educational

psychology-1908) మన ప్రకృతి కాస్త్ర ప్రాథమిక
మాత్రములు (Elements of Psychology) కోధన
మాత్రములు (Principles of Teaching-1908)
అంతుజ్ఞానము (Animal Intelligence-1911) మాన
వుని ఆదిమ స్వభావము (Original Nature of
Man-1918) అనునవి ఇతని ప్రముఖ రచనలు ఇం"ను
12 గ్రంథములు ఈతడు రచించినవి కలవు

ఈ గ్రంథముల వర్ణించిన అట్టి భారత్ దైక్ తనను
వం పూర్ణ మైన సంబంధవాది గ లేక సంవర్గవాదిగా
(Connectionist) తెలుపుకొనినది తేలుచున్నది
అయ్యుతమైన అంతు మన ప్రకృతిను గూర్చి అధ్యయనము
చేసిన ఫలితముగా తన సిద్ధాంతముతో అంతువుంచు
మానవుడు మే.భాగ్యదేవీ శ్రీశైలవరీ ఇతడు ఉద్ఘాటించెను
భారత మేమనగా రెండు భావముద్రలు (Impressi-
ons) గాని రెండు భావములు గాని ఒక అత్యంత
ప్రముఖమైన అనుభూతితో ఒక వాని పరస్పర ముడియై టి
తటస్థించినంత మాత్రమున అట్టి భావ ముద్రలు లేకా
భావములు ఫలితమును కలిగించినట్లే తప్ప అరసింది
నదును సంబంధము స్థాపనకాదు మానవులలో నరూ
ముగలవృ సంబంధమును జ్ఞానమును (Genie) ఇతర
అంతులును తప్పించితి సంగ్రహించుటలే అంతుజ్ఞాతి
కలెచి విస్తృతమైనదీయి అభిజ తరమైనదీయి సంబంధ
ములు మానవుడు పర్యవచింస గల్గు నది భారత్ దైక్
అభిప్రాయపడెను మానవునకును అంతువునకును గల
భేదము వలననే మానవుని అభివృద్ధి మృద్దు మైనది
మానవుని మనస్సులో నిరభ్యుత సంబంధములను గూర్చిన
భావములు కలుగు చుండుటచేతను అలోచనలు అను
భూతులు కార్యకలాపములు అను వాటి మూలమున
పంధర్వముల ననువరించి అతడు ప్రక్రియ అరన గలు
గుటచేతను మానవునకును అంతువునకును గల భార
తమృదు ప్రవచనం చున్నది

మానవ జాతిని అంతు జాతిని నడుచు తి భార
తమృదులే లేనివో మానవుడు గూడ వకువు నలెనె
జీవించవలసి యుండును మానవ మేధమృ యొక్క
పరిణామము అను గ్రంథము వండు భారత్ దైక్
నిరూపించియు " ఫలాది విధముగా భావన చేసి క్రియ

అనువవలెను అనెడి మానవుని అంతుజ్ఞానము వలన
అతనిని అతనికలె క్రింది అంతును నండు గల అంతు
వులలో ప్రభావముగా భౌతిక పాస్తి గాత్ర సంబంధము
కల వా నరములకును నడును ఒక విధమయిన చుట్టరిక
మున్నదని తేలివది మానవుని ఇంగ్లీషు శక్తిలు ఎట్టి
మాతన నిర్యుతమును నిరూపించుట పేరు అతని మేధా
శక్తి సామాన్య అంతుజాతి యొక్క జ్ఞాన శక్తి కలెచి
విస్తృత వ్యాప్త కలెచి అనను దానిని సామాన్యమైన
దానినిగతీ మనము తెలివితోన గలుగుచున్నాము కోమల
విషయములో గూడ అట్టి పూచనయే కాన నగును
అంతువుల బాధలలో శైల మానవుని బద్ధి శ్రేష్ఠమయినది

భారత్ దైక్ అంతు మన ప్రకృతి కాస్త్రము నండు పరి
కోధన చేయుటయే గా" నయోజన ఎర్థ్యధర్మను మలెను
గూడ మార్గ దర్శకుడాయెను మానవులు సంపాదించి
యిచ్చ జ్ఞానమునకును నేర్చుకొను పాపర్వమునకును
గల అంతరమును వివక్షత చేయగల బుద్ధి దైక్ ర్థ్య
పరిక్షల ను గూర్చి ప్రశ్నముముగా అలోచన చేసిన
వారిలో భారత్ దైక్ ఒకడు నేర్చుకొను క్రమమునకు
సంబంధించి నట్టియి మానవజమైన బిడలికను పరిక్షిం
చుటకును పరిమితిని నిర్ణయించుటకును ప్రన ర్జనమును
వతనకర్తని, తదితరములైన నై వెయ్యి విశేషములను
అంచనా చేయుటకును ఉపకరించు నట్టియి పద్ధతులను
అతడు అభివృద్ధి పరచెను కొలెనియా విశ్వవిద్యాలయ
ములో మన ప్రకృతి కాస్త్రాచార్యుడుగనుండి 1940 వలె
అతడు ఆ ఉద్యోగమునుండి విరమించుకొనెను ఎరన
1941 లో కాళిఫోర్నియా నగర మందలి "ెచ్చా లిజీ
ఇన్స్టిట్యూట్ వండును 1942-43 నడును హార్వర్డ్
విశ్వవిద్యాలయ మండును అతడు ఉప వ్యాస ముల
నిచ్చెను మానవిక కాస్త్రజ్ఞలలో అగ్రేసరు డయిన
భారత్ దైక్ మ్యాయాన్సు నగరములో 1949 ఆగష్టు
9 వ తేదీన మరణించెను

౮ ౮

భూమిపై దురు

ప్రాచీన గ్రీకు ప్రపంచమన భౌతిక రచనలో
నిష్క్రితి చేసు హెసెవచు ధూమృదైయు అను ప్రము
ఖుడు తనవెతి పూర్వము హెరోడోటస్ అను మరియొక

వర్షాకారుడు తీసింది కొట్లాడి గాందియించెను అతని
చారిత్రిక రచనకు ఎత్తయిన తీరును లెంగుది యిం
దెను కాని పెక్కు కారణములచే తినిపించు ఘోష
దైత్యులే శ్రేష్ఠునిగా అర్చనలకు తెంచుచున్నారని 1896 వ
సంవత్సరమున మెకాలే ఎను గొప్ప అంశం ఎద్దాంచుచు
ఘోషించెదైత్యును గూర్చి వ్రాయుచు ఈ అంశ ప్రపంచ
చారిత్రికులలో అగ్రగణ్యుడని వర్ణించెను

భూమిపై ఉన్న క్రి. పూ. 471 వ సంవత్సరమున
 ఏదెప్పు నగరమునకు వలసమున నొక ప్రదేశమున
 నన్నింటిను జూచి కండ్లి క్లౌరన్ అను వాడు
 గ్రీకులకు చరిత్ర యందు గొప్ప విఖ్యాతి గాంచిన
 మారథాన్ యుద్ధమున విజయము చేపట్టిన విప్లవి
 యొప్పు అను గొప్ప సేవాధీశుడు భూమిపై ఉన్న
 ముత్రాక యెని పండితులు 9000 మచ్చాడు ఈ విప్లవి
 యొప్పు ఒక రాజు కుటుంబము నందలి యువతని వివాహ
 మాడెను ఈతడు సంవత్సరము

శ్రీ పూ 481 వ పద్యరమన చెల్లెదోనీయన్
య్యదము ప్రారంభ మగుటతోడనే వీరెవ్వ ప్రజలు
ఘోషించె యును తను సేనా గాయకులతో పోవెనె
పన్నుకొనిరి ఈ చెల్లెదోనీయన్ య్యదము పిదప
రాజ్యమునకును పన్ను రాజ్యమునకును నడుమ పాక
నంగిగామును చెల్లెదోనీయన్ ఆము ప్రాంతము గ్రీకు
లేకము నందలి దక్షిణ భాగమునను నేరులై యుదము
సాగిన కాలమున ఈ ప్రాంతము పన్నుదాచారి యధీప
మందుండెను యుద్ధ కాలమున ఘోషించె యు
క్తేను రాష్ట్రమున గ్రీకు రాజ్యమును కాపాడవలసినదిగా
ఆజ్ఞాపించెను ఒకానొక సందర్భమున ఘోషించె యు
క్తపురుగు సన్నుదాచారిని పూర్తిగా వధానవలించెను
ఈ వధాయమునకు కోపించి వీరెవ్వ అరికాయలు
ఘోషించె యును లేకము నుండి తరియెచెలరి ఈతడు
ఇనుపది వంశపురముల కాలము విశేషములలో ప్రవాసగ
మండలవి వచ్చెను ఈ కాలమునం దీతడు చెల్లెదోనీయన్
యన్ యుద్ధము సాగిన ప్రతేకములని చోలు చాటిని
చేతగ పరిగించెను యుద్ధ రంగమును వ్యయముగ
సందర్శించిన కారణముననే ఈతడు వీరెవ్వ పన్నుదా
లకు నడుమ సాగిన ఈ మనః నింగిగామును పాశులించె

కర్నూలు జిల్లాపట్నం వర్తింప గల్గెనది కొంతకాలము గడచిన తరువాత దీనిమ్మ రాజ్యమునది ప్రజాపకచారు భూస్వామ్య వ్యవస్థమునకు మరల వచ్చుటకు అంగీకరించి (క్రి.పూ. 404) క్రీ.పూ. 310న సమర్థమున ఈ నిర్ణయమును సంగడించిన తరువాత వచ్చురమునకు గురియైపట్నం కోచుచున్నది. కావలసిన చేతనే తిరిగి చరిత్ర గ్రంథము ౨౩ ప్రకరణ మధ్యమున అప్పొరుగ అంగీకరించు ఈ విషయము ప్రతి గ్రంథమును జాగ్రత్తగా పాడి ఎక్కినపక్షం తను తానెవరి వరము వారినిచ్చు తున్నది గ్రంథమునకు ప్రచారము కల్పించుచున్నది కాక రాజ్యము అను అప పుస్తకము నందు భూస్వామ్య వర్తింపన యోగములను యది వరకును పొంగింప

భూకలదైమ్ము ప్రాచీన శ్రవణ్యగ చార్మిత్రి గ్రంథమునకు తెలిపినయిదు యుద్ధ గాధ అని శేరు ఇయ్యది తీగ పుటలు గల పుస్తకము ప్రస్తుతము నీటిని ఎనిమిది ప్రకరణములుగ భాగించినారు ఈ గ్రంథపు యుద్ధతీ ప్రకరణములో ఎడెప్పు పార్వత్య రాజ్యములను యుద్ధము సంకల్పించుటకు గల కారణములు వివరింపబడినవి తెలియదు మూడు భాగలు ప్రకరణములలో తోలుకొన్నది ఇది యందు మూడు సంవత్సరముల యుద్ధ గాధ వర్ణించబడినది అయినచ ప్రకరణ మందు ఈ తెలియదు రాజ్యముల వారును కావించుకొనిన కాభ్యుత్థిగ నందిన గూర్చిన విశేషములు లభింపు అందు ఏడు ప్రకరణములలో నెనిమిది దీర్ఘమున పాగిన యుద్ధ వర్ణనము కలదు మరి ప్రకరణము నందు తెలిపినయిదు యుద్ధ గాధ యందుతి వృద్ధుడును పుట్టుము ప్రారంభించి బడినది కాని శ్రీ పూర్ణి న సంవత్సరపు విశేషములలో ఈ గ్రంథము లుపాఖ్యగ అనిపింపు ముద్ర

గాని నిరూపణము వినియమున భూష్ట్రై మ్మి ఒక
మానవ పద్ధతి నవలంకించెను ఈకాశి పూర్వము లు
వోసితిని లంఘనము ఒక ప్రఖ్యాత వరిపాలకుని యుగ
మునో లేక ప్రఖ్యాతుని లేవనల యుక్తవములలో కను
కదా కాళముగ గైకొని ఆ వందర్శమున నంధరించిన
నిశితములను వర్ణించెడి వారు ఈ పద్ధతినవల కాని నిర్ణ
యము తక్కుగి అరుగ దనియు ఏ నంధరిన ఒక నవయ
మున అరగెడి తెలివినదలే ననియు ఎనగెడి ఒక ప్రాధ

వర్తకి కాలమున ఆ విశేషము సంభవించెనని స్థూలముగ మూత్రమున మన కెన్నవలయు ననియు ఘృష్ణంబై యున్న ఈ వర్తకస్థి విమర్శించి శ్రోమస్థులైనను ఇందులకు మారు తగదని శ్రుతి వినవచ్చునమును నేనని కాలము చరిత్ర కాలము లని రెండు భాగములు కనిపెను నేనని యనగా మార్చి నుండి జ్యోతిరు వరకు గల ఆరు నెలలు చరిత్రావ మనగా నవలయు నుండి ఎబ్రవీ వరకు గల ఆరు నెలలు చరిత్రావ మందు భూమి పై నను నమూనము పై నను గూడ యుద్ధము ఇంచు మించు విరమించుటనును శ్రీ పూ 481-471 నడుమ జరిగిన విశేషములను ఘృష్ణంబై యున్న ఓది పేనెగులు నది హేమంతములు అను కాల విభాగముల సహాయమున వర్ణించెను కాను రచించిన యంశములను పూర్వోద్భిద్దులకు జాగ్రత్తగ వున నరికిన కావించి అనంతరమై చోల్లతో తగిన మార్పులు చేసితిరారు

ప్రాచీన గ్రీకు చరిత్ర యందు శ్రీ పూ ఆయురవ
కళ్యాణమున కొక విశిష్టత గలదు అయ్యది హేతువాద
మునకును విజ్ఞానమునకును ఏర్పడి గాంచిన కాలము
ఈ కళ్యాణ యందు హీపీస్టసు అను ఉప ధ్యాయ వర్గము
వారు గ్రీకు లేక మండెల్లెడల సంకారము చేయుచు
ప్రతి యందెంతో ప్రవోధమును కల్పించిరి వారు
మూడ విశ్వాదములను అందిరి హేతువాద కల్పి
ప్రవృత్తునందీ ఈ వోష్టులలో ఎన్నోగోరీ అను
గొప్ప విధానము దొకడు ఘృష్ణులై యును గ్రీకు లేక
చరిత్రయందు దళింద విశ్లాణి గాంచిన రాజవీర్జి దగు
సెలెస్టియ అను ప్రముఖుడును ఎక్స్టెంకోరును విజ్ఞానీక
కెయ్యలుగ నుండిరి అందెరొకను అను మరియొక వోష్టు
వంద కుచివద్ద కూడ ఘృష్ణులై యును అతేక వివచయించును
చేచ్చెను కావున సీవన యందు వశ్యాశ్లేషమవకత్తు
మును నిచ్చకపోత ట్టియును చక్కగ తెలకొనెను
ఈ ఘృష్ణులై యు వందకుడంద ప్రాయముగవేయింకము
అను స్థితిగలిగెడి వాడు వాడు ఆ కాలమున గ్రీకు లేక
మున 'అరెట్య్ (arates) అను వై వజ్జలు ప్రశ్నాతి
వహించి యుండిరి ప్రతి రెల్లెరును వీరు తల్లివన యంగ
ములను వేర వాక్కులుగ వచ్చెడి వారు వాని ఘృష్ణు
లై యు అట్టి విశ్లాక పురుషులను కూడ శేవకము

మూల శక్తికి వమ్మెట్టి వారు కాదు కొన్ని సందర్భములలో ఇతడు వారి వనవశ్యము లేని పేను చారిత్రి గ్రంథము లందు ప్రబుద్ధ పురుషుల రాజకీయ కార్యకలాపములను మూలమే వర్ణించవలెననియు వారి అసంగతక నిరీక్షమున కలెందెట్టి స్థానమును లేదనియు కావున పేవారీతిని రాజనీతిజ్ఞులు మున్నగు వారి గాధలను వ్రాయువనపుడు వారి ప్రతి శ్రవణం చేయవలసిగలదనియు ఖ్యాతైదువు అభిప్రాయము చరిత్ర రచన యందు ప్రతినిధి స్థాన మొనగట అవసరమని మన యాశయము కావలెను కావున పెటేరింగ్నియను యుద్ధ గాథ ను రచించు వస్తుడు ఖ్యాతైదువు మహాకయుడు రాజీయ విషయములను మూలమే తన గ్రంథమున పొందుపరచెను

సమీపాన భూస్వామియై యున్న వాళ్ళు వేసినవారును అంతే కాక అవధి ప్రాయమున్న గ్రంథ సంధిని యింకములు అవధి ప్రవచనమున వదిలి ముఖ్యములైన వని కావున అతడు అన గ్రంథము వందు సకాశమునను మూత్రము వర్ణించి వలెనని రాజు శ్రద్ధ పూర్వము కాను స్వయముగ మాచి వివర యింకములను ఇవలులు తెలిసిన యింకములను రాజు శ్రద్ధతో పరిశీలించి అయ్యిగి వశ్యగర్భితము అని సమీప కుదిరిన మీదటనే భూస్వామియై వాటిని అంగీకరించెడి వాడు ఈ వశ్యగర్భితము కొరకై అతడొక కాలము వెచ్చించి శ్రమ కొచ్చెడిన దు భూస్వామియై వర్ణించిన యింకములు సమకాలీనములే కాని విషయములను గూర్చి తెలుసువచ్చుకొందరు సురక్షితవనము మరీకొందరు పక్షపాతి బుద్ధి రజనమున వశ్యమునకు మాయగ అవశ్యమును ప్రకటించుచును అట్టి స్థానికములు అన గ్రంథమున స్థానము అభిసంపాదునట్లు భూస్వామియై తాగ్రత వహించెను పాక్షపతి చిత్తమును రంజించి కేయంబు కొరకై అతడు వశ్యమూరము అని పిరగావలెను ప్రేమ మట్టములను తన పుత్రులము వందు చేర్చితము వశ్య మగు చారిత్రికాశ్రముల నెరిగినచో వశ్యమొనములవలె స్వరూపము మాహించి వాని అంతర్యమును గ్రహాయించి మలకముగును ఈ ఉద్దేశ్యము కొరకై భూస్వామియై గ్రంథ రచన పొగించెను ప్రకాశమూరమును పొందు శంకతో నేని గ్రంథమును

చ్రాయలు లేదు ఇయ్యది పార్శ్వకాళిగమగు నితేవము అని యాతడు తెల్పుకొనెను కావున ప్రపంచమునందు విమర్శనా దృష్టితో చాకిరి రచన కావించిన వారిలో ఖ్యాతమై యున్న ప్రథము డని తెల్పుట అతియోక్తి కాదు ఖ్యాతమై యున్న ప్రజాన చరిత్రయందు ఆ కాలమున ప్రస్తుతగు గ్రీకు రాజవీరిజ్ఞులను సేవాధీశులును తదితరులును కావించిన ఉపన్యాసములు చెప్పుట కలవు ఇట్టి ఉపన్యాసములలో ఖ్యాతమై యున్న వ హ పి తి యు ప్రభాగ్రత రాజవీరి వీరతయు అగు పెరికిల్లు అను వాచని భాషణములు ప్రసిద్ధములు ఈ పెరికిల్లు మహాశయుడు ఏకేషు స్ట్రుడ రాజ్యము నందలి ప్రథమ పౌరుడుగ ఎన్నియో వర్ణయము తెన్నుకొనఁది క్రీ పూ 487 నుండి 483 వరకును ఆవిర్భవముగ ఏకేషు రాజ్యమును పామ్రాజ్యమును కూడ పరిపాలించెను ఆ కాలమున ఏకేషు ప్రజాపాన్యము మత్స్యపుత్ర దళ యందుం డెను కాని తాను వర్ణించుచున్న యంశము ఏకేషు వారికి గల పామ్రాజ్యము నందు పంపించిన పంతులలు కావున ఇతర విషయములను అప్రమత్తములుగా కావించి ఖ్యాతమై యున్న వాని పొంతకు రోలేదు తన గ్రంథమునం దీతడు చేర్చిన ఉపన్యాసములు పాతఁటల చిత్తముల పెంతయో అతర్నించి వారి పెంతయో ప్రభావీతుల గావించెను

పెరికిల్లు కావించిన ప్రథమోపన్యాసమునం చాతడు ఏకేషు ప్రజలను దైర్ఘ్యకావములతో పృథ్వా వారిలో యుద్ధము పాగొనవలసిన దనియు శత్రువుల తెంత మౌర్యమును తొంగిపోరాడనియు ప్రోత్సహించెను తన ప్రుద్ధ జాతి కీర్తి కేవిధముగను కళంకము రాకుండ ఏకేషు వీరులు వర్ణించవలెనని కూడ పెరికిల్లు కోరెను పెరికిల్లు కావించిన రెండవ యుపన్యాసము పామ్రాజ్య వాక్యాయమునం దఖండ విభాగి గావించి పెరికిల్లు యొక్క యుద్ధ సందర్భమున, క్రీ పూ 483 వ సంవత్సరమున) మరణించిన పెక్సెయిడ్రు వీరుల గౌరవార్థ మొక పక్ష యోధులు కావించి ఖిడ్రు ప్రాచీన ఏకేషురాజ్య పరిపాలనలోని ఉత్తములను ఏకేషు పాలకుల కీచికా దర్శములను పెరికిల్లు ఈ మహాోపన్యాసము నందు వివరించెను మా రాజ్యాంగ విభాన మింత రాష్ట్ర

ముల వారి కావనముల ననుకరించు మే మెల్లప్పుడును ఇతరుల కొక యాచర్యముగను నమోవా గను ఉండి మే నాని ఉండుల నుండి మే మేదియు గ్రహించము మా ప్రభుత్వము వారు రాజ్య మందలి అభ్యుత్థి సభాగ్యుల తేనుమి నకై పాటు పడుదురు కాని యే కొలది ముడిని మౌర్య మో వేచించుటకై గారు నానుకొనదు అందునంతనే మా రాజ్యము ప్రజాపాన్యము ను జరగుచున్నది ప్రజావీరము నందు వ్యక్తుల కేరెని సములు సంభవించిన పక్షమున మా కావనము తెల్ల వారి కిని వ్యాయమును ప్రపాించుచు మా రాజ్య భద్ర మున్నక వర్గముల వారికి గొప్ప పరోచాలును కీర్తి ప్రతిష్ఠలును లభించు చుండును కాని ఇట్టి సందర్భము లందు అర్హతలు యోగ్యతను దెదపలన గౌరవ మెన్నడును నిరాకరించఁదగు ఎవరైన పేదవాడు న రాష్ట్రము నకు సేవ చేయించిన పక్షమున సంఘమున దాంధ్రుని గల సేవ స్థానము కారణముగ అతని తల్లి అవరోధమును సంభవించు ప్రజా తీర్థము నందు పోగొనని పౌరుని మేము వ్యర్థునిగా కొనిండుము ఇతర రాష్ట్రములలో నిట్టి భాషణము లేవు ఏకేషు రాజ్యము గ్రీకు దేశ మందలి యితర రాజ్యములకు గురుస్థానము నొందుచున్నది ననుయ మేతెంచినప్పు డీ రాజ్యపు ప్రజలు గ్రీకు దేశ విభాగిని నిలువఁజేయుటకై ఎంతెంతటి భువరాగ్రములైన పాధింపగలరు అని పెరికిల్లు మహాశయుడు తన ప్రుద్ధ భాషణము నందు వలించెను పరోక్షముగ ఖ్యాతమై యున్న ప్రజల యోగ్యత నీ విధమున ప్రకటించె నని మనము భావించ వచ్చును

ఏకేషు రాజ్యము నందు గల లోపములను ఎత్తి చూపుటకు ఖ్యాతమై యున్న పెనుకీయ లేదు ఈ యుగము వాటి ఏకేషు ప్రజలలో పామ్రాజ్య తత్వ భావములు కాగుగా వ్యాపించి యుండెను ఈ రాష్ట్రము వారి కొక చిన్న పామ్రాజ్య ముండెను పామ్రాజ్య పరిపాలనలో వారికి కాకిన్యత ప్రభుత్వము నమోవక తప్ప లేదు ఇది యిట్లుండగా ఈ యవకాళమున ఏకేషు బిట్టలను దొరి విధమగు భువనూరి వ్యాధి వ్యాపించెను దైత్యు తివ్యులు దీనికి విచారణోపాయమును కన్గవ జాలరై చారు కూడ ఈ వ్యాధికి అతిక సంఖ్యలో

అనియెరిగి భూమి భగవద్భక్తిగ్రంథము మున్నగు వాని వలన నెట్టి ప్రయోజనమును లేదయ్యెను 'సేవా న య కుటు సామాన్య' పై నిజము పలువురు మరణించిరి 'సేవ యందు' యుక్తి'భావము ఓదించెను పృథ్వి భాగో యుక్తము సాగించు చున్నందులకై 'చైతన్య'ము ఏదెప్పు ప్రజలు తమ పాలకు డగు 'చెరికిల్లు'ను విడిచిపెట్టి పాగిరి లంకకు 'చెరికిల్లు' వ్రతా మహా వళ యందు నుండియుగ మహోదయమును కాంచిరి అందు తన యుక్త నీతిని నమర్చించుకొనినను ఇప్పుడు మన పాపములను ప్రమాదావస్థ యందున్నది ఇంతకాలము పాలించిన ఎవ్వరు ఈ పాపములను మనము వదలుకొన నుండదు ఇప్పుడు మీరు వసించు చున్న అధికారము ధర్మములకై వైచిత్రి కాదు అహంకారము అధికారమును మీరు స్వీకరించుచున్న తప్పు కాని ఆ అధికారము నిన్నుడు చే నిడుచుట ప్రమాద భరితము ఇతర ప్రజలను పాలించుటకై ఉద్దేశించిన వారి కైర్వరము ఆ ప్రజల యసహ్యతయు వైచిత్రియును కష్టపు ప్రజా ప్రాతిభిజ్ఞమును తప్పని పరిధి వలన వశమున నవ నీతిని ఉత్తమ లక్ష్య పాథవ కోశ మార్గము గ కాచించు కొనుట వివేక సంతులి లక్షణము తప్పదుకొనుచున్న అవధి తే మార్గమును తెచ్చు తెలివక ఆ ప్రమాదము ల తొలగించుటకై అతి త్వరితముగ ఉపాయములను కాచించు అనుకూల ఉత్తమ మార్గములు అట్టి ఎందులకులే ఉత్తమ సంఘములు 'అని పల్కి 'చెరికిల్లు' ఓదించుచున్న ఏదెప్పు సేవల కైర్వర పాపములను పునరుద్ధరించెను ఏదెప్పు ప్రజలు చెరికిల్లు కాచించిన న తతోడ సంకీర్ణించిరి కాని అతనిని కడకత్తువారి కాచించిరి అధికారమును దుర్వినియోగ మొనర్చుకొను అతని పై 'సేవా రోజు' కాచించెను ప్రజల ప్రేమ పురుషుని పై 'భార్య'గా విధించిరి కాని అతని కామముతోనే నీరు తమ యభిప్రాయమును మార్చుకొని అతనిని తమ 'సేవా' నీరునిగను పరిపాలించిగను మరల ఎన్నుకొనిరి ప్రజల వ్యవహారములను వధవుయందు దీక్షించి గల పాపములను మరలెరిగి లేదని ఏదెప్పు ప్రజలు చెరికిల్లు మగ్గడించిరి కాని ఈ ప్రజానిమానము చెరికిల్లున కే విధముగను లాభకారి కాదేను భగ్ను మౌర్యుడగు నీతడు మర

మూడు నెలలలో కాలధర్మము చేసెను (క్రి పూ డీరి) అజ్ఞానముగ 'అల నిగ్రహ'నుగ్రహములను వమ్ము కొని యందుకు వివేకము కాదను భావమును ఈ సంధ్యమున భూమిపై దృష్ట వ్యక్తికరించెను భూమిపై దృష్ట తన మిత్రుడగు చెరికిల్లును బాల ప్రస్తుతించి అతడు తన పాపములనులే అతని ప్రాప్త్యాన్ని రాజ్యము వందు ప్రభు పాలన ఉన్నతస్థానము నందుకొనుటయే కాక ప్రజలకు చక్కని నీతి మార్గమును చూపె నని కొనియాడెను చెరికిల్లు మరదానంతరము ఏదెప్పు రాజ్యముగ ఓదంత ప్రవేశించితిల్లు తెలుప నలసి యున్నది రాష్ట్రము నందు కడ కైర్వరము ఈ కాలంలో వాగదానిని వాయు డగు క్లియో అను వాతడు వివేక మనస్తత్వమును ప్రకటించెను అతని యందు విశాల భావములు కాని ఉదాత్తత కాని లేకుండెను ఆ సామ్రాజ్యమును పాలించుచున్న ఏదెప్పు రాజ్యమున ప్రాప్త్యాన్ని పరిపాలనకు పాపకాళము లేదనియు పాపములనుకోని ప్రజల కైర్వరైవ తిరుగుకొను కాచించినతో వారి కైర్వర యో రాక్షసులును లేకుండ వాళనము చేయుచే నని క్లియో కాచించెను మితితీర్చి అను అతనినికాని వారి సంధర్మమున ఏదెప్పు పాపములను పై తిరుగుకొను కాచించి యుండిరి క్లియోనుకు ప్రతిపక్షియైన కయోతో ట్ అను వాతడు దూరదృష్టిగ రాక్షసులను కాచిన క్రమపురిపై అగ్రపాత నిరర్థక మగు క్రూరత్వమును ప్రదర్శించుట యుచితము కాదని అతడభిప్రాయ వచెను 'సేరము- కిడ అను విషయమును గుర్చి అతడు తత్వ విచారము కాచించెను అజ్ఞాని మండియు మార్గముల వైయక్తికముగను సామాన్యముగను కుడ సేరములు చేయుచునే యున్నాడు నిజాన రహితులగు పాలకులు ప్రతికార భావముతో కాము విధించు కిడ సంక కంతుల కలవరము కాచించుచు పోయి, తుట్టుకుడకు పాపములను సేరమునకు పూడ మరల కిడనే నిధింప పాగిరి ఇది వట్టి మోద్యము దోష మరల కిడ విధించి నంత మార్గమున వే కార్యము పాపించెదడు దుష్కార్యముల కాచిన వలెనను ప్రేమలను తల్పితములను, మించిన కిడ విభావమును మనము పృథ్విపై వలెను ప్రతి పక్షము కాచిరి కిడను పాక్షింప వాడు దాని నల

మనపై యెట్టి వరిచాములు కలువో కూడ తెచ్చుక
వింశింపవలెను శిశులు విధింపుటలో ఉద్దేశ్యము
దోషములపై కలవిర్చుకొనుట కాదు అట్టి దోషములను
చారు మరల కానింపమిండు నట్లు చేయుటయే అందరి
వరమార్గము అని డయోడోటస్ వారినిచేను కాని
విజ్ఞానపూరితము లగు శ్రీ రాజ వీరిట్లాది లభిప్రాయము
అధికార గర్వముచే విచేత్రములగు ఏదెప్పు పాఠశాలకు
వచ్చుచేను

శ్రీ పూ 411 వ వంపవర్షమున ఏదెప్పు బ్రతును
మిలాన్ ప్రజలును ఒక అర్థ శతాబ్దము కాలము నంది
కానించుకొనవలెనను భావముతో ఒక వమానేశము
చేర్చుట చేసికొనిరి కాని లల గర్వముచే మొదటి
నుండియు కూడ పెద్దనియమము సూత్రముగనే వర్తిం
చిరి చారు బ్యాయమును కాని ధర్మమును కాని పాపం
వక తమకు గల వంశాన్ని అనియుపై ననే అధారము
ఇదివరకముం చారును వమానులై వచ్చుచే బ్యాయ
బ్యాయముల గుర్చి చర్చ కొనింపవలెను అవంతులగు
చారు తమ యిచ్చ నచ్చివచ్చున వర్తింతురు దుర్బలు
లగు చారప్పిటిని వహించి యూరకుండ వలసినచే
అత్యల్ప మగు మీ జాతికి మేము పాపకల్యాణము కొనంగ
జాలము అని ఏదెప్పు రాయబారులు వాదించిరి
మిలాన్ రాయబారు లిందుల కంగీకరింపలేదు

మీ దౌర్జన్యమునకు మే మంగీకరింప జాలము వంశాన్ని
లల మున్నంత మూత్రమున మీకు విజయము ఎర్పించువని
యెట్లు నిశ్చయముగ చెప్పగలము? అప్పుడు చేనకనుమ్యే
వరింప వచ్చును' అని చారు ప్రత్యుత్తర మొసంగిరి
తై వజ్రాంకురై వ్రతములను వహించి కామము గదవు
చారు అల్పబుద్ధులు దుర్బలు లగు చారు అవంతులకు
లోను కావలె ననునది మానవ చేతతోకములు రెండింటి
యందును అంగీకరింపవలెన మూత్రము అని లలదర్శముచే
ఏదెప్పు రాయబారులు వమానాన మిచ్చిరి మిలాన్
వారి పాపకల్యాణమును గుర్తించుట ఏదెప్పు పిరాక్రమం
చెను మిలాన్ ప్రజలు ఏదెప్పు రాజ్యము నందు కావలెన
వలె తీనించుట కంగీకరింప లేదు ప్రోధానేశ వరవతులై
ఏదెప్పు పాపమూర్ఖులగుట శ్రీ పూ 411 వ వంపవర్ష
మున మిలాన్ ప్రజల సంభవము నంపించిరి ఏదెప్పు

పాపములు కానించిన యీ దౌర్జన్యమును యురికిన్
అను ప్రసర్త బాటక కర్త డి ప్రోత్ ఫుమన్ అను
వన వాటిక యందు నిశితముగ అంకించెను నిరంకుశాధి
కారము కల చా రెట్లు వర్తింతురో సామ్రాజ్యవార
వజము చారు దుర్బలుల కెట్టి హక్కులును లేవని యెట్లు
చింతింతురో చూపుటకు పై యంశములు చక్కని వివర
వము మృశ్యపరైర్ము గ్రంథము నందు అను ఎదు ప్రకరణ
ములలో ఏదెప్పు రాజ్యము చారు సింహి ద్వీపముపై
కానించిన దండయాత్ర ద్వీపం అధిగరి ఈ కాలమున
ఏదెప్పు ప్రజా పాపమునువం దిరుపురు వాయువులు లాల
ప్రస్తుతులగునీటి అంధోకడు ఎర్పియియాడ్ అను
చాడు ఈతకు వయస్సులో ఎప్పుచాడు మూర్త ప్రకృతి
కలవాడు కయ్యమునకు కాలు ద్రుచ్చువాడు పాపార్థ
వనుడు కాని యీతడు మిక్కిలి మాటకారి యైవరిమన
ప్రజలు పాపారణముగ ఈతని మాటలే పాటించెడివారు
రెండవ వాయువును సింహియాన్ అను నాతడు ఈతడు
నయను మరణింప వేచా వాయువుడు అమళవారి దూర
దృష్టి కలవాడు వీలై నంతవరకు యద్దమునకు దిగ
కూడదను భావము కలవాడు ఏదెప్పు రాజ్యము చారు
తమ కప్పుడు గల సామ్రాజ్యముతోడను వరువు ప్రతిష్ఠల
తోడను సంతుష్టులై యుండవలె ననియు పాపవరులగు
వాయువుల హుటలకు లొంగిపోయి యుద్ధ ప్రవేశవము
కానించరాదనియు సింహియాన్ వారినిచేను బూజ వట్టిన
వృద్ధుల మాటలకు చెవి యొగ్గ వలదనియు పాపానముతో
యుద్ధ రంగములోనికి దూక వలయు ననియు ఒక
సామ్రాజ్యమును కరిపాటించ బూనినచారు ధర్మ దర్శ
ముల గుర్చి విశేషము మరన విజయదశగ శక్తివలెపై
చాడి కానించవలె ననియు ఇదియే అత్యధికలోపాయ
మనియు పేర్కొనియాడిన ప్రత్యుత్తర మొసంగెను ఏదెప్పు
రాజ్యము గ్రీకు దేశము నంతను ఆక్రమింప వలెనని ఈతని
అభిప్రాయము

అమళవజ్రాంకురై కాంతింపుదును లగు సింహియాన్
వలెను ఏదెప్పు చారు పాటించలేదు వయోధాకము
వలెనను అవారోగ్యము వలెనను సింహియాన్ ఏదెప్పు
వేరలకు నాయకత్వము వహించ జాలవని తెలియజేసెను
కాని అధికారు లాతని రాజీనామా నంగీకరింప లేదు

కానవ వృద్ధుడైన మియోన్ ఏదెప్పు పేవల క్రగగామియై ఎరిగి దీర్చవచ్చునై దంతక్షతక ఉన్నచేడు ఆ మత ప్లాస్టా పేషా నాయకులు మిక్కిలి కోపాతేజవరవతులై క్రమపు లగు గెదెమ్మచారితై భయంకర ప్రతికారము గైకొన వలెనని దృఢ నిశ్చయమై యుండిరి ఇది యిట్లుండగా ప్లాస్ట రుడుగు డిప్లిమియాడిన్ లేక డ్రోపామై క్రమపుల కడకు పారిపోయి వారి కరణు లేడి స్వలేక మగు ఏదెప్పు రాజ్యమును కాళవము కాచించుటకై పూను కొనెను అతనికి ప్రజాస్వామ్యపాలన మనవ కెంత మూత్ర మును ఇచ్చెము లేదు ప్రణల పరిపాలనకు మారుగ అల్ప సంఖ్యాగులగు ఉన్నత వర్గముల వారి యధికారము కాని తన నిరంకుశపాలన వారి పాగవలె నని ఈతని భావము ఈతని యధికారములను తెలిసి ఏదెప్పు పాలకు లితనిని లేకము నుండి తరిమికైచిరి మియోన్ పొగించిన దండయాత్ర సంపూర్ణముగ నిధిలనుదొంగును ఏదెప్పు పేవల కపారముగు వర్ణము సంకరించున వారి స్థలమై వర్ణమును నొకా పేవయు కూడ సంపూర్ణముగ నశించెను మంద భాస్కరుడైన మియోన్ సేవారిని, ఈ వికాశవమునకు సేతువుగ భావించి ఏదెప్పు రాజ్యము వా రాతనికి మరణ శిక్ష విధించిరి మిక్కిలి యోగ్యుడైన ఈ పై వ్యాధి వారి కిట్టి గతి వట్టుట కాల కోవయినైన యంశమని భూస్మై వచ్చు వ్యాధ్యాధించెను

ఎరిమిదవ ప్రకరణము నందు భూగర్భమై వచ్చు రోగినియను యుద్ధ గాళును ముందునకు పొగించెను కాని యీ గాళ పూర్తి కాకుండగనే అతడు మరణించెను ప్లాస్టవెరుడుగు డిప్లిమియాడిన్ ఏదెప్పు వగరమునకు మరలి వచ్చుటకోరకై మిట్టలు పన్నుపొగెను ప్రజా స్వామ్య ప్రభుత్వమునకు మారు ఉన్నత వర్గముల వారి పరిపాలన నెఱోనుట తన కనుటాల మని అత డెరుగును అతని కోరిక ఎట్టించెను ప్రజా పరిపాలనమునకు మారుగ 400 మంది ఉన్నత వర్గముల వారి పరిపాలన నెఱొనెను (క్రి పూ 411) ఈ పరిపాలన వాల్లు వెలలు మాత్రము పొగెను ఆ విమిట్టలు 5000 ప్రతినిధుల యధికారము పొందిన మెయ్యెను ఈ రాజ్యాంగము నందు ఉన్నత వర్గముల వారును తక్కువ వర్గముల వారును కూడ విమిట్టత వధున చెందియుండిరి భవ యెరుకుతో ఏదెప్పు రాజ్య

మున కింతకంటె మంచి ప్రభుత్వ మెప్పుడును లభించి యుండలేదని భూస్మై వచ్చు తెల్పి యు న్నాడు ఈ చరిత్రమును వేలల ప్రజా పరిపాలనకు విముఖుడు 5000 ప్రతినిధుల పరిపాలన ప్రారంభమైన తరువాత ప్రచారముతో మన్న డిప్లిమియాడిన్ తిరిగి రావించి లెచెను ఈతనికి పైవర్ణమైన వర్ణాధికారములును లభించెను అర్హతవశమున ఏదెప్పు సేవలకు మరల కొన్ని విలయములు లభించెను క్రుంగిపోయిన వారి కైర్వము మరల దిగురించెను అందరును కలం యర్పించినచో విలయము మరల లభించ వచ్చు నను అక ఏదెప్పు వారికి గలుగరా గెను పాలకు డగు డిప్లిమియాడిన్ వర్ణవిధముల ఇందులకై కృషి చేయిపొగెను

ఇంతటితో అకస్మాత్తుగ భూస్మై వచ్చు వర్ణత ఆగిపోవు చున్నది అంతకలహముల నలవ గ్రీసు లేక మే విధముగ అత్యపాత్య కాచించుకొనినో భూస్మై వచ్చు ఇందు చొక్కగ వివరించెను గ్రీకు చరిత్ర ముండి లేటి ప్రపంచ మెప్పియో గుణ పాక ము లను నేర్చుకొన వచ్చును ప్లాస్టవర్ణమును రక్షించుకొన వలచినవారు అంతర్దర్శ ముల నలవను దుష్టులగు పరిపాలకుల చర్యల నలవను ఏర్పడు అకాశతత్వము నుండి తప్పు కాను కాపారు కొను చుండవలెను పాలకు లెదిగిరిరులును అతమద్ద లును అగుటతో గ్రీకు ప్రజాస్వామ్యము నశించెను కాని తెలిశియ్య వర్ణించిన అద్భుత మగు గ్రీకు నాగరికత మానవ జాతి కొక కాశ్యత వారసత్వముగా నిలచి పోయినది

క పా

దంతములు—వాటి సంరక్షణము :

కంకు ఆకారము కలిగిన గట్టి కారికక భాగముల దంతము లనెదరును అవి పై రొడ యొక్కయు క్రింది రొడ యొక్కయు దంతపు మిదుళ్ల యందు అమర్చబడి యుండును దంతములు పన్నువలెను నమలుల యందును శక్తిములను ఉత్పత్తించుట యందును మనకు తోడ్పడు చున్నవి దంతములు మూలమైన తత్వము (డెంటిన్) తో నిర్మితము లగును అం ఎముకతో కాక డెంటిన్ తో ఎర్పడును క్షయచేయబడిన వాటి భాగములు ఎమెటులో పొందుచుండునది యందును అయిటకు గోచరించు భాగము ఎపామిలుతో కప్పబడి యుండును ఖనునతో

దెగబడిన మూలమును చిగురుతో ముసుగు వడివ వడిమి భాగమును బయటకు కట్టించు శిరో భాగమును- ఈ మూడును దంతము వందలి భాగములు దంతపు మధ్య భాగము కోలుగ ముడుచు చాచికి దంత రంధ్రము లేక గుళ్లు రంధ్రము అని పేరు అది కరెక్ట్ (Correct) అను కణ జాలముతో నిండియుండును అనగా అందులో నలినంటి తెల్లి అను పదార్థమును రక్షణాభావములను దంత మూలముల యొక్క కురి భాగమున నున్న కాలువ ద్వారా లోపల ప్రవేశించు వాడులును ఉండును

శిశువు కాల్య శివోపమలో ౧-౨౩ వెలల మధ్యకాల మున ౨0 పాలవండ్లు బాగ్గత మగును అవంతరము ఆ దంతములు చాలిపోయి వాటి స్థానమున ఎక్కువ కాలము పని చేయు ౩౩ దంతములు మొలచును అవి ౬ వ లేక 7 వ సంవత్సరము నుండి 17 వ లేక ౩౩ వ సంవత్సరము వచ్చు వరకు మొలచుచునే యుండును దంతములు వాలుగు విధములుగా నున్నది (1) ముందరి

కత్తెర దంతములు (Incisors) (2) శోర దంతములు (canine) (3) ముందరి దంతములు (pre molars) (4) దవడ వల్లు (molars) పాలవల్లు బాగ్గతమగు కాలము -

పై చాడ వల్లులో (Maxilla)

మొదటి కత్తెర వల్లు 7½ వెలలకు బాగ్గత మగును

రెండవ కత్తెర వల్లు 9

శోర గల వల్లు 18

మొదటి దవడ వల్లు 14

రెండవ దవడ వల్లు ౨4

క్రింది చాడ వల్లులో (Mandible)

మొదటి కత్తెర వల్లు 8

రెండవ కత్తెర వల్లు 7

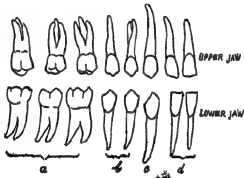
శోర గల వల్లు 16

మొదటి దవడ వల్లు 12

రెండవ దవడ వల్లు 20

దీర్ఘకాల ముండెడి వల్లు బాగ్గతమగు కాలము -

చిత్రము-149

చిత్రము 1 చాడ వల్లు

పై దవడ వల్లు-

మొదటి కత్తెర వల్లు 7-8 వెలలలో బాగ్గతమగును

రెండవ కత్తెర వల్లు 8-9

శోర గల వల్లు 11-12

మొదటి రెండు మొలలు గల వల్లు 10-11

రెండవ రెండు మొలలు గల వల్లు 10-12

మొదటి దవడ వల్లు 8-9 వెలలలో బాగ్గతమగును

రెండవ దవడ వల్లు 12-13

మూడవ దవడ వల్లు 17-21

క్రింది దవడ వల్లు-

మొదటి కత్తెర వల్లు 8-9

రెండవ కత్తెర వల్లు 7-8

కొవ్వ గల పల్ల 9-10 వలెలలో	జూరక మగును
మొదటి రెండు మొదల పల్ల	10-12
రెండవ రెండు మొదల పల్ల	10-12
మొదటి దవ్వు పల్ల	6-7
రెండవ దవ్వు పల్ల	11-12
మూడవ దవ్వు పల్ల	17-21

చిత్రము-15

పటము 2
పాలపళ్లు

కాళ్ళపై పల్ల —

- (ఎ) దవ్వు పల్లు
- (బి) రెండు మొదల గల దంతములు
- (సి) కొవ్వ గల దంతములు
- (డి) కత్తెర దంతములు

కాళ్ళపై పల్ల పాల పల్లు —

- (1) కత్తెర దంతములు
- (2) కొవ్వ గల దంతములు
- (3) దవ్వు పల్లు

దంతములు విలక్షణంగా కలిగి వున్న గోవరించు పితాగమ —

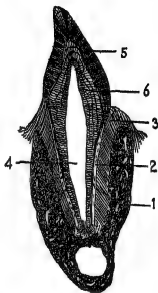
- (1) ఎముక
- (2) హైపర్టెన్సివ్ మెంబ్రేన్
- (3) పంటిపై పొర
- (4) పంటిలోని మెత్తని కాగము
- (5) ముఖము (క్రాన్)
- (6) డెంటిన్

దంతములు నిర్మిత కాలమునకు ముందుగా మొదలుపెట్టిన —

హైపర్టెన్సివ్ మెంబ్రేన్ (Hyperplasticism)

లో సోమోటో ట్రాఫిక్ హార్మోన్లు ముఖ్యమైనవి గురి

చిత్రము-16

పటము 3

దంత విభాగములు

యిగురువలెన కాని తై రాయిడ్ తక్కువగా వున్నందున వలెన కాని నిజాయములు ఎక్కువగా వున్నందున వలెన కాని పల్ల కాలుము లందు దంతములు నిర్మితకాలము వకు ముందుగా మొదల వచ్చును

దంతములు నిర్మిత కాల మునకు మొదలక పోవుట ఇంచు అటు తరచుగా సంభవించు కారణము తిది తై రాయిడ్ గ్రంథి మందీయు ఎక్కువగా వుండియు జరుగు ప్రసము తక్కువ అగుట బుద్ధివికాసము కాకుండుట (cretinism) ల్యూకేమియా (Leukemia) మొదలగునవి ఏర్పడుట

పిల్లలకు దంతములు పచ్చపచ్చని వుండవచ్చు ఇతర లోగముల్ని —

ఎల్లలకు దంతములు పచ్చపచ్చని వుండవచ్చు ఇతర లోగములు పెక్కువచ్చుచి అది దంత స్థానికములు కాని పామాచ్యములు కాని కావచ్చును

దంతస్థానికమైన ఇతర రోగములు —

(1) దంఢము బూగ్గత మగుచున్న భాగమువలన వైదగల చిగురువలన తీవ్రముగా వాపు ఏర్పడును ఇది మాన్యముగా అరుగు చుండును ఆ చిగురు ఎట్టువడిచాచి నొప్పు కలిగించును

(2) వాడివ్యాధి ఈ వర్గికి యందు మొలచు దంతము కొంతవరకే గట్టికడి యుండును అందుచే ఆ దంతమున కింకను మూయబడదని మొన యుండును రాకువల ప్రతిఘటన వలన వాడి ప్రకాండమునై ఒత్తిడి ఏర్పడును అటువలన నొప్పు కలుగును ఇట్టి వందర్పములతో చిగురు వాపు లేకపోవచ్చును నైట్ అను వత్తుడు చెప్పవచ్చు ఈ దంతములు వచ్చు కాలములో కలుగు పామాన్యమైన కారణము దంతమునైది గల చిగురును తొలగించుట వలన ఉపశమించు చేయవచ్చును

(3) దంతములు బూగ్గత మగు తిత్తి (cyst) దంతమునై గుండ్రది నీటి రంగు గల తొట్ట రూపమున గోరరిన వచ్చును అది చిగురు గుండా దంతము తెలువడవలంద అటువలన కలిించును

(4) ఒకప్పుడు ముఖపాళము(నోటిలో వాపు = Stomatitis) కూడ సంభవించ వచ్చును అది మొనిలియా (Monilia) రకమునకు చెందినది కాచి ఫ్యురోస్పిరో టేటల్ (Fusospitro chaetal) రకమునకు చెందినది కాచి కావచ్చును పాలు బ్రాగించు పీపా అపరిశుద్ధతయు శిశువుల నోటి పాలిశుద్ధత విషయమున గల అభిప్రాయము ఇందులకు కారణములు కొంత వరకు వచ్చి వైదాదు దంతపు చిగురు యొక్క శ్రీంకి భాగము నుండి వాపు ప్రారంభ మగును అది అంతకు ప్రక్కనున్న వంటి పోక (ఎంజీవా) వరకు వ్యాపించును ఫ్యురోస్పిరో టేటల్ రకమునకు చెందిన నోటిలోని వాపునకు గురియైన చిగురు పుండువడి వచ్చు కట్టును చాచితో పాలు దుర్వాసన ఏర్పడును

ఇతర సామాన్య రోగములు దంతములు వచ్చునపుడు శరీరమునకు ఎన్నియో కారణ సంభవించును ఒకటి బిగ్గత మగుచున్న కంటి పొందమునై వాపు విప్పించేముగ నుండును కాచి వసువరించి యున్న ముఖపాళము (Stomatitis) వలన శరీరారోగ్యమునై దుష్ఫలితములు

కలుగును స్థానిక లక్షణములు గోచరింపకయే రోగ చిహ్నములు కనిపించినట్లు ప్రత్యక్ష రోగ పరిశీలనము వలన తేలికైన వివర్ణనములును గలవు తోగ్గత చెప్పబడినట్లు వాడి ప్రకాండమునై కొంతవరకు ఏర్పడిన దంతము యొక్క ఒత్తిడి వలన ఇది సంభవించ వచ్చును దంతములు వచ్చుట మూలముననే గాక ఇతర కారణముల వలన కూడ ఈ రోగము ఏర్పడ వచ్చును షక్రముగ శిశువునకు ఆవోరము నొనగక పోవుట ఆ కారణములలో నొకటి

దంతములు బూగ్గతమగు కాలమున ఈ శ్రీంకి రోగములు సంభవించ వచ్చును —

1 పై రెక్కయో (Pyrexia) అను జ్వరము ఇందు శిశువు యొక్క శరీరోష్ణోగ్రత ఏదియేని యొక అపారాధమైన అంశము కారణముగా వేగముగా ఎక్కుచు దిగుచు మార్పు చెందును పారాధణముగా దంతములు వచ్చు కాలములో ఉష్ణోగ్రత కొన్ని డిగ్రీలు పెరుగుచుండును

2 శీర్షకోశ మందలము అకలి తేలుదుట లాభా అల ప్రావము వాంతులు విశేషనములు ఏర్పడును

3 కొద్దన మందలము దగ్గు కొద్దనకాళమునకు సంబంధించిన ఉబ్బునము ఏర్పడును

4 వాడి మందలము చీకాకు వరములు తాగుట — కాంతి ఫీలి (phobos phobos) అందుగా శిశువలను (Spasmodic denture) ఘట్టెలును

5 తర్క మందలము ముఖమునై ఒక వైపునుండి తద్ద రోగము ఏర్పడును

6 మాత్ర మందలము మూత్రము కాకపోవుట (Anuria) మితిమీరిన మూత్ర వివర్ణనము (polyuria) మూత్ర వైర్ణనము (Dysuria) సంభవించును

దంతములు వచ్చినపుడు సంభవించు ఇతర రోగములకు చేయదగిన దిశివ స్థానికమైన రోగములు బహిర్గత మగుచున్న వంటిపై ఏర్పడు స్థానిక మగు వాపులకు రోగకు చెందుపార్శ్వకొచ్చున చెందురోకాల పాలు తీర్వర్ అయ్యాడి మైటిక్ (Liquor iodinitis) పూయనలెను ఇది కొంత వరకు రోగ లక్షణములకు ఉపశమించ చేయును తేనివో వంటిపై గల చిగురునకు కొంత చెప్పవల యుండును

పంటపై చేర్చుదిన బొబ్బలు కూడ ఇట్టి చికిత్సయే అవసరము

సామాన్య రోగ చికిత్స దంతములు వచ్చు వచ్చు కలుగు రోగములకు వ్యాధి విహీనులను బట్టి సామాన్య చికిత్స చేయవలెను. సర్వ విషయముగ క్రద్ద అవసరముగ వహించ వలయును.

క్రింది దశ్యుడ మూడవ పల్ల ఇతర దంతముల కంటె క్రింది దశ్యుడు వెంటి మూడవ పల్లవకు ఎక్కువ ఒత్తిడి తగులను ఈ పల్ల ముండు పెనుకల తెలుగులోని లోపమే గాక దంతపు కురుకు ఎముక నిలువుగా ఎరుగుటలో గల లోపము కూడా ఇందులకు కారణము. ఈ లోపము బున్నయెడల మూడవ క్రింది దశ్యుడ పల్ల సామాన్యముగా తెలువదుటకు హేతుబద్ధము కానిది. కారణము అది అహేనువు దంతకాల క్రింద కొంతవరకు యిండు యుండుటయే కాక ప్లయముగా వయము కాని యెడల దానికి చికిత్సను ఒక ప్రతిబుధిచే చేయించ వలయును.

దంతములను గూర్చి వహించ వలసిన శ్రద్ధ —

1. సహజ పద్ధతులు కాయగూరలలోను ఫలములలోను ఎక్కువ కాల పరార్థ ముండును అందుచే ఆ పళ్లను తీసి వచ్చుచే అందలి కాల పరార్థములు దంతములను కుండ్రవచుటయు, దంతపు చిగుళ్లు గట్టివచుటయు, అడుగును.

2. కృత్రిమ పద్ధతులలో, పల్ల కుండ్రముగా తోము కొనుట కొకటియై యున్నది ఏ దంతపు పొడితో తోము కొనవలెనో యిందుకు కాని దంతములను తోము కొను విధానము మాత్రము ముఖ్యమైనది మనము దంతములను తోముకొను వచ్చుచు చిగుళ్లును ఒత్తవలెను అప్పుడే చిగుళ్లును రక్తపు పరగరా అభివృద్ధియై అవి గట్టివుండును.

దంతములు ఊడిపోవుట దంతములు ఊడిపోవుటకు పెక్కు కారణములు బున్నవి 1. పంటిలో గల గట్టి పరార్థ మును వచ్చవరకు వ్యాధి 2. పళ్లను లంపరచెడు రాసువులకు వాని కలిగించు వ్యాధి (పల్లము కిలో య న వడిపట్లు) 3. తెల్లని పింగాణి పంటి పరార్థ మొకటియు (Binamel) 4. డెంటైన్ ఎంటు (Dentine cement)

అను వర్గిణియు దంతములకు వెంటిప గట్టి భాగములు దంతపు పొర (Gingive) పెరియో డెంటల్ మెంబ్రేన్ (Periodontal - membrane) దంతపు కురుకు (Alveolar) ఇవి దంతములకు వున్నవి చేకూర్చును.

పుచ్చ పచ్చు వ్యాధి దీనివలన పళ్లలోని గట్టి భాగములు వెడిపోవును శీఘ్రముగా పులియు అవకాశము కల ఎండి పరార్థముల (Carbohydrates) ఎనాల మున బోటిలో ఏర్పడు అన్నముల వలనను బోటిలో అన్నములను పుట్టించు సుక్ర శీఘ్ర ఉదాహరణ వంటి లోని గట్టి భాగములు విచ్ఛిన్నమై వెండును నేనులుటకు ఉపయోగించు దంతముల అగ్రభాగముల పై వరుగుంటల పై వరుగు ఎగుళ్లుపై వరుగు శీఘ్రముగా పులియు పట్టి కాఫీ మున్నగు ఎండి పరార్థములలో కొంత భాగము చేరించి పోవును ఈ విధముగా అంటుకొని చేరించి పోయిన అట్టి పరార్థములను కుండ్రవచుట కష్టమైన పని మురిగి పోయిన ఆ కాలపుల నుండియే గట్టి భాగముల విచ్ఛిన్న ప్రారంభ మగును బోటి పరిశుక్రక వ్యాధి నొసుటకు అవనుకూల పరిస్థితులు ఈ రోగ సంకేతముపై స్రావసమును కలిగి యుండును.

దంతముల దృఢ నిర్మాణమును పెరిగి ట్టుగది ముఖ్యముగా ఈ వ్యాధియే ఇది అతిక్రమ ఉదాహరణ మిగుల ప్రతినిధుగును ఇది పంటి చిగురుపై మున్న రంధ్రము గుండా పెరియో-డెంటల్ పొరకును ఎముకకును వ్యాధిం చును తమూలమున దంతపు కురుకుల ప్రతినిధులును క్రింది చొకట లేక పై చొకట అవ్యాధియు ఏర్పడును.

చికిత్స రోగనివారక కృషియు ఉపచారమును (చికిత్స) అవశ్యకము లగు చున్నది శీఘ్రముగా పులియు ఎండి పరార్థములను తక్కువగా భుజించుట దంతముల పై భాగమున సహజముగ వచ్చు గుంటలకు వేండులకు తొలగించుట దంతములను పుండ్రముగా పరిశుక్ర ముగ నుండు పట్టావర్త్యుల అవసరకృత భాగములకు పరిశుక్రము చేయుట— ఇది రోగ నివారణోపాయములై యున్నది ఈ వ్యాధి దంతములపై గల ఎనాలతోను, లేక డెంటైన్ మూత్రమే పరిమితమై యున్నయెడల ఇది లోపలి గుళుకు (pulp) వరకు వ్యాపించి యుండునది ఎండి వ్యాధిగ్రస్తమైన భాగమును ప్రత్యేక పరిమితుతో పెక

రించి వాటితో పంటపై రంధ్రము చేసి జంగారుమిక్రమమును గాని పెండి మిక్రమమును గాని నమలు వప్పు చేర్చుట ఒత్తిడి ఎండివదారముల వలన చేర్చుట అప్పుముల యొక్కయు అప్పుములను కల్పించు మాత్రు తీపుల యొక్కయు చర్మము కట్టుకొన గల ఏదేని ఇతర వదారములను గాని అందు నింపవలయును

దంశములతోని గుజారువకు (pulp) అనగా ప్రధాన భాగువులకు చ్యాధి పోకిన యెడల దంశపు రంధ్రములను అవ్యవదారముతో నింపరాదు అప్పుడు దంశమును తీసివేయవలసి వచ్చును

దంశమునుండి దీను పొరుగు దంశములను బలవరచు నిర్వాహాశములకు పోకిన రుగ్మక దంశ కై థిల్లమువకు వారణము కాగలదు ప్లెల్టాముగా యీ పద్ధితి దంశములలో ఎక్కువవో అన చీట ప్రారంభ మగును ఇది క్రమక్రమముగా దంశపు కుదురుచు ఎముకను వాళ నము చేసి వంటి పొరలు అదిగి ఉడికిపు నరకు పెరిగి పోవును పెరిటోంటో అను పొర యీ చ్యాధికి గురియగును ఈ పొర లేక పండి బంధము దంశములము వకును దంశపు కుదురు పొరకును మధ్య ప్రేతాదు చుడుచు చిగుళ్ల చ్యాధిని ఉపేక్షించినతో అది పెరిటోంటో పొరకును పంటి కుదురువకు చెరిగిన ఎముకకును నష్టముకలిగించును ఆ ఎముక తినివేయ బడిన యెడల అధార స్థానము మార్పు చెందిన కొంత దంశము క్రమముగా ఎక్కువ కదలికను చెంది కుదకు పొరలు పొరలుగా రాతి పీఠించి పోవును అనేక విధము లయిన ౫ రణము లీ దంశ క్షయ చ్యాధికి దాని తీయ చున్నది ఆ వారణములు స్థానిక వారణము లనియు వారీరక వారణము లనియు చెందు విధముల విభజింప బడినవి

స్థానిక వారణములు : మాతృకీపులు (Micro organisms) వాల్ వ్యులన్ చ్యాధి తాలాణము వలన పర్వతిన మున్నము వంటి వదారము దంశోపరి కాగముపై చేరుకొనుట... అవరోము పాంపోవుట (Impaction) పోటి పరిశుభ్రతా విషయమున కగు క్రద్ధ లేకపోవుట పెట్టు నట్లు వాడను కలుగకయు కొవడము పూతలు పోటితో గానిని పీల్చుట వచ్చు ఉండవలసిన స్థానములో ఉండక

పోవుట కై లాంటిన్ పోటియం పాదరసము పెుదలగు మందుల ప్రభావము—ఇవి స్థానిక వారణములు గా చేర్చిన దగియున్నది

వారీరక వారణములతో అవరో ప్లిట్ రణ విషయమున క్రమ తిగము —

కొవడముల ప్రభావము గర్భభారణము అతిమూత్ర రోగము గ్రంధులు పనిచేయకపోవుట అల్లెర్జీ (Allergy) వంశ పారంపర్యముగా వ్యక్తమించు దిద్ది ప్తమైన పంపర్క దోషములు ఉదా నవాయి క్షయ చేర్చిన దగినది

రోగ విజ్ఞానక లక్షణములు ఎల్లని దు ర్వాస న ఉండును ఎల్ల తో ము కొ ను నపుడు ముల్లముగా చిగుళ్ళ నుండి రక్తము కారును చిగుళ్ళ ఎరుపెక్కి మె క్తండి యుండును తరచుగా వాల్ వ్యులన్ (Calcium) కనిపించును చిగురును పోగొనతో అందుండి చీము బయటికి వచ్చును ఈ రోగము మెల్ల మెల్లగా వృద్ధి యగును వంటి కుదురు ఎముక వాళన పగుట వలన పెట్టు నంపర్కరములకు ఎమ్ముట దంశములు కలిగెములై ఉడికిపోవును

చికిత్స రోగ వారణమును అన్వేషించి దానిని కొల గించుటయే చేయవలసిన చికిత్సయై యున్నది వంటి కుదురువకు చెందిన ఎముక పూర్తిగా రోగ గ్రస్తమై దంశము కదలుట ప్రారంభమైన యెడల దానిని తీసి వేయుటయే చేయదగిన చికిత్స దంశ కై వృద్ధిని వలపోతో కృత్రిమ దంశమును వేసిన వచ్చును

టి ౩ ర

దశరూపము

దశరూపము, దాశరూపము, దాశరూపము అను వాచాంశరములు గల ఈ పురము రాజునాంధ్ర వరమునకు ఇంచు మించు పడుచైదు క్రోశములలో అగ్నేయ దిక్కున గండు దక్ష ప్రవాహతి ఇచ్చుట యున్నము చేసెదెద దశుని వనవాగారము దశరూపము అనియు దక్షిణాంధ్ర వనవాటి దక్షవాటి అనియు క్రీపాళ కవి భీమేశ్వర పురాణమున తేర్చి చెను అనంద వనవాటి యనగా కాశి ఇచ్చటి భీమేశ్వరాంధ్రములతో సమాధి చాలుగు వంశం కావము బున్నది దీటిలో ఈ పురము నకు ధకరేదు దాకరేదు పెద్ద ధకరేదు అను తెలుగు

చేస్తు కనబడు చున్నది దక్షిణరామము బ్రాహ్మరామ
యెట్లుయో! శ్రీ మేళకర్త పురాణమున ఇటు
చెకకు పోక మొదటి గుమ్మరి వంగ తమలపాటు
లోట లుండినట్లు వర్ణించబడెను బ్రాహ్మ లోటలు చేర్చిన
బడలేదు ఓ కావములో అవంతరాముని లోట
లెందులేక కనులపాటుల మొక్కలు గల పోయలోట
ప్రశోభింపెట్టి లోట లోకవంశపు రాజగు భీమరాజు లోట
మొదలైన లోటలు చేర్చిన బడెను

చిత్రము-188

దక్షిణరామ శ్రీమేళకర్త దేవాలయము పూర్తి ర్మకర్మము

అంధ్రదేశమునకు త్రిలింగదేశ మను చేపు శ్రీకైలము
కాశీశ్వరము దక్షిణరామములను బట్టి కలిగె నని
ప్రబోధ పురాణానుబంధ గలదు శ్రీకైల ప్రవక్త

వంశ్యుల మహాభారతములో అర్జున శ్రీరాయబ్రా నంద
ర్మమునను తవభూతి కని మాలతి మాధవము లోను
కథా పరిశ్యాసకము లోను గలదు శ్రీ 4 173 ముడి
271 పీఠ వరకు పాలించిన కాకతాపాత రాజు గౌతమీ
పుత్ర కాకతర్ణి ప్రవక్త వందర్మమున పాంశలో మన్న
యెల కావములో శ్రీకైలము చేర్చిన బడెను
త్రిలింగ కర్ణాధార మగు దాక్షారామమును అంశ
ప్రొటినమై యుండవలెను శ్రీ పూ లెందు వందల

మొంద ముడి దాక్షారామము శివ
తేజ ప్రసాదము తక్కువర్మము తొట్ట
తేజప్రై యుందు ననియు చారిత్ర
కలు ఊహించు చున్నారు కాని ఆ
కలమున ఇవల దేవాలయము పీ
రూపమున నుండెడి తెలియదు
అలయ మందలి మొదటి కావము
తర్పు చాళుక్య వంశపు లెండవ
అమృతాజ కాలము వాటికి అమృతాజ
తండ్రి మొదటి చాళుక్య భీమరాజు
దేంగి రాజ్యమును శ్రీ 4 892 ముడి
922 వరకు పాలించెను ఈ భీమరాజు
సామర్థ్య లోట భీమవరములో శ్రీమేళకర్త
రామయమును నిర్మించి దాక్షా
రామములో గూడ నరిగా నట్టి
అలయమునే నిర్మించెను ఈ చాళుక్య
భీముడి లెందు చోట్లను మొదట
ఈశ్వరుని ప్రతిష్ఠించి తన చేయవ
భీమేశ్వర నామము పెట్టి నని కొంద
రందరు ప్రతిష్ఠించె ననుట కంటె
మొదట అలయము నిర్మించె ననుట
విశ్వసనీయ మని చెప్పుండ యూహా
శివుడు దేవతల ప్రార్థనపై భీమ
రూపము చార్చి భారతానుబంధ
మొదలగు రాక్షసు లెర్పించు

లింగమును అదు అందములుగా చేసెననియు, ఆ అంశ
ములు ప్రతిష్ఠించ బడిన చోట్ల పంచారామ తేజప్రము
తాదె ననియు గాథ కలదు అది 1 అను చావతి

2 సోమారామము (గుమరూడి ఫీమవరము) 3 ఓరారామము (పాలకొల్లు) 4 తుమారారామము (పామర్ర కోట) 5 దక్షారామము ఈ అంబిలితో దాక్షారామము చాల ప్రుద్ధి తెక్కినది అంధ్రదేశమున వేలిన రామస్థలము రామక్క కోటలు వెలవాటి కోటలు కాశీయులు తూర్పు గంగులు కొండవీడు రాజమహేంద్రవరముల వేలిన రెడ్డిరాజులు ట్టాది మత్స్యరాజులు కోట వంశీయులు పరిశ్రేయలు వేగి రాజులు గజపతులు కోన వంశీయులు విజయనగరపు పంగమ వంశీయులు మొదలగు రాజ్యపాలకులును కొందరు క్రిముతులును దాక్షారామ ఫీమక్కరునికి కైంకర్యములు చేసి రావడములు వ్రాయించిరి మొదటి కావడము క్రీ ౧088 వాటికి నన్నయ కట్టు వాటి నీవ పక్క కావడ మొకటి యున్నది వారాయనకట్టు కూతురైన తువను అంబడ దీపమువతు లోహపు రివియ నిర్మిపట్టు క్రీ ౧105 వాటి కావడ మున్నది 1820 ప్రాంతమున కొండవీటి రెడ్డి రాజ్య మేర్పడెను * రాజ్యపు తుమరగిరి రెడ్డి మొదలగు వారే చేరుల కావడము లున్నది క్రీ ౧125 లో కొండవీటి రెడ్డి రాజ్య మంతరించి రాజమహేంద్రవర రెడ్డి రాజ్యము అంతరించుచును కాశీరావ హుళక్రయమునను న్యాయావములు వ్రాసిన హుళయే తేమారెడ్డి అల్లడ రెడ్డితోడను అతని ఇద్దరు కొడుకులు వేమారెడ్డి వీరభద్రారెడ్డితోడను గూడి రాజమహేంద్రవర రాజ్యమును పాలించు దొడగెను క్రీపాళ కవి కూలిన కొండవీటి రాజ్యమును నీటి రాజమహేంద్రవరము చేరి అష్టావకవి యాయెను ఈతడు ఈ రాజ్య మంతరి యగు రెండవూడి అన్నయరామాస్థ్య నకు ఫీమక్కర పురాణమును కృతి యిచ్చెను ఈ మహా కావ్యము వలన దాక్షారామమును గూర్చిన పెక్కు చారి త్రక రీరారాణివాంఛములు ప్రత్యక్షము అగుచున్నవి కాపానుగ్రహ దక్షు దవలదెడి పేములకాద ఫీమకవి దాక్షారామ ఫీమేశ వంశవదనో అని చెప్పుకొనెను

క్రీ ౧168 లో రెండవ తులోత్తుంగ తోడ గొంక రాజు ఇళు గాంగేయరాయ మండవమును కోటర్పమండ విమును కట్టించి, యొక తోటను నిర్మించి అంగుళంకలము నిర్మి పెక్కురావములు చేసెను దేశభాగ్యవ కూటము, తియిది మండవము దేశాంతర కవస్థలకు మండవములు,

కావడము మొదటి పేర్కొన వలెను క్రీ ౧144 వాటి ఎలయవగరపు క్రీ ౧144 వేవరాయల కావడ మున్నది పర దేశ యాక్రమణకు పుతములును చాటి సోమరామనకు భూదానములును ఉన్నట్లు 1160 వాటి కావడ మున్నది ఈ యాలయమున వృక్కాదులకు వెలకొల్పిరిన వేళ్ళ కుటుంబములు ఇచ్చటి ప్రభావాంశము దాక్షారా మార్పిరీ కామిమలను క్రీవాళుడు మూటి మాటికి ఉగ్గ దించెను రాజమహేంద్రవరపు అవసేమారెడ్డి భార్యయు తల్లియు ఎడమటి ఉత్తరపు గోపురములను కట్టించి రెండవూడి అన్నయరామాస్థ్యకు ఫీమక్కరుని మొదలగు తిరు పట్టుమాలెకు మీది కాగమున వికాల మండవమును నిర్మించెను దీనిలో ఏలేట ఫీమక్కరుని కల్యాణ మహా శివములు అరుగును అన్నయ మంత్రి వస్త్ర గోరావర మను చేరువు మెట్ల కడ ఎంరెండు ప్రంశముల మండవ మును నిర్మించెను అరావరణపు దక్షిణపు ద్వారము కడ కాశీవాది వాస్తవ్యులగు పైందా అను ఇంటి మొదల వై కల్ల కుటుంబము వారు వెలకొల్పిన 880 ఎకరముల భూవంతి కలిగి దినమునకు రెండు పందలముంది కై నను అన్నరావము చేసేది పక్క మొకటి కలదు ఇది చక్కగా నిర్వహించబడు చున్నది యాక్రా వమయములలో అన్న రావము అపారముగ అరుగును

పురాణాగ్రథణ వన అర్ధాంగి యగు పశ్చిమే దక్షునిచే యజ్ఞకాల యందు నిరాభ్యుక్తయై స్వకల్పితాగ్నిచే దగ్ధయైపోగా శివుడు వన అడమంది వీరభద్రుని సృష్టించి పంపెను వీరభద్రుడు దక్షాభ్యురమును భర్తలమున చేసెను దక్షుని యజ్ఞ వంతము అనునది వేడిచట నున్నదని చూపుదురు క్రిపురాచుర వంశీక సందర్భమున శివురచే ఖండించ బడిన కారకానుక లింగ భాగము దాక్షారామ మున ప్రతిష్ఠితమైనది ఈ లింగము పదు రై దుగు లు యెత్తుండును వాని చుట్టును రెండవవలెను గల అలయ మున్నది క్రింది అంశము చీకటిగ మంద్రము భక్తు లిండు ప్రదక్షిణము చేసి మీది యంతస్తుననున్న లింగ శిఖరమున అభ్యుచేతాదులు గామితును లింగ శిఖరము నలిగి యున్నది అది పాగువకాస్త్ర పందర్భమున పొట్టుడు కొట్టిన ప్రవేశ ముల గుర్తు అని చెప్పుదరు

శివుడు చేరించిన లింగ అంశములు దక్షారామమున

ప్రతిష్ఠించి దలచి, సప్తమణి ముహూర్తమును నిశ్చయించి స్థల ఖర్చు కొరత గోచరశీలమును గొనివచ్చి ప్రగ్రహంబుజేయుట శీఘ్ర గోచరశీల వారి వెంట ప్రవహించి వచ్చు చుండును త్రోవలో రాక్షసులు అడ్డగించుటచే మర్త్యభాగమును బుట్టు రాక్షసులను బుట్టులను నుమాచానము చేయి వలె వచ్చును గోచరశీల సప్తమణి ముహూర్తము అంతర్యామినిగ దక్షారామమునకు ప్రవహించునట్లు నిర్ణయ మాయెను ఈ కలహముచే ప్రతిష్ఠా ముహూర్తము అతిక్రమించుటకు శీఘ్రమునకు స్వయం తూతుడు కాగా మార్త్యుడు బ్రహ్మ విష్ణువు దేవ గంధర్వులును అర్చించిరి అంతస్థముచే కేవల ప్రతిష్ఠా ఫలము తమకు దక్కలేదని బుట్టులు పండుచుండ ఆకాశవాణి వారి నోచార్చి శీఘ్రమున దేవుల తింగములను చాచిచే ప్రతిష్ఠించివేసెను అంతర్యామినిగా వచ్చిన గోచరశీల రాక్షసుల శీఘ్రమునకు సమీపమున వస్త్ర గోచరశీల మనుకొలనుగా నేర్పడెను మార్త్యుని ప్రార్థనముపై తైలావమున నున్న శివుడు తన వరదాకముతో వచ్చి శీఘ్రమున తింగము నందు మార్త్యుని ఖర్చుచేయించెను రోమాణీ నక్షత్ర యోగమున ప్రవేశించెను తూర్పున సముద్రము వడమర దక్షిణమున గోచరశీల ఉత్తరమున మర్త్యభాగ వరమను మూడు యోజనముల పేరగల శివునిండునును అరు నందలమునకి తేగ్రమున ఇంద్రుడు శివేశ్వరునికి రావము చేసెను శివుడు రావమును గ్రహించి బ్రహ్మ సంకేత్య తేజమున తైలరపుని నిశ్చయించి యువరాజుగను, తుమారహ్మణుని నేరనిగను నియోగించెను కాకతై శోబించి దానిని శంకరశీలయిన వ్యాసుడు నిశ్చయించిచే కాకి నుండి వెదంగొట్టెనెను అప్పుచూర్తా చేసి యాతనిని దక్షిణ కాశీ యగు దక్షారామమున నుండు మని పంపెను అంతకు ముందే దక్షిణమున నున్న అగస్త్యుడు వ్యాసునితో పాక్షిక మీడి ఇచ్చుట శీర్షములను వివరించి ఇది ఎల్లదినముల రాశి మర్త్యముని చెప్పెను

శివేశ్వరునికి తూర్పున సూర్యాంశుయ దక్షిణమున పుష్కరిణియు వడమర గోగూఢాంశుయ ఉత్తరమున మందర్లె యను గ్రామ చేడకలును కాపుర్యులు దక్షారామమునకు యోజనము దూరముతో వంద ప్రతిష్ఠితము అగు శీఘ్రమున తింగములు ఎదిమిది నిష్కలము లోటి

వల్లి చొల్లంగి మొదలగు తేజ్రములలో నెలకొని యున్నవి కారణతేజ్ర మందరి ద్వారక తోగిరింగ ములలో దాక్షారామ తింగ మొకటి (దాక్షిణ్యం భీమ శంకరం) అప్పుడక శక్తి పీఠములలో మూడవ్యాంధికా పీఠ మొకటి ఇంద్రేశ్ర వ్యోత్యరాది ద్వారక తేజ్రములు దక్షయోగాన్ని మున్నగు నందర్లెములను ఇటు మన్నుచి దేవాలయ వ్యూహము గర్భాలయము రెండావరణ ముల మధ్య నున్నది తుమారు అరు ఎకర ముల విస్తీర్ణము చుట్టును పంజరెందరుగుల ఎత్తుగల పెద్దరాతి గోడ వాలుగు వైపుల మన్నుచి వాలుగు దిక్కుల గోడల మధ్య కాగములందు ఎత్తైన పెద్ద ద్వారములును చాటి ముందు మందపములను మీద విస్తరిత శిల్పశీలములగు గోపురములును ఉన్న) ఉత్తరపు గోడ వామనాని రెండవరముల ఎత్తుల తోలయు తుమారు 80 ఎకర ముల సప్త గోచరమును గలవు వడమర మందప మును ద్వారమును చాటి తర్జుని ముందర ములలో ప్రవేశించును గోడలు లింగ వాలుగు మూలలలో వాలుగు నందులున్నవి రై ముతి దిశను 18 స్తంభముల మంగళచారపు మందపమును ఉత్తరమున మర్త్యభాగ 75 స్తంభముల రోమచారపు మందప మును కలవు ఆకాశ్యమున రుద్రశీర్షమును నందిన వింటి అత్యంత గల ప్రాచీనపు కాచి కలదు నలకాలలు ఛాత్యుని కొట్టుకు పాడులది తూర్పుయన్నుచి 3 మూలల వైరాళైరచాలయ మును అచ్చ తైలరపు అను తింగములును గలవు దూర్పున సప్త గోచరములలో మూడు మందపము లున్నవి తూర్పు ద్వార సమీపమున శంకర చారాలయములను రెండు విగ్రహములపై రాచి అద్వి పెట్టు పెరిగియున్నవి దక్షిణ ద్వారము కడ వామనులు విశ్వేశ్వరుడు అన్నపూర్ణ విగ్రహములు గల మూడాలయము లున్నవి లోపలి అవరణమును దక్షిణ ద్వారమున ప్రవేశించును అక్షర్యము దుండి గణపతి వృత్తగణ పతు లున్నారు ఈ అంతర్యామినిము ఒక యెకర ము విస్తీర్ణముందును దేవి చుట్టు గోడలు నగివలతోను క్షిరీ ముఖములను శిల్ప శంకరములతోను పుష్కరిణిగ్రహము లతోను ఉండును దీని తూర్పు ద్వారమునకు సప్త గోచరమును నుండి వాలుగు స్తంభముల మందప మార్గ

మున్నది అంతరావరణము చుట్టును గల మండపము రెండవపుటలు గలది ఈకాన్యమున ప్రధాన శక్తి పీఠ మగు మాడెక్వాంటోనియము మున్నది కొంచెము ఘోరంగా తూర్పు ముఖమున ప్రధానాంశము యొక్క పంక్తి ప్రధానమున్నది దక్షిణ ద్వారము కడవికాని మైన మండపము గలది ప్రధానాంశము రెండవపుటలు గలది క్రింది అంతస్తులో అంతరీయస్థము దుర్గ మాశేఖరుడు భీమవళ అష్ట దిక్పాలకులు పవనగ్రహముల విగ్రహాలు లున్నది పై అంతస్తులో తూర్పున పీఠ కర్పరము నటు శైరవురును కాళివర కుడిచేతిమీద కొండము గల గదాది దక్షిణమున పాకులేఖరుడు చతుర్ముఖ బ్రహ్మ లక్ష్మీనారాయణస్వామి విమానాక్షస్వామియు పడమర నప్త మాతృకలు నటరాజ సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరు దుర్గయు గలది మహాహనుర మర్దని అర్జునుడు పరశురాతి ఉను మొదలగు చెక్కడము లున్నది నాయవ్య దిశయందలి ఊయెల మండప మిప్పుడు ఊగుట లేదు భీమేశ్వరుని కెదురుగా కైలాస గదావతియు కైముతిలో వ్యాసులును గలరు భీమేశ్వరుని చుట్టును ప్రదక్షిణములు చేయు చోట అయల కుడ్యములలో బొడుపులు కన పడును అది ఊడి రాతిపోయిన పక్క వైదూర్యాది రత్నముల స్థానము లందురు పృథ్వికి కిరవాక్రినారు ఉత్పాదులు అరుగును కళ్యాణము భీష్మకాచళినారు అరుగును రెడ్డిరాజుల కాలములో వనంశోత్పాదులు అయ్యంత వైభవముతో అగిరిగిది స్వామికి ఏ గ్రామములలో 1800 ఎకరముల భూమి యున్నది కాని అది న్యాసస్థానముల నానాలో చిన్నికొని యున్నది ప్రభుత్వముచారు పీఠము ఇయ్యి రూపాయల అదాయము పృథ్వికి అర్పించుచున్నది

రాజారామము ఒక యోగినిబట్టి మహాత్ముడియు లగు గూడ పవిత్రస్థలమే ఇచ్చట ప్రతి పోహవారమును అగిరిగి పటపుల సంక గోదావరి తీర్థాలో చాల గొప్పది

శ్రీ రా

దక్షిణ ఆమెరికా

ఉనికి వై పర్వతము దక్షిణ ఆమెరికా పశ్చిమాగ్గగోళమున దక్షిణముగా మున్న ఖండము ఇది 34-322 పశ్చిమ రేఖాంశములకును, 18-56° అక్షాంశములకును

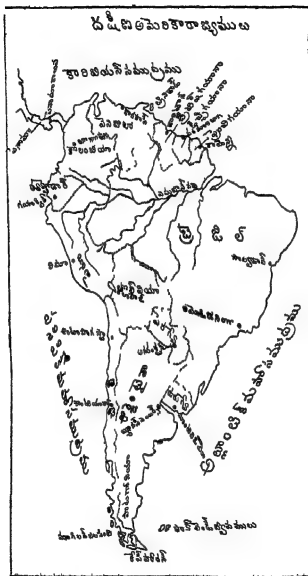
మధ్య ది వ్రేరించి యున్నది ఉత్తర మధ్య ఆమెరికా భూ భాగముల మండి దక్షిణ ఆమెరికాను పెన్నానా జల సరిది వేరు చేయుచున్నది

దక్షిణ ఆమెరికా విస్తీర్ణము 75 70 000 చతురపు మైళ్లు ఇది ప్రపంచ భూ భాగములో ఏడవ వంతు విస్తీర్ణమున ఖండములలో దక్షిణ ఆమెరికా నల్ల ప స్థానము వాక్రమించు మున్నది దక్షిణ ఆమెరికా జనాభా ముదూరు 11 కోట్లు

ఉత్తర ఆమెరికా వలెనే దక్షిణ ఆమెరికా కూడ ఉత్తరమున వికాసముగ నుండి దక్షిణమునకు పోవు సోమ కృంగుకాగ్రమువలె పన్ను వై కొనవేరి యున్నది భూ మధ్య మ రశేఖ తీ ఖండము గుండా పోవుచున్నది ఖండధిగ భాగము ఉష్ణమండలములో నున్నది దక్షిణ ప్రాంతము సమశీతోష్ణ మండలమును చాలి దక్షిణ ద్వారమును ఎటువించుచున్నది నిడుచై పు ఎర్వత శ్రేణులు సుదీర్ఘ నదీ నదములు వికార మైచానములు నిప్పార మగు పీఠభూములు దక్షిణ ఆమెరికా అభిణములు ప్రపంచములో శిల్ప బాడైన అండిన్ పర్వతశ్రేణి దక్షిణ ఆమెరికా పర్వత (పేకో) శిరము వెంట వ్యాపించి యున్నది ఉత్తర ప్రాంతములో సుప్రసిద్ధ మైన ఆమెగోన్ నదీ తూర్పు-పడమరలుగా ప్రవహించి తూర్పున అట్లాంటిక్ మహా సముద్రములో పడుచున్నది ఈ మైదానమును దక్షిణమున మున్న పెరానా పెరగ్యో మైదానమును చాల పారసంతమైనది దక్షిణ ఆమెరికా యందలి పహా సందర అపారమైనది గోధుమ కాఫీ వంటలకు పశుపాణ్యమునకు ఆ ఖండము ప్రసిద్ధి కెక్కినది ఇచ్చట వగరము పక్షిముల వెండి ముప్పగు అని జము లెన్నియో అఖియ చున్నది కాని ఈ పహాస వంతన పూర్తి చినియోగమునకు కొనిరాబడ లేదు అందుచే ఈ రేగము అర్ధముగ చాల పెను కలది చారిద్ర్యమునకు అట్టినిల్లు అవలను చున్నది

ప్రజల భావన అధునిక యుగారంభమున (1845) ప్యాసిఫ్ సోయ్యిను జామలవారు దక్షిణ ఆమెరికాలో వలసలు స్థాపించి వసు వసు భావలను వ్యాపకం కై ప్రస్తవ మతమును ప్రచారమున వ్యాపకం మత సంబంధియైన లాట్ వేస్పొర్తి విస్తరించుటకు మెక్సి

சிதம்பரம்-158

కోలో కలిపి దక్షిణ ఆమెరికాను తాటిన్ ఆమెరికా అని వ్యవహరింపదు అధిక సంఖ్యాబలము స్పానిష్ భాషయు మాతృభాష

దక్షిణ ఆమెరికాలోని పై నెలలు రెడీ ఇండియన్ భాషావారు ఏదే అధిక సంఖ్యాబలము వీరిలోను అను అనాగరక భాషా సంప్రదాయముల నుండి పూర్తి గ విముక్తి పొందినవేరు వీరిలో ఒక్కొక్క తెగకు ఒక్కొక్క భాష యిచ్చుది కొంతయే ప్రాంతములలో చిల్చా భాష మాట్లాడుదురు రీమాపీమా అను నామాంతరము గల పేరునా భాష తిట్టెబార్ పెనూ తొలిదియూ వాయవ్య అర్జెంటైనాలో వాడుకలో వచ్చుది పెనూ తొలిది యాంబో బెనూరా భాషను మాట్లాడుచును కూడ నున్నారు గయోతాలోని రెడీ ఇండియన్లు కూడా గ్యూరిపీ మాతృభాషగా వున్నది ఇదిగాక అరెకాన్ ఫోక్ కారిక్ అరావక్ పీకో తుకానో మొదలైన భాషలు ఇంకను అవశిష్టమైన భాషలు వాడుకలో వున్నవి తాటిన్ సంస్కృతి ప్రభావమువలన లోను గాని పొదిక జాతులు ప్రజలముగా నున్న కరణముచే కొందరి ఇందమును ఇండి ఆమెరికా అని ఎలుచుటయే సమంజస మని భావించు చున్నారు

దక్షిణ ఆమెరికా పరిశోధనము వలనను వనయుగారంభమున జరిగిన భూగోళ పరిశోధనలలో ఉత్తర ఆమెరికాలో పాటు దక్షిణ ఆమెరికా ఇందము కూడ వెలుగులోనికి వచ్చినది 1498 లో క్రిస్టఫర్ కొలంబస్ తన మూడవ పరిశోధన యాత్రలో దక్షిణ ఆమెరికాకు చెందిన బ్రిటి దాడ ద్వీపమును చేరి ఒకోకో నదీ ముఖ ద్వారము గుండా దక్షిణ ఆమెరికాలో ప్రవేశించెను వానివయాత్రలో (1508) కొలంబసు బోంబురన్ అగ్రము నుండి బారిమ్ (కొలంబియా ప్రాంతము) వరకు ప్రయాణము చేసినాడు అంతకు పూర్వము 1498 వ సంవత్సరములో స్పానిష్ వానివలైన అలంబోడ ఒరెనా భూమధ్యరేఖ నుండి లెనోరా అగ్రము (కొలంబియా) వరకును 1500-1508 సంవత్సరముల మధ్యకాలమున రోడ్రీగోజ్ బాస్కడాన్ తొన్ దలాగోసా అను వారలు కొలంబియా తీర ప్రాంతమును పరిశోధించి 1500 వ సంవత్సరమునచే పెడ్రో అల్వారెజ్ కాలాకో అను నవకు బ్రెజిల్ తీర

ప్రాంతమును పరిశోధించుటే గాని అందరికీ భాగమును పోయినట్లే అధికారులు తోటిని గొని వెళ్లెను ఆమెరికా వాసులుచును కారకులైన ఆమెరికో వెస్సుసు కూడ పోయ్యగిను యాత్రలుచే తుడకు 1498 వ సం. లోనే ఆమెరికా అంతర్భాగమును పరిశోధించినాడు రోద్రుగిను పామ్రాక్య విక్టోరిలో తుడ దొకడు ప్రథమ భూ ప్రదక్షిణ మొంగిన మాతలాన్ అను పోయ్యగిను వానివలకు 1513 వ సం. లో బయలుదేరి దక్షిణ ఆమెరికా తూర్పు తీరము వెంట దక్షిణముగా వయ్యించి ఆ ఇంద దక్షిణాగ్రమున గల జలసంధి ద్వారా ముఖ మున నమరుదము ప్రవేశించి తన యాత్ర పొగించెను ఆ జల సందీయే మాతలాన్ జలసంధి యిది ద్రువమైనది ముఖ్య (కాంత) మహా సముద్ర మని పేరు పెట్టినది మాతలాన్ మహాభయంబే! వాటిని దక్షిణ ఆమెరికాలోని అపార పరీణ సంవర గుర్తించినది కారణమున ఇకర జరిపా జాతులు ఉత్తర ఆమెరికా మీదను అయినా వాణిజ్యము మీదను మాత్రమే దృష్టాని శ్రేద్ధికరించిరి అందుచే స్పానిష్ పోయ్యగిన్ జాతులు మంతముగ దక్షిణ ఆమెరికా ప్రాంతముల వ్యాపించి వలెలు ప్రియవ శరీరము ఇందు పెయ్యును చేగలులు పశ్చిమము నుండి తూర్పువదిను పోయ్యగినువారు తూర్పు నుండి పశ్చిమమువదిను విస్తరించుట సమయం దగనది 1581 లో సంవత్సరముల మధ్య పెయ్యున్ దేశపుదగు ప్రావిన్సియాలలో రెడ్ ఇండియనులను జయించి వెయో రాష్ట్రము వ్యాపించెను అది అనుచుచున్న దీ గోడ ఆల్ మగో చీలి దేశమున పెయ్యున్ కాపుటాను ప్రకటించినాడు క్రమముగా క్విటో (తెట్టెబార్ 1584) లిమా (పెయో 1585) బుయోనైరెయ్య (అర్జెంటైనా 1586) లింబార్ (బ్రెజిల్ 1588) లోగోలా (కొలంబియా 1588) కాంతియాగో (చీలి 1541) లాడో (కొలంబియా 1548) సాల్ పీలో (బ్రెజిల్ 1568) మున్నగు నగరములు వెలు లాటిన్ సంస్కృతి చిహ్న రూపమునకు శేంద్రములైనవి ఇది ఉత్తర ఆమెరికా నగరముల కంటెను పోయిన తరలైనవి

దక్షిణ ఆమెరికా స్వాతంత్ర్యోద్యమము దక్షిణ ఆమెరికాలోని వలస ప్రజలలో నానాటికి మృత్యురేఖముల పట్ల తీవ్రవ్యతిరేకము ప్రజలపొగెను ఇందుకు పెయ్యున్

పోర్చుగల్ లేకము లనువరించిన ప్రాచీన వనజ విభావము
కారణము ఈ విభావములోని మూలకాంత మగు
మాతృ దేశాభివృద్ధి వికాసములే వలనల ఉనికికి అని
యము తీసుచే మాతృదేశ ప్రభుత్వములు వలనలపై
పెక్కు అర్థిక రాజకీయ నిబంధనలు విధించెను ఈ పరి
స్థితులలో 1778 లో సంవత్సరముల మధ్య ఉత్తర అమెరికా
లోని అంగ్లవలనలు జార్జి వాషింగ్టన్ బాయ్స్ త్వమున
మాతృదేశముతో పోరాడి స్వాతంత్ర్యమును పొంది
సంయుక్త రాష్ట్రములు (United States) అను గణ
తంత్ర రాజ్యముగా రూపొందెను ఈ సంఘటన దక్షిణ
అమెరికా ప్రజల స్వాతంత్ర్య కాంక్షను పడునట్టి వారిని
కార్యోన్ముఖులను గావించెను దీనికిదు అరోపాలో
1804-1814 వలనల మధ్య లెవీనోయిస్ యుద్ధ
ములు దక్షిణ అమెరికా వాషింగ్టన్ మంచి అవకాశ
మొనగనిది 1807 లో లెవీనోయిస్ బోనపార్టీ లెవీనోయి
స్వీకృతమునై దండెత్తి స్పెయిన్ పోర్చుగల్ దేశముల
స్వాతంత్ర్యమును పొందినెను ఈ సమయముననే దక్షిణ
అమెరికా వలనల ప్రజలు నిత్యంధిరి పాత్రంత్ర్యమును
సంపాదించుకొనిరి

దక్షిణ అమెరికా స్వాతంత్ర్యోద్యమమునకు ఐదవ
వలము వెనిజులా రాష్ట్రము ప్రథమ బాయ్సులు ప్రాప్తి
హోమిరాండోలా (1760 1810) ఈత దోక పైవర్తి
మును సమకూర్చి 1810 వ సంవత్సరములో తిరుగుకా
టొనెర్రో వెనిజులా స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించెను కాని
1812 వ సంవత్సరములోనే మిరాండోలా పట్టుబడి
స్పెయిన్ లేక కారాగారములో మరణించెను వెనిజులా
స్వాతంత్ర్య మంతరించెను కాని స్వాతంత్ర్యమునై
మిరాండోలా యొవర్తిత అభ్యుదయము దక్షిణ అమె
రికా బాసులకు ఆకాశాగ్రీవి యైవది మిరాండోలా అను
దరులలో ముఖ్యుడైన నైవేన్ బోలివార్ స్వాతంత్ర్యో
ద్యమ బాయ్స్ త్వము నూనెనెను అతనికి బోన్ దోకాన్
మార్టిన్ అను పేరుని వెన్నుండ యాయెను పిరుక్షయలు
వెనిజులా అడ్డంపైవా చిలి పెటో మున్నగు రాజ్యముల
నుండి పన్నున్ నేవలను పోరాడ్రోలి స్వతంత్ర గణతంత్ర
రాజ్యములను స్థాపించిరి పెటోలోకా ప్రాంతమున
బోలి వార్ గౌరవాధ్యము బోలివోయో గణతంత్రమును

స్థాపించిరి నైవేన్ బోలివార్ దక్షిణ అమెరికా జార్జి
వాషింగ్టన్ గా తోపేరు లందుకొను చున్నాడు 1821 వ
సంవత్సరమున బ్రెజిల్ బాసులు అరుగుల 15 నల్లి
స్వాతంత్ర్యమును బడసిరి దక్షిణ అమెరికాలో స్పానిష్
పోర్చుగీస్ అధికార ము ప్రమొదించిరి

పెరోలియన్ వజవాసంతరము అరోపాలో కాంతి
శ్రవణము దక్షిణమునై ఎర్పడిన పరిత్ర కూటమి
(Holy League) లాటిన్ అమెరికాలో స్పెయిన్
పోర్చుగల్ పామ్రాకాల్దికారమును పునరుద్ధరించుటనై
నిర్ణయించెను ఈ కిక్ల పరిస్థితిలో సంయుక్త రాష్ట్రముల
(U S A) అధ్యక్షుడైన మన్రో అమెరికా అమెరికా
వారిని ఇందు ఇవలల బోకర్లమును అనవర మగునో
పాయభముగ ప్రతిఘటించుటను సంయుక్త రాష్ట్రములు
సంభ్రము అని ప్రకటించెను ఇదియే జగద్వికాగ్ని
గాండన మన్రో ఎథాంతము (Monroe Doctrine)
ఇది దక్షిణ అమెరికా స్వాతంత్ర్యమునకు శ్రీ రాసు
రక్షయై ఉత్తర దక్షిణ అమెరికానల మధ్య స్నేహ
పవకారములను పెంపొందించి అఖల అమెరికా (Pan
Americanism) కానమునకు పునాదులు వేర్పించెను

స్వాతంత్ర్యము పొందిన దక్షిణ అమెరికా ప్రజలలో
పెక్కు అంతఃకలహము లేర్పడిన రాజకీయ విప్లవ
ములు వెలరేగెను ప్రస్తుతము దక్షిణ అమెరికాలో
1 అర్జెంటైనా 2 బోలివి 3 బ్రెజిల్ 4 పశ్చి
5 కొలంబియా 6 ఈక్వెడల్ 7 పెరగ్వే 8 పెటో
9 ఉరుగ్వే 10 వెనిజులా 11 గయానా-అను ప్రాంత
ములు గలవు మొదటి పది ప్రాంతములు స్వతంత్ర
రాజ్యములు గయానా ప్రాంతము బ్రిటిషు దచ్చి
ప్రెంచి వారి మిక్కిలి విశాళతములు వలన రాజ్యముగా
మన్నది దీనికితోకలిసి 18 రాజ్యము లగును

స్వతంత్ర దక్షిణ అమెరికా రాజ్యములు గాటికి
వేటివి తరచు పైవిక విప్లవములకు గురి యగుచునే
యవ్నవి రెండవ ప్రపంచ యుద్ధములో ఇవి యిప్పియు
మిత్ర మండలి పక్షము నూనెనెనవి యుద్ధానంతరము
లక్కారాగ్రీవి నమెరికాలో చేరినవి సంయుక్త రాష్ట్రముల
ను ది అర్థిక పాంశీకర సహాయమును బడసి పారికామి
కాల్పిద్ధిని పొందిచు చున్నవి అరోపా రాజ్యములలో

చాగో జగ్గమును పెంపొందించుకొను చున్నది
దక్షిణ ఆమెరికా పారస్పరకము కథలు

పారస్పరకము లెవల కథలు గ్రహ వివరములకు
దర్శనము వంటిది చాటిపై ప్రజల పాంసూకాది వసు
వ్యం ప్రశానము ప్రస్తుతముగ కన్పించును అందుచే
దక్షిణ ఆమెరికా పాంసూకాది విశాస చరిత్రను వలస
యుగము విప్లవ యుగము జాతీయ యుగము వలస
యుగము అని నాలుగు యుగములుగా విభజించుట సర్వ
సాధారణము ఈ యుగములలో దక్షిణ ఆమెరికాలో
ఆధి పంశ్యావల మాతృకాదు యగు స్పానిష్ క్రానలో
వర్తనము గర్భము వ్యాసము మున్నగు పానాత్య
ప్రక్రియలు పెంపొందిన జరిగినది దక్షిణ ఆమెరికాలో
పారస్పరక చరిత్ర అలెక్జాండర్ వర్మిల్లా ఎల్కానిగా
(1888-89) అను వాడు రచించిన తా అరెవరా
అను పద్యకావ్యముతో ప్రారంభ మగుచున్నది చిలిలోని
అరెమయన్ ఇండియనులపై స్పానియారుల విజయమే
ఇందలి కథా వస్తువు వలస యుగ పారస్పరకములో
స్పానిష్ నై నిలం వాయులం పాపాన కృత్యములే ఇలి
కృత్యములు వాటి వలస రాజ్యము అన్నిటిలో పోర్
జూవా ఇన్వెడలాకే (1851-52) అను వామె గొప్ప
కవయిత్రి విప్లవ యుగమున వెనిజులా రాష్ట్రమునైన
అగ్నేడిన్ లెల్లో (1781-1865) అను వతడు వన ప్రపంచ
కవిత్వముగా ప్రసిద్ధి చెందినాడు ఈల్కెదార్ వామె
యైన తోసె జాన్సన్ అల్కెడో (1790-1847) రచించిన
విక్టోరియా కజానిన్ అను గ్రంథము వాటి ఆమెరి
కనుల పాత్రలంద్రు డిక్షను నిదర్శనము ఈ గ్రంథముననే
మరియుగ చేరు ఓడిటు జోశివార్ (Ode to
Beliver) అనునది ఈ యుగముననే పెక్కు పులికలు
ప్రచురింపబడి ప్రజలలో విప్లవ శాసనములను ప్రబలింప
జేసెను జాతీయ యుగమున (1890-1898) పెక్కు
మంది నవలాకారులు ఉదయించి తెరుకేశ్వుమైన
రికార్డోపాల్యా (1888-1919) చారిత్రకకథా (Histo-
rico-anecdotal tale) అను పో మాతన పానాత్య
ప్రక్రియను వ్యూహము నవన యుగమున చిత్రికేశ్య
దగు రూజెర్ కేరియో (1897-1918) అను వాతని గ్రంథ
ములలో అలర్ కాంబోన్ దవిదాన ఎప్పెరాంబో)

దక్షిణ ఆమెరికా పారస్పరకములో పో మా వాద్యాయ
మారంభమైనది ఈవి తరువాత దక్షిణ ఆమెరికా రాజ్య
ములలో అవంశ్యులను లగు కవులు కథలు మలా
కారులు వాటిక రచయితలు ఉదయించిరి

దక్షిణ ఆమెరికాలో గ్రీస్-డోమన్ సాప్రదాయము
పారముగ వాస్తవ శిల్ప చిత్రలేఖనములలో మాతన
వర్తనలు (Hispanic American Art) వ్యుజించిరి
ఇవటి కళాకారులలో ప్రాచీన ఎడ్వర్ డోమెస్టికెల్ వెల్
మన్ అధునిక వర్తనకి కూర్చెల్లె మిల్లెడ్ కాగోవెమో
రెల్ అనువారు ముప్రస్తుతులు ఇక సంస్కృత్యములలో
ఇవల నై చిత్త మెక్కున వాస్తవి రాష్ట్రమునకు ప్రత్యేక
సంప్రదాయములు రూపొందినవి సంస్కృత్యములో అర్థం
మై వా యందు టాగో మిల్-ంగా ప్రస్తుతమున్న
వర్తనలు బెలికలో మోడినా లూం నా వర్తనలు
చిలిలో జోండా యానెస్ వర్తనలు ఫెదె జోలివి
యాంబో బ్రెస్టి హెక్కా అను సంప్రదాయములు అను
వరింపబడు చున్నవి

II దక్షిణ ఆమెరికా రాజ్యముల చరిత్ర

1 అర్జెంటైనా - దీనికి మిల్టన్ లెస్ రాజ
ధాని ఈ నగరము 1680 న సంవత్సరములోనే విస్తరింప
బడినది వెరోనోయస్ (1808-1807) యుద్ధములలో
అంగ్లేయులీ స్పానిష్ వలస వాగ్రహించుటకు ప్రయత్నించి
విఫలమైరి 1810 న సంజో ప్రారంభమైన అర్జెంటైనా
పాత్రకంక్రొత్తము ఫలితముగా 1816 న సంజో
అర్జెంటైనా స్వతంత్ర గణతంత్రము (Republic) గా
రూపొందినది 1817 న సంజాటి కాన్ మార్షిన్
స్పానిష్ నై వ్యములను పూర్తిగా తరిమివేయ గలిగెను
1858 లో అమలు జరిగిన ఫెడరల్ రాజ్యాంగమును
క్రీస్ రాజు 1848 న సంజో నై నిక వియంత్యుత్వ
మేర్పరెమ రెండవ ప్రపంచయుద్ధములో అర్జెంటైనా,
మిత్రమండలి పక్షముననే పనించినది 1858 న సంజో
జరిగిన జిరుగుబాటులో చెరిగి వియంత్యుత్వము తొలగియ
బడినది అర్జెంటైనా నై రాజ్యము 10 74 200 చ. మైళ్లు
జవాకా 1 71 ఎ 000

2 బొలివియా - ఇది అపారమగు నవ జనపదకో,
అనిక సంపదకో బాగ్యవ్యవసాయ ప్రేమ దీనికి మాగ్

ముఖ్యోట్టణము కాని ప్రత్యేక కార్యకలాపములకు లాపాకో అను నదే కేంద్రము

బొలివియాలో ప్రాచీనమైన దియ గుయంకో వాగరికత క్రీ శ 800-900 వదును విలసిల్లినది తరువాత పెనులో వెలసెన ఇన్కా సామ్రాజ్యధిక్తులు (క్రీ శ 1200-1800) బొలివియా ప్రాంతములను జయించి ఆక్రమించిరి 1532 వ సం. మండి క్రమముగా స్పానియార్డు లిందు వెలసెలు స్థాపించిరి 1809 వ సం. నుండి వలసల ప్రజలు పై మన్ బోలివార్ నాయకత్వమున పాత్రతంత్ర్యమును పొందిరి 1825 వ సం.లో పాత్రతంత్ర్యమును పొందిరి 1825 వ సం.లో బొలివియా రాజ్యాంగము అమలు జరిగినది రెండవ ప్రపంచ యుద్ధమున బొలివియా మిత్రమండలి పక్షము వహించినది 1947 వ సం. నుండి జగ్గరజ్య సమితిలో బొలివియాకు పక్ష్యము కలదు దీని కై కార్యము 4 24 1925 వ మైల్లు జనాభా 20 00 000

3 కైరీ - ఇది విస్తీర్ణముతోనే గాక జనాభాలోను ప్రత్యేక సంపదతోను దక్షిణ ఆమెరికా రాజ్యములలో అగ్రగణ్యమైనది దీనికి రియోడిజనిరో రాజధాని

బోర్నియో దేశమునైన పెడ్రో అల్వరెజ్ కాబ్రాల్ అను వరుడు క్రీ శ 1500 వ సం. మే వెలె 21 వ తేదిన కైరీలోను ఎరికోరించొడలు! కాని అంశము నుండి పిన్ గెంట్ ఎస్కాకో అను పెయిన్ దేశమును పెర్నాంబుకో అమెజాన్ నదీ ముఖ ద్వారముల మధ్య ప్రాంతమున స్పానిష్ వర్ణాశ్రమ తెలియై నవి తెచ్చుదురు కమైవను క్రీ శ 1590-1640 సం.ల మధ్యకాలమున పెయిన్ బోర్నియో రాజ్యములు రెండును స్పానిష్ చక్రవర్తుల పాలనలోనే యుండెను అందుచే కైరీలో స్పానిష్ సామ్రాజ్యభాగమైనది 1800 వ సం. నుండి జంగలము వజ్రములు వెరికోరించె బదుటతో కైరీలో అధికముగ అభివృద్ధి పొందినది

ఇటోలియన్ బొనపార్టీ 1807 వ సం. లో బోర్నియో గల్లెను ఆక్రమించుటతో బోర్నియోలో రాజ వంశము కైరీలోను పారిపోయెను 14 సం.ల వరకును రియోడిజనిరో బోర్నియో సామ్రాజ్యమునకు కేంద్ర

మైనది 1821 3 సం.లో యురేకమునకు మరలును బోర్నియోలో రాజ వంశ కుమారుడయిన పెడ్రోను కైరీలకు కైరీ యి! ఏమిమింగెను అనతికాలమునకే కైరీలియను ప్రజలు పాత్రతంత్ర్యమును ప్రకటించి (1821) పెడ్రోను రాజుగా నిన్నుకే నిలిపిరి పాలనా దడుదు 3 వండున 1820 వ సంవత్సరములో పెడ్రోను లొంగించి అతని కుమారుడైన రెండవ (డ్రామ్) పెడ్రోను రాజును గావించిరి

డ్రామ్ పెడ్రో కాలమున కైరీలో సర్వశాసముల వివాదమును పాధించెను 1871 వ సం. లో కాని సత్యము రద్దయినది కళలు పాదసృజము వికసించి కైరీలో పేష్వా సహకార భావములు పెంపొందెను

1889 వ సం. లో డ్రామ్ పెడ్రో సంహారమును పరిత్యజించుటతో కైరీలియను ప్రజలు సంయుక్త రాష్ట్రముల సమవేదికి రాజ్యాంగమును తయారు చేసినది 1891 వ సం. లో కైరీలో గణతంత్ర రాజ్యమైనది కాని కైరీలో గణతంత్ర చరిత్ర అంతః కలహములకు పైనిక విప్లవములకు అలవాటమైనది రెండవ ప్రపంచ యుద్ధములో కైరీలో మిత్రమండలి పక్షమున వహించినది

1900 వ సం. నుండి వ్యావహారిక పారిశ్రామిక రంగములలో కైరీలో ఇటీవలబిచ్చినది పాధించినది ఉప్పు రసాయన పరిశ్రమలు పెక్కువగా తెలియబడినది దేశ మైశ్వర్యవంశమైనది దీని కై కార్యము 22 20 111 వ మైల్లు జనాభా 5 20 479

4 చిరి - చిరి రాజధాని నగరము కాంతియాగో ఈ ప్రాంతమునకు 1585 వ సం. లోనే దీక్షిత ఆక్రమణ అను వాతకు చేరువ గాని ఇచ్చట స్పానిష్ వలసను 1540 వ సం. లో పెడ్రో ది వాల్ దియాల్ అను వాతకు స్థాపించెను కాంతియాగో లోటను నిర్మించిన వారు వాల్ దియాల్ చిలిలోని అరకాన్ ఇండియనులు స్పానియార్డుల చెదిరించి తీవ్రముగ బోరాడి మదమ ఉభయులు 1881 వ సం.లో వోక ఉదంతకే చేరికొనిరి గూళ్ళుచేకమునై 1810-1817 సం.ల మధ్య చిలి పాత్రతంత్ర్య బోరాటము పొందెను ఈ యుద్ధము వాయువ్యవై నెర్వాన్ టిగ్గిన్లు వాన్ మాన్స్ పాయ

ముఖ్య పాపములను పారద్రోలి 1817 వ సం. లో చిరీతి నియంత్రయైనాడు

అంతకుముందు చిరీతి రాజ్యమునకు వరిపొద్దు విషయము అర్జెంటైను పెనా పోలిసియోలో యుద్ధము సంభవించెను 1888-1894 వ సం. లో పెనా పోలిసియో చిరీతి వంధిజేసికొని కొంత భూభాగమును చిరీతి నకు దింపెను 1802 వ సం. లో చిరీతి-అర్జెంటైనులు వంధి చేసికొనెను ఇది ఇట్లుండ 1805 వ సం. లో చిరీతి పె్పయిన రేగముల మధ్య గొప్ప యోధా పోరాటము జరిగి సంయుక్తరాష్ట్రముల మధ్యన స్థితిముతో అది పనుపెను

చిరీతి రాజ్యము పై కలుపు వెక్కు అంతరంగిక ఎడన ములకు గురియై ఆర్థిక వివాదమును సాధించి రేగ పోయెను 1838 వ సంవత్సరపు విప్లవముతో వెక్కువై తొలగించబడెను 1891 వ సం. లో రాజ్యాంగపరమైన పార్లమెంటు ప్రభుత్వ మేర్పడెనే గాని 1922 వ సం. లో పెర్వోలిగ్నెర్స్ రేగదా అధ్యక్షుడు దగువంతవరకు విప్లవముల అరగుచునే యుండెను పెర్వో రాజులకు వశముల సహకారముతో సంకల్ప ప్రభుత్వము చేర్చరచి ఆర్థిక పరిస్థితులను చక్కవరచు అతని మరణానంతరము అధ్యక్షుడైన గేబ్రిల్ రేగమున అల్లులకు రాజ్యమైన కమ్యూనిస్టుపార్టీని అణచివైచెను 1958 వ సం. లో రేగ రాష్ట్రముగ అరిగిన పయ్యి పరిశ్రమగ క్రామికులకు ఉద్యోగులకు రేగవములు పెంచబడెను చిరీతి రాజ్యము 288 888 చ. మైళ్లు అనాథ 58 88 000

రీ కొలంబియా - 15 వ కళాకాంతమున ప్రియన్ నాథు చిల్చాథాన మూట్టాను రేగ ఇండియనులను అయింది ఈ ప్రాంతమున న్యూగ్రెవదా వలనను ప్రియన్ చిరీతి వెనిజులా ఈ క్షేత్రం లో పెనాపూలోపాలు న్యూగ్రెవదా భూద పెనా రాజ ప్రతినిధి పాలనలో మండెది

1781 వ సం. మండియూ న్యూగ్రెవదా పాపకంత్రియ్యమును సాగించెను తుదకు అది 1819 వ సం. లో పై మన్ బొలిచార్ అధ్యక్షుడుగా స్వతంత్ర గణతంత్ర మైనది 1888 లో అమలు అరిగిన ప్రాంత రాజ్యాంగము ప్రకారము దానికి కొలంబియా అను పేరు పెట్టబడెను బొగోటా వగరము కొలంబియాకు రాజధాని

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధమున కొలంబియా మిగ్రుండిరి వశము వసించెను 1945 వ సం. మండియూ దీగి లాగిరాజ్య అమితిలో పశ్చిమ గుప్తుది 1945 వ సం. వరము మండి రేగమున అల్లులకు రాగగ్రామన గుప్తుది పార్టీని అనాపగిరి 1950 లియ ప్రభుత్వము రహ్యతో వెక్కు సంబంధములను తెగ తంపులు చేసికొనెను ఇది సంయుక్త రాష్ట్రముల ఆర్థిక సాంకేతిక సహాయముతోను ప్రపంచ బ్యాంకు సహాయముతోను పార్లమెంటు వివాదమును సాధించు చున్నది 1968 వ సం. లో గువార్డో రోయార్ వెనిజులాను వాతకు పై నిగ విప్లవము నడిచి కొలంబియాకు అధ్యక్షుడై నాథు దీని పై రాజ్యము 488 888 చ. మైళ్లు అనాథ 128 88 000

రీ ఈక్వెడార్ - దీని రాజధాని క్విటో ఈ ప్రాంతములను క్రి. శ. 1470 వ సం. లో ఇస్కానులు కను పామ్రాజ్యములో కలుపుకొనిరి 1588 వ సం. లో ఇస్కాను సామ్రాజ్యమును పొన్నిన్ విశేషయైన ప్రాన్సి బొక్సియోలో కూర్చోని పొన్నిన్ అధికారమును పె్కొల్చెను ఇతని రేగ ఇండియనులకు పె్పయిన రేగియులు క్రి. శ. 15 వ శతాబ్దమున వాగరికము ప్రపాదించిరి

వెనిజులా పాపకంత్రియ్యము నాయకుడైన అందో నియోలోపెస్ అను పతము 1822 వ సం. లో ఈక్వెడార్ పాపకంత్రియ్యమును సాధించెను తరువాత బొలిచార్ స్థాపించిన గ్రేటర్ కొలంబియా లో ఈ క్షేత్రం చేరినది 1890 వ సం. లో అవరక్ శేప్ బొన్ గ్లెర్ అధ్యక్షుడుగా ఇది స్వతంత్ర గణతంత్రమైనది

గ్రేటర్ యో మిలిటో అధ్యక్షత క్రింద (1890-90) ఈక్వెడార్ ఆర్థిక సాంస్కృతిక రంగములలో పురోగమిత్తిని సాధించెను నాథి 20 వ కళాబ్దిలో ఈక్వెడార్ రేగము రాజులకు విప్లవములకు గురియగుచునే సమీర రాజ్యములకు ప్రాన్సియోదాపమునకు అరియెయెది 1904 వ సం. లో వెక్కు 1915 వ సం. లో కొలంబియా 1924 వ సం. లో పెనా రాజ్యములు ఈ క్షేత్రం భూభాగముల వాగ్రమించెను

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధకాలమున పెనాపూ కావన

రక్షచార్జ్మెంట్ ఈ క్వెటార్ సంయుక్త రాష్ట్రములకు వైదిక స్థావరము లొనగెను 1946 వ సం నుండి ఈ క్వెటారుకు బళ్లారాజ్య వమితి పత్యవ్యము అను దీని వైశాల్యము 100818 వ మైళ్లు అవాళి 80 గ 988

7 పెరగ్యే - సెనాట్యుమ్ కాంట 1638 వ సం లోనే పెరగ్యేలో స్టాన్ వకాశమకెలొల్పిన తరువాత పెడ్రో డమెకోడోకా వలె విస్తరణమువకు కరకుడయ్యెను ఇందు 1687 వ సం నుండి స్పానిష్ తెహ్య్యులు పొందిల మత ప్రచార మొనర్చుచు ప్రభుత్వమును పొందిరి 1778 వ సం వాటి పొందిరి అధికారము రద్దయి ట్యూనెస్ బెర్లో వొక రాజ ప్రతినిధి నియమించ బెను దాని పరిపాలన పెరగ్యే పాతం ప్రోవ్యంతు కాయకులై 1810 వ సం లో స్పానిష్ ప్రోవ్యంతుకు పారల్రోలి పెరగ్యే అధ్యంతులై వారు ఈనవి అవంతరము అధ్యంతులై (1840) కార్లన్ అంబ నియో లోనెక్ కానినత్వమును నిర్వూతించి పెక్కు అర్థిక సంస్కరణ లొనర్చెను ఈనవి కుమారులైన లోనెక్ 1862 వ సం లో అధ్యంతులై గొప్ప వైదిక దళమును నిర్మించి అత్యంతై ప్రతికల్పన గ్యేలలో యుద్ధమువకు దిగి పెరగ్యేకు అపార వప్తము కలిగించెను 1870 వ సం లో రాజో ప్రాంతమున బయల్పడిన మాకె గమలై పెరగ్యే లొలివియం మధ్య యుద్ధము జరిగెను 1888 వ సం అంతరికతో 91800 వ మైళ్లు కాళో ప్రాంతము పెరగ్యేకు లింగించెను

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధమున పెరగ్యే ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములతో వహించెను 1947 వ సం నుండి పెక్కు రాజీయ విప్లవములకు గురియైనను ఇది అర్థిక పునర్నిర్మాణమున బాగైత వహించెను ఇది 1964 వ సం లో ఆమెరికా నుండి యుజమును అడప వీటి పారుదల సౌకర్యములను పెంబొందినది అలోపా రాజ్యములతో అంతరిక లొనర్చుకొని వాణిజ్యమును ఎవరినవేసినది పెరగ్యే వైశాల్యము 157047 వ మైళ్లు అవాళి 1405827

8 చెమా - క్రిక 1900 వ సం ప్రాంతమున క్యుమన్ ఇండియన్ మనికాంమైన ఇన్ కా పాప్రాజ్యమును స్థాపించి ఈ ప్రాజ్యాములలో నుమారు వది

అవల ప్రజలుండిరి కాని అత్యల్పమైన స్పానిష్ వైశ్యము వీరిని బయలుగ గల్గెను

చెమాను బయలిన స్పానిష్ వీరులు ప్రావిన్సియాలో డెగోడ అలవాగ్రో అను వారు వీరు 1632 880 మధ్య చెమాను బయలించి కాని వీరితో వీరికి పుక్త యేర్పడి ఉభయులు హమలైరి స్పానియార్లులై ఇండియను లొనర్చిన తిరుగుబాటులలో 1780 వ సం లో టుపాకో అమారా నాయకత్వమున అరిగిన తిరుగుబాటు ముష్కర్తమైనది స్పానియార్లు దీనిని బాగువేసిరి

పాన్మాథ్లిన్ లొలివారుల నాయకత్వమున చెమా ప్యాతంప్రోవ్యంతుము 1830 వ సం లో సారంకమైనది అయకులో (1824) యుద్ధముతో స్పానిష్ అధికార మంతరించగా చెమా స్వతంత్ర రాజ్యమైనది కాని అంతరంగిక విప్లవములతో విచ్ఛేద యుద్ధములతో చెమా చరిత్ర వంతులైన మైనది ఈ క్వెటార్ చరిత్రలో సరిపాట్ల సమస్యలు 1942 వ సం లో గాని వరిష్కారము కాలేదు

అన్డీకానియే వైదిక నియంత్వత్వముతో (1898 1928) చెమా అర్థిక పునర్నిర్మాణమునకై కృషి జరిగినది కాని 1980 వ సం లో ఘటిల్లిన అర్థిక మాంద్యము వలన ప్రజలలో తీవ్రమైన అసంతృప్తి రెండేగి అపార్జె వెక్లై దీని నియంత్వత్వమునకు చారిత్రికము 1988 వ సం లో అధ్యంతులైన మాన్యుల్ బ్రోగో ఉదారములైన సాంఘిక సంస్కరణము లొనర్చి రెండవ ప్రపంచ యుద్ధములో మిత్రమండలితో వహించెను 1946 వ సం లో చెమాకు బళ్లారాజ్య వమితిలో పత్యవ్యమియ జడినది

1946 వ సం లో ఎన్నికలు జరిగి లోస లూయిస్ బు వైమాన్టి అను ను తదు అధ్యంతులై వారు కాని 1948 వ సం లో వైని నిర్వహము జరిగి లూయిస్ తొలిగించెడి మాన్యుల్ ఎ క్రిడియా అధ్యంతు డయ్యెను 1961 వ సం నుండి సంయుక్త రాష్ట్రముల అర్థిక పాంక్షితక సహాయముతో అధికాభివృద్ధి వ భకములు అమలు జరుగుచున్నవి చెమాదేశ వైశాల్యము 82358 వ మైళ్లు అవాళి 8404000

9 ఉరుగ్యే - స్పానిష్ వానికలైన వీరడయన్ డబోలిన్ అను నవరు 1515 వ సం లో ఉరుగ్యే తీర

మును చేరెను ఈ ప్రాంతమునకై స్పానిష్ రోయ్గిస్ చారికి అరిగిన సంఘర్షణలో స్పానియార్లు ౪ విశేషతై వలసను స్థాపించిరి దీని రాజధాని సూబిటిడో

నాకో జాతీయులైన జోసే అర్మిగాజ్ అనువాతము ఉరుగ్నై స్వాతంత్ర్యమును సాధించి ఉరుగ్నైను గణతంత్రముగా రూపొందించెను ఉరుగ్నై చేకము పలుకష్టముల పెరుగ్నై వలన వచ్చెను అధిపత్యమునకై సేనానుల మధ్య పెలరేగిన తీవ్రవీరాలమును అవకాశముగా గొని త్రేతలో పెరగ్నైచేకములు ఉరుగ్నైపై రంధ్రెత్తెను బ్రిటన్ సంయుక్త రాష్ట్రముల సాయముతో 'వెనూషియా' ధోర్నె అను సేనాని విదేశ పై వ్యయముల పారద్రోలి అధ్యక్షుడు డయ్యెను 1908 వ సం॥ లో అధ్యక్షుడైన జోసే అర్మోరెజ్ పాలనలో ఉరుగ్నై మంచి అభివృద్ధిని సాధించినది ఇది రెండవ ప్రపంచ మహాయుద్ధములో మిత్రముందలి పక్షము వనాంచి లక్ష్మ రాజ్య ప మి తి పశ్చాత్తమును బడసినది ఇది ప్రపంచ అర్థిక రాజకీయ వ్యవహారములలో ప్రముఖప్రాత్రమ నిర్వహించిన సువ్యవహారమునది దీని పై కాల్గము 72 172 వ మైళ్లు జానానా 28 68 000

10 వె నిజలా — క్రిష్టిఫర్ కొంటె 1486 లో వెనిజలా తీరమును చేరెను మునుపటి సంవత్సరమే స్పానిష్ వానిలైన అలెజోడో ఒరేదా అను వాతడు వెనిజలా తీరమును మొదట ప్రారంభోత్సవ మొనర్చెను వెనిజలా తీరమును అంగ్లేయులు స్పానిష్ పముద్రము అని వ్యవహరించెడివారు

ప్రావిస్కోసూరాండోలా వాయవ్యమున 1806వ సం॥ నుండి వెనిజలా స్వతంత్ర్యోద్యమము ప్రారంభించెను క్రమక్రమముగా స్పానిష్ పై వ్యయముల పారద్రోలెడి 1822 వ సం॥ లో మిరాండోలా వెనిజలాకు నియంత యయ్యెను కాని ఆతడు పట్టుబడి ప్యెయ్కోను బండిగా పంపించెను స్పానిష్ చెరపాలలో పంథవినిన మిరాండోలా మరణము వెనిజలా స్వాతంత్ర్యోద్యమమును తీవ్ర తర మొనర్చెను పై మన్ జోవీచార్ అను వతడు వాయవ్యత్యము వనాంచి జోయ్చా యుద్ధమున స్పానియార్లల వోడించి వెనిజలా మ్యాగ్రె వ దా ఈస్టెదారులను కలిపి గ్రేట్ కొంటియో గణతంత్ర

మును స్థాపించి అధ్యక్షుడైవాడు 1829 వ సం॥ లో జోసే అగ్వానియోచేజ్ అను వతడు అధ్యక్షుడుగా వెనిజలా చేకము స్వతంత్ర గణతంత్రమైనది

బొలివార్ మరణానంతరము (1880) వెనిజలా అంతరంగముల పాత్రనది 1888 వ సం॥ లో అధ్యక్షుడు డైవ కాస్ట్రో అర్జెంటి ఇటలీ బ్రిటనుల నుండి ఆపార మగు బుడములను తీకరించెను కాస్ట్రోను తొలగించి (1906) ఆతని అనుచుడైన జోవీచోచేజ్ సేనాని ప్రభుత్వమును వశపరచుకొని 1926 వ సం॥ వరకు పాలించెను

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధములో వెనిజలా మిత్రముందలి పక్షము వ గాంచెను 1946 వ సం॥ నుండి లక్ష్మరాజ్య పమితిలో వెనిజలా పశ్చాత్తేకముగా ప రి గణించబడ జొచ్చెను 1961 వ సం॥ లో క్రొత్త రాజ్యాంగము అమలు అరిగినది స్వాతంత్ర్యము సాధించిన తరువాత ఇది 24 వ రాజ్యాంగము॥ వాడిమంది వెనిజలా బహుముఖ వికాస మును సాధించుచున్నది వెనిజలాకు రాజధాని కారకాస్ నగరము రాష్ట్ర పై కాల్గము 2 68 148 వ మైళ్లు జానానా 48 96 000

11 గయోనా — గయోనాలో 1800 వ సం॥ ప్రాంతమున దచ్చి తూర్పు ఇండియా వర్తక సంఘము వారు ప్రధమముగా వలసలను స్థాపించిరి అభిజిలాము వత్ వీరికి అంగ్లేయు ప్రెంచి చారలతో పోటీ ఏర్పడెను 1897 వ సం॥ లో అరిగిన బ్రిడా సంధిలో అంగ్లేయులు మ్యాయాయ్కును బడస గయోనా నుండి పైకొంగుట కంగీత రించిరి ప్రెంచి విప్లవ యుద్ధములతో (1798) గయోనాను తిరిగి అంగ్లేయు లాక్రమించిరి 1815 వ సం॥ లో అరిగిన వియన్నా సంధివారము చేటి థిరిక్ గయోనా ప్రాంతము అంగ్లేయుల కియందినది ప్రజా ప్రతినిధి పథ వలసతో బ్రిటన్ పారలక్షాముని ప్రతినిధి ఈ ప్రాంత మును పాలించును

ప్రెంచి గయోనా ప్రాంతమును 1809 వ సం॥ లో బ్రిటన్ పోర్చుగీసు పై వ్యయముల ఆక్రమించినవి కాని వెనోలియన్ వతవానంతరము అది ప్రెంచి చారికి తిరిగి ఇచ్చివేయ బడెను

దచ్చి గయోనాను 1865 వ సం॥ లో అంతరంగిక వ్యవహారములలో పూర్తి స్వాతంత్ర్య మియందినది

1895 గయానా వైశాల్యము 88 007 చ మైళ్లు
జనాభా 4 14 000 (ఫ్రెంచి గయానా వైశాల్యము
85 185 చ మైళ్లు జనాభా 28 500 దచ్చి గయానా
వైశాల్యము 66 148 చ మైళ్లు జనాభా 2 14 000

డి యన్ యర్ హ రా

దక్షిణ ఆమెరికా భాషలు

దక్షిణ ఆమెరికాలో అర్జెంటైనా బోలివియా
బ్రెజిల్ చిలీ కొలంబియా ఈక్వెడార్ పెరగ్వే పెరు
ఉరుగ్వే వెనిజులా బ్రిటిష్ గయానా ఫ్రెంచి గయానా
దచ్చిగయానా ఆను శీట్ల గల పదుమూడు నక్కారు
లున్నవి వీటిలో అర్జెంటైనా బోలివియా చిలీ
కొలంబియా ఈక్వెడార్ పెరగ్వే ఉరుగ్వే పెరు
వెనిజులా ఆను రొమ్మిది రాజ్యములందు స్పెయినుభాష
అధిక ప్రచారములో నున్నది అర్జెంటైనాలో స్పెయిను
భాషతో పాటుగా ఇటలీ భాష కూడ ప్రాముఖ్యము
గాంచి యున్నది బ్రెజిల్ దేశములో పోర్చుగీసు భాష
దృఢపరచుములో నున్నది బ్రిటిష్ గయానాలో అంగ్ల
భాష ఫ్రెంచి గయానాలో ఫ్రెంచిభాష దచ్చి గయా
నాలో దచ్చిభాష రాజకీయ భాషలుగా ప్రాముఖ్యము
వెంది యున్నవి

ఈ అంగ్ల ఫ్రెంచి స్పెయిన్ ఇటలీ దచ్చిభాషలు
బోహోలో నుప్రసిద్ధి వలన భాషలు

అంగ్లభాషా సామాన్యములు సం ఆ వి రోజము
మొదటి సంపుటము 432-433 పుటలలోను ఇటలీభాషా
వాఙ్మయములు సం ఆ వి రోజము రెండవ సంపుటము
87-92 పుటలలోను అభివృద్ధి కములై యున్నవి

వై ప్రముఖ భాషలు గాక ఫిక్ డా కిఫుజ అయిమార
అరెకాన్, ఛోకో టుపీ గరనీ కారిక్ ఆరవో
పానో గీ కువానో కటువా ఫుయ్ పేవ్ గుయేతురు
మటో-మటగుయాయో అను పదునైదు ముఖ్యమైన
ప్రాచీన భాషలు దక్షిణ ఆమెరికా రాజ్యములలో కలవు
ఈ ప్రాచీన భాషలు గాక వర్గీకరింపబడి భాషలు ఇంకను
వెక్కులు గలవు ఆమెరికా ఖండ దక్షిణ భాగమున
అత్యంత ప్రాచీన కాలము నుండి నివాసులుగా నుండు
చున్న ఎర్రఇండియనులు మొదలగు అరిమ మౌఛవ

బోలియను వ్యవహరించెడు ఈ ప్రాచీన భాషలను
గూర్చిన యుదంత వర్ణనాలోకనము ఎంతయు అభివృ
ద్ధియును

దక్షిణ ఆమెరికా ఖండ ప్రాచీన భాషలను గురించి
చాల వరకు పూర్తిగా తెలియరాదు ప్రాచీన క్రొత్త
పరిశుచముల యందలి వీ భాషా కుటుంబము తోడను
సంబంధము లేక వ్యతంత్రములై యున్న మూల భాషా
నముచాయముల సంఖ్య చెప్పబడినది అని తేల్చింప
బడు చున్నది ఇందు పెక్కు భాషలకు ఆకారాధికము
మున కూర్చుండిన విషయములు మాత్రమే కలవు
అవి యైనను చాల వరకు చిన్నవి అందలి కల్పకాల
సాధుత్వము కూడ నిశ్చయించింపవలదు అవలం ఆ
భాషలకు వ్యాకరణము లభింపని సకృత్త ఉన్నట్టి
కొలచిపాటి వైవము లాగినను భాషా సంప్రదాయము
సారముగ నిర్మితము లైన వ్యాకరణములు వాటిని
తైర్చిన మతాభిప్రాయము నిర్మించిరి విశిష్ట స్వరూప
విశిష్ట వాక్య సంయోజన విధానములు గల భాషలకు
వ్యాకరణములకు లాగిననుభాషా సంప్రదాయము లేమా
క్రము ననుకూలించిన యా తైర్చిన మత ప్రచార
కులు గురుతించలేదు మొత్తము మీద పెక్కు భాష
లకు వరసరాగక మగు నిక యిహపూర్వ యనునది
తేదనుకు పారాంశము ఇక నీ క్రింద చేర్చిన బడినది
వాతమహాసముద్రము (Pacific ocean) వైపున గల
ప్రధాన భాషలు —

1 ఫిక్ డా వికారాగ్యువా ఉత్తరపు రోస్టా
కాల పరిపాట్లు ప్రాంతముల వరకును గల కొలంబియాలో
బెల్లెన వోకచ్చుడు ఫిక్ డా భాష వ్యవహారమునం
దుండెడిది దీనిని రోల మరెకొన్ని భాషలు కూడ
ఈక్వెడార్ నందలి గుయార్కుర్ అక్రెలి పర్యంతము
వ్యాప్తితో నుండుట కలగు కాని జరియంతయు ఇవి కా
దండయ్యక్రమ పూర్వపు సంగతి ఆ దండయ్యక్రమ
ఎడన యాంబిష్ ఈక్వెడార్ పీకటామి యందు ఈ
ఫిక్ డా భాష కిఫుజ భాషచే విభజింపబడినది

2 నీటెజ ఇది ఇన్ కా కిఫుజ, (రువా-నెమి)
ముప్పుగు తెగలకు చెందిన భాష ఈక్వెడార్ పెరు
నంది ఉన్నత పీక భూముల యందును బోలివియాలో

మన్న కొంచెంలా ఛట్టినవా ఏటానే వంటి వాటి యందును అర్థంపైవా యొక్క పల్లె మోత్తర దిశ యందున్న అలావె కాండియాగోడెక్ ఎక్కరో యందును గల ఎర్రఖండియనులు (Red Indians) నేటికి పై వము ఈ భాషతో వ్యవహరించు చున్నారు అమెరికా కనుగొన బడుటకు పూర్వము మండియ నచ్చుట కొంత వ్యవహారముతో మన్న జ్యోతిశాచ యందు మాత్రమే వాగరకతా ణిజము లున్నవని చెప్ప వగును ఈ భాషకు చెందినవారై క్రమశిక్ష గలిగి విశేషతై వా డచ్చుటకు వచ్చిన క్రొత్త ప్రజల పాంప్యులిక తై క్రయోక్తకు ఈ భాష యొక సాధనము గూడ వై నది

అప్పుడు పరాశితులైన పల్లిలు జిన్ కా' సామ్రాజ్య చారుల జలాత్కారము వలన ఈ భాషను నేర్వవలసిన వారైరి ఎమ్మటు కేతలిక్ మత బోధకులు కతకో ప్రభువుల యారేకానుసారముగ ఈభాషా ప్రచారమును నిర్వహించి సంపూర్ణ మొనర్చుటయు అరిగను నలు జది లక్షల సంఖ్యకు లోబడిన జనులు చేదు ఈ భాషను మాటాడు చున్నారు

3 అయమూర చెయ రాష్ట్రము నందలి పువో అరోపా మండలములలో రెండు వ్యవహార భాషల యందును బొలివియా రాష్ట్రము నందలి మోకై వా యందును అయమూర భాషను మాటాడుచు నున్నారు కినుజ భాష మదూరము వ్యాపంపక పూర్వము అయమూర భాష రాణ వరకు మనికాలముగ వెడవల్ల లదిన ట్టులచెడిది తియోవాకో యందలి ప్రవృద్ధ విర్యాదముల విర్యాతలు ఈ భాషనే మాటాడి యుండి రని మాడ చెప్ప వొప్పును నేటికిని అయమూర భాష మాటాడు వారి సంఖ్య పది లక్షలకు మించి యున్నది

4 అరోవాన్ (అరోవియా) అటు కాంత మహా సముద్రమనకును ఇటు యాండిస్ మహాసరస్వత క్షేత్రు అనున నడుమ గల చిలి లో బ్రిటిష్ డిగ్రీల అవరేఖకు మధ్య యందును, నేనున రాష్ట్ర మగు అర్జెంటైనాకు దక్షిణమున రం బ్యానన్ ఎయిర్స్ పర్వతమును అరజేవియా భాష నేటికిని వ్యవహారములో గలదు

5 రోకో కాంతమహా సముద్రము వైపున ఎలి మిది మండి వాల్గి డిగ్రీలకు నడుమ ఉత్తరముగ

రోకో భాషయు ఈజ్యెవార్ రాష్ట్రమునకు ఉత్తర తీరమున ఎక్కువార్తా అను భాషయు మాటాడ బడు చున్నది

అమెరికా ఖండమును కనుగొనిన కాలములో అట్లాంటిక్ మహాసముద్రము వైపున గల ప్రజలు వాగరకతా విషయమున చాల వెనుకబడి యుండిరి పెక్కు పెద్ద భాషా కుటుంబములు గూడ అధికముగ అచ్చుట నుండెడివి అల్లె లవల పంజాగము లగు చిన్న చిన్న వ్యవశ్రాంత జాతులు వైతము అప్పుడున్నట్లు దిగడ మగు చున్నది

6 టుపీగరపి ఉత్తరమున అయిది మిల్లియన్ ప్రాంతములతో గూడిన గయూనా యందున్న పశ్చిమమున యూండిన్ పర్వత క్షేత్రంల ప్రపాత పర్వతమే గాక బొలివియా పీఠభూమికి చెందిన గ్రాండ్ బాకో వరకు గల రెసిడెన్ మైరానములకు నడమటి దిక్కు నందును టుపీగరపి భాష భాషతో గలదు దక్షిణ దిశలో పెరగ్నె యుండంతటను ఇది నేటికి మాడ మాటాడ బడుచున్నది అమెరికా ఖండము కనుగొన బడిన కాలములో ఈ భాష మాటాడు తెగవారు తూర్పున బ్రెజిల్ రాష్ట్రము బొడవునను గల వికాల తీర ప్రదేశమును ఎమెజాన్ నదీముఖ ద్వారముల వరకును ఆగ్రి మించిరి ప్రాచీనమైన టుపీ భాషకు అబిసిన్ గ అని పేరు యొక చేరు దానికి రెండు మాండలికము లున్నవి అందు మొదటిది దక్షిణ ప్రదేశ భాషయై గరపి యేది ఎలవ బడుచు అధునికముగు గరపి భాషకు మాతృకయై యున్నది ఇది నేటికిని పెరగ్నె యందును దాని పరిసర రాజ్యముల యందును వాడుకలో గలదు ఇక రెండవ మాండలికము ఉత్తరప్రదేశమునకు చెందినై నీస్ గలు అని ఎలవ బడుచు అధునికమైన టుపీ భాషకు మార్గదర్శకమై యున్నది ఇది ఎమెజాన్ నదీపరీవాహ ప్రదేశమున చెల్లెడను వర్తకము మత ప్రచారము మున్నగు వాటికి ప్రత్యేక భాషగ నేర్పడుట తూడ అరిగను చేదు దీనిని మాటాడువారి సంఖ్య పది లక్షల కంటె అధికము

7 కారిక్ కారిక్ భాష మాటాడువారి ప్రదేశము లవల చిన్నతము వీరి జన్మస్థానము ఉత్తరపు

బ్లెండింగ్ కమిటీ వారు వదిలి భాగము భాషలను
చున్నది ఇది రెండును ఎమెటో వదిలి ఉ నదులు
ఈ భాష మాట్లాడుచారు ఇచ్చట మండి ఉత్తర ముఖ
ముగ లెఫ్టర్ యాంటిప్ వరకును ప్లాటినా దక్షిణ
దిశావర్తి వరకును వ్యాపించి యుండి చారు పశ్చిమ
మున యాంటిప్ వరకుముల వరకు ఎరిక్సా ప్లాటినా
యూన్నాను మెంటిన్ ఓన్ కరెక్ ఇండియనుల
వంటి చిన్న భాషల వారు కొలంబియా యందును పట
గాక్ ప్రాంతమున గల పెరు రాష్ట్రము నందును వివా
సము చేర్చురచు కొందరి తూర్పున అయాచా రుకుయెన్
కలిచా గారిని మున్నగునది గల గయాచా నీరము వర
కును వారి వ్యాప్తి గలదు.

8 అరవో అరవో భాషా మండలమును కాలిక్
భాషా మండలమును చూచాయగ పోక్కుటియే యవ
దగ ను కొన్ని సంవత్సరములలో ఈ రెండు భాషల
వారును కలయై వలన వచ్చినట్లు తెలియు చున్నది
వారు విడిదొయన శీత ప్రాంతము వెనిజలా క్రెజ్
రాష్ట్రముల యావరణములలో చిన్నపట్టణ యుండగల
దనియు అది వెనిజలా లేజము సంకలి టివాకో వది
వరిచాహ ప్రదేశమునకును క్రెజ్ లేజము నందలి
ఎమెటానునకు ఉపవది యగు రెయో వీగ్రోవది వరిచాహ
ప్రదేశమునకును వివిధపు భూభాగము కావచ్చు ననియు
జాహాళ మగుచున్నది

అరవో భాష మాట్లాడుచారు ప్లాటినా యందును
పెరగ్నో లేజమునకు దక్షిణమునకును (ఉయా పుజిలాలు
గల) పెయా లేజము నందును ఎమెటో వది ముఖములకు
తూర్పుగానున్న అరు వ యందును గలరు పెయా
టోలివియా లేజముల యందు మాట్లాడ జెడి భాషలలో
ఈ అరవో భాష ప్రాచీనతమమైన భాషములు గలదని
వేరీ వరకు భాషోత్పత్తి శాస్త్రజ్ఞుల విశ్వాసము ఇది
కిను ఆ భాషచే వివాదములైన బదిత అయిమార భాష
కంచును ప్రాచీన తరమైన దని చెప్పుగ చెప్పజగ్గర లేదు

9 పానో ఈ భాషా కుటుంబమును మూడు భాగ
లక కొలుగ విభజింప వచ్చును అందు ముఖ్యమైన
కాన ఎమెటో వది దక్షిణ నీరమున గలదు అది జాటిహ
తూర్పునుండి పొలగావు వరకువరగా గల ప్రదేశమున

వ్యవహారమునం దున్నది ఉకయానీ నదీముఖము నుండి
పది డిగ్రీలు సమానాంతరముగ రాని రెండు నీరముల
యందును రాని ఉపవది యగు ఉరుచానాను కుడి
యొడ్డునను గూడ పైగ తెప్పన భాషా భాషా వాడులో
కలదు ఆ ఎమెటో వది జారుచా పూరున్ అను వని
మరి రెండు ఉపనదులు ఇందు అరుచా వది ఉత్తర
మున గల ఎరిచాహ ప్రదేశమును దంకటను ఈ భాష
వ్యాపించి యున్నది అట్లే పూరున్ వది అన్యస్తానము
కూడ ఈ భాషా భాష పరివ్యాప్తమైన మండలము
లోనిది

ఇక ఇనంటి వది ఎరిచాహ ప్రదేశము పానో భాష
లైన గలదన భాష అక్రమించిన మండలము రోగా
ఈ భాష అక్రమించిన గూడవ మండలము మెటో
వది మలేరీ దియన్ వది నీరములలో 8 డిగ్రీల
15 నిమిషములును 12 డిగ్రీల ముప్పది నిమిషములును
గల ఉత్తరేఖను వరుమును అరువది వాలుగు డిగ్రీల నలు
బది యెదు నిమిషములును అరువదియేడు డిగ్రీల
ముప్పది నిమిషములును గల ద్రువాంగలేఖను నడుమను
ఉన్నది

10 గీ ప్రాయః దక్షిణ ఆమెరికా భాషలు
మాట్లాడు వారిలో మిక్సిలి పురాతన భాషల చాటి
ప్రాచీనతమమైన భాషా గల భాషా కుటుంబముల యందు
గీ భాషా కుటుంబ మొకటి యనక తీరదు ఈ భాషా
కుటుంబము తూర్పున అట్లాంటిక్ మహాసముద్ర తీర
వరకునమును పశ్చిమమున ఎమెటో నకు ఉపవది యగు
గ్రింగూ వది వరకునమును వ్యాపించి యున్న క్రెజ్
వీకభూమికి యావరణము భాగమును అక్రమించి యుండె
డిది గ్రీ క పయైన దన కభాషలో ఈ భాష మాట్లా
డుచారు అట్లాంటిక్ మహాసముద్ర తీరము నుండి మిసి-
గిపి భాషా వ్యవహారము గల చాటి వది తదిమియేరు
బదిది ఈ గీ భాషా కుటుంబమును సంపూర్ణముగ
వ్యాపించు మహాకావ్య మింకను సాధింపకై యున్నది
అంతే కాదు అది దక్షిణ ఆమెరికా భాషోత్పత్తి
శాస్త్రజ్ఞులు అభ్యాసకర్మముగ వారంభింప చలన
కుశోదర్శకును మహాకావ్యము భూష వగుట వర్ణ
నమృతము

11 మకానో మకానో కాచా మటులమునకు మరల మూడు కాటలు గలవు ఈ మూడవ మూడు ఖాగోళ మండలములకు చేర్చుకును అందు మొదటిది ప్రాగ్వికా మండల మగు చున్నది ఈ మండలము నాక్రయించిన కాచా కాళి యూపెన్ కురికురియోరి వినరోరిన్ నది పరివాహ ప్రదేశములలో గలది పశ్చిమ కాళి కాచో-ఎమెజాన్ నదుల సంగమ స్థానము నుండి ఆగుయోరిగో ముఖ పర్యంతము వ్యాపించి యున్న కాచో నది పరివాహ ప్రదేశము నాక్రయించి యున్నది అట్లే ఆగుయోరిగో పొడవునను పుటునుయో నది జన్మస్థానము నుండి యోగులన్ నదిలో అరి సంగమించు ప్రదేశము పొడవునను కాక్విటోకు పై ఖాగము పొడవున మహారు డెబ్బది వాలుగన దీగ్రి ప్రవాహరేఖా పర్యంతమును గూడ రెండవ దగు నీ పశ్చిమ కాళి వ్యాప్తి వించెను దీగా మూడవ కాళి మేట్కూనదికి ఉపనది యగు మెనకేయో యొక్క జన్మస్థానములలో వ్యవహారమున గలదు

12 కటుకీనా ప్రవాహ రేఖలో డెబ్బది రెండు దీగ్రిల ముప్పది నిమిషములను అరువది రెండు దీగ్రిల ముప్పది నిమిషములను నడుమ యందును అజాంక రేఖలో వాలుగు దీగ్రిలకు తొమ్మిది దీగ్రిలకు నడుమ యందును గల ఎమెజాన్ నది రక్షణ ఖాగములోని వికాంక పశ్చిమ కటుకీనా కాచామటులములే ఇంచు మించుగ నిరంతరము వ్యాపించి యున్న రసవత్తును

13 ఫుయేవే గీ కాచా కాళికు రెండవ వారి వలె ఈ ఫుయేవే గీ కాచ మూటాడు వారు గూడ రక్షణ అమెరికాలోని మిక్సిటి పురాతన జాతులకు రెండవవారు జనకాహుళ్యములో గల అత్యంత పౌరాతనవ్యవసరకు గూడ నీరు ప్రతినిధులు జరిగిరా నది పరివాహా పశ్చిమమునను ఎమెజాన్ నదు ఉపనదియగు రియో సిగ్గోకును యోపురాకును నడుమగల ధ్విరాంకలో అరువది తొమ్మిది దీగ్రిల ముప్పది నిమిషములను అరువదియొక దీగ్రిల వలంబియైన నిమిషములను మధ్య స్థిరనివాసములు లేక జీవించు క్రిస్టులు 'మాకు అను తెగలవారి యందును ఫుయేవే కాచ మూటాడువారు అగవడుమరు

14 గుయేకురు పెరగ్యే నదీతీరమునను పరాకా నదీతీరమునను కాక రాచి ఉపనదుల తీరముల యందును అత్యంత రక్షణమున గల భిగో నది నీరముల యందును పెక్కి జాతుల వారు గుయేకురు కాచను మూటాడు చున్నారు వారిని మాయా-గుయేకురు గుయోచి పయోగునా టోజా మోళిని అనిపన్ నంటి జాతులు

15 మలకో-మలగుయోచా మలకో మల గుమాయో రెజోక్ పోరోటి య మ్లెగ్లె నంటి కాచ లలో భిగోనదికి క్రింది ఖాగము నంటి మగ్నభయగు కాళి పర్చునెను

16 వగ్గరెంపందని భాషలు రక్షణ అమెరికాలో య వత్ పశ్చిమాగ్నము నందును మృదగాగ్నక గల పశ్చిమకాచలు అనేములు పరివ్యాప్తి పుల్లె యున్నది అందు జీవరక రిమోటి యరులో ఓటో-గ్లె గూజా సలికా మూటా ఎరిజన్ అనే వారిజన్ గజానో మొదలైనవి పెనిజలా రాష్ట్రమో లేక క్రెజెకో-పెనిజలా రాష్ట్రముల పరివ్యాప్తి అవదగిన మండలములో వాడుకయం దున్నవి అనే రీతిగ కోఫి కోఫెన్ జువరో భిగో కాచోచ రోలోక ఎమ్మూటా తుయునై రిజో మోమెన్ యూరాక రె నంటికాచలు అంటిన్ పర్యంత గ్రేటుల మూర్చు చరియల పొడవునను రక్షణ కొలంబియా నుండి తొలిచియో నరకు గల ఎను జాన్ యొక్క జిల్లొననది పరివరముల పొడవునను మూటాడ లదును ఎమెజాన్ నదికి ఎగువను నడుమను గల భూఖాగములలో విటోటా యూరి మురా మున్నైన కాచలు వ్యవహారమునం దున్నవి ఇగికో రాష్ట్ర మధ్యఖాగమునను రక్షణ కాగము నందును తొలిచియో లేకమునకు మూర్చు నందును పెరగ్యే లేకము నందును మూర్చు క్రెజెకోలో కరీరి యందును మోలిమా కయంచన నివసన ఇటోచామా కాచ కురా మామిటి పరో వారికారా కరణ్ట్రా బ్రుమై తొలారగో ఫిక్కిటో గాటో సాముటా మోగ్గోయ్ ఎనిమగ వచాన్తో నంటి కాచలు ప్రజల వాడుకలో గలవు ఉరుగ్యే యందు చిట్టా కాచ పూర్వ మొక వృదుంబెడిది అట్లే పెనిజా ఫలపి పెనెరీరే,

అతని పేరుతో 'చాట్' పూర్వాయోగి మొదలైన భాషలు
చోటపరగ శీరముల యందును అర్జెంటైనా ప్రాంతము
వందును గలవు

అర్జెంటైనా భాషలో పావ్యములు దక్షిణ ఆమెరి
కాను అత్యంతము దక్షిణమున గల అంటార్టిక్ యాచా
గన్ ఫోన్ అనఁజు మూడు భాషలలోను మరీ భాష
అర్జెంటైనా భాషా సమూహములలో దోహదు కలిగి
కొన్ని సమూహములు వివరములలో దానికి చెందిన భాషగా
గుర్తించఁ జెను ఈ ఫోన్ భాషను పెటగోనియా
రాష్ట్రమున నందలి వారును అర్జెంటైనా లోని విరాం
మగు నందఱు మైదానముల యందలి పెటగోన్ లె జాతి
వారును పెటాగోన్ పూర్వో రాష్ట్రము నందలి ఓదా
జాతి వారును వాడుక చేయుచున్నారు దక్షిణ ఆమెరి
కాను దక్షిణమున గల అంటార్టిక్ మహాసముద్రములో
చెల్ల చెల్ల నుంచు దిబ్బ తేర్చుకుంటు ముందు శతాబ్ద
లలో బహు ప్రాచీన భాషయైన అయో ప్రోలేకమున
క్రిశ్టి శతాబ్దముల నేటి కంటె చాల వరకు అనుమూల
ముగ నున్నట్లును అర్జెంటైనా భండవారులు ఆమెరికా
భండవారుల నలన దోహదు జేసి యుండునట్లెనని కూడ
ఈ భాషా పావ్యముల నలన విశదమగు చున్నది
అర్జెంటైనా భాషలు నలన దోహదు శ సమూహ భా
షములు భూగర్భ రాష్ట్రములు అనునీల వంశపురముల
కంటె తక్కువ భారాదని గుఱించి గఱించి యున్నారు

దక్షిణ ఆమెరికా భాషలకు భక్తి భండ దక్షిణమున
గల అర్జెంటైనా భండ భాషలలోనే భాగ ఉత్తర
భండమునగల పోచా భాషా సమూహములములట్టి
వైవాచికతైవ భాష లోడను భాషోత్పత్తి శాస్త్రవే
త్తల అభ్యుదయ సంబంధములను అర్జె యున్నారు
అయ్యును వారు ఉత్తర దక్షిణ ఆమెరికా భండముల
లోని భాషల యందు పరస్పర సంబంధమును గాని
మధ్య ఆమెరికా భాషలలో ఉత్తర దక్షిణ ఆమెరికా
భాషల అభ్యుదయ సంబంధములను గాని ప్రవచనవలెక
దోహదు మిగుల కోవనీయము అత్యంతముల క్రమ
క్రమముగ నశించుచున్న కొన్ని భాషలను గూర్చిన
సంబంధ పరిచయము అయోభాషలు పూర్తిగ నశించక
పూర్వము కా దోహదు క్రమముల సంపాదించుట

యుక్తమును అగత్యము కూడ వైయున్నది

ఆమెరికాలో ఎర్ర భండియముల భాషలు ఆమెరికా
యందలి ఎర్ర భండియముల భాషలు అన్ని భాషల కంటె
ప్రాయశః ప్రజల వాదోప వాదములకు దారితీసఁజున్నది
ఒక వైపున ఈ ఎర్ర భండియముల భాషలు వ్యక్తిగత
విధానము నందును వాక్య సంయోజనము
నందును అనంతమైన వైవిధ్యమును నెల్లడించుటచే
వాటిలో వాటి తెల్ల పరస్పర సంబంధమును
తేదని భాషోత్పత్తి శాస్త్రజ్ఞులు కొనుచున్నారు
మరియొక వైపున ఉత్తర దక్షిణ ఆమెరికా
భాషలలో ఉత్తమ పురుషైక వచన వ్యక్తిగతము
నందలి వాటియందు న దూర పావ్యములది శ భాషలు
కొన్ని సమూహ లక్షణములను నెల్లడించుచుండుటచే
భాషోత్పత్తి శాస్త్రవేత్తలు ఇంకను ఏదోవాటి ఉత్పత్తి
పావ్యమును అన్వేషించు నిమిత్తము ఉత్పత్తి
చున్నారు ప్రస్తుతము ఇచ్చట చెప్పగలిగినది యొకటి
మాత్రము కలదు ఉత్తర దక్షిణ మధ్య ఆమెరికా
లలో మన్న ఎర్ర భండియముల యందు కేదు రమా
రవి మూడు వందల మూలభాగములైన విన్న విన్న
భాషలున్నవి అందొక్కొక్కటియు మరల చేర్చెడు
భాషలు గను మాండలికములగునూ కూడ నేర్పడి యుం
డుట గలదు

ఉత్తర ఆమెరికాలోని ఒక్క సంయుక్త రాష్ట్రము
లందే సుమారు అరుదదయైదు మూలభాగములైన భాష
లున్న నట దీనికి మాటలు ప్రజల చేతుల రెండున్నర
లక్షల మందికి తక్కువగనే మిగిలి యున్నాడు శ్రేయ
జాతులవా రిచ్చటకు వచ్చినది మొదలు సంయుక్త
రాష్ట్రములలో మాటికి కనీసము వలబడి యైనను ఎర్ర
భండియముల మూల భాషలు నిర్వాచితము లైనవి
ఉన్న భాషా సమూహములు లై నను ప్రచుముగ కృతించి
నశించు చుండుట ముష్కత్తము

సంయుక్త రాష్ట్రముల యందలి ఎర్రభండియములలో
కొందరకు 'వచన' (వచయన) భండియము లని కేదు
నీదికి వచయన భాష ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామము
వాటికి నీది సంఖ్య చాల వరకు క్షీణించి యున్నది
అసంగ్రామములో నను అభాగవోధి రహస్యవహదములు

జపాను దేశస్థులకు తెలియకుండ వచ్చెడిది అమెరికా దేశ స్థులు మృత్యువులైన ఈ వనయువకుల పేరము పైనిక కాళి యందు అధికముగ పీష్టకరించి యున్నారు వారు అమెరికా యందలి తక్కిన ఎక్ర ఇండియను లందరికంటె పీరి సేవలనే గొనుట కొక రహస్య కారణము కలదు ద్వితీయ పంక్తిగ్రామమునకు పూర్వము జర్మనీలోని వర్మ వ్యాపకు లందగు ఖాచేప్పత్తి కాస్త్రవేత్తలు అమెరికా యందలి ఎక్ర ఇండియనుల ఎక్లరి ఖామెలను పరిచియు పీకారణము వలననే గాని ఈ సంయుక్త రాష్ట్రము లందలి వనయువ ఖాచా వివేచమున అగ్ర్యతేనెరి ఖాచి ఈ వనవన వారా ప్రచార ప్రముఖులు తమ ఖాచలో లేని తేనె రారాలో యాంటి ఎయిల్ క్రాఫ్ట్ వంటి వద ములకు కొన్ని క్రొత్త మోటరు తమ ఖాచలో పుష్టింప వలసి వచ్చెను మొత్తము మీద అమెరికనులు పీమి మోటరు చున్నదియు శత్రువులకు తెలియకుండు విధి తమై ఈ వనవన ఖాచ యొక రహస్య సాంకేతిక ఖాచగా యుద్ధ కాలమున తోడ్పడుటలో విజయవంత మైనది

దక్షిణ అమెరికాలో గల తెలివో దేశమునకు అత్యంతము దక్షిణముగ నున్న రియోగ్రాసి కి మిక్సిలి దక్షిణము నందు సంయుక్త రాష్ట్రముల యందు కంటెను వేదవా యందు కంటెను అమెరి కన్-ఇండియను ఖాచలు సజీవరములై యున్నవి ఉత్తర అమెరికాలో గల మెక్సికో రాష్ట్రమునకు మధ్య భాగమునను ఉత్తర భాగమునను కూక యాక్చెక్ ఖాచ తేటికిని మూడు పది లక్షల మంది ప్రజలలో వ్యవ హారమున గలదు అది మెక్సికో రాష్ట్ర ప్రజ లెల్లరి వల వాడుముల లోను సున్నవము ది-యల్ అను అక్షరమైతి యాక్చెక్ ఖాచా విశ్వతలలో నొకటి అది టెక్సాస్ (Texcala) నహుట్ (Nahuatl) వంటి పేర్లయందును కాయుట్ (Coyotl) ఛాక్లొట్ (Chokolatli) టొమెట్ (tomatl) వంటి ఇతర పదముల యందును నునకు గోచరించు చున్నది ఈ పదముల మండియే రియోటా (coryota) ఉత్తర అమెరికా యందు కాయుట్ పెరిగి తరంగముల వలె అగవదు పర్వత బయళ్లలో తిరిగెడుతోడెలు) చాక్ తెల్, బి మాటో వంటి పదముల విచ్చుచి పీర్నదును

యాక్చెక్ అనగా బయ్యల తెచ్చు లియు టాక్ చెక్ అనగా చైపుల్లము గలవా రనియు బర్లములు టాక్ చెక్ ప్రజలకు ఆపేరు యాక్చెక్ వారు పెట్టినది విజమునకు టాక్చెక్ వారు తమ్ము రాము ఎటల్ వో అని వ్యవహరించు కొంటురు ఈ పదమునకు బలకాలు రని అర్థము

ఈ యాక్చెక్ టాక్చెక్ ఖాచలు మోటారు వారి ప్రదేశమున లింను దక్షిణమున గాన్వితముల యుకటన్ మున్నగు కాపులలో మాయ జాతివారు నున్నారు వీరిది మాయ ఖాచ అమెరికా వారి శకములలో మొదటి పంక్తియే వందల వందలవరముల యపేక్షాదు మాయ జాతి వారును వారి ఖాచయు మధ్య అమెరికా యందు అధిక వ్యాప్తి కలిగి యున్నటు లోను చున్నది

దక్షిణ అమెరికాలో అత్యంత దక్ష రిక యందు కారల్ ఖాచ గల యాంటిపీన్ దీవులు మొదలుకొని దక్షిణ రికయందు అరగేనియా ఖాచ గల చిలి దేశము వరకును మౌలికములైన ఎక్ర ఇండియనుల ఖాచలెన్నియు సజీవములై యున్నవి ఈశ్వరారు మండి పెరూ-టోలియోల సీమగా ఉత్తర అర్జెంటినా వరకు వ్యాపించి యున్న కిఫుల ఖాచ చాటిలో నెల్ల ప్రముఖమైనది పెరగేన్య యందు పెయినుఖాచ ప్రభుత్వ ఖాచ యైనను టుపి-గరసి మాత్రము ప్రజాసామాన్య మున విశ్వ వ్యవహారములో గల ఖాచ క్షణహామా విశ్వ విద్యాలయము వందలి ఖాచేప్పత్తి కాస్త్రజ్ఞుల సహాయముతో పెరూ ప్రభుత్వము తనదేక సీమయందు వ్యవహారములో మున్న ఎక్ర ఇండియనుల ఖాచలను పీరి వరకు సమీకరించి విశ్వవల-పూర్వకముగ పరిశీలించుచున్నది ఇవాళా తక్కుల యుద్ధేక హియోజ వములను ప్రజలకు బోధించు నిమిత్తమై క్రీ.శ 1960లో అమెరికా యందలి పెక్కు ఎక్ర ఇండియను ఖాచలకు ఫోనోగ్రాఫ్ రికార్డులు జరగవది అకాకచాడి ప్రసార ములు వారా సంస్థలు ప్రవేశపెట్టాలని అంతరాంతర ప్రదేశములకు దక్షిణ అమెరికాలో ఈ రికార్డులు ద్వంది ప్రసార యంత్రములు గల మోటారు బందలలై ప్రచా

రాష్ట్రకము గల దినముల యందు కొనిపోవ బడును అమెరికాలోని ఎర్ర ఇండియను భావల వెల్లె సాము బాయళ్లముగ పరిచిపెరయిన్నించుట కేవలము వ్యర్థము ఆ కామలోని కొన్ని బహు పద సంయోగ గుణము గలది అనగా వాక్యములలోని పదములకు వ్యవంభో పరిశిష్ట యిందుకు వాక్యబద్ధ మైనప్పటి పదముల కర్థ వ్యక్తి కలుగును ఇందుచే యావద్యాకృతిమును ఒక అఖండ భావాల వ్యక్తి యగుచున్నది అవాక్యము సందైక్యమునకు తోడ్పడునట్టి ది భాగమునకు గాని స్వీయ సంపూర్ణత ఉండకాదు గే-వాగ్లా-ప్లే-ఇ-జో-న్ (g-l-a-g-l-a e l i s-a-k e) అను వాక్యమే వారి కొక్క పదమరి ఉపాహరించ వచ్చును కే జో గ్రామ ము కొరకు వెడకు చున్నాను అని దీని అర్థము గే - కేను అను వర్ణము నిచ్చును వాగ్లా నిమించుట అను భావము గలది ప్లే అను వర్ణకము (అంశ్య ప్రత్యయము) వాగ్లా అను దానికి నామవాచక గుణ సామర్థ్యము నిచ్చును (వాగ్లా+ప్లే) గ్రామ మను అర్థమును మృరింప కేయము ఇ క్రియ ద్యోతకమైన ఉపవర్ణ అది జో అను పది ఒక క్రియా భావమును నిర్వహించ వలెనని ను రించు చున్నది జో అను దానికి వెడకు అని స్థూలార్థము అప్పుడు ఇ+జో = వెడకును అను వర్ణము రాగఁదు కి అనుపది అవిచ్ఛిన్నముగ జరుగుచున్న వార్తమునకు గురుకు దీనితో (ఇ+జో+క్) = వెడకు చున్నాను అను వర్ణము కురుకును వాక్యమునదగు ఈ పద సముదాయము నందు ఏ ప్రత్యేక భాగము వాని వ్యవంభ్రముగ ఒక విస్మయార్థమును తీయ జాలదు ఈ బహుపద సంయోగ శీలము కాన్సి, ఎన్సి-మె-యాలియట్ వంటి ఇతర భాషా కుటుంబములకు గూడ విలక్షణమైన గుణము అమెరికా యందలి తెమ్సి-ఎర్ర ఇండియను భాషలు ఈ గుణమును అంతగా విప్లవము చేయవు

మరి యొక విషయము కామ తలంధమైన వైచిత్రీ ఈ ఎర్ర ఇండియను భాషల తెమ్సి విశిష్ట వర్ణక్రమ ములలో వ్రాయబడినది ఆ వర్ణక్రమ వ్యత్యయము ఆ తెమ్సి ముందుగ రలింపిత అంగ్లయుల ఉచ్చారణ క్రమ

మును బట్టియో ప్రియును దేశముల ఉచ్చారణ వైఖరిని బట్టియో దీర్చిది యున్నది దక్షిణ అమెరికాలోని టిపెలసానా అను వాచివరమైన నామము అంగ్ల యుల వ్రాతలో టిపెలక అని యగ్రపడును అట్లే కిఫుజ అను నామ చేయి ఇంగ్లండులో అప్పటి ప్రజల ఉచ్చారణా విశేషమును బట్టి కిఫుజ అనునట్లు వ్రాయబడుచున్నది

ఈ భావలను గుర్చి యెంచి పగా యొచివిగా యావ ద్దక్షిణ అమెరికా ఖండము నందు కాక అందలి దేశ దేశమునకును పిరిది యరుపది గంతున వ్యవంభ్ర కామ లున్నవన్నచో అని అమెరికా వారికి ప్రాణము కంటె ప్రాణమైన ప్రజాసామ్యము ఎంతావముల లీలా వ్యక్తియో ప్రతిధ్వనియో అనిం 1 చున్నది

జో వేం కు క

దక్షిణ ఆఫ్రికా సమాఖ్య

దక్షిణ ఆఫ్రికా సమాఖ్య బ్రిటన్ కామన్ వెల్త్ లో నొక వ్యవంభ్ర ప్రతిపత్తి గల వ్యక్త రాజ్యము ఇందు కేవలంబి ప్రాచ్యువాల్ కేటల్ అరంజి ప్రేక్ష్యేలు అను నాలుగు రాష్ట్రములు ఫెడరేట్ గా సమ్యేకము చేయియున్నది దీని విస్తీర్ణము 4 72 560 చ మైళ్లు 1962 వ సంవత్సరపు లెక్కల ను బట్టి ఆ భాగా 1 29 12 000 పిరితో 21 కాశము జనోమములు 87 వ కాశము బంటూ తెగవారు 82 కాశము మిశ్రమ జాతీయులు 22 కాశము అయో వాసులు 1961 వ సంవత్సరపు లెక్కల ననుసరించి ఈ దేశ మందలి ప్రధాన వనరముల జనాభా ఇట్లుండెను జోహాన్స్ బర్గ్ 8 80 014 ఇది బంగారు పరిశ్రమ కేంద్రము కేప్ టౌన్-71 828 ఇది కావన పశు స్థానము పోకా కేంద్రము దర్బన్-4 76 028 ఇది మరియెక్ వాతావరణము ప్రహారియ-2 82 148 ఇది రాజధాని నగరము పరి పాలనా కేంద్రము పోర్ట్ లిజెంజె-1 87 071 ఇదియను నురొక వ వాతావరణ నగరము

ఈ దేశమున ఇంగ్లీషు భాష తెమ్సి ఆఫ్రికా జాతీయ మండలిక భాషలు వ్యవహారమున గలవు వైశిష్ట్య మనమునకు చెందిన తెమ్సి భాషలను ఇచ్చటి ప్రజలు అనుసరించు చున్నారు

దక్షిణ త్రీ ౪ 1488 వ సంవత్సరమున బాల్డో
లోమియో దయజ్ అను నాతడు గుడ్ హోప్
అగ్రము ను (Cape of Good Hope) విచ్చేసి
దర్శించినది 1652 వ సంవత్సరములో ఆ కాపునకు
ప్రవాసముగా నివాస మేర్పరచుకొనుటకై కొందరిని
వలస పంపిరి దేశాధిపతి యుద్ధములు వారావు
ముగియు నమయమున (1914 నా) బ్రిటిష్ వారు
ఈ వలస ప్రాంతమును బాల్కానముగ ఆక్రమించు
కొనిరి బ్రిటిష్ పాలనమునకు అనంతముగా సూచకముగ
దర్శింపజేసినది వేలొందిలోయరులు 1895-1898
సంవత్సరముల మధ్య ఉత్తర ప్రాంతమునకు కరలి
పోయి అచ్చుల ఆరణ్య ప్రాంతమునకు అను
భవములను స్థాపించుకొనిరి వారిని బ్రిటిషు ప్రభు
త్వము వారు గుర్తించిరి

1898 వ సంవత్సరములో బ్రిటిష్ వారి ప్రాంత
మును బాల్కాన గనులు కనిపెట్టబడినవి అంతట
కొందరు ఇంగ్లండు దేశీయులును ఇతరదేశీయులను
బ్రిటిష్ వారు వందు ప్రదేశము కలిగించుకొనిరి ఇట్లు వలస
వచ్చిన వారందరకు బ్రిటిష్ వారి ప్రభుత్వము టు
పాటుగా కొనసాగెనది నది బ్రిటిష్ వారు కోరగా ఆ కొరక
తికొనగలగ నుండెను అంతట దక్షిణాఫ్రికా యుద్ధము
పుట్టెను 1899 నుండి 1902 వ సంవత్సరము వరకు
యుద్ధములో బ్రిటిష్ వారు ఓరుము పొందిరి 1902 లో
ఇరుపక్షముల నడుమ అరిగిన ఒడంబడిక నడుపరించి
లోయరు బ్రిటిష్ వారి— అరణ్య ప్రాంతమును
విస్తృత మొనెచ్చుకొనిరి 1910 నాలో కేప్ కాలనీ
బ్రిటిష్ వారి నేటా అరణ్యప్రాంతము అను ప్రాంతము
తో దక్షిణాఫ్రికా సమాఖ్య (Union of South
Africa) స్థాపన జరిగెనది అది అరణ్య ప్రాంతముతో
నిజేత పాతకంత్రితము లభించెను పూర్వపు లోయరు
నేపాని యగు బూర్ బూర్ అను నాతడు ఈ సమా
ఖ్యకు మొట్ట మొదటి ప్రధానిగా నియమి
తయ్యెను ప్రభుత్వ ప్రధానిగా నియమి
తయ్యెను దక్షిణాఫ్రికా పై న్యాయముల ఆర్జనీ ఆక్రమణ ముందున్న
వైముతి అప్రకా ప్రాంతమును బాల్కానముగా ఆక్రమించు
కొనెను ఎదవ వర్షములకు సంధి (Treaty of

Versailles) వలన ఆర్జనీ పై అప్రకాపై
దక్షిణాఫ్రికా యూనియను ప్రభుత్వమునకు మాండ్రేట
అధికారము ప్రాప్తమైతి

దక్షిణీయ ప్రాంత మహాసంగ్రామము అరణ్య ప్రాంతము
దక్షిణాఫ్రికా ప్రాంతముల యొద్ద విశేషమైన సామ
న్యము సానుభూతియు బ్రిటిష్ వారి యొద్ద మనస్క
మును వీరగ్రహము అయినను ప్రధాన సంగ్రామము
వేత్తవలన దక్షిణాఫ్రికా ప్రాంతము అరణ్యములకు
గ్రామీణముగా మిశ్రమంతరి వశమున యుద్ధము
గాంచెను

1948 లో అరగిన ఎన్నికలలో స్వల్ప సాయముగ
మండిన యుద్ధము పార్టీ వేదనలన్నియు— అప్రకా
పార్టీల సంకల్పములచే ఉడిపించెను అధికారమునకు
వచ్చిన ఈ సంకల్ప ప్రభుత్వము జాతి వివక్షా విధాన
మును (racial segregation) నియమింపజేయుట
అలాగే దీర్ఘకాలమున రాజ్యాంగ సంక్షోభమును
పుట్టెను నేపాన్ పార్టీ 1961 వ సంవత్సరములో
అప్రకాన్ వశములో విలీనమయ్యెను 1961 లో అరిగిన
ఎన్నికలలో మూడవ సంకల్ప పార్టీ విజయము పొంది
రాజ్యాపాలనము కొనసాగించెను

పరిపాలనము ప్రభుత్వము దక్షిణాఫ్రికా సమాఖ్య
ప్రభుత్వ ప్రభుత్వము దక్షిణాఫ్రికా సమాఖ్య
1961 నుండి ప్రభుత్వము గల కానన వర్షము తీసి మండి ప్రభుత్వము
గల పెట్టెను గలపై దేశము వలన యందలి ప్రభుత్వము
అరణ్యమును జాతికి చెందిన దక్షిణాఫ్రికా యూనియను
వారుపై యుండవలెను శ్వేత జాతియులగు పూర్వము
టటు పాటు కలదు యూనియను ప్రభుత్వముతో సంప్ర
తించిన ఎన్నికల బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము ఈ దేశములో
గవర్నరు అవలంబించు నియమించు అధికారము కలిగి
యుండును దేశ మందలి నాలుగు రాష్ట్రములలో
ఒక్కొక్క దాని యందు ఒక్కొక్క ప్రజా పరిషత్తు
వ్యవహారము చుండును ప్రతి రాష్ట్రము నందును
తెంద ప్రభుత్వముచే నియమింపగల పాలకు దేశ
ముందును

విజ్ఞాన 7-18 సంవత్సరముల వయస్సు గల శ్వేత

జాతీయుల విద్యలకు విద్య విర్బంధ మొనరింపబడెను విద్య విద్యాలయ విద్యాపరావము వృత్తి విద్యా విదానము తప్ప తక్కిన విద్యా విదానములయందు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వాధికారము క్రింద ముందును 1947 వ సంవత్సరములో ప్రభుత్వ పాఠశాలలు ప్రభుత్వ భవనములముడి విద్యహంతుల పాఠశాలలు మొత్తము 2969 వరకును ఈ ద్వైతము పెంపొంది పాఠశాలలో 4 22 941 మంది తెల్ల విద్యార్థులు విద్య వర్తించుచుండిరి స్త్రీలే భరితైన 9 08072 మంది విద్యార్థులు ప్రత్యేకముగా 8 161 పాఠశాలలు పెంపొందించె 1949 లో విద్య విద్యాలయములందరి విద్యార్థుల సంఖ్య 28 977 1951 వ సంవత్సరమునాటి విద్యవిద్యాలయముల సంఖ్యతోమొదలి వరకు పెరిగెను

ఈ సమాఖ్యలో ఇంగ్లీషు ఆఫ్రికాన్స్ భాషలు అధికారిక భాషలుగా నున్నవి ఆఫ్రికాన్స్ అను భాష 17 వ శతాబ్ది నాటి దర్బా భాషా కుటుంబము నుండి ఉద్భవించినది అది బాబాపు అన్ని పాఠశాలల యందు బోధించబడుచున్నది టేబుల్ రాష్ట్రములో తప్ప శేషించిన అన్ని రాష్ట్రములలో ఆఫ్రికాన్స్ భాషను గృహ భాషగా మార్చుట ప్రజలు అధిక సుఖానుభవముగా నున్నది గోవాలు నందు అయితే జాతుల భాష ముఖ్యముగా దక్షిణ భారతము నుండి వలస తెగిన భాషలు—కేంద్రీకృతులై యున్నాడు

వ్యవసాయము దక్షిణాఫ్రికా ప్రధానముగా పచ్చిక భూములలో నిండియున్న గ్రామీణజీవము బాని మొత్తము దైనికములలో 15 వ శాతము మార్కెట్ వ్యవసాయ యోగ్యమైనది పశువుల పెంపకము ప్రజల యొక్క ప్రధాన వృత్తి 1952 వ సంవత్సరములో 22 00 00 000 పశువులు ఉన్న ఉన్నతీ చేయబడినది అప్పటి శీతోష్ణానికి చేతను పరివరముల యొక్క వాతావరణం వైవిధ్యము చేతను వ్యవసాయాత్మకతలో గూడ వైవిధ్యము గోరనిచు చున్నది మొక్కతోన్న అవటి ప్రధాన వస్త్రము వైయికి కేవల రాష్ట్రములో విశేషముగా మధ్య భూమి వాతావరణమునకు సంబంధించిన పంటలు పండును టేబుల్ శీత మండలములోను, ఉత్తర ఆఫ్రికాన్స్ వాల్ లోను

ఉపోష్ణ రేఖీయము (subtropical) లైన పైరులు-ముఖ్యముగా తెరకు- పెంచబడును

ఇటీవలి సంవత్సరములలో ప్రధాన వనోత్పత్తులు ఇట్లు అంచనా చేయబడినవి —

బొమ్మ	1950-51	27 17 000	పొద్దుటమ్మలు
గోధుమ		7 48 000	టమ్మలు
వొగలు		21 870	
పంచదార		8 84 000	

పార్శ్వభూమిలో వృత్తి వర్తకము 1948-1949 వ సంవత్సరములో పార్శ్వభూమి మొత్తము సంఖ్య 14 881 నాటిలో పనిచేయు భాగ్యుల సంఖ్య 8 70 000 1947 వ సంవత్సరములో పార్శ్వభూమిలో వృత్తి యొక్క మొత్తము విలువ 49 18 00 000 పానులు అవరక భాగ్యులు పానయోగ్య వదార్థములు (beverages) పాగులలోనూ విద్యార్థములు అచ్చటి ప్రధానోత్పత్తులు ద్వితీయ ప్రపంచ మహా సంగ్రామమున యుద్ధ పానుగోళి గల అవసరమును జట్టి ఈ చేతను ప్రధానముగా వ్యవసాయ వస్త్రాత్పత్తులు కానిచుట యందు ముగ్గురు భాషలు యుద్ధావసరములై అనుమతుకు ఉక్కునకు సంబంధించిన పరిశ్రమలు ప్రారంభమయెను ఎమెంటు రహిత వదార్థములు చేత వస్త్రపులు అతో అమెంటు పానుదార్యక యంత్రములు (Auto assembly plants)—ఇత్యాదుల ఉత్పత్తి విస్తృత మొనర్పబడెను 1952 వ సంవత్సరమున ఉత్పత్తి 12 80 000 మెట్రిక్ టన్నుల వరకు పెరిగెను దుక్క ఇనుము ఉత్పత్తి 11 25 800 టన్నులు చేత మంతటి యందును దక్షిణ ఆఫ్రికాన్స్ వాల్ ప్రధాన పార్శ్వభూమి మండలముగ పరిగణింపబడు చున్నది

ఎరువులలో అంగారము పరిశుద్ధి దేశలో నున్న అంగారము రకములు ఉన్న పేర్కొన దగినది దిగుమతులలో వస్త్రములు వ్యవసాయ పార్శ్వభూమి యంత్ర పానుగ్రామీణుల యెట్రోలియం పేర్కొన దగినది వైవిధ్యవృత్తము శీతోష్ణానికి దక్షిణాఫ్రికా సమాఖ్యకు లోతుగా ఎత్తయిన పీఠ భూమి కందు దానిలో దాదాపు పగ భాగము పగలు 4000 అడుగుల ఎత్తు కంటి తీర మైదానమును ఈ పీఠ భూమి నుండి ప్రత్యేకించు ఈ గొప్ప పాను 10 000 అడుగుల ఎత్తునకు

మించి యున్నను అచ్చట ముఖ్యమైన పర్యవేషక పంటలు లేవు అరణి వది అందు ముఖ్యమైనది ఈ దక్షిణ మహారాష్ట్ర అను రేఖామాల పుట్టి పర్యావరణములకు కేంద్రము గుండా కర్మమిశ్రణగా 1800 మైళ్లు ప్రమాణది అట్లాంటిక్ సముద్రములో పడుచున్నది

పశ్చిమమున నిస్సారమైన మెట్ల ప్రాంతముల మినహా యిండియా అచ్చటి శీతోష్ణానికి సర్వసాధారణముగా ఉపోష్ణానికి (sub tropical) యందుండును తూర్పు తీరమున పంపవర్షమునకు పగలు వర్ష పాతము 10 అంగుళము లుండును పశ్చిమమునకు పోయిన కొంత వర్ష పాతము చాలవరకు తగ్గించుదును అచ్చట శీతోష్ణానికి సమభామితుగ ముందును

ఖరీబములు అడవులు సత్వ్యసంపద ఈ రేఖము యొక్క అర్ధిక సౌఖ్యగ్రమునకు విస్తృతమైన ఖరీబ సంపదయే కారణము అంగారపు ఉత్పత్తి యందు దక్షిణానా ఆగ్రహారము మాందియున్నది ప్రస్తుతము తొగ్గు ఉత్పత్తి వ్యయము ఉత్పత్తి అర్థికయందు చున్నది 1952 వ సంవత్సరమున వందలి ఖరీబోత్పత్తిల వివరము లిట్లున్నవి

అంగారము	1 18 18 891	టన్నులు
తొగ్గు	8 00 87 518	టన్నులు
రాగి	87 608	టన్నులు
వజ్రములు	28 49 748	క్యారెట్లు (1951)
ముడి మాంగసము	9 19 000	టన్నులు
క్రోమైటు	6 00 000	టన్నులు
ముడి ఇనుము	15 85 000	టన్నులు
అప్ రెస్టాన్	1 07 000	టన్నులు
పాటినము	1 97 280	టన్నులు

తొగ్గు తగరము టంగ్ పైట్ అంటిమి (అంబుము) యురేనియమ్ మున్నగు ద్రవ్యములు కూడ ఇచ్చట లభ్యము లగుచున్నవి

దక్షిణానా సమాఖ్యలో వ్యర్థ భాగము మృతమే అడవులలో వ్యాప్తమై యున్నది ఈ అడవులు విశేషముగా తూర్పు ప్రాంతమున మున్నవి తూర్పు తీరమున దప్పవో పగరము వొడ్ల తిమింగళులు చమురు పరిశ్రమ కేంద్రీకరించెడిది అందు గొప్ప పరిమాణములో

ఈ చమురు ఉత్పత్తి యగుచున్నది 1500 మైళ్ల పొడవు గల సముద్ర తీరము వందు ముఖ్య పరిశ్రమము నకు పుష్కలమైన ఆధారములు కలవు

రహదాయ దక్షిణానా యూనియనులో 1950 వ సంవత్సరమున 18 940 మైళ్ల పొడవుగల రైల్వే మార్గమును 1 00 000 మైళ్ల విడివి గల మోటారు రహదారి మార్గమును విస్తరించెడి యున్నది యూరప్తకును అమెరికాకును ప్రముఖమైన అరేబి రేఖములకు వయ విందుకు విమానయన మార్గములు గలవు

ఈ సమాఖ్య యందు దక్షిణానా పొందు అనునది తెలామిడిలో మన్ను నాక్కా వాడెము

ఇందలి జనులు ఎక్కువగా క్రైస్తవ మతస్థులు క్రైస్తవులలో వివిధ సంప్రదాయ కాళిబాధలు కలది

గ 8 దక్షిణ మకుటము

దక్షిణానాలో ప్రాకారములు ప్రముఖ నక్షత్ర రాశులలో దక్షిణ మకుటము అనబడు నక్షత్ర రాశి ఒకటి దీని కేంద్రంకు (cross) అరియు నామాంక రము కలదు కేంద్ర కాళిబాధ ఒకటికే క్రితయందు దక్షిణానామును ముఖిరించెడి ఈ నక్షత్ర రాశిలోని నాలుగు ప్రముఖ నక్షత్రములు గోచరమగును ఈ క్రితంకురాశి నామభాగముననే అశ్వరక మండలము (Centaurus) అను నక్షత్ర రాశి ఉండును ఈ అశ్వరక మండలమునకు సంబంధించిన 'ఎ స్ట్రీ' ఎంతములు గల కేంద్ర నక్షత్రములు ఈ మకుటము ను సూచించు చుండును అందుకే వాటికి సూచకములు (Pointers) అను పేరు కలిగినది ఈ సూచకముల పరిచయమునవలననే దక్షిణ మకుటము ను (Southern Cross) ఎల్లప్పుడు గుర్తించుటకు సులభమైనది కారణ రేఖములో ఈ నక్షత్ర రాశి ఉత్తరమునై (horizon) అంత ఎత్తుగా మండము ఒక వ్యక్తి తలక్రిందుగా పడుచున్నాడేమో అట్లు అది కనిపించు చుండును ఈ సూచకములు అట్టియే యీ క్రింది విధముగా క్రితంకు ను గూర్చిన పురాణగాథ లోకమున వాడుకలోనికి వచ్చినది

క్రితంకుడు మార్గమునపురాణ ఈతని అవలు

చేరు పరస్మి నభుడు ఈతడు తన శండ్రికి బార కలి గించు బార్యము చేసెను గురుచేసువును వధించెను అద్రోక్షిక్ష్ణ మాంపమును క్షింకెను ఈ యీదు తెరగుల పౌర్వదయ కంతువులు కల్పించుక వ్న చాచగు లచే ఈతనికీ త్రిశంఖ అను చేరు వచ్చెను

ఇతడు శరీరముతో స్వర్గమునకు దోవ కోరిక గలిగి కదలిమన్నది తెలక యాగమును చేయ వనుక వైదు అ యాగమును చేయించుటకు వసువును యిచ్చునును తెవ్వరు రాత్రెరి విశ్వామిత్రుడు తొక్కచే అ యాగమును చేయించి తన తపస్సు భారపోసి త్రిశంఖని దర్శనతో త్రోవ స్వర్గమునకు వెంచెను అందు దీక్షని రాక జన్మపక్షక చాగిని క్రిందికి త్రోపి చేసెను ఇతడు పదిహేవురు విశ్వా మిత్రుని తలంచుకొని ప్రార్థించెను విశ్వామిత్రుడు చీనిచి పక్షకుండ కాని త్రిశంఖ దప్పడున్న చోటుననే యుండు నట్లు చేసెను త్రిశంఖదట్లు కు లోక స్వర్గ లోక ముల మధ్య మున్నాడట !

ఈ ఆకాశ బాగమున నున్న నక్షత్రములు అయిదాంశ ముల చలన మూలముగా ఒక శతాబ్దిలో ఒక అర్థాం శము చొప్పున రక్షిణివృత్త రానికి మండలములకు చలించుచున్నది ఉత్తర భారత దిశాగ్ర ప్రాంతము లందు ఇప్పుడు అప్పవ్యయగా గోచరించుచున్న ముకుటము పెక్కు సంవత్సరముల కరుణితి ఎంత మాత్రము కనబడదు

రక్షిణమున నక్షత్ర రాశి భాగము సంఖ్యయు దాని పరిపాధులను కొందిగా అధిగమించి చివరినియియు వొక ప్రముఖునుగి చీకటి కోణము (conel-ack) కలదు ఈ చీకటి కోణమునందు అత్యల్ప సంఖ్య లో నక్షత్రములు కన్పిండును చర్మ చతువులకి ప్రాంతము కలక చీకటి మయముగా కన్పట్టును కాని ప్రవర్తమ ములో మాదగానే గోచరించునట్లు అది ఆకాశ గంగ (Milky way) లోని ఒక రంధ్రము మాత్రము కాదు, ఈ చీకటికోణము నందలి నక్షత్రముల రంగును పరికి నించినచో వాటి రంగు ఆకాశము నందలి ఇతర భాగము లందుండు నజాతీయ నక్షత్రముల రంగు కంటె మిక్కిలి ఎట్టగా ముందునట్లు గమనము

దీనివలన ఈ వైపున శోమణ (aboorblag) గుణము

గల మేఘము కలదనియు అది నక్షత్రముల కాంతిని మనకగా నొసర్చి ఎట్టగా గమనమునట్లు చేయు ననియు నా చిత మగుచున్నది ఇదంతయు ఉదయ మైయు పను యములందు యెరుగ్గుట ఎరగగా ముందునట్లు చేసెడి వాతావరణ ప్రక్రియను శోనియుండును

ఈ మండల మంత అంధ కార బంధురముగ ముందు టకు తప్పిస్తుముగా దాని చుట్టున్న అవ్యంత తేజో మయ మండలములే కారణము

రక్షిణాగ్రమున కనబడు ఆల్ఫా క్రెన్స (Alfa crux) అను ముకుటము దివ్యమును అత్యంత తేజో వంతమును అగు అంట నక్షత్రము అనబడు చున్నది ఈ అంట నక్షత్రము పరుగుగా 1 రి మరియు 21 పరిమాణములలో ఆకార భాగములు కలిగియుండును ఈ అంట నక్షత్రముల నడుమ 6 వీ శల (Seconds) దూరముండును దీనిని దీనితో కలిపి 6వ కాంతి పరిమాణము (6th magnitude) కలిగి యున్న యు డవ నక్షత్ర మును దూరదర్శనతో సులభముగా చూడవచ్చును ఈ మూడవ నక్షత్రము 01 వీ శల ఎడముగా నుండును = అను గుర్తుగల ముకుటమునకు (Crux) ఎరుగుగా మన్న బామా ముకుటము (Bama Crux) ఎరువు వర్ణము గలదిగా నుండు ఒక నక్షత్రము పాపారణ దీని వర్ణము గల మిక్కిల ఫలకములచే (Sensitive plates) ఈ అరుణ నక్షత్రమునకు భాయా చిత్రము తీయుట పొడ్యము కాదు

ము బా క

దయానంద పరస్మతి

గుజరాతులో కలియవాడు ప్రాంతమున మోర్సి సంస్థానము కలదు అందలి టంకారా అను గ్రామములో 18.4 వ సంవత్సరమున బాదపర శుభ్ర పవమి గురు వారము మధ్యాహ్నమున మూలా నక్షత్రపు గడియలో విముక్తాత్ము డయిన దయానంద పరస్మతి పొమ్మి అప్పించెను ఇతని శండ్రి కర్షవేత లాలోతీ యను వాడిచర్మ బ్రాహ్మణుడు ఇతని తల్లి దుష్టిద ఇతడ. సామచేది తరతరములుగా వెంపన్న మైన పంశమునకు చెందినవాడు ఇంది శండ్రి తపాల్లో దానిగ వని చేసెను ఇప్పు నక్షత్ర వాములులే 'మూర్తి' అనియు కివళపు దగుటచే మూ

కంఠ అనియు ఇతడు వ్యవహరించెను యుద్ధము

చిత్రము-154

మూర్తికి కాలమున ప్రాప్త్యాకోచిక వంశీకములు జరుప జరిగెను ఇందు వంశీకము వేర్వేరు అండ్రి పేరలమున వేర్వేరు వెలువెల్లు మందియు పార్థి క్షితి గ పూజ చేయి పాగెను ఇతడు తన పనువారిన యెటవే శిరార్థివాడు ఉంచుంచి జాగరణలై తండ్రి వెంట కిచాయమున కేగెను అర్థ రాకానంతరము ఇది వంశీయు ఇతరులును నిద్రా వంశులైరి మూర్తి మాత్రము ప్రవర్తిస్తుండె నిద్రావంశులు కాదయ్యెను విధి అయిన హృదయముతో జోక వెలుగు లేఖన చిత్రించ మన్నదా యన్నట్లు ఒక చిత్రిత ఘటన జరిగెను అదియు ఇతరి జీవిత శంభు మొదటి మైలు రాయి యైనది ఆ సంఘటన ఇది —

ఒక మూలక మెట మండియో వచ్చి పావనట్టుయై నున్న లై వేద్య వార్యమును తిరి కివరింగమునై వరుగడ వొడగెను ఆ ద్వికల్పమును గాంచిన వెంటనే మూర్తికి హృదయముతో వాచా వంకర్లు వికల్పములు లేక క్రింద వి త్తికూలపారి ఎవకపాదే త్రిపురామర సంహారయైన దుద్రు దెక్కడ? ఈ కుద్ర జంతువు నదలించ లేకపోవు చున్న ఈ కిలా తింగ మెక్కడ? నిజమైన శివుడెవడు? అక దెక్కడుండును? ఇత్యాది సందేహ సందోహగ్రస్తులై అతడు తన తండ్రిని నిద్రనుండి మేల్కొల్పి తనకు గలిగిన కంఠ కాతనిక నివీడించెను తండ్రియు పుత్రు దడిగిన పశ్చిమకు ప్రవృత్తై సంచరించుట తక్కి అక్షణము కాదని మందలించి అతనినింటికి పంపెను కాని మూర్తికి సంతుష్టుడు గాక నిజమైన శివుని వశ్యులంక సంకల్పించు కొనెను

లోకములో మరణము న ర్య పా థా రణ మైనది మూర్తికి కాలమున నున్న తరి అతని గృహ ములో వెంట వెంటనే ఇరువురు మృత్యువు వాక జరిగి వారిలో ఒక్కరై అతని ప్రయ పహోదరి తంకవ వ్యక్తి అదర పాత్రయై న అతని ఎవ్వరైనా అట్టి పమయములలో వ్యజను లందరు కన్నీరు మున్నీరుగ వేడ్చు చుండిరి మూర్తికి సూక్ష్మము దీర్ఘ విచార విమగ్నులై యుండెను 'జీవము నీటి బుడగ వలె కలకంఠగరహా? అందరును మృత్యువాక జడవయెను గదా? దీని మండి ముక్తి

మూర్తి దయానంద వరప్రసాద్

నొందు మార్గము లేదా? అని విచర్పించుకొనుచు మృత్యువు మల్లంపుంచ తలచెను వలువును యోగాశ్లాగ వము వలన మృత్యువును జయించరయ్య ననిరి ఈ విధ ముగ అతని హృదయ శైత్రమును కలచిన ప్రశ్న ములు రెండు

- (1) నిజమైన శివు డెవడు?
- (2) మృత్యుంజయు దగు చెట్లు?

అప్పటికి మూర్తికి 19 ఏళ్ల ప్రాయము తల్లి వంశుల అతనికి వివాహ మొనర్చి సంపాదమున బంధించ తలచిరి మూర్తికి తన జీవన పితామహానంద గ నక అభిష్ట ఎట్లై గృహ క్యాగమే శరణ్యుని నిగ్రహించు కొనెను 1846 వ సంవత్సరము శ్రేష్ఠ మానమునం దొక నిశితమున అతడు ఎవ్వగృహమును వీడెను అతని తండ్రి కొంత మంది పితాయానను కలిగియున్న అధికారియు

సంవత్సరము గుడై యుండెను వాఁకించు వనము వెదకి చట్టుకొనెదనో యను భయముచే అతడు వసువయనిండ్ల వారిని సదవ రెండు దినములలో తీరియైర్లు రాటి పోయెను అతల యోగాశ్వాసమువలనై బ్రహ్మచర్య ప్రవేశించెను శుద్ధతై తమ్య దను నామాం తరమును వహించెను మూడో తి అచ్చలచ్చుల పరిశ్రమించును సిద్ధపురుష సంకల్పపాశాలయై ఎద్దపురపు తిరువళ్ళ కేగెను కొడుకును వెదకుచున్న తండ్రికి ఒక సన్యాసు మూర్తి ఉనికిని తెలియజేయుటచే అశ్వాసో హకులను వెంట విడిచి తండ్రియను ఎద్దపురము చేరెను బ్రహ్మచారి వేషధారియై పాపులనుదర్శయోగవిషయములను గూర్చి ముచ్చటించుచున్న తన తనయని గొందెను చూచుచున్న తడవుగ ప్రోధానేన పరుడై దుశభాషలాడును అతని రంగు జట్టులను చించివైచి శ్రేయంబు ములను భరింపజేసి అతనిని వెంట విడిచి గృహలో న్నులు పయ్యెను

మూర్తి ఎత్తగ్రయముతో పెదవి విప్పజేసు వాని తిరిగి ఎత్తగ్రహము నందు అడుగడ అనదను వంకల్పముచే దృఢ నరకు కొనెను వారిలో మూడవ వారి రాత్రి వారి కనుమరలించి తప్పుచుకొని పారిపోయెను ఆ రేయి ఒక దేవాలయములోని పటవృక్ష మారోహించి నిరహారై 18 గంటలవచ్చుచే వక్తి మార్పుచెను భటు లాదేవాలయమున వచ్చేసరికి వాని అతనిని కనుగొనలేకపోయిరి తండ్రి కుమారునిపై నిరళతోను తన యును మృత్యుంబయి యోగాశ్వాసాశయముతోను ధిన్నదిగధిముట్టులై వెదకిపోయి కాశ్యప వియోగమును పొందిరి శుద్ధతై తమ్యదు ప్రియం పాశాలయ ముండి ముక్తి పొంది కేవుగ యోగ ముఖ్యంబున సంకల్పించి పూర్ణానంద విభవ్యతీప్యమివద్ద చతుర్థాశ్రమమును స్వీకరించి ప్యామి దయానంద నరవర్తి అను నామమును భరించెను అప్పటి కాతని నయమృతి కిరి పుట్టు అతడి నామముచే పార్థక నరయోమను విభవ్యత్యాక పురుషుడయ్యెను దయానందుడు సన్యాసము స్వీకరించి యుండియు, 'శ్రేయ ప్రాప్తి' భంధము అటంకముగ భావించి తన భంధమును వివర్ణించెను

1865 లో అతడు హరిద్వార కుంభోత్సవములో పాల్గొని

బరరీహారాయణమువరకును చెల్లినప్పుడు ఆ ప్రాంతములో అనేక కలక గ్రంథములను చూడగల్గెను ఆ గ్రంథములందరి ఆశ్రితములును బాగున్నారనములునగు ప్రాతలను తిలకించి మిక్కిలి దీవగించుకొని వాటిని వివర్ణించెను గంగా వాహములో బోవుచున్న ఒక శవమును పట్టుకొని వచ్చి కొను వాడిచక్రాదుల పరిశీలించ హర యోగ ప్రదీప యందలి ప్రాతము పశ్యేగరముగ భావించి శవముతోబాటు ఆ పుస్తకమును గూడ గంగ పాలు చేసిను

1866 జనవర్యరము నుండి 1869 వ సంవర్యరము వరకు దయానంద నరవర్తి ముంగుడ నుండి బోయెను అతని భావములను గ్రంథాయములను జక్కగా పరిశీలించిన పరిశోధకులు ఆ వాటి ప్రధమ స్వాతంత్ర్య యుద్ధములో (1867) అతడు పుర్తిగ పాల్గొని యుండెనని భావించిరి దయానందుడు యోగాశ్వాసముచే సునిశిత బుద్ధిని బొంది జ్ఞానోపార్జనమునై తరలెను యోగవైద్య సంకీర్ణుల సత్వేసించుచు ముఖరా బ్ధింబావనముతోని ప్రజ్ఞాచతు వగు దండి విరజానందుల వారిని 1860 వ సంవర్యరములో నవహించెను ఆ విరజానందుల వారు దయానందుల వారికి అష్టాధ్యాయా మహాభాష్యాధ్యాయ గ్రంథములను అందించిరి దయానందుడు అధ్యయన సమాప్త్యంతరము గురువు గారికి ప్రయతమును లగు లవంగములను గురుదక్షిణముగ నమర్చించ బోయెను వాని గురువు

శిష్యా! ఇహాళ్ళను యోగ్య శిష్యుడవు లనించితిని నేను కోరుకది గురుదక్షిణగ నీయలేవా ? అనిను

గురువర్యా! వెలపించు! మీ అజ్ఞును శిరసావహించెదను అని గురువుగారి మేను పులకరింప దయానందుడు నివేదించెను

అంతకు గురువు

పాప్య ప్రజా శేషమునై నదుము కట్టుము పశ్యకాస్త్రములను జర్జ గ్రంథములను ప్రచార మొనరింపుము వైదిక ధర్మమును సర్వత్ర వ్యాపంబు చేయుము ఇదియే నేగోరు గురుదక్షిణ అని ఉద్బోధించెను

గురువర్యా! తథాస్తు! మీ అభివృద్ధికి మీరే దేవురము అని శిష్యులకు తన విశ్వయమును తెలిపెను విజ్ఞానాభావ వర్జితోక రక్షకుడు పితృ వహాయ 'య గాక! ' అని గురువానికి వాటివర్ణించెను

ఆ తర్వాత దయానందుడు తన జీవితమును గురు రక్షణ రూపముగా గుర్తాజ్ఞా నిర్వహణము వంటి 'స్వయించెను దీ తి హిందూ దేశమంతయు వంచరించి దేశ ద్యుతిని ప్రజల మూఢవిశ్వాసములను అపై దిశాచారములను అజ్ఞానములను అలవాద ప్రాచారములను ఎరికించి కాను పొందిన యెవ్వను యోగాగమగు నమాధి ఎద్దిని పరిత్యజించి వేదప్రచారద్యారమున పీడిత మానవకోటి యొక్క కల్యాణ సంపాదనమునై నమము కల్పెను

దయానందుడు అరంభముతో అపొం ద్రిష్ట్యు అను భావమును విశ్వసించి వంచరించినను అవతీకణముతో ఉపామ్యుడు - ఉపామకు దోకకు కాకలా రనియని బ్రహ్మ కంటి మాయ జలవ ద్ధర మైన దగుదో బ్రహ్మము యొక్క బ్రహ్మత్వ మేమన్నది? అని విశక్తింనుకొని ఆ భావమునకు తిలోదకము తిద్దియుంచెను అనైర్వతి సాధునర్యామలతో గణించుచు వారి వాద మొంత నై దీక్షమో యుక్తి యుక్తమో వాద మొనర్చుచు తన నై దీక్ష వాదమునకు మెరుగు దిద్దితవాడు జీవ బ్రహ్మము తోఁచు వారు వీరు భిన్నులు మోక్షము నుండి పునరా గమన మున్న దని వేదప్రహారములతో ఎఱ్ఱాంక్షింతు చుండెడివాడు క్రొత్తి అను మూఢవతత్వము తి వ్యక్తికి ఉపాధాన కారణ మని అతని తోధ

దయానంద పరవ్రతి పాఠములచారు తానత పురాణమును ప్రమాణ గ్రంథముగా సంగీకరించ లేరు తులనీ దుగ్రాతమాలా భారణమును పరిహరించిరి దుర్గాదోత్రాధికముల యందును తోర్తిమము నందును వారికి విశ్వాసము లేకుండెను నైర్వేద మత విశ్వాసముల ననువరించి కంఠ చక్ర ముద్రాంతో తప్తాంతులుగుటను వారాజేసిందిరి తన వదమున కర్థము దయానాన వశ్యభావరూపి ప్రతములచే తత్పదగుట యిది దయా నందుల వారు వ్యాఖ్యానించిరి పుక్తి.టి కళంతో నిండి యున్న పురాణములు గాక తత్వవిజ్ఞాన సంపాదన మునకు వేద మొక్కటియే పరమశ్రేష్ఠ గ్రంథమనియు

వేదము స్వభావ ప్రమాణ మనియు జీవకోటి వాతమునకు వేదమే మార్గ నిర్వక మనియు పాఠములచారు ప్రవచించిరి

వసుప్రయాన మశాస్త్రీయము కాను ద్వీపద్వీపాంక రారులందు వ్యాపార మొనర్చునదే స్వదేశోష్ణుని చేహార జాలను వేదములను ప్రేలు తూద్రులు సోల మాన పులు అర్థయనము లేయనయును మలశేదము నై ది కమువాడు కర్మకము విగ్రహారాధన నై వారాధన కాకాలను అభి అతను తోధించు చుండెడివాడు

దయానందుడు ఇటుల ప్రచార మొనర్చుచు పాశంక లండినీ అను వశాకమును ధరించి కాపీత మాత్ర వారియైరిగిత పంపత్పరమున హరిద్యాద మురకుంభోత్ప నముతో పాల్గొనెను అతని ప్రవచనములను విన్న అవతీ యోక్తిలు వంశకమాపుర్య నిమగ్నైరి తి తీర్త మూమలు వలమాపొత్త్యములు ఎత్తరర్థయక్తాములు అనై దీక్షములు తుద అవత్యములు అని గట్టిగా అతడు ప్రమాణముగ తోధించి సాగెను పాఠమి విశుద్ధానంద అను పరీషద్ కాకి విద్యాయుడు బ్రాహ్మణోత్తరముల మానీక్ అను వేదమంత్రార్థమును జట్టి బ్రాహ్మణులు బ్రహ్మములను నుండి పుట్టి రని కరవక్రములు ముద్రిం ఎంచెను దయానందుడు వాని వశ్యాధ్యమును ప్రవాళము చేయుచు ప్రతివాదము నతిచెను

దయానందుని ఇట్టి ప్రవచనములు కొందరు వండితు లను నమ్మకములుగా నుండకుండెను అతనితో కాస్త్రీర్థ మొనర్చుటకై దిగ్గజముల వంటి వండితులు ముందుకు నచ్చిరి కాని వారందరు వాదమున నోడి నిరుత్తరులై మిచ్చకుండనలసి వచ్చెను కొందరు అతనికి విముచ్యుటకు సంశయించిరి మరి కొందరు అతనిని కొట్టుకుట హతమార్చుటకు తత్పర ప్రయత్నము తొనరించిరి దయానందుడి పోత్పర్యం నందరిని అత్యుబలమచే న్యక క్తిచే ప్రతిఘటించుచు నిర్మయమై వెళువాడు ఉత్తరప్రదేశము తొంకాయు తెగలులు మున్నగు ప్రాంతములందు వర్ణబింబెను తన ప్రచారకార్యమందై ప్రప్రథమముగ తొంకాయులో 1976 వ సంవత్సరమున అర్థవరమాము అను పేరుతో ఒక నై దీక్షభుక్ ప్రచార సంఘమును స్థాపించెను 'వశ్యాధ్యవశా మను వాక బృహదగ్గింధ

మును వేదశాస్త్రమును రచించెను లేకము యొక్క నలు మూలల నుండి అనేకు లాతనికి అనుదవలెరి రేకేయు లగు రాజులు తలకొగ్గిరి

1885 వ సంవత్సరము గాఢియిల్ మహారాజా కావోనర్పుచున్న భాగవత వస్త్రహే నందర్పమున దయా నందు శాస్త్రానించెను దయానందుడు ఆ కార్యము అతై దిక మగుటచే అటువంటి కార్యములలో కాల్గొన వని నిరసక తెలిపెను

గంగాతటమున కర్ణావములో దయానందుడు విడిది చేయున్న రోజులలో ఒకటి వివాహ రాత్రి కర్ణావంహ అను కాదుకావేర్పరచిన రాత్రికావినోదములనుతీలించుటకు అతనిని గూడ నాహ్వానించెను రావలీలలో వర్ణలిరా రీలులలో గూడి కపట వేషములను ధరించి మహోర్వురు ముదివలె నటించుట క్షత్రియత్వము ! మీ అక్కచెల్లెం ద్రను కుమార్తెలను ఇటు కాటించుకో మీ తిలు లుం డుమఁ అని స్వామి అతనిని ప్రశ్నించెను అందుఅకు కర్ణావంహ దడరిపడి తిలకధారణమును గంగామహా త్పూర్ణమును అండించుచున్న దయానందుని బేసింది పరుచు భాగము లాడుచు కరపాలమును దూసెను దయా నందుడు తడవఁబె రాని మాతలెకె తెండు ముక్కలుగ గావర్చి కేటించి పడవై చెను నంద ప్రవేశం యొనర్చు టచై తనపై ఒక సిద్ధముగమన్న అతని తలుల నిరువురను పడవ్రాని ధూర్రా! దురాశ్వా! కస్తూర్యము చేయవల చుతో అయివు రు జోధర్షాదు రాజులను ధీమము రాస్తూర్యము చేయవలచుతో నీగురువైన రంగాచార్యుల నైన నిలువ వంపును అని గర్జించెను అంతలో శిష్య బృందముచేరి రావునకు బుద్ధిచెప్ప నుండిరి కాని దయానందుడు వారలను కాంత వరచి రావును నిరసా యముగ పొగవంచెను

అనూప వహారులో ప్రస్తుతైన దుష్టు జొకడు నివయ ముతో వచ్చి కాంబూలమును సమర్పించి వెడలి రోయెను దయానందు డబ్బానిని తిని అది వివయము క్రమని గ్రహించి వెంటనే వెళ్ళిని వచ్చి మొదలగు యోగక్రియ లొనర్చి తచ్చాంతి యొనర్చెను జీవాత్త వయ్యిండ్ అసాచుదు అను మేజ క్షేప్రిమి విని ఆ దుష్టుని అంధించి పావమి పన్నిదికి పట్టె తెచ్చెను దయానందు డాతని చర్యకు పొర్పించక,

నేను లోకమును అంధించుటకు కాలేదు లోకమును అంధము నుండి విడిపించుటకు వచ్చితిని రావున ఆతనిని విసుక్తు నొనరింపు మని నిర్వికార చిత్తతతో వచించి పిడ్కి. లొవగెను

పూనాలో ఉపన్యాసములు అరిగినది రానదే ప్రభుకు లాతనిది గజారాధు నొనర్చి ఊరేగించిరి పారాణిక విండితులు రోషము పాపుకొనలేక ఒక మానిసి ము పూల వాని గాడిదపై కూర్చుండచెట్టి వానికి గర్జితా వంద వరప్రస్థతి అని చెంది ఎదురూరేగింపు తీసిరి తెండు పక్షముల వార క మాతలిలో గలిసిరి పారాణి కులు బురదను చుమ్మును విసిరి హంగూమా చేసిరి కాని దయానందున కేమియు విచారము కలుగ లేదు ముఖము విన్నతోలేదు అతని నిర్వికార చిత్తతను గాంచి తత్తులు అనందభరితు లైరి

అమృతవరులో మిగ్రహారాధనమును ఇండించుచు దయానందుడు ఉపవస్థించుచు వస్తుడు పారాణికు అధీనిలై ర కృష్ణర్పము కురిపించిరి స్వామి కిరమునకు చెప్పి తగి తిపది ర క్రము ప్రవెరిచినది అయినను అతని ఉపన్యాస భోగణిలో మిచ్చు రాలేదు అతడు బాధుకులుడు కాక పోవుటయేగాక ఇది రాళ్ళ వర్షము కాదు పుష్ప వర్షము అనుచు తన ఉపన్యాసమును కొనసాగించుచునే యుండెను

ఒకనాడు ఉపవస్థించుచున్న దయానందుని మీదికి దివ్యుడు ఒకడు కృష్ణవర్ణమును వివరి నై చెను దయానందు డప్రమత్తుడై దానినిగాలరాచి నై తిత్తివట్టి మీరేవక మేల్కొనక మునుకే చల్లబడి రోయినది నూయ దేవతల కితియే వట్టును అని ఆ దివ్యునకును ప్రణామించు ఎరుగరచెను

దేశచారిత్రమును ఎరుగోగమును దూరీకరించు టచై వరితించుచు విదేశముల నుండి సాంకేతిక నిపులు లను ర గ్పించి కళాకాలం చేర్పరచుటకును విద్యార్థులను విదేశములకు అంపుటకును పరదేశియులతో మహాస్తి ఉత్తర ప్రభుత్వతరములు అరిపెను 1880 వ సంవత్సరము వనంబు 31 వ తేదీ గుజరాం వివాహ యగు లాలామూల రాజానకు కాను బ్రాహ్మ వస్త్రముతో అతడు ఈ ప్రదానో కను ఉత్తేరించెను

పరదేశీయ ప్రభుత్వ మొనముచిత్రే నను స్వదేశీయుల
వరికల బహుమతి ప్రమాదము ను బిగాజాంబనయు గోపా
నరంబు ప్రభుత్వ ప్రైవేటులో నుండియు కడగండ్లు గృహ
ప్రైవేటు వనియు ఉన్న వన్ను ౬-౬-౬ వుల్లరి వ్యాయములు
గావనియు సర్వభూమిములకు మూలము ఎలాగైన
౪ యే అనియు ప్రబోధించుటయేగాక స్వీయగ్రంథము
అందిట్టి భావములనే నిశేషించెను

దయా నందుడు ఆర్థిక బ్రహ్మచారి ఉత్పరేతముగ
బ్రహ్మచర్యముచే కారకకాత్మిక జలముల కెట్టిని ఎంపా
దించినవాడు పరిప్రతుడు ఆ అధికర్మ బ్రహ్మచారి ౧౪
వాడు సరితీరమున భాగ్యం విమగ్నుడై యుండెను
ఆక పృథ్వీకా కర్తవ్యముతో ప్రణమిల్లినది భాగ్య
విరగుతానంతరము అతడు అమె రేఖలు తన పాదము
లను పోత పని గ్రహించి చివారునలేచి అంతా వాన
మొనగ్ని మూడుదినములు ఉపవాస ముండెను బ్రహ్మ
చారుల జ్ఞానాభివృద్ధిచే శిక్షావ్రతాళక చేర్చురచి గురు
కులవాస నియమములను పూచించెను అల్లరి శృంగార
కాభ్యాసమును ముట్టగూడ దని శిష్యులను శామించెను
అన్ని దినములయిన మదప్రకోపక ద్రవ్యములను దిసిరించు
దని ప్రబోధించెను బ్రహ్మచర్య మన కరీత జలమును
వృద్ధిరయ ప్రతిమచి చెప్పెను అతడు పాటలేని విద్యాం
సుడేగా అతని జలయుతుడు ఖాడ ప్రాచీన మహా
ర్థులను తలపించుచు కీలకము పి గెంపన మహర్షి గా
ప్రఖ్యాతు డయ్యెను

దయానందు డికోపాటి పర్యటించుచుండి బురదలో
పూచి "వి పోయిని అండి యె టి అనెడి కనిపించెను
ఆ బుడిది లాగక ౧౪ పోపురు ప్తయెద్దలను అంది వాడు
హింసించుచుండే దృశ్యమును మన దయా మయుడు
ప్రేమ ప్రాప్తి అవసరముదయ్యె అందిది లాగి యెద్దవ
చెప్పెను ఆక మల్లుడు మోటలాగి నీటికోట్టిని కొప్పుచుండు
వాడు దయానందు డికోపాటి యదయమన పటు
లోపుచు విలాపార్థ మా మోట లాగి పోట్టిని నీటిలో
పెంపెను తదనంతరము మల్లపీరు దడి గాంచి విష్ణుయో
గిష్టుడై పరివరములలో ఆకలోను భాగ్యం విమగ్నుడై
యన్న మనమితని గాక్షాదగు ఉయామచుని గొంచెము
దయానందు డెంత చెప్పినను వివర అతడు కున్నతే యె

పాతెను అం మహర్షి రడిసర గోపిపాత నొంటి చేతితో
అంది మల్లున కొరించెను అత డర్థానిని ముచ్చెముటలు
వట్టు చెంతు చేతు ౯ వడిచేసె అందినను శిష్యుక నీటి
పిండుగ్గ మాట ప్రమోదలేను

జాంబనలో విక్రమంబుడు శోడు గుర్తారంగ్గి
మీద వచ్చి బ్రహ్మచర్యమును గురించి అయానంబునితో
ముచ్చటించియు దాని పదన లభించు న స్వమును గురించి
శంకించెను రాజ గృహోన్నతు డగుటకు అండితో
కూర్చుండెను పారతి తన ప్రయత్నము లో నన్నినను
మరంగములు ముండగని చేయలే పోవుచుండును
విక్రమంబుడు చెనురిగి మాతెను మహర్షి యొక
చేతితో అండికమును అట్టుకొని యుండెను చెంటి
అతని నంచోము విష్ణుత్వ మయ్యెను అతడు అంది దిగి
మహర్షి పాదములకు ప్రణమిల్లెను

దయా నందుడు కావీన భార్యయు పాతకీ త్రుడుచై
కోర్నాల్లు విహరించెను కాని తీకన చంద్రపేను మొర
లయిన ప్రముఖుల ప్రేరణచే అతడు పూర్తిగ జట్టు
ధరించి సఖాబంధు పోర్తాన పాగెను అరంభములో
మృదుమధుర పరక శైలితో సంప్రక్క భావతో అతడు
శామించెడివాడు విశ్వ వ్యవహారము లందు గూడ లేన
శామనే ఉపయోగించు చుండెను మిత్రుల అశ్చర్యనము
మీద బహుజన నాతమునకై నాండితో ప్రపంచించు టారం
భించుటయే గాక పర్యార్థ ప్రకాశము పేదభావ్యము
ప్రత్యుతి మహా గ్రంథములను నాండితోనే యేతడు
రచించెను

దయానంద పరవ్యతి శ్రీ ప్రభులతో కాస్తార్థ మొన
రించెను కాంచాపూరులో వ్యధర్మ పశ్చేళన మందు
పత్య ధర్మ విభాగం యందు పృష్ఠిని గురించియు
మోక్షమును గురించియు పంశాంబి శ్రీ ప్రభులను
మహచ్చుడియలను నిరుత్తరుల నొనర్చెను

పాపమారు పాప పుణ్యములను భావముతో గాక
మానవజాతి కల్పాంబుననే అహింస ప్రబోధించెను
మాన కక్షణము మానవాచారము కాదని అతని ఎద్దాం
తము అపు లేక మొరలైన చెంపుడు అంతువులు
పాల పలన ఎరిక్రిమ వలన మానవుల చెం మేలు చేయు
చున్నవో తెగ్గ పేం అతడే చూచెను ఆక అపును

చంపనవాడు 476 800 మంది గోవులు కిందిలేకుండ తేనెన చాడ్చుకున్నాడని తవరించెను గమక అట్టి జంతువులను చంపుట యన మానవులను చంపుటయే యని రుజువు వరచెను గోరక్షణకై గోళ్ళపూర్తి రక్షణి యను నక్షమ మహర్షి వీర్యాలు చేసెను గోకురుదానితి అను పుస్తకమును కూడ రచించెను గోవధ నిషేధము వర్ధించుచు రాజపురానాలోని ఆశో రాజులు మహారాజులు సంకేతములు చేసిన జన మహాజనులు విశ్వరియా మహారాణి కడకు ఆతడు ఎంచింది యుండెను

దయానందుడు విగ్రహారాధన ఖండనము వదలుచో ఆతని తన రాజ్యమున కంతటిని చెద్రెనుతేన పరశుమేధుని గోళ్ళు రాజయియున్నను మహాంతుగ గూడ తేయ గలవనియు అట్లొకర్పు వలన దనియు ఉదయపురుష మహారాజా గారు దయానందుని ప్రార్థించి దయానందుడా రాజ్యములను విని జన వరుగుతో నీరాజ్యము నుండి జయలు వడి నీ జారినుండి తప్పించు కొనగలను కాని సర్వ హ్యుంతులైన వరమాత్యునియొక్క నుల్లంబుది ఎక్కడను పారిపోయి తలచాచుకొన గలను కి తిక్కరాజు అనులకు నీయిన్ను నుమా అని అతనిని మంచలించెను అందులకు రాజాయు సిగ్గుపడి జగ్గువల వేడుకొనెను

తౌతిక పార్శ్వక చిహ్నముగ మీ విగ్రహము దొక చానిని నెలొల్పు వలగల్గును చున్నామని నిన్నుందిన భక్తులకు అను లొవర్చు వందు ఇదియే విగ్రహారాధనకు మూలమగును మమి అని మహర్షి వచించి ఆ యుద్యమము నుండి చాలిని విరమింప తేసెను

విగ్రహారాధన విషయమై జరిగిన కాస్తాగ్రస్తములలో కాశీ నందీకుం నక్షతో చేసిన కాస్తాగ్రస్తము గణపియమైనది కాశీకాపురి వండితులగుపుట్ట భర్తమునకు తిప్ప కాని చారందరు వీ రాధకులు పుట్టుకతో గల తిరుము మూలముననే తీరించుచారు విగ్రహారాధనయే చానికి పురుషార్థ చతుష్టయము విగ్రహారాధనమును జలధరచు వేదప్రమాణములను జూపుడని చాలిని మహర్షి వచాలు చేసెను కాశీమహారాజుగారి అధ్యక్షతన 1889వ సంవత్సరము నవంబరు 13వ తేదీన కాస్తాగ్రస్తము జరిగెను కాశీకాపురు విశిష్టానంద కాచాచరణ ప్రత్యక్తి మహా మహోపాధ్యాయు లందరి అంతు పార్శ్వక భక్తుని

చారు దయానందుడు వీ కాశీయై వారందరితో కాస్తాగ్రస్త మొనరించెను వీ రాధకులు వేదము వందు విగ్రహారాధనాచారములు జూపించ లేకపోయిరి భర్తలక్షణములను గూడ తెప్పలేక పోయిరి దయానందుడి పంక ర్మముననే భక్తి తపారదమోలత్తేయ మ్మను మను ఎత్తి 3 దశధర్మలక్షణములను గురించెను పారానరు లా పక్షతో కొంచె తనముగ గలకా లేనదీ సత జయగతుడ తేరి తదనంతరము దయానందు వేడుకార్చు కాశీ జని కాస్తాగ్రస్తమునకు 7వంగెడ కాని అప్పటి వండితు లెవరును ముందరును చేయలేక పోయిరి

చివరి రోజులో రాజపురానాలో ప్పాములచారు వర్యుడిని పాగిరి రాజులకు రాజకర్తగ్రమములను బోధించ యుండెడిది జన కార్యకర్త భారత జాతీయోన్నతి యెటుల సాధ్యమని ప్రశ్నించెను మహర్షి జీవధర్మము జీవేశాన జీవేశక్యము ఎర్పడనిదే అది సార్వము కాశీ అని ప్రత్యుక్త మిచ్చెను

దయానందుడు బోధకులకు తేరి మహారాజునకు బోధ గరవ పాగెను మహారాజు వీకార్యులు దని మహర్షి తెలిసెను రాజులు సంహవర్ధకులు శీకర్మల కుక్కల వంటివారు కుక్కలతో సంహములు నంబంధ మేర్పరచు కొనుట మిగుల అనుచిత కార్యము అని రాజునకు నాతము గరచెను మహర్షి అలయమైనను పర్యమగు వాల్కుచే తలెత్తుచువాడు అప్పటి నుండి కర్మకర్తా వర్గమున కత్యంత క్లిష్టపరిస్థితి ఏర్పడినది చారు అగన్నులు దను మహర్షి పావకుని తేరదీసి మహర్షికి విధ మిప్పించి అచార్మి ఉదరకూల ప్రారంభమైనది మహర్షి స్థితిని గ్రహించెను కాని తేయ మించిపోయినది భక్తులందరు మహర్షిని అక్షిరు తీసికొని వచ్చిరి జనాదేశకమున మహర్షి అగన్నులని తేరి సర్వము జయలగుచో నీకు మేలు లుగదు నిన్ను ప్రాణములతో వదలరు నీమిష్యుత్వము వలన నేనాశంకించిన మహాకార్యము తేలించి పోవుచున్నది కాని అన లోకమున కెంతయో వాని చాటిల్ల గలను చెప్పిక మింజులున్నది కాశీలు ఇదిగో భవము దీనిని తీసికొని దూరదేశమునకు పోయి బ్రతుకుము అని భవమిచ్చి గహవ్యలుగ ఆతనిని పాగ వంచెను ప్రాణపాంతునికీ ప్రాణరక్షణము కల్పించి

దయానందుడను తన నామమును పార్థవరచుకొనెను

చార్మిది నీనరువము చార్మినది అశకు మాత్రము భీరుడుగ నంభీరుడుగ మందెను మ్యామున్ వంటి విశేషియ వర్ణను లాతని చిత్రవైర్లమునకు లబ్ధుల నదీది 1888 వ సంవత్సరము అక్టోబరు 30 వ తేది మంగళవారము దీపారతి అమావాస్య నాడు పాయంత్రము 11 గంటకు పేద వరన మొనర్చి తక్కుల నందరిని దవచెనుక నిలువ తెట్టుకొని వచ్చాననప్పుడై యున్నప్పుడు వేదమంత్రములను గాన మొనర్చి 1 దయానందున్ సర్వశక్తిమంతా నీయభిమత మిదియేచా! తేరిశ్చార్మార్థహో! అహ! తె నే అద్విలిలాశి అని పలుకుచు దీర్ఘవిశ్వాసముతో చాటు తన గోప దేటులు ఖాలోకి యాత్ర చాలించెను

మృత్యు సమయమున స్వామి ముఖాంతిని చిత్ర వైర్లమును గాంచి అచ్చుల సమావేశమయిన గురుచిత్ర విచార్మిది ఎం దీ వంటి నా పురుషులను వరమాపురి లయిరి

భక్త్యాంతం శరీరవస్తునుశ్చైవారణేకమును చాటించుచు దయ నందుడు తన మరణ కావసమున తిథించిన ప్రకారము అయో ఎరిచామయిలలో పుత్రముతో చందన కస్తూరి కుంకుమాది మంగధ ద్రవ్యములతో నేడో విధితో భక్తులు భవదహన మొనర్చిరి

స్వమితదయానందుని వేదధర్మ ప్రచారమునకై అర్థ సమాజము ప్రియంబం లడెను లేక జాతి ధర్మోద్ధరణమునకై ఇంతకు మించిన సమాజ మింకొంటి లేదని సర్వార్థ ప్రకాశముతో అతడు తెప్పెను ఇదియే దయానందుని ముఖ్యస్వార్థము

సర్వవశాంతి పథ - తన దగ్గర నున్న వసంతి నంత టిని దయానందుడు సర్వవశాంతి పథ పేర ప్రాస యిచ్చెను దీని కర్తవ్యపాదము అక్షీరు అనవి గ్రంథము లను ముద్రించుటకు ఒక పెద్ద ముద్రణాలయము ఒక అనాథాలయము లేని క్రింద నడువబడు చున్నవి

కృతులు - 1 దయ వంద పరవస్తుతి కృతులతో సర్వార్థప్రకాశ మనునది ముఖ్యగ్రంథము ఇది ధర్మ సంబంధమైన విజ్ఞాన పర్యవస్థము ఇందు లేక దేవాంతర ములతోని మతము లన్నియు మిశ్రితముగ విమర్శించ

బడినవి వైదికధర్మ శ్రేష్ఠత్వము నిరూపించ బడినది ఇందు 11 మల్లములు బున్నవి అశోక వేణియ విశేషియ కావలలోనిది ఇది అనువదించ బడినది తెలుగులోను గలదు

2 సంస్కార విధి - గర్భాధానాది పితృక సంస్కారముల హోవస్య విధానము ఇందు వైదికముగ సంస్కరించి ప్రాయశఙ్కము

3 అర్హాభి విషమము - ఇందు వేద మంగ్రములతో రచించ బడిన పరాశ్రమని ముఖ్య ప్రార్థనలు కొందు పరద బడినవి

జ్ఞానార్థపాననా విషయములను ప్రముఖముగా వైముడు గ్రంథములు వికరము లేయుచుండును

4-జుగోద్ధర యోగార్థిక భాష్యములు జుగోద్ధర భాష్య బొమిక జు భాష్యములు అర్హార్థములై వగి అవ్యంత సరళ సంస్కృత భాష యందును గాంధీ భాషయందును వికరముగ వ్యాఖ్యానించబడి యున్నవి

5 వేదాంగ ప్రకాష్ - సంస్కృతము సత్యమందు చారణ యుండుగాకై మై వ్యాకరణమును సరళముగ నాంధీలో వ్యాఖ్యానించిరి

6 ఆష్టాధ్యాయాభాష్యము వర్ణనోరణము మొదలయిన గ్రంథములు

దయానందుని తీర్థిభాగ్యములు

- (1) ఎ శేక్వరోపానన-పథ సంధ్య
- (2) వేదముల శ్రేష్ఠత్వము ప్రచారము
- (3) సంస్కృతి శాస్త్రప్రచారము
- (4) ఒకే విధమైన వైదిక సంస్కారములు
- (5) స్త్రీలలో సంస్కారము
- (6) బాల్యవిదానా నివేదము
- (7) కుర్మార్హార్థానుసము
- (8) అష్టాధ్యాయ నివారణము
- (9) వ్యతేకశక్తి-సాక్షతంశ్రేయ్య
- (10) జాతీయతను సహానుభూతి
- (11) ప్రాచీనార్థ గ్రంథాభిమతము
- (12) అర్థజాతిలో వైశమ్యము

ఉపసంహారము శివుడవ కళ్యాణాచారి పర్యవ్యాస కుడు సర్వశక్తిమంతుడుగు పరాశ్రమిదే సోతప్రాణు

ప్రాచీన వ్యాఖ్యలు పుస్తకములు గదాధర శక్తి
చాయ్యుని కత్తివారు వ్యవస్థి వారి ములు సర్వ
విశేషములు

[illegible]

పృష్ఠాంగంకములు సమానులు అశ్వగురు
నిమిత్త కారణము అశ్వరేపు చేసే వరమానువు
లందు క్రియార్థుని పరమము = క్రియాకారముగా
యికావరమగా పరమ పరియోగ విభాగములచే
కృష్ణార్థుని సవయములు ముఖ్యము

వైయోమిషులు అ.కా.కర్ణవాదులు వీరు క ర్థము
కారణము కంటె నిన్న మందురు ఉదా - వెటము
తంతువు కంటె నిన్నము

శీవాత్మ యనియు పరమాత్మ యనియు అత్మ ద్వివిధము ఈశ్వరుడును పరబ్రహ్మడును నగు పరమాత్మ అత్మచే ప్రతి శరీరమందు శీవుడు శిష్యుడును విభిన్నుడును నిత్యుడును తె యువాడు

తైయాయుసులు పికరపాకవాదులు ఆవయవము
అందును ఆవయవి (మొటము) యందును పిక కాశమున
పాకము వృట్టునని వీరందురు

శ్వామి కాస్త్రాధ్యయనముచే బుద్ధి నైశిత్యము విష్ణు శయముగు పరార్థ జ్ఞానము కాస్త్రాంతరాధ్యయన మొగ్గుక చేకూరును.

2 వై శేషిక తర్కవము

ఇది వర్ష కర్మచోపకారకము కాదానం పాణినియంచ
వర్షకాస్త్రోపకారకం కర్తి యాకార్య నిర్వహమున
పాణినియము వలె పరార్ నెకరూప నిరూపణమునందు

త్రైశిక దర్శనము ప్రామాణ్యము మోయదు య్యది ఈ శాస్త్రము కలదాసుని ప్రగతి ముగియ కలదాసుని చేరిందిది ఇతర దర్శనములతో లంగంబులు విశేషమును వికారమును నశింపఁగించుటతో నిది త్రైశిక మనదిని నిశ్చయముగా వేరుపఱచుటలో లోకమునకు ప్రతిపత్తియగుచున్నది.

విషయము పై శ్రీ శ్రీ దర్శనమును 800 సూత్రములును 10 అధ్యాయములను ప్రవృత్త్యాదులు వందు తెలంగాణకునులును గలవు అతని అధ్యక్ష భవము ప్రవృత్తి నిరూపణము ప్రవృత్తినిగలగల అతని విద్య గలను శిరీశ-శర్మచంద్రాగి వివేచనము కర్మనిరూపము శ్రీ శివ దర్శన వివేచనము గుణగుణములను ప్రతిపాదనము నగ్రీకల్పక-నిర్మలకల్పక-ప్రవృత్తి ప్రమాణ విచారణ బుద్ధి విశేష ప్రతిపాదన పూర్వక- అతనివిజ్ఞాన కళనము అనుమాన శ్రీ శ్రీ ప్రాదనము అనునవి ఇందు వివరములు

పాపాశక్తియు కదాదముని బాధములను ప్రాచీను
 దగు ప్రళయవ్రాతమును రచించిన పరాశరాధ్యక్షునిగ్రహము
 అను బాహ్య మొకటి కలదు ఈ బాహ్యమునకు బాహ్యమగు
 అను రచించిన వారిలో శ్రీవర వేదము దొకడు కవికర
 మిశ్ర కృత మయిన వైశిఖిరపాక్షర మను కదాద
 సూక్త బ్యాఖ్య యొకటి కలదు ఈ దర్శనము నను
 సాఖ్యాయమును రచించిన బాహ్యమును కలదు దీనికి
 వినిమిది మంది వేదాంతకులు- వోయ్యు శివరాచార్యుడు
 శ్రీధరరాచార్యుడు ఉదయవారాచార్యుడు శ్రీవశ్యారాచార్యుడు
 మున్నగు వారు వృత్తులను వ్రాసి వివర రచించెదన
 జగదగ్ర కర్మాలంకారుని బాహ్యమున కిది వృత్త వాచ
 సుగ్రుని సేవము మల్లివారుని బాహ్యునిరయు నర్య
 వేదముని ప్రమాణములతో ఉదయవారాచార్యుని లక్షణాచరి
 శివరాచార్యుని న ప్రవర్తించి అను వ్యక్తలక గ్రంథములు
 చేర్చిన దగినది

ఎత్తాంత పంగ్రహము ద్రవ్యము గుణము కర్మ
 పాపావ్యము విశేషము వచనాయము అనునది ఆరే

పరార్థములు చీటిలో మొదటి మూడే ముఖ్యమైనవి. తక్కిన మూడును గొణములు. శేషమిది పరార్థములు ఈ అది పరార్థములలో అంతర్భావము నొందును. సాధర్మ్యంపై దర్శనములచే ఈ పట్టుదార్థ తత్వవిజ్ఞానము మోక్షప్రాప్తికి సాకువు.

విశేషమును నొక పరార్థమును పై శేషము లంగీకరించి విశేషము నిత్య ద్రవ్య వృత్తికమును వ్యావర్తకము చేసెడిది.

తమస్సును పై శేషములు దశను ద్రవ్యముగా నంగీకరించుచు పృథివ్యాది పదద్రవ్యములలో వృత్తిని అప్పు శేషస్సు అను మూడు అనిత్యము లనియు వాయ్వాదికాళకాల దిక్కులు మనస్సు అనునవి నిత్యము లనియు చాటిలో మనస్సు అమోక్షాత్మము యనియు శేషమిది పరార్థము ప్రళయ పర్యంతము లగుచునవి అనియు పై శేషము లందురు.

శివాత్మ-పరమాత్మ భేదములే అన్ని ద్వివిధము అన్న తత్వము శరీరేంద్రియాద్యంతరార్థములు అన్ని జ్ఞానమే నిశ్చయమనునకు ప్రధాన సాకువు.

పై శేషములు పిలువొక వాడులు పిలువొక మన శేషస్సంద్యోగము వలన భూతాయనము లగు పరమాణువు లందు పూర్వ రూపాళమును ఉత్తర రూపాళ్యుత్తియు చేర్చుచు తీరెందుకు క్రమముగా అవయవి పర్యంతము వ్యాపించుననుట ఉత్తేవణము అపవేషణము అనునవము ప్రపాకణము గమనము అనునవి పంచదర్శనము పై శేషక మతమున కర్హ మూర్త ద్రవ్య వృత్తి మూర్తత్య మన అపరిచియ గ్రావ్యగుణ వత్త్యము పృథివి అప్పు శేషస్సు వాయువు మనస్సు అనునవి మూర్త ద్రవ్యములు ఆకాళము కాలము దిక్కు అత్మ- అనునవి అమూర్తములు (విశుద్రవ్యములు) విభిన్న మన వలెల మూర్త సంద్యోగిత్యము.

3 పాంఖ్య దర్శనము

సంపూర్ణక త్యా దానువు నుండి పాంఖ్య కర్మ మున్నప్పటినుండి సంపూర్ణక తత్వములు దీనిచే తెల్పించి యును గావున ఈ దర్శనమునకు పాంఖ్యమని పేరు ప్రకృతి కంటె పురుషుడు భిన్నుడను జ్ఞానము దీనిచే తెప్పగ గలుగును గావునను ఈ శాస్త్రము పాంఖ్యమన

బడినది ఇది కలం మునిచే బ్రహ్మక మగుటచే కాంల మనియు పేరొందినది.

విషయము ఈ దర్శన మందు అరు అధ్యాయము లును నీటికి మాత్రములును గలవు అధ్యుత్తిక పురుషార్థాని వివేచనము ప్రకృతి కార్మవిరూపణము అష్టాదశ తత్వ ప్రతిపాదనము మూల భూతలక్షణ (లింగ) విరూపణము వానా పృష్ఠ తైరాగ్య సాధనము అత్మ తత్వాది వివేకజ్ఞాన సాధనము ఎరవక్ష నిరాసము సాంఖ్య అద్వైత వర్ణనయము అనునవి ఇందలి ముఖ్యంశములు.

పామాత్యము పాంఖ్య మాత్రములపై రచించి బడిన టీకలలో శివానందకృత్ పాంఖ్య వివేచనము భాగవతే ప్రణేత సాంఖ్యతత్వ యోధాద్య ప్రణేతము అనునవి ముఖ్యములు ఈకృత కృష్ణుని పాంఖ్యభావక మూల రచిత మారదవృత్తి గాత పారశ్య యుక్తి పాద సంజ్ఞక భాష్యము కలవు వాచస్పతి మిట్రుని పాంఖ్య అర్హ కౌముది అవిరుద్ధుని (1450) పాంఖ్య సూక్తి వృత్తి మూడేపురి (1800) పాంఖ్య మాత్ర వృత్తిపారము వాగేశుని (1700) లయి పాంఖ్య మాత్ర వృత్తి వాయుయజుని (1700) పాంఖ్య వంద్రిక మున్నగునవి ఎన్నదగునవి.

అద్వైత సంప్రదాయము అజామేళాం సమాఖాం (శ్రీకాళ్యానర-డి-4) ఇక్వాది ప్రముఖుల జట్టి ప్రధాన మగు మూల ప్రవృత్తి యొ టీ కలం దీనికి ప్రధాన మనునది వాచాంతరము. ఇది దృశ్య జగత్తునకు మూల భూతముగా సత్త్య రహస్యం పామాత్యవృత్తి ముద్దమైనది పురుషునితో పరా తత్వము లున్నవి ఇందు కీ తత్వములు అవేతనములు పురుషుడు చేతనుడు వృష్టి నిర్వహణ- భోగావదగ్గముల కొరకు ఈ కీ తత్వములు నిర్విష్టములు ప్రకృతి పురుషుల సంబంధము పంగ్యంధ సంబంధము వంటిది.

ప్రకృతి అవేతన కర్మ పురుషుడు చేతనుడు, నిష్ఠం గుడు పురుషునకు అనివేతముగల ఉపరాగము అని యను పురుషుని పాపాయ్యమున ప్రకృతి పృష్ఠకార్యమున నైన రింను యన్నది.

పాంఖ్యము శీవేశ్వర భేదమును పురుష బహుత్వ

మును ప్రతిపాదించుచు అజ్ఞానముచే అర్హాశ్మికము అధి
 థాతీకము అధి దైవికము అను త్రివిధ దుఃఖములు
 కలుగు చున్నది అవాగత దుఃఖ నివృత్తి కోరకే పాంఖ్య
 దర్శన ప్రవృత్తి శ్రుతి ప్రతినిఁతుడగు పురుషునకు
 తదాకారావస్థిత జంధువృత్తి తత్త్వప్రేషణమున ఘటిల్లు
 దుఃఖనివృత్తియే మోక్షము పురుషుడు చక్రక్రమితై
 ధ్యత శరీరుడై తీవ్రమృదుడై సంపాద చక్రమున రి
 క్తమించుచు శరీరోచ్ఛేదముచే విరేచము క్తు డగును

సత్కార్యవాదము పాంఖ్యుల మౌలిక ఎర్థాంగము
 ఉత్పత్తికి పూర్వమే కార్యము రణమంద అర్థ్యక్
 రూపమున ముడి ఉత్పత్త్యనంతరము ఘటించి కార్యరూప
 మున వ్యక్తమగును ఉదా - తై అము తిలల యందుం
 డియే ఉత్పిడనముచే అభివ్యక్త మగుచున్నది (కారణే
 కార్యవద్యానః కామలానాం)

దృష్ట- అనుమాన- ఉత్పతనములు అను యును
 ప్రమాణములే పాంఖ్యులకు గ్రహ్యములు ప్రమాదాం
 తరములు ఈ మూడింటియందే అంతభావము వొందు
 నని చిరందురు కాలమును తత్త్వాంతరముగను అజ్ఞా
 నము నొక పదార్థముగను చిరగోచించుచు

4 యోగ దర్శనము

పామర్యార్థక యుక్త భానువునవల యోగ మను
 శక్తియు నిబ్బన్నమైనది తీవాత్మ పరమాత్మం సంయో
 గమే యోగ మనబడుచున్నది (సంయోగో యోగ
 ఇత్యుక్తో తీవాత్మ పరమాత్మనో) చేత్వర పాంఖ్యమును
 నది ఈ దర్శనమునకు బాహ్యాంతరము మహాభావ్య
 ప్రదేశ యగు తగవత్పతంజలిచే అనుకూలమైన దగు
 టచే ఇది పాతంజల ముఖపదవి

విషయము సమాధి పాదనము విభాతి తై వల్లము
 అను బాధ పాదములుగా ఈ యోగ మూత్రములు విశ
 తింపబడినవి అతయోగాను బావన యుచి కాప్రాగ్రంథ
 ప్రతిష్ఠ చేయబడినది యోగశ్చిత్తవృత్తి నిరోధః అని
 యోగ లక్షణము ఉక్తమైనది వృత్తినిరోధక తిత్- అత్మ
 స్వరూప్యుతి చిత్తవిశేషకాంత - మహావృత్తి హియా
 యము సంవృత్తులు తరులైక ప్రమాణ విభాగ లక్షణ
 ములు, చిత్త నిరోధ పీఠవహూది అశ్వానలై రాగ్య
 లక్షణములు, సంప్రజ్ఞాత- అసంప్రజ్ఞాత పమాధి విశేష

స్వరూపము సమాభ్యధిగారులు అధికార్యమగుట పం
 ములు తీత్వర వత్తము తీత్వర ప్రతిపాదనము లయిన
 ప్రపంచ- ఉపాదాన- ధ్యానకృతులు తరుగరాయ
 ములు రహితార శోపానుములు ఎరిగల్గుక సమాధి
 యోగ యోగము అభ్యుయోగము క్లేశ- ఉదేశ
 విభాగలక్షణములు తగ్గిరసపోషాయములు హియాది
 పూహాచతుష్టయము యోగాంగములు ధ్యానదాదా
 సమాధిత్వయ రహిత్యము విభాతికారము తై వల్ల
 ప్రాప్త్యుపాయములు ఎద్దవంతము క్వాస్త్రముభ్యోక్తే
 మును పరమపురుషార్థమును నగు తై వల్లము- అనునది
 ఇందలి చిత్తములు మూత్రముల సంఖ్య 16

సావాత్మ్యము పాతంజల మూత్రములకు పాంఖ్యువచన
 మను నొక భావ్యముకంటె 16 భావ్యములపై వ్యాఖ్యాతలు
 వెలయుంచిన వారు వాచస్పతి మిత్రుడు నాగోజీతీష్టు
 రామానందరుడు మున్నగువారు పాతంజల సూత్రములకు
 భోజరాజ- రామానందరాజు అనంతమామ్యుడు
 యాత్రాకర్తవంధిక వదాశివేంద్ర వరస్పతి యోగ సుభా
 శరము అను వ్యాఖ్యలను సంకలించిరి అశ్వారామని
 పారసీక గోరక్షచాతుని ఎర్థమర్థాంగ వర్ధి- అనునది
 ఈ దర్శనము నందలి వ్యతంత్ర గ్రంథములు

విద్వాంశ సంగ్రహము యోగము నందలి అష్టాంగా
 ముష్టానములే అవిద్యా ప్రాప్తమయిన దుఃఖ సంపాదము
 నశించి తీవుడు ఇష్టవిధిని పొందబాలురై విశ్చేయ
 నము అదియై తై వల్లము తాదృశ తై వల్ల ప్రదర్శ
 నమే యోగ దర్శనమునకు పరమ ప్రయోజనము

యోగకాస్త్రము తీత్వరా వ్యక్తియు సంగీతించినది
 ఈ దర్శనము దీక్షా కాస్త్రమునలే నతుర్యూపా సంత
 తిశము సంపాదము సంపాదకామపు మోక్షము మోక్ష
 హేతువు-ఇది ఈ కాస్త్రమున గల బాగు పూహములు
 అతితవర్తమాన దుఃఖములు హేయకీర్తిలో లేదునని
 కావు అవాగత దుఃఖమే శేషము కార్యము అది పురుషుని
 గీతముగ క్లేశ తీష్టును తదాశ్మంతిక నివృత్తిర కే
 యోగదర్శన ప్రవృత్తి పమ్యగర్భనమే అవాగతహేయ
 వివృత్తి పాదనము పమ్యగర్భనమున ప్రధాన పురుషుల
 భేదజ్ఞానము అది యోగానుష్ఠానములే ఎర్థించును

యోగాంగములయిన యేను వియమాను తెలిమిని అని

సమగ్రమృతములై ముముక్షువులకు అత్యంతోపకార కము లగు చున్నవి అత్యంత వైరాగ్యములు యోగములైన పాయములు కదలకై అచార్యులు క్రియా యోగములను చేసేచేసేచును క్రియా యోగ మన కున్న పాపాన్ని యములు ఈశ్వర ప్రణేహను అవిద్య అమృత రాగము ద్వేషము అభినివేశము అనునవి సంపన్నములు—క్రియా యోగములే తమ స్వభావము లయిన క్షేత్రములను ద్యూతములే దర్శితులగునగా నొనర్చుచు నమాధి విష్ణును లను దూరీకరించుట సాధకుల కర్తవ్యము

పురుషుడు క్షేత్రకర్త విపాకాలయః అపృష్ఠుడు శీవుడు తత్సంపృష్ఠుడు పురుషుడు శీవుడు పురుష శీవుఁడీశ్వరుడు శీతేశ్వరులకు భేదము వృద్ధము ఈశ్వరుల దేవుడును ముద్దుతే ఎప్పుడును ఈశ్వరుడే నకునినై నముక్తః పరైవముక్తః పత ఈశ్వరః యోగభాష్యము)

క పూర్వ మీమాంసా దర్శనము
మోన్-ఆర్-చాన్- ౧౯౧౩లో రీమిక్స్ వ్యాఖ్యానము అను మాత్రమున మా నేర్పిల్లాపాఠాం అను బాధికము ననన మీమాంస అను శబ్దము వివృతమగు చున్నది వేదము నందలి పూర్వభాగమునకు సంబంధించిన దగుటచే ఈ దర్శనము పూర్వ మీమాంస అనబడినది కర్మశాంధమునకు సంబంధించిన విశేషములను ప్రతిపాదించునది కావున ఇది కర్మ మీమాంస యైనది అశ్వర మీమాంస దర్శనమీమాంస మీమాంసాదర్శనము-అనునది ఈ దర్శనమునకు కామాంతరములు

మీమాంసా దర్శనము ధర్మ వ్యాఖ్యాన పరిమయనది ధర్మ మన వేది విద్యాత్మక క్రియా విశేషము అది చోదనా లక్షణము (చోదనా లక్షణో ధర్మః మీమాంసా 1-1-3) చోదన యన క్రియా ప్రసక్తక చరణ విశేషము

ఈ దర్శనములలో మీమాంసా దర్శనమునకు గల స్థానము మహాత్మరమైనది దివి దూర వేద వాక్యములకు క్రియాః లాపమును బోధించుచున్నది కేవల శాస్త్రధర్మము ఇది కర్మశాంధ ప్రతిపాదకము కర్మశాంధ ప్రతిపాదక గ్రంథములకు గల కర్మపుర విరోధము విది రిపాదించును నిదనము - ఈ దర్శన మాత్రములు 12 శాస్త్రాయములలో 10 పాదములలో ప్రతిపాదమునను కన్ని అధికరణములలో నెలకొలుపుచున్నవి మాత్రముల సంఖ్య

2014 వేద ప్రామాన్యము ధర్మసంక్షేప భేదము వేద వివాద కర్మభేదము వేదవివాద యాగాది కర్మల అంగంగా భావము క్రమ ప్రయత్నము వేదము అవస్థయే యములు పురుషార్థ ప్రయత్నము వేదము వేదము వేదము అనువేయి 'దార్థ అనుష్ఠానక్రమము వివాద కర్మఫల భోక్తృత్వ గు పాధికారములు ప్రకృత్యుద్దిష్ట అంగములకు విధియించు సామాన్యవిధేయము అగ్నేయ స్థానపాల ఇత్యాది ప్రకృత్యంగములకు సారం చదు నిర్వచే దిత్వాది వికృతియందు పక్ష ద్రవ్య భేద కాది ద్వారమున విశేషవిధేయము విశేషరీతి నబిదవి ప్రకృత్యుద్దిష్టము లయి వికృతి యందు అతి భేద ప్రాప్తము లయిన మంత్ర- సామ-సంహార కర్మలకు ప్రకృతి వికృతి లందు అగ్ని సూర్యాది భేదకా భేదము కల్గుచుండగా ప్రకృతి గో భేదకా ప్రతిపాద పనుము వ్యతిరేచి వికృతి యందు భేదకాది సూర్యాదిభేదము తీహగా చెప్పబడినది అతిభేద ప్రాప్తములై ప్రకృతి యాగమందు లక్షానభావము లయిన ప్రాకృత్యాంగములకు వికృతి యాగమున విశేషవిధేయము లగు అంగములచే అననుష్ఠేయక నిరాసమైనది అనేకాంగవిధి ప్రయోగాంగముల పశ్చిదమిహానము నలన పర్యాయలకు ఉపకార సామ్యము పరంగా ప్రయోగంగానుష్ఠానమునకు తప్పి యోజ సామర్థ్యరహిత మయిన అంగంతర మందు ఉపకారము వివరింపబడినది

సాహిత్యము పూర్వ మీమాంసా మత్రము లను తొలుత ఉపనయించు వృత్తిని రచించెను ఈ వృత్తి అధికముగా శిలరహితమి భాష్యమును వ్రాసె మిగిలినది సూక్తికమయిన సూత్రమును వ్రాశెనె వేదము ఈ మీమాంసా మాత్రములకు కాంత భాష్యమును తీతగా గొది మహారి కట్టు ఉక్త అనుక్త దురుక్త విశేష పురపురముగను సోద హరణముగను తంకచారికమును నిర్మించెను దీనిపై వెలసె అచే వ్యాఖ్యలలో తట్ట రోమేశ్వరుని వ్యాఖ్యమధ గంగాధర మిశ్రుని వ్యాఖ్య పారాయణము అన్నంతట్ట కృత మహారాష్ట్ర గోపాలశట్ట రచిత మివాతది పాశ్చపాధి మిశ్రుని తంక రత్నము చేర్చిన దగ్గర ఇవన్నియు మహారి కట్ట మహామహారముగా వ్రాయబడినది అందుచే ఈ వ్యాఖ్య

మన బాటను ను చేర నొక మత మేర్పడెను ప్రాణా
కర మత మొకటి దీనికంటె భిన్నమైనది కలదు

సిద్ధాంత సంఘము వైదిక కాండ అయ్యు
మంత్ర విశేషములందలి సంకయములను గాని విరోధము
లను గాని విరసించి వీర కాక్యతా సంపాదనము ధర్మ
విషయ విశేషకరణము ధర్మ విధేయము ధర్మానుష్ఠాన
విధి ప్రదర్శనము మీమాంసా దర్శనమునకు గల ముఖ్య
ప్రయోజనములు

వేదములు స్వతః ప్రమాణములు నిత్యములు వేద
శ్రుతిపాదక మయిన పరబ్రహ్మము ప్రమాణ భూతము
వేదము ధర్మ బ్రహ్మ ప్రతిపాదకమును అపారమేయ
మును నగు ప్రమాణ కాక్యము అనుష్ఠేయ కృత్యమును
తేయు మని చెప్పెడు కాక్యము విధి ఈ దర్శనమందు
విధి ప్రతి వివాద క్రియాకలాపములే చెప్పును ఇ వనదే
ప్రేరితుడయి మానవుడు కర్మకలాపమును బ్రవర్తించును
ప్రవర్తించి క్రత్యానుగుణ విశ్చేయపాతికమును పొందును
సర్వవేదము క్రియాచరము వేదవివాదకర్మ నిత్య
వైమిశ్రిత కామ్య నిష్కర్షణములే చతుర్విధము వివాద
య గాదులు అపూర్వ (అద్వైత) ద్వారమున వ్యర్థ ఫల
చాయకములు అపూర్వ మన వివాద నిష్కర్మ అవ్య
మగు పుణ్య పాప రూప సంస్కారము కమ్యులమున
వ్యర్థ పరకప్రాప్తి అపూర్వమునకే అట్టి ఫల అవకాశము
కలదు

కామ్య నిష్కర్మ కర్మాచరణము బంధహీనువు అది
నిత్య ముఖ్యానిరామలకు క్యామ్యము వ్యర్థమితే నిత్య
ముఖము అవశ్యామత్యేయ మయిన నిత్య వైమిశ్రిత
కర్మలు ప్రారబ్ధకయ ద్వారమున మోక్షసాధనములు
ప్రసంగ పరిణామ విధియమే మోక్షము

మీమాంసకులు అగమ భావనమైన దందురు క్య
ప్రమాణము మీమాంసకులకు నిత్యమైనది పారమేయ
అపారమేయ వేదమున అది ద్వివిధము అస్తవ్యురు
హోక్తము పారమేయ పరమాత్మహోక్త మయిన వేదము
అపారమేయము క్యము తదర్థము నిత్యములు కర్మార్థ
ముల పరిణామమును నిత్యమైనదే ప్రామాణ్యికాదము
(వేదము వ్యతః ప్రమాణ మును) మీమాంసకులకు
వీధాన అధికము

కర్మకాండోపశత వేదాంత ౪ బ్రాహ్మవిరోధము చే
మీమాంసాదర్శనము సార్థకము

ఈ ఉత్తర మీమాంసాదర్శనము
వేదమున ఉత్తరభాగ మగు ఉపనిషత్విషయమును
మీమాంస చేయునది ఉత్తర మీమాంసా దర్శనము ఇదే
బ్రహ్మ విద్య కీర్తన దగు తీర్చిది తర్జునును అవిష్క
రించునది అగుటచే ఈ కామ్యము కారీక మీమాంస
అనియు నిత్యుల కారకపాత్ర మగుటచే నిమగ్న
మనియు ఈ దర్శనమునకు కామము లేర్పడింది

ఈ దర్శనము దామధిక బాహ్యులలో పరస్పర విరోధ
రూపమున అవధానము అధికముల విరోధమును
పరిహరించుటకై ద్రవ్యత మైనది ఇది బ్రహ్మరూప
పర కామకము ఇది ప్రాపన క్రయముతో నొకటియై
యున్నది ఉపనిషత్తులు భగవద్గీత అనునవి శేషించిన
రెండు ప్రస్తావములు ఈ దర్శనము సర్వవ్యాధాంతములకు
అకరముగను పర్యదర్శన మూర్త్యముగను గణి
తైస్సినది

విషయము అధాతో బ్రహ్మశిక్షాపా ఇశ్యాదిగా
అనాన్య శిక్షాదాదాన్య శిక్షాతో ఇత్యంతముగా
జాదకాయక మహేశ వేదవేదము లయిన బ్రహ్మరూప్ర
ములు బాధాధ్యాయములు కలవిగా నున్నవి నమస్య
యాధ్యాయము అవిరోధాధ్యాయము పాదభాధ్యా
యము భూధాధ్యాయము అనునవి బాధాధ్యాయములు
ఉక్తికర్మ అధ్యాయమున బాలుగే పాదములును
ప్రతిపాదము నందును కొన్ని అధికరణములును కలవు
మొత్తము మీద 100 అధికరణములును 800 సూత్రము
లును గలవు

పాశాన్యుగాగాని పరంపరా రూపమున గాని ప్రత్య
గాక్యాదశిష్టమును అద్వితీయమునకు బ్రహ్మము నందు
సర్వవేదాంత కాక్యములకు కాక్యర్థమని ప్రథమాధ్యా
యమున ఎమవ్యయము చూడఁదనది స్పష్ట బ్రహ్మలింగ
ప్రతిపాదకకాశ్య విచారణ చేయఁదినది అన్యవ్యబ్రహ్మ
లింగోపేక్షము లయిన ఉపాన్య బ్రహ్మ విషయములు వృష్ట
బ్రహ్మలక్షణయ్యుక్తము లయిన స్థేయ (విగ్ధ) బ్రహ్మ
విషయములు వేదవిద్యము లయిన అవ్యక్త అనాధి
పదములు పరామర్శిత లనెనది

ద్విశీలయాధ్యాయమున వేదాంతములకు అద్వయ బ్రహ్మము వందు వస్తువుయము వస్తువన్నము కాగా అ దివ్యయమున వంశావతములయన స్మృతికర్మాది దోషము లాశయింపబడి తత్పరివేశ పురస్కరముగా తదవిరోధము ప్రదర్శింప బడినది సాంఖ్యియోగ కాణాది పృథ్విలు సాంఖ్యిదిప్రయుక్త తర్కములు కారణములుగా వేదాంత సమన్వయమున కేర్పడిన విరోధము పరిహరింప బడినది పరవశవిరాళరణ-వ్యవశబ్దావపు-రస్కరముగా సాంఖ్యిది మతము లందలి లోములు ప్రతిబింబము లై నవి మహాభూత పృథ్విది లోభక మ్రతులకు గల పరస్పర విరోధము అవసయంప బడినది

తృతీయాధ్యాయము సందు పాదన నిరూపణము శీఘ్రి విరళోక గమనాగమన ప్రదర్శన ద్వారమున నై రాగ్యనిరూపణము చేయబడినది త్వనచార్థ తత్వ చార్థ లోధనము కావించి బడినది నిర్గుణబ్రహ్మవిషయమున కాకాకాకా తదిత పునర్వక్త పరివేశంపర మొనర్ప బడినది నిర్గుణ బ్రహ్మవిస్మయ లహరం పాదనములై న అశ్రమ యజ్ఞాదుల యొక్కయు అంతరంగ పాదనము లయన శమరమాదుల యొక్కయు నిరూపణము చేయ బడినది

చతుర్థాధ్యాయమున-సగ్గు నిర్గుణ విద్యుల ఫలవిశేష ముల నిర్ణయమొనర్పబడినది శ్రవణాధ్యాయమున నిర్గుణ బ్రహ్మ సాక్షాత్కార మొనర్చుకొని తీవించు వానికి పాద పుణ్య తేనరహితమైన శీవమృత్తి చెప్పబడినది మరణోన్ముఖులకు ఘటిల్లు ఉత్సాహంతి ప్రకారము నిర్మిత మైనది సగుణ బ్రహ్మోపాసకులై మృతులై న వానికి అర్చిరాది మార్గము కథితమైనది నిర్గుణ బ్రహ్మోపాస కులకు విశేషా లై పల్ల ప్రాప్తయ సగుణ బ్రహ్మోపాస కులకు బ్రహ్మలోక స్థితియు ఉత్తము లై నవి

పాపాత్మము అర్హైక వార మన శీవబ్రహ్మములకు లక్ష్యమును ప్రతిపాదించు వాదము వత్సం బ్రహ్మ జగద్యాధ్యాయమున ఈ అర్హైక మతము వందలి ప్రధాన సిద్ధాంతము వాదరాయణ మహర్షిచే ప్రదేశములై న బ్రహ్మసూత్రములు అశ్వంత నిరూపణములు తత్తా త్పర్య నిర్ణయము క్షిప్రాతి క్షిప్తమునలై యుండెను కాద్యక కాత్పర్యమును మిగను మొనర్ప రంధ

నలుపురు వండితులు వ్యవస్థిగ్నిక భావానుగుణముగ ఆ సూత్రములకు భావ్యములను వెలయించిరి అట్టివారిలో ప్రముఖులు శ్రీ శంకర-రామన్ద-యూనవ ప్రకాశ- శ్రీ రామానుజ-శివ-విలకంధ - శ్రీ మధ్వాచార్య విజ్ఞాన తిరువులు

శ్రీ శంకర తగవత్పాదులు శీవేశ్వరైవ్యవాదమును వస్తువునును ఉపనిషత్ సూత్ర-గీతా-భాష్యాది గ్రంథ రత్నములను చెక్కించిన రచించిరి వాటిపై బ్యాఖ్యలు అనుబ్యాఖ్యలు దిప్పలులు కారికలు అనేకము లుం యుంచినవి

ఇది కాక బ్రహ్మవందనపద్యశి వేదాంత ఘోషానశి వి రంగవాఖ్యుడు విద్యజ్ఞున మనోహరమును రామానుంధ నరవ్యతి బ్రహ్మమృత పద్ధి దిని సమానంధ నరవ్యతి బ్రహ్మసూత్ర పదప్రయోజనమును - ఇట్లు పెక్కురు వండితులు పెక్కు అర్హైకపర బ్యాఖ్యలను పంకిరించిరి శ్రీ శంకర-రామానుజ-మధ్వాచార్యులవర్ణలు బ్రాహ్మ భాష్యములను బట్టి ఈ దర్శనము కాంకర - రామాను జీయ మార్గ్య సంజ్ఞల కిదిద్ర మైనది

ఏదాంత సంగ్రహము -వేదాంత బాక్రము ప్రధా నముగ అర్హైక పదముగతే గ్రహంబడుచున్నది ఈ వాదమును ప్రధానముగా ప్రతిపాదించినది శ్రీ శంకరుల కారిక గుహంసా భాష్యము అర్హైక కుతమున బ్రహ్మమే చరాచరాత్మక ప్రపంచమునకు కారణమని చెప్పబడుచున్నది బ్రహ్మశి రి క్తమైనది దీనియు అంగీక రించ బడదు

బ్రహ్మము అత్త మోటుడును అను ది మూడును విరళయ నదములు నిర్గుణ సగుణ భేదముచే బ్రహ్మము ద్వివిధము ఒకటి సర్వోపాధి వివక్షిక్రము లెంతవది కామరూప భేదోపాధి విక్షిప్తము శీవుడును సరమార దృష్టచే ప్రత్యేకగాత్మకై గాని కదవ్యుడు కాదు

ప్రకృతి మాయయనియె అవిద్య యనియె ద్వివిధము తుదవత్వ ప్రధానమైన ప్రకృతి మాయ యనియె, మతన నశ్యప్రధానమైన ప్రకృతి అవిద్య మనియె చెప్పబడును మాయోపాధిత్వక కై తవ్యము ఈశ్వరుడు అవిద్యో పాధిత్వకకవ్యము శీవుడు

అజ్ఞానముచే, రేపేంద్రియార్హ్యధిష్టానమగుప్రత్యేకాత్మ

యందు దేశాంధ్రియాది కాచాత్మ్యబుద్ధియే అధ్యాప మనబడును ఉచా వత్సమగు రజ్జాపువందు అజ్ఞానముచే నర్పబుద్ధి అధ్యాపము

సత్త్విజ్ఞానానంద రూపమును కుర్త-బుర్త ముక్త స్వభా వమును స్వంఘంప్రకాశమును నగు వరప్రహృము కంటె తిన్న మైనది వర్తము అవిత్తము ఈ వత్తమును తెలియటకు ప్రహృవిచారము కర్తవ్యము దీని నిత్యా విత్త వస్తు వివేచాది పాదన చతుష్టయ సంపత్తియు గురుకరుణయు గురువశిష్ట తత్త్వప్రసాది మహా బాక్య-నిరంతర శ్రవణ మనవాదకమును అత్యావశ్య కములు

విచారజన్య జ్ఞానము వరోక్ష-అరోక్ష భేదముచే ద్వివిధము. బ్రహ్మమును వచార్థ మొకటి కందమ జ్ఞానము వరోక్ష జ్ఞానము లేనే బ్రహ్మము అనుజ్ఞానమనరోక్ష జ్ఞానము బ్రహ్మచేత్ర బ్రహ్మమే అగు చున్నాడు (బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవ భవతి) ఈ జీవప్రహృత్వమును శ్రీ విచారరణ్య స్వామిఅచారు వంగరామంగ ఈ శ్రీండి శ్లోకమున వివరించిరి —

హుట్రో బ్రహ్మజీవా నిశ్శేపం చిచ్ఛవర్తిరా

భుటాకా మహాకా అకాకాకాత్రభేదయాకా

(సంపద చిత్తశ్లో 18)

హుట్రో-బ్రహ్మ-జీవ ఈశ్వర భేదముచే నై తన్యము చతు ర్విధము వీరిలో ప్రతినింజ స్థానీయులగు జీవేశ్వరులయు నింజస్థానీయులగు హుట్రో బ్రహ్మములయు లక్ష్యమే జీవ ప్రహృత్వ మనబడు చున్నది

సమన్వయము ఈ సంపార మందు మానవులకు ప్రతి స్వస్థితి పురాణజీవీసానుమోదితములై న చతుర్విధ పురుషార్థములలో అత్యంతి కడుభవిష్ట శ్రీ లక్షణమును అలంకరిత నిరతికయ సంద రూపమును నగు మోక్షమే వరమపురుషార్థము ఈ మద్దర్శనములు తత్తత్తత్త్వతోక పురస్కరముగ మతభేదములచే ప్రాణలసను, విశ్రేయవ ప్రాప్తిచే ఉమ్మటుల జొనర్చు యత్నించు చున్నవి కాని అట్టివిశ్రేయవస్థయొన నిరూపణమొనర్చు క్రియాంశ ముందు తప్యాగ్రప్రతిపాదనము సంఘము కర్తమైతే గాని అర్థముచేగాని అయోగధర్మములు భేదిచు చున్నట్లు కన్పించు చున్న వేగాని ఆ వివేచాధములు కాత్తిక

ములు కావు అవి అభావమూతములే అవి ఏక గమ్యునువతే తేమృతిన్నున్న ప్రస్తావములు

ఈ వద్దర్శనములును వేదములములే అన్నియు వేదాంతో బృందాచార్యమై ప్రవర్తించుచున్నవే అన్నియు ప్రాబుద్ధరచార్యమై మోక్షమార్గములను ప్రతిపాదించు వట్టి ముఖ్య ప్రయోజనము కలవే ఈమద్దర్శనములును చిత్తసంస్కార కారకమగుచే నిలకడులగు జీవులకు ముఖ్యవరమార్థక దేవ విషయమున సోపాన పరంపరగా ఉపయోగపడునై యున్నవి

మానవుడు మను శీలుడు అత్యంతాంశే దర్శనైవ శ్రవణైవ మత్యా విజ్ఞానైవేదం వర్తం విజ్ఞానం భవతి అనునది భారతీయ దర్శనములకు మూల ప్రాతిదిక అత్యపాణాత్కారమే మానవ జీవితమునకు వరమ లక్ష్యము గ ౧

దాగుడు మూతలు

ఇది బాలురు బాలికలు అడు అట ప్రాసేవకాలము మండియు ఈ అట అంధోరేకమున అన్ని మండలముల లోను విశేషముగ వ్యాపించియున్నది మనభూర్ముఖి యాటలు తెక్కుచేట్టి వాడి యున్నాడు అది

- 1 బాగిది మూతలు
- 2 బాగిది మ్రుచ్చులు
- 3 బాగన మ్రుచ్చులు
- 4 బాగన మ్రుచ్చిట్టి
- 5 బాగుడు మూతలు
- 6 బాగుడు మ్రుచ్చిట్టి
- 7 కమమూస గంజవల
- 8 కమ్మ సూస
- 9 దొంగాట
- 10 బాగుడు ము తలు-అనునవి

ఈ దాగుడు మూతలు ఇంటి వేల్పున తెలువం గూడ అడు వట్టివి

దాగుడు మూతలు అయిదు మొదలు వరి మంది వరకు బాలురు గాని, బాలికలు గాని బాలబాలికలు కలు గాని అడుడురు సాధారణముగ చారు వడియేంద్ల వయస్సు నకు లోబడిన చాలై యుండురు అటు నడుపుటకు నాయకుని ఎమ్మకొందురు మన దేశమున బారి

కానికొకటి కొంచెము వయస్సు ఎక్కువగ వచ్చి వారిని వాయకునిగ ఎప్పుడొందు వాయకుడు కాలుకైనచో అతనిని శుభ్రం అనియు కాని యైనచో అమెరుకట్ల అనియు అందుకు మన గ్రామములలో పల్లి వి ఎప్పుడొనుటయే ఎక్కువ వాడుకలో వున్నది అట్టి తల్లి దండ్రులే అటువలె వడుపు మాత్ర భార్యలు చార్జ్ యెక్ షన్ అను నకడు గేవ్వు అను నన గ్రంథములో ఈ అటులను గూర్చి వ్రాయుచు పై అర్థిపాయమునే తెల్పును అటుపెద్ద-తల్లి లేక తండ్రి భార్యకొకడు మధ్య నిలువడి వారిని తన చుట్టు నిలుపును ఏదన దాగుకొన వలెన వారిని దాగన వారిని వట్టవలెన వారిని నిర్ణయించును ఈ నిర్ణయించు వద్దతి అయో ప్రచేకములందు నివృత్తికుల లో సాగుచున్నది అటు పెద్ద లేకులు తోర్లలె నెరికిల మే చుట్టు తట్టుడు అని యెప్పు లో పట్ రిట్ అని మూడు నూరులు వలకను ఒకే నిర్ణయగ తట్టిన వారిని వేరు చేయుచు వచ్చును చివరకు వేరు నిర్ణయగ లేకులు తట్టిన వారిని వేరు చేయును అతనిని దొంగ అను పట్ట వలెన వానినిగ నిశ్చయించును కొన్ని ప్రాంతములలో లో పట్ రిట్ అనుటకు చిరులు అటు పెద్ద ఒకటి రెండు మూడు అని రేవ్వు వారు యు కలదు కొన్ని పల్లెలలో అటు పెద్ద ఒక అను వేరు రేవ్వు దానిని తెచ్చునును అనున పట్టముగ పిలిచిని రాజాని వానిని రెండున వట్టవలెన వానినిగ నిశ్చ యించును లేకులు తట్టు వద్దతి గావు పురాణము (౪౧)లో

లేకులు మే పాతయును

రేవ్వు దాగితి మ్రుచ్చు లాతియన్

అని రేవ్వులనులే ఈ పద్ధతి చాల కాలమునుండి వాడుకలో వున్నట్లు తెలియుచున్నది కొన్ని ప్రాంతములలో అటుపెద్ద భార్య కొకడు దూరము నుండి వచ్చి నన్ను వాడుకు అవును అటు పెద్దను చివర కాని వాని కన్నులు మూయించు వద్దతియు గలదు ఇట్లు దాగుకొన వలెన వారిని వారిని వట్టవలెన వారిని అటు పెద్దయే నిర్ణయించును

ఉదిన వానిని దొంగ అని పేరిడి వాని కనులు మూసి, ఇతరులకు దాగు కొనుడని అటు పెద్ద యెప్పును

కొన్ని ప్రాంతములలో ఉదిన వాని కన్నులకు గంక కట్టి దానియన్న వారిని పట్టుకొను సువి అనగితి అటు పెద్ద యెప్పు వాడుకయు గలదు విజమునకు దాగుకొన వారే దొంగలు కాని అటు పెద్ద పట్టుకొను వానిని నిశ్చయించుటలో దొంగ అని చి వట్ట విధ్యయము వరకే అని శివనలేను అటు పెద్ద ఉదిన వాని యెక్కు కనులు మూసి దాగుకొను డని ఇతరులను పోవుట చుచు జక పాటు పాడును ఉదా

దాగుడు మూతలు దండాకోర్

ఎల్లి పచ్చె ఎలక వోర్

ఎక్కడి దొంగలు అక్కడే

గడ్ రిట్ కాళం బుట్టు

ఉ దొంగ ఎలకలాచా మీరు దాగుకొనుడు మిమ్ము పట్టి దండించుటకు ఎల్లి యొకటి వచ్చుచున్నది దొంగ అయిన మీరు మీ మీ కాన్యలో కదలక మెదలక మూర్ఖుడో ఉండుడు ఈ పాటలే దాగన వారు దొంగ అనియు వారిని పట్టుకొనువాడు రక్షక భటుని వంటి వాడనియు తెలియు చున్నది అటు పెద్ద దొంగను పట్టి వాని యెక్కు కనులు మూసి యుంచి మిగిలిన వారు అయో న్దలము అందు దాగిన ఎదన వానిని విడుచును ఇది యొక పద్ధతి కనులు గంక కట్టి విడుచు మరయొక పద్ధతి

ఎంగి సూరన కళాపూర్ణోపయములో—

దినముల్ గొన్ని చనంగ నంక కడు పర్తిన్ బొమ్మ పెండ్లింట్లు గు

తైన గూళ్లచ్చన గండ్లు ఎంబులు మచ్చల్ గీర సంగిల లో మన గుంటలో కనుమూసి గంకలకుకాబాబులో నై న లే అనముల్ మీరగ బొంట్లకో నలకెకాబారత్తు పెల్లెవ్వుడున్

అని వ్రాయుటలే కను మూసి గంక కట్టి వారిని యాటవాడు పట్టికాబాటి పద్ధతి వికరమగుచున్నది కనులు మూయుటచే ఇతరు తనకు దాగిలో తెలియకు పట్టువాడు దాగిన వారిని సమీపించువపుడు దాగిన దొంగ వరుగిడి వచ్చి అటు పెద్దను కాగినచో ఆ దొంగ అయింది పట్టుగును మధ్యలో పట్టుబడినచో ఆదొంగ ఉదినట్లయి కనులు మూయించుకొని ఇతరులను పట్టవలెన వాడగును కనులు గంక కట్టి విడువ అదినవాడు అయో న్దల

ములను కాకుండు ద్వేషిని జట్టి పోవలయును అతడు ఎఱుఱుమునకు దాగా ఇరులు తల్లిగా కానుటను పరుగిడు దుడు అప్పుడు వారి పాడు పట్టు కలదు ఇది కొం అపాయముతో గుడిన ఎని ఇట్లు ఈ అటను ద్వివిధం అడుమురు అందుచే దీనిని మన చెప్పవలయును కనుమూ ౧౦ నలు అనియు వ్యవహరిం యుండురు

తమిళులీ మాటను కర్ణాటాని అనియు ద్దాం పొత్తి అనియు అనుచున్నారు పూర్వము కొంగరు అల వారికలు అది వేళకు లక ఎవరుగో దాగుకొనుచుండ తరగతివద్ద వారిని వట్టవోవ వరానిని చిత్తులు చెట్టునుండి రనియు అట్టివారిని వట్టితెచ్చు చేర్చును గలిగించుటకై ఈ అట పిచ్చడి యుండు ననియు మిళుల కావము కాలురు వారి లు రుపులను దొంగలను పట్టుకొను చేర్చును పొందుకును అట్టివారి మం ఎం చుకొను ఉపాయములను వారికి బోధించుటను ఈ అట ఎర్పడిన చని వారనుచున్నారు

శ్రీ ౪ 12 వ శతాబ్దము నుండి ఈ అట మన తెలుగు కవుల గ్రంథములలోని తెల్లపదీ పాల్కురికి సోమన థన మండితారాధ్యపదీక లో సకలేశ్వర మూడిరాజయ్య కథలో—

గుంజెనమడిగుడి గుంజంబులాట
యప్పుల విందుల యూపిల్వారు
అప్పుట వెట్టుట పరిగుంజలాట
సేరబొంతలయూట ఎట్లబొట్టుట
గోరంబలాట దాగుడు మూతలాట
దీశాని దిగుడిగు దిక్కిమునాట
లాకాంత వాకోత వాడెనువాడు

అని ఈ దాగుడుమూతలు అను అటును పేర్కొని యున్నాడు ధూర్జటికవి తిమ్మడు' అను కవుని కథలో (కాకహస్తమహావ్యక్తము-లి ౩ 22 వ)

చిట్టతోటకాయ ఎరింగరావత్తి
గుడుగుడు గుంబాలు బుంజెనగుడి

దాగితిముచ్చు లాటలు గ్రహ్వవ కాయలు

—తైళవక్షిణా విహారవరణ అని

దాగితిముచ్చులాట కాల్పక్షిణ యని చెప్పిన అయ్యల రాజా నారాయణామామ్యుడు హంస వింకతో' జక

పీవమాలో తెలుగు వారి అలలను అనేకములను పేర్కొనిను

హారవడు ప్కలు మాచిగ కాని
చిదగుడు మొకమాట చిల్లకట్టి
దాగితి మూంబు

గుడిగింజ కొండకొత్తి అని దాగితి మూత అను చెప్పియు ౪౩టి శ్రీరాయ కవులకాళ ౪ పదమాన్ మహిపాలుడు పార్యపిపరిణయము న (2 ౩ 30)

దాగితిమూతలాడు తలె దావోళ కెంతిగురలు లే దీగ పొడవ్వింపెను; తెచ్చెడ వంచు—

అను దానిలో దాగితిమూతలాటలో పొడల ఇటువ దాగుట అను కొక పదాని మించెను విష్ణుపురాణ మున (7 ౩ 202) తెచ్చెలకంటి మారన

గుల్లదాగితి మ్రుచ్చులు గోడిట్టలు

అదిగా తైళవక్షిణలాడిరవును

రామకృష్ణులు గోవదారకుల గూడి

అని కాలురు దాగితిముచ్చు లాడిరని వర్ణించెను యయాగి చరిత్రలో పొన్నగుంటి తెంగవార్యుడు—

పైడి పెట్టికెట్టి పైలేగి చేతగ

ట్టుండు దాగుడుమూత లాడియాటి

అని ఈ అటును అవాడు ఇంద్ర పైభాగములం దాడు చుండి రని తెల్పెను విజయ విలాసములో లేమహార వేంకటకవి ఈ అటను—

పూరెమ్మ వంచుచో కాలు వయ్యెట్టుదా
గిరిమూతలాడు గుల్లం తెడగు

అని చనుక్కరించెను కనువోర్తి అబ్బయ్యామామ్యుడు అనిరుద్ద చరిత్రమున (౩ 207)

ఎవ్వరిరావనే కువలయేతల

వచ్చెను పిగ్గుగూడి వదంబున దాగితి మూత లాడగన్

అని కృంగారమును పోంచెను గ దవవరపు వేంకటకవి—

గచ్చికాయలు దాగితి మ్రుచ్చులాట
బంతి మొకమాటించెడి ముచ్చలాట
లచెడు తైళవ దుర్వృత్తి వధిగమించి'

అని నీవని శ్రీకృష్ణ తామ్రము శ్రీరామకవి తన
అచ్చతెనుగు భారవిలో-

చాగులీంకలన్

కలకం వచ్చెనున్ తెలుగు కల్గి వేలుపు పామి
గొల్పెదన్

అనెను నంది మల్లయే ఘంట ఎంగన్న వరాహ
పురాణములో (12 కీ)-

కదప వికంకటకీటక కుటీరంబులదాగుదు

ముచ్చులాడు కన్నర కన్యకల అనెను

ఇట్లు అంద్ర మహాకవులు ఈ అటను బాం బాంకం
క్రీడగా పట్టించుటచే ఇది అంద్రులకు పొంకమైన అటయై
యూండె నని తెలియు చున్నది

చాగుదు మూతలాడుటచే బాం బాంకం దేవాలయము
పెంపొందును బుద్ధింబ మధిక మగును తైర్య శ్రీర్య
ములు కలుగును క్షుద్ధిని బట్టి ఇతరుల యుచిని ఎరుగు
శక్తియు గల్గును అంత్య అత్యమును గుర్తించు వేర్పు
జనించును పాయంకాలములందును పెచ్చెల రేలందును
ఈ అట గూడుటచే బాంబాంకంబు మహాకీర్తన మధిక
యించును ఈ అట బాంబాంకంబు అటయైవను ఇందు
బాంకరే ఎక్కువగ పాల్గొను మహూరు నేటి బాంబురు
నవీక పాల్గొక్క క్రిడందు ఎక్కువ అన క్తిని యాపుటచే
చట్టములం దీ అట పన్నగ్ని పది పల్లెలలో నేటిని బాం
'బాంక' తి యాటయందు ముక్కువను ఎక్కువగ యాపు
చున్నారు

పి సూ క

డామెర్ల రామారావు

మూవపురు తనలో రేకెట్లు భావములను మూసకల్పన
చేసి ఇతరుల హృదయములను హృత్పట్టును చతువులను
అనంద ముప్పకల్పనలును బాంబాంకమును నీళ్లవ
పొకము వట్టును రచించిన కళాత్మకమయిన చిత్రవిశ్వా
సమే చిత్రకళ అనబడును

కొద్ద కాలము నాటి చిత్రములను మొ గలా యి
కాలము నాటి చిత్రములను బాంబాంకంబు కాలమునాటి
చిత్రములను పాల్గొక్కరేయి చిత్రములను, రచనా
కౌశల్య విషయమున వ్యత్యాసము కనిపించుచున్నది

అంద్రబాంకయ చిత్రకళ విభావము గొప్పదని చెప్పు

చిత్రము-155

పటము 1

చాగ్ల రామారావు

చిత్రము-156

పటము 2

చామెర్ల రామారావు భర్తవత్తి నక్కరాజు

టకు మమారు ౨000 పిండ్ల వారు చిత్రించబడిన
అంతాకు ఎల్లోరాను అమరావతికి చెందిన కుద్ద చిత్ర
ములును నాటి రంగుల విశ్వాసమును ప్రకటిమైన
బాంబాంకములు

ములలో పాఠిక కొద్దిత్రం మేలి కలయిక గోచరించును అందుచేత రసజ్ఞులు ఆ విశ్వాసము ఎంత ఎక్కువనను ఎక్కువపాఠ్యమును చూచి నవ్వుటికినీ తనివీలి నొందజాలరు కళావిశ్వాసవహారిత మయిన రామారావు చిత్రిములు భావజ్ఞుల నేత్రములకు చల్లదీసి పెట్టెని వలె గోచరించును

రామారావు వర్ణచిత్రముల వైవిధ్యము అందలి బొమ్మలలోని పూర్వ రంగములకు (Backgrounds) పూసిన రంగులు వయలము రసోద్ధీప్తనమునకు విశేషముగా తోడ్పడుచుండును తోడ్పడు ననుకూర్పుచుండును కళా సంబర్హమునకును స్థూలముగా పూర్వముగా భావ వర్ణక్షిప్తరంగమునకు అలంబమై యుండును చిత్రములను చూచుచుండగనే పరిశీలించు చుండగనే అందలి కళా ఘట్టములు పరిశీలించు న్నవ్వించుట రామారావు చిత్రాల పరిశీలనయై యున్నది

రామారావు చిత్రములలోని స్త్రీలు నకుమునకు అర్థాశ్రమముల పాదటలు కాళ్లకు అందెలు పట్టీలు రరింతురు బారు దీరలు కట్టుతీరు దీరల తెరగుండు చాలుగ నే నకుమున రోవునకును మోరేయి వరకు రవికధరించు విధము గమనింపదగినది స్త్రీ చిత్రములు తెలుగు స్త్రీ రూపములకు ప్రతి రూపములే అయినను ఆ రకవా విభావములో బాటిలో విశిష్టత విభావము పోయగము సంతరించికొట్టిన క్రి రామారావునకే దక్కినది నేటి యువ చిత్రాధిపతి అతని క్రొవనే అతని రకవా విభావమునే అనుసరించుట అరుదున్నది తల పొంటు మిరియి చెంపదలు కొప్పుగొలుములు చెత్తిమీదపందరేఖ, చేతి నేయారాలు మొదల పచ్చల రకరాలు పోరాలు తలముడి చాలుల-ఇవి తెలుగు జాననముల సంస్కృతిలో పెనపేరినవి కాకీ శీవనపు యధోచిత అలంకారముల రూప వివరణమే రామారావు చిత్రాలలో కానెడను కన్పిలు ఎత్తె కొనచేలి కొట్టనచ్చిన ట్టుండు ముక్కు పైకి ఉలికి పొటమరించిన ట్టుండెడు గడ్డము అతిభారమైన జీవనములు కనిపించవు రామారావు చాక్రియ బొమ్మలు చూచిన తోడనే ఇదేమిట ఇట్లా ఉండునా అను నొక యువకుడు ఆభారములేదు విష్ణు నైమిత్తిక మానవులే క్రి రామారావు చిత్రాలకు ఆభార భూతు

లయి యున్నరు అంటి ఎక్కిములం దాకవి నూత్న ఎరికినము భావనా అలంకార పరిశీలన రకవా చతురత గోచరిం గంపు

రామారావు చాక్రియ బొమ్మల చిత్రాలులో (Sketches) వేడు మనసు అందుకాటలో మన్నని పంచకు పైగా మాక్రిమే కలవు అతడు ఎటుల ఒక మనుజుల కావలెనన భంగిమలో మంచి అతని రేఖా చిత్రమును చాక్రియ గలుగుచాడు పుననే యభావద మయిన కరీరావయనముల సంపు తీరులు దరించిన వప్రాంత మెరికలు చాలులు కుచ్చులు ఒడుపులు ముఖ కవళలు మనసావత్త పాక్షికాధికత పరిపూర్ణత ఇత్యాదులను పంచించుకొని సంధించుకొని కల్ప సుమర్శి వర్ణ వైవిధ్యముతో తన కళా చాతుర్యమును ప్రకటించిన బుద్ధిశాలి రామారావు

స్త్రీ పురుషుల వర్ణచిత్రములు కూడ రామారావు చూచిచ్రాసినవి ఎన్నియో కలవు ఈ చిత్రములపై పెక్కు విమర్శలు జయించెదనవి అట్టి దిగంబర చిత్రములను చిత్రించు చున్నందుకు రామారావును అధిశేషించిన చాచి పెక్కుయందరి కాని ప్రకృతి ఎవ్వరయిన మానవ రూపమును యభావదముగా చిత్రములలో చూపుట అతడు మానలేదు ఆ చాచు అధిశేషంబందైన దిగంబర మూర్తుల చిత్రములనే అరవడిగా తీసుకొని నేడు చిత్రాధిపతిగా ప్రాచీన చిత్రముల అరవడి ములును దేవాలయములమీది కొన్ని లు తు బొమ్మలును కక్షిణదేశ దేవాలయములలోని దిగంబర మూర్తుల కల్ప ములును మనకు తెలియనివి కావు

రామారావు ప్రకృతిని చూచి అందలి రసవాదిన గ్రామిని భావోద్వేగముతో సుందర నీమలు తరువుల విరువులు విరివన లల నారాతుల తీవల నీమలు పెం యేరులు నదులు ఇట్టిగ పెక్కు రేఖా చిత్రములుగా గీచినాడు సుందర ప్రకృతి అదిలో ఒకట తెలియని తన్మయ నీలిగా ఎక్కి తీవమును తన రేఖా చిత్రాలలో చిత్రించిన చిత్రకళా ప్రగ్గిలు రామారావు అట్టి చాటిలో కొన్ని మాక్రియ వేడు మనకు మిగిలినది

అల్పవంశాల్పము లలంకార వర్ణచిత్రములనే రామారావు చిత్రించెను చాటిలో అమృతదీపన పోగా నేడు

సంప్రదించు విజ్ఞానము కొంచెమైనను అట్టి చిత్రాలు
కనించుటకు అవసరము అట్టి సంప్రదించు విజ్ఞానము
అనకు రామరావు అందుచేత అనిన ఈ చిత్రము
సంపూర్ణతన ప్రదర్శించ గలిగినది

చిత్రము-100

చిత్రము 100
సర్వాధికారము

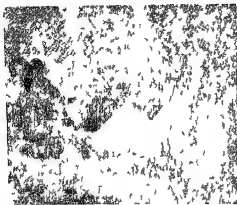
వననన రాగోదయమున యువకుల పృథయ వివం
చిక మీకు దర్శించి తెలుపుటకు సర్వాధికారము
మంచి ఉదాహరణము సర్వార్థము పోరగాలంకార
మూలకమైన వంద ములో మూర్ఖుడయిన వాడు
అ ముందన శిల్ప చాతుర్యము అ ప్రంతముల వగిషి
విజ్ఞానము కోశావహములై కనిపించు చున్నది
ఉత్పాదించి తెలుగుగా యోగధర విశిష్ట యున్నది సర్వార్థము
పోరమును అమె కండించుటకు చేయి రాసాగాడు
యోగధర అది అవలోకించుచునే అతిశయించు హృదయ
కావము నలచుకొనుటకు కాలోలు ఉత్తరీయమును
హృదయమునకు పొందుకొను చున్నది అమె దైవత
మీగురు తెలిక తేలు వేలది యున్నది హరిలో ఇద్దరు
గురుగున లాడుకొనుచున్నది మూడవ తెలికత్తె తన
ంత | వర్ణము అది మిగిలె అయిముగను ముప్పది అందు
వలన ఆ చిత్రములోని భావము వ్యక్తిమగుచున్నది సర్వా
ధికారము వారము వందించు చున్నది యోగధర అట్లు
ప్రతికరే పోరను పొందుకొనక అవలోకించుట యందలి
భావమును గ్రహించుచుయే కాలోలు తెలికత్తెల గున

గునకు కారణమై యున్నది! సర్వార్థ యోగధరం
సర్వ గల రాగోదయమునకు మూలక చెలికత్తె బుగ్గలై
వేర్పట్ట పొట్టకొనుట అ రమ్యపరమము అది మిచ్చి
నది సర్వార్థము తెనుగు ముగ్గు తెలికత్తెలు కొంచు గూడ

అ ద్విగ్రమును చూచుచునే యున్నాది
అయితే అందరు తెలికత్తెల మధ్య సర్వార్థ
దోషిత్వ ఉండుట రావణిపు విధానమునకు
సరిగ్గాని కాలోలు చిత్రకాయకు మరొక
వ్యక్తి సర్వార్థము ఎవడు వైపున చూసాడు
అ వ్యక్తి రాగోదయ పూర్ణమైన సర్వార్థము
అతిశయించు చుండగా అ ఒకడనే ఉన్న
మరి మొకటి యోగధర వ్యక్తి అని లోకించు
చున్నది ఇందరు తెలియల మధ్య రాగోదయ
మానవయైన యోగధర తెలుము అందర
వచుచుండెను కాలోలు! రాగోదయము
అభివ్యక్త సుగురువుది ఇందు చిత్రకాయని
పుష్కల భావన చదువక ముగిసియై కా
గాంచు చున్నది

యామిలో రచన భామిని పిలువెమ్మలను చిత్రీక
రించిన ఉత్తమ చిత్రము గ్రీష్మ తెన్నెల కుందరి అను
వది గ్రీష్మము | అందులో అది రాశి | ప్రకాశం చాళా
వరణన లో జీ అవ్వని రిండువ నుగిది 'మార్పుండి
యున్నది అ మందరాంగి పేమకనే చిరువెట్ల గులుచున్నది
ఉత్కృష్ట గాని ప్రకాశములేక చిరాకు కెంది కాలోలు
మీది వస్త్రమును మోకాళిగుర ఊరవడ వై చుకొన్నది
మీది మండి వధునువరకు వస్త్రమై చల్లని గాని కాళును
లో ప్రకాశక వండుచున్నది జీ యువతి అ మం
రాంగింక మోర్చిది బీదా నాడము చేయుచు ఆ ముగ
గాలిక నుందన జానన కమలంబునాది అ జానని
తెలవమన్న మరియొక తెలికత్తె అది యా వలకు
చున్నటు కనువచ్చులు పేర్చుచున్నది | అ చిత్రములో
విరహా కావము 'వల్లసలయిచున్నది | మధుకలాము
అను చిత్రముండు తెల్లనిచిరారముల కరకీ గిరా |
అ కుందరాంగి పేమక మున్నే తెల్లగాని చివరలో తెంక
విజ్ఞానాదపు ముగిలె మంతల వస్త్రవరంగములలో శిరి
పోవుచు విషమ్య కరీరపు హయ హోయలలో | తనవచు

చిత్రము 181

చిత్రము 1
గ్రీష్మకాలము మొదటి

తీర్చుకొనుచున్నది ఎంత వేయి వస్తువించు చున్నను విరహవేదన మాత్రము కనులలో కనుపన్నులతో వెలి విచ్చుచున్నది అమె కాళ్ళ కెంతవన్న కాంతి కలిగి మాత్రము వీనులలో అమె వన విరహ వేదనను చల్లార్చు కొనుచున్నదా? ఆ అవస్థని రేతమన్న దశ రక్షములు పరిగారమైన అమె కావ శారమును తగ్గించుటకు ఉద్దిష్టమునై నది కాతోలు! విజముగా చిత్రమును చూచు వర్షము ఆ వెన్నెల రాత్రి ఆ మందరాంగి ఆ నవయవ పుష్టి ఆ శరీరపు ఒడుపుల పొంపు ఆ కూర్పున్న దివి ఆ ఉడుపుల దిరుపులు ఆ రంగులపూత ఆ సమస్తమును మిక్కిలి శ్రేణానందరాయకము లనుట విస్మయము

రామరావు చిత్రములలోని శ్రీ శైలియు ప్రతి సంపుడు ప్రతి రంగును అతి కల్పముతో గొప్పది వెలుగుతో అవసరము ననుసరించి వ్రాయబడినది ఇందు అనది నిశిత దృష్టి విజ్ఞత ఉత్కృత అభిరుచి యందలి పూర్వతన్మము వ్యక్తము లగుచున్నది

వేటకని శ్రీ రామరావు బ్రతికి యున్నచో అంతా ఎట్లా!రాం యందలి కమనీయ శిల్ప రత్నములకన్న మిన్న యగు చిత్రము లాతని అమృత వాక్తము నుండి వెలువడి యుండెదనే! ఆంధ్రానని ఆలోగ్ధకమున ఆంధ్ర చిత్ర

చిత్రము 182

చిత్రము 2
భీమరావు గొల్లవదురు

కళకు పూర్ణమైన వ్యక్తిత్వమును ఎంపాించుటకై కళా తపస్సు పొనర్చియున్న యువ చిత్రకారుడు రామరావు 1926 వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరి 25 వ తేదీన (తన 28 వ సంవత్సరమున) మకు 1 చ్యాధిపతి పర్వము నలంక రించెను ఇతని మరణము కాణముగా ద, దిశల వెలుగంద 3 వ ఆంధ్ర చిత్రకళా రవహ విధానము నుంట్లు వడివడి

రామరావు శ్రీ శైలిమీదు అయిన ఎదవ ఆంధ్రా- ఎకాదశీ 25 అక్షు టు సంబంధించిన చిత్రము స్నిం దీని ప్రకర్షించుటకు అతని సగృహమే ప్రదర్శన కాలగా తచ్చాటు చేయబడినది అప్పుడు శ్రీ రామరావు పతి మణి శ్రీమతి పర్యవచి నవకు ధన పర్యవముగా మణి వర్తిగా లభించిన అన తర్చి చిత్రించిన అపూర్వ కళా ఖండములను అమర కృతులను ఆంధ్ర రేకమునకు తెచ్చి గ్రామ్యమౌగా పోషి అన అగ్నిగణితము ప్రకటించెను ఆగెయు ప్రముఖ చిత్రకారిణిగా పేరొక్క గన్నది గోప బాబుడు బుద్ధ దీక్ష మత్రా నిలవిధ్య

ప్రకృత తెలంగాణము నుండి దిండి యను పెద్ద వాగు వనంజరవాగుతో గూడిన మూడి (మునికుందవడి) పాలేరు ముగియేరు అను ఉపనదుల క్షుద్ధ యందు లియు చున్నది. కేవలము తెలంగాణము లోనే పుట్టి తెలంగాణములోనే ప్రవహించి కృష్ణతో కలియుచున్న మొట్ట మొదటి ఉపనది దిండి యనునది ఈ నదికి చారిత్రిక—

కారాదీక ప్రాకృత్య మంతగాలేదు కాకతీయ సామ్రాజ్యమునకును కర్ణాటక సామ్రాజ్యమునకును ఈ నది మేరగా మండెను ఇది మహాబాలు వగరము కిత్తాను ముక్తకర్ణాటక సంస్కృతి నిండుముగాను కేవలార్ధ సంస్కృతి నిలయము గాను—ఇట్లు ద్వితీయ విగతించుచున్నది

దిండి మిక్కిలి చిన్న నది ఇది మహాబాలు వగర క్షిరాబి సహజాదునకు ఉత్తరమున గల కాళహస్తి నగరమునకు 78 ఉత్తర అక్షాంశమునకు 17 భూభూమి భాగములకు మధ్య పుట్టి మైదానమున తేలి చిన్న చిన్న కొండలతోగూడి అడవిలో (కాదేపల్లి) వడివట్టెను అది అదిగల పేరకేళ్యునిది స్వయం దూరమునాదిని నేపించుచు పాగల్గవచ్చును కాబాకా ఈకావ్య పరిభాషా తెలుగు ప్రవహించుచు కలదు క్రి

చాలాకా దక్షిణ భాగములోని ప్రవహించుచున్నది ఈచాలాకాలో తనదే నీర వదిలక ప్రాంతము లందు చారిత్రిక ప్రతిగాంచిన గంగావరము గలదు అయ్యన కావచ్చును మూడవ విభాగమున అగరాల ముమ్మడి గాకది గలవలె చెప్పి పెర అ కలకామును గంగాపురమును నిర్మించెను తూర్పు కర్ణాటకమున తెలుగులై తోకర్ణాటకమున గంగావరము రాజవంశినిది వట్టమునుండెను

ఈచాలాకా యొక్క ఉత్తమ తీరములు కిల్లికోటి నేనెగిరియరాముని తోనను కావనముల తోనను అగరాలయ గంగావరమున దివ్యమగు చాళుక్య కిలా విగతించి కిలా గంగావరమున కైవలకృష్ణుని చిన్నయులు నిచ్చియేరి ఈ పరివర భూములలో మూసములును కలవు వివరించుట కలదు ఇటుగ గొల్లిగుత్తి గుడులు కౌర్వనిర్మితము ఇది గోళక మతములని నాచింపలదు చున్నది దిండి గల మూసముల ఇతర

దశనరి తనముతోను, విష్ణులితోను వౌద్దనిర్మాణములలోని ఇటు లను తోచి చున్నది

గంగాపురము నుండి దిండినది అలసానునపల్లి గూనవోయపల్లి అవలన చూడవచ్చును (మూసిన) అను పుష్కరించుమతోపును ఇటు తీర అములందు కైవలగ నాములు కానులందు చుండుటచే కైవల మిష్కల ప్రజల ముగా మండియున్నట్లు కోయను ట స్థులవోయలు మొదటి కలదు

గంగాపురము వద్ద గల మీనాపేర్వందు పడవలేకే క్షయ దందురు ఇవల ఈ నదిని మీనావర మనియు లేవనేన అనియు వర్ణవహించు చున్నారు ఈ నది కృష్ణతో కలియు స్థలమునకు అవలగరమున చరిత్ర ప్రసిద్ధి గల పతేక్షర మను నగరము కలదు చారిత్రిక ఈకావ్య కాగమున పేరుపోకందు తీర్థములుగలవు ఆ దురంతవది దుందులేక్షరము లు సులేక్షరునిది నది తీరమున ముడుపులే ఈ నదికి దుండు పది యను పేరు కలిగినది వచ్చును అను గ్రామము ఈ నదితీరమున మన్నది ఇది మధుర వాడేవిలాన కర్తయగు చింతలపిలి వీరరాఘవ కవి అచ్చ స్థానము కమునకి పేరుకు ప్రికృతికీరయందు నది తీరమున మరలి అను పోక విశిష్టమగు గ్రామము గలదు దిండి తూర్పున రామగిరి తెలంగాణ మొదటి కలదు

ఈ నదిని దెందు అని వర్ణవహించెద దశని శే దూరాటి నేంకటరమచార్యులవాడు బ్రాహ్మి ఉర్దూ భాషాకేళ్యులతో మూతము దిండి దిండి యను పేరే కలదు

ఈ నది కల్లకుర్తి చాలాకాను నదిని అచ్చంపేట లేవలేకొండ చాలాకాల పరిభాషన అగ్నియ దిశగా అమరావతి నదికొండ మధ్య నుండి ప్రవహించుచు పతేక్షరమునకు 8 మైళ్లు దక్షిణమునకు చంద్రగుప్త వగరమునకు 18 మైళ్లు తూర్పునకు దొమ్మరగొంది యను పోట పోక కయలకరమున తోయతో కృష్ణానదితో కలియు చున్నది దొమ్మరగొంది అను గ్రామ మిందు లేదు ఈ గ్రామమునే భుంకులేక్షరుని పేర దుందులేరు అని వర్ణవహించు చుండిరి ఇది యొక కేవల కైవలము ఈ నది పొడవు 98 మైళ్లు

కృష్ణా-దిండి నది సంగమమునకు సమీపమున గల

నంద్రగుప్త నగరము ప్రాశాసకుడై కాంచీన అవతారముగల యొక మహానగరమై యుండెను అనుచు వారు అనునది ప్రాశాసకుడై విశాఖ పట్టణము చేరవరకొండ నగరము కాకలి రాజుల ప్రతినిధులు యందు వలయు ఈ కాలావధిలో దిండి నది ప్రవేశించి గుల్ల పల్లి నమీనమునకు రాగానే అటు అవతీమట్టి నామము కాట ప్రదేశములు నవ్వొక్కానులములగు నేర్పాట్లను అవతీ ప్రతినిధులు కాంచీనకొనిరి

దిండి ప్రాతెట్ల అవతీకర్త సారము లయిన ప్రాతెట్లలో దిండి ప్రాతెట్ల ఒకటి ఇది దిండినదిపై నల్ల గొండకల్లా చేరవరకొండ కాలావధిలో గుల్ల పల్లి గ్రామ నమీనమున నిర్మింపబడినది చేరవరకొండ కాలావధిలోని ప్రాతెట్ల ప్రాతెట్ల అగ్రంథ లాభదాయకము ఈ ప్రాతెట్ల వలన సారావత్తి 15 వేల ఎకరముల భూమి నేర్పరుగును ఈ ప్రాతెట్లను కట్టుటకు మూడేండ్లు పట్టినది 1948 వ సంవత్సరము అనై వెంటే ఈ నిర్మాణము పూర్తియైనది ఈ ప్రాతెట్ల హైదరాబాదునకు 80 మైళ్ళ దూరమునను తెరవరకొండ 40 మైళ్ళ దూరమునను అన్నంపేటకు 18 మైళ్ళ దూరమునను చేరవరకొండకు 34 మైళ్ళ దూరమునను కందు దీనికి 6 మైళ్ళ దూరమున కాంచీనకుంటలో విద్యుద్దీపవిరాజితమైన ఇన్ స్పెక్టర్ లింగరా యొకటి కందు దీనికి మూడువైపుల నదీలయి ప్రవహించు చున్నది

ఈ ప్రాతెట్ల నిర్మాణమునకు 88 కిలీ అంతర్జాతీయములు వ్యయ మయ్యెను ఇది 2809 M. క్యూబిక్ అడుగుల నీటిపాల్చి కలిగి దాము మొత్తము పొడవు 7841 అడుగులు ఎత్తు 88 అడుగులు మత్తది 700 అడుగులు దీని నుండి క్రవ్యంధిన కాలువ పొడవు 7 మైళ్లు దీనిని తెరవరకొండ వద్ద రెండుగా చీల్చి ప్రతి కాలువ పొడవు 9 మైళ్లుగలదు పీటి కోట పరిమితి కొన్ని చోట్ల 18 అడుగులు కొన్ని చోట్ల 64 అడుగులుగలదు 800 మ్యాచెట్టుల నీటిని ఈ కాలువలు కొనిపోవును ఇవటి వర్షపాతము 35 సే 35 సెంటుగ్రాము లుండును

ఈ ప్రాతెట్ల వలన ఉనది ప్రవీర్తి కండినది వడి తీరవలము లందలి చెక్కు, చావ కావనము లందుగాని,

రాకన గ్రంథము లందుగాని ఎవలను దీని ప్రళంప లేదు దిండి యను పేరు వాదాని చావుట్లులు కర్ణాటకులు కాశ్మీరులు అను వారిలో నెవరి ఎవన కలిగిన దను విషయము ఎరిగింప దగును దిండి-రెండు రండి యను నామములు అవ్యర్థములు వ్యవహారంందు దిండి యను పేరే నిలచినది ఇక చారిత్రక నగరము లన్నియు నదీతీరమునకు దూరమున నున్నవే గాని 2 కి మైళ్ళ లోపున కూడ నున్నవి ౩ వు గొప్పగాని రెడ్డిచే నిర్మితము లయిన గ్రామము లిందు కేరుచున్నది

దుందుభి యను నది యొకటి యుష్ణము క నర్వరము చుట్టు మువ్వుట్లు క్షిప్రంధా కాండ వలన వివిధ మగు చున్నది ఈ దుందుభిని అందుకు పడినది ఎంతరము లేదు సీహంబరము పేరు గల నది యొకటి శ్రీరాజులమువద్ద కలందగు ఈ నదికి దూరమునందు చారిత్రక నగరము లగు వర్ధమాన పురము అనురావారు మున్నగునది కలవు

చొప్ప

దిక్ష్వాగారద్యుతు

శార్ద దర్శనము నందు అచార్య పీఠము నలంకరించిన మహా విద్వాంసులలో దిక్ష్వాగారద్యుతు దొకడు శార్ద మతముతో పాటు ఇతని గ్రంథములు కూడ దేశాంతముల పొందుకొను అంతేగాక సంస్కృత మాతృకలు నష్టప్రాయములు కాగా అవి భాషాంతరీకృతములు గనె ఉపశ్రియము లగుచున్న వనవచ్చును దిక్ష్వాగారద్యుతి తీవ్ర చరిత్రము కూడ హయోన్-క్వాంగ్ నంటి వారి రచనముల వలననే కొంత తెలియుచున్నది కనుక దిక్ష్వాగారద్యుతి గూర్చి మనకు తెలిసిన విషయము తీవ్రము నుండి పాశ్చాత్యుల వలన లభించిన దనియే చెప్పవలెను హయోన్-క్వాంగ్ ఇతనిని గూర్చి బ్రాహ్మణాగమములోని పారాంక మిట్లున్నది

అన్-టో-టో (అంధ్ర) అను దేశమునకు పెంగ్-క్వి-టో (వేంగి) రాజధాని అందె ఇతనికి శార్ద ఎంభారాములు లుండెను వాటి యందు 8000 అం పై గా శార్ద గ్రంథము లుండి రాజధాని చేరువలో విశేష వైపులముతో నిర్మింపబడిన యొక గొప్ప సంభూతాము లుండెను రాజుని ఎదురుగా కొన్ని వందల యుదుగుల

మార్చి 184

అతని మూసములకు యింతయు ఈ సంఘము నకు నైర్వృతి దీక్షగా అశోకవనమునకు ఇచ్చినట్లే అభిగమన మనమును ప్రకటించుచు పేరొంది ప్రతి ఒకరు తన మతమున ప్రవేశపెట్టెను దీని 20 ఏ. 10 (సుమారు 4 మైళ్లు) దూరమున నైర్వృతిగా విస్తరించిన ఒక కొండపై యెన్నో వున్న అను పొడు ఉండెడి వాడు ఆదివీర దిక్షాగురుని ప్రుత్తి వచ్చెను

దిక్షాగురుని గొప్ప తర్క గ్రంథమును రచించెను బుద్ధ నిర్వాణము రహస్య తార్కమము నీగి రచించిన మహా నిర్వాణము దీక్షకు ఇతని అధ్యాత్మిక జ్ఞానము మిక్కిలి గాఢమైనది బుద్ధి విశేషము విస్తరించి తీర గలది ఇతడు అప్పుడే తార్కమక విషయమున గల అపారదమును విప్పిచేయుటకు గుర్తించెను ఇది తర్కశాస్త్రము అతి గాఢమును జటిలమునై అధ్యయనపాఠ్యమునందు అందు ప్రయోజన రహితముగా ముండుట గమనించెను అం తర్కశాస్త్ర విమర్శనము పాశ్రామిని అం అ తర్కశాస్త్రము యొక్క య తార్కమక మున గుర్తి విషయముగా వాలో చింతించినందున తత్కాలముగా తుదకొక కొండ పేరువు పాతాళానికి బుద్ధుని ఉపదేశమును యింకొక ముండు యొక్క తత్కమము నశించినది దానిని పునఃప్రతిష్ఠ గానించుచు అని తిన్నవలె అశోకము కొరకు తదుపరి మంజుల యను తార్క నిర్వాణి దేవత ప్రవర్తన నొంది అతనికి వలయు మేధా సంపత్తి మనుగ్రహించెను

తత్కాలమున తమకు (అశోకవనము దోడినట్లుదే దిక్షాగురుని పరిశోధనము నలన తెలిపినది) వ్యాయ ద్ధార తారాశాస్త్ర మున పేర గొప్ప తర్క గ్రంథ మును రచించి మహాయాన తార్కమమును తెలిప యోగా దర నింజ్రణాయమును ఉద్ధరించెను దాని ప్రచారము వలై కేకాటనము గానించి అతడు అశోక నిర్వాణములలో కాస్తాగ్రహణ పరిచెను

తార్కమక కారాధన గారాధన భవన నిర్మాణ కలను దిక్షాగురుని కాని పుత్ర ప్రాము సంపత్తి సంపాదక శ్రమమున ఒక ప్రాశస్త్యమును అందుకొని తెదాది విద్యలను యథావిధిగా అభ్యసించెను (నేటి నెల్లూరునకు విక్రమసంవత్సరమున ప్రవృత్తిగలదు అనంత ఈ విక్రమసంవత్సరము అ సంపాదక శ్రమ గగరముగా

దిక్షాగురార్కుడు

నేర్పించెదదేమో! ఇది కాంచీపురి కొంతలో కొంత దగ్గరగా మున్నది కూడ ఇదే విజయనగర దిక్షాగురుని అవ్యుత్థము నెల్లూరు నగరముగను అని యొకరు (హంబి) తదుపరి అతడు తార్కమక నీగరమున కాటని తెలిపిన వాత్సీపుత్ర సంప్రదాయమున ప్రవేశించెను అందతడు నైపుకులై తన మొదటను కాని అతడు తర్క విషయ మున వాగదత్తు డను గురువుతో పీఠవింపని చాడై అందుండి బిగ మ్మపుత్ర దయ్యెను దిక్షాగురుని ఎదవ మహా యానమున యోగాదా సంప్రదాయమునకు అతాత్మ్య దగు ననుబంధమున క్రింది అతని యొక్క విజ్ఞాన వాదమును తర్కమున వాగము అధ్యయనము చేసెను అదివిదేశ యందలి ఫోగ్లైయెను కొంతకాలము పిగంతవాసము లిం అదంతరము చాలంద మున్నగు ప్రాంత 10 కేగి దుర్గయును మున్నగు అనేక విద్యుండు లను కాస్తాగ్రమున వోడించి తన వాదమును విలక్షణము కొనెను

దిక్షాగురుని అధ్యయనము గుణవర్తన ప్రవృత్తి

అను గ్రంథములకు వ్యాఖ్యానములను వ్రాసెను అతడు ఆంధ్రవ పరిజ్ఞాన అను గ్రంథమును వ్రాస రాచికి వృత్తిని రచించుటయే గాక అటువై మారు ప్రకరణ గ్రంథము లను గూడ రచించెను ఈ చిన్న పాఠములను రచించుటతో ఆతడు సంపూర్ణ పౌండక మంత్ర యొక్క అనుగ్రహించై ప్రమాణ సముచ్చయ మను గొప్ప తత్వ గ్రంథమును రచించెను దిక్షాగుని శిష్యులలో వాకదగు ఈశ్వరసేనుడు గురుప్రసాదమైన ప్రమాణ సముచ్చయ మునకు ఒక వ్యాఖ్యానము రచించెను

ఈ కథనముల ననుసరించి దిక్షా గారాధ్యుడు కాంచీపుర ప్రాంతమున నొక తైదిక బ్రాహ్మణ కుటుంబమున జన్మించి పాస్త్రీయల వశ్యులచే వని తెలియుచున్నది ఇతడొందు దని ప్రకీతి ఈతడు హివయాచ బౌద్ధమును స్వీకరించి అందు తృప్తి పౌండక మహియాచమున ప్రసేకించి గొప్ప పట్టుదలతో అనుకంఠావననై పాటుపడెను ఇతడు నీగి సమీపమున గల ఒక కొండపై చిరకాలము నివసించి అచటనే తన గ్రంథ రచనమును పాఠించె వని తెలియుచున్నది

వరుణంధ్రునకు శిష్యుడయ్యెనను సాయంత్ బ్యాంగ్ బ్రాత దిక్షాగారాధ్యుని కాల నిర్ణయమునకు గూడ ఆధారము ననుసంధి కాలము క్రిత వాలుగవ కళాక్షియని పండితులయశ్చిప్రాయము కనుక దిక్షాగారాధ్యుడు గూడ కాలమునకు చెందినవాడై యుండును కాళిరానుచే మేను పండేక మందు (1-16) దిక్షాగుని చేరు దిక్షాగారాం పతి పరిపారన్ స్థూల హస్తావలేపాన్ అను లీతి ఉల్లేఖితమైన దని కొందరు వ్యాఖ్యాత లనుచున్నారు కాళి రాదమును జట్టి దిక్షాగుడు కాళిరాను నకు ననుకూలము దగును పండితులు కాళిరామని కాల నిర్ణయమును గూర్చి చేరినది చర్చలు అరుపుచునే యున్నారు దిక్షాగారాధ్యుడు క్రిత వాలుగవ కళాక్షి చెందిన వాడని స్థూలముగా అంగీకరింప నచ్చును కొంది రీతడు క్రిత 480-500 వరకు జీవించె ననుచున్నారు

దిక్షాగారాధ్యుని గ్రంథములు (1) ప్రమాణ సముచ్చయము (2) ప్రమాణ సముచ్చయవృత్తి (3) వ్యాయ ప్రచేకము (4) హేతు చక్ర దమయకము, (5) ఆంధ్రవ పరిజ్ఞాన (6) ఆంధ్రవ పరిజ్ఞానవృత్తి (7) త్రికాల పరిజ్ఞాన (8)

వ్యాయోపనిషత్తు అనునది దిక్షాగారాధ్యుడు రచించి యుండెను ఇదిగాక వాగ్యాపరాధ్యుడు రచించిన ప్రజ్ఞాపారమిత కాస్త్రము ననుసంధి స్వీకరించె అభిరవృత్తి కోశము మున్నగు గ్రంథములకు వ్యాఖ్యానములు గూడ ఇతడు రచించెను వీరివలన యను సంస్కృత పాటకము గూడ ఇతడు రచించినచే యిది చెప్పుదురు ఈ గ్రంథము లన్నిటిని సంస్కృత మాతృకలు లభించుట లేదు కొంద రాధునిక విద్వాంసులు వీటిలో కొన్ని వైసీయ వాచానువాదముల పునర్ముద్రణి కరణము లనుచున్నారు

దిక్షాగారాధ్యుడు ప్రాచీన కాశ్మీరులచే అవలంబింపబడిన పంచాంగయన వాక్యమును స్వీకరించినవాడు కాదు ఇతడు మూలాలవయవములతోనే పాఠ్యులని గుర్తుచు తర్కవాస్త్రమున మాతన మాగ్గము త్రోక్కినవాడు ఇతడు శక్తి ప్రమాణమును ఉపమాన ప్రమాణమును నిరసించెను ఇవియే ఇతని ప్రమాణ సముచ్చయగ్రంథము లందు చర్చించబడిన ప్రధాన విషయములు తైదిక మతానుయాయు లని శ్రీ శంకరాచార్యులు నిరూపింప కట్టు మున్నగు వారిచే దిక్షాగారాధ్యుని వాదములు ఖండింపబడినట్లు బ్రహ్మమాత్ర భాష్యి శ్లోకవర్తిక ప్రకృతి గ్రంథములవలన తెలియుచున్నది

కాని దిక్షాగారాధ్యుడు తన జీవితకాలమున కాస్త్ర అలంకారమై మిక్కిలి హిన్యతియందున్న బౌద్ధమునకు వ్యతిరేక గ్రంథముల ద్వారమున ఒక కాస్త్ర ప్రామాణ్య వాద్యమును కల్పించి ఆ దర్శనమును గట్టి పుదాదులై విలక్షితై ననుట నత్యము ఇదిగ్రంథము లన్నియు అచ్చటి బౌద్ధ విద్యార్థులకు పాఠ్య గ్రంథములుగా ఆశ్యాదరముతో స్వీకరింపబడుచుండెను విక్రమిళయను బౌద్ధ విద్యాపీఠమువాడు దిక్షాగారాధ్యుని పండిత నిరుదమును తత్కారముగ వొక ఉద్భవమును (పురాయి వంటిది) అవలంబించి గౌరవింపి రది దిక్షాగారాధ్యుని 'ఇతర' ధీరవాగు దను చేరు గూడ కొన్నిచోట్ల గావవచ్చు చున్నది

న కా

దివ్యజ్ఞాన సమాజము

భియాపాళిక్ సొసైటీ అను అంగవేదమునకు తెలుగులో దివ్యజ్ఞాన సమాజము అని పేరు పెట్టబడినది. భియాపాళి అను పద గ్రీకులము క్రిమ్యకు పూర్వము గ్రీకు దేశములో ప్రబలిగాంచిన ఇయాపాళిక్ అను శక్తిని క్రిమ్య ప్రభువుముగా ఆశక్తిని వాడెను భియాపాళి = దేవుడు సోఫియా విజ్ఞానము అనగా దేవునికి సంబంధించిన జ్ఞానము లేక దివ్యజ్ఞానము భియాపాళి అను పదము అంగభాషలో కలిపిపోయెను భియాపాళిక్ సొసైటీ ద్వారా భియాపాళి అను శబ్దము 1879 వ సంవత్సరం భారతదేశమునందు మొదటి సారిగా వివరించెను భియాపాళిక్ సొసైటీ ఆమెరికాలో మ్యూయార్కు నగరమున 1875 వ సంవత్సరము నవంబరు 17న తేదిన స్థాపితమైనది

ఈ సమాజము యొక్క ప్రార్థన లక్ష్యములు మూడు

- (1) జాతి మత కాల వర్తన లింగభేదముల విచక్షణ లేని విశ్వమానవ సౌక్రమ్యమును తెలు కొల్పుట కొక కేంద్రమును నిర్మించుట
- (2) భగవంతుని సామర్యమును కర్తవ్యమును విజ్ఞాన శాస్త్రమును అధ్యయన మొనర్చుటకు ప్రోత్సహించుట
- (3) అవ్యక్తముగా నున్న ప్రకృతి భర్తృములను మానవునిలో అంతర్గతముగను గూర్చుముగను ఉన్న శక్తులను పరిశోధించుట

ఈ మూడు లక్ష్యములను అంగీకరించిన దివ్యజ్ఞానయైనను భియాపాళిక్ సొసైటీలో వర్తమాన భావమును ఈ సొసైటీ ప్రధాన కార్యాలయము మ్యూయార్కు నుండి బొంబాయి నగరమునకును (1879) బొంబాయి నుండి మద్రాసునకు భగవంతుని ఆదాయనకును (1882) మార్చబెను అలాగే నుండి ఆదాయన కియాపాళిక్ సొసైటీ యొక్క అంతర్జాతీయ కేంద్ర స్థానముగా వర్దిల్లుచున్నది

దివ్యజ్ఞాన సమాజములు ప్రపంచములో అన్ని భాగములలో వర్ధిల్లి యున్నది ఆమెరికా ఇంగ్లండు భారతదేశము అస్ట్రేలియా మ్యూజికెండు స్విడను

వెదనెండ్లు ప్రాము ఇటలీ జర్మనీ కూర్మా వాంగరీ ఫిన్లెండు రష్యా జేకొస్లావీకియా రష్యా ప్రామా ప్యాట్లండు ఎస్టోనియన్ తెల్లియన్ ఇండోనీషియా బర్మా అస్ట్రేలియా వార్షే జపాన్ బెన్గల్ ఇంగ్లండు మెక్సికో హవా అఫ్ఘానిస్తాన్ చీనా దక్షిణ అఫ్ఘానిస్తాన్ పెర్షియా పెర్షియా దోర్బుగ్గ్ పెర్షియా షీరెండు ఉరుగ్గ్ ఫోర్టోఫో దుమెనియా యుగోస్లేవియా సిలోను గ్రీసు పెంట్రల్ ఆమెరికా పెరగ్వే పెరూ పోలెస్టెస్ట్రో కొంబియా కూర్మా అఫ్రికా పాకిస్తాన్ మలయా-సింగపూరు ఉత్తర ఇండోను ఇండోనేషియా అపాను దియూజాం వెనిజులా పర్మిమానా అను 67 దేశములలో 67 కాలలు వర్దిల్లుచున్నది

ప్రతి దేశీయ శాఖకు పోక ప్రత్యేకమైన దివ్యజ్ఞాన పుస్తక కలదు ఈ 67 దేశముల జాతీయపతాకము అన్నియు ఆదాయలోని ప్రధాన కార్యాలయము నందు ఎల్లప్పుడును ఎగురుచుండును అన్ని మతములను చెందిన దేవాలయములను ఆదాయలో నిర్మించిన యున్నది అన్ని దేశములను చెందిన మట్టిని ఆదాయనకు తెచ్చించి ఆదాయమట్టిలో కల్పించి అన్ని దేశముల నుండియు మొక్కలను తెచ్చించి ఆదాయలో వాటించి పెంచుచుండిరి

భారతదేశములోని జాతీయశాఖను వారణాసి ప్రధాన కార్యస్థానము అన్ని రాష్ట్రములలోను దివ్యజ్ఞాన సమాఖ్యలు (Federations) కలవు ప్రతి సమాఖ్య యందును అదేక వశి గృహములు (lodges) కలవు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అన్ని జిల్లాలోను ఇట్టిది సుమారు 120 వశిగృహములు కలవు ఆంధ్రప్రదేశ్ నిర్మాతా సంకరము ఆంధ్ర వర్మార్ల మూర్తి రాయలసీమ సమాఖ్య అను రెండు సమాఖ్యలును 1869 నుండి 1901 వరకు వారి హైదరాబాదులో అగిన వార్షికవత్సర సమైక్యము చేయబడినది అప్పటి నుండియు తెలుగు సమాఖ్య దివ్యజ్ఞానసమాజము అను పేరు వర్దిల్లుచున్నది అనంతపురమున ప్రచురించబడిన అభినందన పంచికలో దివ్యజ్ఞాన సమాజము యొక్క చరిత్రయు, తత్వముల వాయుటల జీవిత చరిత్రను ఆంధ్రదేశములో నిర్మాను చేయబడిన వశిగృహముల స్థలకాలములు

మొదలగు అనేక విషయములును వివరించు జరిగినవి

- (1) కెనల్ హెన్రీ యస్ అల్బాటు (1882-1907)
- (2) మేజర్ హెన్రీ ఎ క్లావర్టీస్ (1881-1891) అను వారిద్దరు ఈ సమాఖ్య స్థాపకులు అపాచ్యాన్యమైన ఈ అధ్యక్షునిదని ఈ క్రింది వారు వర్ణనగా వలంకరించినది
- (1) కెనల్ అల్బాటు (1875-1907) (2) జార్జ్ క్లెవర్టీస్ (1807-1888) (3) జార్జ్ క్లెవర్టీస్ యస్ అరంజేల్ (1888 - 1945) (4) ఎ జీవరాజరావు (1945-1958) (5) శ్రీ యస్ శ్రీరాం (1958)

అధ్యక్షులు ఏడుసంవత్సరముల కొకసారి ప్రవచనము లోని యావచ్చుచి సభ్యుల చేతను ఎన్నుకొన బడుదురు ప్రతి సంవత్సరము అంకర్యాతీయ దివ్యజ్ఞాన చార్మిక పత్రము దీపింజు నెలలో అదయారు వారరాజు అను స్థానము లందు వరుసగా జరుగుచుండును ఈ చార్మిక పత్రములకు పెక్కు-లేకముల నుండియు ఖండాంశరముల నుండియు ద్రక్షిణిధులు వీరెంచు చుండురు ప్రతి సకాపారంభము నందును తప్పక సర్వ మతప్రార్థనలు జరుప బడు చుండును

దివ్యజ్ఞాన సమాఖ్యను పూర్వోక్తములైన మూడు లక్ష్యములే కలవు 'మేరు ఎర్థాంతములు వీరియు లేవు ఏనట్లుకైనను ఆ మూడు లక్ష్యములను తప్ప తదితర మును లేనిది నమ్మనలను అవశ్యకత లేదు ప్రతి సభ్యు నకు సంపూర్ణ భావప్రసాదంత్రయము గలదు వీ వ్యక్తి యైనను తన మతమును నమ్మకములను విడిచాకనుండ దివ్యజ్ఞాన సమాఖ్యకులుగా నుండవచ్చును సమాఖ్య సభ్యులు తమ నమ్మకములనుగాని దివ్యజ్ఞాన గ్రంథము లలోనన్న విషయములనుగాని తమ యిష్టానుసారము అంగీకరించవచ్చును లేక తిరస్కరించ వచ్చును

సమాఖ్యస్థాపకులచే గాని మరి యెవ్వరిచే గాని ధియాపథి యను శక్తియు నిర్వచనము లేయనిది యుండ లేదు తెలుగున జరిగి దివ్యజ్ఞానము అని చాడ బడు చున్నది దివ్యజ్ఞానము, సమాఖ్యజ్ఞానము సకాచిద్య బ్రహ్మచిద్య అను శక్తియు లన్నియు సర్వాధిపతి సదములుగా మనయోగింపబడుచున్నవి సకాచిద్య సర్వోధ్యక్ష అను సది ధియాపాథిలో పొంది యొక్క అదర్శము కనుక సభ్యజ్ఞానమే దివ్యజ్ఞానముగా నెంచబడు చున్నది

ధియాపథి (దివ్యజ్ఞానము) అనిగా నేమి? అది యొక ప్రత్యేకమతముగాదు ప్రపంచములో ఇప్పటి వరకు ప్రచారము నందున్న వర్తమానములకు విరక్త భక్తియులకు సర్వ కాన్త్యమొలకు అది మూలము అది అనంతమైన సత్యము అనంతమైన జ్ఞానము జీవజ్ఞానము బ్రహ్మజ్ఞానము అది మానవుని గూర్చిన ప్రకృతివిగూర్చిన విశ్వమును గూర్చిన దేవునిగూర్చిన సత్యము దివ్యజ్ఞానగ్రంథములలో వ్రాయబడినది చాలవరకు సత్యమే యని పెక్కుమంది దివ్యజ్ఞాన పాఠాంతకులు విశ్వసించుచు వాని అది మాత్రమే యావత్సత్యమువారు అంతవరకు సత్యమును మానవులెల్లప్పుడును గ్రహించు చుండలేననిచే సత్యము లేక జ్ఞానము అమనది ఒక మడుగులో వేకరించి నిల్వలేదు అది నీటి వంటిది కాదు అది విశ్వము ప్రపంచం చుండెడు సరితర్జమైన సదీశము వంటిది దివ్యజ్ఞాన గ్రంథములలో వ్రాయబడినది దివ్యజ్ఞానమునకు తుది మాట అని తలచినచో అది కేవలము పొరపాటు అయి యుండును It is Unveiled The secret doctrine The Ancient wisdom Masters and the path' The First principles of Theosophy The Mahatma Letters అనునవి ఈ దివ్యజ్ఞాన ఎర్థాంతములను వివరించు ప్రచారమైన ఇంగ్లీషు గ్రంథములు బ్రహ్మవిద్యార్థములు అభ్యుదయము దివ్యజ్ఞాన పాఠము దివ్యజ్ఞాన ప్రతీతిని పరమ గురువులు వారిని లేరుమార్గము బ్రహ్మవిద్య ప్రాశమిక బ్రాహ్మములు అనునవి తెలుగున ఈ దివ్యజ్ఞాన విషయమును ప్రతిపాదించు ముఖ్య గ్రంథములు

దివ్యజ్ఞాన సమాఖ్య ప్రధానవిషయములు విశ్వాసములు ఎర్థాంతములు (1) (1) మానవుని యొక్క అభ్యుదయార్థము వాని పరిణామమునకు దానిని క్రమమునకు హద్దులులేవు వాని భవిష్యత్తుపర్యవృత్తి అనంతము

(2) జీవము నిచ్చెడు తల అమనది (బ్రహ్మ సకారము) మనలోనే యున్నది మనకు అవలంబ గూడ నున్నది అది అమృతమై కాకనుక క్రమేయోధాంతమై యున్నది దానిని వివరించు చాడలేదు కాకలేదు ఆనూతనంలేదు వాని గ్రహించు జ్ఞానకలహారు దానిని గ్రహించ వచ్చును

(3) ప్రతి మూనపుడీ తనను కానే కాస్త అనియు తన నిభవమునకును తన బాధులశక్తియునును కానే కర్త అనియు తన శీవతమును తనను రాగల ప్రతిఫలమును శివను శిర్వానించి నిర్ణయించుకొనువాడు కానే అనియు విశ్వంపాదు చున్నది ఈ మూడును వరమనత్యములు ఏటిని నిత్యశీవతముతో అరణిచుటవలన మూనపుడు పరిపూర్ణము నొందగలడు తన గమ్యమును చేరగలడు తనను ఎట్టి కష్టములు సంఘోషములు కష్టములు చుట్టుముట్టినను మూనపుడు వాటి నన్నిటిని అతిక్రమించి కాంచని లలమును పొందగలడు

(4) మూనపుని యొక్క నిర్మాణము సంపూర్ణముగా స్వప్నముగా వివరించబడినది అన్నమయకోశము (పూరితరీరము) ప్రాణమయకోశము (Ethereic Double) కామరీరము మానవకోశము (మనోమయకోశము) విజ్ఞానమయ కోశము (చారణ రీరము) బుద్ధిమయ కోశము అనందమయకోశము ఇన్నియు మూనపునికి గల రీరములు లేక కోశములు గాని అన్నిటిని సమర్థితతో మూనపుడు ఉపయోగించుకొన లేకపోవుచున్నాడు స్థూరి (అన్నమయ) ప్రాణమయ కామ మానవ రీరములతో (మనోమయ కోశములతో) ఉనికి గలిగి వ్యవహరించుచునే చేపట్టు (Personality) లేక తైజసవైశ్వానరుడు విజ్ఞానమయ కోశముతో ఉనికి గలిగినది శివాత్మ (ego) అనందమయ కోశముతో ఉనికి గలిగినది అత్మ ఈ అత్మయే (Monad spirit or Atman) ఈత్వరాంశ ఈత్వరూపి యొక్క సర్వ రీత అనంద లక్షణములు మూనపునిలో క్రియా జ్ఞాన ఇచ్ఛా శక్తులుగా ప్రతిబింబితములై పని చేయుచున్నవి

(5) మనము ప్రత్యక్షముగా శీవించు ఈ పూరితకోశమొకటియే ప్రపంచము కాదు భూలోకము భువలోకము సువర్ణలోకము మహర్లోకము జ్ఞానోకము తపోలోకము సత్యలోకము మొదలగు లోకము అన్నియు కలసి ఒక ప్రపంచ మేర్పడుచున్నది స్థూరిలోకము తప్ప తక్కిన లోకములన్నియు అభ్యుత్థ లోకములే కాటిలో ఒకదానికంటె మరియొకటి సూక్ష్మతర మగు చుండును సత్యలోకము అన్నిటికంటెను సూక్ష్మతమ యైవది ఈ లోకము అన్నియు పృథ్వికముగా సుందర ఒక ప్రోక

ముగా అన్నియు కలయై యుండును

మూనపుని శీవితము వాస్తవముగా త్రైలోక్యశీవితము భువలోక భువర్లోక సువర్ణోకములలోని శీవితమంతయు లలిత ఒక ఇష్ట మగును పూరితరీరము వలన తన్మము బొందిన తరువాత కొంతకాలము అత్మ భువర్లోకముతో కామ రీరముతో శీవించి ఆ కామ రీరము గూడ నశించినతరువాత మనోమయకోశముతో సువర్ణోకములో కొన్ని వందల సంవత్సరములు శీవించి (ప్రావ్యధియ్య కృపాన్ లోకాన్ ఉపాధ్యాకాశ్య శివస్వమాః ఓ షే పుణ్యే మర్త్యలోకం నిశంతి అని తగవర్గితలో చెప్పవట్లు) ఆ సువర్ణోక శీవితానంతరము అనగా మనోమయ కోశము గూడ నశించిపోయిన తరువాత తిరిగి అత్మ భూలోకములో అన్యము చెప్పుటకు అర్హత గలిగియుండును కర్మాధిదేవతలు తేజస్ నిర్ణయమొనర్చిన తరువాత అత్మ తిరిగి మానవ కామ రీరములను (వాళ్ళకాదువుల సహాయముతో) నిర్మాణము చేసికొని లీలకా దేవతలచే తత్పరంబ్రుల యొక్క శరీరాంశముల నుండి తయారు చేయబడి స్థూరి రీరములలో ప్రవేశించి చేపట్టుగా మానవ అన్యమును పొందును

Man and his Bodies The Astral Plane The Devachanic Plane రీరములు ఎట్లు వచ్చుచు ఎట్లు పోవును? అనునది ఈ విషయమును సమగ్రముగ వివరింపు గ్రంథములై యున్నది

(6) (1) పరిణామ భర్తమే (Evolution) ఈశ్వర సంకల్పమై యున్నది

(2) పునర్జన్మము కర్మము అను రెండు భ్యముల సమనంది పరిణామము పొందుచుండును

(3) ఈ పరిణామము అన్ని పర్యాయలలోను—అనిత వృక్ష లంఘి మూలన పర్యాయలు అను వాక్కింటిలో పృష్ఠాధిపంధి అరుగుచున్నది ఇక ముందుగూడ అరుగుచునే యుండును

(4) పరిణామము కేవలము రూపముతో ఉపాధిలో మాత్రమే గాక శీవముతో గూడ అరుగుచుండును శీవములేమిది రూపము లేదు రూపము లేకుండ శీవము చక్కమై వానేరదు శీవముయొక్క విశాసము కొరకే రూపము ఉద్భవించునది తేజ మనగా వైతన్యము ప్రతి

అంబులోను ప్రతి ఇమక లేదువులోను వీ గ్రహము వందైనను వీ లోకము వందైనను ఎట్టి పదార్థ మెప్పుడు వీ రూపములో గావవచ్చినను అట్టి పదార్థము యొక్క ప్రతి అంబులోను తీవము (తైవత్వము) కలదు ఆ పదార్థము ఆ తీవము యొక్క ఉపాధి తీవము ఒక రూపములో వలంచి పనిచేసి వికాసము నొందును ఆ రూపము నిరుపయోగమై వచ్చుచు దానిని వివర్జించి శ్రేష్ఠతరమగు శ్రోత రూపమును ధరించును అటులే తేక్కలేని రూపములను ధరించుచు వివర్జించుచు తేక్కలేని కాలమును గడుపుచు ప్రతి వర్గములోను పరిపూర్ణ త్వమును నొందుచుండును ఆ వర్గములో పరిపూర్ణ పరి పాకమును పొందిన తరువాతనే పై వర్గములో ప్రవేశించి శ్రోత ఉపాధిని పొంది మోక్షన విచారుమును పొందుచుండును మోక్షపురుష తీవస్మృత్తిగనుటయే అతనికి పరిపాకము అటు తరువాత మోక్షపురుష మోక్షపాతికులై మరియొక ఆపూర్వగును తీవ్యత వంశ్య విరహవంశమున పాల్గొనుటకు అర్హత గలిగి యుండును First Principles of Theosophy బ్రహ్మ విద్యా ప్రాథమిక మూత్రములు అను గ్రంథములు విశేషములను యొప్పు గ్రంథములై యున్నవి

(ఉ) తీవము తేక వైవత్వము అనియులో నిదా) వ్యూహలో మన్నది వ్యూహములో వ్యూహావ్యూహ మన్నది అంతు పులో మేల్కొని చురుకుతనము కలదిగా మన్నది మోక్ష పునిలో తనను కాను ఎరుగ గల వ్యయ వైవత్వము గలిగి విరాజిల్లు చున్నది కాని అది అన్ని లోకములలోను అన్ని లోకములలోను వైవత్వవంశముగ పని చేయగల కత్తిలేక సంకుచితమై యున్నది

(ఊ) తీవ్యునిది శ్రీమూర్తి త్వము కలదు అన్ని పుతముల పవిత్ర గ్రంథములలోను వేద్యునివేద్యలో ఈ మూర్తి త్వము గుర్తింపబడి యున్నది బ్రహ్మ (కత్తి) బ్రహ్మము నకును విష్ణువు (రూపము) తీవనమునకును మహేశ్వరుడు (వైవత్వము) మోక్షవత్వమునకు అధిపతిలై తీవ్యత కార్యమును చేరచేర్చు చుండును

(ఋ) అనంతమగు తీవితములో మరలమరల కట్టించు అత్యంతశక్తిమగు సంకుచనమే మృత్యువు మరణము లేకుండ ది శ్రోత ఉపాధిని పొందుటకు గాని, తీవము

యొక్క పరిచారుమునకు గాని అవకాశ ముండదు మరణము పూర్వకరమైన అవకాశమునకు బాధ్యము అది భయపడదగినది గాని విచారవదనగినది గాని కాదు పాపావస్థముగా చెప్పబడునట్టిదియు అపారముగా భీతిని గలిగించునట్టిదియు వగు వరకము అనునది ఎచ్చటను లేదు మోక్షపురి కిడించి బాధించు యుగము గాని యమశింఖరులు గాని లేదు ఈ భూతీక తీవితములో మనము నిడిచిపెట్టజాలని అయింపలేని కాదు శ్రోతారులే భువనలోకములో అంతకాలము బాధించునది అత్యులు ఎవరైనను బాధించుచుండు లేదు మోక్షపుత్రి అట్లన వాడు ఎవర అంతువుగా అవింపవలెన అనవరము లేదు మోక్ష పురుష మోక్షపురుషగానే పుట్టి తన కర్మఫలముల ననుభవించ గలడు బట్టి మోక్షపాపములను చేసినను మోక్షపురుష మోక్ష పురుషగానే పుట్టును గాని అంతువుగా పుట్టను అను విషయమున దివ్యజ్ఞానము చెప్పుడు ప్రధాన కారణము ఇది శ్రీ మోక్షపురుష వ్యక్తిగతమగు ప్రత్యేక కీచావ్య కలదు అంతువులను ప్రత్యేకమగు వ్యక్తిగతమగు అట్టి కీచావ్య లేదు అంతువులను వమూహోత్థ (group) మూత్రమే కలదు ఉదా మత్స్యజాతి కంఠగిరిని ఒక్కటే నమూ హోత్థ కలదు గాని ప్రతి కుక్కకు వేర్వేరు కీచావ్య లేదు అట్లే అంతువులలో ప్రతి తరగతిని ఒక నమూ హోత్థ యే కలదు అనేక అంతుల సంవర్ధనములు పరిణామమును పొందిన కారణముగా నమూహోత్థ మంది విడి పోయి వ్యక్తిత్వమును పొంది మోక్షన వర్గములో ప్రవేశించిన అత్యంతి ఆ అమూల్యమైన వ్యక్తిత్వమును వదలుకొని నమూహోత్థలో చేరుకు చేసినను అపరిచితము అంతు వర్గములో మంది మోక్షన వర్గములోనికి వచ్చు విధము ఆ వ్యక్తికరణ విధానము ఇతర విధములు, బ్రహ్మ విద్య ప్రాథమిక మూత్రములు అను గ్రంథము వందలి 7 వ అధ్యాయములో సంపూర్ణముగా తెలుపబడినది

(ఋ) తీవ్యునిది పాండర్యమూర్తి పాండర్య పూరితమైన ప్రత్యేక యాశ్వరుని వలన అనంతమగు అనంతముగా ప్రత్యేకత గానింపబడుచున్న అదిగ్గురణమును అందిన యెడల పాండర్యము తీవ్యుని భావయని చెప్పునచ్చును, అత్యంత పాండర్యమే అత్యంతమైన

హం శ్రద్ధము అది హృదయమే అనుభూతితోను నడచు తోను ప్రతి కార్యాచరణమతోను ప్రదర్శితము కావలెను.

(౩) దివ్యజ్ఞానము ప్రసాదించిన అనేక క్రొత్త విషయములలో ముఖ్యమైనది పరిపాకము నొందిన ఎద్దవుతులను జీవన్ముక్తి యునిట్లయే యున్నది ఈ మహాద్భుతమగు గురించినది చాలి కార్యకలాపములను గురించినది యావత్ప్రపంచ కళ్యాణము కొరకును అన్నిచోట్లముల పరిచారును కొరకును వారు చేయుచున్న కృషిని గురించినది వరకు గురువులు-వారిని చేరు మార్గము అను గ్రంథము నుండి తెలియక వచ్చును

(౪) ఈ భూలోకమునందు ప్రభుత్వములు కలవు పరిపాలకులు కలరు అట్లే యానరాంతర ప్రపంచమునకు నొకే ప్రభువు లేక రాజు అనదగు నతత్వమువారు కలరు. వారి అధిపత్యమున ఒక అంతరంగిక పరిపాలక వర్గము కలదు అది దివ్యజ్ఞాన సాహిత్యముతో మహావీర్యము అని చెప్పబడుచున్నది ఈఅంతరంగిక పరిపాలకవర్గము నకు చెందినవారే నేతక పరిపాలన పవిత్రజ్ఞానులు గౌరవము బుద్ధులు వైరవ్యక్తములును మైత్రీయ ప్రభువు నై మహాత్ములు మొదలగువారు సమగ్ర వివరములు The Inner Government of the World గ్రంథము పేరము వరకు గురువులు-వారిని చేరు మార్గము అను గ్రంథముల వలన తెలియవలగలవు

(౫) అన్ని మతములయొక్క పవిత్రగ్రంథములలోను వర్ణించబడినట్లు అదృశ్యలోకములు వివిధ కేసగణములు కలవు ఈ కేసగణములకు గూడ పరిచారు గ్రంథములు కలవు పరిచారు ద్విశేషి అంటులేదు అది ఎంతవరకు దీనితో మానవుని లింగము పూర్తిగా తెలియదు

(౬) పతంజలియొగ మూలములలోని కేస అధ్యాయములలో వివరించబడిన యోగశక్తులను మహిమలును ఈవాడు గూడ మానవుడు బొందుటకు సాధ్యమైనవే కాని ఈ మహిమలు తరచుగా అధ్యాత్మికవృత్తి వృద్ధికి ప్రతిబంధకమై యగును గాని సహాయకములు కావు సాధ్యరహితమైన పేదయే పరిశుభమైన ప్రేమయే ఉత్తమమగు మోక్ష సాధనము

మానవుని అధ్యాత్మిక వృత్తిని పారవశ్యమునకు వరకు గురువరణ వస్థితి (At the feet of the Master) అంతర్వాణి (The voice of the Silence) మోక్షమార్గము (Light on the path) అను మూడుగ్రంథములు అపారమగు ప్రాముఖ్యమును గలిగియున్నవని దివ్యజ్ఞాన సామాజిక బంధువు సమ్మయవారు ఈ గ్రంథములకు అంగ భావతో విశ్రుతములగు వ్యాఖ్యానములు గలవు జీవితము నివాసమును జీవన్ముక్తియు మహాబుద్ధులనునైన భూటీ పరామీ మోర్త్య అను నిరుపేరి ప్రత్యేక ఆశీస్సులైనవే శిష్యులతో నొనైట్ల ప్లాంట్ అడిగినది కాని ప్లాంట్లు వృక్షముగా ప్రకటించి యున్నారు ఇవట్లన్ని గాఢి అపారమగు అదృశ్యమగు యోగమహిమ లుండిన మహాత్ముల యునిట్ల మిర్జకాదవియు అది కావైరిక విషయ మనియు చూపుటకు నిరర్థకములుగా మోర్త్య మహర్షిగారి వట్టులంపాగాయును ఇట్లట్లన్నియు తమ యోగశక్తిచే తయారుచేసిన కష్ట సాధనములు ఇంకను అనేకములగు ఎంతవస్తువులు అదయారులో భద్రపడవలెదనవి అదయారులో ప్రపంచ ప్రబోధిని గాంచిన ఉత్తమోక్తమగు వుత్తర భావాగారము గలరు దివ్యజ్ఞానముతో శ్రమ శ్రేణికి చెందిన మహామహావులలో లెట్లెట్ల గాఢుల వీరి దివ్యదృష్టి కలరు లెట్లెట్లగాని ౩౫ దివ్యదృష్టితో జనరాజరాసాధి గారి యొక్కయు అద్భుతకృష్ణమూర్తి గారి యొక్కయు పూర్వజన్మ పరిపూర్ణములను మహామహావత్సమును కనుగొని వారిని దివ్యదయమనందే వర్గరకు లింకొని విద్యా బుద్ధులు గరమవారు వీరికరు ప్రపంచ ప్రబోధకులైన మహామహావులు

కీ శ్రీ జనరాజరాసాధి 1945 లో దివ్యజ్ఞాన సమాజాధ్యక్షుడు దయ్యెను అవదు బహు భాషా విభాగముగా, సంస్కృత వండితుడుగా విజ్ఞానవాక్యజ్ఞుడుగా జ్ఞాన మూర్తిగ ఉత్తరభాగ్యజ్ఞుడుగా ప్రపంచభాగ్యగింకెను అద్భుతకృష్ణమూర్తి అప్తలిక బ్రహ్మచారియై జ్ఞాన యోగియై ప్రపంచ మంతటను పర్యవేయించు ఉపనయి సింహుడు తోడచేయుచు, తెలంగాణమును జ్ఞానోత్థితినై ప్రపాదించుచు, మానవజాతికి ఉద్ధరించుచున్నాడు,

అనీలిసెంటు తెచ్చేటట్లు అనుచారు తమ దివ్యర్పణచే పరిశోధనలచేసే (1) Man Whence How and Whither (2) The Lives of Aleyone (3) Occult chemistry అను ఆచార్య గ్రంథములను రచించిరి

(4) హెచ్ ఎ బ్లై వట్టిప్పు అను వాతడు దివ్యజ్ఞానమును కలవర్ అల్కాట్ అను వాతడు దివ్యజ్ఞాన సమాజమును ప్రసంగమునకు ప్రసాదించిరి కరచుగా చెప్పట కలదు కాని రెండవఅధ్యక్షురాలయిన అనీలిసెంటు రమారమి ఇరువదియైదు సంవత్సరముల కాలము అనమానమును అమృతమును అగు తన వాదని తనతెలివిని ఉపయోగించి మూడువందలకు మించిన (పెద్దది చిన్నది) గ్రంథములను రచించెను ఆమె ప్రపంచము దంతటను అనేక వర్ణాయములు పర్యటించి పెక్కుపాల్లు అమృతమును ప్రసించు ఉపవ్యాపకముల విద్వి దివ్యజ్ఞానము యొక్క వెలుగును వలుదెలియ వ్యాసించి తేనియుండెను నాందూ మతమునందును తమమత గ్రంథముల యందును భారత దేశములో భారతీయులకు మరల గౌరవమును అభిరుచిని కలిగించిన విద్యావంశురాలు అనీలిసెంటు ఆమె అనేక రంగములలో భారతదేశమునకు చేసిన సేవ ఇంకొక యవి వర్ణింప పాద్యముకాదు

(5) పర్యవ్యాప్తములును సర్వమతములును పర్యవృత్తి ములును అనగా ఇంకవరకు హునవునకు తెలివవచ్చియు ఆ అనంతమగు సత్యములో లేక పర్యవములే అనియు అవి వమ్యద్రములోని నించువుల వంటివే అనియు దివ్యజ్ఞాన పామాశికులు సమ్మతమైనారు మానవులలో సోదరత్వము ప్రేమ సహకారము పార్శ్వ చానాత్వము పరిపూర్ణముగా వికసించిన కొడియు ఇంకను మానవుడు తెలిసికొనవగయింపజేయు అవిష్కరించదగదగట్టియు సత్యజ్ఞానములు ఆపారముగా గలవు ప్రపంచములో ఆ సత్యత్వమును మత సహనమును విలనుగు సోదరత్వమును సహకారమును, సరమార్థ చింతకు పెంపొందించే మానవులను ఆధ్యాత్మిక పురోతి ప్పత్తికి పరియైన మార్గములలో పరిమించుటకై శివయ పాపకర్త సొన్నటి కృప వలపుచున్నది

బ్లై వట్టిప్పు రచించిన గ్రంథములలోను మహాత్ముల

కాలలలోను ఆయ విద్యాధిమునకును మూలపర్యవము నకును వచ్చిర్చితిని విశ్వముయొక్క వ్యభావమునకును పరార్థవ్యభావమునకును తుల్యత (Foliet) కిని అంతరిక్షమునకును పంజరించిన గుప్త విషయములు అప్పటికి విజ్ఞానవ్యాప్తమునకు ఎంతమాత్రము తెలియని విషయము లనేకములు సూచించెడి యున్నవి వాటిలో పెక్కువిషయములు ఇప్పుడు విజ్ఞానవ్యాప్తజ్ఞుల పరిశోధనముల మూలమున పత్యము లని రుచువు అగుచున్నవి విజ్ఞాన వ్యాప్తమున కింకను అవగతము కానట్టియు ముప్పుండు అవగతము కాగలట్టియు విషయములు గూడ అనేకములు Secret Doctrine అను గ్రంథములోను Mahatma Letters లోను సూచించెడి యున్నవి ఈ విషయము లన్నియు అధ్యయన ముండి వెలువకు అంతర్జాతీయ మానవప్రతిక యగు The Theosophist అను జానిలో ఎప్పటి కప్పుడు విచుర్చింప జరుచుచే యున్నవి

న

దీపాం దిన్మె

ప్రపంచ ప్రభాతిగంగాని అంద్రుల కబండకి ద్విపాన్తింపి పెట్టిన అనురాచిత శార్ద మూనము గుంటూరు మండలమున గుంటూరు వెట్టణమునకు ఉత్తరదిశ యందు కిల మైళ్ల దూరమున కృష్ణానదికి దక్షిణానగమునం దున్నది దీనినే ప్రజలు దీపాలదిన్నె దీపాలదిన్నె దీపాలదిన్నె దీపాలదిన్నె దీపాలింక యను స్థానిక వాసుములతో ఎలుచుచున్నారు దీనికి మైలు దూరమున భావ్య కటకము లేక ధనకటకము అను మహాదగరము అంధ్ర పా మ్రా జ్యము లి తెన్నింటికో రాజధాని నగరమై ప్రభాత్తికి వహించెను తదనగరము పార్థమత్యులకు పవిత్రమైన యాత్రాస్థలమై గొప్పపార్థమక విద్యా కేంద్రమై యుండెను ఇది నేడు తన అపూర్వమైన మహావిభావని గోల్పోయి వామమాత్రావత్వమై ధరణిలో యగు పామచ్యవామముతో ఒక పెద్దపర్వతాకారమైన దిట్టగా ఒక చిన్న కుగ్రామముగా దర్శన మిచ్చుచున్నది ఈ ప్రాంతము వంతటిని పరివహించగల అనురాచిత గ్రామమును బట్టి నేడు అమర పతి మూలము అను పేరుతో ఎలుచు చున్నారు

భాస్కరకటక్ సేనా రాను చరిత్రయు అమరావతి
తొడమూస చరిత్రయు అరికాళ్య మైనవి భాస్కరకటక్
చరిత్రయే అమరావతి చరిత్ర అమరావతి చరిత్రయే
భాస్కరకటక్ చరిత్ర (చూడడ అమరావతి వ్యాసము
సంపుటము 1 పుటలు 282-283)

ఈ మహాశక్త్రము రెండువేల సంవత్సరముల క్రిందట
కొద్దమకము నందలి మహాయాన సంప్రదాయమువలన
చిత్రము 185

అమరావతి (దీపాం దిన్నె)

by K. S. R.

పుట్టినిల్లు తరువాత ఇచ్చటనే సక్రమ యావాదులు
వ్రలిలి జాంక్షికారార సంగ్రహాయములకు ముఖ్యకేంద్ర
మయ్యెను ఈ మాతన తొడ్రంగంప్రదాయము లందలి
వరిత్రప్రదారముల మూలముగా ఆదర్శవంతమైన ఈ
తొడ్రంగంప్రదాయము ప్రజల దృష్టిలో నింద్యములు నిరా
సరణుల పాత్రమయి దుర్బలము నాపాదించు కొన్నది
తత్ఫలితముగా అది జాననేవత పాలయినది

1921 అడుగుల వ్యాసము
800 అడుగుల చుట్టు కొలక
కలిగిన ప్రాచారముతోను
1824 అ వ్యాసముతోను 100
అడుగుల ఎత్తు కలిగినదైనదని
తోను మొత్తము 18 800
అడుగుల వైశాల్యము కలిగి
మందరమైన అర్ధియ్యత శిల్ప
సంపదతో తొప్పొరును వైశవ
సంపన్నమైన అమరావతి మహా
వైశ్య ప్రాంతమువలె దీపాల
దీప్తయను పేరు వచ్చినది ఈ
మహా వైశ్యము రాక్షసులందు
నిరంతరము దీపములతో కాంతు
దీపములను ముఖ్యముగా
బుద్ధ దేవుని ఆయంత్యుత్సవము
లందును పూర్ణిమ అయావాన్య
మొదలైన పర్వదినము
లందును ఇతర తొడ్రంగం
లందును ఆయంత్యుత్సవ సం
దర్భము లందును పండుగ
సభ్యము లందును మహా
వైశ్యము విరాజమానముగా
మండలిది ప్రజలు శక్తులు
మహావాహా శక్తులై
అందాంతోను పుష్పతోరణ
ములతోను దీపసహస్రముల
తోను మహావైశ్యము వైశవ
ముఖ్యమగు ప్రాచారము

పై నను వరుసలు వరుసలుగా అంకరించి తీర్చి దిద్దుచుండెదారు. ఆ వసుధమును ఆ అర్చితమైన అంకరణము చూచుటకు మిక్కిలి శోభావంతముగా నుండి నయనానందమును గొలుపు చుండెడిది దూర ప్రాంతముల నుండి రాత్రులందు ఈ దీపోత్సవములను చూచినచో చిత్రవిచిత్రమైనకాంతలతో దేవీప్రమాదముగా వెలుగొందుచు ఒకపెద్ద దీప ౩ కొండవలె గాన్పించు చుండెడిది గనుకనే శత్రులు దీపిని దీపాల తిమ్మ దీపాలదీపై దీపాలదీపై దీపాల కొండ యని ఎలువ పొగిది ఇది నేటి మన దీపావళి వంతుగ అంకరణములను గోరియుండెడిట! ఈవసుధములలో వేల కొందఱొక్క ఖిములు చేకాంతరముల నుండి దీప్తిపాంతరముల నుండి ఇచ్చటికి వచ్చి ఈ మనో వచిత స్థలమును దర్శించి తను జన్మలను దేవ్యము చేసికొను చుండెదారు ఈ మనో వైత్యము భూగర్భమున మరుగుపడి పోయినను ఆ ప్రదేశమంతటను దీపాలు మామోయి అందరార బురుగమయిపోయినను ప్రజలు ఇంకను చాచిని దీపాల దీపై యనియే ఎలుచుచున్నారు.

వైత్యమునకు భాతుగగ్నమని యందురు భాతుగర్భ మునకే రాగోణి అని వౌద్ధవత పరిభాషలో అందురు రాగోణి పదము దిబ్బ యను రూపము పొందిన దనియు ఎచ్చట ప్రదేశకోట మనోవైత్యము దీపాలంకార యంతము ప్రభావమానము అయియుండెనో ఆ రాగోణి దిబ్బయే దీపాల దీపై యను పేరు పొందియున్నదనియు అర్చిజ్ఞులు అర్చిపాయ వకులున్నారు.

ఇ తే

దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య (1888-1928)

ఆంధ్ర మాత గవ్వ పుత్ర రత్నములలో ఆంధ్ర రత్న ఔరుదాంధికుడు దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య వింజన కిరీ విరాజితుడు ఈ మహావీరుడు చిత్ర విచిత్ర, లీలామామమరు మనోభక్తుడు పండితుడు కవి గాయకుడు లేకభక్తుడు సంఘ సంస్కర్త రాజనీతి విభారదుడు జనాభిభిక్షుడు భావనానందు, మనోవన్ధానకుడు క్రియాధకుడు రామరావ ఔరుదాంధికు డయిన ప్రాచుర్యుడు.

దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య మృతప్రసాది ఆ త ని

మూర్తిలో భారతీయత ఆంధ్రస్వము తొడివెదారు చుండును అచ్చమైన నాట్యాశ్వమును అతని వేషము ప్రవృత్తుముగ ప్రకటించు చుండును అభానుభావపు నుదుట పెద్ద మంటును బొట్టు పెదలో దుగ్ధాశ్రమాల భట దీక్షలో నున్నపుడు కాళ్ళకు గుత్తలు చేతిలో చిరు తలు నల్లని దండము తెలపగయు నితర దృష్టి నగు మోము కంచువలె అంగవ మ్రె గురు అర్చిరావ్యముగా నుండు కంఠద్వని చంచలత—ఇట్టి రూపు శిఖా విభావముల కాకరు డయి పెద్ద జనసమూహములో అచ్చె జగద్దేయమైన వ్యక్తి ఆంధ్ర రత్నము.

గోపాలకృష్ణయ్య ఆంధ్ర ప్రాచ్యులులలో తెలవాదీ వైదికుడు హరితన గోప్రభాను ఇంటిపేరు దుగ్గిరాల చారు స్వగ్రామము గుంటూరు జిల్లా నేపల్లె బాలాకా తూచినపూడి గ్రామము కంద్రీ రామస్వామి తల్లివీరమ్మ ఈ సీతారాముం పూజాఫలమే ఈయైక పుత్ర రత్నము ఆ సీతారాములే అతని జ్యేష్ఠదైవములు కృష్ణాశీర్వా పండిగాను బాలాకాలోని పెనుగండ్రిలోలు గ్రామములో 1914-1889 వ సంవత్సరము ఆదివారమునకు నది నదియగు నిర్దోధి నంద్యూర శ్రీధర్ కుర్త చతుర్థివాడు గోపాలకృష్ణయ్య జనన మొందెను పుట్టిన మూడవ వారే తల్లి దిగవంతురాలయ్యెను మూడవ యేటనే తండ్రి స్వర్గస్థుడయ్యెను అందుచే అతని తాల్మ మంతయు అతని ఎవో తండ్రి శివరామయ్య అతని ముత్తవర్గార్థ పోషణలలో గడచెను.

గోపాలకృష్ణయ్య తన ప్రారంభ విద్యను తూచిన పూడిలోను, మాతృమిత విద్యను గుంటూరులోను నేర్చెను అతడు విద్యార్థి డాలో చదువు మీదకంత ఆట పాటలు నాటకములు చిల్లర ప్రవృత్తులు మున్నగు చాటిపై నెట్టుచు క్రద్ద హుళిమం దెంచువాడు ముత్తవర్గ వల్ల తల్లి గీతములు పాటలు ఎన్నియో నేర్చుకొనెనట 1906 వ సంవత్సరము పెల్లిటర్తివెనకే పరిశోలో కృతా ర్థులుగామితే కాపట్లకు వెన వనవని మార్చుకొనెను, మరుసటి యేడు అతడు ౩ పరిశోలో నున్నదయ్యెను.

అత గోపాలకృష్ణయ్య అచ్చట ౪౪ వాతీయ నాట్య మండలి ని స్థాపించెను (1907) తదుపరి అచ్చి బాలాకా

అప్పటిలో కొంతకాలమే గుమాస్తాగా ఉద్యోగముచేసి
దానికి రాజీనామా యొక్క 1881 గుంటూరులో ఎన్ ఓ
క్లాసు చదువ్వ వారంభించెను

చిత్రము-188

దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య

1911 లో గోపాలకృష్ణయ్య ఉన్నత విద్యనై పడివల్లి
నరసింహారావు గారితో కలిసి నీను కేసుకు సంబంధించెను
అతడు 1911 నుండి 1916 వరకు ఎడిటర్ విశ్వవిద్యాలయము
లో అధ్యయనము చేసి ఎం ఏ పట్టమును సంపాదించుకొనెను
పీనులో నున్న కాలమున నున్నంత తత్వవేత్తయ్యు కళావేత్తయ్యు వగు బాక్టరు
అనంద కుమారపాపయ్యగారితో పరిచయము సంపాదించు
కొని, కొంతకాల మాత్రమి యొక్క కృత్రుత్వ యొనర్చి
అతనికి గౌరవ అభినయ దర్శనము అను సంస్కృత
గ్రంథమును ఇంగ్లీషు లోనికి అనువదించెను

1916-1917 లో రాజుపాండ్రవరము ప్రభుత్వపు

ప్రెయిసింగు కళాశాలలో అధ్యాపకుడుగా చేరి పది
చేసెను ఆ కళాశాలాధికారుల వడ్డీ అతనికి పరిపతక
అ యుద్యోగము నుండి విరమించుకొనెను తరువాత
1917 వ సంవత్సరములో బందరు ఆంధ్ర జాతీయ కళా
శాలలో అతడు అధ్యాపకుడుగా చేరెను అప్పటి పది
మాత్ర అతనికి రుచించ నందున ఆ పదవిని తిలోరకము
లిచ్చెను

1920 లో శ్రీ గోపాలకృష్ణయ్య "శ్రీమదాంధ్ర
విద్యాపీఠ గోష్ఠి వి స్థాపించెను మరుచటి యేడు గాంధీ
మహాత్ముని అవహేయార్థముననే చేరి స్వరాజ్య పాఠ
వల్ల చీరాల చేరాల పన్ను విరాళకర నడువమును
సాగించి ఇంగ్లీషు ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటించెను
అ పందర్బముననే రానుదండు ను స్థాపించెను 1921-
1922 లో రాజీయందోళన ఫలితముగా ఓ ఏదాది
గోపాలకృష్ణయ్య కారాగారవాసముపండు గడచెను

1922 అక్టోబరులో కారాగారము నుండి విమోచ
నము బరిపది కైలునుండి రాగానే నవ్య బ్రాహ్మణ
ధర్మ ప్రబోధము సాగించెను 1922 లో అఖిల భారత
కాంగ్రెసు ప్రధాన కార్యదర్శిత్వమును వహించి
కాంగ్రెసు రాజీయములను చక్క తెల్పుపాగెను 1924
1925 లో ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ స్వరాజ్య పార్టీ
కార్యదర్శి పదవులను చేపట్టి రాజీయ రంగమున
ప్రధానపాత్ర వహించి పరిక్రమించెను

గోపాలకృష్ణయ్య అత్యంత మేధావి యగుటచేతను,
కాని గతులను దృష్ట్య యించుచుకొని మానవ సంఘమును
అవర్ణనంపముగ సంస్కరించ నలయు నను మహాకాంక్ష
గలవాడగుట చేతను పాత ధర్మాపై యునించు మహా
కలయంతో అతనికి పొవగెడిది కాదు మహాకైకాలతో
సంపూర్ణిమానముతో ధర్మాభిమానముతో చేకూర్చిన
ముతో సర్వకలంక స్వవంశ్యముగా వ్యవహరించి
చారించి పరిశ్రమించి వెలుగొందిన ప్రతిభావంతుడు
గోపాలకృష్ణయ్య

గోపాలకృష్ణయ్య తయారోగముచేతు గురియై సుమారు
చాలుగు రువేత్సరములు పని 1926 వ సంవత్సరము
జూన్ నెల 10 వ తారీఖు ఆదివారమున గుంటూరులో
దివంగతు బయ్యెను ఈనది ధర్మపత్ని యగు శ్రీమతి

దుర్గాభవానియు ఏకైక పుత్రుడుగు రామచంద్ర మూర్తియు పశేపులై యువ్వారు

గోపాలకృష్ణయ్య తీర్థిభాగయములు మూడు 1 రాజ తీర్థిభాగయములు 2 విద్యా విషయభాగయములు 3 దర్శన విషయభాగయములు

రాజతీర్థిభాగయములు రాజతీయ రంగములో గోపాల కృష్ణయ్య తిక్కభట్టతో బృహదాశయములతో వర్ణించెను అతని చీరాల రంగము గాంధీమహాత్ముని అవహా యోగ్యము వర్ణితో వొక నిరుపమాన పుట్టము బాద్మిని యదర్శనము కంటి చీరాల-పేరాల యదర్శనము మిన్న యైన దని పెద్దలై నంతాచిని యువ్వారు చీరాలలోని 18 000 మంది ప్రజలు గోపాలకృష్ణయ్య బాల్యకవ్య మున కన్నుల సీరాళరణమునకు కదంగి గ్రామ శ్యామ మొనర్చి పదునొకండు మాసములు పరవళ బాస మొన ర్చుట ఒక అపూర్వ చరిత్రాత్మక ఘటనము అది యొక ప్రశస్తిపన్నయై ప్రభుత్వోద్యమము అది తిరిగి ప్రభుత్వ మున కొక సకాలు ఆ యాశ్చర్య ముగిసిన పరిపాలన నొక మొండించుట కయి గోపాలకృష్ణయ్య అచ్చుల వొక వంచాయితీ పాలనమును వెలొక్కి వర్ణించు చోటిను నీ ప్పంది సహాయ మవరము లేకుండా గ్రామ పాలన వ్యవహారమును వంచాయితీ మూలమున జరిపించెను ఈ చీరాల-పేరాల నమరమున నీరచాయలపై విరాజిల్లిన విధమునకు ముదితులై గుంటూరు తిల్లా పొన్నూరులో సమాజేష మయిన తిల్లా అంధ్ర మహావళచారు గోపాల కృష్ణయ్యకు అంధ్రరత్న మిగుల మొనంగిరి (1921)

అంధ్రరత్న దుర్గారాం గోపాలకృష్ణయ్య తన ప్రజ్ఞా విశేషముచే తన తీర్థ వ యేట అతని భారత కాంగ్రెసువని భార్యదర్శిగా నియమితుల బాగలిగెను భారత నివర్తితుల తోలి అర్హులు లయన బాలు రాజేంద్రప్రసాదుగారు అనాడు గోపాలకృష్ణయ్యకు సహాభ్యర్థిగా ముండిరి గోపాలకృష్ణయ్య భార్యదర్శిగా మన్న రామున పే రొంద వెంకటస్వామ్యవంతులు కాంగ్రెసున కధ్యక్షులుగా ఎన్నికొనబడిరి ఈతని హయాము లోనే కాంగ్రెసు భార్యలయియు ప్రయోగ ముండి విజయవాడకు మారెను 1928 క సంవత్సరము పెద్దెంబరులో తీర్థిలో అపారాధం కాంగ్రెసు సమాజేషమును తడువరి 1928 క సంవత్సరము

పెంబరులో కాకాడలో పారాధం కాంగ్రెసు సమా జేషమును ఇతడు దిగ్విజయముగ జరిపి యువ్వారు

తేడు భారతీయుల జాతీయ వ కాళ పై నైలయు చక్రము నకు దుర్గారాం గోపాలకృష్ణయ్య అమోఘ బాద్మి నై తీర్థి కారణము ఇది ఇహ పర పాపకము వ్యవస్థాపకాయయ్యకము సని అతడు మారించెను 1947 అగష్టులో దేశ ప్యాపిలత్యముతోపాటు అగోళ చక్ర రూపమున భారతీయ పకాళము అవతరించెను

గోపాలకృష్ణయ్య రాజతీయ రుంగ రధ గర్వము నకు పర్యోత్కృష్ట నిదర్శనము అతడు నిర్మించిన రామదండు అను సంస్థ స్థాపనమే అతడు సహజముగ రామ భక్తుడు వ్యవస్థాపకము రామరాజ్య మని యాతని నిర్వచనము రా అనగా రాజ్యము ను అనగా మనది (భార తీయుండి) అని అంధ్ర రత్నము చతుశ్చరించెను ఇట్లు రామరాజ్యము నందు వ్యవస్థాపక పేరారథ విధానమే రామదండు విద్యాంధ్ర చతురత (1921)

విద్యా విషయము గోపాలకృష్ణయ్య ప్రసక్తముగ విద్యావైత్త అతని యర్థ స్థానము గురుస్థానము గొల్పెయే యాతని తీర్థిభాగయము గోపాలకృష్ణయ్య ఇంగ్లండున కేగి పాశ్చాత్య విద్యాభ్యాస మొనర్చినను మన దేమందు తీర్థిమ బారు వెలొక్కినది అప్రాచ్య విద్య యది విర లించెను జాతీయ కళాకాలం యందలి జాతీయతను గూడ కంటించి క్రీమదాంధ్ర విద్యాపీఠ గోష్ఠి యను పేరున విశ్వవిద్యాలయ రూపముగ వొక ప్రధాన సంస్థను అతడు వెలొక్కినను

గోపాలకృష్ణయ్య రూపొందించిన విద్యా విధానములో గల తీర్థి భాగములు మూడు అవి 1 బాలిక 2 పెద్ద బాలిక 3 విద్యార్థిగము అనునవి

బాలిక విభాగము వందు విద్యార్థుల వ్యయ న వ్యభా చానుగణముగ వారిని అయిదు తరగతులుగా విభజించ వలయును 1 వ తరగతి వృత్తి ప్రధానముగా గలవారు 2 రోజు వృత్తి ప్రధానముగా గలవారు 3 రోజు వృత్తి ప్రధానముగా గలవారు 4 వములు 5 మిశ్రులు అందు వములు బాల అయిదుగ నుండురు వ తరగతి ప్రమా వృత్తి ప్రధానులు తుల్య సంఖ్యావిలుగ నుండురు గణ తీర్థియ పమక యెవ్వరి యందు వ ర్తిల్లునో బారు వములు

అట్టి వారుంటుట దుర్లభము లనిచివో నదులైన వములగుటచే పాపాచ్యుతా మార్గములు చాలి యెడ వ్యర్థములు కావున పాపాచ్యుతముగ వాలు గణముల వారుంటురు చిత్తగణమువారు రక్షి గణమువారు కమో గణమువారు మిత్ర గణమువారు శుభాలుగును తరగతుల పేర్లు

ఊర్వికృష్ణ గణముల మూడు శ్రేణు లెర్పరును ఉప నిడులైన బాలకులు ప్రథమ శ్రేణి వారు ద్వితీయ సంవత్సర శతాబ్దము నొందువారు ద్వితీయ శ్రేణివారు తృతీయ శ్రేణివారు కాంతుని చిత్తవృత్తి పాంగిపాంగముగ తెలిసికొనవలయును ఈ స్వభావ విధియము బాలకులు ఉపనిడులైన యారు మానములను మించని కాలమున జరుగ నలయును అంతవరకు ఖల గోత్ర సంప్రదాయ బాతకారుల సూచనల వారధిములుగ చేసికొని శిశు ప్రముము నిర్వర్తించి జీవనలయము

పెద్ద బాలిక ఇందు గణములు వాలుగే యెను ఊర్వికృష్ణ గణమునకు శిశువారము వాలుగేండ్లుండును కావున శ్రేణులు వాలుగేం యందును ఇతర విషయము లందు బాలశిశు విభాగము నందు వలెనే అధికార విధేయ మార్గము అన్వయించును

నిర్వర్తకము ఈ విభాగము నందు విద్యార్థి నొనగడు శిశు పద్ధతి, పై రెండు శిశు పద్ధతుల కంటె నిష్ఠుడుగా నుండును కావున ఇందు గణ విభాగము శ్రేణి విభాగము వర్తింపజేసి నిష్ఠుత్వాగమున శిశు ఎకాగములతో ఊర్వికృష్ణ-దానికీ ఊర్వికృష్ణ అశ్రమ మేర్పరుటయు తదాశ్రమా భివముల పర్యవృత్తాన విధేయ నిష్ఠుత్వము గల వారగుటయు కారణములుగా ఇచ్చుట తధికార విధేయ నులక పాఠ్యము

గణ విభాగ విషయమునకు ఉపాధ్యాయుల వెల్లి కొనుట యందును తరగతి యందలి విద్యార్థుల సంఖ్యా నిర్ణయము నందును అనువంశిక దగిన వియమములు ఈ విద్యా ప్రధానిక యందు వివరియించినవి మరియు విద్యార్థుల కాలిక మానవ వివరమునకై అయి గుణ గణముల వాటి వగవట్లుగా పేర్కొనబడ దగిన అవోరము, వ్యవహారము నిద్ర ఉపాధ్యక్షతలు వృత్తులు మున్నగు వంశములను గూర్చి గోపాలకృష్ణయ్య చక్కని వియమములను

విలువించి యున్నాడు. గోపాలకృష్ణయ్య విద్యా విభాగము లాఖ్యమైనచే కాక విప్లవాత్మకమును నై యున్నది

దర్శ ప్రవక్త 1922 వ సంవత్సరములో కాచాగార విముక్తులైన ఎన్నుట గోపాలకృష్ణయ్య నుక ప్రవక్త అయ్యెను బ్రాహ్మణ్యమే యెల్లరకు పరమతత్వము అందరును బ్రాహ్మణులు కావలెను నిర్వాణ్య బ్రాహ్మణ గోష్ఠిగ సంపేదించెడ వలెను అని అతడు ప్రవోధించి పాగెను హందువుల కాతడు అస్పృశ్యుగా విచారణావశ్యకము నోధించెను గ్రామ్యులకు మంత్రోపదేశముచే ఎల్లరకు ద్విజత్వము వొనగ అతడు పరిశీలించెను ఈ యుద్ధమునునకు లిఖకముగా ప్రతి గ్రామముందు బ్రాహ్మణగోష్ఠులు నెలకొల్పవలెను గోష్ఠి పట్టణ లందరు ఏ కుటుంబ వారైనను సచే బ్రాహ్మణులు గవే పరిగణించు అందురు గోష్ఠి తత్వములను విధులను అతడు నిర్వహించెను బ్రాహ్మణ్యవృత్తి అను పేర నొక మాత్ర గ్రంథమును నిర్ణయ మొనర్చు వానెను

ధార్మిక విషయములం ద్విజ తత్వ లక్షణములతో కొందరు బ్రాహ్మణులకు లభించెడి హాథి కాటు ఇదవది నెలకొన కావచ్చునములు పంపి వారి సమ్మతితో 1921 లో ప్రథమ బ్రాహ్మణగోష్ఠి నేర్పరుచవలె పది అతనించెను కాని అతని ఆరోగ్యము చెడినందున అత చేమియు లేయ జాలక చోయెను

గోపాలకృష్ణయ్య ఉపబ్యాస ధోరణి ఎంతయు అక్కరలేయ ముగా నుండును అతడు ఉపబ్యాసమును ప్రారంభించి నను శ్రీమద్రమారమణ గోవిందోపాధి అను నివాసముతో ప్రారంభించెదవారు హావ భావ విరాసములతో కూడిన అతని యుపబ్యాసములు అనుభవజేయుండును అని వోస్య రసవత్కముగను చమత్కార విలంపముగను గానయుతముగను అపూర్వ రచనా శోభితముగను కారక పాపప్రదాయక విజ్ఞానక లంఘనముగను ఉండును గోపాలకృష్ణయ్య వాగ్ధోరణి శ్రవణ చేయమై పౌరయోనందకరమై పవిత్రోత్తేజఃవృత్తి మహాకార్యరూపాహుమై, అనుపమానమై యుండెడిది అందుచే అతని యుపబ్యాసములు వినుటకు ప్రజలు కుమారాల పడి తండ్రివ తండములుగ నచ్చేడి వారు ఇతడు ఉపబ్యాసములక ద్వారా 1వలం మానవములను మూర్ఖులు లోను గూడి

మహావృద్ధి విశ్వయములను పుట్టించుచు వ్యాఖ్యానించుటలోను ప్రజాశాంతి అభియోగవ్యాపకములను విమలము ప్రజలు మాటవదలకులు కానుటగా వమర్పించుకొననుచునా పరిహారము

గోపాలకృష్ణయ్య అచార్యులైనను రాముడు అతని కల్గి దండ్రులు సీతారాములు వారిటీయ రామదండ్రులు అదర్శ గ్రామము రామనగరు వాటియ తెండా హను మద్వక్షము స్వరాజ్యము రామరాజ్యము అతని దృష్టిలో అంతా రామ మయమే

1922 వ సంవత్సరం డిసెంబరు నెలలో గయా కలెక్షన్లను మహావృద్ధుల జేతలందు చిత్రరంగములను అధ్యక్షులుగా నుండి మహావృద్ధుల గోపాలకృష్ణయ్య పరిపమేతులైన వెదతెను అప్పటి యాతని రాజీయ చిత్రవృత్తి ఈ క్రింది శ్లోకమున ప్రతిబింబించుచున్నది

నయాదే రిఫారమ్ - నవాబ్బులు ప్రేముం

నకాబ్బిల్ నకు బ్రీ - వికాబ్బిల్ పరంహా

స్వరాజ్యాది హంకారంగ్ల రాజ్య నియంతృ

పరంగి పరంగి - కృంగి కిలోతు

గోపాలకృష్ణయ్య సంస్కృతము నందును పక్కగ కవిత్వము చెప్పగలరానై యుండును తిరుచిరాపల్లి నైలు నుండి 1922 వ సంవత్సర అక్టోబరు 28 వ తేదీన విడుదల కాగానే శ్రీరంగ కేత్రమున శ్రీ కావేరి నది యందు పాడునై శ్రీరంగనాథుని దర్శించి శ్రీరంగనాథ ప్రభోధాష్టకము అను కీర్తిక గల ఎనిమిది సంస్కృత శ్లోకములతో భగవానుని మ్రొతించెను నైతి తెలియుటకై ఒక్క శ్లోకమును ఇచ్చు ఉదాహరించుచున్నాము

శ్రీరంగేశ కృపాశో కమిళ మన నకా

ధృత దీక్షావరంగ

పాస్వరాజ్యానంద పీఠా నరనకద్రువము

త్రిష్టభో రంగనాథ

త్రేతాయాం రామచంద్రాకృతి ర్భుత భవనా

ప్రీతి నై హస్త్యో భూమి

ప్రాప్తోహం న ద్రమాణాంభవ భవన కథాం

వస్తువై గతోష్ణ

అంధావృద్ధుడు కళాద్రి యందలి రామచంద్రు

దనియు ఏమివాద్యము శ్రీరంగనాథుడనియు గోపాల కృష్ణయ్య విశ్వాసము

గోపాలకృష్ణయ్యకు ప్రయత్నము గుర్తొకరా మియ్యది

మార్గేమార్గే కాళిదాస రంజితే

వేద్యాం వేద్యాం కృష్ణ రంజితే

గీతే గీతే మంత్రాలాపనోష్ణి

గోష్ఠ్యాం గోష్ఠ్యాం కృష్ణాం రామచంద్ర

గోపాలకృష్ణయ్య కవన గూర్చి చెప్పకొన్న ఈ క్రింది పద్యము చదువరులకు వివేచనముగా నుండగలదు

వేదాంతములకోడ వెక్కిరించకలోడ

తెచ్చెల్ల పాగించు - రీతి నెనడు

అక్షయ మొక్కటి తేక - యక్షగానములతో

వారింబు వృధవచ్చు - మమ చెనందు

చీరాల వేరాల చిన్ని గ్రామంబుల

దోన మెప్పుకొంప - దీని నెనడు

అంద్ర రత్నంబులను - నవామిళోష్ణు

పెద్దలంచును మది - నెన్న చెనడు

అట్టి గోపాలకృష్ణుని - హృదయ నరక

గోళ్యువృద్ధిగా వేసి - కొరక దీర్చె

గాక (పట్ల) పగ్గము లుండునే - గాడ్డు నై న

రామచంద్ర కళాంగ శ్రీ - రామలింగ

గు పెం గు

దూరదర్శనము (Television)

దూరమున నున్న చిత్రముల యొక్క చాటి కర్తముల యొక్క ప్రేమ (transmission) పునరుత్పాదనముల (reproduction) పాఠశాల కళా సంవిధానము దూరదర్శనము అనబడుచున్నది ఈ పాఠశాల విధానము యొక్క ప్రభావ ఎలాగదా ఇది దూరదర్శన దృశ్యము యొక్క పాఠ విద్యుత్ చిత్రముగా పరివర్తించబడును అనంతర మా విద్యుత్ చిత్రము విద్యుత్ ప్రేరణము (impulse) క్రమపరమపరగా (orderly sequence) తిన్న మొనరులందును విద్యుత్ ప్రేరణములు ఒకదానివెంట మరొకటి ప్రసారణ మార్గమునై ప్రేమి శము అగును ప్రతిగ్రాహక స్థానమున (Receiver) విద్యుత్ ప్రేరణము మరల అనుగుణములై వాంఛితరూప

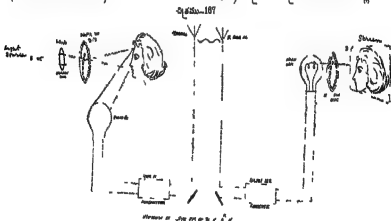
క్రమ వరంపరలుగా వరిచే ద్రవము చెందును ఇది వాటి ప్రక్రమ స్థితిలో దర్శన యవస్థితై (viewing screen) పువస్పష్టమైన మొదటి అడుగు

నేత్రము యొక్క ప్రభావశక్తిని దర్శనశీర్ష ప్రస్థితి (persistence of vision) దూరదర్శన సాంకేతిక కళావిధానమునకు దుపయోగించి అదీనది అంటి నుండి కాంత్యుద్గమ స్థానము (source of light) తొలగించి అదే కాంతిని గూర్చిన శాస్త్రముద్రమ దాదాపు 01 కణకాలము తనలో ఇముడ్చు కొనును అందుచే చిత్రవంధావ క్రమము (image synthesis) 01 కణములోనే ఘటించినచో చిత్రము ఖండములుగా పువస్పష్టమైన మొదలుచున్నదను విషయమును నేత్రమేయగు జాంతు దర్శన అవస్థయొక్క శీర్షశక్తి మంతయు సంకతముగ ప్రకాశమైనదా అనువస్థ గోచరించును అదే చిత్రము ను వలన కణమునకు వదిలి వేయి ముల కంటే అధికముగా పువస్పష్టత చేయుటకును దాని ననువరించి చలనచిత్ర విధానము నందు వలె దృశ్యచలనమును (motion of scene) కల్పించుటకును సాధ్యమగును

దూరదర్శన సాంకేతికప్రక్రియలు
(Television Techniques)

దూరదర్శనమునందు భిన్నములైన మూడు సాంకేతిక ప్రక్రియలు ప్రతిపాదించి అదీనవి (1) యాంత్రిక నిప్కో డిస్క్ ప్రక్రియ (Mechanical Nipkow Disc System) (2) దృశ్యయాంత్రిక స్కోపాని ప్రక్రియ (optico Mechanical Scophony System) (3) ఋణద్రవ కిరణ మూర్తిక ప్రక్రియ (Cathode Ray Iconoscope system) మొదటి రెండు ప్రక్రియలు చారిత్రక ప్రాముఖ్యము మాత్రమే కలిగి అప్పుడే దూరదర్శన సాంకేతిక విధానము మూడవ ప్రక్రియ ననువరించి వ్యవహరించుటకు చున్నది ప్రదమ వ్యక్తియ ప్రక్రియలు మాత్రమే ఈ వ్యాఖ్యను చర్చనీయాంశములు

నిప్కో డిస్క్ ప్రక్రియ (Nipkow Disc System) దాదాపు 50 సంవత్సరాల వ్యాప్తముగల ఒక క్రమణి రిండుము (rotating disc) దూరదర్శన విధానమును (object to be televised) చిత్రీకరించును (scanned) ఈ రిండుము అందు ఏకవర్తిత ద్రవ పరిమాణాల రంధ్ర వరంపర వీర్వది యందును క్రీ శ 1884 లో ఈ రిండుము నిప్కో అను శాస్త్రజ్ఞునిచే కనిపెట్టుటకు వలన దీనికి నిప్కో రిండుము (Nipkow disc) అను పేరు కల్గినది శక్తిమంతమైన ఒక కాంతివిద్యులము (source of light) రంధ్రములను ప్రకాశించే తేయును చిత్రీక

చిత్రము 1

పదార్థము పరివర్తన రంగ్రహణముచే ప్రకాశిత మగును ఆ పదార్థ ముఖ మంతయు చిన్నచిన్న ఖండములుగా (strips) విశ్లేషణ మగునట్లు ఈ రంగ్రహణము చేయుచున్న వ్యక్తి రంధ్రము పై వచ్చుచి కాంతి కిరణమును వ్యవహరింప జేయును ఆకిరణ వ్యవహారము పదార్థములము యొక్క చితిన్న భాగములను పృథ్వీకాంత ముద్దీపింప జేయును కాని వింతము జడమున కెన్నిచర్యాయములు ఎరివర్తనము చెందునో అన్నిచర్యాయములు జడమునకీ కిరణోద్భవనభంగిమము అవ్యక్త మివర్తనబడును పదార్థ ముఖమును మొత్తముగా విశ్లేషించు అడ్డపునుకల (horizontal strips) పంఖ్య వింతము నందలి రంగ్రహణముల సంఖ్యతో సమానముగా నుండును ఒకానొక నియమిత కాలమున రెల్లాచెదరగు కాంతి పుంజము యొక్క ఈ స్త్రీక్షణ ఆ సమయమున విశ్లేషణమును కాంతి కిరణములు పడు పదార్థముఖ భాగముపై ఆధారపడి యుండును నల్లని కనుబొమలు అల్పశీల పుంజమును చెదరగొట్టును కాగా రెల్లని రంధ్రములు అధిక శీల పుంజమును చెదరల్లును అట్లు వస్తుముఖము యొక్క చితిన్న భాగములచే రెల్లాచెదరగు కాంతి కిరణముల స్త్రీక్షణ విస్తరితులుగా మారుచుండును

రంగ్రహణము గుండా ప్రయాణించుచు పదార్థముపై ప్రవహించు కాంతి ఛాయాచిత్ర పట విద్యుద్బలముతో (photo electric cell) ప్రవేశించును ఈ విద్యుద్బలము కాంతి ప్రవేశక్రమమును (sequence of light impulses) తదనుగుణమైన విద్యుత్ప్రేరణ క్రమము (sequence of electric impulses) లోనికి మార్పును ప్రతి ప్రేరణము యొక్క తక్షణకాలము (instantaneity) విలువ అదే సమయమున ప్రకాశకరమగునగున వస్తుముఖ భాగముపై ఆధారపడి యుండును అందుచే కాంతిని చెదరల్లు నింజము (disc) వలన ద్రించు వస్తువు ఛాయాచిత్ర పట విద్యుద్బలముతో విద్యుత్ప్రేరణములు ఉత్పన్నమగును ఈ విద్యుత్ప్రేరణోత్పత్తి స్త్రీక్షణకాలము గ్రహపరిణామములను దూరదర్శన వస్తుభాగముల కాంతిచ్ఛాయలను ఈవస్తు భాగములు విశ్లేషించుటగ్రహమనగును అనుగుణ్యముగ నుండును ఉచితకరీతో ఉపయోగములపై న (amplified) ఈ ప్రేరణములు, రేడియోట్రాన్స్

మిటరు యొక్క అరంగముల శీర్షిక కంపన ప్రమాణమును (high frequency) గునట్లు ఎరిచేను కొనుటకు ఉపయోగించబడు చున్నది ఆ ప్రేరణముల బుడు పరిచల్ (aerial) నుండి రేడియో తరంగముల వలె ప్రసారము చేయబడును

గ్రహణము (Reception) - ట్రాన్స్ మిటరు వద్ద ప్రసారితమిం గు తరంగములు గ్రహణస్థానముల (Receiving stations) యందును సీరియలు చే గ్రహణ బడును ఈ తరంగములు కాపాయన ఘాతములు (thermionic valves) అనబడు సాధనముల సాహాయ్యముచే ఉపయోగములై బోల్టనడినము (Neon lamp) నకు అనువంధించ బడును ఈ బోల్టనడినముల స్త్రీక్షణ గ్రహణ సంతకము (receiving signal) నంది కొచ్చు తగ్గుల (fluctuations) వలన మారుచుండును సక్రమముగా జ్ఞాతించు వస్తు తీవ్రతను యొక్క ప్రతిక్రియ (response) అతి వేగముగ మండుటచే తీవ్రత యందు కలుగు మార్పులు జడమునకు ముహూ 105 పై కిల్ల కంపన ప్రమాణములతో (frequencies upto 105 cycles/second) సంభవించ వచ్చును ఈ విధముగా దూరదర్శన పదార్థము గల విద్యుత్ప్రేరణములు కాంతి ప్రేరణములుగా మరల పరివర్తన మొందును ఈ కాంతి ప్రేరణము పదార్థము యొక్క కాంతిచ్ఛాయల ననుసరించి మార్పునగు లగుచుండును కాంతి ప్రేరణముల నుండి దూరదర్శన పదార్థములను పునర్నిర్మించుటపై నిప్కో డిస్కు నింజము (Nipkow disc) బోల్టనడినమున తెదురుగా అమర్చ బడును ఈ నిప్కో డిస్కును ట్రాన్స్ మిటరు వద్ద నుండు మరియొక నిప్కో డిస్కును బోలియుండి అదే వేగ ప్రమాణముతో పరివర్తించుచుండును నింజ రంగ్రహణ ద్వారా ప్రసారమగు కాంతి యవధిక పై పడునట్లు చేయబడును అయవధిక దూరదర్శన పదార్థము విశ్లేషించబడు విధముగనే విశ్లేషించబడును ఎల్ల సమయములై సమయమిత మిద ఆ వస్తువు తునుక (strip) మాత్రమే ప్రకాశించు చున్నను దానిపై కేంద్రీకృత మగు దృష్టికి పూర్వచ్ఛాయ గోచరించును అట్లు ములై న తునుకలు ఒకదానిచే మరయొకటి వేగముగా వెంజించుటయు దర్శనశీర్షిక ప్రవృత్తియు

(persistence of vision) ఇందును వాడడములు

దూరదర్శన వస్తువు యొక్క, ప్రసక్తి రక్తాంశమునకు
 కేంద్రము (transmitting) గ్రాహక (receiving)
 విచ్ఛేదన లింకముల నడుమ సంపూర్ణ శక్తిని (syn-
 chonism) అత్యంతశక్తియు పునర్నిర్మిత దూరదర్శన
 వక్రార్థము యొక్క, వివరణము (definition) లింకము
 ఉప కరణము కేంద్రాంశములను యొక్క, నూరు కి.మీ.
 మూలకర లింకము (horizontal lines) అత్యంతశక్తియు
 అగునప్పటి దూరదర్శన వక్రార్థమునకును ఉపకరణము
 దూరార్థమున కింక వక్రార్థములను పరిచే విశేషము యొక్క
 జనునకు అంగ విచ్ఛేదన లింకమునకు నును గు నూరు
 రంధ్రముల బంధనములను ఆ లింకము ఉపకరణము
 నము కింక వక్రార్థములను పరిచే లింకము వలెను
 యాంత్రిక పరికరముల ప్రయోగ ఫలితముగా దూర
 దర్శనశక్తి వక్రార్థము యొక్క, ప్రసక్తి రక్తాంశమునకు
 యందు లింకములను దూరమున
 బంధనము పరిచే విశేషము
 (Cathode Ray Iconoscope system)

విశ్లేషణ విధానము కొరకై ఋద్ర ప్రవహింప (cathode ray) సంబంధమగు అయాంత్రిక ఉదరహాస విద్యుత్ప్రవాహము కిరణమును (electronic beam) ప్రయోగించుచునే కూడరవర్ణ హాసేతిక విధానము విశేషముగా అభివృద్ధి చెందినది ఈ విధానము వందల ముఖ్యాంశము లిది

(1) ప్రేక్షకయంత్రము (telemixer) వద్ద నుంచి మొదట తెలిపా (భాయా పటగ్రహణ యంత్రము) లేదా జ్యూరిస్కోప్ (Zwoyriak & Iconoscope) అను విశిష్ట విద్యుత్ భాయా పట గ్రహణ యంత్రము (scanning camera)

(3) కిలోస్కోప్ (kinescope) అను నామధేయ కటోడ్ రే విశ్రమము (cathode ray oscillograph) విశ్రమ విస్లేషణము (Interlaced scanning) అను పేరు గల అభివ్రజ్యోగ విశ్రమమును (device) గలగ్గ దూరదర్శన గ్రాహక యంత్రము (Television receiver)

పై స చూపబడిన విధముగా వ ప్రశ్ని ఆకారముగలిగి

చిత్రము 169

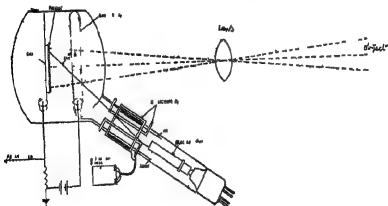
[illegible]

Figure 2

పరిమళం 2

గాలితొరబడని (Vacuum tight) ఆ గాజు పేష్ట ములో మూర్తీ (Iconoscope) ఉంచబడును వెడల్పును మూడి యందు ఆ బల్బునందు అగ్రకపులేకు ఉండును ఈ బల్బు వెనుకవైపు ఉపరితలముపై చిత్రము వకు దూరమున ఏకాంతముగా (uniformly) బొహ్రపు పూత (metallic coating) పూయబడిన ఎగ్జిట్ పేటు అనునొక పాదన ముండును అగ్రకపు లేకును ముందున్న ఉపరితలము వానావర్ణకచిత్ర మైన చిత్రాలంతరణ ఫలకముచే (mosaic) కప్పబడును అసంఖ్యాకములైన ఆల్టాకార రణక గుళికలచే ఈ వర్ణ కచిత్ర చిత్రాలంతరణము నిర్మిత మగును

కాళికా (tube) నిర్మాణ కాలమున పైన పేర్కొన బడిన చిత్రాలంతరణము వకు శ్రీ కళాపుము (cerium vapour) ప్రాణవాయువు (oxygen) ప్రయోగింప బడును తత్ఫలితముగా ప్రతి గుళికయు రజశామ్లనిద్ర శ్రీక (oxide of silver and cerium) మయమగు ఉపరితలమును కలిగి యుండును మూలద్రవ్య యంతమగు ఈ పశ్చేకవసుతుకు (combination of elements) వాయుగ్రవిద్యుత్తుల (photo electric effect) మను పేరు గల యొ విచిత్ర లక్షణ మేర్పడును కాచిపై వెలుగు ప్రసరించినపుడు ఋణ విద్యుత్కణములకు (electrons) వెంటనే విముక్తి కల్గిం బడు యొ లక్షణము పైన చెప్పబడిన రణక గుళికలు ఒంటొంటి నుండియు గురుతుపట్టుము నుండియు ఆకాశముచే విద్యుద్బంధన మొనర్ప బడుట (insulated) వలన ప్రకాశము (illumination) కలిగితముగా ఏర్పడిన ఋణవిద్యుత్కణముల వల్లముచే రణకగుళికలకు ధనవిద్యుత్తులను (positive charge) సంక్రమించును ప్రతి గుళికకును సంక్రమించు విద్యుద్బంధనము కాచిపై వకు ప్రకాశ కక్తిని ప్రకాశక మైన కాళ పరిమితికిని యోగ్యవమామన (proportional) నుండును

కార్యనిర్వహణ విధానము చిత్రాలంతరణ ఫలక ముపై తేలికైన (optical image) తేలికైన రింపబడినపుడు ఉపరితల మంతయు ధనవిద్యుద్బంధన (distribution of positive charge) మైపట్లు

గోచరించును ఇది చిత్రము నందలి కాంతి ప్రపాకముతో తుల్యముగ నుండును ప్రతి రింపు యందును విద్యుత్ ఛార్జము (amount of charge) విశ్లేషణ స్థానము ల రింపులు యొక గుళికపై ప్రసేపించినవలకు క్రమానుగతముగా వృద్ధిపొందు చుండును

మూర్తీ (iconoscope) యొక్క విశ్లేషణ రింపు (scanning spot) కాళిక యొక్క అంతర్గత భుజము నందుండు ఎలక్ట్రాన్ గన్ నుండి దూరమైన వచ్చు ఋణవిద్యుత్కణ నందించ కరణముచే నేర్పడును

ఈ కరణము చిత్రాలంతరణ ఫలకమును పేరు మార్గములో విద్యుత్ దయస్కాంత కుండలముల (electro-magnet coils) యొక్క రెండు జడల (sets) ద్వారా ప్రయోదించును ఆ విద్యుత్పావహము (electric current) ఈ కుండలము గుండా వలంబడును దీని ఫలితముగా ఋణ విద్యుత్కణములు అడ్డముగా (horizontally) వేగముగను నిలువుగా (vertically) వెనుదిగను ప్రకృత మార్గమునకు తిప్ప బడును అడ్డముగా అరుగు వలన పరిమాణము చిత్రాలంతరణ ఫలకము యొక్క పై భాగము నుండి అరుగు భాగమునకు పరివర్తన జడును పీకత్కారముగా ఋణవిద్యుత్కణ కరణముచే చిత్రాలంతరణ ఫలకముపై వడిన విలయావము దీర్ఘచతురస్రాకృతితో (rectangular) ఉచ్చుచుండును

ఎలక్ట్రాన్ గన్ (Electron gun) అరునది 1000 టల్టల విద్యుత్తల ప్రమాణ స్థితిగల హెచ్చు టల్టేజీ (high voltage) లో పూరింప బడును కావున తేలికబుండును నందలి ఋణవిద్యుత్కణములు పాపీతమగు తీవ్ర గమనము కలదిగా హెచ్చింప బడును అతేలికబుండును గుళికలకు (grid) కాలువపుకు కాచి పరమాణువు లకు తీవ్రమగు కక్తిని చేపూర్పును ఇట్లు చేపూర్పబడిన కక్తివలన గుళికయొక్క ఉపరితలము ఋణవిద్యుత్కణములను వెడల గ్రహింపు (ద్బుక్రమచే విముక్తములైన విద్యుత్కణములకు తోడుగా) ఈ ఫలితమునకు (effect) ఆప్రకాశముల విద్యుత్కణోద్ఘాతము (secondary electron emission) అని పేరు ఇట్లు

విముక్తములైన ఆప్రభావములు విద్యుత్కాంతముల వంటివి దృశ్యీకరము మండి తనవైచు పూర్వకాంతి ప్రభావము (prior influence of light) ఫలితముగా వైన చెప్పి జనన గురికలకు సంబంధించు విద్యుత్కాంతములైన ఆధారపడును ప్రతి గుళికినై - ంతిపుంజము ప్రసరించుటచే ఆ గుళికి యొక్క విద్యుత్కాంతము (electrical potential) నందు అక్కడకుమగు మార్పు సంభవించును ఈమార్పు చానినై ప్రసరించు కాంతి అనుపాతము (proportion) లో మండును ఈ మార్పు గుళికి వెనుక నుండు గుర్తుఫలకము (signal plate) నకు ఆశ్రయ అంజనము (mica support) ద్వారా మార్పు జరుగును ఈ కార్యములో గుళికియు ఆశ్రయఫలకమును కలిపి విద్యుత్ స్థితి వన యంత్రము (electric condenser) వలె వర్తించుచుండు ఇట్లాకాంతిపుంజము తేజో వికరణరేఖ (scanning line) యొక్క పొడవునందు గుళికిలైన విద్యుత్కాంతముగా ప్రయోజించునపుడు గుర్తు ఫలకము నకు విద్యుత్తుల ప్రమాణ వరంజర (succession of voltages or picture-signal) = చిత్ర చిహ్నము) సంబంధించును ఇది ఆరేఖ వెంటనే యుండు అనుగుణమగు కాంతి విలసనకు మల్గుముగ నుండును గుర్తు ఫలకము మూర్తిక్షయ (iconoscope) వెలువల ముందు కల్గిన బృహత్ యంత్రము (amplifier) నకు తోడించబడును చిత్రచిహ్నము యొక్క చార్మమును మూర్తిక్ష పెంపొందించును

గ్రాహక కేంద్రము (Receiving station) వద్ద ఒక క్లిస్కోపు (kinescope) అనగా ఋణ్యువ కిరణ దూరదర్శన గ్రాహకము (cathode ray television receiver) అను ఉపకరణము (appliance) ఉపయోగింప జరుగును ఈ ఉపకరణము ప్రేమక ఛాయా ముద్రగ్రహణ యంత్రము (transmission camera) వంటిది అయితే ఋణవిద్యుత్కాంతకాంతి పుంజము (electron beam) వర్ణచిత్రాంశరణ యంత్ర (mosaic screen) లై కేంద్రీకరించబడుటకు మూలగా ఉజ్జ్వలమగు (fluorescent) అవనికైనై కేంద్రీకరించబడును ఛాయాచిత్ర పునర్నిర్మాణమునై ప్రేమక ఛాయాముద్ర గ్రహణ యంత్రమునందు విశ్లేషణము ఘటిల్లు

వేగముతోనే ఋణవిద్యుత్కాంతకాంతిపుంజము గ్రాహక యంత్రము విశ్లేషణ మొనర్చునలెను అంతేకాక గ్రాహకయంత్ర తేజాపుంజ విశ్లేషణము ప్రేమకయంత్ర తేజా పుంజ విశ్లేషణము-ఈరెండును ఏకకాలమున ఘటిల్లునట్లు చేయవలెను

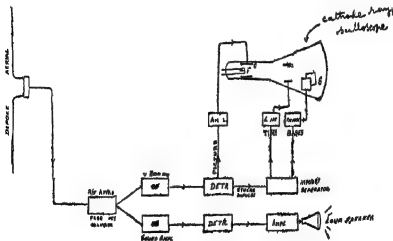
మూర్తిక్ష ప్రక్రియ యంత్రవివరణ
మూర్తిక్ష యందు విశ్లేషణ కాంతి పుంజము యొక్క అభిముఖము (impact) చే విముక్తములైన ఆప్రభావములు విద్యుత్కాంతములు కల్గి మంజుమగ కను ప్రయోజనమును పరిమిత మొనర్చును ఈ ఋణ విద్యుత్కాంతములు బృహత్ గుళికి ముందు ముందులో భవద్రువ విద్యుద్గుర్మర అంగుళీయకములై (positively charged anode ring) గ్రహించబడును కాని తొన్నీ ఋణ విద్యుత్కాంతములు చెవిరి క్రిమి భిన్నముగా చిత్రాంశరణమునై తిరిగి పడును ఇట్టిది తొంజవరకు చాతుష ప్రతిబింబము (optical image) చే ఉత్పత్తియగు విద్యుద్గుర్మర రూపమును (charge pattern) విద్యుత్ మొనర్చును ఈ తొంజములను తొలగించుట అర్థిక (orthicon) అనబడు మరీయొక గొట్టము ఉత్పత్తి చేయబడును ఈ గొట్టము చిత్రాంశరణమును విశ్లేషించుట (scanning) అభ్యుదయము గల ఋణ విద్యుత్కాంతములను ఉపయోగించును దీని వలన పరిశీలనాత్మకమైన ఆప్రభావ ఋణ విద్యుత్ క్షణోద్గారము (secondary electron emission) చానించబడును కాని కాంతి హోటాపుగా పెట్టుకొనినపుడు ఈ గొట్టము కంపనమునకు గురియగును హోటాపుకంపన గుళికి చిత్రాంశరణమును అర్థిక మగు రూపముతో సంపూర్ణము (saturated) నట్టాపర్చి, ఒకటి రెండు జలముల వలకు ప్రతి బింబమును రూపరచనము గల విస్తృత మగు వాయు తెరచే కళంక మొనర్చును 1946 వ సంవత్సరము నుండి వైన చెప్పబడిన అర్థికన్ అను గొట్టమునకు ఒక ములుగా ఇమేజ్ అర్థికన్ (image orthicon) అను శ్రేష్ఠతరమగు మరీయొక గొట్టము ఉపయోగించబడును యెప్పుడు గురుతరమగు సున్నితత్వము (sensitivity) క్రియాత్మకత (ability of operation) అనునవి ఈ

ప్రస్తుత కరగతి గొట్టుమునుకు ముఖ్య అంశములు దీనిలో
రెండు విద్యుచ్ఛాత (electrodes) అందును
(1) ఫాలోహేట యుద్ధ్రవము (photo cathode)
(2) కేటోడోపు గొట్టుము అంధోత్పత్తి ప్రభావకరణము
యొక్క కలాపములను చెరచేయుటై ప్రత్యేకముగా
అద్దము చేయబడిన అక్షరము (target) అన యుండు విద్యు
త్తుల గుణము (electron multiplier) కూడ
ఈ గొట్టుములో ప్రత్యేక స్థానమును ఫాలోహేట ప్రకృతిగ్రహణ
యంత్రము (camera) యొక్క ఉత్పత్తి స్థానము
(output) వద్ద కేట యుండు ప్రభావమును స్వంత
మొనరుచున్న ఇది ఒక తెలివైనదగును పాథాగోప
యోగమున అంతంత కిష్ట పనులతో కూడియున్న
గొట్టుములో ఈ ఇన్స్ట్రుమెంట్ అనునది కరగతి

నిశ్చేదన సాంకేతిక ప్రక్రియ (Technique of Scanning) —

విశ్లేషణకు కార్యాచరణము శీఘ్రమై గవించుటకు సంపూర్ణముగ ప్రతి విశ్లేషణమును అవ్యవస్థిత చేగముతో అరవవలయును. ఇట్టి సంపూర్ణ ప్రక్రియ విశ్లేషణ గ్రహణము (reception) కూడ మిక్కిలి చేగముగా అరగవలెను ఈ పూర్ణాంశము మిగిల్చి విశ్లేషణము (interlaced scanning) అను ప్రక్రియవలన అలెచు చున్నది. కార్యాచరణమును పరీక్షణకును తెలుగు క్రియా విధానములలో విశ్లేషణ మొనర్చుటయే ఈ ప్రక్రియ ప్రేక్షకయంత్రము (transmitter) యొక్క చిత్రాంతరగమయవంతో 400 ప్రాథమిక గుళలు గల శ్రేణులు అర్థముగా మున్నవో నైవ పోల్చబడిన తెలుగు క్రియా విధానములలో ఒక ప్రక్రియ విడిచి మరయొక ప్రక్రియ విశ్లేషణ మొనర్చుటయే మొదటి క్రియా విధానమునందు చున్నది (అనగా మొదటి పంక్తి మూడవ పంక్తి అరవ పంక్తి మున్నగునవి) తెలుగు క్రియా విధానమునందు

చి.కము-189

PAUL T. JEFFERSON, Secretary

END 3

సమీక్ష 11

పై సంఖ్యల వదులు మేండు పరిసంఖ్యలు గల శ్రేణులు (రెండవ చాక్లడ అరవ శ్రేణులు) విశ్లేషణ మొనర్చు టును ఈ రెండు శ్రేణు విభావములు ట్టొక్కటి క్షణమువకు 50 వర్ణాయములు అవలించుటను కాచి ఈ సంపూర్ణ విశ్లేషణమువకు రెండు విధములగు శ్రేణు విభావములు అవలనరమగుటచే పూర్తి భాయా పటము వస్తుతః క్షణమువకు 20 వర్ణాయములు విశ్లేషణ మొనర్చు టును వర్ణ విక్రణాలకరణము వందు 400 శ్రేణు లుండుటచేతను క్షణ వ క్షణకాలముతో వాటి యందు ఎగము సంఖ్య గల శ్రేణులు మాత్రమే విశ్లేషణ మొనర్చుటకు చేతను విశ్లేషణ ప్రమాణము క్షణమువకు 10 000 (800 X 50) శ్రేణు లుండును

రాష్ట్రిక దూరకరణము

శక్తి భాగము ప్రశ్నోక మార్గముల ద్వారా ప్రపా రము గాదించుటకు తులకు అది ప్రపాతక వాయు పాదకమువకు (transmitting aerial) పోషక మగును గ్రాహక తవనము వర్ణ దృశ్య (vision), శబ్ద (sound) సంకేతములు (signals) రెండును ప్రశ్నోకమగు డిపోల్ పరియల్ (dipole aerial) లే గ్రహించుటకు ఈ రెండును రేడియో ఫ్రీక్వెన్సీ అంప్లి ఫైయర్ (Radio frequency amplifier) 'ఫ్రీక్వెన్సీ ఛేంబర్' (Frequency chamber) అను ఉపకరణముల ద్వారా ప్రపారము చేయుటను వీటి ఉత్పత్తి స్థానము (output) వర్ణ సంకేత విభాగము (division of signals) అరగును ఉపబృంహక (amplifier) ప్రకాశకము (detector) మార్గముల గుండా శబ్ద సంకేతము (sound signal) ప్రయాణించి రేడియో గ్రాహకము (Radio receiver) వందువలెనే ఉపబృంహకకరణమువకు (loud speaker) చేరును ఉపబృంహకమైన ఎరవ దృశ్యసంకేతము (Vision signal) ప్రకాశ మొనర్చుటకు ఈ దృశ్యసంకేతము యవనకపై రాయాపటమును ప్రదర్శించు ఋణభృవ తీరణ ఆంథోస్కోపు (cathode ray oscilloscope) వకు పోషకమగును రాష్ట్రిక దూరకరణమే (Talkie television) దీని అంటిను పరిచాను మగునున్నది

ము తా త

దూరములు...వాటి ఆవనతి, వివలనము

తవనములు వంతెనలు మున్నగు విర్మాణము లందు దూరములు ప్రధానములైన వాగములు ఈ దూరము లపై మండు భారము వాటి కారారభూతములుగ మండు గోడలకును స్తంభములకును పం పండును గోడ లకును స్తంభములకును దిగులిడియైన ఈ భారము పునా దులపై గూడ వి ప్రిలును దూరములపై మోసబడిత ఈ భారము వృద్ధమైనది గాని తేక వలనకలమైనదిగ గాని అయి యుండవచ్చును

ఈ దూరములు కలవలే గాని ఉక్కు-శే గాని రియిన్ ఫోర్సుడు కాంక్రీటు (reinforced concrete)లే గాని ప్రెస్ట్రెస్సుడు కాంక్రీటు (pre stressed concrete) ముందుగనే ఎమెంటు గుంజరాయి ఇనుక ఇ ను ప ఊచలు మున్నగు చాటివి మేకచించి అచ్చు పోయెటను వని) లే గాని తయారు చేయెటను చున్నవి వంతెన విర్మాణము వందును తవనముల విర్మాణము వందును గోడల వదును స్తంభముల వదును మండు భాగా తేక భాశి స్థలము (span) యొక్క వెడల్పు 30 అడుగుల కంటె తక్కువగ మున్నచో కలవ దూరములకు ఉపయో గింప వచ్చును ఇట్టి భాగాల వెడల్పు 100 అడుగుల వరకున్నవైదు ఉక్కు దూరములను గాని రియిన్ ఫోర్సుడు కాంక్రీటు దూరములను గాని నిర్మించెదరు వంతెనయందు గాని పొడికామిక రర్యాగారముల యందుగాని 100 అడుగుల వెడల్పువకు మించిన భాగా లున్నచో ఉక్కు దూరములతో అల్లెటను బలాధ్య మగు ట్రుస్సెస్ (trusses) అను భాశి దూరములు ఉపయో గించుటకు ఇది తిన్నగా గాని తేక వంకరగా గాని ఉండవచ్చును 150 అడుగుల వెడల్పువకు మించిన భాగాల యందు ఉక్కు దూరములతో అల్లెటను తోరగా కారము గల ప్రెస్ట్రెస్సుడు కాంక్రీటు దూరము నిర్మింప లవవలెను ఇట్టి దృఢమగు దూరములను 1000 అడుగుల వెడల్పువకు మించిన భాగాలయందు కూడ ఉపయోగింప వచ్చును అమెరికా అరబ్బి ప్రాప్తు అస్ట్రీయా బెల్జి యను పరిధి పాశ్చాత్యలేకములతో ఉక్కుతో అల్లెటను తోరగాకారపు దూరములను ప్రెస్ట్రెస్సుడు కాంక్రీటుతో కయారగు తోరగాకారపు దూరములను పేయి

అందుకును మించిన భావాల యందు వర్ణపాఠాభివ్యక్తిగా వాడబడుచున్నది గ్రీకు లేకముతో శిల్ప ప్రాచీనము నకు నిలువమైన పార్థిన్ (పర్షియన్ వగరము నొద్ద) అను ప్రసిద్ధ లేవాలయముతో అందముగా శిల్పించబడిన రాతి దూరములు వ్రంశ్యాగములై కాన్పించును లైజాలైను శిల్ప విద్యార్థముతో దూరములకు రాతి పరికరము (relief) అనుటగా అండాకార గోళములు (domes) ఉపయోగించి అభివేది

భారతదేశ మందలి ప్రాచీన శిల్ప సంపదను ఎరిగితిని నతో దుర్గ నిర్మాణము వందును లేవాలయముల భవనముల నిర్మాణము అందును రాతి దూరములు కలప దూరములు కూడ కాన్పించును మొదలైనవి రాతి పోరపు కట్టడము అందును రాగాల్లన గొప్పనిర్మాణయ మందును రామపు లేవాలయ నిర్మాణమందును గోడల నడుమను వ్రంశ్యముల నడుమను ఉండు భావాలు చిన్న వగుటలే వాటి మీద రాతి దూరములు అమర్చబడినవి మహారు 600 సంవత్సరముల క్రిందట కాన్పించునందును కేరళ రాష్ట్రము వందును నిర్మించబడిన వంతెనల యందు కలపదూరములే వాడబడినవి

ఆధునిక యుగము ఆధునిక యుగములో పైన పేర్కొనిన ఉక్కు దూరములతో అల్లంబు ప్రెస్సు అను దూరములు రియన్ ఫోర్సుడు కాంక్రీటు దూరములు ఎన్జైన్సుడు కాంక్రీటు దూరములు భవన నిర్మాణము వందును భారీ వంతెనల నిర్మాణము వందును మన దేశములో పరిశోధన వాడుక యందున్నది కలకత్తా వగరమునందలి హౌరా వంతెన యొక్క నిర్మాణము ఉక్కు దూరములతో అల్లంబు భారీ దూరముల తోక ప్రకృతకాన్పించును అందరి రాష్ట్రములో కర్రాళయము నొద్ద గోదావరి నదీపై ప్రస్తుతము నిర్మాణభవన యందున్న వంతెన యందును అలమూరు యొద్ద వశిష్ట గోదావరి వదులపై గల వంతెనల యందును మద్యమై, ప్రిన్సిపాల్ గాంచిన 'ప్రిన్సిపాల్సుడు కాంక్రీటు' దూరములు ఉపయోగించబడు చున్నది ఢిల్లీ కలకత్తా బొంబాయి, మదరాసు వగరముల యందు ప్రవర్తింబుచుండిన ఆధునిక గృహ నిర్మాణ విధానముతో ఉక్కు దూరములు,

రియన్ ఫోర్సుడు కాంక్రీటు దూరములు విస్తారముగా వాడబడు చున్నవి

దూరముల పాత చిత్రము (design) ఎట్టి కట్టడము వలెనను దూరముల పరిమాణమును నిర్ణయించుటకు వాటి యందలి ఈ చిగున మూడంశములను గలవ పేయవలెను —

I కత్తిరింపు వత్తిడి (Shearing Force) దూరములై గల భారముచే దూరపు అంశభాగముతో ఎప్పుడు వైపును ముందు విరమించునై ఉత్తిమలు ముట్టును (1) తాగుడు ఒత్తిడి (tensile force) (2) ఒత్తిరింపు ఒత్తిడి (shearing force) (3) నొక్కుడు ఒత్తిడి (compressive force) ఏ దూరము వలెనను అది విందుచే నొద్ద నిలుపుగా ఎంతవించు కత్తిరింపు ఒత్తిడి ఎడమ ప్రక్కనుండు ఫోర్సు (forces) యొక్క మొత్తమునకు గాని లేక కుడి ప్రక్కనుండు ఫోర్సు యొక్క మొత్తమునకు గాని సమాన మగును (algebraic sum)

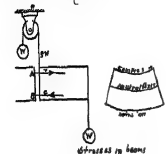
II అంశక గతిమేగము (Bending Moment) దూరములలో ముట్టు ఫోర్సు (ఒత్తిడి) వలన వలెన విందుచే నొద్ద మందు అవతలి (వంపు) తెలిసికొనుటకు అ విందుచే మండి ఎడమ ప్రక్కనుండు ఫోర్సులకు గాని కుడిప్రక్క మందు ఫోర్సులకు గాని మధ్యనుండు దూరములను గణించి ఆ దూరములను ఫోర్సులతో గుణించి వలెన ఎడమ ప్రక్కనుండు ఫోర్సుల యొక్క గుణితము లేక లబ్ధము (result of multiplication) కాని కుడి ప్రక్కనుండు ఫోర్సుల యొక్క లబ్ధము కాని ఆ విందుచే నొద్ద మందు వంపును తెలియజేయును (Algebraic sum of moments either to left or to right)

III నివలనము (Deflection) పాఠాభివ్యక్తిగా అరుపువలన దూరములు కొండగనో గొప్పగనో వంపు తెలుసు వలెన నొక విందుచే నొద్ద దూరము వంపులకు పూర్వముండి ప్లానము మండి వంగునప్పటి ప్లానము వరకును గల విలుపు దూరమును (vertical distance) నివలనము (deflection) అని యందును

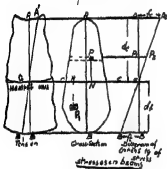
వంతెనల యందుగాని భవనముల యందుగాని దూర

మూల పరిమాణమును నిర్ణయించుటకు పై న చెప్పబడిన మూలంశములను (కత్తిరింపు వత్తిడి అవనతగతి శీగము

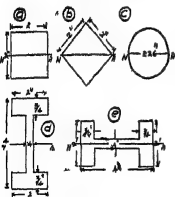
చిత్రము-170

చిత్రము-170

చిత్రము-170

చిత్రము 1

వివరణము) పరిశీలనవలెను పారాధరణముగా దూలముల యొక్క అంశర్యాగము ఈ ప్రక్క చిత్రము వలన అభారముతో నుండును

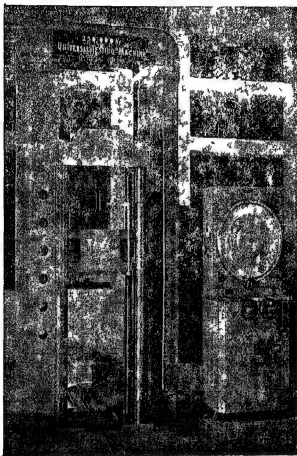
వాస్తవ్యాత్మము వనువరించి దూలములు మూడు అరగతులుగా నుండును (1) దూలముల తురికాగములు వ్రంశాగ్రములపై గాని గోటిలపై గాని లిగించబడక చాటిపై తిరిగి అమచట్టిది (2) కొంచ మేరకు మాత్రమే లిగించబడునట్టిది (3) పూర్తిగా లిగించబడు నట్టిది

దూలముల యొక్క అవనతి శీగములు పై న చెప్పిన మూడు తరగతుల వనువరించి యుండును దూలముల పరిమాణమును నిర్ణయించుటకు నిర్వాణాత్మము నందు పరీక్ష్యక పై పుణ్యము గల ఇంజనీర్లతో సంబంధించి వలయును ఇది గణితశాస్త్ర వజంబు మగు క్లిష్టమైన పాఠశీక విషయమగుటచే నిర్వాణమునందు చిక్కు శేర్పడనుండుట ముఖ్యమును వివేచయము

అధునిక యుగములో ప్రపంచ మందంతటను నిర్వాణ విధానము (Theory of Structures) స్థితి స్థానక నిర్వాణమును (Elastic Theory) అనువరించి కొన పొగుచున్నది అనగా ఏ పదార్థము నుండియైనను ఒత్తిడిని తీసి మేననెప్పుడు ఆ పదార్థము పూర్వస్థితిలోనికి తిరిగి వచ్చునని అర్థము ఈ స్థితి ఒక పరిమితివరకే లోబడి యుండును ఈ పరిమితి వరకే ఒత్తిడియు చాని వలన ఆ పదార్థములో కలుగు చలనమును (strain) ఒకే రీతిగా మార్పు చెందుచుండును దూలములు కూడ-అది ఉప్పుపై నను కలపపై నను రియన్ ఫోస్ఫరు రాంక్రిటు పై నను లేక ఎస్ట్రోస్ఫరు రాంక్రిటుపై నను-ఈ మాత్రము వనువరించియే నిర్మించెడు చున్న ఒకటివల కొన్ని రకముల దూలములు యంత్రములలో పరిశీలనపడి స్ట్రెస్ నిర్వాణము వనువరించి దూలించినందు చున్నది పై వ వివరించిన దూలముల యొక్క అంశర్యాగముల యందలి కార్యముల గురిచెప్పేములను ప్రథమమున యంత్రములలో పరిశీలనచేయు వరువాతి పుటలో గల చుటములలో అట్టి యంత్రము చూపబడినది

ఈ యంత్రములలో దూలముల నిర్వాణము నందున యోగించబడు పదార్థములు విరుగవుగదా పొగుచు ఎంత కత్తిరి అవగలవో తెలియగలదు ఆ కత్తిరి ఒక పంపు

పిలము-171

పటము 2: యూనివర్సల్ టెలిగ్రాఫ్ యంత్రము

సమవరించి ఉత్తీర్ణిని మించకుండా దూరము యొక్క పరిమాణమును నిర్ణయించగలిగినట్లే స్టాప్ ఎలక్ట్రాంతమును అనుసరించినట్లే యగమ ఈ యంత్రముతో సైన్ తెచ్చిన సర్క్యూటును పరిశీలించి ఉత్తీర్ణి తీసి మే సర్క్యూటు వర్కామునందు చూపుతే నీ ఉత్తీర్ణిని మించకుండా దూరపు పరిమాణమును నిర్ణయించినచో స్థితి స్థాపక

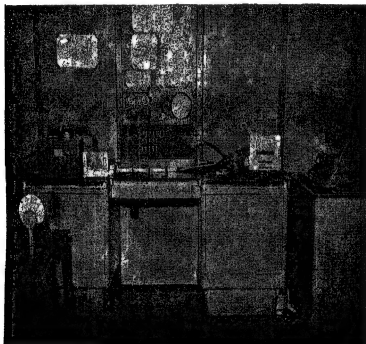
ఎలక్ట్రాంతమును ప్రయోగించి పట్లగును అధునిక యుగముతో పంచెవల విశ్వాసము వందుగాని గృహ విశ్వాసమువంటుగాని దూరముల పరిమాణమును కనుగొనుటకు ఎలక్ట్రానిక్ డిజిటల్ కంప్యూటర్ ' (Electronic Digital Computer) అను యంత్రమును వాడుచున్నాడు ఈ యంత్రము వలన ఎట్టి కట్టుద

మునందైనను భూమియందు పరిమితిని వలెకాలములో కనుగొనవచ్చును. 4 నమూనాలో అట్టి యింకములు కూడా ఉన్నవి.

కవచము యొక్క గాని పంజరయొక్క గాని కలలను వాటి మీదనుండు భారమును మించు చిల్లలము కాగినపు యేకమీద పొడిచి ఆ యేకము ఈ యంత్రములో ప్రవేశపెట్టెదరు. నిర్బంధములయొక్క దూలముల పరిమాణము లెక్కింపటం అను యంత్రము ద్వారా వలెకాలములో కాగినపు యేకమీద ముద్ర వేయవచ్చును.

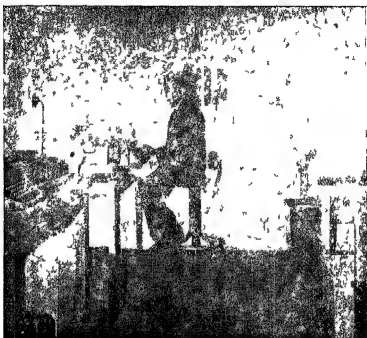
భారకరేఖములో పంచవర్ష ప్రాంతాని నిర్వహించు సంరక్షణమున పెక్కు కట్టడములందు వివిధ రకములగు దూలములు నిర్మించెదరు. చుట్టూ ఈ దూలములు స్థితి స్థావర అర్థాంతము వనుకరించి ఉక్కుతోడను రియిన్ ఫోర్మరు కాంక్రీటుతోడను ప్రయోగములు కాంక్రీటు తోడను నిర్మించెదరు. చుట్టూ ఆధునిక యుగమున నిర్మాణకాస్త్ర విధానములో పరిణామము చెందిన పాంశేలిక నైపుణ్యము మూలముగా కలెక్టర్లారక రేఖములో దూలములు రియిన్ ఫోర్మరు ప్లాస్ట్ (Reinforced plastics) తో నిర్మించెదగలవని శాస్త్ర

చిత్రము-178

చిత్రము 1
ఎలక్ట్రానిక్ కంప్రెషన్

చిత్రము 178

చిత్రము 4
అంతర్గత దృశ్యము

నేర్పరచుచున్నది. ఇది కర్మాగారములో
ఈ వర్ణమును ముద్రాగించి తయారు చేయబడు
ఈ దూరములు ముగ్ధుల గంభీరము తేలికవిగను దృఢ
మైదవిగను చొకవిగను ఉండగలవని అంచనా వేయ
బడినది

ఈ పే

దృగ్గోళములు

(1) సూక్ష్మదర్శని (Microscope)

సూక్ష్మదర్శని (Microscope) అను పదము యొక
దృగ్గోళము అర్థా వర్ణమును గల వర్ణములను
చాలా నిర్మాణము నందలి మే జ్ఞాతి సూక్ష్మములను పరిశీ

లించుటకీ యంత్రము ఉపయోగించును ప్రవర్ణముగా
ఈయంత్రము క్రీ. శ. 1690 వ సంవత్సరములో హాలం
దినది వివర్ణము శక్తియే (magnification) ఈ యంత్రము
యొక్క పేర్ల విశిష్ట లక్షణము పరిశీలించుటను
పరిశీలిత వర్ణముననుగు ననుగు దూరమును
వర్ణముయొక్క దృగ్గోళర పరిమాణము (apparent
size) అధారపడును ఇ వర్ణము పరిశీలించి నేర్ప
మునకు సన్నిహితమైన కొందరి చాలి అధారము వృద్ధి
యగు చుండును ఇట్లుగనుకే వస్తు పరిశీలించు తన
దృగ్గోళావస్థ (optical system) ద్వారా, అతి
తటస్థము (retina) పై దూరముగా ఎదుట నుండు
దృగ్గోళమును వృద్ధిముగా దర్శించుటకు స్థానమును

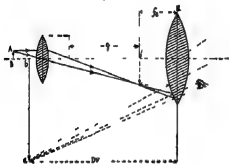
దృగ్ పాళికాదైర్ఘ్యము (optical tube length)
మందగు

$OV =$ వస్తువును దృష్టించుదూరము

$ro =$ వస్తువుచేతము యొక్క వాణి వశాంతరము

$re =$ అక్షిటటకము యొక్క వాణి వశాంతరము

చిత్రము 175

చటము 1

మిక్రము సూక్ష్మదర్శిని

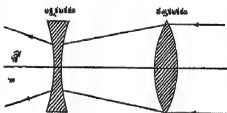
(2) దూరదర్శిని (Telescope)

ఈ ఉపకరణము దూరమున నుండు వస్తువులను చూచుట తుపయోగ పడునది దూరదర్శిని అను కల్పమే సూచించు చున్నది ప్రప్రథమముగా ఈ పరికరము క్రీ.శ. 1608 వ సంవత్సరమున హాలెండు లేకములో కనుగొనబడెను 1610 వ సంవత్సరములో గెలిలియో అను వ్యంగ్య పురుషుడు ఈ యంత్రమును అకవములై పు మరల్చి గురుగ్రహమును తులక గ్రహము యొక్క వివిధ దశలను సూర్యగణితము పైని మచ్చులను చంద్రగణితము పైని పర్యవక్షములను తోయలను కనుగొనగల్గెను అతడు గురుగ్రహము (బ్రహ్మసూరి) వంటి ఇతర గ్రహములు సూర్యగణితము చుట్టును కేయు ప్రదక్షిణములను ఈ యంత్రమును ద్వారా ప్రత్యక్ష ముగా నిరూపించెను. గ్రహముల అకార వికారములను గూర్చియు అతడు తోవ్యము పరిశీలించి సూర్యగణితము

దాని అవము మీదనే క్రమము మీ పొందు పని గూడ గెలిలియో దుబావు వరదెను అంతే కాక టామీ అను శాస్త్రజ్ఞుడు ప్రతిపాదించిన అధ్యాంతముతో, కోపర్నికస్ పితాంతమును దోల్చుగా తెండవ దానియందు దుబావు వ పాధారణ పత్యమును ఇతడు విచారణ మొనర్చెను

దూరదర్శిని యందు పదార్థాళిముఖట కము (object glass) అక్షిటటకము (eye piece) అను రెండు భాగము లున్నవి. యందును గెలిలియో నిర్మించిన దూరదర్శిని యందు పదార్థాళిముఖ టటకము కుంభకటక (convex lens) మరియు అక్షిటటకము పతోదర కటక (concave lens) మరియు శేక్స్పిసెడు చున్నది కెల్లెర్ అను లేకొక పుష్కలదర్శినిని కే కుంభ అక్షిటటకమును (convex eye piece) దూరదర్శినియం దనుర్వవచ్చు నని సూచించెను ఈ రెండు దూరదర్శిని యంత్రముల పటములు దిగువ తీయబడినవి

చిత్రము 176

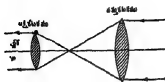

చటము 2

గెలిలియో నిర్మించిన దూరదర్శిని

కెల్లెర్ సూచించిన పితాంత విభాగము వసువరించి దూరమున నుండు వస్తురూపమును రెండు కటకముల యొక్క పాధారణ కేంద్రము (common focus) నం దుంర బడిన అడ్డతీగల (cross-wires) వంటి అల్ప రూపములగు భౌతిక పదార్థములను దీక్షాంతముననే చూడ దిలగును సూక్ష్మపత్ర మంతములు (micrometers) ఈ సూక్ష్మ

చిత్రము 177

చిత్రము 4

పరి నిర్మించిన దూరదర్శని

ముపై ఆధారపడి నిర్మించిన అటువంటి దూరదర్శనిని (field of view) గురించి నిర్మించిన దూరదర్శని యొక్క దృశ్యక్షేత్రము (field of view) గురించి నిర్మించిన దూరదర్శని యొక్క దృశ్యక్షేత్రము గురించి నిర్మించిన దూరదర్శని

ఈ కటక వస్తు విశేషము (single lens objective) లందు దోషము లుండుటచే అమృతమైన పదార్థ విస్తరణమును సాధించుట కొరకు కటకములను ముడిగొట్టిన కాగిత వ్యాసముల అక్షరములపై యుండెను కటకము లందు తొలపబడిన వర్ణ భ్రంశము (chromatic aberration) వలన వంశముల నది మూలక మహాభయము నిరూపించు వివిధ వర్ణముల (colours) యొక్క ప్రకాశము నివిధ మార్గముల వెంట ప్రవహించు నది అందు నిరూపించి త్రిపార్శ్వీయకటక వక్రీభూతపదార్థము (Refracting substances) లన్నియు ప్రకారమున వర్ణభ్రంశము (prismatic colours) వర్ణములను విడిచి వేరుచేయుట (mean refraction) ప్రవహించు అది తొందరపాటు నిర్ణయమునకు వచ్చెను ఈ నిర్ణయము నిజమైనదో త్రిపార్శ్వీయ కటక వక్రీభూత పదార్థము లెన్ని కలిగినను వర్ణమును ప్రవేశ పెట్టగలదు అది వెలుగును యొక్క ప్రకాశ మార్గమును ప్రక్కను ద్రిప్పి తాళును ఈ వారణముచే త్రిపార్శ్వీయ కటక వక్రీభూత దూరదర్శని యందెట్టి అస్పష్టతయు అశుభ మైన యందే లేదు అందుచే మ్యాగ్ నెట్ తన లక్ష్యమును పరావర్తకముపై (Reflector) తేలికగొనిన కాగిత అశుభ నిర్ణయములు తొలపబడుచున్నవి కైవస అను విమర్శలు రుజువయ్యెను

శ్రీమముగు గాజు (crown glass) చేయబడిన గుంజు గాజు (flint glass) చేయబడిన పరిశుభ్రము యొక్కయు పశువులను చే వర్ణము మైనది పశువులను అనుభవమునైన వక్రీభవన దివ్యరేఖములను (refractors) తుల్యముపై ఆధారపడి నిర్మించుచున్నది ఈ మూలకము అక్షరకటక నిర్మాణమునకు గూడ అవసరమునందు చున్నది

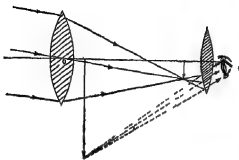
మ్యాగ్ నెట్ తనపైట్టిన పరావర్తక దూరదర్శని (reflecting telescope) ముఖ్యమునకు తయారు చేయు గాజు పదార్థములు (speculum metal) వలనాకారముగ నిర్మించబడి యుండెను ఇటీవల కొందఱు వలన ముడిపై పెట్టె అను నొక విధ మగు గాజుతో తయారు కాని అల్యూమినియముతో కూర్చున్న చేయబడిన అద్దములు ఉపయోగించబడుచున్నవి పరావర్తకము లందు వర్ణ భ్రంశ మెక్కువ ముదిరు కని దృశ్యక్షేత్ర (field of view) మంశయు రదుమగా ముందరు ఈ తొలపబడిన పరిస్థితులకు ఫీల్డ్ కార్పెక్టర్స్ (field correctors) అను పరికరములను ఉపయోగించెదరు

వక్రీభవన కటకము (Refractor), పరావర్తకము (Reflector) ల ద్వారా వస్తు విశేషములను చూచు వస్తు దేర్పడు కాటి ఆకారములు గలిగి పటములలో కాన్పించును

దూరదర్శని లక్షణములు —

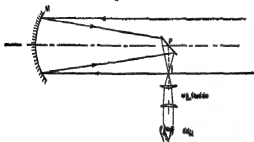
విస్తరణ శక్తి — ప్రదర్శనమున వస్తు విశేషము (object) ద్వారా కాంతి బొమ్మకొని రోషము అంత ఛాయా చిత్ర గ్రాహక యంత్రము (camera) నందలి గదుకు గాజు (ground glass) మీద గోళరేఖ మగు కిరణమును పోలు యొక కిరణము పైన పేర్కొనిన వస్తు విశేషము నుండి ఉత్పన్న మగును అక్షరకటక మునది ప్రాప్తకృత్తి గల యొక కేంద్ర కటకము (focus lens) ఇది మనము చేతియందు ధరించు భూత అద్దము వలె ముందును దూరదర్శని యొక్క విస్తరణ శక్తి వస్తువిశేషము యొక్క కాగిత వ్యాసమునకు పరిమితముగా ముడి అక్షరకటకము యొక్క కాగిత

చిత్రము 178

ఎటము కి
వక్రీభవన కటకము

చిత్రము 179

జటము కి
సూర్యుడు నిర్మించిన చర్మణము

నకాంతరముచే విభాజ్య మగును (Divided by the focal length of the eye piece)

నింజ ప్రకాశము :— దూరదర్శని ద్వారా చూచినతో నక్షత్రముల యొక్క ప్రకాశము అధికము కాగా దూర గతమైన తుళువలము (nebula) యొక్క తేజస్సు క్షీణించును

విశ్లేషణ శక్తి (Resolving power) — అల్పతమ కోణము యొక్క విలోమము (inverse) విశ్లేషణ శక్తి యని నిర్వచించ బడుచున్నది ఈ కోణమునే రెండు బిందువులను విడిగా చేరగును అందుచే దూరదర్శని యందీ రెండు బిందువులు అంటలుగా గోచరించును

తేజ ప్రరంగ ఎక్టాంతము (wave theory of light) వనువరించి తేజ ప్రరంగ తైర్ల్యముచే (wave length of light) విభాజ్యమైన దూరదర్శని యంత్రము యొక్క రంధ్రము (aperture) నకు ఈ విశ్లేషణ శక్తి అనురూపముగ నుండ గలదని సులభముగా వివరణంబు చేయును రంధ్ర చూతములైన బృహత్పరికరముల సహాయముతో అంటబింజములను అత్యంత సన్నిహిత స్థితియందు చూడ గలము

దృగ్గోచరము — దృగ్గోచర విశేషము యొక్క కోణ వ్యాసము (angular diameter) దృగ్గోచర సాధి నిర్వచించ బడు చున్నది ఒకే సమయమున నిశ్చింబణము ఈ తేక్రమును వస్తువిశేష మూగించి యాదును వచ్చు చతువులచే నిశ్చింబణము ఈ తేక్ర ఎరిమణము అతికటక విశ్వాసముచే స్థిరీకరింపబడును

నింజము యొక్క నిటారుతము గెలిగి యో నిర్మించిన దూరదర్శని మాత్రమే నింజమునకు నిటారు తనమును కూర్చును తక్కిన దూరదర్శని

యంత్రముల ద్వారా చూచినతో నింజములు తలక్రిందులుగా కన్పడును భాగోయ వస్తు విశేషముల పరిశీలనమున కి విలోమము (inversion) కాంచెను కాని భౌగోళిక పరిశీలనము వందు నింజములు నిటారుగా నింజ బిందు అవనరము ప్రకాశాయతములను (prisms) ఉపయోగించినతో నింజములను నిటారు స్థితిలో దర్శించ వలగును

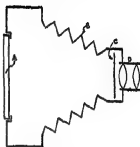
III ఛాయాచిత్ర గ్రాహక యంత్రము (Camera) మానీ రంధ్ర ఛాయా చిత్ర గ్రాహక యంత్రము (pinhole camera) ఛాయా చిత్ర గ్రాహక యంత్రములలో తెల్ల మలతతము మైనది తేజోవంతముగు నొక పదార్థమును, ప్రకాశ నిరోధకత (opaque screen)

యందును వస్తుని రంగ్రము వెలుగును, తెల్లని యొక అట్టముక్కును రంగ్రమున కావలి వ్రక్కుమ ఉంచినచో తెల్లని రంగ్రము యొక్క చిత్రము తెల్లని అట్టముక్కు మీద తలెత్తించుటగా వర్తించును అయితే ఆ రంగ్రము కాస్తవముగా చూచి రంగ్రమంత అల్ప పరిమాణము కలిగి యుండ వలెను లేనిచో చిత్రము అవ్యవస్థముగను తెల్ల విహితముగను కన్పట్టును ఈ విధానము వసుప రించి ఛాయా చిత్రము తీయబడినచో అందులకు అతిదీర్ఘమైన ప్రకాశ దర్శనము (exposure) కావలసి యుండును అతి విస్తృతమైన కోణ దృశ్యములను (angle views) ఛాయా చిత్రము తీయు అవకాశము సూచీరంగ్ర ఛాయా గ్రాహక పేజీ పంప కలుగును దీని యందు శోధికరణము (focus) అవసరముండు దృశ్యోచిత దృశ్య దృశ్యము (land scape) వంటి విశ్వల దృశ్య చిత్రములను (still pictures) తీయుట సూచీరంగ్ర ఛాయా చిత్ర గ్రాహక యంత్రము అత్యంత ప్రయోజన కరము ఉపకరణముగా పరిగణింపబడుచున్నది

అధునిక ఛాయా చిత్ర గ్రాహక యంత్రము లందు సూచీ రంగ్రములను అడుగుగా కటకములు (D గుర్తు) అమర్చబడి యుండును అవతల మైనంత వరకు వెలుతురును ఛాయా చిత్ర గ్రాహక యంత్రములో ప్రవేశ పెట్టుటకై పట్టు (C గుర్తు) అను ఎలకరము గూడ అందువల్ల అదును ఛాయా చిత్ర మేర్పడు మాత్రమే గ్రాహక ద్రవ్యము (sensitive material) బండుటకై ఫోటో (A గుర్తు) అను బొక అంబుష పాదము తెలిక గుండు దిగవై వ కోవటము (light tight enclosure) B గుర్తు) గూడ ఛాయాచిత్ర గ్రాహక యంత్రములకు దమర్చబడి యుండును ఈ చిత్రము వందలి కటకము పై వ శోధించి అంబుష పాదము వాటి వాటి ఉచిత స్థానములకు ముందు కటకము గుండా ప్రసారము వారి వెలుతురు మాత్రమే గ్రాహక ద్రవ్యముపై పడవంత ఈ చిత్రము నివారించును

వెలుతురును కృత్రిమముగా ఉత్పత్తి చేయుటకు ఫ్లోడ్ (ఆకస్మికముగా వెలుపు వంటి కాంతి వర్షము) అను పాంశిక ప్రక్రియను ఛాయా చిత్ర గ్రాహక

చిత్రము 180

పటము 7

ఛాయాచిత్ర గ్రాహక యంత్రము

యంత్రమునకు దవకాశ మేర్పడి యుండును ఈ యంత్రము నందు గాజుతో చేయబడిన ఫ్లోడ్ అల్ప అమర్చబడి యుండును ఈ అల్పల యందు మెగ్నెషియం (magnesium) అల్యూమినియం అను రోహమలతో తయారు కాబడిన రేకులుగాని తీగలుగాని ప్రాణకాయపుచే పరివృతములై యుండును ఇవి విద్యుత్ప్రయోగముచే వెలుగును ఛాయా చిత్ర గ్రాహక యంత్రమునందుండు ప్లెటైన్ ను ఉపయోగించి వపును క్రమం మార్గము (circuit) ము ఎక్కిమును

ప్రకాశ దర్శనము యొక్క నికరమైన కాలప్రమాణములను (exposure times) అందకా కట్టుటకు ఛాయా చిత్ర విద్యుత్ మాపకము (photo electric light meters) అను ఉపయోగించెదరు ఈ విద్యుత్ మాపకములు ఛాయా చిత్ర గ్రాహక యంత్రము లందుగాని ప్రత్యేకముగా గాని అమర్చబడును

మ. బా. 4

దేవరకొండ

దేవరకొండ ఆంధ్రప్రదేశ్ పరిశ్రమలో ముద్రపత్రమైన ప్రాచీన వనగము దీనిని కావనాదులతో చేపగిరి చేప వగము అని వ్యవహరించినారు ఇది ప్రస్తుతము వల్లగొండ శిల్లా దేవరకొండ కాలాకాను ముఖ్య పట్టణమై యున్నది ప్రభుత్వ ప్రకటనలలో భద్రవరచి యుంచబడిన దేవరకొండ శిల్లాపై ఎరువునందు ఈ దుర్గ నిర్మాణమును

రేచర్ల యాచమ నాయకు ప్రారంభించినట్లును అతని కుమారుడు ఎంగమనాయకు పూర్తి చేసినట్లును చ్రాయ బడినది ఈ సమ వేదవ రేచర్ల వర్ణన యక రాజులు చరిత్ర ప్రస్తుతులు

రేచర్ల వర్ణనాయకులు ఆంధ్రదేశము వేదవ రాజు లో రేచర్ల గోత్రులగు వర్ణనాయకులు ముఖ్యులు చారికి ఎల్లెమట్టి భీక కవాయదు మూలపురుషుడు అతడు గణపతిదేవ చక్రవర్తిచే వర్ణనాయకడన వాడు అతనికి వర్ణన తరము వాడె ఈ రేచరకొండ నిర్మాత యైన యాచమనాయకు అతనిని యరరాచానాయకు అని కూడ వర్ణనహరితురు

1 యరరాచా నాయకు అతడు కాకతి ప్రభావయ్యద రేవుని సేనాపతులతో ముఖ్యుడు శ్రీ శ 1818వ సంవత్సరమున ప్రభావయ్యద చక్రవర్తి కాంచీనగరముపై దండెత్తి నపుడు అతడా మహారాజు వెంట గోయి వన అవశ్ర వరాక్రమమును చాటి విజయమును సాధించి తెల్లెను రాచానాయకి ప్రభావమునకు సంశయించి ప్రభావయ్యద దశనికి సంపాద్యక కనిపాల కాంచీకచాల మరకార అను విరువముల వొనగి మనయుగ వశ్యునించెను ఈ యుద్ధములో తండ్రితో పాటు రాచానాయకి పుత్రులు ఎంగమనాయకు వెన్నమ నాయకు యాచమనాయకు అను ఎగురును పాల్గొని చక్రవర్తిని ఘోరిచివారు ఈ యరరాచా నాయకే రేచర కొండ దుర్గమును కట్టించ మొదలు పెట్టినవాడు శ్రీ శ 1828లో అతనిన ఓరుగంటి మహా యుద్ధములో అతడు మరణించి యుండును

2 వీరమననాయకు అతడు ప్రభావయ్యదరేవుని కాంచున ఓరుగంటిపై తెల్లె వచ్చిన మహమ్మదీయ దండ యాత్రలో దోరాడి రేచమునకు భువమైన సేవచేయించుటచే ఆ చక్రవర్తి అతనికి 80 వలములు ప్రసాదించె నని వాడుక యున్నది అందువలననే అతడు అశీతి వరాజంగమనాయకుని ప్రవర్తిగవెను కాకతీయపాత్రాజ్య ము ప్రవహించిన తర్వాత మహమ్మదీయుల తాత్కాలికములకు ముడిపడి ఆంధ్రనాయకులందరును మునుమూరి శాతయ నాయకత్వమున 1838వ సంవత్సరమున తిరుగుకాటు చేసి స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించిరి అప్పుడు ఎంగమ

నాయకు కూడ కాంచయ నాయకుని అనుసరుగై అమహా ద్యుమమున పాల్గొనెను పాశ్చాత్యులకు సిద్ధించి శత్రు వార తొలగిపోయిని తర్వాత కైవ దుర్గిహాసము వలన తెలుగు నాయకులు స్వాత్రవమునై విడిపోయి ప్రత్యేకముగా ఎం తప్పు రాజ్యములను స్థాపించు 98 ఎం ను నాయకును అట్లే నరాజ్యమును అనునగంటి నుండి కృష్ణా తీరమువరకు ఎస్తరించ తేలొని రాచకొండ రేచరకొండ దుర్గములపై దిక్కు తెలొనెను అతడు రాజ్య విస్తరణ కాంక్షతో శ్రీ శ 1831 వ ప్రభావమున అల్లి పల్లి కట్టను ముట్టడించి అందలి సోమకుల తక్రతియులచే సహకు గొయ్యెను ఎంగమనేనికి అవరోధ మారానాయకులను క్రమము గుర్తి

తండ్రి మరణాచార వివగనే పిరుగైన అవరోధ మారానాయకు తిరుపురును సైన్యముతో అల్లిపల్లిపై దండెత్తి రాచవారిని హతముచిచ్చి చారి రక్తముతో తండ్రికి శర్మమును తిచ్చిరి ఈ పోరకులకు సోమకుల వలకురాను అల్లిపల్లి రణక్షేత్ర వారతీకముల్ల అను విరువము లప్పటి నుండి నీర్పడినవి అతపోనాయకును వరాక్రమకాలియై మారానాయకి తోడ్పాటుతో కృష్ణా నదిని చాటి పెట్టు పీఠును అయింది శ్రీశైల నింభర్తి మధ్యోర్వీతలము నేటివట్లు కీర్తింపజడినాడు తండ్రి సంపాదించిన రాజ్యమునును చక్కని రూపురేఖలను దిద్ది రాజకొండ దుర్గమును దుర్భేద్య మొనరించి రాజాచల (రాచకొండ) రాజ్య సంస్థాపించునై వాడు తమ్ముడైన మారానాయకి రేచరకొండలో ప్రతిష్ఠించివాడు ఈ పోరకు తిరుపురును విక్రమించి మునుమూరి కావయ నాయకుని అయింది ఓరుగల్లు దుర్గమును భువనగిరి దుర్గమును సాధించి తెలంగాణము సంకటిపి ప్రభువునై వారు వీరికి అహమనీ మహామల తోడ్పాటుండె నని తెలియుచున్నది రేచర్ల చారి రాజ్యమున విస్తరమున గోరావరియు రక్షణమున శ్రీశైలమును, తూర్పున కొంపవీటి రాజ్యమును పశ్చిమున అహమనీ రాజ్యమును నరిపాట్లు నై నవి

3 మారానాయకుడు అవరోధ నాయకుని తమ్ముడగు మారానాయకుని మార్గవనాయకుడని కూడ అనుచుండిరి

దేవరకొండ రాజ్యమునకు మొదటి పాలకు డీతడే ఎంగ
భూపాలియమున ఈ పోదయలు

దోయ్యం ఎంప మహిపాలో శురేవ ఇవమ్మలం
అనంగ పుత్రవో యవ్యం పను వో శోకం ౬౬౦
అని వర్ణించబడినారు మూడవనాయకు అన్నతో పాటు
అన్ని యుద్ధములలో పాల్గొని విజయములను చూర
గొనెను ఇందు మీరుచే కాక ధర్మవిష్ణువరుడును ఉత్తమ
వరిపాలకుడు నై యుండెను 1870 వ సంవత్సరమున
ఇతడు శ్రీశైలమునకు ఉత్తర ద్వారమున ఉమ మహా
శర్వర శైవమున దేవాలయమును కట్టించి అచట నాక
శిలాశాసనమును వేయించెనాడు అందఱని గ్రామములు
ఈ శ్రీని విధముగ వర్ణింప బడినవి

ప్రత్యర్థిగాయ గోపాకర్షియం వసుధపూర్ణిః
శ్రీశైల వింధ్య పుష్కర్యోద్ధియమండలం కరిపాలయమ్
దంభ్యం కాల్కశిఖర్యా కాశి విశేష స్వవలే పాల్గులే
మాగే దాచయ ఎంగతూపతి ముత స్మి మార్చు

భూధవః

శ్రీశైలోత్తర శోకణే భువి సుహృషాస్థులయం
మాశవం
పాపాస్తే మ్మి వ్యధం మరూమర మతం గమ్యమ్ము
చారీకరణ్

ఇతడు దేవనగ రక్షిణ ప్రాంతమున వ్యవహరించిన
మార్గవర్తిర మండు ప్రాంత రాశ్రివర్ణిష్టంపై యుంటి
నని చెప్పకొన్నాడు ఆ మార్గవర్తిరము ప్రస్తుతము దేవర
కొండ ఇల్లాను రక్షిణముగా నొక పట్టణముగా మారిన
దని చెప్పవచ్చును మూడవనాయకుడు పెదవేదగిరి
చాయను పుత్రుడై వరచెను

4 పెద వేదగిరినందరు ఎంగభూపాలియము వంతు
తహ్సముతో మార్చన నాయ శైలద్రో
దిగంతరాళః ద్రక్షిత ప్రకాశః
యస్మాన్ భవన్ వంశకరా న రీంబ్రా
ప్రసూ కచా వేదగిరింధ్ర ముఖ్యాః

అని ద్రాయబడి యుండటం వలన ఇతడు మూడవనాయుని
శేష్ఠ పుత్రుడును నన్నధుడునై యుండు వని తెలియు
చున్నది ఎక్కువకాలమువలం వలెనే ఇతడును మీగుల
వరాశ్రమనాశియై యుండెను; రావకొండ నేలు తన

పెరి తండ్రి కుమారులగు కుమారఎంగ భూపాలునకు
చేదోడు వాదోడుగ నుండి బంప యుద్ధములలో విజ
యము గాంచి యుండెను శశింగ ౧౩వను పందర్బమున
వేదగిరి నాయునికి తెండ్రుడి విధి ల సేముకొండ
రణరంగవైరి రాజ శీమూత ఎవన పక్షశిలాగ్రర కాశ్ర
వారణ్య దావ నల మొదలగు నిరురములు లభించి
యుండును ఓరుగంటి రంధయ్యంలో చేరల్ల వారిని
విజయనగరాధీశ్వరు డగు రెండవ హరిహర రాయలకును
జరిగిన యుద్ధములో రెండవ హరిహర రాయలు పరా
జయము పొందెను పెద వేదగిరి నాయునికి రానుచంద్ర
కుమర రమారానాయకులను ఇద్దరు కుమారులు బురయించిరి

5 రామచంద్ర ఓమార మూడవనాయకులు ఈ గోపం
నిరురుకును కూర్చున్న గణ్యులు వీరు జనముని ముల్లముల
జ్ఞము వహించిన కుమార ఎంగమనాయునితో కలిసి
విజయనగరాధీశ్వరతో పోరాడిరి ౩ గాలమున విజయ
నగర పై వ్యయములు ఎరోపిపా సేవలలో పోరాడుచుండగా
ఎల్లానునకు శత్రువుల యొత్తిడి తగ్గించుటకై రాను
చంద్రనాయకు కన్నులు జల్లాతో ప్రవేశించి కొల్ల
గొట్టుచు విజయనగర పాలకులను చీకాచి కట్టించెను
1870 వ సంవత్సరమున బండి నును యొద్ద కుల్లాట
పై వ్యయములకును రానుచంద్రనాయకునకును జరిగిన
యుద్ధములో కల్లాటకులు పరాశక్తులై పోయిరి

తరువాత రెండవ హరిహర రాయలు తన పుత్రుడైన
బుక్కరాయలను గొప్ప పై వ్యయముతో రేరగ్ర వారిపై
చాడిచేయ వంచెను బుక్కరాయల సేనావతులలో
ఇరుగడ ఒండవూరుడు యరకృష్ణరాయ పండాధీశులు
ముఖ్యులు యరకృష్ణరాయకు దేవరకొండను ముట్టడిం
చగా కుమారమూడవనాయ దాతగిరి ఓడించి తరును
గి పైను తక్కిన సేనావతులు ఓరుగల్లు పానుగల్లు దుర్గ
ములను ముట్టడించిరి ఈ పంక్తిగ్రామములో రానుచంద్ర
కుమార మూడవనాయకులై విజయములు జడనర ని
పెలుగోటి వారి వంశావళి మరళివారి వంశ చరిత్ర
అను గ్రంథములు చెప్పుచున్నవి కాని బుక్క భూపతి
అశ్రయరైన లక్ష్మణ పండితుడు కాను రచించిన పై వ్య
గ్రంథ మగు వైద్యరాజ వల్లభమున ఈ యుద్ధమును
వర్ణించి, తన గోమతులే విజయము నొందినట్లు తెల్పు

యున్నాడు ఈ విధముగా ఉభయములు పరస్పర విశేషముగ తెలిసి వియున్నను సానుగంటి దోరులో విజయనగరాధీశులే విజయము సాధించినట్లు తెలియుచున్నది సానుగంటి దుర్గము 40 వర్షములు 1818 (శ్రీ 1397) లో ఖమ్మరామల వశమైనట్లు ఈ కోట గుమ్మము మీద గల కావనము వలన తెలియుచున్నది

శ్రీ 1417 లో గుల్బర్గాను ఎలుగుండిన తాజాగీష్ ఫిరోజీషా దండెత్తి వచ్చి సానుగంటిపై ఎడెను అప్పుడ దుర్గము విజయనగరము 18 శ్రీ అధిక ఎందుకుట 40 మొదటి దేవరాయలు పై శ్రమములతో వచ్చి సుల్తాను నెదిరెప్ప దేవరాయలు రాజుని తాళిబట్టెను ఎలక 10 వ కొండ దేవరకొండల జేరి శేనర్ల వెంమనాయకులు పూర్వ పై గమును మరచి దేవరాయలతో చేయి 10 ముల్తాను 10 పోరాడిరి 11 కామమున రావకొండను కుమార అనపోత నాయకుడు దేవరకొండను ఎమార మారానాయకుడు సాంఘియ చుండిన వాటి నుండి శేనర్ల వారు విజయనగరము నారిలో పంపూర్ల మైత్రిని వెలస అనేక యుద్ధములలో వారిలో పరాకరించిరి 1484 వ సంవత్సరమున రెండవ దేవరాయలను కీదరు శేలుచున్న ఐహమనీ సుల్తానగు అహమ్మదుషాకును అగిన పోరాటములో శేనర్ల వెంమనాయకులు రెండవ దేవరాయలను తోడ్పడిరి అందులే కోవమునో అహమ్మదుషా 1485 వ సంవత్సరమున తన సర్కారులలో మేటి యగు అతీంఖానును తెలంగాణముపై దండెత్తి ఓరుగంటిని సాధించుటపై పంపెను 11 యుద్ధములలో అతీంఖానుడు ఓరుగంటిని రావకొండ రాజ్యమునోని అనేక దుర్గములను స్వాధీన మొనర్చుకొనెను ఈ విజయము లభించిన 10 రాజుల ఐహమనీ సుల్తాను అహమ్మదుషా యును స్వయముగా వచ్చి అతీంఖానువకు ఓరుగంటి అది పత్యము నిచ్చి లే జిక్కిన అతేవ భవరామలను గొని పోయెను ఈ సమయములో రావకొండ దేవరకొండ నాయకులు శయపడి సుల్తానుతో పంధి చేసుకొనిరి ముగ్గుల చరిత్రకారుడు అలిజీత్ అతీఖాన్ల 4 వా 4 వా ప్రానినాడు ఓరుగంటి నుండి వెదలిపోయిన 1 వెంటనే సుల్తాను అహమ్మదుషా మాళవ గుల్బర్గా దేశముల నవాబులతో యుద్ధము లందు విముగ్గు డయ్యెను ఈ

పమయమును గుర్తించిన వెంమనాయకులు విజృంభించి ఓక్కిక్క దుర్గమునే మరల స్వాధీన మొనర్చుకొనిరి ఓరుగంటియం దుండిన అతీంఖానుడు చేయ్యనది తానే జిక్కిన దుర్గములను 1 తొంటిగా కోల్పోవుచుండెను

రామచంద్ర కుమార మారానాయకులు అన్న దేవరకొందుని ప్రేమము రాజమహేంద్రవర రెడ్డి రాజులతో పోరాడిరి కుమార మారానాయకి మా రానాయకు కుమార పదగిరినాయకు లింగమనాయకు అను ముగ్గురు పుత్రులు 1 కిరి మారానాయకు కుమార 1 పదగిరి నాయకు 10 రై పలు యుద్ధములను చేరి కుమార పదగిరినాయకు కొండపటి శేనర్ల పెట కోమటి కేమరెడ్డి ఎమ్మరై వ మారారెడ్డిని చంప తన తమ్ముడగిరి అచి అక్కడిని తెక్కించగా దాని ప్రతిగా, నేమారెడ్డి కుమార పదగిరినాయకి చంప అచి తోమ్మ పెట్టించెను

లి లింగమనాయకు అన్నలు మరణించిన కరువాత మహావీరుడైన లింగమనాయకు దేవరకొండ రాజ్యము నేరెను తన అన్నను అంప పగ తీర్చుకొనుటపై కొండ పటిపై దండెత్తి నేమారెడ్డిని చంప అచి దగ్గర నుండిన 10 దింకల పోతరాజు అను పేరు పొందిన కలగిరి లాగు కొని వచ్చెను 15 అమ్మపడగపై నేమారెడ్డి ప్రతిమను తెక్కించి అంప కలగిరిమును ధరించి నది శేనర్ల వారి వంశ చరిత్రల వలన తెలియుచున్నది

మాళవ గుల్బర్గా సుల్తానులతో యుద్ధములను ముగించుకొని తిరిగి వచ్చిన అహమ్మదుషా 1488 వ సంవత్సరమున తెలంగాణముపై దండెత్తి వచ్చెను ఈ దండయాత్రలో సుల్తాను యొక్క సేనాపతి భువనగిరి మొదలైన కొన్ని దుర్గములను సాధించి 11 ప్రాంతములపై ఆధిపత్యము పొందెను

లింగమనాయకు అత్యంత శౌర్య పై ర్యోచేరు డని అనేక చాటు పద్యములు చెప్పుచున్నది ఇది దళం యాత్రల తాటి అగతేక రాజమహేంద్రవర రెడ్డి రాజ్య మంతరించెను ఈ పమయమున రావకొండను ముమ్మిది ఎంగుననాయకు సాంఘియ చుండెను వీరి కాంము 15 రావకొండ దేవరకొండ రాజ్యములను క్షిణదశ ప్రాంత మయ్యెను శేనర్ల చాదుకులు 1 ఓక్కిన సాని ఐహమనీ సుల్తానులకు మిత్రులై మరొకప్పుడు విజయ

నగరము చారి వడమీ నూరి ఇంకొకపారి కటకము చేబ గజవతులతో చేరి తమ శత్రువులతో పోరాడుచు వచ్చిరి 1498 వ సంవత్సరములో పీరు కాము లోలోయిన రాజ్య భాగములను పొందించుకొనుటకు కలెక్టర్ గజవతి సహాయము వల్లించిరి కలెక్టర్ గజవతి తెలు గాణముపై పెత్తి వచ్చి అహమద్ ముల్తానుల అధిపతియగు చెరిరించెను అప్పుడు వీరరుసు సుల్తాను అహమదుషా బుమారు డగు అలాయుద్దీన్ షా ఏలుచుండెను అతడు వెంకటానుమ కు గజవతి పై వ్యయము చెయ్యవలెనని చెప్పెను ఈ పోరాటములో రాచ కొండతోపాటు కొన్ని దుర్గములు సుల్తాను సళమయ్యలకు రాచకొండ పొందువుల చేతుల నుండి జారిపోయినది ఓరుగల్లు రాచకొండ దుర్గములు లోడినను దేవరకొండ అతడుమై యుండెను దేవరకొండ పాలకుడగు లింగమనాయకు ముల్తానులకు కంటకప్రాయుడై యుండెను

1498 వ సంవత్సరమున అహమద్ సుల్తానుకు పాపము యూగిషా దేవరకొండపై పెత్తి వచ్చి వచ్చు కలెక్టర్ గజవతి కలెక్టరుమారుడగు హుసేన్ చేవుని గొప్ప సేవతో లింగమనాయని పొందుకునకై పంపెను ఆ యుద్ధమున పొందూ పై వ్యయములు గలిగెను హం వీర దేవ సింగమనాయక లింగమనాయకుల శీవ ప్రభావములకు ముగ్ధులు సేవలు కాకలేక ఎక్కడ అము యాపెను పందిరో పోతులై క్రమముగా రాచకొండ భువనగిరి ఓరుగల్లు దుర్గములు మాత్రం వీరికి వశమైనది సేవర్లు నాయకులు తమ రాజ్యభాగములను తిరిగి సంపాదించు కొనిరి గాని తమ వ్యవస్థక నిర్మాకను లోలోయిరి చారు కలెక్టర్ గజవతికి పాపములకై కప్పము గొప్ప చుండిరి లింగమనాయకు 1498 వ సం. వరకు తీవరి యుండెను కలెక్టర్ గజవతి మరణావంతకము 1498 వ సంవత్సర ప్రాంతమున తెలుగాణము పూర్తిగా ముల్తాన్ తెండవ అహమదుషా పాలనలోనికి వచ్చెను లింగమనాయని కలెక్టర్ అతని సంతతి సలుంధించిన చరిత్ర తెలియ రాకున్నది తరువాత సేవర్ల చారు విజయనగరాధిపతులను సేవించిరి

దేవరకొండ నేటి సేవర్ల సలమనాయకులు వీరులే కాక పాపాకర్ణిపోషులై యుండిరి దేవరకొండ రాజ్య

రంభము డం మారానాయని మంత్రి పోకరాజు సర్వ రాష్ట్ర పారంగమదే కాక నది కరువుపై యుండెను ఉమా మహేశ్వర కావనములో ఒకటిట్లు క్రిందలెనెను శ్రీమతో మార్గేంద్రస్వ రామ్మండై దుండరక మంత్రిపోకన చామూరికి సర్వరాష్ట్ర విభాగదా యపా మార్గభామరే నది సరస్వతై క

పాత్రికా

మహా పాత్రిక రిద్దివీరి సుభగాం వాస్తవి నిరింజ్జితే పోయం చెర్లన మంత్రివర్గ నయ శ్రీ పోక రాజోష్టహం

దేవపర్వ మహాకార రవనాం సమస్తే ముచాది కరణే

ఈ పోకరాజే కాక మారానాయని అష్టావమున కావన కావర్గ ర్లయిన హుయ కట్టోపాధ్యాయుడు కంభువార్ కవి అను పండితులుండిరి

నద కాకర్ణ ప్రమాదేమి ప్రవీణన వివిధ్వింం కావనమ్మాయి మత్రియాస్థేయా చా చంద్రకారకం వీ రందరును సంస్కృత కవి కా చాచురి భురింబుల వీరు బ్రాహ్మ క వ్యములు అభివలీమ మారానాయని బుమారుడగు చెద వేదగిరి నాయని కాలమున అయ్య లారుడు అష్టావ కవియై యుండెను ఇతడు పర్యవ్త సంకసనాయని అష్టావమున మండిన కాకర్ణ మర్రి కావర్గ కట్టు వనయుడును వీరనరసంపాని అవరణాడు నగు అప్ప లాచాన్యుని పుత్రుడు వేదగిరినాయని అట్లై భాస్కర రామాయణము నందలి యుద్ధ కాండను ఇతడు పూరించెను

దేవరకొండ తిల్లా శ్రేయము లో దేవరకొండ నేటిన రాజులు ఎవమందుగరు సేల్వొన అడినారు చారు యావనమనాయకు మార్గనాయకు సర్వక రావు వేదాద్రిరావు వెంకట ప్రభావ మార్కారావు భర్తా రావు మార్గనాయక అజ్ఞారావు అనువారు వీరిని గూర్చిన వివరములు తెలియవు దేవరకొండ కుత్తరమున గల పర్యవరావు బలాలు పర్వమమున గల వేదాద్రి చెరువు ఇప్పటివరకావనమ్మ యన్నది కదనలే వాడైన అశ్వల రావు 15 వ శతాబ్దమున ముండెట అతని కాలముననే అప్పటి హైదరాబాదు వచాబునకు దేవరకొండ దుర్గము

అప్పుగించబడె నది వైష్ణవము చెప్పుచున్నది ఈ కాలము నదిగా లింగమహాయది కాలముతోను దేవరకొండ వక నముతోను పరిహేవు చున్నది

దేవరకొండ దుర్గము దేవరకొండ గల్లా ఎత్తైన ఎదు కొండలను చుట్టి కట్టి మూడు గొప్ప కిలా ప్రాకార ములతో కూడి కట్టె భయంకరము మండును ఈ దుర్గ మునకు 800 బురుజులు 9 మహా ద్వారములు 12 దిద్ది ద్వారములు చేటికిని కావచ్చు చున్నది గోటలో కిల ములైన న కిలాలయ రామాలయ గోపాలస్వామి అల యము బున్నది 21 పెద్ద బావులు 3 దిగుడు బావులు 3 గోరేలులు 6 చిన్న గోలకులు భావ్యము నిల్వచేయు పెద్ద గరిపెలును ఉన్నది దీటిలో ఎచాంక్షరసి మిక్కిలి పెద్దది ఇందు 125 000 పుట్లు వట్లు బోయవచ్చునని రాజ మందిరములు ప్రభాకోద్యోగిల మందిరములు కిలాలవద్దలో నున్నవి

రేచర్ల వారు పాలించు కాలమున 9 నుండి వెలమ నర్సారెలు జూపల్లివారు 8 వేసల్లివారు టికినేనివారు మునుగోటివారు గుమ్మడపువారు కొత్తవారు మిర్యాల వారు పానుగంటివారు గుగ్గిలపువారు ముద్రుద్దులై యుండిరి దుర్గ మహాద్వార రక్షకులుగా 9 నుండి హజారి లుండిరి వారికి రేచర్ల వారిచ్చిన 9 జాగీర్లు దేవరకొండ కాలూకాలో గుడినది రై జాము వచామ తా గ్రామము లను తీసుకొని హజారిలకు వీతముల చేర్పాటు చేసి యుండిరి వారి పంశియులు చేటికిని కలం వారి యొద్ద రేచర్లవారి చిచ్చిన నడులు దేవరకొండకు పంజుండిరిన విశ్రములును కలపు దేవరకొండ చేటికిని ప్రాచీన వైశ్రవమునకు స్వాధికారియై యున్నది

గ రా క

దేవాలయ స్మృత్యములు

దేవదాసీలు ప్రదిర్పించు శరక విద్య వాఙ్మధర్మ లోకధర్మ అనియు ద్వివిధముగా నుండును

వాఙ్మధర్మ మార్గవర్తికిని ఆచారవ్యవస్థములు దేశి వర్తికిని చెందినవి అయియులో స్వామి పాచ్చిదర్శమున చేయఁబడి స్మృత్యములు ఆచారవ స్మృత్యములు ఇవి వాస్త్రీయ వర్తకుల ననుసరించి దేవదాసీలచే చేయ బడును ఉదా - అయము అందు అయ దేవతల ననుసరించి

వారి స్త్రీ వ్యర్థ మై వ్రత్యోక కరణాంగ హారాలు ప్రదర్శించుట

లోకధర్మ రేవర్తకి విహేద స్మృత్యములు రేవర్తకి చెందినవై యున్నవి కిలాగల మంటవము వర్త స్వామి కొలువై యుండుగా చేయువట్టి శ్రేణియు అయము వెలుపల ఆరాధన వర్తివ శీర్షి ఎవోదార్థము చేయ బడునట్టి కలాప యక్షగాన భాగవతములు మొదలయి నవియు ఈ వర్తకి చెందినవే

దేవదాసీలు విష్ణుదాసీలు అనియు శివదాసీలు అనియు రెంగు విధములుగా నుండురు

విష్ణుదాసీ వైష్ణవ పంప్రచార్యానుసారముగ నర్తన మొనరించును విష్ణు దాసీలకు శంఖచక్ర ముద్రా ధార యము అరుగును

శివదాసీ వైష్ణవ పంప్రచార్యానుసారముగ నర్తన మొనరించును దేవార్చలయము అందు కూడ కొండరు సేవకురాం ద్రుండురు శివ దాసీలకు లింగధారయము అరుగును

అయ విద్య నట్లున మేళమునకు చెందినట్టిది నట్లున మేళ మందలి పాత్రలు అయిదు విధములుగా నుండురు

1 ఆచార్యుడు ప్రదిర్పనమును క్రమవర్తికిని నడుపు గురువు

2 నర్తకి (పాత్ర)

3 నటుడు (హావ్యగాడు)

4 వంక పాటకులు (స్త్రీ పురుష గాయకులు)

5 వాద్యకులు-చర్మ వాయి తంత్రి వాద్యకులు శివదాసీ దేవదాసీలు పెరు జువిరాంతు పాత్య ములచేరు భగవంతుని స్మృత్యంశికాయలతో ఆరాధించు కళారాధకులు దేవదాసీలు స్వామి సేవకే గాక పంపు సేవకై కూడ అర్చించి అడవ స్త్రీలు పాత్యములు

వాక్యధారవ

అయము దేవనర్తకి దేవదాసీల ప్రభావ నయమున భూపాల రాగాలనుమీలో స్వామిని హేల్కొలి చెడి వారు సేవా పనుయముతో పలు, అష్టకములు కందార్థములు పాల్పరికలు ధవళములు తోలలు అర్ధ చంద్రాక్షలు మంగళహారములు మొదలగు వివిధ రక ముల సంగీత రసవంతు పాడి స్వామిని అనంద వరదె

దరు వారు కులం గృహవ, కుడ్ర కుళలీం కామర
వ్రత్యుతి కాట్యుమలతో సంధ్య నమయమున కుంభ
హారతి ముగిసిన ఎదవ శిశు వత్స పావనికి వివో
దము కల్గించేదాచు ఈ విధమున స్మృత్య గానాదు
లతో పావనిని నేదించుట వారి శివశరణమై
యుండెను

మూడవశ్లోకం అను నొక దేవదాసి అవ్యంశ నియమ
ముతో కావ్యయ్య స్మృత్య శిశు దేశారామ శిష్యుర
పావనిని అరాధించి తన శివీయమును పార్వత్య మొనర్చు
కొనెన కర్తవ్యము అమె ఎవ శివీత వర్ణవర్ణమును
పావని కర్పణము గావించి పావనిలో జన్మమొందినది
అ యాతయముతోని అమృతవారి నేరు మూడవశ్లోకం
ఈ దేవదాసియే అ మూడవశ్లోకం అను గాధ
కందు

నర్తకి నాట్యము చేయు వమయములో అమె అవ
యనములను వివిధ దేవతల ఆశ్రయించి యుండుటకు
(1) బ్రహ్మరంధ్రమును పరాశివును(2) లోకమును(3) శ్రీ
పావని(4) కటిస్తలమును బుద్ధుడు(5) మణికట్టును మనో
దేవుడు(6) వా ప్రయలను పురంక్షి(7) శిష్యములను
పార్వతి(8) వక్షమును శ్రీమహావిష్ణువు(9) ప్రస
ద్యులమును మేరు మందరములు(10) వాని లక్షి(11)
జన్మమును భూదేవి(12) ఊరుర్జుంద్యమును ఇంద్రుడు
(13) బంధులను బ్రహ్మ(14) భానువులను వాయువు
(15) దృష్టులను మన్మథుడు(16) పాదద్యుంద్యమును
మూర్త్య చంద్రులును అశ్రయించి యుండుటని తెలియు
చున్నది అందుచే ప్రేక్షకులు కవిత్వ భావములతో
స్మృత్యములను కలించి నర్తకిని గౌరవించు చుండిరి

ప్రారంభములో స్మృత్య కళ వ్రత్యుతముగా ఆరాధ
నకై వినియోగించ బడిన ప్రకముగా గర్భాలయము
లను విడిచి దేవనర్తకి కల్యాణ ముంజవమువద్ద ఉత్సవ
ముద్దల కెదురుగా తన కళను ప్రదర్శించువారంబునెను
నాటి నుండి వారికి తెలియకయే కళ తెలిస్తే విధ
ముల మారుట కనవచ్చెను వీరు కావ్యమును ప్రాధా
న్యము విచ్చినను తమ స్వీయపుణ్యములను ప్రకా
రంజము లైన పోవ భావ ప్రదర్శనములను కొంత
ప్రాధాన్యము విచ్చి ప్రదర్శనమును ప్రారంభించిరి

అచ్చట వీరు స్మృత్య ప్రాధాన్యము గల కరణ విశ్వాస
ములు గాక వ్యాఖ్యయే ప్రధానమైన అ యాలయము
లను సంబంధించిన పురాణ గాధలను ప్రదర్శించెడి వారు
అలయములలో గర్భగుడి వద్ద మృతము కావ్యము కర
ణాంగ హారములు ప్రదర్శించుదురు చుండెను అందుచే
అ కళ అవారి నుండి చేటి వరకు వ్యవసయం చెడకుండ
అనే రీతిగా నిలిచి యున్నది

దేవదాసి-పార్వత్యరీతి — పూర్వము నర వారా
యలులు అదరికా వనము నందు తనవచ్చు చేయుచుండిరి
వారి తపోభంగము గావించుటకై ఇంద్రుడు రంభా
ద్యువురే గడమును వంచెను వారు వచ్చి తమ స్మృత్య
గానాదులతో వందడి గావించి పావని వారాయలుడు
కన్నులు తెరచి రంభాదులను జూచి వారి గర్భముడంచు
టకై తన గోటితో తన ఊరువును గీరెను అందుండి
వారి కంటెను మందరా వారడైన యువతి జన్మించెను
ఊరువు నుండి పుట్టుటచే అమెను ఊర్వశి యను చేరు
వచ్చెను ఊర్వశి సంతానమే దేవదాసిలు వీరు వారాయ
భాగము కలగా రగుటచే అలయములందు పావని
పూజతో పాల్గొనుటకును భక్తము పట్టుటకును వామర
ములు వీయుటకును కుంభహారతి పట్టుటకును స్మృత్యగా
లతో ఆరాధించుటకును వీరిని మన పూర్వులు దేవదాసి
వాదులనుగా విధియించిరి ఈ రావీలు బ్రహ్మచారిలును,
వవిధమూర్తిలు నర్తకిలును పావని నర్తకిని తప్ప
మరెవ్వరును వారు స్మృత్య గానములను చేయుదురు చేయి
మాతడు వీరితోను స్మృత్య గానము లందు పరిక్షగానింప
బడి ముద్ర వేయబడిన నర్తకి మూలమే ఆరాధన
స్మృత్యము చేయుటకు అధికారము కలిగియుండెను ఇట్టి
దేవనర్తకి వ్రాంతమునకు ఎం పు ము లో మంచి
గౌరవ ప్లాన దియబడినది వీరి దర్శనము కుళమాచార
ముగా భావించి బెడెడిది

విష్ణుదాసీలకును, శివదాసీలకును ఒకగటకు కేవల
క్రమము లాల వరకు కుల్యమే అయినను వీరి యొక్క
స్మృత్యము లందు మూలము భేదము కన్పట్టు చున్నది
కైవ సంప్రదాయ స్మృత్యము ఉద్దేశ కలరాంగహార
విశ్వాసములతో గంధీర భావ ప్రకటనతో విరాళిట్లు
చుండును కోమలమై, భావప్రాధాన్యతకై మరుమార

కరచాంగం నరరములతో అలరారు నట్టిది నైవేద్య నంబి
 బాయ నృత్యము అష్ట దిక్పాలకులు మొదలైన ప్రత్యేక
 మూర్తుల ముందు ప్రసక్తింప బడిన 'ర'ములు జగలు
 గట్టులు లోకములు శిర్పానము ఎ చాలవరకు కలిగెడు
 తెలిల వారిని కుల్యము లయినను ఎస్వాన క్రమములతో
 మాత్రము భద్రముండును అంకారయాలతో ని
 నృత్యారాధనయు శివాలయాలతోని నృత్యములును
 కుల్యములే అయితే వాండీ క్రమముతో మాత్రము
 తేజ లున్నది

అయ్యో స్వర్గములు... శిక్షలు... దేవ ప్రళయ అర్చి...
అను కాలి... సంప్రదాయ ఎద్దముగా కాస్త్రాలు విధా
నము ననుసరించి చిరున ప్రాయము వంటి శిక్షలు
శ్రవణమును కాలికు అయిదు సంవత్సరముల వయసు
వచ్చి రంటి శిక్షలు ప్రారంభ మగును ఒక శుభ
ముపా ద్రము విశ్రియించి శిక్షలు మోశ్రియించునపు
పూర్వమే అమెను అశ్రియము చేయించి అమెను వ
వసానిలకు వసారురు

కామ్యునిస్టులకు కలకత్తాను చేసి గౌరవించి
విప్లవకారుని గౌరవము కాకముందు కామ్యునిస్టును
చిరునవ్వు పూరించును అటుపై అయిదారు వర్షాల
ముగ్గురితో అష్టదిక్పాలకారాధనకు వర్తమానముతో
ఎనిమిది కోటములు గల ఎనిమిది చిక్రములు కయారు
కయారుడును ముందుగా అష్టదైవమును (శ్రీవేంకట
మయిన వరము కిప్పుని దైవ్త్య వంశవారుయైన విష్ణు
వును) అష్ట దిక్పాలకుల అష్టముల మధ్య కల్పితమైన
60 కార వీరములైన సమర్థముగా ప్రశ్నించి తరు
వాత అష్టదిక్పాలకులను దీక్షాగ్రహములతో అహ్వనించి
తదక్షిప్తానములగు స్థానమును చందన కాంబూలము
లతో యిరుకముల ఫలములతో వంద వృక్షములతో
అజనలతో ఆ తరుతో పన్నీరుతో వర్షద్రవ్య రజక
తామ్ర నాదముల దక్షిణతో ఆ దేవతలను పూజించి చాలి
వస్త్ర్య పరమరసము చేయును ఆ వస్త్ర్యము కొమ్మిది
మూరల లేక కొమ్మిది కావలె బాధవు గగనైవ్ర అను
లేని నవ్వుని తెలివి వస్త్ర్యము యుండ వలెను .

ఎమ్మెల్యే కలకా ఫ్యాషన్ డిజైన్ స్టోరును తెలుగుగా అను-
కోణములు వచ్చునట్లు ముగ్గుమీ ఆచట 7 9 లేక 11

పేదే బేట అంజితో వట్టు గానీ నియ్యము గానీ ఆ ముగ్గు
పై పోవ కాళ్ళపేళ్ళము కలగగా అకలదే అచ్చట
కూడ శ్రావణిని ఎవరూ బాటోర్కొగ ము చేయబడు
కాలికను అచ్చట కొంత సురు ఆసాను కాళ్ళ
పాదాలపై పోతుంటారు కనుచును ధరించ నీవరు
అవడపై కుడి గాలు సుండుగా మోపి అడుపై
ఎడమకాలు పెట్టె ననుకంగిను యంద ఆసాను నిజప
పెట్టుదురు తరువాత ఆ కాలిక కట్టిన శ్రితమును
కాపెట్టినట్లందెదరు మట్టు పు అలో మందిన కష్టమును
గురువు ఆమె కాళ్ళకు ధరించ తేయును కరువాత
పుష్పములు దక్షిణ ఆ కాలిక నీతిలో సుంద బడును
అకార్యము మాకేకను పఠించును ఎదవ పుష్పములను
దక్షిణము ఆమె గురువు గారికి సమర్పించును కాళ్ళధారి
తాళము ఎదుగా మార్చంగును పుష్పదంకమును వలికిం
చగా గురువు ఆ కాలిక రెండు కాళ్ళను కల రెండు చే
లితో పట్టుకొని

ಕಾಣೆ - ಕಾಣೆ - ಕಾಣೆ - ಕಾಣೆ

అని మొదట అడుగులు వేయించును ఎమ్మెల విహాయక కాళములో గదవతి కాళము నకు అడుగులు వేయించును పిరివ గురువందన క్రమము తెప్పించి గజ్జెలను విప్పి యును అంతటో గిద్దోగిదోము ముగియును

మేలాము —

మరుచాటి ఉదయము మల్లాముసాము కాక్కా
టములో వృ త్తజ్ఞులు | పొరంత మగును

[illegible]

అను ప్రత్యేకార్హత లేదు పదుమును వెచ్చెనుకను
అబ్బులను చక్కగా మర్చించిన ఎదవ మరల ఏర్పాట్లని
వీపుపై తిరిగి పండుకొనును అప్పుడు చాతి ఉదరము
మెడ మీకాళ్లు పీఠమండలు మో చేతులు మరల
మర్చింప బడును ఈ విధమున ఒక గంటపేపు మర్చన
అరిగిన తరువాత మొగ్గులు బ్రాలులు చిమ్మలు తీయుట
పాస్తములు నివర్తి అయితే శరీరములు చూచుట
ముడుచుట వివిధ వర్తమల వడచుట గాత్రో సగురుట
వలయుములు తిరుగుట ఉచ్చాన్నవ విశ్వానములను సృజివ
మొనం దుంచుకొనుటకు ప్రాచార్యును ముఖ్యంమం
రకరకములైన అవనక్రమములు అభ్యసించుట వంటివి
మొనగ బడును ఈ పాము ముగియుటకు ముహూరు అరు
తెలుగు పట్టును పాము ముగియు వచ్చుటకి విచార్య
శరీరము తోచి ప్రత్యవయవము పూర్తిగా ప్లావనము
తోచి వచ్చును అమె శరీరమును పిచిరమున నునము
మలన దలచిన ఆ విధమున ఆ భంగముతో ఆకలితో
మలన వచ్చును కావను చుట్టెన్నలు అమె శరీరమును
చుట్టెయే వచ్చును అంగరము వలె గిర గిర నిమిష
ముల తరలడి ఖూమిరై కాలు అనించక అమె తిరుగ
వచ్చును గాత్రో సగురు వలయుములు తిరిగి ఖూమిరై
బ్రావచ్చును కరిక తలవలె శరీరమును పునీకవిన శేయ
వచ్చును చిరుకాశను వెన్నవలె శరీరముతోచి ప్రతి అవ
యవము కలిగి ప్రవహించు చున్నట్లు కంధరముల ద్రం
శ్చన వలన కదలిక వలన చూచుచుట క్రమ కలిగించ
వచ్చును

ఈ మల్లము పాము చేయుట వలెనే వర్తక స్మృత్య
స్మృత్యములు ప్రదర్శించు పయములందు వివిధ కలిగి
అను కరణములను కిల్చి ప్రతిమల వలె ప్రదర్శించి తెను
తెలుపే రసాభివయముందు సుకుమారమైన అంగ విశ్వాన
ములను వర్తక ప్రదర్శించ గలుగు చున్నది
పాము ముగిసిన ఎదవ వివిధ రకములైన ప అదుగులు
“తై” అదుగులు “దిత్తె” అదుగులు, “కాద్దితై” తెయ్యం
ద్రతా తెయ్యలై తె దిత్తె ముదై ఒర్దిక జూచి
తీలుగు జాతీర్ణముగా చేర్చి అడును

సంయత అనయత స్మృత్య స్మృత్యవ ప్రములు
మాట ఎనిమిది కరణముల విశ్వానము

వనరవ అంగహార క్రమము
వందొమ్మిది విధములైన గ్రీవాశ్లేదములు
మూడు విధములైన దృష్టశ్లేదములు
నిమిది విధముల రసదృష్ట
ఎనిమిది విధముల స్థాయిశావ దృష్ట
ఇక పది విధముల తల్లిశిశుర శావదృష్ట
ఇరువది తొమ్మిది విధములైన వరవిశ్వానములు
ముప్పది రెండు స్థానకములు
మాట ఎనిమిది శావములు
కొమ్మిది రకముల ఆకాశచారి
ఎరుకారు విధముల భూచారి
వనరవముల అభివయక్రమము
దశవిధ పాత్తికముల ప్రదర్శన వర్తక
బాట్ల స్మృత్య స్మృత్య విశేదములు
లావ్య కాండవ ఏర్పావకులు
కృంగ స్మృత్య విధానము
ద్రక్షలాస్మృత్యము
పావము పుష్పాంబులి
వివరములు సంపూర్ణముగా చేర్చబడును
ఈ విషయ వసుయ మందు అచార్యుడు కరణాంగ
హార ఏర్పావములను చెప్పి అభివయముందు పొకువా ర్య
మును ఎదిరిదుటగుగాను దిరకాము స్మృత్య ప్రకర్ష
నముల నిచ్చి విరమించిన వర్తకేవళా యొక్క పహ
చారముతో అంగభర్త క్రమము ముగించును
ప్రాళంకము సింధియు సంస్కృతము మాతృభాష
గాత్ర పంగీతము అందు విషయ మొనగ బడును ఇదం
తయు ముగియుటకు ముహూరు అదు పంపత్వములు
పట్టును అనగా పంప సంపత్వరమున విచార్యినికి శాస్త్ర
పరిచయము అనించును
తరువాత పై విధముగా చేర్చిన వివిధ విశ్వానము
లను చేర్చి వివిధ స్మృత్యములనుగా రూపొందించి ఆ కస్యను
అభ్యసం చేతురు
గాత్రపంగీతము— అలయములో ఆచార్యన పయ
మందు స్థాయిపై పాడు గీతములను, అభివయము రుద
ర్శించు వచ్చుడు పుష్పాంబులి పమర్శించు వచ్చుడు వర్త
కానే స్వయంఘుగా పాడవలెను కావున గాత్ర

సంగీత సారవము అమె కువయోగి ఎదును
గీర్వాణి బాహ్యము— పుష్పాంతరి వసుద్ధింను
నవ్వుడు చదువకుడు చూర్ణి కలు అష్టకములు అష్టదిక్పా
లాచారాచా వృత్తి గీతములు సురతైవ సంస్కృ
రచనలను అర్థము చేకొనుటకును తెనుగు నందు
పాండిత్యము కేకా వసుయములో పాడు పదములు
వర్ణములు అన్నిటి క్షణములు దరువులు కంఠార్థములు
వృత్తములు మొదలైన వాటి అర్థమును తెలియ
కావము వలెయింతుకును వచోయ పదును

కరణములను అంగవోరములను గతులను కాళము
లను ఉపయోగించుచు పుష్పాంతరి వృత్తము ప్రేరితి
ప్రేరిణము ఉర్దము చేక రండి మొదలైన వప్త
లాగ్యములు వనసంధి వృత్తములు సంవత్సర వృత్తి
ములు జోహారు క్షణములు అచార్యుడు కవ్యకు
శేయును

కళ్యాణ మంటవము వర్ణ పావమి కోలుపు తిరిగివచ్చుడు
ప్రదర్శించ కనెన కేక మేక ప్రాంత అలంపి వర్ణ
వర్ణని క్షణవర్ణని పావ్యవర్ణని పిటికి అమగులు మగు
నృత్తమును కవ్యకు అతడు వేర్చును

క్షణములు అన్నిటి దరువులు వలము అమలు వర్ణ
అమలు పదవర్ణములు మొదలైన రచనలను అనువైవ
వృత్త నృత్యములు క్షణములు వృత్తములు వదములు
కావళిలు, గీతములు కీర్తనలు పిటిచే అమగులమైన
రసాగ్రహయములను కూడి అచార్యుడు కవ్యకు అభ్యుంజ
శేయును

కామా కలాపము గర్లకలాపము రాధామాధ
నము ఊరసాగర ముగవము మొదలైన కలాపములు
శేర్పబడును

తైవ తైవర్ణ వంప్రదాయముల వనవరించి రచించ
అదవ సుగంధకేళ నిలాపము విష్ణువర్ణి శేవావనింధము
శివవర్ణి శేవావనింధము కృష్ణ పారిజాతము గిరిజా
కళ్యాణము మొదలైన యిత గావములను అనువైవ
వాక్య, వృత్తి వృత్తాశయములను వాక్యవర్ణి
లోకవర్ణి లావ్య కాండవ విధావముల కనువరించి
అచార్యుడు కవ్యకు అభ్యుంజ శేయును

ఈ క్షణ వంప్రదాయ ముగిన వదవ వర్ణ కానే

వర్ణయముగా పాడుచు ఆ పాటి యొక్క అర్థమును
తెలియించి వ్రాసు ౪ తవ్యక అభివయించు పామర్థ్యమును
వంపాదించుటకు మరీ వాలుగు ఎంపర్థ్యము తైవను
పట్టును అవగా సువాణ్ణ సంవత్సరసంపత్తి మెవిద్యా
కళ్యాణము ముగియును కవ్యకు యుక్త వయస్సు ఎర్చిన
తరువాత అలయములో అమెకు సుద్రధారణ సంస్కా
రము జరుప బడును

మూల్రాత మహోత్సవము (ముద్రాధారణము)

ఒక కుళ మువహూర్తమున వ్రాత అంము నంబు
అలయములో పావమి ఎన్ని ధావ మంధు ముచార్యులనిదే
కవ్యకు ముద్రాధారణము చేయించి బడును వర్ణ
అభ్యుంజవము చేకొని ముపు వచ్చె పట్టు వప్తములను
దరించి అలయము చేరును మొదట అప్పట ప్రత్యేక
పూజారిక ౧౦ వోమము జరుప బడును ఎర మెండిలో
చేయబడిన శంఖము చక్రము వామములో గూడిన
చక్రము అను మూడు ముద్రలను మహోత్సాహిలో కవ
మొదర్చి వాటిలో శంఖముచే ఎడమ భుజము కిక్ర
ముచే బిడిగబడు వామములో కూడిన చక్రముచే
వక్షస్థలమున బిడిచైపు ముద్రించి బడును వర్ణ విద్యకు
పూర్తిగా పరిశీలించి అమె నియమ బద్ధమైన శీవినమును
వాటి వరకు గడిపినదని వమ్మకము బిడిన తరువాతనే
ముద్రధారణ తంత్రము జరుప బడును తైవములో
లింగ ధారణము క దించ బడును అమైన వర్ణ
మంత్రోపదేశము జరుప బడును అప్పటి నుండి అమెకు
అలయములో వాక్య మాడుటకు అర్హత చేకూరుచు
పరిశీలించుకొని వర్ణి ఎంక విశేషముగా
వ్రమించి విద్య చేర్చినను అమె అలయ వాక్యమునకు
అర్హురాలు వాణలను అమె అమె ఎంక గొప్ప వండికు
రాతైవను వాటి నుండి మంధుము నందు అమెకు గౌర
వము తగ్గును అమె వళంబు వాక్యమూడి శీవినవలం
వచ్చును ముద్రాధారణ మొనర్చిన వర్ణి మూలము
వాటి పాయిత్రము నుండియే వ్రదను వర్యాయముగా
అలయములో పావమి బంధవళి నిచ్చును వైవాం
జలిని సమర్పించును మేకప్రాంతి కౌస్తుభ వాక్యముల
వాడును, పావమి కొలుచై యుండగా పావమి దర్శన

రులో ఆమె కేళక జరుపి స్వామిని వివోరము చేపూర్చును
వాటి ముడియే ఆమె చేపరాని పదమునకు అర్చనా
లగును అమై ఆ చేపచేపుని కన స్వామిగా స్వీకరించి
తన స్వామి సేవలోనే తీరివమును గడుపుచు తన జన్మ
మునకు సర్వకృమను కల్పించు కొనును

సృత్యశాఖ

ఈ ఆలయ సేవ గ్రును మీట్టుండును -

ఉదయమున స్వామిని మేల్కొల్పి నది మొదలు
రాత్రి వర్షాంతపు సేవ ముగిస ప్రహరీ (జప్త దివ్యాలకుల
అప్పగింతలు) సేవ జరుగుదు వరకు వివిధ పనుయాలలో
వివిధములై, వృత్యములతో గానములతో స్వామి సేవ
జరుపజదు చుండును ప్రతి దినము మంథ పోత
జరుపజది చూర్ణికలు ఎరింపజది పుష్పాంజలి ఎను
ర్పించి జదిన జదిన కవుత సర్వములు ఆ యా సేవత
లకు సంబంధించిన కరణాంగ ఎకరములు ప్రదర్శించి
జరును అలయముల చుట్టున మన్న ఎరికముల వద్ద
జప్త దివ్యాలకుల వ్రేళ్లర్పిమై ప్రత్యేక కాళములతో
బాట్ట మోడజదును కళ్యాణ మంటనము వద్ద స్వామి
కొలుపు తీరియంచగా కేళక జరుపుదురు సప్తలావ్య
ములనందు కుట్టి కేళ చేతక, ప్రాణంబ రండిక రుండలి
కలక సర్వములు గూడ ప్రదర్శించ జదును ఈ
బాట్టము లన్నియు వేరు వేరు రకవలంబ రమణీయ
కళా భండములుగా నున్నవి

పంచముఖ (కవ) కాళములు రాచుట్టుట కావ
పుట పట్లవకాపుత్రిక సంవత్సరైత కిర్లట అను కాళ
ములతో పుష్పాంజలి సమర్పించ జదును

విషాయక రుద్ర లక్ష్మి నిష్ఠు బ్రహ్మ ఇశ్వాని కవు
తములు అపూర్వ కాళములతో అయీ చేవతల సమవ
రించి తద్ద దనుగుణ కాళములతో ప్రదర్శించ జదును

కొన్ని మృదంగ కల్లములతో గూడత జతులను అయీ
చేవతల స్త్రోత్రగీతములతో చేర్చి ఒక పాటగా వ్రాయ
జదిన ఒక ప్రత్యేక అచారసంబంధ రచనము కవుత మన
జదును

క-అధిచేవత వరస్తతి తెల్లని రంగు

పు-అధిచేవత మహాంక్షి-మయిపు రంగు

త అధిచేవత పార్వతి-నలుపు రంగు

ఈ ముగ్గురు అధిచేవతలకు సంబంధించిన సంకేతావ
రముల చేరికతో ఏర్పరుప జదిన ఒక ప్రత్యేక వామమే
కవుత మనజదు చున్నది

వృత్యపూజా విధానము

సంధ్యా పనుయము -

రక్షణధిక సంహాసనముచై అంజ అపీవయ్యెయుండగా
విష్ణువు మృదంగమును మధురముగా వాయిం
చగా బ్రహ్మ కాళధారియై వివిధ జతుల గతుల విభాగ
మొప్పుగా చేసేందువు మురళి ముద్దు లొక్క గానము
చేయగా చదువుల తల్లి సరస్వతి గీతను తియ్యగా అల
సంచగా లక్ష్మిచేవి గీతము పాడిగా తుంటుర వారదులు
వనకార గానము నల్లగా గంధర్వ యువ కిన్నర
కింపురువ విద్యారదు తెల్లరు ఆవంబ పారవశ్యమున
వృత్యమును తిలించగా పరమకీపుడు శైలానముచై
సంధ్యా కాండనము నల్పిడు సమయము సంధ్యా
పనుయము

సంధ్యా రుణకాంతిలో ఆలయ వర్ణై గోపురము తళ
తళ మెరయు చుండును అలయ ప్రాంగణము మండి
నబ్బాయి మంగళ బాద్యగంధము శ్రవణానందమును
కలిగించు చుండును నాడు చేవ వర్తక ప్రధను వృత్తా
రారవము చంద్రోదయ సమయనంతరే అలయము లక్ష
దీపములతో అలంకరింప జదును గణ గణ మ్రోయు
గంటల వాదముతో శక్తజ్ఞ అయ అయ ద్వయలతో
నబ్బాయి సంగీతముతో శేరి ధర్మా బాద్యములతో
పూజారుల మంగ్ర పతనముతో ఆలయము మ్రోయు
చుండను

మంథపోరతి సమయమున బాట్టారాధ్యుడు గాయ
కుడు బాద్యకులు వెంటరాగా చేవనర్తక స్వామి
సంకేతార్పమై అలయము నందు ప్రవేశించును ఆమె
తెల్లని వట్టువస్త్రమును అలయ ఫలప్రదాయము నమర
రించి కానె జోస రరించును ఆమె వెనుపు పాదాణియు
పారముల చైత నల్లని బారములతో అల్లరిదిన వెండి
మువ్వలును చూడ ముచ్చట గొల్పు చుండును ఆమె
గళ్యాణియములలోని స్వామి తెనురుగా నను శంఖిమలతో
నిలజదును పూజారి మంథపోరతి చెర్చి ఆమె కంఠం
చును మంగళ బాద్యములు పోరతి పాటల వాలించగా

అలయములో గంటలన్నియు ఒకే పారి ధ్వనించగా నేనాచా శంఖము కాచా ధ్వని మార్క చంద్ర మండల చాద్యములు తుద మధైల వంచములు పెదలై న వివిధ చాద్యములతో పాటు వాని ఉపాసన బడుచుండగా దేవ నర్తకి హారతి విచ్చును ఒక నిమేషము విశ్వజ్ఞత ప్రస ర్పిల్లును తరువాత అచార్యుడు కుతవ విశ్వానము చేయును అలయములో పాములే దేవనర్తకి పుష్పాంజలి సమర్పించి నర్తకానందములు కపురము అడువచ్చుడు అచార్యుడు మార్దంగికులు మొదలైన ఇతర చాద్యకులు గాత్ర పాటకులు కాళధారి నిలబడ నలిన శాస్త్రీయ విధానమునకు కుతవము అని చేరు ఈ క్రమ మెట్లదననర్తకి నడుమ మండగా అమెంతులు ప్రక్కగా కాట్యాచార్యుడును కాళధారియు అమె కిరు ప్రక్కలగాని ఒక ప్రక్కన గాని మార్దంగికులును చారి నడుమ నర్తకి నమనరించి స్త్రీ పురుష గాయకులును బ్రతి ముఖవీణ వేడు ప్రభృతి చాద్యకులును నిలిచి యుండ నలెను ఇట్లు వీర్యాలయన సంగీతము చక్కగా పూరిన లది మేళము రక్తి కట్టును

అటుపై దేవనర్తకి తలపుష్పపుట కరణముతో నిలువ అడుగు అలయార్చకుడు పుష్పములను మలవీణ ములను అమె దోసిరియం దుంచును అంత అమె నిష్టు లేవుని స్తోత్రము చేయుచు ఇట్లు చూర్ణకము వరించును

క్రీస్తువసు ప్ర నయ వివేయ
వివేక విచక్షణ వివరణ దక్షా
గుర్భార్థ నిర్ణయ విజ్ఞువేదా విరాధూల
నిరవద్య గద్య నద్య వనమృతి వనవ
తర్కవేదాంత మిమాంసా వ్యాకరణ
సాంఖ్య యోగాది శాస్త్రపారిణా
సంగీత సాహిత్య వకల కళావహిణ
సర్వేక కళే యుష్మత్పద వంకణం

అను చూర్ణకము ముగించి

దిక్షకాంగి కళతకాంగి తళదిశి
గాంధీతై దిక్షాం దిక్షై దిక్షాం దిక్షై
అను శక్తిములు-చాద్యములపై పరికిరబడగా దేవ

నర్తకి పుష్పాంజలి సమర్పించి వందన మావరించి మృదంగమునకు నమస్కరించును అంతరము

గాలి చాద్యములగు వేడుపు ముఖవీణ మొదలైనవి వృక్కార్థశంఖముతో పూరించుట అంతర సువందను అంగరము వమవరించి అయిత్రదర్శనము జరుగును ఆయిత్ర మనగా అతి మార్దవముగా మృదంగముపై కొన్ని కర్ణములను పూరించుట అని ఇది —

శ్వాహం తెనాయం దశ్వాహం
తెనా తెనాయం దశ్వాహం
తలై నా తెనాయం దశ్వాహం
దివటే కాం । దివటిటై । దివటిటే
తరువాత అరావము మొదలైన వ్రదర్శించ బడును ఇది చాలు రాగములో అలంకరించి యుండు కాళములో విశ్వానము చేయ బడును

తక్—అగదత్ర మొదలైన అక్షరములతో ప్రారంభమై తోడిదాం-తోడికి-దండం-దాం మొదలైన అక్షరములతో ముగిసిన ఎడన అన్ని చాద్యములు చేసి తీరిక నిచ్చును దీనికి మొదల క అని చేయ

అద్ది పుష్పరము (మేళప్రాస)

కాచా తై తై -తైజగదా
తోడిదాం-తోడికి దండందాం
దాం దండం దండం దాం ।
దండం తళదిశి తళ తదిగిణి తోం ।
తోడిదిశి తోడికి దింది ధీం
ధీం దింది దింది ధీం
దింది తళదిశి తళ తదిగిణితోం ।
తోడిదాం తోడికిదండం దంధాం
తోడికి ధీం తోడికి దింది ధీం
తోడికి దాం దాం । తోడికి ధీంధీం
తోడికిదాం । తోడికిధీం
దాందాం తళదిశి తళ
తతోంక దొడ్దొ
దండం దాం తళదిశి తళ
తతోంక దొడ్దొ
దాందాం తళ దిశి తళ దండం దాం తళ దిశి తళ

తతోంక తళలికి తళ
తుంగు తళ తదిగితోం

మొహరం—

ది త్రి త్రితై— త్రిటత త్రి త్రితై
తోదిరి తం ది త్రి త్రితై
తుంగు తళతోం
తళతోం త్రి తుంగ
దిగిదిగ తళ తుంగ

పై కాళము—

తళ తళ తోంగ, తళతళ తోంగ
తోం తోం తోం, తోం తోం తోం గతోంగ

నివృత్తము—

తొక్కతో, దిమిదిమిదిమి ధీం తొక్కతో
తదికతో దిమి దిమి దిమి ధీం తొక్కతో
తొక్కతో దిమి దిమి దిమి
తదికతో దిమి దిమి దిమి
కాం— గింతోం

కా దిద్దా దిద్దా ది క్రాంగ
తోందిగి కాం— కాం కాం
ది త్రి త్రి త్రిటత త్రి త్రి త్రి

తిరిక—

తోం దిగి దిం కాం
తళ దిగి తళ తుంగు తదిగి తోం

అర్ధిక ముగించి వాంది తేళ శక్తి వృత్త మోడతును
ఈ శక్తిము మృదంగ జతులతో ప్రారంభమై అయా
దేవతంపై ప్రోత గీతములు పాడెడి తిర్వానములతో
ముగించుచును ఈ శక్తిమును మూడు భాగములుగా
విభజింప నచ్చును అవి 1 ప్రారంభజతి 2 తోనోరు
గీతము 3 తిర్వానము అయినది

వాందీ వృత్తమునకు ముందు అయో అలయముల
వసునెంచి కైరవ సంప్రదాయ మైనచో తులంగ శ్రావ
వృత్తము వైష్ణవ మైనచో శ్రమర వృత్తము బ్రహ్మ
కాళమున ప్రదర్శించిన తరువాత అతి విశ్వాసములతో
కూడిన వాందీ వృత్తము జరుగును

వాంది ప్రమము

శ్రమర వృత్తము

బ్రహ్మ కాళము

తద్దీ కృతకం— తదిమి త్రిట తళం
అక్కిట తళ— ధిక్కిట తళ— తోంగిట తళ
చంగిట తళ— యం యం తిటత
కా తైతై ద త్త కాం— త్రిటత
అ తైతై ద త్త కాం

శక్తిము (అది కాళము)

అంతాది త్రిటత కా— ధరితిట తళ కా— త్రిట తళ—
ధరితిటత— ధిం తిటత— ది త్రి త్త కాంగ్ తళ— తిటత
కాంధదా ధంత— తెయో ధిమి త ద్దిమి గధి తళ తోం తళ
తతుధి తుమ్మరి త్రిట తెయ తళతిట తళ కా నింతయ—
తెయదిమి— గది

కారికాది తిటత, తతుకు యెమకు, రివకు కుంద రీ
త త్త ధింకు, తధిం ధింకు, తయోమ్మికా
గధిం కారికుంకా, యుం తరితిట తళ
తమ్మిడుతో తోంగిట 1 తళ తోం తోం నం నం 1 తళ
తోంగు 1 తళ తళ తదిగితోం

ముక్తాయ—

యంతరి తిటత, తమ్మిడుతో దాంగిదతళ తి పార్లు
తోడం నం నంగిద తళ, కాంగు తిటత
తళ తదిగితోం

తై ద త్త కాం

క్రిత, నిలా పతి మనోలో

కుక్షిస్త చరా చర జాల

వర్షక జనావన కిం

నరణంగ పర్వీర్త ఘో

యెంకు వాయుకాది పరిపాల

(శోనారు పేయగోపాల) తి పార్లు

తిర్వానము—

1 తళ త్రిద్రత, ధరితిటత, యెం 1 తళ
ధరితిట తళ, ధింతిటత, 1 తళ, తిటత,
తిర్దిత్, తళాంగ్ తళ, తళాంగ్ తళాంగ్ తళ,
తళాంగ్ తళ తదిగితోం తి పార్లు
తర్దెత్, తర్దెత్, తర్దిత్ గర్దిత్
తతిట దర్దిగిత తి పార్లు

వాందీ తరువాత విభాయక తాతం తేళ తార్లు

వృత్తము- 72 అక్షరముల వినియోగ కాళము వంతు ఈ వృత్తము ప్రదర్శించబడును

దీర్ఘ తైయి । దీర్ఘ తైయి । తత్తా దిద్ధిః తోం వంతా ।
 ధిక్కిట ధిక్కిట తక్కు । ధిర్దుడు తోం తోంగ । గొ ర త్తరీం
 ద త్తరీం । ద్దరీం ధ త్తక్కు । వదిమిదిమి త తక్కు । ధిర్దుగుడు
 తాం తోంగ । తాతా ధిత్తా ధిక్కిట తతి ధిక్కిత్తాంధ్దత్త
 ధిక్కిట కిటువం । ధిక్కిట కిటువక । తోంగిట కిటువక ।

దంగిట కిటువక

కరి ముఖివార మరవర కనులముత
 వర పాకాంతుకయుత చరణంత్ చరణం

అక్కిట ధిమికిట తోం । తత్తోం । తధిక్కిట ధిమికిట్టతోం
 వతతం । ఎద్దయుక్త । బుద్ధియుక్త
 ఎదురవదనా । తక్కిటకిట తక్కుతోంగ
 దేహివర గణపతి । ధిక్కిట కిటువక ధిక్కితోంగ ।
 గణపతి కవుతం । వత్తరచిసయం
 ధిర్దుడు తకా । ధిర్దుడు తై । త తక్కి ।
 ధిధి తద్దితై తోం తోంగిట తతతోం ।
 తద్దికిటక ధిక్కిత్తా

శిర్కానము

తం ద్విక తకతక వంద్విక తకతక । వంద్విక తకతక ।
 తకాంగ్ తోం

ధింధి ధిధిధి । ధిం ధిధిధిధి । ధింధి ధిధిధి ।
 ధింగింతోం

తద్దంక తకతక । ధకాంగ్ తోం

ధింధి ధిధిధి । ధింగింతోం

ధకాంగ్ తోం । ధింగింతోం

తాం తక తద్విక తక తదికిటతక ।

తక ధకాంగ్ । తధింగింతోం

కవుతము తరువాత వై ప్రలాస్యము అయి ప్రదర్శనము దీపారాధనము అయగును పీఠితో వృత్తాల్లాభనము ముగియును

సప్తలాస్యములు తుర్దము చేతి చేతికి ప్రేంబణముః
 దండలాస్యము కుండలి కలశము అను ఈ పీఠ హస్తములు సప్తలాస్యములు

ఇందు దండలాస్యము పిమ్మట వర్తకముచే చేయబడునుగాన ఒకే వర్తక ప్రదర్శించుటపిమ్మట మిగిలిన

అరు హస్తములను మాత్రము ప్రదర్శించి దంతిక ను చేరుగా ప్రదర్శించుదురు

ఈ హస్తములు అతిప్రాచీన కాలము నండి మనదేశములో ప్రచారము వంతువృత్తాన్ని వ్యక్తియులు శ్రీనాథకవి పాల్కురికి సోపనామిడు మొదలయిన కవి శిఖామణులు తమ రచనలయందు ఈ వృత్తములను గూర్చి చేర్చి వియున్నాదు జాయవచేనాది విరచిత వృత్త రచనావళి యందు కూడ ఈ హస్తములను గురించి వర్ణనము లున్నవి కాని ప్రస్తావనలలో ఈ హస్త ప్రయోగాయముల వారాధించు వారు అరుదై అవ్యవృత్తమైన ఈ వృత్తములు అవ్యవృత్తమగు నున్నవి అలయములలో సుందర శిల్పమును నీవ కళ బుద్ధివడువట్లు చెప్పుటకు అధారములు ఈ హస్త విన్యాసములే (1) తద్ద హస్తము

(1) వక్షిణ ప్రమణము (2) కామ ప్రమణము (3) శిలా ప్రమణము (4) భుజంగ శిమణము (5) విద్యుద్ధ్రుమణము (6) లతా భిమణము (7) ఉర్ద్వకాండము అను ఈ ఏడు విధములై స ప్రమణములను

(1) మయూరగతి (2) మకాళగతి (3) తురంగగతి (4) గజగతి (5) ఎంబోగతి (6) తుగతి అను ఈ షడ్విధగతి విన్యాసములను

(1) మయూర తలితము (2) గంగా వళరణము (3) కరి హస్తము (4) ఎంబో విక్రీడితము (5) కీర భూషణము అను నీ ఐదు కరణముల ప్రదర్శనమును

(1) ప్లతావర్త (2) ఉరుధ్వత (3) వక్ర్యంబ (4) వ్యంధిత (5) ఉప్యంధితాదారి విన్యాసములను

ఈ కాళములు భూదారి ప్రదర్శనమునకు
 ఈ కాళములు అకాళరారి ప్రదర్శనమునకు

(1) మల్లికామోదమునకు- 2 శిఖువులు- 4 ద్రుతములు
 (2) హంసనాదమునకు- 1 శిఖువు 1 ద్రుతము
 2 ద్రుతములు
 (3) జంబూకాళమునకు- 1 ద్రుతము ద్రుత విరామము
 1 శిఖువు 2 మూలలు

(4) బృహియ కాళమునకు- 2 ద్రుతములు 1 శిఖువు
 (5) పూర్వ కళాళమునకు- 4 ద్రుతములు 1 గురువు

1 అభయపు

- (6) ఉద్వేగమునకు 3 గురువులు
- (7) అర్చనకాళమునకు - 1 అభయపు 1 వ్యవస్థ
- (8) ఎంపా విక్రమమునకు - 3 గురువులు 1 అభయపు
- (9) వ్యవస్థ 1 అభయపు 1 గురువు 1 వ్యవస్థ
- (10) కళకలకు 2 అభయపులు 4 ద్రుతములు

2 అభయపులు

- (10) అంప
- (11) కోటి ప్రయమునకు - 1 గురువు 1 అభయపు

3 వ్యవస్థ

- (12) అంప

అను నిట్టి 12 విధములైన కాళ వివర్ణములను కలిగినట్టి వృత్తములు

(2) చేతి

- (1) ముద్దకరణము
- (2) పాండర కరణము
- (3) వయలకరణము
- (4) గజ విక్రీడికరణము
- (5) చంద్రకరణము

అను ఈ అయి కరణములతో

- (1) చామగలిచారి
- (2) విక్రీడిచారి
- (3) అర్చికాచారి
- (4) అవికాచారి
- (5) కళకలచారి

అను ఈ అయి చారి భేదములతో

- (1) విమలకము
- (2) మిమలకము
- (3) అమలకము
- (4) పార్వత్యమిమలకము
- (5) అర్చ మిమలకము

అను ఈ పంచగళి భేదములతో

పూర్ణకళాం కాళమును కలిగినట్టి చేతి

(3) చేతి

చేతిలో పంచ అంగములు కంపు అయి

- (1) గర్భము (2) విషము (3) కావాగ్రము

(4) కవివారము (5) గీతము అనుచును

గర్భవివారము : (1) మహాపాదము (2) పాదము

- (3) మూరివృత్తము (4) లాఠి (5) పిరివిర (6) పాదవిర

హైరాంబకరణము - అవగూర్చి కాచారి వివర్ణములు కలిగి యుండును

(4) ప్రేంజియము

వివిధకరణ వివర్ణములు కలిగి క్రమములతో ముగించబడి చారి భేదములతో అంబకరణము ఉద్వేగమై గంభీర కావములు కలిగి నట్టి ప్రేంజియము ఇది

కళకరణము వమోత్సాహిత ముత్తవిచారి అను వివర్ణములు కలిగినది

ఈ వాక్యమునకు

- 1 అభయపు
- 1 గురువు
- 3 ద్రుతములు

గల రాజ వివర్ణధర కాళము

(5) దండికాలావ్యము

ఇది విచారక కాళ వృత్తముతో ప్రారంభించబడును ఇది అయి విధములైన భంగములు గలవి వివర్ణములు కలిగియుండును ఇది అర్చన వృత్తము నర్తకిములు లెండు చేతులతో కోలు పట్టుకొని వాక్యము చేయుదురు విష్ణు భ్రాంతకరణము అర్చనాచారి ప్రదర్శనము కాళము విజయోదయము ఇది 2 అభయపులు 2 గురువులు 3 మాత్రకాలము కలిగి నట్టిది

(6) కలకము

ఇది అయిమంగళ కాళము వండు చేయబడును దీని 2 అభయపులు 1 గురువు 2 అభయపులు 1 గురువు 3 మాత్రము గలదై వృత్తకరణము పదకాద్రీకరణము

(7) మందరి

హారాయణ కరణము ముత్తవికాచారి 1 ద్రుతము ఇయ్యవక్రముల అభయపు గల 2 మాత్రము లక్ష్యకాళము దిక్పాలకావ్యము - చేపవర్త

పర్యవేషములందు అలయము చుట్టు ప్రదక్షిణము చేయుచు అష్టదిక్పాలములు ఆరాధించు వయలముందు చారి ప్రీత్యర్థమై వృత్తములు చేయుదును ఈ వాక్యములతో పంచ వంధి వృత్తములు లేక అవిహార వృత్తములు అని చేరు ఈ వృత్తము లన్నియు ప్రత్యేక రాగములతో కాళములతో ప్రదర్శించబడును

అలయములో పావమికి పుష్ప పవనార్పణమైన విరవ ద్వజ స్తంభము వద్ద ఇంద్రుని ఆరాధనముతో ఈ వృద్ధము ప్రారంభ మగును అష్ట దిక్పాలకులకు ఎనిమిది ప్రత్యేక రాగములతో ఎనిమిది ఆపూర్వ కాళములతో వృక్షము ప్రదర్శించబడును

ద్వజ స్తంభమువద్ద జరుపబడు ఇంద్రారాధనమునకు ముందుగా విశాయక కుమార సస్వములలో—

తలపుష్పపుట మదస్కరితకరణములతో కూడిన వృక్షముతో విఘ్నేశ్వరుని మండల స్వస్తిక ప్రేక్షతో యేక మాపుర కై రాతి రేచిక— విద్యావములతో కూడిన వృక్షముతో కుమారసావ్యుని ఆరాధించుట ఎప్పుట ద్వజారోపణము వృక్షార్పణము అరంభ మగును అరాధనాక్రమము

మంగళవాద్యములతో ప్రేక్షకీణము ముగిసిన ఎడవ చిన్న మేళము (మృదంగము లేక కుడ్ల మర్తల ముఖరీణ కాళము) ఆచార్యుడు వర్తకి తెంటురాగా దేవయాక్షి కులు ప్రతి దిక్కునందును విడిచి అయో ద్విదేవతలను వృక్ష గీతాంతో ఆరాధించి వారికి కై రేద్ర్యమును నమస్కరింతురు ఉరా—కూర్చున్న ఇంద్రారాధనము జరుపబడును

దిక్పాలకులకు — వృక్షములు

దేవతలు	వృక్షము	రాగము	కాళము	రాద్యము
(1) విష్ణువు	శ్రమర	మంజర	బ్రహ్మ అది	యథావాద
(2) కిపుడు	భుజంగరాజ	శంకరాభరణ	అది ఝడ	మాతృకానంద
(3) ఇంద్రుడు	అలిత	దేవగాంధారి	నమ గజలి	మేఘవాద
(4) అగ్ని	కళింగ	కాట అలిత	ఆధ్యాపన వీరవిక్రమ	సంహారాద
(5) యముడు	కర్దర	కై కిగ మలహరి	శృంగిని రాజమూదామణి	కాదానంద
(6) కై ర్మతి	విద్యుత	కై కిగ కై రవి	మల్లరంగ ప్రతిప	విజయానంద
(7) నయలుడు	ఉత్పల	క్రీరాగము	శృంగరి మరగరద	మంగళ
(8) వాయువు	మహ్యవళ	గోళ వనవత్తైరవి	టంకరి విజయకాళ	గంధీరానంద
(9) కుశేరుడు	పంకిర్ణ	కాట క్రీరాగము	జల్మ మరంగగీతి	మనసాపక
(10) శిశునాగుడు	దండపాద	నాందోళ	శంకరాభరణము	మాతృకానంద

వర్ణవాద్య — అరాధన

దేవయాగ్ని వందన తి మందరేశ్వరస్వామి చారి అలయ మందు నేటిటిని ఈ ఆరాధనవిధానము అచరణము నందు న్నుది ఈ వర్ణ వాద్యారాధనము కి వందన వంశపురముల

పుష్పములు అంతి యందుంచుకొనిన వర్తకి నను స్థానకములతో విలిచియుండును

దేవయాక్షి కు లిట్లు స్తోత్రములు చదువుదురు ఏమ ఇంద్ర గద్యప్రాయః దేవగాంధారి రాగప్రాయః నమకాళ ప్రాయ మేఘవాద కాద్యప్రాయః అలిత స్వత్ప్రాయః తత్తత్కాళ గీతాను పారప్రాయశ్చ

అటుమీద ముఖవిదాపై ఆ రాగము అలంకరింతు నవర్తకి పుష్పములను వమర్చించి యాక్షి కులు పాడు నకల మరవరమటకుమడి ఘృతి జ్యోతిశ్శాలాన్ని వర్తకులకు

దనుజవిరసన విజయజయకర మక్రిపాది కవీంద్రుని రజతగిరి రస విలంబిత్యంత హస్తమస్త కస్మితం కలిత కరనాత పటపాఠుటికృత వింద్రకాళ

మిదం మహాత్ —

గీతమునకు కాళగిరి చు పురు వృక్షమాదును విష్ణుకు గజలి యందు లేక నమకాళమునందు వృక్ష మాది ముగించును అటునుండి మరల అగ్నేయ దిశకు కై కైరదు అగ్నిారాధన చేయుదురు అగ్ని అష్ట దిక్కుల యందు దిక్పాలకులను ఆరాధించురు

క్రిందటి మండి మందరేశ్వరస్వామి అలయములో మన్నను అది తెంగర్జురాయకవి కాలమునకును కాలవరకు సంస్కరింపబడినది దానితో ఆ చక్రమి రూప మునగిరినది అందు శక్తిములు అష్టకములు మొదలైన కొన్ని సూతన

రచనలు చేర్చబడినవి. పంక్తి వార్య వృత్తములు మూడును చక్కగా నమపాళ్ల యందు పోషించబడి విడిమున అది ఒక పంక్తిగ్ల పూర్వమును దాల్చినది

పెంగల్లరాయచామ్ర కవీయ గాయకుడును కరవ చిత్తా చారంగతుడునులై యుండెను అయిన నుండ రేవ్వరునిపై ముక్తాపై అనేక కీర్తనములొకములను గీతములను యక్షగానములను రచించి ఎంతరో సత్తువ రాంధ్రుల కరక విధ్యను చేర్చిన ఆచార్యుడు అయినచే రచించబడిన నుండరేవ్వర చిత్తానము అనెడి యక్షగానము 'దర్శనము అందు ప్రదర్శించబడింది

నర్వచార్యము ఇది అయియున్నందు స్వామికి దోడలోరచారములు ముగిసిన కరుచాక చేయబడు నృప్య గీత వాద్యములతో గూడిన యెటు ఆచార్య మరెవ్వ నయ్యును ఇందు అనేక విధములైన ముఖ్యము మురళీ నన్నాయి ధవళ పంతు మొదలయిన గాళి వాద్యములు వీరి గోటు వాయువీనము మున్నగు కంఠి వాద్యములు దోలు మృదంగము నగారా శుద్ధమర్తళము కమరుకము మోర్త్యమండలము చంద్రమండలము మొదలగు చర్య వాద్యములు పంచముఖ పండితములయిన వాద్య పంక్తి ముతో వృత్తగృహగోష్ఠి గావీ వృత్తములతో చేపుచి అనందంబలేన మార్గిక పరిపంధము క్లృతము అష్టకము మొదలైన రచనలతో ద్విశ్రమచేరి ఆ చేపచేపుది గుణ గోమలము కీర్తిచి వాటి వాద్యక్రమమును పుంధనోర తిలో ముగించుటయే నర్వచార్య ఆచార్య

రచనము అష్టకము వన పరిపంధము మొదలైన పంక్తి రచనలు పాడగా చేదు మనము పంక్తి కచ్చేరిల యందు విగేడియనకాళము లేకపోయినను ఇట్టి అపూర్వ రచనల గానము నర్వ చార్య ఆచార్య యందు వీర గలుగు చున్నాము

ఆచార్యన క్రమము దోడలోరచారములు ముగిసిన పిదప ఆ ఆచార్యము మొదటి దీపా రాధ వముతో ప్రారంభించి తుది దీపారాధవముతో ముగియును ప్రతి పంక్తి చిత్తానమునకును ముందుగా ఆలయాలయమును తీర్చిది విడముగా అనకారితా వాక్యములు చదువును

అయి వినియోగవ | కేవలేవోక్తము | కేవళా

సోద్యోగము |

అఖలాండ సోటి విగ్రహాండవాయనా | స్వామిన్ |

అపూర్వచోక్తి

అయో వాద్యమును గీతమును వాక్యమును అనువ రించి ఏడా వాద్యం అవధారయ అనియో శుద్ధ వృత్తం అనియో చెప్పిన ఎదన ఆ వా ద్యము ఆ వృత్తము పరిపరిపించబడును

మృదంగము కాళము కట్టువ కాళము గంటలు శేగంటల పంక్తిము వీటితో దీపారాధవము అరుగును అటుపై అగ్రాధవ వచనములు పూర్వములు చదువుదురు

అటుపట్టుట ఒకవరులు గద్యమును చదువుదురు అందు కొన్ని వేళల యందు తే వాద్యము తిరువచకము తిరుప్పావి పురాణముల నుండి కూడా కొన్ని రచనలు చదివెదరు అటుపై విగ్రహాచార్యముతో కొన్ని అటులు పలికించబడును స్వామి యొక్క ద్విశ్రీగీతము వాక్య వాద్యము కాళము చేయుచు పాడును కరుచాక శుద్ధ మర్తళము యొక్క ప్రదర్శనము అరుగును అట్టుట ఆరాధనావిధానము వాట రాగాలాపనము అరుగును ఆరాధనము ముగించునంత కేవల వర్తక పుష్పాంతరి శుద్ధ వృత్తము వాక్యము ప్రదర్శించబడును

అటుపై వీరి వాయువీనము మురళీ ముఖ్య : క్లారమోనెట్ గవేనెట్ మొదలైన వాద్యములతో పంక్తిగోష్ఠి అరుగును ఏడా వాద్యమునకు అనుగుణ మగు వాక్యము ప్రదర్శించబడును

వీటి కరుచాక వివిధ రకములైన పంక్తి రచనము లతో ఆచార్యన గీతము ప్రపంధము వర్తము మార్గిక క్లృతము పిదపద్యము అష్టకము అష్టపది కీర్తన పదము జావళి తిత్తాన కేవలము తిరుప్పగళ వాదనరెందు, అరుప్త రచనము మనం పల పంజర లాళి హెచ్చరిక లోకనము కవళ గీతము హంజూస్తాన పంక్తిము వెన్నెల గీతము మొదలైన పంక్తి రచనలతో ద్విశ్రమ చేసి మంగళ గీతము పాడుదురు

అట్టుట వాద్యగోష్ఠి అరుగును తిరుచిన్న కూరి ధవళపంతు నపురి ముఖ్యము వాళా వాగవ్యయము కమరు పంచముఖ వాద్యము 'నెద్ద పేళము టోర, అల్లారి, అయిలేరి, నగార భంజా కమరుకము రాజ

చార్యమును దీర్చి ఎమ్మటు అన్ని చార్యములతో నీలిన బృందగానము చేయుదురు అప్పుడు మిది దీపారాధనము ముగియును

అటుచై స్వామి దర్బారులో కొలువై యుండగా లేవన క్రిక్ లేళి అరపును ఈ లేళికా వివోదముతో అలరింపులు జరిపిర్లము శక్తియు వర్ణము పదములు జావళిలు మొదలైన నంగీకరవలెను అనుగుణ స్వత స్వత్కాంతియములు ప్రదర్శించబడును అయి న్యత్వ కళ ఇన్ని గిధముల అభివృద్ధి చెంది ప్రచారముతోనిది వర్ధిలది

లేవన క్రిక్ మలులు తమ కాళ్ళకు కట్టిన పంటి మువ్వలు రుణం- రుణారవము తొవరింపగా మేళ విందిన మహాతీచారముతో తమ కోమల కంఠములను మేళవించి మధురముగా తక్కి గీతముల వాలించుచు చాటి ఆర్థమును పవనకంగమాదులతో ఎరుకవరచుచు రవళానములను సేక్ర విభాగములతో తెలుపుచు పాదములలో కాళగతిని లయ విభాగమును గూడించుచు అతి నిర్మలమైన మనస్సుతో వరమ పొందవోలె అలేవ లేపు తెనుల న్యర్థము పర్చెను చారు అట్టి న్యర్థమును చూచిన చారందరు విస్మయావందపర్చుకై తవ్వరు త్వము నొందెనుచారు తమ్ము కాము మరచి అతవ్వయ త్వముతో మన్న చారు మాయా చాగ్మయోహ రక్షా జిద్ద మైన ఈ జగతిని మరచి కాము అఖండ నిరతికయ వర్చిచానంద సంభాయి యగు నా పరమేశ్వరు తెనుట మన్నుల్ల కావించెడి చారు అట్టి నైవత్వమును పోపా దించు వ్యత్వమును చూచినచారే ధమ్మలు గదా!

తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి చారి అలయము నందు స్వామి సన్నిధిని లేవ రాసిం వ్యత్వ గాన వివోద కాంతివలయు విధానము 13 వ శతాబ్దిలో నీర్వాయై యున్నట్లు కనబడుచున్నది తిరుమల దేవాలయములోని లేవ రాసింను తిరునీతి పానులు అనుచుండిరి నీరి వ్రసిన క్రితము రాసురాను కళంక భూయిష్టమై వతనము చెందెను పావ పంకిములలో జిదన ఈ పంపము చూచి దీపగించుకొని విజయనగర సమ్రాట్టు శ్రీ బహాద చాయలు (క్రి శ 1548-1585) లేవ నుర్తి వత్వము

దీపకార్యకలాపములను కద్దలేసి యుండినట్లు చరిత్ర తెలుపుచున్నది

లేవ రాసిం రువ్వైన క్రితము కారణమెగ అన్యత్వ గాన విభాగ కోశ్యము మహోన్నత స్థాయి మండి అళి వతనము చెంది క్రమక్రమముగా అంకరింపబడి

జ రా

దేవాలయ ప్రారంభ వికాసములు

దేవుడు పాం లేలిక చిహ్న రు పమున గాని మానవ రూపమున గాని వ్రూతంపలను అలయము దేవాలయ మన జడును ప్రతి మకావలంబునకు స్వీయపూజా ప్రార్థనా మందిరము లుండును భారతదేశమున దేవాలయము విశేషముగా హిందువులకు సంబంధించి యున్నది దేవాలయములు పర్వతములైన కట్టడములు అందు లేవత గాని లేవతలుగాని విగ్రహ రూపమున ప్రతిష్ఠించ బడు దురు క్తిపరుడగు ప్రతి హిందువునకు ప్రత్యేకము సార్వమైవమి సాధుగాని జగదాధి యైనగాని దేవాలయ మును కర్పించుట విధియై యున్నది దేవాలయము యొక్క ప్రారంభ విభావములనుగూర్చి తెలిపినవలెనను గాథాన క్రిక్ ప్రతి హిందువునకు సహాముగ నుండును కాని అట్టి పవిత్ర దేవాలయ ప్రారంభోదంకము విగూఢకా సావ్యతమై యుండుట విచిత్రముగ నుండ గలదు

సిండి భూతములయిన భిష్టుమక విశ్వావసుల ప్వరూ పమే నాంరూమకము అతి ప్రతి ప్పక్షిని వర్ణవ్యము హిందు అను పదము ద్రావిడులకు అర్హులే గాక హలాం ఎధియను వ్రత్యుని సెమ్మ తెగలకును జాత లును గూడ వర్తించును వ్రజం అరార వ్యవసారములు-వృక్ష పూ జ వాగపూజ జంతుపూజ తింకపూజ మున్నగు పూజలును వైదిక పరాకన ధర్మములు ద్విగహారాదన మున్నగు సమస్త కర్మకార్యయను హిందూమత" కర్మ ముక జమిది యవ్విచి వైశ్నవ అవైశ్నవ విఘ్నావైశ్నవ చాతులగు ఉపనిషత్ కర్తవ్య రహస్యార్థిజ్ఞులకు గూడ హిందూమత శక్తియు పమగ్రనముగా అన్వయించు చున్నది జపా గ్రుతులును మహాద్భుతును హిందూ మతము అత్యంత విపులమైన పీఠులు గలదియని చాగ్మభాగ్య వింది యుండిరి అందులే అఖల వ్రవంచము జగహిందూ

మతమునకే చెందియున్న ట్లగవదును నాందువు లందరు నేచాలయమున కభివాదన మొనర్తురు దేవాలయమును విశ్వాద్రప్రసాదము చేయు శేంద్రముగను మార్గదర్శకముగను శాలింతురు దేవాలయ మెప్పుడున్నను ఎంత ప్రాచీనమైన దైవము ఎంతటి పరిమాణము గల దైవము అందు ప్రతిష్ఠితమై ఆరాధించెదలు దేవత ఎట్టి దైవము అని అత్యంత పవిత్ర శాసముతో పరిగణింపబడదని యున్నది

దేవాలయ ప్రారంభ పరిశీలనమున కొన్ని ప్రశ్నలు బుడయించును హిందువులు దిగవారాధనము వెప్పుడు ఎట్లవలసిందింటి? దిగవారిపూజకళ కల్పక ఎట్లున్నను ముద్రనది? దేవాలయ విర్యావిష్ణుటిలపితామహునిద్యంగా ఎట్లు విశాస మొందెను? ఆ చాస్త్ర విద్యకును ప్రపంచముతో ఇతర ప్రాంతము లందుగల చాస్త్ర విద్యకును గల భారతవ్యవస్థ మెట్టిది? అను ప్రశ్నలు - ఉత్పన్నమగును వీటిలో కొన్నింటికి సాధారణ పురావస్తు శాస్త్రము కౌశిక ప్రమాణముల నుండి సమాధానములు సంగ్రహింప బడవలసి యున్నది

అగ్నియే దేవములు మానవ బాగృతకతు ప్రాచీనతను ముద్రన బాగ్యయారాధనములు తిరుపతి రామేశ్వరము పురి జగన్నాథము కాళి బ్రహ్మారాధనము మున్నగు శ్రేష్ఠములలో శే భారతదేశము దున్న నాంధ్రానుక విషయక పూజావిధానములు ప్రాచీనాత్యుల బుద్ధికి ఏమాత్రమైనకను గోచరించి యుండెనని చెప్పుటకు దేవములను తుల్యముగ పరిశీలించినను ఎట్టి ఆధారము లభించజాలదు దేవాలయ ఉద్భవ దృశకాయములు మేధానంతులును నోటింటిలును పలువోపలులును యక్షకర్తలునై యుండిరి తమ దిక్పాలకీ కాళమును ప్రవృత్తి పరిశీలనము నందును అధ్యయనానికిను నందును దైవదీక్షనము నందును వివిధయోగించుచుండిరి మత విషయములలో నాటకాగ్ని స్థాపనమును నిలబెడిరి అగ్ని మూలమున అత్యంత క్రమం లభింపదు అగ్ని స్థాపనము, పంచశ్మశ్మశ్మిని కాంచిన సాధించుటచే చారిత్రక శీలకవిధానము నవలంబించిరి చాచ ప్రతిమా పూజను దిగవారాధనను నిరసించి నట్లును ప్రతిమా తింగముగ

పూజల వాడరించు వారిని దు ఎం? వట్లును తెలుపు పాజ్ఞాధారముల కలవు

దేవాలయ భాగము లనగాను అరణ్యములును ఉపనిషత్తులును మేధానైత్యమునకు నైతికార్థకతకు అగ్రగణ్యములు దిగవారా పూజకు దేవాలయ విర్యాణమునకు ఇవి అవకాశమియ్యవు తరువాతివగు నును స్మృతి కౌటిల్యుని అర్థశాస్త్రము శీలక మందలి వివిధ రకాలను ప్రవచించి యున్నది వీటి యందు ప్రతిమలను దేవాలయములను గూర్చి లభించు ప్రవచనములు యాద్యుచ్చిములు అర్థశాస్త్రమున 3 వ అధ్యాయమునందు పూజారయొక్క విధానవిశేషములు వివరింప బడినవి పూజారికి దేవదేవాలయము లందును ముఖ్యముగా జ్యోతిశాస్త్రమునును ప్రాయశ్చిత్త శాంతిముందును వైదుష్య మానవశ్మకమని తిప్పబడినది బాగ్య అధ్యాయములో దుర్గవిర్యాణమును గూర్చి వివరింపబడినది మందర్శమున దుర్గమునందు దేవతా ప్రతిష్ఠిత ప్రత్యేకముగ నొక గది అవసరమని పేర్కొనబడినది కాచి అందు దేవతలుగా అవకాశములు అప్రతిపాదుడు అయింతుడు విజయంతుడు కిపుడు నైత్రవయిడు అశ్వధీదేవతలు మదిర అను వారలు పేర్కొనబడి యున్నారు

ఇక స్మృతులు పురాణములు సువేదారతముల నైపు దృష్ట సారించినచో చాచి కాలగణనము అనిశ్చితముగా నున్నది చాచిలో ప్రతీప్రములును గలవు వీటి మొదటిదో వీటి తరువాతిదో తేల్చుట గర్భ సమర్థం అయితే సహచరమును పెంపొందించు కొనుట యందును క్రొత్తవిధానములను తీర్చించు కొనుట యందును అనాచిత ప్రజలు ప్రదర్శించిన సంయోజన శీలక కాళ్యము మనలను అగ్రర్య చక్రములనుగ నొనర్చును

పురావస్తు పాజ్ఞాధారము గూడ సంతృప్త కరముగ లేదు దేవాలయ ప్రారంభమును గూర్చి వివరింపగల అత్యంత ప్రాచీన పాదపములు మొహంజోదారో (ఇప్పుడిది పాకిస్తాన్మున గలదు) యొద్ద శ్రవణగా లభించినది క్రీ. పూ. 3250-2750 వ ప్రాంతము మొహంజోదారో నెహ్రూరీ కాలముగా పరిగణించబడినది పౌరాణికమునకు వచ్చిన అనానశేషముల నూత్న పరిశీలనము ఫలం, దేవాలయ విర్యాధారంతును గూర్చి ఏమా

క్రమముతోడవడుటలేదు ఈ అవశేషములలో నీరులు పన్నవచ్చు గుఱులు కావున చెత్త మంటలు మురికినీళ్ళ కాలువలు దోపాదన పంటలు చేర్చిన దగినవి ఎట్లు మట్టితో నిర్మితములైన వాటిలో కొన్ని మాత్రమే కాదు మూర్తులు కనుగొన బడినవి ఆ మాత్రమేవక నమ్మ దగిన అధిదేవతయై యుండు నమ్మను అందు మూర్తు శివ లింగములు లభించినవి మూర్తు ముఖములు మూర్తు శృంగములు కలిగి మనుష్యాకృతిలో నున్న ఈశ్వర విగ్రహ మొకటి లభ్యమైనది ఆది పశుపతి రూపమున నున్న శివ ప్రతిమమునియు కొందరందురు మొహంతో చారో సంస్కృతికి లై దిగ సంస్కృతితోగాని లై దిగ సంస్కృతికి మొహంతోచారో సంస్కృతితోగాని ఎట్టి సామ్యమును లేదు లేదము లందు చేర్చిన బడిన దమ్మలు శివదేవతలు మొహంతోచారో కానునై యందు రని కొందరు విద్వాంసులు ఆశ్చర్యము పడు చున్నారు

తొడ్రమకమును గూర్చి దృఢముగా విశదించుటకు మనకు పారశ్రవక రూపమునను కట్టడముల రూపము నను సాత్వము పుష్కలముగా లభించినది లైన తొడ్ర ములు లై దిగ మకమునకు నిర్మిత మకములుగా జయలు లేదని గౌతమ బుద్ధుడు శ్రీ పూ శ్రీ న సంపత్ప రమున వరము పడినదను అతడు మోహన రూప కొందర్యము లై దిగ కొమ్మకము మధుర ప్రదోత కత్వము కలవాడు తొడ్రమునకు అనుయాయులు అనుభూతులుగ నుండిరి అశోక సామ్రాట్టు (శ్రీ పూ 272-288) తొడ్రమక సంపదన బుద్ధులై రాజులయ ముగా తన పర్యవేక్షణను వినియోగించెను తొడ్రము ఇంద్రియ నిగ్రహమును, నిష్ఠమ స్వార్థ క్యాగమును నొక్క వక్కాణించెను కాని ఆ ఉత్సాహ నియమము లందరికి నచ్చలేదు దహన సంహారాంతరము బుద్ధుని అన్తులను క్రవరచుటలై వాటి మీద సమాధులు నిర్మించెను వాటికి దర్శనగ్రహములు మూర్తములు అని వర్ణనతోరము అవి కాళక్రమమున లై క్షణము సంధును, పరిమాణము నందును సెలసెలము గోళార్యాకృతిలో నున్న ఈ మూర్తముల అధోభాగములు కూర్చుండుటకు నుండెను వీరద అయి బుద్ధకావసుని

పారములు వెళ్ళునదెను అని కనుమలుగ దర్శన వక్రములుగ విశామము నొంది గగ్గరై ప్రవృత్తికము లయ్యెను వాటిని చుట్టుకొని నచ్చుటకు శ్రీ వీరులు (ప్రకటన పత్రములు) ఏర్పాటుయ్యెను అవి ప్రతక పరి పృతములుగా మండువట్లు నిర్మాణములు వృద్ధి కొంద సాగెను హిందూన మహాయాన కాళులుగా తొడ్రము విశక్తమైనది (శ్రీ శ నివ కళాల్లి) వీటిలో మహాయాన సంప్రదాయమువారు సమాధి పారవశ్య సంస్కృతు దగు బుద్ధుని పెగ్రహమును వృష్టును కొని తొడ్ర వ్యాప్త కారణముగా పూజా ధ్యాన మందిరము లావశ్యకము కయ్యెను ఈ అవసరము శిల్పకావేద్రం మేధావక్తి ఫలప్రద మగుటకును వారు నిర్దహస్త లగుటకును సామ వయ్యెను

లై క్షణములలో విహారములలో బోధనకులను కాళక కళలను బుద్ధవిగ్రహములను శిల్పములలో విన్యసింది అట్టి శిల్పవిశ్వాసముతో లేకమును ముందిరయుట కయి బుద్ధకృతులు శిల్పకారులు అక్కములైన కావు లను పర్యవేక్షణలను తమ నక మొనర్చుకొనిరి

ఈ సందర్భమునకే అయియుం యొక్క అందలి విగ్రహ పూజ యొక్క అరంభము గోపరించును తొట్టులు గుహాయములను నిర్మించినట్లే హిందువులు గుహాయములను తొలుత వారంభించిరి మైసారు రాష్ట్ర మందలి కండ్లి తిల్లాలోని బహోలు గుహలును వారాని గుహలును తెదవాడకు పదివేమున గల ఉండ వల్లి వైష్ణవ గుహలును పశ్చిమ భారతమునలి చెన్నై ఇతర గుహలును శ్రీ శ 500-600 సంవత్సరముల నడుమ నిర్మించ బడినవే మహాలిపుర రథములు లై తానము అంటి శిలలై వెక్కబడి గుహల వలె అద్భుతావశాములుగ నున్నవి దారువుతో చేసిన సమో గాలను చూచి ఈ శిల్పకా ఉండములు నిర్మించ బడినట్లు తోచును తొట్టులు తమకు మక విషయమునను కళా విషయమునను గల కత్తి ప్రవృత్తులు పాపాణములైన, పర్యవ పరంపరలైన కేంద్రీకృత మొనర్చి శిల్పకళకు మహాత్వ, కావ్యకవ్యములను చేయార్చిరి

కృతాన పూములు-అవి ఇదన పాదము లైనను, లేక దహన పాదములైనను దేవాలయోత్పత్తికి మూలములై

యందున్నది కొంత మంది పరిశీలకులు నమగ్నమిది కౌ-
సంస్కారము అనర్హమును కాదార్హమునైన కర్మము
శవసంస్కారము మెట్లు గావించబడినను దాని స్వార్థక
చిహ్నము మాత్రమే గ్రాహకమునకు మన్నించు లేక
కాశీ దూతమునకు వచ్చినను మరలించిన స్వయంబుడు
అతనికి రాజానిధుకదా! కడపానిగా మానవ దేహము
నిశ్చయమైన స్థలమును దర్శించుటకు మోసపుడిపౌరుషము
మధిరించును పున్నములను ఘోరములను
మధుర పదార్థములను దీవములను గై కొని వహించుముగా
మానవుడు దానిని దర్శించ గోరును అట్లు దర్శించు
టచే అతని మరమునకు కలలు కలును కాని కృమ
మున అచార్యమునకు పరిపాదుల చేర్చరచి తన పాప
మును నిర్మలములు దీవములకుటకు గూడును నిర్మలములు
కావలయునును కూర్చును మున్నగు పనులు అరగును
మృతశరీర గౌరవ ప్రశీలము కొదార్థమును ప్రేక్షక
కావల్యమును కావల్యించును శ్రోతిస్తామును మృతకు
సత్త్వ మహత్త్వమునకు అతియించి తీయును శివ
దేవుడు పర్యవ్యాప్తియగు ప్రాణము లనను భృతావ
కావల్య మాచేయితి గల ప్రత్యేక పరిశ్రమైన ఈదేవా
లయారంభ వృత్తాంతము కొందరి కవిష్టముగ నుండ
వచ్చును నిజమైనది నిర్ధారముగ నుండును గూర్చి
పాపార్థక కల్పనా విశేషము కలె పర్యవ్యాప్తియగు
అధికముగ సంక్రమణముగ నుండును

దేవాలయము పాపిష్ట దివ్యార్థ ప్రదర్శములను
శేంద్రస్థానము అదిమ భావలహరి కందరికి సదో యెక
దూతమున దేవాలయ మనునది యుండి యున్నది
సంపాదకముల గల జాతులు గూడ తమ మానవ నిజేన
ప్రాంతము లందు ప్రత్యేక స్థానములను పూజార్థము
దీర్చరచు కొనెదవి కారు వృక్షములను పూజించు
అంకువులను అతి యెవగుదురు వారి దేవతల అతి
మామధుల స్థలవిధానముల దేర్చరచు కొనిన సదన
మొదలు వారు మైదానము లందును ఎడన గుహాలయమును
పూజలు నర్చితి వెదా జాతివారు (Veddas) ముండా
జాతివారు (Mundas) మైదానములలో పూజలు నలుపు
యింది తెలమకనాప్రదాయని (cult of Heaven)
లగు చై నీయులు తమ మత కర్మకాండము నంతయు

కావ్యప్రదేశమున వెరల యుండిరి నెమెటిక్ ఆశ్రమ
ములు (Semetic Sanctuaries) గూడల యంతర్లహసం
అదెను అలియంట్లు (Allants) అనువారు శిల్పము
వర్ణన భారములపై పూజలుగావించిరి మ్యాసియాకు
తెందిన కామి (Tami) అను జాతీయులు ముఖ్యముగా
తమ తొలి దేవాలయములను ఎదిగె స్థలములను వృక్ష
కాటిక లందు వెలొత్పిరి కాటికి గుల్మ పుష్పమైన
కర్రలొకచే నేర్పరచుచుండెదవారు కామి (Khasis)
అను వారు శివాలయములను నిర్మించుచుండిరి వాటినియు
లెచై నమకొనములు గల గూంఘంజెను ఎతీ ద్వీప
వాసులు నన్ గాలు (Nangs) అను పరిశ్ర శిలావృత్తు
లను పూజార్థమై నిర్మించు కొనుచుండిరి మహాత్తర వాగి
కావల్య విలంబములైన నశిష్ట పంటి ప్రాచీన దేశములందు
గూడ దేవాలయ ప్రతిరూపము లుండెను ఈతప్పులో
యవ్యులతో నేయింది మట్టితో మెత్తటి గుమ్మలముల
పతే శిలారావృత్తి గల గుడి లు పూజా మందిరములుగ
ఉపయోగించి అదిచి దానికి పిల ద్వారము అందొక
విగ్రహము మాత్ర ముండుచుండెను దాని ఎదుట అన
రణ మేర్పరచి అదిన ప్రాంగణ ముండెను కానిగి
యనుల దేవాలయము దీర్ఘరతుర ప్రాచారమున నుండెను
విగ్రహ ప్రతిష్ఠాపనమున వొక గూడును ముఖ ముం
నము గూడ నుండెను పార్శ్వములందు గదు లుండెను
గ్రీకుల మాతృదేవతా విగ్రహములు కెంతవలెను గల
గుహలలో శిల్పకలపై ప్రతిష్ఠించి అదెను గుహాకావ్య
శక్త్యంతర శివులపై ప్రతిమలు చెక్కెను చుండెను రోమను
నీ విషయమున గ్రీకుల ననుకరించిరి ఇస్లాముందు
భుల్యాశ్చిత్తియుతములై ఏ దేవతావరంధరలు ఒకదానిపై
మరియొకటిగా ఎత్తికములై మాద్యగ్గః పక్ష గుప్తము
లతో (hidden) అంతకృతములై యుండెను చై నా
యందు కమ్యాన్యాయన్ టాయ్ బౌద్ధమతానయాయల
దేవాలయములు భిన్న ప్రమాణములతో నున్నను
ఆకారమున మాత్రము సామ్యము కన్పించు చున్నది
అపానీయుల ఎంతో దేవాలయములు అల్పాశ్చిత్తియం
దుండెను వారు కావ్య ప్రదేశము లందు ప్రార్థనలు
నర్చెదవారు దేవతలు మతముల యందు గోష్ఠికా
లందు ప్రార్థనలు గావించెదవారు

శ్రీ శ రివ శాస్త్రంలో శ్రీ అధికారములు తమ నిజ సంగతులముల స్వల్ప జీవితములు తామువలన ప్రవాహముల నరికట్టి నవాశపదార్థపు పునరుద్ధరణమునకు అనుకూల పరిష్కారములు కల్పించిరి ఊర్ధ్వరేచిమూల యోగ్యులు ప్రముఖ అద్వైతవాదులు వగు శ్రీ శంకరాచార్యులవారు భారతదేశమునెల్ల పాదరారులై పర్యటించిరి భారత దేశపు నాల్గవీశలయందు నాల్గు మరములను స్థాపించిరి తై దిశకర్మ కలాప మూలక త్వములకును విగ్రహాభిషేకును స్వీయదేవాలయములను వలసలు పనువ్వయి పాచు రవ్యములను ప్రతిపాదించిరి పామరులకు శ్రీ శంకరులు అగ్రజని యగు శక్తిని ఉపాసించు వ్యక్తిగ గోచరించుచు చారు మంచాయితవ పూజను ప్రవేశ పెట్టిరి అదిత్యులకును అంబికకును విష్ణువునకును గణపతికిని మహేశ్వరులకును పరమ వ గౌరవ ప్రతిపత్తులను కల్పించిరి దీ వందాయితవ మందై నను ఒకదేవత అధిపతిగా మందును మిగత దేవతలు సహాచారులుగ మందును శ్రీ శంకరులకు శివేశ్వరులొండొరుల హృదయములుగ భావించిరి అక మత్యము పరమత సహాయము సమాధాన సమాధాని వార గుల శివములు ఎందరార్థము నందు అవశ్యకము అని దీరు నొక్కవ్యాజీంచి తవ్యకమునకు గురుతర మైన సేవ గావించిరి బుద్ధుడు విష్ణువేశ్వరములలో నొక యుగ పరిగణనం జెప్పెను హిందువుల ఎక్కడేవకా గణము రేవాణ్యయ మందు ప్రవేశ పెట్టబడినది రేవాణ్యయ నిర్వాణ శిష్యులు అభివృద్ధి కాజొచ్చెను శిల్పకళనకులదే కలమకములైన రేవాణ్యయము లక్షకములుగలవు అది పురావస్తు కాధానికాయదే పూర్వకపన్నాములుగా పరిరక్షింప బడుచున్నది వాటిలో కొన్నింటికి పూజా పురస్కారములు అరగుట లేదు కొన్ని రేవాణ్యయము లలో కొన్ని విగ్రహములు మాత్రమే పూజలు అరవలయుచున్నది

భారతదేశమున పూజనం బడుచున్న పంచైదు జ్యోతిర్లింగములు ప్రాచీనతమును వై నవి అవి స్వయంభువులుగా, స్వయం ప్రకాశములుగా భావించబడు చున్నది ఈ పంచైదు సవిద్ర జ్యోతిర్లింగములలో గ్రాశి రామేశ్వరము లంబలి జ్యోతిర్లింగములు పరిత్రతములుగా ఎన్నుబడుచున్నది ప్రతి రూరధపుడు తన జీవితములో

పై రెండు జ్యోతిర్లింగములలో ఒక్కొక్కదానిని రెండు పార్శవులు సేవించిన వాటికి ఒక్కొక్కదానిని యొక పారియైనను విధిగా దర్శించవలె యుండును పాత్ర్యమునకును శిల్ప నిర్మాణ ప్రైతమునకును పరిస్పృహను గుణ్యము కనిపించుట లేదు వాస్తవ నిర్వాణ లిఖలు ఆ యా పరిష్కారంలో లభ్యముగు ఉండరణ సంపత్తిపై ఆధారపడి యున్నది ఉత్తర భారతమున శిల్పులు ఇటు లనే ఉపయోగించ వలసిన వారయిరి తక్షణభారత మువందరి రేవాణ్యయములు అద్భుతావహము లయిన వాస్తవ స్థావర్య శాఖలదముల ప్రదర్శన నిధులై ఎన్నిక గన్నవి చాతుర్వ్య ప్రభువుల కాలుములో నిర్మించ బడిన రేవాణ్యయములు అవవిద్రము రేవాణ్యయముల తన్నిరా నయున ముక్తవాస్తవముగ వర్ణయిన బడిన కాలుముల ప్రవ్యయము శ్రమమును అది రెవ్వకజేసి రెవ్వచున్నది ఆ యాలయములు గచ్చు లేకుండగనే నిర్మించ బడినవి బ్రహ్మాండమైన అందరి కళాశక్తి స్రవకములే ఆ రేవాణ్యయములై రైశ్వర్యమునకు ద్యోతకములై యున్నవి కళనములగు పాదాలములు మైవమునలే నులక బడినవి 12-13 అడుగుల ఎత్తును 2-3 అడుగుల మందమును గల అ వ్రవ్యములు మూడు భాగములుగా విభక్తములై యున్నవి వాటి సీతభాగము నందు అన్నదభ్యుధి తోరవాకార్య గూడుండు చుండును నాలుగు ప్రక్కలందు కల ఈ గూండ్లలో ఒక్కొక్క దానియందు ఒక్కొక్క రేవకా విగ్రహము ప్రతిష్ఠించబడి యుండును పరిశ్రేణుల (Pigrel) యందలి మధ్యమాంశలో పురాణ గాథలు లలిత మందరముగా రెక్కబడినవి ఒక్కొక్క ప్రంతపు నిలవబెక్కొక్క పామాస్య రేవాణ్యయములతో సమానముగ మందును కన్న రేవాణ్యయములలో అట్టి ప్రంతములు సహా ప్ర సభాశక్తిములుగ నున్నది ప్రధాన గర్భాలయమునకు ద్వారముకంటె యుండును దానికవాట చక్రములపై లలిత లలితముగా పుష్పమాళాది బృందములురెక్కబడి యున్నది రేవకా పార్శ్వలొముడు మనక లిఖితలో నుండును తవ్యలితముగ అదేపునకు విగ్రహవృక్షులు అపారించ బడుచుండును విమానమును శిఖరమును ఒకప్పుడు వక్ర రేఖా విశిష్టముగనో పర్యరేఖావిశిష్టము గనో యుండి పద్మవక్ర గుచ్ఛావరమున తోహద్యకమై

మొనరేలియుండును *తి విమానములు కళా కళం
ముతో పెక్కుందిన విగ్రహ వరంపరతో క్రిక్కిరిం యున్నవి
వనిత్రవరములైన దేవాలయములు వదిలిరములందు
గాది నీటిబుగ్గలు గల వర్ణకాగ్రము లైన గాది కానిం
చును అందు కళవంతుడు ప్రభువువలె పరిచర్యం
వండుచు ప్లావ పాన భోజన విక్రమం వనతవించు
చుండును

దేవాలయములకు నేడు అధునిక కా పుర్వ పోషివది
లిచినది కొందరిది క్రి నెంకళ్యరహితమిహరి అం
యము దేవాలయ ప్రయోజన పరిణామములకు ఉత్తమో
త్తమమగు పుణ్యావరణముగా దేవాలయ యున్నది అ
దేవాలయముచే ప్రసారం మొనర్చుటకు సాంస్కృతిక
ప్రోత్సాహము లుపాశములు అది ప్రజలచే మంచపన్నము
క వింపించు చున్నది తత్పరితముగా అ దేవాలయము
ప్రజల మనోరథముల నీదేవులు చాచి పునీతుల గానిం
చుచు విశాల వ్యాప్తి కల్గించు యున్నది దేవాలయము
నిర్వహణన గల ఉదాత్తతరమును ఉత్తమ తరమునైన
కృత్య నింకకంటె అత్యున్నతదశలందు తార్చిత్య త్యము
లందు విహారములందు అనుకరణముగా దేవాలయ నిర్మా
ణారంభము పుటిగ్గది అవను నైతిక తార్చిత్య పౌరాణిక
ప్రాచీన సంప్రదాయములలో ఉత్తమోత్తమమైన
అంశములన్ని నేడది తనలో తీర్చించుకొని హిందువుల
మానస విభులందును గృహప్రదేశము లందును స్థిర
నివాసమును కీర్తిప్రతిష్ఠలను గడించుకొనినది

ఆర్ ఎం తో

దేవాలయములు

భరతికండమున విగ్రహారాధనము దేవాలయ
నిర్మాణము ఏకకాలమున వ్యవహార దశకు చాలేవి వలె
పురు పండితుల అభిప్రాయము దేవాలయోత్పత్తిని
గూర్చి ప్రాచ్య పాశ్చాత్య పండితులలో పెక్కు మత భేదము
లున్నవి తీరి ఎక్కువైన దేవాలయ విషయ ప్రమాలోక
నము అభిలషణీయము గదా! భారతీయ మతానుపార
ముగ ఏతద్విషయమును గూర్చి వివేచించెదము

దేవాలయ తత్వము మనకు కానకన్న ప్రాచీ
నాలయము లన్నియు గుహానుగహో గుహకృతి గలవిగదో
యన్నది మనుష్యుని పాపకలయము అను గుహలందు

దహారాకాళ మున్నదనియు అందు తోగ్గిరివ్యవహార
దగు తుళ్లరుదున్నా దనియు తత్తుడు తుళ్లర సాయుత్త
మును దొందవచ్చు ననియు దేవాలయములు స్థూల
నితర్వకములై నిమిషంబు చున్నవి

వ్యూరయం తద్వి కానియాత్

విశ్వస్థాయితవం మహాత్

తస్య మధ్యే హ్నా శిశా

తస్మా శ్చిశాయా మధ్యే

వరమాత్యా వ్యవ్యతా

నైవ్యా వశవప్సహరి

(మహా భారతంలో వనిమత్)

ప్రహృత్యే పుండరీకం నేత్య దహారోష్ణున్నంశ

రాకాళి

(భాదోగ్యము)

దేహో దేవాలయ ప్రోక్షో శివోదేవస్సపాతకా

దేహమే దేవాలయము శీపుతే దేవుడు

దేవాలయములు పంతునముగా వరమేకరుని కాహ్ని
వ్యుత్పిని మానవుని దేహ రచనకు శీవ పరీగతిని కామ
శిల్పముల ఆధారముతో కన్యకు క్షుప్త కలిగించుట
నిర్వహణవిధి అదియే మూర్తి పూజా తత్వము

అగ్నే స్త్రీయాశకాం దేవో

దివి దేవో మనీషిణాం

విగ్రహిమా స్వల్పమస్తిహం

యోగిహం హృదయే హరిః

(కులార్చన తంత్రము)

దేవయగము మండియ మోషపునకును కాహ్ని
ప్రపంచమునకును ఉండవలసిన సంబంధమును ప్రతిష్ఠించు
చుచే భారతీయ శిల్పకళాశాస్త్రము విసుదోహవన యందు
శీవాత్మకు వరమాత్మకు గల సంబంధములను ఆధ్యాస
మొనరించువపుడు చిత్రవృత్తల ననుసరించి అధికార
శేదము బుండక వపుడు అందువలనదే ము ద్విరూపానలవి
అప్పుమయ, ప్రాణమయ, మహోమయ విజ్ఞానమయ
అవంశమయ కోశములను ఉత్తరోత్తర సాధాత్మ్యరము
చేసికొనుటకై మన శిల్పరీతులు ఉద్బవించినవి
దేదయగము! దేదములు తుళ్లరీయ జ్ఞాన మనె,
హిందూమములు కావని భారతీయుల నివాసము

కొందరు పాశ్చాత్యులును వారి వనువనించి భారతీయ వండిములును ఊహల వాఢారముగ చేసికొని వేదముల వారి నిర్ణయము చేయుటకు ముహూర్తము వొందిరి వేదవాఙ్మయమును ముఖించిన స్నేహిత్ నిర్ణయ పండితులు వేదరచనా కాలమును నిర్ధారించుట అపార్యమనియు ఈ వాఙ్మయము ప్రపంచమంతటిలో అత్యంత ప్రాచీనమైనదనియు నిర్ణయించినారు ఇదే సమంతప మైదరి

వేదకాలమున మూర్తి పూజ లేదని కొందరు వాసిరి అది సరికాదు వేదములలో సగతి విరుద్ధ లేదముల వనువనించి మూర్తుల యొక్కయు అత్త యొక్కయు ఉల్లేఖనములు కావచ్చు చున్నవి ఇంద్ర దుద్యో విష్ణు సదిత్య వరుణ- ఎరవల్లి రూపములను వేదములు చెప్పుచున్నవి ఋషులు ఇంద్ర విగ్రహమును ఇంటిలో పూజించుకొను చుండినట్లు ఆధారము లున్నవి

సోకా యజుర్వేద స్మృతిః

తిస్రోదేవీ నారణ్య యా

భారతిః బృహతిః సుహిః

(తై-వాగ్మ్యము 11-16-17)

"గ ఇమం దశనిర్వ మేంద్రం

క్రితాతిదేను ధి

యదా వృక్రాధం అంతునత్

అతై సంమే పువర్ధకత్

(ఋగ్వేదము IV-24-107)

మహాచన వ్యా మునిహః సహస్రశ్శాయదేయాం
సవహస్రాయశాయశాయ వజ్రహోసశశాయశశాయము
(ఋగ్ VIII-1-8)

అ కాలమున విగ్రహములను దారు కితా లోహ-
మృత్తికా రక్షానులచే చేసికొనుచుండి రనుటకు
అ క్రిరంభృణక ము ప్రతీకం

(ఋగ్ VI-28-8)

కిం ఎవర్ధవంశ ఉపవృత్త అసయతో వ్యావా పృథివీ
నిష్ఠాకము'
(ఋగ్ X 81 4)

అను ఋషులు ప్రవచించుచున్నవి యజుర్వేదమున
దేవాయజనము ఉల్లేఖంప నిడిది

దేవానామాయ తవమే తపాత్పద్యా

అయతవాదేవా అమరాత అయన్ యత్వైవ్యావరం

వ్యావరశపాలం నిర్వపతి దేవానామేవాయత

వోయతతే

అయతి తం పంగ్రామమే తస్యన్ వా ఏతా మృతాతే

(తై-సంహితా 2 కాం 2 ప్రపా రి అను 1 మంత్రము)

అరర్థవేదమునందు కృత్యా విగ్రహములను భేయు

విధానము కావచ్చు చున్నది దేవతా పరములై క

ఉపనిషత్తులలో మూర్త అమూర్త రూపముల ఉల్లేఖన

మున్నది బృహదారణ్యకోపనిషత్తునందు

వాక్యవేద బ్రహ్మణోరూపే

మూర్తం చామూర్తం తేతి

ఏకం రూపం అపారాయః కరోతి

ఇత్యాది వత్సనము లున్నవి ఋగ్వేదము నందలి ఇన్ని

దేవా పదమునకు అజ్ఞాప్యారా అను అర్థము కలదు

దాని కపార్థమును కల్పించి కొందరు వివేకిత వ్యాఖ్యాన

ములు చేసినారు గృహ్య స్మృతములలో స్థాపనకును

చేసిన ఉపదేశమునందు మార్గ మధ్యమున దేవాయ

ములు కనబడినచో దానిని ప్రక్షాళించి తెగ్గనబెడినది

అని చెప్పబడినది

(Bhawan s Vedic Age pp 499)

యజ్ఞ ములై ప్రాచీన వంశము'లను కాలను

వేదికలను వెదురు- ఇటుక- కల్లలతో నిర్మించుచుండిరి

వేరువేరు యజ్ఞములను వివిధ రూపవేదికలను నిర్మించు

చుండిరి ఈ వేదికలను- చిత్తి- చయన- స్తూపము లను

చుండిరి స్తూపము శేఖరంధరాకారమున సుంకెడిది

విష్ణోః స్తూహో- (తై సం) యజుర్వేదము నందును

(V 4 11) కుల్ల సూత్రములలోను వివిధాకృతులు గల

చితులు వర్ణించబడినవి బోధాయకం అన ప్రంజ మహర్షులు

చితుల వర్ణనావములను వివరములతో తెలిపినారు

ఈ చితులు 10 విధములు చతురప్రశ్చేద చితి

కంశచితి అతితాచితి ప్రాగాచితి ఉభయతః ప్రాగాచితి

రశచక్రచితి ద్రోణచితి పరిచర్యాచితి సామూహ్యచితి

పూర్వచితి' అని చాటె చేస్తు

ఈ వేదికలలో కొన్ని 8 ఇటుకల వరుసల ఎత్తును కొన్ని

10-15 వరుసల ఎత్తును కలెట్టిరి ఫోనువేదికలు 1000

ఇటువలెనే నిర్మించవలెను ప్రతి పరువలో 200 ఇటుకలుండవలెను క్రిందపరువ పై పరువలు ఒకే గ్రామముగల ఇటుకలతో పెర్చవలెను ప్రతి పరువలో ఉండవలసిన ఇటుకలకు ప్రత్యేక చామములు ప్రత్యేక పరిమాణములు తెలుపబడినవి వేదాంతయ నిర్మాణమునకు నేరీచా నిర్మాణ పెట్టెయే మూలమై యుండునని మన నిర్మాణములు నిర్ణయించినారు ఈ దై దిక మూల చితుల నుండియే తై వ తొట్టమైన రై క్యాంబయ విహారాది నిర్మాణముల కవకరించిన వని తెల్పవచ్చును

ప్రాగితిహాస యుగము కారకరేఖమున ప్రాగితిహాస యుగమును కలాయగమని కామకలా యుగ మని చెందు భాగములు దీయవచ్చును ఇంకవరకు ఇయట పడిన ప్రాచీనావశేషములలో హరప్పా ముహంజో దారో ప్రాంతముల దిబ్బలు ముఖ్యములై నవి ఏటి క్రవ్య కాలలో జయిల్పడిన భాగని కను గూర్చియు కాల వలకు గూర్చియు చానాశ్శిప్రాయములు కలవు ఆ భాగని ౩ వను ఎంబలోయ భాగరికత అనియు అది వేదముల కంటె ప్రాచీనమైన ప్రాగార్య సంస్కృతి యనియు దాని పాలము శ్రీ పూ 2500 వం అనియు తెలిసినారు దా ప్రాంతభార్య భాగంకర్ వంటి భారతీయ నిర్మాణములు ఆ భాగరిక క్రిపు 5000 ఏండ్ల క్రింద కదనిరి శ్రీ టి యక్ రామచంద్రన్ అరి నై దిక సంస్కృతియే యని నిరూపించినారు వేదరక్ష శ్రీ విషోద విహారాయ్ వంటివలు "హరప్పా అనుభవ అర్థవగరమని ఋగ్వేద ప్రామాణ్యముతో నిరూపించినారు (ఇండియన్ అంథ్రోప్లీజీ 1925-26 వం చిరిక) ఋగ్వేదమునకు పోరియయ అను నగరము కద వ్యవసాహుకుడగు అశ్వత్థ వీ రాజులకును వరకేణుని పుత్రులకును యుద్ధము జరిగినట్లును ఇల్లడుకు పోరియయ పోరియ నగరమునకు తూర్పు దిశవరలో విడిచియుండిన వరకేణు పున్ద్రులను వర్ణించినట్లును వర్ణించిందినది

పోరియ నగరమును (హరప్పా) గూర్చిన ఋగ్వేద మంత్రము :-

"ఏక భక్త ఇన్ద్రీయ మరేతి యే వాసన్తీ ర్యుర

కేణవ్యశేషః ।

వశోవ్రతయ తే వివాతవ్య కుష్మావ్యవ్యాధిదిప్తా

వర మోదరాః

వధీ రిప్త్యా వరకేఽప్య శేషః ౨ శ్వాస్త దిప్తీ చాయ

మూచాయ శివన్ ।

వృధీ వతో ముద్ధరి యూ నీయాయాంహాన్

భృ ర్భృ ౨ శ్శ్రీయ సావరో ౨ దర్శ

క్రిం శవృతం వర్షిణ ఇంద్రపాశం య వ్యావత్యాం

పురువం తక్రహస్య ।

వృధీ వస్త శరవే వత్త మానాః పాశ్రాశ్శ్వా

వాస్త్రా వ్యామన్ ।

(ఋగ్వేదము- VI-౬౨౦-౭౨-౭౬)

హరప్పా మోహంజోదారో నగరాలోని కట్ట దాలో ఉపయోగించిన ఇటుకలు కాళ్ళపై నింపాక లో చెప్పబడిన ఏమాణము వసునరించియు యుష్మంతున అందలి సంస్కృతి అర్థ సంస్కృతి యొక్క అధునిక రూపమే గాని అత్యముగాదని మెట్లర్థ వండితులు శ్రీ యక్ శ్రీకంకకాశ్త్రిగారు వ్రాసినారు

(భారతీయ సంస్కృతి పుట 46)

ఈ క్రవ్యకాలలో వేదాంతములు ప్రత్యేకముగ కావరాల్సివచ్చి వాని వగ్గి ఇంటిలో చేపకార్యవకు ప్రత్యేక స్థలముండిన నికర్పవములు కావవచ్చినవి ఇవల అఖింప ముద్రొంపై కవ వకుతి దుగ్గ మొదలైన విగ్రహములున్నవి విగ్రహాలలో విమిశిత కేత్రము కా పాగ్రవ్యస్తే ర్భృష్ట వగ్నత కాండవ శ్లంఘములు ఉన్నవి ఆ కాలపు అమలు పులిని పామును గరుకుని గజమును మొదలిని, చూపమును మిసమును తులనిని అశ్వమును, అంగమును మొదలిని పూశించుచుండిరి అప్పుడు మాత్రమే వేదాంతా వ్రాయును నుండును నూతముగ దూదినో శివలి

నాంచూపక విధానమే అనాచును ఉండినట్లు వృష్ట మగును

ఇతిహాస పురాణకాలము భారతీయులను మహాభారతము సంవత్సరము వదిత్రేతిహాసము రామాయణము మహా భావ్యమైనను ఇతిహాస పురాణము భవరాత కనీయ ములు పురాణములు ఇతిహాస పురాణ భావ్యములు దుష్టకేవలము కిష్టరక్షణములై భగవంతు డవతరించు నను నేడక గ్రహమును సామాన్యములకు వివరించుటకు పుట్టి నది రామాయణమును వాల్మీకి మహర్షియు మహా భారత పురాణములను వేదవ్యాసుడును రచించిరి వాటి రచనాకాలములు గూడ వివాదాస్పదములై యున్నవి మహాభారత రామాయణములు క్రీస్తు పూర్వము 1000 సంవత్సరములకు ముందే రచింపబడి యుండవలెనని విద్వాంసులు నిర్ణయించినారు వేద మంత్రార్థమును వివరించు వాగ్విజ్ఞానములతో పురాణములు విలువాలికము లని పాండినీ తెల్పును

పురాణప్రోక్షేమ క్రాహ్మకశ్చేష అష్టావ్య 8 106
(పుర్ణరాతనాత్ వాల్మీకిము)

మహాభారతమున అయిదు మహానిర్ణయ సాంప్రదాయ ములు ప్రారాభమున నుండినట్లు తెల్పబడినది

సాంఖ్యయోగః సాంఘరాత్రం
వేదాః పాశుపతం తథా
జ్ఞానాశ్మేదాని రాక్షసే!
విద్విదా వాసుకానినై
(కాంతి పర్వము 94వ అధ్యాయము)

అ కాలము నందలి మతములలో సాంఖ్య యోగ వేదాంత సాంఘరాత్ర పాశుపత- సంప్రదాయము లై యును ముఖ్యములైనవి పై క్లోకము నందలి వేద కల్పమునకు క్రిందిగానుగి వివరములై యున్న మహాభారతమును వేదాంతపరముగ అర్థమును తెప్ప కత్తర్చివేయ ములును చక్కగా వివరించినాడు

(మహాభారత మిమాంస- 17వ ప్రకరణము)
ఇందలి సాంఘరాత్రము వాసుదేవ పరకర్తృణ ప్రసిద్ధియు అని దుర్జయ ప చతుర్వ్యూహాశ్మకమైన వైష్ణవ మతము" ను సూచించును కాంతి పర్వము నందలి సూరాయోహాభాగ్యమును మంతు సాంఘరాత్ర

వివరము వివరింపబడినది పాశుపతము పశువు పాశము పశి ఎను కత్తర్చియములతో కూడిన కైవ మతమును సూచించును అది యే.కామిని స్వాభాముఖ భేదములను పొందినది ఈశ్వరుని పగుడోపాసన చేయు పరిపాటి శివ విష్ణు ఉపాసనా పద్ధతులతోనే ప్రవర్తిత మైనది మహాభారత కాలమున ఈ మతము లుండెను అనిగా శివ విష్ణు దేవతారాధనములు వ్యవహారమునం దుండెనని వృష్టముగా తెలుసు మహాభారతమునందు దేవాలయతనము ప్రస్తావించబడినది

దేవాలయతనం బై త్యక్తు
సాగ్రా రాట్టల కేముద
ఎమేతే మహాశక్త్యాకా
సాగ్రదురావక్ దురాపదః
(భారత-కా-80 అధ్యాయము 80 శ్లో)

రామాయణము నందును దేవాలయతన ముష్టాంశ బడినది అయోధ్యానగర పర్వన సంకల్పములలోను, ఇతర క్లోటను దేవాలయతనము ప్రస్తావించబడినది

దేవాలయక వాస్యము
పర్యాప్తాః ప్రకృత్యుపాయేన్
(కాం 77 18)

సకాశ్రీ శివరాత్రేషు
దేవాలయకకేముద
(అయో కాం 8-11)

శోభిత శోభనీయైశ్చ
దేవాలయక విస్తరైః
(ఉత్తర కాం 101-15)

అయిది నిర్మాణాది విషయములన్నియు పురాణములలో, అగమములలో వాస్తుశాస్త్రములలో, విష్ణులగా ప్రాయోగింపబడినవి

పురాణములలో మత్స్య వాయు గరుడ వారణ స్కాంద లింగ లిప్య కైవర్త భవిష్య అగ్నిపురాణము లందు ఇతర వాస్తు విశేషములతో పాటు దేవాలయక నిర్మాణ విషయములును వివరింపబడినవి,

ఏవ మాలయకనం బుక్యాన్
కుండమండవ సంయోగము
(మత్స్య పురాణము)

పంచాయతన మేర్పేటకు
వాసుదేవం వివేకయేతే

(అన్ని పురా)

“చతుష్టప్పవరం కుర్యాత్
దేవతాయతనం వదా

భవిష్యత్ పురా)

కారణీయ శిల్ప గ్రంథములకు అగమములు ఆధారములై యున్నవి అగమములు వీరి అంగీకరింపబడినవి వాటిలో కామిభాగము కారణాగమ ముప్రభేదాగమ అంకుమధేదాగమ వైఖానసాగమములందు దేవాలయ ప్రాసాద వాస్తు విశేషములు తెలుపబడినవి శిల్పశాస్త్రములలో అలయ నిర్మాణాది విషయములను గూర్చి అగ్రస్త్య పశ్చాత్తిభాగము కాశ్యోపేయి సంహిత గార్గ్యసంహిత మయమతము సూనపారము విశ్వకర్మ సతము దూషమలతము విశ్వకర్మ ప్రకాశము మొదలైన గ్రంథములు వివరించును శుక్రవీతిలో దేవాలయన విగ్రహ నిర్మాణాది విషయములు వర్ణింపబడినవి

దారిశ్రవణము భూర్యకాలమున కట్టవలయునట్లును ఉపయోగించుచుండిరి గంగాయమునా ప్రాంతములందు కర్ణి యెక్కువగా తేనెండున మట్టితోను కొద్దిగా కర్రలతోను కట్టిన అలయము లన్నియు రాజగర్భమున నీవమైపోయినది రాజ గృహము దగ్గర గుట్టలోని జలా నందకాలైతే అన్న గుహామందిర మొకటి మనకు ప్రాచీన నిర్మాణములలో మిగిలి యున్నది మహామహో పాధ్యాయ శ్రీ గౌరీశంకర హిరాచంద్ర మహాశయులు 'ప్రేమ 200 సంవత్సరాల వనగరి శిలా కావనము నందు పంకద్రుణ వాసుదేవ పూజారకు దేవాలయ నిర్మాణము చేయించిన ఉత్తేజము కన్పించినది అని వ్రాసారు ('మధ్యకాలీన కారక సంస్కృతి') మౌర్యుల కాలమున అజీవకులై కొలిపించిన గుహాయములు కలవు

కొలుపుని అద్దకాస్త్రములో మౌర్యులు కోకాళి సంవారణమునలై హిరణ్యము సంపాదించ దేవతా విగ్రహములను హుతి మూర్తి అమలమ క్రమింప జేయుచుండిరి చెప్పబడినది

“దేవతాభ్యుక్తి దుర్గ రాష్ట్రదేవతాసాం యథాప్య మేవస్థం కోశం నిర్మాణం తస్మై వాచాగేతే తై నత

తై త్యం ఎద్దపుణ్యస్థాన తానువాచికం వా రాత్యా వృత్తావ్య యత్రావమాతాభ్యా ముజీవేతే తై త్యం వనవృక్షేణ వా దేవతాభిగమన మహర్తవ్యమృణం యుక్తేన క్వాంతయేతే మనుష్యకరం వా వృక్షే రక్షో తలయం ప్రటాపయత్వా సిద్ధవ్యంజనా హిరణానవదానాం నారణ్యేన ప్రతిభుర్యం మరంగయుక్తే వా ఖాచేనా గమనియత శిరస్సం నారణ్యోపహారేణ దర్శయేత్ వాగ్రప్రతిమాయా మంత్రస్మిత్రాయం

—అర్చనాస్త్రం X అధి ౨ ప్ర
వశంజలి మహాభావ్యములో తేవికార్దే వావర్ణ్య
(పాదని మా V-8-99)

అపణ్య ఇత్సవర్ణ్యతే
తస్మైవం నుద్యుక్తి శివస్మరం దేవతాభి ఇతి
కిం కారణం
మౌర్యుల హిరణ్యుర్భి రాశ్చిహా
భవేత్తాను న పాత్యతే
యాస్తేహా సంప్రతి గ్రాహాద్ధాస్తామ భవిష్యతి

(మహాభావ్యం II పుట-429)

అని తెలుపబడినది తరువాత తై న తాద్య గుహాయములు తై త్య మైన విహార సంభూరానుములు తెలుపని ఉత్తరమున వాచ్యాగంశ ప్రాంతములో గుప్త వాచామల దేవాలయములు రక్షింప మన వల్లన చాకుకర్మ హోయనం కాశీయ విజయనగర సామ్రాజ్యకాలములలో దివ్య దేవాలయములు నిర్మింపబడినవి

అలయారంభము దేవాలయ నిర్మాణ పద్ధతి తై దిక యజ్ఞ దేవతా నిర్మాణ పద్ధతియే మూలము తై దిక స్థూపచితుల నుండియే తాద్య తై న స్థూపచిత్తములను యజ్ఞ కాలం నుండియే విహార సంభూరానుములను ఉద్భవించిన వనకు తగిన ఆధారము లున్నవి వాటిని పరిశీలించము

పాథారణముగా ఏ నిర్మాణమునలై నను దాని తల విస్తారము (Ground plan) ననుసరించి ఉపరిభాగము తీర్చుచును కావున తలవిస్తారముల పరిశీలన ముఖ్యము అంతవరకు కావనచ్చిన ప్రాచీన నిర్మాణములకు స్థూప చిత్త నిర్మాణములు, దేవాలయములు, మొదలైన

చాటి వల విశ్వానాథము లన్నియు ముఖ్యముగ మూడు విధములుగ నున్నవి అవి చతురస్ర వృత్త అర్థవృత్తా కృతులు గలవి వైశ్రవీధ విశ్వానాథములతో చతురస్ర వృత్తములకు వైదిక కర్మలయందు మిగుల ప్రాధాన్యము కలదు ఆ పరిణామ వసువలించి చతురస్రమును స్తోమిలము అనియు వృత్తమును మండల మనియు వ్యవహరించెదరు కొంచెవ విధులతో చతురస్ర వేదిక మీద అగ్నిచాచానము చేసెదరు వైదిక యజ్ఞములలో మూడు విధము లయిన హోమకుండములను వేదికను ఉపయోగించెదరు ఆయన్ని కుండములను అహవ నీయము గార్హస్థ్య దక్షిణాగ్ని లనెదరు అహవనీయము చతురస్రముగను గార్హస్థ్యము వర్తులముగను దక్షిణాగ్ని అర్థ వృత్తముగను ఉండును ఈ అగ్నికుండా కృతులే కర్మలలో—అగ్నేనములుగను అలయములకు తల విశ్వానాథములుగను స్వీకరింపబడినవి

వైదిక శాస్త్ర కర్మలలో చతురస్ర వృత్తములు అందరి దేవతావర్తములకు అనవములుగా నిర్ధింప బడినవి అందు విశ్వరేవత లకు స్తోమిలకృతిని (చతురస్రము) నిత్య దేవతలకు మండలాకృతిని ఉపయోగించెదరు వృత్తాచారము గల అగ్నికుండమును గార్హస్థ్య మది వ్యవహరించుట శాస్త్ర కర్మలలో ఎత్తరేవతలకు వృత్తాకృతి నుపయోగించుట గమనించ దగిన విశేషములు నీటివలన మండలాకృతికి ప్రాచీన సంబంధము వృద్ధమగుచున్నది అంతేగాక మన దేశమున అచ్చటచ్చట గాన వచ్చు పాండీయకాల సమాధులును (Megallithic stone circles) తార్థ స్థూపములును వర్తూలాకారముతోనే ఉన్నవి శాస్త్ర కర్మలలో ఎత్తరేవతలకు విధింపబడిన మండలాకృతికే గ్రహించి పూర్వులు తమ సమాధులను నిర్మించుకొని యుండురు ఈ రహస్యమును గ్రహించి తార్థులు బుద్ధుని వనిత్రా స్థిర మంచిన పుణ్య కేటీకల మీద మండలాకృతితోనే స్థూపములను నిర్మించి యున్నారు ఈ స్థూపములపే కొన్ని ప్రదేశములలో రాగోపాలు అనెదరు రాగోపా అనగా భామగర్భము ఈ భామ గర్భమును కొందరు అవంత్యముగా వర్ణి గ్గునా సని కేకొనునూర్లు

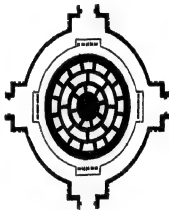
చిత్రము 189

చిత్రము 1

దేవాలయములు ప్రాచీనకాల శిలావలయము

చిత్రము 188

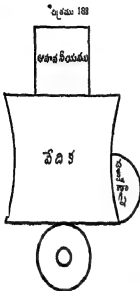

0 10 20 30 40 50 60 70 80 Feet

చిత్రము 2

దేవాలయములు తార్థ స్థూపము

దేవాలయములు విశేషభాగము చతురస్రములుగను కొన్ని దీర్ఘ చతురస్రములుగను చాల కొద్దిగ అర్థవల యాకృతిలోను నిర్మించబడినవి మన దేవాలయములకు వ్యతము మండలాకృతిని తలవిశ్వానాథముగ గ్రహించ

గార్భావస్థి

పటము ౩

మందుకు కారణము అది ఎక్కడేవలన ఉద్భవించి
మందులే కావచ్చును కామికాగ్రము ఈ అక్క
అభిషేకము మన ఇట్లు చెప్పవచ్చును
చతురస్రం పటము
దేవాలయం చ ద్వి అభిషేకం
అట్ల పట్టే చతురస్రం
య క్రింది వస్తువులైనా
శ్రీమం పూర్వాయతం కాదు
మధ్యమం దక్షిణం
మందలం దక్షిణం
అధమం పరిశీలన

(కామికాగ్రము)

శ్రీరంగమున మాత్రము మందలంపై విద్వంసించి
కొన్ని దేవాలయములు కావచ్చు చున్నవి కరుణా
కాగ్రమున కవలంబున ఉంది కట్టిన పటములు చతురస్ర
ముఖం నున్నవి

అలయ వికాసము కారణము కల్ప కార్యములు
కాదు కై తిని మూడు విధములుగా విభజించబడి దేవ
ాలయ విమానావళిమల పనులనుండి వై మూడు విధము
లగు కైలు లేర్పడినవి కట్టడముల మీది భాగమును
కీలక కిలా కిలావై కిలామణి అని విభజించుకొని
మూలమునుండి కిలకము వరకు చతురస్రముగా ఉన్నది
వాగర రీతి అనియు పడవై అష్టావస్థిముగ నుండునది
క్రొందిన రీతి అనియు వృత్తాకారమున నున్నది వేర
రీతి అనియు తెలియవలెను

మూలాకార కిలకం యుగాళికరచితం

గోపం ప్రియతం వాగరం

మూలాకార కిలక త్రియంశ పటము

గాళికోడితం దానిదే.

మూలాకారాగళికోడితం పరిపత్

వృత్తావస్థిమం వేరం.

తేజస్వతం పృథగ్గాత్య లక్ష్మ మిది

కార్యకార్యం పటము కిలకము

మానసావస్థి — 18 అభిషేక

కార్యమత-అరంభమునందు వై దికమత- అమూర్త
విష్ణుముఖం దర్శనం చక్ర పక్షి చక్ర త్రికూటం, నంది
పద పాద విష్ణుముఖం పూర్వార్థము వహించి
యందును మహాయాన కార్యము కార్యమందిన కరుణా
బద్ధమూర్తులు పూర్వార్థము వహించిన స్తూపములే
కార్యం అరంభకాల దేవాలయము లనవలసివది ఇది
మొదట వృత్తాకారమున నుండి వై భాగమున చూడ
మణి యున్న భక్తిముఖతో ఖండియుండునది కిలా,
పాండి అష్టేర్ పార్వాత్, అమరావతి ఘంటా, బగ్గయ్య
పేటలలోని స్తూపములు పూర్వీక రీతిలో నున్నవి కరు
ణాశి మూర్తములు చుట్టును పూర్వార్థము మహావ్యూహ
లోరంబులు విర్జితములయ్యెను (కార్తీక- పాండి
మధుర అమరావతి) కార్యం విష్ణువాచి కాదు విశేష
ములు తుల్యవగ్గ- మహావగ్గ మహా మరావత మత్త
మొదలైన గ్రంథములలో వివరించబడినవి

స్తూపముల అవశేషముల మీద భక్తి విష్ణువములు
లేవు కాదు వై దికుల దేవతలలో ఇంద్ర క్షేత్ర, లక్ష్మి గరుడ
వాగ గంధర్వాదులను అంగీకరించుచు ఈ దేవతలను

తైములు నాలుగు విధములుగ విభజించుకొనిరి భావనాధి పతులు వ్యంతులు జ్యోతిషములు వైమానికులు అని తైవ తార్క బాస్తురీతులు చాల నన్ని పాతకర్మము కలవి తార్కరు షెర్మాన్ వంటివగు తైముల కట్టడములు త్రాందవ నిర్మాణములనియే వాస్తవి అఫ్ ది ఇండియన్ అండ్ యూరప్ లన్ ఆర్కిటెక్చర్ అను గ్రంథమునందు వృష్టపరరీనాదు ఒరిప్పలోని హోతిగుంఘా రాణిగుంఘా తైవ గుహాయములు క్రీ పూ 1 వ శతాబ్దమున నిర్మింప బడినది చుక దృష్ట్యతో అంకరణ పద్ధతులు గాతా కిల్లుములు వేరుకావచ్చువేమో కాని ఎందుకా తార్క తైవ నిర్మాణ పద్ధతులు వాస్తవ శాస్త్రమున ననుసరించి ఒకే రీతికి చెందిన నని చెప్పవచ్చును

గుహాయ పద్ధతులను దృష్ట యందుంచుకొని పల్లవ చాళుక్యరీతి అవతరించినది ఇప్పటివరకు చరిత్ర కండిన ఆధారములను బట్టి భారతదేశములో మొట్ట మొదటి కిలా నిర్మిత దేవాలయము గుంటూరు జిల్లా దేశెర్లలోని కదోతేశ్వరాలయ మని చరిత్రకారుల అభిప్రాయము అది గజపృష్ఠాకారమున (అర్ధవృత్తాకృతి) నిర్మింప బడినది దక్షిణాగ్ని వుండ పద్ధతి ననుసరించి తార్కుల వైశ్యా లయములను దేవాలయములను అర్ధవృత్తాకృతిలో నిర్మింపబడినట్లు గ్రహంపవలయును ఎల్లొకా కారాదు ఎల్లెంటా గుహాయములు వైదికార్క పద్ధతికి పూర్వ విదర్భనములు నాగర రీతిలో కట్టబడిన దేవాలయములు పట్టదకట్ట భువనేశ్వరం కాళి బృందావనం ఖురూపా అలపురం మొదలైన స్థలములలో కలవు ఈ తైతిని పాశ్చాత్యులు ఇండో-ఆర్యన్ తైతి అనుచున్నారు ఎల్లొరలోని తైతావనాథ గుహాయము భార్యాదా మహా జిత్తురము కంచి రామేశ్వరము మధుర తంజా వూరు విజయనగరము మొదలైన ప్రదేశములలోని దేవాలయములు ద్రావిడ పద్ధతికి చెందినట్టి నిర్మాణ ములు వేలూరు హళేరు భార్యాదలలోని హోయసల రీతియు వరంగల్లులోని కాళియ కిల్లిరీతియు, చాళుక్య వాస్తవ కిల్లి పద్ధతికి చెందినట్టిది పాండిలోని ప్రాచీనా లయము విమాన రహితముగా ముఖ మండపముతో కూడిన గర్భగృహము కానవచ్చినది తర్వాత అలయ నిర్మాణమున మార్పులు జరిగినవి కాల్మషమున గర్భ

గృహము తుకవాళి ముఖ మంటపము మహాద్వారము, గోపురము ప్రాకారము కల్యాణ మంటపములతో కూడి దేవాలయము విస్తృత రూపము చార్మినది, ఎలిఫెంటా కారామి మహా జిత్తురము 9 ఎల్లొరాలకు చెందిన దేవాలయములను పరిశీలించిన చాళుక్య కిల్లులు మొదట ఉద్భవమూర్తులై ఒక మండపమును కాచికి మూడువైపుల అర్ధ మండపములను వెనుక భాగమున మూల విగ్రహమువై గర్భగృహమును కట్టుచుండి రనియు ఆ తరువాత చతురస్ర విన్యాసము ననుసరించి ప్రదక్షిణమునవై అంకణము ను అవశ్యకత ననుసరించి ప్రాకారములను నిర్మించు చుండినదియు ఈ విధం వచ్చుచు చాళుక్య రీతియందు పకటూట త్రిపూట చతు మూట పంచటూట యుగళ దేవాలయములు కాన వచ్చుచున్నది హోయసల రీతిలో నక్షత్రాకార- తల విన్యాసము ననుసరించి ఉపసేత ఆధిష్ఠానములు చాళివై దేవాలయము తండును హోయసల కాళియరీతులలో గోపురములకు అంత ప్రామాణ్యము లేదు

ద్రావిడ పద్ధతికి చెందిన అలయములలో విస్తీర్ణ మెక్కువ కంచి తంజావూరు శ్రీరంగము క్రీ కాళ హస్త మధుర రామేశ్వరము విజయనగరము మొద లయిన స్థలములలోని దేవాలయములలో ఒక్కొక్కటి ఒక పట్టణము వలె ఉన్నది సహస్ర స్తంభ మండపములు అనేక ప్రాకారములు 100-200 అడుగుల ఎత్తుకు గోపురములు 15-20 ఎకరముల విస్తీర్ణము చాక్రదిం చిన అంకణములు విశాల కల్యాణ మండపములు కాన వచ్చుచున్నవి

దేవాలయములు మతద్వైతానికి గాక సామాజికముగ కూడ ముఖ్యస్థానమును పొందియుండెను విదర్భలు లలిత కళలు అభ్యసించుటకు దేవాలయములకు అనుబంధ ములుగా నుటకా స్థానములు వెలెనెను దేవుని సేవకై పంగిత భరతవాక్యము లనవర మైనందున అలయమునందు రంగ మంటపములు నిర్మింపబడెను విద్యార్థులకు దీన అనాధులకు అన్న దానము అరువులై పక్షములు పాకకాలలు కట్టబడెను ప్రజలకు చికిత్సా పాకర్యము కలిగించుటకై ఆశురాలయములు అనుబంధము లయ్యెను యుద్ధకాలములలో జనులకు రక్షణ కలిగించు

మర్రికముతో దుప్పేట్లో ప్రాకారములు భావ్యగారములు భాండారములు అవసరము అయ్యెను ఈ విధముగా దేవాలయములు రాసురాసు అవసర్యవ్రయోజనముతో కూడి పర్యవేక్షణ విధానమును పొందినవి

గ ర ా క

దేవాలయ వాస్తువు

ఒక రేఖ వాస్తు నిర్మాణము అరేఖ్యమై మేళమై పరిశీలించ శీయగలదు అది మహాశయి దొకడు చెప్పియున్నాడు భారతీయ సంస్కృతి పారము ఆధ్యాత్మికము రాని ప్రతినిధి రూపకల్పనములే దేవాలయ వాస్తు శిల్పములు దేవాలయ మన దారు శిలారూప విగ్రహమును ద్రక్ష్యంబిది పూతించ గృహము కడు పదికొరకుదేయి స్థలములందు నీటిని నిర్మించవలె నని వాస్తు శాస్త్రములు చెప్పుచున్నది

శిర్డాకై కట కరే అంబికై పీతే పరిభంగమే
తై లాగై ద్వికళితవహవయోరువాస్తవ రేఖకళా
సర్వా ద్యాయశేషేషా నా గురుతరే గ్రామే
పురే పత్తరే
రేఖే ఆవ్యక్త మనోరథే సుర (పరవర్తం) ఉతిం
కల్పయేత్

(చిద్రోతే కర) పరిసరమందును పడి శిరమునందును పముద్రశీరము నందును పడి నంగమస్తాన మందును పర్యవ్రాగము నందును పర్యవ పార్శ్వమునందును ననమునందును ఉపననము నందును ఉద్యానము నందును ఎడారుల ఆశ్రమములందును గొప్ప గ్రామము నందును పురమునందును పట్టణము నందును రహస్య ప్రదేశము నందును- దేవాలయమును నిర్మించుటకు సంకల్పించవలెను)

ఇట్లు శ్లేశము లందు తెలిశిల్పింప దేవాలయములు భారతీయ సంస్కృతి పర్యవేక్షణ కలెత్తెనని

భారతీయ వాస్తువు పరపూర్ణ వాణిజ్య వాటినుండి కన్పట్టుచున్నను ఆరకు అయిల్పడిన కవనములతో మన సంబంధ నిర్మాణములు గలవా? అను వంశము నేటిని వివాదాస్పదముగ నున్నది వేద కాలమును వాస్తు చరిత్రలో చాటుదుగ మన వచ్చును వాటి నిర్మాణములు మట్టి పెడుచు మున్నగు వాటిలో గానించినది

నందున వాటి అవశేషము లేనియు నేడు దొరకుట లేదు హిందూ దేవాలయ ప్రశంస వురా లేక నా పములలో కనబడుచున్నను అలయ శిథిలములు గుప్త పాత్రావ్యధానము నుండియే (శి క 880-550) విరిగి దొరకినది పొంది నగరి డెన్ నగర్ తకశిల వాగ్యావక కొండ- అను వాస్తులందు గుప్త రాజులకు ముందు నిర్మించబడిన అలయ శిథిలములు దొరకినను అవి చాల పరిమితము లగుటవలన వాటి వాస్తు నిర్మాణ విధానమును వాటి నుండి గ్రహించుట కష్టము అందునలననే దేవాలయ వాస్తు చరిత్ర నిర్మాణమును గుప్త రాజుల కాలము వాటి నుండి ప్రారంభించవలసి యున్నది

గుప్తరాజులవాటి దేవాలయములు మొదట చతురస్రాకృతీయుత గర్భ గృహమును దాని ముందట దొక మండపమును గల్గియుండెను ఇది రాశి కట్టడములై ఖండికాకారము గలవిగ (flat-roofed) నుండెను తరువాతి గుప్త రాజులవాటి దేవాలయములు రాశికోను ఇటుకతోను కట్టబడెను నీటిలో శిథిలము గర్భగృహము చుట్టును కల పరీర ఉల పడము కనబడుచుండును తెక్కడములు లేని గర్భగృహము చక్కని శిల్పములతో నొప్పు వ్యాధములు, స్తంభములు గంగా యమకా పదుల పాతశేతము లగు మకరకర్పవ శిల్పములతో భాంచు ద్వారకాశిల కరీశము (cornico)- ఇది గుప్తరాజుల దేవాలయముల ముఖ్య లక్షణములు పాండి తిగావా తురన్ నాచ్ నా తురురా దేవగడ్ ఫిత్ గాన్ ముహుగుచోట్ల గుప్తరాజుల దేవాలయములు కనబడినవి

మర్రి ఉత్తర భారతములో గుప్తరాజులు దేవాలయ నిర్మాణము అవిభుచున్నప్పుడు భానుస్థల దక్కను లోని ఐహోలు వాచాని పట్టణకలో అను నగరము లందు అలయ నిర్మాణములను కొనసాగించి ఐహోలు నగరముదలి లాన్ థాన్ దుర్గా ప్రాచిన్ముల్లి అను గురులు వాచాని పట్టణము నందలి మహా కుటీకర్ మాశిగ్లి అను శివాలయములు పట్టణకలో నగరముదలి పానవాళ విధానాక దేవాలయములు- నీటిలో దొక్కొక్కటి, దేవాలయ వాస్తు పరిణామములో దొక

మెచ్చి చాతుర్య చాస్తు నిర్మాణ రీతి పోషకములను నిర్మించినది

దేవాలయ చాస్తు నిర్మాణాత్మకతయమునకు వల్లపు తొనరించిన సేవ నిరుపమానము. మహాజాతిపుర మందలి రథములు కంచి కట్టకములు వల్లన రాజవర్గ నిర్మితములే ఇట్లు శ్రీ శ రివ శక్తికి దేవాలయ నిర్మాణ ప్రారంభ దశ ముగించి ఇప్పటి అలయ భాగము లన్నియు అనుసరించిన దేవాలయ నిర్మాణము అతిష్టా గము ఉపసేకము ప్రంథములు తుద్యములు ద్వారములు పరిసరము పై కప్పు శిలము మొదలగు దేవాలయ భాగ నిర్మాణము లందలి మార్పుల మూలమున వివిధ దేవాలయ నిర్మాణ రీతి శిల్పము

దేవాలయ చాస్తువును చాస్తున దాగర కేవల రీతులుగా భాగించుట కలదు చాస్తు కృత్తములు విడివిడి కేర్పాటును యన్నవి కాని చాస్తు నిర్వహణమునం దే కే భావము లేదు అందువలన కేదు పాదారణముగ అలయ చాస్తు వర్తకులకు ఉత్తరరాక్షిణాకృతి చాతుర్య రీతులను మూడు తెగలుగ విభజించు చుచ్చారు

ఉత్తర భారత దేవాలయ చాస్తురీతి : ఈ వర్తతి నమన రించి నిర్మించిన దేవాలయములను మధ్య అయి ప్రాంతీయ విభజనలుగ విభజించ వచ్చును మొదటిది ఆరిస్టా రీతి ఈ రీతి దేవాలయములు ముఖ్యముగ భువ సేవ్యరము పూరి కోదార్యము- అను చాస్తులలో కన్పడినను ఇవి ఆరిస్టారాష్ట్ర వరి వార్డు చాస్తుకొని యుండు శివారము తెంగాలు అంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రము లందలి తిట్టలలో గూడ కలవు ఇందు తొలి దేవాలయములు గర్భగృహముపై నిర్మిత సేవాశిలములు (curvilinear superstructure) గర్భగృహము ముందర వకురసపు అగమోహన్ అనబడు మండనమును గల్గియుండును తరువాతి దేవాలయము లందు అగమోహన్ ముందర చాస్తు మండనము తోగమండనము చేర్చబడెను ప్రంథములు లేకుండుట (Astylar construction)-అలయారంభమున శిల్పాలంకరణము లేకుండ అలయ వినిర్మాణము అంశకృతమై యుండుట ఆరిస్టా అలయముల యొక్క ప్రత్యేక లక్షణములు

శ్రీ శ 860 నుండి 1060 వరకు తొలినాళ్ల రాజధాని యగు అజింతాలో యందు కట్టబడిన దేవాలయములు రెండవ వర్తతికి చెందినవి ఇవి ఉన్న చాతుర్యముపై నిర్మించబడి గర్భగృహమును అంశరాశమున మండనమును ద్వార మండనమును కలిగియుండును కొన్ని దేవాలయములందు అక్షు గదు (raja-garha)లుండును

శ్రీ శ 8-11 శతాబ్దాల నడుమ రాజపుటానాలో నిర్మించబడిన దేవాలయములు పంచాయతనము లనబడినవి ఇందు ప్రధాన దేవాలయ ప్రాకారమున నలు మూలలందు చాతుర్య ఉపదేవాలయము లుండును

శ్రీ శ 10-14 శతాబ్దాల నడుమ కర్ణాటకానందగుజరాటునందు పర్వత రాజపుటానాలోను నిర్మితములైన దేవాలయముల లోని శిఖరాంశరణము విశిష్టమైనదిగ నున్నది ఇందు శిఖరముపై శిఖర ప్రతీకల లక్షములు గుచ్చాకారమున మలచబడియుండుట- దేవాలయ ప్రంభాకృతి రీతి ప్రంభ నిర్మితి- ఇవి స్థానిక దేవాలయ నిర్మాణమున గల మరొకన్ని ముఖ్యాలంకరణము

వవతి-కృష్ణావధుల నడుమ నున్న దక్కను నంగు శ్రీ శ 11-13 శతాబ్దాల మధ్య నిర్మించబడిన దేవాలయ శిఖరముల కొలములందు చిన్న గోపుర ప్రతీకలు నిలుపుగ అమర్చబడియు కొలముల మధ్యభాగము లందు శిఖర ప్రతీకలు నింపబడియుండుండు ప్రంభాంకములలో నవి అను చాస్తు అకృతి గల భాగ మొకటి కనబడును నాందూరేజ్ చరిత్ర మధ్య యుగమున కళియచాడు తోర్కేపూరు, శివారు మైసూరు అను చాస్తులందు వైములు దేవాలయ వగరములను సాదించి ఈ వగరములలో నలుకైపుల వైచ విగ్రహములు గల్గితోముఖాలయము లుండుట యొక విశిష్ట విషయము

ఉత్తర భారతీయ దేవాలయములు చిన్నవిగ నుండి సేవా శిఖరములను గల్గియుండును అందు చాస్తు అలంకరణము నిలుపుగ అమర్చబడి యుండును

దక్షిణ భారత దేవాలయ చాస్తు (నిర్మాణ) రీతి : దక్షిణ భారతదేశమున గప్పము దేవాలయ చాస్తు నిర్మాణ విధానము ఉత్తరాది అలయ నిర్మాణ రీతికి భిన్నముగ నుండును దక్షిణ దేవాలయ చాస్తు పరిధాను మునకు ముఖ్యముగ అయిదు రాజవంశములు దోహద

మొనరించెను ఇది వల్లన (క్రి. శ. 800-900) చోళ (క్రి. శ. 900-1150) పాండ్య (క్రి. శ. 1100-1850) విజయనగర (క్రి. శ. 1250-1550) వాయవ్య (క్రి. శ. 1800 మండ్రి) రాజవంశములు ప్రతి రాజవంశము విద్వంసమైన దేవాలయ నిర్మాణ విధానము పండును కొన్ని విశేషములు గోచరించును

వల్లన దేవాలయములు రెండు విధములు మొదటి విధమునకు రెండవది రాశిలో మంచలిన గుహాలయములు ఇవి మనో నిర్మితము (మనోమేర్పరము) వందలి రకాలయములు భద్రాచల కట్టడపు రీతికి రెండవ (structural) దేవాలయములు రెండవ వరసయవర్గము రెండవ పరమేశ్వరవర్గము వాటి నుండి నిర్మించబడెను మనో నిర్మితమునందలి దేవాలయము (shrine temple) శాంతిపురమునందలి శైలానాథ వైకుంఠ పెరుమాళ్. కోరెలు రెండవ విధమునకు రెండవది వల్లన శిఖరములు ఎరవిట్ ఆకృతికి దోహదము లనుగుండి వట్టించును అధోభాగమున యోగ శివ సంహామును గల్గి యుండును వల్లపుల వాటి ప్రంశముల యొక్క ప్రత్యేకత దేవాలయ నిర్మాణమున చోళు లంతగా మాయులుచేసె యుండలేదు వారు క్రొత్త భాగములను శేర్మలేదు వల్లన రాజ్యకాలిక దేవాలయ ప్రంశము నందలి సంహాము చోళుల కాలము నందలి అలయ ప్రంశము నందు లోపించెను ప్రంశపరిమితి (Abacus) విశాలముగ నుండును ఇదల్ అను వర్ణాశ్రితిని దోహద భాగము వాని క్రింద కనబడును

పాండ్యులు ఉన్నత గోపురములను నిర్మించిరి వారు దేవాలయ ప్రాకారములను అనేకములను కట్టించిరి పాండ్యుల వాటి అలయప్రాకార పద్ధతులు శిల్పాలంకార విహీనములై యుండెను గోపుర భాగములు అనౌ విధములైన పెళ్ళకరములను గల్గియుండెను శ్రీరంగము, శీరసలయము, మంత్రకోడము, శివనాథములై అను పాండ్యుల వందలి దేవాలయముల గోపురము లందుకు నిదర్శనములు

విజయనగర సామ్రాజ్యకాలమున దేవాలయ నిర్మాణ శిల్పమును పూర్వ విధానము పొందెను పాండియందలి, కాచిపేట యందలి, తిరుపతి యందలి దేవాలయములు

దీనిని చాక్కాణములు విజయనగర దేవాలయ ప్రంశములు ఉప ప్రంశముల గుచ్చముగతో తాత్పర్యముగ శిల్ప వృత్తులుగతో ఉండును ప్రంశాగ్రమునగల యశిక (corbel) సంపుటి పుష్కలకృతి పొందియుండును అంతయో త్వరములు పెంపొంది యుండును వలన కల్పాదు మండపము అమృతాని దేవతము నున్నగు పెక్కు సూతన భాగములు విజయనగర రాజ్యపు విద్విత దేవాలయములలో కన్పట్టును అధిక సంఖ్యాక ప్రంశములతో వింశాయుండును శిల్పాలంకరములైన మండపములను గల్గియుండును ఈ కాలపు దేవాలయము లందు కాననగు మరి కొన్ని ముఖ్యలక్షణములు

మధుర వేదిన వాయవ్య కాలమున చాళుక్య వేదాలయ నిర్మాణ విధాన తాత్పర్యము వరాహాద్వ వంది వది పాండ్యులు ప్రాకరణించిన అలయ ప్రాకార గోపుర నిర్మాణరీతులను వాయవ్య కాలము వచ్చెను దేని దేవాలయ నిర్మాణ విధానమునకు విద్వితము లేకూర్చి నేయి ప్రంశముల మండపముల నిర్మాణమునకు వాయవ్య కాలము వేరు పొందిరి శ్రీరంగము అంబేశ్వరము రామేశ్వరము క్రి విద్వితము మధుర క్షేత్రము లందలి దేవాలయ నిర్మాణ విధానము ఆ కాలమున మిగిలిన అలయ నిర్మాణ శిల్పసంపూర్ణ విధానమునకు ముఖ్య చాక్కాణము

ఉన్నత ప్రాకార గోపురములతో పెక్కు ప్రంశములతో విశాల మండపములతో ఎరవిట్ ఆకృతి గల్గిన శిఖరములతో విరాళులుండును దక్షిణ భాగర నిర్మిత దేవాలయముల ప్రత్యేక లక్షణముగా చెప్పదగినది

చాళుక్య దేవాలయ రీతి క్రి. శ. 5 వ శతాబ్దము లందు అనౌలు వాదామి వట్టడకల్ అను ప్రదేశము లందు వాదామి వాసువులు పోరణంబందే దేవాలయ నిర్మాణ మొక మాన్యు నిర్మాణరీతికి పునాది వేసెను ఇందు ఉత్తర దక్షిణ భాగర వాస్తు కళారీతులు మిగుల చెప్పుకొనునట్లే యుండును మొనర్చునట్లు ఈ వర్ణితమునకు ప్రత్యేక నిర్మాణ రీతిని వెలొంగుటని కల్పాది వాసువులు కారణించిరి దీనినే చాళుక్య వాస్తురీతి యందురు

కాళియ వాయవ్య దేవాలయములు ఈ వర్ణితమై

అధారవది నిర్మింపబడినవే అట్లుండి దంబల్ నానును కొండ రామప్ప తేలూరు వ-త్తై తిన్ సోమనాథ పురము ఇత్యాది మహా స్థలము లందలి దేవాలయములు ఉన్నతోప వీరములపై నిర్మింపబడినవి ఇవి గర్భగృహము అంతరాళము నవరంగములు అను చాటిని కల్గి యుండును చాళుక్య దేవాలయములు అనేకములు త్రిమూటములను నక్షత్రాకృతి విహ్వనములను కల్గి యుండును హొయసల దేవాలయములందు అభిషేకా వోప పీఠములు శిల్పపరములు ఒండొంటపై పేర్పడి నట్లుండును ఈ దేవాలయము లందు శిల్ప కాళిన్య ముత్కర్షితమైనది చాస్తు పటుత్వము తగ్గినది చాస్తు శిల్ప ములు సమప్రమాణములతో నుండుట కాళతీయకాళిక

దేవాలయ నిర్మాణము నందలి విశిష్టత యిది గుర్తించ బడినది

ఇ తుళ్ళ దేవాలయములు ఉత్తర భారతీయ చాస్తు విధానము ననువరించి చిన్నచిగ్గ నుండ ను కాని ఉత్తర భారతీయ చాస్తు వద్దతి ననువరించి శిల్పాకృతులను నిలుపుగను రక్షిణ భారతీయ చాస్తు వద్దతి ననువరించి శిల్పాకృతులను అర్ధముగను అమర్చు విధానములను మిళిత మొనర్చి నవ్య చిత్రితాకృతులను పొందిన గలుట ఈ చాళుక్య దేవాలయ నిర్మాణరీతి యందలి విశిష్టతయై యున్నది ఇందుకు చాళుక్య దేవాలయ శిఖరములు ప్రత్యేక నిదర్శనములు

ము రా క

అనుబంధములు

సూ చి త్ర

అంగ్రామిమ్మ 101
అంటోనివన్ పయిన్ 858
అంటోనివన్ 858
అక్రూబి 877
అక్కుడు చక్రవర్తి 489 489 470
472
అగమ్మడు 445
అచ్యుతచేపరాయలు 488 500 504
అచ్యుతరామశాస్త్రి మల్లాది 558
అచ్యుతానంద చక్రవర్తి 217
అశీశాను 706
అశ్వంశి గంగారథ కవి 548
అశ్వరథారాయుడు 802
అనంత శృష్టేశ్వర రాళ్ళవల్లి 585
అనంత రామయ్య పెదపెల్లి 288
అనంతరామయ్యడు 856
అనంతోత నాయుడు 708 705
అనిరుద్దుడు 854
అన్నచేప తోడుడు 705
అన్నంశెట్టి గరికపాటి 852 858
అన్నమారాయలు 488 489 490
491 510
అన్నయారామయ్యడు వెండ్రూడి 828
అపరాధితుడు 441
అప్ప కవి 804
అప్పన మంత్రి 499
అప్పన్నశాస్త్రి బాపా 488
అప్పన్న వేదాని 484
అప్పయ్య డిక్షితుడు 28
అప్పలస్వామి పురివెండ 588
అప్పలారాయుడు 548
అప్పారావు గురజాడ 561 565
588 588

అప్పారావు యం అర్ 877
అప్పారావు విప్పా 869
అప్ బల్ ఉదైలా 48
అబలా లోన్ 88
అబుల్ ఫజల్ 488
అబుల్ హసా 801
అబుల్ హసన్ కాబాదా 48 469
అబ్దుల్ ముహమ్మదు 881
అబ్దుల్ రహీమ్ 489
అబ్దుల్ ఇబ్నీ రహీమ్ 409
అబ్దుల్ హమీద్ 247
అమరనందంబుడు 889
అమిత పాగరుడు 447
అమీన్ పాదా 948
అమీర్ఖాన్ సకారియా 88
అమ్మరాజు (రెండవ) 822
అయ్యలమహాదేవి 89
అయ్యల కాగవతులు 585
అయ్యలారాయుడు 708
అరిఫ్ టీ 11 29 29 21 868
488 454
అరెలు గిరివారుడు 448
అరెండేల్ జి యన్ 875
అరెగూడర్ ముర్రే 288
అలాఉద్దీన్ ఖల్జీ 448
అల్లాద్ రెడ్డి 822
అళియ రామరాయలు 469 548
అహలరామల్ దా 94
అహ్మద్ 804

అంటోనియో జోసెఫ్ 881
అండ్రిస్ పెజానియన్ 28
అగ్నేష్ 264

అరార్య చూడామణి 217
అడమ్ సద్దిబ్ 887
అక్కారామ్ చూడే 587
అదిల్ షా 488
అనంద గజపతి 485
అనీసిపెంటు డాక్టర్ 878 879
అరుద్ర 867
అర్జునమ్మ 801
అర్జుమెద్ 284
అలిపాదా 845
అలిబేగ్ అశీమల్లా కళాకళా 705
అల్పాము కలనల్ హెన్ యన్
876
అక్బరుస్వామి వట్టికోట 588
అచ్యుతా నిజాముల్ ముల్క్ 49
468
అస్వాత్తు ముల్కే 550 888
అబ్దుల్ 877

ఇ
ఇంద్ర భట్టారకుడు 90
ఇబ్రహీం కుతుబ్ షా 845 548
ఇమయ్య వరసాబ్ 440
ఇమ్మడి వరసాబ్ రాయలు 504
ఇయగడ దండవారుడు 704
ఇళంగోవూరివారుడు 448

ఈ
ఈబో 871
ఈవమ్మ 588
ఈశ్వర శృష్టేడు 854

ఉ
ఉద్దే శీరశవర్మ 518
ఉదయవారుడు 852 858

ఉదయాదిత్యుడు 481

ఉద్రయినిహార్ 440

ఉద్యోగకరుడు 852

ఉపనిషత్తు 888

ఉపనయన 858

ఉమర్ ఖయ్యాం 284 555

ఉమాశాస్త్రము అక్కిరాజు 582

ఉమా మహేశ్వరరావు శిష్యు 567

ఉప్పాన్ భాను 848

ఎ

ఎడ్వండ్ హార్లర్ 588

ఎడ్ల రామబాను 488-488

ఎడ్లవర్తి చక్రవర్తి 487

ఎడ్లవర్తి భానుకర్ 807

ఎడ్లవర్తి అగ్నివా 824

ఎడ్లవర్తిగడ 511

ఎల్ నస్ 17

ఎలకూచి కాలవరస్థితి 48

ఎలకవల కాంకమూల 41

ఏ

ఏండ్రి తీట్ 218

ఏజ్ 554

ఏబ్రిలీడియాన్ 815 818

ఏసేసింగ్ 520

బి

బిస్మిక్ 14

బిర్రుమన 98

బి

బిట్టూర్ 448

బిట్టూర్ 448

బి

బి.బాంబ 488

బిమర్ నెయిట్ 247

బె

బెరంగరీలు 215 448 444 450

484

క

కందాళ రామానుజయ్యంగారు

514 515

కందుకూరి రుద్రకవి 548

కంబక 448

కదాదమవర్తి 852

కన్హయ్యమ్ 79

కన్నడ గోకర్ణదేవ మహారాజు 52

కన్నంగ్ హమ్ దాశరు 850

కంకేశ్వర గజపతి 708

కళూర్ 877

కరికాబుడు 428

కర్నాట్ లాల్ పి 844

కర్క 45

కల్పాదవర్తి 809

కల్పాదమందరం ముదలియార్ 8

449

కల్పాదానందభారతి 487

కవిమణి రేఖవనాయకంబల్ 449

కాంట్ 104 804 454

కాంట్ 180

కాళతి రుద్రదేవుడు 48

కాటయ వేమారెడ్డి 828

కాళి శర్మ 90

కాసింగ్ వ్రథువు 821

కామ్యూట్ 887

కావయనాయకుడు 708

కామయ్య 504

కామేశ్వర కవి 519

కామేశ్వరుడు 208

కార్మి 848

కాలమేళు పండితుడు 448

కాల్మనెట్ 449

కాళహస్తయ్య పీఠ 598

కాళహాను 809

కాళహానుడు 488

కాళి 488

కాళివాళిశాస్త్ర పేరి 484

కిమ్మ 458

కిర్తిరారాధ్యుడు 189

కిందర్ ఎంగ్ 88

కుటుంబరావు కొడవటికంటి 580

• 588 584

కువమ 828

కువ్వయ్య పీఠ 598

కువ్వ చివ్వకర్తముడు 88

కువ్వ శాన్ 888

కుమారకంపమీడు 448

కుమారగిరిరెడ్డి 828

కుమార మారానాయకు (మారాన

రాయలు) 48 708 704 705

708

కుమారంగ భూపాలుడు 704

కుమారస్వామి క నా 450

కుమారల భట్టు 858 878

కులీతుంగ కోడగొంకరాజు

(రెండవ) 828

కులీతుంగ రావేంద్రహాసుడు 457

కులీతుంగుడు (మొదటి) 442

కృష్ణరామ భాగవతులు 488

కృష్ణదేవరాయలు 195 488 498

499 500 504 511 512 524

610

కృష్ణవృథాయకుడు 214

కృష్ణమారాధ్యులు ధర్మవరం 588

కృష్ణమారాధ్యులు మొవదుర్గము 50

కృష్ణమూర్తి శర్మ 878

కృష్ణమూర్తి శాస్త్ర శ్రీపాద 552

558

కృష్ణమూర్తి శిష్యు 562

కృష్ణశాస్త్ర రేవుపల్లి 554 558

880

కృష్ణస్వామి 877

కెన్సర్ 868

కెమూల్ అటూర్ 888 847

కేవల 488

కోవర్కవ 801

కోవరాజవరేడు (రాజవరేడు) 487

కోవి జయదంతివర్మ 504

కొటిబుద్ధుడు (దాదబుద్ధుడు) 720

క్రిష్ణ ఎస్ 449

క్రిష్ణవర్తి కొలంబ 29 827, 888

క్రియోపెట్రా 258

ఖ

ఖద్గ తిక్కన 488

ఖరమానిజాదా 844

ఖామ్రాఖాను 448

ఖామ్రాపాదుర్తి 845

గ

గంగమనాయకుడు 214
 గంగాదేవి 41
 గంగాధరం శేషమూరి 488
 గంగాధర మిట్టలు 858
 గంగాధరరావు 220
 గంగేశభట్టు 852
 గజయోనుడు 208
 గణపతిదేవ చక్రవర్తి 48 189 708
 గణపతిశాస్త్రి ఎలకా 520
 గజేశయ్య 585
 గవాధరభట్ట రాయలు 858
 గరికేమిట్ట గమ్మన్న 450
 గాయత్రిదేవి 209
 గాంధీ కవి 845
 గిడుగు రామమూర్తి 551 588
 గిరిరాజు బ్రహ్మమూ 591
 గుండూమామయ్య 189
 గుణవర్ధన్ 207
 గులాబుల్లి ఖాన్ 88
 గెయిల్ 117
 గెటెలియో 898
 గోకర్ణరాజు పండితుడు 58
 గోకమ మహర్షి 852
 గోపవంశి 489
 గోపాలస్వామి 47
 గోపాలకవి రావు కల్యణ 287
 గోపాలకృష్ణ గోఖలే 288
 గోపాలకృష్ణమూర్తి శ్రీపాద 488
 గోపాలకృష్ణయ్య, దుగ్గిరాల 891
 882 894 895
 గోపాలభట్టు 858
 గోపాలస్వామి, అల్ 5 245
 గోపిదత్త 580 534
 గోవిందప్ప తమ్మిలి 459
 గోవింద భగవత్పూజ్యపాదులు
 418
 గోవిందరాజు 497
 గొడపాదులు 854
 గోకమిత్ర భావకర్మి 822

ఘ

ఘంట సింగయ్య 505

చ

చంద్రబాబుడు 481
 చంద్రచక్ర 41
 చంద్రశేఖర్ 804
 చంద్రశేఖర్-డాక్టర్ 248
 చంద్రశ్రీ 45
 చంద్రారావు ప్రబోధ 889
 చక్ర బ్రహ్మయ్యశాస్త్రి 505
 చాణక్యుడు (కౌటిల్యుడు) 243
 చానురాజు ఉడయ 518
 చార్లెస్ డార్విన్ 285, 288
 చిట్టి గంగబామామయ్య 497
 చి శరణవదాను 228
 చిటీశ్వర పండితుడు 58
 చిన తిమ్మనాయకుడు 458
 చిన తిరుమలయ్య 480
 చిన తిరుపేంగళవాడు 491
 చిన వారాయణరాజు 215
 చిన నీళారామశాస్త్రి వయల 585
 చిన్నన్న 482
 చిన్న మాధవరావు 49
 చిన్నయమూరి 550 551
 చిన్నాచేరి 510
 చియాంగ్ మై 289
 చెంగల్వరాయశాస్త్రి 561 718
 చెంపిస్ ఖాను 242
 చెంప రామయ్య 488
 చెక్లెగ్గ వెంకటశాస్త్రి 504
 చెవ్వప్పనాయకుడు 214

చ

చౌదవతి శివాజి 214 582
 చౌద మహమ్మద్ ఖాను 98

ఛ

ఛక్రవర్తి 511
 ఛగరిండు పండితుడు 58
 ఛగడిశ చంద్రబోసు పర్ 82
 ఛగడిశ తర్కాంతారాధుడు 858
 ఛగడిశ భట్టారాధుడు 852
 ఛగవ్వాళ పండితరాయలు 85
 ఛగవ్వాళరావు అట్లదొలు 49
 ఛగ్గన్న పంతులు 459
 ఛగ్గయ్య, వర్ధివేతభట్ట 288

ఛట్టామిడు 175
 ఛటపర్ణ కులశేఖరుడు 448
 ఛటపర్ణ మందరపాండుడు 448
 ఛయంతభట్ట 862
 ఛయదేవ కవి 80
 ఛయప్రభాకరయ్య 41
 ఛయంపావల్ల భుడు 89
 ఛయాశీరావు సంధియా 92
 ఛయాశయ్యుడు 208
 ఛరభట్ట 88
 ఛరాలదీప్తి 448
 ఛరాలదీప్తి ఖుసే 488
 ఛవహరిలాల్ నెహ్రూ 788
 ఛస్సన్ మెకార్తి 224
 ఛహంగీర్ చక్రవర్తి 88
 ఛామ్య కార్మియరు 188
 ఛామూకర్ణి 178
 ఛాన్ థ్యుర్ 284
 ఛాన్ జేబి డాన్ 408
 ఛాన్ దూర్జయా 177
 ఛాన్ మార్గ్ 288
 ఛాన్ మిల్లర్ 284
 ఛాన్ ప్రి వెమ్మ హెన్రీ 287
 ఛాన్ ప్లావర్డు మిల్ 880
 ఛాన్ పోనింగ్ స్పీక్ 180
 ఛావకిరామన్ 4 450
 ఛావశీరాయి 82
 ఛాయవనీవాని 188 718
 ఛార్లెస్ 199
 ఛార్లీ హుషింగ్ 200
 ఛార్లీ విలియం గారెట్ 180
 ఛార్లీ స్టీవెన్స్ 206 286
 ఛామవా 2 588 557
 ఛిడ్ రార్లెన్ 218
 ఛివరాజరాజు 8 875 878
 ఛిమ్మ 804
 ఛిమూతవానానుడు 217
 ఛిల్డ్రెన్ ఖాను 459 420, 434
 ఛాలియన్ సిల్వర్ 252
 ఛెర్చి 29
 ఛెమ్మ గార్మిల్లు 255
 ఛెమ్మ బ్రూక్ 280
 ఛెమ్మ హాట్ 288

శేష్యు విలియమ్ 206
 శేషన్ 208
 శైవీ ముఖర్జీ 877
 శోగారావు యస్ వి 680
 శోగి రోమయాలు గంటి 604
 శోడ 288
 శోరావర్ ఎంగ్ 68
 శోషి 588
 శోషన్ బాల్జన్ 889
 శోషన్ ప్యూస్ విల్సన్ 888
 శాలు 284
 శ్వాశ్వర్ 299 589

శు

శూర్పి లక్ష్మిరాయి 620

శు

టాల్ స్టాయి కాంట ఎన్ థి 862
 టాలెమి 868 899
 టాంగ్ 869
 టెన్నె అలెగ్జాన్ డ్రిక్ చెట్టోన్ 888
 టెన్నె 877

త

తగ్గన్ మానన్ 881
 తల్ హానీ ప్రభువు 821
 తల్లియడు 178
 తాంకే 848 884
 తాల్జిన్ జాన్ 889
 తాన్జే 444
 తాన్జీ శేక 882
 తాన్జీ సీతమ్మ 407

త

తమ్మయ్య బందారు 585
 తదిగొండ వేంకమాంబ 511 515
 తాజ్ డ్రిక్ ఫిరోజీషా 706
 తాతా సుబ్బరాయశాస్త్రి (రాయడు
 శాస్త్రి) 484 488 487
 తాతాభాగ 488
 తావేవ గంభర్ (తాన్ సేన్)
 487 488 470 471, 472
 తారాచరణ మహాపాథ్యాయ 860

తారావారుడు 808
 తారాబాయి 82
 తాల్ పాక అన్నమారాధ్యులు 515
 తిక్కన సోమయా 199 488 486
 488
 తిప్పాంబ 488 490
 తిమ్మరుసు 495 497 498 499
 500 501
 తిమ్మాంబ 483
 తిమ్మరాయడు 488
 తిరుజ్జన సంబంధర్ 447
 తిరుత్తక్కలేవర్ 442
 తిరువాపుక్కరళర్ 447
 తిరువతి వేంకట కవులు 504
 505 506 552 554 555 558
 తిరుమల రేవరాయలు 547
 తిరుమలరేవి 510
 తిరుమలనాయకుడు 448 514 518
 519
 తిరుమలయ్య 489 490
 తిరుమలరాయలు 510
 తిరువత్తక్కలేవర్ 447
 తిరువత్తువర్ 445 515 521
 తిరువేంకటమానిక్యమ్ 514
 తిరువేంగడ టీకతుడు 482
 తిరువేంగళనాథుడు 490 492
 తిరువేంగళప్ప 490 492
 తిరువేంగళయ్య 490
 తిరువేంగళారాధ్యులు 215 288
 తుకారాము 580
 తులసిదాసు 587
 తుల్యకాగుడు 824
 తులన వరవరాజు 497
 తెలగవారుడు 545
 తెలుగు చోడరాజు 481
 తేన్ లింగు 588 588
 త్ర్యంబకరావు మని 888
 త్యాగరాజు 444 551 554 591
 592
 త్రిభువనోద్ధంగరేవి 209
 త్రియంబకమల్ శృష్టివ్యవాయకుడు
 214

థ

థామస్ ఎస్పిలే 81 894
 థారన్ డెక్ 808 810
 థియోడోసియస్ 958
 థ్యూడెడ్డు 810 812 818

ద

దయాచంద ఎరస్మి 814
 దల్లెలరామ 888 806
 దారాబాయి హారోస్ 829
 దాపూరుభామ 459
 దాళిద 557 580
 దిక్షాగారాధ్యులు 871 872 878
 దిలిప్ తోస్ 877
 డీకీతులు చింతా 428 580 588
 దీనబంధు పాకతుడు 688
 దుర్గా భవాని 858
 దూమ్ ధోవా 84
 దూరేమల ఎడ్డయ్య 488
 దేవయాని 547
 దేవరాయలు (రెండవ) 705
 దేవశర్మ 207
 దొరసోమయ్య 48 582
 దొలకరావు సందియా 82

ధ

ధర్మపాదు 442
 ధర్మారావు కానీ 582 708

న

నంబయ్య 188
 నంది మల్లియ్య 505
 నందియాంబార్ 447
 నన్నయభట్టు 804 828
 నరనరాజు 488 489 559
 నరసంగప్ప 489
 నరసంగరావు 49
 నరసంహదాసు 488
 నరసంహరాయలు 481
 నరసింహవర్మ (మొదటి) 441
 నరసింహశాస్త్రి మొక్కపాటి 582
 688
 నరహరిదాసు 588
 నరేంద్రమార్ 877

వాగ్గీ 45
 వాగ్గణ 408
 వాగ్గర్వ పండితుడు 809
 వాగ్గోళట్టు 88
 వాగ్గోళుడు 884
 వాగ్గోళురారు వాగ్గోళుని 828
 వాగ్గోళిట్టు 886
 వాగ్గ తొండమాన్ మహాపాలుడు
 881

వారెడ్ల అప్పారావు 601
 వానాసాహెబ్ 828
 వానాసాహెబ్ విరల్ 98
 వానక్కల్ 449
 వానరేపుడు 582
 వారంపావాయుడు 459
 వారాయణ తీర్థులు 582 854
 వారాయణరావు గుల్లూ 438
 వారాయణశట్టు 465 505 828
 వారాయణమూర్తి భోగరాజు, 582
 వారాయణరావు కాళ్ళమారి 568
 వారాయణరావు చిలుమారి 685
 804
 వారాయణరెడ్డి ఎ 597 580
 వారాయణశాస్త్రి 88
 వారాయణ పారిదాసు 437
 విజామల్లికాను 48 49 480
 నిలకంజ్ దీక్షితుడు 519
 నిలకంజరావు 228
 పెదంజిరాల్ 440
 పెదంజెలియన్ 440
 పెదోయన్ 108 128 848 880
 నేమాకవి 846
 న్యూటన్ విహార్ 224 700

వ

వంశవర్ణప్రవాసము 591
 వట్టాని పీఠారామయ్య, భోగరాజు
 829
 వశంజి మహర్షి 852 878
 వద్దరాజు పాలగుమ్మి 580 584
 వద్దూరతి 81
 వరధర్మ వర్మన్ 207
 వరప్రవాహము 488

వర్మకరావు 708
 వరాంకక చెడుం అదయన్ 441
 పావయ్యశాస్త్రి 567
 పార్థవారతి మిత్రుడు 858
 పార్థవమ్మ 589
 పార్థవరాధుడు 481
 పాల్కురికి సోమనాధుడు 52 199
 488 494 715

పాశ్చర్ 222
 పాశ్చర్ 298
 పాపాయాసు 208
 ఎచ్చమూర్తి 480
 ఎచ్చచోడ నాయకుడు 188
 ఎల్ల రమెరి ఎవరీరం 214 611
 పిమ్మ వాతీరావు 821
 పుగళిం 448
 పురుషదత్త 41
 పురుషోత్తమ గజపతి 497
 పులకేశి (రెండవ) 91
 పూర్ణప్రజ్ఞారాధ్యులు 558
 పూర్ణానంద నరసవత్సాసి 848
 పెదకోమటి వేమారెడ్డి 705
 పెద తిరుమలాచార్యులు కాళ్ళపాళ
 489 490 492 510 810
 పెద మంగమ్మ 490 492
 పెద వేదగిరినాయుడు 704
 పెద్దనామామ్యుడు 449, 505
 పెద్దమల్ల భూపతి 47
 పెద్ద రామారాయుడు 49
 పెద్దిరాజు చిమ్మకోట 808
 పెమ్మపాని తిమ్మనాయుడు 458
 పెరిశ్ 618 614 618
 పెరియప్పయ్య మారన్ 450
 పేరమంజు 86
 పోట్టి శ్రీరాములు 88
 పొన్నయ్య ఎల్ల 554
 పోతరాజు 708
 పోతులూరి పిళ్లప్రసాదం 489 498
 పొరాపాపా 94

ప్రకాశం టంగుటూరి 827
 ప్రకాశమర్ద గజపతి 488
 ప్రకాశమర్ద మహారాజు 449, 802
 708

ప్రకాశరెడ్డి మరవరము 278
 ప్రయాగ్ కాన్ 504
 ప్రశస్తపాదుడు 858
 ప్రాణ వారాయణుడు 87
 ప్రేమతీర్థాలు 877
 ప్రేమకుమారి హుసేని 483
 ప్రేమ 250 288
 ప్రాధ దేవనాయలు 47 458 481
 828

ఫ

ఫాణుకాను 547
 ఎమ్ 104
 ఫైజ్ 488
 ప్రామ్మిస్కో ఎజార్ 881 882
 ఫ్రెడెరిక్ డి గ్రేట్ 848
 ప్రోహస్పా 86

బ

బరేనీ వివాసరావు సంహకర్ 848
 బసప్పనాయుడు అనంతపురం 480
 బాతీ కవి 844
 బాపరాజు అదవి 555 582 584
 బాబరాసు పాత్రి 428
 బాబా దీక్షిత్ 88
 బాలకృష్ణ బువావే గావుకర్ 98
 బాలకృష్ణయ్య 488
 బాల గంగాధర తిలక్ 828
 బాల బ్రహ్మము 581
 బాల వేంకటపతి నాయకుడు 214
 బాల శాస్త్రి 850
 బిస్మిక్ 104
 బికోవెన్ 104
 బుక్కరాయలు 704 705
 బుచ్చి కృష్ణమ్మ 888
 బుచ్చిబాబు 559
 బుద్ధ మిత్రుడు 447
 పెదర్తి డబ్బు ఎ 828
 పెర్నాన్ 222 881
 పేజ్ 82
 బ్రహ్మార్థ 470
 బ్రహ్మగుప్తుడు 801
 బ్రహ్మదత్తుడు 424
 బ్రహ్మయ్యశాస్త్రి వాగ్గోళ 585

బ్రహ్మచంద్ర పరమహంసాదు 438
 బ్రహ్మచర్య 875 878 879

భ

భగవాన్ చంద్రబాన్ 38
 భట్టనామకవ్యము 858
 భట్టాచారి రీతిమయ 88
 భట్టాచార్యులు 809
 భామకర్త 8 భట్టారకుడు 481
 భారతి దాసన్ 449
 భావగణేశుడు 854
 భావ్యుర మారి 184
 భీమకవి కేమలవాద 828
 భీమకాయము 198
 భీమరాజు 822
 భీమానాయకుడు ఎల్ల అమర్ 708
 భోజరామ 488
 భోజరేవుడు 80

మ

మంజుగౌడ రామయ్య 298
 మంత్రేశ్వరుడు 809
 మట్ల కుమారానందరాజు 508
 మతంగుడు 119
 మధురానాథుడు 852
 మధుసూదనరావు కొంఠవర 289
 మధ్వారాధ్యులు 858
 మఠిలాన్ 801
 మయూర శర్మ 448
 మరై మరై అడిగ్ 449
 మల్ల భూపతి 48
 మల్లనాయకుడు 47
 మల్లారెడ్డి 548
 మల్లారాం (భగవానుడు) 548
 మల్లికార్జున పండితుడు 52
 మల్లికార్జునకట్టు కాశ్యపు 706
 మల్లికార్జునుడు 858
 మహానాథుని ప్రాధాన్య 248
 మహాదేవుడు 854
 మహాద్రవ్య 441
 మహావ్యస 217
 మాంధాత రాజు 4
 మాగిండ్ 28, 827
 మాచారెడ్డి 706

మాతమడు 854
 మాతేశ్వరాచార్య 447
 మావనరత్న 441
 మాయ భట్టాచార్యులు 708
 మార్కెట్ బూత్ 108 118
 మార్కెట్ బూత్ 28 448
 మార్కెట్ బూత్ 218 448
 మయూరవారంగ్ 488
 మిశ్రాంగ్ (హెబ్బాన్) 488
 మిశ్రుడు 88
 మిహానీ మందరం ఎల్ల 449
 మిల్ మున్సి అబల్ ఫిజల్ 488
 మీరానాయ 471
 ముత్యాల నాయకుడు 214
 ముద్దు కుప్పాయి 514
 ముద్దు కృష్ణ 558 581
 ముద్దు కృష్ణపూనాయకుడు 518
 ముద్దు వీరప్పనాయకుడు 518
 ముమ్మడి భీమరాజు 467
 ముమ్మడి మల్లనాయకుడు 48
 మురళీధర్ బహదర్ 288
 ముల్లర్ 81
 మూం 48
 మెండెల్ 11
 మెహతే 311
 మెలియన్ 858
 మేధుచంద్రముని 481
 మైకేల్ స్టాట్ 102
 మోతీలాల్ నెహ్రూ 828
 మోరీపంతు కాంతే 820

య

యతిపతి 488
 యర కృష్ణరాయుడు 704
 యర తిమ్మారాయుడు 468
 యర చాచారాయుడు 708
 యశోధర్ 887
 యాచమనాయకు శేషర్ 708 708
 యూ 85 40 858 898

ర

రంగనాథుడు 858
 రంగప్ప నాయకుడు 519
 రంగారాధ్యులు 848

రఘు వందనుడు 217
 రఘువార్ తర్ర 80 మ-9 852
 రఘువార్తరావు 820
 రఘువార్ నేమితి 518 518
 రం విజయుడు 209
 రత్నావళి (యమున) 588
 రమేశ్వంద్ర తమ్మ 828
 రవీంద్రుడు 85 555
 రామ అయ్యంగార్ రా 449
 రాచిరాజు 407
 రామరేవు 467
 రాజరాజోనిరుడు 442
 రాజేశ్వర శివానందాదు మర్కా 80
 రాజా జగన్నాథరావు 51
 రాజా అయ్యంగార్ 214
 రాజా తోడన్ మల్ 488
 రాజా వీరబల్ 488
 రాజా మూడవరాజు ఎంధియా 4
 రాజామాన్ తోమన్ 487
 రాజా మాన్ ఎంగ్ 488
 రాజామాన్ ఎంగ్ తోమన్ 88
 రాజా రామచంద్రుడు 488
 రాజా లక్ష్మీరావు 88
 రాజా నరసింగ్ 214
 రాశేంద్రరేవుడు 442 512
 రాశేశ్వరుడు అల్లూరి 488
 రాజెన్ విజయుడు 209
 రాజీ మృగవయన 489
 రాజీ వేంకటరత్నమ్మ 51
 రాధా కమల ముఖర్జీ 248
 రావడే 849
 రామకృష్ణ కవి తిలూరి 488
 రామకృష్ణ కవి అంజురాజు 552
 రామకృష్ణయ్య కోరాడ 585
 రామకృష్ణయ్య పూర్ణ 555
 రామచంద్రనాయకుడు 704
 రామచంద్ర బెంజెంద్రుడు 81
 రామచంద్రరావు కంచుమర్తి 828
 రామచంద్రరావు కోరాడ 558
 రామచంద్రనాయకుడు 705
 రామచంద్రుడు అండవల్లి 588
 రామరామ ఎల్ల 488
 రామన్ ఏ ఏ 444

రానులపాము 502
 రానుగ్రద్ వాగ్గయాళంబాయదు 217
 రానుయ్య తిలక్తామి 505
 రానుయ్య వంశులు జయంతి 508
 రానుయ్యర్ తాడగుడి 505
 రానురాజ భూవలుడు 448
 రానురాజ మహారాజ 47
 రానురాయడు 45
 రానురింగనాయడు 458 480
 రానురింగ ఎల్లె 448
 రానురింగనామి 448
 రానురింగరాెడ్డి కట్టమంచి 505 506
 రానుకామ్ర కొల్లూరి 485
 రానుకామ్ర దురాశట్ల 486
 రామాదేవి (రాధాదేవి) 80
 రామాచంద నరవ్యతి 508
 రామానుజము తారాశ్రి 444
 రామసుజాదార్యులు 508 510 558
 రామానుజాదార్యులు శిఖారి 445
 రామానుజాదార్యులు మరింగంటి
 కట్టమి 508
 రామారావు కంజావారి 505
 రామారావు రామెల్ల 508
 రామిరెడ్డి దువ్వూరి 505
 రామిప్పి రంగారావు 208
 రుక్మిణి 504
 రుద్రేశ్వరుడు 48
 రేచెర్ల చైరెడ్డి 48
 రేచూరి అనంతయ్య 215

ఱ

అక్షయకవి సింధిర్రోలు 508
 అక్షయరామ 508
 అక్షయరావు కె ఎ 577
 అక్షయరావు కొమ్మరాజు 508 504
 508
 అక్షయరామ్ర దురాశట్ల 486
 అక్షయరావు 708
 అక్షయశంకము ఎంగె 505
 అక్షయదేవి 508
 అక్షయనరసింహకవి మంద 508
 అక్షయనరసింహము చిత్తకమర్తి 508
 508

అక్షయనరసింహము పెట్టి 508
 అక్షయనరసింహారావు పానుగంటి 504
 అక్షయనారాయణ ఉన్నవ 508
 అక్షయనారాయణరావు భూవతి 505
 అక్షయరంజను అండవల్లి 504 504
 అష్టాస్ 504
 అలాల అజవతిరాయ్ 508
 అంగవ ముఖ 518
 అంగప్ప రొంతె 458
 అంగమనాయుడు 705 708 707
 అంగమూర్తి వరకురామవంతుల 428
 అయ్యువార్డు అయ్యల 208
 అయ్యవార్డు దావిప్పి 208
 అయ్యలరు 578

వ

వరదరామ పాయం 488
 వరదప్పరాయకుడు 214
 వరదరాజ్ ము 450
 వరదరాజి 500
 వరదారాయలు రావమామరై 507
 వరదాక్షయ్య కమవర్తి 500
 వరాహమిహారాదార్యుడు 188 314
 448
 వర్ణికవి 508
 వాచప్పతిరుగురు 505 504 505
 వాచాస్థయముడు 505
 వాడక పోషంగ్వి 222
 వామంగుడి జార్జి 508
 రామదేవరాజ్ జోషి 508
 రామదేవ పాశ్చాత్యముడు 505
 రామదేవరామ్ర దావిరాజ 504, 508
 రామోద్దిగమా 20
 విక్రమాదిత్యుడు 91
 విక్టోరియా మహారాణి 500
 విజయప్పరాయుడు 214
 విజయోదిత్యుడు 512
 విజయోచందగజవతి
 విజయాలయము 448
 విజ్ఞానేశ్వరయతి 218
 విజ్ఞానాధ మహాకవి 502
 విజ్ఞానరత్నయ్యుడు 458, 505
 విసిన్ చంద్రపాలు 508

విరజానందుడు 548
 విరూపాక్షరాయలు 214 497
 విల్లిపుత్తూరాజ్ 448
 ఎనియన్ 205
 విశుద్ధానంద 500
 విశ్వనాథము తెన్నేటి 581
 విశ్వనాథము వర్ణదేవకట్ల 208
 విశ్వనాథరామ్ర రాచకొండ 508
 విష్ణుశేషుడు 217
 వీరరామ 488
 వీర నరసింహయ్యవరాయలు 488
 488 518
 వీర పురుషదత్తుడు 41
 వీరప్రభావ హరిహరదేవరాయలు
 468
 వీరభద్రరావు అదిరాజు 208 504
 వీరభద్రరావు చిలుకూరి 504
 వీరభద్రారెడ్డి 508
 వీరమామనవర్ణ (పాదర్థి తెన్నేటి) 448
 వీరరామనకవి చింతలవల్లి 570
 వీరరామవరాజు నంజేరి 459
 వీరరాజు వంతులు నడమిరిటి 505
 వీరాస్వామయ్య 581
 వీరాస్వామి 488
 వీరేశలింగము కందుకూరి 527 507
 548 550 558 581 582 584
 585
 వెంకటకవి గోపిరాజము 502
 వెంకటకృష్ణవ్వరాయకుడు 214
 వెంకటకృష్ణ శారి 215
 వెంకటకృష్ణారావు శావరాజు 504
 వెంకటచలం గుడిపాటి 507 558
 584
 వెంకట అగస్త్యారావు 50
 వెంకటరాజారాయలు 508
 వెంకటరామ శోట 488
 వెంకటనరసింహాచార్యుడు 408
 వెంకటవతి శేషము 215
 వెంకటవతి 510
 వెంకటవతిరాయలు 488
 వెంకటప్పయ్యవంతులు కొండ
 58 57 58

వెంకటప్పయ్యకావ్య 404 584
 వెంకట పార్వతీశ్వర కవులు 582
 వెంకటప్రకాశమూర్త్యారావు 708
 వెంకటరంగారావు వాయని 288
 వెంకటరత్నము కొక్కొండ 558
 వెంకటరత్నము సరదా 688
 వెంకటరమణయ్య కొంఠి 588
 వెంకటరమణార్యులు దూపాటి 670
 వెంకటరమణారావు ఎ
 వెంకటరాజారాం కల్లం 288
 వెంకటరామ భాగవతులు 586
 వెంకటరామ భూపాలుడు 214
 వెంకటరామకావ్య మెలమూరు 188
 551
 వెంకటరాయకావ్య వేదము 558
 ' 585
 వెంకటరావు కవికొండ 555
 వెంకటరావు నిడదవోలు 584
 వెంకట లక్ష్మ్యారావు 48
 వెంకటకావ్య శేషవరపు 582
 వెంకటశేషకావ్య గడియారం 557
 వెంకట సుబ్బారావు కొదాటి 558
 వెంకట సుబ్బారావు, పందూరి 555
 558
 వెంకటాద్రినాయుడు 80
 వెంకటాపధాని దివాకర్ల 584
 వెంకటేశ్వర దైవజ్ఞుడు 808
 వెంకటేశ్వరరావు ఇటికాల 288
 వెంకటేశ్వరరావు కాటూరి 558
 వెంకటేశ్వరరావు అమలాపురం 288
 వెంకటేశ్వరరావు చార్ల 557
 వెంకటాంబ తరిగొండ 558
 వెంకటేశ 444
 వెదురయ్య 457
 వెన్నమానాయుడు 708
 వెన్నరాజు 457
 వెలనాటి దుర్జయుడు 457
 వెల్లెన్ల ప్రభువు 444
 వెలుగోపాలరాసు 488
 వేదశివనాయుడు 705 708
 వేదనాయకం ఎక్కె 449
 వేదాంత శేషులు 214

వేదాద్రిరావు 708
 వేమున 488 488
 వేమారెడ్డి 828
 వైద్యనాథ దీక్షితులు 808
 వ్యోమ శివార్యుడు 658
 క
 కంఠరకవి 548
 కంఠరమిత్రుడు 558
 కంఠరార్యులు 414 417 18
 858 878
 కంఠువాడకవి 708
 కంఠస్వామి 658
 కాంతమూల 41
 కాయ పంతులు 458
 కవరాంభావు 320
 కవరామయ్య 681
 కవరామకావ్య వేలూరి 588
 కవశంకరకావ్య తల్లావయల 580
 కివాటి 444 554
 కివాడిమర్దు 658
 కివానందుడు 654
 కీర్తనై కాత్తవాక్ 448
 కుర్బానంద భారతి 448
 శేషకృష్ణ పండితులు 88
 శేషశిరికావ్య టి యం
 శేషమ్మ 504
 శేషరత్నాకరుడు 80
 శేషకావ్య అవధానము 50
 శేషమోతముడు 588
 శేషాచలపాదు 488
 శేషాద్రిశర్మ అవమంచి 552
 కావ్యమూర్తి 551 554
 శ్రీకృష్ణ భాగవతులు ఉమపురం 585
 శ్రీధర పండితుడు 658
 శ్రీనాథకవి 198 506 511 548
 821 828 715
 శ్రీనాథ తర్కాంతంకారుడు 217
 శ్రీనివాస దీక్షితుడు 215
 శ్రీనివాసరావు కొలావలం 558
 శ్రీనివాసకావ్య వి యక్ 444
 శ్రీనివాసాచార్యులు పుట్టవర్తి 584
 శ్రీపాదస్వాములనాడు 888

శ్రీరంగరాయలు 518 517 547
 శ్రీరాం శ్రీ యన్ 875
 శ్రీరామకవి 882
 శ్రీరామమూర్తి సురభాడ 584
 శ్రీరామమూర్తి పుట్టి 558
 శ్రీరాములు దామ 552
 శ్రీరామిలు పూశలమ్మ 448
 శ్రీవత్సార్యుడు 658
 శ్రీశ్రీ 558
 ష
 షాహహాన్ 85 88
 షేక్స్పియర్ 848
 ష
 పంగమేశ్వరకావ్య గుమ్మలూరు
 485
 పంజాబ్ 708
 పంక్తి ముఖందరాజు 582
 పశూరాం 88
 పచ్చిరావంద్రబ్రహ్మము 591
 పచ్చిరావంద్రకావ్య శ్రీరాముల 558
 పత్తనాచార్యులు విశ్వనాథ 555
 558 584
 పత్తనాచార్యులు మధునా
 పంతులు 557
 పత్తనాచార్యులు కావ్య వేదం 555
 పత్తనాచరి చామర్ల 882 888 887
 పత్తనాచార్యులు 808
 పత్తనాచార్యులు 442
 పదానందబ్రహ్మము 591
 పదాశివనాచార్యులు 822
 పదాశివబ్రహ్మము 591
 పదాశివనాచార్యులు 482 718
 పదాశివకావ్య పెల్లం 50
 పదాశివేంద్ర పరవ్వెటి 655
 పముద్రాణి 45
 పర్వ ప్రావిస్ యంగ్ హాకెండ్ 888
 పర్వ ప్రావిస్ 405 407
 పర్వోదయ 88
 పర్వజ్ఞ అంగమనాయుడు 708
 పర్వరేవమూరి 658
 పర్వూరి యన్ యక్ 827
 పశిము సుబ్బాను (మొదటి) 844

సాంగ్స్ గాంధీ 865
 పాదకథాన్ 28
 పాదపల్లవాన్ 216
 పారంగపాడి 554
 పారంగు తమ్మయ 440
 పాకున తమ్మయ 482 482
 పాశ్వ నరసంపాపాలుడు 214
 497 488 504 516
 పాపూర్ 877
 పాపానీ 877
 ఎంగమనాయకు ముమ్మడి 708
 ఎంగమనాయకు ముమ్మడి 705
 ఎంపా విష్ణువు 441
 ఎడ్లపల్లి 488
 నిర్ద జాగ్రత్తపాదాల్లులు 412
 నర్సాపురి 45
 నర్సాపురి 41 887
 ఎల్లెండ్రయ్య 891
 పీతారామయ్య కరుగంటి 585
 పీతారామయ్యలు బహుబవన్
 551
 మందర భాగవతులు 595
 మందరమూర్తి 447
 మందరాశ్వలు వేదవర్ణాం 488
 ముఖ్యుని 482
 ముఖ్యయ్య బలంకు 485
 ముఖ్యయ్యర్ నై కారపట్టి 595
 ముఖ్యరామ భాగవతులు 595

ముఖ్యరాయకవి గార్లదిమ్మ 558
 ముఖ్యయ్యకవి 551
 ముఖ్యయ్య కారతి 448
 ముఖ్యయ్యకాశ్రు అంధారం 288
 ముఖ్యయ్యకాశ్రు శ్రీపాద 558
 ముఖ్యరావు అనిపెట్టి 557 558
 ముఖ్యరావు శి 827
 ముఖ్యరావు కొవ్వకపు 581
 ముఖ్యరావు డి సి 991
 ముఖ్యరావు నాయని 555
 ముఖ్యరావు రాయప్రోలు 555
 555
 ముఖ్యరావు రాళ్ళబండి 802
 ముఖ్యరావు వంగూరి 582
 ముఖ్యరావు చాదిలికొండు 552
 ముఖ్యరావు వేలాం 582
 ముఖ్యయ్య ముమిదన్న 558
 ముమంతి మిస్రా 877
 ముల్లాన్ అల్లాయుడీన్ సా 708
 మూరదాసు 471
 మూర్యనారాయణ శట్టి 485
 మూర్యనారాయణకాశ్రు మూర్య
 485
 మూర్యనారాయణకాశ్రు సి శి
 449
 మూర్యనారాయణాచారి 484
 మూరనాయకు 48 705
 మూర్యరావు అంగర 580

మూర్యరావు అవసరం 559
 ముల్లాన్ అహమ్మదుసా 705
 నేచావాన్ శి మహంతు 515
 పోడ్రటిమ 487
 పోడెమ్మ 484
 పోమన పాల్కురికి 881
 పోమయ్యల గంటి 585
 పోమశిఖరశర్మ మల్లంపల్లి 584
 804
 పావతి తిరుచాల్ 551 554
 పావమినారయ్యర్ శి వే 448
 పావమినారన్ రా 888
 పావమి విశుద్ధానంద 847
 హ
 హంపయ్య (దశవాయి) 517
 హంపిరశేతుడు 708
 హనుమంతరావు ఇమ్మానెని 885
 హనుమంతకాశ్రు ఇంద్రకంటి 558
 580
 హరి కాపయ్య 288
 హరిహరరాయలు (రెండవ) 704
 హరి వండితుడు 578
 హిట్లర్ 108 178
 హయన్ కాంగ్ 878
 హైదరాబ్ 480 515
 హుమాయూన్ సా 708

పా ది భా షి క ప ద ము లు

అంశరిక జలము - Meteoric water
 అంతర్నిత్యతా మనశ్శాస్త్రము - Introspection
 psychology
 అగ్నిమాపకము - Pyrometer
 అధిష్ఠాన శక్తి - Installed Capacity
 అధిహారాయకము - Hypochlorite
 అనంత దీప్తి శ్రేణి - Infinite power series
 అనుభవైక భావము - Empiricism
 అనుపంధాన ప్రాతినిధ్యము - Schematic
 representation
 అపర పరియము - Hyperbola
 అపరి పశ్చాత్త మధురీయము - Glycerides of
 unsaturated acids
 అప్రత్యక్ష దర్శనము - Clairvoyance
 అవశోషణ గుణాంకము - Coefficient of
 absorption
 అశ్వశర మండలము - Centaurus
 అనమగ్న రేఖానిష్ఠాభము - Translucence
 అస్థిపంజర బంధము - Loose pelvic ligament
 అతీత యుక్తి - Marginal utility
 అధ్యాత్మిక పరమాణువులు - Monads
 భౌతికానుమానము - Ontological argument
 ఉత్పన్న శ్రేయ - Process of secretions
 ఉత్పన్న విసర్జనములు - Secretion and excretion
 ఉదాసి కర్బనములు - Hydrocarbons

ఉద్గత వర్ణమాల - Emission spectre
 ఉప కల్పనము - Hypothesis
 ఉపోష్ణ సుందరి స్థితి - Sub tropical situation
 ఋ
 ఋణద్రువకిరణ మూర్తిక ప్రక్రియ - Cathode ray,
 iconoscope
 ఋణ విద్యుత్కణ గుణకము - Electron multiplier
 ఎ
 ఎక కటకపక్షుచిత్రము - Single lens objective
 ఏక కణ జీవశాస్త్రము - Protozoology
 ఏకవ్యవ సూత్రతత్వ ప్రభావము - Monist mysticism
 క
 కంటక శరీర పంశములు - Echinoderms
 కణ కవచము - Cell membrane
 కణ నిర్మాణ సమతుల్య రాసాత్మకము - Hormonal
 imbalance
 కణ శాస్త్రము - Cytology
 కరణ్యంకములు - Irrational numbers
 కర్ణచేదము - Conchoid
 కనక శాస్త్రము - Mycology
 కష్ట ప్రసవము - Dystocia
 కాంత్యుద్గమ స్థానము - Source of light
 కాన్త మధ్యాత్మకము - Methylated spirit
 కిరణ జన్య సంయోగ శ్రేయ - Photosynthesis
 కిరణ వక్రీభవన శాస్త్రము - Dioptrics
 నింక అక్ష కటకము - Convex eye piece
 కృత్య పాథకభావము - Pragmatism
 కృత్రిమ ఉత్పత్తి విధానము - Synthetic method
 of production

శేంద్ర సమతలము - Epical plane

శేంద్రీకృత పర్యాయము - Nucleus

కోణ రేఖలు - Conies

క్రకళాయుత వర్ణచూపు - Prismatic colour

క్రాంతి వృత్త తలము - Ecliptic plane

క్ష

క్షకిరణ వివర్జన చరిత్రము - Radio active
tracer study

గ

గర్భాశయ అంత్రవృద్ధి Hernia of uterus

గర్భాశయపు చాతి - Matritis or Matrn

గుర వృష్టము Rectum

గోళ జనక పర్యాయము - Cosmic matter

గోళ త్రికోణ మితి - Spherical trigonometry

గ్రహ ఖండములు - Asteroids

ఘ

ఘనాతివర వలయములు - Hyperboloids

ఘర్షణ ప్రతిఘటనము - Frictional resistance

ఘాతాంక గణనములు - Logarithms

చ

చయోపచయక్రియ - Metabolism

చలన శక్తి - Kinetic energy

చిరాత్మ వాదము - Extreme idealism

చాయా చిత్ర విద్యుత్ మానకము - Photo electric
light meter

జ

జలచలన పాతము - Hydraulic gradient

జలచలన శాస్త్రము - Hydraulics

జలచలన స్థావరశాస్త్రము - Hydraulic Engineering

జల మండలము - Hydrosphere

జల విచ్ఛేద ప్రక్రియ - Hydrolysis

జల విద్యుదుత్పాదక యంత్రము - Hydraulic
generator

జల విద్యుదుత్పాదక స్థావరము - Hydro electric
project

జల శక్తి శాస్త్రము - Hydrodynamics

జల శాస్త్రము - Hydrology

జల స్థితి శాస్త్రము - Hydrostatics

జాతి స్థానక నియమము - Systematics

జీవ పరమాణు పరమైన కదురు - Nucleus spindle

జీవ పరిశోధక శాస్త్రము - Bacteriology

జీవ భౌతిక శాస్త్రము - Bio-physics

జీవ మండలము - Biosphere

జీవ రసము - Protoplasm

జీవ స్థాన కవచము - Nuclear membrane

జీవ స్థాన గర్భము (అంతర్జీవ స్థానము) - Nucleus

జీవాన్నివరణ శాస్త్రము - Ecology

జ్ఞాన సాపేక్షతా వాదము - Theory of relativity
of Knowledge

జ్యోతిర్భౌతిక శాస్త్రము - Astro physics

ఛ

ఛలోలన చిత్రము - Oscillograph

తదాత్మ్య (సాక్షాత్క మాత్రము) - Law of identity

తాప యాంత్రిక తుల్యాంకము - Mechanical
equivalent of heat

తాప విద్యుత్తు Thermo electricity

తాపాయన ఎఛానములు - Thermionic valves

తుల్యాత్మక శరీరాంగ విమర్శక విధానము -
Comparative anatomy

తేజ్విచిత్రము - Optical image

తేజస్తరంగ ఎఛానము - Wave theory of light

త్రిమితీయ నిర్మాణము - Three dimensional
structure

డ

డక్షిణ సాక్ష్యాంశరము - Right focal length

దూర దర్శనము - Television

దృగ్ సాక్షి శాస్త్రము - Optical tube length

దృగ్ పూర్వము - Optical system

దృశ్య చలనము - Motion of scene

ద్రవీకరణ పాదనము - Emulsifying agent

ద్వికాణశక్తిరము - Cyclotron

ధ

ధన విడుదలకరణము - Distribution of positive charge

ప్ర

నగ్న ధీక వృక్షములు - Gymnosperms
వక్రీకరణ కటకము - Concave lens
నత్రామ్ సాల్ఫేట్ గలము - Sulphate of ammonia
నాడీ కణము - Nerve cell
నిరుపాధిక నిరూపకతత్వవాదము - Absolute idealism
నిరుపాధికత - Absolute spirit
నిరోధక కాంతిమాపకము - Resistance thermometer

నిర్మాణ కణములు - Hormones
విమర్శిత విలువ - Numerical value
నిల కాంతి - Fluorescence
న్యూక్లియోప్రోటీన్లు - Nucleoproteins

ప్ర

పదార్థాధి ముఖ కటకము - Object glass
పరమ తత్వాన్వేషకవాదము - Realistic and relativistic pluralism
పరమాణుభార కారము - Mol weight
పర వలయము - Parabola
పర వలయాభాసము - Parabolooids
పరావర్తన దూరదర్శనము - Reflecting Telescope
పరిణామ ప్రమగతమైన - Phylogenetic
పరియద్యూమ కేతువు - Periodic Comet
పరేంగిత జ్ఞానము - Telepathy
పర్యవసాదకము - Peroxide
పర్యాధిక ప్రమేయము - Periodic function
పర్యాప్త ప్రేమ సూత్రము - Law of sufficient reason

పవనశాంతి శాస్త్రీయోగము - Meteorological factors
పగులు అంబులోగములు - Epixoodic obstructions
పారదర్శకము - Transparency
పారభాగికమైన - Transaccidental
విండాళివృద్ధి శాస్త్రము - Embryology

ఎండ పదార్థములు - Carbo-hydrates
ఎక్రమ సూత్రములు - Chromosomes
పూర్వ జీవ శాస్త్రము - Palaeontology
పృష్ఠ కటివల - Dargdumber
పృష్ఠ సంకల్ప అంశము - Vertebrata phylum
ప్రజన యంత్రాంగము - Genetic machinery
ప్రతిఘటనా శక్తి యంత్రాంగ కర్మనిదము (పాఠశాల)
Nonlinear resistor-Carboandum
ప్రతిబంధక బైండింగ్ - Characteristic impedance
ప్రతిఘటనము - Induction
ప్రత్యక్ష విజ్ఞాన శాస్త్రము - Empirical science
ప్రమాణ (విశ్వాస) శాస్త్రము - Normative science
ప్రయత్న ప్రమాణ పరిశోధనము - Trial and error
ప్రయోగ్యత - Applicability
ప్రవర్తన చారము - Behaviourism
ప్రసరణ మండలము - Circulatory system
ప్రసరణాగ్ని మాపకము - Radiation pyrometer
ప్రసరణము - Transmission
ఫేవరము - Enzyme

వి

విల పత్రములు - Colyledons
విలబంధ శక్తి - Potential energy

భ

భూ యుగములు - Co ordinates
భూయుగ్య రేఖాగణితము - Co-ordinatic geometry
భూతత్వ పరిణామయుగములు - Geological periods
భూతత్వ విమర్శ మండలము - Geological range
భేదక మాక్యుడర్మిని - Dissecting microscope
భౌతిక శోషణము - Physical absorption
భ్రమణ చక్రము - Rotating disc

మ

మధు మాంసకృత్తులు - Glycoproteins
మధ్యమ పరిశోధనము - Mean refraction
మధ్యాహ్న రేఖ - Meridian
మధురకరణములు - Cerebroscoides
మానవ సంకల్ప శాస్త్రము - Bugenics

మిశ్రమ విశ్లేషణము - Interlaced scanning
ముఖ పాళము - Stomatilis
మూత్రపండ్ల రోగములు - Tricheiminiasis
మూత్ర ప్రసరణము - Dysuria
మూత్రాశయమున రాశ్చేర్చుడు Urethral calculi
మూల శివరములు - Capillaries
మృతాత్మ సంయోగవాదము - Modern spiritism
మృదు శరీరవంశములు - Molluses

య

య - సోపానములు - Zinc concentrates
యోగవాహక సిసము - Catalyst lead
యోచనాత్మక తత్వ శాస్త్రము - Speculative psychology

ర

రజక రసాయనము - Silver emulsion
రదన శక్తియుక్తమైన - Radio active
రాసాయనికామ్ల ఆక్సికరణము - Enzymatic oxidation
రూపాంతరీకరణ సాధనము - Transformer

వ

వక్రీకరణ కటకము - Refractor
వర్ణ ప్రసంగము - Chromatic aberration
వలయక శరీరవంశములు - Annelids
విశేష ప్రాజెక్టివ్ - Projective geometry
వివిష్ణు తరల విశ్లేషణము - Spectrum analysis
విద్యుత్ విశవాంతరములు - Electrical potential differences
విద్యుత్కణోద్గారము - Electron emission
విద్యుత్కరమైన కిరణము - Electronic beam
విద్యుత్కాంతము - Electrical potential
విద్యుత్కరయంత్రం కుండలము - Electro magnet coil
విద్యుదుత్పాదక యంత్రము - Electrical generator
విద్యుద్బంధనము - Insulation
విద్యుద్విశ్లేషణ యంత్రము - Calcium carbide
విశేష మాంసకృత్తులు - Lipo proteins

విలోమ త్రికోణ ప్రమేయము - Inverse trigonometric function

విశిష్ట గతి వేగము - Specific speed
విశ్వ పృథ్వి విషయక శాస్త్రము - Cosmology
విశేషణ శక్తి - Resolving power
విష క్రిములచే రక్తము మలినమగు రోగము - Parturient septicaemia

విసర్జన క్రియ - Process of excretions
వృత్తలేఖని - Compass
వైదిక తర్క శాస్త్రము - Formal logic
వైశ్లేషిక శాఖాగణితము - Analytic geometry
వైశోయవము - Ether
వాస్తవ గ్రహావక తర్క పద్ధతి - Inductive procedure
వాస్తవ గ్రహావక నిగమములు - Inductive conclusions
వాస్తవ సాధకానుమానము - Deductive logic

శ

శరీర రూప నిర్మాణ శాస్త్రము - Morphology
శరీర వ్యవస్థ శాస్త్రము - Anatomy
శల్య వృక్షములు - Echinoderms
శిలానిధి శాస్త్రము - Palaeontology
శిలా మండలము - Lithosphere
శుద్ధికారక ద్రవ్యములు - Detergents
శ్రీక కావ్యము - Cerium Vapour

ష

షష్ఠ్యంక గుణకాంశములు - Sexagesimal fractions

స

సంచాయక సాధనము - Accumulator
సంపూర్ణ శక్తి సూచిక బిందువు - Saturation point
సంభేద బిందువు - Point of contact
సంయోగ ప్రాజెక్టివ్ గణితము - Synthetic geometry
సంవర్గ మాననర్పణము - Logarithmic spiral
సగల పీడనము - Dynamic pressure
సర్వజ చిత్రణము - Conformal mapping
సమతల లంబ విశ్లేషణము - Orthogonal projection
సమ లంబ చతుర్భుజాకారము - Trapezoidal
సమాంతర పీఠ్యత పతనము - Parallel postulate
సముద్రాంతి వర్ణనము - Hydrography

న స్తన తీవ కాస్త్రము - Mammology
 సహజోపలబ్ధి - Intuitive insight
 హింకర్య చిర్యము - Hybrid Vigour
 నరా కాస్త్రము - Neurology
 సూక్ష్మ పద్ధ మూలకము Micrometer
 సూక్ష్మ శరీర కాస్త్రము - Histology
 సూచీరంధ్ర ఛాయాచిత్ర గ్రాహక యంత్రము -
 Pinhole Camera
 వ్యుత్పన్న కాస్త్రము - Genetics
 సేంద్రియ తోడకములు - Organic catalysts

సోడియం క్రోమికము - Sodium dichromate
 సోపాధిక సాహిత్యక యోగము Hypothesis
 స్తన పాకము - Mastitis
 స్థల చాడగు - Topology
 స్మిక్తికరణ సాధనము - Lubricant

హేతుమూలక వ్రత్యుత్తి - Rational understanding
 ప్రాస్తవకర వాణివశాంతర కటకము Lens of shorter
 focal length
 ప్రాస్తవ వాణి కటకము - Short focal lens

*

ACKNOWLEDGMENTS

We offer our grateful thanks to the following and others who had very kindly helped us by lending blocks and photoes etc in the preparation of this Volume —

- 1 Information Officer, Press Information Bureau,
Government of India
- 2 Director of Information and Public Relations,
Government of Andhra Pradesh, Hyderabad
- 3 Principal, Govt Music College, Hyderabad
- 4 Telugu, Bhasha Samithi University Buildings
Madras
- 5 Rev Dastoor Shiavux Pestonji Patel, Head
Priest of Bai Maneckbai Nusserwanji Chinoy
Parsi Fire Temple Hyderabad
- 6 Sri Duggirala Ramachandra Murthy M A , L L B ,
Hyderabad
- 7 Damerla Rama Rao Art Gallery Rajahmundry

Secretary

